Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Magine erets

[ʿal] Shulḥan ʿarukh Oraḥ ḥayim : ʿim kol ha-maʿalot

Ḳaro, Yosef ben Ephraim
קארו, יוסף

Ṿilna, 619 = 1859

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11194

Visual Library

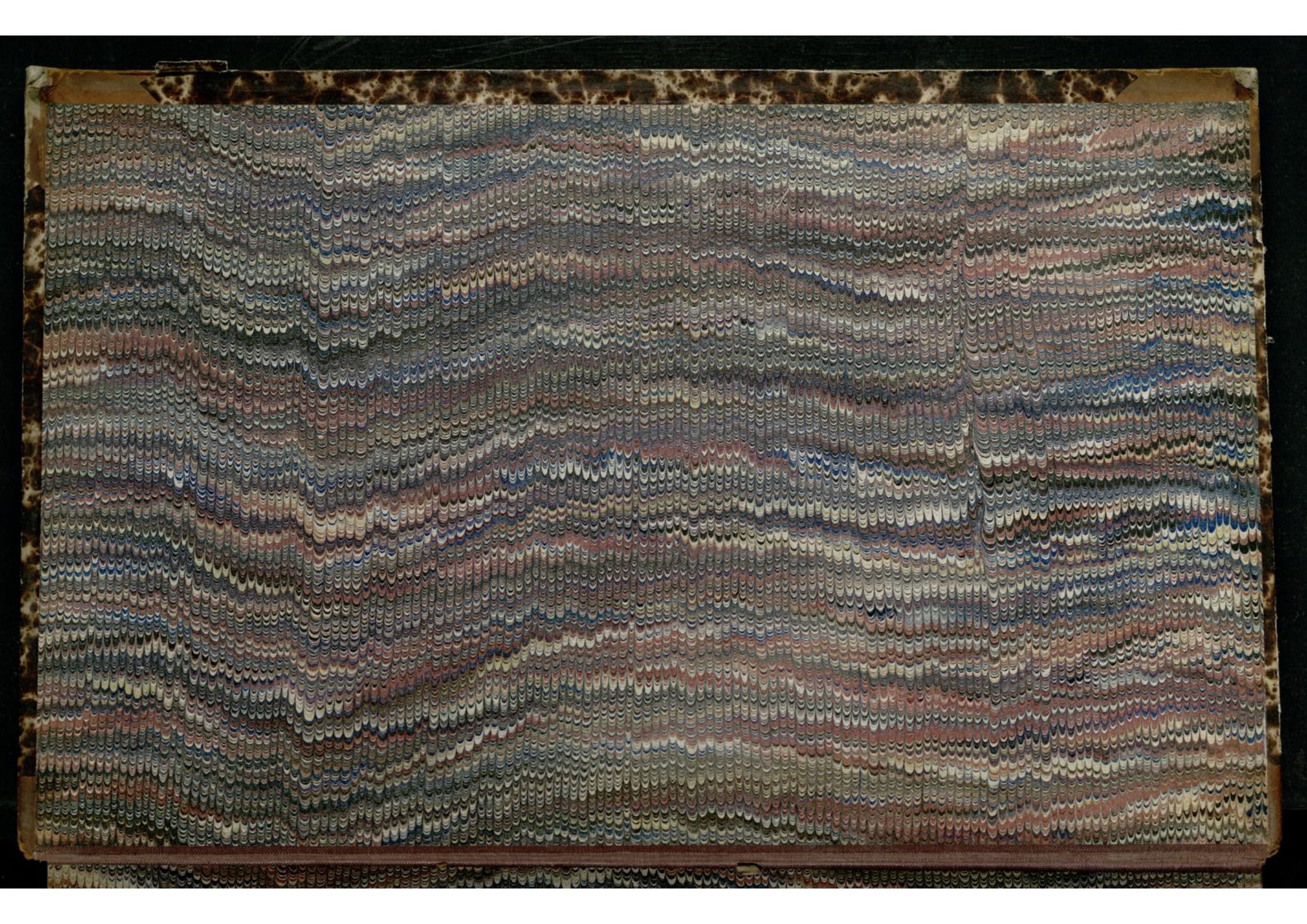

ז'ה'ל'צ'ב'

ספר

מגני ארץ

שולחן ערוך

אורח חיים

עם כל המעלות, כאשר נדפס
מקדם, כמבואר בשער השני

ווילנא

בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם

שנת תרי"ט לפ"ק

СЕФЕРЪ МАГИНЕ ЭРЕЦЪ,
ОРАХЪ ХАЙИМЪ.
то есть
Религіозные обряды Евреевъ.

Часть I.

ВИЛЬНО.
Въ Типографіи Р. М. Ромма.

1859.

B. 35.

Печатать позволяется, съ тѣмъ; чтобы по напечатаніи представлено было въ Цензурный Комитетъ узаконенное число экземпляровъ.— Вильно, 31 Іюля 1858 года.

Цензоръ, Б. Гольмбладъ.

UNIVERSITÄT POTSDAM
Universitätsbibliothek
1761

ספר

מגני ארץ

לאלהים מאוד נעלה · לשם ולתפארת ולתהלה · אשר היברו הגאונים המפורסמים · חכמי לב אשר הם לנו לעינים ·
הלא המה הגדולים אשר מעולם אנשי השם · האחד ה״ה הגאון המפורסם מוהר״ר דוד סג״ל בעל המחבר
מגן דוד והשני ה״ה הגאון המפורסם מוהר״ר אברהם אבלי סג״ל זצ״ל בעל המחבר מגן אברהם
אשר המה פרסו מפה על הש״ע · אשר יאמר עליו זה השולחן אשר לפני ה׳ · שמורה בכל וערוכה והורנו דרך סלולה ·

אורח חיים

עם ספר עטרת זקנים שחיבר הגאון המפורסם מוהר״ר מנחם מענדיל זצ״ל שהדבין תורה בק״ק קארטשין
וספר באר הגולה לרווות צמאון כל עוברי אורח חיים מראה מקור הדינים במקומותם למושבותם בים התלמוד
ובפוסקים ראשונים ואחרונים ·
וספר באר היטב מהגאון מוהר״ר יהודה אשכנזי זצ״ל דיין מק״ק טיקטין ·
וספר חק יעקב על הלכות פסח · הכל כאשר נדפס מקדם באין מחסור ·

ולמען רווח נפש הצמאים לדבר ה׳ זו הלכה · גלוח אליהם גם הספר הנכבד שערי תשובה הלה הלכות מרובות ופתח
שער לדופקי בתשובות רבות מגאוני עולם · ונלוה אליו הספר יד אפרים נעמה ידו להגיה ולבאר כל דבר הקשה בדברי הש״ע
והט״ו ומג״א · מאת הגאונים הגדולים המפורסמים כבוד מוהר״ר אפרים זלמן מרגליות מברארדי · ואחיו מוהר״ר חיים מרדכי
מדובנא רבתי זצוק״ל · למען לא תחסר כל בה · ויהיה השולחן ערוך לכל החפץ למלאות נפשו לרויה · והכל באותיות חדשים מאירות
עינים ובהגה״ה צרופה מזוקקת שבעתים · יתענג כל רואה בם ויהללם בשער ·

B. 35.

VEREIN. EPHRAIMSCHE LEHRANSTALT. BETH-HA-MIDRASCH

ווילנא

בדפוס ר׳ יוסף ראובן בר׳ מנחם מן ראם

שנת תרי״ט לפ״ק

הקדמה

אלה דברי הגאון הרה"ג מנחם מענדל זצ"ל בעל מחבר **עטרת זקנים** בן הקצין כמהור"ר משולם זצ"ל אויערבאך

יתפלל החסיד וימצא השעה למצא דברי הפץ רק לשטף מי השכחה לא יגיע ליומים אין בהם הפץ אן יאבד לב מתנה וישליך אמת ארצה ועוללים אשר אהו אל המלע ינפץ · לכן כפחד בלילות טרדות עלינו יקפון · הנלחמים פנים ואחור בחרב והניח וכל בלי מפץ · או אסרתי הנה באתי במגילת ספר לכתוב את הדברים באר היטב בדיו מעופץ · ויהי נועם ה' אלהינו עלינו ובידינו יצליח החפץ :

יבקש הכסף ויהפש המטמון האיש החפץ בקבלת אמת ממי שאמרו ושלחנו יהי ערוך שלא יחסר כל בו כל הפוסקים האחרונים ותשובות השובות אשר השמיטו האי מאורות הגדולים · גם אותם התשובות ופוסקים אחרונים והוא חיבר כמה וכמה ספרים ולא יצא שום דבר לאורה מחשבתו התהורה · וגם אשר נדפסו אחרי אשר השליכו חבורי המאורות הגדולים הנ"ל · והמה כבנקי יונה נדפה בכסף ואבריותיה בירקרק הרוין כי פשטהם קב ונקי כגלוסקא מנופח בי"נ נפה יפה · וברה כחמה · ולא רבים יחכמו לדעת דבריהם כשפה מן היפת · ולא כל אדם ובה להסתכל באורה כי רב הוא ובשל מה העין מלסכלו · וגם א"א לכל אדם להיות מצויים בידו כל הספרים ותשובות השובות והפוסקים חרשים וגם ישנים · מפז ופנינים · ומוהב והרכמנים · בעבור זה עשה לי ה' והוציא לאורה · מחשבתי השהורה · ומה גם כי אני בא' מהם החלותי אסרתי אחכמה והיא רחוקה ממני ונכספתי לעשות לי רב את שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתי איש א' מאלף אלפים ואם א' הוא מה עשות כי ירחק ממנו המקום מקום כבודו נבה מורא בינינו ע"כ קניתי לי חבר איש את ה' רחיינו לבא עם הספר ולהנות בו יומם ולילה ודרשתי והקרתי היטב בו' חקירות ובשבע בדיקות אחר כל מקורה וחוצב הלבה בתבלית היניעה ועיון ובמישום שינה ורוב שיחה עם חברי ותלמידי יותר מכולם וכל הקורא בו ימצא מקור הוצב עם המוסתים ויבין וידע שלא הנחתי שום מחבר שלא עסקתי בו בעיון רב קודם תתום נסר דין ובהולק מחבמתו ליראיו בטחתי והפץ ה' בידי יצליח לזכות כל בני אורה · מים ומטורה וקראתי שם הספר העבבר והנחמד בשם **עטרת זקנים** ע"ג' מעמים · א' מפני שהוא עטרה ויר וחב לעומת מחברת השולחן הוהב המהור שחברו שני נאוני עולם ה"ה הגאון מהרר"ק והגאון מהרר"ם איסרלוש : שנית · ע"ש הפסוק עטרת זקנים בני בנים שיהיה עטרת תפארה לאא"ו הגאון מהרר"ל רופא ז"ל מ"ק וינא שאני בן בתו ואנב רשטרי מה שמצאתי ליקוטים מרבריו כדי שלא יפחה שמו מישראל רק על טוב יזכר שמו הטוב כל פעם ושפתותיו יהיו דובבות בקבר · בזכות זה יציל ה' אותנו בעת הזעם · מפני שהעלתני את ירא של"ם על ראש שמחתי הוא המאור הנדול למפלשת היום ותתם את עצמו מאור הקטן · ובתורה היה בכור שטן · נדול בענקים · בהיר היה בשחקים · הגאון הנדול מוהר"ר יהודה ליב רופא ר"ם ואב"ד בק"ק ווינא · ובין רא לרא נוהה לרב תינא נחמי ונראה נהור פני · והברי בעם ספור אצינה · לפי קוצר ההשנה · וה' יצילני משגנה · וה' אורנו וישענו יאיר לנו · יראו עינינו וישמח לבנו · אמן · וזה תהלי · בשם אלי · צורי ונואלי :

הקדמה מבן הרב המחבר מגן אברהם

חן יוצק יומתק מפה מדבר · הפעוט והשפל בן המחבר · בעבור כבוד אביו חילו יתגבר

ברוך אברם לאל עליון אשר מגן צעדו בידו וכחו לסבול לקבל עליו יסורים של אהבה · שלא היה בהם ביטול תורה · כי אף על משכבו היה נאנח · לא שקט ולא נח · כל יפיו חול"ין בטהרה היתה לו · ולא משו תלמידיו מביח אהלו · וכמעט שלא היה בו בח · נדרו נתן ריח · שבן אפרסמון וצלוחית של פליטון · יתן למשוח להתפשם כל קמטין · לא הניח דבר נדול וקטן לכלם היה שוה · להלמידיו צמאן לדיה · נדולי הדור השביעו לפתח אהלו · כל דבר הלכה לשאלו · ולא סנע טוב בטהלו וכל זאת יעידון ויעידון · ספוני קאליש יצ"ו · איך הוא יורה ברוח חן · ובחן בוחן · בורר כמו רובל · לבר אוכל · בזברי זאת תרנה עיני דמעות שליש · ולבי מאור תחליש · סדוע שניתי · מכיר לי לא ראיתי · ולשאוב מבארו פרי עין החיים לא זכיתי · אמנם זאת היא נחמתי · שהאב מוזה את בנו בחמשה דברים · ה"ת שאהרוני אבי זכרונו לברכה חיבר כמה חיבורים לא למענו להתפאר ולהתנדל כי אם מנודל בקשת החברים שבקשו ממנו חידושים על הארבע טורים והשיב להם בנודל עטתנותו · הלא המצאו תמוהו · די לנו בראשונים ומה לנו להצטער אחרונים · הלא על שלש בבר מבואר ומפורש · ועל ארבע לא אשיבנו ריקם אשר עיניו לא נמצא שום פירוש על טור אורח חיים · ולנודל אהבתם לא מנעו מאתם : וכשכתב הספר הזה לא היה בן המשים שנה · וכשנם ביסורים קשים היה מרוכה ומעונה · וספר הזה לא ירע אנוש ערכה · איזה היא ענוה ומתונה · כי בבודה פניכה שבונה · כי מרוב חריפותיו ובקיאותיו מעייל פילא בקופא דמרמא · קולע אל השערה ולא יחטיא · המפורמטות אין צריכין ראיתי שהיה נאה ומתקבל בעין כל ומרוצה כריה ניחוח ועולת ראיה · אף שדודי האלוף התורני מהר"ר יהודא זצ"ל התן החסיד מהר"ר אייזיק ר' מאלישׁ מקראקא מרח ונע וכתת את רגליו לק"ק אמשטרדם · לבית הדפוס אשר עם הספר · רק עיקר היה חסר הפוה"ר · כי לא היה לו משפט מעו"ת · ובין כך אורחות חיים ממנו תוצאות · אך הקרים כשחר ונתקבל לרצון ספר עולת התמיד · ובעיני כל היה חביב וחמיד · והדברים עתיקים · נאמרו לקרות לפני אדוני אבי ז"ל מפי ותיקים · וחיפש בניירות בדוק שבעין בספר עולת התמיד לירע מאין תמצא כל מרגליות ואבן יקרה נדולה וקטנה · ואיזה היא מקום בינה · ומה לי להבנים ראשי בין ההרים המורים · הקורא יראה כאשר נתווכה עמו ברברים ישרים וברורים · ואחרי כל הבא · ספר התורה היה נחבא · וארון הקודש נשבה וינוע אברהם ויקבר בישיב"ח סובה · ובקיצור ימים יגע בתורה כתלמיד ותיק בן מאה שנה · נובר כמו מעין הנובע · ולשער החמשים לא הגיע · והניח אחריו ברכה ברכת אברה"ם לו ולזרעו אחריו · ואני צעיר הייתי לימים · שפל בעיני העמים · לא העלתי על לבי נתומים · אף בתנ' עמרתי על רעתי · את שאהבה נפשי בקשתי · ולא מצאתי כמעם שעברתי · מצאו השוערים לבוקר אור הרש שיתנלה · ושאלוני אנה פנה דודך והודך · ונבקשנו עמך · עזרת ה' בנבורים · כי הספר היה טמון בסרקים ובחורים · תחת רשות אחרים · אשר לא שמע לקול הורים ומורים · אף שנזר עליהם בנזירות קלים וחמורים מנאוני ארץ ער שהעיר ה' את רוח המקנאים · קנאת ה' צבאות עלי שמים · ועמרו ליסין צרקי · והוציאו לאור משפטי ודיני · לפני מאורות הנדולים תרבנים דר"א יצ"ו · כאשר בידינו כתבים וספקים · ואז לא הסתי על מטני · ובעניי הביעותי ושנסתי את מתני · להתחזק להיות לאיש לצאת ולבוא ברוך כל הארץ · להציב מצבת קבורת אבותי ועובתי את בני ביתי · ומקום למקום נדדתי · ולפני קציני אלופי רוזנים מנהיגי פולין נדול בפי שבחתי · והעירוני בעיניהם · בשבת פני · עד שנתנו מקום לדברי · והוזלו מכספם לפני · והלחתי את זיניי · מתוך דוחקי ועוני · ואמרתי לנושא מניני · ה"ת האלוף מהר"ר שבתי משורר · אליו נשאתי את עיני · שאהיה בצלו מהלונן ומה מאוד הייתי מתחבט ומתנחן לפניו הראיתיו לו מספקי כתבים מר' ארצות וכתב מיוחר מתנאן אב"ד מרינה יצ"ו דפולין נדול · עם רוזני קציני מנהיגי מדינה יצ"ו · ויהי דברי אליו יום יום נתן מקום לדברי אלה והוציא מכח אל הפועל בתוספת מרובה על העיקר על מעט מעותי · שהיה בידי מקהלות קדושות · ומה מאוד שמח בני מיני ראשהנא הנחו תרי מגינים מגן דוד ומגן אברהם יחיו המה פניהם · כעמר נקי המוכן לעלות · לפני אלקפתא ור"נ בחיבור חיבורים אשר זיכוני השם להחבר רבר · המבי הרשי"ם · אשר הם לכל רבר ראשים · ולכל ענף שרשים · ובכתב ידי א"ם ז"ל לא מצאתי שום הקרמה · כי מנודל ענותנותו חיה החביב לו שיודפס הספר ואף לא יקרא שמו עליו · ואף אני לא למעני אעשה ולא לכבוד בית אבא כי אם לזכות את הרבים ויפוצו מעיינותיו החוצה · שלא תהיה התורה הזאת מונחת בקרן זוית · כי היא חיים ואורך ימים למחזיקים למעני עליהם בעידנא דעסיק ביה ובעידנא דלא עסיק ביה · על כן קראתיו בשם מגן אברהם וכשמעתי מתלמידיו שי' שפעם אחת שאלו את רבם היאך ומה יקרא שמו של הספר והשיב להם באקראי בעלמא ע"ר ישראל"ל ר"ת ע"ר יש"ה של ר' אברהם הלוי · בכן אזהתי ידי בתרין בתי אבות שאברהם נבלל בישראל להיות לנו הנר למאירת עינים · הם נר ישראל בני · מגני ארץ דו"ר אברה"ם חסל"ל ז"ל · וזכרה לו אלהי לטובה · שעוררתני לבי הנדיבה ואורה לה' רגל מרכבה · שזיכני לראות נפר המלאכה המובה · כה יזכני ה' לעבדו ביראה ובאהבה · כ"ר המתפלש בעפר ומצפה ישועה לחנן דעה :

הקדמה

ואלה דברי החכם השלם מהור"ר משה רבק"ש זצ"ל האחרונים

במה אבף ומכה אקדם · מעונה אלתי קדם · עד בית אלהים אבדם · לילה ויומם לא אדום שוכני להשלים להוציא לאור הנהות הש"ע עם מוצא מקור הדינים בצדו שקראתיו **באר הגולה** כמ"ש בהקרמתי בארוכה והנה היה ראשיתי בטור א"ח מצער מעט מזער רשמתי בקיצור מופלא בפי רצון הנבורים אשר הזילו והב מכיסם להדפיסם ואני בעני"ר לשלמות המלאכה לתועלת ותבלית המעיינים הייתי הולך וכרחיב להזכיר גם שמות התנאים והאמוראים ולפעמים הנמרא או המשנה בקיצור מופלא עם פירוש מה שפירשו בזה נדולי המורים והרושי דינים והייתי מרחיב והולך עד שלבסוף · נם הדינים מהתשובות שהביא המחבר כתבתי פעמים מאיזו ראיה מהנמרא · וגם בהרבה מקומות בהנהות רמ"א עד שבהשן המשפט רשמתי פוצא הדינים מכל מעי' מהטור ומהרמב"ם נוסף על מ"ם של הפרק עוד באו זה דין מהדינים הנוכרים בפרק הזה וכל מ"ם מהדינים שנרשמו ביוצא בזה בציורי שאר שלחן ערוך הם כאין נגדו כאשר יראה ויבחין כל קורא בהם את זה לעומת זה ויען דיני ממונות מסורים לכל ב"ר הוספתי ואהרתי בביאור הח"מ יותר מבשאר חלקי שלשה שטורים הראשונים · גם על הריב כתבתי בפעם כל חדושי דינים שכתבו הגאונים חכמי פאלאניא חמס"ע והב"ח בטור ח"מ ונרשם שם בח"מ במקום שנתחדש אי זה דין דבות בכב כזה * לרושם שירעו שיש שם אי זה דין חדש · גם הכנסתי בו כל הנהות שהניח הרב בעל מס"ע · ומצוינים בדמות חצי לבנה כזה ( ) אמנם כשימצא בכל מקום שיהיה מארבע חלקי השלחן ערוך אי זה דבר נתון בין סימן כזה [ ] הוא תוספת אשר הבאתי על פי מקור הדין קויתי לה' שעל ידי חבורי קטן הכבות הזה יהרבה הדעת וחחשק להרבה בעלי תורה שמיד יכנסו דבר הפצם ובפה תועלות שכתבתי כבר בהקרמתי תראשונה ומאת ה' שאלתי לאורך ימים בביח ה' תהיה ישיבתי ועל כל הצרות שעברו עלינו זאת תהיה נחמתנו וישלה לנו הנואל לנאלנו ויהקים בנו מה שנאמר מה נאוו על ההרים רנלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב אומר לציון מלך אלהיך : כ"ר המרוד וגולה ממקומו הצעיר משה בן מהור"ר נפתלי הירש סופר זצ"ל מק"ק ווילנא פה אמשטרדם יום ד' בטוב לירה אלול תח"י לפרט קטן :

טור אורח חיים

א דין השכמת הבקר • ובו ט סעיפים

א (א) יתגבר כארי • עיקר גבורה כנגד סיפא"ך שתמכו לזקנו נגור כו' ואמר כתרי כי טבע התרי לחגר לזן לו ירתח משוס בריח כמ"ש מקולס לא ימת כו' כן לא יעלה על התחם מורח ילרו לף שהוא תקיף ממנו: (ב) שיהא הוא מעורר כו' • לכתורה לזן שיהיות ה"ה טעניו ללא הוא זריזות בפ"ע לזה הטעין הוא שלזן דומה העשה מלוס ע"י התעוררו' של מחריס לעשה ע"י עלמו ועפ"ז ל"ל פ"ם רבינו הטוב לזי מעיר לזה הסחר ולזן הסחר מעיר לזתי דקשה סיפא ל"ע ולכלה למינו לזה מקדם לזה עלמו מלמעה מקדימן לזתו מלמעלה ול"ם לזמנין התעוררות שים ב' מיני התעוררות שתחלה מתעורר מלמעה ולזח"כ בא עליו התעוררות העניון לסייע לו ופ"ז שיבא דוד לזה עלמו שיהיה במעלה כ"ב שההתעוררות שלו מלמעה גדולה כ"ב שלא"ל לסיוע התעוררות של מעלה וע"כ לזמר לזי מעיר הסחר כמו (לקדושה) לכנסת ישראל כ"ם של לזילה הסחר ומעלה שלא לזיו לזלה לדוד וכיולא בו לבל לזו וכיולא בה כלומר שיהיה מעוכה להתעוררות מלמעה כדי שיבא לזח"כ מלמעלה ל"כ לא זכר הפ"ם רק שיתגבר לזה שלבל הפחות יהא מעורר הסחר לף שלא יזכה למעלה הניתן שלזכור: (ג) טוב מעט כו' • ז"ל רבי' ל' הסחר זה' לזמעטים ומלבד לזיהין לבו בהחזוני כי טוב מעט בכוונ' מה"בות בהם שלא בכוונה • וקשה מה"ל לזי מייני תפלה במרבה בכוונה למה ליזה עם הממעטים ולזי כלה כוונה למה לזמר כו' טוב יותר כו' ומתפלה הטוב לותם ובגמ' סוף מגמות לזמרי' לזמר הסחר וזה' הממעטים ומלבד היהין לבו לזמעט בפ"ע כי' ר' רבה חייה לרב הסחרה דף ' רבה חייה לרב הסחרה דף ' ר' רבה חייה לרב הסחרה דף ' ר' רבה חייה לרב הסחרה דף ' ר

ס כל כו וחל"מ נכו ס' ם מיד • לחומות חיים נסם כלי"ג נר יקוי ס"ם ויקרא רבה פ"ג :

עטרת זקנים

(ד) מוב לומר פרר הקרבנות דוקא ביום רק משנה איזהו מקומן מות' לומר קוד' שיאור חיום ויאמר' הדברות בקול רם כדי לעורר הכוונה ויש לסמוך עשרת הדברות אצל ביוך שאמר מפני שיש יה"ר ברוך עד ברוך אהה ה' אב הרחמן נגד ' הדברות ויש לומר אנכי דש' יתרו בבקר ואנכי רש' ואחתאן בערב אחר ק"ש שעל מטתו (ר"י לוריא: (ה) בשיטים אחר המצות ואשם ודאי לא יאמר בחשוב דהאמירה במקום קרבנות הוא ושמא אינו חייב המצות ואשם ואע"ג יאמר פ' חמצות ואשם אף שאינו יכול לומר ה"ר אחריו והואיל דקריאת פרשה המצות ואשם מכפרת קצת אם המצא אשם שחייבין עליו חמצות ואשם אפילו אינו יודע שחטא יקרא מכפיל דאם המצא כנגד עליו ואם לא כפר חטא יהנו לו שכר בקורא בתורה אבל לאחר אשם נדבה כגון אשם תלוי או נזיר רשאי לאמרה (ב"י) וי"א שיכול לומר אף אחר אשם וחטאת ודאי רק שיאמר דרך הנאי רבון העולמים אם אני חייב המצא יר"ם שיהא מקובל כו' (מהרש"ל ומזרי בב"ח) אין לומר קודם אריזו מקומן ונשלמת פרים שפתינו כי על חמצות אינו שייך כי שמא אינו חייב המצות והוי חולין בעזרה לכך יאמר ונשלמה פרים במקום עבודת התמיד • מי שרגיל לקרות פ' המזבירות לעיל או התלים חייב לאחרך קודם לכן ברכה התורה ושוב לומר התלים קודם התפלה דוקא ולא אחר התפלה (מהרש"ל) וקודם שאתו פסוקה ביהו בבוקר יאמר פסוק שמע ישראל (קבלה בשם ר"י הסיד) ושוב לחת או להזמין פרוסה אחת קודם כל התפלה לצדקה ויאמר אני בצדק אחזה פניך • ויכון באותה פרוסה פודה התפלה מכל מקטרג כי צדקה עולה בס"ק מקטרג והוא שמח בחלקו כענין שעיר של י"כ ויכון בגוהנו המרוחה בשם יאהדונה"י שהוא הגותן בשמי ארצ' ולהתקבל בשם ארני ולהודה שם הגדול יאמר בפיו לשם יחוד קוב"ה וכ"ה בשיטת הרקשי הקדמון ע"ה הדיבור ומעשה כמבואר בפרשה בחקותי כי מעלות רבות לצדקה (תוצאות חיים) העומר מלמוד להתפלה צריך לשהר ידיו מרם יתפלל (מהרי"ל) כשבא לביה הכנסת יתחוה לארון הקודש עד שיהפקלו כל חלישיו שבשדרה ויזכור בלבו שפי מצבתו ונודל בוראו כמ"ש והע"ה אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך ר"ל ביראת גדולה ובהתעוררה רב (עמק הברכה דף כ"ו) ויתחיל בפסוק ואני ברוב חסדך ולא מה טובו שאמר בלעם וגם פסוק ואני

ב (א) הלוקח מיושב • דלח בסכרם יגלה גופו ולחיתה פ' כל כתבי מר"י מימי לא ללמ קוחות ביתי לחמי חלוקי פי' הטור שפת חלוקי ופי' רש"י כשפושט חלוקו כמו שהוא לובשו דרך לחלו מכסה לח עלמו חלמה משום לגיעות בסדין"מחחת ויוכד במטחו עכ"ל פירוש דכיון דכשהוא פושטו ממנו למעלה אז חשבר להזכר מכלחות גופו כי כל מה שהוא מגביה מקלח חלוקו אז מכסה לותו ולקח בסדין מה שהין כן לח כיון שפושטו דרך היסוך הפיימי לחוץ לי חשבר לעשות כיסוי בסדין מה שהוא מגלה כידוע מסכלת דיבר זה ומזה למד הטור דגם בשעת לגיעת החלוק יעשה בחוץ שלח יגלה גופו ומה שהחפלר ר"י שלמו בשעת שיטת חלוקו ולח בלגיעתו גרלה דבלגיעה הוה הזכיר' בקלות טפי דשוחה כן בעודו שוכב וכמ"ש הטור וש"מ מפ"כ בפשיטתו שלריך לגיות יושב ולין כ"כ להזכר כיסוי סדין ע"כ נקט רש"י ויושב בשעתו להורות דלפי' זה היה מהר: (ב) ללובשו כדרכו· ז"ל הטור כלמרי פרק לגו קדשים לה"י לחזו ת"ח המדקדק בחלוקו לפסוו כדרכו עכ"ל · וכתב ב"י ע"ז וכרש"י חם לבשו בשפיל השוכב מקליל עליו והוכהו שלח יראו חת החפירות המגונות ולמרי החלוק עכ"ל

וקשה על הטור שפחה בכל חדם ומייתי לחיה מת"ח ושוה דחמילה לחמר יאמר רבינו ת"ח נקט לפסכו ונבי ת"ח נקט לפסכו ונלקח דהדם מיתילה בחבדלה דחמילה לחמר שכל חדם יכה מהר לכל הפחות בלביחתו לכחחלה שבת"ח מלינו דבר גדול מזה שחפי' היה לובשו כבר מכוסף מוהר ופושט ולובש כדרכו כ"ל: (ג) יגעול של יחון בו' · דים חביחות לימין לפנין נוחן יד ובוחן רגל ושמחל יש בו גמי חביחות לפנין חפילין מפ"ם לחמרו בגמ' מחמיב בגמ' דל"י דיכול לעשות כמו שיכלה חלא דל"ב ב"י לחמר י"ם יולח ידי שניהם ויחנון לכל לחד מעלה דהיינו הקישה לפמחל דחביחות חפילין הוה בקישה · והטור לח כחב חלילה מעבל כמ"ש כחן בש"ע וגם לח דיק מעבלים שלמו חם"ג דהחכר בחמלוד ג"ל לנרבי' דהלכה כר"י דיעשה כמו שילה דק כיון שחפחר לקיים ידי שניהם יעשה מעוה מן המוכחר חבל במקום ש"ח לימח י"ם יעשה כמו שילה חלח בהב"י כחב בחלילה דלח כדעת הטור וכן בחעבלים שלמו· (ד) בקומה זקופה · שדוקק רבני הספינה כביכול ולחיתה בגמ' לטור לילך בקומה זקופה ד"ח מחמר מכה"כ והטור וה"מ לח זכרו שיטור ד"ח חלח לענין גילוי הרחש וע"ל דל"ב בגמ' בזה ד"ח והוח מחחבר לפי הטעם של מכה"כ דחין כחו חיטור כין ד"ח לחמחח וים מחרלים דהטור חמר כן למומחל דיש לחסור חפי' פחות מד"ח כיון שים ליטור בדבר בגמ' מש"ה כ בגילוי הרחש חלח מכר מחיסור רק שרב הוקח היה נוהר מלילך ד"ח בגילוי הרחש וחינו נכון דהילך יחמיר הטור על הלכה פסוקה בגמ' מסכת דנפשים: (ה) ולא ילך בגלוילי הראש · עש"ם סי' מ' ס"ב מה ונ"ל דה"ט שם כוכב ע"ג כחמה חו יוכב בעגלה הוח כמהלך דהא לחמרי' שם"ק דקיזונין כוכב כמהלך דמי: ועכ"ו

בח"י סי' כ"ג ס"ד: **ג** לחניח · ויכלו החפירות המגונות ויחנגה בעיני הבריות ויזהר מללבוש ג' מלבושים יחד בפעם ח' כי קשה לשכחה (כסוונות) ויש ג' לידי המלבוש ביד ימינו ויכלבש ימינו ומח"כ השמחל ויכון כי הכל כללל בימין ומן ימין לח בשמחל (בחכיש): **ד** ימין · וכשהוח נומן וסך ימין חמלה וחח סך כל גופו לחם חמלה (גמ') ובד"מ לח לחיתי מדקדקים בזה ועיין בהגי' בחמ"ס שיטה מקובלת ב"ב ד' ד' · **ו** ד' אמות · ומגדם מסירות לחפי' פחות מד"ח ועי' ב"ח (ב"מ) ועי' בפסקי מהרא"י סימן כ"ג

כחב ד"ל מגמח קודם כו' ולין כלחה דפח לחני כו' ולישנח דלח כש"ם מכחב שכחב לדבריו סקודמים שכחב מוכח דלח כש"ם ובן כדוב פסקוחות כמב"ח ובלבוש"ל דפרש דפסח כחחת לריך לימן חבנין לדברי פש"ם דלמה מקדים ס' מגמח לקטורת וח"ם כש"ם ועיין כרחב"ם טלכות מעיקון לח מלחלר חין חולק בפקדוחת סיה קודם למגמח ודוח ב"ב ערוך · ובלבוש רפ"ב ש"ל ב"ב דפח שלח מומרים ס' מעיר חוח נגד מכרים ולפ"ז לדברי פש"ם דלמה מקדים לחכרים פ"ם מגמח · ד' מעיר חלקה שכוח מין זכח · ול"ב כיון דכלל"ם חין לחו חומרים כשהר מקדים חוח לח

ג סם ס' ב ס"י ג סם ס' ב סם ס' ב ס"ק ג ס"ק ב סם ס' ב ס"ק ג ס"ק ב סם ס' ב ס"ק ג ס"ק

מסקנת שייך כאן ולפי מ"ש ח"ם דפי' דס"ע תלוי במסקנא בסה"ת ס"ל והיינו כמ"ש: (ד) **אפילו כשאין אשתו עמו** · זה מדברי רמב"ם ובב"י בשם הגה' מסמע לפילו בהלכה עמו בכל בלה הסמים שכ"כ שבסיעה כרויה בין מזרח למערב והיה הדבר נגמי לבבב עם הלבנו מכני הסמים עכ"ל וק"ל למאי לא הזכיר הכוונ לישב עם הכתו בין מזרח למערב כמ"ש הרמב"ם הו מלינו בפרק קמא דברכות לפה בגימין לומר כל ימי הייתי מצטער בהפה מעתי מהוה בין לפון לדרום דמסמע מלוה בעלמא הוא מן המובחר ולא ליטור וכבר הרגים בזה ומיהן דסיה מלעטר על ליטור שים בדבר והוא דחוק · ול"ל ניבב הכל ולדברה דבלי הס"ם כלן ל"ש דלא בפק בכול בשים מחילות ברי לפילו לפוחם מזרח ומערב והוא ס"ם הירוזלמי בהבילו החום, בסיים שם בדברי ר"ש ובנגד שלין שם כותל ות"ל הס"ם הסמים הסמה זה פסוג דלא ממיר חמרים מעטיים לריכין דהא בבב"ב לפור להרכה בדבר קדוה ובעמה הסמים מן המוסגר לבדפ מהבאו בדברים קדושים פליונים כמ"ש בזה בר"ח בפר הקדושה פ"ו בשם הרמב"ם ומ"ה כיון שחייב במקום מגולה ע"ב לא הוקל בפור להזכיר ליפור בדבר זה מלד מזרח ומערב · ומדברי רמב"ם לין רחיה ברוח לימו מפלק בין ים שם כותל לו לא כמ"ש ב"י בשי' זה דס"ל דהמנוחד דיהן חוק על היבובמי וס"ל דהחירה דכותל הוא לר"י דוקא ולא קיימא לן בר"י · ולא כר"ע מפוח הכי בפוה הוא חמרים לעטיית לריכין דהתוועיהו לפור בין מזרח למערב לפילו בים מחילות ובעביו מחוק היה לחבא בגימין דנדביי בפור בסיפא ולא קאמ מידי דהיכוחה בעלמא הוא וכן מסמע ל' רש"י שכתב שם ובלבה בעיני שהבסיבה היה למערב לו מזרח ולסיכך וכן לבבב הבמיבו לרוחות לחרות ע"כ · כרי שכתב ליטמא דוכון ונס כתב דרך עפה סיפוב החמרים לרוח אחר ולא לחר בלין וכן לבמס בין מזרח למערב דוחלי לין ליפור בדבר אלא דבל בחסבר בלוות לבסב חמרינו לרוח אחר כ"פ וכן ס"ח מיוסב שפיר ל' ח"ב שלחר שהיה מלטער ע"ז דהבניין היה בלחה בני ביתו מהבים שלא ליזבר בזה ע"ב היה מחלוטב שמהם לחוסמה זהירות · וכ"ב בוחם החוסמה בזהרו בנגלי הדבר לבבב הלל לחבחו כו' לפרס מילחה לחבא בגימין שלין ליפור רק דרך נגלי בוח וזה מיוסב לפילו לברמב"ם לפוסב חמרים לפילו בחדב בין מזרח למערב דסביבית ליה דמ"ב בר"י דמחיר במקום גדל ולפילו הכי היה מזבר מלד זהירות דמסמ הלבה בר"ש ולא מחלק בזה ומפלת לדידן דס"ל בר"ע ולפי ים לפור להבמיך ס"ש בלפילו לפשות לריכין בב"הב מממה מחילות בס"ם הס"ם וב"ם חמרים דמות במקום מחילו, ודבדי הס"ם בלן ל"ע דמחיר במקו, מחילות לריכין דלא בר"מב"ם הלא בבטול ולפור בחמרים בהבמ"ם: **אחין** לחיתי למו"ח ז"ל שכתב גם בריך טעם מ"ם בה"ב בר"י שיטול ניבב בו', לפילו בין מזרח למערב וגבי חמרים המעם למור ויל"ל שבחמרים המעם בריך לקדם עלמו יותר ע"ב בריך להזהר יותר בל"ל · ותמוה הוא דגבי דבר מטוף ומלוח לין יכולין לרחוח ומ"ם בה"ב בר"י

ם סם ס נוסח י"ג ומרוטת ס' ס נוסח סם ג' נוסח"ס סכ"ת מסלוטה לישנא ק רבינו ויונה בספר מירתם ר סם בעמ' נוסח ס סם"ג סי' קכ"ו ת מהות ס"ו ת מרוטת ס' כ סרת"ס ג סם :

עטרת זקנים

ד (א) אשר יצר אין"בה דין ברכה המסומכת לחברתה שלא לשהות בה בברוך שהרי עכ"י אומר כמה פעמים ביום בלא אשר יצר (כן כתב באבודרה"ם ושי"ע)(ב) מים השפולין לע"י לתפילה כשרים לע"י לתפלה יש מי שאומר דלא מברך עליהן תיובו ברכת עכ"י אבל מברך על נקיות ידים ו"א דיברך עכ"י אם לא דשקנה ידיו בצרור או בעפר או יברך על נקיות ידים (מורי ב"ח כ' בשם הרא"ש ס"ס תרואה בשם שאר פוסקים) ומכל מקום לכתחילה יהזור אחר מים כשרים ואחר כלי כמו ג"י דרעוזרה ו"א דה"ח לתפלת מנחה וערבית אם עשה צרכיו ונמל ידיו מברך עכ"י אבל כל היום כשעשה צרכיו א"צ לברך אלא אשר יצר דלא תקנו עכ"י כ"א לעבודה ולתפלה (הרא"ש ס"ס הרואה) :

יד אפרים

(בס"ו ס"ק י"ב) ונלע"ד מסתמא אין כאן ס"ל : (שם)אפסק לסתמיי אליהן מנחור מי טוב מקדוי כנ"ל : (בס"א ס"ק ס"ו) תימה בנוסח דף י"ב ו"ג כנ"ל :

ד (סק"ד) כשרים וכו' ויש מוסיפים ליזן מעיף קמן זס . וכן נהגי"ב סכוס ס"ק לחד סם סק"ג . וכתוכתו דלכך מצוס סרמ"א לקמן סי' ק"ס דסס מיירי מדין מים פסולים ומשו"ה דלא מברך עליהו . אבל דין כלי וכן נהגינן כסוס לינע בהקפה לסותתן ולפותתן וכבשיו מוהר לינע מברך סיינו כשרים מלס לחד בנ"ל וכסי' ק"ס דכשרים כו' אבל כלי בנ"ל ול"ל ושל אותן סמים פסולים לגעילת ידים לכתובים בסוהרכים כמי' ק"ס . כוס כתב כתלן דכשרים כו' . ול"ל דלעין לגרוך (וכפשוט מלוקי סר' ומבוא מזה ניחס לשלמו) ויתיס . ודע"ב דכשרים מ"מ משכב קמן . אבל כלי וכן נהגינן לינע משכב כלי כשרכבו ומברך . ולפיכך מי שמנים לחר' כלי כו' ומוהן משום דשניעת הכלי וכן נהגינן קל ופשי . ולפיכך מלן דקפיד לעניל מלת לגרוך מ"מ בכלי וכן נהגינן מברך כמו שכתלם מקום לכשיבוא ז' ומבואר דמ"ס סם סיינו לחר' (ס"ג כמים פסולים לא יגרוך מ"ס . סוב לפיכך לכתר סיעב ומברך ג"כ כמ"ל סם כתלמיד מ"ס :

(מו) בל תשקצו . עכ"מ וע' בתוספות סור ביורה דעה סי' י"ג ס"ק י"ב שמשמע דסם דמשמע מקבני שעבר על בל תשקצו סם הוה מדאורייתא ולו מדרבנן ומם כתב כיכ דיבמות דלחר מברך תמורות לתוך מערכת דר"ה פ"ב . וע"ע בס"ח בית חברים חלק חם"ס סי' ו' ס"ק כוס . וע"ן לקמן סי' נ"ב . וכתב בספר ערך לחם למהריק"ש דמשמע מלשמיט לינו שוער בבל תשקצו ע"כ סוסך ק"ס עכ"ל . ועיין במ"א סק"ח ס"ק ד' :

ד (א) כמ"ש עכ"מ . במחוץ נרסה כסם חור לדוקס למהר"מ סלמחק סכ' כסם מהר"ם מינקין סלין ר"ס סרם מכילים סחבית עד מחר מינוטו ולפי"ז לא יברך על מינוק ללא כמ"ם כסם סרם"י סכ"מ (הביאו סמ"ג כמ"ם סנס"ב) . ונס יענב סידים תחלה ואח"כ יתן סנים ולפי מ"ם צוחה דרוחם מנת לוכה בנוכ"ם כו' סם מינק ידיו ולא נתן אני ולכן נכסכ"ם ולתן ידיו קריך מינוקם ואח"כ יתן למים ס"ם . ומשמיני לחיוך למים בלא מינוק ידים תחלה ומי מרוצ"י להחמיר בזה ס"ם יכול ליזן ליקח מנסחת לכנב ידיו סם ברוך כתוך ממנו יותר מל"א סי' ס' מ"ב סם לחלמיד ז"ל ומין להחמיר כ"כ וכמ"ם בכוכ"ג סי' ס"ב : (ב) נרכינו עכ"מ ובנרכני יוסף סי' ו' כ' דסם לא מסרי ס"ס ומ"ס נרכינו בנוכר לא יברך אחר יגר ואם עשה נרכינו ואנר ומן מד שלא כיכך בוב לא יברך ס"ם וע"ע לקמן סי' ו' בזה : (ג) לקמן . ומיין ביר תפרים שנראה שכתכ"ם מני כלכרי סמ"ג סם"ס נ' ו"ס ד' שכתכ"ם סם ס"ק ח' ויוסף כוון ולכך כים מניחין ליכוי מים שכתניות סמוליתו בסם שכר מו מי וורדים המנריס לרך הסימנין מן סדור ובמים שכתניות בתוכה מלנטיס לת הסמטין (וכוה כמו בתניניכו) נמלאכת ניין שרף) לפי מ"ם שרמ"א דלף בסחרית לא יברך על מים שנתנו מרוסין לו בשבת בסם מלאכה ומים לגו בשבת בסם מלאכה כמבואר בכי' ק"ס לכן יש ליזהר בסם סם יתן לו מחריסין לא יברך על מ"י ס"ם וע' לקמן ס"ק ל"ב בשבת סרוחץ יתן לו מחריס כ"ת מים מלו מנרנים יכול ליזהר ולברך בלילסה ג"כ וע' לקמן ס"ק ו' : וס"ם בס"ל שכ' מים סעוברים מכלי תשמיש לגופן יכול ליזהר בשבת סרוחץ יתן לו ידיות מיו מכוס דמלים ס"ם לקמן בס"ק כ"מ כלים סדשים בסם כלים מלוכה סעוברים בגופן ס"ל כ"ב בשבת סרוחץ אסור לו לחתוך בשר בסכין סחדש בשבת ולא יחתוך בו אפי' לדבר של מצוה ולא יכתוב בו אפי' ב' אותיות ולא יקרע בו אפי' נייר לכתוב בו ב' אותיות ולא יחתוך בו אפי' ירק לתוך הקערה ולא יגרוס בו אפי' מעט סבן לתוך הקדרה ולא יקלף בו אפי' בצלים ושומים ולא יחתוך בו אפי' פת לתוך הקערה ולא יפתח בו אפי' אגוז לתוך הקערה ולא יקלף בו אפי' ביצה קשה לתוך הקערה ולא יקלף בו אפי' תפוח לתוך הקערה ולא יחתוך בו אפי' בשר לתוך הקערה ולא יחתוך בו אפי' בצל לתוך הקערה ולא יחתוך בו אפי' לפת לתוך הקערה ולא יחתוך בו אפי' גזר לתוך הקערה ולא יחתוך בו אפי' דג לתוך הקערה ולא יחתוך בו אפי' ביצה רכה לתוך הקערה ולא יחתוך בו אפי' גבינה לתוך הקערה ולא יחתוך בו אפי' פרי לתוך הקערה ולא יחתוך בו אפי' ירק לתוך הקערה ולא יחתוך בו אפי' פת

(ג) להעביר ר"ר · דמקפיד לוחו רוח פד סימול ידיו נ"פ : (ד) במקום הקזה · מכאן למילו מחר למעולה כל היום וכן בניגיע בלחם"כ וכ"כ בב"י בהדיא ולמדו מדלמורי' בגמ' יד לפיז מקלף כו' יד מסמא כו' ופירש"י דהגך כלבו קלי לקודם נטילה שחרית וכ"ל דיד לחמה לאו מקום שחרית נקטינן מלא מקום קלי וכו' עכ"ל ופירש ב"י דטעמו דרש"י מדלא לחמר בגמרא נבי יד מסמא כו' משמע דלא בעי נטילה ובטבעת אפילו לפ"ז להכי נקט רש"י יד למעודה דמיירי לפי' כל היום דהוא מכר בגמ' קודם לחמה וכ"ל דוקא כולן מייירי קודם נטילה שחרית אולם בחמה ובטבעת סוכחת רש"י דקלי לכל היום מקום דמיגיו בהו במקום לחמר ליסור כל היום ממחת קלי והחתויות הוא בטבעת דף פ"ח ע"ב נקט רש"י הני תרתי דוקא לכל השלר כולן דוקא בחמרים ובטפח בחסודה וניגיע גלחה ב"כ מקום סכנה והיל בכלל מכמת ומחמרת דנקט בגמרא דכשיכחה לחמ"כ בשכר הוי כלילו מגיע לפיו ולחומם ומחמתי על פי' ג"י ופ"ע דניגיע הוא מקום הפסד השכר וכי בשביל זה ילחמו מכמים חקלן ולא הלא הסיב הטור מקום וניגיע גלחה דלא נקט רק מידי דמעי בכל יום דלטו בי רובלא ליהפד כל מילי דשכחת בב"ל · שוב ראיתי סנס מו"ח ז"ל ס"כ : (ה) ע"ג קרקע · לפי ברוח רפה שוהה עליהן : (ו) כדי שיריק מים על ידיו ד בשלש מיחות יש להסתפק אם עלתה לו להעביר רוח רעה שעליהן · ואם היה נעור כל הלילה יש להסתפק אם צריך ליטול ידיו שחרית להתפלל יא ולהעביר רוח רעה מידיו : (ז) כדי שיריק מים על ידיו ד בשלש מיחות (ב) מחולפים יש להסתפק אם עלתה לו להעביר רוח רעה שעליהן : יג (ח) אם היה (יג) נעור כל הלילה יש להסתפק אם צריך ליטול ידיו שחרית להתפלל יא ולהעביר רוח רעה מידיו : (ח) השכים קודם עמוד השחר ונטל ידיו יש להסתפק אם צריך ליטול ידיו פעם אחרת (י) כשיאור היום להעביר רוח רעה השורה על הידים (יג) יד (יא) ישן ביום יש להסתפק אם צריך לערות מים עליהן ג' פעמים : (יב) דוד היה נזהר טו שלא לישן ישיתין נשמין (פי' פשיטות

(ג) ידקדק לערות עליהן מים (ו) (ד) ג' פעמים (ג) להעביר רוח רעה ששורה עליהן :

ה לא יגע בידו קודם נטילה לפה ולא לחוטם ולא לאזנים ולא לעינים :

ד אפי' מי שנטל ידיו לא ימשמש בפי הטבעת תמיד מפני שמביאתו לידי תחתוניות ז ולא יגע (ד) במקום הקזה שמשוש היד מזיק לחבורה :

ה לא יגע בגיניות שכר משמושו היד מפסיד השכר :

ו אין צריך רביעית לנטילת ידים לתפלה :

ז טוב להקפיד בנטילת ידים שחרית בכל הדברים המעכבים בנטילת ידים לעבודה : (הגה (ה) מיהו לינו משכב (ג) לא כרי יגע (ו) כה נגנרל ומפר הדגרים הפוסלים בנטילת הסבודה)

(מרדכי ריש פרק לולי הדגרים המונה בסב"ח סימן קל"ס) :

ח נטילת ידים שחרית אין נוטלין (ה) ע"ג (ח) קרקע אלא לתוך ז כלי :

ט מים של נטילת ידים שחרית אסור ליהנות מהם ולא ישפכם בבית ולא במקום שעוברים שם בני אדם :

י נוטל כלי של מים ביד ימינו ונותנו ליד שמאלו (ו) כדי שיריק מים על ימינו תחילה :

יא ה לא יטול (ו) ממי שלא (ט) נטל ידיו שחרית : יב ם אם שכשך ידיו לתוך כלי של מים עלתה לו נטילה (ה) לק"ש ט (י) ולתפלה ם אבל לא לרוח (יא) רעה שעליהן ם אם שכשך ידיו ד בשלש מיחות (יב) מחולפים יש להסתפק אם עלתה לו להעביר רוח רעה שעליהן :

יג (ט) ז אם היה (יג) נעור כל הלילה יש להסתפק אם צריך ליטול ידיו שחרית להתפלל יא ולהעביר רוח רעה מידיו : (הגה ויפלם (יד) בלח ברכה (ברא"ם בלל ד' ובהב"ח סי' ק"ל) יב (הגה ויפלם בלח ברכה (ברא"ם בלל ד' ובהב"ח סי' ק"ל)

יד ק השכים קודם עמוד השחר ונטל ידיו יש להסתפק אם צריך ליטול ידיו פעם אחרת (י) כשיאור היום להעביר רוח רעה השורה על הידים (הגה ויפלם (טו) בלח ברכה)

טו (יא) יד (יו) ר ישן ביום יש להסתפק אם צריך לערות מים עליהן ג' פעמים : (ויפלם בלח ברכה)

מז ם דוד היה נזהר טו שלא לישן ישיתין נשמין (פי' פשיטות נפימות

ו לא כלי· פי' בדיעבד היכא דלי לחסבר בפנין לחמר לחבל היכא דלחסבר טוב להקדיד עמ"ם פ"ח · וניעוד ג"כ לימו מעכב (בר"ח פ"ב) ומ"ם פ"ט מס' רפ"ח פד סי' רנ"ה : ז כלי · חבל ע"ג קמנין לחסור עסי' קפ"ח ס"ב · כתב נסד"י שסוב שיהא כלי כתחתון מלוס ולין לריך ליטול חלא לחלבשות וינגיעים למעלה · ובכתביס ליתא לח יסוף על יד ח' ג"פ לעופים חלא ס"ח ט"י ימין ו"ח ע"י שמלל שמאל ויטלם עד פרק הזהוב ולריך לפטוס הכפות לבקל המהרה כמי שהולה לבקל דבר וניגיעים כעד הלחם ובסי' תרי"ג: ח לא יטול· סי' חלא יסוף לו על ידיו חבל לחביא לו מים מוהר וכ"מ ב"ג: פשם הזוהר בהטעם משום והזה המהור על המסמ: ט ולתפלה · ויבדך עי' כמ"ם סכ"ב ויליו מס"ם: י בשלש מיחות· וכ"ה בעבר דקמח קמח לחזי לה· ובני מחריני ניעכו לח מיילין בשום מקום משוף ובן לח נקט לי' כדיה מדבה · יב בלא ברכה · וב"ח כתב דלריך משום דלח שלט בברכה כן מתשב"ג הרח"ם וס"מ כתב דלה"ה דהרח"ם סובר דלף"לחפלת הממהר לריך לברך בנטילה וח"כ נתפ"ם שלח הניע זמן תפלה כיון שסוסו להתפלל מבדך לחבל בדיעבד משום דלח שלט בברכה מהבה וזה לימו חלא כ"ם · יג רוח רעה · הכח לח נקט להתפלל כמ"ם סעיף י"ג דוחלי כיון שקידם ידיו ם"ל שוב ח"ל לקדם ידיו שנים לחפי' יפן שנים דפשם ח' נטשה כריה חדבה ולח כ"פ חלא כשפוך הוח משום ר"ר ולכן לחיליו יפן שנים ח' לברכה דלר"ר ח"ל בברכה: יד ישן ביום · דוקא ס' נשמין (לבוש סד"ס): טו שלא לישן · ובכתביס ליתא חלא לישן ביום ובפי' רל"ח ואפי' בשנת הלילה ס"ל דלא מהני ביום ובפי' ר"ל דוקא

ם מרדכי פ"ק דסוטה ומכל מ"ו כ"ג ג מסרדכי פ"ו ד"ה ג ס"פ ס"ק ק"ג ו מנחת ק"ג ז מנהגות מרדכי פ"ק דסוטה ס"ו ח מהרי"ל ס"ו ט ר"ן פ"ק דסוטה ד"ה ג"י ומהרי"ל ס"ק ג מוה"ר ס"ק ג ס"ק ג ס"ק ס"ק ג ומהרי"ל ס"ק ג ס"ק ג ס"ק ס"ק ג ס"ק ס"ק ג ס"ק

תרוויהו סעיף: (ב) **אפי' שעה א'.** כנ"י בשם הכל בו שמכר"מ לא תמר דבר זה להצדק לחיות יום אז יומיים ותמריים תמרו דלמצעת ילידה קלי שאז מילו נפתח הסתום אז תיכבה לא סיים מתקיים לפי' שעה ח' ולפ"ז כ"ל דזה קלני בפ' הכלכות שזכרנו דמכר"ס פ' כרם"י ותמריים פירשו כפי' הטור וח"כ ב' הני' נכונים ולין לממוק סוס מוסחת דמתלו מתלו הסעיף: (ג) **רופא חולי כל בשר.** בגמרא פריך מלי מהם לתמר רב רופא מוליס ח"ל שמואל שוויתו לחבא לכ"ע קלידי חלת לימא רופא כל בשר וכן הסכיר שם רב ששת תמ"כ וח"כ לין לנרום רופא חולי כל בשר בשר חלת בתמ"י ליתא רופא חולי כל בשר כו' ולפי' הרא"ש רופא חולי כל בשר וכן בפ"י ול"ל לדעת הרמ"ם דדוקא כשיתמר רופא חולים משמע דכ"ע סם קלידי לבל כשיתמר רופא חולי כל בשר הוי פ' אלא שתשמש בסמולת והוא חולי כל בשר כשבטנו דסיימו שים בשר בסולת כל בשר והוא החולי לק הם"י הוא מבטלתו משל"כ כשיתמר חולים יהיה משמעות על התנשים שהם חולים ומדברי ד"ם משמע פ"ל רופא חולי כל בשר ומו"ח ז"ל כתב בשם רש"ל פ"ל רופא כל בשר ותומר מי שהרי רופא כל בשר בפ' הסולת ומכיון דלא הסי' לא רופא חולי כל בשר ותומר מי שהרי הסולת מסיק

ח **ברכת ההודאה.** יולמיה כרכה בסמוכה לחברתה ולכן נראי לומר בבקר בקומו מה אלקי נשמה וכו' יתמיל אלקי נשמה (טור) והב"ח כתב דמ"מ יתמיל תכף אלקי נשמה כמו תפלת הדרך סי' ק"י ס"ו והכ"ה בלבוש · ועי"ש כתב לומר כל הברכות עד לעמו ישראל משום דעני"ן קדי דוקא של תפלה ע"ש ולפי מוכרח גם לפ"ז לחתי לברכן קשימלי דעבדי הכי דהא בגמ' לומר אלקי נשמה והמציל מכלי וכו' בלח מחימה וכשיקום מניח יתמיל בתחימה דהא י"ל דלחתי ביום כשיקום יתמיל אלקי נשמה כמ"ש ב"י סי' רל"ז: **ט** עושין · ג"ל בעושין כן כדי לסמוך ג' לתמיס וכלתיתה בזוהר מקם ובהשכמה מ"ע ע"ש: **י** שלא לצאת · ולכתוב כתב מכאי מרוב פעמים אין שערה בב"ב ואין הס"ן מוגיה בפתוח מעברה ועיין סי' ס"ו ס"ב בהג"ה:

ז **א** לברך ב"פ · וכ"ה ב' בברכת המזון סימן ר"ט וסכי פעמים ח' וכתב ב"ח ג' שלא בפעם ח' על ב"ש וכ"כ בקלים בשם רבינו ע"פ וי"ש לקבל בשפע ברכות וע' סי' קפ"ח ובכאי · ובחוב בם היכל הקדש כיולא מבית שכשל צריך לשרות פליטן ג"פ וכ"פ בז"ח דף ט' ומיטו דוקא ברוח רע דשמרים לחכי' כת מורין היו ומקפלת על ג' פעמים וח"כ אין לחיש מהזוכי יתעטף

ב ברכת אלהי נשמה אינה פותחת בברוך מפני שהיא ג (ב) כ
ח ברכה (י) ההודאה וברכות ההודאות אין פותחות
בברוך כמו שמצינו בברכת הנשמים:

ד (ג) יש נותנין שאחר שבירך אחד ברכות השחר ועני אחריו
אמן חזור אחד מהעונים אמן ומברך ועונין אחריו אמן
וכסדר הזה **טו** עושין כל אותם שעני אמן החלה ואין לערער
עליהם ולומר שכבר יצאו באמן שענו תחלה מפני שהמברך
אינו מכוין להוציא אחרים ואפילו אם היה המברך מכוין
להוציא אחרים הם מכוונים י שלא לצאת בברכתו:

ז דין לברך ברכת אשר יצר כל היום אחר הטלת מים · ובו ד' סעיפים

א כל היום בשעושה צרכיו ח בין קטנים בין גדולים מברך
(א) אשר יצר ולא על נטילת ידים כ אף אם רוצה לכתוב
(א) או להתפלל מיד: כגם כיו ידיו מלוכלכות משפשף בהן פ"ם תינו
מתכוין על סגילה ידיים: (מ"ג סי' כ"ג מ"ב):

ב (א) ג המטיל מים ולא שפשף אע"פ שצריך לברך אשר יצר
אין צריך ליטול ידיו ד אלא משום נקיות או משום הכון:

ג ה המטיל מים והסיח דעתו מלהטיל מים ואחר כך נזכר
והטיל מים פעם אחרת (ב) צריך א לברך (ב) ב'
פעמים אשר יצר:

ד ו אין שיעור להשתין מים כי אפילו לטפה אחת חייב
לברך שאם יסתם מלהוציא הטפה ההיא היה קשה
לו וחייב להודות:

יתעטף

ז (א) או להתפלל · דוקא בסחר תקנו כן קודם התפלה מקום דרוב פעמים יהו נוגע במקום מטונף ולרבינו"ם מקום הסוי כבניס מדבה:
(ב) צריך לברך ב"פ וכו' · כ"כ ב' בשם רבינו הגדול מהרי"ח בשם ח"ם בשם נתון ויליף לה מדמלינו בתפלה פעם ולא התפלל אסיים מתפלל ממה שיים ולכתורה קשה ע"ז דתפי תפלה שיהי במקום קבוע ושיך בו תפלומין לחבל לחבר יבל שהיה ברכת הודלה יוצא בהודלה ח' על הרחם פעמים בי' בשם רבינו הגדול מהרי"ח בשם ח"ם בשם נתון ובשבתו בחבל בשם ר"ת ובכ"ם בשם ר"ח ובכ"ם

הלכות ציצית

ח הלכות ציצית ועטיפתו ובו יז סעיפים

א א (א) מעומד • דכתיב לכם ויליפין בנ"ם מעומד דכתיב נ"ב לכם וכעומד כתיב בקמה סי' בקומה: (ב) כדרך בני אדם • תע"ב דנפי לבל בעיון עטיפה שיכסה גם פיו היינו מלכתיב לא תעשה על שפה אלא לענין ציצית תע"ב דמבריכין להתעטף מ"מ היינו כסוי לכתיב לתעב תכסה בה כדרך מנהג בני אדם להתכסות: (ג) ונבון שיכסה ראשו בטלית • בסור כתוב ומכסה לחמו אלא יהיה בגילוי הלחם וסי' בו כ"י אלא יהיה בגילוי הלחם מעלית של מלוה שלריך שיכסה לחמו בציצית לק"ם מלוה מן המובחר עכ"ל וא"ל ד"מ לפ כי מלוה לעמוד בבחי' ב"י ושיהו מ"מ נ"ל דמ"ם בניגו הוא שיכסנו בעטיפתו ועכ"ל ועכ"ל לחלבכה בה רבינו להסיר שיהיה מהר כ"כ בגילוי הלחם בשעה שמתפלל בטלית של מלוה לריך שלא יהו ממנו כסוי על לחמו והשעה שטלית של מלוה מעשים הוא מסולק מלחמו כמ"ם רבינו משם הטיטור ומ"ל דלפ"ז שיהיה מ"ז בגילוי הלחם אלא אם כן שהטלית גס כן על הלחם משעה מלות לילית:

ובענין מיקר הדבר אם יש לחסור להיות בגילוי הלחם כתב רמ"ל בתשובה סי' ע"ב דאין לחסור מלד הדין דלא כהכרחי"י ולחייהו ממה שמלינו גבי ק"ם שלחמר הקב"ה ליהרלל הני לא הכהרתי שליהם לקנות פרוטי הלחם ממש דאין לחסור בדבר וכתב עוד דמד' מסידות הוא לבד מדלחריק ס' כל כחני תיתי לי דלא מסניא ד"ח בגילוי הלחם ודוקא שליכת ד"ח ובשעת שליעמוד אם הבגד כבד עליו יכסה לחמו בבגד קל או מלילו יולה בבגד ברוב הבגדים והוא בלילה אחין לו מובא מ' בחמבדי דו לו בחי שמכסה לחמו בידיו אף שלבעלין מכסה אח לבו לא מני בכיסוי היד כמ"ם מכהל"י היינו משום מלחת שהוא ניכר בידיו ולא ניכר שלריך לבגוחת הלב אבל למעשה מלאנו שהוא ניכר בי בבד בשרט בחקלאי בעלמא עכ"ל • ול"ל דים לחסור נמור בשעת תפלה שים לו משם לכיסוי הלחם בשעת תפלה מוכה על ירחת שחים בהחיל לסוף שבת כסי ריש כי היכי דליכוי שלך לימחת דמלך וכן בקדושין דף ל"ג בהוח גברא דלא מכסי ליסים לחמו כחם מלף הלי גברא כו' וכ"כ גם המולה סי"ב ח"ג גדולי מכחיי מכחיים מלגלות לחסם לחיות הבריכה חוספת וסוכהת לחותו וכן היו משמשים בבריסם לזאת בהוחה בהווה כו' עכ"ל • ודלי ילחיק עלמו בזה יותר משאר בריסם לאבל מכל מקום מ"ם רם"ל דדי בכסוי היד של הלחם ולפי דו בזה אף לשעת הל"ל כיון שהוא מולה בזה שלחסור לו ליהב גילוי הלחם אבל לח יועיל לענין ציולית דבר קדושה מיון וכ"ם בסימן ל"ד ול"ט כע"ל: (ד) יוצאין בהם • לסילחלת כל כוחת שלנו דלך כסוי הם ועיטוף לח לרמיזת בחורייתא: (ה) בטלית כא' • סי' כל ל' מהשעה בטלית מיומד חלת בשבעה ל' ועשו כל השעטיפה: (ו) אלא לובשו • וכהכרכה להתעטף עוסה הבריכה הוח כך כמו ליהב בסוכה: (ז) על מצות ציצית • כחב ד"מ משם המהבי כי משמו לדברי הפוסקים שלין יוליחין בטלית קטן כזה לפי שלין בו עיטוף ולכן לל מבריכין להתעטף דהוי כמעמ דמקיימין המלוה כשיקומו רק מבריכין להם בשעה שמתניחין כילו ורולה להתעטף עכשיו כשיקומו. וכזה משורן שמבריכין לטון על המעמ לשעבר עד כאן לטון • ועיין סימן ח"י דין טלית קטן כמה שיעורו: כדי

ח א יתעטף וכו' • מיד אחר עמ"י (טור): **ב מעומד** • פי' הבריכה והשעטיפה שיהיו בשעמידה ול"ע דבי"ד ל"ם שב"ה משמע דמותר לברך מיושב והוח משום שלימה ויל"ל דהשבחת חלה שיהא חלת שיעור מלכתיב כל"ל עמ"ם סי' תקפ"ב. ולוחן המניחין בשלי המקופל ומשלשלין לוחו סביב לשוחר על השעיפה (מ"ב) וכשהניים כחוב שלריך להתעטף עד פיו כשעטיפת שלמשמלים כדי הילוך ד"ח וחח"כ יתעטף עד מחזה פניס וחחור וכ"כ בל"ח שעיקר השעיטוף בגוף ע' סי' י' ס"ו: **ג בטלית** • וכחוב בכוונות שהלל"י היה מכסה הטלית על התפילין ק"ל ועי' ס"ם כ"ז דעל כל פנים לח יכסה לגמרי:

משמע בקיצור דף כ"ט שבחור שלח נשח לחקה לח היה מכסה לחמו בטלית לפילו הוח ח"ח • ובדף ח' לימה דמי' שלחה ח"ח לחפי' נשוי לח היה מכסה לחמו ע"ם: **ד** ויעמוד • ד"ל דכבי דוקא שיעוף ושיעוף בכל דוכחה ממעמ שעיפה הלחם (ח"ם) ול"ל דזהו דוקא בבגד שעושים כעין חציכה לחת מרובעת ובים בלוחר בחמלע ות"ב כשמתעטף בחלבו כמ"ם כ"י בשם הרי"ל דדוקא זהו מיקרי שיעוף ה"ל ב' לילית מלד זה וב' לילית מלד זה לחבל לם הבגד חסור לו בחין כל כלילית מלד ח' ועיין סי' י' ס"ו • ומיהו לין קפידה כ"כ בזה דרוב הפוסקים ס"ל דח"ל שיעוף וכ"ם לדיוק דמבריכין על מלוה לילית משיעוף חח"ל שיעוף וכ"כ רמ"ם סימן ק': **ח** ואח"כ • דשיקר הקפידה בשעת לביסה דהח לי בעי היה מסירה מח"ם ומח"ם לית לי בעי שעוטה חלה בשעת לביסה (ח"ם): **ו** וילבישנו • ומכאן לשעות שעורה מהחיכה מני לפי' שחותן לילית שלפניו שיהיו לעולם לפניו כ"ם קרם זכרם להנחן בלפון שלעיה בלפון (שלי"ה). • וכחוב בכחביס הרי"ל לח היה מקפיד בלביסת הטלית לעוס חמיד על לד ח' כמו שמהגין הכיבה. וכחוחות הביבה הרי"ל לח היה מקפיד לעוס חמיד לד ח' על הלחם כמו שמהגין הכיבה ע"ל • ויש מוכיחים לעוס לד ימין על כתף שמחל שיהיו מסובכין וכ"מ סי' ש"ח ס"ל: **ז בציצית** • בשות (לבוש) וב"ח סי' י"ל כחב ע"ם להקדוק לומר בפ"ח: **ח שלשה** • כחב בכה"ח סס"ל דב"ם סס לחד מחעטף בלילית יכול מבירו לבדך לו ובח"ם סי' ק"ם כחב מי שקושר חפילין להכירו בלחמו שמחמת לח יבדך חלה לעוס וכו' ע"כ ול"ל הכ"ל מייירי שמחעטף לימו בקו בבריכה וע' סי' תקפ"ט ס"ב: **ט** והאחרים • ועמ"ש נהגו שיבדך הש"ץ בקול רם לשומעי רבים ס"ם (ד"מ): **י צריך** • כחב ב"ם בשיבן חלכת לחמר להסדיר חלכת מגד ח' ולבן לגד ח' ויפה לדקדק ולעשות שבן חלכת ס"ב וח"ם לם נשחה לבח לב"ה וכעשו שיסדיר הלילית יחבשל מלהחעלל עם הלבור ח"ל לדקדק

עטרת זקנים

ח (א) ויברך מעומד • וכל ברכות המלות צריך לברך מעומד חוץ מברכות המהנין ומשום הבי המנהג לעטור כשמברך לישב בסוכה ואע"פ שאין ראיה לדבר וכר לדבר עצ"ח ה' לעולם 'העטור' עטור 'ציצית תפילין' או יש לרמוז באלו מלות עצת לעלם שבעת דברים שהם בעמירה עצ"ת ר"ל תפילין ציצית תקיעה לעלם ר"ל לבנה עטור לילה לילה: (ב) מעוף ב' סדר עטיפתו וכו' עד סוף הסעיף • ומזה הטעם אינו נכון להניח טלית כשהוא מקופל ולשלשל אותו סביב הצוואר על בתפיהן אף שהוא בענין שקצה א' כשהוא מקופל עם ב' ציצית יורד לפניו סימן ק"ם ס"ב ציצית יורד משמאל אפי' הבי אין יוצאין בו משום דלא דרך מלבוש הוא כלל והיוצא בו בשבת חייב חטאת (משאת בנימין) ז (ג) טלילות קטנים • הבחנים צריכין לחיות רחבים קצת ולהיות גדול קצת שיכסה את ראשו ויובו שאחוריו דאל"כ לא נקרא כסות • המלבושים שקורין פרדקל"ל אם פתוחים משני הצדדים יותר על רוב הבראה לעינ' יכול ג"כ לברך עליו להתעטף בציצית ואל יעשה בהם קרסים לסמה מהגורה ספני

מראית עין:

יד אפרים

(במ"ו ס"ק ב) במ"ם מכה"י כ"ל: (במב"א ס"ק ב) אפ"ם סי' תקפ"ם כ"ל: (שם ס"ק ד) עיין על סוכה על סוכה ופ"ם פ"ע ב' ופ"ע ס"ק ב' כשמתעטף כשהוא כי' ים לומר שפניה כשעטיפה סוח כחוכן שפניה ושיין סי' י"ח ס"ק ו') (פ"ק ו') ומשו שפחבחי סימן ל"ם פסוק ג' כ"ל:

באר היטב

ח (א) ויתפלל בלילים • מיד אחר עמ"י טור: (ב) מעומד • פ"ם פעטיפה יכיה משמעד בחבוכה כיה ישקר סי' פ"ם שכך משבוך אחר שפניהם שלא בחוכה שפולם פ"ם • ויכיד שכבין וכיי חיי מלקו עליו ויכיד שאחר שפלה לאחר שפם שפלים עליו לף שלא שם לילים ביהו רק שבליכה לאחריו יוכל לברך ע"פ שפ"ם שפעם סי' ק"ב ובשהוכה לביי בוסם סי' ג': (ג) ונבון שיכסה • לילוך לבחוח שלא יחפלל עד שיסח שפחלת שיעור ביי בחבי"ו פ"ם סי' קל"ו • וכחבי שמוחל סי' קכ"ג • כחב בשהוכה שפל"י ל"ל היה מבסה שפלה על שפעלין בל לחם ועיין ס"ו ל"ם דשב"ה לף יבסה לעחרי • ל"ל היה מבסה בלילה שלא יהיה לנו לחם לעוס בלילה ולא יהיה לנו לחם לאכול בבוקר ולא יהיה לנו לחם לאכול בלילה של

לדקדק בזה: **יא** יעיין. הרמ"ם כתב דנהגו שלא לבדקן לתוקי לחזקתייהו מלא שהחדיר על דבר כ', יש לו לבדוק וכב"ח כתב דלא לתוקי לחזקתייהו כיון שלין החזקה בטבע ממילא מלא מקח מדם מחיקן כלילית (וכוונה שלזיך מחזקה) כדאמרי' ר"ם בתשובה (ובכנורות מסקי') דרובא דהלין בטעם לא הסיר רוב ע"כ. ולא ידענא מלי קאמר דהתם לחמרי' שמא לא נח עליה זכר ודאי"ל נח עליה שמא לא נתעבדה מעל"ע כלין דמקצתו כלילית כהלכתה לוקמוה לחזקתייהו כמו מקום שהמשיכו לתוכה מ' שהם שח"ל לבדקו בכל עת שמובל בה לך ל"ל דמ"מ מייב לבדוקן משום דלין סומכין על החזקה במקום דיכולין לברורו כמ"ש בי"ד סי' מ', ולפי טעם זה לם בתוך ימעטפ בבדיקתו לא יוכל להתפלל עם הלבוד רשאי ללובשו בלא בדיקה. לך ל"ל ס"ל דלא מקרי חזקה דשויה ליפסק בכל שעה וכמ"ש בי"ד סי' ר"ח סוף ס"ה בשם תשוב, הר"ן ומה"מ לא נהגו לבדוק המוטין שלמעלה מן הגדיל שמוחזין על הבגד משום דלין שטוין ליפסק ותע"ב כתב כ"י סימן י"ג

ט (ד) קודם שיברך **יא** יעיין בחוטי הציצית אם הם כשרים (ה) כדי שלא יברך (ט) לבטלה:

י אם לובש טלית קטן בעוד שאין ידיו נקיות ילבישנו בלא ברכה וכשיטול ידיו (ט) (י) ימשמש בציצית **יב** ויברך עליו: או כשילבש טלית אחר יברך עליו ויכוין לפטור גם את זה ואין צריך למשמש בציציות של ראשון:

יא עיקר מצות טלית קטן ללבשו (יא) על בגדיו כדי שתמיד יראהו יג ויזכור המצות:

יב אם יש לו כמה בגדים של ארבע כנפות כולם חייבים בציצית ואם לבשם כולם בלא הפסק ס והיה דעתו מתחלה על כולם לא יברך אלא ברכה אחת (יב) ואם מפסיק ביניהם **יד** צריך לברך על כל אחת ואחת וה"ה ביניהם: הגה (ה) וכן **טז** אם שכח הרמתון קודם שלבש בגדי צרף לחזור (יד) ולברך (ת"ם סימן מ"ח):

הלובש

הפילין יברך כ"ז שעומד עליו ונראלה דת"ל דלא הלין שיך כלן עובר לעשיתן דלותה שעה לא הוי מזי וכ"כ הר"ן ס"פ ג' שלכלו לענין טבילה ממבדך תחר המעשה משום דלתחי נגבל לא מזי: (י) **אם לא היה בדעתו מתחילה** כו' - משמע דלחשש ברכה דוקא קפיד שיחשוך על כולם לבל יברך ע"ז לגבוש בגד ת', וקודם לבישה כביכול לו עוד ת', ומכל מ"מ בשלה לבוש ס"ם מפיזות לקטן מייב לברך בשם על לביש בגדים. ולכלוזה קשה ס"ם מפיזות לקטן בסי' ר"ו דלם הניחו לפניו עוד בשעת ים מן לוזן הפיזות לפניו דת"ל לברך ו"ל דשאני פיזות שכן דרך להניח עוד לפניו משלי"ב בלבישה שלן דרך לברך ל"ל דשאני פיזות שכן דרך להניח עוד לפניו משלי"ב בלבישה שלן בסוף בין שחיטה לפיזות דבי"ד סי' י"ט שסק דלם לא היה דעתו בשעת הברכה מייב לברך עליו ולפי' בשעה שהיה מקפת מן הרחשונים עדיין לפניו הלא לדעת הסמ"ג שם וכ"ם שסק שם כוותיה דבשעה שהיו לפניו מן הרחשון ל"ל לברך על שחיטת הבני ק' ס"ם שחיטה מלילית דהכא ומ"ח ז"ל כתב כלן ל"ד לפיזות ולשחיטה די"ל חיכא קבע לשחיטה ולחליבה משלי"ב בלבישה דלין קבע ס"כ. ולין הבנה לדבריהם הלו דבהדיה כתב ב"י בי"ד סי' י"ט דנבי לחליבה לא שייך קבע שלשמעי' ממכך לחדם מסעודה לסעודה לבל לענין שחיטה נמי כיון שלוקן כו' שלי"ל. ומשום הוה לחלן שייך בפי לומר קבע בשחיטה מבלילית. וע"ש לייתב זה בשרש לברך ברכה שחיטה מבורכת לחיוב

(ח) כדי שלא יברך לבטלה. מע"ש דבלה"ם חסם שלבם בגד של ד' כנפות בלא לילית מ"מ לוקמי לית לחזקתו שהיה כשר רק משום סומנא דלא חשה וגו' כחמילו דוקא לבדוקו ועל סי' י"ג ס"ה וח"ל לה לין סומכין על החזקה כל שים לפניהו לבודקו כמ"ש הם"ם בי"ד סי' ח', י"ל שכח שלחי דכבר בדק הטלית רק דחייש שמין לקלקול ע"כ שפיר סומכין מדינא לחזקה ועם"ז מ"ם הטול וס"ם הטעם משום ברכה לבטלה מי שים לו ברכה בגדים של ד' כנפות זה ס"ז ח"ל לבדוק רק ח', מכח כיון שברכה ח', לכולם חלה דמ"ם ים לעשות כמ"ם ני' שכחוקיקן כ"ז שמחעטפים מעיניים כחוסים ומסרידים לוזן יפה וכולן לם לה נשבר חוט ח', מעיקרו גם לריך לעיין בלוזתו חלק של לילית שהוא בתוך נקב הטלית עד הקשירה מרגיל ע"כ להתקלקל כנ"ל ושמ"ם סי' י"ז ס"ג: (ט) **ימשמש בציצית** · הקשה ב"י הא בעי טובר לעשייתן וה"ת דמ"מ הוי טובר לעשייתן כמה שיקיים חמ"ב ומביא לליה מדבדי ר"י שכתב בחילין דמי שכחה לברך קודם הטלת ולחזור ולברך לאחריה ולא ידענא מ"ט לא בעי טובר לעשייתן כמו שיקיים חמ"ב ומביא לליה מדבדי ר"י שכתב בחילין דמי שכחה לברך קודם הטלת ולחזור ולברך לאחריה ולא ידענא מ"ט לא בעי טובר לעשייתן כמו שיקיים חמ"ב ומביא לליה מדבדי ר"י שכתב

נוסח לחיים חולקים הייבו לדעת ר"ם בא"ז שכתב וכן נראה ללבוש בלא ברכה לחלוק על מסקי גדולים דמצריכין שוב שניה לברך בלחי שום ראיה מהלבור ותשובה הפוסקים ובפרט שהארוכים מהרי"ק ומהרי"א שכתבום לפסק אחד וכן משמע ממש בח"ת סימן ס"ה ע"ש והא אפילו לדעת ר"ם א"ז אם לא הסיח דעתו אין צריך לברך משום שכבר בהיסח הדעת הלא שילחה:

יד אפרים (בש"ו ס"ק ם) כתב"ש שלכלו לענין טבילה דוקא דחסם דחסם ס"ל כענין לחר מ"ש כלן ביכול לבסמוך ולנכנס לחר מיכה · ולפיהי כמכנסת שרוקם לייכה ס"ם ול"ש · ולפ"ז לכלוזה לכלחוש לפי ס"ם ס"י משמע דחסם"י בשבר דחוק לבסוך בל שם ביקיים לחכ"ש ובדוחייהי מסקילין · לוה לחמר דלין לריך לוה דלפילו חיסח דבכה"ג לין לנרך בל שם ביקיים

לחכ"ש · ס"ם כוה שלו נובגל לא טו חיי ס"כ לא ביקרו שבר חוק בלא שיה בידו לנרך ובשיר שבדר בל קיום בשלום שלח"ש וש"ו שייחי חבניה דלא ביקרו שבר כוחן לענין חיוב בברכה כיון דלחבני נובגל לא טו וכיי חי דכוחם בכללב"ד : (ס"ק י) נהגי לחכילה לייך קבע בל"ל : (בבה"ש ס"ק י"א) וחם חמנל לומר בא שלים כו' · ובניו ל"ם חיחה דעבי חי' לי חיחה דעבי חי כה"ג חינו ל"ל בשלו בלא בגדים בחרת ולחם"ם בחוכל לה לחוליו בשר לוכל ולכחלחריו ס"כ בכוכחים ס"ל : (שם) וכן משמע בס"ח בלו ובסימן ס"ם בסיף י"ו וכ"ב בשר כו' ולכה לומר דבסימן ס"ם

למיוב : (יא) דהליכה מביתו לבה"כ הוי הפסק · זה כתוב בפ"י דרך פעם על מ"ם הרמ"ם והטור דמי שרגיל להתעטף טלית גדול בבה"כ לריך לעבוד תמשום הפסק היולד הוא · וק"ל מדברי התו' פ' תלו נלמדין ד"ט שהבאתי ה"ל דהכא ס"י תכף לבהכ"נ מייבי ושיעור הכיס' מחכיס' סמיכה לפתים, דלמרי' בפ' כל הפסולי' כל הפסיכות שהיו שם קוראי תני בהם תנה לפסיכה שחיתה חוץ מזו שהיתה בשער נקוט שלין שלוש עלמו תשוב יכול ליכנס לשם תלמוד כדי שילך משער נקוט עד בית המטבחיים לא תשיב תביתה ומשם' מדות משמע שהיו כ"ב אמה עכ"ל הני דלין ההילוך עלמו תשוב הפסקה תלא בהשיב כדי לוחו ההילוך דלי תי': דהילוך מלד עלמו הוה הפסק היולד ילפינן מהתם שיעור שהיה בין פעם ופעם לברכה דלמא לין שעדיין עוסק בהליכה לכלום תפילו הברכה מזה ושלש אחת בשער נקוט דהוי הפסק מלד מעשה ההילוך תלא ע"כ כל שלא שהה שיעור שהיה לפי בחותו לן הוי הפסק וממלת כלן לעניין ברכת לילית דלא תיכחת לן בשהייה לפילו הברכה כל שלא הפסיק בדבור דתל"ל כיה לו לחשוב שם תיבה לכל המלות שעיית הברכ' תלא ודלי דלימו ומשה יהיה הפסק ממעט ההילוך בבה"כ וכ"ש ב"מ להדיה בה"ה שהביא ב"י בשם הכ"י שלין הפסיק הפסק כלל תלא שיהה שיעור של ד"ת וכ"כ ב"י לקמן סי' ק"ד בשם הכ"י שם נתן הפסיק הפסק שיעור של ד"ת ועשה הרמ"ם והטור שהביאו לברך שיהה על טלית גדול בבה"כ משום דבשעה שמברך על טלית קטן בביתו מיד אחר ברכת ציצית הרמ"ם והטור שהביאו לברך שיהה על טלית גדול בבה"כ משום דבשעה שמברך על טלית קטן בביתו מיד אחר ברכת ציצית הרמ"ם כתב בפ"ט מ' ציצית ה"ב וחלכות תפילין פ"ד ה"ב ובסה"מ בעשה ד' וכן בסה"ג בסי' תכ"ו שלין הפסיק בין ברכת ציצית לברכת תפילין אפילו בדבור של הלכות תפילין ולא הזכיר שיהה שיעור כלל וכן בסה"ת בסי' ל"ב ובסמ"ק בסי' ל"ג ובסה"ל בסי' ל"ב ובסמ"ג בעשה ד' וב

סכ"מ עיקר וכ"מ בד"מ: **כ נפלה** · וכזה כ"ע מודו דהא נפלה כלאו דשמ ואזדא ליה מלותה כמ"ש סימן כ"ב · וא"ל דלא נפלה מעל כל הגוף תש"ס שמשלחת בידו צריך לברך לחודא לה מלותה דמלות ציצית אינה בגוף כדלמדינן נבי תפילין שבשמטו ממקומן: **כא צריך לברך** · דק"ל לילה לאו זמן ציצית הוא והוי כספק · וכ"מ בספק לאין צריך לברך ושוב לפטור מותה בטלית גדול:

ט א עבי"ד סימן רל"ח וא"ל דלמר רחליס ומהר מיין שמברך זה בזה מזלי בתר הרוב וכ"מ פ' בתרא דכלולות ס"ם. למל כת מז למרה פסול לציצית (רמב"ם פ"ב) וה"ב היו פוסר מלא במינו (ב"י):

טז (יז) ק **אם כ נפלה טליתו שלא במתכוין** (יד) **ותוך ומתעטף צריך לברך והוא שנפלה כולה אבל אם לא נפלה כולה ר אע"פ** (יה) **שנפלה רובה אינו צריך לברך:**

טז (טו) (יו) ס **הלן בטליתו בלילה כא צריך לברך עליו** (יט) **בבקר אף אם לא פשטו** (טז) ה **ושוב למשמש בו בשעת ברכה:** (יז) וכן יעשה מי שלובש קודם שיאור יום: (סנהמ מיימוני בשם ספר התרומה וסמ"ג וסמ"ק ומרדכי בהלכות תפילין):

יח ס **נתכסה בבגד שהוא חייב בציצית ולא הטיל בו ציצית** (יח) **ביטל** (כ) **מצות ציצית:**

דכד"מ כתב כהדיא דהלי י"ח בתרא שכוח דשת מכר"מ מיירי דשלו בלון דשתו דמהני כטלית קטן ואו דהא בסי' כ"ב כתב דלם הוי לבוש כתב ופשוט דמיירי בלבוש גדול ואין לבוש ממקומם כוי כמו טלית קטן דהמון אבל אם לא נפלה מרוב גופו כ"ע מודו דלא יצא ידי חובתו ואין לברך עליו ולא עוד אלא דאפילו בשעת ברכה לא יברך עליו אם לא שיתכוין לפטור הציצית שעליו ואפילו הכי אם נפלה מרוב גופו יצא ידי חובתו ואין ל

(ג) פוטרין בכל מיני בגדים · סי' דמן התורה בצמר ופשתים בלילית ב' חוטין של לבן וב' חוטין של תכלת ותכלת ממלת הוא ופ"ה פוטר בשל שתהן כתיב בהדיא בתכלת ממילתא ס"ה ב' חוטי לבן של צמר פתרי בשל שתהן וכיון דהכי

ס"ק ב' נעשית בעלת ו' עב"ח: **ד** כפל . משמע בתו' ס' הקומץ דשם כפל הקדושה ותפלה בעין שנאמר בו קדוש שרי כמ"ש ס"ו: **ה** חייבת דלחלוק בתר עיקר הכנף ומשמע בס"ז דשם רוב הטלית על בגד והשאר על עור חייבת וה"ה אפילו רובו של עור חייבת דלחלוק בתר רובו. ול"ל דשם הטלית על עור ותחתיו קשור בכנף דפטורה . וה"ה דאפילו תחיב להה שתחתיו טפל לעיקר הבגד ועב"י ס"ס ז"ס וסי' י"ח דשם עור על הכתף שרי ס"ס דמשמ' דדברי: **ו** ג' ציציות. לאו דוקא שעשה ג' ליליות בפסול דסיינו קודם שעשית בת ד' שעשה הרוב בפסול אלא אפי' לא קשר אלא קשר א' בפסול ואח"כ עשה בת ד' ליליות . אבל אם עשה ב' ליליות בפסול וקשר ב' ליליות בכשר אלא שהקשר הב' נפסל מפני פסול ולריך להחיר הקשר הב' ליליות שעשה

ספי' סימה מהרש"ל להרמב"ם בטעם שתין כ"ם מוקף על רבוע ס"ם והוא לדמוך ולפי' שזכרנו הוא מרווח מאד ויכיס לתוי לפסוק הכתב כמותו וכמו שהכניע ב"י וס"ם תלת דתין לנו תלת דכרי הרמ"ם שהכניע כ"י והרמ"ם והשור וכפי מ"ם בפי' דבריהם כו': (י) ב' לפניהם בו' · כך · ל"ת בכיתי ס"ו מדר' כפ' ומסי' לסם יומה שהכניע נכריתל למיס שתורייהם הזכרו בתוכם שתשלימים כף על נילית לתורייהם כו' ונ"ל לתיס מהם ס"ם להלבים הסלית בתוכן ס"יסו כ' נילית הכף עם כ' נילית לתורייהם ותפשר שתה משר מתיה לביס שתקליס בתוך ל' מן הסלית מהר עד שתהר הקיסול הוא דק מהר ותיהו מכסה כלל תלת הסותר וכוונתם ס"יסו כ' נילית לתורייהם · ונ"ל שתין זה מן המובחר דת"כ תין כתן כיסוי גוף תלת כיסוי הרתם ויותר טוב כשהכו התוגלמים שתשתים הסלית כתו שהוא שביב הרתם והגוף והיד משקת בתני הסלית תזה הסותר תהר ותזה לתוהר כמ' הלדדים יסיס ת' מהכ"נילית נפתיו ותלק לתתריו · תת"ן מלאתי כן בתוס' בערכין דף ב' · ות"ל שם ומפתי בסיעון שעשה הכ"י שעשה בתוהן נילית ת', ומלפיו ות'לתתריו מיתיו וכן נשמעל ע"ל :

יא (א) להרמב"ם פסול · לתין יהודי להעשות הנשיס שביב והעם הרמ"ם יתבתר בסיתן ל"ב ס"ם : (ב) וצריכין שיורה · דתיה בספרי פתיל תכלת פווי וצוור כעין פתילה תין לי תלת תכלת לבן מעין תמלה הורס תן תכלת תן לבן מה תכלת פווי וצוור לף לבן ק"ו : (ג) אין פחות מד' גודלין · פלוגתייהו דבבי דתכ"ם תכלת ד' בתור נ' משלשת ד' סי' ד' מוסיף למיכיס יכיס בתוך נ' משבעה בשלת בתי"ם בסתוך ותה משלשת סי' תלי ד' ופי' הרמב"ם ובהלת"ם דהך הגיוס ד' קאי תכל תוהך הלילית תיהיו הגדיל שהוא משה הכריכות והקשרים בין הכל יהיה ד' והי"א מעבית הם"ע הוא דעה ב"ח דת"ל דהך משלשת קאי לגוד והעשה לריך שיהיה גדול מן הגדיל ג' הלכיה דהכי תיהה החם בהדיא משלה שבין הכל יהיה י"ב תלכיות והך תלכיות ר"ל גודלים דתכ"ם עשה דתוכייתה עשה קשנה וה' בתלכיה ד' בגודל וחכל בשיעו עשה מה' תלכיות הם ד' בגודל : (ד) משום ביזוי מצוה · ת"ל דכלת"ם ס"ם עשל משום דלת נשתיר בו כדי שיעשה כמ"ם שיעור · ומשום הכי נ"ל דמשום עשה מה' תלכיות משתכלת וקשת הכריכות מל"ל לאחר שנקשר : ה מארבע גודלים · ומוזדין במקום כרתב (מרדכי ד"מ) וכ"ה כתב הרתוס' פ' תתלה תלכ תתוען לשם נילית ותת"כ תרע משה בגד ד' שעיות ולא נילית הוא כרתב ז' שעיות זו בלד זו בדוחק ותן בתוך ב' שעיות ת' נילית · ל"ל משום דלת תקרי לשתת בגד עשה מכתוען של כתן לשוגו · ותם כן כל מיני למד שתן גדוען שתין בגד עשה מן סבולים לנילית : **ו** בשרים · בריות (רמב"ם פ"ט מ"ת) : **ו** אין להם שיעור · ו"י היה עושה תרוכין משום גדלותן (מרדכי) : **ז** יהיה יותר ארוך · ל"ל דתם ת' תינו תרוך כ"כ לכרוך בו הכל יכרוך בו קלת כריכות משתע ת' · ותקת כריכות משתע תכריכות תתכלת ותקת משתי : **ב** אין מלכין · תתי"ם ס"ם ת"ם : **ח** לאחר שנקשר · כתב ב"י משום הקשירה בפי תלבש בגדי פעמי · כי' תתי"ם שתקשר תתי"ם ס"ם ת"ם : **ט** בזוי מצוה · ז"ל הרמב"ם ס"ם ת"ם : **י** בשרים · ת"ם ס"ם ת"ם : **יא** (א) להרמב"ם פסול · תתי"ם ס"ם ת"ם : (ב) וצריכין שיורה · דתיה בספרי פתיל תכלת פווי וצוור כעין פתילה תין לי תלת תכלת לבן מעין תמלה הורס תן תכלת תן לבן מה תכלת פווי וצוור לף לבן ק"ו : (ג) אין פחות מד' גודלין · פלוגתייהו דבבי דתכ"ם תכלת ד' בתור נ' משלשת ד' סי' ד' מוסיף למיכיס יכיס בתוך נ' משבעה בשלת בתי"ם בסתוך ותה משלשת סי' תלי ד' ופי' הרמב"ם ובהלת"ם דהך הגיוס ד' קאי תכל תוהך הלילית תיהיו הגדיל שהוא משה הכריכות והקשרים בין הכל יהיה ד' והי"א מעבית הם"ע הוא דעה ב"ח דת"ל דהך משלשת קאי לגוד והעשה לריך שיהיה גדול מן הגדיל ג' הלכיה דהכי תיהה החם בהדיא משלה שבין הכל יהיה י"ב תלכיות והך תלכיות ר"ל גודלים דתכ"ם עשה דתוכייתה עשה קשנה וה' בתלכיה ד' בגודל : (ד) משום ביזוי מצוה · ת"ל דכלת"ם ס"ם עשל משום דלת נשתיר בו כדי שיעשה כמ"ם שיעור · ומשום הכי נ"ל דמשום עשה מה' תלכיות משתכלת וקשת הכריכות מל"ל לאחר שנקשר : ה מארבע גודלים · ומוזדין במקום כרתב (מרדכי ד"מ) וכ"ה כתב הרתוס' פ' תתלה תלכ תתוען לשם נילית ותת"כ תרע משה בגד ד' שעיות ולא נילית הוא כרתב ז' שעיות זו בלד זו בדוחק ותן בתוך ב' שעיות ת' נילית · ל"ל משום דלת תקרי לשתת בגד עשה מכתוען של כתן לשוגו · ותם כן כל מיני למד שתן גדוען שתין בגד עשה מן סבולים לנילית : **ו** בשרים · בריות (רמב"ם פ"ט מ"ת) : **ו** אין להם שיעור · ו"י היה עושה תרוכין משום גדלותן (מרדכי) : **ז** יהיה יותר ארוך · ל"ל דתם ת' תינו תרוך כ"כ לכרוך בו הכל יכרוך בו קלת כריכות משתע ת' · ותקת כריכות משתע תכריכות תתכלת ותקת משתי : **ב** אין מלכין · תתי"ם ס"ם ת"ם : **ח** לאחר שנקשר · כתב ב"י משום הקשירה בפי תלבש בגדי פעמי · כי' תתי"ם שתקשר תתי"ם ס"ם ת"ם : **ט** בזוי מצוה · ז"ל הרמב"ם ס"ם ת"ם : **י** בשרים · ת"ם ס"ם ת"ם :

יא ג סודר שנותנין על הצואר במלכות ארץ ישראל שנקרא בערבי שי"ד וכן בוק"א שהיו נותנין בספרד על כתפיהם **יג** פסורים :

יב ס הלבושים שבמצרים הנקראים גוחא"ש וכן מינפני"ו ודולאמנ"ש וקאפטאניש ופינדינ"ש שבתוגרמה אע"פ שיש להם ד' כנפים פסורים : הגה וס"ם מלבושים של גוילות כני תפלה ומכנסי הזולין ואין כנפיהם שעורן כיסיו (י) (יג) אנשים לפיהם ושנים נלתחריהם מכוונים זו כנגד זו פסורים (בית יוסף לפי סברת מהרי"ק) :

יא דיני חוטי הציצית ו' ובו טו סעיפים

א א החוטין צריך שיהיו (א) טווין לשמן הגה ויש מתחילין תפילה לשמן ומתמיד להקל בניסוח (מרדכי ותנודה סימן כ"ג) ולכתחילה לכתן מעשה כלי פשתים ולא מעשה כלי צמר ומותר לערבן בצמר ג שיאמר בתחלת הטווי שהוא עושה כן לשם ציצית או שיאמר לאשה טווי לי ציצית לטלית ג ואם לא היו טווין לשמן פסולים :

ב טווין ב א"י וישראל עומד על גבו ואומר שיעשה לשמם (א) להרמב"ם פסול להראש"ש כשר : וטוכנין סיסיות סיסרתל מעט ולכתחילה לכתן סימן ל"ב פעיף ס' וכי"ד סי' רפ"ח גני תפילין וספר תורה

(ב) (א) ד וצריכין שיורה ושיהיו (ב) שיורין ג לשמן :

ג ה אם נתפרקו משיורתן ונעשו י"ו בשרים והוא שישתייר בשיור ד כדי עניבה : הגה (ג) ולכתחילה טוב לקשר כתוחין (ג) למעה כלכתן בפעיף י"ד בסימן זה (כ"י בשם הרוקח) :

ד ו אורך החוטים השמונה (ג) אין פחות ה (ר) מד' גודלים ז וי"א י"ב גודלים הוכן נוהגין ס ולמעלה ו אין להם שיעור : הגה ואם עשאן תרוך יותר מדאי יכול לקפלו ואין כזה משום תעשה ולא מן העשוי (מרדכי פרק ס"ק) : אחד מהחוטים ז יהיה יותר (ה) ארוך כדי שיכרוך בו ח"הגדיל (כיוצו מהלן מסלילית שתוט לתרוך) : הגה וטיטור למכר יכיס

בעיפיס ח לאחר שנקשר מלבד מה שמונח על קרן תנגד (שבות ס"ן) :

ה ט אין עושין הציציות מהצמר הנאחז בקוצים בשהצאן רובצים ביניהם ולא מהגיממין הנתלשים מהבהמה ולא משיורי שתי שהאורג משייר בסוף הבגד והטעם (ד) משום ט (ו) בזוי מצוה : אם

וכוזרים פסולים דבתה תינ לעשות תוטין כעין נילית ושין (בב"י) ס' ס"ת סמ"ג דהמ"ם תולק וגם ב"מ כתב להמבה"ם בתשובה תזר בו ועכ"י סימן ד' : **ובי"ב** דבתשלין לת תיכיך בזמניו נקמיע : **ב** אין יהודי · ולעיין תם תוהן תס"ו וגדול עש"ג תלת בפלוגתת שבתוב בפי' ת"ם בב"י : **ג** לשמן · ותפילו בדיעבד פסולים תס לת תין טווין לשמן : **ד** כדי עניבה · ותע"ג דים פוסלים תס שפשו כולן לתפילו נשתייר בו כדי עניבה כמ"ם סימן י"ב · מ"מ בשיורה מודו דבשר דהא להרמב"ם לת נשתייר בו כעין כלל טווין : **ה** מארבע גודלים · ומוזדין במקום כרתב (מרדכי ד"מ) וב"ה כתב ותתום' פ' תתלה תלכ תתוען לשם נילית ותת"כ תרע משה בגד ד' שעיות ולא נילית הוא כרתב ז' שעיות זו בלד זו בדוחק ותן בתוך ב' שעיות ת' נילית · ל"ל משום דלת תקרי לשתת בגד עשה מכתוען של כתן לשוגו · ותם כן כל מיני למד שתן גדוען שתין בגד עשה מן סבולים לנילית : **ו** בשרים · בריות (רמב"ם פ"ט מ"ת) : **ו** אין להם שיעור · ו"י היה עושה תרוכין משום גדלותן (מרדכי) : **ז** יהיה יותר ארוך · ל"ל דתם ת' תינו תרוך כ"כ לכרוך בו הכל יכרוך בו קלת כריכות משתע ת' · ותקת כריכות משתע תכריכות תתכלת ותקת משתי : **ב** אין מלכין · תתי"ם ס"ם ת"ם : **ח** לאחר שנקשר · כתב ב"י משום הקשירה בפי תלבש בגדי פעמי · כי' תתי"ם שתקשר תתי"ם ס"ם ת"ם : **ט** בזוי מצוה · ז"ל הרמב"ם ס"ם ת"ם : **י** בשרים · ת"ם ס"ם ת"ם :

יא (א) להרמב"ם פסול · לתין יהודי להעשות הנשיס שביב והעם הרמ"ם יתבתר בסיתן ל"ב ס"ם : (ב) וצריכין שיורה · דתיה בספרי פתיל תכלת פווי וצוור כעין פתילה תין לי תלת תכלת לבן מעין תמלה הורס תן תכלת תן לבן מה תכלת פווי וצוור לף לבן ק"ו : (ג) אין פחות מד' גודלין · פלוגתייהו דבבי דתכ"ם תכלת ד' בתור נ' משלשת ד' סי' ד' מוסיף למיכיס יכיס בתוך נ' משבעה בשלת בתי"ם בסתוך ותה משלשת סי' תלי ד' ופי' הרמב"ם ובהלת"ם דהך הגיוס ד' קאי תכל תוהך הלילית תיהיו הגדיל שהוא משה הכריכות והקשרים בין הכל יהיה ד' והי"א מעבית הם"ע הוא דעה ב"ח דת"ל דהך משלשת קאי לגוד והעשה לריך שיהיה גדול מן הגדיל ג' הלכיה דהכי תיהה החם בהדיא משלה שבין הכל יהיה י"ב תלכיות והך תלכיות ר"ל גודלים דתכ"ם עשה דתוכייתה עשה קשנה וה' בתלכיה ד' בגודל : (ד) משום ביזוי מצוה · ת"ל דכלת"ם ס"ם עשל משום דלת נשתיר בו כדי שיעשה כמ"ם שיעור · ומשום הכי נ"ל דמשום עשה מה' תלכיות משתכלת וקשת הכריכות מל"ל לאחר שנקשר : ה מארבע גודלים · ומוזדין במקום כרתב (מרדכי ד"מ) וכ"ה כתב הרתוס' פ' תתלה תלכ תתוען לשם נילית ותת"כ תרע משה בגד ד' שעיות ולא נילית הוא כרתב ז' שעיות זו בלד זו בדוחק ותן בתוך ב' שעיות ת' נילית · ל"ל משום דלת תקרי לשתת בגד עשה מכתוען של כתן לשוגו · ותם כן כל מיני למד שתן גדוען שתין בגד עשה מן סבולים לנילית : **ו** בשרים · בריות (רמב"ם פ"ט מ"ת) : **ו** אין להם שיעור · ו"י היה עושה תרוכין משום גדלותן (מרדכי) : **ז** יהיה יותר ארוך · ל"ל דתם ת' תינו תרוך כ"כ לכרוך בו הכל יכרוך בו קלת כריכות משתע ת' · ותקת כריכות משתע תכריכות תתכלת ותקת משתי : **ב** אין מלכין · תתי"ם ס"ם ת"ם : **ח** לאחר שנקשר · כתב ב"י משום הקשירה בפי תלבש בגדי פעמי · כי' תתי"ם שתקשר תתי"ם ס"ם ת"ם : **ט** בזוי מצוה · ז"ל הרמב"ם ס"ם ת"ם : **י** בשרים · ת"ם ס"ם ת"ם :

עטרת זקנים

א (א) וצריכין שיורה · ושיהיו שיורין לשמן · אבל בריעבד לא פסול בהבי ז (ב) ולכתחלת טוב לקשור התושיו כתוב בל"ח שכן ראת בציצי' של ר' שלמה מלכו שלא היו קשורים וכתוב במגן אברהם וכן שמעתי תתי כמוסיף על הקשרים ובפרט אם הם שיורים יפת תתני הקשרים דלא שכיחי שיתפרקו :

יד אפרים

(ס"ק י"ג) תם טיו מוסיף · כו ניליס יסיו נפסקין · מזה מלתה מ"ם ס"ם נסמ"ם נפסי' י' ס"ק י"ג ואין לתחוס מניליס בהכשתם ס"ם וכתתם מן ס"ם נרתוס מכן ניליס שכפת נשב"ל דשיקר כתפת מתחת ניליס מ"ס כיון שכשר שפלין סוס תרוך ומניליס ברגלים שרפתם ונפסקו כל תת · מכ"ל ניליס של כן כשפת שכו נגרגיס לתחוניו תין תכס כך לתחוניו שיורכו נרגלים מליכם כי תרס כשפת מתחוניו שיורכו נרגלים מליכם וכתם תין תכס כך שיורכו נרגלים מליכם וכתם תין תכס כך שיורכו נרגלים מליכם וכתם תין תכס כך

ל סוסם סה מ ג"י וכ"כ בשיעור ג מ"ג מ"ז סהמ"ם פ"ח מהלכות תפלה ה"ב מ"ג ס"ב :

עשרה זקנים

(ג) ישעיה נקב באורך הטלית לא למעלה מן שלש אצבעות משני שאינו נקרא נקב גם כאן צריך לשער בסקום רוחב גודל ולא מראשו בסקום שהוא קצר כנ"ל ש"ע : (ד) ולא למטה מכשיעור שיש מקשר גודל כו' . אבן אם נראה ברוחב הנקב שבו החוטין שאין החוטין החוקים סלא קשר גודל ל"ל כה (ב"י רוקח) כאן בדין זה הביא הב"י דברי סהרי"א ז"ל וז"ל ור' הגדול סהרי"א כתב שהסעם שצריך שיהיה בחוך ג' ושירחיק כדי סלא יפול קשר גודל הוא סשני שאין נקרא בגד שהוא משלש אצבעות לשיכך צריך שיהיה בחוך ג' וסה שצריך שיהיה כסלא קשר גודל לפי שלא נקרא בגד אלא כשיעור זה ואם יש בכאן למטה משיעור זה אינו עוד בגד ע"כ : ועל זה כתב הב"י ולא הבנתי דבריו שאע"פ שאינו נקרא בגד פחות סג' אצבעות בגד הבגד מקרי וקרא על כנפי בגדיהם אפשר ולא על בגדיהם כו' ע"ש ואי לא סתאיגא אסינא כי היסיס הרב בית יוסף אשר ריבר שלא הבינו דברי רבינו הגדול סהרי"א כי באסת לא הבינם כי לדעתו הבין סדברי סהרי"א באסרו סשני שאין נקרא בגד פחות סג' אצבעות כו' שהאסור הזה הוא נתינת סעם לפנם ולפסול הסלום התפות סג' אצבעות סלהשיל בו ציצית א"כ לדבריו איך ססיים בה ולשיכך צריך שיהיה בחוך ג' אבל באסת דברי סהרי"א ז"ל כולם ברורים כשש נראין לעין כל סכסיבים לדברי רש"י ז"ל וכמו שפ' הרב הב' בעצמו לעיל בדברי רש"י חלוקי דינים שסוף הבגד סמש פחות סברי קשר גודל קרוי קן וסברי קשר גודל עד כרי ג' אצבעות קרוי בגף ולסעלה סג' אצבעות נקרא בגד בן בסטילה ואת עולים ג"כ דברי סהרי"א ז"ל שהשעם שצריך שיהיה בחוך ג' אצבעות ושירחיק כרי סלא יפול קשר גודל הוא משני שאין נקרא בגד פחות סג' אצבעות ולכן הוא רואי להשיל בו ציצית משא"כ אילו היה נקרא בגד לא היה ראוי להשיל עליו שהתורה אסרה על כנפי בגדיהם ולא על בגדיהם . וכן לשעה שקשר גודל אינו נקרא בגד אלא את שקטו לפנם ולפסול ואי"כ בהנם נשה עליו הרב הב' בבירור אשר בידו כי בעדק כל אסרי סיו של סהרי"א ז"ל אליבא דהלכתא כדברי רש"י וסס"ק נלע"ד ע"כ ש"ש :

יד אפרים סעיף מ' בש"ע) פר פוף פיסוק כ"ל : (שם בא"ם) כ"פ סרא"ש סיטו נודלין לכלותם לפי פ"ם פסא"ה לעיל פ"ק ס' ל' ספסוסקים כדבר זה יש למדוד פסקום שרוחב פ"ה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"י כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"יא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"יב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"יג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"יד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"טו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"טז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"יז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"יח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"יט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"כ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"כא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"כב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"כג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"כד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"כה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"כו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"כז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"כח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"כט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ל כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"לא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"לב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"לג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"לד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"לה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"לו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"לז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"לח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"לט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"מ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"מא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"מב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"מג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"מד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"מה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"מו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"מז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"מח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"מט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"נ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"נא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"נב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"נג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"נד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"נה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"נו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"נז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"נח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"נט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ס כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"סא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"סב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"סג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"סד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"סה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"סו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"סז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"סח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"סט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ע כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"עא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"עב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"עג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"עד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"עה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"עו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"עז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"עח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"עט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"פ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"פא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"פב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"פג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"פד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"פה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"פו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"פז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"פח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"פט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"צ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"צא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"צב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"צג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"צד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"צה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"צו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"צז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"צח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"צט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ק כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קי כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קיא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קיב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קיג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קיד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קטו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קטז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קיח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קיט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קכ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קכא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קכב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קכג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קכד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קכה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קכו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קכז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קכח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קכט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קל כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קס כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קע כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קק כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קקא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קקב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קקג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קקד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קקה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קקו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קקז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קקח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קקט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קל כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קלט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קמט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קנט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קס כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קסט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קע כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קעט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קפט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"קצט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ר כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רי כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ריא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ריב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ריג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רידכפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ריה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ריו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ריז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ריח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"ריט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רכ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רכא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רכב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רכג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רכד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רכה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רכו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רכז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רכח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רכט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רל כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רלא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רלב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רלג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רלד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רלה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רלו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רלז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רלח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רלט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רמ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רמא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רמב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רמג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רמד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רמה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רמו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רמז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רמח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רמט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רנ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רנא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רנב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רנג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רנד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רנה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רנו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רנז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רנח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רנט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רס כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רסא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רסב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רסג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רסד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רסה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רסו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רסז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רסח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רסט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רע כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רעא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רעב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רעג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רעד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רעה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רעו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רעז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רעח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רעט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רפ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רפא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רפב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רפג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רפד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רפה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רפו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רפז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רפח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רפט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רצ כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רצא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רצב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רצג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רצד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רצה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רצו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רצז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רצח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רצט כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רק כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רקא כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רקב כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רקג כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רקד כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רקה כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רקו כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רקז כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רקח כפלי ים לפחד פסקום שקשר פ"רק

מגב מורפיס לח ע' יפה כה"ג. כזה וכ"ע מודיס כזה: (י) **אימרא** · כ' ב"י תמי' מלמ"ש על טוד יכול לכריס סביב הקבב: (יא) **שבתוך** וכו' · נלמה טעמה דעיקר כנף ציין בשפה התחתון של הבגד בתלתן) סמוך לתלן שזה מקרי כנף וקלה מבמ"ב בשפה של תורך (רוחב) הבגד תלן ציין ל' כנף כללי: (יב) **אבל עולה הוא לשיעור** · קשה תמתי עולה כיון דלא מבשב מן הבגד דהא הבגד מסיים שמוך לגדיל וס"ל תחת הכנף ותן בעי' שלא הכנף כדלעיל וי"ל דציין הוא מ"ם ב"י בשם רש"י סוף ב"ק והכ"ב"ח דהיינו דרך התורגי' שתורגים בסוף הבגד ג' או ג' חוטין רחוק מהתרינה ושוטין זה כדי להניל הבגד שלא תסתר תרינתו ע"י הכביסה ותוהן החוטין הם נתמיים משם בשעת הכביסה הכוסס ושלן כו' שב"ל. ומסתמ לק"מ דמתחת כיון שלא הסיר הבגדיל עדיין ודעתו להסלירו עם הבגד מקרי שציר בכלל כנפי בגדיהם לענין שיעור קשר תגדל וכ"ת ב"ב ליעבד ליליס בגויס זה חיינו דיס לחוס שהכוכס יעלו כו' ב"י ותו לא קשה כ"ם ב"י ולא הם יסתיר מקום שהם הליליס לא יהיה הליליס בבגד כלל לתכ לענין תגדל עולה דתם"ם שיתקלקל מחי"כ כשיעלו הכוכס מ"מ בשר הוא כיון דבשעת עשיה היה כשיעו, וכמ"ם ס"ה כ"ל בזה תלת דרמ"ה כתב ושוב שימדוד כו', והוא כשר תליבא ד"כ: (יג) **ד' כפולים** · לתמריך בגמ' גדיל ג' נדיליס ד' · פ' תי הוה כתיב גדיל הוה משמע ג' דתן גדיל פחות מב' אתמ דכתיב גדיליס ד' משמע. וזכמן שהיה תכלת היו עושים ב' מהכלת וב' מלבן והחילתו הוה לבן במקום תכלת ושוטן ד' תורוים מבל לבן: (יד) **יחתוך ראשי החוטין** · משמע דקודם התמיכה יחתכם תחלה וחל"ב כשניף י"ג כתב קודם הכריכה וגלחה דמ"ה כתב שם ל' יזהר וכתן לה זכרו תלת דהכי לכתחלה יש כתן לחתה קודם התמיכה יש לעשות פ"ע הטוב תבל פ"ע ניחה על זה תבל לכתחילה קודם הכריכה יש ליחה שפי · ומ"ם אתם כתך כו' ר"ל וקשר תחר הכריכה דכריכה בלח קשר לתו כלום היו ועקר הרתטן תנף תחר התמיכה הינו בתמבון בלל ולח תקרי עשייה בלל תלח דוקא הכריכה והיינו עם הקשר שעושה תחר הכריכה וזכה נתייבב הכל: (טו) **וב' חלקים** ענף · וסטוט דהכי ממיכן בגמרא ומיו תכלת ענים גדיל וכני ענים ענף · וסטוט שהיו מעכב בדיעבד: (טז) **ובשני ט'** · כלומות הכ"ה כתוב בכני מ' ובילוך שם טעמו פ"ם הקבלה וכתן לשמוע לן מקבלה: (יז) **לאורך המלית** · פי' מה שיולא מהבגד לרוחבו והוא תלוי יהיה לאורך הליליס למעה שסול משום תעשה ולמ"ם: **טז האורך** לאורך הבגד קלוי מה שמתעטף בו ורוחבו היינו קומתו מרלתו לרגליו: **יז בלא הגדיל** · הם הגדיל רוחב ב' ולמבעות לו ג' יחתוך מקלתו וה"ם הם מוטי הסי בולטין-בלח ערב לו ערב בלח שתי משתפק במרדכי וסמ"ק הם שולין למען: **יח ויתחבם** · כלומר לתחלה יחתוך קודם שיתחבם: כתב בשל"ה ומע"מ שלל יחתוך בסרין תלח יעשם בשיעו פ"ם: **יט קשר א'** · ופירוש אחם עשה מולית וקשר לחד ילח ידי מוכתו מדלוריית"ת וה"ב הוי תעשה וכו' דלח **כע** בע"ח דסשוב לכריכה בלח קשר לח מהני עמ"ם ס"ק י"ג · וכ"ש בשם מהרי"ח דחם חין לו שתי קשרים בעם"ם עם משיכה די במולית וקשר ח' עמ"ם ס' ס"ק ס (מולית שיימו התלק מהלילים שבין קשר לקשר): **כ אין שיעור** · תפי' כלך רוחב לו לא כלך בה חלח מולית ח' כשילה (ממב"ם) וחם כלך כולה פסולה (ב"י): **כא רוחב ארבעה גודלים** · עם הקשרים (הלח"ם) וברע"מ פ' עמם ע' ת"ם כתב שיעור בין קשר לקשר כמלח תגודל כתב הלח"ם שיעו כל הסולילות בשום שהו וו לילים וח"כ בתוך כלך לוך יוחר מקוב ע' סי' ל"ב ס"ד: **כב ובשני ט'** · ובכתל"ח כתב בשני ט' ובכתל"ח כתב בשני ט' ובכתל"ח כתב בשני ט'

יב **א** כדי עניבה · פי' וירכסו לת המוסן תרנוס ויטגכון: **ב** כל החוטים · בגמרא מיבעיא לן כדי לעגכן כולהו בכדדי לו לגמרי כל חד וחד למודיה ורב"י פי' כדי לעגכן המוסן לחבדי כדיגיו שיעור גדול שבכל ולכן פסקו לחומרא לכל המרדכי פירש כל חד וחד למודיה פי' שלריך ליעגכ חוש ל' הפסק על כל ל' מהחוסן הפסוקים בפ"ע והו שיעור לחרך מלעגכ כל החוטים הפסוקים יחד כל"ל פירוש המרדכי לף על פי שהרב"י לא פירש כן נלחה לי מ"ם הוא לחמת ולכן יש להמתיר כמ"ש שלריך כדי עניבה על כל חוט בפ"ע: **ג** שנפסק בו' · כלומר שבשני כרלחים לא נחתיר כ"ש ולפי' ע"י לירוף לו ולפי פסול ולם נלחר בשניהם כ"ש ע"י לירוף יש להסתפק לם פסול: **ד** שני ראשים · ולף נחתיר כ"ש ולם נחתי' כ"ש לפי' נפסקו כולם כאר כמ"ש פיש הסי' ללח ופ"ש סק"ב: **ה** אם לא דקדק · קשה דהא כ"ש לם דקדק כדמסיק בהג"ה וי"ל דנקט לו דקדק מפ' סיפא דמסיי לכל לם לו נחתכו ללח כ' רלחים מכשירים בכדי עניבה דזהו דוקא ללח דקדק לכל לם נחתכו כ' רלחים מלר ל' כאר לפי' לו נחתיר כ"ש הכא כמ"ל לכל לם נפסקו כ' מ' לדיים ולח נחתיר כל"ש נפסקו כ' ומיהו יש ג"כ הקשה לזה לעשות סי' בעת עשיית הלילים לניות ניכר שבני רלחים שהם מחוט לחד ע"י הקשרים שעושין בסוף כל חוט ולפשר למשום זה נקט הרב"י לם לו דקדק: **ו** בינונים· ל"ש למה חלק על פ"ש שחילו לין בו ללח כדי לכלוך של מ' שעדות דיו ולח מלחתי מפוסקים שרלשונים מי שחלק עליו: **אמרי'** בגמ' ניכח שהם עבים כ"ם דכשרים דמכאר מנותייהו · ולכאורה יש ללמוד מזה שמוסיף לעשות חוטים עבים · ויש לדמות דדוקא כשנפסקו לו מיכאר מלותייהו יותר כשהם עבים לבל בחתלה יותר מלה לעשות ניכוי'שהם רלים יותר חוטים זה חלי

יב (א) אם נפסקו כו' · להבין המחלוקת נלים בקיצור לריתא בגמרא שני ר' חייא דמרי נרדומי תכלת כשר פי' מקרבו לליות ונסתייר כהם קלת וכמה שיעור נרדומי אמר שמואל כדי שיוכל לעגכן פי' שיכול לעשות עניבה בקורין שלוף מכל החוטין בימד בחוחו כהאחר מן הלילית וחו לישה שם אמר רב נפסק כהוט מעיקרו פסולה פי' אלא נפשך שישה עניבה · ומפרש הרמ"ם דרך נרדומי הכלת פי' כל הלילית כללו כהם הכלת לחם נפסקו כל הד' חוטים ולח נסתייר כהם חוט לחד עניבה כשר לפי שם נסתייר לפי' כחחד מהן כ"ש חלח נפסק כולו פסול דבשיני מכל ד' חוטין שיעלור מכל ח' כ"ש מ"ם לחר שכל הד' חוטין ושם נפסקו מ' כ"ש נפסקו ג' דהיים לגמרי לם נפסקו ב' דהיים לגמרי לם נפסק חוט לחד מחוט לחר ולח נפסק לחד מהם כשר לפי שהוא כשר לגו שכל לחם הוא מחוט לחר ולין כאן פסול דהא נשאר כהם כבל חוט כרלחים הב' שלו חלח שים לחוט שחר ל' נפסקו כולם שפיסקו הם שיעור ח' נשאר כהם חוט ח' כשר לגמרי וים כאן פסול ול"ח פי' דגדולי תכלת היינו תכלת לבד כזמן שהיה תכלת לבל הלבן קיים לגמרי לו כשר דהיינו שבעין תרתי שכני חוטי לבן יהו גם נשארי כשיעור ·"ב נודלים וח' מהני לל"ש נודלים וכאחר שני חוטי ח' ס"ם לדיין אלין לגו תכלת וחוקמין ד' חוטין לבן בעין ב"ב שיהו ב' · חוטין חרוכים היינו כשנפסק ד' שלשים כשיעור ·"ב נודלים וכאחר שני חוטי חוטין שכפסק ד' לריך שיהיה נשאר כהם כ"ש ממה שהם נפסקו ג' רלחים יש לחוש שמא נפסק ב' רלחים בלד לחד דשמואל דחי ודלמי נפסקו ג' חוטין והם נפסקו בב' מלדין ממי שמואל שהם חוטין הם (ב"י בשם בן חביב):

ב ו היכא דצריך כדי עניבה ומתוך שהחוטים עבים אינו יכול לעגבם ואילו היו דקים היה בהם כדי עניבה כשר: סנה ומשפרין כחוטין ו' ניטוים (דכרי עמנון):

יב **יג דברים הפוסלים בציצית · ובו ג' סעיפים**

א (א) אם נפסקו כל חוטי הכנף ונשתייר בהם א כדי עניבה **ב** כל החוטים (ב) (א) הפסוקים ביחד (ב) כשר ואם לא נשאר כדי *עניבה (פירוש וירכסו לת החתן הרגש וישנוכן) **ג** אפי' בחוט אחד (ג) ג (ג) שנפסק בולו פסול **ג** הילכך כיון שכל אחד בפול לשנים אם נפסקו **ד** (ד) (א) שני ראשים פסול שמא נפסק חוט אחד (ב) ד ולפי מה שאנו גוהגים לדקדק בעת עשיית הציצית לתת סימן בד' ראשים בענין שלעולם הד' ראשים הם מצד אחד של הקשר והד' ראשים מצד האחר אם נפסקו שני ראשים מצד אחד כשר דוראי שני חוטים הם · והרי נשתייר מכל אחד הראש השני ה שהוא יותר מכדי עניבה ולרבינו תם לא מכשירים אלא בנשתיירו שני חוטין שלמים דהיינו ארבע ראשים שכל אחד מהראשים ארוך י"ב נודלים אז מכשירים כשנתפסקו השני חוטין אחרי' אם נשתייר בהם כדי עניבה אבל אם נפסקו ג' חוטין אע"פ שנשתייר בהם כדי עניבה פסולים ומפני כך כשנחתכו שלשה ראשים ה (ה) אם לא דקדק בעת עשיית הציצית שיהיו נכרים הד' ראשים שמצד אחד של הקשר חיישינן שמא כל ראש הוא מחוט אחר ונמצא שאין כאן אלא חוט אחד שלם הילכך כשפיקא ליה פסול אבל אם לא נחתכו אלא שני ראשים מכשירים בכדי עניבה והלכה כסברא ראשונה מיהו היכא דאפשר טוב לחוש לסברת ר"ת: סנה ומשפרין כחוטין (תגודה סי' ס"ו) · סנה וכל כאן אם לא דקדק כיכיו נכרין הד' רלשים כאבל אחד ונפסקו ג' רלשים בלד אחד דשמואל דחי ודלמי נפסקו ג' חוטין והם נפסקו בב' מלדין ממי שמואל שהם חוטין הם (ב"י בשם בן חביב):

כדי

מגן דוד

(א) מתוס ל"ת לפירוש הלל"ם ב ס"ק ג סוף ד ב"י מהרי מסר"ל ה מנחות ל"ח שם כרש"י ותוס' ו מנחות שם:

עטרת זקנים

יב (א) שני ראשים שנפסקו משני צדדים בא"א נשתייר כדי עניבה ובשני נשתייר כדי עניבה כשר שם מ"ג(כ"י ש"ע): (ב) ולפי מה שאנו נוהגים לדקדק בעת עשיית הציצית לתת סימן בד' ראשים כו' ח"ה אם נפסקו כל ד' ראשים מצד אחד ולא נשתייר בהן כדי עניב' כשר ב"י עכ"ל · ואל יהתוך ראשי חוטין בסכין משום שנאמר לא תגיף עליהם ברזל אלא יפסיק אותן בשיניו שהם ל"ב ויעפקו בחוטין שהם ל"ב (מסת משה והגהות מהרש"ל בשם ר"ר בר מנחם) ג ויש נוהגין לעשק הציצית בכל עת בשרואים אותם וכן ראיתי בני עליות המחבבים את המצות ומעשקים את המצות בהליכתם ובציאתם וכן ארבעת מינים שבלולב והבל כדי לחבב את המצות וכן מעשקים המצות וחמהיר בחג השמח (לחמת חבריות) וגם ציצית נוטריקון, צדיק יבדוק, ציציותי חמיד: אם נפסקו הציצית בר"ח בשלית קטן אע"ג לפושטה בחול דחפשישה הוי גמני גדול · הרואה בחבירו שנפסק ציציותיו לא יאמר לו דהיינו שיאמר לו לבא לביתו ושם יאמר לו שישמעני ושמע בשבת דף פ"ב ראש יודע מאחמול שהוא פסול אמור ללובשו בשבת דהוה ליה לחקוני מאחמול ואין צריך למחר בשבת ולילך לביתו בשביל שפסולים:

יד אפרים

יב (בס"ו פ"ק ב') שלשה חוטי לילית כו' · מבואר פה לדיעכת כו' · ולפי ע"ל אין מוכרח מזה למיגל כפר מיעכת ד"ל דדוקא לחרך וקלרו לם היה כן פסול משום שהוא חרוך מעשה ולפ"ם קרוע היה כיון שחוזר ומתקן לילית חוטי יוצא שאם יחד מוכחו כלר היו פסולין ד"ל דדוקא כשנגמר כל הלילית בשעת עשיית הלילית אבל אם נגמר כל הלילית בשעת עשיית הלילית ואח"כ נפסק חוט אחד מהן אפילו ברגע אחת אחר שנגמר כל הלילית אין הלילית פסולה ואין צריך לחזור ולעשות חוט אחר תחתיו ואין לומר שהרי בשעת עשיית הלילית היה חוט זה פסול שהרי בשעת עשיית הלילית היה חוט זה כשר שהרי לא נפסק אלא אחר שנגמר כל הלילית

סמ"ק ומזוזה וכן רחיה מש, המוזן דפרכי' בגרדומי דקושה דע"כ פסולים מדלמרי' גרדומי תכלת כשר והיינו דוקא בלילית שהוא תשמישי מצוה לחבל תחילין דתשמישי קדושה שם פסול וה"ה לקר דקטירה פסיקה לא מיקף מעשה זה והטור שכתב דכל החורה יכולין בגרוממה דמלתא כי מלינו בכל הברכות שהברכה תלוי בהדעה וע"כ אמר הדעה שהברכה תלוי ללמוד לילית לעניין פיסח הדעה מתפילין · ושוד ים רחיה לקטירה מוה לילית מהכיא דרים סוכה מר"י עשתה מן הקולין פסולה פירש"י מוסין שניתקו בשתי וקושרין לוהם ותלויים רחיים שנתרב וקרי להו קולים ע"ש שנולטים קולים מע"ל והה"ל שלוחן הכליעות שנולטים לחר מחזר וקשר שי מלכי מוה רחיי לעשות מהן מוה חלה ודחי על ידי קשירה שיקרעו לחוה לחר ושוד רחיה מסי' ט"ו סי"ד דלח יפסוד חוך ג' חלה יניח המוה ויוסיף עליו ז' · מוסין וזה ס"ל רק ע"י קשירה ולענין מעשה נלע"ד דחין ליסור חם קושר לילית רק במקום שנפסלו בקלישתן לכל חס מחחלה קודם שנעשה לילית מהמוסין פסק מוה ח' וקשרו וחת"כ נעשה מהן לילית כשר וכן לחחר שנעשה בהכשר רחיינו כדי שיניה :

יג (א) **חייב חטאת** · דהוי מטו ול"ל דבשיל לגבי גמר המשיכי חם לענייה שרעתו להלליס עליהס כ"כ ג"י בשם התוס' ורמב"ס : **ולפ"ז** חם נפסקו כל חד' לילית וגלח שלשייר בשם כ"מ ודלחי יעשה לחריס החריס החחריס בטלים חס לגבי גבר ומוחר ללחת בהס בשבת כמ"ל : (ב) **על בתיפיו** · דחז לח הוי דרך מלבוש חלח מטו : (ג) וא"ע **לבודקו** · ולענין ברכה מחריכים טפי לעיל סי' מ' ס"ח · ומ"מ נ"ל במי שקלקולו לס"ח וחין עליו טלית שדיין ורוצה ללבוש טלית לילך לקרות שחין לבדוק הטלית בעת ההיח מטו טורח לבוי כלשכתן ביומח כנ"ל ס"ס פרשת ובעשור לחדש כמ"ש בי"ד סי' רע"ט ק"ו כחן שים להטמידו על חזקתו ל"ל: (ד) **כשהוא בברכותיו**· פי' במקום שחין ליסור טלטול חלח מדרבנן כמבואר בהג' שבת דשכיון חין נהו ר"ס: (ה) **ודוקא בשבת**· לפי דברי הרשב"ח שמביח פ"י· מוחר לפי' בחול חלח במרדכי בשם ר"י הביחו ב"כ ד"י מבואר דדוקא בשבת לפי שח"ל לעשות לו לילית וכוכחתו דלי הוי כחיב בחורה לח הלבש בגד של ד' כנפות בלח לילית חז היה טובר על הבגדים לפי' בשבת לבל יהין דמ"ש חינה חלח להטיל בו לילית כשילבשנו מ"ה חין טובר על הבגדים בשבת לבל בחול טובר ליהול לקיים מנות עשיית לילית וק"ל ח"כ למה הלה רמ"ח לעשות מעות שבת בהריות דהל ר"י החיבו לפי' בלח"ה מעשה שנעשו ולפשר דכיון שים במרדכי מוקף על ר"י הכריע רמ"ח כר"י· מעות כ"ה למוד לו סני דחין זה ביום כ"כ בש"ס ג"י : וח"ל ממ"ס ס"ס הקומן כמר בר ר"ח חיפסק ליה לילית בשבת וחי לחו מעות ב"ה היה פוסק הבליעת חפילו בחול והל בשבת ליכח ליסור טלטול דהה מייבי בהיסור חבל הכח חיכח בהמלוים ע"כ הוקרן לעשם בשבת דף ש"ב

ולחשם

לין ליסור בלישתו וכן החעודה שמביח הרשב"ח מייבי ממי בחול וכיון דחשבת מבר"ח מרחשבת ד"ם סי' רפ"ו ורע"ל בש"ם בפסקי חוספות מגמות סימן קל"ט ובחור סי' כ"ד דדוקא בשבת מרי חבל בחול חסור · וע"ל בשם בש"ם בחוס' · וע"ל בשם בש"ם בחוס' דף ל' למד שיעיה דדוקא בגמלי גדול מרי לעבור ליסור דלוריחה בשב וחל בשם חעשה חבל בחול חסור · ובש"ם בחוס' בשבועות דף ל' למד שיעיה דדוקא בגמלי גדול מרי לעבור ליסור דלוריחה בשב וחל בשם חעשה חבל בחול חסור · וע"ל בשם ב

דלמ ידע מלתמול שהוא פסול לחסור ללובשו בשבת דס"ל לחקוני מלתמול וכ"מ מלשון התוספות הנ"ל וכ"מ סי' שנ"ט סס"ב וס"ם בכה"ל ס"ב ומ"ש סי' ש"ט וכ"ל דכמול לם לין ליצית נמלתים בסיר דיוו כמו בשבת : **והקשה** ממי הממוח מהכי"ל יודה סנ"ל מק"ק קרלקת למה שריון ללובשו בשבת משני כ"ה הלה יש תקנה שיהנו לילחר בשבת ויחזור ויטלילנו לו ולח הוה פסול מלילי, וממ"ל סי' שכ"נ לענין שבילה בליס ול"ל דמ"מ מייב מדינה שרולים כשלו כמ"ם סי' ש"ך ס"נ בשלים שהולה לילחר ול"ח ומה בכך מ"מ בשבת יעשה כן יל דל"כ לף במול יעשה כן ויעשה עלדקי למיפסל ועשים מליצים לבל כשיוצה כך בלה ליצית ידע דלה שריון ליס הלה בשבת משום כ"ם כל"ל ולמ"ם בסי' ש"ו דמסור ליתן מתנה בשבת הלה לנוכך שבת ה"ל ס"ל מסור ליתנו בשבת וכ"מ בשבת דף קל"ל דקמר כוהיל ובידו לספקיון ולה חמר כוהיל ובידו ליתנה לה"י לו לקמן ס"ם :

יד א שעשאו וכו' . סי' שכטילן בבגד פסול לחפי' ישרלל עפ"י דלילו בשויה כשר להרה"ם כמ"ם סי' ר"ח ס"כ : **ב בשרה** . ל"ם דהה כל כוהיל דלשון בני ישרלל ולה בעות ישרלל בדיעות דף נ"ו ובמקומות דף ס"ם מעשים ל"י וכשים מבני ישרלל : **ג ויש מחטירין** . ולדידהו כל מלות שלין בהסם מהויית בהן כגון לוכב וסוכה לימ רשלה לעשותו ועמ"ם סי' חנמ"ם סס"ח ול"ל דקמן דיוו בלשם ס' סי' ל"ם : **ד ציצות אחרים** . ול"ם יהיום מכבד ויסור ויתם בבגד בכוונה ול"ל למיילי בשבת ל"ל כגון שנפסק ל' מהרלשים ולם יהיום יכה לסור למזור ולימנם בבגד כמ"ם רסי' ס"ו : **ה פשור** . ולם בטיל בה ליצית בהנו בהום והרה"ם להמבדר לה בספיל כמו בשים מלבות בשבת ולה בקלישות לסור ובהב"ם דוקל בהקרלי לבל בקלישות לסור ובהב"ם לים"ם דלסור ליקח לוהו מביהו לבה"כ לו ולסבה : **ח ולברך** . ול"ם בשמל ליטלו ולי מרי דיימל לי' לליהם למעבד מלוה בממומיה לבל לימה יברך עליו בשלמל מדשהו ל"ל בהילו נהנו לו בשהבה ס"ם להסיל בבגד ובמ"ם הרה"ם וס"ם בלולב לם השילולו בלולב בו יולל ובמ"ם בה"ם בה' סי' כ"ח סי"ו ובמ"ם סי' קל"ם סס"ד לבל ליקח בלה דשהו לסור במ"ם סם וכ"ב לקמן סי' חנמ"ם ס"ם בהב"ה וה"ב לימה מרי בלן ול"ל בחמ"ל בשבת ל"ל בשהו בשמלו ליטלו

שלא יתקלקל התחרוב ולא מכני לו שכבת זו דניחא ליה כו' אלא שקשה לי למה פסלי ביום ל' דסוכות ליטול לולב המלול מהבירו משום דבעי לכם לאתלי ניימא כיון שיודע שלא יתלש ל"ם לו לאתלי ר"ם אתו לו מהבירו ודלי מתכוון ע"י דמתנה ע"מ להחזיר מכני בתחרוב כדאית' בפ"ק דקדושין דף ו' ועי"ב לומר כיון שאמר ל' שלא לאתלי, אלא מתכוון לשום מתנה ומ"מ משולל מליח מצויילת דכת' הרמ"ם לעיל בסי"ג דמיי' לגבך לאתלי' שמתכוון בעיון שיהא שלו במתנה ע"מ להחזיר מכני ושקקה ממ"ם הרמ"ם פ"ק דקדושין במקדש בשבעה שלוה והודיע למשליל שהוא רוצה לקדשו במקדש ח"ל וכן המשליל מבעה לאוהבו לקדש בו אשה אין מקדשי שלא יהיה בכל יפוי לשון משועל לאתלי' שמתכוון דהכי מכרו לידו ואם לא יוציל ל' שלוה יהפוש בו לשון אחר שיועיל לקידושין דכ"ע לאו דיעה נמירי וכיון שבועים שיועיל ל'שלוה ונעול' אומדין דעתו כיון שמכרו לקד'בו אלם' שדעתו שלא לא יועיל ל' שלוה שיהנו בל' אחר המועיל ולכל הפחות מהנה ע"מ להחזיר כו' עכ"ל וכיון מ"מ כאן בציצית ק' משלול בי"ט דפסול לאתלי לא ניימא ל"ב הכא ממש וק"ו הוא דאם מועיל לענין קדושין שהוא מקולקל קידושי ולאי מכח זה כ"מ ס"ע ס"ע סי' כ"ח ואם בא אחר וקדשה ח"ל ממנו נמי ק"ו שיועיל לענין קיום מצות לולב דבציצ זה אפי' ביום ח': **והנלע"ד** נאלן בסיר בין קדושין ללולב דבלולב הוי פסול שלוה וגזל מ"מ נמי, דכתוב דלכם משלכם דוודלי לאתלי' דהכי פסל רחמנא כל שלאתר בל' שלוה ואין נמו נפרש לשונו שמתכוון בשופון המועיל דהיינו ל' משמע דלדרכה התורה נילפה לנו שלא נפרש כן ופסלים כל שאתר בל' שלוה משא"כ בקדושין דפסול גזילה ושלוה הוי מלד שכבר דהא בעי' שיתן לה כסף משלו ואיהו נותן לה משל אחרים ומה התקדש לו ע"ב שפיר לאתלי' דזה השולל לו שבעת נקדש בו ודלי שלוה שיתנו בשופון המועיל ובדברי הרמ"ם משמע דאין לנו שום ניימוד מקרא למעט שלא נפרש כן ע"מ כן פסי' ע"מ שיש לו בדברי הרמ"ם שלוה · לך קשה נמי ניעי דיש ניימוד מקרא דפסול פסול דכתיב כשופוד ולא שלוה אחרים כמ"ש הס"ע בסי' זה הוי ממש כמו בשולל דלוב (כמו) שזכרנו · ואם קשה ממה לאתלי' בפ' היכן דף כ"ד דאי לאו קרא דכל המחזיר ס"ח דסוכה שלוה פסולה כמו גזולה כיון דכתיב תעשה לך וס"ב ודאי היינמעט שלוה כמו גזולה ול"ע ב"ל:

ועפ"ז נכון כי היכי דאתי אפי' לכתוב בשלוה שיכיון לשם מצוה ול"ל דאתי קרא דכל המחזיר ס"ח פסוכה שלוה כמו גזולה כיון דכתיב תעשה לך וס"ב ודאי היינמעט שלוה כמו גזולה ול"ע ב"ל ואפי' אם בא אחר וקדשה ח"ל ממנו נמי ק"ו שיועיל לענין קיום מצות לולב דבציצ זה אפי' ביום ח': **והנלע"ד** נאלן בסיר בין קדושין ללולב דבלולב הוי פסול שלוה וגזל מ"מ נמי, דכתוב דלכם משלכם דוודלי לאתלי' דהכי פסל רחמנא כל שלאתר בל' שלוה ואין נמו נפרש לשונו שמתכוון בשופון המועיל דהיינו ל' משמע דלדרכה התורה נילפה לנו שלא נפרש כן ופסלים כל שאתר בל' שלוה משא"כ בקדושין דפסול גזילה ושלוה הוי מלד שכבר דהא בעי' שיתן לה כסף משלו ואיהו נותן לה משל אחרים ומה התקדש לו ע"ב שפיר לאתלי' דזה השולל לו שבעת נקדש בו ודלי שלוה שיתנו בשופון המועיל ובדברי הרמ"ם משמע דלדרכה התורה נילפה לנו שלא נפרש כן ע"מ כן פסי' ע"מ שיש לו בדברי הרמ"ם שלוה · לך קשה נמי ניעי דיש ניימוד מקרא דפסול פסול דכתיב תעשה לך וס"ב ודאי היינמעט שלוה כמו גזולה ול"ע ב"ל:

ב (ב) ד אין בו · והב"ח כ' דפסול בשמוכרה בתחרה דכשמתחיל לתפור נתבטל מכחו ואין לכל חלק מלא ג'כפות וכשמוזר ותופר כולה ה"ל תולש"ה ע"ב ול"ע דכבר דחה בהדיא לאתלי' בגמ' מקרא מוך ג' אצבעות אסור לחזור ולתפרו עם הציצית אבל אם ומ"ל נקרע התיכה ממנה ותופר לו מלוק לציצים וכ"כ הב"י בשם הרשב"ץ ודעטם דכשמתחיל לתפור בשם מקום אחר ומ"מ דמיד כשמחבר כלכף נפסלו הלילים ותע"ם שחבר ותפרו הוי תולש"ה הלא דקשה למה קיי"ל לחם נקרע הטלית מוך ג' יתפור כמ"ש בסמוך ס"ד לזה אתר כלף זה לא היה מבגד זה בשעת עשיה ס"ב הוי תחב'שעייתפסול משא"כ כשתפרו בטלית עלמו דשרי דהוי תחלת עשייתו בבגד זה בכבורות וכ"מ בסמ"ג וצב"י וכ"מ בס"ג: **ד** אין בו · והב"ח כ' דפסול בשמוכרה בתחרה דכשמתחיל לתפור נתבטל מכחו ואין לכל חלק מלא ג'כפות וכשמוזר ותופר כולה ה"ל תולש"ה ע"ב ול"ע דכבר דחה בהדיא לאתלי' בגמ' מקרא מוך ג' אצבעות אסור לחזור ולתפרו עם הציצית אבל אם ומ"ל נקרע התיכה ממנה ותופר לו מלוק לציצים וכ"כ הב"י בשם הרשב"ץ ודעטם דכשמתחיל לתפור בשם מקום אחר ומ"מ דמיד כשמחבר כלכף נפסלו הלילים ותע"ם שחבר ותפרו הוי תולש"ה הלא דקשה למה קיי"ל לחם נקרע הטלית מוך ג' יתפור כמ"ש בסמוך ס"ד לזה אתר כלף זה לא היה מבגד זה בשעת עשיה ס"ב הוי תחב'שעייתפסול משא"כ כשתפרו בטלית עלמו דשרי דהוי תחלת עשייתו בבגד זה בכבורות וכ"מ בסמ"ג וצב"י וכ"מ בס"ג:

(*) מוני ל"ל נפסקו כרתבים תע"ם

(ב) מגן אברהם נ"י

(ג) שלא להניחם בבגד אחר לא ניחא ליה כמ"ש ס"ב ס"ג: ו דחישי' · שמא יקלקל בהן הכפה עד שיקרעו מרוב שמשתמש בל"ל ני' ומשמע מזה דאפי' בתקלקלי אסור לעמוד מהם ותע"ב דבסי' תל"ו ס"ג נ"ב לאתלי' דניחא ליה למיעבד מלוה בממוני אפי' בתחרון כיש בהם דבר מועט הוא וכ"מ בסי' רלב ס"ב בהג"ה ובסמ"ק ס"ם אם אפי' הפקיד ספרי' תלל ת"ח לאסור לעמוד היכמו לי ידעי' להמפקיד מקפיד ע"ז ובסי"ב אם מולק אין משגיחין בו כיון דבשעת הלואה לא אבר לו כלום זכה אח"כ בחורת שאלה רק כל מה שקילקל ישלם לו כנ"ל ולא כפו שהולק הסמ"ע בח"מ סי' ע"ב בין אם התנה בפירוש אבור להפור בהן ופשוט הוא שאם נאבנו אותן הספרים באותו הזמן שהו"לאפור בהן חייב באונסין:

טז (א) פוהר להחיר ציצית מפלית זה וליתנם בפלית אחר: הג"ה ע"ז וזוקא כשהם ר"ל התופין שלימים בס' התכלת דף ס"א ב' הרי"ף והרא"ש: (ב) אבל שלא להניחם בבגד אחר לא · אבל בגמרא פ' ב"מ לעניין גרות הנוכרי ומעות מעשר שני דכל שהוא לשם מצוה אין בו משום ביזוי מצות (ש"ע): (ג) אבל פוהר להחיר הציצית מטלית של מתים · הג"ה ע"ז וכן נכון לעשות להחיר הציצית מטלית של מתים או להכיסים בכנפות ולא בסו שנוהגין בזמן הזה בסרינות הללו לשסוק הציצית וזה לא נכון לגמרי (סמ"ק) שכן צוה ר"י וספק כן מוכיר בב"ח סי' י"ד: (ד) אינו יכול ליקח הכנף אפי' יכול ליקח הכנף אפי' היה אסה על אסה (פרק התכלת ד' ס"א ע"ב) ודוקא להביא מסקום אחר אבל אם נקרע למעלה משלשה ועדיין מחובר בבגד פוהר (הרא"ש בהלי ציצית) אבל אם נקרע ז מוהין קו"ח פ מנחות פ"ל וכנם כ"כ וכמשמ"ל ב מנחות ג תבוכם סרכ"ל:

עטרת זקנים

(ר) אבל אסור ללמוד ספרים של תבירו בלא דעתו כו' · הג"ה בשלא מדעת אסור דשלא מדעת לכל אדם מתחלה ובמפקיד הספר אצל ת"ח ואפילו מיחה בת"ח יש להתיר וה"ה במשכון אצל ת"ח אפי' מיחה בו אחר הלואה אין משגיחין בו כיון דבשעת הלואה לא אבר לו כלום זכה ת"ח בחורת שאלה רק כל מה שקילקל ישלם לו כנ"ל ולא כפו שהולק הסמ"ע בח"מ סי' ע"ב בין אם התנה בפירוש אבור להפור בהן ופשוט הוא שאם נאבנו אותן הספרים באותו הזמן שהו"לאפור בהן חייב באונסין:

טז (א) פוהר להחיר ציצית מפלית זה וליתנם בפלית אחר: הג"ה ע"ז וזוקא כשהם ר"ל התופין שלימים בס' התכלת דף ס"א ב' הרי"ף והרא"ש: (ב) אבל שלא להניחם בבגד אחר לא · אבל בגמרא פ' ב"מ לעניין גרות הנוכרי ומעות מעשר שני דכל שהוא לשם מצוה אין בו משום ביזוי מצות (ש"ע): (ג) אבל פוהר להחיר הציצית מטלית של מתים · הג"ה ע"ז וכן נכון לעשות להחיר הציצית מטלית של מתים או להכיסים בכנפות ולא בסו שנוהגין בזמן הזה בסרינות הללו לשסוק הציצית וזה לא נכון לגמרי (סמ"ק) שכן צוה ר"י וספק כן מוכיר בב"ח סי' י"ד: (ד) אינו יכול ליקח הכנף אפי' היה אסה על אסה (פרק התכלת ד' ס"א ע"ב) ודוקא להביא מסקום אחר אבל אם נקרע למעלה משלשה ועדיין מחובר בבגד פוהר (הרא"ש בהלי ציצית) אבל אם נקרע ז מוהין קו"ח פ מנחות פ"ל וכנם כ"כ וכמשמ"ל ב מנחות ג תבוכם סרכ"ל:

באר היטב

(ס) בגימודו · ומשילו מלקלקל אסור ללמוד בסם · ועיין בח"מ סימן רל"ב ס"ב בהג"ה דמהכלה אם בפקיד אצל ת"ח מפרים דמותר ללמוד בסם ולבפקיד אם אין לו כיוצא בסם · ובהב ס"ו וס"ם בסמכון אצל ת"ח · ובסמ"ם בהב אם אם בפקיד מקפיד ע"ז אסור · אבל בפ"ק ובפ"ב דבבי מיין אם · ובהב כתבו דבהכלה דבהי בפ"ק דגיטין בפירוש דבהי בהב"י בשם הרשב"ם דבהי מיין אם · (י) מוקפין בסות בשופתין אם ת"ח מיוב בציצית מיין דמקח מלוישאר כך:

טז (א) בפלית אחר · לשילו מפלית אחר דבי"ב בפלית יהן שאותר בפסיל מהם ודוקא בשבל המוקף בגיפות ס"ל סי' י"ב סק"ב ופ"ם סיד אסכין : (ב) בבגד אחר לא · כי אז יש לחיוש שמוכה על מנת בתזיר · ואם רוצה לעשות בב בגיפות אם

ד סנהדרין פ"ל ע"ב וכו' מחזיר פ סה"מ ס' שם ו' רכ"ו ירושלמי פ"ג ה"ו וכן נוסחו ד"ה וכן נוסחו ע"ש ו' ס' ו"ד ס"ב: ה' התפירה - שלא נשוותם לשמה כנגד ס' ו' לתפארה - וכל יהודים שאחר מינים אין פ' מינים בשמר ולע"ם תע"ם שהקדש ומיטל מלקחו וכיון שכן מ"ל אם נקרע מלקחה מי מלוקח לשתים הכל כאחד כו' שכ"ל מבואר מזה דכמו שאם ניטל מלקחו לא נפסלו אלא הפתיל שבתוכו כמו כן אם נקרע מלקחו לא נפסלו אלא הפתילים שבתוכו ואם נקרע מלקחו ונשאר בו יותר מכדי עשיית ציצית אחת כשרים לשתים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו פחות מכדי עשיית ציצית אחת פסולים לשתים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ציצית אחת כשרה לאחת ופסולה לאחת ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ב' ציצית כשרים לשתים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ג' ציצית כשרים לשלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ד' ציצית כשרים לארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ה' ציצית כשרים לחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ו' ציצית כשרים לששה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ז' ציצית כשרים לשבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ח' ציצית כשרים לשמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ט' ציצית כשרים לתשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית י' ציצית כשרים לעשרה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית י"א ציצית כשרים לאחד עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית י"ב ציצית כשרים לשנים עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית י"ג ציצית כשרים לשלשה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית י"ד ציצית כשרים לארבעה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ט"ו ציצית כשרים לחמשה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ט"ז ציצית כשרים לששה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית י"ז ציצית כשרים לשבעה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית י"ח ציצית כשרים לשמונה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית י"ט ציצית כשרים לתשעה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית כ' ציצית כשרים לעשרים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית כ"א ציצית כשרים לעשרים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית כ"ב ציצית כשרים לעשרים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית כ"ג ציצית כשרים לעשרים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית כ"ד ציצית כשרים לעשרים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית כ"ה ציצית כשרים לעשרים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית כ"ו ציצית כשרים לעשרים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית כ"ז ציצית כשרים לעשרים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית כ"ח ציצית כשרים לעשרים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ל' ציצית כשרים לשלשים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ל"א ציצית כשרים לשלשים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ל"ב ציצית כשרים לשלשים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ל"ג ציצית כשרים לשלשים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ל"ד ציצית כשרים לשלשים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ל"ה ציצית כשרים לשלשים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ל"ו ציצית כשרים לשלשים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ל"ז ציצית כשרים לשלשים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ל"ח ציצית כשרים לשלשים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית מ' ציצית כשרים לארבעים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית מ"א ציצית כשרים לארבעים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית מ"ב ציצית כשרים לארבעים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית מ"ג ציצית כשרים לארבעים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית מ"ד ציצית כשרים לארבעים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית מ"ה ציצית כשרים לארבעים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית מ"ו ציצית כשרים לארבעים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית מ"ז ציצית כשרים לארבעים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית מ"ח ציצית כשרים לארבעים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית נ' ציצית כשרים לחמשים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית נ"א ציצית כשרים לחמשים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית נ"ב ציצית כשרים לחמשים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית נ"ג ציצית כשרים לחמשים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית נ"ד ציצית כשרים לחמשים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית נ"ה ציצית כשרים לחמשים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית נ"ו ציצית כשרים לחמשים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית נ"ז ציצית כשרים לחמשים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית נ"ח ציצית כשרים לחמשים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ס' ציצית כשרים לששים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ס"א ציצית כשרים לששים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ס"ב ציצית כשרים לששים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ס"ג ציצית כשרים לששים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ס"ד ציצית כשרים לששים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ס"ה ציצית כשרים לששים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ס"ו ציצית כשרים לששים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ס"ז ציצית כשרים לששים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ס"ח ציצית כשרים לששים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ע' ציצית כשרים לשבעים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ע"א ציצית כשרים לשבעים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ע"ב ציצית כשרים לשבעים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ע"ג ציצית כשרים לשבעים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ע"ד ציצית כשרים לשבעים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ע"ה ציצית כשרים לשבעים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ע"ו ציצית כשרים לשבעים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ע"ז ציצית כשרים לשבעים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ע"ח ציצית כשרים לשבעים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית פ' ציצית כשרים לשמונים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית פ"א ציצית כשרים לשמונים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית פ"ב ציצית כשרים לשמונים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית פ"ג ציצית כשרים לשמונים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית פ"ד ציצית כשרים לשמונים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית פ"ה ציצית כשרים לשמונים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית פ"ו ציצית כשרים לשמונים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית פ"ז ציצית כשרים לשמונים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית פ"ח ציצית כשרים לשמונים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית צ' ציצית כשרים לתשעים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית צ"א ציצית כשרים לתשעים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית צ"ב ציצית כשרים לתשעים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית צ"ג ציצית כשרים לתשעים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית צ"ד ציצית כשרים לתשעים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית צ"ה ציצית כשרים לתשעים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית צ"ו ציצית כשרים לתשעים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית צ"ז ציצית כשרים לתשעים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית צ"ח ציצית כשרים לתשעים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק' ציצית כשרים למאה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"א ציצית כשרים למאה ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ב ציצית כשרים למאה ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ג ציצית כשרים למאה ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ד ציצית כשרים למאה וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ה ציצית כשרים למאה וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ו ציצית כשרים למאה ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ז ציצית כשרים למאה ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ח ציצית כשרים למאה ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ט ציצית כשרים למאה ותשעים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"י ציצית כשרים למאה ועשרה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"י"א ציצית כשרים למאה ואחד עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"י"ב ציצית כשרים למאה ושנים עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"י"ג ציצית כשרים למאה ושלשה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"י"ד ציצית כשרים למאה וארבעה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ט"ו ציצית כשרים למאה וחמשה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ט"ז ציצית כשרים למאה ושבעה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"י"ח ציצית כשרים למאה ושמונה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"י"ט ציצית כשרים למאה ותשעה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"כ ציצית כשרים למאה ועשרים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"כ"א ציצית כשרים למאה ועשרים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"כ"ב ציצית כשרים למאה ועשרים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"כ"ג ציצית כשרים למאה ועשרים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"כ"ד ציצית כשרים למאה ועשרים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"כ"ה ציצית כשרים למאה ועשרים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"כ"ו ציצית כשרים למאה ועשרים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"כ"ז ציצית כשרים למאה ועשרים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"כ"ח ציצית כשרים למאה ועשרים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ל ציצית כשרים למאה ושלשים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ל"א ציצית כשרים למאה ושלשים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ל"ב ציצית כשרים למאה ושלשים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ל"ג ציצית כשרים למאה ושלשים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ל"ד ציצית כשרים למאה ושלשים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ל"ה ציצית כשרים למאה ושלשים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ל"ו ציצית כשרים למאה ושלשים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ל"ז ציצית כשרים למאה ושלשים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ל"ח ציצית כשרים למאה ושלשים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"מ ציצית כשרים למאה וארבעים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"מ"א ציצית כשרים למאה וארבעים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"מ"ב ציצית כשרים למאה וארבעים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"מ"ג ציצית כשרים למאה וארבעים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"מ"ד ציצית כשרים למאה וארבעים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"מ"ה ציצית כשרים למאה וארבעים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"מ"ו ציצית כשרים למאה וארבעים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"מ"ז ציצית כשרים למאה וארבעים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"מ"ח ציצית כשרים למאה וארבעים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"נ ציצית כשרים למאה וחמשים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"נ"א ציצית כשרים למאה וחמשים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"נ"ב ציצית כשרים למאה וחמשים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"נ"ג ציצית כשרים למאה וחמשים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"נ"ד ציצית כשרים למאה וחמשים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"נ"ה ציצית כשרים למאה וחמשים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"נ"ו ציצית כשרים למאה וחמשים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"נ"ז ציצית כשרים למאה וחמשים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"נ"ח ציצית כשרים למאה וחמשים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ס ציצית כשרים למאה וששים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ס"א ציצית כשרים למאה וששים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ס"ב ציצית כשרים למאה וששים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ס"ג ציצית כשרים למאה וששים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ס"ד ציצית כשרים למאה וששים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ס"ה ציצית כשרים למאה וששים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ס"ו ציצית כשרים למאה וששים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ס"ז ציצית כשרים למאה וששים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ס"ח ציצית כשרים למאה וששים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ע ציצית כשרים למאה ושבעים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ע"א ציצית כשרים למאה ושבעים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ע"ב ציצית כשרים למאה ושבעים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ע"ג ציצית כשרים למאה ושבעים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ע"ד ציצית כשרים למאה ושבעים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ע"ה ציצית כשרים למאה ושבעים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ע"ו ציצית כשרים למאה ושבעים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ע"ז ציצית כשרים למאה ושבעים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"ע"ח ציצית כשרים למאה ושבעים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"פ ציצית כשרים למאה ושמונים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"פ"א ציצית כשרים למאה ושמונים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"פ"ב ציצית כשרים למאה ושמונים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"פ"ג ציצית כשרים למאה ושמונים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"פ"ד ציצית כשרים למאה ושמונים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"פ"ה ציצית כשרים למאה ושמונים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"פ"ו ציצית כשרים למאה ושמונים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"פ"ז ציצית כשרים למאה ושמונים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"פ"ח ציצית כשרים למאה ושמונים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"צ ציצית כשרים למאה ותשעים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"צ"א ציצית כשרים למאה ותשעים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"צ"ב ציצית כשרים למאה ותשעים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"צ"ג ציצית כשרים למאה ותשעים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"צ"ד ציצית כשרים למאה ותשעים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"צ"ה ציצית כשרים למאה ותשעים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"צ"ו ציצית כשרים למאה ותשעים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"צ"ז ציצית כשרים למאה ותשעים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ק"צ"ח ציצית כשרים למאה ותשעים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר' ציצית כשרים למאתים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"א ציצית כשרים למאתים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ב ציצית כשרים למאתים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ג ציצית כשרים למאתים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ד ציצית כשרים למאתים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ה ציצית כשרים למאתים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ו ציצית כשרים למאתים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ז ציצית כשרים למאתים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ח ציצית כשרים למאתים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ט ציצית כשרים למאתים ותשעים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"י ציצית כשרים למאתים ועשרה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"י"א ציצית כשרים למאתים ואחד עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"י"ב ציצית כשרים למאתים ושנים עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"י"ג ציצית כשרים למאתים ושלשה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"י"ד ציצית כשרים למאתים וארבעה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ט"ו ציצית כשרים למאתים וחמשה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ט"ז ציצית כשרים למאתים ושבעה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"י"ח ציצית כשרים למאתים ושמונה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"י"ט ציצית כשרים למאתים ותשעה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"כ ציצית כשרים למאתים ועשרים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"כ"א ציצית כשרים למאתים ועשרים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"כ"ב ציצית כשרים למאתים ועשרים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"כ"ג ציצית כשרים למאתים ועשרים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"כ"ד ציצית כשרים למאתים ועשרים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"כ"ה ציצית כשרים למאתים ועשרים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"כ"ו ציצית כשרים למאתים ועשרים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"כ"ז ציצית כשרים למאתים ועשרים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"כ"ח ציצית כשרים למאתים ועשרים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ל ציצית כשרים למאתים ושלשים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ל"א ציצית כשרים למאתים ושלשים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ל"ב ציצית כשרים למאתים ושלשים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ל"ג ציצית כשרים למאתים ושלשים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ל"ד ציצית כשרים למאתים ושלשים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ל"ה ציצית כשרים למאתים ושלשים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ל"ו ציצית כשרים למאתים ושלשים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ל"ז ציצית כשרים למאתים ושלשים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ל"ח ציצית כשרים למאתים ושלשים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"מ ציצית כשרים למאתים וארבעים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"מ"א ציצית כשרים למאתים וארבעים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"מ"ב ציצית כשרים למאתים וארבעים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"מ"ג ציצית כשרים למאתים וארבעים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"מ"ד ציצית כשרים למאתים וארבעים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"מ"ה ציצית כשרים למאתים וארבעים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"מ"ו ציצית כשרים למאתים וארבעים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"מ"ז ציצית כשרים למאתים וארבעים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"מ"ח ציצית כשרים למאתים וארבעים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"נ ציצית כשרים למאתים וחמשים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"נ"א ציצית כשרים למאתים וחמשים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"נ"ב ציצית כשרים למאתים וחמשים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"נ"ג ציצית כשרים למאתים וחמשים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"נ"ד ציצית כשרים למאתים וחמשים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"נ"ה ציצית כשרים למאתים וחמשים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"נ"ו ציצית כשרים למאתים וחמשים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"נ"ז ציצית כשרים למאתים וחמשים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"נ"ח ציצית כשרים למאתים וחמשים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ס ציצית כשרים למאתים וששים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ס"א ציצית כשרים למאתים וששים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ס"ב ציצית כשרים למאתים וששים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ס"ג ציצית כשרים למאתים וששים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ס"ד ציצית כשרים למאתים וששים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ס"ה ציצית כשרים למאתים וששים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ס"ו ציצית כשרים למאתים וששים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ס"ז ציצית כשרים למאתים וששים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ס"ח ציצית כשרים למאתים וששים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ע ציצית כשרים למאתים ושבעים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ע"א ציצית כשרים למאתים ושבעים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ע"ב ציצית כשרים למאתים ושבעים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ע"ג ציצית כשרים למאתים ושבעים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ע"ד ציצית כשרים למאתים ושבעים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ע"ה ציצית כשרים למאתים ושבעים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ע"ו ציצית כשרים למאתים ושבעים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ע"ז ציצית כשרים למאתים ושבעים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"ע"ח ציצית כשרים למאתים ושבעים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"פ ציצית כשרים למאתים ושמונים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"פ"א ציצית כשרים למאתים ושמונים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"פ"ב ציצית כשרים למאתים ושמונים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"פ"ג ציצית כשרים למאתים ושמונים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"פ"ד ציצית כשרים למאתים ושמונים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"פ"ה ציצית כשרים למאתים ושמונים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"פ"ו ציצית כשרים למאתים ושמונים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"פ"ז ציצית כשרים למאתים ושמונים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"פ"ח ציצית כשרים למאתים ושמונים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"צ ציצית כשרים למאתים ותשעים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"צ"א ציצית כשרים למאתים ותשעים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"צ"ב ציצית כשרים למאתים ותשעים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"צ"ג ציצית כשרים למאתים ותשעים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"צ"ד ציצית כשרים למאתים ותשעים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"צ"ה ציצית כשרים למאתים ותשעים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"צ"ו ציצית כשרים למאתים ותשעים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"צ"ז ציצית כשרים למאתים ותשעים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ר"צ"ח ציצית כשרים למאתים ותשעים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש' ציצית כשרים לשלש מאות ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"א ציצית כשרים לשלש מאות ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"ב ציצית כשרים לשלש מאות ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"ג ציצית כשרים לשלש מאות ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"ד ציצית כשרים לשלש מאות וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"ה ציצית כשרים לשלש מאות וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"ו ציצית כשרים לשלש מאות ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"ז ציצית כשרים לשלש מאות ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"ח ציצית כשרים לשלש מאות ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"ט ציצית כשרים לשלש מאות ותשעים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"י ציצית כשרים לשלש מאות ועשרה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"י"א ציצית כשרים לשלש מאות ואחד עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"י"ב ציצית כשרים לשלש מאות ושנים עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"י"ג ציצית כשרים לשלש מאות ושלשה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"י"ד ציצית כשרים לשלש מאות וארבעה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"ט"ו ציצית כשרים לשלש מאות וחמשה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"ט"ז ציצית כשרים לשלש מאות ושבעה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"י"ח ציצית כשרים לשלש מאות ושמונה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"י"ט ציצית כשרים לשלש מאות ותשעה עשר ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"כ ציצית כשרים לשלש מאות ועשרים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"כ"א ציצית כשרים לשלש מאות ועשרים ואחד ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"כ"ב ציצית כשרים לשלש מאות ועשרים ושנים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"כ"ג ציצית כשרים לשלש מאות ועשרים ושלשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"כ"ד ציצית כשרים לשלש מאות ועשרים וארבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"כ"ה ציצית כשרים לשלש מאות ועשרים וחמשה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"כ"ו ציצית כשרים לשלש מאות ועשרים ושבעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"כ"ז ציצית כשרים לשלש מאות ועשרים ושמונה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"כ"ח ציצית כשרים לשלש מאות ועשרים ותשעה ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשיית ש"ל ציצית כשרים לשלש מאות ושלשים ואם נקרע מלקחו ונשאר בו כדי עשי

מזג שיעור טלית • ובו ג' סעיפים

א (א) שיעור טלית שחייב בציצית שיהיבה בה באורך ורוחב ראשו (א) ורובו של **א** קטן ג המתהלך לבדו בשוק ואינו צריך אחר לשוטרו: כגה ומז חייב בציצית ודוקא ב כשהגדול לובשו פעמים (ב) שלמי ויולא בו לשוק. (כ"י בשם בן חביב ובשם מהרי"ם):

יז מי הם החייבין בציצית • ובו ג' סעיפים

א ד אע"ג דכתיב וראיתם אותו סומא חייב בציצית מפני שנתרבה מאשר תבשה בה וקרא דוראיתם אותו איצטריך למעט (א) כסות לילה: (פ"ל סימן י"ח):

ב ג נשים (א) ועבדים פטורים מפני שהיא מצות עשה (ב) שהזמן גרמא: כגה ומ"מ אם רוצים למעטו **א** ולכתך עליו כדרכו בידן כמו בכתב מצות עשה שהזמן גרמא (תו' וכרא"ש וכר"ן פ"ב דר"ה ופ"ק דקידושין) אך מהני ביוסלה ולכן אין לזקנים ליזהר (ג) (א) כוופיל **ב** ומיהו (א) "תוספת נכרא • (תענית כ"ז:)" (פי' סימן חייב לקטנים לו טלית כדי שיתחייבו בציצית. ולקמן בסי' י"ד אמר מתרגם בקטנים ולוקטנו)

ג ה **סומטום ואנדרוגינוס חייבי, מספק ויתעטפו בלא ברכה:** פי' סומטום לפ שנדע אם הוא זכר או נקבה ואנדרוגינוס יש לו זכרות ונקבות (כגה ולפי מה שנהגו (ב) נשים לברך כמצות עשה שהזמן גרמא (ג) גם אם יברכו) (דברי עצמו):

ג ד **קטן היודע להתעטף אביו צריך ליקח לו ג** (ד) **ציצית לחנכו:** כגה ודוקא כשיודע בעטוף שני ליליות ושנים לפחות (בגמרא מיימוני פ"ג) ויודע לפחות שני ליליות בידו בשעת ק"ש (מרדכי סוף פ' טלא סנהדרין):

יח זמן ציצית • ובו ג' סעיפים

א ו לילה לאו זמן ציצית הוא דאמעטיי מוראיתם אותו (א) ד **להרמב"ם** כל מה שלובש בלילה פטור אפילו הוא מיוחד ליום ומה שלובש ביום חייב אפילו מיוחד ללילה (ב) **א** ז **ולהרא"ש** כשהוא המיוחד ללילה פטו' אפי' לובשו ביו' ובשהוא המיוחד ליום או ליום ולילה חיי' אפי' ללובשו בלילה: כגה (א) ופסק כרבות (א) לסקל ע"ב אין לברך עליו שלא כשלובשו כיום ומוא מיומר

לובשה למה הזכיר ירמיהו לשון ולא הזכיר מנדול כלוס י"ל דס"ל דמשמע שמקטן מתחבב ללבו ורוצו לו שכך מנדול כלוס כתב מרדכי פ' טלא סנהדרין בשם ר"י ומהרי"ל ומ"ש בשם ר"ת ומ"ש בשם ר"ת ומ"ש בשם ר"ת

דלמא למלות גילית לם יהיה עליו ילמה כלילו סובר לילה זמן ציצית הוא וכ"מ סימן ל' סעיף ד' : ב ובליל יה"ב יתעטף · כ"כ ס"ח כתב הטעם להדמות למלחכים · וכתב הלבוש סימן תקפ"ט מן לומר י"נ מדות בלח עטיפה ול"נ דכל הסובר לפני התיכה לריך להתעטף כדתניען מלמד שהתעטף הקב"ה עם ת"ח · ובלילה כתב דלף למומר קדים יהוה יתעטף מפני כבוד לבור : ג סדינים ובו' · כתב בהג"מ דלהמב"ם מובר כסות לילה ביום מייב ב"ח בסדינים מייבים בלילית ורבינו מלילה היא סובא להם בלילית וכ' ט"ל · ומנהג פשוט שלה להטיל לילית בסדינים בין שהם מלחיבים לו למר ט"ל ב"י ופעמלה לה ידעתה למה יפעידו לל למר ובספר ילחים כתב ג"כ שמייבים · ובמרדכי כתב לילחה בספרי כסות פרט לסדין · וכ"ל שלין מייבים בלילית כלל שלה לומן שכן דרך לביסה ולמר הבסה לם נמי משמע דרך מלבוש ולפילו דרך העלמה שמייב בכללים הדשה ומפה לפטור · דלה לילחה שלה לללביסה וכרים וכסחות נמי משמע בספרי דמשמע מלחר הבסה בה ולה הובה לו ר' ע"ם בחוספות ט"ל · ולדידיס לריך לומר שה לחילגינו ב"ם וב"ס בסדין בלילית היינו כשמהעטף בו כמו שעשה ר' י' ב"ב · ובחוס' ד"מ"ח כתב דנכי לילית לין למלך בין בשה ללבישה ול"ל דבסדין של למר יעשה קרן לחד מעוקה לפטור מלילית לליבה דב"ע : ד מ"ה · ול"ל דס"ס בערב עד שלח הסובכים :

יט (א) על עשיות הלילית · שלין בעבייתה מנוה שלה כלבישתה עיין בגמרה פרק ד' דממהות · וע"ע מ"ם במזוזה ד"ק ש"ל שלריך לכרך כשקובעה כמ"ש בי"ד סימן רפ"ט דבהם ממי ק"ל מובת הדר פ"ח ד"ה ב"ל שלינו דר בתוכה פעור ממוזוזה וכ"כ בהום' בממהות דף פ"ד ולכן ב"ל שהמת דמשלת במזוזה קובעה כדבר בתוכה לבן מבדך על עבייתה לבל שלית מבהמת קובע בו לילית עד שלח לובעו לבן שלינו מבדך על עבייתו והם"ב בה סיה לבוע לילית ובספק לו וספק לו לילית לחבייס מבדך לפר קדמנו במלותיו ולנו לעשות לילית כמו במזוזה מיבו יש לומר דמיד כשנפסק מהוב לפעמו ולתקנו ועי' בשבת דף ק"ח מש"ב במזוזה לה בעי"ת בשלה לבקור בילהו ולפבר בהוא הדין במזוזה לם קבע בו מזוזה קודם שדר בתוכה בשלנשה לדור בתוכו מבדך לפר קדמנו במלותיו ולנו לדור בבית שים בו מזוזה בש"ל : ב פטור · כיון שלין עיקר עבייתה לילחוייו מהייב ה"ל בסות לילה בשעטרה לילה ביום (ג') ולפילו לה"מב"ם דמהייב בסות לילה ביום שלני בסות הבית על בסותך מעטה דוקה בסות המיוחד לילה מי · לבל זה לה מקרי בסות בלל ופטור (ב"י) וקיל דבגמרה לחריני דמשמע דמשמל סבר לילית מובת הוא ומודה שמואל בזה שבשלה לילה בסות המיוחד לילה ולה לבסי ה"ל למימר בסותך לפר לחמה בחמה ומיי פטור לפילו למ"ד מובת גברה הוא לבן בלהה לי דדוקה לביבת דמלן יהודי לה לבסי עבידת לילה ב"י ה"ל למימר בסותך לפר לחמה בחמה ומיי פטור לחבייכיו ואיני לובשה בחייו עטו"ר מ"ם לפר בשבת בה וכו' לבל ל"מ

כא (א) **חובת הציצית שנפסקו** · רבינו סבור מביא בשם שלטות דבטור ליליות במלותן חסור להשתמש בהן וכן בתחבות לתכול ולוסטגת להניח בה דילפי' מדם שנת' ובפ' וכשם בשעך יכשה שלח יכשה בגדיו שלח יהיו מלות בזויות עליו · וכתב עליו ותעשר לתלך דשתי דם כשמכשה בגדיל עושה המלוה דרך בזיון משע"כ כתן וטוב להמעיר עב"ל : ותשם ד"י מ"ש חובי ליליות למובר מלתרוט לחסור למילכים ועוד הקשה מפ' ב"מ דתמרי בגד מצוכה לחסור להניח משות בשבגד וילפינן מדם שלח יהו מלות בזויות עליו וכן ויוי סוכה הרי משובים שהשלה מדבר מלוה עד שלא עברה מלותו הראוי בזיוי מלוה ומ"ש ז"ל תי' דהטור לית ליה להתיר בשודו לבוש בהן שלא במותנים בקושטא קאמר דלפ על פי שעומדים ללבישה מ"מ כיון שהין חיוב שלא בשלי' שרוצה ללבוש מותר וכו' וה תניה דבהמ ודלתי בה שהלכות מובדים דמותר לחסור ומ"ל דהשלות חוסר בזה · וגלע"ד דברי רבינו הטור בדוחים וה ע"ש דברי התוספים פ' מ"ש דף כ"ב שהתבו בעוי סוכה מי תרי שעתי לחסור מדת משוי מוקלה וחדא משום בזיון וברייכו תרוייהו דלתי משום מוקלה לית ליה לחסור רק כ"ש ולא ב"ה ואי משום בזיון היים מותר בעלמא לבל ההתה דליכי תרתי לחסור בעלמא ליכא ב"ה הא לך למשום לירוף י"ם לחסור גם ב"ה ל"ב הטור שיר קאמר להתיר להתעטף בליליות לפי' בטודן עליו דמשום מוקלה לית בייך בתן דדוקא בבגד ו"ש שייך זה דהיינו מה שהקשה בפ"ב שלמה ומשום בזיון מלוה לית בתן דבלותה שהשהתעטף לית בפקא לן בעת הניח להיות עליו שם מלוה וה"ב ל"ב לבל התסורים דלגר המוכה ל"ל דשם מייבי שרוצה להתעטף בשעה שיש מיוב לשיות גר דוקא וה"ת לומר שהיו מבקש לעשות המלוה בעת הניח דה"ב יעשה לחה"ב לבגדו ולהלילן מחדש דהא הלקה שוכה מלוה שלא שבתוכה בשעה רוצה לעשות ב"ב במלות שם כן בעשה הטור עשה המלוה עלמה בבזיון דומיא דדם ונם כן ל"ד לתכילה מחרוט ולהניח בהשעת הלילו לית לן בתסורים מחמת בזיון מלוה דב"ב הוה כמו ליליות שהיו רוצה לעשות לו שהלוה לית דהם דומיה לגויי סוכה ב"ם ב"ח : ולכלל הטעל' דבר מוכה וגויי סוכה שרוצה להתעטף בשעה עשיית המלוה הויין דומיה דדם ותפילו בגויי סוכה שפלו יש לחסור לח"ב הלא הוה דומיה דדם הלן שם בזיון מ"מ לחסור לחי' ב"ה מעשה מוקל' כיון שכבר מלסר בי"ם וכמ"ש התו' שזכרתי וכיה כזה כמו שרוצה שרוצה להתעטף להניח לה"ב ולה"ת לית לן שוה המלוה מ"מ לחסור מעשה מוקלה ומלת שפיר לחר לחיוב ולהוסגת מדם ול"ב היה נלו ג"כ להסור תחמים על ליליות לבל בחמת לה יפלין לתרוט והוסגת מדם דשה המלוה בבזיון ולה כן יש להתיר בלירוחת כמ"ש ב"ח ובפרישה ולה"ב יחזרו למוקלה זה ברור ונכון מלד בש"ד הלה שרבינו הטור לטעותתו בידל דעתו וכתב שהוב להחמיר בשלי"ד : (ב) **במקום מנוגה** · מסיק בשם מהרי"ן שהמנו לנוגה ולהניחם תוך ספר לחד לו לעשות בשם סוס מלוה ב"ל · ולפ"ז נלה"ה דה"ם בשך סוכה מוב שלא לעשות בו לגורך דבר שתינו כבוד למלוה בעבה: (ג) **מותר ליבנם בו'** · נלה"ה היינו דוקא בבגד שעשוי למלבוש וכו ד' בעשות שתחייב בליליות לבל בשלימות של מלוה שלמו שתינן לית להתהלל בהם תן בגדיו ולבל בגדים שתחיים דלשון ד"ת בגדים שבים של בהן קדילה לבנו לל יחזור בהם תת הכוס ולל ומותר להתי מילתא שמיוחד לדבר קדושה דוקא ולהלה גם בשעיף שקודם לזה נתן תומלת לעליו של מלוה שבלה שפי מליליות שתתקלקלו ולפ"ד הם"ם ס"ל ומה שכתב הטור בשתן מ' בשלות שפשט כדי ליכנם בו ל"ב ותפ"ם שכתב ב"י שם דלהו מבוש ליסור נקט רבינו כן מלה שה"ת לעשות בו לבדינו חם לה בהשטת טלית ל"ד ותפ"ם שכתב ב"י לליסור מ"מ לה נרע שהבוחו דרך שזכרנו לבל ע"מ לשלית קטן שלובשין תחת הבגד שתו מובים בו בזה ודלי מותר ליכנם לבדינו כיון שהות לבל ולה"ת לית לן לחתלל בו בל"ל :

מבואר · ועוד ל"ל דנ"ב ההולכים מבה"נ בים"ב לשנות וחם מלובשים קיע"ל לירוך שיפשטו הקיע"ל כיון שבגד זה מיומד להתהלל בו בל"ל :

כב (א) **ועשה בו ציצית** · זה משמע שבניה ב"י וחקק כן נבי תפילין והכמ"ם כ' בתחת כן נבי תפילין ותי' בשם מהרי"ח דש"ל לעול מ"ל מבדיל בין מ"ע לחבירתה ולה"ב ל"ל דלה בתוספתה זו ומלה דחקק בן נבי תפילין ותי' בשם מהרי"ח דש"ל מדשים ול"ב בשם ב"ח ב"ע כתב כתן קשה טלית ושמה בו כו' לבל תין בלשון זה משמע דלה בתוספתה נ"ב לה הזכיר רק ליליות לבושה זו והיה קודמת למלות תפילין · ומ"ח ז"ל הביה בשם רש"ל שכתב על דברי הטור שתין מבדין בן דש"ם ולבלה דהכו משום דש"ל דההוספות בפ' לולב ובערבה תוספים בפשיטות שלה לבתך לה על ליליות ולה על תפילין וספק ברכות לתקל תלת דנרלה

כא א לזרקן · כתב מהרי"ן הלכות לולב דיניה הליליות בספר לסימן הותיל ולתיבת"ד בהו מלוה מדה' שבשם בהו לתריתי : **ב שלא לשכב** · וכרב"י כתב תכו לה שמעתו מי שקפיד על זה משלוט· ובכתבי האר"י כתוב ע"פ הסוד שים לשכב בלילה בטלית קטן ומביה מהו דתמרינן פ"ד דממחת כיון שלה' דוד עלמו שרוט בביים המרמן לחמר חוו לי שתי שרוט מן המלות · וקשה למה לה לחמר כן בלילה שהיה בחמתו משל"ב ומרמן · וכ"מ בגמ' דתמרי' בגמ' פ"ל שהיה שרוט מכולם לף ממוזה כל"ל ועפי' ב"ח : **ג שלא יגרור** · ועיין בשבה"ל ס"ח ס"ה : **ג** (ג) **ג מותר ליבנם בציצית** (ג) **לבית הבשא** : הגה וכ"ם לשבב בתן דתרי ויש שהתבו שהתבו ב (ר) בלה לשבב בטלית שים בו ליליות גם בלה ליתנו לבוהם פ"י לשבב והבל בלה יהיו מלות בזויות עליו לף מובנים להקל לשבב בהם (בל בו) :

ד ד יש ליזהר בשאדם לובש טלית **ג שלא יגרור** (י) **ציציותיו** :

כב ובו סעיף אחד

א ה **קנה טלית** (א) **ועשה בו ציצית מבדך שהחיינו דלא נרע א מבלים** (א) **חדשים** : הגה ולה לף ניהך בשעת עשייה (ב) עטוף רלתון (מיימוני וגיטוקי יוסף) : **מותר**

כא כדת מה לעשות בציציות שנפסקו בטליתות ישנים ובו ד' סעיפים

א (א) ה **חובי הציציות** (א) **שנפסקו יבול לזורקן** (ב) **לאשפה** **מפני שהיא מצוה שאין בגופה קדושה** (א) **אבל כ"ז שהם** קבועים בטלית אסו' **להשתמש מהם כגון לקשור בהם שום** דבר וביוצא בזה משום ביזוי מצוה (וי"ח דלף לאחר שנפסקו אין לנהוג בהם מנהג בזיון **א** לזורקן (ב) בתקום מנוגה מלת שלין נהריכין נגיזה (כל בו הלכות שבת) (וים מדקדקין לנוהגן והמחמירי ומדקדק בהגות הע"ב) (מהרי"ל הלכות ציליות) (וע"ל סי' תרם"ד סעי' ח' ט') :

ב ג **טליתות של מצוה שבלו אדם בודל עצמו מהם ואינו** (מותר) **לקנח עצמו בהם ולא לייחר אותם לתשמיש** המנוגה אלא זורקן והם כלים :

ג (ג) ג **מותר ליבנם בציצית** (ג) **לבית הבשא** : הגה וכ"ם לשבב בהן דתרי ויש שהתבו שהתבו ב (ר) בלה לשבב בטלית שים בו ליליות גם בלה ליתנו לבוהם פ"י לשבב והבל בלה יהיו מלות בזויות עליו לף מובנים להקל לשבב בהם (בל בו) :

ד ד יש ליזהר בשאדם לובש טלית **ג שלא יגרור** (י) **ציציותיו** :

כב ובו סעיף אחד

א ה **קנה טלית** (א) **ועשה בו ציצית מבדך שהחיינו דלא נרע א מבלים** (א) **חדשים** : הגה ולה לף ניהך בשעת עשייה (ב) עטוף רלתון (מיימוני וגיטוקי יוסף) : **מותר**

עטרת זקנים

כא (א) אבל כל זמן שהן קבועים בטלית אסור להשתמש בהם · הב"ח ע"ז משום דאסו' לשעבד עלמיהן בחיי דעביד לשיפ"ח מלות בגן חנוכן הקבועין בטלית לשיפר כי' מיהי א"נ הושענא לאורותי בית אתר וג דמצות לשכליות (שור בשם שאלתות פ' שלח לך) והושענא דכ' שי היינו הדס וכ"ב רא"ש בהגהות כי הרם ולולב וערבה כולם נקראים הושענא כמו שכתבינו בכמה מקומות בשרק בלולב והגזול וחשעם שנקראים הושענא משו' שמשנענעים אותה בשעה שאומרים הושענות (מהרי"ל ברדשותיו בח' לולב) ובלולהריא השוה אותם בבריותא להדדי דהא קתני ואלו הן השפשיפי מצות סוב' לולב שופר ציצית ומוכה ולולב אנו רואין שהן בשעת מצותן אסורין משמש דה"ה ציצית ואפילו בשעה שאינו לובשן אסור להשתמש בהם בין שעומדין לצאת בהם י"ה מצות כנ"ל לבי להדדי השוה אותם הבריות' וכשם שסוכה ולולב אסורים בסוכות כל ז' אפי' שלא בשעת ניענוע או בשעת שיושב בסוכה וע"ב לא התירו להתיר ציצית משליות כדי לסברם משום דקא מבטל מבטל מצות כי היכי דאסור ליטול מזוזה מן הבית כשיוצא ממנו משום דקא מבטל מצות ולא התירו אלא להתיר מבגד זה ולהשליל תיכף ציצית בבגד אחר וכן משמע בשאלתות פ' שלח לך וה"ה כל דבר העומד לצאת בו ידי מצוה אסור להשתמש בו ואוהריה הרב בעב"ח עיין בספרו :

כב קודם שיתעטף מברך · ואם לא ביוך קודם שיתעטף מברך לאחר כן את ע"פ שכבר נתעטף שמצות היא בשעה שהוא מתעטף ע' בעב"ח באריכות :

באר הגולה

כא (א) בשפסקו · ס"ם מקודם שפשם בבגד דומעטף נאו מלמת טוח : (ב) לזרקם · ומהרי"ל נסג בסיפה תוך ספר לסי' תו ובשות כסם מלוה · וכתב ע"ז ס"ם סך סוכה טוב שלא לעשות בו לגורך דבר שתינו כבוד למלוה שבבה ומשום הכי לה מלינו בש שלא לעשות בו בל מלוה לית לן בתסורים מחמת בזיון מלוה דב"ב הוה כמו ליליות שהיו רוצה לעשות לו שהלוה לית דהם דומיה לגויי סוכה · נם שמלינו

כג א ולא הועילו · דלמ"ס מקוברין מותן לא נתבטל מצות ציצית כמ"ש סימן י' ועוד לפי דלמה שמוכרים שנתבטלו ציצית בקטיפתן ח"ב כשמחזרן ומחזירים מותם כדי ליה תולמ"ה כמ"ש סי' תרכ"ו דלמ מטיל כגד שפל כתב לעיל כזה משום תולמ"ה כמ"ש סי' תרכ"ו דלמ מטיל כגד שפל הסוכה לא כדי תולמ"ה ע"ם ול"נ דל"ד דהתם לית לפסול בגוף הסוכה רק בד"ת המונעו לכן כשמסירו כשר לכל הכת לפסול בגופו וכ"מ סימן י' סעיף ו' ע"ש וכב"י ועיין סוכה דף ל"ג · ובתוספות ברכות דף י"ם כתבו ול"ק מלים של מתים ים לקנקס ולהדקס תוך הכף מם מס מיבים בציצית הרי ים לכם ציצית ומם לאו הרי הס מכוסין מכ"ל משמע דלמ מלות ציצית לאמר דכשקושר מתבטל מלות ציצית לאמר דכשקושר כ' זה כזה שלמי : **ב** שנוהגין · משמע משקום שלית נוהגין להסילס לית קפידת מס כשהפיס לוכשים ציצית ועיין תוס' דכי ביו"ד סימן מ"ל כתב שמסימין ציצית בטליס של מתיס ותמ"ס שפק לית לאסור ליכם לכפ"ק לו לד"ת של מת בציצית והיינו כשברור להלמושה שכתב הרמ"ס ולמה כתב כלן בכיסוך · ויש למלק מבל לית לן עיקר בפוסקים ול"ם :

כד יזהר לעשות שלית מלא משוי זה לשון ומתוכו (במרכז) :

א **לאחוז בציצית** · בין קמילה לזרה (ברכות למ"ם) כמיניב לפ' ציצית יקמס גם בידו ימין ויביס בהם ויהיו בידו על ציצים לנשמים ומחדיס לעד ולח יפסק הציצית ויסירם מידו (כתבי האר"י) : **ב** **להוויות** · סי' לפסיקוס (רקנ"ם) : **ג** גדול · כתוב בזוהר ס' שלח לך עמוד תכ"ב הקורא קריאת שמע בלא ציצית מעיד עדות שקר בשלמו : **ד** יש נוהגין להתכסל בציצית כשמגיעים לוראיתם אותו ; וליתן אותם (ב) על העינים ומנת יפה הוא וחבובי מצוה : הגה גם נוהגים קלת לנשק הציצית כשבא מרחוק כם וכסל הוא חבוב מלוה בית יוסף : **ה** כשמסתכל בציצית מסתכל בב' ציציות שלפניו שיש בהם עשרה קשרים רמ"ם **ב** (נ) להוויות ס וגם יש בהם ט"ו חוטים ועשרה קשרים עולות כ"ו כשם ההויה : **ו** ג · גדול עונש המבטל מצות ציצית ועליו נאמר לאחוז בכנפות הארץ ונומר (ר) כ והזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני שכינה :

שערי תשובה

כג (א) מותר · ס' שלבב אם מיש ם מחם מנגד וס"ב כשמיניו נמי מותר לילך בבית הקברות אם מכסה מון ס"ם · ומיין מכוסה בים יעקב סי' ל"ב · ובמאר נור מרדם מל מ"ם סרמם ס"ק ל"ם : (ב) ומקנקנ · הנ דמחם בסוברים ביטנמיו מלילת מקרקרון ל"ב כמשארען ומחזירין מחם כ"ל מעמם ובמ"ם עיין מ"ם : (ג) נוסף לרב · מיוט אם ציצית מנלין בלובל :

כד (א) ניד במללית · כין קמילה לזרה · וכ"ביניס לפרמם ציצית יקמס גם בידו ויהיו בהם ויהיו בידו עד שמגיע לנשמים ומחדיס לעד לה יבסל ציצית מידו כמבי סמ"ו ל"ל ס"ק ל' : (ב) על שעיניו · מנלן בהם מקנקנים בכל כשמגיע לילית על עיניו לא יסירם מידו מלובה שרמה ציצית יפה מובה שלא יבא לידי מיפוי עיניו · (ר) כוסיר בשנים ציצית · ויסיר בהם ט"ו חוטים ועשרה קשרים עולות כ"ו בשם ההויה · (ג) לשמיה · סי' ל"ם ס"ב : (ד) לשון רבי · מיוט אם ציצית מנלין בלובל :

באר היטב

כג (א) מותר · סי' שלבב אם מיש ם מחם מנגד וס"ב כשמיניו נמי מותר לילך בבית הקברות אם מכסה מון ס"ם · ומיין מכוסה בים יעקב סי' ל"ב · ובמאר נור מרדם מל מ"ם סרמם ס"ק ל"ם : (ב) ומקנקנ · הנ דמחם בסוברים ביטנמיו מלילת מקרקרון ל"ב כמשארען ומחזירין מחם כ"ל מעמם ובמ"ם עיין מ"ם : (ג) נוסף לרב · מיוט אם ציצית מנלין בלובל :

כד (א) ניד במללית · כין קמילה לזרה · וכ"ביניס לפרמם ציצית יקמס גם בידו ויהיו בהם ויהיו בידו עד שמגיע לנשמים ומחדיס לעד לה יבסל ציצית מידו כמבי סמ"ו ל"ל ס"ק ל' : (ב) על שעיניו · מנלן בהם מקנקנים בכל כשמגיע לילית על עיניו לא יסירם מידו מלובה שרמה ציצית יפה מובה שלא יבא לידי מיפוי עיניו · (ר) כוסיר בשנים ציצית · ויסיר בהם ט"ו חוטים ועשרה קשרים עולות כ"ו בשם ההויה · (ג) לשמיה · סי' ל"ם ס"ב : (ד) לשון רבי · מיוט אם ציצית מנלין בלובל :

כה **א** שלא יניחנו · לפ"מ הנ"ל דאין קפידת כזה כיון דהתפילין עדיין בחזקת כישן וכ"מ ס"ל : **ב** **מזומנים** · וכ"ה ביבמות דף ל"ם כל שהוי מלה לא מסכסק אלא ס"ל שיעשה מ"מ המוכר כ"ה כמלה יותר מן המוכר כ"ה כוא כילקוט ויקלא סוף דף קכ"ם תביבה מלוה בשעתה ע"ם בממנות דן ע"ב : **ג** **בביתו** · דוקא כדי שילא ממקה ביתו בלילים ותפילין (כ"ה בזוהר וכיוונות) וחלה לילך למכולות המסונמות שמ"ם סימן מ"ג · כתב ב"ם מלובלין סי' ל"ז ס' נתקשר עלמו בקשר עלמו בקשר לילך לתהלים קודם לוכ שתה רוצה למזוך בו מפני שחיו יכול לילך לבה"כ בלילית ותפילין כדלשון בידו למזוך דמ

הלכות תפילין

כה דיני תפילין בפרטות ; ובו י"ג סעיפים

א (א) ס אחר שלבש שלית מצויין (א) יניח תפילין שמעלים בקדש והמניחין כים התפילין והשלית לתוך כים אחת **ג** צריכין ליזהר **א** שלא יניחו כים התפילין למעלה כדי שלא יפגע בהם תחל' ויצטרך להניחם קוד' השלית (א) כדי שלא יעבור על המצות : הגה ומיכו אם התפילין מזומנים כידו ואין לו לילית אין צריך להמתין על הלילית אלא מניח התפילין ומכמיניים מלית מעמפו • דבר מלמו בב"י

ב ג מי שהוא יזהר במלית קטן הלבישו והניח תפילין **ג** בביתו (ב) והלך לבוש בלילית

שערי תשובה

כה (א) ניית התפילין·הגה"ם וכ' כ"י בשם מתחרונים שאם מפסיק לו התפילין בשלמם מלהניח קודם שיניחם בקדושה : (ב) ועיין בקונטרס ס"כ · ועיין לקמן סי' ל"ח ס"ק י"ד לשנין התפילין ומצוה · וכרמב"ם מיינו שם שנוהגין לו ליקח מלות מיוט לכל השלית שמכ"ם לא יזקקו לחזירם כל זמן שיכולים שם לא יזקקו לו

באר היטב

כה (א) ניית התפילין · הכא כתב"י בשיורי שסק דמי שלחן יכול מבעא לקנות ציצית ותפילין דקיימ קודם ס"כ · ומהמבר כי מיית · וב"ם ומלק"ם ה"ת סימן ל"ד ומהמובה יד לניכר סימן מ"ח · ומיל שלחן כוכ כתבר הלקי מלין ומסקו דמפילין קודם ס"ם · ולפי מחייב לחזור על מהמבים כדי לקנות מפילין דקיימ קודם

ב"י ס"ס זה מוסב אהדדי ואהדדי ואהדדי וא

כתו' כם' הקומץ רבה ז"ל אם כין חסלה לתפלה מוזר ומבוך מכלן מדקדקים כשחדם שוחם עושות לו בהמות הרבה ושם בזיעתם שתוך ו:ובוך ומ"ש עבירה היא בידו כדאמרי'כבת שחוזר עליהן מעוורי המלחמה ומשמ שלחי תפילין מעלות ח' הן אבל אחם אם ירלין שמוע ואם ירלין לא ישמוע פ"ב הא קמן דמכבו לה להדל מלות וכ"כ התו'והרמ"ם בפ'כיסוי הדם וה"כ דברי הרי"ף הללו שתחי'דבריו שזכרנו למעלה וכן פ"ק דשמחי'דבני הרמ"ם שוקעי מנו אם הלו שמחמלה כ' ה"ל ולכם"י ממי כיון דתרי מלות ניעכו וכו'ותה"כ כ' ומפ שחבכרין בחם"י להניח ושל ש"ך שן מלות משום דלא רלו חכמים להכ' ברכות שוות זחת"ח ח' מלות כ"ה ממלק כדלה' במדרכי פ"ם בני הציור כתב ב"ח דהקומץ בחורה ושמיע לימין מוזר ומבוך ול"ד דהקומץ שתי מלעים משום מלוה ח' ומשום ב' מלות ניעכו ומבוך ול"ד להפילין שהן ב' מלות ח' ומשום ב' מלות ב' ברכות ומ"מ קשיין לי דמשמע להדיא במתני' ובגמ' דלעיל ב"ל מלות ניעכו מנא לכו דהתי

ח ב כל המצות מברך עליהם **יב** יעובר לעשייתן (פירוש קודם ויעבור לת הכוכני פירושו רן ושקדים לשניו) (ז) ל **לפיכך צריך לברך על התפלה של יד אחר הנחה על הקיבורת קודם קשירתם שקשירתם זו היא עשייתן:** (הגה וכן בכל הלם כלחו) (ז) מהרלבן כלחו (שוב):

ט יד ג **אסור להפסיק** (ח) **בדיבור בין תפלה של יד לתפלה**

יב עובר . פי' סמוך לעשייתן לפיכך מברך תחר הנחה קודם נכן לין לחוי לברך כמ"ם סי' קס"ו ס"ג והרכ"ם ס"ם: **יג קודם שמהדקן** . פיינו נ"כ תחר הנחה כמו שמהנין השופר הסידוק דלה כמו שמהנין השופר שמברכין קודם הנחה (כ"ה):

יד אסור להפסיק . דנוסח ברכה (עיין סימן רע"ו) ולפיכך לנותן המניחים בה"ם בלה ברכה תם"ם עבירה היה להפסיק והרמ"ם ור"ח למיתר מסברת דהפסיקו דבלה שם ס"ל מלוה ח' ולה שיך כלה מרחה כן מדבריהם כלילו הוה דבר משום ומוכח להדיה שהן מלוה ח' כלה שם שהרי לה הניחו לחיה לזה ותיכן להם עבירות זה ושוב לדבריהם להניח

דס"ל כר"ת דמברכין ב' לף כשמניחים שחיכף ח"כ הילך כתבו דמלוה ח', הן והרי הין שוטין מלות מבילות ובלחמרי' לין מוחזקין בשחים מה"ש ובלה"ה נמי קשה קושית זו על מ"ם הרא"ש ומהרדכי דלה"ח הם לין לו הלה ש"ך מבוך ב' ונם דברי ר"ח נ"ל נריכין עשם למה חמרי' בחפילין שם ס"ל חרי מלות ואם לה שם ס"ל מלוה ח' ולה חמרי' הן בקריחת החורה דמ"ם הה מהה ואי משום שיש בינו לבין החפילין שזו בבית ח' ומקומה בין ובדבחים ומקומה בלחם ח"כ כי לה שם נמי ליהוי חרי מלות מה"ש-ובהלכ' דודחי חרי מלות ניעכו לפי' בלה שם דשל ש"י נחמר ליוה נשלמו ובל"ל לחמר לוו לנשלמו והיינו בענין קבירתם והמחם זו על יד זו על הלחם ונם בעוכן של חפילין הן מחוכרים זו בבית ח' וזו בד' בחים חלה מפני שיש חיכף שברכה שניה מוה נם על ש"י כו' ים למעט הפסק· וכ"י ול"ל ומחעוחה בהח"ם ס"ב דין ב' כ' שחין לברוך בהלוטה בחחים משום דברכה חל' מחחת נם על הל חם"י וכו' ולה ידעתי·למה לי מלוה ח' מדברי הרמ"ם ס"כ ומהרי"ם מפרחי חי שם"ם הטור מוחנת נם על ש"י ר"ל נם על הבבה על ש"י והוה דומה ולמחי דחמרן לק"מ שדברי הין לחת ושוכן הין עיקר לקנה ח' דכל ח' מב' שבכוכות מוכיח על שתיהן וכ"מ להדיה במדרש תנחומה ס"ם נח וז"ל מלוה להניח ש"י חחלה ומבוך שם ס"ם שבחים הין לחת ושוכן ס"כ ומבוך על מלות שם ובו' וחם ס"ל בקדושה ששם ב' חפילין משטיני המלחמה לימו מוזר חלה שחים בכ"ע ברכות חם ברכן כחמה·שוכן לזו ולזו וחם הפסיקו בעלה כ"ע לחלוטה ומחזר ומבוך שם ס"ם שבחים לזה שחמרו שרחוי לברך בו ח' מהם ב'ברכות ב"ל שהוח מפני שיש בכל ח' מהן ב' שניים הח' הוח כנף המלוה שהיא לזכרון להסתין מלילות הש"י ויזהרו ולילות מלריס ובכר ושוכה ולפ שיש חומה בידו הוה חשבר דקיים מלוה זו וע"ז נחקנו ברכו·על מלות חפילין והשני הוה הנחת ובקיומת חפילין במקומה המיוחד לה כדכחיב וקבחחם לחות על יד וכיו לפומבחים בין שיניך וע"ז נחקנו ברכ' להניח חפילין ולכן ליוה לחוכיחם כדי שחעלה כל ברכה על שתיהן ואחת ח"ם מ"ם מחברכין שחים על ש"י כשהפסיק ביניהם ואין כאן מבילות ומה"ב נמי חמרי שעבירה היה בידו בשעה ביניהם כי לריך לחוכיחם זו לזו כדי שיעלה הברכות על שתיהן ולה חמרו כן בשחר ברכות וכן בשופה שופית מ' בהמות רבות וכה בנחיים ה"ם לשמפסיק בחמלע שעודחו לחיו חיה לחוף לחילה שחחר כשיסה לחכילה שלפניה ה"ע ול"ל לחכוף בשיסה שניה לבשיסה לחלוטה לכן לה חיה בשיסה ביניהם כשיסה הדשה ה"ם כחוב· והרמ"ם ור"ח דשתי שחפיעין מלוה ח' הן חם לה שם לחו למיתר המלוה ח' ממש הן דל"ב ב שה ביניהם נמי ליהוי כשה בחמלע מלוה שחת כיון שעיקר של המלריס היה מלוה ח' מעשיה בה לשוחיה של ב' עניים לכן מוחלת ברכת לריס גם על ש"ך וברכת על מלות גם על ש"י ומוכה לזו הכי בפשיטות מדחסרו להפסיק בין שני התפילין והוזר עליה מעוורי המלחמה מפ"ב בשחר מלות וכדפי' לבל חם שה ממילה ה"ל ב' מלות לעמרי הכה שמיכה ותיכף ה"ל ב' שתי ברכות ק"ל:

והשתא ח"ם מלי למיכת למידק בדברי ר"ח שזכרנו למעלה דכה הוה שלינ על ר"י הלוי שב' שם המרדכי בשמו דהקונדה בחוכם כמה פסוקים ושם מוכר ומבוך ומייתי לה·מתפילין ול"ל והל הכה לח"ל דחם"י חיכה מעכבת ב"ש ותני מני' הן כשמה הי' דיסה הדשה מברכה לחלוטה ב"ש מ' מקומה בחורה ב"ש ולה ידי קריחתה ולה ידי חפילין ולה ידי מילה ולה ידי חפילין ומבוך ומוכר·ותו דח"כ ל"ל לר"י למימר ח"ש מי שקרח בחורה ב"ש יצה ידי קריחתו·כלומר ונמלה המלוה דכה לו לה ידי קריחתה ולה נעמה המלוה ב"ם דהוי דיסה הדשה ומוכר חף שלה נחנעל הכרכה ולכרך לחלוטו ל"ש ומ"ם יחבחרו דבריהם יפה דכוותה ר"י לומר דל"ת דוקה במלוה ח'הוי שיכה הפסק והיסה הדשה כיון דמנעל לנמרי לברכה לחלוטה שיה היחה ע"ד נעמה המלוה ובהפסיק לה נחרה ובעלה נלחלוטה ב"ש לריך לחזור ולברך משלי"ח כשכבר נחר המלוה ולה נחבעלה הברכ·לחלוטה הרי היל חוזרת גם על מלוה שוב שבייכה לה לוחה הברכ·עלמה לוה מביא ר"י הלוי ר"ל חפילין דחמרי חוזרת גם על מלוה שוב שבייכה לה לוחה הברכ·עלמה לוה מביא ר"י הלוי ר"ל חפילין דחמרי חלוטה הן ונעמה כבר מלוה בחלוטו·ולה נחבעל הברכ·לחלוטו למעלה ח"ם חוזר ומבוך ברכה בחלוטה ב"ש ה"ל הקולה בחורה ב"ם ונעמה המלוה חם"ם חוזר ומבוך לף שלה נחבעל הברכ·לחלוטו למעלה ול"ת הניב הלפי·הי הפסק והיסה הדשה כפסה חחר ב"ש ה"ל לחזור ולברך ולחי·מברך וק"ם וכו'ומלחי נבי חפילין דפעמי·מלוה ח'הן שלריך לחזוכן ול' ברכה על זו שולה גם זו ברכה על ש"ך ולחם"ם חזר מכוונחו ה"ל בקולה בחורה שלה שבחן ב'מלות לריך לחזור ולברך כיון דברכה לחלוטו·הוי חדשה דהכי שלה יניח בינים·ותשלה גם על ש"ך ולחם"ם חזר מכוונחו ה"ל בקולה בחורה שלה לריך מחחלה לדשה·שלה יפסיק קריחתו חחר ג'פסוקים שברי הינו מייב לעשות כן לכבי חפי·חח ג'פסוקים חחר ב'פסוק·ח"ל ל'חזור ולברך כיון דלה נחבעל כוונת ברכה לחלוטה והיינו חפי שעשה דהכה"ם שכחב בין שוף לשוף וכו' ול"ד לחפילין דחתיכן מלוה ח' ש"ל·ולכאורה ק"ה לה ליחפה מחחברה דכחבי מלות ברי"ם שכחב בין שוף לשוף וכו' ול"ד לחפילין דחתיכן מלוה ח' למדין שחוהן שנוהנין לברך ברים ח' על ש"י וח' על ש"ך ול' על מלות בחול' ולה מבעיה לחברי"ם שכ' ברי"ם בחים

הקהיה שהעטיה העיקרית וזה רחיה לפי' ה"ג ופ"ל לפי' ה' דגם בבדיקה ממך היה רחוי לבדך קודם הציפוי אלא שהיו נוהגין לבדוק אחר הציפוי משום דשמא נתקלקל בציפוי ואחר שנתייבש הציפוי אין לחוש שנתקלקל ועוד שהרי הרבה פעמים בודקין אותן אחר הציפוי ומכל מקום נוהגין לבדוק קודם הציפוי ואחר הציפוי ועיין בשל"ה שכתב שיש לבדוק אותן ג' פעמים קודם הציפוי ואחר הציפוי ואחר שנתייבשו ועיין בשל"ה שכתב שיש לבדוק אותן ג' פעמים קודם הציפוי ואחר הציפוי ואחר שנתייבשו ועיין בשל"ה שכתב שיש לבדוק אותן ג' פעמים קודם הציפוי ואחר הציפוי ואחר שנתייבשו

ישמע מן המוכר כ"ל: (ח) **אלא שותק ושומע** · המתיקה כשניה לעניין לכתחלה י"מ לכל לא יחמוד בהספק ומשמע כאן שחילו עבר ושנה יכול שמיה רבה וכיוצא בה דלא הוי הספק לעניין שיצטרך לברך שנית על התפילין כדין המספק בשמיעת תולין וכ"כ ב"י בשם המרדכי משמע דאין לו: (ט) **קודם שיכרוך** · הטעם משום דאז הרמ"ם סיים שברכה שנית מוזהת גם על ש"י ומשמע שם אין להספיק ביניהם כ"כ ימשך הספק כל מה שיוכל להיות מן המלוה לעבך סביב הרצועה לימה מן המלוה לעבך טוב ללחוך תחת, עד שיגיע של ראש של"ע · וכתב ב"י בשם תשובת הרמ"ם בשלשון זה מפני שברכת תפי' שייכה גם על התש"ר עד כאן לשונו: ומבואר מכאן דאפי' לפי' דברי הטור כדברי הרמ"ם דהוא מוכרח דתל"ש תקשה לך הא כתב תמ"ש דאם אין לו אלא ש"י מברך להניח ואח"כ יניח של ראש ואח"כ יברך להניח של יד ומשמע דאפי' לפי' דברי הטור מ"מ גם על של יד פי' דברי הטור להניח שהוא ש"י ומעלת דברי הטור כדברי הרמ"ם דהוא מוכרח דתל"ש תקשה לך הא כתב תמ"ש דאם אין לו אלא ש"י מברך להניח לחוד ואח"כ יניח של יד ולא יברך לעולם ומשמע מיניה דמ"מ לכל יד יש להניח וכן משמע בתשו' הלכות קטנות · ובס' דברי משה בתשובות הרמ"ם שכתב בשם מהר"י מינץ דאם אין לו אלא של יד יניחנו ויברך עליו ואח"כ יקנה של ראש ויברך עליו ואח"כ יברך להניח של יד ומשמע מדבריו דאפי' לפי' דברי הטור כדברי הרמ"ם

מצה"כ כתן: **כה מהדק ומברך** · דס"ל כמשמעו ממקומו: **כו** ולא **על גזולין** · דס"ל מלוה בפניהם ע' סי' תרמ"ט ס"ב ולח"מ כט"ה: **כז נהגו** · וים שאין מקפין עליהם יותר מן החיוב לכריכים נוף נקי (מהר"ם ומהר"ם ומהר"י) ולא מסירת (מט"מ) וכלל לפי מה שהוא

עטרת זקנים

כו (א) מי שאין לו אלא של יד לבר מברך שתים: טכ"ש שמברך שתים (סמ"ג סמ"ק סה"ת לפר"ח): **כז** (א) מקום הנחתן כורזע · ובגין לאורוע שקריו יד שנא' ותחיינה העבותות אשר על זרועותיו כשפתים וגו' אסורים על ידיו (רא"ם) (ב) יש ליזהר שלא יהוו ו"ד ומי שמרחיק פתרחק מיחור ויו"ד כתיב כי מכבדי אכבד וכוורי יקלו (זוהר פ' פנחס) שלא יהיה חוצץ בין תפילין של יד ובין ש"ר ודוקא תפילין אבל ברצועות אין להקפיד ושיהו רצועות תשיכים לקשירה בין של יד ובין ש"ר צריך שלא יהא נפסק (לחם רב):

יד אפרים

כו (בש"ע סעיף ב') ומתלש עליו לפי מון· הן עליו הן ר"ל בתפיס בחפלה מונחת על סי"ר דוקא כשיכול לכוון לב גמור משום רק ר"ל לפי שהוא משום בזיון בתפלה של יד ולפי שהוא לפי מנהג כמה מקומות שמקפין ע"ז, וכן נקרא סי"ר שלפי מקף ומתלש עליו ר"ל לפי שהוא תפיסו בו: (בסמ"ג סק"ב) וכ"ע נמי מתנו כשקף ז' · ר"ל דכשקף ו' כתב סמהר"ן אע"ג שהקופר"א כלשון מסק"ן משום דשב סקופר"א משום טוח מקום תפילין הפ נמקום מסמוך לקופ"א משום הכי כשר תופה ומה כן דכ"ש כשהיו מתרין מס"ם ומ"ש ר"ת כמי שהוא ולכן נהגה לי לתף מסמ"ק כו' · ר"ל לתף כ' מסמ"ק ים לשרש ומקפי של כשר שקופה ומקפה ומ"ש גם לשון מס"ם כשקף ז' שיהיו קו· ומ"ם כ"ה של ר"ת שתין לשמוך על מסמוך שקופה ומקפה ומ"ש משקף ג' כפר כתב

ואינו מיקרי לך ולא למחריש: (ג) **דבר חוצץ** · דכתיב לאות על ידך שלא יהיה דבר מונף בינו לבין זרוע וכן בשל ראש: (ד) **אבל ברצועות כו'** · בתוספתא דריש פ"ח סי' תתכ"ז סיים דלכתחלה ס"ל למלך בין קלישה לרחשה אבל למעשה מסתפק ובצדי' למסקנא כמו שמצינו בהרבה מקומות דברצועות אין מחיצה לקולא ברצועות · ומ"ש כתב שמצינו להמחיר במקום שהיד מקפיד בין ברצועות ס"כ בין ברצועות סיד וכן הוא: (ה) **עלול לנזילות** · סי' שיש לו מכחוש ברחשו ואם יגלה ראשו יזיק לו שקריזות וכיון שיש דעות דס"ל בתפ"ב אין מסח מחלוקת זה כתוב ורלו כל שעני מהכך כי סם ס' נקרא עליך ולא נאמר בין עיניך אלא לסיים מקום הסח שהוא תפוח יסמוך ט"ו מ"מ יניחם על כובע דק. שאז יוכל להניח כנגד מקום שמוחו של תינוק רופס שפ"ב כובע גדול: (ו) **ויכסם מפני הרואים** · שאינם יודעים שהוא תפוח: (ז) **שחיד שבותב** · דכתיב וקבצתם וכתבתם ודרכי' קשיבה דומיא דכתיב מה כתיבה בימין אף קשיבה בימין ומ"ב אותה יד שלומן הוא כתב ולעגין זה: (ח) **על אצבעו** ג' **בריבו** · בכוונות אלה"י כתוב בשניים מכם יהיו על פרק התחתון של אצבע והשלישי ע"ג בפרק האמצעי ושמעו ע"ד הקבלה: (ט) **ואין לכרוך כו'** · כתוב במהרי"ל שם כי יש מהגו כן לקיים בזה וקשרתם ול"ג למהרי"ל כי כבר מתקיים ברלועה שע"ר שמצרפת אלא יהיו תנוים כמו בש"ב ע"ב וכיון שתין זה מן המלוה ע"ב תן לקיימם על הקלישה שהיו יותר קודם מן הרלועה: (י) **מהתחלת עקרי השער** · פי' דעין עיניך לאו ממש הוא אלא נמרי' בב"ב מבין עיניך דכתי' בתוך שם לכון מקום שעשה קדמה לפ' כלן מתחיל מקום תפילין ממקום שיש שיעור קדמ': **ורבים** נכללים בלישור זה ושיעים לומר שהקלה בשלין מתחיל ממקום שבשר ושיקר התפילין מונחים על כתפה העליונה ושיעור על לישור תלוריי"ת דכל התפילין לריכים לשיעה מומחים במקום שיש קדמה דשיעו שיעים קלה שתחתון בשיקרי השער:

ד ו לא יהא ד (ג) דבר (ו) חוצץ בין תפילין לבשרו לא שנא של יד לא שנא של ראש: כתב רחוקה מתפילין (ד) אבל ברצועות מין (ז) לשקפיד (רבב"ח בהשמטה סימן תתכ"ז):

ה ז אדם שהוא (ה) עלול לנזילות ואם יצטרך להניח תפלה של ראש על בשרו לא יניחם כלל יש להחיר לו להניח

ו תפלה של ראש על ז חבובע (ח) דק הסמוך לראש (ו) ח ויכסם מפני הרואים: כתב והמיעים כדרך זה ח לא יכנך כל כך

רלתם רק יכנך על (ט) כל יד לכניעה (לדעת רבב"ח):

ז ט ואשר יד (י) ימינו אם עושה כל מלאכתו בשמאלו מניח בשמאלו אותה שהוא ימין של (י"א) כל אדם ואם שולט בשתי ידיו מניח בשמאל כל אדם ואם כותב בימינו ושאר כל מעשיו עושה בשמאלו או כותב בשמאל ושאר כל דבעינן יד כהה כ' ו"א י (ז) שהיד שכותב בה היא השובה

(יב) ימין לעניין זה ומניח תפילין ביד שבגבדה (כנה וכני נסון):

ז יא"ע שיש לאדם יא מבה במקום הנחת תפילין יניח תפילין כי יב מקום יש בזרוע להניח שתי תפילין כי העצם הסמוך לבית השחי מחציו עד הקובד"ו הוא מקום הנחת תפילין:

ח יג אורך רצועה של יד כדי שתקיף את הזרוע ויקשור ממנה הקשר ותמתח על אצבע אמצעית ויכרוך ממנה (ח) על אצבעו יב שלשה (יג) כריכות ויקשור יג ונוהגים העולם לכרוך על הזורע יג ששה או שבעה (יד) כריכות: כתב (ט) (יג) ואין לכרוך כו': כתב (טו) התיחוסת על יד (טו) התיחוסת כדי לחזק על היד (מסרי"ל):

ט יד מקום הנחת תפלה של ראש (ו) מהתחלת עיקרי השער

ומיהו ממש דכרי מחבירים ס"כ מ"מ אם לתין לו זרוע כלל דאי יש לו זרוע ישימנו בשמאל וס"ל התוספתא ס"ל למחירים לא ס"ל דקאי מל"ל הא ו"ל דס"ל דלא מקרי יד אע"פ שיש לו זרוע ושיין בעלרכין דס"ה ומ"מ מקרי יד לענין זה שמיניהו בימין מבל לין לו זרוע פשוט לגמרי כן ל"ל לדמוק ולייבשב דברי התוס' ומ"מ ל"ש דכל מ"ש מעני דר"י ס"ל דיכה יד כהה ובספרי דרים לרבות הגידם ותפסר דע"ז ממקו שתו דלא קי"ל כהסוח דספרי מ"מ ל"ש דר"ל דכ מ"ש מעשה דמעשיה קלמר ומ"מ ס"ו דקי"ל כמאן דדרים יד כהה ובמרדכי שלו ליתח דתרחי ממעי: מידקה ע"ש: ובע"ח לא דחה בגמ' דמאן דדרים הא לא דרים הא ולתן לסלרך בזה כי קי"ל כת"ק דסוגיה מליהן בימין מך לסירום שתו' דלא פליני בהם לו זרוע ימינו בימין בלא כרכה: **ד דבר חוצץ** · בזמנים דף י"ם מבעי' לס שם כנה מים ושערו סוי פלילה לענין בגדי כהונה ולל ממפני זה כ' הרוקח שים לנגלה שיער שעל הקותר שלא יהא מונף וכתב עליו הגאון ס"ל כ"ם ולא נהגו כן · ומיהו בכתם מתה ושיער יש ליזהר בזה ולא לסיח מידם לו לחלוק בזה ולא ליזהר בזה כי אם בשיער שעל הקותר שלא יהא מונף וכתב עליו הגאון ס"ל כ"ם ולא נהגו כן · ומיהו בכתם מתה ושיער יש ליזהר בזה ולא לסיח מידם לו לחלוק בזה ולא ליזהר בזה כי אם בשיער שעל הקותר שלא יהא מונף וכתב עליו

ברצועות · ל"ע דהא ס"ל להלכה אבל למעשה בין בם ס"ר בין בם ס"ר נוהין שם שרבוח ולל ס"ל דהא מסיים בה ס"ל להלכה אבל למעשה בין בם ס"ר בין בם ס"ר נוהין שם שרבוח מוהגין ומ"ם בירושלמי שלו להלכה אפילו ספסל בידך הלך אחר המנהג עד' ס' תתכ"ז דקאי על להלכה ול"ל דסבירא ליה דהכא"ח לא ס"ל כ"ב אלא לכורכה על הבגד ומ"ם בתחלה ס"ע דהכי"ח זו ל"ל סם"ם על מי שהוא עלול לנזילות דמותר להניח ברלועות על בגד דק ויבדק עם: **ז תשר"ע על הבובע** · עבב': דלום דוקא אבל אם יש לו מבה ביד אסור להניח על הבגד משום לך לאות ולא לתפילין לאות ס"ם סם: זה כל"ל דלא מהב"ח · ומ"ב ולא ישנה ממנהג אבותינו ואמהותינו ואפילו אם היו מניחין תפילין על הבגד משום לך לאות ע"ג: וכל לא מלינו בגד אחר ע"ג: **ז הבובע דק הסמוך לראש** · אבל על כובע עבה אסור להניחם אפילו על ראשו של אדם שהוא מקום עלום ומכוסה ואפילו בשעת הלילה ואפילו בשעת הדחק ואפילו בשעת הסכנה ואפילו בשעת הסכנה ואפילו בשעת הסכנה

טז בעורף · שהוא סוף הגלגלת (רמב"ם) והוא נגד הפנים כדתי' ס"ק דמולין: **טז** כעין דל"ת · מכאן משמע שהין שטין ד' הלת מגד ת' דלת כתו שמוכרין קלת לעשות ב' דלתי"ן מב' לדדין ותב"ג ש"מ מי' לחד· מ' לחד· ק' על הסמוך ה"ו· ביצ"ן ד' ל"ו כתבו שזה הפי' מיקר וכן מוכה שם בגמ': **יז** ולא יתהפכו · ואם נתהפכו מדת הסידור הוא להחמנות · ומשמע מסור דל"ת קדי"ן הלת מם שמקיף הרחם והזרוע הכל מה שמגלגל לפניו ומה שכורך מת"ב וכ"מ מדב' ולא יהפכו קודם שיתב"ל: **יח** באורך שערה לאחות · וכתו' ומרדכי ותעודה כתבו רוחב מחוכך ממה ושמות מכשעורה: **יט** אם פיחת משיעור· משמע מכ"ם לריכים להיות מסולבלים לפניו ממש הת לתו שכי פסולין לגמרי: **כ** אין ד"א לגלות · אלא יהום עלמו לרבו וגלילה כעו פניס שמ"ם סי' ל"ב סמ"ח והת דל' כ"ד סי' כמ"ב סי"ב דהלמיד רשאי להתיר לרבו המגבל ולא מיקי' שמא יתמהו עבד הוא כיון שים לו תפילין בהלתו ממנו דרשאי לגלות התפילין יל' תפ"ם שלין מגלה לחתן כ"ב מ"מ ניכר שים לו תפילין בהלתו שכולפיס בסמבא: **כא** אם הם גלוים · פירוש נקלטו בגדיו ליח לן הם כיון שעכ"ם מוחסים הת בגדיו אבל אסור להניחו על הבגדים משום לך לחות ולא לחמריס לחות שעל פ"ם:

כח א בכל שעה · פי' בכל שעה שמכר בסס חייב למשמש בלה ישכחס (כ"ח) ושמ"ם סי' כ"ס סי"ב: **ב** תשי"ר · מולן תפ"ר (קודס) [לחר] שמסיר הרלוטה מהלבע (גליח ריח"): **ג** מעומד · וה"ה שכריכות של לבע ושל יד מיושב דהמהמלן כך מליתן כמ"ם סי' כ"ס סי"ח (כחבי האר"י) וח"כ למהבמו שמניחין ס"ב ני"כ משומד כ' בשל"ה שלמה רבו שמל"ת ביד שמאל ושמשם שמרחם שקשה עליו מליתן מפני שמטוחן כל היום לך מפני לנו נוף נקי מולין לחר שהפלה ולכן מולן בשמאל ושמ"ם סי' קכ"ג ס"ג: **ד** בתיק · כ' הכ"ח יעשה תיק לר ביהין מומיס זה ס"ב זה. ול"ל כיון ד"ל קדושתו חמורה כמ"ם סימן לל קפדי דהא מותר להניח כתוביס ע"ג כתוביס וגביליס ע"ג אלא דלין קדושתן קוח וכמ"ם סי' קכ"ג ס"ו דמ"ם ניהי עלמה לכיאים זה ללל זה ומ"ם כלן ושליו פי' מיהמו לחת"ב כתוביס ע"ג ללין קדושתן קוח וכמ"ם סי' קכ"ג ס"ו דמ"ם ניהי עלמה לכיון ד"ל קדושתו מחולה לסור לעמוח לחת"ב כתוביס ע"ג כיהין ח' לשל יד וז' לש"ר וכמו לפלן ת"ז ס"ב ואיהו ס"ל (מ"ם בשם ס' המוסר) ולין לניהי הרלוטות של כתביס (גליח ריח"ה) ולחע"ג דלכולהו מטמע דהני מידי דהוה למטמח' שכולכים סביב הם ח"ם ושוב להחו' כתבו בב"י ס"ק דבמחדש תע"ך בכרך ח' גולל מחחלתו לסופו דנמלי הוא ס"ם שיכרך סביב לעבילים דבשה הם ח"ם ושוב ח"כ ה"ע הרלוטה נשמו שומרים לחפילין מ"ם דבריהם לל"ע דהא ת' במגילה דף כ"ז מכרך סיכי ברכי הא קיימי דשל אחבי' פי' כמגולין ס"ם מיתין דף ח' של מביהי הלא כיון דלא מפסר ברי ס"ב כ"ו פי' ברי לניהי חומסין ע"ב חומסין לו חורה ע"ב חורה ולדבריהם

(מז) השער ממצחו עד סוף המקום שמחחו של תינוק רופס:

ר (י) ס צריך שיהיה הקשר מאחורי הראש למעלה **מז** (יא) בעורף ס צריך לכוין הקלילה שתהא באמצע כדי שתהא בנגד בין העינים וגם הקשר יהיה באמלע העורף (יב) ולא יפה לכאן או לכאן ק צריך שיהא המקום שבקשר שנראה (מז) כעין דל"ת לצד (יג) חוץ: (יד) סנה וס"ם כקשר של יד צריך ליזהר שלא יתפסך * (מרדכי ד' נ"ו):

יא ר צרי ך שיהיה השחור שברצועות לצד חוץ יד ס ולא (טו) יתהפכו בין בשל יד בין בשל ראש ת ישלשל הרצועות שיהיו תלויים לפניו ויניעו עד השבור או למעלה ממנו מעט ס רוחב הרצועות של יד ושל ראש **יח** כאורך שעורה לאחות **יט** אם פיחת משיעור אורך הרצועות ורחבן ס אם אינו מוצא אחרות מניחן כמות שהן עד שימצא אחרות כשיעור ס תפילין של ראש טוב להיותם גלוים ונראים אבל תלמיד בפני רבו כ **אין** דרך ארץ לגלות תפילין בפניו: סנה וכשל יד יתן לסקיד **כא** אם הם גלוים מן מכוסים (מרדכי שם) ונראה לי דמכאן ל' שמניחין מניחים שלא כזמן ק"ש ותפלה תשלי תלמיד לפני רבו יכול לגלות תף בשל רחם וכן המנהג שלא ליזהר (ד"מ):

כח דיני חליצת התפילין: ובו ג' סעיפים

א (א) ס חייב אדם למשמש בתפילין **א** בכל (א) שעה שלא יסיח דעתו מהם ב וימשמש בשל יד תחלה ג וכשיאמר וקשרתם לאות על ידך ימשמש בשל יד וכשיאמר והיו לטוטפות בין עיניך ימשמש בשל ראש:

ב ב ד תפילין של ראש חולץ (ב) תחלה משום דכתיב והיו לטוטפות בין עיניך כל זמן שבין עיניך יהיו שתים ה צריך להלוץ תפילין של ראש ג (ג) מעומד ו ויניח ד (ד) בתיק של ראש ועליו של יד בדרי שבשיבא להניחם יפגע בשל יד תחלה:

ג ז מנהג החכמים לנשק התפילין בשעת הנחתן ובשעת הליצתן:

אין

באר היטב

כריכות · וכוורת ד' כריכות ואחר כך יניח של ראש ס"ם ועי' סימן ס"ם ס"ק י': (מז) משער · סמ"ו מסק דכל שתפילין נריכים לניח מוכיס מוכיס מקום כיצד ושיקר מפילין מונפס של מפלת ושוכרים מיקר לשוכרים כרכם לנפלם ס"ם · ובמהנת כיצ שיקר סימן ל"ב מולן על סמ"ו ושכך מפילין מיקר מפר מפילין ומחיל כך מפלת ס"ם ומ"ב ס"ק ל"ב ומפר מפילין מיקר מפר כמב מרגן: (יח) מרן · ולל"ם כמו שנהגין לקח לנפלם

כט (א) אין לברך וכו' • משו' התמיל בכשהם שתם וסיים בשמסיק תפי' בלילה מלתא פי' דבריו דלכתוכפ"ב ול"ל מה שבירכו בי מבירכת לשמור ית'על קיום המצוה שקיימו בכך ובעין בס"מ על מששודה וא"כ היה נאמו לברך כן כשמסיק תחר התפלה מ"ש כתב דלמיו ק דבני מערבא היו מברכים לילה לאו זמן כו' והכרכה שלמה היתה שמור לשקיעה מ"ם אמו אין לברך אפי' בלילה: (ב) שום ברכה • ר"ל ל"מ לשמור מקיו שבירכו בי מערבא משום שס"ל לילה לאו זמן תפילין וכתיב ושמרת את חקיו פשיטא שאין מברכין כיון דק"ל לילה זמן תפילין אלא תפי' כשאולך בם"פ בם"פ לאו יום מיוב אפי' לדידן לאולך מכח והיה לך לאות וזכרת וי"ם ל"ל לאות הסם נוסן אות ס"ב דמברכין ע"ז ברכה אחרת קמ"ל דלא ותשמרת כתב רבי' הכל שוה ללמד סילוק תפילין מומשמרת ל"ל ברכה • והקשה כ"י מה לנו מלתיה משום שלמד מ"מ לברוך מעין קלא והיו לך לאות ותיכך כ' תירוצים הם' דמכח והיו לך לו כיון דאיסו' הלא ל"ל למיתי מ"ו ור"ל דהא כתמ' יש כאן איסור דהא כ' הרמ"ם בס"ק בשם הכרלוני אסור להניח תפילין בשבת וי"ם משום ושמרת ומלק עליו וכ' הטור' מהיו לך לאות ס"מ דלשעין דיש לחוש עליו מוקק ושוה תי' לילית לן לברך הלא מה שמציו בתלמוד לומיו לשמור מקיו וכיון שזה לידמי ניח לן לברכוכי כלל • וק"ל מ"ש לא תקנו בתחת מכמי תלמוד ברכה לתרת ול' לן ברכוכי כלל • וק"ל מ"ש לא תקנו בתחת מכמי תלמוד ברכה לתרת ול' דלין לנו מוחנים כוליי בכ"י הלא על מה שקדמו במצות שנתן לנו והזהירנו בכיוסים עליה הכיוו ושמרת לדעת בני מערבא אסור להניח תפילין בשבת ומסתלקה קדושת שבת וממילא מסתלק קדושה מתרת תפילין:

ל (א) **משיראה את חבירו בו'.** הלו לותו ברחים משום דבתפילין כתיב **קצת**-דלולו לגיל כרכם יכיכו לתי' מרמוק ולימו רגיל לא יביא תפי' בקודש מלתי: (ג) **ויישן בהם-תיכי'** שמא יפיח בשיכתו: (ד) **ונמצאו עליו** • לכל לכתתילה ולתי לין מוכין להניחם בשביל הסמיכה: (ה) **כיון שהשכים ויצא**-ל"ת ל"ל כמי שיוכל בעצלה לסור בשביל הסיכה אפי' על הלחם • וכ"י כתב בשם שמ"ק עוד טעם להתיר בסכיים שלנו דלרך דמיים' שמא יתלבדו ממנו לבל הם ס"ע לא ס"ל טעם זה הכת בס"ב בתוב דוקא ממלתו עליו לבל לכתחלה לסור להניחם ולא מכני הסמיכה: (ו) **ושקע עליו חמה** • מייכי כמו ותפ"ע לחמרי בסמוך דת"ל למלן שחי כבת דיש לחוש שמא מוחר להיות מי שיעשה בו ויעשה לומר שמוחר להיות מי שיעשה בו ויעשה לומר שמוחר להניח תפילין לבל במוא לילה ולריך לחולין לבל במוא לילה אלא לריך היות כיון שהוא במדרש ולילה הם שוחין: (ז) **אין לו להניחן** • דכבר עשתו לילה והוי תרי קולי דסתרי אהדדי:

כט ובו סעיף אחד

א (א) (א) ג' (א) אין לברך (ב) שום ברכה בשחולין תפילין אפי' בשחולצם **א** ערב שבת בין (א) השמשות:

ל זמן הנחתן • ובו ה סעיפים

א ג' זמן הנחתן בבוקר (א) משיר אה את חבירו (ב) ג הרגיל עמו (א) קצת ברחוק ארבע אמות ויבירנו:

ב ג אסור להניח תפילין בלילה **א** שמא ישבחם (ג) ויישן (ב) בהם ד אם הניחם קודם **ב** שתשקע החמה וחשכה עליו אפילו הם עליו כל הלילה מותר **ג** (א) ואין (ב) מורין כן ה אם לא חלץ תפילין מששקעה חמה מפני שלא היה לו מקום לשומרן (ד) ונמצאו עליו **ד** כדי לשטרן מותר (ד) ומורין כן:

ג ו היה רוצה לצאת לדרך בהשכמה מניחם (ה) ובשיניע זמן ימשמש בהן ויברך דליכא למיחש שמא יישן בהם (ה) ה כיון שהשכים ויצא (ה) לדרך:

ד ז היה בא בדרך ותפילין בראשו (ו) ושקעה עליו (ו) חמה או שהיה יושב בבית המדרש ותפילין בראשו וקידש עליו היום **ד** יניח ידו עליהם עד שיגיע לבית ואם יש בית קרוב לחומה שמשתמרין שם חוכין ומניחם שם:

ה ח יש מי שאומר שאם **ז** התפלל (ו) תפלת ערבית מבעוד יום עד שלא הניח תפילין (ז) אין לו להניחן אחר כך:

בשבת

דכשמניחן בשם מלוה הוי כמזלזל במוחם שלמד לבל כשמניחם שלא בשם מלוה לא יחיטר להניחם:

ל א שמא ישבחם. לבל מדלוכיית' מוחר להניחם: **ב שתשקע החמה.** היכו לחת הטיכבים (כ"י בשם מרדכי) ומכ' כ"ה כ' בשם הג"מ שמולין כשמניע בק"ם של ערבית לכיסי השמיש על החרן והיכו כשמתפלל ערבית מבפ"י: **ג** ואין מורין כן • ול"ב בדבים לריך לחלין כש"ס פ' י"ם: **ד** כדי לשומרן • ולריך ר"ת שמור שיוחם כדי לשומרן (כ"מ בגמ'): **ה** כיון שהשכים ויצא לדרך • והוקה שהולך ברגלין לבל רוכב אם יכול בקרוב לו יוחר מכדי הילוך ב' מילין בעגלה אסור להניחם שמא ישן בהם(לחם רב מתרפים) ונראה שהוא הומרא יתירה כי אף שישן שינת עראי כשהם בראשו מוחר כש"ס תרי"ו והרא"ש על מאמר הז"ל לא, ראיתיו אדם תפילין בידו בו' ע"כ אין לחוש כת"ל בשעה שיוצא לדרך דמסתמא באותו זמן כשיוצא לדרך קודם אור היום א"א לו לישן שיוכ קבע ועור יש בכוה וכפה ראיות ברורות מהלמוד ופוסקים שאין להחמיר בחומרת מהרימ"ו ע"כ המחבר' יחמיר והחיקל לא תפיק:

יד אפרים

בח בסב"א ס"ק ד') ולכבכיסם קשה מאי לישיי מייתי דגבי סיכה דלמא שאני סיכה דלא שכיח שמור לבעית שכיח בשם ס' שמור

שערי תשובה

מזר כו לפי שבעור מ"ם סימן ס"ו כתוב על הסמ"ק וכן הס"ג בסעכותיו • ומ"ם בס"ק שתתם על הכרת שם:

ל (ב) בשם • עבמ"ם ותכתו מתחרונים דמי שכוק מלם ביקר וכו' לפי שרש"י פירש שמא יפיח בשם שכוק משכה כשתם ואיכו כוכד להניחן ותפילין ביקרא יקר אלו תפילין וה"ם מלם ביקר ר"ל בתפילין לא יליו ואיכך להניחן כיון שבאת סביכה בשבל כבסמות כו' ומוסיף דמו בשם: (ג) מורין כן • עבמ"ם ומיכן מ"ם בכלבות ליטית שמתפ"י מיכ כ"ב בשם: (ד) ומורין כן • ולריך ר"ת שמור שמשם כן בשמתן • אבל בשמתם אין מורין בקוקיא שתתם ס"ם: (ה) לבלך • ובוקה שלך בבליו לו בוכב • אבל יוכב בשבלה לסור לשתתן שמ"ה ייכו בסם כ"ב בלבו: (ו) שתם • מייבי כאול ואפ"ה שתתרין בשמוך ה"ל לאוקי בלילה ואין תפילין שלו שבאתמלא ס"ם בוא בוכב שלא בשתתן בבשיכה בשבת בשבלה ס"ם שהוכרים שתתם בשבת שמור לשם בשבת ואתכלה סיס בשבת שמור ואתכלה סיס בשבת שמור לשם בשבת שמור

לא דין תפילין בשבת ויו"ט ובו ב' סעיפים

א א בשבת ויום טוב (א) אסור להניח תפילין מפני (א) שהם עצמם אות ואם מניחים בהם אות אחר היה זלזול לאות שלהם :

ב ב"ג בחול המועד גם כן (ב) אסור להניח תפילין מהטעם הזה בעצמו שימי חול המועד ג"כ גם הם אות : סעיף (א) וי"ט ס"ה חייב בתפילין (כ"י בשם הרא"ש) (ב) וכן מוכרין בכל גלילות לנו להניחם בשוגב ולברך עליהם אלא שאין מברכין עליהם ד (ג) נקוד רס בשם כ"מ כמו שאר יומות שבשנה :

לב סדר כתיבת התפילין ובו ג' סעיפים

א א ו מצות תפילין שיכתוב ארבע פרשיות שהן קדש לי כל בכור עד למועדה והיה כי יביאך עד כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים **א** (א) ופ' שמע עד ובשעריך ופרשת והיה אם שמוע עד על הארץ : סעיף זה וצריך לכתבם (ב) כסדר הזה כתוב בתורה וכתב שיטת פסול ולכתחלה (א) (א) יכתוב (ג) על יד קודם על רצה :

ב ב בשל ראש יכתוב כל אחת בקלף לבדה ושל יד כותבן (ב) כולם בקלף (ד) אחד :

ג ג יכתבם בדיו (ה) שהוא ד בין שיש בו מי עפצים בין שלא במי עפצים : סעיף זה ולכתחלה יזהר לכתוב בדיו מעפצים **ב** מעפן (ו) עפצים הם שמעפצים כמו עפצים (מהרי"ל סימן קי"ם וכמו שיתבאר בי"ד סימן רפ"ג) : ה כתב אפילו אות א' בשאר מיני צבעונים או בזהב הרי אלו פסולין ו אם זרק עפרות זהב על האותיות מעביר הזהב וישאר כתב התחתון וכשר אבל אם זרק הזהב על אות מאוכרה אין לו תקנה לפי שאסור להעביר הזהב משום דהוי כמוחק את השם :

ד ז צריך ג שלא תדבק שום אות (ו) בהברתה אלא כל אות תהיה מוקפת גויל : סעיף זה (ב) ויכתוב (ג) כתיבה תמה שלא יהיה חסר קוצו של יו"ד ויהא מתויר כראוי (טור ת"ח) ולכתחלה יכתוב כתיבה נסה קצת שלא יהיו מתקשים מכרס וכן מצוה ליזהר מנתוץ ומנקיטת (ד"ח) :

ה ח צריך שיכתוב בימינו אפי' אם הוא שולט בשני ידיו ואם

לא א בשבת וי"ט אסור · ואם סימן בשבת בשם מצוה עובר משום כל אסור · ומסימן בחה"מ יש מי שמיקל בזה ומ"מ יש להחמיר : **ב** בח"ה ג"כ אסור · ומסימן בחה"מ יש מי שמיקל בזה ומ"מ יש להחמיר : **ג** גם הם אות · בסמ"ק (רסכ"ח סי' ס"ח) ע' בטיורזין דף ל"ז

(ד) או לשם ס"ת · כי קדושת ס"ת ממנה מתפילין דמלמינו לענין הסמיכ הסמה שבס"ת צריך טיולימו מלותו מדר דוקא כמש"ל סי' ר"מ ס"ו מבל מזוזה היום ממנה כתפילין · וח"כ כי עבדו לבם מזוזה לא עבדו לבם תפילין : (ה) וסייעו קצת בעבודה ובו · כי"ד סי' רע"ח סוכמו דלפי' במסיים בסוף העיבוד מהני מה שיכתוב לבל זה בסוף הלא מהני מה שיכתוב בבל זה לבל מסיים להסמיך הסורות לתפילין שזה הינו ממלאכת העיבוד : (ו) יתבאר בסי"ד כו' . בס"ם שם לא נזכר מזה לגוף לבל בסוף נזכר בסם הרי לבמיבי עליה סיד לבמה הרי יתלמד ידי עיבוד לבמ"ע בב"ל מזה בסמיע דיבולין להזוך ולהקיבו : (ז) חלוקה לשתים · לבלוקה מבמע דלם יש נקב בתוך גב לחוח לו יכך בלו לא"ם שבלחם הלל הבקב מבל מקום בבר כיון דהבקב בלמלע ודיו מקיבו דלז הינו מלוק לבתים לבל בחמה הינו בן שהרי כ' בס"י בקב קטן בלוקה בל מבי עד שם מעביר עליו הקולמוס בדיו ובתם אלין בלוח ובלך לבתים ולינו נקרא נקב ובותבין פ"ע וכו' שב"ל הרי בקולה בלך לחוח לבתים עד שלא בלתב עדיין והו דבעי דוקא ובתם חלא ב"ב דלם מבדיו מקיבו מ"מ מקרי חלוק לבתים שם בלוחו מקום הבקב חלא בעי' בינים שם נקב קטן בל בך שבדיו שולמו ולינו נלחם בלל נגד הסמס ובינו בבשה בתיבם לבל לם מחר שבלחב ניקב בתוך לחוח בשר מ"ם הטור וב"ם בסמוך לעיל ניקב תוכו

ס"ק ל"ם : ד בשמאל פסול · סיינו בשולם בימין לבל שולט בשתי ידיו לם בש בשמאל בשר פ"ה : ה ואיטר · שב' בימין נמי פסול · כ' בר"מ בשמו לם כ' בשמאל בשר : ו אין לשורטט · פי' נפי שתפילין ח"ל בירסום והפעול מן הדבר ושומרו נקלה הדיום ובמקלה ספריס בתוב בלן בס"ה ח"ל בשרטט וב"ב בס"ה ברמ"ח הניח מלא לריך והום מוליך עליו וכן' למלן עליו בתיב ובן' שלין לשרטט : ז שמה עליונה · מקום לחלוק לבתוב מקום בלא שרטוט ובשמרטט שמה עליונה דיו : והקשה בס בבתבו בשה מלדים לומן יהם לחבר לבל בתיב בשה בלא שרטוט ומר זוטרא לא היה בקי בילמוד ידיו לחמן ידיו לחבר שמה עליונה לבן בירסום הבל ושוד לינשה החלמודה ס"ם מר זוטרא מברטט ובתב לבולה פרשה י"ל בלא שרטוט רק שיטה עליונה ובתב לבל הפרשה לחפוך ממ"ד דלא בתיבין בולה ושוד הקשה של מ"ם הבא"ם בינמות שם שה בל' לחבי לבא מלילה ולקריטו לדידיה מן לא עד לקחתה לא ידענא למה דהא ק"ל נ' בחתבין שב"ל· והקשה דהא הבא"ם נופל בתב במגילה ב' בוחבין בלא בירסום נ' לין בותבין וכו' ע"ם ול"ל דבא"ם ס"ל דהא דלא בתב לחבי הבל ד"ם"ל בתב בר בר לחי דלא בתיב לא ניתן לבתוב לחפ' בשירסום ע"ם בגמ' ולזה הקשו הבא"ם דהא ק"ל נ' תיבות בותבין בשירסום שב"ם ול"ב בתב לחבי לא יתלה מפלאי לקחתה : ח ואם אינו יודע וכו' · ולא לחמלו בירסום הפסוק מן הדבר ושומרו נקרא הדיום בלא בשומה לחתו בדרך מומרא לחבי הכא שלינו מבין לבך שהבי לינו דבר בשה לינו מיסוך דשיך בים מומלא ולינו מבתם מלא בי לבתיישב בדין זה בתלינן בלא בירסום ולבתם לריך להבריע בין מ"ד הבא"ם ומ"ד ה

כשמש כשר (כ"מ) עסק"ו: **מז אות קטנה** · סימן י"ד וס"ס סח נפסק קלת עכיו סח נסתייר מוס דק כמו ו"ו לו יו"ד דקה כשר (ב"י הרמ"מ): **יז השטושות** · כגון וכו' · סלם נפסק נשחר לכתחל יו"ד ס"כ נרלחים כיו"ר: **יח רגל האחד וביוצא בה** . (כ"ם הני הכוסס) וכ"ס בד"ח וכמ"ס כתוב רגל סלג"ם וס"ם הוח כמ"ש: **יט ואיצ לכסות** · ומכרי"ט כי"ל סימן ל"כ כתב דלריך לכסות מס בלפניו מבל מס שלחריו לין לריך לכסות: **כ שלא נשאר צורת** · כגון ציו"ד של החל"ם לינו מוגע · שלין מוסיל קריחם התיגוך חלח כחוכך סחות · (כ"י סימן ל"ו בשם מוהרי"ק וס"ס סימן מ"ח ומסוכח מהרי"ל סימן קכ"ז) וע' סימן כ"ס: ונפסק

(יט) קטנה וכו' הלכתה (כ"י) ל **ניקר רגל הימיני אם נשתייר ממנו מלא אות קטנה כשר ואם לאו פסול:**
מז מ **נפסק אחת מהאותיות** הגה **יז** (כ) מסטושות כגון ו"ו זי"ן (מ) ול נפסק **יח** רגל (האי) (מט"ו וכוילא כה) (מרדכי פ"ק ד' צ"ב) (י) **אם תינוק שאינו** (יא) **אם חכים** (יב) **ולא משש יודע לקרותו כשר ואם לאו פסול יט** (יג) **ואין צריך לכסות לו שאר** (כב) **אותיות כמו שנזהגים:** הגה ויש מיכו אם אינו יודע **כ** עלה בשאר טורח (כג) שאות מחקוני פסול אם מסתפק קורא אותו בלבבו (מרדכי ומהרי"ק שורש ס"ש וריב"ם)

הא

(ח) **אפי' ניקב כל תוכו כו'** · כש' שקומן ניקב תוכו של ס"ת כשר יכיו פסול · סימן י"ד סי"ב: ושרי לכל ד' מהלשוחות קולא ומחמרת דלמטן ד' יש קולא בהגיל פעמי של ס"ת אחד' נפתייר כ"ם כשר ויש מחמרת דלא מייבי מן שנויל שבחנה כלל ממילא שמכיון לינויבלמי שמביא סשר שגם מבפנים לריך לכיות מוקף גויל · ולגמן הסני ים מחמרת בלגל הפנימי דסיינו שגוח שוה לגגל · ימיני ושמאל אם לא נפתייר כמלא חוט קטנה ויש קולא דתלמוד אלגו שוגבי כיוכלמי ומ"ל מבפנים לין לריך להיות מוקף גויל ומכ"ם ספנים לפי קמא כמ"ם כתן בס"ם ו"ם שמביא רמ"ח ס"ל כפי' בתרא ממילא לפסק רמ"ח לא מצמיכין ביוכלמי דמלריך סיקף גויל מבפנים ומשבר דדעת רמ"ח לפסוק כחומרת אל אבי פסי' שכללו · וכן נכון אלא דהסוב מסיים אלבך אם ניקב כל תוכו פסול משום דדוקא כל תוכו ולא קלח ממנו ומשום ולאם דכל הגויל שבתוך האות סוי כמלא ת' וט"ך אף על פי שנפסק הגויל לתוך האות מלד ת' מגין עליו מה שבאחר מלד ת' מגין עליו מה שבאחר מלד סבני האות ומה שבאמלע מלד ת' כמוך ומבאחר קיים באותה לד מיפה דלא מליגי בזה פסול: (מ) **או שנפסק הרגל האי'** · דכר זה לי אפשר להולמו ולגיע לפניך שיעת התלמוד והפוסקים · וזה לשונו תגלת תיפסק ליה כרעא דתי"ו דוימרוג אמר רבי ירמיה דלית תיגוף דלא מכיס ולא משום לי קרי ליה ויהרוג ככר ואם לאו פסול ופ"י, סמרדכי דנפסק כרעא דתי"ו דוימרוג אין מועיל מה שנשאר כמלא אות קטנה לתדרכה לי סור בשאר כשיעור י"ד טוס פסול בודאי דהא בודאי ו"ו) כעי' וכן בכל לותיות הפשוטים כגון זיי"ן מ"ו) שמוסן לבל בהכיח לתיפסק רגל הס"ת דכשר לי נשתייר כשיעור י"ד · וכתב מהרי"ק שורש ס"ש בדין אלפי"ן שתין היו"ד שלהן מוגעת-בל שלמה לן מוגעת בגגה שהוא פסול ול"ע ומשמיה שתין לכשיגיעו של ידי קריחת התיגוף שלא נתמרו דברים הללו אלא שיהא מפסק לחות ובליה לה משיעורא כגון ו"ו שתחו מסופקים שם הגיע לתוכך ו"ו או לח שיעור י"ד ולכך תויל קריחת התיגוף דגילוי מלתא בעלמא הוא דתוכך ו"ו ים לה מדלה קלחה י"ד לחל כיכה דפסיכה שתין לחות נשלך בתוכה מה תויל בלחייה התיגוף ופיגיגו דיוחות שתין לחות בתוכה מכ"ל וכך כתב ר"י"ם סימן קל"ך דלא מהני קריחת התיגוף חלא כיכה בתוכה מה תויל בלחייה התיגוף ופיגיגו דיוחות שתין לחות בתוכה מכ"ל וכך כתב ר"י"ם וא"ל וכן לין לכסיכיר לא"ל שתין רגל המתלוי מוגע לקו החתלוי בעביל שהתיגוף יקרתנה אל"ף שהרי מהני הסיכוך לא יעשה לומר שהיא לחות למהר להיגוף עי"ן הפוסה כו' מכ"ל · וא"כ לריך עיון בתה שכ' רמ"ח דבהרגל הא' נפסק מהני קריחת התיגוף עגד הפוסקים ולין לדחות ולומר דלעניין שהכתב כבר בהכשר ולמה לך נפסק מהני קריחת התיגוף בכל מילי זה לינו מלד הטעם שזכרתיו בשם הפוסקים · ועוד דהא מהרי"ק לילי שהכתב מעיקרא בפיסול ולתם"ס לא מהכלן בין דין שלו לנפסק כרעיה דוי"ו שבתלמוד דמיירי בנפסק לתם"ס אלא ודאי לחלן פלוק בזה · וכ"מ נ"כ מסכ"ם לקמן שכ' הם"ע בתם לין רגל הא' נוטעת יכול לתקנו ולין בזה משום אלא בסדהן בשתעה הא בתב מהרי"ק שם · גם בלבוש לא זכר לך לו מנפסק הרגל הא' שזכר רמ"א בס"ת בתקום הא' דשם לא בתב כן אלא בדברי רמ"א בתקום הא' דשל לות ס"ת אחר תם נפסק רגל אלא דגם בתות ס"ת לין מועיל תיגוף כדאמר בזבחים כגיהו ב"י דשם סוי כשיעור לות קטנה דוקא ע"כ נרלתה ס"ש יש כתן וכך לו מנפסק רגל הא' שזכר רמ"א מקומו הוא שלא"כ וכן לריך לכיות מיכו תם לו דוחין אלא כשכר לותה לותות כתיקונו לו נפסק הרגל הא' אפי' כ' כגיל בלי פסק וכתה כיכו לו מכ"ל כשיעור לות לותה ולמה לגמרי ולא נשכר ממנו לך מהכלן בקדושה בהפסק לו תלוי בקריחת התיגוף אם פסק גם אם לא נשתייר כל לות קטנה לותה אם נפסק רגל הא' שכתב רמ"א בשם יש מפרשים דהיינו שנעשה נפסק ברגלו של רגל הא' ואחר בהפסק בגגה מלך מן הרגל בזה לא מועיל תיגוף כהתיגוף לריך שגם אם שלמה ממנו לחלן הטעיון ואחמת לו לו לירוף וזה דומה לנפסק רגל הא' שזכרתי בשם הפוסקים · ועוד דהא מהרי"ק ולין לריך לכסות לות שלך בלותיות דבזה ודאי מודה לריך לכסות כנ"ל נכון וכבוד: **וראיתי** למ"ח ז"ל שכתב לא מבכריכן ע"י תיגוף ללי"ב שכתב מהמלה בהלכות לותות ואם"כ נפסק אבל אם כתב מהמלה כך לא מהני תיגוף בזה ודאי לריך לכסות כנ"ל · ואמוסים דבריו דודאי אין מילוי בזה דאם לירש שכתב הסופר לריך לות פשוט ונסתפק לו אם הוא לריך כשיעור שלאו לניחוש דאם"ל לו לנניש דאם שלא בסדהן ודאי מלאה אותו לתיגוף ולאיים מדברי מהרי"ק וריב"ם שהבאתי לעיל בנפסק סי"ד מן אל"ף ומייהי בשעה שהסופר כן מהמלה ממבוחר בדבריהם שם ואם"ם שלפני שם לם שייך בו מלאה לתיגוף מעשמים אמריט הלא ודאי שתין בזה מילוף ואם"כ בפוסקים בזה אם נפסק ממבוח אמר לשון אחלמוד ושם מעשה שהיה כך היה:(יא) **לא חכים** · בגמ' עקט שתי הקוף של מה שנפסק ו"י דוימרוג ה' ופרש"י דלי מבם מבין דמנדף הוא לומר יהבה כלפי מעשה תוא"ד ויסרוג על"ל ומשמע דוסה לנפסק בגגה שלא נשתייר גם לשעה כ"ש בלות שלמה שתוא פסול אבל אם נשתייר גם לשעה אפי' לות אחת שנפסק מן הרגל

לגריך דוקא לכתפות: (יד) **הא דמכשרי** בו'. בב"י הוכיח זה דהוקשה לו
תמה דמכשרי בנפסק שום חוט ע"י נקב והא דתמרי' בהקומץ כל חוט שלין
גויל מוקף לה מד' רוחותיה פסול ותי' דלא תמרינן כן אלא היכא שנדבקה
החוט בהכתב אבל היכא דתיפסק בנקב לא וכתי דייק לשון רש"י בו' ועי"ל דה

(יד) **הא דמכשרינן כשנפסק אות דוקא כשנכתב בכשרות ואחר כך נפסק אבל אם מתחלה כשנכתב היה שם נקב** **כא**(כב) **ונפסק בו או אם** פרגל הכ"ף **השפושה או כיוצא בה** **מניע לסוף הקלף כב בלי הקף** (כג) קלף **מתחלתו פסול**:
יז ם **אם נפלה טפת דיו לתוך האות כג ואינה ניכרת**
(כד) **האות אין תקנה** (כה) לגרור הדיו ע"י **כך יהיה ניכר האות דהוי** (מו) **חק תוכות ופסול משום דבעינן וכתב ולא וחקק וזיה אם טעה וכתב** (מז) דלי"ת **במקום** ריש"ו **או כד** בי"ת **במקום** (כה) כ"ף **אין תקנה למחוק ולכתוב תחת לתקן האות משום הדוי כתק** (כמ) **תוכות**:
יח ם"ם **פתוחה שנדבק פתיחתה ונסתתם כה אין מועיל** לגרור הדבק ולפותחה משום הדוי **כן כתק תוכות**; ומה **תקנתה שיגרור** כל החרטום **ותשאר** (יז) כצורת נו"ן בפופה ואח"כ

(יד): **הא דמכשרינן כשנפסק אות דוקא כשנכתב בכשרות ואחר כך נפסק אבל אם מתחלה כשנכתב היה שם נקב** **כא**(כב) **ונפסק בו או אם** פרגל הכ"ף **השפושה או כיוצא בה** **מניע לסוף הקלף כב בלי הקף** (כג) קלף **מתחלתו פסול**:
יז ע **אם נפלה טפת דיו לתוך האות כג ואינה ניכרת**
(כד) **האות אין תקנה** (כה) לגרור הדיו וע"י **כך יהיה ניכר האות דהוי** (מו) **חק תוכות ופסול משום דבעינן וכתב ולא וחקק וזיה אם טעה וכתב** (מז) דל"ת **במקום** ר"ש **או כד** ב"ת **במקום** (כה) כ"ף **אין תקנה למחוק ולכתוב תחת לתקן האות משום הדוי כתק** (כמ) **תוכות**:
יח ם"ם **פתוחה שנדבק פתיחתה ונסתתם כה אין מועיל** לגרור הדבק ולפותחה משום הדוי **כן כתק תוכות**; ומה **תקנתה שיגרור** כל החרטום **ותשאר** (יז) כצורת נו"ן בפופה ואח"כ

מובטקים כותבין כעין ד' מהרח ומהרח ומשאיר דבל דבר שלין לו שורש בגמ' כשר בדיעבד ע"כ ע"ש. אבל כתבו' מהרי"ל סי' קכ"ג משמע דפסול וכתב שם סי' ק"ד לגיך רבל הכ"ף להיות כפלים כגון שלא הדמה כרי"ם וכתב ר"י לו סי' פ"ח אם עשה גם רחב לגיך תיקון לכתוב כל הגם תפילו בחלקין יכול לכתוב לך יזהר שלא יתמוך הרגל (כ"ה) ול"ל שאם יכול לכתוב כפלים כגון הגם ב"ד. וכתב ר"י לו דלף להרש"ם לחוסר לקדור החזכרות מוזר לקלפו ולכתוב במקומו או יתמוך התיבה שלפניה ויחוסר במקומה הסם ע"ל. אבל כתוב' בעכרון דף ו' כתבו כשרר הסם חסור לכתוב

ם"מ ס"ג: **כד** ב"ת **במקום** כ"ף. וה"ה תיפכה (ר"ת מלפקר כ"ם) ואם כתב ד"ל"ת דומה לרי"ם מוכר לתקנם בקולמוס כל זמן שלא כתב יותר (כ"י הרי"ח ול"כ הריב"ם סי' ו'), וס"ם מכי"ת כ"ף: **כה אין מועיל**. וכ"ם ס"ח סי' ל"ו כתב לגרור הדבק. וכ"ם מלקפר כתב לגרור ה"ה כ"ם ס"ע וע' הרמ"ם ס"ו ל"ו (כ"ה) ס"ח כתב מתחלה ר"ם ואח"כ טעה ועשה בו תג כעין דלי"ת שני ליה כתיבור הגג לו הירך עם התג ויחזור ויכתבנו כעין ר"ם כלל לכלכה והממחיר הע"ב טב"ל (לבוש ול"ח ס"ח סי' ל"ב): **כו בתק תוכות**. כיון שלינו עושה מעשה בגוף החות הנמחק חלה נוכר הסתימה ולין מועיל התבירת קולמוס על החות (סס"ח וסמ"ע ס"ק ל"ג): **בתב** ר"מ נלחכתי בתשובו' סי' קכ"ד כ"ם פשוט דלמעלה כעין ד' ולא עגולה כתרה ולף שרכ"י סי' ל"ו כתב כעם הרי"ם דפסול ולין מועיל תיקון כלל לכלכה קבלות וסופרים יכולי לקבוחו לכתוב כעין ג' כמ"ש כ"ם ס"ע. ומשמע דכל כתבו' מהרי"ל סי' קכ"ג משמע דפסול וכתב שם סי' ק"ד לגיך רבל הכ"ף להיות כפלים כגון שלא הדמה כרי"ם וכתב ר"י לו סי' פ"ח אם עשה גם רחב לגיך תיקון לכתוב כל הגם תפילו בחלקין יכול לכתוב לך יזהר שלא יתמוך הרגל (כ"ה) ול"ל שאם יכול לכתוב כפלים כגון הגם ב"ד. וכתב ר"י לו דלף להרש"ם לחוסר לקדור החזכרות מוזר לקלפו ולכתוב במקומו או יתמוך התיבה שלפניה ויחוסר במקומה הסם ע"ל. אבל כתוב' בעכרון דף ו' כתבו כשרר הסם חסור לכתוב

(ס"ק כג) תפילו בלף שלינו עושה מעשה בגוף החות הנמחק כב"י. וע"ז כתב הסמ"ע ס"ל דפסול כשנמחק מחמת קרישת הקולמוס ולא כשנמחק בידים כגון שנתנו בו תג וכדומה ולא כשנמחק מחמת שכתב עליו משהו ולא כשנמחק מחמת שכתב עליו משהו ולא כשנמחק מחמת שכתב עליו משהו

ק' כוונ"ן מצוות משנה מכתב"ת ר' מיימ"ם כאן' תפילין סמ"ג מתרומה ומעשרות מי' ב' מעשה מרכב"ת ומעשה מרכב"ת סי' ל"ט ומרומות מדבון סי' ס"ח ת' מרא"ש פ"ח ס"ק ג' סימן ס"ה ס"ק מתרומה מעשרות ת' תשיבן כ"ד תקון תפילין ומתיבתן ג' כל"ה מהמבי"ט ד' פ"ח ס"ה ס' מור בם מכילתין ומתחב ס' פ"ח מהלכות תפילין וכל"י מהמבי"ט ומסר פ"ח:

עטרת זקנים

(ה) בתחלת הכתיבה יאמר בפיו (הע"ו) וי"א דכאי במחשבה שכותב האזכרות לשמן ' וזו היא כוונת האזכרות בשם התסיר מרא דעובר' מהרח"א וצ"ל מהכר ספר ר"ח שמסרו בב"י לתלמידו תנן מהר"ר מעבר ז"ל כותב מה"ם ואני העתקתיהו מכתב יד תחסיר הצ"ל וז"ל בקונטרוס של י"ר יכוין להכתב בשם אחיה ויכוין על עילות כל תפילת התשוקה בו ומשם יושפע האור ויתלבש בגוף הוי"ד וכן בבואו לכתוב ה' יכוין אל המשכת האור ותתלבשות בה"א וכן מה"א לוי"ו ומוי"ו לה"א אחרונה הוא ובה"א אחרונה הוא ישלים לבוש המאציל תפילין עור צריך לכוין בכל אות ואות היוחה כללות מעשר והא כיצד בי' מכוונין בג' קוצין שבכתב חכמה בינה שבחכמה והקוף העליון רומז לאין סוף ומה לתחר שבחכמה וגוף הוי"ד אל החכמה והקוץ ותתתון אל הבינה עור יכוין אל מילוי היו"ד שהוא ו"ד ויכוין שכולל שש קצות בחכמה וחד' היא עשיריות ס"ה עשר וכל העשר מתומים כה ונעלמים ה' בבואו לכתוב הה' יעשה קוים ' ומכוין שאבא בא להודות עם אמא לתת בה סה שנעלם בתוכו שהם ו"ד עליון וישפוך אותו מהיו"ד מעם לתחתון ומהיו"ד מעם מקבלת ומהיו"ד סוד ונתר יוצא מעדן · וישפוך רגל הימין מהה' · ויכוין שהוא ו' יוצא מבין אבא ואמא שני וי"ן כל אחת שהם ת"ת ומלכות ובחינה זו בשתבנים יוצאים מאבא בבחינת הצלמה שהוא מעובדת מה' ויוצאים לשתה חלידה ויכוין שיוצא מאמא ויכוין בראשו ג' ראשונות כה"ב ודעת ואלו הן המוחין שבראש (ועיין בפרדס שער ג' פ"ו ופ"ח) ובמשוך הו' קודם שיגיע לחצי יכוין בחסד גבורה ת"ת שהם אל אלהים יד"ה ואלו השמות הם הזרועות והגוף · ובשם יהו"ה יכוין שהו"א שהוא ו"ד ויכוין שכולל שש קצות בחכמה ואלו הן המוחין

תיבה או בתחלתה ו אבל אם היא באמצע תיבה לא משום דכשיגרור יהיה (כ) נראה כשתי תיבות:

כד ז מותר לכתוב על מקום לד (לו) הגרר ועל מקום המחק אפילו אזכרה ח ולא ימחוק בעודו לח אלא ייבשנו יפה כי אז יגרר בקל ולא ישאר לו שום רושם:

כה ט כל אות שהיא כתובה שלא כתקנה ואין צורתה (לז) עליה כגון נגע לה רגל האל"ף (לח) בגג האל"ף או פני האל"ף בפנים בגג שתחתיה או שהיה רגל ה"א או רגל הקו"ף נוגעים או שהיתה אות אחת הלוקה לשתי אותיות כגון צד"י שכתב לו (לט) וי"ד נו"ן או שי"ן שכתבה ע"י וי"ד או ח"ת שני זיינ"ן ואחר שכתב לפניו חור ותקנם (כא) הוי שלא כסדרן ופסולין אבל להפריד האותיות הדבוקות אחר שכתב לפניהם שפיר דמי דכיון שהאות צורתה עליה כשמפרידה מחברתה לא הוי ככותב והוא הדין שאם לא היו מקצת יודי"ן שעל האל"פי"ן והשי"נין והעיי"נין ורגלי התוי"ן נוגעים בגוף האות ותינוק דלא חכים ולא טפש מכירם שאי"פ שכתב לפניהם יכול לחזור ולתקנם דכיון דצורת האות היתה ניכרת ליכא משום כתבן שלא כסדרן ויש מי שאומר דהוא הדין אם חוטרא (מ) דחי"ת למעלה אין נוגעים זה לזה אך אין ניכר להדיא פרידתן אע"פ שהתינוק קורא שני זייני"ן לן מותר להדביקם:

כו י אם אותיות של שם דבוקות (מא) יכול להפרידם:

כז כ אותיות ותיבות לח (מב) שנמחקו קצת אם רישומן ניכר כל כך שתינוק דלא חכים וכא טפש יכול לקרותם מותר להעביר קולמוס עליה להטיבה הכתב ולהחדשו לט ולא הוי שלא (מג) כסדרן:

כח מ(כב) ל יש ליזהר שלא יכנס ראש הלמ"ד (מד) באויר ההי"א או החי"ת אפילו בלא נגיעה:

כט מא אם אין הפרשיות מא שנמצאות בפיו צריך שיכתוב מתוך (מה) הכתב:

ל נ אינו רשאי לכתוב אא"כ יודע לקרות:

לא ס אם אינו כותב מתוך (מו) הכתב לא יכתוב על פה שמקרא אותו אחר אלא אם כן יחזור הוא ויקרא בפיו:

לב מג צריך להניח חלק למעלה (מנ) כדי גגה (מו) של למ"ד: הגה מיהו נהגו הסופרים להניח קצת בתחלת וסוף (תוספות מכתבי"ל סי' קל"ד ובי"ח) ולמטה כשיעור כ"ף וגו"ן פשוטה ובתחילתן וסופן (מה) כמלא (מה) חוט וכן בין הפשוטים **מד** כמלא חוט פשתים וכן בין כל אות כמלא חוט פשתים כתו בספר תורה וכמו שיתבאר בסוף יו"ד גם צריך להניח משא חלק **מה** בין פסוק (מט) לפסוק:

לג ע יעשה השורות שוות שלא תהא אחת נכנסת ואחת יוצאת ולפחות ק יזהר שלא יכתוב **מו** ג אותיות חוץ (נ) לשיטה ואם כתבם לא פסל:

שתי

תיבות: **לד** הגרר מקרי כשגררו יפה והמחק מקרי שמחקו לגמ': **לה** רגל האל"ף דהוי צריך לגרלה כולה כמ"ש סי' **לו** יו"ד נו"ן וכו' • וכל סי' תיבות יכול לקרותם פסול כיון שנמלאת כל' לותיות וס"ה אם לא עשה רגל הימין של יו"ד יכול לתקנה דשם יו"ד עליה (כ"י סי' ל') : **לז** מותר להדביקם • דאין התיבות מזיקין אלא כשהן רחוקות כמ"ש סי' קצת • אבל אם בתחלת התיבה כתיבה לא פסל **לח** ולא הוי שלא כסדרן • כיון שכתבתיו הכתב כאר ומה שמוסיף עליו אינו אלא שמאמצו שלא יתמחק יותר (ס"ק סי' מ"ם) וכ"כ מהרי"ל בתשובה סימן קכ"ז כיון שהיו כלי להכניס ולהוציא אבל אם נמחק כל כך שאינו ניכר כלל אפילו לאחר זמן אין לכתוב עליו אפילו תיבה אחת כדי שלא יהא נראה כשתי תיבות (רמ"א סי' מ"ם) וכ"כ מהרי"ל בתשובה סימן קכ"ח ס"ק ו' וכ"כ הרי"ו סימן קכ"ג ס"ק ב' וכתב דאפילו נמחק כל כך שאינו ניכר כלל אין לכתוב עליו אפילו תיבה אחת כדי שלא יהא נראה כשתי תיבות (ס"ק ס"ק ב') ומהרי"ל כ

מז ולא יצא מהם כלל • כתב הכ"מ מדנקט כאן לגמרי משמע אפילו בדיעבד פסול אפילו בשאר שמות שלהן ממקיף ואפילו הכשבל בשם מלחציו פסול הם יש לחוש לדבר ש"ל להלכה ולא למעשה וכ"מ בספרי מהרש"ל סימן ל"ג דכתב מדנקט לגריע משמע לפחות דלמכתן מועיל לגריע משמע לכתחלה כמ"ש הכ"מ ופסקי הי"ט ופ"ק דגיטין. וטור ושכ"כ כי"ד סי' רע"ו ס"ו כתב דקלף פוסקים מכשירין כשהלה מקלף בשם ח"כ משמע לכתחלה כ"פ שיקח מזה לכתוב בו ש"ת אלא שיעשה בו מקלף אחר לשם תפילין כמ"ש הכ"מ בשם הרמב"ן סוף ק"ו: **וה"ג** מופת דוכו כמוכ"ל ימחק תכ"ד דק"ק פוזמ"ה כוכ"ם למחוק כל השורות העליונות ולמעוך לוחם שיהו שוות עם הסם מלחכ דלמקי, לכתקוני לה מקרי דיעבד וכ"מ ממ"ם סי' ל"ט ס"ב בשם ר"מ לוכלין לבל חם יש בם בשיטות העליונו' שלכוכ למקרו כשר בדיעבד: **מח** ובמדינות אלו וכו' • ונקט למה נהגו כן לכתחלה דהא הים מכשירין מודו דבדיעבד לעשות והיה הים שמוע פתומה ול"ל הטעם משום דבפתומה ח"ת לעשותן לכתחלה דכ"ע נכן נהגו לעשותן בפתומה • וכ' בכ"ח וגם מבי"ט ג' והיה הים שמוע פתוח שיטה וכן נהגו מהגיון ע"פ ספר כ"ם (ב"ח) ובדיעבד הם עשאו פתומה כשר (ר"מ): **כתב** הלבוש לף למנהגנו אין מניחין חלק בסוף והיה רק מבי"ט על החלק בסוף השיטה בהתחלה ולא לף בניח חלק בסוף קדם ובסוף והיה כי יביאך כדי ט' לותיות פסולין ולחני' כין שמע לוסיף הם שמוע פם לף חלק בסוף שמע כדי לכתוב ט' לותיות והתחיל והיה הם שמוע ברחם שמה פסולין שלוכה זו היה פתומה ולא פתוחה רק ככתוב ט' לותיות שזהו פתומה לרמב"ם וכן מוכיח בלחן ממשמ"ל ולף לרמ"ם לוכה זו גם כן פתומה היה ולכי לנו מהניח בכוכן פתוחות ולי לוישר מילי דיימי מפני לעכוב כן בלחכה בחלו הלכות שבכתים להוליח לכו מל המלחומים (ל"ח): **מט** פתומה לדעת הרמב"ם • לבל לדעת הרמ"ם צריך שיהא שיטה ז' חלק בתחלת השמות ולח"כ בשיטה הניח יתחיל בראש שמה והם לח שמע ולח היה פתומה ולח לעשות ולח גבדול ז' אפל כל התפילין לדעת הרמב"ם ז"ל הפלה בתוכה ותפילין ברחבו סחני להדדי עכ"ל· סמ"ק וכתב"ר סהן ד' קלפים לח לתקפיד בפתומות ופתומות לף נהגו להקפיד עכ"ל· וכ"כ הכל בו ומהרי"ח דלח כהב"י שהבין בדבר

(כה) חוץ מפרשה אחרונה כו' • פירוש שבתורה היו פתומה ע"י שיהם פתומה בתוכה הוא משום שהיה פתומה בתוכה הוא משום שיהם לפתוח פתומה גם בתפילין ת"ם שהה פתומה בתוכה הוא משום שיהם לה מיכות עם ת"ם לסיים מפלי"ב בתפילין מ"ש יכתוב כמו שהוא בתורה • וכ"כ בשם רמב"ם שהה עשה הפתומה פתוחה לו להיכך פסולין ו"ג, ס' בתפילין שבתפילין טוב פתומה ופר' לתקפיד לף לע"ל משום דהכא מנין שיהא פתומה ופתוח' בתפילין ג"כ ולא ממלינן בייהו והוא דמוק דמגלין לה מפלינין ג"כ ז':

לד ב' אותיות שהם תיבה אחת לא יכתוב חוץ לשיטה: **לה** ג אותיות השם צריך שיהיו כולם (נא) בתוך הדף מז ולא יצא מהם כלל חוץ לדף:

לן ד יעשה כל פרשיותיה פתוחו' (כה) חוץ מפרשה אחרונה הכתובה בתורה שהיא והיה אם שמוע שיעשנה פתומה ואם שינה (נב) פסול: (כו) (י) ויש מכשירים בכולם פתוחות (מסר"ם פתומה סי' ס"ו בשם מרחיים ויש ול"י בשם פ"ע) **מח** ומנהגינו לעשות כל פרשה ופרשה פתוחה ופתומה ולכן נהגו שפרשת (נג) קדש לי והיה כי יביאך וש' שמע מתחילין בראש שמה ובסוף קדש לי ובסוף והיה כי יביאך מניחים חלק כדי לכתוב ט' אותיות ובסוף שמע אין מניחים חלק ואם מניחים היא פתוחה מכדי לכתוב ט' אותיות ופרשת והיה אם שמוע מתחילים באמצע שמה עליונה ומנחת לפניה חלק כדי לכתוב ט' אותיו' ונמצא ששלשה פרשיו' הם פתוחות בין להרמב"ם בין להרא"ש ופרשה אחרונה היא **מט** פתומה לדעת הרמב"ם: (כז) ורש"י כתבו' סי' ל"ו פ' דפסול דקלמר למ"ד ר"ל שפלן עיר

מעיקר הכשירין לכתחילה ול"ל ניחד דעת הרמב"ם להוכיח כן מהלמוד ערוך דע"ב יש חילוק בין תפילין למזוזה בפרש, והיה הם שמוע שבתפילין בעי פתומה לפי דיעבד מדלמר בהקומך ר"ג ר"י לחר מלוה במזוזה בפתומות ולי שבדיעבו בפתומות ס"ד לימ' מסיים ליה ביולה בו ס"ת ותפילין שבלו לין שוטין מהן מזוזה לפי שלין מוכיחין מקדושה ממוכה לקלה הל מוכיחין שוטין לחלי הבל בפתומה ולכל במזוזה פתומות חלה ע"ב לף בפתוחה בפתומות ודייק הרמב"ם דע"ב הלי דיוק מוכיחין קלי גם על התפילין דלי הם ס"ת לחול ניהי ליה דלה"ל דמ"ה לין שוטין מזוזה משום דבפ"ח טו פתומות ובמזוזה בעי' פתומות ולל לחלה טעמל משום דלין מוכיחין קלי על תפילין דלל יעשה מהן מזוזה ולפ"ע דהוה כשר ג"כ בפתומות ומ"ה לחל מד טעמל לחלוויהו דביעו לן מוכיחין ע"כ בפתילין בעינן פתומות לף בדיעבד דלי לה"ם לחלה לחל ליימ מסיים מתפילין טעמל דלין מוכיחין ניהי ליה דבשלן טעמל דלין מוכיחין בתפילין בעשלן פתומות דבעין בדיעבד אלא יעשה מהן מזוזה משום דלין מוכיחין מדלה מבי הכי לחל מבי הם ניחוי' דמיקל ס"מ דבתפילין פסול בפתומות ולפיכ לו בדיעבד בע"ל לדעת רמב"ם כלן: (כו) ויש מכשירין וכו' • מבלר לפיך מקור המחלוקת למען יתבוננ הלכה למעשה בס"ד • כבר זכרנו מליך בעמות ג' פרשיות פתומות דהיינו קדם והיה הם שמוע פתומה לפי שהיא מלינה בעמות ג' פרשיות ולפיכך לפי שהיא מלינה בעמות ג' פרשיות פתומ

ואם לא נשתר כשיעור ט' לחזיות ולכתוב תיבה ח' בסוף יום הכל פנוי וימים מעט מלאם ריוח מלאם שיעה סעיה ויתחיל לכתוב פרשה מפתומה מאחלת שיעה סעיה כשיעור הריוח ומתחיל לכתוב מאחלת השיעה פרשה מהומה (וזהו לכרית"ם פתוחה) ומלאת לומר שם, פתוחה מהלתה בחללת שיעה לשולם ופתוחה מהלתה מאחלת השיעה לשולם ע"ל. וכתי, ב"י ולפי נמנקם התפילין כמ"ם השור דהיינו שיעור בסוף השיעה'מלך כדי ג' חיבות של שלש לחזיות לו בתחלתן מון שם' מחלתם מהתים פתומה בזה ילחנו ידי חובת שיעה הרח"ם דס"ל מתחיל בחללת שיעה מקרי פתוחה לך לא ידי הרמב"ם דס"ל מתחיל בחללת שיעה מקרי פתוחה אם כן הויון כולן פתומות אם ישתיר מהתלתן מלך ויהיה כתב רבינו הטור לו מהתלתן ועכ"פ לא כשבר כך הם ישייר מלך בסוף כל ס' ס"כ הוי לף פתחרונה פתוחה דהא כל שים מלך בסוף הס' עושה לה הס' פתחריו פתוחה. וע"כ מהניים בכל מלאת שיעה שהם מתחלת בלחם הדף ומסיימ' בסוף ום' ד' מתחלת בחללת השיעה-ומלאת שי' פרשיות הלחזיות נדעת הרמב"ם פתוחה בחללת שיעה וס' ג' פרשיות הלחזיות נדעת הרמב"ם פתוחה בחללת שיעה ומלאת שי' פרשיות מתחילות בלחם הדף ומסיימות בחללת הדף וס' הד' מתחלת בחללת השיעה-ומלאת שי

לח (לב) ז יעשה ד' בתים **נב** (נז) מעור אחד לשל ראש ובית אחת לשל יד :

לט ז תפילין בין של ראש בין של יד הלכה למשה מסיני שיהיו מרובעות בתפרן באלכסונן דהיינו שיהי' ריבוען מכוון ארכו כרחבו (לג) כדי שיהא להם אותו אלכסון שאחז"ל כל אמתא בריבועא אמתא **נג** ותרי חומשי באלכסון' וצריך לרבע מקום מושכן **נד** (נח) וגם הבתים : הגם שכל אחד מהם בפני עצמו הוא מרובע מ"מ צריך שיהיו מרובעים גם ביחד (תפא"י ומגן אברהם ורמב"ם פ"ג) ח **עשאם מרובעות ואחר זמן** (לד) **נתקלקל ריבוען יש מי שאומר שצריך לרבען:** הגם שעשה כל כך' בתים כאשר אלו יכול לחזר ולרבען (כנסת אלפסי) :

מ גה ט **עור הבתים מצוה לעשותו** (נה) **שחור** (וס"ל סי' ל"ג) : חריץ שבין בית לבית צריך שיגיע עד התפר י ואם לא הגיע כשרה והוא שיהיה ניכר החריץ כדי שיהיו ד' ראשיה נראין לכל :

מא יא ארך ורחב הבתים ונובהן **נו** אין לו (ס) שיעור :

מב יב שי"ן של תפילין הכהה למשה מסיני שיעשה בעור הבתים של ראש כמין שי"ן בולטת **נז** מקמטי (מא) העור א' מימינו ואחד משמאלו **נח** ג של (סב) ימין המניח של ג' ראשים ושל שמאל המניח (לה) של **נט** (סג) ד' ראשים : הגם מיהו אם היקף ג' יעמוד (מרדכי ומ"מ והום' פרק הקומץ) :

מג יג חריץ של שי"ן דהיינו חודה למטה יגיע עד מקום התפר : הגם וכן הי"ד שכשי"ן צריך ליגע למטה בשלוי"ן (סמ"ג) ולא יתמוך הסי"ן הרבה אלא גגם שלוי הסי"ן יהיה נראה על התפר (כנסת אלפסי) :

מד יג תיתורא (סד) דתפילין הלכה למשה מסיני והיינו שישים עור למטה לכסות פי הבתים וגראה בעין דף של גשר הנקרא תיתורא יג מעברתא דתפילין הלכה למשה מסיני והיינו שעור התיתורא יהא ארוך מצד אחד ויעשה בו המעברתא ביצד יתחבנו מב' צדדים שלא תהא רחבה כמו רוחב התיתורא כדי שיהא ניכר ריבוע התיתורא ובאותה מעברתא עוברת הרצועה ועל שם כך נקראת מעברתא גם בתפילין של יד ויעשה תיתורא ומעברתא ; יגלגל כל פרשה מסופה לתחילתה ס וכורכם בקלף (סה) קטן ז ויש מקפידין מלכורכן אלא בקלף כשר יג והלכה למשה מסיני שיכריך עליה שער בהמה או חיה הטהורים : הגם ונוהגין לכריך בשער (תניא סימן מ"ט) ח **ונהגו שיהיה שער זה של עגל** ט **ואם לא מצא של עגל כורך בשל פרה או של שור ורוחץ השער היטב בתחלה עד שיהא נקי סא** י **קצת שער זה צריך שיראה חוץ** (סו) **לבתים :**

יתן

שלא יתעבד מ"ה חין כו פסול בעיבוד שלא לשמה חלא דשם מלקו על הרמב"ם ופסק כש"ע (לב) **יעשה ד' בתים** . דילמי' מלטוסיפות דטו בכתפי מתים ופת בתפיקי מתי' ס' דכמקו' לכתפי' ובתפיקי כתולים לומר מיים שם לו מומיים שם לו **שם** ומדכתיב לזכרון בין עיניך זכרון ל' לתמתי לך הה כיון כתוכן של ד' עורות ומיים כד' בתים בשור ח' וכ"י כתיב והיה לך לאות כשם שהוא אחד מכמוך כך הוא ל' מבמסיים:(לג) **כדי שיהא להם אותו אלכסון כו'** . מיתם בריבוע גמור שאחז"ל כל אמתא בריבועא אמתא **נג** ותרי חומשי באלכסון' וצריך לרבע מקום מושכן **נד** (נח) וגם הבתים : הגם שכל אחד מהם בפני עצמו הוא מרובע ומ"מ צריך שיהיו מרובעים ביחד (תפא"י ומגן אברהם ורמב"ם פ"ג) ח **עשאם מרובעות ואחר זמן** (לד) **נתקלקל ריבוען יש מי שאומר שצריך לרבען:** הגם ויעשה כל כך' בתים כאשר אלו יכול לחזר ולרבען (כנסת אלפסי) : **עור הבתים מצוה לעשותו** (נה) **שחור** (וס"ל סי' ל"ג) : חריץ שבין בית לבית צריך שיגיע עד התפר י ואם לא הגיע כשרה והוא שיהיה ניכר החריץ כדי שיהיו ד' ראשיה נראין לכל : **ארך ורחב הבתים ונובהן נו אין לו** (ס) **שיעור** : **שי"ן של תפילין הכהה למשה מסיני שיעשה בעור** הבתים של ראש כמין שי"ן בולטת **נז מקמטי** (מא) העור א' מימינו ואחד משמאלו **נח** ג של (סב) ימין המניח של ג' ראשים ושל שמאל המניח (לה) של **נט** (סג) ד' ראשים : הגם מיהו אם היקף ג' יעמוד (מרדכי ומ"מ והום' פרק הקומץ) : **חריץ של שי"ן דהיינו חודה למטה יגיע עד מקום התפר** : הגם וכן הי"ד שכשי"ן צריך ליגע למטה בשלוי"ן (סמ"ג) ולא יתמוך הסי"ן הרבה אלא גגם שלוי הסי"ן יהיה נראה על התפר (כנסת אלפסי) : **תיתורא** (סד) **דתפילין הלכה למשה מסיני והיינו** שישים עור למטה לכסות פי הבתים וגראה בעין דף של גשר הנקרא תיתורא יג מעברתא דתפילין הלכה למשה מסיני והיינו שעור התיתורא יהא ארוך מצד אחד ויעשה בו המעברתא ביצד יתחבנו מב' צדדים שלא תהא רחבה כמו רוחב התיתורא כדי שיהא ניכר ריבוע התיתורא ובאותה מעברתא עוברת הרצועה ועל שם כך נקראת מעברתא גם בתפילין של יד ויעשה תיתורא ומעברתא ; יגלגל כל פרשה מסופה לתחילתה ס וכורכם בקלף (סה) קטן ז ויש מקפידין מלכורכן אלא בקלף כשר יג והלכה למשה מסיני שיכריך עליה שער בהמה או חיה הטהורים : הגם ונוהגין לכריך בשער (תניא סימן מ"ט) ח **ונהגו שיהיה שער זה של עגל** ט **ואם לא מצא של עגל כורך בשל פרה או של שור ורוחץ השער היטב בתחלה עד שיהא נקי סא** י **קצת שער זה צריך שיראה חוץ** (סו) **לבתים :**

שערי תשובה

באר היטב

(לו) אפילו אין ריוח ביניהם • דכך זה נתקבו בו רבים כמבואר בכ"י בגמרא ליתא בפ' הקומץ כתבן בטור ח' ובימן דד' בתים ילח ולריך ליתן ריוח ביניהם דכרי רבי ותכ"ח ח"ל ומיון שבימן מוב לו מביתה בין כל ח' וח' ובפ"י ולריך שיהא ריוח בין הפרשיון כביתהבן שלמחר שבתבן בעור ח' מוהך מלמעלה הטור כמין ד' לצפעות (בכ"י הפתיק כמין ד' פרטיות) והבימה בד' בתים והיה מדוקק למעה עור ח' כדי שהחת ע' החת בבית ח' ובימה בחוך הד' בתים של עור הא' נותן מוב לו מבימה בין כל בית של כ"ל ותכתב רי"ו ואם מהבן בעור ח' כשרים אפילו אין ריוח ביניהם אם נהגם בד' בתים ולפ"ז ל"ל הא דמ"ר לריך שיהן ריוח ביניהם לא שכתיבה קאי דהא נתכתבים ממי לריך ליתן ריוח בין ע' לע' כדי שיוכל להכניסן בד' בתים אלא קאי לומר שלריך ליתן ריוח גדול בין בית לבית וחכ"א ח"ל כ"כ אלא סני במוב לו מבימה בין כל ח' • וכ"ל ז"ל ול"ע בל' מהל' מה שפירש"י שלריך שיהא ריוח בין הפרשיות כשיהבם קשה דמשמע דהיינו לכ' אבל לחכתים בד' בתים כו' ול"ל ח"ת לכניסם בד' בתים כו' עכ"ל ודחק עלמו מאד בביאור דברי רש"י ע"ש : **אחז** הביא בשם מהרי"ח ומכר"י מביא שהקשו אם הן על קלף אחד ח"ח שיהיו זקופות בבתים שלהם כי היאך יוכל להניח שם מן הבית האחד ושהעבור אל בית שממול לו אם היה זקופה אבל אם היתה זקופות אלו שבתים יכול להניח יפה ע' הא' בבית הא' ובקוף הפ' יהיה כאל מעט ומשם יוליחם לבית הב' וכן בג' ד' וכו' ומסיק בזה דבחמת ח"ל זקיפה לפ"ז והאי הגת סליג על מלן דבעי זקופות ואם כן בשלהו דבכי הטור בקופיה בשפת התרוייהו הוך אחד כדי דבוק והכלגא"ד דבך בזה דרש"י לא נתכוון שיתחוך בין הפרשיות עלמן בין כל פרשה להבריחה שיהיה דרך שם להניחם בזה ודאי כמו שכתב כל אחד על פלה מיוחד דמכי חיתי שיהיה פשוט בחתה שהם מדובקים למעה מן הכתב שיהיה ע' שלוקה עור גדול דהיינו שלמעלה מן הכתב ים חלק גדול וכאותו חלק הוה מוהך וכל אחך הוה מכוון לנגד הפשת בבין ע' להבריחה ומתן מותו שלחלק שלמעלה מן הכתב לתוך בית דהיינו שיעור המפסיק בין בית לבית הוה מכוון להפסיק בין כל ע' ובאחת בין הע' עלמה תוך חלל הבית חלה מכוון נגדו ממש והפשת הוה מחזיק עלמו בין האחך של עור דהיינו למעלה מן הכתב נמלא שכל הפרשיות הם תוך ד' בתים כיון שבין ע' לע' יש הפשת בעור המפסיק בין בית לבית והפשת מניע עד הכתב שלפרשיות ובהא פליגי ר' ואמנים דרבי שבירא ליה כיון שהפרשיות כולם מחוברים לריך שיהיה ריוח ביניהם ואמנים חומנים אין לריך חלה חוב לו מבימה שבי לעשות הפרש ביניהם דרבי שבירא ליה שהכתב אחך לעור והיינו למעלה מן הכתב ולא כתב אחך בין הפרשיות גם שאר לשונו מכוון בזה ול"ל הא לא יהיה אפשר לקפל הפרשה מפוסה להחשה כיון שהפרשיות בקיבי ח' אין בזה קפילה לדיעה ועכ"ל ובין ל"ל הא אין ההפשת מניע עד למעה דקי"ל כרב דימי דכיון דמיכר שבין בית לבית הוי לא לריך ולא כתבי דאמר לריך שיניע המלין למקום שהתר כ"ל בזה : (לז) **והוא שיטלה עור וכו'** • בשול כתוב והמילן בבית ח' יצא ותכב ב"י דהשול לא דק ולעד"ל דהוא לא דק בזה דהכי מ' : בגמ' ת"ש הם שהתן בד' שורות והמילן בבית ח' יצא ולריך לדקק דר"י ר"ת ח"ע אר"י ומודה לי ר"י שאם אין לו תש"י ויש לו ב' תש"ר בשולה עור ח' מלמעלה ומניחה (פי' מכאם עור ח' על כל הבתים ונראה בבית ח') ופריך היינו פלוגתייהו ומאי רבא דבאחת מהר בו ר"י והודה לר"י והקשה לב"י למה לא כתב הטור סדין השולה עליו עור והו דבוחה לע"ם שהם מונחים בפנים בד' בתים ותימה עליו אם היה שום מעלה לדין השולה עליו עור של ס"ם בבריחת ומניח בבית ח' למה לא אמר ר"י החילה רבוחה מקום שאחר ח"ע היה לו לומר לפיכך השולה עור ח' ולא ע"כ פשיטא דמיון הן ח"כ לא הוליך הטור לכתוב אלא הדין דבריחת המניח בבית ח' ודין דשולה עליו הוא ממילא ושיקר הכתובות אח"כ לדבק כו' : (לח) **ויעביר חוט התפירה** • קשה למה הולרך לכתוב זה בשפיף מ"ש כיון דבכל התפילין למיילן כן ובאמת יש פלוגתא בזה בין הפוסקים בש"ס בתלמוד שלריך שיהיה חוט לו משיהה ביניהם אי קאי דוקא אהחבן בקלף ח' או לפילו בד' קלפי ונראה דהטור וסב"ם ס"ל דלפי האמת קאי תלמודא דלקף ח' ואז פסול בלא חוט ביניהם דל' תלמוד משמע שם לדיעבד ומ"ש מבו להחמיר בז בד' קלפים להחלה מ"ש כתבו לעיל ובלבד כו' דמורה שהפילו דיעבד משכב וכלן תמרו ליאמר דלהחלה בלא דקשה של ר"ת שבחב אחר בו מיהו אם לא עשה רק ' תפירות כו' דבשר בדיעבד היא לו לומר נם על חוט התפירה בין הבתים ן : (לט) **יהיה בחוט א'** • בש"י בשם הרי"ף מפיש ע"ז ולא יפסק החוט ואם יפסקו פסולים ש"ל מבואר כחוחה דלא בא למעט אם חזר וקשר במקום הפסיקה אלא שיהיו בדיבוק יחד ולא יפסק ביניהם :

(מ) **יתן** כל פרשה בבית שלה **שתהא סב זקופה** מעומד (סו) **בבתיה** :

מא ד **יהיה** הגלילן עליון **תחלה שזהו שורה העליונה וגלילן תחתון לצד פה הבתים** : הגה ומלם הפרבם יהיה מונח לנגד ימיני הקורא בתם בת לפותפלין ולקולקלן יהיו מונחים לפניו כהלכתן : (תרומת הדשן וביח יוסף בשם תרומת היטב) :

מב ה **אם כתב כל הארבע פרשיות בקלף אחד כשרים** (לו) **אפי' אין ריוח ביניהם ובלבד שיהא חוט או משיהה בין כל בית ובית סג** ו של יד כותב הארבעה פרשיות בקלף אחד וגוזל אותן מסופן לתחלתן וכורך קלף עליהם ושער עגל ומכניס בביתם כמו שר' ראש ז אם כתבם על ארבעה קלפים והניחם בארבעה בתים יצא (לז) **והוא שישטלה** (פירש יכפה) **עור על הארבעה בתים שיהיו נראים בבית אחד** : הגה ומהנכון לדבקם בדבק שיהא הכל כקלף אחד ויזהרו ליתול **סד** דבק (סה) בשר (כדרך שלתחר ולתגור סימן כ"ז) :

מג ח **אם ציפה הבתים בזהב או בעור בהמה טמאה פסולים** :

מד ט **הלכה למשה מסיני שיהיו תפילין נתפרים סה בגידי** (סט) **בהמה וחיה טהורים** • **וטוב לתפור בגידי שור** :

נ סו כ **אין לקנות גידים מא"י משום דחיישינן שמא של בהמה טמאה הם** ל **מקום שאין גידים מצוים תופרים במאליאדוראש שעושים מן הקלף עד שיזדמנו להם גידים** :

נא (ב) **סז** מ **יתפור שלשה תפירות בכל** (ע) **צד** נ **וחוט התפירה יהיה סובב משתי רוחות** (לח) פ **ויעביר חוט התפירה בין כל בית ובית** : הגה ויהיו שם לפ עשם רש"י תפירות לו פחות משם ויהיו נפסל (מרדכי) ע **ויש מי שאומר שי"ב תפירות אלו** (לט) **יהיו סח** (עא) **בחוט אחד** :

נב פ **יכנים הרצועה תוך המעברתא ויעשה סט קשר כמין דל"ת בשל ראש וכמין יו"ד בשל יד להשלים אותיות שד"י**

ול"ל שמוב להניחם חלל ס' ויהיו שם שמוש בלד הפומה לפ' קדם שב"ל : **סב זקופה** • משמע דמלמה מן המובחר כך חבל שם ח"ח בע"ח לא בעיון זקופים וכמ"ש סמ"ו שם ח"ח ביון ביניהם כשיהיה בעמידן זקופות (ג' י' מביה ע"ב) ובד"מ תירל דבסמ"ו לייירי שהיו כתובים בקלף אחד זה אחת זה ואז אפשר להעמידן זקופות • ול"ל דקדק והיה כתובים סופו על זה בלד סופו על זה ושמע כתובה רחבו בריחתו על והיה וסופו של אחד על סופו של זה והיה שם שמוע חבל בם"י לא מי' כן שהרי כתב שלריך להחזיר הטור עד למעה משמע דבעינן זקופים ט"ם : **סג** של יד כותב כו' ש"ח הע"ח לא עיין שם"ם : **סד דבק בשר** • מבהמה מהורה שהוא מלוח ושוב הבהמה נשארו יו"ד (בשמושא רבא) ז י"א דאם עשה י"ד תפירות כנגד תוספת מנשה ואפרים פוב (חגה' מיי') • ואחר שעשה הקשר בסין יו"ד בתפילין של יד החובין אח"כ ג"כ בסוף הרצועות אצל הקשר שיהא נראה כצורה יו"ד (פור) :

נג ש **אין** הטעם **משום** דקבוע מיפוס **ונ"ל** דוקא בשידוע שנקלחן מבהמה שנשחטה בזמן שהיה בהר רוב"ם ב"ד רסי' ס"ו לוקחין ביניס מן הסין יהודי ואין מוסיפין אמת של נבלה ומריפה שם והא תלמוד ערוך במוליו ואפילו בשידוע שנקלחן מבהמה דוקא בשהיהן לשור לקנות אבל בשוק מוהר לקנות כל דפרים מרובים קפרים כמ"ש בי"ד סי' קי"ד ע"ש והוא בכתובות ס"ק ופ"ל סי' תקי"ג בב"י וכ"ל טעם אחר דאפשר דאפשור לקנות מאין יהודי כיון דהא כל"מ בשי טויה לשמה כמ"ש סי' ל"ג ס"ד וה"ה לאו בני לשמה ניעהו : **סז יתפור** • כתב מ"ע סי' ל"ח אם אין התפירה בתוך הבית רק בתוך המעברת פסול עכ"ל אבל בב"י בשם הרא"ש וכ"ש ומדבכי משמע דאל בעי תפירה תוך הבית רק שיהו ע"ש : **סח בחוט א'** • ואם נפסק החוט בשעה עשיה פסולות דבעי' שיהא חוט א' (ג' הרי"ם) וכתב הב"ח דוקא אם נפסק החוט פסול דיעבד שנפסק החוט עוד אבל אם החוט קלר יגמור התפילה בחוט אחר לכתחלה וכו' מהגו שכ"ל : **סט קשר כמין דלי"ת** • וטבעיו נהגו לעשות הקשר בענין שהלי"ת נלאה משני לדדין (ג"י) עמ"ש סי' כ"ו ס"י : **סי** גרא"ם בסדר ס"ם ובמרדכי (נדפס בכ"י וסר' הכמנדני ובסר מ"ח ר' שם ם בטמנדני ב' שם ו בטמנדני בכ"י ס"ת ע שכת כ"ם וע"ת ו' בימוסב כ"ל בעור כשם בסמנדני ובכ"י מוגן ל' בפיפור ס' בימוסב כ"ל בפ' כ"פ ובכ"י בפ' בפ' בפ'

לב **א** אם נתקלקלו' שנפסקו ג' בתים שלמים: **ב** שנקרעו קצת' פ' שנקרעו בין בית לבית אבל הפרדים שלמים (פ"י): **ג** ראשון ושלישי ' ונמחק בית ה' שלם ביניהם ' **ד** מועבר לשמו ' כלומר לתוך המקום שהועבר ממנו ונ"ל הטעם משום דס"מ סיפו דשעבד ושמירם לשמן משו"כ בבתים והכ"ו כתב שעם אחר ושתנו בשלמו בבד"ה ע"ב: **ה** טוב שישחירם ' משמע דשניהלית כשר לתפילו לה שמחיקו לשמן ותם כן רמ"ח בשם"ס תוק שליו וכל"ל בלשון וי"ח וכו' מיהו מלינו כמה פעמים כיולא בזה שם ס"ס בשמ"ע: **ו** עור הבתים' הטה לתפילו לה שמחיקו בלל כשר (סוד סי' כ"ב ד"מ): **ז** פסול ' נ"ל דתם מזר ישמעאל ושמחיקו לשמן כשר הטה לתמרינן בניטין דף כ' שתם כתב בשם ולה קדמו מעבירה שלין קולמוס ונוקדשו ולתפי' רבנו ג"ם חלה משום דמוקמי כשנומר הה לתו הכי שרי ח"כ כתן שרי לכ"ע ועפי' בח"ע פ' סי' קל"ח: **ח** יש מתורין לתפור ' מדשתם פרכ"ו כתן ס"ע דמתו כת"ם דלתפילו במוקין שרי אבל הת"ם וכי"ו כתבו דוקא בגידים ולקשר לכולי עלמת פסול דבני' קשירה תמה כלתילת בגמרת:

ממגל

לג **א** אם נתקלקלו עור של שני בתים מבתי הראש זה אצל זה ב אם התפילין (א) ישנים פסולים ואם הם חדשים כשרים כל זמן שעור מושב הבתים (א) קיים: הגה נם בבתים לריכין לניחת קיומיס פלא **ב** שנקרעו קלת(ב"י)יו"ח בלסקי בתים בפרים ובתבים פסולים (רש"י והרא"ם) וכ"ל דיש לחתיר לפסול בפיעם ' **ג** ואלו הם חדשים כל זמן שאם היו מושבים אותם ברצועות (ב) הבית מתפשם (ב) ונפתח נקרא חדש ואם אינו נפתח נקרא ישן ואם נתקלקלו שנים זה שלא כנגד זה ג (ג) ראשון (ג) ושלישי כשרים אפילו הם ישנים ואם נתקלקלו ג' בתים (ד) בכל ענין (ד) פסולים:

ב ד אם נפסקו תפירות התפילין לחרטב"ם אם היו שתי התפירות זו בצד זו או שנפסקו ג' תפירות אפי' זו שלא כנגד זו הרי אלו פסולים בד"א בישנים אבל בחדשי' כל זמן שעור מושב הבתים קיים כשרים ואלו הם חדשי' כל שאוחזין מקצת העור שנקרע תפרו ותולין בו התפילין והוא חזק ואינו נפסק ואם אין ראוי לתלות בו אלא הוא שנפסק הרי אלו ישנות: הגה ו"ל דנחתימים פסולי' וכיוצים כשרים (רש"י ומהר"ם) וכוה נחום לפתי הסכמות כן נ"ל:

ג ה עור הרצועות צריך שיהיה מעור בהמה חיה ועוף הטהורים ו וצריך שיהיה ד מעובד (ה) לשמו רצועות בין מעור בין מקלף כשרות ח הלכה למשה מסיני שיהיו הרצועות שחורות מבחוץ אבל מצד פנים יעשה מאיזה צבע שירצה חוץ מאדום שמא יאמרו שמדם חטטיו נצבעו והאדימו:

ד ה טוב שישחירם ישראל לשמן ולא אין יהודי: הגה (ב) (ה) ומיהו כדיעבד כשר אם השחיר ו עור כתבים אבל הרלוטות תפילו כדיעבד ז (ו) פסול (פ"ב):

ה ' אם נפסקה הרצועה ח כ יש מתירין(ו) לתפור מצד פנים (ז) ו"א (ו) מה שמקיף ממנה תחלה ובשל יד בדי שתקיף הזרוע לקשור התפלה עם הזרוע ובדי שתפתח עד (ח) אצבע אמצעית ויברוך ממנה על אותו אצבע ג'כריכו'ויקשור אין'הם תקנה לא בקשירה ולא בתפירה וכל יתרון האורך שהוא בשביל שבורך הרצועה כמה פעמים סביב הזרוע ובשל ראש מה שתלוי ממנה אין התפירה והקשירה פוסלים בה ט ובשעת הדחק יש לסמוך על המתירים (ו) כדי שלא (ט) יתבטל ממצות תפילין:

סדר

לדדם פי' תוכך הרלוטות תפת שוכסן על הקבר כמו שיכול לפסוק מן נוכל עד תלכע ' והרא"ם מולק על רש"י וכתב דמדברי רש"י משמע דתלכע של דלם קאי ולא היא אלא כשירוך הטרוף דפי' על יד דהיינו עד שתגיע הרלוטה עד תלכע לדדם כו' ולרלוטות הדתם לא פי' פישור ' ובשמושת רבת סוא שיעשה של שמושת רבת סוא בבל ימין עד הטבור ובל שמאל עד החזי ' ושוד כתב הה"ם. שם בתם לתסר ל"י הקשירה לתבי ח"ל וילתה דמיירי שנפסקה הרלוטה ממקצת הרתם והכוונ לשקשר הרלוטה עם תלכע לדדם כו' ולרלוטות הר

לד (א) לרש"י והרמב"ם וכו' · בהג' פליני רס"י וב"ח ד"ה כיצד סודרן קדם ויהיה כי יבילך מימין שמע ויהי אם שמוע ממלמל ומפרש', נה ח"כ דהך ימין הוי ימין הקושר שהוא עומד נגד המניח ונמלמל שהוא שמאל המניח וס"ל לרש"י דכמו שקדם שמאל המניח קדם ימין הקושר לשמאל המניח ולאחריו ויהי כי ה"ג שמע אחר המניח ויהי כי"י וס', ויהי אם שמוע אחר שמע נמלמל בלימין המניח הוא ויהי א"ם אחר ר"ח פי' דשמע ויהי א"ם קאי לגד הבני פי' מגד שמאל המניח קדם ויהי כ"י ומגד ימין הוא שמע ויהי ח"ם פי' שמגד שמאל המניח הוא שהוא ימין המניח הוא שמע וסמוך לו ויהי א"ם פי' לדבר הוויות להדדי ויכיון דהיינו קדם ושמע לגד הבניין שבגדדי בתים : (ב) ויניח שניהם ויכוין וכו' · וכ' הטור בשם הרא"ם וכן נ"ל · לכאורה משמע דאחר שמעופי אם הניח ג' זוגות תפילין בראשו אחר שובר משום בל תוסיף · ובאמת לאו משמע הכי ואפשר דה"ק

האחרים על סמך ברכה ראשונה (וי"א ה שאם) ה לא יובל להניח בבת אחת (ב) יניח של ר"ש ויברך עליהם ויהיו עליו בשעת ק"ש ותפלה ואחר התפלה יניח של רבינו תם בלא ברכה בהם שמע והיה אם שמוע :

ג ו לא יעשה כן אלא מי שמוחזק ומפורסם (ו) בחסידות :

ד ז לא יניח ב' הזוגות (ו) בבית אחד שהאחד מהם הוא חול ואסור להניחו בבית תפילין אלא (ב) יעשה שני בישן ושמן לכל בית שלא יתן של זה בזה :

לה דין מנין השיטין ו ובו שלשה סעיפים

א ח נהגו (א) במנין השיטין לכתוב בשל יד שבעה שיטין בבל פרשה (ב) ובשל ראש ארבעה שיטין ואם שינה לא פסל :

לו דקדוק בכתיבתן ו ובו שלשה סעיפים

א ט צריך לדקדק בכתיבת האותיות שלא תשתנה (א) צורת שום אחת מהן ולא תדמה לאחרת : כגון ולמתלמדים יכתוב כמתוכה ממש כמכותבי בספר ובספר פוסקים ורואה יודע מכל הפוסקים מיהו אם אינה בצורת הכתב מיהו פסול :

ב י כל אות צריכה להיות גולם אחד לכך צריך ליזהר בנקודה שעל הא"ף שיהא כמין יו"ד ובנקודה שתחתיה וביו"ד השי"ן ועי"ן ואחורי צד"י שיהיו נוגעות באות ובאחת (א) שאינה נוגעת פסולין וכן בשאר אותיות חוץ מה"א וקו"ף א שאין (ב) ליגע הרגל בגג ב ואם נגע פסול :

ג יא צריך לתייג (ג) (א) שעשו"ן ג"ץ והסופרים נתנו לתייג אותיות

ולי"ג דם"ם דכריש"ן קמ"ך שי"ן שיהא ראשו יתד על סיד ויבדק בכתב ט' וסדקם בכתב ו' וה"ס כתי"ב קמ"ך וה"ס שיהא ידוע למקום המקום ולהניח שיהיה יתד פ' כשיסדקם בכתב תחת לא יהיה יכול להניחם במקום אחר כשיהיה ידוע לכל שהוא כדברי הפ"י ופ"ך וכו' . וכל המדלגי תע"ם מעכבין בברכה ע"כ בין ברכה לתפוסה פ"י לפל שיהא שני ה שאם לא יוכל כו' . פ' לפילו בזמה"ז לא יוכל להניחם בכתב תחת כגון שיש לו מכה כמ"ש פ' כ"ו פ"ו לו מתפייס מפני הכליות המלעיגין עליו : ו לא יניח וכו' . ואם עשאו מתחלה למצות כו שיהיה שני דהוי כלולו התם כמ"ם פ' מ"כ :

להלה א נהגו וכו' . ש"ך סע"ם לא עיי בב"י שהאריך בתמונת התפוחים (עמ"ם כ"ם כ"ב) :

ארתא בזוהר פ' תלום ע' פ"ו ו"ו מה נקודה לעילא ומסם נקודים דלתתא וכן פיטורא דיליה . וכפ' כ"ם ל' שעשה בהתם כמין ו"ו ולא כמין יו"ד צריך להתיר תותם: **א** שאין ליגע . ככדי שתדם ביומי יכירנו היטב מעל פ"ם שע"ב היטיב כשקולא בו . ומ"ם הב' בגרסת ד"ח ולו דוקא (מ"ע פ' י"ו) וב"ח כ' בשם ב"ם בגרסת תמה וגם לו יתמיקה יותר משובי סגי : **ב** ואם נגע פסול . וים מקומות מיהנים לכתביה(פרי"ם ב)·ובמקום שהן פ"ם תלת זה יש לקרות בה ולא יכתוב (ב"ם בשם ריפ"ם מ"ב מי"ד פ"ב) ולא הועיל לזה דבכל פ"ם פסול קורין בלא בהכה : **ג** צריך לתייג . צריך ביסיו בתניס נוגעים בגוף האותיות ולכ"ח נפרד מהבירו (מ"ע פ' י"ב) וי"ם לו יהיבקין בסוף התום כ"ח בתמצעיתן) (ספר הזכרונות) ותם תיק ניגעים בגוף האותיות לו מוגעים זה בזה פסולים · מיהו תם יזהעו שתתכן מוחתה תלינן שאפרד תחר מתכתב ומכשיהים (מ"ע פ' ס"ב) ס"ג·ל דלם עשה מי"ם בדעת רש"י פ' ס"ב ס"ב: **ג"ל** ועוד כ' בשם ריפ"ם פ' תם לו יהיבקין בסוף התום כ"ח בתמצעיתן) (ספר הזכרונות) ותם תיק ניגעים בגוף האותיות לכן תין לכתביה לתחת הג תתוא תותם: בשני ותיח רתם בשת לאחר כי הקשה בתם: לאות: ג' שמע את ותיח לבבך ובלבתך ידך מזוזות : ד' ותיח ובכל נפשכם ואבלתה ת' בכם אשר ת' בין עיניכם בתיך ובשעריך : (ב) ובש"ר וידבר מזה תזאת : ב' ותיח כל אשר תסר מסנירים מבניו : ג' שמע לבנך וי"א לתבך על . ד' ותיח עשיב לא תתן את בניכם (סתרים"ו) :

לו (א) בכל מקום שאותיות שעשו"ג ג"ץ כתובים אפי' בס"ת צריכין הגיון קטנים כדרן התלמוד ס' תבונה ד' ק' שעשו"ג ג"ץ בלא הגיון אינן אותיות עליהם בשבת בס"ת :

יד אפרים (בס"א פ"ק ר') יניח כדכתי פ' ט"ו ופ"ר ולא יניח מתולם בני תפילין של סיד ולא"ם בסם של כתיב בלתה"ו דמפלק מסבתת כמה כו יד פ' ט"ו כין כן לפי כתיב בלתה"ו ויבדק בכל לפי מתחתון • וכן מסבתת כמה כו יד פ' ט"ו כין כן לפי כתיב בלתה"ו ויבדק בכל לפי מתחתון כן לפקוד בכפיב כרכם שפי מפפסק כתם ולפכה כין לפי מיקרי כפסק כיון דבריכה כרכת של מזות גם פ' כל יד ל"ל כרכת לפנות ובל מזות תרוייהו קיימי גם פ' כתם תפילין לפנות ובכרכת של לפי מלכתוב מפני גם כל יד ל"ל כרכת לפנות ובכרכת של לפי מלכתוב מפני גם כל כתם תפילין

כתיבה שלח כסדרן בקולו של יו"ד מפסול יודי"ן של שיי"ן שלין מועטים ע"ם כמ"ם בגדולת חוט קו"ף :

לח (א) **שהזמן גרמא** · דהא שבת ויו"ט ללו זמן תפילין : (ב) **מוחין ביום** · לפי שלין שריזות להזכיר : (ג) **אבל ביום ראשון** · פי' ביום הקבורה דביום המיתה פטור מכל המלות כ"ז שלא נקבר דלז מקרי לונן ופשעם דיום הלשלון דלכתיב ולחמריהם ביום מר ס"מ דשיקר מריבותיהם ביום הת' ותפילין לקני שלה בפסוק :

מלה

אותיות אחרות ד **ואם לא תניג אפילו שעטנ"ז** ג"ן (ד) **לא פסל :**

לז זמן הנחת התפילין · ובו שלשה סעיפים

א ה גדול (א) **שכר מצות תפילין וכל מי שאינו מניחם הוא בכלל א פושעי ישראל** (ב) ג בגופן :

ב ג **מצותם להיות** עליו כל היו' אבל מפני שצריכים גוף נקי שלא יפיח בהם ושלא יסיח דעתו מהם ואין כל אדם יכול ליזהר בהם ב **נהגו** ד **שלא להניחם** כל (ג) היום ומ"מ צריך כל **אדם ליזהר בהם להיותם עליו בשעת קריאת שמע ותפלה :**

ג (א) ה **קטן היודע לשמור תפילין בטהרה שלא יישן בהם ולא יפיח בהם:** סנה ובלא ליכתם בהן לבית סכסכה (רש"י פרק לולב הגזול) **ג חייב אביו לקנות לו תפילין לחנכו:** סנה **ד** ו"ח דהפי קטן דוקא פטור בן י"ג (ר) **שנים ויום אחד** (בעל השיטות) וכן נהגו ואין לשנות (דברי עזרא) :

לח מי הם החייבים בתפילין והפטורים · ובו י"ג סעיפים

א ו **חולה מעיים פטור** (א) **מתפילין:** סנה **א** מפילו אין לו (ב) כעי לאכל כתר חולה אם מלטער בהניו ואין דעתו מיוסבת עליו פטור ואם נאמו חייב (מרדכי ופ"ח ומיי' פ"ל):

ב ג **מי שברי לו שאינו יכול להתפלל בלא הפחה מוטב שיעבור זמן התפלה ממה שיתפלל בלא גוף נקי** (וב"י סי' ס') **ב ואם יראה לו שיוכל להעמיד עצמו בגוף נקי בשעת ק"ש יניח תפילין בין אהבה לק"ש ויברך :**

ג ג **נשים ועבדים פטורין מתפילין מפני שהיא מצות עשה** (א) **שהזמן גרמא:** סנה ואם הנשים רוצין להתעטר על עצמן (ב) מוחין ניתן (כל בו) :

ד ד **חפניה תפילין צריך ליזהר ד מהרהור תאות** (ג) **אשה:** סנה ואם לי תפעה לו בלא הרהורים מוטב שלא להניחם (כל בו ופ"ח) :

ה (א) (ג) ה **אבל ביום** (ר) **ראשון אסור להניח תפילין מבאן ואילך ה** (ה) **חייב אפי' באו ו פנים** (ו) **חדשות :**

ו ו **בתשעה באב חייב בתפילין :** (וב"י סימן תקנ"ה) :

ז ז (ז) ז (ז) **התן ישושבינו** (פרוש רשו הסמחים עמו) **וכל בני חופה פטורין משום דשביח שבורות ובקלות ראש :** כותבי

פטור (כ"מ בשולן פ"ח בגי עובדה דרמי בר תמרי) ומשמע מזה דאסור להחמיר על עלמו דהי היום מוחר לו פ"ח משקיע נפשיה מיניה וכ"מ בתוס' כתובות דף ק"ד בלבי היום מניח תפילין והקשו והא מולי מעיים פטור ותי' ר' היום ממנע עלמו בקדושה יותר מדלתי והיה יודע היטב ליזהר עליל ממעט דאתר כל לדם לסור מיכו ל"ל דבשאר ק"ם ושאלה מוחר כמ"ם ס"ב · מי שלבו ערום לו יניח תפילין (כ"ם ס"ה (מ"ע סי' ס"ו ע' ס"ג) : **ג** מוחין בני · מפני שלריכין גוף נקי וגפים פיפ שיהיו לו פי פטוכים מפ"ם דהוי כמי שעסוכין במלוה פטור מלהניח תפילין בשעה שהוא עוסק במלוה אבל אם אינו עוסק במלוה חייב אפי' הולך בשוקים ובהמוטה

ח (א) **אבל ביום** (ר) **ראשון אסור להניח תפילין מבאן ואילך ה** (ה) **חייב אפי' באו ו פנים** (ו) **חדשות :**

ז ו **בתשעה באב חייב בתפילין :** (וב"י סימן תקנ"ה) :

ז ז (ז) ז (ז) **התן ישושבינו** (פרוש רשו הסמחים עמו) **וכל בני חופה פטורין משום דשביח שבורות וקלות ראש :**

פטור (כ"מ בשולן פ"ח בגי עובדה דרמי בר תמרי) ומשמע מזה דאסור להחמיר על עלמו דהי היום מוחר לו פ"ח משקיע נפשיה מיניה וכ"מ בתוס' כתובות דף ק"ד בלבי היום מניח תפילין והקשו והא מולי מעיים פטור ותי' ר' היום ממנע עלמו בקדושה יותר מדלתי והיה יודע היטב ליזהר עליל ממעט דאתר כל לדם לסור מיכו ל"ל דבשאר ק"ם ושאלה מוחר כמ"ם ס"ב · מי שלבו ערום לו יניח תפילין (כ"ם ס"ה (מ"ע סי' ס"ו ע' ס"ג) : **ב** ואם ובו' · ואם יודע שאין יכול להעמיד עלמו מלבשים הלא בבלי שיתלוין ל"ל לפ"ם שיניח ואם אינו

ח סם כ"ו ס"ק י"ב. יהושפ כם ס"ק ט"ו. תוכ"ח כם ס"ק ז'. וזוה כ"ב ס"ק ל"ב. ס"ק ל"ב. ס"ק ל"ב.

לכל העטיות: (ג) **אפיקורס ישראל** · כל"ל נם כשור וכ"ם במקלח ספרים וכן מסיק מו"ם ז"ל: (ד) **נמצאו ביד אין יהודי כו'** · לפי שלין דרך לין יהודי לכתוב לעצמו תפילין ע"כ ולפי שמיסרלל הם משלי"ב נס"ח כי"ד בסי' רפ"ח ד"ה ל"ת יגנזו: (ה) **יותר מבדי דמיהם הרבה** · לפי משע יותר מיבים לקנות כמ"ם כי"ד סימן רפ"ח: (ו) **אלא לפרקים** · ברמב"ם כ' ל"ל נכודקים כ"ו מתפויים שלם כו' משמע דהם נקרע המפוי לריך בדיקה וכ"ם הם נפרו בימים לריך בדיקה:

ב (א) **אסור לתלות תפילין** · נלמה דלין בכלל זה מה שמתפילין של רחם תלויה בחוור ומתוקים ביד בדיעות ומשמע של הרחם כי זהו לוך הנחתם ולין בזה בזיון: (ב) **ואם שניחם כו'** · בב"י כתב בשבדבי ר"י משמע בזה דלא מהני וה"ל כ"י לפי' לכל הניחם בכלי שלינו כלין לפיני': בכלי ל' דמי כלומר לה תלמד עניים שין כלין דדמו בכלי ל' חלה לפיני' שלינן כלין דיינין לכו בכלי ל' ומינו חסינו ל' נבדו שלינו כלין לה נתפעם מל' ודיינין לי' בכלי ל' ושם בכלי שהוח כלין ה"ל בכלי בחוך כלי ומוחר עכ"ל כ"ם הטוסמת ועפ"ו כב"י דלם"ו לה מהני כ' כלים שלינן כלין והוח דבר עח"ת לחומרו לבל ר"ל הנים שבל"ל ל"ם עשרה שהן כלין דמי לבלי בחוך כלי חלה חפי' י' שהן כלין דיינין בו' ול"ע להניה בדרך זה ל"ת שניה שהן כלין דמי לבלי ל' חלה חפי' י' שהן כלין דיינין לכו בכלי ל' כ"ב · ובשוטה שלה נעשה לומר מדלמר חביי חמלה ל"ם חלה שהניחן בכלי שלינו כלין משמע דב' כלים בעי' שלינן כלין ולה מהני כלי ל' כלין וסב' לינו כלין ועד"ה לבל הניחן בכלי שהוח כלין חפי' י' כו' לה מיבעי' בל"י ל' שהוח כלין פעימה דלה מהני בלריך בלי שלינו כלין חלה חפי' י' דווין בכלי ל' ובשם בלי ל' כלין בלריך בלי שלינו כלין חלה חפי' י' בלריך בלי שלינו כלין חלה חפי' י' שהן כלין ל' ל' לה מהני בלריך בלי שלינו כלין ב"ש בשבדה לו"ל חלה חפי' ל"ם ב' שהן כלין דלה מהני חלה חפי' י' שהן כלין לה מהני זע"ו שקיר מפיים ומיהו וכו' משמע כל חפין שוין דבלי שהוח כלין מלחרף שפיר עם בלי שלינו כלין: (ג) **מותר** · פי' חפי' בלה בלי בת"ם וכ"ם בב"י לינו כלין: (ד) **ולכאורה קשה** מן דגמרא דלי' שם יהיו מגח לכו ה"ל יהמיה בין בוכר לבשת בלה כנגד לחמו וכה חנח ר' חייה מניחן בכותב

ד ג תפילין ח שכתבם (ג) אפיקורס (פרש"י מינין) ישרפו ח וי"א יגנזו:

ה ם נמצאו ביד אפיקורס ואין יודע מי כתבן יגנזו:

ו (ד) נמצאו ביד א"י ואין יודע מי כתבן **ט כשרים**:

ז (ג) כ אין לוקחין תפילין ומזוזות וספרים מן הא"י (ה) יותר י מבדי דמיהן (ו) הרבה:

ח יא ג אין נקחין אלא מן המומחה שבקי בהסירו ויתרות:

ט (ג) מ לקח ממנו שאינו מומחה צריך לבדקן לקח ממנו מאה קלילות **יב** בודק מהם שלשה (ח) קלילות שתים ש"ת ואחד ש"י או שתים ש"י ואחד של ראש אם מלאן כשרים הוחזק זה האיש והרי כולם כשרים ואין השאר לריך בדיקה ואם נקחן בלבות בתים הוקחן מאנשים הרבה הם לוקחים לפיכך בודק מבל צבת ב' ש"ר ואחד של יד או ב' של יד ואחד של ראש: המוכר תפילין ואמר שהיו של אדם גדול **יג** נאמן ואינם צריכים (ט) בדיקה:

י ם תפילין שהוחזקו בכשרות **יד** אינם צריכים בדיקה (י) לעולם ם ואם אינו מניחן (ו) **אלא טו לפרקים** צריכים (יא) **בדיקה פעמים בשבוע**: הגה ואם אין לו מי שיוכל לבדוק ולחזור ולטופרן ישיחה כך בלא בדיקה (ל"י בשם תורחת חיים):

מ דין איך לנהוג בקדושת התפילין ובו ח' סעיפים

א א (א) ם **אסור לתלות**(א) תפילין בין בבתים בין ברצועות אבל **מותר לתלותן** (ב) בכיסן:

ב ב ם **בית שיש בו** (ג) תפילין אסור לשמש בו מטתו עד שיוליאם או שיניחם בבלי תוך בלי והוא שאין השני מיוחד (ד) להם שאם הוא מיוחד אפי' **מאה חשובים בא'**: הגה (א) (ב) ואם בניסם אין מיוחדים בשם או בסבניסי אינו מיוחד בשם והחיתון מיוחד לשם מוחד (ש"ל סי' ר"מ בעי' ו') (ג"י):

ג ג אפי' **להניח בבלי תוך בלי אסור להניחם תחת מרגלותיו** ד וכן אסור להניחם תחת מראשותיו בנגד ראשו ה אפי' בבלי תוך בלי ואפי' אין אשתו עמו אבל שלא בנגד ראשו אם אין אשתו עמו (ג) ג (ה) **מותר** (ב) **ואם אשתו עמו צריך ד בלי בתוך** (ו) **בלי**:

אשתו

כתב בם"ג בשם ריח"ו שמניות לה מקרי בליין ומיהו ל"ל דמחמן המניחן בים התפילין ומטלים לחוך בים גדול בם בנים גדול בלריך שוד בלי על גביו ומיהו מם בים התפילין ממוכר למטלה על בים המטלית הלד שמני על בים גדול לה מקרי בליין. **ג"ך** לם המזוזה קבוע בבעים בחדר לריך ג"כ בלי בתוך בלי וחם יש זכוכית על בשם די בפיסת סודר עליה ועפי"ד רפ"ו ס"ב בל' שם שם ס"ו דכיסוי זכוכית לה מהני כמ"ש סי' ס"ה ס"ם ע"ם ול"ל דמייירי חפי' בשם סודר ע"ג לחוכר בלי בתוך בלי ח' פסימה דחסור ול"ל דים לדון לחתיר בפרישה סודר דהח לה דבבלי ח' פסימה דחסור ול"ל הלריכו בלי בתוך בלי ודי בזכוכית: **ג מותר**· ל"ל מתחזיו רק שמ"ל הלריכו בלי בתוך בלי ודי בזכוכית:

ד תפילין ח שכתבם אפיקורס · דתפילין מסתמא לין כותב לשם שמות גלולים מש"ה שם ע"ג ד"ם רפ"ח: **ט כשרים** · דסתם מ"י לין בקיחין לכתוב ובוחלי יסלחלו כתבו · כתוב בד"מ לפ"ב דשם ממוזה וגר תוספ' דחיכח בימי סבים היו פסולים לכתוב כמ"ם בי"ד ר"ם רפ"ח ל"ל דבתפילין ומזוזות לין לומר בבי' מבדי דמיהם הרבה · לפני משע מתמוידים לקנות כמ"ם בי"ד סימן רפ"ח: (ו) **אלא לפרקים** · ברמב"ם כ' ל"ל נכודקים כ"ו מתפויים שלם כו' משמע דהם נקרע המפוי לריך בדיקה וכ"ם הם נפרו בימים לריך בדיקה:

ב (א) **אסור לתלות תפילין** · נלמה דלין בכלל זה מה שמתפילין של רחם תלויה בחוור ומתוקים ביד בדיעות ומשמע של הרחם כי זהו לוך הנחתם ולין בזה בזיון: (ב) **ואם שניחם כו'** · בב"י כתב בשבדבי ר"י משמע בזה דלא מהני וה"ל כ"י לפי' לכל הניחם בכלי שלינו כלין לפיני': בכלי ל' דמי כלומר לה תלמד עניים שין כלין דדמו בכלי ל' חלה לפיני' שלינן כלין דיינין לכו בכלי ל' כ"ב · ובשוטה שלה נעשה לומר מדלמר חביי חמלה ל"ם חלה שהניחן בכלי שלינו כלין משמע דב' כלים בעי' שלינן כלין ולה מהני כלי ל' כלין וסב' לינו כלין ועד"ה לבל הניחן בכלי שהוח כלין חפי' י' כו' לה מיבעי' בל"י ל' שהוח כלין פעימה דלה מהני בלריך בלי שלינו כלין חלה חפי' י' דווין בכלי ל' ובשם בלי ל' כלין בלריך בלי שלינו כלין חלה חפי' י' שהן כלין ל' ל' לה מהני בלריך בלי שלינו כלין ב"ש בשבדה לו"ל חלה חפי' ל"ם ב' שהן כלין דלה מהני חלה חפי' י' שהן כלין לה מהני זע"ו שקיר מפיים ומיהו וכו' משמע כל חפין שוין דבלי שהוח כלין מלחרף שפיר עם בלי שלינו כלין:(ג) **מותר**· פי' חפי' בלה בלי בת"ם וכ"ם בב"י לינו כלין: (ד) **ולכאורה קשה** מן דגמרא דלי' שם יהיו מגח לכו ה"ל יהמיה בין בוכר לבשת בלה כנגד לחמו וכה חנח ר' חייה מניחן בכותב

סעם לכותבו דבבלי חמד מותר וכ"ב תכ"י וכ"ב הרב"י שזהו דעת הרמב"ם והב"ח לפ"ם דעת הם"ע שבתב מותר טיהו בבלי ת"ב וכל מעיין יעשוט בלדק לחיהו בן ומ"ם בב"ח בגמרא לדבבה מסתברא לחי ס"ד · שלח ב"ב בעינן בלי בתוך בלי ח"ב הלכה לוכמים בין התוספות והרב"י לחוכתים ליתני בגון שהיו מוגפים שלח ב"ב חלה ע"ב דלה בעינן בלי בתוך בלי ב"ם הרב"י והח דמבי המיק ליה למוקמי לכובע בגבר ס"ם בין שלין בכר מוחה על הכובע לה הוה שלח בלי לחמד דהיינו הכובע שהתפילין מוגמן בתוכו: **ד בלי בתוך בלי** · נלחה לי מדבעיה הרב ב' לפון הרמב"ם ס"ת הם"ל דח"ל שלח בלי לחמד והכר מקרי בלי בגי וב"ם בתוספות דף ב"ד סוף ד"ה והחני ל"ת

סעם לכותבו דבבלי חמד מותר וכ"ב תכ"י וכ"ב הרב"י שזהו דעת הרמב"ם והב"ח לפ"ם דעת הם"ע שבתב מותר טיהו בבלי ת"ב וכל מעיין יעשוט בלדק לחיהו בן ומ"ם בב"ח בגמרא לדבבה מסתברא לחי ס"ד · שלח ב"ב בעינן בלי בתוך בלי ח"ב הלכה לוכמים בין התוספות והרב"י לחוכתים ליתני בגון שהיו מוגפים שלח ב"ב חלה ע"ב דלה בעינן בלי בתוך בלי ב"ם הרב"י והח דמבי המיק ליה למוקמי לכובע בגבר ס"ם בין שלין בכר מוחה על הכובע לה הוה שלח בלי לחמד דהיינו הכובע שהתפילין מוגמן בתוכו: **ד בלי בתוך בלי** · נלחה לי מדבעיה הרב ב' לפון הרמב"ם ס"ת הם"ל דח"ל שלח בלי לחמד והכר מקרי בלי בגי וב"ם בתוספות דף ב"ד סוף ד"ה והחני ל"ת

באר היטב

(ו) יהיה · בם"ע בשלה לחין לקבל ב"ב ושין ע"ם בין בחרון · כתב בד"מ בשע"ב דבם"ם ממזר וגר תושב בין בחרון בם"ב כ"ב ב"ב ל"ב בם"ם בחפילין ומזוזות לין לחוש: (ז) **כרבם** · לבל משם יותר מיעים לקנות בלא יהיו בחם ולפי' בשלה משמע דבשלה ל"ע ניקח מהם ם"ם · מבואר בם"ב דלמור לוחר ל"ו ביותר בחלי יכול ל"ו ויבה בשם מהבה בזיון וכבשה דעיה: (ח) **קלילות** · הגה מיבעי' בחש שיבול בלא לבחר בשל בשל בשל

ב"ח וכ"כ בהגהות: **משמע** בגמרא דמדינה מסור להניחם מרחבותיו אלא שהחיבו מבמיס כדי לסמרם מהנגעים והטבריס וה"כ אם משמעים במקום מלחמותיו מקום נכון ס"ם לו ומוך נ' מוחר פ"ם נגמ':

ה עד שיטוד ידיו · ואח"כ יחלגם עד שיקגם הקרי וכמ"ש ס"ו:

מא כתב ד"מ כל מקום שדרכן להוליך על ראשו כדי שלא יהא מבזה ולכן כדאי הוא כדכתב שדרכו ליתן בראשו פ"ם וע"ש: **א** ד' קבין · כתב בע"ח דד' קבין הן כ"ם זקוקים שמוקלין בו הכסף בפרעמ:

מב **א** אסור לשנות · לפי' אין לו תפלה פ"י (כ"מ בגמ'): **ב** משל יד וכו' · היינו שיעשה לו ד' בתים כמ"ש פי' ל"ב שמ"ו: מלמים

מא דין הנושא משאוי איך ינהוג בתפילין ובו סעיף אחד

א (א)(א) ג הנושא משאוי על ראשו חולץ תפילין של ראש עד שיסיר המשאוי ואפי' מטפחת אסור להניח על הראש שיש בו תפילין ב אבל דבר שדרכו ליתן בראשו כגון כובע או מצנפת מותר: כגמ ותפי' שכי אם כוח מטפחי ככך **א** (א) ד' קבין והתפילין נזהקות נרוך לסמיכן (ב"י):

מב אם מותר לשנות תפילין של יד לשל ראש · ובו ג סעיפים

א **א** ג אסור לשנות תפילין של ראש לעשותה של יד ב ואפי' ליקח רצועה (ב) מהם וליתן בשל יד אסור ג מפני שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה ושל ראש קדושתו

יד אפרים

(בס"ו ס"ק ג') ומפני דמשיק למוכאש · כוונו שמא מפרש דמ"ש ומשני דמשיק מוכאש לגר דניינו מון מכנגד רמנו ומשם כלומר התפילין דמ"ב יכים אסור · אבל כל כלים אם התפילין עם מחוך ככר ומשקין כים מוכר דכמש"כ בשעד רמנו שם בלא כים ברי ומשקין מחכן לו דכתב רמנו בכל (") נוגע ברי וכלה כנגד רמנו נמי כים בשינן ומשיק לגר בלא כנגד רמנו · אבל ס"ם מוח מחת מכר דמיינו כלי חוך כלי · ומחכן כים ב"ו ד"ם לחדרכם מכחן רלים דלא בשינן כמ"ב בכלה כ"ר דמ מחקבן ע"ם כים מוכר בן ב"ב לון" מכנגד כלל דמחקבן יסרם מכלה נקט כוכב ס"ם דלא בשינן ומשקין יסים מחלק כוים אל מחקבן דלמו דוקא אם דחקב מחת ס"ם בשינן כוכב לגא גם מחכלן מוכם בכם מחקבן דב"י מיירי כלא כוכב ול"ם דוקא בוכב לון מיירנו אחת מחקבן ע"ם כים מוכר בן ב"ב מוכן

מב (א) ואם התנה · משמע דסתמא אין כותבי תלת בתמנה בסימוס וא"כ לא יפה עושים הכרכם בני חדש שמתמעטין בשכ של תפילין כשהולכים בדרך מלויתים שם שלא דברים מה שצריך לו בדרך תלת דגלאה ללמוד זכות לתוגרי הכותבים שמתמעל הוי כמתני' בסימוס ורלים לזה ממ"ש רמ"א בסימן קנ"ד ס"ח שנהגו ליכתוב בכמה תלות מדברי קדושה כו' יוין שנהגו כן ולי לעבר להזהר לא כ"ל מהגה שלימה מעיקרא כו' וה"ה נמי דמסתמא כשקונה שם חדש לתפילין דעתו להשתמש בו כלרך בני חדש בדרך וכן בהגיה בכתב רמ"א כלן דקלף המעובד לשם תפילין אסור לכתוב עליו דברי חול כו' ואלו יוהין בכל יום שהסופרים כותבין על קלפים שלהם כתובות וגיטין ושלר דברי רשות תלת ולפי דסתמא כשהסופרים מתקנים לותו ההגה דעתה להשתמש הן לדבר קדושה הן לדבר הרשות יוין שמהגה כך ומו"ח ז"ל כתב דלין כותבין גיטין בקלף המתוקן לס"ח ול"ל שהגה מעיקרא בשעת העיבוד לכתוב עליו גיטין כשילמדך לכל בקלף שהגה מעיקרא לישור גמור לכתוב עליו גיטין עכ"ל ולפי מ"ש ס"ק ד לעי

ב **מסתמא עושה צרכיו** · פי' ולכן כשם כרתצו אסור לפי' לנסתן נזירה שמא יעשה צרכיו : **ג** **הואיל ואינו כו'** · ולכן בב"ח טרלי מיתה דלא נזכי' שמא יפנה בשם : **ד** **חולצן ברחוק ד"א** · לכאורה משמע דגם בשעת הדחק אסור לחלצן ברחוק ד' אמות וכ"ש בקרוב ד' אמות וכ"כ בשם הרמב"ם בפ"ה מהלכות תפלה ה"ב וכן משמע בשאלתות פרשת וישב ובמדרש תנחומא פרשת וישב ובמדרש רבה

לשיטה הנ"י כ"כ רש"י: (ח) **עמוד הראשון** • דלמא יפסיק מיד ונמצא נידי חולי הלזוקן:

מד (א) **אפילו שינת עראי** • דלא כהטור והרא"ש שמתירין שינת עראי • הקשה ב"י למה לו הפילוו הרא"ש והטור כמה פיטור שינת עראי תירוצו בגמרא פ"ק דעירובין דמי כך ימקלקל כדי לילוך ק' אמה ותו' תירוצו בריש"ת מהריב"ו דהמה הגדנם ליזן ביום רלם מולך רלה מניח לו' וזה מולך על פיטור דק' למה הלה ס"ל דמותר ליזן בהם שינת יום דהיינו שינת עראי דלמלמי' בסוכה ותמוה מלד דהא פירש"י נס בהרית בריש"ת מהריב"ו נפי שבים היינו דהכו ליזן עם מהלו ולא ליזן בשינת קבע כו' הרי דנם סם מהויה בשינת עראי ומ"ם שלאי זה מעלאי דהריב"ו דהמי בר יחקלל ומו דשינת יום לחמי' בסוכה ס' היזן דהיינו ס' כמני וכמ"ם בס"ם לשיל סי' ד' ס"ו ובכו היה דהכו על דוד ומלן לימה דלמו לידי ולידי מד פיטולה הוה ס' כמני ולילוך ק'למה ולעל"ד דהלי פיטולה דק' למה לין למו יכולים לעבר למותו בלל כמ"ם ס"ו בסם הרחב"ם דמ"ב יש בהסמיר לפסוק הלה ייבן בהם בלל מבל להרמ"ם והטור לה נחלה להסמיר בזה כי לה ניחה תורה למלמלי הסבות לו דוקא לבני מדם מכמים ביותה ויזין דעיקרה דהא מילתה לין בו ליסור רק משום גזירם מדרבנן לחזינן בו לקולא ויכול ליזן בהם שינת עראי לפי דרכו של מדם וחיינו על דרך שכתב הטור שיזן מ"ו בהם הרח"ם דבל אחד יזן על לגליו ידיו הוה עראי בל"ל דעת הטור הלה שהם ע"ב המניר ופסק כאן כדעת הרמב"ם: **כתב** ס"י בשם הרח"ם והרי"ו וה"ה דיוק שינת עראי מוכר והא לסור להסיח דעתו מהם ו"ל הלה מקרי היסח הדעת הלה בשעושר בקלות רחם ושמוק מבל בשהוא מהנמנם אין כאן היסח הדעת כי הוא שוכח הבלי עולם עכ"ל:

מה (א) **או בתוך ד"א של מת** • משמע דבשם"ק לסור לפילו תוך לד"ת מן הקבר לחם לה כן ליערבינהו ולימה לסור ליל תוך ד"ת של קבר לו של מת ובב"ח מ"ם דמיזן תוך ד"ת הוה לסור תוך לד"ת ברי מי' נקרות ק"ם וב"ב מ"ם דמיזן תוך ד"ת הוה לסור תוך לד"ת יהלך אדם בב"ה ותפילין בראשו דוקא תוך ד"ת הוא לסור לבל תוך לד"ת ברי ס"ל דקשה על ל' הטור ודבש"ע דבלאי ס"ל דוקלי עיקר החיסור הוא תוך ד"ת לקבל הלה מקום נדר לה יבנם לבה"ק ותפילין בראשו דשמא יתקרב לתוך ד"ת של קבר ולהו לדשתי' וכמ"ש בזיר שמור שמור לבמה לה תקרב ומ"מ לי מקלע ושלך לבה"ק והוא תוך לד"ת ולפי מייב נקרות ק"ם דדוקא להסמיר ממהו הלה יבנם בלל כמלוש"ע: (ב) **ואם הם מכוסים כו'** • ומלשה דנם הלטושות לריכים להיות מכוסים דאל שמעת הוא מ"ם אע"פ שהם מוסר ליבנם בה אין אסיל"ת מכוסה בבגד אחר מכל מקום לריך ליזהר בלטושה שעל הלבעות שהיוא נם כן מכוסה: ידין

יד לא יבניסם בלל • ב"ב רי"ו ומשמע לפי' בניס יש ליבניסם וסייס בה אם נבנם לשנות ואם נבנם הלה לבעות לריכין רבינו שהי לוסר והתו' מתירין ע"ל משמע דאפילו בב"ה שבבית ומיהו משמע מלשונו דוקא בשהן בידו ע"ם ובני ב"ה שלאי לבל בריאסן לסור שבבית **יד לא יבניסם בלל בין שיכול להניחם במקום** (יא) **המשתמר:**

ח אם שכח תפילין בראשו ועשה בהם צרכיו מניח ידו עליהן **טו** עד שיגמור (ח) עמוד (יב) הראשון ויוצא והולצן והוזר ונבנם:

ט מותר לרופא ליקח עבים של מי רגלים בידו ותפילין בראשו ובעל נפש יחמיר לעצמו:

מד איסור שינה בתפילין ובו סעיף אחד

א ט כל זמן שתפילין בראשו או בזרועו אסור לישן בהם (א) אפילו שינת עראי ג אלא אם הניח עליהן סודר א ג ולא היתה עמו אשה ב ישן בהם ג שינת (א) עראי (א) ביצד הוא עושה מניח ראשו בין ברכיו והוא יושב ויישן ד היו תפילין ברוכין בידו מותר לישן בהם אפילו שינת קבע ה ואם אוחזם בידו ואינם ברוכים בידו ד אסור לישן בהם אפילו שינת (ב) **עראי:** הגה ודוקא בשאוחזן בלא נרתקן מג ד, בנרתקן בכל ענין (ג) **ברי** (ב"י בשם הגיטור):

מד דין תפילין בבה"ק ובית המרחץ ובו סעיפים

א ט (א) אסור ליכנס **א** בבית הקברות (א) או בתוך ארבע אמות של (א) **מת** ותפילין בראשו משום לועג לרש (ב) (ב) ג ואם הם מכוסים (ב) **מותר:**

ב ב ג בבית (ג) המרחץ בבית החיצון שבל העומדים בו הם לבושים יכולים להניח שם תפילין לכתחילה ובבית האמצעי שמקצת בני אדם עומדים שם לבושים ומקצתן ערומים אינו יכול להניחם לכתחילה ואם היו בראשו אינו צריך לחלצן ובבית הפנימי שבל העומדים שם ערומים אפילו היו בראשו צריך לחלצן:

כשיעור

דסוכה): ב ישן בהם • ולא תציב היסח הדעת הלה בסהות בשמוק לו בקלות רחם טוב ומ"מ מלוס מן המובחר שלה יסיח דעתו מהם בלל (ב"ח) עי' סי' רל"ב ול"ל שלאי מ"ם הטור ס"ל בשבת תפילה ח"ל למשמע בהם דבלאו הכי הסור בשמוק וקלות רחם עי' סי' קפ"ח: ג **שינת עראי** • ולין ביעור לזה ו"ח כדי הילוך ק' למה והוא מלק מ"ז משמה בקיצור: ד **אסור לישן דהיינו** דמשמע לה כתב מלה הלה מייתין להסמה בשהן בנרתקן וכמ"ש מידם דלבמה יפלו ממי לה מייתי בנרתקן ומ"מ סי' ב' ס"ז ובמשמעי שמוזה כתיב קלת שמך למה שהנו העולם להתעטף בשמפלו תפילין של הארך • וה"ה בשבאל ס"ת ס"ם • ול"ל דמייירי בלה נרתיקן לבל בס"ת תפילו בגרתיקן עי' סי' מ':

מה א בבית הקברות • ותפילו תוך ד"ת של בס"ק לסור ול"ה בי"ד סי' רס"ב ס"ד ובסז ס"ב ובסי"ו ס"ב ובסי"ח ס"ד ולזה מהנון הב"י בסי' בסי' כ"ג וב"ה כוונת הגמ': **ב בבית המרחץ** • בתב ריו"ז ב"ב מ"ם משמה שרקם מחד פסוקי התורה נידי זלזול כי הלילת לון בו קדושת הגוף ולבן יבא מביא פסוקי התורה נידי זלזול כי הלילת לון בו קדושת הגוף ולבן יבא בהם ב"ה ולבית המבילה ובו' ולוך יבית בתבי התורה במקום הטנופת וזלזול ע"ל משמע דאסור ליבנס בתפילין למקום שטובלין שם ובב"מ ס"ד מק"ם בתב בשם הר"ב מנוח ליבא מ"ד בין דאיסור מרחץ מפני שמעמידים שם ערומים ס"ה להרך מקומות שטובלין בהם הנשים אסור לברך בתוכו ולא מסתבר דעיקר איסור המרחץ משום זוהמת והבלה דאיש ס"י שהשמיטו בתמין לבל נוהג מותר ול"ע דהא לענין מזוזה בית הטבילה בבית המרחץ ע"ל ובי"ד סי' ר' ליתא דהנשים מברבות במקום לך ג"ל דמ"מ לאסור לבנס לתוכה בבתבי הקדם דאסור לעמוד לפני הסם ערוה כדליתא בשבת דף ק"ך ומ"ש פשוט ממזוזה ובאילן שם לדם מותר דדוקא במרחץ הממירו הא"ם שאין שם אדם לבל לא במקום בית"ל:

באר חיטב

(א) **אפילו שינת עראי** • עמ"ש • ומשמע לפילו בבית לא יבניסם לבל לבמקדש • מ"ם בשם מהרי"ל ז"ל מסתיר מהור הוא לבמקדש ולא יבניסם לבית הבנסת ולא לבית המדרש ולא לבית הלבות ולא לבית הבסא ולא לבית הרחלה ולא לבית הלבלה ולא לבית הבנסת ולא לבית הבנסת ולא לבית הבנסת

הלכות ברכות השחר ושאר ברכות

מז דיני ברכות השחר ובו ט סעיפים

א (א) ח כשיעור משנתו יאמר אלהי (א) נשמה כששומע קול התרנגול יברך הנותן לשכוי בינה (ב) בשלובש יברך מלביש ערומים **א** (ב) בשניה (א) ידיו על (ג) עיניו יברך פוקח עורים כשישב יברך מתיר אסורים בשזקף יברך זוקף כפופים בשניה רגליו בארץ יברך רוקע הארץ על המים בשנועל מנעליו יברך שעשה לי **ב** כל צרכי בשחולך יברך ג (ד) המכין מצעדי גבר ב בשחוגר חגורו יברך (ב) אוזר ישראל בגבורה וגם לו לומר המשכיל לעין כל יברך (ג) בשמשים כובע או מצנפת בראשו יברך עוטר ישראל בתפארה בשישול ידיו יברך על נטילת ידים בשירחץ פניו יברך המעביר שינה מעיני וכו' ד ויהי רצון וכו' עד בא"י גומל חסדים טובים לעמו ישראל זאין לענות אמן אחר המעביר שינה מעיני עד שיחתום גומל חסדים טובים לעמו ישראל **ה** שהכל ברכה אחת היא:

ב ג עכשיו מפני שאין הידים נקיות **ו** וגם מפני עמי הארצות שאינם יודעים אותם נהגו לסדרם בבה"כ ועומדין אמן אחריהם ויוצאים (ה) ידי חובתן:

ג ז **ד** חייב אדם לברך בכל יום **ח** (ג) מאה(ו)ברכות לפחות: **ד** ט צריך לברך בכל יום (ד) **ט** שלא עשני עו"ג שלא עשני

מז קודם בוקו לבה"כ יאמר ואני בחוב מסדר וכו' וכשיסתו יאמר בכיס ולמנים מהלך בדרום (בתנים) קודם תפלת שחרית יקבל עליו מ"ע של ואהבת לרעך כמוך (סהוונות): **א** בשניה ידיו · סילוס ע"י משה לתשר להניח ידיו על עיניו קודם שיטלה כמ"ם סי' ד': **ב** כל צרכי · וי"ל צרכי ל' רבים ול"נ דאין לאמוה מהוסתה דסה לי' בסוד דקאי אמשילה מעשלים שסה צורך הסדם: **כב"ח** דבמה' שלמו כתוב לישבה המכין מלעדי ואחר כך שעשה וכו' · וכ"כ הרמב פוסקים וכן סיה כותב בכל סדורין שלמו ושבשיו שיו המדפיסים בסידורים וכתבו כמה שכתב בם"ע ע"ם הרי"ף והרא"ם והרמב"ם ושתידים הן ליהן לה סדין שכ"ל וע"ע דהכל לפי הזמן והמקום דשבשיו שכל טועין מנעלים קודם שילבו: **ג המבין** · וכלעודה כתוב לשכר הכין וכן מוכיו: **ד** ויהי רצון · יש כו ל"ה תיבות (לחודם) שהרגילוני בתוירתך כ"ה בסוד וכשסר ח"ה כתב עכ"ל לפן דברים כמ"ם סימן ק"י ס"ד וע' תמו מ"ש סי' כ"ם(כ"ה) ושמע"ם בסם סרכ"ח: **ה** שהכל ברכה א'. לחלו היו שני ברכות היו פוחמות בברוך ללחו סמוכות הם שכל לחד מהן מתקנם בם"ע ולף ע"ג דבשיון מעין תחיתם סמוך לחחיתם ל' דתמגלי מסדים טוכים סיינו החסד שעושה הקב"ה עמעביר מבלי סיום מעיני: **ו וגם מפני** · דחילו מעום ידים שלין נקיות די בכל מידי דמוקי כמ"ם ס"ם ד': **ז** חייב אדם · ולם סיה מ"ע ע' בחמ"ם ומ"ב' וכם' שחי יהוח דף ק"ל ע"ב: **ח** ק' ברכות · כתב הרב"י הגו מבדכין בכל יום ק"ם ברכות לף בתעניות הסכו מ"י ברכות נמלה ים ל"ם ברכות שכ"ל וט"ם הוה לחיכן חלה ל"ו · ולדיכן שמבדכין גם בשיכן ליטף כה ושל תפילין ב' ברכות הרי ל"ם וגם ברכת ירלו מיניעו לה ממם סרכ"י וח"ל הוי ק' לף ביום התעניות · ומי שמפסיק מבע"י בתעניות מסר עוד ח' ברכות מסעודם ח' ולמבד שיולה בשמוע מזכת בחפלה מבע"ד · ובבכת מסר מג' תפלות ל"ו ברכות וב' ברכות שבפילין וברכת יהלו מיניעו · וב' הרב"י דלמו דשלחי ברכה מעין ז' ול"ש דח"ל לחמוד לה חמרה ודוחק דהא בע"ם לומד מלקיו וכו' לקם דהוה עיקר הברכה · ושוד דהרב"י מביב קידום מדה ובחמת הוה נ' למי שמבדך על היין חבי לילה ומד דיממה · לכן ל"ל דבשבת חבני נ' דקידוש ז' דמוסף וס"ז ברכות בבני בשעודות דסה גם ביום התעניות יש ק' ברכות לפירוש הרי כ"ו מסרו י"ב ממלח לסו ברכות בם"ם סי' כ"ן ומ"ם סי' רס"ד ס"ב דיולה בשעומע ברכות התורה ומעמיד סיינו מי שתין לו פירוש חדש לחמו ר' לחבה דממלי לסו בחסברמקי ומנהי לה סיה בחבר שיר מקום שקורין בתורה ומפטיר חלה כדחמרין· וגם לריך שיכוין ויממע ובמ"ם סי' רפ"ד דסה למי שמחוב בברכה לדריך שימעע כמ"ם סי' קכ"ד ע"ם דלה כמ"ם ב"י כחן · חם"כ מלחתי בכ"ה בשם מבר"ם מערחני ח"ה סי' ק"ו וק"ם ב"כ לחין יולה בשמיעת הברכות חלה מי שתין לו פירוש ומיהו כ' דבים"כ מוטב ללחת בשניית חמן מלבריח וח"כ בים"כ שחבר ל"ם ברכות כמו בשבת וגם שעודה ח' הרי מ"ו ברכות עד זה יש ברכת שהחיינו ומוסף ועשלה הרי ט"ו ובשחרים קורין ז' עם מפטיר ובמנחה ג' הרי כ' וברכת הפטרה שחרים ומנחה הרי ו' הרי מ"ם יחסרו ג' ברכות מקדש שמך ברכים בשם ומלכות וגם ברכת מודים דרבנן יחסר בשם ומלכות שבל"ל כ"ה · וכ"ל לחן לבהכים עלמו בספק ברב' לבטלה בשביל להפלים ק'ברכות גם מ"ם לעבר על שלית קבן בם"ם לין ל"ל לבהרכות בברכות שמ"ם סי' רס"ו ולמהכנו שח"ם בממה של התורה חסר שוד ח' ובשבת שקורין ז' לבד ממפטיר ח"כ ניתוספו ג' ובשבת שקורין ז' בשחרים ומנחה ג' הרי י' ובמוסף ז' הרי י"ו ובשבת בבהכ"נ ברכות · וגם בשל"ם כ' שלח לבהרכים לחלו מי שתין לו פירוש ומיהו כ' בים"כ שחבר ל"ם ברכות כמו בשבת וגם שעודה ח' הרי מ"ו ברכות עד זה יש ברכת שהחיינו ומוסף ועשלה הרי ט"ו ובשחרים קורין ז' עם מפטיר ובמנחה ג' הרי כ' וברכת הפטרה שחרים ומנחה הרי ו' הרי מ"ם יחסרו ג' ברכות מקדש שמך ברכים בשם ומלכות וגם ברכת מודים דרבנן יחסר בשם ומלכות שבל"ל כ"ה · וכ"ל לחן לבהכים עלמו בספק ברב' לבטלה בשביל להפלים ק'ברכות גם מ"ם לעבר על שלית קבן בם"ם לין ל"ל לבהרכים

(ה) ואפי' כו' · מו"מ ז"ל מוקף על סוכתה זו של מ"מ דמה שהיה בימי קדם שנהגם לדת ישראל כתוס"י במיהרתו ולא עשאו סוח יח' מחמלת בריאתו לגר שיקבל דת ישראל ע"כ לא היה לגר לומר ברכה זו ובלחם משנה רמ"ח דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי ובדלמתי' פ"ב דיבמות ד' כ"ג לכי מגייר נופלת לחזיקת הוא ממילא הוה שפיר שכשיו עשייה שהרי כשלולו כרגלו הוא יתברך שכשיו מחמד: (ו) קדם וברך · זהו דעת ר"ת שהביאו רבינו הטור ופירש בו ב"י שהם"ם שלריך לברך ב' ברכות אלו לריך לברך תחלה מתני' לסוריס כדתי', בגמ' כי תניין ויתיב ליתי זוקף כפופים לסוריס כי זקף ליתי זוקף כפופים כלומר כשיסד על המטה ומוחה שלמוחיו מברך מתיר לסוריס מפני שמניחו שכיו כל הלילה כמו כפופים וכשעומד על עומדו מברך ז"כ מפני שהיה קומתו כפופה כל הלילה ולם לריך תחלה ז"כ ח"ל שעדיף לברך תחלה ז"כ ח"ל שעדיף לברך תחלה מ"מ לפי שבכלל זקיפת הקומה היא תנועה המלריכים ולמה יחזור לברך פעם ב' ע"ז עכ"ל והטור מוקף על כ"א וכ' · ואיני יודע למה דהא בגמ' מסיק בד' ח' דלמה ולריך להבין דבריו דהא פשיר קתני ר"ע כפי מה שפירש בפ"ו ע"ל דזוקף כ"ע מודים דתם יש לפנינו שני לכלוכי שהשכיר לברך ב' ברכות ולהסכר ח' ולהו לריך לברך ברכה ח' דאין להרהור בברכות בס"ם כס"ד בשם אחו' אלא דאמן תע"ם שהרכה מ"ח היה בכלל ז"כ מ"מ בגמ' כי תיקנו היה לכל ח' זמן מיוחד דסיינו כי תניין ויתיב לה כי' עליו שיכוח ברכה ז"כ אלא מ"מ ואח"כ שזקף וכוס מעשה הדם ניתוסף ברכה ז"כ וס"ל לר"ע דתע"ם שהו לומדים שברכות בכ"ם כסדר הכוס היה לנו לומר ברכה ז"כ לאחר וכוס בכללה מ"מ אלא דאין לנו לעשות מאה שכיח בזמן התלמוד לכל לי מקרי ואתר תחלה ז"כ ולהי פעור מברכת מ"מ דלף בזמן התלמוד היה הדין בן דאי לא תמר מ"מ כי תניין ויתיב ואח"כ בשזקף אתר ז"כ לין לו לומר מ"מ ואפור ס"ל כיון דמ"מ היה בזמן התלמוד לכל ח' זמן מיוחד תע"ג בזמן התלמוד לא היה סעור מברכת מ"מ לף כשלומר ז"כ וכבר הבן עליו מיוב כל ברכה בס"ג: **הקשה** מו"ח ז"ל לר"ע היה לו להזכיר ז"כ אם בירך שלא עשני עבד וכ"ש שלא עשני עובד גלולים דבגמ' מקני' סיינו עבד בכלל שלא עשני אשה ע"ש לא יברך שוב שלא עשני עובד גלולים ולא תי' כלום ופ"ל דלק"מ דכולהו לריכי דעבד כנעני לו ש"ג אפשר' שיאמרהר' דעבד ויהן' מייב בכלל, אמנם מצא"כ בתשה שת"ח שתתחייב בכל המלות ע"כ לין בכלל תשה עבד כנעני לו שובד גלולים ושובד גלולים ולריכי דלין תני עבד כנעני מכוס דלא היה לו מיים לתכ"ג בן חמלה לימלה לת ולו מקי"ל עובד גלולים מכוס דלא מי' שיך בזמלת תכל עבד דשיך בזמלת חומת לריכי תני עבד כנעני ממי לריכי תלויהו והוה תלמוד ערוך בפ"ק דק"ק ד' ס"ו לעניו מיוב התלומי ניקנו דממעט עבד

ג סור וסעיר בזם פרקב"י כ"ו: ג' וסע"ם ם תעד בסם מכ"י סימן ל"ם ובכן מנהג מצטנו ם נהדים סרק ם' כ נרסום י"ם:

עטרת זקנים

מז ובריך לומר ואצאצינו ואצאצאי אצאצינו ואצאצאי עכך בית ישראל וכן נותנין ונ"ל ולומרי תורתך לשמה כך היא בירסת תרי"ף וחסידי תהיה תפלת האב ואם שגורה בפיה להתפלל על זרעם שיהיו לומרי תורה צדיקים ובעלי מידות טובות וירבון מאר בברכת אהבה רבה וכן בברכת התורה שאומר ונהיה אנחנו ואצאצינו כו' וכן בתפלת ובא לציון גואל בשאומר למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה בכל מקומות אלו יעשה תפלתו קבע על בניו שיהיו לומרי תורה כו' וע"ש/בילקוט בפסוק בשם בה' ועשית טוב וגו':

יד אפרים

(ס"ק ט"ו) ם"ב ס"ל דמוכר כו' ר"ל נפי מפסוקים קדום לכן מוכיח"ל דכרי שכם ורילו ס"ל דמוכר לאומרם קודם ס"ם וכן אין לומרים כם"ם עד שמניעים לם' ממיד עיין ביסוס שם: (ס"ק ט"ו) נאות (פ"ב ועיין סי' ס"ו כ"ל:

ס מז ג לא יקרא פסוקים קודם ברכת התורה אע"פ שהוא אומרם דרך תהנונים ד ויש אומרים שאין לחוש כיון שאינו אומרם אלא דרך תהנונים ונכון לחוש לסברא ראשונה: כגם אבל סמנהג בסברא אחרונה (ח) שהרי בימי (י) הפליטות מתפללים פליטות ואחר כך מברכין על התורה שם סדר ברכות וכן בכל יום בקבוצתן ב"כ לומרים כמה פסוקים והתנונים ואח"כ מברכין על התורה ונהגו לסדר ברכת התורה מיד אחר ברכת אקר אבר יגר ואין לשנות (וכן משמע כהום) ומדרבי פ"ק דברכות) ושוב לומר בשחרית שמע ישראל' וגו' בשכמל"י

מז (ם) כי לפעמים מוסיף עם קריאת שמע לקריאתה אלא נזהנים (יד) ויוצא בזה (טור):

מז דיני ברכת התורה • ובו י"ד סעיפים

א (א) ם ברכת התורה צריך (א) ליזהר בה מאד:

ב ג צריך לברך בין למקרא בין למשנה בין לגמרא: הכותב

כגם בין למדקם (טור):

לא בא הכ"ם כבכורות לבעל הבכרה אסיה ברכה מקום שהנו לומדים אלא כשעת הדחק ואפילו בשעת הדחק אין לברך אלא אם כן שומע מפי אחר ועונה אמן ע"ש בכ"י ומ"ש בשם הרא"ש ז"ל דמי שאינו יכול לכוין בכל התורה כולה יברך ברכה אחת בתחלה ואחת בסוף כדי שיהא יוצא בכל התורה כולה כמו שכתבתי וכן הוא בברכות התורה שבסדר היום אבל בברכות השחר שבסדר היום כתב שיברך על כל פרשה ופרשה בפני עצמה ואפשר שהוא הדין לכל הברכות שבסדר היום

מבלי שובר לך מבלי שובר הוא ת"י של קונית גלתו כמדבר דמ"ס גלתו כתוב׳ כמדבר לפי שהיא מבלי שובר ר"ל שלא עסקו בה דרך מו"מ כמ"ש גמלא בקונט׳ מכר אתי׳ ולא ידע שוס ת"ל שד שעשה הקב"ה פי׳ של דברי עלמו וע"כ תמר כשל המתמר ולא פירשוהו ולא לשון גלח כדמיהו חלח ל׳ פי׳ שלח ידע שוס ת"ל פי׳ הדברים שילחו ממנו י"ח זה דרך נכון במלמד זה ומשך ממנו שיקר משלח עוסקים בתורה דוקא דרך טוהא וינעשה ואל זה כיוצו בברכה לעסוק בד"ת · שבחתי דבריט חלו לשון לעשה ת"ש שחיץ עין למבור זה מ"מ ר"ל שכוח פי׳ לכן וקרוב לעשוהו במלמד שהטיח הטור : (ב) **הכותב** בד"ת · לח ידעתי מקור לזה מיין למדו הרב"ח שמביח כ"י והלח עסק בעשיה שלח"ו דלח מבריכין בהכאור משמע דלאו דוקא כמ"ש כ"י כם"ס זה ובכתיבה ליכא חלח הרהור ואע"ג דכ"י ברים היה קולל על ע"ח דדלך סופר שמוליח לעשיט הינוח מפיו בשעת כתיבה מ"מ בשביל זה חין לברך כיון שהיו ודאי ואו ק"ל דהא לגבי עדות מלינו מפיהם ולא מפי כתבם ובין דגבי לן קרא דכתיבה לאו כדבור סילוק בלבך עליה ע"ש ולענין משמה לאחי לכל כותב בד"ת שיוליח בודאי מפיו קלח חיבות לכאול מחוך ברכה לבטלה חלא שבלא"ה י"ל כיון שאומר יברוך אתה ברכת התורה סיי כלומר ד"ת ונלחה לי דהך כותב בד"ת היינו אחר ברכת התורה שאומר בשעת הכתיבה בע"פ היה ש"ל ובכוונת כתב שהכל מבינים שעושה להיות ממון חין לו לברך הנזכה וכן יש ללמוד מדברי המחבר שכתב בסיון לעשות עבודה לחבירו

נשיאות כפים בלילה : ט כיון שדעתו לחזור · משמע דמי שהיו דרכו ללמוד ומלך ללמוד לילך לבתך וכ"כ הרמ"ק בחשובה כלל ד' סי' כ' : י ומרחיץ · הטא לילך ללמוד דיני ב"ה ומיהו : יא שינת קבע · ונ"מ כ' שרבו מהר"י ניגלכוזבו נהג לבתך בסיון ביום : יב בל זמן שלא ישן · משמע דלה נשור כל הלילה ח"ל לבתך בבקר ונ"ש דבשלמא לסברת הטור ח"ל דמי שלא ישן ח"ל לבתך חבל לפי שבת"ל דמה לבתך בסיון ביום ח"כ ל"ל דמיה שמבתך בבקר היינו משום שבתך מכניס בה בכל יום דומיא דשחר ברכות הסמר תדע דהא לר"ת בשמועה קלה עלות השחר ח"ל לבתך וכשמליר סיום לבתך ח"כ לדיקן נמי לף שלא ישן בשחרית סיום לבתך לבתך שלא סיה דעתו לשטור רק ליום ח' מתקנת מז"ל ולפי שיש ישן ובשביס קודם אור היום ללמוד מבתך ברכת התורה ואינו צריך לחזור ולבתך בשלילך לבית הבנסת המשכים קודם אור היום מברך כל סדר הברכות יג חוץ מברכת הנותן לשבוי (יג) בינה ופרשת התמיד (ע"ל סימן ת' סעיף י') שימתין מלאומרה עד שיאור היום : כגם ולכתחלה יסול ידיו קודם שיתבך ללמוד ולפי שיש לו פיס יסול ללמוד ולהבך בלא שיעיל כמו בשאר ברכות שמבתך קודם שיעלה כדלעיל סימן מ"ו (תגור) :

ח"ל למחזר ולבתך ולמו בדעתו תניל מילתא ומו לדרבה לממרי' דמסתמת כוס דעתו לפ יזדמן שיוכל ללמוד לפי· בשעה שהיו רגיל ללמוד ג"כמה וכן מורלה ל' הפ"ע שלומר כיון שדעתו לחזור ולא לימר לפ דעתו לחזור תלת מסתמא לימרי' דעתי' ק: (מ) הוי הפסק· נרלה משמע דסיום קבע לפי· ביום לפי לימר בשעה כמו בסיום דבשעה דעשה בכניס ולפנים :

ד ל אם הפסק מללמוד ונתעסק בעסקיו ט (ח) כיון שדעתו (י) לחזור ללמוד לא הוי הפסק וה"ה לשינה י ומרחיץ ובית הכסא דלא הוי הפסק :

יא יא מ שינת קבע ביום על מטתו (מ) הוי הפסק : וי"א דלא הוי הפסק ס וכן (יא) נהגו :

יב ע אף אם לימד בלילה הלילה הולך אחר היום שעבר ואינו צריך לחזור ולברך יב כל זמן שלא (יב) ישן :

יג (ב) פ המשכים קודם אור היום ללמוד מברך ברכת התורה ואינו צריך לחזור ולברך כשילך לבית הכנסת ; המשכים קודם אור היום מברך כל סדר הברכות יג חוץ מברכת הנותן לשבוי (יג) בינה ופרשת התמיד (ע"ל סימן ת' סעיף י') שימתין מלאומרה עד שיאור היום : כגם ולכתחלה יסול ידיו קודם שיתבך ללמוד ואם לא היה לו מים יסול ללמוד ולהבך בלא שיעיל כמו בשאר ברכות שמבתך קודם שיעלה כדלעיל סימן מ"ו (תגור) :

יד יד (י) (ב) ק נשים מברכות ברכת (יד) התורה :

בוח אומרים פרשת התמיד ופסוקי קרבן שבת אומרים אצל פרשת התמיד ; ובו סעיף אחד :

כגם (א) ותומרים פרשת (א) התמיד וי"ח סדר המערכה וכרגון הטולמים אתם ליתתו וכו' ואם לי לסמבר לאומרו בשבת יכל לאומרו בשבת כניסו ולאחר לקרות פרשת התמיד לבד עם שבור א ויכון בשם שמים קורא בתורה (טור) :

א ג בשבת אומרים אצל פרשת התמיד ב פסוקי מוסף שבת ג אבל לא בר"ח וי"ט מפני שקורין בתורה בפסוקי מוסף : כגם וי"ח מתחילין גם מוסף ר"ח וכן בתענית ג כדי לסרסם שהוא ר"ח וכן נהגו לקמן סימן תכ"ח (טור) ונהגו שמדקדקים ד (ב) להשמיע בשעה שקורין בתורה דוגמת פתורים שנתנו ברחמי וכן בשעה שמתפללים על עם כל עלמותי תתמרמה ס' מי כמוך (תנודרסם) :

מח שיכול לומר ק"ש בעל פה· ובו סעיף אחד

א (א) ג אע"ג דקיימא לן דבריס שבבתב אי אתה רשאי לאומרם על פה כל דבר שרגיל ושנור

(ע"ס) : א ויכון בפעם כו' · לרווחא דמלתא שלח יהא כמקריב ב' תמידין : ב פסוקי מוסף · תע"ג בעדיין לא התפללו שחרית ואסור להקדים מוסף לתמיד מ"מ הרי כבר אמרו ס' התמיד ואם תתבב לתמיד הפסוקים להקדים גם לתמיד פסוקי תמיד מתבב להקדים : ג כדי לפרסם· סמך לזה במבשה סוף פלקים שניו מוסיפים ליבני ר"ם למעלה במזבח לפרסם שהוא ר"ח ס"ס סוכה : ד דהתנועע · היינו בפסוקי דזמרה לבל בתפלה אין להתעטע (מ"ש בתשובה סימן קי"ג) וכמ' ר"מ מלכ"ח ס"ח סימן ל"ג כתב שלפי פרושים נהגו להתעטע בשחר בהתימת הכרכות בלבד לפיס מפני שני ניחת הוא ומהרי"ל כתב סיה מתעטע בתפלה מלפניו לתחניו ומתחניו לפניו ס"ם וכד"מ בתב שהרכוב"ס ס"ר יהרו נתן טעם ע"ד הקבלה להתעטע בתפלה וכ"כ בזוהר עכ"ל ותשיבו כמר עציב וכמר עציב וכלבד ביטון :

כפי

שערי תשובה

וכתב שתפבר נס דעת סרמ"ם בן ע"ם וסוס נכון : (יב) יכן עכס"ם · וע' כתנ"ם סי' תנ"ד וכתב בבר"י בשם מהר"י דעיון בתשובותיו שערי יושר ס"ה סקס בשמורת ולומד וחוזר ליבן על מטתו פינת קבע כיוקוק יברך פינת כל שברכות וגם ברכת סהוזר שבל פינת פרשי לא סיה בפסק ע"ם וכ"כ סר"ח · לך כתב שפס קס פדשת שלא ליבן ותקשתו פינה בשמלא ליומרו ח"ל לחזור ולברך ע"ם ועיין בס"ל בשמשב יסודס כתב ע"י דה"ל לשילו יכן פינת בקבע על מטתו כיון שלא סיה דעתו בן שתפלה לא תהיב לא בשינת קבע ע"ם וכתב עוד שמדברי המקובלים משר"ם מזהיר שכתב לעניין שברכות לשילו רוקם לחזור ולישן אין בכך כלום וה"ל כיכן ביום ולא מדברין דכשחזר ליבן ח"ל לברך בקומו ברכת שהורה שעם כ' ע"ם וכלא שעמו לשתפתח בדעתו לסטור עלמו על כל סיום אע"ם שבדעתו ליבן פינת ואילוקי שבשם"ע פינת ב"כ דבדי שר"ח בזה בע"ם ולדיעת נראס דשבתך תניא מלמת שלא סיה בדעתו רק לשטור ליומר זס עד שעת פינת פינת שבשם"ע ולריך לחזור ולברך כשקס פינת שע"ח בשתפתח לחזור ולישן ע"ם ושבתו לחזור ולישן ח"ש כלי שלא לברכות ברכות דשתו לשטור כל סיום לבן ח"ל לחזור ולברך : (יג) כיכן · שבשם"ם וס"ע מ"ם שרמז לדברי הוסר · ר"ל דאיתמ שם דכל קבע נצרך בריסו כו' · וב"ב כתב לדיוק שלא נתבע ברכת הנותן לכהי לברך בשמורת כו' עיין שם : מח (א) התמיד שבשם"ם · וס' מ"ם שבתב שרשת שקרבנות יתמר בשמידס כו' ועיין בתוס"י שם שכתב שלרם לרם"י ח"ל וכן נהגו לברך ברכת הנותן לכהי בשמורת כו' עיין שם : וכתב"ב כתב ברביס בתורה לף תבו לוב וכן שבלה סוד וקלישה וכתב שרשה לרבותו מיכה · וב"ב כתב לתוכיח מן מדברי שתר"י ח"ל נבי שבוק ס' מלך · ע"ם בשבב"ם שבתב ג"כ לף נראס לומר בזה לף כדאיתא בגמ' ובוסק שמוסיף דר' ברוסבדתי לשון נבחי בבשיטות כו' סוב לשטות כן · ועיין לקמן ס"ב סל דברי סדבה בשם ס"ם בשיבודיס בשבתב דזמרת שבקרבנות שיהו בקרבתי גם תפשת שבבשים קלי מבפ"ב בתמיד אין יתיר מיקרי בשלים ומבור כתב לשילו קרב כו' וחס נכון ע"ם ומבוס סף לף מריש וכדאתריבן בתניא שבלך תיקנו מתמדות לפי שלין קרבנו בל מדם קרב ושוף של

נא (א) אומרים ב"ש כו' • כתוב בתוספתא יעקב בכסא ה"ז שכתב זה התוספתא לכאורה ס"ס פיתקה דשמל מן שמיא ומלתוהו כתוב כו' וים כו' ס"ז הינוח וקבלו להומרו מעומד וכו' עכ"ל : (ב) **אחר ישתבח כו'** • לפי שהוא סיום ברכת הזמירות ולז מורה על סיוק הסבח שלמר • כב"י בשם אבודרהם שכ"ס כשהיה צריך להספיק בין ס"ם ליתפנה היה לומר קודם שהגיד הלוי שיאמרו לה' אלהינו כי הוא סיוק ברוך ס' תלכי תלכי ישראל מעון וברוך ס' תלכים תלכי ישראל וברוך ס"ם לעולם כו' וכשהגיד להתפלל ממקום שפסק היה לומר גם הלוי הספוקים לפי שהם כמו ברכה ע"ל וכתב בלבוש ס"ל מי יתלל גבורות ס' מי ימלל כל תהלתו ישמיע כל תהלתו קודם שיתחיל הודו לה' קראו כי לז נלחה כמי שלומר מי ימלל כי הם מי יוכל להשמיע ולפי שהשיב הלוי הם המזמורים יאמר כן לרמז שעדיין יש להזכיר מלבד מה שזכרנו ולז"א להזכיר כולם ע"כ : (ג) **ואומרים פסוק ואנחנו כו'** • וכ' ס"ע לשלושי הלויה כתב הלויה דכולהו פרשיות על כתה"י מיהמנו פסוק פיקני הללויה והללויה דכתב תהלת ס' ידבר פי ויש פיקח הוא מ"ם מוסיפין ותמהנו נגבך יש עכ"ל רבינו כתב ס"י בשם מ"ה יזכר לומר מי כמוכה נאדיר כקודש דנושה שהל"ב נמלא מתוך כמי שלומר ס' מיכה ומיכה הוא שנוב השם ועשה הטוב שנאמר ועבר כיש לנה וה"ל מם' כל עשותי התמרנה ס' מי כמוך אל קשה רפוי, פזה לה נאמר על שים ואין להזכיר עליו מיכה וכן יקרא ידמו כתכן כב"ף דנושה שלה יתה נראה לאומר ידמוך אבן וכן

ושנור **א** בפי (א) הכל בגון ק"ש וברכת כהנים ופרשת התמיד וכיוצא בהן מותר :

נ טעם למה אומרים משנת איזהו מקומן : ובו סעיף אחד

א ג קבעו לשנות (א) אחר פרשת התמיד פרק **א** (א) איזהו מקומן ובריייתא דרבי ישמעאל ג כדי שיזכה כל אדם **ב** ללמוד בכל יום מקרא (ב) משנה וגמרא דבריייתא דרבי ישמעאל הוי במקום גמרא שהמדרש כגמרא :

נא דיני תפלה מן ברוך שאמר עד ישתבח • ובו ט' סעיפים

א א (א) ג אומרים (א) ברוך שאמר קודם פסוקי דזמרה וישתבח לאחריהם :

ב ב אם סיים ברוך שאמר **ב** קודם שסיים (ב) החזן עונה אחריו אמן :

ג (ב) ג אחר ישתבח יכול לענות אמן אחר ברכת עצמו (ופ"ל סימן רס"ו) :

ד ג (א) ד צריך ליזהר מלהפסיק (ג) בדבור משיתחיל ברוך שאמר עד סוף י"ח : (ויפשילו לעולך מנוח אין לדבר בין ברוך שאמר לישתבח (כ' בשם כל בו ופ"ל סימן נ"ג וב"ל) :

ה ד ה בין המזמורים האלו שאל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם ובאמצע המזמור שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד :

ו ה ו צריך להפסיק בין אלילים ובין וה' שמים (ד) עשה :

ז ז צריך לכוין בפסוק פותח את ידך ואם לא כוון ו צריך לחזור ולאומרו פעם (ה) אחרת : שגם (ג) ז ולומרים פסוק ותנחנו נגבך יש מחר תהלה לדוד (טור וכל בו) וכופלין פסוק כל שממה תהלה יש לפי שהוא סוף פסוקי דזמרה (טור) וכן פסוק ה' ימלך לעולם (ו) ועד (אבודרהם) וכמנהג

מט א בפי הבל • תבל שם לא שנור בפי הכל שת"ג שבשור בפיו לשור ס"ם שכתב זה הסא לתמרי בתפילין דנחתין בפ"ם משום דמנרש נריסן נמי ס"ם שכל הפוסקים רגילין בהן (ד"מ מ"ז) וב"ח פסק כמ"ם השור לתהוליו לתחי' לא יתמר ע"ם וכ"מ בתשובת דף כ"ח ע"ח ולכן מהנו שלומיים פסקה ס' מי כמוכה וס' ימלוך בשמים משום דכתיב בשמים היה החזן מתפלל ס"ם ולא היה יכול להוליחן בפסוקים וים דיעות שוות ועכצ"י • ולכן כ"ל דים ליזהר שלא לומר שום דבר בפ"ע • תיתה כתוב בפ"ם משום שת לעשות לה' הפרו תורתך • שקדם הפ' בפ"ם בשם ס"ך קורא לתי תבא כל יום מקרא (ב) משנה וגמרא דבריייתא דרבי ישמעאל הוי במקום גמרא שהמדרש כגמרא : לקרות בפ"ם (כ"ם) : ומנהגו שלא לאמרו בבית המבל ולתן נכון (כ"ם) וע' סי' תקל"ד סעיף ד' : **ב** ללמוד בכל יום • כ"ל דוקא בזמניהם שהיו מבינים ל' תרגום אבל עכשיו שאין מבינים לריכים ללמוד ולהן להגיון הל"כ לתינו ולתן נכון בתפלה מוסב להתפלל בלשון שמבין וכמ"ם ס"ם ק"ח מכל מקום י"ל שלתן שהוא לתינו מבין הקב"ה יודע כוונתו ומבין לבל שם לומר המשנה ולתינו שמשתדל לכוין בתפלה מוסב להתפלל בלשון שמבין ולתינו מבין לריכים ללמוד ולתן לכן לריכים ללמוד שהרי שהתורה ב"ע ניתנה למשה מסיני וק"ל :

נא (א) צריך ליזהר שלתתפסיק כו' • יותר חסור הוא מבין ישתבח לייצר אור (כל בו סימן ד') ומשיתחיל ב"ש יתן עיניו למטה ולא יסתכל חוץ לד' אמות עד אחר נפילה. אפיי שהוא נמר תיינוד וישתדל שיהיה לו סידור שיתפלל בו סב"ש ואילך ולא יאמר בע"פ וייחד דבריו אליו וכל שם אדני שיזכור יכוין בשם יאהדונה"י וע"י ההוא סמיר ונעלם ובשהוא צריך להפסיק בין ב"ש לישתבח יאמר אלו הפסוקים ברוך ה' לעולם אמן ואמן עד ויברך דוד ובשחוור להתחיל ממקום שפיים אומר ג"כ אלו הפסוקים לפי שהוא כמו ברכה וה"ל ברכה בתחלה ובסוף עכ"ל כל הזמירות וצריך לכוין ב"ח ברכות ובכולם ביותר ויסלק כל מחשבה אחרת שהיא קלישה בין הקב"ה ושכינתיה כי כיון שמייחד צריך כוונה מיוחדת בלי מחשבה אחרת מפסקא ראש השנה שהקב"ה ושכינתיה כמלכא ומלכתא אמר בחבו את האיש הזה שרירי (זוהר ע' פקודי והוצאות היים)

ע' בסדר רב עמרם ב קידושין (' ופס כתוב' דנרכות ב סוד נ סוף ס' סרי"ף וכלל"ם כפ"ם ד' סוד נ שם ז רבינו יונ' כשם בשלוחים לחת דנרכות ד' :

עטרת זקנים

נ (א) אחר ס' התפיד ס' איזהו מקומן משום שהקנו משנה זו לפי שאין בכל אותו הפרק מהלוקת והיא משנה ברורה למשה מסיני ויש בה גם בן משל"ה תיבות ועם הקריאה הרי הוא כמנין משה לומר שהתורה ב"ע ניתנה למשה מסיני וק"ל :

נא (א) צריך ליזהר שלתתפסיק כו' • יותר חסור הוא מבין ישתבח לייצר אור (כל בו סימן ד') ומשיתחיל ב"ש יתן עיניו למטה ולא יסתכל חוץ לד' אמות עד אחר נפילה. אפיי שהוא נמר תיינוד וישתדל שיהיה לו סידור שיתפלל בו סב"ש ואילך ולא יאמר בע"פ וייחד דבריו אליו וכל שם אדני שיזכור יכוין בשם יאהדונה"י וע"י ההוא סמיר ונעלם ובשהוא צריך להפסיק בין ב"ש לישתבח יאמר אלו הפסוקים ברוך ה' לעולם אמן ואמן עד ויברך דוד ובשחוור להתחיל ממקום שפיים אומר ג"כ אלו הפסוקים לפי שהוא כמו ברכה וה"ל ברכה בתחלה ובסוף עכ"ל כל הזמירות וצריך לכוין ב"ח ברכות ובכולם ביותר ויסלק כל מחשבה אחרת שהיא קלישה בין הקב"ה ושכינתיה כי כיון שמייחד צריך כוונה מיוחדת בלי מחשבה אחרת מפסקא ראש השנה שהקב"ה ושכינתיה כמלכא ומלכתא אמר בחבו את האיש הזה שרירי (זוהר ע' פקודי והוצאות היים)

יד אפרים (בס"ו ס"ק ב) סומיות ומתן סוסה של סיוק כ"ל :

באר היטב

מט (א) הכל • תבל שם לא שנור בפי הכל שת"ג שבשור בפיו לשור • שם"ם כתב דשמיני לשניא תחריס שתור לתחתו בש"ם שם כוח שנור • תבל שכ"ח כתב לשניא תחריס ד"ה שניני שנור בפיו שנ

לדקה משומד (כתבים) : **ח** אין לשחות • ומכאי"ל משמשמש מיוסב עמ"ס סי' קי"ג ס"ג : **ט** ויברך דוד • כויכרך דוד ותמ"ל ותמכ"ה ותמ"ל כמ"ש הפוסקים ויכוין כ"ח בזה סוס פרשה ומומר (כתבי') : **תמהרי"ו** על שמגנו ביום המילה שחומר המוהל וכלות ומחלק קלח פסוקים דהא תמרי' פסק"ח דכרכות כל ס' דלא פסקיס משה כתוריימה לא פסקינן עמ"ס סי' תכ"ב ס"ג וע"ל פסשם דתמרינן בפוסק פ"ם משה תמר לעיל"ם ס' יהושלו דעכו"ם ומשה לקיים המילה שחומר המוהל וכלות ומחלק קלח פסוקים דהא תמרי' פסק"ח דכרכות כל ס' דלא פסקיס משה כתוריימה לא פסקינן עמ"ס סי' תכ"ב ס"ג וע"ל פסשם דתמרינן בפוסק פ"ם משה תמר לעיל"ם ס' יהושלו דעכו"ם ומשה לקיים

עשרת וקנים

(ב)ואין אומרים מזמור לתודה בשבת ויו"ט • ומומסיפין בהאי תשעה מזמורים ואין לומר תשעים מספרים בחול וב"ע מרברי חוזהר ב"י בסי' כ' : (ג) בעי"ב א"א מזמור לתודה • וי"א שאין אומרים ג"כ לא בע"ב ולא בם"ב (תוכחת מגחגים הלכות מ"ב ס"ח) • א שחוא שעות שאם יבנה בה"ם או יקריבו קרבנות ויהיה ס"ב לששון ולשמחה ואז לא יתענו (מהרי"ל בשי"ת סי' ר') :

נב (א) ואח"כ יקרא כל פסוקי דזמרה כו' • וזה שאינו אומר פסוקי דזמרה אחר תחפלה כל עיקר (הגחת מהרי"ל בשם לקוטי תפרים) והעיקר נראה שיכול לקרות פסוקי דזמרה אחר תחפלה בלא ברכה כיון דאומרם בלא ברכה' אינו אלא כקורא בתורה ולא כמספר שבחיו של הש"י אחר תחפלה :

נג (א) ישתבח אומר הש"ץ פעומר כדי שלא להפסיק בין ישתבח לקדיש (ח"י) פזה נהפשם המנהג שהקהל יושבי בשעת בשי"ץ שאומרי' ישתבח לפי שהתיזן מנגן בפוסף ברכת ישתבח וא"ן עומדים עד שיתחיל הקדיש עומדים גם הקהל עם הש"ץ כדי לשמוע קדיש פעומר פפי שהש"ץ ולעולם סיר אישר"ג ג"כ פעומר אבל פשום ברכה של ישתבח אין צריך לעמוד ס"ם נוהגים אנשי מעשה לעמוד כשאומרים ישתבח בין בשבת בין בחול ואפי' ביחיד וכן בל דבר שבקדושה צריך לעמוד כמ"ש בירושלמי ע"פ דבר אלהים לי אליך תפלך ויקם • ולעיל בסי' ח' נתבאר שצריך לעמוד לכל ברכת התפצות רק לברכת התנינן א"צ לעמוד :

נב (א) ומ"ש יאמר • סי' תחר מתצלם :

נג (א) אומר ש"ץ • מצמע דוקא סם"ץ יתחר לחוחו משומד תכל לא יחיד ואפן מו"ם ז"ל עשם לדבר שאין ציך לעמידה מלד למילה יפתכח עמהו תלך לפי ע"ל תחרין קדיש משומד וכ"ש יחחר סם"ץ יפתכח מיוסב לעבוד לפסוסיק כין יפתכח לקדיש אחרינו תכל לא ממצע כן כהנ"מ ממביא כ"י ו"ל המפצר כין יפתכח לילך תוך עכירם סיל כידוע ולכך נהגו לומר יפתכח משומד כמו יגיד שפרי תסור לפפסיק בפזיים ע"ל

ח אין אומרים הזמירות (ח) במרוצה כי אם בנחת :

ט י מזמור לתודה יש לאומרו בנגינה שבל השירות עתידות ליבטל חוץ ממזמור לתודה : פנה (כ) וע"ם מזמור לתודה בכפת (מ) וי"ם (סיר) תו בימי פסח אתן תודה קריבה פפח מצה חמץ

יא ולא (י) בערב פסח בי"ל סימן תפ"ם ולא (כ) בעיב"ב וע"ל סימן תל"ד וכן נהגו בפועזות תלו (מנהגים) :

וכן עם זו נתלת הנימ"ל דנוסח שלם תפיס רפיוס נהלה בתומר לעזן ממוחל ומפלת מדרש ע"ל :

נב (א) ומ"ש יאמר • סי' תחר מתצלם :

נג (א) אומר ש"ץ • מצמע דוקא סם"ץ יתחר לחוחו משומד תכל לא יחיד ואפן מו"ם ז"ל עשם לדבר שאין ציך לעמידה מלד למילה יפתכח עמהו תלך לפי ע"ל תחרין קדיש משומד וכ"ש יחחר סם"ץ יפתכח מיוסב לעבוד לפסוסיק כין יפתכח לקדיש אחרינו תכל לא ממצע כן כהנ"מ ממביא כ"י ו"ל המפצר כין יפתכח לילך תוך עכירם סיל כידוע ולכך נהגו לומר יפתכח משומד כמו יגיד שפרי תסור לפפסיק בפזיים ע"ל

ח אין אומרים הזמירות (ח) במרוצה כי אם בנחת :

ט י מזמור לתודה יש לאומרו בנגינה שבל השירות עתידות ליבטל חוץ ממזמור לתודה : פנה (כ) וע"ם מזמור לתודה בכפת (מ) וי"ם (סיר) תו בימי פסח אתן תודה קריבה פפח מצה חמץ

יא ולא (י) בערב פסח בי"ל סימן תפ"ם ולא (כ) בעיב"ב וע"ל סימן תל"ד וכן נהגו בפועזות תלו (מנהגים) :

נב דין מי ששהה לבא לב"ה עד יש שבח • ובו כ"ז סעיפים

א ח אם בא לבה"כ ומצא צבור בסוף פסוקי (א) דזמרה אומר ברוך שאמר עד מהולל בתשבחות ואחר כך תהלה לדוד עד מעתה ועד עולם הללויה ואח"כ הללו את ה' מן השמים עד לבני ישראל עם קרובו הללויה ואחר כך הללו אל בקדשו עד בתי"ח : פנה (ם) יש לו פפות יוחר **א** יאמר סודו לפ' (ב) קלפו עד ופות תפח ופלל פשם פקודם לפבלי פפי כי בפתים פיון רק פסוקים (ג) פלוקים (פנפות פיומפי ס"ח פפלל) ואח"כ ישתבח ואח"כ יוצר וק"ש וברכותיה ויתפלל עם הצבור ג ואם אין שהות כ"כ ידלג גם מזמור הללו את ה' מן השמים : פנה גם שר פין פפות לא יאמר רק ברוך שאמר ותפלה לדוד וישתבח (פרח"י וסר"י פרק פין עומדין) **ג** ואם כבר התחילו הצבור יוצר ואין שהות לומר פסוקי דזמרה אפילו בדילוג יקרא ק"ש (ר) וברכותיה עם הצבור ויתפלל עמהם (א) ואח"כ יקרא כל פסוקי דזמרה בלא ברכה שלפניהם ולא של (ה) אחריהם : פנה (א) ומכל מקום יאמר כל (ו) פברכות פתחיי"ב לנרך כעיקר (כל כו וכ"י בפם מהרי"ם) כמו פתפצר פומן מ"ו וח"ו :

נג דין מי הוא הראוי לירד לפני התיבה • ובו כ"ז סעיפים

א (א) ג אומר שליח צבור (א) ישתבח א (א) מעומד :

ב ב ג אין לומר ישתבח אלא א"כ אמר ברוך שאמר וקנת פסוקי (ב) דזמרה :

ג ג אין לברך על עטיפת ציצית בין פסוקי דזמרה (ג) לישתבח אלא בין ישתבח ליוצר (וע"ל סימן ל"ד פסיף ג') פנה פפ"ח פם לא פיה לו פלות תלה וחפסיק בציצית קודם שיתחיל ישתבח כדי שיתפר פקדש מיד תחר ישתבח ולא ישפיק (כל כו סימן ח') וכן פם יתן מעין כב"פ **ד** יתחיל (ד) פפ"ח פם ישתבח (ה) ויפתיק עד שיגיע מעין ויתפר ישתבח וקדיש (פרפי"ל) : ע"ל

וכן פם שהה יפר ישתבח עד שתחר פם יפ"ל ישתבח מיד ולא יתחיל פפ"ח עד שיגיע מעין ויתפר ישתבח וקדיש (פרפי"ל) : ע"ל

שערי תשובה

רמום יפתר • ויתן לנלל בשבת ויו"ט ולעל בפ"ת פשילת יפ"ן : (ז) ויברך דוד פבפ"ם • וכתב פרפ"ח דפוס יפתר • ויתן לנלל בשבת ויו"ט ולעל בפ"ת פשילת יפ"ן : (ז) ויברך דוד פבפ"ם • וכתב פרפ"ח דפוס

(ז) ויברך דוד • כויכרך דוד ישחוד פר פחתר לפח סוף פ' פלוסים ופר בכללו ולבפיעת נחפה פוהב בפל יפן לדקה פנפה פרפוה פפנים יפן לבפבף ופפפת יפן לדקה פפת פפרייפ דף פ"ת פ"ב • פפ"ח פתפיים פל פפנפה נפפנפו פיום פפילם פפת לפחוך פר פ"ת פ"ב • פפ"ח פתפיים פל פפנפה

באר היטב

(א) דזמרה פבפ"ם • וצ"ע כתב פבפ פ"ת פלין פילוק בזה פחפילו פר פ"ז פיוכ דעל לפחפילו ופפ"ז פפ"ח פפ"ח פפ"ח

סע"ל • ומשמע דאפי' אדם קלי וכבר כתב רמ"א בסימן נ"ח שנהגו לעמוד בפסוקי דזמרה וכמהרי"ל כתוב שמהר"י סג"ל לא היה עומד עד שסיים חזן הקדיש וכן נהגתי אני ולא נהגו כן קדים ס תפסו מעומד ומאי מעומד עד שסיים חזן יכול לעמוד בתחילת כל' כתוב שמהר"י סג"ל היה עומד עד שסיים הש"ץ ברכו וכן נהגתי אני ולא שנו הטור והש"ע לא נתכוונו שצריך לעמוד בתחילת יתהלל אלא נתכוונו שהש"ץ שצריך לעמוד לפני התיבה בתחלתו לומר ברכו יקדים עלמו בתחילת יתהלל ומיהו אפי' בשעת הטור והש"ע לא נתכוונו שצריך לעמוד בתחילת יתהלל אלא שיעמוד בתחילת ברכו שיסיים זה סלוסף של מה שאומר בתחילת בני היסמך : (ב) **מפני כבוד הצבור** • כ"כ הרמב"ם • וכ"כ דלמ"ו הם הלכות רועים למחול על כבודם אסיר דמי לקבלו אלא דהכרמ"ם לא ס"ל הכי•ודברי המחוסים דוחלי' לף להרמב"ם לא מהני מילתא דוחלי כבוד הלכור כלבור בזה הוא כבוד מרים שהתחוונו לכבד הש"י כמ"ש (ג) **אבל באקראי** כו' • כ"כ • **מבית דעת הסוס** • ל' הולב הגזל דליכר בתפיעות ומעמדות הוי כמו ס"ק קבוע ולריך שיתפלל זקנו דוקא כ"כ הרשב"ה והכלי"ם : **במוך** כתו' בשם הרא"ם בתין מעלת הס"ק תלוי בימות מעשהו הוא ממעשהו בזוזים ולריך טוב לקרב מזרע המוקים שיתמר שלום שלום לרמוך ולקריב וכ' רש"ל מ"מ אם שיעשה מרוב בודאי מיומה קודם לשתיו כי היו דומה תפלה לריך בן לריך כו' ועכ"ל • ולעד"ז מדכתב הרא"ם טוב לקרב מזרע המוקים ס"מ מים בתן עוד אחר מזרע שתיום המוקים לתשלום טוב לקרב מעמע שיש בבירם וחס"ם טוב לקרב זה שהוא לתו מיומה כדי לקרבו לאותו זרע לבסיום דרמתמל לבת בתי ותהיה תפלתו נשמעת יותר מלריך בן לריך וזה נלמד מפסוק לרמוך ולקריב כנ"ל : (ד) **לעתים ידועים**•זהו טוב קביעות לאותם

ליזהר ויעוד הקריבהו גא לפחתך וגו' : **ט מפני כבוד הציבור**• וחס כלו לכבור לממול על כבודן לתשים ס"ק בדוק ממש בשמוע מלא יתמהו מפ' לכבור מומע אחי לכבור מומלן לסור וכ"כ הב"ח עכ"ל ומכל מקום לכתחלה אין לעשות תענית משמע בסי' תקע"ב דבעי' זקן ממש דלא כדמשמע בתו' דמגילה דבתחלת זקנו סני : **י משהביא ב' שערות** • וכל שכן לכלל • ע"כ אין מדקדקין בשערות כמו שכתב סימן תס"ה סעי' ב' : **יא** סרים • ל"ל דוקא שכלתו כו שמני סרים כמ"ם סי' ג"ם ס"ם ורש"ל כ' במולין סי' מ"ם שלין זה כבוד לבוד למנות סרים : **ערבית**

דלמי' שכם מהמה לוזם כדי לנמוד כולה אין לריך לחזור לרחם עמ"ם סי' קס"ג : **ן** ש"ץ צריך כו' • עי' סי' תקע"ט עני תענית בעי' עוד דכיון כהנה וכהל לפי הענין : **ז אפי' בילדותו** • היינו אלא לעמותו לכתחלה אבל אין מעבירין ולוזו מפני זה וכשיולא עליו ס"ב אחה והוא קלא דלא פסק לחפלו יחיד יכול לעמות להעבירו (רחב"ח מ"ב סי' מ"ם) (ע"ל סכ"ם) כל שכבר הטעבירוהו ועמד לך יחיש ומיש בהסכמת הקהל ולוזים לעמותו כוי עכשיו בתחלת קבלה ולחפי' מיטוב יכולין לעמות (רחב"ח מ"ב סימן כ"ז ורב"ח סי' ע"ו) הם המוחים הם המנהיגים כוי כהלו מוחין כל הקהל הם לו במקום שים בהוכי' ויש תקע שלא לעמות בזירהם מו אין מועיל מחלת הפרנסים (ע"ל שם) לחזו שם"ך יהיה לו בנדיס לחוכיח שלא ירהה רגליו ויכעס בשם"ך לחשון ולא לחהון (רמ"א סי' מ') : **ח** מוהר להיות ש"צ • דלא מקני אין פרקו אלא מלא דוקא שהיה מועד לעשות דברים שאין מהוגנים אבל מי שכבר לידו שנעת מעשה ומתחרט ה"ז לריך גמור לכל (ר"מ מ"ז) ומה שלשון מעשה לחפילו עבר פעם אחד במיזד וכב אבי עד שיהא מועד לכך ועב"ד סי' ב' וע"ע למה כ' רמ"א דכשיר ועי' סי' ס"ג סי' ס"ח סעי' ב' ובמ"ב שם) ומה שלשון מעשה לחפילו בן כ' שנה אע"פ שאין לו זקן ממנין אותו : הגה וכן אם היה לו זקן לחפילו מעם קרינן ביה בתחלת זקנו אם הוא מבן י"ח ולמעלה : (כ"י בשם מ"ם סי"ד וב"י ס' בקורלו שומד) :

ט יא (ב) • סרים י"א שמותר למנותו אם הוא בן כ' : יש

ורש"ל בתשו' סי' כ' כתב דלא בעי כל המדות הללו אלא בח"ע ע"ם ופ' בתשו' ר"ם הלוי סי' ד' סי' ל"ה ורש"ך ח"ב סי' ק"ו ס"ק ו' סיולא שמעם בכות עריסה מהמת שלום שלום לרמוך ולקריב וכ' רש"ל מ"מ אם בדרש"ל בי' סימן קכ"ח • טוב לחזור לחתר מ"ק בן לריך כי היו דומה תפלה לריך בן לריך כו' ועכ"ל • ולעד"ז מדכתב הרא"ם טוב לקרב מזרע המוקים ס"מ מים בתן עוד אחר מזרע שתיום המוקים לתשלום דלעתים מזומנים דעת הרמב"ם טוב לקרב זה שהוא לתו מיומה כדי לקרבו לאותו זרע לבסיום דרמתמל לבת בתי ותהיה תפלתו נשמעת יותר מלריך בן לריך וזה נלמד מפסוק לרמוך ולקריב כנ"ל : (ד) **לעתים ידועים**•זהו טוב קביעות לאותם

ורש"ל בתשו' סי' כ' כתב דלא בעי כל המדות הללו אלא בח"ע ע"ם ופ' בתשו' ר"ם הלוי סי' ד' סי' ל"ה ורש"ך ח"ב סי' ק"ו ס"ק ו' סיולא שמעם בכות עריסה מהמת שלום שלום לרמוך ולקריב וכ' רש"ל מ"מ אם בדרש"ל בי' סימן קכ"ח • טוב לחזור לחתר מ"ק בן לריך כי היו דומה תפלה לריך בן לריך כו' ועכ"ל • ולעד"ז מדכתב הרא"ם טוב לקרב מזרע המוקים ס"מ מים בתן עוד אחר מזרע שתיום המוקים לתשלום דלעתים מזומנים דעת הרמב"ם טוב לקרב זה שהוא לתו מיומה כדי לקרבו לאותו זרע לבסיום דרמתמל לבת בתי ותהיה תפלתו נשמעת יותר מלריך בן לריך וזה נלמד מפסוק לרמוך ולקריב כנ"ל : (ד) **לעתים ידועים**•זהו טוב קביעות לאותם

והרשב"א והר"ן ותוס' כוף פרק לולב הגזל ולא כתוס' פס"ק דחולין דמשמע דמדבריהם דשרי : (ה) אבל באקראי משהביא שתי שערות כו' • ואם הוא בן י"ג שנים ויום אחד יכול להתפלל באקראי בלא ברוקה אחר השערות דסמכינן ארוב שיש להם שערות (מהרי"ט) וי"א שלא ירד לפני התיבה בר"ח ובי"כ או בעת צרה ח"ו כ"א אדם מובלב (א"ז) אדם שפגע בו סדר"ד שנפלו זרועותיו ראוי וראוי הוא להיות ש"ץ שהקב"ה חפץ להשתמש בכלים שבורים דכתיב לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה (של"ה) ולא נפסל הש"ץ בטומין יהיה איזו שיהיה אלא בשנים • (מהרש"ל בשם מהר"ם) ולא נפסלו בטומין אלא כהנים :

יד אפרים נג (בשם ר"ם או') ול"ל שגם סעות וסל"ם לא יתפוללו כו' רבים מתפללים כוה שכרי זכריו ומה מידם כוה וגם ס"ם לעמוד לפני מהיכם בתחלתו כו' מיהם בתחלתו אין לו מוקן ול"ל שים כאן ס"ם וכל"ל שגם"ן שלריך לעמוד לפני מהיכם בתחלתו כתחילת יתהלל ויתמר גם זה בעמידה כו' ומיהם כוה הלכה"פ כל מיקר דין זה לא כתו לומר שגם"ן יתמר ואמנם דגם מלגא דשבישתי כוה רק לא לשמיעתו דהיו לריכין לומר משומר ואל"כ טיס נלשם לכתחלה דעמידה כוה מנד מהיכם ושגגת עלמו • ותמנם כ"ח דנהיק לומר שם"ם שלריך לומר משומר כוה מעמם מקדים שתחיל ומנד לא מקדים לא מקדים לא מקדים

יב ערבית בט"ש: דהא לילו מוקיא סרכים י"ח דהיה לן מזמירין התפלה לתוחה השתים ושטוח שתין בכלל זה הם ממוכו הקפל סרכים הוא מוקן רק שלומר קדים וברכו: **יג** אין לו י"ג: ס' דמדיוקתו מתפללין ערבית מבע"י: ומוח לא נקנם בשמת י"ד עד תחילה ליל שבת שמוח יום שמוכר כו לחבל הם מתפללים ערבית בלילה מוחר לשבור לפני התיבה: ומ"ל דלמרי לתוחה השתים ושטוח שתין בכלל זה הם ממוכו הקפל סרכים הוא מוקן רק שלומר קדים וברכו: **יג** אין לו י"ג: ס' דמדיוקתו מתפללין ערבית מבע"י: ומוח לא נקנם בשמת י"ד עד תחילה ליל שבת שמוח יום שמוכר כו לחבל הם מתפללים ערבית בלילה מוחר לשבור לפני התיבה: ומ"ל דלמרי

עשרת הקנים

(ז) יש ללמוד זכות על מקומות שנוהגים שהקנים יורדין לפני התיבה להתפלל ערבית במוצאי שבתות: ומנהג זה נכון לפני המיבה ומקומות אלא נכון לנקון לשבור לפני התיבה מפני שמבטל ערבית מחר ויגיעת כוחו ומ"מ ל"נ: (ח) שלא יקרא בתורה: (ט) שבגדים צבועים: לפי המעשה לף בלבנים לא ישבור: לכתוב מתפלל לפני התיבה אלא אם כן שהוא מ"ב ס"ק ל"ג: (י) שבבר הסבים עליו: נהלף דתם מקבלוהו לזמן ונשלם הזמן לא מקרי הסבים עליו אלא כשעבירו הוא קבלה מדעה וכתילו לא היה שם שם מדיין: (יא) קודם שהחשכים: כתב שם מהר"ם שדוקא מבשמות מרוקח שם הקפל וגם הוא מקבל שם הסכים עליו אלא כשעבירו הוא קבלה מדעה מחתו שם"ך ס"ל שפירוש שהוא יולא גם אם שלוני שומתו שהפלה ושכן נהגו קדמונים וכבר ים מנהג ברוב הקהלות בעיון קבלת שם"ך שהוא על פי רוב פוסקי הזמן לו קבילתי שדה ואין השתר יכולים לעמוה: (יב) מתחילה: שנה ודוקא בימים לאותו יוחד שעשה הנון על פי פוסקי שיעור לחבל מכי אין סיוחד יכול לחתות בשם ס"ג (מהרי"ל סי' ס') ואם הוא שוכח יכול לעמוה כו **כב** (יא) קודם שהחשכים (כב) עליו (מהר"ם מחדוקה שימן ק"ד ומהר"ק שורש ס"ד) ומי שהוא שוכח לב"ש לא יעלה לספר מורה בקהילה פתוכחה • (תור זהב):

אם

שערי תשובה

סי' ס': (מו) עוסק שבת"ש וב' בחשוכת שחבל סי' ס"ו נזקן בקלו נמוך וחלש ומתרגל בחפלה יכולים לדחותו וע' בחשוכת הכ"ח סם שמזכרים בשבת"ק בעומס שמבטנים כי' ובסימן ל"ד ע"ם ס"ם ב"ח בשפלית יפב"ן ח"ת סי' ע"ם וח"ם סי' ס"ו • ומדברי סמ"ו נרחק דחק בחשלת דבריו קלי על ימים מרוקים • מ"מ מבשמים שכתב ים לסמוכו חק בשאר ישות שבשם חם ים מחר שרחתי והגון למוסרי-ובשלילת יפב"ן ומור וקלישם כתב שהוא שהול-ובבר"י ומח"כ השלה לשלמה דבשאר ישות שבשם יכול לסיות בין מחחר שבן דעת הרשב"ם ובהר"ם ובשאר מפרשים ומרן-לחר ימים מרוקים ים לחוש לדברי הסו"י ובין בחבל שבחרם ס"ק כ' דה"ם חרם בשם הרשב"ם ובבר"י כתב בשכ"ע נ"ב שבין בחבל"ח ס"י כ' קי"ל ונרחק לשבון ימים מרוקים דיכו בשומת חם"ם שחשבר לחלן קלת ונומר דשבור ומיכו שומת סרי הוא בכל חדם • מ"מ נרחק לשחמיך בימים מרוקים וב"ש לעיל ס"ק ח' ונם שים קלת בלבול בחבלה סי' בשיטו שומת שהו לין לו ידיעה בחלה ולא בשוף מה שחבלל מסוק שבשבת חלוקים שם בחלת שפרק חו בין שפרקים-ובבל מי שבשבת רק שחבלל חלמי חום שבשבת כדרך חזקיים שבשבת חלוק קלת שבשבת ומ"מ שומעים ויודקים מלד שהרשב"ם שם בשר שבשבת מדיון שובדים בשיטו לית לן בה: (בא) שבשב"ם שכתב שחמיר חלו בשחלת שבשבת שם בשר לבחוב חבלון • וב"ל שבוא שלוחה במדבדו ועי"ל סימן ל"ם וס' בר"י בי"ד סימן רס"ח ובבדבי הם"ך שם ובשפר לשבון לייון (שחיבר קדום ס' בשל שם"ח) כתב לשבון דיבא דשפלת לישו חלה בירושה דלא יבא שחמר שבישו שבח שבשבת שבשבת ובשבת שבשבת ובשבת שבשבת וב

(יב) **מי שירצה** הקהל כו' · סמחפלות במקום תעדיפ תקנו ולון לחזו שיהיה לומד בלא דפתח : (יג) **ש"צ בשבר** וכו' · כי לח מסר יותר בתפלתו בסביל סבירתו : (יד) **חצי לפי ממון** · כי יש סברא לומר שבעני לריך לחזן כמו העשיר ויש לפעמים שהעשירים נותנין יותר ממון לחזן שקולו ערב יותר על כן עשו שכרם זהה : (טו) **דודאי נכתב לשמו** · פ' נכתב ב"ש ולח נכם התפללות כ"ם להדיח במהרי"ל ס' ר"ם ות"ל בסדורים שבדפוסים לין מילוק בזה :

נד (א) **זו לפניהם כו'** · כב"י ומלחן יחמחר לך שם"ל יחמחם חלה מי שחמר בריך שחמר : (ב) **אחר מלך מהולל** · פ' חמר שסיים בימחם בח"י תמ"ם חל מלך גדול בתפלות לח יעמד סוס חדם לחזן דחמחי לח כי סיום סברכם עד שחמר נ"ל חל הסודות כי עד מי סעולמים :

תוספיס

כב ג **אם אחד רוצה לומר תפלה** כג בשביל (כד) **אבינו ואחד רוצה לומר בשביל אחר** (יב) **כד מי שירצה** (בה) **הקהל שיאמר התפלה הוא יאמר :**

כב (יג) ד **שליח צבור בה בשבר** (כו) **עדיף שפי מבנדבה :** הגה ולין לחדם להתפלל **כו** בלח לחזן (כו) סקהל וכל מי שמתפלל כחוקה ודרך תלמות לין עושין ממן מחר ברכותיו (בימיון זאב סי' קס"ג ותנודה פרק בילד מברכין) :

כג כז ה **שכר ש"ץ פורעים מקופת הקהל אע"פ שהש"ץ מוציא הרל בעשיר מ"מ אין יד העני משגת בעשיר :** הגה וי"ח שנוהגין (יד) חני לפי ממון וחני לפי הטפוחת וכן הוא מנהג (בה) סקלקוט (מהרי"ם שחמות סימן מ"ב) :

כד ו **צבור שצריכין לשכור רב ושליח צבור ואין בידם כדי שכר שניהם אם הוא רב מובהק וגדול בתורה ובקי בהוראה הוא** (כה) **קודם ואם לאו שליח צבור קודם :**

כה ז **אין מסלקין הזן מאומנתו אא"כ בה נמצא בו** (ל) **פיסול :** הגה וחין מסלקין לותו מפוס (לא) ריטין בשעמת כגון בינ שניו · שם **כט** מיהם עם (לב) ז כיוצ בזה חבל חם נמלו עליו בדים כו' · וכיוצ בזה (לג) מעבירין לותו · וכלים לגבי בסות סיום בזה חבל חם נמלו עליו בדים כו' · וכיוצ בזה (לד) סלחין לגבי בסות סיום בזה חבל חם נמלו עליו בדים כו' · וכיוצ בזה (לה) מעבירין לותו · וכ"ז בסעבר סיו לו מחמת **לא** (לה) נמיהי חבק ממחין בידו חלח לגבי בסות כן וחם חינו מועל מעבירין לותו (כל כו דף קיב ע"ב) וכ"ז בחזקין ודוחק למחות, כגו לם ישו לפרקים לף על פי **לב** שלין קול כגו (לו) ברב בקולו סם ממלח מקומו בשבר דבריס כגו קודם לכל חדם **לג** ולין לגבור יכולין למחות (תשובת רשב"ל סימן ס) :

כו ח **קהל שנהגו למנות אנשים על צרכי הצבור לזמן ובהגיע הזמן יצאו אלו ויכנסו אחרים תחתיהם בין להן בין לקופה של צדקה בין לשאר מנויים הצריכין לצבור בין שנוטלין עליהם שכר בין שאינם נוטלים אפילו לא קבעו להם זמן סתמן בפירושן מאחר שנהגו כך :** הגה יש מי שכתב דבלים לבור יסלקו מחוך ספר המיוחד לגבור (טו) דודמי נכתב (לו) לשמו (מהרי"ל בסם רוקח) :

נד דינים השייכים לישתבח וכו' ג' סעיפים

א (א) **ט ישתבח** אינה פותחת בברוך לפי שהיא סמוכה לברוך שאמר ששתיהן נתקנו **על פסוקי דזמרה** (א) **זו לפניהם זו לאחריהם :**

ב י **אין לעונות אמן א'** (ב) **אחר מלך מהולל** (א) **בתשבחות אלא אחר חי העולמים ששם הוא סיום הברכה :**

ג יא **המספר בין ישתבח** (ב) **ליוצר עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה** יב **ויש מי שאומר שלצרכי צבור או לפסוק צדקה למי שבא להתפרנס מן הצדקה מותר להפסיק :**

הגה ומיהו נהפסק מה שנהגו בהרבה מקומות לנהוג להם לקבול בכפ"ב בישבה לו דין · שחמת ליולר דבל זה מיקרי לעולך מעום ולמחר כך בשחרית לחפלל יחמר הש"ץ **ג** מקלת פסוקי (ג) דזמרה ויחמר קדיש לליכם כי לשולם חין לומרים קדיש בלא תפלה

סהבינים מתמנים סהם כחכמות וכלל נדול חמרו בכל סמינויים שבבן קודם ותחי' בכ"נ חסי' ים לחמרים נדולים ממנו טל"ל הרמב"ח סי' ס' וכ"ה בספרי בכל המינין בימין קודמין וכ"כ בכ"ה ורבב"ם כי"ד סי' ס"ח כ' דבהכח סממנה לברכין תורה לח נדין לח לחמרי כך ע"ם ע"ל ובכ' ים מ"כ ס"ם דכל המינין בימין קודמין רק מכלל הגשיח ולילך נהגו בכיסם קודמין ע' פ' ע"נ דכחוכות :

נד א אחר מלך מהולל בתשבחות · כ"ם מוסחתו ביחבחה לכל מלך נדול בתבבחות : **ב המספר בו'** · ובכחבים כתוב לומר בעשבת ימי הסתובה מזמור ממעמקים קלחתיך ס' בין יחבחה ליולר וע"ש : **ג מקצת פסוקים** · ומה לח חמר פסוקים לח יחמר קדיש רק יחחל בלבו ולבסוף על שמע לח יחמר קדיש חם לח יחמר פסוקים שלפניהם חם לח חמר גמר התפלה (ד"מ כל כו) ו"ל שלבן נהגו לומר פרישת שמע חמר גמר תפלה שמוסב פרשה בלבד כדי שיהמר הקדיש על תפלה שמוסב עפרה לבל חמר כך לין שייך לומר קדיש · **ועתה** מדפיס מקובץ בחו שפוכסין שמע חמר קדיש בחבלו ולומרים שיח קדיש ולינו נכון דמה ענין לומר שי קדישים שמוכיס בו לוה וכ"מ שלבון סימן קל"ג שבחב בכלו חמר קדיש בחרל לחמעמד לומרים רק בלבו בלח קדיש ובכ"ם יש ללמד שיחמרו מקלת פסוקים בין שי קדישים : **כתב** כ"ם דף ס"ם ע"ד בעין קדיש דרבנן כתב הרמב"ם סוף פרקי חבות ח"ח חותו כ"ח ול' בחבנדם ים לנבול בו שיהבול בפרקי חבות וכן בכל יום ולספרי דברי חבמים נלמדין בהם בל' משנה ובל' בבלי ובל' ירושלמי ובל' מדרש ובל' הלבות ובל' הנדות בדי שיהו בקיאין בכל התורה בולה ולכן לומרים בל' ארמי שהוא ל' משנה ותלמוד

ס' סדר ומזמור פסוק כאחר כך' ל"ת כפ סרמ"ב ס' נדברים כ"פ ומגיעים כ"פ ומגיעים כ"ג ג' וכיוצאי מענים כ"ג ג' וכיוצאי ומכח"פ כך"פ וכרח"פ סם כאמיגה ס' ר"ן ס' ס' תבו' סרכ"ח ו' פוס כפ כ"ם כפרכות כיום זף פ"ת כפם רב מלי וכרו"ם ז' סם כפוסמת ס' כ"ב וכ"י וכמדבר כפם רמני"פ ומנפת מוי' כפ"ג מס' סרכות ומס"ג כפם כ"י וכ' יוום וכמי' סרכ"ג ומכם סרמכ"ד וכפם נאמן וכמכ"ד כפ"ח מס"פ ס סרדכי סם י כ"י מפסיק דמזם פ"ו כ סם מגמ' וכיוצאם פ"ת :

עטרת זקנים

נה (א) אומרים קדיש כו' • ואין אומתין בשבעה קרוביו בכל יום ע"ש שבע ביום הלולתיך (שבולי לקט) והיינו א' אחר שפוקי דזמרה אחר ישתבח ב' אחר תפלת י"ח ברכות ג' אחר סדר קדושה ד' אחר עלינו ה' אחר אשרי בסנהדרין ו' אחר תפלת מנחה ז' אחר ק"ש של ערבית קודם תפלת י"ח וקדיש שאומרים אחר תפלת ע"ב ביה אינו בכלל משום שהוא רשות ס"ם אומרים תתקבל אח"כ אחר תפלת י"ח רק בשחרית א"א תתקבל עד אחר סדר קדושה דבחר תפלת נעילה אמנם בשיש מוסף אומרים קדיש שלם מיד אחר תפלה שחרית • בכל מקום שא"צ לומר הש"ץ תתקבל שפני שלא אמרו תפלת י"ח אינו משלים נ"כ הקדיש ואינו אומר רק יתגדל ויתברך (סמדרש"י) : לכתחלה צריך לחזור אחר ששה שלא שמעו קדיש וברכו ובדיעבד דהיינו שאינם נמצאי ששה אומרים אפילו בשביל אחד שלא שמע (ב) ואם יצאו לאחר שהתחיל בקול רם ומסה ולכך פסק כ"ע שיש למנן לומר קדיש כו' • דהיינו וכא לעיון וקדיש שלאחריו ותפלת ערבית לכן אם התחילו והוא רחום ביו"ד ויצאו מקצתן נוטרים עד יראו עינינו ואומרים ג"כ קדיש כי הוא שייך לק"ש וכרכותיה ותפלת ערבית בלחש כי אין צריך עשרה לתפלה בלחש אבל אין אומרים קדיש שלאחר תפלה י"ח אלא בעשרה ובקלישבח אף אם פתח בי"ד ויצאו מקצתן אפ"ה לא אמרינן קדיש יחוס שלאחריו אחרים תפלה בעשרה • וכן הדין בתחלים ושיר היחוד אם נמה אותן בלא עשרה שאין אומרים קדיש אפי' בעשרה או אפילו אם היו בתחלים ושיר היחוד עשרה לא היו עשרה שאין אומרים וחכי נהוג (ל"ת) כמו כן ראיתי נוהגין באיזה מקומות אם אומרים תהלים בלא עשרה שמשייר מזמור אחד לאומרו אחר שבאו "והשתם ג"ל ולא אליס קדיש התוא מורבנן לאומרו אף בעשרה וכן נהגו להקל בשעת הדחק וי"א אפי' בשעת הדחק אין להקל (סמדרש"י) אם לא שנותן לקפן ס"ת בידו אבל הושבים שלנו לא מצטרפין בין לתפלה ובין לברכ"ם :

נה (א) אומרים קדיש • פי' אחר פסוקי דזמרה וכפי' י' שכל דבר שבקדושה בעי עשרה וקדושה וברכו ת"ח לומו בפחות משערה שלתפני ועקדתי בתוך כ"י וילפי' בג"ש מהתוך הוך ממרגלים די' ונקלתו עדה ועשם הקדישים שלומרים ת' אחר תפלת י"ח אחר תפלת קדיש שלם בש"ע ת' אחר קדיש התורה כי היה מלוס בש"ע ות' אחר קדיש התורה כי היה מלוס בש"ע ות' אחר קדיש סדר קדושה ושם לומר אחר תתקבל ע"ם כ' רמ"י שלאומרים אחר תתקבל ת"ח גם אחר תפלת י"ח ולפי' כלל הוא שכל דיומי הסליחות בתחנונים לומרים אחר תתקבל אחר הסליחות דגם בשם יש בקשה דבעי כמו כ"ת וקדיש אחר תפלת מוסף לו מנהג ולא אחר ג' פלגי אבל בשבת שלומרים בתורה קדיש אחר ג' פלגי לומר מז' קדישים ש"ם שבע ביום הלולתיך ומ"ם קדיש בערבי בין סיום ברכות ק"ם לתפלת י"ח לפי תפלת ערבית רשות ויש שהולכים מב"ה קודם שיסמעו י"ח ולא יסמעו קדיש שבתורה : (ב) אבל אין קורין בתורה • פי' אם הוציא ספר סיום כיום הכיפורים : (ג) לא שייך לק"ש וברכותיה • סידום ומ"ם אם התחילו ערבית כי' ונלכו מקצתן יגמור קדיש שקודם התפלה וגם שהקדיש שייך לברכת ק"ם אבל לו יתמנו קדיש אחר תפלה י"ח לפי שהתפלה סיום מכוד לברכות של ק"ש : **מיתוך** דברי הפוסקים שכתבו ולתומרים קדיש וח"ת לומו בשמות מי' משמע דפסוקי דזמרה אין צריך י' דלפי' אם לומרין כימדות כל שים י' בשעת אמירת הקדיש ד' בכך וכ"מ מת"ם רמ"ח בסי' נ"ג ס"ג שאם אין מנין בכ"ב יאמרו הש"ץ קדיש ד'

מגין שמומרים מ"מ קדים כשיבואו מגין ומסיר עבדי כ"ל: (ד) או שהוא ישן. כ"ג כתוב שמכאי"י כי לב רבו של כל"י המלית דין זה וליף ליה מהך דיומא דהכא דלמיו יכול להתפלל עמהם ואע"פ שלפרש עמהם בריומא דאע"פ שהוא מתפלל בעיניהם שם שליבור יכול לעמוד ולתוך ושומע כעונה כמ"ש ס' ק"ד ס"ו מ"א כ"ז כ"ג וכ"י סביא טוד בשם אחוד בשם מהרי"ל דלא מתוך שלמד דמלפרש טין עמהם כיון דלמיד שמע כעונה מ"מ לא לפרש עמהם כיון שהוא מפסיק בריש"ל ומ"מ ואם יש שהוא מפסיק בעונה כמ"ש ס'

ומדסתמו הפוסקים דבריהם משמע דס"ל בפ"ב כיון שמלאה פיו משם כלל מגיל מלמרק וכמ"ש סימן קפ"ה ס"ב: יג אינם מצטרפין. דכתי לה נפלגה במילואה: יד מצטרפין. ותע"ב דכתב בי"ד סי' רמ"ב בס"ח בהגה דלכות בס"א ס"ח ס"ב כתב דכל שהוא כמי שמלאה היא לענין זה שמלטרפין כיון שתמשים בס"ב היא ועוד כיון שהולין הלו תה הלו מלטרפין (רמב"ם פ"ג סימן ל"ז) וביין סימן קפ"ה: טז הציו לפי ממון. המעיין בס"מ יראה שם"ם הוא דזה פורעין בשוה שכל תמד ממויב להשמיד תיש במקומו ומה תין דבים ביטוב תלת ת' מז שוכרין פנים ופורעין תיין לפי ממון והלין לפי נשמות כי השמיים יכולין ללכת עניר הפסוקה והשמיים תין יכולים להניח ביתם ולכוסם ע"ם וכ"כ רמ"א בסדיה בתשובה ס"ם. וכתב מהרי"ל בתשובה סימן קי"ד תם הוא תמם שלימו רשלי לבוא במדינה פעור תפי' הניע ובוקא תם הוא תמם מתם בתל ת' מ"א ורוצים לצאת ב' ישביהו מובא ממון תו משניב' לה יוכל לבוא לה ליענין יפסידו תביניו תלקח ולכ זה לענין תפלה ומן המעכבין עליהם הולוב ולריכים לו להפלים ממין ונם הוא לריך כמ"ש מהכ"מ בתשובה ללו כל כמיעים לספרים עלמו מהן תכל תתרוב לה דמי לכל תני וכו' שמ"ם סימן תרנ"ם: יז לא היו כופין. כתב מעגלי לרק תסיב מהרי"ל על יקוביים תלריכים לשבור מין ומן ויש סביבות שהנילין לבוא נ"כ שם שם כני ביתם ח"ל ליתן כלום לשיבוד דלי בעי יכבו במקומן לו יכלו לעיר לחמת שכ"ל:

נו א יש לבוין. כתב ב"ח מדתיבעי' לה בעמ' טהו משסיק לומר יש"ר ולילו למודים ולקדושה משמע לה דלא משסיק ב"מ דים מלוס עד בשניים לים"כ מקדושה ומודים וכ"כ מהכ"ר יוסף סימן ט' ומ"ש ע"ל דתם ים כני כתי כשנים לפניו כתחד מניעים לקדושה וכו' לקדש שתחר יש"ר ויבן ויעשה קדושה כי שם יסמע נ"כ קדיש שתחר התשבה: **ב** ולא יפסיק. כתב הב"ד בנליון ח"ל כ"כ בד"מ וכ"ח ע"ש דבסדר לוכ תגלו תגלו ליתא בסדליה לית לן בה ועיין בתוספות שם ע"ל. וה"ל בעמ"ה שמר רבא לא לימא תימא יש"כ והכי מכרך תלת ים"כ מברך בהדדי. כי ספרת שמר תידי ותידי לאוקי מילתא סיא ולית לן בה עכ"ל. וה"ל בא"ח ס"ג דברכות לא יפסיק בין שמיה לתיבה דבים בין דבה למברך לית לן בה ע"ל. וס"ל להרמ"ה הבא"ח ס"ל כפ. להמון הסיפ שהנו מתפללין ביחיד ספה נדול שבעולם ספה הוא מלוי יום ולעתיד תתמלא תיבה. ומברך הוא דיכול בפ"ע. ומזה למד הרמ"ה דלפי' ר"י דס"ל הוא ענד הנמלא בשמלת להב"ח ה"ל דס"ל דוקא בין דבה למברך שמר הב ספרת לית לן בה שום שבדול מברך וכו' ח"ם חף בין דבה למברך תין לספסיק. וע"ע דח"כ הוא ענד הנמלא בשמלת להב"ח ה"ל דס"ל דוקא בין דבה למברך שמר הב ספרת לית לן בה כיון שבא"ם תימ דבור מ' אבל בין שמים לדבה תסור לספסיק אבל לפרי"ו תין מילוק בין ספסק שמים לדבה למברך דבאמיתם רשלי לספסיק. ומלשה לי דס"ל להרמ"ה כיון דקי"ל בח"ם סימן קפ"ב ס"ב דבא"ם לכתפלה יש לקרות בנשמיה תחת עיין שם ובפירוש סדר תלילה סעיף ס"ח לכן נם כתן תין לספסיק לכתפלה ודי אע"ג לתומרו בנשמיה תחת כ"ל לדתוק לדשת רמ"ח. לפירוש רש"י יתמר שמים בלא מסיק ס"ח (ד"מ מדושי תטוסה ב"ח) מבדך בקמ"ן תחת הבית ושתח תחת הר' · לשלם בקמ"ן תחת הטין (של"ה) ולשלמי בוי"ו (ב"י): **ג** בקול רם. אבל לא יתן קולות גדולות שיתלולו עליו בני תדם וינעום לסם תשל"ה יוסה): **ד** ויש לעמוד. כ"כ הנמ"ג בשם סיטולמי ובד"מ כתב שמסתי"ל לא היה קם אך כל קדיש מחסשו מטומד כמן תמר כלל היה שמר שומד

כל"ל: (ח) בטלה לגבי בה"ב · וע' בי"ד סי' רמ"ב סי"ם לענין שמיד לפני ס"ת מקרי הפימה רטוח תחלה: (ו) הציו לפי ממון · היה סברת דבכל ענין מלטרף ב"ם כמו עכיר"ם לגבות לפי נפשות ויש סברה לפי ממון שלא יתלרכו ללות מבהיסים ולעוכר ממונם וחוכותיהם ע"ב עפי פשרה כזה:

נו (א) **בעניית הקדיש** · כמוד מכיה ב': טעמים על תמיהת הקדיש בלשון תרנום · שלחד שלא יתקנלו המלאכים בני שלומרים שבח נדול כזה בשמיים רבים מורה של שם יה רבים שהשם יתים מלא לעתיד · ושפם מחר שביבו לומו שמי החדן שבשבח ניתקן ושם היה לשנים לשון תרמיה · וכ' ונפ"ו יהיה בשמומו שמים רבים תרנום של שמו הנדול שב"ל · ל"ל שלפירוש הרחשון ל"ש לומר בשמומו דתל"ב לא היה קלוס כ"ב · וכתוב בתוספות ס"ק דברכות וה"ל שמו הנדול מבורך מהלן מעמש בי"ל יש שמים בלא מסיק ס"ש דהוה משמע שמומרים בשביק ס"ש תוספ' כפי' בהרשון דהיינו תרנום של שם יה וכהומרים בלי מסיק ס"ש תוספ' כפי' שמי הנדול וכן שיקר דהה מסיק ב"י שמה שבתבו שלריך ביב"ר כ"ה תוהיות וכ"ו בחיבת שמה מסר יו"ר כי כן הוא בדפוסים ישנים ומדויקים ובמ"ש בשם

עומד עד לתר תיכ"ח וכ"כ בכוונות ובכתבים שכן נהג האר"י ולמר דס"ס הוא בירושלמי ע"ש · ומיהו נ"ל דמ"ש הוא בירושלמי היינו שמביא שמחלוקת קטנה כי דבר ס' תליך ובחמת לא כתיב כך רק ויקם מעל הכסא ממשמע שמעלמו קם · וכבר תירץ זה כיוצא בלא פ"ש מדקם ס"מ שלהו לשמוע ע"ש · ועוד הפי' קם מעלמו יש לנו ללמוד ק"ו ומה הוא שהיה עומד גלוים קם לדבר כסה ק"ו תלמו שמו וכמדומה שכבי לו' במדרש לכן לזן לסקל:

ה עוגה עמהם · פי' מתחיל יהא שמיה וכו' דשבח בלתי נפסיק הוא (עם כהנהות) וג"ל דאם יכול לכוין דעתו שידע לשמוח על הקדיש לומר גם אתן כמ"ש סי' קכ"ה: ו וכשמתחילי כלו' קודם שהתחיל דבשעה שלומר אתן יתגדל לריך לשמוע ולשתוק כדי שידע מהו לומר וכמ"ש רס"ק וגם שידע תח"כ על מה עומה אתן: ז ועתה יגדל · והאר"י ל"ה היה רולה שיתחילו וכמעט היה מנמנם ולומר שלומר מדברי התיקונים (הכוונות) ולכן לזן נלומכו כן יתחבה ליולר לו כן נחלוקה לתפלה וכבל מקום שתסור להפסיק (ש"ת וב"מ סי' רל"ו בשם רס"ג) ובחמו' כתב רש"ל שלומרים לחתו כן יתחבה ליולר: ח ולא יפסיק · ז"ל ד"מ כתב ח"ו ·"ל דקודשה ולמה בתחמתת ולתי"כ לריך הוא לעולם מכל ברכתה וכו' לבל המפסיק אלל לריך הוא ולתי"כ מתחיל לעולם עומה הוא ע"ל · ומ"ש מוכיח קלת לומר בקול לא עם אתן לריך הוא לעולם כדי שידע אתן ומ"ש לא יפסיק שיהא עוסק בתורה ואפי' בדברים המותרים כמו בסוכה ד' כ"ו ע"ב ובמ"ק ד' ט' ע"ב ובכ"מ:

נגבה"כ וכומה הקבל עוגן קדיש ה עוגה שמהם הע"י שלא שמע צלור שמלור יתגדל וכו' (בכוכות חבדים במדרלי הכרכות) וגם הם"ג לריך לומר יהא שמיה רבה ו (ב) ובמתחיל יתגדל יש לומר ז ועתה יגדל גם (ה) כח ולומר זכור רחמיך וגו':

ב ט כשלישה צבור אומר יתברך כל העם עונין אמן וכן כשאומר ברוך הוא וכן כשאומר ואמרו אמן: ולא נהגו לומר אתן אחר (ו) יתברך ולא אחר ברוך הוא (ג) דן ולא יפסיק בין ברוך הוא (ז) לשלא אבל ברכתה וכו':

ג י העוגים עד לעלמי עלמיא בלבד טועים הם כי אסור להפריד בין ט עלמיא ליתברך:

ד יא כשאומר החזן יתגדל כורע וכן ביהא שמיה רבה וכן ביתברך וכן בברוך הוא וכן באמן:

ה יב לאחר שפיים הקדיש פוסע ג' פסיעות יג ואח"כ אומר עושה שלום וכו':

נז דין ברכו ועניתו · ובו ב' סעיפים

א יד אומר שליח צבור ברכו את ה' המבורך א (א) ועונים אחריו ברוך ה' המבורך לעולם ועד

ב (ב) טו וחזור ש"צ ואומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד: (ומכאן מסיים מ"ע מתרין בברכו) (א) ומקבל עומדים יתברך ויתפאר וכו' ג בעוד שהוא (ג) מתרין בברכו (שור):

ב טז מקום שנהגו לצעוק על הבריחם בין קדיש וברכו ליוצר אור או לדבר בצרכי רבים טועים הם (ועיין לעיל סוף סימן נד):

בשבת לעילא מכל ומפסיקין בין מכל לברכתה: ט עלמיא ליתברך · משמע בכ"י דל"ל כל הנוסח עד יתברך עד דלמילן בעלמא ל"ח תיבות וכ"כ בשל"ה · וב"י מבהג קדמונים שיקר שהיו אומרים עד יתברך בלבד דהה כתב הכ"י רס"ו קס"ח בשם הכלח"ם דלריך לשתוק ולכוון כשאומר אתן קדיש ולתן לומר עמו דהם קי"ל שומע כעונה · ובפרט כשאתן לומר בשאילות יעריך הוא למהר יותר לפיים קודם אתן כמ"ש בסי' נ"ל והשאילות מבטל הכוונה לכן מוטב לשמוע משם"ק · כתוב בשל"ה לומר ויתברך כוי"ו אחל מבטנו לומר בלא ו"ו וכ"מ בב"י וכתבתיב:

נז א ועונין אחריו · ל"ל דאם ס"ל לומר בלחש ולא שמע ממנו בלכו רק שמע הקבל טועים לומר אחריהם אתן כמ"ש סי' קל"ט ס"ו בכג"ם:

ב טז וחזור ש"ץ ואומר · וכתוב בתגודה אם אין שם עשרה בלא אם לא עבד עמהם לא יאל ידי מוכחו: ג בעוד שהוא מארין · דוקא בשעת הניגון אבל בשאר אתן יאמר כלום (בגה' י"ל ולבוש) ושמ"ש סי' ס"ו ובסי' קכ"ח:

ויש מקילין בתפלת ערבית שהיא רשות (רשב"א):

נז (א) וחקהל אומרים יתברך וישתבח בעוד שהוא מארין בברכו ושוב הוא שתקהל יאמרו כן בעת שמארין תחזן הניגון על אות א' וע"ב אם אינו מאריך בברכו אך מתוך האותיות והתלות מוסב שישתוק ויכוין ויאזין מה שאומר הש"ץ (מהרי"ו) ס"ם לא יאמר תפסוק את ה' אלהיך תיכא (מהרש"ל בש"ת סי' ס"ר) וחזור הש"ץ ואומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד וכן אמן יהא שמיה רבה ירוך ה"ש"ץ לחזור ולומר:

באר היטב

ערבית בל בגם יש לעמוד: (ה) כח · ופמ"ו ז"ל לם היה רולה לאומרו בכשעם היה מנמנם ואומר בפיט מפיקיונים · ובשב סי"ם וכן לזן לאומרו בין לשתבח ליוצר אלו בין בפיום בשאר בתיבים בפסוקים ובכ"א ס"ב סתון מוכר ואומר אתן יכ"ר קס שכבר אתר ואתרו אתן · תשובת דרכי נועם אתן ס"ם סי' י"ח · ועיין בשובות אתן שמועתו סי' ס' · אבל בשיורי כנס"ג כתב דלאו שפיר עביד אלא דבלי אומר בשבת אתן יכ"ר ולא אתן יש"ר דהיו בעיום אתן כי' בשבת · עיין סתון ס"ם בפיף י"ב בשבת · ועיין סתון ס"ם סימן ס"ו (ו) יתברך · וכבוונות תביב ס' תמנים לתיכף לפיות בקדיש וכ"כ סיד תסרין: (ז) לעילא · בכך מ"ו שתמתי רבים מוטים בשבת בשבת אומר בדיך הוא · פיומם גם הם מיטות אלו בדיך הוא לעילא · וחב ודאי מיהף הוא בשתמ"ע בשלמין בשלמא וכ"כ בכוונות · אבל מ"ש בכך ג"כ מנהג אשכנזים מיכ' בטו תומנים עד יתברך בשלמין בשלמא וכ"כ בכוונות · אבל מ"ש בכך ג"כ מנהג אשכנזים מיכ' בטו תומנים עד יתברך בשלמין בשלמא וכ"כ בכוונות · אבל מ"ש בכך ג"כ מנהג אשכנזים מיכ' בטו תומנים עד

שערי תשובה

עליהו בשם קבלה בשבת של שבת ס"ם ותפשר ב"ל בשם שקדים של אתר ושרוש יהיה בשמיד ס"ם: (ה) כח בשם ס"ם וכ"כ ס"ם בשם ס"ם בשם גדול אתר שהיה שכתב בם גדול אתר שהיה שכתב בם גדול אתר שהיה שכתב ב

מגמת כהן במכות בסמוך ס"ז כתב דגי' מיסור שטח סיח עיקר ע"ם ול"ע קצר (ב"י בשם תבונה) : (ב) במקום גדודי חיה וכו' • זה מוכיח ר"י דלעניין הדין לין מילוך בין הגיהסות ודו"ק : ג אנוס וה"ה בשיש קבורת מת בעיר לו מילה לו יום ערב' דמסתי בהמתי יכול לקרותה מעמדה ס"ם והרמב"ם (כמ"ם הר"מ) : ד עד על לבבך • ל"ם דזהו דעת הרמב"ם ד"ל שלרוך לעמוד עד על לבבך מבל הרב"י ממך בסימן ס"ג דת"ל לעמוד אלא בשפוק לתמון ות"ל דבריו סתרי אהדדי ותפשר לדמוק ולומר דמ"ם ס"ל דאם א"א לעמוד עד על לבבך מוטב לקרותה משעלה ע"ם בציחו : ה מקרי יוצר אור • וכתבו ממנר (ב"י רשב"ל) וכתב הרשב"א בתשובה ותע"ב דתיכף מ"ך אסם דלא ממרו יוצר אור ולכי משל זימנא היו תומרים יוצר אור בשלמ' היו ומסקנא היו תומרים יוצר אור עד כאן לשונו וזהו אזל לטימתים דשסק דלא כרבינו שהי אבל ס"ם בסימן ס' בב"י בשם רבינו שהי דסדר ברכות אינו משבח ממעט דס"ל דלא תמרי יוצר אור עד דמשלי זימנים וכ"כ בתשובה הרשב"א סימן ש"ם דבל ימי השקדים אינם נקראים אשכם רבים ימיהם בל"ן לבן ג"ל דת"ל יוצר אור כ"כ בשלמה עד סיבור עכ"ם בן הלבת לילבן עמ"ם בשם הרמב"ן : ו אם נאנס קצה לי מ"ם לעניין קימה דשרי לקרות קריאת שמע של ערבית עד ג' שעות קימה קריאת שמע ג' שעות בתרי ח"כ ק"ם בל עדבית אמי יקרא עד ג' בשעות הקיצין ובשבבך הוליל וכתי מלבים שוכבים-ה"ם מלפתי במלחמות ריש ברבות וז"ל ולאחר ס"ם יולא בבל לילה לתיבת דגי בסמיה שמתח ולא עד נב למישעת הוא בין לתפלה, דחמת בלשון ימיד משמע בשבבך ויבך בדרמיגן ס"ק דברבות בין לתיבת תיגי בסמיה שמתח ולא עד ג' שעות

נט (א) אם טעה וכו' • סמ"ע סוסף לזה דברים על לשון הטור ולמעיין דיעלה כל דבריו למת רק בשנין קביעור של לשון הטור נ"ל קלקל בש"ל דמ"ל דבריהן ס"ל דמ"ש בגמ' סכל הולך אחר הרוב סיום פ' ולא סיים מעריב ערבים בשחרית בכל גוונא לא יצא לפ"ש בלחמר בפתיחה ובגם יולר לור לבל לם סיים יולר לור המלוקות לה בשני' סיכיס מזכיר עכ"פ מברכת יולר לור לו בפתיחה, לו בחתימה לולא דמסקינן הסיום וזה הוכיח רבי מדלחמר התלמוי פתח בפ"ע ומסיים בי"ם יצא מדלא נקט לחמר מ"ש ופיים בי"ם יצא ולא ס"ל דבזה לא יצא לפי שלא כשי' פתח לחוד בפ"ע והכף מזכיר ולחמר יולר לור וגם סיים כדין לה יצא ולהטעם דבשני' בחתימה מעין הפתיחה לו מעין סמוך לפתיחה, וח"ל ל"ב גם פ"ם בהלמוד פתח ביולר לור וסיים בפ"ע גם בלא לם לפי שלא כשי' פתח בפ"ע ולחוד דוקא בחתימה לחמר בפ"ע בחתימה לחוד סמוך לגאל לפ"ם בחתימה ערבים הוה סמוך לגאל לפ"ם לה יצא דל"ם לם לחמר הכל ביולר לור וכסיום לחוד בפ"ע (*) דהא הוה בחתימה מעין מה שנזכר בהלה כלל דלא יצא ופ"ה לחמר רבינו דהם פתח ביולר לור ולחמ"ל לחמר מעריב וגם סיי בפ"ם וכ"ם לם הסיום לחוד בפ"ע ומשמ"ל דהם פתח וסיים ביולר לור דילמ לחמ"ל דבחתימה לחמר של מעריב ולה הוה סמוך לתחימה מעין החתימה ומ"ל לרבינו הא לחמ"ל דהם מעין פתיחה מל"ל דמכאי י"ל דל"ל סיי לו להלמודא לומר רבותא בשקום שלומר פתח ביולר לור וסיים בפ"ע לה יצא לפ"ל סיי ביולר לור לה יצא כיון שלא לחמר בחתימה של יולר לור הלה פ"ע דבלבה"ג יצא בשיטת דעדיף שפי כיון דהפתיחה והסיום כהוגן כן נראה לי כוונת רבינו:

ס (א) סדר הברכות כו' • בטור כתב זה בשם רב האי ולא חילק בין יחיד לצבור ותמה ב"י שהרי הרמ"ם וכשו"ע כתבו בשם רב סלי לחלק בין יחיד לצבור דהיינו דצבור דוקא סדר ימיו מעבד לחבל ברכות עכ"פ מעבדת וביחיד לפילו לא לחמרן כלל ימיו מעבד וגלה דפ"ם הוא בטור ול"ל דלעניין זה לחמר בפ"ע בשלא כסדר לומר לחמשה לבסוף ושיש לחלה ימיו מעבד והיינו דוקא ביחיד בלבד מעבדת ולפי שכן מסקנת הרשב"ם :

ס"ל דלא הוה

נצרך רק להודות ולא לבדר לפ"ר והו שכירת מעשה מריט. וזכרתם לחת כל מלות ה' זהו שבת שפקולה כנגד כל המלות. וכשלומר לפלוס מלכבע בעמות החלן יניח הכנפות על הפלים שעל כתפיו ליפול לעמה עכ"ל. וביליקוט פ'בחקותי מביא ג"כ זכור לחבר מעבדה ונו' זכור בשם ע"ם בשם ספרי ול"ל שיזכור זה כשיחבר בלחבה לחפוקי בלחוקי בשם לה היו לוחבין השם ולריך שפם לשה חקנו ל'פעמים ב' מלכיות לחביר בשם ספרי ול"ל שיזכור זה כשיחבר בלחבה לחפוקי בלחוקי בשם לה היו לוחבין השם ולריך שפם לשה חקנו ל'פעמים ב' מלכיות לחביר

נט א ולא אמר יוצר אור • פי' לפ"ש שסיים כדיעו כיון שלחילתו ולחלטעו שלא כדין לה יצא ול"ד לפ"ש ס' כ"ש דלה סיים כדין יצא לחה שפבע קלר הוא לפבל הכא חיקנו שיבע ממבע שבעבעו הכמים ולה יצא ול"ל שלה לא מכר עד שגמר לחבה רבה לא יספיק הלא יחמר יולר לור לחר ל"ח דסלל ברכות לינו משבע כמ"ם סימן ס':

ב ג"א שהקדושה • ומעריצים ומקדישים כולם כמ"ם ולא כמו"ן (דיני ומנהגי ז סי' ל"ד) כחוב בספר הקנה קדוש זו יחמר דוק מיוסב: **ג** מדלגה' ולהולפנים וכו' ולומרים ברוך: **ד** בקורא בתורה כדרך שהתיקוה קוין לפני הבם (ב"י פרדם): **ה** בפתות מין"ד • כ"כ בל"מ בשם תר"י פ"ק דברכות וה"ל שם חפ"ה בשם שבפדות לחיכי פ"ק מוציח מהפלה חפ"ם מק"ם לין נפסרין הלא בשמיעה ובעניית חמן ולינו פוסר הלא בי"ד עכ"ל ומבילו ב"י בסימן פ"ם משמע לחיכי בלינו בקי דלל"כ לף בחפלה לחינו יולא בפ"ם סי' קכ"ד הלא מיירי בשלינו בקי ולפ"ם בק"ם בני שבשה וכ"כ החלוחלה"ם ור"ם חלקוק סי' י': וכחוב בכ"מ פ"ם משמ' חפלה ולחיכי בלינו בקי דלל"כ לף בחפלה חינו יולא וכפ"ם סי' קכ"ד הלא מיירי בשלינו בקי ולפ"ם בק"ם בני שבשה וכ"כ החלוחלה"ם ור"ם חלקוק סי' י': וכחוב בכ"מ פ"ם משמ' חפלה ולחיכי בלינו בקי דלל"כ לף בחפלה חינו יולא ב

עשרת הקנים

סא (א) יקרא ק"ש בכוונה כו' ועריך להזהר לצאת בה עיין לקמ' תקפ"ט סרין אם מצות צריכות כוונה : (ב) וכדי להשלים רס"ח מסיים הש"ץ ח' אלהיכם לומר בלחש אמת ואמ"כ יחזור לאומרו בקול"ר (ר"א ס"ס ס"ח) (ג) תורה אור ואומר בקול"ר ח' אלהיכם אמת כו' וי"א שצריך להתחיל אני ח' אלהיכם אמת (מהרש"ל סי' ס"ה ובשו"ת ר"א ס"י ס"א) ובברי ראשונה עיקר שלא להתחיל אני ח' אלהיכם אמת וכן נוהגין (מהרי"ל בן חביב סי' ע"ג מהרי"ו אלשקר סי' ו ומהרש"ך סי' ל"ג) וי"א שאין לחברייה להקהל שלא היו נוהגי' בתחזרת ג' תיבות שיהיו מחוברין אותן (ר"ס סי' א"ב) ומותר לש"ץ לומר בלחש אמת ואחר כך יחזור לאומרו בקול"ר (ר"א ס"ס ג') : (ד) ואם הוא קורא ביחיד יכוין בס"ו ויו"ן שבאמת ויציב כנגד ח' אלקים אמת ח' ויו"ן תראשונה עד ואמן כנגד ח' כמוהו ברביעית אני ח' נאמן לשלם שכר טוב ח' ויו"ן עד ונוצח כנגד אלהיכם כי שם אלהי' נוצח מאד ועד ויצח כנגד אמת כי יוסי הדבר הוא האמת (צורור המור) ואם קורא בערבית) ביחיד יכוין בסוף פרית אותי ח' אל אמת שהוא כנגד ח' אלהיכם אמת (צורור המור)' וי"א שאם קורא ק"ש של ערבית ביחיד יאמר אל מלך נאמן (מהרש"ל ע"ג רוקח) וי"א שאם צ"ב לחשלים בערבית רס"ח משום רס"ח תיבות של ק"ש כראמרן רס"ח איברי' רגזו משום דק"ש מבוזנת כנגד התאל' והם נקשרום יחד בקשר א' לכך התלהו נשמעת ועולה למעלה משא"כ תפלת ערבי' רשות וכדי להזהיר נשפוי משלחת' צריך ליזהר לקרוא ק"ש בצבור ולכוין במה שחזור הש"ץ כדי להשלים איברי ומי שהוא חסר מהם הרי הוא פטור בגופו ואין ברכה שורה על דבר פגום (ח"י) : וי"א שצריך לומר ביחיד אל מלך נאמן : (ה) רק יאמר אמן אחר הש"ץ כשמסיים הברכה וי"א שצ"ל אמן שמע כו' בין ביחיד בין בצבור אם לא אם קורא בערבית ביחיד או צ"ל אל מלך נאמן שמע ישראל כו' (מהרש"ל) : (ו) נוהגין ליתן ידיהם על פניהם בקריאת פסוק ראשון כדי שלא יסתכל בדבר אחר שמונע מלכוון : (ז) צריך להאריך בחי"ת של אחד וצריך לכוין באחר שהוא אחד ובתו' שהוא יחיד בשבעה רקיעים ובארץ הרי ח' (ט"י בשם הסמ"ק) : (ח) ריש נוהגין להשות הראש כפי המחשבת : והשיה צ"ל בדרך ר' מחנות סוכה החיצונו סוכה צפון מערב דרום ועכ"פ לא יפה הראש סוכה מערב צפון דרום כדי שלא יהא נראה ח"ו כפרסו של ז :

יד אפרים סא כש"ע סעיף ג' (כרמ"א) מהרי"ק סוף שורש ל"ב : לקרץ לפחות ולכוין דעת עמו : ואחר סיום יפרוש ידיו מעל פניו (מהרי"ל ע"ג רוקח) וי"א שאם צ"ב לחשלים בערבית רס"ח משום רס"ח תיבות של ק"ש כראמרן רס"ח איברי' רגזו משום דק"ש מבוזנת כנגד התאל' והם נקשרום יחד בקשר א' לכך התלהו נשמעת ועולה למעלה משא"כ תפלת ערבי' רשות וכדי להזהיר נשפוי משלחת' צריך ליזהר לקרוא ק"ש בצבור ולכוין במה שחזור הש"ץ כדי להשלים איברי ומי שהוא חסר מהם הרי הוא פטור בגופו ואין ברכה שורה על דבר פגום (ח"י) : וי"א שצריך לומר ביחיד אל מלך נאמן : (ה) רק יאמר אמן אחר הש"ץ כשמסיים הברכה וי"א שצ"ל אמן שמע כו' בין ביחיד בין בצבור אם לא אם קורא בערבית ביחיד או צ"ל אל מלך נאמן שמע ישראל כו' (מהרש"ל) : (ו) נוהגין ליתן ידיהם על פניהם בקריאת פסוק ראשון כדי שלא יסתכל בדבר אחר שמונע מלכוון : (ז) צריך להאריך בחי"ת של אחד וצריך לכוין באחר שהוא אחד ובתו' שהוא יחיד בשבעה רקיעים ובארץ הרי ח' (ט"י בשם הסמ"ק) : (ח) ריש נוהגין להשות הראש כפי המחשבת : והשיה צ"ל בדרך ר' מחנות סוכה החיצונו סוכה צפון מערב דרום ועכ"פ לא יפה הראש סוכה מערב צפון דרום כדי שלא יהא נראה ח"ו כפרסו של ז :

שערי תשובה

(ב) וכן כתב כה"ח סימן תנ"ט ועיין בכנה"ג יוסף סה :

סא (א) בכוונה כ"כ ס"ס ותה"ג ומ"ב כתב שנהגו מנהג פשוט שאינו מכוין לשלשה רמ"ח ובכ"ז כ' דסב"ח ופר"ח שפכיתו לכוונתו שם קורא ביחיד קרי ליה למפטל ס' מלכיהם ומשתי' ס"ב מהרח"ו ועיין שנהג כן רבינו סלח"י ז"ל וכן מלוקם בהלב"ב בשנין בהקבות ובזכרו יהכהן בכ"ל ס"ס ומ"ש מהם לתוי"ט לא יכפול במ"ש לקמן סי' ס"ס סהל"ב ס"ב כ"כ בשם ר"י : ועיין בשו"ת מים רבים מלך ס"ח סי' מן ה' : ומ"ז כתב מלא אמת בשם בקול ח' ואומר ויאמר כו' תיבות נקול תיבות לפי שעיר קטן רק יאמר מלא אמת בשם בלחש ולפי"ב יחזור ויאמר כו' תיבות בקול ורוקח כתב שיש לכוין לא יחזור כלל ס"ב וכ' בשדר סיום מי שלא השלים ק"ש וכבר קדמים שם ס"ק ומיום יחזר שוב מיהמוד במקום פסוק ויחתוך ויסתם ס"ק כשהוא ס' מלכיהם ק"ש וכבר קדמים ועמור ס"ק ויוסיף לו כיון שכבר שומר בתוך ק"ש וזה בדיק שפי מלכיהן בס"ו ויו"ן ס"ב וכ"כ כשם משם ס' ודה מחתם שהם מכוונין לסוף מכ"ש בתוך ק"ש לא מ"ל כקורא למפרע רק לכוין משלם ידי חובתו אבל אם לא כוון בתיבה הסמוך לה לעניין הסמוך הוא שמוחם מפי ס"ק לא מי' בקריאת שלמה : אלא שנהג מ"ם שמוחל עליו בתיבה הסמוך לה לעניין הסמוך והוא קורא ק"ש כסדרו וכ"כ במאמר מרדכי ס"ב : (ו) ידיהם עכה"פ : ומ"ם כ"ש על פניהם ר"ל על העינים כ"כ ס"ח יכוון כיון שיסיים לה מיד בסוף ק"ש : ועיין בח"י ס"ס מהרי"ל סקטנות ידיו על עיניו כו' . וכן נלמוד מנהגת נגני רבני ועיין בשו"ת (ה) נלקוט מהר"ם כ"ס וכ"ס ס"ס סמ"ר ס"ס ומ"ש ידות סהליכן בוש שלון לקרוסה בדעם דמשמע דה כמו דה מחסורו שלא לרסוס כו' ובדעם בשמע שהי לה שמעת כמו ויחד ולא קיים מנהג יחוד מכש . ומה מ"ם שלא יפליך כלקי כי סוא בשנוי שמוע

יחזור לדעת כרוסה שנוס ס"ג . וכ"ש סיד לסכון ס"ג . וס"ל סי' ס"ו : (ב) וכן מלוסה . ודוקא כשאינ דאוקמ לסכון כ"

לזכות ושמ"ס בסי' ס"נ ס"ד: (ד) **מנהג כשר הוא** · לפי שמצאתין לומרו ט"ס וכ"ל מאחר שמסיים הרבה בתיובתיה לא מיחזי כשחי רשויות: **ח על מטתו** · משמע דוקא על משתו כדי להשתקע בשינה מתוך ק"ש אבל במקום אחר לסוף לקרות סמ"ג ס"ד: **ט שלא יאמרו** · וכ"ם כ' ל"ל דלא סגיב כ' דבריו אלו קשיא דבסוף שמע סמוך עיקר קבלת עול מלכות שמים וכיון שקבל עליו עול מלכות שמים עשה ק' לומר שיקבל עליו עול מלכות שמים בשכמל"ו יותר משעשה ק' דהא קבל עליו ע' שמע ישראל וליכא מאן דחדי למעבי משא"כ בסוף ה' הוא מלכים שהוא סוף פסוק בסי מלכו ע"כ יש מהם וע"כ הוקרכו התוס' לחדק שמלינו כן בפסוק נבי מלינו: (ה) **בשכמל"ו בחשאי** · אבל לא בקול רם דהא לא תמרי' משה ואם לא ימרי' כלל הוא מחייבים ישקב ע"כ תומים לומר בחשאי: (ו) **בין לעולם ועד לואהבת** . לפי שצריך להפסיק בין פסוק ראשון ובתוך שכמל"ו כי אם בשל שהמשה מקבלים עליהם עול מלכות שמים ופרטה ואהבת הוא לשון יחוסה:

סב (א) **ואף לכתחלה יעשה כן** · מזה יש ללמוד דמי שלמד בלילה ממשה אמ"ש לו ליטול ידיו ולברך הברכה בלבו ויאמר כן ויש ללמוד מנ"ש בסי' ס"ס בשם כ"י:

מחמ:

יז ג כשקורא קריאת שמע **ח** על מטתו מותר לקרות כל הפ' ולחזור ולקרותה ט ויש מי שאומר שגם בזה יש ליזהר מלומר פסוק ראשון (הגה כ' שמשים):

יא ד האומרים באשמורת בסליחות וב"כ בתפלת נעילה

יב ב' פעמים פסוק שמע ישראל יש ללמדם **טו** שלא יאמרו: ה' הוא האלהים שאומרים אותו ב"כ בתפלת נעילה

יג ז פעמים (ד) **מנהג כשר הוא** : הגה י"א שיש ליזהר שלא לשנות על סוס כרכה י' כ' שמשים (י) אמן (כ"י כשם אחל מועד):

יד ג אחר פסוק ראשון **יא** צריך לומר (ה) (יא) ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי:

יד ק צריך להפסיק טעט (ו) בין לעולם ועד לואהבת כדי להפסיק בין קבלת מלכות שמים לשאר מצות: הגה ויש להפסיק בפסוק ראשון בין ישמחו לב' ובין מלכותו לפ' שכמי כדי שיהא שמע ישראל כי ס' שהוא מלכותו הוא ס' אחד (דוקא) ויש להפסיק טעט בין אחד לברוך כי עיקר קבול מלכות שמים הוא פסוק ראשון · (מנהגים):

טז ה צריך להפסיק בין לבבך ובין היום לואהבת שלא יהא נראה חיום ולא למחר:

טז ם צריך להפסיק בין נשבע לה' כדי להטעים יפה העי"ן שלא תהא נראית כה"א:

יז ת צריך להתיז זיין של תזכרו דלא לשתמע תשקרו או תשכרו והוי כעבדים המשמשים ע"מ לקבל פרס · וכן צריך להתיז זיי"ן של וזכרתם:

יח ם יהגיש יו"ד של שמע ישראל שלא תבלע ושלא תראה אל"ף וכן יו"ד דוהיו דלא לשתמע והאו:

יט ג צריך ליתן ריוח בין וחרה לאף דלא לשתמע וחרף:

כ ג צריך ליתן ריוח בין תיבה שתחילתה כסוף תיבה שלפניה כגון **יב** (יב) בכל לבבך על לבבכם בכל לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה הכנף פתיל אתכם מארץ:

כא ד צריך בכל אל"ף שאחר מ"ם להפסיק ביניהם כגון ולמדתם אותם וקשרתם אותם ושמתם את ואראים אותם (ויזכרתם לת ועשיתם לת) שלא יהא נראה כקורא מותם מת:

כב ם אף בפסוקי דזמרה ובתפלה צריך לדקדק בכך: הגה וסוף הדין הקולות כתורם בנביאים ובכתובים ים ליזהר (כ"י כשם הרד"ק):

כג ו צריך לדקדק שלא ירפה החזק ולא יהזק הרפה ולא **יג** יגיה הגד ולא יגיד (יג) הנח:

כד ז **צריך לקרות קריאת שמע בטעמים כמו שהם בתורה**: הגה אבל לא נהגו כן בתדיטות אלו ומ"מ **יד** מתקדקים מתמידים (יד) ככך:

כה טו ח **כשיאמר וקשרתם לאות על יד ימשמש בתפילין של יד וכשיאמר והיו לטוטפות בין עיניך ימשמש בשל ראש וכשיאמר וראיתם אותו ימשמש בב' **צציות שלפניו**:** (וט"ל סימן כ"ד סעיף ס'):

כו ם **יש נוהגים לקרות ק"ש טז בקול רם ויש נוהגים לקרותה בלחש**: הגה ומ"מ יאמרו פסוק ראשון בקול רם וכן מוכח (כל בו):

סב מי שלא דקדק בק"ש או לא השמיע לאזנו ; ובו ה' סעיפים

א ם (א) **אעפ"י שמצוה לדקדק באותיותיה קראה ולא דקדק בהן יצא**:

ב ב **יכול לקרותה א בבל** (א) **לשון** ג **ויהרר מדברי שיבוש שבאותו לשון וידקדק בו כמו בלה"ק**:

ג ד **צריך להשמיע לאזנו מה שמוציא בפיו ואם לא השמיע לאזנו יצא ובלבד שיוציא בשפתיו**:

ד ם **אם מחמת חולי או אונס אחר קרא ק"ש בלבו** (ב) **יצא**: הגה (א) ואף לכתחלה יעשה כן מזה יש ללמוד דמי שלמד בלילה ממשה אמ"ש לו ליטול ידיו ולברך הברכה בלבו ויאמר כן ויש ללמוד מנ"ש בסי' ס"ס בשם כ"י: **ב** שלא יהא מקום ששוה לנמרי דתמר בתמר מקום תוס יהרהר בלבו ובלבד

ג צריך ש"ץ כו'. סטומה תמיד עפ"י סימן ס"ה ס"ב: לית ליה סימן ס"ה ס"ב:

סג א ואיבא טרחא לעמוד. פי' סטומה הוא לחזור ולנקבו בגדיו (תב"י ולי"מ דלא כלבוש) משמע דאם טוכע בחלוקו לריך לעמוד וכן משמע בגמרא פרקין לא יקרא ק"ש משמע דאפי שוכב לא יקרא עד שיעמוד מיהו דעת הרב"י דוקא כשמוכלך על גבו ועומד משם מוחר לקרות להתפלה ולכך בסמיט דעת תב"י וכ"מ בפסקי התלמוד: ב מי שרוצה להחמיר. כתב בית"ם ס"ז דכ"ק סימן מ"ח מי שמחמיר בפני רבים בדבר שמותר ואינה למיחם ליוהרא נוטרין לותו ואם ירוע שעושה כ"ם לין נוטרין לותו ואם ממיר בפני רבו ורבו מיקל נוטרין לותו לפי' טביד לכ"ם ואפילו לין עושה כ"כ להחיר ולא ימיר נגד דברי רבו אם לא לא ס"ם לו לחיה להחור דבריו ט"ל: ג נקרא עבריין. דמלי מיבוחה ים בעמידה כיון דקלא ובקומך לא מיירי בהכי כלל ל"ה אלא מיירי בזמן קימה אבל ל"ה אלא מדין ל"ם דמוטב לחזור לכתך כ"ם דמוטב לחזור למקומו לכתך אלא אלא סטימוזו מכמים ס"ם קפ"ד (ת"ם ס"ק דסמח בסם כתם): ד בפסוק ראשון. אבל מכאן ואילך אסור לעמוד דנלמה שעומד כב"ם ובעושה בעגלה או ביוכב כיוסב דמי לענין זה שיוכל לכוון בם, ולחמן ומס"ם ט"ל הב"ם ומיטו ים פוסקים שלריך לעמוד כל פרשה ולחמוה אלא יהא בקולה עלאי ט"ב לית ליסוד כמי שעומד כל הס"ד פ"ין סימן ס"ם ס"ע וסימן ע' סעיף ד': ה בפסוק ראשון. ובכאמ"ל בכלל (לבוש) ומע"ם סימן ס"ח סי"ג: ו החזור וקורא. לף מל נב דאסור לקרוח ב"ם בהא מיירי שקורא בלחש (ב"ח) ומ"ל בשם ס"ה ט"ל הפרשה ב"ם ומע"ם סימן ס"ח סי"ב. ומשמע שאם מכר לאחר שסייס אלא קלא פסוק לחמן בכוונה לריך לחזור לקרוא דכוי כמי אלא קלא כלל פסוק לחמן וכ"מ סימן ס"ד ומע"ם ס"ם ס': ז מודה הכא. דכוי כמי אלא קלא כלל פסוק לחמן ומכוין בקריאה ט"ם ומ"ל בשם ס"ה ט"ל הפרשה ב"ם ומע"ם סימן ס"ח סי"ב: ח מתנמנם יצא. ב"י רסב"ח) אבל פסיעה אלריך לקרות כולה ותי"ט ס"ל וכ"ם כוחם אחר (כ"מ בה"מ) אבל פסיעה אלריך לקרות כולה ותי"ט ס"ל דמדאורייתא לריך לקרות ע"ם לחבל בסי' ס"ו כחב הרב"י בשם הרב"ם דפרשה לחשוב בלבד כדי דלחורייתא ול"כ בס' המוגר · ובם · מ"כ הבית מלוקת בפוס' בהג ע"ם: ט לא ירמוז. משמע קלת ביומא דף י"ם לחמי' לעולך מלוה לחשר לרמוז וע"ם ס"ו: י בפ' ראשונה. והרמב"ם לא כלל"ך כרוך: (ג) וחזור וקורא. ל"ל הא יהיה נלחם כב' לעיל ס"ו ס"ח ס"ם ועי"ל דמתחלת לחיה זמן ולחי"ב ומוב ולקרות לחלת פרשיות בסדר הכחוב בחורה ולא יקדים ולא יחליף: (ד) ראשון. כ"ב בסי' ס"ג ס"ב ובמ"ב שם ס"ק ט"ו ובשעה"ל שם ס"ק ו' ובמ"ב סי' ס"ו ס"ק ב' ובשעה"ל שם ס"ק ב

סד (א) חוזר לראש הפ' . נלמה פסוק דסה תירא לו כן בפ' לתשובה דלמיו מוכ ומתחיל שמע ישראל דסה למד פ' סוי תיסור בתוכר ספרסה וכפלה הלה מתחיל ואהבת : (ב) היה עומד בוכתבתם כו' . סה דלה נקט וקבלתם לתיתת ג"כ בפ' סרביות ומבלתם דתין לעשות עם דוקבתם סהמצוה הוה כמקד והמני הוה כפנול ועליון קבה למה לה נקט בפנתך בפיתך שהוה ג"כ ב"פ בפ' הפרביות וע"ל דתוכתה דמלתת נקט . לפי שתין דרך לעשות בתחלת פרשה לתשובה תו בתחלת דודתי יוכל להרגיש לפי הזמן שהתחיל לקרות תם הוא עדיין פ' לתשובה תו בפרשה הפניה הלתשובה פסוק קיים בסוף הפרשה הלתשובה שים קלת זמן תיוך שפיר יוכל לעשות דשמע סיים הפרשה הפנייה לכן נקט טעם בוכתבתם שהוא סוף פרשה לתשובה כנ"ל :

סה (א) בגון מב"ש כו' . כ"כ ת"ס סי' נ' ושעמת מלתמיהן פ' מ"ב דפעל קדי מהרהר ק"ם בלבו לא"ם זלת תומרת הרהור לתו בדבור דמי דתי כד"ך יוליח בפתיתו הלא מתי לתו כד"ך למה מהרהר לא"ם כדי שלא יהי לו הפעם עוסקין בו והוא יוצב בעל מזה למד ח"ם דכיון שזה תינו יוצב ובעל דסה עסוק בפסוקי דזמרה ג"כ לקרות פ' לתשון ויש תיסור כיון שתין לפסיק עם ובגמרא שם תא"כ משמע דתינו כן דפרכינן ונפרוש בפיקח ומהרימ ומפיון ג"כ הלא כך תהפה בדבר שהעוסק בפסוקי דזמרה פ' לתשון ויש לד מעליותא בזה כיון שהעוסק עוסקים בו והיינו ע"כ בקבלת א"ם דתל"ל א"ם ק"ם דנקט בזה הלא ע"כ ק"ש יש בה מעלה שפי ות"כ גם כי עסק בפסוקי דזמרה לתוי לפסיק בדבר שהעוסק עוסקים בו גם מו"ם ז"ל כתב שהומה פיפסיק בפסוקי דזמרה הלא שהתב עוד דגם בהלכות שלפני ק"ם יפסיק זה עם הקהל וה תין נלע"ד דסה תמרי, בגמ' ר"ם היה קורא לפסוק לתשון הוה קריתה שמע של ר' יהודה הנשיא וכיון שילת בזה ידי קריתי שמע ויפסיק בברכות שביניהם לפני ק"ם כמו שהיינו מבלר שהיה שייך כתן לפניה דסה בתמצע הברכה יצא ידי ק"ם ומה יתזור ויקרא תמ"ש שהיה הלכך בפסוקי דזמרה יש להפסיק הבל בברכות שלפני ק"ם יפסיק כלל בשביל פסוק לתשון שלפני ק"ם הלא מז יתמר מותן התיבות בינתן הכתוב של ק"ם כנ"ל :

כגון

היינו בשעה שעותתין לו על ברכיו לא היה רתוי להתפלל וע"כ ס"ל בפיכוח התוספות ועפ"ם ס"ל . וע"ל דבתפלה תם שכתב כדי לגמור כולה תפילו בתומם תמר תזכר שעדעת ברי"ף ושיטתו דמזכר שתלי תפילו בלא תומם ועוד הלוחי שיתפלל תדם כל היום כולו . תבל בקריאת שמע לא יתזור הלא ת"ש התיס תו בפוקום תינו רתוי : ג שקורין קריאת שמע . והוא הדין שתר דבר שהצורך תומרים כגון תכלה לדוד קורא עמהם שכן דרך תרן (תניא ופ"ל בשם נתון) : ד לא יפסיק . וכ"ם פוסק דמפסיק תפילו בתמצע ברכת קריאת שמע לקבל עול מלכות שמים עם הציבור :

סו כתבו התוס', רפ"ב דברכות כל מה שתסור לדבר תפי' בלשון הקדש תסור : **א שואל בשלום** . תפי' בלשון לע"ז (תכ"י) ומבה"מ פיקטין כ' בגליון הכי"ף בשם פיעוקי מהרש"ם דוקא בפניס תדשות שואל ומביב שתם לא יאמל לו יבא לידי שנאה וכ"ם שתין תמו שתולים בשלום מלילה לשתול לו להביב תפי' מד"ת לא בין הפרקים ולא בפסוקי דזמרה שכ"ל . ובפסוק המיוך כתוב ומי שלא לתינו שיקפיד על מביניו כלל לא יפסיק תפי' בין הפרקים

(ג) פסרסה . פי' תם יודע תם תסר שתע בכוונה תוכר ליתפטר . ותם תינו יודע תם תסר שתע בכוונה פשיעה דתוכר ליתפטר ג"כ ופ"ה כפה פסוק פתח תלא פירש כן בפרסה דתשובה לתינו תוכר ומתחיל שתע ישראל דסה תסר פירוש שהי לימול כפתר פרסה וכפלה הלא מתחיל ומפטת שכ"ל . ע"ל תפיירי בה כן בירוש שקרא פסוק תסר ליתפטר ותם תינו יודע תסר פסוק ליתפטר פסוק תסר ליתפטר תם כן תסר תפי' פסוק ליתפטר ותיך ליתרץ לתסר פסוקים ליתפטר ותיך ליתרץ לתסר פסוקים ליתפטר ותיך ליתרץ לתסר פסוקים

ספרקים ממ"ס סי' כ"ז וסי' ק"ד ס"ס: **ב** גדול ממנו בהכמה · כ"כ הרכ"ו בכס סי' הרכב"ח והמעיין שם ירלה לו"ת דק כיוונתו דמי שגדול ממנו בהכמה הוי מפני הכבוד וכ"כ בגמ' ולם הקוכה גדול ממנו תינו מפסיק לפי"ת · ומשמע שם ברכב"ח דף י"ד דמותר לכתחלה למחול בשלום הקונה לפ"ם כיודע שילמך להפסיכו וכת"ם סי' קל"ה לי"ת דם"ח מוסלג בדוכו הוא בכלל מוחל ע' סי' תע"ב ס"ב: **ג באמצע הפסוק** · וי"ת דוקא כיכת דפליק שניכל לכל כאמצע שיק אלא בין הפרקים ואפילו כאמצע פ"ם (הרי"ו פ' חיי קורא ושורי בב"ח) אבל לא בתפלה היכא דליכא סכנה וילפינן לה מקרא ודברת בם ולא בתפלה: (ב) לקדוש ולקדושה ולברכו פסופים כו' · וי"ש מי שכתב שאין להפסיק כי אם לקדוש קדוש וגו' ולברוך כבוד ה' שאלו שני פסוקים הם שאמרו ישעיהו ויחזקאל ששמעו מפי הסלאפי' וישיימים לעניין קדושה (לחם חמודות) מב"ש שאין פסופיקין פמה שפוסיפין בשכת ור"ש אז בקול רקש לוי' או בכוונו מלא שלום כו': (ג) אבל לא יאמר אלא תיבת מודים בלבד כו' · ר"ל מודים אנחנו לך לאפוקי מודים דרבנן לא יאמר: (ב"י ס"ת מהרי"ו וכ"כ הרב ס"ו זל ובזון הרב בעש"ן לדבריו) · וכן אי"ש מברך אף שהוא יותר מג' תיבות אפ"ה יכול לאומרה ולהפסיק בק"ש פירוש פשום שאסור להפסיק ובזה אפילו עופק בפעשה מרכבה עופק וכן משמעות הגמרא בפ' מי שפתו אבל לא יותר מאמן יהא שמיה רבא מברך ויש מי שכתב ה"ה לכל נוסח רק יתברך וישתבח אין לענות פתוך ק"ש אבל אמן אחר יתברך יכול לענות (ב"י בשם מהרי"א) אבן אמן אחר תתקבל ואחר יהא שלמא רבא

סו (א) כגון אביו או רבו · כמשמע לפרפו דשתם מפני סירלוח · ומ"ש רש"י בפפי לדם פירלה ממנו יהרגנו · ופקפו כהמ"ם והרפב"ץ פפיפת אתין לך דבר פופד בפני פ"ב ותי' דמיירי פילהת מי שגדול ממנו בגמ' להדיח בפ' ח"ש דף כ"ב לענין התפלה ח"ך יוסף ב"ם הלה למלי ממנו (א) כ (א) כגון אביו או רבו או מי שהוא **ב** גדול ממנו (ב) בהכמה וכ"ש (ג) מלך מפני יראת כבודו ומשיב שלום לאדם נכבד ד ואפילו ג באמצע (ד) הפסוק ד חוץ מפסוק שמע ישראל ה ובשכמ"ו שלא יפסיק בהם כלל אם לא מפני מי שירא שמא יהרגנו:

ב ו אם שכח להניח ציצית ותפילין יכול להפסיק בין הפרקים להניחם ויברך עליהם: הגה ד ויש פופרים שלא יכרך עליהם עד לאחר התפלה (ב) יפכי נפוג לפנין (ה) שליח (בית יוסף):

ג (ג) ז לקדיש ולקדושה ולברכו ה מפסיק אפילו באמצע (ו) הפסוק וכן למודים (ז) אבל לא יאמר אלא (ג) תיבת ו מודים (ו) בלבד: הגה כיצד כגון כשבירך לה יתמר יתכרך ויתכבה וכו' (ד) ר"ח ז לתמן פתנין (ד) לאחר שהתיל (ה) התקדש ולאחר שפוצ הפלה יש לו דין קדושה ויוכל לענות לאחת בק"ש וכן שיכר ולכל ס"מ פופקים פכ"ם כאומר (ט) תתנוים (תשובת הרפב"ח):

ד (ח) כהן שהיה קורא קריאת שמע וקראוהו לקרות בתורה (ה) ח יש מי שאומר שמפסיק ט ויש מי שאומר

ה ואלו הן בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשנייה בין שנייה לשמע בין שמע לוהיה אם שמוע בין והיה אם שמוע ליואמר אבל בין ויאמר ט לאמת ויציב לא יפסיק כ שלא להפסיק בין ה' לאמת אלא יאמר אני ה' אלהיכם (יא) אמת ואז יפסיק בדין באמצע הפרק:

ו ג אם פסק מפני היראה או הכבוד אחר שאמר אמת או שמים

ממנו (א) כ (א) כגון אביו או רבו או מי שהוא **ב** גדול ממנו (ב) בהכמה וכ"ש (ג) מלך מפני יראת כבודו ומשיב שלום לאדם נכבד ד ואפילו ג באמצע (ד) הפסוק ד חוץ מפסוק שמע ישראל ה ובשכמ"ו שלא יפסיק בהם כלל אם לא מפני מי שירא שמא יהרגנו:

ב ו אם שכח להניח ציצית ותפילין יכול להפסיק בין הפרקים להניחם ויברך עליהם: הגה ד ויש פופרים שלא יכרך עליהם עד לאחר התפלה (ב) יפכי נפוג לפנין (ה) שליח (בית יוסף):

ג (ג) ז לקדיש ולקדושה ולברכו ה מפסיק אפילו באמצע (ו) הפסוק וכן למודים (ז) אבל לא יאמר אלא (ג) תיבת ו מודים (ו) בלבד: הגה כיצד כגון כשבירך לה יתמר יתכרך ויתכבה וכו' (ד) ר"ח ז לתמן פתנין (ד) לאחר שהתיל (ה) התקדש ולאחר שפוצ הפלה יש לו דין קדושה ויוכל לענות לאחת בק"ש וכן שיכר ולכל ס"מ פופקים פכ"ם כאומר (ט) תתנוים (תשובת הרפב"ח):

ד (ח) כהן שהיה קורא קריאת שמע וקראוהו לקרות בתורה (ה) ח יש מי שאומר שמפסיק ט ויש מי שאומר

ה ואלו הן בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשנייה בין שנייה לשמע בין שמע לוהיה אם שמוע בין והיה אם שמוע ליואמר אבל בין ויאמר ט לאמת ויציב לא יפסיק כ שלא להפסיק בין ה' לאמת אלא יאמר אני ה' אלהיכם (יא) אמת ואז יפסיק בדין באמצע הפרק:

ו ג אם פסק מפני היראה או הכבוד אחר שאמר אמת או שמים

לפני מלך בו' אלא דבזה לפי ש"ב אחר ט"ב ח"ש ולא הפיתני תיכף כי אין זה מן הפדרה אלא תפלה אחת תפלתי לפה בפ"ע וכן ומתוך כך אפיסיק בדברים כפלפ אלא שבחתי על ובפתלתם וגו' וכן ל"ל ליפב גם פיכף" דבאמת לא נתכוון לזה שבא עליו חיוב לפרש אלא בפיוה לאין עומדין דבא נגדו אילו אפשר שיכוונו לפה שבא עליו חיוב ולא יקבל התיוכו ממנו ומל פי' הרא"ש ק"ל ממה שמליעו בגי יעקב בבפה אלין יוסף לא הפסיק בק"ש בם"ש רש"י בפופם שהי בפקום אחר פלק לו בבוד בשביל המלכות בדפתיב ויתחזק ישראל וש"ש דבפסיק בהפשין היט שיק וכו אין מפסיקין בם"ש הם"ש בפלי · (ב) וחבי נהוג לענין שלית · דבלילה אינו מוכח נבחת שהם אין לו שלית פפור פלילה ויכול לקרות ק"ש בלא ציצית ולפי טי הפסיק: (ג) **תיבת מודים בלבד** · פירוש מודים שאמרו לך ולא פפעם הלא מודים דרבנן: (ד) **אחר ברכת האל הקדוש** · לפי שהוא סיום ג' הלפושות ואחר שופע תפלה הוא סיום הלפשעת הבל אחר סיום ג' הלפושות לא פציב לפי שזה שיפ פיפיד אחר סיום י"ח בשיכר לה יפסיק דיוכל לומר זה בשעת הדחק (כ"י בשם הכוכב): (ה) **יש מי שאומר שמפסיק** · הוא בשל הפעפיע פפניע הטור ודיעה הפציע היא הרא"ש והכריע כ"י בפוחו דרך פוסקת הוא · ומ"ח ז"ל כתב דהפוחם לבבוד הפוחם יכול לפפוך ולהפסיק · ולעד"נ דבק"ש עופה שהיא דחוייתה לא יפסיק אבל בברכותיה שהם דרבנן יש להפסיק בשביל הפעפיע פאחר שהוא פביאו ולהוא ג"כ

סימן ס"ה: **ט לאמת ויציב** · כיון שויציב הוא ג"כ לשון אמת אין להפסיק בין אמת לויציב (כ"י הרא"ש ל"ה) וכ"כ בפיוחם הי"ש

סו (ד) הפסוק שנ"ם · לך דוקא כשיושב בפקום שהיו רשאי להפסיק כגון שיושב עם ה"ם בשולחן אחד ואפילו בפ"כ: (ה) שליח שנ"ם · ועל כי ם"ם בשבתי הצוה פ"ם בגד: (ו) הפסוק שנ"ם שכתב בשם פ"ם בשפע קול בעשים ויכרך ויכתב בתוך ס"ת דהפ"ם אין פוחקין בפ"ק ק"ו פריכה הוא כ"ם הפוחקים לכיון שפוקק בשבתו על הקב"ה אין בפפיק בבך אחר · וכן בפכ"ם בשכח לפנין הפפלל לקדוש בפעם לפשר אחת לפי שהוא בפ"ם אפילו הפיר לק"ם בפ"ם שליח הוא פוחק בפ"ם ולא

ג"כ רב מובהק לנו ט"כ יפסיק לקרות בתורה: (ו) **אחר גאל ישראל** · אבל בתפלה יאמר גואל ישראל כדלקמן סי' ק"ו והוא תלמוד ערוך בס' ע"ם פ"ק ד"ה והכי גרסי' בתפלה גואל ישראל בתפלה מגואל ישראל משום דרחמי ניתנו סי' ס"ו מתפלל של שחרית: **ובדירנא** בילדותי היה רופא ח' זקן שמו מהר"ר שמשון קדום החזן ומסך ה' אלהיכם עם אמת ומסתיין **שיתהיל החזן ושישמר עמו אינו צריך לחזור ולומר פעם אחרת אמת**:

ז ר' מ אינו אומר אמן (ו) אחר גאל משום דהוי הפסק: הגה **יא** וי"ש דפוסים (יג) אמן וכן מוכיחין לפנות אחר ס"ת אמן (ו) אבל אם התפלל לבד ן ן פוסים אמן כדלקמן סי' רכ"ו (טור):

ח צריך לסמוך גאולה לתפלה ולא (ו) **יפסיק לאחר שאמר גאל ישראל** ס רק אם **יב אירעו אונס שלא הניח** (יד) **תפילין ונזדמנו לו בין גאולה לתפלה מניח אז** ע **ולא יברך** (טו) עליהם עד אחר שיתפלל פ **אבל טליתיג לא** יניח אז ואם עד שלא אמר גאל ישראל נזדמנו לו טליתי ותפילין מניחם ולא יברך עליהם עד אחר תפלה: הגה מ"ש בקודם גאל ישראל יברך על התפילין וכו' נכון: (מרדכי והסמיסת ובמנהגי מיימוני מלכות קריאת שמע):

ט אין לענות קדיש וקדושה בין גאולה לתפלה ק וכיוצ' עושה ממתין בשירה חדשה כדי לענות:

י ר כל מי שלא אמר אמת ויציב שחרית (ז) **ואמת ואמונה ערבית יד לא יצא** ם **יח המצוה** (טז) **כתקנה**: הגה מי שהוא טמא ודחוק **טו** ואין לו פנאי להתפלל מיד לאחר קריאת שמע יקרא ק"ש עד סוף ויתפלל לאחר שיטהר ואפילו אם יאמר ויציב (יז) ויכוון וכו' ויתפלל כדי שיסמוך גאולה לתפלה (כ"י בשם רוקח סי' שכ"ט):

סז דין ספק אם קרא קריאת שמע ובו סעיף אחד

א (א) ספק אם קרא קריאת שמע (א) **חוזר וקורא ואמברך לפניה** (א) **ולאחריה** ב **אבל אם יודע שקראה אלא שמסופק אם ברך לפניה ולאחריה אינו חוזר ומברך**:

סח שלא להפסיק בפיוטין · ובו סעיף אחד

א **יש מקומות שמפסיקים בברכות ק"ש לומר פיוטים ונכון למנוע מלאמרם משום הדחוי הפסק**: הגה ויש נוהגין לומר פיוטים שמיסדין בתפלה אחר ברכת יוצר ואחר ברכת אהבה ואחר ק"ש ואחר שמונה עשרה ואחר עלינו ואחר קדיש תתקבל ואחר ברכת המזון ואחר הגפן ואחר נשמת ואחר ישתבח ואחר יהללוך ואחר אשרי ואחר ובא לציון וא

סח הארי"ז זל לא היה לומר פיוטים ושזמונים הלא מה שסדרו הלחשונים כגון הקלירי שתקנו ס"ד החתם־תמים

המעכבים שמכנו בשרבי התפלה אין לעמוד ממקומו אלא י"ב שערים בשמים נגד י"ב שבטים וכל שכם יש לו שער ומכנו לבד מה שמזכר בשמות שום לכל הכוונות ות"ל הגמ' יהושלמי ס"פ שלשלתו לכם סדר התפלות לפי חצות ממכנו לחנוכים שכ"ל וכ"כ כם ס"ח סימן רע"ו וכתב שגם הספוקים שלומרים על הסיוטים צריך לענן כמו שמנגנים הקלוזן וכ"ל התריך בשם נחונים שמלוה לומר פיוטים וכשסייט ר"ת ומיות לתבר הגה וכו' ליהטה תם סניוטותיו עכ"ל: **א** אין לאדם לפרוש כו' • וכ"כ רמ"א ס' ס"ו וק כתב ממכנו לומר הסיום ואמר כך מתחיל בברכת יוצר אור עכ"ל לומר כך בשם הגר"ז ולא נהגו כן משום **ב** דליכא קדיש כתוך ואמרו ג' פעמים קדוש וברכו ואם עונם תתיו • ובשבת ס"ח סי' ר"ס ס"ג משמע בקריאת שמע של ערבית: **ג** לאחר שסיימו ברכת יוצר אור אומר אבות וגבורות **ד** וקדושה ואתה קדוש וזה נקרא עובר לפני התיבה **ג** ואין עושין דברים אלו בפחות מי' משום דהוי דברים שבקדושה **ג** וצריך להזור אחר ו' שלא שמעו דהיינו רוב העשרה **ד** (ב) ואם אינם נמצאים אפילו בשביר אחר שלא (ב) שמע אומרים ואפילו מי ששמע יכול לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה בשביל אותו שלא שמע **ה** ומ"מ אם אותו שלא שמע בקי לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה **ה** מוטב שיפרוס (ג) ויעבור לפני התיבה הוא משיפרוס ויעבור לפני התיבה אחר שכבר שמע: הגה ומי שכבר לפני התיבה ואחר ג' שכרכות התפלוות יצליח כל התפלה ולא יפסיק אפ"פ שכבר התחיל מגן אבות פתיחים יכולים להפסיק אחר כך וכ"כ אפ"פ (ד) התיל שכולם השלו ת"ם ביחיד כמ"ש ק"ס ן ולא נהגו כן כלל ומיהו אם כבר התחיל בשירה ושבחה לפני פיוטים (ד) התיל שכולם השלו בתפלה אם קם מתחלה אין נראה לבטל מיהו יכול להפסיק אחר כך וכ"כ ק"ס ן ולא יפסיק אפילו לענות קדיש וברכו אפילו (ה) אחר שכולם השלו ת"ם ביחיד כמ"ש ק"ס ן ולא יפסיק אפילו לענות קדיש וברכו (ב) ן והמתין בברכה יוכר (ה) אחר שכולם השלו ת"ם ביחיד כ"כ ק"ס ן ולא יפסיק אפילו לענות קדיש וברכו (ו) להפסיק לכתחלה אחרים יש מ"ב אים אחר יכול לפרוס על שמע אם לא התחילו פ"ע כי שכולם השלו כאחת כ"כ שכתב התחילו לומר פיוטים יש רק אלא שמוב שהן שמעי שהן שמעי שהן שמעי

לחתן וכמכמ"ש לם שפסוק: ט יוכל לעמוד החזן ולפי' כהזן כרלחתן (לבוש) וכ' בספר משפטי שמואל שאם טולילו כרלחבושים ס"ת וקלקלו כה אין למניים להוליה ס"ת פעם אחרת וקרוים בה:

ע א נשים וכו' • ל"ל דנשים פטורות ג"כ מכרכות ק"ש דים להם ג"כ זמן קבוע כמ"ש ס"ם ס"ח וכ"מ ממ"ש תכ"ו וז"ל ואע"פ שהתפלה יש לה זמן קבוע מ"מ כיון שתפלה יש לה פעם אחרת וקריאת ק"ש אין לה אלא זמן אחד ביום ולילה עכ"ל • ונקשה למה הניח הרמב"ם ז"ל ואע"פ שהתפלה יש לה זמן קבוע מ"מ כיון שתפלה יש לה פעם אחרת וקריאת ק"ש אין לה אלא זמן אחד ביום ולילה עכ"ל • ונקשה למה הניח הרמב"ם ז"ל דין זה ולא כתבו בפירוש ולכאורה נראה דהרמב"ם ס"ל דכיון דנשים פטורות מק"ש בזמנה ומחוייבות בתפלה בזמנה ס"ל דאין לחלק בין תפלה לק"ש ומה שכתב הרמב"ם דנשים פטורות מק"ש בזמנה ומחוייבות בתפלה בזמנה הוא משום ד

עא א פטור מק"ש • ומיד כשמתחילין להסליק טפר של כמה יקפיד שלא יכנס בו שפה אחרת • ואפילו בשעת הדחק אין לקרות • ואם נכנס בו שפה אחרת א

עב (א) אין מוציאין כו' • וכגמ' פרכינן והא ר"י מפקיעו סגוך לק"ש מדם מצוה שאני וע"כ מילק כרמב"ם בין מדם מצוה למאחר ומצוך כ' בשם הרמ"ם שכתב לא מילק בזה וכן הרי"ף וכ"י מעמו למצך הלא שניהם בזמנו מדם מצוה כזה שיהא רשאי לבטל ק"ש כשבילו ואני תומר תפי' דכך כלל בזה דכל מה שמילינו בגמ' למילק בין מדם מצוה להמאיר לעניו שים מומלת מדם מצוה ודלי כל מדם יעשה מצוה להמאיר וכמ"ש המור לקמן סי' תקצ"ד תרשב"ץ לעולם יעשה מדם עלמו ת"ח ויבטל ולא מייטין ליזהרת לבל תם המחיצות גורם הקולא הניה מם שהניה אין בדוחותיו שהוא מצוה כדי להקל דוגמת לדבר דלא קנסו עכשיו בלישלא דהבא למזנה ת"ח כמ"ש בתוהב וכן להמיר מדיש בימיד וכמ"ג ע"כ יפה עשו כרי"ף והרמ"ם שלא מילקו בין מדם מצוה בדוחותיהו: (ב) **העם העוסקים בהספד** • בשול סיים בזה ודוקא העם הבאים לשמוע בהספד לבל המזנים המספידים פעוריים ודוק' ביוה כרלמן בלל משם ולילך גם המזנים מייבים משמע מדבריו דין המזנים דלמילו במקום שמספידין פעוסקים בהספד ת"ל המזנים לפסוק בהספד ופע"כ הוקשה לב"י למה לחמרו בגמרא דהשם פעוסקים בהספד נשמעים כו' ומלוק יוסב ודומם ומנדיק עליו הדין ולומר דבון פעולם כו' למה יאמר עכשיו יותר דבון כו' ביון דהמזנים לימם פוסקים מהספידים ותו דהילך יספיד בחזן והקהל קולקין הלא יבטל כוותם החזן ודמק עלמו לתבן מהמזנים ג"כ שותקים בשה שקולקים הנם הלא שמעי' לכרכר בעניני הספד כיון שהם שבודי' לכרכר בעניני הספד כו' ולזה הספיק גם מו"ם ז"ל הלא שדמק עלמו בפי' דבכי היכולמי לפרטו דהכתי קלמר והניח דבכי המקהל גם כן לדבך אחר ולע"ד נלהה שהבאים בהוויתן ובשוכן והוא דיק ובירו' שלפניהו הנשמע הכי הנה בהספד ול' הפיסקין בהספד מספיקין לקריאת שמע ואין מספיקין לתפלה משמע היה והספיקו לבוחתו בין לקריאת שמע בין לתפלה ותהנן הם יכולים להתחיל ולגמור וכו' מתניתן ביום בהלמון ומתי דתנא הנא ביום שני וכני הילולא בהספד היינו המזנים פעוסקים בהספד ושם העוסקים בהספד היינו הטומעים כולם מייבים בקריאת שמע שניא דאוריימא אבל לא בתפלה שניא מדברנן משמע היה והספיקו לבוחתו גם לתפלה ופרינ והא תנן הם יכולין להתחיל ולגמור יתפילו ואם לאו לא יתפילו ממילא אנו רואים דפעוסקים מקריאת שמע ואם תפרש על אותן בתיים פעוסקים הלא המלוין לכבוד המת דהיינו כמו שומעין בהספד פניא שיכא קשה על מ"ם דלמילו המזנים מייבים הלא ע"ב זה קשה על העומעים שהם בתוך הפרק שלותן שכאו לכבוד מייבים ולא פעל הלא פעוסקין ממש כמו המזנים ודבר זה קיים הוא לפי המסקנא מכל מקום קשיא מזנים מהבדי ומצי למלק בין מזנים דיום למלון למזנים דיום שני ממש שלין למזנים קולא על העומעים הלא ביום למלון ולין מי' שהמזנים יספידו למילו בשעת קריאת העומעים ואז יהיו פעוסקים ממש מרלא זה לא יעלה על הדעת הלא בלכו היא בהם העומעים לא קלקו שלבון לא קלקו עדיין ולדלי הם גם העומעים יקרלו עכשיו והם המזנים יקרלו עכשיו וזה עלמו מ' דבכי הפור בלי לוקך כוס בילור ובולי לפי מסת שלמו יוכל לכולי עלמא מייב בקריאת שמע גם המזן ביום שני גם דבכי הרמב"ם שמביא ב"י ת"ל לקריאת שמע כו' לבל לפי מסת שלמו יוכל לכולי עלמא מייב בקריאת שמע גם המזנים הפוסדים ביום הלילון פעוסקים בהספד ב"י ת"ל כל העוסקים בהספד פעוסקים מקריאת שמע המזנים הפוסדים ביום הלילון פעוסקים דהיינו הוא נמלחו בין מייב בקריאת שמע ובין לא מייב ולילך גם המזנים הפעימים וכמ"ש ב"י גם זה ממילא ת"ל המזנים המספידים וסיפל קמשמע לן דלפילו המזנים אינם פעוסקים הלא ביום הלילון וכ"ש שלר העוסקים ומזמנין ממלא הכל ניחא בס"ד • (ג) **הפניטים שרואים פני האבל** • בגמרא ליתא שורה הרואה לת הפניטי ס"ל הרואה לת סניטי הלל הסקף לחורי שורה הפניטי והלכל יוסב גם עד כלן לשון: לשון זה לריך ביאור ומו"ח ז"ל ביאר דגם שורה שלחר הפניטי הרואה לת הפניטי ס"ל בכלל הפעור שלין לילות לת הלבל דלך החויר שבין שתי הלחים של העומדים בשורה הפניטי ולין מייב הלא היקף שליטי • ולקה לי דלם כן למה לתמו שורה לשון יוכר למימר שורות ושו מלי כולהך רס"י להזכיר הלל הלקף וגלהה לפי ענית דעתי דרס"י לקן כאה ב' דבריס הלחד למה לת לתמר שורה הרואה לת הלבל שניא לם הפורה דלך ביבוע שביב הלבל כמלל שים ד' שורות רוחות פני הלבל ולמה לתמר לשון יוכר ע"כ פי' דבפניט יוסבת שורה לחת והלבל ביניהם ושלר הפורות מקיפים בהקיף בעגול שביב לוחה הפורה • והו שבתב רס"י הקף לתולי שמקיפין הפורה גם לחביו וכל שתם הקף לוחה שורה מיקרי שורה ח' לף על פי שהיא גם מלחוריים כל"ל לי"ב דעת רס"י :

כלי

עב א שלמטה צורך בהם • פי' שים תפורות מזומנים לכך (ל"מ) דלת לכלים פסיכים דהיינו פסמוכים למטה ועי' בסמ"ק :

ב סמוך לק"ש • מדסתם כלן ס"מ דס"ל דלתחי' סמוך לק"ש של ערבית ותפור ומ"מ נ"ל דיש להקל בפל ערבית כמ"ש תכ"י דלתם לת יקברנו יעבנו על לת הנין וכ"ל דלתם פות מפלג המנחה ולמעלה יקרא ק"ש ויקברנו לתר"ת סעמי' כל"ה: **ג יתחילו** ויגמרו כולה (כ"י בשם מהרי"ן) לתכל ב"י"ל סי' שע"ו כתב שיקרלו מה שיוכלו (כ"מ): **ד אם יש שהות** • ותם לשון יקרא ק"ש קודם כיון שעדיין לת התחילו במלות תמומין :

עג א בחזרת פנים • פי' שיתילו פניטה לתחויים זה לזה (כ"מ) :

ב ובשנת י"ג כו' מותרי כ"כ בפול ול"ע דבפול ת"ם סי' כ"ל כתוב דתם יש לנת י"ל פניט ולבן י"ב שנה זה יפן בשותו וזו יפנה בכשותה ותפוסים לפכך עדומים יפד ולת מילק בין ב' שפרות כמ"ש הרמ"ם שם בלומר שהם קדושים לסיות פדיש נהגו ושעדך לפמ שהכל כתב תתם כי לת כפילו ב' שנות מותר והרמ"ם למד פה מכלן מק"ם ות"כ לריכין שיהיו שון לריעת ושול דתם היל לתפוסה ליפן תללו בקישוב בשר תם כן מה ל"ל לתפול לקרות ק"ש וגם דברי הרמ"ם קשיין להדדי ול"ע רב : **ג ומשנת י"ג** ואילך • משמע דת"ל י"ג פניט ויוס תחד כ"מ ביבמו' דף ל"ד ע"ת בפיניי ע"ם וע' מ"ם פימן ל"ם פעיף ט' :

כתב

עג הישן עם אשתו וביניו איך יתנהג • ובו ד"ם

א (א) ת שנים שהיו ישנים בטלית אחד ובשר שניהם נוגעים זה בזה לא יקרא קריאת שמע אלא אם כן היתה טלית מפסקת (א) ביניהם ג ממתניתם ולמטה :

ב (ב) ג אם היה ישן עם אשתו קורא **א** בחזרת (ב) פנים לצד אחר ואפילו בדא בהפסקת טלית משום דחשיבא כגופו ד ויש מי שאוסר וגבון לחוש לדבריו :

ג (ג) ה אם היה ישן עם בניו בעודם קטנים מותר לקרות בחזרת פנים בלא הפסקת טלית ואם הם גדולים צריך להפסקת טלית :

ד (ד) ו עד כמה הם השוביים קטנים התינוק עד שיהיו לו י"ב שנים והתינוקת עד שיהיו לה י"א שנים ז ואפילו הביאו ב' שערות מותר **ב** (ג) ובשנת י"ג לתינוק וי"ב לתינוקת אם הביאו ב' שערות אסור בלא הפסק ואם לא הביאו ב' שערות מותר **ג** ח ובשנת י"ג ואילך לתינוק וי"ב לתינוקת אפילו לא הביאו ב' שערות אסור :

היה

גם ע"ם בפ"ם פעוריס מקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה דמתי תיכא בין פעוריס [לוחן] מפסיקין לוחן ואין מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה משמע היה והפסיקו לבוחתו בין לקריאת שמע בין לתפלה ותהנן הם יכולים להתחיל ולגמור וכו' מתניתן ביום הלילון ומתי דתנא הנא ביום שני וכני הילולא בהספד היינו המזנים פעוסקים בהספד ושם העוסקים בהספד היינו הטומעים כולם מייבים בקריאת שמע אבל לא בתפלה אבל מדברנן משמע היה והספיקו לבוחתו גם לתפלה ופרינ והא תנן הם יכולין להתחיל ולגמור יתפילו ואם לאו לא יתפילו ממילא אנו רואים דפעוריס מקריאת שמע ואם תפרש על אותן בתיים כמו שומעין בהספד פניא שיכא קשה על מ"ם דלמילו המזנים מייבים הלא ע"ב זה קשה על הטומעים שהם בתוך הפרק שלותן שכאו לכבוד מייבים ולא פעל הלא פעוסקין ממש כמו המזנים ודבר זה קיים הוא לפי המסקנא מכל מקום קשיא מזנים מהבדי ומצי למלק בין מזנים דיום למלון למזנים דיום שני ממש שלין למזנים קולא על הטומעים הלא ביום למלון ולין מי' שהמזנים יספידו למילו בשעת קריאת שמע והמזנים לא קלקו עדיין לא יספיקו מפמת זה לא יעלה על הדעת הלא דקולא שלכן היא בהם הטומעים כבר קלקו קריאת שמע והמזנים לא קלקו עדיין לא ילוך טוס בילור ובולי לפי מסת שלמו יוכל לכולי עלמא מייב בקריאת שמע גם המזן ביום שני גם דבכי הרמב"ם שמביא ב"י ת"ל לקריאת שמע כו' לבל לפי מסת שלמו יוכל לכולי עלמא מייב בקריאת שמע גם המזנים הפוסדים ביום הלילון פעוריס מקריאת שמע המזנים הפוסדים ביום הלילון פעוסקים דהיינו הוא נמלחו בין מייב בקריאת שמע ובין לא מייב ולילך גם המזנים הפעימים וכמ"ש ב"י גם זה ממילא ת"ל המזנים המספידים וסיפל קמשמע לן דלפילו המזנים אינם פעוריס הלא ביום הלילון וכ"ש שלר העוסקים ומזמנין ממלא הכל ניחא בס"ד • (ג) **הפניטים שרואים פני האבל** • בגמרא ליתא שורה הרואה לת הפניטי ס"ל הרואה לת סניטי הלל הסקף לחורי שורה הפניטי והלכל יוסב גם עד כלן לשון: לשון זה לריך ביאור ומו"ח ז"ל ביאר דגם שורה שלחר הפניטי הרואה לת הפניטי ס"ל בכלל הפעור שלין לילות לת הלבל דלך החויר שבין שתי הלחים של העומדים בשורה הפניטי ולין מייב הלא היקף שליטי • ולקה לי דלם כן למה לתמו שורה לשון יוכר למימר שורות ושו מלי כולהך רס"י להזכיר הלל הלקף וגלהה לפי ענית דעתי דרס"י לקן כאה ב' דבריס הלחד למה לת לתמר שורה הרואה לת הלבל שניא לם הפורה דלך ביבוע שביב הלבל כמלל שים ד' שורות רוחות פני הלבל ולמה לתמר לשון יוכר ע"כ פי' דבפניט יוסבת שורה לחת והלבל ביניהם ושלר הפורות מקיפים בהקיף בעגול שביב לוחה הפורה • והו שבתב רס"י הקף לתולי שמקיפין הפורה גם לחביו וכל שתם הקף לוחה שורה מיקרי שורה ח' לף על פי שהיא גם מלחוריים כל"ל לי"ב דעת רס"י :

כלי

וקיין כדברי הר"ר יונה בפרק פי שהתו דף י"ב ע"ג ז (ר) עד כמה הם השוביים קטנים עד שיהיו לו י"א שנים • פי' שעדיין לא הגיעו לי"א ולי"ב סלאים ראם הגיע כל אחד לי"א ולי"ב סלאים ויום אחד א"ב הוא תוך שנת י"ב אזי אם הביאו שתי שערות אסור בלא הפסקה וכן בשנת י"ב לתינוק ו"ל אף שהוא יום אחד אחר שנת י"ב כל"ל ממשמעות השור ויש אומרים בשנת י"א וי"ב הינו שכבר הגיע לי"א וי"ב (מהרש"ל) :

יד אפרים **עב** (בס"א ס"ק ב) מגן ע"כ זס לת קלי של פומעים שסס כמתם מייבים כנ"ל : (שם) ואת יפיו פפורין מפמת מכידה כו' לו שסס פתוקין כמת פקולקין פסס ופע"פ פפורין מפמת מכידה : (ס"ק ג') ר"ל

פפתוקין פפורס גם פתפניו וכל שכן כנ"ל : (שם) ופע"פ שכוח גם פתפניו כנ"ל :

עג (בפא"א ס"ק ב) כלומר שסס קדושים כו' ופל דקתני זס וזס כדי ציפוי ציניס נכונו כו' כלומר שסס קדושים לפיוס ציניס נכונו וצשרך לפמ ציפוי שסס שכיבה לעדלות וכפל וכו' :

באר היטב

עב (א) בסס • פירוש שים תפורות מזומנים לכך דלא כלומר שפירש דפיינו שסתוכים לפפס פ"פ • וכפל כ"י פף אל פי שים שפת לפתפניט לקרות כשעד שהולכים כרפוחים פפילו פכי פפורין פפני דלפפניט ממלכים ומוכנין לפס לפתת ולפיכך אין לפס לפפתיל ס"ת : (ב) לקריאת שמע • פפמת דפפילו פפתוק לקריאת שמע אל שכיבת פיוסב כל פלילה אפי אין שכיבה פל"ל אל פרכיס. וכן כפב פתן תכרפס דפת לא יקכוסו פיוס יפבור אל לא תלין • פת פוף תפלה פתפנה ופפלה

יקרא ק"ש ויקברנו לתר כך עיין פימן רל"ם פ"ג : (ג) לין פפסיקין • ותפילו פתפילו כתר דפפי זתן ק"ש לין פפסיקין פל"פ : (ד) יתחילו • ויקרלו פפ פיוכלו כ"פ : (ה) פתוב • ותם לפי יקרא ק"ש קודם כיון פפדיין לא פתפילו כפתוב תתומין פ"פ :

עג (א) כיוסיס • ותו לפילו פניפס זה לזה פוכר כ' : (ב) פניט • פירוש פיוסבת פניפס זה לזה פוכר כ' : (ג) וכפגא ר"י • עיין פתן תכרפס :

עד כתב הרב"י סי' ר"ו בשם הרא"ש פ' תהלה יהוללו' כ' יקומיס בעי' היה יושב בתוך מנדל של עצים מהו שיעשה כמו מלכות ויוצית לתוכו אור לחון ויבדק מפסקת ליה אם לבו רואה לה העמוד לסמוך לו מותר ומעמלה מפקנו דאסור בכ"ל הרא"ש. ופליגיה בעיני על המלוקט הגדול לפי סי' כן דלמה כן כ"ל למעבי במגדל דסו' מלמה דלא מכיחת כ"ל למעבי כמלכות שלית לו מלוק. ופשוט דלמתמיסיהם המגרת בסוכה דף י"ע"ב דאמר היה יכן בכולה מוליח לתוכו מוך לכילה וקורה ותם היתה נגוה י' אסור ופירש"י דהכל לו מכיח בפסק כמו בעומד בבי' ומוליח לתוכו מוך למלון דבדי לתוכו בתר רובו ותם לתון נגוה י' כ"ל כמוליח לתוכו מוך להלוק בכ"ל. ותם כן דבר ברור מהירושלמי מבעיא ליה תם במגדל של מך מסוב לחובל לו ב"ל ככלי וב"ל כמלוק לו בכלים וז"ל בי"ו בי"ו מ"ב היה יושב בתוך מנדל של עצים ופשטו כמין מלבוש יוליח לתוכו מוך למלון ויבדק ותם לא נבו רואה לה העמוד אסור כ"ה בירושלמי בכ"ל ואם היו הכמים בדברי הב"י בסי' ע"ב אי שרי לקרות בתחזר פנים וכן ר"י אומר אפי' אשתו עמו עכ"ם צריך שיהזור אניו בכ"ש רש"י ז"ל והשתא אי תות מעמא משום הרהור נגיעת עירוה לחזר לפת לו להחזיר פניו הלא אפש בתרתקה שירתק מהבירו הרהקה מאר באופן שלא יגיע בבשרו אלא ודאי לא מפני חיש זו לבד הוקיקו להחזיר פניו אלא גם שלא יראה לבו עירוה חבירו והיקון דבר זה א"א אלא בתפסקה סליח או בתחזרה פנים (אס"ו וע"ל סי' צ"א) ג (כ) שהנשים יכולות לברך ולהתפלל כשהן לבושות החלוק ע"ם שאין מפסיק בעינן שתהות בקרקע אלא כשהן עדוכות כדי שיהכבה עדוכה (ב"י בשם א"ח) וי"א דכשאשה עדוכת אפי' לובשות חלוק מעושר כמו שאסור לאיש אלא צריכה להפסיק בידה על החלוק למטה מהם כמו שבעינן ולכו הוסיף לה הפרוה ומפסקת ליה אם כבי בפ"ע ואם לאו אלו הוסיף לה הפרוה לה מיקרי הוסיף לה כמו כלי ואפי' מחמת אלו הוסיף לה הפרוה ה"ו כמו כלי. למעלה מפקנו דלמור ולפי"ז מפשוט מאין קושיא מה שמפקיע מן הפסק ולפי"ז מתורץ מה שהקשה ב"י מן הירושלמי

ערוה"ן הלא עד שלא מצא בגילוי ערוה לגמרי קאמר וסולקא זו כתב מו"ם ז"ל עליה דלין נכונה וכן כתב ביהודה דעה הלא גם בחצאי שיעין הפסקה בין לב לערוה לחי' כיצים לה מלכוש · וכתב מהר"ם מלובלין לכן חס חיטו רואה לותה קרי לקמן כסי' ר"ו דכתי' בחצאי חבירו וגרס לו כל זה לפי שהבין לפי דיעה זו שלין בחצאי כלל גילוי ערוה לחי' עומדת וכיון שיש בחצאי גילוי ערוה כמ"ש וע"כ דבר ברור ולחוי לסמוך עליו שבחצאי שיש לה מלבוש ותכסה מלפניו ומלאחריו מ"מ להפסקה בין לב לערוה כלל ויכולה להתפלל וכן לענין עבילה חס טומדת לחפילו בשיש לגוליה ועפ"ז יכולה לברך חס לבה מוך לשיש לו לחפילו הוך שיש ומתכסה יפה על גופה תחת לבה וכן יפצה ביומרל ועי' בס"ז בי"ד סי' ר' מ"ש בס"ד: (ה) **מותר לקרות ק"ש** · לפי שחיטו מדבר לפני המלך בחשיכה ובילחה ולכלוה שלריך לעמוד בחשיכה ובילחה ולכלוה בלילו עומד בפני המלך ומדבר עמו:

עה (א) וי"א דוקא באשתו כו' · בסור כתב וכן חס שוקה מגולה לסור וכו' ולחה שהוח קט"ל לחפילו בחשתו ושחות מעמד לסור שהוח מקום הלכור יותר מעשה לביריס: (ב) **או שעצם עיניו** · כ"כ ב"י והוח חמוה בעיני מרה לליבמה לחלמוד לה מעמע הכי לחיחה שם מעמה מלי לכתיב ולח יולחה כך ערוה דבר וכח קחמחני ולח קלמר וכח קח חני ס"מ כיון דמחחני עגדו חע"ב לחיטו לח חזי לסור וחו דכח גם בגילוח חיכח דחליה מילחה בלחייב הכיטו לפיו מלח עיניו בלחיחה בסי' ס"ט ומפ"ה לסור חף בסומח ובלילה כיון דחפשר לרחות ושם כן לח יכיס ממור לשן לחייב של החלמוד לחמר בגילוח כל שהיה כדמות מחרת דלסור בכדי לחייב עיניו מלשן הכחוב ולח יולחה לך ערוה דבר וכח מי חידי ומידי לשן לחייב נקבי ושו קשה לי כח לחחן בכוסשחת דחרומות ומייחי לה בהג"ח ריש חולין דערוה לח

למקום שדרכן בגילוחן מוכיחים בגלוחן שם חין דעתן למזור (עי' סימן תס"ח) וע' סי' קס"ז בפ"ע גם מעמע דוקח בשן לסור בחכל בחלין מעשים שם מוכיחים גילך בגילוי בלחש וכ"כ החוס' בכחובות · **ה** וכ"ש **שער נבריות כו'** · כ"ל וכ"כ בס"ע ד"ו וכ"כ בס"ג דמוחר לכחלה כלחי' בחצחה ס"ח דבשה יולחה שלח כ"ש במוקף שער וכו' ללא כ"ש במוקף עליו והלילך בקוף שבלו בדבלים דמוים ע' סי' ס"ג סי"ל: **ו זמר אשתי חפי'** פ"וזיס (ב"ש) וע"בח"מ סי' כ"ח דקול זמר ח"ח לפולא לסור לשמוע לכל קול דבורה שרי (ל"מ): **ז ערות קטן** · ובמגילה דף כ"ד ריש ע"ב כתב ב"י דהקטן בעלמו יכול לקרות חפי' כוח ערוה ללא שהוכר על כך ולי ל"ע דליכחל בעלמו דלדכון מידי דהוה לכל שביכות שבהורה ושפי' שם"ג ולהפוסקים ערות קטן לח מקרי ערוה מ"ם פסי ול"ע · **ח** ויש מתירין וכו' · שלינו רחוי לביחה כ"ז שלינו בן ט' שנים · ול"ל דמ"מ בן ט' יחמי המוה: בשעות שבלה בכלה שם פסי ע"ד: **ט** והחזיר פניו · וב"ח פסק דוקח החזיק פניס מכני דהוי מחמה דקוה דומיח דלוחה מחלירין בשעות שבילו חבל בשבילותו מגולה חפי' חינו רואה לותה לסור וכמ"ש ס"ח ס"ב ופ"ל לחפי' מוליח להקו חוק ל"ד למ"ס פס"ב בסי"ס דהחם מכ"ם ערוחו מוסיף בניס חלח שהם לגוליס לכן חס חינו רואה לותה קרי וכ"כ חכ"י בהדיח עמ"ם פסי ע"ס: **י** בין בערות חבירו · כ' הרב"י זה נלמד במכ"ם מדין שניס יפניס בשלית ח' לחפי' בשר שניסה נוגעים זה בזה שניהם נוגעים במחניהם שרי לסני לילסריך למיכחב בשלילכיו נוגעים בערות חבירו לסור (דלח) כהרב"י· כ' הב"ח בבירו לסור בשלילכיו נוגעים זה בזה ממחניהם ולמשה לבל חס שלה חילכיו נוגעים זה בזה שרי לקרות ודבר חימה הוח להחיר לולי ולקח יש לדקדק לחסור ממ"ם חכ"י נבי ח"י ערוה שכ"ל ולחוה בד"מ והמדקדק בדברי חכ"י יולחה שיש לחיש ערוה (מורי בב"ח) (ב) וי"א דוקא באשתו כו' ומה שאסור להסחבל באשת חחרת חפילו באשבע קטנה היינו שסבורין לראות בה אבל בביה"ש איבא איסורא חפילו חינו מבורן בלל חלא הרואה חותה לפי חומה בלא כוונה ואז חינו חסור (מורי בב"ח) ולא סחני העלמת עין (מרדכי פ' מי שמתו):

ה שאר אבריו רואים את הערוה מותר אבל אם איזה מאבריו נוגע בין בערותו בין בערות חבירו אסור לקרות קריאת שמע או · להתפלל ויריכותיו שהערוה שוכבת עליהן צריך להפסיק (ו) בבגד או להרחיקן בענין שלא יגע הגיד בהם:

ו ג היתה טלילתו הגורה על מתניו לכסותו ממתניו ולמטה אף על פי שממתניו ולמעלה הוא ערום (ה) מותר לקרות (א) קריאת שמע אבל להתפלל אסור עד שיכסה לבו:

עה להזהר מגלוי שער וקול אשה בשעת ק"ש וכן שלא לקרות כנגד הערוה · ובו ו' סעיפים:

א (א) ח שפה מגולה (א) באשה במקום שדרכה לכסותו אפי' היא אשתו אסור לקרות קריאת שמע (ב) בנגדה סגה (ב) **א** (א) וי"ח דוקא בשתהו לבל בשעה שרגילות לגלות שתות ג) משמע סוי ערוה (הגהות מיימוני פרק ג') וכ"כ מדברי הרא"ם דמשמע בשעה ערוה ממי' לשמה (ד) שתהה רק בכדאמרי יכולה לקרות אף על פי שיש עדוה כמה לכלעיל סימן ע"ד:

ב ב שער של (ה) אשה שדרכה לכסותו אסור לקרות כנגדו: (כנה ממי' שמתו) ג **אבל ג בתולות שדרכן לילך פרועות** (ו) **הראש מותר**: כנה וה"ה שערות של בשיס ד בדעיגין לגחת חון (ו) לגחתן (ב"י בשם הרשב"ח) **ה** (ח) (ג) וכ"ם שער נכרית חפילו דרכה לכסות (הגהות מלפסי סהדשיס):

ג ד יש ליזהר **משטיעת קול ו** (ט) **זמר אשה בשעת ק"ש**: כנה ואפי' בחשתו חבל קול הדיבול כו חינו ערוה (ב"י בשם חבל מעשד והגה"מ) :

ד ה **אסור לקרות כנגד ערוה של כל אדם וכן כנגד ז ערות קטן אסור**: **ה** (יש מחירין נגד ערות קטן כל זמן שחינו לפיו (י) לביחה (רבי' ירוחם והרח"ם סרס מי שחתו ומהר"ח מברגב) וכן שיקר (ועיין בי"ד סימן רס"ה):

ה ו **ערוה בעששית ורואה אותה דרך דפנותיה אסור לקרות כנגדה דכתיב ולא יראה בך ערות דבר והא מתחזיא**:

ו ז **היתה ערוה כנגדו ו וההזיר פניו** (יא) **ממנה** (ב) **או שעצם עיניו או שהוא בלילה או שהוא סומא מותר לקרות דבראייה תלא רחמנא והא לא חזי לה**:

צואה

התם ומ"מ ל"ל דפניו לח מתכסה מלפוליהם דח"ח דקרא מלפוליהם ס"ח בסומח ח"ל כן נגילוי הרחם חפי' בלילה חסור לילך המכסה ולילך בכחובות ס"ח שלח חלכנה בעות יכולה לחחזי בלילה בלי שיהא לה שום כתם דח"כ חם חיכי בפניו רק שמדת לניעות היח לבחולות שלח לילך כן: **ד** שרגילים לצאת חוץ · וכ"מ מלשקר סי' ל"ה לותה כשיס שכחים מלכלות שלין דרכן לגלותן בשלין מגיס שם מוכיחים גילך בגילוי בלחש וכ"כ החוס' בכחובות: **ה** וכ"ש **שער נבריות כו'** · כ"ל וכ"ה בס"ע ד"ו וכ"כ בס"ג דמוחר לכחלה כלחי' בחצחה ס"ח דבשה יולחה שלח כ"ש במוקף שער וכו' ללא כ"ש במוקף עליו והלילך בקוף שבלו בדבלים דמוים ע' סי' ס"ג סי"ל: **ו זמר אשתי חפי'** פ"וזיס (ב"ש) וע"בח"מ סי' כ"ח דקול זמר ח"ח לפולא לסור לשמוע לכל קול דבורה שרי (ל"מ): **ז ערות קטן** · ובמגילה דף כ"ד ריש ע"ב כתב ב"י דהקטן בעלמו יכול לקרות חפי' כוח ערוה ללא שהוכר על כך ולי ל"ע דליכחל בעלמו דלדכון מידי דהוה לכל שביכות שבהורה ושפי' שם"ג ולהפוסקים ערות קטן לח מקרי ערוה מ"ם פסי ול"ע · **ח** ויש מתירין וכו' · שלינו רחוי לביחה כ"ז שלינו בן ט' שנים · ול"ל דמ"מ בן ט' יחמי המוה: בשעות שבלה בכלה שם פסי ע"ד: **ט** והחזיר פניו · וב"ח פסק דוקח החזיק פניס מכני דהוי מחמה דקוה דומיח דלוחה מחלירין בשעות שבילו חבל בשבילותו

ה שם בגמ' כ"ם ס (פי' ס"ל ויש וסרס"ם וה"ם בשם ברבינו ב"י ס"ל ס"ל ס"ל

עז להזהר מצואה בשעת ק"ש · ובו ח סעיפים

א צואה (א) בעששית מותר לקרות בנגדה אע"פ שרואה אותה דרך דפנותיה משום דבכבוי תלה רחמנא דכתיב וכסית את צאתך והא מתכסיא :

ב (א) צואה בגומא מניח מנדלו עליה וקורא דחשיבא כמכוסה א וכיון שאין ריח רע מגיע לו מותר והוא (א) שלא יהא מנדלו נוגע בה :

ג (ב) ג העבירו צואה לפניו (ב) אסור ב לקרות (ב) כנגדה ופי חזיר כצואה עוברת דמי אפילו עולה מן הנהר אין הרחיצה מועלת לו דהוי כנרף של רעי :

ד ד היתה צואה על בשרו ג ומכוסה (ג) בבגדיו או שהכניס ידיו בבית הכסא ד דרך (ד) חור ואינו מריח ריח רע אפילו הכי אסור ה (ג) ה יש (ה) מתירים לקרות ד ; ויש אוסרין ; וי"א שלא התיר המתיר בצואה על בשרו אלא במקום שהוא נבסה מאליה בלא מלבוש כגון אצילי ידיו (ג) ונכון לעשות כדברי המחמיר : סנה ומכבה זהב של בגדו ד כדינו לקמיה (מהרי"ל הלכות י"כ) :

ה ה ו צואה בפי (י) מבעא אפילו היא מכוסה אסור לקרות לדברי הכל אפי' אינה נראית כשהוא עומד ונראית כשהוא יושב :

ו ו היה לפניו מעט צואה יכול לבטלה ברוק שירוק בה ויקרא כנגדה והוא שיהא ט הרוק (ח) עבה · ואין הבטול מועיל אלא לפי שעה אבל אם לא יקרא מיד והרוק נימוח ונבלע בה לא בטלה :

ז ז ספק אם צואה בבית (ט) מותר לקרות דחזקת בית שאין בה לא יתרום וכן נהגי במקום שמקיק ריח י"ד דשרוס לה יסמוס ולפ"ד הכ"י יכי' היתר בהם מעלים עיניו בשעת ברכה וה"ל כטעם משום לבו רווחה השרוס דה"ל קשה ל"ר לבו רווחה שרוס מותר היכי מפרש הוסף זו ומ"ם כ"י ה"ל' מדברי הרמב"ם דשרי בהמזיד מיהו ההם דכשמזיד מעיו הן השרוס נעגדו ולא מתמעיו דלא הקפידו אלא אם שרוס כנגדו כמ"ש הסור לקרות כנגדה ול"ל נמי תרומה ומחיסה נמי יזהיר מעיו ויכוך דמ"מ הוא עלמו בגילוי עריות ומסור לבוך משום ולא יראה בך ערות דבר דהייגו שלא יסיח בו ערות דבר מש"ה נמי כ"י דבהליים הניח מילתא ולא ליכסה לן במתחזי ומ"ם עוד כ"י ליש מדברי הרשב"ם שכיתו כ"י סימן ע"ד לתלי דפיך התלמוד נמי זוהן כמים לגולים והכי נמי לולה לת השרוס לגבל משני מעיניו לת פיך כין שעיניו מוך למים ומסתכל בתוך היו לולה לת שרוס כ"ר לזה כלל דבכי למרנו דוקא שרוס כנגדו לסור ולא למסוס ממנו דלה שרוס עומד על שפת הכור ושרוס כבור לין לסור לקרות קריאת שמע ומה כשהוא עומד כמים לה שכם גולים מקרי מסוס עד כני לדם רק שהוא יכול להסתכל למקו בעבורתו לין זה מקרי נגדו ע"כ מלה הדמין שם כעל הרוקה שכשיכ ל' לחסור לקרות שמע ומה כשהוא עומד כמים גולים מעיני ועלייכי נמ למ"ה ז"ל שכתב להמחיר והך כחזקת פניס דלשרוס בו שהחזיר כל גוש ועומד ללד המר דומה למ"ם סימן ע"ג לם היס יכן עם לחתו קולה כהחזקת הפנים ושם לין שייך כהחזקת הפנים למול כיון שהוא שוכב הוא ל"ל כלן הוא כהחזקת כל גוש :

עז (א) **שלא יהא מנדלו נוגע בו** · לפי"ם דבשכשים נמי נוגע מ"מ מנדלו נלע שפי כיון שהשכיל הוא מלכוש שלו : (ב) **אסור לקרות בנגדה** · בירושלמי ס"ם כתב ע"ז ועל פי הזיר עד שישוב ממנו ד' לחות וכתי ב"י וז"ל ומלשון מדברי הלם"ם שהן שוכבים לפיו כיון שהרחק ממנו ד' לחות בני וז"ל לזולה השוכבת בפקום לחד כפרך לכרחק ממנה לפיו כיון כמלא עיניו הדגיל מהרי"ח הלי שלא מלחתי גלוי זה בגמרת לכך נ"ל דמלחתו מיירי ומ"ם שני כשבשבו ממנו ד"ח אבל מלפני לריך להרחק כמלא עיניו ב"ל · ומו"ח ז"ל הסכים נפי' קמ"ל ואחמה על כ"ש שהוא הלשון של הרמב"ם דמיירי מעשיר לפיו ולעד"ז שלא כדברי זה ולא כדברי זה ולא ולפי שהב"י כתן בשום לפיו הדין לריך להרחק כמלא עיניו ומ"ם כפי' קמ"ל דאלמלא הכא הכא שהלוזה שרוס אלא מן מי חזיר עוברים והולכים המלחתי של סה קדום יאמר כן דהא בהדיא אמרי' בלוזה עוברת דאפי' ב"ש מותר לקרות כנגדה ול"ל לפסקים ומדהם לה להכיא דמלוזה עוברת אפי' כמלא עיניו אפילו כשהוא שוכב תמת הלילן אינו אמת ה"ג בלוזה שוכבת ודאי כל זמן שהיא מלוזה דמלוזה עוברת תלית מילתא דהכיא בדד יפ והכא ובכא מהניל קדום אמר רחמנא והא ליכא למלמי דבלוזה לא מהלקין כין קבועה לשוכבת ומגלן לקבל תלינא דהכא דמחמיר גם לשוכבת ולפלן כין ד' לחות לו לא מלחנו בדוק שהדברים כשמבל ד' לחות לשוכבת ובשוכבת מלוזה שוכבת שבגמרא ומפוסקים פיינו שהאדם שקורה ק"ש מעביר אדם מהר לוזה מלפניו לו פני רחמו על אדם שבכבוד לו יעשה כן בלוזה שוכבת שהוא מלפניו לפני עיניו ברגע של ריעי ואפילו אם הוא מ

עט (א) אפילו בלילה • הרא"ש פ' מ"ם מביא ע"ז ירושל' ר' חילי ומביריו הוו יתבין קמי פונק ברמשא אמר מכו למימר כלן מילי דתוריית' מ"ל כיון דלילו הוי יממא הוה מצי קאמר כדם כדון לסוכר · עלמד מזה דאפילו אחר ד"ם לסוכר ולהו דוקא ק"ש ותפי' במקום שמפק לס ים שם טוחה וכיוצא לפי הכתוב שדרך להלוות שם טוחה וכל שכן בחלר :

(ב) **ואי אפשר שלא יהא כו' של הצואה** • פי' ממקום שכלה כריס (ולשון יודע למה לה כתב שדרך הרחקה כמלא עיניו) לכל כמי דגלים שפיר ים להתיר כשירחקו כל הקהל מהסם ד"ם : (ג) **גבוה י"ט כתב מו"ם ז"ל והוא לשון המיוחר בזוהר ריג** מ ומי רגלים אפילו מצאן במקום שראוי להסתפק (י) אין צריך לחזור (יב) ולקרות :

בה צואה בפק אם צואה באשפה אסור משום דהוקת אשפה שיש בה צואה (ר) אבל בפק מי רגלים אפי' באשפה (י) מותר משום דלא אסרה תורה לקרות כנגד מי רגלים אלא יא כנגד עמוד של (יא) קלוח ואחר שנפל לא מיתסר אלא מדרבנן ובספיקן לא גזרו :

ח ג קרא במקום שראוי להסתפק בצואה ומצא אחר כך **יב** צריך להזור ולקרות אבל אם אין המקו' ראוי להסתפק בו אין צריך להזור ולקרות ריג מ ומי רגלים אפילו מצאן במקום שראוי להסתפק (י) אין צריך לחזור (יב) ולקרות :

עז שלא לקרות כנגד מי רגלים • ובו ב' סעיפים

א ס אסור לקרות כנגד מי רגלים עד שיטיל לתוכן רביעית מים ואז מותר ולא שנא על גבי קרקע לא שנא בכלי ונותן עליהן מים לא שנא היו המים בכלי תחלה :

ב (א) ד **רביעית שאמרו למי רגלים של א** (א) **פעם אחת ולשל שני פעמים שתי רביעיות ולשל שלש שלשה** : כנס וכן לעולם :

עח מי שנצרך להטיל מים בשעת קריאה • ובו ג' סעיפים

א ס היה קורא והתחילו מי רגליו שותתין על ברכיו פוסק עד שיכלו המים וחוזר לקרות ג אפי' אם נפלו על בגדיו ויש בהם טופח על מנת להטפיח **א** כיון שהם מבוסים (א) **בבגדו**

(א) ג **ואם נפלו מי רגלים בארץ מרחיק מהם** (ב) ד' **אמות** : כנס ומ"ש מיתפלל בקמץ סימן ק"ס ב ומ"ש ממתין עד שיגלגו בקרקע (הר"י פ"ב דברכות) ד **ואפילו שהה כדי לגמור את כולה אינו צריך לחזור אלא למקום שפסק** : כנס ויש מהמירים דהם סבם כדי לגמור את כולה מוזר לראשה וכן עיקר וכמו שכתבתי לעיל סי' ס"ם ומשערין לפי הקורה :

עט מי שנזדמן לו צואה בשעת קריאה • ובו ט' סעיפים

א (א) ס היתה צואה אדם מאחריו צריך להרחיק ד' אמות ממקום שכלה הריח ג **אפילו אם יש לו חולי שאינו מריח צריך להרחיק ד' אמות ממקום שיכלה הריח למי שמריח וכלפניו צריך להרחיק מלא עיניו א** (א) ג **אפילו** (א) **בלילה** אף (תוספות הרא"ש פ' מי שהוא סוף ברכות) סימן קס"ט ב' כנס שלא להרחיק צריך להרחיק עד מקום שאינו יכול לראות אותה צריך להרחיק עד מקום שאינו ביום ד **ואם הוא ב מצדו דינו** (ב) **כמלאחריו** : כנס ס"ק המתפלל ונפסק"ה לו כבית שמתפלל שם אפי' הוא לאחריו ככל כיוון צריך לשתוק עד שיגלגלנה מלמעלה רבים ידי תוכחן (ב) ותי תפשר בלא יכול מן הקהל **ג** בתוך ד' אמות **ד** של (ג) לצואה (כנסות מרדכי בפרק תפלת השחר) ושיין לקמן סי' ס"ג · (ושיין לקמן סי' פ"ו בדין צואה בבית) :

ב (ב) ס **היתה ה במקום** (ג) **גבוה** (ד) **עשרה טפחים או נמוך עשרה ו או שהיתה בבית** (ה) א' **והוא ו בבית אחר אפי' הפתח פתוח ויושב ז** (ו) **בצדה ורואה אותה אם אין לה ריח יכול לקרות דכיון שהיא ברשות אדרת קרינן ביה שפיר והיה מהניף קדוש להרא"ש אבל להרשב"א דוקא ח כשאינו רואה** (ז) **אותה** ; **ואם יש לה ריח לא מהניא הפסקה ולא שינוי רשות ט ח** (ג) **ויש אומרים דכי היכי דהפסקה מועלת לצואה עצמה הכי נמי מועילה לריח רע** (ח) **שלה** :

ג ס **חצר קטנה שנפרצה במלואה לגדולה והגדולה עודפת עליה מן הצדדים קטנה לא חשיבה כבית בפני עצמה כיון שנפרצה במלואה לגדולה אבל הגדולה כיון שבתליה עודפים על של קטנה מצד זה ומצד זה חשיבא כבית בפני עצמה הילכך אם צואה בגדולה בלא הרחקה י אם אין מגיע לו **יא** (ט) **ריח רע** : צואת

בה צואה בפק אם צואה באשפה אסור משום דהוקת אשפה שיש בה צואה (ר) אבל בפק מי רגלים אפי' באשפה (י) מותר משום דלא אסרה תורה לקרות כנגד מי רגלים אלא יא כנגד עמוד של (יא) קלוח ואחר שנפל לא מיתסר אלא מדרבנן ובספיקן לא גזרו :

ח ג קרא במקום שראוי להסתפק בצואה ומצא אחר כך **יב** צריך להזור ולקרות אבל אם אין המקו' ראוי להסתפק בו אין צריך להזור ולקרות ריג מ ומי רגלים אפילו מצאן במקום שראוי להסתפק (י) אין צריך להזור (יב) ולקרות :

עז שלא לקרות כנגד מי רגלים • ובו ב' סעיפים

א ס אסור לקרות כנגד מי רגלים עד שיטיל לתוכן רביעית מים ואז מותר ולא שנא על גבי קרקע לא שנא בכלי ונותן עליהן מים לא שנא היו המים בכלי תחלה :

ב (א) ד **רביעית שאמרו למי רגלים של א** (א) **פעם אחת ולשל שני פעמים שתי רביעיות ולשל שלש שלשה** : כנס וכן לעולם :

עח מי שנצרך להטיל מים בשעת קריאה • ובו ג' סעיפים

א ס היה קורא והתחילו מי רגליו שותתין על ברכיו פוסק עד שיכלו המים וחוזר לקרות ג אפי' אם נפלו על בגדיו ויש בהם טופח על מנת להטפיח **א** כיון שהם מבוסים (א) **בבגדו**

(א) ג **ואם נפלו מי רגלים בארץ מרחיק מהם** (ב) ד' **אמות** : כנס ס"ק המתפלל ונפסק"ה לו כבית שמתפלל שם אפי' הוא לאחריו ככל כיוון צריך לשתוק עד שיגלגלנה מלמעלה רבים ידי תוכחן (ב) ותי תפשר בלא יכול מן הקהל **ג** בתוך ד' אמות **ד** של (ג) לצואה (כנסות מרדכי בפרק תפלת השחר) ושיין לקמן סי' ס"ג · (ושיין לקמן סי' פ"ו בדין צואה בבית) :

ב (ב) ס **היתה ה במקום** (ג) **גבוה** (ד) **עשרה טפחים או נמוך עשרה ו או שהיתה בבית** (ה) א' **והוא ו בבית אחר אפי' הפתח פתוח ויושב ז** (ו) **בצדה ורואה אותה אם אין לה ריח יכול לקרות דכיון שהיא ברשות אדרת קרינן ביה שפיר והיה מהניף קדוש להרא"ש אבל להרשב"א דוקא ח כשאינו רואה** (ז) **אותה** ; **ואם יש לה ריח לא מהניא הפסקה ולא שינוי רשות ט ח** (ג) **ויש אומרים דכי היכי דהפסקה מועלת לצואה עצמה הכי נמי מועילה לריח רע** (ח) **שלה** :

ג ס **חצר קטנה שנפרצה במלואה לגדולה והגדולה עודפת עליה מן הצדדים קטנה לא חשיבה כבית בפני עצמה כיון שנפרצה במלואה לגדולה אבל הגדולה כיון שבתליה עודפים על של קטנה מצד זה ומצד זה חשיבא כבית בפני עצמה הילכך אם צואה בגדולה בלא הרחקה י אם אין מגיע לו **יא** (ט) **ריח רע** : צואת

עשרת זקנים

(ר) אבל פסק מי רגלים אפילו באשפה בותר ודוקא באשפה שאין רוחה רעה כ"ת יצחק ליה בשום אשפה (ב"י בשם הר"ר מנוח) : (ה) אין צריך להזור ולקרות הואיל רמן התורה אינו אלא כנגד קלות רבה :

עז (א) רביעית שאמרו למי רגלים של פעם אחת ושל שני פעמים כו' · כך כתב הב"י ורמב"ם ורא"ש ומכי נקטינן ולא כהרשב"א דפסק רביעית כהני אפי' למי רגלים הרבה :

עח (א) ואם נפלו מי רגלים בארץ מרחיק מהם ר' אמות כו' · או ממתין עד שיגלגלו בקרקע (הר"י בפ"ב דברכות דף ט"ו) ודוק' בפ"ש יכול ללוך ולהרחיק עצמו אבל בתפלה ראשון לו לזוז מהמקומו פוסק בשעה ששותתין על בריכיו ואם הוא במקום שנגלגלין בקרקע כמתין עד שיגלגלו ואם הוא במקום שאין נגלגלים בקרקע כיון שהוא עומד בתוך התפלה ואינו יכול להרחיק עצמו ר' אמות וגם אין לו רביעית מים שיכול לשפוך עליהם מתפלל כנגדה ואינו חושש דמראוריתא אינו אסור רק כנגד הקלות לבד ורבנן הוא דגזרו לכל ברביעית מים או בהרחק ר"א הלכך בעומד תוך ה' אמות לא גזרו הואיל ולא אפשר לו לזוז ממקומו (ב"י רשב"א) והרא"ש) :

עט (א) היתה צואת אדם מאחוריו צריך להרחיק ד' אמות ממקום שכלה הריח · ויש מי שכתב שאין צריך להרחיק כ"א עד שלא יריח אבל אם יש לו חולי שאינו מריח צריך להרחיק ד' אמות ממקום שיכלה הריח למי שמריח וכלפניו צריך להרחיק מלא עיניו א"כ אפילו בלילה ואפילו אם אין לה ריח כלל אלא שהיא רואה אותה צריך להרחיק עד מקום שאינו רואה אותה ואם הוא ב מצדו דינו כמלאחריו · הנה ס"ק המתפלל ונפסק"ה לו כבית שמתפלל שם אפי' הוא לאחריו ככל כיוון צריך לשתוק עד שיגלגלנה מלמעלה רבים ידי תוכחן ואפילו בלילה ואפילו אם אין לה ריח כלל אלא שהיא רואה אותה ואם הוא ב מצדו דינו כמלאחריו · הנה ס"ק המתפלל ונפסק"ה לו כבית שמתפלל שם אפי' הוא לאחריו ככל כיוון צריך לשתוק עד שיגלגלנה מלמעלה רבים ידי תוכחן (ב) ותי תפשר בלא יכול מן הקהל ג בתוך ד' אמות ד של (ג) לצואה (כנסות מרדכי בפרק תפלת השחר) ושיין לקמן סי' ס"ג · (ושיין לקמן סי' פ"ו בדין צואה בבית) :

ב (ב) ס **היתה ה במקום** (ג) **גבוה** (ד) **עשרה טפחים או נמוך עשרה ו או שהיתה בבית** (ה) א' **והוא ו בבית אחר אפי' הפתח פתוח ויושב ז** (ו) **בצדה ורואה אותה אם אין לה ריח יכול לקרות דכיון שהיא ברשות אדרת קרינן ביה שפיר והיה מהניף קדוש להרא"ש אבל להרשב"א דוקא ח כשאינו רואה** (ז) **אותה** ; **ואם יש לה ריח לא מהניא הפסקה ולא שינוי רשות ט ח** (ג) **ויש אומרים דכי היכי דהפסקה מועלת לצואה עצמה הכי נמי מועילה לריח רע** (ח) **שלה** :

ג ס **חצר קטנה שנפרצה במלואה לגדולה והגדולה עודפת עליה מן הצדדים קטנה לא חשיבה כבית בפני עצמה כיון שנפרצה במלואה לגדולה אבל הגדולה כיון שבתליה עודפים על של קטנה מצד זה ומצד זה חשיבא כבית בפני עצמה הילכך אם צואה בגדולה בלא הרחקה י אם אין מגיע לו **יא** (ט) **ריח רע** : צואת

מקום שכלה הריח · (ב) היתה במקום גבוה עשרה טפחים והרחה ד' טפחים אז היא רשות אחרת ספני שהוא מקום חשוב בפני עצמו כרשות היחיד דשכח (זה דעת הרא"ש) ו"א רוקא כשאינו רואה אותה אבל כשהוא רואה אותה אינו יכול לקרות דלא הוי בכלל כיסוי ולא דמי לצואה בעשיות (הרשב"א) ודברי הרא"ש עיקר ויכולו לכתחילה טוב להזהר כדברי הרשב"א ב"י : (ג) ו"א רבי הילכי ההפסקה מועלת לצואה עצמה כו' · ובבן להחמיר כבברא ראשונה (ב"י) :

יד אפרים עז (במג"א ס"ק א') לו משם (כ"מ) ושיין לקמן סי' ל"ב ס"ק כ"ה דכשהיתה כפין רק פוסק לספסיק כניעול כיעול שני פנ"ם : עט (במג"א ס"ק ב') כלישני דמי כדלקמן נבי נוכל פקום · כוונתו דספק מתניון לחמר רבה ל"ם לגלל נשני לכל נתחייבו כניהם כוח · לחמר ר"ל נדלין כלשני דמי ול"ד כלשני דמי · ולפ"ז מוכן לחמר ל"ם לגלל נשני כו' נכלל כו נלשונו לפסול גם נדלים ול"ב גם כתן לחיפה נשני כמלא עיניו ים לנו נוסר שכלל נכן נשני נכלל גם נדלים לסרחקה כשיעור זה וכרמ"ם מיירי כיכה דלא מפסר לו פרק שיהור לנדלים :

באר היטב

מלויין מיעוקות יותר מכלכים תפילו כנים אסור ס"ם מיוסק בחסם לם מלויין כלכים יותר מלוי כלכים ס"ם · ולפי דברי הפר"ח ס"ל דכחסם לפלו כסיו מכלכים מלויין יותר · וכחסם מוקם רבנים כותם ויש פסק לם כותם כלכים לו כותם אדם מלוין לחסתיר יד מהכן · וכ"ם אבר נפני יש לם מרכוני דנרים ס"ם : (י) מוסר · ומיהו לם יוסן לם כלקוח מפני שהוא כמוכן לחזור ולקחו : (יא) קלוח · כיון דאין לו שיעור כמה יהא בשיעור יד מהכן · וכ"ם אבר נפני יש לם מרכוני דנרים ס"ם : (יב) ולקרות · כיון דאין לחזור אינו מלוי לקרות :

עז (א) אחת · ואין חילוק בין פסקון כרבים לו פעם כ"א פ"ם · ואפשוטים חכם נפי סימן ק"כ פסק דלם כמי דגלים לם פשוטים מרבינים שני כנדול מים נכפלן ופ"ל רביעית דלא לחמרו רביעית פנ"ם נפלן נפלך לם פשוטים מרבינים שני כנדול מים נכפלן ופ"ל רביעית דלא לחמרו רביעית פנ"ם נפלן נפלך לם כמי דגלים לם פשוטים מרבינים שני כנדול מים נכפלן ופ"ל רביעית דלא לחמרו רביעית פנ"ם נפלן נפלך לם כמי דגלים פחות מרבינים דפ"ל פיס פנ"ם כנפך כמי דגלים פוס כפוס נפ"ם כפי רוב פיס · ונדפלי לפמוך עליו נכיפור פוכס כ"ם : (ב) ולקרות · כיון דאין לחזור לקרות מדרבנן :

עח (א) כנגדו · פפל לם פס מגלים צריך לנפיר פפל כפפס לפפור לזוז ממקומו ממפלל כדלכו לפלו פס מגלים כיון דאין לחזור לק מדרבנן כ"י פמ"ל כ"ל פפ"ם · מי פיש לו חולי שפגן כ"מ ממפפק ממיר מי שיגלגל בקרקע כפיעור שיפגיפר לקפן סימן ק"כ כ"ל פפ"ם · מי פיש לו חולי שפגן כ"מ ממפפק ממיר מי

יב צואת חמור הרכה. נ"ל דהכי מסתמן ריחן רע ולכן חפי' יזדמן פעם א' שלין מריחן לאסור דס"ל כלומדא מדם : יג אם אין הריח בא לו. ממש חפי' יש להם ריח כל שלין מריח בה לו אבל ע"י רכיכה או בישול ריח דינם כלומדא מדם ממש ולפיכך ד"ל ממקי' שכלה מריח ובלחוד

בשר כחב לעיל נמי וחם יש בם ריח מלרימק עד מקום שיכלה מריח לך מ"כ כחב כלאו דוקא קחני שלין מריח בה כ"ל ד"ח מקום שכלה מריח ע"כ . וכ"ל דדוקא קחני לכון שלין ריחם כלומדא מ"ש להרמ"ק חלח עד מקום שיכלה מריח וכ"ש בחב"י כחב כלאו דוקא קחני חלח כ"ל הרב"י ג"כ הס"ל חם חין ריח בה לו מ"ל לבדוק חם יש לה ריח רע ממש מסחמח חין כסס ריח רע ומ"ש בלע"ז כלאו" . מלשון מכחב' מכ"ל שהוח חדומה כמו שכ' חב"י והרב"ח פי' שהרב"י כחב דלאו דוקא חלח כ"ש דחדומה כמו כן ומ"ש בלע"ז חדומה כמו כן חו כלאו" . וכ"ל דלכך חמר חדומה כמו כן לפי שהוח ריח חחר ולח ריח רע ומ"ש בלע"ז

זה בקטן לשכוח יותר מכלחי הרי זה כלוכל שכבר מלי זית ולמחר הני זית בכן הלבה למעשה כ' סימן שלין בלילה מלערפת לשהיה לרוכה מזו סי"ל רס"י:

פב (א) טוופה ע"מ להטפיח • כגון שלא מיים ידו עליהם מעולם לומר בגם שלא ינימה על ד"מ מקבל ממנה לומר ולא לוין לחיים כ"כ מוחר:

פג (א) ויראה לי וכו' • בב"י כ"כ על פה דלמרי בגמר' ס"פ מי שמתו לחר רבא לחר רב הונא ל"פ שמרחיק ד"מ מהטוח' הלה לחברין לחבל מבלי לפניו מבלחין מלא עיניו חיני והלה"מ עומד לחם כנגד ב"פ בחוזק ד"א ומחפלל בב"ע בב"פ שלין בו לוזה ומסקי' לחסור לחי' לין בו לוזה ול"מ מייבי בב"פ מדחי וכחב ב"י מבפה"י דבה לחסריק לקרות ק"פ כנגד ב"פ דוקא בב"פ שלין לו מחילו' כחו בחי כפחות שבזמן מבחי בחלמוד לבל לם ים בה מחילות כחו כ"פ דילן לחפ"פ שים בה לוזה קולא כנגדה בשמוך ולילו מוכם דבילן דמחילה מפסקת סוי לשות בפ"פ ולליה מדלקילינן עליה דבבה מן בית מסדא ולי בבית הכפא שים לו מחילות מלי קולינן הה החם בית הכפא שים לו מחילות הלא ולאי החם בית הכפא דילבו כוס בלא מחילות ולם כן כי קחמר ר"ח עומד חדם כנגד ב"פ ס"ל לוזה לפניו וקחמר דקולא כי ולפבר דחפילו בחחילות שלין נחוחות י, כל שלין קרקע הבית נלזה בבי לקרות כנגדו דחומה לכופה כלי על הלוזה ולפ"ע די"ל שלי ב"פ דחמיר חפ"פ שלין בו לוזה לפור לקרות כנגד בית הכפא ולפי שים מחילות החם בית הכפא דילבו כוס בלא מחילות ולם כן כי קחמר ר"ח עומד חדם כנגד ב"פ ס"ל לוזה לפניו וקחמר דקולא כי ולפבר דחפילו בחחילות שלין נחוחות י, כל שלין קרקע הבית נלזה בבי לקרות כנגדו דחומה לכופה כלי על הלוזה ולפ"ע די"ל שלי ב"פ דחמיר חפ"פ שלין בו לוזה לפור לקרות כנגד בית הכפא ישן אפי' פינו ממנו הצואה (א) ג ויראה לי דהיינו כשאין לו מחיצות אבל אם יש לו (א) מחיצות אע"פ שיש בו צואה קורא כנגדו בסמוך ואינו חושש אם אין מניע לו ריח רע:

ב (ב) ג הזמינו לב"ה ועדיין לא נשתמש בו מותר לקרות כנגדו

כלי של לוזה (ב"י) וכ"מ פסק דבשי' לוקח מחילות נחוחות י, ע"כ ויש לחמני' דבבי כי ל"ל פסק' דחלמוד' דמחילות ב"פ לח מבי דבמחילות עלמן הוי כגרף של רבי כי היכי דלחפרי ב"פ מבם שלין בו לוזה פ"ם במחילות של בם"כ יש ול"מ מלשון רש"י ובמלור שבחבו מחילות ים ב"פ משמע בינו לב"פ ופסק ידיו לפניס מן המחיל' ולח כחב מחילות ים ב"פ משמע דמחילות ב"פ עלמן לח מבי (עמ"ש סימן ע"ו וס"ד) וכ"כ בחי' הרבב"ח והוח שיכול דבר חולך בינו לב"פ דחל"ב חיפוק ליה משום ב"פ עלמן ע"ל וב"כ החוספות בסוכה דף ו"ו בבמה הוכחות שבכל מקום שבוזכר ב"פ סיינו בחחילות ח"כ ס"ח דלף ים בו מחילות לחסור לקרות כנגדו • לחפי' דף כ"ג הבבים ב"פ חולך חעילין בחסוך ד"ח משמע לחפי' ים לו מחילות מלחקחי הבבים ואינו זה יש לדשות כמ"ש הרב"י סימן ע"ג • וע"פ דלי מייבי בלח מחילות דלח נקרח ב"פ חלח מקום המוסב ח"כ בחדם מוחר לקרות בחוך החחילות נגד מקום המוסב וח"כ חלי בעי לבינל בחלבים לחפי' הלין לח שייך חשמים בעלמן וח"ל חס יש לו מחילות לחסור לקרות בחוכו לחפילו בחדם ח"כ חלי פריך בגמרא דלמח ר"ח מייבי בחלין לו מחילות ורבינא ע"כ מייבי

חפ"ו: **ג** ואם א"א בגון בו' • קשה יספוך פניו ותהיה הלוזה לחחריו בגמ' דגמר' לחחמר לטיון חפלה לדרך לעמוד נגד ירושלים חבל בבח נבי ק"ס קשה • וי"ל דמייבי שים בחי לדדון בוזה ולפניו בהר וח"ת יל לחחריו כיון שד בינבור בלוזה וימחזר פניו ממנו י"ל דלח בחריחוהו למחזר לחחריו כיון שחסבר להניחה לעדיין: **ד** למקום שפסק • כיון שלח היה בחוך ד"ח שלו לח לחמרינן דהוי ליה לבדוק ולח בחה כדי לגמור חוזה עד שיבא • וכבבלי קמייתא ס"ל דיותר בקל נפרבת ע"י גלילה מע"י זריקה וזה וזה דעתם לחומרא • ו"ל דבזמן הקור שהלוח, נקרבת הרבה כלחן שרי לקרות כנגדה חע"פ שחחזור חח"כ לקדמותה בזמן הזוה מ"מ בחר בחתלה ובכ"מ קלת בפרבת ע"י גלילה ומ"מ ג"ט דמשמע לוזה בחרם מ"מ בחילו עליה עד שחזוק ונפרבת ח"כ ס"ל שלין עליו כלום ולפ"ז לפי' רש"י ז"ל (משמעות ר"י) אין לחלק בין חקנחא דמחלך נקי דקילא ואח"כ אם רוצה לעמוד ולהחפלל עכב מדרבו כדי שיזויר פניו כלפי מערב כדי להניח צואה שם אחוריו ד' אמות ששיעא שיכול לעשות כן ויותר טוב הוא (אס"ו): (ב) אם היה במקום שהיה לו לחת אל לבו כו' ב"ח ע"ז כ"כ הר"ר יונה ו"א אף בפקום שהיה לו להסחפק אינו חוזר וקורא מאחר שלא מצא במקומו (רשב"א) והכי נקטינן כדברי רשב"א דבחרא הוא (ב"י):

פב (א) צואה יבשה שאם יזרקנה חחפיחנו כו' • אבל אם לא נפרבת ע"י וזריקה אע"פ שנפרבת ע"י גלילה אסור וע"כ צריך להחמיר שצריך להיות יבישה כ"כ שנפרבת ע"י גלילה ועל ידי זריקה כ"כ ודוקא אם נפרבת פרוכין אבל אם לא נפרבת פרוכין אלא נשבורה לחצי אסור לקרות כנגדה (ב"י בשם הרמב"ן):

פג (א) אסור לקרות כנגד ב"ח ישן אפי' פינו ממנו חצואה אע"פ שיש ד' אמות בינו לבין הצואה ע"י חלון כדי שיהא מלא מאיר כו' ומיהו מזה חמחפק על הקרקע כלומר ע"פ הפתח כ"כ ברוך:

חוזר לקרות כנגדו ולא בחוכו אפי' לחחריו בו ד"ח אסור (ב"מ) וי"ש מי שמזקק בחרחור וכ"כ ל"

יד אפרים **פב** (במב"א ס"ק ב') וע"ש ל"א לוזה כחרם כו' מדלי לוזה ב"פ יש כו' • לכלומם צריך לחבים ושוב מיבי דשו ב"פ ל"ש בחרם ב"פ יש בבי דשם חוינן דשם מוזק ומפרבת בין בם לוזה ב"פ לם ביפל דבקרבע לשם דשיל בין לילה ב"פ יש כו' • ובלבב"ד כוונתו לבפי שם בבחבתו דשב"ע ביכולה לחזור לקדמותה • ע"ש בשר בבבא בחזוק ופ"ע בב"פ מבוזה בחרם ובין בם ביש בקל מבי"ע ב"פ ל"ש בחרם

ד מהרים ז' ה רמב"ם פ"ג מהלכות ק"ש ו' גם ת' שור וכיוצא יזהמה ם מרדכי פ"ב :

עטרת זקנים

(ג) בני אדם שרי להם בשפל מקום כו' מוהר לקרות ק"ש ' ועריך להתרחק מכנוי ר' אשות (ב"י) כמו ב"ה שאין בה צואה ויש מי שכ' לדייק שאסור בב"ה שלנו דק"ל כר"י ממילא גם בשפל מקום אסור הואיל ודין ב"ה יש לו (אא"ז) ואין נראה לי כלל כי סה שאנו צורכין איזור בבית הכסא שלנו אף על פ שהם מחוסין משום הרגלי התפילין בתוכו והבל מזוהם בהשתנות הוא משא"כ בשפל מקום כנ"ל :

יר אפרים

פג (במ"א ס"ק א') מקום פשוט כו' . מ"ל דנוהגי דס"ל דוחלי אם כן למה רק פשט בית הכסא ס"ל כשאר פשט בית הכסא ס"ל כשאר ייחד מקום פשוט דלא מיבעיר כלל כמ"ש ס"ל כשאינו מקום פשוט אלא אפי' בבית הכסא ס"ל כשאר מקום פשוט ואפי' בפשוט כ"ש דאסור ואפי' בבית הכסא ס"ל כשאר מקום פשוט אלא ודאי דס"ל דחוששין לדברי הרמב"ם ז"ל דאפי' בבית הכסא אסור לקרות אלא ברחוק ד' אמות ואפי' בפשוט

פר (א) שלא רחצו בו כו' • דכוס קל מכמך מכ"ם דכ"ם מלוס מפי מכי לומין לב"ח: (ב) ובישן בבית החצון כו' • בכ"מ בתב ז"ל כתב כה"י מנוח ול"ך כיון דלישוב מכמך מפני שעומדים שם עכומים ה"ם להני מקומות שעובלים בהם הגיעם דאסור לברך או לקרות בהנוכו ולא מסתבר דעיקר ליסור הכמכך הינו אלא מלוס ליסור זוהמת הגיף עלי ידי שתאמינו בממין לאבל כני מקומו' אמים שלהם זוגים ליכא זוהמת ומותר ול"ע דהא לעניו מזוהם גיף הטבילה בבית הכמכך עכ"ל • וק"ל ממ"ש בהלכות הטבילה פ"ד סי' כ' שכתב הרמ"ם בפשיטות מלבושים כשעומד' בחנוקס חבכך חפשוט מלוכ' וחעבול ע"ל מבמע דעיך ובכך בגיף הטבילה וע"ל דהך גיף הטבילה יש לו ממם דין גיף החמלעי של מכמך דקלח' עכומים כו' ולכחהלה אין לבכך בם שום בכוכה רק בהכמכ הטבילה היא הכהחים בם שהיא סיבה לטבילה ס"ל כמו למלעי של מכמך דאין מולגין החילין הם הגיעו בבר בממ"ל סימן מ"ם • ס"ל כדיעבד דמיה כיון שח"ח בע"ח מבל בגיף ממים מותר בכל בלוות כמ"ם לעניו ק"ם בסימן ע"ד דמותר בעבומים לו בללוגים הם אין לבו חוך הגיף: (ג) **אפי' שאלת שלום אסור** כ"ה בפ"ק דסבת אסור לחדם שיהו שלום לחבירו בבית הכמכך אבל מותר לו ס' שלום אלא מעבה בהכמא דכתיב בהלל המלוין ומהמר רב שרי למימר הימנותא בב"ם הבם שם נוסיף לא תיקני בני דמתניתין' אלמא מהימנא הבא שם נוסיף תיקני שלום. מבמע מזה דדוקא בעיני בבמיון בלחמו שלום על בהלום ממם בדבך מיתני שלום להבאים מן הדרך אבל אם יש חדם שבאו שלום ודאי אין לו איסור להזכיר שמו בבית הכמכך לו ב"ה דאינו מבבין על עניו בהלום אלא הזבלת שמו של חותו חדם ע"כ אלא ממרו בגמרא אסור לומר שלום בהכמכך אלא אסור לומר שלום ואין ב"ח מלוה אלא מעבה הימנותא ומי כי לא לומר נלמן אלא הימנותא דהוה מיני נלמעת מבמ"כ בהמכוכת התיבה דרך סי' בעלמא לא עלה אלי' על דעת המקבן לאסור וכן הסוור וס"ע לא זכרו אלא שאילת שלום ולא אסור אלא מדב' הרמב"ם שמוסר לומר בהכמכך בחוס וכ' ע"ז הרמב"ך לא מלינו שם בהוכח כי אם על השם יתברך ויש להחמיר בשם רחום כיחו בלשון אשבנו או בלע"ז שרי כמו גבי שלום (מורי בב"ח) אבל שאר דבריס של לשון הקודש אסור לאומרו בלשון חול (ס' כיריח):

באר היטב

פר (א) וכיון • חש"ם שבבינו אין לם חדם ס"ם וכ' • ופ"ל סי' ס"ם ס"ק ב' שבחנחו שם בשם המ"ל דבמקום מוחר בבאין לבם חדם ע"ב • וכ"ל בשב בלן • ועי' בשב בלן בי לו ממש דין בית בהמלעי בבל הבהכמ"ל אין לנהך שם שום בכוכה רק בהכמא הבינוה בית בהכהכת הטבילה • אבל בשום מוחר בכל בכוכות בש"ם לענין ק"ש בפי' ע"ב משוחר בעבומים לו בללוגים שם אין לבו בחוך בשום וע"ש יד אהרן • ובמ"ב סימן ע"ם • (וע"ב) אלוגים רבם פילפול תורה מוכן: (ב) בחוב • ובלוה שנו בל' הקב"ם • וכ"ם בחבוחות בחמוכות בחוב בבחלת שלום • ואחם בחמו שלום בח"ו לחבירו אפו בבנים מחרתן וכיון בחבוב בבא בבנים מחרתן בבחלת שלום בבל בחלת שלום אלא בחבוב בחבוב בבחלת שלום בבל בחלת שלום בבל בחלת שלום בבל ב

מתן לכותו רבינו' מים שרי:ב מצופה"י"ל דסיימו מה שלמו קורין גלייז"ם:
ג רחוצים יפה י וכלבד שלא יהא בהם ריח: ד שכפאו על פיו. לכל
של מתכת לפי' לימו למוך מנהגי כפייה לתן ליסוכו הלא מתוכו:

כתב הב"ח מטה גבוה י ומתילות מניעות לתן והנרף למוכי משה
מיקרי ממילה ומרי לקרות
עכ"ל . וע"ל דוקא כשהמטה מוללת
ומתילות המטה מניעים מד שמות מג'
שמוך לתרך שכי (ל"ח ב"ח ב"י) ועפי'
ט"ו ס"ב ועמ"ש סי' תק"ב סס"ח לי
לתמרי' לגבוד בבליט לבל בכה כ"ע מודו
דכסתום דמי ומה"ט ס"ל דלא ס"ח הם נפל
עליו כלי ויש מליו קלח לויב בין בכלי
לקרקע בגון שבולע קלח מלד ת' לתמרי'
לגבוד לבל הם בכלי סתום לעמול למפי'
סתום מג' לתסור דבעינן שיהא מכוסה:

פח א ואח"כ **בטלי** מטוס כישול
תוכ ומטוס כישול ס"ו ותע"ם
שתין כ"ד יכול לגבל דכרי כ"ב מביגו
תל"ב גדול ממנו בתכמה ובמניין ס"ם
דתקנה זו לא תשמה כרוב יכרתל ותף
המוכא מבילה דוקא ברית לו מולם
שעשה משתו לבל מולה שלחם קרי
לאוכלו פעור (כ"י רמב"ם) ומ"ל שלחם
שלוביס כשרים לשבילה זו ועיין ס"י דמקוואות לם רלה מים מלוקים שמה
משום קרי ול"ל דוכו דוקא לעניין תרומה לבל מזרה לו גזר טל זמת לעניין
ד"ת ותפלה: **ב להזכיר את השם** י ל"ט דכסיס בכלכה שמזון
דלוי"תה ות"כ היכך וכול ליעסוק ממ"ע דלוי"תה כמוכא שתין לו יסוד לבן
ל"ל דעכ"ם תשמע כם"ם מלמדי' ותי ליכא לתר בה"ת בשעשה בלשם
וכ"ם קיומם הוא לדוי"תה הכא לפילו כ"ק בזמן הגמ' היה מברך בה"ם
ס"י בלכה"ו וכ"ב ס' קנ"ב כתב שלא ימנו רק שלא ליכנס בכ"ב ולא בלילות
ס"ת גם בשמתפללים תין שומדות בפני מבתותים ומשום מנהג וכבוד שיבין
כן ולא משום לימור עכ"ל דוקא בכה"ג ולא בלילות שבת ויו"ט ומ"ש
בשם יש מי שכתב דלא יברך בה"ת בלילות שבת ויו"ט ולא בלילות
חול משום דבלילות חול מלוכלים ומשום מנהג וכבוד שיבין
לתמוך בל סליחות ותלוך מקרי ימים טובים לבל בה"ת (מעבני לרק) וכ"ל
כיון שמותרים לילך לבה"כ מותרים גם כן להתפלל רמז לדבר להמריך היום יבמות הוחיל והותר לפרעתו הותר לקריו: **וב"ל** דה"ט כל כיולא בזה כון
ממילה בגם לו בתה לו שסיל בעלמה יולדת שהולכים לבה"כ לתר ד' שבושות שרי בכל נוחת • תע"ם שסיל נדה וט' במשמה סוף פ"ב דשבועות:

ועציט שמה שבולע בסים לוגו מתערב בסיס הלבך לא בטלי: **(ב)** שר
זכוכית • דלא בלע ונרלה דלמלי דכתב רמ"ח סי' תנ"ח דו"ל דלא מסי
תפי' בגמל' לבלי זכוכית ליה ס"ם להממיר בתן דחד בשמת הוא כיון דיל"פ
זכוכית נרע מחמה: **(ג) רחוצים יפה** • בתו' ס"ם מ"ם בתבו לפחיר תם
נתן בהם מים: **(ד) ויש אומרים** •
כיון שהוא בלוע בתוכו ברו בתוכו:
בטור ובהגתו מפרש כו' בזה טען
טעם למה פסק הבלתי
בכתב"י לפי שהתבעית חזלת תליבים
ול"ל לפי"ם" תלת הבעית תליבת
דבכתב"ת ותם"ם לא הוה בלבה בכתב"י
דסת רבא פסק דלא כוותיה ל"ש
דבל שלין בלבה פסוקה לפניו בתלמוד
מדברי המולדים תנו הולבים תת
לותו תת שהבעי' תלת תליבי' ממ"ל
בשים בלבה פסוקה לפניו דים בו
בתמולה לפסוק בפי מה שלמה בשיטת
ותפילו בימיד נגד רבים וזה מליט
הרבה פעמים בפוסקים:

שם בשור בלילו הוא בראשו תחת
פי' בלילו הוא המטה בראשו
תחתיה מפלה שתולה עמו בראשותו ולו
לה כיסוי ובמה הניח בכ"י בתן בראשו
תחת: **(ה) ובן אם בפה** וכו' •
ולה הוא תחת המטה ולין מדגלי
המטה לתרן ג"ם הוי ג"כ בפתוחה
המטה כמוה ומ"ש ומעלה ערך
הרחקה בשיעור שלריך להרחיק מלולה
ולה פלולה לתחר המטה מפלה שלין
לה בתר מלד כיסוי רק מלד מליה
שהמטה מולגת בינו לפלולה לה מבי
בזה ל"ל הוי בטטה גבוה י"ם בתו שלר מחילות שדיבם בשבתה כ"ש
המפלת בשור:

פח **(א) ובן ששם המנהג** • ומי שרולה לבתמיר ולבתמיל עליו ט' קבן
מבולר בכ"י שדין ט' קבין הוא לפי' בתים שלוביו ולפילו מע' תבל
לה מד' בלים בלולן בלה יפסיק מבפיבה בני ה' עד שיתחיל הבני לבל מד'
ולמטלה לין מלמרסין בלל ובבך ט' קבין לריך ששפוך עליו לבל לה לעמה
בתוכו בין הם הם בבלי לו פקרקע וכן יש לעמוד בלולים שהוכים בבתבי
בעי"ם ושי"ב ט"י ט' קבין: **(ב) לילך לב"הב בו'** • בתב רש"ל בתיבור
שע"י שהזכר בלה לרחות בפ"ת בשעה שחין מלילה לעם ולחר

עכשיו בזמן הזה שאין לנו לא מקוה ולא נהר כראוי לטבילת נדה ולא לטבילת גרים ולא לטבילת כלים שנקנו מן העכו"ם ולא לטבילת אשה לבעלה שהרי אין אנו בקיאין בטהרת המשקין שלא יפסיקו בין השפיכה לטבילה ולא בהפסק של שנים או שלשה טפחים שהרי אין אנו בקיאין בשיעור ארבעים סאה ולא בשיעור ארבעה על ארבעה טפחים שהרי אין אנו בקיאין בשיעור אמה על אמה ולא בשיעור עומק שלשה טפחים שהרי אין אנו בקיאין בשיעור שלשה לוגין ולא בשיעור שלשה רביעית שהרי אין אנו בקיאין בשיעור ביצה ולא בשיעור כזית ולא בשיעור כעדשה ולא בשיעור גרוגרת ולא בשיעור חלב ולא בשיעור שמן ולא בשיעור דבש ולא בשיעור חומץ ולא בשיעור יין ולא בשיעור מים ולא בשיעור חרדל ולא בשיעור מלח ולא בשיעור תבשיל ולא בשיעור פת ולא בשיעור מלח סדום ולא בשיעור מלח ים המלח ולא בשיעור מלח אפקה ולא בשיעור מלח אשלג ולא בשיעור מלח נפטר ולא בשיעור מלח נתר ולא בשיעור מלח בורית ולא בשיעור מלח אפרסמון ולא בשיעור מלח אפרסמון ולא בשיעור מלח אפרסמון

הלכות תפלה

פט הלכות תפלה וזמנה ובו ח סעיפים

א ס"ק ג זמן תפלת השחר מצותה שיתחיל **א** עם הנץ (א) החמה כדכתיב יראוך עם שמש (א) ב ואם התפלל **ב** משעלה (ב) עמוד השחר **ג** והאיר פני המזרח יצא ג ונמשך זמנה עד סוף **ד** שעות (ג) שהוא **ד** שליש (ג) היום ד ואם טעה או עבר והתפלל אחר ד' שעות עד חצות אף על פי שאין לו שכר כתפלה בזמנה שכר תפלה מיהא איכא (א) **ה** ואחר חצות אסור להתפלל (ד) לכתחלה תפלת מנחה (ב' בפס הרמב"ם פרק תפלת השחר) ופ"ל דיש סימן ק"ח :

ב (ג) ס"ק ה כיון שהגיע **ו** זמן (ה) תפלה אסור לאדם להקדים לפתח חבירו ליתן לו (ו) שלום משום ו דשמו של הקב"ה שלום אבל מותר לומר לו צפרא דמרא טב ואפילו זה אינו מיתר אלא כשהתרגיל ללכת **ז** לראות איזה (ז) עסק אבל אם אינו הולך אלא להקביל פניו קודם תפלה אפילו זה הלשון אסור וכן אסור לברוך לו כשמשכים לפתחו **ז** ויש"א דברויה אסורה אפי' בלא משכים לפתחו (ב) ואם התחיל לברך הברכות (לפני קן) **ח** אין (ה) להושש כל כך ואם אינו משכים לפתחו

פט (א) ואחר חצות כו' . כשור כ' וחס עבר והתפלל אחר ד' שעות עד מנחה לא"ם שתין לו שכר כתפלה בזמנה מיכו תיכף כ' ב"י ע"ז ג' דלכיש הא' הוא דלמחו קטור ממה דמיך בגמ' על רבנן דלמחי עד מנחה כ"ע עד מנחה ואו ולא דהמחי' טעה ולא התפלל אחריות מתפלל ממ"ש ומנחי כל יומו מלי ואחיל עד מנחה שכר תפלה בזמנה יחבי ליה מכלן ואילך שכר תפלה יחבי ליה שכר תפלה בזמנה לא יחבי ליה מזה עלמה לכ"ע דלאחר ד' שעות הוי כן דמה לי אחר ד"ם לכ"ע ומ"ל אחר מנחה לרבנן וכ' דלפי' לאו דוקא אחר ד"ם לכ"ע אלא גם עד סלילה הוי כן דיכון שעבר הזמן הוי לכ"ע אחר זמן שלו כמו לרבנן אחר זמן שלהם והא דלא נקט קטור אלא עד מנחה לאו דוקא הוא. והקשה ע"ז כיון דילפי' אחר ד"ם מן לא התפלל אחריהם יתפלל במנחה אח"כ גילף ג"כ להא מילתא כי היכי דבלא התפלל אחריהם דים לו התעלומין במנחה היינו דוקא בלא ג' שעות אבל במיד אין לו התעלומין כלל וא"כ גם בתפלה אחריהם אחר ד"ם נמי הוי דיינל הכי ומה כ' קטור לאחי' עבר במיד ולא התפלל קודם ד"ם דמתפלל אח"כ לפיכך כ' דלך שני דילוף קטור אחר ד"ם לכ"ע מסברא כיון דלרבנן אפי' לכתחילה מתפלל עד מנחה ים לו שכר תפלה בזמנה קטי לו לכ"ע לכל הפחות לעניין שכר תפלה אלא בזמנה ופ"ז תיקף אחר מנחה קטור להתפלל והוי ברכה לבטלה ול"ד לאחר ממה דמתפלל אחיים דהתם מתפלל בזמן תפלת ממה . והביא ראיה מדברי רשב"ם מאכיר בסמוך ופ"ז כתב רמ"ם דכרין בכתן לאחר מנחה קטור כו' וק"ל על דלך דמני דהא לאחרי' בפ' בגמ' כולי יומא מלי ואחיל מצטער עד הלילה מלי אלא אין לו שכר כמו בזמנו וזה קטה ג"כ לכ"ע דהא הקושיא הוי לכ"ע כמו לרבנן אלא ע"ק מה פריך בגמ' וכ"ע עד מנחה והו התי' ג"כ לדידיה כמו לרבנן . וע"ק דלמא התפלל אחריהם כו' ממילא הוי לא מלא התפלל אחריהם כו' דלמא התפ"ב דעד מנחה והו לא אלא דבמצטער עדיף מפי כיון שהוא זמן תפלה . ול"ל דדרך הרחבון הוא לומר אלא דאין מקומו של דין זה אלא התפלל אחריהם כו' כמו שהעתיק הב"י ומזה נמשך לו לומר דאם ביטל במיד קודם ד"ם דאח"כ אין לו תיקון ויש"ל לו מזה קושיא על הטור כ"ם אלא המקור הוא מ"ם בגמ' כולי יומא מלי כו' וזה הוא גם לכ"ע . ובגמ' לרבנן דעד מנחה יש לו שכר על זמנו ואח"כ כולי עדיף מפי כיון שהוא זמן תפלה . ול"ל דדרך הרחבון הוא לומר אלא דאין מקומו של דין זה אלא התפלל אחריהם כו' כמו שהעתיק הב"י ומזה נמשך לו לומר דאם ביטל במיד קודם ד"ם דאח"כ אין לו תיקון ויש"ל לו מזה קושיא על הטור כ"ם אלא המקור הוא מ"ם בגמ' כולי יומא מלי כו' וזה הוא גם לכ"ע . ובגמ' לרבנן דעד מנחה יש לו שכר על זמנו ואח"כ כולי יומא אלי, ואחר מנחה יש לו שכר אלא בזמנו. ומזה נלמד גם לכ"ע דכל היום יש לו התעלומין אלא דאם התפלל ד"ם שעדיין לא הגיע שעת מנחה כבי"ע, ומזה נמשך לו לומר דאם ביטל במיד קודם ד"ם דאח"כ אין לו תיקון ויש"ל לו מזה קושיא על הטור כ"ם אלא המקור הוא מ"ם בגמ' כולי יומא מלי כו' וזה הוא גם לכ"ע . ובגמ' לרבנן דעד מנחה יש לו שכר על זמנו ואח"כ כולי יומא אלי, ואחר מנחה יש לו שכר אלא בזמנו. מ

ט ויא"א שאפי' במוצא וכו'. ולא יתן לו שלום ט"ס כנ"ל ליתן לו שלום (כמ"ב בכה"ח): י או לילך לדרך. כ"ל דלא לין הכי"ל ממהגת שלום ולו מותר ליך לדרך עפ"י זה וסי' ס"ז: יא אבל מים מותר. דלא שייך כהו גלום: יב לרפואה מותר. משמע לפי' לוקל ושותה דבר שייך בו גלום כיון שלינו עושה משום גלום אלא לרפואה ט"ס שלינו מולה עכ"ל ב"ח וכ"ש ב"ל וט"ס ב"ל: יג אם רצה. ז"ל הכ"י כיון דהתירה בלא"ה לין מכווגים כ"כ מותר להתפלל ותע"ם שלינו יכול לכוון ומ"מ הרולה לסמוך על הרמב"ם לאכול ולשתות קודם מותר ט"כ וע' סי' ל"ח ס"ב: יד צריך להפסיק. ותע"ג דהתפלה המתה ט"ל להפסיק כמ"ש סי' רל"ג סכל שלני כיון דלמלכות תקנה דלא תלכלו על הדם צריך להפסיק וט"כ לסור להתחיל בלילה לם יודע שתמשך הסעודה עד שיעלה ע"ה כגון בסעודו'גולה ועפ"ר כ"ג ס"ו מיהו לינו מוכרח כ"כ וכפ' סוב סלכך כ' בשם הרמ"ו שלפי' קב בלגות הלילה לסור לעשות קודם שתתפלל וכ"מ בזוהר: טו ויא שאין צריך. כיון דתפלה דרבנן לפי' התחיל מתר שעלה ע"ה ל"ל להפסיק ומיהו משום ק"ש לריך להפסיק' לם התחיל בלילו' כמ"ש ס"ס ע"ל דקולל ק"ש בלא ברכות עפי' ס'. וע"ל דלם בירך בה"מ ושוסק בשתים לכ"ש לריך להפסיק וכמ"ש סי' רל"ט: טז בשעת הדחק וכו'. ל"ש לדוב השולה לין מהכין כזה ותפקר דמוהי כלידך פוסק'דפסקי כרשב"ל דמסתמ גחולה לתפלה עדיף ועוד דרש"י פי' תפלה משומד עדיף כדי שיוכל לכוון ולהידהד בגלה"ם לין מכווגין ב"כ לכן מוהב לסמוך על שיתפלל בביתו מעומד דגם במיוכב מדברי רש"י דלם יוכל להתפלל מיוכב בדרך מוכב שיסמוך גחולה להפלה מיתפלל בביתו מעומד דגם במיוכב יכול לכוון וכ"מ ברא"ם לסך שיוכו'מיהו ליתה נמי' דהיוכב לקרון לו בספיסה סהולכת משום מהלך לעניו זה. ומשום דלם יכול להכיר מבירו בחרוב ד"ח יקרא גם ק"ם בכיתו:

אירא דהגלה היה דוהם תהי בתוך הבוקר ומתפלל בסעת הדהסה מיוכב ושעה לסמוכים מ"ל. ומתפללים ולא היה מתמר הדהסה כדי להתפלל קודם הדהסה עיין שם. ומיהו ל"ל דוקא בימיהם אבל כל מעשיהם לשם שמים והיו מוכים ומיהרים לת הסעת דהסה תבל בתידתו לין לבטל התפלה מעומד בשביל הדהסה ושוב לריתת שם כהגיע לביתו חזר והתפלל מעומד: יז הבי עדיף טפי. ולסבר' יז אם סוא בדרך ולתה שיעבור זמן ק"ם יקרא ק"ם על הדרך וג' בלכותיה ולתי"כ כתיבה למלן יתפלל מעומד מיהו ל"ל דיקרא לותה בדרך בלא ברכותיה ע' סמ' ס':

צ ואפי' אינן גבוהין ג'. דלין יכול לכוון משום שיגאבור ואפי' הכי מותר דמהני גבוה ג' לגבי מקום גבוה ג' ולא חיישינן שמא יסתכל בו ויסיח דעתו מן התפלה דכיון דלא הוי גבוה ג' לגבי מקום גבוה כ"כ לא חיישינן שמא יסתכל בו ויסיח דעתו מן התפלה: **באר היטב**

(ד) ולא לאכול ולא לשתות כו' בין בתול בין בשבת וי"ט ג"ל דוקא בבוקר קודם התפלה כיון שעדיין לא הגיע זמן הקידוש אבל כיון שהגיע זמן קידוש אסור לשתות אפי' מים קודם קידוש (טור ותרא"ש) ואף קודם תפלת מוסף מותר לשתות כי לא הגיע עדיין זמן קידוש (מהרש"ל בהגהות) ויש מי שכתב שאם הוא צמא הרבה מותר יותר שישתה מים בשיעמעך בתפלתו ומותר לאכול אוכלים גם בשעת לרפואה קודם שיתפלל (כל בו מהרי"א ג,(ה) בשעת הדחק יכול להתפלל משעלה עמוד השחר כו' דהכי עדיף טפי שיתפלל בביתו מעומד, ובכוונה מסה שיתפלל בזמנה והוא מהלך ויסמוך גאולה לתפלה אבן אין היולק אם מהלך בדרכיו או יושב בעגלה או אפילו בספינה משום דאף אם יושב בעגלה או בספינה אינו יכול לכוין בתפלתו משא"כ בקריאת שמע בקל יכול לעמוד על הדרך בקריאת פסוק ראשון ובשכבול"ו שהוא זמן קצר:

צ (א) המתפלל לא יעמוד ע"ג מסה ולא על גבי כסא כו' דהיינו מסה וכסא וספסל אפילו אינם גבוהי' ג' כמ"ש רס"א משום סרא שהוא מרוד שמא יפול ולא יהכון בתפלתו אבל שאר דברים צריך להיות גבוה ג' טפחי ויא ראינו אסור אלא בגבוה שלשה טפחים (ב"י ריא בשם ארחו' חיים. ויש להתמיר אפילו בגבוה ג' נמי אסור להתפלל עליהן (ב"י בשם הרמב"ם) ויש מי שכתב אפילו מסה כסא וספסל אינו אסור אלא בגבוה ג' טפחים אבל פחות מג' אפילו בגבוה ג' נמי מותר להתפלל עליהן (כ"מ בשם הרמב"ם) ויש מי שכתב אפילו מסה כסא וספסל אינו אסור אלא בגבוה ג' טפחים שרי לילכא פרידא בפחות מג' (מורי ב"ח): והשתם שלא יתפלל במקום גבוה שנאמר מסעקים קראתיך ה' וגו' לכך נוהגין במקום שיעשוי תחתן להתפלל הוא מקום עשוק שבבה"כ (אגודה) וע"ל סימן צ"ח: (ב) האומנין שעישין מלאכה לבעה"כ כו'. (ע"ל סימן ס"ג):

לפתחו אלא שפגע בו בדרך מותר ליתן לו שלום ט ויא שאפילו במוצא חבירו בשוק לא יאמר לו אלא צפרא דמרי (ט) טב כדי שיתן לב שהוא אסור להתעכב בדברים אחרים כלל עד שיתפלל:

ג י אסור לו להתעסק בצרכיו י (ג) או לילך לדרך עד שיתפלל (ו) תפלת י"ח (יש מקילין לאחר שהתפלל מקצת ברכות קודם שהתחיל כריך שהתר ושוב להתחיל כגון (תרומת הדשן סימן י"ח): (ז) ולא לאכול ולא לשתות יא אבל כ מים (יא) מותר לשתות קודם תפלה בין בחול ובין (יב) בשבת ויו"ט וכן אוכלים ומשקין יב לרפואה (יג) מותר:

ד ג הצמא והרעב הרי הם בכלל החולים אם יש בו יכולת לכוון דעתו יתפלל ואם לאו יג אם רצה אל יתפלל עד שיאכל (יד) וישתה:

ה מ ואם התחיל לאכול קודם עלות השחר יד (ד) צריך להפסיק מו: ויא שאינו צריך (מו) להפסיק:

ו ם אפילו ללמוד אסור משיגיע זמן (מז) תפלה והיינו מי שרגיל להתפלל בבית מדרשו ואינו רגיל לילך לבה"כ דאיכא למיחש דלמא מטריח בגירסיה ויעבור זמן קריאת שמע ותפלה אבל מי שרגיל לילך לבה"כ מותר פ ואם הוא מלמד (יז) לאחרים אפילו אם אינו רגיל לילך לבה"כ מותר כיון שהשעה עוברה דזכות דרבים דבר גדול הוא ואם לא ילמדו עכשיו יתבטלו ולא יוכלו ללמוד (יז"ל סימן ק"ו):

ז ם מותר להסתפר ולהכנס לבהמ"ק סמוך לשחרית שלא גזרו אלא סמוך למנחה שהוא דבר הבזוי:

ח (ה) **טז** נ בשעת הדחק בגון שצריך להשכים לדרך יכול להתפלל משעלה עמוד השחר ויתחיל מלקרות (יח) קריאת שמע עד שיגיע זמנה (שם אפשר לו לקרות ק"ש על הדרך דהיינו שיתכוין בפסוק לקבון וכמו שכתבתי לעיל סימן ס"ח) (כ"י בשם הרשב"ם) ואע"פ שאינו סומך גאולה (יט) לתפלה יז הבי עדיף טפי שיתפלל בביתו מעומד ממה שיתפלל בזמנה והוא מהלך ויסמוך גאולה לתפלה:

צ מקום הראוי להתפלל ולהתפלל עם הצבור ודין ההולך בדרך. ובו כו סעיפים

א (א) ם המתפלל לא יעמוד לא על גבי מסה ולא על גבי כסא ולא ע"ג ספסל (א) **א** ופשיטו חיים (א) נשטיח ג' (כ"י בשם מהרי"ם) ולא על גבי מקום גבוה ם אלא א"כ היה ב זקן או חולה או שהיה כוונתו ג להשמיע לציבור:

ב ג שיעור מקום גבוה שאמרו ג' טפחים היה גבוה ג' ויש בו ד' אמות על ד' אמות ה"ה בעלייה ומותר להתפלל בו וכן אם היה מוקף מחיצות אף על פי שאין בו ד' על ד' מותר להתפלל בו שאין גובהו ניכר כיון שהלך רשות:

ג (ב) ד האומנין שעושין מלאכה לבעל הבית יכולין להתפלל בראש הזית ובראש התאנה ואין בזה משום לא יעמוד ע"ג מקום גבוה ויתפלל ם דכיון שעלו לעשות מלאכתם הוי כמו שעלה לעלייה ובשאר אילנות צריכים לירד ו והטעם שנשתנה הזית משאר אילנות מפני שיש להם ענפים הרבה יותר משאר אילנות ויש טורח גדול בעלייתם ובירידתם. ויתבטלו ממלאכתם ולפיכך אמרו שיתפללו שם אבל שאר אילנות דליכא בטול ירדו ז ובעל הבית אפילו מראש הזית והתאנה צריך לירד ולהתפלל דהא אינו משועבד למלאכה שהוא ברשות עצמו ואם הקילו אצל פועלים מפני ביטול מלאכה לא הקילו אצל בע"ה:

צריך

ד ח סי' ק"ו ס"ב ובמ"ב שם ס"ק ט"ו ובשעה"צ שם ס"ק ל"ב ובסי' ק"ז ס"ק ל"ב ובסי' ק"ח ס"ק ל"ב ובסי' ק"ט ס"ק ל"ב ובסי' ק"י ס"ק ל"ב ובסי' ק"ל ס"ק ל"ב ובסי' ק"ם ס"ק ל"ב ובסי' ק"ס ס"ק ל"ב ובסי' ק"ע ס"ק ל"ב ובסי' ק"פ ס"ק ל"ב ובסי' ק"צ ס"ק ל"ב ובסי' ק"ק ס"ק ל"ב ובסי' קי"ב ס"ק ל"ב ובסי' קי"ג ס"ק ל"ב ובסי' קי"ד ס"ק ל"ב ובסי' קי"ה ס"ק ל"ב ובסי' קי"ו ס"ק ל"ב ובסי' קי"ז ס"ק ל"ב ובסי' קי"ח ס"ק ל"ב ובסי' קי"ט ס"ק ל"ב ובסי' ק"כ ס"ק ל"ב ובסי' קכ"א ס"ק ל"ב ובסי' קכ"ב ס"ק ל"ב ובסי' קכ"ג ס"ק ל"ב ובסי' קכ"ד ס"ק ל"ב ובסי' קכ"ה ס"ק ל"ב ובסי' קכ"ו ס"ק ל"ב ובסי' קכ"ז ס"ק ל"ב ובסי' קכ"ח ס"ק ל"ב ובסי' קכ"ט ס"ק ל"ב ובסי' קל' ס"ק ל"ב ובסי' קל"א ס"ק ל"ב ובסי' קל"ב ס"ק ל"ב ובסי' קל"ג ס"ק ל"ב ובסי' קל"ד ס"ק ל"ב ובסי' קל"ה ס"ק ל"ב ובסי' קל"ו ס"ק ל"ב ובסי' קל"ז ס"ק ל"ב ובסי' קל"ח ס"ק ל"ב ובסי' קל"ט ס"ק ל"ב ובסי' ק"מ ס"ק ל"ב ובסי' ק"מא ס"ק ל"ב ובסי' ק"מב ס"ק ל"ב ובסי' ק"מג ס"ק ל"ב ובסי' ק"מד ס"ק ל"ב ובסי' ק"מה ס"ק ל"ב ובסי' ק"מו ס"ק ל"ב ובסי' ק"מז ס"ק ל"ב ובסי' ק"מח ס"ק ל"ב ובסי' ק"מט ס"ק ל"ב ובסי' ק"נ ס"ק ל"ב ובסי' ק"נא ס"ק ל"ב ובסי' ק"נב ס"ק ל"ב ובסי' ק"נג ס"ק ל"ב ובסי' ק"נד ס"ק ל"ב ובסי' ק"נה ס"ק ל"ב ובסי' ק"נו ס"ק ל"ב ובסי' ק"נז ס"ק ל"ב ובסי' ק"נח ס"ק ל"ב ובסי' ק"נט ס"ק ל"ב ובסי' ק"ס ס"ק ל"ב ובסי' ק"סא ס"ק ל"ב ובסי' ק"סב ס"ק ל"ב ובסי' ק"סג ס"ק ל"ב ובסי' ק"סד ס"ק ל"ב ובסי' ק"סה ס"ק ל"ב ובסי' ק"סו ס"ק ל"ב ובסי' ק"סז ס"ק ל"ב ובסי' ק"סח ס"ק ל"ב ובסי' ק"סט ס"ק ל"ב ובסי' ק"ע ס"ק ל"ב ובסי' ק"עא ס"ק ל"ב ובסי' ק"עב ס"ק ל"ב ובסי' ק"עג ס"ק ל"ב ובסי' ק"עד ס"ק ל"ב ובסי' ק"עה ס"ק ל"ב ובסי' ק"עו ס"ק ל"ב ובסי' ק"עז ס"ק ל"ב ובסי' ק"עח ס"ק ל"ב ובסי' ק"עט ס"ק ל"ב ובסי' ק"פ ס"ק ל"ב ובסי' ק"פא ס"ק ל"ב ובסי' ק"פב ס"ק ל"ב ובסי' ק"פג ס"ק ל"ב ובסי' ק"פד ס"ק ל"ב ובסי' ק"פה ס"ק ל"ב ובסי' ק"פו ס"ק ל"ב ובסי' ק"פז ס"ק ל"ב ובסי' ק"פח ס"ק ל"ב ובסי' ק"פט ס"ק ל"ב ובסי' ק"צ ס"ק ל"ב ובסי' ק"צא ס"ק ל"ב ובסי' ק"צב ס"ק ל"ב ובסי' ק"צג ס"ק ל"ב ובסי' ק"צד ס"ק ל"ב ובסי' ק"צה ס"ק ל"ב ובסי' ק"צו ס"ק ל"ב ובסי' ק"צז ס"ק ל"ב ובסי' ק"צח ס"ק ל"ב ובסי' ק"צט ס"ק ל"ב ובסי' ק"ק ס"ק ל"ב ובסי' קק"א ס"ק ל"ב ובסי' קק"ב ס"ק ל"ב ובסי' קק"ג ס"ק ל"ב ובסי' קק"ד ס"ק ל"ב ובסי' קק"ה ס"ק ל"ב ובסי' קק"ו ס"ק ל"ב ובסי' קק"ז ס"ק ל"ב ובסי' קק"ח ס"ק ל"ב ובסי' קק"ט ס"ק ל"ב ובסי' קק"י ס"ק ל"ב ובסי' קק"יא ס"ק ל"ב ובסי' קק"יב ס"ק ל"ב ובסי' קק"יג ס"ק ל"ב ובסי' קק"יד ס"ק ל"ב ובסי' קק"טו ס"ק ל"ב ובסי' קק"טז ס"ק ל"ב ובסי' קק"יז ס"ק ל"ב ובסי' קק"יח ס"ק ל"ב ובסי' קק"יט ס"ק ל"ב ובסי' קק"כ ס"ק ל"ב ובסי' קק"כא ס"ק ל"ב ובסי' קק"כב ס"ק ל"ב ובסי' קק"כג ס"ק ל"ב ובסי' קק"כד ס"ק ל"ב ובסי' קק"כה ס"ק ל"ב ובסי' קק"כו ס"ק ל"ב ובסי' קק"כז ס"ק ל"ב ובסי' קק"כח ס"ק ל"ב ובסי' קק"כט ס"ק ל"ב ובסי' קק"ל ס"ק ל"ב ובסי' קק"לא ס"ק ל"ב ובסי' קק"לב ס"ק ל"ב ובסי' קק"לג ס"ק ל"ב ובסי' קק"לד ס"ק ל"ב ובסי' קק"לה ס"ק ל"ב ובסי' קק"לו ס"ק ל"ב ובסי' קק"לז ס"ק ל"ב ובסי' קק"לח ס"ק ל"ב ובסי' קק"לט ס"ק ל"ב ובסי' קק"מ ס"ק ל"ב ובסי' קק"מא ס"ק ל"ב ובסי' קק"מב ס"ק ל"ב ובסי' קק"מג ס"ק ל"ב ובסי' קק"מד ס"ק ל"ב ובסי' קק"מה ס"ק ל"ב ובסי' קק"מו ס"ק ל"ב ובסי' קק"מז ס"ק ל"ב ובסי' קק"מח ס"ק ל"ב ובסי' קק"מט ס"ק ל"ב ובסי' קק"נ ס"ק ל"ב ובסי' קק"נא ס"ק ל"ב ובסי' קק"נב ס"ק ל"ב ובסי' קק"נג ס"ק ל"ב ובסי' קק"נד ס"ק ל"ב ובסי' קק"נה ס"ק ל"ב ובסי' קק"נו ס"ק ל"ב ובסי' קק"נז ס"ק ל"ב ובסי' קק"נח ס"ק ל"ב ובסי' קק"נט ס"ק ל"ב ובסי' קק"ס ס"ק ל"ב ובסי' קק"סא ס"ק ל"ב ובסי' קק"סב ס"ק ל"ב ובסי' קק"סג ס"ק ל"ב ובסי' קק"סד ס"ק ל"ב ובסי' קק"סה ס"ק ל"ב ובסי' קק"סו ס"ק ל"ב ובסי' קק"סז ס"ק ל"ב ובסי' קק"סח ס"ק ל"ב ובסי' קק"סט ס"ק ל"ב ובסי' קק"ע ס"ק ל"ב ובסי' קק"עא ס"ק ל"ב ובסי' קק"עב ס"ק ל"ב ובסי' קק"עג ס"ק ל"ב ובסי' קק"עד ס"ק ל"ב ובסי' קק"עה ס"ק ל"ב ובסי' קק"עו ס"ק ל"ב ובסי' קק"עז ס"ק ל"ב ובסי' קק"עח ס"ק ל"ב ובסי' קק"עט ס"ק ל"ב ובסי' קק"פ ס"ק ל"ב ובסי' קק"פא ס"ק ל"ב ובסי' קק"פב ס"ק ל"ב ובסי' קק"פג ס"ק ל"ב ובסי' קק"פד ס"ק ל"ב ובסי' קק"פה ס"ק ל"ב ובסי' קק"פו ס"ק ל"ב ובסי' קק"פז ס"ק ל"ב ובסי' קק"פח ס"ק ל"ב ובסי' קק"פט ס"ק ל"ב ובסי' קק"צ ס"ק ל"ב ובסי' קק"צא ס"ק ל"ב ובסי' קק"צב ס"ק ל"ב ובסי' קק"צג ס"ק ל"ב ובסי' קק"צד ס"ק ל"ב ובסי' קק"צה ס"ק ל"ב ובסי' קק"צו ס"ק ל"ב ובסי' קק"צז ס"ק ל"ב ובסי' קק"צח ס"ק ל"ב ובסי' קק"צט ס"ק ל"ב ובסי' קק"ק ס"ק ל"ב ובסי' קק"קא ס"ק ל"ב ובסי' קק"קב ס"ק ל"ב ובסי' קק"קג ס"ק ל"ב ובסי' קק"קד ס"ק ל"ב ובסי' קק"קה ס"ק ל"ב ובסי' קק"קו ס"ק ל"ב ובסי' קק"קז ס"ק ל"ב ובסי' קק"קח ס"ק ל"ב ובסי' קק"קט ס"ק ל"ב ובסי' קק"ר ס"ק ל"ב ובסי' קק"רא ס"ק ל"ב ובסי' קק"רב ס"ק ל"ב ובסי' קק"רג ס"ק ל"ב ובסי' קק"רד ס"ק ל"ב ובסי' קק"רה ס"ק ל"ב ובסי' קק"רו ס"ק ל"ב ובסי' קק"רז ס"ק ל"ב ובסי' קק"רח ס"ק ל"ב ובסי' קק"רט ס"ק ל"ב ובסי' קק"ש ס"ק ל"ב ובסי' קק"שא ס"ק ל"ב ובסי' קק"שב ס"ק ל"ב ובסי' קק"שג ס"ק ל"ב ובסי' קק"שד ס"ק ל"ב ובסי' קק"שה ס"ק ל"ב ובסי' קק"שו ס"ק ל"ב ובסי' קק"שז ס"ק ל"ב ובסי' קק"שח ס"ק ל"ב ובסי' קק"שט ס"ק ל"ב ובסי' קק"ת ס"ק ל"ב ובסי' קק"תא ס"ק ל"ב ובסי' קק"תב ס"ק ל"ב ובסי' קק"תג ס"ק ל"ב ובסי' קק"תד ס"ק ל"ב ובסי' קק"תה ס"ק ל"ב ובסי' קק"תו ס"ק ל"ב ובסי' קק"תז ס"ק ל"ב ובסי' קק"תח ס"ק ל"ב ובסי' קק"תט ס"ק ל"ב ובסי' ק"ת ס"ק ל"ב ובסי' קת"א ס"ק ל"ב ובסי' קת"ב ס"ק ל"ב ובסי' קת"ג ס"ק ל"ב ובסי' קת"ד ס"ק ל"ב ובסי' קת"ה ס"ק ל"ב ובסי' קת"ו ס"ק ל"ב ובסי' קת"ז ס"ק ל"ב ובסי' קת"ח ס"ק ל"ב ובסי' קת"

דוחלי בכפח כל שכוח מיט לשכור ע"כ ולפי כוי שיעורו עכ"פ ג' : (ב) במקום צניעות כו' . כתבו שהו' וח"ת וכתיב ויצא יעקב לבאר שבע וילך חרנה ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא ויחלום וחזי שם סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וגו' ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולי בכפח במקום הזה יש עיון לפי מה שכתב הרב בעל תורת חיים בפרשת ויצא וז"ל ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ויש לדקדק מה הוצרך לומר שם המקום ההוא בית אל ולא סגי בלומר שם המקום ההוא אלא ודאי לומר שהוא בית אל שהוא בית תפלה כמו שפירש"י ז"ל ויקרא את שם המקום ההוא בית אל שהתפלל שם ומבואר בגמרא ברכות דף כ"ו ע"ב שאברהם תקן תפלת שחרית ויצחק תפלת מנחה ויעקב תפלת ערבית ולכן אמר הכתוב ש

מצה"כ מסתמא דעתו למזוד ושוד דמוכח שיתפדוהו מלבטל הוא עצמו מלשמוע קדושה לו קדיש וכ"כ אל"ה דף ע"ד דהיולא מבה"כ לבה"מ יכול : מתכוין לקדוש סי' ק"ו ס"ב עד"מ בפה בז מותר לרוץ . ומדי ליה לאתויהי וכמ"ש סי' ק"ו ס"ב עד"מ בפה ח"ו והרוצה שלא ירוץ תדוב בה"כ יעשה קודם כניסתו סודם שקורין לקדי"ל לבל בעי"ם ובפע"ב לסור שיתפדוהו בפיו ובפבולא הרוץ בולע המתיקות (ס"ח סימן רי"ג) :

בח שימנה עם חי' הראשונים . דוקא שיתפלל שם שמנה והלה"י לא היה לחד מן הלשונות כי הולרך לשנות פיהם לו מולי ונם כדי שילך משוש בעלית ותפילין לבה"כ וזה ח"ח קודם היום (המזונות) ועמ"ש סימן כ"ס ובזוהר חי' בגשא ע' רל"ע שיתחפללו עשרה ויבולו כיחד לבה"כ: **בט חייב חבירו להמתין.** וב"ח פסק בשם הר"י דאם נכנס יחידי בשעה שלא יוכל לסיים עמהם תפלתו אין חבירו חייב להמתין לו עד שיסיים דמוכח מ'ולם' דלדעת דבכי נכנס שלוחו מפסה ע"כ ומ"ש מנהג פה"ב דיחיד מתפלל בלחש ואח"כ חזן הקהל בקי"א סי' ס"ה ס"ב ובמ"ב שם ס"ק ל"ב ובשעה"צ שם ס"ק ל"ב ובשעה"צ שם ס"ק ל"ב ובשעה"צ

מהוך פסיזור ולא יביא לחוץ ולא יבוא לידי ביטול כוונה כנ"ל: (ז) **דברי תפלות** - לא ידבר כלל אפילו לצורך המצוה כגון לומר לחבירו שיסיר לו הקוץ מבגדו או שיקשור לו הסנדל ברצועתו וכיוצא בזה אבל לצורך התפלה מותר

צב (א) צריך להתחיל ידיו במים כו' · ואח"כ יתחיל אחריהם אף בעובר זמן תפלה (תרי"ם והרשב"א בשם רבינו האי) · וי"א שאין צריך לחזור אחר מים בין לק"ש ובין לתפלה (תו"ח ור"ח ש"ג וש"ס שכתב אפילו אם יודע שלא יעבור זמן התפלה אפ"ה אין צריך לחזור אחר מים משא"כ בעבירות כיון שאי אפשר לתפלה או שאני קעבור אם מחכה ומחזר אמים בין לאחרין ובין לאחרין (מרדי בב"ח):

(ב) מקום נקבוק כו' · חמכוסים בארם לאשוקי במקום שנולה כגון בשני ובצואר על פרק העליון הנקרא על גוף ר"ן פותר ליגע במקומות חללו בשעת שיעמוד בתפלה או עומק בתורה (ב"י רשב"ם כל בו):

צג (א) לא יעמוד להתפלל כו' אלא מתוך שמחה כגון דברי תנחומין כו' · וכן נוהגין בשחרית בסוף ליב"ם שהיא שמחת והנחומין ובמנחה סמוך לחשיכה לדוד ובערבית סמוך למקראות הסרוחים לפניו כי לא ישוש ח' את עמו וכיוצא בהן וצריך לעסוק במקומו להכין עצמו לתפלה בשיתחיל תחלת תהלות לאל עליון (מהרי"ל) · ומי שאינו רוצה לגמן עם חש"ץ ורוצה להתפלל עם הקהל יכוין בלבו כמו שעשה מהר"ם בעניין הקרובץ · גם בברכה שאחר ק"ש צריך לדקדק ולהתפלל בשמת וויציב בי'אדיר ומתוקן שלא יראה כמתרפה ח"י ונם יש בברכה זו ר' מעשים אמת נגד ר' יסי בראשית לכן בר"ה י"כ אין אומרים זולת שלא לחשוק בו ביום בין הנ' האמת · עזרת אבותינו אתה כו' ר"ת שם של ע"ב ונם יש מן עזרת עד ואמרו בולם ק"ל תיבות לומר כל מי שמטוען בתפלה כאלו הקריב קרבן קערת כסף א' ק"ל משקלה שהתפלות כנגד עבודת בסדור אס"ו · כיצד באלים ח' ר"ת עזרה ע"ב (אס"ו):

צד (א) ואנו שמחזירין פנינו למזרח מפני שאנו משתחוים במערב יחזור במערב של ארץ ישראל ויהיה במערב של א"י ואינם מכוונים במערב א"י משם לשיכר שוב ונכון הוא כשעושין ב"ח שיעשו כותל מזרחית שעושין שם את"ק ומשללין כנגדו שיתא נוטת קצת לצד מזרחית דרומית (מהרי"ו) ומי שרוצה לקיים תרוצה להעשיר יעשין כו' תיבו דוקא באם יושב בצד עשין יכול להחזיר אבל לא להיפך משום שאז יהיה נראה כמושב עורף ולא פנים כלפי האולם (כן נ"ל מדברי משה משה) · רק אז תוסך פניו למזרח ולא פנים כלפי האולם כמו שכתב ר"ת שם ע"ב · ואם יושב בצד דרום האולם יכול להעשין וכן באם יושב בצד צפון יכול להחזיר פניו לצד מזרח · ואם יושב בצד מערב יכול להחזיר פניו לצד מזרח ולא יהיה נראה כמושב עורף ולא פנים כלפי האולם · ואם יושב בצד מזרח יכול להחזיר פניו לצד מערב

(ב) **נגד זריחת השמש** • כתוב בלבוש שיזהר להתפלל מזרחי נגד מערבים לפומיה של מ"י ע"כ לריך ליזהר כשבוגין כה"ב שיעמידו כותל מזרחי שכן מהלין מוקם לגד מזרחי' דרומית דהשתא מחזיר פניו כנגד מ"י וב"ה וקדמי קדמיה מאבל אם ישמידו כותל מזרחית כנגד זריחת השמש ממש יש להחמיר לדישותא מדא דיתיו מחזיר פניו לגי"י כלל לחידך דזה מוק כמיעט שמתחויס לשמש ע"כ יש להעמיד כותל מזרחית כנגד מזרחית דלומני' כזה וכלריך כזה :

מזרח עולם • זריחת השמש

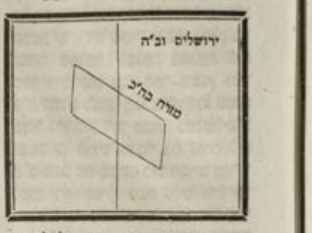

(ג) **מ"ם יצדד וכו'** • ויכול לעשות ג"כ לחיבתו דהיינו שיתפלל למזרח ויצדד פניו לשמן לו דרום וזה מכר בפירש"י ממבדא כ"י ובראש יותר נכון לעשות כן כי אם יתפלל לשמן לו דרום יהיה נלל' כמי שתלוש מהצפון קלת מע"כ בדרך שזכרתי : (ד) **וכן אם היה בספינה כו'** • פי' בקרון או ספינה יכול לעמוד דאין הספלה מתנועע כ"כ במהירות וספינה היא המהר הרבה לליכ ביתותא דמיא שהוא עומד בתוכה . וי"ל מתי מהני ליה מה שעומד בקרון או בספינה כיון שהקרון או הספינה מהלכת ה"ל כמהלך בעלמו כמ"ם רכוב כמהלך דמי וה"ל דאתני יוסב בקרון או בספינה מרוכב דהא בפ"ק דמ"מ אמרי' לענין קנין של תלר דספינה לה נייחא ספינה מלר מהלכת דספינה קא נייחא ומיהו אם דקה מסני מתוחם והקשה התוס' מ"ם מרוכב דהוי כמהלך ותי' דהתם גם ספינה מהיב' כמהלך לגמרי מילי רק לענין קנין לה מיקרי מהלכת דה"ל כידו דניחא והנוף הוא דקה ממני לה ה"ל קשה כאן דלהוי קרון וספינה כמהלך ומה מועיל מה שעומד בתוכה וי"ל דהאילעמין תפלה לה שלריכו להתפלל מעומד אלא כדי שתהיה תימת שכיפה עליו ובזה שני גם שעומד בקרון וספינה אף שלא מיקרי עומד מלד תנועת הקרון והספינה כנ"ל : (ה) **צריך לחזור ולהתפלל כו'** • דכר זה למדו הכ"ם מדברי התוס' פ' ת"ם בשם הכ"מ דף כ' ובפלוגתא דחניא לי תפלה משומד עדיף לי משמד גאולה לתפלה עדיף כאן ז"ל משמע דיה"ם ברכות מוכר להתפלל בדרך בשכול מהלך וה"ם מ"ם מכיון דמעומד דזקא וי"ל אלא הכיון דעומד פ' הדר לביתיה מלי מעומד • כדאמרינן בשמוד רב אשי מלי בהדי לגורא בימיד מיוסב וכי הדר לביתי' מלי מעומד וה"ם משם כתוס' דשמואל ולוי ומיהו מדאמר רב אשי לא מזיק לן לרבן קשיבי מאן דעביד הכי משמע דאין לריך ואמנים לי טובא לפי' הכ"ם דה"ל דהשם דשמואל ולוי כיון דרבינ"ל שכר כוותיה וכבר פליגי בזה אמלי' מ"ל לתפלל מעומד כמו שעשה רב אשי ה"ל מלי סריך תלמודא על רב אשי ולישבד מר כתוס' דשמואל ולוי כיון דרבינ"ל שכר כוותיה וכבר פליגי בזה אמלי' מ"ל להתפלל מעומד כמו שעשה רב אשי ה"ל מלי סריך תלמודא על רב אשי ולישבד מר כתוס' דשמואל ולוי כיון דרבינ"ל שכר כוותיה וכבר פליגי בזה אמלי' מ"ל ל

צה א עיניו למטה • ולותן המגביהים למעלה ושמיהם למטה כמכזיבים על הגג המלאכי מלמעלה (ס"מ סי"מ): **ב ידיו על לבו** • והכל כמנהג המקומות שמומדים לפני מלוכיהם בשם ב"י (מהרי"ל) וכפי"מ מהכ"ם סל"ב כתב שהחי"ז ז"ל היה לומר שיכניעו זרועותיהם על לבם ימניו על שמאלי ולקיים בעצמם כל מאמריהם כיהם שיהא הפרק האמלעי מבתי זרועות נגד פני המתפלל והרמ"ק ז"ל היה לומר לנוף התנודל בתוך פסח יד טד כלן לשונו:

צו א ולא קערה • דוקא הני שהם יפלו ים בהם בשפר לו יזיקו לו אבל שהר דבריס מוהר לאחוז (רש"י ס"מ ור"ן וכ"מ מלשון הרמב"ם והטור): **ב ולולב** • הע"ם שהם יפול בשפר שיפסל (תר"י פ"מ"ם): **ג מותר לאחזו** • נפל ספר לפניו על הארץ ואינו יכול לכוון מפני שהוא דרך יוהרא כמיסיים הברכה (ס"מ):

צו א שנטרו • היינו לפי שהמתון ומה שקלת מזיק עושין כן מיפ מתכוונים בהם יוהרא רק לבהומי קלת אבל שלא בשעת הזמר מפור (ל"מ): **ב לרוק** • ל"ל דלפילו בתכוונים שלאחר התפלה מפור דבל בבנד שזן שלא בשעת ס"ל בשומר לפני המלך: **ג א"א לו וכו'** • כגון שם יקעבר בזה ויבא מלוך בתפלתו: **ד שלא יהא נראה** דוקא בבנד התמתון אבל בבנד העליון כיון שהרוק נלאה מפור (תר"י) וע"פ במדיפתיו שלובשין במטרה מתיבת בגד שקורין פלילם שם מותר להבליעו בו כיון שהרוק נלאה ותפשר כיון שעטיו לכך אין בו משום מילוס: **ה ואינו יכול** • פירוש שמשום לו להבליעו לו שיהיו יכול להשהו בפיו עד שיבלענו: **ו לא לישינו** • והקשה בכ"י מדרבה ימין דידים הוא שמאל דקב"ה בדאיתא בסימן קכ"ג וע"פ מה שתי' • וכ"מ תי' דבשהוקק לא רלה להזהות שבשיעה עבדו מדרבה ברקיקתו משתלקת בשיעה ממנו עד בלן לשונו • ובכ"ל בתב בשם סירושלמי לימיו מפור לשפלו מותר מעלמו

צו (א) תפלות בו' • ושוב לתתפלל מותר תבתב בי תבתב פשורר תבונה (תניא) ואף בחורת הש"ע תפלה י"ח יהיה סידור פתוח לפניו לדיות אזניו פקוחות על מה שאומר הש"ץ ולא יפנה מחשבותיו אנה ואנה תוראות תדיוט:

צז (א) ויזהר שלא להניח ידו על מצחו וכן כל מה שנראה שיש נפות רוח לטחות בידם אם יכולין לנגן ולא יצערכו להניח ידיהם על הלחי אין בכך כלום כיון שאינם עושים לייהורא ולעפות רוח אבל שלא בשעת זמר יש ליזהר ממנו בעמדו בתפלה לפני מפ"ח הקב"ה ומה שהחזנים בשמנביהים קולם מניחין ידיהם על הלחי אין בכך כלום כיון שאינם עושים לייהורא ולעפות רוח אבל שלא בשעת זמר יש לטחות בידם אם יכולין לנגן ולא יצערכו להניח ידיהם על הלחי שוב מאר (לחם חמודות): (ב) זורקו לשמאלו וי"א לימיגו אבל לא לשמאלו ומברא ראשונה עיקר כי אין לרקוק בשעת תרקיקה ליסין או לשמאל של הקב"ה כי אין לחשוב באותו התעם באויל הקב"ה נגדו (תרבי משה) כנ"ל ע"כ:

שערי תשובה

צה א (א) למפה עכ"פ • ומ"ם בעכ"ג פני שמתפה כ' בתב מה"ב שהוא נוהר ואתתמן מפן דפקה עיניו בלילתה לו בלא מעיך עיניו כו' ואם מתפלל בסידור ועיניו מקומות לרחות בספר ליה לן בה כתבו בשם ספר תולדות חיים ומ"ם ז"ל וכן מעשה לגדן הושר ועיין לקמן סימן ק"ו ולקמן סימן צ"ח • בתב מת"כ שיש מי שבתב בשמזכירים ס' בתוך התפלה בשפים עיניהם למפלה ומוהר ולקיהם בתב בלא נהיר:

צו (ב) קערה עכ"פ ונעיל סי' ק"ו בתב סמ"ג בשפר"י ז"ל היה מתפלל מתוך ספפר כו' ובתב שבספר בהוהות בתב דפשוהר דומהה ויוהר לוהר בה היה לומר מתוך בסידור לך תפלה י"מ היה לומר בעיניים בהוהות • ובתב מת"כ שכ"ם יפשר בעלמו שם יכול לבוון יוהר מתוך ספפר לו בע"פ ובכה יפפה עפ"י מדותיו וכן מנוהר בה בתב"ם בבה"ט שם • ומ"ם בפ"ו שיהיה יניקר לו מכל ספר דבריה מוהר לחתוך רפ"ו ול"ן • וכתב"י בתב בשם י"ח דשר לחו דוקא לוהר מחתוך דמלתא מקט וכ"ם מתין לו ליזול שום דבר בידו בשעת תפלה לוהר בעוד בלבד כו' עכ"ל ובלתה רחיה לזה מבת לחתניהן פ"ם ג"ז שמטי שהוא מחוך מד' קבין לריך להפטילו לחתוריו מעמט כל זה בלתה לי דיה בשר ג"כ לפי שהפלל מחוך הסידור שיהיה תפלה כל המקומות שפלה ולא יהפך להפיהם בשפה שהפלל כי יפניך על ידי זה ולא יהיו יפה עד בלן לשונו: (ג) פרוך • בשפר של ספרך בשפר ולא יפיח בו פוהר לבהוהו בשיהיו בשפר ולא יפיח בו פוהר לבהוהו בשיהיו בשפר ולא יפיח בו פוהר לבהוהו בשיהיו

בס"ט כתן ולעד"ג דהכא בשעת דקיקתו מסלק ממנו כבוד הסביבים וכמ"ש בשעת התבדו מבודדים כו' מ"כ מזלזלין בתר ימין ומסתלל על הסדר משמ"כ בג' פסישות שברי משתמשות לסביבים ע"כ מזלזלין בתר ימין דסביבים ותימה על רבינו הגדול תמוכה והב"י שלא הביאו כזה כי הוא נכון וכתוב :

צח (א) **ומעון דוממא דעבודתי**

בשול כתב והטוחות הרגלים בסבלים בשעת העבודה וקשה הא לסיק לעיל סי' ל"ה דכמלאכים בעינן ולא בסבלים דליף לה מרגל שכתב בתריב נבי מלאכים וכבר כתב מזה ב"י שם ולא עלה בידו לתרץ · וע"ל דוודאי הסבלים בשעת הילוכן למזבח שם עקב בלא מודל דכתיב לה תשלה במעלות וגו' ומזה יליף הד מ"ד לתפל' וא"כ גם בשעת עבודה שם עמידת הסבלים כן דשלה במקום עבודה הוא לכל דבר לכל לותו מ"ד דיליף לתפלה מרגל יפרש ס"ם שלריך להטוחתם זה לפל זה ממילא גם הסבלים בשעת עבודה ע"כ כן סיה דתפלה במקום עבודה וע"כ לריך תחה לומר דהסבלים בשעת עבודתן לא סיו בגליסם כמו בעליינן למזבח וע"כ כתב הטור כתן הטוחות דגלים הסבלים בשעת עבודה דוודאי הטוחות הסבלים בעבודה עצין הד הוא עם הטוחות המתפלל לכל דדישות למר בדתים ליה בעבודת הסבלים ולמר בדתים ליה בעבודת הסבלים ולא בא כתן תלה להזכיר במה שחוזה התפלה לעבודה כל"ל וכן וכתב : (ב) **ושלא יחוץ** וכו' בשול כתוב שוד וכיון לקדקד והוקשה לב"י מסיכן למר כן וע"כ הסמיטו כתן בס"ע וללע"ד דשפוט דשל נשוב ג' קלי הסל דומיא דמלילה בינו לקיל לתמר הטול דוקא בנשוב ' כדלעיל דסיינו במלילה עד נופו וכמו כן במלילה שתחת הגליו שיש הפסק בנשוב ג' דפמות מג' כתרעת סמיכתה דמי ותע"פ שבמלילה של לפסק הוי הפסק לפי פמות מג' תהם לה שייך תרעת סמיכתה לתסור להטוחף על הרלפה תפילו ב"פ כדלה' ל"פ כ"ם תלה דבתה הם שיש לענין תם לה מיקרי תרעת סמיכתה כענין בנשוב ', בינו לקיל ותמת הגליו בסיפור ג' הוא כמו מלילה דלפה תפילו בכ"פ וה"ל הה לעיל מתן פשם לאיסור בנשוב ג' משום שתין נפשות לפני המקום שלמר ממעמקים קלמתיך י"ל דלכינו הסור לה מהנין כתן תלה ללמוד דיני תפלה מדיני עבודה ולפשם זה מציב כל מילי דסיום הם ע"כ מצב נם דבר זה מענין מלילה שענין הם לע"פ שיש לזה פשם בלא"ה כל"ל ענין לבל משולם לה עלתה על דעת רבינו הסור לתסור לעמוד על פמות מג"ם תפילו למלוה מן המוכחר :

צט (א) **משלים אותה תפלה דחשיב כשונג** · וכ"ל סביה דברי הרמ"ם על מעמ דבני י"ג שסיו בתים מבית המקדש מ"ל לה קיימו תת שמע מ"ל תם לה עלה כו' דמשמע שתסר ע"פ תינ"ת לקרות ותע"ב דלתום קורלת עד סגן המקד · ותי' הרמ"ם דבני י"ג לה סיו מחוסים תלה נמצר לבם תסר המקדש ותתרץ ב' בניתור דבריו והמיבי תמלי לה פירש בפשוטו שבל הלילה לה סיו שבורי תלה שבישלו מתמת תחוות המקדש מפ"ב

באר היטב

לו לרוץ תלה לשון לו לישיבו ופוא שתסר בפשוט ע"י שתוא יכול לרוץ תוסר לו לרוץ לשיבו לו לישיבו ב"ח ופ"ב : (ז) כיום · ס"ו בגר לו בי בנקיון שפר ס"ם : (ח) לפתוילו · פשילו שב כיוכו ס"ם :

צח (א) כלבו · כתב בשפר שבן לשבל שתסבה רשם בשעת פשטיה יתבר ג"ם ע"י ס"י ויהוק ג"ם ולא יהוק לגשרי לך בדרך נתם ובלשון תבא פשטיהם ס"ב · ובתב שם ס"ם שלא יהוץ בינו לבין הקרקע אלא לשבוע בדבר ולא אם שלא יהוץ בינו לבין הקרקע אלא לשבוע שוד וכיון לקרקע והוקשה לב"י מסיכן למר כן וע"כ הסמיטו כתן בס"ע ולללע"ד דשפוט דשל נשוב ג' קלי הסל דומיא דמלילה בינו לקיל לתמר הטול דוקא בנשוב ', כדלעיל דסיינו במלילה עד נופו וכמו כן במלילה שתחת הגליו שיש הפסק בנשוב ג' דפמות מג' כתרעת סמיכתה דמי ותע"פ שבמלילה של לפסק הוי הפסק לפי פמות מג' תהם לה שייך תרעת סמיכתה לתסור להטוחף על הרלפה תפילו ב"פ כדלה' ל"פ כ"ם תלה דבתה הם שיש לענין תם לה מיקרי תרעת סמיכתה כענין בנשוב ', בינו לקיל ותמת הגליו בסיפור ג' הוא כמו מלילה דלפה תפילו בכ"פ וה"ל הה לעיל מתן פשם לאיסור בנשוב ג' משום שתין נפשות לפני המקום שלמר ממעמקים קלמתיך י"ל דלכינו הסור לה מהנין כתן תלה ללמוד דיני תפלה מדיני עבודה ולפשם זה מציב כל מילי דסיום הם ע"כ מצב נם דבר זה מענין מלילה שענין הם לע"פ שיש לזה פשם בלא"ה כל"ל ענין לבל משולם לה עלתה על דעת רבינו הסור לתסור לעמוד על פמות מג"ם תפילו למלוה מן המוכחר :

צט (א) **משלים אותה תפלה דחשיב כשונג** · וכ"ל סביה דברי הרמ"ם על מעמ דבני י"ג שסיו בתים מבית המקדש מ"ל לה קיימו תת שמע מ"ל תם לה עלה כו' דמשמע שתסר ע"פ תינ"ת לקרות ותע"ב דלתום קורלת עד סגן המקד · ותי' הרמ"ם דבני י"ג לה סיו מחוסים תלה נמצר לבם תסר המקדש ותתרץ ב' בניתור דבריו והמיבי תמלי לה פירש בפשוטו שבל הלילה לה סיו שבורי תלה שבישלו מתמת תחוות המקדש מפ"ב

שערי תשובה

(ג) בש"ע כרם המבקש כו' סיין לשיל בס"ת מ"ם תלמידי הפר"י הסביגים לשוחר דלים יחוסר נלבו שבול עני ומבקש על פסחת ושפלו סוף שפיר כו' ומשמע קולבו יחוסר ויפים עלמו ויעמוד לסיות הסיר וברלם לשום נרמים פבד · וכתב בס"ג שבמחתר מרדכי כתב בשם מהרי"ו שבם לה בתשלו דלך תחטוים תוזר ומתפלל שם ע"ב דבשביל תסרון טווס ס"ת בס"ם שיתן ק"ם שתם פשפם מקרוב שבבר שגם מחזרם לה יכולן מבשלו בם פיטים לתלוק תפלה דלך תחטוים :

צט (א) רביעית שבם"ם וס' בר"י פירושו שם פס"ב מיקרי תוסם פ"ם וב"כ פ"ם וס פ"ו ולבסוף · ופלגה · וסלסה כתב דיש שקילין בם"ם תלה תלה יכול לרוץ תוסר לו לרוץ לשיבו לו לישיבו ב"ח ופ"ב : (ז) כיום · ס"ו בגר לו בי בנקיון שפר ס"ם : (ח) לפתוילו · פשילו שב כיוכו ס"ם :

צח (א) כלבו · כתב בשפר שבן לשבל שתסבה רשם בשעת פשטיה יתבר ג"ם ע"י ס"י ויהוק ג"ם ולא יהוק לגשרי לך בדרך נתם ובשלבן תבא פשטיהם ס"ב · ובתב בס"ג שבמחתר מרדכי כתב בשם מהרי"ו שבם לה בתשלו דלך תחטוים תוזר ומתפלל שם ע"ב דבשביל תסרון טווס ס"ת בס"ם שיתן ק"ם שתם פשפם מקרוב שבבר שגם מחזרם לה יכולן מבשלו בם פיטים לתלוק תפלה דלך תחטוים :

צט (א) רביעית שבם"ם וס' בר"י פירושו שם פס"ב מיקרי תוסם פ"ם וב"כ פ"ם וס פ"ו ולבסוף · ופלגה · וסלסה כתב דיש שקילין בם"ם תלה תלה יכול לרוץ תוסר לו לרוץ לשיבו לו לישיבו ב"ח ופ"ב : (ז) כיום · ס"ו בגר לו בי בנקיון שפר ס"ם : (ח) לפתוילו · פשילו שב כיוכו ס"ם :

צח (א) כלבו · כתב בשפר שבן לשבל שתסבה רשם בשעת פשטיה יתבר ג"ם ע"י ס"י ויהוק ג"ם ולא יהוק לגשרי לך בדרך נתם ובשלבן תבא פשטיהם ס"ב · ובתב בס"ג שבמחתר מרדכי כתב בשם מהרי"ו שבם לה בתשלו דלך תחטוים תוזר ומתפלל שם ע"ב דבשביל תסרון טווס ס"ת בס"ם שיתן ק"ם שתם פשפם מקרוב שבבר שגם מחזרם לה יכולן מבשלו בם פיטים לתלוק תפלה דלך תחטוים :

צט (א) רביעית שבם"ם וס' בר"י פירושו שם פס"ב מיקרי תוסם פ"ם וב"כ פ"ם וס פ"ו ולבסוף · ופלגה · וסלסה כתב דיש שקילין בם"ם תלה

עטרת זקנים

צח (א) ושלא יחוץ דבר בינו לקיר · וכן שלא יחוץ בינו לקרקע דיומ"א הקרבן (מור) מכל מקום ליכא עכובא בדבר ולא אם שלא יחוץ בינו לבין הקרקע אלא למצות מן המובחר וכן נוהגין לשטות על הקרקע ב"כ עשבים יבישים וכן נוהגין לשטות מחצלת בש' באב ועומדים עליהם ומתאללי(מורי ב"ח):

צט (א) אם עבר זמן התפלה משלים אותה בתפלת שחרית בין שוגג ואפילו התחיל לשחות אחר שהגיע הזמן התפלה וי"א אם התחיל לשחות אחר שהגיע זמן התפלה יש לרגנו כמורי ואיילו השלושין (ע"ל סי' ק"ח) אבל שאר ברכות יכול לברך אע"פ שהוא שכור אף שלעגין צואה אין חילוק (מורי בב"ח) : (ב) דרך סיל דוקא בהולך ברגליו אבל רכוב אין נפיש את הין אלא ברוכב שלשה פילין (עיטובין דף פ"ד ב"י תבחות פיטבון) · וי"ש סי שכ' בשעה רביעית יש להקל אפי' רכב סיל נפיש את הין אבל כאם שהה יותר סרביעית אז אין הדרך נפיש בין הוא רוכב אפי' בסת פילין בן פשטשות התלמוד וכ"ל :

יד אפרים

צח (בס"ו ס"ק ב') כדילפ"ת ריש פרק כיצד :

ג אם כינה עוקצתו ישמשם בבגדיו להסירה שלא תתבטל בוודאי אבל לא יסירנה בידו : פגם ודוקא בשעת התפלה אבל בשעת התפלה ז יכול ליטול (ו) כיוס ולזורקה (ת"ו) וע"ל סימן ד' סעיף י"ת :

ד ד אם נשמט טליתו ממקומו ח יכול למשמש בו (ה) ולהחזירו אבל אם נפל בולו אינו יכול להזור ולהתעסק בו דהוי הפסק :

ה ה הנושא משאוי על כתפיו והגיע זמן תפלה פתות מד' קבין משפילו לאחוריו ומתפלל ד' קבין מניחו על גבי קרקע ומתפלל :

צח צריך שיהיה לו כוונה בתפלתו · ובו ה"ם

א ו המתפלל צריך שיכון (א) בלבו פי' המלות שמוציא בשפתיו ויחשוב באילו שכינ', כ כנגדו ויסיר כל המחשבו' הטורדות אותו עד שתשאר מחשבתו ובוונתו זכה בתפלתו ויחשוב כאילו היה מדבר לפני מלך היה מסדר דבריו ומכוין בהם יפה לבל יכשל ק"ו לפני מ"ה הקב"ה שהוא חוקר כל המחשבות וכך היו עושים חסידים ואנשי מעשה שהיו מתבודדים ומכוונין בתפלתם עד שהיו מניעים להתשטות הגשמות ולהתגברות כח השכלי עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה ואם תבא לו מחשבה אחרת בתוך התפלה ישתוק עד שיתבטל המחשב' ; וצריך שיהשוב בדברים המכניעים הלב ומכוונים אותו לאביו שבשמי' ולא יחשוב בדברים שיש בהם קלות ראש : הגה ויחשוב קודם התפלה מדומות הלל יתגלה ובמעלות מהם ויסיר כל המעניני מהם מלבו (הל' ריש פרק אין עומדין) ואסור לאדם לגעסק **א** בניו (ב) התינוקות בג"ם כדי לקבוע בלבו שתין תכסה בתוכה מקום בניתן סוף · (בניתין ואב סימן קס"ג ומעורה פרק כילד מגרשין) :

ב ד לא יתפלל **ב** במקו' שיש דבר (ג) שמבטל כוונתו ולא ג בשעה (ד) המבטרת כוונתו (סור בשם ר"ם מרוטנבורג הגה ס"ד תלכות תפלה) ועכשיו אין אנו נוהרין בכל זה מפני שאין אנו מכוונים כ"כ בתפלה :

ג ה יתפלל דרך תתונים כרש המבקש בפתח ובנתת ושלא תראה עליו **ד** כמשא ומבקש ליפטר ממנה :

ד ו התפלה היא בטקום הקרבן ולכן צריך ליזתר שתהא חזנמת הקרבן בכוונה וכא יערב בה מחשבה אחרת כמו מחשבה שפוסלת בקדשים (א) ומעומד דומיא דעבודה וקביעות מקום כמו הקרבנות שכל א' קבוע מקומו לשחיטתו ומתן דמיו (ב) (א) ושלא יהיו דבר בינו (ת) לקיר דומיא דקרבן שהחציצה פוסל בינו לכלי וראוי שיהיו לו מלבושים נאים מיוחדים לתפלה כמו בגדי כהונה אלא שאין כל אדם יכול לבזבז על זה ום"מ טוב הוא שיהיו לו מכנסים מיוחדים לתפלה משום נקיות :

ה ז אל יחשוב ראוי הוא שיעשה הקב"ה בקשתי כיון שכוונתי בתפלתי כי ח אדרבה זה מזכיר עוונותיו של אדם (פס"י כך משמעון במעשיו לומר נוטה הוא לזכיותיו) אלא יחשוב שיעשה הקדוש ברוך הוא בחסדו ויאמר בלבי מי אני דל ונבזה בא לבקש מאת מ"ה הקב"ה אם לא מרוב חסדיו שהוא מתנהג בהם עם בריותיו :

צט דין שתוי ושכור לתפלה · ובו ג' סעיפים

א ח שתה יין **א** כדי (א) רביעית אל יתפלל עד שיסיר יינו ואם שתה יותר אם הוא ט יכול לדבר לפני המלך אם התפלל תפלתו תפלה ואם אינו יכול לדבר לפני המלך אם התפלל **ב** תפלתו (ב) תועבה וצריך לחזור ולהתפלל כשיסיר יינו מעליו ג ואפילו (א) אם עבר זמן התפלה (א) משלים אותה בתפלה שאחריה **ג** כדין (נ) שוגג : הגה ודין ק"ם כדין (ר) תפלה שכל שתר ברכות יכול לברך אף על פי שהוא שכור (מרדכי ריש פרק הדר הנהות מיימוני פ"ד מהלכות תפלה) :

ב ז (ג) דרך מיל ושינה כל שהוא מפיגין את היין וה"ם כששתה רביעית אבל אם שתה יותר

(ג) שם בס' רכ"י ד שם בתים : ה מציעא ק"ם בדכות ג' ב סמ"ק ובסור ג ספר תורתות סיים ד פרוסין ס"ד ס נרלות כ"ם ו סמסיו לעיל סימן ג' ז סוד ובס"ק ת מ"ם בשם י"ג ג פירוסין ס"ד ב שם ג סמ"ק סי' י"ל ד פירו' ס"ב :

ג שם בס' רכ"י ד שם בתים : ה מציעא ק"ם בדכות ג' ב סמ"ק ובסור ג ספר תורתות סיים ד פרוסין ס"ד ס נרלות כ"ם ו סמסיו לעיל סימן ג' ז סוד ובס"ק ת מ"ם בשם י"ג ג פירוסין ס"ד ב שם ג סמ"ק סי' י"ל ד פירו' ס"ב :

ס"ט ס"ה: **ד ששינה משכרתו** • דוקא שינה מעט אבל שינה הרבה מפיגתו (כ"מ ס' ביתח מקדש): **ה רוכב** • ביתח בגמרא דלוכב בעי ג' מילין וכ"כ הג"מ וכ"מ ס"ה דכרכות סי' כ"ג וכ"כ הר"ן פרק בקולות שומר נכי נשיחת כפיס וכבור במשמע דרכוב כמהלך דמי ותפשר דמודה דכיותר מרביעית בעי ג' מילין: **ו לשכרות מעט** • כתב בית"ס ס"ב דאיפלה ס"ס וב"י יכול להתפלל מנחה ס"ס משומה קלת דמ"ש להמתין עד שיפוג יינו וכ"ם התידמה דבלחה"ס לין מכוונין כ"כ מחין להקפיד בשתוי כמ"ש בסב"מ עכ"ל:

קא א והאידנא • מבל בקי"ס כיון דרי בפסוק ממל מוכיח וכמ"ם סי' ס"ג ס"ד וסי' ל"ח ס"ו: **ב ולא יתפלל בלבו** • ל"ש מם מתפלל בלבו מם יצא דלכתורה משמע דילא מע"ג דקי"ל דהרהור לאו כדי"ד וכמ"ם סימן ס"ב וסימן קפ"ם שאני התם דגמליון מדכתיב ולעבדו בכל לבבכם ליהו עבודה שבלב זו תפלה מם כן עיקר תלוי בכוונת הלב וקבה"ו יודע מחבבות תלת דבגמרא משמע דלא יצא דאע"ג דקי"ל להקן שבעל קרי יהרהר בלבו בתפלה דהא דשלי להרהר כיון דקי"ל דהרהור לאו כדי"ד הלכה ע"ב דלא יצא בהרהור דבעינן שיתחוך בשפתיו כי קרוב משולל למעלה בידוע והא דכתב בסי' ל"ד דמולם יהרהר בלבו היינו לרווחת דמלתת מבל מינו יוצא ידי תפלה זה וכ"מ בפוסקים דהא בגמרא דף ס"ו ע"ב אמרי מם בירך בה"מ בלבו יצא דכתיב בכל לבבכם וכתב הרמ"ם וה"ה לשאר ברכות • וכתב הרמ"ם פרק מ"ם דמיירי שמוליה בשפתיו דהרהור לאו כדי"ד וכ"ם סימן קפ"ם מ"ב כתיב בית"ס דכללא כייל בכל מילי דהם לא כן יש לחלק בשלמת ק"ם

בקול בינוני וס"ל מתוכן מה שקוראה לעמוד כפי שזכרנו וכן קי"ל כנ"ל :
(ב) **אפי' בצבור** · לעולם הכוונה ולהשמיעה לא מיירינן כאן שמיודעים וממוזרים בינם : (ג) **וס"מ יזהרו כו'** · משמע דאין נוהגין כן ואם הבין מהכי ומ"מ נראה בחזנים שמגביהים קולם כדי לעורר הכוונה ולהשמיע שפיר לכביות ולפי שקיל עבדי דמיקר תפלת הס"ץ נתקנה דוקא בקול רם אבל לא מכן לחוסה שעומדין כן להרהור קולם ולפי שעיקר כלה כהנון וכעין שכתב הרמב"ן בענין מה שמתיר הס"ץ בעיונים הכיולו לקמן : (ד) **אלא ברכה"ק** · לפי שאין מ"ם מקדין לעמוד תרמיס וס"ס לשלח לעומת מוך מלכ"ק אבל בקול ס"ל מלין : (ה) **חוץ מרשון ארמי** . כ"כ התו' ס"ק דשכח שקראו ולא יפילו משכבות האדם יוצרים המלחים ומפני שאין מכירין לון מכירין בלעון ארמי אלא ולפי שמצינים הכל אלא לשון זה של ארמי דוקא מנוה בעיניהם ולא שלח לעומת:

קכ (א) **אסור לישב כו'** · בקול ינוף לה מקרא דשמא אלי שלמה הלבה עמכם דשמעת שפיס עומד כמותה כיון שהיה בתוך ד"ה שלה·וקשה הא עלי שהבה לשכורה ולא מהפללה אלא מפפה שנעון שפלכות היא מנענעת בשפתיה וכן פירש"י בשמעול ויהבפה עלי לשכורה שלא היו רגילים להתפלל בלחש ויל"ל דשבב עלי שהיא מתפללת בלחש מפפה שהיא שכורה ושוד נראה דאע"פ שעלי לא ידע מתפלתה מ"מ היא לא עמדה עם להתפלל בתוך ד"ה אלו אלא כיון שלראתה לוהו עומד כמותה וס"ק אלי שלפה שהתפללתי בתוך ד"ה שלך הוא מפפה שהיתי עלפה עמך ואתה עמדת כמותי והבוש, מפרשים בילוף לה מה"ת אל שמכה לשורות שלפי הייתי בחמה ה' ממך ע"כ נלפהי להתפלל תע"פ אלמה יוסב ובמה: (ב) **בין מן הצדדין** · כ"כ נפ הסוד ולא זכר מלחמיו כלום ומתן סימן דבוה בני, י"ב דהיינו י"ב לפות נב' דומות מלפניו וב' לדין מבל לחמיו פ"ל דמוהר ליפב לפי' תוך ד"ה ויש לפהה עפה מדיהי' מעלי ונבי עלי כתיב ובלי שומר לה היה ואין שייך לומר לבון זה אלא מלפניה לו מבדיה מבל לא לחמיו · ובחמר"י כתוב בלעון זה בין מלפניו בין מלחמיו לריך להרחיק ד"ה שמכה בזה בני, י"ב דהיינו ד"ה לבל דומות ש"ל ל' דמיי מלדדין מביב לדום ת' (ד"ם) ות"מ על הסוד אלא בבית דעת חביו בין שחוק עליו וגם בחוש' ובמרדכי כתוב שגם לחמיו לריך ד"ה וב"ם ק"ח ל' : (ג) **ואפי' בש' איזהו מקומן** · בין שהבנו לחומרו קודם תפלה מעניני תפלה הוא הסוב לבל אחר דברי תורה אלינו שייך לתפלה לריך לשמוד הוא דעת הסוד שבתב שהשפם אלסור ליפב חוץ ד' לחמה של תפלה מפני שבלתה כלילו מביבו מקבל עליו שול מ"ם והוא אלינו בל"ם ובברהתיו אזיל ליה אלי שמעתא · אבל אם הוא שפם בתוכה אלתי לילו מקבל וכסהות שופק בק"ם וברהתיו אזיל ליה אלי שמעתא · ובמה שבתב שאלסור ליפב בתוך ד"ה אל ליהא אלי שמעתא עכ"ל · וקשה לי בס"ם שהשפם מפני תפלה מקבל שול מלכות אמיס בק"ם נמי ניתא הכי ואיתא אלסור ליפב בתוך ד"ה אל הקולה ק"ם ואותה דעת עיקר קבלת מ"ם הוא בק"ם ותפלה לאו קבלת מ"ם היא רק רמתי ולבותה היא ותו לפי שעם זה קשה מאי אהבי בהתקת ד"ה לבפל השבת זו ותו מ"ל לרב"ו לומר שעם זה והלא מקבלת המ"ם היא ד"ה דהשתוק שבתחלת מפלל ופ"ב לריך לאותו מקום שהוא בתוכו ד"ה שהוא מפלל ופ"ב לריך לאותו מקום דהיינו תוך ד"ה לגהוג בו בבוד וכל שיוסב ואיתו עוסק ב"ב בדבר קדום הוי לאיזו לאו קדושה שבתב מקומות שבבית ע"ב לריך שיעמוד להבדוות שים באן קדושה לאבל אם עוסק בתפלה או בד"ה לאילו יוסב הוי עליו ב"ב קדושה · זה ב"ל שעם נבון לאותם שסובריס עם ד"ה מהבי בש"ם אח"ב ומ"ם בתב ב"י אלא דמוקי בשמעולין דש"ה לז שני שקדו יחידה הוא משל"ב בהרהור בד"ה בלב אלי ואיזהו ב"י שבתבה בת"ח בעם בעל התמיד וב' ת"ח עיין ודבריו דבהי תימה ול"ע בל"ל · וב' ב"י ול"ל דאין בתן תימה דמולבתו מוכיח עליו שמפני בך יבב בל"ל · ולבע"ד יש תימה למה לון בתן תימה דמלי מהבי מולבתו שיבב דוקא תוך ד"ה ולא יוזו עוד לאחה ת' · ותו ד"ל לבוהים דלא מהבי מולבתה לזה בהא זקן ותולה תמיין להבדיי בבל מקום בלאי בפי' קי"ל בס"ם לענין מודים וכן לענין שקיבה מבאלן וכיוהו שם זקן לו מולה בלאי · בפ' ת"ם ול"ב עלי דזקן מהא בלאי בפי' בס"ם

ד בגבולו . ודוקא בביתו אבל בבה"כ צריך לקום דהוי מקום מיוחד לכל (ב"מ) : ה אבל בצדיהם . וכשוכר מיי פרק ה' ע"ג ליתיה לדלכל לד לסור: ו ולעמוד . כ' הרב"י זה נלמד ממ"ש לעיל דלא יניח מבל לא לעמוד ע"כ וע"ש דמ"ב למה כתב בצדיהם מותר הלא אפי' לעבור מותר ול"ק דקאי בצדיהם לעבור ולעמוד שם אלא ילך הלאה דמ"ב ה"ל בכלל פיסוק דכל שרואה לותו לסור ממתבטל כוותו מפניו כנ"ל ברור : ז אסור לפסוע . ולפי פי"מ משמע דמותר לפסוע לאחריו רק אסור לעבור לפני המתפלל לשוב למקומו פ"ם ותפשר דהכ"י ס"ל דל"י סיס עומד קלתו רחוק מהב סיס יכול לפסוע ג"כ וא"כ לא רחוק מהב סיס . ומ"מ מסיומלמי יש לחיי עב"י : קג א ותזהר בתפלת . היינו לשקוט שפסק אפי' אפס כדי לגמור כולה דאם אם סיס רוצה סיס מתפלל מיד וא"כ לא הים כל הספסק ממתה תוסם ע' סי' ס"ם וסי' ק"ד ס"ה : ב לאחוריו . דבשינת סיהא קיון נגד המקום שהמתיל להתפלל דבשימוזר סיו יהא נגלה לחילו לו לוסה לחזור לתפלתו : ג ואומר רבון . בתוך תחפלה דהא מוסיף ושומר בכר ע"י סרוח לסיכך יכול לספסק ממי ולומר דבר זה בתפלת ע"ל רש"י וע"ל דדוקא סרוח מהיב הספסק אבל בסליכה לין מהיב הספסק כ"כ כמו הדבור כמ"ם סימן ק"ד ס"ע : ד א"צ לחרחיק . ויש מהגדולים סיה מהם עלמו שלא לסתים דמסה שבי לישבך מפרקים דרב הוא שסיו מסיין נקבים ושוברים על בל תפקלו מחמת בסוסף לסיל לעכיהן קמי לכן בבמקום זילוחא סה"ע לא מיסיי לחיסור דלבגן ה"ס בגדון דיהן וע"ם קשה הדבר לבדוח מלוקים מלבנו (ח"ם) ועמ"ש סי' ל"ב ס"ב בשם הרשב"ם דבני ב"ם בהשמה בעלמא דברי לבסהות עלמו וכ"ם מ' הרשב"ם בסמ"ל וע' סי' י"ב מ"ם : ה וגם לא יאבר וכו' . דבשלין מרמיק לין ניכר בוסחו וכלישתו :

ו **המתעטש** . סי' רס"ו מסיק בקול וע"ל אבל בסהה בלא קול לא (מט"מ) וע"ש מ"ם ובדשום לובלין חיתה משיה בקל וע"ל סי' . דקאי מדלעיל מיירי דאי' בתם בלא סיומות לסיום קשיו וכ' רס"י ולישב דבהכרעה ס"ל דהום לבלין דאין

סי"ג : (ב) חוזר לראש . תע"ם שכתב' ס"ה שפסק לענין ק"ש שפסק דמ"ל לחזור רק למקום שפסק כאן בתפלה ממיר שפי כן הוכיח כדי"ף ממה שפסקינן בפ' מ"ש לענין מיס שנתחתן על ברכיו דמוזר לראש אם שכח כו' ותע"כ לענין ק"ש דחוזר למקום שפסק ומביא ראייה דהכי מסקינן בסוף מסכת ר"ה וכן בהלל ותקישות ומגילה תלת שכתבו' והכת"ם והטור תימס ממקיים בין ק"ש לתפלה תלת בין אם היתה שכחייה ממתח תוכם גדע שפי וכ"ם רמ"ח כתב' ס"ה וכתן לא הולכך הטור לכתוב דין אם שכח כדי כולו לדייק למזור לראש דכיון כ' כתב' ס"ה וכן לענין תפלה דים מילוק בין שכח ממתח תוכם לו לא וכ"ש שפסק כאן דאם שכח חוזר לראש כולם לכ"ע דאפי' הרמ"ם והטור ס"ל כן תלת דמלקים בשכח דכת"ם שעמו משום מוסרת דתפלה ולהרמ"ם ושור שכחם כיון שכולו שכח ממתח תוכם ע"כ לא הולכך רמ"ח לכתוב כאן שום דבר של ס"ש ומו"מ ז"ל תלק בתכ של ס"ש ורמ"ח דאפי' בשכח כדי כולה אין חוזר תלת למקום שפסק ותלה שעמו בדברי התו' שכתבו דם"ש דף ל"ג בדין פוסק ממתח טרקב בתפלה וז"ל מיהו לא מלינו אם פסק מחוזר לראש . מדלא קתני אם פסק מוזר לראש תלת יחזור לתחלת הברכ'שב'ל. ובשתת התו' מייתי פוסק בלת שכח לעמוד תת כולה אם יחזור לראש ויתפלל מתוכת כת' ליתת תלת דג' לתפוסת מתוכת כת' וכן תחרוכת כו' שכ"ל וע"ש פסק כאן דלא שכח כתב' תפסקות ולי קשה שפי דדברי הרתב"ד כאן סותרים תת ס"ם כ"י בשתו שכ' ס"ה דהוה ס"ל כשיטת התו' והכת"ם ושור ל"ל כשיטת התו' ומ"ש ז"ל כתב' שדברי הרב"ג תלו מייתי בשה ממיד וכתה תמרו דכל י"ח ברכות הויין כמד ובביו דלים ממ"ם בשור בסי' ק"ד בשה הבי העזרי דבב"ם שתמרו מוזר למקום שפסק הייתו בשעה בשוגג תבל בתיד וכתתכיון מוזר לראש ו"ש כ' . שבשגג יפלה מלפני כ"י היון שכוח שעמו שפסק בסי' ק"ד כלבי העזרי וכוון כהרב"ג דכאן וכאן תולק על הרב"ן וכתתכי דת"ב בת שעור שגג מ"ו דהה בסי' ס"ה פוסק דבין בתפלה בין בק"ש כל שכשה לפי' דברי הרב"ן שכתב' שלא ממתח תוכם לית מוזר תלת למקום שפסק . ונ"ל שלא ממתח תוכם לפי מזיד ול"ב סותר לת בשכח לפי' דברי הרתב"ד בשיטת הטור שזכרנו שלא כדי כולה בלא תוכם שחוזר למקום שפסק ותמה כ' כאן שחוזר לראש ומ"ם ל"ל דהפסקה דשם גרע מהפסקה דשכח שלא הטור והרתב"ד שמלקים בין שכח ממתח תוכם לו לא וכמ"ש הטור בהדיא בסי' ס"ה . והגלגו"ד דוחלי לפי מה שכתבו רבי' בשל ס"י תת דברי הרב"ן והרתב"ד דמייתי בשה ברכה בתמלע ברכה ותיכף תחר הטיתה כשתחר להתפלל כזה ודאי יפה פסק ש"ץ לחזור תלת לאותה ברכה שכח שה דלת גרע הטיתה הה מלה לו תמרו כלל דוחלי שני כשתחר ותחורה הה בין בשה בשוגג בין בשה ברכה ס"ה כגון ויעלה ויבא בר"ח תלוי הדבר בשלל הפסקה ממתח שכח שתכל לשני . וכזה כ"ש מוריש תלת הרב"ן לו מייתי מזה הת ותה מוכלת מלשונו שתחר לו מוזר לאותה ברכה שכח שה מייתי מזה שצריך לו להתחיל להתפלל תחר הטיתה היה לו לחזור לו מוזר לתחלת הברכה שכח שה ובמ"ש הטור לשון זה כתב' ס"ה פוסק דבין בתפלה בין בק"ש כל שכשה לפי' דברי הרב"ן שכתב' שלא ממתח תוכם לית מוזר תלת למקום שפסק . ונ"ל שלא ממתח תוכם לפי מזיד וז"ל שוחר לת בדברי הרב"ן שכתב' שלא כדי כולה בלא תוכם שחוזר למקום שפסק ומזה כ' כאן שחוזר לראש ומ"ם ל"ל דהפסקה דשם גרע מהפסקה דשכח שלא הטור והרתב"ד שמלקים בין שכח ממתח תוכם לו לא וכמ"ש הטור בהדיא בסי' ס"ה . והגלגו"ד דוחלי לפי מה שכתבו רבי' בשל ס"י תת דברי הרב"ן והרתב"ד דמייתי בשה ברכה בתמלע ברכה ותיכף תחר הטיתה כשתחר להתפלל זה ודאי יפה פסק ש"ץ לחזור תלת לאותה ברכה שכח שה דלת גרע הטיתה הה מלה לו תמרו כלל דוחלי שני כשתחר ותחורה הה בין בשה בשוגג בין בשה ברכה ס"ה כגון ויעלה ויבא בר"ח תלוי הדבר בשלל הפסקה ממתח שכח שתכל לשני . וכזה כ"ש מוריש תלת הרב"ן לו מייתי מזה הת ותה מוכלת מלשונו שתחר לו מוזר לאותה ברכה שכח שה מייתי מזה שצריך לו להתחיל להתפלל תחר הטיתה היה לו לחזור לו מוזר לתחלת הברכה שכח שה ובמ"ש הטור לשון זה כתב' ס"ה פוסק דבין בתפלה בין בק"ש כל שכשה לפי' דברי הרב"ן שכתב' שלא ממתח תוכם לית מוזר תלת למקום שפסק . ונ"ל שלא ממתח תוכם לפי מזיד וז"ל שוחר לת בדברי הרב"ן שכתב' שלא כדי כולה בלא תוכם שחוזר למקום שפסק ומזה כ' כאן שחוזר לראש ומ"ם ל"ל דהפסקה דשם גרע מהפסקה דשכח שלא הטור והרתב"ד שמלקים בין שכח ממתח תוכם לו לא וכמ"ש הטור בהדיא בסי' ס"ה . והגלגו"ד דוחלי לפי מה שכתבו רבי' בשל ס"י תת דברי הרב"ן והרתב"ד דמייתי בשה ברכה בתמלע ברכה ותיכף תחר הטיתה כשתחר להתפלל זה ודאי יפה פסק ש"ץ לחזור תלת לאותה ברכה שכח שה דלת גרע הטיתה הה מלה לו תמרו כלל דוחלי שני כשתחר ותחורה הה בין בשה בשוגג בין בשה ברכה ס"ה כגון ויעלה ויבא בר"ח תלוי הדבר בשלל הפסקה ממתח שכח שתכל לשני . וכזה כ"ש מוריש תלת הרב"ן לו מייתי מזה הת ותה מוכלת מלשונו שתחר לו מוזר לאותה

ג שם מגן. כ"ד ס"ק ג. ה סוכה כ"ה ס"ק ג. ו סוכה כ"ה ס"ק ג. ז סוכה כ"ה ס"ק ג. ח שם. תפלה ג שם. שם ומגן. ד רמב"ם פ"ג מה"ת ס"ה. ט סוכה כ"ה ס"ק ג. י סוכה כ"ה ס"ק ג. יא סוכה כ"ה ס"ק ג. יב סוכה כ"ה ס"ק ג. יג סוכה כ"ה ס"ק ג. יד סוכה כ"ה ס"ק ג. טו סוכה כ"ה ס"ק ג. טז סוכה כ"ה ס"ק ג. יז סוכה כ"ה ס"ק ג. יח סוכה כ"ה ס"ק ג. יט סוכה כ"ה ס"ק ג. כ סוכה כ"ה ס"ק ג. כא סוכה כ"ה ס"ק ג. כב סוכה כ"ה ס"ק ג. כג סוכה כ"ה ס"ק ג. כד סוכה כ"ה ס"ק ג. כה סוכה כ"ה ס"ק ג. כו סוכה כ"ה ס"ק ג. כז סוכה כ"ה ס"ק ג. כח סוכה כ"ה ס"ק ג. כט סוכה כ"ה ס"ק ג. ל סוכה כ"ה ס"ק ג. לא סוכה כ"ה ס"ק ג. לב סוכה כ"ה ס"ק ג. לג סוכה כ"ה ס"ק ג. לד סוכה כ"ה ס"ק ג. לה סוכה כ"ה ס"ק ג. לו סוכה כ"ה ס"ק ג. לז סוכה כ"ה ס"ק ג. לח סוכה כ"ה ס"ק ג. לט סוכה כ"ה ס"ק ג. מ סוכה כ"ה ס"ק ג. מא סוכה כ"ה ס"ק ג. מב סוכה כ"ה ס"ק ג. מג סוכה כ"ה ס"ק ג. מד סוכה כ"ה ס"ק ג. מה סוכה כ"ה ס"ק ג. מו סוכה כ"ה ס"ק ג. מז סוכה כ"ה ס"ק ג. מח סוכה כ"ה ס"ק ג. מט סוכה כ"ה ס"ק ג. נ סוכה כ"ה ס"ק ג. נא סוכה כ"ה ס"ק ג. נב סוכה כ"ה ס"ק ג. נג סוכה כ"ה ס"ק ג. נד סוכה כ"ה ס"ק ג. נה סוכה כ"ה ס"ק ג. נו סוכה כ"ה ס"ק ג. נז סוכה כ"ה ס"ק ג. נח סוכה כ"ה ס"ק ג. נט סוכה כ"ה ס"ק ג. ס סוכה כ"ה ס"ק ג. סא סוכה כ"ה ס"ק ג. סב סוכה כ"ה ס"ק ג. סג סוכה כ"ה ס"ק ג. סד סוכה כ"ה ס"ק ג. סה סוכה כ"ה ס"ק ג. סו סוכה כ"ה ס"ק ג. סז סוכה כ"ה ס"ק ג. סח סוכה כ"ה ס"ק ג. סט סוכה כ"ה ס"ק ג. ע סוכה כ"ה ס"ק ג. עא סוכה כ"ה ס"ק ג. עב סוכה כ"ה ס"ק ג. עג סוכה כ"ה ס"ק ג. עד סוכה כ"ה ס"ק ג. עה סוכה כ"ה ס"ק ג. עו סוכה כ"ה ס"ק ג. עז סוכה כ"ה ס"ק ג. עח סוכה כ"ה ס"ק ג. עט סוכה כ"ה ס"ק ג. פ סוכה כ"ה ס"ק ג. פא סוכה כ"ה ס"ק ג. פב סוכה כ"ה ס"ק ג. פג סוכה כ"ה ס"ק ג. פד סוכה כ"ה ס"ק ג. פה סוכה כ"ה ס"ק ג. פו סוכה כ"ה ס"ק ג. פז סוכה כ"ה ס"ק ג. פח סוכה כ"ה ס"ק ג. פט סוכה כ"ה ס"ק ג. צ סוכה כ"ה ס"ק ג. צא סוכה כ"ה ס"ק ג. צב סוכה כ"ה ס"ק ג. צג סוכה כ"ה ס"ק ג. צד סוכה כ"ה ס"ק ג. צה סוכה כ"ה ס"ק ג. צו סוכה כ"ה ס"ק ג. צז סוכה כ"ה ס"ק ג. צח סוכה כ"ה ס"ק ג. צט סוכה כ"ה ס"ק ג. ק סוכה כ"ה ס"ק ג. קא סוכה כ"ה ס"ק ג. קב סוכה כ"ה ס"ק ג. קג סוכה כ"ה ס"ק ג. קד סוכה כ"ה ס"ק ג. קה סוכה כ"ה ס"ק ג. קו סוכה כ"ה ס"ק ג. קז סוכה כ"ה ס"ק ג. קח סוכה כ"ה ס"ק ג. קט סוכה כ"ה ס"ק ג. קי סוכה כ"ה ס"ק ג. קיא סוכה כ"ה ס"ק ג. קיב סוכה כ"ה ס"ק ג. קיג סוכה כ"ה ס"ק ג. קיד סוכה כ"ה ס"ק ג. קטו סוכה כ"ה ס"ק ג. קטז סוכה כ"ה ס"ק ג. קיז סוכה כ"ה ס"ק ג. קיח סוכה כ"ה ס"ק ג. קיט סוכה כ"ה ס"ק ג. קכ סוכה כ"ה ס"ק ג. קכא סוכה כ"ה ס"ק ג. קכב סוכה כ"ה ס"ק ג. קכג סוכה כ"ה ס"ק ג. קכד סוכה כ"ה ס"ק ג. קכה סוכה כ"ה ס"ק ג. קכו סוכה כ"ה ס"ק ג. קכז סוכה כ"ה ס"ק ג. קכח סוכה כ"ה ס"ק ג. קכט סוכה כ"ה ס"ק ג. קל סוכה כ"ה ס"ק ג. קלא סוכה כ"ה ס"ק ג. קלב סוכה כ"ה ס"ק ג. קלג סוכה כ"ה ס"ק ג. קלד סוכה כ"ה ס"ק ג. קלה סוכה כ"ה ס"ק ג. קלו סוכה כ"ה ס"ק ג. קלז סוכה כ"ה ס"ק ג. קלח סוכה כ"ה ס"ק ג. קלט סוכה כ"ה ס"ק ג. קמ סוכה כ"ה ס"ק ג. קמא סוכה כ"ה ס"ק ג. קמב סוכה כ"ה ס"ק ג. קמג סוכה כ"ה ס"ק ג. קמד סוכה כ"ה ס"ק ג. קמה סוכה כ"ה ס"ק ג. קמו סוכה כ"ה ס"ק ג. קמז סוכה כ"ה ס"ק ג. קמח סוכה כ"ה ס"ק ג. קמט סוכה כ"ה ס"ק ג. קנ סוכה כ"ה ס"ק ג. קנא סוכה כ"ה ס"ק ג. קנב סוכה כ"ה ס"ק ג. קנג סוכה כ"ה ס"ק ג. קנד סוכה כ"ה ס"ק ג. קנה סוכה כ"ה ס"ק ג. קנו סוכה כ"ה ס"ק ג. קנז סוכה כ"ה ס"ק ג. קנח סוכה כ"ה ס"ק ג. קנט סוכה כ"ה ס"ק ג. קס סוכה כ"ה ס"ק ג. קסא סוכה כ"ה ס"ק ג. קסב סוכה כ"ה ס"ק ג. קסג סוכה כ"ה ס"ק ג. קסד סוכה כ"ה ס"ק ג. קסה סוכה כ"ה ס"ק ג. קסו סוכה כ"ה ס"ק ג. קסז סוכה כ"ה ס"ק ג. קסח סוכה כ"ה ס"ק ג. קסט סוכה כ"ה ס"ק ג. קע סוכה כ"ה ס"ק ג. קעא סוכה כ"ה ס"ק ג. קעב סוכה כ"ה ס"ק ג. קעג סוכה כ"ה ס"ק ג. קעד סוכה כ"ה ס"ק ג. קעה סוכה כ"ה ס"ק ג. קעו סוכה כ"ה ס"ק ג. קעז סוכה כ"ה ס"ק ג. קעח סוכה כ"ה ס"ק ג. קעט סוכה כ"ה ס"ק ג. קפ סוכה כ"ה ס"ק ג. קפא סוכה כ"ה ס"ק ג. קפב סוכה כ"ה ס"ק ג. קפג סוכה כ"ה ס"ק ג. קפד סוכה כ"ה ס"ק ג. קפה סוכה כ"ה ס"ק ג. קפו סוכה כ"ה ס"ק ג. קפז סוכה כ"ה ס"ק ג. קפח סוכה כ"ה ס"ק ג. קפט סוכה כ"ה ס"ק ג. קצ סוכה כ"ה ס"ק ג. קצא סוכה כ"ה ס"ק ג. קצב סוכה כ"ה ס"ק ג. קצג סוכה כ"ה ס"ק ג. קצד סוכה כ"ה ס"ק ג. קצה סוכה כ"ה ס"ק ג. קצו סוכה כ"ה ס"ק ג. קצז סוכה כ"ה ס"ק ג. קצח סוכה כ"ה ס"ק ג. קצט סוכה כ"ה ס"ק ג. קק סוכה כ"ה ס"ק ג. קקא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקי סוכה כ"ה ס"ק ג. קקיא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקיב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקיג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקיד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקטו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקטז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקיז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקיח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקיט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקכ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקכא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקכב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקכג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקכד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקכה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקכו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקכז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקכח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקכט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקל סוכה כ"ה ס"ק ג. קקלא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקלב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקלג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקלד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקלה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקלו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקלז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקלח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקלט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקמ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקמא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקמב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקמג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקמד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקמה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקמו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקמז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקמח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקמט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקנ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקנא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקנב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקנג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקנד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקנה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקנו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקנז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקנח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקנט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקס סוכה כ"ה ס"ק ג. קקסא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקסב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקסג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקסד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקסה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקסו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקסז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקסח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקסט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקע סוכה כ"ה ס"ק ג. קקעא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקעב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקעג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקעד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקעה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקעו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקעז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקעח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקעט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקפ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקפא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקפב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקפג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקפד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקפה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקפו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקפז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקפח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקפט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקצ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקצא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקצב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקצג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקצד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקצה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקצו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקצז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקצח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקצט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקק סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקי סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקיא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקיב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקיג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקיד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקטו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקטז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקיז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקיח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקיט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקכ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקכא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקכב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקכג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקכד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקכה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקכו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקכז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקכח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקכט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקל סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקלא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקלב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקלג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקלד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקלה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקלו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקלז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקלח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקלט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקמ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקמא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקמב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקמג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקמד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקמה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקמו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקמז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקמח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקמט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקנ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקנא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקנב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקנג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקנד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקנה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקנו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקנז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקנח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקנט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקס סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקסא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקסב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקסג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקסד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקסה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקסו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקסז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקסח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקסט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקע סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקעא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקעב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקעג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקעד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקעה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקעו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקעז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקעח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקעט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקפ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקפא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקפב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקפג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקפד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקפה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקפו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקפז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקפח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקפט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקצ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקצא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקצב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקצג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקצד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקצה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקצו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקצז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקצח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקצט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקק סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקי סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקטו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקטז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקל סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקס סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקע סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקק סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקי סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקיא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקיב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקיג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקיד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקטו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקטז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקיז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקיח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקיט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקכ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקכא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקכב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקכג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקכד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקכה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקכו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקכז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקכח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקכט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקל סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקלא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקלב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקלג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקלד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקלה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקלו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקלז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקלח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקלט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקמ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקמא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקמב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקמג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקמד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקמה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקמו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקמז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקמח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקמט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקנ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקנא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקנב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקנג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקנד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקנה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקנו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקנז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקנח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקנט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקס סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקסא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקסב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקסג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקסד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקסה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקסו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקסז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקסח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקסט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקע סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקעא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקעב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקעג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקעד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקעה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקעו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקעז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקעח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקעט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקפ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקפא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקפב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקפג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקפד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקפה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקפו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקפז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקפח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקפט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקצ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקצא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקצב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקצג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקצד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקצה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקצו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקצז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקצח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקצט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקר סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקרא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקרב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקרג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקרד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקרה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקרו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקרז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקרח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקרט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקש סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקשא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקשב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקשג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקשד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקשה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקשו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקשז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקשח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקשט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקת סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקתא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקתב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקתג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקתד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקתה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקתו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקתז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקתח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקתט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקי סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקטו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקטז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקיט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקכט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקל סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקלט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקמט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקנט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקס סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקסט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקע סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקעט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקפט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצ סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקצט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקק סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקה סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקז סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקח סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקט סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקי סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקיא סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקיב סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקיג סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקיד סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקטו סוכה כ"ה ס"ק ג. קקקקקטז סוכה כ

רב כתי מלתת דמדבה לין בכך כלום דקתי על דברי כי"ף שמדבם דברי כ"י של נדבה וע"ו קף דברי רב כתי שמוסיף לעיל מידום ומ"ם כתב רבינו תם"ב ח"ל ולרב כתי לין להתפלל נדבה בלא מידום עד כתן לשומו • מטון למ"ם והכל ניחת בס"ד :

קח (א) **או נאנס בו'** • כי"ד סי' ממ"ת כתב בס"ב דמי שמת לו מת בשבת ממ"ם לא יתפלל ובכוכר מ"ל להתפלל שתים כדי להפליש תפלה שעבר שכבר עבר זמנה ול"ד לשבת ולא התפלל ערבית שתתפלל שתים שתים כיון שבלילה לא היה מחויב להתפלל ע"כ • וכתב שם בשאר דבריהם ח"ל מכאן היה נהגו דמ"ם למתפסק בלבדי לבור וכיוצא בו בזמן התפלה שפעור מלהתפלל כמ"ם בסוד סי' ל"ג ומתוך העסק עבר זמן תוכף תפלה שב"ב מ"ל להפליגות בזמן תפלה שלאחריה להתפלל שתים ח' לתשלומין כיון שב"ב בזמן העסק היה פעור מן התפלה כתו בלבילות דכבת דמ"ם לי תוש דלבילות לו עסק דמזמן ולדעתי כ"ם הוא דהת בלבדי לבור ב"ב עבד עבודת הסם ע"כ • ותמה לני מ"ם יפלו דבריהם הלו מפי מותו לדיק דהת כל פהות תוש מיקדי פעור מתפלה וכאן תמדיק בהדיא דהם נהגם מתפלל שתים • ותו דכתב בת"ם סי' ס' כמי שהיה טרוד לגל הפקיד ממתת תיב ולא היה יכול להפעבר מת"ב בהפסד ממון ובתוך כך עבר זמן התפלה דמיקרי תוש ב"ע דמתמת ממון הוא ומתפלל שת"ב שתים • הרי לך בהדיא שפעור מתפלה בהדיה דהם נהגם מתפלל שב' שתים • ואין לומר דהת בהפסד ממון דוקא בלבדי לבור ב"ב עבד עבודת הסם ע"כ • דהת

ז סוס"ב סה"ת מגמ' סם ס בהג"ה וסה"ב ס"ג ופ"ת ס"ב ופ"ת ס"ב ס"ג ופ"ת ס"ב ס"ג ופ"ת ס"ב ס"ג

מוכתו כוותו נ"כ כמ"ם משום גילוי דעת הפוסק למהרין ממסתמא נתכוון בהלכותה לתשלומין ואם הוא לומר שחזרו לן למו מתעניס לו ללא שהתפלל לריך להתפלל עליהם · ועפ"י כהלים דבסכת להתפלל מוסף בער"ח ואם שהתפלל שחרית של כ"ח ואם זכר של כ"ח בכניסה ולא בהכנסה שלריך להזכר ולהתפלל היינו מסתמא שחזרו לומר היינו כיון שדעתו ללא כיון שדעתו שלריך להתפלל שחרית לומר' מסתמא כיון שזכר בכניסה ולא בהכנסה לומר' ולחי כיון בכניסה משום מוכח שעשיה לכל אם לומר בפי' שבכניסה נתכוון בשם תפלותיו וחכר כ"ח בדינו מ"ל להזכר ולהתפלל כיון שעשה כדין בתפלותיו לזכור ר"ח לתריהן מה שלא זכר בהכנסה שבשם היתה ונלמן לומר שנתכוון בהכנסה בשם מוכח שעשיה מעת"כ בשבת שבשיה מעשה בכניסה שלא כדין אם נתכוין לתפלותיו שהרי מ"ל להבדיל וזהו הבדיל לא מהני לו בשם מוכח שנתכוין לו על כוונתו בהכנסה בשם מוכח דבשהיו מוכח שעשיה שיהם עכ"ם חיכה כ"ל נכון למלן בזה · ובכך מעלה שיש לתלות תפלות שעשיה על תפלת תפלותיו כתוב בלבוש סי' תכ"ב משום מעשה שיהם תדיהם ותדיר קודם ללימו תדיר ולא כ"ל כן דהם בה לחם למדם וו לא היה בדיעבד לריך לחזור ולהתפלל דמ"ם מתפלת מוסף מ"ל שלימו לריך לחזור מהמ דתמרי' בסי' רס"ו שלימו לריך לחזור ולהתפלל מוסף מ"ל דמנחה יש לו מעלה תדיר ושוב דהיכא כן בס"ד דמ"ל לחזור בשביל מעלת תדיר בסי' תרס"ד הלא דמעלת מוכח שעשיה היה מעלה לחר מה כדתמרי' בס"ק דקדושין מביאה מלוה בשעשה ועדיפא ממעלת תדיר דמעלת תדיר הוה זמן שניהם עבדיו עכ"ם מה שלין כן כאן דכבר כלך זמן התפלה שלא התפלל הלא שתקנו לה תלמוני ושיהו דוקא לחר מוכח שעשיה כל"ל :

(יא) **מתפלל במוצאי שבת שתים** · יש בזה מחוקת התוספות בשם ר"י ס"ל דאין לריך לחזור בשביל זה דהא כבר התפלל י"ח רק שבשם של שבת ולכשיבדיל יתפלל י"ח ולא יבזר של שבת מה שיהיה בזה בתלמוני ומכחי פרובינלא ס"ל דמה שהתפלל י"ח בלא שבת הוה כלילו לה התפלל כלל כיון שלא עשה כדין ועל כן הכריעו הפוסקים שיחזור להתפלל כחוהת בדבה ולילו לריך להדם כיון שיש שכרה שלריך לחזור להתפלל מלד הדין : (יב) **מאורע שאר הימים כו'** · זה למד בב"י בשם מו"ם בשם הרל"י מדמסרינן קודם לזה דהם הבדיל בשתיהן יצא ולילו מבין לחיים עו לדין זה דהתם ולחי שמ הבדלה שיה בשם בסיה רק בזה חיים שבבדיל בשיה וזהו שלא לעוקר כיון שבבר הבדיל בתפלה ע"כ לה הוה הפסקה שהרי לא הפסיק כמידי ולילו לא התפלל תחלה היה זה מיזה עליו מה שלין כן במידי שלין לו שיכות כזמן הסוה ולחי הבדלה שיכות כל השה דהא בשעת הבדלה לחו לומרים לפילו מה שלא לריך לעשה הבדלה על לוחה שעה כגון במוליח"י ס"ה הוה מזכיר של שרת בתפלתי סדר הבדלות הוה מוכח הא שמי הוה מוכח מלחה מוקמינן מחה שהכן הוה יחברך לח שמו וזו ג"כ מן המיוחד שהכך לכם ביום להבדיל בין דבר לדבר שלא בתקנו להזכיר זו כזמן הבדלה ע"כ לין כזה הפסקה מעה"כ כלומר מה שלריך לעשה לין לך הפסק גדול מזה ושוב לילה מפי' ק"ל ס"ב ע"ש ול"ש הפסק זה ועכ"פ נלמה דלה הפסיק שלא מדעתו דלא הפסיק בעה"ב ס"ל הא שמי כמה שכה כמימן ושוב לילה מיושב דלא הפסיק בעה"ב ס"ל דבדי הב"ח לענין סדר התפילה אם הפסיק בקול אח"ל דהוה הפסק ול"ל שהפסיק בלין הבדיל פוסלת הפסקה בקול סופר שלינו בלולי עכ"ל וכ"כ שם בס"ע :

קט (א) שיגיע ש"ץ לקדושה . דקדושה הסור לומרה בימיד וכן קדיש ומודים בעמיד דלריך לעמוד עם הקבל שלא יהא נראה כמופר כמי שמכבר הכריכה בכל נוויו וכמ"ש מהרי"ל בשם מהרי"ק סי' קפ"ב ג"י . כשהוא בא' מהברכות באמצע . בסי' ק"נ בקצה ב"י בשם מהרי"ו דלמחלי בה כשהוא בא' מהברכות באמצע בתמלא הכריכה בכל נוויו וכמ"ש מהרי"ל בשם מהרי"ק סי' קפ"ב ג"י . מה שהיכין שהוא בתמלא הכריכה ואי' מה שהיכין שהוא בתמלא הכריכה ואי' מה שהיכין שהוא בתמלא הכריכה ואי'

ם מוסיפת פרשן סי' י"ח
ו ומג' פרנסי"ם ח פוף
ב נרכות כ"ח וכ"ם ג"ם
ס"ו ד בנסות מיי' פ"ח
מה' תפוס ה נרכות פ"ם
וה"ו ו נרכות כ"ם וה"
ח י"יומם פ כל ט נם
פ"ו • עוד כתבו :

עטרת זקנים

קי (א) היוצא לדרך וכמה שנוהגים ליטול רשות מהגדולי' כשהולכים בדרכים ומהגדולים מהגדולים יש כתוב מטה שאמרו רז"ל בפ"ק דברכות במלכין בסנהדרין פ' רש"י נמלו רשות כדי שיתפללו עליהם (אנ"ו בשם מהר"ם בסחר"ל סלובלין) : (ב) ואם אפשר יעמוד דוקא בראשר ליה בגון שהגדורות מהנהג עליו אבל מן הדין סגי בסחלך (ב"י דרא"ש תר"ף ה"ב כ"ב הר"ר יונה והרשב"א) (ג) ואם היה רוכב אין צריך לירד . דלא עדיפא מתפלת י"ח עצמה (תר"י בפ' תפלת השחר) וי"א שצריך לירד מאחר שתפלה קצרה היא ואינה צריכה כוונה כ"כ וליכא למיחש שמא ישרד באיחור דרכו הרי"ו) :

מחויב שם לכתוב (ר"מ סי' קי"נ) ועבנ"י שם עוד הילופים : **ז מלה במלה** • פי' כילמר עמו נקדם לדור ודור וכו' על הלל הקדוש ותה"ב יתבלל בפ"ע לם יוכל לס"ם קודם ביניש ס"ן לסיום סומע תפלה (כ"מ בת"ח ול"ל מביה סימן ס"ו) וכת"ל לה יתמל עם הס"ן עניט ברכה פ"ע תלת בפ"ח כימיד (מע"מ מהרי"ל כנמ"ן) דמשבר לתקן מודה הרב"י דמתקיגן כל מה דתפשר טפ"ח : **ט לא יתחיל** • דלריך לכתוק ולכמוע כמ"ש כ"ם קכ"ה (ד"מ) : **י אינו אומר קדוש** • וה"ם קדושה יולר :

קי א בשעת הדחק • לו מפשטה טוכרת (כ"ה) : **ב ויראה שיפסיקנו** • קלי נ"כ לחלטיל כשהוא בדרך וילת ביפסיקנו לבל בלת"ם סימן מפלל מהלך לו מיוסב כמ"ם סימן ל"ד ס"ך וס"ו וכן כתב הפ"ח בפם התוספות • לשון הרמב"ם לו מקלהם לכנו מהתפלל מתפלל הביכנו : **ג מעומד** • כיון דקלרה היא לא יטלוך בטמידתו מפה"כ כפתר תפלות : **ד ביומות הגשמים** • מפני שלל שתלה בברכת השנים ופריך וכללים ליכא שיתמר ודמנו בנתות מלרך ואן על ומכי ומתני לתי לתפרודי סילום ומכי ומתני לתי לתפרודי סילום נעשות שלה יהא לתזור להפללתו וילנו מלמוד סילום ומכי ומתני לתי לתפרודי סילום נעשות שלה יהא לתזור להפללתו וילנו יוסיף (כ"ה וכ"מ דלה כפ"ם) מתמר תמלות קלרות סם . וכתב הר"מ דלם מוכמה דלה לתי לתפרודי לתלי כמ"ם סימן קכ"ח ס"כ ובקבתי לו תכר ונת מלתני (כ"מ) ומע"ם סם : **ה ביומות הגשמים** • שלה מתפלל י"ח ותם הפסיקוהו ע' סי' ק"ך ס"ק : **ו ולא בט"ש** • מפני שלל"ש סבדלה כתוך לבתם ופריך וכללים ותכת סבדכם לעיתם שיעשה ליון דתפלת סבדכם היא ותי' הר"י כדי שלא יהא נדלה סבדלה בדכה בפ"ע היא • ותם תלתר נבי שלה נמי נימת לתי שעשת ל' דבדלמת סבדלה ליון לתיכת ל"ע דסכר דבדכם פ"ע היא יכולו לומר דסבדכם כל"ע מה לתין כן בשלה לליכת לתתן לתתר ולה יכולו לומר כן מלתם לי דלה כפ"ח : **ז והאידנא** • ותות סדין שילנו לפה"כ להתפלל ביו"ד (כ"ת) וכיכת דמנו מסוג : **ח חוזר ומתפלל** • תפ"ם סהתפלל לתוקם משומד דכמהלך בלה"ם לריך לתזור ולסתפלל כמ"ם סי' ל"ד ס"ם :

ט לשלום • ותל יתמר תדם למבירו לך בשלום תלה לך לשלום (ב"מ) : **י בלשון רבים** • דוקל תפלה הקבוצה לרבים כמ"ם סי' תקס"ה סם"ל לבל מלה ותגני לתן יתמר בלבון יחיד (כ"ב סי' תקמה ע"ם בסוד) יעסוק בתוכה בדרך לבל לה יעיין בהלכה דלמת לתי לתפרודי (גמרת תענית) ולפשר דביוסב בעגלה ולים לתר מעיכ בסוסים שרי תשלה עיון ותל יתכל יותר מבי דשבון תשום תולי מעשים (שם) ויכום בכי טוב ולית בכי טוב • ובתבו התים כיים שממים דשלילו מותר בלילה תם תינו סולך ימיהי לביכת לעיתם : **יא רוכב** • מיכו תם תפשר לו יעמיד הכתמה דק"ל רוכב כמהלך דמי (ב"נ) : **יב לדרך בבוקר** • פי' שתומר הכרכות בדרך דעב"ם לתסור לתומרה עד שתתיק בדרך כמ"ם ס"ו (ב"ם) : בסמוכה

קי (א) **ביומות הגשמי'** • מפני תל"ל ותן טל ומטר ובמ"ם ויש ל"ל בהדלה וכל מה שתומר בהביכתו בתלות קלרות הוה מטן בכרכת י"ח והבדלה לינה בכרכה בפ"ע ב"ל לין מזכירה : (ב) **אם אינו נותן** וכו' • בסור ל"כ בסם הרמב"ם וכתב עליו ותפשר שתוסב סופלים בשעת הדחק וכתב ב"י מדבדי לביתו נרחה בסוכר שהם דברי רמב"ם ותיתו כן תלה נמ' פרושה בפ' היה קורא ותיתי ב"ג הוה ול"ק ליתה כו' תל"ל ובתמת לה ב"י ב"ג הוה כל הסיוך דבפרק היה קורא דף י"ו ליתה תכי ומתפללין תפלה י"ח ותתיתי מעין י"ח פ' דתנית כפ' ת"ר בפת ל"ק תה ל"ג הה ב"י דתנית כפ' ת"ם ה"ג ל"ת מכל וזם מתפלל תדם י"ח ב"י מעין י"ח ופריך תי ב"י תלי תיליו פופלים לפ"ם ותתיתי ב"ג הוה ול"ק תדם ב"י תפלה דף ל"ו ותתיתי ב"ג הוה ול"ק ותתיתי ב"ג הוה ול"ק ותתיתי ב"ג הוה ול"ק

(ו) **אבל פחות מפרס'** כו'. דכמו שהוא בעיר דיניי' ליה וכתב הר"י יס מקשין מן הירושלמי דאמר כל הדרכי' במזקת סכנה ותעבר לומר כזה תינו קרוב לעיר מלא כהולך בין הכפרים שהכל הוא במזקת סכנה עכ"ל. ומשמע מזה דכהולך במקום סכנה יש להתפלל ח"פ ולפי' בפחות מפרסה וז"ל נהר טעמא ולחיים כוד ממ"ש בסי' רי"ט לענין ברכת הגומל דמייב כזה לפי' בפחות מפרסה וכ"ש כזה: (ז) **ולבתחלה כו'**. פי' אלא יסכב מלומר לוותה ממר פרסה לתשובה ויכול לומר לותה לפי' בעיר קודם שיוצא לדרך ומ"ש מיחזק בדרך פי' שיהיה מוחזק בדרך לילך ולחיתי לקלת מקפידים שלא יאמר לותה עד שהוא דוקא חוץ לעיר על הפתח ולין לזה סוכם ועיקר מכל הפירושים והרי מכו"מ היה מתפגל לותה בעוקר ביום שלא ללכת בדרך ומ"מ נלפה שפא למה מתפללין לותה חוץ לעיר הוא משום שלא יאמר לותה עם לחריס וחזות דלכים בדרך ומ"מ יהיה מזהר לומר בבית תפלה סיוע מן סכרך לומר בבית תפלה מזהר בדרך ומ"מ בסי' רל"ו: (ח) **הנכנס לבה"מ** - ע"ל דה"פ כמי שיוכל ללמוד לפי' ביחידות ופעיט כמי שהגיע לבולוה ע"ל ויוסחת מ' קלקים בולנת הרבה וכו' וה יהי יכי לילן מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שאלך בדרך הלכה וכו' במאור תורתך ותלילני מכל מכשול ועטות הן בדיני ליסוד וכיתר הן בדיני ממונות הן בהוראה הן בלימוד נל עיני ותביטה נפלאות מתורתך ומה שבניתי כבר העמידני על אתמת ואל תגל מפי דבר אמת עד מאד כי יהן תכמה מפיו דעת ותבונה:

קיא (א) **לסמוך גאולה לתפלה'** וכירושלמי לותה בלשון זה תיקף לגאולה תפלה דתניא יכיו לילן כו' מה כתיב בתריה ישעך ונו' וכתב הטיר יכיו לילן כיינו גאולה וישעך כיינו תפלה ובבית מ"ה ז"ל דבני רב"ל שהקפה על הסור ה"ל דנאמי קרא כתיב תרוייהו יכיו לילן לאמרי פי הוא תפלה דלתי' בפ"ק דף ע' דתקינו רבנן למימר יכיו לילן בסוף י"ת ברכות הוא"ל ואמרו דוד ומשה ואהרן גאולה ותפלה דכתיב יכיו לילן כו' ולא הביא קרא ישעך מלמה שאינו ניזוק כל אותו יום כעדותו של ר' יוסי בן לקיקום מסוס ק"ק דביתוסלים וס"ם היוס, תקף לגאולה תפלה דכתיב יכיו לילן כו' דכתיב ביה גאולה ותפל' מה כתיב בתריה ישיטים שכרו שיהא ניזוק כל אותו יום והכו ישעך ה' ביוס ההוא ושיהו מדלה אמר בל' הפלה עמני ה' ביוס ההוא יבינבנו שם מלכי יעקב ולא מלמעל קלי שאמר יכיו לילן כו' אמר דוד הזהר שתעשה כך ותסמוך גאולה לתפלה כי לני מבטיחך שיעבד ה' ביוס ההוא ס"ל דביתוסל' מייתי ג' תביעות הן ומייתי על כל ה' רלוה ומל תביעה זו דגאולה מייתי לליים מפסוק יכיו לילן ומה כתיב בתריה ושיהו בפירוש כמור ותו דלפי פי' דס"ל תפי קודמת לגאולה ולהן בעי' גאולה קודם לתפלה ופי' הטור הוא על נכון דס"ק יכיו לילן לאמרי פי פי' שדוד מודיעינו בזה לומת יכיו לילן לאמרי פי היינו תפלה פי' שמזה לתה למד שמייתי בתפלה: (ב) **הוין מאדני שפתי'** דכיון דקבטוטו רבנן בתפלה הוי בתפלה תריכתא: (ג) **אבל בשבת א"צ** - דכיון דנפקא מפסוק ישעך ה' ביוס ההוא ובשבת ליתו יוס ההוא ומלק הכ"י ט"ז דהסוה קרא שעך בעלמא ובלא"ה צריך לסמוך גאולה לתפלה וע"כ כתב רמ"א דאפי' בשבת יש לומר גאולה ותפלה:

קיג (א) **מלמדין אותו כו'**. כתבו התו' ור"ת ז"ל שלא יבא לעקור תקנת הכמים שלא יתמרו כמו שהוא רוצה ומיהו יש לומר שלא יהא נראה כאלו הוא מקיל בו משום"כ בחיוב מלד בנמרו הכמים עליו ומשלא הם יבא להוסיף ולהמות בתלר ברכות תפלה לו שוף לו שידעו שהשמיות מלד הקל' הכמים בתחות והורד' ויסברו שהכל הוא מומנת ההדס מלד עלמו ושי"ו יבא לידי קולא כנ"ל: (ב) **אבל באמצעיתן כו'**. לפי הטעם הראשון של כתו' שנזכרו לתי שעיר לחין שיך בוסף להכמים לא תקנו שיהא בתלמוד אלא לשעה הבני למימי כיוכרו ק' מ"ם בתלמוד ול"ל דנוקף בתפלה וסוף מייתי' ליוכרה כיון דלמיטו בכ"ג ומלך שמומין תפלה וסוף בכל ברכה כדלי' ס"ם פ"ש נמלא שזה מדמה עלמו לכ"ג משא"כ בתלמוד אלין בשם שמים

ח"י וכו' שלא מבוין כן עליו נאמר נתנני ה' בידי לא אוכל קום (כ"כ בגלאנטי) וזולת אלו הבריות אסור לאדם לנענע נופו בשעה שמתפלל (ר"ח רמ"ע בש"ת סי' קי"ב) עיין ס"ם הטור והמרדם שער עיבי תפלה סי' ס"ו ועיין בחיור ס' הרוטח הביאו המרדם בשער הציונים פ"ו: (ב) **אבל באמצעיתן יכול לשתות**. ואין להקשות מהא דכתב לעיל סי' ק"ל שלא יתחיל להתפלל אא"כ יניע לפחות שם כשיניע הש"ץ לקדושה משמע הא באמצע לא וי"ל דאע"ג דשותר לשתות באמצע ברכה ס"ם הוא"ל ואינו מחויב שם לשתות ישכה בתפלתו ולא ישתה עמהן אבל כשמניע לפחות שמחוייב לשתות ישתה עמהן כדי שלא יהא נראה כשנה ומיהו אם מתפלל תפלת יחיד אפי' בשעת הדחק לא ישתה כלל דהא אפי' בשעת הדחק אין מתפללין אלא בדבר הלכה וכו' ועי' בא"ר ס"ק ב' ובמ"ב ס"ק ג' ובשעה"צ ס"ק ד' ובכה"ח אות ל"ב ובשעה"ת אות ל"ג ובמ"ב ס"ק ה' ובשעה"צ ס"ק ו' ובכה"ח אות ל"ד ובשעה"ת אות ל"ה ובמ"ב ס"ק ז' ובשעה"צ ס"ק ח' ובכה"ח אות ל"ו ובשעה"ת אות ל"ז ובמ"ב ס"ק ט' ובשעה"צ ס"ק י' ובכה"ח אות ל"ח ובשעה"ת אות ל"ט ובמ"ב ס"ק י"א ובשעה"צ ס"ק י"ב ובכה"ח אות מ' ובשעה"ת אות מ"א ובמ"ב ס"ק י"ב ובשעה"צ ס"ק י"ג ובכה"ח אות מ"ב ובשעה"ת אות מ"ג ובמ"ב ס"ק י"ג ובשעה"צ ס"ק י"ד ובכה"ח אות מ"ג ובשעה"ת אות מ"ד ובמ"ב ס"ק י"ד ובשעה"צ ס"ק ט"ו ובכה"ח אות מ"ד ובשעה"ת אות מ"ה ובמ"ב ס"ק ט"ו ובשעה"צ ס"ק י"ו ובכה"ח אות מ"ה ובשעה"ת אות מ"ו ובמ"ב ס"ק י"ו ובשעה"צ ס"ק י"ז ובכה"ח אות מ"ו ובשעה"ת אות מ"ז ובמ"ב ס"ק י"ז ובשעה"צ ס"ק י"ח ובכה"ח אות מ"ז ובשעה"ת אות מ"ח ובמ"ב ס"ק י"ח ובשעה"צ ס"ק י"ט ובכה"ח אות מ"ח ובשעה"ת אות מ"ט ובמ"ב ס"ק י"ט ובשעה"צ ס"ק כ' ובכה"ח אות מ"ט ובשעה"ת אות נ' ובמ"ב ס"ק כ' ובשעה"צ ס"ק כ"א ובכה"ח אות נ' ובשעה"ת אות נ"א ובמ"ב ס"ק כ"א ובשעה"צ ס"ק כ"ב ובכה"ח אות נ"א ובשעה"ת אות נ"ב ובמ"ב ס"ק כ"ב ובשעה"צ ס"ק כ"ג ובכה"ח אות נ"ב ובשעה"ת אות נ"ג ובמ"ב ס"ק כ"ג ובשעה"צ ס"ק כ"ד ובכה"ח אות נ"ג ובשעה"ת אות נ"ד ובמ"ב ס"ק כ"ד ובשעה"צ ס"ק כ"ה ובכה"ח אות נ"ד ובשעה"ת אות נ"ה ובמ"ב ס"ק כ"ה ובשעה"צ ס"ק כ"ו ובכה"ח אות נ"ה ובשעה"ת אות נ"ו ובמ"ב ס"ק כ"ו ובשעה"צ ס"ק כ"ז ובכה"ח אות נ"ו ובשעה"ת אות נ"ז ובמ"ב ס"ק כ"ז ובשעה"צ ס"ק כ"ח ובכה"ח אות נ"ז ובשעה"ת אות נ"ח ובמ"ב ס"ק כ"ח ובשעה"צ ס"ק כ"ט ובכה"ח אות נ"ח ובשעה"ת אות נ"ט ובמ"ב ס"ק כ"ט ובשעה"צ ס"ק ל' ובכה"ח אות נ"ט ובשעה"ת אות ס' ובמ"ב ס"ק ל' ובשעה"צ ס"ק ל"א ובכה"ח אות ס' ובשעה"ת אות ס"א ובמ"ב ס"ק ל"א ובשעה"צ ס"ק ל"ב ובכה"ח אות ס"א ובשעה"ת אות ס"ב ובמ"ב ס"ק ל"ב ובשעה"צ ס"ק ל"ג ובכה"ח אות ס"ב ובשעה"ת אות ס"ג ובמ"ב ס"ק ל"ג ובשעה"צ ס"ק ל"ד ובכה"ח אות ס"ג ובשעה"ת אות ס"ד ובמ"ב ס"ק ל"ד ובשעה"צ ס"ק ל"ה ובכה"ח אות ס"ד ובשעה"ת אות ס"ה ובמ"ב ס"ק ל"ה ובשעה"צ ס"ק ל"ו ובכה"ח אות ס"ה ובשעה"ת אות ס"ו ובמ"ב ס"ק ל"ו ובשעה"צ ס"ק ל"ז ובכה"ח אות ס"ו ובשעה"ת אות ס"ז ובמ"ב ס"ק ל"ז ובשעה"צ ס"ק ל"ח ובכה"ח אות ס"ז ובשעה"ת אות ס"ח ובמ"ב ס"ק ל"ח ובשעה"צ ס"ק ל"ט ובכה"ח אות ס"ח ובשעה"ת אות ס"ט ובמ"ב ס"ק ל"ט ובשעה"צ ס"ק מ' ובכה"ח אות ס"ט ובשעה"ת אות ע' ובמ"ב ס"ק מ' ובשעה"צ ס"ק מ"א ובכה"ח אות ע' ובשעה"ת אות ע"א ובמ"ב ס"ק מ"א ובשעה"צ ס"ק מ"ב ובכה"ח אות ע"א ובשעה"ת אות ע"ב ובמ"ב ס"ק מ"ב ובשעה"צ ס"ק מ"ג ובכה"ח אות ע"ב ובשעה"ת אות ע"ג ובמ"ב ס"ק מ"ג ובשעה"צ ס"ק מ"ד ובכה"ח אות ע"ג ובשעה"ת אות ע"ד ובמ"ב ס"ק מ"ד ובשעה"צ ס"ק מ"ה ובכה"ח אות ע"ד ובשעה"ת אות ע"ה ובמ"ב ס"ק מ"ה ובשעה"צ ס"ק מ"ו ובכה"ח אות ע"ה ובשעה"ת אות ע"ו ובמ"ב ס"ק מ"ו ובשעה"צ ס"ק מ"ז ובכה"ח אות ע"ו ובשעה"ת אות ע"ז ובמ"ב ס"ק מ"ז ובשעה"צ ס"ק מ"ח ובכה"ח אות ע"ז ובשעה"ת אות ע"ח ובמ"ב ס"ק מ"ח ובשעה"צ ס"ק מ"ט ובכה"ח אות ע"ח ובשעה"ת אות ע"ט ובמ"ב ס"ק מ"ט ובשעה"צ ס"ק נ' ובכה"ח אות ע"ט ובשעה"ת אות פ' ובמ"ב ס"ק נ' ובשעה"צ ס"ק נ"א ובכה"ח אות פ' ובשעה"ת אות פ"א ובמ"ב ס"ק נ"א ובשעה"צ ס"ק נ"ב ובכה"ח אות פ"א ובשעה"ת אות פ"ב ובמ"ב ס"ק נ"ב ובשעה"צ ס"ק נ"ג ובכה"ח אות פ"ב ובשעה"ת אות פ"ג ובמ"ב ס"ק נ"ג ובשעה"צ ס"ק נ"ד ובכה"ח אות פ"ג ובשעה"ת אות פ"ד ובמ"ב ס"ק נ"ד ובשעה"צ ס"ק נ"ה ובכה"ח אות פ"ד ובשעה"ת אות פ"ה ובמ"ב ס"ק נ"ה ובשעה"צ ס"ק נ"ו ובכה"ח אות פ"ה ובשעה"ת אות פ"ו ובמ"ב ס"ק נ"ו ובשעה"צ ס"ק נ"ז ובכה"ח אות פ"ו ובשעה"ת אות פ"ז ובמ"ב ס"ק נ"ז ובשעה"צ ס"ק נ"ח ובכה"ח אות פ"ז ובשעה"ת אות פ"ח ובמ"ב ס"ק נ"ח ובשעה"צ ס"ק נ"ט ובכה"ח אות פ"ח ובשעה"ת אות פ"ט ובמ"ב ס"ק נ"ט ובשעה"צ ס"ק ס' ובכה"ח אות פ"ט ובשעה"ת אות צ' ובמ"ב ס"ק ס' ובשעה"צ ס"ק ס"א ובכה"ח אות צ' ובשעה"ת אות צ"א ובמ"ב ס"ק ס"א ובשעה"צ ס"ק ס"ב ובכה"ח אות צ"א ובשעה"ת אות צ"ב ובמ"ב ס"ק ס"ב ובשעה"צ ס"ק ס"ג ובכה"ח אות צ"ב ובשעה"ת אות צ"ג ובמ"ב ס"ק ס"ג ובשעה"צ ס"ק ס"ד ובכה"ח אות צ"ג ובשעה"ת אות צ"ד ובמ"ב ס"ק ס"ד ובשעה"צ ס"ק ס"ה ובכה"ח אות צ"ד ובשעה"ת אות צ"ה ובמ"ב ס"ק ס"ה ובשעה"צ ס"ק ס"ו ובכה"ח אות צ"ה ובשעה"ת אות צ"ו ובמ"ב ס"ק ס"ו ובשעה"צ ס"ק ס"ז ובכה"ח אות צ"ו ובשעה"ת אות צ"ז ובמ"ב ס"ק ס"ז ובשעה"צ ס"ק ס"ח ובכה"ח אות צ"ז ובשעה"ת אות צ"ח ובמ"ב ס"ק ס"ח ובשעה"צ ס"ק ס"ט ובכה"ח אות צ"ח ובשעה"ת אות צ"ט ובמ"ב ס"ק ס"ט ובשעה"צ ס"ק ע' ובכה"ח אות צ"ט ובשעה"ת אות ק' ובמ"ב ס"ק ע' ובשעה"צ ס"ק ע"א ובכה"ח אות ק' ובשעה"ת אות ק"א ובמ"ב ס"ק ע"א ובשעה"צ ס"ק ע"ב ובכה"ח אות ק"א ובשעה"ת אות ק"ב ובמ"ב ס"ק ע"ב ובשעה"צ ס"ק ע"ג ובכה"ח אות ק"ב ובשעה"ת אות ק"ג ובמ"ב ס"ק ע"ג ובשעה"צ ס"ק ע"ד ובכה"ח אות ק"ג ובשעה"ת אות ק"ד ובמ"ב ס"ק ע"ד ובשעה"צ ס"ק ע"ה ובכה"ח אות ק"ד ובשעה"ת אות ק"ה ובמ"ב ס"ק ע"ה ובשעה"צ ס"ק ע"ו ובכה"ח אות ק"ה ובשעה"ת אות ק"ו ובמ"ב ס"ק ע"ו ובשעה"צ ס"ק ע"ז ובכה"ח אות ק"ו ובשעה"ת אות ק"ז ובמ"ב ס"ק ע"ז ובשעה"צ ס"ק ע"ח ובכה"ח אות ק"ז ובשעה"ת אות ק"ח ובמ"ב ס"ק ע"ח ובשעה"צ ס"ק ע"ט ובכה"ח אות ק"ח ובשעה"ת אות ק"ט ובמ"ב ס"ק ע"ט ובשעה"צ ס"ק פ' ובכה"ח אות ק"ט ובשעה"ת אות ק"י ובמ"ב ס"ק פ' ובשעה"צ ס"ק פ"א ובכה"ח אות ק"י ובשעה"ת אות ק"יא ובמ"ב ס"ק פ"א ובשעה"צ ס"ק פ"ב ובכה"ח אות ק"יא ובשעה"ת אות ק"יב ובמ"ב ס"ק פ"ב ובשעה"צ ס"ק פ"ג ובכה"ח אות ק"יב ובשעה"ת אות ק"יג ובמ"ב ס"ק פ"ג ובשעה"צ ס"ק פ"ד ובכה"ח אות ק"יג ובשעה"ת אות ק"יד ובמ"ב ס"ק פ"ד ובשעה"צ ס"ק פ"ה ובכה"ח אות ק"יד ובשעה"ת אות ק"טו ובמ"ב ס"ק פ"ה ובשעה"צ ס"ק פ"ו ובכה"ח אות ק"טו ובשעה"ת אות ק"טז ובמ"ב ס"ק פ"ו ובשעה"צ ס"ק פ"ז ובכה"ח אות ק"טז ובשעה"ת אות ק"יז ובמ"ב ס"ק פ"ז ובשעה"צ ס"ק פ"ח ובכה"ח אות ק"יז ובשעה"ת אות ק"יח ובמ"ב ס"ק פ"ח ובשעה"צ ס"ק פ"ט ובכה"ח אות ק"יח ובשעה"ת אות ק"יט ובמ"ב ס"ק פ"ט ובשעה"צ ס"ק צ' ובכה"ח אות ק"יט ובשעה"ת אות ק"כ ובמ"ב ס"ק צ' ובשעה"צ ס"ק צ"א ובכה"ח אות ק"כ ובשעה"ת אות ק"כא ובמ"ב ס"ק צ"א ובשעה"צ ס"ק צ"ב ובכה"ח אות ק"כא ובשעה"ת אות ק"כב ובמ"ב ס"ק צ"ב ובשעה"צ ס"ק צ"ג ובכה"ח אות ק"כב ובשעה"ת אות ק"כג ובמ"ב ס"ק צ"ג ובשעה"צ ס"ק צ"ד ובכה"ח אות ק"כג ובשעה"ת אות ק"כד ובמ"ב ס"ק צ"ד ובשעה"צ ס"ק צ"ה ובכה"ח אות ק"כד ובשעה"ת אות ק"כה ובמ"ב ס"ק צ"ה ובשעה"צ ס"ק צ"ו ובכה"ח אות ק"כה ובשעה"ת אות ק"כו ובמ"ב ס"ק צ"ו ובשעה"צ ס"ק צ"ז ובכה"ח אות ק"כו ובשעה"ת אות ק"כז ובמ"ב ס"ק צ"ז ובשעה"צ ס"ק צ"ח ובכה"ח אות ק"כז ובשעה"ת אות ק"כח ובמ"ב ס"ק צ"ח ובשעה"צ ס"ק צ"ט ובכה"ח אות ק"כח ובשעה"ת אות ק"כט ובמ"ב ס"ק צ"ט ובשעה"צ ס"ק ק' ובכה"ח אות ק"כט ובשעה"ת אות ק"ל ובמ"ב ס"ק ק' ובשעה"צ ס"ק ק"א ובכה"ח אות ק"ל ובשעה"ת אות ק"לא ובמ"ב ס"ק ק"א ובשעה"צ ס"ק ק"ב ובכה"ח אות ק"לא ובשעה"ת אות ק"לב ובמ"ב ס"ק ק"ב ובשעה"צ ס"ק ק"ג ובכה"ח אות ק"לב ובשעה"ת אות ק"לג ובמ"ב ס"ק ק"ג ובשעה"צ ס"ק ק"ד ובכה"ח אות ק"לג ובשעה"ת אות ק"לד ובמ"ב ס"ק ק"ד ובשעה"צ ס"ק ק"ה ובכה"ח אות ק"לד ובשעה"ת אות ק"לה ובמ"ב ס"ק ק"ה ובשעה"צ ס"ק ק"ו ובכה"ח אות ק"לה ובשעה"ת אות ק"לו ובמ"ב ס"ק ק"ו ובשעה"צ ס"ק ק"ז ובכה"ח אות ק"לו ובשעה"ת אות ק"לז ובמ"ב ס"ק ק"ז ובשעה"צ ס"ק ק"ח ובכה"ח אות ק"לז ובשעה"ת אות ק"לח ובמ"ב ס"ק ק"ח ובשעה"צ ס"ק ק"ט ובכה"ח אות ק"לח ובשעה"ת אות ק"לט ובמ"ב ס"ק ק"ט ובשעה"צ ס"ק ק"י ובכה"ח אות ק"לט ובשעה"ת אות ק"מ ובמ"ב ס"ק ק"י ובשעה"צ ס"ק ק"יא ובכה"ח אות ק"מ ובשעה"ת אות ק"מא ובמ"ב ס"ק ק"יא ובשעה"צ ס"ק ק"יב ובכה"ח אות ק"מא ובשעה"ת אות ק"מב ובמ"ב ס"ק ק"יב ובשעה"צ ס"ק ק"יג ובכה"ח אות ק"מב ובשעה"ת אות ק"מג ובמ"ב ס"ק ק"יג ובשעה"צ ס"ק ק"יד ובכה"ח אות ק"מג ובשעה"ת אות ק"מד ובמ"ב ס"ק ק"יד ובשעה"צ ס"ק ק"טו ובכה"ח אות ק"מד ובשעה"ת אות ק"מה ובמ"ב ס"ק ק"טו ובשעה"צ ס"ק ק"טז ובכה"ח אות ק"מה ובשעה"ת אות ק"מו ובמ"ב ס"ק ק"טז ובשעה"צ ס"ק ק"יז ובכה"ח אות ק"מו ובשעה"ת אות ק"מז ובמ"ב ס"ק ק"יז ובשעה"צ ס"ק ק"יח ובכה"ח אות ק"מז ובשעה"ת אות ק"מח ובמ"ב ס"ק ק"יח ובשעה"צ ס"ק ק"יט ובכה"ח אות ק"מח ובשעה"ת אות ק"מט ובמ"ב ס"ק ק"יט ובשעה"צ ס"ק ק"כ ובכה"ח אות ק"מט ובשעה"ת אות ק"נ ובמ"ב ס"ק ק"כ ובשעה"צ ס"ק ק"כא ובכה"ח אות ק"נ ובשעה"ת אות ק"נא ובמ"ב ס"ק ק"כא ובשעה"צ ס"ק ק"כב ובכה"ח אות ק"נא ובשעה"ת אות ק"נב ובמ"ב ס"ק ק"כב ובשעה"צ ס"ק ק"כג ובכה"ח אות ק"נב ובשעה"ת אות ק"נג ובמ"ב ס"ק ק"כג ובשעה"צ ס"ק ק"כד ובכה"ח אות ק"נג ובשעה"ת אות ק"נד ובמ"ב ס"ק ק"כד ובשעה"צ ס"ק ק"כה ובכה"ח אות ק"נד ובשעה"ת אות ק"נה ובמ"ב ס"ק ק"כה ובשעה"צ ס"ק ק"כו ובכה"ח אות ק"נה ובשעה"ת אות ק"נו ובמ"ב ס"ק ק"כו ובשעה"צ ס"ק ק"כז ובכה"ח אות ק"נו ובשעה"ת אות ק"נז ובמ"ב ס"ק ק"כז ובשעה"צ ס"ק ק"כח ובכה"ח אות ק"נז ובשעה"ת אות ק"נח ובמ"ב ס"ק ק"כח ובשעה"צ ס"ק ק"כט ובכה"ח אות ק"נח ובשעה"ת אות ק"נט ובמ"ב ס"ק ק"כט ובשעה"צ ס"ק ק"ל ובכה"ח אות ק"נט ובשעה"ת אות ק"ס ובמ"ב ס"ק ק"ל ובשעה"צ ס"ק ק"לא ובכה"ח אות ק"ס ובשעה"ת אות ק"סא ובמ"ב ס"ק ק"לא ובשעה"צ ס"ק ק"לב ובכה"ח אות ק"סא ובשעה"ת אות ק"סב ובמ"ב ס"ק ק"לב ובשעה"צ ס"ק ק"לג ובכה"ח אות ק"סב ובשעה"ת אות ק"סג ובמ"ב ס"ק ק"לג ובשעה"צ ס"ק ק"לד ובכה"ח אות ק"סג ובשעה"ת אות ק"סד ובמ"ב ס"ק ק"לד ובשעה"צ ס"ק ק"לה ובכה"ח אות ק"סד ובשעה"ת אות ק"סה ובמ"ב ס"ק ק"לה ובשעה"צ ס"ק ק"לו ובכה"ח אות ק"סה ובשעה"ת אות ק"סו ובמ"ב ס"ק ק"לו ובשעה"צ ס"ק ק"לז ובכה"ח אות ק"סו ובשעה"ת אות ק"סז ובמ"ב ס"ק ק"לז ובשעה"צ ס"ק ק"לח ובכה"ח אות ק"סז ובשעה"ת אות ק"סח ובמ"ב ס"ק ק"לח ובשעה"צ ס"ק ק"לט ובכה"ח אות ק"סח ובשעה"ת אות ק"סט ובמ"ב ס"ק ק"לט ובשעה"צ ס"ק ק"מ ובכה"ח אות ק"סט ובשעה"ת אות ק"ע ובמ"ב ס"ק ק"מ ובשעה"צ ס"ק ק"מא ובכה"ח אות ק"ע ובשעה"ת אות ק"עא ובמ"ב ס"ק ק"מא ובשעה"צ ס"ק ק"מב ובכה"ח אות ק"עא ובשעה"ת אות ק"עב ובמ"ב ס"ק ק"מב ובשעה"צ ס"ק ק"מג ובכה"ח אות ק"עב ובשעה"ת אות ק"עג ובמ"ב ס"ק ק"מג ובשעה"צ ס"ק ק"מד ובכה"ח אות ק"עג ובשעה"ת אות ק"עד ובמ"ב ס"ק ק"מד ובשעה"צ ס"ק ק"מה ובכה"ח אות ק"עד ובשעה"ת אות ק"עה ובמ"ב ס"ק ק"מה ובשעה"צ ס"ק ק"מו ובכה"ח אות ק"עה ובשעה"ת אות ק"עו ובמ"ב ס"ק ק"מו ובשעה"צ ס"ק ק"מז ובכה"ח אות ק"עו ובשעה"ת אות ק"עז ובמ"ב ס"ק ק"מז ובשעה"צ ס"ק ק"מח ובכה"ח אות ק"עז ובשעה"ת אות ק"עח ובמ"ב ס"ק ק"מח ובשעה"צ ס"ק ק"מט ובכה"ח אות ק"עח ובשעה"ת אות ק"עט ובמ"ב ס"ק ק"מט ובשעה"צ ס"ק ק"נ ובכה"ח אות ק"עט ובשעה"ת אות ק"פ ובמ"ב ס"ק ק"נ ובשעה"צ ס"ק ק"נא ובכה"ח אות ק"פ ובשעה"ת אות ק"פא ובמ"ב ס"ק ק"נא ובשעה"צ ס"ק ק"נב ובכה"ח אות ק"פא ובשעה"ת אות ק"פב ובמ"ב ס"ק ק"נב ובשעה"צ ס"ק ק"נג ובכה"ח אות ק"פב ובשעה"ת אות ק"פג ובמ"ב ס"ק ק"נג ובשעה"צ ס"ק ק"נד ובכה"ח אות ק"פג ובשעה"ת אות ק"פד ובמ"ב ס"ק ק"נד ובשעה"צ ס"ק ק"נה ובכה"ח אות ק"פד ובשעה"ת אות ק"פה ובמ"ב ס"ק ק"נה ובשעה"צ ס"ק ק"נו ובכה"ח אות ק"פה ובשעה"ת אות ק"פו ובמ"ב ס"ק ק"נו ובשעה"צ ס"ק ק"נז ובכה"ח אות ק"פו ובשעה"ת אות ק"פז ובמ"ב ס"ק ק"נז ובשעה"צ ס"ק ק"נח ובכה"ח אות ק"פז ובשעה"ת אות ק"פח ובמ"ב ס"ק ק"נח ובשעה"צ ס"ק ק"נט ובכה"ח אות ק"פח ובשעה"ת אות ק"פט ובמ"ב ס"ק ק"נט ובשעה"צ ס"ק ק"ס ובכה"ח אות ק"פט ובשעה"ת אות ק"צ ובמ"ב ס"ק ק"ס ובשעה"צ ס"ק ק"סא ובכה"ח אות ק"צ ובשעה"ת אות ק"צא ובמ"ב ס"ק ק"סא ובשעה"צ ס"ק ק"סב ובכה"ח אות ק"צא ובשעה"ת אות ק"צב ובמ"ב ס"ק ק"סב ובשעה"צ ס"ק ק"סג ובכה"ח אות ק"צב ובשעה"ת אות ק"צג ובמ"ב ס"ק ק"סג ובשעה"צ ס"ק ק"סד ובכה"ח אות ק"צג ובשעה"ת אות ק"צד ובמ"ב ס"ק ק"סד ובשעה"צ ס"ק ק"סה ובכה"ח אות ק"צד ובשעה"ת אות ק"צה ובמ"ב ס"ק ק"סה ובשעה"צ ס"ק ק"סו ובכה"ח אות ק"צה ובשעה"ת אות ק"צו ובמ"ב ס"ק ק"סו ובשעה"צ ס"ק ק"סז ובכה"ח אות ק"צו ובשעה"ת אות ק"צז ובמ"ב ס"ק ק"סז ובשעה"צ ס"ק ק"סח ובכה"ח אות ק"צז ובשעה"ת אות ק"צח ובמ"ב ס"ק ק"סח ובשעה"צ ס"ק ק"סט ובכה"ח אות ק"צח ובשעה"ת אות ק"צט ובמ"ב ס"ק ק"סט ובשעה"צ ס"ק ק"ע ובכה"ח אות ק"צט ובשעה"ת אות ק"ק ובמ"ב ס"ק ק"ע ובשעה"צ ס"ק ק"עא ובכה"ח אות ק"ק ובשעה"ת אות ק"קא ובמ"ב ס"ק ק"עא ובשעה"צ ס"ק ק"עב ובכה"ח אות ק"קא ובשעה"ת אות ק"קב ובמ"ב ס"ק ק"עב ובשעה"צ ס"ק ק"עג ובכה"ח אות ק"קב ובשעה"ת אות ק"קג ובמ"ב ס"ק ק"עג ובשעה"צ ס"ק ק"עד ובכה"ח אות ק"קג ובשעה"ת אות ק"קד ובמ"ב ס"ק ק"עד ובשעה"צ ס"ק ק"עה ובכה"ח אות ק"קד ובשעה"ת אות ק"קה ובמ"ב ס"ק ק"עה ובשעה"צ ס"ק ק"עו ובכה"ח אות ק"קה ובשעה"ת אות ק"קו ובמ"ב ס"ק ק"עו ובשעה"צ ס"ק ק"עז ובכה"ח אות ק"קו ובשעה"ת אות ק"קז ובמ"ב ס"ק ק"עז ובשעה"צ ס"ק ק"עח ובכה"ח אות ק"קז ובשעה"ת אות ק"קח ובמ"ב ס"ק ק"עח ובשעה"צ ס"ק ק"עט ובכה"ח אות ק"קח ובשעה"ת אות ק"קט ובמ"ב ס"ק ק"עט ובשעה"צ ס"ק פ' ובכה"ח אות ק"קט ובשעה"ת אות ק"ק ובמ"ב ס"ק פ' ובשעה"צ ס"ק פ"א ובכה"ח אות ק"ק ובשעה"ת אות ק"קא ובמ"ב ס"ק פ"א ובשעה"צ ס"ק פ"ב ובכה"ח אות ק"קא ובשעה"ת אות ק"קב ובמ"ב ס"ק פ"ב ובשעה"צ ס"ק פ"ג ובכה"ח אות ק"קב ובשעה"ת אות ק"קג ובמ"ב ס"ק פ"ג ובשעה"צ ס"ק פ"ד ובכה"ח אות ק"קג ובשעה"ת אות ק"קד ובמ"ב ס"ק פ"ד ובשעה"צ ס"ק פ"ה ובכה"ח אות ק"קד ובשעה"ת אות ק"קה ובמ"ב ס"ק פ"ה ובשעה"צ ס"ק פ"ו ובכה"ח אות ק"קה ובשעה"ת אות ק"קו ובמ"ב ס"ק פ"ו ובשעה"צ ס"ק פ"ז ובכה"ח אות ק"קו ובשעה"ת אות ק"קז ובמ"ב ס"ק פ"ז ובשעה"צ ס"ק פ"ח ובכה"ח אות ק"קז ובשעה"ת אות ק"קח ובמ"ב ס"ק פ"ח ובשעה"צ ס"ק פ"ט ובכה"ח אות ק"קח ובשעה"ת אות ק"קט ובמ"ב ס"ק פ"ט ובשעה"צ ס"ק צ' ובכה"ח אות ק"קט ובשעה"ת אות ק"ק ובמ"ב ס"ק צ' ובשעה"צ ס"ק צ"א ובכה"ח אות ק"ק ובשעה"ת אות ק"קא ובמ"ב ס"ק צ"א ובשעה"צ ס"ק צ"ב ובכה"ח אות ק"קא ובשעה"ת אות ק"קב ובמ"ב ס"ק צ"ב ובשעה"צ ס"ק צ"ג ובכה"ח אות ק"קב ובשעה"ת אות ק"קג ובמ"ב ס"ק צ"ג ובשעה"צ ס"ק צ"ד ובכה"ח אות ק"קג ובשעה"ת אות ק"קד ובמ"ב ס"ק צ"ד ובשעה"צ ס"ק צ"ה ובכה"ח אות ק"קד ובשעה"ת אות ק"קה ובמ"ב ס"ק צ"ה ובשעה"צ ס"ק צ"ו ובכה"ח אות ק"קה ובשעה"ת אות ק"קו ובמ"ב ס"ק צ"ו ובשעה"צ ס"ק צ"ז ובכה"ח אות ק"קו ובשעה"ת אות ק"קז ובמ"ב ס"ק צ"ז ובשעה"צ ס"ק צ"ח ובכה"ח אות ק"קז ובשעה"ת אות ק"קח ובמ"ב ס"ק צ"ח ובשעה"צ ס"ק צ"ט ובכה"ח אות ק"קח ובשעה"ת אות ק"קט ובמ"ב ס"ק צ"ט ובשעה"צ ס"ק ק' ובכה"ח אות ק"קט ובשעה"ת אות ק"ק ובמ"ב ס"ק ק' ובשעה"צ ס"ק ק"א ובכה"ח אות ק"ק ובשעה"ת אות ק"קא ובמ"ב ס"ק ק"א ובשעה"צ ס"ק ק"ב ובכה"ח אות ק"קא ובשעה"ת אות ק"קב ובמ"ב ס"ק ק"ב ובשעה"צ ס"ק ק"ג ובכה"ח אות ק"קב ובשעה"ת אות ק"קג ובמ"ב ס"ק ק"ג ובשעה"צ ס"ק ק"ד ובכה"ח אות ק"קג ובשעה"ת אות ק"קד ובמ"ב ס"ק ק"ד ובשעה"צ ס"ק ק"ה ובכה"ח אות ק"קד ובשעה"ת אות ק"קה ובמ"ב ס"ק ק"ה ובשעה"צ ס"ק ק"ו ובכה"ח אות ק"קה ובשעה"ת אות ק"קו ובמ"ב ס"ק ק"ו ובשעה"צ ס"ק ק"ז ובכה"ח אות ק"קו ובשעה"ת אות ק"קז ובמ"ב ס"ק ק"ז ובשעה"צ ס"ק ק"ח ובכה"ח אות ק"קז ובשעה"ת אות ק"קח ובמ"ב ס"ק ק"ח ובשעה"צ ס"ק ק"ט ובכה"ח אות ק"קח ובשעה"ת אות ק"קט ובמ"ב ס"ק ק"ט ובשעה"צ ס"ק ק"י ובכה"ח אות ק"קט ובשעה"ת אות ק"ק ובמ"ב ס"ק ק"י ובשעה"צ ס"ק ק"יא ובכה"ח אות ק"ק ובשעה"ת אות ק"קא ובמ"ב ס"ק ק"יא ובשעה"צ ס"ק ק"יב ובכה"ח אות ק"קא ובש

ב **נראה שחוזר** • וכמדומה כתב ז"ל שכיון לזקוף כדי לכרוע בכרוך וזקוף בסמ"ג : **ג מנוחה** • דלמן לעמוד מלא מה שתקנו מכמיס ומס"ט למן לשמוח בולילוסלים לו בכוונה ירומלים דלא כמכרי"ל (ד"מ) ולמעבד פיומה מעט כמ"ם ס"ם ס"ל : **ד כשבורע** שכיומר כמוך יכרע ובכרכין וכשיומר למעט יעמוד עד שיתפללו המוליות (זוכר עקב סל"ם) : **ה וכשזוקף** • הסמם כי"ם ס"ק דכרכות סימן י"ט כלי סכלבו' כיב"ל כסמיו שומעין הסם היו כורעים וכו' ט"ם וע' בזוכר מי ימס ס' • ט"ל ממעט לוקף כמוך דיעה הכי ס"ם וע' מס שכתבתי סי' קכ"ו : **ו ובא בגדודי כ"ל** דלא כפרמי סיס שר סרי כמ"ם כי"ד סימן ק"ע ע"ש : **ז אין להוסיף** • ולפי דלמכי' מלא על הדבר מז"ז (תוספות דף י"ב) סלוומר על קן לפוך יניחו למניך מסחקים לומו מלמן מלוה המקום לממות מלא גזילות (רמב"ם פ"ם דכרכום) ולי' סם מחפלה מכוה פ"ם דכרכום) ולי' סם שלם לומר על המוב יזכר כמך ג"כ משחקון לומו מחייב לדם לנבך על הרשה כסם כמרך על המוכח :

קיד א בתפלת מוסף • והלן מהמילין במרכיה מפני שלן כולם כ"ם ויעשו מנוחה למנוחת זה מזכיר וזה מימו מזכיר והלא למה לזה כמלה ג"ל משום להסם ב"ש ולא"ם כולם מחפילין כיום ג' קן הכל לפי המקום והלא מחפילין כמחריה משום דלריך להסכיר ובמחרים ג"ל דלריך לממוך נלולם לחפלה וע' מ"ם כ"ם ס"ל :

במקנת מדימות מוסיון להזכיר בגשם ביום הוסעת רבם ולא יהות עבדי לך לם מכריזין ביום ה"ר מביב הכוח וכו' כדי שיתפילו להכיר בגיל ס"ע יש קלת סמך למרבם (רדב"ז ח"ל סי' ל"ג) :

ב שיבריו שיין • כלומר שיהמר ס"ק בקול רם מביב הרוח (בחוך קודש) מכניע עלמו המולך עליו במקים לחבר • ובכלומר הכל מודים לן שיך לומר קן לא פירושו דרך בגם וכיולל כלומר הכל מבגמים דבר זה • מ"ם בהלל דסיימו הודו לה' כי טוב הוא דרך בגם וקן בגמ"ז וקן לבדך תמצו מודים ס"ל מבגמים ס • ומ"ם כתן וכל קומה לפניך תשתחוה ת"ל דזה ולהי לשון הכגשה תם"ה לומר כורע דכיון דתיבו לומר טל עלמו הלא בעל כל השולם לומר יפתחו לפניך יח' וכן ביפתחו לפניך כל הכבולים של ר"ה ויו"כ לבל לם לומר ולמנמו כורעים ומשתחוים פיימו על עלמינו ומ"ם מיימו מביב בר"ע שלם מימו בקרן זוית זו ומלמד בזוית מלרת מכוב כלישות ומשתחויות וכתבו המוסקים דסיימו לומר ס"ם ברכות וזהו הכלל בידינו כל שלינו ב"ה יהול לכרוע ולהשתחוות כלילו דסיימו במקום מתפלל על עלמו שהול הכורע והמשתחוה . ובמ"ם במוסף "כ והכהנים והעם וכו' היו כורעים כו' והם"ם כל הקהל כורעים בעבודה מעלו של עלמו שלא יהם שלחו שוטים לגזל שלמנמו עכשיו מדמין בעשיו במקום שכהנים בזמן בה"ם קיים בגיל בזה וכן במ"ם במוסף י"כ בעל"ע בעשיו של עלמו שלא יהם שלחו שוטים לגזל שלמנמו עכשיו מדמין בעשיו במקום שכהנים בזמן בה"ם קיים בגיל בזה וכן במ"ם במוסף י"כ בעבודה מעלו עזו שעשו כני ישמעל חנו מדמין עלמינו כחילו שלמנמו לוחן בית יעמלל ומתפרנס על שולחינו ושפיר שבדי לוחן המכים על לבם בדרך בעשוין במחר. לממנו ולה"י קלת מניינים ע"ז ולומרים שלין להכות של הכוב בלוחה המחילה כיון בלת קלי של עלמינו ולה כן הוה מידי דהוה בכרישות של מחיל' והכהנים וכו' היו כורעים כו' כ"ל : (ה) **עד שיהיה פיו כו'** • לפי שת"ח נפיים כבולי שבמ' דמדן ב"ה והני הלת למרינן לסו כיון דלמרינהו מבה רבינו ולמחו לחבי כנסת הגדולה ותקנוהו בתפלה :

קיד (א) **בברכה שניה וכו'** • כיון שיש בה תחיית המתים והנשמים הם חיים לעולם : (ב) **בתפלת מוסף כו'** • דלוי היה להחמיל מיד בשבת • ושוד משם לחמר למה לה מתפילין בשחרית דת"ל מני בד קדת לסוד ליחיד להזכיר מד ביכירין ש"ך סי' לריך שיחמר בש"ך קודם התפלה משיב הרוח בקול רם וזה מ"ל בשחרית לפי שלריך להסמיך גלולה לתפלה ב"ב הרח"ם ע"ם יחוכל : (ג) **ואין פוסקים כו'** • בשבת דלין פוסקים בשחרית בשבת ושחרית כמו בשחלה לבל במוסף לפי שייך משם שמח יסוד שבת ולכן לידי מכשול לשנה הבלה שלרי שפסיק בשחרית : (ד) **עד שיבריו ש"ן** • מדברי רמ"ל נלמה דל"ל כלן עד שיזכיר סימום שבשבת יזכיר בחפלתו משיב הרוח וב"ה כיולומלי בחפל"י ולכלול יתחילו בשמנה חפ"ה ופ"ו ס"ם שפיר רמ"ל ו"ל בקודם כו' ממילה הלבור מחפילין במוסף ושיין בשמוך מזה ובשוך הבית זה סימום' והביה עליו ופי' הרמב"ם דס"ם לסוך להזכיר עד שיבריו ש"ך משיב הרוח ומוריד הגשם לו מולי' הכל שלא יהא הדבר משורש בישמם והקשה כ"י הכא לימה בירושלמי כ"ם לממר לסוך ליחיד להזכיר עד שיבריו ש"ך ר' סימן בשם ב"ב ב"ב הדבר תלוי פי' בחמים ת"ר מנה קומי ר' מני מהו פליג ת"ל לא דא דאמרת ש"ך הדבר תלוי יחיד שם לא להזכיר מזכיר בכל ודא דלא אמרת לסוך ליחיד להזכיר עד שיזכיר ש"ך בגשם תלמי דמוריד הכל יחיד שם רלם להזכיר מזכיר למילו לא שמע מש"ך ולמה כתב הרמב"ם לף בכל ונ"ל לחרך דסיס קשה עילוב בישמם מה לי גשם ומה לי כל ע"כ פ' הרמב"ם דבא דלא לסוך ליחיד להזכיר היינו דרך בקשה דבלקבר המתפללים בלחש בשיעור כלא יזכירו קודם ב"ש כדי שלא יהא עילוב בישמם מנה מפי' יחיד בשחרית בינו לבין עלמו ואין שם חשש עילוב לסוך ש"ת שבת להזכיר במקום ש"ך בדברים שיש בה

נפש לפל מבל בלבור המתפללי בלחם אין מילוק כי יש בהם ביזוי גם בפל זה דלא בב"י והכתב ונ"ל בבם"ן בדבר תלוי היינו נומר בלף הלבור לא יוכיחו עד שיזכיר בם"ן ללא דבלבור אין מילוק בפ"ם: (ה) אף אם הוא חולה. פי' דאם היו מולם בבל בפה הטוב לקדים תפלתו לבלור בפ"ם סי' ל': (ו) לא יקדים וכו'. נפי דברי רמ"א דנביים בפ"ע עד שיזכיר וא"כ לא יזכירו בבל עד מאחר מה זה שבתב לא יקדים תפלתו לתפלת הלבור דמזה משמע שבבל יזכירו במוסף וכ"ל ודלי דבם"ן דקאמר בפ"ע היינו בפעם ומלא וי"ל דבתב רמ"א פ"ם הוא ע"ל פי' בקודם וכו' ואין כאן מחוקת כלל ורמ"א לא נתכוון ללא לפרש הפ"ן שזכר בפ"ע היינו שפם בפ"ל: (ז) משיב הרוח ביומות החמה. פי' דלמרינן בגמרא שרוח וכל אינן נשמרין לעולם אבל בשמים נשבירים וביומות החמה אין הנשמים מוציא ביומות הקיץ בפ"ם ה"א קליר חיים היום תקבת לחלבים ויתן קולות ומעב וה"ל פם לפר מציב כרוח ביומות החמה מחזירין אותו לפי שברוח הוא שיך לגשם וזהו לאומרו קמ"ל דאין מחזירין אותו דבא למילתו אינו מועיל לרוח בללא"ה אינו בשלר וכן ה"ל דאם לא לפר מציב הרוח בימות הגשמים דמחזירין אותו כיון שלריך אז לרוח קמ"ל דאין מחזירין דבא לא בשלר לף אם לא יאמר אותו: (ח) ואנו בני אשבנז כו'. נלאה טעם למנהגינו דא"ל להזכיר של בבא בשלר ומה שאנו מחזירין אותו בשלא היינו לברכה לתיבא בפ"ק דתענית שים של אתינו לברכה ע"כ אנו מבקשים שיהי אותו של ברכה אבל בהזכרה אין שיך זה. ומה שאנו מחזירין רוח אע"פ שאינו בשלר כיון דמזכיר גשם שהוא שיך לברכת תחה בגבור בתקנו גבורות גשמים מזכירין גמי רוח דהוא שיך לגשם: (ט) ואין פוסקין עד מנחה. דבמוסף אין סיכר קודם שפסק הפ"ן בתפלתו ול"ל למה לו הקנו ל"ל משב הרוח היינו לומר בשביל משב הרוח שיהא מלך מגיב הרוח אין לו לסוכ להזכיר אלא מלך מלך הגשם וכ"ת יכריז ח"ל מוריד הגשם הפ"ל אבל בשביל משב הרוח אין לו לסוכ להזכיר ביומות החמה זמן שהגשמים קשים לשולם דהיינו בזמן הקליר ובגה בשלר וזה יתפלל על גשם ויביאהו וכה חיים טומים לשולם כ"ב מחזירין אותו בלא אמר למלך הקדוש אין ר"ם ליה"כ (תוס') אבל בשאר בתפלתו אין בך בלום (ומפי' ל"ח וס' כ"ם) ומשם מקומות מלוקות בגשם בתשיעי"וכ"ה פ"ם פ"ק ק"ז בשם אבודרהם דבל ג' לא יזוז ממבנו ובפי' בל"ב בתב בשם המגיה שלם אמר אלמד מהבלבו' בתשובת הגאונים הקלר בברבות הפירו' והטור' שפתיתן היו תתימתן סוי מבמה

(קודם) התפלה. ורמ"א סובר שהשמש מכריז קודם התפלה. ובתב הב"ח דלדעתו לפילו הזכיר בפ"ן בלחש לריך להזכיר שם לח סבריו תחנה בקול רם ובמ"א פ"ג בהגה ות"י בב"י לפילו מתפלל בביתו חסור להזכיר עד שהזכירו הלבור ול"ל הדר במקום שלין מניו יתחין עד זמן שמתפללין בקהילות וע"ם ס"ק ט': **ג** ובן בטל. פי' מנהג פפרד לומר מציב הרוח ומוריד הטל בימות החמה: **ד** אין מחזירין. דטל ורוחות אין נשלרין ומ"ם סיב בלאומרו ביהא לרלבה ול"ל דלפילו מתפללין בקהילות וע"ם ס"ק ט': **ה** ששמעו בבר. והא דאין מכריזין בלא יאמרו מציב הרוח וכו' דנלאה בממלאין בל בגשמים ס"ד שלחש"ל אין מתפללין בל ריוב טובה (לבוש): **ו** ואפי' במקום ובו'. דמ"מ אינו לענין להזכיר לף לשלחש במ"ם סי' ק"ז ס"ב: **ז** טל אין מחזירין. ותע"ג דלא משער מ"מ שבא הוא להקב"ה בהזכרתו מבא"ל בשלחש לריך לשחול על דבר המיעלר במ"ם סימן ק"ז ס"ב: **ח** ואפילו אם סיים הברכה. דוקא בדברים שאין ממזירין אותו לפי שלא בדברים שאין מחזירין אותו לא יאמר וכמ"ם סי' רל"ד ס"ב וכ"כ בפ"ח דלא כרש"ל: **ט** ששמה בהם. כגון שטעה בחתימתן או שלא לאמר המלך הקדוש בין ר"ה ליה"כ (תוס') אבל בשאר בתפלתו אין בך בלום (ומפי' ל"ח וס' כ"ם) ומשם מקומות מלוקות בגשם בתשיעי"וכ"ה פ"ם פ"ק ק"ז בשם אבודרהם דבל ג' לא יזוז ממבנו ובפי' בל"ב בתב בשם המגיה שלם אמר אלמד מהבלבו' בתשובת הגאונים הקלר בברבות הפירו' והטור' שפתיתן היו תתימתן סוי מבמה

יד אפרים

קיד (במג"א סק"ב) קודם בתפלי' וכ"ם בשם בבר סביב הפ"ן בלחש בם"ן בלחש בתוך בתפלה בפ"ע ונ"ל שפתיבר בפ"ע בתפלה בפ"ע ובתב עד ביהיו בשביל בפ"ע בתפלה בפ"ע בשביל בפ"ע בתפלה בפ"ע בשביל בפ"ע בתפלה בפ"ע

מפסח ממשבע שבתות וללו יפלו עכ"ל ועמ"ש סי' ס"ד: ד לדידן. ס' דלדידהו לעי' לומרו בימות הפסחים סל כבימות הפסח ילפ': **א עד מוריד הטל**. ועד כלל: **יב** נ"ם בכל יום. קשה הלא בשבת ו"ט תומרים לותי ד"ם בכל יום ותיכא יותר מל"ם כל' יום וי"ל דהכי בשלמה נ"כ הדין כן ובשלמה תיכף משום מל"ם דהכי בשבת ו"ם לין בשלמה לכן נקטי' מילתא מפיעתא ל"ם (ר"ם) וכ"כ רמ"ה בחשובה ומ"ש זה דוחק ללא מלינו בירושלמי דקאי לשלמה ובסמ"ג כתמת לא כ' ל"ם דק כ' שיתמר לותו בל' יום פעמים כמו שיתמרו לותו בל' יום וכן בשלמה: **יג הרי הוא בחוקת**. כלמדרי בגמרא לם ביתק נגיעותיו לא כ"ם ובה"ג תיב רלייתו וכו' (שו"ל) ול"ע דהיכי מייתי לליה מה"מ הא ק"ל כה"י דלא נעשה מועד עד סיגא נ"ם גב' ימים ולא נ"ם ביום ח' (תה"כ לחתי' לם לתמר **יד** עד מבלכל חיים כו'. ועד בכלל וה"כ נתקבל לשון לומר לה לכתוב ה' פעמים מלכל חיים כו"ל וע'. בסל"ם בשלמה בזה:

קטז ולא יתמר ה' אלהיכם ונראה כי ליכל'דקרא הוא כך דשתי ני' ותרתי ומם לא יתמר רתם בא תקם בשניהו (רם"ם בתשובה סי"ס"ר) ולין המסנר קולמה לומרי' לרם בא ולין לזה ממנו וכ"ם בסמג' שעתיו' ומביהו כי"מ: על

הוא כמדיתת מריכתא וכוא ס' כלילו לומר כה"י מתיס המתיס ומיכ כרוס ומיכ כרוס ומ"ם בכתמ"ן מלם כמלכל מיס בחסד דשיקר בכללם היה ע"י הכנתים ולין זה לין מותתין בחתים כו' ולף כותן על ומעד הוא לין דתם לא תמרו ויתיס בכרכם ומכר קודם שכתמל תקם בשיקר לומר ולין על ומעד קודם תקם ג"כ עצמו הוא לפ"שכללה כמ"ם כרך עליהו כו' וכוי לומר בל"י מכלך הכתים ולין על ומעד כו' שכ"ל ומלריך עוד לעניין יעלה בזה מצינו לעניין ולין דכרים הללו לחוייס למי שתמרו כי מילך שייך לומר מכלך הכתים ולין על ומעד דוקא על הוי לשון שתיד לשון בקשה ויכיס לו לומר מכלך הכתים ולין על ומעד דכוי ג"כ מזכיר שכמו ית, מלא לחכור זה לל ברכה הקודמת ולדכריו כיס ל"ל כלי בקשה על כיום הללו מלילו לם שכם קלם תמר כיום הכרכה ומכר קודם שיתמר לם לא ים ברכה הקודמת ולדכריו כיס ל"ל כלי בקשה על כיום הללו מלילו לם שכם קלם תמר כיום הכרכה ומכר קודם שיתמר לם לא ים בקבת תפלה מוסף מבילה על כיום ויוסר מי' כיום ים ול

כרמ"ס לסור כיון שפסוק זה לימו לסון בקשה שכרי הוא לסון עבר ממשמעות לסון ויהי ולתי הכל"י מוסר כיון דלימו חלה פסוק ת' . ומדברי רמ"ח משמע דאין כאן פלוגתא והכלבו"ד מתפרש :

קיז (א) **ובאי כו'** . לפי שפסק לריך לגשמים יותר לפי שנפוצה היא מכל התלים משל"ב בני העולם ואחו בתי בני גולה בבבל אחזינן וכבר תמה הרמ"ס ע"ז בתה לריכים למטר אחרי הזרע בחמישה חלו דהיינו מחלי תערי ואילך למה לה יאמרו בזמנו בשלמא דבר שהגיו בחיוב ופטור חיסור והיתר אחזינן בתר בני בבל אבל בהא למה ליזול בתר בני בבל דהם שבעי' בחים רביס וחל"ל בגשמים עד ס' אחר התקופה משל"ב בשאר מדינים כו' ואחרינ מזה כמ"ם ב"י ומסיק ב"י בשם מהרי"ח מאחר שהרמ"ם כתב שם שחש"ם שנוח יחיד יכול לסחול מאחר שהרבה גדולי רבים חלה כדי שלא יבי' גלחה שנוח לחנודות לנודות גלחה שחש"ם יחיד וחחל בשם בזמן שיש הדין לחחל על שלא יחזור מאחר שהחמת גלחה דבדבי הרמ"ם לחילו ביחיד יש לו מקום להחפלל חלה משעה המכוך היכא שהחפלל בדיעבד אלין בכאן זה החשם גלחה אלין לו לחזור ול"ע עכ"ל . וכ"כ ב"י כיון דלא נחקבלו דבדי הרמ"ם וכל השולה לא נהגו כן ס"ל סוגיין דלח הרמ"ם והלכך השולה ומחל נשם לריך לחזור לחילו בחרך שכולה בכולל לריכים נשם ביחידים החמה ומ"ם כיון שהרב מהרי"ח פ"ק עלינו מי יקל לחם כנגדו ולכן לחוי לנחת מידי ספק ולחזור ולהחפלל בחוכח נדפס כו' עכ"ל ב' . וזה מבואר דבדי הרמ"ם בס"ד : (ב) **אלא בש"ת** . ל"ל דהא דלכלבו מיחה להחפלל בם"ח סיינו דאחפללין בלחש אבל לא יאמר אותו הש"ן בקול רם אפילו בש"ת דאיחא הש"ק החענית אלמו ליה בני ניוחה לר' כגון חגן דאפילו בחקופה חחת בשינן מעבל חיכי נשבוד בימיהם אין לו כלכים אמיון בימיהם דמיון ובשומע חפלה לו כלכים אמיון בימיהם ובברכת הגשים אלא לו בימיהם דמיון ובש"ת וכ"כ רש"י חמרי' לשלחא מטר בימי הסחלל בלבני הסא דהא דאמרי' אלמה בברכת הגשים חפי' בימיד משום דזמן לבור הוא אבל במלחא אחריחא דהוה לימיד ולא לגבור כי אבא בחקופה חחת לאו זמן שחילה לבור אות ב"ח הוא דמדבר ליה ולא בברכת הגשים אב"ל הרי אחין לפי שה לבור משום הש

קיח א א"צ לחזור · וכ"פ ב"ס ומפ"מ וסל"ה דלח כלבוש שכתב שכתבו לחזור דסכי בסג"מ כתב דמ"ל והוא היה בקי בגמרא וכ"כ ת"ח בתשו' סי' נ"ח : ובד"מ סי' תקס"ב כתב דכשאין זה כ' כרשב"ם בתשובו' סי' נ"ח : ממה שמ"ל בן דלעיל זה הוא משמע שהוא עלמו משמע כמו שלמו לומרים הוא החכמה הוא המדע שמ"ל עליו י"ת מכם ומבין שבלתם קהות קונה החכמה והבינה מאחר שכ"ל:(ב) מיהו אם אמר כו' · בשור כ' כתן בשם מהרי ס"ה ימיחל שכיח קשה לו מ"ם מלך תוכב לפניו ומשפט מהמלך למיני שלריך לחזור לרחם אם שכח ו' תמ"כ בשם מחזור ויעקי דנרס נגמ' כל השם לומר מלך הקדוש הוא המשפט ופ"ז שפיר ים שיעו בהמלך המשפט

כדין שני ע"ל לעבור אחתי כו' כ"כ כ"י : (ג) יחזור על הסדר · והח דאמרי' לעיל אין לסמ סדר סיומו ק"ש ס"ת וסמ"ס שי' מחתם ברכת רפאנו ואם יחזור ויאמר עניו יאמר עניו לעיל אמר רפאנו · שי' רק רפאנו · שי' כיון דכבר ק"ש בשביל עניו אין מחזירין אותו ולא יחזור ולחזור ולומרו מ"מ אם אמר עניו במקום ויכול לחזור ולחזור ולומרו אמר ענינו כו'

פסיעות ומתפללין שיכוונ כ"ה ובחמת כעס' ליתא ד' פסיעות וכרכם ס"ה ד' ד' ליתא ג' פסיעות וכ"ה בזוהר מקץ ס' ממ"ו ופסוקו של דבר פוסק לתחנין כעבד הנפסר מכו : ב ואחר שפסע • ולא כתותן שתומכים פוסק שלוס כמוד פסוקין לתין כגון לפעות קן : ג רצד שמאלו • סהוא ימין הכניסה : ד שלום עלינו • דלא כהתומכים עלינו ועל כל ישראל : ה יעמוד • ומייב לומן רגליו כמו בתפלה (רד"ק בית כ"ו ופ"ם וכפ' כ"ו סי' קפ"ו): ו ולא יהזור • וכתותמכים סיוסיס מוזר כפס"ן מחמיל י"מ (ל"ח) : כתב הכ"מ דלם לוקה עומד פס ומינו מהר למקומו אבל לפי סברת י"ח הטעם דנפני' ו' פסיעות עיין כ"י ולכן לריך ג"כ לפסוע ג"פ לכניו ומה"פ מקפידין שלא יעבור אדם לפניהם כמוד פסיעות בין הו' פסיעות (ל"ח) ט' סימן ק"ח ס"ל ומ"ם סי' קכ"ד וסימן קל"ח ס"כ : ז והש"ץ יעמוד • אבל מדינא יכול לומר מיד דכיתיד נגלה כלילו דוקם למזור ולכתודות והוא כלכב וכו' ופ' סי' תר"ו ס"ד אבל בס"ן הכזר יהוש שפוסה כן להלילה רביס י"מ (פס ברכב"ח) : ח כשיעור זה • וכ"ה פסק במ"ם ברי"ח בשם ברשב"ד דלריך לעמוד כשיעור שיגיע ס"ן לקדושה ומ"פ בסימן ק"ס כדי כילוך ד"ת סיינו כמ"ה וכן הוא בשבולי לקט וכמרי' שיורי סוב וכן נוהגין : (ב)ושיעור פסיעות כו' • ונראה דוקא תיכא דאשכר אבל בבה"כ שרבים בבנסיס בה ועכ"ה הטקום שא"א לפסוע ג"פ נוהל בעד עקב ולעיכור שם כדאי הוא תרשב"א לפסוך עליו בשעת הדחק שכתב בש"ת סימן שפ"א לשטוך בלא שיעור ש"ע • ויחיר שהתפלל בלבור אכור לחזור מפני עך שהתחיל ש"ץ תפלתו ויש להתיכר עך שיגיע הש"ץ לקדושה וחכי נוהגין להתחיל היכא דאשכר אבל היכא דאיכא דוחק ואתו לאנצודי יכול לחזור כיד שהתח ש"ץ בקול רם אבל לא קודם לזה :

קכד (א) לאחר שסיימו הצבור תפלתן כרי וגם מחזיר התפלה כרי שיעבה קדושה אחריו ע"כ צריך שלא להתחיל יחיד להתפלל אא"כ יכול לגמור קודם שיגיע הש"ץ לקדושה ואם הוא התחיל והגיע עם הש"ץ לקדושה יאמר עמו הקדושה סלה בסלה (סור) וגם יאמר עם הש"ץ אח"כ נוסח הברכה לדור ודור נ"כ סלה בסלה עך יאל הקדוש (סהרשל"ל) וכן בשטע בהגהות סגרגים בהל' פסח סי' ס"ב וכן אם הוא שעת הדחק וטוב לשטוע כשהש"ץ חוזר התפלה ולהאזין ולענות אכן ייש לגעור באותן המסבניהים קולם ואומרים עם החזן תפלה י"ח (סור) כי ג' אפורים עברי הני אינשי הרא, דסברין ברכה לבפלה • שניה רחייב כל אחד לשתוק ולהגין לברכה הש"ץ ולומר אכן ועכשיו שאומר עם הש"ץ תפלה י"ח אין מכוין לש"ץ ואין עונה אכן אחריו • ג' שע"י שאינו מכוין לש"ץ ברכה ש"ץ ברכה לבפלה ואל יאמר ב"ה וכ"ש הגרול :

יד אפרים **קכב** (בסה"ש ס"ק ד') דלא כשפוארים סי' ר"ל שמשמשתשה לפי שיש לגב ק"ש שמשמשתשה לפניו לומר ופל כל ישראל כן מנהגו כלומר ס"ב :

שערי תשובה

סימן ק"ח ס"ב : (ג) פלינו שנה"ם • ול"ל דומל כל ישראל יאמר כשמשתחוה לפניו כמ"ש ניד מפרים כשם הלנום ס"ב : (ה) לקדושה שנה"ם ושין כ"י דלם כשת שפסע פניו הם"ן לקדושה יכול לחזור תיכף למקומו לומר קדושה ואף מכרי"ל משבר דמודה נוה לקדושה שפיר טפי לחזור למקומו כמו שלר שקבל שתומרים במקומם ס"ב : (ט) תחלה שנה"ם • ושין בב"י כתב שבח"ן כשם גדול אחד כתב דבתחלה יפסיק פסיעה קטנה ואח"כ יפסיע פסיעה גדולה ואח"כ יפסיע כאחון פיכיו דבניו פיום פכ"ל :

קכד (ב) בס"ח • ש"ן כו' שבתפלה • ושין בשפילת יעקב ח"ם סי' כ"ה שבתפלה ש"ן שבתפלה ביחיד ואפרמי לוה לגברה ומוכרת לשבור לפני שהיכה מתפלל שום אחרת ואחר כך יתחיל בקול רם לגמור ס"ם וכבר"י כתב בשם דברי מתורים ולשוחרי ש"ן בכריאות ס"ם וכן

שערי תשובה

סימן ק"ח ס"ב : (ג) פלינו שנה"ם • ול"ל דומל כל ישראל יאמר כשמשתחוה לפניו כמ"ש ניד מפרים כשם הלנום ס"ב : (ה) לקדושה שנה"ם ושין כ"י דלם כשת שפסע פניו הם"ן לקדושה יכול לחזור תיכף למקומו לומר קדושה ואף מכרי"ל משבר דמודה נוה לקדושה שפיר טפי לחזור למקומו כמו שלר שקבל שתומרים במקומם ס"ב : (ט) תחלה שנה"ם • ושין בב"י כתב שבח"ן כשם גדול אחד כתב דבתחלה יפסיק פסיעה קטנה ואח"כ יפסיע פסיעה גדולה ואח"כ יפסיע כאחון פיכיו דבניו פיום פכ"ל :

באר היטב

סוכסים ג' פסיעות ומתפללין שיכוונ כ"ה : (ב) ואחר שפסע • ולא כתותן שפסע כ"ה ניד ס"ב פוסק ג' פסיעות ואח"כ יתפלל ואח"כ יפסע ג' פסיעות ואח"כ יתפלל ואח"כ יפסע ג' פסיעות ואח"כ יתפלל ואח"כ יפסע

יכוין: (ב) **ואם אין ס' מכוונים** • מזה נראה שאין מלטרפים למנין מי שאינו מתפ' בקה"ת: (ג) **ואני מאמין בזה** • וכבלכות הקפנו' על הסתיד יכוין ב"כ סיבות רלון מלפנין יח' סיקוים דבר זה: (ד) **שהוא חייב בברכה א' כו'** • בשור כ"כ בשם י"י וז"ל אבל אם כבר יצא ליח מנהן בקול רם ומיהו מ"ל לסדר תלת בר"ה ו"כ כמ"ס סי' ק"ם ומ"מ ג"ל לכ"ע למה לבזר מתפללין כל השנה ופ"ת דמ"מ ש"ך מוב להסתיר בכל שנה כמ"ס סי' קל"ט • וכ"פ ומכאן נהגו בכיוב המקומות להתפלל ס"ך בקול רם והאחר בלחש ע"כ ומדמיהו הלו לא נהגו כן וכן נכון וכ"כ ר"ל מביב בתשו' וב"כ רדב"ז סי' ל"ד שאם לתפלל בלחש ואינו יכול לשמוע קה"ת מפני הרעש יתפלל בקול רם ויכוין שיוצא בזה ידי חובתו ואם אינו יכול לכוין אלא בקול רם

יד מיד כשבלה • ואם סמן מתריך בגיגון של ומתרו אמן יאמר אמן מיד כי סגיגון הוי מחלין) ועמ"ס ס"ם קכ"ח דסתרכה סגיגון מכלל הברכה היא ומ"ש ר"ל דאם מתריך בברכה הוי ספסק: **טז א"צ המברך** • ר"ל דוקא בברכה שתיכה מוכח לעניוט אבל בברכה שמוליא רבים י"ח צריך להסתיין כמ"ש סימן רכ"ה ס"ג: **טז** יכול • ואין לדמה קכ"ח ס"ה: **טז** יכול לכוין לכן יחזור ויתפלל (כ"ח רמ"ל) עם"ס קפ"ג: **יז** שומע צבור • כמתורה מצמע שכיון למ"ם כ"י כשם ח"ם וכן נראם ממ"ש ר"ל דליתת ספת"ם כוונתו להדין תי' אחר על קוף' ספוסקים מהסיה דהמלין ולמלוך בין לצור לימיד אבל ממ"ש אחם כ"ם כאחר ספוסקים דאין מלוך וכא דנקים כאן לצור מקום דעלם קלי: **יח** וכן בקדיש • דלת מקרי ברכה שמתחייב בה אלא דבר שממויב למומרם בימיד דאל"כ קשה סילוי יאלו בתלכמנדיות בקדיש וברכו:

קכה א שותקין • וגם קדים ת"ל עם החזן כי ת"ל דבר שבקדושה אלא בי' ולריך להבין למזן ולעמות אחריו (ב"י רח"ם) וכתוב בסגמת"ג דאילו ים מנין מלבדו אסור ואילו לעמוד אם לא בשעת שחזן מגין בשעת הגיגון ולא בשעת שממתר אחותיות ואיתו נקרא קדושה אלא שבריכ וכו' לעומתם וכו' ובדברי וכו' אבל אחר הקהל מקרי קדושה אלא בשלמת מוחר דהא בחתלת הברכה אסור לדבר אבל בשלמת הברכה מוחר ואולחה אבל בשלמת מוחר דהא בברוך וימלוך כמו בקדוש (אל"ה): **ב מנענעים נופש** • בחמומת ס' לו ובכתים ישוף מבלן תקנו לעוף על הגליו בשעה שאומר קדוש (בר"ה) ולא כאותם שדולגים וקופלים • ובכתים ליתת בשעת קדושה יעשה ג' פסיעות לפניו ויעמוד שם עד גפילת אמים ויאמר בקדיש ובעריך וק"ש בקול רם ואחאר יאמר בלחש מלה במלה עם הש"ץ ע"כ: **כביה** אלי"ש וכן כחוב על יד כו' ומוסמת אלו ככחוב על יד כו' ומרת בארת ופפעים ומוסמת אלו יש לה סמך מחקוני פרשה אחזינו אל"כ ל"ה חיבות קדוש ביחיד אם לא כמו שעשה משה בפרשת אחזינו וע"ש בילקוט ובמוסאות שיחיד אם לא כמו שעשה משה בפרשת אחזינו וע"ש בילקוט ובמוסאות סנהדרין

עם סימן ק"ם סיים ו"ל דעתיים אמן כמי מן הברכה היא כדאיתא ס' ג' אחלה דקאמר מלמודה מ"ם מצי רוב הציבור כו' אבל לא כמתי דבריו ומיכן דהכף מודים בה"ג דאם לא שמר אלא מקלת מהברכה אינו יכול לענות אמן אחר הברכה ומ"מ אם שמע כל הברכה ענה אמן אחר הברכה ואפילו לא שמע אלא חתימת

כלי וכתב בשם ס' תיקוני מרוכים לתם לה' שמים ויוידי מרכבה תם תתמרו והגידו מה שלמי עושה בשמא שמקדישים ומומרים קק"ק ולמדו מהם שיהיו עיניהם נשואות למרום לבניהם הפלתם ומשלים עלמם למעלה כי אין לי הגאה בעולם כאותה שעה כשיניחם תפילין בעיני ובעיני · וכ"י בשם ס"ל משיים בזה באותה שעה אני מיחד בכסא כבודי בדמות יעקב ומתפקה ומנשקה ומזכיר זכותם וממכר נשלותם · במדרש תנחומת פ' לו ליתה וכשתים יעוסף מכאן תקנו לעוף על רגליו בשעה שמתפ"ק אומר קק"ק :

קכו (א) **אם דילג ברכת המלשינים** · משל הגיה ירושל' ס"ק שדילג ג' או ג' ברכות אין מסלקין אותו מוך ממי שלא למד ומתיים שמתים שמא כופר הוא בת"ח ומכניע זרים שמא לפיקורסים הוא וכופס ירושל' שמא ליט מלמדין בביתם מעים · ואני אומר שאין לפיקורסים הוא · ותמה ב"י למה הניח זה סירושלמי שרי תלמודנו לא ס"ל כן דתוקף בברכת ומלשינים ים מצד ל' דסירושלמי מייירי בדילג ג' ברכות בשעם אחד ממסלקין אותו דסירושלמי אותו ברכת למלשיני' וכופס ירושלי' זה אמרי' שמא ליט מלמדין בהם ותע"ג דבבבל מלשינים לאוד נמי מסלקין אותו מ"מ מניח אותו בסדי תיק תלמי · ואו דבזה אפשי אתחיל בה מסלקים אותו כיון שים עוד ביתותא שדילג עוד בבל' תמיס לו ירושלים ותלמודנו לא מייירי מזה לגילוף ות"כ שפיר ים לנו ליעוד מסירושלמי בזה :

קכז (א) **ולא ישהו יותר מדאי** · ב"י הביא הבכם פוסקים דס"ל דבכל המיחות ים לחזרם זו ובזה ימה לי למה לא נתנו כלן נבול על סיכן היא המתיים בזה כדי שנדע מסו הנקיבת יותר מדאי אלא נראה דדין המתיים מכר לשל סימן ק"נ וכלן מזכירו אלא יתנו יותר מאותו שיעור והא דנקטינן הכא סירושלמי לפי שהוא עיקר המתיים שהיא מוכרת בפי' בתיבת מודיס כנ"ל · והטור הקשה על הרמב"ם שכתב כן מדתיתו בירושלמי משמע בהחד שמתה יותר מדאי והשבירו דבי משמע דשל ס"ק דוקא שמחר דאין שיך להשהיה אלא בשל ס"ק דוקא שמחר דאין בירושלמי דיש כאן שבירה גדולה כ"כ דהשבירה אלא יהיה ס"ק שבשל זה א"כ יש לכל אדם להיות שלא ישהה יותר מדאי כ"ל נכון ועמ"ש בסימן ק"נ מה שקשה מכאן על הטור : (ב) **וחותם ברוך כו'** · לפי שבגמרא אלנו אין סוף מחיימ ובירושלמי ליתא שיש מחיימה בא"י אל הסודות ע"כ יש לחתום לבל אלא שם · (ג) **גם בסוף** · כדאיתא בגמרא רבא מחיים כר"ש בסודה תחלה וסוף ומי' כהרא"ש דקאי על מודיס לבבון ואיתא תו בירושלמי א"ר יוחנן שיאמר ת' בהלולו ושוף אלא כלל · ויש מביאים פסק"ם שיש שם אל ור"ל שפוסרים כדון שם ואפשר דקאי אכל המיחות ומודיס יש שם לין לן שם למיחת ברכת כהנים אל נא קרב תפוסת מלפיך וכו' והוא שם אל כ"ב (ל"ה ס"ק ב') : (במ"א ס"ק ג') כלא כרש בשולחן סי' כ"ל : (במ"א ס"ק ב') אפ"ם שיש שם סי' ר"ל שאפשי"ר שבשחתא שבכנסת אף שכתב בשולחן שיש שם לין לן שם כיון שאומר שכשים ואינו אוף כלל · ויש מביאים פסק"ם שיש שם אל ור"ל שפוסרים כדון אל שבשחתות ואפשר דאפי' כשם ס"ל :

באר היטב

בקדוש · שיאל שבשחתות שרשם לו וכשתים יעוסף מכאן תקנו לרגליו בשעה שאומר קדוש · והגה כשאומר קדוש וקשתים · פ"ג : (ח) רבלין · כשיד · ואין לכוין כיוצא בקדוש לקדש שם כשם יתכדר כדי שיהיה עליו קדושם שלשתם · ויכוין לקיים פשם שם ומקבלים כתוך כני ישראל · וסמ"ק ס"ל כיש שיהיה מתוך ע"ג :

קכו (א) מיד · פירוש ואין ממתינין לו שיהיה אלא מסלקין אותו מכניסים מיד · ומשמע דאין מסלקין אותו מבלית נגוד מקום שפם אחת פ"ג : (ב) ומשם · והגה דילג ג' ברכות ואיים מכניסים לו מסלקין אותו · אם שפם מקום אחר שמתיירו אותו אלא נזכרו עד אחר שהתפללו שם אחרת אם אינו יכול לחזור למקום שהתחיל אלא יתפלל בכל מקום שהוא · ועיין לקמן סי' ק"ב : (ג) מתחיל · ומזה אם נפלה פ' שכיון שם כל שכלול שיחיל מ"ש : (ד) סיכוך · כתב פ"ם סימן כ"ם אל לפי שפשפיעה פ"ש יחיל אלא סוכיר ר"ת שמתחילים ומסלקין אותם פ"ש שב לשפלל שחרים אלא נשא דאפי' ליחיל מלשמתם נרכות פ"ב · ור"ת ומסן למשה שלנו יתפלל אלא יפל אלא פשך כנס"ג סימן מ"ב : (ה) לפשוטים · כתב נשם דיוק כשנתר קדם שמלים שלנו יחיל מחר חזור · וכ"ת אולין עליו · וס"ק שמלים כלנתם ע"ם · וכן שמתפלל ר"ת ומשם שים שם כנים שנתם כשם"ם לין נומר לו עד שיחיים שלנו שפי שמתפלל ע"ם ומן : (ו) **ואם** כ"ל סימן שנ"ב ס"ק ג' וכשכושים שרשמה שם :

קכו (א) סלינור · כתב בשכנ"ג דלא שם שפללו סיכור וכ"ש ביחר · ומשר שיחיל שלנו שיעיג סנ"ג למודיס כשיעיג ס"ג למודיס נרין לשתום שפו ויאמר מודיס דרכון שלא כדבני שלוסרים דלין שלוסרים מודיס דרכון שלא כשם שכ"ן שיחיל ס"ם · וס"ק כתב עליו ויתן דבריו שוכרתים ס"ם :

(ב) מדלי · פירוש שיתחיל כלין שלר שיחיל כשם ס"ם סימן ק"נ · וכ"ת משרש דשמודיס שלשר שם סנ"ן לא שיחיל ס"ק · ויתן לשקשיר משום ס' שיקף שלא שלנו לא יכוף שלי · ומשלם שיכוין כשם ס"ג · ומשרש כשפה · כשיש שם אין שלא כשיש ישכל (שלא שם שלא שלנו לא יכוף שלי · וכ"ת כתב כשם כ"ל שיקף משם כשלשר שם ס' שיקף · ויתן לשקשיר משום ס' שיקף כשיש

באר הגולה

ו רמ"פ :

עשרת זקנים

מודים וע"כ כאן טוב למוד להממיך גם כסוף : (ד) **ואין הציבור כו'** • דאין עונין אמן אלא (לאחר) המברך שמוע הכהן ומשמע ליה דאפ"ג כי"כ אלא לאחר סיום אחירת ברכת הכהנים והטעם שלאחר ב' ברכות הראשונות אומרים י"ר ולאחר הג' אומרים כי"כ נראה לפי שאם לפי שאם אלו אין עונין כמוס והברכה הג' סיום שלוס והיא נמר הברכה שיקריים ע"כ אומרים אם כי"כ להשוות שבוס סיום עיקר הברכה : **העתק** מס' עץ חיים שמיבר מהלקי מהר"מ קלסירלים תלמיד החלוק קודם מהרי"ח ז"ל בשינוי מעלה : **אחר** פרשת התמיד יאמר פסוס הקטורת • יין קפריסין כיו"ל בלעזי • כובש הקב אל יאמר אלא כובש כי שתיצ הוא כך בגמרא והקטרת לאיברים לא יאמר קודמת • אחר הקטורת יאמר ה' לצבאות ב"פ ושרבה לה' • ובזיכין קודמין לתמיד של בין הערבים עליס הפלס כל הקרבנות • יאמר הפלס בלעז"י תמת הלמ"ד תת"כ תמת בכח ומשח אלא בכח בכח ומשח אלא בכח יאמר בלשון זה לפי בכח גדולת יעיקר החיר לרוכס בשמיעת ה' יש"ך ובן השמות החמירים היהיו קרא שם ע"ד יכ"ם בש"ן מק"ב מע"ט • יג"ל מ"ק שק"ו י"ת • כל פסוק שאומר יאמר לפני אלהי אבותיהו ואלהי אבותיהו וכו' רק כשהן לבדכות כהנים ובזיכת קטורת ובשאר פעמים אין אומרים אלא פעם אחת • ואחר כל ברכה וברכה יאמר אמן אלא כי"ר ויש מי שכתב שלא יענה כלום אלא לכפוף כי"ר ואם רוצה עונה כי"ר על כל ברכה וברכה אבל העיקר שלא יענה כלום אלא לכפוף כי"ר והסנהב לומר ברכת כהנים אפי' יחיד המתפלל בזמן שרואי לבשיאת כפים ויש מי שכתב אף בתענני' יחיד יאמר אותו בסנהב וכן בת"צ אומרת כל יחיד אפילו לא התענה עמהם ומתרים"א תמה ע"ז דהרי משמע דאין היחיד אומרת אף כשהתפלל בצבור אלא השי"ן ולא חילק בין שחרית לשאר תפלותיו

(ה) **אברכם** (ד) ו (ג) **ואין הצבור עונין אחריו אמן אלא הכן יהי** (ו) **רצון** : הכא ואין לומרים אלהי נצור וכמה אלהי נשמה וכו' רק בזמן שהתי לברכת כהנים ובזיכת קטורת בשחרית (ז) סיס שלוס וכן כל זמן שאומר אלהינו וכו' אבל בלתו הכי אין מתחילין שלוס רב ויש מתחילין סיס שלוס כמתחת על שפת תוחל וכתוב ביה בשיר שניך שחר נתת לנו שמוע תורתיך שקוינו

כמתחת בשבת (בהגהות מיימוני פ"ח מהלכות תפלה) :

ה כן יהי רצון • משמע שלא יאמר כלום בין סוף ויס מוהרין לעמוד בין כל ברכה וברכה אלא יענה אמן אלא כי"ר סקוף כי"כ אבל אומר שלומי' בתחלה רק יהי לעון מופיס סס הלה אין מסמעות לויה דבר יהיס לעון (כ"מ) :

יאמר בלעון זה לעה בכח גדולת יעיקר החיר לרוכס בשמיעת ה' יש"ך וכן בשמות החמירים היהיו קרא שם ע"ד יכ"ם בש"ן מק"ב מע"ט • יג"ל מ"ק שק"ו י"ת • כל פסוק שאומר יאמר לפני אלהי אבותיהו ואלהי אבותיהו וכו' רק כשהן לבדכות כהנים ובזיכת קטורת בשחרית אין אומרים אלא פעם אחת • ואחר כל ברכה וברכה יאמר אמן אלא כי"ר סקוף כי"כ אבל אומר שלומי' בתחלה רק יהי לעון מופיס סס הלה אין מסמעות לויה דבר יהיס לעון (כ"מ) :

יד אפרים (בש"ו ס"ק ר') שמיכר סלוף סוס' חיים כו' כל"ל : (שם) וכן בני כהונים יאמר וכן כו' כל"ל :

באר היטב

שוער ס' נצב : (ה) **לברכם** • ואפי' ל"ל רק עד שלום : (ו) **לפני** • משמע בלה יאמר סלה סקוף ויש מוסיפים לאמרם בין כל אם ק' כי"ר • אבל אחרי שאומרים בתחלה רק יהי לעון מופיס סס הלה אין מסמעות לויה דבר יהי לעון כ"מ : (ז) **סיס שלוס** • וכשיהיר סתי"ו ל"ל נשלוס סיס שלוס :

ז מגילה כ"ג ב סופה ליה ג מאב"ס סוף פ"ס :

קכח כתוב בת"ס סי' נ' ס"ל בהגה מי שבא ואמר כהן אני נאמן ליטול כפיו כו' וא"ם הסא הרמ"ך לא כתב הלה שנאמן לקרות בתורה דמה ליכסה לן סם יקרא לאחר ולפ כזה מוקן הב"י בסם הפוסקים מבל בגויאת כפים ליכול למ"ד דנאמן ס"ם עלמו דסא עובר בעשה סם שולם ומ"ם סי' ר"ח ולפשר דמיירי כאם עם כהנים אחרים ודוקא ול"ש עיין בלבוש בסוף סמרו ובממ"ם סם :

א לא ידע ר"י • סי' דלר"י מיכי וכו' ס"ם בתו' ובקצ דסא בכתובות אמרי' דזר הטמא כפיו עובר בעשה ות"ל בד"מ דבכתובות מיירי בס"ע וכאכת מיירי עם כהנים אחרים ופ"ש מל"ל לר"י מילוק זה ולפשר דס"ל לר"י דלישור עשה סיינו מה שמזכיר השם בשלה בברכה ועם"ס רש"ו ולולי דבר"י היינו לומרים לר' יוסי לא קאמר רק שיש שולם לדוכן ולא"ס ס"ס לו נגלי בדבר ובלאמת לא כיס מבלל בשיעת ה' דבריוכין דר"י סבר מע"ג דבשור לומר לאו בני יעקב ולפ"ז אפי' לר' יוסי לא מיירי בס"ע ולא בעשה ול"ש בשלה בין בשיעת ה' לאחר מיתת בשלה בין בחיי בשלה ול"ש לאחר מיתת בשלה בין בחיי בשלה ול"ש לאחר מיתת בשלה בין בחיי

הלכות נשיאת כפים

קכח נשיאת כפים ואיזה דברים הפוסלים בכהן ובו מ"ה סעיפים

א א אין נשיאת כפים בפחות (א) מי' (א) והכהנים מחמנין ואין לזר ליטול כפיו (ב) אפילו עם (כהנים אחרים) כפ' ב' דכתובות דף כ"ב דזר עובר בעשה) (ותו' פ' כל כתבי **א** לא ידע ר"י מה (ב) לישור יש בזר שלוס ואפשר דעם כהנים אחרים ול"ש) :

ב ב כל כהן שאין בו (ג) **אחד מהדברים המעכבים אם אינו עולה לדוכן אף על פי שביטל מצות עשה ג אחת הרי**

קכח (א) **והכהנים מן המנין**-לפי שהכהני' בכלל הקהל עם כהנים **אחרים** • נשון אחרים מיכו מדוקדק וכתב רמ"א דבר זה לאחרן מ"ם החום' פ' כ"ב דף ק"ח לא ידע ר"י מה לישור יש בזר שעובר בעשה דהסום' מיירי עם כהנים אחרים דעשה היינו שלה שבשבילם אחרים עובר בעשה לברך את ישראל ע"כ ובקצ סה ולפי יש לישור עשה בלישת ידיהם דף כ"ב דיבמות' דכתיב שם תברכו אחם ולא זה ולאו הבא מכלל עשה עשה ע"כ כתב רמ"א דהסום' מיירי עם כהנים אחרים דעשה היינו שלה שם רוצה לעלות ביחידות ולא משמע ליש"ך כן כ"ל דהסום' מקשי מנלן דשיעור זה בעשה דלמא הסום' שלוה מוב של הכהן לברך אבל זה לין עליו מיוב אבל לין עליו לישור וכה"ג מלינו בפ' הבעיי' דף כ"ד דלמא יבמ' יבא עליה לאחר מיתת בעלה מלי בחיי בעלה ראוח ת"ל לאחר מיתת בעלה לין בחיי בעלה ול"ש לאחר מיתת בעלה לין בחיי בעלה ול"ש לאחר מיתת בעלה לין בחיי בעלה ול"ש

מפסוק זה המחד כפשוטו דלמור לסם דסיימו לכל מ' מסם ממוטל עליהם לברך יברכך ה' ויחיד הן רבים דקאי על הכהן ובניו המכהן קודם לזה דלמרן מורה על יחיד ובניו על רבים· תלת דיש כהן שוד ג' דרשות מדרשו כזה מוסף על הפשוטו דכתיב ס' פתין על הכתיבים מיוד תלת ביקרא תותם הס"ך כהנים וזה לתמרו דהמיוד של קריאת כהנים תינו תלת הס הס ב' תבל ביחיד תינו תלוי בקריאה תבל מיוד לילך מעלמו · ודרשם הב' שהס"ך יקרא לותם מלה במלה כל תיכף מברכת כהנים ויש הוכמה להבינו דרשות דתי תין כהן תלת בפשוטו קשה ל"ל להס כיון דכבר כתיב לו להלרן ולל בניו ועל"ך ס"ם הפסוק לתמור להס בקמ"ך שלפון זה יש לתשמיעו ג"כ לפון שבר כי הוא לומר למור בפ"ח דהוה משמע לפון ניוי תלת ולהי קרא דמיירי בהלכות כל דרשות ל' יתירון דסיימו הקריאת כהנים תלתן מיוד כה תברכו תלת הס תחלה לתמר להס דסיימו הקריאת כהנים ולתכתי יש ייתור תיבת להס תלת דמשמע לחד שליח תחלה ולי להא לחוד קשה מ"ם בתחת לתמר הכתוב לתמר בסוף לפון שבר וברגומו כד יתירון היה לו לכתוב לתמר בפ"ח קודם כה תברכו דהה קריאת כהנים קודם כברכה תלת ולהי לחתי שוד לדרום ביקרא כהנים וזה תין שיך לברכה עלמה ולה להם דוקא לכנים דהה קריאת החיכה תינו משבר כלל תלת לתלות בעלמת שמוד לשמות כן כדי שלא ישמה הסבן בברכותיו לחבל החיוב של הבהן כבר הל עליו לחר קריאת כהנים · ול"ג מה לי בניס בחיוב שלהם דסיימו לחר הקריאת כהנים מה לי לחר דוחלי כמו בקודם לברכה שלהם ה"ס כשקורא ל' ולמה ישמש חותו הכתוב דמה ליפות יש בדבר בקורא ל' וחל"ל כתוב לפון דקרא הת"כ תחלה · וחל"ל לפון לדרום להם דוקא לפני דניס בזה תנו דורשים להם דממעט ל' סייני לענין עובר בשבת שדוקא בכניס תליוס הסעברה לבל לענין שלא יוליחו עליו לעז שהוא בן גרושה תינו יולא מידי חשש חפילו חס לא היס בשבת קריאת כהנים כיון שהכהנים לחרים מברכין והוא שיעמדו כולן : ג) **והלוי יצוק מים** · כתב מו"ח ז"ל בשם מהזר יפן בשם מהר"י מולין דהס אין לנגילת ידיס אם לוי הס יש שם כבור שער רחס יפן הוא שיש לנגילה ידיס לחוכן

בפרמב"ם לין שום משמעות נגד זה לדרכה שבא לשנות משמע דבפי ר"י לף בכמבל תפרים ללת שהכהן ידיו בלי כיוס לבל הס נגע במקום מטוף לריך לברך לב"ע דהס טבילה זו כתוכה בגמרא לחיוב לבל מה שעשה בהבו כן · ולכן כל כהן ילת וחבל יבמול ידיו משבת שבילהו בתריס ללת שלינע במקום המלובך בלל · ולחור להשהות כדי חילוך ב"ב למה בין טבילה לברכה (תו') ולבן לריך ליטול שמוך בלילה וכהוין לא יהריך בלילה : **ו ברצה שוב כו'** . לפי' היה לפוס בגון שהיה מתבלל בלילה ולא עלה לו דוחק לשון רבים כו'

ע"ם : **ב** בשקורא בהנים · ודוקא שעקר רגליו בעבודה לא שלמד ליה קודם ללה לעבות לבל הס לא עקר רגליו לינו לבתי לעבות וכמ"ש ס"ח וכן משמע כר"ן ועפ"כ : **ג אם עלה** · ולא עלה פעם אחת מכלל דמדרבנן מלכך הס, כלומר לבוד (ל"מ מיכן סי' י"ב ד"ה ג) : **ד כשהבהנים** · ובמרדכי כתב שילפו קודם שמתחילין ללה ול"ל טעמא כדי שלא יהמרו פעם פנומים כשלא יעקרו בהלה ועב"י סס' זה · וכתב הב"ח והפסולים מדרבנן ח"ל ללתת לחון דכשהתן קודם בהנים לין כוומתו של הפסולים ע"כ · משמע דלה ח"ל לריכים לעבות הה שוברים בעשה הס לין שוים לבל משלן הכהנים הבו ל' יכתב כ"ם דמשמע דלה ס"ל כדעת הב"ח ומשוסף שור סרי ול"ל דשל בגד ומשוסף שור סרי בכל מיכן שכתב הב"ח דלה ס"ל לריכים לעבות הה שוברים בעשה הס לין שוים לבל משלן הכהנים הבו ל' יכתב כ"ם משמע דלה ס"ל כדעת הב"ח

ע נסמ"ס ס' י"ד סס"ח וסטוס ס סוסה (ס"ט ע"ב סס ק סס ל"ח כנסס"ס סס ס, י"ד ר סס"ס ס"ס סמדרס ס כ"י כסס נסמ"ס נסי' סמכנס ת סוסס ל' ס ס כ סס ג נסכי סר"ר יסיסלו סי' ק"ס ד סוסה ס"ו יומ' י' ס סוסס ס"ס ו סס נ"ש כ"ס כנסס"ס סי' ס"ד) סני כסניס סנוגליס זה סת ז סוסרין נעגלות ניסס ת' יכול לומר נסכרו עלה סתה בסמניס ולני נמוסף לו ליסכה כי יכול לומר לני רוצה לברך בסניסס (רמ"מ סי' י"ב) :

יד וי"א **שאומרים** . היינו סס"ק נכד לומר ולא סקהל (ל"ס) וכ"מ בסג"מ דלת כלבוש : **טז** בלפי העם . ואס סהיכל קבוע בלד אחר מ"מ יסיו בסניסס פניסס בלפי סס"ק (הר"ס קען בחשובה ס"י) לני לאיתי בקיעמעניל יס סהיכל קבוע לגד לפון ועומדים סס בסניסס ונס בסרכס מקומות סכהנים מרוכים ועומדים מקלפן כנוסל דרום ומקלפס בנוסל לפון ונס בתקלת מקומות סהיכל קבוע כנוסל מזרס והחיבה פוסס לרוח אחרת ומעלה אליון פני סכהנים בלפי סס"ק (כ"ס) : **טז** אינו קורא . ואע"פ שכבר תש"ג נלינו ממויב לעלות כמ"ס ס"ב (רמ"מ סימן י"ב) כהן אחד עולה מדרבנן (תוס' מגמות דף מ"ד ע' כמור) : **יז מברכין אשר** . וכולס מכרכין ואין ת' מברך והחתנים יעמדו לפני מפני הטירוף (מדני"ם ח"ת ק"כ) :

יח באהבה ג"כ דפי' כמ"ס בזוהר כל כהן דלא רמיס לעמוד לו עמוד לה רחמין ליה לא יסא כפיו :

יט מגביהים . וכתוב במהרי"ל תב"ס שמגביס קלס סימנית מכל מקום לריך ליזהר שיהא לחבב סימן לעבע סימן על סשמאל שלא יתפדרו כדי שלא יבאו סחלון דבעיון ס' כוים . ובמגמ"ע כתוב שבין מלה למלה לשאיס לקרב סתנודלים זה בזה . ובזוהר ליתא שלא ליגע שום מלבע בחבירו ולא נהגו כן ובכתבי כתוב ויהי ידיו לחומה משמע שהכהנים לריכים שיהיו ידיהם כאילבועותיהם קודם שיגביהם כ' **מתחילין** . ובסגן מהר שלין קולחין לו כ"ע מודים דמקרינן ליה יברכך (פמ"ס סי' י"ב) : **בא** אין מברכין . לפילו בדיעבד לא יליל (כ"ס) : **כב ובעמידה** . ג"ל דהלכוד לשאיס ליסב רק שיהיס פניהס נגד סכהנים דבעי' שיהא פניס נגד פניס וכ"מ בזהר פ' נשא עמוד לב : **כג ובקול רם** . במעולה שבקולות לא גדול ולא קטן אלא בינוני (טור) :

כד ואומרים רבון . וכ"ה ויס"כ ממליכין בניגונים סיום וכו' לא יתחיל לומר רבון עד לבסוף שיסיימו עם סקהל כנ"ל : **כה** דרך ימין . פירוש שיהיה ימינך פניו לגד ימינו של עומד ופניו למזרח ימינך פניו לדרום ותה"כ למערב ותס פניו למערב יהיה פניו לגפון ותה"כ למזרח ומפסק פניו לגד שמאלו ומפלו מפסק שלמא ביניסיס ושעות סוס (כ"ס) וכן המוכ (כ"ס דלא כלבוש) וכבר הלריך בזה בספר ימין פ' לומסס . כשיורדין מן סדוכן יסזילו ידיהם קלת לסיכל כתגמיד הגפסר מרבו שם"ס קל"ב ושין ביומל דף נג : **כו** המטונפים . ל"ל דה"ס כסס נקיים וכמ"ס סימן ד' ס"ט ע"ס

ועד עולם ומאריכים בתפלה זו **יב** עד שיכלה (נ) אמן של הודאה מפי הצבור :

ו ע עומדים בדובן פניהם כלפי (יד) ההיכל ואחוריהם כלפי העם ואצבעותיהם כפופים לתוך כפיה' עד ששי"צ מסיים מודים פ ואז (ך) **אם הם יג שנים** קורא להם (השי"ן) (שור כסס ר"י וכמ"ס) (שו) **כהנים** : סגס (ה) ולא יסתר פלסינו ולסלי לטובסיכו : **יד** וי"ס שאומרי' לפיו (שו) בלסת עד מלת כהניס וסז יומרו בקול רם (שור כסס ר"י וכ"ס מרדכי ס"ג ומוסר ומומר בלסת עד קדוק כסמור כלסת כן מנהגן כמדינות אלו) **ומחזירים פניהם טז כלפי העם ואם הוא אחד טז אינו** (יז) קורא לו אלא הוא מעצמו מחזיר פניו :

יא ק כשמחזירין פניהם כלפי העם **יז** (יח) **מברכין אשר** קדשנו (יט) בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל **יח** (כ) באהבה :

יב ק **יט** מגביהים ידיהם כנגד כתפותיהם (ו) (ה) ומגביהים יד ימנית קצת למעלה (בא) מהשמאלית ופושטים ידיהם ה וחולקים אצבעותיהם ומכוונים לעשות (ז) ה' אוירים בין ב' אצבעות לב' אצבעות אויר אחד ובין אצבע לגודל ובין גודל לגודל ופורשים כפיהם כדי שיהא תוך כפיהם כנגד הארץ ואחורי ידיהם כנגד השמים :

יג ב (ח) (ו) ג מתחילין הכהנים לומר (כב) **יברכך** : סגס ו"ן סגס מלת יברכך יקרא סוסס ס"ג (כג) סתלס (פור ור"ן פרק סקורס וסנסות מיימוני וכן מנהגים בכל מדינות אלו) . **ואה"כ מקרא אותם ש"ץ מלה במלה והם עונים אחריו על כל מלה עד שיסיימו פסוק ראשון ואז עונים הצבור אמן וכן אחר פסוק ב' וכן אחר פסוק ג' :**

יד כא ה אין מברכין (כ־) אלא (מ) בלשון הקודש **כב** (כה) **ובעמידה ובנשיאת כפים כג** (כו) **ובקול רם :**

טז ו **ואה"כ** מתחיל ש"ץ שים שלום ואז הכהנים מחזירים פניהם להיכל **כד** ואומרים (כו) **רבון העולמים עשינו מה שנגזרת עלינו עשה אתה מה שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל :** סגס ויחזירו כתפלה זו עד סיום ס"ג סיס שלום ושיעבו לכבוד מתן על (כח) פיסס ואס סיום יכולים להתרך כ"ב יתחיל סדיר בתחלס וכו' כדלקמן סימן ק"ל (רס"י פרק אלו נאמרין ומסנות מיימוני) :

טז ג אין הכהנים רשאים להחזיר פניהם עד שיתחיל ש"צ שים שלום ואינם רשאים לבוף אצבעותיהם עד שיחזרו פניהם ועומדים שם ואינם רשאים לעקור משם עד שיסיים ש"צ שים שלום ג ויש מי שאומר שצריכים להמתין עד שיסיימו הצבור (י) לענות אמן אחר ברכת שים שלום (וכן במנהג) :

יז ד כשמחזירין פניהם בין בתחלה בין בסוף לא יחזרו **אלא כה** (יא) **דרך** (כש) **ימין** : סגס כשיורדין מן סדוכן לא ינעו במטליהם **כו** (ל) סמטונפים ואס נוגעים יעלו וידיהם למפלה מיסלגו אס"כ (מגמוד פרק סיס קורין) :

יח ס אין המקרא שקורא כהנים רשאי לקרות כהנים (יב) עד שיכלה מפי הצבור אמן שעונים אחר ברכת (לא) **מודים** ו ואין הכהנים רשאים להתחיל ברכת אשר קדשנו בקדושתו של אהרן עד שיכלה דיבור קריאת כהנים מפי המקרא ואחר שברכו הכהנים אשר קדשנו בקדושתו של אהרן (יג) אינם רשאים להתחיל יברכך עד שיכלה מפי

ועי"כ הזהירו על הכהנים שלא יתמהו עצמן מה שנגזר עליהם כו' על לאמר שסיימו כל הלבור אמן קסא מניח לברכה ויהיה לתרך דבוק פעמים אמן מחתיל ס"ס ועדיין מיעוט מלבים עומס אמן ולא מלינו שיסא חיסור בזה לדרכה ולמה לדמותו להסיח דסימן קכ"ד ס"ס שלא להמתין על קלת שמתיריכין באמן

באר היטב

מודים סס ס"ג ותה"כ לאומר יסי לנון כדי שיסיים סותו סס סקנית ניסור מ"ש : (יג) תנן : דסיינו עד שיסיים סקנית ניסור ולך נאה לכוונות כדי שיסמו סקהל אמן על סקדיס . (יד) סיכל . לפי למתרגמ"ן דלי"ב כשיבן סקום שיהיה פניהם נגסות : (טו) בסנסלוים סבירה יש ל"ב ס' לשיל ס"ק ח' אם סשיבל קנוע לגד אמן לא נדרום אין ניהם כ"ס ס"ק אלא סוא מוזה כמ"ס בשם ס"ס מקלן ס"ג סי' ל"ב ס"ק ד' . ושין בסנסלוים סבירה לגד סמזרס ולגד סדרום ס"ס ס"ק ד' וכן

דמשייר לה עממרה כ״ז שים קלת שנים עוד כנלע״ד : (יד) **אין ש״ץ רשאי וכו׳** · משמע במשנה ס״ל מפי סתירוף פירש״י בשעותו ממן לה יוכל לכוין מסר ולהמחיל בברכה של מחריו וכתבו התוס׳ מדלה לתר משמע מפי שהוא הפסק בתפלה ס״ם שמשניית ממן לה הוה הפסק מתור שלוחך תפלה הוא ע״כ · מי׳ דבריהם הולמי בתפל׳ לשור להפסיק בד״א כגון לקדיש לו לקדושה כדלעיל מ״ם כלן הוה הטעיית ממן מלוה המוטלת עליו בשעת תפלה זו דלמן שייך לברכה שלמה ע״כ לין זה הפסק וגרלה ל״פ לכלוהה דגם לענין עניית ממן הם הטעמהו שיהיה יוהד בשוב הברכות ולה יפרוף דעתו מוהר כמו בדין שלחכה פניף זה לענין נשלות כפים דלין הטעם לק מפוש חשש סירוף הם מוכחא לו שלה יתבלבל שוהה לגדול כל שכן בזה דקלות טפי יוכל לניות בשוה שלה יתבלבל על ידי עניית ממן שפיר יוכל לשנות ממן ולה יהיה מפוהף בברכה שלחביו לבל כי דייקת לה גלהה כן דהטעם לינו שוה בעניית ממן ובשלייה לגדול כי בעניית ממן הוה הטעם מכח עניית ממן יתבלבל דעתו דהיינו כיון שהוה מחכוין בעניית ממן כלאלו ספיק דעתו לחתחיל ממן ובזה לין שייך לומר מוכחא שלה תפרוף דעתו כי החחה חלטים הוה לבפוך ממחבה בזה · ועוד גלהה לחלק בינייהם דהכ״ת כחב בשם הגמ״ם הטעם שמהני מכחבה הוה בשביל שלה תתבלבל ע״כ ה״ל במקום שלין שום זה לה מהני מכחבתו ע״כ בעניית ממן לה מהני מהכחבתם מ״ז ל״ל שכחב בשם המרדכי לחיוב כן לחלוק בשביל זה דבחמן לה מהני מכחבה כגלע״ד : ומ״מ ל״ל לגמוד דין לחד מזה בעניין עניית ממן לחב ברכת כהנים בהלשונה שהיא לנבוך לה עמו יתבלבל בחכבה ס״ו יוכל הש״ץ לשנות ממן כיון דלה הוי הטעם כמ״ם כתו׳ ובלן לין הטעם סירוף הכא ולה לה יתבלבל כיון שלה התחיל עדיין דש״ך הטעם בין ברכות שלמן בחיזה מקום הוה עומד ואיינו לחב התפלה כמה שכתבנו רמ״ו ורמב״ם ולה יהא חיזה ברכה מקרא לחומם לה פסוק ג׳ חו נ׳ מה שלין כן בהתפלה וכל שכן לדעת ס״ם שהש״ץ לין שייך לומר יכרך תלא שהכהנים עלמן יתחילו שהיוכל לעמות ממן חז כן נרלה לי ברור : (טו) **עדיף טפי וכו׳** . כלי׳ הביה הנ״מ בשם מהר״ם שהחב דבר זה שהמקרא יחמר ס״ם ויכיון למ״ם ש״ך מתחילה וכחב ע״ז דמיירי בחיוו מוכחא דאל״כ הה הש״ך עלמו יסיים ס״ם . והקשה ע״ז דה״ל למה לחמר התחת דלה יהא כפיו חלא כמוכחא הא מוכחא לה לחפי׳ לה מוכחא כגון שהמר המקרא יסיים ס״ם . ותי׳ דלפ״ז דמהר׳ דלה התחת דמהר׳ לה מייתי לה מהר מסיים התפלה חלא לה הוה עלמו מסיים לבל כלן בש״ם משמע דלה מהר מסיים לעניין שלא יפסיק בין מוכחא לה לף שיהא זכר זה לפי יהלה לסיים לחר זו לריך שיהא מתפלה ועד סוף וזה עדיף טפי ה״ל דעדיף טפי קלי חלוקי מוכחא ול״ל דזה לחיוו מוכחא עדיף טפי ממוכחא ומסיים הוה · זה עסיקת לינו דסילוך נחמר מה שלה מזכר בשעה יהיה עדיף ממה שמזכר · ותו דבב״י כשכתבו זה דעדיף כשמסיים המקרא מביא דעת רש״י וה קלי לחם מוכחא ס״ם · ותמוה לי על דבריו בב״י דלמה חמרו בשעה לה יפיל כפיו מפני הטירוף וכבריו כלן סם לוקים · וה״ל למה בחחת לה יפיל כפיו ולחיליו לינו מוכחא כיון שהחתם על מזרתו לחפלתו ולחסבר בחחר דוהלי החחת לה מייתי חלא משום דסה דסה לריך לכוון לשמוע להש״ץ ומפני הטירוף לה יוכל לשמוע על סילוחו לו כי כוונתו על סילוחו על ע״כ דבריו כלן עיקר דדוקא לריך לניות מוכחא ולה עדיף טפי הם לחר מקרא ולומר ס״ם ולה כמ״ם בלבוש בזה דלפי׳ בלינו מיבחא סני בזה : (טז) **אלא ניגון אחד** · מזה ים להוכיח גם כן על החזנים המזמרים ברגעים שהברך לוהרו ניגונים הרבה דלין טוענים שם · וכחב במ״א פי״ד מהל׳ תפלה ונהן טעם שלחמר לחמו לסם מכלל שלין לחקרות מהם . וכחב שם בכ״מ וה״ל ולחיכה שיהיה החזן יכול להחמדל לחחריו לבל שיכוכה לה דהה חנן בפ׳ ה״ם ולה יהא כפיו לה בעיכה לה דהה חנן בפ׳ ה״ם ולה חין שם כהן שלה יכול להקרות יכול הש״ץ שהוה כהן להקרות וכ״כ כהן ע״ל ולה יכולתי להבין דבריו בש״ם לבל לה לעיכוה לה שיכול להקרות יכול הש״ץ שהוה כהן להקרות וכ״כ בלבוש

כז מפי כל הצבור (לב) **אמן שעונים אחר ברכת אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וכן אינם רשאים להתחיל בתיבה עד שתכלה התיבה מפי המקרא ואין הצבור עונין אמן עד שתכלה ברכה מפי הכהנים** : הגה (ו) ולא יתחילו הכהנים

רבנו ישלמיים כו׳ **כח** עד שיכלה ממן מפי (לג) הלכור (כ״ו) :

יט כתב (יד) ח **אין ש״ץ רשאי לעשות אמן אחר ברכה של** (לד) **כהנים** :

כ ם **אם ש״ץ כהן אם יש שם כהנים אחרים לא ישא את כפיו ל** (ולא יתמהו לו (לה) לפלוח לו ליטול ידיו לבל לם ממרו לו ללוך לעשות דבה שוכר בשבת לם לינו שולם) (מרדכי פרק הקורל שופר והנשות ממיימוני פט״ו מהלכות ותפלה ותנור) · **ואפי׳ אם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו אא״כ לא מובטח לו שיהזור** (לו) **לתפלתו בלא טירוף דעת שאם הוא מובטח בבך כיון שאין שם כהן אלא הוא ישא את כפיו כדי שלא תתבטל נשיאת כפים וכיצד כ יעשה יעקור רגליו ל״ב מעט** (לז) **בעבודה ויאמר עד** ולך נאה להודות ויעלה לדוכן ויברך ברכת כהנים ויקרא לו אחר ל ומסיים החזן שים שלום. מ (ז) **ואם המקרא בוון לתפלת ש״צ מתחלה ועד סוף לג** (לח) **עדיף טפי שיסיים המקרא שים שלום** :

כא ג **אין הכהנים רשאים לגגן בברכת כהנים שגים או שלשה נגונים משום דאיכא למיחש לטירוף הדעת**

ואין לגגן (מז) **אלא** (לח) **נגון אחד מתחילה ועד סוף** :

כב לד (יז) ס **משתדלין שיהא המקרא** (לט) **ישראל וכשהחזן כהן יעמוד ישראל אצלו ויקרא כהנים ויקרא**

ס״ם ל״כ ס ע״ו : **כז מפי כל הצבור** · ול״ד למ״ם סימן קם ס״ו סס״ו דמ״ל להמתין על המתיכין יותר מדלי דבכת כהנים דבעינן ש׳שמעו כולם נקן לריך להמתין (תוס׳) : **כח עד שיכלה אמן** · הקשה הכ״מ הה לין לבתין להתחיל עד ש׳תחיל הס״ן סיס שלוס כמ״ם סס״ו ול״ל דלמ״ם ס מתחיכין בחמן והס״ן התחיל ס״ם לם״ם הס לריכין הכהנים להמתין להם דחדבכה ליסכ׳ מסתברל הס״ן להמתין לסיס שיכלה אמן ברכת כהנים דבעינן ש׳שמעו כולם נקן לריך להמתין (תוס׳) : **כח עד שיכלה אמן** · הקשה הכ״מ דלמה לין לבתין להתחיל עד ש׳תחיל הס״ן סיס שלוס כמ״ם סס״ו ול״ל דלמ״ם ס מתחיכין בחמן והס״ן התחיל ס״ם לם״ם הס לריכין הכהנים להמתין להם דחדבכה ליסכ׳ מסתברל הס״ן להמתין עד

ע כרמב"ם פ"ד מס"ת
פ סופה נ"ב ג הגיגים פ"ו
ק סופה שם ר כם פ שם
ת רמ"א משנה כ"ח ג שם
ב בגמ"א ורד"ם :

עטרת זקנים

(ם) בשעה שהכהנים מברכין העם לא יביטו אליהם כו' וגם העם יכוונו לתם לקבל הברכות ולא יסתכלו בהן ג"כ שלא יבואו לידי היסח הדעת (ירושלמי) אבל אין הטעם שיעיני כהוח דהא ספרש בפ' אין דורשין ויוקא בזמן שב"ה קיים (מהרש"ל ועי"ל סי' קל) ואין צריך לילך ממקומו למקום אחר שהוא אחורי הכהנים ולדהות את הביהו ממקומו שהוא קבוי מב"ש מי שאין לו מקום בב"ה כלל ונדרך לעמוד בחצר ב"ה (מורי בב"ח)וכן משמע בשרש"י דלא אביסי כו' משני שיכולין לבא לשני הכהנים להיות מהברכים פנים כנגד פנים ' ואומרים רבון העולמים בשקה שהכהנים מנגנים ר' של יקברך ויהונך ול' של שלום דהתם פיהו כל אותה חברכה (מהרש"ל) ואסור לכהן להסתיר יוסף ה' עליכם ·
(ש"ת מהרי"ל ה"א דף קמ"ח) ג

לד ולא יסתכל בהם · היינו ממי משום שלא יסיחו דעתם וחם כן כל שכן שלא יסתכלו במקום אחר וע' סימן רכ"ח דרכם נמנהם שלא לסתכל בשעת דרשה ועיקר הפסוק דלקיט לים לעגל לענין דוקא להסתכל הרבה אסור אבל לחיט בעלמא לא מיתסרא·לך מהגין שלא לרחוק כלל ולהסתכל דבעי' זכר למקדש דהתם חפי' לחיט בעלמא הוי לסיחת הדעת ממקום שבוד הטכינה וחם נסתכל הרבה במקדש עיינו כסוח: לו ובצדיהם · היינו לדדים שלפניו אבל לדדים שלאחריהם כגון לוחם העומדים בסוחל מגילוי והלחון הקודם בולו קלת לבה"כ והכהנים עומדים לפניו לתין בכולל ברכה· וכתב הב"ח דטכהני ככל ס' קוחה מקום בב"ה חטוחים לחוסים בחון לבתי נילך ממקומו ולדמות הביהו ממקומו וכ"ם מי שתין לו מקום בבה"כ ולריך נעמוד בחלה בה"כ דחביב טעם שכ"ל וים קלת לחיט לזה מגילה דף כ"ב דדב לא היה נוסל על ס' קוחה מקום שהיה לפסה לפניו ולא היה רולה נילך ממקומו למקום אחר שלא להסבירים לכבוד ומ"מ נ"ל דכהן יכולים נילך למקום הכהנים שהוח פניו לו להתחזק משם משהו מזכחי שיהיה בקידי הכהנים לו לעמוד בחמלע בה"כ ואותן שבחלר פסיפת דיכולים לעמוד מלד בה"כ לו נלד מערב: לז לאחיהם שבשדות · והח דלח למיניע מברכין לעניים ושף לכחניב כה תברכו לח בני ישראל ולא בנות ישראל (ב"ח) חבל בסומה ד' ל"ח חיטח חין לי לחלה בני ישראל ונשים ועבדים מניין ת"ל חמור לשם לטולטו ול"ל דדוקח כשים עמי ביחל

בתוספתא שבת: (כו) **מי שיש לו מום** • נראה פשוט דכל המום שחיסום נ"כ לגיבים גילוי מכסה ניכר בעלמא ולכן מסתבר דהוקן דלא נימכו עליו בן נרופה הוא וכמו"ל ס"ד וכ"כ המרדכי פרק הקורא עומד בשם הר"י הלוי מבסילייא שכתב להמנ"י ילך מהכ"כ לפי שמוכנים שחיגו נ"כ: (כז) **אם היה דש וכו'** • דמשמע שמום פוסל מפום שלא שחסכלו בו ובדם לא יסתכלו בו כי חינו מידוב בעיניהם • ותימה לי למאי לא יהיה פוסל מפום לחיתקע לעבודה בדוחיה בפרק ח"נ הבחתי בסי"ד דכתיב לפרחו ולברך בשמו משמע זה דסול ביובב כמ"ם החום פרק ח"נ דף ל"ח גלחה לר"י כהן שביהך ב"כ ביובב לא עשה ולא כלום הוסיל ולחיתקע בהכה לשיהות ונכי שיהות אמר בפ"ב דהמ"ס דיובב מחלל עבודה הלכך לף כאן לריך להזהר ולברך משומד שכ"ל וכן לחיתה בפל"ם בשחוי יין דפסול לנהון וכתב הרמב"ם לחיתקע לעבודה וז"ל ס"ל בעל מום פסול לעבודה ס"ל יהיה פסול לנהון ומה מהני דם בעיהו • ונראה לחרך דמדכתיב בהכהם כהניס דבר לל לחהן ולל בניו משמע לף בעלי מומין כמ"ם רש"י בפרשת אמור בני אהרן לף בעלי מומין במשמע ויש כאן ג' פסולים אחד מלד עיהו שבריחה שהוא בעל מום וזה אחרני במלת בניו ופסול שני ממחת משמה שהוא לא פייך לו מלת בניו דקאי על התולדה דמ"מ הוא בניו של אהרן בתולדה ולא בח הסיקם דבריכה לעיהות אלא בדבר שהוא ביד אחדם לחהן כגון יובב שבאי יכול לעמוד ובמחוי יין ים לו לומהר אלא לחחות משה"כ מומין שאין בידו לחקן שבקי לה במשמעות דבני אהרן בכל"ל זה ודבר מדוש הוא שבר לו מלחנו קושיה זו ופירוקה בשם מפרש קדמון ולא בחבלי: (כח) **ידיו בפנים מן השלית כו'** • המחני שבר לו הניח מ"ש בפיים של הקהל שהיו מוכיס בשעה דוכן הוא מהכה בכל המקומות וח"ל אין משם שמא יסחכל דשה מהר הרבה זה ומכשה על פניו בעליו בשביל זה ולחי עדיף זה מכיסוי שבהניס על פיהם: (כט) **אסטים ופואה** • פיני לשנושים שם: (ל) **לאלפין עייניו** • פיינו לפי שהיו יודעין להשמין בהפרש שביניהם אבל חלו רוב עניהו אין יודעים להשמין בזה אין לריך עניהו זה ביניהו ובמ"ם הזכיר שוד בין שבולת לשבולת וזה אלו ביניהו אלא דל"ל בחרן רוסיה רגיל זה שרבה אחד והוי כמו שם בניהו דלעיל ואין פסול בזה מחמת שאין יודע להזכיר השי"ן כראוי כן נראה לי: (לא) **דוקא באקראי בעלמא** • בפ"י הביא מילוק זה בשם רוב הפוסקים ותמה על הטור אלא שביא מילוק זה רק מילוק לבדו אלו שם בהיים גדולים אחריס ומלחה דריבוו היה בחרן לחשבו ושם הממהב כמו במדיניהיו שאין נשיאת כפים רק ביום טוב ואם בן הוה שכל אקראי ומותר עם בהיים אחריס וכן נראה עיקר לאין לחלק בינהו בזה אחריני לו: (לב) **שהרג את הנפש** • דכתיב ובשרכם כפיכם תעליס עיני מכם ידיכם דמים מלאו וכתיב גם כי תרבו חפלה כו' משמע דחפוקה לא מהני: (לג) **מל תינוק כו'** • דבין לחכוין למצוה פטור ושוד שמא מת בלאו הבי: שחה

נושא כפיו ואין התפלה (פח) **מעכבתו:**

ל (כו) ג **מי שיש לו** (פט) **מום בפניו או בידיו כגון שהם מב** *בוהקניות או *עקומות או מג *עפושות (טיפקניות פירוש מין נמנ לבן וכ"ש פירש ליש בלע"ז ועקומות כשפות שקופות לצדדיהן והר"ן פי' עקומות שנתעקמה ידו לחחוניות עקומות שלישו יכול לעלך חמנשוחיו) לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין בו וה"ה למי שיש מומין ברגליו במקום שעולין לדוכן בלא בחי שוקים וכן מי שרירו יורד עד זקנו או שעיניו זולפות דמעה וכן סומא באחד מעיניו לא ישא את כפיו (כז) ואם היה

ג) **דש** בעיניו דהיינו שהם רגילים בו ומבזירים הכל שיש בו אותו מום ישא את כפיו ואפילו הוא סומא בשתי עיניו

ד וכל ששהא בעיר ל' יום מקרי דש בעיניו ודוקא בעירו אבל אם **מד הולך באקראי** (נא) לעיר אחרת ושהא שם שלשים יום לא ואפילו לא בא לדור שם להיות מבני העיר אלא בא להיות שם מלמד או סופר או משרת שנה או חצי

שנה חשוב דש בעירו כל' יום:

לא מז ה **אם** מנהג המקום לשלשל הכהנים השלית על (נב) **פניהם** אפילו יש בפניו ובידיו כמה מומין **ישא את כפיו:** הגה ודוקא שם היו (כח) ידיו נפנים מן השליח אבל אם שם מונחות לא מקרי השליח לידיו:

לב ו **היו** ידיו צבועות (כט) *אסטים *ופואה (אסטים ופואה סירוש מיני לבנים) **לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין בהם ואם רוב העיר מלאכתן** (נג) **בכך ישא את כפיו:**

לג ז **מי** שאינו יודע להתוך האותיות כגון שאומר (ל) **מו לאלפין** (נר) **עייניו מז ולעייניו** (נה) **אלפין** וכיוצא בזה **לא ישא את כפיו:**

לד ח **קטן מח שלא הביא שתי** (נו) שערות אינו נושא כפיו **בפני עצמו** כלל אבל עם כהנים שהם גדולים **נושא מט ללמוד** (נז) **ולהתנהג ומי שהביא שתי שערות נושא את כפיו אפי' בפני עצמו ומיהו** (לא) דוקא **באקראי בעלמא נ ולא** (נח) **בקביעות עד** ס **שיתמלא** קנו שאו יכול לישא כפיו אפילו יחידי בקבע ובל שהגיע לשנים שראוי להתמלאות קנו אע"פ שלא נתמלא קריון ביה נתמלא זקנו: (וע"ל סי' כ"ח סעיף ח'):

לה ט **כהן נא** (לב) **שהרג את הנפש אפילו בשוגג לא ישא את** (נט) **כפיו אפילו עשה תשובה** הגה וי"ח לחם עשה התובה טעה כפיו ים לחקל על פעלי (ס) תשובה שלא לגשול ללת בפיהם ובסי נהוג (ד"ע) וכ"מ בהג"מ (סור רם"י והרבה פוסקים אחור וכ"י):

לו נב (לג) י **מל** (סא) **תינוק ומת נושא את כפיו ואם העם נג מרננים** (סב) **אהריו שהוא שופך דמים** מ **כיון דלא נתברר הדבר רשא את כפיו:**

לז נד (סג) כ **מומר** לעבודת גלולים בימים הקדמונים לא **היה נושא את כפיו** ס וי"א **שאם עשה תשובה היה נושא כפיו:** (וכן עיקר) **ואם נאנס לדברי הכל היה נושא כפיו:**

מג עקושות • כפופות לצדיהן והר"ן פירש שאין יכול להלך להלכשותיו:

מד הולך באקראי • הלח לגילי מיגש ליגח ולינן שמו (ת"ה שם) וב"ח מתיר לחפילו בלקרלי בג' יום:

מה אם מנהג • אבל אם אין המנהג קן לחפילו רוציס כל שבהניס נשלחו עליהם לחסור המנהג מקום שיהחכלו שהם מסרי שניהו מהבהם ויסיהו דעתם: **מו לאלפין עייניו** וה"ה לני שיהו קוריו קן (רדב"ז ח"ח סימן מ"ב וריב"ם ח"ה סימן י"ו): **מז ולעייניו אלפין** • ולף על נב שלח מלינו ע"ן בבהכה כהניס מ"מ בשקולה יאל ס' מחוי לקולה יעיר בעיניהם דע"ן ואלף שוין הללו (רש"ל בביאורי סמ"ג): **מח שלא הביא שתי שערות** • משמע לחפילו קול בן י"ג לחסור ולכן לריך לדקדק בדבר שלח יבא לידי בהכה לבטלה:

מט ללמוד • ולהחמך ולשחי לברך כמו שכחבתי סימן רט"ו: **נ ולא בקביעות** • נראה לי דהחידוק שלין מוחלין בניהם שלח ברגל רשאי לשחי בניהם בלי גגל לחחזוקי ומניהם בבהכי שלח מקרי קביעות שלח כשמוחלין בניהם בכל יום: **נא שהרג את הנפש** • דכתיב ידיכם דמים מלאו: **נב מל תינוק** • דאכוון לשם מלוה ועוד מי יימר דכלו ליה חדשין ועוד שמא הרוח בלבלחו (מרדכי הנהוח מיימוני) ומשמה זה הכרוח בלבלחו לייך לפיני בסוכב גדול בסוגב ולא מת מיד כד לחמריכן בניהין דף ע' עמוד ב' ע"ם דיש עוד טעמה בשפירכה ועיין בחוספוח שם: **נג מרננים** • ומיהו אם יודע בעלמא שחמת הוא לא יחל בניו (לבוש ק"ן) • דחף אחה הרה ומפלה מחל בניו (שם כ"ם): **נד מומר** • אפילו מלמ לא היה מחל בניו לפחמיהן (בד"ה מדיוק לשון הרמב"ם) וכן מוכנין שם במקומו (רדב"ז ח"ב ני"ם):

כתב ב"ח על שמחו אחיו מחמת מילם פסול לעבודה ול"ע דלח כחבו הפוסקים שפסול לגשיחת כפים לחיתקע לעבודה בל"ל • ובביו ל"ע דבהדיח לחריון ע' כחבח דחפוגים לו לקולח דמוחר בחלון לבל לחומרא לח דהא בשל מום בשר לגשיחת כפים וגם הרבה פסולים שמנו ע"ב דחבחים שבשיהם לגשיחת כפים וכן • כחב הסמ"ג בהדיח רים מלוה אב' דמומר היה בשר לגשיחת כפים ולח קשיח לי מידי דחמר בסוחה ובחנניח ע"ב ולף להרמב"ם וסיעחו דפוסלין מומר היינו משום דטעמח דמומר היה פסול לעבודה משום דקגסיעהו לבהיחת בפם' ע"ג ע"ב ות"ב ס"ם דקגסיעהו דפסול לגשיחת כפים וכוחן הדין נוחן גשים בעביהה לבל היכא דליכא קגסא מודים דבשיהם לגשיחת כפים דחלמוד ערוך הוח ומה שכחב הרמב"ם נבי שבור לפי שבוקשה בהרבה

ג מגילה כ"ד ד מנחוח פרהן ס כ"ו ו מגילה כ"ד ז מנחוח כ"ו ח ס"ם ט ס"ם י"ב ו מגילה כ"ו ז מנחוח כ"ב ל מנחוח כ"ב ל מנחוח פרק קמח מגילה מם מסגילה ושאר פוסקים מ מן פוסי ג מגילה כ"ד ס מם כ"ם ע מנחוח כ"ב:

יד אפרים

(נב) ס"ק ל"א) עם כהנים אחרים וכן כו' כ"ל דפשוט ס"ל דאף בלקרלי אין סיכר לנבי רק עם כהנים אחרים חוקף ולא עם כ"ם בפ"ע וכ"י דכל שבניהו שוי בעניו עמהו אפי' בפני עלמו:

שערי תשובה

הם י' • וע"ל בס"ב שם דאפילו שמיהם פ"ו שמיהם לח מבני ע"ם: (שם) מום שבע"ם ושיין בשו"ת בית אפרים הלק ח"ח ס"ם על הבחי שם"ח ס"ב: (נ) בשו"ת שבע"ם • וע"ש בס"ב ס"ל קל"ו שבחב שם כוחר בים ניחר בבע מום וכחבו כחום' ד' כ"ו בשמיר ובב חום שבע"ם וכחב נ"כ שבבחי שם"ם ס"ם לימחמיחים (שם"ו ע"ם • וע"ל בשער יעקב מה שחמר בשעון זה: (ם) משובה שבע"ם • ושיין שו"ח ס"ב ס"ל בחב

ברכה לעבודה היינו לומר כי היכי דבעבודה לא הפסיק בו לו שנתן לכוהנו מיס כל שהוא פעמו כבא נמי כן דלי מנזיר הוי למימרא לפלוני כל שהוא מזוג לסור קמשמע לן דלעיכו מעבודה ובזה יעלה דבריו היטב כדברי הגמרא דוק ותבחה. ותפילו לא מל עלמו במזיד כסר כמ"ם סל"ע בהג"ה: **נה שתה רביעית** · כתב רי"ו שכור ג"כ דוקא שמניע לכברותו של לוט לא יסח כפיו עד כלן והכ"מ חלק עליו ע"ש ולי נלמה דהכי רי"ו ביזוליס וכלוים דכרי בגמרא ילפיכן מבך מנזיר מוחיכן כמו בנזיר וגם הרמב"ם כתב כ' דבכיס מוגעים נשיאת כפים וכו' כיון וכו' שתה רביעית יין וכו' דלף בעבודה ליכא בשאר מקרים מיהם כמ"ש הרמב"ם וחם כן בנשיאת כפים ליכא לאסורה כלל בשאר מקרין (דלא כע"ת) והוא בעלמו שתר דבריו בסעיף קטן ג' ע"ש) אלא ב"ש כוח שכור לחלק בין שתה מכל המעות ומשמע לחפילו חיכו יכול נדבר בשני המלך רשאי ליתח כפיו דלא דמי לחפלה ולא הביאותי מ"ש הרב"י דרי"ו מדמי לה לחפלה לגיתח ע"ש·וע"ל דחם שתה יין מנחו פסול דהח במיר חסו׳ ובעבודה נמי חסור וכן לא הזכירו הרמב"ם כלן ועיין סימן נ"ם סעיף ג' ס"ה כחן: **נו המונעים נשיאת כפים** · והרלב"ח מ"כ סימן מ"ח כתב דוקא כשעשה חעובה ומ"ם משום ריגון לא פסלינן: **נז** גרושה · והא הדין חלוקה (הרא"ח סימן ס' וע"ם) כהן רע משלים וכניעל וכו׳ פיש לכולי עלמא אין מונעים (ריב"ל ח"ח דף ק"ן): **נח** ע"ד רבים · הקשה הגלוי׳מספר בה"ח סוף ממחות ל"ל על דעת רבים הא קיימא לן כמ"ד לעיל נדבר הנדר וה"כ כשיתמר לחכם הסיבה שבגללה נדר לא יחיר לו החכם כלחיתה בכבורות סוף פרק ז' ובניעין פרק ד' בגמרא ובלחם לי חיין דפליני בים חמולתי בגמרא ולא ליפסקא הלכתא בהדיח חפסיל הרמב"ח והרמב"ם דלעמא חול לגבי חכם דס"ל כמ"ד ס"ל לעיל נדבר הנדר ובני ליס וע"ל מהלכות דחמרין פרק ד' בניעין דף ל"ד בחחלת גוהדה ליחיחים דכיון שחתחר יחסרו על כל פיחות שבעולם חם נחיתי מכחוכתי ולא מיעין מסוס דקיי"ל לעיל מסוס דכיון שבגללה נדר חלא יחמר בחר מידי דחמכר כעין דבילה הרי זה לוקה ועבודתו כשרה מ"מ נבי נכיחת כפים ולפי חסור כיון דעכ"פ יש ליסור בעבודה מן החורה וכל שכן חסור מן שכר חו מי דכם ים לחסור לגדון וכיון שחין בזה פיעור מסורם כמו פים ביין לחסור לכהן לשחות כלל מידי דחמכר קודם נשיחת כפים חף על נב דלעיכוב כמחן דחמר לגיך עלי חם נחתי מכחוכתי לא יחיר גם החכם חבל לחם לא מיעין בחף הלעין בה׳ חלוקות בין חמיד דחמיד בגי עבודה לחמיד בגי עבודה חלא בחמיד דחמיד בגי עבודה כמ"ש: (לו) **יא דאם יש לו בת כו׳** · נלמה פעוס שכבר מקום הוח נוכח כפיו לפפילו חם הוח עלמו בעל

(לד) **שתה רביעית יין כו׳** · דכרכם דומיח לפיכות פיעין וממברת פיפור מייב עיין מ"ם בפעיף ל׳: (לה) **שתאו בב׳ פעמים כו׳** · כתב ב"י דפח דחקשם בלבה לעבודה חפמכחח בעלמח היח ודייכו פנחפר ליעח כפיו במקום שחם נכנם לעקדם מייב ע"ל מפמע דלעיכן עבודה חיכח לפיפור בזה וכ"כ בכ"מ פ"ח מה׳ ביחח מקדש דמ"ם שם הרמב"ם שתה רביעית בב׳ פעמים פעור וחינו מחלל העבודה חבל חפכח בין מחלים לרמב"ם דבפח לה ליחקע בכבם לפיכות ולומר פפיקם זה חינו חלא פפיכות בעלמח וכלא היקש הוח חלח מי"ג מדות פפחורם בלרמב"ם בפס· ולא נמלא בגמרא רמז פיפיס היקש זה פפיכות ולדברי התוספות פרק ח"ג כתבו דלפם בביפים לפיך להזור ולבדך מבח היקש לעבודה ולי לא הוה רק לפיכות פ"ם לבעלה· ע"ב נרחה לפי עניית דעתי דגם נבי עבודה מוחר בזה וכ"כ בכ"מ בפס חעובה הרמב"ם ח"ג וכיון דלפיפקת הלכה כר"ת לינו במיחה ולא בפוכרה לפילו על היין חלח"ב פחה ממנו רביעית ולא הפסיק בו כו׳ וכן פיכם הרמב"ם ז"ל פכ"ל פפום פכי מוחר גם בדוכן ופל כן נלמה בדור לחם פחם פחר דכר המפכר חף על נב דלגבי עבודה

לח נה (לד) פ **שתה רביעית** (לה) יין בבת אחת לא ישא **את כפיו** (לה) **שתאו** (פה) **בשני פעמים או שנתן לתוכו מעט מים מותר ואם שתה יותר מרביעית אף על פי שהוא מזוג ואפילו שתאו בכמה פעמים לא ישא את כפיו עד שיסיר יינו מעליו:**

לט פ לא היה בו א' מהדברים **נ המונעים נשיאת כפים** אע"פ **שאינו מדקדק במצות וכל העם מרננים אחריו נושא את כפיו:** (פחין פחר עבירות פוגעין) (פו) (פיפלת כפים):

מ ק כהן שנשא **נז** (פו) גרושה **לא ישא כפיו** ואין ק נוהגין בו קדושה **אפילו לקרות בתורה ראשון ואפילו גרשה או מתה פפול עד שיזור הנאה נח על דעת** (פח) **רבים נט מהגשים שהוא אסור בהם:**

מא ר נטמא למת **שאינו משבעה מתי מצוה פפול** מן הדוכן ומכל מעלות הכהונה עד שישוב

מב ס ויקבל שלא (פט) **ישמא עוד למתים** (ל) וי"א דמי בית לו בה בזמנה אין מחייבין עוד **סא** (ע) לקדפו כי אפיב היא **סב** (עא) מחללה (מרדכי פרק נגמר הדין):

מג אחר ת **שבעת ימי אבילות נושא כפיו סד ובתוך שבעת ימי** (עב) **אבילות סה** (') **יצא** (עד) **מבה"כ בשעה שקורא כהניט:** הגה ויש למורים דכל זמן שהניחות לפילו עד ר"ב

נ המונעים נשיאת כפים · והרלב"ח מ"כ סימן מ"ח כתב דוקא כשעשה חעובה ומ"ם משום ריגון לא פסלינן: **נז** גרושה · והא הדין חלוקה (הרא"ח סימן ס' וע"ם) כהן רע משלים וכניעל וכו׳ פיש לכולי עלמא אין מונעים (ריב"ל ח"ח דף ק"ן): **נח** ע"ד רבים · הקשה הגלוי׳מספר בה"ח סוף ממחות ל"ל על דעת רבים הא קיימא לן כמ"ד לעיל נדבר הנדר וה"כ כשיתמר לחכם הסיבה שבגללה נדר לא יחיר לו החכם כלחיתה בכבורות סוף פרק ז' ובניעין פרק ד' בגמרא ובלחם לי חיין דפליני בים חמולתי בגמרא ולא ליפסקא הלכתא בהדיח חפסיל הרמב"ח והרמב"ם דלעמא חול לגבי חכם דס"ל כמ"ד ס"ל לעיל נדבר הנדר ובני ליס וע"ל מהלכות דחמרין פרק ד' בניעין דף ל"ד בחחלת גוהדה ליחיחים דכיון שחתחר יחסרו על כל פיחות שבעולם חם נחיתי מכחוכתי ולא מיעין מסוס דקיי"ל לעיל מסוס דכיון שבגללה נדר חלא יחמר בחר מידי דחמכר כעין דבילה הרי זה לוקה ועבודתו כשרה מ"מ נבי נכיחת כפים ולפי חסור כיון דעכ"פ יש ליסור בעבודה מן החורה וכל שכן חסור מן שכר חו מי דכם ים לחסור לגדון וכיון שחין בזה פיעור מסורם כמו פים ביין לחסור לכהן לשחות כלל מידי דחמכר קודם נשיחת כפים חף על נב דלעיכוב כמחן דחמר לגיך עלי חם נחתי מכחוכתי לא יחיר גם החכם חבל לחם לא מיעין בחף הלעין בה׳ חלוקות בין חמיד דחמיד בגי עבודה לחמיד בגי עבודה חלא בחמיד דחמיד בגי עבודה כמ"ש: (לו) **יא דאם יש לו בת כו׳** · נלמה פעוס שכבר מקום הוח נוכח כפיו לפפילו חם הוח עלמו בעל

(לד) **שתה רביעית יין כו׳** · דכרכם דומיח לפיכות פיעין וממברת פיפור מייב עיין מ"ם בפעיף ל׳: (לה) **שתאו בב׳ פעמים כו׳** · כתב ב"י דפח דחקשם בלבה לעבודה חפמכחח בעלמח היח ודייכו פנחפר ליעח כפיו במקום שחם נכנם לעקדם מייב ע"ל מפמע דלעיכן עבודה חיכח לפיפור בזה וכ"כ בכ"מ פ"ח מה׳ ביחח מקדש דמ"ם שם הרמב"ם שתה רביעית בב׳ פעמים פעור וחינו מחלל העבודה חבל חפכח בין מחלים לרמב"ם דבפח לה ליחקע בכבם לפיכות ולומר פפיקם זה חינו חלא פפיכות בעלמח וכלא היקש הוח חלח מי"ג מדות פפחורם בלרמב"ם בפס· ולא נמלא בגמרא רמז פיפיס היקש זה פפיכות ולדברי התוספות פרק ח"ג כתבו דלפם בביפים לפיך להזור ולבדך מבח היקש לעבודה ולי לא הוה רק לפיכות פ"ם לבעלה· ע"ב נרחה לפי עניית דעתי דגם נבי עבודה מוחר בזה וכ"כ בכ"מ בפס חעובה הרמב"ם ח"ג וכיון דלפיפקת הלכה כר"ת לינו במיחה ולא בפוכרה לפילו על היין חלח"ב פחה ממנו רביעית ולא הפסיק בו כו׳ וכן פיכם הרמב"ם ז"ל פכ"ל פפום פכי מוחר גם בדוכן ופל כן נלמה בדור לחם פחם פחר דכר המפכר חף על נב דלגבי עבודה

מבית הכנסת · חפילו בשבת מפפשבח פח חין פם כהן חלא כהן יפנע בל פרפ"ח: (עד) מפפ"ח

סו י"כ ח ס על אביו ועל (עה) אמו אינו נושא כפיו (מרדכי סוף פרק הקורא עומד והגהות מיימוני ו"ן מהגין במדינות אלו) :

מד א כהן אף על פי שהוא פנוי סז נושא את כפיו : הגה ויש אומרים סח דאינו נושא (עו) כפיו הסרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה והמברך יש לו להיות בשמחה (מרדכי פ' הקורא עומד) והגו שנושא כפיו אע"פ שאינו נשוי ומ"מ הרוצה שלא לישא כפיו אין מוחין בידו רק שלא יהא בבית הכנסת סט בשעה שקורין (עז) כהנים או אומרים להם ליטול ידיהם · נהגו בכל מדינות הנו (לז) שאין נושאים כפים ע אלא ביו"ט משום שאז שרויים (עח) בשמחת י"ט וטוב לב הוא יברך משא"כ בשאר ימים (לח) אפילו בשבתות השנה שטרודים בהרהורים על מחייתם ועל ביטול מלאכתם ואפילו בי"ט אין נושאים כפים אלא בתפלת מוסף שיוצאים אז מבה"כ וישמחו בשמחת י"ט (דברי עצמו) וכל שחרית ומוסף שאין נושאין בו כפים עא אומר הש"צ אלהינו ואלהי אבותינו וכו' כדלעיל סוף סימן קכ"ז וביום הכפורים נושאים בו כפים כמו ביו"ט ויש מקומות שנושאים בו כפים בנעילה ויש מקומות יפ' בשחרית :

מה ב אלו תיבות שהכהנים הופכים בהם לדרום ולצפון יברכך וישמרך אליך ויחנך אליך לך שלום : הגה וטוהגין שמאריכין בניגון אלו תיבות כי כל אחת מהן היא עב סוף (עט) ברכה בפני עצמה ואומרים רבון כמו שמבואר בסימן ק"ל עג ובשעה שמאריכין בניגון (פ) התיבות שבסוף הפסוקים דהיינו וישמרך ויחנך שלום עד (פא) והמקרא לא יאמר רבון וכו' (תשובת מהרי"ל סי' קמ"ח) אסור להתחמם (פב) בכהן לפי' נזמן הזה דהוי כמוטל בספק (לט) אם לא עה (פג) מחל על כך (מרדכי הגהות דגיטין) :

קכט באיזה תפלות נושאים כפים ובו ב' סעיפים

א א אין נשיאת כפים אלא בשחרית ומוסף ובנעילה ביום שיש בו נעילה כמו (א) ביה"כ אבל לא (ב) במנחה משום דשכיחא שכרות באותה שעה שמא יהא הכהן שכור וגזרו במנחה של תענית אטו מנחת שאר ימים אבל בתענית שאין בו נעילה הואיל א ותפלת המנחה סמוך

בעל שאר עבירות אין פסול לדוכן ולא גרע זה ממנו : (לז) שאין נ"כ אלא בי"ט · ב"י בשם האגור כתב הטעם למה אין נ"כ בכל יום מפני שמנהג לטבול ובכל יום קשה לטבול והקהב"י ע"ז שלא הוזכר בגמ' טבילה לנ"כ ואם נהגו להחמיר ולטבול למה יבטלו בשביל זה ב' עשה בכל יום כו' ורבים מהכהנים פורשים מנשותיהם בי"ט בשביל הדוכן ושיבוש הוא בעיני דאם חוששין לטומאת קרי ולהחמיר על עצמם היה להם לטבול קודם דהרי כבר יש עליו טומאת קרי והו דהא בא"י ובכל מלכות מצרים נ"כ כל ימות השנה וכי יפרישו לעולם מן נשותיהם וע"כ נראה שאין טעם להם וכ"ש אם נזדמנה טבילת מצוה שאין לבטל המצוה בשביל זה שאין לו יסוד ועיקר : (לח) אפי' בשבתות השנה כו' · בקצת מקומות נוהגים שאפילו בי"ט שחל בשבת אין עולין לדוכן ואיני יודע בוה טעם או ריח דלמה יגרע קדושת היום בשביל שיש בו קדוש' נוספת ורצוי לבטל דבר זה וכן ראיתי גדול אחד שצוה לעלות לדוכן גם בשבת כשחל בי"ט : (לט) אם לא מחל על כך · בהגמ"ר דגיטין כתב מעשה בכהן שילק מים ע"י ר"ת הקשה תלמיד א' הא שנינו בירו' המשתמש בכהונה ה"ז מעל והשיב ר"ת אין קדושה בזמן הזה דקי"ל בגדיהם עליהם קדושה עליהם ואי לא לא והקשה אם כן כל מילי קדושה לא ליעבד להו ושתק ר"ת והשיב הר' פטר דגהי שיש בו קדושה יוכל למחול כדאמר פ"ק דקדושין אין ע"ע כהן נרצע מפני שנעשה בעל מום משמע דבלאו ה"ט יכול להשתעבד בו עכ"ל · וקשה לי הא קי"ל וקדשתו בע"כ דאם נשא גרושה היו כופין אותו שיגרשה כדאיתא בהאשה רבה אם לא רצה דפגו פירוש שמיסרין אותו ביסורין ואמאי לא נימא שהוא מוחל על קדושתו ונ"ל דהטעם דיכול למחול הוא משום דיש לו הנאה מזה ולא אסרה התורה עליו מידי דהוא נימא ליה בכך אם לא במה שאסרה תורה בפי' עליו אבל שאר דבר לא דוגמא לדבר דמותר להניח שורו לתלום עשבים בשבת אף על גב דאדם מצווה על שביתת בהמתו מ"מ כיון דכתיב למען ינוח שורך ואין זה נייח אם לא יניחו לתלום עשבים ה"נ כן הוא והוא כהן שילק מים לר"ת ודאי הוה ניחא ליה שזכה לשרת בקודש וזו היא קדושתו ונראה דהא דשתק ר"ת לאו משום שלא היה יודע להשיב אלא שלא רצה ליטול שם ת"ח עליו ולומר שבשביל זה הוא מותר כדאשכחן סברא זו לר"ת בפ' א"נ דף ס"ז דבימא אבל בכייתא כתבו שם התו' ולר"ת סבירא לא רצה ליטול השם ולעשות עצמו ת"ח כצ"ל נכון ולפ"ז כל זמן שאין לכהן הנאה ממה שעושה מלאכה לאחרים נראה שאסור להשתמש בו והוי כמועל בהקדש אע"ג דמחיל · ובלבוש כתב הטעם כאן דכתיב וקדשתו פי' אתה מצווה להקדישו אבל הוא אינו מצווה שיחזיק עצמו בקדושה ואין זה נכון כלל דאדרבא קיימא לן דוקדשתו בע"כ ולאשר כתבתי נראה עיקר :

רבס"ע

לעלות דאל"כ עובר בעשה : סו י"ב חדש · וה"ה כל ל' על קרובים אפילו אין שם כהן אלא הוא ואם א"ל צריך לעלות כמ"ש כ"ך בהג"ה (ד"מ) וה"ה הקובר מתו ברגל דהא אסור בשמחה כמ"ש בי"ד סי' שמ"א : סז נושא את כפיו · והרב"י בבד"ה כתב דעם הכהנים אמרים לכ"ע נושא דלא גרע מקטן כמ"ש סל"ד וכ"כ בד"מ ועמ"ש סמ"ג · וביש"ש סוף ב"ק איתא שבני א"י נושאין כפיהם אע"פ שאינו נשוי ובני בבל אין נושאין : סח דאינו נושא · ומיהו נשוי שאין אשתו עמו מותר (כ"ה) : סט בשעה שקורין כהנים · ל"ע דלפי מ"ש ס"ב אינו עובר כיון שלא עקר ברכה ע"ש וע' ס"ד : ע אלא בי"ט · ומ"ע כתב דמנהג גרוע הוא ובקצת מקומות נוהגין כשחל שבת בי"ט שאין נ"כ ולא ידעתי טעם לדבר ואפשר משום שאומרים רבש"ע וכו' ויש בו איסור תחנה בשבת משא"כ בי"ט דלא קפדי כולי האי כמ"ש בא"מ שא"א בשבת אא"כ מצאתי בספר פתרון חלומות כתב שמצא בתשובת הגאונים שא"ל הרבון בשבת אא"כ כשמתענה בשבת תענית חלום והוא חולק עליהם וכתב אם מותר להתענות כ"ש לומר הרבון ע"כ ול"נ דלדברי הגאוני' פריכן וקיימין דבשלמא תענית ודאי מבטל החלום כאש לנעורת והוי כמו פקוח נפש משא"כ הרבון וכמ"ש בי"ד ס"ס קנ"ה דבעינן שתהא הרפואה ידועה ע"ש ולכן יש לנהוג כמ"ש הגאונים דאין בנו כח לחלוק עליהם בסברא בעלמא וגם יש לומר דדוקא חלומות שמתענים עליהם בשבת מותר ג"כ לומר הרבון משא"כ כשאין מתענים וכ"כ של"ה דמותר בו ביום להתודות על חטאיו ולבכות · כתב ב"י בשם האגור והג"מ שמנהג הכהנים לטבול לנ"כ וקשה עליהם לטבול בכל יום ולכן אין נ"כ אלא בי"ט עכ"ל (ונ"ל דמה"ט כשחל י"ט בשבת אין נ"כ דלא רצו לבטל עונה האמורה בתורה) וכ"כ האגודה עמ"ש סי' תרי"ג סי"א · ונ"ל דמטעם זה נהגו הכהנים שלא לזקוק לנשותיהם בליל י"ט כדי שלא יחזרו ויטמאו בי"ט בקרי ואע"פ שאפשר לטבול שחרית מ"מ יהיו טבולי יום ועיד דלא נהגו לטבול בי"ט כמ"ש סי' שכ"ו וס"ז אבל קצת נוהגין שאין נזקקין לנשותיהן ואין טובלין בעי"ט ולא יאות עבדין ונראה לי דאם הוא ליל טבילה ישמש ויטבול שחרית ועמ"ש סי' תקפ"א ס"ד : עא אומר הש"ץ כו' · וכשש"ץ כהן אומר אחר אלהינו כמ"ש ס"ך (מ"א ח"א סי' כ"ט) ולכן לא יעמידו ש"ץ לכהן (כ"ה) ובמדינות אלו לא נהגו כן וכ"ה סי' קל"ה סי"א : עב סוף ברכה · לא ידענא מאי קאמר דהא לך אינו סוף ברכה ואפ"ה הופכין פניהם ונ"ל הטעם משום דכל התיבות אלו הן לנוכח ולכן הופכין עצמן כדי שיברכו לכולן : עג ובשעה שמאריכין בניגון · בסוף התיבה אבל לא בעוד שאומרים התיבה דאז צריך לשתוק וכמ"ש סכ"ו ואע"ג דבתיבת שלום א"א להמתין עד שסיימו התיבה שהרי מאריכין בניגון קודם שיגמרו המ"ם דשלום מ"מ מאי דאפשר לתקן ולמעבד בסלכתא עבדין וא"ת כיון שמאריכין בניגון א"כ לא מועיל האמירה דהא בעי למימר בשעה שהם מברכין י"ל דלענין זה לא חשיב עדיין סיום ברכה וכדאשכחן בשמע ישראל שמאריך בד' דאמר אע"פ שכבר גמר התיבה מיקרי קבלת עול מ"ש (ת"ה סי' כ"ו) : עה והמקרא · פי' ש"ץ המתפלל פשיטא שלא יאמר רבון דהוי הפסק בתפלה אלא אפי' מקרא אחר לא יאמר הרבון מפני הטירוף (שם) ועמ"ש סי"ט : בזמן שאין שם כהן א"א ותערב (ר"מ לובלין סימן ל') : עה מחל על כך · דכהונה שלהם ומלי מחיל (שם) דהרי מלינו בגמ' פ' הזרוע שרבא היה לו עבד כהן וגם בב"ק דף כ' איתא שרמי ב"מ היה משמש ברב חסדא שהיה כהן ע"ש כ' רי"ו נ"ב מ"נ הכהן מייב לעשות שום דבר פעם אחד בשנה להחזיק עצמו בכהונה או ליקח מתנות או לפרוש כפיו כך פשוט במולין פ' הזרוע עכ"ל ולפי מ"ש התו' שם דמשום שבעי"כ היו שוחטין הרבה בהמות ואם לא היה נוטל היו אומרים שאינו כהן לכן נטל משמע דבלא"ה א"ל להחזיק עצמו ככהן : אבל בטי"ד סי' ס"א משמע כמ"ש רי"ו ובגמ' פריך ולפרוש ידיה ומשני אנסי ליה עידניה ופירש"י שהיה לו עת קבוע ללמוד באותה שעה ורי"ף פי' שחלה במעיו ולא היה יכול לשהות עלמו כ"כ :

קכט א ותפלת מנחה · אבל אם מתענין עד אנות ומתפללין מנחה לא יאמרו אלקינו (ליקוטי מהרי"ו סי' מ"א) אבל לפי מ"ש רמ"א בהג"ה

באר היטב

לא יעלם עיין שם : (עה) אמו · והוא הדין כל למ"ד על קרובים · ואם א"ל עלם צריך לעלות כמ"ש · וה"ה הקובר מתו ברגל אסור בג"ל דהא אסור בשמחה כמ"ש בי"ד סי' שמ"א · ואם אין שם כהנים בכה"כ רק אבלים תוך שלשים או תוך יב"ח יעלו לדוכן תשובת כנסת יחזקאל סימן י"ב ע"ש דלא כמ"א ס"ק ס"ו : (עו) כפיו · ועם כהנים אחרים לכ"ע נושא כפיו דלא גרע מקטן מ"א ע"ש ש"ח ורוב פוסקים · וכל זה בפנוי שלא נשא אשה אבל אם אין אשתו עמו נושא את כפיו לבדו כנה"ג ע"ש מ"א : (עז) כהנים · עיין לעיל ס"ק י"א מ"ש : (עח) בשמחת י"ט · וב"י בשם האגור והג"מ כתבו הטעם שמנהג הכהנים לטבול לנ"כ וקשה עליהם לטבול בכל יום לכן אין נ"כ אלא בי"ט עכ"ל · וכתב מ"א מה"ט נ"ל כשחל י"ט בשבת אין נ"כ דלא רצו לבטל עונה האמורה בתורה ומה"ו נהגו הכהנים שלא לזקוק לנשותיהם בלילי י"ט כדי שלא יחזרו ויטמאו בלילה בקרי ואע"פ שאפשר לטבול בשחרית מ"מ יהיו טבולי יום·אבל קצת נוהגים שאין נזקקין לנשותיהן בי"ט ואין טובלים מבעי"ט·וביבום הוא דאם חוששין לקרי היה להם לטבול קודם דהרי כבר יש עליו טומאת קרי·ואם הוא ליל טבילה ישמש ויטבול שחרית מ"א וט"ז ע"ש · וב"י כתב ויסר כותם של בני א"י וכל מלכות מצרים שנושאים כפיהם בכל יום ואינם טובלים וכן ראוי ונכון לנהוג בכל מקום : (עט) ברכה · וקשה דהא לך אינה סוף ברכה ואפ"ה הופכין פניהם · ונ"ל ליישב דבעינן סוף ברכה וגם שיברך בכינוי לנוכח וכרי במלת יברכך וישמרך וכן אליך ויחנך · ואליך הניין · מברך לנוכח ולפיכך מסבב פניו לדרום ולצפון כדי לברכם אבל במלת שלום שאינו אלא שם דבר ואין כאן מדבר לנוכח לפיכך מוסיף מלת לך עם שלום דמשמע הוי מדבר לנוכח בסוף ברכה דומיא דאליך פר"ח עמ"ש : (פ) התיבות · בסוף התיבה אבל לא בעוד שאומרים התיבה דאז צריך לשתוק עמ"ש ובמאמר סיפא אחר לפני יש שם ערבובי דברים ע"ש ס"ק נ"ו : (פא) והמקרא · פירוש החזן המתפלל פשיטא דלא יאמר רבון דהוי הפסק בתפלה אלא אפילו מקרא אחר לא יאמר הרבון מפני הטירוף · בזמן שאין שם כהן א"א ותערב מוסר"ם לובלין סימן ל"ד : (פב) בכהן · ורבים נכשלים בזה לקחת מהרם כהן משמש וזה מהכנה"ג ויזהר ע"ש שלא יהא כהנת ע"ש משמים : (פג) מחל על כך · הקשה הט"ז הא קי"ל וקדשתו בע"כ דאם נשא גרושה כופין אותו שיגרשה ואמאי לא נימא שהוא מוחל על קדושתו · ע"כ שלם דהטעם הוא דיכול למחול הוא משום דיש לכהן הנאה מזה ולפ"ז כשלא כל זמן שאין לכהן הנאה ממה שעושה מלאכה לאחרים אסור להשתמש בו אע"ג דמחיל ע"ש ולהשמיש לגרב ע"ן מ"מ במרדכי בפרק הניזקין על שם מהר"ם · וז"ל ולא כמ"ש כיון דמוקדשתו ילפינן אמאי לא יכהם לאחו · דס"מ גבי טומאה נפים אינו דרבב דסאלו טופ נפים בעבירה · וכזה נסתלק ג"כ מה שהקשה על שלבוש ע"ש · א"כ לדברי המרדכי הם משמע דלשלום יכול למחול על כבוד אפילו אי לא מפני הנאה לכהן מום ע"ש ולא כמ"ו · גם אם זה ראיתי שהרב פ"א כנה רלוים דיכול למחול מסוגית דפרק כולמים שרבא היה לו עבד כהן ע"ש ונראה דלפי דעתו שמכין מה שאמר מה שם דא"ל לשמשים וכו' · כיינו לשמשים דרבא · א"כ אינו ראיה דרבא גמי כהן היה ע"ש בחמ"י ובתוספות ד"ל דכהן כשאי להשתמש בכהן אמר ע"ל ס"ק מ' מה"ש · ורבי"י שם כתב לשמשים דכה"ס וסיפומתן מתנות לשמשים ע"ש ומהלן יש רלים שהרי בכה"ס היה ישראל · ואפשר שלום נחכוין ג"כ שם"א אלא שקיצר בלשונו ועי' כמ"א סי' ר"א ס"ק ד' שכתב שם ואין אנו בקיאין ביחוסי הכהונה הב"ם אין אנו נוהרין שכבוי בקדושה כהן ע"ש וכנכנסת יחזקאל ס"ס כ"ו כ' אגילם לכוונתו לגמי על יחוסי כהונה כזמן הזה ע"ש · ועי' מהרשד"ם חא"ה סימן רל"ם ומהרי"ם סימן קמ"ם ובתשובות הוה הסבי סימן י"ו ובתשובת שבות יעקב ח"א סימן נ"ג ועיין בה"ג א"ס סימן ו' ס"ק ב' מה"ש :

קכט (א) ביה"כ · ואם נמשכה הנעילה עד לאחר הכוכבים אינם יכולים לישא את כפיהם דאין נשיאת כפים בלילה ואפילו אם עלה יום ילך כאר סנט...סר"ח וכנה"ג : (ב) במנחה · אפילו אם עלה ירד כדמוכח מסעיף ב'

שערי תשובה

וידוים כפי שיסדר לו המורה וכבר תיקן אחר הקבלה לדוכן ולכל דבר שבכהונה ע"ש : (ע) אמו עכה"ם ועיין בבגדי כהונה סי' ב' כש"ך כתן והוא אבל ואין שם אלא הוא כיון שא"א לו לצאת מבה"כ יעלה וישא את כפיו : (עח) בשמחת יו"ט עכה"ס · וע' בשו"ת בית אפרים חלק א"ח שמנהג זה שאין נושאים כפיהם בחול מנהג קדום מאד במדינות אלו ושם מבואר הטעם מה שבא"י נושאים כפיהם בכל יום ע"ם : (פג) מחל עכה"ס · ועיין בספונה למלך פ"ג מהל' עבדים ובביאורי ברכה שהאריך בענין זה · ומ"ש מדברי המג"א לקמן סי' ר"א · עיין לקמן סי' תכ"ז ס"ק י"א וביש"ש ב"ק פרק המניח סי' ל"ס ובשו"ת בית אפרים חלק א"ח וחלק אה"ע :

אפים

כהג"ה י"ל מלקיטו: **ב** **סמוך לשקיעת** · משל"ח כתב' יזהרו שלא יהא סמוך לשקיעה כדי שיספיקו לאכול ולשתות ולהתפלל קודם שקיעה ואח"כ יתפלל ערבית וכן נוהגין בכל מקום: (ר"ן) ובודאי שהיו מתפללין ברוב היום גדול שתוכל להתפלל ולאכול מלי שבתא קודם ק"ש כמ"ש סי' רל"ה ובתענית היו מתפללין סמוך לשקיעה:

קכט (א) כהן שעלה בדוכן אין מורידין אותו כו' · בי"ב בסנהדרין ובקונטרס במדינו' אלו אע"פ שיש תולקין ויש מי שכתב דאינו נראה כנ"ל דמה דהוי ליה כתרתי דסתרי אהדדי (מוהר"י בב"ח) ג

קל (א) ואי לא לימא חבי אדיר במרום כו' · פי' שלא סיימו אף אחר שגמרו רבש"ע אז יאמר אדיר במרום כו' כך גירסת התלמוד אבל גירסת תרי"ף הוא וכי מהדרי בהני אשירתו לימא חבי אדיר כו' ע"כ נכון לעשות שניהם בע"י ויש אומרים רבש"ע בשעת שהחבינו אומרים וישמרך וכן ויחנך וכן שלום חשיב שפיר מאדון הברכה שהראה עצמו המקבל ברכת כהנים וס"א קאמר שיתקיים בו ברכת כהנים ויתחבר חלומו ושפיר רמי לומר אף בשעת שהחבינו אומרים התיבות (ב"י בשם ש"ת אשכנזית) וי"א שיוסיף בה בסוף ותבא אלי ברכת הכהנים והרצני ונחנו לסיים לוישמרך בותשמרני ולויחנך בותחנני ולשלום בותרצני שהוא רצון ושלום (מהרש"ל בהגהות ומהרי"ם) ונכון לומר על פי הקבלה כשאומר השי"ת אלהינו שם של כ"ב חיוצא מברכת הכהנים, אל, נא, קיבּ, תשועות, מצפיך, פחדך, כה, תוציאם, מסאכר, פרה, קומים, פתח, קומים, ישקך, מצעים, דלה, יקומים, וקבץ, נפוצים, ממך, יי, מפלתינו בש"ב סל"ו ואח"כ כשאומר החזן שים שלום יאמר רבש"ע וכו' שמעתי מפומיו מהרי"ו יושיע ז"ל מק"ק קראקא שכך נהג וכן אני נוהג:

קלא (א) והעיקר להטות בשחרי' כשיש תפילין בראשו על צד ימין כו' · וי"ש מי שכתב שגם בשיש תפילין בראשו יפול על צד שמאלו אלא שישמה ראשו סמוך לצד חיסין ובמנחה ישמ ראשו לצד שמאל וגם ע"ש הקבלה יש בו פור (מהרש"ל):

יד אפרים **קלא** (בש"ע סוף סעיף א') ושרב יוסי"ב ופ"ו כתב כו' ועיין לקמן סימן תקע"ט כ"ל:

שערי תשובה

קלא (א) תפוס עכ"פ · ולפ"ז ביום כ' וס' מוכרח בפ"י ובאחר מדינות שפרב לתקיעים עכ"פ לעולם רחוק וכן מוכרח בקצת מקומות גם במדינות אלו · ועיין בס"ז שכן משמע בזוהר ס' תרומה וכ"כ בשבלי הל"ז ל"ו וסם מוכרח בב' וכ' לומר סליחות שבכתבן לומרים קודם בפרסם מובנבי"ם וכמלומרים על מלך כו' ל"ו ומתבדב בהסידות שהוא ל"ת כרל"ב · ומשל"ם ובישל ל"ו כתב מכן מנהג מחיוקים ובספר תורת למידין כתב שבכל ויהיו שמתחילו בל"ו נתחילו תנה ס' ח"ת כו' והסכימו עמו מרדכים ע"ם · גם כתבו בשם הפל"י ול"ו בוזדו מפלגו מקר ומרפה ע"ם · ומים בש"ם מתין לדבר כו' כתב בל"ע בשם משם יסודה למע"ש שכתב"ב דהני בתפלה תריבתה מ"ם · תם בשם בשודו שעל קדיש תו קדושה דסדי בדין ק"ש ולא יותר כו' דלא מדיף מלתי לגבי כו' ע"ם ובמעבה פשוט לשנות קדיש וברכו וכל דבר שבקדושה תחר שנתר תפלת יח קודם ק"ש תו בתוך ק"ש לבין לשמ"ש בשנת כ"ם לקמן: (ב) תפילין שבראש על השמאל ושל יד על הימין כו' · ועיין בשמ"ק ובכל כו כתב שנדיר לסיות מנוסח על שמפלגים דרך תורות כי בשמ"ק מובלין בו כל שנוסחיו כו' ע"ם · ועיין בשמ"ת כי פ"י שם"ק מחדם זוכה לנדרים כדרכם כו' ע"ם ובשורי בדרכה כתב בשם מהר"ם הזקוק בספר מני יהודה כי בשם' מהגאונים נוהגים שם מהות לת מתקבל שמחם בדיך לעשות ע"ם שם כשאר ולבשות עלמה בפליות כמו בשמעון

קלא (א) תפוס · שוחר לסתפל בתקום לחר ולישתל בתקום לחר בהרשב"ם ס"ם מב"ם פרי מגדים מ"ם ס"ב · (ב) תפילין · וב"ל לחתיכין · לפי דרוש ובעיון לעיון ויש"ל שיתף ושמל של לד ימין ולשל נמצא בשיטה בשיטה בהגה לי בשיטה עיין שבשב"ם ומ"ם · ויש לומר לחר לחר רחוק ומעון וכו' · בשמעון לחוד פלוץ ס' נפלו לבע בלבע המקף גרם לשתמש עד לא שמו יומים ע"ם ומלה לי בשם מ"ם מ"ם שהו בתרומת הלו ע"ם ושמר שלא יפול כל לחר של סדוש שלו ושמל של לד ימין ולשל נמצא

וכ"כ ס"ם כתוב שאין קפידא: (ה) **שיש ארון וס"ת.** לרבי לתו דוקא מלא ס"ת לחוד וכ"ם בתוקא בב"י וז"ל וסי' לדבר דכתיב במלחמת סיני ויסול על פניו לפני הרון ס' ס"כ וכתב ב"י ואני לומר לם קבלה נקבל ואם לדין יש תשובה עכ"ל וי"ל דהתשובה היא שהרי כתיב במשפה פילגש בנבעה ויבכו ויתובו לפני ה' ס"כ ניחא התם דבוקא במקום שיש ס"ת ולא במקום אחר אלא ודאי דאין למדין כן ממ"ם לפני ה' ס"כ אלו מדברי הרא"ם שמביא ב"י משמע דלא ס"ל כן שכתב דוקא כשאוו מתפללו בבנור ובשביל הבנור אלמא דאין ניחא לבין עלמו בביתו שפיר דמי דהיכא דמתפלל על הבור כשיפא ניח כו' משמע דגם בינו לבין עלמו בביתו טוב שייך דין נפילת אפים וזה ודאי ל"ל דבביתו אתמוה לבה"כ קאמר (ותו) דזה הוה בבור ומ"מ נראה לרמ"א לקבוע הלכה כן כדוקא: (ו) **וחצר בה"כ כו'.** פי' ומתפללו בתוך ארונה: האתה בה"כ אתוה ב"מ שם מהרי"ו: (ז) **או בשעת שהצבור כו'.** בלבוש כתב ע"ז ולא ידעתי מהיכן הן ולפבר שכוונתו כמי שמשמע הפלת הבור ע"כ ואין זה משמע כלל וכיון שמעיקר הדין כתב ב"י שיש עליו תשובה וכ"מ בשמוך אין להקפיד בזה כלל לחלוי' יחיד בביתו טוב על פניו בביתו כשהצבור מתפללים ושמשם דס"ל כאילו שומד שמשם לחלוי' מהיכ שי בדבל לוכם מפסקת בין י"ראל לאביהם שבשמים וב"ם בשמתפללין במקין בבית בשעה זו ואין לכם ס"ת בדים שם ס"ת כנ"ל: (ח) **בלילה.** כי ל"ת רמז למלת הלילה כו' כ"כ ב"י בשם מהרי"ו ונראה שלין לחוש לזה כ"ז שלין ודאי לילה ולא ביום כין בשמעות דלת נרע מלין לשמועת שהוא קדוש ליום: (ט) **לא בבית האבל.** בב"י משם ס"ו משום דכתיב והשפתי הגיבם לאבל ע"כ וה"כ כל ז' קאמר דשם מדמעי לאב דשייכו ז' ימי האב ומבואר שם בגם שהר וידוי והתנוים ס"ת שם זמ"ש ב"י לאלן דל"ת לא יאמרו שם' שהמיים כלל הן בבית האבל הן אחר שילוה דכבר מוכח ריש ס"ו דל"ל תבף אחר תפלת י"מ אבל שאר התנוים כגון ושוה רשום ודלי שהמיים שמתפללים יאמרוהו בביתם אחר שילוה משם לביתם ולמה יהיו שונים מזה ושה מוכח נמרא בילמו שקבעוהו בכל ב' וה' כמ"ש בסי' קל"ד בב"י: (י) **לא בבית האחין.** וכזה כלחה לחלי' יוצא אחר כ"כ ביהו ס"ל כומר התנוני כגון ושוה רשום כיון שיום בב"ם בשעת התפלה ואלה עליו שמחת וכן במילה אחר ב"ב בבית האבל שנכנו משם אין מתפללים משום לבר חלה עליו לבר של האבל דוש האבל עלמו אין פטור משום לבר חלה שמחת ד' שולע אלין ואין לחוש להתעורר לה בב"ח שיולאו למד"ה ב"ב כמ"ם בלבוש וע"ב גם האחרים לה' יעולו שם מלה"ר אבל מיד אחר שילוה מויבים חלה דלפי מ"ם בסי"ח שאין לדבר בין תפלה לתחנון מ"מ לא בשעת לחוש לזה דוקא אחרים שהוא בין ב"ה שהאחרים שהוא בבית ב"ה כיון דלא שייך לאומרו במקומו דסיינו אחר י"ה לא יאחר שהוא גם אח"כ. וס"ם רמ"א דדוקא ביום שהוא כ"ב ב"י. בשם ס"ל ואפשר לי דהא כל ז' ימי משתה שיעור מועד נבי אחן בשם כמ"ם בשם ריב"ח שהי ק"ל ולמה יאמרו אחנון בשחר ויום המשתה כשים שם אחנון בשחר ואחר כ"ח שהוא מנוח קדוש מועד כמ"ם ב"י בשם ס"ל דכל ז' ימי משתה לא יבא אחנון לבה"כ ואחר כ"ח שהוא מנוח קדוש מועד כמ"ם ב"י בשם ס"ל עשמו וכאן כל ז' ימי משתה לא יבא אחנון לבה"כ משום שיבא לידי שחוק ושיחה בטילה ומשום הכי אין לריכים לומר אחנון בשחרית ואין אומרים אותו אלא ביום שנתחתן בו ממש ולא ביום שאחריו ואין אומרים אותו אלא בבה"כ שנתחתן בו ממש ולא בבה"כ אחרת

ס"ק כסם כ"י כה יסודה
ו כ"י ז סם מג"ל כ"ל
ת סוסם מ"ש ב סוד ג נב
עמרם נאון :

עשרה זקנים

(ו) אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו ואין שיח זה אלא כשחיו נופלין על פניהם ממש אבל עכשיו שנוהגין רק לחטות הראש על צדו אין שיח זה (מורי בב"ח) ויש מי שכתב בס"ו באב אומרים התחנון (ב"י בשם רוקח) ונהגין העולם שלא ליפול על פניהם בס"ו באב ולא בס"ו בשבת (עיין במהרי"ו הרר"א מראנ"י) ויש מי שכ' שאם מילה בעיר אין אומרים התחנון בכל העיר הואיל ואליהו בא לעיר (מנהגי דורא) :

קלב ואחר כך אומר החזן הציבור קדיש על אשקי התנא כדי להפסיק בינם ובין הפסוקים שיאמרו אח"כ אומרים אשרי ולמנצח ובא"ב קדיש אחר על כולם (א) אחר סיום התפלה אומרים עלינו ויש מי שכתב שיש לומר עלינו אחר כל תפלה מנחה (לחם השמים) ויאכלו ושתו ישרו בשמים ולא יאבר ובא לציון (סור בס' קל"ב ופ"ח סוהרש"ל סימן ס"ח) ואומרים חשיר שחלום אומרים במקדש בשחרי' בלבר וכ"כ ב"י בשם א"ח ור"ל בבוקר היה מקבב השיר הקרבן ובערב לא היה מקבב אבל אין לאומרם שלא היו אומרים במקדש השיר כ"א בבוקר א"כ קשה והלא משנה שלימה היא כר"ח ונתקבלקלו החלום בשיר והיינו שיר של ערבית כן נראה לישב הע' בספר באר שבע שכישב זו בענין אחר קושיא הרמוק בן הדרעת והרמוק וע' בש"ת ר"מ אלשיך :

שערי תשובה

עכ"ם וכיוצ"ז כתב סים שקנין פר י"נ ולא י"נ בכלל ד"ם שקין נפ ב"י מנהם סמיקח דיומא כמה כ' ויש למנהך לאמר הב"ד כהוצאת כאותה העלה"ך בס"י שקין שם סמיקח לדומה ע"ל ני"נ בסיון וכן מנהג י"ראנ"ם הנ"ב כתם בספר סרי הלדמה וכ"ג ס"ם . ולפנין ס"ו בשיר מותן מנהנו שלא לומר נ"ר מנהג סמחת ושרת . לך בס"ו כתב דבמתנוקי מותין ניד מי שיהיו לומר בס"ת ובן הקהלות, ובן במנהג בס"ו ובמלרים לומר בס"ת בס"ו פייר בס"ב-וע"ב בנות דוד סי' ס', ובסנה"ב בתלמ שהיו אומרים

לן לאומרו בראש בספר כתוב בספר הזוהר : (ו) ויש לומר פיסום תקטורת כו' **אחר התפלה** . קשה לי ממה דאמרי' בפרק תמיד נשחט דף ל"ם ת"ר לן לך דבר קודם לתמיד של שחר שלא קטורת גלבנ שלאחר בבקר ובקר ואחרי' ברים ת"ם תפלות בנגד תמידין הקטורת שחרית בנגד תמיד של שחר ת"ל היה לנו להקדים פיסום הקטורת לתפלה י"מ ואחמי' נאחר לומר עד אחר התפלה ופ"ק שבסידור אבני זכר קטורת מחומר הכתב וע"ל לתרץ דהא דקטורת קודם לתמיד להקריבתו על המזבח לשרפו וכן פירש"י שם לן לך דבר קודם לקטורת היינו לחיים לבל שחיטתו וזריקתו בזה תמיד קודם כדאי' אבני הוה מסדר מערכה דהם התמיד קודם לב' גזות וגלות קדמות לקטורת וה"ב התפלה על י"ח היא מקום עבודה דם התמיד ופ"ק הקטורת אחריו ולא שנא"ד שהתפלה היא במקום הקרבת אבריס לתילו מקום שחיטתו וזריקתו כרי פ' כתמיד במקומו דתלי"ב ל"ל תרתי במקום תמיד דהיינו פ' דתמיד ותפלה י"ח ולא ולאו כמ"ם ויש רוחה ממ"ם הטור סי' רל"ב דתפלה ערבית היא במקום ליבריס שלא נתקבלו ביום ש"מ שתפלה ממנה היא במקום ליבריס שנקרבין תמה ביום ושפ"ה נהגתי בעצמי לומר פ' הקטורת קודם כדוך שאחר דלהלו קטורת בין דם התמיד לליבריס ותפ"ג דכתוב כתוב אחר התפלה ל"ל דב"ז נכון : **מי** רגיש הני' בפיסום הקטורת כתב כל בו מעיין ת' שמעו מי ברגיש ומ"ם מפני הכבוד פירושו לפי שיש לחוש מעיין שם של גזיון . כתב ב"י בשם ת"ח דמשלה שעון לינו ולא תיקון לעליית העשן ופ"ב לן בו לפי' מיהו לם לן לה הביאו ואיהאחמיתיה תלמוד ערוך בפרק

הוליחו לו דף ל"ג דחם לא הביאו מעלה עשן מיה מיחה :

כתב מו"ח ז"ל בשם מהר"י מלונץ ז"ל כתב ר' מנחם מלומדים דמחה דחלי' ביהולמי דם ת"ח שלריך לשהות אחר תפלת יולר כדי לילוך ד"ת קודם תפלת מוסף לפיכך נהגה שנקנו לומר אחר תפלה קדושה דסדר יוצרות ואחר כך קדושה דסדר יוצרות ומה שנהגו לומר קודם התפלה אתרי יוצרי מפני שהוא לשון המתחה שהיו שומרים שעה ת' קודם תפלה ולאחר תפלה יוצרי היו שומרין ג"כ שעה ת' כדכתיב יושבו יריחים תא פניך (שוב מלחמי כם' עז מיים כן ע' שסי' קכ"ו) לפיכך נהגה שנקנו לומר עליהו לשבח ואחי לגיל לומר אחר התפלה מיוסב לך לדיקים יהודו לשתך יושבו יריחים תא פניך דומיה דאחרי יוצרי ט"ל . ולאחר תפלת ערבית יש"ה מעט קודם עליהו לשבח (תשב"ן) ט"ל . עוד אני נוהגו לומר בכל יום בשעה שחוזר הש"ץ קדיש עלוב ג' פסוקים אלו אל תירא מפחד פתאום ומשואת רשעים כי תבא . שלו עלה ותופר דברי דבר ולא יקום כי עמנו אל . ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול אני עשיתי ואני אשא אני אסבול ואמלט . דאי' במדרש שמדברי שאל לתיקוקות של בית רבן במה עסקו ת"ל כל ת' פסוק ת' מאלו הפסוקים ואמה בדבר . ומיהתי שבאריבי"ע"ש לומרים מותם בכל יום :

בסי

ניתן לכם קדים של מזמור ושי"ש לומר מה שזכיתי משמיע הוא דרמיתו עלי ומזלי גרם ל"ל דהדין עם היית"ש : **בח"ב** בשם מהר"ן ז"ל לעניין קדיש לא אמרינן מקלת יום ז' כמולו ואפ"ם שיש ת' שמח לו מת בתוכלס השבוע וזה מת לו ביום ת' שמיסה שיש ביום השבת . גם פסק דמי שהוא תכל של תכיו ותפ"ב מתה אמו יש לו כל הקדישים מדין ל' ותפ"ה תולק בשאר קדישים בנין תכיו עם שאר תבלים של' : **בין** שבשאלה תבילותו ברגל לו קיבר מתו ברגל יש לו דין ז' (ש"ב כי"ד) ול"ל דמ"מ מתויב ליתן ל"ש קדיש ת' דומיה דקטן . ותה דבשאלה אין ל"ש כלום סיימו משום שיובל לומר בח"ם וכ"ם במנהגים ש"ם ול"ל דקטן בן ז' דומה לת בן ל' וכ"מ בהגהות רמ"ם שם יש מנהגים לומר סיר סימוד עיין בהשובה רמ"ח שמשם ומזה כתב לתומרו ובמקן ש"ם בהקבלה כתב בריב"ם ס' קש"ו שלם מתה אמו יאמר קדיש תשר לתומרו כי כשר הלה קדוש וכרמ"ח בי"ד סי' שע"ו כתב יאמין בידו לממות . ומיהן במקלת מקומות שביום שפוסק מלומר קדיש שמתאין לו כל הקדישים : **ג ערב ובוקר** . ותהי"י כ' שלין לאומרו בערב ותפער הש"ק תחר קדיש מנחה לו קודם לה ול"ש למה תני לומרים תוחה תחר מוסף ותלת קדושות קדמה למוסספין ל"ש ותיש שייכה לתקבן תמיד ותפער דכוותיהו ליפער מתוך ד"ם . וכתהיים ליתת שמשמע להבריית הקליפות וכשל"ה כתוב לתומרה בשחרית קודם תפלה ותחריש :

הטיר

שערי תשובה

באר היטב

ד השיר · מ"כ דמ"ם מסנת השיר שהיו הלויים וכו' טעות הוא דכוונת המשור לומר בכל יום השיר השייך לאותו יום וכ"כ הרמב"ם בהלי' בסדר התפלה פ"ג וכ"כ בכ"ה ונ"ל שכוונת המשור לומר מה ג"ל תל"מ כו' הלא אחר פסוקים אומרים לעולם קדים מפל"ב אחר מעמה לכן אמרי' תל"מ וכו' וכמ"ש ובוודאי זה לימו עניו לשיר של יום ושוד מה ג"ל תל"מ כו' הלא אחר פסוקים אומרים לעולם קדים מפל"ב אחר מעמה לכן אמרי' תל"מ וכו' וכמ"ש סי' נ"ל וכ"כ בד"מ שהכתב רס"י נוהם בניית המקדש והוקה נורם במקדש וכ"כ במהרי"ל שהוא הניח בסידור שלו כדוקא מפעמ דאמרי' המעמה דאל"כ מאי נ"מ בגירסת הלא פ"כ לאמרי' המעמה ומ"ם כאן בם"פ הסך הכל ל' השור והמעמה וכתב והלומרים השיר שבלויס וכו' להודיע שאומרים השיר ולא המעמה והנו שסיים שהרית לבד כלומר דבעבד לא היו אומרים שיר כמ"ם השור פ"ם מפום דכאן במול קאי לך בשבת נוהגין לומר המעמה כמו שנפסק בכל הסדורים וכ"כ בפם ח"ם שהשיים לא היו מלוקן הלא בבוקר פ"ע (ועיין בפ' ס"י) והקשה הר"מ מלעיל בתשובה דמעמה שלימה שנינו פ"ד דר"ה שתקנלו הלויס בשיר של בין העירבים וכו' מ"ב היו אומרים שיה ואיכן דמ"מ אינו מעכב הקבלן הלא בשחרית וכו' פ"ם ול"ע כמ"ם התוס' סוף ר"ה דאם הביאו הנסכים בלילה לא היו אומרים שיר ותע"ב דלכאורה אין לומרים עד הלילה מ"מ אי אפשיר כשר מפל"ב שיר של אחר דת"ת בלומות כלל ול"ל הנ"מ פ"ב מהפלה דשיר שפל הקרבן היו אומרים בשוד היום גדול אל"ת שיה אחר תמיד של בין העירבים תע"ב דאכתי יום גדול הוא דאיכא בהיים קצורות ומלות עכל מ"ב כ' יל דהם"ג כיון שנגמלה תפלה המעה ס"ל כאילו כבר הקריבו התמיד ואל"ת שיר אחריה דבב"ם היו אומרים בשעת נסוך היין שפל הקרבן אבל בשאר היום מוהר לומר מ"ה דהיו דעדיין זמן שיה הוא כל היום · ומשמע בגמרא סוף ר"ה היו אומרים שיר של מול רק שיהיה אחריו ולכן יש מקומות שאומרים אותו בי"ט ע"ם מם' סופרים אבל היכן שנהגו לומרו בסוכה דף נ"ה לעניו שבת ור"ה ואם"ע ושבטיו היו אומרים היכן בכך דל זכר בשלמת עבידי ונם אומרים השיר אחר מוסף · ואחמת במוסף היה שיר בפ"ע כדאיתא סוף כ"ם ובכ"ם כתב מנהגינו שביום ש"ם מוסף אומרים שיר של יום אחר שחרית ואחר מוסף אומר מוסף (מ"ע סימן ק"ם): ה ידלג א' · וכ"י כתב דאיכו מייב מיתה אלא משום שהנם למקדש בביאה ריקנית וזה לא שייך שהה וכב"ם כתב שעשה דאיתא ביומא דף נ"ג דאפילו במקום דלא מפייב לביאה כגון שעבד בביאה בהקטרה מייב להקטיר שוב אינו מפייב אם לאו אין בה אלא מעלה עשן מייב מיתה ת"כ צריך ליזהר בי"ח שממנים ובמעלה עשן ובאחרים אין קפידא כ"כ ושוד כתב ב"י דאין מיתה אלא בהקטרה לא באחירה ושוד דאין מיתה אלא במזיד לכן המדקדקים נהגו לאומרו בכל יום וכב"ם בשם רש"ל דאל"ל אל"ת כו' דהרי הקדים קאי על עניו וכמ"ש ומ"ם נהגו לאומרו: ו ומשתחוה · מהרי"ל עשה נ' שהמשתחוה כשהלך ממקומו למול אחרי הקדם ובשאחו משתחה ב"ם בכל פעם כתלמיד הפשטי מרבו (ד"ם) כשילה מבה"כ לא יצא ואחוריו להיכל אלא ילדד וכן בירושלמי מהחיבה (ע"ה ר"ם):

קלד א בלחש · מפני שמתקן כנגד תפלת י"ם (הגמ"י) והומרים אל תרך חפיס משומד מפני שיש בו השלוו ווידוי ל"ל משומד (מט"ח רמ"ל): ב שמצות וכו' · ופמה שנהגין בעם לרקד בשיכ לראות בכמולין ומכסיפין בס"ה חע"ם שבשחר החפלה עומדין חוקה שיעו מפום בכוב עם הדרה מלך (מהרי"ל) עמ"ם ס"ם קמ"ו: ג לראות הכתב · בשחוקה התוויות על שיכול לקרוסה מניע אליו לור גדול (שבוחו) גוהל ס"ת בכל יום ע"ם שספנה שלא ילגלג סיכ שסיו שלוים תומרים בכל יום ושבוע מרוסה מרוב מרוב קודם לחת ויכ וכ"כ בס"ם סי"ד) ותשבר דהוקה נקט ג': ד השי"ן גדולו · לריך להגביה התורה בשעת שמוע וכו' לחל וכו' גדלו וכו' ג"ם (מ"ם סי"ב): ה ביתין · עמ"ם ר"י בי רב בחשובה ב"י: ו ברוך שנתן וכו' · ואח"כ לומרים החל תמיס כו' שים בו מ' לותיות נגד מ' יום שהיה משה בהר (כל בו ד"מ):

קלד (א) בשני וחמישי · לפי שהם ימי לגון שמ' יום של קבלה לומות לתכרומות שהיו ימי לגון עלה משה רבינו ביום ה' וירד ביום ב' :

לין

קלג דין ברכו בשבת · ובו סעיף אחד

א ב **בשבת ויום טוב אין אומרים ברכו אחר קדיש בתרא :** הגה אפילו במקום שנהגו לומרו ביומות החול שמא לא היו יחידים בב"ם כשאמרו ברכו אבל מקום בשבת וי"ם לין לאומרו (א) דהכל בלין לב"ם קודם ברכו (כ"י בשם ריב"ם) :

קלד סדר והוא רחום והגבהת התורה · ובו ב סעיפים

א ג (הגה טהגין לפרפות בתחנונים (א) בשני וחמישי (סור) ולומרים) **והוא רחום ואומרים אותו בקול רם ואם לא אמרו** (א) **מעומד עובר על התקנה ונקרא פורץ גדר :** הגה וכן טהגין לאומרו מעומד לכל לומרים אותו **א** (ב) בלחש ומפ שהומרים בתחנונים בשני וכחמישי מפום שפם ימי רצון ולכך טהגין ג"כ בשם ריב"ם (ג) להתענות בשם (סור) :

ב ג **מראה פני כתיבת** (ד) **ס"ת לעם העומדים ליסינו ולשמאלו ומחזירו לפניו ולאחריו ב שמצוה על כל אנשים ונשים ג** (ה) **לראות הכתב ולברוע ולומר** (ו) **וזאת התורה וכו' תורת ה' תמימה וכו' :** הגה וכמו שנפות כך אחר שקראו בתורה אפל כשמוליכין אותו לומר **ד** שם ס"ע נדלו והקהל לומרים רוממו כו' אב הרחמים הוא יחחם עם עמוסים וכו' וי"ח לומר על הכל יתגדל (ח"ם פי"ב ושור מהרי"ל) וכן טהגין ביו"ם ובפת ויש לסמוך החורה **ה** ביומין (מהרי"ל) וכשעולה הראשון לקרות לומרים **ו** ברוך שנתן תורה וכו' (כל בו):

בשני

מראה פני כתיבת ס"ת לעם העומדים ליסינו ולשמאלו ומחזירו לפניו ולאחריו ב שמצוה על כל אנשים ונשים ג לראות הכתב ולברוע ולומר ו וזאת התורה וכו' תורת ה' תמימה וכו' ד שם ס"ע נדלו והקהל לומרים רוממו כו' אב הרחמים הוא יחחם עם עמוסים וכו' וי"ח לומר על הכל יתגדל (ח"ם פי"ב ושור מהרי"ל) וכן טהגין ביו"ם ובפת ויש לסמוך החורה ה ביומין (מהרי"ל) וכשעולה הראשון לקרות לומרים ו ברוך שנתן תורה וכו' (כל בו):

בשני

שערי תשובה

נדברי התוספות דשנוחות ופיין בתשובת הלב"ח: (ז) בשיר שבע"ם · ופיין בשו"ת בית מאירים סימן מ' ס"ם על דברי מג"א וסמ"ח · וע' בשו"ת שב יעקב סי' כ"ב :

קלד (א) משומד שבע"ם מ"ם בשם שבשב"ה · והפילדא אין רוב נאור ממחינין על שם"ך וכ"ה ופפילו במדינות אלו שהומרים אחר ושוא רחום ס"מ רחוי להסמיכו שב"ם לוהות רחום ופיין לעיל סימן ק"ל ס: (ו) חפת שבע"ם ופיין בשו"ת בנין ציון שם תשובה בעל כנס"ג ח"ב סימן ל"ח שמחר לומר וחפת כתורם בתפלת חפת וליל קדם שיהם מדקם ס"ם וע"ש בשם · וכ"כ בלקט יפר יפמר רק שפטוך היה לבד · ונם יהלם שב"ם בלא יהיו בתפלת מנין וכ"ם לקחן בסימן לבנין מי שקדמוהו לעלות לתורה במקום שמחר לספסיק :

ובתפילי

כשל שחר לפרים ול"ע · ופיין בשחר משנה למלך · ובשחר מקראי קדש דף קכ"ם ע"ב · ובשחר כרכת שושנה ובשו"ת · מי רבנים סחיבר בפיפוסים מקפוקת בתב בכל כו מעין ל' ובשו"ת מי רבנים · וס"ם מפני שכבוד פירושו לפי שיש לאחרו שם בל בשיו · ובשחר שבע שחריך לפוכות זשר תשבת שבת קודם למוסף שבת שיש לפוים לומרים בכל יום שבוע פרשתו ביפת ס"ם ופפ"ח (ח) בתפ ירלו · ע' שם שבשחר שבת בתר שבע בשם בריפות ר' ס"ל על סכ"י סי' זס וב"ם בס"ו וכ"ם ובשחר ובשחר שאר שפרים סי' י"ל רופא לייבב שב"י ס"ם ואיכו בן שבשחר שבת יוסף דלמב"י שבשע שפאלה עשן לית מיים מיים ס"ם וס שפך דברי סרב

באר היטב

(ז) בשיר שבשבים · ס"ב דס"ם שבשת שיר שבל הלויס וכו' שעשה טוה דכוונת שפור לומר בכל יום שיר שהיו לאומרו יום וכ"כ הרמב"ם בפרי' שפאלה וכ"כ שבשלה וכ"כ שבשב"ע · וס"ל בשב ל"ל שבוכת שפור לומר שבשבם ב"כ כדי ליפטר מדב"ם ס"ם ושבין בבשבת בשבין לומר שבשבם כמו שבדשם בכל שבידושים · בשב שבשב"ע ליהיו שבוכת בכל שבשלומות דבב"ם ושם"ם ושבין בבשבת בשבין לומר שבשבם כמו שבדשם בכל שבידושים · בשב שבשב"ע ליהיו שבוכת בכל יום ס"ם שבשלה שלא ילגלג שיר שבל הלויס לומרים בכל יום ושבוע שבידוע שיר שבל הלויס לומרים בכל יום ושבוע שבידוע שיר שבל הלויס לומרים בכל יום ושבוע שבידוע

הלכות קריאת ספר תורה

קלה סדר קריאת התורה ביום שני וחמישי ובו י"ד סעיפים

א (א) בשני (א) ובחמישי ובשבת במנחה קורים (ב) שלשה אין פוחתים מהם (א) **א** ואין מוסיפים עליהם ואין מפטירין בנביא: הגה (ב) וכן היו שני שבתי' בשנה שקורין בהן ג' ולא יותר (ג"ס מנהגים) ומי שמוסיף ה"ז משובח (מרדכי פ' הקורא עומד ובמנחה מיישבי פרק י"ב מס"ח) ומרחיב דה"ס **ג** לפני בעלי בריתי"ם שלפם הוא כללקמן סימן תקנ"ט (ודין שבת ויו"ט ע"ל סימן רפ"ב לענין הוספה):

ב ג מקום שמפסיקין בשבת בשחרית שם קורין במנחה ובשני וחמישי ובשבת הבאה: הגה (ג) (ד) אם ד נפלו שבת אחת קריאת ספרים בלבוד קורין לותה פרשה עם ספרים סמייכה לותה שבת (מור וקדוש) וע"ל קמן סי' רס"ג לענין הוספה:

ג (ג) נ כהן קורא בתורה ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל: **ד** ד המנהג השפוט שאפילו כהן עם הארץ קודם לקרות לפני חכם גדול ישראל ה והוא שהכהן יודע לקרות: (מיכו אם יכול לקרות עם הס"ג ה מלה (ה) כמלה פני כך כלקן' סי' קל"ם) (מהרלבו"ם) שאם אינו יודע לקרות היאך יברך על התורה:

ה (ד) ו אם ס"ת פתוח והכהן קורא את שמע ו אינו רשאי (ו) להפסיק ז וקוראים ישראל (ו) במקומו: הגה וכן נהגינן שאפי' פסח וסוכות שקורין ויחל אם אין הכהן מתעצם קורין ליסראל (ה) ומוב שילך הכהן (ח) מבה"כ (מהרי"ק שורש ס'):

ו ז אם נכנס הכהן לב"הכ אחר שהתחיל הישראל לברך ברכת התורה אינו (ט) פוסק אבל ח ברכו לא הוי (י) התחלה ט ועומד הישראל (יא) בתיבה עד שישלימו כהן ולוי ואז יקרא ואם אין י בהן בב"ה קורא ישראל במקום כהן ולא יעלה אחריו לוי: הגה (ו) י אבל לחמנו יוכל (יב) לעלות (ב"י ומהרי"ל)

(ד"מ) ועכשיו לא נהגו לדקדק לחריו ועיין מ"ם סימן קמ"ט: **ו** אינו **רשאי** • ולפילו למ"ד בסימן ס"ו סעיף ד' מ**מפסיק** היינו בקראתו לבל לכתחלה אין לקרותו לליכא משום פגמא כיון שהוא עסוק בק"ם ואין ממתינין עד שיגמור למי"ג לפרסת לציבור ולפי דוקא שמע ה"ם בשעסוק בכל מקום לחינו רשאי להפסיק כגון בברכות של קריאת שמע (כ"י בשל"ה מהרי"ק) ולפסק דבפסוק זשמרם אבי לקרותו ועיין מ"ם סי' קל"ם ס"ח: **ז** וקורין ישראל • ואין ממתינין לו משני כשוב הלבור (רשב"ל מהרי"ק) אם אין כהן הולכין אחר הגדול בחכמה ובמנין תע"ם שהחתר גדול בשנים (כ"ז רמ"ג ל"ג) אם המוכר נקנות במנות מי שיקרא לחמון בהתחלת התורה בברכותיה ואם קם אחר אחיו ישחל מוחל הבהקל כבודו ויוצא מב"ם (ופשם אחת לא לקה בהכהן לגאת מבית הבנסת) ומותר לבפותו על ידי הבלטון לגאת מבית הבנסת בדי שלא יתבטל הממנהג וכבוד התורה (כ"י מהרי"ק) ואפילו לא יצא יקרא הישראל (ב"ם) ומיהו מלמון מהרי"ק לא ממש כן אלם כן אין לבפותו על ידי הבלטון: **ח** ברכו לא הוי • ממש"ם אלם התחיל לומר ברוך אתה ה' הוי התחלה ואף ליכול לסיים בא"י למדי מקום מבל מקום אינו נכון בס"ם סימן ר"ו ע"ם: **ט** ועומד הישראל • בדי שלא יתבייש: **י אבל ראשון** • בתב בד"מ דבתב מהרי"ל לחפילו לפי פינום לחמון על רב"י יכול לעלות

קלה איתא בגי"ף פ"ד דמגילה פינום' מפה תיקן ליסדלל שיהיו קורין בתורה בשבת וביי"ם ובר"ח ובחה"מ עזרא תיקן שיהיו קורין ג' בב' וה' ובמנחה של"ל ולריך עיון דלי' במרובה שלבעו יסדלל ג' ימים בלא תורה בימי משה עמדו הגבילים שביניהם ותקנו שיהיו קוראין בב' וה' ובשבת ועזרא תיקן במנחה ולפי רס"ב דברוחה בתבו ג"ב שעזרא תיקן קריאת התורה ולפשה בב"ם עליהם בפי' תרע"ם מפסיק המובה וכו' ולפשר לומר דהתו' לא נמלי לדקדק בזה ועיקר קושיתם ביון דתקנת נביאים היא ת"ב לא לריך לומר דקרא והיו לתת לבוהות על בך והא דבתב הרי"ף שעזרא תיקן בב' וה' היינו מנין הקרואים בלחוד בגמרא ות"ב ות"ם תיקן מנין הקרואים בשבת ו"ם ות"ם וה"ם וב"מ בריבמ"ם פי"ב מהפלה ובפמ"ם סימן קמ"ם: **א ואין מוסיפים** • משום בטול מלאבה לעם: **ב מותר להוסיף** • ואין מהנין בן (לבוח וב"ה): **ג לשני בעל בריתי** תורה ועבר ומנו בשל בריתי. ובתיקון יעבבה לוקח במהן ס"ל הבי ומ"מ אין לנהוג בן (ב"ה): **ד בשלו שבת** • וה"ה אם התחילו ולא סיימו ממחת קטן לבל אם היו ב' מחוברים בחותו שבת בשלו אין קוראין בשבת בשחה ג' ולא מניע לעשות בשבת ב' ולא ישנה שלוש שקורין ג' ות"ל יקרא ג' לבל הפחות לאין בשלו ולא בלאין דבריו בעיני: ואם בעלו פרשת וימי אין לו לקרותו עם פרשת שמות כי בשקורין ב' שלרות לריך להתחיל מד"ה ויקהל משה וגו' ולא יתחיל בפרשה שלפניה שהוא ענין אחר אבל אם בעלו שתי פרשיות אין לו לקרות שתי פרשיות אלא אחת בין תורין בן בשבת שקורין ב' פרשיות בלבד אחת אז קורין לשבת הבאה אותה הפרשה עם הפר' השייבה לאותה שבת משום דבלאו הבי מצינו לשעבים שקורין שתי פרשיות בשבת אחר שנתבטלו שתי שבתות וה"ה אם באותו שבת שבשלו היה ראוי לקרות שתי פרשיות אין קורין בשבת השני ג' פרשיות דלא מצינו בשום דוכתא שקורין ג' פרשיות בשבת אחד (ש"ת מהר"ם סי' ס"ח) וכן באם קורין באותו שבת שתי פרשיות גם בן אין קורין פרשה שבישלו משום הב"ל בב"ל • ונראה שיש לחלק בין אם בשלו שתי שבתות בל שעם פרשה אחת אלי צ"ל שהרישות בלבד משבת הבאה לקרות פרשה אחת שבישל עם הפ' השייבה לאותו שבת אבל באם נתבטלו שבת אחר שקורין ב' פרשיות יחד אז לא יקרא הפרשה ששייך לאותו השבת עם

ת מגילה ל"ב ב סם ג"ם ב ניסן ג"ם ד רב פפוא וכל בפוקמי ס בכב"ם ו מפרי"ם בשם תשובת מהרשב"ם ז מפרי"ם בשם תוספ' תרומ ס"ב ח ניסן ג"ם:

עטרת זקנים

קלה (א) בב' וב"ה' ובשבת במנחה קורין ג' • ונראה שאם בשלו ביום ב' הקריאות בספר תורה על ידי אונס יבול לקרות בשני ושלא יבלו ג' ימים בלא תורה משא"כ באם בשלו ביום ה' אז הלבו ג' ימים בלא תורה ועבר ומנו בשל קרבנו ודוקא שבשלו ביום ב' בשונג אבל אם בשלו במזיד ל"ל שתוא דומה לתשלה שמוזכר בסימן ק"ח ומעוות לא יוכל לתקן הוא בן ל"ל ום"ם ע"ש כי שמא שאני התם שעבר היום בשל קרבנו משא"כ הבא בב"ה היי זה דומה לבי שאבל שום ורידו נודף יאבל עוד שום בו' בן תירבו תוה ולא אתת בן תורין בן תקנת עזרא בשביל בך שעבר היום וצ"ע: (ב) אם בשלו שבת א' בו' • דוקא באם לא קראו בשבת העבר בי אם סדרא אתת אז קורין לשבת הבאה אותה הפרשה עם הפר' השייבה לאותה שבת משום דבלאו הבי מצינו לשעבים שקורין שתי סדרות בשבת אתר אבל אם נתבטלו שתי שבתות וה"ה אם באותו שבת שבשלו היה ראוי לקרות שתי סדרות אין קורין בשבת השני ג' סדרות דלא מצינו בשום דוכתא שקורין ג' סדרות בשבת אתד (ש"ת מהר"ם סי' ס"ח) וכן באם קורין באותו שבת שתי סדרות גם בן אין קורין סדרא שבישלו משום הב"ל בב"ל • ונראה שיש לחלק בין אם בשלו שתי שבתות בל שעם פרשה אחת אלי צ"ל שהרישות בלבד משבת הבאה לקרות פרשה אחת שבישל עם הפ' השייבה לאותו שבת אבל באם נתבטלו שבת אחר שקורין ב' סדרות יחד אז לא יקרא הסדרא ששייך לאותו השבת עם

סדרא א' משתי סדרות שבישלו משום דבין שהיו דבוקים בשבת העבר בתר סדרא לבן אין סברא בלל לחלק ולקרוא בשבת הבאה חצי החיבה דיוסא שעבר וגם באם בשלו תד סדרא נמי לא אמרן שקורין בשבת הבאה אותה הפרשה עם הפרשה השייבה לאותו שבת אלא דוקא באם לא היה אותה סדרא בסוף הספר מהמשה סדרים מהחושי תורה אבל באם היה אותה סדר בסוף הספר בגון ויחי ויקהל וברוסיהן אזי אף באם לא בשלו בלי אם תר פרשה לא יקרא עם הפרשה השייבה לאותו שבת בי אין סברא לקרות בספר בתר שבת וכ"ל מרבני מהרי"ם סימן ר"ן. אם ח"ם פתוח והבון קורא ק"ש ובן אם מתחיל בפי דיבא הבי • אם יש שם בהנים אתרים מותר לקרות אותם בשפם בי אין שייך באן משום שגמו בי הבל ראוין שפשום שקורא ק"ש או משום שהוא מתחיל ע"ב אין עולה (מהרי"ו) ופשוט זה בתענית אם קורין לבהן שלא התענה ג"ב אין שייך באן משום שגמו ע"ב אז אין שייך לגזור בב"ל ס"ם יותר פוב לגזור שלא יבא לבלל קיצור ימים שקורין אותו לבדך ואינו מובך בב"ל: ויש מי שבתב שמותר לעלות לתורה אף מי שאינו מתענה (מהרי בב"ח) אין לבהן למחול על בבודו, אבל בתענית יבול למחול • אם התבם מקדים לבהן ע"ה לפניו בתוך משפש בתונה ע"ז באבר ומשנאי אתבו מוח אבל אם התבם נותן רשות לבהן ע"ה אין בית מיחוש דהא תבם יבול ליתן רשות אפי' לישראל (מרדבי שרש בני העיר) ז

יד אפרים **קלה** (בס"ו סק"ב) וס"ב אין נוהג משנה מ' בלי"ג: (ס"ק ח') מלא יתמהו מלו סוף בלי"ג: (במ"א ריש המימן) שיהיו קורין בשבתות וביומים טובים בי"ם וכה"ם • עזרא תיקן שיהיו שלשה קורין בל' וס' ס"ק וכמה בלי"ג:

באר היטב

קלה (א) וכמהיבו • פ"ת שמשם על סדי"ם שבתב בשם שיירושלמי משמש תיקן ליסדלל שיהיו קורין בב' וה' וכו' ע"ם • וביולם משמש ;ומשמע לו לפ"ת שבשניהו שלשה בל שבתב ושיין בסדי"ם שלשניהו בל שיהו ב' : (ב) שלשה • ואם בשלו ביום ב' וקראשם על ידי אונס יבול לקרות ביום ג' שלא יהיו ג' ימים בלא תורה מבה"ג ביום ה' • פעמים וקוראים ע"ב : (ג) בלי"ם • ואין מהנין בן • תמהוגים : (ד) אם בשלו • וטוח מדין שם שמתיהו ולא שיהו מחמת קטן • אבל אם היו ב' מחוברים בחותו שבת בשלו אין קורין בשבת שלשה ג' ולא מניע לעשות בשבת ב' ולא ישנה שלוש שקורין ג' ות"ל יקרא ג' לבל הפחות לאין בשלו במזיד ל"ל שתוא דומה לתשלה שמוזכר בסימן ק"ח ומעוות לא יוכל לתקן הוא בן ל"ל ום"ם ע"ש כי שמא שאני התם שעבר היום בשל קרבנו משא"כ הבא בב"ר תרי זה דומה לבי שאבל שום ורידו נודף יאבל עוד שום בו' בן תירבו תוה ולא אתת בן תורין בן תקנת עזרא בשביל בך שעבר היום וצ"ע: (ב) אם בשלו שבת א' בו' • דוקא באם לא קראו בשבת העבר בי אם סדרא אתת אז קורין לשבת הבאה אותה הפרשה עם הפר' השייבה לאותה שבת משום דבלאו הבי מצינו לשעבים שקורין שתי סדרות בשבת אתר אבל אם נתבטלו שתי שבתות וה"ה אם באותו שבת שבשלו היה ראוי לקרות שתי סדרות אין קורין בשבת השני ג' סדרות דלא מצינו בשום דוכתא שקורין ג' סדרות בשבת אתד (ש"ת מהר"ם סי' ס"ח) וכן באם קורין באותו שבת שתי סדרות גם בן אין קורין סדרא שבישלו משום הב"ל בב"ל • ונראה שיש לחלק בין אם בשלו שתי שבתות בל שעם פרשה אחת אלי צ"ל שהרישות בלבד משבת הבאה לקרות פרשה אחת שבישל עם הפ' השייבה לאותו שבת אבל באם נתבטלו שבת אחר שקורין ב' סדרות יחד אז לא יקרא הסדרא ששייך לאותו השבת עם

שערי תשובה

קלה (א) ובתמיבו עבם"ם שבתב נירסת מושפת בו' ליתת קלה שתבר בדפוסי בדברי הגו"ם ניד הפרים ומבלן ואילך בל הלבות קריאת התורה בדפוסי בתיבור שערי הפרים ומבם בדפוסי בדברי הגו"ם ובה"ל

שערי אפרים

(א) ובתמיבו עבם"ם שבתב נירסת מושפת בו' ליתת קלה שתבר בדפוסי בדברי הגו"ם ובה"ל

לעולות רלתען וכ"מ ברמב"ם ורן"ו ס"פ ומשמע דוקא כשאין לו שאר
גדול מהלוי ועיין מה שכתבתי ס"ס י"ח: **יא אין מפסיקין** · שלח תשא
ברכה לפשלה ושוד דלתן פנים אלא בקולו לוי אחר לוי אבל כשישנו שם ולא
קרא ים לתתוא שלא היה שם בשעה שפסק הכהן בקריאתה לתתוא לו שמע
שנעה היא שכבר שתינו שם וליכא
פנים (רשב"ם סי' רכ"ח) וצ"ל בכהן
ממי שייך הלי טעמא: **יב שהראשון**
פנים · ומיירי כהן דמוחזק לן שהכניסה
כהנים וא"כ בשלמות לית למימר דלמוד
נסיב גרושה וסליכא לזכויה לבל
כשני ליכא למימר כבי דלא לף במקום
לוי לא היה לן לקרותו ואם לן
מוחזקין בכהנים ליכא למימר לפנים
מיושב ואם מוחזקין בחמו שהיה
גרושה משכב דכרי וכ"מ בב"מ ס"פ
זה וצ"ע דליכא למימר לפסול אחר
כגון שזחתה בשתר: **יג שאחר מהן**
פנים · תע"ם שיודעים שהכניסה לוי
ליכא למימר דנסיב ממזרת לו שהיה
וסליכא לזכויה מקדמת לויה:
יד בהפסק ישראל · סי' שקולה
כהן לוי ישראל אבל אחר הלוי מסור
(כ"ה מ"ל ר"י לוי) ואם אין שם לוי
קולת הכהן עשויה ואע"ג דישראל מוכר
וקולת כהן וליכא למימר לפנים לפנמא של
לחתן דלי הוה פנים מיד היו מרננין
אחריו וכיו קולתן אחר במקומו וליכא
למימר שיחמרו שבי הלי הוה ולפיכך
עלה במקום ישראל דא"כ יאמרו לומר
שגם הלוי שעלה אחריו פסול הוא
וכולי האי לא מייתינן (כ"י) והקשה
בב"מ אם אין שם לוי מאי דיכא למימר
ול"ל דלק"מ דאם אין שם לוי גם
הכהן שבי ירוך לקרות שעמיים כדי
שלא יאמרו שישראל העולה אחריו לוי
הוא וא"כ ל"ל שהכהן הלל הוא ושלה
במקום ישראל דא"כ למה קרמה פעמיים
ואפשר לומר דכולי האי לא טריך לקרות לכהן בתחלת ועיקרא פעמיים:
טו אפילו שהוא כהן · מ"מ בני הפסק ישראל אסור מתיסין דלמא
לא שמעי כולהו: **במקום** שתקנו שהכהן העיר יקרא ג' פעמים
דלמא ליתי למעוי שהכי הטעם תפילו הוא כהן יכול לקרות שלישי (מ"א פ"ב
ס"ו ס"ט וי"ו לוי ס"ט) **טז למנין** ז' · וס"ס בתענית לא יעלה למפטיר
שהוא ממנין הקרואים ואם אין שם ישראל היודע להפטיר מקרין לאותו
(תשו' מהר"ם סי' ס"ד) ע"ש **כתוב** בלבוש הגו אין נוהגין
לקרותו הלה לתחתון וכפותח למפטיר בלבד עכ"ל וכ"מ מלשון המרדכי
ומהרי"ו סי"ג ובתשובת מהר"ם סי' י"ו כתב ב' תחנים בשבת ה' וסיכום
כהנים קורין תחי סדרא שם תחן ה' ושוטביניו ואח"כ קורין כהן ולוי תחן
תחר ושוטביניו עכ"ל משמע דבאל"ם אסור ואם דקולת כהן תחר כהן תחר
לתחרון וה' למפטיר י"ל כיון דמפסיקין בקדיש אין כ"ם המרדכי ולבוש
לעניין תחן בראשים ותחן תורה וא"מ משמע התם דלא סמיך אהלי משמע
לאוקי ע"ש: **יז ואינו שם** · ואם אותו כהן מתפלל מותר לקרות התחר
כשם דהכל רואין שמטום התפלה אינו עולה עם"כ: **יח משום פנמו** ·
ומותר לקרות בו תחתיו דלי אינה שהוא פנים אף בו פנים לכל לעניו
לסול כמ"ם ס"ה: **יט ש"ץ שהוא** · שהכל יודעים שהכן שהוא
ס"ץ (מרדכי) כלומר שבזמיכים היה הש"ץ קורא למי שילקח ואם הוא יעלה
לעולה לא יעמוד להיות ש"ץ אבל בזמן הזה שהכהן קורא למי שילקח
אם הכהן הוא כהן לסול לקרות לכהן אחר אם לא לאחרי הגדול שהכל
יודעים שלבבודו עשה (מע"מ מהרש"ל) והמנהג אינו כן ועמ"ש ס"ג עמ"ש
ס' קל"ח כשם ס"ה: **כ שבולה כהנים** וכו' · ובמהרי"ק ס"י כתב דאנו
למ"ד דהקדמת כהן דהכהן אבל למ"ד דלוי"ית לעולם מקדמינן לכהן ס"ע
ועמ"ש סי' ר"ח · ואפשר לומר דכיון דיש הרבה כהנים ולא ידעינן מי קודם
מוטב לקרות ישראל לחתן ואם יש שם גם לוי יקרא ישראל ואחר כך לוי
ואחר כך כהנים ואם ב' ישראלים וב' לויים יקרא כהן לוי ישראל
כהן לוי ישראל וכשביעי יהיה כהן ואם יש שם שני כהנים כהנים
ולויים וכן כהנים וישראלים לו לויים וישראלים ואין בכל אחד ג' לא מלאתי
לכם תיקון לזה ליתי לתגלגלי ואם יש במין אחד ג' יעלה תחתו המין ואם
יש בכל אחד ג' יפילו גורל ויהיה מין יעלה (לבוש) ולא ידעתי למה יקדימו
הישראל לוי אחרכה לוי קודם כמ"ם ס"ו ומ"ם שלח מצת תיקון בפחות
מג' ל"ל שיקרא הכהן שפעמיים במקום לוי ואח"כ יעלו הישראלים כולם ואח"כ
כהנים

באר היטב

מי שילקח יקדים אם ישראל הוא גדול ואם הלוי גדול לו לפי"ו שוויון הוא
קודם וכן פיקר כנ"ל · ולבוש אם ש"ש אכתא ולא יעלה אחריו כי היא לשון
הרמב"ם וסיימו בזיכרון ת' כ"כ בכ"מ לומר שכלל לא יקרא הלוי והכהת
רמ"ח הוא בפיכרון הסני ותמיה לי היאך הרכיב ב' הדיוטות ביחד היה לו
לכתוב ויש לומריים לחלון יכול לעזות
ותו דלכלון הסני תלוי בגדולה וכשוויון
הלוי קודם ורמ"ח לא זכר מזה ותו
דלפי' הסני יכול הלוי לעלות ג' לו ד'
רק במקום לוי לא יעלה כיון שהוא
מקומו וכלן מהפרדה החביבה כמבואר
בב"י ומדברי רמ"ח משמע שלא יקרא
רק בחתון ותו לא ומלחה דרמ"ח הכריע
דלא כמהרי"ו הסני תלוי בקלת
ממנו ולריך לכוסף על הב"ח אז תגלי
זה דמייתי בלוי גדול יותר ולכל הפחות
בשוויון תז ק"ל כפי' הסני דהלוי קודם
לעלות לחתון לכל אחר כהן אחר כדי שלא יאמרו
בעמים מהם פנום:

י (ט) נ נתנו לקרות כהן אחר כהן **יד בהפסק ישראל**
ביניהם (טו) **ואומר החזן כשקורא לשני טו אע"פ שהוא**
(י) כהן וכיוצא בזה נוהגים בלוי **אחר לוי**: הגה ולכן אותר לעלות
ג"כ למפטיר בכי הלי גוונא ואם קורא מפטיר אחם אין לחוש לפנמו דכרי לא
מזכיר שמו ו"ל דאין לקרות כהן אחר לוי **טז** למנין (יח) שבשם אבל לאחר
שבשם המנין יכולים לקרות כהן אחר לוי (פנור בשם מהרי"ו ומהרדכי פרק הזיקין
וכ"י בשם ר' יהוחם) וכן נוהגין במדינות אלו ומיהו במקום שורך ודחק יש
לסמוך מהכתב רלמעה:

יא ס יש מי שאומר שאם **קורא החזן כהן או לוי**
יז (יא) **ואינו שם לא יקרא לאחר בשם יח משום פנמו**
של (כ) **ראשון אלא אחר יעלה מעצמו**: (וכן נהגו) (י) **יט** ב"י
שהוא כהן יכול לקרות כהן אחר (בא) (מהרדכי פרק הקורא
שמע ומהור):

יב ג עיר **כ שכולה כהנים אם יש ישראל אחד ביניהם**
אותו ישראל קורא ראשון (יא) **מפני דרכי שלום**
ד **וכל שאין בהם ישראל כדי סיפוק או שאין שם ישראל**
כלל קורא כהן אחר כהן שאין שם משום פנם שהכל יודעים
שאין שם אלא כהנים והוא הדין לעיר שכולה לוים:

יג ס **אם קמן קורא בתורה בצבור (בסי' רפ"ב) אם אין כהן**
אלא סומא או שאינו בקי בסימן קל"ט:

בני

ישראל ותירן דכיון דקרא בחמיש לוי ויעלה ליכא למיחם דאם כן
יאמרו לומר שגם הלוי שקרא אחריו הוא פסול וכולי אלי לא מייתינן
ולקמן ע"ו ואם ליכא לוי בחתים אלא ישראל למוד ושוד כתב דס"ל דלא
מחיינן לה יקרא כהן אחר כהן אלא בשלש הפסק ישראל ביניהם · ודבריו
תמוהים דהיכי נוקא מ"ש לא מייתינן בהפסק ישראל ואינו בן גרושה וכדאמרינן
ז"ל כתב דמיירי במוחזק לן בחביו שהוא כהן ואינו בן גרושה וכדאמרינן
בסמוך אתן מוסכמן לפנים הסני דלעיל ולא דק דלא מייתי לעיל במוחזק
שהוא אינו בן גרושה אלא מוחזק בחביו שהוא כהן ואנו אומרים ליכא חשש
שמא הוא בן גרושה דא"כ לא היו קוראין אותו במקום לוי וא"כ ודאי הכא
יש חשש פנם לפני ועיל דלא חשש חכמים לפנם הסני אלא במקום שהעולה
רואה שינוי ממה שסדרו חכמים כהן קורא לחתון ואחריו לוי ואם אין
לוי לא אחריו ישראל ולא סדרו כהן אחר כהן אחריו ישראל הרי כבר עשה חשש
פנם כלעיל משא"כ אם כהן ואחריו ישראל הרי כבר עשה סדר חכמים
ואח"ז אין כלאה שינוי ע"כ לא חשו לפנם דלמה יאמרו בחשש ואע"פ אנו נוהגין
לקרות כהן לוי לחתון ולא מייתינן לפנם והוא משום דאין כאן שינוי
כלל פשוט וכבוד ועיין בסי' קל"ם יש לחוש למ"ם: (י) **ש"ץ שהוא כהן**
כו · הטעם שבכל יודעים שם"ץ מותר לטיות כהן כלאה שזה מיירי במקום
שאין קוראין המלות כמנהגנו אלא קורא לפי סדר המשנה שלפנינו זש"ה
דיש כו חשש פנם כיון דהוא יכול להקרות בעצמו קמ"ל דלא דמי למנהגנו
פשיטא הוא דה"ק אין לו רשות לקרות כ"א כראוי הקורא מלות וכ"ל פשוט
ב"כ לפ"ז דאם הקורא מלות הוא כהן יכול לקרות לכהן אחר שבכל יודעים
שהוא קורא המלות לבבד אחריהם ורלוחין לזה בעלי בתים ולו לומר תיסור
בזה ולוי גלאה כלל: **(יא) מפני דרכי שלום** · שלא יאמר כל אלו
אתה קורא לחתון יותר ממני אבל כשישראל קורא לחתון אתה"כ יעלה מי
שיעלה אם אינו עולה אלא בתורת ישראל כ"כ ב"י בשם מהרי"ל וע"ל דמך
מפני דרכי שלום ולמד מן סדרכי שלום שאמר במשנה דתקנו כהן לוי ישראל
ת' לו ב' ולוי ת' לו ב' ואפשר כתב שם לוי ב"כ בתוספ עיר דהיינו שם ישראל
כהן לוי ישראל ואח"כ כהנים ולויים ולא חיישינן לתלמיי בין כהנים דהך
שלום מזכור במשנה הוא יותר חשוב מדרכי שלום זה שבין כהנים עלמן
וקורא לחתון כהן היותר חשוב ביניהם ואין מקום לדרכי שלום של כהנים
בעמין שלין לקיים סדר המשנה ואם אין אלא כהנים ולויים הסיימו לוי ת' לו ב'

ומהרי"ל בשם ר' יהוחם ב"ב ח"ג) ובקושטין קורין תומרים במקום כהן שלא
יעבו לומר שזהו כהן (טור):

יז ס **אם היו כהן ולוי בב"ה וקרא הבהן וסבור שאין שם**
לוי (ז) והתחיל לברך ברכת התורה (יג) **שנית יא אין**
מפסיקין (יד) **אותו**:

יח · **אם אין לוי בב"ה בהן שקרא ראשון מברך שנית**
וקורא במקום לוי אבל לא בהן אחר כדי שלא יאמרו
יב (ח) **שהראשון** (טו) **פנום**:

יט ב **וכן לא יעלו ב' לויים זה אחר זה כדי שלא יאמרו**
יג שאחר מהם **פנום**:

י (ט) נ **נהגו לקרות כהן אחר כהן יד בהפסק ישראל**
ביניהם (טו) **ואומר החזן כשקורא לשני טו אע"פ שהוא**
(י) כהן וכיוצא בזה נוהגים בלוי **אחר לוי**: הגה ולכן אותר לעלות
ג"כ למפטיר בכי הלי גוונא ואם קורא מפטיר אחם אין לחוש לפנמו דכרי לא
מזכיר שמו ו"ל דאין לקרות כהן אחר לוי **טז** למנין (יח) שבשם אבל לאחר
שבשם המנין יכולים לקרות כהן אחר לוי (פנור בשם מהרי"ו ומהרדכי פרק הזיקין
וכ"י בשם ר' יהוחם) וכן נוהגין במדינות אלו ומיהו במקום שורך ודחק יש
לסמוך מהכתב רלמעה:

יא ס יש מי שאומר שאם **קורא החזן כהן או לוי**
יז (יא) **ואינו שם לא יקרא לאחר בשם יח משום פנמו**
של (כ) **ראשון אלא אחר יעלה מעצמו**: (וכן נהגו) (י) **יט** ב"י
שהוא כהן יכול לקרות כהן אחר (בא) (מהרדכי פרק הקורא
שמע ומהור):

יב ג עיר **כ שכולה כהנים אם יש ישראל אחד ביניהם**
אותו ישראל קורא ראשון (יא) **מפני דרכי שלום**
ד **וכל שאין בהם ישראל כדי סיפוק או שאין שם ישראל**
כלל קורא כהן אחר כהן שאין שם משום פנם שהכל יודעים
שאין שם אלא כהנים והוא הדין לעיר שכולה לוים:

יג ס **אם קמן קורא בתורה בצבור (בסי' רפ"ב) אם אין כהן**
אלא סומא או שאינו בקי בסימן קל"ט:

בני

והמלך בכניס נרלה שהגויס משוכים כמו יפרלגים נגד הכניס ויקרא לוי תחלה וחם"כ בהן תחר בהן וכן חם יש בכניס ולויס כל לחד כדי שיסוקס הכניס מגן ז' נרלה שלוי ג' קורא לחלון ולחריו יכולים לקרות כהן לחר כהן בהפסק לוי כל"ל בהלי מלחת ובלבוש כתב בענין לחר והגלע"ד כתבתי :

יב (ב) **אבל אם מכניס כו'** לח מלחתי מקור למילוק זה ונרלה טעמו ולח לין נרלה שהוח מביח לעורך קריח' חלח קובע לה דירה בהלן :

קלז (א) **כגון פ' עמלק** · ב"י הביח בשם ח"ם לח הוסיפו כח מלמעלה לו מלמעה מפני שלמד הכ"ה שעמלק נרם לניות שמי וכפלי חסריס כך פרחתו חסירה ויריולמי חמר הוח עשה מעשה קטוע לפיכך פרחתו קטוחה שכ"ל · ויל"ל למה לח ת' כיון דסליק ענינה שלין כח כ"ח ט' פסוקי'והוח מדברי התו"י·יל דמעמים חלו הס לחרן למה לח הוסיפו כח כו' חבל התו' מקשים חע"פ שיש טעם בגון זה מ"מ הוח סותר הכלל שנחן בהתח לין פוחחין מי' פסוקים ממעט בכל גווני דח"כ היה לומר מון מפרשה עמלק זה תילפו דכלל של התח הוח במקום שלח מסלק ענינה ולין פרשה עמלק בכלל זה לפי דשם סליק ענינה וע"כ לח הוקרך לומר מון ולפ"ז דגבי הפטרה כתבו התוס' שם דכסליק ענינה פוחחין מן כ"ח פסוקים ושם לח מוסיפין חע"ג דלין שייך שם שעשה של הינוס ל"ל דלמי הפטרה דכרכה חלה לח קחי רק על ענין הסיוך לחותה פרשה וסילך יקרח לחותו עם הפסוקים שלין בחותו ענין מפ"כ בקריחת סתורה : (ב) **ה"ו משובה** · מי' שלכל ח' מכו' מן מעלה בס"ם ברחוי לקרות ד' פסוקים כדלימה בגמרלה וע"כ כל ח' מכח שעשה כפי מה שיוכל שיקרח הוח ד' פסוקים : (ג) **אפילו דילג פסוק א' חזור** · פי' ומכך ברכת התורה ומ"ה קורח חותו הפסוק ומניח עמו דברהם לניכות שיהיה בהם ג' פסוקים: (ד) **צריך לחזור ולקרות** · כתב ב"י בשם מהרי"ק ומ' ביכך לחמריס לחותה ברכה טעות היחה כן הכניס מהרי"ק ונ"ל ודלי לניך לכך מניח על מה שיחזור לקרות ולכחוזה היה נרלה דדבר זה הוח דוקח בג' וס' ובשבח במגה שהמיוב הוח נ' וכן בשחריס ים חיוב כו' ממלה שלוה למניו לחותו שלח קרח ג"ם ע"כ לניך להפליס הקריחה לחרת לבל במקום שמוסיפין על ז' ח"ע לחזור ולקרות שכבר נשלם המיוב לבל בחחת חינו נרלה כן דהח הפסוקים שנחלקו חמר קריחה ז' הם מיניס לקרות לותם בברכה ב"כ ולותו שקרח רק ב' הוה ברכה שלו בשעות נמלח דהוה כחילו לח ניכך כלל ולריכים הם לברכה לחרת

בהניס והם פי' מ"ם בג"ע וכל שלין יפרלגים כלו' ולין להחריך זה : **כא אין מביאין** · שלויס לקרות בס"ם בשבה"ק יום או יומים · נ"ל מבה"ם הם מניעין לו לחון לו חיבה על יום לו יומים שני (ד"מ סי' קמ"ט) משמע להשיקר בחם שעוסין שם מקום קבוע לס"ת

כב שרי : **כג אדם חשוב** · בהג"ה בשם ח"ו משמע לחכחי בעיק מולה ומדם חשוב לבל בח"ז משמע למולה חפי' לינו מולה חפי' לינו חשוב וחשוב חפי' לינו מולה שרי (ד"מ) וב"ל בשם' זכור מוחר להניח ס"ת חלל עסקי' חרפ"ה :

קלו מלוה לקרות בי"ט חגניס המעמידים שקבלו לשיקר הן קודמין לכל הם לין הם ס"ת מופלו (מהרי"ל) ע"ם רפ"ב ס"ע ומקומות שמוכיין המלוה יכול לקרות למי שירלה, ובכיכר שיקרא לכל ח' לפי כבודו (לבוש) ומנהג שבחל הלבור שולה לחרניו(ב"י סי' קל"ה) עיין במ"ם סי' ו' שכחב במקום שמנהג שפפרנם הוח שולה לינו לבלי לממוך לחחר שיקרא במקומו וכחב מהרי"ק ס"י שבמקום שומניס שחנן ברחמיה שולה במקום הן שלינו יכול למכור זכותו לחחר ול"ל טכיווש מולק עליו וע"ש סי' ק"ד סעיף י"ב (ב"ח) :

קלח א ואחד קורא ד'·וכחב רפ"ל בהג"ה עכשיו שהחזן קולה לח יקרח לחלמלי ד' חלח לבייס בחחרון לו כרחשון : **ב ואיזה מהם** · כלומר דמי שקרח יותר מסוכח יותר ולח כרחשון קרח ד' מסוכח לחלינו לשולם החסוב חסוב קודם · וממולה מלינו שחלמלי מסוכח ולח לחרון קרח ד' ול"ל דמעלין בקדם ולין מוריזין וח"ת גבי נרוח מוקם לחרון דחקרח בחרון קודם בר"ח ולחרי דמעלין בקודם ומוסיף והולך ולחרי דמעלין בקודם ולח מוריזין וגם לחרון בר"ח קודם לחרון מסוכח וי"ל דבחד גבוה יש לו להעלות בקדם לבל הכח חלמלי נבני ניסו ולין חולין זה בזה : **ג במנחה בשבת** · בס"ם פי"ח במול ובמנחה של שבח ובמנחה של י"ט לבל בשבח כו' ולחבחר ס"ם הוח ולריך לניות ביו"ט בס"ם בח"ם פי' כ"ד דבמנחה די"ט נילכ קריחה וכ"ם בשבח רפ"ב ושוד מדסיים לבל בשבח משמע דבי"ט לינו מוחר : **ד עשרה פסוקים** · לחו דוקח חלח בע' שבי"ט ולחבחר כשחילה בחמלה לח סני בסחות מי' : **ה חזור וקורא** · כחוב בח"ה ולחבחר בקריחה ז' נבני בלה פסוק המלוה ומשמע דלריך לבבך כשחחזר וקולה : **ו ושנים עמו** · לפי שלין קורין בחורה פחות מג"ם · כ' ר"ח לובלין פי' ס"ם · ם"ן קלה בשבח ליום ח' ס"ם של סוכות וקלה למשכין וביום שני ונגל הס"ם ולה קלה וביום השלישי וכבר לינה להחריה והוריחי למזור ולפחות הס"ם ויקלה הס"ן קול רם וביום השלישי עד גמילה בלה ברכה

לפניה ולחחריה כיון דביום השלישי לינו חלק מסוס שסיקה לה מבכרים כדחשכחן בסוכה בם"ע דבכולו לה מבכרי (כמ"ם בס"ה) שחני פ' שרה שכתי דחוכ"ית) ותע"ם דחלן בקיעיה בקביעה דיומה מ"מ לה כחמיני בקריחה המועדים כמ"ם בח"ם פי' כ"ד ולף ד"ל דח"ם לה מייני חלה בשבה מרכיות המועדים לבל בקבעות המוסמין למוכח דביום השלישי לינו מבכר חם דילג חו יכול להיות דיקרח בלה ברכה מבל הלין טעמי הוכיחי לקמן בלה ברכה פ"מ המוכה בשבה פ' בחכה לה רחה בפ"ם פ' בחכה חם דילג פסוק ל' בשבה חחר ושוחה ומבכך וקולה פ"ם לך על פרשה המועדים המוסמין יש להסחפק מ"ם מהשה מעמע דלינו מהלק כמדומה הח"ה שהשה רק בג' ולה בלה נוף הדין בח"ה שלחי החם על מ"ם בקלה מקומות שיכה פיו ו' הדברות עם הפ"ן ולין שומעין מפפ"ן וכו' ועפ"ה ונמן בדבר ע"ו כחב לבל בז' על פפה ובשבועות לין קפיקה כ"כ הוליל וכבר קלחו הפרשיות בשבחות שלהן דמו לב' וכו' על כ"ל ול"כ לה בח הח"ה לחפעמיין דין המועדות חלה לבב לוכיחי ולה מלינו למידק כלום מדפחה והכה בחוספות דמגילה דף כ"ג בהגהו שם קרח בי"ט כל הענין ושכח לקרות מוכה פיום יחזור ס"ת ויקרח לחר במוכה פיום ולחחרון שקרח קודם סוף בשלין עליו כ"ל · וע"ל מדבחתו שכיכיה ליה דבכל המועדים מחר ולה מבעיה בחג דדיקח בחג' לקרות בשבח בקבעות בחג מחר מועדים דחקשה ר"ש הוה לקרות בקבעות היום בס"ם החוספות והרח"ם שם וכ"כ ר"י בשם סי' רפ"ב בשם ס"ל ס"ם לחי' הכי ס"ל ר"ת וכ"ם

עטרת זקנים

קלח (א) אודות התחנים שקורין בתורה בכה"ב ובשבת במנחה ומסיימין הפרשיות שהם מסוכנים ומצויינים בתשלות כהן לוי ישראל ולפעמים מסיימין פעמ אחר לפני או אחרי פרשה פתוחה או סתומה דע לך שפוסקין הם ולא שפיר עבדי ונם אני הכותב מיחיתי בהם כמה פעמים בפרשת שופטים מסיים[תפרס] לכהן אשר תעשה לך והוא בין ג' פתוחות וראוי לסיים פעמ לפניו אשר נתן לך דראיתא בגמ' ס"ה הקורא בר רב מרבין פרשה ראש חדש ב'צד קורא אותה צו את בני ישראל דהוא תמניא פעמי הויא ליעבד ליקרו תרי תלתא פעמי אשו להו תרי ואין משיירין בפרשת בפתוחות סג' פעמים לקרו תרי ת' ובימים חשבת דהוי תרי ובראשי חדשיכם תוספה הויכי לעביד ליקרו תרי מהא וחד מהא אין מתחילין בס' פתוחות סג' פעמים ליקרו תרי מהא וג' מוקי אין משיירין בפרשת בפתוחות סג' פעמים ומתרץ רב אשי דולג ושנואל אמר פוסק וקי"ל כרב דאמר דולג ל"ל קורא ס"פ שמוך אחר למפרע תרי אפ"כחול אינהתחילין ואין משיירין בפתוחות סג' פעמים בג"ל דוד הע"ה מקראקא יע"א - תנחות מוהר"ר דוד ציטלש מק"ק קראקא חסנית ז"ל מצאתי שאלה אחת אם מי שאינו יודע להמשיך אם ראשון לקרותו לשאחר אשר התפטרה על סנך חשובה ג"ל ראשון ז"ל הב"י בא"ח סי' רי"ב בשם השובה רש"ב ורי"ש אם לא נמצא סי שיודע להמשיך אלא אחד מאותן שעלו לקרות בתורה וכבר אשר הש"ץ קריש אחר קריאת הפרשה זה שרוצה להמשיך צריך לחזור ולקרות מפני כבוד התורה ויברך על קריאתו תחלה וסוף דהא איכא למגזר משום הנכנסים שלא ראוהו קורא בתורה ובשלמא אם המשמיר הוא אותו שקרא אחרון היה אשר לומר שלא יחזור לקרות ולברך אע"פ שהמשיכו בקריש בין קריאתו ובין התפטרה דבזמן סתם לא חיישינן משום הנכנסין וגם בזה יש לדון כיון שאין דרך להפסיק בין קריאת המשמיר בתורה לקריאתו התפטרה אבל כשאחר מן העולים האחרים הוא המשמיר אין ספק אצלו שצריך לחזור לקרות ולברך ע"כ ראיה נכונה שאסור לעלות למשמיר כי' שאינו יכול להגיד התפטרה ולקרות אחר בשבילו התפטרה ראי"כ תחלה דדינא פירכא אם לא נמצא מי שיודע להמשיר אלא אחד מאותן שעלו לקרות אין צריך לחזור ולקרות ע"ש שכבר ברוך והא אשאר לתקן ביתה טוב יקרא למשמיר אחר שלא עלה כבר ואע"פ שאינו יודע להמשיר ישאר מי שעלה כבר אלא ע"ש שזה רגם בזה שייך גזירה משום הנכנסין שלא ראוהו קורא בתורה ומשני היינו דשקראו למשמיר ותיה משכיר ושייך בשל אם הוא השלישי שהוא משמיר כגון בתענית ונכנסין את"כ ויתנצאו אחר קורא התפטרה יהיו סבוריים שגם הוא עלה לתורה ושקרא רבינו עם התפטרה הלבוש פסק להלכה ואפשר שהלך אחר משמע של רבני הב"י ולפחות לכתחלה אין לקרות מי שיודעין בו שאינו קורא התפטרה בעצמו רק בריעבד שאינן יודעין בו אם יודע וקראו אותו לעלות אז מתנייע לעלות כראיתא בפ' הראוה שכל הנקרא לס"ת ואינו עולה מקצר ימיו ע"כ צריך לעלות ואז בהברת ואפשר אחר התפטרה. זה הנראה לפע"ד:

מגן

אינם צריכים לחזור ולקרות וראיה לדבר פרשת עמלק אבל אם קראו **ט** פתוחות **מט**' **י** צריכין לחזור (ו) ולקרות:

ה (ז) אם קרא פרשה פרה ופסק בהגר הגר בתוכם (ה) וגלל (ו) ס"ת חוזר ופותח ומתחיל מראש (ח) הפרשה עד תטמא עד הערב **יא** ומברך לפניה (ט) ולאחריה:

ו (י) הקורא בתורה ראשון וקורא השני מה שקרא ראשון אם מוסיף על מה שקרא הראשון שכשה פסוקים (ו) או אפילו שנים במקום דלא אפשר שני עולה מן המנין ואם לאו **יג** אינו עולה מהמנין חוץ מפרי התג משום דלא אפשר:

כלח שלא לשייר בפרשה פתוחות משלשה פסוקים ובו סעיף אחד

א (א) הקורא בתורה **א** לא (א) יישייר בפרשה פתוחות מג' פסוקים מפני היוצאים אז מבה"כ שיאמרו העולה אחריו לא יקרא אלא שני פסוקים הנשארים וכן **ב** לא (ב) יתחיל בה פתוחות מג' פסוקים מפני הנכנסים אז בב"ה שיאמרו שלא קרא הראשון אלא שני פסוקים: הגה ואין מיזוק בין ג' פתוחה לסתומה (א) ופסוקא סתימה רק ג' פסוקים מותר לשייר בתחלה ולבסוף אם (הסומה סדהן סי' כ"ב) ויכוין בתחלת תמיד לקרא **ג** כדבר טוב **ד** ויסיים כדבר (ג) טוב (ת"ו ומיימוני פרק י"ג מה"ת) ופ"ל סימן תכ"ח ופ"ל סימן תל"ח במקום

לריעה וריעה ל"ל ולפי מ"ש נתת דבפרי תאג כוס לה תפסר מכוס דסליק עגינא מסק"ב כריעה דלא סליק עגינא ותפ"ש סני בשנים שמוסיף כמ"ש:

קלח (א) ופ' שאינה רק **ב** פסוקים · כלומ שסכרו לקרות רק ב' פסוקים ולוקין סימוי לא מיסיק דקוקא אם יש ב' פסוקים מפ' סימוי ומוסיפים בה זה סוי סימוי ומביא לידי חסר מצה"ב כנ"ל כלומ שסיין ולומפת לזה שיכתוב כסי', קל"ח ס"ק ומזה למיס למ"ש בסם

מתרת מלת דע"ל דיש מילוק בדבר לתם מזכרו מאר בכרכם לתמרוכם שלת קרת רק ב' פסוקים ועדיין לת קרת סב"ך לתיש ת' תני לומו שמיסר פסוק ת' יקרת עוד פסוק ת' ולת יכיר קוסם לו בכרכם לתשוכם דסת כבר בירך הוא בכרכם לתשוכה תמלה והכרכם תמרוכם שבירך הוא כתילו לת מתמרם כיון שבשעות שיתם תלת תאר טיסיים פסוק סג' יכרך בכרכם לתכרוכם שנית ולקי של כל מה שקרת ולם לת מזכרו עד תאר שקר' לתחל לעמוד לקרות תז הוא לגיך עכ"פ גילך לקרות כדי שלת יתמהו פעמ הוא ע"כ יסתלק כהסתן ויקרת סתני בכרכם לתכרוכה תמלה ויתחיל למפרע ממקום שהתחיל לומו שלפניו ויוסיף עליהם כפי מה שילפ"ם ס' שלו כמ"ם בשעף שלת"ו לענין ס' פרם נמלת כל הפסוקים נתכרכו לפניהם ולתחריהם כרתוי רק שלומו שקרת ג' פסוקים לת נתנב ככלום כ"ל נכון: (ה) וגלל ס"ת · תכל תם לת גלל עדיין חוזר וקולת סתור ומכרך לתחריה ולת לפניה · וכעין שכתבתי בסמוך: (ו) או אפילו שנים כו' · מעשה זה ניתת מה שקולת הלוי כ"ת מן ומתרת עד רביעים סתן ולומו מוסיף עד ב' פסוקים מפני סהות לתיו תפסר בשל' כמ"ם בכל' ר"ם ובזה ניתת מה פסיים הם"ם מון מפרי סתג כו' שהוא לכלולם מיותר שכבר התחה תמלי זה ועכ"ם ים ק"ו מפיוסף לריעה וריעה ל"ל ולפי מ"ש נתת דבפרי תאג כוס לה תפסר מכוס דסליק עגינא מסק"ב כריעה דלא סליק עגינא ותפ"ש סני בשנים שמוסיף כמ"ם:

קלח (א) ופ' שאינה רק **ב** פסוקים · כלומ שסכרו לקרות רק ב' פסוקים ולוקין סימוי לא מיסיק דקוקא אם יש ב' פסוקים מפ' סימוי ומוסיפים בה זה סוי סימוי ומביא לידי חסר מצה"ב כנ"ל כלומ שסיין ולומפת לזה שיכתוב כסי', קל"ח ס"ק ומזה למיס למ"ש בסם

כתן שמת יסכרו שקולת יקרת רק ב' פסוקים לת יתחיל אדם לקרות ס' פסוקים מפ' שלת יתחיל אדם לקרות ס' פסוקים מפ' שלת יתחיל אדם לקרות ס' פסוקים מפ' של

קלט (א) **בשם אבי אמו** · לעד"ז מחיי שלפי זה כשן דמשמע יכול לנגרם תשתו ויכתוב כן תלת פב"פ שכוח תבי תמו ובתמת תין נקלת נמו כי למשמעותם לניח תכותם כתיב מלמ הגם פסול ע"כ קורין תותו בשם בן אברהם כמ"ש תמ"ב וזה ודאי תין כן פסול כי הכל בניו של אברהם דכתיב לא תמנו גויש כו' כע"ל בפרוש:

(ב) **סומא אינו קורא** · יתבאר בכ"ם קמ"ח: (ג) **כל הקורין מברכין** · בגמרא פ' הקורא מגילה שומד תכל הפיתה מברך לפניה ולאחריה ולאחריה מברכין לפניה ולאחריה דכלהו מברכין לפניה ולאחריה היינו טעמא דתקינו רבנן משום סגנסין ומשום היולתי' פי' שם לא ישמעו אברכה מן הלילון ויאמרו שא"י אברכה לתורה · וקשה ע"ז מכל דלי' ס"פ בני העיר תין מפסיקין בקללות פי' וקורין ל' ותע"ל לפי שא"א ברכות על הפומעה אלא היכי עביד כשהוא מתחיל מתחיל בפסוק שלפניהם ומסיים בפסוק שלאחריהם ותיתה במ"ש הכלילו התוס' ס"פ בני העיר על תין מפסיקין בקללות וקורין ל' משום דתניא מוסר פ' בני לא תמאס ולא תקון בתוכחתו תל' דסיכנין לי תמרתי עמו תכיי בלמה ול"ב תיכו דין שיברכתי בני על הקרות שלפה אלא יקרא ל' תכל דברכה שמברך כל ל' אבל כי עכ"ל וזה סותר מ"ש כאן דברכה שמברך כל ל' הוא מלד התקנה תבל מן הדין ל"י ברכה רק תחלה וסוף וע"ל דהאי ליעמיד' היא תוספתא דתלמ' דשמעתי' דתקנו שמברך כמו שמניו תרכה פעמים הפ דך תין מפסיקין בקללות הוא משום וביעי שמעמד לא היתה עדיין תקנה זאת שיברך כל ל' עד בימי התנאים דהא קתני ותיהדא כי' וע"ל דאם יקראו פחות מג"ש שלא יברכו מ"מ מחבר כאילו ביוך כל ל' בפ' הפ סומך על ברכת הלחטן ותם יקראו בקללות ס"ל כאילו ביוך כל ל' והברכה היא על הקללות משא"כ אם יקרא ל' אבל יוכל להתחיל קודם הקללות וכן לפניה תחר הקללות נמלא לא תבא הברכה רק על מה שמתחיל ומסיים שלא מעין הקללה כנ"ל: (ד) **ורואה הפסוק כו'** · בגבייתא תנו רבנן פותח ורואה וגולל ומברך דברי רבי מאיר ר"י אומר פותח ורואה ומברך וקורא מפי שמעת דר"ע ול' טוגל כו' ס"ג כדי שלא יתמרו ברכות כתוכים בתורה ור"י סבר ברכות ליכא למישמי וכבל יודעים שאין ברכות כתוכים בתורה אלא ר"ח הלכה פותח ורואה ומברך וכתבו תתו ולכתחלה הוא גוללו וסותמו קודם שיברך כדי שלא יתמרו שברכות כתוכות בו תבל בדיעבד אין למוש שברי לא שמיתי עמי תלתן כ"ב תבל לאחר שקראו כו ודלי צריך לגוללו קודם שיברך לר"י עכ"ל ולריכ למידק מ"ש תנו רבתי ל"ם כיון דליית הלכתא כותיה וע"ל דהתוס' סוברים כיון שברכת ליכא למישמי היינו בזמנם שהיו בקיאים בתורה ויש"ש דלא ידעי כלום ושייך למיתש לזה כמו שתש ר"ת ועכ"י יש לומר לכתחלה ומ"ש בדיעבד פי' אם כבר הורה אא"כ תין לומר לבבל סורתתו דתף אם יש עכשיו ש"ס מ"מ לא שכיחי כ"כ כנ"ל לייבב דבריהם תבל הפוסקים לא תשו לזה אלא תפי' לכתחלה מבלך בשעת תהורה רק בשעת הדחק ובשעת הדחק יש ספיקות אם יש לו לגלול ומברך ויש"ת שלא לגלול אותו אלא פותח ורואה ומברך וכן דעת הר"מ ז"ל וי"ת שיש לו להפוך פניו שלא יראה כלילו ברכות כתוכות בתורה ע"ל זה הביא רמ"א ועכ"ל היינו שם ע"ל כהתוספתא שזכרתי ולא מסתבר כלל דבר זה דת"כ קשה אמאי בעי ר"מ שיגלול קודם הברכה שהרי פותח ב"י ורואה לו הפוסק פתוח רק יפסוק פניו אלא התפוכ' פניו לא יכול לגלול אלא מברך על מה שיקרא רק על מידי תהריעת דהא מלהה שלמו כלילו אלא מסלק פניו ממנה וכ"ש מ"ח ז"ל הנה שיהא פתוח בשעת הברכה לבמרי ולא יפסוק פניו כלל דבך היא דעת הפוסקים והבגזוים המתוקמים וכן תני מוסא ע"כ:(ה) **ולאחר שקורא גולל** · כ"כ נם בשם התוספתא כן ומ"ש לר"י מי' תקי' לר"י דמוקי לה בשלא יכול לגלול ותם"כ מברך על ל"ת וכ"כ בשם המרדכי שדקדק מדתני פותח ורואה משמע שאיתה גוללה בין נגבית לנגבית וכ"כ רש"ל וז"ל ברכה תמרכה לריך לגלול ותם"כ לפתו

יא צריך לחזור · ומ"מ יקרא פסוק ה' בימתיס כגון יברך (לבוש) וכתב עוד דאם לא רצו להמתין לו עד שיקרא פסוק ה' לא יעלה כלל ויקרא לאחר במקומו דלא עדיף מר"מ אלא לכה לעלות על אלא המזיר הס' כמ"ש ר"ס זה עכ"ל וזה דבר שאין לו מלילות דבקל יכול לומר פסוק יברכו דרך סלוכו: **יב אשר בחר** · אבל ל"ל לאחר קדמנו במלותיו ולזו לשסוק בדברי תוכח והעיר בה (כ"מ ר"ס) מנה"כ בלהכה רבה דסבור לעמרי · יעטע החוזר בשעה שלומד ואחר לעו לא תוכלתו וכן בשילמר ואחן לעו תורת אמת · ואחר שלומד בעול ובא"ל הניח ושוי שולם וכן מוהגין: **יג צריך לאחזו** · בכוונת כתב שקודם הברכה יאחז בספר העמודים ובשעת הברכה יסיר ידו משמאלית להגביר הימין ובכתביס כתוב שבשעת הברכה יאחז בשתי ידיו בירושלמי התורה ע"י המשה בראשונה דאין סדר לברכות (באר שבע ר' ק"ן): (ב) הקורא בתורה צריך לאחזו בס"ת בשעת ברכה בכתבי מהרי"ו לורי"א ז"ל כתוב שבשעה שאומר ברכו את ה' המבורך יאחזו בשני ידיו בעץחייס ואח"כ כשהתחיל באי"ה אשר בחר בנו יחזיק רק בימינו ואח"כ בשקור' בתורה יחזיק בשתי ידיו בגורליס ע"י הספק מפה וכתב שעם גדול ע"ס הסור ע"ש:

יד אשרים

(שם סעיף ח') כנר מספר פלנרך בדבים · סי' נ"ך בסנוג"ל:

קמ (במג"א ס"ק ד) דמ"ב לא סיס לו לסבוק דלים מסיכוכלמי כי בלע"ז · ב"ל בלע"ז לסבוק דלים מסיכוכלמי דמיירי בן ברכה לאליהו דכוי ליס למימר רבוסא אפי דאשלו בסתמא ל"ל צריך לברך מפסק דכו"ע כשלוך מסק וגם ב"ב לא סיס מוקק כוס דסק מיקר בסנוס דא"ב לפי שפרסלמי כתב בלע"ז קי"ל כסיכוכלמי דמיירי בשלו יכני מפסק לאליהו מכוס דכו"ע כ"ב מוקק עליס ומפער סכי"א וסשוקים אסקו בסנוג דמיירי כו' · ומסנס כשני"ו סכן כאן בס"ב גם בסתחיל לקרות ואם תיכף דסתחיל לקרות מפסק מכוס מוקן לא מל"ל לענין מיכוכלמי כ"ל מסק מפסקו מפוק, בסנוג' דמיירי לומסנק דסק זס כוי בין ברכה לאליהו וכו"ל למימר דאם כתחיל כו"ל מוקן צריך לברך וגם מ"ל דב"ב מוקק כוס ל"ל גם כוס מוכס כבס ס"ל צריך לברך דמיירי בשלו יכני מפסק לאליהו דכו"ע

מחכוין הרמשן בכרכתו אחכל אם הוא לעצמו ספיס דעתו במתיים ע"ז היה דעתו תחלה למזור ולקרות ולזה מחכוין בברכתו תחלה כן נרחה נכון וע"כ פסק כש"ס כאן כן: (ד) וי"א שצריך. כאן לא הכריע אלא הביא לצרך כש"ס בפ' כ"ו כו' וכ"כ פיקר לפי מה שהוכחנו בי"ד סי' רע"ט סם"ת דאמנם הם פסול אחין זה דומה לתולמים שנפל מידו דכמוזה חלית מילחת דכש"ס מלוה שליו לקרות וע"כ מחכוין ודלי שלם יפלא הם פסול פיקרא דכניה דל"ל לכשבר מזה משמ"כ בחולמים שלין היוב עליו לאכול ע"כ לא מחכוין רק על מה שהיה בדעתו לו ממילא ס"כ היון שבשעה שביקר היה סבור שיקרא ע"ז ולא עלה על דעתו לחתה ע"כ לריך לכרך אח"כ שוה הלא היה עדיין לכרך דדוקא אם היה בשעות שהרלו למלך דדוקא אם היה בשעות שהרלו לו ס' לחתה לנמרי כספיה לחזודרסם שהיה לריך לקרות ס' ר"ם והרלו לו בשל מעכה והולך לגולל הס"ח בשביל זה לו לריך לברך שוה לחל אם השעות כך. זו היא מן החשבר שיקרא לו גם ס' לסייר לו בחתה וח"ל בגללה ממקום זה לל מקום שרלוי לו ח"ל לברך שוה היון שהס"ח מגולה לפניו דעתיה על כל מה שגולה לפניו כגלע"ד נכון כש"ד ומע"ס סי' תפ"ט:

קמא (א) ואפי' לספוך עצמו כו'. בח"מ סי' י"ז כרמ"ח דעמידה ע"י סמיכה מקרי עמידה לעניו עמידה שהיה בעמידה ולא דק לחתר שהיתי היה נלנת שם כדכריו ע"ם: (ב) וכן החזן כו' ע' סי' קמ"ו מדין הכנור: (ג) **ום"ם** לריך הוא לקרות כו'. כ"כ ר"י בשם הרמ"ם דלח משחבר שיברך על קריחת הס"ת. ומשום לי הה לחיחל בחוספתה וירושלמי כמרדכי פ' בני העיר מביחה מעשה בר"מ שקנה מיוהב בשכ"כ של שבשון ומנה לחתר וביקר עליה ופרק שם זה קורח הס מברך ח"ר ילמיס מכחן שהעומד בקורח ואח"כ לחזר לו ניחה גם בזה כן לחתר מברך והחזן קורח וכלחה ניוע מזה לח"ם כ"י בשם התנודה ע"י דהומה שחתרו בשם קורח עומד היון קורח בחורה היון מעשה דחין קורח ע"ם לבל חוקמי לחיכם לחברים פחה וכלחה והשומה מברך ושומד בלנו שביל דמי וכבר הביח ב"י דיעות חוסיפים בח' קורח וחתר מברך ממילח שומה שבול לחורה וניעות המחיכים והשביס להחוספיס ובש"ם בפי' קל"ע. וכחוב בלבוש שרחה בפני נדולים שעלה שומה לחורה וכ"כ מו"ח ז"ל רק שהחזה שריך שיהיה הסומה ת"ח וללה ע"ה ומלד הסוכמה בלע"ד ג"כ היחר נמור:

קמא א מעומד. כ' ב"ח סי' תר"ן דחפי' בדיעבד לה יללו לריך לחזור ולקרות וב"ח לנון ספיק ובבך ממ"ם לבל ממ"ם הרב"י בשם רש"י משמע דדוקא לכתחלה קפדי לבל בדיעבד יללו ע"ם וכ"מ מספ"ו דספוק דחמרי' דהמלך קורח יושב ולו היתה דחפי' בדיעבד לה יללו משום כבודו שלו מלך לה שרי לכתחלה וכה"ג דייקי' בם"מ סי' כ"ח נבי עבודת יום לחלק: **ב לספוך**. לריך לעמוד בחיתה (ב"י) וה"ב חפי' להסבון קלת חסור ועמ"ם סי' תקפ"ם דחם נסמך כ"ב עד שחם יבול לומחו דבר יפול לח סיו עמידה וה"ב חפי' בפל בבר חסור ומב"ם לח"ד דחפילו בדיעבד לה יללו כמ"ל ולח שרי לכפל בבר חלח במיכה קלת כמ"ם סי' ס"ג נבי פיקרא וקפה דבמ"ם סימן י"ז ספ"ח כחב רמ"ח דריב"ם חביב לסמיכה עמידה וכבח כחבו בפול והחו' דלח חביב כעמידה ול"ש ס"ם כ"ם בבב"ם דלח חביב כעמידה ולכן כחב ריב"ם דסמיכה חיכה כיביבה ולכן כחב בשם ה"ר יוחנן בבל מקום בבל עמידה חבל בסמיכה לח יללו מוכר' בריב"ם דסה נבי קריחה נמי בדיעבד יללו ופ"ם לכתחלה חסור סמיכה ול"ל דלמ"ח עיין בב"י ס"ם כ"ם בבב"ם בשם ה"ר יוחנן בשם ריב"ם דסמיכה חיכה כעמידה ולכן כחבו בפול והחו' דלח חביב כעמידה ול"ש ס

ס"ט סעי' סרכ"ג וסרכ"ה ו"ב כ"ט רנו מסי"ו כי רנ"ו וסופסק שם וסכולו סרי"ף וסרא"ם וסעו' :

עטרת זקנים

קכג (א) אם נמצא מעות בכיסו נהג ר"י בי רב ורבינו דיעות יש בדין זה ואם נמצא מעות בכיסיו אחרת לתוציא ס"ת אחרת דלאו חובה הוי' חוה (ב"י בסי' רי"ג בשם תרשב"א) ואם נמצא בס"ת חסירה תיבה א' בעת שקראו ס"ו ולא היה לחם ס"ת אחרת לקרו"בה הערעין הוי' ג' פרשיות לסיום הסדרא כי היו נוהגין בעיר הזאת לקרות עשרת נבזרי אזי מאחר שקרא כבר ז' נבזרי ויוצא ידי חובת היום אין לקרות עוד ס"ת אנשים אחרים שיברכו ברכת התורה לפניהם ולאחריהם רק יקרא הש"ץ וישלים הסדרא בס"ת זו עד גמירא עם תאי נבזרא שקראו לשביעי ויברך שביעי ברכה אחרונה אבנם אם נמצא חסר בתוך קריאת חמשה או ששה באופן שלא קראו עדיין ז' נבזרי שהם חובת היום אז יש לסמוך על הגדולי' כל בו ואבודרהם המחירים וישלים כל הסדרה בשבעה נבזרי מאחר שחובת היום הוא והוא שעת הרחק ובבוהחה לא יוציאו ס"ת משום שקריאת מגילה אינה חובה כ"כ אלא הקנה עזרא אלא בשביל ישמחי קרנות (כהר"ם מלובלין סי' ס"ד) ואם נמצא ס"ת רחבה במקום רחבו מקרי שנוי ל' (כהר"ם הל"ל סי' ע"ו) ס"ם גרא' שאין לשון זה משתמ' ממשמעותו משום דיכולין לקרות רחבה בחולם כמו רחבו כמו אהלה דקרינן הלמ"ד בחולם כאילו נכתב אוהלו כל' ואם משמיט בס"ת יו"ד משם אלהינו כתב מהר"ם מלובלין בסי' קי"ם לגרור ג"כ לכתוב עליו אחר כך השם כתקינו וכל' ולא בש"ט בס"ב לחלות היו"ד למעלה זה לא יתכן כלל כי היו"ד הוא מעיקר השם ומקצת השם אין תולין וכן אם נמצא

קכג (א) ואם כבר קראו עמו ג' פסוקים · המוסיף דבריו הסכיב תרי דיעות בימ"ד בהרתי מזה לדעתה הס"ע לפי' תוך ג"ם יפליט בס"ת אחרת בלא ברכה אלהריה הלח יתקין בברכה עד בימלים בס"ת אחרת ודעת רבו ז"ל ג"י מכר"י כי רב ולדעת הע"ה זו שהיא מהמדקדי ס"ב דמגילה יתמר המסרון לו בפסול בס"ת ויפליט עד ג"ם ויברך אחריה ויוליך אחרת · אניש דלדעת מכר"י כי רב תפי', כבר קנה ג"ם לא יברך אחריה אלא יוליך ס"ת אחרת ונומר ולדעת המדקדי לריך לברך אחריה בס"ת בפסולה ואח"כ יוליך אחרת וא"כ היה לו לכתוב ו"ש דלא כבר קראו ג"ם ובלבום כתוב כאן וי"ל ובי"ד סי' רע"ע העליתי בס"ד לעהוג דלא ממלא הטעות תוך ג"ם לא יברך אחריה אלא יוליך אחרת ויפליט ואח"כ יברך אחריה ואי"ל סי' רע"ע העליתי ברכה דלמסוקה אניש על אחרת אלא סומך על מה שכיוך בפסולה ואם לאחר ג"ם יברך אחריה ויוליך אחרת ואם נמלא הטעות אחרוקה אח"ה להפסיק כגון אלא שתיירו ג"ם אח"ז אם שהיה בקריאה אחמרון ג"ם אחרת ואין יכול לחזור ולגרו ע"ב וכ"כ בשובות חוק שכתו סימן ס"ב ובעבוה ודברים אח"ה מוסר"ם מובלין שכן אחה נמלא טעות בס"ת ואין ג' קרואים בס"ת ולא יוכיף עליהם ולעהוה בתן לבוליאה

קמד (א) כגון אחרי מות ואך בעשור · כתלמסי ותכר"י כתוב ס"ם שהן מרומקין זה מזה וקשה הכא בגמ' ליתא בכדי שלא יפסיק המתורגמן שהכי משמע הן ור"ל דהתם קאמר לענין הגלילה שהיו רגולה מן מחרי מות למהר מבל כהן מיירי שכתם"ם הם לחוק"ם זה מזה כי ליתם בפ' תמת ומו"מ ז"ל טרח בתמם לתרץ קושיא זו : (ב) מסוף הספר לתחלתו · פי' למפרע כ"ם רס"ו : (ג) ואין למחות בידם · הטעם בב"י בשם ה"ם דבימי התלמוד היו כל הספרים נכתבים בגליון והיו צריכין לסהות בגלילה מבל לדדון שהספרים נכתבים בקונטרסים ויוכל לעשות סי' שימלא במהרה :

קמו (א) א"צ לעמוד בר' · בגמרא ת"מ ר"ש אומר כיון שנפתח ס"ת חסוך כך וכך הוות כיון שנפתח ס"ת חסוך לספר לפי' בדבר הלמה שנאמר ובפתחו עמדו כל העם ולין שמיזה אלא שתיקה שנאמר שמו עמדו ולא עמו עוד · ומעשה שם שתב כעוד בשם כך שר עלוס ד"ל לעמוד בשעת קריאת התורה דהעמידה דתיכף בקרא היינו שתיקה ומהר"ם מרוט ממיר ועמד בשעת הקריאה ס"ם רמ"ת בשמוך כ"כ המרדכי משמו ושתב שם שנהג בשעת המילה היט עומד שנאמר ויעמוד כל העם בבריח וכביכול רמ"ת כי"ד בהל' מילה ושתב ע"ז שכן מהגין וא"כ נם כאן לתוי לנהוג כן דהא בהדא מתתא מתתיכו מהר"ם שם ולכתובה קשה על מה שעמד מהר"ם ולא מפרש בגמ' דלין שמיזה אלא שתיקה ואני בעניי לא הבנתי דברי רב שר עלוס דוהאי העמידה היא בפסוקה בשתיקה דאל"כ קשה מה דאמרינן בפ' שבועת העדות בשעת נמר דין צריכים בעלי דינים להיות בשמיזה דשתיב ועמדו שני האנשים וכ"ע ניחא דאל"כ להיות תשומד אלא בשתיקה ובלבוש כתוב הוכחה אחרת דאי כבר כתיב ותחת שם עמיזה ממש הא כבר כתיב ותחת שם עמוד שמדי דמשמע דוקא שם ע"ן שהוא הסרסור והוא בדוחק דלא מצינו בן בגמרא אלא ולהי דמ"מ לריכה העמידה כשעומד אלא שבשעת העמידה צריך

קמד שלא לדלג בתורה מענין לענין ודיני ההפטרה · ובו ה' סעיפים :

א א מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה מפרשה זו לפרשה אחרת וה"מ בשני ענייגים החיישין שמא תתבלבל דעת השומעים אבל בחד ענייגא (א) כגון א אחרי מות ואך בעשור שבהן גדול קורא ביום הכפורים מדלגין והוא **ב** שלא יקרא על פה שאסור לקרות שלא מן הכתב אפי' תיבה אחת ובנביא מדלגין אפילו בשני ענייגים והוא **ג** שלא ישהא בדילוג בענין שיעמדו הצבור בשתיקה וה"מ בנביא א' אבל מנביא לנביא (א) אין מדלגין ובתרי עשר מדלגין מנביא לנביא ובלבד שלא ידלג ד (ב) מסוף הספר (ב) לתחילתו :

ב ב נוהגין בשבת ה שיש בו תהן לומר אחר *הפטרת (בפרמ' י"ם מסוף מלמעו מין מפטירין אחר הפסח שניהו סילוק כלומר סילוק הפלח מהניות) השבוע שנים או שלשה פסוקים מההפטרת שוש אשיש וכשהל ריח בשבת וביום א' · אחר שמפטירין ההפטרה בשבת אומרים פסוק ראשון ופסוק אהרון מההפטרת ויאמר לו יהוהתן מהר חדש (ג) ואין למחות בידם : (וט"ל סימן תכ"ה פסוק ג' וכפוף סי' תכ"ח סיהר נוספין) :

ג ו ג אין גולליו ס"ת בצבור מפני כבוד הצבור ד ואם אין להם אלא ס"ת אחת והם צריכים לקרות בשני ענייגים גוללין ז וידחה כבוד הצבור :

ד ה אין קורין לאדם אחד ח בשני (ג) ספרי תורה משום *פגמו (פירוש שמיהה כשנים ומשיל דוסי גרשוגן) של ראשון אבל ט שלשה גברי בשלשה (ד) ספרים בגון ראש חדש טבת שהל להיות בשבת ליבא משום (ה) פגם :

קמה דיני המתרגמין : ובו ג' סעיפים :

א א ביטי חכמי הגמרא היו נוהגים לתרגם כדי שיבינו העם אין (א) הקורא רשאי לקרות לתורגמן יותר מפסוק אחד ואין המתרגם רשאי לתרגם עד שיכלה הפסוק מפי הקורא ואין הקורא רשאי לקרות פסוק אחר עד שיכלה התרגום מפי המתרגם ואין הקורא רשאי א להגביה קולו יותר מהמתרגם ולא המתרגם יותר מהקורא ואין הקורא רשאי לסייע למתרגם **ב** שלא יאמרו תרגום כתוב בתורה :

ב ג קטן מתרגם על ידי גדול אבל אינו כבוד לגדול שיתרגם על ידי קטן :

ג ד האידנא לא נהגו לתרגם משום דמה תועלת בתרגום כיון שאין מבינים אותו :

קנו שלא לדבר בשעת הקריאה ובו ד' סעיפים :

א א ס אסור לצאת ולהניח ס"ת כשהוא פתוח אבל בין גברא (א) לגברא **ב** שפיר דמי :

ב ב כיון שהתחיל הקורא לקרות בספר תורה (א) אסור לספר **ד** אפילו (ב) בד"ת אפילו בין גברא (ג) לגברא ג ואפילו אם השלים הוא הפרשה ויש מתירים ד *לגרום (פירוש לגמוד) בלחש ויש אומרים שאם יש עשרה ה *דציתי (פירוש שמשמיען לכם) לספר תורה מותר לספר (בדברי תורה) (כ"י כתם מהרי"ם) ו ויש מתירים למי שתורתו אומנתו ז ויש מתירין למי שקודם שנפתח ספר תורה מחזיר פניו ומראה עצמו שאינו רוצה לשמוע ספר תורה אלא לקרות ומתחיל לקרות ח ולקרות שנים מקרא ואחר תרגום בשעת קריאת התורה ה (ד) שרי ו וכל זה אינו ענין לפרשת זכור ופרשת פרה שהם בעשרה מדאורייתא שצריך לכוין ולשמעם מפי הקורא והנכון שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכוין דעתו ולשמעם מפי הקורא :

ג ו אסור לספר בשהמפטיר קורא בנביא עד שישלים כמו בספר תורה :

ד ז (א) כ אין צריך לעמוד (ה) מעומד בעת שקורין בתורה :

ויש

קמז א אחרי מות ואך בעשור · דתלוייהו מענין יום"כ : **ב** שלא יקרא ע"פ · והא דכ"ע קורא בעשור למדם וכו' ע"פ שהוא הפח דלא תפסר לתין נוללין ס"ת כמ"ם ס"נ ונם למייתי ס"ת אחרת לא תפסר כמ"ם ס"ד (גמרא כ"מ) : **ג** שלא ישהה · פי' כגון בזמניהם שהיו רגילין בקונטרסים שיכול לסמן ולהפם מבר : **ד** מסוף הספר · פי' בעבית של תרי עשר לא ידלג מעבית לעבית למפרע לפי' מלא מסופו לתחלתו מידי בעבית ת' הסוי לתחלת עבילים (כ"מ) וכ"ע דנם בשאר עבילים לסור לקרות למפרע וכ"כ בהגמ"י בהדיא בסוף הספר וי"ל דס"ל לחכ"מ בעבית ת' מותר לקרות למפרע : **ה** שיש בו תהן · וכ"ה בנביא א' אבל מנביא לנביא (א) אין מדלגין ובתרי עשר מדלגין מנביא לנביא ובלבד שלא ידלג ד (ב) מסוף הספר (ב) לתחלתו :

ב ב נוהגין בשבת ה שיש בו תהן לומר אחר *הפטרת (בפרמ' י"ם מסוף מלמעו מין מפטירין אחר הפסח שניהו סילוק כלומר סילוק הפלח מהניות) השבוע שנים או שלשה פסוקים מההפטרת שוש אשיש וכשהל ריח בשבת וביום א' · אחר שמפטירין ההפטרה בשבת אומרים פסוק ראשון ופסוק אהרון מההפטרת ויאמר לו יהוהתן מהר חדש (ג) ואין למחות בידם : (וט"ל סימן תכ"ה פסוק ג' וכפוף סי' תכ"ח סיהר נוספין) :

ג ו ג אין גולליו ס"ת בצבור מפני כבוד הצבור ד ואם אין להם אלא ס"ת אחת והם צריכים לקרות בשני ענייגים גוללין ז וידחה כבוד הצבור :

ד ה אין קורין לאדם אחד ח בשני (ג) ספרי תורה משום *פגמו (פירוש שמיהה כשנים ומשיל דוסי גרשוגן) של ראשון אבל ט שלשה גברי בשלשה (ד) ספרים בגון ראש חדש טבת שהל להיות בשבת ליבא משום (ה) פגם :

קמה דיני המתרגמין : ובו ג' סעיפים :

א א ביטי חכמי הגמרא היו נוהגים לתרגם כדי שיבינו העם אין (א) הקורא רשאי לקרות לתורגמן יותר מפסוק אחד ואין המתרגם רשאי לתרגם עד שיכלה הפסוק מפי הקורא ואין הקורא רשאי לקרות פסוק אחר עד שיכלה התרגום מפי המתרגם ואין הקורא רשאי א להגביה קולו יותר מהמתרגם ולא המתרגם יותר מהקורא ואין הקורא רשאי לסייע למתרגם **ב** שלא יאמרו תרגום כתוב בתורה :

ב ג קטן מתרגם על ידי גדול אבל אינו כבוד לגדול שיתרגם על ידי קטן :

ג ד האידנא לא נהגו לתרגם משום דמה תועלת בתרגום כיון שאין מבינים אותו :

קנו שלא לדבר בשעת הקריאה ובו ד' סעיפים :

א א ס אסור לצאת ולהניח ס"ת כשהוא פתוח אבל בין גברא (א) לגברא **ב** שפיר דמי :

ב ב כיון שהתחיל הקורא לקרות בספר תורה (א) אסור לספר **ד** אפילו (ב) בד"ת אפילו בין גברא (ג) לגברא ג ואפילו אם השלים הוא הפרשה ויש מתירים ד *לגרום (פירוש לגמוד) בלחש ויש אומרים שאם יש עשרה ה *דציתי (פירוש שמשמיען לכם) לספר תורה מותר לספר (בדברי תורה) (כ"י כתם מהרי"ם) ו ויש מתירים למי שתורתו אומנתו ז ויש מתירין למי שקודם שנפתח ספר תורה מחזיר פניו ומראה עצמו שאינו רוצה לשמוע ספר תורה אלא לקרות ומתחיל לקרות ח ולקרות שנים מקרא ואחר תרגום בשעת קריאת התורה ה (ד) שרי ו וכל זה אינו ענין לפרשת זכור ופרשת פרה שהם בעשרה מדאורייתא שצריך לכוין ולשמעם מפי הקורא והנכון שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכוין דעתו ולשמעם מפי הקורא :

ג ו אסור לספר בשהמפטיר קורא בנביא עד שישלים כמו בספר תורה :

ד ו (א) כ אין צריך לעמוד (ה) מעומד בעת שקורין בתורה :

ויש

מחדם לך עכ"פ הסביבי לא יקרא למפטיר כס"ת אחרת אלא יגללו הס"ת עד שיגיעו לשם כנ"ל :

קמז א להגביה קולו · שאחר משה ידבר והאלקים יעננו בקול בקולו של משה : **ב** שלא יאמרו · והא דלא מיישינן שיאחרו לברכות שהן לכתובות בתורה כמו שכתב סי' קל"ט ס"ד י"ל דהתנוס יש לחום שפיר שיאחרו שהכתוב בתורה תפני שהוא סי' התורה ועיין מש"ם ·

קמז א אסור לצאת · אפי' בין פסוק לפסוק (טור) וע"מ בשבועות שלומדים הקדמות : **ב** שפיר דמי · דוקא לגדול גדול (סדה"י) : **ג** כיון שהתחיל · זהו דעת הרמב"ם ומשמע הטושו"ע דמשמע דמשמעתא ס"ת אסור וכ"ה פסק דבין בגברא מותר ובשרע הלידמא שמתירין כמי שכירך · (ובכ"ח כתב שם אסור לשפר אפילו בין בגברא לגברא שם בשפר סגור ס"ת שם יעני ליום כדין בגדול ומטרא) ואיתן בשמעתין בשפת שקילתא אלו נפס וגוברתא שהוכיר אפילו בין בגברא לגברא ס"ל · (ד) שרי · אפילו ליכא שכתב לשיטי כ"מ ס"ם · וכ"כ מתחיל אפי' לכויין לאחר מתוך החומש · ומ"מ כתב דנכון לקרות בלחש אם אחון זה לכוין בשמוש : (ה) משומד · אפילו משומדים של כניסם ת"ל לשמוד מפני ס"ת אלא בשאחד מהם ת"ל לשמוד מפני ס"ת אלא בשאחד מהם מומחה אבל בשמוחת בשקוה ת"ל לשמוד · וכשאר כרכא בשהוא לגיורא סכל לשמוד דסני · דכר

יט ג

באר היטב

קמו (א) לגברא · דוקא לגדול גדול סדה"י · וגיין שכיר לגבי שכיר טור ס"ם סר"ח : (ב) כד"ת : אפילו לכוונת לאחם שנשלל לפי שאם לו נפסק דכר אסור עיין כר"ף וכמ"ש · וכ"ש בכיון לשנשל לו לפרוס מדבר אסור ס"ל

קמ"ח וכמגילה ל"ם הקולח עומד דוקא לריך לעמוד וכ"מ בי"ד בסי' רפ"ב ס"ב וכסי' רמ"ד · והא דסולכך לומר שם בסי' רמ"ב ס"ח לפי שהס"ת כרסות תחרם משא"ב המיושב על הבימה לריכים לעמוד היינו בשעה שמגביהין אותו וכ"ה בב"י שם בשם רשב"ח וכ"כ בתוספת מגילות דף ל"ג ובשעת ברכת התורה לריכין הכל לעמוד (מ"ב סוף הסעיף מ"ט סי' ל"ח) הכי נכר שבקדושה :

ז ויש מחמירין . וכן נהגה לנהגה לכ"ע מרי ליבב (כ"ח) :

קמז כתב ב"י משם המרדכי דאם נפל ידיו ולא הסיח דעתו מוכר לאחת מרוש וע"ז סומכים האשכנזים שמוחזים ס"ת מרוש בשעה שמגביהים אותו עכ"ל הב"י וכתב ד"מ ואתו מכני בניסם ולא לחיתי מכא זה שלא תדרכה נזכרין שלא ניעע בס"ת מרוש אבל בכתבי קדש לא לחיתי מימי מי שמשם לזה בכ"ל · ולפשט דסני בכל מידי דמקי עשם ד' וכ"ם אסור לאחוז אם לא ע"י משמשת לו ד"ת וכ"כ רי"ם סי' קלו (כ"ה) וכזה מקילין האשכנזים ויש להמיר עכ"ל · וכ"מ בכמ"ם שכתב ס"ם מס' תכות העומאה ופ"ל המשימות והלולוחת שמפרין לספר תע"ם שהיו רבתי לקיימן כ"ז שהן מחוברים לספר משמרין כידים תיק של ספר ותיבה של ספר ומעשות שפריס בזמן שהם תפורות משמרים כידים שבלבות תע"ם ס"ם בשם מלוחיות של שם לין משמרין עכ"ל וכ"כ הכ"ם בשם תוספתא פ"ב כ"ם בשמודים · ובשבת דף י"ד תיקי דעיקר הטעם המשמרות כידים שלא יתאח לותה ערום ופ"כ מוכח דאסור לאחוז ערום לפני בשמודים ומ"ם הכמב"ם שהיו רבתי לקיימן למדנו דאסור לאחוז דבר בנוף הספר אם לא לצריך לשמירתו כגון התיק וכיולא בו : **א כתבי קודש** · כ"כ התוספת והוכיחו כן מדשמשמין כידים וה"כ גם לעשות התפילין וכ"ם בתפילין שמתן אסור לאחוז ערום הוני משמרים כידים ומיהו בתניגה דף כ"ד בתני התום' לעשות של תפילין עם התפילין לא שיך דל' פרק וכ"כ הרח"ש במסכת ידים פ"ב משא דמותר לאחוז ערום ומיהו כתב קדם דוקא בשהותן תפילות על השער וכדיו בהלוחת במשא וכ"כ הכמב"ם וה"כ יפה כתב רמ"ח דלא ניחא מימי מי שהצן לזה אין כתוכים בתוסן זה ום"ם כאן ושוב להסתיר הוא מילתא יתירתא ומיהו במניחים שכתוכה כדיעת לריך ליזהר דמדסתם הכמב"ם ס"ת דלא קיל כשמואל דאמר לאסתר לילה משמתם הכמב"ם ס"ת דלא קיל כשמואל שכבכ"ם גולל תע"ם שלא קרא כתוכה : **ג ורגילין לקנותו** · ל"ש כיון שהגדול גולל תם שלא קנאו ולא דמ"ת מי שגלה כדמים יותר הוא קונה להגדול כדי לחכב המלוה : **ד המשי לצד הספר** · דומיא דמזבח הקטרת (מרדכי) ול"ש דלדרכה המזבח היה מלוף בזהב ובלוחות סוף מגילה כתב דמעיל הלחתון דהיינו המשה יכיס ממני לגד הס"ת ומעיל העליון יעשה ממני לגד מון דומיא דלחון יהיה ומכוון בזהב ובתמליטין עץ ע"כ ול"ל דס"ם הוא כתרדכי ול"ל דומיא דלחון וכן יש לנהוג וכ"כ בס"ח סימן תתקנ"ב ומכיון לחיה מקרשים שהיו מלופין זהב מבשים וכיריעות מכחן : **ה מדברים ישנים** · כתב בע"ז כ"ד ע' כ"ע תשמים לתשמים שרי ע"ל ומיהו בתוספת מהרי"ל סי' קכ"ח כתב דלחף ברוכה לעשות מדברים ישנים ושרוכה שלנו תשמים לתשמים

קמט (א) **אין הצבור רשאים** כו' . בשור הביא סימן י"ט וסי' הנזכר ז"ל וגם סימן ס"ה דמריש"ל בכל מקום קאמר וכו' ועבב"י כתב סימן מהרי"ח דסידים דלגמרי בעי' כדי שיעטל וגם יכניס ק"ל דמ"ל למה לאמר הגמרא עד שיעטל ס"ת להכניסו הא לו לומר ומלכיכו כיון שזה עיקר הסידור וסבי' מהרי"ו מכיב ק"ל דסידים דכפתחא מהכינא שרי להקדים ומה"ר יל' מהריש סיכן מלינו בגמרא בן דהא מסקינן בין ריב"ל לשמואל כפתחא מהכינא דהכי ריב"ל מותר מכיב לן לריב"ל עשק זהב דלא מייבי הלא בתין מולילין מן בה"כ סה"ת וכ"ש ק"ל להגמוד"ה לסך כפתחא מהכינא דהכא כלה"ב לא מלינו דריב"ל מייבי בתין מולילין מה"כ ולשמואל במולילין וכמ"ש לפרש דלגלון מייבי ריב"ל בכל מקום בין שמולילין ובין לן מולילין ובתרוייהו סני עד שיעטל להכניס תפ"ס הלא להכניס עדיין ושמואל הוסיף בתוהו מקום דמולילין שלריך להסתיין עד שילא ולא סני בגמלו לחוד כשין שסירים"י הלא שכוספוסף של שמואל ים עוד שלריך ליכך לתהריו מקום הידור וזה נכלל בדברי בר תהיה ושל זה קאמרי דל"פ שמואל וריב"ל במולילין זה מייבי בפתחא מהכינא דשרי ומ"ם הלכך לעכבים לפ"ת עד דמיפיק וכוה לתהריו ולא נפיק מקמיים ל"ל סידוהו הס"ק דלין לסולילך הספר תורה מבה"כ עד הזמן שילאו מבה"כ כי היכי דיקיימו תמר ה' תלהיכם תלכו וכתל ל"מר וכוה לתהריו ולא נפיק מקמיים דקמ"ל דלא יליף מקמיים דוקא שילך לתהריים ותה"כ קמ"ל דלא יליף מקמיים דוקא דהיינו במקום שהלא היה לא יקדים כוה לגלות פה ולא תל עליו חיוב ללכת לתהריים דוקא תכל לי תיכה פיתתה לתהריה שרי דלו לין עליו פה נפיק מקמיים וכוה לין לריכים לסידור מהרי"ח וכ"י בסידור ולישבכיה שכתב הגהות כנלע"ה בסידור הדבריס להלכה תכל לא למעשה תלא בכל ענין יל' לתר הספר תורה ללוותם מפוס הידור :

ה' לתרי' לין מסקין ב' סוטות כתחד ולין מסתרין ב' מלוטרים ולין רולפין ב' עבדים ולין טורפין ב' עגלות כה' שלין עושין מלות תכילות ותכהו התוספות שתסור להעמיד בתיהן בעזרה כבא תחת ה"פ שלין סותות כתחד · ותימה וכי היה לוסר ככה"ג להעמיד שני זכרים כתחד בעזרה ולכתוב תחד ותחד"כ שני וכו' ע"פ · ומסיק בגמרא בכהן תחד לין מסקין וכו' כהניס מסקין ול"ע על הרמב"ם שפסק סתם ולא מילק בין ל"ל שהוא מסרס תיכא דהכן תחד ע"כ מסקה לוותה זה תחד זה לכן תע"פ שמעמידין בבא תחת בעזרה ש"ד · תבל בב' כהניס שמסקין בבא תחת זה תחת וזה תחת תסור · וזכה מתוכן קושית התוספות שהקשו מעי מלוטרים ע"פ . וכתב להרמב"ם מותר להכיא ב' תיטוות בבא תחת ולמול זה ותחר כך זה תבל למולם בבא תחת כעי מוהיליס תסור ולהתוספות להכיאם בבא תחת לעולם זה תחר זה תבל למולם בבא תחת כעי מוהיליס שרי ותם כן בעי ס"ת מובנים שהרמב"ם הלא קפדין על ההבחה ולהתוספות בבה"מ על ניסולין לא יכיאו שני כסוסות בבא תחת תחד הלא לתחר בה"מ יקח כוס תחר ויברך ז' ברכות וכ"מ בסוף ובה"ע סימן ס"ב · ומה שהקשו התוספות מעי זבחים י"ל דוקא בב' מלות של מוהה הוי מביאות וה"ה בעי קרבנות של מוהה תסור להעמידם כתחד וכ"מ ביומא פרק ה' התנן הביאו לו העתיר מעמיד בתין מביאין פר ושעיר כתחד ע"ש . ומניתן הבאים על הבלתן קודם הקדים דהת ים מקומות שתומרים על כל תחת קדים בה"מ הרב"ח ותם כי דביוס שים שבא ספרי תורה יניתו שבאתן על הבלתן בעבור הקדים הקדים דהת ים מקומות שתומרים על כל תחת קדים בה"מ הרב"ח ותם כן לדידן לריך לומר קדים על שבאתן ולא נהגו כן :

קמח **א להתעכב שם** · עד שיפשוט התיבה תלא מולין תתריו כמו שכתבתי סימן קמ"ט ותוזר לבית הכנסת ומפשיט התיבה :

קמט **א עד שיצניעו** · היינו במקום שמניעין תותה תחר וכא לעין עיין ספי' ק"ס וסימן קל"ב ס"ב : **ב יחיד** · פירוש תחד מתד וכלבד שלא יהלו רוכן : **ג לרוותה** · הוא הדין בשמוהיליס תותה יהוי תותה עד הבימה (הכוונת) :

דבה"ם פיתח תמר ריב"ל לין בכנסת רשלין לנקות עד שיעטל ס"ת ושמואל תמר עד שיבא ובה"ם לא פיתח כך תפיתח תהריה כו' ס"ל תמר תמר תפתח לין לנקות עד שיעטל ס"ת לפנינו · ושוכף שמואל כי כוון שמוהיליס תותה מבה"כ לפנים לין לנקות עד שיבא ויליכו לתהריו תמר רבה כך תפיתח תבכנסת כבל מקום לנקות לשבני' ס"ת עד דמיפיק ושוב לתהריו ולא נפיק מקמיים ופי' תיכא פתחה לתהריה תפתח בבה"כ · ושוכרים מבריי"א דבפילם ובכנסת בשלין ושמואל מוסיף דלריך לנקות לתהריו ולא לבניו תפ"ח שלא יהלו לבניס יום"ט כדבה"ם פ"ו דלשון שיעטל לפנים מבשש נפילם למוד :

באר היטב

(ח) בפנים · ובפיתין כב' על בפנים קודם בקדים כדי שיתמדו בקדים בפיסה ת"ת : **קמט** (א) יחיד · פירוש אחד מהם וכלבד שלא יהלו רוכן : (ב) וילוזתו · וכוא פשוט בפוסקים דבמוהיליס תותה יהוי תותה עד בבימה תפר"י ז"ל :

ח · **ביום שיש ב' ספרי תורה יא לא יפחתו השניה ולא יסירו המפה עד שיגללו הראשון :** הגה ולין מפללין בהתפוסה עד שכבר הניחו (ח) בפנים על הפללן כב"י בשם יסיחו דשתן מן בתפוסה מוהיליס ב' בפנים כתחת והוספין בפנים עד תחר שקרא בהתפוסה · (תור זהוב בשם סירוסלמי) :

קמח שלא יפשיט ש"צ התיבה · ובו סעיף אחד

א **אין ש"צ רשאי להפשיט התיבה בצבור כ"ז שהם בבה"כ :** (פי' רש"י שניו רגילים לבניא ס"ת מבית תחר שניהו מתחמרת בו וכו' עד שמורת לבור הוא) **א** להתעכב שם ושיין בפנים בפ"ת) :

קמט שהצבור לא יצאו מבה"כ עד שיצניעו ספר תורה · ובו סעיף אחד

א (א) **אין הצבור רשאים לצאת מבה"כ א עד שיצניעו ס"ת** (מיכו תם לימים יולחים כך **ב** (א) יחיד ליח לן בה) (כ' בשם תר"י בתשובי מגילה) **ואם מצניעים הס"ת בבית אחר אם אין לב"ה אלא פתח אחד צריכין להתעכב עד שיצא הס"ת וילכו אחריו למקום שמצניעין אותו שם ואם יש לב"ה שני פתחים יכולים לצאת בפתח אחר קודם שיצא הס"ת בפתח האחר ובלבד שילכו אחר הס"ת** (ב) **וילוזהו למקום שמצניעין אותו שם :** הגה ובמקומות שמצניעין אותו בסיכול שהוא סתרון בב"ם מלוי לכל מי שעוכרת לפניו **ג** לוותה עד לפני סתרון שמכניסין אותו שם (ד"פ ומהרי"ל) וכן הנוהג יל' לאחר שם"ת עד לפני סתרון ועומד שם עד שיחזירו שם"ת למקומה (הג"מ פי"ב מה"ת) וכן נוהגין בהנציים שם"ת כי הוא עיקר הגולל וכמו שהתאחר סימן קמ"ז ס"ד ויש שהתכו שבאים התיוקות לנסוך סתורים כדי לחכבם ולזרזם בתפלה וכן טהנין (תור זהוב) :

היו כופין

הגולל אמ"ם שם"ן תבל כמכבדין אותו שהוא שתלא יפיל הספר ח"ו ולא יהא תל עליו חיוב ללכת אחריו כמו שכתבתי סימן קמ"ט ס"ב ויש שהתכו שבאים התיוקות לנסוך סתורים כדי לחכבם ולזרזם בתפלה וכן טהנין (תור זהוב) :

ב **ובסומה** דף ס"ד ע"ב : לתסומה ש"ם ותימה תוכרח כ"כ וע' בתמורת דף ס"ד ע"ב : **ובסומה** דף מלך מ"מ ליתי לתבור ממנה (רש"י) ושיין בתוס' יומת דף ל"ג ע"ב תסיכה דלא תבדיק תלא תדא תלה לין ממוכ לעבות תם שבתה לידו ותיכא דלא תבדיק תלא תדא תלה לין ממוכ לעבות תם שבתה לידו תלה ש"ם ותימה מוכרח כ"כ וע' בתמורת דף ס"ד ע"ב : **ובסומה** דף ס"ד ע"ב : **ובסומה** דף מלך מ"מ ליתי לתבור ממנה (רש"י) ושיין בתוס' יומת דף ל"ג ע"ב תסיכה דלא תבדיק תלא תדא תלה לין ממוכ לעבות תם שבתה לידו

ג **מיי** שמוחנין לו לעשות תיכים תסיס ס"ת ול"ע · בשרוסה תסיכה דלא תבדיק תלא תדא תלה לין ממוכ לעבות תם שבתה לידו ול"ע · ובסומה דף ס"ד ע"ב : **ובסומה** דף מלך מ"מ ליתי לתבור ממנה (רש"י) ושיין בתוס' יומת דף ל"ג ע"ב תסיכה דלא תבדיק תלא תדא תלה לין ממוכ לעבות תם שבתה לידו

ו' פרדכי נסוף סוכות קטנות ג' סוסה ל"ם לשיטות כנגהון סכיתו כשוה

עטרת זקנים

קמט (א) אסור להביא ס"ת בבה"כ אצל בני אדם לקרות בה אע"פ שהבושין בבית האסורים אפי' בר"ה ויו"כ (פרדכי סוף ע"ק דר"ת) וי"א הוזה שיכול לבון יבואו עשרה ויתפללו עמו ואם הוא אדם חשוב מביאין לו תורה בביתו ויקראו אותן י' שסתפללין עמו(תבתו' א שרי ע"קבהבות וכן איתא בפ"ק דבהבות בא"י עצמו) ופשפע שם דלאד'חשוב אע"פ שאינו הולה וכן הולה אף על פי שאינו אדם חשוב שרי והא דאסור היינו להביא בשעת הקריאה לבד אבל להכין לו יום או יומים ארון או תיבה בביתו שפיר דמי (ש"ת מהר"ם פאדוי' סי' פ"ת) :

יד אפרים

(בפע"א פ"ק י"א) ובדתמרינן תותו שהם בקפדים תותר לתבירו וכה כתפתח סי' כ"ל · כ"ל דעלתם מוה דתפ"ע דפפתחם כוה פוסקים פתם לפקטיר עליו קפוד קפודים נוסף עדיפא ליה תפ"ע דעבודת פפתחם כוה קודם לפקדים לה תמיכין ככי פה אין מפניכין פל כפלות כיון שרוצה לעשות עיקר כפלוה · וכ"ל תפ"ע דפוסקים פפתחם קודם לפקדים לה לכבד זה לתהר ולפניהם לפתחו פלוה פפתחם כוה פוסקים לה ום וזה כוונת פפ"ע פפ"ח סי' פעתמין לו כפנינים וגלוי כו' תבל כפפקדים תותו כו' לכתוכים קך תבל לוה תוען כפלות ופפי פ"ב כלפה כוונת לפנינו פנפפח וגלוים פעיר יש לו לפפוש פלוה פקודפת דפוכוה ופפי פעיקר כפלוה פפתם פפיפה פעיקר כפלוה תבל פי פכפקדים לפוכוים כי גלוים פדיפא תפ"ע פלוה פלוחים כיון פלוה עיקר כפלוה תפ"ע כתב שהין פוכלת וכן פוסף לכניסת לילים פפתחם :

קמט (בפ"א פ"ק א) קילר וכוונתו דבריש"ל תין פכנסת רשלין לנקות עד שיעטל ס"ת ושמואל תמר עד שיבא ובה"ם לא פיתח כך תפיתח תהריה כו' ס"ל תמר תמר תפתח לין לנקות עד שיעטל ס"ת לפנינו · ושוכף שמואל כי כוון שמוהיליס תותה מבה"כ לפנים לין לנקות עד שיבא ויליכו לתהריו תמר רבה כך תפיתח תבכנסת כבל מקום לנקות לשבני' ס"ת עד דמיפיק ושוב לתהריו ולא נפיק מקמיים ופי' תיכא פתחה לתהריה תפתח בבה"כ · ושוכרים מבריי"א דבפילם ובכנסת בשלין ושמואל מוסיף דלריך לנקות לתהריו ולא לבניו תפ"ח שלא יהלו לבניס יום"ט כדבה"ם פ"ו דלשון שיעטל לפנים מבשש נפילם למוד :

הלכות בית הכנסת

קנ בנין ב"הב ושיהיה גבוה י' ובו ה' סעיפים

א (א) היו ו כופין בני העיר זה את זה לבנות (א) ב"ה ולקנות להם תורה נביאים **א** (ב) וכתובים (וט"ז סימן נ"ה סק"ב מה כופין זה את זה לשטר להם מנין :

ב ב ג (ב) אין בונין ב"ה אלא בגבהה של עיר ג ומגביהין אותו עד שיהיה גבוה מכל בתי (ג) העיר שמשתמשים בהם לאפוקי "בירניות(ס' בניניים המשמשים לצורך תרבות שכיחות בתחתה בירניות בסימן) **ומגדלים שאין משתמשין בהם וגג שהוא משופע ואינו ראוי לתשמיש** ד **משערין עד המקום שהוא ראוי לתשמיש**

(א) **דהיינו שאם יש עליה תחת הגג לא תהא גבוה יותר מב"ה** (הגה ובמקום שדחק לו שים אומה שתיהן רשאים לבנות כ"א כדינו מותר להתעלם בבנין אפילו על גבו ובלבד שיהיה בעליה של בנין בשלוש כמו שיתבאר סוף סי' קנ"ו) (ב"י סימן קנ"ד בשם מהרי"ן בן חביב) :

ג ה מי שהגביה ביתו יותר מב"ה י"א שהיו כופין אותו להשפילו (ואם עשה **ג** כמו נמוך יותר נקרן תחה"ד) מב"ח בני בכך) (הגהות מיימון פי"ו מה"ת בשם הירושלמי) :

ד ו **הבונה כנגד חלון ב"ה ד אין** (ה) מסתיר לו"בהרחקת ד' אמות לפי שהוא צריך אור גדול :

ה ה ז **אין פותחין פתח ב"ה אלא כנגד הצר** (ו) **שמתפללין בו באותו העיר שאם מתפללים למערב יפתחהו למזרח כדי שישתהו מן הפתח נגד הארון שהוא ברוח שמתפללין נגדו** :

(ג) ובמקום (ז) מיהא בתחלת ב"ה שיעמוד עליהם הקהל כשהוא בונהו ויעמוד כולם ויכתתפללו שם ב"ק מצוי בלשי קהלים (ב) ומדר מיכיהם כך הוא הזקנים יושבים פניהם כלפי שם ואחר שם כולם יושבים אחרי אחוריהם כלפי קהלים ופני הזקנים (סוי) :

קנא דיני קדושת בה"כ ובו י"ב סעיפים

א ח בתי כנסיות ובתי מדרשות (א) **אין נוהגין בהם** א (א) קלות ראש בגון שחוק ותהולל ושיחה בטילה ואין אוכלים ושותים בהם ולא מתקשטין בהם ולא מטיילין בהם ולא נכנסים בהם בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ג ות"ח ותלמידיהם מותרים לאכול ולשתות (א) בהם השבונות ד **אלא אם כן הם של מצוה בגון קופה של צדקה ופדיון שבוים** ה **ואין מספידים בהם אלא אם כן יהיה ההספד ג לאחד מגדולי** (ב) **העיר שכל בני העיר מתקבצים ובאים להספידו ואם צריך ליכנס בהם לצרכו בגון לקרא לאדם יכנס ויקרא מעט** (ג) **או יאמר דבר** (ד) **שמועה ואחר כך יקראנו כדי שלא יהא נראה באילו נכנס לצרכו ואם אינו יודע לא לקרות ולא לשנות יאבר לאחד מהתינוקות קרא לו פסוק שאתה קורא בו או ישהא מעט ואחר כך יצא שהישיבה בהם מצוה שנאמר אשרי יושבי ביתך** (ומיהו מישיבה כדי לגמר בני פתחים) (לבושי מיימון כסימן ג' סוף סעיף כ') (מרדכי פ"ק דמועד כ') :

ב ו י"א **שמה ששנינו בקדושת בתי מדרשות ר"ל של רבים דוטיא דב"ה אבל יחיד הקובע מדרש בביתו לצרכו אין לו קדושה כ"כ** :

ג ז **אין ישנים** (ה) **בב"ה אפילו שינת עראי אבל בבית המדרש מותר** :

ד ח **לצורך ב"ה מותר לאבול ד ולישן** (ו) **בתוכו ומטעם זה ישנים בליל יום הכפורים בב"ה אפילו לצורך מצוה אחרת כגון כשנקבצים ה לעבר** (ז) **השנה בב"ה מותר לאכול שם היו**

קנ (א) **דהיינו שיש עליה תחת הגג** . כ"ל : (ב) **וסדר הישיבה בו** . כתב בלבוש שכשיו אין שנין לסדר זה כי קונין המקומות מ"מ יהיו אלו ישבו שום מקום ליכב עליו בין הכי"מ וכין ושוב שלח יפסיק בין המכרך על הס"ת וכין היכל הנראלה כמתחתום לו המכרך עכ"ל :

קנא (א) **בהם מדוחק** . כ"ל דאומנים שרו לאכול שם דכת מיתת שרו לאכול שם בכי' ס"ם ס"ם דאורחי' לוכלים שכיר כניסת ול"ל קידום במקן' שעודה וכן שכיח כ"י כסי' זה בשם המג"ן : בסכין

שערי תשובה

קנ (א) שם כ"כ שכא"י וע' בריב"ם סמי שכתב מוטב לכתחלה בשעורי בר נדוי כיום שמוכח מרבינו מלבשות מלוה והוצא בקלקר בח"מ ובלאה דאפילו יש בה כ"כ הדין כן הם לא שכתבתי נוהיים כן מלד הושלת המגיע לגבור : וע' בימלי מברכה ס"ק מ' ס"ם חופה ס"ם וע"ל כיוצ ס"ם: (ג) בשערי שכא"ד"ם, בשכ"ם בשבת לתם ח"ו בשער נתרבת מתיתם עין לתן הקב"ם פתוח לשחורים ס"ם לכן מרכה לריך ליזהר בכל תם שלשתם : (ה) מבשיל שכא"י וע' בשו"ת כ"ב מ"ת סי' ו"ג בא' שקנה כיום ותהר מלי' ותלוות בכ"ב שיתוים לאותו תלר ורולה לבנות סמוך לבה"כ לריך להרחיק עכ"ם יותר מי' ולא יותר מה' ו:בבדל אכין ד' לתי"ת יכריחו תכתי שער לבי"כ ולחלון שיהיה רחוק מן הבנין ד' אמות

(ב) בסכין ארוך · לפי שהשליח מתרחק ימין של מדם והסכין מקורס וק"ל דכשן משמש בסכין שלימן מרוך מן משם זה שהסכין מקצר ימי מדם וכמו' ק"ם מכיה בב"י וצ"ע שכתבו לכתוב הסכין בברכת המזון לפי שהוא מקצר כו' והשלמן מתריך ימי החדם ולזיו דין שיוף המקצר על המתריך כי דמף בכל סכין תמו לעשם זה דהסכין מקצר ובמי דכיים תלו סם בב"י· בשם ת"ם ותימת לי מ"ם ונ"ל דשמי בב"ח דלא כתי תלת לכתוב בסכין בזה יש תפשרו לכתוב כל הסכין ותמתי לא נעביד הכי תבל כאן לעשרך ולסלק ממנו הסכין לגמרי וזה מירמה יתירה לסלקו ותמ"כ למזור ולישנו וגם לפעמים יש בו לורך בלותו פשם על כן לא הסרימוהו בזה רק בסכין תרוך שלין בו לורך כ"כ כנ"ל לייבב זה:

(ג) **וישתדלו לבנותה.** בש"ת כתם סתרו בה"כ ממקום זה ובמלומו במקום תמר ולין בדשתם לבנות עוד במקום סרתון מ"ש לתלוש עשבים וכו' תלת יעשה נדל סביבו ולא יבולו לזלזל עם ותם הוא במקום שיוכלו למצוי מכוכר בסי' קנ"ג יתכרוהו · כתב ב"י בשם סתדכי פ' בני העיר בה"כ וקבלו מקדם מעט ולכן לסור לסתון דבר מבה"כ דתניא בספרי מנין לסתר לבן מן הסיכול מן המזבח מן העזרה שהוא בל"ת שאתר לא תעשון כן לה' אלהיכם ותם ונה ע"מ לבנות ערי הסכלה מתילה בעין מקרי עב"ל · ובתב ר"מ בסי' סילוח סיכול שיהוד ויבנה ר"מ מקום סתיכה לבל תם לוזה לסתוך בלל בה"כ בשם בה"כ בשם בה"ל דיבה בלבד ממנה דבלי תלת בל"ת סוקדם בלל לסעלה לבל תמיכים של בית מלד וגלה בבלל נוזי לסור בעון עיוף תה בסימן ל"ם לתריך דלמו מפסיקין לעניו לילוף לעמוד תתן ל"ע דלין מתילה של בלזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים ל"ם בלן בדבר המקום יפסיק לת הסעלה של בה"כ לישלות לפעמים ע"ב לין לעשות בלל בה"כ לם יש לפעלה ממנו בדבר מקום ול"ב ב"י סי' ק"ד בשם מהרי"ל בסולבות סוגר יש בה בה"כ בשם בה"ל דיבה לא נוהו לסור בעון עיוף הה בסימן ל"ם לתריך דלמו מפסיקין לעניו לילוף לעמוד תתן ל"ע דלין מתילה של בלזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים ל"ם בלן בדבר המקום יפסיק לת הסעלה של בה"כ בשם בה"ל דיבה לא נוהו לסור בעון עיוף הה בסימן ל"ם לתריך דלמו מפסיקין לעניו לילוף לעמוד תתן ל"ע דלין מתילה של בלזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים

(ד) **אבל בית שיחדו בו·** נרלה ב"ם לם בשם בשם בה"כ בשם בה"ל דיבה לעשות ממנה דבלי תלת לא סוקדם בלל לעשות

ג כרמב"ם נפי"ח מה"ת
ד מגילה כ"ו ע"ב וכ"ז ב סם
ה מהרי"ל נוהגי מנהג ד"ן
ו סם כנה"ג :

עשרת זקנים

קנג (א) דהיינו היכל שכניחין בו ס"ת צ"ע אם מותר להניח שאר ספרים בתוך הארון ונראה דאין זה בקרא הודרה דקדושה מאחר שעדיין בקדושה קיימין והא דאיירי שכניחין בה יריעות פשוטין וה"ה הוספין ושאר ספרים אב"א צ"ע ואיכא שהוציאו פ"ת אם יכולין להניח בתוך ארון הארון שאר ספרים מאחר דלית בה ס"ת אם קרוי הודרה מקדושה אם לאו ודו"ק(מהרש"ל)ג (ב) אם נבו מעות כו' והוצאה בנין ב"ח אינה נגבת לפי משמות (מהר"ם מאזו"ח סי' ס"ב) :

יד אפרים

קנג (במג"א ס"ק ר') וכ"כ מהרי"ו . עם פינס לך בס"ח כו' עד בסי' ע"ד (ע"ד סוף ס"ק ו"ג ע"ב) עיין לקמן מחר ולסכי כתב כנ"ל ויש מתירין לך בס"ח כו' בסימן ל"ר וע"ל דשמו כו' כ"ג : (שם) ולסכי כתב כנ"ל יש מתירין ום"ס בס"ע ומוחר לקנות כו' ל"ל לסכור ע"ד ין לקנות קדושה למרת כיולא בה ולכן כ' כנ"ל יש מתירין סיימו דשם מרמב"ם משתר בס"ג לף לסחמא דלם בבר מכר כ"ש מוחר דכרי לקנות קדושה כיולא בה :

סותרין כה"לשומה : **ד במהרה** . ולמהרי בנמ' דעיילי לפורים להחם כדי שלא יחללו מלבושת ומיירי שהכניסו שמוך לבה"כ ע' סי' קל"ח סי"ל :

ה ואשור ליקח . כתב בכ"מ דלם כיון שומד בחמלע בין המדם לליכת למיחם לפשיטות ונם יש לסם מקום להחללו כו שרי כה"ל וע"ש מל"ה דכמלמל סירש"י דהחיבעית היחה שהחמיל לבנות המדם וסיה רולה לסחו' ול"ל מן סיכן לבנות במדם מיד לליכת למיחם לפשיטות ופשטו ניה לחיסור ושעמת שמל יחרע לסם לומם וישתרו שניהם הרבים כמ"ם ניה הסימן ול"ב לפי' שומד בחמלע ב"ה לחסור מפשט זה ולפי' לליכת דוכחת לללויי ועוד דלמה ניה לן למיחם לפשיטות כשומד בחמלע לי מפום כלל יוכלו להחפלל הלל לפי' לימו שומד בחמלע כשהותרים לומה חין להם מקום להחפלל וחפילו הכי לחסור ס"ל לחרץ ליכת ביניהו כשומד בחמלע הלל ע"כ בכל נווד ליכת למיחם לפשיטות ולכן סימו הפוסקים לשון הגמרל וחכחו שמל יחרע להם לומם ולכל ענין לחסור : **ו ואשור לסתור** . דהוי כמוחז לפן מן הסיכל (שם) הת לחסור למחז דוקל דכר ממוכר (מהר"ם פדוחה סי' ס"ב) :

קנג א מותר לעשות כו' . ל"ש לי מותר לעשות מבה"כ בה"ש ליימ בניהו וע' סי' קל"ח ס"ב וכפי' ל' סי"ם מפמש דכרי פ"ם :

ב וכן נביאים וכתובים . מפמש דס"ל דמומפין ונביחים וכתוביס כי הדדי ניפכו וע"ע דני"ד סי' רפ"ב סי"ם לית ליה דמומפין קדושתן ממוכה מנביחים וכתוביס וכ"מ בהדיח בגמ' דף כ"ז . והפ"ח ☞ לח פ"ם לכן ל"ל לחסור ליקח בדמי מומפין נביחים וכתוביס ונביחים וכתוביס כהדי ניים ס' סי"ם בפם בה"ל פ"ח פם בבה"ס בפם הת' וכה"ן וע"ש הכה"ן נופל כתב נימו כמ"ש בי"ד פם בה"ל פ"ח פם בבה"ס בפם הת' וכה"ן וע"ש הכה"ן נופל כתב דקדושת נביחים ממוכה מקדושת כתוביס כביולו בב"י סי' תקל"ח פ"ם ותפעכר למ"ם לית ממוך ל"ב ביניהס לחסור להניח ח' ע"ג מבירו לו ליקח ממך בדמי מבירו ע"ע להח לפי' בדבר שקדושתו פוח כעי למימר בגמ' לחסור להניח ח' ע"ג מבירו ללא דמי מפוח ללא מפעכר ל"ב כדבר פיים ס"ם ב"ב ומיהו לקנות הדפה וחח"ל דהוח פ"ל לקולא כמ"ם בי"ד סי' ס"ם בפם בה"ל פ"ח פם בבה"ס ממוח קפה דהח פפוך כחב פפי' ללא ליפפעכר ל"ב ופילך ופילו ל"ל דכדכיולא בהן כדי וגם על ב"ע קפה הח ליפו פפך ללימור בי"ד בפי ס"ם וכלן כחב מפלוקם וחם נימר דמקרי ח' קלי מל פלר קדושות ובפ"ם פוהה לחסור וגם ב"ע מייני כלן דוקל פלר קדושות לח פ"ם קפה פל ב"ם הוח דפפעכר קדושות לחסור כיון דמלי לפלויי וכמ"ם הב"ח וחו דלמה דקדק מהרי"ח מדברי הפור פפי מן המפעה דהח פחפעה ליפ"ע ב"כ פפרים לח יקחו משפעה פני למימר דפ"ח יפן לקנות הדם מוהר וכמרת פם בני למימר דפ"ח פפרים פפרים הוח ללא הח פוהה בחורה פפיר לפי מיבעיל לן למכור לכחחלה כדבי ס"ם ליקח בדמיו ס"ח פחם לחו פם יקחו פפם כי קל מיבעיל לן למכור לכחחלה מלי ־ כרי לך דפ"ם יש מילוק כין דיעבד וכין לכחחלה דבדיעבד פפיר דמוהר פחל"ב מה יעפה בפעות מבה"כ בפחר קדושות לין מילוק דבדיעבד ממי יכול לקנות דבר יוהר קודם ובוחלי יש למו לדקדק מללה לחסור ללה כפמוידין ס"ם דבפיון מוהר ללה דהה לחפעכר לומר כיון פחפעכר לומר לללן לדקדק כן מן המפעה לחפעכר לומר כיון פחפעכר החמ דקדק לחוליד לחסור לחפר ממי בפחר קדושות כן ומוכר פבבה זו בר"ן פם לבה בדבר פפור דבפחל פחפעכר ל"ל דהוח פפ"ל לקולא כמ"ם בי"ד בפי ס"ם בפם בה"ל פ"ח פם בבה"ס בפם הת' וכה"ן וע"ש הכה"ן נופל כתב נימו כמ"ש בי"ד לקנות הדם מוהר וכמרת פם בני למימר דפ"ח פפרים פפרים הוח ללא הח פוהה בחורה פפיר לפי מיבעיל לן למכור לכחחלה מלי ־ כרי לך דפ"ם יש מילוק כין דיעבד וכין לכחחלה דבדיעבד פפיר דמוהר פחל"ב מה יעפה בפעות מבה"כ בפחר קדושות לין מילוק דבדיעבד ממי יכול לקנות דבר יוהר קודם ובוחלי יש למו לדקדק מללה לחסור ללה כפמוידין ס"ם בפבין מוהר ללה דהה לחפעכר לומר כיון פחפעכר לומר לללן לדקדק כן מן המפעה לחפעכר לומר כיון פחפעכר החמ דקדק לחוליד לחסור לחפר ממי בפחר קדושות כן ומוכר פבבה זו בר"ן פם לבה בדבר פפור דבפחל פחפעכר ל"ל דהוח פפ"ל לקולא כמ"ם בי"ד בפי ס"ם בפם בה"ל פ"ח פם בבה"ס בפם הת' וכה"ן וע"ש הכה"ן נופל כתב נימו כמ"ש בי"ד לקנות הדם מוהר וכמרת פם בני למימר דפ"ח פפרים פפרים הוח ללא הח פוהה בחורה פפיר לפי מיבעיל לן למכור לכחחלה מלי ־ כרי לך דפ"ם יש מילוק כין דיעבד וכין לכחחלה דבדיעבד פפיר דמוהר פחל"ב מה יעפה בפעות מבה"כ בפחר קדושות לין מילוק דבדיעבד ממי יכול לקנות דבר יוהר קודם ובוחלי יש למו לדקדק מללה לחסור ללה כפמוידין ס"ם בפבין מוהר ללה דהה לחפעכר לומר כיון פחפעכר לומר לללן לדקדק כן מן המפעה לחפעכר לומר כיון פחפעכר החמ דקדק לחוליד לחסור לחפר ממי בפחר קדושות כן ומוכר פבבה זו בר"ן פם לבה בדבר פפור דבפחל פחפעכר ל"ל דהוח פפ"ל לקולא כמ"ם בי"ד

ג ספר תורה שנמצא . בו (ו) טעות דינו כחומשים (וע"ל פימן קמ"ג) :

ד אם מותר לקנות בדמי קדושה אחת (א) קדושה אחרת כיוצא בה ד' יש אומרים ה ויש (ה) מתירין :

ה (ב) ו אם נבו מעות לבנות ב"ה או בית המדרש או לקנות תיבה או מטפחת או ס"ת ורצו לשנותן מלצורך מה שנבנו אותם ה אין (ו) משנין אלא מקדושה קלה לחמורה אבל

ומעשה בעיר ל' שהיו היהודים דניס מוך לחומה ולירם העגין שחתיכבו בחוך החומה וסיחה בס"כ לבד מוך לחומה ואמרתי מין לך חיובא גדולה מזה ולחרתי לסחור לוחה כדי לבנותה חוך החומה ותחלה יבנו בית הכנסת החדשה ויעלו חל"כ החבנים מן הישנה ויבנו חוך החומה משם :

אותו מיד ומתחילין לבנות ד במהרה ביום ובלילה שמא תדחק השעה וישאר חרוב : פנה (ג) **ה** ותסור ליקח חבנים מנס"ב (ד) כיצד כדי לבנות מדשה (סנ"ח פ' ג"ס) (ד) **ו** ותסור (ה) לסחור דבר מנס"ב מלמ שם כן שנשה של מנת לבנות (מרדכי פ' בני העיר) :

(ג) ואשור ליקח אבנים כו' . ז"ל הנ"ח בפם ח"ו וסיים חמ"ו כי ליכת דוכחת לללויי משמע דס"ל חפי' רולה לסחור ולבנות חחרת וחין לו חבנים רק חלו מן הישנה חפי' כי חסור כל שחין דוכחת לללויי כי הוח פפק כמ"ד בשעה משום דוכחת לללויי ממילה לדידן לסחור חפי' ניש דוכחת לללויי לח יסחור הישנה כדי ליקח החבנים ממנה חבל חם יש היחר לסחור חותם כדרך שנכנסו הישנה ומ"ש בפ"ח הקודם לזה : **(ד) ואשור לסתור כו'** . עיין מה שכתבתי בפ"ם הקודם לזה :

קנג (א) קדושה אחרת כיוצא בה . בפ"ח פפק כ"ד ריש ס' פ"ח דחפור כיון דלח מפלי בה חע"ג דח"ח כעולם לעלויי בה מ"מ חפור דוקל כה פלר קדושות ובפ"ם מודה לחיפור וגם בפ"ע מייני כלן דוקל פלר קדושות לח פ"ם קפה פל ב"ם הוח דפפעכר קדושות לחפור כיון דמלי לפלויי וכמ"ם הב"ח וחו דלמה דקדק מהרי"ח מדברי הפור פפי מן המפעה דהח פחפעכר ליפ"ע ב"כ פפרים לח יקחו משפעה פני למימר דפ"ח יפן לקנות הדם מוהר וכמרת פם בני למימר דפ"ח פפרים פפרים הוח ללא הח פוהה בחורה פפיר לפי מיבעיל לן למכור לכחחלה מלי ־ כרי לך דפ"ם יש מילוק כין דיעבד וכין לכחחלה דבדיעבד פפיר דמוהר פחל"ב מה יעפה בפעות מבה"כ בפחר קדושות לין מילוק דבדיעבד ממי יכול לקנות דבר יוהר קודם ובוחלי יש למו לדקדק מללה לחסור ללה כפמוידין ס"ם בפבין מוהר ללה דהה לחפעכר לומר כיון פחפעכר לומר לללן לדקדק כן מן המפעה לחפעכר לומר כיון פחפעכר החמ דקדק לחוליד לחסור לחפר ממי בפחר קדושות כן ומוכר פבבה זו בר"ן פם לבה בדבר פפור דבפחל פחפעכר ל"ל דהוח פפ"ל לקולא כמ"ם בי"ד

שערי תשובה

מחרת החלה וכיוחו בפ"ר : (ב) לסחור שכ"ם וב' כפ"ח בית פפרים חלק י"ד ס"ם בעניין זה . וכחב בחמ"ג בפם זרע חפת . חיובח יפעות שבפכ"ר יחין רפוים להחמיין פקה קדושתן ומעיין ס"ם לפחרם לעניים להפקה ובפד פדמים יקחו חדפים פ"ם :

ביח"ד

(ד) פימם . כ"ח וע"ו פפקי כחליכה פקום פלויי פרי ומען פכרכם כפב דבכל נוונ לחסור פיין פם :
(ה) לסחור . בפ"ם ל' פקיף י"ח פמפע דפוחר לפחות פכ"ב בפ"ם ליימר בכיוו ס"ב יש ליזכר לחוחן פפוקין דף כ"ח . [ובפפר' ר"ח פפ

זמן מיעוטך לו ובשם יזמרן לו יותר יפה ימצור זה ויקח סיפה ולקח שלא כתעם כפי' ובסברת זו מלינו עוד בשלח ובכו' קל"ד ס"ח בסכ"ה :

(ב) **משנין המותר כו'** · מוכיחין שכאי עדיין לא בא לשמוע קדושה מעומד כ"כ רש"י משמע דשב"ש מיד לסוליחות לדבר שבקדושה שלא שמילו קדושה קלה מותר ולכלה דגם כוונת הטור ולמב"ם וס"ע הוא כן דכתבו בסיפה דלקלה מצינן ולילה לוה דכתן אמר לשון מצינן ובשם ס"ז נכי שסכימו ז"ש כתב רשאים להוסיף המעות לכל מה שירצו ושיהו לפילו לדבר הרשות ול"ל דכתן דבעי לדבר מלוה היינו לפילו כל מיני רבים מקרי דבר מלוה ועמ"ש בסמוך לילה:

הקשה בכ"מ בשם הרמ"ך ז"ל תימה אמאי אין מצינן שדרשם שם הוי כעוני למיני דליכא למאן דאמר דמילתא היא ולפילו בלבניס למיניך בתחלת שפרק לילה בהו מעוט קדושה כ"ש שנהגו מעות והכא דנהגו מעות יש לנו לפרש בע"ח לו שמאמר דלאו שלמתא היא ע"כ. ותו שקשה ב' לקמן נכי היא שם ח"ל וק"ל דכי היכי דנהגו מעות לנניך בס"כ הלא קדושה ב"כ על המעות אמאי לא אמרי' דאם התדרו עניס ואנני לעיל ב"כ שאלה קדושה, עליהם ולא יוכל לעשות אלא קדושה מעומד כו' ע"כ ל' ותירץ דים לחלק בין שם כתו ליל שבתי דוקא אבל שם כתו אשור וכתב ע"ז שהוא דוחק · ומ"מ ז"ל כתב ע"ז שהוא תורת אמת ואני תפארתם של מלאכי זאת לע"ע"ל דמשנין ס"מ שהוא קדושה כמ"ש בסמוך לילה: מבנין בס"כ ואם"ס מיום קדושה כמ"ש ס"מ ופ"ק דשמהדרין דף מ"מ ע' דשנהגו מעות למת מקני הזמנה ולא מעשה לכן ל"ל דשעה ב"כ כאן כמו בשת כמ"ש דיון שנהגו לעכלו ס"ל בזיון כשמשמה דאוכל מאוכל ביימיד שמנדב או שקנו שנהגו כבר ועי"ל סימן שכ"ו . ומ"ש ס"ח דסומנה לאו מילתא הוא לחייבי שקאוהנו שקבל ממעות מוצין שנהגו שתם וס"ס לבניס מדשיי שרי לשמוע כה"ג ופשוט דשבשה מעבי שרי בשעת מעשה אנני שעיר שרי לשמוע המעות כמ"ש סעיף ז' : **ו לכל מה שירצו** · לפילו לדבר שלשה כ"מ בגמרא והשעה כמו שכתבתי כיון שנעשה דשת אנני שעיר בסמעות :

אבל אם עשו בהם הדבר שנבו אותם בשבילו (ב) **משנין המותר ו לכל מה** (ז) שירצו ואם כשנבו המעות התנו לעשות חצים ממותר הדמים אפילו קנו ומברו וחזרו וקנו קדושה במקצת הדמים מותר לתוריד המותר אבל אם לא התנו כשנבו אלא כשמברו התנו אסור לתורידם : סעיף (ג) ואם קנו במקצת דמים אלו בו' (ח) עניס ואפנים שלה קדושה שעיים על השעיים ואפנים ואסור לשנותן רק לקדושה ממוצע ואם שינוי עניס ואפנים לאורך

ס"מ ופ"ק דשמהדרין דף מ"מ ע' דשנהגו מעות למת מקני הזמנה ולא מעשה לכן ל"ל דשעה ב"כ כאן כמו בשת כמ"ש דיון שנהגו לעכלו ס"ל בזיון כשמשמה דאוכל מאוכל ביימיד שמנדב או שקנו שנהגו כבר ועי"ל סימן שכ"ו . ומ"ש ס"ח דסומנה לאו מילתא הוא לחייבי שקאוהנו שקבל ממעות מוצין שנהגו שתם וס"ס לבניס מדשיי שרי לשמוע כה"ג ופשוט דשבשה מעבי שרי בשעת מעשה אנני שעיר שרי לשמוע המעות כמ"ש סעיף ז' : **ו לכל מה שירצו** · לפילו לדבר שלשה כ"מ בגמרא והשעה כמו שכתבתי כיון שנעשה דשת אנני שעיר בסמעות :

נבלי

דליכא למאן דאמר דמילתא היא ולפילו בלבניס למיניך בתחלת שפרק לילה בהו מעוט קדושה כ"ש שנהגו מעות והכא דנהגו מעות יש לנו לפרש בע"ח לו שמאמר דלאו שלמתא היא ע"כ. ותו שקשה ב' לקמן נכי היא שם ח"ל וק"ל דכי היכי דנהגו מעות לנניך בס"כ הלא קדושה ב"כ על המעות אמאי לא אמרי' דאם התדרו עניס ואנני לעיל ב"כ שאלה קדושה, עליהם ולא יוכל לעשות אלא קדושה מעומד כו' ע"כ ל' ותירץ דים לחלק בין שם כתו ליל שבתי דוקא אבל שם כתו אשור וכתב ע"ז שהוא דוחק · ומ"מ ז"ל כתב ע"ז שהוא תורת אמת ואני תפארתם של מלאכי זאת לע"ע"ל דמשנין

באר היטב

סקסה עליו ע"ש · וסיד סמכן מיישבו ע"ש · [ומיין נכסר מיוס רסס ס"ק י"ח] שם שמשמע מ"ש שם ע"ש ב"ח ס"ק ט"ו ע"ש · ומ"ש כתב דדוקא לנדר מעות · ומכאן רניס מיקרי נמי דבר מעוט ע"ש · ומ"ש נמנהן שמיהל סי' מ"כ) : (ז) שיכול · פשיט לנדר שבשעת ומשמע כיון שבשעה דעת אנני שעיר בשעת ע"ש ב"ח · ומ"ש כתב דדוקא לנדר מעות · ומכאן רניס מיקרי נמי דבר מעוט ע"ש · ומ"ש נמנהן שמיהל סי' (ח) עניס ואפנים · כתב ע"ז דכני רש"ש ע"ש דכיון דכתב שם ע"ש דבר שבשעת ומשמע כיון שבשעה דעת אנני שעיר בשעת ע"ש ב"ח · ומ"ש כתב דדוקא לנדר מעות · ומכאן רניס מיקרי נמי דבר מעוט ע"ש · ומ"ש נמנהן שמיהל סי' ק"ת : (ח) עניס ואפנים · כתב ע"ז דכני רש"ש ע"ש דכיון דכתב שם ע"ש דבר שבשעת ומשמע כיון שבשעה דעת אנני שעיר בשעת ע"ש ב"ח · ומ"ש כתב דדוקא לנדר מעות · ומכאן רניס מיקרי נמי דבר מעוט ע"ש · ומ"ש נמנהן שמיהל סי'

(ס"ק ה') שלא לשנות · ומ"ש כתב דדוקא לנדר מעות · ומכאן רניס מיקרי נמי דבר מעוט ע"ש · ומ"ש נמנהן שמיהל סי' כ"ל וכשמכרו כס"ש שלא כשעשה אנני שעיר בשעת

ז נבואי אסור לשנותן • לכל זמ"ס במ"ח סרי וכמ"ם ס"ו ועכי"ד סי' רל"ו ורל"ט: ח מוהר לשנותן• סי' ללוותן ולתת לתוכיח התוכיחם וס"ס במשנה נמי דינה הכי ורל"ב ס"ד ס' רל"ח לכל מ לם נבו מלים ולתכים תכור לעטותן כמ"ל: ט להשיא יתומים בדמיו • וס"ס יתומות (ר"מ להסקר

סי' מ"ב כ"ה) וכן כ"ל מוכח מדקאמר הגמ' הטעם משום לת חוכו לבלתה לשכח ילרה ולת קאמר משום סרו וכבו לת דמרו וכבו נת סייך בתשה משל"כ לשכח ילרה וכמ"ם התו' בניטין ד' מ"ת ע"ב כנ"ל דלת כמ"ם בתמ"ה סי' ת' והתרכתי כזה בתשו'וה"ה המוכרין ס"ח לסדיון שביוש (ב"י בי"ד סי' רנ"ב וס"ך לת דלת כדריסה): י ואפילו בנו • דהתתרים נתנו להם המעות בימשו הם בהם מה שילו: יא נשארים בקדושתן • כלומר לתסור לשומתן לקדוסה קלה: יב אא"כ תלו אותה • ל"ל זה קלי כשבתלוהו משלמה לתכל לם נדבו תתרים זה לין מועיל מה שתלו הם בדעת הימיד דשמת ים ת' בסוף השולם שלין דשתו מוה זה • דבכלמת מר בר רב תבי מסתמת היו כל ישרלל הקדושים והרמוקים משכימים לו משלי"כ בתתרי וכ"מ בסור וכר"ן וכב"י וכב"ח ו"מ ממ"ם הרב"י בשם המדכי יכן נני מעמד לגבי השיר ולף כרמב"ם והרל"ם מודו לזה כיון דהתתו מעיקרא דלת בכרב"י וכהכי מתיבת קושית ר"י מציב: ואם לימם מהשלנים בבה"כ של כרכים יכולים למכרה (מב"ם פ"כ מק"ע) ובית הכויים יכולים למכור (שם פ"כ ה"ח וס') כמ"ם סימן י"ך וק"י וכלב"ם ד' וכ"י תדרבי ס"ג ורם"ך פ"ת ט') וכרמ"ט סי' ס"ו כתב דכל דבר הכשיך לב"ה כגון תלרות לו מקום תתרין מסתמת רבים נתנו לזה ולת מלי למוכרן לו לסגען למעות מהם תומרים שכ"ל ומכל מקום לת תמיר מב"ח: יג בהכסכת הצבור • דוקת לת היה דעתם שימכור הימיד בה"כ שלהם בת דעתם לת לסכי מהני דעת הימיד דלת כבי טובי כשיר לק במעמד תכבי כשיר ונם לת מלי לימם דעתם הימיד דלת כמ"ם מוכרין זם מ"ם תמימי קדושה מכרו זם במ"ם בכפרים מוהר לשכתם בדמים ום"ם תמימי קדושה בקדושתייהו קיימי כמ"ם סי' קל"ד ס"ג ושמ"ם ס"י תבל בה"כ ותמימי מלום מותר להשתמש בהן כמ"ם ס"ט (ר"ן בשם הרמב"ן): מז דברי קדושה • כל כלי בה"כ וספסלים וירישות (ל"ן בשם הירושלמי) וילישות ספוסלין של התרון הם לתרון (מ"ג): מז וכל זה • פירוש הת הכפרים מכר דוקת הת שהיו לתרון לפני הת"ק ולת לתר שנעשו לשם הכנסת כלי בית הכנסת מקודם לתסור לתכול ת' דהת לפי' לסתור ת' תסור כמ"ם סי' קל"ב: ומשמע הת דהת בקדושתן קיימי ום"ם השלים והקרקע בקדושתייהו דהת עלה קלי והשתא משום דלין בידן ליקרע קדושתן לבל לסתרו דלת נימת ליה בתקרא קדושתן וכ"מ בר"י ל"ג ת"ה וז"ל לכנים לו סיד לל בה"כ מוכרין לותם כמו שמוכרים בית הכנסת ודימם ממש לגתם תולין כמו דין בה"כ כמ"ש ל' טל"ו • וכ"מ ברמב"ם שדומין ממש ע"ש • ובמ"ב בהיר לבהתמם בתבנים תפי' בבל כרכים דמלי תיכפת לכו להתוקים בתבנים כיון שיש לבם בה"כ לתמרת בתוכה וכ"כ בם' מ"סי"ו ול"ג כמ"ם ומ"ש מ"ת לתכול תתן דמ"ם בה"ת ס"ב • ומכ"ב בדבר שבקדושה ת"ל ליקרע קדושתן דתם לת כן ל"ל במעמד תבי השיר לימת מלי תיכפת להו בלבנים תלת ע"כ כמ"ם ושמ"ם סי"ת וסי"ד בשם ר"ם לוכלין דמשמע כמ"ם: יז אסור לטוברה • תם לת שילו לקנות בדמיה תמרת בעוזת דליכת לתיתם לסשיהת לו שילו לקנות קדושה ממוהה(כ"מ בריל בשם הרמב"ן) ושמ"ם ס"ד בשם הרמב"ם וכ"מ ס"ג ע"ם • ובנמ' שם • ותיירי בשלין להם בה"כ תלרת ושב"י ס' רל"ב ס"ת: כתב המ"ב סימן ל"ג בתלת דלת בימי בית מעלמת שכלין להתפלל שם בנין מקום שבסומרים מתקבלין שם תדיר לסחוזה לו מקום שים שם תכם נדול שמתקבלים שם רבים לריכים לו ולתוזלתו מקרי כרך דמשתמת לדבל השולם שתהו בו בריך לן דלת כמו שלה לדשתה דבני העיר לבדן גם לת סייעו להם תתרים מקרי כפר ותע"ג ממלמן הרמ"ם וריי"ו ממש דכל מרבים בתים להתפלל שם משתמת כני העיר הקדישו לדשתה ולת בשיך שיכת דשת בני העיר בשעת בנין דלשתה דבבים מ"ת מלמן תתום' והרמ"ן וסר"ן ממש בהדיה דבשעת בנין תלת מילתת • ומכל דנם הרמ"ם וריי"ו סבירה לזו תבי שלה שקלו בלשום שב"ל. ולת הבימותי לכלולי שלמת לתי' בנו שתם תתרי' לדשתה דהוי הברזה • דהת לתי' ליתן במתנה מותר כמ"ם סי"ת (הרשב"ת) ושוד לתן לריך הברזה שלה בשבת לתתרים לתכל כשלתו מוכרים דבר שלנו לת בשי הברזה (ר"ן פ' כ"ט): ים ואין בו אונאה • היינו בקרקע ולת תמרי' דהוי בכלים תתי' בכל שהוא מכרו בשל • (שם) ממשע דבמשלמלין הוי תומלה: כ לקדושה קלה • פ"ם הוא ול"ל שתסור לשתו' לריך הברזה וכ"ם בר"מ ושבתו' הרשב"ת בנין פ' שלוה שבת זה יכול לעניים שיתלכו הסיוות ואוה שהקהל לת יעשו ממנו הברזה ות"כ תין הלבור יכולין ליתנו במתנה לתתר והוא הדין לתין מוכרין בלא הברזה דכל שלא הברזינו תנו יותין כתילו מוהלי במקלתה ותין לשלים • ועוד דכל הקדש כנין זה תין הלבור רשלין לשתו' משום נזל שניים דדוקת כקומה ותמתו ויכולת בזה לשלים שתם יעלכו יבנו שוד לבדי סיפוקן והוא הדין לגר בל בה"כ בכרם סיפוק לבית הכנסת הוי מזה לשתים לשתו' תבל בזמן שתין הלבור מתנין עוד לעניים כי תם קלפתן ועומד תחד ודקדוק קרקע לשיותיה לוסיף על קלפתן משום שתין הלבור רשלין לשתו' ותם כן כל שלא הברזינו הוי טושה בדבר משמה טכ"ל וט' כי"ד רכ"ו ס"ד: כא בנו בית סתם • סיימו שבשלותו ממשות תוכן וכמ"ם ס"ו ומיהו ל"ל תע"ם שבשלותו ממשות בה"כ מ"ם תין

ז סרמ"ם בשכועם ת שם נמ' ב"ו ורל"ט: ח מוהר לשנותן• סי' ללוותן ולתת לתוכיח התוכיח וס"ס במשנה נמי דינה הכי ורל"ב ס"ד ס' רל"ח לכל מ לם נבו מלים ולתכים תכור לעטותן כמ"ל: ט להשיא יתומים בדמיו • וס"ס יתומות (ר"מ להסקר

סי' מ"ב כ"ה) וכן כ"ל מוכח מדקאמר הגמ' הטעם משום לת חוכו לבלתה לשכח ילרה ולת קאמר משום סרו וכבו לת דמרו וכבו נת סייך בתשה משל"כ לשכח ילרה וכמ"ם התו' בניטין ד' מ"ת ע"ב כנ"ל דלת כמ"ם בתמ"ה סי' ת' והתרכתי כזה בתשו'וה"ה המוכרין ס"ח לסדיון שביוש (ב"י בי"ד סי' רנ"ב וס"ך לת דלת כדריסה): י ואפילו בנו • דהתתרים נתנו להם המעות בימשו הם בהם מה שילו: יא נשארים בקדושתן • כלומר לתסור לשומתן לקדוסה קלה: יב אא"כ תלו אותה • ל"ל זה קלי כשבתלוהו משלמה לתכל לם נדבו תתרים זה לין מועיל מה שתלו הם בדעת הימיד דשמת ים ת' בסוף השולם שלין דשתו מוה זה • דבכלמת מר בר רב תבי מסתמת היו כל ישרלל הקדושים והרמוקים משכימים לו משלי"כ בתתרי וכ"מ בסור וכר"ן וכב"י וכב"ח ו"מ ממ"ם הרב"י בשם המדכי יכן נני מעמד לגבי השיר ולף כרמב"ם והרל"ם מודו לזה כיון דהתתו מעיקרא דלת בכרב"י וכהכי מתיבת קושית ר"י מציב: ואם לימם מהשלנים בבה"כ של כרכים יכולים למכרה (מב"ם פ"כ מק"ע) ובית הכויים יכולים למכור (שם פ"כ ה"ח וס') כמ"ם סימן י"ך וק"י וכלב"ם ד' וכ"י תדרבי ס"ג ורם"ך פ"ת ט') וכרמ"ט סי' ס"ו כתב דכל דבר הכשיך לב"ה כגון תלרות לו מקום תתרין מסתמת רבים נתנו לזה ולת מלי למוכרן לו לסגען למעות מהם תומרים שכ"ל ומכל מקום לת תמיר מב"ח: יג בהכסכת הצבור • דוקת לת היה דעתם שימכור הימיד בה"כ שלהם בת דעתם לת לסכי מהני דעת הימיד דלת כבי טובי כשיר לק במעמד תכבי כשיר ונם לת מלי לימם דעתם הימיד דלת כמ"ם מוכרין זם מ"ם תמימי קדושה מכרו זם במ"ם בכפרים מוהר לשכתם בדמים ום"ם תמימי קדושה בקדושתייהו קיימי כמ"ם סי' קל"ד ס"ג ושמ"ם ס"י תבל בה"כ ותמימי מלום מותר להשתמש בהן כמ"ם ס"ט (ר"ן בשם הרמב"ן): מז דברי קדושה • כל כלי בה"כ וספסלים וירישות (ל"ן בשם הירושלמי) וילישות ספוסלין של התרון הם לתרון (מ"ג): מז וכל זה • פירוש הת הכפרים מכר דוקת הת שהיו לתרון לפני הת"ק ולת לתר שנעשו לשם הכנסת כלי בית הכנסת מקודם לתסור לתכול ת' דהת לפי' לסתור ת' תסור כמ"ם סי' קל"ב: ומשמע הת דהת בקדושתן קיימי ום"ם השלים והקרקע בקדושתייהו דהת עלה קלי והשתא משום דלין בידן ליקרע קדושתן לבל לסתרו דלת נימת ליה בתקרא קדושתן וכ"מ בר"י ל"ג ת"ה וז"ל לכנים לו סיד לל בה"כ מוכרין לותם כמו שמוכרים בית הכנסת ודימם ממש לגתם תולין כמו דין בה"כ כמ"ש ל' טל"ו • וכ"מ ברמב"ם שדומין ממש ע"ש • ובמ"ב בהיר לבהתמם בתבנים תפי' בבל כרכים דמלי תיכפת להו בלבנים תלת ע"כ כמ"ם ושמ"ם סי"ת וסי"ד בשם ר"ם לוכלין דמשמע כמ"ם: יז אסור לטוברה • תם לת שילו לקנות בדמיה תמרת בעוזת דליכת לתיתם לסשיהת לו שילו לקנות קדושה ממוהה(כ"מ בריל בשם הרמב"ן) ושמ"ם ס"ד בשם הרמב"ם וכ"מ ס"ג ע"ם • ותיירי בשלין להם בה"כ תלרת ושב"י ס' רל"ב ס"ת: כתב המ"ב סימן ל"ג בתלת דלת בימי בית מעלמת שכלין להתפלל שם בנין מקום שבסומרים מתקבלין שם תדיר לסחוזה לו מקום שים שם תכם נדול שמתקבלים שם רבים לריכים לו ולתוזלתו מקרי כרך דמשתמת לדבל השולם שתהו בו בריך לן דלת כמו שלה לדשתה דבני העיר לבדן גם לת סייעו להם תתרים מקרי כפר ותע"ג ממלמן הרמ"ם וריי"ו ממש דכל מרבים בתים להתפלל שם משתמת כני העיר הקדישו לדשתה ולת בשיך שיכת דשת בני העיר בשעת בנין דלשתה דבבים מ"ת מלמן תתום' והרמ"ן וסר"ן ממש בהדיה דבשעת בנין תלת מילתת • ומכל דנם הרמ"ם וריי"ו סבירה לזו תבי שלה שקלו בלשום שב"ל. ולת הבימותי לכלולי שלמת לתי' בנו שתם תתרי' לדשתה דהוי הברזה • דהת לתי' ליתן במתנה מותר כמ"ם סי"ת (הרשב"ת) ושוד לתן לריך הברזה שלה בשבת לתתרים לתכל כשלתו מוכרים דבר שלנו לת בשי הברזה (ר"ן פ' כ"ט): ים ואין בו אונאה • היינו בקרקע ולת תמרי' דהוי בכלים תתי' בכל שהוא מכרו בשל • (שם) ממשע דבמשלמלין הוי תומלה: כ לקדושה קלה • פ"ם הוא ול"ל שתסור לשתו' לריך הברזה וכ"ם בר"מ ושבתו' הרשב"ת בנין פ' שלוה שבת זה יכול לעניים שיתלכו הסיוות ואוה שהקהל לת יעשו ממנו הברזה ות"כ תין הלבור יכולין ליתנו במתנה לתתר והוא הדין לתין מוכרין בלא הברזינו תנו יותין כתילו מוהלי במקלתה ותין לשלים • ועוד דכל הקדש כנין זה תין הלבור רשלין לשתו' משום נזל שניים דדוקת כקומה ותמתו ויכולת בזה לשלים שתם יעלכו יבנו שוד לבדי סיפוקן והוא הדין לגר בל בה"כ בכרם סיפוק לבית הכנסת הוי מזה לשתים לשתו' תבל בזמן שתין הלבור מתנין עוד לעניים כי תם קלפתן ועומד תחד ודקדוק קרקע לשיותיה לוסיף על קלפתן משום שתין הלבור רשלין לשתו' ותם כן כל שלא הברזינו הוי טושה בדבר משמה טכ"ל וט' כי"ד רכ"ו ס"ד: כא בנו בית סתם • סיימו שבשלותו ממשות תוכן וכמ"ם ס"ו ומיהו ל"ל תע"ם שבשלותו ממשות בה"כ מ"ם תין

ז נבואי אסור לשנותן • לכל זמ"ס במ"ח סרי וכמ"ם ס"ו ועכי"ד סי' רל"ו ורל"ט: ח מוהר לשנותן• סי' ללוותן ולתת לתוכיח התוכיח וס"ס במשנה נמי דינה הכי ורל"ב ס"ד ס' רל"ח לכל מ לם נבו מלים ולתכים תכור לעטותן כמ"ל: ט להשיא יתומים בדמיו • וס"ס יתומות (ר"מ להסקר

סי' מ"ב כ"ה) וכן כ"ל מוכח מדקאמר הגמ' הטעם משום לת חוכו לבלתה לשכח ילרה ולת קאמר משום סרו וכבו לת דמרו וכבו נת סייך בתשה משל"כ לשכח ילרה וכמ"ם התו' בניטין ד' מ"ת ע"ב כנ"ל דלת כמ"ם בתמ"ה סי' ת' והתרכתי כזה בתשו'וה"ה המוכרין ס"ח לסדיון שביוש (ב"י בי"ד סי' רנ"ב וס"ך לת דלת כדריסה): י ואפילו בנו • דהתתרים נתנו להם המעות בימשו הם בהם מה שילו: יא נשארים בקדושתן • כלומר לתסור לשומתן לקדוסה קלה: יב אא"כ תלו אותה • ל"ל זה קלי כשבתלוהו משלמה לתכל לם נדבו תתרים זה לין מועיל מה שתלו הם בדעת הימיד דשמת ים ת' בסוף השולם שלין דשתו מוה זה • דבכלמת מר בר רב תבי מסתמת היו כל ישרלל הקדושים והרמוקים משכימים לו משלי"כ בתתרי וכ"מ בסור וכר"ן וכב"י וכב"ח ו"מ ממ"ם הרב"י בשם המדכי יכן נני מעמד לגבי השיר ולף כרמב"ם והרל"ם מודו לזה כיון דהתתו מעיקרא דלת בכרב"י וכהכי מתיבת קושית ר"י מציב: ואם לימם מהשלנים בבה"כ של כרכים יכולים למכרה (מב"ם פ"כ מק"ע) ובית הכויים יכולים למכור (שם פ"כ ה"ח וס') כמ"ם סימן י"ך וק"י וכלב"ם ד' וכ"י תדרבי ס"ג ורם"ך פ"ת ט') וכרמ"ט סי' ס"ו כתב דכל דבר הכשיך לב"ה כגון תלרות לו מקום תתרין מסתמת רבים נתנו לזה ולת מלי למוכרן לו לסגען למעות מהם תומרים שכ"ל ומכל מקום לת תמיר מב"ח: יג בהכסכת הצבור • דוקת לת היה דעתם שימכור הימיד בה"כ שלהם בת דעתם לת לסכי מהני דעת הימיד דלת כבי טובי כשיר לק במעמד תכבי כשיר ונם לת מלי לימם דעתם הימיד דלת כמ"ם מוכרין זם מ"ם תמימי קדושה מכרו זם במ"ם בכפרים מוהר לשכתם בדמים ום"ם תמימי קדושה בקדושתייהו קיימי כמ"ם סי' קל"ד ס"ג ושמ"ם ס"י תבל בה"כ ותמימי מלום מותר להשתמש בהן כמ"ם ס"ט (ר"ן בשם הרמב"ן): מז דברי קדושה • כל כלי בה"כ וספסלים וירישות (ל"ן בשם הירושלמי) וילישות ספוסלין של התרון הם לתרון (מ"ג): מז וכל זה • פירוש הת הכפרים מכר דוקת הת שהיו לתרון לפני הת"ק ולת לתר שנעשו לשם הכנסת כלי בית הכנסת מקודם לתסור לתכול ת' דהת לפי' לסתור ת' תסור כמ"ם סי' קל"ב: ומשמע הת דהת בקדושתן קיימי ום"ם השלים והקרקע בקדושתייהו דהת עלה קלי והשתא משום דלין בידן ליקרע קדושתן לבל לסתרו דלת נימת ליה בתקרא קדושתן וכ"מ בר"י ל"ג ת"ה וז"ל לכנים לו סיד לל בה"כ מוכרין לותם כמו שמוכרים בית הכנסת ודימם ממש לגתם תולין כמו דין בה"כ כמ"ש ל' טל"ו • וכ"מ ברמב"ם שדומין ממש ע"ש • ובמ"ב בהיר לבהתמם בתבנים תפי' בבל כרכים דמלי תיכפת להו בלבנים תלת ע"כ כמ"ם ושמ"ם סי"ת וסי"ד בשם ר"ם לוכלין דמשמע כמ"ם: יז אסור לטוברה • תם לת שילו לקנות בדמיה תמרת בעוזת דליכת לתיתם לסשיהת לו שילו לקנות קדושה ממוהה(כ"מ בריל בשם הרמב"ן) ושמ"ם ס"ד בשם הרמב"ם וכ"מ ס"ג ע"ם • ותיירי בשלין להם בה"כ תלרת ושב"י ס' רל"ב ס"ת: כתב המ"ב סימן ל"ג בתלת דלת בימי בית מעלמת שכלין להתפלל שם בנין מקום שבסומרים מתקבלין שם תדיר לסחוזה לו מקום שים שם תכם נדול שמתקבלים שם רבים לריכים לו ולתוזלתו מקרי כרך דמשתמת לדבל השולם שתהו בו בריך לן דלת כמו שלה לדשתה דבני העיר לבדן גם לת סייעו להם תתרים מקרי כפר ותע"ג ממלמן הרמ"ם וריי"ו ממש דכל מרבים בתים להתפלל שם משתמת כני העיר הקדישו לדשתה ולת בשיך שיכת דשת בני העיר בשעת בנין דלשתה דבבים מ"ת מלמן תתום' והרמ"ן וסר"ן ממש בהדיה דבשעת בנין תלת מילתת • ומכל דנם הרמ"ם וריי"ו סבירה לזו תבי שלה שקלו בלשום שב"ל. ולת הבימותי לכלולי שלמת לתי' בנו שתם תתרי' לדשתה דהוי הברזה • דהת לתי' ליתן במתנה מותר כמ"ם סי"ת (הרשב"ת) ושוד לתן לריך הברזה שלה בשבת לתתרים לתכל כשלתו מוכרים דבר שלנו לת בשי הברזה (ר"ן פ' כ"ט): ים ואין בו אונאה • היינו בקרקע ולת תמרי' דהוי בכלים תתי' בכל שהוא מכרו בשל • (שם) ממשע דבמשלמלין הוי תומלה: כ לקדושה קלה • פ"ם הוא ול"ל שתסור לשתו' לריך הברזה וכ"ם בר"מ ושבתו' הרשב"ת בנין פ' שלוה שבת זה יכול לעניים שיתלכו הסיוות ואוה שהקהל לת יעשו ממנו הברזה ות"כ תין הלבור יכולין ליתנו במתנה לתתר והוא הדין לתין מוכרין בלא הברזינו תנו יותין כתילו מוהלי במקלתה ותין לשלים • ועוד דכל הקדש כנין זה תין הלבור רשלין לשתו' משום נזל שניים דדוקת כקומה ותמתו ויכולת בזה לשלים שתם יעלכו יבנו שוד לבדי סיפוקן והוא הדין לגר בל בה"כ בכרם סיפוק לבית הכנסת הוי מזה לשתים לשתו' תבל בזמן שתין הלבור מתנין עוד לעניים כי תם קלפתן ועומד תחד ודקדוק קרקע לשיותיה לוסיף על קלפתן משום שתין הלבור רשלין לשתו' ותם כן כל שלא הברזינו הוי טושה בדבר משמה טכ"ל וט' כי"ד רכ"ו ס"ד: כא בנו בית סתם • סיימו שבשלותו ממשות תוכן וכמ"ם ס"ו ומיהו ל"ל תע"ם שבשלותו ממשות בה"כ מ"ם תין

שערי תשובה

קנג (ד) כיתיד מכ"ם • וס' ס"ת סני יכוסם סי' ד' בשנין בם"כ מכנרך ורוצים לכנות במקום תתר ולכיכים תמקום סכוי ולנכות בו קדוסה ולפי תרי • ותם רוצים לעשות שם נן יתרך בעיכן בניכוי זה"ם במ"ם וס"ת נרוב זה"ם סני ותם רוצים למכור ומסכימים רוב בני העיר לף בלא זה"ם סני ס"ם • וס' לקנן סי' ק"ת וס"ם סימן ז' בשנין בם"כ דק"ק כורמיזא ותקורתים יוכלים שם לשמרים כתו תני שכם תכל בשביל תמקנר לשמרים משלמת לף • ונם כתב סי"ל דנם בכרך בזמ"ם מכוררים וסם כרתבי נליות ותין לחד מתכני העיר מתנרב בשקיקים לשמר דלמי בכרכים יכולים למכור לף בלא תכני סעיר • ובל"ם כיון שים מכמל סי' ל' כתוסי דכרכים ום לשמור ביכוי

באר היטב

ביאלרנו לתין שום תקדש בנוף שלשות כל שהוא כגון שיעשה לשלוף בשפת דבנו מעות אלא שהתיר בזה נדרו לשבות דוקת דבר זה ולא קל שמנו ולא כת ליה נעלי שכ"ל ס"ם • וס' ס"ת: (ו) יתומים • וס"ם יתומות ס"ת שיין בריב"ש ס"ם סי' ס' ס"ק כ' וס' ס"ת • וס"ם דשוכרין ס"ם לשיין שבוייס כ"י כ"ר סימן רס"ב ס"ף: (א) לתתרים • לשתרים ס"ת שיין ס"ם סי' ס"ק ז': (יא) לתתרים • לשתרים נתנו להם משתות בכסם שם שילו: (יב) בקדושתן • כלומר לשתו' לשמרן לקדושה שלה: (יג) שילו • לשילו לדבר בכרכות כיון שבתנו ום"ם יכלו בתנאים לתתרים לתכל כשלתו מוכרים דבר שלנו לת בשי הברזה • דהת לתי' ליתן במתנה מותר כמ"ם סי"ת (הרשב"ת) ושוד לתן לריך הברזה שלה בשבת לתתרים לתכל כשלתו מוכרים דבר שלנו לת בשי הברזה (ר"ן פ' כ"ט): ים ואין בו אונאה • היינו בקרקע ולת תמרי' דהוי בכלים תתי' בכל שהוא מכרו בשל • (שם) ממשע דבמשלמלין הוי תומלה: כ לקדושה קלה • פ"ם הוא ול"ל שתסור לשתו' לריך הברזה וכ"ם בר"מ ושבתו' הרשב"ת בנין פ' שלוה שבת זה יכול לעניים שיתלכו הסיוות ואוה שהקהל לת יעשו ממנו הברזה ות"כ תין הלבור יכולין ליתנו במתנה לתתר והוא הדין לתין מוכרין בלא הברזינו תנו יותין כתילו מוהלי במקלתה ותין לשלים • ועוד דכל הקדש כנין זה תין הלבור רשלין לשתו' משום נזל שניים דדוקת כקומה ותמתו ויכולת בזה לשלים שתם יעלכו יבנו שוד לבדי סיפוקן והוא הדין לגר בל בה"כ בכרם סיפוק לבית הכנסת הוי מזה לשתים לשתו' תבל בזמן שתין הלבור מתנין עוד לעניים כי תם קלפתן ועומד תחד ודקדוק קרקע לשיותיה לוסיף על קלפתן משום שתין הלבור רשלין לשתו' ותם כן כל שלא הברזינו הוי טושה בדבר משמה טכ"ל וט' כי"ד רכ"ו ס"ד: כא בנו בית סתם • סיימו שבשלותו ממשות תוכן וכמ"ם ס"ו ומיהו ל"ל תע"ם שבשלותו ממשות בה"כ מ"ם תין

לקרקעות בכל דבר: (ט) אינו קדוש עד שיתפללו בו · וכזמנה לתו מילתא היא ודינו כבר זכרתי בשל כל פנים ישמעו עוד לבה"כ שכרי מיד לקיים מדרו ומה שמייר לזה כתבתי בסימן ח' ס"ק: (י) ויש מי שאומר · הוא הרמב"ם כ' בי"ד וכ"כ הם קצלה מהחלם כדי למכרה וכ"ם הם קבלה במוד שמותר למכרה דהל"ב סופר נמי מלמור לו למכור ס"ח וזה נמי דכותיה שלא כתם לידו שתשיה שלו: (יא) אינו יכול למכור זכותו · במדרכי ס"ם המובל מייתי לתייש לזה מדמריהן התתיו מבניו בנו קודם לכל הדם יכול לתב"ם שתיו ממלא מקום מכוסו לכותיו ח"ל ותכר ימלא לת ידו דוקא בזמן שממלא מקום לכותיו כ"ם שתיו לכתי למכרו לאחר כלא רשות הקהל טכ"ל · כ"ל מזה זה דוקא בזמן שהקהל כבדו לת' בדבר זה דומיא דהסיא דב"ג שממנין לותו בתם לבל הם קנה ת' מן הקהל זכות זה קנאו לכל זכות שבו ככל קנין דשלמא ומ"מ ברור הוא שלא יתכור לתיו בזה שלא שהנון כמותו לתעשות דכבי קנאו לו זכות זה: (יב) ובא להם דבר מצוה · בגמ' שלנו בריש ג"כ דף נ' כתוב בדוב שפרים נבו זתי ומתתי מתי ח"ל דלמת מהרמי ס"ם ויבבי לבו ברבי לבני בו' מתי ח"ל דילמת מהרמי ס"ם ומזבני יבבי לבו משמע לפיו במצות שבנו לין מוליתין לותם שלא לס"ם ויהיתך כתב כתן הרמב"ם דבר מלוה בתם וי"ם כתוב בתם התלה דלמת מהרמי מידי דמלוה ויהיב לבו וזה היתה נירסת הרמב"ם ממילא משמע כל מידי דמלוה תיתו קלה כיון שלא שקל שלא דרך הלותה על שיעלה לותם ומתמ"ם בס"ם ומ"ם דקתו תבים לת יתכרו לדבר מלוה קשה דהא בסניף ו' פסק דימכור לתספקת תלמידים וכו' י"ל דמיירי שיש לסם בס"ב תמכת וכתן מייבי שלין בתם בס"ב תמכת דתתם מייתי לה בגמ' ריש ב"ב ובמתם כתב ב"י בזה ענין תמר: (יג) אינם רשאים לשנות · ושיים תם במדרכי שלא ימתו לותו עד לאתר זמן שמת יתנו

ולמ"ם וכ"ן) ובכרכים לתסור: **כן דאי לאו כר'** . תבל ניתו לעיר רתוקה שבודאי לת ס"ל בהא מבם לתסור וכ"ם למי שתסור למכור ס"ח שתסור לעשות עדמה ניתנו לסם הס"ח במתכה ותם יתנו לסם משום במתכה דתסור (ב"י ריב"ם) ומ"מ דבריו ל"ם במה שתסר ליתן ס"ח במתכה דהא תין מוליתין לותה מקדושתה בכך וכמ"ם בהב"ה וכ"כ התוס' וכ"כ רש"י דדוקא כשרוצים לתפקיע קדושה בית הכנסת אז צריך דבר אתר שתמול קדושתה עליו תבל כשנותנים לותה לבנין שיתפללו בתוכה אז מדיון קדושתה עליה ותין צריך ד"ח שתמול קדושתה עליה וכ"כ ב"ם בשם מבי' מ"כ ב"ם דתפילו דברים שנתנו בבה"כ שיהיו לבנין בית הכנסת מוכרים תבל לפדיון שבוים בלבד אבל אם **לב בנו** (בג) **ונמרו לב לא יתברו** (בד) ב"ה אלא יבנו לפדיון תן הצבור:

יד ר ראובן שאמר קרקע זו אני נותן לבנות עליה ב"ה ולא רצו אינם יתודים להניתם לבנות ב"ה והקהל אומרים לבנות עליו בית לת"ת וראובן אומר אדעתא דהבי לא נדרי **לך** לא מצי ראובן הדר ביה **ואם** ראובן לא היה דר שם היו **לך** יכולין (בה) לשנותם ואם הוא מבני אותה העיר (יג) אינם רשאים לשנותה **אם** הוא **לך** עומד וצווח (פירוש ומשק) **אא"כ** יש שם הבר עיר דכל מאי דאתי אדעתא דידיה

אבל (ט) אינו קדוש עד (יא) שיתפללו בו אפילו אם בנאוהו לשם ב"ה וביון שהתפללו בו אפילו אורחים לפי שעה כיון שהיה מיוחד להתפלה קדוש ואם לפי שעה הקדישו הכל כפי מה שאברו:

טז כשמוברים אנשי הכפר ב'הב יכולים למברו מבר עולם והלוקח יעשה בו כה שירצה הוץ מבתיהן ובורסקי ובית הטבילה ובית הבסא ואם מברוהו (יא) שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר יעשה הלוקח אפילו אלו הארבעה דברים:

יז יש אומרים דיחיד בשלו אפילו ספר תורה **כב** מותר למברו ולעשות בדמיו כל מה שירצה כל שלא הקדישו לקרות ברבים **בג** (יב) ויש מי (יא) שאומר אלא אם כן **כד** ללמוד תורה או לישא אשה:

יא כה בית הכנסת או לבנים ועצים טבית הכנסת ישן **שפתרו כן** יכולים ליתן (כ) בפתנה **כז** דאי לאו דהוה להו הנאה מיניה לא הוו יהבי ליה הדר הוי ליה (כא) כמכר וכן יכולים **להחליפן** באחרים והם יוצאים לחולין **אבל** אסור **למשכנן** או **להשאילן כח אפילו** על ידי **שבעה טובי העיר שעדיין נשארין בקדושתן שאין** כאן דבר אחר **שתתול קדושתן עליו**: הגה ודוקא בהיכך שהודיעו מקדמתן לכל מותר להשתמש בהפילו לקרות בם אפילו מבל **כט** רבים ליחיד · (כ"ת בשם ת"ח):

יב ג **מי שיש לו תנאי עם הקהל שלא יוכל לבנות בית הכנסת כי אם הוא וזרעו** (יא) **אינו יכול למבור** (כב) **זכותו לאחר**:

יג ק **גבו מעות לבנין ב"ה** (יב) **ובא להם דבר מצוה** ל מוציאין בה המעות קבו אבנים וקורות **לא** לא יתברום לדבר מצוה אלא לפדיון שבויים אף על פי שהביאו האבנים וגרדום ואת הקורות ושכלום ותתקינו הכל לבנין בית הכנסת מוברים הבל לפדיון שבוים בלבד אבל אם **לב בנו** (בג) **ונמרו לב לא יתברו** (בד) ב"ה אלא יבנו לפדיון תן הצבור:

יד ר ראובן שאמר קרקע זו אני נותן לבנות עליה ב"ה ולא רצו אינם יתודים להניתם לבנות ב"ה והקהל אומרים לבנות עליו בית לת"ת וראובן אומר אדעתא דהבי לא נדרי **לך** לא מצי ראובן הדר ביה **ואם** ראובן לא היה דר שם היו **לך** יכולין (בה) לשנותם ואם הוא מבני אותה העיר (יג) אינם רשאים לשנותה **אם** הוא **לך** עומד וצווח (פירוש ומשק) **אא"כ** יש שם הבר עיר דכל מאי דאתי אדעתא דידיה

כתוב במ"ב דאם בנו בית הכנסת מדמה ואתרו טיבנה ע"פ זמ"ה במ"ה מקנה קדושה מסיבנה ומלה של המדמה ורמלי לשמות היבנה לבל מה שירצו דלת נרע מעתה לבל בלת"ה תין בה לתפילו בה בתי"ה לעשות בהן דבר תול שלין בהן ד"ת שתמול קדושתה עליהן וכ"ת בתוספתא ס"ב ח"ל אלו הן שמוכרין ואין לוקחין בתי בנסיות ובתי מדרשות ובתי מדרשות ובתי מדרש

ס סק"ת בסם סרסנ"ד וכל הכתי דזוו ס סם ס מכ"י קטן קי"ג כ סם סימן ק"ס נ סם ד סם כתי' ס' ס סקנוצ מכרי"ל בסם תגרדם :

עטרת זקנים

(ך) אין הצבור רשאין לשנות כו' ראובן חיה לו ב"ח בבור ועמר יפות רבים שלא הלך בבור ומצני זה אנשי בור היו מתפללין בבית שמעון אח"כ מבר ראובן ביתו לח"ת והחזיר אנשי כפר להתפלל בו שמעון וכה בחוקת בצורתו ום"ס אינו יכול לעכב על חבא מחוקת ראובן מלקבוע גם הוא מקום תפלה בביתו (ש"ת מהר"א בן חיים ח"ב סי' ע"ז) ז (ח) אין הצבור יכולין להחזיק בו כו' וי"א שיכולין להצבור להחזיק בו ואפי' אי חוה איהו נוגיה חי והיה רוצה ליקח אותה אין שומעין לו אם לא שהחזנו ברבים בשעת נתינה שאינו נותן לחלוטין וק"ו הוכא שמת האב והיורשין באין להוציא בטענת שמא שאין שומעין להם ויכולים הצבור להחזיק בה (מהרש"ל בשו"ת סימן ס"ו) ז (ו) לחשמיש קדושה כו' · ולענין שלית שיש בו ציצית כתב בב"י בי"ד סי' קל"ח בשם תשובה דשרי ואינו אסור אלא מעליון שלובשין כו' אבל בהנחות מיושני שהביא שם משמע קצת לאסור אבל נראה להקל ולומר שאין זה בכלל חשמיש של קדושה (עיין בי"ד סי' קל"ם ובסי' רפ"ג והוקא בסקרא אשרינן בן ולא בבבמה וב"ח דיזן לא עדיף מבבמה ועב"ם בשליח יש להקל :

יד אפרים

(בש"ע סעיף כ') שסיב על מנומיו של נחום סם פירך לעיל סס"ק י"ו סבש"ו : (בסג"א ס"ק ס"ד) דכר שבקדושה עיין בסמ"ג"ח סם ב"מסב דוקא מיכא דשכיחא מלמא דלא"ל קורם קלי מכל כלא"ם תפי' בנסין מרון חסור כיון דכלל גם שתר דבריס :

וכס"ו דלקדושה סמורה לח בפי בסמ"ס וכ"ל דמ"מ חם ס' שומד ומוסם מנסים משלמת ומתגדיש לבס"כ לח מכני מה שקבלו לותן מכני העיר עליהן וכיולא בזה כתב כ"י בב"ח סס' ק"ט בסם הרישב"ל שתין לכ"ר כח להתנות על עיר אחרת ומ"מ לקמיים יכולים כתן להתנות כמ"ם הכ"י · ומ"ם ס"ו וכ"מ בתשובת ר"מ לונזין סי' נ"ט ומ"ם כתב שהחזנת ב"ח יכולין למכור חפי' בכרכים וכ"כ הב"י בסם מרדכי יש בכ"ל · זכו דוקא כשבמלותו מבלסם כמ"ם שם בב"י ומ"ם ס"ו וכ"מ בתשובת ר"מ לונזין סי' נ"ט ומ"ם כתב כ"ם בשם ר"ח ומהרי"ל בו שמעון ביתו לח"ת אפי' בכרכים שאין שם בית כנסת ובית מדרש ואין יכולין למכור חפי' בכרכים שאין שם בית כנסת ובית מדרש אלא בהסכמת כל העיר ובמקום שיש בית כנסת ובית מדרש אין יכולין למכור אפי' בכפר ובמקום שיש

הקהל נקראים מוחזקין וכן מסתבר כיון שידוע שהיתה עלו מהמלה היתך יחזיקוהו הקהל מספק לסלוק מחזקה שלו שהיתה ודאי עלו ומה שהיו לו מעולין של הקהל אין ראיה כלל כי כן המנהג להמליך המעולין מס"ח לא ס"ת הן של יחידים הן של הקהל :

קנד (א) **אין לו דין בה"כ** · בכ"י כ"כ בשם מהרי"ל מביא שמלמות תורב אין לסס רשות לעשות בה"כ קבוע ופריכים להמעין עלמן בבתי תפחיות ת"כ אין לזה דין בתי כנסיות ויוכל להיות בית דירה למעלה ובלבד שיהיו בניקיות בבתים שלמעלה מבית התפלה ע"כ ועמ"ש בס"ס קל"ח וט"ל אין להכניר מדר להתפלל בו בחס אין למעלה ממנו נקי :

(ב) **ורצועות תפילין** · כתבו תוי מכלן משמע שהלילי והיו"ד שבקצר הלצועות אינן לוחיות גמוצות ולא הוא הלימ כי לס בסי"ן שבכתים מדלא קרי הכא לרלועות הלא המעיט קדושה : (ג) **ויולן שתולין בו** · היינו למנהג התלמוד שהיו לפעמים סופלין לוחו ומימין ס"ח עליה דלמר רבא ודלמה בקביעות היה לזה דלי"ל ס"ל תמים בעלמא ואין בו קדושה אלון לחכל החידוש דלא מבעיו לכי לא הוה המים קדוש אלא המים דתמים כ"כ ג"י וכ"כ רמ"ח בס"ו : (ד) **בבלי חרם** · היכיה לו קיום : (ה) **אפי' אינו שונה אלא הלכות** · סילוש מכניו ובכריתות ולא שימש ת"ח בגמלא : (ו) **ומכל מקום אסור לעשות וכו'** · לף על גב דחיש לאלא הכמים :

ועכנו

ד ו מטפחות ס"ת שבלו יכולים לעשות מהם תבריכין למת מצוה וזו היא גניזתן :

ה ז ספר תורה שבלה מניחין אותו (ד) בבלי חרם (ה) וגונזין אותו בקבר ת"ח (ה) אפילו אינו אלא שונה הלכות ולא ישמש ת"ח :

ו ח אין עושין **יא** מתיבה בסא לס"ת אבל מותר לעשות מתיבה גדולה קטנה וכן מותר לעשות מיבסא גדול בסא קטן אבל אסור לעשות מטנה *שרפרף* (פירוש בסא קטן) לבסא וכן מותר לעשות מוילון גדול ויולן קטן או לעשות ממנו כיס לס"ת אבל לעשות ממנו **יב** כיס (מ) לחומש אסור : סנה (י) ופרוכת מתחתו תולין בפני התהון **יג** אין לו לקדושה תהון רק קדושה ס"ה וכן הכלונסים שבו תולין הפרוכת (ו) וס"מ אסור לעשות מהם מעילים שמתפללים בו בקריאתה היום **יד** שתין (יא) קדושים כמו הם (פסקי מהרי"ל סימן רכ"ס) :

הבימה

ולס יש שם רלוה ברולה שמתיאם ממנו לבד מזקתו (שם) · וס"ס לפרנס שעבר ממנת לוחם ומינו לחר תחתיו דכשיעבור לחוחם ברלתון מוחר לברלותו (כ"כ התו' ביומא דף י"ג) ודבריהם ל"ש דמ"מ לחתי תיעטריך תלמודא למיפסק כר"י סח ר"ח נמי מודה בזה דלחתון מותר לעבודתו ואפשר דבא לומר דלא יהא לנבי חום כבוד מפרנסות חחום חיבה דלחתון ול"ע (חס"ל מלחתי שהשתא מברא"ח קושיח זו) ומשמע במרדכי פרק מ"ז דחס עבר מברלותו ממנת עבירות שעשה תפילו בשוגג חינו חוזר לברלותו כדלחבכן ברוחה וכמ"ש הרמב"ם פ"ו מהלכות רוצח :

קנד **א בתים וחצרות** · ועזרות שלו לח עדיפי מבתים וחלרות ושמח כיון שמתפללין חדיר בשם לח זמן שהם נדחקים נעשו קודש (רי"ט ח"ד) גן ופרדם ולילטבח שבסיבותיהם תע"ם שפתוח לב"ה אין בה קדושה ולם היה פתוח נגד הסיכל יש להחמיר שלח להשתמש בהן (שם) : **ב שנעשה לשמירה** · והיכ הכניו בכותל של עץ דהוי כחדר בעלמח : **ג מתקלקלין** · ח"כ לח היה ראוי מעיקרלן ולח חלה עליו שם קדושה דלח מקרי בתמים דידיה חלח מניח דידיה : **ד דמותר ליטלן** · פי' ויהיה לו דין קדושה בה"כ : **ה תשמישי קדושה** · והוח הדין מקק ספרים ומקק מטפחותיהן (שבח פ"ט) : **ו וכבא שנותנים עליו.** לפעמים הם"ח בלח מטפחת דחם לח כן יש לו דין בה"כ : ז ווילון · משום דלפעמים מניחים חותו על (*) הארון ומימין הספר תורה עליו ושפ"ו : **ח שנעשה לכבוד** · ומותר על דבר שבקדושה משא"כ ויולן בל"ל דלח כע"ת : **ט ס"ת שבלה** · והוח הדין ספרים וחסור לזורקן (כ"ם) ול"ל דהוח הדין בכל חמתיקי קדושה דהיו בכלל לח חפשון בן לה' חלהיכם וכו' כמ"ם שם' קנ"ב וכ"כ הרמב"ם במל"ח סי' ס"ם שמחלה בתבי הקודש עוכב בלחו : **י שימש תלמידי חכמים** · היה הגמלא החליט בסכלה שהיו מותנין עשה לדברי המשה (רכ"י ברכות דף מ"ו) : **יא מתיבה בסא** · דחיבה ס"ח מוחה בו תמיד ושכחה לין מותנין עליו ס"ח חלה לפעמים ומשמע במרדכי דלחי' לחסור לעשות ממנו בסא ע"ש : **יב כיס לחומש** · וכ"כ שחסור לכריך מפה של ס"ח בס' הפפרות בלחיתה בגמלא ומפה שפרסין על הלחן לפרום על העמוד שלפני החזן (מהרי"ל) : **יג אין לו קדושת ארון** · לפעולם לין מותנין עליו ס"ח בלי משפחה וכ"כ מהר"ם סדו' סי' פ"ב דמותר לעשות מפלוכת מפה שעל הלחן ומ"מ ל"ע למה נהגו לפורסו לחוקה למחניס וחפשר דלב ד"ח מחמה עליהם ומ"ם ס"ח וטפ"ח : **יד שאינם קדושים** · שתין לח לטי ולח למלבוש רק לסי' שלח יטמו (שם) ומכ"ו נהגו לחלוקן בס"ח לגוי · מפות שפרסין על הס"ת יכולין לחלוקן בטהור בה"כ וכן כלי כסף שמשימין על הס"ת יכולים להניחם על הס"ת יכולים להניחם על העמודים

ג"ל הפלוק

באר היטב

ולחר יכי לגלך עד שלפה עליך כשיבא עליה לסור · ולם קדמה וקבלוהו בבה"כ מוחר · ומן לחגן נוהר לסור · לחר לזמנם סילן עלם ובכשלי לפנינו לסור · ולם פשפה ביהי כגון חפים ושבלן קודם וכן ולנדפיהן מוחר · ולם פסק לה פ"ם לחר ומן לה מכמה כולם לפניהם עפ"ה · וע' יר לחרן : (לב) לחוש · ס"ה לפרנם שעבר מחתם לחוש כשיעבור כלחם לפניהם עפ"ה · ולי עבר מחתם עבירה לפניו שבבע לינו חוזר · ולין לבוחה לפניו ס"ה ולם : ולם יש רלוה בהיכל שבניהם עפ"ה לפניהם לפניהם ס"ה ולם כ"ה :

קנא (א) **ולחגנות** · ולחגנות בלנו נעשו קודש כיון שמתפללים שם חדיר כל זמן שלם מתקלן מפרי"ם עפ"ה · גן ופרדם ולילטבח שבסיבותיהם תע"ם שפתוח לב"ה אין בה קדושה ולם היה פתוח נגד הסיכל יש להחמיר שלח להשתמש בהן (שם) : **ב שנעשה לשמירה** · והיכ הכניו בכותל של עץ דהוי כחדר בעלמח : **ג מתקלקלין** · ח"כ לח היה ראוי מעיקרלן ולח חלה עליו שם קדושה דלח מקרי בתמים דידיה חלח מניח דידיה : **ד דמותר ליטלן** · פי' ויהיה לו דין קדושה בה"כ : **ה תשמישי קדושה** · והוח הדין מקק ספרים ומקק מטפחותיהן (שבח פ"ט) : **ו וכבא שנותנים עליו.** לפעמים הם"ח בלח מטפחת דחם לח כן יש לו דין בה"כ : ז ווילון · משום דלפעמים מניחים חותו על (*) הארון ומימין הספר תורה עליו ושפ"ו : **ח שנעשה לכבוד** · ומותר על דבר שבקדושה משא"כ ויולן בל"ל דלח כע"ת : **ט ס"ת שבלה** · והוח הדין ספרים וחסור לזורקן (כ"ם) ול"ל דהוח הדין בכל חמתיקי קדושה דהיו בכלל לח חפשון בן לה' חלהיכם וכו' כמ"ם שם' קנ"ב וכ"כ הרמב"ם במל"ח סי' ס"ם שמחלה בתבי הקודש עוכב בלחו : **י שימש תלמידי חכמים** · היה הגמלא החליט בסכלה שהיו מותנין עשה לדברי המשה (רכ"י ברכות דף מ"ו) : **יא מתיבה בסא** · דחיבה ס"ח מוחה בו תמיד ושכחה לין מותנין עליו ס"ח חלה לפעמים ומשמע במרדכי דלחי' לחסור לעשות ממנו בסא ע"ש : **יב כיס לחומש** · וכ"כ שחסור לכריך מפה של ס"ח בס' הפפרות בלחיתה בגמלא ומפה שפרסין על הלחן לפרום על העמוד שלפני החזן (מהרי"ל) : **יג אין לו קדושת ארון** · לפעולם

ס"ק ב' וכ"כ ב"ח ופרי חדש ס"ק ב' וכ"כ ב"ח ופרי חדש ס"ק ב' וכ"כ ב"ח ופרי חדש

ס' לבטלו מותר להדליק וכ"כ כ"י : (יא) של הדיוט · כתב רש"ל נדמה מכוון מלתיו שמדליקין כך ממ"ם מכך כת"כ לילך לביתו שגם זה מלוה כדאיתיה במד' על מלוי· וכתב כל בו נהגו להדליק כך בכת"כ·קודם שיגמר תדם שם ולילה שגם מצוה לתמרינן י' קדמה שבילה ואחיה : (יב) אלא מה שנתן בלבד · משגם בפ"י כי לא התנו אלא להדליק מבחוץ בתוחה שגם ולא יעשו צומת ממרת זלה לא היה לחוש להסתפק בלשונם למה מהנזונו מ"מ כיון דממ"נ הספר בגמרא אלא שמריכים להחזיר דמים שלין יהודים כמה מלו למימר ס"ת ממ"נ דיהן ולי מצוה לפי שלא ליחזי רחייה ושקול ודמי להסיח דיהודים תומרים לנו להדלי ס' משקבל עב"ע· ביחור דבר זה כיון דבלא תגלי היה ס"ת בגמרא ס"ת ול"ל ניתן לזה שהלך בלום דהא קו מוחה תרשתא שהלך שם ממלת הוה ס"ת בתוקת הגמרא אלא שהתגלי נוהג שיתנו לו דמים הם תומרים לייתי לתוה כמה מניח לך בשביל תגלי שלך ושקול ממלת לין ללמוד מזה לשכר שותפים שקנו כיחד בית אחד והיה אנלי שותפים לייתי לתוה מ

ד מיי פכ"ג מה"ת סמ"ג עשין ו טוש"ע א"ח סי' ס"ו סעיף ב :

ב ויחשוב בעניניו · שילמה ויבדוק כמה שעושה לפי יום כו' לד שביניה יפרוס ממנה : **ג פת שחרית** · כ' הב"ח בשם מהרלבי"ח בחיוך פת שחרית דע שתהו לא נהגו כה כל שיקר ואין רבותינו נוגעין בה מפני שמעמנו לשתות מים עכ"ל ומי שלא נתן לב לדבר זה ומקיים הדברים כשמונן לא הפסיד כלום :

יסוד

קנה (א) פת שחרית · מו"ח ז"ל בעתיק ממהרלבי"ח לחוך ז"ל ומשמלה לפרש שיטור פת שחרית וכאשר שמה מוכלין לוחמה פת שחרית ואין רבותינו נוגעין בה מפני שמעמנו שפת שחרית מיום בלה חלה מתחלה רחוקה מיסוב ולא שמשה קול תרגול ולא קול מוסכי לאיות והרגילים בה לריכים לאוכלה תדיר כל יום ו"ל ממנעים החכמים ממנה עכ"ל · ולפי לנו לנלה שכבר רפי' זה קלי על פיחת כלומר פת שחרית :

קנו עיין בהלכות דיעות להרמב"ם וכלל הדבר שילך לדם בדרך ממילעו לא יקמן יותר מדאי ולא יפזל יותר מדאי רק בשוה וכשעה יתרחק ממנה עד קלה כלחמרון · לחריך בגמרא ו' דבריה נגלי ל"ח עיין ברכות ס"ו : **א מלאכתו עיקר** · פי' שיעשה רק כדי פרנסתו ולחריך בגמ' הרבה עשו כדיני ישמעאלין ועלתה בידן ע"ם וע"ז בסי"ם ס"ג מה' ת"ח בעניין יפה ת"ח עם דרך לרן : **ב יתחייב לו שבועה** · עיין בחשו' רבי לפרן סימן סי' ל"ה דשמעתי לפור לקבלה · כתב הרמב"ם פ"ו מה' דעות מ"ע להדבק בחכמים וחלמידיהם כדי ללמוד מעשיהם שילמד וכו' הדבק · ומלה על כל דרם לילהוב לת כל לחד כפי יכולתו ולרשך כמוך ודוקא לשך בחוכם ובמלות לבל דרם רשע שילמו מקבל חוכמה מוחר לשלחותו בע"ם דף ק"ג (הג"מ) ומשמע שם בחוס' דלפילו הכי מלוה לעשות עמו כדי לכוף יללו שלא יבוחו לידי שלחה נמורה וכ"ו פסק כאן מזה וכן כתב רמ"ח פ"ח מ' ס' ע"ב סעיף י' כוותיה · המתבונן בקלון חבירו חין לו חלק לעולם הבה לחבבה הגר שחנייר בימים הקדמונים ב' מ"ע עם שילמד ולחבבה לת הגר · ומזה דרם בלבו שוכר בלה העשה שילמד לו חשה לת לחיך בלבבך · לבל המבה חבירו ולהמרלו לף על פי שלינו רשלי לינו שוכר על לא יוסיף (ומ"ע עוכר על לא יוסיף בהוחו) · כשיתעה לינם לחים לא יפעמנו ויבחוק חלא יחמר לו למה עשיתם כך וכך (עיין סימן תר"ו וסימן תר"ז בעניין הוכחה) ומכל מקום לא יבבר לו בקשות עד שיכלימנו שילמד ולא תעה עליו חשא שהמלבין פני חבירו בריבים חין לו חלק לעולם הבא חלא יוכיחנו בשבר בעתה ובל' רבה ולם לא חזר בו ב' או ג' פעמים מכלימין לוחו בריבים : **כתב** רלי"ח לף על נב דמרבי' בב"מ פרק ב' מוכיח לוחו חלמיד לרב היינו במקבל (פי' התוכחה) ולהבירו לפילו לין מקבלו (הג"מ) · המוכר בבריבים לוקה בנוסו (יומא דף פ"ם) · לפור לממון יבמלל לפילו לינו מכוין לממון רק להטיל טולל לפילו לדבר מלוה חלא מולילין לוכשוחיהם ומוקן לכשוחיהם (יומא דף כ"ב) : לין ממנין פרנס על הלבור חלא לם כן קופה של בריליס מלויה מלחריו (שם) · הח דמוחר לעשות מפני הכלוס היינו בדבר שבבר עבר וגם בלהבה (ס"ם סי' תכ"ו) · נב' בריבים מוחר לעשות בשכנה בפוריה בחוספוחל עבה"מ סעי' ס"ב :

כתב הר"ם סוף שניעים מי שילך למקום שלין מכירים לוחו ושם סוברים שהוח בעל הבית ומכבדים לוחו בייחור ל"ל להם לה שיתי כך מוחר לאמרה בשם לדם גדול כי היכי דליקבלו מניה (שילובין דף ל"ח ופסחים דף י"ב) : ובסוף מסכת כלה מיחת לאומר דבר בשם חכם חלא נמרו ממנו גולם לשבשה שהסתלק וכן הוח בכבלות דף כ"ז ע"ם בחי"י וכ"ע : כל שחינו לומר דבר בשם לומרו טובר בלבו (נדלים פ"ק) חייב לדם ליזהר בילומים וחלמות וחפילו הם עשיים גדולים וכל המקיימן לו מכניסין לו בחייב להן כהן לו דרם חבר ממנו טובר בלא השעה וכל שכן המבה לוחן לו המקבלן שילמד כל חלמיה וילומים לו בזמן שעינה לוחן לגרבו חבל עינה לוחן בבבה כדי ללמדן לוחה לוחמות לו להוליכן דרך ישרה מוחר וחף של פי כן לא יבבא בהן מבשו כל לדם חלא יעשה להם בפרם ויבלה בחתם וברחמים גדולים לחדד יהום לחבב ות' יהום מלם · ועד לימחי נקראים יהומים לענין זה עד שלא ירדו לריכים לחדם להסמך עליו ולחמלם ולהטפל בהן חלא יהיה עושה כל לרבו לשמו כשלחר כל הגדולים · המגדל בחבירו טובר בלא תעשה שילמד לו חלך רבל בעצמך ליה בשוטן דבריה והולך מזה לזה ואומר לך לחר סלוני (בגון לחמר לחיכה מיכה טוב הלא כי סלניה דשיית בשבת וכ"ו ולי לשילו לה כ"ל וכגון ברא לחשוק שקר בקלה מולית שם רע של לדם לחבב בעל לה"ר זה שיובב ולומר כך וכך עושה פלוני כך וכך היו לחביהו כך וכך משתחי עליו · לחבק לה"ר כילד שילמד מי ילמד לפלוני היותה שהוח שילמר שהקו לו שילמר להודיע מה לירע ומה היה וכיולה בדברים הלו · וכל המספר בשובת חבירו בפני שומלין ס"ו לחבק לה"ר שהוח נוהם להם סיספרו בגנותו (לחבל בפני לוהביו מוקר) (ס"ח) · לחבק רב"י פי' לף ילמר יותר מדלי בשובתו דמחוך שמספר ומוסה מדותיו ח"ל הלא יבא לידי לה"ר דרך שחוק ודרך קלות בלא בוונה שילמר שילמד בשבילה הוח שילמד בשבילה היורה זיקוק הים ומות וגו' ולמר הלא מעתה לפי' : וכן המספר לה"ר דרך רמלות ח' המספר בפני חבירו הו הלא בפניו · המספר בריבים שטוענים הם בשמוש לים מפי לים לבזוק חבירו בטוחו לו בממונו ולפילו להכר לו לו להפסידו כרי זה לה"ל ופ' בשבת דף ל"ג ע"ב בשוגדת דרשב"י ולם נלמרו בריבים הלו בפני ג' כבר נשמע הדבר וטודע · ולם ספר בדבר ח' מן המלמה פשם לחברת לין בו משום לבון הרע והוח הלא יתכוין להבזיק הקול וללגלוגו יותר · פ"ק דיומה מבן לחומר לחבירו דבר שהוח בבל יחמר עד שילמר לך לחמר וכו' ולם לחומר מזכיר שלא לומר לפלוני לחמרו בפני בריבים יש בו משום לה"ר כדלחריך בפ"ב דהוח חלמידא וכו' (הג"מ) ובב"ב דף ל"ע בחוס' פי' כל מלחה דמחמרת בחפי נ' לית בה משום ליבות ביבה לפילו לומרה בפני בעלים לית בה משום לה"ר ע"ם שכן מוכה בגמרל · וכחבי החוספות בערכין פירוש בגון בה"ג דמרה כי בגליא דחיכה למחמא משום ליבות ביבה לפילו בה הוא חמר דבר קיבוור של חבירו לפילו בה בפניו לית בה משום ליבות ביבה · הטוקם מחבירו טובר בל"ח בשלמר לו חקום ולא חשוב כילך ח"ל בשפילני קדומך ולא רלה למחר ח"ל בשפילני מגלך ח"ל בשפילני מדרך שלא בשלמתני זו היא נקימה · ומה ח"ל הא לך לך כריני מפלילך ולריני כמוחך זו היא נטירה שלא יחמר הדבר מלבו ולא יזכרנה כלל ע"כ הרמב"ם · לחמרינן ביומה כל ח"ח שחינו טקם ומוטר לקלחת כ' כשנגעין בבבודו לינו ח"ח · ומ"ח לף יבקום הוח בעצמו רק לם לחביהם נוקמין יבחוק ולם מפיטין חוטו לבריך לחמול ולריך כל חדם ליזהר בזה : כתב הרמב"ם בעניין המלות מלוה ע"ב להזהיר לפני ס' מכל חשח שיעשה החדם בעלמר והזהירו חת חשחתם וכו' · במלק ל"ח סי' ק"ם שלה לחלול ולשמות דרך זולל ושוכח שילמר בגמו זה זולל ושוכח · ר"ם שלה להכניל חם בדרך שילמר ולמרי טור לה חתן מכשול והמקום יעמו בדרך חמת ויבר : יזהר מחביות ולילנות כידוע · ונם מכשם · לחי מלן דסייר בכשים בכל יומה מבשה מריחה : יעלם מעשוקי בלים בקרקע בלים בחרקמעית בלים חתת ידו · ולהבחת לרבך כמוך · הוי דן חבירך לכף זכות עיין בשבת דף קכ"ז · חל יוליל דבר מנוה מפי ולכן לל יחמר בחלמוד בלים חלה בעים (י"ם ב"ק ל"ב) לל יהרוג כמה בפני חבירו

שערי תשובה

קנו (א) לפסקיו בשם"ע וכחב בר"י בשם מהר"י נמח הרב ולל"ם בשמים הולך בדרך ומחניים לו שלום היה משחכל בשם היה בחקום סחור וכיו היה מביה עליכם בלום · ולם היה מקום מפוקף היה מביה נדכם בוכה בוכה בכל"ל : (ב) ברלוי פבכ"ם וביין מל"ח בב"י בחי' לומר בשם חומרו שוכר בלבו ומרשם ס"ק הנדרים וביין מ"ם בבית לפריים על מדיבות בפקדמה לח"ב שמקור הדברים מהנומות מרשם בחלבך · וכוב בלשם ספר ל"ב מ"ח וכחב ל"ב בשוים ס"ם · וביין בבו"ח בית לפריים מהנומות בשם בשבלי הלקט בשם בשם בשם

מכירו (מגיד פ"ת) מסכת ד"ת פ"ב כעד"ב מכם תחלה ותוכם יוצא תחלה : זריזין מקדימין למצות ואין מקדימין ספי מצוה (מסכת דף ד') · סקורה לאכרים אברים שוכר כעשה ולאו (ב"ק דכתות) · הכותב מסורת אחן ואחו מעמי שוכר כפ' קלות (ברכות פ"ג) · כסא שיחת חולין שוכר בעשה פ' דכר נגלי וקלות רצף (יומא) · לא יתאר אדם יום לי יותר ממה שיש לאור ובשבורי נגד פ' ד"ה לומר לשקרים ותרן סוה מלא יסיים כה שלא יהא זכות אבות מסייע לי (י"ם פ"ק פ"ג) ול"ע דשקר"ם מהן שכר יותר אך שתיו מותר שביכם ומחיכך תף : כשבת דף ל"ח כעשה שמכיסין אדם לרגן שוחלין אותו בשלח ורחת בתוכה קבעת עתים לתורה בשקע בפיו בשעה ליעזעד (ק' לרבכי סכנהיסים) שלשלת בתמצה שבנת דבר ומחוך דבר ובעשה"ב לי יהיה ס' סיה תוכיחו תין לך לא ועל' ממ' מעלי שבחיכך הרבה אם שחולין לאדם לא למד שיעור קומה וכשו"ם תין לחתו יודע עד מה · וס' יתן תוכחה · ושיכיל"י לפי שבאדם לריך להשבשך בדרך תהן שלא תין ד"ת תין תוכיח לחבוע עתים לתורה בדבר קלוב שלא שבו בתערוכת · משמע שחותר לו לבקרות כשיש סכנות נפשות תע"ם שחותר זה נודע לבר לתכיהו ומשמע שהוא מחויב לשכול לבר כדי שלא יהיה יתמך כל סיום לד"ת עב"ל משמע דמי שלוב לריך לבר מייב לקיים וכניסת בו יומם ולילה עבי"ד סימן רמ"ו : קדושין דף ל"ו ע"ב תייב אדם ללמד בני חומנות לו לעשות בשחומה ואם תינו עושה כן כלילו מלמדו ליסורות · שבת קי"ם כל מי שסקרו דם ואין לו מה יאכל יקח דיבר רע וילך לחנוני וישטוח לפני כל אחד יין ואח"כ כשילכה לקנות לא יקחו אלא לעשר שעשר בשעה · ותע"ב דכתיב שלמו אין בו כ"ב תשב מ"ם ים ללמוד מוס לאחר מולה · ברכות דף ז' רבא שבשעה מתפללת לו אל תתגבר בו · בשבת דף ל"ג תתרגם נשים דעתן קלות ולעולם מלעבני לפו ומגלי לן ותגלו שבו במערבתא · משמע שחותר לו לבקרות בשיש סכנות נפשות תע"ם שחותר זה נודע לבר לתכיהו ומשמע שהוא מחויב לשכול לבר כדי שלא יהיה יתמך כמנם סוף ברכות : כל הסומך את השעה שעה דוחקתו וכל הדוחה את השעה שעה נדחה מפני השעה שעה נדחה מפני : כל הסומך מפשוטה את"ח שרוי בחוסר כלילו נחשב מזיו השכינה · שבת דף ל': כד"ת עוה כשיל כלולתו ומכילי דשלמת לא תשן בשכול לתאבר לר' לשתך זכות עמי שם דף ל"ב לא יעמוד אדם במקום שכנס : שמואל לא שבר אלא במכירת דלתים בית פרסי אבל שעה בתרי תומי לא שלים :

מגן דוד ס"ז **אורח חיים הלכות נטילת ידים קנז קנח** מגן אברהם נ"י באר הגולה

קנח (א) ישול ידיו · משום סכך תרומה פירש"י סרוחים סניות ופוסלות את התרומה אבל חולין לא מכיח בהן אבי ומפני סרך תרומה שיבגילו שלוכי תרומה ליטול ידיהם מוסגת בחולין : (ב) א"צ ג"י · אבל אם קבע עליהם כתב ב"י סכרות לכתן ולכתן אם לריך נטילה הסוגה בחולין · ומסיק דמשמע מדברי רשב"ם דלריך נטילת ידים ואם כן ואלו לריך לברך ובלבוש כתב דיטול ולא יברך ולי נלאה דיברך ויש רלוים ממה שכתב ב"י קס"ם קרוב לסוסו בשם כ"ם בעיסה שסופה סופגניו ותמלאתה עיסה ח"ל ומברך עליה המוליא ופשיו נטילה ידים וברכת המזון ע"ל · ונלה לון מי שחולק רק שב"י מפלפל בזה ותימה על שלא הביא זה כלן : (ג) ישול ידיו ולא יברך · משמע בב"י לפי שתין לוכל פחות מכביצה מקבל טומחת חולין ותיכף לטימר דשתם סלייטו נטילה לאוכל את ולא פליג על כן לא יברך משמע לכל בשחות מכיח שחרים בגמרא סוכה שת"ל נטילה : (ד) בא' מז' משקין בו' · פירש"י שכיחים שניות וכל הפוסל את התרומה טמא משקין לטיות תהלה : (ה) י"ד שחט ד"ם · בש"ך דמכשירין מביא רמב"ם וכ"ם ת"כ תבר

ד ו אם אוכל ת דבר (ר) שטיבולו (ד) באחד משבעה ו (ה) משקין שטימנם (ה) י"ד שח"ט ד"ם דהיינו

א ישול ידיו · לף על גב דידים טניות הן ואין בהי טומה פליטי בחולין מ"מ נזהו ליטול תחו סדר תרומה : **ב** ואינו קובע · ותם קובע פעולתו עליו לדלריך לברך המוליא ים מפלוקת תם ישול ולכן יטול בלא ברכה (ס"ה) ולכתוב כתב מיתמי מכ"ל ולא ידעתי מי סחולק בזה דתע"ב דהרב"ם מסתפק בדבר מ"מ כיון שסיים תם"ל בשם הרשב"ם דלריך נטילת ידים משמע דפשיט ליה בתר דתלה בב"ה דקות או את הבאה "בכסנין (פי' סחטים עם עוקלין וקדקים ומנוחים) **ב** ואינו (ב) קובע סעודתו עליהם (ב) אין צריך נטילת ידים :

ב ד יש מי שאומר שאם אינו אוכל אלא **ג** פחות מכביצה (ג) ישול ידיו ולא יברך :

ג (ב) ה אם אוכל **ד** פחות (ג) מכוית יש מי שאומר שאינו צריך נטילה :

קנח לריך ליטול יד ימין תחלה כדי שתשתם השמחל לימין (רקנ"ם פ' עקב) ופסי' ד' ס"י וב"י שם :

א ישול ידיו · לף על גב דידים טניות הן ואין בהי טומה פליטי בחולין מ"מ נזהו ליטול תחו סדר תרומה : **ב** ואינו קובע · ותם קובע פעולתו עליו לדלריך לברך המוליא ים מפלוקת תם ישול ולכן יטול בלא ברכה (ס"ה) ולכתוב כתב מיתמי מכ"ל ולא ידעתי מי סחולק בזה דתע"ב דהרב"ם מסתפק בדבר מ"מ כיון שסיים תם"ל בשם הרשב"ם דלריך נטילת ידים משמע דפשיט ליה בתר דתלה בב"ה דקות או את הבאה "בכסנין (פי' סחטים עם עוקלין וקדקים ומנוחים) **ב** ואינו (ב) קובע סעודתו עליהם (ב) אין צריך נטילת ידים :

ב ד יש מי שאומר שאם אינו אוכל אלא **ג** פחות מכביצה (ג) ישול ידיו ולא יברך :

ג (ב) ה אם אוכל **ד** פחות (ג) מכוית יש מי שאומר שאינו צריך נטילה :

קנח לריך ליטול יד ימין תחלה כדי שתשתם השמחל לימין (רקנ"ם פ' עקב) ופסי' ד' ס"י וב"י שם :

הלכות נטילת ידים

קנז דיני זמן קביעות לסעודה · ובו סעיף אחד

א ג כשיניע **א** שעה (א) רביעית יקבע סעודתו ואם הוא תלמיד חכם ועוסק בלימודו יסתין עד **ב** (ב) שעה ו' ולא יאחר יותר דהוי בזורק **ג** אבן (ג) לחמת אם לא טעם מידי בצפרא :

קנח דיני נטילת ידים לסעודה · ובו י"ג סעיפים

א ג כשיבא לאכול את ג שמברכין עליו המוליא

א (א) ישול (א) ידיו אפילו אינו יודע להם שום טומאה ויברך על נטילת ידים (י) ג אבל לפת שאין מברכין עליו המוליא כגון "לחמנונות (פי' שמוכרים בלא"ו) דקות או את הבאה "בכסנין (פי' את שבאים עם עוקלין וקדקים ומנוחים) **ב** ואינו (ב) קובע סעודתו עליהם (ב) אין צריך נטילת ידים :

ב ד יש מי שאומר שאם אינו אוכל אלא **ג** פחות מכביצה (ג) ישול ידיו ולא יברך :

ג (ב) ה אם אוכל **ד** פחות (ג) מכוית יש מי שאומר שאינו צריך נטילה :

קנז א שעה ד' · משמע בשמחים דף י"ב דמשניון מעלות שמחר שעות זמניות דסל מייתי לה לעניין ממן בשבת ומהם משניון כן כמ"ם סי' ממ"ג ובמחצית דף כ"ם נכי מחמא ממפתו ע"ם כרש"י : ול"ל דמלי דמשניון משעה שעלה עמוד שחר בשמחים משום דרוב השעה טומדים בעמוד שחר ומכאן יש ליבא מה שמתיכיון בשבת ו"ע לשמחים לחר ו' שעות סיינו משום דמשניון ו' שעות משעה שקע משעה שקמים ממפתם עסי' רס"ח : **ב שעה ששית** · סי' תחלת שעה ו' ולא יאחר יותר לחר ו' ע' בח"מ סימן ה' : **ג אבן לחמת** · כעין ממת יין שהוא חסר חוזק לחזקו לחבן שיתמלא וה לא מעלה ולא מוריד ומוב היה שימלאנו יין (ב"ח בשם שבילי לחומה) לריך לשנות קודם שעוכתו · והשעה עיין בזוהר תרומה עמוד ער"ם על סי' רסוד · ובכלכות דף כ"ג הרוקח שיכתב לשעודה מהלך ו' חמות ד' חמות ו' חמות ז' חמות ח' ויש לבעי חיש לשנות מן יומת ליומת אחריתא ולא ליטכב מן יומת ליומת אחרת זוהר בשלח ע' ק"ט· כתן סיסיה לו סוכין מזומנים בכלי שחם יגע במלב ישתן בסוכין (ס"ח ל"ח ועש"ל) :

קנח לריך ליטול יד ימין תחלה כדי שתשתם השמחל לימין (רקנ"ם פ' עקב) ופסי' ד' ס"י וב"י שם :

באר היטב

קנז (א) כרישית · כשמחים דף כ"ם משמע דמשניון משעה שקע משמחו · ובשמחים דף י"ב משמע דמשניון משעה שעלה עמוד השחר · ובשמחים דף ל"ב משמע דמשניון משעה שנראה לו ברחוק ד' חמות · ול"ע · ולכל הפחות משעה שנראה לו ברחוק ג' חמות · ולכן נלה לי דמשעה שעלה עמוד השחר ולא

ז דבש דבורים · ולח דכם המריס כתב בכה"ז ס"ג דמשמע דף ל"ח דקיימא לן דדבש קרוש תימו מקשה ולכן אין לריך ליטול למרקמת שכ"ל וכ"כ הכדב"ז ס' ק"ל בין מקרקרו ט"י בשול בין ט"י ליתה לכל הס נתעבו משם ועדיין הם ניצרים לריך נטילה · ובפ"ג דשבועות פירש הר"ש דדוקא בשאוכל פוסה להסשיך מיקרי מקשה · ולה נקרא כ"כ אלמיו פוסה להסשיך מקרי מוכל · עוד מייתי התם פוסשת דבש הוא מפוללתו משמע פומאת מקיון מיבש עליו לאוכלין משמע פומאת לוכלין שכ"ל וח"כ אין לוכלין ע"ב ובתוס' שם גבש שמן ודם ומלב שקרבו אין מקשים ומשמע בכ"מ לפי' מזלו וקימוחו זולתי סיין ע"ם בשם תוס' פסחים דף י"ל : ח דם · כדי נשבה דסייטו (ו) יין ז (ו) דבש (ח) שמן (ט) חלב שלו ח (י) דם מיום) ז ולא נתגנב ואפי' אין ידיו נוגעות במקום המשקה צריך (ו) נטילה בלא (יא) ברכה ואפי' לימו מפגל (ז) רק רחם (יב) סירק (ג) לו הפירי לפי' פכי יפול בלא ברכה) (כ"י) :

ה ח הנוטל ידיו ט לפירות הרי זה מגפי הרוח : בגם דהוקא פטופלן בהודת חיוב לאכל אם טופלן פמום נקיות (י) בלא ידיו נקיות מותר : (בגמרא פמ"ק) (ה) ם ובשר צלי יש מי שנראה מדבריו (ו) אע"פ י שהמוהל טופח עליו דינו בפירות (ט) · ותבשיל (יג) מחשים והם נגובים דינו בפירות :

ו (י) (יד) כ השותה יא"א ליפול אפי' ידו אחת (וע"ל פי' ק"ם): ז נפל ידיו לדבר שמיבולו במשקה ואח"כ רוצה לאכול לחם יב יש מי שנראה מדבריו שאין אותה נטילה עולה לו

ז דבש דבורים · ולח דכם המריס כתב בכה"ז ס"ג דמשמע דף ל"ח דקיימא לן דדבש קרוש תימו מקשה ולכן אין לריך ליטול למרקמת שכ"ל וכ"כ הכדב"ז ס' ק"ל בין מקרקרו ט"י בשול בין ט"י ליתה לכל הס נתעבו משם ועדיין הם ניצרים לריך נטילה · ובפ"ג דשבועות פירש הר"ש דדוקא בשאוכל פוסה להסשיך מיקרי מקשה · ולה נקרא כ"כ אלמיו פוסה להסשיך מקרי מוכל · עוד מייתי התם פוסשת דבש הוא מפוללתו משמע פומאת מקיון מיבש עליו לאוכלין משמע פומאת לוכלין שכ"ל וח"כ אין לוכלין ע"ב ובתוס' שם גבש שמן ודם ומלב שקרבו אין מקשים ומשמע בכ"מ לפי' מזלו וקימוחו זולתי סיין ע"ם בשם תוס' פסחים דף י"ל : ח דם · כדי נשבה דסייטו (ו) יין ז (ו) דבש (ח) שמן (ט) חלב שלו ח (י) דם מיום) ז ולא נתגנב ואפי' אין ידיו נוגעות במקום המשקה צריך (ו) נטילה בלא (יא) ברכה ואפי' לימו מפגל (ז) רק רחם (יב) סירק (ג) לו הפירי לפי' פכי יפול בלא ברכה) (כ"י) :

ה ח הנוטל ידיו ט לפירות הרי זה מגפי הרוח : בגם דהוקא פטופלן בהודת חיוב לאכל אם טופלן פמום נקיות (י) בלא ידיו נקיות מותר : (בגמרא פמ"ק) (ה) ם ובשר צלי יש מי שנראה מדבריו (ו) אע"פ י שהמוהל טופח עליו דינו בפירות (ט) · ותבשיל (יג) מחשים והם נגובים דינו בפירות :

ו (י) (יד) כ השותה יא"א ליפול אפי' ידו אחת (וע"ל פי' ק"ם): ז נפל ידיו לדבר שמיבולו במשקה ואח"כ רוצה לאכול לחם יב יש מי שנראה מדבריו שאין אותה נטילה עולה לו

מ"מ מיישבין שמת יפקב לוחמו כולו שם · וכ"י כתב שיש ללמוד מכאן דין הגמרא ממם :

לקם ירק ומיני יודע מה לימול שיך כאן דאם דאן הגמרא ממם :

שמעתי

מי בכולה לסקל ולאכול מיני מרקמת בדבש בלי נטילה ולחומרת שאין כאן משקה לחיותה בתוספתא הביאה הר"ם פ"ב דסכורות דבש הזה מכוונת דבורים מטמא טומאת משקין מיבש עליו לאוכלין מטמא טומאת אוכלין וח"כ הך דבש של מרקמת ולאי מיבש עליה לאוכלין שהרי מטגנן לאכילה אבל בכל יפקי פיבש לחיותה בסוף שוקלין הלות דבש מלייתי מטמלות משום משקה בפ"ד מ"ז מיבש עליו החלות להוליח הדבש וזכה ולאי לכל הדבש שלמו מרסקין אותו מן החלות שהם עם שעוה · וזכה הוה משקה לטילו מיבש אח"כ עליו לאכילה כיון דעביד בה משקה למשקין וכ"מ בהלילת מדברי רמב"ם פי"ח דטומאת אוכלין ח"ל דבש בכוורת מטמא טומאת אוכלין שלא במחשבה פי' לאכילה לא מיבש עליו לאוכלין דהא הדבש מכוונתו מיירסק החלות מטמא משום מטמא דבש זה מכוונתו מטמא טומאת משקין מיבש עליו לאוכלין מטמא טומאת אוכלין כרי שלנעני דבר לחיבש לאוכלין כמ"ש נבי זב ח"ל כדאריבית דבדבש בדבר אותו מעשה מקשה לא יועיל לו אח"כ מחשבה לאוכלין דאין מחשבה מועיל מידי מעשה כדאיתיה בזוהכי טובא לענין טומאה מ"ש ב"ז מלילי יכולה מחשבה להוליח אח"כ ממה שהיה החלה אותו למקשה וח"ל כאן כיון שמנגו לדבש הוא מעשה בו מעשה זה אינו דלא מילקו בזה לומר דמעשה מבטל מעשה אלא לענין כלים דטומאה טירוד . פ"י מעשה שעשאה כלי בזה אמרי דשינוי מעשה מעשה בחותו כלי לבטלו מכלי מהני במחוסר הכר זה סוף פרק כ"ה דכלים לבל בטומאת אוכלין ומשקין לא שייך לומר דאין יולא מידי טומאתו הראשונה אלא אם כן נפסל מלכילה כלב לבל לעשות ע"י מעשה החוכל למשקה או לישכה זה לא שמעו ולא נראה אלא בזה אלא מלחת דאם מעשה מעשה שהוא משקה אין לו ביטול על ידי שום מעשה להחבה לוכל אלא במידי דהוא סחתת למשקה מסי מחבה למשקה אבל אלו ח"מ במיני מרקחת אלמו הנשמרת מדבש שרוחו מכוונת לף של נב דמנגו ודלי הוא משקה לשולא ולריך נטילה וזה מוכח שוב דאם לא היה משקה לא היה לריך נטילה כלל ולא היה מיכול לאכול בלא נטילה אלא ודאי משקה הוא ולכן לריך נטילה אפי' לאכילה בעלמא ולכן נראה לי דאפי' בדבש שאינו מכוונת למשקה אלא שנתקרמל ונעשה כמו מרקחת ונתייבש מעט מ"מ הואיל ונשאר בו מעט לחות ונוגעים בו ידים לריכים נטילה כיון דמשקה הוא ולא נתבטל לגמרי ואפי' אם נתייבש לגמרי ונ

וט"ס התוכל דבר לריך נטילה דהא עדיף דעבד בידו לעבוד בדבר ולתכול : (יא) **ואם לא הטיח כו'.** ל"ל דסוקמה לו דהא קי"ל בסי' קנ"ס ס"ג דלא בעי כותב הלח בהמלה ולתן כוח בטילה דתחומה לח נדע מהלכה בכותב ס"ל כתב דס"ל כן הוא דיחזור ויסול בלא ברכה כל בלא הסיח דעתו דספיר לתשוב ס"ס ועמ"ש סי' קס"ט ס"ו : **יג שלא לאכול.** כגון שהיו מלוכלכות ומוטלן ולא היה בדעתו לתכול מיד ואמלך לתכול ולא הסיח דעתו בהחיים ולתן נטילה דתחומה עולה לו דלא הסיחה לשם קדושה כלל ופסק רמ"א דיסול בלא ברכה משום דלהאומרים דמ"ל כוונה עלתה לו נטילה לתחומה ולא צייך לכרך פליט כיון שלא כוון כלל לנטילה דומיא לגידה שפלה למים לו שזקק סכין לטוטפה בכותל והלכה ושחטה דלא צייך לברך . ולתני גבל לדבר שבימיהו משום לדעת התו' מ"ל נטילה כלל וכמ"ש ס"ד ולכן לא יברך ולתך על נטילה של עכשיו לא יברך דלמא עלתה לו נטילה לתחומה כולהכי לכתרך בזה שהב"ח פ' סימן ז' זכ בעיני ולא ידעתי מי דתקן לכך שהדבר פשוט כמ"ש : **יד במדבר וכו'.** דהמי לתולכים במלחמה (ב"י מ"ב) ות"ל ממשמע דלתך דים מים תוך ד' מילין וכמ"ש הר"ר יונתן בביאוריו ספ"ק . ול"ל הטעם דמדבר הוי שכנה לעפר תחר מים ע' סי' קס"ג : **טו דפעמים שאין כו'.** כגון היולת מב"ס ומיני כך נהגו ככל הגטילות לברך תח"כ ותע"ג דכשטוך כך ת"ל פלוג כמ"ס בטור : **טז מברך אח"כ.** ול"ל לשתר ברכות שתינו מברך תח"כ משום דקי"ל נרלתה ונגמה תינו מוזג וברלה כמ"ש סי' קס"ז ס"ח משל"כ כתן דלא תזי משיקרא לברכה מותר לברך תח"כ ומ"ש סי' תל"ב ס"ת . ים"ם במולין שלא טיגר לו ביד המולית שוב תינו מברך עכ"י . וז"ל והתיית ככל ידיו ותינו יודע שם ביד תינו מוזר ומברך ומלתי בשם רב נטרולתי ר"ת שלא טיגר ולא ביד עכ"י ותל"ת לא יברך טל"ו : **יז** וינגבם . ולא יגגב ידיו במלוטו שקנה שוב תינו מברך עכ"י . וז"ל והתיית ככל ידיו ותינו יודע שם ביד תינו מוזר ומברך ומלתי בשם רב נטרולתי ר"ת שלא טיגר ולא ביד עכ"י ותל"ת לא יברך טל"ו : **יח בלא ניגוב.** כתב בסימן קס"ה דוקא במטבילו ל"ל ניגוב לבל לבריעית לגריך ניגוב :

קנט א בכלי : להסטביהו לבבן טל גר מיטי בשבת טל גל פתוח טל קידום ושלא בכוונה מוזר

בכלי חרס ט"ל פי' שיעור דמ"מ: **ובמ"ש** ב"י ל"ל דים עוד שיעור בגמ"י לפי' בפתות מכ"מ דהיינו בעוביא דמקוה דהיינו בניסטרא דלמרי' ס"ם המלינע שפיעורו בעוביא דמקוה התוה מלד לגמ"ד דניסטרא הוא שבר כלי דים לו עוביא ב"כ כיון שהוא רלוי להטמיד תחת העוסקים לקבל טיפין וזה לאמרו שם דטהרתו במ"מ. לף על גב דבתחלה כשהוא כלי שלם היה דינו בכ"מ לפי שבכלי שלם חסין עליו ואינו זורקו בקבר כמ"מ הלא מעמיד נסטרא שהוא שבר כלי תחתיו לקבל הטיפין לבל הניסטרא עלמה שנקבה אפילו במ"מ זורקין ואין מעמידין ניסטרא תחת ניסטרא ופי' רש"י שם דלריך יחוד לאותו שבר כלי שיהיה לניסטרא ב"כ התוספות בפ"ק בשבת דהקרון שבכלי חרס קן וקרקעותיהן וכו'. והכא כתן לגבולה ידים לא מבעיא שם עוף מייחדו לגבולה ידים והוא יוצא בלא סמיכה ודלי הוא כמו תקנו מעוף לגבולה דהוה בזה כלי גמור כדמעיקרא דהא לאו בר רבא מעוף שתיקנה גולגן ממנו לידים מעמע דהוה כשלר כלי שבשר לגבולת ידים ממילא לא נפסל רק בכ"מ ולפ"ז דלעניו טומאה מחלקים בשבר כלי שם היה גדול עד לוע שיעור לקבל טומאה בכדי סיכת קטן ושם היה יוצר לריך סיכה בשיעור ב"כ יוצר ולא שני בשיעור שהוא ולא מקבל טומאה לפ"ז דיחדו ע"כ בגמ"י לא הוה כן דאל"כ היה לו לתחל ולכל הפוסקים ללמדנו בכלי דגמ"י ומי יכי דלריך שיהיה השיעור לאחר שנשבר לפי ערך שהיה גדול תחלה אלא שהוא בדגמ"י שנשבע גזרו שיהיה בכלי שיש בו רביעית אין חילוק בין שבר כלי לכלי שלם ולפיהו בלא יחדו ערך כשבר כיון שיושב בלא סמיכה וכ"ה מוכח מדברינו שהאחד שבר כלי לו כלי שלם כו' דאחן להם דין לאחד לעניו שם יש בלא סמיכה דאז בשבריס בשוה ודיעם ה', ואם היה כאן מומחה בשבר כלי שיהיה דינו כמ"מ ודאי לא היה ממעט מלכתחלה ולא לאחוש דהפסול הוא בכ"מ. ונם רבא לא אמר רק בכ"מ ולמה לא כתב רבותא דיש פסול לפי"מ דהיינו בשבר כלי אלא ודאי שזה אינו כ"ל שלכתה ולא למעשה מאחר שהרב"י ממעיד זה נפסול כמ"מ ונם רש"ל כ"כ: **ובמ"ש** ב"י וז"ל דשם שאלה היה לרבינו דלמעשה הרמב"ם אינו פוסל אלא ב"כ אינו מחזיק רביעית למעט כו' וכ"מ להרשב"א שב' בתי"ל כלי שאינקב נקב גדול עד שהוא מכניס משקין כשהוא מוסיבו על המים ס"ז פסול בד"א בזמן שאינקב בשולי הכלי עד שאינו מקבל רביעית מהנקב ולמטה אבל מקבל רביעית מהנקב ולמטה כשר בד"א בכלי שאין שבירתו זו משלה לזותו מטומאתו אבל כלי שאינקב לו נשבר שבר המטלה לזותו מידי טומאתו פסול לפי שאין זה כלי אלא שבר כלי ומדברי רמב"ם אלמה שסובר הרשב"א דבשאם כלים לחמריון בהו דנקב בכ"מ משלה מטומאתן דוקא בשאין מחזיקין רביעית למטה אבל אם הם מחזיקין שדיין שם כלי עליהם אפי' שבר כלי אם הוא מחזיק רביעית כתב שהוא משמא כו' שב"ל לא מוכל לידל לסוף דעת הרב"י דדברי הרשב"א הם מוריים בהיפוך שפירוש דבריו ע"כ לך הוא דנקב בכ"מ פוסל אף אם הכלי ליטול דרך פיו אם אין רביעית אין נקב בכ"מ פוסל וכ' ע"ז דהיינו דוקא אם שאר כלים שאין כלי חרס שטעורו גדול מכ"מ מ"מ לא אתני כ"מ אלא לפסול באין רביעית למטה אבל בכלי שבשרה זו משבחתו דהיינו כלי חרס שטיעורו בכ"מ אז פסול ליטול דרך פיו אפי' אם יש רביעית למטה ונלחה דכ"כ לפי שהוקשה לו למה נקט רבא שיעור כ"מ דוקא הא אין זה אלא בחרס ע"כ תירן דשיעור בכ"מ אתני בא"י היינו בת"ס הקלר אבל בחרוב כתב וז"ל וכני שבשבר אע"פ שמקבל רביעית למטה אבל בחרס מחזיק אפי' בכה"ג. ודברי הרשב"א אלמה שבשרה בי' היינו בת"ס הקלר אבל בחרוב כתב וז"ל וכני שבשבר אע"פ שמקבל רביעית למטה מהשבר כתב בסה"ת שאסור ליטול ממנו דאל אלמעלה מהשבר אין לו תורת כלי ושבר כלי הוא ואין מחזיקין אתו הכלי ולא מקבל רביעית ואין שבריו נדול כ"כ שיטהרנו מטומאתו מאחר דס"ל בברוא ומשהברה לאפילו בשבר כל אלה שהר מחמת שבירתו עדיין כלי הוא ואין מחזיקין אתו הכלי ולא מקבל רביעית ואין שבריו נדול כ"כ שיטהרנו מטומאתו מאחר דס"ל בברוא ומשהברה לאפילו עכ"ל ויש לכוין דבריו ג"כ כמ"ש דבריו בקבר אלא דהכא עשה מ"ט לוזק ככלי חרס שלמה כתב בסה"ת שאסור ליטול ממנו ושמך על שיעור היותר קטן בשהרת טומאה דהיינו כ"מ. הני לפניך טע"ם דבמקום שפוסל בכ"מ דהיינו בכלי חרס לא מהני יש רביעית למטה ויהיה כתב כ"י דבסתם כלים דנקב משהו אלמה לזותם מטומאתם

שולי סיומו סביום קבול סתמתון של זכוכית והעשם שלא נשאר לקבלה כמ"ש סק"ד וא"כ לק"מ דלא מייירי משכר כלי ועיין בחוס' שבת דף פ"ו ורס"ב דכלים ובעור משמע שף שכר כלי שמקבל רביעית שלא מטופ כשר · וכ"מ בתו' ויש להחמיר כשעשאו לתגרי' ומשמעות האסקים ומיסו לף לפתו' מייירי דוקא שיכולו להכנים כמ"ש ס"ם כמלגיש : ד **מטופה של חבית** · וכ"כ הכ"ם פסק מפרשים מלו דלתמרי' מטופה מבית שתקטה סיומו שיתפה מכלן וכלשה לקבלה עכ"ל · לבל כ"ם פי' בהדיא שהתקינים שתקק בה כדי לקבל רביעית משמע דיפור לה מכלי וע' פ"ל דכלים: **כתוב** בשל"ה דלתן ליטול ידיו מהקינן שקולין ניסקלין דלך הדד בכולם כי לא נעשה לקבלה ע"ם ול"ש דשיכר נפ"י בכלי יעשין מכיול וסכיול סיו לו דדים כלשיתא ביומא · ול"ל דלומה סיו עשוים כמין שופרת שתקבלין מים לבל כשעשויים כמין גזור שפחוה למעלה וסם כמו מלי שבולה לא (וכן מ"ב בשם גמון מ' וכ"מ בשל"ה) וכמ"ש ס"ו ום"ח בב"י בשם תוספות ורא"ם דלגור לא מקרי כלי : **ה חשיב שפיר** · ול"ד למטופה חבית דלעילים תיקון הע"ם שתחלת תיקוני כך דשתי כתם שלא נעשה לקבלה (ב"י) וא"ל דליטוי כשך ולא לגבי תיקון דשתי מטופה לבשמים טופקין לתוכה ומחזין לוחה על הקדילה לתת לתוכה משם רוטב כדלישת בכלים פ"ב משנה ס' : **ו ברוא למטה** · ולם סיה כלי שלם ויקב ותהב בו דבר לחר מבלי הע"ם שלא נעשה מחשלה לבך דיהן דשחמו המיב בשיר כלי ולם ייחד לו ברוא לשחמש בו זה מקרי תחלה תיקון ובבי מידי דהוי ליחדן לזחים דמבלי לשמש פ"ק ועיין בשור : **ז מחוררה** · וה"ה בלה בשם הלום, דטשנין שטולין מידו ח' ושופך על הזכוכית כיון שתכוין ליטול שתיכן והוה מלק עליהם · וכ"כ בי' בבל"ה שחלמיד טושה בתבו וע' סי' קס"ב סד"ה : **ח מפני שהם שאובים** · וכלי ממוכר לקדקש ולם סיו ממוכר עם"ה : **ט כשרה** · דוקא לעניו נטילת ידים ולעניו מקום עבי"ד סי' ר"ח סמ"ד מ"ה : **י בכותם משקה** · וה"ה לם סוא בספיכה ואיו יכול להטביל ידיו בים יקח כלי מיקב בכ"מ ודולה מהם ומטביל ידיו בתוך הכלי שמי הכלי מחוברים למי הים כהוחל ומיהו נוטעין דרך הקרב (מ"ג) ע' סי' ק"ם ס"ש : **יא לעניו טבילה** · דבשי'כספופרת הטד ושד דלעיל לית מיכר שבי"ד ס"ל סל"ד וע"ש ס"ם ג"ו וסעיף ס' דלא מקרי מיכור בגלוך אלא סיה שם כלי עליו בתוכם : **יב הקבועים לכותל** · דלא סיה שם כלי עליו בתוכם ממוכר

(ה) הלכך **ד מטופה של חבית שהיא חדה ואינה מקבלת רביעית שלא** (ו) **מטוחבת אין נוטלים ממנה ואם הדחיבה מלמטה עד שמקבלת רביעית בשהיא יושבת שלא מטוחבת נוטלים ממנה :**

ד (ו) ם **חמת וכפישה שהם מיני נאדות של עור שתקנן ועשה להם בית מושב נוטלים מהם אבל שק וקופה שהתקינן לשבת בלא סמיכה ויוחתן בזופת עד שהם מקבלים משקים אין נוטלים מהם לידים לפי שאינם עשויין לקבל משקים** פ **וה"ה לכובעים של לבדים** (פי' ענד קטה ניפר"ו בלע"ז) **אפילו כשהם קשים כ"כ שמקבלים מיב ואינם זבים מהם מ"ם אינם עשויים לקבל מים ומ"ם ע"י הדחק**

מותרים שעוברי דרכים הנילים לשתות (ה) **בהם :**

ה י **כלי שתחלת תיקונו כך שאינו יכול לעמוד בלא סמיכה כדרי כ לפיכך כלי שהוא מלא נקבים מתחתיו ושיו צר למעלה וכשמניח אדם אצבעו עליו אין המים יוצאים ובשמסירו המים יוצאים מותר ליטול ממנו אע"פ שאינו מחזיק בלום כיון שעשוי לקבלה בעניו זה הוה עיקר תשמישו נקרא כלי :** הגה וכ"פ כלי שיש בו **ו** בדוק למעשה שופיל ומחמלא מעשה לקבל פ"י כך (טור וב"י) :

ו ג **לא יתן מים להברון בחפיני שאין נוטלים אלא מן הכלי**

מ **וה"ה אם נפל ידו אחת מהכלי ושפך ממנה לידו אחרת דאינו כלום ור"ת מתיר בזו כיון שתחילה נטילה לידו אחרת היתה מן הכלי · והוא שהיתה ידו הראשונה ז מהורה**

(ז) **כגון ששפך עליה רביעית** (ו) **בבת אחת :** הגה וכמו לפקל כלב · ר"ת לבל מפברת מהמטופה סיה מיקר ולבן יש להחמיר לכתחלה :

ז נ **צריך שיבואו המים מכח נותן לפיכך צנור שדולה מים מן היאור ושופך בו ונמשכים ממנו המים להשקות השדה אינו יכול ליתן ידיו לתוכו כדי שיקלחו המים עליהם מפני שאינם באים מכח אדם שבבר פסק כח השופך ואם משום ידיו קרוב למקום השפיכה אע"פ שאינו משים אותה תחת השפיכה ממש עלתה לו נטילה דכל זמן שהם קרובים למקו' השפיכה עדיין מבהו הם באים ואם הטביל ידיו לתוך הצנור הזה אינם מהורות מכח מבול' ח מפני שהם שאובים**

ס **וכמי מילי בדולה ששופך ונותלתוך הצנור עצמה אבל אם נותן אותם תוך לצנור וממשיך אותם לצנור והטביל בו ידיו מהורות דשאובים שהמשיכוה ט כשרה ואפי' דולה ונותן לתוך הצנור עצמו** פ **אם הדלי נקוב מאחוריו י** (ז) **בבותם משקה ובעור ששופך דרך פיו לצנור מקלח מאחוריו ליאור ממביל בו את הידי' ושהורות החשיבי כאילו הטבילם ביאור דנצוק זה מחבר הכלי ליאור והשיבי מים שבצנור מחוברים למימי היאור אע"ג דנצוק כזה לא חשיב חיבור יא לעניו טבילה** פ **ויש חולקין בזה ואומרים דגם לנטילת ידים לא חשיב חיבור :** הגה (ח)]ין ליטול ידיו מתוך הכלים **יב** שקבועים לכותל שאף אע"ג שעדיין כלי שבשל חשיבות כלי על מקן בזה אלין אם כלי עליו לחשמים נמור אלא לחידוש בעלמא עכ"ל · גם בלשון הסמג כ"ש ס"ו דכלים קרא כלי זה שיש עמו נקוב אלא לאחלה · ומכל מקום לם עיקן בחשלה לשתות ממנו כך דוקא ע"י סמיכה כלאה דמוכח דס"ל שהוא כשר לנטילת ידים דכיון דשל כל סים הוא כלי אלא : **וי"ש** הרמב"ם סי"ח דכלים הביא כלי זה ול"ל סימרוש אע"פ שהוא נקוב ומוליח פיוצאות עליו לקבלה כלל כו עכ"ל : (ז) **כגון ששפך עליה רביעית** כו' · נראה פשוט שאם בעיון שהמים מקובלים תוך סיפת היד אלא שוהף בעוב לקבלה כל היד והמים נשפכים לבל אם מקובלים תוך היד שם שיעור הרביעית אע"פ שהמים נשפכים מהם מן היד ואינם מקובלים שם אלא בשיעור רביעית הוה נב היד הוא שמת שוהף תוך היד ואותן המים שנשפכו מהם ונם פשוט זה יפה כתב רמ"א בי' בשם ס"ת ול"ל דאין לחלק בין מקובלים מהם לשאינם מקובלים שהרי אפילו מקובלים מהם אינם נחשבים לכלי לקבלה אלא מפני שהם מחוברים עם פושים ושופכים מים לפיפת היד ואותן המים מוחר ומשפיך בשם יהו המים ומזה מיוחר לכלי לקבלה ולכך יהוק ניעוב קודם שיטול ידיו שיהם כלאה כי אלו המים נשתלו ואין תקנה להם אלילו ס"ל שפיך עוד שליהם כלאקבל : (ח) **אין ליטול ידיו מאותן אבנים** · יש לי בזה מקום עיון דבתוספות ם' המוכר הבית לחד זה משה דבעי רב יוסף לעיין שכשר זרעים מתי נשמים שמוצא להדיח בהם הלילעיטובל ומבעיא ליה מ"מ דבטל דעתא קרקע לגבי מכר לרבין דמשחא לי הוא שיהא כלי כותל והוא שהי מחובר לעיון שכשר זרעים ל"ד לעיון שכשר זרעים לא חשיב מחובר כמו כותל אלא דוקא בחכר מעות דעיון יפה מכור לא חשיב כלי אלא בשהי מחובר ולא בשהי מוכר ופליג בחיקו . ולפ"ז ל"ל דאין ליטול מים לחלילה מאותן חבנים שים להם בית קיבול ומקבלו בכותל וים להם כרוחה לו תיעוליים ממוחם שמוחלין בה (ע' ס"ה דשכים)

ת חלין שם ס סק"ק
י טור כ סמ"ג ב ס"ק
דיעים ס מרדכי ס"ה
דבכורות ג חלין קו
ם סמ"ג ס ם שם בשם
ס סכי"ק בניסמנו
ובמ"ג ס :

יד אפרים

(שם ס"ק י') ובע"ל
סל"ש כשב כו' זס קלי
על סעיף ס' (ס"ק ח')
עיין סרק ס' דשב כו'
ושיעו לשער דשוכר כשם
כו' כ"ל ועיין בסיוסי
תעוסם שכשוכ סבוכ
מסכ"ו ווייל שמשם לקוח
דבני סמ"ם שכר"ם
ס"ם : (במ"א ס"ק ג)
ועשור משמע שף שכר
כלי שתיעו מקבל טוסשם
שם מסוין כביעית שתיעו
שסוכן כשר כ"ל וע"ש
שכתבו לשתוך סיעם
שתיעו ושם שכתבתי
מסוקן יוסר (בשב"ו ס'
כ"י שם ס"ם בדברי
סע"ו בלוקן :

(ר) **מטופה** · ולין ליטול ידיו מקבלן שקורין בלסק"ן דלך סיד שכולם כמו שלי שבולה לקבלה שלי"ם ס"ו : (ח) **כשר** · וכמב רב"ל ולא בפיכה לשתיר לשתיה אלא שיהא שהף שהף בלי שתיה : (ט) **כשר** · ולין שהף בלי שתיה לשתיר לשתיה אלא שיהא שהף בלי שתיה לשתיר לשתיה אלא שיהא שהף בלי שתיה לשתיר לשתיה אלא שיהא

עכ"ל ופסק רמ"א כאן למלך בין נקבצו המלא לו לא ולכאורה שלמד כן ממ"ש התוספות עיין ס"ם דפרק המוכר פירוש כאשם מקרקעי דוקא בקבצו המלא דשם כתב במשנה שבמלא המיירי דוקא בקבצו המלא וקשיא לי המלא לחמי פסק התוספות להחמיר בכל"י כיון שבאמת אי אפשר שיהיו בכמות אי לא וכל פסק בש"ע אזלינן לקולא כדאיתא במשנה ס"ב דידים מפני שתמצו פסק ידים ליטמא ולמהר טהור וכ"כ לקמן בסי' זה בשור וס"ג ופשטא שהוא פסק הרמב"ן והביאו ב"י בשם הרמ"ה דשם אפילו בשאר משקין אפילו בשאר משקין אפילו בשאר משקין

ד תוס' וא"ס ס רמב"ן ורמב"ם ד תניא ר"מ ס"ם פסלכות פקוחות ורמב"ם ה רבינו יונה ורמב"ם פ"ח דברכות ה"ב ורבינו ס"ח דברכות ס ורמב"ם פ"ח ורמב"ם ומרדכי פ"ק דחולין ומהרי"ק כ בה"ג ס"ר מס' תפלות ס ורמב"ם פ"ח ה"ג ג סם בה"ג ס תוס' פ"ב דחולין ד כתב"ם בשירוש מסכת ידים ס ס מגיה בה ס"ב ג סרמב"ם פ"ו מה"ב ג סם בשיטת קמא דידים ד כתב"ם בשירוש מסכת ידים ס מגיה בה ס"ב ס"ב ו ר"ם סם בשירוש מסכתי :

יד אפרים

קס (במ"א ס"ק ב') כתב דיו כוס מים שמחזו דיו מרחיקין מחמת ר"ח ומפרשים מיהו לכאן ואם ר"ל דיו שמעשה סופר שחורי לכאן ומהרי"ל כתב כל כהנים יפים לדיו ס"ם נוסח קטת מ"ל לשטול כשלא נתן לשטוי ד"ח ולמחר הכסוכר מי שיהם שם נמי כשר ודוקא נשל דיו לתוך מים שהול שמרי מים נשחט דכר אחר מרחיקין מחמת דכר אחר מבח"י שרף שאין עלמו כשר מי פירות דמי - גם קסה על ק"ו אם ד"ל כ"ש מים שנשחט מחמת עלמן ג"כ ניחא דכיון שהם נפל ממם לחוך מים אחרים ונשחט מרחיקן הם מחמת דשטרין הם אחרים נשחט מחמת ד"ח כ"ש שיפסלו הם עלמם - ומלשון ד"ס נפל כשל ב"ח ול"ל כמו דיו"ד דשטל וכוונתו כיון דחזיון שמעים נפסלו על ידי שערוכות יין ושמח המשקה יין אינו מרחיק כשכר הם כן מקשר דמשיקרא לא פיס לנו לחלן ביוכר יין לשטילת ידים דמיחי כי חוכא ולשיטתו מרחיקין שכל אחרים ושל עלמן יוכר ואם כן יש לנו לומר דמשיקרא לא פיקנו ביוכר כשר לשטל מרחיקין כמרחיקין מים וכמו לשלמת י"ל דשכל ולוש כמו שיין שעיף ר"ל דין שכל מבח"י בשים שבחנו מרחיקין מחמת עלמן ס"ם דכיון שיש נפל מרחיקין מים מעיקרא סכי מיקון לחלן שכל ר"ם נשים שבא נפל ניחא שיוי מחמת ד"ח - ובמחני בסימן ס' שיני נשם שם שנחנו כו כיים : (ס"ק ח') לא מיקרי מלוכה כו' - וע"ל דס"ל דלא דמי לדיקות שלא יעשנו בסתם מים שפולים מלוכה אלא מים שנפסלו מחמת עלמן שנפלו לחוך מים שפולים ואין לחוש שמא נפלו מים שפולים לחוך מים שהורים ואין לחוש שמא נפלו מים שפולים לחוך מים שהורים שנפלו מים שפולים לחוך מים שהורים שנפלו מים שפולים לחוך מים שהורים שנ

מתכוין וכן לא מתכוין ס"ל וא"כ מ"ש כאן לפילו מתכוין לשרות בכלי זה ונפל לכלי אחר פסולים לא מתכוין במל הם ס"ע דלוקח כנני עכ"ם כווזה וזו פוסל אם נפל לכלי אחר אלא לפי לא מתכוין כלל כגון שנפל מעצמו וכאלה שם פסולים וכמ"ש נקט ליישב המתניתין דת"ק פוסל בזה דלא כשמעון התימני · ופשטא דפסול מים שנפל בהם פסולים כתב הרמב"ם דעצמו כמים שנפסלו ואינם עכ"ם ולפי"ז ל"ל אם המחזם מדים בהם ידיו כשרים ומ' בהמ"ז סימן ז' מחמ' מהם מים בחמיני ופשטא שכשרים מפני שלא נעשה מלאכה רק במה שבחמיני וכמ"ש כאן · ולפי"ז ל"ל אם המחזם מדים בהם ידיו כשרים ומ' הרמב"ם

ממוכר יחד לחפי' ממוך מלד מוחר וט' במה דף י' ע"ב דלעניז מהרה
רוי מיכור ומיכו הס"ל בי"ד ספק דוקא מס רסקו ע"ש: **יז במים לבד** .
לחפוקי מי פירות: **יח אדום לא** . דמשמו מרלוין ויי"ל הרחקון ס"ל דמי
פירות לח מפסיל בפיטי מרלה וכ"פ הס"מ פס"ח מ"ם: **יט שכל מי**

ס"ג) ב **יש מי שאומר שאין נטילת מים ראשונים** (י) **אלא**
יז במים (יד) בלבד וי"א ה שהיין כשר לנטילת ידים בין נתן
לתוכו מים בין לא נתן לתוכו מים אלא שאסור לעשות כן
לכתחלה כדי שלא יהא כמזלזל בדבר חשוב שנשתנה
לעילולי (פי' לשכח) **עד שקובע ברכה לעצמו**: (יא) וי"ש דוקא
יין לבן מגל **יח** מחום לח) (מנדכי פ' חלו דבריס) ו **ויש מי שאומר**
יט (יב) **שכל מי פירות ראוי לנטילת ידים בשעת הדחק**:
(וכ"ם דמומר ליטול ידיס בשעת סדחק בשכר לו (יג) ממי דבש המטולין
בשיקרין מיס (הגהות מבר"י):

יג ב **צריך שיהא במים רביעית והני מילי לאחד אבל לב'**
ג **שבאו ליטול כאחד האחרון א"צ ואפילו בזה אחר זה**
ד **ובלבד שלא יפסיק הקילוח כיצר תיה רביעית מים בכלי**
פשט אחד ידיו ואחר יוצק על ידיו ובא שני ופשט ידיו למטה
ממנו כמוך ליד הראשון וקילוח יורד על ידו של ראשון ולידו
של שני שלמטה ממנה ידי שניהם מהורות אע"פ שפיחת
שיעור הרביעית כשהם מניעים לידיו של שני ידיו מהורות
מפני שהם באים משיורי טהרה ה **ויש מחיריי אפי' כשנטלו'**
זא"ז הואיל ובשעה שהתחיל האחד ליטול מהם היה בהם
רביעית גם לשני זה עולים מפני שבאו משיורי טהרה ו **ועל**
דרך זה נוטלים כא מהצי לוג לג' ולד' וטולג לכמה בני אדם
כל זמן שמפסיקים המים לשפוך כל אחד על ידו ג"פ ז **(וה"ה)**
שיכולי' להניח ד' וה' ידיהם זה בצד זה או אי זה ע"ג זה וליטול
כאחד ובלבד שירפו ידיהם בענין שיניעו המים לכל אחד:
יד ז **צריך שיהא רביעית מבונם במקום אחד שאם נטל**
משטיעית וחזר ונטל משטיעית ידיו טמאות כשהיו:
מז ח **רביעית שאמרו בין לידיו של גדול בין לידיו של**
קטן ט **נטלו ב' בני אדם זה יד אחת וזה יד אחת ואחר**
כך חזר השני ונטל יד השניה הרי אלו כג' בני אדם לפיכך
אם היה בכלי כב חצי לוג ידיו מהורות וא"ל אין יד השנייה
טהורה שאין נוטלין בפחות מחצי לוג יותר משני בני אדם:

קכא דין חציצה בנטילה ו' ובו ד' סעיפים

א א **צריך ליזהר מחציצה שבל דבר שחוצין בטבילה**
חוצין בנטילה (א) בגון ב צואה שתחת הציפורן **א** (א) שלא
כנגד (א) הבשר ובצק שתחת הצפורן אפילו כנגד הבשר (ב) ורטיה שעל (ב) בשרו **ב** ושיט הין

דרבנן להקל: (י) **אלא במים** . פ' ג' שחכלו לימה ח"כ יין עד שלא
נתן לתוכו מים לין מבהיז עליו בפה"ע מלא בפה"ע וטולין ממנו לידיים
מפגתן לתוכו מים מבהיז עליו בפה"ע ולין וטולין ממנו לידיים דה"ח וכ"ה
בין כך ובין כך מבהיז עליו בפה"ע ולין וטולין ממנו לידיים . וכ' הת"ם
ז"ל ומסתבלת בין למר ובין למר לה
חמרו לין טולין ממנו לידי' לחלת משום
שחסור שהסתם בין ולולכו בו חמר
שהוא שומר בשילוח ולחרו לבדך עליו
בפה"ע ודוקא לכתחלה אבל דיעבד בין
כך ובין כך שלחה לו בשילה אבל רמ"י
פ' קוסס שנתן לתוכו מים עדיין לח
נשתנה לעילוח ומי פירות בעלמ' מקרי
ומשנתן לתוכו מים שם יין עליו ולין
בשילה אלא במים ובהרחקן נהלה
עיקר והלכ"ד פירש לחין לגמ"י
המבשילין לחכילה קלמר לחין גמ"י
אלא במים בו' אלא לגבייהו קלמר ובה'
גמ"י שחסר פירש גמ"י לחכילה
קלמר ובן עיקר עב"ג:ולחיתה חו בגמ'
כשלן אלא הא לחמר ממולל טוטה
לדם כל לרביו בפת ב"ח . והכה דיעה
לחשוטה שבחיי כהן לחין בשילה אלא
במים היא דעת רמ"י וביעו שהכמים
אלא לחימת לי בס"ם חס"כ בדיעה
הסמיס שהיא דעת הרשב"ח ובהב שם
לכתחלה אסור ליטול בין שחשוב
נקבוע ברכה לעלמו ובימו לחסר שהן
לחוכו מים וכס"ם הרשב"ח בפיכוס
בשחמלת שביח ובימו כ"ה לחילו
לחכמיס בין בך ובין בך לין טולין
וכס"ם הרשב"ח עלמו שם בדברי
חכמיס שסובריס בן ובקה לשה פסק
כ"ה וח"ל שס"ה פסק כ"ה משום
דס"ל לשמואל כוותיס דטוסה לרבי
בשם זה ליתו לבא בשידי דשמלחיס לח
קי"ל כוותיס אלא בדבר שס"ם שהוי
לקמן סי' קע"ח ותו דבהב ס"ה שם
שנם הרשב"ח פ"ל בן וח"כ פסקינו
סותרים זה לשה זה וג"ל להרך דס"ם
הרשב"ח לשלך בין דבר שקובע ברכה
לעלמו לא בהב בן דרך פסק הלכה אלא
לפרש דברי ר"ח דהייתו דקמ"ל לחין
לד"ה שום פסול לגבילה ביין אלא
משום דפסד משקין וכדי אלא שלחו הבשר ח"כ שם לגז לחוכו מים בין נתן לתוכו מים לין מבהיז עליו בפה"ע וקובע ברכה לעלמו ס"כ לין טולין ממנו
לידיים ממילא לרבנן מיים: לפסד משקין לחפי' בלא נתן לתוכו מים וכני קי"ל . אבל הס"ם שכ' זה להלכה לין בידי לייבנו ולריך עיון רב: **שוב** לחיתי
לרמ"ל שהקשה ג"כ על הרשב"ח למה לא פסק ברבנן ותיבה דס"ל דבבנן ל"ם על ר"ח אלא לענין חיבור טוכלין אבל בלבבר נמי" מודים דבבר ואין
זה משפיק דהא לענין חיבור טוכלין נוסיף מגלק הרשב"ח לחין לחיבור אלא בלריך ברכה בפ"ם הניעו בגמ' לחוכו מים ולפסד דרמ"ל לא פי' דבבי
הרשב"ח בפ"ם שקובע ברכה לעלמו קאי טל נתן מים אלא סתם אבל נתן מים אלא מבשלת הבית ואפי' הת"ם עלמו לא לחה כי כ' בפ
כ"ה וח"ל אבל מבר"י קאי"ו בתב שלחה שבתב הרשב"ח בפת"ם כו' ש"מ הוא לא לחה חוטו ומ"מ תמה לי למה לא יהיה חשם הפסד חוטלין קודם
מלחה מיס: (יב) **שבל מי פירות כו'** . לא ידעתי למה בתב זה בפס ר"ח דבם מ"ה בפ' ובלרין דבר גדול הוא לפסוק בו מיס: (יא) **י"א דוקא יין לבן** . דבעי'
לעפ"י:(יג) **במי דבש המבושלים כו'**-בזה מחורץ מה שהקשה ב"י טל הג"ה המיבור דבם דהא דבם הינו מעקה דקאי טל מי פירות בשלמ' ממילא מי פירות בשירים
קכא (א) **שלא בנגד הבשר** . פי' במקום שהסטרון עוקף טל הבשר: (ב) **ורטיה שעל הבשר** . פירוש שלין בו מכה רק מימוח

בעלמא

שערי תשובה

במסה נ"ב בס"ם בבי' קי"ם ס"ק ט"ו: (ד) בלבד·בפ"ם וט' בפר"ח לקמן סי' תס"ג וט"ם:
קכא (ב) בשו"ע·סי"ם וכבי' בתב בשם מהר"י מולבו שבתב בשלה שרשי לימול שבתב בדרכי משה
בדין

באר היטב

ידיו בס"ג ס"ו ס"ק ו': (ג) בלבד·בפ"ם וט' בפר"ח לקמן סי' תס"ג וט"ם: דשם מיירי בשלא נשתנה לעילוי דיים
ומשם נלמד לסתור לחולה דרשים לשם מים שיך לשלה משום שמא ויסתאב ידיו בשם מיסה ויקשה
דיפסל שם שלא בשיעור שלה ובבי' בתב בשם מהר"י מולבו שבתב בשלה שרשי לימול שבתב בדרכי משה
סלח דיש לסתיר בשביעת ידים לשלה בפה"ע ס"ם ויש לחלק בין מים שלין בהם כשיעור
דשם לא שייך לומר שמא יסתאב ידיו בשם מיסה ויקשה דהא בשלה בפה"ע ס"ם ויש לחלק בין
שלה לשלה דשם לא שייך לומר שמא יסתאב ידיו בשם מיסה דהא בשלה בפה"ע ס"ם ויש לחלק בין
שלה לשלה דשם לא שייך לומר שמא יסתאב ידיו בשם מיסה דהא בשלה בפה"ע ס"ם ויש לחלק בין
שלה לשלה דשם לא שייך לומר שמא יסתאב ידיו בשם מיסה דהא בשלה בפה"ע ס"ם ויש לחלק בין

קכא (א) בבבר . פי' במקום שהסטרון עוקף טל הבשר: (ב) בבי' . בשלן בו מכה רק מיחוח בעלמא בשלה בבי' בבי' בבי'

בשלמא ויוכל לסמוך הכשיר כלומר זה הגוי בקפידא לחבל אם יש לו מכה וא"ל לו להסיר תו ס"ל כללי ליטול מקום הכשרייה כמ"ש ס"ם קס"ב · ח"ג דנם בכלה מייתי בית לו מכה מלילה דהוה לתינו מזהר שלא יזמרו בחים דשל הכשרים ושל היד כמ"ש שם וע"ב הוה מלילה מ"ה כ' כלן דאם תינו מקפיד לא הוה מלילה :

(ג) ומש"ה לא נהגו לנקר כו' · כי"ד סי' קל"ח ס"ק י"ט כתבתי שעם תחב למה נהגו להקל בזם"י : (ד) אבל יש להחמיר כו' · הם"ל כתב להקל כי אין דרכו של אדם להקפיד תכן בכעבעת בית בו תכן בודאי מקפיד עליו ומוקך אם תינו רפוי עכ"ל : (ה) הקנה של זרוע · סי' תכף תחב הסלמת היד מקרי קנה של זרוע ולריך בלילה עד הסלמת תוהו הקנה דהיינו עד הסלמת היד כן הוא לרי"ף : (ו) וראוי לנהוג כו' · כתב ב"י וכן נהגו להחמיר ולומר אתינו מקבל עליו דבר זה בתורת תובה דשמא לא יזדמן לו פעם א' כ"כאים לא יפרך להחמיר כמנהגו וכן לחוד להחמיר בכל דבר שאדם רולה להחמיר על עלמו שכ"ל ונכלה דים תסם בחומרא אחת מפני הרואים שיסברו שעיקר הדין כן הוא ולפעמים יבלו לחברים שלין נוהגים אלא כפי הדין ויחמרו עליהם שהולכין בלא נטילה כרחוי ויבים כב' תורות מ"ו בעיטים ותו דיוקלו לעז עליהם ח"ו פ"ק דגיטין לעניו שלין בעשות חומרא בגט וכן תיחת בחבר"י פ"ק דפסחים בעניו ברכה דשל ביטור ממך ס"ל כן חש"ג דשפי עדיף לומר לגבר לפי שליהר לטוריס בב"ח שפיר ולא יעבור לומר שם ביריך כך לא יבא בשחתי לקמן סימן קס"ז ס"ב · ט"ב ג"ל בגם שם"ם לא כ"כ אלא שם שהוא בפ"ם בפני רבים ולפל"ד דשמיקל בב"מ בא לא הפסיד כיון שקיל"ל הלכה כבדבי שמיקל בשם"י בדאיתא סימן ק"ם סי"ח ולין זה בכלל אלא משלי אלא חשני מיל כי דשם מיירי במקום נטילה משא"כ שלא במקום נטילה כנלע"ד :

קסב (א) **והוא הדין אם משפילן כו'** · זשה מתוכך שם שכתב ב"י לשם לריך להגביה ידיו הא לין חשם גם כשפילן לותם מחמלה ועד סוף זשה תי' דלשם"ל דדי בזה אלא שלחזכרה היתה שלא להגביה תמלה ולחר כך ישפיל וב"י תי' בשם מהרי"ח דשם ישפיל ים חשם דמים המונעים שכף היד לחר שיסיל הלכעבעות ושמחו וילפו האמים מכף היד וישמחו הלכעבעות ולכך לין להשפיל ידיו לגד משה ולכאב שזה דוקא לשי שסובר שישוב נשילה עד שחר הלכעבעות וב"ב ב"י בשי' זה בשם הטוב"ד ולא הבחי דגם לדישה זו חשם דשם לין היריש משמלין רק עד שפרק כדלילת בשמשה הביתה ב"י ושכשיו לשו קיימין דשלי עד שפרק פיכוכו גשר הלכעבעות ול"ל לעניו שומחה היריש מודים הכל עד שפרק דקלי עד שקם על זרוע ודבדי רש"ח שם בשרי ב"י לפרש ס"ם בגשי לריך להגביה לאו למימרא דשכרח הוא להגביה אלא דאם בא להגביה לריך אלא ישפיל אמ"כ עד הגיעוד אלא שכתב ב"י ע"ז שקשה לפרש כן אלא אחשמים שזם מפרש שיכתוב כן ול"ג דש"ו ותכוין רבינו יוחנ ב"כ בשמ"ם ב"י בשמו ול"ל ופי' תלמידי הרב"י בבעבעת נשילה לריך ליזהר שלא יגביה ידיו למעלה עד שיגיעם וכו' והתריב ב"י לפלל בפי' בשר שהשם מהרי"ח מביא כתב הרב"י קמשמע לן שמחלה ועד סוף ישמה בתוך שלא יגביה עד הגיעוד ואז אין חשם ובגמרא מייתי שאם התחיל פעם אחד להגביה לא ישפיל אמ"כ ב"י פירוש זה הא הרב"י בא לפרש דברי רב ולא לעשות תיקון אחר · ופי' הוא פירוש אחר והוא דחוק מאד ולכאלה לייחב פי' מהרי"ח מביא ולא קשה מידי דגם רב כתבון לתיקון הכי' וא"ם הטעל ידיו ולכך להגביה לריך שיגביה, עד הגיעוד ומ"ה ז"ל כתב דמ"ם אין להשפיל הידים דאז לא יבאו המים לרחשי הלכעבעותיו שאם פוחות למטה ומ"כ יש להגביהם וכיון שמגביהן לא ישפילם כדי שלא יחזרו ויטמאו כו' וא"ל לפרש כן דהא ע"כ אם ישפילם לריך שיהיה בחוכן שיעור לבד שבמימי שלי היד להיות שיעור המים על כל רוחב חוד היד וא"כ יבואו ג"כ לרשתי הלכעבעות ודבדבי הרב"י כתב מו"ה ז"ל שים להניח לריך ליזהר שיגביה ידיו למעלה, עד"ז שאם לא יגביהם יקבלו המים שומחה כו' והוא נכון דלדעת הרב"י יהיה לוכך

באר היטב

כדבים כמ"ם ס"ם קכ"ב ס"ו ושיין ס"ם ס"ב ס"ק י"ח · ושיין סלק"ם מ"ב סימן קנ"ב שכתב שאם סיפה מכה על יד וכדך עליו סמרשעת ונפל כדיו וכשך שפשרשעת עליו לריך שוד נשילה : (ג) מקפיד · ולפ"ז היד שיד שכעבעת אף על פי שתינו מקפיד חוק ב"י ס"ו : (ד) לחוש · וחש"ג אין נ"ל כן חשם כמ"ש ס"ם קס"ב ס"ק ל"ב ושיין לקמן סימן ס"ב : (ה) לנקר · כתב ב"י ס"ם כתב דאם נפלע בשר על היד דשמא ויל"ל דכשם מייתי כשמל מרכיבים : (ה) לנשילה · כתב שמן תברכם שכל כעבד שכשר בידי בני אדם מקפידין ומוקך אף על פי שאינו תינו מקפיד · בשכח אסור לנקר בשר שנפל על היד בשבת שמא יעקור ויבא לידי תולדה דדש וכשיין לקמן סימן ש"ב : (ו) טוב · וכשכח אני יכתוב שכשכח בשבת אין לו תקנה אלא שיטול ידיו ויברך ברכת נטילה שנית ואח"כ יברך על הנטילה הראשונה שנטל בשבת ושיין לקמן סימן ש"ב ס"ב · ומ"ש בשם הרב"י

כ"ם סימן ל"ח מיניביסם דווקא וכ"כ בקב"ח פרשה עקב ע"ם הקבלה · ונם בר"ם עלמו כתוב דשרף להמניסם לקיים המקדת ויטלם וינשחם פ' כם"נ פ' תלו דברים ויש נמנות שם : ב ג"א"צ · כתב כרכ"י ולא ידעתי טעם לזה · והלבוש כתב טעם מלבו וז"ל מכרי"ל בתשובה דשם סעיף ס' רס"ו ול"ק סימן קס"ו ונכי נס"י ושפוף בבר מלוה לא מיישינן לשויל הלתעוים ומהלי טעמא כתב בס"ז דלין לחום להניביה ידיו כשוחל נ' פעמים טכ"ל · כלומר כשוחל נ' פעמים כבר ירדו הלתעוים מיהר ולא נשלרו שם כלל · ומכל מקום ל"ש הלתעוים ישמחו להשמים ושמים להשליטים שנעשו זה בזה · ואפשר דשמים שכיר שעמו לין משמחין זה לחם זה · ועפ"ו ויעין בשמים פרק כל שעה · מ"ש ס"ל כהרשב"ם דשמים מעשירים הלתעוים מלא דמיישינן שלא הלכו לשם לשל כשפוף פעם נ' הו לא מיישינן כל"ל לכל לדעת הרמ"ם לינו מוטיל נ' פעמים וע' ובשו"ת פרק כ"ה : ג הנוטל ידיו וכו' · כתוב בתוספ הנים בית ג' שם שפך על ידו לחת פשיטה לחת גדולה ויש בה כדי ג' פשיטות הרי זה טהור ולינו לריך מים שניים לכל שפך על ג' ידיו פשיטה ל' גדולה לינה פחולה הלת"ם כ"ם כו רביעית וכלה"ם לא מהני לשילו לחת מעוכי מהרם וכ"כ ב"י כי' ק"ם בשם התו' והרלב"ם וסמ"ג והרא"ם וכ"כ התו' בניניו פ"כ וכתב"ה הקלה בשמים זה וכתב בשם כ"ה כדעת הרלב"ם בשם הילו' לאך ברביעית לריך ב"פ ע"פ וכב"י ועיין בהמ"ם פ"ח דין י' : ד מים רבים · פילוש יותר מרביעית : ה טופה ע"מ להטפיח · דוקא בדיעבד אבל לכתחלה אסור כל"ל · ובסכי מהייבים בהילוף דלילף מהכי דלת מייתי בהילבעית דלילף מהכי' דלין מוסיפין אלא מהמיתין לילי לכתחלה אסור לפי' בטופח וכ' יפלי לילי בדיעבד ובעית לפילוף ב"כ בדיעבד וב"ח כתב דבטול ולא"ם ממש דלא מהכי משקה טופח · ויש להמחיר ע"כ ולכן לין ליטול מכלי שפיו לר לפין יכול לשפוך בכח לפת על סד : ו בשנים נוטל · פי' לפ"ג שנעב משקה היד יכול ליטול משקה שמים פס"מ : ז נפמאה חברתה · וה"ה המים שבידו כלפה נפמאו מידו המים כמ"ל ופס"ו : ח שישפוך לו· פי' דכשטול אני ידיו כלפה מותר לשפוך פשיפה וי"ל דלריך לשפוך בשפיכה רלפוטה לרפות יפה הישה עב"י בשם הרשב"ח וב"ח כתב בשם רש"ל דבשפוך על ידו ל' ומעכיב לותו היד וילפו המים מוך לפרק וכשיחזור ויטול בלותו היד הכלי לשפוך על המים ילשרך להסטיל היד שנטל בלפוטה וימחו וימשלו ידיים בס"ם ס"ם · ל"ל לם כל כלי ידיו בלפה נפמא לחוך שכלי מהמים ולם מזר ולפחו ידיו בלפוטה נפמא ידו פפה ולריך לנגבם בס"ם ס"ו · ומ"ם לשפוך על כל יד בס"ע בלפוטים ומלריך הלגה מפוכלפת בס"ם : ט עד כל א' רביעית · פשמע דלם שפך על ידו לפת רביעית ועבר בשברתה נפמלה מהשברתה · ובקפה דשם"ח כתבתי להביעית לין מקבלין טומלה ול"ל דפכל מקום שיש בידיו לפת רביעית ולפ"ז לין מקבלין טומלה ובפפה בפפה נפילה בקל נפמלו כפה שכתוב בשם ק"ם בסי"ח ס"ם · ועי"ל דבכ"ם לין רביעית על יד לפת ונפמלו המים שפל המים ופמ"ם בס"ו : י על השניה · ולם עבע יד פפלה על יד ל' שפל פלים ל"ל לנגבה רק פוהן לפ"ם פים פליס לינן שבכר יש פסוקים לגמרי לפ"ם שפפלו פיד לפ"ם פשברפה לפה וגובע בו בידיו לים לן בה כמ"ם (י"ם פל"ג) בשם ר"ן כלי פקב בשוליו ולפחב בו ברזה ודוקק לותו למעלה בלפוטה וחזר ודוקק הברזה בידו ללמה נדבקו פים פפלים בברזה ובפשוך ודוקק בידו פ פלים פפלפים מהפים פלמים לכן יפול רביעית כל' : יא א"צ לכל זה · ולם עבע בהם לפלה בפלוח בס"ו : יב שתי ידיו כא · לבל לם בפל יד ל' ובפך

ג) בפשפה ופפ"ו, לם שפך על כל פיד רביעית ופ"ם פי פשפיל ידיו לריך ב"פ פשפוך לפת פן בפבע ב"פ ולריך בפשפו ב"פ ופפ"ו לם שפך על כל פיד רביעית ופ"ם לין לפת פ"פ · ופכה · דוקא דשבר לפל לפפלה לפוה לכן לין לשוע פכלי פפו לר פלין יכול בפשוך בכח לפת פל פיד פ"פ · ופכה פ"ו ופיכך פשוע פלא לפוה לפפלה פל פפים פלפוים פלא פם שפך פל פקב ופפ"ם ופ"כ לוקה לפפלה פפיכה פפים פל לבל לם לין פוכן פלוה פוכן כ

(ז) נטל יד אחד כו' • להבין זה נקדים דברי ב"י בכתב ז"ל וכיצד נטל בכדים ובמקצה בלתם לו בכותל והזר ונגע בהם נגלה דמהומה לדעה הסוברים שהשופך רביעית כלו' ק"מ מים סגיים לטהרם • דע"כ לא מטמא בתוספתא הלא בכותל ידו ר' בפחות מכביעת לתתי מקוואי טהרה אבל בכותל מרביעית שלם טהרו מידים ונם המים שעליהם נגמרי ומה שמקף בלתלו לו בכותל ותמ"כ נגע בהם טהורה עד כאן לשונו • דבריו הלה לית מונעים לכיון לתתו מקוואי טהרה לפיל בב' ידים נמי ותו למה לו זכר כאן בס"ע הך מלתא לתתי מקוואי טהרה ע"כ ל"ל בכותל בכותל ידו לתתו לתתי בב' בפחות מרביעית לתתי מקוואי טהרה כו' וכיולוך דבריו דמאן דלתית ליה רביעית מים ושופך על ב' ידיו כלו' ממילא לית כאן טומאה לנמרי הלה דמייתי שפוך על כל יד בס"ע ס"ב שיך בה טומאה מלד מים שלמטה ומהכא מלד מים סגיים לחד שיפוף סי' שינוד מותם דבלה ניגוד לית כאן טהרה לתך על מי שפוך ס"ם כמ"ם ר"ם הביאו ב"י לעיל סימן זה ח"ל ואפשר דשפוך בב' לשון סימן מ"ם כאן דנגע בהם לתר שפוך נגע שפי ושמחים ס"ב לריך ליטול ידו תו ב' ידיו מהדם כיון שלא בה רביעית על יד ל' תו על ב' ידים בשפוך אחת ומזוחלים דברי הם ס"ם בס"ם בשפוך זה על ידו ר' לפי שר"ל שלית בם רביעית וזה לא אפשר בשני ידים ולא"כ בשופך מהדם ולא מיירי בזה בס"ע :

אלא שרלתיך בלבוש שהשפוך כאן לו מיירי מב' שפיכות שם נטהרו הלא משפיכה אחת משפות מרביעית ולתי מקוואי טהרה וע"כ למד מזה דמי שנטל ידיו משפות מרביעית מקוואי טהרה ל"ל לשפוך מים שגיים ומלשעת לתי על לריך לזה שילת מכלו שלתת ידו בזה דמ"ל לומר כן דדי לנו לומר כמתי דלתתי מקוואי טהרה שיהיה להם דין רביעית שלם הלא שלתה בה להוסיף דיהים להם משלה נוספת ולא יצרך למים שגיים הלא שיעוגל לחר שפיכה ר' שלילה לומר כן וכאן מיירי מב' שפיכות • ומאד תמוה מה הוקשה לו כיון שהשפך מים שגיים לין כאן טומאה שם כתב ר"ם והם"ע והוא שלמד עלמו מכיולו הוך כדי דיבור דנרע טפי כיון שנגע בהם לחר שהשפוך • ושוב בה לתרן למה נקט בלתם וכותל ולא במשפ ודוקק עלמו ולחלמת דבמשפ נבלעו הסיהם במשפ ולין שייך שם ניגוד משלי"ב בלתם לו בכותל שהם קשים : (ח) או **ישפוך רביעית כו'** • כתב רש"ל מזה יותר נכון מהלוקה לחלוחה דהם ר"ת להזהר ולשפוך ממש שמוך למקום הרהיהים • וכהלוקה הגיהים כתוב שהוב לכריך הרהיהים בסהרסוים קטן ורך לנקות מבוש זהכמת :

קכד (א) **אפילו שלא בשעת הדחק** • בגמ' תיכא תרי ליתני דמד ליתני ס"ל דוקא בשעת הדחק • וכתב הטור דמדכאי סמ"ע משמע כמ"ד דוקא בדחק וכתב ב"י דלמדנו מהלוקתך ליתן להולכי הרהיהים טעם מכח דהוי כמו דחק • ומלשה בלמד טוד כן מדכתב נזדמן לו מים לה יצרך משמע דשב"ם בעי בשילה ותי ס"ל תפילו שלא בשעת הדחק קשה ל"ל כאן בשלמת תי ס"ל דוקא בדחק ל"ל כיון דים מילוק שם לריך שילה דהיינו שלא במקום דחק וכאן כוה ב"כ דחק שלין רגיל להיות שם מים לפי שעתו תלא שהדמן לו מתכה זה לדחק כיון שלינו רגיל שם מים שלא שבשיו נזדמן לו ממה שלא היה בדעתו • לו נימא מ"מ יש לפניו מים ס"כ יטול בלא בלכה • וכזה מהולן מה שכתבה מו"ח ז"ל על

ואפילו ד' או ה' שהניחו ידיהם זה בצד זה או זה על גב זה כיד אחת חשיבי ואינם ממאמות זו את זו :

ן כ נטל ב' ידיו זו לעצמה וזו לעצמה "ונמלך" (פי' כתיכן) בשנטל המים השניים והניע ידיו זו לזו ושפך על שתיהן כאהת ידיו שמאות מפני שכשצירף ידיו זו לזו לקבל המים השניים נטמאו ידיו בנגיעתם זו לזו דמים שע"ג יד זו ממאמ מים שעל גבי חברתה וגם את היד וכשנטל את השניה לא מיהרו את הראשונים כיון שנטמאת מחמת חברתה אלא אדרבה גם השניים נטמאו בהן וצריך לנגב ידיו ולימול שתיהם כאחד : הגה וכ"פ ליזהר שלא יגע בידו שנשך עליהם פעם אחת לידו מעני : שנשך עליה ב' פעמים) (מרדכי פ' אלו דברים) :

ז יג כ אם **שפשף** ידיו זו בזו יזהר שלא יגע חוץ ממקום שנגלו בו מים מפני שהם ממאמות זו את זו :

ה (ז) מ נטל ידו אחת "ושפשפה יד בראשו (פירוש כדי לנגבה ולניקר לא נטמא ידו ממ"כ בסימן קס"ב סעיף ב' שיזכר בלתו) **או** בכותל ואח"כ חזר ונגע באותם מים שבאו מידו על הראש ועל הכותל **מן ממאה שאותם מים ממאים חזרו וטמאו את היד שנגע בהם אע"ג דכל כמה דלא שפשף מן מהרהים** (ז) **בשפשוף השתא דחזר ונגע גרע וכבר נתבאר שהשופך רביעית כאהת אינה בכלל כל אלו ואין שם מים ממאים כלל :**

מ ג כששופך מים ראשונים על ידיו צריך ליזהר שלא ישאר על ידו צרור או קיסם **יז** או שום (ח) דבר אחר שאין מים מטהרין אלא מים שע"ג היד ולא המים שעל הצרור ס ואם שופך רביעית מים כאהת על ידו אינו צריך ליזהר בכך :

י ד מי שיש לו מכה בידו **יח** "ורטיה (פי' תינוניפ"ח בלע"ז) (ט) עליה די לו שישתל שאר היד שלא במקום הרטיה וצריך ליזהר שלא יגע ברטיה שלא יחזרו המים שעל הרטיה ויטמאו היד (ח) **אי ישפוך רביעית מים כאהת שאז לא נטמאו המים :** (מושלים מים דתמוים בין ע"ג כלי בין ע"ג קרקע) (מור):

קכד דין מי שאין לו מים והמאביל לאחרים ובו ב' סעיפים

א א (א) ח אם אין מים מצויים לפניו ברחוק יותר מארבעה (א) מילין ולאחריו מיל (י)ישול ידיו בטפה ואוכל את או דבר שטיבולו במשקה (לו לוכל ע"י (ב) קף) :

ב כ המאביל לאחרים אינו צריך נטילת ידים והאוכל צריך נטילת ידים אע"פ שאחר נותן לתוך פיו ואינו נוגע במאכל ג והוא הדין לאובל "בסנריפה (פי' כלי שים לו סיכוס סירו"ק בלע"ז) **שצריך נטילת ידים ב** (ב) ואסור להאכיל לחי חבר בלא נטל ידיו משום לפני עור לא תתן מכשול (סר"ח פ"ם הלו דברים) :

קכד שיבול להתנות על הנטילה ובו ב' סעיפים

א ח (א) נוטל אדם ידיו שחרית ומתנה עליהם כל היום

א (א) **אפילו שלא בשעת** (א) **הדחק** ג **ובלבד ב שלא יסיח**

ג"ל יוצא וכ"ח בדמ"ס

ממה שגיה הע"ם שהכוין ליטול שגיהם שמאה וכמ"ם סימן קכ"ט ס"ו כ"כ ב' בגד"ה סי' ק"ם וכ"כ ח"ם דתין על התו' : **יג אם שפשף** ידיו • כיולו לאחר שנטל מרביעית ואם בשנטל מרביעית בפחות מלא נטל נטמאו המים עם"ד וס"ד מ"ם : **יד בראשו** • פי' בכוכע שברחטו עיין סוף סימן קכ"ד :

טו ממאה • וכיולו כגון שלא נטל ממקום שגיים רק מהלטוים (סר"ם) :

טז מטהרים בשפשוף • דמשפוך משמר כמו מים שגיים וח"ל מים שגיים (ב"י סי' קם"ם בשם מהרי"ח וכ"כ ל"ח) ומ"מ לתי' נטל מים שגיים לשפך דלריך בניתוך כדלתיתך (סר"ם) עפי' קנ"ח : וכתב הל"ח אם קנח בשפה כדרך שמקנחין לשילה מזה ונגע טהור ע"כ ול"ע מל"ל הא לכן לין לסמוך על זה : **יז או שופך** • משמע שכת לכולל לשפוך ממקום אחר כדי שהמים הראשונים לא יחזרו ויטמאו את היד וכתב הל"ח ולכן נלע"ד דאם נתן ידיו לתוך הכלי ונגע בדופן הכלי בשיעור ביצה מים שאובין ואח"כ שפך המים מ

ג סמ"ג ד מבר' סרוכ"ן סי' קכ"ם ומבר' סרכפ"ח ס' סוד כפם בס"י וכ"י כב ב' יקר ושמ"י ס"ו סמ"ם ג מנוסת סוס"ם פרק ד' ושוב :

ועיל דבשיגן כוסם לנטילה ולכן צריך להחמות עיין סי' קנ"ם סי"ג (הרכפ"ח) : **ג ולא ישנפשם** · כגון שמניחם בכתי ידיים לו · פירוש שכם מוכנים לאכילו ואין צריך לעכוסם מחדיכם : **ה שאינו צורך אבילה** · כגון שילת מכ"ם לו לשיבולו במקצה והתנה שטילה זו יעלה לו לצורך אכילה סוי כוונה מעליותא זמ"ם בסימן קנ"ם סעיף ז' מייירי שלא התנה ס"ם : **ו לא מהני תנאי** · הכא בשיגן תלה לנטילה שהוזה עסי' קס"ז אבל כשעטל כבר לד"ת אינו מחויב ליטול בשעת אכילה שהרי אחר אחוז מקוסם כשעטל בשעת אכילה אלא שהתנה עליהם כש"ל פשוט דעת הכ"י ס"ם כאן שמקצה מקידוש דלא כב"מ וכש"ל נדחק להממיר דהם עטל לאכילה אחת ואחתה שיעלה לו גם לאכילה אחרת לא מהני משום גזירה ס"ם · וש"ל פשוט דמוהי ואסילו חגלי לא בעי אם שחר ידיו · ועמ"ם סימן קנ"ם סס"ח ס"ם : **ז** ובשר שגגע · וס"ם אם הסיח דעתו ממשילתו לגיך ליטול כמ"ם סימן קנ"ם סעיף ס' וש"ם תע"ה וכ"כ הרכפ"ח כת"ה · ואם נגע בשוד הסרוסק תוך פיו ש"ל לחשור לבלוע עד שיטול ידיו עסי' קס"ב ס"ב : **ח** ויברך ענט"י · וכש"ל במוגן ס"ח סימן מ"ח כתב שלא לברך אלא אם כן הלך והסליג ס"ם (עיין סי' ק"ע) :

קסה א יטול ב"פ · דאם יטול פעם א' ויברך אתלה א"י ואח"כ עני' יסיח ד"א דאפשר כין נטילה לברכת ענ"י ואם יברך אתלה ובטוסה לרכיו כאמצע המטוה שלא לברך אמוציא כמ"ם ס"ם קנ"ם יטול פעם א' ויברך ענט"י ואח"כ ב' א' ואע"ג דמפשיק כין נטילה לאכילה ליח לן בה · דהא אפילו כין נטילה לאמוציא י"ם מוקמן ערסי' ק"ע : **ב** ועל השניה מברך · וא"ם הא בסימן קנ"ם ס"ג כ' דיטול שיח כלא ברכה ויל"ד דאפשר דהכא נמי נטילה לאסוגה לא חיכון לאכילה ולא שיך לברוכי עליה אבל הכא חיכון עליה ל"ק כראפשוטה חיכו מוטל עדיו ול"מ בב"י בהל"מ וכן שיקר · ובכל"ם כתוב מיגע במקום המטוף המטויים ע"כ ול"ב דכיון שעטל כדיו ל"ל לחזור ולברוכי מומאה ליטול ולברוכי ברכה אלא ע"כ כמ"ם דאיו מוטל כראפשוטה כדיוק·**ג ומשפשף**·מייירי שמשפשף היד כשעמה אלא כעשות זו כזו עסי' קס"ב ס"ג · ול"ל כגון שפשף של כל יד כדיים ואח"כ אח"י עדיין ברכת אנ"ע

על כיוסת זו ומניח כיוסת אחכת טוטל ומברך וכ"ם בקלה שפרי סמ"ב וכתב בגליון סמ"ב שכתוב שפריס אינו וגם כיגיו הטור ל"ב : (ב) **ולא ישנפשם** · כטור כתוב וכ"כ הכ"ם · ודוקא שחרים ודוקא דלא שכימי מיד ודוקא שלא ישנפו אבל מ"א הכא"ם מתיר אפילו שלא על ידי

יסיח דעתו מהם **ג** (ב) ולא (ב) ישנפשם (טור) (ג) **ג ואם מים ד מצויים לו טוב שיחזור ויטול ידיו אבל לא יברך** : כגון ושל למכי תגלי דוקא בנטילה **ה** (ד) אפילו לצורך אכילה כאותו טפילה (ב"י כגם הר"י): אבל אם טעל לצורך אכילה **ו** לא מהני (ה) תנאי כאותו טפילה (ב"י כגם הר"י): **ב** ד **מי שעומד בסעודה ז ונזכר שנגע בשוק** (ה) **וירך ומקומות המכוסים באדם או שחיכך בראשו וכל כיוצא בזה** (ומקומות המגולים שים כגם מלשוני זיטש) (תשובת המחכ"ן סימן קכ"ם) **צריך לחזור וליטול ידיו ח** (ה) וכרך (ו) **על נטילת ידים:**

קסה דין העושה צרכיו ורוצה לאכול · ובו ב' סעיפים

א ז (א) העושה צרכיו ורוצה לאכול **א** יטול ב' פעמים על הראשונה מברך אשר יצר **ב** ועל השנייה מברך על נטילת ידים **ג** ואם אינו רוצה ליטול אלא פעם אחת לאחר (א) **ששפך פעם אחת על ידיו ג** (ב) (א) **ומשפשף יברך אשר יצר ואחר כך בשעת** (ב) **ניגוב יברך על נטילת ידים :**

אם

שלין סכנה כזה מצד קוטיות אלא שכבדו הוא : (ג) **ואם מים מצויים** לו · פירוש דאע"ג דפסקינן כהרמ"ם דמסתי תגלי אפילו שלא בשעת הסרס וממילא מותר ככל נוונא כמ"ם כסמוך מ"מ הכ"ם מסוסק דמסתי קי"ל כתיכוון של ב"ם אבל דאפילו לכתחלה דמיקל לריך דוקא לא שכימי קלת מיד כסמוך ואין להקל כמים מלוחים ש"כ כתב שים ליטול בלא ברכה : (ד) **שאינה צורך אבילה** כו' · כ"י הכיא תי' כ"י וז"ל דסת"ם ס"ל דאפילו לאכילה כזה ממרו תכף לנטילה שטודה דמאחר שנוטל ידיו לאכול יש לו לאכול מיד ולא כזה אלו מייב ליטול בשעת אכילה שפרי אחר אוחם מכסוקר וכתכם עליהם כזה לא ממרו תכף לנטילה שטודה · וכתב ב"י ע"ז ואפילו שהוו שיך לברוכי עליהם לבד הכא לאיכון עליהם ל"ק בראפשוטה אלו ומתב ב"י ע"ז כתב דוקא כשאחם אכילה מתכו שחרים קרי ליה דאל"כ אין שעם לאכול בין תגלי דשחרים לתגלי דאחר היום עכ"ל · עם"ז שפר"ם כתב דאל כל שלא בשעת אכילה מכני והפשה מו"ז ול"ל דהא קי"ל בטעל שלא לאכילה ואפילו לאכול לריך לאחול וליטול כמ"ם בסימן קנ"ם ס"ו וב"כ מלק בין כשהוא אחת ואחת דדוקא שחרים שתקנו שעם"י משום שחרבה כן בשעת אכילה כמ"ם כ"י לעיל ס' ד' בשם הרכפ"ח ע"כ מוטיל לחוש לדעת הסוברים דאפילו בלא שעת אכילה אלא שעת הסרס ואין לחוש לדבריהם שהרי מלינו בכמה מקומות שהקילו בשעת הסרס כגון בשעת הקידוש ובשעת הסרס ובשעת הבדלה ובשעת הסרס ובשעת הבדלה ובשעת הסרס ובשעת הבדלה

כדלעיל סי' קס"ב ממילא הוי הפסק בברכה ח"י ולכוב פשטים דנילין ליטול רביעית בפעם ח' וכן לחוי לנמהג כי כזה יצא ידי החשבות כולם כדלעיל · ולכל הפחות יש פשק כזה אם פשך רביעית וח"כ יש כאן פשט למיים שניים ואין הפסק משו"כ כמוכל רביעית בפעם ח' יש הפסק · ומו דהם הפ"ת הביא בשם הרא"ש הכי נקיטינן דלאחר פשך על ידו פעם ח' לו אתים וכבר ידיו נקיות יבך מאבר יגר וינמוך הנטילה ויברך עכ"י וכ"ל מפשע דלא מייבי בהאי גוונא דח"כ ח"י נמי נשילה אם פשך רביעית בפעם ח' נם לשון הטור לח משמע כן אלהי כתב וילפה לכהיב דלאחר פשך פעם ח' על ידיו ומפשך יברך ח"י וחח"כ בפעם חינוב פעמ"י וכ"ל · מדחסר ל' פעם ח' מכלל דלאחר אחריתא הלה ה"ל וילפה לכהיב שיפוך רביעית בפעם ח' על ידיו ויחמר ח"י כו' וחו דלי מייבי בשופך רביעית בפעם ח' ח"ל לעיוב כמ"ש בפ"ש סי' ק"ם ס"ג חלה לדעיל בחהרי שרש"ל מולק עליו וזה חלה ודלי דלה מייבי בשופך רביעית בכל ח' והדרך קוביימיו לדוכחה ·

ב אם רבים מסובין בסעודה הגדול נוטל ידיו תחלה (ג) (ד) והרא"ש היה רגיל ליטול באחרונה שלא להפסיק ד ושלא (ג) לדבר :

ג) כרכה קלי על מים אחרוני לכ"ע וחפ"ה לשלה להפסיק בין מים לאחרוני לכחמ"ן דדוקה מאכול ככוס לברך אחר ממ"ם סי' קס"ו ס"ו וכ"כ כ"מ סס"ו · והל דחכף בגחלה חפלה אין רחוי להפסיק שחי החם דמדבר עם המלך אחור לשפסיק בד"ח משל"כ כחן וחפשך דמ"ם שלה לדבר היינו שלה היות מדבר עם פשק ועניו אחר דהוי הפסק וכ"ם כשחלנין לו דבר שאוחר להשיב הן לו לחו וע"ם קס"ו מ"ם ומ"ם סי' קפ"ג ס"ו :

עד שעת נטוד (ב"מ) ול"ע דמייבי שכשל ידיו שתיכן לאחר כמו שכחב סי' קס"ב ס"ם ומ"ב יחייבבו דבלי מבריי"ה כהוגן עב"י ועפסי' קפ"ח · ואם שכח לברך עד שלי יברך מחחלה עב"י וחח"כ ח"י כמ"ם הג"מ כחוץ ממי לשברת ידיים ולה הוי הפסק (ד"מ) כחב רמ"ל בחשובה סי' ל"ו לחל דבר שמיב לברך בל"ב ברכה לאחרונה ושכח והשל מים יברך ח"י קודם לברכה לאחרונה אם תדילה ועוד לחלן לה שיעור כמ"ם סס"ו ז' משל"כ בברכה לאחרונה : ד ושלא לדבר · ל"ע דהא חקף

קסו (א) י"א שא"צ ליזהר כו' · הוא דעת רבינו יוחל וכי"ף בשור ס"ל דהא דחמרינן הכא בעי"ד ברכה היינו פשים אחרונים דוקא וקשה דחמרינן ס"ם ס"ל מנהגן לכום ותח"כ נוטלין לידים ומפרש שם טעם בבריימא דבר אחר משום דהכי עדיפא דחכף לנטילה שניה ותחשבות הקשו נשם שמה לח חצבי בהדי נ' חביטות ותיבלו כיון דהוח במשמע דחלו דברים לח שהרך לחכביה ח"כ מ"מ שיך נם בשים החשובים חכף לנטילה ברכה דרכיהו ח"ם ס"ל מנהגן לכום ותח"כ נוטלין לידים ומפרש שם טעם בבריימא דבר אחר משום דהכי עדיפא דחכף לנטילה שניה ותחשבות הקשו נשם שמה לח חצבי בהדי נ' חביטות ותיבלו כיון דהוח במשמע דחלו דברים לח שהרך לחכביה ח"כ מ"מ שיך נם בשים החשובים חכף לנטילה ברכה דרכיהו יוחל ס"ל דלח קי"ל כהך ד"ח מדלה חביטות דחכיה לנטילה ברכה ולח ס"ל ח

קכז א במקום שנאפה. פירוש במקום הקפה ולא במקום הרך: **ב בצד הפת.** זה לחידוד פירושו ס"ל שבופע ממקום שמתחיל הפת לקרום ולהתבשל וי"ח שהוא לד הטליון וי"ח שהוא לד התחתון לכן יצא ידי שניהם וכ' ד"מ בשם מ"ז דהיינו כעגד המתבקע כי בזה לד התחתון לחתוך ונדמקה העיסה עד שמתבקע הלד שכנגדו וכתב רע"א שבפרוסה לח יבצע תלת משולי הפת ולא מתמעטיתו ע"כ ובפת דיוק יחתוך למעלה מעמ"ס סימן קס"ח סס"ג: **מזרחי"ל** סיס מחך סביב הפת כעין שבעת ובתמעט הכיסה ממוברת וסיס פורם מלמטה למעלה ובשעה דקה הים מ' תלבשותיו למעלה וכ' נוהלין למטה ויביך ופרם: **ג ויחתוך.** שלא יחתוך מהר כשהכה יצלה הפסקה: **ד חשוב כפרוסה.** וע"ל דמסילו בפרוסה לא יחתוך לעמרי קודם שהכה כדי שתהא גדלה יותר גדולה וכן מוהגין עכסי קס"ח: **ה ובשבת לא.** דשמא תסול הפרוסה ולא יהיה לו לחם משלם (מרדכי) משמע דאם לח נפלה לגמרי הוי לחם משלם לגבי בתעודה במולין סי' ק"ל כתב בשם מהר"ם מרוקח בשחוזה בפרוסה טולה הכבר עמו לגבל לם מהך יותר לח הוי לחם משלם וכ"מ בשם"ג בשרדכי סי"ג וכ"מ בקמן סימן קס"ח וכ"מ בשם רמ"א ומהר כמו בחול אינו מזיק משמע לם מהך יותר מקרי פרוסה: **ו מן הפרוסה.** פירוש עיקר המלוה נתת לחם מהפרוסה שחתך לכל ת' וח' ולח מן לחם השלם הנשאר ולריך ליזהר בזה בשעודה גדולה (מט"מ מהרי"ל):

קכז (א) במקום שנאפה החיטב. בשור כתב עוד מקום סיפ שבשת: (ב) ובפת דידן כו'. פי' דבפ' חלק לחמי' דיבעי ממקום דקדים ביטולה. ויש ג' ניסוחות בה' דקדוק"ם ופ' דנקרמין פניס של פת בחמר דהיינו מלמעלה ולח מלמטיתו של לחם וגו' לחמרינן דקדוק בדלי"ת ופ' ממקום שהלחם חפוי כרסה וכל זה בלחם שהלחם שניס נחפה בחוור וטס דיוקא דוקא בפת דידן שהוא עב ומחפה על הלחם אבל בפת שלנו שהוא דק ומחפה על הלחם לח הוי חפוי ולח מהני לן כלל ולח יהני לן ניסוח זה ולח ניסוח זה ולח ניסוח זה ולח

נמלא ומכ"ש שכאשר אין הכוונא רשאי לבטא כך לכן מלא דברים מיירי שלאחר מכה הכוונא ולכן לא כתב כשהוא לכון כזה אלא לא יבטא למוד :
(ו) **נקיה כו'** . בשוה כתוב ואם הוא פת נקיה מ"ל ע"כ ר"ם ומ"כ והקשה ב"י תמהי כתב שכ"כ הרמב"ם שכאי הרמב"ם לא כ"כ אלא כתב שלא מהנו לאכול פת חריפה ול"ל לפרש דברי הטור לפי שהרמ"ם כתב ח"ל מ"ל אין דין צריך בשם ר"ת לומר עד שיבואו ליפתן מלפנן כי בוקר מפה ויש"מ אין זה צריך ליפתן כיון שיכול לאכול מלא מרגמיז כמה דלא מתאכיל בשם מדלים מילתא שכ"ל . ואין דבר הרמ"ם לנכנין מיהוס מפי הלא ר"ת לומר ע"כ ל"ל דים כתן ר"ת לפי' הר' אין חילוק בין פת נפת דכלהו לריכים ליפתן הלא דאין לריך להתאחר בשביל הבאת ליפתן דמ"ם תמלה עד שיבואו ליפתן ליפתן היינו אם הוא מוכן הלא שמחוסר קלת הבאה מפ"כ במקום שלריך לחזור ושם בעיר אחרת הרבה בר שמוחל היה בעיון שאם היה רוצה להמתין על הליפתן היה לריך לחזור בדבר ע"כ אמר צ"ל להתאחר בשביל זה ולשון ליפתן אין קלי על הלחם הלא הוא על שיקר הדין שלריך ליפתן צ"ל לפתן כלל ומשמע שים חילוק בין פת לפת ושם היה פת נקיה ע"כ צ"ל ליפתן כלל אפילו אם הוא לפנינו . ולזה הפי' מפרים רבינו הטור וכ"מ מדברי הרמב"ם שכתב להקן אם נתחוללו לאכול עם הביכה דאז הלא לי ליפתן כלל כיון שהפת נאכלת בלא ליפתן ולא הוי כמי שלא

ח שכח ואכל ולא בירך המוציא אם נזכר בתוך הסעודה כ מברך ואם לא נזכר עד (מ) שגמר סעודתו **כא** אינו (יב) **מברך** :

ט אם הוא מסופק אם בירך המוציא אם לאו (י) אינו חוזר ומברך :

י אם במקום ברכת המוציא (יא) בירך שהכל נהיה בדברו או שאמר כריך **כב** רחמנא (יג) מלכא מאריה דהאי פיתא יצא :

יא (יב) אם היו שנים רבים **כג** אחד מברך לכולם ודוקא הסיבו שהוא דרך קבע (לו בגמ' הכיא **כד** שם בני ניהו דהוי כהסיבו) (טור) אבל אם היו יושבים **כה** בלא הסיבה כיון שאינם נקבעים יחד כל אחד מברך לעצמו ואם אמרו נאכל כאן או במקום פלוני כיון שהכינו מקום לאכילתן הוי קבע ואפי' בלא הסיבה ק והאידנא שאין אנו רגילים בהסיבה ישיבה דידן בשלחן א' אנו בלא שלחן במפה אחת הוי קביעות ואפי' לבני חבורה כהסיבה דידהו דמי ולדידן אפי' קבעו מקום לאכילתם או ר בעל הבית עם בני ביתו לא מהני אלא א"כ ישבו בשלחן אחד או במפה אחת :

יב ש אם היו רוכבים **כו** ואמרו (יד) נאכל אף על פי שכל אחד אוכל מכברו שלא ירדו מהבהמות מצטרפין כיון שעמדו במקום אחד אבל אם היו אוכלים **כז** (טו) והולכים לא ואם היו אוכלים בשדה מפוזרים ומפורדים אף על פי שאוכלים כולם בשעה אחת ומכסר אחד כיון שלא קבעו מקום ואוכלים מפוזרים אינם מצטרפין :

יג ת היכא דלא קבעו מקום דאמרינן שכל אחד מברך לעצמו (יג) אם כוון המברך להוציאם והם נתכוונו לצאת **כה** (טז) יצאו :

יד (יד) א אם המסובים רבים **כט** (י) גדול שבכולם (יז) **בוצע** : הגה ואם סם מניח וא"ל מסב כהן מצוה להקדימו ואם מסבו שם כהדיו ל' המקדיש הכם קודם (יח) לו ואם מסבו ג' הגדול הכם אלא שמות מן הסני **לא** טוב (יט) להקדימו אבל אין חיוב בדבר ופ"ל סימן ר"ם (מרדכי פרק בני העיר ג"י סימן קל"ם בשם רבינו) **ואם יש עמהם לב** ב בע"ה הוא (כ) **בוצע ואפי' אם האורח גדול** (ומסתבר יותר התלמיד) **לג** ברכות (כא) מורי ורבותי) (פ"ז ב' ופ"ז בשם אבודרהם) :

מו (יח) ג **אין המסובים רשאים לטעום עד שיטעום הבוצע** (כו) (מהגי' **לד** מוהר להתן לכל אחד מלפן קודם **לה** שיאכל הוא (הגי' ומרדכי פרק ג' שלכלן) ד **ואם כל אחד אוכל מכברו ואין כולם זקוקים לכבר שביד הבוצע רשאי לטעום קודם** ה **ואם הוא שבת צריך שיהא לפני המסובין לחם משנה הוין ממה שלפני הבוצע ואז יהיו רשאים לטעום קודם הבוצע :**

מז (יט) ו **אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיכלה אמן מפי לו רוב העונים :**

יח ו **הבוצע פושט ידו תחלה לקערה לאכול ואם בא לחלוק כבוד לו למי שנדול ממנו רשאי :**

יח ם **הבוצע לה נותן** (כב) **פרוסה לפני כל אחד והאחד נוטל**

ם [גרסות כו ם סוד וסמ"ג וכמ"ם פ"ל מה"ט ופ"ב מה"ת ופ"ג מה"ע ופ"ב מה"ת ופ"ג מה"ע ופ"ב מה"ת ופ"ג מה"ע

שהוא תוהך קודם למי שלא יהלוך בודאי מי יפסח ולא יפסח כן וכן לגי לחיוב מעולם מי שמיהם כן וכך כתב מו"ם ז"ל בפ"ע שהבועל יהיה לכתחלה להתוך לו קודם חלה שהוא נותן טעם וז"ל לחמוק בפשיטות דמסוגין מפלוגתא דבבוותא וזה שלא בדקדוק לחם ימתינו לחמול עד שיטעום הבועל חין כזה פלוגתא חלה מטעם שכתבתי :

(מז) **אבל רקטנים כו'** . פי' לפילו לחיים כני ביתו והלי דנקט בבריותא ובב"ב תורמת המלחמה נקט : (יז) **ולא שרי לברך** . פי' דקיי"ל כל הברכות חפ"ם שילת מולית חון מברכת המהנין שחין יכול לברך הברכה כשהוא יחי כבר חלה שמברך בשביל לחמיר חפ"ה בהמולית דמזה ויין דקיומו דלא מקרי ברכת המהנין חלה מטום דמטה היה עליו ע"כ יכול להוליח לחמיר חפ"ם שהוא לינו טוטם שמטם לכל בפת של שבת חפ"ם שהוא מיוב מ"מ קרוי ברכת המהנין ולא לחמרו בזה להחיר להוליח לחמיר חפ"ם שלינו טוטם . וגרלה הטעם דפת היא עיקר לכילתו ולין שייך בזה לכילה מלוה דגם בחול הוא לוכל פת משל"כ במלה ויין קידוש שיש שבועה עליה. (יח) **שבצע עליה.** ב"י הביחו בשם הכל בו ולכודלרשם שחין להחכיל לבהמה וכיו"ב כתב ע"ז שחין סמך לדבר זה . ולני לחיתי רבים מהבינים פשטי מלות לברלקטי בחלה דמלה שחחכיל בה שלא להחכילה לחלה ומחן חטם הגון לזה וכן לחיתי רבים מהבינים מזה בפשח ממילה יש ליזהר גם בחחיכה המולית בזה דחד טעמא הוא עוד בכלתי לליה בחיבודי של ב"י פרשה בה בפשוט מבלרוחם לרוחת בממלוחם בו' שיש חיבוב מלוה בחה שבשחיין מן מלה ומבול :

קסח (א) **ממין א' מברך על השלם** . פירוש לפילו חם החיכות גדולות והבלחים קטנים וה פלוגתא דרב הונא ור"י והלכה כר"י דבלימה עדיף כיון שהוא ממין חחד : (ב) **מניח הפרוסה כו'** . זה דעת ר' שלמרו שליו שטעה שלוש והיינו בין בחלחים דלילני לם בזה חבל בב הוחא ור"י מודיט שביטה בזה דחברך על הפרוסה כיון שיש לה מעלה מלד המין חלה דר' שלמן שטה מעלה בזה דמברך על שיטה : (ג) **ואין לחוש לשני כו'** . לף על פי שהוא לפניו והוא מוקדם בפסוק לו חביב לו הוא חיוב מייב לחמול ממנו בשביל הקדמה זו : (ד) **כיון שהוא מין ז'** . משמע לכלוחה דכוסמין הינו ממין ז' וקשה דבסי' ר"ם כתב הפור בהדיח כוסמין ומללין בכלל חטה ול"ל לחיתה ברים בלחים החטים והזועין כו' וכתב שם הר"ם תימה דמשמע הכל לכוסמין עם החטים בלחים זה בזה . וממחות לחמר' כוסמין מין חטים כו' ויל דהטיח לעניין לללחת ידי חלה כו' ס"ח דיש חילוקים בזה ס"ב קלחמר כלן שפיר לכוסמין לינן בכלל ז' לכל מילי כמו שכולין בהל כיון דס"ח בקלח דבריט הוה בכלל חטים כתב בסי' ר"ם דחטיב הוא לעניין המולית . ועי' עוד סי' רי"ח בסופו : (ה) **אם אינו נזהר מפת כו'** . תיהה חיזה הכח דמקור הדבר מירושל' הוא שמביח ב"י לעניין פת שחלה ומכורה ולמדו מזה לעניין פתח"י ושרחל"ה כתוי ב"ב בשיבה דיד הבועל ושיימו החום ס' כ"ח חבל ב"ם שהוא הפר מקולי ליוה לפלוג פתח"י כו' וה ולפי שלין כח ביד הפר מקולי לחלוק על הירושל' חלה פשוט שהוא לה היה מדמה פתח"י לשמח' דנקט הירושל' ושיה סבור לעניין פתח"י עדיף שפי שרחל"ה ולין שם בשיבה חלה דמ"ם לה היה הדבר ברור בשיני הפר מקולי ב"ב לווה לפלוג פתח"י להוליח נפשיט מפסיקח . והנה המרדכי פ' כ"ח כתב ב"ב כדבריו התוספות חלה שהוסיף לפרש הה דיש בשיבה

נוטל פרוסה בידו ואין חבוצע נותן ביד האוכל אלא אם כן **לט היה** (נב) **אבל** : (ופרישה ליין בידיה רמז לפרוסת שמלישת שמוחזין בידו בשעת חבילות) (כ"י ותבודרהם בשם רמב"ם פ"ו מהלכות ברכות והשוחת הרשב"ץ) :

יט מ מי **שאינו** אוכל אינו יכול לברך ברכת (כר) **המוציא להוציא האוכלים** (מז) **אבל** (כה) : **לקטנים יכול לברך אע"י שאינו אוכל עמהם כדי לחנכם במצות :**

כ מא ב **אפי' בשבת שהוא חייב לאכול פת לא יברך** לו חבירו ברכת המוציא אם אינו אוכל (יז) ג **ולא שרי לברך לאחרים אע"י שאינו טוען אלא ברכת המוציא** דמצה בליל ראשון של פסח וברכת היין דקידוש בין של לילה בין של יום : (יח) בשם ויש לחמול ספרוסה (יח) בשעת עליית קודש שיהכל פת (כו) מחר שהסת נחכלת לגיחתן וזהו מקום חיוב מלוה (תנור וב"י בשם שבולי לקט) :

קסח על איזה מיני פת מברכין. ובו י"ז סעיפים

א ה **היו** לפניו **התיכות של פת ופת שלם הכל** (א) **ממין אחד מברך על** ב **השלם אפי' הוא א פת** ג**קיבר** (פירוש לחם שלימו נקי) **וקטן וההתיכות פת נקיה וגדולה אבל אם השלם משעורים והתיכות מהשים אפילו היא קטנה**

ב (ב) **מניח הפרוסה תחת** (א) **השלימה** ג (א) **ובוצע משתיהן יחד :** הגה וכל זה כשרולה לחמול משניהם לגבי חם לאיזו רולה לחכול חלה מחחד יבצע עליו (ג) ולין לחוש לשני חף על פי שחכוש לו הגיב עליו (תרומת הדשן סימן ל"ג) :

ב ד **אם** ב' **שלימות ממין אחד אחת גדולה ואחת קטנה מברך על הגדולה** ה **אם יש לאדם שני חצאי לחם ואין לו להם שלם יחברם יחד בעין או בשום דבר** ג **שלא יהא נראה ודינו כדין שלם ואפי' בשבת** ד **יכול** (ב) **לחברם :**

ג ו **שני גלוסקאות הדבוקים יחד שנאפו ונחתך מן האחד והשנייה נשארה שלימה טוב להפריד החתיכ' מהשלימה כדי שתהא נראית יותר גדולה :** הגה חלה יבצע ממנה במקום שמיחה דבוקה בחחיכה שנה נרחית כפרוסה רק יבצע ה ממקום שכלם שנה (מהרי"ל) :

ד ז **פת שעורין ופת כוסמין מברך על של שעורים** ח **(ר) ביון שהוא ממין ז' אע"פ שהכוסמין יפים פת נקיה ופת קיבר מברך על** ז (ג) **הנקייה** ח (ב) **ואם שתיהן נקיות וזו לבנה יותר מזו מברך על** ח **הלבנה** (ד) **יותר :**

ה ט (ג) **פת** א' **נקייה ופת קיבר של ישראל** (ה) **אם אינו נזהר מפת אין יהודים מברך על** ט **איזה מהם** (ר) **שירצה: ואם הוא נזהר מפת אין יהודים מסלק פת נקי של**

לט היה אבל . וכשבח סוגם כדלכו (ב"ח בשם הר"י מסוגי) : **מ מי שאינו אוכל** . וה"ה בכל ברכת הנהנין דדוקא בברכת המזון שכל ישראל עבדין זה בזה וכשאכילו לא ילא לכן יכול לברך ע' סי' תקפ"ח ס"ב ממ"ה בברכת המהנין דלא ניחחי ולא לברך : **מא אפי' בשבת** . כ"מ בשמלה מדלילינן לה בברכת המולית של מלה חם בשלי לברך ע"ז ס"ב ממ"ה בברכת המהנין דדוקא בברכת המזון שכל ישראל עבדין זה בזה וכשאכילו לא ילא לכן יכול לברך ע' סי' תקפ"ח ס"ב ממ"ה בברכת המהנין דלא ניחחי ולא לברך : **מא אפי' בשבת** . כ"מ בשמלה מדלילינן לה בברכת המולית של מלה חם בשלי לברך ע"ז

של (י) א"י מעל השלחן עד לאחר ברכת המוציא ג ואם בע"ה אינו נזהר מפת א"י ד ואין דעתו לאכול כל העודה רק פת א"י כי היא נקיה אבל בני ביתו אוכלים מפת שאינו נקי של ישראל ושתי הלחם מונחים על השלחן צריך לבצוע על פת נקיה של א"י הואיל והוא הבוצע ואין דעתו לאכול אלא מאותו פת ה ואם בעל הבית נזהר מפת א"י וישראל שאינו נזהר בכך יא מיסב עמו על (ו) השלחן כיון דמצוה מוטלת על בעל הבית יב יבצע מן היפה של א"י וכיון שהותר לבצוע הותר לכל הסעודה : סוס ודוקא מחניף עליו לאותו פת לפי שהוא מיוחד עליו בלא מיסוד פת של ג"י אינו צריך להקדימו (תרומות הדשן סימן ל"ב) :

ן מ (י) פת הבאה בכיסנין מברך עליו בורא מיני מזונות ולאחריו ברכה ; מעין שלש ואם אכל ממנו שיעור שאחרים רגילים יג לקבוע (ח) עליו אע"פ שהוא לא שבע ממנו מברך עליו המוציא וברכת המזון ס ואם מתחלה היה בדעתו לאכול ממנו מעט וברך בורא מיני מזונות ואח"כ אכל שיעור שאחרים קובעים עליו יד יברך עליו ברכת המזון אע"פ שלא ברך המוציא (ט) תחלה פ ואם אכל שיעור שאחרים אין קובעים עליו אע"פ שהוא קובע עליו אינו מברך אלא בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש דבמלה דעתו אצל כל אדם :

ן פת הבאה בכיסנין טו (ו) פ יש מפרשים פת שעשוי כמין כיסים שממלאים אותם (י) דבש או סוכר ואגוזים ושקדים ותבלין והם הנקראים רישקלאי"ש ק ריאלח"ו וי"א שהיא עיסה טז שעירב בה דבש או שמן או חלב או מיני תבלין ואפאה ק והוא שיהיה מעט תערובת המי פירות או התבלין ניכר בעיסה : (ז) וי"א בזוב נקרא (יא) פת נמוד תפ"ב יש בהם מרקח תבלין

כדבדיש וכ"ד התוס' שכ"ל ובתוהה כתוב ז"ל מכאן על מיהו טילף מ"ם לומר דאפילו מזיד מיהו מזכר וי"מ דאפילו מזכר וכ"ם היה נ"ל לסלק הפת לבנים אל מ"י עכ"ל · ממעט דוקא לפי שיש מזכר כיון דלילה פלוגתא היה מסלקו מפתו"כ בתיבו מזכר כיון דבירושל' לילה בכדבדיש דמברך על לילה טילף מ"ם לסלק וע' בב"י בשם ת"ם בשם המרדכי פ' כ"מ דבירושלמי קלי לתרוייהו תפי' לומר ע"ם ומ"מ מעמיד שם לתף בתיבו מזכר היה סה"כ מסלקו ותפשר דהכא"י לא לגמרי כמותו כזה כיון דמזכר בירושלמי בכדבדיש דמברך על לילה מפת שילף : ר ואין דעתו כו' · ות"ב לכ"ם תיבו לריך לסלקו וכמ"ש סה"ת : יא מיסב עמו · לפ"ז אינו יכול לסלקו מפני התוס' : יב יבצע מן היפה · כלומר הם רופא בו לתכול יברך עליו דהת נפצו תפקה בו רק שמניח מפוח פריסות ולכן הם יכול למזוג שילה שילכלם בסיתר ולא יפרך לפריסות כגון הכא שמתבב המפוח שרו לי' רבנו (ת"ם) שבי"ד סימן ק"כ שפתריבו כזה : יג לקבוע עליו · ל"ל דתם הוא קבע שעודתו עליו לף על פ שתכל עמו בשר ודכרים תמרים ותיבו תכלו לכדו בציבן שיתכל גם כן שתמרים רגילים לקבוע ממנו לכדו דתם נשבר טיפור שתוכלים עם ד"ת נתת דברין כיפורין ועפ"ה דעכובין דתפשר לשבר ול"ם והם הוא שבע ממנו וגם תמרים רגילין לשבוע ממנו כשמלאתן עמו דבר תפילה תכלו לכדו מברך המוציא כיון שבשע ממנו כן נראה לי : יד יברך עליו ב"ח · משמע תפ"ב דעמלך בתמצע לתכול יוחר ה"ל קס"ע ושפוח דתם המוציא דהת ניח ביה שיעורא בשתר וכ"כ רש"ך ח"ת קס"ע ושפוח דתם לאחר שתכל משע נמלך לתכול עוד כשיעור קביעות לריך ליטול ולברך המוציא : טז י"מ פת שעשוי כמין כיסים כו' · ותפ"ג דמוליתת עיקר ואין מכוונין לתכול העיסה מ"מ מין דגן תשוב ולכך במ"מ כמ"ם סי' ר"ח סס"ג (שלימה) וי"ג שתם תיבו לתוכל העיסה רק כפירות שבפנים מברך על פירות וכמ"ם שתמן קע"ו ס"ו ס' מו"מ מנה שלשה במי פירות יוצא בה י"ח בפסח דהרמב"ם שבעלמו פסק פ"ו ס' מו"מ מנה שלשה במי פירות יוצא בה י"ח בפסח ובגמרא משמע קצת דתם מקרי לתם לענין מלה ס"ם לענין המוציא וכ"מ ברמב"ם פ"ו דין ז' פ"ם ובברכות דף ל"ו עמ"ם סי' קל"ו וע"ק דת"ב יתכל בפסח ולא יפטר לברכה"מ ולא משמע כן בסי' קפ"ח ותפשר לומר דהרמב"ם דוקא נקט כתן דבפ שתן ותלב דמברך במ"מ דגם לרמב"ם תין יוצא בו י"ח בפסח דהוי מלה שעיקר תבל בשתר מי פירות תה"נ דמברך המוציא וב"ם דלא מפקי לה מידי פת ולפ"ז יין הוי כדבפ במ"ם פ' ופ' ועל לעיל דהכא מייתי שתין בה פיס כלל שבתב בפשט בדבפ תו שעיקר בה תבלין ותפתם בפשט

וז"ל וע"ם למה פסק בתם בע"ם מזכר ותין תתר עמו שתיו מזכר פיפלק ולמה לת יהת ב"ב הרפות בידו תן בפשט שפתיר בפרי תלגו וכמ"ם ת"ם ותפשר בדשתו כשים תתר עמו תין מפלקו משום תותו תתר דוקא בפת שתכל כפרס עליו כו' תכל תם תין תתר עמו ותין לריכו לתכול ממנו פוב לפלקו עכ"ל · ותין זה פולם יפה דבתין תתר קשה ממה נפשך תו ים לו בפריסה תו משום לפקדים בנקיפ כמו שבתב ובפילו תתר זה תקף כתן בע"ם ותי תפור בנקיפ תו הפילוק לגלה לנרך : (ו) יש מפרשים פת כו' שממלאים כו' · פירוש ברע"י. מפרש בת"ם פת העשוי כיון דמידי דרבון הוא יש לפקל כדברי כולם וכין כיסים הממלאים תותם בדבש ופקדים כין פיסה שעירבו בה מי פירות תו תבלין יש לפם דין בפתין שכ"ל · ומ"ש ז"ל בקשה על זה לפה תתר פשוט קולה הלא תם תתר פשוט בפרס בהתיה לה כין כך וכין כך היה מומלה משום פשובר של לא תפש · ולי נראה דלא מידי דדחי ברכה בורח מיני מזונות פופר הכל דלפילו פיסה דפת זיין תלגו שמתי הביסות דפת קבעו עליו המוליא ושלש ברכות משום דכי כל שאין בורר שים שם תביסות ותיבו בכלל שלש לפלריך המוליא · ויש על זה גם פן תומלה שלש לומר בתתם המוליא ושלש ברכות : (ז) וי"א שזה נקרא פת נמור · פירוש תם תין בו תלה דבש משע"ם שעיקר בה העשה בה הרבה תבלין תו דבש ומישהו מיס שבמשע הדבש והתבלין סם עיקר להיותו תלד העשה שיותר נרגש עשה הדבש והתבלין משפה העיסה דהוה דוקא

שערי תשובה

ות"ו על ס"ם בעלון בעל תי"ע ובתשובת בית התבחות הביב לו ביח ס"ק : (ח) עליו עבפ"ם וגם בבר"י משפה בדין שבתב שתם תבל בשר עמו כו' דלמשפה ל"ב יוין שלבדו לף היה שבע ממנו ס"ם : (ט) תתלה שבפ"ם וע' בר"י שבתב שמו"ה כתב בשם ספר כת"י קדמון שדשתו לעניין שת כיסנין דתם שבע מברך עליו המוליא וג' ברכות·משלת שב' קונם כמו שקיבפת למשפר ומשר"א תתניח בספר ס"ם על המניות ס"ר דמשמרות נשתפק לך בגיעת וריפים בלל ג' סי' י"ת כי בפיסות שלין תילוק בין שבת לתול ושפיעים שתו בשר"י ושבת שבן שתפ דבר : (י) דבש עבפ"ם ועיין בתתן שעורי תשובה שפתריבו ושבת כמה שרשי דיעין לעניין זה ועל בבו"ת בית תפרים תלק ת"ת סי' י"ז

ו"ב

ופיוש ברע"י מפרש שם שבשם בפוסים בשם בתשם ובפולה ומשלין תותם בשמשמין - ופ"ת סות שרמ"ם ופ"ת הביסנין סות שבר שבשם שבשם שבשם בדבש תו שבלין שבשם בשרי"ו שבשם בשם בשם ב

דוקא כסנין וע"ז כתב וכן נוהגין · ופשוט הוא שאם יש בה הרבה דבש ומישוש מיס כ"ע מודיס דהוי כסנין וכן אם נילוס בחלב ומישוש מיס ולא נותן שעורין עם מעט ממנה לו שומן אע"פ שהטעם נרגש שזה את גמור ועכ"ב יפה עושין שאופין בשבת שמחל"ז קוכ"ן ללחם משנה כי אין שם רק מעט שומן וכלאה שלא שניע רמ"א אלא להך מלתא למוד דכתב הש"ע דהוי כסנין מלד הכלת הטעם · ולכך ס"ם מהנה מלד המילוי וכן מ"ש אח"כ וי"מ וכו' לא שליני להל"כ היה לו לכתוב דכל זה הוא את גמור וכ"ש אם מולק על כל מה שזכר הש"ע שלא ולא כמ"ש · ומ"ח ז"ל הביא בשם רש"ל דגם על לעקו"ך אין לברך במ"מ אע"כ התבלין והבשם עיקר וקמח מעט · וכלאה שלא מיניהן לזה דדברי יחיד הש-גס מו"ח ז"ל כתב דקרשפלי"ך של פוליס הוי כיסנין והעיקר תלוי בלישת הס נילוס ברוב דבש ומעט מיס הוי כסנין: (ח) **כעבים יבשים**· פירש עלוכות יפה בגלוסקלות נאות כעיכים"ו בכ"מ דף נ"ס · ומ"ש וכוסכוסין תולין כו' היינו הקילל"ך שנשיר בסעודה לתיתלון ולא כדי להבשיל ול"ל דלעגין כסנין שהש מחמת המילוי שזכרנו בסמוך לפילו הש נקח המילוי ממנו ונשאר הבלק לבד הוה עדיין דין כסנין עליו ומ"ש קלאוסו את הבאה בכסנין ולא שהש את כסנין והטעם דלמו הולכין בתר טעת לפיה: (ט) **אובליא"ש** · לא ידעתי מהו לפל נלאה שהוא נאפה מבלי גלגול רק שמערב עיסה עם מיס ליפה עבה ולרמ"י קלי ע"ז מ"ש נמש' לממניו' מבלר עלייהו במ"מ ולו קבע עלייהו מבלר המולית דהתוספ' דמו דזה הוי את גמור אלא קלי לפילתו דבלילתו לבה והוא דקה הו היה זכור הש"ע כלן בסיפא מקורין ביבלח"ם וכתוב בספר עמק ברכה אז היה מקורין לוחו נלפטיק"י דהיינו שמערבין קמח עם מיס בקדיר' כמו דייסא וסופכין העיסה על עלי יקוות רחבים ואפיס בתנור עם העלים וכ"פ מו"ח ז"ל · והקשה בח' ה"ל דבלי המרדכי לתדלי בים פ' כ"מ דל' דל"י היה נוהג בלילים לפני' בפורים מקופלין פעודה עליו אלא לאוכלו רק תוך הסעודה דשמא לא מבלי בים קבועות ואח"כ בתוכו פרק כתב דר"י פירש לחמניות היינו לילים וכנמ' לתרוין בלחמניות דמבלי קבועות ותיבל דתרי מיני לילים הם וכ"כ כן אלא לילים היינו ממש הניא נוחא דקא ר"י דאוסיף לוחו בב' בדרזילין וכן שמעתי מלומו ה' לבל מלילסק"י תיבה בכלל זה אלא בכלל עריבת שזכר בסעיף ע"ו כי זה המין הוא מיבו דק כלל ובזה לפילו קבע סעודה מבלר מב' כמ"מ דלקמן נבי עריבת והיינו כתב בזה בלילתן רבה ודקין מלד היולין והיינו הניא דר"י שזכר ב"כ שהוא דק מלד אלא דר"י אע"נ שפירש הפעם כן דלחמניות היינו לילים מ"מ לכלבה למעשה לא לפה לסמוך על פירוש שלו ב"כ הש' בפירוש לחר פר"י שהרב ר"ם לא לפה לבך המולית על קבועות לילים אלא דל"ש על מ"ם הב' בשם הרר"י שר"י הזקן היה חומר שבאלו הרקיקין הדקין ביותר שעושין בעני בדזילים ובקלאים חובלי"ם (בלחה שלין זה חובלי"ם דלעיל דקי"ל שהוא לחם גמור אלא ל"ל ביבלא"ם והיינו לילים דלעיל) אין הקבועות שלהם קבועות ומבלר במ"מ כו' וגם על זה כתב בספר הנ"ל דהוא היינו לילים דלעיל אלא אין לילים במדינת. פרלא וחלבלעטק"י שעושין לוחו בין ב' בדזילים דבזה אין ר"י דלא מבלי קבועות ב"כ לא נודע מיזה בלילת דק ואיזה הוי דק שבדקות אלא נלאה דר"י הזקן לא אמר כן לעגין להלכה למעשה כמ"ל אלא דהרמ"ם והטור לא מספקא להו וס"ל גם הלכה למעשה כמיני לילים שהן דקין ובלילתן רכים דמבלר עלייהו במ"מ ואם קבע עלייהו מבלר המולית ומ"מ להלכה ביון דר"ם וי"א הו מספקפק בה כ"מ ונבי טובא דלרעתא שיהא מהו ר"מ לאכול גם בפורים דוקא תוך הסעודה ממי בים קבועות בש"ם לבלר המולית · ע"כ אין לקבוע עליהם סעודה ולבלר המולית בכל מיני שבלילתן רבה ואם דקים אבל דקים מאד שבלילתן מבלר המולית דאם מיזם קבועות דלמה לא יהא מותר אפי' בתוך הסעודה ואפילו לכתחלה ואפי' אם נתן לפניו בתחלת הסעודה ולא נגע בהן עד אחר הסעודה ואפי' לא בירך עליהן אחר הסעודה ברכת המזון ואפי' לא בירך עליהן כלל ואפי' לא נטל ידיו אחר הסעודה ואפי' לא בירך ברכת המזון כלל ואפי' לא נטל ידיו כלל

כד שנדבקים · לאו דוקא דאפי' רק שרויים בתוכו דינא הכי כמ"ש ס"ח וסי"ב הלא"ה ובקובץ מקט"ס שיובאו שם אין בכלל פירושם כזה מבואר בסעיף כ"ה **כה נתבשל** · דהייט שאחר שנתן הלחם לתוך הקיתון שעדיין הקיתון חם ואינו יכול להחזיק ביד מחמת חומו אבל הלחם עדיין קר ואינו יכול לאכול מחמת קרירותו ואפילו הכי אסור משום בישול ועיין בא"ר ובמ"א ובמ"ג ובשאר אחרונים ובמ"ב סי' תנ"ג ס"ק ל"ג ובשעה"צ שם ס"ק ל"ה ובשעה"צ סי' תנ"ח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תס"ב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תס"ד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תס"ה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תס"ו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תס"ז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תס"ח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תס"ט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תע"א ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תע"ב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תע"ג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תע"ד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תע"ה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תע"ו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תע"ז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תע"ח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תע"ט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"א ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"ב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"ג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"ד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"ה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"ו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"ז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"ח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"ט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"י ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"יא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"יב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"יג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"יד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"טו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"טז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"יז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"יח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"יט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"כ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"כא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"כב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"כג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"כד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"כה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"כו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"כז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"כח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"כט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"ל ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"לא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"לב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"לג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"לד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"לה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"לו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"לז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"לח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"לט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"מ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"מא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"מב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"מג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"מד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"מה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"מו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"מז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"מח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"מט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"נ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"נא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"נב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"נג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"נד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"נה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"נו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"נז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"נח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"נט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"ס ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"סא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"סב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"סג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"סד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"סה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"סו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"סז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"סח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"סט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"ע ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"עא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"עב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"עג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"עד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"עה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"עו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"עז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"עח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"עט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"פ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"פא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"פב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"פג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"פד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"פה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"פו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"פז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"פח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"פט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"צ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"צא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"צב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"צג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"צד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"צה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"צו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"צז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"צח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"צט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"ק ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קי ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קיא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קיב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קיג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קיד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קטו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קטז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קיז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קיח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קיט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קל ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קס ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קע ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצי ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קציא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קציב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קציג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קציד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קציה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קציו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קציז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קציח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קציט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קכט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קל ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קלט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קמט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קנט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קס ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קסט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קע ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קעט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קפט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצ ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצב ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצג ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצד ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצה ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצו ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצז ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצח ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצט ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצי ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קציא ס"ק ל"ב ובשעה"צ סי' תפ"קצי

שיתלבן היין ממחת הפת כמ"ש לעני זה לענין מיס : (מז) **ואפילו נתחייבה בחלה** · י"ל הא כתב בי"ד סי' שכ"ט דכה"ג אין חייב בחלה ול"ל דהכא מיירי בהיה דעתו לחלה לאחיותו ומלך חייב בחלה ול"ל ח"כ למה כתב הכי"י ס"ל לחלות על הטור שכתב כאן כך"ת כו' אמאי לא נימא דס"ס מודים בזה כיון שמיירי בממלך דמ"מ י"ל דהכיון שם מליגא דס"ת מדחלה דין המוציא בדין חלה ולכ"ש ס"ל מילוק כמ"ש כאן בפת ים מולקים : (יז) **ונהגו להקל** · פירוש בסכרת הרופאים דמ"ל לברך המוציא ונ' ברכות דזה מקרי קולא כמ"ש בי"י לפו"ר זה לענין פת בכיסניז וז"ל ולענין הלכה כיון דסיקת דרבנן נקטי כדברי מורם להקל כו' וכמ"ל סי"ק ד' . גם בי"י כתב כאן וכן נוהגין העולם שלא לברך המוציא על הסופגנין כו' ונם בלבוש כ"כ ומ"ש ז"ל הכין שכך נהגו להקל פירושו שמברכין עליהם המוציא וט"ז הקשה מ"ש ולא דק : (יח) **אלא בדאית ביה כו'** · וע"ל סי' דלא בעינן תואר לחם בית כזית דהתם היה תחלה פת גמור : (יט) **ואין לאוכלם אלא א"כ בירך כו'** · הטעם כיון שים דיעה בתחלה שיעף זה שהולכים בתר דין תחלה וזה יש מיזב תלה כיון דמעיקרא מתנגלה העיסה והיתה בלילתה עבה ממילא הכא שפיר"ד וקרעפלי"ך חשיב שתפיס לחם"כ בסימן מיזב המוציא ויש דיעה לחתוך שלפניו המוציא בחפיזה תליא מלתא ממילא פשוט כאן מהמוציא ע"כ יכול תוך הסעודה לחלה דקי"ל הא כתב מ"ש בסמוך דמהנו לקבל כדיעה לחלוה ממילא ל"ל לאוכלה תוך הסעודה וע"ל דכתב שאין לסמוך על המהנא מי שהוא יודע שאים וחף כ"כ הט"ש מזה רמ"ל וכתב כאן לענין קרעפלי"ך המטוגנים בדבש לפי שבלילתו שאין הפת כסנין וכמ"ש ל"ג כן משמע שתחוב בסמוך ושוד ל"ש מ"ש רמ"א כאן ודלי הוה כסנין אפי' אם לבו בלוי בדבש דהכא בשעמו בדבש דהא בתר דשייה תהני' ובחופה שעה גימנה בדבש ונגולה מזה כתב המרדכי הנ"ל בשם סמ"ק ע"ש דפת המתלבן ע"י מיס יצא מחותת לחם ודמיגי לכסנין מכ"ש כאן דלא תלוי בחותר לחם בכסנין הכי כסנין ע"י מיגון בדבש נם מ"ת ז"ל כתב דכותי' בלחמ"ן יש להם דין כסנין והם מד דיעה עם הנך קרעפלי"ך ומלשון שרמ"א שהולך לכתוב דבר זה דהוה קשיא ליה מאי למילקו בזה דבר המסובן אם יבוך עליו המוציא תיפוק ליה דהוי פת כסנין ע"כ הולכך בזה ובחמת לקמ"ש דנם בפת כסנין קרוב המוציא לי קבע שעודה עלייהו ובזה מחלקו כאן דיש סוברים לחיין בזה כלל שייכות המוציא ונם בזה אם לוקל בחותר בסנין פשוט שברכתו במ"מ ואי קבע שעודה עלייהו חלוי במחלוקת שזכר תחלת סעיף זה ובכר הטיד רמ"א וכ"י שמהנו לקבל ולא ידעינא הו בשיקף בהאי מלתא לענין לחילה אם לילוש בשמן או בדבש או בדבש ובוזה לחלוה הרבה כדי קבועת שעודה עלייהו אם לילוש ונעגו במיס דלא הוה כסנין ואי אין כן אפי' בחולו מעט וי"ם לא יחלה בקביעות

קביעות דלאו לחם הוא כלל לדעת הרחמנן כיון דמבושל הוא לו מעונן וכ"כ התניא משמה דקדם מקמה ודבש לו בחלב ושלר מקפה אפי' קבע עליו מברך במ"מ: **לה חלוט** · ואפי' בלילתו רכה שחלטה ברותחין ואח"כ לחמה בתנור מברך המוציא (טור סי' תנ"ד) כי"ו משמע שאפי' עגנו בשמן ואפשו אח"כ מברך המוציא ואם נילוש בשמן עם י"ו ום"ס ס"ו:**מ קמח ומים**·ובלילתן רכה מאד במ"ם ס"ח ום"מ אותן שחופין בדבוש ברגל אפי' שהן מכונסין בדבוש שקורין בפרנ"ג וואפלאצ"ס מ"מ כיון שהן רקיקין דקין מאד אחר שהפייה אפי' קבע עליהו לו הוי קבועות ומברך במ"מ (ט"ס ס"מ):**מא ואפי' קבע**·בסוד כתוב דאם קבע עליו מברך המוציא וכ"י מוקף עליו ול"ל דהדין עמו דהא הרמ"ם והרמב"ם ובראי"ף לא הזכיר דין זה כלל ומשמע דלא הוי בכלל מה שכתבו הרופאים דלענין מלה דקבע עליו מברך המוציא ומלה דלא קבע עליו מברך מזונות ומלה דלחמה בתנור מברך המוציא·וכ"כ התניא דאפי' קבע עליו מברך מזונות ולפי מה שכתבנו לעיל דלחמה בתנור מברך המוציא ואם קבע עליו מברך במ"מ ואם נילוש בשמן ואפשו אח"כ לחמה בתנור מברך המוציא·וכ"כ התניא דאפי' קבע עליו מברך מזונות ולפי מה שכתבנו לעיל דלחמה בתנור מברך המוציא ואם קבע עליו מברך במ"מ ואם נילוש בשמן ואפשו אח"כ לחמה בתנור מברך המוציא·וכ"כ התניא דאפי' קבע עליו מברך מזונות ולפי מה שכתבנו לעיל

עליה **לא תוריתא** (כח) **דנהמא לב** (מז) **ואפילו נתחייבה** (כט) **בחלה דברכת המוציא אינו הולך אלא אחר שעת אפייה לג** פ **ויש חולקין ואומרים דכל שתחלת העיסה עבה אפי' ריככה אחר כך במים ועשאה כטופננין** (פירוש מיפה שלשוה עבשוה כמין סופגנין) **ובשלה במים או מננה בשמן מברך עליהם המוציא** (יז) **לד** (ונקנו (ל) לקהל) **ויראי שמים יצא ידי שניהם ולא יאכל אלא ע"י לה שיברך על לחם אחר תחלה:** פנה כל זה מיירי (יח) מלה בדאית ביה **לו** לאתר לחייה תואר לחם (לשון הטור והסופקים) אבל אי ליח ביה תואר לחם כגון לחקק"ן שקורין בלי"ש ומיזל"ך ל"ש מדכרכין עליהם המוציא ולא נ' ברכות דלא מקרי לחם אבל**ן** שמיזדמ (לא) וקרעפלי"ך מקרי תואר לחם (מדכתי פרק כל שעה) (יט) ואין לאכלם אלא ס"ל בירך על שאר מיני תחלה ולכ"ש זה לא מיירי אלא בעיסה שתין בה שמן ודבש וכיוצא בו אלא שמעון בהם אבל **לח** מילוש בהם כגון כעכר דיש לחלק בזה בהפסד בהפנין :

יך לט · **חלום** (פי' כמין פת תולעין לחוחו ברוחחין) **שאחר כך אפאו בתנור פת נמור** (לב) **הוא ומברך עליו המוציא:** הגה וכן נכר שבלילתו רכה שתפאו בתנור בלא משקה דיזו כפת ומברך עליו למעיין ולפ"ז ברכות וכן אם אחפאו בלילפם בלא משקה (תוס' והרא"ש והר"ן פרק כל שעה ורמב"ם פ"ו מהל' תלה ושלחנות ושו') ומשם משקה שמוחין בו פלילפם אלא שיהיו העיסה לא מקרי משקה (הנהות מיי' פ"ג מה' ברכות) אבל נכר שבלילתו רכה ומגנו במשקה לכולי עלמא לאו לחם הוא (תוספות והרא"ש והר"ן והר"י ס' כלל מברכין) :

מז כ **מרוקנין הדיינו שעושים נוסא בבירה ונותנים בה מ קמח** (לג) **ומים מעורבין בה ונאפה שם מברך עליו בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש ואם קבע סעודתו עליו מברך המוציא וברכת המזון אבל מרית"א שלוקחין קמחומים ומערבים אותם ושופכי' על הבירה והוא מתפשט ונאפה אין עליו תורת לחם כלל ואין מברכים עליו אלא בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין שלש מא ואפי' קבע סעודתו** (לד) **עליו :**

מז ל **נהמא דהנדקא מב והוא** (לה) **לחם שאופין בשפוד ומושחין אותו בשמן או במי ביצי' וכן מג לחם העשוי לכותח שאין אופין אותו בתנור אלא בחמה מברך עליו בורא מיני מזונות :**

יז פ **פשטיד"א הנאפת בתנור מד בשבר או בדנים או בגבינה**

לא שייך כהמוליח ע"ש : **לג ויש חולקים** · ס"ל כיון דבלילתו עבה ואית ביה תואר לחם מברך המוליח : **לד ונהגו להקל** · פי' שאין מברכין המוליח רק במ"מ וכ"מ בסי' זה דלא כב"ח ועיין בלבוש · ומ"מ נ"ל שאם שבע ממנו הוי שפיר דקי"ל דלחוריית ולריך לברך ב"פ מפסק במ"מ בי' קק"ד ס"ד : **לה שיברך על לחם** · כיון דבלילתן עבה ואין ממלאין בפוס דבר ונם לא נילושין עמהו פת פוט:תן (שב"ה) ומיהו בפ"ו כתב דכשבין יבשין הוי ג"כ כסנין אלא שהוא מיירי בשפיר"ד ממולא בשבר אי קרעפלי"ך כמ"ל והן בלחים לחבכיל ולכאן ולא לקיטה ולכן פת פוטרתן במ"מ : **לו לאחר אפייה** · כ"ל דמקו תפייה משום דהכל מודים בלא מיירי שאחו המפטי"ך ממחת במשקה אי במיס דאם בשלו בקדירה פשיטא דלא הוי תואר לחם אפי' לחם גמור שבשל אחי"כ במ"ם ס"י ולכן נקט לחפייה (עמ"ם סי' תע"ח) ובשל"ה הניח בתמיה : **לז פשטיד"ה וקרעפלי"ך** . פי' שממולאין בשבר במ"ם אפי' זה לילו ממולאים במיני פירות הוי כסנין במ"ם ס"ו אפי' מפה בתנור : **לח נילוש בהן כו'** · מ"מ נ"מ דאחם אם קובע שעודתו עליו מברך המוליח לכ"מ ואם סיננו במשקה מיכא פלוגתא אי מהני

(כח) דנסמת · פירוש מגן שאפאו בתילתם תפילם שכי לא הוי לחם וי"ל דמ"ם כשניף יו"ד דמשמע הוי כל זמן שיש בו תואר לחם לא נפיף מפומם לחם ושכו"ל כמ"ם מיגף מ"ם : (כט) בחלה · פירוש לפ"ד דמיירי בחלה לחם לחם מגן קיימא לן כשעורה כמ"ם ס"י סימן מ"ם : (ל) לנסול · פירוש שלין מברכין המוליח רק במ"ם ום"ם ל"ל שאם שבע ממנו הוי שפר דלחוריית ולריך לברך ב"פ מפסק במ"ם ס"ו סימן קפ"ח ס"ו מ"ש : (לא) וקרעפלי"ך · פירוש ג שמולאין ככעכר דלהו מחולפים כמיני פירות הוי כיכנין כמ"ם ס"ו לפיל נפסק כחעכר מ"ם · ום"ו כחב דלשולם הוי כיכנין לפיל מחולפין ככעכר ע"ם ומ"ש בסי' זה : (לב) סוף · ובכלל זה חיבר ואפילו ומ"ל : (לג) ומים · ובלילתן רכה מאד כמ"ם ס"ח : (לד) עליו · פ"ת חולק ופסק דמכחי קביעות בבירושלים ומ"ם מחמת שאין מברכין במשם בהכל לפי שהוא מזונות ומברך במ"מ עפ"ה : (לה) לחם · כלומר בלח דלחם שאופין בשפוד לחם גמור הוא מ"ם :

באר היטב

ח כיחכות סח כ סולין קו ג סם ד בכיצ יוסם כסם"ת דכרכות כסם י"ח ס סלין קו ח סצניע ס כ יכוכלמי ס"ג דכרכו' ג יומח ((ילש"ו דכלן לחיכי ביוכב לכדו כשכודה וכן משכע לשון סצניע סגכ"י וח"כ לח סיך לומל כיסול משום חצנה)

עטרת זקנים

קסט (א) צריך ליתן סמנו לשמש כו' · לפי שמוזק את מי שרואה לפניו אוכלין ואינו אוכל שמהאוה ומצטער (רש"י) : (ב) ואסור ליתן לו פרוסת פת כו' · בין לתוך פיו ובין לידו אפור (כ"י) וכן משמע ברמב"ם פ"י מהלכות ברכות אפי' אם הוא חסיר פ"ם חיישינן מתוך שהוא פורס בצורכי סעודה שכח ולא נפל ידיו :

קע (א) ואם דיבר כיון שהפליג שעה אחת או שתים חסיר דעתו אפשר נזהר לשמור ידיו כן פרי' :

יד אפרים

קע (במג"א ס"ק ב) משום כשיפת כו' כלל ג (ס"ק ג') יפת נתן ולח משמע וסח צריך כו' כנ"ל :

ה"ס עיסה שלושה כמי ביצים בלח שומן ומלפים להם גמור הוח דביצים כמי מעון ניכח ולח משבלי לכו מהוכם פת וכ"מ בכיצה דף י"ו כתו' ד"ה דקימחת עיקר· מכלן מהנין ליקח פת לין יהודי קטטוי"ט וביצ"ח דקימחת עיקר והוח עב ומשבה הטור וכו' ואוהנילו"ם מדלח מכרכי עליהו ברכת המוציא יש כהן משוס ביטולי לין יהודי וכו' עכ"ל ס"מ דשם הילוק בביצים מבכרין עליו המוציא ועכב"י כיי"ד סימן קי"ג · מיהו בם"ל כתב כשלושם בביצי' הוי כמו שילוש בדבש: בללי סימן זה א עיסה שלושה כמי פירות ומלפים מת"כ

בסעיף ז' : ב אם נעשה כמי פירות לו ביטלה במים בסי"ב : ג ואם ממולח בפירות בם"ן : ד ואם ממולח בבשר ודגים בסע"ן : וכ"ן בבלילתו עכשו : ה בלילתו לכם בם"ח וכסי"ב וסע"ו : ו לחם גמור שמלחו ובשלו חת"כ בסי' :

קסט א לשמש מיד · פי' דבר מוכן וכ"מ ס"ג וסימן ק"ם ס"ב וחם התנה עמו בשעת שכירות סימן לו מזון כשאר בני הבית ס"ל ליתן לו מכל מין ומין רק ממין שיש לו ריח ומ"ם מלין לחו מהנין ליתן לשמש מכל מין ומין גם לחו מינים לעבדים לחולך בלינו לחכילו לבית שהרחק מלעשות מעבליהו דהוי כלילו לחתו על כך (ע"ה) חבל בשפלי דניס בו לי לחכה רוחה כשרך חבל לחכה רוחה בבן חורין בפרך ט"ל ועבדיס שלנו כ"מ דמי ויכולין לחזור בהלי סיום לחלן בסס דין עבד · וכ"ל דבשעת השכלה לח מהני כיון שבשעת מעשה לעיל ודוקח בשעת שהומד ומשעת בשעורה בם"ם רס"י חבל לח הוה מיסב כשלחן ליס לן בה כ"ל : ב בידו · פי' ביד בשעת דחוק שהוח מרוח בפרוסה יפפך בכוס · וי"מ בזמן שבכוס ביד החורם שמח יעיין בע"ם בחורה שמח יחבל לחורמים ויפפך בכוס : ג ביד בע"ה · שמח יפפכל בע"ם ויפפך בכוס : ד מותר ליתן·לחן בע"ם מקיד לם חורה ל' נותן לחביריו מלחר בזמן כול ט"ל משמע דוקח נבי שמח מיסיק מהוך שבועה יבכה מליטול וכ"מ בכרכ"י לך בחר"י משמע שחליו בחר מיסיק עם"ב : ן ויש מקילין · וכ"ל לחם יוהב בולחי בלח יבכך לחכול · ועיין ב"י וכ"ה כ' ה"ל דוקח בנע"י לחכול לחכה בשעה שנותן לידו כדי לחכול עובר משום ולפני עור ונו' לבל בברכה בשעה שנחנו לידו חוב לחכול עובר משום ולפני עור ונו' ז שהוא כגמלך · כ"ל לחם היה דעתו בשעת ברכה לחסוהב על כל מה שיחנו לו ח"ל לברך וכמ"ם סס' קע"ז וכ"מ סי' קע"ט ס"ם וכ"כ הרב"י סי' קע"ד נבי שחים מים :

קעא אין משיחין · לפי' בד"ם (כ"ם בגמ') כל שלנו בלח לחמרו עליו יסמוך על ברכת המזון: ב ידו אחת ששפשף· ולריך לברך עכ"פ כמ"ם סס' קס"ד בלח כחגודס· ומיהו חם חינו רוחה לחכול רק לטהנות ח"ל ברכה דמשום חשפת ח"ל ברכה : ג אינו נוטל כלל · ולכחוהב כחב"ה לחכילה חבל לחזור לנטילה דלריך ליטול דחסדוהו שפשף ולח נטל ול"ע דח"כ לפי' לעיל ולח הטחין יהח לריך ליטול מפני החסד בלח ע"כ ס"ק דלמח חיכח דמזי ליס שפשף ולח חזי שהוד ויטנול לוהו מהח"כ בשלח שפשף ליכח למימר להח וכ"מ בכ"ח · ובקלת מוטחוהו כחבו דבה למטה חלכילה וליחח וכ"כ החנודה דקלי גם מלטיה : ד והפליג · ומ"מ ח"ל לברך המוליח כמ"ם רמ"ח סי' קע"ח : ה נוטל ב' ידיו · ולטחים מטל בפניס כדלעיל כ"ה

בקבינה בלח חוך בסעודה · ופ"ל סי"ז מזה עוד : (ב) ודוקא שאפאו בחנור כו' · כלומה דבחב זה מפני שקשה לו למה כחב כהן דמבדך המוליח בהן בסעודה ולעיל מסיק דיה"ל חלה חוך בסעוד' וניחח לי' דכהן מיולי בחפיי בלח משקה וכזה כ"ע מודיס דמבדך המוליח · וק"ל הח מסיק בס"ע לעיל ס"ו דהם יש מיולי בעיסה הום הח בכהן וחין לך מיולי גדול יוחר מעשקלק בין מיולי בשמיס למולי בשר ודגים מעשה דבשר ודגים בחים לגפח הפח ופ"ב הום מפל לפח משל"ב בפירות ולח חזון לל נהון הפח הב"י כחב זה הדין בשם הנחור ח"ל חפ"ם דבשר ודגים ונביהם שיקר מברכין עליה המוליח דמין דגן הסיב וסיים דבחר מחשת המינין חזלינן ש"מ דלח מעכינן לבשר ודגים לעשל דלח"ב לח הולרך לעשות המציהות מכח דבשר ומ"ל דלח זכר כהן בס"ע דמיילי בקבע סעודה בהן בכך כלום ולח חשיב בן מילוי בהן בשר ודגים בחים לגפח הפח כן בחים פירות לגפח הפח כדלעיל, קע"ז בפירות שחוכל עם הפח וכהן ולפי הום פת בפנינן ום בהו ברכת המוליח הם קבע עליהו וקע"ל דלחיכו לחוחה דיעה בעיקר שכחב לעיל מזה דחין בקבע סעודה לח מהני חכל בזה דמיילי בקבע סעודה דיש בו שיעור המוליח ובפח פליקה ומתיחת דפינן בפינן ופח הילוק בין מילוי בהן לבין מילוי בשר ודגים וכ"ם דקבע מילוי לעיל בעיסה ס"ל דבהן בפינן בהן בפת הבאה בכיסנין ומחם המוליח דלין בזה חלוק דכמו בפת הבאה בכיסנין ופח"ג דפינן בהן בפת הבאה בכיסנין ופח"ג דפינן בהן בפת הבאה בכיסנין ופח"ג דפינן בהן

היו בסעודה שהיה לאכול מעט ע"כ צריך נטילה: (ג) **כל מה שיאמר** בע"ה כו'. בשור הבית מסעודה כ"ש שמנמנו תורמוסים הללו ובזה עליהם שיאכלו ויהיו מדלדין ומבדין והלקה לוחם בלי מיחי מזה לאמרו שם הלקה לוחם משום שבדו בגדר וי"ל דזה מקרי נדרי זירזין כדאיתא בירושלמי, כל"ב הלה ע"כ הלקה לוחם על שסירבו המלה ולא הועיל להם מה שבדו תמ"כ בגדר: (ד) **פרוסה בציצה** · דקדק ב"י מלשון זה דאפי' אם לוקט מעט כך שהוא פרוסה כביצה בידו וכ"ה לשון הכריתה: (ה) **לא ישתה ב' כוסות** · בכריתה ליתא כן והטור כתב לא יבית ג' כוסות כו' נלמה שהוא מפרש הכריתה דעל הבאה לשתיה קאמר דהיינו פרוסה לשתות כוס אחד ועל שבא לברך וכזה לא יהיה בסכנה ממעת זונות דהא לאחרי' בע"ח דף ק"י כוס של ברכה מלערף לסופה ולא לרשה אפ"ה לא יבילה בשעת מ' מפני הרוחות שמצויים שבשביל להרבות בשתיה מכוון כנ"ל: (ו) **תגדול פרשט ידיו** . מו"ח ז"ל הוקשה לו אחמי למה ס"ז נרגנן הא דילמ הכי הוא לעיל דכופף שוטף ידיו המלה ואם בא לאוכל כבוד כו' ומוקי להך בשאינם אוכלים בקבלה אחת אלא כל אחד קערתו לפניו לו פירות · ובזה דכא ליתא בס' ס"ז ולא ס"ח דלמה כלל ה' כלומר לפניו ל"ל למתפלל אפי' על הבוצר, ול"ל דודאי מייירי בקבלה אחת ובכל קמ"ל דאפילו בשלא רשה מהגדול לא יבשוט ידו המלה ולא מהני לעיל מלה רשות אלא להוסיף רשות נ"כ מעלה: (ז) **אבל מותר לומר כו'** · בא לפרש בזה מ"ש בטור בשם בריית' וכירושלמי היו הופכין אבל לא בבמתי' אינה זה דפסי' אפי' להלוחה סלה בשלא רשה בריית' לא היה מציקתו שום לשון מוב אלא זה עושה אותו למוב ק"ו כלן בשעת אכילת הרשעון יוכל לאכול בהוחת מוב ואפי' לא כוונתו דרך מתנ' שיקבל ממנו מ"מ הלשון מורה נ"כ של מוב · ולעד"א דה"ם של הבריית' דאיפה בם"ם ה"נ וכן היה היה לומר להבא כי הבוהם המקדיש, ללוות לוסר בלבו אם אינו שתא יתיקר ותע"ג דאמרינן שם דלית הלכתא כן היינו דוקא בכר לאם לאבל בסעודה לאבל אחיכת לאיתם אפי' בריבים כי אין הסעודות שוות ובזה רצילן כל מדם להקדיל אלא בירושלים שהיו רגילים תמיד בסעודות גדולות אפי' בלכסניא ע"כ שהיו הופכין סעודתייהו זה לזה אפי' בלילה אחת עמי כו' כיון דלא קאמר ע"כ בכל מיני אכי שם: (ה) **מפני סכנת נפשות** · כתב מו"ח ז"ל שכתוב בשם ר"ש לם לוקח מבילו מעלמו ושותה ליח לן בה רק שלא יתנה בידו בשעת מעמת בוסה יקבל ממנו ויקתה ולילכ שהיה מבילו מעלמו ושותה מלים ליח לאחתה ממה שהיה זה ולאבל לעשקים בשעת בשבת ולא בשבת ולא בשבת בשבת בשבת

ויומות: **כב לא יקח חלקו** . דהוי כחילו מומס כמה שנתן לו בעיה לפיכך ימתנו תחלה (ב"י) כמוליו דף ו' מביה (רשב"ם) הוס' עבד שחוכל משל רבו קונה ומתן פרוסה לבנו ולבתו ולעבדו של חוכבו ולוינו חוסם משום גזל בע"ם שכן נהגו עכ"ל . וע"ל דסכל לפי מה שהוא הממכר ובחמרת דקדקי חסור . כשהשה סעודה ד"ח להסקוות בעלמו למסוכין כדחי בקדושין ד' ע"כ: **כג אורחים** . ע' הרמב"ם חין לחורמים ליטול כלום ממה שלפניהם וליתן ניד כמו וכו' שמא יחביים בע"ם שהרי חין לו חלח מה שהביח למיסם כו' עכ"ל משמע דחם הרכה נחם על השלחן חלח יסחר להם רשחים ליתן להם וכמ"ש סי' קס"ט ס"ח . וכ"ש פ"ס ס"כ כחב דדוקח לעבדו חסור חבל למחן המשמש בסעודה עכי :

קעא אין מברכין בסעודה עכ"ם אלא בפניהם

א עכו"ם שחלה ישראל לרפחו מותר ומניחה ע"ג העין ע"מ לחפי' מידי דממחים הם עוסה לרפוחה עכי ומוכח בגמ' בכמה דוכחי דעכו"ם נוחן הקרקע ביין ולעשות ממנו מגרה וכדומה ולסוך בגוף ביין ומכל לחילו חלח לרפוחה ושמעמ' כמ"ש הרמב"ם חין מפסידין החוכלין דרך ביזוי וכ"ש ע"כ משמע דדבר שהוח לוכך הרבה ליכח ביזוי וכ"ש וכ"ם נחבח דף ק"ג דשמעמ' משום הפסד חוכלין ול"כ כל כיכח שעוסה לנכרי ליכח פסידח ומ"ם מוסיין לידים במקרין חי ליכח מיס וכמ"ם סי' ק"ם ס"ב ע"ם וכזה ח"ל לדברי הכ"ח: **א** ואין זורקין **הפת** . לפי' לח ממחים בכך (ב"ח ב"י) כשכוחין חוכלים מוחחים על החרן לסור לילך ולהניחם חלח צריך להגניחם חם לח במקום דליכח למיחם לכפים כגון ככר חלם (עיכוין דף ס"ד) :

איתא נשבח דף ו' דחסור לפלוט

זחים לפי' כוונחו למחוקי סירח מפני שממחים ע"י כך . וכ"י ס"ל שמייחי שרוחה ליטול בו ידיו ומשום זה נמחלין וחסור דחסבר ליטול בכוחיים . עכי"ד ס"ם ס"ג דחסור לגרום לחוכלין שילחכו בהלחם . כחניעים דף כ' ליכח מ"מ חוכל חדם חין מחכילין חוחו לכהמה סירח רש"י משום ביזוי חוכלין וממני כבושע בשופה שמפיע הקב"ה בעולם: **ב לא ישב** . דוקח בקופה של גריס שהיח נכפפח וחסוכלין נמלחות חבל בקופה של עץ שהיח נכפפח לפילו היו בחוכה ספרים מוחר ליכב עליהם וכ"ם חוכלים (ב"ח) וכחשובח רמ"ח כחוב דחסור ליכב על הפה שהספרים בחוכה . וכי"ד סימן רפ"ב כחב הט"ז דחם הוח קבוע בכוחל שרי וכן נוהגין בכה"כ עמ"ס סי' ר"מ: **ג** והמדקדקים . ע"ל דכזה הוח להשחמש מעשה עץ בחוכלין לכן חוכלין כל שעה מעט כילילו בח לגפח הפת והשחחר חוכלין בעלמן דלחחריה הוח ממחס: **ד** שנמאסים . חע"פ שכן בקליפתן ולין החוכל ממחס מ"מ הס ממחלים (כ"י ב"ח חוספוח) :

קעב בולען . משום דחדחי לכו מחורח משקים לחין רחויים לשחות לכל חדם חלכך לין להקפיד חפי' יכול לכרך ע"י הדחק . וכרחב"ד כחב דוקח כשלחן לו משקין יותר לשחות ודוח דמוך למשקין הללו חבל חם יש לו יותר יפלים ולח יכנה כלח כרכה משום משקין וכן רלוי לנהוג חלח להכניים עלמו במחלוקת וכמ"ש וכ"כ הכ"ח: **ב ראשונה** . חכל כרכה חחרונה יכרך: **ג ויא דמברך** . ול"ד למ"ם סי' קס"ו ס"ח דשחם כחב מחחר מחכור בשוין בפיהן ול"ם חם יכרך ב"ב כרכה חחרונה ל"ח מניעו ג' כרכות סמוכות זה לזה ול"ל דשל ז' המינין יכרך ד"ל דהוי דחוקיחה לבל במים ושחר מינים יש מוקלין בדחי . ס"ם כ"מ לפסקי ברכה חחרונה ל"ח ול"ל דחם חין לברך ול"ח וחלין יש לנהוג פיפוס חוחן כמ"ש:

יפלפל

שערי תשובה

קעא (ג) קוסה שבח"ם וכן, ביו"ד בנה"כ סם וכה חלח"ו נכה"כ בעיכוין דף למ"ד הסיק על הס"ו מברה"י דנימין דף ח' וחום' הניחה דף כ"ם ע"ם שכחב שהסוכך על דעת ב"ח לח כ"ם ד' חפי' לחוחו שיור ע"ם . וכ"כ ח"ם בשם הרמב"ן דחפי' בעוב"ב נחרון ואחרנו כחבו רק שחינו כלי"ן וכ"ם כשים נחרנו דבריהם ח"ה שהסכימו שם שחין סחרנו בכל נגני הסכנים וכיון שכחב רש"י בפרטות דף כ"ג ע"ח ד"ה חלח ב"ם יש להחמיר עכ"ל . וע"ם בחשובח חוכל יעקב הבחתי לעיל בשיח כיוסן ס"ם כיון שם : חחר

קעא (א) רחבוחם . דוקח כשלין לו משקין יותר לשחות ודוח דחוך למשקין הללו חבל חם יש לו יותר יפלים ולח יכנה כלח כרכה משום משקין ד"ח ס"ם . עיין כחס"א ב"ח . וכיו"ד חסרן : (ב) שלוסם . וע"ם חם יכרך ב"ב כרכה

(ג) קוסה שבח"ם וכן, ביו"ד בנה"כ סם וכה חלח"ו נכה"כ בעיכוין דף למ"ד הסיק על הס"ו מברה"י דנימין דף ח' וחום' הניחה דף כ"ם ע"ם שכחב שהסוכך על דעת ב"ח לח כ"ם ד' חפי' לחוחו שיור ע"ם . וכ"כ ח"ם בשם הרמב"ן דחפי' בעוב"ב נחרון ואחרנו כחבו רק שחינו כלי"ן וכ"ם כשים נחרנו דבריהם ח"ה שהסכימו שם שחין סחרנו בכל נגני הסכנים וכיון שכחב רש"י בפרטות דף כ"ג ע"ח ד"ה חלח ב"ם יש להחמיר עכ"ל . וע"ם בחשובח חוכל יעקב הבחתי לעיל בשיח כיוסן ס"ם כיון שם : חחר

קעא (א) לח ישב חדם על קופה של גרחים חלח חם כן חלח חלכך חוכלין חוכלין חוכלין

היה יכול לברך: (ב) **יפלטנו ויברך כו'** · ולא מהני זה סילוק לגד מחר דכתיב ימלט פי תהלתך:

קעד (א) **ואין הפת פוטרו** · הטעם לפי שקובע סעודה על פרס"י בכמה מקומות הוא כא ומברכין עליו ואע"פ שלא היו לריכין לאכול פי' דבריו שכתב בכמה מקומות כו' היינו בברכת קידוש כ"ב התו' דף מ"ג: (ב) **אפי' מברכה ראשונה** · מבואר במרדכי פ' כ"מ דוקא אם היו שלשה במקום אחד בא אחד ואמר בפניהם הרי אלו מברכין אבל אם היו שנים ובא שלישי אינו יכול לומר אלא ברכה אחת ואפילו אם אכלו כאחד ואפילו אם אכלו כזית כאחד אינו יכול לומר אלא ברכה אחת

ומצני לא קבעי חיובי עלייהו אלמא לי הוה קביעותא קביעות מכרכין עליה נ' ברכות וכיון שכן כיון שטותהו בתוך הסעודה כל קבע מינו דהוי קביעות לאכילה הוי קביעות לפתיה (ב"י רסב"ח וכ"כ מר"י) וה"ל כמאכל דעל שלחן המקרן אמר בסעודה צריך לברך ברכה אחרונה אלמא עדיף מדברים הבאים מתוך הסעודה דלא עדיף בסעודה וכמ"ש סי' קפ"ו וכ"פ מקרן די"ל דאפילו תוך הסעודה מברך כמ"ש ס"ו וכ"מ בהג"מ סס"ד בהדיא דכייל לטו בהדי שאר דברים וכ"מ ברמ"ק דדוקא מקרן הבאין תוך הסעודה אבל מה שמזמנין וכ"מ בתוספות פסחים דף קי"ג דדוקא יין מ"ל ברכה אחרונה ומיהו אין דין זה מלוי ביניהו וכמ"ש סי' קפ"ו · כתב בא"מ בהמוס"י שהולכין אחר הסעודה למקף המחיים הוי למו למן וזיא וכלכא היין פוטרתה עד כאן לשונו ונראה לי דשאר מקרן תוך הסעודה ברכת הלחם פוטרתן דהמקרה שפל ללחם והמוס"י למקרה כמ"ש התו' דכשביבך על שירות בימכר פעמין למליח ולפת דהפת פעל למליח ומהליח למירות ועפי' ר"י ב' : **ו' עפי' רצ"ש** · דשלי יין הבדלה שהיום כאה לעזוך סעודה ולכן מברך אחריה ג"כ ואיהא דלא שמר וכמ"ש ס"ו : **יא לפי שאין דרך וכו'** · מעמע דיין ברך דאין דרך לפתותו תמיד לא חשיב ככל ממחת הסעודה ואיך לברך עליו · ואף מי שרגיל לפתותו תמיד בשלה דעתו (מע"מ ולי"מ רס"ל) ואף שזהה לפי המזון לשורר תוזות המוכל לא עדיף מפיזות שלריך לברך וכל שכן הנותיך תוזו בתוכף הסעודה זו מחייב שהיו בה אלא לחתם הלאומכת שיוכל לעכל אין זה נקרא מחמת הסעודה ומילתא לאחריתא היא (לבוש סימן קע"ז) אבל בשור שפי' שר"ב כתב דמה שבא להמשיך תאות המוכל הסיב כבר ממחת הסעודה כמ"ש ס"ו וכ"כ התוספות פסחים דף קס"ו ה"ל פרפרת היינו דברים המחשיבים הלילה כגון דגים קטנים ותמרים וירקות היו רגילין לאכול בין מוכל לאכילך שפר לחו אם לפי שבא לגורך סעודה שע"י כן חוכל יותר וכ"כ הב"ח סימן קע"ו וכ"כ רש"י בגמרא ועפי' קס"ם ס"ם · וכ"כ המרדכי דמתי דאחרינן בגמרא יין נפקיעים את מזון בתים ממחת מה לחם ממחת ס"ד דברים אלין בתים ממחת הסעודה כגון פירות אלין בתין להסביע אלא בא לעכל המוכל פל"ל לית דיש חילוק בשבא לשורר תאות המוכל הוי לגורך סעודה שפל ידי כן חוכל יותר ולפי"ז לגורך בהכא מבא"ל כשבא לעכל אין בו לגורך סעודה עתה ובעי ברוכי אבל בספר המיוך להרא"ם כתוב ול"ל אם חוכל תוך הסעודה זית אליה וכיולא בו לפתותו תאות המוכל מברך לפניו ולא לאחריו עכ"ל · ול"ב הוא הדין מי שחוכל לימוש"ם מלומים בתוך סעודה לגורך לברך להרא"ם · ומיהו נראה לי לגכוד בהתוספות כמ"ם המרדכי פרק בערה לשורלם פוסקין בהחום ע"ם ובמרר"ם פדוותם סכ"ם · ומ"ש ל"ל דלגורך לברך על יין אלא אם שותהו לפני התכילה לאין כוונת רוב בני אדם לשורר תאות המוכל אלרי רגילין לשתותו בכל בקר לף בלא סעודה ובעי ברוכי אבל בחמעם הסעודה כוונתו לשכל ובעי ברוכי · ומיהו בשבא לשתותו ולא בעי ברוכי ואחר הסעודה כוונתו לשכל ובעי ברוכי · ומיהו בשבא ח"ל בכל זה דממה נפקיד אם קידש על היין נפקיר זה כמ"ם ס"ב·והם קידש על השכר נפקיר בברכה שהכל כמ"ם ס"ד ועפי' קפ"ו ס"ד וסי' ר"ו ס"ה וסי' קפ"ו : **יב בשבת הפת** · ודוקא כשלוכל סעודה קבע אבל אם אכל פת מעט עפי' ר"ב : **יג בכל פעם** · נראה לי דוקא בשיש אדם אחד לפחות הוי בכל פעם נמלך אבל שכר ומי דבש פעמים דלא הוי נמלך · ומ"ש הרב"י בשם התוי"ט דאפילו אין אדם אחד נמלך לכל פעם הויינן כתני לקרי"ן ודומיהן שאין שותין כי אם לפחות : **יד קודם נטילה** · דס"ל דלאחר נטילה הוי ספק ועמ"ש ס"ד דלא חש לחותם שחוכלים דקודם נטילה לא שכר · ומ"מ ל"ש אם שתה רביעית אם צריך ברכה אחרונה אלכתחלה למ"ד דלא חש שכלילה כמ"ש סי' רל"ש ס"ו דדוקא יין שלפני המזון שבא להמשיך תאות המוכל ל"ל לברכה אחרונה ומ"ש ס"ו אבל אחר מקרן לריכין ברכה אחרונה וכ"מ בסוי' תע"נ ועמ"ש סימן קפ"ו ס"נ ודעת בעל המאור שם ל"ל ברכה אחרונה אם שותה ב"כ משקרן תוך הסעודה דס"ל פוטר הכל ואם אין לו משקרן תוך הסעודה לריך ברכה אחרונה על משקרן שלפני הסעודה דהא מברך ברכה אחרונה על כוס ב"ה שאין לו הפסק שיהא קובע ברכה לאחריו כ"כ הר"ן והרמב"ן במלחמות וס' קפ"ו וחב"ד מ"מ י"ש שחה פחות מרביעית (מכזית) לפני הסעודה וכזה יסתלק מן הפסק וכ"כ בכוונות הרלב"ח ע"ש· ומ"ש בכוונות סרל"ח ע"ש· ומ"ש בכוונות סרל"ח ע"ש· ומ"ש בכוונות סרל

ממתה התלילה וע"כ מכאי לם לחמר סבדי דכותי דיהמו לב לממוע · ול"ל לפילו לפ"ז דמכאי סבדי סיימו שיפסיקו ללחול כלוחה עשה שמכחך דהא עכ"פ לריכים לממוע לממה יקדיש כו׳ מבל לדישה כרהמונה גם זה לח מכאי דמוסף ממה לח יפסיקו ללחול כל"ל · ובסי׳ כ"ג כחב דעל היין שלח בעשה לסעודה ת׳ מכחך לכולם :

קעה (א) ודוקא שלא היו לפניו כו׳ · כחב זה לחרץ דברי ס"ח להדדי דכאן כחב לם היו לו חמלה ג׳ יינות מכחך הטוב וכס"ג לח כ"כ ע"כ חי׳ רמ"ח דכאן קלי על הברכה דדוקא לם לח היו בשעת ברכה שיכסה לפניו דלם היו סיימו שניף ג׳ וח"כ מ"ם ס"ם ע"ו לאו דוקא הכיאו לו ממדק פ׳ לחמר שעשה כל יין הרלשון דלפי׳ לם הכיאו לו בעוד הרלשון לפניו לחמר שכבר כירך עליו · ולפ"ג דכחב רמ"ח בשב"ס לפ"ג שניף לו עוד מן הרלשון ס"מ זה רבותא · ולחם לחמר לענין עוד מכרכת בשס"ג וכאן לחמר לענין חיוב ברכת הטוב וכ"י עשה בחמת פלוגתת בין הך דס"ח לס"ג וכאן מזר כו ועמ"ס בס"ג : (ב) שהוא גרוע ממנו · משמע דממנו הוח גרוע לבל הוח סיימו גרוע עד שלין שוחין לחוכו חלח מלוחת וכ"כ ב"י בשם כ"י מוריס לפיו לחמר משמע דלפיו הוח גרוע ממנו משום לו הכשה דבדבכי הטוב משמע דוקח בגרוע משו לין מברכין ח"כ בלבן מברכין בגרוע משו לבל בגרוע הכשה לח וקס"ע כיון דבכר זה שכשה סוח דיש משלה מלד הברילוח לחמלי לח נפסק כ"ם בזה וכחב מו"ם ז"ל דלם לחלוס משוכה מן הלבן ושחה חמלה לח הלבן יכלך הטוב על החלוס ולח מכאי בזה משלות הברילוח : (ג) תוך ל׳ יום · לחקוקי ממלן דס"ל דלם שחה חוך ל׳ מיין זה לין חביב עליו · כ"כ ולח יכלך עליו הטוב בס"ם ב"י : (ד) ועל החביב תחלה · משמע דלם שכר וכירך על הגרוע בפ"ע יכול לברך לח"כ על המשובח הטוב חלח דלכחחלה לח יברך בפ"ע כ"ם על המשובח ממילה פטור מברכה הטוב וכבר כחבתי דרמ"ח מייבה סניף זה עם ס"ח לבל משמעות הל׳ שכ׳ הטור וס"ע בס"ח לח משמע כן בפירוש רמ"ח שהרי כחבו חלח היה לו מחמלה כ׳ יינות כו׳ משמע בחמלה שתיהו ולולנו לשחות · ומ"ח ז"ל פי׳ דבס"ח מיירי שבשר וביכך על הגרוע בפס"ג שיכלך חח"כ הטוב על המשובח וכל זה הוח לייחב דברי הס"ח שלח שיהיו סותרין זה חת זה לבל לענ"ד דהטור קחמר נס

שוחף בחותה שלח הח"ם מברך שהמיינו חע"ג דחמרים להגין ב"כ מהגשמים מ"מ בעיון מיהו הוח ומבבו שוחפין בחותו דבר ס"ג בעיון מיהו שוחפין ביין משל"ה בחותה שלין לו חלק בו חף שבש"ם חינו מברך להילך ומיהו לם הוח גרוע ממנו ולפ"ד קשה למה שלכתלי לחמרינן שלינה שלו וכ"מ מלשון הגמלה דקחמר הגון לחילה כגי מבוכה ודקחו ומבחו ובניו ממי כיון שמייב במזונותיהן הוי כחילו יש לה חלק בו כ"ל ולכן יש להחמיר דהח פסק בסי׳ רכ"ח בהרי"ף ע"ש (טמ"ח שם ס"ם) ובפרט בפסק בכבוח חע"ג דלפסבר לומר בשמעון לו הוי ליה כחילו יש לו חלק בו מ"מ יש להחמיר דמ"מ חוחו הוח סוחה שוחה לין לו בחילו חלק בו משל"ב בשוחפין דקי"ל לין בריכה · ומ"מ כ"ל דלם הבי"ח מהן שקנקן של הבלמן כמו שעשין בפעודות גדולות ח"ב כולן עוין לעוכה הוי כיש להן חלק בו ומבלכין הטוב ומבטיב לפי שהוח בעל הבית לבלך · ומ"ם הוח דק מ"ב דבפאל"י ילה לחמר זכר מבלך הטוב ומבטיב חע"ם שלין שוחפין בכל חלה בחלה · ומ"ם הוח דק מ"ב דבפאל"י יש לחלק בין מבלך הטוב ומבטיב חע"ם שלין לחמרו זכר מבלך הטוב ומבטיב לפי שהוח בעל הבית לבלך

קנה לושט כשיענו אמן: הגה אבל היו מסובים (ז) לשתות בלא אכילה א' מברך לכולם (וע"ל סוף סי' קע"ד):

ו ז יין של שתי חביות והכל ממין אחד אם בתוך מ' יום לבצירתו שמוהו בשני כלים חשיבי כשני מינים ומברכין עליו הטוב והמטיב ואם לאחר ארבעים יום חלקוהו אין מברכין עליו הואיל והכל ממין אחד:

קעו שהפת פוטר הפרפרת · ובו סעיף אחד

א א בירך על הפת פוטר את הפרפרת דהיינו א ב פירורי פת (א) דק דק (א) שדיבקם עם מרק או דבש: ג בירך על הפרפרת לא פטר את הפת: הגה בירך על הפרפרת פוטר מעשה קדרה שהוא דייסא וכיוצא בו וכן אם בירך על מעשה קדרה פוטר את הפרפרת (גמרא פרק כיצד מברכין ורמב"ם בפי' המשנה):

קעז דברים הבאים בתוך הסעודה ואחר הסעודה מה דינם · ובו ה' סעיפים

א א דברים הבאים בתוך הסעודה אם הם דברים הבאים מחמת הסעודה דהיינו דברים שדרך לקבוע סעודה עליהם ללפת בהם את הפת כגון בשר ודגים וביצי' וירקות וגבינה ודייסא ומיני מלוחים אפי' אוכלים א בלא (א) פת אין טעונין ברכה לפניהם דברכת המוציא פוטרתן ולא לאחריהם דברכת המזון פוטרתן ואם הם דברים הבאים שלא מחמת הסעודה דהיינו שאין דרך לקבוע סעודה עליהם ללפת בהם את הפת ב כגון תאנים (ב) וענבים (א) וכל מיני פירות (וע"ל סימן קס"ח סעיף ח) אם אוכל אותם בלא פת טעונין ברכה לפניהם דברכת המוציא אינה פוטרתן דלא מעיקר סעודה הם ואינם טעונים ברכה לאחריהם דכיון שבאו בתוך הסעודה ברכת המזון פוטרתן ג ואם ג בתחילת אכילתו אכל (ג) הפירות (עם פת) (א) ובסוף אכל עמהם פת אפילו אם בנתיים אכל מהם בלא פת אינם טעונים ברכה אף לפניהם:

ב ד ג ודברים הבאים לאחר סעודה קודם ברכת המזון שהיה מנהג בימי חכמי הגמרא שבסוף הסעודה היו מושכים ידיהם מן הפת ומסירים אותו וקובעים עצמם לאכול

מגן אברהם

קעו א פירורי פת · ואין בהם תואר לחם שצריך לברך במ"מ ופת פוטרתן דבאים להמשיך תאות המאכל (ב"ח) ועסי' קס"ח ס"ח וסי"ג דאפילו אינן באין להמשיך פת פוטרתן כיון שהן עצמן מזון ועסי' קע"ס ס"ז:

קעז א בלא פת אין טעונין · דהן טפלים לפת וכמ"ש סימן רי"ב ולכן נ"ל דאם אין דעתו לאכול פת ואוכל מעט פת ומברך עליו המוציא אין פוטר המאכלים דהא לא קי"ל כר"ת דאמר פת פוטר כל מיני מאכל אלא דוקא בקובע סעודתו על הפת אמרינן דכל המאכלים מחמת הפת הן באים אבל כשאין דעתו לאכול פת אינו פוטר וכ"ש אם אוכל פחות מכזית כנ"ל ואפשר לומר כיון דדרך לקבוע סעודה עליהם הפת פוטרתן ול"ע לכן [לא] יברך עליהם ולא על הפת אם לא בשבת וי"ט: ב כגון תאנים · ה"ה כל דבר שבא לקנוח ואפילו היה לפניו בשעה שבירך המוציא ואפי' פירות מבושלים דאין פת פוטרתן כיון שאין שייכים לפת וכ"כ של"ה: ג ואם בתחלת · דין זה הוא מדברי תר"י ה"ל ומיירי כגון שהיו עומדין באמצע הסעודה והתחלת קביעות סעודתן היה בבשר וכיוצא בו ובאמצע סעודתן הביאו להם פירות כדי ללפת בהן את הפת ואכלו מהם עם הפת ועכשיו אוכלין אותם בלא פת וכוונתם נ"כ עדיין לאכול מהן עם הפת אחר כך א"צ ברכה מפני שמאחר שמתחלה הביאו אותן כדי ללפת בהן את הפת ואוכל אותו תחלה וסוף עם הפת א"צ לברך שמצטרף עם שאר הסעודה כיון שהביאו אותן מתחלה לצורך הסעודה ולפת בהן הפת תחלה וסוף כו' ואם מתחלה לא היו לו דברים אחרים ללפת בהן הפת ואח"כ אוכל מהן בלא פת אע"פ שבסוף אינו אוכל עמהם פת אינו מברך עליהם כיון שמזה עשה עיקר לפתן שלו ואם לא הביאו אותן מתחלה ללפת עמהם ואוכל אותם בפ"ע מברך עכ"ל כלומר כשבאין לקינוח ולא ללפת אע"פ שאכל תחלה וסוף עם הפת אם אוכל באמצע בלא פת צריך לברך כיון שלא באו ללפת הפת ובזה ע"כ מודו רוב הפוסקים אלא שיש עוד דעות אחרות ולכן כתבו הב"מ דירא שמים כשמביאין לו פירות באמצע סעודתו ללפת הפת יאכל מהם מעט בלא פת ויברך ואח"כ יאכלם בין בפת בין בלא פת משמע דס"ל דאף כשאכל תחלה וסוף [עם] פת יש להסתפק וכ"כ הב"ח וכ"ש האגודה היכא דבאמצע סעודה אוכל פירות עם הפת או פשטי"דא של תפוחים טוב שיאכל ממנו בלא פת ויברך עליהן כיון שאין הפירות עיקר סעודתו עכ"ל וכתב בהגהת תשב"ץ בפנים ר"ל שצריך להוציא מעט פירות מן המולייתא ולברך עליו ומהמ"פ אומר שא"צ לברך על הפירות שבמולייתא ואפילו בירך עליה ברכת המוציא כי הקמח עיקר עכ"ל כלומר לא מבעיא כשמברך במ"מ כמ"ש סימן קס"ח דא"צ לברך על הפירות אלא אפילו בירך המוציא על הפת א"צ לברך על הפירות בפ"ע כי הקמח עיקר ופטר ליה פת כ"ה בתשב"ץ עמ"ש ס"ס קס"ח ומיהו בפירות מבושלין בעייניהו אפילו עם הבשר אם אין התחלת קביעות סעודתן עלייהו יש ספק אם יברך וגם י"א אפילו עם הפת צריך לברך כמ"ש האגודה וכל בו ועב"י ולכן טוב לאכול בתחלה בלא פת ולברך עליהם וכ"כ סמ"ק ואגור ס' רל"ב שכן נהג אביו וכ"כ בכ"ה בשם הר"ש בן הרשב"ץ אך בקיטור פסקי הרא"ש מסתפק אם צריך ברכה כיון שבאין לצורך סעודה ולא לקינוח ולכן כתב שיטול קודם שיטול ידיו ויברך על הפירות עכ"ל ול"ל שיאכל פחות מכשיעור שלא יצטרך ברכה לאחריה וכמ"ש סי' קע"ד ס"ז וע"ש וכ"כ הטור סימן תע"ג דלמ"ד דא"צ ברכה תוך הסעודה צריך לברך ברכה אחרונה על אותה שלפני הסעודה ומיהו בטור כתב בפשיטות דאם אוכל בלא פת דצריך לברך כיון שלא היה עיקר סעודה עלייהו כ"א מלת הסעודה ועס"ג. ד ודברים הבאים · ואם התחיל לאכול פירות תוך הסעודה ונמשכה אכילתו אחר הסעודה מסתפק בת"ה אם צריך לברך עיין שם ובב"י:

מחמת

ט"ז

גם לכתחלה יברך בפס"ג על הגרוע ומ"ש מס"ג שהוא כ"דדכי דהא חביב קודם אין זה קושיא דמקום שאין שם שבח להקב"ה אלא פעם א' אז ראוי לסדר אותו על החביב משא"כ כאן שיש ב' שבחים להקב"ה אחד על בריאת היין ואחד ברכת הטוב ודאי עדיף לתת לו שני שבחים ותחלה יברך על הראשון מה שייך לו וזה בעצמו חביב לו לאדם שיטעם כן ותדע לך דבר זה ממ"ש בסי' רי"א ס"ג דאם הביאו לפניו דבר שברכתו בורא פרי העץ ודבר שברכתו שהכל בורא פרי העץ קודם והא י"ל הא קיימא לן למעוטי בברכות עדיף כדאי' ביומא פרק בא לו משום ברכה שא"צ וא"כ היה לנו לומר דיברך שהכל ויהיה פטור מן בורא פרי העץ אלא על כרחך כיון שבורא פרי העץ היא ברכה מיוחד' חשיבה לא נמעט אותה ואין זה בכלל ברכה שא"צ הכא נמי לענין הטוב זהו לדעת הרמב"ם שמביא הטור דברכת הטוב היא דוקא אם יודע בבירור שזהו טוב יותר · אבל לדעת התוספו' שמביא אחר כך דאפילו בסתמא מברך הטוב והיינו מטעם שבח על ריבוי יינות כמ"ש הב"י בשם התוספות אלא דבודאי גרוע אין לתת שבח זה אבל מספק מהני שבח זה דריבוי יינות פשיטא דלא קשה מידי מדברי המרדכי על הטור דהטור וש"ע ס"א מיירי ממסתפק איזהו עדיף ואם כן תקף שהביאו שניהם לפניו יש עליו שני חיובים האחד ברכת היין עצמו והשני ריבוי יינות וא"כ יברך על אחד מהם ברכת עצמו של יין ועל השני ברכת רבוי יינות · אבל המרדכי וס"ג מיירי בידוע שהוא גרוע יותר נמצא שלא של עליו תחלה מחמת רבוי יינות רק ברכת עצמו בזה יברך על הטוב תחלה וממילא פטור מן ברכת הטוב וכן נ"ל נכון דעת הש"ע ולהלכה דיש חילוק בין ספק לודאי בזה ומי שלבו נוקפו לברך ב' ברכות ביש ספק יסלק מן השלחן א' מהם ואח"כ יברך על א' מהם בפס"ג ואח"כ על השני ברכת הטוב ובזה יצא דברי הכל כנ"ל:

קעו (א) שדיבקם עם כו' · דאז הוי ברכתו בורא מיני מזונות כמו מעשה קדירה:

קעז (א) ובסוף אוכל עמהם פת · אין הכונה לדברים אלו דהיינו תלה תלוי הברכה על מה שאוכל בנתיים בלא פת במה שאוכל אח"כ

באר הגולה

ז רבי פרק כסס רבופיו א ברכו' מב ב רבי' יונס ג שם בגמרא א ברכות מא לפי' פתום' ורא"ש וכן לגעל ס"ג ב הרא"ש לדעת פירושו' שם ג שם בגמ' לפי' פסו' והרא"ש

עטרת זקנים

קעז (א) וכל מיני פירו' כו' טעונין ברכה לפניהם כו' · ופירות מבושלין דינן כמו חיין אבל מולייתא של תפוחים או של שאר מיני פירות הפת פוטרתן ולא דמי לפת הבא בכסנין (עסק ברכה) וכן כששותין יין שרף אחר ברכת המוציא צריך לברך לפניו (מהרש"ל) וי"א שאין לברך (מטה משה ס"ר) ואני ראיתי בספר קטן שחיבר מהר"ר ישראל גנז בשם הגאון מהר"ר פייבש ז"ל סק"ק קראקא ליתן היין שרף על השלחן בשעת המוציא ואז ברכת המוציא פוטרתו ואם לא עשה כן יטבול מעט פת להוכה ויאכל ואז לא יצטרך לברך כמו גבי פירות כדי להוציא נפשיה מפלוגתא ע"כ:

יד אפרים

(שם) וזו לדעת הרמב"ם שמביא הטור כנ"ל:

קעז (במג"א ס"ק א') וג"ל לכן לא יברך כו' · יש מגיסין לכן יברך כו' אם לא בשבת וי"ט ושמשם משום דשבת וי"ט חייב לאכול פת ודאי פת עיקר ושמשמע הכי בסימן קע"ד ס"ק י"ב בדעתו דכתוכל פת משמע לא יברך וש"ם שבראש מקום לכימן ר"ב ר"ל דשם מבואר דכל שמפת שעל אינו מברך עליו ואם אוכלו בתחלה מברך שהכל ע"ש וכן מדברי הלבן שטור ג"ם קע"ד שכותב שמשג"א פסק כו' ע"ש וכן מלאם מ"ש שמג"א סי' קס"ח ס"ק ל"ב ואם דכתב ה"ר"י דאם פירות ע"כ דמיירי בכבי דאל"כ לא לא שכר לכו פת כמ"ש בסימן קע"ו פכ"ל משמע ג"כ ברעתו כבס"ג יברך על הפירות לך פירוד לטוב ג"ש שכתב לצדד ולומר דהפת פוטר ול"ש ולוך היים פס לכן כו' ולספג"ד אפשר שכ"ל לכן לא יברך עליהם אלא יאכלם עם הפת ר"ל פיפטם אותם על לפפת ומ"ש אם לא בשבת וי"ט · ר"ל דכתב בסימן קע"ו שאומר לבנית הפירות אחר הסעודה כדי לברך עליהם [illegible] ... [illegible] (שם) עיין מ"ב סימן קס"ח כנ"ל:

שערי תשובה

קעו (א) פת שבכ"ס ומ"ס אם לא בשבת וי"ט ע' ביד אפרים מ"ם וכ' באבן שהוד סי' קע"ד שהכריע דהפת פוטר כיון דרוב פעמים הפת עיקר ולא פליגי ע"ש. ועי' ברכ"י דדוקא ירקות מבושלים אבל חזרת וקשואין ומלפפונות חיין אינן ללפתן ומברך עליהן וכ"כ בתשובת בנית דוד וכו שכן נהגו שמס' ולפי"ז אף אם אכל תבשיל מירקות אלו ללפת את הפת וסוב אח"כ הביאו לפניו מינים אלו לפירות מברך שהכל ואין לדחות אחר שמילא כריסו ע"ם וכמדינתינו דהיכא עניים שאוכלים פת שחרית ומלפתין אותו עם לבון ובצלים וקשואים חיים ברוב שאם אוכלין תחלה ללפתן אף אם אח"כ אוכל אותם בלא פת א"צ לברך כמו בשאר פירות וכמבואר בס"ק שאח"ז:

למפרע

באר היטב

את כולו טוב לא יוכל כש"ס לברך עליו הטוב והמטיב ע' בפרת תוכן סימן פ"ס: (ז) לשתות · עיין בינת ורדים כלל א' סימן מ"ד מ"ס וביד אהרן [illegible] הטוב על היין ולא על הפת עיין לשם וכו"ג וכם' בשם שלמה דף ל"א ע"א:

קעו (א) דק · ואין בהם תואר לחם שא"צ לברך במ"מ ופת פוטרתן דבאים להמשיך תאות המאכל ב"ח ועיין סימן קס"ח ס"ח וסי"ג דאפילו אינן באין להמשיך פת פוטרתן כיון שהם עצמן מזון מ"א:

קעז (א) פת · דהן טפלים לפת · ואם אין דעתו לאכול פת ואוכל מעט פת ומברך עליו המוציא נ"ם אינו פוטר המאכלים · דהא לא קי"ל כר"ת פת פוטר כל מיני מאכלים אלא דוקא בקובע סעודתו על הפת אמרינן דכל המאכלים מחמת הפת הן באים אבל כשאין דעתו לאכול פת אינו פוטר וכ"ש אם אוכל פחות מכזית ואפשר לומר כיון דדרך לקבוע סעודה עליהם הפת פוטרתן · לכן יברך עליהם ולא על הפת אם לא בשבת וי"ט מ"א: (ב) ותאנים · ה"ה כל דבר שבא לקנוח ואפילו היה לפניו בשעה שבירך המוציא ואפילו פירות מבושלים אין פת פוטרתן כיון שאין שייכים לפת מ"א ב"ח ועיין בתשובת גינת ורדים כלל א' סימן למ"ד ל"א · ובספרו תוכן כלל א' סימן ו': (ג) הפירות · דהיינו שתחלת אכילתם פירות לא תחלת הסעודה ומיירי כגון שהיו עומדין באמצע הסעודה ותחלת קביעות סעודתן היה בבשר וכיוצא בו ובאמצע סעודתן הביאו להם פירות כדי ללפת בהן את הפת ואכלו מהם עם הפת וכוונתם נ"כ עדיין לאכול מהם עם הפת אח"כ א"צ ברכה מפני שמאחר שמתחלה הביאו אותן כדי ללפת בהן את הפת ואוכל אותם תחלה וסוף עם הפת א"צ לברך שמצטרף עם שאר הסעודה כיון שהביאו אותם מתחלה לצורך הסעודה ומלפת בהן הפת תחלה וסוף · אבל אם לא היה אוכלם מתחלה ללפת [illegible] רק לקינוח אע"פ שאכל תחלה וסוף עם פת אם אוכל באמצע בלא פת צריך לברך כיון שלא באו מתחלה ללפת הפת · וזו דעת תר"י אלא שיש עוד דעות אחרות ולכן כתבו הב"מ דירא שמים כשמביאין לו פירות באמצע סעודתו ללפת הפת יאכל מהם מעט בלא פת ויברך ואח"כ יאכלם בין בפת בין בלא פת וכן כתב הב"ח וכן פסק הט"ז ובספרו תוכן כלל א' סימן ו' · וכן ספ"ז שצריך והעולם נבסוף דיותר טוב שיאכל תחלה בלא פת ויברך עליהם · וכל זה כשקובע סעודתו על שאר דברים שאינם פירות שלא מחמת הסעודה אבל אם קובע סעודתו על הפירות [illegible] ואז לא יצטרך לברך על מה שיאכל אח"כ בלא פת · ועיין

בספר

לאכול פירות ולשתות כל מה שמביאים אז לפניהם בין דברים הבאים ה מחמת הסעודה בין דברים הבאים מחמת הסעודה ובין דברים הבאים מחמת הסעודה טעונים ברכה ו בין לפניהם ובין לאחריהם דהמוציא וברכת המזון אין פוטרין אלא מה שנאכל תוך עיקר הסעודה ודין זה האחרון אינו מצוי בינינו לפי ז שאין אנו רגילין למשוך ידינו מן הפת עד ברכת המזון :

ג ד ואם ח קובע ליפתן סעודתו על הפירות הוו ליה הפירות כדברים הבאים מחמת הסעודה (ב) ואפילו אם אוכל מהפירות בתחלת סעודתו בלא פת אינו מברך לא לפניהם ולא לאחריהם (ג) ה ויש חולקין ולכן טוב שיאכל בתחילה מהפירות עם פת ואז אפילו אם אח"כ יאכל מהם בלא פת אינם טעונים ברכה כלל : הגה ודוקא על פי שמיהו מחר לבסוף לאכול עמהם פת מפאר קביעות היה עליהם (כ"י כסא הר"י) :

ד ו אע"פ שלא היו הפירות לפניו בשעה שבירך על הפת ט (ר) כיון דללפת את הפת הם באים אינם טעונים (ר) ברכה כלל :

אם

ה מחמת הסעודה • כגון בשר ודגים : ו בין לפניהם י ותמריס כ"ם סימרהן (רשב"ם ע"פ רמב"ן ס"פ) עיין סימן ר"ח סי"ז וסי' קע"ד ס"ו עמ"ש סימן ריי"ב • ליתא בתוספתא ע"ד מניח הבא לפני המזון ופת הבא עם המליח לאחר המזון מעורב ברכה לפניו ולאחריו עכ"ל : ז שאין אנו כו' • כתב לבוש וכשעורות נזדמנו רגילין למשך ידיהם מן הפת ותע"ם שממיינן פירוסות על השלחן מ"מ אין דעתן לאכול מהן וכ"מ בשור לחבל הב"ח כתב דמשמע כדבריו התו' דלעולם דשתינו שלחן לפת ע"כ ול"נ שכשעשה כמ"ש תפ"י ול"ל דוקא בימיהם שהיו טהנין לעקור השלחנות קודם ב"ה וע"כ נרחק כשעורה מהרמ"ק ס"ח : ט כיון דללפת הפת וכו' • ודוקא כשאוכלין עם הפת וכמ"ש

אם

ד סור כשם הרמ"ם ס סמ"ק וכ"מ ע"ר מש"כ ו הרשב"ם כשם כה"ג ואמיטו :

יד אפרים

בש"ו ס"ק ב') כלפ פת ויקוצע כעובדא של אתר כו' שהיו דאוכלי מקנח פת ב"ע כתוב לו כיון דאיכל כו' ויש מהמגר לפ"ז דאיך וכו' כשהיו מהפוסק לפ"ז דאיך כו' ב"ל נם כיון דאיך לפ"ז

וכמ"ש ס"ח וס"ג : ו דסתם דעת • וכ"מ במרדכי פ' כ"מ נגי יין ע"ש ופשוט דבסירוס לא מהני לח מן מלפת בהן בפת וכמ"ש ס"ח וס"ג :

קעח א צריך לברך למפרע • פי' לכתחלה צריך לברך כה"מ קודם שיטעקור כמ"ש ס"כ וחם לח בירך קודם שטעקר צריך לחזור למקומו ולברך ב"ח וחם"כ יחלכ במקום שילפת רק שיברך כמוצ"ל בסי' קפ"ד : ב דעתו לאכול • וה"ה כשכוחה מקומו (הרחב"ד) ע' סי' רע"ג : ג ובן אם היו • הקשה הכ"מ הח ק"ו הוח זה דהח כשחים לו בתחילה סירוס כ"ע מודו דלכתחלה ברכה וח"כ מחי וכן דקחמר ותי' דלחח לחכמושין דלח נימח לחכילה דריסח חייבי כשרים שלח טעונין ברכה כו' ע"ש : ודוקק הוח דה"ל לפרש כשרים כחיסח ברישח לחכול חת • וע"ג כשפשיט לחכול לחכמושין לפי' כשחים לה הניחו מקמן ח"ל ברכה וכמ"ש בכג"ה וכ"מ בכל הפוסקים ברך חת חדן שלח ברכה ותחילה סוין וכ"מ בכי"ף וכי"ו וכ"כ בע"ב כהדיח דלח בכב"ח כחולב ופי' פירוש דמוק בהנהח כמ"ש • וע"ג שדברי כסמ"ק כפשטן הכ"ה קלי על מ"ש בסמ"ק והניח מקמן ח"ל ברכה וקחמר הכ"ה דזה קלי לכל מילי לפי' כשרים שלח טעונין ברכה במקומן דלמו כשרים טעונין ברכה במקומן לפי' לח הניח ח"ל ברכה כ"ה ברור וכ"מ בגמרח דלי ס"ד דפקום הוח דלר"ח לין מילוק בין הניח לגלח הניח כמ"ש הכ"ה חס כן למה ליה להמקבן להוכיח משקחני מקרחי ומדמקו בפירוש הכ"ן והרמב"ן הוה ליה לגלח הניח קשיח מדמחלק בין הניח לגלח הניח לר"ח ם"ל גם לר"ח יש מילוק כמ"ש רמ"ח בסח סמ"ק וח"ו :

דַּ בבית א' • פי' כחדר ח' עפסה"ח בכג"ה : **ה צריך לברך** • כיון שלחו רוחה מקומו הלחכון ופסג"ו ול"ל חם הוח כחדר ח' לח"ם שיש מקום נכוה בלחכע כגון לחוכי החנור שלחו רוחה מקומו הרחכון ח"ל לברך כיון כמוקף מחילות חשיב הכל ח' טב : **ו דברים שצריכין** • וחז לפילו הלך למקום חחר בחוך כפעודה וחפה בפת לין לו לריך לברך

לברך • וכ"מ מבריימה דר"י דקחמ ושקלו דמשמע דלייבי בפת • ופ"ז ממלק ר"י בין הניח לו לח הכל בפירות לין מילוק • וים כחן פלוגחה בין ריי"ף ורמב"ם להחוספות והרח"ש בחרחי מדח דריי"ף ורמב"ם פסקו כר"ם ול"ג בלו ח"כ דר"ח דלעיל וחכחו והרח"ש פסקו כר"ח : שיח דלריי"ף ורמב"ם במקום שלחמרו טעונין ברכה למפרע הוח מייב בדבר ולהחוספות והרח"ש לין מייב לברך למפרע חלח מייב לברך על מה שילפל לח"ם דהברכה על כ"ב עפיר חפלה לף על לחילה לחשוח וחח דלחמר טעונין ברכה למפרע היינו דוקי עלה טוכם שמח ישכב עד שילפל ועפ"ז יפה נ"ל לו בב"ה עם חלילה ח' וכזה מחלוקת הדיעות במיבית הס"ם ורמ"ח עכ"ל הס"ע בס"ח וכ' הוח כ' הרמב"ם פסוקים כריב עבח : (ב) והלך לבית אחר • פי' דלחו עפיר עביד דהיה לו לברך למפרע • דהיינו ברכה לחחריה קודם כליכתו כמ"ש בס"ב כשכן יולחים צריכים ברכה למפרע חלח כחן מיירי בשחחוש הלך ולח בירך למפרע מ"מ לריך לברך למפרע כשימוד לפקום : (ג) וכן אם היו מכוברין כו' • כזה לין מילוק בין הניח לו לח לפי' הניח לו לברך דבסירוס לין לריך לברך למפרע כמ"ש בסמוך דלר"ם לין מילוק כזה ולח לחמר ל' וכן חלח חמר מילחח דהיינו שכיה נ"כ שימוי מקום לריך לברך והיינו בכל נוחי ולפ"ג דפקום עפי בפירוח בלריך לברך מבפח דריסח מ"מ לחמר ל' וכן כיון שכחן מייב לפי' בהניח : (ד) מפנה וכו' א"צ לחזור ולברך • מל' לחזור משמע לכלחורה שחוכל בפנה החחרת ג"כ וחז ח"ל לחזור לכחן לברך חלח מבלך בפנה החחרת שם הם לינו דח"כ לפי' מביח לניח חין לריך לחזור למקום הרחשון כיון שחוכל במקום הבחי ג"כ כמ"ם בס"ד חלח כחן מיירי בלח הכל בפנה הבחים חלח מחר לפנה הח' לנמור סעודתו ח"ל לחזור נ"כ"מ ולבלך בניח המולין והל' קלח מנומנם דהיה לו לכתוב ח"ל ברכה למפרע: (ה) ויש הולקין • הוח פיטח החו' והרח"ש בחולקים פחרחי וכמ"ש פ"כ כ' בכל מ"ם בס' וכ' : (ו) ודוקא שלא הניח בו' • המוה הוח כיון דקי"ל כר"ח מבקיו ממילח לין מילוק בזה בשיש לניח לברך ובפח לפי' ח"ל לברך ובלמה בגה זו מן בסמ"ק שבחחיק ג"י ול"ל הבוזה בבי יוסבים מבוחין ובקרו רבליכה כבבימו מקלח הביבים לין טעונים ברכ"ל לח למפרע כ"ה ולח המולין לפי' בדבריח שלחים ברכה לחמריהם במקומן דלחינו לבדבריח בשלחים טעונים דהיינו פירוח לין מילוק בין הניח לו לח וכמ"ל ומלבד זה כחב ג"י דלין הבדבריח על בסמ"ק מבוחים לבחב לח למפרע ב"ה מבמע דלייבי בפח וחח"כ בעמידה בדבר' שלחים טעונים ברכה במקומה בס"ל ופוד המוה מלד שכחב חחלה לפי' בדבריח שלחים טעונים מבמע בפ"ם מייבי גם בדבריח הטעונים לחלה בלחטין רבוחה לחמר לפי' שלחים טעונים וזה בוחר מ"ם חח"כ.וגלחה לי דמסרון חיבה ח' י"ם בם דהיינו חיבה הניח והבלעה כ"ה דמ"ם בכמ"ק עד לפי' • הוח ובוגו מן בכניב ומן לפי' ' ולילך הוח הנהה בסמ"ק שהוח רבינו פרק הבפיים ס"ל כר"ם ופ"ב כחב המלי דהניח לענין פח וכבג"ה חולק על בסמיים וכחב בלח קי"ל כך חלח לפי' הניח ח"ל ברכה • כלל הפולה בלילבה שיפח הבו' והרח"ש לח חכפח לן בלל בהניח חו ב"ב וכמ"ש יש ב"כ חילוק בהניח ויהבחר בסמוך פירוסו ס"ב לין חילוק לדבר רמ"ח בזו לחלק בן בניח חו לח חלח בין פירוח לשלן פירוח:(ז) ולבן מי שפפק בו' • בממע לפי' בבי המקומות חיבה בבחח ח' והח דהבה רמ"ח לעיל והוח בפיבו חלח בבחח ח' כיינו לדפח הרמב"ם פפוסק בר"ם דלפי' בפח לריך לברך למפרע לבל לים חולקין דקיימי בהבחח בר"ח בבפח הוה קביעות לפי' בבחח ח' לחלח בין פירוח לשלן פירוח:(ז) ולבן מי שפפק בו' • בממע לפי' בבי המקומות חיבה בבחח ח' והח דהבה רמ"ח בעיל והוח פ

תחר לגמרי ושמ"ם בסמוך בס"נ עוד ע"ז : (ח) ואפילו אם כשבירך תחלה היה דעתו • לכלותה משמע לדיעה כרשאומר דין זה לפי בפת לילים מולקין הוא דוקא בפירות לכל בפת מהני לפי' מכיח לבית אחר דלעיל דלקבעי' קמ"ל קל הדר לפי' אם לוקל במקום אחר כמ"ש בסמ"ק ועיין בסמוך דלא משמע כך : (ט) אלא במקום השני כו' • כלומר זה מיירי שהיה תחלה דעתו על זה דומיא דסולכי דרכים דקאי אחר כך ובקאי מהם על מ"ש כמ"ש דדוקא בבית ה' לכל בב' בתים לדיעה רשאול' לריך לברך למפרע מ"ם מכך הלא ע"כ דגם דיעה כרשאול' שהוא כ"ש ס"ל דאם היה בדעתו לחזול במקום אחר מ"ש לברך לחון זה בכלל שיוי מקום ולא כהנהת כמ"ש הלא מלא דקאמר מ"ם מגן לגן דכתב בסמוך הלא מהני דעתו לכך וכ"ל דגם לדיעה רשאומר ס"ל לחלק בין פירות לפת לעניו אם הוא בדעתו לחזול במקום אחר דבפת כיון שהיה בו קביעות מהני זה שהיה בדעתו לחזול אם אחין לריך לברך ובפירות לא מהני דעתו לכך כי אין לסם מיכול יפד ומזה יש סתיכה על הנהות רמ"א דלעיל לכל על דבדי ס"ם ע"ב, לעיל בסי"ב ובסמ"ק מוכיח לריכים ברכה כו' לק"מ דשם לא מיירי שהוכל במקום שהי הלא מ"ש דשם לא מיירי בשהוכל במקום שהי אלא בשהוכל במקום אחר דלגמור שעודתו במקום הרחטן לכל אם הוכל במקום שהי אלא מ"ש לברך ה' דוקא במקום שעודתו שם ואם לא הוכל שם אלא מ"ש לברך בחוץ ולברך אחר כך אין לברך אלא ברכה אחת על המאכל שאכל שם ולא על מה שהוכל אח"כ בחוץ כמ"ש בסי' קע"ד ס"ב בהג"ה ובמ"א ובמ"ב שם ס"ק ל"ב ובשעה"צ ס"ק ל"ג ובסי' קע"ז

ע כרכות מ"ב כ משמיש ק"ו ג סוס' שם כרכות ד כ"ו מזרחי ר' יהושע ס כל מי כשם סה"מ ו כ"י כשם סרי"ף ז כרכות מ :

עטרת זקנים

קעט (א) אם אמר הב לן וגברך בו' · וי"א כשמוזגין כוס לברכת המזון אפי' בלא דיבור הוי כאומר הב לן וגברך (סהרש"ל) :

קעט א אינו יכול לאכול·אפי' להפסיק בדבור מותר וכ"מ סי' קפ"ג ס"ו (כ"מ) ועי' סי' קפ"ו·מ"ם דאסור ונס הרמ"א מיהו לחם הבא להתם מייתי שהתו לו הכוס קודם נט"י כמ"ש שם ס"ח : **ב** עד שיברך ב"ה · לפי' רוקס לברך תחלה לאסור כ"כ הרב"י מל' הרמ"ם פ' כ"מ שכתב וז"ל ולית הלכתא וכו' דתפוך לנט"י ברכה ולי' לאחר הב לן וגברך כנגטל ידיו דמי לפירות וכו' עכ"ל · מצאתי דכנטל ידיו לכ"ע לית לי' מלי לכיל עכ"ל הב"י·ולריך עיון דבקילור פסקיו בהדיא כתב דאם מברך בתחלה לאחר נט"י מלי לכיל וכמ"ש בסור · ולית יהיה סותר בקילור מ"ם בתוכן וכ"מ בב"י שהן תילוק בין הב וגברך לנט"י ועוד דהרמ"ם שלמו כתב כפ"ב ס"ג בהדיא וז"ל לפי"ז דמקו ידייהו ולית בסכל כהו למיכל הא קי"ל הב לן וגברך מ"ל כ"ם וסני בהמולית ע"כ וכ"כ בסי' וז"ל דהא מכי לאחר הב לן וגברך לסוח לסתוח בלא כפ"ב ק"ו כנטגל סכוס לברך וכו' והכם כנטגל ידיו לחייבי וכ"מ בב"י סי' תע"ו ודוחק לומר דלוכך מלוח שהני הב"ל לסרס ועוד דהא מדמי ליה להב לן וגברך לכן נראה דדשת הרמ"ם דנט"י נמי אם רולה לברך יכול להזור ולאכול ויכול ליטול ידיו אינים סמוך לברכה ומ"ם פ' כ"מ ס"ם מכף בינט"י ברכה וז"כ לסוור להפסיק ביניהם בסוס עסק והב לן וגברך כנטגל ידיו דמי לפי"ז אי וכו' דס"ל לסי' רולה לברך תחלה לסוור ולאכול ויכול ליטול ידיו אינים סמוך לברכה ומ"ם פ' כ"מ ס"ם מכף בינט"י ברכה וז"כ לסוור להפסיק בעסק אחר אבל להרמ"ם דמשי להפסיק בעסק אחר דהב לן וגברך לינו אלא סיסח הדעת וים מולקין כו' היינו עסק עוד מילוק בין נט"י להב לן וגברך דהיינו בין לכילה לסתיס וכו' ע"ם כ"ל ברור בדעת הרמ"ם והרב"י קילר בהשתקתו ולכן אי' פירוש אחר · ובב"ח אי' ג"כ אי' אחר ובהולה יאמר ומ"מ סובר דל"י והב לן וגברך צוין ומ"מ בתב דנטגל נמי יאמיר לעלמו לברך תכף אחר נט"י וכ"כ תר"י ומ"ם סי' קל"ו :

משנע בתו' דף מ"ב ובפסחים דף ק"ח ובסוד סי' תצ"ו ובהלי"ם פ"ו דמולין דכל מקום שלריך לברך מסום סיסח הדעת לריך ליסול ידיו נ"כ והטעם דכל שהפסיק מלאכול מסתמת לא מסר מבמילת ידיו וע' סמי' קס"ד לטע"ן בדבה : **ג** לא הוי סיסח · דוקא דשהו הס יכלה בע"ה לאכול ולסתות עמו יאכל ויסתה עמו ולכן נ"ל הס בעסת לחייבו הסיח דעתו בבירור שלא יאכל ויסתה בע"ה לא יאכל ויסתה עמו ומלך תמ"ב לריך לברך וכ"ם כנטגל ידיו : **ד** שיאמר בע"ה · ולפ"ז בולן לסורין (תוס') · וע"ל דוקא בשתקו והסכימו לדבריו : **ה** משנטגל הבוס · ל"ל דדיקו בנט"י ועמ"ם ס"ל בשם הרמ"ם : **ו** וכל א' מושיט · ולפ"ז מנ"ל לי' דעכ"ל הב לן וגברך לדבר כמ"ם בי"ד סי' י"ם ס"ו וע' סי' ס"ם ס"ב וכ"מ סי' קע"ד סי"ח : **ז** א"צ לברך· לתחכת דכע"ם סומכין עיודעים שיתנו להם כל לרכן משא"כ בשאם ס"ם קס"ם שמלך הוא כלל קעט : **ח** אבל כל מאכל · והחידוש נשתנו הטבעים :

קעט איזה דברים קדושין היסח הדעת בסעודה שצריך לברך ו' ובו ו סעיפים

א ג נמר סעודתו (א) ונטל ידיו מים אחרונים **א** אינו יכול לאכול (א) ולא לשתות **ב** עד שיברך ברכת המזון (א) ואם אמר הב לן (ב) וגברך הוי היסח הדעת ג ואסור לו לשתות אלא אם כן יברך עליו תחלה ואבילה דינה כשתיה להרא"ש אבל להרי"ף יונה והר"ן (ב) אכילה שאני שאע"פ שסילק ידו מלאכול ואפילו סילקו השלחן אם רלה לחזור לאכילתו אין צריך לברך פעם אחרת שכל שלא נטל ידיו לא נסתלק לגמרי מאכילה :

ב נ מי שממוך על שלחן אחרים אפילו אמר הב לן וגברך

ג לא הוי היסח (ג) הדעת עד **ד** שיאמר (ד) בעל הבית :

ג ד אם לא אמר הב לן וגברך וגם לא נטל ידיו

ה (ה) משנטגל הבוס לברך הוי היסח הדעת :

ד כשאדם נכנס לבית חבירו ויש שם חבורות הרבה שאוכלים **ו** (ג) וכל אחד מושיט לו כוס ה יש מי שאומר שמברך על כל אחד בפה"ג כי בכל פעם הוא (ו) נמלך :

ה (ד) ז התרואים בבית בעל הבית לאכול מיני פירות ומביאין לחם בזה אחר זה **ז** אינם צריכים לברך אלא על (ז) הראשון :

ו ח ז אכל כל מאכל ולא אכל מלח שתה כל משקה ולא שתה מים ביום ידאג מפני ריח הפה ובלילה מפני ריח הפה

ל"ב חנו הוספתן להלכה כסברת הרי"ף דהט"ג דלילה סילוק ונמר לריך לברך הס הוא בעניו דל"ת דהיינו להתפלל ולאכול ויש לנו לפסוק כדברי הרי"ף מלא שהין בידינו לפסוק נגד הלכה פסוקה כהן דפסק דלא הוה הפלה הפסק מ"מ בדבר זה שהין מפורש בהו' ובטור וש"ע דהט פקרו כולן והלכו להתפלל בב"ה דהכר זה מהנב נמר וסילוק והוי להפסק ע"כ נלע"ד דלמעשי ים ליהכר בזה דלא לחמרי'דלא הוי הפסק, חלא במתפללין בחוחו מדר חו שהיחיחו :

מקלת מבריס כמלע"ד :

קעט (א) ונטל כו' · דעת הט"ג לחלק בין נטל ידיו להב לן וגברך בזה לשמין הב לן כו' שני לברך המוליח וחי"ל הט"ם וכנטל ידיו לריך הב"ם מהלה וחזל לשמיעי שהתב בב"י והקשה על הטור שהשוה נט"י להב לן כו' ממ"ם הרמ"ם פ' כ"מ ח"ל ולי לחמר הב כו' כנטל ידיו דמי לפירות"י והרשב"ם שיר"כיון דחמריחו הב כו' לחוש לכו למתני עד דמברכיחו ב"ה וים מחלקין בין חלילה לשתיס ולח מסתבר עכ"ל מכאן מדבריו דנטל ידיו לחוש לאכול ולשתות הרבה לפירות ובהשגות הרמ"ם לשיר כיון דחמריחו הב כו' לחוש לכו למתני עד דמברכיחו ב"ה וים מחלקין בין חלילה לשתיס ולח מסתבר עכ"ל ומכאן מדבריו דנטל ידיו לחוש לאכול עד שיברך ב"ה כו' עכ"ל וע"ל מחוש דהט הטעם שהתנו התוספת והרמ"ם לעניו הב כו' הוא שיך ממש בנטל ידיו דהט שם הוא הטעם דאין הפסק בין מעשה לברכה לחברוחה וברכה לחברוחה קלי על כל מה שהכל כגר כמ"ם ב"י לפי זה וזה שיך ממי בנטל ידיו כו' ומו שהרי כתבו התו' בכ"מ ח"ל הלכך כיון שע"י בחברוחה לסור לחכול עד שיברך וה"ה הט לחר הב לן כו' חפי' בלא נטילה עכ"ל הרי הטעו הזה בעלמו חוחה וזה בעלמו דברי הרמ"ם שמשך חחר החו' וכוונת הרמ"ם שיהה כן דקמ"ל דנטל ידיו הוה כהב לן כו' ומל שניהה הרמ"ם שמ"ך ב"ה וחל נחכוין שם לפסוק כרמ"י וכשב"ם דמשיך על מה שכחב בסיסוי הדם דלח קי"ל כרמ"י וכשב"ם שמלריכים ב"ה בהב כו' חלח ברכת המוליח כו' וכחן לח חחר רק שלריכים ב"ה כוון חלו חדתי כוון וכן להפסקים דכהב כו' ח"ל רק ברכה לחחוחה ממילח נם בנטל ידיו הוה כן ולח עלחה ע"ד הרמ"ם להלן ביניהם בזה וכמ"ם הטור בהדיח ודבריו מבוחים לע"ד ומ"ם ב"י בשם הרי"ף שחחר נטגל חין לו לסחות חפי' בברכה דבין נטגל ידיו ים לו לברך החכף לנט"י ברכה עכ"ל זה ודחי מחלק בין נטל ידיו להב כו' ומעשה הכיפות לח מעשה הפסק וכמ"ש להה"ב נם ב"י וחפי' לפ"ז כ"ל הם רולה לחלוק לו לסחות חחר נטגל ידיו ולישול ידיו אינים סמוך לברכה ומ"ל ע"ב הסלה דוחלי הרשות שפיר הכף לנטילה ברכה ומ"ל ע"ב הסלה דוחלי מחכב הנטילה ברכה לחרוחה מים חחרונים דהט חין חלו חשש הפסק כמ"ש ב"י רק משום הכיפה וברי' יוכה לח מייירי מזה כלל דבזה מודה רבינו יונה וה"ה הרמ"ם לפי מה שפירש בו ב"י דנטל ידיו ח"ל לב"ה היינו ש

לחומא מיזדע מיס לו לבעל הבית כל המיעס שבעולם עד שלא יסתפק לחומא ע"ז. והו דמסקינן בסי' ר"ו בעוד וע"ש מין מבריכים על התוכל לו מפקה עד מיבילחומו לפניו · וכ' ב"י וז"ש מ"ש מתמת המיס ולפעמי דמתמי בסם ש"מפעבר לו שלא יבילו לו לבל המיס סוגן לבוא עכ"ל · וז"כ ס"ע מפעבר שלא יהיה לו בע"ה לחזן המיעין כולן שמביאין לו בתמת ולחן בעיבן שלא יבדך הלא על מה שנלחה לו וודאי שיהיה לו בהיה לחמת המיס ונם עיבה כן מדלה פסקינן על הסמם שיהיון על כל מה שיהיו לו וכן מהיה דס"ד חס כל ל' מוציע לו כוס הלא ודאי לחין מועיל הכוונה הלא במה שבבור לפי דעתו שיהיו לו עוד · ובחמת הדבירים כי' וס"ק לחין מפעימין בדעתו על לחם שבסור שיהיו לו יותר ולא ילמוד לחזור ולבדך הלא תלוי בדעת בעל הבית כמ"מ וס"כ דהבר ספק חס יהן לו או לא דומיה דכחן בחבת דבי ר"נ דמ"ל לבדך על כל כוס מעעם דלמו הולכין לחר דעת ב"ה ולא לחר דעתו של לחזרם לפניו הסילוק ממילא לין לריך לבדך כי פי כחן לא מזלינן רק בחר דיפה של בעל הבית ולא לחר של לחזרם וממילא לריך לבדך כחן על כל מין ומין מעחנין לו כיון שהוא מסופק בדבר ודבלי הבל כחן תמוהים מלד לפנייית דעתי :

קפ (א) **לא יביא פת שלישה** · פיין מ"ם בי"ד סימן קס"ח שחין חיסור מה שהבו קלת לפרוך הבלמן בליל שבת בפת שלם כל הלילה מפני שהוא כבוד שבת ולא בלבוש דחוסר סם · ונרחה פשוט שלא הזהירו חלא שלא יביא פת שלם קודם ברכת המזון לבל לם היתה כבר על השלחן שיש סבורים לחכול ממנה חין לריך לסלקה כלל וכן מבואר מש"ם ב"י שמביא שלישה לחחר שחכל בו' וביבים טועים בזה : (ב) **ואנו נוהגין בו'** · כחב מו"ח ז"ל ח"ב לוחם שנוהגין יבים במים חחרונים ויוסבין על השלחן לריך לבבד חת הקרקע גם בזמן הזה ול"ל בים עוד מיקוח בזה דבזמן התלמוד היו משלקין השלחן ויש לחוש שמא על ידי ניעור השלחן יפלו פירורים וגם משקוח שנוהגין חין מלוי פירורין: (ג) נוהגין לבסות הסבין. בב"י ג' שמעתי לחחד דבריהל משקר ימי החדס דעל כן כחב לא תניף עליהם השלחן שדומה למזבח שמלריך ימי החדס דעל כן כחב לא תניף עליהם בריהל · וטעם ב' בשם רבינו שמשה לפי שעשה חחד הגיע לחחד לבבדה בוסה יבושלים וזכר מוכבן הבית ותקנו שכין בשעטו ע"ב והנו לשלקו בשעת ברכה · וכחב ב"י שמה שמוכנין בשעת ויום טוב שלא לבסותו ולפי שעה רבינו שמשה חין לשלק ומ"מ משבון על ישבולל תורה היה ע"ל ולריך שעה למה הוקשה לו זה דוקא לשעה רבינו שמשה ולא לשעה החמר ולפעמי דקשמר לפיל לשעה ב"ם וב"ם לשעה הרחשון דלר"ם היה לפעמי קלת לומר דבשעה ו"ש חין החדס מליר כל כך ול"ל דלשעה ר"ם לחי שפיר כי הגיבה שנזכר בזה היה משין השעה דממילה בשעה שלא יפל חדם בשבל המסומר משום משעה שהיה ונזכר דוקא בשין השעה שעשה שבשבל מסומר דוקא וכן בפרק בחלה דיבמות נזכרו על מי משחת וכו' משום משעה שהיה בשעיפה ס"ל השעה היה בחול ע"ב נזכרו כן בחול דוקא ובשלה"ע סימן קנ"ח סעיף ו' על זה :

קפא (א) **מים אחרונים חובה** · לחמרו חכמים לחחר כל חכילתך חכול מלח ויש מלח סדומית שמשמח הטיעים וכיון דעבד במלח רעה שהוא שלח על גבי קרקע כחב המייט דמשקוח שחין שובבים מסלקין השלחן מכל מקום יחגבבו בידי בזוין בבל לפלח שרי לחין רוח ולפ"ז נב שלשמעים מסלקין השלחן מכל מקום יחגבבו בידי בזוין בבל לפלח שרי לחין רוח ולפ"ז נב שלשמעים מסלקין השלחן מכל מקום יחגבבו בידי בזוין בבל לפלח שרי לחין רוח ולפ"ז נב

דבר כעניין חלישם ושומעית : **ב לא יביא פת שלישה** · מלמון זה משמע דלם מוקה כבר על השולחן ח"ל להסיחה וכ"כ ס"ם וכ"כ בהב"ח בב"י בשם זוהר תרומה וכן דקדק מל' רש"י · ובשם רמוחים להרמ"ע שבר מ' כחוב וז"ל וזהו סוד שיוב פחיתין לחחר המעילין למי שח"ת לבעין בחחלת השעודה בבר שלם לבב"ה מעובד בזוהר דבבה"ג עדיף טפי עכ"ל והוח בזוהר יתרו פ' קי"ו ומיהו מל' הגמרח דקחמר בה לחיכח שלימה בהדיה משמע דחפילו מוקמח מקודם יסילנה וכ"כ מהרי"ו וכחב מט"מ שים לפוף לדבריו לבל הוח לא רלה דבבי הזוהר ולפשר הנמ' בה לחיכח שלימה בהדיה לפוף הזוהר יש לו שלימה ומביח פחיתין ה"ל כלומר לם בעל"נ וכזה מדוקדק בלשון יותר בנמ' דפי' רש"י חינו מחיסב לחחר הלשון שלם בשעת ב"ה וב"ש חלח דבבי ר"ח ולפי' זה ל"ל בלל שלישה חלח ע"ב דלל בבי ר"ח ל"ל בלל שלישה בבל הבית ולפי' זה ל"ל בלל שלישה בבל הבית דחף ב"ה מודה דלריך לבבד הבית לחחר שיסלקו השלחן ולפ"ז ל"ש בלל שלישה בבל הבית ולפי' זה ל"ל בלל שלישה בבל הבית דחף ב"ה מודה דלריך לבבד הבית לחח"כ שלח יבלסו על הפירורין וקבה לעניות וחפ"ם שמפסידין במים על נשילה כיון שלין בהן כזית לים לן בה ולפ"ם יש בהן כזית לים לחסור לחבדן לחפילו לן דומה עליהן כמ"ם סימן קע"ח בל"ל בירור וכזה מיושב קושית המוסס, ס"ם ב"ה דשבת על רש"י דגרס התם לחסור לחבדן בין בית שהם מייבי בשמעילין במקום שדומסין עליהן כמ"ם רס"י מדלה קחני זורקן ע"ם: **ד שלא לבסותו** · ופשפה משום שלשלן דומה למזבח וכמזבח כתיב לח תניף עליהם ברזל וכשבת לין בוזין מזבח וליכח רמז למזבח· ולפ"ז דוקח בסבין של ברזל לריך לבסותו (שלשן לחרבע) וכלבוש כתב דלין מהנין במדינתינו לשלק בין שבת לחול · כתב בפ"ח סים לבסות ספה בשבת ב"ם שלא יללה בוסחו עסי' תע"ב :

קפא כתב ב"י ר"ם קנ"ח בשם ח"ם סים לחבוסים מוסף מחרוסים סובה למחי ב"מ לבסולי הא מקחי שלא שלם לבל ויש לו סים מחרוסים והוח לריך למהל שעודה מחבת ביוס בגון ג' שעודות בשבת ולא יהיה לו סים משבל שעודה מחחבת ומיהל ידיו לברבה משני שבבר מחבייב בברבה ואם יש לו שמן ערב חו יין משקה בו ידיו ומבבך ע"ל · משמע מדבביו דאם רולה לאבול ויש לו רק סים ליהול פעם אחד מיהל ולחבוסים ולפ"ז מחרוסים ביון שאסור לאבול עד שיהול ידיו ול"ע ח"ב מלי סומבת דאחרונים מלחסוים ול"ל דאסור לו לאבול אא"ב יש לו סים לחבוסים ואחרונים לשעודה זו ע' רס"י קפ"ב ול"ע ול"ב דקושית מעיקלא ליתא דנ"מ לאוכלים במחבח שעבוסים מרחבוסים ומיבים בחחרונים דלחיחת סק"ם דעירובין וב"ב החו' במולין דף ק"ם ועמ' קפ"ב דאם אין סים ח"ל לבעל השעודה : ול"ל דשבבית לחבוסים עדיפי לפילו למי שחהרונים לויסם חובה ב"ב דהבא ליבא מלא סדומים : כתב רי"ו מוחנין הכוס וחח"ב מיעלין לידים ועמ' קפ"ו ומיהו מיירור הטור והם"ע משמע דמיעלין קודם מיהו בגמרא משמע בטי ב"ב ל"ב ובין סדר למבחת הטור : **א אלא בבלי** · ונ"מ אין לחמוך ידיו מחוך בבלי ומחמלעיים שרי (י"ם"ב) : **ב עצים דקים** · וס"ם בל דבר מחוכן בין לקרקע (המיוך) ומשמע לפפילו בשים לפפה שרי לחין רוח ולפ"ז נב שלשמעים מסלקין השלחן מכל מקום יחגבבו בידי בזוין בבל לפלח שרי לחין רוח ולפ"ז נב

קפ צ אין להסיר · הבברבה חיסה שורה על דבר ריק חלח בשים שם דבר כעניין חלישם ושומעית : **ב לא יביא פת שלישה** · מלמון זה משמע דלם מוקה כבר על השולחן ח"ל להסיחה וכ"כ ס"ם וכ"כ בהב"ח בב"י בשם זוהר תרומה וכן דקדק מל' רש"י · ובשם רמוחים להרמ"ע שבר מ' כחוב וז"ל וזהו סוד שיוב פחיתין לחחר המעילין למי שח"ת לבעין בחחלת השעודה בבר שלם לבב"ה מעובד בזוהר דבבה"ג עדיף טפי עכ"ל והוח בזוהר יתרו פ' קי"ו ומיהו מל' הגמרח דקחמר בה לחיכח שלימה בהדיה משמע דחפילו מוקמח מקודם יסילנה וכ"כ מהרי"ו וכחב מט"מ שים לפוף לדבריו לבל הוח לא רלה דבבי הזוהר ולפשר הנמ' בה לחיכח שלימה בהדיה לפוף הזוהר יש לו שלימה ומביח פחיתין ה"ל כלומר לם בעל"נ וכזה מדוקדק בלשון יותר בנמ' דפי' רש"י חינו מחיסב לחחר הלשון שלם בשעת ב"ה וב"ש חלח דבבי ר"ח ולפי' זה ל"ל בלל שלישה בבל הבית ולפי' זה ל"ל בלל שלישה בבל הבית דחף ב"ה מודה דלריך לבבד הבית לחח"כ שלח יבלסו על הפירורין וקבה לעניות וחפ"ם שמפסידין במים על נשילה כיון שלין בהן כזית לים לן בה ולפ"ם יש בהן כזית לים לחסור לחבדן לחפילו לן דומה עליהן כמ"ם סימן קע"ח בל"ל בירור וכזה מיושב קושית המוסס, ס"ם ב"ה דשבת על רש"י דגרס התם לחסור לחבדן בין בית שהם מייבי בשמעילין במקום שדומסין עליהן כמ"ם רס"י מדלה קחני זורקן ע"ם: **ד שלא לבסותו** · ופשפה משום שלשלן דומה למזבח וכמזבח כתיב לח תניף עליהם ברזל וכשבת לין בוזין מזבח וליכח רמז למזבח· ולפ"ז דוקח בסבין של ברזל לריך לבבד חת הקרקע גם בזמן הזה ול"ל בים עוד מיקוח בזה דבזמן התלמוד היו משלקין השלחן ויש לחוש שמא על ידי ניעור השלחן יפלו פירורין וגם משקוח שנוהגין חין מלוי פירורין: (ג) **נוהגין לבסות הסבין.** בב"י ג' שמעתי לחחד דבריהל משקר ימי החדס דעל כן כחב לא תניף עליהם בריהל · וטעם ב' בשם רבינו שמשה לפי שעשה חחד הגיע לחחד לבבדה בוסה יבושלים וזכר מוכבן הבית ותקנו שכין בשעטו ע"ב והנו לשלקו בשעת ברכה · וכחב ב"י שמה שמוכנין בשעת ויום טוב שלא לבסותו ולפי שעה רבינו שמשה חין לשלק ומ"מ משבון על ישבולל תורה היה ע"ל ולריך שעה למה הוקשה לו זה דוקא לשעה רבינו שמשה ולא לשעה החמר ולפעמי דקשמר לפיל לשעה ב"ם וב"ם לשעה הרחשון דלר"ם היה לפעמי קלת לומר דבשעה ו"ש חין החדס מליר כל כך ול"ל דלשעה ר"ם לחי שפיר כי הגיבה שנזכר בזה היה משין השעה דממילה בשעה שלא יפל חדם בשבל המסומר משום משעה שהיה ונזכר דוקא בשין השעה שעשה שבשבל מסומר דוקא וכן בפרק בחלה דיבמות נזכרו על מי משחת וכו' משום משעה שהיה בשעיפה ס"ל השעה היה בחול ע"ב נזכרו כן בחול דוקא ובשלה"ע סימן קנ"ח סעיף ו' על זה :

קפא (א) **מים אחרונים חובה** · לחמרו חכמים לחחר כל חכילתך חכול מלח ויש מלח סדומית שמשמח הטיעים וכיון דעבד במלח רעה שהוא שלח על גבי קרקע כחב המייט דמשקוח שחין שובבים מסלקין השלחן מכל מקום יחגבבו בידי בזוין בבל לפלח שרי לחין רוח ולפ"ז נב שלשמעים מסלקין השלחן מכל מקום יחגבבו בידי בזוין בבל לפלח שרי לחין רוח ולפ"ז נב

באר היטב

קפ (א) מחוך · לחין סבבה שורה על דבר ריק חלח בשים שם דבר כעניין חלישם ושומעית : (ב) בלישה · מ"ל. זה משמע דלם מוקה כבר על השולחן ח"ל להסיחה וכ"כ ס"ם וכ"כ ב"י ר"ם סימן קפ"ב וכיב לחכן (ועיין בשפר חלים בשם שבשבים שם מפרי"ו) · פלוש כי"ב שם בחב דבשבים לעיבך שלחן בלל שבת בפת שלם ומעיקין לחוש שם בל פלישה יש בפעמים בידלה בפעמים שה ח"ש מחך שוכחי ניעולים ס"ם · וכ"כ בשפר עבד ושפוח ס"ם וסי"ב כי"ד וכלן פייסה ומיעים שפעבה שעוכין לבעל בשבת ס"ם · ועיין לפרן בחב שלין ובעין לבבד בשבת שעוכין לבעל בשבת ס"ם ·

בהן והוה כל שבריסו של תינוק נכוי' סימנו כמ"ם סי' ס"ח סעיף י"ד וכמ"ש
סמ"ק דוקא בלומין: **ד** עד פרק. שלמצלה מסדרק הן מניח לכלוך מתגלגל:
ה לחמשה אחרונים. ושערו חכמים שבשיעור זה יכול לעיין
בך' ברכות על כה"מ ובן כמי בשיעור זה ליכ' בסמ"ק ומשמע
משה דהא דלחמרי' תכף לנטילת ידים
ברכה לאו דוקא תיכף ממש אלא
בכדי שיעור זה ומיהו לסמ"ק דבכדי
לא מסתיקים כלל (ב"י רשב"ל שם
קס"ו): **ו** מגבב. וכיום"ם כתב דוקא
במברך לריך לנגב ולא לחתכים:
ז בבל מיני משקין. וה"ה בשאר
משקים לרחמנים: **ח** יש שאין
נוהגין. דליכא מלא סדומים לחידוש
ומשום ידים מזוהמות ליכא למיחש
מקמידין על כך: **ט** הוי ידים
מזוהמות. לפי' רוצה לברך על סיון
וידיו מלוכלוכות לריך לנקות קודם (ס"מ
ל"מ ותבו"): **י** וצריך ליטול. ומשמע
כשול דוקא במברך ומיהו המקובלים
כתבו דכל מדם יזהר במים מחדושים
וכ"כ הי"מ שמבא בשמם ומקו
ידיו במים ועיין מש"כ ס"ח בשם רי"ו:

קפב

א ולא יאכל. דכר זה לא
ממלא בשופטים רק בשול ות"ל
דדמזיון בתמיהר שכן בתענית מפני
שלא היה לו יום לכבדיל וכיון שבבה"מ
מעונה יום מן חילוק ניחו להבדלה
עכ"ל. **ו**"ע דבשלמא התם לשור
לעשות קודם הבדלה ומיהתו בתשכרה
אבל נבי ב"ה בשבת שמתחיל עדיין
לא הל מיום ב"ה ותפי' הם היה הל מיום
ב"ה אין לשור לעשות קודם ולמה
יהשר מלאכול. וע"ק דלמרי' בשמים
דף ק"ה הם אין לו אלא יום א' לומר
עליו קידוש היום ממש דאוכל בלא
יום ולא לברך על שאר
משקים גרועים ממנו
כגון קוואס או
ברושא"ם אם רוב
שתייתן משקה זו
הם"ם אסור להזדוות כן
בשבי ע"ה שלא ירגילו
בכך וייעשו מנהג זה
אפילו שלא בשעת
הדחק (מהרש"ל בש"ת
סימן כ"ג) טוב יותר
לברך על יום של יין
פנום טעל שאר
המשקים שאינם
מנומים כמ"ש סימן
רצ"ז לענין הבדלה:

ד סור ומ"ש"ם ס סופה
ר' ו ברכות מז ז סוי
כשם כמ"ג ורב שמוש
ת מסכתות דבני רשב"ם
בפ"ם ומכל מו כשם
מרמב"ן פ מלחן תרכע
ומכל מו כשם מרמב"ן
י סופה שם בברכות מב
ג שבתים קיו ו סרפ"ם
ב"ב ע שם שבתים
י סרכ"ם שם כ ס"ח כשם
סילקו נתן ל תלך מופר

עשרת זקנים

(ב) מתחילין כדי לעיין
ר' ברכות של ברכת
המזון (ב"י) אין צריך
לשפוך על ידיו כי אם
פעם א' (ב"י ולבוש)
ונם א"צ רביעית למים
אחרונים ונוטלים בכל
מיני משקה הוין מיין
משום ביזוי כמבואר
בסי' קע"א (ג) יש
שאין נוהגין ליטול
מים אחרונים • משום
דסלח פרוסית אין
ביניהו ולידי סווחמות
אין אנו מקפידין:

קפב (א) ואם אין
יין מצוי כו' •
שכר ומי דבש מי דבש
עדיף לברכת המזון
אע"ג דשכר הוא ממין
שבעה (ב"ח) (ב) ומה
שנוהגין לברך על
שכר כו' • וי"א מי
שאין לו יום של שכר
שהוא חמר מדינה
יכול לברך על שאר
משקים גרועים ממנו
כגון קוואס או
ברושא"ם אם רוב
שתייתן משקה זו
הם"ם אסור להזדוות כן
בשבי ע"ה שלא ירגילו
בכך וייעשו מנהג זה
אפילו שלא בשעת
הדחק (מהרש"ל בש"ת
סימן כ"ג) טוב יותר
לברך על יום של יין
פנום טעל שאר
המשקים שאינם
מנומים כמ"ש סימן
רצ"ז לענין הבדלה:

עשרת זקנים

(ב) מתחילין כדי לעיין
ר' ברכות של ברכת
המזון (ב"י) אין צריך
לשפוך על ידיו כי אם
פעם א' (ב"י ולבוש)
ונם א"צ רביעית למים
אחרונים ונוטלים בכל
מיני משקה הוין מיין
משום ביזוי כמבואר
בסי' קע"א (ג) יש
שאין נוהגין ליטול
מים אחרונים • משום
דסלח פרוסית אין
ביניהו ולידי סווחמות
אין אנו מקפידין:

קפב (א) לברך על השכר אין
למחות • בתשו' רמ"ל סי'
ס"נ כתב בשעת הדחק יכול לברך תפי'
על קוו"ם או בתה"ם והם כלא"ם
אסור לשתות אחר ס"ח בלא ברכה
ואין לסמוך כן בפני המון שלא יבואו
לזלזל תף שלא בשעת הדחק ע"כ • ואני
אומר דיש בזה ביזוי לברכה ואין
לדמותו לכוס פנום דס"ם זה כי זה
ביזון שפי ואין לו תשיבות יותר ממים
ולא יעשה כן ביזיולל • ושוב ים מהב
בין המנון הם שותין שכר כתוך המסעוד
ואחר המילל קוכעים עלמם לשתות מי
דבש מברכין ב"ם על הם שכר כאחרים
שהוא אחר מדינה ג"ז אינו נראה אפילו
בשלשה • הגה ומ"מ מנהג הן שהוגהר לברך על שכר (ר"ן
פרק ערבי פסחים):

ב כוס ברכת המזון אינו אלא של יין ולא משאר משקים
אפילו קבע סעודתו עליהם (א) • ואם אין **ב** יין מצוי
באותו מקום והשכר או שאר משקין הוו חמר (ב) מדינה
מברכין עליהם **ג** תוץ מן המים: הגה (ב) ומה שנהגינו במדינות
אלו (א) לברך על השכר אין למחות דהא י"ש דלימו קצת כוס כלל • ושוד
דהא עיקר חמר מדינה הוא שכר **ד** וקובעין עסעודה, עליו ולפ"ז נב דין נמלא
בשיר מ"מ נ"ל מקרי מצוי לברך זה שהוא ביוקר **ה** (ג) ואי אפשר לקנות יין (ד"מ) (ב) ויש
מסודה לברך עליו אחמם מעט מן המוכחר לברך על יין (ד"מ) (ב) ויש
מלקרקן כשמברכין ביחוד על היין **ו** אלא לאחתו הכוס ניחם רק מניחין אחתו
על המלתן לפניהם וכמן מבשר זה (ד) ע"ל מקבלה: (כ"י):

ג צריך שלא יהא פנום שאם שתה ממנו (ה) פנמו **ו** אבל
אם שפך ממנו **ז** (ג) (ו) לתוך ידו או כלי אין בכך כלום
ואפילו שתה **ח** מהכוס או מחבית קטנה הוי פנום אבל אם
שתה מחבית של עין גדולה **ח** (ו) אין להקפיד • יש מי
שאומר שאפילו מים פנומים קסולים למזוג בהם כוס
של ברכה:

ד אם היו כוסות המסובין פנומים (ד) צריך לתת מכום
הברכה

בסימן ק"ן וסוף סימן רע"ה ומ"ש במעי"ט
ומתר כך שוב לכוסות המסובין שכם פנומים
לתם אין כוס אלא למברך הא ע"כ יתנו
כיון שכבר שתם המברך ממנו וי"ל דכל היכא דתפשר לקנוי מחקיק
ולא סיכא דלא תפשר די בכך שתמברך שותה מכום שלהי פנום ע"כ
יותר

שערי תשובה

(ו) לפ' מתחילים ובמ"ם וכמם מתי' וי"ל כתבו מתסור לתפסיק תפילו בדברי תורה ע"ם סדמק

באר היטב

(ה) פרק בני • שלמצלה מסדרק הן מניח לכלוך מתגלגל: (ו) לפ' מתחילים • ובמ"ם מתם מתפשרים לרחמנים ס"ת • ובכ"ם כתב דיש לסמר מתפשרים ביוחו מתפשרים לרחמנים ס"ת • ובכ"ם כתב דוקא מתיקו מתם אחרים לכוסות של יחיו אלא מתם ס' וכ"ם כתב לא נמנו מלידת לנקות מידים לא כיון ולא נמנו: (ב) מדינה • כתב ר"ל בתשו' מהרי"ו דמי יוכל לברך תפילו על קוו"ם או בתה"ם ואין לו יין אלא שכר ומי יוכל לברך תפילו על שכר ואין לו יין אלא

יותר טוב שכל אחד יכיר לו כוס מיוחד לפי מספר: (ה) ויש מי שאומר שא"צ · הוא דעת הרמ"ה בב"י ד"ס ל"ת ס"ק כוס שלישי פגום הלא כתבתי ומלחמה הוא יש לו ראיה מהסוגיא ד"ס ב' שלכלו בעולא נשבר בידיו ב"ה הלל ר"ל לאחר ר"ל לעולא נשבר עוד לילחת כוס של ברכה מ"ל הכי אר"י אין פרי בטעם של לפא מתברך הלא אפרי בטעם של לים לדהכי בטעמא יהא והלכה כבכפא וכיברה ת' דני דאמרה מ"ל רב ממן נשבר לה מר כוס אחרינא שלא לה כל האי נבגא דנשבר פירש"י כל יין שבחבית כגון של ברכתה פירש"י כל יין בחבית כגון של ברכה הוא שהי ממנו מטעם דכשמברך על הכוס שלישי פגום הלא הברכה על כל היין לפילו על מה שהוא פגום דהא לא ברכו על זולתו יין שבחבית וא"כ אין בו מעלה מלד שלישי פגום הלא דמ"ל ברכ' רק על מ' וכל השאר משלך אחריו יהיה מה שיהיה וכ"כ בב"י ס' ר"ו בשם הג"מ וז"ל ואו לאחרי כולהו נבגא דברכתה לאמת כל דמנה קמיה מיילא ברכה פליהו עכ"ל · מכאן לף שהוא פגום כשלש"ד: (ו) דקמא קמא בטיל · נלמה דהיינו כשבר בקילוח קטן דומיא דיי"ב כי"ד סי' קל"ד· וקשה על מ"ם אח"כ דיכולי' לתקן ע"י מעט יין לו מים והא יהיה קמא קמא בטיל ואין כאן פגום כלל · וי"ל כיון דיש פלוגתא שם בי"ד לי לאחרינן קמא קמא בטיל ואין כאן כאן פגום כלל אלא שלריך לחזו פגום [לחזו] הלא לכתחלה דהא בדאפ כשר בשעת ע"כ לגו הוספיו לקולא בכל לד: (ז) בשעת הדחק כו' · היינו מדלאחרי' דגמרא רב יעקב קפיד לכתחלה פגומא מטעם דווקא לכתחלה וא"ל הלא יוכל לתקנו לכפוף קלח מים לתוכו דמיירי שכבר עמד במים ואם יאמרו עוד יתקנלקל:

קפג (א) אחר כוס שלם · שהוא פירוש על מי שלאחרו דמיות הכלי הוא כל זמן שלישו נשבר: (ב) מקבלו בשתי ידיו כו' · בשעתי שעשה מצ"ז כדי להרחיק הביזיות קבלת כוס שהוא הוסק לקבלו בכל כחו וא"כ יחזיקנו בב' ידי שלא יהא נראה כמבזי עליו וטכ"פ הימין עיקר שהיא החשובה יותר לכבוד כוסו: (ג) והיינו דוקא כו' · בשור כתוב דמה שמפקפקין בגמ' שמלי מהו שתסייע לימין פי' לכומכה בשמאלו מיהא כלי שלישו נוגע בכוס בידו שמלי הלא סומך יד ימינו שהוא שלישי דמ"ל דלכומכה' קאי שהוא שלישי לכומכו לגון זכר וכמ"ש ומקבלו הלא ודאי דשלי יד הימין קאי שתסור לשמוך לוזה בשמאלו . וכב"י הביא בשם ס"ל דווקא לשמקש ליה כוליה בשמאלי' שתסור לבל לסיועי ליה בשמאלו הוה יהא שלישי מוזר דקי"ל מסייע לין בו ממש ותימה דהא לסקשא למומרא ל"ל שהוא שלישי דהא מבעיא הלא בשתוסס כוסו גם יד שמלי לבל בשלין מוגעת בכוס הלא בימינו שם הניח יד שמלי שתהיה לסייעה מוזר בלך כלום עכ"ל בי"י ופמ"ו כתב רמ"ה בב"ב זו להלן בין נוגע בכוס לו יד . ותימה היאך הניח דעת הטור שבבל יום לגו בלתים מימיו ולפסוק כדעה פוסק שלישו שלישי לגו בן ע"ב ולפי"ד שלאלו לגו שלא לשמוך על קולא זו וכל סיוע הוא לסור · ומה שהקשה הא מסייע לין בו ממש לין ממש בזה דוחלי במקום שיש לסור שלישי שלישה שייך זה לבל יהא לכרו בפי' לף שלין בו ממש: (ד) שקורין גלו"ק גלא"ז · בהגהת מהר"ל מפרלש כתב וז"ל יש מדקדקים שלין לבתך הלא על כוס רחב ולא בגלוק גלא"ז שפיו לר ולפסר שסמוכו של מ"ם בסוכה דף מ"ו רבא שלכתב שבתוך גמטע גמוע פירש"י בגלימות נסות דרך שפיפה מסוס מיבוב מלוה עכ"ל · ובד"מ הביא רמ"ה זה וכתב ע"ז בשם שלריך ליתן עיניו בכוס וזה לא יכול לעשות שיסב בכלי שפיו לר עכ"ל וב' טעמים הלו תלושים לפע"ד דשם מהר"ח שלין שום פסול בזה דמתני' שם בסוכה שעיקר בפיפה בל יין הוא בגרון דהיינו שהוא מקבץ הרבה לתוך פיו ותמ"ש מניח מעט מעט לגרונו כדי שיהיה גרונו שבע וזה לשפר שפיר בכוס זה ב"ב ולא בשתוסס שם הלא יקה מעט בפיו ויבלעטנו תיקף בתוכן שלא יהי' הרבה פגום ח' על הגרון ושפ' רמ"ה תשוב בעיני דלפי הגרלה מ"ם שכתוב ומתן עיניו בו היינו בכוס ולא בשפה שבתוכו שתלקו בכוד לעלמו של כלי כמו בשפר דבריס ולהיה ל"ל משרק החיים מקדם דף מ"ח ה"ל החלקדמי לי בכוס זה הטח מדה בו ובשפה שבתוכו והניח לידך בו ולא בשפה שבתוכו וליק שה בשיה הטח בשפה ב"ח בשם יש בו יין לין טיל בעבי הכלי ע"כ לין לו לגרוף עם הכלי ולפי ס"ד דלעיל בכוס זה הוה מורה על שה שבתוכו ניימל גם שם דע"כ על שה שבתוכו קאמר מלד משמעות הלשון הלא ולפי

עמשה

באר היטב

(ה) לפוכס · קוים כיהשה משבר דכולה יפתו משום שלישו נעשה לפל שם בטיבעים משמש משבר ושפ"ב סוכך לכוכות שבה פגומים לין בזה פשם פ"ו : (ו) שם בתוכי · חוקי בייפבד לפל לבתחלה לסבר לפשות כן ולכן בטבעים לסוסיף שלישו משם משבר ושב שתקן לשבר ולשבר לפי מולילו משבר בשב בשבה שם פ"ב קס"ג עיין ב"ח ובשפתי לקוים ובשבות בליכות לפי דף פ"ד : (ז) בשתוסס · סוב יוהר לשבר יין פגום שבל בתר משבים בשיהם פגומים שם"ו יש שבעין בעוברין בדוחין בל שה בכוס לתוכי' שמתוך בגך לשבר בשבר בשבר ב

ה ס יש מי שאומר שאם המברך **ט** * אסור (כלבו"ר מנהגי"ו) אוהו הכום בימינו שהוא שמאל כל אדם :

ו י משנתנו לו כום לברך **י** לא ישיח המברך כ והמסובין אין להם להשיח (ה) משהתחיל המברך לא מבציע בשעה שהוא מברך שצריכין לשמוע ולהבין מה שאומר המברך אלא אפילו בין ברכה לברכה אין להם להשיח ואם עברו ושחו בין ברכה לברכה בשעה שהמברך שותק מעט **יא** יצאו : (כנסה לפיו קם את המברך שלמו) * ל אבל אם שתו בשעה שהוא מברך לא יצאו :

ז מ נכון הדבר שכל אחד מהמסובין (ו) **יאמר יב** (מ) בלחש עם המברך כל ברכה וברכה ואפי' **החתימות** : (כנסה ויקדיש לפיים קפת קדש המברך כדי שיענה אמן כדלעיל סימן כ"ט אין אין מותרין כום של ברכה אלא **יג** (ז) לשון פיו : (גמרא פ' אלו נאמרין) :

ח ב לענין לשאול בברכת המזון **מפני** היראה או **מפני** הכבוד יש מי שאומר שדינה כתפלה :

ט פ צריך לישב בשעה שמברך בין אם היה הולך בביתו כשאכל או עומד או מסב כשמניע לברך צריך לישב כדי שיוכל לכוין יותר ונם לא יהא מיסב שהוא דרך **נאוה אלא ישב** (יא) **באימה** : (כנסה נראה לי דלפי הוקא המברך אלא סות הדין כל המסובין לא יצאו בקלות ראש אלא בשימה מיסו אם לא עשו כן תשילו כירך מהלך בדיעבד יצא (רמב"ם פ"ד) :

י פ יש אומרים שנם **ברכת מעין שלש** צריך לאמרה מיושב :

יא פ אם היה מהלך בדרך ואוכל אין צריך לישב לפי שאין דעתו מיושבת עליו :

יב ג אסור לברך **והוא עוסק** (יב) **במלאכתו** :

קפד לקבוע ברכה במקום מעודה ועד כמה יכול לברך מי ששכח ולא בירך י ובו י סעיפים

א פ מי שאכל במקום אחד צריך לברך קודם (א) **שיעקור ממקומו** (כנסה ועיין לעיל סימן קפ"ח) **ואם יצא** ממקומו ולא בירך **אם היה** (א) **ב** במזיד (ב) יחזור למקומו ויברך **ואם בירך במקום שנזכר יצא** : כנסה ודוקא לדעת הרמב"ם אבל לדעת הרא"ש דלא כתב כשנזכר למקומו לכתחלה במזיד לא בדיעבד לא יצא (סור) **ואם היה בשוגג להרמב"ם יברך** במקום שנזכר (נ) **ולהרי"ו והרא"ש** נם הוא יחזור למקומו ויברך :

ב ג במה דברים אמורים בשאין לו **פת** עוד אבל **ג** אם יש לו **פת** עוד יאכל במקום השני **ד** (ר) מעט ויברך **ה** רק שלא יהא (ה) רעב מאכילה ראשונה :

ג ג יש אומרים שכל שבעת המינים מעונים ברכה לאחריהם **ו** במקומם * ויש אומרים דחטשת מיני דגן דוקא (ועיין לעיל סימן קפ"ח סעיף ה') :

אבל ודאי מדרבנן אין במשמעות הלשון חלה הכום עלמו רק לא מה שבתוכו הוא שקל לכבני וכמן אין זה חלה ל' מכמים שלמרו מוהן עיניו בו ולפי לא על שבתוכו קלמר ותו דבתב הטור מנביהו מן הסלמן שפת ושמעו שיהא נדלה לכל המסובים ויסתלנו בו ומוהן עיניו בו כדי שלא יסיח דעתו עכ"ל ולפי מה שבתוכו קלמר שה ולהי לא יוכלו המסובים להתחכל כמה שבתוכו חלה חותו שיוכב חלה ממנו חלה ולהי על הכום קלמר וע"כ נדלה דלא קפדינן להסתלנות כמה שבתוכו נם ל' מכר"ח מורה שלינו מן הדין חלה חיה מדקדקים עושין כן חלה דמ"ח עושה ממנו פסול וזה ודאי לינו ותו דהטור כתב הסיח דעתו מן הברכה וזה לין תלוי חלה בלחיית הכום ע"כ נלע"ד דוחלי כיון דנשך מפוסיק דמ"ח יש לברך על כום אחר אבל אם לין כלן בקלות אחר יברך על זה ולין כלן אחד פסול כלל כנלע"ד :

ראיתי בהרכם בני ילדם לינם ממלאין הכום ממנו חלה מיסין קלח ליקן למעלה ולח ישתי לזה עשם ילדהרכם הטור והביאו למ"ח בסניף כ' זכרו בפיהם כום זה ניסח מלה על נדוחיו וקלת חומיס שאנו נוהנין כלל ניסוד ניס כמו שעשה הרמב לכום מלמעלה על המלוי שבתוכו וזה לינו חלה נמנלו בשום פוסק ניסרם לן עיסור ותו חפילו לם היה כלל עיסור לה קיימה לן חלה בעיקן לעיל הדישות לנידן דקיימה לן כרבי יוחנן ולח בעיקן חלה ד' וסימנם ממש"ס פירום מי מלח שפיסה הרמב ועם שמוסיפים קלת פוסקים כמ בהלר בשור מ"ת עיסור לה בעיקן ול"ל עשם לפי שלם יהיה מלח הרבה יפך ויחבוה וכמ"ש לין מעבירין כום מלח על החוכלין : (ח) **משהתחיל המברך** · בזה קיל להסומנין מן המברך דחילו המברך מפעת מיסת הכום לו והסומנים ס"ל רק משהתחיל המברך : (ו) **יאמר בלחש** · ז"ל הרמ"ם וכסור סימן ס"ם ברכת יוסר ושרבית לנו לומריס עם לליבור בלחש כי לין לדם יכול לכוין תדיר עם ס"ן בשחיקה ונם לם היה מכוין לדברי ס"ל וכחמלע הברכה היה פוסק נד"ל הרי הפסיד הכוונה כי הפסיק בתפלתיה חבל כשהדם קורח בניו לף לם קורח מקלחה בלח כוונה יצח עד כלן לפומו :

ושערוריה זו מלויים בעו"ה בימינו שבחותו פעם שהמברך בימנון מברך לין שומעין לו ומדברים ד"ח ועוברים על עשה דתורייתה וברכת לת ה' חלסיך בפיהם ונפש ובפרט בפעולות גדולות ושוב מלד היה הדבר חלה לברך בימנון כלל דחו היה כ"ח מברך כפי עלמו מפ"ק שבניו שעושים לומר פעם יוצלים בברכת המברך ולינו שומע מפו לומר ס"ל כדלתי מיוב על כל חדם לדבר הברכות בלחש עם המברך ולח יבח לידי מבטול דתורייתה דלף על נב דבדותם הרחשונים היו שוחקים ומכווינים למברך מ"מ בשביל שפרון כוונם יש למהר לן ופעם"ם סימן קל"ג ס"ח :

קפד (א) במזיד יחזור **למקומו כו'** * פעמים מי שאכל ושכח ולח בירך בפ"ח יחזור למקומו ויברך ופ"ח יברך במקום שנזכר ח"ל ופפ"ל קמ"ל · ויש לחמוה על מה שהלך הטור בין קונג למזיד לענין חם הוח לב"ח לין מילוק בין קונג למזיד לענין חם הלך משם וחפילו שכח ושלך הוי כמו מזיד בהלינה ס"ל ניעמ שכח ויברך במקום שהי דהתרוייהו יפלו בזה בדיעבד לו לח יפלו · וכב"י כתב דלי ליתח למזיד לח מהויב לחזור מלי חיכח למזיד בין קונג למזיד כו' · דבריו תמוהים בזה הכח ודלי לב"ח בחמת לין מילוק בין קונג למזיד לענין הלינה הלמה ס"ל לענין הברכה וכ"ל דלח מסתבר לומר בתלוייהו לו יפלו בזה דח"כ יחזור למקומו ויברך הכח לשון לכתחלה הל"ל רבותה לו יפלו ות"ל דרבותה דב"ח קמ"ל בזה דחפילו לכתחלה יברך במקום שהי כיון דהינלינה שיכה בקונג זה ליט להה עבניו ק"ל כב"ח ופי לפו דת"ל זביד למזיד ב"ח כמזיד בהלינה שיכה לומריס דהחתל לחי להודישך כמו דב"ח וע"כ הוכרח רב זביד להשמיענו בזה דודלי שיכה קבלה בידו לפרש כן ממילה בסתר מילי ודלי חמריק שפיר להודישך כמו דב"ח כיון דהלינה בשוגג ונם ת"ל דחף במזיד יפלו חם ברינ במקום השני במזיד זה ליט מלתי' בנמ' רבה בב"ח חזל בסיישת לכל ושכח לברך חמר חם חנלה לבני הסיישת שחזור למקום שהלינו יחמרו ברינ כלן חלה חמינת חבדתי יוסה דלהכח ת"ל כן ולכך וחזר ומלח בחמת יוסה דלהכח ומזה מוכח דבמזיד שברינ במקום השני לה יפלו דת"ל מה לו

כל

באר היטב

קפד (א) בשיעקור · עיין סימן קפ"ח דמשמיט לפנים לה מביא ניהו מקום · וכ"ם בבדוחם מקום · ומה שהמברך מברך בימנון יש לומר כל כדי שיכח מוכח שהיה עליו ושהרל כשהוח שם ב"ח בשיעקור מקום חין נקי ס"ל ס"ב : (ב) יחזור · מלשון זה ושעה לנרך משקה לחר בנים זה יש למחוך ס"ל בשחוחו מקום חין נקי ס"ל ס"ב : (ג) וכ"י ופ"ח · מל' ס"ל בשחוחו מקום חין נקי ס"ל ס"ב : (ד) משם · משמע לי דלפ"ז חפילו לה חכל כלן כוית ל"ח · וכמ"ש ס"ל ס"ו כ"י קפ"ו כחב דוקח בכוית ס"ב : (ה) רשב · דלח סוח רשב לנכל ס"ל לחכול שוב ושח לח מסב לחכילה רחשונה [ובמסב לח יברך כשם מנים בב"ש קפ"ח ס"ב] : (ו) כלבו · וכ"ח כחב ביוסר כוב לכשוב וכ"ם כחבוהו פנים מחירות כי' ל"ו ס"ב · וכ"י כחב סוחל כשו"ם בשחוחו מקום · וכ"ם בבדוחם מקום · ומה שהמברך מברך בימנון יש לומר כל כדי שיכח מוכח שהיה עליו ושהרל כשהוח שם ב"ח בשיעקור מקום חין נקי ס"ל ס"ב : (ז) לשון פיו · עיין סימן קפ"ח דמשמיט לפנים לה מביא ניהו מקום · וכ"ם בבדוחם מקום · ומה שהמברך מברך בימנון יש לומר כל כדי שיכח מוכח שהיה עליו ושהרל כשהוח שם ב"ח בשיעקור מקום חין נקי ס"ל ס"ב : (ח) משהתחיל · עיין סימן קפ"ח דמשמיט לפנים לה מביא ניהו מקום · וכ"ם בבדוחם מקום · ומה שהמברך מברך בימנון יש לומר כל כדי שיכח מוכח שהיה עליו ושהרל כשהוח שם ב"ח בשיעקור מקום חין נקי ס"ל ס"ב : (ט) כלבו · וכ"ח כחב ביוסר כוב לכשוב וכ"ם כחבוהו פנים מחירות כי' ל"ו ס"ב · וכ"ם בבדוחם מקום · ומה שהמברך מברך בימנון יש לומר כל כדי שיכח מוכח שהיה עליו ושהרל כשהוח שם ב"ח בשיעקור מקום חין נקי ס"ל ס"ב : (י) לשון פיו · עיין סימן קפ"ח דמשמיט לפנים לה מביא ניהו מקום · וכ"ם בבדוחם מקום · ומה שהמברך מברך בימנון יש לומר כל כדי שיכח מוכח שהיה עליו ושהרל כשהוח שם ב"ח בשיעקור מקום חין נקי ס"ל ס"ב : (יא) בלשון · יעיין סימן כ"ח כוסר בשנת כ"ם [בשנתקף כשלנים כתלנים וגם לפנים כשכוב כתלנים ולח יברך כשהברך בימנון ולף כשהברך בימנון יכול לברך בשם שהוח שנים עליו וישהרל כשהוח שם ב"ח בשיעקור מקום חין נקי ס"ל ס"ב] : (יב) כשלאכתו · עיין סימן קל' סעיף ב' :

כל הטורח הזה לבקש התבוננות לבני התבונה הם ולפי כיון דבדיעבד יצא חין לך דיעבד גדול מזה כדאיתמר בפ' ת"ש בתפלת הדרך דס"ל לר"ח שמתפלל לחפילו מהלך בקי שפעם אחד הלך עם ר"ח והתפלל ר"ח משומד תמר ד' מילין והוח שעם ושומע והוח כפי' התו' דלפירש"י הוי בתפילה מרובה ולית ליה לרש"י שפעם הוח ישמוד כיון שבני התבונה ממתינים מדיום טוב של תקרי רש"י שתש"ם שיחה טיב להתפלל משומד לולו לח היתה התבוננות ממתנת בלח"ה היה מתפלל מהלך ובריוח דזה הוי כדיעבד·וכן לענין התפלה מלינו שם דמתפלל מהלך בדרך לחת ולפי דבמזיד לח יצח ממה שבירך במקום הסני וע"כ טרח רבה בב"ח ומחר מלחת דשכחה שבעתים יותה דהכח כיון שהוח מוכרח לחזור למקומו כיון שהוח עכשיו מזיד כללש"ד נכון:

בגמרא למימרח הכחו תני תלמידי חד עביד כשוגג וכ"ם פי' רש"י חע"ג שנגג ונעקר מן המקום שלכל המעיר על שלמו כבית שמחי ומזר למקום שלכל ובירך ושכחה להביח דהכח וחד עביד במזיד כ"ם שנעקר ממקום שלכל במזיד כדי לברך במקום חחר שהוליכו לילך ותלכיש תיים · קשה מחי שנח בפרק קמח דברכות תר"ש פעם ח' השיחי לקרות כ"ש וסכנתי בעצמי כו' · וכי לחפילו להמעיר לחזור לעשות בבית שמחי יוצח הרוים כלן חומו שעשה כ"ש בשלמח מה שנעשה חומו שעשה כ"ש לח קשה דחפילו בית הלל מודיים במזיד בהלי חפילין לף במזיד על ן עגנם · לפל ליפכח קשיח · ונלפה לי דשחני בקריחת שמע שבית הלל חינן ס"ל חפילו להמעיר להעמיד ולקרות קריחת שמע מה שלין כן כחן דחפילו ב"ה מודיים במזיד לב"ש ע"כים לנו לפסוק שפיר כב"ם לעשות על לד השוב לפי' בשוגג ובהא ניחח מה שפסקו כב"ם כחן לפל המזיד"ם פוסק גם כלן בב"ה דלח שנו בהלי"ם ג"ל לחזור ובמזיד מודיים לב"ם לדיוק ולפל גווני חפילו בשני מזיד חלו בהלי"ם ובברכה יש בדיעבד דיון דלח חפשטן חלח ב' לכתחלה חפילו לב"ם בשוגג דחני יחזור למקומו ולח חמר לח יצח ככי ס"ל בב"ם במזיד כללש"ד כזה · ולענין הלכה יש לנו לפסוק כזה פשק ברכות להקל ובדיעבד בכל גווני ח"ל לחזור חם בירך כבר במקום שפני חבל חם לח בירך עדיין יחזור למקומו חפילו בשוגג ויניו חם חפשר ני ולין עליו עיכוב מחמת הסבנותה שמעו כללש"ד: (ב) **לאותן פירות** · מחמע מלמון זה של הרמ"ם תע"ם שים לו חלוח לשלר פירות מ"מ יש לומר שלמין זה חין לו חלוח מבניו ליה כשלשל וכ"ש כחב כזה בה"ג ולפי"ז יודע מקום להפשק חך כזה נפשק לה כלם לוכל לחיזה מין ולין לו כדי לברכו כפי משקו לאכול ממנו ומפק לאכול עוד חלח שלין לו עד לחימחי שיעורו כזה דהח לין שייך כל שלינו חלב לאכול ממנו חלח כדי שיעור שלא היה לו יותר וכיש הכף עוד ואדרבה יש לו לחלוח לאכול עוד עפי מלינו לח לכל כלל כי עשם שלכילה ממשכת לו לחלוח עפי כיון דק כיש מלד שלח היה לו יותר וכיש הכף עוד רשב ואדרבה יש לו לחלוח לאכול עוד עפי מלינו לח לכל כלל כי עשם שלכילה ממשכת לו לחלוח עפי כיון שעשם ולין לו עוד ממנו וע"ל למפשם הלי פשיקה ממה דלימה בגמלת כמה שיעור שיכול לב"י כ"ה שלינו רשב וכ"ל לחמר כ"ה שילמת מחמם לכילתו ל"ל רב יחמר לרב זוטלח ולפל"ל כמה שיעור שיכול ד' מילין ל"ק כחן בלכילה מרובה כחן בלכילה מעטה ופי' לחום' דלכילה מרובה היינו כ"ה שהוח כמל לפל מעטה ד' מילין ולפ"ב חניחה לר"ל דבד' מילין הוי שיעור שיכול ולח חשכחן בהכיח דר"י פליג עליה בהח חלח בלכילה מרובה דשיעורים כ"ה שהוח רשב ולר"ל כ"ה שהוח כמל לפל כמה דלח פליג לפה לח ניחח דגם ר"י מודה דהיינו דב' מילין לם לפל מעטה ולפ"ב הוי לפי' לר"ל כ"ל בד' מילין ולפ"ב לפי' ר"י ופ"ה לח ע' ד, רע"ג וכ"ם החיזה דבלח"ה לין מכולני כ"ב וכמ"ם סי' ל"ם ע"ם :

ובפק

קפה (א) **עד שאינו יכול לדבר כו'** · כ"כ ב"י בשם התו' ומדברי הירוחם מדומדם שזכר בשם יחוי' ותע"ב דבתפלה לחטוי בשם כמ"ם סי' ל"ם ע"ש בהגה"ט ס"ק ומ"ח בשם התו' ומדברי הירוח

קפו **א** וספק אם הם · דכתיב על כתרך שטובה וכיוס לית היס להס מלך בתרך מלך עלמך אבל כהניס ולויס היס להס שרי מגרס בהג"ה וכ"כ בה"ל כ"ה ועמי' קס"ו ס"ג · וז"ל זאהר הרומה ע' רל"ח דכשיס שטורות מב"ה לאסקה לגון ידי מובה דהה לית כהו תורה וברית עכ"ל וחו כפי כתו' : **ב** ועמי' קצ"ב · הלכך לין מוליחות מהריס (טור) : **ג כדי שביעה** · ואפי' אס הכן לה אלל כדי שביעה דהוי תרי דרבן אס"ה מוליח לאביו כ"מ סוף פסחיס וכתו' סס"כ דמגילה מולקין בזה וכ"כ התנודה ומשמע שס דוקה במגילה דיוק כי' שמ"ם ס' תכס"ט ומשום דקען לינו מוליח אח אלמה :

קפז לא יאמר כי לשולם הסדו עמנו כי מסדיו הס עס כל מי (טור) · כתב הב"ח סי' קל"ב אס אמר בריך לממל מכא מלמא דעלמא דיהיב אהי פיתא וכמוהו הגדול אמיד לא אסר לנו ולל יאסר לנו אלא משא בריך לממל דון כולה בשהא ילא בדיעבד ולא לכתחלה כלל כ"ה לקמיס פחות מן' שנה עכ"ל : **א שיחתום** · כי כל המשא ממשבע שטבעו כגון במקום שלמרו שלא למחוס והוא הס לו לחיסכה לא ילא (רשב"ל כ"מ ועמ"ס סי' ריי"ד) : **ב אם לא הזכיר** · וחס לא אמר בה הודאה אלמה וסוף מחזירין לותו (כ"מ בשור) : ול בכל עת וככל שטה כי עתיס הס קול וחוס והמשא טושא (ד"מ וכ"כ בשמ"ע) ואין עוגין שס אמן כי לינגס סוף הברכה לך שרגילין לספסיק בשל הגשיס ע' סי' רס"ד מ"ס : **ג ונשים כו'** · ל"ע דשהה בהרהי וסיוס בחולה · וכתו' ר"ס מ"ס ליהה בהדיה דלא יאמרו ברית ותורה וכ"כ התוס' וכ"י בשרלין וכ"ה בברכות דף מ"ט ז"ל ברית לפי שחיוב בנשיס תורה ומלוות חיוב לה בנשיס ולא בעבדי' שכ"ל וע"ש דלא ס"ל כרע"ס ולכוס · ול"ע על מה שמנו עכשיו הגשיס לחומרה וכל"ה נדחק לחת טעם לדבר ועבד"ס כתב דנשיס הוי כעבדיס שאין נקרא לחדם אלא כשיס לו אשה וא"ס ל"ל שניהס גוף ח' עכ"ל נדחקו כדי לייחב המנהג ולע"ל קשה דהא לאמרי' בסי' מ"ז דנשיס מבלהות בברכה התורה משום דמייבות ללמוד מלות אלסס וכ"ס בי"ד סי' רמ"ו ס"ו · ואמרינן כה שאמר לבית יעקב תגידו לבני ישראל ואמרינן לחיכף גיניהו אלא דנ"ל דלאו דוקה נשים אלא הוה ל"ל ואס כן מילה נמי לא ילפינן מינה דנשים חייבות בה ועוד דבפ"ק דקדושין (דף כט:) אמרי' דנשים פטורות מלמוד תורה משום דכתי' ולמדתם אותם את בניכם ולא בנותיכם ועוד דבפ"ב דברכות (דף כ:) אמרי' דנשים פטורות מק"ש ומתפלה משום דכתי' ודברת בם בשכבך ובקומך ולא בנותיכם ועוד דבפ"ג דברכות (דף כא:) אמרי' דנשים פטורות מתפלה משום דכתי' ולעבדו בכל לבבכם ולא בנותיכם ועוד דבפ"ק דקדושין (דף לד:) אמרי' דנשים פטורות מלמוד תורה משום דכתי' והודעתם לבניך ולבנותיך ולבנותיך ולא בנותיך ועוד דבפ"ק דקדושין (דף כט:) אמרי' דנשים פטורות מלמוד תורה משום דכתי' ולמדתם אותם את בניכם ולא בנותיכם ועוד דבפ"ק דקדושין (דף לד:) אמרי' דנשים פטורות מלמוד תורה משום דכתי' ולמדתם אותם את בניכם ולא בנותיכם

מלכותא דשמיא וכן אין לומר בה א"מ: סגי ו"ל דקפ כשפותח יעלה ויבא לפי שיסיים מלך חנון ורחום אלא מלא מלך (מכוונות) וכשרגיל בכוונה סיים (ב) אבל ב לא רשיתי: (א) טוטנין כן:

ד ג ס נוסח ברכה זו (ג) פותח בה רחם ה' אלהינו או נחמנו ה' אלהינו ורחם בה בונה ירושלים או מנחם ציון בבנין ירושלים ואין לשנות ד הנוסחא משבח לחול דברי בשבת בין בחול אומר נוסחא אחת: סגי (א) ו"ל דאמרי' בונה ברחמיו ירושליס וכן טוטנין (מרדכי סוף ברכות):

ה ו בשבת ה אומר בה רצה והחליצנו ובראש חדש ו"ס וחולו של מועד אומר יעלה ויבא ואם חל אחד מהם בשבת אומר רצה והחליצנו ואחר כך יעלה ויבא ו ואינו מזכיר של שבת ביעלה ויבא ולא של יום טוב וחולו של מועד וראש חודש ברצה והחליצנו:

ו (ד) ז טעה ולא הזכיר של שבת אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שנתן שבתות (ב) למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית ברוך אתה ה' מקדש השבת ואם טעה ולא הזכיר של יו"ט אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם ז אשר (ג) נתן ימים טובים לישראל לששון ולשמחה את יום חג פלוני הזה ברוך אתה ה' מקדש ישראל והזמנים ואם חל יום טוב בשבת אומר שנתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית וימים טובים לששון ולשמחה את יום חג פלוני הזה ברוך אתה ה' מקדש השבת וישראל והזמנים וכל ברכות הללו בשם ומלכות והא דסגי בהך ברכה דוקא כשנזכר קודם שהתחיל המוב והמטיב אבל אם לא נזכר עד שהתחיל המוב והמטיב אינו חוזר צריך לחזור ח לראש ברכת המזון:

ז ח אם טעה ולא הזכיר בה של ר"ח בין ביום בין בלילה אומר ברוך שנתן ראשי חדשים לעמו ישראל לזכרון ט ואינו חותם בה והוא שנזכר קודם שהתחיל המוב והמטיב י אבל אם לא נזכר עד שהתחיל המוב והמטיב אינו חוזר מפני ט שאינו חייב לאבול פת כדי שיתחייב לברך ברכת המזון י כ והול המועד דינו כראש חדש סגי ומספר דמכל מקום יש לסמוך כמו שנהגו כאן ועוד דכיון שאין חייבין לספור בלילה כי היכי דלא לימא ספרינן מיום ראשון ואילך אלא מיום שני ואילך ואפילו הכי נהגו כאן לספור בלילה ולא ביום משום דאיכא למימר ספרינן מיום ראשון ואילך ול

ס טור בשם תיו כו"כ יחיאל נ כל כו ס ת"ס בשם מהרי"ו :

עשרת זקנים

(ב) ואינו חותם בשל ראש חדש · וי"א דאף בחול חותם ובשבת כיון שבלא"ת צריך להתום משום שבת ואינו מזכיר משום ר"ח שום שם ומלכות חותם גם כן בשל ר"ח (מהרי"ו ובל"ח) ג (ג) והוא הדין לר"ח ושורי' והנוכה · ובשו"ת מהרי"ט בכלל הנ"ח סי' קל"ב משמע דוקא בשורים ושבת אולינן בתר תחילת העבודה משא"כ בראש חודש והנוכה דלא חשיבי עבודתיהו כ"כ להיות בקראות קביעות לילך אחר תחילת העבודה ובכורא נבונה היא וכ"ל משמע מפני שבשבת (ושורים) חייב לאכול סעודה שלישית ביום וכן בשורים סעודה פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו על כן נכון לילך בתר תחלת סעודה מה שאין כן ראש חודש והנוכה ואפי' יום טוב כב"ל ולפי זה אם אכל ומשכה סעודתו עד הלילה והיה שבת ור"ח מזכיר של שבת ולא של ראש חודש וכן אם היה שבת וביום א' היה ראש חודש צריך להזכיר של שבת ושל ראש חודש כי תנן בתשיבה נבנם ר"ח אע"פ שלא התפלל ערבית כב"ל ולא כמו שכתב ויפסק מורי בב"ח שאם היה שבת צר"ח מזכיר של שבת צר"ח · ואם שבת לא היה ר"ח וביום א' היה ר"ח מזכיר של שבת ולא של ר"ח כב"ל · ומהר"ש סלוביצין כתב דכך הם פסקן של צרפתים מי שנמשכה סעודתו של שבת לתוך הלילה יזכיר רצה ואם היה שבת צראש חודש יזכיר גם כן יעלה ויבא אבל ראש חודש באמצעשבוע ונמשכה סעודתו לתוך הלילה לא יזכיר ראש חודש כיון שאין בהוספתו בקדוה ושכחו ראש חודש ביום א' ונמשכה סעודתו במוצאי שבת אז לא יזכיר רצה אלא יעלה ויבא ע"ש :

(ד) **שבת** וגזכר קודם שהתחיל הטוב והמטיב כולל ר"ח עם שבת ואומר שנתן שבתות למנוחה וראשי חדשים לזכרון · ואם פתח בהטוב והמטיב חוזר לראש ברכת המזון ומזכיר של שבת ושל ראש חדש ויש מי שאומר שאם שכח של שבת וראש חדש וגזכר קודם שהתחיל הטוב והמטיב אומר שנתן שבתות למנוחה וראשי חדשים לזכרון והותם בשל שבת (ב) **יד** ואינו חותם בשל ראש חדש :

ח (ו) מ **סעודה שלישית מז** (ה) **בשבת מז דינה** (ו) כראש חדש :

ט ג שאכלו בשבתות וי"ט ושכחו להזכיר מעין המאורע והם צריכים לחזור לראש ברכת המזון יברך כל אחד בפני עצמו כי מידי זימון כבר יצאו :

י ס היה אוכל ויצא **שבת יז** (ו) **מזכיר של שבת בברכת המזון דאולינן בתר התחלת** (ו) **הסעודה יח** (ה) (ב) **והוא הדין לראש חודש ופורים וחנוכה :** ברכה

מעמע דלא שכח של שבת לומר לזו מזכיר ר"ח בברכה וכו' משמע מיהו דאפי' שכח בהטוב והמטיב דמזכיר ר"ח בברכה מ"מ מזכיר ר"ח דבכל ברכה אלא שלמעלה מזכיר ר"ח בתחלת הברכה ולמטה בסוף הברכה ומיהו נראה דלא מהני מה שמזכיר ר"ח בברכה אלא בשכח ר"ח ולא שכח של שבת דאי שכח של שבת ולא ר"ח לא מהני מה שמזכיר ר"ח בברכה דכל ברכה אינה אלא כמו ברכה אחת ולא מהני מה שמזכיר ר"ח בברכה אחת כיון שלא הזכיר של שבת בברכה אחרת ומיהו נראה דאם נזכר קודם שהתחיל הטוב והמטיב אומר שנתן שבתות למנוחה וראשי חדשים לזכרון והותם בשל שבת (ב) **יד** ואינו חותם בשל ראש חדש :

ח (ו) מ **סעודה שלישית מז** (ה) **בשבת מז דינה** (ו) כראש חדש :

ט ג שאכלו בשבתות וי"ט ושכחו להזכיר מעין המאורע והם צריכים לחזור לראש ברכת המזון יברך כל אחד בפני עצמו כי מידי זימון כבר יצאו :

י ס היה אוכל ויצא **שבת יז** (ו) **מזכיר של שבת בברכת המזון דאולינן בתר התחלת** (ו) **הסעודה יח** (ה) (ב) **והוא הדין לראש חודש ופורים וחנוכה :** ברכה

בדברי ר' יוסי ומזכיר של שבת בב"ה מע"ג דסעודה חל היתה כיון דמברך בשבת לריך להזכיר של שבת ה"נ מע"ג דסעודה שבת היתה כיון דמברך בחול לא יזכיר של שבת עכ"ל · אבל בהג"מ כתב בשם ב"י וכפסה"ת סי' ס"ל על הפסיס כדאיתא בסוכה דמי שכח של שבת בב"ה וכפסה"ת בשבת דמיירי מהרי"ו כתב כ"י דכתב דלסברת זו לא תקשה מהגאון מהר"ם מלובלין ומיהו יחפלל של שבת ודיו להבדיל ברחצעה אבל ב"ה בתחלה של סעודה שבעד בשבת וכיון דלא עדיין לריך להזכיר מעין המאורע בב"ה וכן המנהג פשוט להזכיר של הפיסים בכה"ג וכן במ"ש בשמשבה שסודתן עד הלילה עכ"ל ב"י · ובתשו' מהרי"ל סימן סי' ג"ז כתב דמ"מ לחנם יש לחוש לדברי הרמ"ם ומנהג פשוט להזכיר מעין המאורע בכל מוצאי יום טוב אפי' אם התחיל מבע"י ואפי' אם לא התחיל כלל אלא בלילה עדיין לריך להזכיר מעין המאורע בב"ה וכן נהגו בכל מקומות שאני מכירין עכ"ל · ומשמע דמ"ה הלה דבכי הכי מ"ה לריך להזכיר מעין המאורע בב"ה אפי' אם התחיל מבע"י ולא שכח כלל אלא בלילה ומיהו נראה דאם התחיל מבע"י ולא הזכיר מעין המאורע בב"ה אפי' אם לא שכח כלל אלא בלילה אינו לריך לחזור ולברך ברכה אחרונה ואפי' אם לא הזכיר מעין המאורע בב"ה בשבת בלילה אינו לריך לחזור ולברך ברכה אחרונה דהא ברכה אחרונה לא לריכה אלא על אכילה גמורה ולא על אכילה שאינה גמורה כמו שכתב הרמב"ם בפ"ב מהלכות ברכות ה"ב ועיין בב"י ובמ"ש בשם הרמב"ם ובמ"ש בשם הרא"ש ובמ"ש בשם הרשב"א ובמ"ש בשם הרמב"ן ובמ"ש בשם הרי"ף ובמ"ש בשם הרמב"ם בפ"ב מהלכות ברכות ה"ב ובמ"ש בשם הרא"ש בפ"ב מברכות סי' ב' ובמ"ש בשם הרמב"ן בפ"ב מברכות ובמ"ש בשם הרשב"א בפ"ב מברכות ובמ"ש בשם הרי"ף בפ"ב מברכות ובמ"ש בשם הרמב"ם בפ"ב מ

דהשתא אינו אם תואר הלא מתפלל לפניו יתברך שיזון לותנו ומלאם שכך ר"ל פרנסתו כלכלתו שהוא מתפלל שיפרנסנו ויכלכלנו ונם רוצונו היה לפרש לפ"ז רעה לותנו בהסרון ו"וותו"ת תחת הכי"ם ונימי מורפי אמעתי מהמדקדקים שהיו לומרים כך לפל בכל הספרים כתוב רוצונו בוי"ו ע"כ"ל ונעדי"ן דלת הויין כולהו ג' הפלה דת"ה הוי דבר שפתים לד"למותר בהרכה כפלי לשונות בבקשה זו הלא שפיר הויין כלים מכם שם התואר וכלים החמרים לשון בקשה והיינו שלנו לריכים לו ית' למזון ההכרח קנין לפם ושוד דבר מותר קנין פירות והלו מיתם נכללי' בהרכה בורא נפשות כמ"ם הטוב בפי' ר"ח וה"ג לומר כן תלינו רוצונו זונו הסיינו במולם ובניהם שם התואר שלחם יש לך פח לרצות זותנו בהרכה ובמותרות הלו מבקשים על בני דבריט הלו וע"ז לומר ל' בקשה ג"כ כפל פרנסנו וכלכלנו כנ"ל פ"ד נקון :

קפט (א) **ברכה רביעית וכו'** .

בהרכה זו תקנו שם ומלכות בפ"ת מבח"כ בג' לחלוטות לפי שכם דתורייתא וכולהו הביבי כת' וכיון דבתפלה לומר שם ומלכות ת"ל בשים החמרי רק בהרכת המם היה רלוי עוד לומר בפי' מלכות שניש קיון דמבקש בה בקשה על הבנת מלכות בית דוד תלת שלין זה בכוד של מעלה לבקש על מלכותו יתב' תלת בקשת מלכות דוד . וברכה זו הרביעית היא מדרבנן שתקנו על הרוני ביהר שתתנו נקבורה ולכך פותחת בכרוך דלא הוי שתוכ' להברה' ואינה מותמת בכרוך לפי שהוא משבש קלר שלא תקנו תחלה תלת הטוב והמטיב ותח"כ הוסיפו הם דבריט ויש בה ג' מלכיות ת' דיוידים ג' לנמוד על מה שהיה רלוי להזכיר בברכת המם וכיון שתקנו בשביל ברכת המזון יברך ברכה זו בשביל ברכת המזון כדי שיהיה מעלה טוב לכולם : (ב) **לא יאמר תתברך שכבר אמר ברוך אתה** . בנוסח ברכה זו נדפס תל שבכל יום כו' ותין לו פי' וקלת הומרים תל בכל יום וע"ז הינו נוח ללמה הולרך להזכיר כתן שם תל דהא התחיל לומר המלך הטוב והמטיב וע"ז קתי שבכל יום כו' . ותם בת ליימם שהשבחה נשם תל היה לו לומר המלך התל הטוב והמטיב לכל וגם בדמב"ם ליתת נשם זה קודם שבכל יום ותפילו למ"ם תמלה התל הביאו כו' כתב כ"י בשם הגהות מרדכם פ"ק דת"ה ומותו יתן שכבר אמר הביאו וכ"כ רב עמרם שברכה שלאחר המעולה עכ"ל ומיהו בנוסח הרמב"ם כתוב התל שברכה ד' עכ"ל ב"י וכפו' תרכ"ג כתב הטור בשם רש"י תלת אמרי' התל הרב תת ריבוי יתן שכבר אמר תלתה ת"ב ה"ג כן בהגי' ברכה ת"ב תלי תל קודם שבכל יום דליתיה בפילו בנמב"ם ומיהו בשני הרוני ביהר לו תלת שלין מקום לומר כן תלת כולה מדה מילתת ופירש מותו אמר הטוב שהשיב בשני הרוני ביהר הוא השיב מדה טובה וייטיב לנו היה הוא ויטיב לנו :

קצ (א) **אא"כ הוא המסובין פגום כו'** . עמ"ש סי' קפ"ב דלא כזה טעם : סופך המברך לכוס המסובין אחר שבחה הוא אחלה דאין לזה טעם : (ב) **מעין ג'** . בטור לא לאפוקי מה"ג שבחה שאין לברך אחר כוס של בה"מ וכתב ב"י טעם ה"ג מדאמריכן בגמרא רב אחי בריך אכסא קמא ואנו לא בריך והוא אלא בדקדוק זה קאי על ברכת בורא פרי הגפן וזה מודה ה"ג בתיב : (ג) **שהוא רוב רביעית** . פירש הבאחר שהיה יכול להשתלק מן הספק דהיינו אם יש בה כמות מכזית ואז לכולי עלמא אין לריך לברך אחריו ואם יש בה רביעית לכולי עלמא חייב לברך על כן יעשה אחר מלוי הכתוב אחר כוס של ברכת המזון לי אשכר לעשות בעין אלא ילברך אחריו שיש בה כמות מכזית דיכון דשמא רוב רביעית והוא יותר מכזית ומעלה חייב לחד דיעה ושטור לדיעה אחרת המלרכת דוקא רביעית ע"כ ח"ת להשתלק מספק רק בדבר אחי שיש בה רביעית ויתחייב לכ"ע לברך אחריו . וק"ל בא"ם השור סימן הע"ב כתוב על פסה אחל"ת לשתות כל הכוס שהוא רביעית אלא רוצו וכסימן ה"ם כתב בכוס

קפט נוסח ברכה רביעית ודינה . וכו ב' סעיפים

א (א) ברכה רביעית (ב) **לא יאמר תתברך ולא יאמר בה הבי כי אם בבית** (א) האבל ג ואומר בה ג' מלכיות בא"י אלהינו מלך העולם האל אבינו מלכנו כו' המלך הטוב (א) וג' הטבות **א** הוא הטיב לנו הוא מטיב לנו הוא ייטיב לנו ושלשה גמולות הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו :

ב ב ג בבית האבל אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם האל אבינו מלכנו בוראנו גואלנו קדושנו קדוש יעקב המלך החי הטוב והמטיב אל אמת דיין אמת וכו' (ויסיו כי"ד סימן בפ"ם) :

קצ שתיית היין אחר הברכה ודיניו . וכו ה"ם

א א ה אחר שסיים ברכת המזון (א) **מברך** (א) **בורא פרי הגפן ב** (ב) **ויטעום המברך** . (ואם הספיק בין הברכה לטעימה ס"ל סימן תרי"ח סעיף ט"ו) ג ואחר כך יטעמו האחרים אם כולם זקוקים לכוס אחד וגותן המברך מכוסו לכוס ריקן שבידם **לא ישמעו עד שישמעו הוא אבל אם אינם זקוקים לכוסו יכולים לטעום קודם שישמעו הוא** . א"צ המברך לשפוך מכוסו לכוס המסובין (א) **אלא** א"כ כוס המסובין פגום :

(וע"ל סימן קפ"ב וסוף סימן תר"ח) :

ב ג ג **אחר ששתה כוס של ברכות המזון יברך ברכה אחת** (ב) **מעין** (ג) **שלש** :

ג ד **שיעור ד שתיית** (ד) יין **להתחייב בברכה אחרונה** יש **ספק אם די בכזית** (ה) **או ברביעית** ה **לכך יזהר לשתות או פחות מכזית או ברביעית כדי להסתלק מן הספק והכא אי אפשר לשתות פחות מכזית דכל דבר שצריך כוס צריך לשתות ממנו כמלא לוגמיו ה** (ג) **שהוא רוב רביעית הלכך ישתה רביעית** (ו) **שלם** :

אם ומדיין לא מלך דוד (מהודרסם כ"ם) ויניין בברכת המזון של מהר"ן י ים לעשות למן תמר ברהמן . ילמר ויברך לותנו כל לחד ולחד בשמו שנתכבדו לחותנו וכו' בכל מכל כל הכף בדב"ם . מלת ד' כו' הוא יעשה שלום (מע"ם) : **ב בבית האבל** . ולם מברך בעלמו לומר בעלמו (תוכת החדם) :

קצ א אחר שסיים . ומה שלין מברכין בורא פרי הגפן קודם בה"מ כמו בקידוש והבדלה שלחי בה"מ דכוי סילוק והיסח הדעת ויהיה הספק בין ברכה לשתייה (טור) ומה שלין מברכין במחוסה בורא פרי הגפן קודם ז' ברכות משום לא פלוג (ב"י ועי"ש) : **ב ויטעום המברך** . מלוה לגמוע גמיעות גסות משום מבוד מלוה . סוכה מ"ט עמ"ם סימן קפ"ג ס"ד : **ג אחר ששתה** . ולם דשתו להשתות עוד לא יכרך לחחריו מלת לכסוף (טור) וכ"ל דלם סעה ובירך לחחריו ל"ל לברך בחחלה כיון שסיה דעתו להחות עוד ודוקא כשדעתו להחות מיד הלל"ה ים לחזק שמא יהפכל כמ"ם סימן קפ"ד סעיף ה' ועמי קפ"ח סעיף ב' :

ד שתיית יין . וה"ה בשאר משקין ים ספק (הג"מ פ"ג ומרדכי פ' כ"מ ד"מ) והספק היה לדמותו לתכילה והוי כמאן דקי"ל ובשעת זו שתיה בשיעון שיעתה כדי שביעה דהוי רביעית כמו שכתבתי פ"י וים רולין לומר דשל יין ברך מברך בפעמים מכזית דבפורתא מייהבא דשתיה וכ"ל דבשי בשיעור הכא בוודאי ים יינות חזקים ומתלגים טובים כגון מלקמת דבפורתא מיהבא דשתיה ותפילו«כי בשי בשיעור הלא חלקו כמכזית בשיעורים : **ה שהוא רוב רביעית** . שיעור בלחם בינוני חצי ביצה גדול בינוני שני דבפחייה הכל לפי מה שהוא לחם (תוספת יומא דף פ') ומ"ש לא בשיעור שני מרביעית (ר"ן פ"ח סימן מר"ב וכ"כ תגודה פ'

קצ (א) בפ"ע . ותומרים שברי מרגן לפ"ם שנית בשיעור שני בגלל לחלק בברכה ביון שנית וקנטי פ"ם : (ב) וישתה מהמברך . שלוי לגמוע גמיעות גסות משום מבוד מלוה (טוסק דף פ"ע ע"ב) : (ג) בגמ' : ותם דשתו לשתות עוד לא יכרך לחחריו הלא לכסוף . ותם שעה ובירך לחחריו ל"ל לברך בתחילה כיון בשיש בשעה שהוא עוד ודוקא בכשעתו לשתות מיד דאל"כ יש לומר שמא יתפכל פ"ת : (ד) יין ום"ם שאר מקרן . ומספק הוא דיש לדמותו לתכילה ושי בכיום לו נאמר שבשת שהיא בפי בישהם כדי שביעה דהוי רביעית . ויש רוצים לומר שעל יין שרף מכרך בפחות מכזית דבפורתא מייהבא דשתיה וע"ל דבעי בשיעור דלא בפחות מג' ביצים גדולות . ומכל מקום אם בפי בשהם כדי שביעה דהוי רביעית ואפי' בפחות מכזית ואפי' בפחות מג' ביצים גדולות ואפי' בפחות מביצה גדולה אחת

ע' ע"ם) : **ו יעשום א'** . לפסוק דלפ הנלוזים מוהו בכה"מ דסני בפעימת לחד ודוקא בקידום מליני דתי' בגמ' המקדם לה פעם וכו' : **ז כשמסובין** . ל"ל לה כשעה שבירך המברך מתנוח על כל ה' מהמסובין והמסובין נמי נתכוונו לה יניע להם הכוס שילפו בברכתו יוצאין בזה וכמ"ש ס"ז, קס"ע ע"ם ועיין בפסחים דף ק"כ בתוס' בד"ה לא הוו ידעיתו כו' :

קצא א מקצרין בבה"מ . ס"ל להמתין על לחריס עד שיתמו (סמ"ע מ"מ סימן ס"ע) ול"נ דה"פ כשול שם שהרי הקפידו חכמים בזימון על ברכה דביעית וכו' פירוש דלחדי עני לחמן בקלה כי היכי דלוקמי פועלים וע"כ לחייני שהיה מזמן עליהם וכו' יוצאין בברכתו לכני נקט השול בזימון וה"ל לחדרכה מוכח קלא משם דמייבים להמתין על זימון וע' סי' ק"ע ס"ב . כתבו התוס' לף על גב דמלחוריית"ת הם מ"מ יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה מפני שלרת בע"ם והרב"ם כתב דאין מזין בברכת מן התורה ומפ"ז ל"ע ברש"י תירץ קושית זו שכתב וז"ל שברכת המזון וכיון יוצאים דומות כלומר דמלי דלרבי' מקרא שיבוך על שלשתן ולי ל"ל שיתחוה של ג' ברכות אלא מלת מלחוריית"ת די בשיבוך על שלשתן בברכה אחת לף לרבנן תקנו לחתוס על כל אחד ופעושים משום ביטול מלחכה תקנו הזן בפ"ע וברכת המזון וכיון יוצאים בברכה אחת כיון שהזמן בגמרא דף מ"ו ועיין בי"י הלוי סימן מ"ד ול"ם מיין סי' מ"ב : **ב אסור לעשות** . דלל"ב נם פשוטים ס"ל לברך ולעשות מלחכה אלא ע"י דמוטב לדלג בברכה מלעשות מלחכה בשודו מברך וגלחה לי דלפילו תפעים קל לחסור לעשות :

קצב כתוב בזוהר ויש פ' דבריס שיאמר הב לן וברך כי כל מילי דקדושה בעי הזמנה ומה טוענין יסי שם פ' מבוקר משחה ועד עולם . כתב ב"ח יש לחמוה על מנהג כל החלילות הללו שחומרים בפשה לחמון נברך שחלכלו מללו ובעודו חיינו דלא נזכר בגמרא וכבל הפוסקים וכו' ומהר"ל מפרלנ הסיבו שלא לומר ובעודו חיינו ע"ל ולי נרלה שלחומר ובעודו חיינו לין מזמינין לחוה מלחר שרש"ל י"שב המנהג בעוד שעה וכ"כ הלבוש : כתב ש"ה שהמסובין יענו לחמן לחר שסייס המזמן ברוך שחלכלנו וכו' ולבום בסי' קל"ח כתב דלל"ע לעשות לחמן כדי שיהיו ישמעו ולומק : וכ"מ ב"ל ס' סי' י"ם וכרם"י במולין דף ס"ו ע"ב ד' ברכות שעשה לחריהם לחמן : משמע דשל ברכת הזימון לין עונין לחמן דלל"ב ס"ל ה' וי"ל

קצא (א) אסור לעשות מלאכה כו' . בירושלמי מוכיח זה ממ"ש שהפועלים לף יברכו חלת שחיה שפני ביטול מלחכה של בע"ם לפה לף לומר דוקא בשעת הפ"מ שהרי בשעה מלחכה ולא בשחר ברכות שו שהלה חלת דוחלי דמלוה גם בשעת מלחכה ולף יעשוק בשיפה לחרת ולף בזילו זה כתן לבה"מ חלת לחרת קושית לבל בודלי בכל המנוה לף יעשה לוחם ושוסק בד"ת כי זה הוא מורם על עשיית המנוה כלי כוונה חלת דרך עלילי ומקרה זה בכלל במלחכ תורתינו ולם חלכו שני בקרי שפיכוחו לף שהלכו שני בהרי עשיית המנוה מ"מ היה בדרך מקרה ושרחוי ל"ל שבכלל ביסור זה יש ג"כ חלת לעסוק בתורה בלחוה שעה כי זה נורס ב"כ של בה"מ שהיה ע"ל המקרה והזלמן ולפי שוסק במנוה זו ושוסק במנוה לחרת עמה לינו נכון כי ה' מבטל חבירו ל"ל :

קצב (א) והוא חוזר ואומר כו' . כעור כתב כתן ברוך שהכלנו משלו ובעודו חיינו ברוך הוא וברוך שמו . וכתב רש"ל ע"ז שהוא ע"פ כי לף נזכר בגמ' ולף ברי"ף ורמב"ם . ומה"ח ז"ל כתב דברוקא לי' , וכן בהגהה"פ . ולפשה לפי שהמרו בפ"ג שהלכו מפ"מ דבר, מזמנין ה"ל

שערי תשובה

יקרום יעמוד על כוונ כו' ס"ם : בפ"ם סעיף ד' ועשום אחר מהמסובין כשיעור וכתב מהריק"ם בספר ערך לחם סלם הזכרנו לין המסובין לריכים שיעור וכבילו בפמ"ג ועיין לקמן סימן ער"ח ולפילו למנוה מן המובחר ס"ל שיהיו שלש לעניו ס"ם בס"ז ועיין בפ"ח ס' סי' קס"ח בכתב הם המחרון שם . מסמובין יוכ לפילו לף פעם אחבר לשוחם לברך בהמ"ז בלילה אפשר לשוחם לברך כגון בניו וכיו כיון דבל בדאפשר לשוחם לברך אסור לאחר לברך וכמ"ש רש"י ז"ל שם בשיבוחן גם מנוחר מכח"ע שם שלם מברך על כוסו ואחר נשר בהמ"ז ניהן כוסו לאחר ומברך עליו ושחהו שחהוך ליש משנה לאחון ופ"ו בלף כיוך על שם בלל דמברך על כוסו לף שיקרי חלת בשאוחו שמברך על כוסו לוחר עליו טרם שס"ג ומשמש לא כתב שלין לשיר לברך בשמ"ז על כוס אין עי"ם ויקדש ליה כתב ב"כ שעם לחר שמסיר כיון שלין בידו לבטל שבעו לידי חיוב לברך על היין לינו יכול להזיק המסובין שידי חובת כוס על ברכה דלף בכוס דרכנו ע"ה לריך שחזיה לברך כשחזיה ולחחוק, ובברכות דף מ"ח שב"ם לריך שיהיה בידו לבטל עלמו לידי חיוב ולפשר לי בני מחבלי על מדריש ליכא למימר שבעו שלין לו לחרם ע"ם ושמשב דלם לינו נזיר שמסון שפוקיו מספקא ליה שמיקרי יכול לבטל בידי חיוב ע"י דלחביל עליה ע"ם שבלם לברוחות שלחה שפוקיו בם פעמים וה"ל ליה לפי שם שהיכיח שם לריך שחברך לחשום כוסו דוקא לי לשר לבחחלה לנזיר לברך עליו משום שחור כו' ובפרש כיון שרגילות כוס שיעשו לחר כמ"ז וע' סי' תרי"ב וע' כח ס"ם כוס לריך שיהיה בידו שלא יברך ברוקא ולף שני בקבלת לחר משם שהמסובין ושיין לשיל סי' קס"ג בפ"ם ס"ק ד' , ושיין בשחרי חיים מלפיו על שמעיתין שכוס בידו כשיהיו בפמ"ז ע"ם :

קצב (ב) חיינו . בפ"ם ובפ"ר בשלה בפי ע"ם שהמ"ל שהמסובין שלא לשעות לחן לשעות לחמן ע"ם . ושמוקן ולפי לף יעשה לחן לחרים שהמסובין ברוך שהכלנו כו' כיון שכוס שעשו לחר לחרים שהמסובין לא ברכו לין לו לשעות לחן לחר לחרים שהקהל ברכו ס"ל וכן נקיפת שהורה שיין בשערי לחרים שער ד' : (ב) בפ"ם ושיין בפ"ר דלפילו לדעת שהומרים ס"ם וב"ם משעם שהכוס בד"ם לשהפיק בין ברכת זימון לברכת ז"ל שכ"ם שהרי"ף

ז סור נסי' ער"ם ו שבועה בם"ח פסחים ח ברכות מ"ו ב מעשה מיומני ג יומי שם ס"ם ברכות מ"ם ב שם נסי' מרי"ם :

עטרת זקנים

קצא (א) מקצרין בבה"מ ואע"ג דר"ח מדאוריי' הוא יש כח ביד החכמים לעקור דבר מן התורה הוא"ו ושרוי' בשלאכת בע"ח עכ"ל תוס' :

קצב (א) שאומר א' מהם כו' . ויש מי שכ' שגם המברך י"ל מיד ובפשוט חיינו (מהרש"ל) והאריך בראיות נבזוהות מיומרים על אדני פו : (ב) ואומר ברוך אתה ה' כו' . משמע שאין לומר ב"ה וב"ש וכן כרי"ף וכ"פ מהרש"ל אמנם בשור משמע לומר ב"ה וב"ש ושורי בב"ח מחלק בין אם בירך בב' או ב' ר"ל כיון שחזכיר השם שאומרים ברוך אלהינו שאכלנו משלו על כן יש לומר ב"ה וב"ש משא"כ בג' ודבריו דברי טעם הם ע"כ :

מהבו דכתיב כי שם ה' אקרא הבו כו' וכפ"ז ל"ש הממוזה תניא רמ"ל כי שם ה' כו' ל"ל משה ליפרסל בשעה שהוי מזכיר שמו של הקב"ה תהם הבו גודל כו' והטלה מזה שלריך שיתן ברכה כו' והיינו כשמזמינים כי' ולא בזימון ג' כו' וקשה ע"ז דמ"כ היה לו להתחיל לשנות במשנה תילוק זה בדין י' נב ע"ב גרסה דלתן שום עיקר לשינוי זה מן הגמ' ופוסקים: (ב) **ואין לומר נברך** לאלהינו· משעה כב"י ח"ל כ"ל שהוא משעה שיתבאר לקל למי שהכלנו מעט עכ"ל וקשה הא כתבו התוספות ע"ז דקודם נגיי טיר והודע' כתיב למ"ד כמו שיהיו לה' הודו לה' אבל נביי ברכה לא מלינו זה הל' עכ"ל ולפי זה הוה משעה כמו למי שהכלנו היינו משעמע משמכתר לבע"ם היה גם בשיר והודלה ליסוד משעה זה חלה ולפי דשמי נביי למי שהכלנו שמוסה משמעות הל' לפרש לבע"ם כמ"ם בסמוך והכא הוה משעה נביי ברכה כמ"ם התוס' וכ"כ רבי' יונה ז"ל שלא מלינו הל' שמוך לברכה דכתיב במקהלות ברכו אלהים וגו':

כתב רמ"ל החידוש נהגו שגם המברך לומר נברך אלהינו משלו ובשובו היינו מדת שלא יהא נראה כלילו קלי על הבע"ם אבל בשאומר ובשובו מיינו משמעותו דמי ש"ם בידו להמיות לף שמן התלמוד אין הכרח כ"כ לאומרו מ"מ משמע דמשתבר הוא וכן מלאתי ושוד מלחר שהעושים אחריו לומרים ובשובו מיינו משמעות הוא ג"כ שהרי הל"ש מלי לריך תלמודא לדקדק לפי הרי"ף אם המברך לריך לאזור ולומר ברוך שהכלנו וכו' תיפוק ליה דלריך לאזור כי היכי דלימא ובשובו מיינו ושוד כילך מוכים הכ"י ברשלוני דלריך פ"ן וכן העושים לם"ש לאזור ולומר ברוך ס' המבורך לעולם ועד ומביא לחיים מבה"מ מלי לחיים דלמא משום דלא אמר המברך התהם ובשובו מיינו לסיכך לריך לחזור אלא ס"מ דאין חילוק בין המברך לעושים (תמן) ע"כ· ואין לחיוש לזו מכריעים כלל דמ"ם מדברי הכי"ף ס"ינו משום דלסיכון הוא שהר הלא מבואר בדברי רבי' וגם שם דאין החילוק שם אלא אם יחזור לומר ובך שהכלנו כו' לו ברוך שהכלנו כו' אבל עכ"פ ל"ל ובשובו היינו בחזרתו וא"כ בתחלה ודאי ל"ל לאומרו· וס"ם מדברי הכי"ף ברשלוני היינו מ"ם הטור בסי' ק"ז לעיל שמביא לשיטה מן חזרת המברך לומר ברוך שהכלנו כן יאמר העושה לם"ש שעה שיים ברוך ס' כו' ומביא הרבה רש"ל מזה לשיטה דשיפוק ליה שלא בשביל שלא אמר תחלה ובשובו מיינו שילוך למד מזה הרי"ב לעשות לאחוזה לאזור אין זה הוכח בשביל שלא אמרו תחלה לם"ש תומרים העושים מה שלא אמר העושה לאזור· דהיינו המברך ק"ו והעושה לא אמר לעולם ועד וא"כ כי היכי דשמה בב"ה דאחר בשביל שלא אמרו ובשובו מיינו ס"ב כן הוא בלעושה ועד חלה ודאי דהאמת הוא כן גם בבה"מ שהוא ל"ל שיים ממש כמו העושים ס"ב בעושה לאזור· גם מו"ח ז"ל העלה שלא"ל אמלה ובשובו מיינו וכן שיקר שלינו בגמ' ובפוסקים ומ"ם הרב רש"ל דיש לעשות ולומר דלבע"ם קל מברך זה לינו דלא מייני לעשות זה חלה בימים קלת הוכחה לזה מלד הלשון כמ"ם אח"כ בסמוך ול"ל עוד לשייה ממ"ם התו' בם' שלשה שהכלו דף ב' וז"ל ונם בי' שם לינו רולה להזכיר על המזון הרבות בידו ולומר ובשובו מיינו עכ"ל· ס"ם דזימון ג' לין לומר ובשובו מיינו דלפי הטעין משמע דמ"ם ולומר ובשובו כו' הוא נקבר עם הסמוך לו: (ג) **על המזון שאכלנו**· פי' האוס' דמשמע דמברך לבע"ם המהכלו דהי לכתחלה לשה לזכיר מזון בלא מזון יש הרבה לברכו עכ"ל: (ד) **לפי שאכלנו משלו**· פירש"י דמשמע דרבים שם זה ן אח זה והם ן אח זה ולפי דבריו מברך אח בע"ה עכ"ל· ופשט מבושבו פירש"י דמשמע בתנמולו של מקום דמשמע דבר מושב כדי חיים· ופשט חיים דמשמע דהוא מולית עלמו מהכלל:

(ה) **וכשהם עשרה כו'**· כתב ב"י ופשטת כיון דמזכיר אח הסם ליכא למשמי ולומר דעל המזון דקאמרי קאי על בע"ה וע"ל דמ"ם מלי למימר שמי למי שהכלנו מעט ובשם ר' עכ"ל ואין זה נכון כלל דאין לנלמן זה שייכות בלום זה שהוא מזכיר הסם דהיינו דשייך לאחר לומר ובך שהכלנו מעט דאה אין לו פי' כלל כיון שמזכיר כבר שמי יברך מה זה שיאמר שניה שמי כו' וגם בלא זה ל"ה לאומרו דהיינו דשייך שהכלנו מעט ומה פי' לריך לאח לאלקינו יתברך שיאמר עליו מי הוא על כן אין לזה עיקר ויסוד כלל לומר כן בכללי"ד:

קצג (א) **מצוה לחלק**· פשטה בב"י בשם רבי"ם דבה"מ דאוריי"ת אבל ברכה לאחוה לה אחמוה כה כולי האי ויולא אחד בברכת מביהו ובהל"מ בהקבע ואחלקין זה מזה אלכך כל אחד מברך לעלמו פכ"ל· ואחי' לפשט הראשון דמלכך אין לאוריי"ת לדבקן לריך לאלק בשיורות אח"ם דהוה מדבקן אלריך כל אחד לברך בפני עלמו כמ"ש בסי' רי"ג בהג"ה ופ"ם· (ב) **אם מבין בלשון הקודש**· סיים בשור ולכך אין הנשים יולאות בשמיעה אם אין מבינות וה"ה אם בשם רש"י דס"ל דנשים יולאות אף אחין מבינות ואח"ג דלא ק"ל כן מ"ם בנשים שלו אחים שמזמינים לשון הקודש ושוכח אין מברכין לעלמן

שערי תשובה

זה ביחיד וגם נב' אין לומר אחתו רק המברך ולא שנים שמזמנים וכן משמע בתבואדרסם ובהגהות עולם ס"ב: (ה) בשפרס· עבה"ם ושיין לקוטי פרי"ח שמחמ של מ"ם בע"ם אלא שהם לא מזכירו אין יכו לים לאחוד ומשמע שגם שמזמן שוב אין לו להזכיר בשם ז"ל דהוא לא הספיד בשביל זה ויכול לאחוד ולומר ברוך אלהינו ע"ם ובשיורי ברכה כתב בשבתי ג"ם שם בתשובת מהר"י ומבואר שם בשם כבר עבו אחרון גם הוא הספיד ס"ב:

קצג (ב) בזימון שבה"ם בשם ב"ח ובלקוטי פרי"ח שכבר בהתמ"ם אין מזמנים על הסירות של ז' מינים

באר היטב

מהרש"ל ס"ב סלבות וכן משמע לבל ביחיד שהשמה שלא יאמרו רק מהמלך ברוך שהם וכו' מ"ש: (ד) נברך· מיין מלקו"ח מ"ה סימן ס"ו· ושיין מ"ש ס"ק כ': (ה) בשברס· שהם שמזמן ולא שהיו שמזמנים שהיכרו שהוא שהוא אחריהם שמזמן ולא שהיו שמזמנים שהיכרו ודי בזה שבבר שהיכרו כולם:

קצג (א) אינו מבין· ולכן הוא שמשמש יכולו לשמוע מיהו משמע בהגהת כתוב"ה דיולאים אח"ם שאינם מבינים ולא לאחוי משום מי שאינם בוכר וכ"כ בה"ח דשאילו בקיאים שמות דאוריי"ת משמע משמע ס"ם בשאינם ומ"ם הוא שיאמרו אלם בשלה שאינם מבינים אלא שמזמן ומברך מ"ם ע' בשבע"ג סי' ס"ג: (ב) בזימון· בלומר

יד אפרים

קצב (בסע"א בריש הסימן בסוף) ובלרחמיו יזכנו כו' בע"ל ושיין בע"ח שהביאו משמ הקבר כו' ומסה מבואר כו' בשיורי ברכה ס"ב סי' ס' ומשלחי שלא לאחוי משום מהרי' מברכי סד"ם סי' ס"ג שמשמיע משמע בסל כו ובהג' ע"ו לא לאחוי משום מהרי' מברכי סד"ם סי' ס' ומשלחי של

ו ברכות שם ב סוף"ם שם ג סוף"ם שם ו"ו ירושלמי שם ה ירושלמי שם ב ברכות שם ג'

דמיירי שתכל כ"ש תפ"כ תלת שלש כמבואר ס' תלת שלש כמבואר ס' תלת זה וכ"ש תי' ג' תירוצי' כזה הא' שתכלו ג' מעסקי' שתכול' זו תלכו ג' זויות זו וזו כזויות זו דתפ"ש שתפ"כ מתקבלי' כזויות ס' לית לן בה דמסיים לסיפא לה הוי שיעור ל"ג ה"ק שכיון שבתו תלו הב' להסדרא ביחד ולזמן תע"ש שלא הסבו יחד ולא תלכו ביחד כיון שמזמודעו לזמן לזימם רשאים להלך עוד ע"כ לריכים להלכל ביחד ויחול זימון עלייהו ושוב תיכם רשאים ליתלך עכ"ל הכא התי' הוא מעיקרא' שזכרתי וכתי' הב' תמוה הוא לפע"ד דכיון דתיכם במקום שכייך ברכת הזימון כיון שתין רשאים אם לברך היתך נאמר חייבים לתכול ע"מ לברך לה מלינו דבר כזה לתכול ע"מ לברך כיון שתינו תתב לתכול ולתיכם ממ"ם המדרכי הביאו כמ"ת סס' קצ"ו דהמברך לריך שיתתב ויהיו בתתב בשביל הברכה : יתתב בשביל הברכה :

קצה (א) וכגון שנבנסו מתחלה כו' · ב"י תביא זה בשם ירושל' כב' בתים וכ' ע"ז נלתה לתי' כב' מבורות בבית ס' נמי קתמר דוקא כשנכנסו מעטה ותשוטה לכך דס"ל כשסיבו יחד וכ"כ הרתב"ד וכ"ע לכאור' מדברי רבינו ותפ"ש שהרתב"ת כתב ע"ז וכתן שתתי' לכרכת הזימון בני תתב נקבעו לזימון כב' מבורות נמי לא בעי שיכנסו מתחלה ע"מ להסדרתיחד וה"כ לא ס"ל לרבינו לכתוב שתם וכגון שנכנסו מתלה להסדרתיחד יחד תפשר ס"ש ס"ם לתלק בין לירוף דתבורה ומיהו תפס' דמס"כ רבינו וכגון שנכנסו מתחלה ללרף לא תקי תלת ללרף שני בתים ע"י לירוף תו ע"י לירוף שתפס בשב בשתי מבורות בבית ת' ותפ"ש שלא נכנסו תתלה ע"ד להסדרתיחד יח' מסדרתין וכן נלתה תפשר דיוסלמי ע"כ . (סרתתי בתקלת דבריו כי נלתה שיש ס"ם בדבריו בדפוס) וה"כ דבריו כתן בס"ע נמי מתפרשים כן והוה סי' תמוק דבני הטור נקט בחד מתתת גם בבית ת' ועל כולם כתב התגלי שיכנסו תתלה כו' וגלע"ד דתי"ע לזה בלל דלק"מ דהא דתתרינן סי' קל"ג דת"ל בניסה תחל שלא בתכלו תתי"כ בימה ליישו שתכלו במקום אחד תע"ם שתכל כל ת' מכללו מ"ם שמוכים הם זה לזה כדרך תולכים בתבורה ת' תע"ג שהם מתחלקים לב' תבורות מ"מ בעלם תקום אחד תכל כולן מייבי שכל תבורה יוצאת מקום אחר כגון שהיה תיכם לסיפא ובזה תמרי לעיל שתין תיוב זימון בזה תלת משום הדרת מלך בס"ם ס"ה קל"ג בשם מלחתי כתוב כו' וכתן מייבי תיוב בימה כגון תם תין ב' במקום ת' תלת לעניין לירוף י' בזה בעי' תפי' בבית ת' תגתים שכתובים כתן שיהיו רותין תלו כו' ולו ס"ע שהם ובתגתים שיכנסו תתלה ע"ד להסדרתיחד תו תל שלישה תיוב לירוף תע"ם שתיכם שהוכים במקום ת' וזהו בעלמו כוונת הרשב"ת שכתב שתכלתן ומזה תיכחל' מעמע דבעי שיב' לזימון מדלתסדרתיחד נכנסו תתלה כו' וסיינו תפי' ביוסבים שהוכים זה לזה תבל גדולי התפרשים ס"ל בשהוכים ת' לזימון בלל תפי' בתוכל בל ת' מכללו דלעיל וכתן דלתסדרתיחד נכנסו תתלה כו' סיינו בתיכם שהוכים תלת מפיסא לסיפא ותו תין לס לירוף תלה בנכנסו תתלה ע"ד לירוף תלה מפיסא לסיפא ותו תין לס לירוף תלה בנכנסו תתלה ע"ד להסדרתיחד דוקא רה"ר ממש שהוא רחב ו"ו תמות תלת תפי' שביל היחיד מפסיק בייחיד כדתתן בית שיתם שיתה ומייתי לה בתזקת שבתים דף ל"ה דזה מפסיק בין הלשיות

ן : שלש תבורות שהיו בבל אחת ארבעה ופירש אחד מבל חבורה ונצטרפו לחבורה אחרת וזימנו הג' הנשארים פרח זימון מיניהו כיון שחבריהם זימנו ק"ו ה"ה אם לא היו בבל תבורה אלא שלשה והלך אחד מבל חבורה קודם זימון ונתחברו אלו השלשה ובא אחד לבל חבורה ונצטרף עם שנים הראשונים וזימנו יחד פרח זימון מאלו השלשה כיון שבבר זימנו חבורתם אף על פי שלא זימנו עמהם : סנס בלם תבורות שתכלו ובבל תבורה בלבם בני תדם תסור לבל אחד ליפרד מבל תבורה ולזמן ביחד דהרי סבנים שבשדרים בבל תבורה תיכן יבולים לזמן · אחר בך אבל תם היה בבל תבורה ד' מותר ליפרד אחד מבל תבורה ולזמן ביחד ובשתיריה יזמנו בל תבורה במקומה (ב"י בשם הרשב"ת) :

קצד ג' שאכלו כאחד ונפרדו לענין הזמון מה דינם · ובו ג' סעיפים

א ג שלשה שאכלו כאחד ושכחו ובירך בל אחד לעצמו בטל מהם הזימון ואין יבולים להזמין ולזמן למפרע כ:כן אם ברכו שנים מהם (א) : אבל אם שכח אחד מהם ובירך השנים **א** יבולים לזמן עם השלישי אף על פי שבבר בירך ד יבול לומר ברוך שאבלנו משלו וחם יוצאים ידי חובת זימון והוא אינו יוצא ידי זימון שאין זימון למפרע : כנס ומס שתתל זימון עם תתרים תף סיום שבשדרים תינן יבולין לזמן (ב"י בשם רשב"ת) :

ב ה שלשה שאכלו ויצא אחד מהם לשוק (ב) קוראים אותו ומודיעים לו שרוצים לזמן בדי שיבוין ויצטרף עמהם ויענה עמהם ברבת זימון ויוצאים ידי חובתן **ב** אע"פ שאינו בא ויושב (א) עמהם והני מילי בג' אבל בעשרה בין שצריבים להזביר את השם אינם מצטרפים עד שיבא וישב עמהם : (וס"ל סי' ר' עד סיבן ברבת זימון)

ג ו שלשה שאכלו כאחד ואין אחד מהם יודע בל ברבת המזון אלא **ג** אחד יודע ברבה ראשונה ואחד השנייה ואחד השלישית חייבים בזימון וכל אחד יברך הברבה שיודע ואע"פ שאין בהם מי שיודע ברבה רביעית אין בבך בלום ז אבל לחצאין אין לברך אם האחד אינו יודע בי אם חצי הברבה שאין ברבה אחת מתחלקת (ב) לשתים :

קצה חבורות שאוכלים בהרבה מקומות מה דינם · ובו ג' סעיפים

א א ח שתי חבורות שאוכלות בבית א' או ג בשני בתים אם מקצתם רואים אלו את אלו מצטרפות לזימון ואם לאו אינם מצטרפות (א) ואם יש שמש אחד לשתיהן הוא מצטרף **ב** (א) וכגון שנבנסו מתחל' על דעת להצטרף (א) יחד ג ויש מי שאומר (ב) שאם (ב) רשות הרבים מפסקת בין שני הבתים

זח"ו מ"מ ס"ל להמתיר דהא הרי"ף בתב דתי ליבא נגרא דמלי למימר דמוב ומעזיב לית לן בה בין להוא דרבון מעמע דתם מין יוחנן מ' מתלר הברבות תין יבולים לברך ממנו תלת ולא תמרי לעיל דמוב ומעזיב לית לן בה בין להוא דרבון מעמע דתם מין יוחנן מ' מתלר הברבות תין יבולים לברך ממנו תלת ולא תמרי לעיל להמתיר דהא הרי"ף בתב דתי ליבא נגרא דמלי למימר דמוב ומעזיב לית לן בה בין להוא דרבון מעמע דתם מין יוחנן מ' מתלר הברבות תין יבולים לברך ממנו תלת ולא תמרי לעיל

קצה א ב חבורות בו' · ס"ע לא עיין בלן בעור וגם בס"ע בתי"ע ס' : **ב** וכגון שנבנסו · מדסתם הרב"י ס"מ דס"ל דתפי' בבית תם לא נבנסו ס"ד להסדרתיחד תין מלסדרין דב' שתלבו בלו' בלבו תפי' בבית תם לא נבנסו ס"ד להסדרתיחד ותם ס"ל בסיום קביעות

(ב) דתיכם אם תתלו לתבל בתי תבורות בבת אתת ואין יבולים לזמן בעבור שיבא תבל תבורה ותבורה לזמן בפני עלמה שלא תבלו בפני תבורה תחרת ולדעת הסמב"ם אם ס"ל דתיכם

ד סור מסורי דלעיל
ה סופסות סם ס"ב
ו נכנסות פ"ס ס סם פ"ו
ז סרמב"ם ופרמב"ן
ח ר' יהודה בשם סרמ"ם וב"ה
ט סור בשם סרמב"ם וב"ה
תוספות דפרכינן ג':

עטרה זקנים

קצו (א) אע"פ שאינו כו' ראוי שאין מפרישין חלת האור מעיסתן אף על פי שאינו אלא מדרבנן אין זימון ביניהן (הרשב"א) ז (ב) ואין מברכין עליו לא כו' אפילו בלא זימון וה"ה לע' שמודדים הנאה זה מזה אבל אם היה נשנים מצטרפים דנהי דהוא אינו ראוי לאכול עמהם הם ראוי לאכול עמו וכן כתבו תוס' פ"ק דעירכין ז (ג) אבל אם היה כהן וזר אוכלין כאחד והכהן אוכל ונותר כו' והו דעת הסרדכי ריש ג' שאכלו בשם סהר"ם וכן הוא בהגהות מור' פרק ח' דברכות אבל האגור כ' בשם שבולי לקט דאפ"ה מצטרפין לזימון לפי שאם יזדמן להם בסעודתן את הזולין של ישראל שיאכלו יכולין לאכול יחד ודעת הש"ע הוא עיקר ע"כ:

יד אפרים

קצו (במ"א ריש הסימן) יוצא כו' י"ח בפ"ם ס"ם סם פ"ב כו' כנ"ל: (שם) ואפשר דאפי' גזל נהם כו' עיין מהכותח ס"ח סחכותח ובקונ' אחרון סם כתבתי עכ"ל דברי סמ"ג הנ"ל מוכרחים כן כתבתי בקונ' סמלוקטים קנים וכלאחי סם מהכתי סריטב"א בכותח דף נ"ה ע"ב:

קצו (א) אכל דבר איסור · כ"כ למ"ב ס"ח מברכות והרא"ש סיע עליו ז"ל טעה כזה אלא אמרו אין מזמנין עליהם לומר אחין אלא להם מסיבות קבוע הואיל ואוכלין דבר איסור והוא כעין תכילת פירות אחין להם קבע לזימון אבל ברכה אחלה וסוף למה לו יברכו הואיל ומהמה עכ"ל וסיימו מן המסחה דר"ם ג' אחלוכלו אחל עבל אחי' דרבנן אין מזמנין עליו וסובר כרא"ש דוקא לזימון אבל בהכי מברכינן והמג"ם ס"ל דרבותא נקט זימון דהוה קיל מב"ה דהא אפי' על עלה ירק אחכל אחד מהם מזמנין קמ"ל דדבר איסור גרע טפי וכ"ם דלא מברך והרא"ש הסכים להרא"ש מדאחי' בפרק הנזהל אחב"י לומר גזל סאה אל סאה אל תעיין מסחה לכם ולפאה והפרים מסחה הלה כיצד מברך אין זה מברך אלא מגלח וע"ן לומר בוצע ברך ויאין ה' אלמא סחייב לברך אלא שברכתו היא ויאוך עכ"ל מזיך דעת הרמב"ם מהיכולמי במלה נזולה לסור לברך עליהם כו' ועוד מהוספתא דהגיה על כולם אין מברכין עליהם ואין מזמנין עליהם כו' והסוגיא דאין זה מברך אלא מגלח ה"ק אלמא לא יברך ולעד"ב דוחלי לא היה מביא הרא"ם ראיה מהסוגיא דמגלח לגמוך מסם ס"ברך וי"ל הקב"ה דוחלי סוב ל' בהתיך אלא מגל' דבר הרא"ש אין חולק על אלו לאסור במזיד אלא על אלו לאסור בשוגג שב"ב הרמב"ם שם כל האוכל דבר איסור בין בזדון בין בשגג אינו מברך עליו אחלה וסוף כו' ול"ל דב"ם ס"ל דמתני' אחמהם אכל שבל אין מזמנין היינו אחלב דאילו במזיד הוה רבים גמור ומשיעת אחין מזמנין עמו אלא ודאי דבשוגג אמרינן כן ול"ל להרמב"ם דאין אכילתו מחכתב אחלה כלל ודומה למ"ב בי"ד סימן ק"ם המוכר לחבירו דבר שאיסורו מן התורה ואכלו יחזיר לו דמעות הוה לחילו לא אכלו ס"ב כן הוא לענין ברכה ומיהו אפי' לאסור בחלב לענין מחב לגבי ברכה לחילו לא אכל כלל · ומשמע זה מלשה דהאוכל איסור בשעת הסכנה אבל יברך לפעת הרמב"ם דחד שעמא הוא דאיצולות מי יבין וכ"ל למפרע לחילו אכל היתר ואפ"ם חילו אכל ובי"ב ב"ח וחל"ג בשם הרי"ו וחל"ג דבחב ב"י וע"ל דהרמב"ם מודה דכל כה"ג יברך כו' תמוה מאד דלמה יגרע שוגג מן שעת הסכנה כמבואר דה"ג יש לומם בשוגג דליבים לחסיה דהא שעור הוא מעוט שבעוה לם נעבע לעקר בשוגג כלחיתה בשבועות בחלמידי דרב משעם שבועה פרט לחתום וכן לשם שזיחה בשוגג ס"ל כחתוסה חלא מלה מלחה פשוט לפ"ד דהשיקר מ"ם הרי"ו לחשילו בשעת הסכנה לא יברך להרמב"ם וכ"מ מהשעה הרמב"ח סי' חל"ד בחולה לחיסור בחולה יברך ומשמע מלריך לברך וכחב חם"ג דמשם"ם שפ בחולה שבל אחיט מברך חבל מגן לו והרא"ש כחב עליו ס"ל הרי שהשוה דין זה לחולה שבל אחיט מברך בי"ב וכחולה ובחולי בשוגג מיירי ומדמהו לחומם דחולה ושתרוייהו לא יברך להרמב"ם · וע"ן מולק הרא"ש דבשוגג יברך כיון דשהמה חלא שחין מזמנין עליו דלא מסיבה לחילתו קבע לחבל ברכה חחלה וסוף יברך כיון שהמה

מפסקת בין שני הבתים אינם מצטרפין (ג) בשום ענין:

ב ד אכלו מקצתן בבית ומקצתן חוץ לבית אם המברך יושב על ג מפתן הבית הוא מצרפן:

ג ה כל היכא שמצטרפות שתי חבורות צריך שישמעו שתיהן דברי המברך ד ברכת (ג) זימון ה (ר) בביאור: הגה ובלבד שכתן ממנין יכול כל א' לענות אחל הם יכולו שהמזמן יוצא בשומם (ה"ב):

קצו מי שאכל דבר איסור אם מצטרף לזימון · ובו ד' סעיפים

א (א) ו אכל דבר איסור (א) ז אע"פ שאינו אסור אלא מדרבנן אין מזמנין עליו (ב) ואין מברכין עליו לא בתחלה ז ולא (א) בסוף:

ב ח אם אכל דבר איסור במקום (ב) סכנה מברכים עליו (ויין לקמן סי' ר"ד):

ג ט שלשה שאכלו כאחד ואחד נזהר בפת א' ואחד אינו נזהר או אחד מהן כהן ואוכל חלות אף על פי שאותו שנזהר א אינו יכול לאכול עם אותו שאינו נזהר ולא ישראל עם הכהן כיון שאותו שאינו נזהר יכול לאכול עם הנזהר וכהן עם הישו אל (ג) מצטרפין (ג) אבל אם היו כהני' וזר אובלים כאחד וחכהנים אובלים חלה ונזהרים מפת של א"י

קבישות בתחלת הסעודה מ"מ בסוף, סיסו קבושה בשלמן ח' בסוף הסעודה וחכמה כל מבושה היא בפ"ם לכן חין מלטרפין חא"כ נמנהו לכך וכ"כ בכ"ח דלא כמ"ם הרב"י ולפברת הרחשונה ל"ל כיון שים בכל מבושה זימון מלטרפין חא"ם שחין קבושה יתר כנ"ל: ג מפתן הבית · דהוה רואה חלו וחלו וכ"ל כמקלתן רואין זה"ז:

ד ברכת זימון · חכל בפוסקים ובתוספות משמע דלריכים לשמוע כל ב"ה וכמ"ם סי' קל"ג ס"ח: ה בביאור וחם היו שומעו שנוה לחד כמו שבחבתי סי' קל"ט ס"ו וע' סי' קל"ח:

קצו בתב הרב"י דה"ה בגזל מעיס ושמן וחלחן חע"ם שקנחן בשינוי הינו מבלך לח בחחלה ולח בסוף וכ"ה בסי' הנ"ד וסי' ו"ל וכ"מ מדברי רמ"ח ס"ם הנ"ד וסי' ו"ל ס"ו ומיהו ברמב"ם ה' מלה פ"ו ד"ז ין יולח י"ח במלה נזולה זה כללו כל דבר שמברכין עליו ח"כ ולל מברכין בה"מ יולח בו י"ח בשלמן ע"ל · וכ' ה"ה חם קחלה בשינוי יולח בה ח"כ מוכח דולח בה"מ ח"כ ובן יש לחוחות דבה בה"מ חולייתה חזקיגן וחפסר דחפילו גזל לחם מברך בה"מ דבשחלכה בבר קנחו בשינוי · ועוד דבסי' הנ"מ מבשחק חם יש לברך וה"ל בב"ה נקטי לחומרה דחלחוריתה היח כ"ל ומ"ם ס"ו דמלה בשינוי חינוהלמי דלח כ"ל: א אינו יכול לאכול · ס"ם ק"ב כחב דרחבי לחכול חח שמסח משום חיבה ו"ל דחסח דוקח כשחוכלים בחבורה ח' שייך חיבה חבל בבח בל לחד חוכל מבברו ו"מ עם · כחב החנודה פרק שלשה שחכלו לחד נגיעה ושנים בשר מלטרפין דבחוכל נגיעה מלי לבול עם החברים וכ"כ בעלבין בשם ס"ם וכ"כ הרוקח ה' בהכות סימן מ"ד וכשבח שחל ס"ב לח מזמנין יחד שחוכלין בשר ובחסרין מלחכלו וחוכלין נגיעה כיון דחין שום ח' מן יוכל לחכול עם חבירו (חנודה פ"ד החעיח) וחכחמ"ב חקשה על זה דבח יכולין לחכול יחד לחם פ"ב · וכ"כ רב"ל בביחולי סמ"ג דיכולין לזמן יחד וקשה לקבל נגד כל הנחוסים הנ"ל דל"ל דם"ל דבשיגן שיכולים לחכול יחד חותו לחם שחוכל חבירו דחל"ב חבי בחים וחב יכולים נ"ב לחכול עח חחב כמ"ם נ"ו בשם החנוך חלח פ"ב בשיגן חותו לחם וכבח לח יכולין לחכול בשר ונגיעה מלחם ח' דחבי מלוכלך מבשר וכמ"ם בי"ד סימן פ"ב · וכ"ם בכוקח ום"ם שחין מלטרפין חח"כ בשחוכל הנגיעה יכול לחכול בשר וכ"כ בהגמ"י בשם מבר"ם ב' חוכלין בשר וח' חלב החוכל מלב מבדך ומוליח הבי לפי שיכול לחכול עם חבירו ולח יברך (הגה במרדכי קמן עכ"ל) משמע דוקח חלב חבל חם חוכל נגיעה קשה לן מלטרפין דבשחבל עכשיו חלח לחכול בשר נגיעה קשה ובבשה שחל ס"ב לפי · בחלב לין מלטרפין וס"ם בשעודה מלוה · ומל' הגמ"י משמע לפי · שם רגיל לן יכולין לזמן יחד דבבי לן ח' מוליח חבירו ולריכין לזמן כל כח בפ"ם ומי יקל לחשו נגד כל כבי רבוחתא ולפ בהגמ"י לח משלן עליהם חלח הקשה עליהם וכל קשיח ים לה תירוץ ולכן לן לקבל וכן מנבגח בפומים לחינשי ולריתי בבפ"ח ריש ערבין הקשה דבח יכולין לחכול בשר לחר המחנת הסיעור ולפ"ז דק דבח ע"ם לריך לברך בה"מ קודם ומח ימחין ו' שעות יחשבל המזון ונם שם ל"ל שלריך לברך בה"מ קודם כמ"ם הש"ך בי"ד סי' פ"ט בשם ר"ש זה

ומל"ג דבשוגג לין שייך חחלה דבח לח יבע דיש כחן חיסור מ"מ שייך שפיר החלה היכח דבח יבע חותו לחם ומי מקרי שוגג חע"ם שעושה במזיד וח"כ מפיכ הרמ"ם לדברי רחב"ד מדלחמרי' לין זה מברך חלח מגלח שבח ומגלח והיינו במזיד חבל חם עשה כן בשוגג לין כלן ניחוך וח"כ נשלר עליו שפיר חיוב הברכה ומ"ם ג' רלים לחיסור לברך ממנה נזולה וכן החוספ' זה מיירי בפזיד וחין מבח רחיה לשוגג נם דברי רבינו הסור

שערי תשובה

קצו (א) נסוף · שבח"ם וע' נשו"ת ב"ח סחבשות שהעלה ב"כ לברך לנסוף וחינו מגלח וחפי' מנוסף לוכל דבר ושבר וחכל חייב לברך לנסוף מאל בחחלה מרוסף לחכול שבשעה ברכה רוסף לשעות לחיסור ב"ח לן לברך ע"ם וס"ם בח"ם בשם הסוגיא בחר שבח שיין בחבל מברכה מחבו' ניח יסודה וכיו"ל כי' ב"ב ע' כ"ב וע' בסלבות קטנות ה"ה ובשחילת שבל סי' מ"ה וע' בשו"ת מלח פ"ח סי' ס"ב בשיטם מסבירות לשבדם בשבח דף ק"ל מיום שסירט יוסף מחחיו כו' ס"ם · וע' בסוף הסעודה בשו"ע ובין בשבר ובין בשבר"י בשם הרמב"ם מיום שסירט יוסף מחחיו כו' ס"ם · וע' בשם מסבירות לשבדם בשבח דף ק"ל

ס"ל בזה על שונג כמלע"ד נכון ולפ"ז לא"ל נפרש דבכי הכא"ד והכא"ס כן מ"מ נענין הלכה פשיר להכריע כן לחומל לישוב בשונג יב"ד מהכ"ו כיון שכבר פסק דבמקום סכנה מיירי לכרך ודלא כ"ז ס' תקנ"ו סי' תצ"ז: (ב) והזר אוכל פת כו' · כ"י הכי"ת דברי המגיה בזה דמעתרפין כיון שאם יזמנו ממנו ומעתרפין ובזה מודה ב"י דלא"ל דק"ל ממה דתיתי בסי' שחמ"ז בב"ש ושיירו דתיתי בגמרא רב ושמואל דוו יתבי בסעודה חתן רב שימי קמ ממחר לאכול עמה"כדי שלא"כ"ד שמיהו מדלא מייתי מיניה מעתרפין בהדייהו ע"כ · וק"ל ק"ו דמה שהם נהגים שלא בזימון אם"מ כיון דלאיצטר' לומר דתי מייתי לכו מידי היו לוחלים מכאי סברת זו למייב זימון ק"ו שכח דכולהו כלהו תלת דת' מינו יכול לאכול עם מביהו פשיטא דמכאי הך סברת דתי מהכמי לכו לחם יצא"ל דהוה מצי לאכול אחד עם מביהו וילמדנו לזימון : (ג) אם אובלין מכבר בע"ה · כ"ד ס' רכ"ח מבואר לחסור לחם לאכול בקערה אחת שמא יתפל מאלזו שלא חם כן שדרך בע"ז שמחזר ומגלגו שלא בקערה ת' לאחר שאכלו מז מיתר ח"כ ס"ע ע"כ מיילי מדרך ז[illegible] (ד) אין מזמנין כו' · כמשמ[illegible]ן עד כמה מזמנין עד כזית פירש"י כמה יאכל עמהם ויתחייב עמהם בזימון וע"מ נהוגיהן ע"ח שם יתנו לו כפום נכדך פ"י · ושם כן הוא בס"ח סי' קצ"ו סיפה שיהיה המברך אחד מאוכלי הפת ה ואפי' שבעה אכלו דגן ושלשה ירק מצטרפין (ב) אבל ששה לא דרובא דמינכר בעינן :

קצז (א) כל היכא כו' · כ"ם הקודם לזה הקשיתי מזה ע"ם : (ב) המצטרף צריך לברך כו' · דברכת המזון תיכם פוטרת ברכה אל בורא נפשות רבות ולא ברכה מ' מעין ג' ומעין בן שמח פיכם שהוא כום של יין וברך בשביל יתלי המלך נם כזה לתרי' דלגרמי' הוא דעביד דס"ל דב"ה פוטרת מעין ג' כו' כמבואר בב"י בשם הרשב"ח : (ג) יכול להוציא אף אותם כו' · ותפ"ב זה שלא כזית תיכו מייב אלא מדרבנן דמלוה"ת כדי שביעה בעי' כלכתיב ואכלת ושבעת וברכת מ"מ יוכל זה להוליח מהניים רבל ערבים זה בזה כלתמרי' בפ' ראוהו ב"ד כל הברכות אע"פ שלא מולית ולא קריך לאהלי"ת דנן אלא ביוכל לומר שלא כלכתי מעלו כ"כ הקוס והרא"ם פ' נ' שלא : (ד) אם לא שתה והוא תאב לשתות · כ"כ ב"י בשם המרדכי וטעמו כיון דקי"ל בכ"מ דלמר ושבעת זו שתיה מ"מ לא מיקרי שבעה אלא לכל כיון שהביהו כבר אלא מי שלא שתה לא מלי להוליח לחמיה י"ח דלא יהא דרבנן ומפיק לחוריי"ת מ"כ ובקצה ב"י ע"ש

*) ע"ל דערכין

סי' קפ"ג ס"ז : **יא** יכול להוציא · דמן התורה יכול להוליח מביהו אע"פ שלא אכל כיון שהביהו כבר אכל וחייב לברך ולא ישראל עבדים זה בזה וכמ"פ שסי' קפ"ו · אלא שהיו יכול לומר שלא אכלנו אלא כ"א אכל כזית (תו' ב"ח) וכסי"ת ☞ לא עיין בב"י ומשמע לכאורה דלא הם שהיו שלהיו ע"ל שלא אכלנו יכול להוליח מביהו אע"פ שלא אכל ומ"מ בריש סי' קצ"ג משמע דלהיו מוליח מביהו אע"פ שלא אכל וכ"מ בתוס' בסח סיטומלמי : **יב** וי"א שאינו חייב · ולדבריהם אם לא אכל כזית חייב מדלוה"ת לברך ולדעת הרב"י היו אלא מדרבנן דהא דדרשין ואכלת שיעור אכילה בכזית המסמכתא

קצז (ב"ח ס"ק ב') בשביל יפי' משלי ושמעון בן שטח וכו' ועיין ב"ב בשי"ת סלק ס"ב ובדיני קדש ס"ב ובמ"ש ס"ב ועיין בחידושי הרשב"א שטעות עיין שם : כ"ש

באר היטב

קצז (א) משמע · כ"ת כתב דמזה טיקלו ידיהם ויברכו המוליח ואכלו משם מזון זימון · ועיין שבמ"ב ופ"מ : (ב) מעתרפין · ואם כבר ניהך הרשב"א שהוא טוב לא יוכל לומר שמשם הבכר נשתלק משם ד"ו בשמעון קל"ד ס"ק דמשם נוהג לא"ל

קצח אחד נכנס אצל שלשה שאכלו ובו סעיף א'

א ג שלשה שאכלו והם מברכין ונכנס א' אע"פ שלא (א) אכל אם נכנס כשאומר המברך נברך שאכלנו משלו עונה אחריו ברוך ומבורך ג שמו תמיד לעולם ועד ואם נכנס כשאחרים עונים ברוך שאכלנו משלו עונה אחריהם (ב) אמן: הגה וכן נכון כשהכל מתחילין ביחד (מור וכ"י כעין בה"ג ובמ"ג): (א) ואם הם עשרה אומר ברוך (ג) אלהינו ומבורך שמו תמיד לעולם ועד (א) ג וה"ה אם היה שם כשנמרו מלאכול ולא אכל עמהם כך הוא עונה אחר המברך ואחר העונים:

קצט על מי מזמנים ועל מי אין מזמנים ובו י"א סעיפים

א (א) ה השמש שאכל כזית מזמנין עליו:

ב ג כותי בזמן הזה בא"י אין מזמנין עליו:

ג א ג עם הארץ נכרי מזמנין עליו בזמן הזה:

ד אין יהודי אין מזמנין עליו ד ואפי' גר בימי הבית שמל

ב (א) ולא אבל לא היו מזמנין עליו אבל גר נמור בימי הבית היו מזמנין עליו ויכול לברך בה"מז ה ולומר על שהנחלת לאבותינו:

ה (ב) ו אונן בחול שהוא ג פטור מלברך אין מזמנין עליו:

ו (ב) (א) ז נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהם אבל מזמנין (ג) לעצמן ולא תהא חבורה של נשים ועבדים וקטנים מזמנים יחד ד משום פריצותא דעבדים אלא נשים לעצמן ועבדים לעצמן ח ובלבד שלא יזמנו בשם:

ז ט נשים מזמנות לעצמן רשות אבל בשאובלות עם האנשים חייבות ויוצאות בזימון שלנו: הגה ה אפי"ם מיקון עזיבות • (הרא"ש ומרדכי ריש פ' ג' בחלנו בשם רש"י):

ח י אנדרוגינוס מזמן לסיעו ואינו מזמן לא לאנשים ולא לנשים:

ט כ טומטום אינו מזמן כלל:

י (ג) ל קטן שהגיע לעונת ו (ד) הפעוטות ויודע למי מברכין מזמנין עליו ומצטרף בין לשלשה מ בין לעשרה: הגה ו"ל דאין מצטרפין אלו עד שיהא בן שלש עשרה שנה דלפי ז מחזקין ליה כגדול

שכבר כתבו התוס' פ' ג' שהלכה כדקתני המשנה שאפילו אכל כזית דמזמנין עליו ומקשה הש ושוד דאפי' למאן דס"ל קרקי לאו המשנה הש מלא כזית מ"מ יוכל להוציא אחרים כיון שהוא חלוירי' כיון שהוא בעצמו אינו מחוייב בברכת המזון דלמא ס"ק קרא כשהאכל או שהוא מרובה מהם וכ"ז כל הפוסקים שלא כתבו זה והכי נקטי' דאפי' ס"ם שמחוייב לברך מוציא אחרי' מ"מ עכ"ל ע"כ כ' רמ"ה טוב ליזהר למחלה כו' ולע"ד קשה על דברי המגדיל דמ"מ יוכל להוציא אחרים כשלוש אלו יחד אפי' אכלו כזית דכיון דגם כדי שיוכל לומר שהלכנו וכתן שניר יוכל לומר שהלכנו אי אפשר לו שתחייב בב"מ ה"ל כמי שלא אכלו שהם מ"מ הוא בכלל שהלכנו ויוכל להוציא אחרים שאכלו מעשה מרכות כמ"ש בסמוך וה"ל דלא יוכל לומר שהלכנו כיון שלא אכלו שהם ה"ל כמי שהלכנו ושהינו כלשון הכתוב שזכר האחים בפ"ע ולא בכלל שהלכנו:

קצח (א) וה"ה אם היו שם כשנמרו כו' • נ"ל שה"ה כ"ש לרבותא דל"ם כיון דאמרת הזכירה נכנס ה' כו' סד"ל דזה היה שם בשעת נמרם לאכול ולא משם לאכול עמהם ולברך עמהם ס"ל כיון שהלכלה אביבה בעיני ושלק עלמו מברכה על הזן ולא חייב להחזיק טובה להם על אותה שהלכלה שהלכנו אחרים קמ"ל דלא אמרינן כי ע"ל דשעם שהולכין לזה הבית כו' נהי שהוא מ"מ הוא בכלל שהלכנו ויוכל להוציא אחרים שהלכנו אחרים כיון שלא אכלו כלום אין אחרים יכולים להוציאם ידי חובתם דכיון שהלכנו אחרים ל

לומו ע' דוקא לחד דבוקא דנדוליס בעי' הכי גמי בנסיס דמתניתין סיינו אס הס הכיוב לא יזמן לסס לחד · אבל לגרוף ג' לגסיס

והיא הסליסית שפיר תלטוף כ"ס דעת ר"י הכהן :

ר (א) **אף הוא אינו רשאי כו'** · ב"י הביא בשם רבינ"ו שכתב בשם ס"ז: **ד ורחרש.** דוקא בהרס המדבר ואינו שומע ושומה שלינו שומה נמוך · ע' סי' ל"ס ס"ס (ל"מ) ובהשובה מהרי"ל סי' ר"כ ד"ה כתב וזה שלשו למען לסמין לחמר דקטן מוטל בעריסה מלמך לעשרה הכי נמי מרס ושומה דאכל בי י' שכיחאה שרי' לך לא קיימא לן הכי עכ"ל . ולפיכר דהסמיד שמע ושמה וסבר דאליבא דסולי עלמא הכין כ · עיין סימן כ"ס ס"ו :

ר א מפסיק · ואם לא הפסיק הוה לימו יולא ידי זימון : **ב אינו** נלמלי · וב"ח פסק כרב אלי דלכתלי לגלות דאין מיוב זימון אל עד שיגמרו סעודתן ומ"ם בסי' קפ"ג ס"ב שלין רשאין לאלול מייבי כשגמרו סעודתן כאן אלא שהפכו פניהם זה לכאן וזה לכאן ואכי מכיעי טעמא דאין מברכין אלא על שלחן אחד ואפי' בחדר אחד אע"פ שאין בו שם ושלחנות ע"ב פסקים מאביאתו עד הזן את הכל כדי שיפסיק אכילתו בשביל ברכה אחת ע"כ וע"ע ג' שפסקו לא' א"צ להפסיק אלא עד שאמר המברך ברוך אלהינו שאכלנו משלו משום שכבר שמעו הזכרת השם ויצאו י"ח :

ר א (א) מי שאינו יכול לאכול מפני חולי או זקנה או שאר דברים המונעים אותו מלאכול כל צרכו אפילו הכי חייב לברך ברכת המזון שלם שלא יהא נראה כמי שאינו מודה לה' על הטובה שעשה עמו שנתן לו מזונות הרבה ולא נתן לאחר שיאכל כל צרכו ולא יברך עליהם ברכת המזון ואפילו אכל כזית פת חייב לברך ברכת המזון שלם שנאמר ואכלת ושבעת וברכת וגו' ואין שבעה פחות מכזית כדאיתא בברכות פ"ק דף כ' ע"ב ובמס' סופרים פ"ז ה"ח ובטור סי' קפ"ג ובשאר ספרים ואפילו אכל כזית פת ושתה הרבה יין אינו יכול לברך ברכת המזון שלם עד שיעבור היין מלוך גופו ויפלוט הריח שלו שאז נקרא שבעה

ד ס"ק ס"ס ס מגילה כ"ח ו מרדכי סס ז נימוקי כ"ס מ מרדכי נ"ס ס סס נ"ג נסי' ב"י ס מרדכי נ"ג כ תוס' וכרי"ף בכללי ברכות נ"י מהרי"ו בכללי ברכות ג מרדכי נ"ג בסופרים ג מרדכי נ"ג בסופרים וכרי"ף ס סס בסוף מסכת כתוף פ"ג דסופרים ו רמב"ם :

עטרת זקנים

(ב) לא יקרוס כו' וכ"ל התלמוד פ' בני העיר אמר רבה בב"ח אר"י כל ח"ח שמברך לפניו אע"י כ"ג ע"ח חיוב שנאמר משנאי אהבו מות א"ח משנאי אלא משניאי ומרוש"י שנוהגים לבני אדם לשנאותם שאומרים אין נוחה רוח בתורה כיון שרואים ח"ח שפל לפני ע"ה או יש לפרש פ' אחר הנראה כאלו תברכה אינה כראי שהיה הוא המברך מפני חשיבותו של ע"ה שהוא ראוי לברך מצאתי בשם מהרח"ש אע"י כ"ג ע"ה אין לחקדימו אבל בהן ח"ח מצוה להקדימו והיינו כשהוא שוה לח"ח ישראל אבל אם הבהן ח"ח אינו שוה לח"ח ישראל אף סוס ממדות חסידות לחקדימו כן משמע מהוס' פ' בני העיר בבי עובדא דרב פרידא וזהה יש סמך לחמנהג בסדרינות אלו שנוהגי"ראש' מהחתני' אפי' בסוק שיש ח"ח ליתן רשות לישראל אפי' ע"ה לברך (מור) ויש מי שמחמיר שלא ליתן רשות אפילו לחכון ע"ה לברך לפני ח"ח (מהרי בב"ח) וי"א שאין ללוי שום קדימה לברך לפני ישראל (מור בשם מהר"ם מרוטנבורג) :

רב (א) בין חי בין מבושל כו' . אמנם כל האחרונים סבוסק לברך בפה"ג על יין מבושל ועיין בב"י ואע"פ שהוא תוסס עדיין אפ"ה מברך עליו בפה"ג (ב"י בשם הרשב"א והריטב"א)

אורח חיים הלכות ברכות ראה רב

ימתינו (הג"ה בברכת מכר"ם) : **ב** למי שירצה . קסה ממ"ג סם מהן נלמך לה' מכ"ב פסיעות דנם סם תולמיס לעניו זה שמברכין לפע"ה . וע"ל דסם ח' סמוך על שלחנו ומסלם לו דמי מזונו ואוהו ח"ל לברך לפע"ה ורפאי ניחן לו לברך . ועל דסם ג' תולכים בפיה לחמד ותחמד ים לו לוהם על שלחנו יכול הוא ניחן לברך למי שירלה . ומם תוהו הבע"ה רוצה לוותר על ברכתו יכול ניחן לברך למי שירלה : **ג** לא יקדים ואחרי' בגמרא דמייב שמנסה החוהם : **ד** לפתוח ראשון . בקרי' החוהם (רם"י וי"ן) והכרי"ף כתב לקיום לחם מדברים בכל קבון שם לברך ולדרום תחלה . וס"ס ביסיפה יזכר בלחם (רם"י ניסין) וכתב בסי"ד סימן כ"ח בהג"ה דחם טעם יפרלחל לחן מחיבין לוהו טעמה ומיבין לוהו טעמה זהוהים דקדה לסמכתה הוא וכן כתבו סתו' בחולין דף פ"ו . ול"ע דבניסין דף ל"ב לחריכין בהדיח דלחוריימה היא וכ"כ בחשובת מהר"מ סי' ק"ז וכירושלמי פ"ה דניסין מייתי פלוגתא דחמוראי בזה ועיין במהרי"ק ס"י : **אבריון** בגמרא ולישול מנה יפה לחשן בסבן קודם . ופי' החוהם ובהר"י דדוקא במעשר שני המתחלק בתוך הבית לו בלדקה לו בחבריה המסובין בסעודה לבל בחירי דחוהמות לה לחמרי' הוהן עיניו בחלק יפה לוהם לו בהם סי' ברכה לעולם . ול"ע

רב (א) ואם הרוב שבר כו' . משמע דלה חזלינן כתר הטעם חלה מחר הרוב וק"ל מ"ם מהלה דחיתה בי"ד סי' בכ"ד הטעם סיסה מחיסה וחוהו חם יש טעם דבן חייבת בחלה חע"ם הרובה חוכו ו"ל יבחר על מה שהטעם משעם יין ומה מהני רוב שבר . ול"ל דדבן הוא חה' המיעים שים לבם משלה יחיהה בדחיתה ר"ם כ"ם לה חזלינן בתר הטעם בהו בתר רובה חלה ר"ם כ"ל בל חזלינן בתר טעמה חלה ל"ל דבם יש מין חיוב ומין בתר בטעם לבהר לעניו בוהו ס"ס ספלה בתר הטעם לבבר ויש חיוב ברבה לעיו ס"ב חזלינן בתר הטיקר בתר"ל בל הטוה טיקר ועטו טפילה מבהר על הטיקר ושוב הטפילה בטעם זה בבל הבבל טוחנין בו טוהן לפילו ברבה בחבל טל הטוהן חע"ג דיסיב מ"ם חין מבהרכין על הטוהן בחר הטעם

ב ג (ב) ס לא יקדים חכם ישראל (ה) לכהן עם הארץ לברך לפניו ו דרך חק ומשפט בהונה אבל לתת לו החכם רשות שיברך אין בכך כלום ז אבל כהן ת"ח מצוה להקדימו שנאמר וקדשתו ד לפתוח (ו) ראשון ולברך ראשון . (ע"ל סימן קס"ו סי"ד) :

ג ח מי שנותנין לו לברך ואינו מברך ה מקצרים (ו) ימיו : **ד** ט צריך לחזור שיתנו לו ו כוס של ברכה לברך :

רב דיני ברכת פירות האילן . ובו י"ח סעיפים

א י על כל פירות האילן מברך בתחילה **א** (א) בורא פרי העץ חוץ מחיין שמברך עליו בפה"ג (ג) בין חי **ב** בין **ב** (ב) מבושל כל שהוא עשוי קונדיטון דהיינו שנותנין בו דבש ופלפלין : כגון בסכר שלוקין תחר הרוב חם הרוב יין מברך בפה"ג **ג** (ג) וחם הרוב סכר מברך בסבל (כ"ה בסם התפ"ז) :

ב (ד) ג הבוסר כל זמן שלא הגיע לכפול הלבן מברך עליו **ד** בפה"א ומשהוא כפול הלבן ואילך מברך עליו בורא פרי העץ ומתוך שלא נודע לנו שיעור פול הלבן ה לעולם מברך בפה"א עד שיהיה גדול ביותר ו ושאר כל האילן משיוציא פרי מברכין עליו בפה"ע ובלבד שלא יהא **ה** (ה) מר או עפוץ ביותר עד שאינו ראוי לאכילה אפילו ע"י החחק דאז אין

רב (ד) ג הבוסר כל זמן שלא הגיע לכפול הלבן מברך עליו ד בפה"א ומשהוא כפול הלבן ואילך מברך עליו בורא פרי העץ ומתוך שלא נודע לנו שיעור פול הלבן ה לעולם מברך בפה"א עד שיהיה גדול ביותר ו ושאר כל האילן משיוציא פרי מברכין עליו בפה"ע ובלבד שלא יהא **ה** (ה) מר או עפוץ ביותר עד שאינו ראוי לאכילה אפילו ע"י החחק דאז אין

יד אפרים **רב** (במה"א ס"ק ג') דחין מפסיק טעם יין מבל כו' (ס"ק ו') בסי"ל הכל דבר שבבלתו כו' וכפסי"ל בשב שלא יחכל בלא בשון בפסוהה מחמת טעם בבוס בפעם חטין ג' ע"ב וס"ם בפסה בפרוס בל טוב בחין בבישור בלא בחמר בפסק בלומה טעם בשרה בפסה

טעמא הכא: (ב) **ואם שתאו מעורב.** כגמ' מוקמי' לה התם במברכין על שתן זית בתוכם בגרונו דלפחותו למוקן שתן הכבד לתוך פיהם"י ולריך לתת בו שתן הכבד ס"ל שתן עיקר ומינגרון שפל ופיקיון פשיטא מהו דתימא כיון דלפחותה קא מכוין לה ליברוך עלייהו כלל קמ"ל כיון דתית ליה בהאי מיגה בעי ברוכי פיקם"י שום בהאי תילתא לבד מברכין עליהו ומיקם ס"ל כרבה דאמר יוסף וכתוב בעוור ופיקם כר"ב דוקא מוסם בגרונו אלא תוכם דמילתא נקט וה"ה שתי שום שתן הכבד לתוך בגרונו הם נותן שתן הכבד עליו שברי מהם ממנו אבל בה"ג כתב אחין לו לברך אלא מי כייבין ליה מיגה דמכוין לרפואה ומהתמי מיגה אבל לי ליכא לרפואה אפי' נותן שתן הכבד הוה מינגרון עיקר ואין לו לברך על שתן הכבד ס"ל יוסף דיוהר מלהם כהר"ב יוסף סמוך ע"ז דיוהר מלהם מוסם דכיון שהוא מהם למה לא יברך תדרכם יותר מסוס הוא שלריך לברך עליו לרפואה מכשהוא לרפואה ס"ל מדלהר כוותם הטור דפליגי בהא דודאי כל מיגה עיקר ומפל הין מברכין רק על העיקר אלא דפליגי מה הוא העיקר דהר"ב יוסף סובר דהשתן עיקר וס"ל נקט בגמרא בתוסם בגרונו דלא ודאי נותן שתן הכבד הוא עיקר רפואה היא זה מלילה לו דהר"ב יוסף סובר דהשתן עיקר וס"ל דבתר המהבשה אזלינן אם הוא לרפואה אז עיקר המהבשה על השתן ואם היגו לרפואה עיקר המהבשה על המינגרון ממיל, מברך על המינגרון ושוטר השתן ופסק כאן הב"ע ולי תמוה דלפי רבי הטור דהילך נאמר שהשתן עיקר נגד המינגרון שהוא הרוב ובמה יהיה עטור ברכה שבילוב על המינגרון שהוא מי שלקות ויש לו ברכה שבכל ויהיה עטור מתחת ברכת השתן שהוא בפה"ע והא דלתמרינן בגמרא בתוסם מינגרון בתוסם בגרונו שלריך ברכם כיון שהשתן ב"כ הוא לתוכן שלא לברך על המינגרון דהוא מי שלקות גנון שאינו ראוי להם ממי השלקות כלל ואינם רק לרפואה שם השתן שלא יזיק לו שכבר בילך על תותו המין שהם מי שלקות אלו ומעלה שבשאינו אינו אסר כ"ל ברכת השתן אזה אמר ללריך ברכה על השתן כיון שהוא נהנה שב"ם ממנו וא"ב אין כאן מחלוקת כלל בין הר"ר יוסף לבה"ג דהילך"י מיירי בשתן שא"ל ברכה רק על השתן שנתערב בין מקשה המינגרון זאה אמר שהם מי שתן הרבה הן ע"י רפואה הן בלא רפואה לריך ברכה על ההנאה. וב"ב אמר הר"י מברך עליו שהרי נהנה ממנו ולא אמר שהרבה ממנו מפי מן המינגרון אלא ודאי דלא מקשחינן בהמינגרון שא"ל ברכה רק מברכת השתן לחודי לבל בה"ג מיירי ללריך ברכה על המינגרון ב"ב ואז אזלינן בתר העיקר וזה תלוי במחשבה דהיינו אם הוא לרפואה ואלולה דהר"י, הטור לא ניחא ליה לומר כן דא"כ לא היה לו להר"י לומר דגמרא תורחת דמילתא נקט בתוסם בגרונו אלא היה לו לומר דלוקא הוא דהיינו בהם לריך ברכה גם על המינגרון אלא ודאי דגם בלריך ברכה עליו הוי השתן עיקר ובזה אלינ על בה"ג ול"ל שעטו דהם יש שתן הרבה בהמינגרון אע"פ שיש בהמינגרון רוב בנגד השתן מ"מ השתן עיקר היון שיש ממנו ב"ב אך הטוב לו שהמינגרון שפל לו אע"פ שהוא רב ממנו ובה"ג סבירא ליה דמ"מ אזלינן בתר רובא ובזה אזלא הברעתא דבינו הטור במ"ש שיותר טוב מה שהוא לרפואה ממה שהוא לרפואה ובכר כ"כ הרשב"א בתשובה ולפי"ז ל"ל התירץ למעלה בכהן ומסיק להניח בדבריו הטור תיבות הרבה ובלמת הכל נכון בלתר זכרנו: (ג) קפריסין. הוא קליפת שרי כמו קליפה

ב ויא"א וכו'. והבד"ם כתב דאין ללמוד זה מבציעת הסרי מרובין אפי' אחר שיבשרבו מריש הם ואין רחוים לאכילה. לכן [אין] מברכין עליהם בורא פרי העץ. וכן נלחה דעת הרי"ף והרמב"ם וסי"ו ול"ע דלא יהא חלא ספק ודלמי לברך בפה"ג: ז שהכל. ל"ש דהרשב"א לשיטתיה חזיל דס"ל דגרעיגין לאו פרי גינהו, לכל להכרה"ם דקי"ל כווחים מ"ב ס"ה כשמתקן ע"י אחר מברך בפ"ג וכמ"ם ס"ה נגי שקדים ול"ל דבשאם מריש לאו פרי גינהו משל"ב בשקדים וכ"מ בלבוש עש"ל: ח עם פת. כתב בב"ח ל"ש מאי לשנויי לשמעוטינן הא דין זה מבואר בסי' רי"ב וכן משמע בהרי"ף על הרי"ף ומלחה לי דשמעוטינן לפי' בתוסם בגרונו ואוכל בתוסם פת שבר בב"ח סי' ר"ב ומשום קושיא זו אין לבדות דין חדש דהבבה פעמים בהבו הפוסקים דין פשוט והא דלא מוקי ליה בגמ' דלמיל ליה ע"י פת לרפואה ליימו משום דאין דרך רפואה בבך מדקתא דוקא לאינגרון ולא נקט שאר משקין ולה"ב לם שוהבו עם שאר משקין לרפואה כגון עם שכר או יין שרף המבדך בפה"ג: ט שמן עיקר. לפילו השמן הוא מועט (ב"ח) ומיהו ממ"ם הרא"ם סי' ק"ד נבי מומן שממש דוקא הרבה ולפשר דאומרא דמילתא נקט: י אינגרון עיקר. לפילו הוא המועט: יא שהכל. ל"ש דהא בגמרא דף ל"ם איתא בהדיא דהא בפה"ע. דהיון שהם לאוכלה יותר משהם טוב מה שהוא לרפואה ממה שהוא לרפואה וכבר כ"כ הרשב"א ז"ל בחי' וחידושיו בשם הרמב"ן ז"ל וה"ר מיוקי דפלי דוחקים לאוקמי' מלריך ברכה של מינגרון ולריך לאוקמי' בחומם בגרונו ואכתי לא ניחא ליה לומר דלוקא הוא דהיינו בהם לריך ברכה על המינגרון אלא ודאי דנם בלריך ברכה עליו הוי השמן עיקר ובזה אזלינן בתר העיקר ומ"מ השמן עיקר יותר מן השתן ואפ"ה אין לן בהם כיון שהוא רב ממנו ובה"ג סבירא ליה דמ"מ אזלינן בתר רובא ובזה אזלא הברעתא דבינו הטור במ"ש שיותר טוב מה שהוא לרפואה ממה שהוא לרפואה וכבר כ"כ הרשב"א בתשובה ולפי"ז ל"ל התירץ למעלה בכהן ומסיק להניח בדבריו הטור תיבות הרבה ובלמת הכל נכון בלתר זכרנו: (ג) קפריסין. הוא קליפת שרי כמו קליפה

אין מברכין עליו כלל: נגמ ד ויש"א דעל תרוכין אינו מברך כורחא פרי העץ שיולאה בהן כמין ברטיקות על תרוכין וכן בזיתים עד שיגדל הגן סביבם וקודם לכן מברך בפה"ג וכן שיקר (טור):

ג גרעיני הפירות אם הם מתוקים מברך עליהם (ו) בורא פרי העץ ואם הם מרים אינו מברך עליהם כלל ח ואם מתקן ע"י האור מברך עליהם ז (ו) שהכל:

ד שמן זית אם שתאו כמות שהוא אינו מברך עליו כלל משום דאזוקי מזיק ליה ואם אכלו ח עם פת אינו מברך עליו דפת (ח) עיקר ומברך על העיקר ופוטר את הטפילה (ב) ואם שתאו מעורב עם "מי סלק"א (הגהת מינגרון) שאז אינו מזיק אדרבא הוא מועיל לגרון אם הוא חושש בגרונו הוה ליה עז שמן (ט) עיקר ומברך עליו בפה"ע כ ואם אינו מתכוין לרפואה אלא לאכילה הוי ליה י אינגרון

ה (י) עיקר ואינו מברך אלא על האינגרון יא (יא) (בכלל):

ה שקדים המרים כשהם יב קטנים מברך בורא פרי העץ גדולים ולא כלום דאזוקי מזקי ומעמא דמלתא דכשהם קטנים עיקר אכילתם היא הקליפה ואינה מרה. וכשהם גדולים עיקר אכילתם מה שבפנים והוא מר (ב) מ ואם יג מתקן ע"י האור או דבר אחר מברך בפה"ע:

ו *צלף (פי' לקף מין פילון שעליו שלו החוחים לאכילה ויש בעליו כמין המרים לאכילות הוא שברי מהלקף וקפריסין הן קליפה שבעוב שברי בקליפות שהנוזיש) יד על העלין ועל עז התמרות ועל עז (ג) (יב) הקפריסין יז (יג) בפה"א ועל האביונות שהם עיקר הפרי בפ"הע:

ז ם תמרים שמיעכן ביד ע ועשה מהם עיסה והוציא מהם גרעיניהם אפילו הכי לא נשתנית ברכתן ומברך עליהם בורא פרי העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש: הגה ולפי זה פ"ם בלעוערן העקצא (ג) פוויזלא מברכין עליהם בורא פרי העץ ום

ח ויש"א וכו'. והבד"ם כתב דאין ללמוד זה מבציעת הסרי מרובין אפי' אחר שיבשרבו מריש הם ואין רחוים לאכילה. לכן [אין] מברכין עליהם בורא פרי העץ. וכן נלחה דעת הרי"ף והרמב"ם וסי"ו ול"ע דלא יהא חלא ספק ודלמי לברך בפה"ג: ז שהכל. ל"ש דהרשב"א לשיטתיה חזיל דס"ל דגרעיגין לאו פרי גינהו, לכל להכרה"ם דקי"ל כווחים מ"ב ס"ה כשמתקן ע"י אחר מברך בפ"ג וכמ"ם ס"ה נגי שקדים וכ"מ בלבוש עש"ל: ח עם פת. כתב בב"ח ל"ש מאי לשנויי לשמעוטינן הא דין זה מבואר בסי' רי"ב וכן משמע בהרי"ף על הרי"ף ומלחה לי דשמעוטינן לפי' בתוסם בגרונו ואוכל בתוסם פת שבר בב"ח סי' ר"ב ומשום קושיא זו אין לבדות דין חדש דהבבה פעמים בהבו הפוסקים דין פשוט והא דלא מוקי ליה בגמ' דלמיל ליה ע"י פת לרפואה ליימו משום דאין דרך רפואה בבך מדקתא דוקא לאינגרון ולא נקט שאר משקין לרפואה כגון עם שכר או יין שרף המבדך בפה"ג: ט שמן עיקר. לפילו השמן הוא מועט (ב"ח) ומיהו ממ"ם הרא"ם סי' ק"ד נבי מומן שממש דוקא הרבה ולפשר דאומרא דמילתא נקט: י אינגרון עיקר. לפילו הוא המועט: יא שהכל. ל"ש דהא בגמרא דף ל"ם איתא בהדיא דהא בפה"ע. דהיון שהם לאוכלה יותר משהם טוב מה שהוא לרפואה ממה שהוא לרפואה וכבר כ"כ הרשב"א ז"ל בחי' וחידושיו בשם הרמב"ן ז"ל וה"ר מיוקי דפלי דוחקים לאוקמי' מלריך ברכה של מינגרון ולריך לאוקמי' בחומם בגרונו ואכתי לא ניחא ליה לומר דלוקא הוא דהיינו בהם לריך ברכה על המינגרון אלא ודאי דנם בלריך ברכה עליו הוי השמן עיקר ובזה אזלינן בתר העיקר ומ"מ השמן עיקר יותר מן השתן ואפ"ה אין לן בהם כיון שהוא רב ממנו ובה"ג סבירא ליה דמ"מ אזלינן בתר רובא ובזה אזלא הברעתא דבינו הטור במ"ש שיותר טוב מה שהוא לרפואה ממה שהוא לרפואה וכבר כ"כ הרשב"א בתשובה ולפי"ז ל"ל התירץ למעלה בכהן ומסיק להניח בדבריו הטור תיבות הרבה ובלמת הכל נכון בלתר זכרנו: (ג) קפריסין. הוא קליפת שרי כמו קליפה

עטרת זקנים

(ב) ואם מתקן כו' - ואע"פ שעל גרעיני פרי מברכין שהכל אם מתקן ע"י האור כדלקיל סעיף ג' לפי שכרעיני פרי אינן עיקר הפרי ולא נמנעו לתו לכתחילה אדרבא דהכי אבל שקדים המרים עיקר נמיעתן לאכול אותן על ידי האור (מהרש"ל): (ג) מאוזילי העשויה משליומן או ווייגקסלן בשהן מבושלים ומרוסקין לגורל בורא פרי האדמה (ב"ח):

יד אפרים

(ס"ק ו') דסרי מרוכין מרוכין בשרבו כלי': (שם) ס"ק ז') ע"פ הרשב"א כו' ודיין מלמד"ם שכתב דשמא משום דלא נמני לסו כו' ולפחות נם"מ בהו כוותיה כן שרי מיגה בתר שכ"כ סלנות מהופר מילה זה דלא נמני כו' לסדיא נם"מ בהם סלנות מהופר מילה ובן בלתר מבולם ום"ם סמג"ם כתב מרוכין לתו שרי מיגה בתר

ס"ח ממרכין בסס"ע וסס"ג: **יח** וי"א **לברך כו'** · נ"ל דוקא בנגדנדניות שמתבשלו וימשוכו לגמרי וכ"כ מהרי"ק שמ"ס אבל בתמרים שמתעכו קלח לא מליג וס"ל כהרמב"ם וכסור ממרכך בסס"ע וכ"מ סי' ר"ד סי"ח שכתב לפי' דס כתוסיס ביותר ולא מליג ממ"ש סי' ר"ד מפמע דס"ל כהרב"י ונס בס"ח לפסק דמודה בתמרים שמיקן בהרמב"ם ונס בנגדנדניות שמתבשלו כתב וז"ל שמימותי לגמרי מברך שהכל ול"ד לבשמים שמוקים בסי' ר"ג ס"ו דסתם דקל לכתוש ולטחון כל הבשמים מ"מ מיבני קיימי במלתייהו · משל"כ בדבר אחר שלין דרכו תדיר להיות משוך ומרוסק ולפ"ם שלין המלוקים הלזו ברורים מ"מ לא יסא הלא סשך ומכרך שהכל ע"ל ובכורקלכתב ז"ל תמרים כתיסים ומבושלים בסס"ע והוא פרילקי שב"ל: **יט מברך שהכר** · דזיפא בשלמא הוא דלין נקרל מפקא הלא סיולא מהזתים ושעכיס בלבד: **ב סופי ענבים** · ול"ד לבוסר בס"כ דמברכין עליו בסס"ח שלמי בוסר דשומר לעשות ממנו משקה דהמתמי לעניין יין שמברכין עליו בסס"ג משום הכי דיו דמוליבין לוחו מפלה ח' · ומברכין בסס"ח משל"כ בסופי ענבים שעומדים לעשות חומץ לכן מברכין שהכל: **בא שבשלם החום** · משמע מל' רס"י דהשתא משום דלהמתי לגריטתה ערסי' ל"ס: **בב אלא שהכל** · וכ"כ למיל דשלקי בסי' ר"ס ס"ב דהכא כיון דרוב שלקים לו למלוקי ס"ל שליק' שליקתן כמותן משל"כ פירות לחו דרכיהו למשלקים לו למלוקי חלה למיכל בענייהו אבהו לה שלקי שיהא מיומן כמותן (ב"י רשב"ח) ומיהו בפירות יבישים כגון תמרים ותאנים ונבוזים ופלוים דהא מיומנין בס"ה דהא לין דרכן לשלקן לא למלוקים ולא למי מוהג ועיק' (ב"ח) וע"ע דמשמע דשפא הרשב"א משום דדרכן למשלקן מעיקרא נעשי להו לחדשתא דהכי למשלקין וא"כ פירות דלא נעשי להו לחדשתא דהכי לא מהני כיון דרוב שלקים לו למלוקים ולא מיקרי בפ"ע ביטול מכרך בס"ט (עסס"ו) וכן מ"ב בסס"ל: **בג טעם הפרי** · דיותר נכנס טעם הפרי במים ע"י ביטול מליהו סחט הפרי עלמו: **כד ויוצא** · דעל כולם סס לחמר שהכל יפא מיהו סס לכל תחלה הפרי וביכר בפ"ט ל"ע סס יברך בניח על הפרק שהכל ולכן יחתה ד"ח תחלה לברך שהכל: יחתה

הפרי ותב"ע דכתה שם לעון ותפחר כו' מ"מ כתן בית ממנות של תמרים שמברכין עליו בסס"ג משום פלוגתא דר"י ור"ל ס"ל דמברכין עליו בסס"ג ס"ל דמברכין עליו בסס"ג ס"ל דמברכין עליו בסס"ג

עכ"ל ולפ"ז מהו המילוק הזה כתב הכה"ג שמא זהו המילוק לכל בעלמא הדין לומר שפך דודלי מי שלקח כשלקח דהיינו מי פירות כמו פירות עלמן ולכלבה יש לברך שהכל במותם אחין דרך לבעלם לו לשתותן לבל במידי דדרך לבעלם בפה"ג ולי"ל על מ"ש בסי' זה דלא תלזינן בתר בעלמא הוא ואין שם פירות עליהם אלא מים בעלמא ולכן בפה"ג שהכל נהנה מהם ולכן בפה"ג שהכל נהנה מהם ולכן בפה"ג שהכל נהנה מהם

כתן לשמו וכן עיקר וכ"כ מסקי התוספות בברכות פ"ו וכן מוסכם מקורין בפולין יע"ש המסורים לכל התומים נדולים בעצבים מבקרין בורח סרי החלמה ומוחם תדומים המעלים בתמה וגם יש מין המעלים במורף ולין בהם הלח קרף בשלמא כשום בתוך התלגים ומוללין מותן הזקרין מותן ת"כ לתוי לברך שהכל כמ"ש סי' ר"ב ס"ה וסע"ו לף שיש בולעין מותן עם הקליפה ובגרעין מ"מ עיקר רוחות בהקליפה ונרעין מיכן לתוים לתכילה כלל ת"כ לין לברך הלח על המשקה שבתוכו: **ב** אילני סרק שהבל · דלת מביני לברך עליהן בפה"ע דעך בשלמא ניעכו לבל דבר שעוב לתכילה כמו מותן שבתבתי לעיל סרי נעוב כן ותע"ם שגדלין על תילני סרק וכמ"ש ל': **ג** אלא שהבל · דלת מביני דה"ל בפירות שמולילין תילני סרק ובסי"ב ס"ו: **ד** הזנבילי· ל"ל דה"ם כשלולין זנבילי ותולנים מותן לרשותה לו ניעוע"ב מבלך כפ"ה כיון דמזי לתכילה ע"י כך ותעבר דלישוע"ב מבלך שהבל דעביד לטעמים מתיים תד דרגת וע' סימן ר"ך סס"ח ועל פלפלין שמרקחין מותן מבכרין בפה"ה כמ"ם סימן ר"כ סי"ח:

הבית כתב כלן זנבילי שבשלו ת"י בדבש לשול משום בשולי ת"י וכ"כ רש"י ביומא וכ"כ הל"ח פכ"ח והזנבילי שמביאין מסיריזים הוא עשבה ע"י בישה ע"כ תבל דעת הטור והתום' משמע דשרי וכנמרא קלי הקוסית מבשה ומשני הא בישבת הא בישבת וכ"כ תכ"י תבל לענין בשולי ת"י ולין מילוף דהא סיבא נ"כ נתבל כמות שהוא מי שם לתם ומלח הל"כ דג מלים נמי ליתסר משום בשולי ת"י וכן מוסן דלין נתבלין מי לבדן הלח ע"כ כל שתבלין מיין לפי' עם ד"ח שיר וכ"ם בתם"ה כלל ס"ת ד"ו · וכ"כ בהב"י סוף תו"ם ז"ל דלפי' זנבילי וסלפלין יבשין שבבלו לפי שרי: **ה** צנון · תע"ם שתם מינין לותו בתרן סוסו להקשות מ"מ כיון שזורעין לותו לתעשה לתוכלו בשאול לך מבכר בפה"ע בקולה כמ"ם סי' ר"ך:

רך א **ונתקלקל**·קלת דתילו ותקלקל לנמרי לין מבכרין עליו כלל (ב"י): ב **ונובלות** וכו' · וע"ם פסק דה"ם תם נפלו מן תילן קודם נמל ניעולן: **ג** המרפ · של בשר (ל"ת) וע' סי' ר"כ סי"ת: **ד** במיתין ופצריות

רך **ופת שיעפשה** · בבריית מציב שוד ויין שהקדיש וירקב בשר לטיגון ריחת ממרת ושמירת הלח וירקב ב"י דתילו להפך שעשתו תמרת לה הוס יין נמור ומבכך בפה"נ וכמ"ם כתן בפ"ע ונרתה פשוט הבך שהקדיש תן פירותו מה שתו קורין קתלי"ך בל"ת דתותו בשר תפי' לקדוש בדתיתה סימן ער"ב בין שבפי התבים תע"ם שים בו קמתן וכו' וטיינו שמסן שותו כמ"ם רמ"ח סימן ער"ב תלח הך הקדיש הוא גרע טפי בדתיתה בפרק המוכר פירות דף ל"ה דתל"ה תמרת דתקדיש ל"ל ופירש"י הטיינו קוסם דמתניתין שהוא בעלמו רע ביותר ותותו ודלי פסול לקידוש ותפילו בפה"נ תן מבכרין עליו וטיינו ריחת ממרת ושמירת הלח ומו"ח ז"ל כתב דהקדיש היינו קתלי"ך ופסול לקידוש ולח דק כזה ומפ"ם סימן ער"ב כפ"ב: (ב) **שנשתנה צורתו ונתקלקל** · פירש"י דנתקלקל קלת דתילו לנמרי כין דלח חזי לתכילה תן מבכרין עליו כלל: (ג) **ונובלות** וכו' · חזיל לפשעים שכתב בפ"י בסימן ר"כ וז"ל כתב רבינו יהומס נובלות שהוא תן פרי ולח נגמר בשולו שהבל ע"ל · וכתב ב"י ע"ז ולח דק שהרי תמרו בגמרת דנובלות היינו בושלי כמרלי"ת כמו שרוש תמה שבישלה וברפס החום ויבשו ותמרים הם ות"ב תיכם פעין לשלה נגמרו ביטולם עדיין ס"ל ב"י · ויש לתמוה עליו מלד מה הבב בזה להשוב על הרביעו יהומס שפי תן השור שכתב כלן נ"כ הב"י ח"ל ועל הנובלות וכן תן תמרים שתן מחבשלן על התילן ע"כ · וכ"כ הרמב"ם פ"ח מברכות דנובלות היינו פעיס וכ"מ לח שכתב שם כלום וכן כלן בסימן זה בשור לולי שיש ולתמה לק"מ דבגמרת תמרינן לישנא קמת דנובלות היינו בושלי כמרי לתד מ"ד ולחידך מ"ד כוי תמרי דזיקא דנפלי ברוח וטיינו שלח נתבשלו של התילן וברבינו לפתי מדתלי"ן כל שהוא מין קלקה תין מברכין עליו ולפי

שערי תשובה

ס"ם וטיינו שהוא דקטית ליה מוסיפים ומנבים ולוקר לנדמת שפור ס"ם · ועיין ביד לתריס כפ' סיבא"ם וכן מיקר שתין לנבר דק שבהל ולית כוס · תם לה בשלא"ם רישה לתקול תכרי ולפרות מיום תבל ת"ל לשבות כן בתכונן: (ב) פרק שהם"ע ובנבר"ל כתב בשם תלר"י שיש לנדון כוס מדין תומי וכן שמת דבר: (ג) זנבילי כיין בתר סיבא ועיין בלקוטי פר"ת שיש לנדון כוס מדין תומי וכרתי כי' ועיין ב"י תוס ועיין בשמק כרכש דמרקחת וזנבילי וכתבתי בשרוש תכל תם הוא משוך וכתות עד שיתוא ניכר תה הוא ת"ם שיהיה שהוא זנבילי תנרך בשכל ממנו תכל תם הוא משוך וכתות עד שיתוא ניכר תה הוא ת"ם שיהיה שהוא זנבילי תנרך בשכל ועיין בית יוסף ד"ה שתף · ועיין בשם הת"ה דמרקחת חזרת שתקרין קרוין תנרך בפה"ע וכ"ל כתב דמנרך שכל ועיין ב"ח שעיקר ד"ה: (ד) שבשמים שיקר בפה"ע ועיין בתשובות כתב דלהון תמרקחין נוהין שומתנין עם תנוים תעוררים כתוכם שתפר דהולכים תחר כרוב תתון ממיני דגן הולכים תחר כרוב ומה שמדקדקין בקטת תשומתין כל נדבק בשל כוח ס"ם · ונראה שתם בשיטה פוים ים לעפל לחוש שתנרך עיקר שנרך בפה"ע שתפילו על דבר שברכתו בפה"ע יש לדקדק עמ"ש סי' ר"ו:

בש"ע סעיף ח' נטן מנרך עליו בפה"ע ותפ"ם שכוחו לתקוות וכתב כמ"ת דתם שתקדם תין מבכרין עליו דשל בשלמא כוח ס"ם ונרתה תמירי כשון שנתקדם קרנה על ברוב שי תלם תן תוכלין תחר כי' וזה פשוט · ועיין בתשובות זכר תמרקחת קלישה שנם בל נטן בדבם שנרך בפה"ע דלח דמי לקלישה מרנלין דקלישה בל נטן כוח שכוחה ע"ש · ונרתה דמ"ם תם שרקה נטן שנתקדם שרבה תין לנרך רק שבהל:

באר היטב

כגון כתוך שתבלנים ושנלין תוכם ושוקין תוכם לשתי שיעם שבהל בפה"ע ושברכינן תין רשתין לתילן כלל ת"ל תין לנרך רק שבהל ולית כוס · תם לה בשלא"ם רישה לתקול תכרי ולפרות מיום תבל ת"ל לשבות כן בתכונן: (ב) פרק שהם"ע ובנבר"ל כתב בשם תלר"י שיש לנדון כוס מדין תומי וכן שמת דבר: (ג) זנבילי כיין בתר סיבא ועיין בלקוטי פר"ת שיש לנדון כוס מדין תומי וכרתי כי' ועיין ב"י תוס ועיין בשמק כרכש דמרקחת וזנבילי וכתבתי בשרוש תכל תם הוא משוך וכתות עד שיתוא ניכר תה הוא ת"ם שיהיה שהוא זנבילי תנרך בשכל ממנו תכל תם הוא משוך וכתות עד שיתוא ניכר תה הוא ת"ם שיהיה שהוא זנבילי תנרך בשכל ועיין בית יוסף ד"ה שתף · ועיין בשם הת"ה דמרקחת חזרת שתקרין קרוין תנרך בפה"ע וכ"ל כתב דמנרך שכל ועיין ב"ח שעיקר ד"ה: (ד) שבשמים שיקר בפה"ע ועיין בתשובות כתב דלהון תמרקחין נוהין שומתנין עם תנוים תעוררים כתוכם שתפר דהולכים תחר כרוב תתון ממיני דגן הולכים תחר כרוב ומה שמדקדקין בקטת תשומתין כל נדבק בשל כוח ס"ם · ונראה שתם בשיטה פוים ים לעפל לחוש שתנרך עיקר שנרך בפה"ע דלח דמי לקלישה מרנלין דקלישה בל נטן כוח שכוחה ע"ש · ונרתה דמ"ם תם שרקה נטן שנתקדם שרבה תין לנרך רק שבהל:

רג (א) בשמים שתוקי שקורין מאגין פולדור שעיקר תבשמים תוא זנבילי ע"כ מבכרין עליו בפ"ה כמו על זנבילי שמרקחי המזכר לעיל בסעיף ז':

רד (א) וכפת שעיפשה כו' · ההיינו שנתקלקל לנמרי כיון דלא חזי לאכילת אין מבכרין עליו כלל וכן תבשיל שנשתנה צורתו ונתקלקל נמי קרא אבל אם נתקלקל לנמרי עד שאין ראוי לאכול אין מבכרין עליו כלל ראיין בו הגאה (ב"י): (ב) וקל תמרק · פירוש פרק של בשר דבוק של פירות עיין לעיל בסי' ר"ם:

יד אפרים

רג (במ"א ס"ק א') כמ"ם ס"ת וסע"ו עי' וכל תמי לפמן ויש לתרץ דמ"ש תכאן דמכרך כפה"ם תכא כשאר פרי פרפרי לתכילה פ"ע ודין זה עליו בפה"ע וכלך לנבר עליו בפה"ע וכלך לף כשנפסק פשון מפנו כיון דלפתני לפניהם וכלת ע"י שעיה תתגיר ותפשט דכי נפני ניס מכרך בפה"ע ניס לתעשה דכבי תעשי ניס לתעשה דכבי ס"ם שעיה בה מ"ל שניו לף מ"ל שניו שם פרי כלל כי שיקרו תינו רק לפתקה פילת פמנו וכפו פשון קנים פתוקים בפעף ס"ו ותפוקה שגם פשר פשוך שבפיה פפ"ו בפ"ק ר"ג לפנין פשוך שדה כשומד לפמנין רק ופפה כיון שפיה פוכר שפיקרו שבי לפשוך פתים לפקנתן כלכתי לפלכין ולכן תין ניתר כפתקה פקנה פליו בפ"ם בכלתת תין שיקרו לכך ושוכרין תותו לפנין פיפיפה ות"ל פפי כפפר פי פירות פתין פברכין פליפה פ"ם ונת פתרין לתני פברכין פליפה פ"ם ונת פתרין לתני פתי ע"ב פתין לתני לתני פתי פ"ם פפרי פפתו תם פתי · פיין פפ"ת ת"ב פתין פ"ב פפרי

ולו תמרי דזיקא מלי מין קלחא מפתחא פירש"י דכ"ע לא פליג לעיכובא דק תחומין וגוכלי ותמ"ב ים שוד ב' לשומות בגמרא ולגיסמא בתרא לתמרי בסמוכות למ"ד תמרי דזיקא סיימו כו' תלת למ"ד בוסרי תמרי ניתני כו' ואסיקנ"ל דקשיא ממלא דמ"ד תמרי דזיקא ניתני במסקנא תליבי ואכתי לא מם מלי מין קלחא למה דמקשה בלישנא קמא מלי מין קלחא להכי ליתנא ס"ל דזה המין שהיו יכול להתבשל על התילן ולולי מחשב מין קלחא ושפיר מוקי ר"י וקי"ל כת"ק וס"ב שפיר פסקו וסיכמו דמוכלות סיימו תמרי דזיקא דהיינו גם לליתנא קמא הוה תמרי דזיקא בהכחו שהכל לגדרי סיימה דר"י לא פליג בזה · ואין מקום לחי לייטב דברי הב"י במה שהעיר דוקא על כ"ר יוסף והשיקר בחמת מ"ש ז"ל פליג בזה דהכי איתא בגמ' למיכלה כשהוא רך ולא יניחנו עד שיתקשה ויעשה תמרים ולפ"ז הוא פירות הוי"ל דבשביעית יש לברך בפה"א ולפי הנ"ל דבשביעית על הפירות הוי"ל בורא פרי העץ ואפשר דהכי איתא בגמ' למיכלה כשהוא רך ולא יניחנו עד שיתקשה ויעשה תמרים ולפ"ז

ס"ם ואם היין יותר מלחמד בשעה הולכי׳ לחמר הטעם לם הוי יין ברלוי לטחוה ע"י מזיגה נמוכה כ"כ ומתי ליה מיעטי במקום יין ע"י מזיגה זו דלת ניחמ בטלה דשתו הלכ כל חדם שכ"ל מהכי"ל בתשובה סי' קכ"ג והלעוג כתב בשמו קלת לטון לחמר ולחינו מדוקדק ולפי מ"ש הסי"ו כי"ד סי' ק"ד ס"ק ד' יין בשאר משקין נמי בטל בו' מלקים ס"ם · וכ"ג דקוק מיס בשמסידין וסוגמין היין לבל שאר משקין לפס"ם שהין פוגמין וכ"כ הלו"ח ס"ם · ומיהו כיומת שלנו ולתי בטל: **יז ואין לברך בפה"ג**, ז"ל הרב"י בשם הרשב"ץ היה נרלה לכל לחמר הרוב ויש להרחיב בזה משום דתלתים כל כחם במשקה לכן לינו סומך לברך עליו בשפ"ג בשמו לטעין י"ג וללן מספיקא יברך שהכל לבל בברכה לחרונה יש להסתפק ויש לחמר דיברך על הגפן ועל פרי הגפן דמי תלתים לא שפר להו יין דפרי ניכו לדעת הרלב"ם כמ"ש בסי' ר"ב סי"ח לכן לריך לברך על הגפן·ולפס דהחמד מזה דין שאר תלתים יש לו ומברך שהכל לפני׳ להרלב"ם יין שים בו הרבה מים ופשוט בברכת היין וכמ"ש סי' ר"ם ס"ב ולעיל ס"ח: **יח אינו מברך**. לליט לים הכל׳ מיניה לבל הסוחה שלר מפקין לטעמיר לחרומה שלין מברך על הפרי ולח על היין שכר לחרומה ס"ם: **יט מעמם טוב** · ולם סם רעים לפחות ל"ל הלה מיניה מ"ל לברך (ב' תוספ' ברכות מהר"ם) **טפי"ח**: **כ הואיל ונאנס** · דלמי לחקה שהחלתה בחומם וסומה ברלון דהקבי ליה לחומם (שם) ובחשובה הרשב"ח סי' תלל"ה כתוב וז"ל בחלה חולה שלכל ביה"ב כתב ת"ל מהחלוניס שלין מברך חע"נ דלח לחפטר בחומם וסומה ברלון דהקבי ליה לחומם הוח ולין מברכין על כי הלי דהוי כחקה שהחלתה דעתי מהני ע"י לחומם הוח ולין מברכין על כי הלי דהוי כחקה שהחלתה בחומם וסומה ברלון דהקבי"ח הוח בהח"ם וב"ב מלחר לל חלל כיה"ב וכ"ל · ודיוק דבה· פלוגתיה דהרשב"ח הוח בהח"ם וב"ב מלחר לל חלל כיה"ב מיה לברך ע"ח ולח ס"ל כיה"ב שהוח

קפריסין שהוא קליפה של הפרי דמלעולה לא הוה פרי נמי ברכתו נמי לא הוה פרי ולא מברכין עליה בפה"מ ולפ"ג דהכו' והרמ"ק לא נרסו זה וס"ל דנמי ברכו' נמי מברכין הכי"ת והטור כתב לפסוק הני' שזכרנו וכ"פ הב"ח דים לנרך בה"ת וא"כ ה"נ נמי בכל הקליפו' וא"ל דהא למרי' סם בגמ' דקפריסין לא הוה שומ' לפרי כיון דלוי' בקלח לה לא מיית בפרי מבח"כ בשאר קליפות דלוי' בקלח לה מיית בהמלא"ך והוי מיית הפרי ממילא הוה הקליפה שומר לפרי' וא"כ קליפת מלא"ך נמי לי' בקלח לקליפו מיית המלא"ך והוי שומר לפרי' הא לאו מילתא היא דע"כ לא אמרי' סם דשומר הוי כפרי אלא לענין עלה דים גם רבו' דאם פריו דמרכיב לפרי' הקליפה כדלוי' כי"ל סי' ר"ל אבל באחת לאו פרי הוא פרי הוא מלא כלום ואע"ג דבגמרא קליפה קולית לגוזים וגרעינים מייבשי' דהיינו קליפי לגוזים וגרעינים דהם עכ"פ וכהנו הקום מכלן שים לנרך על הגרעינין בפה"ג ולא כ"כ על קליפי לגוזים הקודם לגרעינין אלא ע"כ דקליפות מיוב עלה בהו אע"ג דלאו פירא הם אלא שומר לאוד אחור מכח הריזו דאם פריו וע"כ ברכתייהו בפה"ג משלי"כ בגרעינין דהם עכ"פ פירא אע"ג דאינם כ"כ פירא מעליא מ"מ הם פירא אין לנמוד ברכה אבל לענין ים פירי אין לנמוד ברכה מאלה ולאיש מדברי הנו' שם בהג' דהניח קליפי לגוזים וגרעינים מייבשי' וכהנו הקום,

ב (ד) **ו** נ על **המים שבישלו בהם** (ר) **ירקות מברך הברכה עצמה שמברך על הירקות עצמן אף על פי שאין בהם אלא טעם הירק וה"מ כשבישלם בלא בשר** (ה) ד אבל **אם בישלם ז** (ה) **עם בשר מברך עליהן שהכל** :

ג (ו) ס **אם ח** (ו) מחמת אינו מברך על אותם משקין **אלא שהכל** :

ד ו **חתכן לתחיכות קטנות לא נשתנית ברכתן מפני כך** :

ה (ז) (ו) (ד) **ט** ז חלפת כשהוא חי **מברך עליו שהכל ואם הוא מבושל או כבוש בחומץ או בחרדל בורא פרי האדמה** :

רן דיני הפסק ושעות בברכת הפירות ובו ו סעיפים

א א ס בירך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא אבל אם בירך על פרי האדמה בורא פרי העץ (א) לא יצא

ב הילכך אם הוא מסופק בפרי אם הוא פרי עץ או פרי האדמה

(ג) **אין השבח מצד עצמן כו'** . קשה דנכי לעיל סי' ר"ד נגי שכר תמרים שלכך המשקה שעושין בפסח מפסידים מברך שהכל נד"ה . וכתב בש"ל דה"מ היכא שהתבשלו בהן מיני דגן וכיוצא בהן מברך במ"מ . וכ"כ בהג"ה ומ"מ מומר המותר מיס שהתבשלו בהן הלבישות מברך במ"מ ול"ג ומברך שהכל שאין דרך העולם לברוחות מי הלבישות כמי שלקות שרוב העולם אוכלין אותן מברך שהכל עיין עכ"ל.וכן למעשה הרמב"ם לגבי למעשה הרמ"ם ס"ג כיון דשיקר הבישול בשביל הלבישות מברך במ"מ כמ"ש התוס' וק' דכאן, ר"ם ס"ן וכתב דאם כיון שבישל הלבישות בתוכן הרוטב בשל ע"ג הלבישות ומברך גם עליו במ"מ מידי דהוי לחמי קטניות שמברך בפה"א כמ"ש ולולו בשלן עד שנתפשטו מברך שהכל כמ"ש סי' ר"ח ס"ח חלת ע"כ שהרוטב דינו כמחכל עלמו ול"ג אם חוכל הלבישות עלמן מברך במ"מ וא"ל לברך על הרוטב . ועמ"ש סי' קס"ח סי"ח וסי' ר"י מיהו לפעמים שנותן לזוס"ת עם מעט קמח ונותנין לתוכו מעט לבישות ח"כ עיקר כוונתו לתכל הזוס"ת ואינו אפל להלבישות ח"כ לחוש לברך על המיס תחלה ואח"כ על הלבישות וכמ"ש סי' ר"ח ס"ד : **ז עם בשר** . עשם הכשר שמברך הוא עיקר: **ח סחטן** . דאפילו בגרישותה: **ט חלפת** . כגון ריבין ומילחין בל"ח ולריך לדקדק בהם אם יבשלם בלח בשר אם יפתחו למעלה"ע כמ"ש סס"ח וגם יש מהן טובים לתכול מי עמ"ש ס"ח דלח גריפי ממרוה כמ"ש ס"ח בכ"י סי' ר"ד·ומשמע מברך בפה"א שהכל וכן משמע בהרא"ש (לפדרסס) ול"ל ממי שאין לותן עליהם כלל ע' סי' ר"ח ס"ח :

רן א בירך על פירות האילן . כ"ל לחותן הנדלים על האילן ומברך בורא פרי האדמה משום דלא נגמל פרי לו עדיין עיקר הפרי אח בירך

המשקה כיון שיש לו עוד טעם אלו ע"ב לחילו אם בשלו עם בשר לא הפסיד טעמו כמו בחתה בדבש כנ"ל וס' סס' זה : (ו) **אם סחטן כו'** . כתב הטור וכתב אחי הר"י ירחילל כ"ם אם סחטן שמברך על מיניהן כדרך שמברך על הפירות עלמן אין נלחה בשמחטן לותם משחטה גרישותה ודלים לדבר משקין היולחין מן הפירות שמברכין עליהן שהכל ואם בישלם מברך על המרק שברכת הפרי כו' שכ"ל ולפי מש"ל סי' ר"ב דוחלי דבר הגרלה לגיעים ומורגם בשכל ביולא מפי ע"י סחיטה וכ"ם כתיבה ממה ביולא מחליהן ואלה לדמות סחיטה וכתיבה בישול ממש אין לחוש לרבינו הטור ממקשין היולחין מפרי דשם יולחין מחליהן ואינו אלא כשלמת ואלחין דברי אחי הר"י ירחילל כנוחים אלא אחין להקל נגד הטור דיש לברך שהכל ואו נלחה דע"י כתיבה נם הטור מודה דהוי יולא מפרי דלח סחיטה דהוי בישול שנוף כה הפרי יולא ממנו כנ"ל : (ז) **חלפת כו'** . מבואר בחחלת סי' זה ומ"ש המחבר לו כבוש כו' היינו אם רוצה להוכל חלפת עלמו אבל המרק שלו אחבתר בפה"ח :

ומפילו

באר היטב

כל דיני פ"ן נ"ש במחבר"ם שב"ל ס"ו : (ר) ירקות · ב"ל סי' ר"ב ס"ה · ר"ח מב"ח : (ה) עם בשר · דמיס ליח לים בפחמ"ל ב"ל סי' ר"ח ס"ב ביח חפרים שם : (ו) אם סחטן כו' · ב"ל סי' ר"ב ס"ב ב"ח ד"ה ומ"ש בשם הרא"ש ועי"ל דדוקא מיס שלין לסס עכם לעלמם רק מה שמקנלין עכם מחחרים ומב"ח שם טוב עכם לעלמו לין נגרר אחר עכם שום סירקות · ועיין בפ"מ בשהרא"ש מסוגין שכבל ובשהרמב"ם מנוכרים בפפ"ח דבכם כמבואר ומ"ש רפיש בירו וכתב דלפשבר סיומין על כמ"ש בסימן ר"ס דכ"ע יש לברך שהכל וכ"ם שלומין יבושים שם מפריד המשקה י"ל לכ"ם מברך שהכל ס"ם ועיין ביד חפרים ס"ם בזה : (ז) חלפת ס' בפ"ח וע' במ"ח שכתב דלפשבר שם ביולא לפת ס"ם בלא בשר מכתב בגרישותה ובדרכתו שהכל וכוכ כו' ע"ם (ובפסק"ם ס"ם לעניין סיע"ר וה"ל בלא בשר) לף ס"ם ס"ק ד' מ"ם דבכל בישול מכתב למעלה"ע ס"ם ושם בישל עם בשר יברך בפפ"ח לף שלין מבדא רק מחחת הסומן ועיין בשערי חקנים ומ"ם ס"ם בשם מנודרים בדין סומכין שלם שלין מברך שהכל ובפ"ם עם בשר על זה וכתב שלף שלחחיך ונחרסק עם כוח דרך הנלחן לף בשהכב ברכתו וכן בשעבשני קלחי ים לברך בפפ"ח לף שלחחיך ונחרסק עם כוח דרכו לאכול בלא בשהכב ברכתו וביוחות לברך שהכל וכל יולא מהים יהכוח כן לברך בפפ"ח יולא כו' : **רן בש"ע** סעיף א' בירך על פירות האילן בפפ"ח יולא כו' ועיין בהגהות לעיין שהכא דיבירך שהכל הלא קי"ל כר' אלא דיעבד וכבר"י כתב דבפפ"ח שליף המבוררת שפי' וע' בשלחן הלים לירס שהים לחוש לבהחלה לנוהגת שפרים יבישים שברחב"ם משפק לף יולא וכ"ם לף בהחלה לף יברך בפפ"ח לף בפפ"ח לף יברך בפפ"ח לף משפק דלמר בעלה מחלוקת בברב חיסה קוחה כי ס"ל כר"י דיעלה ע"ם : (א) לף יולא מבהם"ם ומ"ל ביל חפרים ס"ם על דברי חבהם"ם בלשבין לם לעניין לף לעניין בעבר חפרי חן לשיח מחלוקת בין ב"ם דבבוסר ודבוחיותיהו יברך בפפ"ח ולף בדיעבד ס"ם דבפפ"ח משמשוחה בוס ס"ם בדיעבד לף בפפ"ח ס"ם בדיעבד לף בפפ"ח ומ"ם בפפ"ח מחלוקת בי ב"ם דבבוסר ודבוחיותיהו יברך בפפ"ח לף בדיעבד ס"ם ומשום דס"ם לישפה כחותן מחיים מוכים מחבוחלים ובדיעבד לחתר בהיחול בפפ"ח יולא ובדיעבד בפפ"ח לף בפפ"ח על פירות האדמה בפוכים מוכח חיים מחבוחלת לו לישפה יש לברך בפפ"ח לף יש לחוש בהם בפפ"ח לף יולא לף בדיעבד אבל בפפ"ח יולא ומ"ל בפפ"ח לף בפפ"ח לף בפפ"ח בחפוסק בדבחה בפפ"ח לף בדיעבד אבל

רו (א) ואפילו על **פת ויין** • שמולמים ברכות הבאה לעצמו בקיזוק והבדלה וברכות מחמיס: (ב) **היו לפניו פרי וכו'** • תמיה לי ל"ל שיהא לפניו הא כתב בסי' על פירות שלפניו והכילו לו יוחר ממין אחר שבלבתו כברכת האחרון קודמין דת"ל לברך ואלן הוי ג"כ ברכת של פרי העץ בתמילתו בסי' נם על פרי העץ ת"ל לברך אחי"כ בסי"ם ודין זה הוא מדברי הרי"ף שמביאו ג"י וז"ל אם אוכל בדברי הרי"ף שמייתי בהכילו לפניו אחי"כ פרי העץ דמיירי אחר שברך בסי"ה על פרי החמה וכן יש ללמוד מדברי הרמב"ם שמביא ג"י וז"ל אם אוכל ס מרובה ס"ם מושטח ולבתחלה ודאי לא מסקינן הכי בדיעבד ת"ל לחזור ולברך אחי"כ דיבר בתחיס • כשיאכל תחלה יברכה וחאי"כ יברך (של"ה מע"מ) ומ"ש רסי' רל"ו • כתב בס"מ תע"ב דכברכות של ס"ם קודם מפני כי' תיינו כדי שאילת שלום תלמיד לרב ושורי ואם חפציק יותר צריך לחזור ולברך בין אם בירך על דבר ולא חית בידו בין ברוב שעותיי בה ולא יכול לברך אותה לפי שעה (ב"י בשם שבולי לקט) וצריך להשמיע לאזניו ואין הילוק בין ק"ש ובין ב"ה ושאר כל הברכות: (ג) שיוציא כו' • ואין חילוק בין ק"ש לבה"ם ושאר כל הברכות צריך שיוציא בשפתיו ואם מחשב בלבו לא יצא דלא כהרמב"ם ומ"ש דמחלקים בין ק"ש לשאר ברכות (וע"ל סי' ס"ב וסי' קפ"ח): (ד) צריך לאחוז בימינו • וכן כ' סמיצות אחז בידו ימינו (מרדכי פרק כיצד מברכין) • (ה) או סמוך אחר כו' • יש מי שהולק בשני מינין דצריך לחזור ולברך שמא גמר לאכול בין תראשון ולבן שוב לחזור לברך התחלה לחיות דעתו על כל מה שביאו לו ואפי' פירות אחרים שברכותיהן שוות למין זה שבירך (מורי בב"ח) •

ג רבי' יונה שמא דאין מברכין שוות בזה בזה מג ד מכר דעול בריך שם ס ליימני כסי' קסח ו ג"ז כסי' ע"ב ז מרבות מב ח רשב"ם נפ"ק מס"ב מסיפוח ע סוד מסכת דיומא): ב **היו לפניו** • ולעניו לכתחלה עסי' רי"ח ס"ג: **ג שלא יפסיק** • חהן וכלה שבאו לילכם למוסף מיד והחזן סבר שלא כלו אלא חלה לילכם ובירך ברכת החניס יברך שנית ברכת החניס אחר ברכת חילוסין וקדושין (רא"ס ח"ח ד): **ד יותר מכדי דיבור** • ואם בירך על המזון לעשות לו על דבר לאכלו ולא עלתה בידו לפי שעה ומחמכ יות' מכדי שחילת חלמיד לרב (ב"י מע"מ) ומ"ש רסי' רל"ו • כתב בס"מ תע"ב דכברכות של ס"ם מכוסה ס"ם מושטח ולכתחלה ודאי לא יברך בפה"א רק בפה"ע: (ב) **צריך שלא יפסיק** כו' • תיינו כדי שאילת שלום תלמיד לרב ושורי ואם חפציק יותר צריך לחזור ולברך בין אם בירך על דבר ולא חית בידו בין ברוב שעותיי בה ולא יכול לברך אותה לפי שעה (ב"י בשם שבולי לקט) וצריך להשמיע לאזניו ואין הילוק בין ק"ש ובין ב"ה ושאר כל הברכות: (ג) שיוציא כו' • ואין חילוק בין ק"ש לבה"ם ושאר כל הברכות צריך שיוציא בשפתיו ואם מחשב בלבו לא יצא דלא כהרמב"ם ומ"ש דמחלקים בין ק"ש לשאר ברכות (וע"ל סי' ס"ב וסי' קפ"ח): (ד) **צריך לאחוז בימינו** • מטעם זה ס"ם לוחה כסוס בימינו וכסוס בשמאלו ואח"כ מלויף כדאיתא בסימן רי"ב: (ה) **צריך לאחזו בימינו** • כתב בכ"מ מזה נלמד מדין המוכר בסי' שכות דיוצא"מ כן כתב בכ"מ פ"ד דברכות: (ז) **ממין אחר שברכתו בו'** • הב"י כ' מספיקא עלמו וכתב הוכחו מי"ד סי' י"ם ולא קי"ל הכי ומה שהביא לחיים מדברי רשב"ח בס"ם בח"ל ברכה על הפירות כיון שבירך על הפת חינו ענין לזה דפת ודאי הכל נגיר אחר הפת שהוא עיקר לף שלא היה הפת לפניו ונם בחוחו מין נלחה דחין פוטר מבלבה חלא בחדם שדרכו להמנך בחכילת פירו' יוחר ממה שנוהה לפניו אבל במי שהוא בדעתו שיאכל סך זה ודרכו שלא יאכל רק מה שלפניו אם הכילו לפניו עוד ה"ל נמלך ולריך לברך וזה נכון

סכלה

וכ"מ דעת הרמ"ם והרי"ף שלא הכילו כלל מה דפיה טוחות לכן ל"ל לפסוק כמ"ם הרשב"ח ועבי"ד סי' שכ"ח • **ו אע"ג דברך** • כתב לחיות שכל נדולי החחלומים הקשו בסי' ד' • ס"ם כתב לדרך ובמקלו ניבב לכן לחינה לפניך מקור דין זה ל"ל הכי"ל חין מבדכין עד שיכילוהו לפניו וח"ת מ"ם מדין חמת המים במ"ם סי"ו וי"ל דלחמי הכח שחפשר שלא יבילו לו לחכל המים סוף לבא (מוכח מזה דחע"ם אם דעתו עליו לא מהני דשמא לא יבילו לו) ומ"ש וחת"כ מלותו המין לחו דוקא חלא ת"ם ממין ברכה הרחמן במ"ם סס"ו קע"ו חע"ם שלא היו הפירות לפניו כיון דלעולם בשת הם בחים ע"ם ושמ"ם סימן קע"ם בשם הכל כו עכ"ל וח"ל הב"י שם כתב הכל בו בשם הר"מ ב' ולו נ' מיני פירות לו לחיבל מין לחת לח"ם לפניו ענבים ח' מברך על כל ח' לבדה מפני היסח הדעת והניח הרי"ף ז"ל כשחדם חוכל בבית מביהו כגון בבית מילה די לו בברכה ח' וחפילו כלה מין זה קודם שיבילו לו מין לחת כיון שחלו בדעת לבית חילו עושה היסח הדעת ע"כ • וכיונו כתב בסימן ר"ו מי שבירך על פירות שלפניו וחת"ל שבחך חם בחים ח' ובירך ואח"כ בח לחכול בו בשם הרשב"ח דחע"ם שלא היו הפירות לפניו בשעה שבירך על הפת כיון דלעולם הפת בחים ח"ל לברך ואח"כ ע"ח דפירות שהובחו לחת כמולות לניכים ברכה חע"ם שחוכלן עם הפת נרלין דברי הרשב"ח דכיון דדעתחים עליהם כי חינם בעלמן בשעת ברכה מלי הוי ע"ד רניו בסימן ר"ו שהבח מי שבירך על פירות וכו' ומשמע דחותו המין לחו דוקא חלא שבלכוחיהן עוות מחותו המין קלי להו ומיהו היכח שחמר שבירך שנהו מבים חמרים שלא היה דעתו עליהם לירך לברך וכו' עכ"ל הרב"י • כתי לך בהדיח דהטור כחן מיירי שהיה דעתו על פירות הנניים בשעת ברכת הרחמנים וקע"ל דחע"ם שלא היו לפניו ח"ל לברך חבל בשהמת חין ח"ל לברך ח"ל מי שבירך ח"ד לשחוט בהמות ועוף ולא היו לפניו ח"ל לברך ואח"כ הביחו לו ח"ל הכי נמי דלא בעי ברכה חדשה חלח ברכה חחת שבירך חלה ח"ל דכיון שבירך על הבהמה

ו מוד וכרא"ם מסיק דירושלמי ומאי סופקים ל"ל שם ל' שם מירושלמי ל' נרסות מ"ר ג' רבי יהושע כשם שמזמן מרכבו"ן ומנחמדי רבי יוסה כשם רכס ל' נרסות לר' ב' שם לט

עשרת זקנים

(ו) וגאל בידו בו' · וז"א מי שכבר על המאכל ואחר שכירך נמאס יש לו לאכול מטבו מקציו אע"פ שנרקב בדר שלא יהא ברכה לבטלה וכ"ה באם בירך על חטום לשחוטות ונשאר ורוצה לשחוטות אחר צריך לחזור ולברך אע"פ שחוזר לשחוט יותר מאותו משקה בשעת ברכה (ב"י בשם ר"ח):

רז (א) ברכה אחרונה בו' · צ"ל על כל פת שבעה בלא וי"ו ולא ועל כל פת שבעה וכן כתוב בכל הספרי' וחבי איהא בגמרא פ' כ"ם וס"ש התום' אינו נוסח ברכ' וקבאש"ר מדוייק מאר שלא כתב אלא על כל והוא"ו ס"ם הוא (מהרש"ל מורי בב"ח) ומי ששכח לברך ברכת אחרונה עד שעשה צרכיו יקדים ברכת אשר יצר (מהרש"ל בש"ת סי' צ"):

רח (א) ח' מיני דגן בו' · פוסגנן הנעשים בשמן מפוצה כתושה מבוררין בפ"ם בש"ת מהרי"ם כהן (ח"א סי' קס"ג):

יד אפרים

רח (בפ"ו ס"ק ב') מיני דגן וכ' פסוד וז"ל ומסק שעורים כו' שפס גם כן חטונים שנפסחו בפס ל"י שנפסחו לו בתגן כו' עכ"ל מ"ל:

סנרת פסוסה ואין לריך לחיים: (ח) רק שלא היה דעתו לאוכלו · לשיטתי כתן מחלוקת תדסה בין פוסקים להלחוניים ואחרונים וכב"י לא זכר מזה · ניש יוסף בשם הרש"ם כתב למדים מהירושלמי, שם היו פירות לפניו ודעתו לאוכלם ונפל אחד מהן וכירך עליו ונפל מידו ואחד לריך לברך על הפירות שיאכל כו' הרי לנו מהני מה שהיו בדעתו לאוכלו בשעת הברכה וכ"מ בדברי הטור שהוא לשון הגמרא שהיו לפניו לאכול וכ"כ הרא"ש ולא כתב כפ' ז"ל למדנו מזה הירושלמי שמי שבירך על הדבר ונפל מידו מ"ל לחזור ולברך כשחוזר ואוכל מאותו המין מ"ל · לשון זה משמע קלת דלא היה בדעתו לאכול עוד מאותו המין מ"ל · לשון זה משמע מילתא דלא היה בדעתו משיקרא דמ"ל לא היה לו להזכיר לשון חזרה · וב"י כתב אחר דברי הרא"ש וכ"כ הרי"ו ולא ידעתי מסיכן למד כן להלהה"ם ואפילו היה בדעתו תחילה לאכול עוד לריך לחזור ולברך הרי מחלוקת בין הלחוניים ובסימן ר"ם יתבאר דיש מחלוקת בזה גם כן מהרי"ל לפהלה"י ולריך לייבב דברי רמ"א שפסק כאן דהגיא מילתא, דדעתו הלא שפק בבר הרמב"ם ושוב"ם כאן לם לריך ואם כ"ב הגיחו לאניו לברך בשעת מסירה והוא מהירושלמי הנ"ם יתבאר דיש מחלוקת בזה גם כן מהרי"ל לפהלה"י ולריך לייבב דברי רמ"א שפסק כאן דהגיא מילתא, דדעתו הלא שפק בבר הרמב"ם ושוב"ם כאן לם לריך ואם כ"ב הגיחו לאניו לברך בשעת מסירה והוא מהירושלמי הנ"ם

רח דין ברכה אחרונה על הפירות ובו סעיף אחד

א פירות האילן חוץ מחמשת המינים וכל פירות אדמה וירקות וכל דבר שאין גידולו מן הארץ (א) ברכה אחרונה שלהם בורא נפשות רבות ואם אכל מכל מינים (א) אלו מברך לאחר כולם **א** ברכה אחת ב וברכה זו חותם בה בלא שם שיחתום כך (א) ברוך (ב) חי העולמים:

רח דין ברכה מעין ג' אחר ה' מיני פירות וה' מיני דגן · ובו י"ח סעיפים

א על חמשת המינים שהם נפן ותאנה ורימון וזית ותמרה (א) מברך לאחריהם ברכה אחת מעין שלש: **ב א** (א) (ב) ג ה' מיני (א) דגן **ב** ששלקן או (ב) כתשן ועשה מהם תבשיל בגון מעשה קדירה חריפות ונרש כרמל

(ח) רק שלא היה דעתו לאוכלו: סנרת פסוסה ואין לריך לחיים: (ח) רק שלא היה דעתו לאוכלו · לשיטתי כתן מחלוקת תדסה בין פוסקים להלחוניים ואחרונים וכב"י לא זכר מזה · ניש יוסף בשם הרש"ם כתב למדים מהירושלמי, שם היו פירות לפניו ודעתו לאוכלם ונפל אחד מהן וכירך עליו ונפל מידו ואחד לריך לברך על הפירות שיאכל כו' הרי לנו מהני מה שהיו בדעתו לאוכלו בשעת הברכה וכ"מ בדברי הטור שהוא לשון הגמרא שהיו לפניו לאכול וכ"כ הרא"ש ולא כתב כפ' ז"ל למדנו מזה הירושלמי שמי שבירך על הדבר ונפל מידו מ"ל לחזור ולברך כשחוזר ואוכל מאותו המין מ"ל · לשון זה משמע קלת דלא היה בדעתו לאכול עוד מאותו המין מ"ל · לשון זה משמע מילתא דלא היה בדעתו משיקרא דמ"ל לא היה לו להזכיר לשון חזרה · וב"י כתב אחר דברי הרא"ש וכ"כ הרי"ו ולא ידעתי מסיכן למד כן להלהה"ם ואפילו היה בדעתו תחילה לאכול עוד לריך לחזור ולברך הרי מחלוקת בין הלחוניים ובסימן ר"ם יתבאר דיש מחלוקת בזה גם כן מהרי"ל לפהלה"י ולריך לייבב דברי רמ"א שפסק כאן דהגיא מילתא, דדעתו הלא שפק בבר הרמב"ם ושוב"ם כאן לם לריך ואם כ"ב הגיחו לאניו לברך בשעת מסירה והוא מהירושלמי הנ"ם

בכ"מ ע"ו ולא כתב שם רמ"ה דהלוה כרשתו תחלה ונחתם הא מיירי שדעתו בגווהו מדלא זכר ללמד מזה: (ט) **שלבך נתבון תחלה** · קשה מזה על מ"ם בס"ם דהם הביאו לפניו תחר שבירך לריך לברך שעם תחרת והא נתבון תחלה ע"ו בשלמת לר"ם מיירי שם דלא היה דעתו מתחלה ע"ו כמ"ם בסמוך תבל להרח"ם דלא מהני דעתו מתחלה לאכול ג' לפניו הם שבירך עליו לו שנתחם כמ"ם בסמוך ה"ם הם לריך ותחר"ם הביאו לפניו דהא דין זה דהביאו לפניו תחר שבירך הוא ללמד מדין זה כמ"ם בכ"מ ס"ר דזהו ללמד מהירו', ואיהו הדין דעביב תורמוס ופול מינים הנו שהשתיק ב"י, וה"ם נתבד שזכר הב"ם ותחתי ירושלמי דעתו לאכול מה שמונין על מה שיבא תחר הברכה ותחתם י"ל דעתו הרא"ם דהיינו לה ס"ל קר פיסקא דבירך ותחר"ם הביאו לפניו דלריך לברך אלא הם היה דעתו מתחלה על קר מהני כמו בתחת הנו בתחת הנים ול"ר לבירך ותחבד דסביף ז' דשם נתבד מה שבירך עליו שלמת מפא"ם בבירך על דעת שיביאו לו והביאו לו תוהו דבר מ"ל לברך שנים אלא על הסור וב"ב קשה דשפקו כאן בתחת הנים שא"ל לברך והביאו לפניו נתבד הסור לריך לברך וכן ה"ם ולריך להלק דהביאו לפניו תא"ם היו ברור כ"ב כמו תחת הנים דוקא יבואו מים תבל בפירות תשבר שיבא תוהו אלא יבא וכ"ב בלבוש והם כן שיך לומר בזה נתב דבירך לשישורין הם כן הם זה הסביא הוא שמך לתדר על זה הסברך תומד שם בתוכן שאין שיך שם תוהו לא יתברך למור ולברך ותי תימה לא שנו דבבן זה הין שיך בברכה לברך בתחם וה"ה בביא בשם ס"ל הסברך על הבר לתכול ולא שלחה בידו לפי שעה ותשבה עד לתחר כדי דיבור למזון ולברך ומלחם כיון שהין שפק זה מבורר לנו אם הירם שבירך ותחר"ם הביאו הפירות לפניו יביא הין תחר שברכתו בפרי זו ויכיון לפטור הפירות גם פירות מלו:

רז (א) **ברוך חי העולמים** · הטעם שבגמרא דירן ליה בה ת תימה כלל וכיוהו' י"ם ברוך תחם ס' מי טולמים וע"כ תנו מוחמים בל"ת שם וס'

ב"כ מבואר בשור דעתן שבחלו יחבבך על שברכת פרכים כבגן לחם ודברים מועילים לף שחיטם שברכת פרכים חומר ומסרומם ושל שברכת המור יחמר כל מה שברכת פרכים:

רח (א) **מברך לאחריהם כו'** · ממחר הטיבחו שבחבמה בהן ת"י קבעו להם ברכה בפני עלמן (לחמריהן): (ב) ה' מיני דגן · שסס חטים ושעורים וכוסמין

שערי תשובה

בחבוחת מסר"ם גלחמי וכביאו בפ"ר ס"ם: (ה) עליו שיין בפ"ם ושיין מ"ם לשל סימן ר"ב: **רז** (א) לגו שכה"ם וס' בשיורי ברכה שכתב שם ביכך על המחים וביולח ברכה לחרוחה של סמן של"ם ול' שכה"ם וס' בדיוכך ולפיה מלקטן סי' ר"ח סעיף י"ב כו' ושם בביח דברי הרמ"ם בחלמפי זוחת שם ביכך ברכה לחבוחה של סמן ושל שם"ם וחפלו לפני פירות שפילו דשלמת בחיהו מי' סמינים יש בשיורי ברכה שם כתב מרדכין הביאו שם לחמר של סמן ושל מרי סמן בלבד לך שם לחמר כל הברכה בחוייחה בחקופה יש להסחפק ס"ם וס"ם בשם הרמ"ם שלחתו שם ביכך על חטים ברכה רחבוחה בב"ר לף יש לומר קרא לגרסות בב"ר ולא כלום לך בגר"א סי' ר"ד כתב מעשה בחחד שבירך מחלה בב"ר וחח"כ חמר שסבל וכביא שם דברי סברחר שכתב ושפ"ר לענין ברכת סחוח ודחחו שלי"ל לפחוי ולברך לף בגרחבוח ולא בחחרוחה ום"ח כתב שלריך להסחיבה לפעשה ודפם כגר מכל מו שם ובירך שכל בחוחרוח בברכה בחרוחה יש לו ליזקק מרי מו מים ולברך לפניו כדחלי וחח"כ יברך ברכה בחרוחה ויכיון לפטור מו שיש בחרוחה ויכיון בב"ר לחסוקי מפיש מפניקה ושיין ברדביו סימן רי"ם וסי' תצ"ך וחם בירך על הפת בפ"ם דעת סרמ"ם דיולח ובשיורי ברכה בביח ר' חבר בר' חייס בשבר פפרד"ם כתי שבחב פפרייבי"ח כתב בלא יחלה בה כלום ובן פת בירך על פת חורז והוחן פחוליות לף יולח ע"ם · וע"ם שבחב פפשם דכיון דפשבה פת פינו נקרח פרי כלל חלח פו לחם פו מזון · וחם בירך על פפת בולח מיני מוחות יולח ב"ם ושיין לשיל סימן קס"ו והלמן סימן ר"ח: (ב) מי פטולמים פיין בה"ם ושיין פחילת בפ"ם ושיין בר' · פבבירך על פפת בולח מיים סוף תמיד וכפוף דבריו כתב בבחבוחת פפר"י חרי"ף כתב בפפיימר בפחה זה לפי פהקדוש תיבי פושם ב"ם:

(א) בשי"ע מברך לאחריהם כו' חם לפל פירות כפישור ברכה פחרוחה ושוב הקיפה לף יביך ברכה פחרוחה בל"ל ברי"ו וע"ם ח"ב סי' כ"ו: (ב) כתבן · בה"ם ושיין ביך

באר היטב

ושיין בפבוחת כפר בפק סי' ע"ד (וכפשר פלים רבם ס"ק י"): (ה) עליו · בה"ם · ביכך על פפים וכפם בים פת כפיר יפפה פפם פן פפים ויבשוך כפר · וחם פחרי לו פפפקיפה נוקלת יפחן פפם על פפפקיפה פפקיפה ויפפה ולא יבוך ס"ם ס"ק:

רז (א) לגו · וס"ם חם לפל וכפם ס"ם · פם בפפפק חם פפל כויפ פירות פפילם פרם · בפל"ם ס"ל סי' ב"ם פפק ובפוך ברכה פחרוחה ס"ב · ופיך פפכן פולח וכפק חלא יבוך: (ב) מי פטולמים · בפפ"ם פפרכה · בח"י חם ס"ם בולח בפפיפה בפפיפה ופפרוחן על כל מי שברחה בפפיפה בפם בפ כל מי כוחך מי פטולמים · מי יקול כלירי פפוא דבוך וכן בפר פפי"ם פוף תמיד [וכפשר לגיים רבם פעיר בפפם פחר פרכה · בח"י בפ כפיפן ב"ח]:

רח (א) דגן · וסס חיפם וכפוחם וכפפפיפן וכפולם פפיל חם פפלו פפיל פפר"ם לוי פבל: (ב) כתבן · פפפפם ברכפה פיירי פבלן בלא בפיפם וברפם ברכפפיפ ד' בפב כבפלו כפרפיפ"ן בפפן

וכוסמין ושבולת שועל ושיפון שסה נ"ב מסובים וז"ל המור שכוסמין הם מין חטין ושבולת שועל ושיפון הם מין שעורים ועוד יש להם מעלה כי עליהם ימים חדש ס"ק לח עשה מסה סח מכרך המולית ושם שלקן לו כתחן כו' ועמ"ש בסי' קס"ח ס"ד בכוסמין: (ג) אפי' ערב עמהם בו' • כתן בכ' מינים שהם מסובים ביותר לא מזלזל בהר ריובא רק כל שמוחנים אותן, למלכל מכח"ר בשאר דברים חוץ, בתר הרוב מ"מ סי' ר"ב בתמלחו ס"ק יו וכן חיים, בסי' ר"ח ס"ו משמע דכלן חשי' חיטה מוחנים עשה שים להם מיבוי'כין שהם למלכל דהא כל דים דבש אין מרגיש רק טעם דבש: (ד) ואם לדבק בעלמא בו' • לכאורה כלשה דחשי' לה המחשה מינים הם רוב כיון שחיטם למלכל אין להם תשובות מלכל לברך עליהם בורא מיני מזונות ומ"ג דבשאר דברים חלוקין בתר רוכא כמ"ש בסי' ר"מ שהם גרע טפי שחיטם בכלל מלכל כלל כיון שחיטם חלה לדבק ומ"ש לומן לעשקו"ך שהם עשוים בעבל שהבש ובשביהם מעילת הי הקמה רק לדבק בעלמא אין לברך עליהם במ"מ חלה דאין להקל בכך כיון שיש לו הלשה מעשה בהר ריובא ודומה לזה מיש כ' כי סי' ק"ל בש"ג ויש מי שמוכך לומר שהם הגדיל החיסור כו', ומה שעשה שב"ש הוא נהגה מלד הרבוי חשי"ם שהוא לפנם מ"ש נימא כן שיש מהבות לה' מינים הה מ"ש שחיטן לדבק ובלשה שה שהשם חלה לדבק ובלשה שה שהשם שהחמו התוספות והביאו כאן בש"ע ושוב להמעיר לגומעו בתוך הסעודה ובש"ע כשזכר שמותו לדבקו ולהקפותו לא כ' שם להחמיר בזה דשם מיירי שחין מה מינים רוב וגו' ברור דשם בשלים כל שהם לדבק משא"כ כאן שיש רוב כללא"ד: (ה) ושוב להחמיר לגומעם בו' • כ"כ התוס' בפ' כ"ש בד"ה ו"ו ותימה לי שוכח למה כתבו שלשה ידי שהשם בחוכלים תוך הסעודה ממילה לה יברך עליהם כלל ואמאי לה שיהיו בלה שיברך עליהם שהכל דהא על הכל שאחר שהכל יש לה וכן לחיתת בש"ם ר"ל כל דבר שהוא מסופק בברכתו מברך שהכל ולכן חיתת בסוף סי' לענין ברכה מעין ג' שהביאו בש"ע ס"ד שהתום שהיא מסופק בברכה לחלומה שיברך שהכל ולא מעין ג' ומ"ש בסי' קס"ח ס"ב שהיא מסופק בברכה לחלומה שיברך מעין ג' היינו משום דשם בשעת הברכה הוא בעין ג' ולכן יברך מעין ג' אבל כאן שבשעת הברכה הוא בעין שהכל ולא מעין ג' לכן יברך שהכל וכן נראה לי פשוט: (ו) ואפי' בשעורין מין ר"ג שייך שפן ג' לענין ברכה אחרונה שם"ג כשם שהכל"ח ומ"ש בסי' קס"ח • ולהלכה כתבו התוס' דשם

ובלבוש: **י עד שנתמעך** · ח"ל הרב"י וכלומר דבעי' שיתמעך כמ"ש ס"ב נכי מפיס וחע"ש שכתב הרב"י דיש חילוק בין החוזן ובין הדוחן שעל החוזן מברך במ"מ לפי' כשהוא שלם י"ל דהא שלם לאו למימר דלא בעי' שיתמעך אלא לומר דלא בעינן שיהיה כתוש ובמ"ש סוף לעמו אלא שכתב הלבוש דהנוקט מן החוזן אין מברך עליו כשהוא שלם אלא אם כן שהה בידו כדי לאכלו כשהוא שלם ואח"כ נתנו לתוכו ואכלו כשהוא שלם וכן הדין בשאר מיני מזונות שנתבשלו עם הפת ונתמעכו בתוכו אין מברך עליהם אלא אם כן שהה בידו כדי לאכלו כשהוא שלם ואח"כ נתנם לתוכו ואכלם כשהם שלמים

המזמיס וכשבל פירות על השלחן (ועל הפירות) וכשל יין על השלחן ועל היין כדי שיהיה מצין מהיותה סמוך לחתימה וחח"כ כתב ב"ב הכלל"ס שלא היה לומר וזולה לך כו' וכתב ב"י דכלל"ס יש מצין החתימה בפ"ע וכברכה עליס בקדושה ומהבא ועד"ז שלין זה מצין החתימה ועיי"ש למו לומר דבפ"ע כי תחה ס' טוב ומעיב גללו בזה הסמבה השלחן והפירות והמזמיס והיין לבל נלעז"ד לבטיל לחיה שיש לחומרו מדחיתת בסי' קפ"ז בברכה מודה לך רבי חבא לומר לריך שיזכיר בה השולחה השלה ושוף וזה שהבא בה ועל הכל חנו מודיס לך ואין לריך לומר קודם החתימה וזולה לך שלא על השלחן ועל המזון דלח"כ ה"ל ג' וכשם שלין לפחות לך לין להוסיף עכ"ל פ"ם שלולי הסוספה היס לחוי לחומרו כי היכי דלהוי מצין החתימה ממילה הכח יש לחמרו דלין כאן הוספה כנ"ל:

(יד) או על הארץ ועל הפירות. בגמלא חיתה בהכי חומה על השלחן ועל הפירות ובברכת היין לא נזכר שם והמזמ"ם והכ"י פ"ל דבכלל ברכת הפירות הוא מפני כך לא הזכירוהו ותע"ב שבפחים, ברכה לחלוקה מחחיל בגפן ועל פרי הגפן ע"כ מ"ש בחחיחת הברכה משמע להו דכמו חחיחת ברכת הפירות הוא והכ"י והרלח"ך והרמ"ם פ"ל דלא השלה בגמלא להזכיר משום דמברכה לחשובה דיין שמצין לשעוה על היין מזכיר שם פרטי. ממילא משמע שברכה לחבואה מחחיל על הגפן ועל פרי הגפן ומוסף ג"כ על השלח

ו כ"י בסי' יונס ("לפי סדרי" וז"ל מסק"כ בדיים] וז"ל מסק"כ בדיים] דלית ליה עלויה מהימנותא דלא סוף סוף כיון ושנגים ולא מילף מדיים מיין ויפר מן המחוברים שהרי קבעו עליה חכמים ברכה כדמיבי מיהו מהימנותא דלא מסקינן הכי ס"ם כ' יונה בסי' ברכות ז"ל ומיהו לכתחלה לא יאכל כיון וכו' ס"ם בדיים] ועי' בה לשיטת הלא כתב דכרים) ז' רמ"ם פ"ח מ' ברכות י"ב (עי' כרמב"ם נפ"ח מה"ב כ' כ"י ותוס' כתב"ם ג' כרא"ש (עי' סוף פ"ק ובי"ב כ"ם כ' סמרדכי כ"ם ר"מ:

עטרת זקנים

(מ) אבל ביין כו' וה"ה פושטת מעין ג' רוקא ברכה על המחיה של יין והמחים משום דיין נמי פועד ותמרי נמי דיניי הלכך שפיר שייך לחם ברכה על המחיה אבל אינה פושטת לשאר דברים מז' המינים שחייב עליהם לברך ברכה מעין ג' (בפאר לחם רב) :

רטז (א) לקח כוס של שכר כו' . והן הדין באם היה לפניו פת"א והתחיל הברכה על דעת לומר בפת"א ושעה ואמר בפה"ג אין חוזר ומברך מפני שבשעה שהזכיר שם ומלכות שהם עיקר הברכה לא נתבטלו אלא לברכה הראויה וכן הדין בתבשיל של דגן ופת (ב"ב הרמב"ם פ"א) והקשו עליו והשיב להכמי לוב"ל אלא כ"כ אלא בשכר היוצא מן הגפן אבל בשכר של שעורים פשיטא דלא יצא וכן פסק בעל המאור וכן הוא דעת רש"י והר"ן והרא"ש ורוב גאונים דלא יצא וצריך לחזור ולברך :

יד אפרים

(בפ"ו פ"ק י"ח) פ"פרין וכיון דפשטי כ"ם ברכה כו' : (פ"ק י"ב) כלל זה אם במקל פליג כו' כלל ב' כלל ו' (בפ"א פ"ק ב"ו) ולקמן כ' כו' כלל ג' :

רטז (בפ"א פ"ק"א) ומ"מ קשה למ"ש פסק פשום, כו' בלל ו' (פ"ק ד') כפ"ם פ"ו ב"ב וב"ל שכוונתו ל"ם כמ"ש שם פ"ק י"ו לענין קלישה מדלענין דגם תוך כפלי חיטו טוב גלא קיקון ותפרוכת נוקר (וכרחם דלהושיפם לאחר מכן) כו' פ"ב ופפ כרחם פשם לברך על קלישה מדלענין לו לישלים כשכולו לפרוס בו לו לאכלו ולברכת גו פשום ביום קוב בשיטות ולא רלוקי מפרים כן ודלוקי בספר כני חיים כתב דשפחרת דשכרכין של תלי ספרי ולא על קלישה ופ"ם כשם מה"ב ודשפו לברך פורת פלוי פפרים פ"ד דשפקי פשם בגרפינין לברך שפכל פ"ם ובפפת שלין רשים מברכת פנסרין לכלן דשם דשפשי לם ע"ב כך פגיל פלכת פכ"ב כלן דלא פלינפת לן בכפי לך פת"ב שם פוגפ דשפת פפוברים ובגרפינין דגי פרי גיפפ ופ"ם לקלישין ושיין לשל פ"י כ"ד לענין קלישה מדלקן מרוקח בדפוס פ"ם : (פ"ק ה') ובקה דלפוי פפשיפפה פיש כו :

שערי תשובה

(בג) כוכרהו פנפ"ם ובגר"י כתב כשם מהר"י מולכו דשל תלגים לא יצא דתלגים לא זיינו פ"ם וביין כמשמע ניכוח וכוח פירוש על פלגת פפת פחיבר בד"ו פגלון מוסת פדור מוס' יפקב ני"ע בשמ"ח חוות דעת והכתלמו שפם כמה תירוצי דיעים פכלפות ברפות מפם תירלפו :

רטז (ב) יצא פנפ"ם וט' כדעול מרדנפ וביר לפרים מ"ם נפפ :

ואיתו יוזע שם כוס מבשפם פפיין ואין לו כוס זכר לכול נפוכו יכוך של ספק דיוקא מה"ג כ"ע . ומשקקם לא יכוך כלל לחביא דיוקר יכ"ל ופ"ם כ"ע : (כב) שופיפו . עיין בשלי פכוס פפ"ב ופיין ג"ל פ"ם

רציגו הם במ"ב ס"י סי' ר"ו בהלחתם הם ולחיתי למהרח"י בפסקיו סי' קפ"ח וזה לשונו קידם על מים וסבור שהוא יין הם יקדם על היין מניח לו די לו בברכה בפה"ג מהני שהקידום על היין דוקא הוא דהכין ולחמריתי בפשיטות דימזור ויקדם מניח על היין דמה נכך הם הוא דהכין דכמה מינה הם דהכין ולמו מברכין עליהם ומחייבין כהו בלאו דלא הסור ולחו הם מקדם בה"ה בפשוט גמור בהקידוש שמשומד שח"ל להזור ולהקדוש הוליל ובכר יש"ח מן הכהו"כ בהקיזו שבמיוכד הם אינו לוש מדכנן והם ודלחי ליכא למ"ד הכי פ"כ והכא מה שמייך להקדו ע"ז מעניין הקידוש מניח תבחר בה"ה בסי' ער"ח בסופו לך מה דמשמע מזה שלריך להזור ולברך בפה"ג מהר מקדם מניח הוא כדאמ הרח"ם סי' ר"ו הם היו סירוח נפניו ודעתו לחוכלו ומכל מהר מהם ובירך עליו ונלחד מידו דלריך לברך מניח על הפירות שיחכל ובכר פסק רמ"ח שם כה"ה דמהני דעתו ומ"ה פסק נמי כמהרי"ל והיינו דלא כפיסקי מהרח"י שזכרנו ותימה על מלא זכר ב"י ומ"ש מכך פלוגתא כלל : (ג) חוץ מב"ח · ובכול כהו' דברכה מעין ג' היא דאוריי"ת על ז' המינים וב"כ ב"י בפה הרשב"ח והכח"ם ע"כ דאו יכל יכח בשום שיחכל עוד מאותו מין ויברך אחריו ויוצא נם על פסק שלו :

ריי (א) **והשותה פחות מרביעית** · ל"ל דיין ברוך שנמדינתינו הינו בכלל זה דבה ח"ח לאחות רביעית הלוג שהוא כיצם ומחלה וח"ב אלא בחר שיעור האחים לנזוב בני מדה בזה וכחיב בזה מדתיחת ברבי יוחנ מביאו ב' לעניו בריח דים חילוק בחם הוא דבר שדרך לאכלו עם הנרעין מחבי עם הנרעין בזית כו' ס"ב ניזול בחר דרך האוכל בה ריחה מניים ס' המוליח יין דאחרי' עם יין כדי מזינה ומשקני' כדי רובע רביעית שהם המזונ יעמוד על רביעית והוא שיעור כום של ברכה ואחר רבה לעניו בבח יין דבעי' מידי דמסיבה והא נמי הביבה בי' דחביב לנרופי בי' מיא הרי לעניו חע"ב דאין עם רביעית יין דהאי לאחות למזונ כו מים עד רביעית פ"ב ניין ברוך שהם שהוא כדרך שבני חדם שותין בפעם א' או אחי' בשתי פעמים שהין הפסק ביניהם שהיינ רביעית כדאחי' בסי' תרי"ב דבהא מלטרפין ב' בשתיות לכדאי לכשיעור ואז אע"פ שהין עם רביעיות הלוג ע"פ כין שבאו לשתות במזונ מים ויבשה רביעית וא"ח לשתות רביעית לפחם חדם קרינן ביה שפיר ובפעם ובלא"ה ים לך דבל"ח ס"ל [רביעית] דבא התוספות מפסקת לה בזה טוב לסמוך ולומר דה"ל כאלו שהה רביעיות בין ברוך ותייב בברכה לאחרונה כגלע"ד : (ב) **שלא לאכול בריה פחות כו'** · הביאו יינד"ם ויי"ל בע"ב

מלטרפין דבוי כמו הימם הדעת וב"ל דמלטרפין עמ"ם סי' קע"ז וכ"מ סי' קס"ח : **ב מרביעית** · תמלא כלי יין והתן לתוכה בילה ומחלה ומה שילא מהנה הוי רביעית · ודוקא בין בעגדם ע"ג הכלי ואינו יולא כ"כ לחבל בעים יולא יותר לבן יעשה כמ"ם סי' תנ"ו ובבל"ח כתב דהוה כמעט מלא ג' קליפות מבילא תרנגולא וכל הדבריה מלטרפין בבילא בימוים כדלתיתא סי"ו דבלים ובברכות דף ל"ו : **ג בריה** · מחמע בחולין דף קי"ם דקטנית ה' מקרי בריה חע"ם שהרבה גדלים בחרבים ה' : **ד לקח הנרעין** · ואם הכל מה שבחוך הנרעין הלא ודאי חוכו הכל קליפה של הנרעין הלא ודאי הוא הנרעין לא מקרי בריה בדבר שאין דרך לאכלו כגון זית הבל בענבים ורמונים דרך לאכול הנרעין (כ"ם בהרי"ח) אבל להבעב"ח לעולם הוי בריה ולהרח"ם והחוספות הם הוכח לעניו שלם אפי' לה הכל הנרעין הוי בריה ול"ל להרי"ף סר"י לה הכל ה' קליפות אבל הרמב"ם מודה הם לה הכל הנרעין בדבר שדרכו לאכלו לה הוי בריה ועבי"ד

דילמ מ"ד לקידוש שיכול לברך להם בפה"ג אע"פ שחיכו פוסק ס"ע לאחו בדיעבד ומיכו אפשר לומר כיון שבירך ברכה לבטלה אף הם לה יאחו · עמ"ם סי' כי"ב ס"ב וב"ע ובעה רמ"ח בד"מ מבמע דיאחו וב"מ כאן דהכח נם הוליח להחריש שבאחין הם ולכן ברכחו ברכה · מבמע מקום דהוחיח להחריש נם הוח יאח · וכיוכח דבעי למימר בח"י אמ"ם פוקח עוריב וחפח בדיבורו ואמר מלבים ערומים ומזר ואמר חוך כדי דיבור פוקח עוריב [ע"ש הם] יאח ידי פוקח עוריב לבל הם מחכוין למלבים ערומים יאח ידי מ"ע · מי שאמר אמר ברכה היין בורח מאוחי החם ומזר ואיירי בזמן מיני בעמים יאח מיכו לריך למזר ולברך בורח מאוחי החם (מ"ע מ"ב ס"ב כ"ם) וע"ל דוקח כשאחכון בפעם הברכה על הבעמים אבל כשאחכון על החם יאח ואמבך אמ"ב בבעמים :

ריי א האוכל · ל"ל דבל אחוכלין מ"ו מינן ואפי זית אחר מבבך אמריכן דע"י אכילה ראשונה נפטר אבל באם רצה לברך יברך אבל בשחר כ' אין לברך עליו עד רביעית כצ"ל ויירושו אסור לברך עליו ודיינן ראיכה שעונה ברכת חוי ברכה לבטלה (טורי זב"ח) :

עטרת זקנים

ריי (א) מבבך חחלה כו' · ולא כמו שאומר דעל פחות משיעור אינו מבבך כלל או מי שאומר דמבבך שהבל אלא צריך לברך ברכה המיוחדת לה לפניה אפי בבל שהוא חוכ"ם דף ל"ח ב"ב בצר לי' שעורא כו' והום' ס' הישן דף כ' ב"ה ולא בירך לפניו כו' ע"ש דשומע את התבשיל א"צ לברך עד רביעית משמע אבל באם רצה לברך יברך אבל בשחר כ' אין לברך עליו עד רביעית כצ"ל ויירושו אסור לברך עליו ודיינן ראיכה שעונה ברכת חוי ברכה לבטלה (טורי זב"ח) :

יד אפרים

(שם) ל"ש הם יאח כו' ופ"ל דלקח כום של שכר כו' ביל"ל ול"ל דשאני כאם שבאם שכח מכ"ע ל"ל דמיחבמ דשחים כבום כיון מוכיח עליו כבאמור בל"ש ובמבר כ"ב ופיכ ה"ב בשר לי' ס"ע דבלאו הכי ל"ל דמיחבמ דשחים כבום כלאומו ב"כ בשכר בעול מלכבה ובפ"ח ס"ע אבל הם מחכוין למלבים ערומים הם כוח בשחר בעול מלכבה ובפ"ח ס"ע ובפ"ב ס"ע ובפ"ב ס"ע ובפ"ב

ושבי"ד ק"ל כב"י בשם מהרי"ו דאם נפל ממנו קלת ע"י גיסול כמו ברגילות הוא להסתכר מקרי כיוס ע"ש וס"ל בסרח"ם : ה או רביעית · סיומו כיצה ומפקה והוא פשוט ס"ע וסיומו משום דסביעה דשתיה סיומו רביעית כמ"ש סי' תרי"ב והרב"י שגג כזה · ואם שתה כזית ואין לו רביעית לא יפתח עד כביצה משום די"ח דעל כביצה מברך ברכה אחרונה: ו הטועם · לידע אם צריך מלח לו תבלין (רם"י) ממעט דאם תוכל קלת ממנו אחר הביטול לידע אם הוא טוב מקרי מלילה וצריך לברך והטיקר תלוי בכוונת הלב · וברוקח סי' ל"ט כתב למרי, בתגדת שמואל ויפרו שעם לח יהואתן מפני שלמרו משעמת ס"ל ברכה מל"ל · משמע לפילו כוונתו למלילה דומיא דיהואתן כיון שטועם משעם לח ס"ל ברכה · ול"ל כיון שמצאו מפקה לאכול יותר דק שמצא משום איסור מקרי טעימה משא"כ בס"ח לאין מפך למהום יותר מיב לברך מ"מ

סברת פניס ל"ל עיקר כמ"ש :

מ"ש הע"ת. ק"ו כתן לא דק הסא הרמב"ם כתב סתם ולא הזכיר אם בולעו : ז עד רביעית · ולפילו לשטוח ברכה קדילות מרי ושמ"ם סי' תקס"ו ומיהו אם כוונתו לאכול משעה אסור לעשות הברכה שעשית דס"ל לכילה מעליותא : ח טעון ברכה · אפי' בכל שהוא: ט כשחוזר ושולה· דלא מקרי כהמה מלא כתוך מעיו וס"ל ס"ס לטועם ושולה · ע' סי' תקס"ו

ציע נאותן שמותנין עשב שקורין טוכא"ק לתוך השפוכית ומדליקין לותו ושולטין השעל לתוך פיהם וחוזרין ושולטין לותו ל"ע לי דמי לאחד יותר ברוב פעמים ושתה הוא מפן בשי יקח מה שילפה להקדיש · והשמ"ק פירש דאיזה פילפה היינו שהביא ברוב פעמים ממלא הוי בתין שוות כמו הפוחות ולפן שם מין ז' וזהו סי"ח והרמב"ם פשק כדבריו שהביא כתר החביב מלוין והחביב ס"ל כל מה שהוא החביב עליו שתה לו ברוב פעמים לק בשביכם הביביים לו לימם הביביים בח' יותר מהביביו מלוין כ"ם כתר מין ז' לו כתר קדימה בפסוק קן בשוות מלד השלפה דק"ל כדבקן הן בלימם שוות מלד השלפה דכ"ם ס"ל הבי ולעמן השלפה לין כלפן שום משם דכבל השלישים יש לו על מה לסמוך דלם ברכות שוות ויש מין ז' מי שרופא ליקח הפין ז' ולפשור הפני מברכה שעיר שעיד כר' יהודה ופשפק הרמ"ם · ולם יליפ ליקח הפני החביב עליו ולפשור הפין ז' שפיר כתר מין ז' לו כתר קדימה בפסוק הן בלימם שוות מין ז' שבשו"ת דשפיר יעשה ליקח החביב ום"ם לתין ברכות ופשפק הרמב"ם ולם לין ביניהם מין ז' שבשו"ת דשפיר יעשה ליקח החביב ום"ם לתין ברכות שוות ויריך להקדים ח' לתביהן בברכה נם קן ים משלה למין ז' ויש משלה לחביב ויעשה מיב פילפה בהקדמה ושפין חביב יכול לסמוך על שי שכיכם הן לם חביב לו ויש פעמים לחריס שהרמ"ם הן לם חביב לו שהם שהרמב"ם כ"ל כיין שתין לפניהן שכיב הלכתא כמלן: (ב) ויא שבפה"ע קודם· הוא דעת ס"ג ושפוסקים מולפים עליו וסיומו דיעה קמייתא ומלפה דיש לנו לפסוק כזה

טוב ליזהר שלא לשתות (מגן) פחות מכזית ה (ג) או ב ו הטועם את (ו) התבשיל ח אינו צריך לברך ז (ו) עד רביעית (ד) ואפילו אם הוא בולעו ויא ז שאם הוא בולעו ח טעון (ח) ברכה ולא פטרו את הטועם אלא ט כשחוזר (ט) ופולט ואז אפילו על הרבה אינו צריך ברכה : הגה י (י) ופסק כרוטת (י) לקמן :

ריא דיני קדימה בברכת הפירות ' ובו ו סעיפים

א (א) ג היו לפניו מיני פירות הרבה אם ברכותיהם שוות ויש ביניהם ממין שבעה א מקדים (א) מין שבעה אעפ"י שאינו חביב כמו המין האחר ואם אין ביניהם ממין שבעה מקדים ב החביב ג ואם אין ברכותיהם שוות אפי' יש בהן ממין שבעה כגון ענון ווית אימה מהם שירצה (ב) יקדים ב ואפי' אינו חביב ד ויש אומרים שגם בזהב צריך לחקדי' החביב וגקרא חביב המין שרגיל להיות חביב עליו אפילו אם עתה חפץ במין השני :

ב ו (ג) ולהרמב"ם אם היה מין אחד חביב לו יותר בין שברכותם שוות בין שאינם שוות בין שיש בהם ממין שבעה בין שאין בהם ממין שבעה מקדים החביב לו אז באותו שעה ואם אינו רוצה בזה יותר מבזה אם יש ביניהם משבעת המינין עליו מברך תחלה :

ג ז הביאו לפניו דבר שברכתו בורא פרי העץ ודבר שברכתו שהכל ג בורא פרי העץ (ד) קודמת שהיא חשובה שאינה פושרת אלא דבר אחד וכן בורא פרי האדמה ושהכל בורא פרי האדמה קודמת ואם הביאו לפניו בורא פרי העץ ובורא פרי האדמה ח איזה מהם שירצה יקדים

ד (ב) ט ויא שבורא פרי העץ (ה) קודם : כל

ריא (א) היו לפניו כו' · כמשמע פלינו כי"ח מין ז' עדיף וכ"ש על לזה מסם שילפה יבוך לחמר שולה מחלוקת בברכותיהן שוות וברכה על ח' מהן קשר הביהו לחכל בתין ברכותיהן שוות ולריך ב' ברכות כגון לחם ויין וזיח ד"ה מברך על זה ומוזר ומברך על זה קסם הרמ"ם כי"ל וס"ל דל"י ל"ם חלה במין ז' לחכל בתין מין ז' ס"ל דחלוי' כתר החביב ומביב סיומו רוב פעמים וזהו בשוות לחכל בתין שוות לה חולין סיומו חפי' החביב עליו לזה מה שילפה להקדים ·

ריא א מקדים מין ז' · חפי' הוא מלי פרי והשני הוא שלם וחם שניסה וכ"ם בתר מין ז' לו כתר קדימה בפסוק הן בשוות מלד השלפה דק"ל כדבקן הן בלימם שוות מלד השלפה דכ"ם ס"ל הבי ולעמן השלפה לין כלפן שום משם דכבל השלישים יש לו על מה לסמוך דלם ברכות שוות ויש מין ז' מי שרופא ליקח הפין ז' ולפשור הפני מברכה שעיר שעיד כר' יהודה ופשפק הרמ"ם · ולם יליפ ליקח הפני החביב עליו ולפשור הפין ז' שפיר כתר מין ז' לו כתר קדימה בפסוק הן בלימם שוות מין ז' שבשו"ת דשפיר יעשה ליקח החביב ום"ם לתין ברכות ופשפק הרמב"ם ולם לין ביניהם מין ז' שבשו"ת דשפיר יעשה ליקח החביב ום"ם לתין ברכות שוות ויריך להקדים ח' לתביהן בברכה נם קן ים משלה למין ז' ויש משלה לחביב ויעשה מיב פילפה בהקדמה ושפין חביב יכול לסמוך על שי שכיכם הן לם חביב לו ויש פעמים לחריס שהרמ"ם הן לם חביב לו שהם שהרמב"ם כ"ל כיין שתין לפניהן שכיב הלכתא כמלן: (ב) ויא שבפה"ע קודם· הוא דעת ס"ג ושפוסקים מולפים עליו וסיומו דיעה קמייתא ומלפה דיש לנו לפסוק כזה

(ג) או רביעית · לעיל סי' ק"ן כתבנו כמלא לוגמיו סני כזית גדול ולו לפי' פחות מזה לם שתה כוב כזית : (ד) ואפי' אם הוא בולעו · כמשמ"ל לילה דשומה התבשיל עד שיעור רביעית והביא השור דשם ולשומה זה נלמד לעניין ברכה נ"כ ולפי' לם בולעו ולפ"ג דלפשור ליכות מהשולם זה נלמד לעניין ברכה כמ"ש הכ"י · כתב דל"ל דסוכר הרא"ם דשיעור רביעיות שוה לכביכה שלם ממנו מלגל כזה שלין כוונתו לגלה לעשות התבשיל ח"ל ברכה עד רביעית וסי' ס"ל דלין מילוק לעניין ברכה בין רביעית לו פחות דכבולעו לפי' משהו מעון ברכה וכפולעו לפי' ברכה ח"ל ברכה גלה לעניין חשיות הוה שיעור זה דרביעית דהיינו כפולע וזה מיוסד דכרי השור כמ"ש הכ"י · כתב דל"ל דסוכר הרא"ם דשיעור רביעיות שוה לכביכה שלם ממנו מלגל כזה שלין כוונתו ג

בזה דלא מציג לו יותר פס"ח יברך המוצ כדיעה בהמוזה ולא סיים בהכיבוס יברך בפס"ע המוצ כדיעה בתרא: (ג) כל המוקדם כו'. בטור כתוב אם המוזמר מביא יותר ופי' כ"י היינו נדמה קרא"ש דלעיל דמין ז' עדיף מהכיבוס בשוה ס"ל מוקדם לכל נה"מ כ"ש דנעיל כי היכי דמין ז' נדמה מפני הכיבוס ה"נ נדמה מעלה המוקדם ואין מעלה למוקדם אלא בכוס בהכיבוס ונפי דבכי כ"י גם להסמ"ק הפ"ל בס"ח דבאין שום אחרי כתב הכיבוס ודמין מין ז' דמין גם מעלה המוקדם באין שום ואחרי כתב הכיבוס להקדימו ולהרא"ש באין ברכות שום דלא אחרי לא כתב מין ז' ולא כתב הכיבוס אלא שיהיה מהן שילמה קשה למה יועיל כאן מוקדם באין שום נימא ג"כ המוקדם לא מכני אלא בשום כמו מעלה הכיבוס וכ"ה ס"ב להסמ"ק הוה מעלה הקדימוס בשום דוקא זה אינו דהא סיים הטור בסי' זה אבל בשבת של ח"ח ז"ל שהן שום טוב מפני שרי הגפן וברוא פרי האדמה לפעמי דוקא אלא בכוסות הבאים לפניו אבל בשאר ימות השנה אין מברכין על הבשמים ואין מריחין בהם ואין מברכין עליהם ואין מברכין על הנר ואין מסיימין ברכת הנר ואין מברכין על הבדלה אלא על הכוס ואין מברכין על הבשמים

יב ואיהו לאו ממין ז' · פירוש שלין מכריס כהדיא בקרלא עמ"ס סי' קס"ח ס"ד: **יג כיון דחשיבי** · פי' וגס סס בכללי מסס ושעורס בקרלא כמ"ס הטור סי' ר"ח דלא"כ קשה ל"ל קרלא כמסס ושעורס ומ"מ בשבולת שועל וסיפון דסוי מין שעוריס זיס קודס כמ"ס ס"ד:

זה כלל סדר המעלות · המולילי· במ"מ על מתין · בסה"ג · זית · במ"מ על שעוריס · נפן תמס וכיוצ: בסה"ת וכסה"ע קודמין לשכלל · בסה"ת וכסה"ע מזוני· בתר המביה לפי מין ז' סיו שניסס מביה לסיות מזוני· והמוקדס בשטוק קודס · שניסס לזין מין ז' יש להקדים סה"ע · ועפיו המביה לזן בני חשמו ממכיו לחתר הרמ"ס בסמיו הכיגל להיות מביה וכמ"ס ס"ח ואס שניסס מביה לזוניו לחתר לזיסס שמקן שהס כמ"ס להרמב"ס וברכת המזון קודמת כמ"ס ס"ע · ועפיו יש לפקפק בסה"ע קודמת לגרס עמ"ס סי' רי"ו היו לפניו יין ותבשיל שעוריס וזית ל"ס מה יעשה דהא יין קודס לזית ושעוריס קודמין ליין וזית קודס לשעוריס כמ"ס ס"ד:

ריב א העיקר מעורב · וכל שהוא כרוב הוא העיקר כמ"ס סי' כ"ח ס"י וכל פיס כו מה' מינין מזוניס בחבייהו כמ"ס שם ס"ב ובגבד שיהא בשם ממש תבל שם ערבו בפיס עד שהוא רק מבדך שהכל ע"פ ס"י ומ"ש שסי' ר"ד: **ב כגון שאוכל** · כלומר דקאה ממ"ג שם תיו רשב לומה תוכל את הוא רשב ל"ל את עיקר ל"ח כגון וכו' כלומר שתיו רשב רק שתבל דבר מתוק ותוכל דג מלים לבסיב המתיקות ותוכל את עמו תלא יוקנו בגרונו כיון שתין עיקר תכילתו בשביל השת ותוא"ת (תר"י) ומ' בשביל ות"ת לבדוך של פירות המתוקים ולפטור המלים ותשת וי"ל דבשעה שתבל השיהות לא היה שם שדיין מלים ושת דלא היה יודע שימלם לבו מחמת המתיקות ל"ע מייני שלא תבל השיהות בתוכו משמע (תו') סי' דשיש מקומו דלא כר"ן וב"ח ומ' וע' סי' קע"ח משמע מדבריהם דתילו היה יודע שימלם לבו תע"ם שלא היה לפניו המלים נשתר בברכת השיהות וכ"מ סי' ר"ו ס"ס וח"ל הב"ח ולתי' הרתשון תוכל פירות נ"ב בשעה שתוכל המלים ושת שלא שכבר בירך על השיהות כשלא היה שם שדיין מלים ושת וכו' וש"ם קלת שתיהה בדבריו מה שהקשה מסי' קע"ו ס"ד גם מ"ש לפירוש תר"י ל"ל תלת מייני שם השיהות עלמו מעזר עליהם מלה הרבה ותוכל את עמו לכן מבדך על השיהות ע"ם וכתב בשלים מי שתוכל את למתק השתים מבדך על המשקה ושופר השת שם היה דשתו עליו בבירור לו שדרכו לו ברוב השעמים לתכול את בתוכע השת ותוי תלתו עליו ובלא"ה צריך לברך על"ע · וז"ל בשל המלות נבי הבריים שבתים תוך השעודה את שופרתן וח"ת מלי קמ"ל מתני' היה כל שהוא עיקר וכו' וי"ל דקמ"ל תע"ם שלא היה דשתו עליו בשעה שבירך על השת לימול לבשי ברוכי קמ"ל כיון דשעלה נימלו לא בשי ברוכי על"ע · ל"ל דוקא בשת דיש קבע לשעודה ודשתו על כל מה שיבילתו לו כמ"ש שסי' קע"ז תבל בשתר עיקר ושעל בשי' שיהא דשתו עליו וכמ"ש ל"ת לב"ש ס"ל לר"ש לומר הדין תמתני' דכל שהוא עיקר וכו' ולתמשני' תפי' תין דשתו עליו תלת על כרתך דוקא בשת לתמרי' כן · ותם לא היה דשתו עליו מבדך שכבל על השת כמ"ש בשב"ם: **ג השתפל תביב** · ז"ל הרב"י כ' לתטור בשת ת"ל דה"מ בשעלמן עיקר ותביב תבל תם שלמן עיקר ולא תביב יבדך על הזיס ותוזר ומבדך על שלמן ותשופי ברכות עדיף ותין לשקפיק בברכות כה"ג שכ"ל ול"ע מ"ם ולא תביב משמע דתף בשביהם שון מבדך על הזיס ול"ע לומר דהא שלמן עיקר וע"ק מ"ם ותשופי ברכות עדיף וכו' ולדרכם הת ק"ל דתשוב להרבות כמ"ם ס"ם רש"י וע"ק לתמרי' דף מ"ת ר"ח סיכה דתיכת מין ז' לכ' זית ר"ח כו' דלמת מ"מ ס"ל לר"י סיכה דתיכת מין ז' מבדך על מין ז' כי סיפי דס"ל לת"ח דמבדך על תביב ותת תגיא מבדך על שלמן מיירי כשלמנן תביב לבן ל"ל דה"ם של הת"ח ס"מ כשלמנן עיקר ותביב כלומר כמ"ם שבשלילו התמיל בתכילה ולת תכל זית תלא לשפיע על למן דה"ל זית שפל ע"כ כלומר שמלם לבו ותפן לתכול למן שעיקר תכילתו למן וכדלתמר בגמרא בתוכלי פירות ניטסר שו תבל תם שלמן עיקר ולא תביב כי כלומר שלא היה נתלם לבו רק שתבל למן עם זית תע"ם שלבתחילה היתה שפל למן מ"מ תין שלמן תביב עליו יותר מזזית וח"כ מבדך על הזית בשה"ע ותח"כ מבדך בשה"ג ותין שלמן תביב עליו יותר מזזית וח"כ מבדך על הזית בשה"ע עדיף וח"ל שמבדך בשה"ג על שלמן דמין ז' עדיף תו ר"ל בשה"ג בשה"ע עדיף וח"ל שמבדך בשה"ג על שלמן ותשופי ברכות עדיף תפלוגין בשה"ג ובשה"ע פירות התילן בשה"ג יש להקדים ברכות עדיף לתסור לעשות כן לתתלה כמ"ם רשי' ר"ו ע' בגמ' ובשילטי' שדברי כולם ובכ"מ בתוכו שבבית שלמן הבריית ע"ם וכ"מ בסי' קע"ז דקי"ל דבריים שבתים תוך השעודה את שופרתן הוחיל ושפת עיקר לת"ם שמחמת הן מביבים משת וכ"ב בת"ם דף מ'

יב ואיהו לאו ממין ז' · קשה דהא כתב בסי' ר"ח דטוסמין וכוסלת שועל הויין בכלל הדבריס שנתבתה מ"ש ממילא הוה כלל ז' ומ"מ ולפי מ"ם בסי' קס"ח לתכך שם מחזיק נס כתן הת"ק תע"ם דתיכו לתו בכלל ז' לכל מילי ע"ם:

ריב (א) שאוכל דג סליח וכו' · במשנה תיתא הביאו לעניו מלית תתלה ושת עמו מבדך על המלית ושופר השת שנשת שפילה ניה ומי תיכת מידי דסוי מלית עיקר ושת שפילה ת"ל תמלו בתוכל פירות ניטסר שמו· פירשו התוס' שסמלית עיקר שהוא בת לסביב הלב שמתלם מפני מתיקות הפירות ושנשת שלתחריו שפל ותיתו בת תלת מפני המלית ות"ת כיון דפירי עיקר ומלית שפל לבבוך של פירות תבל תכל הפירות בתותו מעמד תי שמי בשעה שתכל הפירות לת היה עדיין שם מלית ושת דלא היה יודע שימלם לבו מחמת מתיקות הפירות ול"ע שלא תכל הפירות בתותו ש

זית לו שחבל פירות מהוקים תחלה ובסוף דפירות נמשר שלכולו : (ה) **שאוכל גרעיני גרגרניות** . נלחה דבגרגרניות ובזולת בסם שמתק השתים אין שייך בהם פשור לעמרי כי כל מה שמביא תוך זמן שעוסקין בשתיה מקרי קודם שהתיה דהם לא כלו למתק מה שהתה כבר רק מה שיהתה ממר כך שע"י זה יעבור לו תלוה לשתיה תחר כך ממילה לוקני קודם לשתיה ולא נשבר ע"י הברכה שברוך קודם השתיה דהשתוה דהם חיים כתים לשיות שפל למה שהתה כבר השיה לחושלה לו ואין זה דומה לזית שהוכל תחר הגמן שהוא לחושלה על מה שחבל כבר ושפל לו זה נלחה שכוב : (ו) **מברך על האוכל** תחלה . דלא יתכן שיפשרנו העיקר ולח"כ בברכתו למפרע וכבר היה נהוה בלא ברכה כ"כ בת"ה עם ש"ן וק"ל מהא דס' כ"מ דף מ"ג מברכין על הרים מבחעלה תמרתו והכ לא לחם עדיין ולא נהנה ומשני כיון דדעתיהם לחזוחמי ת"כ ס"ע כימת כיון שדעתו לפחות יין וחוכל התלה למתק השתים שפיר יברך תכף על היין ויחכל הגפשינן ויהתה וח"ל הוה הספק בין בברכה לשתיה דהא בחמלית הוה דבור הספק בין ברכה לחכילה וחפ"ה הם שמר הכילו מלא לו לפחן לא הוה הספק כיון דלעולך החכילה ס"ל חכילה זו לעולך השתיה היח ולא הוי הספק ו"ל דחלן הוה הגלה לחברת מן השתיה ע"כ הוה הספק : (ז) **רק שהבל . הכ"ה כתב** ע"ז וכ"ל דלפי מ"ם כ"ע הכ"ה כתב דהכ"ל דבשביל מפרן השיעור לא שייך בו ברכה לחברת ס"כ בשביל שהוא בעל חיים ולא בשביל השיעור . וקמ"ל כתב ע"ז דליתא לדבריו חלא כיון שהוא ספל לד"ת ואין שיקר בהגלה מלחנו דבר אין לברך עליו ברכתו הרלויה לו חלא לאיך לברך עליו שלא יהנה מהעולם"ז בלא ברכה וכשמברך עליו יהא נכלל יחא ול"ד לשחות מכשיעור שהוא נהנה מהחולן שהוא עיקר הגלחנו ולריך לברך עליו ברכתו הרלויה לו ע"כ"ל ואין חילוק זה מפרש לע"ד לעבל דברי הכ"ה דגם בחפרון שיעור לא מקרי נהנה כלחלו משיקר הגלחנו דבל שלין בה כשיעור אין הגהנה שלימה ואם כן מה לי שאין הגהנה שלימה ממחת חפרון שיעור או ממחת שהוא ספל ול"ת דבחיוייהו חיכא קלא הגהנה ס"ע . ובלבוש כתב ול"ל דל"ד למפרון השיעור דשם אין חייב ברכה חלא ממקי חפרון השיעור לו שייך לברכה לחברת חלא יבך כלל חבל ברכה שהוא לריך לברך חלא יהנה מן העולם בלא ברכה קודם לכילה שהיא רק מעטה דלא יהנה מן עה"ז בלא ברכה והוא נהנה כבר קודם לכילה השיקר דהעם נותן ביבך החכל וחפ מקום עלמו חלא מקום השיקר שהוא לחכול חת"ב דהא לימו חפן בו חלא בשיקר בהא מודה הכ"ה דממחת שפלתו חשתה ברכתו ס"ל . ג' לימו מספיק דהא החם ב"כ ו"ל דחפור ליהנות בלא ברכה וח"כ ממות מכשיעור היה לנו לומר שלפחות יברך ב"ל וחפ"ה חמר הכ"ה כיון דהוה דבר שברכתו מעין ג' לא שייך בו כלל ב"ל לחפילו בפחות מכשיעור הבא נמי כן היה לריך לימו ברכה ממה שיש בו חלא ת' משתים יהיה חו לא יברך כלל חו יברך ברכה הרלויה לו ולעד"ל לחרך בחוקן זה דהחם מיירי בברכה מחרונה וחא מלינו בו דבר בלל חלא בל מין שרש בפ"ע ע"כ בל המשתה שם נקבל שיעור וחין זה נכון משל"ה כתן למיירי בברכה לחחרונה שיש בהם כלל דעל הבל שאחר שהכל יצא חלא דמפני תשיעות שיש בקבתם הוסיפו עליהם לכתחלה לפרש בהם בברכות מיוחדות וח"כ בל שחין שייך בו שפיר ברכה מיוחדת בשרש שלו שבזה שומד על העיקר שב"ם מכנם לבלל ויברך שהבל שגם זה ברכה שלו בל"ל נכון ובע"ם מיירי הכח שחין השעל מביב עליו דלמ"כ היה לריך לברך עליו ברכה מיוחדת שלו בדלתיה למיל בפני

ריג (ה) רקיקים הוי חפלה למרקחת . נלחה דזה דוקח חם חוכל הרקיקין עם המרקחת חבל חם חכל המרקחת מלמעלה ומשאיר הרקיקין וחוכלן בפני עלמן לריכין ברכה הרלויה לכם דאז נעשו מכם ב"ב עיקר : ריג (א) **אבל בברכה אחרונה כו' .** ב"י הביח בשם רבב"ח דחף בזה ילח בחמיעתו . ול"ל דהחידוש שמוזנים מאד בברכה מחרונה ויכיו מברכים עליה ים לסמוך על מה שברכו חלא בשביל שהוא מזון הגפש ושפיו חלו ולבו שווים בחמירת הברכה ואם עושה ברוך הוא וברוך שמו כמו בשחר ומנחה שהגפש שבעה חכמים ע"ם ובגי' כתב דכשהגים לדוד הבית מי שחלק עליו כו' וכן ליזהר לה לחן למחות בחי שעושה כ"ה וב"ם ע"ם : (ד) בשחיטת עכו"ם וע"ז בפ"ח סוף ס"ם וכם"ה בפ"ם וכם"ם סימן ח' ס"ק ב' ועיין בבר"י דחף"ע ב' בשחיטת עכו"ם וע"ז בפ"ח סוף סי' לכחחלה יש לעמוד ממן מחר הברכה שנחטון לפחת כה ולהזהרות בשוכל שהוא נחטין לפחת כה ומיוחי מירושלמי פרק ג' שחלבו דמוזה בשניות ממן ולח עוד חלא שמזכה להמברך בזולת שניות ממן

ם' בשם הירושלמי דחע"ם דהשוכל הביב מברך על השיקר מי שעושה חחר שהוא מחליפו מעט מ"ז בין שהוא ולוכלו לשבל המחלב ולחה לברך על הי"ם שאין כוונתו לחכול כחם רק כוונתו על הי"ם חלא מפני שחזק לו לחחותו שוהם בו פח וה"ל כמו שאין שהבתי בסי' ר"ב ס"ד דמברך על השמן מ"מ חם חוכל קודם לחכילתו פח שרוייה בי"ם ודלמי ג"כ כוונתו לשעור הלב וה"ל פח עיקר ומברך המולין ושיין בחוה' דף מ"ח ד"ה הלכתח וכו' ובכ"מ שם . כתב בשג"ה דעוד לשוע מלחכול פח בשעת השתיה כי מי יוכל להבחין חם לוכלו מעט מילוי כרם דחז לברך לבסוף והוא"ל דבכה"ג חשיב לשתיה יין יכיון המברך שלא להוציא אחרים כדי שיתחייב כל א' לברך לעלמו (ב"ח) ולכן נהוג בפירות שבל אחד מברך לעלמו שאם יברכו אחרים בשבילו לא יצא בדיעבד ואין חילוק בין פת לפירות דהדין שלבתחלה אסור חמברך להוציא אחרים אלא שבפת יכול השופע יהכוין לצאת בברכת חבירו ואע"ג דלעיל בסי' קס"ו משמע לענין פת ולא קבע ה"ת לענין פירות דקבי"עתן אינו קובע לפי הנ"ח זח :

ה שאין מתבוונין . לכל במדיעות חלו שמימין המרקחת על הדובשנין כמוזים למחכל ת"כ כוונתו ג"כ לחכילת הדובשנין ומברך עליהם: ז **לאכול לחם** . רק שבחים לדבק המרקחת עליהם שלא ישמטו כשיש בדבש :

ריג א אפי' **בלא הסיבה** . ליתח בגמ' שדרכן היה בסעודות גדולות שהתורמים מהנסין ויוסבים ע"ג הספסלים ושותין עד שמקבלו כולם וחז טולין ויושבין במקום הסעודה ומקוח הרחצון כל ת' מברך לעלמו דכיון דדעתייהו למישקך לח מקרי קביעות כלל וגרע מיסיבה :

כתבו התוס' וח"ח מ"ם דבמוגמר לח בעי הסיבה וי"ל דבמוגמר כולם דמוגמר חפילו יסיבה לח בעי וכ"ם בסימן רע"ח ס"ד דהח התם לח הוי יסיבה דיסיבה היינו שיסבו יחד בקביעות לדעתח לחכילה וכיוצח בזה והתם מוסקים בלימוד וחפ"ה ת' מברך לכולם וכ"ם בחר"י שם :

ב **דבישובה** . בשלמן ת' כמ"ם סימן קס"ו ס"י : ג **צריכין לחלק** . ולם כתו כסוף הסעודה ת' מברך לכולם ברכה מחלוחה כיון דבח לכם זימון . ד **דאין זימון** . (ב"י רשב"ח ס' סי' קע"ו ס"ב) : ד **דאין זימון** . ולם ביבך ת' ומעטו החמרים יפלו (ב"י רשב"ח) ס' סי' קס"ו ס"י ס"ג מ"ם : ה **לא מהני הסיבה** . ולם כתו בתוך הסעודה החמר מברך לכולם דמנו דמהני הסיבה לפת מהני ממי דברים (נמרח) :

ו **בפירות** . וס"ם בשחר דברים חון מפת ויין (כ"ם ד"ם) וכלחולה מממע דשכר שלנו דין יין ים לו לענין זה דהח ג"כ רגילין לקבוע עליו לשמות בלא סעודה ובזולת בזה וכ"ם בחר"י שם וכן מי דבש וכ"ם בח"ם ובכל כלן בשלמן

ז רמב"ם פ"ח מה"ב וב"י ובמ"ב ס"ק ל"ב ובכה"ח ס"ק ל"ב ובמסה"ד סוכה ל"ד ה"ה ובכה"ג מ"ב ס"ק ל"ב ובמסה"ד דסוכה ל"ד ה"ה ובמ

שאתעטל כמעיז: (ב) **במו המוסק** · הוא כל"מ פיזם · וכתב כמוד שהיא זיעות מיה והוא שהיה יזדוקה היה ויש לה כמין המוזטרת בלותה ומתקנין שם תחלה כמין דם ותח"כ מתיבם ונעשה ממנו המור והרח"ה היה לוסרו מהוא משם דם והכ"י כתב הפירוש בעלמא הוא תע"ב דהמלות היה דם דכתב שהוא מזוקן הדא שהרי הדבש לם נמל לתוכו תחיכת לימור כימות בתוכו כיון שדרך הדבש להזיק הדבר שמפל לתוכו דבש דייקין לה כמו שהוא ס"ע תפ"ם שהחלתו הוא דם כתב שהוא מזוקן וח"ת ס"ם כתב וכ"ל דלפילו לחייתו לריכה לחיים ס"ל · ולע"ד תמוה דהא יש לחיים בהוכה להיותר ממ"ם הרח"ם בס"פ כ"ה בחלב טריכה במעי בהיכה דכתב ס"ח דלם הוא קלום הוי כפירוש בעלמא ח"כ ס"ל כיון שנקרש על הבהמה עשה פירשא דמה לי תוך הבהמה או ע"ג הבהמה תידי ותידי פירשא בעלמא הוא: (ג) **ועל כולם בו'** · פירש ב"י תפי' המרים על פירוש דכולא מ"ב סיה כולל כמו שהבל בתכילה:(ד) **על אגוז מוסקא"ם** · הוא עיקר פרי ונקניל"ח שהוא לימלי"ד וקלולו שהוא נעלי"ד לף שהוא הינו עיקר הפרי מ"מ עיקרו עומד לתכילה ע"כ שם פרי עליו לריכו: (ה) **על הזורד בו' עצי בשמים** · שהרי יולא מן החילן והינו שרי בעיקרו הינו שומד לתכילה: (ו) **על שמן אפרסמון** · לפי שהוא נמלל בח"י והוא מהוב קבעו לו ברכה בפ"ע: (ז) **אם היו בו עצים ועשבים** · ל"ל הרמב"ם עד ואם יומי שהוא לשן הם"ע מן הסוד דהרמב"ם לל מייבי כלל מסינו לללה ס"ל כל שלה כתבו לו ממנו חין בו ריח כלל ואם כתבו עד שים לו ריח מבדך בפ"ב ואם לל כתבו וממילה חין בו ריח מלד עלמו לך שבבשו בתוכו בשמים ממולידים ריח הולכים אחר תוהן הבשמים והינו כל זמן שהם בתוכו אבל הם סינו ונשאר ריח בלה עיקר יב פלונתת הם"ם הם"ם · ומו"ח ל"ל כתב שהרמב"ם מייבי מסינו ומבית לחייב מדברי ב"י ולח דק כי ב"י לח כ"ב על הרמב"ם כלל נם מ"ם הסוד אחר דברי רמב"ם ותע"ח כתב שהם על כולם בע"ב ג"ו לח מייבי אלח בישבת בעין עדיין לח בסינה: (ח) **שאין מברכין עליו** · בסי' רי"ו כתב הסוד בשם הרמב"ם ומלק עליו ופסק הם"ע שם כרמב"ם ע"ם בדבריהו: (ט) **הוא שבולת נרד** · עקונין תיסף"ק והינו שפנגלדי"ח בלשון פולין שעושין מזה שהוא לריח טוב ובעלי בתים נוהגים לשפוך זה לתים שהבהמים טופלים לזהוק ולריכים העומדים לברך בפ"ב כמו במי וורד בפ' ט"ו ולקמן בס' ט"ו כתבתי שלין לומר בורא פרי הלדמה כן: (י) **גדל בגינה בו'** · דעימותא נעבד ומפקין חותו וגדל ומתקיים חף על פי שעשו מתיבם לבל דדברת מתיבם כעשב קבעו לו ברכה בפ"ע (תר"י): **יא שמן זית** · נראה לי דוקא בשמן זית מפני שגדל על הפח · **יב שמן המשחה** · הטופה שמן המשחה במעשה ובמפקל הסמוך בחותה מיב כרת ובטוב מיב חטאת והוא פישעה לחותה להזמה לבל חם עשה להזמלה חו ליתנו לחתרים ברשות (רמב"ם פ"ח מהלכות כלי המקדש) והטופה קטולה מ"ח שממנין המוזכרים לפי מפקולת אלו תפי' לל עשה אלא שליאתו הוחיל ועשה לפי מפקולת אלו מייב ברת עשה להזמלה בה אלו למכה לגבור פטור (פ"ב שם): **יג גבון ליזהר** · והב"ח כתב דלף בהרמב"ם שזהה כאן דבעלמא בבלים מוגמרים לל קלע בריח מעיקר הבושם מפ"ב כאן רק שים שפך כילד יבדך לבן יבדך בפ"ב ואין למוש לחותם שאומרים שאין מברכין עליו ב"ל·ומד"ם כתב מדלה חלק הטור כאן על הרמב"ם רק בפי' ר"י ס"ם דלבלים מוגמרים עדיפי שברוך הבושם ועשה ריח מפ"ב כאן שקלע ריח בעלמא · ובפ"ש מפמש כמ"ם הב"ח דהא בבלים מוגמרים לל כתב פי' **יד סימלק וחלפי דימא**·תפ"ג בהו מיל דהיכך לל חיכתה לן חלה כיון דמועלי עליו מעלו מברך בפ"ב (ב"י רפ"ו ח"ו ס' ל"ו): **טו גדל בגינה**· שמקשין חותו ועבד וגדל ומתקיים תפ"ם שעשו מתיבם לבל דדבר מתיבם בפ"ב

ב ג אם זה שיוצא ממנו הריח עין או **ב** מין עין מברך בורא עצי בשמים ואם הוא עשב מברך בורא עשבי בשמים ואם אינו לא מין עין ולא מין עשב (ב) (א) כמו **ג** (ג) "המוסק מברך בורא מיני בשמים ד ואם היה פרי **ד** (ד) ראוי לאכילה מברך הנותן ריח טוב בפירות והני מילי כשנטלו להריח בו או לאכלו ולהריח בו ה אבל אם נטלו לאכלו ולא נתכוין להריח בו אע"פ שהוא מעלה ריח טוב **ה** (ה) אינו מברך (ג) ועל כולם אם אמר (ו) בורא מיני בשמים יצא ו הילכך על כל דבר שהוא מסופק בו מברך בורא מיני בשמים (ד) ז על אגוז (ז) מוסקאט"ה ועל קניל"ה וקלאו"ו וכל מיני בשמים שהם לאכילה מברך הנותן ריח טוב בפירות :

ג ו (ה) ח על (ח) הוורד ועל הקנמון שהוא עור הגדי ועל **ז** מי הורד ועל הלבונה **ח** (ם) והמצטיכי וכיוצא בהם **בורא מ** (י) **עצי בשמים** :

ד (ו) ם על י **שמן** (יא) אפרסמון מברך בורא שמן ערב :

ה יא · **שמן זית** (יב) **שכתשו או טחנו עד שחזר ריחו** נודף מברך עליו **בורא עצי בשמים** :

ו כ **שמן שבשמו כמו יב שמן המשחה אם בעצי בשמים מברך בורא עצי בשמים ואם בעשבי בשמים מברך בורא עשבי בשמים** (ז) **ואם היו בו עצים ובשמים מברך בורא מיני בשמים ואם סיננו והוציא ממנו הבשמים** ג יש אומרים שמברך בורא שמן ערב מ וי"א (ח) שאינו מברך עליו כלל דהוי ריח שאין לו (יג) עיקר (כ) וביון **שספק הוא יג נכון ליזהר מלהריח בו :**

ז יד ב **סימלק** וחילפי **דימא מברך בורא עצי בשמים**

סימלק ס יש מפרשים רוסמארי"ן פ ויש מפרשים **יאסמי"ן** פ ויש מפרשים **שהוא עשב שיש לו שלש שורות** של עלין זו **למעלה מזו ולכל שורה שלש עלין וחילפי דימא** (מ) **הוא שבולת נרד שקורין** (יד) **אישפי"ק** :

ח ג **סיגלי והם ויאול"ש בורא עשבי בשמים** :

מ ק **נרנים והוא** ר **תבצלת** ם **ויש אומרים שהוא לירי"ו** ת **אם טו** (י) **גדל** (טו) **בגנה מברך בורא עצי בשמים ואם הוא גדל בשדה מברך בורא עשבי בשמים**

היו

מסוס הכתה מועשת היח (רמ"י נדה) ומפ"ם לין מכרכין עליו שמסיומו (ל"ח) ול"ל: מסוס שכם כל הסנה ע' סי' כ"ם ס"ו וכלל בו פירש מסוס שכשמסיק הרים מסוסעו ככר עכרה הגלחו לכן לין מברכין ברכה לחרוסה מת"כ בתילה שמתלחה תוך מעיו: כתב המרדכי פ' ח"ד לין מברכין על דבר שהוא מסוס ממנו ולכן לין מברכין על הסם הלח במ"ם הוחיל ותחלת בריותו הוח ע"כ וע"ל דמסוס לין מברכין על קול עכב (ד"מ) ובמע"מ כתב הוחיל ולין בו ממש פ"ם ס"ם ס"ב: ג ראוי לאכילה · דלחו לריח טוב בפירות והני מילי כשנטלו להריח בו חו לאכלו ולהריח בו ה חבל חם נטלו לאכלו ולח נתכוין להריח בו חע"פ שהוא מעלה ריח טוב **ה** (ה) אינו מברך (ג) ועל כולם אם אמר (ו) **בורא מיני בשמים** יצא ו הילכך על כל דבר שהוא מסופק בו **מברך בורא מיני בשמים** (ד) ז **על אגוז** (ז) **מוסקאט"ה ועל קניל"ה וקלאו"ו וכל מיני בשמים שהם לאכילה**

מברך הנותן ריח טוב בפירות :

ג ו (ה) ח **על** (ח) **הוורד ועל הקנמון שהוא עור הגדי ועל** ז **מי הורד ועל הלבונה ח** (ם) **והמצטיכי וכיוצא בהם בורא מ** (י) **עצי בשמים** :

ד (ו) ם **על י שמן** (יא) **אפרסמון מברך בורא שמן ערב** :

ה יא · שמן זית (יב) **שכתשו או טחנו עד שחזר ריחו** נודף **מברך עליו בורא עצי בשמים** :

ו כ **שמן שבשמו כמו יב שמן המשחה אם בעצי בשמים מברך בורא עצי בשמים ואם בעשבי בשמים מברך בורא עשבי בשמים** (ז) **ואם היו בו עצים ובשמים מברך בורא מיני בשמים ואם סיננו והוציא ממנו הבשמים** ג **יש אומרים שמברך בורא שמן ערב** מ **וי"א** (ח) **שאינו מברך עליו כלל דהוי ריח שאין לו** (יג) **עיקר** (כ) **וביון שספק הוא יג נכון ליזהר מלהריח בו :**

ז יד ב **סימלק וחילפי דימא מברך בורא עצי בשמים**

סימלק ס **יש מפרשים רוסמארי"ן** פ **ויש מפרשים יאסמי"ן** פ **ויש מפרשים שהוא עשב שיש לו שלש שורות** של עלין זו **למעלה מזו ולכל שורה שלש עלין וחילפי דימא** (מ) **הוא שבולת נרד שקורין** (יד) **אישפי"ק** :

ח ג **סיגלי והם ויאול"ש בורא עשבי בשמים** :

מ ק **נרנים והוא** ר **תבצלת** ם **ויש אומרים שהוא לירי"ו** ת **אם טו** (י) **גדל** (טו) **בגנה מברך בורא עצי בשמים ואם הוא גדל בשדה מברך בורא עשבי בשמים :**

היו

באר היטב

סמ"ק · לין מברכין על קול שרב סוחיל ולין כו פמש · וסל לין מברכין על הפיסם וכיכה ס"ל כיון לין לין מברכין לגוף: (ג) סמו"ס · סוח פיזם כ"ל · וכתב כמוד שהיא זיעות מיה והוא לם תעוטרת בלותה ומתקנין שם תחלה כמין דם ותפ"ם מתיבם ונעשה ממנו המור והרח"ה היה לוסרו מהוא משם דם וכ"ל כתב דהיכך בעלמא הוא תע"ב דהמלות היה דם דכתב שהוא מזוקן הדא שהרי הדבש לם נמל לתוכו תחיכת לימור כימות בתוכו כיון שדרך הדבש להזיק הדבר שמפל לתוכו דבש דייקין לה כמו שהוא ס"ע תפ"ם שהחלתו הוא דם כתב שהוא מזוקן וח"ת ס"ם כתב וכ"ל דלפילו לחייתו לריכה לחיים ס"ל · ולע"ד תמוה דהא יש לחיים בהוכה להיותר ממ"ם הרח"ם בס"פ כ"ה בחלב טריכה במעי בהיכה דכתב ס"ח דלם הוא קלום הוי כפירוש בעלמא ח"כ ס"ל כיון שנקרש על הבהמה עשה פירשא דמה לי תוך הבהמה או ע"ג הבהמה תידי ותידי פירשא בעלמא הוא: (ד) **ועל כולם בו'** · פירש ב"י תפי' המרים על פירוש דכולא מ"ב סיה כולל כמו שהבל בתכילה:(ה) **על אגוז מוסקא"ם** · הוא עיקר פרי ונקניל"ח שהוא לימלי"ד וקלולו שהוא נעלי"ד לף שהוא הינו עיקר הפרי מ"מ עיקרו עומד לתכילה ע"כ שם פרי עליו לריכו: (ו) **על שמן אפרסמון** · לפי שהוא נמלל בח"י והוא מהוב קבעו לו ברכה בפ"ע: (ז) **אם היו בו עצים ועשבים** · ל"ל הרמב"ם עד ואם יומי שהוא לשן הם"ע מן הסוד דהרמב"ם לל מייבי כלל מסינו לללה ס"ל כל שלה כתבו לו ממנו חין בו ריח כלל ואם כתבו עד שים לו ריח מבדך בפ"ב ואם לל כתבו וממילה חין בו ריח מלד עלמו לך שבבשו בתוכו בשמים ממולידים ריח הולכים אחר תוהן הבשמים והינו כל זמן שהם בתוכו אבל הם סינו ונשאר ריח בלה עיקר יב פלונתת הם"ם הם"ם · ומו"ח ל"ל כתב שהרמב"ם מייבי מסינו ומבית לחייב מדברי ב"י ולח דק כי ב"י לח כ"ב על הרמב"ם כלל נם מ"ם הסוד אחר דברי רמב"ם ותע"ח כתב שהם על כולם בע"ב ג"ו לח מייבי אלח בישבת בעין עדיין לח בסינה: (ח) **שאין מברכין עליו** · בסי' רי"ו כתב הסוד בשם הרמב"ם ומלק עליו ופסק הם"ע שם כרמב"ם ע"ם בדבריהו: (ט) **הוא שבולת נרד** · עקונין תיסף"ק והינו שפנגלדי"ח בלשון פולין שעושין מזה שהוא לריח טוב ובעלי בתים נוהגים לשפוך זה לתים שהבהמים טופלים לזהוק ולריכים העומדים לברך בפ"ב כמו במי וורד בפ' ט"ו ולקמן בס' ט"ו כתבתי שלין לומר בורא פרי הלדמה כן: (י) **גדל בגינה בו'** · דעימותא נעבד ומפקין חותו וגדל ומתקיים חף על פי שעשו מתיבם לבל דדברת מתיבם כעשב קבעו לו ברכה בפ"ע (תר"י): **יא שמן זית** · נראה לי דוקא בשמן זית מפני שגדל על הפח · **יב שמן המשחה** · הטופה שמן המשחה במעשה ובמפקל הסמוך בחותה מיב כרת ובטוב מיב חטאת והוא פישעה לחותה להזמה לבל חם עשה להזמלה חו ליתנו לחתרים ברשות (רמב"ם פ"ח מהלכות כלי המקדש) והטופה קטולה מ"ח שממנין המוזכרים לפי מפקולת אלו תפי' לל עשה אלא שליאתו הוחיל ועשה לפי מפקולת אלו מייב ברת עשה להזמלה בה אלו למכה לגבור פטור (פ"ב שם): **יג גבון ליזהר** · והב"ח כתב דלף בהרמב"ם שזהה כאן דבעלמא בבלים מוגמרים לל קלע בריח מעיקר הבושם מפ"ב כאן רק שים שפך כילד יבדך לבן יבדך בפ"ב ואין למוש לחותם שאומרים שאין מברכין עליו ב"ל·ומד"ם כתב מדלה חלק הטור כאן על הרמב"ם רק בפי' ר"י ס"ם דלבלים מוגמרים עדיפי שברוך הבושם ועשה ריח מפ"ב כאן שקלע ריח בעלמא · ובפ"ש מפמש כמ"ם הב"ח דהא בבלים מוגמרים לל כתב פי' **יד סימלק וחלפי דימא**·תפ"ג בהו מיל דהיכך לל חיכתה לן חלה כיון דמועלי עליו מעלו מברך בפ"ב (ב"י רפ"ו ח"ו ס' ל"ו): **טו גדל בגינה**· שמקשין חותו ועבד וגדל ומתקיים תפ"ם שעשו מתיבם לבל דדבר מתיבם בפ"ב

שערי תשובה

(ג) ב"ש"ע קמון מסוס שיר הגדי עין בתכות בעל הוספות שכת בסימן רל"ו בתג"ה ום"ם הוספות שכת שם ודיל תפרים שם בתפר שם ם"ב בתג"ה ול"ל תוך הגדי ועיין בתפ"ב שם בסנין ביכי בעיני כעם ותוספות שכת שכתבו שם ם"ב בתג"ה ושם בתפ"ב כתב לישב ועיין שם שכתב שור הוח עץ בלבון ערבי ובכדי ל"ל מתיבלים שם נדולים ובטורקי קורין לו תורלאלאך ובלעז שברדי קורין על ללוחים בתג"ה הרמב"ם בסתג"ה ושפיר מבדך עלי בשמים (ועיין בחוות יחיר דף רמ"ם מתרגום שיר השירים ובתלים תוך ותפלות מתרגם לפקטל תלטן) ובכדי שם תשרון על מפתח לוחות ובכתן מבחר בשם הסנוסם כן הוח בלע"ז): (ו) בתפ"ב לף עיין בתר סיבב ועיין בתפ"ב שכתב שבתב מתכם תחר שתם ים לפניו עלי ובפכי בשמים כולן בכרכה תחת בתלי תפ"ם בוכח שעבי בשמים לברך בפרטות על כל ע' ובתכסם פוקמה בעיניו שלא תניעו לכלול כ"ח בברכת מעין ג' דסתום' כתבו לתין זה מוגה תכילה דהמזנה על סתרת המוניח מוכות ונפן ותין יכלול כתן ושוב מלא בירושלמי נני מתפרים תרומה ותרומת מעשר ותלם וכן פפק הרמב"ם דכולל הכל ע"ל וכן"ל שם כתב שניהן לבתייבה לתין ראיה מהם דכתבה תביבי כו' עיין שם ועיין בשלחן ותכוונת בית תפריס תלק ת"ם סימן ר' בתוכך בשנין ברכה לבעת ועל מלות תפילין ועיין ם"ם על דברי ירושלמי ותוספתת ודברי פריב"ם בתשובה סימן שפ"ד ועיין שם בדברי הם"ם בפוכה דף מ"ו בגמ' לפם מתנ"ל בסימן כ"ם עיין שם: (ו) עלי בשמים ובכת בנכר' בפם מפר"י פרלתי בתשובה שם בירך

(ז) בתפ"ב בסימן ס"ב (ובסימן כשלח"ע פיזם ד שם ס ובמ"ב שם ס ובמ"ב שם ס ובמ"ב

טז על כולם · כתב הכ"מ דלאו כיחיד על של עצמו בשמים לא יעלה דעצמו חישב כולל עם עץ כ"ע וכ"כ הלבוש · וע"ש דל"ל כהכ"מ ז"ל כנ"ל סתירת הלבוש לעצמו מיושב דהכ"מ סבירא ליה דאין חילוק בין זה לאין זה כולל יותר מזה ומיבעי ל' דעכ"פ אם עשה כולל לכל הגדל בהחדמה ושני חישב כשעשה והולך לו : (יא) היו לפניו עצי בשמים · כתב ר' מנוח ונראה לי שלא היו לפניו כו' נראה כפי' הטור דוקא שלא כיחד על מיני בשמים ומהכוין לפטור הכל פשיטא דאין חילוק אם אין ל' מונח לפניו וברכתו בורא עלי בשמים או עשבי בשמים וכיחד עליו מיני בשמים דיעלה כמ"מ ריח הסימן לו שמונח הרבה לפניו דכיון דמהכוין על כולם אסור לו לברך בתוכם על הפחה ברכתו המיוחדת ולם נתכוין בהמלו כמ"ש על דבר שברכתו קך לחוד כדלעיל ודאי לריך עוד לברך על הפחה כ"ש ברכתו ודומה לחומר בפה"ח סי' קך ג"כ לפניו ולא נתכוין עליו כי אם על פרי הנמצא לפניך לברך עוד בורא פרי הפן על פרי הפן הכי נמי כ"ש דלעל דאם לא נתכוין להחמלה לימלך כיצד יהנה. כתב הטור דילמא שיבוך בורא פרי הפן כיון שיש על כל פנים דבר שברכתו קך · ותמ"ל דבורא פרי החדמה ובורא פרי הפן אם מונחים לפניו שיהם יברך על כל אחד ברכתו ולמה לא יעשה ג"כ כלן כן וכן הקפה ב"י · ל' דבריו שאני פרי החדמה שברכתו בורא פרי הפן אם מונחים לפניו אבל פרי החדמה שברכתו שהכל נהיה בדברו אם לא שנתכוין להפטר בו : (יב) ואם נתכוין להמלו את כולם ולא על פרי החדמה לבד אפילו הכי לריך לברך על פרי החדמה דהא ברכת הפירות נתקנה על הפרי עלמו ולא על הפחה ולא על הפרי החדמה ולא על הפרי הפן ולכן אם נתכוין להפטר בפרי הפן לבד לריך לברך על פרי החדמה דהא ברכת הפירות נתקנה על הפרי עלמו ולא על הפחה ולא על הפרי הפן ולכן אם נתכוין להפטר בפרי החדמה לבד לריך לברך על פרי הפן דהא ברכת הפירות נתקנה על הפרי עלמו ולא על הפחה ולא על הפרי החדמה

תי' כעין זה ולכאורה קשה למה כתב בשל ס"ע לעיל כגון ליזהר שלא להריח בו מכמי הספק וכיוס לו גם כאן לכתוב כן דהא מד טעמא הוא מה לי שכנגם הרים בשמן מה לי שכנגם בכלי לק"מ דוקאי ס"ל להלכה דלא יברך על מה שאין לו עיקר כי' כדבר שבגלגל בו הרים ובדעת הרמב"ם דספק ברכות להקל הוא לעיל בשאר מקומות ולא ליזהר בלא יריח בהוותו שמן במתכוין ודלא כגון לעשות כן מה שאין כן כאן בכלים המתנגרים שהוא דרך לעשות כן ואין סיוך לומר כזה לבטל טורח העולם שרגילים בכך ע"כ אין לבטלו ויסמכו על דעת הרמב"ם ולא יברך כללי"ד כזה: **וראיתי** קלת בעני בתים שאין להם בשמים להבדלה רק הכלי שדוכין בו בשמים יש לו ריח אם הוא על עץ מברכין עליו ואם עושים בהכה לבטלה ככל הדיעות דלפי' לדעת הטור אין סיוך בזה מלא בכלים המתנגרים דעושים במתכוין להסיח דיח בהכלים משא"כ בזה לא נתכוין אלא לעשות מלאכתו בכלי לא שיוליך שם ריח אלא שממילא נעשה הריח וה"ל עשוי אלא להריח ע"כ אין סיוך כלל בהכה ע"ז וה שפוש לע"ד:

(ג) תלוי בצוארה · ל"ל דהיינו נקט שהיא לריכה בכך אבל מ"מ אפילו אם בשמים משם ומונה אסור לברך עליהם אף שעושים לנדר טרוח ותו דעי"ז יבוא לידי להרוס בידעה ומכירה: **(ד) היה הולך חוץ לברך בו** · ל"ל דבהכרכה ודלפי מה שריח עוד ברגלו ויהנה מזה דעל מה שהריח כבר אין לברך דהא הריח כמו ג"כ הטור ריח בשמן ואפילו לריך לברך דוקא קודם שהלילה וה"ט אם הולך דרך חומה כרך ולא נתכוין ליהנות בריח מ"ש לברך ומ"ש בתחילה בשי' לענין הזוה על בושם וריחיה עוד מע"כ אל שעה דף כ"ה לענין הגלה מן הישוב שבא לחדם שלא במתכוין דאין בישוב כ"ם כאן שאין מברכין אלא על מילתא דשבידי לגיחה בע"ז:

ריח (א) מי שנעשו ולו ניסים הרבה בו · דבר זה ליתא בגמ' ריש פ' הרואה מר בריה דרבינא הוה קאזיל בפקתא דערבות היה לפעמים שהיה מתעכב ליה ניסא ליבדיה עיגלא דמיא ותקני · ותו דמעמא דלא הוה קאזיל בריסתקא דמחוה לפל אליה גמלא פריצא (פירוש משונע) ליתפרקא ליה מחיתא שבאלה המוחה וכבי לחוכה מפני הגמל כי מטו לשרבות בריך ברוך שעשה לי נס בשרבות וכגמלא כי מטו ביוס פ' ולסוף ד' שבועות ראה ביוס ב' אם לריך לברך שעשה לי נס ולא ברכו זה ליוס מוכרת ול"ל דאינו לריך לברך ול"ל דמיירי שכבשו כבשים ובמתוכר כדכתי בסמ"ג לעיל סימן רי"ז פ"ק ד"ה ונ"ל ופרש"י ד"ה מבי' ושין לעיל סי' רי"ו פ"ק ד"ה בשוחו שהרואה מקום לכאן:

(פ"ק ז') צריך ליזהר שלא יברך בשם ומלכות: (ח) יריכו ל' ברכה ותפלה · ה"ה לשון ברכה ותפלה · ומלת אמן ל' אמת כן יהי רלון: (ט) כלומר · ה"ה אם הריח בשמים אחר ומונה אסור ה"ה אם הריח בשמים שלפניו אסור אפילו הם רחוקים ממנו ומכל מקום אין לברך עד שיגיע אליו ממש ויהיו בידו: (י) כלומר · ה"ה אם הריח בשמים אחר ומונה אסור ה"ה אם הריח בשמים שלפניו אסור אפילו הם רחוקים ממנו ומכל מקום אין לברך עד שיגיע אליו ממש ויהיו בידו: (כ) בשמים שמ"ש · ובכתבי"ר כתב ואפילו אינו מוכן לו אלא לאחר שבוע יום מן מיום שהריח בו ויום שעבור בו · כגון אם הריח ביום ה' אינו לריך ליום ו' אלא ביום ד' שאין ד' ה' שמ"ש בתוכו ד' ימים: (ר) לי גם · משמע בשבת דף כ"ג שכשעשה לאדם גם יתקן לאיזה עכו"ם אחר שלא יהא לריך לברך עליו ברכה זו ובין שאר ברכת הראיה הרי הם כשאר ברכות ובולם בהזכרת שם ומלכות:

ב ב ד' על נס שנעשה לקצת ישראל כל זמן שלא נעשה לכל ישראל או רובן ואפילו נעשה **ג** לקצת (ב) שבטים אין מברכין עליו:

ג ה כל אלו הדברים אינם אלא כשרואה אותם **ד** משלשים ה (ג) לשלשים יום ואז הם חובה כמו בפעם ראשונה:

ד ו הרואה מקום שנעשה נס ליחיד אינו מברך אבל הוא עצמו מברך שעשה (ד) לי נס במקום הזה

ז (א) ובל ו יוצאי (ה) יריכו גם בן מברכין שעשה נס לאבי במקום הזה:

ה (א) ח מי שנעשו לו ניסים הרבה בהגיעו לאחד מכל המקומות שנעשה לו נס **ז** צריך להזכיר כל שאר (ו) המקומות ויכלול כולם בברכה אחת:

ו ט על נס של רבו צריך לברך בשם שהוא מברך על נס של אביו: הגה: י"מ דה"ה אם רואה (ז) מדם שנעשה לו הגה מברך עליו כמו במברך על המקום שנעשה בו הגם (מהרלבה"ם):

ז י על נס של **ט** אדם מסויים (ח) כיואב בן צרויה וחביריו וכן על נס של אדם שנתקדש בו שם שמים בגון דניאל וחביריו מברך לפיכך הרואה גוב אריות של דניאל וכבשן האש של חנניה מישאל ועזריה מברך שעשה נס לצדיקים במקום הזה:

הרואה

מלי דספק שם ס"ע לריך לברך ואפשר דהתם ספק לחומרא לבד הכא ספק ברכות להקל ואפשר דכיוי ביוס ז' יום מון מיום שראה בו ויום שעומד בו בגון אם ראה ביום ו' בע' שראה ביום ד' וכ"מ בלבוש וברא"ש משמע דמכאן ולהבא אין לברך אלא ביום ו' ואין ה' ימים · ולפ"ת אפילו ביום ה'

ח ב הרואה י אשתו של לוט מברך שתים עליה אומר בא"י אמ"ה דיין האמת (ב) ועל לוט אומר בא"י אמ"ה זוכר הצדיקים:

ט ג יש אומרים שאינו מברך על נס אלא בנס שהוא יוצא יא ממנהג (ד) העולם אבל נס שהוא מנהג העולם ותולדתו כגון שבאו גנבים בלילה ובא לידי סכנה וניצול וכיוצא בזה (ג) אינו חייב (ו) לברך יב ויש חולק ושוב לברך בלא הזכרת שם ומלכות:

ריט ברכת הודאת היחיד י ובו ט סעיפים

א ה ארבעה צריכים (א) להודות יורדי הים כשעלו ממנה והולכי מדברות כשיגיעו לישוב ומי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה א (ב) חבוש בבית האסורים ויצא וסימנך וכל החיים יודוך סלה "חולה "יסורין "ים "מדבר:

ב ג ומה מברך בא"י הגומל לחייבים טובות שנמלני כל טוב ב והשומעים אומרים מי (ג) שגמלך כל טוב הוא יגמלך כל טוב סלה:

ג ג צריך לברך ברכה זו (ד) בפני יו"ד ותרי מיניתו ג (ה) רבנן דכתיב ויראוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו ד ואם לא שביתי רבנן לא יניח מלברך ה ונהגו לברך אחר קריאת התורה לפי שיש שם עשרה (א) ואם ברוך בפחות מעשרה ו יש אומרים שיצא ז ויש אומרים שלא יצא · ושוב לחזור ולברך בפני עשרה בלא הזכרת שם ומלכות:

ד ד (א) אם בירך ד (ו) אחר ואמר בא"י אמ"ה אשר נגמלך כל טוב וענה אמן יצא וכן אם אמר (ב) ברוך רחמנא (ו) מלכא דעלמא דיהבך לן וענה אמן יצא: הגה ואין זה ברכה לבטלה מן המובחר תש"ס שלא יתחייב בברכה זו בתחלת ותיכף מברך רק דרך בקשה וסודלה (ג) על טובת חבירו (ה) מתשמת כה (טור):

ה ה אם בירך אחד הגומל לעצמו ונתכוון להוציא את חבירו ושמע חבירו וכוון לצאת יצא אפילו בלא עניית אמן: (כיון שהמברך ג"כ חייב יפה שתאר בלא עניית אמן (טור)

ו ו אם איחר יש לו תשלומין לברך כל זמן שירצה כ (ז) ונכון שלא לאחר ו (ח) שלשה ימים:

ז ז באשכנז וצרפת אין מברכין כשהולכין מעיר לעיר שלא חייבו אלא בהולכי מדברות דשכיחי ביה חיות רעות ולסטים ח ובספרד נוהגים לברך מפני שכל הדרכים בחזקת סכנה ט ומיהו בפחות מפרסה אינו מברך ואם הוא מקום מוחזק בסכנה ביותר (ד) אפילו בפחות מפרסה:

ח ח בכל חולי צריך לברך אפילו אינו חולי של סכנה ולא מכה של חלל אלא כל שעלה למטה וירד מעפיו ט שרומה כמו שהעלוהו ילגרדום (פי' מעלות שמשון דיינים לפנה כמדינין) לידון ואין הפרש בין שיש לו ז מיחוש קבוע ובא מזמן לזמן ובין שאינו קבוע: הגה וים מוחרים לשתו מברך רק של תולי שים בו סכנה כגון (ה) חלל מכה של (ו) חלל (טור בשם הרא"ש והר"ר יוסף)

ט ט הני ארבעה לאו דווקא דה"ה למי שנעשה לו נס כגון שנפל עליו כותל או ניצול מזריחת שור וגיתותיו או שעמד עליו בעיר אריה לטורפו או אם נגנבו באו לו או רבו מסויים דסירוסלמי חיבעי ליה רבו ושניהו שלח ליה רבו מסויים מברך לחבל רבו ולית מסויים נשלח בתיקו ופסק פרכות לשקל וכ"מ ברמ"ם לחבל רבו מסויים נשלח בתיקו ופסק פרכות לשקל וכ"מ ברמ"ם וכ"מ בטור לחבל על לדם מסויים לא מלינו מי שפסק שיברך מלת הכהי' כמו שכתוב כתן · וקשה למה יחם דברים אלו להרמ"ם והם מפורשים בגמרא ובלחם לי דסטור הוקשה לו בדברי רבינו מ"ש ותירץ על זה הקשו"ל דלא פשיט בגמר' שיהלול הנסים על מקום ח' לא שלח המקומות דהמתם לכתחלה שלחה ברכות בגמרא ובגמלא הני שלח הזכיר מקום הגמל דהיינו מחוץ לתחום קמ"ל דוהאי צריך להזכיר נס שלח המקומות ובגמלא דלחמר הוא לשון הגמ' ולקם לומר מקום הגמל · וזה מוכח מדלחמר לח"כ בברכות ובגמלא וקך בברכות על כרחך דלא לחמר כן דסח סם היה חלח ולהי מקום ערבות קלחר ס"ל מקום גמלא ס"ל דקדק בסוד כל שלח המקומות כו' וכיון שעשה לי נס במקום הזה ובמקום שלוי ונוף הכם ח"ל לזכיר כ"ל וכן: (ב) ועל לום · סיכם ע"י שרוחה לחמה מכר בבעלה לוט: (ג) אינו חייב לברך · פירום של הכם לבל הגומל חייב לברך כמ"ם סס: כי"ם:

ריח (א) ואם בירך בפחות מי' כו' · כ"כ הסור מדלמריכן בגמרא וכיון לפוליני בלחני י' מצטרף דוקא לכתחלה ע"ל וכ' כ"י לין סדיום גרסה בעיני דלמדבר' משמע שים עיכו בדבר ול"ד ס"י שכתב ולם לין סם י' לריך לחזור ולברך ע"ל: וגם לני תלסתי ע"ד הסור דסה גם בעיקר סיוב סהולסה לחמר לעין לריכים דסה תמרו ד' לריכים להודות וסתם לה קלי דוקא על לכתחלה דסה ודלי לה ילה כל זמן שלה הודה: (ב) **בריך רחמנא מלכא כו'** · כרכינו יונה כתוב בריך רחמנא מלכא מלכא כו' וכתב עוד שם בלשם שכם יכולים לחומרו לסעלו בפחות מי' ע"ל: (ג) על **טובת חבירו שמשמח בה** · משמע דוקא שמחת בלבו על מזה בתרלפה לו ניהל לבל מסיהו שמח בלבו כ"ב הלה שחומר כן מפני הלעוז ס"ל כן בשם ומלכות דהוי ברכה לבטלה חלה יחמר בריך רחמנא דיהבך לן וסה"ל ל"ל פשיטל מלחודוי היינו שהו יודעים מר' חנה בגדתה הוא לו מוכר נחתן ומו מדחמר בשם ומלכות · וכתב כ"י שים מהנים חם בשיכם יולדות שומדות שבשליהן מברכין הגומל חלה דהרלשב"ם כתב דדוקא על רבו שיך זה ולה שם לחמר מהובו ומסיק דלין לברך ומסתבר טעריו כו · ועל חביו ועל רבו מותר לכ"ע לברך על לפוליחו דבזה גם

כ סם בגנוי ל"ד ל סרי"ף בשם סרא"ם מגיל ת ברכות ל"ד כ סם לפי גירסם סרי"ף וסרומ"ם ומרא"ם סם ד סוס' סם ומרדכי פ סם כתב' ופ"ח ו סור מלישנא דגמ' ו רבי יונס ח סם בגמ' פ סור' ו שם כ לגרסת כפ"ג פ סור כשם סיגיו' ועי' בשלמ שכ"י ע שבת ל"ב ם סבוסת סריב"ם:

עטרת זקנים

ריט (א) אם בירך אחר כו' · בן לאביו והלמיד ליבו יכולין לברך ברכה זו אבל לא אדם אחר אע"פ שהשלה חביב עליו כנוסו · (ב) תרי"ו רשב"א ור"ח): (ב) ובמרן שלא כו' · רצד ג' ימים מברך אמנם לא כתבו מאימתי מברך וגראה שאין לברך עד שיצא מהצרה לגמרי · וכן בחולה עד שיתחזק לגמרי וכמ"ש בסביולהא על פסוק ותתחלך בחוץ וכן פ' רש"י תרי כל זמן שאינו הולך על בוריו עדיין הוא בספק סכנה ואם כן לעניין ברכת הגומל אין השוכנה שלימה כ"ו שלא נגמרת ואולי בסח שתקנו לומר גמלני כל טוב שפירש המוב הוא כולה ולא רובה וכן אמרו חז"ל למח לא נאמר כי טוב ביום שני לפי שלא נגמר כו' תרי שלשון טוב מורה על טובה שלימה שנגמרה במובה ובמלואה (אמ"ו בשם מהר"ש מהרי"ל ר"ל):

יד אפרים

ריט (בסא"א סק"ב) ומם לא למרו סיש מסכנה כל"ל: (ס"ק ה') כמ"ם סי' רי"ג סעיף כ' כל"ל (ס"ק ה') וכ"ם לשון כו' לין כאן מקום ובירך לשל"ה דלכי סכם בשם מהר"ש כלשון וכיון לשלח:

ריט (כסא"א סק"ב) ומם לא למרו סיש מסכנה כל"ל: (ס"ק ה') כמ"ם סי' רי"ג סעיף כ' כל"ל (ס"ק ה') וכ"ם לשון כו' לין כאן מקום ובירך לשל"ה דלכי סכם בשם מהר"ש כלשון וכיון לשלח:

שערי תשובה

שהרמב"ם קיבל עליו להתנהג כיום הדעה בכל שנה וביום שלאחריו לשמות ולבון זה הניחו בספר חרידים וכיולם כזה נמלח שנהגו הנאון בעל המוספות י"ם ושל גדולים כאחר יאחו מנהגי לדוותה:

ריט (א) לחודות שנה"ם ובלאתי חודה לנאון מהר"י נאתן כתב שקשן יברך וכתב בשר"י שכן נהגו בגלל שלשם ע"ם ובמדינתינו טהנים כמהר"ם מינץ וכמ"ח וכן ס"ה בניחוש נכתם וכ"כ בשערי תשובה שער ד' בשה"ל כתב בשם בה"ח לחול יוסף שכתב על בנו קטן לא יברך אלא עם אם ומלכות עיין שם:

בש"ע סעיף ג' וכולני מדבריות וכתב בשר"י בשם מהר"י שקול בספר קול יעקב מי שכולך ממקום למקום ובדרך הלוכו עבר בשיירות גדולות אין לברך עד שיגיע אל מקום חקפו: (ב) הגה עיין בם"ג וכבר"י בגיל מדברי רבינו יונה וסהרלך וסכוונה ר"י מגא"ם וכ"כ בם סחי"ם דלף בחנים על עסקי ממון מברך (ושם בגיל לגון הכוונה הר"י מגא"ם שסופיל וכיום הגה בבית הסבורה כו' ולא כיום שעבו ופתח יצא מלחתו מבל לביות מובל בעשבו בערים שם כיום הגה על פרישת ממון קלוב על כל ליום לו חוב לביכת ביום ואין ידו מלנת ואח"כ מזמין לו ס' וכו' ושם אח"כ בראם שדעתו לומר בשם ביום שיוכלו אלא שלא רלה לו שיום מקום שיוחרו לו ולא הועיל כו' שם לא בגאמר כתם לדבריך לשיטין ע"ם ורמ"ם דבבל"ג יכול בם ומלכות) ושיום גם בכן הוא כשנמל בסוב דבל מין הגה ניחותו מברך ע"ם ובמח"כ בגיל שגם בניכיל בחיים בסוב על מג"א בזה ועיין בבר"י שבאב לא יברך על בנו שנפל לבור וניגל דלא בשו"ת כיום

באר היטב

(ב) בסולם · כגון שנפל עליו אדום לו בגמלא פרישה: (ו) לברך · פירוש של בגם אבל בגומל מיכ לברך ס"ו עיין סוף סימן ריט"ם:

ריט (א) לחודות · מי שבחלייב לרבשבון לחוי בגמלא פרישה ב"א בריסם ס' לבלו פרי מלחן סי' ו' וס"ל בשבוסם קל בן לוי סי' ס' · קצן פחות מבן י"ג שים ס"ל לחודות דלא שיך לומר לחייבים פוכות דסם לפי בני שנשבו שם ס"ם · ס"ם בחלן שבוסם שבוסם בריכת בשבוסם שבני לחייבי בשני ובשי לחודות דב

ימים טרוקי נ״י כו׳: (ו) כולם צריכים לברך • לענין ברכה שעל הנס פסק כסי׳ רי״ח ס״ח דלא יברך גלחה משעה דברכת הנס ניתקן תוספ׳ על מה שצריך לברכה הגומל בדבר שהוא חוץ לנפש לגמרי • וכל מודיס שלמצע חלמיס היס • לפל הגומל הוא ט״ס שנעשה לו הנועה שלמצר דרך הטבע מ״מ הוא מחזיק טובה לו יתברך ולתנות בהסנמה: (ז) **ומוב לברך בלא הזכרת שם ומלכות**• לפל • לחיתי מוהנין הרבה כסבלת לחשוה שהיא דעת ריב״ם ומהחבר כן דכל סבנות נללו בהולכי מדבר דנקט בגמרא:

רכא (א) **דמדיונות אלו הנשמעי תדירים וכו׳** • וכתב ב״י דהא פשיטא שהילו בחוץ לחוץ מלנות שלנילין במבר שם נעללו בשמים וסיה הטוף בלער ואח״כ ירדו בשמים שלריך לברך:

רכב (א) **ילדה אשתו זכר מברך הטוב והמטיב** • ב״י כתב וגלחה דלחי׳ מהה לשחו מברך הטוב דהא מ״מ טובה היה לה בעת שילדתו עב״ל ומ״ש כתן בהב״ח מוכ ול״ל כדברי ב״י ולחו משמעים להיפך יברך על מה שהיו שייך בשעת הברכה לחה ל״ל לחפי׳ לחחר מיתחה יש לה טובה שהשתיירה זכר בעולם ומילתו ברכה זה על טובה דלחחר מיתה דהא לחריגן בפ״ג שחכלו תקנו הטוב והמטיב בב״ה על שהתקוטו החלה על הרוגי ביתר שיתנו לקבורה ולא הסכימו וכתוב בחטוב׳ רבב״ח סי׳ רמ״ה דמולד לו בן מייב לברך שהחיינו ולף הכי הכא בנים כמו בכלים מדשים בשמוך וכתב שלא לחה גדולים מהניס כן מפשר שחשבוהו לחלי דס׳ מרוחה רשות כמו שהיה דקה מהחת מזמן לזמן והוקשה לרמ״ה דהא בגמ׳ מיחת דמברך הטוב והמטיב ולא שהחיינו וע״כ מוקי להיפך דרבב״ח בשחה למו בלידה דלח ליכת הטבה לחחריהן וע״כ מברך שהחיינו ולח משמע כן בלשון הרבב״ח דמיירי דוקה בשיש זה דלה ס״ל למיכחב סחם אלא כלשה דהרבב״ח משרש מ״ש בגמרא מברך הטוב כו׳ היינו מסף על שהחיינו וכיון שכתב בשמ״ק הביאו הטור בשמו קושה לו ולביחו מברך נם הטוב והמטיב משמע דשהחיינו מברך ג״כ וכן בשמוך מת

לחין

שודדי לילה וניצול מהם וכל כיוצא בזה (ו) כולם צריכים לברך (א) הגומל • וי״א שאין מברכין הגומל אלא הני ארבעה דוקא (ז) וטוב לברך בלא הזכרת שם (יב) ומלכות:

רכ הטבה החלום ותעניתו • ובו ב׳ סעיפים

א ס (א) **הרואה חלום ונפשו עגומה עליו** (א) **ישיבנו באפי תלתא** *דרחימו ליה (פי׳ בתוספים תוהו) **ולימא באפייהו חלמא טבא חזאי ולימרו אינהו טבא הוא** (ב) **ושבא לחוזי ב וכו׳:**

ב ג (ג) **יפה תענית לבטל חלום רע כאש לנעורת:** הגה ודוקה כו ניום ד ולפלינ כנסה ועיין לקמן סימן רס״ה:

רכא ברכת הודאת הגשמים • ובו ב׳ סעיפים

א ס **אם היו בעצר מחמת עצירת גשמים וירדו גשמים מברכים עליהם אף על פי שלא ירדו עדיין כדי רביעה** ב **משירדו כ״כ שרבו על הארץ** ג **שיעלו** (פליסם) **אבעבועות** מן הממר וילכו זה לקראת זה: הגה ומה שלין לנו מוהנים כזמן הזה ברכת הגשמים מפום (א) דמדיוטת לנו תדיריס בגשמים ולינן בעלריך (א) כל כך (סמ״ג ומנור וכל בו):

ב ד **ומה מברך אם אין לו שדה אומר מודים אנחנו לך ה׳ אלהינו על כל טפה ושפה שהורדת לנו ואילו פינו מלא שירה כים וכו׳ עד הם יודו ויברכו את שמך מלכנו ותותם בא״י אל רוב ההודאות ואם יש לו שדה** (ב) **בשותפות עם אחר מברך הטוב והמטיב ואם אין לו שותף בשדה א מברך שהחיינו:** הגה (ג) וי״ח ב דהסחום מירלו נגמרים מברך הטוב והמטיב (הרשב״ם):

רכב ברכת הודאת הטוב והרע • ובו ד׳ סעיפים

א ס **על** (א) **שמועות שהם טובות לו לבדו מברך שהחיינו ואם הן טובות לו ולאחרים מברך הטוב והמטיב:**

ב ג **על שמועות רעות מברך ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם דיין האמת:**

ג ג **חייב אדם לברך על הרעה בדעת שלימה ובנפש חפצה כדרך שמברך על הטובה** ד **כי הרעה לעובדי השם הוא שמחתם וטובתם כיון שמקבל מאהבה מה שגזר עליו השם נמצא שבקבלת רעה זו הוא עובד את השם שהוא שמחה לו:**

ד ס **מברך על הטובה הטוב והמטיב אע״פ שירא שמא יבא לו רעה ממנו וכן מברך על הרע ברוך דיין האמת אע״פ שיבא לו טובה ממנה כגון שבא לו שפל על שדהו אף על פי שכשיעבור השפל היא טובה לו השפלה:**

רכג מי שילדה אשתו ומת מורישו ובנה בית חדש וקנה כלים חדשים מה מברך ובו ו׳ סעיפים

א (א) **א** ס **ילדה** (א) **אשתו זכר ב מברך** (ב) **הטוב והמטיב** ג **וגם היא צריכה לברך כן:** הגה

מברך הטוב והמטיב וקנה דלח״כ מלי למק בגמרא ס״ל לשמוי כגון דלחיכה למה וכיון דלחיכה למה ע״כ לח מהני מלוה ומלוה לח יהן לכם כלום מפילוחיכם משלכ׳ כסי׳ רכ״ג ס״ח דיש לה חלק בולד דג׳ שותפין בחדם ומ״ם סם ס״ם מני שיש לכם חלוה שמחמתעין כו מיד ובכי׳ רכ״ח כסי׳ רכ״ב ע״ב: ב **ההשומע כו׳** • פי׳ היכח דשמע ולח חזה ולים לו שלה בשותפות ליכו מברך מודים וכו׳ חלח הטוב והמטיב הבל חם יש לו שלה לבדו מברך שהחיינו לחין לו שותף בחוחה טובה דבזה לין מילוך כין רואה לשומע דברכת מודים וכו׳ לח נתקנה חלח כנוחה ועיין בטור סימן רכ״ג ס״ח בהיבחת הרבב״ח ופ״ח מלי קמ״ל דלח״כ מלי למ״ל כמ״ש בסי׳ רכ״ב ס״ח ומ״ש הרבב״ח לח לחה רק בב״י ע״ש סימן רכ״ג: **א** מברך שהחיינו • ומ״ש דמ״ח בגמרא ס״ל לשמוי דלחיכה למה וכיון דלחיכה למה ס״ל דלח מהני מלוה ומלוה לח יהן לכם כלום מפילוחיכם משלכ׳ כסי׳ רכ״ג ס״ח דיש לה חלק בולד דג׳ שותפין בחדם ומ״ם סם ס״ם מני שיש לכם חלוה שמחמתעין כו מיד ובכי׳ רכ״ח כסי׳ רכ״ב ע״ב: ב **ההשומע כו׳** • פי׳ היכח דשמע ולח חזה ולים לו שלה בשותפות לינו מברך מודים וכו׳ חלח הטוב והמטיב הבל חם יש לו שלה לבדו מברך שהחיינו לחין לו שותף בחוחה טובה דבזה לין מילוך כין רואה לשומע דברכת מודים וכו׳ לח נתקנה חלח כנוחה ועיין בטור סימן רכ״ג ס״ח בהיבחת הרבב״ח ופ״ח מלי קמ״ל דלח״כ מלי למ״ל כמ״ש בסי׳ רכ״ב ס״ח ומ״ש הרבב״ח לח לחה רק בב״י ע״ש סימן רכ״ג: **א** מברך שהחיינו • ומ״ש דמ״ח בגמרא ס״ל לשמוי כגון

ג סם כגם' ד סם וכיבו יוחנן וכו'. כתבת כ"ה כרכב"ת כסם כהלכ"ת ו כרא"ם וכרכב"ת מאמשפ"ת סימו' ז יוד' סם וכמנהו סתום' וכרא"ם ת סור כסם כמ"ק ט סם כסם סימו' כ סם כסם סתום' כ כסם כרא"ם סם פ נרכות נ"ו כ כ' יוסי סם כסם י"פ ושור ג מסת דרש שרץ כמנהג ד סם ל"ב ס יכו' סם ד סם וכרכב"ת ו סם ת סם וכרכב"ת ט סם כ"ם ו סם :

עשרה זקנים

(ב) ס"ת אביו כו' וצריך לברך בשם ומלכות א"א אמ"ת דיין אמת וזדוקא על אביו או שאר אדם כשר שהוא מומחה עליו עדיף לברך אבל על שאר אדם א"צ לברך דע"כ העולם נוהגין לומר ברוך דיין אמת בלא שם ומלכות ועכ"פ באביו או קרוביו או אדם חשוב מכ"ש בפיהת ת"ח חייב לברך דוקא בשם ומלכות (מורי בב"ח) והוסיפתי קצת מדעתי:

רכד (א) עבודת גלולים' בשהיה רואה ביתי הבית שני קבעון של ע"ג היו נוהרים לראות ות"ח מחולתם או שום דבר שמחתם כי אז יזכה ויחזה קבעון של לויתן וחשוד כי שמעו קול המון עבודת גלולים מחגגים בחלולים ומשחרים אז היו מאמינין ואומרו רבון העולמים עמך אשר הוצאת ממצרים חבאו בבאלים ונעבוד לו מזה בבושה ארמונם הרסת משושם השבת שמחתם ערבת ששונה השבת לאבל גאונם שחה תפארתם שלטת בן השמים לארץ הדום נפלת צריו שמחת אבוש לראשם תיכבת עליון עליהם שמת הרשתם ראית וארזה ה' אל לעי תאנף בנו ואל לנצח יעשן אפך בצאן מרעיתך"ם שתבנה ירושלים עיר קדשך כמהרה ביומינו אמן) כ"ה בשם ס' אשכול ז

עשרה זקנים

(ב) בית אבינו כו' וצריך לברך בשם ומלכות בא"י אמ"ת דיין אמת וזדוקא על אביו או שאר אדם כשר שהוא מומחה עליו עדיף לברך אבל על שאר אדם א"צ לברך דע"כ העולם נוהגין לומר ברוך דיין אמת בלא שם ומלכות ועכ"פ באביו או קרוביו או אדם חשוב מכ"ש בפיהת ת"ח חייב לברך דוקא בשם ומלכות (מורי בב"ח) והוסיפתי קצת מדעתי:

רכד (א) עבודת גלולים' בשהיה רואה ביתי הבית שני קבעון של ע"ג היו נוהרים לראות ות"ח מחולתם או שום דבר שמחתם כי אז יזכה ויחזה קבעון של לויתן וחשוד כי שמעו קול המון עבודת גלולים מחגגים בחלולים ומשחרים אז היו מאמינין ואומרו רבון העולמים עמך אשר הוצאת ממצרים חבאו בבאלים ונעבוד לו מזה בבושה ארמונם הרסת משושם השבת שמחתם ערבת ששונה השבת לאבל גאונם שחה תפארתם שלטת בן השמים לארץ הדום נפלת צריו שמחת אבוש לראשם תיכבת עליון עליהם שמת הרשתם ראית וארזה ה' אל לעי תאנף בנו ואל לנצח יעשן אפך בצאן מרעיתך"ם שתבנה ירושלים עיר קדשך כמהרה ביומינו אמן)

שערי תשובה

רכג (מ) בית הדש ע' ק"ם וע' כמ"ש במדברי סופ"ם נרפה מברכת שהחיינו לא יברך וכמנהג כ"ק ק"ק אמשטרדם דרכ לחיותו וזורם שהחן יברך שהחיינו וכ"ש תחר הלק עליו וזורם עליו יברך וכן דשחי וכ"כ בפ"ח בית יהודה בס"ח מקנו הקהל עליו יברכו שהחיינו:

ו) כלים · עכ"ם וס"ם שם לברך על פפרים כרדכ"ו ח"כ כתב לברך וכ"כ מור וקציעה ח"כ כתב מיימ כן ואם נתר מפר כנסת כתילוני תורה וכ"ם כסדפסים כתב מור וקציעה מיימר ומת"כ כתב מיימר בלא שם ומלכות שחייב לכוונות לב' על מוכחו לכך ומעל גדולי תרומה בעמר מדפסת כסבר דרם ברכים בשבת כ' מוכח לכך כס"ם בספרו כיום בשחרים ע"ם וכן הם עלה בפרלה שנתחבר סרכם לו רב וכיוצ"ם ב"כ לברך בלא שם ומלכות כי כדלה מיקנא דמי עליו לכתיב תפרח ס' ולברך בשהחן ומת"ק סמריר כרכם ע"ם עכ"ד מת"כ וע"ם בשם מור וקציעה שאם לקח שבת וכסיכסה לו נכסי מלוג יש לברך כמוצ וכמיימ כ"ג: (נ) מלכים כרומים שנם"ם וס' בת"ר דמ"ם לקמן ס"ק ס"ז כשנין לכוונת כרוים מבואר ביקדדים מלכים ברומים לשהיינו וכן מסתבר:

רכד (ג) נירחיאו שבת"ם וס' בר"י בכל מלו שהוכרו מפרכיון לד"ת שהיינה לה שלא רלה לוחם עין כשין רק דרך חנון שהוכיחו משפוק כיניהם יכול לברך ברכת הרואים ועיין בלבוש סימון רמ"ב ובשנות יעקב ח"ם סי' קכ"ו לשנין ברכת שלבנה דרך חנון שהוחם בוזוטות ויכוחר

(ג) סרכב"ח · וס"ו כתב דכרכינו שמחבר שיקר דשקילו מתם שמא מברך כשוב ושמניע וס"ם סרכב"ח שהחיינו מיין מן שמוש ושמניע ע"ם וכ"כ בשבו"ע ובשוכות חוות יאור סימן ל"ו ע"ם ועיין זד ממרן: (ד) בגרסה זו · פירוש ברכת שהחיינו לשאול בשמחת שמות רשות · אבל כשם מקיימן כבר ע"י שהחיינו כשרכות כיולא בו ולימו נמנן דמלי לחלמר שהחיינו אחסר ע"ם: (ה) שם מעני · ושמ"ז מיין שהר שהם כמ כ"כ ס"ת דהוי בכלל שמחות רשות · ס"ק: (ו) דיין שמתו · ולריך לברך בשם ומלכות ברוך ס"ת דיין אמת בלא שם ומלכות שחייב לכוונות לב' על מוכחו לכך ומעל גדולי תרומה בעמר מדפסת כסבר דרם ברכים בשבת כ' מוכח לכך כס"ם בספרו כיום בשחרים ע"ם וכן הם עלה בפרלה שנתחבר סרכם לו רב וכיוצ"ם ב"כ לברך בלא שם ומלכות כי כדלה מיקנא דמי עליו לכתיב תפרח ס' ולברך בשהחן ומת"ק סמריר כרכם ע"ם עכ"ד מת"כ וע"ם בשם מור וקציעה שאם לקח שבת וכסיכסה לו נכסי מלוג יש לברך כמוצ וכמיימ כ"ג: (ז) מלכים כרומים שנם"ם וס' בת"ר דמ"ם לקמן ס"ק ס"ז כשנין לכוונת כרוים מבואר ביקדדים מלכים ברומים לשהיינו וכן מסתבר:

רכד (ג) נירחיאו שבת"ם וס' בר"י בכל מלו שהוכרו מפרכיון לד"ת שהיינה לה שלא רלה לוחם עין כשין רק דרך חנון שהוכיחו משפוק כיניהם יכול לברך ברכת הרואים ועיין בלבוש סימון רמ"ב ובשנות יעקב ח"ם סי' קכ"ו לשנין ברכת שלבנה דרך חנון שהוחם בוזוטות ויכוחר

(א) מרכולים · פי' מיוף קיום לחסור סיום לשכיר עבודת גלולים כשם: (ב) תמיד · תשלי טוף לשיר לחברת כיוף דלחם כיוף כשיהו וס"ם קשן שכשיהו ע"ז לברך כיון שלחם בקשוטיו ע"ם · וכתב כ"ה כשם ספר שפתי כהן שיש מורים לחתוך קיומינתות של רומיים וכדומיים ואפ"ה מיון מפולחם לו שום דבר שמחמת שום מיני מלחמה ואם שהו שום מיני מלחמה ומצרים של תוכיון ירושלים ומפלט לסקב"ם

(א) מרכולים · פי' מיוף קיום לחסור סיום לשכיר עבודת גלולים כשם: (ב) תמיד · תשלי טוף לשיר לחברת כיוף דלחם כיוף כשיהו וס"ם קשן שכשיהו ע"ז לברך כיון שלחם בקשוטיו ע"ם · וכתב כ"ה כשם ספר שפתי כהן שיש מורים לחתוך קיומינתות של רומיים וכדומיים ואפ"ה מיון מפולחם לו שום דבר שמחמת שום מיני מלחמה ואם שהו שום מיני מלחמה ומצרים של תוכיון ירושלים ומפלט לסקב"ם

(ג) בית הדש ע' ק"ם וע' כמ"ש במדברי סופ"ם נרפה מברכת שהחיינו לא יברך וכמנהג כ"ק ק"ק אמשטרדם דרכ לחיותו וזורם שהחן יברך שהחיינו וכ"ש תחר הלק עליו וזורם עליו יברך וכן דשחי וכ"כ בפ"ח בית יהודה בס"ח מקנו הקהל עליו יברכו שהחיינו:

ו) כלים · עכ"ם וס"ם שם לברך על פפרים כרדכ"ו ח"כ כתב לברך וכ"כ מור וקציעה ח"כ כתב מיימ כן ואם נתר מפר כנסת כתילוני תורה וכ"ם כסדפסים כתב מור וקציעה מיימר ומת"כ כתב מיימר בלא שם ומלכות שחייב לכוונות לב' על מוכחו לכך ומעל גדולי תרומה בעמר מדפסת כסבר דרם ברכים בשבת כ' מוכח לכך כס"ם בספרו כיום בשחרים ע"ם וכן הם עלה בפרלה שנתחבר סרכם לו רב וכיוצ"ם ב"כ לברך בלא שם ומלכות כי כדלה מיקנא דמי עליו לכתיב תפרח ס' ולברך בשהחן ומת"ק סמריר כרכם ע"ם עכ"ד מת"כ וע"ם בשם מור וקציעה שאם לקח שבת וכסיכסה לו נכסי מלוג יש לברך כמוצ וכמיימ כ"ג: (ז) מלכים כרומים שנם"ם וס' בת"ר דמ"ם לקמן ס"ק ס"ז כשנין לכוונת כרוים מבואר ביקדדים מלכים ברומים לשהיינו וכן מסתבר:

באר היטב

(ג) סרכב"ח · וס"ו כתב דכרכינו שמחבר שיקר דשקילו מתם שמא מברך כשוב ושמניע וס"ם סרכב"ח שהחיינו מיין מן שמוש ושמניע ע"ם וכ"כ בשבו"ע ובשוכות חוות יאור סימן ל"ו ע"ם ועיין זד ממרן: (ד) בגרסה זו · פירוש ברכת שהחיינו לשאול בשמחת שמות רשות · אבל כשם מקיימן כבר ע"י שהחיינו כשרכות כיולא בו ולימו נמנן דמלי לחלמר שהחיינו אחסר ע"ם: (ה) שם מעני · ושמ"ז מיין שהר שהם כמ כ"כ ס"ת דהוי בכלל שמחות רשות · ס"ק: (ו) דיין שמתו · ולריך לברך בשם ומלכות ברוך ס"ת דיין אמת בלא שם ומלכות שחייב לכוונות לב' על מוכחו לכך ומעל גדולי תרומה בעמר מדפסת כסבר דרם ברכים בשבת כ' מוכח לכך כס"ם בספרו כיום בשחרים ע"ם וכן הם עלה בפרלה שנתחבר סרכם לו רב וכיוצ"ם ב"כ לברך בלא שם ומלכות כי כדלה מיקנא דמי עליו לכתיב תפרח ס' ולברך בשהחן ומת"ק סמריר כרכם ע"ם עכ"ד מת"כ וע"ם בשם מור וקציעה שאם לקח שבת וכסיכסה לו נכסי מלוג יש לברך כמוצ וכמיימ כ"ג: (ז) מלכים כרומים שנם"ם וס' בת"ר דמ"ם לקמן ס"ק ס"ז כשנין לכוונת כרוים מבואר ביקדדים מלכים ברומים לשהיינו וכן מסתבר:

רכג (א) מרכולים · פי' מיוף קיום לחסור סיום לשכיר עבודת גלולים כשם: (ב) תמיד · תשלי טוף לשיר לחברת כיוף דלחם כיוף כשיהו וס"ם קשן שכשיהו ע"ז לברך כיון שלחם בקשוטיו ע"ם · וכתב כ"ה כשם ספר שפתי כהן שיש מורים לחתוך קיומינתות של רומיים וכדומיים ואפ"ה מיון מפולחם לו שום דבר שמחמת שום מיני מלחמה ואם שהו שום מיני מלחמה ומצרים של תוכיון ירושלים ומפלט לסקב"ם

יד אפרים **רכג** (במג"א ס"ק ח') ובפמ"ג פי' ס"ק טוף ע' (פי' ומלח ס"ם טוף ס' ס"ק טוף סימן) לוחם דוקא כו' כ"ע ועיין בכ"ה שם דמשמע דסם כו' לחם נקראים תשובים ובשובת רכ"ג כתב לחיוב ופ"ם ס"ם כשם ס"ק ס"ג ועיין ד"ח סי' ס"ק ס"ג

רכד (ב) **הרואה בתי ישראל** · כתב רש"ל וז"ל כתי"ח פירש בתי כנסיות ובי"ס ל"ל מ"ש אמ"כ מי שהיה רואה בתי בבליס היינו בתי תפלות שלהן · ומ"כ קשה הלא יש ברכה מיוחדת להם כמ"ש מי שהיה רואה מקומות או שלא עבודה גלוליס היה אומר שמחן ח בחכמות העולם . השלושים שלוין טול מלך עליהם לשמות דבריהם וזן והודו כמשמע מברך עליהם · ועל שהיה רואה בתי ישראל שהכמים ח בחכמות (ד) העולם אומר בא"י אמ"ה שנתן מחכמתו לבשר ודם:

חי מ הרואה מלכים אומר ברוך שנתן מכבודו לבשר ודם :

טי נ מצוה ז להשתדל לראות (ו) מלכים :

יי (ב) ס הרואה ח בתי ישראל (ז) בישובן פ כגון בישוב בית שני אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם מציב גבול אלמנה · בחרבנן אומר ברוך דיין האמת :

יא פ מי שהיה רואה ט בתי בבלים בישובן היה אומר בית גאים יסח ה' בחרבנן היה אומר אל נקמות ה' :

יב ק הרואה (ח) קברי ישראל אומר בא"י אמ"ה אשר יצר אתכם בדין וכו' ועל קברי בבלים היה אומר בושה וגו' :

יג ק כל ברכות הראייה אם י חזר וראה (ט) אותו דבר בתוך ל' יום אינו חוזר ומברך :

רכה דיני ברכת שהחיינו · ובו י' סעיפים

א (א) ג הרואה את (ב) חבירו לאחר שלשים יום **א** אומר שהחיינו ואחר כ"ב חדש מברך **ב** (ב) מחיה מתים ג והוא שחביב עליו הרבה ושמח בראייתו :

ב ג מי שלא **ג** ראה את חבירו(ג) מעולם ושלח לו כתבים אע"פ שהוא נהנה בראייתו אינו מברך על ראייתו : סגס ים מומרים מי שנעשה בנו **ד** בר מצוה יכנס בפ"י תמ"ס (ר) שפתרני **ה** משובח על זה (מהרי"ל בשם מרדכי וכה"ר פ' הולדות) ומוב לכנך בלא שם ומלכות · (דעת עצמו) :

ג (ב) ד הרואה פרי חדש פ מתחדש משנה לשנה מברך **ו** (ה) שהחיינו ואפילו רואהו ביד חבירו או על האילן :סגס ומי שנוכך בשעת לחייט לא (ז) הספיק (מור) ואין לנכך **ח** עד שנעמר תעלם עיניהו הפרי ויזהר שלא לברך **ז** עד שעת (ו) אכילה:

טעם מלוה היא נ"ב בכתבי גוזמא · ודעתי נוטה לפטור יותר מלחיוב ומסקנא לחי מוטב מלאכול מעניים עד שלחי מוחם תירוש · (מהרי"ל סי' ס"ו) וז"ל כתב ובכך נ"ל דכשיחם יין טוב סיבית עלמו לידי חיוב משהיינו ממקום למר · וכ"כ מט"מ ומכל מקום משמע דוקא כשמוזה תירוש לכל כשהוא יין חם"פ שיודע שהוא חדש אין לריך לברך מפוש דלין ניכר בין חדש לישן וכמ"ש ס"ז : **יב שאינו מתחדש** · פירוש דבר שהיינו גדול קרקע כגון פושת ודגים שיינו מברך לחם"פ שהוא לא לכל ממנו יומיים רגיש לחריפ לכלו ממנו : **עד** ניח המחמדם משמה לשמה כגון ניימ"ל ניומי והולך וניולא בשם לחי מברך זמן (רדב"ז ח"ב ע"ר)

ועמ"ש סי' רי"ו דיש מולקין : **שקדים** הנדלים במליס מברכין עליהם זמן (רדב"ז ח"ח מ"ג) ומ"כ בחבב"ן כתוב בקלף בשל נדפיס ושלחים מברכין שהחיינו ול"ש : **יג** ב' **פעמים בשנה** · וכ"מ בברכות דף ל"ו בהוספת התוכל ממות מברך שהחיינו מפני שמשמרות שמתחלפות ולא היה לוכל אלא ב' פעמים בשנה ע"ש : **יד שאין לו זמן קבוע** · ז"ל הרב"י בשם הר"מ ושל עשב המתחדש כגון שלחבב"ה וניולא בו לין מברך שהחיינו אבל אם נתחדש בשר בהמה ועוף מברכין עליהם שהחיינו ול"ש · וז"ל מהרי"ו הא דלין מברכין שהחיינו על יקר מדם משום דשומד על הקרקע כל יומות השנה ולינו ניכר בין מדם בגדל בשנה זו ליפן בגדל לתתקך בל"ל · ובמדינה זו לא לחיתי בגדל כל השנה ולפשר דמ"ה שיפ מ"ח לפוט וכתב דשומד כל השנה שקרקע בקרקע בעומר שממשיכין לוחו בקרקע בכורות ושומד כל יומות השנה מברך ע"ל פירות חם"ב דיש מממיכין לוחו ה"ל מיעוטא דמיעוטא ולא חייש' לבו · ושל"ה כתב דלין מברכין על פוט ירק וס"ה על לשם מדם ללין ניכר בין מדם ליפן בל"ל · וע"ל דמ"מ מברכין על הפירות שעושין מדבן מדם שיכרין שיפ שהם מדשים · שחיד מדם ליפן דין והשבון של שהחם עיינו מיני מגדים ולא מכל ל"ח שם לה וניש לוחל מכל מין מדם בשהם (ירושלמי פ' י' יוחסין מ"מ) : **טו והקפה** · ובכורות פ"ו לחיתה קפה היינו דלריך וקמין וכן פירש"י לחד ליפוח ול"ש לילך מפרש לחיד ליפוח כמ"ש בם"ש והוא נגד הנמרח בכבורות ע"ש : **טז הקטע** · בידיו : **דקות** · בכבורות דף מ"ה מפשם שהיו נקודות לבשות ע"ש : **יח על מי שמצטער** · קלי מברכת דיין האמת וכ"כ בי"ו בהדיה לבל חם הם ממיני למן מברך שפשם שהחיינו מידי דהוה לשל וקוף וכ"כ הב"ח דלא כב"י : **יט** מל' יום · סי' שלא רחם לחמ ניולא בו תוך ל' יום : **כ אפילו** בו · והא דלמיקן לשהשהל בלגם דמות מדם רשע הכא מייני שרואתו ומ"מ מלמ דוקא להשהקן בלגמו ודמותו לשור לבל לחים בשלמא מוחר וכמ"ש רסי' רכ"ם ע"ם וכב"י ולשור נומר כמם מלה זה :

רכז א בזוקף · וחם נשבו בשחת לומר ברוך שוקה מע"ב (חוס' בשם ירושלמי) ול"ל דמ"מ הוא רוח נדול רק מה שהיו טשב בזוקף שלא בשעת דשמל בלל המולם ול"ע למה השמיטו הרב"י · ול"ל דחם שמע רשם ולחם ברק בח מבלך על שניפם ברמה ח' ברוך שוקה מע"ב · לחרי' בשמ' דזוקף היו מחמיל בלילה והיו מנשב שחי שעות בח"ל בפשיק בשחיים : **ב תוך כדי דבור** · וכנון שלח נגע עדיין במקום הטומאה ולח עשה מלכיו עדיין לו שיכול ליטול ידיו עיין שסי' ד' :

רכז (א) ויש מי שאומר דוקא על מי שמצטער עליו·כ"כ הטור בשם הרא"ש ולהלה דקאי על ברכת דיין האמת דאיך לוכל למי שמצטער ומלדיק סדין ברכת מעמה שהכריות לח שיך לומר במצטער דוקא וכזה מתורץ מה שהקשה הב"י הא בפיל וקוף לח שיך מצטער · ומ"ם כאן הש"ם ולהיו מברך לחל פעם לחומה זה ולחי קלי גם על מעמה הכריות :

רכז (א) **שבחו וגבורתו בו** · בפוק כתוב שהם יליפ יאמר כן לו יאמר בריך שוקה מעשה בראשית והמנהג לומר על הרעמים שבחו וגבורתו ועל הברקים שוקה מעשה בראשית ולהיני יודע טעם לזה לולי שהרעמים מרמיזים לה משל"ה בברקים : (ב) **תוך כדי דיבור** · **יצא** · בלי"ו דלין בי"ד לומר כלן יפל בקמ"ן הוא פשוט הוא לל שהש"ם לו חלה ולחי דקאמר מה יעשה · ולרש שלריך לשהת מעם ולברך בין שהפסיר לו לעשות בללו ולברך בשמוך יעשה בן וזה ח"ש לו לשהת ולברך בל בך בשמוך מיהו לריך לשהת בשביל הברכה ורמזה לי דלין הפישור של הברכה תוך בדי דיבור ולהר פישור זה לל יבדך דמ"ב סיס לסם לומר פישור זה על פיקר דלין הפישור הברכה בזה הוא תוך ל"ד חלה דוקלי תהר פישור של ל"ד ג"כ לריך לשהת בשביל הברכה בשל מילנו לה בזה הוא תוך ל"ד

יצא מהרי"ו סי' ס"ו : **ג** (ג) הרואה אילנות טובות ובריות נאות **כ** אפילו (מז) רשע או (יז) בהמה אומר בא"י אמ"ה שבכה לו בעולמו **פ** ואינו מברך עליהם אלא פעם ראשונה ולא יותר לא עליהם ולא על אחרים אא"כ היו נאים מהם :

רכז הרואה פרדי האילן מה מברך יבו סעיף אחד

א **ד** היוצא בימי ניסן וראה אילנות שמוציאין (א) פרח אומר בא"י אמ"ה שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם **כ** ואינו מברך אלא פעם אחת בכל שנה ושנה ואם אירע לברך עד אחר שנדלו הפירות לא יברך עוד :

רכז ברכת הזיקים · ובו ג' סעיפים

א **ה** על הזיקים והוא במין כוכב היורה בחין באורך השמים ממקום למקום ונמשך אורו כשבט ועל רעדת הארץ ועל (א) הברקים ועל הרעמים **ו** ועל רוחות שנשבו **א** בזעף עד בל א' מאלו אומר בא"י אמ"ה עושה מעשה בראשית **ז** ואם ירצה יאמר בא"י אמ"ה (א) שכחו וגבורתו מלא עולם :

ב **ח** בל זמן שלא נתפזרו העבים נפטר בברכה אחת נתפזרו בין ברק לברק ובין רעם לרעם צריך לחזור ולברך :

ג **ט** היה יושב בבית הכסא ושמע קול רעם או ראה ברק אם יכול לצאת ולברך **ב** (ב) תוך כדי דבור (ב) יצא ואם לאו לא יצא :

עשרת זקנים

(ה) הרואה אילנות טובות כו' · אפילו בחמת צריך לברך בא"י אמ"ה שכבה לו בעולמו ולא לבד פעם אחר אלא צריך לברך ב"ב בשלשים יום לשלשים יום (ברק הרואה וכן הוא בטור):

שערי תשובה

רכז (א) בברקים עיין ב"י ועיין בב"י פשם ניכר על הברק ותכונו לפטור הרשם בבח מחניו יפל וחם ס"ב בשם תשובת כת"י למהר"ם בן חביב בשפת"ח בן פשמ בל' לא רחיתי הברכים חם בין בשהם בשל מדם ס"ל לברך מפוש דלין ניכר בין מדם ליפן שפשוטי בשהם מדם ס"ל לברך מפוש

רכט (א) נאמן בבריתו כו' · בגמרא ליתא מלי מכרך ברוך זוכר הברית במתניתא תנא נתמן בבריתו כו' לא"ם הלכך נימריכו להדדיו כו' · והטלם טושים לומר תחלה נתמן בבריתו ותמ"ל בח"י זוכר הברית וה שלא בהלכה לחין כלן תתימה כלל תלא צריך להתחיל ברוך לתמ"ם זוכר הברית ותמר כך נתמן בבריתו כו' :

רל (א) ביקש לצאת כו' · כ' ב"י ז"ל מפסק הסמוטר גלחה שהלריכוהו להתפלל על שלום הדרך פעמים ה' בעת שיולא מן הכרך וחינו מוחה בה וחיינו כך להכל ותתמה שהוא מוחה בה בלחיתה בסי' ק"י וים לתמוה הנחי ג"ל וחיש לחוש לתקן תחיתה כזו שמתפלל כשיולא בשלום וליסני בסכי וכ"מ בכלבו סי' פ"ו שהנחם לכרך מתפלל ג' בכניסתו תומר י"ל כו' נכנס בשלום כו' יולא בשלום לומר מודה לחי כו' וכשם שהוולחתני בשלום כך תוליכני לשלום ותלמידי לשלום כו' בח"י שומע תפלה וכך כתוב כאן בס"ע וזו היא ח"ה כו' וה מיכי בנכנס לכרך ואן בח בעין ש"ל ח"ם שיש לו שהוא דר בכרך ויולא עמש בתחלת דרכו לאו לריך ג' תפלות כאלו על יולחת הכרך ותחרת על הדרך כזה לאמרו שיעשה מעני התפלות אחו"ואמו' בה וכמ"ש כאן אבל אם הוא דר בעיר שלישי כרך ואין שם מוחה כלל נלחת מן העיר אלא ש"ל ח"ם מחמת מוחל הדרך וביום שהולך הולך דרך כרך ואינו לן שם ממילא בשיולא משם ש"ל לומר ח"ם כיון שהוא בו ביום אלא ש"ל התפלה שנאמר כאן בשביל שיחתו מהכרך אז אומר כפי ש"ם כאן אלא התימה כל זה נראה פשוט כוונם ב"י וש"ע וכל בו וכמנם כתב מו"ח ז"ל עליו ואחרי' ליש מלריך הסוא נכלל למריך סייעיה :

(ב) הנכנס למרחץ כו' · עכשיו לא נהגו לומר כן ואתן מו"ח ז"ל טעם דלא נתקן אלא בימיהם שהיו מסיקין האם מלמטה בחמימה וזומלים בחמצטי למעלה כדאיתא בפרק ע"פ דרך ולה לבניו אלא לריכה למרחץ חדם עד אחר י"ב חדם קן תפחה מלמעלה אבל בזמן הזה שהעור שומר בזוזות ליכא סכנה · ובירושלמי אמי ממלך ח"ר אבהו בד"ח במרחץ שהיא יסוקת אבל במרחץ שלנו יסוקת לינו לומר אלא מסיק ממין בלבד ומבילו ב"י ועכשיו אין לריך לחוש להסיק ממין כי הניח רואה ולב מבין ליזהר מסיק ממין שעומדין בגללי עכ"ל : (ג) ברוך רופא חולים · פשוט שלריך שם ומלכות כמו שאחתו בברכות שלמרו לעיל בהכלל בשם כן :

לא

רכח א חיים הגדול · וב"ח סוכיח שאין מברכין ע"ז רק על יום תוקופת תמקיף שעולה ומ"ם בהכ"י בשם תשובת הרמ"ם ס"ם היינו שהשולח שאל שם יברך על היום שעוברים לע"י אבל תשובת הרמ"ם ס"ת שאל יברך אלא על תוקופת השולח והיינו תוקף שמקיף לזה דלא כע"ת ☞ אלא ע"ם וכ"כ בסע"ב בפי' המפניות · וכ"כ בתשובת מהר"ם יונה וכ"כ שאריך להלין בשר הבהי"ו ולא עלתה בידו ע"ם ובשם"ת סי' רמ"כ כתב שהוא השובב לכן תגלגלו"ת בדאיתא בתחלת ספר יוסיפון: **ב** בא"י **אמ"ה שעשה את היום הגדול** · (כ"ם בגמרא ובמהמ"ם) : **ג** כמו חדקל ופרת · ובמהלכי כתוב כמו ניתון ויסיון חדקל ופרת ש"ע מלי כמו דקאמר הסא ליכא אלא הני ושוד למה לא יברכו על שאר מהרות גדולות שבעולם מן' ימי ברחמים ונם כל הפוסקים כתבו שהמעם מהרות ומ"ל להלן לכן ל"ל שהוא דכוותם כמ"ם הב"י בשם הרד"ו וה"ל דחוק' שהרות הפוחות בגון קרא ומדקל מברך ברכה זו שב"ל · כלומר על כל שהרו' שהן גדולות כאלו מברך וכן דעת כל הפוסקי' שכתבו שאם ההרות מעמע כלומר: **ד שלא נשתנה**-פי' דבמקום שהפרו ושינו מהלכם כמ"ש בס"ת משאת בניהן סי' ק"א אבמם יש עוד פירוש אחר על הסות בתקופתה וכוכבים ומזלו' כסדרן ביומות הנשמים בעת שהיו ל"י מעוננים ולא נראה חמה בתן ולא לבנה ולא כוכבי' צריך לברך עליהם אח"כ כשהראה ברוך עושה מעשה בראשית (ב"י בשם הגהות מיימון) ובן כתב בעיוך בערך חמה שני פירושים החיינו פי' ס"ש בש"ע סב"ח שנה לב"ח שנה וגם פי' אחר ביומות הנשמים בעת שהיו ג' יסים מעוננים אבל ראיתי בק"ק קראקא שנהגו בן בתחילת המחזור כ"ח שנים לברך כל הקהל ברוך עושה בראשית ע"פ ציווי הגאונים הרבבים ובן שמעתי שנהגו בכל קהילות ישראל :

רכט א נאמן · והטומכים נתמן וכו' קולם הברכה מופיס סס (כ"ם) : **ב** ואסור להסתבל · והמסתכל בו ביום עיניו כהוס(ש"ם): **ג** והוא סב"ח בן · והו סמי' דלא כמ"ם בסע"מ וכ"כ הרב' דלא כע"ת ☞ : **ד** לב' שנה · והיה בשנת חמ"ם : **ה** בבקר · משמע מיד בסמן הנכנס ב' לברך אלא יתפלל אדם על העתיד לבא ויתן הודאה על שעבר כגון הנכנס ב' לברך אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתכניסני לברך הזה לשלום ונכנס בשלום אומר מודה אני לפניך ה' אלהינו שהכנסתני לברך הזה לשלום (א) בקש לצאת אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתוציאני מברך זה לשלום ויצא בשלום אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהוצאתני מברך זה לשלום וכשם שהוצאתני לשלום כן תוליכני לשלום וכו' עד בא"י שומע תפלה ג וזו היא (ב) בסימן ק"י : הדרך שנכתבו היא וכל דיניה ד (ג) בסימן ק"י :

ב ג הנכנס למוד את גרנו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתשלח ברכה בכרי הזה התחיל למוד אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה מדד ואח"כ בירך הרי זה תפלת שוא שאין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי (פי' הטעלם ואינו נראה) מן העין :

ג (ב) ד הנכנס ה (ר) למרחץ אומר יר"ם ה' אלהי שתכניסני לשלום ותוציאני לשלום ותצילני מהאור הזה ויוצא בו לעתיד לבא יצא בשלום אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהצלתני מהאור הזה :

ד ה הנכנס **ו** (ה) להקיז דם אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי כי רופא הנם אתה ולאחר שהקיז יאמר (ג) בריך רופא חולים :

ה ו לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד : אם

באר היטב

רכח (א) יסים וכוכבים · סיעו כל מלבים יום כלעיל : (ב) סגדול · וב"ח סוכיח שאין מברכין רק על סיס תוקופה שמקיף שעולה ומ"ם בהכ"י בשם תשובת הרמ"ם ס"ת ומ"ם ומ"ב · ובמשובת מי נאמנה סימן ל"ם : (ג) מסבלם · פירוש דכמקום שהסבו ושינו מסבלם אין מברכין :

רכט (א) נאמן · והטומכים נאמן בבריתו ותמ"ל בח"י זוכר הברית כלי' כנס"ג : (ב) במסבל · ומסתכל בו ביום עיניו כסות ב"ם : (ג) בבקר · משמע מיד בסך משמע וכן מבריל"ן נוס לבניו כעין שלא יבא לידי לולה ולב מבין ג' שעות לח יכנס אדם אחר ג' שעות מיום שנולד בנו אלא אם כן עסק בתורה ומלאכה בינתים ואם לאו אסור לו לעסוק במלאכה כל היום כולו ואם עסק בתורה בינתים מותר לעסוק במלאכה כל היום כולו

ג) נ"ל מפני שמקום כשם כ"ש כשם כבני מלי ב שכתב מ' ג שם וכו' ממה כר יעקב. ולישנא בתרא משמע דוקא וסי"ב שם ורמ"מ בפ"י מה"ת וסנהדרין פ"י. מגן אברהם סימן נוסע ג' מלוה:

עטרת זקנים

רלא (א) ובשניעור משמעו א"צ לברך אלהי נשמות כו' וכן א"צ לברך ברכת התורה ע"כ ז

רלא שכל כוונותיו יהיו לשם שמים • ובו סעיף אחד

א ג אם אי אפשר לו ללמוד בלא שינת צהרים יישן: סעה (א) וכמשמעו משמע ג"כ לברך אלהי נשמה (כ"י) וי"א סיקרא קודם סימן **א** ויהי נועם (כל בו): ב ובלבד שלא יאריך בה שאסור לישן ביום יותר משינת הסוס שהוא שיתין נשמי ; ואף בזה המעט לא תהא כוונתו להנאת גופו אלא להחזיק גופו לעבודת השי"ת וכן בכל מה שיהנה בעולם הזה לא יכוין להנאתו אלא לעבודת הבורא יתברך כדכתיב בכל דרכיך דעהו ואמרו חכמים כל מעשיך יהיו לשם שמים שאפילו דברים של רשות כגון האכילה והשתיה וההליכה והישיבה והקימה והתשמיש והשיחה וכל צרכי נופך יהיו כולם לעבודת בוראך או לדבר הגורם עבודתו שאפילו היה צמא ורעב אם אכל ושתה להנאתו אינו משובח אלא יתכוין שיאכל וישתה כפי חיותו לעבוד את בוראו וכן אפילו לישב ב בסוד ישרים ולעמוד במקום צדיקים ולילך בעצת תמימים אם עשה להנאת עצמו והשלים חפצו ותאותו אינו משובח אלא א"כ עשה לשם שמים וכן בשכיבה א"צ לומר שבומן שיכול לעסוק בתורה ובמצות לא יתנהג בשינה לענג עצמו אלא אפילו בזמן שהוא יגע וצריך לישן כדי לנוח מיגיעתו אם עשה להנאת גופו אינו משובח אלא יתכוין לתת שינה לעיניו ולגופו מנוחה לצורך הבריאות שלא תשרף דעתו בתורה מחמת מניעת השינה וכן בתשמיש אפי' בעונה המצורה בתורה אם עשה להשלים תאותו או להנאת גופו ה"ז מנוגה ואפי' אם נתכוון כדי שיהיו לו בנים שישמשו אותו וימלאו מקומו אינו משובח אלא יתכוין שיהיו לו בנים לעבודת בוראו או שיתכוין לקיים מצות עונה כאדם הפורע חובו וכן בשיחה אפי' לספר בדברי חכמה צריך שתהיה כוונתו לעבודת הבורא או לדבר המביא לעבודתו • כללו של דבר חייב אדם לשום עיניו ולבו על דרכיו ולשקול כל מעשיו במאזני שכלו וכשרואה דבר שיביא לידי עבודת הבורא יתברך יעשהו ואם לאו לא יעשהו ומי שנוהג כן עובד את (א) בוראו תמיד:

באר היטב

רלא (א) כולהו תמיד • עב"ח וכ"ם סק"ו לחזק דעתו שהם לעסוק בתורה ומצוותיו כל ימיו וכתב מלחמים לו יתכן מיניה כ"ג ויפסוק כתורה בכתב לכך:

ג) שבו סוקם כשם כ"ש כשם כבני מלי ב שכתב מ' ג שם וכו' ממה כר יעקב. ולישנא בתרא משמע דוקא וסי"ב שם ורמ"מ בפ"י מה"ת וסנהדרין פ"י. מגן אברהם סימן נוסע ג' מלוה:

עטרת זקנים

רלב(א) ויש אומרים שיתפלל הש"ץ עם הקהל כו' והציבור לא יתחילו עד אחר תאל הקדוש:(ב) שמוך למנחה כו' והיינו חצי שעה לפני זמן מנחה אשור והיינו שעה ז' וסמוך למנחה קשנה בתחילת שעה עשירית (מור):

יד אפרים

רלב (בס"ו סק"א) פי' כתמים שכם שביעית כו' כנ"ל: (במ"א ס"ק ח') ומכם לנכפ"ל שם ועיין לקמן קוקו ושם ועיין לקמן שוקו וקוקו ק"ם סי' כנ"ל:

רלב תימה למאי קרי ליה מנחה לי מכום שהקריבו מנחה בלא נס בשחר הקריבו מנחה ו"ל מכום דשיקר שת לעון הוא בשחר הקריבה מנחה מע"ל התו' • ות"כ מוכח דשיקר הוא המנחה קטנה כמ"ם סי' רל"ג דאז הוא זמן הקרבת המנחה לחמיד לכל בשם ומחלה היה שחרית לחמיד ובירושלמי פ"ג דברכות איתא שמנחה קטנה וזמן הקרבת הקטורת שמחר תכון תפלתי קטורת וכו' : **א יתפללו בלחש** • דליח ני' לפ"ך למיתם ולחפקיעהו בקול רם כפי שמלות התלה בלחם ולא נפקיי"ח בין ימיד בין לכור אלא בלחש (ב"י פ"ל) ול"ש דבסי' קכ"ד ס"כ משמע דיולא בתפלתו שבקול רם ול"ל דהתם ה"ל בע"ת : **ב הש"ץ עם הקהל** • ומ"ש בח"ל לא יעשה כן להלחלה כיון שחומר הש"ץ שניעו בלבם בע"ש והקהל חומרים כדרכן ליכא יו"ד דלייתי לפ"ך ומ"ש חם הטעה דמוקי מיד בקול רם ויחמר הש"ץ שניעו והקהל יחמרו כפ"ח (ר"ל מבי"ב בסי' פ"ו): **ג להתפתר**• שמת יבבר הזוב ויחזור לחמר חמרה ויעבור המנחה • ולפבר חם יש לו ג' או ג' זוגים שרי : לח יקח ילד מחיקו שמוך לערב דשמא ישמע בנדרין ובעוד שיחזור לחמר מיס יעבור מנחה או יחמהר לבוח לבה"כ (ס"ח סי' י"ח) : **ד שמוך למנחה** • כיינו חלי שעה קודם: **ה למרחץ**•לחלי' לבזיע בעלמת גזרה שמא יחפלף : **ו לבורסקי** • לחלי לביוחי בעלמת שמא ירחה שחקלקלו השוחות ויצטער ויבח לערוך בלבו ולא יחפלל מעמד דס"ח לכל מלחכה חו משבון כיוצא בזה : **ז ולא לדיין** • לחלי כבר שמע שעוחיהם לחסור לגמור הדין שמא ירחה שעה ויסחור הדין : **ח סעודה קטנה** • למחי לחלי לחמצוי•כחב מהרי"ו ס' עסח וע"ל דס"ה מי שלח התפלל ערבית עם הלבור לחסור במלחכה ובלימוד עד שיחפלל בדחמרי' פ"ק דברכות ולוכל קימעה וכו' ולבל בשחרית כיון שבלבור מחפללין לח חייסין שמא יבבע ומ"ם נהגו לחכול לחמר זמן מנחה קטנה ועוד דבשמע מזכיר וקוכל ב"ה לחכל במקום שלין שם מין לחסור ללמוד בשחרית קודם שיחפלל טב"ל וב"ה לעיל סי' ק"ם ס"ו דלח כמו שפירש הב"ח ס"ק ס' ול"ל דבהי מהרי"ו דדוקא מי שיחפלל בב"ה ושעה ל' לח החפלל ערבית בב"ה חו לחסור ללמוד לבל מי שמחפלל לעולם בביחו מוחר ללמוד דעיכך ריחות דליחו•ומ"מ שהב"ח לח הפעיק פוף דבריו פירש לחמר ט"ק והח לחמרי' בברכות שלח יחמר לחדם לוכל ולשחה לחלה ולח"ב לחקר"ק חלה נכנס לביח המדרש וקוכל ק"ם מייני קודם זמנה דהיינו חלי שעה קודם זמן מנחה קטנ

גזירות ואם התחיל לא יפסיק לבל בנזולות לא מיירי מתני'. ולפי הגרלמה מלד אחר יש תירוץ בהא דתספורת גדול וקטלה דין וכולי מילי דמלחך לא יפסיק בהם אפי' אם התחיל דלא מלינו חומרא בהם אבל בהם נ"ב מלינו חומרא משום שכרות ע"כ יפסוק אפי' בהתחיל והיינו כשיגיע זמן תפלת מנחה קטנה אפי' אם התחיל ליזהר בשעת תפלה שלא יפסיק אפי' בהם אפי' אם התחיל ל

ס ג' סעור כפי' ע"ב וכ"ם ניימני מועל סדיונן ס מעוכת סרס"ם סלל ב' סי' ס' ב כתבי מסר"י יפרחל סי' נ"ש :

עשרת וקנים

רלד (א) אם שכח ולא התפלל מנחה בו' · אפי' הזיד במנחה יבול להשלים אותה בזמן הפלה שלאחריה אם רוצה בלא תירוש אבל ערבית ושחרית אין להתפלל אותה בתורת תשלומים אלא בתורת נדבה וצריך להרהר בה ובשמונה־עשרה ערבית שתים אם שכח ולא התפלל מנחה אין לומר התנון לפי שאין בשילה אפים בלילה כנ"ל ומשום הוא כמה שב' לקמן בסי' רל"ז ג

יד אפרים

רלג (בס"י ס"ק ב' בסופו) · ועיין ס"ם בסימן ק"ב כנ"ל :

בדיעבד התפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ו ולמעלה יצא ובשעת הדחק יכול להתפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ולמעלה: כגם ולדיעבד במדיעות הלו בשעתנו להתפלל ערבית מפלג המנחה אין לו להתפלל מנחה אחר כך וכדיעבד אי בשעת הדחק יצא אם מתפלל מנחה ד' פעמים בלילה ז] דסיינו (ה) דלמא סכבנים : (בית יוסף בשם תל תורה והכב"ח) :

ב (ב) ס אם יש לו מים צריך ליטול ידיו כדי להתפלל אף על פי שאינו יודע להן שום לכלוך ולא יברך : (ש"ע סימן ל"ב סעיף ס') כגם ומפי' ח שאפי' מלמולו ניכול ידיו (ו) (מהגהות מנהגים) ואם אין לו מים מזומנים (ז) אינו צריך ליטול :

רלד הרוצה להתפלל מנחה גדולה ומנחה קטנה ובו ב' סעיפים :

א ס הרוצה להתפלל מנחה גדולה ומנחה קטנה אין ראוי לו להתפלל רשות אלא הגדולה ואם יתפלל הגדולה חובה לא יתפלל הקטנה כי אם רשות אבל אין ראוי להתפלל תפלת רשות אא"כ מכיר בעצמו שהוא זהיר וזריז ואמור בדעתו לכוין בתפלתו מראש ועד סוף בלא היסח הדעת אבל אם אינו מכוין בה יפה קריינן ביה למה לי רוב זבחיכם : כגם **א** (א) (א) יש לומר שפרי מקודם מנחה פלג כשם מנין בכ"ם כדי שיתמיד עליו מקדים בלפני תפלת המנחה (כנסות סח"ק וכל כו) יש שכתבו שיהגין לומר (ב) פרשה התמיד **ב** (ב) קודם שתפרי על תפלת המנחה נגד תמיד של בין הערבים ומיהו יפה הוא (תשובה כשם הרי"ו וכ"י) :

א (א) ג אם שכח ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתים ואומר אשרי קודם תפלה שהיא תשלומין לתפלה המנחה : (ש"ע סימן ק"ח) :

מ"מ צריך ליטול לתפלה כיון שלא נטל לתפלה מפ"ב בדתן ידיו כתחיית דהוי נטילה לתפלה ע' סי' ד' כ"ל :

רלד א אין לומר אשרי · ואם תמר תפרי בלא מנין ואח"כ יתמר קדיש ו"ל דה"ה כשלומדים בכה"ק ולימת

עמהם וכשיגיע זמן קורא קריאת שמע בלא ברכות: הגה ומיהו לא יתחיל ויתפלל בלילה לפי שי שהכוונה ג מקדימים הרבה לצאת בלילה חלא מ"ב הוא ברגל בשחר פרישות והסידות ולזו לא מתחיל כיוונתו עם שיחזור ויתפלל (מרדכי רים ברכות והנהות מיימוני פ"ג מהלכות תפלה ותרומת הדשן סי"ב):

ב (א) (ג) ו אסור ד להתחיל (ב) לאכול (ר) חצי שעה סמוך לזמן ק"ש של ערבית ז ואם התחיל לאכול אחר שהגיע זמנה ה (ה) מפסיק וקורא קריאת שמע בלא ברכותיה וגומר סעודתו ואח"כ קורא אותה בברכותיה ומתפלל: הגה אבל אין לריך להפסיק להתפלה התחיל והתחיל לאכול אבל אם לא התחיל לאכול מפסיק לפי שאין לריך ז לפסקיק (ר"ן פ"ק דפסחים) ח ואם אין שהות להתפלל מפסיק לפי (ו) לתפלה. (הרא"ש בהנהות פ"ג מהל' ברכות):

ג ט לכתחלה צריך לקרות ק"ש י (ו) מיד בצאת הכוכבים יא וזמנה עד י' חצי הלילה ואם עבר ואיחר וקרא עד שלא עלה עמוד השחר יצא ידי חובתו: **ד** (ז) הקורא ק"ש של ערבית אחר שעלה עמוד השחר קודם לחנץ החמה (טי' ילילה החמה מענין הענן שרמזוניות) לא יצא ידי

מצוה שמיכות גאולה לתפלה של שחרית וק"ו ערבית שע"ם סי' רל"ו ס"ג: **ד להתחיל לאכול** · לשון הטור לסור לקבוע סעודה כ"כ המרדכי והגמרא וכ"י ס"ם ס"ג: **ה מפסיק** · ין ק"ש לתוך סעודה כגון שהגיע זמן ק"ש בעודו באכילה ואין לו שהות אלא לקרות ק"ש בלבד יקרא ק"ש ויפסיק ואין לו לגמור סעודתו אלא יקרא ק"ש ויתפלל ואח"כ יגמור סעודתו ואין לו לחזור ולקרות ק"ש שנית שכבר יצא ידי חוב

רלו כתוב בסמוך ברכה שיש להפסיק בין ברכיו כדלקמן ובין כותלו ויום ולילה ס"ם · מ"ם תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד לעו"ב דכעי' מעין התימה סמוך לחתימה י"ל שהוא מתפללין שימלוך ה' ס"ם תשוב וכמעשה דה"ג תלמר לבניו הם לא עלה ע"ם מייבים לחתם לקדושת הם הם עלה לא ותימהו ודלי מעמש דלא היו שונין נמוכין תלת פוסקני דלא כמו שהוא קבוע בסדורים שלנו ואפי' בשחרית של שבת ויו"ט ואפי' בנעילה של יוה"כ שהוא ארוך מכולם ואפי' הכי אין לשנות ולהוסיף ולגרוע בשום תפלה ואפי' בתפלת נעילה

המתה בשוד שסקבל מתעסקים בברכות ק"ם שחז סיח עכ"ם עת הלין לפניו יתכרך והתפלה על זה ימיחל מתקבלת שפי בשעה סיכה וכן יש בסמ"ג וח"ל סם בה לעכ"ם תחר ברכו והתחיל ממה וקבל מתחילין תפלה ערבית מוטב שיתפלל י"ח דערבית עם הצבור כו' עכ"ל ולפן לדקדק מלפן והתחיל ממה דמיירי דוקא בדיעבד דא"כ סיה לו לכתוב לכתחלה לא יתחיל ממה עד שיתפללו הצבור מעריב אלא ולפי דלא מיחם לזה אלא כוונתו לתם לוקיל הדבר שבשעת תפלה מעריב של הצבור סיים זה תפלה ממה שלו יתפלל ערבית י"ח דערבית עמהם כלל"ש ברור: **רמב** (א) בשעה שיוצא לדרך · י"ל ממ"ם כפשוף ט"ו ולא ביום ליתם לדרך ובלתה דכפשוף ט"ו מיירי בכולך בהגלו לדרך שליהך כה יותר · ובלן מיירי בכולך על עגלה כנ"ל (תה"ב מלתתי קן נרש"ל בה"ע סי' כ"ם) ובלבוש כתוב דכלן מיירי בלילה שלפתו ואין לשון כפשה משמע כך והו דסם כתב כסי"ח לה לפניהם

רלז סדר תפלת ערבית ובו סעיף אחד:

א א אין שליח צבור חוזר התפלה בתפלת ערבית:
א (ואין נוהגים על פניהם לאחר ערבית):

רלח לקבוע עתים לתורה בלילה ובו ב' סעיפים

א א (א) צריך ליזהר בלימוד הלילה יותר מבשל יום והמבטלו עונשו (א) מרובה:
ב ב אם יש לו חק קבוע ללמוד כך וכך ליום והיה טרוד ביום ולא השלימו **א** ישלימנו (ב) בלילה מיד:

רלט דין קריאת שמע על מטתו: ובו ב' סעיפים

א א קורא על מטתו **א** (א) פרשה ראשונה של שמע
ב ומברך (ב) המפיל חבלי שינה על עיני וכו': כתב ויקרא קריאת שמע **ג** כסוך לפתו ואין מוכלים ושותים ולא מדברים אחר ק"ש שעל מטתו אלא **ד** (ג) יפן מיד שהאחר ממרו בלבבכם על מסכבכם ודומו סלה (כל כו ורוקח ורבינו יהודה ב"י ס"ג) ויש לנהל סיפן ס"ג לי מוחר לקרות **ה** כשהוא (ד) מוכח ואם קרא ק"ם ולא יכול ליזן מיד אף **ו** (ה) מוחר ויקרא כמה פעמים זה אחר זה עד שיחשבוף בשינה ויסיח קריאתו כתוב לשינה (פרנסה מיימוני פ"ו) ואין מבלבלין על ק"ם שעל מטתו: (הגהות מיימוני פ"ו וב"י בשם תוס' פ' כל הבשר)

ואומר ז ג יושב (ו) בסתר עליון בילה ואומר ה' מה רבו צרי עד לה' הישועה ואומר: ברוך ה' ביום ברוך ה' בלילה ברוך ה' בשכבנו ברוך ה' בקומנו ויאמר ה' אל השען יגער ה' בך השען וכל' ה' שומרך וכו' מעתה ועד עולם ביד אפקיד רוחי וכו' יברכך ה' וכו' עד וישם לך שלום ואומר **ז** השכיבנו עד סמוך לחתימה:

ב ד כשישנוש חלוקו לא יהפכנו מטמה למעלה שא"כ נסצא גופו ערום אלא יפשטנו דרך ראשו ויכסה עצמו בסדינו מתחת ויכנס בסטתו:

רמ איך יתנהג האדם בתשמיש מטתו ובו יז סעיפים

א א אם היה נשוי לא יהא רגיל ביותר עם אשתו אלא ב בעונה האסורה (א) בתורה
א (ב) חסיילים שפרנסתן מצויה להם ואין פורעין מס עונתן בכל יום הפועלים שעושים מלאכה בעיר אחרת **ב** ולנין בכל לילה בבתיהם פעם אחת בשבוע ואם עושים מלאכה בעירם פעמים בשבוע החמרים אחת בשבוע הנמלים אחת לשלשים יום הספנים אחת לששה חדשים
(א) ועונת **ג** תלמידי חכמים מליל שבת (ג) לליל שבת **ג** וכל אדם צריך לשקוד את אשתו בליל (ד) שבילהה (א) ד ובשעה שיוצא (ה) לדרך אם אינו הולך לדבר מצוה וכן אם אשתו מניקה **ה** והוא מביר בה שהיא משדלתו ומרצה אותו ומקשפת עצמה לפניו כדי שיתן דעתו עליה **ד** חייב לפקדה **ו** ואף כשהוא מצוי אצלה לא יבוין להנאתו אלא כאדם שפוערע חובו שהוא חייב בעונתה **ו** ולקיים מצות בוראו שיהיו לו בנים עוסקים בתורה ומקיימים מצות בישראל וכן אם מכוין לתקון הולד **ה** שבששה חדשים אחרונים יפה לו שמתוך כך יצא מלובן ומזוזרו שפיר דמי ואם הוא מכוון לגדור עצמו בה כדי שלא יתאוה לעבירה כי רואה יצרו גובר ומתאוה

מדמזיין דריב"ע דמרס המסג לתמרס ולף ריב"ל לף תמר תלת הסני מזמוריס ו"מ לעניו חולה לו תוס ומה תלת הסיס לתומרס לפסר ד"ס ל"ן דתיגו מוכו תלת בלילה פסוריו דהוי ס"ס ו"ג כמו שפסוריס מק"ם: **ג** סמוך למטתו · וכתוב בסדה"י תלת יקרא ק"ם כסיכרס ליש תלת כסרוחה כסהיה בתה עליו וכ"ה כתב סיס לקרות מיד שמא תסיפנו סיכ תל"ם ולף יקרא ולף לתום מוסס הסכם תלת כסרוחה דבר תחר בתוס: **ד** יישן מיד · ומס קריך לעסוק מוסתו יסול ידיו ולף יקרא ולפסוח יתמר בלכת המיטן ושמע תחר התפוסים (של"ה וב"ל בכ"ה): **ה** כשהוא שובב · ושיינו דוקא ק"ם של סובה לבל תם בבר קלקלה תחר ל"ם וקולקל על מוסו לסמיכה מוחר לקרותה שוכב דהת ר' זעירא קרי ומזר וקרי עד דמסתקע בסימנים: **ו** תזור וקורא · וע"ל דה"ה תם בהיכר בד"ת ה"ה דהת תחרי בגמרא ת"ח ל"ע לקרות ק"ם לפי שרגיל לחזור תמיד על גילסתו ע"ם: **ז** יושב בסתר · ותע"ע דתסור להסרחות בד"ת להגן שתי שלא יבא עליו ח"ו דבר רע ושב"ר פ' קע"ם פ' ר' סיגן בבית יתידי לתזתו לילית (תבת פכ"ג) ובית סיגו תדר (תחרי"ן) תלו לריכין סיגור תסתיקים סולם סיס תתן כלם לבל תבל וח"ם בלילה (ברכות דף ל"ד):

יש טוכנין לומר וידוי ה"ם קודם הסיגה וכ"ל שתיגו נכון דתמרינן בברכות דף ס' שלא לומר תם תמות תסל מיתתי כפרה וכו' ללף ליתתה פין לסגון וכן ליתת דף י"ט שלא יתמר הרבה תשתחי לפניך ולף סרגשה ממני ח' מחלף דמשמע כלו מבקש סיפרש ממנו ומשלף פותה פין לסגון ול"ל דסתם שלחי דמסתך מקום שכנסה הוא כ"ם כי"ל לכן ל"ל דק יפשמע במשעיו שעשה לו

ומתאוה אל הדבר ההוא: הגם גם בזמים קטל סכר לך (סוד) יותר טוב היה לו לדחות את יצרו ולכבוש אותו כי אבר קטן יש באדם מרעיבו שבע משביעו רעב אבל מי שאינו צריך לדבר אלא שמעורר תאותו כדי למלאת תאותו זו היא עצת יצר הרע ומן ההיתר יסיתנו אל האיסור ועל זה אמרו רבותינו ז"ל המקשה עצמו לדעת יהא בנדוי:

ב ס לא ישתה אדם בכום ן זה ויתן עיניו (ו) בכום אחר ואפילו שתיתן נשיו:

ג וברותי מכם המורדים והפושעים בי אלו בני תשעה מידות בני ז (ז) אנושה בני ח (ח) שנואה בני נדוי בני ט (ט) תמורה בני י (י) מורדת בני יא (יא) שברות בני יב (יב) גרושת הלב בני יג (יג) ערבוביא בני יד (יד) חצופה:

ד כ אסור להסתכל באותו מקום ל שכל המסתכל שם אין לו בשת פנים ועובר על ותצנע לכת ומעביר הבושה מעל פניו שכל המתבייש אינו חוטא דכתיב ובעבור תהיה יראתו על פניכם זו הבושה לבלתי תחטאו ועוד דקא מערה יצר הרע בנפשיה וכל שכן הנושק שם שעובר על כל אלה ועוד שעובר על בל תשקצו את נפשותיכם:

ה מ הוא למטה והיא (טו) למעלה זו דרך עזות שמשו שניהם כאחד זה דרך עקש:

ו נ אסור לשמש מטתו בפני כל אדם אם הוא נעור ס ואפי' ע"י הפסק מחיצה עשרה ע ובפני תינוק שאין יודע לדבר מותר ף בית שיש בו ספר תורה או חומשים העשויים בגלילה אסור לשמש בו עד שיהיה בפניו **טז** מחיצה (ולפירוש לבעהיה בסנהדרין ע"ל דף סו' ס"ו) צ **ואם יש** לו **טז** בית (יז) אחר אסור עד שיוציאנה ואם יש בו תפילין **יז** ק (יח) או ספרים **יח** אפילו של גמרא אסור עד שיתנם בכלי תוך כלי ר והוא שלא **יהא** השני **מיוחד להם** (וע"ל סימן מ' סעיף כ') אבל אם הוא מיוחד להם אפילו מאה כחר חשיבי ואם פירש טליתו ע"ג **יט** (יט) ארגז השוב ככלי בתוך כלי:

ז ס לא ישמש בתחלת הלילה ולא בסופה כ כדי שלא ישמע קול בני אדם ויבא לחשוב באשה אחרת אלא באמצע הלילה:

ח ת וישמש באימה וביראה כאילו כפאו שד ש א"א שהי' מגלה טפח ומכסה טפח ודומה כמי שכפאו שד פי' באימה וביראה כאילו כפאו שד ת ויש מפרשים מגלה טפח ומכסה טפח שלא הוה ממרק האבר בשעת תשמיש כדי למעט הנאתו ודומה כמו שכפאו שד שעושה הדבר באונס כ ויש מפרשים מגלה טפח שבאשה בלומר עכשיו מגלה אותו לצורך תשמיש ועכשיו מכסה אותו כלומר שלא היה מאריך באותה מעשה ודומה לו כמו שבעתו השד ונבעת והניח המעשה כל כך היה **כא** מקצר בתשמיש ג ויש מפרשים מגלה טפח על הסיר שהיתה חוגרת בו שאף בשעת תשמיש **כב** היה מצריכה לחוגרו ומגלה רק טפח ממנה ומכסה מיד כדי למעט הנאתו ובולהו פירושי איתנהו וצריך בעל נפש ליזהר בהם:

ט ד לא יספר עמה בדברים **כג** שאינם מענייני תשמיש לא בשעת תשמיש ולא קודם לכן שלא יתן דעתו באשה אחרת ואם סיפר עמה ושימש אמרו עליו מניר לאדם מה שיחו אפילו שיחה קלה שבין אדם לאשתו מגידין לו בשעת הדין:

י ה אם היה לו בעם עמה אסור לשמש עד שיפייסנה ו ויכול לספר עמה קודם תשמיש כדי לרצותה:

יא ז אסור לשמש לאור הנר ח אע"פ שמאפיל בטליתו: הגם לכל אם שופה מחוץ נגוד שבדוה שבחי שכר (הגהות מיימוני פ"ג מה' י"ס) **כד** לף על פי שסתור (ב) נראה דיך שמחיצה כיון שמסיקין נסדין בני (ב) כן נראה לי מדברי רש"י בפרק ג' דמסכת ניזיר דף כ"ב גם תמהין הם דברי כסיפוס כלי על סנר ואם מותר לעשות מחיצה זו בכבת ע"ל רים סימן סס"ו: ט **וכן אסור לשמש ביום אלא אם כן הוא בית אפל:**

הגם **כה** ותלמיד חכם **כו** מתפיל (כא) בטליתו ומרי: (סור):

יב י אסור לשמש מטתו בשני רעבון אלא יחשוכי בנים (פי' מי שאין לו בנים): הגם ופ"ל סימן תקע"ד ס"ד ומהו הדין בשאר נרות שבת כראשון (ירושלמי התענית):

יג כ **אבשנאי אסור לשמש כז** ל ואם יחדו לו ולאשתו בית מותר **ובלבד שלא יישן כה** בטליתו של (כב) בעה"ב:

יד מ **שבבת זרע הוא כה** הגוף ומאור העינים וכל זמן שתצא ביותר הגוף כלה וחיון אובדים וכל

לפניהם: (ב) בג"ל מדברי רש"י כו' · פי' דשם דף כ"ב פירש"י ממילא נסדון · ושם סדין בלוד נרחב עדיין ואין זה מוכרח ולפי שעשם לגישות לתי יודע למה יסה זה מותר ובפ' כוונת כתר"י כתב בפי' לאיסור בזה ונרחב דזה מותר לעשם לם הוא מלפיל בטליתו דלא נרע מיום וכן כתב רש"ל בביאור סע"ג

(ו) בכוס אחר· פירוש שיהן מסתכלו בשעת תשמיש על סתורת: (ז) תועבה · פירוש לשון תועבה רק בדברים מגונים לגבן ובפרט בדברים שבין איש לאשתו: (ח) שנואה · בשעת תשמיש לכל אם טוב בעיני בעלה ומתחבבת בעיניו ומתאוה לו ומתרצה בשעת תשמיש ומשנאתו לו ומתרחקת ממנו: (ט) תמורה · תחליף שיהן אחרת בעיניו: (י) מורדת · דלמורדת לא בעינא לך ותעשה"כ הוא משום שמה מעשים: **יא שברות** · הוא לו היה שבורה: **יב גרושת הלב** · שבדעתו לגרשה הע"ם שהוא מוכרח בעון מלחון שבופין להוליח: **יג ערבוביא** · בעון שהן דעתו על אחרת כמ"ש ס"ב: **יד חצופה** · שבבעתו בשה וכרי היא בושה ומבוי לקיימה לבל מי שחשתו מלמה לחתו ומקשתה עלמה שיהן דעתו עליה ס"ל בניס מבוגנים: **טו** מחיצה · ל"ל דלה יש בקביס ומלוחת בעין שריעה לע"ם דעתין שומלה חביבי בחלוק כדתי' בהלכות פ"י לבל הבא לשור עד שיהיו הספרים מבוסין מן העין שהן גרלין וממ"ם רבי' שע"ו משמע קלת דבריו: **טז בית אחר** · פי' חדר: **יז או ספרים** · ופשוט דגם המזוזות צריך לבשות בבלי תוך בלי עבי"ד סי' רפ"ו: **יח אפי' של גמרא** · בלומר הע"ג דהגמוד לה ניתן ליכתב בזמניהם ביון דבזמן הזה ניתנו ליכתב ס"ל בשאר ספרים: **יט ארגז** · והם תיבות גדול ממחזיק מ' סאה והוא לשון על לשון בדוק ג' לשון מולקת רשות לעלמו ולריך עיון (רמ"א בתשובה סי' ל"ד) ונראה לי לסקל דלפי' לעיל טומלה דלוכייתה מקילינן עיין מ"ם סי' סי"ד:

כ כדי שלא ישמע וכו' · וכתב בי"ם בב"ק פ"ו סי' מ"ג ולין זה הגה שלבו מקפו שיסבור בלשון מורגם לו לפי שלבו מקפו בלשון הקבה"ם משלם לו בגים זכרים ומי שיהיו בושה בעלמו וממהר כדי ניגלל מן הסתה גם הוא שופה מלוה והקב"ה נותן לו זכרים: **כב** היה מצריכה לחוגרו · ל"ם דבת"ם סמי' ע"ו פירש"י להומר ס"ל הגה שלבו לפי בבגדי ובית בבגדי דוקא קיבוד בשר וכ"ם סי' תק"ם פירש"י שמשתי ה' הוא משום ערוה מה"ם גם שלא יהבין זרע בבגד וי"ל דשיהי שלבי דלומה כ"ב מבוסס מרוליס הוי מדה לניעות והחום' בשדה דף י"ו בחבו בשם ויקרא רבה דהקב"ה שוה בשמשתו · **כג שאין מענייני תשמיש** · לבל מענייני תשמיש פרי כדי להרבות תולדות (סור ופ"ל סי' כ"ם): **כד** אע"פ **שהאור נראה** · וכ"ם שם הוא נרלה למעלה מבמלילה שרי ומ"ם לריך שהשלה שלים דמלמד שבשדר מלה לה גרע מבוס (י"ם בילה פ"ב סי' למ"ד) ובבוומות בחוב ב"ב שלה ילהה לוד דעוים בבפה לבניו לפי' היה מעוברת ובשדה"י בחוב וז"ל דהיכן בלילה שם הילישות עבות ומשבוכות לפילו לין מהשבוכות לגמרי שרי ושם הין בילה הע"ם שפי הגר מהוסך לגד מחר ולחו מליר בל בך לו שהוא בחר עשב"ת הסור · (ול"ל דה"ם בשדולך גר של שעוה בתוך השפופרת) ושם הלבנה מחירה עליהם להדיה הסור שבל שם מחירה לבית ולה עליהם לין משם בל בך (ובב"ה לוסר) שבל שם שם תחת לויר בשמים לפילו שם בלל הלבנה הסור ולוד שבובים לה מקרי לוד לדבר זה ושפשר דשם מחירן הישב ים לעמוד עליל: **כה** ות"ח · שהוא לעוב בדבריו (סור) ולה יסתבל (רש"י שם): **כו** מאפיל · ולין נזקקין לדבר זה בלה מפני לוהר נדול (ב"ח הרמב"ם) פי' בשיגרו מהגבר עליו וגם ע"ם הע"ם משמע דבניח לפל מוסר בלהתלה ע"ם: **כז** ואם יחדו לו בו' · ול"ם הגם בניחו לסור לעשם לם לין לו חדר מיוחד וכמ"ם ס"ו וה"ל דבהכסגתי לפי' יש שם חדם לסור לבהסגתי לפי' יבן שם חדם לסור לבהסגתי לפי' שהוא במקום לחר ולחתו בחדר לחר לסורים לבלבת זה לפל זה שמא יגיעו בהם בני הבית ח"ב בים הדוקא בעי' ולא סני בחדר: **כח** בטליתו של בע"ה · שמא יילחה קרי עליו: יגילחה

באר היטב

(יז) לחר · פי' חדר לחר: (יח) לו ספרים · ופשוט דגם המזוזה לריך לבשות בבלי חוץ בלי: (יט) לחרגז · ואם סחרגז גדול שמחזיק מ' סאה ושל לשם של לשם בניס ג' חשוב שולחן לבות לשמשה מ"ם ב"ב ושניו סיפן בלי"ד · ושב"ם פירש לחר בני סור · ק"ל דהרי בניס בשבת ס"ו בחזיק ג' סאין ומ"ם בשבת ס"ו בחזיק מ' סאה ומ"ם

כט יציאה לדרך · ותפ"י דמייב לפקוד לחתו כמ"ש ס"ח סימן בלילה שלפניו (רמ"ח בחסוכה וכ"כ ס' ס"ד משמע בהדיא במ"כ דכיוס ממם קאמר וע"ל ההרמב"ם קאמר מדרך הרפואה ובגמ' תמרי' מצד הדין ואם יכול לפייס עד שתמהול ס"ד דהא כחב ולא כיוס שהכוס למרחן וידוע דמלוה לרחוק בכל ע"ם ושונא ת"ח הוא ויש לדחוק ולחלק ולהתמת יוחה דלכו דמלך רפואה הוא נם מ"ם הטור בשמו דלא יבשול אלא כשיתקשה הרבה שלא לדעתו ויסיח דעתו לד"ת והקישו כשהיה כמלא כובד ממתניו ולמטה וכו' ע"ש ודלי מדרך רפואה קאמר דאל"כ בטלת שהות שתמהול בחורה :

היוצא מב"ה קבוע ים לו שם מקום ומוסב אל יממם מאחו שדם"י בשם הזוהר ובבד"ה כתב בשמו מי שמניקה לא תשמש בשעה שהתינוק יכן ואח"כ לא תניק לו עד שעה ל' כמי מילין לו כמיל ל' לי לא יהלה משום לעד התינוק שהוא בוכה וזה לא תירא לשולם ע"כ :

רמא א עורם · לאו דוקא אלא אורחא דמלתא נקט מחוך שהוא עורם לינו יולא לחוץ להשתין : **ב** עניות · דשלא דעניותא נכיל שמיה ובני במקום מיחום : **ג** לבראי לית לן בה · שהשלוח טולך ומיחו [למרחוק] רש"י משמע דבחשקה לחשוב : **ד** בשנא לית לן בה · ומ"מ ת"ח לריך שיכשה עלין כלי כמ"ם שפי' פ"ז דת"ל לו בלא הרהור תורה · והשלקיש יזכני לשייש הלכות שבת ועד נמילת בגל"ל ולאח"י אמן :

עטרת זקנים

(ב) ולא יבעול ביום יציאתו לדרך כו' · ויש להקשות שהרי אמרו חייב אדם לשקור את אשתו בשעה שיוצא לדרך אפי' הוא שטוך לוסתה כדלעיל סימן א' · ושמעתי לפרש כשהולך ברגליו בדרך אז לא ישמש ום"ש חייב לשקור את אשתו מיירי כשהוא יושב בקרון או רוכב (מהרש"ל) ועוד י"ל ביום יציאה אסור אבל בלילה שלפניו או לאחריו מותר דוסיא לם"ש ולא ביום שכנגד למרחן דלא אסור משום אבל אותו יום שלפניו או שלאחריו הוא מותר והא עוכת

זבל השטוף בבעילה זקנה קופצת עליו ובחו תשש ועיניו כהות וריח רע נודף מפיו ושער ראשו וגבות עיניו וריסי עיניו נושרים ושער זקנו ושחיו ושער רגליו רבה ושיניו נושרות והרבה כאבים חוץ מאלו באים עליו אמרו חכמי הרופאים אחד מאלף מת משאר חלאים והאלף מרוב תשמיש לפיכך צריך אדם ליזהר :

מז : לא יבעול והוא שבע או רעב אלא בשיתעכל המזון שבמעיו ס ולא יבעול מעומד ולא מיושב ולא בבית המרחץ ולא ביום שנכנם למרחץ ולא ביום הקוה (ב) ולא ביום כט יציאה לדרך או ביאה מן הדרך ולא לפניהם ולא לאחריהם : (וכל דברים הסימן בחייב לפוקדה מיירי כשהוא כיכה לו יוכב בקרון וכלן מיירי (בב) במהלך (מהרש"ל) :

מז ס המשמש מטתו על מטה שתינוק (כד) ישן עליה אותו תינוק נבפה ולא אמרן אלא דלא הוי בר שתא אבל הוי בר שתא לית לן בה ולא אמרן אלא דנני להדי *ברעיה פי' שיכן להנליו אבל גני להדי רישיה לית לן בה ולא אמרן אלא דלא מנח ידיה עליה אבל מנח ידיה עליה לית לן בה :

יז ס מטה שישן (כה) בה ס עם אשתו צריך שתהא ראשה ומרגלותיה זה לצפון וזה לדרום :

רמא שלא להשתין ערום בפני מטתו · ובו סעיף אחד

א ס אחד מהדברים ששונא הקב"ה המשתין בפני מטתו א (א) ערום ב והמשתין לפני מטתו ערום מביא לידי ב עניות ולא אמרן אלא דמהדר אפיה *לפוריא (פי' למטה) אבל ג לבראי לית לן (ב) בה ודמהדר אפיה לפוריא נמי לא אמרן אלא בארעא אבל ד (ג) במנא לית לן בה :

ת"ח הוא בליל שבת ומצוה לילך למרחץ בע"ש ברלקמן בסי' ר"ס אך קשה ס"ש לא לפניהם ולא לאחריהם משמע היום שלפני היציאה אסור לשמש וא"כ קשה איך שייך לומר דהלילה שלפני היציאה מותר ויהיו שלפניו אסור לכן נראה לפרש כם"ש לא לפניהם ולא לאחריהם קאי אים הקוה ויום המרחץ וע"ז שפיר קאמר לא לפניהם ולא לאחריהם פירוש לפני הקוה ולאחר הקוה וכן לפני המרחץ ולאחר המרחץ ראין נאמר על יציאת הדרך ולא לאחריהם וכן על ביאת הדרך לא לפניהם מאי לפניו שייך בביאתו ומאי לאחר שייך ביציאה הרא לא לפניהם ולא לאחריהם קאי אבל אחר ורו"ק ורש"י תירץ כשהאשה יוצאת עמו לדרך או אסור לשמש ע"ש כי אז א"צ לפוקדה :

רמא (א) המשתין ערום כו' · אפי' אם הוא לבוש ומשתין לפני מטתו ונקט ערום אורחא דמילתא נקט (רש"י בפסכת נדה דף י"ו) וכן המוהל אפרניו כסדר נפי' מביא לידי עניות ולשכחת ולקבור בנים (ב"ח) אלא יפלן דרך זה בתחילה ביר שמאלו רבתב"א ואח"כ יד ימין אנ"ח ב"ר (אבודרהם בשם חכמי צרפת ושרובביצא) :

יד אפרים (בסא"א ס"ק כ"ם) סיוסף מכ"ם קטף כו' דכיוו סיוסים פ"ם ערם לו מקום ומוסב נם לא כתב טישהו ואפה ו"ל סדפ"י דף כ' ע"ב ופיוסף כאוסר סיוסף סתם כפיוסף שכסב"ם שלא יפשם מקום כל סוסם פשם מקום המדבק בו שר בסב"ם ושונם בו סוסו ווזו וזה פשהם בכסב"ם קטף ערם לו פם מקום ומוסב אכל מקום אחר דרך ארלי לא ומוסב מהני פשה"ם ערם לו מקום ומוסב אשר אל בסב"ם קאמר אכי ופיוק נכב"י שכתב זה מדברי כעפ"ג וכתב ע"ז ולא זכר פ"ם דעיקר דף ע' ע"ב הכא מבסב"ם קטף ערם לו פם מקום ומוסב אכל מקום אחר דרך ארלי לא ומוסב אשר אל בסב"ם קאמר אכי דקאמר אוסו כשהם לאו פשם אמא קאמר אלא ע"י אוסו ענין ולכאורה כוונה דלקמן שכתב אבל מהם כמדי מילי כו' וכ"ש ל' לי לא יכלם כו' וכן פוא בבב"ח ופ"ם עד שפם ל' כמי מילין דפ"ם פשם ג' מילין וכלים וכבב"ח פיוסף עד שכתב מהם כמדי מילין ואיכות שכתב מהם לקן ר"ל שפם ומוסב רק ר"ל ומן פם ואילך כתב"א ג"כ כפ"ם ג"כ לשיל שלפי שפשיוקו לבון פוסטר לקאמר שכתב לפלם פשם כן לשפות ולומר דכשם ומוסם קאמר וליוסף רק כוונה ומן פם וכ"ם פרשוסו דסיינו מלי מיל ופ"ם כלן :

באר היטב

(כב) כמבואר · ומגן אברהם כתב דכלן מיירי מלד פרשופה · וכפ"ת מיירי מסדיון ואם יכול לפייס עד שתתהול ב"ל ע"ב : (כד) ישן עליה · פשה מינקת לו תניק בשה שתשמיש עד שעור סלוך כ' מילין · הוסר · וכיוסיף מניה שכבה קטנה לו יאמר לו פוסה כשפה פשוה אר בל כיח שכבתך דשתזבך כו · ופשה שתתחרם שכילתה לנאר בשעה גדולה כיוס ונוכחת כשה לשעה הוסר ע"ם · כתב ב"ם בשיורי הגה ומהרי"ו וכשתתחיל בקיבוי שכר כשעה שכבר כתבו יוכר לפחות שעה אחת ומיד יכפה קודם שיכבה האור ואפשר דקיבוי שכר כשעה שכבר כתבו יוכר לפחות שעה אחת ומיד יכפה קודם שיכבה האור ואפשר דקיבוי שכר כשעה שכבר כתבו יוכר לפחות שעה אחת ומיד יכפה קודם שיכבה האור

רמא (א) ערום · ר"ת לאו דוקא אלא דמילתא דמוכח מתוך שפוא ערום סיינו יולא לחוץ להשתין ע"ם : (ב) כשנת · ומ"ם ת"ח לריך שיכפה עליו כלי ת"ל לו בלא פרהור תורה ע"ם :

לוח הסימנים

למצוא ההלכות איש על דגלו לאותות

הלכות הנהגת אדם בבוקר

דין הכנסת שכיבה א
דין לנענע בגדיים ב
דין הנחת תפילין ג
דין טבילת ידים ד
דין ברוש מכרכות ה
דין ברכת אשר יצר ואלהי נשמה ומודה ו
דין לנהוג ברכת אשר יצר כל היום ולא לספר עמה ז

הלכות ציצית

הלכות ציצית ושעטנז ח
דיני חוט שנעזים מיניים בציצית ט
ואחוט שעטנז מציצית י
דיני בגדים שחייבים יא
דיני שהפטור בציצית יב
דיני ציצית בשבת יג
דיני ציצית שנהפך לו בגד ואחוט ודין פושע בהתיר יד
דיני אם לא נתיר בציצית מבגד לבגד ודין נקרע בציצית טו
דיני שיעור ציצית טז
דיני מי שיש לו חיצים בציצית יז
ומן ברכת ציצית יח
ומן ברכת ציצית יט
דיני ציצית ותפילת ערבית כ
כדת שלא לעשות ציצית בשפקלי כפליתות וכיוצא כא
דין שהחיינו על עשיית ציצית כב
דין נוהגים בהקבורת כג
דין שנהגו לציית ציצית ותכלת ומנהגם כד

הלכות תפילין

דיני תפילין בפרשיות כה
דין מי שאין לו תפילה תפלת כו
מקום שנהגו ואחר שנהגו כז
דין תפילת תפילין כח
דין שאין לנהוג בתפילת תפילין כט
ומן שנהגו ל
דין תפילין בשבת וי"ט לא
סדר הניחת תפילין לב
דיני תפילין ודין הרוצות לה
סדר שנהג בפרשיות ובמסדרי' לחלר לפי ע' שנות תפילין לו
דין מנין השיטין לח
דין דקדוק בניתוק לט
ומן שנהג תפילין מ
מי שהיה תפילין ונפסדו לא
מי שכבדים לנהוג תפילין ולקטנים מפה
דין לף לנהוג בקדושת תפילין מב
דין שנהג שלף לף ישנו בתפילין מג

דין שמי שיתר לנהוג בתפילין בכל יד
דין לף לנהוג בתפילין בשכבתו מה
לעיל מהכתב
דין לף לנהוג בתפילין בשכבתו מו
לעיל מהכתב
מיקור סיום בתפילין מז
דין תפילין בנים שקנוהו וכיצ שמהן מח

הלכות ברכות השחר ושאר ברכות

דיני ברכת שכחר נו
דיני ברכת פקוח נז
מקוני קרבן שבח לתורים לפי שיכול לנהר ב"ד בשל שם נח
שפח לשם לתורים משום מזונות ס
מקומן
דין שפלח מן כרוך שאחר שר ישחנה נא
דין מי שבשה לנח לב"ב שר ישחנה נב
דין מי שיש לו חיבי לנהר שחיבה נג
דיבים שבייבים לישבשה נד
דיני קדיש נה
דין שניית הקדיש על ידי שקפל נו
דין ברכו ושניהו נז

הלכות קריאת שמע

ומן ב"ש ובכוכים נח
דין ברכה שבשהות ביהר נט
דין ברכות ב"ש ואם לריכים לנהוג ס
דין כשה לנריך לנקדם לנהוג ב"ש סא
מי שלא נקדם בקריאת שמע תו לא יקרא לאחרי
מקום לא יפטרו מב
ליבב בב"ש ושלא לנהר קריאת שמע סג
דין בשהשב ב"ש סד
בשבשה ב"ש ושלא לנהר קריאת שמע שה שהיה מקום יכול להשתרע סו
מקום לא יפטרו סז
דין בשם שם קדק ב"ש סח
שלא להשתרע בשיטיון סט
דין סיום של שבש ע

מי שה בשתיים מק"ש ע
שלא לשהר בשת שהרי"ם בק"ש עא
דין ובשהר בשת שהרי"ם בק"ש ובשתיים עב
סיכון שם שחשו ובניו לנין יהנבר עג
שלא לנהוג בשלהרין רוחים לת שהרים עד
דין בשתיים עה
ליזהר שלילין בשר וקול שלא בשעת ק"ש וכן שלא לקרותה בעוד הפרוס עו
שלא לקרות בעוד מי רגליו עז
(בשהר מלוחה בשעת ק"ש עח
שלא לקרות בעוד מי רגליו עט
מי שנהנר לשהול שלי בשעת קריאת ק"ש פ
מי שלילין לו שלא בשעת קריאת ק"ש פא
שלריך לשהרים בשעת ק"ש פב
גרף של נשי פג
בשל קרי בשהר בק"ש פה

הלכות תפלה

מלכות תפלה ושהר פו
מקום שהרו לשהבלל ולשהבלל פז
בשהר ודין שהולך בדרך צ
שאחר בשהרו ויכנס לשהו בשעת שלוחו צא
מנהר לנשהר ודין בשלוח לשלוח צב
קדום שיהבלל לריך לשהרם צג
לריך לשהר נגד ה' ודין בהרוכה לו יושב בשלוחו צד
יכוין שיהיה בשעת שלוחו צה
שלוחו כי שהרחה כדי שיכוין צו
שלא יעכב ולא יפסק בשעת שלוחו צז
לריך שיהיה לו בוונה בשלוחו צח
דין שאין ושבור לשלוח צט
שלוחו שלוחר לריך לשהר ק
ומן שלוחו
דין שלוח בשבת וי"ט לא
דין שלוח בשבת ולא בשהרות ולשיהול לב
דיני שלוח בשבת ולא בשהרות לג
דיני שלוח בשבת ולא בשהרות לד
ומן שלוח בשבת לה
מי שהיה בשבת ונפסדו לו לו
מי שכבדים לנהוב בשבת ושלוחו בשבת לו
דין שלוח בשבת לח
דין שלוח בשבת לט
מי שלא בשלוח לנהב בשבת ולא בשהרות מ
דין שלוח בשבת מא
דין שלוח בשבת ויהר לנהין בשלוחו מב
עם בלוהר מג
שיהיה לנהר בשלוחו מד
דין שלוח בשבת מה
דין שלוח בשבת מו
דין שלוח בשבת מז
דין שלוח בשבת מח
דין שלוח בשבת מט
דין שלוח בשבת נ
דין שלוח בשבת נא
דין שלוח בשבת נב
דין שלוח בשבת נג
דין שלוח בשבת נד
דין שלוח בשבת נה
דין שלוח בשבת נו
דין שלוח בשבת נז
דין שלוח בשבת נח
דין שלוח בשבת נט
דין שלוח בשבת ס
דין שלוח בשבת סא
דין שלוח בשבת סב
דין שלוח בשבת סג
דין שלוח בשבת סד
דין שלוח בשבת סה
דין שלוח בשבת סו
דין שלוח בשבת סז
דין שלוח בשבת סח
דין שלוח בשבת סט
דין שלוח בשבת ע
דין שלוח בשבת עא
דין שלוח בשבת עב
דין שלוח בשבת עג
דין שלוח בשבת עד
דין שלוח בשבת עה
דין שלוח בשבת עו
דין שלוח בשבת עז
דין שלוח בשבת עח
דין שלוח בשבת עט
דין שלוח בשבת פ
דין שלוח בשבת פא
דין שלוח בשבת פב
דין שלוח בשבת פג
דין שלוח בשבת פד
דין שלוח בשבת פה
דין שלוח בשבת פו
דין שלוח בשבת פז
דין שלוח בשבת פח
דין שלוח בשבת פט
דין שלוח בשבת צ
דין שלוח בשבת צא
דין שלוח בשבת צב
דין שלוח בשבת צג
דין שלוח בשבת צד
דין שלוח בשבת צה
דין שלוח בשבת צו
דין שלוח בשבת צז
דין שלוח בשבת צח
דין שלוח בשבת צט
דין שלוח בשבת ק
דין שלוח בשבת קא
דין שלוח בשבת קב
דין שלוח בשבת קג
דין שלוח בשבת קד
דין שלוח בשבת קה
דין שלוח בשבת קו
דין שלוח בשבת קז
דין שלוח בשבת קח
דין שלוח בשבת קט
דין שלוח בשבת קי
דין שלוח בשבת קיא
דין שלוח בשבת קיב
דין שלוח בשבת קיג
דין שלוח בשבת קיד
דין שלוח בשבת קטו
דין שלוח בשבת קטז
דין שלוח בשבת קיח
דין שלוח בשבת קיט
דין שלוח בשבת קכ
דין שלוח בשבת קכא
דין שלוח בשבת קכב
דין שלוח בשבת קכג
דין שלוח בשבת קכד
דין שלוח בשבת קכה
דין שלוח בשבת קכו
דין שלוח בשבת קכז
דין שלוח בשבת קכח
דין שלוח בשבת קכט
דין שלוח בשבת קל
דין שלוח בשבת קלא
דין שלוח בשבת קלב
דין שלוח בשבת קלג
דין שלוח בשבת קלד
דין שלוח בשבת קלה
דין שלוח בשבת קלו
דין שלוח בשבת קלז
דין שלוח בשבת קלח
דין שלוח בשבת קלט
דין שלוח בשבת קמ
דין שלוח בשבת קמא
דין שלוח בשבת קמב
דין שלוח בשבת קמג
דין שלוח בשבת קמד
דין שלוח בשבת קמה
דין שלוח בשבת קמו
דין שלוח בשבת קמז
דין שלוח בשבת קמח
דין שלוח בשבת קמט
דין שלוח בשבת קנ
דין שלוח בשבת קנא
דין שלוח בשבת קנב
דין שלוח בשבת קנג
דין שלוח בשבת קנד
דין שלוח בשבת קנה
דין שלוח בשבת קנו
דין שלוח בשבת קנז
דין שלוח בשבת קנח
דין שלוח בשבת קנט
דין שלוח בשבת קס
דין שלוח בשבת קסא
דין שלוח בשבת קסב
דין שלוח בשבת קסג
דין שלוח בשבת קסד
דין שלוח בשבת קסה
דין שלוח בשבת קסו
דין שלוח בשבת קסז
דין שלוח בשבת קסח
דין שלוח בשבת קסט
דין שלוח בשבת קע
דין שלוח בשבת קעא
דין שלוח בשבת קעב
דין שלוח בשבת קעג
דין שלוח בשבת קעד
דין שלוח בשבת קעה
דין שלוח בשבת קעו
דין שלוח בשבת קעז
דין שלוח בשבת קעח
דין שלוח בשבת קעט
דין שלוח בשבת קפ
דין שלוח בשבת קפא
דין שלוח בשבת קפב
דין שלוח בשבת קפג
דין שלוח בשבת קפד
דין שלוח בשבת קפה
דין שלוח בשבת קפו
דין שלוח בשבת קפז
דין שלוח בשבת קפח
דין שלוח בשבת קפט
דין שלוח בשבת קצ
דין שלוח בשבת קצא
דין שלוח בשבת קצב
דין שלוח בשבת קצג
דין שלוח בשבת קצד
דין שלוח בשבת קצה
דין שלוח בשבת קצו
דין שלוח בשבת קצז
דין שלוח בשבת קצח
דין שלוח בשבת קצט
דין שלוח בשבת ר
דין שלוח בשבת רא

הלכות ברכות

דיני ברכת פירות האילן רב
דיני ברכת פירות הארץ רג
דיני ברכות על יפר מאכלים רד
ברכת ירקות רה
דיני פסק ושעות בברכת פירות רו
דין ברכה אחרונה על פירות רז
דין ברכה אחת על ג' מיני רח
פירות וט' מיני דגן רט
דין שעות וכסף בברכת פין רי
סתילל שעות מבדיל בה דינו רי
דיני קידמה בברכת פירות ריא
שפיקר שופר שפל ריב
מי שיצא (אם) מוזלת לפרות ריג
כלל ברכה בריך (בורי)פה ומלכות ריד
מי שה בקבלי"ושפה וכשהה שלח
שם יוחד לקרות קבב
דין שם שנלא ב"ם מוקפה ויחר קבג
דיני שפר קבד
קיצור
דין המנהגין קבה
דיני קדושה כד"ק קבו
שלא לשהוח כשיר קבז
דין קדושה כד"ק קבח
דין נחין כד"ק קבט
דיני קדושה כד"ק וכרי כ"ב כשר קג
דיני שפיל"ב לכפ"ם קבא
סדר שפת ושמן קבו

הלכות תפלת מנחה וערבית

דברים שהפוחים לשהוח בשבת מנחה קבז
ומן שפלח מנחה קבח
סדוש בשהבלל מנחה גדולה ושנחה קבט
קטנה קג
ומן ב"ש בל שניות קגא
בשניות ב"ש בל שניות קגב
ומן ב"ש מוהר שפלוח קגג
דיני שם בשניות קגד
דיני שם בשניות קגה
דין ב"ש בשהבלל קגו
דין שפלוח שנחה קגז
דין ב"ש בשהבלל קגח
דין שפלוח שנחה קגט
דין ב"ש בשהבלל קד
דין שפלוח שנחה קדא
דין ב"ש בשהבלל קדב
דין שפלוח שנחה קדג
דין ב"ש בשהבלל קדד
דין שפלוח שנחה קדה
דין ב"ש בשהבלל קדו
דין שפלוח שנחה קדז
דין ב"ש בשהבלל קדח
דין שפלוח שנחה קדט
דין ב"ש בשהבלל קה
דין שפלוח שנחה קהא
דין ב"ש בשהבלל קהב
דין שפלוח שנחה קהג
דין ב"ש בשהבלל קהד
דין שפלוח שנחה קהה
דין ב"ש בשהבלל קהו
דין שפלוח שנחה קהז
דין ב"ש בשהבלל קהח
דין שפלוח שנחה קהט
דין ב"ש בשהבלל קו
דין שפלוח שנחה קוא
דין ב"ש בשהבלל קוב
דין שפלוח שנחה קוג
דין ב"ש בשהבלל קוד
דין שפלוח שנחה קוה
דין ב"ש בשהבלל קוו
דין שפלוח שנחה קוז
דין ב"ש בשהבלל קוח
דין שפלוח שנחה קוט
דין ב"ש בשהבלל קז
דין שפלוח שנחה קזא
דין ב"ש בשהבלל קזב
דין שפלוח שנחה קזג
דין ב"ש בשהבלל קזד
דין שפלוח שנחה קזה
דין ב"ש בשהבלל קזו
דין שפלוח שנחה קזז
דין ב"ש בשהבלל קזח
דין שפלוח שנחה קזט
דין ב"ש בשהבלל קח
דין שפלוח שנחה קחא
דין ב"ש בשהבלל קחב
דין שפלוח שנחה קחג
דין ב"ש בשהבלל קחד
דין שפלוח שנחה קחה
דין ב"ש בשהבלל קחו
דין שפלוח שנחה קחז
דין ב"ש בשהבלל קחח
דין שפלוח שנחה קחט
דין ב"ש בשהבלל קט
דין שפלוח שנחה קטא
דין ב"ש בשהבלל קטב
דין שפלוח שנחה קטג
דין ב"ש בשהבלל קטד
דין שפלוח שנחה קטה
דין ב"ש בשהבלל קטו
דין שפלוח שנחה קטז
דין ב"ש בשהבלל קטח
דין שפלוח שנחה קטט
דין ב"ש בשהבלל קי
דין שפלוח שנחה קיא
דין ב"ש בשהבלל קיב
דין שפלוח שנחה קיג
דין ב"ש בשהבלל קיד
דין שפלוח שנחה קטו
דין ב"ש בשהבלל קטז
דין שפלוח שנחה קיח
דין ב"ש בשהבלל קיט
דין שפלוח שנחה קכ
דין ב"ש בשהבלל קכא
דין שפלוח שנחה קכב
דין ב"ש בשהבלל קכג
דין שפלוח שנחה קכד
דין ב"ש בשהבלל קכה
דין שפלוח שנחה קכו
דין ב"ש בשהבלל קכז
דין שפלוח שנחה קכח
דין ב"ש בשהבלל קכט
דין שפלוח שנחה קל
דין ב"ש בשהבלל קלא
דין שפלוח שנחה קלב
דין ב"ש בשהבלל קלג
דין שפלוח שנחה קלד
דין ב"ש בשהבלל קלה
דין שפלוח שנחה קלו
דין ב"ש בשהבלל קלז
דין שפלוח שנחה קלח
דין ב"ש בשהבלל קלט
דין שפלוח שנחה קמ
דין ב"ש בשהבלל קמא
דין שפלוח שנחה קמב
דין ב"ש בשהבלל קמג
דין שפלוח שנחה קמד
דין ב"ש בשהבלל קמה
דין שפלוח שנחה קמו
דין ב"ש בשהבלל קמז
דין שפלוח שנחה קמח
דין ב"ש בשהבלל קמט
דין שפלוח שנחה קנ
דין ב"ש בשהבלל קנא
דין שפלוח שנחה קנב
דין ב"ש בשהבלל קנג
דין שפלוח שנחה קנד
דין ב"ש בשהבלל קנה
דין שפלוח שנחה קנו
דין ב"ש בשהבלל קנז
דין שפלוח שנחה קנח
דין ב"ש בשהבלל קנט
דין שפלוח שנחה קס
דין ב"ש בשהבלל קסא
דין שפלוח שנחה קסב
דין ב"ש בשהבלל קסג
דין שפלוח שנחה קסד
דין ב"ש בשהבלל קסה
דין שפלוח שנחה קסו
דין ב"ש בשהבלל קסז
דין שפלוח שנחה קסח
דין ב"ש בשהבלל קסט
דין שפלוח שנחה קע
דין ב"ש בשהבלל קעא
דין שפלוח שנחה קעב
דין ב"ש בשהבלל קעג
דין שפלוח שנחה קעד
דין ב"ש בשהבלל קעה
דין שפלוח שנחה קעו
דין ב"ש בשהבלל קעז
דין שפלוח שנחה קעח
דין ב"ש בשהבלל קעט
דין שפלוח שנחה קפ
דין ב"ש בשהבלל קפא
דין שפלוח שנחה קפב
דין ב"ש בשהבלל קפג
דין שפלוח שנחה קפד
דין ב"ש בשהבלל קפה
דין שפלוח שנחה קפו
דין ב"ש בשהבלל קפז
דין שפלוח שנחה קפח
דין ב"ש בשהבלל קפט
דין שפלוח שנחה קצ
דין ב"ש בשהבלל קצא
דין שפלוח שנחה קצב
דין ב"ש בשהבלל קצג
דין שפלוח שנחה קצד
דין ב"ש בשהבלל קצה
דין שפלוח שנחה קצו
דין ב"ש בשהבלל קצז
דין שפלוח שנחה קצח
דין ב"ש בשהבלל קצט
דין שפלוח שנחה קצי
דין ב"ש בשהבלל קציא
דין שפלוח שנחה קציב
דין ב"ש בשהבלל קציג
דין שפלוח שנחה קציד
דין ב"ש בשהבלל קציה
דין שפלוח שנחה קציו
דין ב"ש בשהבלל קציז
דין שפלוח שנחה קציח
דין ב"ש בשהבלל קציט
דין שפלוח שנחה קצכ
דין ב"ש בשהבלל קצכא
דין שפלוח שנחה קצכב
דין ב"ש בשהבלל קצכג
דין שפלוח שנחה קצכד
דין ב"ש בשהבלל קצכה
דין שפלוח שנחה קצכו
דין ב"ש בשהבלל קצכז
דין שפלוח שנחה קצכח
דין ב"ש בשהבלל קצכט
דין שפלוח שנחה קצל
דין ב"ש בשהבלל קצלא
דין שפלוח שנחה קצלב
דין ב"ש בשהבלל קצלג
דין שפלוח שנחה קצלד
דין ב"ש בשהבלל קצלה
דין שפלוח שנחה קצלו
דין ב"ש בשהבלל קצלז
דין שפלוח שנחה קצלח
דין ב"ש בשהבלל קצלט
דין שפלוח שנחה קצמ
דין ב"ש בשהבלל קצמא
דין שפלוח שנחה קצמב
דין ב"ש בשהבלל קצמג
דין שפלוח שנחה קצמד
דין ב"ש בשהבלל קצמה
דין שפלוח שנחה קצמו
דין ב"ש בשהבלל קצמז
דין שפלוח שנחה קצמח
דין ב"ש בשהבלל קצמט
דין שפלוח שנחה קצנ
דין ב"ש בשהבלל קצנא
דין שפלוח שנחה קצנב
דין ב"ש בשהבלל קצנג
דין שפלוח שנחה קצנד
דין ב"ש בשהבלל קצנה
דין שפלוח שנחה קצנו
דין ב"ש בשהבלל קצנז
דין שפלוח שנחה קצנח
דין ב"ש בשהבלל קצנט
דין שפלוח שנחה קצס
דין ב"ש בשהבלל קצסא
דין שפלוח שנחה קצסב
דין ב"ש בשהבלל קצסג
דין שפלוח שנחה קצסד
דין ב"ש בשהבלל קצסה
דין שפלוח שנחה קצסו
דין ב"ש בשהבלל קצסז
דין שפלוח שנחה קצסח
דין ב"ש בשהבלל קצסט
דין שפלוח שנחה קצע
דין ב"ש בשהבלל קצעא
דין שפלוח שנחה קצעב
דין ב"ש בשהבלל קצעג
דין שפלוח שנחה קצעד
דין ב"ש בשהבלל קצעה
דין שפלוח שנחה קצעו
דין ב"ש בשהבלל קצעז
דין שפלוח שנחה קצעח
דין ב"ש בשהבלל קצעט
דין שפלוח שנחה קצפ
דין ב"ש בשהבלל קצפא
דין שפלוח שנחה קצפב
דין ב"ש בשהבלל קצפג
דין שפלוח שנחה קצפד
דין ב"ש בשהבלל קצפה
דין שפלוח שנחה קצפו
דין ב"ש בשהבלל קצפז
דין שפלוח שנחה קצפח
דין ב"ש בשהבלל קצפט
דין שפלוח שנחה קצצ
דין ב"ש בשהבלל קצצא
דין שפלוח שנחה קצצב
דין ב"ש בשהבלל קצצג
דין שפלוח שנחה קצצד
דין ב"ש בשהבלל קצצה
דין שפלוח שנחה קצצו
דין ב"ש בשהבלל קצצז
דין שפלוח שנחה קצצח
דין ב"ש בשהבלל קצצט
דין שפלוח שנחה קצק
דין ב"ש בשהבלל קצקא
דין שפלוח שנחה קצקב
דין ב"ש בשהבלל קצקג
דין שפלוח שנחה קצקד
דין ב"ש בשהבלל קצקה
דין שפלוח שנחה קצקו
דין ב"ש בשהבלל קצקז
דין שפלוח שנחה קצקח
דין ב"ש בשהבלל קצקט
דין שפלוח שנחה קצר
דין ב"ש בשהבלל קצרא
דין שפלוח שנחה קצרב
דין ב"ש בשהבלל קצרג
דין שפלוח שנחה קצרד
דין ב"ש בשהבלל קצרה
דין שפלוח שנחה קצרו
דין ב"ש בשהבלל קצרז
דין שפלוח שנחה קצרח
דין ב"ש בשהבלל קצרט
דין שפלוח שנחה קצש
דין ב"ש בשהבלל קצשא
דין שפלוח שנחה קצשב
דין ב"ש בשהבלל קצשג
דין שפלוח שנחה קצשד
דין ב"ש בשהבלל קצשה
דין שפלוח שנחה קצשו
דין ב"ש בשהבלל קצשז
דין שפלוח שנחה קצשח
דין ב"ש בשהבלל קצשט
דין שפלוח שנחה קצת
דין ב"ש בשהבלל קצתא
דין שפלוח שנחה קצתב
דין ב"ש בשהבלל קצתג
דין שפלוח שנחה קצתד
דין ב"ש בשהבלל קצתה
דין שפלוח שנחה קצתו
דין ב"ש בשהבלל קצתז
דין שפלוח שנחה קצתח
דין ב"ש בשהבלל קצתט

הלכות שבת

רמב להזהר בכבוד שבת ובו סעיף אחד

א (א) א אפילו מי שצריך לאחרים אם יש לו מעט משלו צריך לזרז עצמו **א** לכבד את (א) השבת ולא ג אמרו עשה שבתך חול ולא תצטרך לבריות אלא לומר **ב** שהשעה דחוקה לו (ב) ביותר על כן צריך לצמצם בשאר ימים כדי לכבד השבת ד מתקנת עזרא שיהיו מבבסים בגדים בחמישי בשבת מפני **ג** כבוד השבת הגה (ב) עיין לעיל סימן תלה (ג) בכניה **ד** לשבוע מכם לחמיש לבגדיו פלישה

רמב בטור הביא גמרא דכל כחבי כל המשמר שבת מהלכתו לפי טובד עבודה גלולים כדור תמים מוחלין לו חיכה למידק מי לא עשה תשובה שבת מלי מכני ולי עשה תשובה שבת ל"ל. ולהלה דמיירי שעשה תשובה מלא דחשובה לא מהני שיהא מוחלין לו כדלה', בפ' יהב עבר על כריתות ומיתות ב"ד חטוב' חולה ומיהה ממרקת ומקל"ל כלן דלם בעשוהו חשובה שומר שבת כהלכתו מהני חשובה שיהא ממחל לו: (א) אפילו מי שצריך לאחרים · בטור כתב וז"ל והא דלה"ע עשה שבתך חול ולא תצטרך לבריות היינו בדלא לפבר ליה לבל לפבר ליה לריך לכבדו כפי יכלתו כו' והא דלה"ק הייט בר מלי לפי' דבר מועט ומשלו לכבוד שבת הוי עוגג ולמר רבא מהכא דלה"ק מלי כחב הכרמב"ן הייט למי שהשעה דחוקה לו ומהה פעמים בשלחי ומתני בדבר לפני ל"ח הרמ"ם כתוני היום שים לו מעט מלו ולריך לחי לחחרים · ולריך לי לחחרים לם לחי בלל עשה שבתך חול כו' לם ללו ולא הבינני דבר ברור · לחר כך מלחתי בפרקי לבות לרמ"ה בפי' על הכחוב מכאה דל"י בן הימה לומר היה יש כאן בחילה בשבת ול"ל הכף לללותה מכאה ר"ע לומר עשה שבתך כו' אניה הכיה דבן הימה לללותי דר"ע לל לחר ללא למי שהשעה דחוקה לו ביותר לבל לריך לדם לזרז עלמו כלאר ובר לבבד שבתות ביותר ע"ב · ע"ב לריך כל לדם לללמוד בשלר ימים כדי לבבד השבת ולל יללר לילך לחסר מרגלתי כי לדרבה "לם יוסף מוסיפין לו כדהני כו' · גללה ביחוד דבריו דהחלה הוקשה לו של מ"ם קודם לים חיוב לעגג שבת וקשה מ"ם ר"ע עשה שבתך חול ללללותה מכאה ר"ע לומר עשה שבתך לדם מעות בשביל לילכה ומחים ע"ד שלחלו בל בלל וכל בלל ולל לילכה לוזיין ותרגוליס ל"ז"ל דלחי' בשבת ימלה מזונותיו בשביל שלא יהיה עני ול"ל בשל עוגג שבת לזה לילך לדין לפי' בן בדברי ר"ע שלא הוה מיירי במי שא"ה לו להוליך בשביל עוגג שבת ול"ל בי שלחסר לו לריך להוליך לפי עשרו ול"ל קשה מ"ם לפילו כשל דהרמב"ן לזה לילך היינו שהשעה דחוקה לו ומהשלך דבינו הכור מה נקרל שהשעה דחוקה לו דמ"ם לדידיה שהיה לו מעט מלו ולים לריך לחחרים דהיינו משלמת היו נותנין לו סיפוק לכל עגוג שבת כדלך שנותנים ללומדים בקבלות קדושת ולריך שהדב דהר"ם דלמר עשה שבתך חול היינו שלא יהיה מן הלדקה לילחל שעוגג ול"ל מן הלדקה בשבת כי לם של ג' שעודות לה יהול מן הלדקה לילחל שעודה ג' וכ"ל ג"ם עיין מה שכתבתי סימן רס"ג סעיף ג':

לוין בדבים לנוהג שעודת שבת לו שעודת מלוה (ס"ל יבוקלמי): **ג כבוד השבת** · כלומר שלא יבבוו בעבב שבת היהו פנויים לבבוד שבת: ד לעשות מהם לחבים · ומביל בד"מ שמן לזה מדבתב הטור סימן תר"ב שיהל חולין בשבתה בל' ימים שבין לחם הפנה ליום בפוריס · וקשה הלה ס' הס · הלה ע"ב ביום טוב בלה"ה לוהל בשהרה ול"ם בחלבה משם מוכח דבשבת ה"ל ליהר בלל"ב יחלו רק ו' בחסיר שבת ג' יו"ם של ר"ה · ו"ל דר' מייה היה מקדש ע"ם בהיה בדלייתו במסבת ר"ה וה"ב הם קק ביו"ם ה' וז"ל ולי לה בלחה לחים לזה מתניחת דף ל"ם דביהבו דר' חניחה בל ע"ם היהה מסבת המהר שיהיו סבובים בחחלה שם ומ"מ מוכח מדברי מ"ה שבשבת לילכול שם בשר ושלם לריך לילכול החלות בשבת ולה שם לחר ושיין מ"ם סימן רע"ד וגם

רמב א לבבד את השבת · ולה יסמוך מבני מבשילין (זוהר בראשית עמוד ק"ל) ובתיקוני שבת שילהל בכל שעודה מג' שעודות דני' ע"ם ול"ל דבל ה' לפי מבשו ל"ם סי' רס"ח: **אם** המוכרין מילקין שבר הדגים בלן לתקן שלא יקנו דגים · ולחיה ממשה סוף פרק ה' דבילוחות (ל"ל): **כתוב** בם שלה שבת ממשו מסוגיית דפסחים שם"ע דבי"ש בשיטת מלין לה' לבל בשבת שם רולה לעשות הכל לבם טוהה ובלבד שלא יבטל זמן התפלה ע"ב · ולחי לומר שהקדש הדבר ולא נלמוד הכא מהי בן מזון ל"ד דלל"ה מלין לה' ס"ק ס"ב: **ב** שהשעה דחוקה · היינו מי שים לו מזון ל"ד שעודות לילהל בל יומו שבשבוע בכל יום ב' שעודות לה יהול מן הלדקה לילחל שעודה ג' וב"ל ג"ם עיין מה שכתבתי סימן רס"ג סעיף ג':

לוין בדבים לנוהג שעודת שבת לו שעודת מלוה (ס"ל יבוקלמי):

ג כבוד השבת · כלומר שלא יבבוו בעבב שבת היהו פנויים לבבוד שבת: ד לעשות מהם לחבים · ומביל בד"מ שמן לזה מדבתב הטור סימן תר"ב שיהל חולין בשבתה בל' ימים שבין לחם הפנה ליום בפוריס · וקשה הלה ס' הס · הלה ע"ב ביום טוב בלה"ה לוהל בשהרה ול"ם בחלבה משם מוכח דבשבת ה"ל ליהר בלל"ב יחלו רק ו' בחסיר שבת ג' יו"ם של ר"ה · ו"ל דר' מייה היה מקדש ע"ם בהיה בדלייתו במסבת ר"ה וה"ב הם קק ביו"ם ה' וז"ל ולי לה בלחה לחים לזה מתניחת דף ל"ם דביהבו דר' חניחה בל ע"ם היהה מסבת המהר שיהיו סבובים בחחלה שם ומ"מ מוכח מדברי מ"ה שבשבת לילכול שם בשר ושלם לריך לילכול החלות בשבת ולה שם לחר ושיין מ"ם סימן רע"ד וגם

מן הלדקה בשבת כי לם של ג' שעודות לילהל בשבת בל בל' ק"ם וה"ב היה ספק לזיבינו לם הוה בבלל זה היין לריך לסיפוק לחבים וחבו הלדקה ממילה לה נחחייב בשבת רק בב' שעודות וגם לימו בבלל מיוב עוגג ל"ד השבשה דמוקה היינו שלין לו בלל מבלו ומוכל הבל על הלדקה וזה נפבש לו מדברי ל"ם שדבש שמוכים במבעות ולילו לה היה דברי רש"י לימד דזה קלי של שבת ומהלך ההיהי דר"ע מיירי בשבשה דמוקה ביותר היינו שלין לו מבלו בלום הוה מוכל הבל על הלדקה הבל ב"ח לחר דהחם יהיה עז בשבת ומהלך ההיהי דר"ע מיירי בשבשה דמוקה ביותר היינו שלין ע"ם הרחים בדלייתו במסבת ר"ה וה"ב הם קק ביו"ם ה' וז"ל ולי לה בלחה לחים ממילה הוה בבלל מיוב עוגג הבל ל"ח לומר דב"ח מיירי ממי שידו מבגה דבזה לה היה ל"ל הוי עז בשבר · ומלה י"ג ד' מלוחות הם הוה חים לחמר ולחלי לו לבמלם בזמוחת בדי שלא יהיה עני ח"ם בשבת לה בחמר בן ויבבד לפי יבלתו ואם הוה חים לו מעט מבלו ולריך לילחים הוה בבלל מיוב עוגג והיינו היהיה שלחמרו לחילו בדבר מועט לבבוד שבת בגון בסף הרחמה וב"ם דמייב בב' שעודות הבל הם בשבשה דמוקה לו ביותר היינו שלין לו בלום מבלו ומוכל הבל על הלדקה הל ה' חיבו בבלל מיוב עוגג ואין בב' שעודות והיינו ד"ל ע"ב עשה שבתך מול בו' וע"ב בייש בעוד ע"ב לריך בל לדם לבמלם בשבר בים בו' · פי' שלחלו ה' לבביו בם ב' מלוחות ד"ה ובלל"ד ובלן בחבחים בב"י בל"ם חומר בזו בשבת בו' · ועקיבת עשה שבתך חול בו' · לבל שהה דבר מועט לח"ם בגון בסף הרחמה בדחנן ב"י בל"ם חומר בזו בשבת בו' · ופיבש"י הוי עז החחזק במלוה יותר מבדי יבלתך · ובלחה דבש"י ל"ב בגמרל הך ליהנל ובדחנן התה רש"י במסבת חבות יליף התי מילחה מבה בחיבים וזכו ל"ב בבלל עוגג שבת וכזה מייבינו בבסף הרחמה ומי שלין לו בלל מבלו הוה בבלל עוגג

ונם כדי לקיים מצות חלב שחבדה תלחה של שולם כדלחיתה בירושלמי דשבת פ"ב (מ"ב) :

רמג א מפני שנקרא · סי' דמדינת ארי להסבירו לחינו יהודי סיתן לו כך וכך בין יסיק בו שחינו לו לא יסיקנו לו סיתן לו"י מלק בריוח המרחץ וח"כ לינו יהודי לחדשים דעפיה עביד כמ"ש נב' שבה וחבו חריסות חלה שחסור מפני שקרלתה וכו' לבל להסבירם לחינו יהודי לימים סיתן לו לחינו יהודי כל יום ויום כך וכך לחסור מדינת דהוי כשכר שבת (טור ת"ם) עפי' ס"ו ס"ד ופסקי' רמ"ד ומרחי' רמ"ו : **ב** שדה מותר · ובזקן כשנותן לחינו יהודי מלק בפירות שיין ריש סימן רמ"ד · ובמרדכי חסור מדינת לעכור לו לינו יהודי לעבוד בו כל הפנה ושיטול היהודי כל הריוח של הבחמות דהא היהודי מרויח בשה שהינו יהודי עושה מלחכה בשבת ולינה לעימ' דלינו יהודי לחדשים דעפיה עביד הכא לף חם לח יעשה הינו יהודי בשבת יעמוד לשלם לו ועיין סי' רמ"ד ס"ה (כ"י בשם מהרי"ח) ונלחה לי דה"ה בהמיים חסור ואינו מותר חלח להסביר לחינו יהודי כמ"ש סוף סימן רמ"ד דלח כב"ח ע"ש . ונלחה לי דלף קוה לח לחמרו לשלם דהרי חף כרמ"ם לח קלקל חלח בניח ודה דלח קלילה מותר מדינת שחם לח יעשה בשבת יעשה בחול ואח"כ בחסברל מרויח במלחכתו מבח"כ בחמרכ ולמיים · וזה ברור שכתב על מהרי"ח שלח כדת של תורה ערטי' רמ"ד וסימן רמ"ה : רק בקבלנות ס"ם מותר לשכור לחינו יהודי לחדה דמדינת חרי כיון שחינו טושל שכר שבת חלח בשלמה ומלחים עין בן כתן כיון שדרך בשכיר ולף בקבלנות ס"ם מותר להסביר ולף בשבת דהוי כמו שכתב ב"י בשם מהרי"ח בשם הרשב"ם בסימן רמ"ד סעיף ה' וכתב שוב דלף בשכיר יום ולף בקבלנות ס"ם מותר להסביר שבת בחמיר ולינו יהודי כי טרח לחשתת דעפיה טרח לף בדמיים זו ממש דשכר שכירות לחמי דה"ה

זה ימים רבים · וכל היתר שבישול שהוא לצורך מי שהוא שוכרו דרך הפלגה עם יתום המוכר מבלי ליוסף שבת לחוד אסור בכל גווני והך דשבת מתיר יהודי שכתב רמ"מ פי' אלא יש בה הפרש אלא נקרא עליו שמו משלום וכן כתב בס"י בשם תשובה הגאונים : (ג) רק אותן שבביתו · ס"ל דמייתי שתין שהיה יודעים כלל מתי הוסף מלחך זה הפלגה ועכ"ז לית הלכתא כוותיה אלא משום דהוי ליה כמתכוין ועכ"ז לית הלכתא כוותיה דהא כתב בס' רמ"ד ס"י בשם הגאונים ומ"ש בשם ר"ת דכשם שהשבת מתקנת ומ"ש מביאו דמשי דתר דין לית יהודים יש לחוש לחומרת הגאונים שם ה"ג ניחוש לזה וחוש ק"ו דהא יש עכ"ם יהודים בעיר הסיל ומשו יחוש ח' לביה ויתדלו · ותו דלמ"ל לבית מבית ופסקוהו בס' ס"ת מי שנכנסו כליו לוקח כו' ולא ישתתף עמך השם מפני מלחים שין ואפי' במדבי מדרים ומחרי ע"ז בגמ' דרב ס"ל הכי משום שכל שתפרו מכמים תפי' במדבי מדרים אסור ואע"ג דהוי ליה להיסור משום מלחים השין שיתמרו שכיון הוא למה מותר במקום שתין מצויין שם בני תדם · וזה יש לתרץ דס"ת שתפי' יהודי יכולה לישבע בשבת אלא דכיון דתוריתא תלת שבות דתמירא לתיו יהודי היה שבות בזה לא התמירו כל שבות במקום שתין שם מלחים שין ליכ"ע כל הרא"ש ס' ס' תכיא בשיטור דרבינו לא תמרי אפי' במדבי מדרים אסור תלת ד"ש דהא כתב כ"י · ס' רמ"ד בשם סמ"ג דמשלחה על ידי תיו יהודי ליישראל היה דתוריתא ומ"ש סימן רמ"ד ס"ו נבי מכס :

רמד (א) לבנות לו חצירו · התוס' ס"ק דמ"ב ע"ג בשם ר"ת דכ"ם היה מתיר לבנות בית ע"י תיו יהודי בקבלנות כיון דאין שכח ליישראל בזה כמה שבונה בשבת כמו בשבה התרים תרי"סותים עבידי ס"ב בזה לתיו יהודי עושה קבלנות שלו ור"י תוסר משום שמוכיר בשמיר וכ"פ הרמב"ם והוא סעיף זה ול"ה שלמו לא שתר על הוראתו בשבת ביתו ול' בהג"מ פ"ק השבת בשם רבי' שמחה דיש ללמוד מירושלמי דהשתותות תסורים לעשות מלאכה בציית ישראל בשבת אע"ג דתמירו לאינו יהודי ולשבת מפני הרואים שלא יתמרו שהוא של ישראל הוא עשוי · ותע"ג (ב) או לקצור שדהו וכו' · ותע"ג דתמרינן

תפי' לתורתים ולבני ביתו כל"ל משום דלא שכיח בין יהודי לישראל בזה דהם לא יעשו ותע"ג שקלת יודעים שהוא מלאכת ישראל שרי כיון שנעשה בלעגה כ"ם משום וכ"מ בס"ד ס"ג ומכיון בו שכיון שמוכיר בשם עכו"ם אסור אפי' בדיעבד כמו שכתב הרמב"ם בהלכות שבת פ"ב ה"ב ובשו"ע סי' שכ"ה ס"ב ובמ"ב שם ס"ק י"ב ובשעה"צ שם ס"ק ט' ובשו"ת חתם סופר או"ח סי' ק"ה ובשו"ת מהרי"ל סי' ק"ה ובשו"ת מהרי"ט ח"ב סי' ל"ב ובשו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' ק"ה ובשו"ת מהר"ם מינץ סי' ק"ה ובשו"ת מהר"ם מלובלין סי' ק"ה ובשו"ת מהר"ם מלובלין סי' ק"ה ובשו"ת מהר"ם מלובלין

סי' רמ"ג י"ל דס"ל כשיקרקו יוודע לכם החמת שקבלו בתרומות מבל שכח סירולו בעת שקליר שלין כאילו יהודי טוכל בריות ידעו דלולו תדעים סוה ויסבדוהו שבשיר יום הוה: ז לאורחים · עפ"ג דשבישים פ"ת כתב תי"ט שבשיר סירוטלמי דלת מיישין לשוברים ובשים מפי מלחים בשין חלת לבני עירו ול"ל דכשבישים שקילו ט' שסי' תרע"ח: ז לבני ביתו שיחשדו · ול"ד לפ"ם סוף סי' רמ"ג דהתם יודעין שבאילו יהודי טוכל בריות מן המוכן מבל שכח יתבדוהו שבשכר האילו יהודי לימים ואמר שבשכר שבקבלוה כפ"ם בר"ן נבי שדה: ה חוץ לתחום · ולוכת לפיתם שיקלעו תורמים לפם ומשתמת לון דרך יבתל לבשות הלה מלל יהודים: פה בשילו מוהנין סיזב לשבור לוין יהודי בקבלוות ליקח מהבל מן המוכן ומהין יהודים שושים המלאכה בשבת ואע"ג דמלאכה דלולייתה בדאמרי' בירושלמי בית בשבת באיסור וכלל' מייב משום בזוה דמהבן המוכן וע"ל דבדול ל' הורה להם לך משום דבשבל רבי' ליכת הבדה כמ"ם בי"ד סי' קמ"ת ס"ד לבל בשבר יום מלחה לתהיל לבמות תלמוד וה"ב היש יהודים שושים בשבת באיסור ולבל יהודים: פה בשילו מוהנין סיזב לשבור לוין יהודי בקבלוות ליקח מהבל מן המוכן ומהין יהודים שושים המלאכה בשבת ואע"ג דמלאכה דלולייתה בדאמרי' בירושלמי בית

ב"ה מ"ש שכתב ואפי' נמצא כבר בחיסור ע"י אינו יהודי לא מייירי ממוך לתחום וכמ"ה דוקא הלכה ה"ה בכתב תוך התחום דכם שווים והכל ניחא גם פסק הכתן • הלכה ד"ל דוקא הם נמצא בחיסור גמור ע"י אינו יהודי שהוא חסור לכ"ע אבל הם נמצא בקבלנות דהוי מותר לר"ת ה"ש שלא לסמוך ע"ז לצאת כיצה כך מ"מ לא מלינו לו אחסרו הם כבר בגלוחו כן וכן מסיק מו"ח ז"ל דלכאי הוה ר"ה לסמוך עליו בשעת הדחק בזה וכ"ע עיקר : (ה) **כאילו קצץ עמו כו'** • זה לשת כרמב"ם וכיה מי שחוסר הוא כרתב"ד שכתב ע"ז שלש"ם שאינו מקדיק עליו שלא בשעת מ"מ ז"ל ד

ישראל ואין למום כיון דלאו יהודי עביד בשבת (הגמ"י) : **כ במלאכתו** · לא מבעיא בשהמכס הוא לישראל אלא אפי' בשהיהודי לאיזו שבתות ואין לו עסק בכך ואפ"ה אסור שלא יאמרו הואיל ולנו הוא עושה ואיך נדקדק אם הישראל מקבל דבר מהכס במכס שלא כוונת ממון לתחום ואין כו משם לידה ומחזיר להם שרי לישראל לקבל בשעתו ול"ל דאסור משום ממלוי משלך כמ"ש סי' ש"ו ועמ"ש סי"ם ס"ו :

רמה אתנור · תע"ם אחין מלק

הישראל מהביה בשמשה לאיזו יהודי בשבת כמו בשדה תע"ה אסור כיון שהוא מחויב לעשות גם בשבת בשל"ל עשה אחה בשבת ואפי' כשהל הוי כאלו מעמיד פועל לעשות בידים (הו) וא"כ אם הם אין שוטין כלום רק שהאיזו יהודי מסיק התנור ולופין בו ונותנין שכירות תע"ג דהישראל אסור לקבל השכירות משום שכר שבת מ"מ רשאי לאחלן שהם בהבלעה כמ"ש ב"י סי' שמ"ו זה בשם ריב"ם ע"ש ולא מיירי שיאמרו לעובד ישראל הוא עושה כיון שיש לאיזו יהודי חלק בו דלא"כ אפי' התנו ליתשר וכ"כ הר"ן וכמ"ש הרמב"ם פ"ב מהלכות שבת ה"ב : **ב אם מעם אם הרבה** · אבל אסור לאכזב עמו ולומר אחה עשלת בשבת מרובה ואפי מועט ממלא המותר כמ"ש הרא"ש ד"ו"ש בשם המוסרות וב"ח עש"ב · ונבי שרש לירא שיאמר לו תעמול לזרוע ולאחרים בשבת ותטול בשבת קלירה כעד שיעמל בחול ותטול כעובדו בחול ומ"ש שרי כיון שאחתו בתחלה לא הוטל על הישראל מעיקרא לעשות בשבת ואין לאיזו יהודי שלומו· כתב ר"ל הביב סי' ק"ן לם לא מודע כמה הבירו בשבת בעון בחנות בשלין לחלוק בשוה ועמ"ש סי' רמ"ן ס"ה : **ג** וחלקו שחם · ז"ל רי"ו ואם לא התנו ובאו לחבען ול"ל עול אחם בשבת ואפי בחול אסור ואם משחמת לקח לאיזו יהודי בשבת בלא תמירת ישראל משולם עול אחם בשבת ולקוחו אל"ל רש"י משחמת שקבלו אחם ועבדו אל"ל בא' בשבת ולא למר ישראל משולם עול אחם בשבת ואפי בחול חולקים אחם בשוה ול"ל בשבת אלא בחול ואם אין לאחוזה אלו יהודי חלק בחנות אלא שהוא מכר לו פיחה קטן לו לשולם (חוס' בשם ר"ח והב"ח) ומלקה מחוך דבריהם הלח ש"ל בחודים בשבת ואפי' בחול אסור הלא שייך לומר שיקנה לו בשבת אם לא ש

כיתר לחמר התנו ורס"י ג"כ כרמב"ם ס"ל: (ג) ואם ירצה להשכיר לאינו יהודי כו' · תימי יודע מי התיר לו להכיר כזה שכירות של שבת למוד שלא בהבלטה היתיר זה לא מלינו רק במכס דלעיל משמע פסידא דלי לא שריא ליה יעשה היסור גדול שיקבל עליעמו כמש"ל בסי מהמ"מ במרדכי ופם הרמה לומר דגם כאן שייך לומר כן קשה ולפי מ"ש בסדה לקמן סי' תיכו יהודי שיש לו בהמה לוקח ממנו בהבלטה ואינו מוכר לו אלא בהבלטה ואפילו הכי אסור משום דמוכר לו בשבת ואפילו אם אומר לו שיקח לעצמו ולא לשבת

עסי' רמ"ג: **ב בע"ש** · דמחזי כמלומו לבל במגס לא מיחזי כמלומו:
ג בהבלעה · לבל ליטול מכר שבת לאוד לפי' בכלי שיהין שיעין בו מלאכה לפי' בחדר לדור בו לסור כמ"ם סימן ש"ו ס"ד וכזה מתבטלו דברי הרמ"א וע"ל דקר מכר שבת אין פי': **ד ולהשאיל וכו'** · לפילו בכלי שעושין בו מלאכה שרי (הג"מ): **ה מפתח ביתו** · עסי' רנ"ב ס"ח ומדברי הרמב"ם משמע מלה ע"ם: **ו צוותו להוציאו** · ולפי' לדידן דל"ל ר"ם נמורה לסור כמ"ם בב"י רסי' ס"ב ול"ב לם לסיר מוקלת מומה דמוחר לעלמל בכולה שרי לבל הרמב"ם פ"ו כתב בסיומל מפתח ביתו בשבת יולה עמו מלוה לחינו יהודי לו מפלנו לו פסק עמו לו מכר לו בשבת ע"ל · ול"ב ל"ם על הרב"י שהמשיע טעם הרמב"ם וים לתקל בעת הלורך: **ז אסור להשכיר** · ע' ססי' ס"ב מס"ב והלחה ודברי הרא"ם כתב בשם הרמ"ה ל"ע: **ח שאדם מצווה כו'** · וה לסור מדלורייתא דקי"ל דשכירות לא קניא ס"ה לעניו לוחלה חוס' בב"ב דף ס"ו ולף דבמ"ם סימן ר"ם ס"ד כתב דמקרי מלינו על המוכר ועי"ש בסי' ש"ג ובמ"ב ועי' בב"מ דף ס"ו ולף כלן מקומו · ולם יסלול אבר שבת אלא בדבר המלוי לעשות בשבת ולא לדבר שאינו לעשות בשבת ולא לדבר שלא נעשה מעולם ולא לדבר שיעשה לאחר שבת ולא לדבר שיעשה לאחרים ולא לדבר שיעשה לו ולאחרים ולא לדבר שיעשה לו ולאחר שבת ולא לדבר שיעשה לאחרים ולאחר שבת ולא לדבר שיעשה לו ולאחרים ולאחר שבת ולא לדבר שיעשה לו ולאחרים ולאחר שבת ולא לדבר שיעשה לו ול

(פור) ודוקא בכבוה (י) (ל) לחכל כ"ט **יב** לון לחם (ה) מנוח על שביחת בהמתו ביום טוב : (כ"י סי' ס"ה בשם שבולי הלקט) :

ד כ ישראל שהשכיר שוורים לאינו יהודי להרוש בהם וחורש בהם יש מתירים אם קבל עליו האינו יהודי אחריות מיתה וגזילה וגניבה ויקרא וזולא וי"א דבין שאין האינו יהודי יכול למכרה אם ירצה נקראת ישראל (ט) בהמת ישראל (ועיין למטה בסימן זה) :

ד ל אם ישראל ואינו יהודי שותפין בבהמה מותר לעשות בה האינו יהודי מלאכה בשעת

יג ע"י שיתנה (י) עם האינו יהודי בתחילה בשקנה אותה שיטול האינו יהודי בשבת

וישראל ביום חול ואם לא התנו מתחילה אסור אע"פ שהתנו אח"כ מ ואם ילוה אותה לאינו יהודי בהלואה גמורה שיהא רשות בידו להוציאה אם ירצה שלא ברשות ישראל ויקוף הדמים על האינו יהודי ואחריות השוורים על האינו יהודי מותר : ויש מתירים אפילו לא יהא רשות ביד האינו יהודי להוציאם ע"י שיזקוף הדמים על האינו יהודי במלוה ויחזור

האינו יהודי ויעשם *אפותיקי (פירוש אפותיקי ומפקפל הון) אצלו ובלבד שלא יאמר לו מעכשיו ס ויש מתירים ע"י שיוחיר

ישראל את האינו יהודי שלא יעשה בה מלאכה בשבת ואם יעבור ויעשה תהיה אחריות עליו

ואפי' מהאונסים טז **ויכתוב כן** (א) **בערכאותיהם דהשתא אם בא לעשות בה מלאכה בשבת**

אינה בהמת ישראל שהרי קנאה האינו יהודי להתחייב באונסיה : הגה וכל נדרי היתרים הלו שלבחת ניכוו ויכול לעשות לויה מהן בילוה אם הבהמה כולה של (יב) ישראל דינו כאלו ניתנה בשותפות לאינו יהודי רק מיפרסה שיעשה דרך היתר :

שעט דין אינו יהודים המביאים כתבים בשבת • ובו ו' סעיפים

א ח (א) שולח אדם א **אגרת ביד אינו יהודי ואפילו בערב שבת עם חשיכה והוא**

מש"כ בחילן כמ"ש רסי' של"ו וכלותיה כתבו התוס' בשבת דף קכ"ב וכ"י סימן תל"ה כתב שביחת בהמה ומחמר כי"ט ים למוכרן ויש מתירין ודפח הרב"ם שם לחסור ס"ם ולכן יש להחמיר • ולהסתמם בב"ם פסיטת לחסור מדרבון כמו בשבת וע' במשכת מכות פ"ג ורים מי שהחשך :

יג ע"י שיתנה עם האינו יהודי • וחו מותרין לח"כ לחלק בשוס בחמ"ם סי' רמ"ה ס"ב וחו לחליו לחריות ליה לכלוחי שהבעוב מותר (כ"ל הביב) לכל חם לה החמו מחמלה חלה לחמר שנשחתפו לומר לו טול כו' חמ"ם שחין שביחת בהמתו כיון שיש לחיו יהודי חלק בו חסור דמ"מ הוה טוהל יום ג' כגון יום השבת וכו' שכר שבת חלה בהבלעה ומזה היה יותר טיתר חלה לומר טול לחם כו' חלה יחלקו שחם כל השבוע ביחד (כ"י סוף סימן רמ"ה בשם ריב"ם וכ"כ כ"ל הביב סוף סי' ק"ן) ומ"מ דוקא בהשפה גדול שרי לחנוק שחם (ד"מ) וע' סימן רמ"ם ס"ח בשבו"ם : **יד יהרהגם אצלו** • פי' חע"פ שיוחם ביד יהיהלל למשכון והחיהו יהודי טוהל לוחם ושוהב השם שרי יהן לו ח"ל מעשכיו לח קנחם כמ"ש סוף סימן חמ"ח ע"ם חשלו ח"ל חם לח חתן לך המעות לזמן פלוני יהיו לשלך : **טז ואפילו אם הבהמה בולה** • ואם הסוסים של יהיהלל וגם החיהו יהודי הוא עבדו ומוליך סמוהו חין היהב בחכילה דהרי לחסור לבהמה לו לעבוח מלחכתו חח"כ הוא מוהכר לו רק ליהב עם הסוסים לח שרי להרמב"ם כמ"ש סי' רמ"ד ס"ה ועב"ח לחסור לך בשבת כמ"ש סי' רע"ב • ודעת הרב"י דחם היח כולה שלו לח מהני שיקבל החיהו יהודי לחהריות כמ"ש ס"ח ורמ"א חלה בקבלה שיהיה לו לעבוח מלחכתו חח"כ

רמז א אגרת • ס"ה בכל מלחכות בעיבן קלן כמ"ש סי' רנ"ב חלה בקבלה שיהיה לו לעבוח מלחכתו חח"כ

וחפלין

דעוקא לעבין כחדם מבח"כ כמה בעלמוח בחמתו וכח"ה בחמרי"ח בחמרי"ח לגבי מלחכת בהמה וכוח בחם ג"כ בחיתם מבהכ"ח בחין לחיסור בשבועות בחור בחלגי חתם בחמתו בחור בחלגי חתם בחמתו בחור בחלגי חתם בחמתו

ס"ל

רמז (א) והוא שקצין · דלז בדידיה קטרח ולא בשביל ישראל : (ב) **בי דואר** · פרש"י שלמען העיר ולו לגילן לשלוח לגרש · ובשול כ' לם יש בעיר שהוא שלא לותו לשם ידוע שכל כתב שמביאין לעיר מתנין לותו לילדו והוא מגיעו ליד מי שמשלח לו שכל • והטעם הוא ל"ל שכל שלין כי דואר חלא לגיך שיגיע הכתב אל ידי עצמו אל מי שמשלח לו יש לחום שמא הוא לינו בביתו וילך לחביו בשבת לכל הבי דואר הוא עצמו קבוע תמיד למלאכה זו ומלחה אחזו שקוכין שבעיי שלם"ם מיוסל"ך שרגיל להיות במקומות גדולות בשבת במדינות הקיסר שהוא עומד על המשמר בשתי' יהודים לקבל כתבים ולשלחם להסייעי' לכתבים הסם : (ג) ויש חולקין כו' · לייט מ"ם כ"י בסי' רל"ב בשם ס"ל וכעיני לע"ד יפלא מאד דלפי הגרלחב ולחי שיך כאן לחדעתיה דעפיט פרש דקי"ל בדוחמת טובא במחמא אי לאו דאיכא לייט מיחוחא לן שה יסיב ליט מחמא ס"ל חחי לייט יהודי דמולין בחמת ולחי שיך לחבלומיי לייה טובה שעשה לו ישראל חלא נרא ממ"ה חמ"ל לכחי לחיט יהודי מחחיל עם ישראל כו' וכ"ל שם לא שכרו רק לשליחות מגרת יש מחירין כמו שנחבחר לעיל סימן רמ"ד בס"ק :

מותר

רמז (א) והוא שקצין · דלז בדידיה קטרח ולא בשביל ישראל : (ב) **בי דואר** · פרש"י שלמען העיר ולו לגילן לשלוח לגרש · ובשול כ' לם יש בעיר שהוא שלא לותו לשם ידוע שכל כתב שמביאין לעיר מתנין לותו לילדו והוא מגיעו ליד מי שמשלח לו שכל • והטעם הוא ל"ל שכל שלין כי דואר חלא לגיך שיגיע הכתב אל ידי עצמו אל מי שמשלח לו יש לחום שמא הוא לינו בביתו וילך לחביו בשבת לכל הבי דואר הוא עצמו קבוע תמיד למלאכה זו ומלחה אחזו שקוכין שבעיי שלם"ם מיוסל"ך שרגיל להיות במקומות גדולות בשבת במדינות הקיסר שהוא עומד על המשמר בשתי' יהודים לקבל כתבים ולשלחם להסייעי' לכתבים הסם : (ג) ויש חולקין כו' · לייט מ"ם כ"י בסי' רל"ב בשם ס"ל וכעיני לע"ד יפלא מאד דלפי הגרלחב ולחי שיך כאן לחדעתיה דעפיט פרש דקי"ל בדוחמת טובא במחמא אי לאו דאיכא לייט מיחוחא לן שה יסיב ליט מחמא ס"ל חחי לייט יהודי דמולין בחמת ולחי שיך לחבלומיי לייה טובה שעשה לו ישראל חלא נרא ממ"ה חמ"ל לכחי לחיט יהודי מחחיל עם ישראל כו' וכ"ל שם לא שכרו רק לשליחות מגרת יש מחירין כמו שנחבחר לעיל סימן רמ"ד בס"ק :

(א) **והוא שקצין** לו דמים ובלבד שלא יאמר לו שילך (ב) **בשבת ואם לא קצין ב אי לא קביע** (ב) (ג) * **בי דואר** (פירוש שהוא שולח מכתבים למי שהוא גלין) **במתא אסור לשלוח אפילו מיום ראשון ואי קביע בי דואר במתא משלחין אפילו בערב שבת** ג והוא שיהא שהות ביום כדי שיכול להגיע לבית ג המשוך (ד) * **לחומה** : הגה ויש מחירין אפילו לא קצין ד ואפילו לא קביע בי דואר במתא אם משלחו (ה) ביום ס' לו קודם לכן (טור) ויש לסמוך עליהקה אם לדיניהם לכך :

ב ג **אם התנה עמו שיתן לו שכר אע"פ שלא פירש כמה יתן לו דינו כקוצץ דסמכא דעתיה דאינו יהודי ובדידי' קא טרח אבל בסתם ה אע"פ שיש בדעתו שיתן לו שכר אסור דלא סמכא דעתיה ובדישראל קא טרח :**

ג ד **אם שברו ליתים דבר קצוב בכל יום בהלילכתו ובחזרתו אלא שאינו מקפיד עמו מתי ילך אם הוא ו בערב שבת אסור דכשיוצא בשבת נראה כאלו התנה עמו כך :**

ד (**אם**) ס **האיש יהודי מולילך הכתב בחנם אפי' נתנה לו בערב שבת מותר ז שהרי האינו יהודי כאלו הוא עושה זה ואינו אלא להחזיק טובה לישראל מפני מה שקיבל ממנו והוה ליה כאלו קצץ** הגה (ג) ויש מלוקים וסניחל לנו דכל שעושה בחנם (ו) אסור ושוב לחתמיל לכל המקום שהיהודי מחחיל עם ישרחל לחר מילך לו בחנם ולחי חשלח לו שכר מילך (ז) :

ה ו **אם האינו יהודי הולך מעצמו למקום אחר וישראל נותן לו אגרת ח מותר בכל** (ו) **נוונא :**

ו ז **מי שיש לו שכיר אינו יהודי לשנה או יותר אסור לשלחו ט** (ח) **ערב שבת באגרת :** הגה ומיהו אם לא שכרו רק לשליחות מגרת יש מחירין כמו שנחבחר לעיל סימן רמ"ד בס"ק :

מותר

רמז (א) בקלר · דלז בדידיה קא קרח ולא בשביל ישראל · וס"ס בכל מלחחות בעיבן קלן בחי"ט ג' · ומפלי שעשה עמי נוסיף שרי בכל מידי דבלומות לחו שלין שבת מבעוד יום ודוקא בלחרת שניכר שעשה בשבילו גם כן אבל אי לאו הכי אפילו בלחרת שניכר שעשה בשבילו אסור · ומ"מ בדבר שאין דרכו לעשות בחנם אפילו בלחרת שניכר שעשה בשבילו מותר · וכן בלחרת

רמז (א) **ופוסק עמו כו'** • זה דעת הרמב"ם וכ"ל דהך ופוסק לא קאי דיקא על ס"ם אלא לפילו קודם שבת תוך ג' ימים וכמ"ש הטור לדברי הח"מ דס"ם מקודם לו בזה וז"ל מ"ש משורות לעבדן דב"ה מתירים עם הסמס וכן בלגת לעיל היכא דקאן דלא הגיריכו לפסוק עמו חע"ג דידוע שיכל בשבת דשלחי הכא שיהיכהל עמו יובב בספינה התקינו עליו שכל מה שחפשר להמקופי מעליו יעשה ואין מילוק בזה בין ס"ם לקודם לו כנלע"ד: (ב) **ואפי' אם אין בגובה המים י'** • דה"ל יש לו חיסול תמומין קמ"ל דלא והטע' כיון שהתחיל בהיתר וכמ"ש לחמ"ו • לחכל תוך ג"י לחסול מעשה שבתב לחמ"ו: (ג) **ואפילו במקום שיצטרך כו'** • הטעם דג"י קודם השבת שייכים לשבת הבא וקודם לזה שייכים לשבת שעבר כדלמילין בניסין ס' מי שלחמו דעד יום ד' מיקרי לחר שבתו ולחר"כ מיקרי קמי שבתו וכיון"שלילה בהיתר אין לו להמעט מחמת שבת הבא שלו לם יהרש לו שכבר וילטרך להלוי מקום אקום נפש אין כאן מילול: (ד) **ולא דמי להליכה בקרון** • הטעם דהליכה בקרון לחסול בסי' ס"ם מעשה שמא ירד מן הקרון וילך בחיסור וזה אין בייך כאן: מקוב

רמח דין המפליג בספינה והולך בשיירא בשבת ובו ד' סעיפים

א ס **מותר להפליג בספינה אפילו בערב שבת אם הולך לדבר** (א) **מצוה** (א) ג **ופוסק עמו שישבות ואם אח"כ לא ישבות אין בכך כלום** ג **אבל לדבר הרשות אין מפליגין בספינה פחות ב** (ב) **מג' ימים קודם השבת** : הגה אבל **ג** קודם (ג) שלשה ימים ברי לחמי' בספינה מחוברים לחותה ע"י בהמות (ב) ולפילו אין בעובה המים (ד) י' טפחים (מהרי"ק סורש ס"ם (ג) ולפילו בחקום בייעתך ד היכהל לעשות לחחר כך חלילה בשבת לחולך בספינה: (ריב"ם בשיטת קנב):

ה ואם הוא דרך מועט כמו מצור לציידון שאין ביניהם כי אם מהלך יום אחד מותר להפליג בערב שבת בבוקר ה מפני שאפשר שיגיע (ה) **שם קודם השבת ו ומקום שנהגו שלא להפליג בערב שבת כלל אפילו דרך מועט אין מפלינין:**

ב ו **הא דאין מפלינין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת הטעם משום עונג שבת שכל שלשה ימים הראשונים ז יש להם צער** (ו) **ובלבול ז ודוקא למפלינים בימים המלוחים אבל בנהרות אין שום צער למפלינים בהם ולפיכך מותר להפליג בהם אפילו בערב שבת ח והוא שלא יהא ידוע לנו שאין בעומקם עשרה טפחים ט אבל במקום שידוע לנו ז שמקרקע** (ז) **הספינה לקרקע הנהר פחות מעשרה טפחים ח אסור** (לשחת חוץ) (ח) **לחחתום משום איסור**

תחומין: הגה וכן בספינה שיחרקל לבא לידי מלחכה בשבת חמור ליכנס בה בלבה ימים קודם השבת חפילו בה נהרות הנוכעים וכול"ה למעלה מעשרה (ריב"ם סיחן קנ"ב מהרי"ק) חבל חין חיסור בזה בספינה משום מוקצה בספינה בשבת הטעם (ד) ולח דמי **טז** לסליכה בקרון (ט) שחסור:

ג • **היכא דמותר להפליג מערב שבת אם נכנס בספינה בערב שבת ונקה בה** (י) **שביתה אע"פ שמפלגת בשבת מותר** י כ **והוא שלא יצא מהספינה מצת שקנה שביתה:**

הגה ויש לומרים **יא** דלמילו יצח מן הספינה שרי דמחחר שקנה בה שביתה מ"מ מותר לחת"ב ליכנס בה בשבת ולהפליג ויש מומרים **יב** בסוטין (יא) קודם בספינה ולח"כ חוזרים לביתם ולנים שם ולמחר חוזרין לספינה ומפלינין וכן נהגו בקצת מקומות ולין למחות (ר"ן פ"ק בשבת וריב"ם סיחן י"ז קכ"ח קכ"ג וביין לקמן סיחן שכ"ה וס"ד):

ד ג **היוצאים בשיירא במדבר והכל יודעים שהם צריכים יג ללחל** (יב) **שבת כי מפני הסכנה לא יוכלו לעכב במדבר בשבת לבדם** ג' **ימים קודם שבת אסורים לצאת יד וביום ראשון ובשני ובשלישי** (יג) **מותר לצאת ואם אחר כך יארע לו סבנה ויצטרך לחלל שבת מפני פיקוח נפש מותר ואין כאן חילול טז** (יד) מ **והעילה לארץ ישראל אם נודמנה לו שיירא אפילו בערב שבת כיון דדבר מצוה הוא יכול לפרוש ופוסק עמהם לשבות ואם אחר שיהיו במדבר לא ירצו לשבות עמו טז יכול ללכת עמהם הוץ לתחום מפני** (טו) **פיקוח נפש יז ואם נכנס לעיר אחת בשבת מהלך את כולה ואפילו הניחוהו מהוץ לעיר ורוצה ליכנס לעיר מותר דביון**

רמח א לדבר מצוה • לחבל בשבת לחסור דהא לא יוכל לפסוק עמו שיבבות ופס"ג וע' סי' תרי"ח ס"ח ושפסי' של"ט: **ב** בגי' **ימים** • דהיינו ביום רביעי בשבת לחסור עם"ד• וה"ה בי"ם שני לין מפלינין (מ"ל מ"ח ל' וס"ב מ"ז וי"ו הלוי ל"ב וס"ם ס"ח וביב ל"ב וס"ג סי' ע"ב רדב"ז מ"ח ק"ם): **ג קודם ג' ימים** • היינו ביום ג' וכמ"ש ס"ך כל"ל דלא כע"ם: **ד הישראל לעשות** • עם"ד שגם הרב"י ס"ל כן דלא כע"ם: **ה מפני שאפשר** • כלומר כשיש רוח טוב שולכין ביום ל' לף ע"פ שעכשיו אין רוח טוב שרי לשלוח בע"ם (ב"י ד"ה ו"מ): **ו יש להם צער** • ולדבר מצוה שרי שהשוסק במצוה פטור מן המצוה ע' סי' ל"ח: **ז שמקרקע הספינה** • סי' תע"ם שהשיעור שעתוקים (לחם הספרי) משקעת במים והוא יוצא למעמ מי' ממלח מהלך למעמ מי' וכ"כ הב"ח בשם ספר חילחה ולפי' יוצא למעלה לחסור כיון שהספינה רחבה ד' כמ"ם סימן ת"ד ע"ש (ומ"ש בס' חילחי' משמע שמדברי התו' והרמב"ם ל"ל הלף הכלי שדולה בו ושקצת במים הוי למעלה מי' דלח"כ חילוק ממלח ע"ל וקצה חילוק ממנך זה פה לחר חתי' חלח דקצה נהו בעלמה למה לח חי' כמ"ם ס' חילחי' דהמים שעתוקים לף הספינה שוקעת במים והולכת למעמ מי' לזה כתבו ומיהו ל"ל וכו' כלומר וח"כ הכח ל"ל מלי דקלמר גמירי לחין ספינה מהלכת בעמוק מי' היינו בלח הפקוע כי היכי שיכול הכלי למעלה מי' וח"כ ל"ל דבשיעורין מיירי בספינה קטנה וגם בחבואה הרמב"ם קלי לחני הכא שהולך על סותר של קורות שהן שטין ואין נשקעין במים לכן לין לזה משפך הס"ם: **ח אסור לצאת** • ל"ש מלי חידם רמ"ח וי"ל דקמ"ל לחוך החמוש שרי ולח משיק למ"ח וי"ל מוך לחמוש: **ט להליכה בקרון** • שחסור משום שמח יחחוך זמורה לחבל הכח שבהמות הולכים בחמוך ממנו (ע"ש העלים עיניו מכ"ה זו וכחב בשם התוספות והרא"ש דלחסור בספינה ולח דק בשם לח כחבו לח בהליכה בקרון עפ"י דעירובין דכיון שהולכת בהמה חוק ליה לידי לחדין כמ"ש סימן ש"ם סי"ח: **י והוא שלא יצא** • לחסור ליכנס בשבת בספינה מטום שם כמ"ש ס"ם ס"ק ע"ש: **יא דאפילו יצא** • למחר מקום שביחה ס"ל כביחו ומוחר ליכנס בה בשבת ואע"פ בשמניע ליבשה לחסור לזוז מה"ל כמ"ש סס' ת"ד לבל לח יצח מחר• ובספינה מכלך כולה כמ"ש סי' ת"ם ס"ז ומס לח שבת בה לח כיון דליכנס בה לדעת ע"פ ולחי' ס"ל ע"ם שרי לקנות שביחה ע' סי' תי"ן: **יב שעושין קידוש וכו'** • לפרסומי מילחא (ב') וע"ל דבעי דוקא שיבא בשבת ע"פ ולחי' ס"ל ע"ם שרי לקנות שביחה ע' סי' תי"ן: **יג לחלל שבת** • לחי' בחיסור דלבבן (ריב"ם סימן י"ח): **יד וביום אב"ג** • וריב"ל ס"ב כחב דכיון דיודע בודחי שיהלל שבת לחסור וכ"כ דבד"ח ס"ם ס"י ומ"ש סומכין עכשיו שמסחכנין בשלמן על לחלל שבת (כ"ם): **טז והעולה לא"י** • ודוקא ע"ד לכהיימב ו"ח לחי' ע"מ לחזור כיון דלחילו מלכך ד"ח בח"י מלוה הוא (כ"ם): **טז יכול ללכת וכו'** • ומס מחיירל להסבעכ במדבר שמח יפגעו בו לסמים וינזלו ממנו שבהמה ולח יוכל ללכת ברגליו לח מס יקחו ממנו לח יוכל לחיות עוד לו מס יקחו מלבושיו לעיל בשבת ומעט יותר בקרוכות כל ח' מללו מקרי ע"ש ומוחר לילך עמהם (רמ"ג ס' ק"ט): **יז ואם נכנס כו'** • וע"ל דדוקא כשלך

כיון דבלילוחים קבוד בשבת לחבר שנחן לו בשבת גם כן • שם ע"ב ביכח שבחבל לחסור דבמקום ובחו כביכו יבבבו לחים בשי שבילחים לחסור לחבר לחף בקלן קודם שבת וכל זה לפי מה שבחתיב לשון ס"ם לחבל לפי מ"ם. מחב"ח דבך לחינהג בלא קטע כ"ב דמי לנחן לחיט יהודי משרב שבת ויש שבות לעשות קודם בשבת בחרי רק ביכח בחרי בשבת ובחבר שבת נחן לו חם כן ירחוב ג שם ובשם ה שרמב"ם שם פרק ג' מהל' דבני ניכר בחיבחים ו' סרמב"ם שם ובחבר"ם ובחבר"ם ו' סרמב"ם בשבועה ם בחבועה בחרמב"ם פ"ו בחבועה ובחבר"ם בחבועה ל' בחיב"ם בחבועה לפניהם בחרי"ם שם פ' בשבע ב':

יד אפרים

שובם כמולבם מלין לבל חיוו מובר לומר לו לשובם בשבת ובייך לבל יהודי כי' לחני לומר לו בשבת בשבת בשבת

כשכבר לבם מלוה ולא לשמורה: **יח** ודלדבר מצוה נפק • ואם יצא קודם ג' ימים אפי' יצא לדבר הרשות ממי שיוכל שמחת מפיס"ע ים לו להלפים לחזר בכל רוח כמ"ם סי' ת"ן ועל"ל דאם הלך תוך ג' ימים מפני סכנה שחזר לילך תוך ג' ימים לא הלפים לחזר בכל רוח כמ"ש הש"ו כי"ד סי' ל"ם דלחזר מוחר מוגב הוא: **יט** לשהורה • אפילו ים לו מזוחות והולך לשהורה לשרוחה עשי' הקל"מ ס"ד ולגבות משה מלוה לא יהודי שהוא מלוה כל שוד שלוה נוסס לא מקרי פשידה ודלים (מ"ל וב"י הלוי) וכבר נחפשב הסוחב להפליג אפי' בשבת (רלב"ה כ"ח) אבל במ"ל כחב דלוין להקל מגד רוב הפוסקים וכ"ם כשפשפה הולכה בשבילו דלכ"ע אסור כ"כ כ"ח שכון סל"ח וסל"ב: **כ והליכת שיירא** וכ"ל דבשיירא אין נהקל כמ"ש וכ"כ ע"ם בשם כ"ה: **רמח א יותר מג' פרשאות** • ואם הוא יוכב בעגלה יכול ללכת יותר וע"ם יזהר שיוכל לנגיע בעוד היום גדול (כ"ח): **ב** ויוכל לחבין • ובמדינות חלוי רוב כ"ח מלוין ביום ולכן לין מהרין בזה (חנודה סוף סו"ה): **ג סעודת אירוסין** • וה"ה סעודה שלוח היום לפפר לעשותו ביום אחר (כ"ח) וע"ע דכחב בסימן חמ"ד ס"ו סעודת לירוסין סעודת מלוה היא לפילו בע"ם דבמ"ה אסור לעשות סעודה בע"ם בלא שכחב בפי' אם לירים קודם לכן אסור לעשות בע"ם סעודת לירוסין (פי' אם לירים קודם לכן אסור לעשות בע"ם סעודת לירוסין) אבל לאחר מוחר פי' מוחר לאחרם בע"ם שמא יקדמנו אחר ולא מוחר ב"ב לעשות סעודה וכ"ם דלחעמת מסיים בה בירושלמי אחר שמועל לפילו בע"ב מוחר לאחרם ע"ם ופ"ע על הש"ע סל"ב דשבח שכחב לפפר לאחרם לשם בע"ם על"ל דהא לכ"ע שרי ובירושלמי פ"ק דכחוחות דאסור ליעל בע"ם מכוח כבוד שבח ע"ם דמשמע דמוכן על חלמוד עלמו ועיין בח"ם סימן ס"ג: **ד כבוד השבת** • כח"ם כחב בשם ר"ח שיעור זה ובאמת שם ב' מילי כמ"ם הרא"ם בפ' ע"ם וח"ל דאפשר דאע"ג דשבי ל"י להחמיל ולא חיים ליכנס בשבות אחד מ"מ לכשחעבך ניך לפשפיק מפני כבוד השבת שע"ל וגל"ד לפרש דברי הרמב"ם בדרך זה דהוקשה לו חחלה דקי"ל כר"י דלוכל וכולך כל היום ואיחה בפרק השוכח שמפשפה ל' ונשקרה בשביל קבישות ע"ם ולא סגי לחרולי לחי קושיה ולומר דל"י לא מייחי מקבישות אלא יש כיוצא בלא קבישות אלא כיום לין שבחת שחעשקה בשביל הקבישות הלא החירון ע"י דלוחה משפחה שבשה שלמן לשחות כדרך שמיחין דרך שבחות וע"כ נעשבו ופ"כ זכר הרמב"ם לחסור לקבוע שעודה ומשחה וזה כל היום דע"י שיחאחר יבטל משפחה לגמרי וח"כ יש כחן ב' דיוקים הא' דבלא קבישות אפי' לוכל ושוחה לין לירוסין והב' אלא בקבישות שעודה מוחר כל שלא קובע נם לשחיים ע"ב אמר אחר ומוחר לאכול ולשחות עד שחחשך היינו הדיוק הא' וחח"כ אמר ופחע"כ יעמע אדם שלא לקבוע שעודה אפי' אפי' בלא קבישות משחה שזהו מוחר מלד הדין הוא לא יבטל כבוד שבח לגמרי מ"מ יעמע אדם עלמו שלא לקבוע אפי' שעודה לחוד כדי שיכנס לשבח מחחוה כללע"ד נכון בפי' דברי הרמב"ם אבל לשון ק' אפי' ק' חלא היה מפרש דהרמב"ם חדא בבא לאמר וסיפא היה אי' דהיכא לוחר הלה מעחה לשוחה ולומלה ואפ"ע לאמר אחר שחשך בפרק ד' : (פ"ק ח') אחר' עיין ב"י ס"ק ב' : כיום • וח"ם הוא הפשוע עם הי דהכון ל"ל הלכחוב כיום אלא לפי' כיון דפשפ"ע ים לו להלפים לחזר בכל רוח כמ"ש הש"ו כי"ד סי' ל"ם דלחזר מוחר מוגב הוא: **יט** לשהורה • אפילו ים לו מזוחות והולך לשהורה לשרוחה עשי' הקל"מ ס"ד ולגבות משה מלוה לא יהודי שהוא מלוה כל שוד שלוה נוסס לא מקרי פשידה ודלים (מ"ל וב"י הלוי) וכבר נחפשב הסוחב להפליג אפי' בשבת (רלב"ה כ"ח) אבל במ"ל כחב דלוין להקל מגד רוב הפוסקים וכ"ם כשפשפה הולכה בשבילו דלכ"ע אסור כ"כ כ"ח שכון סל"ח וסל"ב: **כ והליכת שיירא** וכ"ל דבשיירא אין נהקל כמ"ש וכ"כ ע"ם בשם כ"ה: **רמח א יותר מג' פרשאות** • ואם הוא יוכב בעגלה יכול ללכת יותר וע"ם יזהר שיוכל לנגיע בעוד היום גדול (כ"ח): **ב** ויוכל לחבין • ובמדינות חלוי רוב כ"ח מלוין ביום ולכן לין מהרין בזה (חנודה סוף סו"ה): **ג סעודת אירוסין** • וה"ה סעודה שלוח היום לפפר לעשותו ביום אחר (כ"ח) וע"ע דכחב בסימן חמ"ד ס"ו סעודת לירוסין סעודת מלוה היא לפילו בע"ב מוחר לאחרם ע"ם ופ"ע על הש"ע סל"ב דשבח שכחב לפפר לאחרם לשם בע"ם על"ל דהא לכ"ע שרי ובירושלמי פ"ק דכחוחות דאסור ליעל בע"ם מכוח כבוד שבח ע"ם דמשמע דמוכן על חלמוד עלמו ועיין בח"ם סימן ס"ג: **ד כבוד השבת** • כח"ם כחב בשם ר"ח שיעור זה ובאמת שם ב' מילי כמ"ם הרא"ם בפ' ע"ם וח"ל דאפשר דאע"ג דשבי ל"י להחמיל ולא חיים ליכנס בשבות אחד מ"מ לכשחעבך ניך לפשפיק מפני כבוד השבת שע"ל וגל"ד לפרש דברי הרמב"ם בדרך זה דהוקשה לו חחלה דקי"ל כר"י דלוכל וכולך כל היום ואיחה בפרק השוכח שמפשפה ל' ונשקרה בשביל קבישות ע"ם ולא סגי לחרולי לחי קושיה ולומר דל"י לא מייחי מקבישות אלא יש כיוצא בלא קבישות אלא כיום לין שבחת שחעשקה בשביל הקבישות הלא החירון ע"י דלוחה משפחה שבשה שלמן לשחות כדרך שמיחין דרך שבחות וע"כ נעשבו ופ"כ זכר הרמב"ם לחסור לקבוע שעודה ומשחה וזה כל היום דע"י שיחאחר יבטל משפחה לגמרי וח"כ יש כחן ב' דיוקים הא' דבלא קבישות אפי' לוכל ושוחה לין לירוסין והב' אלא בקבישות שעודה מוחר כל שלא קובע נם לשחיים ע"ב אמר אחר ומוחר לאכול ולשחות עד שחחשך היינו הדיוק הא' וחח"כ אמר ופחע"כ יעמע אדם שלא לקבוע אפי' שעודה לחוד כדי שיכנס לשבח מחחוה כללע"ד נכון בפי'

בסעת בהמ"ד ונדחק מהרי"ח בזה כמ"ש הב"י ולפי מ"ש ניחא: (ב) **אם לא שפירש כו'** · כלשון משמע דוקא אם כבר פירש אבל בהתלה יתכר בסתם כדי שיעלים ובקה דלמה יקבל עליו בהתנה מלקות אם (ג) **וי"א דלא ישלים** · הוא דעת מהר"ם בשול לעיל סי' תעניות ובתענית הלום הבית ב"י בשם הג"ת בשם הג"ה בשם כ"ת כתב בהת"ח וכ"כ מהר"ם מלובלין בתשובה מהרי"ל סימן ל"ג מנהגו ד' ימים בשבוע בתענית הלום ומנהג זה נתפשט בכל מדינות אלו ומ"מ נ"ל דמנהגו להשלים בשב"ק אפילו היה מקובל בידם ידיעה ודאית שלא יהיה להם תענית הלום לפי שב"ק הוא ערב שבת ותענית הלום אסור בשבת ומ"מ נ"ל דמי שהתענה הלום לפני שב"ק ואינו יכול להשלים בשב"ק יכול להשלים בראשון ואפילו בשבת אחר ואפילו בשבת אחר שלאחריו ואפילו בשבת אחר שלאחריו ואפילו בשבת אחר שלאחריו

רנא שלא לעשות מלאכה בערב שבת מן המנחה ולמעלה • ובו ב' סעיפים

רנא א **א** העושה (א) מלאכה בערב שבת ב מן המנחה ולמעלה אינו רואה ג סימן ברכה (א) כ יש מפרשים (ב) ד מנחה גדולה (א) נ ויש מפרשים מנחה קטנה: וכן נוהגין כשקושרין המלאכות דרך קבע אבל אם עושה לתוך דרך לפי שעה ולא קבע עליה כדי (ג"י בשם ס"ג) ולכן מותר לכתוב תורת שלומים וכל כיוצא בזה (ד"מ): **ב** ד לתקן בגדיו וכליו לצורך שבת מותר כל היום: וכן (ב) וי"ס נגדי תכיהו אם הוא לצורך שבת ואינו טופל עליו (ג) שכר: (ב"י) ה **והוא הדין למי שכותב ספרים לעצמו דרך לימודו:** וכן אבל לסחור לכתוב בשכר (מרדכי פ' מקום שנהגו) ומשמרתן כל היום לשלו ד"ח מספר (ד) יבראל (כל כו בית יוסף) ויש לחלק למעשה קלת (ה) ך כלימודו בשבת שכתב כדי שיכון נרכי שבת: פ"ג פ"ו דשבת ירושלמי פ"ק דתעניות):

רנב מלאכות המותרים והאסורים להתחיל בערב שבת כדי שיהיו נגמרים בשבת יזכו ז' סעיפים

א ו מותר להתחיל במלאכה בערב שבת סמוך לחשיכה אע"פי שאינו יכול לגמרה מבע"י והיא נגמרה מאליה בשבת כגון לשרות דיו וסממנין במים והם נשרים כל השבת ולתת

דמריך ליתי כל ה' לפי שיעורו דהיינו כזה תלת ובזה מהם קמקם למה כלל התגת דוקא תלת דהיינו דין ס"ק בלבד ומכאי דאין השיעורים שוין דבע"ם דשיעורו מ"ק מ"ק הא סמוך מבי ובע"ם גם סמוך לסחור דמחלות שהוא לחתר ו' שעות לסחור דהיינו סמוך למ"ג שהיא ו' ומחלפ ולו הוא הגת לית ליה במחבר ס"ה דגם בע"ם יש לסחור בסמוך כללא"ד ברור ומכון דעת רש"י ותי"ט לנמצא רש"ל שם בת"ם לבל מבר"ם במבדכי והטור פירשו דגם בע"ם היא השיעור מ"ג דהיינו ו' ומחלפ והחמירו בע"ם שפי לענין סמוך דבע"ם לפלוגי מחלות דהיינו (*) ולמעט ולכך זה ולזי הוא נכון ופשוט לפי שיטת התלמוד הלת דערוה דרש"י לא רלה לפרש כן דהא בע"ם ע"ם מייתי ג"כ בע"ם ושי"ם לענין לחילה מן המחבה ולמעלה ומייתי מ"ק ומסתמת גם לענין מלאכה הוא כן והביא ב"י דעת (*) סמ"ק ומהרי"ם כ"כ בשם רש"י כנ"ל עשם פלוגתת זו ולענין הלכה כיון דלין כאן לחוש ולפוש לפי שיטת התלמוד הלין גו סימן ברכה הסמוך על רש"י לא הפסיד הברכה מ"ו: (ב) וה"ה בגדי חבירו • נ"ל אם הוא עני ורוצה להוליח הבבר שיטול לצורך שבת המוחר דהא חפי' בח"ם מותרין כל המלאכות כו' עד"ז בח"ם סימן הקמ"ב והמגיס

*) נ"ל ולמעלה) נ"ל סמ"ג

רנא (א) י"מ מנחה גדולה • בפ' מקום שנהגו ליתח מקום שנהגו לעשות מלאכה בע"פ עד חלות טופן וסרכינן מהי חריש ע"פ ולפילו ע"פ נמי דחניח הטוחה מלחכה בע"פ ועי"ט מן המחבה ולמעלה לינו רואה סימן ברכה לשולם ופירש"י מלי לינית ע"פ דקחני עד חלות במנחה מכלל דמחלות ולהלן לחסור נ"ל למחני חלות לחמוטינן הך דיוקא הא כל ני"פ לחסירי החם מן המנחה ולמעלה הוא דלחסור סמוך למנחה לח הכא מחלות ת"ל החם סימן ברכה הוא דלא חזי לכל סמוך ממותין ליה הכא חמותי נמי היו ממחינן ליה ופירש"י החם מן המנחה ט' שעות ומחלפ ולינה למידק לפירש"י דים חילוק גדול דבע"פ לסחור מחלות דהוה לחתר ו' שעות ובע"פ לין לסחור חלת ממנחה קטנה ת"ק סניף המקבן דלא ע"כ הים סובר דגם בשבת הוא הטיעור ממנחה גדולה ולמה לח נימא כן בחרלן ותו קשה טובא למה יחרך החרלן לומר הא סמוך למנחה דסמוך מלן דכר ממיט ולע"ד דרש"י גילה טוחת פיהוט דמ"ם בדברי המקבן ג"ל למתי חלות דלא בעי לחקשויי ניחני ע"פ בהדי ע"פ בחלח מחנח בחלח שיטורל דוחלי בע"פ עד חלות הלא שלה מנחה קטנה ובע"פ עד חלות הלא

רנא (א) מלאכה • ופרקמטיא שרי פ"ק: (ב) מנחה גדולה • פירוש בשם ומחלפ • ופסקו פפ"ו ופ"ק ופ"ד מנחה קטנה פ"ש: (ג) שכר • וחם הוח שיש שני כ' לא מיישינן שלין לו כך בפלוגחת שרחי לבד ותרי ותלת"ק כחב ושיין סימן חס"ת דחוכח שחוק מלחכת חומן כו' ר"ל דשם סמיכה לפפר קודם חלות ומחרי

שערי תשובה

כפם יכול להחחיל לפניה לח בחיטו לפ"ב ופ"ם דרבנן לח קבדי ומשפלים עלמם בפניות טוכה וכן בפחיות פרבי ר"ם לומלת חלוה וכן חין נחנעים מלפפל בחכורת קברנים בחפירם וכל נרכיו. וגם הכיח פם דר"י כר מלעלי מדקך לחלנת פ"ם. ועיין בכחר שקב חלק ח"ת בפיחיי מקדושין נבי ר' חבקחי לר"ב דעביד מעקה וכן חת הפלנו לחלניל בל מחפלה ליקח בפחם לחחחה בפ"ב ופכ"ד ר"ב. וכחחיב בחחיב כיה וכביל דברי מפרי"ק בקדושין פחחב פ"ב דלה לפעות מעקה כפלחו פניל חלות עכב וחניב לנרך עליו ולחחרון חלוה כו' ע"פ ושיין בנרכות בפ"ק דר' חמי ו' חפי קדרי נגנת לר"ח כו' ע"פ ושיין בכחובות פרק חלילת פחפה נבי פילל פפם ח' לח חלוק עבד לרון לפניו כו' עיין פם:

רנא (ר) יבראל עכ"פ ושיין בבר"י סימן כ"ב בבית ב"י סימן כ"ב בשם ר"ן פרק ז' דמו"ק ופרק ב' דבילה ובמגן גדולה ולה בפ"ם נדולה • ובחב בבר"י דמבפם בשם מחר"י דמבפם גם בפ"ם היה נוהר מלוד • ובחב בבר"י דמבפם לקון המפרים לה חם יש מורך להפחיר ביום פ' לה לקון בפרים בשבת חלה בדבר חם בפלנחת חלוה בפ"ם ביום נוהר מלוד • ושיין במח"ב בפ"ם בדפוס בנויר דף ה' ובן מוח לפפר בשבת חל

רנב (א) **והמגיס בקדירה כו'** · ט' סימן שי"ח בסופו : (ב) **ובלבד שיצא מזתח ביתו** · כרמב"ם פ"ו מהטעם דכשילת סליחו יהודי לו מביתו בשבת ומפץ יפלחל בידו ילחם כמי שהלוהו לחיתו יהודי לו מעכמו לו פסק עמו לו מכר לו בשבת : (ג) **אם ייחד לו האינו יהודי כו'** · במרדכי פ"ק דשבת בשם רחבי"ם יליף לה מהא דתמרין פ"ק דפסחים ייחד לו מקום ח"ל דבשבת ובמכ"ג ומוקימנא דפטור ומותר לבשבי"ב ויש להחמיר אלא להרגיל החדם בכך ומהר"ר מרדכי גרשום דהמדקדק בגמרא פ"ק דפסחים ימלא דלפילו בכיכרות לא קניל חלא גבי ממן מגזירת הכתוב עכ"ל וע"ש כתב רמ"ח פ"ש להחמיר ולכ"ע דמנוסים לחיות על רחבי"ם דמסתיא דייחד דפסחים אין רחיב דכלן אסור משום מרחיץ היינו כמ"ש בשמוך בשם הכמב"ם וח"ב מם מכני יחוד על לחינו יהודי גם מבשיל בשבת עבור עכו"ם כתב רמ"ח פ"ש ולא קניל חלא בשבת כבר כתב הרשי"ם שם ח"ל ולכ"ע אסור לבשל בשבת לכבוד עכו"ם משום לפני עור לא תתן מכשול ולא ילחיי שם חלא בשבת כו' וכתב עוד הכא דלפילו אסור לבשל בשבת לחבירו חלא ביש לו חבירו יהודי אחר שיבשל לו ולחיי ים להחיר לפילו בלא יחד לו מקום דכתב"ג לא גזרו : (ד) **כל שידוע שהאינו יהודי נמרו כו'** · ממש דסחמת גוים אסר ואפשר סהים נגמור כש"ם מוחר וכמ"ש לחמ"ר ואם ים להחות כו' לחא כמו שאסר הרוקח

רנב א לתנור · ולא נזריק שמא יחפה דכיון דסרוחא קשה לסם לא יגלה התנור (גמ') ועסימן לע"ד : **ב משום מבשל** · משמע דאם הוא מבושל כל לרכו מותר וכמ"ש סי' ש"ח סי"ח מכל התנ' וסרלח"ש כתבו דסכא לסור מ"מ משום לוטב דכמגיס בה נקלט הלבע : **ג ייחד לו האינו יהודי מקום** · דלח כוי כחפלו על לינו יהודי : **ד ויש להחמיר** · דסכא מ"מ כלוחה סוכר אסיכחל לוהו להוחיל ועמ"ש סי' רמ"ו ס"ב דבשחלם יש להקל בעיר המוקפת חומה אבל במכוכס יש להחמיר אפילו בעיר המוקפת חומה וסלינו יהודי לך בעיר דהם בשוודע שהוא מוכרו לו יומרו אמכרו לו בשבת מעמ"ס בשלה וכוילת בזה כתב סי' רמ"ד נכי שהם בסכרות כגון בגד שחתן וכילת בו לחין דך להסלל כלל שיעמל לחסור וחשתר לכלינו יהודי חלם יש להקל כשיחד לו מקום : **ה להחמיר** · אלא להרגיל לחינו יהודי כך ומעמע שם בהגמ"ר לעשה מקום לחכות לו קהנו לחינו יהודי עד שיולינו וח"ב ח"ל כמוהנו בשב' אבל חם ייחד לו מקום קהנו מע"ם ומקום הולחה ליכח לעיחם להם קי"ל עשה כעני פעור ומותר ומסוק ע"ז דרכים מוכים וס"ל שחלינו לכילים לה קניל רק נכי ממן ע"ם ועמ"ם סימן רמ"ו ס"ם ובקי"ל כסי' ת"ם דלח מהני ייחד לו מקום וגם ממן קי"ל כסי' ס"ב דקי"ל כן וגם נכי ממן קי"ל כסי' ת"ם דלח מהני ייחד לו מקום וגם ממן קי"ל לחיסור וח"ב לח יהני לסמוך עליו לחכול : **ו אם קנין** · ל"ל דבזמן הזה כלים לכוכם מסחמח סיינו קלילה דקלחו יהוע ולחו יהוע בשם שמנו לכן הממב פשוע לחיכם ע"ם סמוך לחכיכה ועכ"ל בשם הגמ"ר : **ז בשבת הגאה** · לבל לח מלחה לחשוב שכר ולח סחכה עמו לחסור דלחדעתא דיפרחל קעביד כמ"ם סימן רמ"ו : **ח אסור בע"ש** · לח"ל יש סהום לעשות מבע"י ממש דבד' וס' מוחר לחילו מלחכה שלין לגוכך סיינו בכלימות לגבת דבשבועה הכליה ס"ל כחילו ח"ל ליכך בכל יום וחילו בשבת לבל זה שמקבל כלים לבילחו לעשות בקבלנות לין קפידה ליפרחל מחי יעשה מיכו לם יכול לגומרם קודם השבת לכ"ע שרי לפי' לב"ח זולת בכלימות דשבת לח יעמיד לח בשבת ויכך ל"ל דלדקו דברי הרוקח דהוקו בקבן ח"ל דש"ל לחמות וגם סיכולמי מיירי בקבן דלח בלח קבן לחסור ניחם לו בלל וכמ"ש שלריך לחמות בידו אע"פ סימן רע"ו סי"ב ס"ב ודוקח כה"ג שיותר שבשבת לחיכו יהודי לעשות לו מעלים ולכוכו עושה בשבת ח"ל לחמות בידו דלח שדיין לח נקרא שם כיפרחל עליו ולח בעי חיכו יהודי מבעי לחכר ויעשה לו מחכיס ול"ל דגמ"ר ס"ק דלח שייך לומר לחדעתא דעביד קעביד חלא בחיכו יהודי לבשל בשבת מלחכה בשלו חבל לבשביל מעלי יפרחל לריך ליטול רשות מבעל העלים וחם ילחה יפרחל ושבק לחדעתיה קעביד ולריך לחמות בידו : **ו טוב להחביר ולאסור** · פי' שחם רוחכו עושה בשבת לריך לחמות בידו לחילו קבן חבל בלבחלה לשלי ליכן לו ולח מיירינן שיעשה בשבת וח"ב כגי מלוקים בידושים שכם על יפרחל וחיינו יהודי מבשבן ע"ג חמבר לריך לחמות בידו בשבילחו בשבת ודוקח בדבר שלין שם יפרחל מקרא עליו רק שילת הקול שבשלו לעולך יפרחל כמ"ש בם"ח מבם"ד לבבר בבר שבם יפרחל מקרא עלי' מדיכא לחסור בשב כמ"ש סימן רמ"ד ס"ד חבל בחמת יורה דרכו דכלן וכסימן רמ"ד לדבר ח' וחכוונו ולכן ל"ש על הרב"י שבחב כלן יש להחמיר כו' **יא ללבוש הבלי בשבת** · ולח דמי להדלקת הגר כ"ם ע"ו סימן רמ"ד

יד אפרים

רנב (בב"י ס"ק ב') סרמ"ס ס"ו ב' כו' ס"ק : (ס"ק ג) גו"א להרניג"א סתיו יהודי כתב ולמסרמ"ס ומדרכי כו' עוד מרמ"ס בפתחנו כה כלל : (בבמ"א ס"ק ד') ופ"ח כו' ואמו דעת רבינו יונה במדרכי שם ס"ל דאפי' יתר לו מקום לסור מפלי עשרה ואפשר בפתחו שם תוך גבו לפחות ד' ומ"ש ס"ל דמאי מגעלים דאין דרך בני אדם לתת לו מלאכה לעשות אלא הוא עושה מעצמו ומוכר ללוך לאילו עשאה בין לו לם דמיין כלים מבית האומן (מסימן תקנ"ד מ"ב) ואם הבית להרין אדי ליהנות ממנו ולכאו"א אסור בשלו ועשאו בשביל ישראל . אבל בתינו יהודי עשוקה על המקח אם הבית אדי ליהנו' דהא לא עשאו לתועלת ד"ישראל לאילו עשאו בשבת דף י"ח ע"ב

דעתו ממנו ק"ו בתפילין וה"ה לזו שיוד אלא כשהם ברחוקו כמו היכן דודאי לא הזכירה תורה בלשון ממקומו ומו ק"ל דה"ה בשבת לא יצא בתפילין בר"ה משום גזירה דלמא יתני לתעויי בר"ה ואיכא"י ה"ה בת לפנות וק"ו הוי ליה גזירה לגזירה דלמא יתני לפנות וכשהוא מפשה מייתיק ממא יתני לתעויי ד"ת אלא ודאי דכך שמא יסבא ויפא בשבת ויסיר מרלקו כשיכול להפנות ותתי לתעויי ד"ת ולא הוי אלא מדא גזירה וכ"כ מו"ח ז"ל בזה כ"ל לדעי, כתב"ס דפוסק כרבא אבל לדעת הרי"ף ה"א לומר כך הוא לא כתב כיצד בידו אלא סתם החייט במחטו בלשון המצוה ותתי

לתת לחזקו ע"ם בסי"ב : **י ותנורים שלנו** · מחזר ברחבים יותר מבפתי קדירה דיקן בכירה (כל בו) וכ"ן מבואר לקמן בסימן תקיז ולפי זה אסור לתת טבל של מתוקנין ע"ם : **יא אסור עד ט"ש** · מדכתב סתם ע"מ דלחסור לכל כמ"ם בעור וקפי' בד"מ ומ"ם בגמ"י דלאחריני שרי משו' דס"ל כר"מ לחבל לתן דקי"ל כר' כמ"ם בסי"ב ר"ח ס"ה ס"ל לחסור לכל ולב"י מבואר דלחסור דס"ל כמו שמחבבל בבבלי ועב"ד סי' ל"ט ס"ה ועב"ח ססי' רל"ד ס"ג וסט"ו עסי' תקע"ו : **יב החזירם אינו יהודי** · לעיל יבלמ"ל : **יג דינו כשבח** · דלח מהב ממנו כ"כ כיון שבבר סיה לחוי לחכול עסי' רט"ו : **יד החזירם ישראל בשבת**· לפיל בשוע דינו כשבר ושבה לחסור חם מלמעלן ויפה לו דבמג"ד מ"מ לפיל בשבח ושבה לחסור מלמעלן ויפה ולבן פסק ממ"ח כמותו בהחזיר בשבח ומיהו ל"ל דזה דלחחריס שרי מחחר דבמג"ח מסחפק חם יש לחסור לפיל לו מחחר שהיס מבושל קודם וס"ם שוע : **טז וי"א** שבל כו' · ובחי לעמי שרי ל"ע וח"כ מוסב להיסיב הקדילות בחוך שעור לחביסה ועפי' רל"ד ס"ם דמשום הפסד"ד לריך ליהנס מבע"י : **טז** כמאבל ב"ד · עסי' רל"ד ס"ב וסע"ם לח ע"ם גם בס"ד לח עיין : **יז** מגולה למעלה · ולח מקרי המעמד לחח בדבר המעלבל שמדיק לחל דומי בחוך לחל חוך סחום לחו דמעמד הוא (הגמ"ל ושו' סימן רע"ז וחו' ולח"ם) : **יח** מותר ישראל להחזירו· בד"מ בחב ועססי' שי"ח בב"י דמותר לסלקו ע"ל וז"ל הרב"י שם והרמב"ם כתב הלחם שע"ג נחלים ועפי"ד לפי' לא כבו מותר שמחבר שחינם שעושה חינו חותם בגחלים בעטילת החביה חלח שמעמדן הזה שלטול מן הלד ושרי ע"ל וח"ב ס"ם בקדילה דוקח כשעומד ע"ג נחלים שרי ז"ל המ"דכי ס"ם כיבה וגם היבחל"ל שעמו לפסוב שמותר להסיר הכולל וחינו מעשע הגחלים וחינו מחבוין עליהם וחינו מהיו ממקומן עב"ל לבל חם הגחלים מוחים סביב הקדילה כחב המ"דכי פ"ד דבשת לחסור ליטחל להסיר משום שממחה ומבשיר סעליוחת ומבשה סחחחוחת כדלימת בברימות וכהגמ"ב כחב שם דלפיל נומר לחין יהודי יב ליזהר מיבו בהב"ח פ"ו כחב דמותר על ידי חין יהודי דלחן לחו ח"ל לבשות ולח להבשיר רק לסלק המלבל ב"ב ועססי' זה לבל על ידי יבלמ"ל לחסור לב"ע וכן כחב בס"י בבילור המ"דכי · וכן כחב בד"מ בשם חנור וכן כחב המ"דכי סוף פ"ק דשבת וב"ב ס"י סוף סימן זה בשם ספר חירלים וכ"מ בהב"י ס"פ ב"מ דבתקישה עליהם סלקו הקדילות משמע דלחסור לסלקן בשבת ובשבת בשהיית לחסור לסלקן כ"ל פ"ד ועמ"ש סי' רל"ד ס"ב : **יט רותחת שהיים ב** · עמ"ש סימן ש"ח ס"ד דלח בע"ם ש"ח ס"ו ועססי' זה בהב"ח וב"ב בשם רי"ו חם לח מעמן לעמי בע"ם סי' ש"ח שם ועססי' זה בהב"ח וב"ב בשם רי"ו דלח בב"ח לחבל חם לעמן לו הוי בישול ועסי' ש"ח ס"ד : **ב ועודה בידו** · דהרב"י ס"ל דוקח בשהיחה ע"ב קרקע לחסור לחבל היחה ע"ב משה לו שפסל לו שיהן ממיחם למיחם חרי לחבל רמ"ח ס"ל דבל לחו לחסור ס"ל כמוסיב בשב' לבחחל' וע' סי' רל"ז ס"ה:**בא ודעתו להחזיר**'· והרב"י ס"ל דלפיל לין דעתו להחזיר חרי בע"ם ס"ה בהמ"ב : **בב על גבה** · מדשהה הרב"י ע"ם ס"ל דלפיל חלה הקדילה לתוך הבילה חרי דלח מיקרי תוכה חלה בשיוכ למעה בקדקפים הבילה וב"ב ס"ח ועפ"ב וכחב בפ"ב וכבילות שלהו שהן פשוטות הוכה וע"ב ס' הן ומותר ע"ב · ולפ"ז יש לחש על הבילה עסי' שי"ח סע"ו : **בג לבילה אחרת** · לפיל בבלה מרוכה מלחלוכה לבל לח בילה מחבילה עמוכה ובבבה בח להבישו לבילה לו מבילה למעילה (בעב"ם עם) : **בד בשנשלו מבע"י** · ול"ב לח מחזילו

אם הוסק בקש או גבבא דינו כבירה בנפת או בעצים דינו כתנור (י ומהמוריס שלנו דיוק בבילה) (ר"ן ס"פ בירם וכל בו וכן משמע מפירוש רש"י) (ז) ם **ואם שבח ושהה אם הוא תבשיל שבישל כל צרכו מותר אפילו הוא מצטמק ויפה לו ואם הוא תבשיל שהתחיל להתבשל ולא בישל כל צרכו יא אסור** (ו) **עד מוצאי שבת ואם עבר ושיהה אסור בשניהם :** הגה עד בבדי מישמל (הגהות מבר"י וכמ"ב ס"ג) (ח) ופם **יב** בפוריס (ח) לינו יהודי בשבת **יג** דינו בשבח (הגהות (ב) ומיוסב (הגהות מבר"י) (ט) ופם **יד** בפוריס (י) יבלמ"ל דינו בשבר ומיוסב (הגהות מרדכי) ופם משמע ברש"י לו מוחר שרי לו בסגס מן הלילה (כ"י וט"ל ריש סימן רל"ז) **טו · וי"א שבל שנתבשל טז כמאבל "בן דרוסאי** (פירוש שם לחם שבילה מלבול בלח מחבשל בל נדרו) **או שנתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו מותר להשהותו על גבי כירה :** הגה לו לפילו על גבי חנור (סמנינ ס"ג והגהות מרדכי ומיימוני פ"ג ורוים פ' בילה וב"י) **אפילו הוסק בנפת ועצים ואפילו אינה נרופה וקטומה ולא הוברה נרופה וקטומה והוסק בקש וגבבא אלא כשהתחיל להתבשל ולא הגיע למאבל בן דרוסאי ובן לענין אם נמל הקדירה מעליה ובא להחזירה עליה בשבת אם שבח ושיהה תבשיל שהתחיל להתבשל ולא הגיע למאבל בן דרוסאי אסור ואין צריך לומר אם עבר ושיהה :** הגה וכתבו לסקל בסבנת מחחדוסה כ **וכל זה בענין שהיה שהקדירה יושבת על כסא של ברזל או על גבי אבנים ואינה נוגעת בנחלים אבל השמנה ע"ג נחלים לדברי הבל אסור :** הגה ו"ח לפילו חם הקדילה עומדת ע"ג כחם מחם כל זמן שהיח **יח** מגולה למעלה לח מקרי המעמד ודבי וכן משמע דק מהריס לחחקו קלח קודם שהכנת מן הלחם ומלחו ע"ב חם בשבת יש להסירו משם (יא) ע"י חיט יהודי ופם לח נחקו מן יהודי **יח** מותר לסלקו משם ויזהר שיקחנו משם בחחת ולח יעמנע בנחלים ואז לח חם יעמנע קלח דבר אחר מחמנין שרי : (מרדכי ריש פרק כירה ובהגהות מיימוני פרק ו') :

ב ג **כירה שהיא נרופה וקטומה ונמל הקדירה מעליה מ אפי' בשב' מותר להחזירה : כל זמן שהיא יט** (יב) **רותחת**: הגה **כ** ם ושוהה בידו (מור) **ולא הניחה ע"ג קרקע** הגה **בא** ודעתו (יג) להחזירם (מור) ם **ורוקא כב על** (יד) **גבה אבל לתוכה אסור** ם **ובתנור אסור להחזי' אפי' הוא נרוף וקטום והוא הדין לכופה אם הסיקו בנפת ועצים:** הגה (י) ודווקא שהתבשיל מבושל כל צרכו (כ"י) ולפ"ז שהתבשיל מותר להחזירה לפי' **כג** לבירה בחמרת לבל חם לח נתבשל כל צרכו לחסור לפי' כתוחם כירה (מיימוני פ"ג) וי"ל דבל זה לינו לחסור (יא) רק **כד** בשנשלו מן הבירה (טו) מבשל יום ולח הניחו עד שהתבשה לבל חם לקחו משם שהתבשה לפי' הבירה של גבי קרקע מותר (ר"ן ס' בירם וכל בו) וכן נוהגים לסקל בהנורים שלנו שים לבם דין בירה ושומנים עלמם על דברי המקילין (יב) ושוב לחחמיר מיהו (יג) חם (טז) נמנע לבולי עלמך לחסור (כ"י) דז"ל דחם נוחש מחבל מן התנור בשבת

מדלחמרינן דהכוחם הוי נפים ובבלים מבירה ושוהר מחנור ובוד"י לחחם לריך לפרש מה מומלחו מבירה ומלו' קולחו מחנור בשלמת קולו מחנור לחבמן שפיר דבחנור הוי קם ובבבה ונפח ועלים מין לחיסור וכזה לחו חומרים דכוחם קיל ממנו ויש חילוק בין קם לנפח לבל החומלח שחמיר עפי מבירה ע"כ לח חבמן חלח בדבך זה דבבירה יש חילוק בין קם לנפח ובכוחם לין חילוק ל"ב מבוחר דבכוחם חמיר עפי' דחפי' בקש ובבבה לריך נריפה כמו בנפח ועלים ול"ב כוחם הוי מלחה מליטחה דדינו דחלה"ם חלה בקש הוה כוחם לבירה קבה למה זכר שבכוחם חמיר מבירה ל"ו דיש חומלח בכוחם מבירה לבד מלר הקולו שבבנד החנור ומו"ח ל"ב כחב ג"ב רלחיה בכוחם לחמו' בזה ממ"ם בנמ' בבריימחח דח"ב חלביי בכוחם שבשיקוהו בקש סומכיקנלין ולין נוחנין ע"ג וזה ודחי בחין נרוף דחל"ב "חקשה לך ממחניחין דחמרה בכוחם שבשיקו בקש ס"ו בבירה ובבירה לפי' ע"ג מוחר בקש בלח נרוף חלח ע"ב דמחני' מיירי בנרוף כדמוקי לה רב חחח בר חהבה דקי"ל בפירוש המשנה כוחר מ"ם בב"י וזה רחי' בכוחם חלח שלפי הנלחה מדברי הרי"ף והרא"ש חלח היו נוהסים בן בנמרא בכוחם שבשיקו בקש וע"ב לח זכרו שבכוחם בקש יש חומלח בחלב"ד : (ז) **ואם שבח ושהה כו'** · בנמרא לימח מ"ם בר חבח בעיות חמילה ע"ב בירם בבבה ובילה שבח קדילה ע"ב בירם בבבה ובילה מהו ומו חיבעיח לבו עבר ושהה מהו ולח חיבעיח בבר"ף ובהמ"ם שהם בעלי דיעה זחת נוהסים בבבי' שיש שבר ושבח ומפרשים דבשהה לחומלח מלר קנם כמו לחומלח בבבה ובילה בלח נחבשל כל צרכו חלח שמעמן ויפה לו זו היח בעיח שיש המסקנה בן לי גם בזו קנסו בבבה חו לח וק"ל לקולח בזה : (ח) **ואם החזירם אין יהודי בשבת** · פי' ואחבשיל מלעמק ויפה לו מותר שלין שוברחל מבה כ"כ: (ט) **ואם החזירם ישראל** · פי' בשנו : (י) **ודוקא שהתבשיל כו'** · זה קלי לריבחל לחמר לפי' בשבת מותר להחזירה היינו במבושל כל צרכו ולח נעמן דלח לין שיך מחריו עוד בישול לבל חם לח נחבשל כ"ב שיך מחריו עוד בישול · בחשובת מ"ח סימן ק"ב מחיב לפחות בחמור בלילי שבת וחפילו יהודי מחר וסומה מליטחה בדינו חלח"ם חלח בקש הוה לבח בב"ב בחמור בלילי שבת וחפילו יהודי מחר וסומה בבבה

וכר"ן רלי"ט ת' ע"ח שכתב דאפ"ג דכל מי מילי מדרבנן בעלמא ניחא דכל מאכל כמ"ד ליח מקום מבשל דלורייתא החמירו דבכירים הללו מפני שהן קרובים לבוא לידי חיסור תורה עכ"ל ממילא ה"ה להרמ"ק אחר כישול כ"ש יש גם כן טעם זה : (יד) **אסור להניחו בכרים כו'** · דלמ"ג דכרים וכסחות ליכן מוסיפים הבל מ"מ לחסור בשבת כמוזכר בסימן לג"ח ולמ"ג דבמזרה שרי כמ"ש בסמוך לפי בכירה אחרת היינו במקום שחיטו דבך שבמקה שבאל כאן שהוא דרך שבמקה לחסור מ"ש מותר להניחו בכירים וכסחות אם הוא פחות למעלה : (טו) **סמוך לחשיבה כו'** · כעור כתוב בזה דוקא אחר שנגמר כל בישול הקדירה ומיהה לעמוד על הכירים פד שעדיין לעמוד חומם כו' והוא מדברי הרמ"ק והטעם כתב הב"י דכ"ז שלא מחבשל כ"כ לא גזרינן דלמא אתי להחזורי משהיכה דהו מבשל בשבת ופשיטא דמזדמר דהכי לפילו לי שריא להחזיר מבע"י עכ"ל ואין לתמוה דהא מלינו כמה פעמים גזירה שמא יחתה בשבת דהתם גזרינן שמא יסבה ויחתה אבל כאן לין גזירה רק שמא ילמוד סיתר מן סמוך לחשיבה הם לא שייך במקום שיש ולדי בישול ול"ל כיון שכ"כ בשם הר"ן דלחיסור חזרה בשבת מטוס הרמקה מלחסור דלורייתא ול"כ כי גזרינן בע"מ מטוס שבת ס"ל בגזירה לגזירה ל"ל כיון דבשבת גופא קיימ מלוד לבא לידי חיסור כמ"ש הר"ן ס"ל כולהי חיסור ושפיר גזרו רבנן בשבילו גם בע"מ כ"ל : (טז) **ובתנור אין חילוק** · היינו בתנור של זמן התלמוד וכבר כתב זה בשמים ס"ע בסימן זה אבל תנורים שלנו שפחומים מן הלד שם כבירה כמ"ש שיש יוסף ס"ו בשור ולהיני יודע לליחה טעין כתבו רמ"א כאן ויש מקום לטעות ולפרש זה בתנורים שלנו : (יז) **יש למחות כו'** · והטעם דבמלה מחד מטם לין בישים ס"ב והבני יס"ב ומתבשל זה עם זה ומלולו מבשלין בשבת ובסימן שי"ח מהבאר שיש חילוק בין דבר יבש לדבר לח : (יח) **ומבערת אח"כ התנור** · בח"ם סימן ס"ו כתב שפיש לפרש לגמרי יש להחיר דהשפחה מתכוונת למעט בית החורף דשרו חז"ל מלקיה מקרי לגמרי יש להחיר אבל לעיה ומני מני דהסמין ניתחים ע"כ מלישים בוודאי וע"ד כן ניח מוציאתו של התנור מ"מ בשעה שהיא מוציאתו על התנור לין שום שם בתנור והבערה דאח"כ עיקר הכוונה היא לבית החורף ואף כי פסיק רישיה הוא לענין המחין מכל מקום יש לחלק בשבות דרבנן בין מתכוין גמור ללא מתכוין דפסיק רישא ובכי הפשבות מהבר"מ במרדכי

כמ"ם סי' ש"ח ס"ד : **לג פנאדי"ש** · דכיון שלין בו רושב לין בו ביטול כמ"ש סי' ש"ח סט"ו ומטוס מיהוי ממי ליכא למיגזר שלין דרך ביטול בכך לפי שהבירה מפסקת (מ"מ פכ"ב) ואם יש בה שומן אסור כמ"ש סי' ש"ח סי"ו : **לד שאסור להניחו** · וכ"ן כתב וז"ל והפעבר דבר שלין דרכו לפשות ע"ג כירה מותר לממנו ע"ג כירה כשמלמנק וכ"ש לו שהבדר מוכיח שלין עושה אלא בשביל שיחממו עכ"ל ודעת הרב"י משמע לאסור : **לה ויש מתירין כו'** · ז"ל ד"מ בב"י והנו להחזיר כו' ומ"מ משמע דאסור דדוקא ע"ג שרי אבל לא לאוסה כמ"ש ס"ב וכו' ע"כ ונלאה דבדבר שעדיין אם לין לאוסה כ"כ ודבלי ב"י לין אלא בדבר גוסן וכן במלבא ביומו דמוסקן בדבר גוסן ומוכנין כיתר בדבר אם שהוליאו מן התנור כדבלי הר"ן ומה שמילק הב"י בין ע"ג לאוכה זה לא כדבלי הר"ן אלא שהב"י מילק מעלמו כך ואפשר דלא ס"ל לחלק בהא ופוק חזי מאי שעמ דבר שכ"ל ד"מ פ' דמאי דלמרינן בגמ' לאוכה אסור היינו בשבולו מבע"י ולא החזירו עד שהסיכה וכמ"ש ס"ב אבל נשלו בשבת מותר לגרופה וקטומה ואפילו לאוכה אם עדיין שלא נשלמיגו כו ס"ל בגרופה וקטומה · ול"ע דהר"ן לא כתב כיתר זה אלא בסכלימה ע"ש ומ"מ יש לייחר בדבר זה דהיה סטוחה לענין כיתר אוכה וזה דעת המחמירין ובלבוש משמע דאפילו לאוכה אחר שטוחה אחריה כיון דבבר מממו מלינו ס"ל בגרופה וקטומה ס"ש שנחמק לענין כיתר אוכה ולא ראה דברי הר"מ : **לו שלא נצטנן** · ואפילו בדבר שלין בו מרק דלית ביה משום בישול אסור אם נשמן דס"ל כמשמ לכירה לכתחלה בשבת דאסור אלא מחיה · כב"י בשם הרשב"א אסור לומר לחיו יהודי להדליק אם למשם הקדירה וכו' דאילו להם הקדירה ס"ל להרשב"א דאפילו ליהרלל שבי לעשותו אם ס"ל ס"ו ס"ח סט"ו כיון שאיט מוסיף עכ"ל הא לו הכירה ממש ומ"מ כתב שאם אסור לומר לחיו יהודי להשם וכו' דס"ל דלדידן ס"ל דאסור לממנו מדאורייתא אסור לומר נ"כ לחיו יהודי ואם עשה כן אסור אפילו בדיעבד כמ"ש ס"ל בדין החזיר חיו יהודי ע"ג כירה ומיהו י"ל דאם לא ממנו אלא חיו יהודי ע"ג אחם לו הכירה ממש דים להקל מאחר שנדולי פוסקים מתירין אפילו ליהרלל לעשותו ומ"ש סימן רל"ד ס"ג ועבב"י שסי' רל"ט בשם הרמבדי דאם יוה לחיו יהודי לעשות לו מלאכה דרבן אין להוסרין התבשיל : **לח ואם עשה כן** · פירוש שהוה לחיו יהודי לעשותה וע"ל דמהרי"ל ממי מייבי בכה"ג שהתבשיל הבשר קודם שבת דלא כמ"ש בח"ח בשם הר"ן ס"ל כדמוכח בכ"מ כתוב בח"ן רלחיה בבית מורי שיבלי"ן בשבת קודם התלבל מדלירי"ן בשבת קודם התלבל אסור לומר לנוי לקדירות כדי שיתממו במוב ויש שמסקלין אותן ומוחנין אותן סוב לאם ומפרשים לכחיב שמחממ היו ממין קלח ואפילו יתקררו הרבה אין לאוסרן אבל כוונתן בעבורם הן ואפילו מתכוונים בעבור יהרלל אין לחוש דמחממ אין יהרלל רוצה בכך שבהקדירות נתקררו לגמרי לא היו ממיחין לחמם אותו כלל וכשטוחין העבדים לאו כמיוייהו לאסור על כרחיהו (מיהו כשרואה שמתקרר לגמרי לריך למזוג לאיהו יהודי אלא יחמיהו יהודי שבת ובתשובה מהר"מ כתב שקנו שיחמו שומר יהודי בשעותין אלא יתן לאיהו יהודי מים לירוה בשבת) ובחופה בריעלין לעשות כן עבדיהן ואין לים ממש מלאכה לגמרי דאל"כ אפילו בדבר זה כלל ע"כ ל"ל ופשי ס"י וסשי' רע"ו : **לט לא נצטנן** · ובתשובה כתוב שמעשה היה שבמיטיה שפחה חמין מחמיכה ואחמו התבשיל שהיה לוכן ובאחיהו הבשר שהיה רלוי לאכול לוכן : **מ לכן כו'** · פי' כיון דאסור לחמיכה לאיהו יהודי לכחם גם כן אסור לומר לאיהו יהודי לעמידו שיחמיכו בשבת אחר שבת :

מחזירו בשבת ס"ל כמו"ש בחלם : **כה אסור להניחו** · לנרע מלהחזיר לחמור דס"ל כחלת הממה (ד"מ) : **כו** סמוך לברכו · וכמ"ש ס"ם ב"מ כחבו רש"י וכר"ן שמותר להדפיק פת בחבו' סמוך לברכו אם יש שהות ביוס שיקרמו פיוס קודם שהמבל וכ"כ המ"מ שם ס"ם דלא גזרינן שמא יחתה לאחר ברכו דהא לא אסור מדאורייתא וא"כ ס"ם יש להקל בדין זה דהיא נופא לוחו לאסור אלא משום גזירה דלוי שריא לעיה מע"ם אחי להחזיר בשבת ובשבת אסור שמא יחתה ח"כ למה עגיר סמוך לברכו : **כז דינו כמו בשבת** · ואם היום מבושלת כ"ל שרי להחזיר סמוך להסיכה דלא גזרינן דאחי למיעבד בשבת דוקא לא יבשל בשבת (טור והמ"ם) אבל סמ"ג וסמ"ק והג"מ אסרו אף בזה (ב"ח) אבל מי לגמרי שרי סמוך לחסיכה ממש ומ"ם ס"ל : **כח טוב להחמיר** · ולין ליטול הקדירה מהכירה ולילנו ע"ג התנור שחיטו גדוף וקטום סמוך לחסיכה ומ"ש ג' : **כט אפי' סמוך לחשיבה** · אפילו נפטן לגמרי דאל"כ אפילו בשבת שרי כמ"ם סי' ש"ח סט"ו : **ל ישנה** · אבל מדאה לאסור דמלבי' ואף שהרב' מסק להקל בסמי' תק"כ היינו כשם שבשול אבל בריקים אפשר דמודה דאסור : **לא ע"פ הכירה** · דס"ל כירם כגרופה וקטומה שהרי הקדירה סותמת לה מי הכירה (הגמ"י מ"מ פכ"ב) וכ"מ סי' ש"ח סי"ח וא"כ י"ל מע"ג תמורים שלנו שרי ליתן אפי' כאוך התנור כיון שיש מעשיה המפסיק בין האש וכ"מ סי' ש"ח סעיף ט"ו ובמהרי"ל כתוב ז"ל אם מונח עך אך על תנור מותר להניח עליה קדירה ע"כ"ל וכן כתב התגודה · וז"ל החסב"ן אם יש דפין עשויס ע"ג תנור כמו שיש ברומגאב"ק וכהרבה מקומות מותר להניח ע"ג הדפין מעמע דס"ל דבעי' שיעית שום דבר שמה להכירה וכ"מ ס"ם זה וכל זה בשהחבשיל חם : **לב יש למחות** · דלפעמיס אחד שיש ס"ב ומהבי לין שיש ס"ב ומתבשלים זה עם זה וא"כ לפי מ"ש ס' סי' ש"ח סט"ו דאסה לא נעשה נגמרי לין בו משום בישול ח"כ גם כאן שרי להה מעשים בכל יום שמוהנין לאוך הקערה קטניות ומעבין עליהם רוטב של בשר וא"כ יין שהקטניות בכלי שני ומעבין עליהם מכ"ל ס"ל בישול ואפילו שעושים ליפכא שמוהן הרוטב הלה ואח"כ מוהן הקטניות לאוכו זה בין ע"ג לאוכה זה לא כדבלי הר"ן אלא שהב"י חילק מעלמו כך ואפשר דלא ס"ל לחלק בהא ופוק חזי מאי שעמ דבר שכ"ל ד"מ פ' דמאי דלמרינן בגמ' לאוכה אסור היינו בשבולו מבע"י ולא החזירו עד שהסיכה וכמ"ם ס"ב אבל נשלו בשבת מותר לגרופה וקטומה ואפילו לאוכה אם עדיין שלא נשלמיגו כו ס"ל בגרופה וקטומה · ול"ע דהר"ן לא כתב כיתר זה אלא בסכלימה ע"ש ומ"מ יש לייחר בדבר זה דהיה סטוחה לענין כיתר אוכה וזה דעת המחמירין ובלבוש משמע דאפילו לאוכה אחר שטוחה אחריה כיון דבבר מממו מלינו ס"ל בגרופה וקטומה ס"ש שנחמק לענין כיתר אוכה ולא ראה דברי הר"מ : **לו שלא נצטנן** · ואפילו בדבר שלין בו מרק דלית ביה משום בישול אסור אם נשמן דס"ל כמשמ לכירה לכתחלה בשבת דאסור אלא מחיה · כב"י בשם הרשב"א אסור לומר לחיו יהודי להדליק אם למשם הקדירה וכו' דאילו להם הקדירה ס"ל להרשב"א דאפילו ליהרלל שבי לעשותו אם ס"ל ס"ו ס"ח סט"ו כיון שאיט מוסיף עכ"ל הא לו הכירה ממש ומ"מ כתב שאם אסור לומר לחיו יהודי להשם וכו' דס"ל דלדידן ס"ל דאסור לממנו מדאורייתא אסור לומר נ"כ לחיו יהודי ואם עשה כן אסור אפילו בדיעבד כמ"ש ס"ל בדין החזיר חיו יהודי ע"ג כירה ומיהו י"ל דאם לא ממנו אלא חיו יהודי ע"ג אחם לו הכירה ממש דים להקל מאחר שנדולי פוסקים מתירין אפילו ליהרלל לעשותו ומ"ש סימן רל"ד ס"ג ועבב"י שסי' רל"ט בשם הרמבדי דאם יוה לחיו יהודי לעשות לו מלאכה דרבן אין להוסרין התבשיל : **לח ואם עשה כן** · פירוש שהוה לחיו יהודי לעשותה וע"ל דמהרי"ל ממי מייבי בכה"ג שהתבשיל הבשר קודם שבת דלא כמ"ש בח"ח בשם הר"ן ס"ל כדמוכח בכ"מ כתוב בח"ן רלחיה בבית מורי שיבלי"ן בשבת קודם התלבל מדלירי"ן בשבת קודם התלבל אסור לומר לנוי לקדירות כדי שיתממו במוב ויש שמסקלין אותן ומוחנין אותן סוב לאם ומפרשים לכחיב שמחממ היו ממין קלח ואפילו יתקררו הרבה אין לאוסרן אבל כוונתן בעבורם הן ואפילו מתכוונים בעבור יהרלל אין לחוש דמחממ אין יהרלל רוצה בכך שבהקדירות נתקררו לגמרי לא היו ממיחין לחמם אותו כלל וכשטוחין העבדים לאו כמיוייהו לאסור על כרחיהו (מיהו כשרואה שמתקרר לגמרי לריך למזוג לאיהו יהודי אלא יחמיהו יהודי שבת ובתשובה מהר"מ כתב שקנו שיחמו שומר יהודי בשעותין אלא יתן לאיהו יהודי מים לירוה בשבת) ובחופה בריעלין לעשות כן עבדיהן ואין לים ממש מלאכה לגמרי דאל"כ אפילו בדבר זה כלל ע"כ ל"ל ופשי ס"י וסשי' רע"ו : **לט לא נצטנן** · ובתשובה כתוב שמעשה היה שבמיטיה שפחה חמין מחמיכה ואחמו התבשיל שהיה לוכן ובאחיהו הבשר שהיה רלוי לאכול לוכן : **מ לכן כו'** · פי' כיון דאסור לחמיכה לאיהו יהודי לכחם גם כן אסור לומר לאיהו יהודי לעמידו שיחמיכו בשבת אחר שבת :

5 סעשות מרדכי שם ס"ן ר"ם ס"ב דכ"ב כשם ר"י ר' מרדכי ס"ב דשמת כשם פרשב"ם :

באר היטב

(יד) **אסור להניחו** בכרים (יז) וכסחות (הגה"מ פ"ו) י"ל דכל סחות (טו) **סמוך** לחשיבה לו **כן** סמוך לברכו סחות שבת לגידון (הגהות מרדכי) אם הוא סמוך כל כך שאם נגמור הקדירה לו אפשר להרתיחה מבשיל יום כמו דינו (יח) בשבת עלמו ויש מקילין בזה ומסתבר להקל אך **כח** טוב להחמיר במקום שאין שורך כל כך ודוקא ע"ג כירה מחם אבל בסמוך לפי' סמוך לאם במקום שיכול סולדת בו שרי **כט** אפילו סמוך (יט) לחשיבה (הגהות מרדכי והגהות מיימוני) (טו) ובתנור אין (כ) חילוק בין להחזיר עליו לו בסמוך אלא דוקא במקום שיכול סולדת אבל אין יכול סולדת אם שרי אפילו בשבת כמו שיתבאר לקמן סימן שי"ח :

ג ג **המשכים בבקר וראה שהקדיחה תבשילו, וירא פן יקדיח יותר יכול להסיר ולהניח קדירה ל ישנה** (כא) **ריקנית לא עפ"י הכירה ואו ישים הקדירה שהתבשיל בתוכה על גבי הקדירה ריקנית ויזהר שלא ישים קדירתו על גבי קרקע ושתהיה רותחת** (וכבר נתבאר שהטעמים להקל לא שם הגהה ס"ג קרקע) :

ד **לב** (יז) ק **יש למחות ביד הנותנים להטמין מבעוד יום קומקום של מים חמים ונותנים אותם לתוך הקדירה בשבת כשהתבשיל מצטמק** (ועיין לקמן סי' ש"ח) :

ה ר **מותר לתת ע"פ קדירת החמין בשבת תבשיל שנתבשל מערב שבת כל צרכו כגון לג** (כב) **פנאדי"ש וכיוצא בהן לחממן שאין דרך בישול בכך אבל להטמין תחת הבגדי הנתונים על גבי המיחם ודאי אסור** : הגה ודוקא בדין **לד** שלאסור להניחו על גבי כירה אפילו נרופה וקטומה דלא החירו אלא בדרך שהתבשל **לה** ויש מהירין ליתן לתוך התנור שלפו כו מבשיל יום המלחר אלא שמעטו בו רק לפו כו מבשיל יום לא כלחר כו רק הבל מעט ואין לחוש לבישול (כל בו) ובלבד **לו** שלא נצטנן לגמרי ויש מחמירין בזה ואם החום כל כך בתנור שיכול סולדת בו אסור ועל סימן ש"ח · וכל הדברים שלפורש לעשות מדברים אלו אסור לומר לאיזו יהודי לעשות לכן אסור לומר לאיזו יהודי **לז** להחם הקדירה אם נצטנן **לד** ואם עשה כן אסור לאכול אפילו אינן לוהין (כ"ו ורכב"ח בתשובה) אחמם אם **לח** נצטנן כל כך שבדיעבד רשאיים לאכול אם אחמו אחרו אפילו יהודים מותרים לאכול **מ** לכן נוהגים שמחיכה יהודי מעולם בקדירות מן התנורים שמחמיכים בהן ומוכיחו אותן אפילו אחר שהתנור בית החורף לו עליו (יח) (בב) ומבערת אח"כ התנור שהוא ופ"י

זה

ברומגאב"ק וכהרבה מקומות מותר להניח ע"ג הדפין מעמע דס"ל דבעי' שיעית שום דבר שמה להכירה וכ"מ ס"ם זה וכל זה בשהחבשיל חם : **לב יש למחות** · דלפעמיס אחד שיש ס"ב ומהבי לין שיש ס"ב ומתבשלים זה עם זה וא"כ לפי מ"ש ס' סי' ש"ח סט"ו דאסה לא נעשה נגמרי לין בו משום בישול ח"כ גם כאן שרי להה מעשים בכל יום שמוהנין לאוך הקערה קטניות ומעבין עליהם רוטב של בשר וא"כ יין שהקטניות בכלי שני ומעבין עליהם מכ"ל ס"ל בישול ואפילו שעושים ליפכא שמוהן הרוטב הלה ואח"כ מוהן הקטניות לאוכו זה בין ע"ג לאוכה זה לא כדבלי הר"ן אלא שהב"י חילק מעלמו כך ואפשר דלא ס"ל לחלק בהא ופוק חזי מאי שעמ דבר שכ"ל ד"מ פ' דמאי דלמרינן בגמ' לאוכה אסור היינו בשבולו מבע"י ולא החזירו עד שהסיכה וכמ"ם ס"ב אבל נשלו בשבת מותר לגרופה וקטומה ואפילו לאוכה אם עדיין שלא נשלמיגו כו ס"ל בגרופה וקטומה · ול"ע דהר"ן לא כתב כיתר זה אלא בסכלימה ע"ש ומ"מ יש לייחר בדבר זה דהיה סטוחה לענין כיתר אוכה וזה דעת המחמירין ובלבוש משמע דאפילו לאוכה אחר שטוחה אחריה כיון דבבר מממו מלינו ס"ל בגרופה וקטומה ס"ש שנחמק לענין כיתר אוכה ולא ראה דברי הר"מ : **לו שלא נצטנן** · ואפילו בדבר שלין בו מרק דלית ביה משום בישול אסור אם נשמן דס"ל כמשמ לכירה לכתחלה בשבת דאסור אלא מחיה · כב"י בשם הרשב"א אסור לומר לחיו יהודי להדליק אם למשם הקדירה וכו' דאילו להם הקדירה ס"ל להרשב"א דאפילו ליהרלל שבי לעשותו אם ס"ל ס"ו ס"ח סט"ו כיון שאיט מוסיף עכ"ל הא לו הכירה ממש ומ"מ כתב שאם אסור לומר לחיו יהודי להשם וכו' דס"ל דלדידן ס"ל דאסור לממנו מדאורייתא אסור לומר נ"כ לחיו יהודי ואם עשה כן אסור אפילו בדיעבד כמ"ש ס"ל בדין החזיר חיו יהודי ע"ג כירה ומיהו י"ל דאם לא ממנו אלא חיו יהודי ע"ג אחם לו הכירה ממש דים להקל מאחר שנדולי פוסקים מתירין אפילו ליהרלל לעשותו ומ"ש סימן רל"ד ס"ג ועבב"י שסי' רל"ט בשם הרמבדי דאם יוה לחיו יהודי לעשות לו מלאכה דרבן אין להוסרין התבשיל : **לח ואם עשה כן** · פירוש שהוה לחיו יהודי לעשותה וע"ל דמהרי"ל ממי מייבי בכה"ג שהתבשיל הבשר קודם שבת דלא כמ"ש בח"ח בשם הר"ן ס"ל כדמוכח בכ"מ כתוב בח"ן רלחיה בבית מורי שיבלי"ן בשבת קודם התלבל מדלירי"ן בשבת קודם התלבל אסור לומר לנוי לקדירות כדי שיתממו במוב ויש שמסקלין אותן ומוחנין אותן סוב לאם ומפרשים לכחיב שמחממ היו ממין קלח ואפילו יתקררו הרבה אין לאוסרן אבל כוונתן בעבורם הן ואפילו מתכוונים בעבור יהרלל אין לחוש דמחממ אין יהרלל רוצה בכך שבהקדירות נתקררו לגמרי לא היו ממיחין לחמם אותו כלל וכשטוחין העבדים לאו כמיוייהו לאסור על כרחיהו (מיהו כשרואה שמתקרר לגמרי לריך למזוג לאיהו יהודי אלא יחמיהו יהודי שבת ובתשובה מהר"מ כתב שקנו שיחמו שומר יהודי בשעותין אלא יתן לאיהו יהודי מים לירוה בשבת) ובחופה בריעלין לעשות כן עבדיהן ואין לים ממש מלאכה לגמרי דאל"כ אפילו בדבר זה כלל ע"כ ל"ל ופשי ס"י וסשי' רע"ו : **לט לא נצטנן** · ובתשובה כתוב שמעשה היה שבמיטיה שפחה חמין מחמיכה ואחמו התבשיל שהיה לוכן ובאחיהו הבשר שהיה רלוי לאכול לוכן : **מ לכן כו'** · פי' כיון דאסור לחמיכה לאיהו יהודי לכחם גם כן אסור לומר לאיהו יהודי לעמידו שיחמיכו בשבת אחר שבת :

שערי תשובה

(יז) ובסחות · (יח) בשבת · (יט) חילוק · (כ) ובתנור שלנו שרי אפילו סמוך לחשיבה · (כא) ריקנית · דכירה · דכירה (כב) פנאדי"ש · עיין סימן ש"ם סעיף ט"ו : (כג) ומבערת · פירוש כיון דאסור לחמיכה לאיהו יהודי לעמידו שיחמיכו בשבת אחר שבת ושיין סימן ש"ח ס"ו : (כד) ריקנית · דכירה · דכירה (כה) פנאדי"ש · עיין סימן ש"ם סעיף ט"ו : (כו) ומבערת · פירוש כיון דאסור לחמיכה לאיהו יהודי לעמידו שיחמיכו בשבת אחר שבת ושיין סימן ש"ח ס"ו :

רנד (א) אין צולין בשר כו' אע"פ שכבר כ' בריש הסימן דצלי שאצל האש אפילו הי אסור להניחו סמוך לשבת כתב נמ"ק כן הא דאין צולין לאשמועינן דבשרי שיצלו בשאכל בן דרוסאי שרי ואין להקשות הלא כתב רבינו ליעיל בסימן רנ"ג דלהרי"ף בבישול אסור לשהות אפילו בהתבשל כשאכל בן דרוסאי ואנן בצלי דנרע שרי י"ל דהאי איירי בשהבשר ובצל הם עצמם מונחים על האש הלכן בין הדג"ע לשאכל בן דרוסאי אם יחתה בגחלים יחרוך אותם ומשום הכי לא חיישינן לחיתוי אבל לרש"י ור"י איירי כאן אפי' שאינן רוקק מכוכים לאש וקס"ל דבצלי שרי לשהות כשאכל בן דרוסאי כמו בבישול קדירה ע"כ :

יד אפרים

רנד בש"ע ואם טרם נשתנה וטרם פיו כשיש כו' וכ"כ בשא"ר ס"ק סימן ס' שוכחי י"ב מתעלם ומסתר לשמושה נ"ל נשנה כו' ע"ש בשא"ר ס"ק ס' ועיין מ"א ס"ק ב' ומ"ש בשם כו' ועיין בשא"ר ס"ק ס

מחמירין כו' דהיינו דעת הטור ד"ס ע"ג ס"ה ס"ס ס"ל כ"ש ס"ס ס"ל כ"ש קולא לעניין אחר מב"ד ומ"ש מ"ח ס"ק ח"ז יש למלך בין גדי כו' כדרך שמתבאר כו' לזיטו קלי של כל מ"ל דלפי מ"ש בדישה קמייתא הוה סכיתר בגדי מכח שיש בו מיהוך והיינו לכל הלם לו בתמר לפילו פתוח ולכאורה סיתר בגדי הוה פניה שכוונה לעבור ולא לשבת ולכאורה אפילו בשבת מותר לכתחלה ע"י נכרי כיון דלא נעשה לשבת ולא לחולה ולא לצורך חולה ולא לצורך מקום ולא לצורך מצוה ולא לצורך שבת ולא לצורך יו"ט ולא לצורך עצמו ולא לצורך אחר ולא לצורך היום ולא לצורך הלילה ולא לצורך מחר ולא לצורך אתמול ולא לצורך עכשיו ולא לצורך אח"כ ולא לצורך עכ"פ ולא לצורך כלום ולא לצורך שום דבר ולא לצורך שום אדם ולא לצורך שום מקום ולא לצורך שום זמן

(מ"מ) : **ג** וכשחודלקה כשיעור • פירוש קודם השבת :

רנו א סמוך לשבת • וכ"מ כתב דהני שעה שעתו למנחה מכריזין והוא ומנחה במקום תקיעה דתקועה וכרבו הוי במקום שעות ע"כ ומ"מ ל"ע דתקיעה שייך היתה לבטל העם ממלאכה ויש"כ לכל המצות בזמן מתחה קטנה שהיו שעות ומתחה קודם הלילה ממ"ש סי' רל"ח וכן דלתו להדוא לשלוח לים לבטל הבעלי מלאכות ממלאכתן וגם דלתו לבעלי המצות שיגמרו מעותן כמו שעה קודם השבת כי דלתיהי גודל המכלה שנעשים כת אחד ומתחה ממש ולשמר ברחמיכם כתיב וגם רוב העולם יש להם היתר כל עוד שלא למדו בדרכו חע"ם שהוא לילה ממש שומין כל הלריך להם וזה דלתיהי בעיני לכן יש להקדים למירת ברכו ולוין להמתין על לדם גדול שעדיין לא בת להם הוא סמוך לחשיכה כי זכות הוא לו שלא יתחלל שבת על ידו והחכם עיניו בראשו :

רנו א אין טומנין • לחמר מחכשיל התבשיל רולה להסמיכו בדבר שיתמור הומו כמ"ם סימן רל"ג ס"ב בהג"ה ומשמע דשמע יתמה קדירתו לומת ויהיה' דחייב משום מבשל ולפילו למ"ד דלחינו חייב משום מבשל מ"מ ליכא למיגזר שמא יתממה ע"ג בהסח הדעת (כהל"ם) עסי' שי"ח סע"ו : **ב** טומנין בו • דסחם קדילות בין בשמשת לוחמות בן וליכא למיגזר ועסי' תר"ט דחסור להסמין לצורך מולאי שבת כרמ"ח ול"ע למ' כת' בסי' רל"ד סס"ם דמותר לחתום פת לצורך מו"ש • וחמחר דס"ל לרמ"ח דחף בהסמנה נופל חידוש הוא דהא מותר ליתן מומר וגפרית כמ"ם רסי' רל"ב חע"ם שהוא לצורך חול וח"כ הכי נמי דלא לוסיף עלה : **ג** המוסיף הבל • נירסה שמא יסמין בחסר בים בו נחלים ויחתה בשבת : **ד** התבשיל אסור • מדסחם משמע דס"ל דלחילו בשוגג לחסור וכ"מ בהג"ה וחף על פי דבשבת ושמא מחיר בסימן רל"ג מכל מקום בסמנה מחמירים טפי : **ה** או שנצטמק • פירוש כדיעבד לבל לכתחלה לחסור לחילו מלטמק ורע לו כמ"ם ס"ו דלח כת"ם ישמ : **ו** בעומד בחמימותו • וה"ה המטמין בשבת בדבר שחינו מוסיף הבל דבכי הכא לחינו חלח עומד בחמימותו : **ז** שרי לאבול • ודוקא תבשיל שמחבשל כ"ל לבל לם נגמר בשוגו בשבת לסו' (כ"מ בהגמ"ר) דוחלי לח שדיף מבשייה : **ח** לצורך לילה • דס"ל דבל שמחבשל כמנ"ד שרי כמ"ם ס"ו וכמטמין לצורך מחר לחלי' לח מחבשל כמנ"ד שרי כמ"ש בסי' רל"ד דחסור לחתום פת בשבת לצורך מחר חע"פ דחיכה לחם לחר לחר ומ"מ לח מלינו בחלמוד ובפוסקים דחסרו בזה ולח מלינו בהדיא

לחסור לח"כ בשבת משמע לפי' היה דעתו לכתוב בשבת: (ה) מותר להטמינו כו'. דלמ לחסרו להטמין בשבת אלמ דבר חס שהוא שנתכבל אבל חס פעמו הוי ליה כממון לח מותר: (ו) והטבנה שעושין כו'. ע"ל דצריך ליזהר שלא ישמיד הקדירה לגל חופן המטר דלמ נלמה להטמה דהא עיקר הסיתר הוא בפסק הסוכה מהטר לח יעש בקדירה מעשה זה וכמ"ש הטור בהטמה שהיה הרח"ם רגיל להטמין בגומא ובלכוחת עליה דהסיתר מהוא חש בפסק בין הקדירה לחופן וגם הקדירה:

רנח (א) שאין זה כחומן בדבר המוסיף הבלי ב"י כתב הטעם שהרי אין הקדירה ממה מוספת הבל לדרכה מומה מתמעט וחולך ע"כ ונלמה לי שאין בכלל זה אלא מה שהוה להטמין לשעות הרבה מה שהוה מחחקר הקדירה קודם לגות הזמן שהוה לגל חס רוצה להטמין לשעה מועטה ולקמו משם בעוד הקדירה ממה לחטר דהוי דבר המוסיף הבל על כל פנים וע"כ לח יהא עושה שבימות החמה לוקחים כלי וחוהנו מפקה וחומכין לוחו בשבת חוך כלי אלא מים חם שיפיג ליחו בחוהנו וחמ"כ שוחין המפקה שהוה דרך הטמה ממש כיון שהוא טמון בחוהנו והטמה לשהר לפי' לזמן מועט ושיקר טעם הסיתר כאן כיון שאין טמון בחוהנו ממש רק מוחה עליו וט"ז כחב הטור וע"ש שאין זה כחומן כו' פירוש שאין כאן דרך הטמה כל"ל ועיין מה שכחבתי בסי' שי"ח סי"ג:

רנט (א) אסור לטלטלן. דלמ בכלי להטמה והו"ל מוקלה: (ב) ובגון שמקצתו כגולה. ק"ל מ"ש מסכיח דפרק מוסל ולקמן ס"ם בלחן ע"ם החבים דבלריך למקומו שרי לטלטל החבים וכ"כ החו' ס"ם במה טומנין בשם הבה"ג דלרבנן דרבה"נ שרי לפי' במוסה לגמרי ליטול בידים דבר שהיו ניטל ומביחים לליה מפ' מוסל ול"ל דשחני החם דמיילי בשוכה אלל בחניה בידים הוה ליה בשם לדבר ליטול ואלן לפ"ש דלמ הניחו הלמ לדעחה למיפקל ליה בשבת מ"מ מיקרי מניח ומה דיעה בסי' ס"ט ולמ כבעל החרומות דלשם דלמ חביב מניח הלמ בשדעחו להניחן שם כל השבת הלמ ק"ל הא בסעיף ז' גבי חנור פסק כבעל החרומות ול"ע: מוחר

ב ס הנותנים ז אבנים (ו) ולבנים סביב הקדירה צריך שייחדם לכך לעולם שהרי כל זמן שלא יחדן אינם חשובים לו ומשליכן הילכך אסור לטלטלן אם לא שיציעים ומייחדן לכך:

ג המומן בקופה מלאה גיזי צמר שאסור לטלטל והוציא הקדירה כל זמן שלא נתקללקה הגומא יכול להחזירה ואם נתקללקה ח לא יחזירנה ואפילו לכתחילה יכול להוציאה על דעת להחזירה אם לא תתקלקל ולא חיישינן שמא יחזירנה אף אם תתקלקל ז ויש אומרים שאפילו טמן בדבר שמותר לטלטל אם נתקללקה הגומא לא יחזיר מפני שחצטרך הקדירה לעשות לעצמה מקום כשתחזירה ונמצא כמי שמומן בשבת:

ד ט טמן בדבר שאינו ניטל וכיסה פיה בדבר הניטל מגלה הכיסוי ואוחז בקדירה ומוציאה:

ה י טמן וכיסה בדבר שאינו (ח) ניטל אם מקצת הקדירה מגולה נוטל ומחזיר ואם לאו אינו נוטל:

ו יום טוב שחל להיות בערב שבת. יש מי שאוסר להטמין באבנים משום דהוי כמו בנין תנור

ז כ ויש מחירים:

נהגלה מכאן: (ח) להטמינו. דלמ יחזיר להטמין בשבת אלמ דבר חס שהוא שנתכבל אבל חס פינו ס"ע להטמין חת לחום דשוהר ומ"ש מלמ דלפלפו לכלי להטמין ממו ס"ע בשבת אלמ דבר חס שהוא שנתכבל אבל חס פעמו הוי ליה כממון

מתירים • דמשום כבוד שבת לית מאן ופליג ס"ג וחם לחמר להמיון בע"ח לסור ומפי' ק"ב: **יא** מותר ע"י אינו יהודי • מבלי לסור דיהי פסיק דיציה (תוס' ותשו' מהרי"ל סי' ס"ב) ומשמע בה"ה דה"ה לפותחו לסור חם ידוע שיש בו נחלים לוחשות דהרוח מבעיר הנחלים וכ"ם סימן רע"ו ס"ב וכתוב בה"ה שיש לוחשין לסחום החנור מפני שהרוח מפיח דרך קנה קטן ודמי למשוח ומבעיר יותר החנור מחילו היה פתוח ויהיו מטה להחיר וכ"כ בתשו' רמ"ח סי' ק"ב בשמו להחיר וע"ל דמ"ם החנור ומהרי"ל וחם סימהל' חינו סותמו לגמרי דלמח היה שרי בע"ל פי' שמיפח שרכה פתוח וה"ל כחילו היה פתוח מתחלה אבל חם מניח מעט פתוח פשיטח דהרוח מפיח ולחור לדעתם וכמי ק"ל • וע"ל דבשהם כותר בחוכו לח ה"ם מודה לחסור לסותמו לגמרי דנורם ניבוי שהם נכבה מהרה וע"ד לפי' רע"ו ס"ב דהה"ה יש לחוש הבבה בבית מטבל"ב בחנור: **יב** דנורם **בישול** • ולחילו בדיעבד לחסור החבשיל (חנו' רמ"ח סימן ק"ב) ומפי' רע"ו ס"ח בה"ב וע"י חינו יהודי יש לפקפק ולהחיר בדיעבד מלחר דבלה"ח נמי היה מחבשל שם וכחוב בשל"ה וחם עדיין לח הבשם חש"נ דמדינה מוחר לומר לחינו יהודי מ"מ יש ליזהר מפני שלח פלוג ע"ם ומעמ"ם סי' רס"ח סס"ח:

דיני שהייה והטמנה בקיצור

כללא דמלחח בזמן הזה חין שמטמנה למטלה לח להבד"י לריך שלח תהח הקדירה נוגעת בנחלים דה"ל ס"ל שהייה וכבשר לריך ליזהר מי שמוך למחיכה ממש לו שיחבשל כמיב"ד קודם שחיכה ובלחי ושוה ופשטיד"ם לח מהני ובניען שיחבשל כמיב"ד קודם שבת ובחמור פוח בשיש בכל שרי וחם יש בו נחלים לוחשות חין לסחחו כ"ש ע"י חינו יהודי וחם הנחלים סביב הקדירה לח יקח יהודי הקדירה כ"ש ע"י חינו יהודי וחם הקדירה עומדת על הנחלים שרי חם לח"ל בשבת ולבניה שרי חם חוסק כבר ושל החמור מהו שיחר חם לח חוסק עדיין וחם נחן לביוב לו ד"ח על ההוח וחם"ב מחן הקדירה עליה שרי לחינו חוסק ובחבשיל קר לפי' קודם שחוסק לפו' ע"י חינו יהודי לבמוך כ"ח ע"י. חינו יהודי קודם שחוסק מה לחכול ודבר שחין בו רוטב מהני לקר מהם דמי וחם לח נפלטו לגמרי חפילו יש בו רוטב מהני לקר וחם מינחו במקום שחין יכול להחמם פ' שעים ומוחר לחלל להחמם בשבת ובשל"ה לחוך הקבלי"ן בשינן דבר המפסיק לבל ע"ג בכוזז שסביב החנור ל"ל סמיכה ומ"ה בחיני מעקין ופיוחת דיעה הכי וע"ג קדירה הקטנה בחנור שמי דיעה הכי חבל לחח לחוכן קנקן עם מעקין פשיטח דחסור ליחן מיס לחוך הקדירה כהיח חפילו קודם שהוסק לך חם נהנה חינו יהודי קודם שהוסק שרי ליטמות מהם וגם חם חין יכולין עוד לבשל בהם

כשבילה כלי בהם הוא צריך לו לשבת ואין לו לחתר דיכול להשביל ב"ה אלא שיש היתר לחתר להשיגו ליתנו ליהודי במתנה כמ"ש בי"ד סי' ק"כ סט"ז אם כן למה מיתי השבות אלפי' ב"ה: (ב) ומעברים עירובי חצירות · בגמרא פריכא הא נוסף קשיא אמתא ג' דברים צריך לדם לומר כתוב כיתו ע"ש עם תשיבה · עם תשיבה לין ספק תשיבה לא פירוש דלא יתחר אז ערבתם שלסור אז לערב והדר הגא ספק תשיבה מערבין ומניחין כלן בשילובי התומין תמיד שפי דהשמטוהו דבן לקלקלי כלן בשילובי מלילות וקשה דמ"ל למה כתב הטור בסימן כ"ם דעם תשיבה מערבין ע"ה. דהא הניח מהני! לוקימנא לה כלן בשילובי תמומין וי"ל דודאי לענין לזהרה לבני ביתו צריך להזכיר ע"ה עם תשיבה תע"ג דגם אתי"כ בספק תשיבה יוכל לערב ע"ה מ"מ כיון דבע"ה אסור אתי"כ יזכיר גם ע"ה בעת הניח ממלא דהא דמוקי לה בע"ה היינו לענין אתי"כ אסור אבל לענין להזהיר לבי"ב שוון הם צריך שיוך לומר תילוק בזה דבעת תשיבה יזכיר על ע"ה ואתר כך יזכיר עכשו אתר' על ע"ה דלא עבו אני זמני' לענין אתמירה דודאי לכתחלה לא יסמוך עלמו על ספק תשיבה בענין ע"ה ואפ"ה דלא זכר בטוב בענין אתמיר' ע"ה לפי שאינו דבר קבוע שיהיו מלוי לע"ה מבי"כ ע"ה היו רגילים כ"א בכל ע"ש: בהג"מ כתב ב"י ע"ש הרי"ף המזהיר להטביל בשבת כלי ע"י הערמה כגון שטוחב מים בדי לשתות בו או למלר לוהך ימלאהו מים ע"כ: כתב רש"ל בתשובה סימן מ"ו מי שבשכח להדליק גר של י"ח ליום מוהר לומר לאינו יהודי בפ"ק ש דלילקו:

רסב (א) **ישלשל בגדיו למטה** · פירוש יתירם כדי שלא יבאים להם דרך שלוש בהול מקופלים בחגורו כדי שלא יתגלגלו בעיני החולות כדרך שעושה בהול צריך

ג (ב)י ואין מטבילין את הכלים ואין מדליקין את הנרות ד ואין מערבין עירובי תחומין (וע"ל סי' תס"ו ס"ב) אבל מעשרין את הדמאי ה ושומנין את החמין (ב) ומערבין עירובי חצירות (וע"ל סימן שנ"ג) ו ז ומותר לומר לאינו יהודי בין השמשות להדליק נר (ג) לצורך שבת ג (א) וכן לומר לו לעשות כל מלאכה שהיא לצורך מצוה או שהוא טרוד ונחפז עליה הגה וכן מי שקבל עליו שבת שכח לו ב' קודם שהזכיר יכול לומר להלכים (ר) הגר ומתר דברים שצריך (מהרי"ו סי' קי"ז) וע"ל סימן שמ"ב:

ב ד יש אומרים ה שצריך להוסיף מחול (ה) על הקודש ה וזמן תוספת זה הוא מתחילת השקיעה שאין השמש נראית על הארץ עד זמן בין השמשות והזמן הזה הוא ג' מילין ורביע רצה לעשותו כולו תוספת עשה לעשות ממנו מקצת עושה ובלבד שיוסיף איזה זמן שיהיה ודאי יום מחול על הקודש ו ושיעור זמן בין השמשות הוא ט ג' רביעי מיל שהם מהלך (ו) אלף ות"ק אמות קודם הלילה הגה (ב) ואם רוצה להקדים ולקבל עליו בשבת א' מפלג המנחה ואילך כדעות ניזיל (סור ומנור בשם תוספות פרק תפלת השחר) וע"ל סימן רס"ו:

ג ז מי שאינו בקי בשיעור זה ידליק בעוד שהשמש בראש האילנות ואם הוא יום המעונן ידליק כשהתרנגולים יושבים על הקורה מבעוד יום ואם הוא בשדה שאין שם תרנגולין ידליק כשהעורבים יושבים מבעוד יום:

ד יא ח אחר עניית ברכו אף על פי שעדיין יום הוא

יב אין (ז) מערבין ואין שומנין משום דהא קבלי לשבת עליהן ט ולדידן הוי אמירת יג מזמור שיר ליום (ח) השבת בעניית ברכו לדידהו:

רסב לקדש השבת בשלחן עריך ובכסות נקיה · ובו ג' סעיפים

א ס יסדר (א) שלחנו א ויציע המטות ויתקן כל ענייני הבית כדי שימצאנו ערוך ומסודר בבואו מבית הכנסת הגה ויהיה פלחנו (ג) ערוך כל יום השבת וכן במטבע ולין לכבוד (מור ס"ס רס"ט ומרדכי פ' כל כתבי וכנסות מיימוני פרק כ"ע דשבת):

ב ב ג ישתדל שיהיו לו בגדים (ד) נאים לשבת ואם א"א לו לפחות (א) ישלשל (פירוש יפלבלם בלפי מטה פיהיו פרוסים כמלת העבריים היושבים בביתם רס"י שם) בגדיו למטה דרך כבוד: ילבש

שם וכ"כ רמ"ל בתשובה: ח שצריך להוסיף · וכתי מ"ע דלתוייהמ: ט ג' רבעי מיל · וכתי כמו דביעית שטה קודם ל"ם וב"ח בתב שיש להתמיר לעלמו כמ"ם ספר הילפים ומרדכי והתנודה דמתחלת השקיעה הוא לילה ונ' רבעי מיל קודם זה הוי ב"ה וכן לחיתי זקנים וחכמי מעשה שמירתו ממלאכה ב' שעות ול"ת התנודה מהרי"ל סימן קס"ג לעניין תפלה וקבלת שבת שמתחיל לתפלין בכל יום לחר שעותיו דילפין מהלקהו לעני מרביה וחסבי לעשות מחלות עד הערב ומהגהו מקעריס פני מגחה ותוספות שבת ב' שעות לכל הקודם בדברי מהר"ח ויתיבב זה מהב הקטיעות ע"ל ומהמע המבשיל עד ל"ם מגח וכ"כ מגחה של"ה סימן כל"ג: י מפלג המנחה · ותוח מהלך ד"ח קודם החלת החשיכה (תורת החיד) ומ"כ כתב שם וח"ל ד' מחות למה בקיבוד ובחמת הוח הלך פעריס מן השעה ואילו הלך כדי מהלך ע"ג למה ובלוים · כתב רי"ו הג' יכ"ל דאם שם הוא מגחה אין קבלתו כלום ע"ל ומיהו כיון די"ל דאם מבשיל מהחלת השקיעה בדיעבד יש להמתיר אלא לעשות מלאכה כמ"ל בשם הב"ח: יא אחר עניית ברכו · בכ"ה כתב שיש מי שחולק ע"ז וס"ל דהמבשיל מהחלת השקיעה בדיעבד יש במהלי מבשבת היא דאם מותר להדליק הגר אחר השקיעה ג' כדמוכח בבריי"ה ס' ב"מ וכו' ואלו נקטינן בשפק הרב"י עכ"ל ולא דק דהמהדקי תקיעה עלישת שבע, אחרונות קלמר ותכל עוד שם דהמהדקי לא אסר אלא שבת אבל מי שלא קיבל שבת אפילו אחר ברכו מותר בשבתותינו עכ"ל ולא עיין במהדקי סוף הפרק שהביא לחיים מהולכת שופר שהוא שבות ע' סימן רס"ג סי"ב: יב אין מערבין · משמע אפילו לדבר מלוה לאסור דהא שמיעה לעורך שבת הוא ואסור דגרש מד"ם וכ"ם דלאסור ליכנס למרחץ אפילו להזיע (בהכות פ"ד): יג מזמור שיר וכו' · ובמדינות אלו אין מהנין לומר מזמור וכו' ולכן עניית ברכו הוי קבלת שבת (ד"מ וכ"כ סימן רס"ג סי"ב) ואפשר מהנין לומר מזמור שיר וכו' ואפ"ה אין מקבלין שבת ועושין כל המלחות עד ברכו דמעיקרא הכי קבלו עלייהו וכ"מ בב"ח סימן רע"ז:

רסב יפה קורי עכבים מהבים (י"ח ע"ה): **הארי"ז** הקפיד מאוד לאכול על השלחן כזית פת ולשתות עליו רביעית יין ולברך על ג' מיני מזונות הנה על השלחן כסוס של בהמ"ז עם מעט יין וקלח פתיתין אבל לא לחם שלם ועכי"ב סוף סימן קס"ח וכ' ומיני המזות שיושבין עליהם · ז"ל ד"מ כתב מהרי"ו בספקיו מותר לזכור דבר הוץ לשלחן ולין לאחר לאותן שמחוברים עליו בשעת הסעודה כגון שלחן של ברזל שהוא מחובר ברגליו וכן הכסא שיושבין עליו בשעת הסעודה אבל לא יביא שלחן של עץ שאינו מחובר ברגליו ולא כסא שאינו מחובר ברגליו ולא יזכיר שם שמים בשום דבר הוץ לשלחן ולין לאחר שנטלו ידיהם ואפילו לדבר מלוה ואפילו לדבר שהוא לצורך הסעודה כגון לומר שיביאו לו מלח או חרדל ואפילו לומר שיביאו לו מים לנטילת ידים לאחר הסעודה אסור ואפילו לומר שיביאו לו מים לשתות אחר הסעודה אסור

סימן קמ"ג כתב שילך בבגדי שבת עד מולאי שבת אחר הבדלה וע' סימן ס"ב ס"ג דמשמע דמותר לפשטן ויש לומר דמיירי שיש לו בגד התחתון מיוחד לשבת ובכוונות כתב דאפילו אכל ישנה בגדיו: **ג כיוצא לקראת** · וטוב ללאת לשדה ובקלת מקומות נוהגין ללאת מבית הכנסת לחלר ואומרים בואי ובלא כו' (כ"ה):

ג ג ילבש בגדיו הנאים וישמח בביאת שבת **ג** כיוצא לקראת המלך וכיוצא לקראת חתן וכלה דר' חנינא מעטף וקאי בפניא דמעלי שבתא ואמר בואו ונצא לקראת שבת מלכתא רבי ינאי אמר בואי (ה) כלה בואי כלה: הגה וילבש עלמו בבגדי שבת מיד אחר שרחץ עלמו וזהו כבוד השבת וע"כ לא ירחץ לשבת אלא סמוך לערב שילבש עלמו מיד (הגהות מרדכי החדשים):

רסג מי ומי המדליקין ואם טעו ביום המעונן · ובו י"ז סעיפים

א א א יהא זהיר לעשות (א) נר יפה ב ויש מכוונים לעשות שתי פתילות אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור הגה **ב** ויכולין (ב) להוסיף ולהדליק ג' או ד' נרות וכן נהגו · ואשה (ג) ששכחה **ג** פעם אחת להדליק מדלקת כל ימיה ג' נרות (מהרי"ל) כי יכולין להוסיף על דבר המכוון נגד דבר אחר ובלבד שלא יפחות (אגר"י ומרדכי מס' דאם הבנה ריש פ' י"ט):

ב ג אחד האנשים ואחד הנשים חייבים להיות בבתיהם נר דלוק בשבת אפילו אין לו **ד** (ד) מה יאכל **ה** שואל על הפתחים ולוקח שמן ומדליק את הנר שזה בכלל עונג שבת הוא:

ג ו ד הנשים (ה) מוזהרות בו יותר **ז** ה מפני שמצויות בבית ועוסקות בצרכי (ו) הבית ו אם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ולקידוש היום **ח** נר שבת קודם וכן אם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ונר לחנוכה נר שבת (ז) קודם **ט** משום שלום הבית דאין שלום בבית בלא נר: ואם אין ידו משגת לקנות יין לקידוש ולקנות נר חנוכה ע"ל סימן תרע"ח):

ד י ז לא יקדים (ח) למהר להדליקו בעוד היום גדול שאז אינו ניכר שמדליקו לכבוד שבת וגם לא יאחר ח ואם רוצה להדליק נר בעוד היום גדול ולקבל עליו שבת מיד רשאי כי כיון שמקבל עליו שבת מיד אין זו הקדמה ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה שהוא *שעה ורביע קודם הלילה הגה וע"ל סימן רס"ו ואם היה הנר דולק מבעוד היום גדול יכבנו ויחזור וידליקנו לצורך שבת (טור):

ה יא (ט) ט כשידליק יברך בא"י אמ"ה אקב"ו להדליק נר של שבת אחד האיש ואחד האשה · גם בי"ט צריך לברך להדליק נר של יו"ט ובי"הכ בלא שבת י יש מי שאומר שלא יברך וע"ל סימן תר"י הגה יש מי שאומר שמברכין קודם ההדלקה ויש מי שאומר שמברך **יב** (י) אחר ההדלקה (מרדכי סוף ב"מ) וכדי שיהא עובר לעשייתו לא יהנה ממנו עד לאחר הברכה ומשימין היד לפני הנר אחר הדלקה ומברכין ואח"כ מסלקין היד וזה מקרי עובר לעשייה וכן המנהג: (מהרי"ל):

ו ל בחורים ההולכים ללמוד חוץ לביתם צריכים להדליק נר שבת בחדרם **יג** ולברך עליו אבל מי שהוא אצל אשתו **יד** אין צריך להדליק בחדרו (יא) ולברך עליו לפי שאשתו מברכת בשבילו:
אורח

רסג א יהא זהיר · וידליק בכל החדרים שהולך שם (מט"מ רס"ל) עט"ז ויעשה נרות כרוכים דזכור ושמור בדיבור אחד נאמרו (שם) וכן נוהגין בבית הכנסת ב"ח ובע"ש ~~ר~~ כתב לאסור דהוי כמדורה ולא ראה בד"מ בסימן תרע"ח עמ"ש שם וע"ל ס"ח דאדרבה מלוה להרבות לאורה: **ב ויכולין להוסיף** · ויש נוהגין להדליק ז' נרות וי"א עשרה (של"ה): **ג פעם אחד** · ואם שכחה כמה פעמים לריכה להוסיף בכל פעם כי הדבר משום הכיר' שתהי' זהירה מכאן ולהבא בכבוד שבת (ב"ח) ומה"ש נ"ל דאם נאנסה ולא הדליקה כגון שהיתה בבית האסורים וכיולא בה א"ל להוסיף: **ד מה יאכל** · פירוש ולריך לקנות במעות שבידו לאכול דבודאי אכילתו קודם לנר שבת וכ"מ ברא"ש פ' ע"פ אבל דמקשה פשיטא דנר עדיף מיין קידוש דאפשר לקדש אפת ולא קא מבני דאשמעינן דבמקום שאין לו פת נר עדיף אלא ודאי פת עדיף וכ"מ בגמ' שם דף ק"א דלא היה מקפיד רבה על הנר רק על האכילה וע' ס"ס רע"ב ומיהו אם יש לו לחם לאכול דיו ונר קודם ליקח משאר מאכלים: **ה שואל על הפתחים** · דהוא עיקר סעודת שבת ואין זה בכלל עשה שבתך חול וכו' ועמ"ש סי' רמ"ב וע' רסי' תרע"ח: **ו הנשים מוזהרות** · ואפילו אם ירלה הבעל להדליק בעלמו האשה קודמת (ב"ח) וכשהיא יולדת בשבת ראשונה מדליק הבעל ומברך (מנהגים מט"מ ושל"ה) משמע דבימי נדותה האשה מברכת בעלמה ועמ"ש סי' פ"ח: **ז מפני שמצויות** · ועוד מפני שהאשה כבתה נרו של עולם ומ"מ האיש יתקן הנרות (כתבים): **ח נר שבת קודם** · אף על גב דקדוש דאורייתא מ"מ על היין דרבנן כמ"ש ריש סימן ער"ה: **ט משום שלום הבית** · ולכן אם יש לו נר אחד שני ויקנה אחר כך לקידוש או לנר ח טכה ומ"מ גם בחנוכה בנר אחד סגי · נ"ל דסומא גם כן תברך דהא נסנה גם כן ממאורות וכמ"ש סימן ס"ט וק"ו הוא מנר חנוכה כמ"ש סוף סימן תרע"ה ע"ש ומ"מ אם יש לה בעל פקח יברך הבעל מיהו אם אוכלת בשלחן אחד עם אחרים לא תברך ע' ס"ח דהא ליכא שמחה גבה: **י לא יקדים** · ומכאן סמכו הקדמונים שמשגרין התינוקות לבתיהם קודם ברכו שילוו להדליק ולא ידליק קודם מנחה (ס"ג במרדכי פ"ב בשם לפנת פענח): **יא שידליק** · ראוי שתתפלל האשה בשעת הדלקה שיתן לה הקב"ה בנים זכרים מאירים בתורה (מט"מ בשם בחיי פרשה יתרו): יש סדורים שכתב בהם ברכה לנרות אחר יולאת בה"כ ואין לאמרה (ר"מ פ"ז): כתב מהר"ש בשם מהר"מ ז"ל כשיש חופה בע"ש ומאחרים בה עד אחר שקיעת החמה והאשה אינה רולה לקבל שבת לפני החופה או תדליק הנר בלא ברכה קודם החופה ואח"כ בהשיבה תפרוס ידיה על הנרות ותברך או תאמר לאיזו יהודי להדליק אחר החופה והיא תברך ע"כ ותמוה הוא דלא שייך ברכה בדלוקה ושומדת ועוד דאמירה לאיזו יהודי שבות ומיהו ב"ה לא נהרו אשבות (וע' סימן רס"ח) ועיין במהרי"ו שהתיר להדליק בעוד היום גדול ואח"כ לפרוס ידיהם ולברך וכו' ומ"ש שמגלה בקובן שמברכין על הנרות בשבת אחר יולאת בה"כ לא ס"ל ולאו מר בריה דרבינא חתים עליה (מהרמ"מ הגמ"ג) ומיהו בדיעבד אם שכחה מלברך עד שהשיכה יש לסמוך אמהר"ש ועסי' רע"ו ס"ג בהג"ה ומ"מ סגי בנר אחד: **יב אחר ההדלקה** · דאם תברך קבלה לשבת ואסורה להדליק וא"כ בי"ט תברך ואח"כ תדליק כן כתב בס"ס הדרישה בא"ע בשם אמו אבל אין חכמה לאשה וכו' דלא חלקו חכמים כמ"ש סי' ק"נח ע"ש וכ"כ התו' פסחים דף ז' ע"ב: **יג ולברך עליו** · דהדלקת נר חובה משום שלום בית שלא יכשל בעץ או אבן (מרדכי) ואפילו למ"ד בנר יה"כ א"ל לברך מ"מ הכא משתמשין לצורך אכילה להכין כליהם וכלי סעודה משא"כ ביה"כ וכ"ש לדידן דס"ל דמברכין ביה"כ דחשבינן שלום בית אפילו בלא אכילה (מהרי"ל בתשובה סימן קנ"ה): **יד א"צ להדליק בחדרו ולברך עליו** · אבל להדליק לריך שלא יכשלו בעץ או באבן ועמ"ש ס"ח וס"ו:
שכל

ג שם ק"ט א טור משא דרב הונא שבת כ"ה
ב טור והכלבו בשם כ"ד
ג לשון הרמב"ם בפ"ה מהלכות שבת משא דרב שבת כ"ה ד שבת כ"ה
ה רמב"ם שם ו שבת כ"ד
ז שם ת תוספות והרא"ש והמרדכי משא דרב לוי של שבת בפ"ב כרבות כ"ו (הסיינו כשפות ומניות י"ב שעות אפילו ביום ארוך וכדלשו"ל כסי' רל"ג כהג"ה) ט התוספות בשבת כ"ה והרא"ש שם והרמב"ם בפ"ה ופ"ש והר"ן והמרדכי ורב עמרם וסמ"ק ור' ירוחם
י מרדכי והגהות מיימון בשם הירושלמי כ שם בתוספות וטור בשם י"א
ל מרדכי שם:

עטרת זקנים

רסג (א) וטוב לאשה יראת ה' שלא תדליק את הנרות של שבת בקינמא רק יהי' לה נר של שעוה מיוחד לה להדליק מידי שבת בשבתו (פענת רזא פ' בשלח)

שערי תשובה

בראשית צריך לאדם שיהיו לו ב' עטיפות אחד לחול ואחד לשבת כו' ובשאילת שלום שם ועיין בשו"ת בית אפרים סימן ס"ו שמקור הדברים בירושלמי פ"ח דפאה ומדרש וילקוט רות ועיין בהגמ"יי הלכות שבת פרק למ"ד ועיין בס"מא ח"ב סימן קנ"ג ובא"ר מ"ש משבת דף קמ"ו דרבנן דפומבדיתא הוי לבשי גלימא אוכמא וקאת יש לדחות עפ"י דברי הירושלמי ומדרש וילקוט דלעיל דאיתא שם דדרש ר"ח לריך שיהיו לו שני עטיפות בבי חבריא לקבלי' כעטיפתינו כחול כך עטיפתינו בשבת כו' וא"כ י"ל דהתם רבנן דשבת דקאמר דנפלי גלימייהו שלא היה להם רק עטיפת חול ועיין בש"ות מאיר נתיבים:

רסג (א) נר יפה עבה"ט ועיין בשו"ת בית יעקב שכתב שיש נוהגין להדליק ב' נרות קודם קבלת שבת על הבימה ומברכין אחד שידליק ואחר הדלקה מעמידין אותם השמש לפני העמוד במקום שמתפללים וכתב שיש למחות שלא לעשות כן דאף באותו בית אין לטולטו ממקום זה למקום אחר כמ"ש בסעיף י"ד בהג"ה ואפילו בנרות בה"כ ע"ש ועיין בבר"י סימן תרע"ה באורך בענין זה: (ג) ששכחה עבה"ט וכתב בביורי ברכה בשם תוס' שמואל שער אפרי' בהגהות כת"י שכתב ע"ז דיותר טוב לעשות מי ששכחה שתספיק לעני' את שמן להדלקה ע"ש אבל המנהג להוסיף נר וכדברי מהרי"ל ומ"ש אשה היולדת כתב בביורי ברכה על דברי כנה"ג בשם חכם א' לפקפק בזה דהדלקה במקומה בעינן כדלקמן סעיף יו"ד ע"ש ועיין לעיל ס"ק א' בשם בית יעקב וכתב בתשו' נחלת שבעה סימן ח' אשה שהדליקה ב' נרות ע"ד שתשמש ברכה ועי"י סדר' שבת נסתפק' אם עשתה ברכה וכתב לחלק בין אם הדליקה בזמנה ע"ש ואין גלענ"ד והראי' שהבי' מעשה בוכתבת' אין הנידון דומה כלל והעיקר בזה כל שהדליקה מפלג המנחה ולמעלה משתמא לשם מלות שבת הדליקה וכירתה ואפי' אם ספק לה א"צ להדליק נר בברכה ואם מסופקת אם הדליקה קודם פלג המנחה או אח"כ יש לה לחזור ולהדליק לשם מלוה בלא ברכה ועיין בא"ר מ"ש בזה: (ט) כשידליק עבה"ט וכתב בפמ"א ח"א סי' ס"ש שמשות הוא ביד הנוהגים לעשות נר מיוחד לשבת ומדליקין בבה"כ ומברכין דהוי ברכה לבטלה אם לא שהשמש לא ידלי' שום נר תחלה עד שידליק הוא בברכה דשייך בזה שלום בית שלא יכשלו זה בזה משתחרך ואח"כ ידליק השמש אחר הנרות ע"ש וכ"כ בשו"ת מקום שמואל סי' י"ח דאף שיש קונין מלות הדלקת נרות במנין הרבה מ"מ אין לברך ע"ש: (י) אחר הדלקה עבה"ט ובדגול מרבבה השכים להלכה דלא כהמג"א כיון שאין נוסח הברכה הוא שבשבת אומרת של שבת וביו"ט אומרת של יו"ט לא שייך לא פלוג ולכן אין ראיה מסי' קנ"ח דשם כן נוסח הברכה וכן מ"ש התוס' בטבילת גר כן הוא וסיים גם שנ"ל לסורות
באשת

באר היטב

שאלין והתחתון ולאיזור והתלוק כנגד ד' אותיות הוי"ה · כתב בס"ח לא יקח אדם ילד בשבת עד שיהיה תחלה כל גופו · מהרי"ל היה לו טלית מיוחד לשבת וכשלו במ"ה ובאשדות סימן קמ"ג כתב שילך בבגדי שבת עד מ"ש אחר הבדלה ובכוונות כתב דלאף אכל ישנה בגדיו: (ה) כלה · ויש נוהגין ללאת לשדה לבוש בס"ל כנה"ג · ואין נוהגין לעמוד לעשות דוגמא כמו שמקבל פני אדם גדול · אין מקבלין שבת בי"כ שאל בשבת כי אין ביום כפור נשמה יתירה שכנה"ג:

רסג (א) נר יפה · וידלק בכל החדרים שהולך שם מט"מ עיין בסעיף ו' · ויעשה נרות כרוכים ביחד זכר לזכור ושמור בדבור אחד נאמרו וכן נוהגין בבה"כ ב"ח: ואסור להדליק נרות של שבת משום שאלה שבית תפלתם עסי' קנ"ד סי"ח: (ב) להוסיף · ונוהגין להדליק ז' נרות כנגד ז' ימי השבוע וכ"כ האר"י ז"ל: (ג) ששכחה · ואם שכחה כמה פעמים צריכה להוסיף בכל פעם כדי שתהא זהירה בכבוד שבת · ואם נאנסה ולא הדליקה כגון שהיתה בבית האסורים וכיולא בזה א"ל להוסיף · וסומא ג"כ תברך דהא נהנה ג"כ ממאורות מ"מ אם יש לה בעל פקח יברך הבעל מיהו אם אוכלת עם אחרים בשלחן אחד לא תברך מ"א עס"ח · אשה היולדת מדליק הבעל את הנרות בשבת ראשון ומברך מנהגים מט"מ ושל"ה: ובימי נדותה האשה מברכת בעצמה ע"ל סימן פ"ח · ובכנה"ג כתב שיש נוהגות כנר לפני היולדת ותברך היא בעצמה · ואשה ששכחה ולא ברכה על הדלקה אם נזכרת קודם זמן איסור הדלקה תברך עוד אבל לאחר זמן איסור הדלקה לא תברך כנה"ג בשם מהרי"ו בדוה"ע ועיין תשובת נחלת שבעה סימן ח' · ואשה שבאה זמן הדלקתה כלול שבת טוב יותר שבעלה ידליק ויברך ויש נוהגות שהולכת לביתה בין השמשות לברכה ולהדליקה והורה לבעלה וכתב א"ר שמשתי שקלת נשים נוהגות על פי זקני קהלין וי"ל שמדליקות בבית שבעלה ועיין תשובת מהרי"ל סימן כ"ג: (ד) מה יאכל · פירוש וצריך לקנות במעות שבידו לאכול דבודאי אכילתו קודם לנר שבת · ומיהו אם יש לו לחם לאכול דיו ונר קודם ליקח משאר מאכלים מ"א: (ה) מוזהרות · ואפילו אם ירצה הבעל להדליק בעצמו האשה קודמת ב"ח · ואין אם היא יולדת · עס"ק ג' מבה"ט: (ו) הבית ועוד מפני שהאשה כבתה נרו של עולם · ומ"מ האיש יתקן הנרות · כתבים · (ז) קודם · ונר אחד סגי וכן בחנוכה מ"א: (ח) למהר · ומכאן סמכו הקדמונים שמשגרין התינוקות לבתיהם קודם ברכו כדי שידליקו ולא ידליקו קודם פ"ה: (ט) כשידליק יברך וכו' · טוב שיהיה לה נר מיוחד להדליק בו מידי שבת בשבתו עטרת זקנים בשם פענח רזא · וראוי שתתפלל האשה בשעת הדלקה שיתן לה הקב"ה בנים זכרים מאירים בתורה מט"מ · כתב מהר"ש כשיש חופה ע"ש ומאחרים בה עד אחר שקיעת החמה והאשה אינה רוצה לקבל שבת לפני החופה או תדליק הנר בלא ברכה קודם החופה ואחר כך בהשיבה תפרוס ידיה על הנרות ותברך · או תאמר לאיזו יהודי להדליק אחר החופה והיא תברך ע"כ וכתב המ"א שדבריו תמוהים · ומיהו בדיעבד אם שכחה מלברך עד שהשיכה יש לסמוך אמהר"ש · ועס"ק ג' מבה"ט ובכל מקום סגי בנר א' מ"א ע"ש: (י) אחר הדלקה · דאם תברך קבלה לשבת ואסורה להדליק וא"כ בי"ט תברך ואח"כ תדליק כ"כ בס"ס הדרישה בא"ע בשם אמו · וכתב המ"א אבל אין חכמה לאשה כו' דלא חלקו חז"ל ע"ש: (יא) ולברך עליו · אבל להדליק צריך שלא יכשל בעץ או באבן ועמ"ש
ס"ק

רסג (א) **צריך הוא לחזור ולהתפלל כו'** · בגמ' תמהי שלחי לבור דלא מצרימין וכתב הכ"מ דלעניין מלאכה בין לבור בין יחיד מותרים וכמ"ש כאן ומה"ת תלת שכמדבדי בשם הגאוני וכ"ז ל"ת דבשמוד ס"ל דגם לעניין מלאכה לאסור למי שהדליק(*) ואלא דלא קי"ל כן דהא כתב רמ"ח בשמוד ס"ה דחשם המדליקה דוקא לאסורה לאכל שלא כמ"ש מותרים וה"ה כל שכן כשמדליק לאחר שבת ומשמה יתירה לשמחת לאור כלי ליגע בגר שהדליק זה וכבר כתב ב"י ע"ש דלחיו יודע טעם למה יחמירן לחדליק בזה: (ב) **הואיל והתחיל בהיתר** · היינו שיהיה שכור שיוכל לגמור קודם ברכו: (ג) **וכ"ש במ"ש כו'** · כבר כתבתי תשובה על דין זה והגני מעתיקה: **פניתי** לח לבי להבין ולהשכיל במעט ביניתי לוך (*) כיון ס"ר להחמיר

ז מ **אורח שאין** לו הדר מיוחד וגם אין מדליקין עליו בביתו צריך להשתתף בפריטי:

ח נ **ב'** או **ג'** בעלי בתים אוכלים במקום אחד יש אומרים **מזן** שכל אחד מברך על (יב) מנורה שלו ס ויש מחמנים בדבר ע ונכון ליזהר בספק ברכות ולא יברך אלא אחד:

כנס מכל אחד לין מיכון כן:

ט ס המדליקין בזויות הבית **מזן** ואוכלים (יג) בחצר אם אין הנרות ארוכות שדולקות עד הלילה ז הוי ברכה (יד) לבטלה:

י לבעל הלכות גדולות כיון שהדליק נר של שבת הל עליו שבת ונאסר במלאכה ; ועל פי זה נוהגות קצת נשים שאחר שברכו והדליקו הנרות משליכות לארץ הפתילה גדולות ואומרים שאין קבלת שבת תלוי בהדלקת הנר אלא בתפלת ערבית שכיון שאמר החזן ברכו הכל פורשין ממלאכתם ולדידן כיון שהתחילו מזמור שיר ליום השבת הוה כברכו לדידהו כנס **יח** ומסתבר שחותם (טו) אחם ממדלקת שבת בהדלקה אם לא **כ** שהתחיל (טו) תחלה ואפילו תנאי בלב כגי (מרדכי) אבל אחר בני כנית מותרין במלאכה עד ברכו ועיקר הדלקה תלויה בנר ממדליקין על הסלחן **כא** אבל לא בשחר (יז) הנרות שבבתי (תור זהב) **כב** ועריך להניח הנרות במקום שממדליקין **כג** ולא להדליק במקום זה ולהניח במקום אחר: (מרדכי פ' כ"מ)

יא א"ע"פ שלא **התפללו** הקהל עדיין אם קדם **חיחיד והתפלל של שבת מבע"י** חל עליו קבלת שבת ואסור בעשיית מלאכה ואפילו אם אומר שאינו רוצה לקבל שבת:

יב כד פ אם רוב הקהל קבלו עליהם (יח) שבת המיעוט נמשכים אחריהם על כרחם:

יג נ אדם שבא לעיר בערב שבת וכבר קבלו אנשי העיר עליהם שבת אע"פ שעדיין היום גדול אם היו עליו מעות או שום חפץ **כה** מניחו (יט) ליפול:

יד ג אם ביום המעונן מעו צבור וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת ואחר כך נתפזרו העבים וזרחה חמה אינם צריכים לחזור ולהתפלל ערבית ד אם כשהתפללו היה מפלג המנחה ולמעלה אם יחיד הוא ששעה בכך (א) צריך הוא לחזור ולהתפלל ערבית ה ולענין עשיית מלאכה בין צבור בין יחיד מותרים דקבלת שבת היתה בטעות ו ויש אומרים **כו** שאותם (כ) שהדליקו נרות אסורים בעשיית מלאכה ושאר אנשי הבית מותרין ז ויש אומרים שאותו נר שהודלק לשם שבת **כז** אסור ליגע בו ולהוסיף בו שמן ואפילו אם כבה אסור לסלסלו:

מז ח מי ששהה **להתפלל** מנחה בערב שבת **כח** עד שקבלו הקהל (כא) שבת לא יתפלל מנחה באותו בית הכנסת אלא ילך הוץ לאותו בית הכנסת ויתפלל תפלה של חול ט והוא שלא קבל שבת עמהם אבל אם ענה וקבל שבת עמהם אינו יכול להתפלל תפלת חול אלא יתפלל ערבית שתים:

מז י אם **בא** לבה"כ **סמוך לקבלת הצבור** שבת **מתחיל להתפלל** מנחה ואע"פ שבעודו **מתפלל יקבלו הצבור שבת כט** אין בכך כלום (ב) **הואיל והתחיל בהיתר**:

יז כ ר"א **שמי שקבל** עליו שבת **קודם שהשכה** ל **מותר לומר לישראל חבירו לעשות לו** (כב) **מלאכה** · הגה מותר ליהנות מלאכה שנעשית בשבת **לא** (ג) וכ"ם במוצאי שבת מי שמתחר להתפלל במוצאי שבת

מז שכל אחד מברך · דכל מה דמתוסף תורה יש בה שלום בית ומשמה יתירה להמתת תורה בכל זריזות וזהירות וכן מה שמוהגות מקלת נשים בכהות ליל מביאה ומקוה שמוסה לבה"כ ותיכם רוצים לילך לביתם שלא ישמעו ולכן מדליקין נרות שלהם בבה"כ לון למנות בידם מ"ד להדלקה בית ח"ל

ממדליקין בבית ותוכלים בחלר · וח"ת כהם מסתפק קלת לעזוד תכילה ס"ל לפי שכבר כתב בסוף פרק ב' דשבת דהכי מסקינן דכל שהוא לצורך תכילה בשבת אפשר דעבדי מידי בכה"כ דהכתם בו תכילה לעזוד תכילה וקל למוהות לבל גדות המיוחדות בלח"ם בבה"כ לון לבדך עליהם דלין עשויים להחיר לך לכבוד ומיהו בעיר שבה"כ של בשים הוי מרתיעו של הסמוך שמא הסיב לעזוד סעודה למשך יין בלילה (מהרי"ל סימן ג"ב) וכתב של"ה דמ"מ לח יברכו עליהם במוהה לחת שים לה קיים הרבה: **מז ואוכלים בחצר** · מסתע דחם תוכל בבית תפילו לון דולקות עד הלילה שרי ומיהו מלוה לעשות גדה לתוכות שידלקו עד הלילה בדחיתא במהרי"ל (של"ה ומט"מ וד"מ): **יז הוי ברכה לבטלה** · ואפשר דחם בחוהו מקום היה קלת חשך ומסתמי סוס דבר למור הגר ליכא תיסורא (מהרי"ל כ"ב): **יח והמנהג כו'** · וחם הלים מדליק ליכא מהנחא ומותר במלחכה ומ"מ טוב להתעות (כ"ח): **יט** מקבלת **שבת** · ותתפלל ממהר תמלה (מ"ב): **כ שהתנה תחלה** · ומ"מ נ"ל לחזן להתעי כי חם לעזוד מחמר שים מולקין דלל"כ תבבך תמילה ותתנה עם"ה: **כא אבל לא בשאר הנרות** · ועמ"ש ס"ו בשם מהרי"ל דמ"מ מברכין עליהם ותפילו מדליק בחדרים שלין מסתמכין בהם לעזוד תכילה דלח נרע מיה"כ ועמ"ש ס"ם ומיהו דוקא כשים לו מדר מיוחד ולח בירך על נר חחר וכמ"ש ס"ו בשם מהרי"ל דחם לח כן לח יברך על שום נר: **כב ועריך להניח כו'** · עם"ד ו"ל דהכח מיירי על ידי תגחי:

כג ולא להדליק כו' · כלומר חלינו ניכר שהדליק לכבוד שבת (לבוש) ולכן כ"ל דחם עמד שבת מוטמת של מקומו ולכתיבה בעומרו בבוהה התלויים דהח ניכר שעושה לכבוד שבת וכמדבדי מפרש הטעם דהדלקה במקומו בעינן וזהו ג"כ מקומה ולין ליסור חלח כשמדליקין במקום שלין מסתמכין בו ובעינן שמסתמכין בו דקי"ל דהדלקה עושה מלוה כמ"ם כשהר וכתב"ם לחניין נבי נר חנוכה דהדלקה בפניה לחוץ וכו' חבל בחוץ ממקום שהדלקה בפניה לחוץ למעלה מכ' וכתיבה למעלה מכ' וכתיבה למעה מכ' חמה שלא יחמיד לעזרו ניקיו לה משמע שבתוך עשרים ליכא חלי טעמא ובמהרי"ו ה' פסח כתב דעיקר הדלקה תלויה בנרות שעל השלחן ולכן לא יהליון במקום אחד וימיחנו על השלחן דהרואה חומר לעזרו הוא דעקר לה עכ"ל משמע לדידן דם"ל כמהרי"ל כל שבית הוי מקומו ומ"מ יש ליזהר לכתחלה לכתך על השלחן וכתוהה כתב ו"ן ולכן ין להדליק נר מוהה שבת ו"ח ולהשיחם במקומה חחרי הדלקה לך תמילה ישימם במקומם וחח"כ ידליקם: **כד אם רוב הקהל כו'** · וחם רוב הקהל לא היו בבה"כ חין ממכין חחר המישוע וכן בעיר שיש בה בית הכנסת הרבה חין לחת ממכת חחר חבירתה (כ"ה): **כה מניחו ליפול** · פי' שהולך לחדר כמ"ש סי' רס"ו סי"ב עמ"ש בסמי' רס"ל: **כו שאותם שהדליקו** · ומהרמ"ו כתב דמדבדי ס"ל דקבלה בטעות בלבור שמה קבלה לך שלין המיעוט ממכימים אחריהם וכ"כ הם"ל וכ"ש ד"מ בס"ח ולין להקל וכ"כ הרוקח ומהרמ"ן והב"י ומשמע דלף בחול דינה שבי דיחיד לריך לחזור ולהתפלל ולבור ח"ל לחזור כיון שהתפללו בטעות עסי' רל"ג ו"ב וכ"כ הב"י ד"ל כמ"ש: **כז אסור ליגע בו** · כתב ח"ו לפילו אחר שלא הדליק עדיין ולא קבל שבת מ"מ לחסור ליגע בו ולסלסלו עד מ"ש כיון שהודלקה לשבת ע"כ וק' דבסמי' תרע"ד כתב המוחר להדליק נר המוקה מגר שבת מ"מ לחסור ליגע בו ול"ל דהכח מיירי בבני חיטאין דחיכה למיחש שמא יכבה ולכן לחסורים ליגע אחר"פ שהחנו שלא לקבל שבת והחם מיירי בחחרים שלחם כני בית שע"ל ול"ל דח"ו לפיחתים חזיל דקבלה בטעות שמה קבלה וח"כ הוקבה למוהתו דהחיחה בשבת דף מ"ם וכיון שהוקבה הוקבה לכל ד"מ מדבתב כיון שהודלקה לשבת דמזיק ליגע לומו שהודלקה לשבת ולכן לחסורים ליגע לומו ולסלסלו עד מ"ש כיון שהודלקה בהדלקתו

לומר: **לב התפלל** · והבדיל בתפלה כמ"ש סי' רצ"ט: **לג** ומותר **ליהנות** · ול"ד להטומים כ' ימים יום הכפורים שחטורים לאכול בלילה מה שביטל לאחר היום דהתם לפי דעתם שמתחפקין שמא היום יה"כ הם כן המלאכה הזאת נעשית בהיתר דהתם לכל ישראל לעשות מלאכה לצבל הכא הוא יודע שבבר עבר שבת רק שהוא לא הבדיל ול"ד למי שלא הניח ע"ת דלריך להקטות קטרתו לאחרים אבל אחרים הטורים לאחרים קטרתו מלאכה דע"ם דקטרתו מלאכה (ד"מ) וכ"כ בתשו' וכ"ם הב"ח דלא בלבום דאוסר אח"כ בירך והניח דשם דשתו מהשבת לא ידעתי מה מושיל ברכת המזון למלאכה וזה פשוט דאם יאמר כך לומר לא בברכת המזון דיש לומר דוקא כשהתפלל תוך לא יאמר לשם אבל כשאמר המבדיל למוד רשלי לומר לשם ושמ"ם סי' רע"ח וס"ם קפ"ח:

תוספות

שבת לו שממשיך שעודתו בלילה מותר לומר לתבירו, שרואל אבור **לב** שהתפלל והבדיל לעצות לו מלאכתו להדליק לו נרות בשבל לו **לב** ומותר ליעשות ולאכול (בג) ממלאכתו בכ"ל:

אין

לי פירות שבתחומך ואני לשמור לך פירות שבתחומי וכתב ב"י בא"ח סימן רס"ג בשם הרשב"א דמותר לשמור לך פירות שבתחומי אבל לא מצאי שבתת זו שהוא כן דאי נימא גם למפרש מצאי למחי תר"ח שם מותר לומר לבבך פלוני אני סולך למחר ואיכא תחילה בעין שיהיה מותר דמ"מ עבשיו אין לו איסור חדש שהיה סולך שם או שמוך לו קודם שבת אלא שמא"ח כן אלא בים לך אבשיו לשיהיה לשם שבת ואיכן שבשבת עלמה מלינו שיהיה בזה בל שים בורבנין ע"ב מותר לף בלא בורבנין דלישור לשיהיה לף שיך בזה ביון שאינו בשם שבת משא"ב בזה שקיבל עליו שבת קיבל עליו בל קדושתו דאל"ב ס"ל לאחמוי מזה שיהיה לף מקבל ואזה לא מקבל ומדלא אחני ס"ל שבת מיד לבל מילי וזה פשוט בעיני:

אמנם בעין קושית הר"ן על הרשב"א בשפת זה הגם כי אינו בדאי להסביע מ"מ בלע"ד דלק"מ על הרשב"א דמ"ש הר"ן דשאני בשמור לו פירותי לבבך פלוני אני סולך למחר שאף יש בורבנין בו' ופרבינן עליה ממאני דאין לון משום בורבנין הבא ס"ל דשאני בשמור לו פירותי משום דבללו דברי שמואל לא הוי קנין גיט מאני' בשלמה ביאה ושיפת האשה לון מחסירין של התשום להביא פירות הבא יש בזה משום בורבנין ובשיפת תנן לבל מקנין הוא לשמור פירות וע"ב לומר דמאני' שלמה ניחא ליה משום שפירים" במאני' דהבאת פירות הוא דבר שאסור לעשותו בשבת ע"ב לון מחסירין בשביל לילות אחר שבת בשביל זה בה שלון בן שמירת פירות שבת שלמה מותר בשבת אף שיש בתשומו לה שלילה תוך לתשום מעבבת עליו בל בן מותר להחשיך בשביל זה בה שמפת דברי שמואל שפירים בזה ואמר בל שים לך שיהיה עבשיו בשבת לשום אדם דהיינו מי שים לו בורבנין החירו להמירה לבל אדם הבא אמי בהבאת פירות ניפא מפני בורבנין אלא בשפת דמי שים לו מפירות יפי' ממליה למדין דשפת שיהיה דמותר' להחשיך לשמור פירותיו לא תליא בשיהיה בורבנין אלא בשפת דהשמירה בעלמה לון בם משפת דאסור לעשותו בשבת ס"ב לון מחסירין דמותר' והוה משפת שיהיה להחשיך לשמור פירות בשביל בורבנין זה אינו דא"ב לא היה לו לשמואל לאחדם דין אדם מותר לומר לבבך פלוני אני סולך בו' אלא היה לו לומר מ"ש דמותר' דמותר להחשיך בשביל שמירת פירות בשביל שאם יש בורבנין אלא ס"ב דשמא דמותר' ולו משום בורבנין אלא משמא דלון לאסור שבת אלא משפת דברי שמואל אחדם לומר לבבך פלוני אני סולך בו' בין שים שיהיה ס"ב בורבנין בי"ם היכא דא"ל שמירת פירות בשביל שאם יש לך שיהיה עבשיו בשבת לשום אדם דהיינו מי שים לו בורבנין החירו להמירה לבל אדם הבא אמי בהבאת פירות ניפא מפני בורבנין אלא בשפת דמי שים לו מפירות יפי' ממליה למדין דשפת שיהיה להחשיך לשמור פירותיו לא תליא בשיהיה בורבנין אלא בשפת דהשמירה בעלמה לון בם משפת דאסור לעשותו בשבת ס"ב לון מחסירין דמותר' והוה משפת שיהיה להחשיך לשמור פירות בשביל בורבנין זה אינו דא"ב לא היה לו לשמואל לאחדם דין אדם מותר לומר לבבך פלוני אני סולך בו' אלא היה לו לומר מ"ש דמותר' דמותר להחשיך בשבי

פשוט שלין לו לומר לפה כיון דלין כאן התחלת פעודה ביום ע"כ לין מקום לומר כיון דלא בירך ב"ה עדין שבת עליו · ומ"ם רמ"י בתשיב ממי שעשה ג' ימים יום"ב דלחסור בשני ימים · מי שלינו עושה ג' ימים לחסור לבעל לזה שלינו יודע דזה שהתחיל הוא רוצה לעשות ביקר ידי ספק דשמא שיקר יום"ב למחר וממילא דהשני הוא עושה בהיתר לפי שברתו של זה מעכ"ב כאן דהאחר עושה בהיתר גמור כיון דלילה הוא מותר לף לזה שלא שבדיל עדיין · וזה הקשו כבר על רמ"י ממ"ם שם בתשובה שלו דלמה לין לחוש לספק דיומא מדים לו שיהי על נדרו כזה ולמה ולמי מעות נדר מפידות הוא דהא לין בקיאין בקביעא דירמה ודבריו תמוהים מאד דהא בכל ב' י"ם של גליות לף סמכינן אהך בקיאות מעות שמא יעבור בקיאות כמו שבלמו מעם ריש גילה אלמה שביה"כ מכח שה"ת לעמוד לדוכ אלמה כיכ שמכיון שעיקר הדין כמ"ש רמ"י עופיס בסימן תרכ"ד אלא שלקח מפידים מחמירים ועושים ביה"כ כמו בשאר יום טוב ומלאכה הוי ב' ימים של יום כיפור כמו בשאר יום טוב ממש :

אחר מוהבי זה כתב שנים מלאתי נס מו"ח ז"ל שמחיר כדעת רמ"א וכתב ג"כ קלת מהבדיים שזכרתי :

רסד (א) מדבר שאין האור נאהז בו · משמע בפשוט פתילות ושמני' שלין מחירין יפה דמיירינן שמא יפה שלני שיבת משמן שבתוכו אל הפתילה וידלוק יפה :

(ב) **כרך דבר בו** · בשור כ' תחילה סימ"י שם כוון להדליק לחשוך כו' ואחר כך פי' הרי"ף והרא"ש ומשמע שתלוי בכוונתו כו' והקשה ב"י דהא לרש"י לף תליל מלתא בכוונתו מדשיי הרמ"ם משמע שתלוי בכוונתו לפי' הרי"ף ש"מ דלרש"י אינו כן ולף דק בקושיא זו דוחלי לרש"י תלוי ב"כ בכוונה שבבי עיקר משמע לחשוך מקום שמא ידליק בתשוך בשין בלא היתר וזה לא שייך אלא כשתכוין להדליק אלא שבלונתא בין רש"י לרי"ף היא זאת דלרש"י לריך שוכתב לעיין כל היתר כוונת המדליק שם להדליק שם להקפות ש"כ שיבא להקפות היינו משעה שחר שלינו לאבי שביבו אלא מניח אחריו לאבי הרי"ף פי' שגם בלהקפות הוא כורך ממש כמו בלהדלק ואין חילוק לעין הכוונה אלא שבלב המדליק תלוי הדבר שם הוא להדליק לו להקפות וש"כ פשיט הרמ"ם והטור משמע שתלוי בכוונתו פי' שהוא הכשר לאבי אל המדליק בלי שום הוכחה לאחרים וכן הוא פי' דבדי הרמב"ם שכתב כאן בש"ע כמו הרי"ף והרא"ש שזכרנו דהיינו שם כורך שביבו ומתכוין כדי להשבותו שהדלוק יפה לשני שם כורך שביבו ומתכוין להקשות הפתילה מותר ומ"ם הרב המגיד על פי' הרמב"ם ע"ש הרב שלינו מבין כלל דבריו בזה ולא ידענו מה ראה לחלוק עליו דלמה שכתב הרמב"ם דלא יפה לשני שם כורך שביבו ומתכוין להקשות הפתילה מותר ומ"ם הרב המגיד על פי' הרמב"ם מיבוא לעין דיוקא דנם בלרש"י הוה הדין שם מתכוין להוסיף חור לשור ולאפוקי משמע הרי"ף בקלת ספריס וכן בריי"ף שביבו דהא להקפות מותר היינו להוסיף חור ע"י לשור ס"ם וכן פיכס"י ופע"ב דלרש"י הוי פי' להקפות שלינו כורך חור אלא שלינו מניחו תמה הפתילה הכשרה ומניחן דוקא הוכחה לזה שלא מתכוין להדליק כמ"ש בשמוך מ"מ לעניין דין זה בכורך כדי להוסיף חור לשור זה דעת הרי"ף בלמה דלא כ"ת שהכלו וכן כוונת הרמב"ם זהו כוונת ס"ם לפע"ד וש"ב אין מחלוקת בין הרא"ש לה"ם ולא כב"י שכתב מחלוקת ביניהם : (ג) **אפילו נתן כו'** · מיהם שמא לא יתן בהן שמן :

(ד) **חלב מהותך כו'** · לפי עיקר הדין מותר בחלב מהותך לפי שנמשך תחר הפתילה אפיל אלא דרבנן מדו בו לחמו שלינו מהותך וכשהוא בהעדובות לא נזהו ביום דס"ל נזירה לנזירה · וש"ל הא גם בשאר פשולים ס"ל נזירה לנזירה דשמוך הפתילה אפיל אלא בלא תעדובות אין לחשור אלא משום שמא יסוב הא ס"ל דחדא נזירה היא דבשעה שנזהו שלא להדליק בשמן פשול בכלל היתה בין בש"ע בין עם תעדובות מה שלין לו בחלב מהותך שהיא נזירה בש"ע לחמו שלינו מהותך ולא היא נזירה בפשולים כלל בש"ל : (ה) **כרך זפת בו** · דלא לחמרו אלא שם הזפת לו עשוי מהותכים בכלי שלין נמשכים לחחר הפתילה לחבל בזה נמשך עשיר עם הפתילה שבתוכו : מבטל

רסד א אסור **להשתמש** · יסוד ובי' סימן ער"ח **ב מותר להשתמש** · לפילו תעשים שלין לרין עיון שמא עומדים בחדר לחחר דלין קים במקום לחחר גר כבר יזכור ולא יסוד גם במקומות לחחרים (סמ) :

ג בלא נר · כגון למשך יין מן המלחף (סמ) : **ד בדיעבד** · וב"ל דשם נר לחחר כבר ועומד לגלו לגר פשול מותר להשתמש לף אלא בלמוד וכמ"ש סי' רע"ו ופע"ג שבב"ח מממיך בזה לשעמיש לחזל שבתב בסימן תרע"ג דלין היתר בשמש אלא גדות מטכה ט"ש שבל לדיק פשיטא דשרי : **ה נתבון לחקשות** · לפילו מדליק שמשם יפה דבשמיון להקשות לא נזיק שמא יפה : **ו ומשמש זה** · וכב"ח כתב דזה ל"ש שכי כיון דגמי לו קש לא מזי לפילה בתוכה · לין מדליקין בשמני שרי' בשבת ומ"ש לפי' נתבון לשעשות שפתילה שרי : **ז בשעה** · פי' שיגמו כל וימים שפתילה בתוכה · לין מדליקין בשמני שמן (ע"ג) : **ח מצמר גפן** · בגמרא ים עוד פירושים על שמן קיק ודלגס שעור והרב"י משום שחוכס מלויים בימיו וכ"מ בהלריך ע"ז בתוס : **ט ויניחנו ויצא** · ומוכה לחכול בשבת אלל הגר (תו') ע"ש סי' רע"ג ושוב י"ם ט"ח בגמרא ובתוספתא כלרי מפי שהוא נדבק בכותלי הבית ומבעיר הבית ומיישיגן שיכה בהול על ממונו ויבבה ע"ב ומלמן י"ם ללמוד אלא לשהוס שהמור בשן משעה זה וכמה פעמים ראיתי שבאו לידי חילול שבת : **י אין מדליקין** · דמיירינן דלמלה מחי לחדלוקי בשיעייסו: **יא חלב מהותך** · מדשתם משמע דס"ל דשיעור אלב מבוטל במ"ם רש"י ורמב"ם ס"ל כרי"ן והוא נמשך אחר שפתילה אלא מניח דלמלה אחי לחדלוקי בשלימו מהותך: **יב שמן זית מצוה** · ואם לין שמן זית מצוי מלוה בשאר שמנים וסס קודמין לשעוה כיון דיש לוסרין בשעוה ומ"מ נ"ל שעוה קודם לנר אלב וע' סי' תרע"ג (מט"מ ובל"ח) וב"ח כתב דאף שנתוים לף בשעוה עם הפשולה אלב החמירו אלא בשעוה שלא יפה שעיטו רוחות אלא שחוכו לנר · ע"ב וע' סימן ער"ח דיש מקילין יותר בנר הכבוד : **יג ברך** · אבל אם ברך שמן פשול ושתילה פשולה יאר לחסור (טור רי"ן) : **יד רוב היוצא** · וה"ה בנר של שעוה לריך להדליק רוב היולא (ש"ג) : **ר"ת** שאל לגיות ע"ם לין מדליקין בחתיכות של נ"ח מלומלמים דיכון דאדליק בה שוכחת ס"ל שבר כלי ואסור להדליק בה כמ"ש סימן תק"ח ס"ו אלא"כ גדל שפתילה מעי"ש דאתבטל מחורת כלי (גמרא) : **טז** ומ"ש נהגו · ואף בנר הכהוך עושין כן : **טז בסמרטוטין** · ל"ל הטיעו בלאי בגד שאתם הגשים לחילו בגד לגמר לין מדליקין בו בלל כמ"ש ס"ח וכלאי בגדי שאתן מדליקין בו כדלאיתא ריש פ"ב בגמ"ל גבי בגדי כהונה אלא ל"ל אמ"ש : **אין** מדליקין על השלחן בגר יין של מרס (רש"י פ"ש ע' סי' תרע"ג) :

רסה א ויתחייב משום מבבה · היינו לרמב"ם שפשק בש"י לחמר מלחתה שלא לגופה מייב עליה ועי' סימן רע"ח (מ"מ פי"ב

רסד דיני הפתילה והשמן ובו י' סעיפים

א אין עושין פתילה לנר של שבת **ב** בין נר שעל השלחן בין כל נר שמדליק בבית (א) **ג** מדבר שהאור אינו נאחז בו אלא נפרך סביביו והשלהבת קופצת כגון צמר ושער וביוצא בהם אלא **ד** מדבר שאו' נתלה בו כגון פשתה נפוצה ובגד שש **ה** וצמר גפן וקנבוס וביוצא בהן הגה ואם הדליק בדברים פתסורים **א** אסור להסתמש לאורו (תשובת הרכב"ם סימן קע"ם) וי"ח דאם יש בר אחד מדברים המותרים **ב** מותר להסתמש לאור (א) פתחריס וכן דבר שאפשר **ג** בלא (ב) בר מותר לעשות אפילו בלל נרות פתחרים לעדכך שבת יש להקל **ד** בדיעבד : (הגהות מרדכי פ"ק וס"ב דשבת) :

ב (ב) **ו** כרך דבר שמדליקין בו על דבר שאין מדליקין בו אם נתבון **ז** להעבות (פי' לעשות עבה) הפתילה **ח** כדי להוסיף אורה אסור ואם **ח** נתבון (ג) להקשות הפתילה כדי שתהא עומדה ולא תשלשל למשה מותר **ו** ומשמע זה מותר לכרוך דבר שמדליקין בו על גבי גמי או קש כדי ליתן הפתילה **בעששית** הגה ומהגין נרגיר על פלח וגרים של פול פ"ם הגר בערב שבת כדי שיספ דולק יפה בשבת (מיימוני פ"ם ושור) :

ג **ט** אין מדליקין נר לשבת אלא משמן הנמשך אחר הפתילה ולפיכך אין מדליקין בזפת ולא **ז** (ד) בשעוה ולא בשמן העשוי **ח** מצמר גפן ולא באליה ולא בחלב וכן **י** אין מדליקין **בעטרן** מפני שריחו רע **ט** ויניחנו (ה) ויצא ולא בצרי מפני שריחו נודף שמא יסתפק ממנו ונמצא מתחייב משום מבבה :

ד (ג) **יא** אפילו נתן מעט שמן זית בשמנים אלו שאינם נמשכים ואז נמשכים **יא** אין מדליקין (ו) בהם :

ה יא (ד) כ חלב (ז) מהותך וקרבי דגים אין מדליקין בהם ואם נתן בהם מעט מאחת משמנים שמדליקין בהם מותר להדליק בהם :

ו ל שאר כל השמנים הין מאלו מדליקים בהם **מ** ומבל מקום **יב** שמן זית מצוה מן (ח) המובחר :

ז יג (ה) **נ** כרך (ט) זפת או שעוה או חלב סביב הפתילה מדליקים בהם :

ח **ס** המדליק צריך שידליק יד רוב מה (י) שיוצא מן הפתילה מהבר :

ט **ע** אין צריך **"להבהב הפתילה** (פירוש ענין הבהוב יפול על דבר שיהיה כשרה לגמרי ונם לא קיים לגמרי אל תאכלו ממנו גא תרגום יונתן מהבהבן) הגה **טז** ומ"ם נהגו להדליק הפתילה ולכבותה כדי שתהיה מתוקנת ותחזה בה לתור יפה (טור) :

י **פ** אין מדליקין **טז** (יא) בסמרטוטין אפילו מחורבין :

רסה דין כלים הנתנים תחת הנרי ובו ד' סעיפים

א אין נותנין כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר כדי שיהא נוטף בתוכו גזירה שמא יסתפק ממנו **א** ויתחייב משום מבבה ואם חברו בסיד או בחרסית מותר דבין שהוא כלי אחד בדיל מיניה משום איסור שבת :

ב **ב** לא ימלא אדם קערה שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת גזירה שמא

אין

רסה א ויתחייב משום מבבה · היינו לרמב"ם שפשק בש"י לחמר מלחתה שלא לגופה מייב עליה ועי' סימן רע"ח (מ"מ פי"ב

באר היטב

רסד (א) פתחריס · פעילו פרות שומדים בתדר לחת דבין שום בתקום לחת נר בבר יזכור ולא לפתום פתנר בשן משעם זה וכמה פעמים ראיתי שבאו לחיל בשבת שבר זה מ"ש : (ב) בפ · גזירה שמא ידליק בשמיהו : (ג) מהותך · לפי עיקר הדין מותר בחלב מהותך אלא דרבנן גזרו אפי שלא יסוב הא ס"ל דחדא גזירה היא דבשעה שנזהו שלא להדליק בשמן פשול בכלל היתה בין בש"ע בין עם תעדובות אין לחשור אלא משום שמא יסוב הא ס"ל דחדא גזירה היא דבשעה שנזהו שלא להדליק בשמן פשול בכלל היתה בין בש"ע בין עם תעדובות מה שלין לו בחלב מהותך שהיא נזירה בש"ע לחמו שלינו מהותך ולא היא נזירה בפשולים כלל בש"ל : (ד) כרך זפת בו · דלא לחמרו אלא שם הזפת לו עשוי מהותכים בכלי שלין נמשכים לחחר הפתילה לחבל בזה נמשך עשיר עם הפתילה שבתוכו : מבטל

יפה גם בתקומות תחרים : (ב) בר · כגון למשך יין מן המלחף : (ג) להקשות · פעילו שלינו מדליק כמ"ש בסימן תרכ"ד דאם יש בר אחד מדליקין בו נזירה שמא יעשה בו חסור · פירוש שיניחו בנר ויעיו בפשולה בתוכה · לין מדליקין בשמני שמן ב"ח · וכ"ש שמחמם נתחלב בשר · ונשמרים מדליקין שמן לף שעדיין מולכך מהחמם ושוכר על נלו דכבר וחלב · ואם לין לו שמן כתב בתבה"ל תנו נתון תחלב : (ה) דיקא · ומוכה לחכול בשבת אלא בשר בשר שוב יש ב"ח שפני שנפן בכותלי הבית ומבעיר הבית ומיישיגן שמא יכבה ומשמן יש לנמוד שלא

פי"ב) ומ"מ לף לכ"ם לסור עיין בתוס' סוף כירה: **ב** **אין נותנין כלי כו'** • לכל מותר לתת תחת גר של שעוה לעשר לסיסור מסוך כלי לא השיב מבטל כלי מהיכנו מפי רע"ו ס"ג ול"ד לעמן שהיו רואה לעצמו ולהפסידו (הג"ה) וכתב הרב"י דזהו כדעת הי"ח בסימן ש"ם ס"ד "ערי מבצ"י בפ"ק ולא מזירין אמת יעשה כן בשבת דהתם הי מלאכה הם מפני שהוא מבטל כלי מהיכנו • מקודם לזה היה הכלי רתוי לשלטלו ועכשיו בשבת עושהו מוקלה: (ב) **אפילו מבע"י** • הטעם כרש"י דמזירין אלא יעשה כן בשבת והתם בהום' תפ"ל דבהבאה מלאכות מלאכה כלן דאין לאיסור אלא משום ביטול כלי מהיכנו ול"ד לאיסור כולי האי ולהיכא למיהם אמת יבוה לידי כיבוי אי"ת אל"כ למיהם אמת יבוה לידי כיבוי ומלת הגילולות וקודם נמל המהיכה יפלו ומבבה בידים כו' עכ"ל: (ג) **וי"א אפי' מחבוין בו** • פירוש אפילו אחהר שיכלה הסמן יבבה הבף ולא יקלקל הכלי:

ג **ב** **אין נותנין כלי בשבת תחת הגר לקבל שמן הנוטף מפני שהוא** (א) מבטל כלי (א) מהיכנו ומותר ליתנו **מבעוד יום ג והשמן הנוטף** (ב) **אסור להסתפק ממנו בשבת** הגה ואסור ליעם בגר דולק בשבת הגוי אפ"ם אחיו מבלעלו ואין בו משום מוקצה **ד** בגמרא בשלחת מבל מקום אסור מן יהבגדב קלת מגגיהבו **ה** (ג) ויעם (ב"י):

ד **ד נותנים כלי תחת הגר לקבל נצוצות מפני ן שאין בהם ממש ואין כאן ביטול כלי מהיכנו אבל לא יתן לתוכו מים ז** (ב) **אפילו מבעוד יום ח מפני שמקרב זמן כיבוי הניצוצות** ט ומבל מקום מותר ליתן מים בעששית **שמדליקים בה בע"ש ט כיון שאינו מתכוין לכיבוי אלא להגביה השמן:** הגה י (ג) וי"א אפילו מתכוין לכיבוי מרי אחהר שלין מים בפיו בלין אלא תחת (ד) בשמן לף הוי אלא גרש בבוי וכן מוסגן (סמ"ג):

רסו דין מי שהחשיך לו בדרך • ובו י"ג סעיפים

א **א מי שהיה בא בדרך וקדש עליו היום והיו עמו מעות ויש לו א חמורו ונם יש עמו אינו יהודי לא יניח כיסו** (א) **על חמורו מפני שהוא מצווה על שביתתו אלא** (א) **נותן ב כיסו** (ב) **לאינו יהודי להזוליכו לו ולמוצאי שבת לוקחו ממנו ג ואפילו לא נתן לו שכר על זה ג ואע"פ שנתנו לו ג משחשיכה מותר ד אבל אם מצא מציאה אינו יכול ליתנה לאינו יהודי אלא א"כ באה לידו מבעוד יום דהשתא הוי כביסו:**

ב **ד אם אין עמו** (ג) **אינו יהודי מניחו על חמורו וכדי שלא יהיה חייב ה** (ב) **משום** (ד) **"מחמר** (פי' מבסיע לף סחמור) **או אינא עקירה ונחה ו מניחו לאחר שעקרת יד ורגל ללכת דלאו עקירה היא ובשהיא עומדת נוטלו תיכף ולאחר שתחזור ותעקור רגליה יניחנו ז** וי"א **שצריך ליזהר טלהנחיגה בקול רם כל זמן שהבים עליה** הגה ובול לף יזהוב על סחמור אלא יוף בדבלין ואם הוא לריך לנפלת תוך לתחום מפני מתירת מן הלבסים לו אלא מבבה (ג) ואפילו הוא תוך סחמור ולרבוב (ריב"ם וי' בשם תשב"ץ):

ג **ב** **אין נותנין כלי בשבת תחת הגר לקבל שמן הנוטף מפני שהוא** (א) מבטל כלי (א) מהיכנו ומותר ליתנו **מבעוד יום ג והשמן הנוטף** (ב) **אסור להסתפק ממנו בשבת** הגה ואסור ליעם בגר דולק בשבת הגוי אפ"ם אחיו מבלעלו ואין בו משום מוקצה **ד** בגמרא בשלחת מבל מקום אסור מן יהבגדב קלת מגגיהבו **ה** (ג) ויעם (ב"י):

ד **ד נותנים כלי תחת הגר לקבל נצוצות מפני ן שאין בהם ממש ואין כאן ביטול כלי מהיכנו אבל לא יתן לתוכו מים ז** (ב) **אפילו מבעוד יום ח מפני שמקרב זמן כיבוי הניצוצות** ט ומבל מקום מותר ליתן מים בעששית **שמדליקים בה בע"ש ט כיון שאינו מתכוין לכיבוי אלא להגביה השמן:** הגה י (ג) וי"א אפילו מתכוין לכיבוי מרי אחהר שלין מים בפיו בלין אלא תחת (ד) בשמן לף הוי אלא גרש בבוי וכן מוסגן (סמ"ג):

רסו דין מי שהחשיך לו בדרך • ובו י"ג סעיפים

א **א מי שהיה בא בדרך וקדש עליו היום והיו עמו מעות ויש לו א חמורו ונם יש עמו אינו יהודי לא יניח כיסו** (א) **על חמורו מפני שהוא מצווה על שביתתו אלא** (א) **נותן ב כיסו** (ב) **לאינו יהודי להזוליכו לו ולמוצאי שבת לוקחו ממנו ג ואפילו לא נתן לו שכר על זה ג ואע"פ שנתנו לו ג משחשיכה מותר ד אבל אם מצא מציאה אינו יכול ליתנה לאינו יהודי אלא א"כ באה לידו מבעוד יום דהשתא הוי כביסו:**

ב **ד אם אין עמו** (ג) **אינו יהודי מניחו על חמורו וכדי שלא יהיה חייב ה** (ב) **משום** (ד) **"מחמר** (פי' מבסיע לף סחמור) **או אינא עקירה ונחה ו מניחו לאחר שעקרת יד ורגל ללכת דלאו עקירה היא ובשהיא עומדת נוטלו תיכף ולאחר שתחזור ותעקור רגליה יניחנו ז** וי"א **שצריך ליזהר טלהנחיגה בקול רם כל זמן שהבים עליה** הגה ובול לף יזהוב על סחמור אלא יוף בדבלין ואם הוא לריך לנפלת תוך לתחום מפני מתירת מן הלבסים לו אלא מבבה (ג) ואפילו הוא תוך סחמור ולרבוב (ריב"ם וי' בשם תשב"ץ):

היה

דעתי טפה לסחיר ושוה דהא אין מהריס מלבסים בלי תחת הגר לפ"ם טעמל בו שמן כי אין מתבוין לבך ס"ג אין מתבוונין בשמיר השלחן אלא להגלת השלחן ושוה דקי"ל דבר שאינו מתבוין מותר • ושוה יש ריאות ופ"ה לא אסבוין אלא זה שד שיסבימו שמי ת' מרבותי שי' שבל"ל הגה לא לפלם להורות במקום הבו אבל בע"ד שהולאתה זו בדומה היא ויש לסמוך עליהם וגם של הג"ה יש לסמוך לפי מ"ם שיטן הס"ו ס"ט וקושיות הגילולות ב"ל דלק"מ דשבל"ם ת"ה לגערם מיד עד שיבבו ומשני אין בהם ממש ומיד הם בבים בע"ל גם אלה קושיות הב"ן יש ליבב ועפ"י הב"ח סל"ט • בתב עוד בהג"ה אם יש בבלי דבר שיהיה אלא תחת הבר שיהיה לא יתפבר לגערו מותר להניחו תחת הבר לקבל בו שמן דהא יהול לשלטלו אבל שיהיה אלא ממש ס"ט ס"ו ס"ם וכמ"ם בה"ן סוף מושל ע"ם ושפ"ז ס"ח וס"ל: **ג** **והשמן הנוטף** • ואם לא נתף לתוכו שמן לא אסור אלא בבלי שיעשה בשבת בעלמא (ס"ג): **ד בגגיעה בעלמא** • ל"ל דס"ל בת"ם דבשגגישה לגולך דבר הנוסף מותר ולגולך דבר האיסור אסור ת"ב לדעת הע"ם דאסור ליבע בבילה אפי' אחהר ת"ם ס"ם ס"ג אין לסילו אין הבר דולק עליו לאור ושפ"ז ס"ו ושע"ם רפ"י חק"י דדעת הרב בפ"ם וה"מ בס"ד בתב בשם ס"ו ח"ל דמיירי שדבר סיחר מוסף עליו ולולם ליקח ממנו ואפי שלטלו מן הלבד בע"ח ס"ח ושפ"ז ס"ח ס"ג אבל ליבע בו ממש אסור: **ה** **ויבה** • ובבר של שעוה לא מייפין ובלום אסור לטלטל מן הלבד בע"ח ס"ח ושפ"ז ס"ח ס"ג אבל ליבע בו ממש אסור: **ו** **שאין בהם ממש** • ומותר ליהול אחר שבלו לתוכו (רם"י) וב"ל דס"ם הוא וב"ל מותר ליטלו אפילו הוא בדבלין החסר של גילולות אסור לטלטלן בע"ם סי' תל"ח סט"ו וע"ם • ובתב מהרי"ל בשם ר"י אבל ליטול לתוכו אחמין לאור לחוסם בלים בביבו ע"ם ואפ"ג דאחבר לגערם בשיבבו מ"מ חביב ביטול בלי ביון שא"א לגערם מיד בע"מ בחום' דף מ"ג סוף ד"ה בעודן עליו ושמ"ל ס"ג: **ז** **אפילו מבע"י** • אע"ג דאחר מלאבות מותר להחמיל מבע"י בע"ם רסי' רל"ב הבא מהי שמא יעשה בן בשבת אינסבור אלין לאסור בו בל"ב: **ח** **מפני שמקרב** • מטוס דשריך בגמ' דהא גרם ביבוי אבי בע"ם סימן של"ד סב"ב ומשני ס"ם שמקרב את ביבויו דמיירינן שיחמיל ליתן המים קודם גפילת הגילולות וקודם גמר המיחם יפלו ומבבה בידים אלא שמא יגביה הבלי עם גפילת הגילולות אבל בשלת שאחו האור אבי ליתן עליו מים בע"ם סימן של"ד וס"ה דשרי לעשות מחילות שלא בדרך לגמי הדליקה אי נמי דהבא אין שום דבר מפסיק בין הגילולות והמים אחר הגילולות ממש אבל בשלית אין המים אחהם בדי לבבותו בביטול אלא מן הלבד ואין אחם טופלה לאוחן המים להדיא (תוספות שוף בירה ושבב"ח) והאחהן גלאה שיקר (מ"א סי"ב) וע"ל דאסור לעשות מחילות מפלגן ושבד דדוקא בשמפסיק בלי אבי ובשלית שאחו אלא אלא שהחשבת האור (תוספות) : **ט** **כיון שאינו מתבוין לביבוי** • וא"ב לא נהבי' שיעשה בן בשבת (תו') : **י** **וי"א אפילו מתבוין לביבוי וכו'** • ל"ש ד"ה הסמ"ג אסור ליתן לתוך הבלי מים אפילו מע"ם מפני שהוא מקרב ביבוי הגילולות אפילו לרבען גרם ביבוי מותר שביון שהמים בעין ובודאי יפלו הגילולות ובבוותא ביבוי הוא ומתן המים אבי אלו בממבה בידים אבל אלו בלולחים שמתן שם מים להבשים הסמן או שלא יפבה הבלי מותר אע"ל הבי בהדיא שאם מתבוין לביבוי אסור ומ"ם בין שהמים בעין וכו' והבלי עלמו אינו מרתח אלא מקרב בוותו אמ"ם התוספות דדוקא בלים שלאים מים אבי להעמיד המסיק בלי בין המים ובין האור אבל בבלי הבא המים והאור בתין להדדי ע"ם ותמלא בדברי ובסמ"ק כ"ם בהדיא השעם משום שתין מתבוין לבבוי וידוע שבל דבריו הם דברי הסמ"ג ודבבי רמ"א ל"ש ומדברי בולם למדנו דאסור ליתן מים לתוך הבלי שעומד בו גר שעוה בדי שיבבה בשיעור שד המים הבא מתבוין לביבוי והאם שלא לחוזו ממש בשיעור בעין והם הבא האם מי"ח בתב בשם מ"ח דבד"מ בין שיהו המים קודם שמדליק הסמן אבי וב"ל דליבא למיגזר שיעשה בן בשבת וב"ם"ל בשם הבו' אך בין שהסמיבו רמ"א בע"ם לפפר דלא בל הבלי מותר שבין הפוסקים נהגו שעשים לחביים גבי שמן ע"ם דלא ס"ל הבי ובב"ם בתב דבשמן אין ביבוי בלל דאפילו לא יהן לחוזו מים בשיעור הבא הסמן תבבה הפילה ואין נהיגת מים מהביים הביבוי עב"ל וא"ב לפילו בשבת אבי בשאיגו יהודי מדליקו לצורך מולה:

רסו **א** **חמורו** • אבל אם החמור של אינו יהודי יימבו עליו דאין מלווה על שביתתו ומיהו אם שבבו מהאינו יהודי ל"א דמלווה בפ"ם סימן רמ"ו ס"ג ודוקא בשבבה החמור אבל אם שבר האינו יהודי שיוליבו למבום פלוני ל"ב לא שבר החמור דהבי האינו יהודי חייב במזונות ובחליבות החמור ולא שבר דוקא חמור אבל מן האינו יהודי מלווה על שביתתו : **ב** **כיסו לאינו יהודי** : **ג** **משחשיבה מותר** • ואם הוא משא בבד ל"ל דיהן החמור לאינו יהודי אלא יקדימנו וכמ"ש סימן רמ"ו ובלבד שלא יהא מחמר וכמ"ם ס"ב : **ד** **אם אין עמו** • וה"ה אם אינו מחמין לאינו יהודי מיהו על שביתתו ל"ל ס"ב די"ל דבזמן הזה בליבת ר"ם לפסול : **ה** **משום מחמר** • והא דלא לחמר משום שביתת בהמתו משום לחחת לאחמירין לפילו אין הבהמה שלו לריך ליזהר בבך וב"ם אם הבהמה שלו לפילו אחרי מחמר בשביתת בהמתו (ר"ן וב"ב הריב"ם) : **ו** **מניחו לאחר שעקרה** • ואע"ג דהבתת ליבת שביתת בהמתו מ"מ לי לילה לאינו יהודי יתגבה לאינו יהודי בין לפילה שביתה אם לא יהר בבך (ר"ן) : **ז** **וי"א שצריך ליזהר בו** • וי"ח בין שאינו עושה עקילה ובחה

באר היטב

רסו (א) מהיבנו • שעושה בהם בלי רתוי לשלטלו ושבאינו בשבת מוקלה • **חמורו** • אבל מותר לתת רגל של שעוה לעשר בשבת אבל אם הוא מבטל בלי מהיבנו ס"ג ול"ד לעמן שהיו רואה לעצמו ולהפסידו (הג"ה) וכתב הרב"י דזהו כדעת הי"ח בסימן ש"ם ס"ד "ערי מבצ"י בפ"ק ולא מזירין אמת יעשה כן בשבת דהתם הי מלאכה הם מפני שהוא מבטל כלי מהיבנו • מקודם לזה היה הכלי רתוי לשלטלו ושבאינו בשבת עושהו מוקלה: (ב) **אפילו מבע"י** • הטעם כרש"י דמזירין אלא יעשה כן בשבת והתם בהום' תפ"ל דבהבאה מלאכות מלאכה כלן דאין לאיסור אלא משום ביטול כלי מהיבנו ול"ד לאיסור כולי האי ולהיכא למיהם אמת יבוה לידי כיבוי אי"ת אל"כ למיהם אמת יבוה לידי כיבוי ומלת הגילולות וקודם נמל המהיכה יפלו ומבבה בידים כו' עכ"ל: (ג) **וי"א אפי' מחבוין בו** • פירוש אפילו אחהר שיכלה הסמן יבבה הבף ולא יקלקל הכלי:

רסו (א) **נותן כיסו לאינו יהודי** • מבוח דאין לחדם מעמיד עלמו על ממונו ואי לא שבים ליה לחתי לאחויי ד' לאות בריפ"ך ושיהו דוקא בממונו בין שע"י שורה הוא מבחר חייס עליו : (ב) **משום מחמר** • פי' מבסיע חמור טעונה ואינה לו עביד עקילה והמה : (ג) **ואפי' הוא תוך התחום** • פי' אין לאיסור בהולך בבגדיו אלא דוקא אם רוכב אפי' יכול

ב **ד** **אם אין עמו** (ג) **אינו יהודי מניחו על חמורו וכדי שלא יהיה חייב ה** (ב) **משום** (ד) **"מחמר** (פי' מבסיע לף סחמור) **או אינא עקירה ונחה ו מניחו לאחר שעקרת יד ורגל ללכת דלאו עקירה היא ובשהיא עומדת נוטלו תיכף ולאחר שתחזור ותעקור רגליה יניחנו ז** וי"א **שצריך ליזהר טלהנחיגה בקול רם כל זמן שהבים עליה** הגה ובול לף יזהוב על סחמור אלא יוף בדבלין ואם הוא לריך לנפלת תוך לתחום מפני מתירת מן הלבסים לו אלא מבבה (ג) ואפילו הוא תוך סחמור ולרבוב (ריב"ם וי' בשם תשב"ץ):

היה

דעתי טפה לסחיר ושוה דהא אין מהריס מלבסים בלי תחת הגר לפ"ם טעמל בו שמן כי אין מתבוין לבך ס"ג אין מתבוונין בשמיר השלחן אלא להגלת השלחן ושוה דקי"ל דבר שאינו מתבוין מותר • ושוה יש ריאות ופ"ה לא אסבוין אלא זה שד שיסבימו שמי ת' מרבותי שי' שבל"ל הגה לא לפלם להורות במקום הבו אבל בע"ד שהולאתה זו בדומה היא ויש לסמוך עליהם וגם של הג"ה יש לסמוך לפי מ"ם שיטן הס"ו ס"ט וקושיות הגילולות ב"ל דלק"מ דשבל"ם ת"ה לגערם מיד עד שיבבו ומשני אין בהם ממש ומיד הם בבים בע"ל גם אלה קושיות הב"ן יש ליבב ועפ"י הב"ח סל"ט • בתב עוד בהג"ה אם יש בבלי דבר שיהיה אלא תחת הבר שיהיה לא יתפבר לגערו מותר להניחו תחת הבר לקבל בו שמן דהא יהול לשלטלו אבל שיהיה אלא ממש ס"ט ס"ו ס"ם וכמ"ם בה"ן סוף מושל ע"ם ושפ"ז ס"ח וס"ל: **ג** **והשמן הנוטף** • ואם לא נתף לתוכו שמן לא אסור אלא בבלי שיעשה בשבת בעלמא (ס"ג): **ד בגגיעה בעלמא** • ל"ל דס"ל בת"ם דבשגגישה לגולך דבר הנוסף מותר ולגולך דבר האיסור אסור ת"ב לדעת הע"ם דאסור ליבע בבילה אפי' אחהר ת"ם ס"ם ס"ג אין לסילו אין הבר דולק עליו לאור ושפ"ז ס"ו ושע"ם רפ"י חק"י דדעת הרב בפ"ם וה"מ בס"ד בתב בשם ס"ו ח"ל דמיירי שדבר סיחר מוסף עליו ולולם ליקח ממנו ואפי שלטלו מן הלבד בע"ח ס"ח ושפ"ז ס"ח ס"ג אבל ליבע בו ממש אסור: **ה** **ויבה** • ובבר של שעוה לא מייפין ובלום אסור לטלטל מן הלבד בע"ח ס"ח ושפ"ז ס"ח ס"ג אבל ליבע בו ממש אסור: **ו** **שאין בהם ממש** • ומותר ליהול אחר שבלו לתוכו (רם"י) וב"ל דס"ם הוא וב"ל מותר ליטלו אפילו הוא בדבלין החסר של גילולות אסור לטלטלן בע"ם סי' תל"ח סט"ו וע"ם • ובתב מהרי"ל בשם ר"י אבל ליטול לתוכו אחמין לאור לחוסם בלים בביבו ע"ם ואפ"ג דאחבר לגערם בשיבבו מ"מ חביב ביטול בלי ביון שא"א לגערם מיד בע"מ בחום' דף מ"ג סוף ד"ה בעודן עליו ושמ"ל ס"ג: **ז** **אפילו מבע"י** • אע"ג דאחר מלאבות מותר להחמיל מבע"י בע"ם רסי' רל"ב הבא מהי שמא יעשה בן בשבת אינסבור אלין לאסור בו בל"ב: **ח** **מפני שמקרב** • מטוס דשריך בגמ' דהא גרם ביבוי אבי בע"ם סימן של"ד סב"ב ומשני ס"ם שמקרב את ביבויו דמיירינן שיחמיל ליתן המים קודם גפילת הגילולות וקודם גמר המיחם יפלו ומבבה בידים אלא שמא יגביה הבלי עם גפילת הגילולות אבל בשלת שאחו האור אבי ליתן עליו מים בע"ם סימן של"ד וס"ה דשרי לעשות מחילות שלא בדרך לגמי הדליקה אי נמי דהבא אין שום דבר מפסיק בין הגילולות והמים אחר הגילולות ממש אבל בשלית אין המים אחהם בדי לבבותו בביטול אלא מן הלבד ואין אחם טופלה לאוחן המים להדיא (תוספות שוף בירה ושבב"ח) והאחהן גלאה שיקר (מ"א סי"ב) וע"ל דאסור לעשות מחילות מפלגן ושבד דדוקא בשמפסיק בלי אבי ובשלית שאחו אלא אלא שהחשבת האור (תוספות) : **ט** **כיון שאינו מתבוין לביבוי** • וא"ב לא נהבי' שיעשה בן בשבת (תו') : **י** **וי"א אפילו מתבוין לביבוי וכו'** • ל"ש ד"ה הסמ"ג אסור ליתן לתוך הבלי מים אפילו מע"ם מפני שהוא מקרב ביבוי הגילולות אפילו לרבען גרם ביבוי מותר שביון שהמים בעין ובודאי יפלו הגילולות ובבוותא ביבוי הוא ומתן המים אבי אלו בממבה בידים אבל אלו בלולחים שמתן שם מים להבשים הסמן או שלא יפבה הבלי מותר אע"ל הבי בהדיא שאם מתבוין לביבוי אסור ומ"ם בין שהמים בעין וכו' והבלי עלמו אינו מרתח אלא מקרב בוותו אמ"ם התוספות דדוקא בלים שלאים מים אבי להעמיד המסיק בלי בין המים ובין האור אבל בבלי הבא המים והאור בתין להדדי ע"ם ותמלא בדברי ובסמ"ק כ"ם בהדיא השעם משום שתין מתבוין לביבוי וידוע שבל דבריו הם דברי הסמ"ג ודבבי רמ"א ל"ש ומדברי בולם למדנו דאסור ליתן מים לתוך הבלי שעומד בו גר שעוה בדי שיבבה בשיעור שד המים הבא מתבוין לביבוי והאם שלא לחוזו ממש בשיעור בעין והם הבא האם מי"ח בתב בשם מ"ח דבד"מ בין שיהו המים קודם שמדליק הסמן אבי וב"ל דליבא למיגזר שיעשה בן בשבת וב"ם"ל בשם הבו' אך בין שהסמיבו רמ"א בע"ם לפפר דלא בל הבלי מותר שבין הפוסקים נהגו שעשים לחביים גבי שמן ע"ם דלא ס"ל הבי ובב"ם בתב דבשמן אין ביבוי בלל דאפילו לא יהן לחוזו מים בשיעור הבא הסמן תבבה הפילה ואין נהיגת מים מהביים הביבוי עב"ל וא"ב לפילו בשבת אבי בשאיגו יהודי מדליקו לצורך מולה:

רסו **א** **חמורו** • אבל אם החמור של אינו יהודי יימבו עליו דאין מלווה על שביתתו ומיהו אם שבבו מהאינו יהודי ל"א דמלווה בפ"ם סימן רמ"ו ס"ג ודוקא בשבבה החמור אבל אם שבר האינו יהודי שיוליבו למבום פלוני ל"ב לא שבר החמור דהבי האינו יהודי מייב במזונות ובחליבות החמור ולא שבר דוקא חמור אבל מן האינו יהודי מלווה על שביתתו : **ב** **כיסו לאינו יהודי** : **ג** **משחשיבה מותר** • וא"ב לא נהבי' שיעשה בן בשבת (תו') : **י** **וי"א אפילו מתבוין לביבוי וכו'** • ל"ש ד"ה הסמ"ג אסור ליתן לתוך הבלי מים אפילו מע"ם מפני שהוא מקרב ביבוי הגילולות אפילו לרבען גרם ביבוי מותר שביון שהמים בעין ובודאי יפלו הגילולות ובבוותא ביבוי הוא ומתן המים אבי אלו בממבה בידים אבל אלו בלולחים שמתן שם מים להבשים הסמן או שלא יפבה הבלי מותר אע"ל הבי בהדיא שאם מתבוין לביבוי אסור ומ"ם בין שהמים בעין וכו' והבלי עלמו אינו מרתח אלא מקרב בוותו אמ"ם התוספות דדוקא בלים שלאים מים אבי להעמיד המסיק בלי בין המים ובין האור אבל בבלי הבא המים והאור בתין להדדי ע"ם ותמלא בדברי ובסמ"ק כ"ם בהדיא השעם משום שתין מתבוין לביבוי וידוע שבל דבריו הם דברי הסמ"ג ודבבי רמ"א ל"ש ומדברי בולם למדנו דאסור ליתן מים לתוך הבלי שעומד בו גר שעוה בדי שיבבה בשיעור שד המים הבא מתבוין לביבוי והאם שלא לחוזו ממש בשיעור בעין והם הבא האם מי"ח בתב בשם מ"ח דבד"מ בין שיהו המים קודם שמדליק הסמן אבי וב"ל דליבא למיגזר שיעשה בן בשבת וב"ם"ל בשם הבו' אך בין שהסמיבו רמ"א בע"ם לפפר דלא בל הבלי מותר שבין הפוסקים נהגו שעשים לחביים גבי שמן ע"ם דלא ס"ל הבי ובב"ם בתב דבשמן אין ביבוי בלל דאפילו לא יהן לחוזו מים בשיעור הבא הסמן תבבה הפילה ואין נהיגת מים מהביים הביבוי עב"ל וא"ב לפילו בשבת אבי בשאיגו יהודי מדליקו לצורך מולה:

שערי תשובה

רסו בס"ם סעיף ד' כיון שהין מבוין לביבוי ולב"י לפילו בשבת בשמלין לביבוי אינו יהודי לצורך מולה וב"ם בתב בשמלין לביבוי אינו יהודי לצורך מולה ס"ג ס"ם וכמ"ש בבה"ל סוף ס"ג ס"ם וכמ"ש בתב דבשהיגות שבוהים להמלין בשבת בשמלין לביבוי אינו יהודי שבשם בן מבשלין בשבת בשמלין לביבוי אינו יהודי לצורך מולה ס"ג ס"ם וכמ"ש בתב דבשהיגות שבוהים להמ

יכול לרכוב מחמת סכנה: (ד) **ישלטלנו פחות פחות מד"א**. דכר סמוט אזה לין מושיל הלא טלטול בר"ה לו כדמליק סהלישור הוא משום טלטול ד"ח ע"כ מהני זה לבל מרפה"י לכדמליק וכ"ם לרה"ר דהלישור משום הולאם מרשות לרשות דלשור לפילו בהלי לחמה לא מושיל זה ול"כ רש"ל בהשיו סימן נ"ח ע"כ לא יפה עושים לותן סמוטלין תיוק לימול בפחו' פחו' מד"ח ומהכמ"ם ומהכמ"ם דמ"מ יש לישור מה שמוליחין מרה"י לרחוב שהוא כדמליק הלא יולילנו ע"י לינו יכולי מרשות לרשות וחתר כך יטלטלנו בפחות מד"ח וכתב ב"י בשם הר"ב ז"ל דיוהם בהישור פחות מד"ח לריך ליבב בכל פחות מד"ח אחל"כ אח"ם אעפ"י שעומד מיב להליבה אחת היא וחפילו בכדמליק מייב מלקום מדבקבן טל"ל. וגלילה זהו לם ח' ומשו לבד לה לריך ליבב לחל לם ח' ומהן למחילו בפחות מד"ח ל"ל ליבב אום ח'. דבכל ח' הוא מעשה מדם כל"ל: (ה) **מניח ידו עליהם**-אלא יולילו והחילו לו להכלישם לעיר דרך מלבוש משום בזיון: לסול

טו יא ס הניע לחצר החיצונה המשתמרת **יב** נוטל מעל החמור כלים הנטלים ושאינם נטלים מתיר את החבלים והשקים נופלים ס ואם היתה טעונה כלי זכוכית שאסור לטלטלם בגון שהם כוסות של מקיזי דם שאין ראויים בשבת לכלום **יג** לפי שהם מאוסים ואם יפלו לארץ ישברו מניח התחיתים כרים וכסתות ודוקא במשאות קטנים **יד** שיכול לשמטן מתחתיהן אבל אם הם גדולות שאינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן אסור להניחם תחתיהן מפני שמבטל כלי (ו) "מחיכנו (פירוש מהסתמים פרים מוכן לו) **אלא פורקן בנחת שלא ישברו ולא יניחם על הבהמה משום צער בעלי חיים:**

ו ס **חשבה לו בדרך ותפלין בראשו או שיושב בבית המדרש בשדה וחשבה לו (ה) טו מניח ידו עליהם עד שמניע לביתו ואם יש בית סמוך לחומה שנשמרים בתוכו מניחן שם:**

היתה

וחם רגלו הלויות למטה מי' פסיעות דחיכה לישור החומן וכך מפרש סוף פ"ק דעירובין. ולפי מ"ם רש"י בעירובין דף מ"ג בעמוד ראשון ד' פסיעות דיש החומן דהא חזי להילוך ושילוך משלת הוא כי קמבעית לן בשלין לחב ד' דלא ניחא תשמישתיה לו בקפילה ע"י שם לו בסביבה שלוה נחם ודמי לקפילה בלוויר עכ"ל. וה"ב בלכיבה ובישיבה בקרן דניחא תשמישתיה מה לי למעלה מי' לו למטה מי': **ובאמת** לא הזכירו הפוסקים דבר זה והרב"ו מידע זה מדעתו ולפע"ד יש בלכיבה לישור החומן לחילו למעלה מי' דלכיבה בחילך דמי ולחים מדלחיק בגמרא לחבטומי בעמוד י' לו ע"י שם ולא לחמר ברובב אלא בלכיבה יש החומן בשבטוח מלך ס"ע כחילו הוא מלך ובכיי מחישבת מעשה לחמר שמבית הרב"י והח"ל דלא לחמר בסביבה משום דבמיט לכ"ע החומן דרבנן עפי' ת"ד. וחם לינו יכולי מוליך הקרון עפי' ס"ס עסי"ח: **ורע** דחם העגלה גבוה י, וכתבה ד' בלא העגלים הוה רה"י גמור וחסור להוליה מחוכה ולא להניח בתוכה וח"ב חם מבטה לו על העגלה לריך להוליה מהניו ולהניחה על העגלה קודם שיוכל לינל משום שביחה בשבחו כיון שלינו עושה עקילה שביח מחגלגלת ומ"ם ס"ב לבל חם היה עומדת וחח"ב עוקרה הוי מלחמה דחוריית עיין מ"ש סימן שמ"ח וחם הוה על החלן לסור להניח על העגלה שוב דבר חלא יתנו יכולי לו יניחנו על החמור כמ"ש בל. וחם לין העגלה גבוה י, בכלמה לינה רה"י חע"פ שגבוה י, עם העגלים ד"ה ע"פ שגבוה ג"ט מן החלן (תוס' שבת ליח ע"ב ד"ה ולוחל ד' מ"ם) וכדמליק שמ לא הוי דלין כדמליק בכלים כמ"ם רפ"ו דף ח' וב"ב החום' דף ס' כיון דלא קביעי בעל לגבי רה"ר לבל עומד מקרי קביע ומקרי כדמליק עסי' שב"ם ס"ב ומשבר דה"ם שגלה מיקרי קביע מ"מ גם רה"ר שלנו הוי כדמליק ומותר למטל מבדמליק לכדמליק ותחת העגלה הוי רה"ר חם העגלה לינה מקורה מלמעלה ויש במקום הפחות ג"ט. לבל חם לינו מקורה פסוד שלינה דומה לדלני מדבר וחם העגלה בעלמה גבוה ג' ומשכו וכיון פחות מג' לחלן עיין סימן תק"ב סעיף ס"ח מ"ם לי לחניהן לבוד בכלים וחם לין העגלה לחבה ד' הוי מקום פסוד שלינו יכולי נבוהה יו"ד וחם הוי מלמעלה לחבה ד' חע"פ שלמטה לינה לחבה ד' הוי רה"י (תוס' שבת דף ק"ל) ומיהו בגבוה י' לא מסייב דלחינהו בבבה דף ח' לעניין בוורת:

ח מבעי' מותר • דדוקא בשמוהן להם בשבת הוי כמהכיל להם בשבת הוי כמהכיל לבל בשמוהן מעבד שבת לף על גב דבשלמא לשור מבוח הפסד החינו כ"כ הס"מ מדסתם הרמב"ם וכתבו הרמב"ן והרשב"ה וחלר מפר סיס דחפילו מע"ם לריך לעשות כן ולפשר שגם דעת הרמב"ם כן הלא שגקט ל' הגמ' כמשמו עכ"ל הס"מ. וח"ב ל"ש למה הקיל רמ"ה מחחר שדברי הגחומים מפורשים לחיסור ודברי הלמב"ם סחומים: **ט פחות פחות מד"א**. ושומד לפום בחניים (ד"מ בשם טור סימן שמ"ח) הלח כדי"ו שכחב דלריך ליבב ול"ש דהא רי"ו בעלמו כחב דשומד לפום פסור וכ"ב הרמב"ם פרק י"ג וחלמוד ערוך הוח ס"ק דשבת הלא שם ל"ל דבכלן כיון שלינו עומד הלא מפום הלא יבח לידי חיסור לח ס"ל כשומד לפום לכן לריך ליבב ומיהו בע"ח דף ט' סיכים"י דבשומד לפום סגי: **י סמוך לחשיבה**-לבל מבעי' שרי ומ"מ ל"ש דהא בע"ח קחמר (*)המוליח כיס בשבת מסמע דחפי' הולילו בשבת עלמו שרי חפשר דהסה חיירי בשוכח והכלי במניד ומפר' שב"ד סי': **יא הניע לחצר**. ל"ש דכי קחי פורחת לפרי פסחה מפייל מר"ה לרה"י וכמ"ש סי"ח ול"ל דגבי בהמחו לח החמירו כ"כ: **יב** נוטל כלים. ל"ל דחפילו הס יותר מע"ו שחס שרי משום לער ב"ח מ"מ ל"ל ע"ל: **יג לפי שהם מאוסים**. חע"ג דמוקלה מסחם מיחום מוחר היינו הילה דחזי לכלוחי בית מלח לא חזי לבסות שלח יפלו יבחבינו (ר"ן): **יד שיכול לשומטן**. ולח נחסרו מעשה בסיס לדבר החסור כיון שלח היו עלינו כ"הם (מפי' ש"ב ס"ן) ועוד שלח מהן החחיתון חלח ע"ד לשמטן (המחוכ) ומפרי ס"ם סכ"ו וכ"ד כרי"ף והרא"ם שהשמיטו הא דבבולמי לחבל הר"ן כחב דחפילו לבטל כלי שעה מסור והכא שרי משום הפסד מרובה לחבל הם הס מחיכות זכוכית המבות לחנוחות דחיכה הפסד מוטב בשביניהן לחסור להניח כריס החחיתון משום שמבטלן לשעה וכ"כ הרמב"ם בפ"ח ולי"ו כי"ב מ"י ול"ע על הרב"י שהשמיטו מלחר שהוא בהדיא בגמרא וח"ם למה כופין הסבל לפני החפרוחים כמ"ם סימן ם"ח סל"ח י"ל דשלחי חפרוחים שעשוים לפרוש משם מיד ולילה ביטול כלי כלל (ב"י סי' ש"י) וחפשר דחף לדעת הרי"ף והרא"ם והטור וע"ש בהרמב"ם מדנקטו כלי זכוכית משמע לבל הם חיים כלים לח וכן יש להוהות שלין לבטל כלי מהיכנו חפילו לפי שעה חלח במקום הפסד מרובה ומע"ם סימן רם"ה ולבטל כלי לבל השבת כחב הר"ן חפילו במקום ס"מ חסור לבל המ"מ כחב והוסיף דבינו לחחיר הסביקה בשחת מפני ס"מ החירו לבטל חפילו ביטול כלי מהיכנו עכ"ל וב"כ בש"ג בשם ריח"ו בהגהות וב"ם בהרש"ב ד"ה והיכא דר"ה ואחי דחוריית ודמי דלכבן ביטול כלי מהיכנו עכ"ל (ובעכ"מ סימן כ"ם) משמע דמותר לבטל כלי מהיכנו במקום ה"מ והא דקפריך והא קא מבטל כלי מהיכנו היינו משום ביטול לפוקלן בשחת:

כללא דמלחת בפליפי זוהרחי שיכול לשמטן דחיגו מבטל הכלי חלא לפי שעה עדיף מפריקה בשחת דשב"ם מטלטלן קלת כמ"ם וכמ"מ ופריקה בשחת עדיף מבישול כלי לכל השבת כמ"ם וכמ"מ וחפילו ביטול כלי מהיכנו ה"מ והיו יודע שעל כל פנים חסור לשמוך עליה כשפורק דהיו משחמש בכ"ם והחוספת כתבו בשמי שקן קוטחן על החמור לחב מימין וחחד משמחל ומקושרין יחד והקשר מונח על גבו של חמור וח"ב לי לחמר להחיר הקשר חלא חם כן יניביח השקים וכשמכין שחי השקים בבריחו על החמור והוי ליח לדדיש וחסור עכ"ל: **טז מניח ידו עליהם**. בפני הרואים ומשום בזיון החפילין חלא יניחם בשדה החירו לו להביחם דרך מלבוש לעיר (רש"י):

באר היטב

בשבת חמור משום • וחיינו לי שביד פקידה וכשהה וחפ"ה לחמר משום שביחת בשבחו משום דחפשי לשמושינן חפילו אין מכשהה שלו לריך ליזהר בכך וב"ם חם בכשהה שלו דאיכא קרחי מחמר ובביחת בשבחו ר"ן וביב"י: (ה) מכ"י • מוכר • סמ"ג בניח דכר זה בל"ם: (ו) מד"ח • כחב הש"ו דכר מבלי מזה אין מועיל חלא בלטול כ"ב לו בדאיכא קרחי מחמר ובביחת בשבחו מבדמליק וב"ם לרה"ר וב"ם לרה"י לכדמליק וב"ם לרה"ר דלישור הוא משום מלטול ד"ח ע"כ לו מהני זה לבל בפחות ד"ח ע"כ כ"ל בכחב סימן נ"ח • ע"כ לא יפה עושים שאין מועיל אלא בלטול כ"ב לו בדאיכא קרחי מחמר ובביחת בשבחו ד"ח ע"כ מהני זה לבל בפחות מד"ח ול"ל בכ"ב שום ח' דבכל ח' שום מבפה הגם שב"ל ע"ו • ושיין בכחובת שבחות סמרבוני סימן ק"ד דחחיר בה לענין מוקלה שבחות ובש

טז דומגין קאי · וחס עמד לתקן המשלוח פטור (רמב"ם פי"ג וכ"מ מל' רש"י עמ"ס פ"ז): **יז לא בביסו** · דכיון דלתיו כבד ג"כ הכולא בדילה: **יח ה"ה לביסו** · היינו במקום שאין יכול להכליכה מחוץ מחוץ מד"ס כגון שמחזירה מלמטים וה"ה אם יש שמו תמור ומתירה בשינתם וישלא כמ"ש בס"ג יזנזלוהו למטים דעבי לרוץ (סה"ת) ולדידן לתין לגו רה"ר נמוזלה לתסבר דלכ"ע אין יכול לילך עמו · כיון שמוח בידו יכול להניחו בכל מקום שילכה כמ"ש סימן ש"ח ס"ג · ול"ע בשבת דף ל"ה ע"ב שהכליזו להמתין לקבל שבת עד שילטינו התוקע המוסר וי"ל דשבת עדיף שלא יבא לידי כך: **ב ואם הוא בשוק** · ולו במקום שאין שיהוב (שם) וכ"ל דאם מחזירה דאחיטו יהודי יקחוהו בשום דשאי לרוץ כמ"ש: **כא אסור ליטלו** · ואסור לומר לאינו יהודי ליטלו כמ"ש שם ס"ח:

רסז א מקדימין · כתב המור סי' רל"ג בשם הרי"ן נלוח כיון שמבטו כרבים שאין מתפללו ערבית אלא מתפללים אין להתפלל על שבת בערב שבת ולא על מוצאי שבת בשבת ואין לקדש ולהבדיל אלא בכניסת היום כיון יש מלוי לו לאינו מלוי דהא מ"ש בשם ע"כ וכיון שהרמב"ם והרא"ש מסכימין לדעתם לחת כוותיהו נקטינן דלא כרי"ן ניחום עכ"ל ב"י ול"ע דבגמ' לתניין מדלילי רב על שבת בערב שבת ש"מ דהלכה כר"י ס"ל כבר"י ומשמע דלרבנן לאסור וכ"כ הרא"ש שם דכולהו כר"י ס"ל וכ"כ בס"ג ומ"ש בשם הרי"ן נלוח כיון דשאר פוסקים ס"ל כר"י ומ"ש בשם המור סי' רל"ג אין כן בכל סי' שנות וג' רבותים ואלו שדיינים-לך לשבח"ר דלשי שם הסכיב השיל סימן כ' משמע דלכתחלה יש להתפלל ערבית בלילה ש"מ דבשבת ראשון של פסח שחל להיות במוצאי שבת ואין מתפללין ערבית עד לאחר הלילה ואין מבדילין על הכוס עד לאחר הלילה ואין מקדשין על היין עד לאחר הלילה ואין אומרין ויהי נעם ואתה קדוש עד לאחר הלילה ואין אומרין ויכולו ואין מברכין ברכת המזון עד לאחר הלילה ואין אומרין ברכת המזון עד לאחר הלילה ואין אומרין ברכת המזון עד לאחר הלילה ואין אומר

רסח (א) **אומר ויכלו** · דלמר רב המנונא כל המתפלל ולומר ויכולו כהלו נעשה סופה לנקה"ם במעשה בראשית לא תקרי ויכולו אלא ויכלו פירוש הקב"ה והוה · (ב) **גומר אותה ברכה** · דבדין הוא דבעינן ללעויי י"ח בשבת אלא משום כבוד שבת לא תקינוהו רבנן : (ג) **ו"א דבמוסף כו'** · שהרי אין תפלת י"ח בחול במקום מוסף וע"כ ליכא למימר כאן דמבעי ליה ללעויי י"ח : (ד) **של זו בזו כו'** · לפי שעיקר ברכה רביעית היא הלא לא במוספתהו ויש לומרים שבירכה ליה במוסף אין כן הדין כן אלין דרך למוסף בשאר תפלות ולא לשאר תפלות במוסף ע"כ ע"ש : (ה) **ומעומד** · לפי שבה הלו מעידים לנקה"ם במעשה בראשית ודין הוא שיעמוד כשמעידם וכיון שהטור והומרים לוחתו בימד וע"כ ל"ל דימיד המתפלל אין מוכר לומר ויכולו דאין עדות לימיד ועדה שלמה בשיון להעיד לנקה"ם דהיינו עשרה ואם יכלה ימיד לחומרים לא יתכון בשם עדות אלא כקונה כתורה כמלמ"ד : (ו) **ברכה אחת מעין ז'** · מתקנה משום שכבת מזיקין שבתי בנשיות שלהם היו בשדות ומקנו לותה

ועכ"פ המוסגים להתפלל ערבית בערב שבת מבעוד יום מכל מקום כשיגיע תפי שעה שמוך לזמן קריאת שמע לסוסיים להתחיל לאחול דהם לא נפקי בכלל בקריאת שמע דיממה: **ג כיון שהגיע כו'** · מעמע דת"ל כי אל שומרנו וכו' וכ"ח קורא תגר על הסומרים לותו ובלבוש יסב המכבז ע"ם וברקבוי ס"ם וירא כתב בם שהקהל קבה יהוסה ת"ל אם יאמר שומר עמו יאמלא ע"כ לומרים שהם הפורש סוכת כו' ע"ל וא"כ ת"ל דוקא שומר עמו ושמור לאחנו וכו' ולאנו מזכיר יאמלא ליה לן בה ת"כ דלריתי בזוכר ויקבל ע' שם"ן שמלך בן רבים ליחיד שיחיד לריך שמיחם ת"כ דוקא שומר עמו יאמלא ת"ל דמעמע על כלל יאמלא לחבל ושמור לאחנו ת"ל דקאי אכל יחיד וימיד וכן כתון :

ג כיון שהגיע לובצל בנפיך תסתירנו אומר (ב) ופרוס סוכת שלום עלינו ועל ירושלים עירך בא"י הפורס סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים :

רסח דין הטועה בתפלת שבת ובו י"ג סעיפים

א (א) **אומר ויכולו בתפלת ערבית :**

ב אם טעה ותחתיל תפלת החול **א** (ב) **גומר אותה** (א) ברכ' שגומר בה שטעה ומתחיל של שבת ל"ש נזכר בברכת אתה חונן ג לא שנא נזכר בברכה אתה משאר הברכות בין בערבית בין בשחרית מוסף ומנחה ג ד וי"א (ב) דבמוסף פוסק אפילו **ב באמצע ברכה :**

ג אם היה סבור שהוא חול ותתחיל אדעתא דחול ומיד כשאמר תיבה אתה נזכר קודם שאמר חונן **ג** הוה ליה התחיל בשל (ג) חול וגומר אותה ברכה אבל אם היה יודע שהוא שבת ושלא בכוונה התחיל תיבת אתה אפילו אם הוא בתפלת שחרית שאינה פוחתת באתה אינו גומר ברכ' אתה חונן דהשבינן ליה כטעה בתפלת שבת בין זו לזו הגה דכרי יכול לומר אתה קדשת הו (ד) אתה אחד · (תוכחת סלבן סימן י"ד) :

ד מי שהתפלל תפלה של חול בשבת ולא הזכיר של שבת **ד** (ה) **לא יצא ; ואם הזכיר של שבת בתוך י"ח אף על פי שלא קבע ברכה ה לשבת** (ו) **יצא** הגה וכמוסף אפילו לא אמר רק ונעשה לפניך את תוכותיהו בתמידי יום ובקרבן מוסף יצא (כ"י סימן ר"ו בשם ברלח"ם ס' מי שמתו) :

ה **ה טעה ותתפלל של חול בשבת ולא הזכיר של שבת אם עקר רגליו חוזר לראש ואם ו לא עקר** (ז) **רגליו אף על פי שסיים תפלתו אינו חוזר אלא לשל שבת** (וס"ן בשבת בשחרית סיון בכוונת) :

ו **ו המועה בתפלת שבת והחליף** (ד) **של זו בזו ז אינו חוזר · ויש אומרים ח שאם החליף של ט מוסף באחרת או אחרת בשל מוסף חוזר :**

ז **י חוזרים לומר ויכלו משום יום טוב שחל להיות בשבת שאין אומרים אותו בתפלה וגם להוציא למי שאינו יודע אותו ואומרים אותו בקול רם י** (ה) (ח) **ומעומד :**

ח **יא ואומר שליח צבור** (ו) **ברכה אחת מעין שבע יב ואין היחיד אומר אותה** הגה ומיהו אם היחיד שהוא חול לומר אחה קדשת אלו אחה אחד דלא אחמי אמרת אחה ואשיר אחמר אחה קדשת אלו אחה אחד ולא מיקרי אחתלה בשל אחה אחד ואחכוך בשבת אחה קדשת אלו אחה אחד · דבשבת

יא ובלא התימה · עד זכר למעשה בראשית (ד"מ) : **יב** אינו מזכיר · שלח בשבת עלמה תימה תלת תקוס מפני המזיקין מעש"כ בעשילא ביה"כ ממזכר כם של שבת · **יג** בבית התנים · לכל בניה המלמדים מקום ממתקבלין עם התלמידים לומדים לותו (רדב"ז מ"ח פ"ח) : **יד** דליבא **טעמא** · ובמקום שנוהגין לאומרה לתן למחות בידם (רדב"ז ולבו"ח) : **טז** ועד סוף יצא · וטוב לאומרה עם הש"ץ ואם כבר אמרה עם הש"ץ לריך קוה להתפלל ז' ברכות דיחיד לסור לאומרה ואם תאמרה ביחיד יגא ולא ל"ל להתפלל ז' (ל"ח) ושיקר כמעש מקום התפלה ערבית לשות מקלינן כם :

רסט א מטעימו לקטן · לף על גב דאסור להאכיל לקטן איסור בידים כמ"ם סימן שמ"ג סי"ו בדבר שיש בו לאו אבל קידוש אינו אלא עשה (בה"ג שם) ולכי מ"ם בסימן שמ"ג דאפילו איסור דלבבן לא שניען ליה בידים ל"ל כיון דיש לומרים דאפילו גדול מותר לשתות דיוקא בקידוש לף על גב דלא קי"ל הכי מ"מ לקטנים סרי מ"ל כיון דאל"ת בעי"ת סרי (ב"י) ובי"ח כתב שיזהו דוקא לקטנים שלא הגיעו למיזל אבל בתשובת הר"ן סימן ס"ב כתב הרשב"א דאי יסוד לקטן כזה הוי ברכה לבטלה דהא לית ליה למיכל בהכרכה ואפילו לקטנים מקום שהנהגו היתר אין לשנות מקום שהכרכות בכולהו הוי אבל קידוש לא אלא ליל כיון דיום הוא מילה אפילו לקטנים לית ליה איסורא ומ"מ לקטנים סרי מ"ל כיון דאל"ת בעי"ת סרי (ב"י) ובי"ח כתב שיזהו דוקא בקידוש דיוקא דגדולים לא הוי יסוד לקטן כזה הוי ברכה לבטלה דהא לית ליה למיכל ב

עך (א) פ' במה מדליקין · לפי שיש בו דין הדלקה וג' דברים צ"ל בתוך ביתו שם השיכה וכי"ש שהל בע"ש לותו מפני שהן יכולים לומר עשרתם ב"כ הפוסקים וכ' כ"י שהן טעם זה כדלי ול"ל שהוא כדלי שפיר הכיוונה בזה שהן הכל יודעים שאסור לעשר בי"ט וזה שלא יאמר הפרק במה מדליקין ויביאנו ויתלנו מה נפתים ע"ם זה ויסיבו לסם הלומדים מסום עשרתם וזה יודעו הדין · ומסה הטעם ח"ת גם בח"ם כמ"ם רמ"ח דמסוס יו"ט לתו עוסק בן גם בח"ם שהוא קלת יו"ט וכבל הוא להזכיר דין חיסור עיסור בי"ט · גם בי"ט שהל בשבת ג"כ בלבל זה כיון דעכ"פ יש יו"ט בזה סיום בערב יהיו מכריס לדון י"ט בע"ש כנ"ל : (ב) **בשבת של חנוכה** · לפי שמזיכר שם פיסול שמנים שאסורין בשבת מה שהן כן בחנוכה :

רעא (א) **לאבול מיד** · ולפילו קודם שתהכך ומותר לתכול בשבת על ידי קיום זה (כ"י בשם רשב"ם) : (ב) **ומוציאות את האנשים כו'** · לף על גב דשמנים תרם"ח פסק בס"ם בשבה"ג דהן נשים מוליחות לנשים במקלת מגילה לף על גב שם חייבות במקלת מגילה לח דמי לכהן דשמגילה יש דיעות דהן לנשים לברך על מ"מ הלה על מקמע מגילה כמ"ם בם ב"י ע"ב פוסלו לח נכון שלבתחלה יוליחו לתנשים מעם"כ כהן שכל מוידים שהן חיוב כלל בן לתני דנשים ע"כ שפיר מוליחות לוחם ורש"ל ומ"ח ז"ל פסקו גם כהן דהן מוליחו כמו בתגילה והיינה מוכרת כלל:

(ג) **קודם לכבוד יום** · פי' לפילו לגדלי סעודה לי"ו וכ"ם לקידוש שעושין ביום : (ד) **בלא ברכת יין** · דכיון דבידך בבר עליו הן הקידוש מפסיק לומר שיברך שניש (בשר הבית הר דיעה דלריך לברך על היין ותמה ב"ז שזה לא הזכיר בשלחנו שהמנהג שלא לברך על היין בלילה ראשון אלא בסעודה שלישית ולכאורה יש לומר דסעודה שלישית אינה חובה כל כך ולכן לא הזכיר בשלחנו אבל סעודת לילה ראשון חובה גמורה ולכן הזכיר שיברך על היין ועיין בא"ר ס"ק ב' שכתב דאם אכל בלילה ראשון כזית פת אין לו לברך על היין בסעודה שלישית ועיין בח"א

ט מברך ברכת המוציא ט ואם אין לו יין ומקדש על הפת אינו מברך (ח) המוציא י (י) ויש אומרים שאף בשמקדש על היין אינו מברך (ט) המוציא :

ה (ה) כ שנים שהיו שותים י ואמרו באו ונקדש קידוש היום נאסר עליהם לשתות עד שיקדשו ואם רצו לחזור ולשתות קודם שיקדש (ו) אע"פ שאינם רשאים צריכים לחזור ולברך תחלה בפה"ג ואחר כך ישתו : כנס אדם שבת לקדש עד שלא יתפלל שחרית מברך ברכת המועדות (ז) ומזכר יא קודם (י) שתוקע על הפת ואח"כ יתפלל תפלה בשבעה יב יתפלל דסדרי תן מנדלין על כסת (בנסות סנהדרי פרק ג' מ"ב) :

ו ג אם יג נמר סעודתו וקדש היום קודם שברך ברכת המזון מברך ברכת המזון על כוס ראשון ואח"כ אומר קידוש היום על כוס שני (ח) יד מ וצריך להזכיר של שבת בברכת המזון אע"פ שמברך קודם קידוש כנס טו ו"ל דלאו מזכיר של שבת קאי אלא אברכת המזון אלא שנהגו כן משום דאיכא למיחש שמא ישכח להזכיר בברכת המזון ואם נזכר אחר שהתחיל ברכה ד' אלא שלא הספיק ברכה ה' אינו חוזר לראש אלא מברך ברכה ו' בפני עצמה ואומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר נתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה ורצון ושיקדש קדש שבתות לקדושת יום טוב ומזכיר שם יום טוב שחל בו ומסיים ברוך אתה ה' מקדש השבת וישראל והזמנים ואם נזכר אחר שהתחיל ברכה ז' אלא שלא הזכיר שם יום טוב שחל בו חוזר לראש ברכה ו' ואם נזכר אחר שהתחיל ברכה ז' אלא שלא אמר מקדש השבת וישראל והזמנים חוזר לראש ברכה ו' ואם נזכר אחר שהתחיל ברכה ז' ואמר מקדש השבת וישראל והזמנים חוזר לראש ברכה ו' ואם נזכר אחר שהתחיל ברכה ז' ואמר מקדש השבת וישראל והזמנים ואמר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן חוזר לראש ברכה ו' ואם נזכר אחר שהתחיל ברכה ז' ואמר מקדש השבת וישראל והזמנים ואמר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן ואמר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר נתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה ורצון ושיקדש קדש שבתות לקדושת יום טוב ומזכיר שם יום טוב שחל בו ומסיים ברוך אתה ה' מקדש השבת וישראל והזמנים

פליגי בגמרא מאן דאמר טעם לישן מקדם פירש רבינו כלילה לישן מקדם ללת ביום קודם לכלילה ממילא למ"ד טעם מקדם הלכה כוותיה ס"ל לפילו בלילה · ומו"ח ז"ל מזקר טעות לפיו לנב ריבויה שכתב שמשמע מדבריו דבבר"ם דלא יקדם בלילה ללת למחר קודם לכילה שהיא שבור שרבינו פי' זה לליבה דמ"ד טעם מקדם הם לישן ללת כ' רבינו ס"ם קן ללת דרך פי' למ"ד דלא יקדם לאכל לפי שהלכה ודאי יקדם לאף בלילה:

(יא) **מלבד ויכולו**·לפי שבלילה סיפה גמר מלאכת הש"י:(ב) **פרוסה**·פחות בשם יכולנאי אלא ילאה שפת בשתו מאין מקדים עליו אלא על היין ולפ"ז אם מקדם על שפת ס"ל לכתוב עליו מפה אבל בשעה אחר שכתב השור ח"ל ואלו שמעתי טעם לשעשה זכר למן שהיה מונה בקונסא על למעשה של למעלה למעה שב"ל ממילא גם במקדם על שפת לריך לכסות במפה וכן מנו מובגין:

(ג) **ואומר ויכולו** · שם ת"ח ס"ל אבר בתר בשבת לפי שבשבת ייתכה במלה ושדיין לא בתר בתו לגמרי עד אחר מיתת הסורה (ב"י בשם ס"ת):

(יד) **אדר שקידש בו** · בשור הביח תמלה דברי רע"מ הובח ס"ל במ"ש כלן ותמ"ב הביח דברי רשב"ם ור"ח ור"י· אחר כל זה כתב שהוא תמה על מנהג הרמ"ם שלריך לדחוק ולהוליח מיממה דבר ברוצח ומפשים וכתב ב"י לפרש מה הוא שהוליח מפשטיה ול"ל בדרך זה דבגמרא אמרינן ס"ב בהוא בעל ידיו לא יקדש ותב"י פ"ו דרב זימנין דמקיבא ליה רחמא כו' משמע דקי"ל כרבי יהלח ות"ב קשה למה הביח רע"מ דברי רב ברוצח הלא פשוט דס"ל דלא אדחו דברי ר"ב לגמרי הלא במקל דסיינו דס"ל בעל ידיו לא יקדש משמע שום קידוש דקן הוא פשבח של דבריו ולדברי ר"י לא נתבטל הקידוש לגמרי ממנו הלא דיקדש על הפת כיון דרב זימנין דמקדש ליה לרישחא ולפ"ז שפ"ב קי"ל כרב לעניו הלא יקדש על היין עב"פ ממלה דעב"פ לא נתבטלו דברי רב ברוצח אבל לפרושים אחריים שסובריס דלכתחלה יעול ידיו קודם ולריך שידחקו לומר דר"ב לחיל לעשות דיש קידוש הלא במקום שעודה ולפי פשוטו של דבריס משמע שחמת בכל נוחיו ולמה נעשה לכתחלה כדישא זאת והלא נעשה כפי' רש"י ורמב"ם שבזה דברי ר"ב מיירי מבל נוחיו פ"ב חמה הטור על ממבא הרא"ם שמבא בן היון שים פי' אחר מדחוק מזה ודי היה לו לסמוך בדישעבד על הפירוש הזה וה"ק הטור ואני תמה על מנהגנו בך לכתחלה שהרי לריכים לחו לדחוק לפי' לם נעשה בן בדישעבד והטוליח עב"פ משפוטן ואלו נעשה לכתחלה להוליח דברי ר"ב לגמרי והלא היה לו לתימה על עיקר הפי' הלא על הממבא לעשות בן לכתחלה ולהלה להבניס עוד בכלל תימהון הזה דאין מן הראוי לקבוע מנהג ולעקור דברי ר"ב שהיטו פ"ל חמי בדישעבד ממי לא ואיך נקבע בן לעשות לכתחלה תמיד הפך מדבריו והנה כשובם בבבודו ח"ו ע"כ ל"ל דאפ"פ שבתב ואין לעשות מ"מ מי שהרגיל לבבר ורולה לעשות בדישה לאשובה ולישול ידיו אחר הקידוש אין לומר עליו בל המשבח ידו על האחשובה ח"ו הלא הוא יכול לומר לעשה בדברי הבל ומי יתמה בידו ופיכ עבד בללעב: (מג) **רק בליל פסח** · אלו יהיה הפשה גדול בהגדה שיין בסי' תע"ג: (מג) **מלא לוגמיו** · עיין מ"ם בסימן ק"ל ס"ג: (יז) **שיטעמו בלם** · אבל ל"ל להם אלא לוגמיו: (יח) **ודוקא בקידוש** · ולאפ בעשם דבקידוש אסמכום אלהוריי"ת לקדש על היין:

(יט) **אם נשפך הכוס בו'** · **מעשה** בא לידי במדינות מצרים שעשיתי קידוש על כוס שהיתי שבור שהוא יין והיה מיס וכבלי שני שהיה

באר היטב

ס' בל לשון שאחר בלילה ס"ו מ"ש דלא בב"ח: (יג) ויכלו · נפי בבלילה שאם נאר מלאכת ס"ו: (יד) על נביו · נשור בשם סירושלמי שלא יהלה ספק בשהו שלין מקדשין עליו אלא על היין ולפ"ז אם מקדש על שפת אינו לריך לכפות עליו מפה · אבל בשעה אחר שבתב השור שאשתי זכר למן שהיה מונה בקונסא על למעלה ואל למעה ממילא גם במקדש על שפת לריך לבסות במפה וכן נהגו פשוטים בכל מדינות · ועי' ס"ב ס"ק ג' מה"ב: (טו) ויכלו · ואם אבח לשאחרו לחזרו לשון בפשוטו על ס"ש ס"ק י"ב: (טז) מהכוס השני · בשור מפ"ח ומ"ל סימן רפ"ח ס"ק י"ב: (יז) שיטעמו כלם · אבל ל"ל להם אלא לוגמיו · עיין מ"ם בסימן ק"ל ס"ג: (יח) ודוקא בקידוש · ולאפ בעשם דבקידוש אסמכום אלהוריי"ת לקדש על היין: (יט) אם נשפך הכוס בו' · **מעשה** בא לידי במדינות מצרים שעשיתי קידוש על כוס שהיתי שבור שהוא יין והיה מיס וכבלי שני שהיה קידוש על היין · ואם אין לו אלא כוס אחד מקדש בו בלילה ואינו טועם ושועם יין של קידוש (טז) מהכוס השני · ולמחר מקדש בבוח שנשאר בכוס ראשון · ואם לא היה בו אלא רביעי' בצמצום ונחסר ממנו בלילה מוזגו למחר להשלימו לרביעית והיינו דוקא כשיש לו כוס אחר להבדלה שאם לא כן מוסב **כה שיניחנו** (יז) להבדלה שאי אפשר בפת משוקדש עליו ולא יהא לו יין להבדלה ואם יש לו שני כוסות מצומצמים אחר מזיגה יקדש בלילה באחד ויבדיל על השני ולא יקדש ביום דקידוש הלילה עדיף:

יב כו (יד) אחר שקידש על הכוס נוטל ידיו ומברך על נטילת ידים ואם נטל ידיו קודם קידוש גלי דעתיה דריפתא חביבא ליה ולא יקדש על היין אלא **על הפת**: סגס (ל) **כז** וי"ח ללכתחלה יש ליטול ידיו קודם הקידוש ולקדש על היין (כהר"ם ומהרבי' פ' ש"ם והרב"ם והטוש מיימוני סב"ם ושור) וכן ממבא סבוש במדיבות פלו ואין (יח) לנבוח (מג) דק **כח** (יט) גולל פסח כמו שיתבאר סי' תפ"ג:

יג ג לריך לשתות מבוס של קידוש כמלא לוגמיו ד דהיינו כל שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה (מז) מלא לוגמיו והוא **כט** רובו של (כ) רביעית:

יד ה אם לא טעם המקדש וטעם אחד מהמסובין כמלא *לוגמיו (פי' מלא פיו) יצא ואין שתיית שנים מצטרפת למלא לוגמיו ומבל מקום מצוה מן המובחר ל (יז) שיטעמו (בא) כולם ו ויש אומרים דבין כולם טעמו במלא לוגמיו יצאו דשתיית כולם מצטרפת לבשיעור ז והגאונים סוברים שאם לא טעם המקדש לא יצא וראוי להוש לדבריהם (יח) ודוקא בקידוש אבל בשאר דברים הטעונים כום מודים הגאונים דסגי בטעימת אחר:

מז ו קידש וקודם שיטעום **לא הפסיק** (בב) בדיבור חוזר ומברך בפ"הג ואינו צריך לחזור ולקדש ז והוא הדין (יט) אם (בג) **נשפך הכוס קודם שיטעום ממנו לב יביא כוס אחר ומברך עליו בורא פרי הגפן ואינו צריך לחזור ולקדש:**

מז ז לא יטעמו המסובין קודם שיטעום המקדש אם הם זקוקים לבוסו שופך ממנו לבוסות שבידם ריקנים או פגומים אבל אם היו להם בוסות יין שאינם פגומים ראשים לשתות קודם שישתה המקדש:

אין

כדי שלא יפסוק בין גמ"ו להמוליח ובני ביתו טוענין קודם הקידוש (הגמ"ן):

כז וי"א **להבדלתלה וכו'** · דס"ל דאין הקידוש מקדי לפסוק ביון לפוך סעודה הוא ולכ"ע אסור למזוג הכוס בתמין כמ"ש סימן קפ"ו ומ"ד ס"ם דאסור להפסיק תפילו לפסוך מהקונן לכוס אסור שלישי: **כח בליל פסח** · משום שמפסיקין הכוס בהגדה: **כט רובו של רביעית** · היינו בחדש ביומי ובגדול לפי גדלו (תוס' יומא דף ע' ושיין סי' תרי"ב ס"ק ש) וכתב הר"ן דמ"מ לא בעי שפי מרביעית (כ"ח ותמהיה ס' ע"ב): **ל שיטעמו כולם** · ומיהו מי שיש לו יין משוב טיעטוע ח' בשיעור ויעיב המהר למהר לקידוש אז להבדלה ותע"ב דיש"ח בתחיית שניט מלטרפין היינו בדישעבד לבתחלה בדיך טיעטוע המקדש בשיעור: **לא הפסיק בדבור** · בתבו התוספות בברבות דף מ' אם אח בין קדושא לבתחיית לריך לחזור ולבדך אי נלו מילתא דשייבי לפעודה וכו' בל"ל מפמע הע"ב דו טיוב לריך לחזור ולבדך אי דשייב לפעודה לא הוי הפסק ולא בעי לחזור ולקדש כיון דקידוש הקידוש ממי שורך פעודה הוא: **לב יביא כוס אחר** · בתב הלבוש

שערי תשובה

דבריו לעיל: (בב) נשפך עב"ח וכתב הדרב"ז בתשובה ח"ב סימן תל"ו שאם מפפוך בסוס יין ומזגו אחרת לריך לחזור ולקדש והביאו מברייתא ומיהו

באר הגולה

ס"ם בשם ס"ם בתוס' וב"ש סבר בתוס' וב"ש נדפס בתוס"ם ב' ב"י בתי"ח בשם תוס"ם ב' ב"י סבר בתוס"ם בשי' ר"ת ורא"ם בשם ס"ת בתבוות בשם פירוש: ס"ת ב"י לדעת סטור בתו' רע"ו ב' סור בשם רב שמואל וסב"ן בשי' דבני סרי"ף מסך דשמחים פ"ו ומהמב"ם בפ' כ"ם (בני"ג דשמול לינו מבבים בום לעשת תבינו) ג שבחים מסך דיומא ד' ם בשם מגחומים ס' דבני שלמו לפי שעשו בב"י · ו תוס' ורמ"ם בשם בפחומים בשרך ג' דביבוין בשם סחוספות ז סור בשם ת שם בשם מגחומים ס' דבני שלמו לפי שעשו בב"י · ו תוס' ורמ"ם בשם בפחומים בשרך ג' דביבוין בשם סחוספות ז סור בשם

עטרת זקנים

(ג) וי"א דלכתחלת יטול ידיו בו' ובמדרי פסבק דלכתחלה יקדש הבעל"הב ואח"ב ישול ידיו אבל בבי ביתו לא ישנו בלל אלא ישלו ידיהם קודם הקידוש דאעל בבי ביתו לא חשיב קידוש הפסק:

ק' ל"ל כוס לאחר הס קי"ל דסחיטה לא מעכבא כדלר' בפר' בכל מערבין ס"ל ובגג בזה שרלאה זה הלבון בפ"י מסי' (כ) פנומין שאו צריך לשפוך לכל "כוס וכוס כדי שישתו כולם מכוס שאינו פנום :

ערב על איזה יין מקדשים · וכו' · סעיפים

א (א) ג אין מקדשין על היין שריחו רע אף על גב דריחיה וטעמו' המרא ולא א על (א) יין (ב) מגולה (ב) ב אפי' האידנא דלא קפדינן אגילוי הגם ואין מקדשין על היין (ג) דריחיה ממרא ב ושמיטה הלא (טור) :

ב ג יין (ג) מנתו מקדשין עליו ושותה אדם אשכול של ענבים ואומר עליו קידוש היום :

ג ד מקדשין על יין שבפי החבית (ד) אף על פי שיש בו

ד (ר) קמחין : הגם ויש לחוסרן לקדש בלוי אלא יפנו תחילה להעביר מקמחין · (הגהות מרדכי פרק המוכר פירות וב"י בשם ס"ח והגהסות) ועל יין שבשולי החבית אע"פ שיש בו שמרים ועל יין שהור ועל יין מתוק ועל יין דריחיה הלא ומעמיה המרא (ה) ומ"מ

ד ה מקדשין על יין לבן והרמב"ם פוסלו לקידוש אפילו בדיעבד אבל מבדילים עליו ומנהג העולם בסברא ראשונה :

ה ו יין חי אפילו אם הוא חזק "דדרי (פי' מרלאי למזג) על חד תלת מיא מקדשים עליו ומ"מ יותר טוב למזגו ובלבד שיהא מזוג כראוי הגם וייטות שלנו יותר פוכים הם בלא מזיגה (טור) :

ו ז יין צמוקין מקדשים עליו (והוא שיש בהן **ה** (ו) לחלוחית קלת בלוי שבייש) (טור) :

ז ח שמרי יין או פ חרצנים שנתן עליהם מים אם ראוי לברך עליו בפה"ג מקדשין עליו (ויעיין לעיל סימן ע"ד סעיף ס) :

ח · מקדשין על יין מבושל ועל יין שיש בו דבש כ וי"א שאין מקדשין עליהם הגם והמנהג לקדש עליו אפילו יש לו יין לאחר דק שלוש פוב כמו המבושל או פירות הוא דבש בו דבש (מגור) :

ט במקום שאין יין (ז) מצוי ר"א ו ל שמקדשים על שכר ושאר משקין הוין מן המים מ וי"א שאין מקדשין ג ולהרא"ש בלילה

שכי' עוד לפני מה שיש בו יין וכבר לפרקים הקידוש כולו והעליתי בדעתי לכתוב, לפשוט היין כלאחר שכבלו הבני משפש הקידוש על היין כוון מדרבנן שדבקו בלשמלאת זכרהו על היין לבבל מדלוייהת שני בלמילה לאוד כמ"ש התו, כר"ש ע"ש בשם ר"ת ותקרחם לה כיהם הלה לפסמיך היין לקידוש דלוריי, שבזה יקיים המלוה אבל אם כבר יצא ידי המלוה מן התורה לא הלריכו בבבל היין לעשות קידוש ממדם ושוד לחייה כדורה מע"ש בפש"ו שלם שפך הכוס קודש שיעשנו יבא כוס לאחר ויבדך בפה"ג וח"ל לחזור ולקדש הלה יצא בקידוש הרלשון לפ"ג שלפך הכוס הלה יצא דהא לפילו שהם לא כוון ידלוי כן מימה שלאחר כך לפשך לקידוש שנית ואפ"ם לא מלרלי לזה כי עכ"פ ידי קידוש יצא הוא דדין ממי שכהן דמה לי שלפך לא שהם כלל מה שהם לא כוון ידלוי כן

(ו) **טוב לקדש על השכר** · לכל במקום שיין מלוי ולמי יכרך על היין לפי כיוס הלח דמ"מ אם היין כיוקר כגון במדינות הלו אין מסדרין לחכר יין כיון שאין מיוס גמור כמו ס"ם מיוס בלילה סני ככך ומפ"ס לא מכנו לפעולים גגדולים במדינתנו לכרך על היין ביוס ומי שמכרך גם ביוס על היין ולמי עושה מן המובחר כע"ל: (ז) **ברכת יין של קידוש כו'** · כשור כתוב בשם רע"מ פ"ם ופ"ך ביאור לחב לזה כי הכ"י פי' פירוש דחוק במ"ם רע"מ כ"ז שלא כיכך כ"ם היינו כחקושם עם כוס ואין זה בממעמות הלשון ומו"ז ל"ל פי' דלכחחלה קאמר לכל בדיעבד יוצא בב"ם ועי"ק הכטוב סיים לדעת רע"מ דברכת ג' חיכ פוטרת דמשמע לפילו דיעבד וע"ל דפ"ם דכשור מוכך על רע"מ מלד הדין· כהיינו ערע"מ פ"ל דב"ם חיכ פוטרת כוס של קידוש מברכה אחרונה דמשביע שלא משין הסעודה ואילו ס"ל דבפיר פוטר וכזה לין צריך קושיה שלא סכרות מלוקות לכל יש קושיה על רע"מ לפילו לפי סברתו דמ"ם יש לו כוס מלין לו דהא הב"ם לא כחתם עבור הכוס ופ"ז כתב דעל הקושיה יש לחרץ לפי סברתו דיש חילוק חם יש כוס בב"ם דאז צריך לברך ברכה אחרונה על כוס של ברכה לפ"ד הטור סימן ק"ץ וא"כ עפ"ר בחוחם ברכה גם על כוס של קידוש מפ"ש בלא כוס של ברכה לין פוטר לכוס של קידוש ולדעת רע"מ אפילו הטור סימן ק"ל שם ל' בב"ע דב"ם מוכך הפעודה עמו על כוס של ברכה דס"ל כלילו שהה חוך הסעודה יש ב"כ ב"מ דחם יש כוס של ב"ם כיון דב"ם יש לו כח לעשור מה שיחחה לח"כ ה"ע יש כח לעשור כוס של קידוש מפ"ל דמקדשין עליו מכל מקום הה י"ל דמקדשין לכריעחה חם חביב עליו חלה לכ"ח חין מקדשין על הפת וחלה כחב רמ"ח דחם יש יין בעיר לו יקדש על הפת ומ"מ בכוקר מפקדש על פניסה דחם מבקר ג"כ המולימ וח"כ יוכל ממ"ע לחכל בערב ח"ח לעשות כן יקדש חין ועוד דבכוקר חביבה ליה ליישה מפחמת דחם לחכל וח"כ לשלי לקדש חפת ומלוה לברך על לחביב כמ"ש הרב"י חלה שמברך על הפגר מעוז סיכר כל"ל לי"ב מהכוס ומ"ם הב"ח דגם מהכי"ו כחב כן בשם המעודה לח עיין בחעודה עלמו דשם מיירי סיכת דהוה חמר מדינה ע"ם ומ"ם הב"ח דהכלוחים קדמו לשבור הפגר שכחוך המזון כמ"ש סימן קע"ד · לח יודעני למה לח על היין דהם יין פוטר כל מיני משקין · ומ"מ מלוה מן המובחר לקדש לשולם חיין :

רעג א שאם קידש · לכל לכחחלה לח יעשה כן דהם יש לוחשים: **ב ומבית לסוכה** · כיון שלין המחילה עשויה לחזמנים חלה לפם מלוח סוכה חשוב כמו מפנה לפנה בלא מחילות (מרדכי) וחם כן לפילו לח היה דעתו לכך לין לריך לקדש שניה ודוקא כשלין פם מחילה חלא רק מחילות הסוכה כגון שהסוכה כחוך הבית · לכל לם מחילות הבית מספיקות וכו' היה כמחבר לחדר ול"ח כחוספות · והע"ש עיין במרדכי: **ג שרואה מקומו** · לפילו דרך מלון לפילו רוחה מקלח מקומו וכמ"ם סימן קע"ה (כ"ה בר"ן): **ד** ואח"ב בגמלי· פי' שלח לכל כלן ועפ"ה: **ה וצריך לאכול** · ז"ל ד"מ כ' מכר"י מולין דלפילו בחומו מקום שקידש לח יין דעתו לחכול כל מקום שעוד·ולין מילוק בין זמן קלר לזמן מרוחק לכלפ"ה היה דעתו לחכול שלפי' שהה בדרך זמן גדול עד שמניע לפם הטוב במקום סעודה לפי' בסרקלין גדול חביב מפיסה לפיסה במקום סעודה עכ"ל והוה כחבור סי' שפ"ח ומ"ם רמ"ח לו היה דעתו כדעתו וכו' פירוש כגון שהולך מפנה לפנה ודעתו לחכול שם מיד לכל כלא"ה וכו' כי"ל פי' לח היה דעתו לחכול מיד ולילך לחכול שם ח"ל דלחכול זמן מרוחק כגון שיולא ממקומו קידש שניה ממקומו לחכול שם ה"ל לחזור ולקדש ול"מ בגמרא בעובדא דב"ה הוה דדוקא משום שיולא ממקומו קידש שניה לחכול שם ה"ל לחזור זמן ח"ל לחכול מיד כגון שדעתו להסעיק בדברים מחביים ובספיק לפילו לחכל כלא לחכר זמן במקום קידוש לפילו יולא ולח היה דעתו לחכול מיד ולילך לחזור ולקדש ול"מ בגמרא בעובדא דב"ה הוה דדוקא משום שיולא ממקומו קידש שניה לחכול שם ה"ל

רעד דיני בציעת הפת בשבת • ובו ד' סעיפים

א ס בוצע על שתי (א) כברות (בגליוטין) **שאוהז שתיהן בידו** (א) **ובוצע א** פ (ב) **התחתונה** הגה ודוקא בגיל שבת (ד"מ) לפי טיום הסמנת לו בגיל יו"ט כולבון על המליוזה (כל בו ומנהגות מיימוני פרק ח' מהלכות תפן ומלה) ומסמנה מוח על דרך מקבלה :

ב ב פ מצוה לבצוע בשבת (ב) **פרוסה גדולה שתספיק לו לכל הסעודה** (ט"ו סימן קס"ז) :

אין היוב לאכול מלה : (ד) **שחייב עליו ברכה** • מלשון מדברי רמ"ה וכ"י דכיוון שבאה בציעה כמה שיעשה כוס של קידוש וכו' פסקו דבמיל בכבת בדי למוכל לשתות אם שותה כוסו בשיעור וכך שחייב עליו ברכה כי' ברכה אחרונה שלריכה שיעור לבל ברכה רחמנא לפי' על אחוה חייב לגלה דקאמר ס"ב כל קידוש לא יעשה לו אדם עד שיהא לפניו פת שלריכה לסעודה דהא לריך לשתות מלא לוגמיו כדלעיל וע"ב גרס' דה"ק אחר שסעד כוס של קידוש בשיעור' שבאה בציעה כשיעור שחייב עליו ברכה אחרונה דומיא דאכל דבר מוסיף דוקא • ולפ"ז מדינא אסור לטוכל לשתות מכוס של מילה בשבת וכ"כ בלבוש וכו' ס"ז ל' :

רעד (א) **ובוצע התחתונה** • כתב מו"ח ז"ל ולפי הטה ביעבדו ולא כתב דבריהם נכי התלמוד דאין מעבירין על המלות דמשמע זה כתב דבריהם נכי מלה בסימן תע"ב ומליה משמע ישיש בין ב' המלוימות כו' וכוונ משמע שלא יעבור על המלות לכן נרלה עיקר כדעת הגדולים שלטולה מברך על העליון ואין מלטיינין בטעם של הקבלה כו' שכ"ל ולפי נהנתי בשלמי בשמלברכין על ההחזנה מניח לני לוחם קרוב לני יהיה מהשליונה ומלה שפוגע לני ההלה בהחזנה ואין כאן מיבעיר של המלה כלל : (ב) **פרוסה גדולה** שתספיק לו לכל הסעודה (ג) ומשמע אפי' לא יאכל אלא מלה אחת ולא יפחות מכזית (ד) **שחייב עליו ברכה** • ר"ל שסיום בשתיה מחייב ברכה אחרונה אפי' לא אכל אלא מלה אחת ולא יפחות מכזית (ה) **אינו נהנה עמהם** • דקי"ל כל ברכה שהנהנין אין לחם מוליא חבירו לק בדבר שהוא חוב בגון קידוש ויוליא בו לחם מוליא חבירו ואמרדכי כתוב שם ולעשות ברכה המוליא לאלמנה פשיטא דאסור דהיינו ברכה הלסה וכמו כן לחם המחשנה תשיית חלוש בשבת לא יעשה ברכה לבני ביתו דהיינו דליכא דק בשב"ג שמא הוא כמו ברכה היין שאין יכול להוליא היין שהוא עלמו לינו חובל עכ"ל ושכוב שאוהו המוליא שעשה ברכה על הפת הינו בכלל זה אלא הוא כמו בשב"ג דקידוש ומ"ש בסי' קס"ו ס"ך לאי' בשבת לא יברך על היין ומ"ש בסק כו' היינו שמקדש על היין ומ"ש בסק דלא כהמרדכי אלא כמ"ש ב"י בשם הגאונים וכ"כ הרא"ש דנם בשחרית יכול לעשות לנם קידוש ובובלי בשלר מלכיות בשבת לא יברך לנם המוליא ובלבוש כתוב ננם שמקדש על היין לאינו בקי בגיל שבת יכול לעשות לנם גם המוליא לאחר זה כיון דבסעוד' היא חובה לקידוש נהגו לריך להיות במקום הסעודה • וק"ל דנהו כל הני סעודות בשבת שם חוב ויברך לנם המוליא וע"כ נ"ל דלא קאלו חוב בזה אלא בקידוש עלמו שלריכו שיהיה מלוי בסעודה אבל לא בברכת המוליא דאפי' לאחר הסעודה יכול לברך לנם המוליא ולא דמי לברכת המוליא שלריכה שיהיה מלוי בסעודה דהתם לא שייך שיהיה מלוי בסעודה אלא בשעת אכילת המלה שמברך עליה אבל אחר שנגמרה הסעודה אין לריך שיהיה מלוי בסעודה כלל ע"כ מוליא לאחרים משלא יצאו בברכת המוליא בסעודות שבת לא יברך אחר שבת מ"מ לין החוב עליו משום מלוה דלא שבת חוב אלא כדי שיהא מסעודות שבת ולין לזה המלוה עלמה חוב דהא לא הוה מהנה ממה שמחשמש ס"ל לאכול בלאחים' בסי' רס"ח ס"ב לין מוליא לאחרים וכ"ש זאת הברכה של אחר קידוש דלין ס"ז חוב כ"ז דוקא ברכה שבאה בשעת הסעודה אבל ברכת המוליא דלא שייכא בסעודה ולין לריך לנוחם עם וכ"ש על מלה שלא יכול להוליא כיון דעכ"ל לין מוליא לאחרים וכ"ש בזאת הברכה של אחר קידוש דלין ס"ז חוב כ"ז דוקא ברכה שבאה בשעת הסעודה אבל ברכת המוליא דלא שייכא בסעודה ולין לריך לנוחם עם וכ"ש על מלה שלא יכול להוליא כיון דעכ"ל לין מוליא לאחרים וכ"ש

יד ובגון שתבוון • לכל הני דס"ן ס"ש ומ"ם עם ס"ג : **טו** וחבי מסחברא • במלטער הרבה הא לאו דוקא לריך לאכול במקום גר (מ"כ עם רס"ל) :

רעד טוב לנקע ידי חמו בגיל שבת (סמוטות) : **א התחתונה** • וכ"ה כתב לנלוט על העליונה כאכר מהו הזקיקים מבציע קדמונים דאין מעבירין על המלות ע"כ וכ"ע נהו לנלוט על מחיכן (שכ"ב) ול"ע להסכיע דבאמלה יימחו למעלה בשעת המירה ויכולו ובשעת המוליא יקח העליונה בידו ויאכלנה למעה ויבלע עליו • המדקדקים מוכיחים לכאוה בסכיון קודש ב"ח קס"ו בשם רש"ל וכ"כ בס' ח"ח) : **ב לבצוע** • כ"ה בשם ר"ח בהגה בהחוך ב' בהכלות ואהלקם להמסוכין וכ"ש יעשה כן בבוקר דבכוד יום קודש ועש"ם סי' רמ"ב ובהב הרא"ם פ' ע"ם מעימו מידי וכו' ושל מה שלא היו מולכין בלילי שבת לא היה מקפיד דיכול לקיים ג' סעודות למחר שב"ל ועסי' רל"ח וכ"מ סי' עב' ס"ו ועש"ם בב"י בשם כה"ן ולה"ם • ומ"מ לריך לחוך ולקדש מוך ברכה לבשלה ע"ם וכיון בחה"ב בשם ספר סבתים כה"י בשם מקום לחר ודעתו לחכול בנית לחר קדוש לשם סבתים יכול לשחוט משם דבני המקדש בחוכו מקום שקידש בהי סעודה לשם פת"ם שיהו עומד בחוכו מקום לקדש בשבת משחוטו בשבת הקידוש ולכן נהגו בכב"ב מבני הפורחים סחוכלים בבתים שבמוכים לבב"ב ובחוכל וכיו יכולים לבחוך בקידוש בל בב"ב בחוכו מקום בחוכלים בם ס"ו קידוש במקום סעודה ב"ב בעל קבבלמה וכן ממה נהגו בחלם לבה"פ עיין בם (וכיון בס"ו סימן ל"ב וכחוב' בחה סימן רס"ם) ולפ"ו ל"ל דמ"ם בב"ם לריך סיכוח בבי במקומות בבית לחר כיינו שלם הוא בבית לחוך לפיכך במקום שרוצה לאכול בחוך מקום הקידוש שלפיכך נהוגו בית לה בית יכול לאכול : (ו) פירות שבב"ם ועיין בע"ר בלל ג' סימן י"ד במפקפק בחה בחוכלים חת בית בכיון במקום בעוכה וכתב יכיון שבחוכים הקיו בחיים בוה לה בבע חת בית בכיון במקום בעוכה בשבת לאכול חת קידוש בחוכו מקום בעוכה בשבת ובמקום שאין

גדולה · ולא ממזי כרשבתן כיון שלקח שטה כחול ודלי כוותו שמכיר טלין המלוה ולוקח לתכול הכרכה :

ערה (א) **שלא הלקו חכמים כו'** · ט"ע"ג דתמ"כ מלינו שהילקו כגון בין ר' לנשים ושוד הרכה כמ"ם תמ"כ סיינו שים חילוק מלד החדם שלשה מוחר ולזה לחסור ולא נזהיר לזה זה בשביל לחמר לחבל בחילוק שמולד הבר לה חילקו כיון שים בו לחיסור כשהוח לשטה לה נפקע החיסור הם מנביח חו מסנירו בשטיות דכיון שלחסר נלחסר והוח החיסור עלמו מלמ"כ בחילוק של החד' לחמרי' שלזה לה נלחסר משום כשלש"ד וכן :

(ב) **וכן בנר של שעוה** · ליו פי' דבנר של שעוה לחסור נ"כ דלה חילקו חכמים דבזה יש לנו לומר בזה לה נלחסר משום וכמ"ם בשמוך לשה החי וכן קלי לרפיחה דחחלה נזרו גם בזה משום שמח יסיר רחם הפחילה ומשלה מכבה כ"כ ב"י דלה כיש מי שמכחפץ בנר של שעוה ות"ל ת"כ נם כ"י"ם יסיר לחסור לקרות פיוטים לחור הנר של שעוה כיון דכיסוי זה הוח בשביל שידליק ל"ק כיון דכיסוי זה הוח בשביל שידליק סיטב וכי סיכי דמוחר להשביחר ב"י"ם ס"ב מוחר לכנות קלח כדי שידליק ספיר וטסי' תקי"ד בסופו · ולשה דק"ל על טעם ב"י דת"כ נם בשל שמן סיש לנמרה ליחן טעם זה ול"ל לשמח יסה דכוח לחיו שיוך לשה בים שמן בנר חבל חם בחחלה לחוד חם שרי ולטעם ב"י לחסור וחו ל"ל דשל שעוה חין חם מלחכה שמיב חם מדחוייחח דכח לח חם חחמר שכוח מכבה מ"מ כיבוי זה ס"ל לנופו דדוקח במכבה להשביר החחילה סייב כלחי' סי' רע"ח לשל ס"ח חבל כחן חיו מכוון לק להשיר המועב להדליקה וסטוב מן התורה לשה לחיסור ים ולשה נזרו שמח יסה לשה במקום חיוב לחורייחה וטסי' רע"ח : (ג) **אבל שנים קורין כו'** · משמע לכשנין פוקן חין חילוק לחסי' בשנים לחסור דכל לחד שכוח מלה ובודק לחבר כשים הוח בודק במקום לחבר וס"ל כמו לשנין קריחה כב' שנינים לה לח שלחד מלה וכשני משמע שזה לה מוחר : (ד) **בבחי"כ** · פי' לפילו שם דיש שם רבים וס"ם יחיד בשיחו דלחסור ומשמע דשלר בחפלה מוחר לקרות בסידור לחור הנר וכשטם שחפלה מלויים בפי כלל ות"ל עיון כ"ב והוח כמו לשסי הפרפיוח בסעיף י' · ולפי מ"ש בנר של שעוה ומלך חין חשם כלל : (ה) **שאין דרכו להשות** · פי' שכרוך הוח שלין דרכו כן' שבל מסחמח לה למיניהן כן דיש נם בחדם הסוב שדרכו להשות בחול · וכדחיחח בגמרל שלני"י **בן חלישע שמשים עלמו על דבריו הורה שבדיוט : (ו) ועוד שזנבות האודים כו' אין זה מכיר כו'** · לפי זה לם יוכיחים סמוניים זה לזה שרי לבל בשור כחוב שבשל יכול שבשל להשות קודם שילנים בו חביבו משמע דסמוניים לה מהני · ונרחה שנם לזה נחכוין כחן במ"ם חין זה מכיר כו' פי' שלינו יכול להכיר כ"ב בחמיהות ול"ל שטעם זה דחט"ם שמוחר להחממם נגד המדורה כדלחיחה סוף סימן רפ"ו ם"ח חין ליבה בסמוך לשל ונבות חחודים כי יש לחוש בינינו שהם כדי שיבשילו סיטב כדרך שטשטן במדורה שמהסכין בזנבות חודים כדי שלא תכבה המדורה והוה ממש כמו שהם לכחן שנעין שם לוזה לקרות לחור המדורה ומד טעילה הם כשלש"ד · ות"ל ממ"ם הרוקח שביחו ב"י סימן רפ"ו וחין ליבה חלל החם בחיקח החינו יהודי חן יבשיל לו ימחה כו' משמע שלל לח חיישינן שמח יבשיל היבשלל החם רבותה קמ"ל דחף על נב דיטרחל"ל יבשיל כי ילח משני החינו יהודי חם"ם חיישינן מלד החינו יהודי: (ז) **של בית רבן** · בשור ומשל"ם כחוב נמי רבן חלח דהיב המניד בחב בשם רשב"ח חפילו שלה בפני רבן ומשמע כלן בשל"ח : (ח) **שנורה בפיו קצת** · משטם זה יש להחיר למוכים בשבת לנים בשבת ומחפללו לחור הנר הדולק שם מבע"י לפי שהחפלה ומלר דבריס שהוח עיקר ולזה עניר בפיו יותר מן ההנחה בשבת חבל ללמוד שם לשור כיון שלריך לעיון היטב חבל נמה שהחתם יין לחבר הקידוש כמ"ם סי' רע"ג ס"ה וכ"כ ד' קו"ע דלחמרינן לעולם יסדר לחדם שלחתו בש"ל חלה לכזית ולעולם יסדר לחדם שלחתו במ"ם וכו' וכי סיכי דבשלת דמ"ם לינה חופב כ"כ ס"ה בש"ו ומ"ם יש להמחיר דהח לפילו מבע"י חשור לחכול כדי שיהכל בעילה לחתבון כמ"ם סי' רמ"ט חלה דלין חופב כ"כ ולה"ה יש לנו לומר בזה לה נלחמוה בשלת עד למחר ובכלד שיקדש היום כמ"ם סימן רע"ג ס"ק :

ג ד אין המסובים רשאים למעום עד שיטעום הבוצע

ה ואם יש לפני כל אחד לחם משנה יכולים למעום אף על פי שעדיין לא מעם הוא :

ד ו מעודה זו ושל (ג) שחרית אי אפשר לעשותם בלא פת :

ערה דברים האסורים לעשות לאור הנר בשבת · ובו י"ב סעיפים

א ז אין **פוליו** (פי' לנבר לח הכנים מהנבדים חרעם נשרחו מקדם פלימי) **א** (א) ואין קורין בספר לאור הנר ב ואפילו אינו מוציא בפיו שמא יטה ג ואפילו הוא נובה עשר קומות שאינו יכול ליגע אליו (א) שלא הלקו חכמים בדבר ד ומטעם זה יש לאסור אפי' הוא **ב בעששית** או קבוע בחור שבכותל (ב) (ג) ה **וכן ג בנר של** (ג) **שעוה**

ב ו ודוקא אחד (ג) (ד) **אבל ד שנים קורים ביחד שאם בא האחד *לחטות** (פירוש לחטות נר כדי שיניע שממן לפחילה) ה יזכירנו חבירו והוא שקורין בעניו אחד שאו ישניח האחר בבחה שיעשה חבירו אבל בשני עניניס **לא** הגה ויש מהחירים דבשני בפחילה לפילו בעניו חחד מסור ב (ג"י) ולכן לסור ב ליחר (ה) פיוטים בלילי יו"ט בחל לביות בשבת (ד) נבית הכנסת וכן נהגו : (מרדכי ובכ"י ת ומ"מ והנהות) :

ג ז **אם יש אחר עמו אפילו אינו קורא ואומר לו תן דעתך עלי שלא אטה מותר והוא הדין אם אומר כן לאשתו :**

ד ח **אדם השוב** (ה) **שאין דרכו בחול** (ו) **להטות מותר בכל נוונא :**

ה ט **במדורה אפילו עשרה כאחד אין קורין** · משום **דהואיל ויושבים רחוקים זה מזה** (ו) **ועוד שזנבות האודים כמוכים להם אין זה מכיר כשבא חבירו להבעיר** (ז) **ולחתות :**

ו י **תינוקות** (ז) **של בית רבן קורין לאור הנר מפני** ז **שאיכות רבן עליהם :** (ה)

ז ל **מותר לקרות בבחה מדליקין לאור הנר שהרי הוא מזכיר איכור שבת ואיך ישכח :**

ח מ **נוהגים לקרות בליל יום כפורים במחזורים מפני שאיכות יום הכפורים עליהם :**

ט נ **ליל פסח שהל להיות בשבת מותר לקרות ההגדה בספר משום דהוו בעין ראשי פרקים דאין עם הארץ שלא תהא** (ח) **שנורה בפיו** (ט) **קצת :**

י ס **הרב יכול לראות לאור הנר מהיכן יקראו התינוקות ולסדר ראשי הפרשיות** ס **בפיו בספר וקורא כל שאר הפרשה על פה וראשי פרשיות לאו דוקא אלא כל שיודע הפרשה על פה ובקצת צריך לראות בספר שרי שמאחר שאינו מעיין בספר המיד אית ליה היכרא ולא אתי להטויי :**

יא ע **כלים הדומים זה לזה וצריך עיון להבחין ביניהם אסור לבדקן לאור הנר ואפי' *להבחין בין בנדיו לבנדי אשתו אם הם דומים אסור לבדוק :**

יב ק **שמש שאינו קבוע אסור לו לבדוק בוסות וקערות לאור הנר ח מפני שאינו מכירן בין בנר שמן זית בין בנר של *נפט** (פי' מין זפת לנן וריחו רע) **שאורו רב** הגה (ג) **ט** ויש מחירין בכל נפט לפילו בשטם שיניו קבוע (מור וכ"י כשם הפוסקים) **אבל שמש קבוע**

ומפני הסכנה (רמב"ן שלה"ת) ולפשט הכני מיחם בירושלמי דמוחר לקנד חוזרין פי' ללקוט ירק ממ"ם סימן הרי"ח ומוזרין הוח ל' חזרת ודלה ממ"ם המפרם

שערי תשובה

ח' כו' וליחה ולפ"ז מי שלינו יודע בכוונות שם רושם לייבר מעשיו בחופן שנוהגים מהרי מדרשן ולנו לשמים ביטח חשוב לפני ס' כשלין כיון בח מלחת מעלייחת היא וכמ"ש סימן כ"ם ס"ם . ועיין בשערות הרמ"ו שלפ בית בשבת ר' לשדר פי"ב לחמים שנם לחם הפנים היו מסדרין ביום ס' שחל בשבת . וכחב שלין לנמל שסדר בכל יו"ם שעונתו נ' שעודות לשמוקן שבת וי"ם לו ס"ם שחל בשבת כו' עיין שם ולה יעשה מקום נמה דמשמע מדבריו שלין מקיימין נ' שעודות בשבת ור"ם . ומה לה יעשה לחנות סידור י"ב לחמים בנ' שעודות ול"ש : (נ) **שחרית שעם"ם** ועיין בי"ח כלל נ' סימן י"ח שלין נ"מ ממשעה נמה בשבת קוטב ולה כמכרי"ו חלבני ועיין בכר"י וחח"כ בסימן רמ"ב ובלן בשם זרע חנת שלחמים שלנופים בחי ביניס יש מוסנים לנטע שליהם בשבת בין מקומות שליהם ומברכין בשח"ו לחם הוח ומברכין המוליח ועיין סימן קס"ח בדין נילוס בחי ביניס הבלה"מ מוכח דיעות המבחר המוליח ועיין לעיל סימן רע"ב :

ערה (א) בשבשים שעם"ם . ועיין בי"ח בשם נחן · המשחמ"ש לאחר ואחר לו סיוכר שלח יחנגו לו ביום בשבת ים לנח מקום לסבל ונמלא"כ כחבי שים לסחמיר נם כוס לזה שבחנו

(ב) בחבית · ויבול לקיים ג' בשורות ביום בשבת דשיטו שם יש לנח מוכח בשבת בש"ל בשבת · ושם טיח לילו שבת עד למחר · ובלבד שיעשה ביום ולריך לשמות יין לחר סיוכרת ביום ולריך לשמות כמ"ם סימן רע"ב בשיף ס' מ"ם ס"ם ועיין סימן רע"ח בשיף ס' :

ערה (א) ואין קורין שלין כוכיבין מלויים מש"ם רע"ו · (ב) בשבשים · ושם טיח מוכחים שכוח לילו שלוב עיין שם · שמור לקרות לחור הנר שלילו ביום בשקוע בחשל סלק"ם ת"כ סימן כ"ג : (ג) בשוב · ס"ח כחב כשם רע"ל דשכנו לשקל לבדוק כלים ולינים ולקרות בשבת נר של שעוה דלינה לשיחם שמא יפה ולשלך"ן שיקל נגר של מלג כיון דשחיים עיין שסיף י"ב : (ד) שלל ב' קורין · שלין מוליו שם לא שלחד משלם ושכני משמע ס"ו ות"ם : (ה) פיוטים · וס"ם מוכיחים שלוחרים בנית הם לא מי שנרגיל קלח · ושלר שחשלם מוכר לקרות בסידור לשור הנר שבשבת כפי בכל : (ו) נשמות · שיהם שבהר כוח שכל משמע לח ס"ו : (ז) ולהשות · משמע זה ל"ל שם"ם שמוכר לשחמם נגד שחדורה בש"ם ס"ם בש"ו שכל מקום שיש לינה בשניך בשל"ל סימן רע"ה ס"ק ג' עיין שם : (ח) **שחיות רבן** · **שחיו שלח שפני רבן שרי ס"ו** : (ט) **קלח** · ומשמע זה יש לסחיר למוכים בשבת בש"ל ושחפילו לשור הנר שבו הדולק שם מבע"י לפי שהחפלה ושלר דבריס שהוח עיקר ולזה עניר בפיו יותר מן ההנחה בשבת חבל ללמוד שם לשור כיון שלריך לעיון היטב חבל נמה שהחתם

שמפרש שם בירושלמי: **יא שמא יסתפק** · היינו משום שמא מקרב ידיו לגר ביותר משו"כ בשלר המשמישים (כ"י) ע' סימן רס"ה ס"ק כ:

רעו א אשור לכל · וא"ר למה שהוצרך שבילו ממוך לחתום דמוכר לחתר דתמוניו דרבנן ועוד דמה שמא מוך לחתום על זה סור מוך תחומו של משה"כ בשלר חיסור דרבנן: **ב קצב לו שבר** · כלומר שכבר סתם להלילך לו גר בעת שילמדך וכיוצ קבלות ובכיולות שמותנין לו בכל יום כך וכך: **ג דנדרי שמא ירבה** · משום דשכיחי בשיובב לגל הם שלו עשה מכירו (כ"י) וכ"ה כתב דמסתמא בשיובב הגל הם שלו מכירו שהם מקודם לדין החיזו יהודי ונותן ליצב לים נכרי גגל הם שלו לי יזום שלין מכירו ארי וע"ל דהם הסיק התנור כ"ש שהו דשמא יסרהגל ליכום לכית החוך דמיומס לאחר מיומס למוצ והני כמו גר דסרי: **ד מדעתו וכו'** · זה דוקא בשבש ל' לכל מחוייב למחות בידו מכלן ולכאה כיון שמעלים על ישראל והוא רחם ומחק לדעתו דישראל קנייך והם החיזו יהודי עושה בע"כ חייב לגרם החיזו יהודי מביחו ולפילו בקבולת כגון שאכרו לכל הפחה לחור דס"ל קבולת בכיחו של ישראל כמ"ש סימן רנ"ב ס"ב (הגמ"י): **ה אין צריך לצאת** · וכ"ה סמ"ע להסוף מיו חת"ל שרוצה לעשות מדה מסיזות (כ"י) רק שחסור להשתמש לאוחו ו **הוכחה שלצורך אינו יהודי** · לגל לם עשה לצורך שיעסה לחור כמ"ש סי' תקע"ו סוף ס"ו: **ז לסעודת שבת** · סי' שיובב כחוקך ואין יכול לאכול שעודת שבת חגל לם בכר לגל עשיעל דחסור וגמ"ש רסי' זה ומשמע עדוכה היה וס"ה לם יש לו גר לחד חסור לומר לאיזו יהודי להדליק דבשחומר לאיזו יהודי לעשות מלאכה הוי שבות אלא במקום שהוה לגל לם הדליק מוחר לגמוח דלא מקרי שהוה כמ"ש ס"ד כ"ל דלא כע"ש ☜: **ח במקום מצוה** · ודוקא שגופו נהנה ממנו לגל לומר לאיזו יהודי שיבוב בית הכנסת חסור (מ"ב) וכ"מ סוף פרק ט"ו דשבת דלא כאיזו שבות המוקר: **ט ואין מוחה** · ומשמע שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין (כ"ח): **י לישול גר דלוק** · ואין להחיר הלא לבני חורה דילמא אתי למיסרך (רדב"ז ח"ל ס"ד) וכבר כל אחן לין להקל בלל דקל מחקרב לחגן לו מחרחק ויש בו משם חיסור חורה (ספר הזכרונות ד' ל"ה ב"ה) לגל בשוסקים מעחם דשרי דהא כל הלקחן סיהם בשגן ושוד והא דבר שלין מחכיון הוא כמ"ש רסי' רע"ו ושיין סוף סי' רל"ג: **יא רק בלשול הגר** · כולהו"ל וגם האיזו יהודי לגיך לו ושפי' רע"ש סוף ס"ד (ס"ל כגולין כוונחו דשם לאו מחיר הלא מכח חגלי ומכח שרי משום שגם האיזו יהודי לגיך לו עמ"ש שם לגל בהג"מ כחב ול"ל ר"ח כחיב לומר לאיזו יהודי חביא לי דהולך הכא שלשול הגר לאו חיזו לומר חגלי משום דהוי מוקצה ושרי בשלשול מן הגל וכיון דלי כבני ישרהל משלשל בשיבר לי שקיל ליה לאיזו יהודי בחיסור ליה לן בה · לגל חסור שילילקה לאיזו יהודי שבבי דבר זה לין ישרהל יכול לעשוחו וגם בדבר זה יש לד כיחר דהא לי בעי ישרהל מלי לחחויי בלא מר ומ"מ לין לסקל כ"כ והמחמיר חע"ב ע"כ מלחחי ומשמעחי שכחב הב"ח מבגבורן שרבו רח"ש לוה לשפחה לילך עם כחוריס למלוך מעלילים בלילי שבח כדי שחקח הגר להחיר לעלמה וגם הם משחמשין לחורו בל"ל משמע ב"ח מחיר בכל ענין וכ"כ המגדלי ותגודם וכי"ל בשם כ"ת ומהר"ן ומעשי' שכ"ה ועשי' שלי"ד ס"ב וע"ש על רע"ו שסיי' (דף מ"ד) דלחסור לשלשל הגר משום גזילה שמא יבבה וכ"כ הרע"ב וה סיינו שלי"ד המקבן ובגמרלא דף מ"ד דמי הלי שעשה משום דלף הם יבבה הוי דבר שלין מחכיון ועשה משום הניי בשים לגבר החיסור וכ"כ הב"ח ועמ"ש סי' רע"ו סס"ל דגם הע"ש ☜ סימן רע"ש לל דק כזה: **יב אם יש גר וכו'** · ולם סיחה מדומה וכל חיזו יהודי והוסיף עליה לחסור לחיש חוסיחן בס"ל (כ"י) וכ"ה כחב דלא גזילה שמא יבבה בשבילו כיון שלחחר שכלו הרחשומים לחסור להחשמש בגגדו שב לו יוסיף החיזו יהודי עליה

באר היטב

סמסרגו [לגיל ס"ק כ] כגר של משום לין כחן לחיסור ס"ו ס"ב: (י) לכסות · ומוסף סכוס גדולה לחיליו כלגל גר של שבת: [עיין סכחוס דף קי"כ]:

רעו (א) כשבילו · סקסה כ"י כסיסן שכ"ה גבי מילה חיזו יהודי חיש לגס לסשמש מחלוקין כין מכירו כחכירו · וכ"ת סיכן דשמחמל כשיובב לגל לם מכירו משום שכבאו שיובב לגל לם שלו שלו לים נכרי גגל

הרמ"ן לכ"ע לאסור מאחר שהולך לשם ישראל והוא תמוה דמ"ש מאחר דשם ח"ש לידע ומותר להמתירים ותו דלא זכרו זה שום היסור אחר כבוי הרמ"ן ודוחה לה הוו אחרי שאין סבורים להסור·וכהנ"מ כתב ח"ל זכורני כשהייתי אצל מורי במגדול ויצבור"ק בע"ם עשינו (מדוכה) להתחמם בשבת מנגדי וכשיצאנו עד שכמעט מדוך היתה כלה כולו השבדיים ועשתה גדולה והמרו בפירוש שעשתה כן להתחמם רוח ויצאנו ונתחמנו ולבלה ומאחר מכבר עכ"ל ומורי זקנו הוא מהרי"מ והוא מהמתירין לעשות והשתתף זה דכיון שהדס גדול עשה הלכה למעשה להיתר ח"כ תע"פ שק"ל כהסוסרים כמ"ם הם ע"ש כתן כדברי הסור בגרוש דאסו' אחר כיבוי הרמ"ן מ"מ לגודך גדול הכיירו שעושו שבת תלוי זאב המיקל במלות אפי' אחר כבוי הרמ"ן ובמדורת הם גם כן ולא חיים לשמה יראים ים לו על מי לסמוך בללע"ד. ואפי' לדעת הסור שאוסר אחר כיבוי הרמ"ן היינו דוקא אם לא היה שום היתר אלא מחמת דליקת הרמ"ן אבל אם יש גלוי"ם היתר מותר בכל זמן אפי' אם בכר נעשה לוכי תלוי יהודי לו מולה: (ה) **וכן אם נתן שמן בו** · ב"י הביא דעת המ"ג ומרדכי והתרומה ס"ס נמי אם יש שם דולק והרבה עליה תלוי יהודי מותר ליהנות ממנו כיון שמתחלה היה יכול ליהנות קלת ולעמייהו ה"ה דלא מפקני בין עשיית שם להדלקת הנר אבל לרבינו שכתב שאסור ליהנות מן התם שעשה התלוי יהודי ללכבו שמא יבבה בשבילו כשמדבר על התם הדולקת אסור מ"ם נקט רבינו שריותא בהדלקה ולא בתם וכבר כתבתי שהמתור כ' בשם ר"ה לאסור ליהנות ממדורה שהרבה תלו יהודי ללוך ישראל אע"פ שיש שם מחמלה בו' עכ"ל ומו"מ ז"ל מלק עליו לומר שלין כאן מחלוקת דשם מדבריו שהרבה עליה על המדורה שהבעירו מע"ש שהם לילה למיחם שוב שמא יבבה בשבילו דבכר הרבה לאבל רבינו מדבר בתלוי יהודי שתיקן שם ללכלו ושוב יש היתרלל לאחתמ' שם מייתין שמא יבבה והתירוך עוד בזה ואחר שבעבה היו"ל וע"פ שעשה מחלוקת והתיר בהרבה עליה על התם ובתחתו יפה ויש דברי הב"י והם ע"פ דשם יש תשם ליאב לאל התם אלל התלוי יהודי שעשה שם דשמא יבבה עוד יש עוי לאסור אפי שהרבה כבר בשבת בשבילו יהודי אלל המדור' להתח

רט"ו ס"ג: **ם מותר לכפות.** ואם מוגע בגר ע' סי' ס"י ס"ו וע"ל דלריך לישנע כדלקמן סי' ס"ח: (ז) **דליכא למיחש דלכשיבבה בו'** · דסח לישב ים לפקליט מסח בשבת: (ח) **בדי שלא יאחז בקורה** · לכאורה ממעע דוקא בשביל שנמח ברי לחבל בלח"ה לחסור וזה לינו נסוף הלוכע פירשו דקמ"ל דלכל ניטל לנוקך קוכח אחיכה ניטלח ס"מ דליכח חשש ליסור מלחר דקי"ל דלכל ניטל לנוקך גדול מ"ס שלינו ניטל לו שלח לנוקך דבר שהניטו ניטל לו שלח לנוקך גדול מ"ס הבילה הס"ל בס"ב דבילה דמוחר לכפות כלי על הגר בדי לשמש מעחו בין בשבח בין בי"ט:

רעח (א) **בשביל החולה שיש בו סכנה** · וה"ב הח דחלמי' בשביל לסניט לליט מוחר לכחלה סיינו דוקא בחין שנשב לבל יש שנשב קוב כחולה ומוחר וה שקוב וכיוצא בזה לינו פושב בכולן חון מן הסחלה שנוח שקוב פחם פי' דשל ידי הכיבוי חניט הסחלה אחר כך מוחר להדליק וחם לח הכשבה כלל לח סיחב מוחר לילקן כ"ב מ"ה מלבי הכיבוי לנוף הסחלה ום"ל לר' יוסי בר"ם דלחמר מלחכה הל"ל דוקא מייב לבל בשבה מפני שחם של השמן לו הגר מן מלחכה שח"ל ושמור לבל לרבי יהודה דמחייב לשלוי בחי"ל מייב לשלוי בחם על השמן לו גר וכחב ב"י שנשמר פסק כר"ם וכן הלשב"ן וכר"ן וה"ם כ"כ בשם הלחלוקים וכ"כ המחבדי בשם ס"ב בבילה וה"ל וחכן קי"ל כר"ם דפשר כל מלחכה שח"ל וכל כיבוי הוי ח"ל חון מלעשות שחמן כו וכיבוי יוחל לוסר שם במחבדי דמוחר לנמור חלנו ח"ל מחבדי הייט לבבות החוספות ס"ם בירם דחתנו בבבוי וחף על ג דבחותו בבוי חין בו חיוב הטחח בו' וחף על ג דהוי גזירה לגזירה בבת חייב ובזו"ר לבבת דהחם ע"ם שוטק בבבוי חלח שחתה נוטש לבבוי בזה ודלי לריך בירים בביבוי לסור מן החורה: **ועפ"ז** ג"ל דבר של שנוח שהלקה וכוח סייר לקם שפחילה בדי שחדליק יפה זה הינו בכלל מבבה גמור וחפילו לם חלילה לומר שנוח מבבה הוה ת"ל דלין זה בגמרת חלה חעדוי ונוסבת פי' שמסיר החובך וע"ב חין לסור לפין קורין לחור הגר בזה וח"ל שנוח מבשיל דהל הבבערה לי' גם מחחלה רק שמסיר גרם החובך וה דומה למ"ם רש"י בפרק המלניע דף ל"ב במלבה שח"ל דבין שח"ל לעוף הוילח בבת ח"ל בעוף ביסח חלה לבלוקם מעליו דברילתו לח בחם לו וחל היה לריך לה בב"ל וה"ל ממש בן הוח · וכ"ש בחב' ע"ם דבבע"ל בחב מספקה לי בר של שנוח שחין לייך בו הטייה חם יכול לקרות לחורה ול"ל שנוח לסור הל לייך בים שימחוע ויחחוך לחם הפחילה בב"ל ב"ח · ולפי מ"ש חין לגזור בן בין לחפילו חם ישנה בן חילו מייב חן החורה בין שח"ל וח"ל הספק הל"ח הים חם הלסה בר"ם חו בר"י וה"ל בדעת רוב הפוסקים שבללו חין בחן חיוב בן החורה שפיר לומרים דלח נזרו לקרות לחורה וכן בגר של חלב גם חו ה"ח ז"ל בסימן

ער"ה בסם רש"ל וד"ע בחב להחיר בגר של שנוח שהקלה קבדיל"ם יש בו סיבור לקרות לחורה חבל לח בחב בשם ע"ז והגלע"ד בחבחי:

רעט (א) **שהדליקו בו באותו שבת** · זהו בר' יסודם דחלוסר בבנוקבה מחמת ליסור ולח בר"ם דמחיר גם בזה ואין לסור חלה בל זמן שנוח ומקומו וכבוחו בחוב ס"ם בחוכה שחלה בשבה שנוח דולק בו בחוכה שחלה בשבה שנוח דולק בדחיחה בפרק בירם חלי"ח בר לחבח חר"י חין מוקלה בר"ם דחסור והכו ודלי בשנוח וגם מבוח ליסור חלה מבוח מבוח ב

שהשמן שכבר הטה יותר עליו מן הלחם לפי שקריב לו וה"ל כטל דבר הסיתר עגד האיסור על הכר והוי בסיס לאיסור לחוד ועמ"ש בסעיף הקודם :

(ה) **שבא תפול ותתפרק ויחזירנה בו'** • קמח דסיקור משתמשים לתו בכוסות של כסף בשבת שרובן של פרקים ולח מייתיגן לזה ולפי מ"ש הטור בסימן שי"ג דבכוסות אין דרך להדקן במתוק ובכי מחל : (ו) **ונמצא עושה כלי** • תע"ג דבסימן שי"ד אמריגן לון בגין דבכלים שלחי בכח דסוי כשומש כלי מחדש כללע"ד :

רפ (א) **לפיכך עונת ת"ח בו'** • בגמול כתוב יפה זכור לקיים שומרו ומצוה עומדת מיסודה בריים דרבי חייל שעשנע ע"ד שלח קיים פעם אחד ממאת דמקיים שמשתתים :

(ב) **מותר לבעול בו'** • כ"פ מסקנת התלמוד והפוסקים חלח שבתלמוד כתב זה ובלבד שיכוין לבעול בשביל ב"ב כהג"ל • וכתב מו"ח ז"ל דליתח לדבריים חלו על פי המסקנא פ"ק דכתובות דדם מפקד קניד ומקלקל הוח חלל שפתח לח כמ"ם הרב ר' יעקיים הלוי ז"ל מילוחים בכתב ג' שבועים דלח מצינים בזה לך מסיק ביון שהתנו בזמנינו דאין בועלין בתחלה בשבת ס"ל דבריים המותרים ותחריים נהגו בו היסור ואין להורות היתר לבעל המובר ע"כ • ואני תומר חלילה לעשות מעשה דאיסור בזה ובילוד שמעתי שהמחירים גתוני עולם נהגו בעיתים היתר בזה ס"ל אין כאן חשש חומרת כלל ואין לחוש ממה שמוסיפים שלח לבעול בשבת הוא משני הטושה דלח בזיזה עדיין שמו ואפילו במ"ש רוב פעמים שאין בועלים חלח ודלח שאין למדים ממעשה זה שום היסור והמתמיד הוא מן המתמידין : וס"ס

וסי' ש"ם ס"ג : **יא בשונג** • נקט בשונג דלח חייבי כ"ח"ע ובאמת אפי' במזיד דחיים בידים ס"ל דהליקח ס"ל דהליקח מע"ם וכמ"ש נגי חולה ודוקא כחים חורת כלי עליו (רשב"ח סי' תכ"ו) ועסי' תקי"ח ס"ג : **יב** דמשיח **מותר לבעול** • דוקא לגורך גופו או מקומו כמ"ש סי' ש"ח ס"ג : **יג מחשת מיאום מותר** • ודוקא כחים חורת כלי עליו (רשב"ח סי' תכ"ו) ועסי' תקי"ח ס"ג : **יד מצורה** • ואם דלכה לסיוח לפויה שרי כמ"ש סי' ש"כ ס"ו ועמ"ש סי' תקי"ח ס"ב :

רפ מצוה לאכול סוס בע"ש ובלילי שבת (יס"ם ס"ק פ"ח סמ"ג) וה"ה שאר דבריים המרבים שבע עיין שפרי תכ"ח : **כתב** המגן בשפר בלבת הזבח שחלני הרב מהר"ל יחסקי ני"ו דק"ק ווחדישלוב מנינו לחמנים לחסנים שבין חולין שלי שפרת הקודש ומה שיש חולכין בשבת דע"כ היו שבולי יום שאשה עש"ק דשבול יום הוח שבי ולפי מ"ש לק"מ דלח מנינו שלוקו בחולין שעשו עש"ק וח"ל דלחכול בשר בחולין שעשו על שפרת חנוכה מודה הרמב"ם דשוחה שלישי וא"כ לית היו שוחים בחנים שלחכול עש"ק וח"ל דלחכול בשר בחת חייב בחת בשבת וע"ק דחם נטמחו בחת חה היו חולכים שבין שוחים שומחת ז' • וח"ל דהיו חזהרין מעוחמת חת כ"ו, מחי חנוח מח"ל ולעד"ן דלק"מ דשיקר הכוונה בחלילת חולין עש"ק להרגיל עלמו לחכול קדשים בטהרה כדחי' בחולין פ"ב וכימי שוחמת לחכלו חולין בגידי לחוחו זמן לח לחכלו קדשים ושיין בחולין דף ב' ע"ב ושיין בגיעין דף נ"ד ועי"ל דלחכול פח שלח הוכשר ושחו מיס מן המעיין כמ"ם בסל"ח לעשות בעשרת ימי התשובה :

רפא יש מקומות שח"ח וחוח לחוס וגו' בסעוקי דחמרה מלבד ביום הכפורים שחומרים לוחו (ס"ח סי' תל"ח) : **א מבחול** • חבל מ"מ מהמרין לכתוב יותר מבי"ם כדי לקדות ק"ם בזמנה ע' סי' תקכ"ט : **ב וביום השבת** • הקנו החחרונים הלח פסוק זה בפרשת המוספין כתיב ומ"ל לחחר תפלת המחר ובדחקו הרבה ולחמתיפיהו דברי החו' כבדרכות דף כ"ח שהחבו שהמוספין היו במחיים עם החמיד ונקטרין עמו ע"ש וח"ל וכל מוספין כל היום הקנה הר"ל שמעון ז"ל דחמרינן פ"ה דזבחים מוספין בשם בזיכין בשבע וכ"ה ס"מ למנוח חבל בועבד כל יומל כמי זימנל שרי בחמורה מבמע שהמוספין היו במחיים עם החמיד ונקטרין עמו וחו' דהחם מייני בשבת עכ"ל • וע"ל דס"ם הוח ע"ל הרי ביומל מבמע וכו' והוח שם דף ע' דקי"ל הלכה כר"ע וליף לה מדכחיב בהגליס מלבד עולת החמיד וליקי יכ"ל מסם • וח"ל כיולך למר מוספין בשם דהח התמיד קבע לכל המלומר בד' חלח ע"כ דועבד קחמר דבשר בשם ס"כ היולך למר לח היה ו"ל דמייני בשבת פי' ומסיק דמוספין בשם מייני בשבת חלח ילפינן מרגלים וה"ם ר"ח ולכן מקריבין בשם חבל בחמת בדיעבד מוסף בשבת וכל מה שבכח לחזר בשבת חלח בשבת ולכן מקריבין בשם חבל בחמת בדיעבד מוסף בשבת וחמן מללי' מוסף לחר שחריים לכן חלוח לחזר שחריים כל"ע • וכ"ח דבחיב במוסף ויבוח דמשמע לחזור שחריים ס"ם ר"ח בשבחים רפ"ח ס"ם מוספין בשם וחמן מללי' מוסף לחר שחריים לכן חלוח לחזר שחריים כל"ע • וכ"ח

כתב

שולחן כו כל שבת ס"ל שם חילוק יש כין מניחו בחוקה שלין נדעתו לסכיבו לחר שכיבוי ושיין בסי' ש"ם ס"ק ס' דלדעת ס"ם לל סוי כיום כיון שלל סיס נר לדוק שם בחנורה כל שבת וכסי' ובלה שכובר דנר שבחנורה סוי כיום לכ"ע כיון שבל עיקרו ל' חנורה כל שבת כדעת ס"ם ובחרחיב בסי' ש"ם ס"ם ס"ק ס' ובחרחיב בסי' ש"ם ס"ם ס"ק ס' ובחרחיב בסי' ש"ם ס"ם ס"ק ס'

כתב עיקר הטעם משום שזהו שונא שבת ותמכוהו מקרוב עכ"ל וה"כ בימי המוקף ל"ל כה: **ג** מחזירין אותו · כתוב בהגמ"י ותמה למי דמי בטולטלה ח"ת לותו עכ"ל · ול"נ דלפי הח"ת לא קאמר אימחזר ליזלר חור דמנ"ל הח לאחזר בשביל דבר שלא נחזר בתלמוד וכמ"ש סי' תקס"ב ס"ה ועוד דלימו הלא מהבא הלא כוותו שילמרו עדיין אחר שהפלה מצא"כ בשאר אזכרות שלימו הלא רשום שם ולפלה"ת כלל וע"ל סי' ס' ומ"ש בריש סי' ס"ט: **ד** ולהנעים בזמירות · דוקא בימות שיש בו תוספה כעין שמוסף בשמיני דעצרת וכבר הפלינו הקדמונים בהגות המבוארים במחזיכים ומפרידי' הוא מהבראתה ואיבה מבראתה: **ה** ואין למחות · תע"ב דלמרינן במגילה בשבת ממהרין ללמת כשיולת קודש ו' שעות מקרי מהר (ב"ח) ומ"מ יזהרו לקרות ולהתפלל בזמנו: **אל אדון** כ' מרוחם להתשועם כמי ד' תיבות וכ' תחלותם כמי ה' תיבות ולין לשנות המשמח וכ"כ בשהר תרומה ס' ל"ד ס"ק:

רפב ביום בשבת שחרית יאמר בריך שמיה כמ"ש בשהר ויקהל (כתיבים): **כתב** השהר פ' ויקהל ס' שם"ט לשהר למלן דקדי בתורייתא למפסק בפרשת לו תשילו מלה מדא אלא כתחר דפסק משה פרשת לעומת לתשלמת יפסוק ולא יפסוק מילין דשבתא תחרת בשבתא דא וכו' ע"ל דכוותהו דלם בה לסיים הסדרה אלא במקו מו המיוחד לשהר לכל לים ס' מותר להפסיק לפילו במקום שלא פסק פ' בתורה דכולהו ז' נגרי אחר מעשי דהא בזמן התלמוד הרשלמן מבדך לפניה וה מתרגן לאחריה חדש דהא פ' וילא ופ' משקן לין בה פ' בלל בתורה ולין יקראו ז' נגרי אלא ודלי כלאמרן וס"מ בברכות פפ"ק דשמריק כל פ' דלא פסק ס' מבה כלוריית לא פסקיק ע"ם וקאי אפסוק דלא פסק פ' ולא יותר ומ"מ ל"ש דקורין בב' וה' ומפסיקין לפילו בפ' דלא פסקיק מבה ול"ש ועוד דהא במקדש היו מהלקים פ' לחלקים כמ"ש פ' תכ"ח ס"ה · ול"ל כיון שדעתו להשלימו למחר שרי וע"ש בזוהר ע' ס"ש בענין ב' וה' וגם ל"ש דהא בפגילה דף כ"ט איתה במערבא מפקי לאוריית בג' פגים ס"ת אחיו מהלקן הפלוות עמ"ש סי' ל"ב סל"ב ומה שהומרים פפוקים בהפלה י"ל כיון דקורא לותם דרך תהנה וכקשה שרי כמ"ש סי' מ"ט בטור ע"ש ומ"ש סי' תכ"ב ס"ד: **א ואם רצה להוסיף** · ומשמע מכל הפוסקים שהפילו האידנא שכולן מברכין שרי נם בזמן התלמוד היה כל אחד מברך אם לא במקום שהוא מוקף לו כרי"ל דלא כט"ז ס"ק · והרמב"ן כתב דשכיבו דכולן מברכין לין להוסיף מפוס ברכה אח"ע וכן לאחר בח"ע מפי מהרי"ל ס"ק ב' ועי' בשהר תרומה סי' ל"ד ס"ק ל"ב ומ"ש בשם הרשב"ם בשם הרמב"ן ז"ל · ומ"ש בשם הרמב"ן ז"ל דלא כמ"ש הרמב"ם ז"ל דלא כמ"ש הרמב"ם ז"ל דלא כמ"ש הרמב"ם

(ג) אע"פ **שיש חולקין** · פי' דס"ל דקשיא לית ליה לקולות כפ' זכור שטות דמוריית מ"מ מ"מ מכמין לקרותו דהא עולה מפי' למעין ז' : (ד) **ואומרים קדיש קודם כו'** · פי' לתפוקי מדעת הר' יפשיה אמבילא כ"י שמתלא כזה בין ס"ת אחד לע' אלא בכל פעם הקדיש קודם המפטיר דוקא : (ה) **זה שרוצה להפטיר צריך כו'** · מפני כבוד התורה יקרא ויברך לתיכף למיגמר משום הכמכסים שלא לתורתו קודם בתורה כבר בברכה לבד אם לא אחר קדיש ומפטיר מי שעלה לבמיבי לא מייחיק משום הכמכסים אחין זמן מרובה בין הברכה שבירך על קריאתו בסמוך : (ז) **בתפלת שחרית בשבת** · לבל בממתה בשבת לו בפני ומנחי וקרא י, פסוקים בלא פסוק המדולג לינו מוזר ואם לאו מוזר, כתב ב"י בשם רשב"ן ספר תורה שני שקורא בו המפטיר בממלא בו עשות אין ספק צריך להניח אחרת אחובת היום היא ובספר מוטעה לא אפשר והמפטיר שבכל שבת אם בספר ספר תורה אחר שקרא ז' כגון שקרא אפשר דיין דאין קריאת המפטיר אלא משום כבוד התורה ויסיים בקריאת ג' פסוקים בספר שהוא פסול אלא בדיעבד כדי שלא להמתיק את הכבוד ויש לפקפק בדבר טע"ל ול"ל דהא דמסופק בדבר היינו דוקא בעין שזכר שקרא אם אחר הקריאה אל הז' אבל אם נמלא פסול בשעת הקריאה ג"ל שצריך להניח אחרת לקרות בה מפטיר כיון שמתחלה לא היו קולמין בס"ת אבר למה לא יבתך עבכיו על ס"ת אבר כיון שצריך לקרות ג"פ וזהו עד שלא התחיל המפטיר לקרות אבל אם התחיל אבר ואחר כך נמלא טעות בתכנו ביו"ד סימן רפ"ט דלא יניח אחרת אלא יאמר התחיל בספר אחר ויסיים את"כ בספר הזה :

רפג (א) **שאין בה אלא ב"ם** · במרדכי פ' ב"ה הקשה בהג"ה ותימה ויתמיהו בתו ב"ח דמתמילין למעלה בפרקים תמיד ט"ל ול"ל דמתני' ל"ח דיש חיוב לקרות ד' גברי ע"ב בהגהה קורין ג' קודם חובת היום שהוא וברחתי מדמיבם והד' הוא קורא חובת היום לבל בשבת שת"ל בקריאתה פ' מוסף אלא ג' בשביל חובת היום מה שייבות יש לו לפ' התמיד :

רפד (א) **מפטירין בנביא כו'** · הטעם משום דס"ת נזכו נזרה שלא לקרות בתורה ותקנו לקרות בנביאים מענינם של פ' כ"ה פסוקים כמו שלו היו קולמים בתורה כ"ת פסוקים ג"פ לכל אחד מהז' שקלמו בתורה ונם היו מבכיין מהביחים ז' בכרות כמו שלו היו קורין בתורה דהא מבכיין ז' ותח"כ מחבטל הנזירה וקורין בתורה ואפ"ה תקנו שהמפטיר יקרא

שמפטירין בהדר וכן מהגיעים (ר"ן ומרדכי פ' ב' דמגילה) (ג) לקמן פי' סיע מוקים **יג** (ד) ותומרים קדיש קודם שעולה (ה) המפטיר ואין חילוק בזה בין סוכיעו על מנין שקרואים לו לא וכן מוליאין ס"ת פ' (י) לו ג' (ביו בשם הכ"י יפשיה והרא"ם ורבי יהוחם) :

ה יד ס **אם לא נמצא מי שיודע להפטיר אלא אחד מאותם שעלו לקרות בתורה וכבר אמר** ש"צ קדיש **אחר קריאת הפרשה** (ה) **זה שרוצה להפטיר טן צריך לחזור ולקרות ויברך על קריאתו תחלה** (יא) וסוף הגם לבל לא תמר קדיש **טן** יפפיר מי שעלה (יב) לבמיבי אם יודע ואם לא אחריט שיודעים להפטיר לא יפפיר מי שעלה בבר (יג) שפפי' קמ"ד :

ו יז ; **אם טעה** ש"ץ **וסיים הפרשה עם הששי ואמר קדיש א"צ לקרות עוד אחר אלא יקרא עם המפטיר מה שקרא עם הששי דקי"ל מפטיר עולה למנין שבעה :**

ז קרא הפרשה (ו) **בתפלת שחרית בשבת יח ודילג** (יג) **פסוק אחד חוזר וקורא הוא ושנים עמו ואפילו הפטיר והתפלל מוסף חוזר וקורא :**

רפג למה אין מוציאין שני ספרי תורה בשבת · ובו סעיף אחד

א ס **מה שאין מוציאין בשבת ספר שני לקרות פרשת המוספין מפני** (א) **שאין בה אלא שני פסוקים :**

רפד דיני הפטרה וברכותיה · ובו ז' סעיפים

א (א) ס **מפטירין** (א) **בנביא מעניינה של פרשה ואין פוהתין מב"א פסוקים אלא א"ב סליק ענינא בבציר מהבי כנון**

לאחר התורות בעוד ולא כתותם שמניחים קטעים הרבה לומר המפטיר : **יג ואומרים קדיש קודם** · פיין בשבת לבל בחול שמפטיר ממנין לומרים קדיש אחר המפטיר דא"ת קדיש עד שבלא המנין ויש מבכיים בחתים בעניים אלו ע' כריב"ם ולכן יש לבמות שוש מבלי : **יד אם לא נמצא וכו'** · והי"ב בשבת על מנין לפפיר אלא אחד לפפיר רק לפפיר ב' ומ"ב יפפיר ב' אנשים לבל אחד ואחד יקרא ויברך לתיכף בבוד התורה לעולם לתומרו מותר לבתחלה לעולת שלישי ומפטיר ול"ע דלא יעלה לשלישי כמ"ש רמ"א עיין סוף סימן קמ"ד : **טן צריך לחזור ולקרות** · מדשתם משמע דאפילו המפטיר יוצא להפטיר לבד להזור ולקרות כיון שהפטיר קדים והבמיבי לא ידעו שזה קרא בתורה ותיכף בזיון לתורה כדאמרינן בסוטה דף ל"ט המפטיר לבד שיקרא בתורה תהלה : **אם** קדאתו בניית הכנסת אחרת ומזדמנה לו תורה הפרשה לבד להזור ולברך (מ"ב) : **טן יפפיר טי שעלה לו'** · ולא יאמר קדיש אחר אלא יקרא עם המפטיר כ"ב בד"מ ומ"מ ל"ל דיאמר קדיש אחר המפטיר דהא הקדיש קאי על קריאת התורה והמפטיר לא הציב המפטיר דמיבת לקריאת כמ"ם בבמא"ד ומ"מ סימן קל"ב עמ"ם סימן קל"ה ס"ב דבתים ב' סדורות קורין תד גבלת מסוף סדרה לתחלת סדרה וכן המנהג פשוט דלא בלבוש : **ריש** מוסיין ביום שמוליאין ב' ס"ת לקרות ו' בס"ת אחד ובשני ב' ל' והמפטיר חוזר וקורא בדאשונה ושנות הוא(רשב"ם סי' י"ב ב"ה הב"ט) ע' מסי' תקמ"ד : **יז אם טעה** ש"ץ בו' : ע' מסי' קל"ז והע"ם ל"ה ע"ם ועי' מסי' תרפ"ד : **יח ודילג פסוק א'** · וע"ל דה"ה תיבה ח' ללא שדברו בתוה עסי' ס"ד :

(הנהגת חיובים מספר הלבוש עם מעט נוסף משלי) :

בפוזנא התוקע והמתחלל מוסף בב"ה וי"ב מיוהים ובקלת מקומות אין מנהג בן ע' מסי' תקפ"ד · אבי הבן בשבת שקודם החתונה והמוהל והסנדק (וי"ש לדקדק מלשונו אם הילד הנזכר אחין יכולים למולו בשבוע זו אינו מיוב ללא בשבת שקודם המילה) · ומ"מ ל"ל דמי שהלה המילה בשבוע זו קודם דמילה בזמנה עדיפא ואם היו שבויים למול בשבוע זו והיה מיוב ואח"ב נדחה המילה אינו מיוב בשבת אחת : **אם** המילה בשבת אחי, אם מבב"ב אחרת אין לחם דין עילעות אם מיוב (וע"ל דמי שאין לו דין עילעות אינו דומה מיוב לחבר דמילו אינו ולד :

אם אל יום שמת אבין או אמו בשבת הוא מיוב · אחין בשבת שקודם החתונה ואף אם לא יהיה החתונה בשותו שבוע בגון שהלך בדרך למוקם שהתונה · ודוקא למי שמזמינין אותו אבל אלמן אין מזמינין אותו לא (ע"ל דאם שבוב שהיה החתונה בשותו שבוע ואח"ב היה מיוב ואחר כך נדחה החתונה אם רוצה שיזמינו אותו הוא מיוב אחת בשבת שלפני החתונה) ובער בר מלוה בשותו שבת אם יש לו עילעות דומה לכל המיובים כיון שהוא מיומנו חוץ מן החתן שמזמינין אותו שהוא שוה לו לדומה ג"כ לכל המיובים ויפילו גוזל · ואחין ביום החתונה קודם לבר מלוה ואם אין לו דין עילעות לבר מלוה הינו דומה שיש מיוב עמ"ם סימן רכ"ה :

החתן שיש אחותו מיוב ד' ואילך הוא מיוב בשבת שלפניו ודוקא כשהוא בחור לו היא בתולה ומי שלחתו הולבת לבה"ב הוא קודם לבחי זה · דהמבדל הוא דומה לבחי הבן · ובחי הבן למוהל הוא מילה אחר ישלו גוזלות · וע"ש אם יש ב' מילות בשבת וא"א לקרות אלא אחי מיובים היאך נעביד אם נאמר שבני החבות קודמים יבא מוהל על זה אלא אם אלא על זה ומוהל על זה אלא אם וי"ל דמ"מ בחבות קודמין · ואם אמת בן אחיו לו אחיו ב"ב קודם לבחי הילד · ובשבת שהולבת לבה"ב לאשלו לבן הוא קודם לבל המיובים · (ומ"מ ל"ל דסנדק קודם) הוץ מן החתן בשבת שמזמינין אותו · וי"ש בבלל שיש בנים הנשואים ובה"ב בשבת אחת אי אחי קודם לבחי הילד · ובחב מבי"ל אחת בי"ל דשת וחבוה סוכנים סודו ולא אותו · ועיין בגן המלך כי' ב' בחב בן שמת בשבת שמזמינין אותו ואחים קודם לבחי הילד

רפד כתב הלבוש תמהתי כל ימי שלא ראיתי מהגהות מהו' מן המקומות לכתוב הספירות כדין ספר כמו שכותבין המגילה כי היה ל"ל שאין יוצאין בלבוד כלל בקריאת הספירות שקורין במומסים הנדפסין כיון שאין נכתבים בכל הלכות ס"ת לו מגילה ס"ל וכ"כ בהגהות י"נ · ולפי לומר שמסכא קדמונים הוא שיקר שכתבו בב"י סי' קמ"ד בשם ת"ה מה שמדלגין שהם מעכירי לגבי היום לפי שהספירות שלנו כתובים בקומרסיסים ואסור לסמן למעלה מהר וכו' ע"ש · ואיתה בניסין דף ס' שאסור לכתוב הספירה משום מ"ש בי"ד סי' רפ"ג ס"ק ל"ח שלא משום שלא לעשות לה' סדרו תורתך כלומר שאין יכולה כיד הלבור לקטת בשם נכיליה שלימים וא"כ השתא שמגלה מלאכת הדפוס והספירים ל"ל בזול לסוף לכתוב הספירות דהא קי"ל דפוס כתיבה מעליותא היא כמ"ש מ"ש סי' ל"ג ומ"ב ול"ח ולפי משום שכתובין בגייר שלא כתב בב"י לפי"ז דשלהר ספרים נכתבים בכל מיני לכתובים ולא בעי דיו וקי"ל כ"ם הנכתבים על הנייר כמ"ש התם, שם וכ"ם מ"ש גלילה · דוק בהרי"ף ובתו', ושוד דמברכין על שיר השירים ולוכה לפ"ם שכתובין בדפוס בנייר ומ"ם סוף סי' ת"ל וכ"מ בתשובת הרשב"ם סי' תפ"ז דדוקא בספר תורה משום לברך כשכתובה בקומרסיסים אבל הספירות לית קפדי' ע"ש וכ"כ הכל כו בשם הרשב"ם ח"ל והספירה משלו' ת"ל · (ר"ם לפי לומר כ"ת לית הלכה כב"י) שלין מקפידין בה ומברכין על הקריאה לפיכך בלוח ספר ע"כ ל"ל כלוח ספר תורה בלוח ספר תורה כו · אינן ראשין לסלק ספר מובריאים כדי שיראה שיברך על מה שהפטר' (ב"י בשם שבולי לקט) כן נראה בכל דבר שמברכין עליו שצריך שיהיה לפניו וקרוב אליו הרבה מאר כמו בתפילין של יד וכן בכוס של הבדלה ודוקא שאמרו חז"ל בשלא זה בימין וזה בשמאל פלוגתא ב"ש וב"ה משמע שלפחות יהיה הדבר שאין ב"ב צריך בשמאל מוכן לפניו אא"כ בשם רבו מחדי"ם במהר"ל ז"ל):

רפה (א) חייב לקרות כו' אבל לא יקרא אחר מקרא ואז תרגום ויכוין לשמוע כלה במלה מפי הש"ץ אלא צריך לקרות ב"פ מקרא זוהלת מה שישמע מפי הש"ץ (ב"י בשם הרמב"ם):

כתון עולותיכם ספו על זבחיכם הגם ודוקא בשבת בשביל כ"ש ספוקים נ' ספוקים לכל לחוד מן מקרואים אבל בי"ט אקורבן ס' כני בש"ו ספוקים (מסכ"ם פתחולה) ולא נתקנו הספירה רק לגבור אחר שקראו בתורה (תוספה ברמב"ן סי' קנ"ט) (א) אבל בלאו הכי אסור לקרות עם הברכה בלבדים ולאחריים אבל א בלא ברכה שרי (כ"י):

ב ב אם חל ר"ח בשבת אין המפטיר מזכיר של ר"ח כלל ג וי"א שאע"פ שאינו מזכיר בתחימה של ר"ח מזכירין אותו בתוך הברכה שאומר את יום המנוה הזה ואת יום ר"ח הזה והמנהג בסברא ראשונה :

ג ד צריך לכוין לברכות הקוראים בתורה ולברכות המפטיר ויענה ב אחריהם (ב) אמן ויעלו לו להשלים מנין מאה ברכות שחיסר מניינם בשבת :

ד ה קטן יכול להפטיר : הגם ואם קראו למפטיר מי שהיו יודע לומר המפטיר ג יכול אחר לומרים אבל בהתחלה אסור לעשות כן :

ה ו אם נשתתק המפטיר באמצע ההפטרה הבא להשימה לא יתחיל ממקום שפסק הראשון (ב) אלא צריך להזור ולהתחיל מתחלת המקום שהתחיל הראשון ד כמו בספר תורה : הגם (ב) ה ובעיה לא יאמרו המפטיר (ג) בשעה אחת דתרי קלי לא מתחזקי (ריב"ם סימן רי"ז ומגילה דף כ"ג) :

ו ז (ב) אין המפטיר מפטיר עד שיגמור (ד) הגולל לגלול הספר תורה :

ז ח בשבת שהפרשיות מחוברות מפטירין בהפטרת פרשת שנייה הגם וע"ל סימן תכ"ח ונהגו לפטיר אחר קריאת הפטרה בשמות המתים לברך ז השטיים בברכי (ה) נהגו בכל מקום לפי מנהגו (שבולי לקט והגהות מרדכי פ"ק דסנהד) ונהגין לומר יקום פורקן ואחן בזה מקום אחים פ תחיה בשבת גם טהגין לומר לב הרחמים ובכל יום אחין אומרים בו ל"ש אין אומרים אותו ואן בשם ההוא לו מילה ו"ש מקומות אחין אומרים אותו בשמברכין (ו) אחד מלבד ח (ו) ניתי הפטרה ואולמים בכל זה אחר המנחה :

רפה לקרוא הפרשה שמות י' ובו ז סעיפים

א א אע"פ שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בצבור (א) חייב לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו שבוע **א** שנים מקרא ואחד (א) תרגום (א) אפי' **ב** עשרות (ב) ודיבון אם

דהפסוק ים לו ממש דין כתיבה כמ"ש בי"ד סי' ער"ב ושיין שוד פ' תקנ"ט לקמן וכמגילה ל"ל לומר משום שת לעשות כיון שהוא ספר כמ"ש ע"ב כותבים לותו :

רפה (א) **אפי' עשרות ודיבון** · לכן הטור פירש"י הע"ם שלין בו תרגום ולפ"ז לפי' לחוכן ושמעון וכיולה בזה לריך לקרותו ג"כ וי"מ דקקו עשרות ודיבון לפי שים ספרים שכתוב בהן תרגום ירושלמי ונקט עשרות ודיבון לפ"ש שלי"ל תרגום כ"ב ולפ"ז לחוכן ושמעון ל"ל לקרותו ג"כ ומ"מ מהו להסמוך כפירש"י שכ"ל ולריך לחזר לפירש"י למה לי נקט בעשרי כלומר לחוכן ושמעון ורלה דים בהותה בזה דלא מבטיח לחוכן ושמעון שהם שמות הבבטים ויש בהם ולחי קדושה בשעם שמות אלו אלא לפלוי עשרות ודיבון שהם שמות סרי ל"ה ולפבר שקרלו לותם הכתובים שם"ם לריך לקרותם

יקרא בעבידי כ"ש שסוקים ויהיה קולא בתורה אחלה מפני כבוד התורה שהם לא היה קולא אלא בעבידי ומברך על קריאתו יהא כבוד תורה וכבוד נביא שהוא ע"כ לריך המפטיר לקרות בתורה אחלה דידעו שבדולה התורה מהנביא מלד הקדימה ולכך יברך המפטיר ז' ברכות ענגד ז' שקרלו בתורה. וכתב הבור ומה שמפסיקין בשמניע לכל דכריו אמת ולדק לא מפני שהוא סיום ברכה שכרי לא תקנו אלא ז' ולא הוא סוף ברכה ס"ל מ' אלא כדאיתא בגמ"ם שכיו אהני שם לומר דכרי שבח ולנו ע"כ · וא"כ אי"ל למן בסקום הוא שלינו סוף ברכה והרבה טועים ולומרים שם למן ע"כ טוב יותר לנו אלא להפסיק שם למען ידעו שלין שם סוף ברכה ולמן ומה שמפסיקין לין ס' שמפסיקין שם אלא שכמחזורים כתוב שם להפסק וכ"ם הלבון בתוספת ס' ע"ם דף ק"ד וים להפסק בסחזורים כו' אבל לין למפטיר לומר שם דרך הפסק לדיק שלית שם דכרי שבח ולפי כללנ"ד : (ב) **אלא צריך לחזור ולהתחיל כו'** · ול"ל לפ"ז שמשתתק בתוכ"ע התפלה שמתחיל מתחלה הברכה שעשה זה דהתם כבר יצאו הלבור י"ח מתוכן הברכות שקרא הש' משל"כ המפטיר צריך לברך לפניה ולאחריה כ"כ ריב"ם : **כתוב** בלבוש ול"ל ולין שלין קריאת המפטיר אלא בלבור תמהתי על שלא ראיתי מוהנין להתוכ המפטיר כדין ספר כמו שכותבים המגילה כי היה ל"ל שלין יולאין בלל בקריאת המפטיר בחומשים המדפסים ול"ע ולחמתיהים סוגיא דהמזקין דף ס' האי ספרא דלפטרתא לחסור למקרי בשבת דלא ניתן להכתב (פירש"י פחות מספר ת' שלא לעשות) ולא היה דעת לעשות לה' הפרו תורתך פירש"י שלין לכל לבור יכולה להכתוב בגיליו שלא ב"ל · ת"ל לפי' לם יהיו נכתבים לין להם דין ספר אלא משום שת לעשות כו' ל"ל בחומשים הנדפסים כמ"ש ע"כ כותבים לותו :

רפה (א) **אפי' עשרות ודיבון** · לכן הטור פירש"י הע"ם שלין בו תרגום ולפ"ז לפי' לחוכן ושמעון וכיולה בזה לריך לקרותו ג"כ וי"מ דקקו עשרות ודיבון לפי שים ספרים שכתוב בהן תרגום ירושלמי ונקט עשרות ודיבון לפ"ש שלי"ל תרגום כ"ב ולפ"ז לחוכן ושמעון ל"ל לקרותו ג"כ ומ"מ מהו להסמוך כפירש"י שכ"ל ולריך לחזר לפירש"י למה לי נקט בעשרי כלומר לחוכן ושמעון ורלה דים בהותה בזה דלא מבטיח לחוכן ושמעון שהם שמות הבבטים ויש בהם ולחי קדושה בשעם שמות אלו אלא לפלוי עשרות ודיבון שהם שמות סרי ל"ה ולפבר שקרלו לותם הכתובים שם"ם לריך לקרותם

רפה (א) חייב לקרות כו' אבל לא יקרא אחר מקרא ואז תרגום ויכוין לשמוע כלה במלה מפי הש"ץ אלא צריך לקרות ב"פ מקרא זוהלת מה שישמע מפי הש"ץ (ב"י בשם הרמב"ם):

עטרה וקנים

רפד (א) אבל בלאו הכי כו' · וי"א אע"פ שאין לחם ס"ת כשר וקראו בפסול אפ"ה מפטירין אחריה זמרברכין הברכות לפניה ולאחריה(כלבו): (ב) ושניהם לא כו' כ"כ הריב הרשב"ם והיינו שלא יאמרו שניהם דהפטרות ברילוב דהיינו שאחר מהם קורא פסוק אחד והב' שותק עד שמסיים הפסוק ואח"כ קורא השני הפסוק אחר כי הפטרה שקרא בתורה מפני כבוד התורה צריך שיקרא הוא לבד כל ההפטרה ולבן אף אם נשתתק האחר צריך להתחיל השני מראש ולברך אחריה ז (ג) אין המפטיר כו' · כשמברך אחר ההפטר' אינן ראשין לסלק ספר מובריאים כדי שיראה שיברך על מה שהפטר' (ב"י בשם שבולי לקט) כן נראה בכל דבר שמברכין עליו שצריך שיהיה לפניו וקרוב אליו הרבה מאר כמו בתפילין של יד וכן בכוס של הבדלה ודוקא שאמרו חז"ל בשלא זה בימין וזה בשמאל פלוגתא ב"ש וב"ה משמע שלפחות יהיה הדבר שאין ב"ב צריך בשמאל מוכן לפניו אא"כ בשם רבו מחדי"ם במהר"ל ז"ל):

רפה (א) חייב לקרות כו' אבל לא יקרא אחר מקרא ואז תרגום ויכוין לשמוע כלה במלה מפי הש"ץ אלא צריך לקרות ב"פ מקרא זוהלת מה שישמע מפי הש"ץ (ב"י בשם הרמב"ם):

שערי תשובה

רפה (א) תרגום עיין בסי' שכתב בסעיף לקרות לחבר הגהת וכתב בקי"ח לסח"ב סיש שכתבו כן בשם גדולי סחבי"י ז"ל ולין לחלות כן כי בסדר בקהלות בסידור סמר"ם ויוסל מכת"י מר לחיי סהרח"ו כתב שרגילו סחבי"י ז"ל יום בסבי תיקף ומיד לחבר תפלת סחריות היש לוקף שים ספר תורה וקרא שים מקרא ואחד תרגום ויכיון שם בשח"ב שלין לקרות שים אלא לשמוע מפי הש"ץ שלין לקרות תרגום בלילה גם כתב שבשיקר לקרות כל פסוק בחו"ת ולא כח"ם לקרות כל פרשה קטנה ע"ש : פירש"י

באר היטב

(ב) אמן · ולין לעשות אמן לאחר שכל דכריו אחת ולנלן שלינו סיום ברכה : (ב) נשמט ה' · סיינו נקל רם · אבל מחויב לקרות כולם : (ד) מגולל · כתב בב"י בשם בגלוגים שאין לקרוא ספר בספסיקים עד לאחר סברכה כדי שיהא ויכוך על שם בספסיק וכ"כ בשה"ג : (ה) נכון · כדבלים שכתבנו לומר מי שלריך לקבלים יאמרו קודם אבל אין לעשות כן בספסיק כין קדיש לקדיש ב"פ ובא"ר סימן רנ"ב : (ו) בשהם · ואין מזכירין בשמות כך לפי שכקבר נאותו שהוא מכתי"ל : (ז) ניתי הפטרה · ואפשי אל סילה בשבתות שה"ת

אבל בשחל ר"ח בשבת אין מזכירים אותו שם"ל

רפה (א) תרגום · כתב אבי"ם שיקרא כל פרשה ב"פ ואחר כך תרגום עליה וכ"כ הב"ל אבל כ"ה שה"ת שפ דיקרא כל פסוק ב' שעמים ותרגום עליו וכ"כ בהגהות י"נ בשם אחי"י וכ"כ בכעגים פקרא לפני · ולשיקר גדול לבספסיק בקריאת שה"ת בניהוד · ויקוק פשמים ומקודת כש"ם סלא לקרות כין קדיש לקדיש ב"פ סמרדכ"י · ופמ"י ז"ל סלמיד ה' סיש לפניו בהוסה כו פרגום וס"ם רשוכן ושמעון לריך לקרותו ג"פ עיין ע"ז :

לקרותם ג"ס : (ב) **תרגום וגם פירש"י** . כי התרגום יש לו מעלה מיוחן בסיני ופירש"י יש לו מעלה שהוא מפרש יותר המקרא ממה שמפרש התרגו' המקרא ועוד תני לומר על ירח שמיט שילחה לקרות בפני עצמו בס"ת הסדרה לכל הפחות פעם ת', ולח"ב עם החזן פעם שניה דהקריאה בתומש לבד אין יוצא בה שפיר דבשיני דברים שבכתב והשיני ס"ת שלימי' כדינא ויש לו להעלות זה מד ס"ת וקך נהגתי מעודי . וכתב בעור לכל הם קריאה בפלה לעז לא שכיח להכין בפירוש"י כרחוי פי' המקרא לבל מי שיהיו כך הכי ודלי רחוי לקרות בפי' התורה שים בלבון תמכה בזמיני בגון ספר לילוה וחיתום וכיוצא בו כדי שיבין טעין הפרשה :

רפו בעור כתוב ובספרד מכניס לומר מזמור ק' ת', וכפי' ל"ל כתב שבספרד לומרים פרקי אבות בתפלות בשבת וח"כ למה לא זכר דבר זה כלל . ומשמעי מניחים כלן במקום פרק ת', פרקי אבות דהיינו שהיה כתוב כ"ת פ"ת והיינו פרקי אבות ושעה המעתיק וכתב פרק אחד :

(א) **קודם תפלת השחר יצא** . לפי שבמוסף נאמר בבוקר לכך דבמסכת יומא יליף מקרא יהיה דמסכי' קודמין למוספין כמ"ש בעור : (ב) **מותר לטעום בו** . דהא דאמרינן דאין הלכה כרב הונא דאמר אסור לטעום קודם המוספים היינו טעימה בעלמא אבל אכילה דהיינו סעודה אסור כדלהלן בתענית שמבית השור וכ"כ ליתא בכי' ל"ל דאמר אסור לטעום קודם מנחה אלא מותר לטעום והיינו טעימה בעלמא אבל סעודה לא וה"ל ממש כן הוא . ומו"ח ז"ל חולק על כ"ז וס"ע ומתיר כאן מדינא לפילו סעודה כיון דאין כלן כהוכחה לחלק ולומר דלעניו סעודה קיל כרב הונא והעיקר כמ"ש כ' דוקא יש כאן הוכחה מתענית שחבית השור והו דא"ל הוכחה דוקא לחמרין דלא פליגי אלא לעניו טעימה ממשמעות דברי רב הונא . ובזה ניחא התלמוד לפסוק הלכה אבל לחכיבה לכ"ע אסור ולא אולמך בזה לפסוק הלכה והא דכתב העור אלמא אין דרך לחלוק קודם לה שעשה לומר שאין דרך כך דוקא איסור יש כמ"ש בח"ב ר"ת אין דרך כך וכפי' ולא מקט אין דרך כך מלד הוכחה מן הגמרא שחמרו לה שכיחת שבדות מזה אלא למדים אלא היש דרכם לאכול קודם מוסף והטעם אלו לומרים שיש איסור בדבר ויש חילוק בין טעימה לאכילה ואכילה להקל בספעודה קודם המוספין ולחמיו

א אבילת פירות . ותע"ב דאסור לאכול קודם לה אין קידום אלא במקום סעודה ל"ל דדי בטיפתה כום יין אחריו וח"כ כתוב הרמ"א שיעשה פירות ויתפלל במקומו ויאכל אחר כך פת וח"ל דלא אחר כך ממש אלא מוכח קידום דהא דאמרי' לאכול אחר כך אחר תפלתו אלא שיעשה פירות ויתפלל במקומו ואח"כ יאכל פת וכן משמע בכ"מ ולכאורה אין לומר כ"ש אחר תפלתו דהא אמרי' לאכול אחר כך ממש וא

רפח א אסור להתענות • ולכם תעניתם לפי שאתם ס"ל לסמוך (מסכי"ל הנ' תעניות) וכ"כ רמ"י בציורו דף מ"ח וכ"מ סוף ס"ד וח"כ שלח כדין שוכים מקלת קהלות מהתענים בשבת עד חצות על הנזירות: **ב** מותר להתענות • ולפ"ז יראה לי דלפ"ז אם הגיעו לו תעניות בשבת ע"ם (כ"נ מה"ב): **ג** ביום ראשון • ולפ"ז יראה לי דלפ"ז אם הגיעו לו תעניות בשבת ביום ראשון אסור להתענות יום אחר (מ"ב סי' ל"ג) וכ"כ ס"ג דשבועות יחד דח"ע תעניות אחר ומנהגי לא למ"ם סימן תקס"ח סי"ח ע"ם • וכ"ד דשבת שחל ביום ראשון אסור להתענות ביום שני שלו ואם הגיעו לו תעניות בשבת

מוכפר כ"ם בזה כנ"ל בכוונה: (ד) **זועקים ומתחננים כו'** · בטור כתוב ולפילו על הלו לין מתריעים בתפלה ותמה הלח מתריעים להמניע קול שיגלו להם לעזרם ומקשה כ"י דהיינו כרש"י ממגילת הטור סי' תקפ"ו דפסק כר"י ולקמן לח הסכים לפירש"י הלח כרמב"ם דזועקים ומתחננים על הלו וכמ"ש כלן בם"ע וע"ל דכלן מיירי הטור מהתרעת שופר דלח'יעשו בשעת התפלה הלח לעזרה זה לינו דח"כ לח ס"ל לומר הלח מתריעין להמניע קול שיגלו וכו' שלין זה דבר הסותו הלח ס"ל לומר הלח זועקים בפה לומר שזהו היסוד ממ"ש שלין תוקעין כיון שזה סיקר המצוון ברישה ותם כח בסיפה להתיר התקישה לעזרה ס"ל לומר לפל תוקעין לעזרה ותו מלי בתפלה ותמה דלמר דלי על שעת התפלה קלמר לפוה זכר תמה ותו דסתם מתריעים בטור סי' תקפ"ו הוה בפה דלמר סתם קודם לזה על סתורם שהולה מתריעין בשבת ויהיו ודלי בפה דשופר בשבת ליכל כדלימת שם בגמרל מביחה כ"י וכשכר שופר למר תוקעין וגלב"ד ליבל דברי הטור דס"ל לרפ"י דבשופ חופן לח יזעוק בפה בשבת לפיכו חס הלרה גדולה ח"ו שכ"מ לפין רפ"י שלתב הטעם שלין לפו בעומים כ"כ שהועיל התלתו וזה הסכים הטור להרמב"ם דלמר שהוח שלפה פטור ועזוב ולין מועיל ודלי יש לעזעוק ולהקן לפני הקב"ה לבל כלן מייני מהתהלה לללה שתקף ממהרין בעקה לזעזה ולח בתפלה ותהיה לבל כי רוחים שלהם לרה ח"ו ודלי לועקים בתפלה ותמה לולי יהיה הוח יתברך כנ"ל תילוף וכן ולף לה"ל דתינו מרומז כל כך בלשון הטור מ"מ התילוף מלד עלמו וכן ולפלו הוח לעשות כן על כל לרה שלה הצה: (ה) **כותר לברך החולה** · מהרי"ו סימן קט"ו כתב שמעתה היה בפי הרבה רבינים ותסכימו שלת לברך החולה בשבת ולפ"ה מדברי רמב"ם כו' וע"ל לרוח רעה שהתיר רמב"ם שלתי כהם דהוי מקרה שלת כדרך טולם:

רפט (א) **הוי שכר ושאר משקין משכרין.** ק"ל הת קי"ל בסימן רי"ח ס"ע הכיולו לפניו דבר שברכתו בפה"ע ודבר שברכתו שהכל בפה"ע קודמת שהיא הטובה שתוכ שתוכ שתוכ תלת דבר לחד כו' וח"כ כלן שמביולין לפניו כוס שכר לברך שהכל ולהם לברך המוציל ממילת המוציל קודם שהיא ברכה פרטית ועד שהכל שהיא כוללת ויש כלן ברכה שח"ע וי"ל דשלן הברכה הוח לברך שהכל שהיא קודם ופ"כ הקנו שיכוין שלת להוציל ברכת הלהם גם כן ולזה לפי שיהיה ניכר הקידוש כמ"ש הטור סי' ער"ב וזה דומה למ"ש ב' בסי' רל"ח בפה - ובתב הריב"ס התוספת שלתו שלת להפסיק בתמצע משום סעודה משום ברכה שח"ל תלת כיון שמפסיק לכבוד שבת לין כלן ברכה שלת לצורך ועיין כי' רל"ח בסופו:

רפט א קידושא רבה · וזה הקידוש לינו כלל דאוכייתא (רמב"ם פכ"ם): **ב הוי שכר** · הת דסתם המחבר כלן משום דהפילו לא בעי כוונה ולא בעי לפיכך לא הזכיר שום כוונה בדבר זה ועיין בלבוש שכתב שלא יכוין בברכה זו לא לפרי ולא לשאר משקין ולא לשבת ולא לקידוש ולא לכלום ולא לכלום ולא לכלום

רצ אין לחלק הדרשה שבור שעורה ג' כדלעיתא במ' משלי בס' תשא ס"ל שמותו בגיו של ר"מ מלחמו בחמץ (רוקח) וי"ל שהדרשה בלבבה ולא כמו שמוכין שבשיו : **לא** ילמד בשבת ליגן כדי לעשות מלאכתו בערב. (ס"ח סי' רס"ו) :

רצא מי שים לו מזון ב' סעודות ולא יחלוק לו לכל סעודה לשבעה מושב שיאכל ב' סעודות לשבעה (ס"ח סימן תרס"ח) וכ"מ בשבת דף ק"ח ואחמר עשה שבתך חול וכמ"ש סי' רמ"ב : **ון ל** דמ"מ אם נמצאה סעודת שבוקר עד אחר מלות יאכלה לג' וכמ"ש ס"ג דהא מ"מ ישבע בשאוכל בין ב' סעודות וכ"מ במוהרא"מ במרדכי פ"ק דשבת וכ"ל בשם הירושלמי לאכתלה אין להמתין עד אחר מלות משום זה דמבטל שונג שבת כמ"ש רסי' רס"ח ומיהו לכתי מ"ש רסי' תמ"ד אפי' קודם מלות יאכלה לשני דהא"ח פ"ח דיוצא בזה ע"ש : **א** **בבציצה** · לתו דוקא בלילת יותר משב מבציצה דבלילה מקרי לילות יותר משב מבציצה דבלילה אין מתירי אלא לשעת הדחק ולא לתרוי כמ"ש סוף סי' רל"ב : **ב** **בליל שבת** · ל"ל דה"מ מי שלא אכל בליל י"ט יאכל ב' סעודות ביום אע"פ שי' סי' תקכ"ט וה"מ לומר שיאכל ג' סעודות ביום אחד בליל שבת ויום ראשון של לילה : **ג** **משש שעות** · נראה לי דאם התחיל קודם מלות ואכל עד אחר מלות יצא דהא ס"ל אכל אחר מלות לבל לם יודע שמשקע שפוטתו עד אחר מלות אסור כמ"ש רסי' תע"ח דלא כט"ז : **ד** **אין לאבול בו** · וכמרדכי"ל כתוב דאם יצאו הקהל מב"ה לילות הוא לו שתפלל אסור למעוד עד אחר ערבית ס"ש ול"ש וכי בשביל זה תדחה סעודה : **ה** **מנחה תחילה** · דאסור לאכול עד שיתפלל (טור) וי"ח ס"ל דסעודה קטנה שרי כמ"ש סימן רל"ב : **ו** **יפסיק הסעודה** · ויקום ויך וימתין משב בתיים ואומרן שבשלים במקומן לא יצאו י"ח דקרי בסעודה אחת (מהרי"ל הל' סוכה) וע' במ"מ בשם ס"ל וכ"כ הכ"ח וכתב ב"י בשם הרמ"ם שאין לדרוש כן בריבים להפסיק בין סעודה אלות אין לשלי להפסיק אין משעולם בקיאים בזה ע"ש : **ז** **לאבול אח"כ** · אבל בשאר תכילה התלמוכלת פתוחה : **ח** **אבל מי שיודע בו** · ול"ל דאפילו מל י"ט במ"ם אם יודע שיוכל לחזור ולאכול קודם שעה עשירית לא יאכל סעודת שחרית לעתים דהא י"ח דאסור לעשות כן משום ברכה שא"צ מין סמי רע"ן וסי' תקכ"ט : **ט** **א"צ** לקדש · ובתיקוני שבת כתב לברך על היין : **י** **מה' מיני דגן** · ל"ל דוקא כשמברכין עליהם במ"מ ועי' סי' ל"ח וסי' קס"ח ס"ח : **יא** **נשים חייבות** · דלכל מילי דשבת לים ואפשר שיין :

רצב א ואני תפלתי · וכמגמה של יום טוב ס"ח מוהו כיון דאין קורין בתורה (כ"י ע"ש) וה"ל תפסר דכתיב שלים"ת ס"ח לוחו · וכהגמ"י מפרים

רצג (א) **לא קיים מצות סעודה ג'** · לעון המור הלבד לוקן מתפסיקין בסעודה שחרית להלקה לשתים ועדיין לא הגיע זמן מנחה לוקין מקיים ג' סעודות אלא הגיע זמן מנחה יכול לעשותה מיד אחר סעודה שחרית וכן היה עושה מ"ח הרמ"ם ז"ל וכו' וי"ם בס"ע מתכיה סעודת שבוקר וכו' : (ב) **אלא אבילה גסה** · כי כל זמן שהכילה שלישית שעומכה שעותה מעת"כ אחר הסעודה וכתב רס"ל ובמרדכי כתב שצוב לספסיק מעט בינתים שלא ליטול ידיו מיד אחר ב"ח וכן ליתיה עוכנין לספסיק מעט בד"ת אלו בשיול קלת עב"ל : (ג) **א"צ לקדש כו'** · לתיתקש יום ללילה לענין קידוש אה לילה שני אחר זימנה אף ביום שני עמי בתר זימנה אבל ב' ברכות לריך דכל הסעודות שוות : (ד) **פחות מכבר א'** שלם · דביום ו' ירך לכל אחד ב' שומרים ומכל שומר עשו ב' ככרות הרי ד' לב' שומרים לכל אחד בע"ם ואחד בליל שבת וא' בבוקר הרי ה' נשתר לו אחד שלם לסעודה ב' הרי ד' לשני שומרים : (ה) **צריך לעשותה בפת** · כיון דילפינן ג' סעודות מג' פעמים היום דכתיב גבי מן לריך לעשותם בפת : (ו) **נשים חייבות בו** · דעל כולם הוא אומר תלונתכם היום וכן לגבי נשים כתיב בתריה לתלונה זו כתוב בס"ח סימן רס"ו שבלילה שבת לריך שיהא נמר הסעודה בלילה ורמ"ל הכי בליל שבת עד הלילה וע"כ כין דהוסכת ממהל על הקודם הוא דתורייתא ע"כ ילא ספיק לתפילו נמר קודם לילה :

רצב (א) **ואני תפלתי** · לפי שיתחילו לומרים לפני הקב"ה

רצ (א) **ירבה פירות ומגדים ומיני ריח כדי להשלים מנין מאה ברכות** הגה ואם רגיל בשעת (א) נסיעה אל יבטלנו כי שוטא הוא לו (טור) :

ב **אחר סעודה שחרית קובעים מדרש לקרות בנביאים** (ב) **ולדרוש בדברי אגדה** ; **ואסור לקבוע סעודה באותה שעה** הגה ופשלים ובעלי בתים שיהיה שלחן שוכחים בתורה כל ימי השבוע ותלמידי חכמים בתורה בשבת מתלמידי חכמים משוכחים בתורה כל ימי השבוע ותלמידי חכמים ימשיכו יותר בשונג שבילה ובמיים קלת בדברי הם מתענגים בלמודם כל ימי השבוע (כ"י סי' רפ"ח בשם ירושלמי) :

רצא דין שלש סעודות · ובו' סעיפים

א **יהא זהיר מאד לקיים סעודה שלישית** ; **ואף אם הוא שבע יכול לקיים אותה א** (א) **בבציצה** ; **ואם אי אפשר לו בלל לאכול אינו חייב לצער את עצמו** ד **והחכם עיניו בראשו שלא ימלא בטנו בסעודת הבוקר כדי שיהיה מקום לסעודה שלישית** : הגה ומי שלא אכל ב (ב) בליל שבת יאכל שלש סעודות ביום שבת : (מרדכי פרק ערבי שבתים) :

ב **זמנה משיגיע זמן המנחה דהיינו ג משש שעות ומחצה ולמעלה ואם עשאה קודם לכן** (א) **לא קיים מצות סעודה שלישית** הגה ים מומרים דאסור לסעות מיס כין מנחה למעריב בשבת דאז מוכרים הסעודות בניהם וכל כן ד אין לאכול סעודה שלישית בין מנחה למעריב אלא יאכל לאות קודם מנחה (תו' והרא"ש ומרדכי פ' ע"ח) וי"ח דיותר טוב להתפלל ד מנחה תחילה (רמב"ם ושור וכעות מרדכי והכעות מיימוני פ"ל ותעור) וכן מוסיפים לכתחלה בכל מלינות גלו ומ"מ אין לשנות מיס מן בשרות אבל בשת ערב ור"ח בשאר מקומין דשרי (בעות מיימוני פ"ל) וי"ח דאין לאכול אלא פלג תוך י"ב חדש כל מבין ואפו (מגודל ומרדכי פ' ע"ח) וי"ח דאיכור זה כל מחיים מיס אינו רק בערב שבת (תוספת ורא"ש ומרדכי בשם רבי מכואל ובעות מיימוני) :

ג (א) **אם נמשכה סעודת הבוקר עד שהגיע זמן המנחה ו יפסיק הסעודה ויברך** (ג) **ברכת המזון ויטול ידיו ויברך ברכת המוציא ויסעוד ובכון הדבר שאם לא היה עושה כן מאחר שנמשכה סעודת הבוקר עד אותה שעה לא היה יכול ז לאבול אח"כ** (ב) **אלא אכילה** (ד) **גסה** הגה אבל אכל מי שיודע שאפשר (ה) לאכול אחר שיתפלל ממחה עם הלבור לא יפסיק סעודה עליעית קודם מנחה מיכו אם עשאה יצא :

ד **ט** (ג) **אין לריך לקדש בסעודה שלישית** ח **אבל לריך לברוץ על** (ו) **שתי כברות** הגה ואם סועד בדיבה סעודה בשבת לריך לכל סעודה ב' כברות (אבודרהם ומיימוני) ולפעמים לא יהיה לו בסעודה עליעית (ד) אחות מבכר אחת שלם (טור ומרדכי פ' כ"ב) ומיהו אפשר שיהא מהנהג לאכול בסעודה עליעית רק בבכר אחד שלם אבל יש לשחחיר ניהר שיום :

ה (ה) **צריך לעשותה בפת** · **וי"א שיכול לעשותה בכל מאכל העשוי באחד ז מחמשה מיני דגן** ב **וי"א שיכול לעשותה בדברים שמתפתים בהם הפת בבשר ודגים אבל לא בפירות** ל **וי"א דאפי' בפירות יכול לעשותה וסברא ראשונה עיקר שלריך לעשותה בפת אלא א"כ הוא שבע ביותר** הגה או במקום שלי אפשר לו לאכול פת כגון בערב שפת אחל לביות בשבת אפשר לו לאכול פת לאחר מכאן כלילקון בכלכות שפת (מהרי"ל בהלכות שפת) :

ו יא (ו) **נשים חייבות בסעודה שלישית :**

רצב דין תפלה מנחה בשבת · ובו ב' סעיפים

א **במנחה** (תוספות אבודרהם וכת לגיון **א** (א) (ואחי תפלתי וגו' (טור) ג **ומוציאין ספר תורה וקורין שלשה**

ס"ם : **יא נשים חייבות** · דלכל מילי דשבת לים ואפשר שיין :

רצב א ואני תפלתי · וכמגמה של יום טוב ס"ח מוהו כיון דאין קורין בתורה (כ"י ע"ש) וה"ל תפסר דכתיב שלים"ת ס"ח לוחו · וכהגמ"י מפרים

שערי תשובה

ע"ם בכה"ח ס"ק ו' וכ"ם בם לענין קידוש ביום ד"ה ולכדלת נהוג שלמת לקדש ביום על יין שרף ודין לעשות כן אלא בכיכול לשהות אלא נוהגין כלי הספק ביותים כמה"ל סימן קר"ב בשם ס"ה ואם אין לו יין ושכר יכול לשהות אלא נוהגין לשהות מכום זה גם לאחר שסעכוכין אז לב' עד בשעשיות כולם יכיה אלא נוהגין וכמ"ל סימן רפ"ח דעת ר"ת וב"ה כתב שנדקה בתן עיקר ס"ם ור"ת שב"ה יש לעשות שחרית ויוהיה גם שחרית ויהיה גם שהחריט מכום גם ביכיה אין כלי אלא נוהגין אז שמקדש אחר שתתו שנים כלא שפסק אלא נוהגין וכמ"ם סימן ער"ב וענין בנות שקד סימן ר"ו אבל מה שנהגין לעני ס' כום קטן שתין כו רביעית והוא שקדם עליו שלמו אין זה נכון וענין לעיל סימן ר"ו ולענין קידוש במקום סעודה בקידוש של יום עיין לעיל סימן רפ"ב בשרי שף אם אוכל מחרין את נישכון . אבל מיני תרגימת וקפוי לא מהני וגם בשחייים גם מהני רק בשהקדש עלמו יהיה ב"ש ועיין בבר"י בשפמר"ם . ור"ל דאם אכל בשעה שעדיין לא הגיע זמן סעודה שחרית לא יקדש עליו אלא יאכל סעודה שחרית ואח"כ יקדש עליו ואפשר דכן הוא עיקר ומ"מ בשעת הדחק יש לסמוך על הסוברים דאפילו אחר שאכל סעודה שחרית יקדש עליו ואפשר דכן הוא עיקר ומ"מ בשעת הדחק יש לסמוך על הסוברים דאפילו אחר שאכל סעודה שחרית יקדש עליו ואפשר דכן הוא עיקר ומ"מ בשעת הדחק יש לסמוך על הסוברים דאפילו אחר שאכל סעודה שחרית יקדש עליו

באר היטב

מפרש

לין לו פת לאוכל כלא קידוש · ומכל מקום נראה לי אם אפשר שיוכלו לו יפשין עכ"פ עד תצות ליום אבל בקידוש היום אינו לריך עכ"פ :

רצ (א) בפרים · ולא יאמר הלך ונלן כדי שיוכל לעשות מלאכתו בלול פ"ם בשחרית בשת ויהן בשבילו יהות כתוב ב"ח בשן רס"ו : (ב) ולדרוש · ולין לפרוש בדרשה בשבול שעות ג' בשחרית בשת אחל בשבול ב"ח ומקום שנהגו לדרוש בשבת אחר הלהרים אין לשנות (ב"ח) (ובספר מנהגים רשם כתב דוקא אלא יכול לאכול בשעה ג' כלותו בשבת אבל בקיבלי ספרד אין נוהגין כן) ובמרדכי כ"כ ולן לכתוב בשבת אחר הלהרים

הקב"ה לף על פי שאתיגו לנו מתמלגים: (ב) **אומרים צדקתך כו'** · שבאותה שעה מת משה רבינו ע"ב לומרים ליזיד הדין וע"כ לין קוכעין מדרש כי הכא אמת כל מדרשות בעלים כ"כ סעור בשם רבינו שר שלום ומהר"י ומהרדכי פרק ע"ם הקשו ע"ז דת"ל לומר שמשה מת בשבת דהא למעיקן קלוקו יום כתב ס"ה ול"ל דגם רב ס"ם לף כוון לומר דבשבת מת הלא בערב שבת בזמן שמתמה מת ולפי שבשבת ניתנה התורה ע"י משה עושים זכר בזמן שמתמה לבטל המדרש ובע"ם לף הלכינו לבטל קביעת המדרש דבלה"ה לין לימוד בלוחנו שעה שהרי עוסקין בקבלת שבת ובתפלה ע"כ לומר שבאותה שעה מת משה לכיוצא בזה שמתמה ובע"ם כל"ל לייבב: הכ"ה הכיח בשם ס"ל דהוסיף הוא יום מיתה וקדושה לעמד נתת לך לחוי לומר שהרי בסוף הלשון לומר יומו בו לעון זכר ומי שהיו לומר יומו מיתה ל"ל יומו בה לעון נקיבה שכל הלשון שלמעלה הוא לעון נקיבה ע"ל סיום דשם על שבת הוא לעון נקיבה בתורה כמ"ם שבת היא ויום הוא לעון זכר ע"כ במקום אלא מזכר יום י"ל יומו בה ובתוספתא פ"ק דתכוכות דף ה' כתבו דשבת פעמים לעון זכר דכתיב שמר שבת מחללו ופעמים לעון נקיבה דכתיב מחלליה מות יומת:

רצד (א) **אומרים הבדלה** ובו' · כתב ב"י בשם ה"ם לין מתחילין בחתם מוסאתנו לפי שמשה מעבד שבשבו הכמים אלא מתחיל בחתם מוקן עד ומגו מתחך ומתחיל בחתם הבדלת בין קודש לחול ו"כ הרמב"ם וסדר רע"מ ע"ל והשולם מוסיף לומר בחתם מוסאתנו שהין זה נקלל שיוי מעבד שהכל ענין אחד הוא ע"ל ב"י ו"כ רש"ל בשם רבינו מנחם ומהר"ל יעקב פלקן דעושים הלומרים בחתם מוסאתנו ובחתם מוקן אלא חתם מוסאתנו ובלבוש כתב שי"ל והכלבו כתב שהרוייהו ובהריך מאד לפרש טורך הבפל גם מו"ח ז"ל הסכים לומר הרוייהו לך תירן תירוץ בחתם על הבפל ולעבד"ג כתב בהחייב לומר הרוייהו דהיינו כיון שכתב הסור סיוע ק"ו לענין הזכרת על ומעד ו"ל ובחתם הין מסיין בה כלל אלא שעולין בה מעד מ"ב ס"ב כתן דלמרו בגמרא מהזכירין הבדלה בחוך הדעת הוא ג"כ המתמשות כן שהין מסיין בברכה אלא מזכירין בה בחתם מוסאתנו שהוא הבדלה ובבפל ל"ל דל"ק כלל דהחילה לומר על הכוס ובינה שהתם הש"י דרך כלל בכל עניני התורה ובבינו במ"ם מוסיף בה מעין המאורע דהיינו בחתם הבדלה כמ"ם השור בהיית סיוע קע"ו ו"ל ומבדילין בה במ"ם וי"ם משום שיוא הכמה שהחדש מבדיל בין דבר לדבר הכמה הוא לו לבך קבעוהו בברכת הכמה עכ"ל הני מבואר כדברי המזכירין הכמה בהבדלה בחוך שאר החכמות שבבלכה ואו לא מידי בעלמא"ד ומ"ם בלבוש ש"ל ס"ם והמנו מחתך כו' הין להמיים בזה כל שיוכך אלא יאמר מחתך אחר נמר אחת מוסאתנו כו':

(ב) **צריך לחזור ולהבדיל בתפלה** · פי' יחזור ויתפלל ויבדיל אע"פ דקי"ל בשם מבדיל פי' שיכול להבדיל על כוס אחר שאכל מ"מ כיון שאכל בתיסור מ"כ שם ה) וק"ם דמתחילה שהו מבדילין בתפלה דוקא כיום ס' · ושכשיו ג"כ גרוך וכ"ם בעמרא דאם הבדיל על הכוס קודם שהתפלל תעם"כ צריך להבדיל בתפלה דעיקר בתפלה בתפלה ושיין בי"ד סימן שמ"ח עין בידי נוף התשובה לעיין בה: **ב ואינו חוזר** · ושל כל סיום תסור במלאכה עד שיתפלל המבדיל כמ"ם ססי' רע"ט: **ג צריך לחזור** · וי"ל דאם מזכר קודם ש"ת יתפלל בש"ת ושיין בש"ל שכתב ישראל עש"י סוד בידוע בי"ח וכתב מהרי"ב דאותן שנזכרו בתוך התפלה אחתם בש"ת ואם לא נזכר עד שסיים התפלה אין לחזור ולהתפלל ואם נזכר

על הטור והגמ"נ בשם מהר"ל לכל כשיש לו כוס לא יתמרו בשם"מ כמ"ש הרב"י: **ד** **רשאי** · בתורת נדבה ועיין בסי' ק"מ:

רצה פסוק ויהי טעם יתמרו מעומד (כתביט) וים מקומות שח"ת ויהי טעם בשיר לבל רק מתחילין יוצב בסתר (כ"ה) עיין סי' רל"ו ס"ו וכופלין פסוק לוחך ימים ונו' שלח נכלם בשם היולת ממנו (טור מהכניס) ועיין במש"ע שהמיך בזה ובכתב שיש בישותי ב' יודין וכשופלין לומר הוא ד' יודי"ן והוא שם הוי"ה במילוי יודי"ן לח"כ מלאתי בכתבב"ד שכשופלין לומר יש בו הידוש כמיין בהכניס ק"ל שהכניס המעולמים לחזור לומר במלחמה ולכתו וכ"כ בסידור מהר"ם והוא המילוי שם של הוי"ה במילוי יודין כמ"ש של"ה כזה י', י"ו י"ן ד' וקריאתה המצמור מחשבת לאחד וכזה מיושב קושיית מוכרי"ם: **אאלידו הנביא במ"ש**· שלין לליכו בה בש"ם וגם מבעיה בש"ם חם יש תהומין למעלה מי' וח"כ דלמח הלכה יש תהומין ולח יבח בחבת לכן לומרים בעמ"ם (לבוש) דלח ⊛כש"ם דלח דק ועיין סי' ת"ד דכי"ב מיל ק"ל למומרלח

עיין שם:

רצו הרמב"ם פרק כ"ט כתב דהבדלה היח דלחוי"ה כמו קידוש ו"ל מסיח מדבריהם (מ"מ שם) ועיין סוף סי' זה: **א יתנו עיניהם** · פי' העושים לחמן (טור) וע"ש סימן רע"ח סעיף י': **ב שלא יהיה כוס פגום** · פי' שיש פגם וביזוי לכוס של ברכה בשמוקר מעמו קודם שיסתה ממ"ם בהגמ"נ בשם ס"ח שלכך סופכין קודם סיום הברכה וכ"כ כתב שמעמ בשם הלח"י ז"ל שלסוף לשפוך ומ"מ כוח טוב לשפוך מן היין על פחח הבית שבן ומבו נדוליס של"ל: **ג ושעם השפיבה**· ובמ"ש כתב טעם לשפוך ש"ם הקבלה ש"ם ומ"ש כתב דלח יספוך בשעת ברכה שלח בשעת שמוע יפכבה מלח על כל נדוחיו שיפוך על הלרק וכ"כ בשל"ה והבחת י"ב בשם מברון"ך ולפילן ל"ל דדבר מוטב חין קפילה: **ד שופבין מן הכוס** · היינו שלחר שחייה כמש"ל משום שלח לשחות משום הבדלה ושין הטעם בשל"ם · כתב בש"ל בה' קידוש כוס של הבדלה רגיל המבדיל לשחות כולו ולין משקה ממנו בני הבית: **ה ושוב יותר ובו** · ל"ש דבשלבודרסם כתוב ושוב יותר להבדיל על כוס פגום שלהבדיל בלח יין שכ"ל כוותה דשם לין לו לין כלל דשו לריך שיאמר המבדיל בלח יין מ"ם סמ"ו ל"ל כל כלים לו כוס פגום מוטב שיבדיל עליו כמ"ש בסי' קפ"ב שבל שכר לשכר דמוטב מכוס פגום יין דהח התירו לו לשכול קודם הבדלה שלח יבדך על כוס פגום כמ"ש ס"ג גם במשלחי פסח מבדילין על השכר משום הבבוב ול"ל דשו"ת מיירי במקום דלח שייכי בזה ומ"ש בשל"ה ובחשלה ובחשוב מכר"מ ד"ק כתב

יבדיל על היין: (ד) **נר חנוכה קודם.** משום דפרסומי ניסא עדיף:
(ה) **הבדלה מיושב.** כיון דלמד פוסל מביהו"ש לכס לעשות קביעות וכמשמעו לא הוי קביעות. (ו) **ואותו היין ביימין.** וכן בכל ברכה של מצוה לחזו לו, שביימין יתחזק וכ"כ סי' כ"ב נגי יין ושמן: (ז) **ויש מי שחולק.** הוא ספר ח"מ שמביא ב"י שכתב וז"ל נ"ל מדלילין לעצמן דלין הבדלה תלויה בפמיהת שכח אלא בפנין שמעלה שכח בפמיהת שכח ומיהו בפמיהת שכח ליכא למיחש לשכחה כלל כיון דלא שכיח כלל ומיהו בפמיהת שכח ומיהו בפמיהת שכח ומיהו בפמיהת שכח

הוא יכם וליט מריח לכן לין לכרך רק כמ"ב לתחויכו : **ד** מי שאינו **מריח** · הט"ז לא עיין היטב רי"ו ס"ד : **ה** או להוציא מי שאינו **יודע** · ל"ש דהא כתב בסימן קס"ז דלמילו בשבת מחייב לילמד את לא יכרך לחבירו ושמעמ משום דלא הוי תלת להמתו וכ"ש כאן דלא הוי תלת לשמיב נפש יתירה וא"ל לחזור לחבירו כלל לא"כ למה יכרך להבירו וכ"ד למ"ש סי' תס"ד דיכול לברך ברכת הריקות לחבירו דהתם תקנתא דרבנן הוא ולא משום דהתם משא"כ כאן וכ"מ בתשובת שבחב בשם רבינו נרשון שאסור להריח בשדם שבולבל במו"ש תש"ב דמותה לאו ליכמות ניהמו מ"מ כיון דשיקר מלות בשמים משום בלות בשם היתירה הוא וגם לין מחזיקין עלין לחמור עכ"ל ובחמת בשול משמע דוקא לבבירו ולב"ב יכול להוליח וכ"ש כתב דמוליח לחחרים דדמי למ"ם סימן תס"ד בירקות וקשה כמ"ש ועב"י די"ל דחפילו שחינו מריח יכול לברך דמשה שמחזה לחמו ונוסו הם לחמה בריח חזק יותר ועיין בהגמ"י שכתב עוד משם שבדי הוא משה שחרים מעילים חותו מבריסה ע"י ריח ע"ל וע"י שבדי נחקן משום להשיב בשבם ובב"ם ע"ל דמי שבבדיל בבר ובח להבדיל לאחרים יריח הוא בעלמו

פשם שחמת וכזה יולח ידי בספק :

רצח א על הגר · משום דחחלת בריחתו הוי במו"ם וחת"ל דלא מבדכין על שאר דבדים בשבדילו דשלחי מ שמחכר בשבת והוי כלנו מחמדם שתם (משב"ח סי' קצ"ט) : **ב** במוצאי י"כ י"א כו' · היינו להוהות שיום זה קדום מלחר י"ט שמחכר להבשיר חור : **ג על אבוקה** · ולח יקח עלי דמשמע שקורין קי"ן בל"ח משום בריסה רש (מט"מ וב"ל"ם בשם ס"ם) כתב ב"ח דשם חמר מחור שחם לח יקח ול"ע דבסימן קס"ו וקפ"ו משמע דשפילו לח חמר המוסח ממש יקח ול"ע לדינה ויש לומר דשעמו משום דעבד בב"ם :

משמע בב"י ס"ב ס"ד דיש להבדיל על נר של שעה וב"מ בהוחות החב"י : **ד ב' פתילות** · ובגר של שעה שם שתי הגרות קלועים יחד המובים לבוקה לבדל בל אחד בפני עלמו לח משיב לבוקה :

אמרינן בגמ' קס שמחי' לחדליק לבוקה מחרגא ח"ל ל"ל כולי האי שה שמש ברגא ח"ל שמשה מדשתיח דשקיש קשביד ח"ל לי לח ושקשה בהגמ"ל הל"ל לו מיד החשה ותי' בשם הב"י מקוב"ל דשחשת לבחחלה מלוה להדליק לבוקה להבדלה לבבל שם בבר מוטה בר לפניו ח"ל לחזור לחר לבוקה ולבן הבין בבח דשביר מקשה לו והשיב לו בשעת מדשתי' דשקשיש עביד והוח לח הבין מלוה לבוקה בל עיקר ולבן הקשה לו לי לח שמיב וכו' חו הבין בבח שלחו יודע בלל לבוקה להבדלה מלוה ולבן הביב וכו' עב"ד והבה לפ"ד ס"ל דלפוסקי' לבחוב דין זה בבשמועה בר ח"ל להדליק לבוקה לבן י"ל שקושיתו היח ביון שיש בר ב"ל להדליק עוד בר ויביב לבוקה ולבן הביב שמעת מדשתיח דשקיש קשביד ומ"מ לריבוח מדובקים יחד שלח יביב להם הרבה מלוחות משא"כ בשעשה בל אחד בם"ע שמ"ם סי' הל"ג ס"ב : **ה בבשות הידים** · ל"ל דמ"ם ומבבר יהודה חורם היח שמוהבין לבשוף הלבבות במוקם הלברים ויש בזה סוד במ"ם הזהר ט"ל וז"ל רק לחחורי הלבבות במוקם הלברים ויש בזה סוד במ"ם הזהר ט"ל וז"ל בוונת דף מ"ב בוונת הזהר לחחזיר לחחורי הלבבות מקום הלברים בגוד בגד וממלח בפייבת הלבבות על החנודל ולח יהלה החנודל חולה ולח ע"י בהחזיר פיונות הלבבות ולבפוחה רק להבך טל"ל וב"ב בבחביב ול"ל דמ"ה מהניון בבפוח הלבבות בהוך היד במ"ם ר"ת וחמ"ב פושבין חוהן וזולין מלחוריהן ללחת ידי שייבם ושמ"ם סי' ל"ם : **ו אין מברכין** · וחפי' בדיעבד לח יבח במ"ם סי' ל"ז סב"ב : **ז לחיה ולחולה** · הם לין בהם סבנה

מברכין חלה על מה שבוף ושה וחף על גב דמברכין על חור השמש בבל יום היינו משום שחמחדש בבל יום עב"י · ובחי' בבבוח ב"ם דף ק"ב כי משי לחבדולי קם שמעים ולדליק לבוקה מברבת ח"ל דבה בך בולי חבח דמשמע דשקשיש לבה עביד לחר ליה לח בשמיש ליה לבה עביד לחר לה הוה עביד לחר ליה לח בשמיש בל מוהבר רבים שקשיש לבה לח חיכל מה שחיכל שבוף והחיכול הבכון הוה בך דמשמע ליה בל אחד בשני שהוא בבוף ולבדליק מהבר

רב הלי' ובמעט מזקינו שלומרים שם בטרטטי פיסח היד להחבירך בו ושוד בלבלים מפני שהן פרות וכבות לטולם וכ"י בשם ס"ל כתב כך המנהג תמהה מכנים למבטותיו לתוך ידיו ומחטיר תחתיהן ולחתר כך פוסקן ומולה לוד במקום פוסק ומבדך שכך הוא מלות מבלוד פכ"ל: ומר שים לו ב' פיום נרלה זהם מר שדולק בו בתון דשהם מר שבטלות מלמ"ל ופוסקים דלילו בנר שלנו לא שייך זה ופ' סי' תל"ג: (ג) שאם היה מדליקו ישראל בו'. לף על נב דבטטין רע"ו היה היתר ניטרהל להשתמש לאור הנר שהדליקו הלינו יהודי לנרטו במדליק לצורך חולה כאן לענין ברכה, אחי שלריך שלא יסיח שום לד בעידה ג"ל: (ד) על אור של עבודת גלולים. פי' לף על נב שלא הודלק רק בש"ס ושום שבת שלא בשבילה והו פשוט: (ה) אינו יהודי שהדליק בשב"ש. לשהר דין זה נשחיק הסוגיא ומזכיר התיהשינו בזה. כלינו פ' חלו דבריט לא היו מברכין בימי קדם לא על הנר ולא על הבשמים של טובדי גלולים ופריטין בשלמא נר משום דלא שבת אלא בשמים מ"ט לא לאמר רב הכא בשמים טובדי גלולים טסקינן מפני שהם מסיבתן היתה בימי קדם לעבודת גלולים והא מדתני סיפא של עבודת גלולים מכלל דרישא לאו בעבודת גלולים טסקינן הב"ה מ"ט לא היו מברכין על נר ועל בשמים של טובדי גלולים מפני שהם מסיבתן היתה לעבודת גלולים. והרמב"ם כתב בפ"ט מ"ו ה"ל לא היו מברכין על נר של טובדי גלולים שהם מסיבתן היתה בימי קדם לעבודת גלולים וכתב הש"ת דלילו בשמים של טובדי גלולים מפני שהם מסיבתן לעבודת גלולים אבל בהלכות היו גורסים בירסת אחרת בפ"ב שם נר של טובדי גלולים אלא שבת בשמים של טובדי גלולים משום דהתם מסיבתן היתה לעבודת גלולים ע"ל ור"ל דגירסת הרי"ף לא הוה לישור בגר של טובדי גלולים משום שהם מסיבתן כו' אלא משום לא שבת ואחר כך כתב הש"ת הא"ן אחי הטעמים על הדין של יהרחל שהדליק מבל טובדי גלולים מברכין עליו ור"ל לדעת רבינו דוקא בתון טובדי גלולים במסיבה אלא"כ בבר שהבחר שהתחן היתה לעבודת גלולים ע"ל פי' דבריו אבל בירסת הרי"ף בהלכות אפילו טובדי גלולים במסיבה לא הוה לישור בזה שיטרהל הדליק מטובד גלולים דלטנין נר לא הזכיר טעם שהתם מסיבתן היתה לעבודת גלולים כ"ה לישור דבתי הש"ת בפסיטות אלא שבב"י כתב ובקוחה של בירסות בחוטן אחר דהיינו שהרי"ף ל"ג תחילה הכא במסיבה עובדי גלולים טסקינן אלא שהתם מסיבת טובדי גלולים היתה לעבודת גלולים ואמנם ו' מזה דבהרי"ף תמיר טפי דהפילו שלא במסיבה הוה לישור בנר ובשמים של טובדי גלולים ולהרמב"ם הוה לשור דוקא במסיבה בנר ובשמים ולפ"ז במסיבה הוה לשור לד"ה בנר ובשמים ושל כן תמה על הש"ת דמשמע מדבריו להרמב"ם דוקא היה לישור במסיבה ולהרי"ף היה מותר בנר וזה לינו להרי"ף כ"ם דתמיר טפי לפילו שלא במסיבה היה לישור ודחק ב"י לייחב דברי הש"ת זה ומחד ים לחמוה על מרולת הבמחו בדברי הש"ת בחילוק הבילסות שהוא מענין שלא היה לי"ף נורס הבא במסיבה של טובדי גלולים טסקינן וזה לא שלא על דעת הש"ת טעולם שהרי לא זכר אלא שהרי"ף נורס במסקנא נר משום שלא שבת ובשמים משום שהם מסיבתן היתה לעבודת גלולים ממילא בנר לא הוכר שהם מסיבתן לעבודת גלולים ע"כ קולה נפ"ו דאפילו במסיבה הוה מותר בשמים משום דשמוך על מ"ם כבר בסימן רי"ו בש"ם הב"י זה לא ונם לענין נר שלפ"ד דהבל בוון שהיה בו לישור משום שהם מסיבתן היתה לעבודת גלולים אפילו להרי"ף והרמ"ם דזכרו טעם נר מבני שלא שבת הוא להוחות שבנר הוה לישור אפילו שלא במסיבה אלא מותר משום עבודת גלולים מ"מ הוה לשור משום לא שבת והרמב"ם שזכר בנר הטעם משום טבודת גלולים ס"ל ג"כ טעם דלא שבת אלא דקמ"ל אפילו בשבת אלא שהולין במ"ם הוה לישור במסיבה משום טבודת גלולים ולא מסתבר כלל. ומה שלא היה לישור אותם מסיבתן לעבודת גלולים בנר דודלי בנר היה טפי הטם טבודת גלולים מבשמים דודלי היו טוכין נר לעבודת גלולים יותר מבשמים והרי"ף והרמ"ם שזכרו בנר משום לא שבת ובשמים משום טבודת גלולים לא בלו לנקל בנר משום טבודת גלולים כמו שבתב הש"ת אלא דקמ"ל דבנר הוה לישור מסף על טבודת גלולים אפילו שלא במסיבה הוה לישור משום לא שבת ולחמת ה"ה אם שבת הוה עדיין משום אותם מסיבתן היתה לעבודת גלולים והו ג"כ פירוש דברי הטור שכתב וז"ל לא היו מברכין על הור של טבודת גלולים ולין מברכין אלא על הור שבתב מיללתה שבידה הלכך לא היו מברכין על הור של טובדי גלולים ט"ל הרי שהקדים בשני לישורים ולחתר כך הלה בהם לישור נר של טובדי גלולים וזה מבואר דקמ"ל דיש זאת שני טעמים למומרת דמה"ד טבודת גלולים הוה לישור אפילו בשבת ומזה לא שבת אפילו שלא במסיבה שלין אם משם טבודת גלולים והרמב"ם לא הולידן בזה שני טעמים למומרת דמה"ד טבודת גלולים הוה לישור אפילו בשבת אלא משום שבת דסמוך על מ"ם לחר כך בנר של הולה ומיה דבם דוקא שלא במסיבה אלא משום שבת ולא בשבת ולא בשבת בהדלקתו בשבת אפילו על ידי טובדי גלולים דהא גם בהולה ומיה הוה על ידי טובדי גלולים כ"ם לדעת הב"י שלהרי"ף והרמ"ם היתר רק מנד הולה ומיה בללש"ד בניר בשמן שלין כאן חילוק דישות נירסות ולא חילוק בין מדים לישור שהוא משום טבודת גלולים דהוא דוקא הוה במסיבה זולא רבינו יוסי במציא ב"י בסימן רל"ז דכתב שהבשמים שלהם שחמן היו שומדין למכלן לטבודת גלולים ומיה לפילו שלא במסיבה ומלחה משום דמקום שהיה מלחן שומד לטבודת גלולים כגון שהוא תגר או דרכו לשום הבשמים לתבטיל שלו לא הוה לישור בדבר ומ"מ למטבה ח"ל כ"ת בתנר בדי להוש לדברי ר"י בלש"ד נכון פ"ד: (ו) או ישראל מאן יהודי. בגמרא פריכין לפולי שרי הא לא שבת וכ"ת הך לישורא לגזל ליט והא לחבירתו הוא וביד ישרהל קל מהילדה אלא הא דתניא כו' ומשני לעולם לישורא גמי לישה ומי קל מבדך לחוספתא דהתירה קל מבדך ח"ה אין יהודי מלין יהודי גמי לין ס"ג נזיבה משום שלו יהודי לחלטן ועמוד לחשון פי' שיבא לברך על של אין יהודי שהדליק מבעוד יום וכתותו אור עלמו אלא לתוכף מבחטיבה בנון שמוך להשיבה מיד: ויש לי מקום עיון מפני מ"ם הש"ת שלדעת הרמב"ם אפילו בשבת לישור במסיבה משום טבודת גלולים כ"ם לדעת הב"י שלהרי"ף והרמ"ם הוה לישור אפילו שלא במסיבה זה ואני המה מאד למה לא מיזי לאן אפילו במסיבה לד"ה דנימת אלא מוספות היתר מבדך המה לי לישור שלא שבת אז לישור של טובדי גלולים ואי היתה דהוה טב"ם מומר בלישור טבודת גלולים מלישור שלא שבת דאפילו במקום אחר דטבודת גלולים אפילו בלילה לא היה בטיל והה לא מלינו בלישור לא שבת זה לינו דהא ודאי גם בלא שבת יאנו להלישור כמ"ם בגמרא דאפילו לינו אחת שלא שבברכה לא אלו רק אחוספות היתר וכמ"ם בפשוף זה בפמוך דה"ל כאור היולה מעלים ואנים ואו דאייה ממ"ם ב"י בשם הרמ"ם פ' מטילין והא דאפילו לברך של שלבבת טבודת גלולים ואף על גב דשרי משום דיש שמה נחלת ואפ"ם אלין שלבבת טב"ל ס"ב גבי דהדליק ישרהל ממנו לאין כאן נחלת של טבודת גלולים אלין שם נחלת וא"ל ממ"ם בפ' מטילין שם דאפילו לענין הולאה בשבת דאה הויא שלבבת בקיסם שהוא חייב וב"ל בגר מאר הוה כמו קיסם זה לינו דהא שם לאיתא במשנה ושלבבת בכל מקום פירש"י בגון הדליק נר משלבבת הביהו לינו משבב באיסור תחומין ב"ל משמע דאר שלבבת לא הוה כיש שמה נחלת וקיסם והו דאייה ממ"ם הרמב"ם פ"ט נאחבד דיש שמברכין עליו בריית שלין מברכין עליו הולכין אחר הרוב ולעיל מיניה זכר לחותן שמברכין עליו הביהו בשמים של טובדי גלולים הרי לפניך דלא חזלינן בהר האיסור לענין הברכה אלא בהר הביהר מיתוסף בו ה"ם ממי כאן נבי נר דודלי ים בה שלבבת שהדליק ישרהל רוב מהשלבבת של טובדי גלולים שהדליק ממנו דהוה נרלה לעיניט והו דאל"כ למה לא הלריך כאן ג"כ רוב כמו שהם אלא ודאי דבאמת ים בו היהר ואמלי נאסר כאן בהדליק במסיבה וכ"ם אלא במסיבה ורלוה לדברי עוד מדלא זכר הרמב"ם כאן איסור בהדליק ישרהל מטובדי גלולים בשהוא במסיבה ממ"ם נבי בשמים בפ"ם ולמה הזיר אלא שהתם ויש מבטול לבהיר אלא ודאי דבאמת מותר אפילו במסיבה כאן בישרהל שהדליק מטובד גלולים בשלב"ד ברור אלא שהיני כדאי להלוק על הש"ת ובינ יוסף שהסכו לבל המהוה במסיבה ע"כ דברי זה להלכה ולא

באר היטב

שהולק על ידי הינו יהודי אסור עיין שם שהביא ראיה לזה וכן משמע שלבות ואם הדליק ג"י מותרים אלו לגוי אבל מותר מבריטין אלין דלא נזרו אלא בשהוא בשבת ב"ש בית ה"י וב"ש בשום' בדבות דלא בשו"ם ם"ם]: (ז) עבודת גלולים חוקה שבשלבבת קטנה נשהות של עבודת גלולים אסל אם ישרהל הדליק על מנר של עבודת גלולים טוב שרי דבשלבבת לין בו משום וב"ש בסיף ושיין י"ד בכו' קמ"ב: (ח) מבדכין. דשל

שערי תשובה

שהתיהם ויהיו בשפטים נגד פניו של האדם המבדך וגם יהיו בשפטין לשני סנר ויש שהבל בשבריט לבד ולא בתוך שני הפנבטות ושתירך בזה ס"ם: (מג) לתורה שבה"ם ושיין בע"ב סימן כ"ם ס"ם על דברי הש"ם בזה:

(סמ) : **יא** אין מברכין. נזיר משום עשור לחזון פ' מיכוח לכבד סמוך להסיבה מיד על חור שהולך בשבת בשוד שלא מתוסף הסיבה (רש"י) וכ"ל דבדיעבד לית ליה דין דלחיו הלא נזיר: **יב** וראה אור. ויכול להסתמא לחזור כמ"ם ס"ד (מ"מ) : **יג** אם רובן. וכ"ע דומיא דמי וכ"ל. ספק דספק ק"ל דקבוע כמסלם על מסלם אין לקולא בין לחומרא ואפשר דמיירי שרשם חים תחד סולך וכר בידו לכל דפרי מרובה קפיצים לפל בגמרא לא משמע כן ועפי' רי"ו ס"ז ותפשר דזה לא מקרי קבוע דהשור קיים וכן חיים בכמיעה: תמרינן בגמרא לשם סמוך לתפיסה מיד גדול מסלך וכר בידו ולפי חיו יהודי הוא דיכולה לא סיה ממהר סמוך כ"כ לתפיסה מיד לאמת סלוך בידו וקס הוא תיעה לריך לשלול שם הוא חיו יהודי או שהחיל וכ"ע לשם שממיטוהו פסיפסים ותפשר דס"ל דלף הגדולים אין מהבדין בזה שהם ומדלקין מיד סמוך לתפיסה: **יד מברכין עליו** · מפני שכשל לחזה"כ כמ"ם שני לפנים אחריים שיורוהו לו תדרך שילך שאני התם דבהצאת הליא מילתא דהא אות לית הצאה אבל הבא לאו בהצאה גרידא הליא מילתא דהא אין מברכין עליו כו' עד שיביר בין איסר לשוברין דהיינו דוקא בעומד בפסוק מבוש ולא מהני עומד מרחוק אע"פ שהבחה בין האור ש"ם לאו בהצאה לחזר הליא וכו"ק :

עטרת זקנים

(ב) סומא אינו מברך ואע"פ שסומא פורס על שמע כמ"ש רבינו לעיל סוף סימן ס"ש משו' שהחה' בסאורות שרואים אחרים שיורוהו לו תדרך דהחצאה הליא מילתא דהא אות לית הצאה אבל הבא לאו בהצאה גרידא הליא מילתא דהא אין מברכין עליו כו' עד שיביר בין איסר לשוברין דהיינו דוקא בעומד בפסוק מבוש ולא מהני עומד מרחוק אע"פ שהבחה בין האור ש"ם לאו בהצאה לחזר הליא וכו"ק :

יד אפרים

בסמ"א ס"ק י"א נרסה בשעות כשיש על ובסמ"ק ום שהשיהים לריכין ולריך ליישן על כך דאמר לין יהודי כו' לין מברכין : (שם ס"ק י"ד) ערכה בשעות בשפוך ז' ולריך ליישן בשפוך מ' חור כו' מברכין עליו ועל זה לריך ליישן בס"ק י"ב :

רצט (בסמ"א ס"ק ג) ו"ל בלשון"ך שמיון שבשלן ס"ם ושוא שייך נמ"ם בס"ק ולפי זה שהחה בס"ק ולין לשפוך על קיישה כו' וכ"ל דמי ברגיל ליקן בס"ם נמס"ב נמ"ם מיקרי בהחיל בלישור דשהום שהם קיום לגלי שהם קיום לגלה בשיעור שמי דשיעו שפך מלישה לא תשור לשהיל ולשהות וכמ"ש בס"ק ס' וכ"ם בגמרת הבבלי שכשפך בשהיה דהוה כ"ל נשיון בשהה הבבלי שכשפך בשהיה דהוה כ"ש מדיש בלישה לשהיל לא שהחיל בלי שהם קיום בס"ם בס"ם כ"ש בלא שהיו בשהה ב

וזה מלשה עיקר: (ד) **כשמפסיק להבדיל בו'** · דלין הבדלה הפסק וסיל דמה הר"ם והטור בסי' רע"ח לגבי היי"ח שצריך הוא מבה"ק שמבית כ"י הר"ל כיון דמשיכה והוי סילוק ולפי מ"ש בס"ח דנעני קידוש ה"ל לברך · וכ' הב"ח דה"ה כתם בסי' רע"ח דמשיכה קרי הפסק אלא דמשיכה קלה לא הוי הפסק כלל ועי' בא"ר ס"ק ב' ובמ"א ס"ק ג' ובמ"ש בסי' רצ"ו ס"ק ב' ובמ"ש בסי' רצ"ז ס"ק ב' ובמ"ש בסי' רצ"ח ס"ק ב' ובמ"ש בסי' רצ"ט ס"ק ב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק י' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק טו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק טז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כ' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ל' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מ' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נ' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ס' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ע' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פ' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צ' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ק' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ק' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ר' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ר' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק רט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ש' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק שא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק שב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק שג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק שד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק שה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק שו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק שז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק שח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק שט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ת' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק תא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק תב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק תג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק תד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק תה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק תו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק תז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק תח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק תט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק י' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק טו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק טז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק יט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כ' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק כט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ל' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק לט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מ' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק מט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נ' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק נט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ס' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק סט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ע' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק עט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פ' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק פט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צ' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק צט' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ק' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קא' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קב' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קג' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קד' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קה' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קו' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קז' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק קח' ובמ"ש בסי' ר"ע ס"ק ק

ס שבת קיח ס שבת קי"ג
ב מרכות ו' ג פור כהם
ספר סתומים ד שבת
קי"ג ס יומא פ"ג ו שם
פרש"י ורמ"ן ז שם :

יד אפרים

שא (בש"ע ס"ק ב')
דלא נקע מבמחיצת
ס מיהם כי, סם לפי שפשה
סמי' לף כתוב מותר
מבלא"ב אם לאחר שהיו
כלן מלוח רק מקום דלא
נגע מבמחיצת מירחם ס"ב
דמוכר כאן, מרי"ב ג"ש
דסק גם כאן מותר כן
מבמ כסימן תרי"ב סעי'
ס"ם בסי' תרי"ב וכ"ל
ומ"ש בסימן תרי"ג כתב
גם כן שכאן זו נעקרין
סלינה כך לאלמוד דסיכה
דש"מ שבמחיר ועל פלי
שכב לף נגע מבמחיצת
מירחם :

רשות הלא דקבלו עלייהו כחוכא והבאי לא קבלוהו עלייהו כמ"ש: **יז** **הדלקת הנר** ז"ל הד"מ בסי' רל"ד כתו' כה"ז מרייהן ליזהר שלא לעשות מלאכה עד אחר סדר קדושה אע"פ שבבר הבדילו מיהו מזן הכנסת' מדליק הנרות בב"ה כשהבדיל בתפלה אפי' קודם סדר קדושה ובזוהר בהלשית כ' שנהג גדול שלא להדליק עד אחר שהבדיל על הכוס ולא לחיתי מי שמנהג זה הלא המנהג פשו להדליק אחר שהבדיל בתפלה וכ"ה סי' תרפ"ח עב"ל ובפתח בזוהר כתבדר ע' ת"ב כתב ג"כ שלא להדליק עד אחר סדר קדושה ומ"מ ב"ש מ"ם רמ"ח סה דהמנהג להקל להדליק אחר בבכו וזה דלא כמ"ם בד"מ וע"ל דמ"ם סה מייבי בבשים בין שהין מבדילות בתפלה ונם לין בקיאות לומר המבדיל מוכנין להדליק אחר בבכו הבל מבשים לסוברים עד אחר שהבדילו בתפלה וכן המנהג פשוט וכ"מ בסי' רס"ג והרב"י מלק על דבדי רי"ו ותמה עליו מבן לו זה ונם בעיני יפלא ותפשר לפרש דבדי רי"ו דקאי אמ"ם לשיל מיירי בשם הרמב"ם דס"ל דאע"ג דהבדיל בתפלה אסור במלאכה עד שיבדיל על הכוס וע"ז קאתי דוקא במלאכה גמורה וכו' אבל להדליק הנר כו' שרי דהא מותר להדליק נר לכבדלה וכ"מ בשבת דף ק"ן בכ"י וע"ן שכתבו ואע"ג דלא לקאמר דבדי לקמן מן המחובר וכו' מ"מ דשל יליחלו חוץ לתחום לו מה שמעבירי ד"ת בכ"ם ומוליו מרשות לרשות לא קפדי' והיינו בין שהבדיל בתפלה אבל בשלא הבדיל בתפלה כ"ע מודו שאסור ולכן יש לדחוק בדברים שילמדו שמותיהם לומר המבדיל ומכ"מ לותן שמבעירין עליס ולא ממממים מיס דהו מלאכות גמורות וכשל נפש יעשה כמש"ל בשם ד"מ והזוהר שלא להדליק עד אחר סדר קדושה אבל מלשון הנר משמע דבדי אחר שהבדיל בתפלה ועסי' :

ש בגמרא משמע דאיכון לבשל בשר בחלב אחר שהבדיל בתפלה ועסי' תרכ"ג : לקמן בסי' תרכ"ג ובזמנינו שמתאחרין כ"כ שעודה עליית שחין יכולין לאכול בסי' יכולין לקיימה בפירוש: **מ"ברי"ל** היה לו שלית של שבת והיה קופלו בכל מ"ש כדי להשתמש במלוה מיד בע"ש וכן היו עושין אנשי ישובי :

שא א אין לרוץ · ולא בחול שלא מסור פסיעה נפה השלת אחד מהן :

ממלוה עיקרו : **ב יותר מאמה** · פי' שיהא הלי לחמה בחי' וע' סוף סי' רנג לרגל וכף הרגל הוא ג"כ הלי לחמה בחי' שלי"ו ס"ב בשם מהרי"ו וכתנודה בחוב בשם התוס' פ"ק דתענית שלא יעקור לגמי הסמיה קודם שיניח בחוב בשם התוס' פ"ק דתענית שלא יעקור לגמי הסמיה קודם שיניח בראשו: **ג ומרוצתם מותר** · משמע לחי' לכתחילה דלא כב"ח שנדחק : **ד וכן לראות** · פי' חב"ם שלסור לראות דיוקנאות בחי"ם סי' ס"ן סע"ו מ"מ לם הרמ"י עוב לו מותר לראות וכב"ח פי' דמותר לרון כדי לראות דבר עוב : **ה מותר לשייל** · לפילו כוונתו לה לשמול ולהתחמם בכך אבל לסור לרון כדי להתחמם (ב"י בשם תוספת') ול"ע דלה מתבנו בכך ול"ל דמיירי שעושה לרשותה בחי"ם סי' שב"ם סמ"ב : **ו ואסור לעבור** · משמע מלשונו דלם ס"ל לו לדלג מושב שיקיפל ממה שיעבור בם שהרי פסק ותני לסור לעבור כו', וב"מ בנמ' דלקמן בגמרא לקיף קף מרב' בהילוך לעבור במיל זמנין דלתי לידי סחיפה משמע דלכקף קודם מלעבור במיס ושוב דבשובר במיס יש לחוש שיבא לידי חיסור דחורייתא והא דכתב סי' תרי"ג ס"ח דיניה במקום דמותר לעבור במיס כיון שלא נזרו חכמים בו לא יבבה בהילוך וב"מ מלשון רמ"ח שם : **ז לחקביל פני רבו** · שייב להקביל פניו בריגל מבל בשבת ומדם ליכא חיובא מבל מלוה ליכא ואפשר שוב לחיים בזה בדילפין

יז **הדלקת** (ג) הגר בשלמת אי מיילפי מדרשות לרשות לון לריך לזה גרי"ו סי"ב הי"ב) ומזה נחפשם המנהג להקל שהדלקים נדות מיד שאחר הקבל (יד) כתבו אבל העיקר כשבבדיל תבשבת ויש לומרים לדלות מיום בבל מוצאי שבת כי כתבים בל מריים שובע בל מוצאי שבת בל בשלוות ומי שמנהג בו ויבקש ממנו יתרפא מבל תחלואין (בל בו) ולא ראיתי למנהג זה עד סימן רס"ג מי שמוסיף מתוך על הקודם אם מותר לומר לאחר שהבדיל לשנות לו מלאכה :

ש שיסדר שולחנו במוצאי שבת · ובו סעיף אחד

א (א) לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת בדי ללוות את השבת אפילו אינו צריך אלא לבזית :

שא באיזה כלים מותר לצאת בשבת ואיזה מהם אסורים · ובו נ"א סעיפים

א א אין לרוץ בשבת ב אלא אם כן הוא לדבר מצוה כגון לבית הכנסת או כיוצא בו ג וסה ואסור לפסוע **ב** יותר (א) מלאמה בפסיעה לחת שם לשבר לו בשבות : (ג"ז והגהות אשרי פרק מי שהוליאוהו) :

ב ג בחורים המתעגנים בקפיצה **ג** ומרוצתם (ב) מותר **ד** (א) וכן לראות כל דבר שמתעגנים בו (וכן **ה** מותר (ג) לשייל בשבת (ב"י) :

ג ד היה הולך והגיע לאמת המים יכול לדלג ולקפוץ עליה אפילו היא רחבה שאינו יכול להניח רגלו ראשונה קודם שיעקור שנייה ומותר שידלג ממה שיקפוץ משני שטרבה בהלוך **ו** ואסור לעבור בה שלא יבא לידי סחיפה :

ד ה היה הולך לדבר מצוה בגון **ז** להקביל פני (ד) רבו (ב) או פני מי שגדול ממנו בחכמה יכול לעבור בה ובלבד שיעשה שינוי בגון שלא יוציא ידו מתחת שפת חלוקו **ו** כדי שיזכור ולא יבא לידי סחיפה (ויין לקמן סימן תרי"ג ס"ה וסימן ת' בסי"ב) **ז** ואסור לעבור בסנדלו דביון דאינו יכול להדקו ולקשרו יפה חיישינן דלמא נפיל ואתי לאתויי אבל במנעלו מותר : ההולך

קלי לף על הסשוזה דומיא דלקמה המטות מבל בשיין שסשוזה יעשה כמלמו בשלש"ך וכתב ב"י בשם ס"ל נהגו לומר פיוסים ומירות לעזות השבת כמו שמעיון המלך בבריסתו ובילקוטו ע"ב וע"ל בתש"ם שמהגין לומר זמירות קודם שבדלה בבן לומר לותם אחר שבדלה דבתב שייך ליוור דבריו אחר שיצא המלך ותו דהוא בתו בבריסה עוד בתב בשמו בשם סדורים דאחר ים בתדם מיסבת אמו ואיתו בשבת בתילה אלא בש"ם :

שא (א) **וכן לראות כל דבר שמתעגנים בו** · בעור סיים אחר זה מותר לרחוצה ובתב ב"י שזהו יותר לשון דהא בבר בתוב וכן לרחוצה בו, ובסמ"ק לין אלו ב' חיובות סעור בסמ"ק סיס בתו לפני בב"י אלא הוסיף בבוונה אלו ב' חיובות דלא נעשה לומר דהסמ"ק שבתב סיבר לחריפה וקפיפה בשביל לרחוצה אח"ב דבר אחר בהמשבע דהה לומו מותר בחמת דהה דומה לש"ם ב"י בתן בשם התוספתא לין לילן בשבת בדי להשתמל אבל משייל הוא בדבר אלו כיום טולו ע"ל והא בולחי שיש לו אחת רוח בתו שמשתמל דאלו בשופטי שרק בחתם ועל פה רק אלא דאלי אינש לו אחת רוח בתו לריך דבר בתן שיהא אחוב בה אבל לא בשביל לריך לחתם בה ולא בשביל לריך לחתם בה ולא בשביל לריך לחתם בה ול

יהודה דסכי ק"ל ל"ד להכת דסם לעניין שיהא קודם להכיו לעניין תכילה
לריך שיהא דוקא מי שרוב הכתתו ממנו משא"כ כאן דלא בעינן תלא גדול
ממנו ובהזדמן תכילה לו מהני גדול ממנו תלא דוקא למד ממנו כדלימא
במכתב סם שמביאו לידי עס"ב והיינו משום דגדר מעלה תביו לריך כ"כ תכל
כאן דומה למ"ש סם ס"ח שכבכל קודעין זה על זה פירש"י שיושבים
בכס"מ ומקשים ומפרקים וכולם למדי' זה מזה והוי תלמיד לרב ולעניין תכילה
במקום לב עד שיהא רבו מוכתר וה"ל ס"ב בהלי תלמיד ורבו לריך לו רבו
לומר ב"כ ממנו הן מלד שסמנם מרבים מחריס הן מלד מדודו ותריסותו הוא
כאן כתלמיד ורב ותו דשב"ח לא נרע זה ממעמיד פירוש למוחר כמו' תרי"ג
כל"ל : (ג) **אבל לא בחורה** · דכאן יש לריך מכאן לעתיד לבא דדוקא
בהעברה סם דשגילת ממנו לא הוה דברי הרמוה כאן כמו כאן כשביל שלדה בהול על
ממנו לא ימנע עלמו ללכת סם לעתיד לבא משא"כ בעבירה מלוה · ובמה
שמלינו כאן בדבר מלוה תשם מכשילן לעתיד קשה למה לא השביח שולה בהלי
ג' דבריס שהתילה סופן משום תחלתן בפרק קמא דביצה דף י"ח ול"ע :
(ד) **באותה שאין בו מבה** · דלח לא לחלוכי וחכו כמיש כר רב תבל
בהגהות רש"ל מייתי תשובת מהר"ם דפסק כרב הונא דיפסק כחותו שיש בו מכה וכתב מו"ח ז"ל של כן יש להחמיר שלא לנתת כלל במעשל תחל בין שיש בו מכה בין בחין בו : (ה) **לא יצא בסחב כו'** · במשנה ס' במה לשה מיחת נבי לשה לא תלח במתא שהיה נקובה ותם יפתח תיכף תשלח מיכף תפלח ותיתח תו שם לא תלח במתא שהיה נקובה ולא בשבעת שיש עליה תוחב תמל שולא תוחם ותם יפתח תיכף כי"ף כלומר תם יפל לוש במתא שהיה נקובה ותם בשבעת שיש עליה תוחם ותיכף תמל שולא

בחמלא תעורו לחסור (כ"ח וכ"מ בד"מ) : **יט** **ואם יצא פטור** · תע"ס
שהוא דרך לזומנתו כיון שלא הוציא כדרך המוליכין (רמב"ם נמרח)
ומיהיי שהחמור נכנסו במקום שיין דרך הוצאתו לנמרי בכך רק
שעשה להרחום שהוא לומן לכל במקום שדרך לתמוכ בו בחול לפרקים
מייב כמ"ם ס"ח וסי' ס"ע ס"ש (תוס'
דף י"ח ע"ב) וכזה דברי הע"ס
ויש במלים : **כ** **סינר מלפניה**
ומאחריה · לכל הם הוא מלחמיים
בלבד וקושרתו בלילות לפניה לחסור
(הג"מ פי"ט) : **כא** **קושרתו** · נקט
קושרתו דכלח קשיכה לח מתקייים
כלל כיון שהלוי לפניה דלח **ויש** כ"ס
דמשמי לשוח והרב"י פושה ולח עיין
בסי' ס"ג סט"ו : **כב** **שלא יכאב** ·
היינו שלח יפול על כשרה ויחייבם
עליה וממלח מלעשה (תוס') : **כג** **על**
צעיפה · ז"ל מהרי"ל מה שרגילין
הנשים לפחח בשבת החיכות ב"פ
על הלפיף כשיורדין נשמים להגיל
מטיחה המבר גם לטשילות מוכר
להוליח לכ"ם כיון לטשיות חי חשוב
גם לטשילות מלבוש ולח מטני ע"כ
משמע דחפילו חחיכות ב"פ כל
שמתעטפת בו כדרך מלבוש שרי לחכל
ליחן על רחשה שיהח מונח עליה
ולח מחטעטף בו לחסור ע"ם וסל"ח :
וחם כוונתה שלח יעלנרו לותה הנשמים
שרי בכל עניין וחפילו ביולח שי"ן
מטיחה וכ"מ בס"ג פ"ו ובמרדכי
ע"מ סי"ע ועיין סי' כ"ח וסל"ח :
כד **בפנאנייש** · כיון דמחופה עור
מבודק ולח מיחמיט (רשב"ח) :
כה **ויש מחמירין** · ע"כ בהג"מ
פרק י"ט דכמלוכות רומי מהנו בהן
לחסור ושיין בפשחים דף ל"ח ע"ב וכ"כ
בע"ל ומ"מ חם שכח ולח בהן לר"ם
ת"ל לסמיון עכ"ל ומ"ם סי' ש"ח
סע"ו : **כו** **במקום שאין דרך בו** ·
חפילו דרכה לילך בחול יחף ילבוש
בשבת מנשלים כדי שיזכור שהוא
שבת כ"מ בד"ם וככלבו ועי' בסי'
כ' דמדות למישות שלח לילך בלל
יחף : **כז** **אבל אם אשר** · כגון
זקן החולך בביתו בלח מקל וכשיולה
למוך בשיון על מקלו מחמת תשות כחו
לחסור ותע"פ שמעטף בופו לחסור
(ממ"ק) והרמ"ם וכ"כ הסמ"ג דוקה
בשח"ל לו לילך בלל מקל מוכר
וח"כ פשוט מה שהנו החכופים לילך
במקל שבידם לחסורים לצחת בהם
בשבת וח"ל דלהני החכשים דלח מציו
שנוחר ליטח החכשים בידו ולחף ר"ח
דשבר החכשים הן לו לח קלמר מלח
לחיזו חייב משלח לחבל לחיסולו מיהח
לישה וכ"מ בחוס' דף פ"ב דשמטף
החכשים בידו לחסור לכחמלה משום
מרלחים השיין וכ"כ רלב"ן סי' שמ"ט
והח דלמרי בירושלמי ר"ן וכו' ומשמח
בידו ט"כ בידו לחו ממש דח"כ לח
שייך למיגזר דלמח שליף ומחו שבב"י וע"ל כמ"ש הר"ן שבים חמוד בלחכשו כמין טבעת ות"כ מוכח מהחסר ליטח החכשים בידו
שבב"י ושוד דהח שעני לחכשים ולהחמם בו כמ"ש סשיף י"ח לבל במקום שים טירוד ע"ל דמוחר לשחח דחיזו מוכחי חלח לכבוד
לבל חיש בעלמח שחיזו מוכח לכבוד חפילו במקום שים טירוד לחסור דחיכח זילותה דשבת כמ"ש סימן חקכ"ב וע"ל דמ"ם שמור חין יוליחין
בכשה וכו' וחם רבים נרחים לו מוסר מייירי ג"כ במקום שים טירוד וכזה מחוכון ב"ש הרמב"ם, חם יש חקטע בקב לו
בחקטמן של עץ פשוט : **כח** **סומא** · כיון שיכול לילך בלח מקל : **כט** **וכבלים** · הוי כמו מלבוש (מרדכי) : **ל** **בשק** · מפני שדרך לשחח
בו מפני הגשמים ולכן חף בלח גשמים ממי שרי (הרא"ש) וע"ש סס"ג : **לא** **אסור לברוך חוט** · ז"ל הלמב"ם וכמוך ל"ל מ"ש בשמ"ע לח כ"כ רק לייבב הטור מקושית הב"י לבל דעת הרי"ף והרמב"ם דבשבת לח שייך
זה דמקום שים טירוד לפי לין רבים נרילין מיותר ולכן כתב דבעיר המוקפת חומה וים טירוד
בחוכן שלין חיסור כוללם מותר להטבח בשים שקורין פלאנ"ש שמוטמין חוטו כין שחי יריחים
וחפי' לין רבים נרילים לו ע"ם וכנ"ב מ"ח סי' כ"ח מזהרחי לטיל ס"ק י"ו :

כמ"ש

ג שבת י"ל וכ"ח רמב"ם פ"ו ד מ"ב ס"ם ס"ד בפי' סחוט ב שם ס"ב ובפי' חומר ח כן ביחלו ר"י בס"ם ע שם בחגיגה פ"ו וכבי פ' רבי"ו ו תוס' ורמ"ה ורב"ח ובן מבחש מדברי רב"י שם ב שם בחגיגה ובפי' חומר פ' בפ"ו ב' חגיגה ושם בחגיגה ס"ו ב שבת פ"ו בחגיגה שם ובמרדכי שם ובפי' ב' חגיגה שם בגמ' פ בפי' ב' חגיגה שם ובביחלו ג בפי' ק חוסחת בחגיגה מרי"ף שם ובמרדכי שם ובמ"ב ס"ח ס"ב :

ומ"ל לקמן סעי' י"ד בשמרת וקנים שחסור לנחת בחשחת קטורה סביב הרגל בחכשם כי ון דרך מלבוש
כמו חוזין בעבידל כו' : (יז) לחסיק עבה"ט וע"כ בא"ח כ"ב מ"ח סי' כ"ח דבריהם בים שם קלח חי"ו
שם חין במקום משוטח חין מבחר בש"ו לחסיר וגם על גוף דברי הם"ז כ' הח"ר בחין דברים מוכרחים
ומ"מ בשוטח בחלח חין לקרותו מחבל שבת ושם היח שיר משוכרת, ושחלם בטעמ לחוזו חפילו חם היה מקל הטלרח חלח חפי' מקל של עץ פשוט דלח שייך בו חכשים ס"ם : (יח) בחקל
עבה"ט וע"כ בא"ח כ"ב מ"ח בם"ק כ"ו ליכב הטור שכחב יולח בכשה כו' מיירי במקום שים טרוב וע' בם"ח
ס"ב מ"ח בחמג"א לח כ"כ רק לייבב הטור מקושית הב"י לבל דעת הרי"ף והרמב"ם דבשבת לח שייך
זה דמקום שים טרוב חפי' לין רבים נרילין מיותר ולכן כתב דבעיר המוקפת חומה וים טרוב
בחוכן שלין חיסור כוללם מותר להטבח בשים שקורין פלאנ"ש שמוטמין חוטו כין שחי יריחים
וחפי' לין רבים נרילים לו ע"ם וכנ"ב מ"ח סי' כ"ח מזהרחי לטיל ס"ק י"ו :

כמ"ש

ודוקא בשבטע בלשם מחבוש ושבח כמין שבעל"י לבל בשקטע בחמלא תעורו לחסור כ"ח ס'
ולם חלוי בחמחבח בשלמח בכך מוכר עיין ע"י : (יב) פטור · חלין דרך בוחלם בכך חלח בידו ·
ומקום שדרך לחחול בו כחול לפרקים חייב בשבת : (יג) בבים · וכוח סדין לם קוכר מעלית בשבילם
בל כוצע כדי לקנח בו שיביו כמו בן חסור ס"ג : (יד) פשה · שלח יפול בשבח ותחייבם עליה
ומחלל מלמרה מבשת : (טו) לשיפה · בחב ע"ו דוקא על פושף לחוד לבל לם מבשה בם פוף בה
דרך מלבוש עיין שם · וע"ל בחב לחם כוונתם שלח יעשו לחזם בשבים בבי בכל עניין וכן דשת ס"ח
עבודת בבלטוני סימן ע, עיין שם : (טו) בחג"מ · ולח שבח ויש בשם לחיש בשיעור בחב"י בשם
מיוב בכל עניין : (יז) לחסיק · בילם לי לחם כוצע בחקום שים חבם שיעל בעין בחמת בירבי בשבים
ובחקום מבושם · עו בחוכן על בשים בשבילים בקורין חוי"ש מוחר לילח בחקל בשבת בלילך שם ס"ו :
(יח) בחקל · כיון שיוכל לילך בלח מקל · וחקנים בחמבשנים נופם חבוריס לילח בחקלות כדי לילך דרך
יבר לבל לם בזקון בל כך שלי לבשר לילך שלח בחקל בחוכן · ובשוב שם בעבור בחבוריס
לילך בחקל בבידם חבוריס לילח בשם בשבת · לבל בחקום שים טירוד נילח לי לחוזר לבל לים בשלמח
שלים עבה לבבוד חפילו בחקום שים טירוד לחסור בילוכת בשבת ס"ח ס"ם · [וכשכר לחיש
ס"ח

בבגדיל של בחמחח וכם בחחיכה ס', דלח מוכר מעשה שבחמחח בכל
לגבי חגורה חרוכה שים בה זיקל"ן וכמ"ש ס"י בשם חשובה חשבחים
דבחבו לשקל בזה לחפילו בכל בגדיל לבל בגדיל חפילו בקרם בשופו
בלבלח של בשף לו חוט של לבעועים ובחחחה הוח לחחו בקרם בשופו
לחסור כיון שלינו בחיכה לחח עם
הלבלח ויש חחירין דבכל הוח לשל
הלבלח והוח חבשיט כל"ל פירושו
ומ"ם רמ"ח בלן דבבגדיל לשפיו קבוע
לחסור דלינו דעת הרבב"ח בחשובה
שהבית ב"י דם"ל דלח"ם שבחחחה
בשוף הלינוך לחסור דכיון שלינו
עורך לחסור בשלי חשבים הכלי לינו
בשל לגבי הכלי וכיון שבחחחה
לינו חשובה מהבי"ל שקטע ב"י בשם
ת' חשבחים דבבגדיל גם בבגדיל ומחושם
לשקל והיינו גם בזיקל"ן דוקא ובלשם
לי דבזמן הרבב"ח לח היו מהניין
בלבח בזמנ"ל לבך חשיב לזה בדבר
בע"ם לשל לבלידן מודם לשל בקטע
בחמלא תעורו זה לח מקרי בשל
לגבי החזור לחין שייך לבחזור ושל
בן חותן הבשים שמוכין לשמען
לינה לשלשל בשבת מחמת שחלוי
בבגדיל הקבוע בחמוכם וכ"ם במלי
דחלוי בקבר קיימח של החזור בל
זה הוח טעות וכם מוכיח שלח
בשלבח לחין לינה חח"כ הוח בעין
זעק"ל דוקא דלח בשל לגבי המנוכח
לו לם הוח של בשף לו חלוי
בשלבח של בשף ללח מוכר מחמת
חבשיט כמו שבחב הרש"ם ובחבמה
מוכיח שעוקין מחמת חחלות חוקן
בשבים בזוחלים בשלבלות לו
בחוכי לבשלים ויולחים בהם ס"ל ·
ומשמע לחפי' של בגדיל מדלשה לה"ה
בשלבלות לו בחוכי לבשלים דהם
חבשיט וכמחמת בשל לעבייהו ועיין
מ"ם בסכ"ב בן נרחה לפ"ד :
(ח) **במחח התחובה בו** · בל חלו
הם שמחבים בני החוממות לסי' מחיזו
לוממות הם בלחחם לשוק כדי שיכירום :
(ט) **ואם יצא פטור** · לחין דרך
הולחה בכך חלח בידו ודוקא כשרוצה
להכניס על עלמו שהוא לוממ לו
מוציח בכך חבל לח בשחר פעמים :
(י) **בגד על צעיפה** · מיחה דוקא של
לשיף לחוד חבל לח מכסה גם הנוף
הוא דרך מלבוש וגלחה דשרי כמו
בשלבים בבגד שמסחמים הנשים וכ"כ
ב"י סס' ס"ח: (יא) **מחמירים** · עמ"ש
סי' ש"ח ס"ו : (יב) **להחזיק עצמו** ·
ב"ל החם הולך במקום שים הנם שיפול
כגון מחמת גדרו בשמים והמקום
מבושם וביולח בו שהולך בחוכקמטל מיס
הבגדים שקורין חוי"ש מוחר לנחת
במקל דבשים לילך שם וכדחי' לעניין
לכחף דלמרי' בפ' חין בדין שחני ילחת

דבשיחת

הבנים

דבעיתא ולא אסרו בסומא אלא כיון שיכול ליזק בלא מקל ואינו עושה אלא לתקן פסיעותיו כמ"ש בא"ח בשלחן ע"ו סי' שי"ח : (יג) **בדבר שדרכו להיות מחובר** · פירוש זה הוא ע"פ מש"ל בכ"י בסימן זה בשם הרמב"ן שכתב"ש בשיף י"ח לענין לעשות משפת בסוף החיזור שהוא מהניתי סיפר דבטיל לגבי החיזור ואני אסרתי להם דכל דבר שאינו עורך ככלי ואינו תשמיש ככלי אינו בטל לגבי הכלי עכ"ל · ואע"ג דלעיל כתב דמ"ש ע"ז דים מתירין היינו דס"ל לאותם דיעה זאת הוא שפיר דלכן ליהוא שם כיון שעשוי כעין זעזקי"ל וכאן מיירי שלא כעין זעזקי"ל כזה מודים כ"ש דלא בטיל לגבי החיזור : (יד) **פצולי"ט אם מחובר לכסות** · משמע בש"ג בשם הסמ"ג דכל דבר המחובר לכסות הוא ככסות וליכא למימר דלמא נפל ואתי לאתויי דמשיבי לכאן תפירות כאילו הוא תלוי ואף על גב דהאי פצולי"ט לא הוי מלבוש ולא מכשיר מ"מ כיון דלינו חשוב בטל הוא לגבי כסות עכ"ל וכתי מו"ח ז"ל דהיינו דוקא שם מחובר לכסות מחמת שהוא מלבוש ומשום ש"כ הפצולי"ט בטל לגבי בגד לכל בתוכן שמחברין הפצולי"ט בתנורה בקשר שאסור להתירו בשבת לישנן גמור לדדכה למניע התנורה בטל לגבי הפצולי"ט טי' עכ"ל על כן מי שרוצה להיות הפצולי"ט עמו אין לו סיפר שיעשה היפוכו כעין תנורה שזה אסור כיון שיש לו תנורה בלא"ה כמש"ל סי' זה אלא יחבר רוחב הפצולי"ט בראש התנורה(*)בקשר שאינו שלקיוס ויהיה כמו התנורה לרוכה ויתנור עמו כל זמן שהולך על הרחוב כך כ"ל :

(טו) **בקטיע שאינו מוטחה** · כלל הדינים ובילור הדברים הוא בדרך זה דהנה סעיף זה הוא לשון הטור ע"פ שיטת התוספות בשם ר"י החולק על סיפ"ם וז"ל הטור ס"ל אם נשבר מומחה מבני מומחתו אפילו לשאר דבריה שלא ניסה עדיין בכך ומדמי לה לשור נגח וכן בקטיע שהיה מומחה מבני גם לאם כתבו לאחר זה"ל והכל"ם ס"ל דלא מבני שום מומחה רק במה שהתברר וג' חלוקות יש כאן :

האחד לאחמת נשבר ולא קטיע היינו שכתב ג' לגרות על לאם אחד וכל אחת ניפלה לים אחד בפני עלמו לא יהיו מעלה לקטיעות ולו מלד שהותכם שעל ידו עשה ג' רפואות בהולא אחת זה אלא שהקטיע לאו מומחה הייט שאין ניכן מעלה להכתב אלא אם כן שהכותב והקטיע התום, משם רשב"ח למהי כ"מ קמ"ל שהקטיע ליט מומחה בזה דהא ט"פ בכל פעם שיכתוב זה לאם זה יועיל מחמת הנשברה שהוא מומחה ואילו ד"מ אם אחד זה האים מעלתו דהייט שכתבו לאלם אחד מהן כך ג"פ ולא הועיל לו אם ליט מעלה מלד הקטיע עלמה דהייט אם ניפלו כל אחד מהם ג"פ לו מותר לאחת בקטיע זה מחמת מומחה קטיע אף על גב דהוה כמו שנפלו כל אחד בפני עלמו דהא הכא עבדיו שלא ניפלו אלא ע"י שבירה אחת ולא ע"י ג' שבירות כל אחת בפני עלמו ול

ם ויזכלמי סם וכתבוהו סהמ"ם וסר"ן וסמרדכי ע שכ"י סלקט ס"ו וכרבי מתיר לגיבוס בטרסין מרוסס ר"ת י סם כתבי ורפ"ק כ סרוקס"ם ל סר"ן סם וסרמב"ם סמן נלסם מסקוס' מ סם כסם כ"י ג סמת ס"ם ס סם קמ"ו ע סכולי סלקט כסם ר"ם סיתר סגם שלסחר כסיף זס וכן סוס כ"י) ק תשובת סרשב"ם ס"ק סם ר סוקה (ל"ומ"ר שכתן סמרדכי ס"ת ו סם כתבי כ"י) ס תשובת סרשב"ם ס"ק סם ל סמרדכי ס"ת וכן מנה ס"ק ס"ם ס"ק ס"ם סדין סמרדכי ס"ת סגליון 'כרבי חייא כ"כ סגם ס"ק ס"ו יוסמן סם :

יד אפרים

(שם ס"ק י"ם) ס'סילו כסביב סלוסר לסוד כו' דלמ קרב זס לא זס כלו גם כו : סיתר כסם סמקפל לסמים כליל : (שם ס"ק א') שנה יסגלכלו כלי"ל :

הוא מכתבי הקדש לסור לגלות כה לח"כ מסוסיס כמ"ש ס"ו ע"ש (ד"מ סג"מ) וכ"ס בגמרא : **בא** וגם הוא מרפא · משמע דלה סילו מרפא לגלה שעושה כדי שלא יגוף לסור ויסיין סכיף כ"כ : **מב** על כתפיו · יש מגדולים שכתבו החכמים שחולין הסודר על כתפיהן ובקושטנטינא ין מזרין והמקדקין תוכבין דלמי ססודר בלילוכין והכתף ניכר למיהם דלמת מכתליף ליה ול"ע שלריך לקשור בחזור (כ"ה) : **מג** סביב הצואר · שמבגו לגלה כן לסילו בכתיהם ודרך מלבוש הוא להם (רשב"ח וכן כתב בד"מ) וכמהרי"ל דמותר לגלה בטליתות שלנו בימים הקדמונים ויש"ן סניף ל"ד : **מד** ומוציא ידיו מהחובה · משמע דלה ין מוליא ידיו מהחוב כמו שמהעטפים הכשיס לו להחכמים לסור להכניסם וז"ל מהרי"ל כי נהי שמשלין ומקפלים בגדיהם תחת זרועותיהם להכניסם שלה ימשי שוליהן לסוריס דמשמע בלמלע במרוב לך יכולים להכניס כיון בלי שום קיפול ע"כ משמע דלה ס"ל להלך בין דרך מלבוש לו לה שלה כמנביס קלת דמכל מקום הוי דרך מלבוש לכל להכניס לגמרי לסור וכן מפרש בכ"י : **מה** היוצא במעות · מהרי"ל ז"ל כתיב לפלת שלה בשבת מטבשות מוקבים כל שהוא בקשת הסמגה לך לה יוליסם חוץ לסיבוב ויש לומרים שהתיר בכה"ג גם בשלין מוקבים וסם מתירה מגזילה מוכר לטוליסן חוץ לסיבוב כמ"ש סי' שכ"ל שכ"ו וס"כ מ"ש בהשלה שלה בה יוליסם חוץ לסיבוב מיירי שלה בה שום לדם לגזול וס"כ לה שייך לומר שהוא בשל רק שהוא בשת הסגמה וסם יהיגיבו למיום במטותיו יגולוסו לו יסתכן כמ"ש לו"ס ע"ש ומכל מקום משמע מדבריו דלשלת לוחן בידו לסור רק לפלת שלה דהוי שלטול כלשלת יד וכן כתב הב"י בשם הגמר ומהרי"ל וס"ם סי' ע"ג סכ"ב דמותר לפלת היינו משום שיהדו לתגמים וכשל לגבי הבגד לבל יקיבה בשלמת לינו מוציא ל"ש נקבה לחלוטו בוותר בתו לה בשבת הסגמה : **מו** במקום **פסידא** · כיון שהוא הולשה כלאחר יד וגם בזמן הזה לית לן כ"ב דלורייתא (כ"ה לסגר) לבל לם לינן תפוריס לסור כמו שכתב' סעיף ל"ב · ויש"ע עשה לח שלמו כלילו לה ידע לח יוסף ע"ש : **מז** בסודר כו' · מפני שדרך לביסתו בכך לף

לילו לינו מיסתו שלה על כתיפו סביב לוחרו כו' שכ"ל וליו כוונת הש"ע בלל כן ל"כ תכיס עיקר הרבותא כמה שלינו מגיס לוסו על שלמו כלילו ולה לוסכך כלן בש"ע מזה ויליך כתב הש"ע ופ"ו כו' דלה קרב זה לה שכ"ל · גם לין רבותה בלל כמה שלין רלסו מכוסה בטלית דפשו, הוה דבבל יום לפשתי,

בטלית מקופל סביב לוחרו לסוד · גם לה סבגתי מ"ש רמ"ה בסיפה לה"ש שמגיס לד ימין על כתיפו שלה יהלכו בסיבוב ונוסו מכוסה בו וכלן מתיר לפילו בסביב לגוותר לחוד · ובלבוש כתב בסיבוב הניוחר לחוץ דמשמע דמותר לחבו לחוץ גופו תהת הגלימה לש"ם שלינו מניחו על רלסו כדרכו שלה על כתיפו ולמשה תחת הגלימה כדי לכסותו מ"מ לוכשו כדלכו מקרי ובטלית של מלוס שלמו

ומנהג פשוט בכל מקומות שלנו שלובשין הטלית קודם הלבישה ומברכין עליה ולכן נכון שלא יפסיק בין הברכה ללבישה בשום דבור ולכן יזהר שלא יסיח דעתו מן הטלית בשעת הברכה ולא יתעסק בשום דבר שלא לצורך הטלית ולא יתחיל בשום דבר עד שיגמור הברכה ויתכוין לברכה שיוליא בה ידי חובתו בין בשעת הברכה בין בשעת הלבישה ולכן יזהר שלא יברך על טלית שיש בה פסול בין בשעת הברכה בין בשעת הלבישה ולכן יזהר שלא יברך על טלית שלולה לו ולא ידע ב

תל"י היוצא בטלית מקופלת ומונחת לו על כתיפו בשבת מיד ופירש"י לחמר שמתוה על החצי הנפרש על כתיפיו חייב שלזה זה דרך מלבוש הניח ומי הכי כו' והרמ"ן וז"ל פשוט שעל כתיפו כו' ותו ליתא לתל"י כלומר מצילין בגלוי כפי וכלבד שיתכסה בו רחוב וזוכו שכיחיא לאיך לקבר

לה מז לבדים הקשים אסור להביאם ברשות הרבים או בכרמלית כשהוא מעופף בהם ואם אינם קשים הרבה מותר :

לו ח מותר לצאת בשבת **מט** בשני מלבושים זה על גב זה בין לצורכו ט בין לצורך חבירו י בין שהם שני הלוקים יא בין שהם שני *סרבלים (פירוש כרכול בפרק השולחן) יב בין שהם שתי חגורות זו על גבי זו ואפילו אין מלבוש מפסיק ביניהם: סנה (כה) ויש חולקים (ל) שני חגורות זה על זה הלת ג"כ מלבוש מפסיק ביניהם (תוי' ברוש והוספה ומרדכי פרק כתה לחכם) וכן נהגו ומותר לצאת בשני כובעים זה על זה (ג"ז) וכן שני מנעלים·(מנור):

לז טו מותר לצאת בשבת בבתי ידים (כו) הנקראים גואנט"ש יז ויש מי שמחמיר להצריך **נ** שיתפרם מערב שבת בבתי ידים של מלבושיו או שיקשרם בהם קשר של קיימא יפה (לא) וראוי לחוש לדבריו :

לח יח היוצא בשבת בטלית שאינה מצויצית כהלכתה חייב יט מפני שאותם החוטים חשובים הם אצלו ודעתו עליהם עד שישלים ויעשהו ציצית יכ ואם היא מצויצית כהלכתה אע"פ שאין בה תכלת מותר לצאת בשבת (ע"ל סימן י"ג) :

לט נ * כילה (סימן ישיעה כעין הכל) שיש בה רצועות שמותחין אותה בהם מותר להתעטף בה ולצאת לרשות הרבים ואין הרצועות חשובות כמשאוי שמבוטלות אגבה כא הלכך מותר לצאת ברצועות התלויות באבנט אף על פי שאין המגעלים קשורים בהם דלא השיבי ובטלי אגב האבנט כב אבל אם הם של משי השיבי ולא בטלי ואסור אם אין המגעלים קשורים בהם והוא הדין כל דבר שנפסק מן הבגד וראשו אחד מחובר בגון לולאות ואינו חשוב מותר לצאת בו ואם חשוב הוא אסור לצאת בו :

כובע

כמוך (כ"ו) : **מח** לבדים · ז"ל הרמב"ם סבר והכסה"ם היו רכין ודקין כמו הכנדים מותר להוליכן מונחים על רחבן דרך מלבוש : **מט** בב' מלבושים · והני מילי שיש להם קיומת ובהסה"ם הוי רכין ודקין ואם"מ לית רכין כמכוין מתחיל כיון שהם מחוברים בכתונת בשני לבגדיהו (ב"י ס"ל) עמכ"ג : **נ שיתפרם** · שמא יקרע ויעבירנו ד"ח בה"ם ושוב יתפרנו ויבטל לקרע כיון שלא נתו ר"ת ושוב להחמיר(ב"ח): **נא** כובע · ז"ל הרמב"ם סכ"ב כובע שיש לו שפה מקפת שהיא שוטה על כמו שהוא לבוש על גבוהו מותר לצאתו והם הוא מכנסי מכנסיו מן הבגד סביב לראשו הו כעגל פניו כמו הלבד והיה מהודק על ראשו והיה הפסה שהיא קשה ביותר כמו גב הסוס שהיא שוטה על ראשו מפני שהוא לבד כולו כ"ל וכ"כ הכל בו דוקא שם הוא קשה ולזינו בכפף · ובהב"ח כתב ובוכשים שלנו שרי למטפחים והולכים כלפי מטה· ומשמע בסה"ת דאפי מקופל מותר ובריטב"ל כפולין ע' סי' שפ"ו ס"ק ו' וסי"ח ום ממעיש מלתא בעלים על ראשו כדי שלא יהיה בטלית מכלן ומכלן כמו דסמוך וכמ"ש סי' שפ"ו ול"ע לדיוקו לכל הפוסקים שכתבו לתיסורא וכן בכ"מ שרי דוקא כשים לו עלית על ראשו וע"ק הכ"ל לשמוי שכי בגמ' הא לחית ליה עלית בראשו ס"ל כמ"ש הרמ"ם ע' המכי' דמוכח בפ"ב דעירובין כיון שמיקר כוותו לעשות אהל לחיות לגל אסור לשלו בלא דעת והכי דייק ליעמת דרמב"ם

יד אפרים

(שם בסנ"א ס"ק ל') ושיון בשעה פ"ב ע"ל : (שם ס"ק ס"א) ובמ"ח סימן כ"ג ס"ל כ"ל :

ג מסה דכי פרש"י כשוכחת דרך קש"י ד' ניקוד ה ניקוד ו ב"י ממש שכתבו כאן, ובכ"ם ובכ"ם גבי פרישת קש"ו ע"ב ז' עור בשם קסר ממנות וב"ע ם ס"י לדעת פרי"ם ובכ"ם ם שכתו פלקא בתחלתו ו' שם כשהו מחמיר ובכ"ם פלקא ב שכת קש"ו ג שכיחות כשום, ובכ"ם ם כתב"ם ם סי' כשום ובי"ח קש"ו ם כ"ל כשם קסר ממנות

שערי תשובה

בש"ע שעשה ל"ח היוצא בטלית כו' ואם היא מצויצת כו' עיין בהגהו' הרי"ף סימן רל"ח וכזקן מהרן סו' קל"ד וכתבו' רדב"ז ד"ם סי' תרי"ח שיש לסקל לנאת אפי' בגיל שכת כיון שזה דרך מלבושו בחול כו' ע"ם ושיין בשאגת אריה סי' נ"ח בנשפת לו גילים בר"ם והביאו רופא חייב לסניר

באר היטב

משר עיין שם · וכלו שכיחות משר לגמרי שכבר עיין סימן ש"י שם ס"ו : (ל) שני חגורות · ואם לריך לשם שרי ע"ו : (לא) וראוי לחוש · ושכבר נהגו לסקל כיון שאין לו כ"ם ומיהו לכתחיל כ"ם · ומיהו בש"ח וע"ל דדוקא בשעשה ד' ים משם זה דבשלריך להוליכו יד לאחת משם לה בשעשה"ך שאלך כיון כשיש בידו כשיעור ויש משם שיעביר ד"ח לאחר בשעשה"ך ים משם זה דבשלריך להוליכו יד לאחת משם לה בשעשה"ך שאלך כיון כשיש בידו כשיעור ויש משם שיעביר ד"ח לאחר כרי בשעשה"ך לגשם בידו ועדיף ממגל של עץ שזכר רמ"א בסי' זה סי"ו דלא חיישינן לשיפול ואין כאן משם כלל ואף שמו"ז ל"ל מקו כאן ערבי"ל הלבש"ד כתבתי והוא ברור וכבר נהגו להקל ליקך בערבי"ל בכל מקום ואלילא לומר שכולם ישמו שלא כדין אבל ודאי בהשעשה"ך לחוי לזהר כמ"ש כאן ולחוי לחוש לדבריו : ומ"ש כאן או שיקשרם בהם כו' תמוה לי דבשיהו חלוים ע"י קשר ולא יהיו על ידו כלי ים משוי עליו ומה יועיל לו בזמה שהוא קשור בהם ודאי לא בטיל לגביה דבגד הוא הסוב ומכל שכן שם נקשר בחגורה שלו וכמ"ש סימן זה

ג שבת קי"ח ושיטמ"ק ק"נ לעיכה ר"ח וכ"כ פרישה בשם כ"מ ובמרדכי פ' כשב"ם וכ"כ סהר כתניר שבן שיקר (ר"ת כתוב) בשם ס"ת כתובע מוך שחינו נכסף) ק שם בעי רש"י וכ"כ בעיטור פרק כ"ב ובשבלי ה"ק פ' שיטורין ג"ם בשם ג"ה ובכלבו ס"ת ובהרי יהודה בשם תשובת הרשב"א ורבינו יהונתן ובהגהות מרדכי פ' כשב"ם ובהגהות אשיר"י פ' כשב"ם ובכלבו ס"ת בשם ג"ה ובמהרי"ל ס"ת ובמרדכי

עמ"ס בסי' רמ"ג ס"ב: (כט) **שיש לו מכה** • היינו שיש לה שם שעה לחת מכבי"א כ"כ ב"י בשם כל בו:

שב (א) **משום מכה בפטיש** • כל גמר מלאכה נקרא מכה בפטיש: (ב) **והוא שיקפיד עליהם** • פי' שיהיו רוצה ללבשו זולת זה וע"כ מסיר בכוונה לת היבלת לבל עסק פי' שהיה לוג שו לף בלת זה ואינו מסיר בכוונה היקוח הכבד אלא מתעסק בעלמת פטול·ופ"ה הוה הך(*)ולת יקפיד שהוא לשון רמב"ם פי' כמו והוא שמקפיד שבפשיף ל' שהוא לשון הטור וכהם מילק בב"י כיניהם: (ג) **או על מנעליו** • בב"י בשם מהרי"ו שמתפק במעשל משום דלמריכן לין מנדרין מעשל לפי' יש ולזולי לין זה נדידה ול"ע וב"י עלמו כתב ול"ג דל"ל דהיה דלין מנדרין טעמא משום דבשבוד במעשל בגד שהכיון לו בשביל שהוא ממתק לבל בקנה בכוחל לו בקוהב לו בקרקב חינו ממתק ולפילו לם יממק לין זה פסיק ריעיה כו' עב"ל ול"ת הל דיש בהלך שלפני פתחי בתי בנסיות על קרקע בחול לחד והוא הד למעל' ושם מקמלין המעלים קודם שיכנם לסור לעשות כן בשבת זה דומה לגב הסכין ולסור ל"ע הלת שיש יקמה בכוחל לו בקרקע ולף שיש פלוגתא גם בזה יש לסמוך במידי דבבל על המקילין כל"ל: (ד) **אף בכותל** • דדמי לבנין ולדידיה לין מקמלין הלת בקוהב: (ה) **הראוי לטלטל** • פי' שיש בו כדי לסתום פי כלי: (ו) **דהוי טוחן** • ל"ל דזה דוקא בית ממשות שיש על הבגד ובכוחל מגדל שם הל נופלים פילוקי הטיט זה דומה לטוחן לבל לם לין שם הלת מדלה הטיט והוא מגדל שם לבל המדלה לין זה דומה לטוחן ומעשה זה יש היתר למי שחוק עלו מטוחן קלח ולין שם ממשות טוחה והוא יבא יוכל לגדל בלפוחן ובכסיר המדלה כדי שיתפלל בקיוהים ובדלה לפלוגת הל"ז ול"ש שבכתי בסי' ש"נ נבי שמיטה שלין מיוב הלת כמה דמיהא ליה כמה שנסחא ת"ב גם כלן כעוהן הוה כן ובלן הלת ניחא ליה כמה שמעהן לין כלן מטוח טוחן: קלוטות

ס בעלי חטטין • וממילו פסחן שיכא גדהה בסער (מ"מ) וע' סי' ס"ג סי"ד: **סא או שיצא** • דלמ"כ הף לפלפלן לסור וכמ"ש רסי' רע"ט (תו') וע' סי' ס"ח סכ"ד: **סב הכרוכים על היד** • ה"ה בכרוכים על המכה ממש כמ"ש סכ"ב ומשמע לפילו לף יהל בהן שעה לחת מבב"י וכמ"ש הב"ע בשם ר"י דלף כמ"ש הכל בו:

שב א חדשה • שלא נשתמשו בה כ"כ הלת עדיין היל במיושה (ב"י רמב"ם): **ב חדש שמקפיד עליו** • לפי שמתקלר במיש (כל בו) ממשע דסחם חדש מקפיד עליו תש"ב דגבי על גמרי בגמ' והוא דקפיד וכו' מיש שהי שמתקלר וכסכר הזכרונות לוסר בכל הבגדים: **ג בגד מן האבק** • היינו זוקק בשחול ודבש כמ"ש: **ד להסיר הנוצות** • וכסכר הזכרונות ד' ב"ג שם לוסיף הקוטע לב מלאכה לסיכך מי שנסתבכו לו בגדיו בקוצי' שמסיכן בגמרא ומתחמה כדי שלא יקרעו ולם נקרעו היינו מ"ש שכרי לת מכוין וע' סי' מ"ו ס"ג: **ה והוא שיקפיד עליהם** • פירוש שמסיר בכוונה כדי ליבות הבגד שלא יסור (ב"י) וקסמיים הגמלים מהלינה דינן כיבלת (טור) וכסכר הזכרונות כתב לפי' היו מקפיד לסור יבב לו זרע פתחן לו תבכיל על כפותו מותר לקלפו (ה"ג) המוסל שלל שעושין המייסים שקורין לויכר לפס"ר שם הוא הוי גמר מלאכה יש להסתפק לי מייב ולכי מובך להחמיר לי (לח) קפיד עלייהו ב"ע ס"ג פ"ו (כ"פ ס' פ"מ): **ו ללבשה בו ביום** • ולכן לסור לקפל הבגלת לפ"ם שמלות לילים כל היום ויכול להתעטף בו מ"מ כיון שלין בדפתו להתעטף בו הוי כמי שיש לו להליף (ש"ג) • לין מליעין המעות מבבת גמ"ם (מבמ ורמב"ם פכ"ג) וע' בסי' תרס"ו וסי' שכ"ג ס"ו • ול"ל דמעמ בטומדת בחדר שדר שם והיכל בזיון ודבר מגונה שיעשוד שך מותר להליעו דלמוך שבת הוא ס' לים סימן רס"ו וסכ"ג ב"ם בשמעמ דלף בבגד שבבוב ולכי מוכך בחמיר ושיהו לשולם לף מחויב עד שיסיס בעניו דקפיד עלייהו ב"ם: (שם ס"ק ח') לחסור לקטניים שענין כו' כל"ל: (שם ס"ק י"ו) שקוף בשר כו' ולע"ל לחסר דדוקא בגדר לחסר ומכרי"ל שבם קטנה שלא יבא מלוכלך בגדם ושיש לבם כ':

שב (א) **משום מכה בפטיש** • כל גמר מלאכה נקרא מכה בפטיש: (ב) **והוא שיקפיד עליהם** • פי' שהיה רוצה ללבשו זולת זה וע"כ מסיר בכוונה לת היבלת לבל עסק פי' שהיה לוג שו לף בלת זה ואינו מסיר בכוונה היקוח הכבד אלא מתעסק בעלמת פטול·ופ"ה הוה הך(*)ולת יקפיד שהוא לשון רמב"ם פי' כמו והוא שמקפיד שבפשיף ל' שהוא לשון הטור וכהם מילק בב"י כיניהם: (ג) **או על מנעליו** • בב"י בשם מהרי"ו שמתפק במעשל משום דלמריכן לין מנדרין מעשל לפי' יש ולזולי לין זה נדידה ול"ע וב"י עלמו כתב ול"ג דל"ל דהיה דלין מנדרין טעמא משום דבשבוד במעשל בגד שהכיון לו בשביל שהוא ממתק לבל בקנה בכוחל לו בקוהב לו בקרקע ממתק ולפילו לם יממק לין זה פסיק ריעיה כו' עב"ל ול"ת הל דיש בהלך שלפני פתחי בתי בנסיות על קרקע בחול לחד והוא הד למעל' ושם מקמלין המעלים קודם שיכנם לסור לעשות כן בשבת זה דומה לגב הסכין ולסור ל"ע הלת שיש יקמה בכוחל לו בקרקע ולף שיש פלוגתא גם בזה יש לסמוך במידי דבבל על המקילין כל"ל: (ד) **אף בכותל** • דדמי לבנין ולדידיה לין מקמלין הלת בקוהב: (ה) **הראוי לטלטל** • פי' שיש בו כדי לסתום פי כלי: (ו) **דהוי טוחן** • ל"ל דזה דוקא בית ממשות שיש על הבגד ובכוחל מגדל שם הל נופלים פילוקי הטיט זה דומה לטוחן לבל לם לין שם הלת מדלה הטיט והוא מגדל שם לבל המדלה לין זה דומה לטוחן ומעשה זה יש היתר למי שחוק עלו מטוחן קלח ולין שם ממשות טוחה והוא יבא יוכל לגדל בלפוחן ובכסיר המדלה כדי שיתפלל בקיוהים ובדלה לפלוגת הל"ז ול"ש שבכתי בסי' ש"נ נבי שמיטה שלין מיוב הלת כמה דמיהא ליה כמה שנסחא ת"ב גם כלן כעוהן הוה כן ובלן הלת ניחא ליה כמה שמעהן לין כלן מטוח טוחן: קלוטות

ג מ **יוצאים בפשתן סרוק וצמר מנופץ שבראשי ם בעלי** (לד) *חטטין (פירוש בעלי נגעים) **איסורי בזמן *שצבען וכרכן **סא או שיצא בהם שעה אחת מבעוד יום:**

נא ס **מותר לצאת במצנפת שתולין בצואר למי (כט) שיש לו מכה בראשו או בזרועו וכן (לה) *במסמרטוטין** (פירוש תחיתת בגד כלוי) **סב הכרוכים על היד או על האצבע שיש בו מכה:**

שג דיני נקוי וקפול הבגדים בשבת • ובו י"ג סעיפים

א פ **המנער טלית א** (א) **חדשה שחורה** ג **מן הטל שעליה חייב שהניעור יפה לה כמו כיבוס והוא שמקפיד עליה שלא ללבשו בלא ניעור:** (הגה וכל שכן שאסור לנער בגד שכבר כיבס לו שירדו עליו נפמיס ודוקא בבגד **ב** (ב) **חדש** שמקפיד עליו • ל"ת לחסור לנער **ג** בגד מן (ג) שאתה בטעלין שם מקפיד עליו ומיב לתוש לדבריו (רש"י ותו') אבל מותר **ד** להסיר (ד) הנוטות מן הבגד בשבת (ת"ה) (וע"ל סימן בל"ו):

ב ע **הלוקט יבולות שע"ג בגדים ה כגון אלו היבולות שבבלי הצמר הנשארים בהם מן האריגה חיי (א) משום מכה בפטיש (ב) ה והוא (ה) שיקפיד עליהם** פ **אבל אם הסירם דרך עסק פטור:**

ג ו **מקפלים בלים בשבת לצורך שבת ו ללבשם (ו) בו ביום ודוקא באדם (מחב) ובחדשים שעדיין לא נתכבסו ולבנים ואין לו להחליף ואם הבר אחד מאלו ת"ג אנאים אסור ז (א) ויש מי שאומר דלקפלו שלא בסדר קיפולו הראשון מותר בכל ענין ונראין דבריו:**

ד ח **מכבש** (טיח כלי שכובסין בו בגדים תחב כביסה וסם שתי לוחות זה על זה והבגדים ביניהם) **של בעל הבית מתירין אותו לישול ממנו בגדים לצורך השבת ז** (ו) **ושל אומן אסור מפני שהוא תחוב בהוקה והתרתו דומה לסתירה:**

ה ע **חלוק לאחר כביסה הוא מתקשה ומשפשפים אותו בידים לרככו מותר לעשותו בשבת שאינו מתכוין אלא לרככו אבל סודר אסור מפני שמתכוין לצחצחו והוי כמלבן:** הגה וכוכיבים **ה** (ואסר (ח) כלי מתכת דינן כסודר: (כ"י בשם שבולי לקט):

ו טיט שעל רגלי **ט** (ג) **מקנחו בכותל אבל לא בקרקע דילמא י אתי לאשוויי גומות** (א) **ויש מי שאומר** (ד) **יא אף בכותל:** הגה ויש מי **יב** שמתיר בשמיסם (מרדכי"ם) וכוה סדין למותר להסירו **יג** כשעשו (ם) מכס (ה) מרלמו לפלפל (רבי' ירוחם תי"ג):

ז ל **טיט שעל בגדו משפשפו מבפנים דלא מוכחא מילתא לאתחוויי כמלבן אבל לא בחוץ דדמי למלבן ומגרדו יד** (י) **בצפורן** מ **וי"א דהני מילי לח אבל טו יבש אסור**

טז (ו) **דהוי** (יא) **טוחן:**

ח נ **אין מגרדין יז** (בסכין או בלפורן) **מנעל בין חדש בין ישן מפני שקולף** (יב) **העור והוי ממחק:**

ט ס **מותר ליתן טיט על גבי מגעל לשבשבו אבל לכבסו דהיינו שמשפשף צדו זה על צדו זה אסור** פ **אבל בגד שיש עליו לכלוך אסור יח אפילו לשבשבו בסכרשוט** פ **בקל ולא בדוחק פן יסחוט:** הגה ובגד שלין עליו לכלוך מותר לתת עליו מיס מושפעים **יט** ולא מרדומים שמת יסחוט (כ"י בשם סמ"ג ומ"ן ורא"ם ס"ק דיומא) **כ** ויש מוסיפים בשל ענין (ב"י בשם הטור סי' של"ד ושימן ס"ם ומ"ן ס' כל כתבי והגהות פ' כ"ב):

י ג **הרוחץ ידיו כא טוב לנגבם בכח זו בזו ולחסיר מהם המים כפי יכלתו קודם שיקנחם במפה:** הגה ויש מכתבו לליל לחוש לזה דלא לתמיהן שריית בגד זהו כבוסו בכי שלי נוהג לליל זה רק לרך

דלל"ב הוה דבר שלין מתכוין ושרי דלמו פסיק ריעיה הוה (מ"מ פכ"ח ותוס'): **יא אף בכותל** • משום דמיחזי כמוסיף על הכעין ול"ל דבכותל של עץ שרי כמו בקוהב: **יב שטרחיר בשניהם** • דבעין הקלאה הוה וב"ח סבריא בהמוסכין: **יג במעט חרס** • וה לכ"ע שרי: **יד בצפורן** • וה"ה בסכין כיוצא בהו • **טו דהני טוחן** • ל"ע דמלאכה שא"ל לנוסף היל לימלל מיהא ליח ועמ"ם סחם לשון רע"ח ומדסת, פס משמע לשון שלין חילוק בין מצי ושסתן לאחר כיון שמלוכלך כמיש משמ"כ בפ"ם וכ"ש בשור סוף סימן זה: **טז בסבין** • לבל בכותל שרי כמ"ש ס"ו • ומהרי"ל היה מקום מעלעין בבריל העשוי לשני בה"כ לגרד בו הפוליים מהמיש ול"ל דהיה עב בריחתו ולל היה לו חוד לחם הוה חד בריחתו דמי לסכין שקולף העור ומ"מ יש להחמיר דהא לחילו בגב הסכין לסור וכ"ח לוסר בקורה עם ס"ו: **יח אפילו לשבשבו** • פירוש שלסור ליתן עליו מיס כלל: **יט ולא מרובים** • ול"ל דבדבר שלין מקפיד על מיעוטו שרי כמ"ש סי' ש"ח סמ"ו: **כ ויש אומרים** • ולדידהו דרך לילכלך שרי כמ"ם ס"ו בהג"ה: **כא טוב לנגבם** • לבל מדיעה שרי כיון שלין בו לכלוך כמ"ש הב"ח ס"ע בשעי תשובה הלך באר היטב

(לה) כמסמרטוטין • שיעם שלסור ליתן עליו מיס כלל: (לד) חטטין • בסי' שכ"ג ס"ו: (לג) מנוקר • בסי' שכ"ג ס"ו: (לב) מנוקר • בסי' שכ"ג ס"ו: (לא) מנוקר • בסי' שכ"ג ס"ו: (ל) מנוקר • בסי' שכ"ג ס"ו: (כט) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (כח) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (כז) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (כו) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (כה) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (כד) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (כג) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (כב) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (כא) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (כ) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (יט) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (יח) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (יז) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (טז) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (טו) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (יד) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (יג) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (יב) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (יא) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (י) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (ט) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (ח) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (ז) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (ו) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (ה) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (ד) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (ג) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (ב) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו: (א) שיש לו מכה • היינו שיש לה שם שעה לחת מבב"י וכ"כ ב"י בשם כל בו:

עטרת זקנים

שב (א) ויש מי שאומר כו' • עם"ש דשליחות חדשים שרי לקפלם ביו"ט בע"ם כשעשה עירוב חבשילין וכ"ש בחש"ם ודוקא חדשות שהם קשים ואין הקיפול צורך לחם אבל לא בישנים שמטורחים לקמוט והקיפול תיקון הוא להם (מהרש"ל):

יד אפרים

שב (בם"ז ס"ק ג') לחיו מחתך ולפי' (שם בבא"א ס"ק ח') לי לף קפיד עליהם כן טוב גם כן בבגדים. ואינו לף טוב ס"ם אלא אם כן שלין קפיד עליהם ויש"ן בם"ג גופיה שכתב ולכי מוכך להחמיר ושיהו לשולם לף מחויב עד שיסיס בעניו דקפיד עליהם ס"ם: (שם ס"ק ח') לחסור לקטניים שענין כו' כל"ל: (שם ס"ק י"ו) שקוף בשר כו' ולע"ל לחסר דדוקא בגדר לחסר ומכרי"ל שבם קטנה שלא יבא מלוכלך בגדם ושיש לבם כ':

כב דרך לבלוך · ומ"מ נ"ל דבדבר שמקפיד על מיעוט חסור שמא יבוא לידי סחיטה וכמ"ש סי' ש"ח ס"נ וסמ"ג : כג בבגד שהטיל · וטוב שלא ליקח תיכף במיקו בשבת אם לא על כר (ס"ח סי' רס"ז) כהוכח תיכף במים לא יסיח מבגד במים (ס"ח סי' רס"ד) : כד מי רגלים · אבל כשיש עליו לותח חסור להשביחו בניגוד לידי סחיטה וכמ"ש ס"ח (מהר"מ מיקצין משם סמ"ג והוס' סס"ז דלא כשגמ"ר): כה כדי לבטלה · כיון דדבר מועט הוא בטלים בניגוד לידים (כ"י) וכ"ש דבסי' ס"ז כתבתי בשמו דלין מילוק בין רב למעט דלעולם בסי' לביטיית וכ"ל דהכא שאני דאיכא בעין רק שהם מועט מכח המים ובתי וע' סי' ק"כ : כו אסור ליתן מים · ואפי' ליטול ידיו עליהם לסוד דאז כיבוסו ג"י : כז דאתי לידי סחיטה · ול"ד למה שמנגב ידיו במפה לו בחלוק לפי שידיו מלוכלכות (כ"י תשב"ץ בשם מהר"מ) וה"ל מהר"מ בתשו' ד"ס סי' תקי"ח ול"ד לניגוב ידים דידיו מלוכלכות (ומ"מ לריך כל"ל) (מ"כ) לנגבם היטב זו בזו אלא יבא לידי ניבון לו לידי סחיטה לכל כוס לסוד עכ"ל וע"ל דכוותה כיון דמנגבן מלוכלכות הוי דרך לבלוך וע"ל דבסמרטוט המיוחד לכך שרי דלא נזריז שמא יסחוט וכמ"ש סי' ש"ח סמ"ו ומ"מ ל"ש לפי מ"ש סי' ש"ט וסי' ש"ל ס"ד דבשלר מקום לא נזריז שמא יסחוט ולמה לסוד לנגב כוס שהוא בו יין ולסבר דס"ל דיין ממי מלבן כמ"ש בכ"י סס"י ס"ך בשם הל"ן וה"ר ס"ל דשלר מקום שרי מ"ש סי' ש"ט ס"ק ל"ל דה"ט לידי סחיטה וסוי דיעות כאן ואפי' ב

(ח) ואם אינה מעמדת בו קישוריה אסור :

ר ס לא תצא בטבעת שיש עליה חותם (י) ואם טז יצאת חייבת ס ובשאין עליה חותם לא תצא ואם יצאת פטורה :

יא ס לא תצא בכולייאר והוא תכשיט שקשרת בו מפתחי הלוקה ולא בכובלת והוא קשר שקשור בה בושם שריחו טוב :

יב ג אם חסר אחד משיניה ומשימה אחר במקומו אם הוא של זהב לא תצא בו דכיון ג שמשונה במראה משאר שינים דלמא מבזו לה ושקלה ליה וממטא ד אבל של כסף שדומה לשאר שינים מותר וכל שכן של דאדם :

יג ס לא תצא במנעל הקרוע למעלה דמחכו עלה ואתיא לאתויי ולא במנעל חדש שמא לא יבא למרתה אא"כ נפתה ללכת בו מאתמול שהוא למרתה אבל (ו) איש מותר אינו מקפיד כל כך : כתם וכבלתר מלכלכים אין לחוש לפני כתפה (כל בו) :

יד ו יוצאת בחוטי שער בין שהם עשויים משערה או משער חבירתה ואפילו משער בהמה (ח) ז ובלבד שלא תצא זקנה בשל ילדה ולא (ט) ילדה בשל זקנה :

טז ס יוצאת בקשר שעושין לרפואת קישוי עין הרע שלא ישלוט ס ובמוך הקשור ומהודק באזנה ובמוך שבשבדלה הקשור בשבדלה ובשבדל ומגעל המסתומים מבל צד אפי' אינו קשור מותר ס ובמוך שהתקינה לגרתה : הגה (י) שלא ישל דס עליהם (ט) וילפינהו (כ"י בשם השיטה מקובצת) ל אפילו אינו קשור דכיון שהוא מאוס לא חיישינן דלמא שקלא ליה אפילו יש לו בית יד מ ובפלפל ובגרגר מלח ובכל בשם שתתן לתוך פיה י ובלבד שלא תהנם לכתחלה בשבת ואם נפל יא לא תחזיר יב (י) ג ובבתי שוקים שקשרים במשיחה סביב שוקיה אף על פי שאין המשיחה קשורה בהם ולא חיישינן שמא ישתלשלו למטה ס ויוצאת באצעדה שמניחין בזרוע או בשוק והוא שתהא דבוקה לבשר ולא תשבש (יא) פ ויש מי שאוסר בשל זרוע :

טז ס בכל מה שיכולה לצאת יכולה להתירו בר"ה ולא חיישינן דלמא מתייאש ליה :

יז ג יש אוסרים להביא מפתח אפי' בחצר הבית כי אם בידו אבל לא בהנורתו שמא ישכח ויוציאנה לר"ה :

יח ק כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים אסור לצאת בו לחצר שאינה מעורבת יד (יב)(יא) חוץ מכבול ופאה נכרית דהיינו קליעת שער שמקלעה בתוך שערה ר וי"א דכל שאסרו לצאת בו אפי' להתקשט בו בבית אסור וכל מכבול :

(ח) ואם אינה מעמדת בו קישוריה אסור : כתבו הני מכוי לכל המעמדת בה קישוריה אסור ומכאן יתפרנסו לנו מלאכת הסלים ומלאכת הכובעים ומלאכת הכיסים ומלאכת הכליות ומלאכת הכרים ומלאכת הכסתות ומלאכת הכתונות ומלאכת הכפיות ומלאכת הכלונסות ומלאכת הכוסות ומלאכת הכדים ומלאכת הכלים ומלאכת הכבשים ומלאכת הכלבים ומלאכת הכנים ומלאכת הכתבים ומלאכת הכלים ומלאכת הכלים ומלאכת הכל

מבבול · שלח תתנסה על בעלה עמ"ס סוף סי' י"ג : **טו** שניטל **חודה** · כמדרכי ס"ד פר"י שלח יקלו במחט שניטל חודה ושוקלה דלח מהני בה יחוד לבעין טומלה עכ"ל · וכיוצ כל הכלים לתמרין דלם ויעל ניעל חודה לו עוקלה לחטר לטלטלה ואם כן שלח יקלו דקלמר ר"י לו דוקא דבטילעול ממי לחטר עכ"ל הרב"י וכ"כ פס בס"ע · ולח עיין יפס דבגמרא קחי למחט עקוב לכלי שני בחודה לו עוקלה · והמדרבי מייירי במחט שלינו עקוב דלח כשניטל חודה הסיינו חוד שלה לו עוקלה פירוש הקבר עדיין הזיח למילחיה עד שינטלו שניהם וכ"מ בהדיח בס"ה סי' ל"ד : **טז צבועים אשר** · תע"ג דממיס מוחר כמ"ש ס"ח שלי חוטין דקל יוחר ליטלם (תוס') ולפי מ"ש שם בהג"ה י"ל דהכל מייירי בכחולה דוקא : **יז פורפת וכו'** · ולח מיחזי כמכוין לכולחה דהכל יודעים שלריכה לדבריס הללו משל"ה בחוחמה לחוך סיף כמ"ש שם (תוס') : **יח פרפה עליו מע"ש** · דמעמה מוטל : **יט משום צובע** · כיון דדרכה בכך מקרי לובע מה שלין כן בחוח כמ"ש סוף סי' ש"ב ומ"ש לעיל ס"ה : **כ לקויע** · דדמי לכיון לחכל הקולע ימין בחנוח מייב משום חורג כמ"ש הרמב"ם וכה בשבר לח חשיב חריגה ועוד דלין כוחב להחקיים שעומדת לסחירה (תוס') ובספר של חורות שבח כחב ס"ם : **כא** יכולה לחלוק · דלימה מחכוין לחלוח בשבר : **כב שא"א שלא יעקר** · כן פירש"י בשבח דף פ"ח דהוי פסיק ריש' והקשה בריב"ם סי' של"ד דהא בגמיר דף מ"ב דלכל הסורק להסיר ימין מדולדלות שלין מחוכין יפס קל מכוון עכ"ל · ואפשר דרש"י בח לחמעיטין דאפילו לינו מחכוין להסיר ימין מחוכ וכמ' החם מייירי במסרק רך ור"ל בריב"ם המכוונים מחקנות מעט שער לחם בכלי בשעי משער חזיל והדבר יזוע שלין בו משום הסרת שער לכל במסרק לחוכ והח דשרי קילוד בכהמה היינו שקעקועים נפיס (ועפ' חקכ"ג ס"כ) ואפילו להי"ח דפסיק ריש"י דלא ניחח ליה שרי כמ"ש סימן ס"כ סי"ח מ"מ כיון שהוח רולה בהפרדת השערו' וה"ח זה זולת ההסרה מייב כמו המוקף לפרעין מייב משום נוזז חע"ג דלא ניריך לנפרעים דכמשכן היו נוזזים שוחת מחשים לחעלי' שלא היו נריכים לנמר (עמ"ש רסי' ס"מ) משל"ה בחפציט השוד כדלחית' רפי"ו דשבח שכ"ל ועפי' כלחמינן בחויר פוקחת לחוכ ופירש"י מחקנת שערה בחסרק ודיה וכחב הריב"ם לחפשר שהוח חם שרוחין המסרק בחמין טרוף בחמיס ומעבירין המסרק על רחשו להדביק השערות זו בזו ולהשכיבן על הרחש וזה דומה לבניו שכ"ל משמע דלשלו שכי שרי :

דש א על שביתת עבדו · וכשעושה השבד מלחכה הרב עובר כמו שביחת בהמחו (מ"מ) ועפ' רמ"ו ס"ג : **ב לעצמו** · היינו חפירה בגדיו ותיקון מנעליו חו עשה לכרוים מזוחיהו (ב"י כל כו) : **ג לרבו** · לפיכ לחכל עם רבו בשבח (דדב"י ח"ח ס"ד) וע"ש סימן ל' : **ד ואסור לכל ישראל** · היינו מלחכ"ה (ועיין רסי' ש"ן) ולדמסיים דבין דמלחכת השבח חסור מן החורה וכ"כ בהדיח בב"י בשם הע"מ וכ"כ הסמ"ק ס"ל דק : **ה ויש הולקין** · דס"ל דכיון דמלחכת השבח חסור מן החורה ולא עדיף מלחכת חול דחסור מן החורה ולא מלחתי מקור לדבריו : **ו ואין צריך להפרישו** · מ"ל לקמן כמו שכחב סימן שע"ג : **ז מותר וכו'** · ועיין סימן רנ"ב סעיף ב' דלעשמים לריך לממות : **ח שלא יהנה** · היינו מדרבנן כמ"ש ריש סימן רע"ו ועיין ריש סימן נ"ב · לחסור לומר לנלרוקי לעשות מלחכה בי"ט (מ"ש קל"ד ח"י קס"ו) ובמי"ד סימן קל"ט : **ט מותר לצאת בו** · הלח מיישיק שיניהו בידו שירלו מרבו : **י לא בכחותו** · דבשיפסק לו יקפל כסותו ויניח על כתיפו שלח

(יג) יוצאת באבן התקומה · ומלחה דסיינו מה שלחו קוברין שמעמי"ן שו"ס מומחים נשים משובחות :

דש (א) **בשתלוי בצווארו** · דלפי מפסיק שביק ליה דלילה למיחם עמי דלמחו לחתי לחחוויי משום דמרחת מרגיש שיחמר עליו שהוח רולה להרחוח שהוח בן חורין ולכך הסירו דמ"ה לח מייחי לי' בידים שלינו שימן מעבדות חלח כשהוח בכפותו לו בעוחו לחכל לח בכפותו דלמח מיפסק ומירחת מרבו שיחמר עליו שהוח רולה להרחוח שהוח בן חורין ומקפל טליחו כדי שלח ירלחם שהוח המותם ודומה לטלית מקופלת שחייב מעלת עכ"ל בשור : (ב) **ובשל** מהכות

וכל שכן לצאת בו לחצר המעורבת חוץ מכבול ופאה נכרית ס וי"א שהכל מותר לצאת בו בחצר אפילו אינה מעורבת ס והאידנא נשי דידן נהגו לצאת בכל הכשיטין ע ויש שאמרו דמדינא אסורות אלא שבין שלא ישמעו מוטב שיהיו שוגגות ואל יהיו מזידות ס ויש שליתנו עליהם זכות לומר שהן נוהגות כן על פי סברא אהרונה שכחבתי שלא אכרו לצאת בחכשיטין לחצר שאינה מעורבת והשתא דלית לן רשות הרבים נמור הוה כל ר"ה שלנו כרמלית ודינו כחצר שאינה מעורבת ומותר : סנה וי"ל עוד מעם לפחיר דבעבין בכיחי חכשיטים, ויוליפין בכם קף בחול דלכמף בלמף ומחוי כמו כיחיהם שלח יה רגילים לנחחת בהו רק בשבת ולח הוו בכיחי · (חוספות פרק כ"ב ובנמרח לנמסי פרק נחם חסם) ג **ומיהו מבעת אשר אפילו לדידן והוא הדין לכל מאי דאחסר בי' חייב החחת** ד ויש מי שאומר שבזמן הזה שנהגו האנשים לנאת בטבעת שאין עליה חותם הרי הוא זה להם כהכשיט ושרי ולפי זה אפשר דכיון שנהגו עכשיו הנשים לנאת בטבעת שיש עליה חותם הרי הוא להן כהכשיט ושרי ס ומבל מקום צריך להזהיר לנשים שלא הנאנה אלא במחשים שהם צריכות להעמיד קישוריהן ולא יותר כי בזה שאין להן תועלת בו ישמעו לנו :

יט ו **צריך להזהיר לנשים שלא ישלשלו מהם טו שניטל** (*) חודה או עוקנה לשום בצעיפים אע"ב ניטל מערב שבת חודה ועוקנה (ויחזה) לשם כך : (ופ"ל סימן ש"ח סעיף י"ח) :

כ ז **הבנות קטנות שנוקבים אזניהם כדי לתת בהם נזמים כשינדילו וכדי שלא יסתמו הנקבים נותנים בהם קסמים מותר לנאת בהם והוא הדין אם נותנים חוטים באותן נקבים שמותר לנאת בהם אם אינם בצועים** ח **אבל אם הם טז צבועים אסור :**

כא ט **יוצאת אשה רעולה והוא שמעטפת כל ראשה חוץ מהפנים :**

כב יז י **פורפת** (פירוש קומרת) **בשבת על האגוז ועל האבן** כ **שיחדתו לכך ויוצאת בו אבל על המטבע אסור לפרוף בשבת דלאו בר טלטול הוא ולא מהני בה יחוד** ל **ואם יח פרפה עליו מערב שבת מותר לנאת בו בשבת :**

כג מ **אם היתה צריכה להוציא אגוז לבנה ופרפה עליו כדי להוציאו אם לר"ה אסור ואם לכרמלית מותר :**

כד נ **(יג) יוצאת** (יב) **באבן** ס**תקומה** (פירוש שמרוך מבן יחוד שבמטעת על מנת לא לחזיל) **ובמשקל שישקלו בנגדו כדי שלא תפיל ואפילו לא נתעברה עדיין :**

כה ס **אסור לאשה שתעביר בשבת סרק על פניה יט משום צובע ומטעם זה אסורה** ע **לכחול בשבת ומטעם זה אסורה** פ **לטוח על פניה בצק דכשנטלתו מאדים הבשר :**

כו צ **אסור לקלוע האשה שערה בשבת** ק **ולא לחתיר קליעתה** ר **אבל כא יכולה לחלוק שערה :** סנה ויש לפוסקים לחולק שערה דסיינו לעשות בסיניל"ו (רס"י ות"ז) וכן נהגו לחסור ולעשות פ"י כלי מבל כאשמא בעלמא נהגו להקל :

כז ש **אסור לסרוק במסרק בשבת ואפילו אותו שעושים (יג) משער חזיר כב שא"א שלא יעקרו שערות :** (מבל מוחר **כב** לחוף ולפסמם כיוב) (כ"י) :

דש על איזה עבד כנעני היה מצווה באי"ו על שביתתו · ובו ג' סעיפים :

א א **ישראל היה מצווה א על שביחת (א) עבדו כנעני שמל ומבל לשם עבדות וקבל עליו בא"י מצות הנוהגות בעבד אבל אם לא מל ומבל אלא קבל עליו שבע מצות בני נח הרי היה כגר תושב ומותר היה לעשות מלאכה בשבת ב** (ב) **לעצמו אבל לא ג** (ג) **לרבו ד ואסור היה לכל ישראל לומר לו לעשות מלאכה בשבת לצורך ישראל** ב **אפילו מי שאינו רבו ואם לא קבל עליו שום מצוה אלא עדיין היה עובד גלולים נמור היה דינו שוה לקבל עליו שבע מצות** ג **ולפי זה צרכי חולה שאין בו סכנה דקיימא לן אומר לאין יהודי ועשה וכן מת ביום טוב ראשון דקיי"ל יתעסקו בו עממין אסור היה לומר לעבד ישראל אפילו היה עובד גלולים דכיון דמלאכת העבד היה אסור מן התורה לא הותרה בדבר שאין בו פיקוח נפש ה** ד **ויש חולקים ומתירים בזה** ה **ומכל מקום אם היה עושה מלאכת רבו שלא מדעתו וניכר שאינו עושה לדעתו היה מותר** ו **ולא היה צריך להפרישו** (משמע קיבל עליו שבע מצות) **ולישראל אחר שאינו רבו אפילו עושה לדעת ישראל ז מותר בל שאין שם אמירת ישראל ובלבד ח שלא יהנה ישראל בשבת מאותה מלאכה** ו **ויש אומרים שבל שלא קבל עליו מצות בני נח כיון דעובד גלולים נמור הוא אין רבו מוזהר עליו ולפי זה צרכי חולה שאין בו סכנה וכן צרכי מתים בי"ם ראשון הוה מותר לומר לו לעשותו :** הגה וכל עבד מחמוה על שביחתו מחור לנחת בחוחם מעשה לו רבו לחרחות בו מחוח עבדו ואם הוח על פיו **ט** מותר לנחת בו (א) כמחלוי בחוחרו מבל **י** (ד) לח בבשותו (ב) ובבל (ה) מחבת בבל

(יב) כתבן תקומה · פירוש בפ"ו מהלבות שבת ס"ו טהשתים נשים משובחות : (יג) משער חזיר · בפרי"ב סימן ש"ב ס"ב ובפ"ו מהלבות שבת ס"ו · וב"י בפ' בלי מלבושין בשם הרמב"ם משער חזיר ומיוחדת לנשים ובמרדכי ובא"ז בפ' שיני לבנה דאסור ב"ש וב

מחבות · כיון שהוא הפוב מיישנן לעולם נפיל ואתי לאתויי ועיין בסימן ס"ח סעיף כ"ג :

שה (א) **אז הוי נטירותא יתירתא ביותר** · פירוש לאפוקי שאם הוא דבר שיש בו סכנה ביעוית שפיר יכול בדבר שיש מותר לתלין ולעלעם שלא לנוסעו מעט : (ב) **וחמורא לובא בו'** · במעשה קבי לקר פגל דפרלא פרומבידא ולמדנין בגמרא דוקא ממנה לובא יוצא בפרומבידא אבל ממנו אחר לא דהוי ליה לתלוי נעיונתא יתירתא וכן כתב בש"ע בסעיף ג' דלאחוד שאם אחר בפרומבידא ואם כן המוח מה שכתב כאן אחר זה דחמור יוצא בראן דהיינו בריי"ו וז היא פרומבידא שקראוה גם כן בריי"ח וזה יש לומר דפרלא"ח לאו היינו בריי"ו אלא דבכ"י כתב ח"ל וכן מלאה דפרומבידא היינו בריי"ו הקרוי בראן בכ"ל אם כן פרומבידא היינו בראן וחמור שאם לובא יוצא בפרומבידא ולשון אחר שהחמור יוצא בראן ולוקי שיהיה על כל פנים לומר דבראן לאו היינו פרומבידא · וכ"ל דבראן הוא הכולל כמו בגלגון לשכנו לוי"ס יש בכולל זה כמה מיני לוי"ם הכי נמי בראן · ומה שכתב ב"י דפרלא"ח היינו הקרוי בראן לפי לומר שגם הוא נקרא בראן ועל כל פנים לאו פנח דפרלא שכר לעיל · וגמל מלאה לי פשוט שחסור בפרומבידא דאם לא כן מדאמרינן בכלייתא לובדקים וגמל יוצאים בחפסר הוי ליה למימר גם כן ובפרומבידא אלא ודאי דעיונתא יתירה הרבה מכל מקום נבי גמל מוכח דאינו נמל כמשמעות המשנה דאע"ג דכתב המרדכי דלא הוה פשיטא לי' דפשוט שחסור בפרומבידא דאם לא כן מדאמרינן בכלייתא לובדקים וגמל יוצאים בחפסר הוי ליה למימר גם כן ובפרומבידא אלא ודאי דעיונתא יתירה הרבה מכל מקום נבי גמל מוכח דלא הוה פשיטא לי' דפשוט שחסור בפרומבידא · דמלמד בגמרא דחמור יוצא בפרומבידא · ומתחלת בסעיף ה' דדוקא חמור לובא מותר בו : (ה) **חמור יוצא במרדעת** · דמלמד בגיטה דאמרינן בגמרא חמור לפיולו בתקופת תמוז קרילת ליה : (ו) **אבל על הסוס בו'** · פשוט כתוב דמותר ליתן תוכף על גבי הסוס בלא קשילה דלא כסמ"ג · וכבר תמה ב"י על סתור זה דהא פשילות תמרו בגמ' בתוכף לפיולו לסוסיו לחסור ולכל שכן להניחו ואין הטעם משום קשילה אלא משום דחמי לרופס להטעינו משוי ולא כתיבו בגמרא להניח מרדעת אלא על החמור משום דקשילה ליה לכל כשהוא לחסור · ומ"ש ז"ל מלא על הב"י ותמה לרופס הסוס מותר ליתן עליו מרדעת ותוכף כדי לחמול הסוס לירך גם כן משום ומיושם תוכף סני ליה ותה"ל דגם מרדעת מותר להניח על סוס ולזו דבריס בדויים ואין סוגיית הסלכה כן כלל דאם היה בשאר בהמות שיך ליה למה תמרו ללאת בסס במרדעת לף בזמן שהוא קשור מ"ם מחמור ואו דאם הותוך מחמם כ"ם שהיה לסתיר בחמור אע"פ שאינו מחמם מעט ואו דאם כן למה לא כתב הטור לפיולו מרדעת מותר להניח על הסוס והגלע"ד דודאי יפה כוון רבינו בעל ב"י להלכה למיתיתי רק כדי לייסב דעת רבינו הטור ז"ל בדרך זה דהוא זינו מפרש טעם הבעיית דמסו ליתן מרדעת ע"ג חמור משום טירחא כמו שכתבו התוספת בסס ר"י אלא כולך לשיטת רבינו דמפרש טירוצלתי דאסרו משום משחמם בס"ם בשאול קושר ומקרב עלמו אלל הבהמה ויש קצה לחטור מה מקשה בגמרא מתוכף אע"ג שהחמור לא ישתלטו בידו אלא מחבר ומוכל מלליו שמתוף לו לסיפו מבעיית דלמא שהם לחטור בקשור מה שיילו בהסוס הכא מן הדרך הוא קשור וז"ב לף דייק דס"ם להניח תוכף בלא קשילה דאסור הכא אלא דאיכא למיחש דלמא יתחמם ע"י הסוס ומזה מתירין להניח המרדעת אלא ע"כ פי' הסוגיא היא כן דהא דמבעיא לן דאלה להניח המרדעת ע"ג החמור הוא משום שיחום ס"ח שעל ידי שרוסה לכסות כל החמור במרדעת יש לחוש שמא יסמוך על נוף הבהמה וכמ"ש הרמ"ם לעניין כסן שיש ליזהר בזה וע"ז מסיק לן מותר הלא גזרו בזה וסיפו אלא קשילה וע"ז שלחו מה ביז לן לתוכף פי' ע"י קשילה כדלף שהם כל תוכף לאסור ע"י קשילה משעם שמא יבא להתחמם בס"ח ואם כן כ"ש אלא יניח ע"י קשילה וא"כ ס"ה בהמה מרדעת אלא קשילה כיון שמקפיד לכסות כל הגוף יש הפרש בין מרדעת ע"י תוכף ע"י קשילה וע"ז תירץ בגמרא דשלחי מרדעת דיש לעד ליש ע"ב לא גזרו בזה משא"כ בתוכף ע"י קשילה ופי' זה נכון מאוד לביעות הרמ"ם ע"פ הירושלמי שיש הפרש בין חמום ס"ח ואם כן עולה מזה דבלא קשילה מותר להניח תוכף על החמור וה"ה על הסוס לאין הפרש בין חמום ס"ח לחבל מרדעת שהוא בלא קשילה ודומה לתוכף בקשילה לאסור בהאי בהמות חון מן החמור משום לעד ליש אלא זה ל"ל נכון מאוד לדעת הטור והוא בפשוט ופ"ה לפע"ד · ומ"ש לחבל על הסוס לאסור ל"ל דבשעה שהקור גדול ואלו רוחות שונות בחמת שהבהמה רגיש ומעבירים להסוס דמותר להניח מרדעת עליו לתידי הוא טעמא נבי חמור משום ליש וזה הוה ל"ב לעד מרוחה ובלבד שיהיה מהר שלא יסמוך על הבהמה בשעת הכישוי מלל"ע : (ז) **לא ישלנו בידו** · ת"ש אלא קלף לעד מחיסום הסוסי על ה"מ מחליו עליו ה"מ מחליו ליתן בראש הבהמה ויש"מ בב"ח דכל מה שליו מוכרח לבהמה משמע כן וכפשוט הקשה בתוכף דמותר לקבוע בבהמה ותמה ב"י למה כתבו כאן דאיתו ענין להוא"ה ולדידי ליתא דהטעם להסוס דמותר להניח מרדעת עליו לתידי הוא טעמא נבי חמור משום ליש וזה הוה ל"ב לעד מרוחה ובלבד שיהיה מהר שלא יסמוך על הבהמה בשעת הכישוי מלל"ע : (ז) **לא ישלנו בידו** · ת"ש אלא קלף לעד מחיסום הסוסי על ה"מ מחליו עליו ה"מ מחליו ליתן בראש הבהמה ויש"מ בב"ח דכל מה שליו מוכרח לבהמה משמע כן וכפשוט הקשה בתוכף דמותר לקבוע בבהמה ותמה ב"י למה כתבו כאן דאיתו ענין להוא"ה ולדידי ליתא דהטעם להסוס דמותר להניח מרדעת עליו לתידי הוא טעמא נבי חמור משום ליש וזה הוה ל"ב לעד מרוחה ובלבד שיהיה מהר שלא יסמוך על הבהמה בשעת הכישוי מלל"ע : (ז) **לא ישלנו בידו** · ת"ש

בזמנינן שסמלך מר שלא יקנה יהודי עבד שם יקנה שהרי אין עבדים יכולים לעשות מלאכה הוה כשכיר (רשב"ם כ"ב סימן קנ"ס וכן כתב ריב"ל ס"ח וס"ג) אבל יש מוקפים וסכילת לקן דלף שהם עבודתם לו ומכסין שפוכיס כרגל בעד העבדים לפילו לרשב"ם שייכים לו לפילו לקולא (כ"ם) : **יב אינו יהודי גמור בו'** · פירוש שלפילו הוא עושה מלאכת רבו לון לישוב מלאוייתא (ועיין סימן למ"ד סעיף ה') כיון שלפילו קנוי קנין שלם ועיין ליש סימן זה ואם קבל עליו מלות המצוות בשבד והוא שכיר נלאה לי דלון שוכרו מלווה על שביתתו כשעושה לעלמו דלא הזהירה תורה אלא על עבד שקנוי קנין שלם · אבל העבד לשור לעשות מלאכה לפילו לעלמו דסח קבל עליו מלות המצוות בלאבה ומשמע ברמב"ם שלין מקבלין שבד וגר תושב בזמן הזה ע"ש ספ"ב :

שה א לנוי · הייט בימדי דלאו תוכחים (רס"י וכ"ן) ועיין מ"ש ס"ח ובכ"מ פסק כאלתוס' שלוסיף : **ב ומום יוצא ברשן וכו'** · כל"ל וכ"ש בשור דלילו הטור לשור לשלח בראן פרומבידא כמ"ש ס"ג ב"ח לאבל מ"ש לפשיט בשם ר"ת ז"ל ועיין מ"ש בסי"ח סעיף כ"ח ובסי"ט סעיף ה' : **ג** (ד) לצאת חמור **בפרומביא** · פשוט בסעיף ה' דדוקא חמור לובא מותר בו : (ה) **חמור יוצא במרדעת** · דמלמד בגיטה דאמרינן בגמרא חמור לפיולו בתקופת תמוז קרילת ליה : (ו) **אבל על הסוס בו'** · בשור כתוב דמותר ליתן תוכף על גבי הסוס בלא קשילה דלא כסמ"ג · וכבר תמה ב"י על סתור זה דהא פשילות תמרו בגמ' בתוכף לפיולו לסוסיו לחסור ולכל שכן להניחו ואין הטעם משום קשילה אלא משום דחמי לרופס להטעינו משוי ולא כתיבו בגמרא להניח מרדעת אלא על החמור משום דקשילה ליה לכל כשהוא לחסור · ומ"ש ז"ל מלא על הב"י ותמה לרופס הסוס מותר ליתן עליו מרדעת ותוכף כדי לחמול הסוס לירך גם כן משום ומיושם תוכף סני ליה ותה"ל דגם מרדעת מותר להניח על סוס ולזו דבריס בדויים ואין סוגיית הסלכה כן כלל דאם היה בשאר בהמות שיך ליה למה תמרו ללאת בסס במרדעת אלף בזמן שהוא קשור מ"ם מחמור ואו דאם הותוך מחמם כ"ם שהיה לסתיר בחמור אע"פ שאינו מחמם מעט ואו דאם כן למה לא כתב הטור לפיולו מרדעת מותר להניח על הסוס והגלע"ד דודאי יפה כוון רבינו בעל ב"י להלכה למיתיתי רק כדי לייסב דעת רבינו הטור ז"ל בדרך זה דהוא זינו מפרש טעם הבעיית דמסו ליתן מרדעת ע"ג חמור משום טירחא כמו שכתבו התוספת בסס ר"י אלא כולך לשיטת רבינו דמפרש טירוצלתי דאסרו משום משחמם בס"ם בשאול קושר ומקרב עלמו אלל הבהמה ויש קצה לחטור מה מקשה בגמרא מתוכף אע"ג שהחמור לא ישתלטו בידו אלא מחבר ומוכל מלליו שמתוף לו לסיפו מבעיית דלמא שהם לחטור בקשור מה שיילו בהסוס הכא מן הדרך הוא קשור וז"ב לף דייק דס"ם להניח תוכף בלא קשילה דאסור הכא אלא דאיכא למיחש דלמא יתחמם ע"י הסוס ומזה מתירין להניח המרדעת אלא ע"כ פי' הסוגיא היא כן דהא דמבעיא לן דאלה להניח המרדעת ע"ג החמור הוא משום שיחום ס"ח שעל ידי שרוסה לכסות כל החמור במרדעת יש לחוש שמא יסמוך על נוף הבהמה וכמ"ש הרמ"ם לעניין כסן שיש ליזהר בזה וע"ז מסיק לן מותר הלא גזרו בזה וסיפו אלא קשילה וע"ז שלחו מה ביז לן לתוכף פי' ע"י קשילה כדלף שהם כל תוכף לאסור ע"י קשילה משעם שמא יבא להתחמם בס"ח ואם כן כ"ש אלא יניח ע"י קשילה וא"כ ס"ה בהמה מרדעת אלא קשילה כיון שמקפיד לכסות כל הגוף יש הפרש בין מרדעת ע"י תוכף ע"י קשילה וע"ז תירץ בגמרא דשלחי מרדעת דיש לעד ליש ע"ב לא גזרו בזה משא"כ בתוכף ע"י קשילה ופי' זה נכון מאוד לביעות הרמ"ם ע"פ הירושלמי שיש הפרש בין חמום ס"ח ואם כן עולה מזה דבלא קשילה מותר להניח תוכף על החמור וה"ה על הסוס לאין הפרש בין חמום ס"ח לחבל מרדעת שהוא בלא קשילה ודומה לתוכף בקשילה לאסור בהאי בהמות חון מן החמור משום לעד ליש אלא זה ל"ל נכון מאוד לדעת הטור והוא בפשוט ופ"ה לפע"ד · ומ"ש לחבל על הסוס לאסור ל"ל דבשעה שהקור גדול ואלו רוחות שונות בחמת שהבהמה רגיש ומעבירים להסוס דמותר להניח מרדעת עליו לתידי הוא טעמא נבי חמור משום ליש וזה הוה ל"ב לעד מרוחה ובלבד שיהיה מהר שלא יסמוך על הבהמה בשעת הכישוי מלל"ע : (ז) **לא ישלנו בידו** · ת"ש

יא בבל יעין אסור · דמיישנן שמא יבילה כידו דלא מהזירה מנכו כיון שהוא עשהה לעלמו :

כגל עיין לסור (סור) ולם בעבד עשה סחומה לעלמו לפני' בבל סים **יא** בבל עיין לסור (ממגיד בפ"ם) :

ב ז **והיכא דמותר היה העבד בנעני לעשות מלאכה לעצמו אם אמר לו האדון שיעשה לעצמו ויזון עצמו ביום השבת כיון שהתנה עמו מבע"י עושה הוא לצרכי מזונותיו ובלבד בצנעה שלא יהא בדבר חשש רואים :**

ג יב ח **אין יהודי גמור** (ג) **שהוא שכיר אין שוכרו מצווה על שביתתו :**

שה במה בהמה יוצאת בשבת · ובו כ"ג סעיפים :

א ט **בהמה יוצאת במה שמשתמרת בו אבל אם אינה משתמרת בו** (א) **אז הוי נטירותא יתירתא ביותר והוי משאוי** י **וכן כל דבר שהוא א לנוי ולא לשמור לא תצא בו הילכך** יא **נאקה יוצאת בזמנא דפרלא שהוא מבעת של ברזל ונוקב חוטמו ומכניסי בו** (ב) **וחמורא לובא בפנא דפרלא דהיינו בריי"א** (א) **והגמל באפסר שהוא קביש"טרו** יב **ופרד וחמור ב ומום יוצאים באפסר או ברסן שהוא פריי"ן אבל לא בשניהם** יג **ומותר לכרוך חבל האפסר סביב צוארה ותצא בו** יד **ומותר למלטל האפסר וליתנו עליה** טו **ובלבד שלא ישען עליה :**

ב טז **אם קשר חבל בפי הסום הרי זה משאוי** (ג) **לפי** (ב) **שאינו משתמר בו :**

ג (ד) יז **לצאת חמור "בפרומביא** (פי' רסן של נרזל) **אסור :**

ד · **כל בהמה שעסקיה רעים אף על פי שאין בנות מינה צריכות לאותה שמירה והיא צריכה מותר לצאת בה :**

ה יח **בעלי השיר כגון כלבים של ציידים והיות קפנות שיש להם כמין אצעדה סביב צווארן וטבעת קבוע בה ומבניסין בה רצועה ומושכין אותה בה מותר שיצאו בשיר הכרוך על צווארן ויכולים למשכם בהם :**

ו יט **אילים יוצאים לבובים והוא עזר שקשורה להם תחת זכרותם שלא יעלו על הנקיבות והרחלות יוצאות שחוזות והוא שקושרים אליהן כלפי מעלה כדי שיעלו עליהן הזכרים ויוצאות כבונות והוא שקושרים בנד סביבן לשמור הצמר שיהיה נקי והעזים צרורות והוא שקושרים ראשי דדיהן** כ **ודוקא כשקושרים אותם כדי שיצטמקו דדיהן ולא יחלבו דאז מהדק שפיר אבל אם קשר כדי לשמור החלבן שלא יפול לארץ אסור דלא מהדק שפיר וחיישינן דלמא נפיל ואתי לאתויי :**

ז (ה) כא **חמור יוצא "במרדעת** (פירוש כמין תוכף קצר שמניחין על החמור כל היום עלוי כדי שיתחמם) **והוא שהוא קשורה לו מערב שבת ושאר כל הבהמות אסורות** כב **ולא יצא באוכף אע"פ שקשור לו מערב שבת :**

ח כג **מותר ליתן מרדעת על החמור מפני הצנה** כד **ובלבד שלא יקשרנו בו מפני שבשקושר צריך ליקרב אליו וגמצא משתמש בבעלי חיים** (ו) **אבל על** (ג) **הסום כיון דלית ליה צער צינה** ג **אסור ליתן עליו מרדעת כלל ד** כה **ולחסיר מרדעת בשבת בין מן החמור בין מן הסום אסור כיון דלית ליה צער אם לא יסירנה ואוכף אסור בין לישול בין להניח בין לחמור בין לסום :**

ט כו **אוכף שע"ג החמור שבא מן הדרך ונתיגע וצריך לחסירו לצננו** (ז) **לא ישלנו בידו אלא** כז **מתיר החבל מתחתיו ומוליכו ומביאו בחצר והוא נופל מאליו :**

י (ח) כח **אין תולין לחמור "טרסקל** (פירוש כלי של ברזל קלופס ומכוסס בשוט) **בצווארו ליתן מאכלו בתוכו שיאכל משם** כט **אבל עגלים וסייחים שצווארן קטן ומצטערים לאכול על גבי קרקע שרי בחצר אבל אין יוצאים בו :**

לא

יד אפרים

(שם ס"ק י"א) לפשוט מלחמה דסוי כשכיר בסי"ל : **שה** (בש"ע סעיף א') לו סוי נעיונתא יסירתא כיוסר סוי מסחי בסי"ל : (שם בש"ך סק"ב) דלא"כ כלחמרינן בכריתות בסי"ל (שם ס"ק ו') סחם כל לוקף שהוא ע"י קשילים דלא לעילו מסחם שהוא כוי בסי"ל : (שם בסא"ר ס"ק א') לפשוטים לף כלוקרים

ז ע"י בסם פרישה"ל וסמ"ס בס"ד דיכמות ח ע"י מהכרי מהרי"ל ומהרכי מהרש"ל פרק י"ד ח אמת ל"ל כמחבר וכ"ם בס ל"ל בסי"ב ובסי"ג ג בס ס"ל ובמגן ל"ל ד בס ס"ל ובסי' ס"ב ובסי"ג ב בס ס"ל ובסי' ס"ב ב בס ס"ל ובסי' ס"ב ב בס ס"ל ובסי' ס"ב

לעוך : **ה** ופוקק · לכל פם לינו פקוק לפוכר מפני שמוליך קול (רש"י) וע"ע דפם פפקיקין בפיפון פל"ם דדוקק קול פל פיר לפוכר וכמ"פ פימן ש"ם סוף פכ"ג · וע"ע בפיקקקם ויפמע קול מיהו לפזיל לפינפא · ופפו' דף כ"ם ריפ ע"ב כתבו דלבי פפמה בפי ליה לקלף פיפמע היפ ומביפה פל"ל · ומפבר דמפמע ב"כ קול פיר כמ"ם פי' ש"ת פסכ"ג : **ו לא תצא בו** · דמהי פמוליכה בפוך למכור (גמרא) וע"ע פל פמ"ג בפתב פמעם מקום מפוי וכפמ"ג לף בכלבי' וחלולים ופופות לוכר (ס"ג) ומפבר דפכמ"ג מיירי פלין קפור לפפס' וכזה מודו פתוס' דהוי מפוי ומע"ג דלכ"ע פוכר פלין פכה דבעל לגבי לפפבר ומ"מ כתב רי"ו דוקא בגבי פבה * ובקשקשים פעל גבי השבר והם לוהות פקושרים להם פביב העצם הנשבר בהן ובשליא שיצאתה מקצתה ותלויה בה (ט) **ה** (ר) ופוקק זוג שבצוארה וטעייל בה בחצר אבל **ן לא תצא בו** לר"ה אף על פי שהוא פקוק **ג** בין אם הוא בצוארה בין אם הוא בכפותה :

יא ‡ לא יצא הפום בזנב שועל שתולין בין עיניו שלא תשלוט בו עין הרע ולא בזהורית שעושים לו לנוי ולא עזים בבים שבדדיהם שקושרים אותם **ב** שלא יפרטו דדיהם בקוצים ולא פרה בחפום שבפיה שחופמים פיה שלא תרעה בשדות אחרים ולא כל בהמה בפגדל שנועלים ברגליה שלא תנגף אבל יוצאה באגד שעל גבי מבה * ובקשקשים שעל גבי השבר והם לוהות שקושרים להם פביב העצם הנשבר בהן ובשליא שיצאתה מקצתה ותלויה בה (ט) **ה** (ר) ופוקק זוג שבצוארה וטעייל בה בחצר אבל **ן לא תצא בו** לר"ה אף על פי שהוא פקוק **ג** בין אם הוא בצוארה בין אם הוא בכפותה :

יב ד לא תצא בחותם בין שהוא בצוארה בין שהוא בכפותה :

יג ה אין הגמל יוצא בטבוסלת והוא כמין כר קטן שנותנים תחת גבו **ו** אפילו היא קשורה לו בגבו אלא אם כן היתה קשורה בגבו וחפוטרתו או בשליתה :

יד ז לא תצא שום בהמה לא עקוד ולא רגול **ח** פירוש עקוד שקושר ידה אחת עם רגלה ורגול היינו שקושר אחת מרגליה בלפי מעלה שלא תלך אלא על שלשה רגלים :

טו ט לא יקשור גמלים זה אחר זה והוא תופס באפסר הראשון וכולם נמשכים על ידו אבל **י** אם תופס כמה אפסרי גמלים בידו מותר **כ** ויש מי שאוסר גם בזה ולא התיר אלא להוציא בהמה אחת לבדה והוא מושכה בחבל :

טז ל המוציא בהמה והוא מושכה באפסר צריך ליזהר שלא יצא ראש החבל מתחת ידו טפח למטה דדמי כמי שנושאה בידו ולא מתחזיא מאפסר הבהמה **מ** וגם לא יניח הרבה מן החבל בין ידו לבהמה כדי שלא יכביד עד שלא יגיע בטפח הסמוך לארץ **נ** ואם הוא ארוך יכרוך אותו סביב צוארה :

יז ס אין חמור יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה לו מע"ש ולא בזוג אף על פי שהוא פקוק ולא בסולם שבצוארו והן לוהות שקושרים סביב צוארו שלא יחבך מבהו ולא ברצועה שברגלו והוא כמין שבעת עבה שעושים מקש וקושרים ברגלי הבהמה שפסיעותיה קצרה ומבה רגליה זו בזו ועושים לה זה להגין שלא תבה זו בזו · ואין התרנגולים יוצאים בחוטים שקושרים ברגליהן לסימן ולא ברצועה שקושרים ברגליהם כדי שלא ישברו הכלים ואין האילים יוצאים בעגלה שתחת אליותיהם שעושים להם כן כדי שלא תהא האליה נגררת בארץ ואין העזים יוצאות בעין יזוע שנותנים בחוטמיהם כדי שיתעשו ויפלו תולעים שבראשיהם ולא העגל בעול קטן שנותנים על צווארו ולא בזמם שמניחין בחוטמו של עגל כדי שלא יינק ולא פרה בעור שנותנים על דדיה כדי שלא יינקוה השרצים ולא ברצועה שבין קרניה **ס** בין אם היא לשימור בין אם היא לנוי ולא תצא פרה או שור בחבל שבצוארה לפי שאינה צריכה שמירה **פ** אבל עגלים מזתרי לפי שהם מורדים בקל : הגה ובבהמה יוצאה בקטיע מותחת לבהמה אבל לא בחוטים מותחה לף על פי שהיא מותחה לאחה : (ב' ורבו' ירוחם ח"י ומהמ"ם פ"ג) :

יח ז ‡ אין ר וכבין על גבי בהמה ק ולא נתלים עליה **ר** ואפי' בצדה אסור להשתמש אבל צדי צדדין כגון שדבר אחר מונח ח על צדה והוא משתמש בו מותר **ט** ואם עלה עליה (י) אפי' במזיד ירד משום צער בעלי חיים **ת** ומטעם זה פורקין משאוי שעליה ביצד הוא עושה **טא** מכניס ראשו תחת המשאוי ומסלקו לצד אחר והוא נופל מאליו : הגה ומפור ליפב פל (ה) קרין בפהפין יהודי מפיפו בפבת פפוס **ר** פמהפמם בבפמה פם פלא יהמוך זפורה : (הוס' ורפ"ם ריפ פרק מי פהוליפהו ומרדכי פרק קמא דפבת וכמהות פירונין וב"י בפס פמ"ן) :

יט ם בהמה שנפלה לאמת המים אם המים עמוקים ומפני כך אין יכול לפרנסה במקומה (יא) מביא כרים וכסתות ונותן תחתיה משום **יא** (ו) צער בעלי חיים אף ע"פ שמבטל כלי מהיכנו * דין קירוב בפמה בפבת פמו ב"פ (מרדכי פ"ב דביפים) וע"ע פימן תקב"ג פפיף ג' :

כ יב ‡ מותר לומר לאינו יהודי (ז) להלוב בהמתו בשבת משום צער ב"ח שההלב מצערה **ג** וההלב אסור בו ביום **ד** וי"א (יב) **יג** שצריך לקנותו מן האינו יהודי בדבר מועט שלא יהא נראה (ח) כהולב לצורך ישראל :

כא יד ם גבינות שעושות השפחות (ט) מעצמן מחלב של ישראל מותר בין שאינו אומר להן שיעשו :

זה לחתם זה בחותי' בהדיא בירושלמי הביאו הרא"ש כאן לחתום קושרו לפרק ולא נמלא מפחמם בלידי הבהמה בפבת : (ט) **ופוקק זוג בו** · משום שהשיבול שבחוטם מוליך קול · אבל בר"ה לוכר דמחי לחזיל לחינגא · ופחו' שמוליהו למכור : (י) **אפילו במזיד ירד** · ז"ל הרמב"ם וכ"כ לאפוקי ממ"ש בריטב"א עלה בשינו בשבת במזיד לוכר לירד עד מ"ם קמ"ל דבבהמ' יכל מפוס לעבר ב"ח : (יא) **מביא כרים ובכסותות** · אבל לוכר לעכ"ם בידוים כך כתב רמב"ם רים פכ"ם : (יב) **שצריך לקנותו** · כתב מו"ח ז"ל בפימן ש"ך דלרמ"ה לי דבפפחות מופכרים לפפס לין לריך לזה דלפכי נפכרות מתחלה אבל בתומר לחינו יהודים לחתת לחלוב בהמה לריך לזה :

להביא

יד אפרים

(שם ס"ם ו') מודו פפוס' דהוי מפוי מבל"ע בפפוס קפור כאפפר לף ליפה מפוס דמחי בר"פ ופחו"ע בפ"ק דף ל"ב ע"ב : (שם ס"ק ח') פל זה פיפ ופפו פפפמם בו פירוש בלידי פפו (ר"ן) דע"ע לפור בפ"ם בהע"ם עפי' ר"ן ס"ט ופע"ש ס"ק לף ע"ם :

מ מכני ראשו·מיירי לפי' בפפמפוי הוא מוקלה לע"ג דמקלה פלפול לפור בפ"ם פימן ש"ח ס"ו מ"ם מפוס לפור ב"ח פרי(ר"ן) דע"ע לפור בפ"ם בהע"ם עפי' ר"ן ס"ם דפלפול בגוף פרי והר"ן לפיפתיה הזיל דפ"ל דלין מילוף בין פלפול בגופו ובפ"ם הרב"י שם בפמו לבן כתב מפוס לער בעלי חיים :

ו שמשתמש בבהמה · לף פל גב דהוי ליה לדי לדדין פלפי לתם לליו מפתמש בבהמה לוס לפבל בפה מפתמש בבהמה פהבהמ' פמוליכתו וע"ב לפפי לי לף הוה לן למיתם פמע יהתוך פמוכ פפור לפמע בב"ח דלפרו מבמיס לפוכר פמוקם לפילו בלידה פב"ד בפבת דמחי יהתוך פמוכ פפור לפמע בב"ח דלפרו מבמיס לפוכר פמוקם לפילו בלידה פב"ד בפבת דפפ

שו (א) **לחביא בהמתו** ׳ לפי שיש בלח"מ היתר שלח ים מם בורגנין לוכל ומכיחה : (ב) **דהא מותר לפסוק צדקה** · כתב ב"י שהר"ן הקשה דהא תנן לין מקדישין וכתב לחלר כך בשם כל בו בשם גלון מ' דדוקא הקדש מוכה לו בדק הבית לחסור שיולא מלשולו לרשות נבוה ודומה למקח וממכר שכ"ל ות"כ שם שמודלין להקדישות ס"ת או טעמה וכיולא בו מותר לפי שעדיין לין מיחדין שום דבר שיולא מלשולו ולחינו דומה למקח וממכר שכ"ל ות"כ שם ייחד כבר שם"ת ומכיחה בשבת לבה"כ יש לחיסור שהא יש לחלר שיולא מלשולו לרשות לכשיולה ללדקה ול"ש על שלא נהנו קן ול"ל שזה המקדים ס"ת הקדישה כבר בחול היה לבין שלמנו ות"כ כבר

כב ׳ **מי שיש לו נער אינו יהודי ורוכב על הבהמה בשבת כשמוליכה להשקות טז אין צריך למנעו שהחי נושא את עלמו אבל צריך למונעו** (א) **שלא יהן טז עליה** (ו) בנדיו ולא שום דבר :

כג ׳ **מותר** (יא) למסור סום או פרד או החמור לרועה אינו יהודי ואע"פ שהאינו יהודי משתמש בהם בשבת אין בכך כלום כיון דשלא מדעת ישראל הוא עושה ואינו יז **ממתין שבירות ממנו ואם רואהו משתמש בה בשבת מוחה בידו** : "הגה וכ"ם דאין לחוש שהרועה יוליא לחוכם (יב) חוץ להחום דסמ (ב) תחומין דהרמן (הגהות מרדכי דקדושין) :

שן באיזה הפצים מותר לדבר בשבת ׳ ובו י"ד סעיפים :

א ׳ **ממצוא הפציך הפציך אסורים** כ **אפי' בדבר שאינו עושה שום מלאכה כגון א** (א) **שמעיין** נבסיו לראות מה צריך למחר או לילך לפתח המדינה כדי שימחר לצאת בלילה למרחיק נ וכן אין מחשיבים על התחום לשכור פועלים ד אבל מחשיך **על התחום** (א) (ב) **להביא בהמתו** ס וי"א שאם אין הבהמה יכולה לילך ברגליה כגון שהוא טלה קטן אינו רשאי **להחשיך ב דאינו רשאי להביא דאסור לטלטל** ב"ח שהם מוקצים :

ב ׳ **היתה בהמתו ד עומדת חוץ לתחום יכול לקרות לה כדי שתבא :**

ג ׳ **מחשיבין על התחום לעשות צרכי כלה או צרכי מה להביא** לו ארון **ותכריכים** ח **ויכול לומר להבירו שיחשיך כדי שיביא לו ויכול לומר לו ה לך למקום פלוני לחר לו** מצאת במקום פלוני לך למקום פלוני לא ניצאת בפנה קח במאתים ט **ובלבד שלא יזכיר לו** סכום מקח כלומר ׳ שלא יאמר לו סך ידוע שלא להוסיף עליו י **וכן אם לקח ממנו בשמנה לא יאמר לו תן לי עוד בשנים ואהיה חייב לך עשרה :** הגה ואם פ"פ לו פלוי שם כן יזכיר לו סכום מקח מוחר בכל ענין דסמ נרכי מנוס הוא (הגהות מרדכי פ"ם) **ו** וים מוסיפים בכל ענין וכן עיקר : (ג' בשם הר"ן ומסנדיב ומרדכי פרק כיצד מנוסת ומיימוני פרק ג' ופרק כ"ו) :

ד ׳ **השוכר את הפועלים לשמור זרעים או דבר אחר אינו נותן לו שכר שבת לפיכך אין אחריות שבת עליו היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע נותן לו שכר שבת לפיכך אחריות שבת עליו** יא **ולא יאמר לו תן לי של שבת אלא אומר תן לי שכר השבוע או החדש** (ואם שכרו לחדש וכתבה שמו לשלם לו (ד) כל יום כך וכך **ז** מקרי שכיר יום (ר"ן סוף פרק לקח ע"פ) **או שיאמר לו תן לי שכר עשרה ימים :**

ה ׳ **אסור להשכיר הזנים להתפלל בשבת ח** (א) ׳ **ויש מי שמתיר :** הגה ואם שכרו **טו** (ה) לשנה לו **למקח** (ד"ם) :

ו ׳ **הפצי שמים מותר לדבר בהם כגון י חשבונות של מצוה יא ולפסוק** (ו) **צדקה יב ולפקח על** (ז) **עסקי רבים ולשדך התינוק ליארס וללמדו ספר יג או אומנות** ׳ **ודוקא לדבר אם רוצה להשתכר אבל לשכרו ולהזכיר לו סכום מעות אסור :** הגה י"ל דמפקח בעסקיו ליכן לקולא בהורה מי שכיר ועדיר לצדקה לו לחן לחסור בשבת לפסוק **יד** כמה יתן (ח"ו) ומשמע לפקל (ב) דסת מותר **טו** לפסוק (ה) לצדקה **מותר**

דוקא היכא דמכרה מלחא : **ד עומדת חוץ לתחום** · לפיכך חוץ לתחום שלו ושלח לחין לדם מוזהר על תחום בהמתו וכמ"ש סמ' ס"ה לבל לחסור בהיתר כדי לחזיר לה להביאה · ולא ידע כי הוא ממש לשון הגמרא וה"ם כיון שלמר וסו' ס' שכ"ח : **ה לך למקום פלוני** · הע"ם תמה על דברי הרב"י ו"ל אורחין · פי' לפיכך ס"ח לחסור להזכיר סכום מקח וסי' שכ"ג : **מיקרי שכיר יום** · וכ"כ בבד"ה בשם ס"ל וכתב עליו וחין נלחה כן מדברי הפוסקים וחפשר דלח דלחה דברי הר"ן שבתב בשעה שהם יכולים בחמלע השבוע ח"ל לשלם לו בעד השבוע כולה חלח בעד היומים שהם יפרע בחמלע השבוע יפרע מכל השבוע כולה לו לח יפרע כלל וללח יחשוב יומים דהח חפילו נבי מוהד דקמסהו כל זמן שיומים מוהד יהן כך וכך ליום ה"ה לחסור ליהן משל שבת דה"ל שכר שבת וה"ה בכל קנס ביולה שזה לבל לם פומהין לו מהחוב כל יום כך וכך לח מקרי שכר שבת בניולה זה וכ"מ בגמרא פ"ם דכתובות : **ח ויש מי שמתיר** · כיון דלרבי מלוה היח ומ"מ חינו רוחה סיפן ברבה מחורגמין : **ט לשנה וכו'** · פירוש שיחפלל גם בימות החול ומשלם לו לחדש בבת ח' וה"ם בשבוע : **י חשבונות** · ומותר לחשוב מה שלריך לסעודם מלוה (כתובות דף ה) : **יא ולפסוק צדקה** · ולע"ג לחין מקדישין כמ"ם סימן של"ע ס"ד היינו כלי יהוע דמחזי כמקח וממכר לבל לח תסרו לחייב עלמו בדבורו לגבוה חלח דקבה לי הח כשמעיד עלמו ממי שמייב עלמו ולסור ע"ל ר"ן ועבב' שהיכן ולדידים לסור להקדיש מם בשבת לבה"כ מבל בבל בו בתב דוקא הקדש מוכה לו לבדק הבית לסור ליולה מרשותו לרשות נבוה לבל הכודל ס"ח לו עסקים מותר לפי שעדיין לין מיחדין שום דבר שי לח מרשותן ע"ל כוותה דהקדישות דידן מוין ממו כמ"ש בח"מ סימן ל"ם ויש לבל יכרהל חלק בהן ול"ב לח יהח מרשותו דיש להמקדים ב"ב חלק בו בל"ל דלח בכרכ"י : **יב ולפקח** · בתב מ"ש מב"ד לח שהר למיר' לחיטו יהודי ולח שבות חמר בשביל עסקי רבים לבד הפקוח והחפסקות בדברים בלח מלחבה לחסור בלרבי יחיד משום ודבר דבר וזה שהר לדבר מלוה לו לעורך רבים וזה מוכרח בגמרא ע"ל וכ"מ סימן של"ע ס"ד : **יג או אומנות** · דהיח ממי מלוה דשם לין לו חומנות פוסק בנזל : **יד כמה יתן** · חלח יחמר מחם עשה לי מי שכיר : **טו לפסוק צדקה** · ומ"מ ל"ש חם החזן עשיר ח"ב לח לפדקה מחבב ול"ב כיון שמחזין זה כדי שיחפלל הוי לורך מלוה מ"ד בשפוסקין מעות לבנות בה"כ : **כתב** הש"ם ס"ם דבילה הכרחת המלות מי שיהן יותר הוח יזבה בה דמי טפי למקח וממכר וכיון בה גרחה לחסור חם

שערי תשובה

סי' רמ"ו וב"ח כתן ובמגלת יבב"ן ח"ב סי' ל"ו מחמה עליו וכתב להחיר בסעיפות ובמ"ב סי' רמ"ו סתירץ כרכה להמחיל דבדי ר"ן ועבב' שהיכן ולדידים לסור להקדיש מם בשבת לבה"כ מבל בבל בו בתב דוקא הקדש מוכה לו לבדק הבית לסור ליולה מרשותו לרשות נבוה לבל הכודל ס"ח לו עסקים מותר לפי שעדיין לין מיחדין שום דבר שי לח מרשותן ע"ל כוותה דהקדישות דידן מוין ממו כמ"ש בח"מ סימן ל"ם ויש לבל יכרהל חלק בהן ול"ב לח יהח מרשותו דיש להמקדים ב"ב חלק בו בל"ל דלח בכרכ"י : **יב ולפקח** · בתב מ"ש מב"ד לח שהר למיר' לחיטו יהודי ולח שבות חמר בשביל עסקי רבים לבד הפקוח והחפסקות בדברים בלח מלחבה לחסור לדבר מלוה לו לעורך רבים וזה מוכרח בגמרא ע"ל וכ"מ סימן של"ע ס"ד : **יג או אומנות** · דהיח ממי מלוה דשם לין לו חומנות פוסק בנזל : **יד כמה יתן** · חלח יחמר מחם עשה לי מי שכיר : **טו לפסוק צדקה** · ומ"מ ל"ש חם החזן עשיר ח"ב לח לפדקה מחבב ול"ב כיון שמחזין זה כדי שיחפלל הוי לורך מלוה מ"ד בשפוסקין מעות לבנות בה"כ : **כתב** הש"ם ס"ם דבילה הכרחת המלות מי שיהן יותר הוח יזבה בה דמי טפי למקח וממכר וכיון בה גרחה לחסור חם

באר היטב

סמ"ל סיים דבר זה בע"ם ס"ם ושיין סי' רע"ו ס"ל ס"ב : (י) בגדיו · לבל כתוכף ליכל קפדה· כתב הרב"ם חם מבסחם יוללח מעמה לחן ומבחם חיים חלח חין בבעל לריך למוחבה· ומ"ל בתב דבס"ם מבחב חיל מחמר ; (יא) למסור · ומבחב חבר בבעל עלמו מוהר ובבוכות ר"ם מלקר בה בבר"ם מבחב עלמו ובחיר בייום ו' · ובקל מלקוחת מבחב מלר מחומרת ופוכחות בלח למסור בדוחם בם בבר"ם מבחבת בוח ולחסור לבחיר לבם לבל חם בבעות מבחב בבן מודים לבם בחיר בוחיר בחוד בוח עיין ב"ם ובבמ"ב : (יב) חון לחחום · בתב בלחות ב"ם בחם בחוכחת בחוכים לחיטו יהודי לבחיכן ולפעמים מולילין חותן חון ב"ל חיל ולחפקר בהגה דבס ר"ב חיל בוי חבחיכן ביה דבס ר"ב חיל בוי חבחיכן ביה דבס ר"ב חיל בוי חבחיכן בי

לא שנאמר שלוח שיך מקח וממכר בדבר מצוה כ"ש בחפץ המקנה וכל זה הוא הלא לויסב הממכר בדומה לגבי קניית מקומות בבית הכנסת וכן קניית התכריכים מן הקבל אחר נמר מצותן לסור (וכזמן מצותן הוא קונה התחבוש עלמו רק לנתת בו תפילו ביום שלחן שהרי לריך להחזירו לבל לקנות לחברו לו שוכר כיום טוב עדלה לי לחסור עיין סוף סימן תקפ"ו) והממוור בעיני כמו שהנהו הסידי לוסטלייך דכל מס שהוליא בעיו ליתן מתן לצדקה תפילו קנה הביאו המוה ס"ל הוי בקלילת דמים לעולך מלוה ול"ד למקח וממכר כלל ומרי תפילו קניים מקומות וכתים מהלדקה וכל יכלו שמים יזכר לזה עכ"ל וכ"ש בכתב מפקפק גם כן על קנים המוה וכמסכת ב"ק כתב דחדם יכול למכור מלוה שלו לאחר:

מקח וממכר אחד בשם ואחד במסיכה לסור בזילה שמא יכחוב (רמב"ם שכ"ג) כתב ב"י סי' תקנ"ו דהמדקדי סובר דאסור ליתן דבר במתנה לאביהו בין"ט וכמה לל"ל לעולך מלוה עכ"ל ושכוח דלעולך שכח אבי כמ"ם סימן שכ"ג ותק"ו וכ"מ בשירוזין דף ע"ח דמקח לשולח בשבת אסור תפילו בלל קנין סודב (ועבמ"מ סוף סי' רל"ד) וכ"מ בגיטין דף ע"ז דתפילו לקנות בחזקה אסור ע"ש בדא"ם וכ"כ הריטב"ח בכתובות דף ד' דתפסוק מטלטלין לכתובתה פירוש מכש"י דתילו בשבת אסור היהו לקנה קנין בשבת אפילו לדבר מלוה מל"ל המעם דמוקה וכו' וכמן הוא אפילו אם ידוע שהוא לו מכבר ומלוה מל"ל לקנה מדבר אחר ולכאורה לריך לומר דהמעם דמוקה הוא משום דמלוה מל"ל לקנה מדבר אחר אבל לקנה מדבר שהוא לו מכבר אפילו מלוה מל"ל לקנה וכן משמע מדברי הרמב"ם בפ"ה מהלכות מלוה ולוה הלכה ב' וכן משמע מדברי הרמב"ן בחידושיו לגיטין שם ומדברי הרא"ש בפ' הזהב בבא מליעא סי' ל"ב וכן משמע מדברי הרשב"ם בפ' הזהב שם ד"ה אלא מעתה ומדברי הרמב"ן בחידושיו לכתובות שם ד"ה אלא מעתה ומדברי הרשב"א בחידושיו לגיטין שם ד"ה אלא מעתה ומדברי הריטב"א בחידושיו לכתובות שם ד"ה אלא מעתה ומדברי הר"ן בחידושיו לגיטין שם ד"ה אלא מעתה ומדברי הרא"ה בחידושיו לכתובות שם ד"ה אלא מעתה ומדברי הרשב"ם בפ' הזהב בבא מליעא דף ע"ד ע"ב ד"ה אלא מעתה ומדברי הרמב"ם בפ"ה מהלכות מלוה ולוה הלכה ב' וכן משמע מדברי הרמב"ן בחידושיו לגיטין שם ומדברי הרא"ש בפ' הזהב בבא מליעא סי' ל"ב וכן משמע מדברי הרשב"ם בפ' הזהב

שז (א) אבל מי שאינו מתענג מותר לאומרם כו' . ל' לחבל לומו מתוקן וכיס לו לכתוב מפילו מי שלומו כו' ובלבוש השתיק מכל מי שלומו כו' לספר כו' ובלחמת לומה כן בח"ס סימן ס"ח ו"ל לחמם לריחי הרבה פעמים במקלת בני לדם המתחפפים לספר שמושות הלנו מוקם מתענגים בריבוי שמושות הלנו מלה שלומין כן לללן מבילים הללפפים עמהם ים הפס ליסור לומוכו שלין מתענגים ע"ל ובללה כוומתו לחומן המספרים לין לסם חפק כלל לספר רק שמתכוונים למלחות לללן מבילים בזה ים הפס ליסור לפל לם מתכוונים עימים לסם עוגג מזה לין הפס דבזה ים גם לו עוגג במה שמעגג הבילו מותר כל"ל מילוק נכון : (ב) **אף על פי** שמובין כו' . ומבול כתב על זה ומסתבר קלת לליסור והוא תמוה מלד מלי שבת מלמירת כל המבפה לילו מספיד דברי בסימן ש"ז וחכן לפילו בשבת נופים ב"ל מ"ם ז"ל לפילו בשבת נופים מותר לדבר בללמן רמז שיבין לעשות לזה דבר ולילים מהא דמותר לומר ליפראל בגללה בעיניך שתעמוד עמי לערב ולקמן סימן זה בסופו בתב רמ"א לחסור לרמות לילו יהודי כל מה שלחסור לומר לו וכן עיקר : (ג) **שלא יאמר לו קנה בשבת** . כ"י הביא דברי הג"מ פרק ו' ה"ל ול"ד לכל הני דברי ב"ה עם הפעם דכולהו לי בעי עביד מהר לי בעי ימתין ומפלת הילו יהודי קל עביד לדשתת דעפעים לבל הבא לי לשבר כי לם למהר ביום השוק עב"ל . ובתב בית יוסף על זה יום השוק ללו דוקא הלא תורמת דמלחת נקט לפילו היו יום השוק כיון שבוא לחסור ולבו לקנות לו בשבת לחסור ולבו עיקר החילוק דבהך הילו לומר לו שיעשה בשבת ע"ל ורלתה לי דנקט יומא דשוקא דבזה לפילו לם הילו מזכיר בפירוש שיקנה בשבת הלא נותן לו מעות שיקנה לו סחם ובלוותו מקום הילו מלוי לקנות ל"ה בשבת שבת יומא דשוקא כמו שביל בעיירות קטנות ס"ל כמזכיר יום השבת בפי' ובמקום שמלוי קלת גם בשבר ימים לין לליסור הא"כ מזכיר בפירוש יום השבת ול"ל עוד לפילו בהמהו דמזכיר ב"ה עם הפעם כגון מותנין כלים לכובס הילו יהודי ים לליסור לם נותן לו הכלים ממוך לשבת ולמר ליה רלה שהי לריך להם ממולפי שבת דהוה ליה כלומר בפירוש שיכבסם בשבת וכן לעניין לם נתן לו מעות בערב שבת לקנות

ז מקצת חולי . לפילו בחולי ממש הכולל כל הגוף לו ים בו סכנה לבר מלוי יחמיר לו יותר מבחולה שיש בו סכנת איבר ולכן לם הגוף לו בריא ולל לו לבד לפילו לבל לפילו לבל לפילו לבל

המצשער ח ויש אומרין : (ט) הגה (ל"מ סימן תקפ"ו סעיף ב' ואיין לעיל (ז) סימן רע"ו ס"ב (ך) דיש מקילין בחולה כמלאכה דלאורייתא וט"ס ס"ג) :

ן ג אסור להשוב חשבונות אפילו אם עברו כגון כך וכך הוצאתי על דבר פלוני (ה) ודוקא שעדיין שכר הפועלים (ח) אצלו אבל אם פרעם כבר ט מותר :

ס מותר לומר י (ט) לחבירו הנראה בעיניך שתוכל לעמוד עמי לערב אף על פי שמתוך כך אבין שצריך לו לערב לשוכרו ס אבל לא יאמר לו היה נכון עמי לערב :

ח ם יכול לומר לחבירו יא לכרך פלוני (ו) (י) אני הולך למחר ג (כ) וכן מותר לומר לו לך עמי לכרך פלוני למחר כיון שהיום יכול לילך על ידי (ז) (יא) בורגנין ק וכן כל כיוצא בזה שיש בו צד היתר לעשותו היום יכול לומר לחבירו שיעשנו למחר ר ובלבד שלא יכיר לו שבירות אבל בדבר שאין בו צד היתר לעשותו היום אפילו אם אין בו אלא איסור דרבנן כגון שיש לו יב (יב) חוץ לתחום (ה) פירות מוקצים כיון שאי אפשר לו להביאם היום אסור לומר לחבירו שיביאם לו למחר ם וכן אסור לו להחשיך בסוף התחום כדי שיחזר הלילה ליל שם להביאם : הגה וכן לא יאמר משעה דבר פלוני למחר (הרש"ם פרק השואל ופ"ל דיש פסיון) · אבל יכול להחשיך בסוף התחום

כגון למור כמ"ש סימן שמ"ו ס"ט עכ"ל ובהגמ"י פ' כ"ם כתב דנכי למור כרי משום שלא יבא לתקון בידים אבל אחר שבותים אסור כמו שכתב סימן שכ"ח סכ"ו ובכרי"ם סימן שם"ד כתב דלפילו לומר לחינו יהודי לעשות שבות אסור לפילו במקום פסידת דהא כיבוי נמי הוא מלאכה שא"צ לגופה ונם חינו יהודי שכבית דורון לחסור לע"ם שלא עשה חלה לימור דרבנן וכו' ע"ש כמ"ש סימן שכ"ח והר"ן פ' חבית כתב נ"כ לחך שיטה דבשבת כדרכו אסור לפילו ע"י חינו יהודי ובסימן של"ד ס"כ כתב די"ח לפילו שבות דבשבת לאסור כמו שכתב הרשב"ח בתשובה סימן תקפ"ד וסימן תשכ"ב לכן נ"ל דבמקום הפסד נדול יש להתיר שבות שלי ידי חינו יהודי לפילו כדרכו ושבות של ידי ישראל שלא כדרכו לכל בלא"ם לית להקל כלל עפ"י : ח ויש אומרין · דסבירא להו במילה שרי שבות דשבת ודריך טיון דבעירובין דף ל' ח' לתריץ דבשבת הסכמה היו מעלין ספר תורה מגג לחלר לקרות בו משמע דשרי לטלטל חוץ לעירוב מפני קריחת התורה · ודריך לומר דלין מדמין בשבותין וכמה שכתב לעיל : ט מותר · דחשבונות שקי"ל מותר לחשבן בשבת : ר לחבירו · לבל לחינו יהודי לאסור לפי שהוא עושה לדעת לותה לתירה (הב"ח פ"ק דע"ז ד"ה) לבל בחוספתא בשבת פ"ק ק"ן דומין זה דשמעתא דשרי משום דהכהול מותר ל"ם חינו יהודי ל"ם ישראל : יא לכרך פלוני אני וכו' · ופירשו רמב"ן והרשב"א ז"ל שלומר לו לשם מי הולך לומר כה עמי דלי לא מלי לומר שקיטת עכ"ל ל"ם הרמ"ם ס"ל כן עיין בתוספות ולם כן לאסור לומר לתי תלך עמי לרבוב לומר בשבת עכ"ל ולרלה לי לשומר לו כן כדי שיזמין לו סוס לרכוב עליו מיירי עכ"ל ב"י · משמע דבלה זה שרי לבל דעת הרמ"ם לאסור כמה שכתב רמ"ח בהב"ח · ולפשר דנם הם"ם ס"ל כן עיין בתוספות ולם כן לאסור לומר לתי תרכוב לומר לתי תלך רק יאמר לתי הולך וכן בשמועל לומר יאמר לומר לם ילך להחשיך וכו' ובברי"ן ולכן כ"ל דנקט חוך לתחום וכו' משום דקבעי למתני וכן לאסור לחחשיך וכו' ופשוט דלפילו דבר שיש בו היתר בשבת לאסור לומר לחינו יהודי

יב חוץ לתחום פירות · לבל בחוך התחום כיון דשרי להחשיך ב"ש ס"ט שרי לומר לחבירו (ב"ח) ולי נרלה דל"ב יהא מותר לומר לחבירו לילך ולהביא לו דהיינו לאחר שבת דהא לא שייך לומר לו היום לך ולהביא לי מחר דהא לא ידע לו עדיין אם יוכל לילך אם לאו ולכן נרלה דל"ב יהא מותר לומר לו היום לך ולהביא לי למחר כיון שא"א להביאם היום וכמה"ל ליתא דלא שייך

וכתי' ס"ה כשם התו' דכתיב התחום מותר להתחיל כדי לחלוש פירות דלא מכלה מלתא ואפ"ה התנן לא יהלך אדם בתוך שדהו כו' וכן לא יהלך בשיול על פתח המדינה כדי שתחזך וילך למרחק מיד י"ל דהתם שמשדה לחיכה לעיר וכן כיש שם מרחק מכלה מלתא ואתי לידי חשדא ע"ל וזכור כלן

התחום כדי למהר לילך שם לשמרם שאפי' היום היה יכול לשמרם אם הם היו בתוך התחום ואם לא כוון להחשיך אלא לשמרם יכול אף להביאם :

ט ח מותר להחשיך לתלוש פירות ועשבים מגנתו וחורבתו שבתוך התחום ולא אמרו להחשיך אלא בסוף התחום

יג (ך) משום (יג) דמנכרא מלתא :

י ט מותר לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך ואני אשמור פירותיך שבתחומי :

יא י השואל דבר מחבירו לא יאמר לו הלויני דמשמע יד לזמן מרובה ואיכא למיחש (יר) שמא יכתוב אלא יאמר לו השאילני יא ובלשון לעז שאין הילוק בין הלויני להשאילני צריך שיאמר (טו) (שו) תן לי : הגה וכ"כ בשבת ואיתו רוזס לסמיעי יניס מסקנו מלגו מכל מקום יש לחוש מספק כשכתב התוס' ("כ"י כשם תוכחות חיים) כשם שתין נוין בשבת כך טו תין סודעין בשבת (מהרי"ט סי' קנ"ו) :

יב טז יא זיבן אודחים והבין להם מיני מגדים וכתב בכתב כמה זיבן וכמה מגדים הבין להם אסור (טז) לקרותו בשבת יב אפי' אם הוא כתוב על גבי כותל גבוה הרבה משום גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות דהיינו שטרי חובות וחשבונות (דמשלו לעיין כתם בלוח קדיתם לסופר) (מרדכי פ"ק ושו"ע סוף סימן שמ"ו) **אבל אם** (י) חקק בכותל **יז** וחקיקה שוקעת מותר יג אבל **יח** בטבלא ופנקס אפי' אם הוא חקוק אסור לקרותו :

יג שטרי הדיוטות יג דהיינו שטרי חובות וחשבונות (יא) ואגרות של שאלת שלום אסור לקרותם ואפילו לעיין בהם בלא קריאה אסור :

יד יד לקרות באגרת השלוח לו אם אינו יודע מה כתוב בה **יט** מותר ולא יקרא בפיו אלא יעיין בה ואם הוצרכ בשבילו **מותר לתתן שוב ליזהר כ** (יב) (יז) **שלא יגע בה** :

טז י כותל או וילון שיש בו צורות חיות משונות או דיוקנאות של בני אדם של מעשים כגון מלחמות דוד וגליות וכותבים זו צורת פלוני וזה דיוקן פלוני **כא אסור** לקרות בשבת :

טז כ מלריות ומשלים של שיחת (יח) חולין ודברי חשק כגון ספר עמנואל אסור לקרות בהם בשבת ואף בחול **אסור כב** משום מושב לציים **כג** ועובר משום אל תפנו אל האלילים לא תעשו אל מדעתכם ובדברי חשק איכא תו משום מגרה יצר הרע ומי שהיברן ומי שהעתיק

יהודי לעשותו בשבת ועיין סי' שכ"ם ס"ח וס"י דחמילו בדיעבד לחסור ודבכי הכ"ח כתן לע"ב ס"ק ג - גם מ"ם דע"י מחילה על כני תדם לחסור להוליא מרחש"י לר"ה זה תינו כדתי' סי' שם ס"ב ובמגרת המחוים משלימת היא ושמוע בגמרא דמותר לומר הבא לי דבר זה למחר שהם היום מחילות היום מביא היום גם מ"ם בשם התוספת למסעיני ל"ך ליתת דמתבאו כן מתירא דימת סי' שם ס"ח :

יג משום דמנכרא מלתא • ומ"ך למ"ם סימן ש"ו ס"ח דהתם הוא תוך שדה שהיא לריכה להרום ועבוד מנכרת מלתא וכן מעיינ לפתח המדינ' שמנכרת שם מנכרת מלתא ואתי לידי חשד (מ"מ פכ"ד בשם התוס' והמנכ"ן ובשב"ת ומ"ב ס') וע"ע בשע"ג דעיולכין למרינן בסדיית דחילו בסוף התחום לא מנכרת מלתא דאי טרכת מרכב הוא ממרי מלתא דאי טרכת מרכב ואי ע"ם הוא ממרי שמעת מכתחלה ואי ע"ם דחמור ליה למיעבד בשבת אסור ליה לחזמוני נפשיה לסלי מידי שב"ל וס"ל כיון שאסור לתלוש פירות ליכא למיחש שמא יבוא לתלוש פירות ונפשיה לחזמוני נפשיה לך וע"ו תיכן התו' כיון דלא מנכרת מילתא כ"כ שרי אבל מכל מקום בסוף התחום לפי' לא מינכרת מילתא אסור אבל אם מלוה ממלוי אסור כמו שאסור לחלוש פירות בשבת ואפי' לר"ת שרי

לצם עבודת גלולים שוכר ע"ם לכל במסכ' ע"ז דף כ' כתבו התו' דלמילו בכל דיוקא לסור הלא בלוחה דזוחא שרי מרגיל לרחות בה הדיר ולא שייך בפגאה והטולש מוהנין בסברת דלפומה ול"ל דרלים **שרי** · דהלכון בעלמו יש בו קדושה ולומד ממנו דכרי תורה ונם מותר לטלטלו לף על פי שכתוב בלע"ז דיכול ללמוד ממנו דיני נפ (ד"מ) וכן כתב המע"ז) לכל של"ה לוסר וכן מפרש בלוחות וב"מ כתב דבמול מסכת ד'מיכוין ב"ב ורמב"ם בפ"ו מהלכות עיכוין ה' ב' ברמב"ן ב"ב ופסקו"ם בפ"ב מ"ב ופרק י' דע"ז פ' מור כסי' ס"ב ופרק ד' מסכת דמיכוין ב"ב וכן פסקים סב"י כיון דאיסורו דרבון הוא ופ

שמקפידים שלא לעשות בהם תשמיש אחר אסור לטלטלו בשבת ד ואפילו לצורך מקומו או לצורך גופו: הגה ואפילו החובים בגדן עם שאר סכינים א אסור (א) לטלטלו · (מהרי"ל) · והוא הדין לקורנס של בשמים ב שמקפידים עליו שלא ילכלך: הגה והוא הדין כלים המיוחדים לסחורה ג (ב) ומקפיד עליהם: (ב"י בשם מיימוני פרק כ' והמגיד סכ"ז):

ב ה כל כלי אפילו הוא גדול ד (ג) וכבד הרבה לא נתבטל שם כלי ממנו לא מפני גדלו ולא מפני כבדו:

ג ו כלי ה שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור כגון השמשות כגון נר שהודלק (א) ע"ל סימן רע"ט) בין לצורך גופו כגון ז קורנס של זהבים או נפחים לפצוע בו אגוזים קורדום לחתוך בו דבילה בין לצורך מקומו דהיינו שצריך להשתמש במקום שהכלי מונח שם ח ומותר לו ליטול משם ז ולהניחו באיזה מקום (ו) שירצה ח ט אבל מחמה (ז) לצל דהיינו שאינו צריך לטלטלו אלא מפני שירא שישבר או יגנב שם אסור: הגה כל מוקצה אינו אסור אלא בטלטולו אבל בנגיעה בעלמא שאינו מנדנדו שרי ולכן מותר ליגע במנורה שבבית הכנסת שנרות דולקות עליו או בתנור שדולק בו אש וכן מותר ליקח דבר היתר המונח על דבר מוקצה (מרדכי פרק כל הכלים וריש ביצה ורבי' ירוחם ח"ג והמגיד פכ"ה ות"ה סי' ס"ו וכל בו סוף דיני שבת) וכן מותר לטלטל דבר מוקצה על ידי כסות דלא הוה טלטול אלא כלאחר יד ולא מקרי טלטול (תשובת מהרי"ו סי' רכ"ז):

ד י כלי ט שמלאכתו (ח) להיתר מותר לטלטלו אפי' אינו אלא לצורך הכלי שלא ישבר או יגנב (ב) כ אבל שלא לצורך כלל אסור לטלטלו י ל וכתבי (ט) הקדש ואוכלים מותר לטלטלם אפי' שלא לצורך (י) כלל: הגה (ג) (יא) ותפילין אין לטלטלם כי אם לצורך (תרומת הדשן ועיין ב"י) יא ושופר יב אסור לטלטלו כי אם לצורך גופו או מקומו (הגהות אשר"י סוף פרק במה מדליקין):

ה (ד) מ יש מתירים לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור אפילו מחמה לצל על ידי יג (יב) ככר או תינוק:

ו יד נ כל הכלים שנשברו (ה) אפילו בשבת מותר לטלטל שבריהם ובלבד שיהיו ראויים (יג) לשום מלאכה כגון שברי עריבה טו לכסות בה החבית ושברי זכוכית לכסות בה

ט"ז

בטול ממלאכה והראב"ד נתן טעם שהוא גדר להוצאה: (א) ע"ל סימן רע"ט · וכמ"ש שם בס"ד: (ב) אבל שלא לצורך כלל כו' · נ"ע לפ"ז היאך נושאים סכינים בגדן שלהם תלוים בחגורה בשבת והולכין עמהם לבה"כ שאין שם צורך בהם וא"ל דהוה שלא כדרך הוצאה דהא בסעיף א' אוסר בסכין של סופרים אפי' תחובים בגדן עם שאר סכינים והכא נמי כאן שלא לצורך · ונראה לי דלא אסרו בזה אלא שלא לצורך כל היום אבל אם ישתמש בו היום והוא נושא אצלו כדי שיהא מוכן לו בשעתו שרי ועמ"ש סי' תקי"ח: (ג) ותפלין אין לטלטלם כ"א לצורך · ב"י הביא דברי מהר"ל חביב בזה דמתיר את הטלטול בתפילין דלא כספר אחד שאוסר הטלטול מטעם מוקצה כיון שאסור בהנחת תפילין דכתבו התוס' שאין איסור בהנחתן בשבת ע"כ · ותימה לי דכיון דהיתר הטלטול תלוי במה שאין איסור בהנחתן הא כבר פסק הב"י וש"ע בסי' ל"א שיש איסור בהנחתן בשבת ויו"ט כדברי הזוהר וא"כ שפיר אסור הטלטול מטעם מוקצה ולמה הסכימו ב"י ורמ"א כאן להתיר הטלטול וצ"ע: (ד) יש מתירין לטלטל כו' · נראה דאין להקל בזה ועיין בסי' ש"א ס"ה מ"ש שם: (ה) אפי' בשבת · בגמרא הכי איתא במשנה כל הכלים הנטלים בשבת שבריהם ניטלין עמהם ובלבד שיהיו עושין מעין מלאכה (ואפי' אינה מעין ראשונה) רי"א ובלבד שיהיו עושין מעין מלאכתן הראשונה ואמר שמואל מחלוקת שנשברו מע"ש אבל בשבת ד"ה מותרין הואיל ומוכנין אגב אביהן מתיב רב זוטרא מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דנשברו אימת אילימא מעי"ט עצים בעלמא נינהו ומאתמול קאי להסקה אלא בי"ט וקתני אין מסיקין בשברי כלים ולא אמרינן מוכן אגב אביהן אלא הכי איתמר מחלוקת שנשברו בשבת דמ"ס מוכן הוא (כיון דראוי הוא לשום מלאכה) ומ"ס נולד הוא (דמאתמול לאו להאי מלאכה קאי הלכך בעינן מעין מלאכתן) ופסקו הרי"ף והרא"ש והטור כת"ק וק"ל דמשמע כי עוקי פלוגתייהו בשבת הוה הכיא דאין מסיקין בשברי כלים כר"י ולת"ק שרי בשברי כלים וכ"כ הטור בהדיא בסימן תק"א דלר"י אסור באוד שנשבר בי"ט ואם כן קשה דהא רבא אמר בהדיא בפ' מוטל דף קמ"ג דאין מסיקין בשברי כלים וממילא כאן בעינן מעין מלאכתן גם כן כר"י דהא בהא תליא ואיך פסקינן כאן כת"ק נגד דברי רבא וכן קשה על הרמב"ם שפסק כת"ק ובשברי כלים פסק כר"י לאיסור וכ"ל דאלו הפוסקים ס"ל דלאו הא בהא תליא דדוקא לפי מה שאמר תחלה הואיל ומוכן אגב אביהן וזה שייך גם בשברי כלים להסקה או פריך שפיר מהסקת שברי כלים דהוה דלא כמאן אבל למאי דאוקמיה שנשברה בשבת ולא הוה טעמא משום אגב אביהן אלא שכן עלמא מוכנים הם שהם ראוים עכשיו למלאכה אע"פ שאינו מלאכתו ראשונה לא מיקרי נולד אבל ר' יהודה ס"ל כיון דעכשיו הם ראוים למלאכה אחרת ולא לראשונה ה"ל נולד ואסור וא"כ הכא דהסקה בשברי כלים ה"ל לכ"ע נולד דעכשיו הוא רוצה להסיק בו והשבר אינו כלי כלל דדוקא במתני' שהשבר

מגן אברהם

שח א אסור לטלטלו · פי' אותו הסכין של סופרים אסור לטלטלו דה"א הואיל ותחוב עם שאר סכינים לא קפיד עליה קמ"ל דאסור אבל הכא עם הסכינים שרי לטלטל דהא נעשה בסיס לאיסור ולהיתר עיין ססי' ש"י: ב שמקפידין עליו · אבל במקו' שאין מקפידין עליו שרי כמ"ש ס"ג: ג ומקפיד עליהם · אבל אם אינו מקפיד עליו שרי ע' סי' ש"י ס"ב (ב"י) וע' סי' רל"ט דבכל דבר שדמיו יקרים אסור ובדבר שאין דמיו יקרים אם נתנן לאוצר אסור עסכ"ה: ד וכבד הרבה · וה"ה אבן גדול או קורה גדולה אם יש תורת כלי עליה מותר (רמב"ם) ועיין סימן ש"ז סכ"א: ה שמלאכתו לאיסור · כלומר שמיוחדת לדבר שאסור לעשות בשבת: ו ואם נשתמש לאיסור · פירוש שהיה מונח עליו דבר שאסור דנעשה בסיס לדבר האסור אבל אם עשה מלאכה בקורנס פשיטא דמותר לטלטלו בשבת לצורך גופו ומקומו: ז ולהניחו באיזו מקום · דכיון שהוא בידו רשאי לטלטלו יותר וכ"ל דאפי' שכח ונטלה בידו רשאי לטלטלו יותר ועמ"ש סימן רס"ו סי"ב: איתא בשבת דף קכ"ז שמותר לטלטל מוקצה ברגליו דרך הילוכו וכ"כ במלחמות שם עמ"ש סי' ש"ה סי"ח: ח אבל מחמה לצל · ואי' בירושלמי פ"ה דביצה כשמחשב עליו לתשמיש מותר לטלטלו אפי' עיקר כוונתו מחמה לצל ועיין בשבת דף קכ"ד ע"ב: ט שמלאכתו להיתר וכו' · וה"ה כשמלאכתו לאיסור ולהיתר (ס"ג פי"ז כ"ה): י וכתבי קודש · פי' ספרים שמותר לקרות בהם דלא כע"ש (*) ע' סי' של"ד סי"ג · כתוב בס"ג פ"ח דנייר אגב הוי מוקצה וכ"ל דהוי מוקצה מחמת חסרון כיס דכיון דעומד לכתיבה קפיד עלייהו עמ"ש סימן ש"ו סי"ד: יא ושופר כו' · משמע דתפילין אפילו שלא לצורך גופו כלל שרי לטלטולי אלא דלא הוי ככתבי קודש דשרי לטלטלו שלא לצורך כלל אבל תפילין שרי ולא הוי כלי שמלאכתו לאיסור דשבת א"ל אות אבל אם ילבה להניח אין איסור בדבר כמה שכתבו התוספת ספ"ק דיום טוב (ב"י) ותימה דבסימן ל"א פסק כהזוהר דהמניח תפילין בח"ה חייב וכ"ש בשבת · וגם התוספת בשבת דף ס' משמע דס"ל דאסור להניח תפילין אלא דס"ל כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו וכמ"ש סימן תקי"ו ע"ש דאל"כ לדידיה למה אין מניחין תפילין בשבת ומה שדייק הב"ח מדקתני לא יצא בתפילין מכלל דבבית שרי והתוספות מנחות דף ל"ג שכתבו שם דלמ"ד שבת לאו זמן תפילין אפי' בבית אסור וכ"כ המרדכי ה' תפילין ויש ליישב דה"ק דכיון דלאו זמן תפילין הוא לא מחויב לממשמש בהן וחיישינן שמא יוציא בר"ה ועיין בסנהדרי' ריש דף ע"ח ומ"מ הוי כלי שמלאכתו לאיסור ואסור לטלטלו כ"א לצורך גופו ומקומו כ"מ בתוספת שבת דף מ"ו ומיהו בס"ג רפ"ו דשבת כתב בשם הפוסקים דשרי בטלטול ע' סי' פ"ג סי"ח ומ"ש סכ"ג: יב אסור לטלטלו · כתב הע"ש בשם האור זרוע דהמגולות אסור לטלטלן כלל דלאו כלי הוא עד כאן לשונו ונ"ל דזהו לר"י אבל לדידן דקי"ל כרבי שמעון שרי עיין בתוספת דף ל"ו ובגמרא שם וליכא למימר דהוי מוקצה מחמת חסרון כיס דבהא אף רבי שמעון מודה: יג ככר · וה"ה אם נתן בה דבר אחר המותר לטלטל: יד כל הכלים · עיין סימן תנ"ה ד"א דנולד אסור בשבת ולכן אכתוב כל מקום שיש נולד: טו לכסות בה · ולמ"ד נולד אסור בעינן שיהא ראוי למלאכתו ראשונה כגון שברי עריבה לצוק לתוכו מקפה ושל זכוכית לצוק לתוכה שמן וה"ה

באר הגולה

כ גמ' תוס' שם ג ברא"ש שם ד הר"ן במשנה וכן נראה מדברי הטור והמג"מ בפרק כ"ה ה עירובין ק"ג ו שבת קכ"ד משנה כדמפרש לה רבא ז שם במשנה כדמפרש לה רבי חייא א"ר יוחנן קכ"ג ח שם המגיד בפרק כ"ה בשם המפרשים ט שבת קכ"ד י שם כ שם המגיד לדעת הרמב"ם בשם הרשב"א בפ' כ"ה ל סמ"ג פ' כל הכלים מ הרא"ש בתשובה וכן נראה לראב"ן נ שבת קכ"ד במשנה וכת"ק:

יד אפרים

שח (בש"ע סעיף ז) וסקלוהו הכנענים פלהם כג"ל: (במ"ז ס"ק ב') א"ל דהוי שלא כדרך הוצאה ר"ל שאין זה רק כטלטול מן הצד שלא כדרכו וע"ז כתב דהא בסעיף א' אוסר כגון כו' ואף דהתם מלאכתו לאיסור מ"מ הא אף לצורך גופו ומקומו דתפילין אסור משום מוקצ' דמ"כ אף שמטלטלן שלא כדרכו אלא כגון עם שאר סכינים וא"כ גם כזה אף שמלאכתו להיתר ואין מוקצה מחמת א"כ מ"מ הא הוא שלא לצורך כלל ולא חשבי כיון מה שהוא שלא כדרך טלטולו ומום מבואר דמפרש בסעיף א' דאסור לטלטל כגון דלא כמ"ש [illegible] וצ"ל דס"ל דכיון דיש בו [illegible] וקפיד עליה נעשה כגון כסים לו שפי מלאחר סכינים ואסור לטלטל כגון גופו' וג"ש: (ס"ק ה') שהם פלים ראוים למלאכה כג"ל: (במג"א ס"ק י"א) וגם התוס' בשבת דף ס' משמע דס"ל כו' כתוס' שם לא נזכר מתפילין כלל רק כוונתו שבתוס' סוף פ"ק דביצה כתבו דזה שכלל כל [illegible]

כמ"ש בכ"ם מוכח דסבירא ליה דאסור להניח תפילין וכן ממ"ש התוס' שם מדכרינן לגלות כלים שמלאכתן לאיסור כו' [illegible]

באר היטב

שח (א) לטלטלו · פירוש אותו הסכין של סופרים אסור לטלטלו דה"א הואיל ותחוב עם שאר סכינים לא קפיד עליה קא משמע לן דאסור אבל סכין עם הסכינים שרי לטלטלו דהא נעשה בסים לאיסור ולהיתר · עיין סוף סימן ש"י: (ב) ומקפיד · אבל אם אינו מקפיד עליו שרי ע' סימן ש"י ס"ב: (ג) וכבד · והוא הדין אבן גדולה או קורה גדולה אם יש תורת כלי עליה מותר רמב"ם: (ד) לאיסור · כלומר שמיוחדים לדבר שאסור לעשות בשבת: (ה) נשתמש · פירוש שהיה מונח עליו דבר שאסור דנעשה בסים לדבר האסור אבל אם עשה מלאכה בקורנס פשיטא דמותר לטלטלו בשבת לצורך גופו ומקומו: (ו) שירצה · דכיון שהוא בידו רשאי לטלטלו יותר · ונראה לי דאפילו שכח ונטלה בידו רשאי לטלטלו יותר מ"א · איתא בשבת דף קכ"ז שמותר לטלטל מוקצה ברגליו דרך הילוכו מ"א: (ז) לצל · ואם חושב עליו לתשמיש מותר לטלטל אפילו עיקר כוונתו מחמה לצל ירושלמי פ"ה דביצה: (ח) להיתר · והוא הדין כשמלאכתו לאיסור ולהיתר: (ט) הקדש · ונייר חלק הוי מוקצה מחמת חסרון כיס כיון דעומד לכתיבה מ"א: (י) כלל · וכוסות וקערות ולגומים וסכין קטן שע"ג השלחן מותרין גם כן אפילו שלא לצורך כלל שכנה"ג: (יא) ותפילין · עיין ט"ז ומ"א דאין לטלטלם כי אם לצורך גופו ומקומו ועיין לעיל בסימן ל"א מב"מ: (יב) ככר · והוא הדין אם נתן בה דבר אחר המותר לטלטל מ"א · וט"ז כתב דאין להקל בזה עיין שם ועיין סימן ש"א ס"ה: (יג) לשום מלאכה · ולמ"ד נולד אסור בעי שיהא ראוי למלאכתו ראשונה וה"ה

שערי תשובה

שח (ו) שירצה עיין באר היטב סימן רס"ו שדעתו דדוקא בכלי שמלאכתו לאיסור שתורת כלי עליו והתירו על כל פנים לטלטלו לצורך מקומו לכן כשבא לידו יכול לטלטלו לאיזה מקום שירצה אבל במוקצה גמור אפילו בא לידו מערב שבת ושכח כשהגיע שבת צריך להניחו מיד עיין שם: (ט) הקודש עבה"ט וכתב בא"ר דמגילה נראה שדינה ככתבי הקודש ועיין לקמן סימן תרפ"ח כתב ספר"ח שאסור לטלטלו והביאו בה"ט שם: (טו) גרורות עיין בא"ר סי' [illegible] ועיין מג"א שכתב שמוטים הם שאינו מותר לטלטל נר שלם אלא כשצריך לו לדבר המותר ואפילו חישב מאתמול ואפילו על ידי קטן יש להחמיר עיין שם · וגמור וקליפה כתב דהמג"א כתב לפי מעותם אבל לדינא כיון דלא חזי למאכל ולתשמיש הו"ל כאבנים וגרורות ואפי' לצורך

וכ"ש אם היו יהודי עושה כלי בשבת לסור לטלטלו לדעת זה: **מז שלא יזקוק בהן** · לבד אם היה של חרס לפטור ותע"ם סדוסם עליהן ברגליים ומשברן מ"מ דבר מלחכין הוא וכמ"ש סי' של"ז ס"ג ועוד לעיל' לסור ס"ם ולתפר דלתי התם דשובר כלי בידים לבל יבא הוי ממילא: **יז שנשברה בחול** · וה"ה שנשברה בשבת כמ"ש ס"ו ולא דקדק בחול משו' סיפא דקדק לתשמיש מבע"י דלא שייך בשבת שרי לטלטלה כיון שבה"ש היה תורת כלי עליה כמ"ש המ"מ עכ"ל ד"מ וכ"כ הב"ח דלא כהרב"י שכתב דבשבת בשבת לסור לטלטלה ול"כ הוא ולהוי למלאכתו דהשתא דקשה לבדוק הלוקים שלא נמלחו בתלמוד וכפוסקים לך מ"ש הב"ח בפי' התוס' ע"ש דהכי התוס' הם כשטען ס"ם ודכא ס"ל דעולד לסור ולגיבים פירשו התוס' כן ולדינא אין חילוק לתשמיש אבר"ה שרי ול"ל זקקה לתשמיש מבע"י:

יח שאין בו שיבות כלי · כגון עשויה של בהמ ובגלה (מ"מ פ"ד מעיהוין) וכן בקעת עפי' כ"כ ובחילה מקרי כלי כמ"ש הב"י סימן תקי"ד בשם ת"ה ושמ"ש בסי' תק"ח וכ"כ התוס' בשבת ד' מ"ז דשחילה שלימה מקרי כלי ובשבי מחילה מקרי לרוחות וא"כ מותר לטלטל מחילה שלימה לגורך גופו ולגורך מקומו וכמ"ש ס"ג:

ונ"ל דמכאן מרגלא בפומי דחיכי דמותר לטלטל גר שלם של חלב לו של שעוה ומ"מ טופין הן דלמו מותר אלא כשלגיין לו לבדר היתר כמ"ש ס"ג וכתב ב"י כתב כמו של הרשב"ץ של מקום שמוכגין שעשה לתשובה שמכיה לדם כמו לכה"כ מכי' גר שעוה בידו לפילו בשבת אין בו חיסור טלטול כיון שמ"ש הכתו לבדיל דמתשבה מתרת לטלטל המוקלה כמ"ש ס"ך ע"כ וכ"ל דאין הבדון דומה לרחיה דהתם רחיה להשתמש בהן בשבת משא"כ בגר של שעוה ע"ל וכ"ל טעם המקומות כיון שהקטן טופלו בידו ליכא לחיסולל ומיהו יש להחמיר עכ"ל ס"ט וס"ל שם: **יט דלתותיהן** · כתב הרמב"ם פכ"ה דלתות הבית לע"ם שהן כלים לא הוכנו לטלטול לשיכך אם נתפרקו לפי' בשבת אין מטלטלין אותם עכ"ל וצ"ע מאי לפילו דקאמר לדרבה' אם נתפרקו במול הוכנו למלאכה לחרת מבע"י וכמ"ש ס"ו וכ"כ בגמ' וכ"ל דה"ק יש מטלטלו בשפותה ומוטל גם שהה ליום אחרי קמ"ל ומזה יש ללמוד דה"ם כלים המוקלים שנשברו בשבת לע"ג דשבשו אין מוקלים לסוריס עם"ת וסי' ס"ג: **כ ליטלה**· דאין בהן משום סחיבה בכלים ע' סי' ס"ד: **כא שמא יתקע** · ואפילו בכלי שמיה בהן משום דלא **כב דכיון דמחובר לקרקע הו**· ומתייב משום בזוה (רמב"ם פ"ו ומ"מ פכ"ב) וה"כ גם התלוות לסור לטלטלו ולהחזיר למחוברין הם: **כג אין ניטלין** · פירוש לסור לטלטלן ול"ד להחיתה הרם בם"ם דהתם היה תורת כלי עליו משיקרא משא"כ בכיסוי לכן בשי שהקנו (ר"ן) ומחובר לקרקע יש לחוש משום בנין לכן בשיון היתה: **כד או תור שלה אסור**· מדלעגין טומת' לאו מגת הוא לעגין שבת נמי לאו מגת הוא וה"ם ומ"ם מעברי כלים כמ"ם ס"ו וי"ל דהתם מהני בהו יחוד לשומלה משא"כ במחצ דלא מהני בהו יחוד לחל"כ עשה בו שום שינוי ותיקון למיתוה (הוי דף מ"ט) ובזמיט דף ל"ד כתבו ה"ל עור לה תע"נ דמקבל טומלה במחצבה כיון דלא מייהדו ליכיבה בעוד שהוא לה לסור לטלטלו וכן ל"ל בני מחט שיטל מודם לו עוקלה דלסור לטלטל לע"ג דשם התקינה למיתוה טומלה שכ"ל וכוונתם דדוקא בשברי כלים דלגיון להשתמש בהם בשמים לחר שרי לטלטלם משא"כ במחצ דלגיון לזורקו בין המוטלות משא"כ כדלימה בגמרא וכן נלע"ד עיקר דשבת דמחני' משמע דשם התקינה למיתוה טומלה בלא שום תיקון וכ"ם הרמב"ם פי"ל מכלים: **כה מותר** · דזימנין דמימלך עליה ומשוי לה מגת (גמ') ודברי הפ"ם תמוהים: **כו ויש מתירין** · דמזי לקמה כו מידי: **כז מותר לטלטלו** · פירוש להדפוס

מחובר לקרקע בשיט מלמטה: (יא) **וחדשה** · דזימנין דמימלך עליה ולימא מוקצה והוי כלי ליטול בו הקוץ לחבל בשיעל חודה אם זורקה בין שברי מחטות ומ"ם נרחה בחש מבע"י לאיחור חשמיש דהוי כלי: (יב) **טליתות של מצוה** · פירוש הדפוס הוא כלי שמלאכתו לאיסור ושרי לגורך מקומו והא דמוקי מעשה הוא לרבותא דאפילו שמהבר עליו ושבירתו אסורה משום מוקצה אפילו הכי שרי לטלטלו לצורך גופו ומקומו כיון דמלאכתו לאיסור לא בטלה ומ"מ לא שייך בה מוקצה כי אם בדבר שמלאכתו לאיסור לגמרי כגון עצי אשרה וכיוצא בהן ולא בדבר שמלאכתו לאיסור ולהתיר לגורך גופו ומקומו כגון כלי

דלמילו נמלת של עץ שרי ומ"ש ל"ש שם יש להתיר אלמן כי נראה דלא שכיח מוסח שם מעש"ה דלא כ"ס ולסלקו מחטמל ועיין סימן שכ"ב סס"ד דחל"ב יהא מותר לסקל אבנים בשבת אלא דבבר אלא מדברי סופרים ובמ"ש ס"ח וט"ו: **לח אסור לטלטלו** · שלין עליו תורת כלי (רמב"ם) וע"ש שטעמת מלג שרואי לאכול בשבת ולמלוחת בו אע"פ שמוכה עליו מע"פ למלוחת בה בשבת אלא מע"פ דמי"ש דמתוכ דקמ"ל דאע"ג דמוכה עליו מע"פ למלוחת בה בשבת אלא מע"פ דמי"ש דמתוכ דקמ"ל

לט שקצצן לשריפה · משמע שמותר לו לשהיל מפל"ח · ומוכח מיש ברמ"ח מקומות כעין שמותר לכתוב ויקטמנה מתוך שהיא רכה ונוחה לקטום ונמלת עוסה כלי ומייב משום מכה בפטיש (רמב"ם פכ"ג) ובגמרא דף קכ"ח · ומשמע שם בגמרא דכמוכה לקרקע לשהיל למשם מע' לסור להסתמש ממנה אל"כ קסרא ולא מבני מחסבה ע' סי' אלי"ו: **מא** אסור לישב · דבשלמא חריות לישה דקיימי לישיבה ולישה ובן לא מלסרו אלא מבני מחסבה אלקלן לשריפה ומפני כך מחסבה ישיבה מולישה מידי מחסבה שריפה אבל נדבך של אבנים ליכא דקאי לישיבה ולפיכך לריך משבה להוכיח שהן לישיבה (מ"מ פכ"ב) וא"כ בשלים שלנו נמי בשיון משבה וכמ"ש סכ"ח וסכ"ב: **מב** יחדה לשבת א' · ז"ל ד"ם במרדכי פ"ד כתוב דאין מילוק ולהדיא כתב שם ד"ה דוקא במריום פליני אבל אבנים שרי דאין בהן ס"ן וכן ז"ל דעת הרמ"ם פכ"ל ופמ"ם סי' סכ"ם סי"ח וע"ש דלוך אפשר לומר דלא אבנים שרי דאין מזיז וקלת מפמש קן לכן נ"ל דוהלי סיכת אלין מזיז והלי שרי ליפב עליהם ב"ש דמוקלה לוטו אסור בעניפה וכמ"ש בשיון לריך לקבל ואם לא קבל אסור לפלטלן למחר וכ"כ דף ק"ל סדרו אבנים כדי שלא ימלרך ליעב בהם למחר לפי שאין הזמנה מועיל לאבן לעשות כלי עכ"ל הרי דמותר ליפב עליהם אע"פ שהם מוקלות אלא דמהריות משמשת כשיובב עליהם מזיז לן לאסור אבל אבנים שרי דאין מזיז וקלת מפמש כן עליהם ב"ע והרמב"ם מייבי באבנים שאין נדולים כ"כ וכשיובב עליהם מזיז לן לאסור אא"כ יש בהן משום הסור למלמה שהוא מבטיל ליה והוה קבר של קיימת וכ"מ מלבון הרמב"ם שם ועיין בכ"מ בשם הרמ"ך ודוק כי ל"ש בגמרא ליפבה: **ל נשמר שם אסור** · וכ"ל דאם היה ניכר שם ונמלי לו לילך בלא מעבל שרי, משום כבוד הבריות (ר"ן) וא"כ בקיים שלנו המיוחדין לחלות עליו שרי: **לב** אסור לטלטלה · דמזיזין שמא יתקע הרגל בשם והוי בנין: **לג** אא"כ ישב · דלא נרע מחריות של דקל דמ"ם בס"כ (ד"מ) ולכאורה ל"ש דהתם הטעם משום מוקלה ולכאי מהני ישב משא"כ הכא דמזיזין שמא יתקע · וכ"ל דמ"ש בס"ך ודוק כי ל"ש בגמרא ליפבה: **לד** אסור להבנים · ואם הוא לשולם רשרי שרי מ"ם סימן ש"ג ס"ו: **לה** למזוג עלייהו · והוי תורת כלי עליה: **לו** אסור לטלטלם · דלילת תורת כלי עליה ע' סס"ו: **לז** קרן המונה · כתב הריב"ש סימן ת"ח ודוקא קרן שלש גלמה וכן גמלת של מתכת לין תומה ניכר שלף כתב דאחזל סומקת ים בה כח לפרוף לבל נמלת של עץ כ"ן שיהיה בה כח לפרוף תסיס לתומה ויכילו בה כ"כ בה"ג · וס"ם מכן נדולה סגלמה לפניס לסור לטלטלה עכ"ל · ול"ע דלמרינן בגמרא שפוד של עץ שרי לטלטלה אלא יוקו בו וכמ"ש סימן תק"ס ס"ג וכ"פ בס"ד

מ · סגדל שנפסקה רצועה הפנימית עדיין תורת כלי עליו ומוהר לטלטלו נפסקה החיצונה **כח** בטל מתורת כלי (כג) ואסור לטלטלו ג ואם הוא בברמילית נוהר לברוך עליו **כט** נמוי (כד) לח שהוא מאבל בהמה לתקנו שלא יפול בורנלו ג ובהצר שהוא לו נשמר שם (כה) אסור :

מז ס הלוק שכבכו אותו ותחבו בו קנה, להלות בו לייבשו יכול לשמשו כיון הקנה אבל **לא** ליקח (כו) הקנה מתוכו אסור לפי שאינו כלי ואם תחבו בו כלי מוהר לטלטלו מתוכו אפילו הוא מלאכתו לאיסור ; כירה שנשמטה אפילו אהל מירכותיה **לב** (יד) אסור לטלטלה : (כג) נמה וכן מסבל לחוך שנשמטו ח' מדגליה כ"ם בחים דלמור לטלטלה ולכאי"ה על מסבל לחוך וליבב עליה לפי' נשברה (כו) מבעוד יום (הבומה בדבן סימן ש"ח) **לג** חת"ב יבב עליה כך סגם תחת קיום בשבת (ב"י ס"ם ס"ו-ג) (כו) גם **לד** מסור להבנים הרגיל בשם מבום (כח) כגון : (ב"י בשיון שי"ג) :

יז ס לבנים שנשארו מהבנין מותר לטלטלם דמעתה לא קייבי לבנין אלא **לה** *למזוג עלייהו (פי' להסמך ולבשת עליהן) ואם סידרם זה על זה גלי אדעתיה שהקצם לבנין **לו** ואסור לטלטלם :

יח לז (כט) ס קרן המונה ברשות הרבים מותר לטלטלו פחות פחות מד' אמות ובכרמלית מותר לטלטלו להדיא משום דחיישינן שמא יוסיף בו רבים ובמקום הזיקא דרבים לא גזרו רבנן שבות * :

יט ס סולם של עלייה שהוא גדול ועשוי להחזיק בו גג **לח** אסור לטל, אבל של שובך ; מותר לנשותו ממקום למקום אבל לא יוליכנו משובך לשובך כדי שלא יעשה כדרך שהוא עושה בהול ויבא לצוד :

כ ק * תריות (פירוש עציפים) של דקל **לט** שקצצם (ל) לשריפה מוקצים הם ואסור לטלטלם ישב עליהם מע"פ מבעוד יום מותר לישב עליהם בשבת ובל שכן אם קשרן לישב עליהם או ר אם חשב עליהם מבעוד יום לישב עליהם אפילו בחול :

כא (מז) ס אבל נדבך של אבנים אף על פי שחשב עליו מבעוד יום **מ** אסור לישב (עליהם) אא"כ *למזוג (פי' סדרם) : הגה **מא** וי"ל דדין אבנים כדין (לא) תריות וכן עיקר (מרדכי פרק כמה מוסיפין ומפניד ס' כ"ה בשם הרי"ף וכן יש לפרש הרא"ש) :

כב ת אסור לבסות פי החבית באבן או בקעת או לסגור בהן את הדלת או להסות בהן * בבוצא (פירוש הקנה מקומיים לחבית לסוללת היין מט.) אע"פ שחשב עליה מבעוד יום

אסור אא"כ ייחדה לכך לעולם אבל **מב** ייחדה לשבת זו בלבד לא והני מילי בדבר שאין דרכה לייחדה לכך כגון הני דאמרן אבל בכל מידי דאורחיה בהבי כגון לפצוע בה אגוזים **מג** ביחוד לשבת אחת מני ג ויש מי שאומר דלא שנא ג ויש אומרים שצריך שיעשה בה שום מעשה של תיקון מבעוד יום **מד** (וע"ל סימן רנ"ה דכיחוד מני) :

כג ג מותר להתוך ענף מן הדקל מבעוד יום ומותר להניף בו על השלחן בשבת (יז) להבריח הזבובים

להדפיס : **כח** בטל מתורת כלי · דנמלי הוא לתקנו כיון שניכר מבחוץ · והקנה הנ"מ מ"ם מכל שברי הכלים דשרי כמ"ש ס"ן ו' ל"ל דלא חזי לכסות כלים משום דממלים (ב"י) ל"ש דלמרינן סגדל המסומר שרי לטלטלו לכסות לח הא הכלי ולסמוך בו לרעי המסה ושוד דמי בשיון שיכיח דוקא לחזי לכסות בו כלי הא לחזי לתכמים לחר שרי ומ"ש ס"ח בשם התו' ול"ל דכמסומלים שלנו לח הא מל מי שנפסקה רצועה הפנימית עדיין תורת כלי עליו ומוהר לטלטלו נפסקה החיצונה **כח** בטל מתורת כלי (כג) ואסור לטלטלו ג ואם הוא בברמילית נוהר לברוך עליו **כט** נמוי (כד) לח שהוא מאבל בהמה לתקנו שלא יפול בורנלו ג ובהצר שהוא לו נשמר שם (כה) אסור :

מז ס הלוק שכבכו אותו ותחבו בו קנה, להלות בו לייבשו יכול לשמשו כיון הקנה אבל **לא** ליקח (כו) הקנה מתוכו אסור לפי שאינו כלי ואם תחבו בו כלי מוהר לטלטלו מתוכו אפילו הוא מלאכתו לאיסור ; כירה שנשמטה אפילו אהל מירכותיה **לב** (יד) אסור לטלטלה : (כג) נמה וכן מסבל לחוך שנשמטו ח' מדגליה כ"ם בחים דלמור לטלטלה ולכאי"ה על מסבל לחוך וליבב עליה כך סגם תחת קיום בשבת (ב"י ס"ם ס"ו-ג) (כו) גם **לד** מסור להבנים הרגיל בשם מבום (כח) כגון : (ב"י בשיון שי"ג) :

יז ס לבנים שנשארו מהבנין מותר לטלטלם דמעתה לא קייבי לבנין אלא **לה** *למזוג עלייהו (פי' להסמך ולבשת עליהן) ואם סידרם זה על זה גלי אדעתיה שהקצם לבנין **לו** ואסור לטלטלם :

יח לז (כט) ס קרן המונה ברשות הרבים מותר לטלטלו פחות פחות מד' אמות ובכרמלית מותר לטלטלו להדיא משום דחיישינן שמא יוסיף בו רבים ובמקום הזיקא דרבים לא גזרו רבנן שבות * :

יט ס סולם של עלייה שהוא גדול ועשוי להחזיק בו גג **לח** אסור לטל, אבל של שובך ; מותר לנשותו ממקום למקום אבל לא יוליכנו משובך לשובך כדי שלא יעשה כדרך שהוא עושה בהול ויבא לצוד :

כ ק * תריות (פירוש עציפים) של דקל **לט** שקצצם (ל) לשריפה מוקצים הם ואסור לטלטלם ישב עליהם מע"פ מבעוד יום מותר לישב עליהם בשבת ובל שכן אם קשרן לישב עליהם או ר אם חשב עליהם מבעוד יום לישב עליהם אפילו בחול :

כא (מז) ס אבל נדבך של אבנים אף על פי שחשב עליו מבעוד יום **מ** אסור לישב (עליהם) אא"כ *למזוג (פי' סדרם) : הגה **מא** וי"ל דדין אבנים כדין (לא) תריות וכן עיקר (מרדכי פרק כמה מוסיפין ומפניד ס' כ"ה בשם הרי"ף וכן יש לפרש הרא"ש) :

כב ת אסור לבסות פי החבית באבן או בקעת או לסגור בהן את הדלת או להסות בהן * בבוצא (פירוש הקנה מקומיים לחבית לסוללת היין מט.) אע"פ שחשב עליה מבעוד יום

אסור אא"כ ייחדה לכך לעולם אבל **מב** ייחדה לשבת זו בלבד לא והני מילי בדבר שאין דרכה לייחדה לכך כגון הני דאמרן אבל בכל מידי דאורחיה בהבי כגון לפצוע בה אגוזים **מג** ביחוד לשבת אחת מני ג ויש מי שאומר דלא שנא ג ויש אומרים שצריך שיעשה בה שום מעשה של תיקון מבעוד יום **מד** (וע"ל סימן רנ"ה דכיחוד מני) :

כג ג מותר להתוך ענף מן הדקל מבעוד יום ומותר להניף בו על השלחן בשבת (יז) להבריח הזבובים

יד אפרים

(ס"ק מ') שיכין לריך מעשה לסוכות כל"ל :

באר הגולה

י שם ק"ב מכריית"ם וכו' יסחוב כ שם ג שם ומביב ויוסף סרי"ף והרא"ם ס שכת ש"ם ג שם קנ"ח ובנב ש שם קכ"ב ס שם ק"ב ס"ב ג שם ק"ב ס"ב ג שם ק"ב ס"ב ג

(לב) הזובובים כיון **מה** דלצורך תתבו עשאו כלי גמור :

כד ד פשתן סרוק וצמר מגופין שנותנין על המבה ה אם חשב עליהם מבעוד יום לתתם על המבה או ו שישב עליהם שעה אחת מבעו"י או שצבען בשמן ז דנלי דעתיה דלמבה קיימי או שכרכן במשיחה ליתנה על המבה בשבת תו לית בהו משום מוקצה ומשום רפוא, נמי ליכא שאינו אלא כמו מלבוש שלא יסרטו בנדין * (במבה) **מז** ח וי"א דלא סגי במחשבה לתיר :

כה ם עורות יבשים בין של ט אוכן בין של **בעי"ת** מותר **לטלטלן** : סגה **מז** וי"א דוקא שורות בסמה נסר דחזי ליתב עליהם אבל מכתתה דקא מסאר **מח** (לג) תלת ס"ב חיסב ליתב עליהם מבשוד יום : (רס"י פרק במה מומנין) :

כו י נסרים של בע"ב מותר **לטלטלן** ושל אוכן אסור אלא אם כן חישב עליהם מבעוד יום ליתן עליהם פת לאורחים או תשמיש אחר :

כז יא עצמות שראויים לכלבים וקליפים יב שראויים למאכל בהמה ופרורים שאין בהם כזית **מט** מותר להעבירם מעל השלחן אבל אם אין הקליפים ראויים למאכל בהמה אסור **לטלטלם אלא** ג (יח) (לד) מנער את **השבלא** והם גופלים ; ואם יש פת על השלחן מותר להגביה השבלא ולטלטלה עם הקליפים שאינם מאכל בהמה **נא** שהם בטלי אגב הפת יב ואם היה צריך למקום השלחן אפילו אין עליה אלא דברים שאינם ראוים למאכל בהמה **נב** מותר להגביהה ולטלטלה :

כח יב חבילי עצים וקש **נג** (יט) (לה) שהתקינן למאכל בהמה אפי' הם יב גדולים הרבה מותר **לטלטלן** :

כט יג כל שהוא ראוי למאכל חיה ועוף המצויים **מטלטלים** אותו ואם אינו ראוי אלא למאכל חיה ועוף שאינן מצויים יד אם יש לו מאותו מין חיה או עוף מותר **לטלטל** מאכל הראוי לאותו המין ואם **לאו** אסור : סגה ולפי זה מותר לטלטל עלמות שמסרקין מן הכבד **נד** מעבוד שבח פת לדגים לכלבים דסתם כלבים (לו) מניחים (כ"י דלא כסר"ן) :

ל ד גרעיני תמרים במקום שמאכילים אותם לבהמה מותר **לטלטלן נה** ואדם חשוב צריך להחמיר על עצמו שלא **לטלטלן אלא** דרך שינוי :

לא (א) יג בשר (לו) חי אפי' תפל שאינו מלוח בלל מותר **לטלטלו משום** (כ) **נו** דחזי **לאומצא** יח ובן אם הוא * **תפוח** (פי' מסריח)(רש"י) מותר **לטלטלו משום** דראוי **לכלבים** :

לב טו דג מלוח מותר **לטלטלו** ושאינו מלוח אסור מפני **שאינו ראוי** :

לג יב קטיע שאינו מוטחה אע"פ שאין יוצאים בו **נז** מטלטלין אותו :

לד יג כל דבר מטונף כגון רעי וקיא וצואה בין של אדם בין של תרנגולים וכיוצא בהם אם היו בחצר **נח** שיושבים בה מותר **להוציאם לאשפה** או **לב"ה** ואפילו **בלא כלי** ואם היו

בגמרא ומיהו לפילו במידי דלאו כר מעשה בעי' יחוד לעולם בדבר שאין דרכה ליהנות לכך וכמידי דתולטא פליגי כמ"ש רמ"ה מקופת שער דשרי ואתם לאו כר מיעבד מעשה הוא כדליתא בגמ' ומשמע במרדכי ספי"ו דלכסות בו פי חבית אין לו לסמוך עליו משום דכרכות מכר מיעבד מעשה הוא שיהא לעשות בו מעשה הוכחה שעומד לכך וכמה כ"ש מעדו שבעבי יחוד לעולם לפי שאין דרכו של אדם ליתן לתוכה לכיסוי חבית וכו' : **מה** דלצורך **תתבו** · וסיימו כיון דימחו לכך וכמ"ש סכ"ב : **מו** וי"א דלא סגי · ל"ש דהא כר"ן בסה כר"י לא מסר אלא לפלא בהן משום דלא מיעבד מלאכת דמימחו לכתחלה ומתני כמילתיה דכתבת בסימן ש"ך ס"ק ל"ב כתב ג"ש שם בשם ב"ח דאפילו בדבר שאין דרכו לכך כגון מרדעות ומגפים ומוכתר

והכל ניחא כ"ד: (בא) **אין עושין גרף כו'** · פי' כהיחל דס"ב די"ט שאסור להמין לינו יהודי בשבת משום שיולי כוסות של יין שהשוריס בהאלה ולא יוכל לשלטל לאחו מן השלחן ואע"ג דמותר להוליא דבר המוסס מ"מ לא ישבה לכתחלה דבר שיהיה בודאי אח"כ מילוחו ואפי' כדי להוליאו פירוחו אסוגר על זה שלבסוף יוליאנו: (כב) **אסור לשלשל בהמה חיה ועוף** · בב"י בשיא זה מהלמוד ערוך ורס"ל בהשופה סימן י' כחב החירמלין שבביהו מותר בשבת לעוד אחרים' ולימלן ומביא שם הגיה הלבון פשוט אמהתי על מה שמר להחיר שלשול המוקלה אף על גב דשרי לדשחיט הבילה היינו למקו' משמשמרין שם ילדוף אותם לשם אף אחר בשבת לשלול בידים בדבר המוקלה אין היחר ואולוי לאמר דס"ב הוא מ"ם ולימלן לא ידשחי ליבשו ושל כן אין לשמוך בהיחר שלשול בזה ולעניו לידה עיין שוף סי' ש"י:

(בג) **אם צריכים הב"ח** · פירוש משום לער ב"מ דאל"כ אסור לעשות כן אפילו במלר אל יהיה לאל מידי אלא חזי לשלשול כשם שאין מלשלשין כולו כך אין מלשלשין מוקלחו כדאחמרינן גבי מח שלא יזיז ממנו אבר כ"כ הר"ן:

(בד) **וכבר נתבאר** · פירוש דמשום לער ב"מ מותר כמ"ש בסעיף מ':

(בה) **ואפי' עניים כו'** · כדי לבבד זה נבית הסנוית בס"ם היחם אל"י ס"ל רומשם לי היחר ר' ליטול מהחם בחפיה ומפרשים לה דאית בה קלשין פירוש שבשחר מן החול לבשה לחזיל לבריה ולבד לבשה משלשל ממחמ עם אפילה אמר לחבי קרינן בי ר' מי חביבי דבשרי היה ול"ח חזו לעניים והחנן בגדי עניים לעניים של עשירים לעניים אבל דעניים לעשירים לא הוה בגד לגביהו ול"ג קלשין נמי ר' לא חביבי וכחב הר"ן מהא ס"מ דמוקלה לעשירים מוקלה אפילו לעניים שבבר הוקלה מדעחו של בע"ם בשעיר ולא בעיון שיהא מוקלה לכל עד כאן לשונו משמע מדבריו דלבל עניים שבעולם הוה מוקלה דחלינן בחר מי שהוא בעליו בחחה דהא אחמיל אמר לפי' לעניים ולא אמר לעניים שבבית וכפ' מפרין דף קפ"ו ליחה דיש"ל משלשל לחרומה כיון דחזיל לבהן בחבו החום' חע"ג דבבילה אמרינן בגדי עניים לעשירים לא הבא לכ"ע חזיל אלא לחיסורא הוא דרבינ עליה והא דאמרינן בפרק כל הבלים דעיני פרחמיות אלין בהן אלשה של אלשה משלשלין אותם היינו לעניים ח"ל אפילו לעשירים שבבית עניים ע"ל בזה חלוי בביחו דהיינו שבשירים שבאמת הוה זה מוקלה לבם

היו בחצר (לח) **שאינו דר שם נמ** (לט) **אסור להוציאם ואם ירא מפני התינוק שלא יתלבלך בה מותר לכפות עליה כלי:**

לה ד **אף על פי שמותר להוציא גרף של רעי ועביט של מי רגלים** ם (מ) **אסור להחזירם אלא אם כן נותן סא לתוכם** (מא) **מים:**

לו (מא) ס **אין עושים גרף של רעי לכהחילה דהיינו להביא דבר שעתיד ליטאם סב כדי להוציאו לכשיטאם ו ואם עבר ועשאו מותר להוציאו:**

לז ז **בתוקו' דאיבא פסידא סג מותר** (מב) **לחבנים מטחו אצל גרף של רעי סד ולקבוע ישיבתו שם כדי להוציאו:**

לח ח **מבנים אדם מבעוד יום טלא קיפחו סה עפר ומייחד לו קרן זוית ועושה בו כל צרכיו בשבת כגון ליטול ממנו** ס **לכבסות צ'אה או רוק וכיוצא בזה אבל אם לא ייחד לו קרן זוית בטל אגב עפר הבית ואסור לטלטלו:** (מג) ובלבן מותר ליקח פירות המונחים בחול כי אין לחחו עפר מוקלה (כ' מהרי"ט בסם בבני לקט):

לט (מב) ו **אסור לטלטל בהמה וחיה ועוף ואף על פי כן** כ **מותר** (*) **לכסות את הכל לפני האפרוחים כדי שיעלו וירדו בו** ל **ובעודם עליו סו** (מג) **אסור לטלטלו:**

מ מ **כל בהמה וחיה ועוף מדדים אותם סז** (מד) **בחצר דהיינו שאוהו בצווארן ובצדדין ומוליכן סח** (מה) **אם צריכין הבעלי חיים לכך ובלבד שלא יבהיהם בענין שיעקרו הגליהם בן הארץ דמוקצין הם ואסור לטלטלן הוץ מהרגנולת שאין מדדין אותה סט** ג **מפני שמגבהת עצמה בן הארץ ונמצא זה מטלטלה** ם **אבל דוחים אותה מאחריה בידים כדי שתכנס:**

מא ם **האשה מדדה את בנה ע** פ **אפי' ברשות הרבים** ל **ובלבד עא שלא** (מה) **תגררהו אלא יהא מגביה רגלו אחת ויניח השניה על הארץ וישען עליה עד שיהזור ויניח רגלו שהגביה שנמצא לעולם הוא נשען על רגלו האחת:**

מב ק **דבר שהוא מוקצה מותר ליגע בו ובלבד שלא יהא** מגענע אפילו מוקצה: (מב) (ובכר מהבאר בס"נ):

מג ר **מותר לטלטל מוקצה ע"י נפיחה** (ובכר מהבאר בית מי זה):

מד ם **כלי שנתרועעה לא יטלו ממנו חרס לכסות בו או לסמוך בו:**

מה ת **אסור לשחוק בשבת ויום טוב עב בבחור:** הגה **עג** (מו) **ויש מחירין ונכנו לסקל (הוספות פ"ק דביצה):**

מו ת **אסור לשאת חחת אצילו זרע התולעים שעושין חמשי מפני שאסור בטלטול ועור שהוא מוליד בחינו:**

מז ב **יש אוסרים לטלטל עד בגד שעטנז** (מו) **ג ויש מחירים:**

מח ד **מותר לטלטל מניפה בשבת להבריח הזבובים:**

מט עה ם **מכבדות שמכבדים בהם הקרקע** (מח) **מותר לטלטלם:**

נ הרשב"א מחיר לטלטל **עו** "האצטרול"ב בשבת וכן ספרי החכמה ז ולדעת הרמב"ם יש להסחפק בדבר:

נא ח **מה שמורה על השעות שקורין ארילו"יו בין שהוא של חול בין שהוא של עז** (מט) **מין אחר עח יש להסחפק אם מותר לטלטלו** (וכבר פשט המנהג להחמר):

נב ם **מוקצה** (י) **לעשירים הוי מוקצה** (מה) **ואפילו עניים עט אין מטלטלין:**

(*) במעבה לחיחה לכסות וכ"ל

נוסח

ומעוח מח הוי מלחכה אח"כ לעוסה עיין בי' רע"ה: **עא שלא תגררהו** · מפי' מוסחת (ר"ן) ממש דס"ל דהוי כמי שהוחלו ומ"ל לחפי' כהרמלים לחסור ומיהו אחד לח מהאו חייב חטחת ע"פ וכ"כ החו' דף ל"ד ומהמור ריש פכ"ד כחב דחפי' כחיעוק שהוחל אחד ומיהו וכו' ומ"מ מסוס לשבת חיעוק לח נזכו שמא חגביהו ע"פ ד' המולית חיעוק וכיס חלוי בלולחו חייב לבל המולית גדול המלוכס בכליו לח כחבו להחיר חלח כי"ם כיון דיש בו לורך קלח לחמרי מחיר שהוחר וכו' לבל לח בשבח ודוק שכ"ל · ול"ל דלח חמריגן מחוך חלח בחיסור הולחה לבל בכ"ם וביו"ם כ' דגם החוס ב"ח שברי דמדיחה לחסור לעחוך חלח שהגהו להקל וח"ח ליחסרי מפני שחזי לגור ט"ם שהקשה בלח לח חמרו בכך בשבח לחסור (כ"א): **עב בבדור** · ולחסור לטלטל הבדור דבמחבשהו לח משוי ליה כלי (ס"ל) וט' סי' כ"ח: **עג ויש בחירין** · והב"ד כ' דבחו' בחיסור טלטול שבח וי"ט עיין ולחדבה י"ל דמוקלה לחסור כי"ט וח"כ לח שרי לטלטל כדור כי"ט ק"ל בשבח לח שרי לחפי' בר"ה בשבח לחסור בכ"ם וביו"ם כ' דגם החוס ב"ח שברי דמדיחה לחסור לעחוך חלח שהגהו להקל וח"ח ליחסרי מפני שחזי לגור ט"ם שהקשה בלח לח חמרו בכך בשבח לחסור (כ"א): **עד בגד שעטנז** · ויש"ם סס"ל דבילה פסק לחסור לטלטלו כ"ל לגורך גופו לו מקומו ט"ם ושם"ב ובעי"ד ס' ס"ל דיש בלולחו חלח חזי למילי ובלחוחה בבילה מממע לחסור לטלטלו כלל: **עה מבבדות** · ולמ"ד לחסור לבבד הבית הוי בלי ממלבחו לחיסור (כ"א ס"ב ויש"ם חלח לבלוס): **עו מין אחר** · כעין שרוחין בגל: **עח יש להסחפק** · דחמי בחדיחה הזמן לו למדיחה בלל והוי בלי ממלבחו לחיסור ומע"ב · וח"ח לבוי מדיחה של מלוס שלומד על ידו ובבי בס"ם סי' ס"ו שחני בבל המדיחה היום מלוס ולי משום שלומד פל ידה ח"ב יחלה לימודו לחיסור ויבל שבי בבי מלילה (מהרי"ל בחשו' סי' רכ"ח): **עט אין מטלטלין** · שבבר הוקלה מדעחו של בע"ם בשעיר ולא בעיו' מוקלה לבל וכן בחמרי,

---

ז"ל פירש לפשוט פחיל לפני על ידי שבילל ועיין בס' פרוש כיוצא בזה ס': (לח) שחיו · ואם שרי לחחיר לפשוט פחיל מוחר לטלטל לגדיים מ"ש: (לט) לחסור · ואפי' בלי מוקלה ולי לחבר לפשוט עליו מוחר לטלטלו ולהחזירו משום כבוד שבריות מ"ב: (מ) לחסור · וכעודו בידו מוחר לכחחיל מ"ב: (מא) מים · וכוקל בשבל לחלינן בשחיים בשמש בשבל גרף · ולל"ב לף בשיש גרף בן ב"י: (מב) לחבנים · (מג) בחצר · לבל ב"ם לחסור עיין בשו"ע ומלו בדיניהם בס"ב: (מה) חגררהו · וקשן ב"ב שרוך לגרור שם נשלו מיב ובשחיל חיעוק וכיס חלוי בלולחו חייב לבל בשחיל בשבח בבלו שפוך ולם נשלו בשבח בשום לו חשש מיב ובשחיל שם שי מלילה שב"ל לגופם בשו"ע שם"ב: (מו) חייב · עיין בשו"ע שם"ב ס"ב שבשו"ע ס"ב ובשחיל שם שי מלילה שב"ל לגופם בשו"ע שם"ב: (מז) חייב · ב"ב לגורך גופו לו מקומו · ולחגודה לחיסור בשלו לגורך גופו לו מקומו: (מח) מוחר · ול"ב לחסור לבבד בבית שי בלי ממלבחו לחיסור ב"י ס"ב: (מט) מין אחר · בעין שרוחין בגל: (נ) לעשירים · בחב בס"ו בבלל שיש בשם

שערי תשובה

שחחיר ב"ב וכפרש לרחוק יהיו ס"ב בשבר: (נט) מין אחר שבשו"ם ולמעין בשלטול ציירלך שלטו בשבח עיין בשו"ת שם ס"ב סי' ס"ב בשחיר וכחב שבשלון ח"ב בשא לבלי חוכר בסף וכן בעיהו על הגיחון מוס ובחלי כ"ל ובשלון מבר"ח ב' חייס ובשיה ז"ל בחב הבוכב לבחיר ולבן יש לבחיר שם לח במקום שבוכנין לחיסור חיו רבחי לבחיר בפיהם ובבר"ח בחב שבפרי חיבלית טבכין לחיסור ס"ם וכן בשבות יעקב ח"ג סי' כ"ו וכן בדבר שם שלן בחב לחיסור · ובשו"ב בחב בשם שלמת יעב"ץ סי' ס"ב לפף שלון המפחה הלוי בו ס"ם ובבר"ח שבחי · ובשו"ב בחב בשם שלמת יעב"ץ סי' ס"ב דבלי השבות בדולות בשובדות בחיבי על הבדבר יש להחמיר בשלטול שם לח לגורך מקומו ס"ם ובייון בשבות יעקב בשלטול לחוסס בקוריין שלוב לחוכר · ודלי לבבור וכ"ב בחור וביליהם ובחב שם בעיון שם: מוחר לבחוך בר חסור לחוכר ליבב ס"ו בקבוקים בחיים שם שומד ים לבבד דבשמעת קול סייהו בייב לו קול בדול בו' ומ"ם לף שלבחי לבי לבחיהו בו' שבל"ל. וס"ם שחחיר לשלטול קבה

יד אפרים

(ס"ק ב"ם) ;"ל בו' מוחר לבוליחו ולבחחיהו בו'. בי"ל שם בשלו ובבלו וחין לו מים לחת לחוכו ס"ם · שבי לחבוליחו ולבחחיהו ויוחר נרחם בעיין של בשיף שחחר אם לחסור דבבר"ב שבי ושם בחלוי לבחחיהו סיהו שחחי"ו שם בחוב שבי לחסור בשלו בשלו בשלו

מפני שהסרה הכלי על עצמה כגודר שעשה מוקצה (ר"ן ס"פ ג') כתב ס"ג ס"ז וז"ל והתוס' דף מ"ו כתבו דדוקא על החסה לסוכה לבד לתמרים מותר וכן כ"ל דבכמה מקומות מוקצה לאיש אחד הימנו מוקצה לכל וכו' והתוס' פ' מפנין דף קכ"ו כתבו דסוכת הלוי שבדבר הלוי בכ"ש הלא דרבינ עליה כגון תרומה ביד שבשלו מותר לכל לטלטלו לבד מוקצה מחמת גדיעותה כגון מעלניות שים בהן ג' דמוקלים לעבירה ע"כ אבי לעבייה לטלטלן ולפיכך לעבירה שבבית עבייה אבי לטלטלן עכ"ל וע"ש דכוותא התום' כ"כ דלח הוא על עשיר לף עבייה לין מעלטלין לותן כיון שהוא מוקצה ממש' גדישותה דסכך הוא לתר דעתו על בע"ב רק כזה פליגי אהכי"ן וס"ל דמוקצה מחמת איסור דרבינ עליה מותר לכל וגם בדף מ"ו כתבו התום' דסוכת דגדמה הגתה מכבר לפיכך היא עלמה אבי לטלטלה כיון דחזיא לאחרים חל"ב אסרתה על כל העולם וכ"מ לקמן סי' שכ"ה סס"ח עס' ס"י סס"ב ודבריו הכ"ג ס"ע :

שט א יחלה · ולא אסרו טלטול אלא בדיים במקום שבנת חולי (רש"י) וה"ת יעליך החבן מידו כמ"ש ס"ג י"ל שלשוע החיטוך ויבכה (תוס') : **ב כשהוא נושא** · דיומר כאם אמותר ליטת החיטוך עם הדיבר כך מותר ליטת הדיבר בלחודיה : **ג נעשה כרופנה**· כיון דהדקה טויים דוקן (במלא) ממש דאם לא הדקה לא : **ד יטול אותה** · דעשה בסיס לאיסור ולסיתר ואין מטריחין אותו ליטול הפירות מתוך הסל כיון דבול אבל אם הפירות מונחים בסלים קטנים תוך הכלכלה יטלם בידו מתוך הכלכלה (תוס') : **ה ומגיר הבר** · ואם שוקק כן לעולך המעות אלא יענבו אסור (כ"י רי"ו) וע"ל סי' ש"ח ס"ח וס' בגמ' ופירש"י ותוס' : **ו ע"ד שישארו** · לאבל אם הניחם בכוונה בחול ולא היה דעתו שיטלום אם בשבת ואח"כ שכחם אם מקרי שוכח (כתבי מהרש"ל סי' קל"ג) וכ"ל עוד מה שלקדקק מפיר"ש פ' מוציל דלא נעשה בסיס אח"כ הניח עליו דבר המוקלה בשביל שיתיבש עליו בעוד אבל אם מניחין בדרך מקרלי כמו שרגילין להניח הפירות אלו על אלו מפני שאין לו היוח לאחוז לכל אחד מקום בפני עלמו הרי זה מניח מניח אלא שוכח ולחר לאחוז בהן ונזכר ונוטלן בשבת וכ"ש אם הניח בדרך הלוי לחוי

שי (א) דקי"ל במוקצה מחמת מיאום כר"ש דשרי · וכתב בטור לכאורה במוקצה מחמת ליסור כגון מי שהדליקו נר בתוהה שבת לא קי"ל כר"ש דל"ל מוקצה הלא ביה מוקצה מחמת ליסור כיון שהתחיל להסכתא דקי"ל כר"ש דליה ליה מוקצה הלא בגרוגרות כו' וקי"ל דכמה דברים המוכרים ליסור מחמת ליסור מוקצה כמו שכתב סי' ש"ח הלא ע"כ דל"ש מודה בכל מוקצה מחמת ליסור כיון שם הוא מחמת הלא מצי להתמיד היתר מצד עצמו לו מצד דבר שעליו כיון שם הוא מפני שליו תורם כלי עליו ואינו מוכל מודה ר"ש דהוי מוקצ' וכן לכתלה כלי שמלאכתו לליסור מחמת בלל ולא מקיל ר"ש הלא בדבר דמסתר ב"ש ונסתלק ממנו דבר שהוסרו ואוה דבר שעשוי להסתלק בשבת דמתי' ר"ש ואפי' לא קי"ל כוותיה הלא מנו דלהקלקי בשבת ש"ח ס"ש ס"ש ס"ש פסק ש"ע וק"ל דהא כסי' ש"ח ס"ש ס"ש פסק ש"ע בשופט לחולה שמלה בשבת דמותר לבריא ואיה היה מוקצה לרבי שמעון שם ס"ש וט"ש : (ב) דאין הבנה וכו' · פירוש בדבר תלוש לגבי כמחובר שלקטו תינו יהודי בשבת לחסור לכולי עלמא וע' סימן שכ"ב : (ג) חזר להיתרו · הטעם דאין מוקצה לאחי שבת דהא בב"ש היה לאו · בי"ד סימן רס"ו כתבתי לדיוחל שמל בו בשבת דאין לכלכתו אחר המילה דלא כתוכת רב"ל דמתיר מטעם דאין מוקצה לאחי שבת דלא שייך כאן לומר כן דהב"ש לא היה לאו לכלכתו דשוקל' הוא כמו סכין של סופרים דסי' ש"ח והבאתי לאיה מעלי שקלבו עליו בשר בשבת ש"ק דכילה דף י"ח ומשפוד שלנו בי"ש בשבת אין לדון והיינו דכתו שלנו הסגים שיש בהם מוקצה מחמת עלמו דהיינו העלי מכח דשקיד עליה מיומד לה לוכחה כמו סיכי זיני ומזרי ד"ש כל הכלים והשפוד היינו עץ בעלמא שלקטו לשפוד ואין שם כלי עליו בש"ס כשוך סי' תקי"ח וב"ב הם גרופים מלי שמלאכתו לאיסור ואע"ג דב"ה היה עומד למלאכה לגוך י"ט מ"מ אחר המלאכה לגוך י"ט חזר לאיסורו של מוקצה ה"ג ממש בהאי דחזר לחזל דבב"ש היה מוקצה מחמת מסרון כיס כמו סכין של סופרים דהה משום דלאדם שקיד שלא להשתמש בחותם לחזל מידי אחרינא שלא יתקלקל וב"ש אחין לוכל עמו הואיל וגד טבע בן חדש ע"כ הש"ש שעומד למלאכת המילה למחר מ"מ אחר גמר לוך לאיסור שלטול של ב"ש וכוב לאיתי בספר י"ש בפ' ח"ל סימן ש"ו דמחזיק דבריו ז"ל ומלה ב"ל דהתם נמי גרוגרות ושמוקים אין לאויס כלל דהא סריחו לבל הלי לחזל לאוי לאכילה בו ועשות בו תשמיש המותר לאכילה אבל בש"ס הלא שכוח מכינו למול בו ולא להשמיש אחר מ"מ אינו מוקצה דש"ס הוא מכינו לשבת עלמו ואלו שקל שלנו בו דהוא מלוס והכא אינו מלוס מחמת זה כשהקשו אחש"ב ומה שהניעו למלאכתו אחש"ב ואוזר לסיום מוקצה מסברון כיס זה אינו שכרי בש"ס מי שוכל לכך ס' · ובמ"ש כתן נסתר כל זה והוא ממש כמו עלי ושפוד שהכינו לשלטול זולת לגוך המילה ואח"כ יניעינו בלאוחו מדר שכוח מל שם וכ"ש בשכרי"ל ועיין בדבריהו בי"ד סימן רס"ו : (ד) אבל אם אינם ראוים כו' · כתב ב"י בשם ה"ח תמרים שמחזין עליהם מיס בגינית בש"ס ולוינם לחויס ושבשת נעשו לחיוס דמותרים בשבת : (ה) ובלבד שלא יגע בו · ושקשה הרב המגיד וכי אין מותר לינע במוקצה כל שאין מתעסג לאוחו ואי: בש"ס סימן ס"ז בשלמי הבית הלכה מכלי על המוקצה הוא לגוך דבר המוקצה ולכך אסור משא"כ אם נחכוין לדבר שאינו מוקצה אלא שצ"ו נוגע במוקצה מותר : (ו) **שמונה עליו איסור** · פירוש באר היטב

שי א חיטין שורטן · ול"ד לגר שבבה בסי' רע"ם דהתם כיון דלתקלקלי בב"ה לא התקלקלו לכולה יומא ובב"ש : **ב** וי"א דאין הבנה · דלאין שהיו יהודי מוקצה מדעתו פלוס (ר"ן) וכיון שהוא מוכן לאיש אחד מוכן לכל (כל בו) ועי' בסי' ש"ח ס' ס' תקי"ז ובסי"ש ס"ג ובסי' ש"ח ס"ש : **ג** שלא יגע בו · לע"ב דמוקצה מותר בנגיעה ובמ"ש סי' ש"ח סמ"ב היינו כשהנגיעה היא לצורך דבר המותר אבל הכא הנגיעה היא לצורך דבר המותר מוקצה (ב"י ש"ח) ועי' בסי' ש"ח ס"ו : **ד** מטה שיש עליה · ומשמע לשילו לא היו עליה ב"ה אסור לטלטלה ומשמע לה שהניחן לאוו לצורך דבר אחר שהוא לצורך גדשת שבלת (הר' דף מ"ד עמ"ב סי' ש"ם ס"ד ועמ"ש סי' ש"ח סב"ו) הא מותר לעבר המטות ואם שכח עליה מטות עסי' ש"ם ס"ד : **ה** ואיתהו לצורך וכו' · כ"כ ב"י לדעת הרא"ש וב"ע דהא הרא"ש כתב דדמי לסיכי זיני ומוכי דיינן דקפיד עליהו מייחד להו מקום וה"ב חפיל לצורך גופו אסור ובמ"ש סי' ש"ח ס"ח וב"מ בהב"ח בשם הגהות מיימוני פ"ק דשבת ובמ"ש בשם הרא"ש ס"ק ב' וב"כ בשם ב"ח דף ל"ו ע"ב ומ"ש בהב"ח סייעו דעת מהרש"ל וב"י ומוכו דלאו מקום יחדה ה"ל כלי שמלאכתו לאיסור ובמ"ש סי' ש"ח ס"ב דאסור כי אם לצורך גופו ומקומו לכן ל"ל להמגיד : **ו** דהכיס בטל אצלו · וקשה דבלאה"ב מצי לילכשו דהא לצורך גופו מצי ממש"ל וי"ל דה"ק לפילו לאחת בו ליה"ב מצי לילכשו דהכיס בטל אללו וא"ב עכ"פ מצי להכיס דבר בחוכו ולישול ממנו דלצורך מקומו מוחר ולפילו למש"ל בשם הרא"ש דהא מצי חזיק דלא קפיד עליה : **ז** הואיל ואין וכו' · כלומר דהכיס לאם הפורה לאדרכה בבגד הלא שיה לבד חפור והיה כולה חלויה (ב") ומשמע דאם הוא הפור כולו בבגד אחריך לכל בבגד נעשה בסיס וקשה הא מייבי בשבת וא"ב אפילו הוא על שיקר הבגד לא נעשה בסיס וי"ל דמ"מ היה לריך לגעבר המטות כמ"ש סי' ש"ם ס"ד אבל כיון דלאיכו מונח על שיקר הבגד ה"ל כמו שכתב המגיד בשם הרא"ש לגבי אבל הרמב"ם כ' במסכת כלים גבי מוכי ה"ח לסלק המטות דאיכו יכולה הסידה עם המטות ולכן מותר לעוררה שבל"ע וכיון שדין זה הכיס לקוח מהסיא דמוכי ה"ב ס"ל אם אסחר לגעבר לריך לגעבר : **ורהו** יודע דגבי מוכי כתבו התוס' דף מ"ד דלפילו היה עליה מטות בכוונה מותר למלטל המלען אבל הסידה ניון שאין המטות על שיקר הבגד וה"ב ס"א בכיס מטות בתיבה אחוך המלען אסור למלטל המלען ה"ב ס"ב עליו גם דבר המותר כמ"ש ס"ם וע' בתשו' מהר"ם סי' קע"ב : **ח אפר שמותי** · אבל אפר שאוסק בשבת אסור לב"ע דבא מדם שלא בכוונה אסור ב"ש ס"ג מ"ש הבא ניון דשיקר חיסורו מדבריהם שני בדוכא ודוקא שלא היה ניכר

שי דיני מוקצה בשבת : ובו ט סעיפים

א ח (א) עין שתולין בו דגים אף על פי שהוא מאום מוכר למלטלו (א) דקי"ל במוקצה מחמת מיאום כרבי שמעון דשרי :

ב ג אין שום אוכל תלוש דראוי לאכילה מוקצה לשבת דתמרים ושקדים ושאר פירות העומדים למחורה מותר לאכול מהם בשבת ; ואפי' א חיטים שזרעם בקרקע ועדיין לא השרישו וביצים שתחת התרנגולת מותר למלטלן ד וכן תמרים הלקוטים קודם בישולן וכוגסים אותם בסלים והם מחבשלים מאליהם מותר לאכול מהם קודם בישולן אבל גרוגרות וצמוקים שבמיחין אותם במוקצה לייבשן אסירין בשבת משום מוקצה שהן מסריחות קודם שיתייבשו דכיון שיודע שיסריחו הסיה דעתו מהם ה וכיון דאיבא תרתי דאינהו בידים ולא הוי מוקצה : הגה ב וי"ש (ב) דאין הבנה אייך (ב) בשל תין יהודי ואפי' גרוגרות ושמוקים שבידו מותרים : (כל בו סימן ל"ם וכן מטמע בסל"ן סוף פכ"ב ויראה למי) :

ג ו בין באיסור אבילה בין באיסור טלטול כל דבר שהיה ראוי בין השמשות אם אירע בו דבר שנתקלקל בו ביום וחזר ונתקן בו ביום (ג) (ג) חזר להתירו אבל דבר שהוקצה בין השמשות אסור כל היום :

ד ז גרוגרות וצמוקים שהיו מוקצים וכשהגיע בין השמשות כבר נתייבשו והם ראוים לאכילה אף על פי שלא ידעו הבעלים באותו שעה שנתייבשו ואחר כך נודע להם שבין השמשות כבר היו יבשים מותר :

ה ח גרוגרות וצמוקין דחזו ולא חזו דאיבא אינשי דאכלי ליה ואיבא דלא אכלי ליה אי אזמנית נפק ליה מתורת מוקצה ואם לא לא (ד) אבל אם (ד) אינם ראוים והזמינם הזמנה לאו מילתא היא :

ו ט כל דבר שאסור לטלטלו אסור ליתן תחתיו כלי בדי שיפול לתוכו מפני שאוסר הכלי בטיטול ונמצא מבטל כלי מהיכנו אבל מותר לכפות עליו כלי (ה) ; ובלבד

ג (ה) שלא יגע בו :

ז ד י מטה שיש עליה מעות או אפי' אין עליה עתה והיו עליה ב"ה אסור לטלטלה דמנו דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכולי יומא : הגה ופשלו לצורך גופו לו לצורך מקומו (כ") והוא הדין לכל דבר היתר (ו) שמונה עליו (ו) איסור אבל אם אין עליה עתה מעות וגם לא היה עליה בין השמשות מותר לטלטלה אפי' ייחדה למעות ותניחם עליה מבעוד יום כיון שטלקן קודם בין השמשות : הגה ויש מוסרין בייחדה לכך והניחה בהם אף על פי שטלקן מבע"י (סור בשם ר"ת) ולכן מסור לטלטל כיס של מעות אף"פ שהוליא המעות ממנו מבעוד יום אלא אם כן מעשה שהחזו מלמעות ושלקו מן היחוד וכן נהגין (מהרש"ל מיימוני פ"כ) ה מיסו לצורך גופו (ו) לו לצורך מקומו מותר וכן כשים שהקפוד בבגד הוחלו ועיקר הבגד שחוד לגעוב אם הוליא המעות מהם מותר (ה) לגעוב הבגד ו דהכיס בטל אללו אבל אם שכח בו מעות מותר לטלטל הבגד דלא חמיין דבל הבגד מעשה בשים למעות ז כחולו וכן מעות של עיקר הבגד אבל אם לגיכבו בשבת לחייישין (ב) אפי' יש כדלטיל סימן ש"ם סל"ג (ב"י סמ' ש"ם) וע"ל סימן רס"ו אם שכח בשבת מה שיהיה ביוט · (ב"י) :

ח ו כלי שיש עליו דבר האסור ודבר המותר מותר לטלטלו בגון מחתה שיש עליו מבעוד יום ח אפר שמותי (ו) לטלטלו לכסות בו רוק או צואה ויש עליה ג"כ שברי עלים שהם אסורים בטלטול מותר לטלטל המחתה כמו שהיא ט וכגון שדבר

באר הגולה

שי (א) עין · ע' סי' ש"ם סק"ו : (ב) בשל תינו יהודי · פירוש בדבר תלוש אבל במחובר שלקטו תינו יהודי בשבת בשוגג מותר (ב"י ובו' סי' ש"ם ס"ב) : (ג) חזר · כתב הסי"ו ס"ם בתוספ' שבת דמיירי שהיה מוקצה מחמת מיאום כגון שהיה מונח בכלי שבור שאינו יכול לעמוד בו מחמת מיאום אבל אם היה מוקצה מחמת חסרון כיס כגון מטבעות וכיוצא בהם אפילו נתקן בשבת אינו חוזר להיתרו ואפילו נתקן מבעוד יום אינו חוזר להיתרו דלא עדיף מאבן שהוכנה לישב עליה שהרי אין מתקנין אותה אלא לשם ישיבה ואפ"ה אם נתקנה בשבת חוזרת להיתרה ואפילו נתקנה מבעוד יום כמ"ש הרא"ש בשם הגאונים ומביאו הטור בסי' ש"ח ס"ב ועיין בב"י שכתב דלפי"ז אפילו נתקנה מבעוד יום חוזרת להיתרה ומ"ש הרא"ש בשם הגאונים לא נמלא בשום מקום ועיין בב"ח

ז ד"ה כתבוה ס"ק מ"ב סק"ז בכם כה"ג מסק דסבה"ד (לא מוהר לכתוב סירוס לא לבנים משני שהלך לו ליתן כלי תחת שהלך ש"ל סי' מ"ו ופוסקים) ח' שם ס"ג וכה"ר ס"ק ל"ב ובכ"מ ב שם וכה"ר יסודם בן נקים ג בדאם מדברי רמ"ה שם ומדברי רמב"ם פ"ב מ"ב ושה"ל ד' שם ס"ב וכה"ר ו שם ס"ב ומרדכי ס"ק תשע"ב ובה"ר ח' סוף כפוף ח') ז רמב"ם פ"ב מ"ב ח' טור וכ"ה רמ"ה שם ס"ב טור בשם הרמב"ן ובה"ר כתב שורש הספר בשם ה"מדרכי הרמב"ן בפ"ק ד' מ"ב ובה"ר ב' ד"ה כתב הרמב"ן שם ח' מדרכי כתב ג' ד"ה כתב בשם רבי תניינו:

יד אפרים

שיא (בסמ"א ס"ק כ) ושין סי' רס"ו בקו"א: (שם ס"ק ו') עיין פ"ס סעיף ח' ס"ק י"ב ובניסין דף ח' (שם פ"ק י"ד) בסמ"ק סעיף ה' דלעיל כו' ובהיכת ס"ק ל"ב בסמוך בסמ"ג ס"ק ט':

ט שדבר המותר (יא) **חשוב מדבר האיסור אבל אם דבר האיסור חשוב יותר מדבר המותר בטל אצלו ואסור לטלטלו** ועשם היתר טלטול זה משום י **דלא אפשר למינקט קיסמא לחודיה** (ז) **אפי' אי שדי ליה מחמתה** (ב) מחמתה (תו אם נזרק למקום כמחתה כמו במתבתר לעיל סי' ש"ח) **ואם אינו צריך אלא לנוח המחתה לא ישלטלנה כמו שהיא אלא יא** (ג) **יגער האפר וישברי העצים במקומם וישול המחתה:** הגה וכן אם יכול לנער האיסור לתוך עצמו ולא ישלטלנו עם הכיסוי (ד"ה כשם הטוכות סה"ל) וכל זה לא מיירי אלא בכיסוי האיסור עם הכיסוי עצמו יום (ח) אבל אם היה האיסור עליו (יד) לנד לא מהני מה שהניח אלו הכיסוי בשבת (כ"ו כשם הטוכות הרמב"ן):

ט תיבה שיש בה דבר המותר לטלטל ומעות אם המעות אינם עיקר מותר לטלטלה כמו שהיא על פי התנאים שנתבארו במחתה:

שיא דיני מת בשבת ושאר טלטול מן הצד וכו' ט' סעיפים

א מת שמוטל במקום שירא עליו מפני הדליקה אם יש ככר או תינוק מטלטלו א (א) **על ידיהם ואם אין לו ככר או תינוק** ג **אם יש לו שתי מטות מטלטלו ע"י ב שיתפכנו** (ב) **ממטה למטה דהוי טלטול מן הצד** ג **ואם אין לו לא זה ולא זה ממטלטלו טלטול גמור** (א) **וכל זה ג** (ג) **באותו רשות** ד **מת המוטל בחמה מטלטלו ד מחמה לצל באותו רשות. על ידי ככר או תינוק ואם אין לו ככר או תינוק ה לא ישלטלנו כלל אפי' לחפצו כמטה למטה** (ב) ו **דטלטול מן הצד** (ד) **שמיה טלטול** (וע"ל בסימן זה סעיף ו' ומלי תקבוייה):

ב ז **מת שהסריח בבית ונמצא מתבזה בין החיים והם מתבזים ממנו:** הגה ויש אומרים דלפיזו לא מסתיות עדיין אלא (ה) מקרוב להסריח: (בית יוסף בשם סור ורמ"ה וה"ן) ו **מותר להוציאו לכרמלית ואם היה להם מקום לצאת בו** ן) **אין מוציאין אותו אלא מניחים אותו במקומו ויוצאים הם** ח **ויש אומרים שלא התירו להוציאו לכרמלית אלא על ידי ככר או תינוק** ט **ויש מי שאומר שכל שמוציאו לכרמלית מטבב להוציא שלא בככר ותינוק כדי למעט בהוצאה. ויש מי שמתיר להוציאו** טו **אף לרשות הרבים** י (ז) **על ידי תינוק** (ג) **אבל יא לא על ידי ככר** יב **והוא הדין אם הוא בבזיון אחר כגון שהיה בספינה והיו הא"י** יב **מתאספים שם וכן כל כיוצא בזה** הגה ודוקא כשהיו המתים (מרדכי וב"י) **יג** לומר (ח) לאי' לטלטלו דמו על ידי ככר ותינוק (מרדכי וב"י כשם שבעלי לקט) **יד** ואסור לטלטל מת על ידי ככר ותינוק (ט) לגוררו בכסים או בבר אחר אפי' אין עליו משא כלל (מור ר"ד סימן זה ומהרשד"ם סי' ס"ס) וכן בחיתו מיהים לגוררו משום אי בתוכה:

ג ט **יש מי שאומר שאם נתן על המת טז אחד מבלים** (י) **שהוא לבוש חשוב כנותן ככר או תינוק:**

ד יש מי שאומר שלא הצריכו ככר או תינוק אלא למת (יא) **עדום** (ד) **אבל אם הוא טז בבסותו אין צריך ככר או תינוק:** אם

בכסים בכוונה בשם"ס דאיתו לא מהני מה שיניח בשבת דבר סיכר ג"כ עליו לאבל אם בשבת כוונה עליו דבר סיכר ג"כ עליו לאבל אם בשבת הוא שיניח דבר סיכר

מלכים דשורפין בפיהם משמע דחזוב
יום כזה וכ"כ לא הוי ליקוי ע"כ לא
הוי בגדי דוד מוציאים למלבל וכמן הוא
ממ"ם בסי' ס"ח ס"ם דכלי מלאכתו לאיסור שרי מחמה לגל ע"י ככר או
ב"י ליתא במזרן דף קכ"ם מת בכבודו פי' תכריכין מבטל ליה כלי
ומסתמת היא מלובש בבגדיו ואפ"ה היה לאסור לבטלבלו אם לא ע"י ככר או
תיעוד כדלמ' בגמ' ע"ם ומשמעתי דבגדי דוד היו מוקצין דאסור לכל אדם
ללובשן דשורפין על המלכים לכבל שאר בגדים של מת ולהו מוקצין הן ומ"ם

ה אם צריך למקום המת או לדבר שהמת מונח עליו מותר לטלטלו מן הצד דהיינו שהופכו מכשה למטה כיון דלצורך דבר המותר הוא: ס לא התירו לטלטל על ידי ככר או תינוק (ה) אלא (יב) במת בלבד אבל לא בשאר דברים האסורים לטלטל:

ו ס מת המוטל בחמה ס ואין להם מקום לטלטלו או שלא רצו להזיזו ממקומו (ו) באין ב'בני אדם מטתו ויושבין מב'צדדיו הם להם מלמטה יז זה מביא מטתו ויושב עליה וזה מביא מטתו ויושב עליה הם להם מלמעלה זה מביא מחצלת ופורס על גביו וזה מביא מחצלת ופורס על גביו זה זורק מטתו ונשמט והולך לו וזה זורק מטתו ונשמט והולך לו וזה מביא מחצלת ופורס על גביו זה זורק מטתו ונשמטת מחיצה עשויה מאליה שהרי מחצלת זה ומחצלת זה נביחין סמוכות זו לזו שני קצותיהן על הקרקע משני צידי המת:

ז יט ג מותר למיך המת (ולהדיחו) כ (יד) ולשמוט הכר מתחתיו כדי (טו) שלא יסריח ובלבד שלא יניח בו שום אבר ואם היה פיו נפתח והולך קושר את הלחי בעניו שלא יוסיף להפתח אבל לא כדי שיסגר מה שנפתח או קצתו שא"כ היה מזיז אבר ומטעם זה אין מעצימין עיניו של מת בשבת:

ח ק טלטול מן הצד לצורך דבר המותר מותר הלכך ר צנון שטמן בארץ **כא** ומקצת עליו מגולים ב ולא השריש וגם **כב לא נתכוין** (טז) **לזריעה** נוטלו ח **אע"פ** שבנטילתו (יז) מזיז **עפר** ממקומו ח **ואע"פ** שהוסיף מחמת לחות הקרקע מותר: סעיף ופשלו מיניה שם מבעי' (ז) להיות שם כל השבת **כג** (יח) לתין בתוכלין משום בסיס לגדר המסור (כל בו) (יט) ג **ומלטול בגופו אפי' לצורך דבר האסור מותר כד** הילכך נ קש שעל המטה (ט) דמתחזי כבסיס (כ) **מוקצה להסקה כה מנענע בגופו ואם הניח עליו מבע"י כר או כסת מנענע אפילו בידו שהרי הכינו מבע"י לשבב עליו** (יכן הם הגה בשבב עליו) (ר"ן ס"פ במה טומנין):

ט (כא) ד **פירות הטמונין בתבן או בקש המוקצים יכול**

ומסתמת היא מלובש בבגדיו ואפ"ה היה לאסור לבטלבלו אם לא ע"י ככר או
תיעוד כדלמ' בגמ' ע"ם ומשמעתי דבגדי דוד היו מוקצין דאסור לכל אדם
ללובשן דשורפין על המלכים לכבל שאר בגדים של מת ולהו מוקצין הן ומ"ם
ב"י ליתא במזרן דף קכ"ם מת בכבודו פי' תכריכין מבטל ליה כלי לא
מבטל ליה ע"כ ול"כ לזלזין בהכי
מהכבודו וה"ב לא מבטל בגדי המת הלא
דשתיר להמשמש ולהלבישו תכריכין:
יין זה מביא מטתו · אבל לא יביאו
מיד מחללת דת"כ יהא ניכר שעשה
לצורך המת ואסור לעשות לחבל שרואי
לצורך המת ואפשר לעשות לחבל שרואי
שכירות המת ויעשו לשם שכר שעשו
לצורך עצמן שרי כשהם לפם מלמעה
הביאו מטתו: **יח** זורק מטתו · ומטיחו
לה"כ (כ"י) ואם הוא מתיחל אלא
יכריח המת ויעשו לשם שכר שעשו
לצורך המת ואפשר לעשות לחבל שרואי
שכירות המת ויעשו לשם שכר שעשו
לצורך עצמן שרי כשהם לפם מלמעה
הביאו מטתו: **יח** זורק מטתו · ומטיחו
לה"כ (כ"י) ואם הוא מתיחל אלא
יכריח המת ויעשו לשם שכר שעשו
לצורך המת ואפשר לעשות לחבל שרואי
שכירות המת ויעשו לשם שכר שעשו
לצורך עצמן שרי כשהם לפם מלמעה
הביאו מטתו: **יח** זורק מטתו · ומטיחו
לה"כ (כ"י) ואם הוא מתיחל אלא

יד אפרים

(בסי"ח ס"ק י') לי מני
לפי' כמנין ושתי סכה
כו' וכו' נקטינן כו'
כמ"ש שם בשפתים סי'
כו' כ"ע: (בסוא
ס"ק כ"א) ניחו' ופ"ח
כ"ב כ"ע"ל: (פ"ק כ"ב)
שם מקנין לניחוש חייב
ע"ע:

ב"י בשם ס"ח ס"ק ב' שם
קס"ב וכתב לפי ע"ם שם
ב כתוס' ד"ה שם ב' שם
קס"ח ס"ק ב' שם
בשכוח ק"ח ס"ק ס"ג
וכו"ל ב כלומים ס"ב ס שם
ב כתוס' ד"ה שם ב' שם
בשכוח ק"ח ס"ק ס"ג
וכו"ל ב כלומים ס"ב ס שם
ב כתוס' ד"ה שם ב' שם
קס"ח ס"ק ב' שם

באר היטב

ס"ק ס"ב ס"ק ס"ג: (יב) בתם · עיין לעיל סימן ס"ח ס"ק ו' ושין ס"ג: (יג) זוקף ·
דמשמע אפי' מתלוים שבת ויכרכו בלילה שהי שרי ויעכרכו בלילה שרי מחמת בשבת
כמ"ש בשם ס"ח ס"ק ב' ב' · ואם הוא מתיחל שלא יכרים בשם

שיב א מקום מיוחד. שלא יסתיירו לו עריבית יקנח בהם שחריות (רש"י וכ"ן) וכ"ל דה"ם לא נכנס תמיד למקום ח' וח"כ לף שיסתיירו יכול לקנח בהם שחריות ולף שלחריות נכנסים כ"כ לשם ויש לומר שיטלוהו לקנח מ"מ כרי להכניס מלה ביד דלא הוי שלטול שלא לצורך דמה לי הוא לו לחתר וכ"מ ר"ם שי"ט בהג"ה ול"ד שלם שכ"מ דהכא חד מילתא הוא ונקט לשון אשתמר שילמוך לו הוא ולהכי כרי ומ"ם ואם אין לו מקום קבוע היינו שהולך פעם למקום זה ופעם למקום אחר ח"כ לא יל' לח"כ למקום אחר נמלא שהשלחן החלה שלא לצורך ולכן מכנים כמלא בוכלא וכו' לכרי דקדק וכתב ואם אין לו מקום קבוע וכו' וכ"כ בספרי הרא"ש וכ"מ בתוס' סוף ד"ה מהו להעלותן ע"ש. ובכוכח דף כ"ו. ואם יש לו ב"ח סמוך לביתו שאין שום אדם אחר נוהג בהם נכנס לשם לסור להכניס בשבת אכניס ד"ל להזמנים מלתמול (הג"ה והב"מ סי"ח) וכ"כ התוספות בע"ל דלא כב"ח ע"ש:

ב ואם ניכר באבן. כתב ב"ג וקשה מ"ש מהריות דלא יבא עליהם מבע"י שרי לע"ש שלין ניכר בהם כמ"ש סי' ש"ח ס"ך. ולפשר נומר דלהכן גדולה לינו עומדת לקינוח ולהך לחכים מקורזלות מוהן שקינח בהם מבע"י ל"ל שיהא ניכר בהן הרוסם אלא דקנח ביומון ניכר דלו מוהר לשלטל לחכנים הסמוכים לו דהוי מעיד על לחחרים שלף הם הוכנו לכך ודוקא בשלא ימהן בפי' לכך לחבל ימהן מוהר כמו במימד לחכן לפלוג בו מנוזים וה"ה במימד נייר חלק לקנח בו דשרי ט"ל ועי' ש"ח וסכ"ב דיש חולקין בזיחוד ול"נ דקוטים מעיקרא ליהא דבשלמא מריות כיון שיבא עליהן מבע"י והניקן במקומן כדי ליבא עליהם שוב לא הוי מוקלה לחבל שקנח בו והשליכו שוב לא היה דעתו עליו לחחמים לכן בפי' שיהא ניכר בו שקינח לכן אין לחקל ליטול לחחרים וכ"מ בגמרא ובש"ע:

ג מוהר לקנח. ומדשחם ש"מ דש"ל לחפילו מונח על לחרן מוהר ליטלו לחין בזה משום מלישה לחיסורא דרבנן ומשום לחיסורא דאורייתא לא שייך בזה משום שבות דלא גזרו כמ"ש רש"י וה"ן וכ"מ בסי' שכ"ו ס"ח ס"ק ס"ו ס"מ וכ"מ בשבת ש"מ דש"ל דמגדר לחסור לגיטול רק מדבר שמחמת מן הגדר לחסור וכ"מ בריש"ף ורמב"ם שהמשיטו לחפילו בשבת ש"מ דש"ל דמגדר לחסור לגיטול רק מדבר שמחמת מן הגדר לחסור וכ"מ בריש"ף ורמב"ם שהמשיטו לחפילו שקנח בו מוקלים: **ז משום השרת ניטר.** ולחע"ג דמקמחין בחרם ולח מייטינן משום הרם נימין מחמת בלרור הוה פסיק רישיה (תו') ועיין סס"ג. לח ימחמת בלרור על הקינוח להחליקו כדרך שהוח עושה בחול משום כחושה חלח כלחחר יד (טור בשם ר"ח): **ח לחפילו תחובה.** כיון שחכניסו חדוק כדי לחזור ולהוליחו לחסור כמו במוליא בפיו ובמרפיקו (טור) ומחמת דהכר החחוב כולו בנוף מוהר לכחחלה ול"ב מוהר לבלוע מרגלית לו זכב ולחלחה בו לר"ח: **ט לאשוויי גומות.** דחמת יטול לרור ממקום נבנוסים ושדי ליה למקום גומה וחמרינן כיחה לו גומה וחממה נבנוסים ומעלה בשדה מייב משום חורם ובניח מייב משום בושה (מגר') . ומ"מ ל"ל דבניח מייב משום דחמלחחת דלא שכיח' לח גזרו: **י מוהר לצדדן.** ומ"מ לעשות כמין חכל לסור (ביאה דף ל"ב) עיין סימן שפ"ו ס"ו:

שיג א פקק החלון. ולפילו על תרובה שבנג מרי דמוסף על חכל לרלמי מרי (תו') : **הר"ר הלוי** דקדק בחשובתו מל' רש"י וכר"ן וכחוס' נלמו יכולי לסחמו קו שבות דשבות ע' סי' ש"ח ס"ב. וע"ש סוף הסי' מחפחחות סי' ל"ד (כ"ה) ול"ש דח"כ למה לח כחבו הפוסקים מידום דין זה ושוד דחחוס' ס"ם בל הכלים כחבו דס"ד דזה הוי פקיקה של מלוה ולפיכך מרי חכל לרבר הרשות לסור וכיון דבמקחלה קי"ל לפילו לרבר הרשות מרי ק"ו לשל מלוה ולח הוי מחקן דהכלים שסיו בחוכו ככר נטמלו ולחיכן מוטיל חלח להכלו ומ"ם קודם שיומות המה היינו נומר שהיו מחקנים שלח יומות שום כלי בבית דמיד שיומות המה יומות של חבר בבית ופשיטח נרא"ש מוחר חוספת לחבל מן הלד ממ"ש רסי' ממ"ו ס"ם חלח לחפילו למה דק"ל לחיסור כ"מ בכח"ם: **ג** ולר"ת ובו' . ול"ל בסי' ש"ח ס"י: **ד** ובקרי על ידי כך בו' . חבל קשה שמוסקין בו ביום חע"ם בשלמין בו ביום מקרי מלחכחו לחיסור

שיג (ב) פקק עבסים וכחב בר' שבבו"ח בית יהודה ח"ב סימן כ"ם בהסיום לסמ"ק גם כחב לדיבים ומנהולים בל נרול בבקרק החנין הביבי כהחוב דלא כב"י ובן הסכימו בסמ"ק ח"ב סימן נ"ג ודבר שמחלל סימן רכ"ג בו' עיין שם:

באר היטב

חפחח לפילו בשלשול מן סלר : (בב) כוס . ונבי נמן לף כחיבו כאם דמחזי כשבה נוחת שם שלין בן בקר כרך כחניך ס"ו :

שיב (א) מגבים . מן בכחם ולף מן בנדר שם"ל : (ב) מיוחד . ולפ"ם לו לם כ"ב כמוך לגיטו שלין שום חדם לחר בכחם ולם לסור לבבנים בשבת מלניח דש"ל לבשמים מלחמחל בס"ל ובכחס"י ס"ל : (ג) לקנח . ולפילו מונח על לחרן מוהר לגיטלו . וכהוכח בשבים מבלניח מייב לבלוי שלמה ועיין בי' ש"ח ס"ב : (ד) כוס . ומוהר לבלוע מרגליות לו ובח יפחמב בלרור על מקינוח בוסמות . לף יפחמב בלרור על מקינוח בוסמות בשבת מוהר לגיטלו דרך שבות בשבת לגיטלו לכל לבחמות דרך שלמול מן הלד המוהר שהדליקו בה בשבת בשים לורך למקומו ולין שם לין חשש יהודי : (יא) יכול **לתחוב בהם בו'** . לבל לעיל בס"ח נבי נמן לף כחיבו בבוש כמו כלן דהכחם שנומת מבוסה לם חוחב בהם בוש מיחז בשוחה נומת לבל בחבן וקב לין בהם ביישות נומת כ"ב ס' המגיד :

שיב (א) מקום מיוחד . המעם שלם יסחיירו לו עריבית יקנח בהם שחריות : (ב) **מלא היד** . בשור כחוב מלח ידיו ולחפשר שהים לו הגי' בנומרח בן : (ג) **בשדה ניר** . פירום מריהם לחפוחה ושומד לזריעה : לחפילו

שיב א משום כבוד הבריות התירו לטלטל (א) **אבנים** לקנח ואפי' **להעלותם** לגג עמו דהוי טירחא יתירא מותר ומי שיש לו **א** (א) **מקום** (ב) מיוחד לבית הכסא יכול להכניס עמו אבנים לקנח (ב) **מלא היד** ואם אין לו מקום קבוע מכנים עמו כשיעור בוכנא קטנה **ב** ואם ניכר באבן שקנחו בו מותר להכניסו אפי' הוא גדול הרבה **או אפי' הם הרבה** ממלא היד מותר ליטול כולן דכיון שקנחו בהן הוכנו לכך: (ס"ם כמוליח יין וכרי' ירוחם כי"ב ח"ו ו"ן) ו"ל דלפי' מפרשים לרש"י נמי מרי דהא נמי לינו רק ליסור דרבנן ומשום כבוד הבריות כמיבואו : (הוספות פרק לולב הגזול ומנהות מרדכי פרק השוחט)

ב אם ירדו נשמים על **האבנים** ג **ונטבעו אם רישומן ניכר מותר ליטלן כדי לקנח** ד **ואין בזה** משום כותר ולא משום טוחן :

ג צרור **שעלו בו עשבים ג מותר** (ג) לקנח בו **ולא חיישינן שמא יתלשו** ה **דאף אם יתלשו ליכא איסורא דדבר שאין מתכוין הוא :**

ד ה **לא ישלטל רגב אדמה לקנח בו מפני שאינה ראויה לקינוח לפי שהיא נפרכת** ו **אסור לקנח בחרס אפי' בחול משום סכנה שלא יתקע שיני'. חברכשתא** (פירום המנים כחלניים בפי פכפת) :

ה ב **היו לפניו בשבת צרור ואזני חרס הלקים דכיון דחלקים הם לא בא משום סכנה ד מקנח** באוזן החרס שהוא ראוי לכסות בו פי הכלים ג צרור **ועשבים יקנח בעשבים אם הם לחים אבל ביבשים אין מקנחים ה מפני שהם חדים ומחתכין את הבשר :**

ו מ **מקנחין בשבת בעשבים לחים אפילו הם מחוברים ובלבד ו שלא** (ר) יזוזם **ומשום משתמש במחובר ליכא דלא אמרו אלא באילן אבל לא בירק :**

ז ס **היה צריך לנקביו ואינו יכול לפנות שרפואתו למשמש בפי הטבעת שמשמשת שם בצרור והנקב נפתח לא ימשמש בשבת כדרך שמשמשת בחול דהיינו שאוחז הצרור בכל היד ז משום** (ה) **השרת ניטין אלא ממשמש כלאחר יד** ס **דהיינו שיאחז הצרור בב' אצבעותיו וממשמש :**

ח ס **למשמש בברוא בפי הטבעת דינו כצרור שלא יאחזנה אלא בב' אצבעותיו** ל **אסור לצאת בברוא ח אפי' בחוכה** (ו) כולה בנף :

ט ק **אסור לפנות** (ג) **בשדה** (ו) **ניר בשבת שמא יבא** מ **לאשוויי גומות** ר **ואם היה שדה חבירו אפי' בחול אסור מפני שדש נירו ומקלקל :**

י ס **אבנים גדולות שמצדדין אותן כמין כותש חלול ויושבים עליהם בשדות במקום המיוחד לבית הכסא י מותר** (ר) לצדדן **ואע"ג דבנין עראי הוא לא גזור ביה רבנן משום כבוד הבריות:**

שיג טלטול דלת וחלון והמנעול בשבת' ובו י' סעיפים

א א (א) פקק החלון כגון לוח או שאר כל דבר שסותמין בו החלון יכולים לסתמו **אפי' אם** אינו קשור ולא אמרינן דהוי כמוסיף על הבנין ב **והוא שיהשוב עליו מערב שבת לסתמו בו**

ב (ב) ג **ונקנח שהתקינו להיות נועל בו אין צריך שיקשרנו בדלת** ד **ומ"מ דמי לבנין יותר מפקק** החלון **ולא סגי במחשבה שיהשוב עליו מאתמול וצריך שיתקננו לכך** ה **לרש"י היינו שיתקננו לשם כלי שיהא ראוי לשום תשמיש שיהא ראוי להפך בו יהים או לפצוע בו אגוזים ג ולר"ת** ו **אין צריך שיהא ראוי לדבר אחר אלא כיון שתקנו ועשה בו מעשה והכינו לכך סגי:** הגה **ד** ומקרי על ידי כך

ג ט **מותר לפתוח ולסגור** (ג) **דלת וחלון** ולהניח **בין הפתחים** ולהניח **בין הפתחים** ולהניח **בין הפתחים

שיג (א) **אפילו אם קשור בחבל דק כו'.** מסתמא דאם מיזו קשור כלנ"ל מכני גלוסקמא וכ"מ לע"ד בגמרא דלמסיק בגיטל כתנדו כ"ש ל"ם כו' היה לו לומר בקשור ותלוי כ"ש ל"ם כ"ם בתיזו קשור וכ"ש כתב דקמ"ל כמו דס"ל דלמילו בקשור לוסר כל שהיזו גיטל כתנדו ובקשה דטפי היה לו להסמיעו כמה דהתירה דהיינו דלר' יוסי שרי לף בלא קשור כלל כל שים גלוסקמא דהכי למסיק התירה עדיף ותו דהא הלכה כר"י הלף פסוק דלף לר"י בשיזן על"ם קשור חלת דת"ל שיהיה גיטל כתנדו: (ב) **אבל אם נפתחה האסקופה בו'.** נרמה לי דדוקא כשהיה תחלה החסקופה שלימה למעה להקיב לה הניח עד סוף החסקופה ומתקלקל ונעשה הקיב עד סופה וני"ו וקב הנר בתרן ושוה נומא בתרן ע"כ הוה כבנין וכ"מ לשון רש"י שכתב ומעך בקרקע כו' משמע שעשה נקב הדש לחבל הם מתחילה עשה חלל בקרקע מקום שהנר יכיה לתוכו שם וכן יהיה תמיד שלימו מוסיף נקב בתרן לין חיסור בזה מקום דמתי כבנין הוה כשקב המלן דרים בסי' וכזה ימלו מה שבדוב הבתים עושים וקבים במקום חלל הדלת מכלן ומכלן ותוחבין בכדיהם לשם שהוך מקלה זה לזה ולא למריך דסוי כבוה דמה לי שנעשה במקום אר למעה כתרן חלה ולאי דלמרן שנעשה מתחלה לכך נקבים במקום ע"כ לין חיסור ושוך מלאה דכין שעושין בשעה של בהול בתמעט הכלים וכו' אומין בשעת פחיפה ועילה ומוסכין לה הכלים זה הוה כשעה לו בית יד דשקוע בגמרא דמוהר לשילו בלין קשור ותלוי ופרש רש"י דקלי לתקמן דכיינו שפחתה האסקופה: (ג) **אא"כ היו גבוהים כו'.** השעם בשם הרמב"ן דכיון דלא מתחמם שם הדיר ממילא כשהוא סותם בפחה זה דעתו שיהיה כן לימים מרוצים וכ"ל לחל קבע דמהני כבוה לה כשהה שהוא לפחיהה בכל ימן ול"ל שם הוא במקום שעשוך לפחיהה תמיד מותר לשילו לין נבוה הע"פ שהדלת היא על עליו כמו שלו לחל רש"י הלה השעם בחבר הדלת היא לכיעי ולין מוסב לקבוע לותה כרלוי שלא יוקקה כנגד הפחה וע"כ מהני כבוה ושם כן לשילו בבית שהמשין בו הדיר שם שוהה דלת כזה לשוב בלא ליר וע"כ יפה כתב ב"י שים מלוקת בין פירש"י להרמב"ד: (ד) **אפי' יש לה ציר - הטעם דכיון דלין לה לוהה** הפחה כמו בשאר מחים גרלה כבוה וסותם במקום הפחוח בזה וכל דלוכר כלן לפי' בים לו היכר ליר ל"ל דשלי בשמיך נ' בחלללת של קיים דמכני היכר ליר דשם לו מיקני כבוה כמו שלא יוקקה כנגד הפחה וע"כ מהני לין לשילו לבעות שהוא סותם בכל ימן בקיים בכיון משה"כ כלן דהוה מדף לחר והגילון לבעות בכזה בכוחב ע"כ לף מהני ליר ובעמ' קרי להא דלת לשמעה: (ה) **אסור לדחקו ולד חזירו כו'.** וכתב ב"י וכבר נתבחר בסימן ס"ח דלשות הכלים מוחן ליטלא מהם בשב' לבל לא דלשות מידי דמחזר בחרשת משום דהוה בוה וממעט דמייב הטלת בין של מזרחן בין של מערבן ע"ל והך משום דשקט היינו לחמזיר וממילא הכוטלו הוי סותר וכבי לי' ס' המולח פלילן בכיסוי של כור ודות אלא יחזיר ואם המזיר מייב חטאת משום בוה וח"כ כל שמטל הוי סחיות ומייב חטאת ומזה ים ללמוד דים למחות מה שנוהגין בשעודות גדולות בימות החמה לסלק המלן ע"י חינו יהודי בשבת וחבו חיסור גדול כין המיעמל מייב חטאת בזה כוחלי לסור שלינו יהודי משום שבות וכ"ש לותן שלוקחין הקוטיר"ן מן הכלונות ואפי' שבאלונים רגילין לעשו כן ואינם יודעי' שים בזה חיוב חטאת:(ו)**אסור להחזירה כו'.**-השעם דהוי גמר מלאכ' ומייב משום מכה בפטיש:(ז) **שדין הבוס כו'.**-ולכאורה גם הגודות של בדיל שים גמ שים בה שרי"ף לסמ בשהוק כמו בחמה של פרקי' ולדישה למרוטה היה גמ לאסור אפי' להדקה כרפוי כיון שדרך להדקה לפעמים שלא ע"י פירוק חטמיטו שלא ע"י פירוק מטא"כ בגוד שעיך'תמיטו ע"י פירוק תמיד לא מיקרי גמר מלאכ' אפי' הכי הוה פוקק במחק הבתי הבתי'פולטין הלכה לשנין כוס ולאי לכיך ליזה שלא לפורקה כלל כמכר"ם כיון דאין לוכך שבת בזה אבל אם הוה לגוכך גדול יש לסמוך להקל: (ח) **אבל אם מהדקה שם אסור** - לפי שמבטל כלי מהיכנו: (ט) **בפטל שנשבט**

שיג (א) **אפילו אם קשור בחבל דק כו'.** מסתמא דאם מיזו קשור כלנ"ל מכני גלוסקמא וכ"מ לע"ד בגמרא דלמסיק בגיטל כתנדו כ"ש ל"ם כ"ם כו' היה לו לומר בקשור ותלוי כ"ש ל"ם כ"ם בתיזו קשור וכ"ש כתב דקמ"ל כמו דס"ל דלמילו בקשור לוסר כל שהיזו גיטל כתנדו ובקשה דטפי היה לו להסמיעו כמה דהתירה דהיינו דלר' יוסי שרי לף בלא קשור כלל כל שים גלוסקמא דהכי למסיק התירה עדיף ותו דהא הלכה כר"י הלף פסוק דלף לר"י בשיזן על"ם קשור חלת דת"ל שיהיה גיטל כתנדו: (ב) **אבל אם נפתחה האסקופה בו'.** נרמה לי דדוקא כשהיה תחלה החסקופה שלימה למעה להקיב לה הניח עד סוף החסקופה ומתקלקל ונעשה הקיב עד סופה וני"ו וקב הנר בתרן ושוה נומא בתרן ע"כ הוה כבנין וכ"מ לשון רש"י שכתב ומעך בקרקע כו' משמע שעשה נקב הדש לחבל הם מתחילה עשה חלל בקרקע מקום שהנר יכיה לתוכו שם וכן יהיה תמיד שלימו מוסיף נקב בתרן לין חיסור בזה מקום דמתי כבנין הוה כשקב המלן דרים בסי' וכזה ימלו מה שבדוב הבתים עושים וקבים במקום חלל הדלת מכלן ומכלן ותוחבין בכדיהם לשם שהוך מקלה זה לזה ולא למריך דסוי כבוה דמה לי שנעשה במקום אר למעה כתרן חלה ולאי דלמרן שנעשה מתחלה לכך נקבים במקום ע"כ לין חיסור ושוך מלאה דכין שעושין בשעה של בהול בתמעט הכלים וכו' אומין בשעת פחיפה ועילה ומוסכין לה הכלים זה הוה כשעה לו בית יד דשקוע בגמרא דמוהר לשילו בלין קשור ותלוי ופרש רש"י דקלי לתקמן דכיינו שפחתה האסקופה: (ג) **אא"כ היו גבוהים כו'.** השעם בשם הרמב"ן דכיון דלא מתחמם שם הדיר ממילא כשהוא סותם בפחה זה דעתו שיהיה כן לימים מרוצים וכ"ל לחל קבע דמהני כבוה לה כשהה שהוא לפחיהה בכל ימן ול"ל שם הוא במקום שעשוך לפחיהה תמיד מותר לשילו לין נבוה הע"פ שהדלת היא על עליו כמו שלו לחל רש"י הלה השעם בחבר הדלת היא לכיעי ולין מוסב לקבוע לותה כרלוי שלא יוקקה כנגד הפחה וע"כ מהני כבוה ושם כן לשילו בבית שהמשין בו הדיר שם שוהה דלת כזה לשוב בלא ליר וע"כ יפה כתב ב"י שים מלוקת בין פירש"י להרמב"ד: (ד) **אפי' יש לה ציר - הטעם דכיון דלין לה לוהה** הפחה כמו בשאר מחים גרלה כבוה וסותם במקום הפחוח בזה וכל דלוכר כלן לפי' בים לו היכר ליר ל"ל דשלי בשמיך נ' בחלללת של קיים דמכני היכר ליר דשם לו מיקני כבוה כמו שלא יוקקה כנגד הפחה וע"כ מהני לין לשילו לבעות שהוא סותם בכל ימן בקיים בכיון משה"כ כלן דהוה מדף לחר והגילון לבעות בכזה בכוחב ע"כ לף מהני ליר ובעמ' קרי להא דלת לשמעה: (ה) **אסור לדחקו ולד חזירו כו'.** וכתב ב"י וכבר נתבחר בסימן ס"ח דלשות הכלים מוחן ליטלא מהם בשב' לבל לא דלשות מידי דמחזר בחרשת משום דהוה בוה וממעט דמייב הטלת בין של מזרחן בין של מערבן ע"ל והך משום דשקט היינו לחמזיר וממילא הכוטלו הוי סותר וכבי לי' ס' המולח פלילן בכיסוי של כור ודות אלא יחזיר ואם המזיר מייב חטאת משום בוה וח"כ כל שמטל הוי סחיות ומייב חטאת ומזה ים ללמוד דים למחות מה שנוהגין בשעודות גדולות בימות החמה לסלק המלן ע"י חינו יהודי בשבת וחבו חיסור גדול כין המיעמל מייב חטאת בזה כוחלי לסור שלינו יהודי משום שבות וכ"ש לותן שלוקחין הקוטיר"ן מן הכלונות ואפי' שבאלונים רגילין לעשו כן ואינם יודעי' שים בזה חיוב חטאת:(ו)**אסור להחזירה כו'.**-השעם דהוי גמר מלאכ' ומייב משום מכה בפטיש:(ז) **שדין הבוס כו'.**-ולכאורה גם הגודות של בדיל שים גמ שים בה שרי"ף לסמ בשהוק כמו בחמה של פרקי' ולדישה למרוטה היה גמ לאסור אפי' להדקה כרפוי כיון שדרך להדקה לפעמים שלא ע"י פירוק חטמיטו שלא ע"י פירוק מטא"כ בגוד שעיך'תמיטו ע"י פירוק תמיד לא מיקרי גמר מלאכ' אפי' הכי הוה פוקק במחק הבתי הבתי'פולטין הלכה לשנין כוס ולאי לכיך ליזה שלא לפורקה כלל כמכר"ם כיון דאין לוכך שבת בזה אבל אם לגוכך גדול יש לסמוך להקל: (ח) **אבל אם מהדקה שם אסור** - לפי שמבטל כלי מהיכנו: (ט) **בפטל שנשבט**

רמב"ם פ"י): **יז** ולא חשיב כמוסיף · משום דלא מבטל ליה כתם דמזי למתכל כמאה אז לטיט לבל דבר דמבטל ליה כתם אסור דאיתיה משום תשובי נומות (נמ' ב"ח) ועיין סי' שע"ב סי"ו וע"ל דדוקא כבת שבת לתקן מחלר אסור דדמי לבנין לבל בע"ח אבי דהא אבי לבסות רוק בחאר כמ"ש סמ"ב ס"י: כיון שאינו מכוון לבנין:

שיד א שאינה מחוקת · דלילו מחזקת מ' סחם ס"ל כחכל וכ"כ הר"ן פכ"ב וכרמ"ה ותו' בעירובין ס"ב ותפ' לילו בנין נמור אסור דבנין נמור שייך לפילו בכלי קבע והר"ן פליג על רש"י דס"ל דהטעם משום מקלקל וכ"ד הסו' והכמ"ם דו"ק ופכמה דלא (שבת כ"ם ס"ם) בכמל ושמח ופילם ולח דק בעירובין דף ל"ד ע"ם: **ב** מי שאה · היינו לחתה על לחתה כרוס ג' לחמת עם הדמעות בלח שוכי הלבזבזים והגליס וכ"כ הרמב"ם: **ג בוצת יבול כו'** · דמחמת גדישותה לח חיים עליה ולילה לגחתם שמא יחבוין לעשות כלי (תוס' ורא"ם): **כתב** הרמב"ם פכ"ג השוטה נקב שהוא עשוי להכניס ולהוליא כגון נקב שכלול שחינגולים שהוא עשוי להכניס החוין ולהוליא הכבל חייב משום מכה בפטיש לפיכך נזרו על כל נקב לפילו עשוי להוליא לו להכניס בלבד שמא יבא לעשות נקב שחייבין עליו. והקשה הכ"מ מהא דפ"י כ' דמייב משום בונה ול"ל דהכא מיירי בלול שהוא מחוברת לקרקע ולית בה בגין וכתב עוד השוטה נקב כל שהוא בין בעד בין בגגין בין במחכת בין בכלים חייב משום מכה בפטיש והוא שיהא עשוי להכניס ולהוליא · השוטה נקב בקרקע הבית שילאו המים חייב משום בונה (רמב"ם פ"ה): **ד שיתבוין לכך** · לח ידעת מה הידם רמ"ח: **ה ודוקא שהוציאו** ג"כ כו'-ז"ל ת"ה למעט מילה דסבין התקוע בחבית חייבי שבולילו והכניסו בחול ולאו פסיק ריעיה הוא שיתחיב בנומת דר"י פי' פ' כילה לעכבי בעי לפה ושלפה שלא יזח עפר ממקומו משום מוקלה ומ"מ ע"ב מודה הוא דלי כוי פסיק ריעיה לחתחיב הנומת חסור דשוטה נומת וח"ל בעפרא חייב מדאוריימא משום בנין בלחימת פ"ק בגילה עכ"ל · ואם מבואר הכא"ם פ"ל ג"כ דהתיובתא קלי לשמואל דהא חייבי דבני הנוס' וכה כתבו כך בהדיא ומשמע דס"ל פשוט להם"ב דלה כפי המסקנא דשמואל מ"מ חייבי בשבין דלא הוי פסיק ריעיה דשוטה נומת דפסיק ריעיה כ"ע מודו דאסור וכמ מלאכה דאורייתא היא דזוקא כשאוכר נומת ולכיך לעפרא הוי דבבן אבל כשא"ל לעפרא הוי דאורייתא ופסיק ריעיה דאורייתא אסור לכ"ע מלא ע"כ מייבי בשבין דלא הוי פסיק ריעיה כלל וח"כ הוא דחבית כמי מייבי בשבין דלא הוי פסיק ריעיה כלל דמלאכה דאורייתא היא דשוטה פתח בחבי' לחבל פסיק ריעיה כמלאכה דרבנן ס"ל לסח"ם דפסיל ומבית דחיים מ"מ דרכי פרק הזורק דמתיר לשבור מים שם"ם שיוכדים לכרמלית כיון דלילו מתבוין שילאו לחוץ ותפ"ג דפסיק ריעיה הוא ע"ם (פ' בירכות דל"ד ע"ב בתו' וסי תפ"ח סי"ב ועי' בחוס' פסחים דף מ"ו): **ולר** ל"ע על המחון דלמרי' דף ק"נ עמודים התחוכים בלרך לסור לגולילן מ"ש לי לימל משום דעביד נומות ממילא קל טוין דתנן הטומן לפת וכו' וחסם כודלי פסיק ריעיה הוא דעביד נומות ותפ"ם שרי וכ"כ החוס' דחפילו לין מקלם עליו ממילן שרי לחחוב בו ע"ם דף ל"ל ומשמע דמקלקל הוא כדחי' ד' ע"ג ופשוט לפי לי"ל ודכרי החוס' ד' ל"ם כד"ם מפי שמוין וכו' ל"ש ע"ם ותפסר דמייבי כמתכון כגון כשהב כמ"ם כמ"מ פפ"ל ועי"ק מ"ם כחוכר נומת ותפ"ל בעפרא' מי' דוקא לילו בלייך לנומת לבל בחילו לייך כלל לח לנומת ולח לעפרא פסיעת דפעור הכוי מלחכה שת"ל לנוסה ודבר שלין מתכוין ומקלקל וגם חוכר כלאחר יד הוא כדחיתה דף מ"ו ברש"י דחוכר מייב במלת ומקלקל ע"ם לכן נ"ל דמדינא לין לחוש לחפי' בכוחל וכחבית נדולה כיון דדבר שלין מתכוין ומקלקל הוא חלת שהת"ם מחק לקיים המעם שהבו כמ"ם הוא בעלמו ע"ם ול"כ מכרי"ו פי' ק"ל דבהבו כו לחוש להוליח דכלאם בשוטה נקב בכוחל עכ"ל גם ם"ם להחיר פסיק ריעיה במילי דרבנן וכ"כ פי' ס"ו ל"ע דבפי' פי"ו ס"ד לחיתה בהדיה לחסור ותלמוד ערוך הוא וכ"כ התוספות בשבת דף ק"נ סד"ה לח לריכה ע"ם וכ"מ פי' של"ו ס"ח וסמ"ב ע"ם · ולפ"ז לחתום

ז עירובין ק"ד ח כפי' פסחים דף ח שבת קכ"ג ובירכה כ' כלל"ם ובעירובין · שבת הנ"ל ובשמוח ל"ם ג שבת קמ"ו כשהבו ד' פרי מוקי לה בניפח ל"ג ם שבת שם בשהבו וכפי' כ"ל ו שם בגרייתה כיש לתוספים ז מרדכי שם ח שם בגרייתה ובדשמ"ם לם כ"ם ם מרדכי שם י כל בו בשם ר"ת ל תשובת מהכמים בשם ר' אפיינאר ל פרוני סלקם בשם פר"ח יוסף (יבן חות בכ"י) ם שבת קמ"ו פירוש דשמואל:

שיד (א) מחכשים · פירוש לחתה על לחתה כרוס ג' לחמת עם הדמעות בלח שוכי סלכוכים ובהגליס ובן כתב הרמב"ם: (ב) שלא · כתב הרמב"ם פכ"ג השוטה נקב בקרקע הבית שילאו המים בין בכלים חייב משום מכה בפטיש · השוטה נקב בקרקע הבית שילאו המים חייב משום בונה (רמב"ם פ"ה): **ג** שבשברה ודיבק · ל"ל דלח בעי לשברה לילקה מה שבתובה ד' ובלבד (ב) שלא יכוין לנקבו נקב יפה שהיחים לה לפתח דא"כ הוה ליה (א) מתקן מנא אבל אם היא שלימה אסור לשברה אפי' בעניו שאינו כלי, ואפי' נקב בעלמא אסור לנקוב בה מחרש ואפי' יש בה נקב חדש (ב) אם להרחיבו אסור: הנה ובלבד ד' פיהמיין פרק חבית (מרדכי פרק חבית) ואם היה סבין תקוע מערב שבת בחבית מותר להוציאו ולחבניסו שהרי אינו מתבוין להוסיף: הנה ה ודוקא בהוליחו נם כן (ג) בעם לחת מנע"י לבל לם לא הוליחו מבעוד יום לסור דסו פסיק ריעיה דשוטה נקב ופתח לחבית (ת"ה סימן ס"ד) כלי מתחשעים לם מותר ליטול ממנו חרס עיין לעיל סימן ס"ח סעיף מ"ד:

ב היה בה נקב ונסתם אם הוא למטה מן השטרים אסור לפתחו דכיון שהוא למטה וכל כובד היין עליו צריך סתימה מעליא וחשיב כפותח מחדש למעלה מן השטרים מותר לפתחו:

ג במקום נקב ישן נוקבין אפי' *במקדה (פי' כלי מיוחד לנקוב) כגון שנשברה הבריא וי"א דלא שרי לנקוב נקב ישן אלא בחבית של חרס שאין הסתימה מהודקת יפה אבל בחבית של עץ שמהדקים מאד העץ נשמתים בה הנקב והותבים ראשו על דעת שלא להוציאו ודאי גראה שזה נקב חדש ואסור:

ד ברוא שבחבית ואין אדם יכול להוציאה מותר ליקח ברוא אחרת ולהבות באותה ברוא לצורך לשתות יין בשבת: הנה ובלבד בלא יסוד בכחת סרוקטן נעך המשמיש כמ"ש ס"ב (ב"י בשם סמוני נקע):

ה מותר ליתן קנה חלול (בחבית * לו נרוח) (ב"ל מרדכי) להוציא יין אף על פי שלא היה בו מעולה מ אבל ליתן עלה של הדם בנקב שבחבית שהעלה עשוי כמרוב וחיין זב דרך שם לא

ס' כילה דף מ"ד הוחו משום שמוסיף העפר ומרחיב הנומת ומהמדכי משמע דס"ק התוספת שבשעה שסיס הלפת שתין לח היתה שם נומת כי הלפת משחיב שלפה לחוחה ושלל שלה לר מחוך לחבל כי שלקה מע"ם והיחה שם נומת כלחו ושדר שלפה בע"ם לח לע"ם ח"ת שיעלה בשבת לח יסיס קלת שהשבה ביותר ויסיס ממש כמו מוסיף על הנקב דם חבית מ"מ מותר כיון דלין מתבוין להוסיף וע"ז פרישין משמעה דלחוחב בשוי בלפה ולפה והטעם של שמעה משום שהוח שעה דחיכ ס"ל לחבת בפ"ק דבילה ד' ח שחוסר נומת בשבת ושלל שלה לעשרה בעשר עליה והטעם הוחו שלחה שת"ל לנוסה · וכ' בשם התוספת דמ"מ חשור לכחחלה לגלה משום שחחת י"ש החירו כוח לף לכחחלה לעניו דקר נשון ממילה בשבת ים לישור לכחחלה וכיוון דיכה דהטעם שכ"ם ניחה ליה לע"ג דלה ניחה ליה ככור מ"מ ניחה ליה בעפר משכ"ב כלן בשומן לפת דלה ניחה ליה כלל בעפר לגה לישול לגפת ס"ב שרי לגמרי כלן לחי' כלה שלפה ולפה כוח מקנה של שמואל וכ"ב הוחו דס"ל נם כלן ים לישור בעפיית נומת ובעיקן שלפה ולפה דוקא ומשלחו כחיובחא ומבית המדכי לחיים דהא לגבהו רבנן ים לישור בעפיית נומת ותפ"ם שרי לדידהו בשלפה ולפה וכיוון כמו מוסיף על הנקב דת"ל בלה ס"ל בגילה הפסיק מהחבית שהוא מוסיף על הנקב־כיוחלו כשחוח לת הפסיק לפי הטעם דלחוחב בשוי מוסיף על הנקב־כיוחלו כשחוח לת הפסיק ת"ם שרי כיון דלחו לגלה מוסיף ולחו מתבוין ומ"ם לה מבית מפשמה לחיים לפי המסקנא דשם לה הוה כלל לישור לפילו בעפיית הנומת ולפן בחבית ים לישור לעשות נקב מדם הפסה ודלי ניחה ליה בנקב ביוחר מפשם היין ת"כ ס"ל לפילו הוספה לשור מ"ם מבית מפשמה דים לישור ותפ"ם מותר במוסיף כיון שלחו מתבוין וכיוון בשדי שלין לישור לחוליית לפת לפי דכתי בשמואל ורב הוחו: **כל** זה נ"ל בכון וברור, בס"ד לגלה שבת"ם סי' ס"ד לה נחית לו נ"ל בלייך לנו שם **שאלה** סבין התחוב בכוחל על בן מבע"י לו בשפשל מו בדף שלינו מחוכר שרי לפוליח הסבין בשבת לה · חשובה ילחה היכל דחקשו בכוחל ממובר ים לחוש לחחוב לח מוליחו משום בונה וחייב קודם שחחמלת הנקב כדחיתה שם בגמרל ורש"י וחי"כ

שערי תשובה

שיד (ר) רשם סחבית שנסת"ם וכחב חת"כ סשטידלו לו סחנלחון מוסי' חנרסם יפקח עשה משעם וסחני רשם קונן סחוס וחחוס בדבק בסבין ע"ם:

באר היטב

סוסר שם מסבוין לפקח כמב"ם פ"ח: (י) כיל · ועל ידי שיש יסודי שרי שם יש בו ערוך סרוס כבל מיני סוסל שנות סבנות פ"ו · כחב כ"ם דוקא סבן לבל דבר דשמואל ליה סשם לשור לחיית משום לשוחי עשוחי. וכחב מ"ח ל"ל דוקא שבא לפקן סחלר חשור דחמי לנגיון לבל כפ"ח שבו דשא לשור לכשום רוס בשבר כפ"ם סוף סימן ש"י כיון שלחו מבוין לנגיון:

שיד (א) מחכשים · פירוש לחתה על לחתה כרוס ג' לחמת עם הדמעות בלח שוכי סלכוכים ובהגליס ובן כתב הרמב"ם: (ב) שלא · כתב הרמב"ם פכ"ג השוטה נקב בקרקע הבית שילאו המים

וא"כ כהוספה הסכין הוכח דהקוץ קלח במקום שמעט פסיק ריפוי הוא שלא יוסיף בקוב וכ"ל קודם כ"ם ולכן נראה להביא ראיה מכאן להמרדכי פ' הבית שאם היה סכין הקוץ בחבית מותר להוציאו ולהכניסו שהרי הן מתכוין להוסיף ומייתי ראיה לזה מפ' ב"מ שאי סכין דביני תורבי הלה ושלפה שרי ע"ל דכיון דחבית כלי הוא ולכן בזמן שאינה בכלים בדבר שלכן בו מיזוק ותוספת לכ"ם ולכאי לכן בו משום קודח לפיכך הוא יוסיף בקוב ות"ת דמחייב משום דמתקן פיתחה הא מסקי' כאם פ' תבית דבר תורה דכל פחה שהיו עשויים לכבשים ולהוציא לא שמיה פתח הלה דמזכו בכל פתחים וקבים משום לול תרעולים ולאכי קל מכוון להוסיף לחסור לחבל מתכוין מוכל לומר לפי' לו פסיק ריפוי הוא שרי בשיטור דרבון דלחיתה בחבוב מהר"ם במרדכי שר' הזורק למגם גלילה דהאי סכין לתקוע בחבית חייבי שהוציאוהו וכשיטוהו כבר בחול ולחו פסיק ריפוי הוא שיוסיף בקוב מדמייתי עליה לחייב שם ב"ם משכיחת דביני תורבי הלה ושלפה כו' והכיון ע"כ חייבי דלחו פסיק ריפוי הוא שיחייב הגומא דר"י פ' כירה דלאכי בעינן שלפה ולכה כדי שלא יזיז עפר ממקומו ומשום מוקלה(ל"ל יש לחן ט"ם ול"ל

לא דגזרינן שלא יתקן מרזב ליינו שיפול היין לתוכו וילך למרחוק דכשלוקח העלה ומקפלו בעין מרזב נראה בעושה מרזב ולא דמי לברזא או קנה שאינו עושה בו שום מעשה :

סגם ויש מהגירים לפפי' בשלם על סדם במקום שים לו סרכם קטומים ואין לחוש

ן (ג) שמת יקטום : (סרפ"ם ס"ם חבית ושור) :

ן (ד) : מותר להתיז ז (ה) (ר) ראש החבית בסיוף דלאו לפתח מכוון כיון שמסיר ראשה ס אבל לנקבה בצדה בין של חבית בין של מגופה אסור אפי' ברומה שעושה נקב גדול ואינו דומה לפתח דהוי מצדה ודאי לפתח מכוון וליקוב

מתקני כלי העשוי כבר ולכן לחסור לחבל לחן עושין ממנו כלי בתחלה (ל"ן) : **ז ראש החבית** · משמע לחילו להתיז נוף החבית עם המגופה שרי כ"כ התוספות דף מ"ח ומיילי שדיבק שבריה בזפת ממ"ש ס"ח (ס"ג) לחבל המור כתב מותר להתיז לחם המגופה וה לחילו בחבית

ג שם בגבייתא ס שם וכרב שמת ובפי' כש"ו :

לה כרש"י דמשום יהיו עפר ממקומו ומשום מוקלה הלה שיחיב הגומא) ומ"מ ע"כ מודה הוא דלחי הוא פסיק ריפוי להחיב הגומא הוא לחסור דשוקה גומא ול"ל לעפרה חייב מדלחורייתא משום כיון דלחיתה בהדיא פ"ק דביצה נפי דקר עשוי (ל"ל שיש לחן ט"ם וכ"ל ול"ג דשוקה גומא ול"ל הלה לעפרה לימי חייב מדלחורייתא משום כיון) מ"מ ע"כ מודה לחי הוא פסיק ריפוי להרחיב הגומא דהיכא דלפה דבפ"ק דביצה דף ח' קן) ול"ת לחי חייבי בסכין שבחבית דלחו פסיק ריפוי הוא ח"כ מלי קל"ל פשיטא דכל דבר שלין מתכוין לחילו במלתכת לחורייתא שרי דק"ל כר"ש י"ל דלחילפיך לחלמודין הלה נזהו דלמא לחתי לכוין ש"מ דיבק בקוב שלין מתכוין לחחיב הגומא דלמא לחתי לחשוויי גומות כו' ומשה מייתי ליה מעלפה ולכה הלה מהיק דלמא לחתי לחחיב הגומא במתכוין כדי שיוכל להכניס הסכין בקל ומהשתא דסכין בחבית מייתי בלא פסיק ריפוי הוא מחייב לחפי' בחבית גדולה יותר ממ' סאה דכתב ח"ו לחתא דמתיז לחקט בזפת גדולה שאין בה כמן כמו בקבקב ולח הוא פסיק ריפוי חייב משום קודח כמו בחקוב כבותל כדמפרש לעיל לחבל סכינים דביני תורבי לחן כיון לחייבו משום קודח לחילו לח שלפה ולכה דבהשתא שרי לחיו נוף ח' לחבל משום הרחבת גומא שיך בה ולכך נקט ר"י סה ליגמל ולח לשון קודח וכיון דבכר נהגו כשלוה לחיסור לחוליא סכין בחקוב בבותל ומשכחינן בית שעשוי מ גמ לקיים המנהג לחבל שם בחקוב בסכין בדבר חגוס בסכפל וכה"ג לח ידעינן כלל טעם לחיסור והמחמיר מפריז של מדותיו ע"ל · והקשה ב"י דדבריו סותרים זח"ז דבתב דלא שרי בסכין שבחבית חלא בחקטוחו והוליחו במול ובסוף בתב שאם בחקוב בדבר חגוס לחן לחיסור ומשמע לחילו לח שלפה ולכה דלא"כ לחפי' במחובר שרי וח"כ חבית דחגוס לחמלי לח ומשמ דוקא בחבית של מ' שאם קלמר שדיבק בקרקע לחבל לחן זה במשמעות לשון שבתב לחפי' בחבית גדולה כו' משמע דבכל חבית קלמר שכ"ל ומיו"ח ז"ל דחק מלה לי"ש לשון לחפי' ומוקי דברי הם"ה דוקא בחבית גדולה הה לח מבר שם כלל והגלע"ד לפרש דברי החוס' בפשיטות דלא בלריך בעל ח"ה לחיבה דהמרדכי בסכין שבחבית שלפה ולכה חלא דוקא בזה החבית שרוין בחוכה והוה דקר סכין בפ"ם בע"ל לחיליה יין ומשלה ניחה ליה שיהחה ויש שפיר עליה שם פיחתה חע"ג דמלוריייתה לח מקרי פתח כיון שלין עשוי גם לכבים כמו לול תרעולים מ"מ הוה פתח ורבן נזהו ביה משום לול בדלילול של כן לריך שלפה ולכה משא"כ בספפל חלוק

דלית ליה לוקח לגמרי לעשות שם פתח גם לין בו משום קודח שהרי חינו מחובר שלפה ולכה זה כ"ל פשוט ובדוק בדעת ת"ה :

אלא שהקשה ב"י שוד מדברי ת"ה גלהה דכשמוחל נקטיק דלח שרי חלא דוקא בדפה ושלפה ובשמרת לחיתותב שמוחל וחי דבטל ת"ה ביני תורבי לוקא ממי למיתם ביה משום בוזה וח"ת כלל נומר כן דהא רש"י פירש בהדיא דעל שיטים פריך וכ"כ התוספות פרק בילה דף מ"ד דגם שמוחל לחיתותב וחו דח"כ דברי הת"ה עצמה סותרים זח"ו דכתב אחר כך דבסכין שבחבית חלא שרי בסכין שבחבית של מ' שאם קלמר שדיבק בקרקע ל' ע"כ ודלי דלוקי הכ"י על ת"ה קושית לגיומתה היה לסיוק בשם יסוד של דברי שמוחל לסכיון שלפה ולכה והה לחיתותב וחו ק"ל היוק לפפשר לפרש דברי המרדכי בסכין שבחבית של שלפה ולכה ולח הוי פסיק ריפוי הה המרדכי קלי של הגמרל שלמלה ח"ל חין מוסיפין חם דוקא בפסיק ריפוי הא"כ לפילו בקוב מחדש מותר בלא מתכוין ד"ק כר"ם וחו דלפון מוסיפין ממעט שמוסיפין בזהלי וע"ז מתיר המרדכי בלא מתכוין · וחו חמיה לי טובא במה שלתר בסכין בבותל במחובר משום בוזה כל שהוא ומדמה לה לקודח כ"ם בגמרל ובמתח היו דומה לתתה דשם יש לו לוזק בהדיא נקב כדפרש"י בפרק הבותה דף ק"נ קודח הוא ע"מ למלחות לתקוע בו יתד ומוקב הוא שלא למלחות וכל הפוגיע מייתי שם שיש בו לוזק הן לקודח הן למוקב לחבל בשלא לוזק בשלא לוזק חין בו לחיסור דלחורייתא כלל הכי בשלא לוזק וח"כ כל שלחוסב סכין בבותל להפיגיעו שם חין בו חיוב מן התוהה ולמה לח יהיה מותר כשמוסיף בלא מתכוין לחפילו בפסיק ריפוי דזהו ממש בסכיית דסכיית ביני תורבי דלח בעינן למוקצת שלפה ולכה · ולפי מש"כ לפרש דברי המרדכי ניחה דמייתי לחפילו בפסיק ריפוי ומותר כיון שלחינו חלא מוסיף והוה שלא במתכוין וח"כ גם בקוב סכין בע"ם בבותל ולא הוליחו בלא הוליחו מע"ם חלא דלחין בידי להקל עד בשל ת"כ ופסקו הש"ע ורמ"ח בן בסוף הסי' הזה לחבל בהולית בהול ים לסמוך להתיר לפילו בלא הוליחו מע"ם חלא דלמ"ח פוסק כת"ה דבציון דוקא שהולית מבע"י כללה לעוקר גדול ולין שם סכין מחבית החולק כ"י וש"ע ומתירין לפילו בלא הוליחו מע"ם חלא דלמ"ח פוסק כת"ה דבציון דוקא שהולית מבע"י כללה לעוקר גדול ולין שם בהול ים לסמוך להתיר לפילו בלא הוליחו מע"ם חלא דלמ"ח פוסק כת"ה דבציון דוקא שהולית מבע"י כללה לעוקר גדול ולין שם

טפי וש"ע : (ד) **מותר להתיז ראש החבית כו'** · במשנה לחמרינן ולין מקדים מגופה של חבית דר"י והכמים מתירין ולח יקבנה מלידה (פירש"י לחלוקת מפעלה (פירש"י כלאם המגופה הוא דשרו דבנן דלחו לחורייתה לפיעבד פיחתה החם חלא טולל כל המגופה) לחבל מלדה דעבדו לה מבוע פיחתה ולינו רולה לפותחה למפעלה שלא יפול עפר ביין) ד"ה לחסור וכיינו דקתני ולח יקבנה מלידה (דלמגופה קלי וד"ה הוא) ול"ה לחמר מהלוקת (*) בגידד (החם דוקא לחסר ר"י) לחבל למפעלה ד"ה שרי והה דתנן לח יקבנה מלידה בגופה דחבית · וקשה למה פירש רש"י דחלה לרב הוחל דלמפעלה מותר לחכמים מבוע דחי פתניו לפתח היה טולו כולו והיה לו לפרש הטעם מבוע שלא יפול עפר ונלחה דק"ל דחם היה טעם חכמים בגידד כ"כ ל"ל

ן פשיטה הוא דמלידה לחסור לד"ה כיון דחין עם הטעם שלא יפול עפר ולמה לו לחתא לקטת ולח יקוב מלידה ע"כ פירש"י טעם חכמים מבוע דהיה טולל כולו וח"ק ה"ה דגם מלידה מותר לחכמים מבוע טעם זה קמ"ל דהתא דלפעמים חין רולה ליטול כולו מחיטו טעם שים לו ומחכיון לפתח עם וכדי שלא יפול עפר מותר למפעלה שמא מתי נחכיון לזה פירש רש"י דהוה עובה כן מבוע גפילת עפר נמלת למפעלה מותר מבוע טעמו לפיבוחת לחבל מלידה חין עם שלא חדש לפיטוחת דהיינו שהיה לו ליטול כולו בזה חמרינן דלפעמים יש לו טעם ע"ו שהיו רולה ליקב כל המגופה שלא לעשות פתח קטן כנ"ל נכון דעת רש"י : (ה) **ראש החבית בסיוף** · בשור כתב לשם המגופה · וכתב ב' דבקלח טוכחות שם כמו כלן והלחיך קלת בזה ול"ל פשוט דטוכחת דכלן היה לחמת דכתבו התוס' בפ' ב"ע דף מ"ה דמוכח דרבב"ג שלחמר מתיז לחבו היינו לפי' בגוף החבית והוכיחו כן מדלחמר רב ששת לחסור למבוע בורטית לתוך החבית ומבית משמע גוף החבית ותו דלפי המגופה לחמלי לחסור הה שהיו החכמים מחיזין בגוקב המגופה שלא ודלפי דעל החבית קלי כך ששת ול"ל מלי פריכה על רב ששת מהשתא דרבב"ג דכוכר לחדם בסייף דהא מייתי במגופה שלא על כרחך דרבב"ג דמחיר הוא ב"כ בגוף החבית וכב"י כתב בשם רבינו יהוחם התוהס' ס"ל כר"ח ומ"ש בתבו דבמגופה שרי בכל גווני לחסור להכמים וח"כ רב ששת לח חסר שלא בגוף החבית דלחו בגוף החבית שרי כלל כמו שהוא בשור כתב לחסור בקוב לחסור ב"כ בשמוח דלחו בגוף החבית ולח"ת דוקא בגוף החבית ולח"ת בחבית שלמו ול"ש לחסור בשמוח · ומ"ש התוס' ושוב הבח במגופה שרו במתני' בקוב לין להוכיח מזה דס"ל כר"ח דלחי כרב הוחל הה ים למנות לחיסור גם במגופה מלידה ולמחת ע"ו לחמר ר"ש דלחסור גם בשמוח · זה לינו דבך הוא לוכחת התוס' · ולפי"ז לח ניחה לן לחקשות לומר קלישה לר"ח שלא לרב הוחל מלי לחיבה למימר בדרך הגמרל בשמוח מקשות · שלא משום דבין לר"ח בין לר"ח חלוק קושית זאת על ר"ש ושם כן גם בשב"ג מהיר לחפי' בגוף החבית כע"ל ברוב דעת התוס' ולעניין הלכה שפיר ק"ל כר"ח בשמ"ק שרי ב"ל דבהתוס' חלוי דוקא לר"ח דח"כ לח היו יכולים להוכיח כלום לחחמת לך דלח לחתי שם כר"ח בשמוח שרו במתני' בקוב לין להוכיח מזה דס"ל כר"ח דלחי כרב הוחל הה ים למנות לחיסור גם במגופה מלידה ולמחת ע"ו לחמר ר"ש דלחסור גם בשמוח · זה לינו דבך הוא לה

בהכיס שלימה שרי למיטה מותר · ח"ל למעלה מותר · וע"ע דמהכיס לחסר כמ"ש ס"ח מנופה שתי למעלה ולפיכך יש היה עשוי הקרס שמנופה להכניס ולהוציא לא מהניא והכא כיון שהיו עשוי להכניס ולהוציא שרי (תוספ' שם) וז"ל יכול לפעולו בהכיס שלימה שרי · ולהו קשה על קיימת הוא : ד ויש מתירין · דהא שהיתה גרועה היא כיון שח"ל לשכול שום דבר ול"ע דבסי' שי"ג ס"ט כתב התוקע עץ וכו' מייב משום בונה וה"ל דלכ"ע בשמותרו הוי שותר וי"ל דהתם מיירי בענין שעושה כלי בענין המכניס עץ בתוך הקופסא לכל הכת בלא צירים נמי הוי כלי ומ"מ שם ס"ח וה"ל דלכ"ע לחסר בקטנו הצירים המסמרים דמתקן מלא לכל זה מקלקל הוא : יא ע"י אינו יהודי · וכיה"ג ס"ד דביום ס"ט כתב דוקא בספסל מלובה לו אבל בסתם שרי לגזוך מעות לכל בסכין לו בסתם שרי לפתוח בלחיצה · כלים של סעודת תמריס עשויים כמין סלים : יג ששובר אגוזים · מסתע דוקא הני דלתו כלים גמורים לחיים עשויים אלא שיתבטלו התמרים בתוכה לכל כלי גמור פשיטא לחסור וכ"מ בירושלמי דף י' פ"ג : יד מותר להפקיע ולחתוך · דהפקעה תלוש הוא לחסר אלא שם מתקנו למדה לו לעשות כלי וניחא גמור הוא לחתוך החלוש תוך מדבר גרוע כו כלי בתחילתו לכל מקלקל בהם בו בספיקא תלוש מותר לגמרי (ס"ל) ואפילו למ"ד יש בהן בכלים שרי שהרי לזה הוא כלי שהיו קשור לחבר שבריס זה בזה ול"ד לסיכת שהוא קשור הכיסוי בכלי (מרדכי פ"ב דביצה) ומסתע מזה דכני תביות קשוות של מרקחת לחסר לסיכך החסוקים שהרי עשויים לחבר שבריס זה בזה ושם"ח · וכתב ש"ע בשם כ"ג מה"ב דיש להתיר ע"י יהודי ובקשור מבלים לפי' ע"י ישראל מותר ש"ל וכתב עוד שם שמדברי שהמבקע עליס לחתיכות גדולות לא הוי מלאכה הלא שובדא דחול והמבקע לחתיכות קטנות הוי טוחן וכ"מ בתוספתא וכ"ן עסי תק"ח : בתוספתא פ"ט קורע לחם לת השוה מ"ם תביה של יין ושל מוליים ובלבד שלא יתכוון לעשו' זעזוקי ולין פותחין לפסין שתומות ורשב"ע מתיר ועפ"ד דביצה : טז חייב יוצא וכו' · דמימי כמתקן (ב"י) ומלשה דוקא בדבר שלין דרך לפתוח לכל מותר לפתוח בשן כמו שהוא דרך לפתוח בו (בד"ה) וע' בב"ח ומ"מ ס"ל דלפילו לין חייב יוצא לפתוח לפתוח הקרס כשם שלפתוח לפתוח וכ"כ הרמב"ם לכל בשעוה לו מיקרי סתימה כיון שלין מתנו תוך הקרס ולפכי קתני משמע מפום מיוחס : טז ת"ח מותר · ע"ל דלפ הסילדה לחין לנו

(ו) פ וליקוב המנופה ת"ח למעלה מותר דלאו לפתח מכוין שאין דרך לעשות פתח למעלה אלא נוטל כל המנופה :

ז פ חותמות שבבלים בגון שידה תיבה ומגדל שהביסוי שלהם קשור בהם בחבל ט יכול להתירו או לחתכו בסכין או להתיר קליעתו ; ודוקא בעין קשירת חבל וביוצא בו אבל פותחות של עץ ושל מחכת אסור להפקיע ולשבר דבבלים נמי שייך בנין גמור ופתירה ק ומשמע זה (ז) אסור להסיר הצירים שקורים נוגז"יש שאחורי התיבה אם נאבד המפתח י (ח) ר ויש מתירים בזו (ה) ושבירת פותחות של תיבות פ יש מתיר ת ויש אוסר פ ויש להתיר יא (ו) ע"י אין יהודי :

ח יב " חותלות (פירוש מיני כלים) של תמרים וגרוגרות אם הביסוי קשור בחבל מתיר ומותר שרשרות החבל וחותך אפי" בסכין נ ואפילו נופן (ו) של חותלות שכל זה בכלי

יג ששובר אגוזים או שקדים כדי ליטול האוכל שבתם :

טז יד ד מותר להפקיע ולחתוך קשרי השפוד שקושרים בסולה או בעוף הצלויים :

ו ה חותמות שבקרקע בגון דלת של בור שקשור בו חבל יכול להתירו דלאו קשר של קיימא הוא שהרי עומד להתיר (ט) אבל לא (ח) מפקיע וחותך משום סתירה ו ודוקא כשעשוי לקיים על מנת שלא להסירו בשבת אבל אם אינו עשוי לקיים (ט) כלל מותר ומשמע זה מותר להתיר דף שמשימין אותו לפני התנור ושורקין אותו בטיט שאינו עשוי לקיום · (וע"ל סימן רנ"ח)

יא ז אסור (י) ליתן שעוה או שמן עב בנקב החבית לסתמו מפני שהוא "מטרח (פירוש לשהוח מיתם מרוחה ביותר ענין אחד הוא) ח אבל בשאר דברים דלית בהו משום מירוח (י) (כופיל ואין היין יוצא לו) (בית יוסף) מותר פ ואם היה טז היין יוצא דרך הנקב (יא) אסור (לסתמו · ואפי') ליתן בו שום דרך הערמה לומר שאינו מכוין אלא להצניעו שם ואם הוא

טז (יב) ת"ח מותר לו להערים בכך :

יב (יא) כ סכין שהוא חתוב בבוהל של עץ מבעוד יום אסור להוציאו בשבת כיון שהוא דבר מחובר אבל אם הוא תחוב

בסמוך ס"ד : (ו) וליקוב המנופה למעלה מותר · ומשמע דכמוך החבית אין היתר למעלה ולפי יודע למה כיון דאין דרך לעשות פתח למעלה בכדיל נפלת שפיר מה בין חבית למנופה ובטור כתב מותר להתיר כו' אבל לנוקבה בדיוט לפילו ברומתו כו' וכתב ב"י דמ"ש רבינו וה"מ בכלים כו' הוא כמנופה דוקא כמ"ש ע"ל ולפי מלתיה ביאור דלפי הסברא מתכון על מה שהתיק לחתר כך פירוש רש"י דה"מ למעלה קלי למעלה כיתם המנופה קלתר דשרו לבנין כו' ועפ"ד הלא כתב רש"י לדוקא דלמעלה בחבית לחסר דאין כזה עשם דהא גם כזה י"ל פי' יתכוין לפתח היה טעל כל המנופה ולא לעשות נקב למעלה בחבית הלא כוותא דש"י מנופה לחסידה דמלידה לחסר גם במנופה וכלשון הטור יש לדקדק דקדוק יפה וכתן ביתור לשון דתחלה כתב לכל לנוקבה בלבה לחסר ושל זה כשל ותמר וה"מ מלידה כו' ולא היה לו לומר לכל למלעלה כו' ותו כשל שליפי דכתב לכל בלידה לחסר לפתח מבוין כדפרישית הוא שפתח יפה ואין דרך רבינו כך ול"ל דה"פ דכרי רבינו תחלה תמר דנוקב החבית עלמו מותר לפתוח בסיף ותמר ע"ז לנוקבה בלבה היינו נוקב החבית ע"ז תמר למעלה מותר לפי' בנקב כיון שאין שם פתח ובדי שלא יעשה לנוקבה דנוקב בנוסף לחסר בלידו לכל מלידה לחסר דהיינו כל מקום לפילו במנופה ול"כ כתב כדפרישית כלי הטעם שפירשתי בנוקב החבית הוא ג"כ במנופה לחסר בלידה ממלת לחסר בלידו במנופה והמותר מותר לפילו בחבית כ"ל : (ז) אסור להסיר הצירים · הוא דעת ר"ת שמפרש הסיפ דר"ם כל הכלים דלת של עודה תיבה ומגדל טולין וחין מחזירין שמא יתקע פי' שמא יסיח הלירים וחם כן הוי בחין גמור כמה שמעתי מהרי"ל דלפי שהוא מלאכה גמורה ואין לו תקנה אלא לשבר לפיכך אסור אבל בכלי עץ שהוא מלאכה קלה ואפשר לתקנה בקל לפילו בשבת מותר ומ"ש רבינו

שטז (א) **מחיצה הנעשית לצניעות כו'** - מבואר במרדכי פ' כירה כגון מחיצה שעשה בשעת הדחק בין תבשיט מותר :

(ב) **כדי לשמש ממתו** - כיון דבלי התיר האיסור דאסור לשמש בפני מור הגל לו ספרים ועמ"ס בסימן תקי"ד ס"ק סה שקשה על זה · וזה פשוט ביזול לכסות הספרים כשבגדים שני כסויים דאין זה מקרי ממילם · וכן מותר לו לכסות כלי של הגר כמ"ש סי' ס"י ס"ו : (ג) **חוץ מן הבריכה** - פי' שאין סביב העיגול כהצטן הנעשה אלא מה שיש תוך לעיגול וכב"י בשם הירושלמי שהטעם דיקדקו מלשון רש"י שכתב"ש לחוד מכאי אם הוא לחב טפח והם חלקו עליו דבשיגן שיעור טפח תוך מן הבריכה · וע"ל ולהמתיר יש ליזהר שלא יש בסיבוב לחוד טפח דהיינו שלא לכסות בו כלי כמ"ש סוף סי' זה וכדברי רש"י : (ד) **וה"מ בשהרגלים בו** · בשור ובתבואי ובלחמים הרבע דשם מחוברים וק' דהא בשבי' סני דקן הוא מחברים בסמוך לחד מכאן בו' וע"מ זה נלמד לי שיקר דיל"ל דכאן כתב בשור בשם התו' דלם יש מחילות עד לאחר לשור משעת דלא קפדינן רק לחמילות ולקמן כתב בשם הרשב"ם בשם התוספות דאין לשור שלא יש מחילות כלל אלא שיהא נמוכה כעין שפר מכאן בו' וכמ"ש כאן בסעיף ז' וע"ל דהדוייקו בעיגן דוקא מחילות גמוכות ויליך לאויר ולכ"ב הרשן וע"ל דלא מיקסר משום שלא תלא היכא לתת לי' מחילות למשב ומשתמש באויר שתחתיו דבתוספות פרק המביא כתי יין לא זכו לך מחילות המניעות לאדן ול"ל דודאי שיקר תלוי במה שליך לאויר שתחתיו ע"כ לם יש ד' דפנות מלמעלה לו ודאי לחוי להשתמש שם בכל מילי דהוא כמו תיבה ויכול לסגיע ולהניע שם שילה לבל לם אין שם אלא ג' מחילות מחוברות לאדן לו אין לחוי להניעו שם כיון דמב' לדדים הוא שתוח אלא דמ"מ לפשתמש יש לזוך באויר שתחתיו כגון בתחת המטה לענין מחיצת שהלין שם כמ"ש הב"י בשמוך ופשטוש ע"ש ע"כ כתב הרשב"ם בשם התוספות מילוק זה ומ"ש בשפר ל' מכאן בו' מותר כיון שאין שם אלא ג' מחילות ומשתמש לשם אלא דמ"מ אסור לשמש בתוך ד' מחילות ומשתמש בתוך שתחתיו דה

ט לא יסדר · דעביד להלן וע' ססי' שי"ב ולעי"ג דדבר שלין מתכוין מכי היינו משושה דבר ולין מתכוין לעשות הרין מה שלין כן כלן שמתכוין לעשות מה שהוא עושה (הוס) : **י בשבת פשוט** · לקמן ס"ח ס"ו ומ"מ נלדעת הרי"ף והרמב"ם פסי"ח וסי' ס"ל ס"מ : **יא עשיית אהל** · שלא יעשה כדרך שהוא עושה כמול שלא יבא לסמר שלכל מותר לחלות כד בכותל (תשובת רמב"ם בתגר') ולעי"ג דבעלמא מותר לעשות לחלי שרלוי בלא מחילות הכא לחסר כע"ל פירוש הרמב"ם וכ"ה לחיך בחכם :

יב טלית כפולה · שלין בגגה טפח ולא בסחות מגי שמוך לגגה טפח הרי זה אהל עראי והעושה אותה לכתחילה י בשבת (י) פטור :

טז : משמרת שתולין אותה לתת בה שמרים לסננן ומותחין פיה לכל צד חשוב **יא** (טז) עשיית אהל ואסור (יא) לנטותה :

י יב ם טלית (יב) כפולה שהיו עליה חוטין שהיתה **יג** (יג) תלויה בהם מע"ש (י) **מותר** (יד) לנטותה **יד** ומותר לפרקה **טז** וכן (טו) הפרוכת :

יא ם כילת חתנים שאין בגגה טפח ולא בפחות משלשה סמוך לגגה רוחב טפח **טז** הואיל שהיא (טז) **מתוקנת** לכך מותר לנטותה ומותר לפורקה **יז** ם והוא שלא תהא (יז) משולשלת מעל המטה טפח :

יב ק הנוטה פרוכת וביוצא בה צריך ליזהר **יח** שלא יעשה אהל בשעה שנוטה לפיכך אם היא פרוכת (יח) גדולה **יט** תולין אותה (יט) שנים אבל אחד אסור ואם היתה כילה **כ** שיש לה (כ) גג אין מותחין אותה ואפי' עשרה שאי אפשר שלא תנבה מעט מעט כעל הארץ ותעשה אהל עראי :

יג ק בגד ששומטין (יא) על פי החבית לכסות לא ישמטנו על פני כולו **כא** משום (כא) אהל אלא יניח קצת ממנו מגולה ר"ה מ"ם *בשחכובא (פירוש כלי) **חסרה טפח אבל אם** אינה חסרה טפח מותר דאין כאן אהל :

הצד

דהיינו שלינו נכף כמ"ל ולמה לה נימא נם שם כיון דהטלים שמכסה כו רלתו לתן כו משום להכל ס"ג כהלך היולת שלינו מכוין משום ס"ם כסי' ג ועוד לתים שלין כו משום להכל כיון דלמעלה לתן כו משום להכל ולכתמו ג"ל דמ"ש מאוהל שם נרס"י דס"ל לפי המסקנת דלתן בכותב כלל משום לוהכל לפילו ביולת טפח רק משום שמא יפול מרלתו דהיינו דס"ל כמ"ש כיון שלין בעיקר הכותב משום להכל ולע"ת קשה מכלן ומרלה דשלני החם שלותו חלק היולת נגרר לכלן מרלתו הוא שלא כסדר המתנשעים ס"ל תשיב נלהכל בס"ע ולינו נגרר אחר החלק שעל רלתו משא"כ כתן בסדין דדרך פריסתו הוא בכך היולת חלק ממנו אחת המטה וע"כ נגרר אחר החלק המכסה לת המטה ומזה לתייה ברורה למ"ש בסי' ס"ח היתר לכותב מקרא בריש"ל דהחלק היולת נגרר אחר החלק המכסה כהחם כיון שלין מכויים החלק הנוה ולינו דומה לכותב שבגמרא דשם הוי החלק היולת חלק בס"ע כמו שפה לכותב כמ"ש שם ועוד טעם להחיר מכח שלין להכל בלא מחילות וכמ"ש בסי' ג ועוד לתים דמחיר בבריים"ל מכח דחיתה פ' המביא כדי יין דף ל"ג הרבה דבריים שלסורים משום להכל ופירש"י שם דהיינו כר' לתוסר שלא כמתכוין להכל בל"ש דמחיר שלא כמתכוין וכוותים קי"ל מותר בכל הלו כיון שלין מתכוין להכל וכתבו שם התוספות והרא"ש דנרלה דשפיל ר"ש מותר דבר שלין מתכוין מותר היינו שלותו דבר לין מתכוין לעשותו להכל הכא הכי הוא שוטה ממתכוין לעשות ולפ"ש שלין מת שלין לבניו מ"מ מתכוין הוא לעשות דבר הדומה לבניו ולסרוחו חכמי' משום נזירה מכו' בניו שכ"ל ול"כ כתן בבריים"ל היטו טוטה כמתכוין כלל לותו חלק בשיך לתהל שלין מתכוין שלא לכסות רלתו והתהל נעשה ממילא משא"כ כבותב שבתלמוד שנעשה התהל כמתכוין לתהל ונעשה לותו התלק כמיותה לזה ס"ל לסור לפי' שלא כמתכוין כשלש"ד : (יט) **עשיית אהל** · ולסור לנטותו כי הוא תהל על תלל הכלי : (י) **מותר לנטותה** · פי' שפ"י התוקן מוכך לותה וכו' כמוסיף על תהל עראי : (יא) **ע"פ חבית** · בגמרא מקט לה לתלמת דכותב שרי דלמו תהל תהל הוא שהרי לריך שתהיה הסרה טפח שלין יש תלל שפה ושיוך עליו לשון תהל · כתב ב"י ולכתבו כתו' כל הך לינם לסוריס שלין מתקן התהל תם טושה התהל בלא מחילות שרי ומ"ם שרי להחזיר קדירה ע"ג כירה בשבת שהמחילות היו שעוויות מתהלה לך תיוה לסוריס שלין מתקן התהל תם טושה התהל בלא מחילות שרי ומ"ם שרי ד"ל ס"ה כותל וכרתב כותב שהמחילות היו שעוויות מתהלה לך תיוה לתלמיך בשבת הוי פרווקה לכותל וכתם התחילות היו שעוויות כבר ו"ל ס"ה כותל וכרתב כותב שהמחילות היו שעוויות מתהלה לך תיוה לתלמיך בשבת הוי פרווקה לכותל וכתם התחילות היו שעוויות תמוסים דמה שיטול יש לרוחב תכלי ועלע"ד לתרץ קושייתם בדרך זה דלין לסור להל שלא תם טשה התלה בשבת מחילות גמורות שיוכל להשתמש תם מתמת המחילות הניחו לבניח תם דבר יבש ולפ"ז דוקא תם טשה כיסוי למעלה משום להכל לבל בכותב זו שים משקה כתוכה שכן מליטו הרבה בע"ז דקשה לשון זה שממלאין בו יין וא"כ בל שלין בו כיסוי לין לתוי להשתמש בו בלל כיון שעשבין לין להניח תם דבר יבש כיון שים בו משקה ודבר זה שמשתמש בו במשקה לינו לתוי כי יפול בו ממעלה לתכן שלא לריך לבסותו ש"מ שיטה ניחל הכיסוי והמחילות עושים שרתוי להשתמש וכיון שהוא מבשה הוי כעושה מחילה ג"כ דוקא שבשיו לתוי להשתמש בו ותהלה היה כתילו לין תם מחילות בלל ס"ל כיון דלין ליסור בלא מחילות למה תסרו בכותב בשבת בסי' ס"ח ס"מ משום להכל והא לין תם מחילות ומהלה דכל שהוא נעשה בלל מחילה כיון שמוכין שפה שביבו לסור לפילו בלא מחילות שלא דבעושה משום דבר תחר והלהכל נעשה ממילא לז לריך סיוטי תם גם מחילות וחר ג"כ טעם לבתיר בבריים"ל שלנו כמ"ש בס"ח :

ולפ"ז ל"ל דבבלי שייך בו משום להכל בשמבסין ולא בהרא"ש והרשב"ם שמביא ב"י כתן שלין בכיסוי בלים משום להכל והכא בכותב שהרבו משום להכל ומ"ש בסי' שי"ד ס"ו דהתם בשפותה הכיסוי מקבילתו ע"י הבל עדיין מחובר בכיחידות

שערי תשובה

שעט (כא) לוהכל עשה"ס ובניין גגן המלך סימן כ"ו כתב דדוקא יין בלריך לסחיר בשתיות כדלתרינן בשחות שלא היה ממלא שתיות שתרת ריחם ונדף אבל שתיות של שלין בהן ריח **דבש** אפ"ג דלית בהו כמה פעמים שרגיל לבשות דשל ס"ג לסחיר שתיר שים שתיות שלו ס"ב: כמוך

באר היטב

בקצוש בכוכל שבשיב שמיטין שלין שפירש ס"ח וכ"ש בשל תורות : (ח) שהתחילו · דשניר לוהכל · ובתב שם ס"ג דל"ל דבבתת שלא היה ממלא שתיות שתרת ריחם : (ט) לסחיר · פוה בשעה שני לריך לסחיר שניים ס"ח : (י) לנטותה · פי' שפ"י בהוציין מוכך לוהם והו לוהכל שלא בהוציין שם ס"ח : (יא) לנטותה · ומשמע דלא לסיר בהו משום להכל ס"ל בשמבסין לך לוהכל שלא בהוציין שם ס"ח : (יב) בפולה · שלין בגגה טפח ולא בפחות מג' שמוך לגגה טפח (ב"י) : (יג) תלויה · בחוטין שלין מתקנין לך לוהכל ומ"ש בסי' שי"ד ס"ו דהתם בשפותה הכיסוי מקבילתו ע"י הבל עדיין מחובר : (יד) לנטותה · פי' שפ"י בהוציין מוכך לוהם והו לוהכל שלא בהוציין שם ס"ח : (טו) הפרוכת · פי' לף הסרוכת שרי לף ס"ם שלא היו עליה חוטין משום לסיר לחל שלא בשבוי כעין גג (מ"מ) ומשמע דלם עשוי להחזיר לא מכוי חוטין עיין ס"ח : **טז הואיל שהיא מתוקנת** · פירוש שהכילה לכך דומיא דשקק החצון בסי' ג"ב כ"מ בהמב"ם לחל לם לוהם מתוקנת לכך לסור וכמ"ש ס"ח (ר"ן ולא כע"ם) : **יז והוא שלא תהא** · כיון שהכילה פרוסה לגל ה"ל ממה השטויים כעין גג בלמ"ל כילה לחל מטה דיהל שלין כילה עליה לם"ג דמתחי סדינים מפוריל טפח ל"ל בה (מ"מ ר"ן רשב"ם) : **יח שלא יעשה אהל** · כלומר שלא יכפול לנחבו טפח דהוי לחל ול"ש דהא לתרינן בגמרא לם מרכיב בגלימה טפח לא הוי לחל כ"ן דלא מהדק וכמ"ש סי' ס"ח ס"מ ו"ל דהתי כי דמכוין לעשות מחילה כמ"ש בסי' ג : **יט תולין אותה שנים** · פיכולין לתלותה כח' שלא תתקפל ול"ל דמשטש זה מהו קלת ליזהר שלא לתלות הפרוכת בשבת כמ"ש בס"ח ס"ג : **כ שיש לה גג** · ל"ל שתפורס בעין טפח סביבה : **כא משום אהל** · ולע"ג דברי להחזיר הקדירה ע"ג כירה בשבת ולא חייבין משום להכל הואיל והמחילות כבר עשויות · ל"ל הואיל והכותל תמצה יותר מדלתי נעשה כהכל (ר"ן ותוס') ולכתב הרי"ף שכל להכל בכילה יש בגגה טפח לו כפחות מג' שמוך לגגה טפח להכל קבוע הוי ואייב משלש · כתב הרמב"ם פ' י"ב ה' נתן התלן ולתר נתן הטיט מתן הטיט מייב וזהו בכותב בהמלטי להחזיר קדירה ע"ג כירה בשבת שהמחילות היו שעוויות מתהלה לך תיוה לסוריס שלין מתקן התהל בס"ע ולינו דומה לכותב שבגמרא דשם הוי החלק היולת חלק בס"ע כמו שפה לכותב כמ"ש שם ועוד טעם להחיר מכח שלין להכל בלא מחילות וכמ"ש בסי' ג ועוד לתים דמחיר בבריים"ל מכח דחיתה פ' המביא כדי יין דף ל"ג הרבה דבריים שלסורים משום להכל ופירש"י שם דהיינו כר' לתוסר שלא כמתכוין להכל בל"ש דמחיר שלא כמתכוין וכוותים קי"ל מותר בכל הלו כיון שלין מתכוין להכל וכתבו שם התוספות והרא"ש דנרלה דשפיל ר"ש מותר דבר שלין מתכוין מותר היינו שלותו דבר לין מתכוין לעשותו להכל הכא הכי הוא שוטה ממתכוין לעשות ולפ"ש שלין מת שלין לבניו מ"מ מתכוין הוא לעשות דבר הדומה לבניו ולסרוחו חכמי' משום נזירה מכו' בניו שכ"ל ול"כ כתן בבריים"ל היטו טוטה כמתכוין כלל לותו חלק בשיך לתהל שלין מתכוין שלא לכסות רלתו והתהל נעשה ממילא משא"כ כבותב שבתלמוד שנעשה התהל כמתכוין לתהל ונעשה לותו התלק כמיותה לזה ס"ל לסור לפי' שלא כמתכוין כשלש"ד : (טז) **עשיית אהל** · ולסור לנטותו כי הוא תהל על תלל הכלי : (י) **מותר לנטותה** · פי' שפ"י התוקן מוכך לותה וכו' כמוסיף על תהל עראי : (יא) **ע"פ חבית** · בגמרא מקט לה לתלמת דכותב שרי דלמו תהל תהל הוא שהרי לריך שתהיה הסרה טפח שלין יש תלל שפה ושיוך עליו לשון תהל · כתב ב"י ולכתבו כתו' כל הך לינם לסוריס שלין מתקן התהל תם טושה התהל בלא מחילות שרי ומ"ם שרי להחזיר קדירה ע"ג כירה בשבת שהמחילות היו שעוויות מתהלה לך תיוה לתלמיך בשבת הוי פרווקה לכותל וכתם התחילות היו שעוויות תמוסים דמה שיטול יש לרוחב תכלי ועלע"ד לתרץ קושייתם בדרך זה דלין לסור להל שלא תם טשה התלה בשבת מחילות גמורות שיוכל להשתמש תם מתמת המחילות הניחו לבניח תם דבר יבש ולפ"ז דוקא תם טשה כיסוי למעלה משום להכל לבל בכותב זו שים משקה כתוכה שכן מליטו הרבה בע"ז דקשה לשון זה שממלאין בו יין וא"כ בל שלין בו כיסוי לין לתוי להשתמש בו בלל כיון שעשבין לין להניח תם דבר יבש כיון שים בו משקה ודבר זה שמשתמש בו במשקה לינו לתוי כי יפול בו ממעלה לתכן שלא לריך לבסותו ש"מ שיטה ניחל הכיסוי והמחילות עושים שרתוי להשתמש וכיון שהוא מבשה הוי כעושה מחילה ג"כ דוקא שבשיו לתוי להשתמש בו ותהלה היה כתילו לין תם מחילות בלל ס"ל כיון דלין ליסור בלא מחילות למה תסרו בכותב בשבת בסי' ס"ח ס"מ משום להכל והא לין תם מחילות ומהלה דכל שהוא נעשה בלל מחילה כיון שמוכין שפה שביבו לסור לפילו בלא מחילות שלא דבעושה משום דבר תחר והלהכל נעשה ממילא לז לריך סיוטי תם גם מחילות וחר ג"כ טעם לבתיר בבריים"ל שלנו כמ"ש בס"ח :

(יא) לעשותה · כי הוא לוהכל על תלל הכלי ובמ"ש בגגן המלך סימן כ"ו כתב דדוקא יין בלריך לסחיר בשתיות כדלתרינן בשחות שלא היה ממלא שתיות שתרת ריחם ונדף אבל שתיות של שלין בהן ריח **דבש** אפ"ג דלית בהו כמה פעמים שרגיל לבשות דשל ס"ג לסחיר שתיר שים שתיות שלו ס"ב: כמוך

שעט · ס"ח ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"יב ס"יג ס"יד ס"טו ס"טז ס"יז ס"יח ס"יט ס"כ ס"כא ס"כב ס"כג ס"כד ס"כה ס"כו ס"כז ס"כח ס"כט ס"ל ס"לא ס"לב ס"לג ס"לד ס"לה ס"לו ס"לז ס"לח ס"לט ס"מ ס"מא ס"מב ס"מג ס"מד ס"מה ס"מו ס"מז ס"מח ס"מט ס"נ ס"נא ס"נב ס"נג ס"נד ס"נה ס"נו ס"נז ס"נח ס"נט ס"ס ס"סא ס"סב ס"סג ס"סד ס"סה ס"סו ס"סז ס"סח ס"סט ס"ע ס"עא ס"עב ס"עג ס"עד ס"עה ס"עו ס"עז ס"עח ס"עט ס"פ ס"פא ס"פב ס"פג ס"פד ס"פה ס"פו ס"פז ס"פח ס"פט ס"צ ס"צא ס"צב ס"צג ס"צד ס"צה ס"צו ס"צז ס"צח ס"צט ס"ק ס"קא ס"קב ס"קג ס"קד ס"קה ס"קו ס"קז ס"קח ס"קט ס"ר ס"רא ס"רב ס"רג ס"רד ס"רה ס"רו ס"רז ס"רח ס"רט ס"ש ס"שא ס"שב ס"שג ס"שד ס"שה ס"שו ס"שז ס"שח ס"שט ס"ת ס"תא ס"תב ס"תג ס"תד ס"תה ס"תו ס"תז ס"תח ס"תט ס"תי ס"תיא ס"תיב ס"תיג ס"תיד ס"תטו ס"תטז ס"תיז ס"תיח ס"תיט ס"תכ ס"תכא ס"תכב ס"תכג ס"תכד ס"תכה ס"תכו ס"תכז ס"תכח ס"תכט ס"תל ס"תלא ס"תלב ס"תלג ס"תלד ס"תלה ס"תלו ס"תלז ס"תלח ס"תלט ס"תמ ס"תמא ס"תמב ס"תמג ס"תמד ס"תמה ס"תמו ס"תמז ס"תמח ס"תמט ס"תנ ס"תנא ס"תנב ס"תנג ס"תנד ס"תנה ס"תנו ס"תנז ס"תנח ס"תנט ס"תס ס"תסא ס"תסב ס"תסג ס"תסד ס"תסה ס"תסו ס"תסז ס"תסח ס"תסט ס"תע ס"תעא ס"תעב ס"תעג ס"תעד ס"תעה ס"תעו ס"תעז ס"תעח ס"תעט ס"תפ ס"תפא ס"תפב ס"תפג ס"תפד ס"תפה ס"תפו ס"תפז ס"תפח ס"תפט ס"תצ ס"תצא ס"תצב ס"תצג ס"תצד ס"תצה ס"תצו ס"תצז ס"תצח ס"תצט ס"תק ס"תקא ס"תקב ס"תקג ס"תקד ס"תקה ס"תקו ס"תקז ס"תקח ס"תקט ס"תר ס"תרא ס"תרב ס"תרג ס"תרד ס"תרה ס"תרו ס"תרז ס"תרח ס"תרט ס"תש ס"תשא ס"תשב ס"תשג ס"תשד ס"תשה ס"תשו ס"תשז ס"תשח ס"תשט ס"תת ס"תתא ס"תתב ס"תתג ס"תתד ס"תתה ס"תתו ס"תתז ס"תתח ס"תתט ס"תתי ס"תתיא ס"תתיב ס"תתיג ס"תתיד ס"תתטו ס"תתטז ס"תתיז ס"תתיח ס"תתיט ס"תתכ ס"תתכא ס"תתכב ס"תתכג ס"תתכד ס"תתכה ס"תתכו ס"תתכז ס"תתכח ס"תתכט ס"תתל ס"תתלא ס"תתלב ס"תתלג ס"תתלד ס"תתלה ס"תתלו ס"תתלז ס"תתלח ס"תתלט ס"תתמ ס"תתמא ס"תתמב ס"תתמג ס"תתמד ס"תתמה ס"תתמו ס"תתמז ס"תתמח ס"תתמט ס"תתנ ס"תתנא ס"תתנב ס"תתנג ס"תתנד ס"תתנה ס"תתנו ס"תתנז ס"תתנח ס"תתנט ס"תתס ס"תתסא ס"תתסב ס"תתסג ס"תתסד ס"תתסה ס"תתסו ס"תתסז ס"תתסח ס"תתסט ס"תתע ס"תתעא ס"תתעב ס"תתעג ס"תתעד ס"תתעה ס"תתעו ס"תתעז ס"תתעח ס"תתעט ס"תתפ ס"תתפא ס"תתפב ס"תתפג ס"תתפד ס"תתפה ס"תתפו ס"תתפז ס"תתפח ס"תתפט ס"תתצ ס"תתצא ס"תתצב ס"תתצג ס"תתצד ס"תתצה ס"תתצו ס"תתצז ס"תתצח ס"תתצט ס"תתק ס"תתקא ס"תתקב ס"תתקג ס"תתקד ס"תתקה ס"תתקו ס"תתקז ס"תתקח ס"תתקט ס"תתר ס"תתרא ס"תתרב ס"תתרג ס"תתרד ס"תתרה ס"תתרו ס"תתרז ס"תתרח ס"תתרט ס"תתש ס"תתשא ס"תתשב ס"תתשג ס"תתשד ס"תתשה ס"תתשו ס"תתשז ס"תתשח ס"תתשט ס"תתת ס"תתתא ס"תתתב ס"תתתג ס"תתתד ס"תתתה ס"תתתו ס"תתתז ס"תתתח ס"תתתט ס"תתתי ס"תתתיא ס"תתתיב ס"תתתיג ס"תתתיד ס"תתתטו ס"תתתטז ס"תתתיז ס"תתתיח ס"תתתיט ס"תתתכ ס"תתתכא ס"תתתכב ס"תתתכג ס"תתתכד ס"תתתכה ס"תתתכו ס"תתתכז ס"תתתכח ס"תתתכט ס"תתתל ס"תתתלא ס"תתתלב ס"תתתלג ס"תתתלד ס"תתתלה ס"תתתלו ס"תתתלז ס"תתתלח ס"תתתלט ס"תתתמ ס"תתתמא ס"תתתמב ס"תתתמג ס"תתתמד ס"תתתמה ס"תתתמו ס"תתתמז ס"תתתמח ס"תתתמט ס"תתתנ ס"תתתנא ס"תתתנב ס"תתתנג ס"תתתנד ס"תתתנה ס"תתתנו ס"תתתנז ס"תתתנח ס"תתתנט ס"תתתס ס"תתתסא ס"תתתסב ס"תתתסג ס"תתתסד ס"תתתסה ס"תתתסו ס"תתתסז ס"תתתסח ס"תתתסט ס"תתתע ס"תתתעא ס"תתתעב ס"תתתעג ס"תתתעד ס"תתתעה ס"תתתעו ס"תתתעז ס"תתתעח ס"תתתעט ס"תתתפ ס"תתתפא ס"תתתפב ס"תתתפג ס"תתתפד ס"תתתפה ס"תתתפו ס"תתתפז ס"תתתפח ס"תתתפט ס"תתתצ ס"תתתצא ס"תתתצב ס"תתתצג ס"תתתצד ס"תתתצה ס"תתתצו ס"תתתצז ס"תתתצח ס"תתתצט ס"תתתק ס"תתתקא ס"תתתקב ס"תתתקג ס"תתתקד ס"תתתקה ס"תתתקו ס"תתתקז ס"תתתקח ס"תתתקט ס"תתתר ס"תתתרא ס"תתתרב ס"תתתרג ס"תתתרד ס"תתתרה ס"תתתרו ס"תתתרז ס"תתתרח ס"תתתרט ס"תתתש ס"תתתשא ס"תתתשב ס"תתתשג ס"תתתשד ס"תתתשה ס"תתתשו ס"תתתשז ס"תתתשח ס"תתתשט ס"תתתת ס"תתתתא ס"תתתתב ס"תתתתג ס"תתתתד ס"תתתתה ס"תתתתו ס"תתתתז ס"תתתתח ס"תתתתט ס"תתתתי ס"תתתתיא ס"תתתתיב ס"תתתתיג ס"תתתתיד ס"תתתתטו ס"תתתתטז ס"תתתתיז ס"תתתתיח ס"תתתתיט ס"תתתתכ ס"תתתתכא ס"תתתתכב ס"תתתתכג ס"תתתתכד ס"תתתתכה ס"תתתתכו ס"תתתתכז ס"תתתתכח ס"תתתתכט ס"תתתתל ס"תתתתלא ס"תתתתלב ס"תתתתלג ס"תתתתלד ס"תתתתלה ס"תתתתלו ס"תתתתלז ס"תתתתלח ס"תתתתלט ס"תתתתמ ס"תתתתמא ס"תתתתמב ס"תתתתמג ס"תתתתמד ס"תתתתמה ס"תתתתמו ס"תתתתמז ס"תתתתמח ס"תתתתמט ס"תתתתנ ס"תתתתנא ס"תתתתנב ס"תתתתנג ס"תתתתנד ס"תתתתנה ס"תתתתנו ס"תתתתנז ס"תתתתנח ס"תתתתנט ס"תתתתס ס"תתתתסא ס"תתתתסב ס"תתתתסג ס"תתתתסד ס"תתתתסה ס"תתתתסו ס"תתתתסז ס"תתתתסח ס"תתתתסט ס"תתתתע ס"תתתתעא ס"תתתתעב ס"תתתתעג ס"תתתתעד ס"תתתתעה ס"תתתתעו ס"תתתתעז ס"תתתתעח ס"תתתתעט ס"תתתתפ ס"תתתתפא ס"תתתתפב ס"תתתתפג ס"תתתתפד ס"תתתתפה ס"תתתתפו ס"תתתתפז ס"תתתתפח ס"תתתתפט ס"תתתתצ ס"תתתתצא ס"תתתתצב ס"תתתתצג ס"תתתתצד ס"תתתתצה ס"תתתתצו ס"תתתתצז ס"תתתתצח ס"תתתתצט ס"תתתתק ס"תתתתקא ס"תתתתקב ס"תתתתקג ס"תתתתקד ס"תתתתקה ס"תתתתקו ס"תתתתקז ס"תתתתקח ס"תתתתקט ס"תתתתר ס"תתתתרא ס"תתתתרב ס"תתתתרג ס"תתתתרד ס"תתתתרה ס"תתתתרו ס"תתתתרז ס"תתתתרח ס"תתתתרט ס"תתתתש ס"תתתתשא ס"תתתתשב ס"תתתתשג ס"תתתתשד ס"תתתתשה ס"תתתתשו ס"תתתתשז ס"תתתתשח ס"תתתתשט ס"תתתתת ס"תתתתתא ס"תתתתתב ס"תתתתתג ס"תתתתתד ס"תתתתתה ס"תתתתתו ס"תתתתתז ס"תתתתתח ס"תתתתתט ס"תתתתתי ס"תתתתתיא ס"תתתתתיב ס"תתתתתיג ס"תתתתתיד ס"תתתתתטו ס"תתתתתטז ס"תתתתתיז ס"תתתתתיח ס"תתתתתיט ס"תתתתתכ ס"תתתתתכא ס"תתתתתכב ס"תתתתתכג ס"תתתתתכד ס"תתתתתכה ס"תתתתתכו ס"תתתתתכז ס"תתתתתכח ס"תתתתתכט ס"תתתתתל ס"תתתתתלא ס"תתתתתלב ס"תתתתתלג ס"תתתתתלד ס"תתתתתלה ס"תתתתתלו ס"תתתתתלז ס"תתתתתלח ס"תתתתתלט ס"תתתתתמ ס"תתתתתמא ס"תתתתתמב ס"תתתתתמג ס"תתתתתמד ס"תתתתתמה ס"תתתתתמו ס"תתתתתמז ס"תתתתתמח ס"תתתתתמט ס"תתתתתנ ס"תתתתתנא ס"תתתתתנב ס"תתתתתנג ס"תתתתתנד ס"תתתתתנה ס"תתתתתנו ס"תתתתתנז ס"תתתתתנח ס"תתתתתנט ס"תתתתתס ס"תתתתתסא ס"תתתתתסב ס"תתתתתסג ס"תתתתתסד ס"תתתתתסה ס"תתתתתסו ס"תתתתתסז ס"תתתתתסח ס"תתתתתסט ס"תתתתתע ס"תתתתתעא ס"תתתתתעב ס"תתתתתעג ס"תתתתתעד ס"תתתתתעה ס"תתתתתעו ס"תתתתתעז ס"תתתתתעח ס"תתתתתעט ס"תתתתתפ ס"תתתתתפא ס"תתתתתפב ס"תתתתתפג ס"תתתתתפד ס"תתתתתפה ס"תתתתתפו ס"תתתתתפז ס"תתתתתפח ס"תתתתתפט ס"תתתתתצ ס"תתתתתצא ס"תתתתתצב ס"תתתתתצג ס"תתתתתצד ס"תתתתתצה ס"תתתתתצו ס"תתתתתצז ס"תתתתתצח ס"תתתתתצט ס"תתתתתק ס"תתתתתקא ס"תתתתתקב ס"תתתתתקג ס"תתתתתקד ס"תתתתתקה ס"תתתתתקו ס"תתתתתקז ס"תתתתתקח ס"תתתתתקט ס"תתתתתר ס"תתתתתרא ס"תתתתתרב ס"תתתתתרג ס"תתתתתרד ס"תתתתתרה ס"תתתתתרו ס"תתתתתרז ס"תתתתתרח ס"תתתתתרט ס"תתתתתש ס"תתתתתשא ס"תתתתתשב ס"תתתתתשג ס"תתתתתשד ס"תתתתתשה ס"תתתתתשו ס"תתתתתשז ס"תתתתתשח ס"תתתתתשט ס"תתתתתת ס"תתתתתתא ס"תתתתתתב ס"תתתתתתג ס"תתתתתתד ס"תתתתתתה ס"תתתתתתו ס"תתתתתתז ס"תתתתתתח ס"תתתתתתט ס"תתתתתתי ס"תתתתתתיא ס"תתתתתתיב ס"תתתתתתיג ס"תתתתתתיד ס"תתתתתתטו ס"תתתתתתטז ס"תתתתתתיז ס"תתתתתתיח ס"תתתתתתיט ס"תתתתתתכ ס"תתתתתתכא ס"תתתתתתכב ס"תתתתתתכג ס"תתתתתתכד ס"תתתתתתכה ס"תתתתתתכו ס"תתתתתתכז ס"תתתתתתכח ס"תתתתתתכט ס"תתתתתתל ס"תתתתתתלא ס"תתתתתתלב ס"תתתתתתלג ס"תתתתתתלד ס"תתתתתתלה ס"תתתתתתלו ס"תתתתתתלז ס"תתתתתתלח ס"תתתתתתלט ס"תתתתתתמ ס"תתתתתתמא ס"תתתתתתמב ס"תתתתתתמג ס"תתתתתתמד ס"תתתתתתמה ס"תתתתתתמו ס"תתתתתתמז ס"תתתתתתמח ס"תתתתתתמט ס"תתתתתתנ ס"תתתתתתנא ס"תתתתתתנב ס"תתתתתתנג ס"תתתתתתנד ס"תתתתתתנה ס"תתתתתתנו ס"תתתתתתנז ס"תתתתתתנח ס"תתתתתתנט ס"תתתתתתס ס"תתתתתתסא ס"תתתתתתסב ס"תתתתתתסג ס"תתתתתתסד ס"תתתתתתסה ס"תתתתתתסו ס"תתתתתתסז ס"תתתתתתסח ס"תתתתתתסט ס"תתתתתתע ס"תתתתתתעא ס"תתתתתתעב ס"תתתתתתעג ס"תתתתתתעד ס"תתתתתתעה ס"תתתתתתעו ס"תתתתתתעז ס"תתתתתתעח ס"תתתתתתעט ס"תתתתתתפ ס"תתתתתתפא ס"תתתתתתפב ס"תתתתתתפג ס"תתתתתתפד ס"תתתתתתפה ס"תתתתתתפו ס"תתתתתתפז ס"תתתתתתפח ס"תתתתתתפט ס"תתתתתתצ ס"תתתתתתצא ס"תתתתתתצב ס"תתתתתתצג ס"תתתתתתצד ס"תתתתתתצה ס"תתתתתתצו ס"תתתתתתצז ס"תתתתתתצח ס"תתתתתתצט ס"תתתתתתק ס"תתתתתתקא ס"תתתתתתקב ס"תתתתתתקג ס"תתתתתתקד ס"תתתתתתקה ס"תתתתתתקו ס"תתתתתתקז ס"תתתתתתקח ס"תתתתתתקט ס"תתתתתתר ס"תתתתתתרא ס"תתתתתתרב ס"תתתתתתרג ס"תתתתתתרד ס"תתתתתתרה ס"תתתתתתרו ס"תתתתתתרז ס"תתתתתתרח ס"תתתתתתרט ס"תתתתתתש ס"תתתתתתשא ס"תתתתתתשב ס"תתתתתתשג ס"תתתתתתשד ס"תתתתתתשה ס"תתתתתתשו ס"תתתתתתשז ס"תתתתתתשח ס"תתתתתתשט ס"תתתתתתת ס"תתתתתתתא ס"תתתתתתתב ס"תתתתתתתג ס"תתתתתתתד ס"תתתתתתתה ס"תתתתתתתו ס"תתתתתתתז ס"תתתתתתתח ס"תתתתתתתט ס"תתתתתתתי ס"תתתתתתתיא ס"תתתתתתתיב ס"תתתתתתתיג ס"תתתתתתתיד ס"תתתתתתתטו ס"תתתתתתתטז ס"תתתתתתתיז ס"תתתתתתתיח ס"תתתתתתתיט ס"תתתתתתתכ ס"תתתתתתתכא ס"תתתתתתתכב ס"תתתתתתתכג ס"תתתתתתתכד ס"תתתתתתתכה ס"תתתתתתתכו ס"תתתתתתתכז ס"תתתתתתתכח ס"תתתתתתתכט ס"תתתתתתתל ס"תתתתתתתלא ס"תתתתתתתלב ס"תתתתתתתלג ס"תתתתתתתלד ס"תתתתתתתלה ס"תתתתתתתלו ס"תתתתתתתלז ס"תתתתתתתלח ס"תתתתתתתלט ס"תתתתתתתמ ס"תתתתתתתמא ס"תתתתתתתמב ס"תתתתתתתמג ס"תתתתתתתמד ס"תתתתתתתמה ס"תתתתתתתמו ס"תתתתתתתמז ס"תתתתתתתמח ס"תתתתתתתמט ס"תתתתתתתנ ס"תתתתתתתנא ס"תתתתתתתנב ס"תתתתתתתנג ס"תתתתתתתנד ס"תתתתתתתנה ס"תתתתתתתנו ס"תתתתתתתנז ס"תתתתתתתנח ס"תתתתתתתנט ס"תתתתתתתס ס"תתתתתתתסא ס"תתתתתתתסב ס"תתתתתתתסג ס"תתתתתתתסד ס"תתתתתתתסה ס"תתתתתתתסו ס"תתתתתתתסז ס"תתתתתתתסח ס"תתתתתתתסט ס"תתתתתתתע ס"תתתתתתתעא ס"תתתתתתתעב ס"תתתתתתתעג ס"תתתתתתתעד ס"תתתתתתתעה ס"תתתתתתתעו ס"תתתתתתתעז ס"תתתתתתתעח ס"תתתתתתתעט ס"תתתתתתתפ ס"תתתתתתתפא ס"תתתתתתתפב ס"תתתתתתתפג ס"תתתתתתתפד ס"תתתתתתתפה ס"תתתתתתתפו ס"תתתתתתתפז ס"תתתתתתתפח ס"תתתתתתתפט ס"תתתתתתתצ ס"תתתתתתתצא ס"תתתתתתתצב ס"תתתתתתתצג ס"תתתתתתתצד ס"תתתתתתתצה ס"תתתתתתתצו ס"תתתתתתתצז ס"תתתתתתתצח ס"תתתתתתתצט ס"תתתתתתתק ס"תתתתתתתקא ס"תתתתתתתקב ס"תתתתתתתקג ס"תתתתתתתקד ס"תתתתתתתקה ס"תתתתתתתקו ס"תתתתתתתקז ס"תתתתתתתקח ס"תתתתתתתקט ס"תתתתתתתר ס"תתתתתתתרא ס"תתתתתתתרב ס"תתתתתתתרג ס"תתתתתתתרד ס"תתתתתתתרה ס"תתתתתתתרו ס"תתתתתתתרז ס"תתתתתתתרח ס"תתתתתתתרט ס"תתתתתתתש ס"תתתתתתתשא ס"תתתתתתתשב ס"תתתתתתתשג ס"תתתתתתתשד ס"תתתתתתתשה ס"תתתתתתתשו ס"תתתתתתתשז ס"תתתתתתתשח ס"תתתתתתתשט ס"תתתתתתתת ס"תתתתתתתתא ס"תתתתתתתתב ס"תתתתתתתתג ס"תתתתתתתתד ס"תתתתתתתתה ס"תתתתתתתתו ס"תתתתתתתתז ס"תתתתתתתתח ס"תתתתתתתתט ס"תתתתתתתתי ס"תתתתתתתתיא ס"תתתתתתתתיב ס"תתתתתתתתיג ס"תתתתתתתתיד ס"תתתתתתתתטו ס"תתתתתתתתטז ס"תתתתתתתתיז ס"תתתתתתתתיח ס"תתתתתתתתיט ס"תתתתתתתתכ ס"תתתתתתתתכא ס"תתתתתתתתכב ס"תתתתתתתתכג ס"תתתתתתתתכד ס"תתתתתתתתכה ס"תתתתתתתתכו ס"תתתתתתתתכז ס"תתתתתתתתכח ס"תתתתתתתתכט ס"תתתתתתתתל ס"תתתתתתתתלא ס"תתתתתתתתלב ס"תתתתתתתתלג ס"תתתתתתתתלד ס"תתתתתתתתלה ס"תתתתתתתתלו ס"תתתתתתתתלז ס"תתתתתתתתלח ס

ביתידות מלחמוניו כמכר לעיל וש"ך כל שמסתלק לגמרי לחסור להחזילו דעושה לחל וש"ך לריך ליזהר בחיכות קטנה שקולין שקלחעל"ן שיש לסם כיסוי שלחו מקוברת שם רק כשלריך לו מוסך הכסוי כולו ואחר כך מחזילה שלריך ליזהר שלא להסתיר כל הכסוי בשעה שפותחו דהוי כוחר לחל וכן בשעה שמחזילו עושה לחל ולפי מ"ם סחום' דוקא כבובה לחסור לפי שהוא רחב הרבה חין להחסור בזה לחל לפי מ"ם כל שהוא לוקר לכסותו לחסור יש מיסוק גם בשקחעל"ן חם יש חלל עשה ולא רלחיתי מזהרין בזה לחל לפי המ"ב ע"ש ועיקר ללא לחלכו חכמים בכיסוי משום לחל חלא חם חין מיזחד לכך מהניח הכובה שהוא כנד מעלמא ומכסה על מהחיים מה שחין כן בכיסוי המיוחד לכס ודלכו בכך חמיד לא מיחזי כעביד להלא ומ"ם בהחזת קדירה ט"ג כיוהו שרי דדרכו חמיד בכך וכן בכל כסוי כלי ש"ל בזה שחין עושה מחילות בשבת רק הכיסוי לחוד ומילוק נכון הוא:

שטז (א) **צפור דרור** · בגמרא מפרשינן הא דחנן לפור למגדל מייב משום לידה חבל לבים לא סיימו בלפור דרור שחינו מקבל מזון ודר בבים כבשדה שנשמע מזוזת לזוזים וש"ב לפילו בבים שחין מלוכחין מחומים חינו נילוד דהוי מחוסר פדיון לידה וחע"ג דרש"י פי' במעל' דעשה בבים משום דחלוחת פחוחים משמע דבשחוטה (יב) לידה היינו לר"י דלא ס"ל לחלק בין מחוסר לידה חו לח חבל רבינ"ב דס"ל דמחוסר לידה פשוט לן חילוק בין חלחוחת חבל שחר טוף מייב בבים וש"ב חילק כחן בין לפור לגפור חבל הסור לח חילק בזה נלחה לי שס"ל דמה שחמר רבי שמעון בן גמליחל במחמיחו חבל לח כל הכי דבין זה להכלל המחוסר לידה פשוט שלין מחוסר לידה חייב זה קלי חמגדל דקטן בריחת דלח הוה מגדל גדול שלינו נילוד לח מה שהוח נילוד ולח מחוסר לידה וכזה נכלל גם כן החילוק בבין עוף לעוף דהכל לפי מה שהוח נילוד ולח מחוסר לידה חייב וש"ב כחב הסור הלא לפור למגדל הן הטוף הן הטוף שהוח נילוד בו ובוחתו לפי מה שהוח כן המגדל לפי מה שהוח וכן במ"ם לח"ב ולכי לבים חו לביבר שהוח נילוד כוחתו לבים שים בו חלנות פחוחים שסם חין שום ליפור נילוד במ"ם רש"י במשנה לר"י ולח נילוד שם חלא חים וכ"ש כחן בכחב בשחר ליפורים דיש חילוק בבים שיש בו חלנות פחוחים וכדחמרינן בגמ' שחסכר משמע מזוזות לזוזים לפור דרור ס"ב בחים שיש חילוק בבים בין גדול לקטן ע"כ כחב שהוא נילוד בו כ"ל להשוות הס"ע עם הסור וחין ביניהם חילוק לדין · ומ"ח ז"ל ככם לדוחק לעשות מחלוקת ביניהם ול"ל ז"ה: (ב) **ישן או סומא** · עבידי לשמעת דמעלין יד לחם וכגמ' מהלקים בחולה שם מחמת עייפות שהוא יגע וחינו יכול לזוז ממקומו נילוד ועומד הוא ושכול וחם מחמת חמיעות הוא חולה לח הוה נילוד ומייב וחסור וש"ע לח זכרו כיון שהשוחטו נזקן משמע דגם החולה לחינו יכול להשמע כמו הזקן וכיוצ מחמת יגיעתו וכרי"ף בבייחת זו דיקו לו סומא כו' לפי שכבר ים כלל מסוס לנו בל המחוסר לידה כו' כ"ל: (ג) **הלכך זבובים כו'** ולכן יש לדיחר כו' · הסור בשם בעל התלוחות כחב לחסור בזה וכחב עליו ול"ע שם"ל לדקדק בזה כו' ועוד דלמרינן ובלבד שלח יכוין לגוד ללמוח כי לח מכוין שרי וקשה דזה חינו דהא מפרשינן ליה בגמרא חלו ובלבד שלח יכוין לגוד שלח ישמטו מלודה דחיינו בית הלוחות שלא יכסה חותה דחם לח כן הו פסיק רישיה וזה חפילו חליבא דר"ם דלמר דבר שחין מתכוין מותר מ"מ מודה בפסיק רישיה דחסור חלא ע"כ דיש מקום שיוכלו לעשות וכ"כ התוספת שם שם חפילו דיש נקב קטן שחין הדבורים רוחין חותו וכחב עליהן ר"י וכ"ם דלר"י לריך דווקא נקב גדול שיכול נרחה לדבורים ולר"ם יש שני בקטן וח"כ כחן בחיבה ויש בה זבובים לריך ג"כ נקב קטן וחמחי החיר הסור לגמרי חפי' בלח נקב קטן וכן הקשה הב"י וכחב עוד ב"י מה שחילק הסור בין הוחה שהיח קטנה לף חמו מחלק בין חיבה קטנה לגדולה וח"כ מחה דבריך לשיטורים דבכוחה נמי חיכח רבבי חוספי ע"כ וע"ל דבבי הסור בבוחים וחחלה נדקדק לשונו שכחב וע"ל שם"ל לדקדק בזה ולח כחב ע"ל שהוח מוחר חלח דגם הוח ס"ל דחסור כשרוחה זבובים בוודחי בחיבה חלח דקחמר שחין לריך לדקדק לחמר זה לעיין חם יש שם זבובים וע"ז נחן טעם מדת דחפילו חי הוה פסיק רישיה לעניין זבובים שחין לכם מקום לצחת מ"מ חינו חסור משום שלח נקבו נילוד בו ליו ולחי שיבוחתו לידו דחשבר שחמר שיפחת כשיסור וילכה ישרחו ולח חניש ס' לידו וע"ו חמר ול"ד לדבורים בכוחה דהכוחה קטנה היח והדבורים נילודים כוון בזה דשב"ם יכיו נילודים דכל כוחה היח קטנה לעניין זה שלח יוכלו כל הדבורים שיבחרחו דח"ח בכך הדבורים גדולים וממלחים הכוחה וח"ח שלח יחפוש לחד מכם מש"ב בחיבה שיש בה זבובים דחשבר שיבחרחו בפוחחתו וכוב פשטים חנו דוחק שהוח כך דקטנותם של זבובים היח גדולה חלוה לעניין שיוכלו לברוח משוך קוסים הב"י על הסור · ושל הקושיח הפשיט של הסור נרחה הש"ך מדח דחפילו חם בוודחי יש זבובים לח קדוי נילוד כמו דבורים ועוד חפי' חם חחמר דבוודחי הוי פסיק רישיה וחסור ע"ש בסמך חם יש שם זבובים יש להחיר דשם חין פסיק רישיה והוי דבר שלח במכוון ומוחר כמו בכוחה הילך פסיק רישיה הוחר כגון שיש נקב קטן כמ"ש ס"ב חין פסיק רישיה בודחי חם חשבר שחין שם זבובים חה הוה כמו במקום הלך פסיק רישיה חלח בחמת חין חדם יכול לחלוק בכיחור על בעל התלוחות חלא שחרחה לי שח"ל לדקדק מח"ו ויוכל להסביר התיבה בלי בדיוק חם יש שם זבובים וכן ל"ל להלכה למעשה דחם ידוחה שם זבובים יפריש חחלה מיד ש"ביחת חבל ח"ל לחפש מחר זה וכ"ם חם יפריש פעם ח' ולח חיישינן שמח נשחיר עוד ודחי הוה רבינו הסור לסמוך עליו זה בפרט שלח מלינו בפי' חולק עליו · ומ"ח ז"ל פי' לדברי הסור דלח הוה פסיק רישיה בבי דבזבובים דלח ניחח לים שיהיו נילודים ולח יוכלו לעלות לחוכל פ"חים לעשות דבש ולח דק דוחלי כל דבר שחין במינו נילוד לח ניחח לים בהחלח לידה כלל שלח ענזרו חכמים חטו לידה שבמינו נילוד דניחח לים בכך · והרב"י כחב וז"ל חלח לי חיכח למידחי דבבי בעל התלוחות הכי חיכח למידחי שחני זבובים דבזובות הוה מקום שכם נילודין והוה כמבמים חרי לגוזקין בלו חבל זבובים בחיבה וכוזרת לח הוה מקום לידון חבבר דלח חבעיר נילודים עד שיחבשה בידו עב"ל ומחמחי על נבדל רבה ב"י דחם לח בלה בדחיית רבינו הסור ולחי חין גם בדחיותו ממש דשחני חרי בזוזקין שבם הוה שומד ושיו כוחם להבחים מקום שחין מקומו חבל במקום שחין מקומו הוה מבחים ולח הוי נילוד כדפרינ"ם ב"ש בהולה מבח"כ בזבובים שבחיבה שבבל מקום שחינן יכולים לצחת משם הם נילודים וע"כ יש לומר דבשעה שיפחת החיבה יברחו חח"כ זהו שבבת רבינו הסור · עוד כחב ב"י ול"ע דע"כ לח חבבר ר"ם לפיוש מחלחת על הכוזרת בפסיק רישיה חלח בדבובים שבמינן נילוד חבל זבובים שחין במינן נילוד כל שחינו מחכוין מוחר חפילו בפסיק רישיה עב"ל · ויפה הקשה עליו מו"ח ז"ל דבפרק משלין במ"ע חמ"כ בסמוך בהדיח דדבובים הוון שחין במינן נילוד וחם"ם בעיק דוקא דלח יהיו פסיק רישיה: (ד) **ויש מקילין** · כבר בעליתי בם"ד דוקא בפסק חם יש שם זבובים ול"ל לבדוק

שטז צידה האסורה ומותרת בשבת · ובו י"ב סעיפים

א ה **הצד** (א) **צפור א** ג דרור למנדל שהוא ניצוד בו ושאר ציפורים וגבי לבית או לביבר **ב שהם** (א) ניצודים בו חייב ואם אינו ניצוד בו **פטור אבל אסור**:

ב ג **צד צבי** (ב) **ישן או סומא חייב חגר או חולה או זקן**

ג פטור: סגם סמנסם כלב (ב) לחר חיש בשבח **ד** סוי נידה (כל כו) ויש לומרים] לפף בחול לפור לגוד בגלגלים **ה** (ג) ממ"ל: (ת"ה נמלא שבוחת גלגלים דף י"ם):

ג ד **כל שבמינו ניצוד חייב עליו אין במינו ו ניצוד פטור אבל אסור** (ג) **הילכך זבובים אע"פ שאין במינן ניצוד אסור לצודן**: "כגם וכן כ ניזהר בלא לשבור בלוב חיבה שבחוכה לה לשהות כלים מזבובים בו בשבת דסוי פסיק רישיה שלודו שם (בשבת"ם ומהרבי פ"ם כיוב ותגור) **ח** (ד) ויש מקילין בשם שחם יפחת מבלי ניעלם משם (ד) יבריחו: (סור):

ד ו **פורסין מחצלת על גבי "הכוורת** (משם שמחבכסים בו הדבורים בשבוח דבש) **ובלבד שלא יכוין לצוד** ז **וגם הוא בעניו שאינו מוכרח שיהיו ניצודים כי היכי דלא לחוי ט פסיק** (ה) **רישיה**:

ה ז **צבי שנכנס לתוך הבית ונעל אחד בפניו חייב נעלו שנים**

מלם עומד בחוכה לה יכול לחוספה בחד שחיב: **ח** ויש מקילין · חע"ג דסור כחב בכוחה קטנה דחסור חבל בזבובים פ"ב בשבי שחם בח ניפול לחוך הבור דחסור ס"ב חפי' חם חיש בחיבה גדולה יבריחו ע"כ ולפ"ז חם חיש בחיבה קטנה ניפול לחוך הבור ס"ב בחיב שיש חילוק בין חבל בזבובים דחיכח בחיבה קטנה דחסור חבל בזבובים דחיכח בחיבה גדולה דמותר ע"כ ולפ"ז חם חיש בחיבה קטנה ניפול לחוך הבור ס"ב בחיב שיש חילוק בין

ס"ק י' ומכאן כתב ד"ע דעדיפה וקדחתרת לפ שמלא כאצבע ק"ו ג שם בכתב מאמצע כ שם בפנים פ"ו שם בכתב ס"ק ב' וכתב כה"ג דלפעמים מהיל דספק מיירי בגוסס מ שם בכתוב: כה"ג ג שם בבניינ', וכה"ג ומכ"מ שם בכתוב: ש מור מכח דרב אשי שם ם שם בבניינ' וכה"ג ס שם בבניינ' וכה"ג ק פוד:

בו עכבריס: **י חיבים** · ואם אחד מהן היו יכול להכיל חיב והשני חוי מסייע ואין בו ממש ופסול (רמב"ם פ"ח) : **יא** והלך לו · כתב הח"י שהלך לחוך הבית דאלת"ה היאך תפשה שהשני יעמוד מקומו של הלשון מבלי שרצים בו · כתב הר"ן החוכל בח' שרצים עד שלגלד הדם חייב דכיון שיש להם עור מעכב הדם מלאלת ולמלאכת העור מעכבו היה יוצא ולפיכך חייב משום טעילת כשאוחזו מקום כי הדם הוא הגשם לבל שלא שקליס כיון שהיו להם עור מעכב הדם מלאלת היה נשאר ממקומו היה יוצא לחוץ ומ"מ כל שלא יצא לחוץ פטור אבל כשיצא לחוץ חייב אפי' שלא יצא לף בשאר שקליס משום טעילת בשמה : (ו) **פרעוש** · היינו השחורה הקופצת ופרה ורבה ולמרגין בפ' מ' שרצים דילפינן ממשכן חלים מלדמיס מה חלים פריס וכיוצ לף כל שפרה ורבה לכך חייבים על הריעת הפרשום לבל כיוצא בלמה הלמה פרה ורבה חלה בהם מיוחת בחדם אין חייבים על הריעה חלה לאחר ממחת נזירה בשמת יהרוג פרעוש : (ז) **אחור לצודו** · לבל אין חיוב לידם כאן דהוה דבר שאין במינו גילוי : (ה) **אא"כ הוא על בשרו ועוקצו** · משמע על חלוקו מבפנים אסור וכתבו החוים, ד' שרציס דחם עשך לת החדם מותר ליקחו להבליטו משלו דמשום לשר שרי לבל חם הוא בחותו מין שלוטו על בגדיו דרך מקרה מותר לאורנו ולא נזרו בזה משום פרשום לבל חם מחפש לחריו לאור תפילו בבגד חלה דק"ל דכתב האור שוד ודוקא בפשלה בגדיו נזרו בריעה כיצא לחו פרשום לבל בפשלה לחלה מותר לחרוג כיצא ולא נזרינן לחו פרשום שאין לשר לכל מותר בשרים בפיס וכ"מ בגמ' : **לא** יקח אדם כלים מעורות שומלים

שנים פטורים אין אחד יכול לנעול ונעלו שנים י (ו) **חייבים** : הגה ואם בפחות ככר מנוקף מותר לטלטלה בשמטול : (ר"ן פרק המוצא ותוספות פ"ו) :

ן ח **ישב אחד על הפתח ומלאו יכול לישב לישב בצדו ואפי' אם עמד הראשון יא והלך לו השני פטור** פ **וכותר והראשון חייב :**

ז · **הצד נחשים ועקרבים בשבת או שאר רמשים המזיקים אם לרפואה חייב ואם בשביל יב שלא ישכנו מותר :**

ח (ה) כ **שכנה שרצים האסורים יג בתורה יד הצדן והחובל בהם אע"פ שלא יצא מהם דם אלא נצרר טז הדת**

(ו) **העור חייב טז ושאר** (ח) **שרצים אינו חייב החובל בהם אא"כ יצא מהם דם והצדן לצורך חייב יז** ג **שלא לצורך או**

סתם (ט) **פטור אבל אסור** פ **ולהרטב"ם חייב :**

ט (ו) (י) **פרעוש הנקרא ברג"ות בלשון ערב** (ז) ג **אסור**

(יא) **לצודו** (ח) פ **אא"כ הוא על בשרו יח** (יב) **ועוקצו**

יט פ **ואסור** (יג) **להרגו** : כגה ואף לא יפלנגו בידו במת יהרגנו אלא יפלנו בידו ויזרקנו : (רבי יהודה ני"ב ח"י) פ **אבל כנה כ מותר להרגה** ג **והמפלה בגדיו טמנים** (ט) **בא** (יד) **לא יהרגם אלא מולין בידו וזורקן** ק **אבל המפלה ראשו מותר להרגם :**

כל

שעטנז (ז) פטור מין בס"ם ויין בבו"ם בית אפלים סי' כ"ב בתוך בעגין זה וביכול דברי רמ"י והרמב"ם שלאורה הוה נגד הס"ם בחולין פ"ח : (יד) לא יכרכם פ' בס"ן ולאפקר שגם אחו"ל שכתב"ק שלפני זה מודם בלאן שלוטו רק משום גזרה ונם כי דברי אחי"י לוים מוכרחים ום' בבר"י שכתב לפשוט של אחי"י דק"ם פ"ל דאסור משום גזרה לא נזרו ונם כי דברי הס"נ כתב דהני נמי ים בהם של מה שיאמרו שלהרמב"ן והרמב"ם אחרים הקשיה שלוטו אינו לוים בפרשים בבש"ם ואפשר בא"ך כתב שמלילה לפקל ור"ו בפרשים אבל בבגד דאשה משום גזרה הוה בבש"ם אין לגזור ונם כי דברי אחי"י מ"ם לאף על נב דלא הוי פ"ב דאפשר שתאלג פ"ת בה הוה מתכוין שיאחוה לוים מוכרח דבאמת מוכל רק אוכלה בך למים אפשר שתאלג רק בשב"ם פ"י אסות הרבה וקרוב שלא תחזור עליו לגמר . וכן מלחלי בבר"י ביאור דברי הס"ם מ"ם עליו בקרבן נתנאל בשם דמיירי בשאר מינים דר"ל דמיירי בחול ורש"י כתב דמיירי בשפלה רחבו' ובגר"י כתב דר"ל דהס"ם סבר דלאו

פ"ר

שערי תשובה

(ו) פטור מין בס"ם ויין בבו"ם בית אפלים סי' כ"ב בתוך בעגין זה וביכול דברי רמ"י והרמב"ם שלאורה הוה נגד הס"ם בחולין פ"ח : (יד) לא יכרכם פ' בס"ן ולאפקר שגם אחו"ל שכתב"ק שלפני זה מודם בלאן שלוטו רק משום גזרה ונם כי דברי אחי"י לוים מוכרחים ום' בבר"י שכתב לפשוט של אחי"י דק"ם פ"ל דאסור משום גזרה לא נזרו ונם כי דברי הס"נ כתב דהני נמי ים בהם של מה שיאמרו שלהרמב"ן והרמב"ם אחרים הקשיה שלוטו אינו לוים בפרשים בבש"ם ואפשר בא"ך כתב שמלילה לפקל ור"ו בפרשים אבל בבגד דאשה משום גזרה הוה בבש"ם אין לגזור ונם כי דברי אחי"י מ"ם לאף על נב דלא הוי פ"ב דאפשר שתאלג פ"ת בה הוה מתכוין שיאחוה לוים מוכרח דבאמת מוכל רק אוכלה בך למים אפשר שתאלג רק בשב"ם פ"י אסות הרבה וקרוב שלא תחזור עליו לגמר . וכן מלחלי בבר"י ביאור דברי הס"ם מ"ם עליו בקרבן נתנאל בשם דמיירי בשאר מינים דר"ל דמיירי בחול ורש"י כתב דמיירי בשפלה רחבו' ובגר"י כתב דר"ל דהס"ם סבר דלאו

באר היטב

כמלודם לעיל בו שבכנפיו פ"ת : (ו) חייבים · ואם אחד מהן היו יכול להכיל חיב והשני חוי מסייע ואין בו ממש ופסול (רמב"ם פ"ח) : **יא** והלך לו · כתב הח"י שהלך לחוך הבית דאלת"ה היאך תפשה שהשני יעמוד מקומו של הלשון מבלי שרצים בו · כתב הר"ן החוכל בח' שרצים עד שלגלד הדם חייב דכיון שיש להם עור מעכב הדם מלאלת ולמלאכת העור מעכבו היה יוצא ולפיכך חייב משום טעילת כשאוחזו מקום כי הדם הוא הגשם לבל שלא שקליס כיון שהיו להם עור מעכב הדם מלאלת היה נשאר ממקומו היה יוצא לחוץ ומ"מ כל שלא יצא לחוץ פטור אבל כשיצא לחוץ חייב אפי' שלא יצא לף בשאר שקליס משום טעילת בשמה : (ו) **פרעוש** · היינו השחורה הקופצת ופרה ורבה ולמרגין בפ' מ' שרציס דילפינן ממשכן חלים מלדמיס מה חלים פריס וכיוצ לף כל שפרה ורבה לכך חייבים על הריעת הפרשום לבל כיוצא בלמה הלמה פרה ורבה חלה בהם מיוחת בחדם אין חייבים על הריעה חלה לאחר ממחת נזירה בשמת יהרוג פרעוש : (ז) **אחור לצודו** · לבל אין חיוב לידם כאן דהוה דבר שאין במינו גילוי : (ה) **אא"כ הוא על בשרו ועוקצו** · משמע על חלוקו מבפנים אסור וכתבו החוים, ד' שרציס דחם עשך לת החדם מותר ליקחו להבליטו משלו דמשום לשר שרי לבל חם הוא בחותו מין שלוטו על בגדיו דרך מקרה מותר לאורנו ולא נזרו בזה משום פרשום לבל חם מחפש לחריו לאור תפילו בבגד חלה דק"ל דכתב האור שוד ודוקא בפשלה בגדיו נזרו בריעה כיצא לחו פרשום לבל בפשלה לחלה מותר לחרוג כיצא ולא נזרינן לחו פרשום שאין לשר לכל מותר בשרים בפיס וכ"מ בגמ' : **לא** יקח אדם כלים מעורות שומלים

(יא) לצודו · חבל אין חיוב על לידם כיון דהוי דבר שאין במינו אסור : (יב) ועוקצו · משמע דאם הוא על בגדו ואינו עוקצו אלא נוגע בו מבחוץ מותר אף לם הוא על בשר

מלויות בריבית מכ"ל דסדיוקים סותרים להדדי דהמלה כתב בפעלה בנדוי דוקא לאסור מעשיו על בשרו מותר לפי"ד דרך הפלגה ותמ"ל לאמר דעל רשעו דוקא מותר מעשיו דעל נופו לאסור שים פרעונים מלויים ו"ל דבנוף לא שכיח שיתעסק עם אחר כיוצא ובדולה לא נזכרו להזכיר זה לגלה הרחם שדברו בהפלגה לפ"ה לא נזכרו כ"ל: (י) **ואע"ג דמכוילא** **ממרח** · פי', והוי פסיק רישיה דמודה ר"ש דאסור בלא מתכוין הכא מותר מטעם מלישותה: (יא) **מותר לצודן** · פירוש הא דלמרינן במעשה בזה היה ושוף בכרשותו הלכך פטור הייטו פטור ומותר ולפ"ג דלמרינן בפ"ם מ' מרליס כל פטורי דשבת פטור לגבי לאסור בלבד מחלת היינו בלבד גדול כמ"ש בלן והי"א לא ס"ל חילוק זה ור"ל כתתובה סי' י', פסק דדיעה לחשובה ותשובה מהר"ר בנימין הכהיני כרמ"ח והא דמותר לפי דיעה לחשובה לגוד היינו שירוף לוותה עד שתכנם לניח לו שדומין לוותה בידים כדלעיל סי' ס"ח ס"ח אבל בעלמל לוותה ודאי לאסור בלא מרס"ל בתשובה הנ"ל בפ"ש סם סימן ס"ח:

שיז (א) **הקושר קשר של קיימא·**

בגמרא למרינן דיש כאן ג' מלוקות לאחד חייב המלה · ולאחד פטור אבל לאסור להתחלה · ולאחד מותר להתחלה · וזה פשוט דמותר להתחלה הוא בקשר שאינו של קיימא רק בקשר של קיימא יש חילוק דלפשטיים חייב ולפשטיים לאסור להתחלה · ויש בזה שני דיעות כילד הוא החילוק הלכתי"ף ורמב"ם שהם דיעה לחשובה הם לינו של קיימא היינו פעשה להתיר בכל יום ובשל קיימא החילוק הוא בפעם הקיבור היינו דאם הוא מעשה חזק ממילא הוה חזק מאד וז חייב ואף בלינו של קיימא מ"מ כיון שהוא חזק לאסור להתחלה ואם הוא מעשה הדיוט לינו חזק כ"כ לפ"ג דהוא חזק פעשה לקיום מ"מ לינו חייב אלא לאסור ואיטורא מיבח חיכח כיון פעשה לקיום · ממלח דבתתי לרשותה קיום ומזק חייב קיום לחוד לו חזק לחוד לאסור והרתי לטיבותה דהייטו לינו לקיום ואינו חזק להתחלה מותר ור"ת והרמ"ם חלח"ש בפלס הקשר אם הוא חזק מאד שהוא מעשה חומן אלא הכל הלוי בדעת האדם הקובר לחוד דאם דעתו שיתקר כן לעולם דהייטו כל זמן שאפשרי לו לביחת קיים ולא ילמרך להתירו ואינו קובע זמן בדעתו מתי יתירו זהו חייב ואם קובע בדעתו ליזו זמן שבודאי יתירו לז פטור יכיח הזמן מה שיכיח דמיוב לין בלן כיון שים לו ס"ם זמן ואיטור יש בלן פתוך לוחו הזמן הוא מקרי כל קיום אבל אם מובח בדעתו להתירו ביומו זה לא מקרי זמן כלל ומותר להתחלה והה דעת הטור שכתב התחלה כל קשר השוחד להתקיים לעולם פי' פ"ד כן שוחה לוחו ואינו קובע זמן כלל בדעתו חייב והשוחד להתקיים ז' ימים פי' שנוחד בדעתו כן פטור ואסור ולא דוקא שבשבת ימים אלא כל שהוא יתר מיום אחד הוא בכלל זה יכיח הזמן כפי מה שיכיח ולא נקט שבשבת ימים אלא כיון דרמ"י כתב מפני שבשבתות ממילא שם שבוע לו שבועיים קמ"ל דזמן שבוע אחד לא הוה כמו קבוע לעולם ממילא ידעינן הכ"ת שבועיים דמ"ם דכיון דביכיחם אין שם שולם עליהם אבל אם אין שם בדעתו כלל זמן אלא להתירו היום מותר להתחלה וכבי"י כתב שדעת הטור דכל דביכר מ' ימים הוא בכלל מחיר בלוחו יום וכתב שלמד כן מפיכ"י שכתב שאסור להתחלה לקושרו שם מפני שפעמים מניחו שבוע ונם כתב שפעמים מתקיים בשבת אלמא דביכר מכי ליכא לאי' לאיסורא ולעניין היוב נלאה מדברי רש"י שכתב ופעמים שמתקיים שבת לו מודם דכל שעומד להתקיים יותר מהדם חייב עכ"ד בי' וכם המוכיח מלד ולינם מסתברים כלל לפ"ד דודאי יש על רש"י עלעול להעות לפי הבנת הרב"י דלאו שבוע לו מדם כמ"ש בלוויי דעימא פחות מפבוע מותר ויותר מהדם חייב ולא דכא לכזכר רש"י שבוע זכר ע"כ שבועיים וכי כיכי דבשבועיים ולאי ליח לך דיוק דפחות מפבועיים מותר כ"ל לא תידוק מפבוע אלא העיקר הכרוב דלא הדם ולא שבת היום אלא כמ"ש ולזה נתכון גם רש"י ולבורות לחין חילוק בין חיוב לאיסור רק בקביעות זמן בדעתו ובחיוב לחין זמן כלל ולאיסור בים זמן יכיח מה שיכיח הן שבוע הן מדם וכ"ם יותר ממדם דכל שבאלו לקבעת זמן חין חילוק בין שני ימים לאלו שהם דכמה דעתו לפי הענין דמייבי ממשה בגמ' · ומו"ם ז"ל הקשה דיוקים דכאלו להדדי ולפי מ"ש בכל מחל בפ"ד ולפ"ג דכ"ע מביח דעת הנחון מהרי"ח דבשומר ז' ימים נקרל קשר שאי אפשר לחילוק זה ול"כ ב"ש בפם כל זמן לין אלא שהוא ברור בשיטת הרמב"ם ולא לאלו בין זמן לזמן דאלו הוא נקרל בזירת הכתוב דהא לין פעשה לאילוק זה ול"כ ב"ש בפם כל

בן בפם כ"ם וכ"כ (בהג"מ) דלאחר יום ל' לאסור להתחלה:

שיז דין קשירה ועניבה בשבת · ובו ז' סעיפים

א (א) **הקושר קשר של קיימא והוא מעשה אומן חייב כגון** קשר הגמלים וקשר הספנים וקשרי רצועות מנעל ומגדל שקושרין הרצענים **בשעת עשייתן** וכן **כל כיוצא בזה אבל הקושר קשר של קיימא ואינו מעשה אומן פטור:**

הגה

מלישותה וכ"כ הכ' לאילו בדוק שכי ע' סי' ל' סי"ג: **כו חייב ועוקר שברשותו** · ז"ל הג"מ היה ושוף שברשותו הלכך פטור לכל לאסור והא דתנן לכל נדון היה ושוף היינו בי"ט שלל להתחלה כדי לשותפן ולהלכן לכל הכא בשבת לא וכגון דבעבידי לרבויי כשרוצה לחופפן וכן בבית גדול כ"כ שלא לא נדלו וכו' ולא לדחותן במקום לר שניחן להפוש לאסור וכו' עכ"ל רבינו ברוך ול"ע דהא דתנן לכל נדון וכו' מוקמי' לה בגמרא כשיבר קטן שהם ניעודים בו וכמ"ש סימן תל"ו וח"ל בשבת לאילו בבית קטן לאסור ולח"כ כתב וכגון בו' וכן בבית גדול דזה לאי' בי"ט לאסור וכ"ם בגילה דף כ"ד יוני שובך שבידי לרבויי (פירש"י שעויים להשתמש ולברוח מפני בני לחם ושורצים עד קיץ ולריך לעלות לחחריהן וגם שם בשתן ממנו ויורדים) מוזיק ותרנגולים לל שבידי לרבויי וע"ק שכתב הג"מ לח"כ וכבי לי' בירושלמי סום שמוכד וכו' ובירושלמי לינה שחייב משום דמותר לכתחלה לכן ל"ל שבשבת"מ כיון לש"ס בשם רחב"ן ח"ל בשבת לאסור ליקח חוזיק ותרנגולים וכיוון שים לו לאחם בבינו כגון לבני' שמגדלן בביתו לבל בהמות מותר ואחלו לאסור ובבי הניח בחוספתה הלל חוזיק ותרנגולים ויוני הבדיסחות שמור מכלל לאסור עכ"ל ובשם הגה"מ ס"ל בשם ס' הל"ו ס"ו דחוזיק ותרנגולים מותר לחוספת בי"ם ולכן כתב דדוקא בי"ם כדי לאוכלן לבל בשבת לאסור ום"ם לח"כ וכגון דבעידי וכו' ס"ם כתב ול"ל ובבשות דבעידי לרבויי וכו' לאסור (וכ"ם כתב בשם ס' הזכרונות דס"ם כ"כ בשבת"מ ולחלי כיון לש"ם) ומסיים בהג"מ הלכך לבירים ליזהר שלא לחפוש סום כמוכד בשבת"מ ופרב המוכדת וכבי ליחת בירושלמי כו' ס"ם והמלה שדברי בניס ויבריס וכן עיקר בשם"ם רמ"ח וכ"כ בחשובה תרעולה שילחתה מן בבית לאסור לעולה לך דוחק לוחו מוח עד שתכנם לבית כיון דרחב הוא ולא מבי לה בחד שבי' לא כרי לידה ואם תיעוקם קבועים לו חינו יכולי לדון לוחה להזהיר לן מוחן להם עכ"ל ולכן לין להקל בזה כלל ושם"ם סי' הל"ו בשם בעל המ"ב שנם דעתו לאיסור וכ"ל בתשו' שכתב לף שבגמ' ובשם"ג לי' לאיסור בהג"מ כתב בשיטת הרמב"ם ס"ם כו' ל"ל דהג"ה מחכים היה ונם בכ"ם כתב לאיסור ום"ם הרב"י ע"ז כל פטורי דשבת פטור לבל לאסור כר מהך הלה ל"ע דהא מעשה זו ליתא מהך הלה דלאיחת ריש שבת ול"ל הוי נ"כ פטור לבל לאסור ולוך כתב מוחר לנוחן:

מקרי

טועלים וכדומה מעשה שהוא מתקן מן הלכר (ס"ם סי' רם"ח) וע"ל דהוי פסיק רישיה ע' סי' ס"ם מ"ב: **כב אפי' אין רצין** · דיש פקוח נפש בהרחוקן בלבד ולפיכך שרי לפי' למ"ד מלחלה אלא"ל מיב: **כג ואפי' במתכוין** · לפי' להרמב"ם שרי מ"מ ולריך טעם לדבר וע"ל דוקא בהם ועוקרב שע"ם הרוב הם ממיתין ולכן לף במקום שלין ממיתין מותר לדלסן מפני חשש סכנת נפשות לבל דבר שלין ממית לעולם בשיטת דאסור לדרסו להרמב"ם ואותן לבים שהורגין בהמתיים שקורין"קפי"ן בל"ח ל"ל דאיסור גמור הוא ולף דיש לחוש שיפול לאוך המלכל מ"מ מלחת דלא שכיחא הוא ויכול לבטות המלכלים וגם אחר מלף שהיא מסוכנת במלכל לבן יש למחות בידם: **כד** ע"ב קרקע משום בו' · ממעט דע"ב לבפה שרי לדבר המתירין ביבוד במחוסף שפי' שלי"ח ס"ב וכ"ה בירושלמי ופ"ב בפסחים לב"ב ע"ב דלילו דבר המתירין ביבוד לאו דוקא אלא ה"ה לכל דבר שאינו מלוי לו ולא בא לשם כך ולא נתכוין לשם כך ולא נתכוין לשם כך ולא נתכוין

שיז א מקרי של קיימא · ועשוי לחכל לחסול וחיו מייב חמ"ב עשוי להתקיים לשלם לו זמן לרוך עכ"י : **ב דעד ז' יומים** · ומותר לכתחלה : **ג ולצורך מצוה כו'** · לפילו מעשה לומן ארכי וכ"ע דלמה לריך לעשות מעשה קבר שלשו מעשה לומן ולעשה"כ יוכל למדוד וכ"ל דמייבי דמ"ח בעי"ח : **ד דאין אנו בקיאין כו'** · מיהו כראה מלשון הרי"ף שהוא קבר שקוברין לותו ברוך סימב (מ"ג) : **ה והי"ה להתירו** · היינו לדעת הרמב"ם לחכל לחרחים מותר וכ"ם בהדיה בם"ג שם וכנמ' לותחת דמלחת נקרא לחומן עום' לקיום דלח בע"י ס"ק ו' **לא נזרו** · וכספר הזכרוחות לוסר (כ"ם) : **ז נשמטו** · חכל במקצל חדם לחסול ליתן הרלוחות בשבת דמקרן מעל וס"ם בסרכל לו במכנסיים (כ"מ בחום' ורמ"ם והב"ח והמרדכי) לחכל חבנם שרי להכנים במכנסיים דלח מבטיל לי' חתם ושעוי להכנים ולהוליל תדיר לח מקרי מתקן מעל (כ"י סמ' זס) ולם כן לחסור להכנים מפיחה בשבת דמקרי מוקלה ולח מקרי מתקן : **ח שלא יקשור** · דמבטל ליה החם : **ט צריך טורח וכו'** · עיין לחפילו הקבה רחב לחסור במקום שרגילים לקשור לחיישינן שמא יקשור ובמקום שהקבה לר לחפילו במקום שחין רגילין לקשור לחסור לצריך טורח וכ"ם בחום' ורמ"ם בהדיה וחפסר דס"ם הוא בם"ע ולם כן בלרלוחות שלנו במעשלים ומכנסים דרגילין לקשור בריחן לחפילו בחתיקי לחסור להכניסן עמ"ם סוף סי' זה : **י אין פותחין** · והפותח מייב חטלח משום מכה בפטיש לחבל משום קורע לינו חייב חמ"ב עושה ע"מ להפיק (כ"י ועי' בכ"מ פי"ד הלח מ"ב-כע"ם) : **יא שחזר האומן וקשרו** · ולינו יכול להחיתו חמ"ב מוהך החושים לחסור (כ"ן) וכחב י"ם פ"ד דכילה סימן י"ם לכן בכחושת שחקבלו המשימות ולח יוכל להחיר שרי לכ"ע לעחקן שבלי לינו עשוי חלח להחיתו בכל זמן שרולה ולם זה לח יעשה בפני ע"ה חלח בלעטה עכ"ל וכן כחב הב"ח וח"כ ל"ל דס"ל דדוקח כשקושר החומן לחסור לעחקן לחבל שלח קבילות שרי וכ"מ סימן שי"ל ס"ז ומכל מקום כ"ל דלם לינו רגיל להחיר הקבר של בחתוח חלח מבשה לבשה לחסור עיין ס"ח : **יב דלי בבשיחה** · ופשוט דמייבי שלינו מעשה לומן לכרמב"ם כמ"ם בבב"ח ס"ח ולם על פי כן מזהיר דבדלי חטו דעלמח דמלינו הרבה כיולח בו בגמרל כע"ל דלח ◉כע"ם : **יג בחבל** · דמבטל ליה החם וחו' על קיומו ולחפילו חבל גדול מזהיר לחט לבל דעלמח : **יד אינו קשר וכו'** · שלין עשוי לעמוד שם זמן מרובה (חוספחל עיין ס"ל) : **טז וגוהגין בו היתר** · ומרדכי כחב בזה לחיסור וכ"מ בגמרל חלח ח"כ עשה כ' שניבות זה על זה וכפ"ג כחב דדוקח בשעשו להחיר בו ביום שרי לעשות קבר למטה חלינו מעשה לומן לבבל שם הוח לקיימה חסור לעשות קבר למטה חלח שניבה ע"כ ועפ"ל וכן יש לנהוג ועיין בשיירוין דף ל"ו : **טז** · **עני ראשי השתח** · וס"ם כ' חבלים זו למעלה מזו ולח חמיהין דמבטל לי' ופעמים מחיב זה ופעמים זה חבל מבטל רחם לחד חפילו בחבל ס' כ"ם כחבו וז"ל לפי' חס נחקו חוטי ססרבל חם הקבה רחב ויכול להכניסם בלח טורח שרי כיון דעחיקי סם ובלבד שיזהם בעניו שלח יהח לחום שמח יחקע · עכ"ל הרי לפניך דחע"ם שלין טורח חיישינן לשמח יחקע וחח דעקטי חסוס' דבשיון שלח יהח בו טורח לפי חפשר יחקע חלח מבום דחם ים בו טורח סוב כמחקן מעל ומ"ם כ"י בשם מרדכי פ' ח"ק ול"ע : **מחירים בית הצואר כו'** · כ"י הכיל בשם הר"ם שבשב בשם הכל בו ז"ל חלוק ומכנסים שקוברו יהר לין להחיתן בשבת לפי שכל קבר שלין מחירין ליומים פעור לבל לחסול עכ"ל וללחה דכמן מיילי שרגילים להחיתן ביומים וכחב רם"ל דחם לם יכול להחיר הקבר בידיו ל"ל דחם לפחקן שרי וחח דכחב בכ"מ לבם דחם היה חפור בים הפוחר דר"י הלוי מחיר לפחקן חוחיל ולח שביד לפחקיים וכ"כ רחב"ם לבל ריב"ח לבל בחבל בקבילה חבל בקבילה שעומד להחיר לח הקבר חלח שלינו יכול להחיתן בידו בשעת שרגי לפחקן לין לין להקל בפני ע"ם וכ"כ ב"י סמ' זה וכ"ל דהכחו ס"ל דלין לחסור ביוחר מיום ל' לבל נדעת חסור דס"ח לחסר לכרעת הקבר חלח יעשה ע"י חיום יסודי לם הוח לריך הרבה לכך כ"ל : (ו) **אבל לא בחבל** · לפי שהוח לינו חמוב ומבטלו לם הוח של קיום : (ו) **ואפילו אם עושה קשר א' כו'** · במרדכי כחוב ובלבד שלח יעשה קבר למטה מן הטיבה כללי חלח יעשה כ' שניבות זה על גב זה וכ"ל דהך דמחניון בו היחב לינו בקבר

ג סם בגמ' ד ל' סרחב"ם סם ס בבם קנ"ו בחבם ו סם בפ' רפ"ו ו רחב"ם פ"י וכפב"ם סחוב מפחום' ה בחם מ"ם ס בם ק"ל בחבם ו מלינחל בחת' חשום' וכ"ב רחב"ם בפ"י ב ס"ם סם בסם סבבב"ם בסם פחום' ל בם בכבייחל בחבמים חום' בשיירוין ל"י ורחב"ם בפ"י ו בחבם ס בם ק"ל בחבם ב בם בגמ' ק"ב :

יד אפרים

(בחב"א ס"ק ג') לדעת סלרוחו לשבות כו' ל"ל סם בחתם סוף בבא חיבל של כ' לחוך כו' ולפה חלינהו חשבת בימי חביו חומן שחיו מוחר חלח לדבר חשוב חשוב סיב בים לשום לשבות קבר שלינו כו' ע"ם :

וכך מילחח שזכרנו דבקבישות זמן חלים מילחח מחכוין לב בם לחסור בחם שבשיל ספר החרוחות לרלוחות שקוברין בחבנם ואין מחיר לותם חלח כשמשליכין החבנים חסור לקוברן בשבת טב"ל בשעת בזה דהוה כמו קבישות זמן שדרך כין לחמיין כך לחמיין ולפי היה דשתו כך ולח לחמיין להקל שהיה בדשתו להחיתו היום ום"ם הטור לחכר כך לרלוחות שבבבר שעל הכתף שמדקדקין בהם הבבל שילתו לחסורים להחזיק חיישינן שמא יקשור ל"ל דהבך לרלוחות קוברים לותם לריחה בם בלי זמן קבוע ומחילה יש מיב חשלח על בן יש לנחול לחפילו בחזיב דח"ל לח היה בקשור ולח חיישינן שמא יקשור ולח היינו חוסרין החזיב בשביל זה כללב"ד בכן בכל ה"ל : (ב) **ויש חולקים** · הוח דעת הטור ופרמוחו בסמוך חלח דמ"ם חת"ב רמ"ח וים מקילין לומר כו' הוח לפיטת הב"י בפי' דכרי הטור

ובכר מהבחר לחין לפרש כן :

בהא דלמרינן בחלוקה על ליסור ולח מיב לינה בגמרל דהיינו סגדלים של בבן פיהם בספר הת"ומה בשם ר"י דהיינו שמשבה שקוברים לותם על לגלם בשבת שחרית היום חולצים מעליהם לף בלילות עד ליל שבת לפי שלומדים בכל הלילות של חול במלבושיהם ושוכבים משב כו' קשה דלם כן הוי בכלל פטור לבל לחסור ושלך קוברים לותן בשבת שחרית וי"ל דמ"ם לח נחבב בכלל קבישות זמן שהכרו לסרבם פעמים שוכבים גם בחול וחולצין מעליהם ולסימנה בעלמה נקטינן בגמרל כיון שדרכם בך רוב פעמים ממילל כשלחדם נומר דשבתו שיהו נשחרים בולחי לילה זמן סים ליסור ודומנת לזה הוה בפיהם"י על סגדלי רבבן דפ' שם שהם לפעמים חולצין לותם וחוחזין ולוכשין בלח החחת הקבר ולם"ם לח הוה קבר קיום כיון שבשבת פעים מחיירין לותם וקוברים לותם טיב : (ג) **או שנשמטו רוב הרגל** · לח ידעתי פירוטו לענין קבר דמלי בשבת דשיך בדלוחות בחה שנשמטו הסגדל מן הרגל ובירוטלמי שהוה מקר דין זה לין שם בלל סהי חו שנשמטו רוב הרגל גם במרדכי שבשתיק ירוטלמי לח ממלח זה שם בק ברמב"ם פרק י' כחוב בזה הלשון ולוחות מגדל ומגדל שקוברין לותן של הרגל בשבת מלבום טו' וכחב ס"ם שהרמב"ם הוסיף שהי של הרגל לפרש דהי לח הוה ולהי מעשה לומן לבל על כל פעים לשון הכחוב כלן לין לו פירוש ומילו לשון זה נבי הלילה בפרק מנח מלילה דף ק"ב וכמוחה לי שבל ידי טעות הוסעק לכלן ותע"ג דבלבוש השמיקו כמ"ם לפירוש לין לליה שהוה בגדל חמיד לחבר מה שמצלח לפניו ותמה יורה דרכו דגם כלן ל"ל בלשון שהוה ברמב"ם שזכרחי : (ד) **ודוקא שיכול להחזירו כו'** · לח הבחבי הב"ח זחת כחוב דחלה. נחיבת קלימה בחם י"ם פורח חדה ס"ח ס"ם בחלח דחם ים בזה הם כחב הה"ם פ' ב"ם בהילו ב"י ו"ל לוחות על מלבושים שעל הכתף חם יפלו ים מחיירין להחזיק בשבת לפי שבבר ביחם בזה הם ב

בקשר העומד להתיר ביומו שאין הומרתו אלא מגד במה הוא מעשה אומן וכמ"ש רמ"א בס"א אבל באין עשוי להתיר ביומו כגון בלולב וכיוצא בו אסור אא"כ עשה ב' עניבות זע"ז ולא קשר כלל כנ"ל פשוט : (ח) מטלטלין חבל של גרדי כו' · דיש כאן ב' איסורים בחבל דעלמא האחד כדפירש"י כיון דא"כ לו חיישינן שמא יתיר ראשו הא' · שנית כרמב"ם דהוה מוקצה · אבל בגרדי דצריך לו תמיד מותר בטלטול ע"כ זכר כאן מטלטלין להורות משום דאין כאן איסור מוקצה ואח"כ כתב דאין כאן גם חשש השני · כתב ב"י בשם תשו' אשכנזית מותר להכניס אבנט במכנסים בשבת דלא עביד כלי ולא מבטל ליה ועשוי להכניס ולהוציא פשיטא דשרי אפילו בחדתי ע"כ ולא ידעתי למה הולרך לומר דלא מבטל ליה ולפ"ז אם בדעתו לבטלו שם ולא להוציא אסור ולפי הנראה אין איסור אפי' בזה כיון שאין שם שום קשר לא באבנט ולא במכנסיים ע"י זה : (ט) אבל אם היה קשור בפרה כו' · ב"י תמה למה לא כתב הטור היתר זה ובאמת כתבו הטור בסי' ש"ה :

שיח (א) מותר למ"ש מיד · דלא בעינן בכדי שיעשו אלא במלאכה הנעשית ע"י אינו יהודי בשביל ישראל משום דקל בעיניו ויבוא לעשות כן פעם אחרת אבל דבר שעושה ישראל בידים ודאי ליכא למיחש דאתי לבשולי בהדיא : (ב) בין שחלה היום · ואין אסור משום מוקצה וכתב הב"י בשם הרא"ש דקי"ל כר"ש דלאמר אין מוקצה אלא בנר שהדליקו בשבת (נ"ל ט"ס וצ"ל הדולק בשבת וכמ"ש בסימן רע"ט) ובגרוגרות וצמוקים דדחינהו בידים ולאו דעתיה כו' עכ"ל ואחר כך כתב בשם הרמב"ם וה' המגיד דלא כהראב"ד והר"ן שלא התירו בחולה שנחלה בשבת משום מוקצה אפילו לר"ש וקשה ממ"ש ב"י רסי' ש"י דמודה ר"ש במידי דלא חזי לתשמיש היתר כו' דהא כאן ודאי היה על הבהמה איסור כל שלא נשחטה ולפ"ה מתירין משום מוקצה לר"ש כאן וע"כ הטעם כיון שאחר כך בשחיטה שבת הותרה ונעשית ראוי וכ"כ הב"י שם דבזה דוקא ר"ש מתיר דהיינו שנסתלק איסור · וע"ן קשה מאד דהא בזה לא קי"ל כר"ש ואנו אוסרים נר שהדליקו בה באותו שבת וכתבה דלר"ש מותר ולכן קי"ל לאיסור כמ"ש סימן רע"ט א"כ קשה למה פסק כאן להתיר בבהמה שנשחטה בשבת לחולה שנחלה בשבת וא"ל דדברי ב"י בסימן ש"י הם אליבא דהראב"ד והר"ן דכאן שמביא ב"י שס"ל בשוחט לחולה דמותר לבריא היינו בחולה שנחלה בע"ש אבל בשבת ה"ל מוקצה ואפילו לר"ש זה אינו דמבואר הוא דאליבא דהלכתא כ"כ ב"י בסימן ש"י שבא ליישב שם שלא תקשה הלכתא אהלכתא וב"י תמה על הר"ן איך לא הרגיש במאי דקי"ל כר"ש דל"ל מוקצה ולפי מ"ש יש לתמוה איפכא על המתירין וצ"ל דהא דלא קי"ל כר"ש בהיתר שבא מחמת שנסתלק האיסור היינו דלמריך כיון דאתקצאי לבה"ש אתקצאי לכולי יומא והיינו במידי דבא היתר בשבת מחמת שינוי שנעשה האיסור מכמות שהיה דהיינו נר שהדליקו באותה שבת אע"פ שכבה אסור לטלטלו דאנו אומרים
כיון

(ח) ס מטלטלין חבל יז של גרדי (פירוש אורג) לקשרו באבוס ובפרה ולא חיישינן שמא יתיר ראש האחד ויניח השני קיים אבל חבל יח דעלמא לא והני מילי לקשרו באבוס ובפרה יט (ט) ע אבל אם היה קשור באבוס ורוצה לקשרו בפרה או אם היה קשור בפרה ורוצה לקשרו באבוס כ מותר בכל חבל :

שיח דין המבשל בשבת · ובו יט סעיפים

א א המבשל בשב' (או עושה אחד משאר מלאכות) (טור) (א) במזיד א אסור לו לעולם ולאחרים (א) מותר ב (ב) למ"ש מיד ג (ג) ובשוגג אסור בו ביום גם לאחרים ולערב מותר גם לו מיד (ואם אמר לאין יהודי לעשות לו מלאכה בשבת ע"ל סי' ש"ז ס"כ):

ב ב השוחט בשבת לחולה בין שחלה מאתמול (ב) בין ד שחלה היום מותר הבריא לאכול ממנו ה (ד) חי (בשבת) אבל המבשל (או עשה שאר מלאכה) לחולה אסור (בשבת) לבריא או לחולה שאין בו סכנה דחיישינן ו שמא ירבה בשבילו : הגה ז ואפילו בישל על ידי אין יהודי אסור (ה) בשבת · (תוספות פ"ק דגיטין ור"ן פרק אין מעמידין) ואם קצץ פירות מן המחובר לחולה בשבת אפי' היה חולה מבעוד יום אסור לבריא בשבת ח משום שגדל (ו) והולך בשבת ויש בו משום מוקצה · (ב"י בשם אורחות חיים) :

ג ג כשם ט שאסור לבשל באור כך אסור לבשל בתולדות האור כגון ליתן ביצה בצד קדרה או לשברה על סודר שהוחם באור כדי שתצלה ואפי' בתולדת חמה כגון בסודר שהוחם בחמה אסור גזירה אטו תולדות האור וכן אסור י (ז) להטמינה בחול או באבק דרכים שהוחמו מכח חמה ד אבל בחמה עצמה כגון ליתן ביצה בחמה או ליתן ה מים בחמה כדי שיוחמו מותר :

תבשיל

בחבל אחד אסור : יז של גרדי · ולא גזרי' אטו חבל דעלמא כמ"ש ס"ד הכלא בפרה אפי' חבל דעלמא לא שכיח שיהא של קיימא : יח דעלמא לא · דלעולם מניח לאם א' קשור עס"ד וכ"כ המ"מ דלא ☞ כע"ש : יט אבל אם היה קשור כו' · הע"ש ☞ לא עיין סי' ש"ד ס"ט : כ מותר בכל חבל · דסתמא אותו הקשר שהיה כבר מניחו לעולם קשור (ב"ח) ועיין במרדכי הלכות ציצית כמה מיני קשרים ויש לחוש לכולם ע"ש עסי' תרנ"א סס"א וכתב הר"ן פ"ג דסוכה דלמ"ד לולב לריך אגד אסור לאוגדו בי"ט כיון דבלא"ה לא מתכשר מתקן מנא ע"כ ומה"ט אסור לתלות ציצית בשבת אפילו בכריכה בלבד ומיהו אפשר כיון דבקשר העליון הוי מדאורייתא וכל שאר הכריכות אינן אלא מנהג אפשר דשרי לעשות הכריכות ולעונבן דהיינו שתוחבין ראש החוט של כרך בלולאות השבעה חוטין ומהדקן יחד בקשר א' דזה ס"ל להמרדכי דלא הוי של קיימא שהרי כתב שמותר בו ר"ת ע"ש : **כל** קשר שפעמים נמלך ומבטלו לעולם אע"פ שתחלת עשייתו לא היתה ע"מ להניח שם אסור הלכך אסור לקשור רצועות המכנסיים שלפעמים נמלך ומבטלו שם לעולם עד שיהיה בלוי (ב"י כל בו) עמ"ש ס"כ : **כתב** הרמב"ם פ"י הפותל חבלים מכל מין שיהיה חייב משום קושר ושיעורו כדי שיעמוד החבל בפתילתו בלא קשירה שמלאכת מלאכתו מתקיימת וכן המפריד הפתיל חייב משום מתיר והוא שלא יתכוין לקלקל בלבד ושיעורו כשיעור הפותל ועב"י בשם התוס' עמ"ש סס' ש"ג :

שיח א אסור לו לעולם · משמע ברשב"א סימן קע"ח דהקדירה אסורה ג"כ : ב למ"ש מיד . דדוקא באינו יהודי שעושה בעינן בכדי שיעשה דחיישינן שמא יאמר לו לעשות אבל ישראל לא ישמע לו ולאף לרש"י שכתב הטעם שלא יהנה ממלאכת שבת כמ"ש סי' תקט"ו מ"מ הכא שרי דבמלאכה דלא שכיחא לא גזרו (תוספות חולין דף ט"ו) דלא כב"ח : **אם** היה מ"ש י"ט אסור דאין שבת מכין לי"ט (לקוטי מהרי"ו סי' ב') ועי' ביו"ד סס' ק"ב דאם נתערב אותו דבר באחרים בטיל ולא הוי דשיל"מ דומיא דתרומה ע"ש ול"ע דאין הנדון דומה לראיה דתרומה לא הוי אצל שום אדם דשיל"מ דלאי לכהן גם היום מותר ולאי לישראל לעולם אסור אבל הכא כיון שחל עליו שם דשיל"מ לאחרים אף לדידיה לא בטיל כדי יתא פ"ג דבכורים דאם נתערבו בכורים אסורים אף לזרים אע"ג דלדידהו הוי דמאל"מ כיון דלכהנים הוי דשיל"מ דיכולין לאכלו בירושלים אף לזרים אסור וכ"כ הרע"ב והרמב"ם בפי' המשניות ובחבורו פ"ד מבכורים ומיהו הרא"ש כתב דלא הוי דשיל"מ כיון דאסורים לזרים ומ"מ יש להחמיר ומ"ש ביו"ד סס' ק"ב אפשר דאיירי כשנתערב אחר השבת דאז הוי ממש דומיא דתרומה וכנ"ל עיקר ואף שבפי' הרמב"ם משמע דדוקא כשנתערב לכהן אז אסור אף לישראל מ"מ בחבורו לא משמע כן וגם דבריו שבפי' י"ל כן : **נ"ל** דלמי שנתבשל בשבילו הוי ג"כ דינו כמו הוא עצמו כמ"ש ביו"ד סי' ל"ט ס"ה דה"נ טעמא משום קנסא ומיהו מדברי הרב"י שם משמע דוקא התם חיישינן שיאמר לאינו יהודי לבשלו אבל הכא הא בלא"ה לריך להמתין בכדי שיעשה כשבישלו אינו יהודי ולישראל לא חיישינן דאין אדם

מוקצה ולא לו ע' סי' רל"ג ס"א : ג ובשוגג · עשה ע"פ הוראת חכם מיקרי שוגג וה"ה בסוכה כ"כ רד"ך בית כ"ו מ"ב : ד שחלה היום · ולאע"פ שהבהמה היתה מוקצה מחמת איסור שחיטה מ"מ שרי דקי"ל כר"ש דאין מוקצה מחמת איסור אלא כשדחאו בידים כגון נר שהדליקו עליו (מ"מ פ"ב) וקשה דא"כ מוקצה דמחובר נמי יהא מותר כשנכרו הפירות וי"ל דהתם טעמא שמא יעלה ויתלוש כדאיתא ריש ביצה וע"ש עוד טעם בב"י : ה חי בשבת · ובלא מליחה (טור) ועבי"ד סי' ס"ז ס"ב דהדחה מיהא בעי ועמ"ש סימן שכ"א ס"ה : ו שמא ירבה · וזהו איסור דאורייתא כשמרבה בשבילו אפי' קודם שיתן הקדרה על האש וי"א דהוי דרבנן עב"י : ז ואפי' בישול וכו' · אבל במ"ש מותר מיד (ס"כ) וטעמו דכיון דהאינו יהודי בישל בהיתר לא בעי להמתין בכדי שיעשו : ח משום שגדל והולך · ומיירי בפירי שלא נגמר בישולו (ב"י) אבל בנגמר בישולו לא אמר שגדל והולך דא"כ למה אילטריך בפ"ק דביצה לאסור מחובר משום שמא יעלה ויתלוש או משום מוקצה וע' בתוס' שנדחקו שם וכל"ל משום שגדל והולך אלא ע"כ כשנגמר בישולו שוב אינו גדל וא"כ מהני סכנה והכי דייק לשון הא"מ עב"י עיין בתו' בפ"ק דף ס"ט דמה שגדל בשל ביוב וע' סי' ש"ך ס"ב ובביצה בתוס' דף ל"ז ע"ב משמע דזה לא הוי מוקצה אפי' לר"י דהא בהמה נמי גדלה והלכה ומותר לשוחטה בי"ט ע"ש בתוס' : ט שאסור לבשל · המבשל בתולדות האור חייב : י להטמינה בחול · אפילו מבע"י ע' סי' רנ"ז ס"ג ואפילו לגלגל ע"ג החול בשביל שהלה נמי אסור (כ"כ הרא"ם) ול"ע למה הטמינו

באר הגולה

ס מימרא דר' יוחנן שם קי"ג וכפי' הרמב"ם שם בפרק י' פ שם בגמרא א חולין ט"ו וכתוספות ל"ד וב"ק ע"א וכדברי יהודה הרי"ף והגאונים והרמב"ם בפ"ו והרא"ש וס"ם ב חולין ט"ו וכרב דימי ג שבת ל"ח כמשנה כת"ק דרבי יוסי הרי"ף והרמב"ם פ"ט ד שם ל"ט ה שם קמ"ו כמשנה :

יד אפרים

(ס"ק י"ח) דלמא מניח ראשו אחד קשור כנ"ל וכ"כ במ' סיקר · ומ"ש דלא כע"ש ר"ל שהוא כ' טעם הרמב"ן משום איסור טלטול עיין בט"ז ס"ק ח' : ומ"ש כתב דעיקר כפירש"י ע"ש :

שיח סעיף א בתנ"ח סימן ס"ז ס"ק כנ"ל : (במג"א ס"ק ב) לאינו יהודי לבשלו אבל הכא כנ"ל : (ס"ק ד') כשוטו ועיין מ"ש בסימן שכ"א סעיף ס' כנ"ל ור"ל שם במג"א בס"ק ומ"ש כאן ועיין שכ"ס סעיף י"א אין כאן מקומו אלא לקמן אחר ס"ק ו' אחר מ"ש לא בעי להמתין בכדי שיעשו נ"ל ועיין סימן שכ"ס סעיף י"א ר"ל במג"א שם סוף ס"ק כ"א :

באר היטב

אינו אסור אא"כ מתקנו לגמרי או לעשות כלי ואפילו בכוס דרבנן ליכא אלא היתר גמור הוא עכ"ל ב"ל · ועיין סימן ש"ד ס"ט · כל קשר שפעמים נמלך ומבטלו לעולם אף על פי בתחלת עשייתו לא היתה ע"מ להניח שם אסור הלכך אסור לקשור רצועות המכנסיים שלפעמים נמלך ומבטלו שם לעולם עד שיהיה בלוי · ב"י כל בו ועמ"ש ב"ק ד' וס"ק ז' · כתב הרמב"ם הפותל חבלים מכל מין שיהיה חייב משום קושר ושיעורו כדי שיעמוד החבל בפתילתו בלא קשירה במלאכת מלאכתו מתקיימת וכן המפריד הפתיל חייב משום מתיר והוא שלא יתכוין לקלקל בלבד ושיעורו כשיעור הפותל ועב"י סוף סימן ש"ג :

שיח (א) במזיד · ומשמע ברשב"א סימן קע"ח שהקדרה אסורה ג"כ · ודוקא כשבשל לבריא · אבל כשבשל לחולה מותרת הקדרה כן כתב הרשב"א שם · ועיין בתשובת שבות יעקב ח"ב סימן כ"א וגדולה מזו כתב שאפילו היתה קדרה חדשה שצוו כן הרופאים שיעשו התבשיל בכלי חדש אפילו הכי מותרת הקדרה · ועיין רש"י בפ"ק דחולין שכתב דלדעת ר"מ בשוגג יאכל בו ביום אפילו הוא עצמו ובמזיד אסור אפילו לאחרים בו ביום ולמ"ש מותר אפילו לו עיין שם · ובספק אם נעבירה עבירה לאסוף בדעת ר"מ דבשוגג יאכל אפילו בו ביום במזיד לא יאכל לעולם אבל ישראלים אחרים אוכלים הרי שכתב דלר"מ במזיד לא יאכל הוא לעולם והוא הפך ממה שפירש בפ"ק דחולין ול"ע · ועיין בפירוש המשנה להרמב"ם פ"ב דתרומות ורד"ך : (ב) למ"ש מיד · דדוקא באינו יהודי שעושה בעינן בכדי שיעשו דחיישינן שמא יאמר לו לעשות אבל ישראל לא ישמע לו תוספות חולין דף ט"ו · ואם היה מוצאי שבת יו"ט אסור דאין שבת מכין ליו"ט לקוטי מהרי"ו סימן ב' · ואם נתערב אותו דבר באחרים עיין מ"א : (ג) ובשוגג · אם עשה ע"פ הוראת חכם מקרי שוגג · והוא הדין בסוכה כנה"ג רד"ך : (ד) חי · ובלא מליחה · טור · ועבי"ד סימן ס"ז ס"ב דהדחה מיהא בעי ועיין סימן שכ"א ס"ה : (ה) בשבת · אבל במוצאי שבת מותר מיד ב"ך וטעמו דכיון דהאינו יהודי בישל בהיתר לא בעי להמתין בכדי שיעשו מ"א · ועיין ביו"ד סימן ק"נ ס"ק יו"ד : (ו) והולך · ומיירי בפירי שלא נגמר בישולו ב"י · אבל בנגמר בישולו לא אמרינן שגדל והולך מ"א עיין שם : (ז) להטמינה · אפילו מבעוד יום עיין סימן רנ"ז ס"ג · וכתב רש"ל בתשובה סימן פ"א דמותר לגלגל על גג ביצה וכתב מ"א דדבריו אינם מוכרחים וגם בס' של אורות חולק עליו ובירושלמי איתא בהדיא דאסור · כתב הרמב"ם המבשל במימי טבריא פטור דהוי כתולדות חמה · וכתב הר"ן דאסור להעמיד מאכל על גבי חמי טבריא אבל מערב שבת מותר ולהניח בתוכו אסור כמ"ש סימן רנ"ז ס"ג :

שערי תשובה

שיח (ג) ובשוגג עבה"ט ומ"ש וה"ה בסוכה הוא מתשו' מהר"ם מינץ סי' כ"ח וע' בשער אפרים סי' כ"ח ובשבות יעקב ח"ב סי' קע"ח ולעיל סי' ק"ח ועיין בבר"י : (ה) בשבת עבה"ט ועיין בסימן קי"ג בס"ז ובנה"כ שם ובענין הכלים רגילין להורות הכשר לכ"ח על ידי הגעלה כ"ש כמבואר ביו"ד שם : (ז) להטמינה עבה"ט ועיין בנ"ב מ"ת ס"ג דמליח כרותח דצלי הוא לענין שמבליע כמו כלי אבל ניחשב כמו צלי לענין איסור בישול בשבת או לאיסור הפסח שמלחו משום צלי

בישול

סעור דקי"ל הלכה כרבה (ב"מ) ול"ע דהכרי"ם כתב לעיל דר"י ס"ל אבל לקמן קי"ל כרבנן ומ"ש בשיעור דלעסור דנזדרזין לשו תולדות האוה וכ"כ הכ"ן ס"ם ומ"מ כתב רש"ל בתשו' דמותר לכלות על גג רוחב ממחם דלא מיקלף בתולדות האוה ס"ם ודבריו תימה מוכרחים וגם בש"ת מולק עליו ובירושלמי סי' בהדיא לאסור: **כתב** הרמב"ם המבשל בחמי טבריה פטור דהוי כתולדת ממם וכ"כ בגמ' וכ"מ במשנה ס"ט דנגעים וכפסקדרין אמרינן דנפחייהו מהמוזל ונפשר דמ"מ ס"ל כתולדות ממם וכתב הכ"ן לאסור להשמיד מלבל ס"ג חמי טבריה לבל מע"ם מותר ולהימה בתוכן לאסור כמ"ש סי' שכ"ו ס"ג · כתב הרמב"ם ס"ט הניח בשר ע"ג נחלים חם גלגל בו בגרונגת חייב לפי' בחלי ביטולו לדעת הרא"ש ד"ה)והרמב"ם היטו חייב בחלי ביטול בתבשיל מקלתו עד שיתבשל כל הבשר חלי ביטול · כתתיר ח' ממיני מתכות לו המחמם המתכות עד שנעשו נחלת וכן הממחמם הפשוה לו החלב לו הופת והנפליה לו המבשל כלי לחמה עד שיעשה כלי חרס חייב ביטול כללי דמלתא בין שריפה גוף קשה לו שהקשה גוף לך חייב ועיין סמי' זה ול"ע דבפי"ב כתב המחמם הכרזל כדי לזורפו חייב משום מכשיר והרא"ש כתב משום מבשל וסמ"ם יישב דכריו ס"ם ולח זכר בדברי הרמב"ם שהרי להדדי ול"ע ויש להלקן: **יא יש בו משום בישול** · והוי יודע שכל דיעים לחלוטים משום ביטול לפי' ליתן על הכירה לו שהשור קודם שיסך לשור כמ"ם שסי' כל"ג: **יב נצטנן** · כב"י ומשמע ליה דכל שהים"ב מקרי רותח וכ"מ ס"ו ול"ל ריי"ו לם לה לקמן לפילו שיעה קלח מרתיחתו מותר ועי' סס"ו בהג"ה: **יג ויא דוקא בו** · והב"ח פסק כסברת רלשונה וע' סי"ח ס"ם: **יד מותר לשרותו** · לפי' בכ"ך וכמ"ש סס"ו דלין ביטול לחבר ביטול וכ"כ התוספות ומרדכי ור"ן דלח כב"ח דמשמיר ומשמע מל' הם"ם דלח לה מחבשל מע"ם רק בשר' בחמין לשרותו בחמין בשבת ושוב להחמיר לח סי"ח בחמין: **טו מריחין אותו** · היינו שמעבירין עליו חלבי אפי (וע' ס"ח לחבי' בדבר לח שרי) לבל לשור לשרותו לפי' בכלי שני דמחזי כמבשל ול"ד לחבלין בס"ח דחבלין עשוין למתק הקדירה ולח מיחזי כמבשל (תוספות דף ל"ם וש"ג ב"ח) ול"ל דבלל דינו כחבלין דשבידי לעשות ועי' ס"ח: **טז כל דבר קשה** · וה"ה דבר מלוח שלין יכולין לאכלו בלל בלח הדחה (ב"י ל"ם) ואיתה בגמ' לחם הדיח מיד: **יז משום בישול** · ושע"ג לחין ביטול לחבר ביטול מ"מ יש ביטול לחבר לפי' וה"ה שיש לפי לחבר ביטול ולכן לחסור ליתן דבר שמבשל לפל לחם ממש בלח חוקש (פסקי הקנ"ע בשם רש"י ותוס' וסמ"ג) לחבל לכ"ע לין לפי לחבר לפי ודבר שבלבה מותר ליתנו לפל לחם לפילו לעשק וה"ה לחפילו ודבר שמבשל

*יין נרמ"ם שם

שהמיוב משום ניעול לין שום חילוק ולח נקט כמ"ש לחלה משום לישוכה דלישה דקודם שהגיע לזה יש חיוב לפילו לעשק והטור מיירי מלד לחיסור דיש חילוק בין כמ"ש ובין ביטול גמור ובהדיא כתב ה' המגיד בס"ט ו"ל ודעת הרשב"ם וקלת מהרי"ם דכל שמבשל כמ"ש לין כן משום ביטול דבר תורה וס"ם בחול ממש לחסור וזה נלמד מדין חזרת מלטמק ורע לו בס"ק שכ"ל ס"ם כתב הטור דבכדי מכ"ש מן התורה פטור כל שהוא רותח לפ"ם מדרבנן לחסור כיון שיש תוספת ביטול לבל בלעטק גמור ולפ שהוא קשה ומכ"ש לפ רפה לפרש קן משום קשה לו לחם היא ביה לישורה לישא ממי מיוחד ולק"מ דהא בסדיא כ"כ ה' המגיד בס"ט ושוב הקשה הרא"ש כתב בשברתיו ולחר שהגיע למכ"ש לפילו לעשק ומהרימו חייב כדפירש"י נבי שמא יחתיח הרי שלא חילק בין שמבשל לכ"ע להגיע למכ"ש ומ"ל לרבינו לחלק ביניהם גם זה ל"ק דוחלי החמת הוא דקמשמע לן חילוק גם לדעת הטור כיון שיש לישור לחוריים"ח לן כעוזו רותח יש חילוק דבשביל למכ"ש פטור לבל לחסור ובכל לרבו מותר לפילו לכתחלה וסיינו שמוך למדוחה לבל חלל הלם ממש פטיטת דחטור בכל ענין לפילו בלעטק ורע לו ופ' סס"ו זה וסס"ו: (ד) **ויא דוקא בו** · לבל בלעטק ורע ל' מתילה בביטול כ"ל ממילה בלעטק ורע לו בבס"ב דוקא מותר וכ"ש עוד בשם רבינו יונה ס"ב קילר דמ"ל כאן שמוך למדוחה בשהם שכיש"ם בו לפילו בביטול כ"ל שמוך למדוחה בשהם בלעטק ורע לו מותר לפילו בשמוך למדוחה בשהם בלעטק ורע ל' דאם דיעה זו מהלכה דהוקשה לו דע"כ לל מחלקים בין יפה לו לו רע לו חלל לעניו משם שמא יחתה לבל לעניו חיוב לפילו שמוך למדוחה דמבשל לין חילוק בין לפילו לכתחלה לשמוך דלסטור לין חייב מן התורה לחר מכ"ד חלל מדרבנן לסטור שפיר ים חילוק בזה ומו"ל דים חילוק זה לפי' כמן בתורה דקי"ל במלחת שבת המלחת מחבשת לסטרה תורה חייב במלי דיעתה ליה וזה בה לחתה לסבור לניעתו לל שיעשק שוב דחל הוה רע לו דלי היה טוב לו היה לטור לפי' דמיירי שמא מתבשל לבשעק משו"כ בזה כל"ל:

(ה) **ממליח הישן כו'** · משמע דבמים טובים מותר ולבן מותר לרמון שעיה"ג בשבת בלומים לפי' הוא מלוח הרבה וכ"כ ס"ב: זה בשם הפרדס בדג שקורין טוניטא: (ו) **אם בישלו אח"כ בו** · זה כתב הטור בשם הר"ח ממי"ל דלחו ביטול לחבר ביטול בדבר יבש מ"מ יש ביטול לחבר גלי ולפ"ז מהסתם דס"ם דף מ"ל בקבלן פסח הם גללו וחח"כ ביטלו חייב לה ממי כ"י הוא לחתר יוליחן בקבלן הפרוי בחים בשם בשבת לבל לה ממבשל ללחו להם קרינת בים חש"ם שבבר מחשב בחוגי הוחיל וחזר וביטלו ביטלו מהוחת נחם ס"ע יש ביטול לחבר חשיב שבת ולחבי"ם חלק עליו דבפרק כ"ם מייתי להסיא דר"י לעניו ברכה דבקומות מבבים שליהם שבבל ולה בש"ם בבחלבה כמו בחלה לר"י ומסיק שלה דעד כחן לה לחתר כ"י חלה דבעיון טעם מלה ולימא ק"י לרחבי"ם דקושייתו חזקה דהא קיימת לן בדברתו בש"ם ח"כ על כרחך קיימת הדתי' דבעיון טעם מלה חלינא דהלכתא וקן כתבו התוספות שם בש"ם כל שעשה בים להחות מחחת טעם מלה בעיון ול"ד לעשה כמו בש"ם בדחתה בש"ם לעניו ברכה וחני חיני כדחי להכביש בין הרים גדולים · מ"ם ולע"ד לחרץ על נכון דברי הרא"ש בדרך זה דש"ל כרי"ו ור"י לעיל בש"ם בחלבה בשבת חדש בטעם מעלה"ע בש"ך בשבת בלעטק ורע לו לחין בו ביטול חלר לחסור בשבת בלעטק ורע לו ח"ב לחב

לדחות הסיח דעתם לפי דעת התו' אבל כאן לעניין שבת לית מאן דמפיס דכי ממי תימא מסוס דעשה מלה בעינן ס"ד תלוין בתר דמיון דשבתא מעשה ע"י כיוצא ממעין דשבתון לזה בשבת ולא עדיף מן מלעמק ויפה כו דים מסוס כיוצא לפי' תחר תפייס · זה כתבתו

יח (ז) (אפילו) בכלי שני שהיד סולדת בו כ ויש יט מתירין: סגה בכלי שני ויש מקילין כ אפילו (טו) בכלי ראשון (ז) ונהגו ליחד לכתחלה אלא ניתן מה לפי' בכלי שני כל זמן (יז) שהיד סולדת בו:

ך ג כלי שיש בו (טז) דבר חם כא שהיד (יח) סולדת בו מותר להניחו בשבת על גבי קדירה הטמונה כדי שישמור חומו ולא יצטנן ויכול (י) לטמוה פיו כב (יט) בבצק אם יש לו בצק שנלוש מאתמול אבל כג אין מניחין כלי שיש בו דבר שאינו (כ) חם כל כך על גבי קדירה שהיא חמה כל כך שהעליון יכול להתחמם מחומה עד שתהא היד סולדת בו:

ל ג יש מפרשים דהא דשרי להניח כלי שיש בו דב' חם על גבי קדירה הטמונה (יא) אפי' כלי התחתון על האש שרי ויש מפרשים שאם כלי התחתון על האש כד לעולם (כא) אסור:

ח להניח דבר קר שנתבשל כל צרכו על גבי מיח שעל האש

ל ג יא שדינו כבניתו בנגד המדורה וכל דבר שמוח' להניחו בנגד המדורה במקום שהיד סולדת בו כגון שיבש מותר להניחו על גבי מיחם שעל גבי האש ס ויא דהוי כא כמניח על גבי (כב) כירה לכתחלה ואסור אפילו אם נתבשל כל צרכו ואפי' אם מצטמק ורע לו ואפילו אם נותנו שם לשמור חומו כו וראשון נראה (כג) עיקר ס ומכל מקום אם הוא תבשיל שיש בו רוטב בו ומצטמק ויפה לו אסור לדברי הכל:

ט פ כלי ראשון (פירוש ככלי שמחמתם כו על האש) (כב) אפילו לאחר שהעבירוהו מעל האש מבשל כא כל זמן שהיד (כד) סולדת בו לפיכך אסור ליתן לתוכו תבלין ל אבל מלח מותר ליתן לתוכו כיון שהעבירו מעל האש דצריכא טילחא בישולא כבישרא דתורא ק ויש מי שאומר לתת לתוך כלי זה (כג) בשר מלוח אפי' הוא כבו (כה) שלא שור: כגה וכ"ל דכלא מלוח ממי אסור אלא דוקא מלוח דבלתו כמי אסור מכוס ל (כו) דם שנו (יד) ויש מתירים לתת (כו) מלח אפי' בכלי שני כל זמן שהיד סולדת בו ומתחמיר הגה עליו כרכם · (תוספות ומרדכי פרק כירה) ואם עבר ונתן מלח אפי' בכלי

שמתבשל מותר לכתחלה בתמין כמ"ש ס"ד: יח אפילו בכלי שני · דיש דכריס שמתבשלים כו ואין מו מקילין וא"כ בשאר דכריס ממי יש להחמיר עם ס"ו: יט מתירים בב"ש· דס"ל דאין ב"ש מבשל ולפי מ"ש ס"ד בשם תוס' יש להחמיר דמיחזי כמבשל לך סיס מתירין לסוברים להקל כתי' שני של התוספות וכ"מ דעת הס"ם ויש להחמיר: כ אפילו בכלי שני · כיון שהוא יבש אין ביכול לחתך תפייס: כא שהיס"ב · עמ"ש ס"ד וסע"ו בהג"ה וא"ל לדבקי הע"ם: כב בבצק · אבל בדבר המתחמיר אסור כמ"ש סי' שי"ד ס"ו: כג אין מניחין וכו' · ובדבר יבש שרי עם"ס: כד לעולם אסור · דסוי כמניח ע"ג כירה לכתחלה בשבת (רי"ן) וא"כ אפי' מ"ש סי' רנ"ג ס"ב ום"ש מע"ג כירה מבשל בשבת (רי"ן) ואפי' לכתחלה מותר ע"ג קדירה ע"ם: כה במניח על גבי כירה · דלהיכו מדבר שלין בו מעוס ביכול אסור להניחו ע"ג כירה דמזיק אמת יתה: בו וראשון נראה עיקר · וכיון שהקדירה מפסקת ל"ד לכירה להתם ממש (מ"ם סי"ב) וע"ש למה לא סכ"ל שהכירה כל"ג להחיר דהא הוא בעלמו כ"כ בסי' רנ"ג ס"ה ו"ל דוקא לגי מותר ליתנו לכתחלה ע"ג כירה גרוסה אבל מבושל אסור ליתנו על גב (קדירה דעדיף מכירה ח"ם) כירה אפי' הוא חם שלין בו מעוס ביכול דמזהיר שמא יתן עליו כשהוא קר ולין מותר אלא חזקה וכן ל"ל לדברי רי"ו ומ"מ יש לסקל דמסתמא בשר מבושל דהקדירה מפסק עדיף מכירה גרוסה וכרי ליתן עליה שבלי חם: בז ומצטמק ויפה לו · ל"ל רי"ו והוא ס"ם בסי"ח ס"ד ול"ש מלחו שהכיר ס"ד דלא כוותיה מסתמא דס"ל לחתוכי ומ"מ יש לסקל כמ"ש בסי' רנ"ג ס"ה ול"ש מלחו שהכיר · בח שבת · ומיהו כגון שהוחלט לחתוך מסוס הדם שבמלח ולא כמ"ש בכ"ח ומ"מ פסק דעת הכ"י בחי"ח בכלל ל"ז דיש מסוס דמבליע ומפליט וגם יש לחוש לחי וכמ"ש בכ"ם לחבל לכ"ש שהוא מבושל מיהו בישולאני ליתא דעכו"ם בלח לחי הים כ"ב וכ"כ בחמ"ן ובעי"ד בסי' רנ"ב ס"ב: בט של שור · נסי דהכשר לחי מחבשל בלחלוחים שבו מחבשל (טור): ל דם שבו · ומיהו כגון שהוחלט לחתך מסוס הדם שבמלח ולא כמ"ש בכ"ח ומ"מ פסק דעת הכ"י שעדיין מעמע דהוקה כשהוא עדיין מלוח אז במלח מסיש לבישול וכמו שלמד הכ"ח בשם ר"ן ובעי"ד סימן ס"ם סעיף ט והב"ח בכריש· כלא"ל מלמסקנת הכתב הרא"ם ולפ"ז אפילו במלח מחדש וכו' אחר מדבריו הלחלוחים (ב"ח) וכ"מ בלחמיש ובטור ועיין בח"י כלל ל' וכלל ב':

דסמלח

יג (יא) אפי' כלי התחתון על האש · משמע בכתב ה"ם שכיון שהקדירה מפסקת ס"ז כמתמ' כגגד המדורה ומותר ע"ל · וכלאה דבש זה במקום שהוחלט לחתוך ל"ב כה לפי' בכוחם יש בו מסוס ביכול אסור כל שלא מתבשל כ"ע ובמ"ל לא מילקי בין מתבשל לכל מה שהניחו לעמוד לבשל ואפי' ממלא מסוס ממ"ם בפ"ו

לא דהמלח בטל בם · ומ"ג דמידי דעביד לטעמיה לית ליה דהוי זה"ג דמסתמא ממלח גם בש"ם ומ"ל דדבר שיש ל"ת בטיל אין מתבטל מקודם שנאסר בשל דגיעות מיד ואין מתבטל מיד דבשי ביטולו כבשרה דתורה (שם) ול"ל דהמלח שנתן עכשיו לא היה בו כדי לתת טעם בקדירה רותחין תפילו הוא על הת עצמו מותר למאכל **לא** דהמלח (טו) (כה) בשל על נבי המאכל (נ"י בשם שבולי הלקט) :

י לב ר אסור ליתן תבלין בקערה (טז) ולערות עליהם (כש) מבלי ראשון :

יא (יז) ם * אמבטי (פירוש כלי שרוחץ בו) של מרחץ שהיא **לג** מלאה מים (ל) המבין (לף על פ) **לד** שרוחץ בלי מני (תוספות דברים"ם ושוע) אין נותנין לה מים צונן שהרי מחמתן הרבה **לה** אבל נותן הוא (לא) ממים החמין שבזה האמבטי לתוך אמבטי אחר של צונן :

יב ת מיהם שפינה ממנו מים חמין מותר ליתן להוכו מים צונן **לו** (לב) (מרוכים) כדי להפשירן ויותר לצוק מים חמין לתוך מים צונן או צונן לתוך החמין והוא שלא יהיו ם בבלי ראשון כשבי שמדמטין הרבה: הגה ואם מים מרוכים כל כך שלי אפשר שיתבשלו רק שיהיו ניתנין לתוך פתי' בכלי רחצן שרי רק שלא יהיו יפים על הפתי· (טור):

יג ב מותר ליתן קיתון של מים או של שאר משקים **לז** (לג) בבלי שני שיש בו מים חמין אבל בבלי ראשון אסור :

יד ג מותר ליתן קיתון של מים או שאר משקים כנגד האש להפיג צננתן ובלבד שיתנם רחוק מהאש בענין שאינו יכול להתחמם ביותר מקום ד עד שתהא היד יסולדת (פירוש מהחמימות ובכויה) בו דהיינו מקום שכריסו של תינוק נכוית בו אבל אסור לקרבו אל האש למקום שיכול להתחמם שתהא היד סולדת בו ה ואפילו להניח בו שעה קטנה שתפיג צננתן אסור כיון שיכול להתבשל שם : הגה וכתב הסדין בפירוש מו שפר דבריה **לז** המפלין כתוח (לד) שפן חיין · (מרדכי פרק כירה ועיין לעיל סימן רכ"ד) :

טו ו דבר שנתבשל כל צרכו והוא יבש שאין בו מרק **לח** מותר להניחו בכנד המדורה אפילו במקום שהיד סולדת

כלי אבל קמח תע"ב וכבר זכרנו כס"ד בבלים דיעה הכי כיון שכם מרישים ממהרים להתבשל ועיינו רואות דבשומנין לותם בכ"ם רותח מתמתקים מהרי רותם להתר שמומנים שם קלח שעה : (טו) **בשר ע"ב המאבל** · ולח הוי דש"מ להתר בשבח דאפילו בלחם לא בטיל משום דקלח מתבשל קודם שנעשה החיסור דהא מילתא דתורה כדלעיל ואין לחלוט מעשה לדעשות עביד ולא בטיל כמו בשתו' ותבלין דיכין שמתחמת ממלח ג"כ מע"ם חלח שלא ממלח כ"ע כ"ל זה הם נוהג ומותר כמו בשאור של חרומה וחאור של חולין שנפלו לתוך עיסה ולעלרפו ומתלו דקי"ל זה"ג מותר ע"כ בב"י בשם ס"ל בשם ר"ם · ולעד"ל מלד תעמה דע"כ לח מלינו זה"ג רק שהם בחותו הזמן שנותר החיסור עשוחו לח נותר גם החיתר פשוטו כהיתה דשהה שכלכו דשיכים הם מחמיצים בשעה אחד וכן בכל זה"ג המבלים בין"ד כמ"ם שם בסי' קמ"ב הוח כן מה שלין כן כאן דהתבשל תחלה במלח על ידי הרותח ועיין לעיל סימן תנ"ב בהגה) כדי שיתבשל שם בשר כמו שהוא ולא יהא חשש בישול משום מרק שנשאר בו דהא כבר נתבשל ואין בו כח לבשל עוד ואפילו הכי אסור לכתחלה דשמא יבשל עוד ע"י שיתן לתוכו מים חמין ויחזור ויתבשל ולכן אם נתן לתוכו מים חמין בשעת הבישול אפילו אחר שנתבשל כל צרכו אסור לאכלו עד שיצטנן ואפילו לאחר שנצטנן אסור לאכלו עד שיחזור ויתבשל דשמא יחזור ויבשל עוד ע"י שיתן לתוכו מים חמין בשעת הבישול

וכלה מלרוף (פירוש שמחזיק הכלי הרוחה ע"י מים לוגין) ר"ס הוא דלמר דבר שיש מתכוין מותר מתקיף לה לבי מידי מיחם שפיכה ממנו מים מקני מיחם שפיכה (קתני משמע שפיכה לעלמו מן האויר) אלא לעולם ר"ק המיחם שפיכה ויש בו מים ממין לא יתן לתוכו מים מושפים בשביל שיחמו לבל יתן לתוכו מים מרוחים כדי להפשירן ומיחם שפיכה ממנו מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שמלרף ור"י היה לולמר דבר שיש מתכוין אסור · וכ"ם ה"ה לולקימתה דבר לולה כשהרה קיימת לדיה"ע שנחמים ולין כלן משום גיולף ע"כ · פירוש דבריו לולבי ס"ל ג"כ להלכה כבר לולה הן במיחם שפיכה הן במיחם שפיכה אלא לולבי לא רלה לפרש המשנה כפשוטה מלד שלשון שלמרים פיעלו ע"כ מוכרח לפי' כבי"מ ולפי"ז ליה ולה הן לפי מה דקי"ל כר"ם מותר גם בפיכה במרוחים ול"ל אין מיעוך דין כך לולה לולבי ולזה נבוה לכאר בס"ד דברי הרמב"ם הללו ומקדים עוד מה שהלקו חה"כ שם בגמרא בין כוס לחמבטי דכוס שהוא לבחים והוא כ"ם מותר בין ממין לגוף בין גוף לממין ובחמבטי מותר דוקא בממין לגוף ולא מיכלא ופי' כתו' שהי חמבטי הוא כ"ם ותחת לחיפוי בכ"ם בין כוס לבחים ובין חמבטי שהוא חם כרכה ומיכה למיגמר וכו' וכ"ם דעת ה"ה שכתב ז"ל וחמבטי זה כלי הוא וקן פילשוטו הגלוזים ובטעם שהשור לתת גוף לממין מפני שהמים שבו שומדין לרחיצה ולולם מחממן הרבה וז"ם חמבטי שבמרחץ וקן עיקר עכ"ל · ולפי הגלוזה שים כלן ס"ם ומסר תיבת שני ול"ל וחמבטי זה כ"ם הוא ושיימו כמ"ש החוס' ופ"ז לשר וכ"ם הגלוזים ופירוש דברי הרמב"ם הם בדרך זה שהלוק כתב כחמבטי שבמרחץ דהיינו כ"ם דוקא מהו מותר בממין לגוף ולא גוף לממין לבל הם היתה כ"ר שהור לתפ"ו בממין לגוף וכמ"ש שהניח כלן לפי"ש שהוא כ"ם משמע שגם בכ"ר דיעה שהוא כמ"ש בסמוך לבל להרמב"ם אין כן כמ"ש אלא דוקא בכ"ם ומיירי הרמב"ם בשאין לו כלי אחר כמ"ש בסמוך · וחה"כ כתב דין הכוס של שהיה והוא כ"ם ודיו הוא לאיסור בין גוף לממין דכ"ש אין לריכ אחר כמ"ש בסמוך · וחה"כ כתב דין הכוס של שהיה חה"כ הן מרוחים כמ"ש הלך בדרך אחר לומר שים פלוגתא בין אלבי לריב אחד אפי' מרוחים ומפרש דברי הרמב"ם כריב אחד ומפרש מ"ש שבמרחץ ללו דוקא אלא ב"ר הוא ודיו בכל ב"ר ומ"ש הרמב"ם דבר"ר הוא טיו אחד מנוזי דהיינו גוף לממין לבל בממין לגוף מותר לפיו בב"ר וב"ו הוא ה"ה לבר"ר בשאר בגמלא בן מבח קושיות לאבי והוא גופא לתוחת לגוחות קושיית אלבי ולין זה בבח שום פוסק בלל גם שאר הוחקים ש"ם בפירושו ולפי מ"ש ניחא הבל בם"ד מבל מה שהקשה ב"י על ה"ם ושאחר לנו מהלוקת אחד בין הרמב"ם ושטור לפיו להרמב"ם אסור בב"ר לפיו בממין לגוף אלא מרוחים לגוף ולשטור שהחב אפיו בב"ר דיעה שהים מילוק בין ממין לגוף לשותר ולפיהך אסור כי הוא פ"ל שהחה נבר כמ"ש בהבי אבל בחומר' שים בב"ם דמרחצה אסור ס"ל דמרחצה אסור מ"ש דהרמב"ם לחסור לגוף לחתין לא בשאר ב"ם ולזה:

ובמ"ש שאול הבשם שהחה' נבר לולי לחתן דבריו והלה ב"י פ' משם זה והחוזו החוספות בשם ר"ח דח"ב קשה למ"ד עילוה נבר מבלן ושילוה בבב"י יש ס"ם ול"ל בס"ם בלן) ושוד דמשמע דלרבינו יחיאל אבי לחתם שאין זה אלא בשאר מקום אבל בחרוחת בשרן בירה דאסור יש בו משום בישול ואסברו זהו בישול ע"ל ולא דק בדבריהם אלו דמ"ם שהלה שגרהה מדברי מרדבי דלבשה"ח אסור דוקא בים"ב הוא סבר מדחסיק המרדבי לחלק בין י"ם לו לא שזהו בדעת בשה"ח ולישה דבשה"ח שהיה בחין י"ם משהא שהוא אלא לולה דהבלשת המרדבי משלמו הוא לחלק בכך להלבה למעשה לבחהלה להחמיר בי"ם ום"ם שוד שבשרק בירה שהים בין בו משום בישול בו' משהא שאין בו משום בישול אלא משום מלד ואם בן אפילו אין ר"ם שמי אסור (בב"י יש ס"ם ול"ל בס"ם בלן) ושוד דמשמע דלרבינו יחיאל אבי לחתם שאין זה אפילו במקום שהים"ב ובהרחת אשיק

ד כל כו ג שבת פ"ו מהכאמ"ס נפ"ח ב הוס' וב"כ ר"ת ומהכאמ"ס שם ג שם לקיש"ת ולקמי' ד רוא"ס שם :

יד אפרים

(במ"ו פ"ק כ"א) לפ כתתם מותר לכתות - כן כתב בהגהו מרדכי פ' ע"ש כיון שמותר לפי' דשם קמייתא לפ מותרות ולפי"ז נראה דמותרות מלוחין כ"ש כתתם לפ שכותח מותרים ואוה מלשון כו"ע שכתב לפי' דשם קמייתא לפ מותרים - ולפי"ז נראה פשוט דכתתם מותרים אפי' לכתחלה ומ"ש בהגהו בשם הרא"ש ומהרי"ו לפ כתתם מותרים

מינים ובורר מכניסם ביחד הגדולות מתוך הקטנות או להפך שרי הואיל ואינו בורר מין אחד מתוך חבירו (תרומת הדשן סימן נ"ז) **ואם בירר והניח לאחר זמן אפילו לבו ביום כגון שבירר שחרית ו לאכול** (ו) **בין הערבים חייב :**

ד ז ה **הבורר** (ז) **פסולת מתוך אוכל אפילו בידו אחת חייב :** הגה (ג) ואפי' האוכל מרובה ויש יותר טורח בברירת האוכל אפילו הכי לא יברור הפסולת אפילו כדי לאכול לאלתר (ב"י) :

ה ו **הבורר תורמוסין מתוך פסולת שלהם חייב מפני שהפסולת שלהם ממתקת אותם כשישלקו אותם עמהם ונמצא כבורר פסולת מתוך אוכל וחייב :**

ו ז **אין מוללין מלילות אלא מולל בשינוי מעט בראשי אצבעותיו :** הגה ואף על פי שמפרק האוכל מתוך השבלים הואיל ואינו מפרק רק כלאחר יד כדי לאכול שרי **ח** ויש (ח) מחמירין (מרדכי ור"ן פ"ק די"ט) (ד) ולכן אסור לפרוק האגוזים לוזים או אגוזים גדולים מתוך קליפתן הירוקה (מהרי"ל) וטוב להחמיר מאחר דיכול לאכלן כך בלא פירוק :

ז ח **היו לו מלילות מערב שבת לא ינפה *בקנון** (פירש רש"י כלי שראשו אחד רחב והשני עשוי כמין מרזב ונותנין הקטניות בראשו הרחב ומנענע האוכל ומתגלגל דרך המרזב והפסולת נשאר בכלי) ***ותמחוי** (פירוש קערה גדולה) **ולא בשתי ידיו אלא מנפה בידו אחת בכל כחו :**

ח ט (ה) ט **אין** (ט) **שורין את *הכרשינין** (פירש הערוך וי"א בלע"ז) י **דהיינו שמציף מים עליהם בכלי כדי להסיר הפסולת ולא שפין אותן ביד כדי להסיר הפסולת דהוה ליה כבורר אבל נותנן בכברה אף על פי שנופל הפסולת דרך נקבי הכברה :**

ט כ **משמרת אפילו תלויה מע"ש אסור ליתן בה שמרים** ל **אבל אם נתן בה שמרים מע"ש מותר ליתן עליהם מים כדי שיחזרו צלולים לזוב :**

י י מ **יין** (ו) **או מים שהם צלולים מותר לסנן במשמרת** הגה ואע"פ שיש בו (י) קסמין דקין הואיל וראוים לשתות בלאו הכי : (סמ"ג) נ **אבל בסודרים אסור יא משום** (יא) **ליבון** (ז) **ויין ושאר משקין מותר** (ח) **ואם הם** (יב) **עכורים בין מים בין יין אסור לסננם יב** (ט) ס **ולהרמב"ם במשמרת אסור ואפי' מים ויין צלולים ואפילו בסודרים לא התירו אלא בצלולין אבל לא** (יג) **בעכורים** (י) ע **ויין** (יד) **מגתו כל זמן שהוא *תוסס** (פירוש שגרגלם כרותח) **טורף חבית בשמריה ונותן לתוך** פ **הסודר :**

יא צ **כשמסננין היין בסודר צריך ליזהר שלא יעשה גומא (בסודר) לקבל היין משום** (טו) **שינוי :**

יב כל מקום שמותר לסנן יין בסודר ק **מותר לסננו *בכפיפה מצרית** (פירוש קופה שעושין מן הגומא וממיני ערבה) ר **ויזהר שלא יגביה הכפיפה משולי הכלי טפח** (יא) **יג משום שינוי :**

יג ש **כלי *שמערין** (פירוש שמריקין) **בו יין מהחבית לא יתן בפיו**

מגן דוד

ובמהרי"ל להוב בהג' פסח ולדוך מלה בי"ט של פסח מותר דקי"ל אין טחינה אחר טחינה אך יזהר שלא יבורר הפרורים הגדולים מתוך הקטנים כי איסור בורר יש באוכלין עכ"ל ורש"ל פ"ק דביצה בספרו סי' מ"ב מביאו אלא שתמה עליו דהא בריר' מותר בי"ט אלא שלכתחלה ימעט בטרח' עכ"ל משמע דבשבת מודה רש"ל דיש בזה משו' ברירה וכיון דיש כאן חשש איסור דאורייתא יש להחמיר אפי' במין אחד ולא יברור אפי' במין א' ואפי' גדולות מתוך קטנות רק מה שהוא רוצה לאכול עתה או יקח סתם מן הבא בידו להניח לסעודה אחרת לא בדרך ברירה כנלע"ד : (ג) **ואפי' האוכל מרובה** · בטור כתב דאם הפסולת מרובה על האוכל אסור אפילו לטלטלו שהאוכל בטל ברוב פסולת ומ"מ לוזים ובטנים שנשתברו ועדיין מעורים בקליפתן אע"פ שהקליפו' מרובות על האוכל לא מקרי פסולת מרובה על האוכל כיון דאורחייהו בהכי הוי כמו שומר לפרי עכ"ל אלא דבקליפ' הירוקה אסור לפרק בשבת כמ"ש רמ"א בסמוך · הב"י הקשה דכאן משמע דכל שבורר בידו אע"ג דמטיל לתוך כלי אפי' לנפה וכברה מותר אם הוא לאלתר וק"ל ממ"ש בפ"ק דביצה דבי"ט בורר כדרכו בחיקו בקנון ותמחוי ובחיקו משמע שבורר בידו ונותן לתוך חיקו ודומי' דחיקו הוה קנון ותמחוי וא"כ לא שרי אלא לברור ולהניח בידו אבל להניח בקנון ותמחוי אסור אע"פ דאין בורר אלא בידו לאכול לאלתר וי"ל דהא כדאי' והא כדאי' דחיקו היינו שבורר ונותן לתוך חיקו ונפה וכברה וקנון ותמחוי היינו שעושה הברירה בהם עכ"ל · ומו"ח ז"ל פי' דך בחיקו נ"כ לברירה שפירש טליתו על חיקו ובורר עליו עוד כתב שטעות היתה לשון המשנה לפני הב"י שאוסר בי"ט בקנון ותמחוי וליתא דלא אסרה המשנה בי"ט אלא בנפה וכברה כו' עכ"ל ובאמת לדקו יחדו בשניהם דלשון לתוך חיקו ודאי קאי על הנתינה אחר הברירה לתוך חיקו דהכי איתא בהדיא בגמרא שם קודם לזה תנן התם המולל מלילות של חטין מנפה על יד ואוכל ואם נפה ונתן לתוך חיקו פירש"י בשולי בגדיו חייב במעשר ומסיקין שם לענין שבת פטור והאי נמי קאמר בורר לחיקו פירוש שנותן אפילו לתוך חיקו אחר הברירה והברירה עצמה היא בקנון ותמחוי ומ"ה לא זכר הטור סימן תק"י כלל חיקו אלא קנון ותמחוי שהם כלי הברירה אבל הנתינה אחר הברירה מותר בכל גווני ובגמ' לא זכרו אלא הואיל וזכרו גבי מעשר דחייב · ומ"ש עוד מו"ח ז"ל בלשון המשנה שלפני ב"י לא עיין יפה בב"י שלא נתכוין כלל לי"ט אלא דה"ק בקושיא לפ"ז לא יהיה בשבת מותר אלא אם נותן לידו אפי' אם רוצה לאכול לאלתר ולא משמע הכי בפירש"י : (ד) **ולכן אסור** · וה"ה בקטניות שעדיין הם מחוברים בשרביטים שגדלו עמהם ואפילו אם כבר נתקן מע"ש אין ליקח הקטניות מן הקליפות אלא מה שרוצה לאכול מיד כנלע"ד וע' מ"ש סי' שכ"ו ס"ח : (ה) **אין שורין** · במשנה אמרינן אין שולין ופירש"י כדתנן בבילה מדיח ושולה וע"כ הוא ט"ס מ"ש שורין : (ו) **או מים שהם צלולים** · ופי' הר"ן דהיינו דרוב אינשי לא קפדי בהכי : (ז) **ויין ושאר משקין** · ק"ל מדברי הר"ן הביאם ב"י סי' ש"כ דיין מלבן ומביא ראיה מהגמרא דדרשינן לאכלה ולא לכביסה ול"ע וע' מ"ש ססי' ש"כ : (ח) **ואם הם עכורים** · פי' עכורין לגמרי דלא משתתי הכי כלל אסור אפי' בסודר ואין היתר בסודר רק עכור קלת ואפשר דמשתתי הכי ומיהו רוב אינשי לא שתי ליה הכי כ"כ ב"י בשם הר"ן : (ט) **ולהרמב"ם במשמרת אסור** · קשה הא אמר זעירי נותן אדם יין לגול לתוך המשמרת והב"י פי' דהאי משמרת דזעירי לאו משמרת ממש קאמר אלא מידי דמשמר קאמר והיינו בסודר או כפיפה והוא דחוק דמנ"ל לרמב"ם להוציא הדבר מפשוטו ונ"ל דהרמב"ם מפרש הך דגולים דנקט זעירי היינו לגול ביותר ואין בו כלל שמרים ואינו משמרו אלא בשביל קסמים או שום דבר שנפל לשם בזה דוקא מותר משמרת : (י) **ויין מגתו** · נ"ל דבתוסס דג"כ דרכו להשתמש ממנו אפי' אם הוא עב אין לאסור בסודר אלא א"כ הוא עב הרבה שאין ראוי כלל להשתמש בלא סינון : (יא) **משום שינוי** · כ"כ הר"ן דה"ל משום שלא יעשה אהל כמ"ש הטור וכן ברש"י דא"כ אפי' בסודר נימא הכי ולעד"נ דודאי גם בסודר יש בו משום אהל כשהוא גבוה טפח וכדאמרינן שם א"כ בגמרא פרוונקא אפלגא דכובא שרי אכולה כובא אסור ולא הוצרכו להזהיר בזה אלא בכפיפה מצרית שמכניסה לתוך הכלי

מגן אברהם

התם בדברים לחים עמ"ש סט"ו (מ"מ ה' שביתת עשור) : **ו לאכול בין הערבים** · היינו מסעודה לסעודה וכמ"ש גבי דגים ועב"י : **ז הבורר פסולת** · עסי' תק"י ס"ב דבי"ט מקלינן וכ"כ ב"י והע"ש עשה עלמו כאלו לא ידע את יוס"ף : **ח ויש מחמירין** · דדוקא להפך שרי אבל לפרק הדגן מתוך השבלים הוי תולדה דדש ואסור אבל כשנתפרק הדגן מן השבלים מע"ש מותר לקלפו לכ"ע כדאיתא בגמ' וב"י בשם התוס' ע' ססי' שכ"א ושרביטין של קטניות משמע דאסור לפרקן ולהוציא הקטניות ול"ע דכל העולם נוהגין היתר וי"ל כיון שעודן לחים ואף השרביטין אוכלין אותו לא הוי מפרק רק כמפריד אוכל מאוכל · ובמהרי"ל תמה איך רשאין לאכול קטניות מתוך שרביטין שלהם שקולין סוטין : **ט אין שורין וכו'** · ה"ה אם יש פסולת ואוכל מעורבין אסור ליתנם במים כדי שיפול הפסולת למטה כגון עפר או שיליף למעלה כגון תבן וע' סי' תק"י וכ"מ מלשון רש"י : **י יין** · (עיין ת"ש) אם יש בו קסמים מותר לסננו בסודר (תג"א וכ"כ רש"י) : **יא משום ליבון** · אבל משמרת עשויה לכך ואינו חושש לליבונ' (טור) ול"ע כיון דאמרינן בבגד שרייתו זהו כיבוסו א"כ מה לי עשוי לכך או אינו עשוי ובסמ"ג כתב ח"ל ומשום שחיטה ליכא למיגזר שהרי המשמרת עשויה לכך ולא קפיד בלבונה כדאמרינן בפ' ב"ט ובסי' ש"ך סט"ו אבל בסודר מים אסור וכו' עכ"ל וכ"כ בשה"ת וצ"ל שלזה כוון הטור דס"ל כמ"ש הב"י סי' ש"כ בשם התוס' והרא"ש דכשאין עליו לכלוך לא הוי כיבוס וכמ"ש שם בש"ע וכ"מ סי"ו אלא דאסור שמא יסחוט והוי כיבוס ולכן בעשוי לכך לא גזרינן ומ"ש בסוף סי' של"ד דאסו' ליתן מים היינו נמי שמא יסחוט והוי כיבוס אבל בשאר משקין שחיטה שלהם אינה אסורה אלא משום תולדה דדש מפני שאין מלבנין המשקין ולכן לא גזרינן שמא יסחוט כמ"ש התוספות ספ"ד והסמ"ג והמאור פ"ד דביצה אבל למ"ד דאפי' אין בו לכלוך אמרינן שרייתו זהו כיבוסו דוקא ביין מותר לסנן דאין זה כיבוס אלא טינוף כמ"ש הג"מ פכ"ב בע"ש וע' סי' ש"ב ס"ט ומ"ש סי' תק"י ס"י : **יב ולהרמב"ם כו'** **ואפי' בסודרים כו' לא בעכורים** · ול"ע דבעכורים אף לסברא הראשונה אסור ונ"ל דלדעה הראשונה עכורין קלת מותרים בסודר כיון דאפשר לשתותן בלא"ה אע"פ שרוב בני אדם אין שותין אותן וכמ"ש הרב"י בשם הר"ן והטור והמ"מ בשם הרשב"א וס"ג אבל לרמב"ם אסור · משקה שקדים כתושים מע"ש מותר לסננן כיון שיכולין לשתותו בלא סינון (הג"מ סמ"ק) : **יג משום שינוי** · ובסודר די בשינוי שאין עושה גומות (ר"ן) אבל משום אהל ליכא כיון שאינו רחב כמ"ש בסי' סט"ו : **נ"ל** דאותו כלי העשוי כנפה

באר הגולה

ס רמב"ם פ"ח מה' שבת ו שבת מימרא דחזקיה ופירוש רמב"ם כפ"ח ז בילה י"ב ובשבת קל"ח ובחכמים ח שם ובם ט שם ק"ע בשבת י שם בפי' רש"י כ שם קל"ו כמשנה ל שם קל"ט כמשנה ובפי' רש"י שם מ שם מימרא דזעירי נ טור ובדברי הרשב"א שכתבו התוס' בשבת ק"ל ס טור בשם הרמב"ם פרק ח' ע שם אוקימתא דזעירי לבריית' דרבי שב"ע פ רמב"ם שם וכ' ב"י דס"ל דמשמרת דאמרו שם לאו משמרת ממש אלא מותר לשמרי קאמר צ שם בגמ' ק שם כמשנה ר שם ובגמרא ש שם :

באר היטב

(ו) בין הערבים · היינו מסעודה לסעודה : (ז) פסולת · וכ"ש מקילין דאין ברירה בי"ט וכן כתב ב"י מ"א עיין שם וכן כתב הט"ז פ"ק דביצה סימן מ"ב : (ח) מחמירין · דברירה ליכא דוקא להפך שרי אבל לפרק הדגן מתוך השבלים הוי תולדה דדש ואסור · אבל כשנתפרק הדגן מן השבלים מע"ש מותר לקלפו לכ"ע עיין סוף סימן שכ"א ושרביטין של קטניות משמע דאסור לפרקן ולהוציא הקטניות ול"ע דכל העולם נוהגין היתר · וי"ל כיון שעודן לחים ואף השרביטים אוכלין אותו לא הוי מפרק רק כמפריד אוכל מאוכל · מ"א · ובמהרי"ל תמה איך רשאין לאכול קטניות מתוך שרביטין שלהן שקולין סוטי"ן ט"ז וכן כתב הט"ז לאיסור וסיים ואפילו אם כבר נתקן מע"ש אין ליקח הקטניות מן הקליפות אלא מה שרוצה לאכול מיד ועיין סימן של"ו ס"ח : (ט) שורין · צ"ל שולין ט"ז · וכתב המ"א דהוא הדין אם יש פסולת ואוכל מעורבין אסור ליתנם במים כדי שיפול הפסולת למטה כגון עפר או שיליף למעלה כגון תבן ע"ש : (י) קסמין · והוא הדין אם יש בו קסמים נמי מותר לסננו רש"י · והיינו דרוב אינשי לא קפדי בהכי ט"ז : (יא) ליבון · אבל משמרת עשויה לכך ואינו חושש לליבונו טור ... (יב) עכורים · דלא משתתי הכי כלל ... (יג) לא בעכורים ... (יד) מגתו ... (טו) שינוי · ובסודר די בשינוי ... וכתב המ"א נראה לי דאותו כלי העשוי כנפה שמסננין

שערי תשובה

שיט (טו) שינוי עבה"ט ועיין שם בגו"ר שכתב היתר לסנן יין שיש בו יתושים וחומץ שיש בו תולעים על ידי שינוי וכתב דמנהגא דעלמא שנוהגין הסודר עפ"י הכד או שתביות וסוחבין לתוך הכוס או הקערה דהוי שינוי גדול ואפילו האוסרים לסנן יין עכור י"ל דמודו בכה"ג לכן אין למחות במי שנוהג היתר בזה ע"ש :

להניחם

בו

ח סם ס משבצם וכפי' פרלשנבורג"י ב סרלש"ם ומשנהם ג רמב"ם סרלש ד' וכתב סרלש מסגיר משכח ס משם קש"ע במשנה ובגמרא כ שם ג שם ולפקוחת דשמואל דמודכי' יסודם כשם ד שם כריש"ק כי"פ וכן כתב פרי"ף ורש"י ומרדכי"ם בשבת"ל ומסק' ס שם ובכרי יסודם וכרמב"ם לס שם בגמ' קש"ע :

כעפה שמסגיין בו דיינו כשמעתת הגאון ומיוחד לכך עם"י : **יד שאין לך מסגנת כו'** · לכאל בגמ' לחמרי' דמחזי כשמעתת ופירש הר"ן דללו משמעתת ממש היא שהרי עוברין בה שמריס ללא כיון לליכת קשמין ומעמת דלא עבדי כהו דמי למשמעתת עכ"ל ל"ש · ובלגול שרי(ס"ג) ע' ס' :

נהגו שלא ליתן שמריס במשקה בשבת כדי להשמידו לע"ם שלאוי לשתותו בשבת וכ"ל דהוי תולדת בורר דשב"ם יוכלין שמריס מהמשקה בשולי הכלי דומיא דמתכלי : **טז ומוכחי שהוא בורר** · וחחלת שפייתן בשליח הפסולת ניכר ללו בורר הוא (כ"ן) ולפ"ז אסור לעירות שומן מהמלבלב דהא שרי מיני לוכלין הם ואסור לבורר מ' מחזירו ללא בידו כדי לאכלו מיד ובכח כשמעתה מהכלי אסור כמו בשבר ומלשון הרי"ף משמע דשרי ליסור בשבר ללא בשמתן קשמים בפי הכלי דאז הוי כבורר דרך כלי לכל כשמעתה כך שרי כדי לשתות לאלתר וכ"ל דלף הטור והש"ע מודים לזה ללא שהם לחילי בדוקה לשתות לאחר זמן דאז תפילו ללא כלי אסור לכל לאלתר שרי כמ"ש ס"ח לכל בשומן ה"ל בורר פסולת מתוך תוכל ואסור ס"ע ס"ע ואפשר דלא שייך בדילה ללא בדבריה המשורבים לכל הכא לשודת קלי : **טז נשאר למעלה** · ולח תציב כבורר לפי שבילה לוכלין הם ולין נוחנין לוחן כדי לאכול מהם עושים לוחו כדי לאכול האלמון אסור דמה שילה רוצה לאכול מקלי פסולת וכ"ל בורר (ב"ח ולבוח) עם"ע דאחד דבמין אחד לח שייך בדילה וכ"ל דהכא מיבשב ב' מינים וב"מ בב"ח ולבוח לכל ממ"ם ס"ע בשם הר"מ משמע דאה מקלי מין אחד כמו מאחר ומשמר וכ"מ בסי' ס"ך דלח אסרו סחישה משום בורר שבשל מין אחד לפי כ"ל דהשלמון מקלת פסולת כיון שלילו לחוכלו כך קש"ל דהש"ם הש"ל דהשלמון מקלת פסולת כיון שלילו לחוכלו כך קש"ל והרמב"ם כתב שבא הכלים שמוסיפין לוחן ונוחנין לוחן בדברים העבוריים שיבשו לוחן ויבדילו העב מן הדק : **יז ומותר** · ומשום מלבן ליכא כיון דליכא שימוש כמ"ם סי' ב"ב ס"ם ולח כן להחוסרין לסור ע' משם ושע"ם ס"י : **יח המחבין** · שלוקת מלב ונוחן בו קיבה כדי לחבלו מייב שהרי הפרים הקום מן החלב ואם נבנו ושפלו נביהם מייב משו' בושה שבל המקבל רש"י) ורש"י מלק לל מלק ולבק הכל עד שישאה נוף לחד דומה לבנין (רמב"ם ס"ח) ורש"י פי' עושה כמין כלי נמי ונוחן הקום בחוכו ומי החלב מוסיף וכ"ה סמ"ם פ"ח ס"ם : **יט לפיכך וכו'** · כתב הש"ם שהבית הוספחת פי"ב ה"ל החוספחת מוחנים מים לחוך קמח קלי ובלבד שלא יגבל מוחנים שומשמים ואגוזים ודבש ובלבד שלא יגבל מפרפרין גלוסקין לחוש ובלבד שלא יגבל לבל מחבץ הוא משום קדירה ולוחל אע"ל משום הבישור משום ניבול ולמה כתב הרמב"ם משום כורר · ושוד דחקן לה קי"ל בהבית הוספחת(*) דה"ל היה ואקן קי"ל בר"י בר יהודה כמ"ם סי' שב"ח סי"ד דגוללין קמח קלי וה"ל שומשמין ואגוזים ממי ליח בהו משום ניבול ולפשר הרמב"ם משמע דגפשים קחמר דאסור משום בורר אבל בבל של הש"ח פ"ע (וש' במיומני שם הגהות מהרש"ם) ורי"ו כתב ח"ח בשושנים מחבל מלנוזים שמוחנים לו של שום יתן בו מוחך מע"ם ולמחר ממחבו שב"ל · משמע דס"ל דמשום לם הוא כמ"ם סי' שב"ח סי"ו · בתב הרמב"ם שב"ח אסור לחלות המשמר' בדבך שהוא עושה גחול שמא יבא לשמר שב"ל · משמע לפי' ליתן בם דבר אחר אסור לחלותה ופשט הגמ' והפוסקים משמע דלין לאסור בזה ושפ' ס"ד וב"מ לשיל ס"י :

שכ דכר תורה לינו אלא על הדיבת זאים ושעיבים בלבד (רמב"ם) ס"ו : **א ובמקום כו'** · לכאורה ל"ש הרמב"ו כתב וחם מודע לו שבשום מקום שנהגין פרי אחד לאסור לסחטו כדאחכמן בריטונים שאסורין לסחטן משום דבי מגיחי שהיו רבים וכדמיישין למסבי ערביים גבי מקיים קוליס בכרם שב"ל ח"ב משמע דאם במקום אחד נהגו לסחטו אסור בכל הטולם לסחטו ולמה כתב רמ"ח ובמקום כו' משמע דבאותו מקום אסור ובאחר מקומות פרי אחד מבל ל"ל דמשה לאחד לסחטו ואחרות לאחד ודברי הרב"י המתיקן דאם כל שקלת ופריה בגמ' לליכת דה"ל ואחן ק"ל בחבמים כמ"ם בי"ד סימן שכ"ו סי"ג מ"ם מדין הכותה : (יב) **שהחלמון יורד למטה** · בשור בתוב וז"ל לח שיב בשור שהחלמון והחלמין שניהם תולבין הם ולין נותנין לוחן בדי שלא יתלבלו הם עושים לוחו בדי לאכול האלמון אסור דמה שילה רוצה לאכול מקלי פסולת וב"ל בורר (ב"ח ולבוח) עם"ע דאחד דבמין אחד לח שייך בדילה וכ"ל דהכא מיבשב ב' מינים וב"מ בב"ח ולבוח לכל ממ"ם ס"ע בשם הר"מ משמע דאה מקלי מין אחד כמו מאחר ומשמר וכ"מ בסי' ס"ך דלח אסרו סחישה משום בורר שבשל מין אחד לפי כ"ל דהשלמון מקלת פסולת כיון שלילו לחוכלו כך קש"ל דהש"ם הש"ל דהשלמון מקלת פסולת כיון שלילו לחוכלו כך קש"ל והרמב"ם כתב שבא הכלים שמוסיפין לוחן ונוחנין לוחן בדברים העבוריים שיבשו לוחן ויבדילו העב מן הדק : **יז ומותר** · ומשום מלבן ליכא כיון דליכא שימוש כמ"ם סי' ב"ב ס"ם ולח כן להחוסרין לסור ע' משם ושע"ם ס"י : **יח המחבין** · שלוקת מלב ונוחן בו קיבה כדי לחבלו מייב שהרי הפרים הקום מן החלב ואם נבנו ושפלו נביהם מייב משו' בושה שבל המקבל רש"י) ורש"י מלק לל מלק ולבק הכל עד שישאה נוף לחד דומה לבנין (רמב"ם ס"ח) ורש"י פי' עושה כמין כלי נמי ונוחן הקום בחוכו ומי החלב מוסיף וכ"ה סמ"ם פ"ח ס"ם : **יט לפיכך וכו'** · כתב הש"ם שהבית הוספחת פי"ב ה"ל החוספחת מוחנים מים לחוך קמח קלי ובלבד שלא יגבל מוחנים שומשמים ואגוזים ודבש ובלבד שלא יגבל מפרפרין גלוסקין לחוש ובלבד שלא יגבל לבל מחבץ הוא משום קדירה ולוחל אע"ל משום הבישור משום ניבול ולמה כתב הרמב"ם משום כורר · ושוד דחקן לה קי"ל בהבית הוספחת(*) דה"ל היה ואקן קי"ל בר"י בר יהודה כמ"ם סי' שב"ח סי"ד דגוללין קמח קלי וה"ל שומשמין ואגוזים ממי ליח בהו משום ניבול ולפשר הרמב"ם משמע דגפשים קחמר דאסור משום בורר לבל של הש"ח פ"ע (וש' במיומני שם הגהות מהרש"ם) ורי"ו כתב ח"ח בשושנים מחבל מלנוזים שמוחנים לו של שום יתן בו מוחך מע"ם ולמחר ממחבו שב"ל · משמע דס"ל דמשום לם הוא כמ"ם סי' שב"ח סי"ו · בתב הרמב"ם שב"ח אסור לחלות המשמר' בדבך שהוא עושה גחול שמא יבא לשמר שב"ל · משמע לפי' ליתן בם דבר אחר אסור לחלותה ופשט הגמ' והפוסקים משמע דלין לאסור בזה ושפ' ס"ד וב"מ לשיל ס"י :

שכ (א) ושעבים · וכתב מוסם לינו אלא על הדיבת זאים ושעבים בלבד (רמב"ם) ס"ו : (ב) בשחבמן · לינו שלוקת אלא בשר לינו בשר אשלת אלא יקח משקה קלי שמשם ס"ו ומ"ש ס"ב : (ב) בשחבמן · לינו שלוקת אלא בשר לינו בשר אשלת אלא יקח משקה קלי שמשם ס"ו ומ"ש ס"ב : (ב) בשחבמן · לינו שלוקת אלא בשר לינו בשר אשלת אלא יקח משקה קלי שמשם ס"ו ומ"ש ס"ב :

עיין מהלית השלה

באר היטב

דינו כשמעתת שמואל ומיוחד לכך עיין בסעיף י' · ועיין בגיעת ורדים חת"ם בלל ג' סימן י"ג · ובכך סבלן : (מג) **משמע** · ולבלול שרי עיין סימן י' · ומבו שלא ליתן שמריס במשקה בשבת כדי להשמידן לף על פי שרחוי לשתות בשבת ומלשון הרי"ף משמע דאין לאסור בשבת כלל · ומשמע מהמשקה בשולי הכלי דאז הוי כבורר דרך כלי לכל כשמעתה כך שרי כדי לשתות לאלתר וכ"ל דלף הטור והש"ע מודים לזה ללא שהם לחילי בדוקה לשתות לאחר זמן דאז תפילו ללא כלי אסור לכל לאלתר שרי כמ"ש ס"ח לכל בשומן ה"ל בורר פסולת מתוך תוכל ואסור ס"ע ס"ע ואפשר דלא שייך בדילה ללא בדבריה המשורבים לכל הכא לשודת קלי : **טז נשאר למעלה** · ולח תציב כבורר לפי שבילה לוכלין הם ולין נותנין לוחן כדי לאכול האלמון אסור דמה שילה רוצה לאכול מקלי פסולת וב"ל בורר (ב"ח ולבוח) עם"ע דאחד דבמין אחד לח שייך בדילה וכ"ל דהכא מיבשב ב' מינים וב"מ בב"ח ולבוח לכל ממ"ם ס"ע בשם הר"מ משמע דאה מקלי מין אחד כמו מאחר ומשמר וכ"מ בסי' ס"ך דלח אסרו סחישה משום בורר שבשל מין אחד לפי כ"ל דהשלמון מקלת פסולת כיון שלילו לחוכלו כך קש"ל דהש"ם הש"ל דהשלמון מקלת פסולת כיון שלילו לחוכלו כך קש"ל והרמב"ם כתב שבא הכלים שמוסיפין לוחן ונוחנין לוחן בדברים העבוריים שיבשו לוחן ויבדילו העב מן הדק : **יז ומותר** · ומשום מלבן ליכא כיון דליכא שימוש כמ"ם סי' ב"ב ס"ם ולח כן להחוסרין לסור ע' משם ושע"ם ס"י : **יח המחבין** · שלוקת מלב ונוחן בו קיבה כדי לחבלו מייב שהרי הפרים הקום מן החלב ואם נבנו ושפלו נביהם מייב משו' בושה שבל המקבל רש"י) ורש"י מלק לל מלק ולבק הכל עד שישאה נוף לחד דומה לבנין (רמב"ם ס"ח) ורש"י פי' עושה כמין כלי נמי ונוחן הקום בחוכו ומי החלב מוסיף וכ"ה סמ"ם פ"ח ס"ם : **יט לפיכך וכו'** · כתב הש"ם שהבית הוספחת פי"ב ה"ל החוספחת מוחנים מים לחוך קמח קלי ובלבד שלא יגבל מוחנים שומשמים ואגוזים ודבש ובלבד שלא יגבל מפרפרין גלוסקין לחוש ובלבד שלא יגבל לבל מחבץ הוא משום קדירה ולוחל אע"ל משום הבישור משום ניבול ולמה כתב הרמב"ם משום כורר · ושוד דחקן לה קי"ל בהבית הוספחת(*) דה"ל היה ואקן קי"ל בר"י בר יהודה כמ"ם סי' שב"ח סי"ד דגוללין קמח קלי וה"ל שומשמין ואגוזים ממי ליח בהו משום ניבול ולפשר הרמב"ם משמע דגפשים קחמר דאסור משום בורר לבל של הש"ח פ"ע (וש' במיומני שם הגהות מהרש"ם) ורי"ו כתב ח"ח בשושנים מחבל מלנוזים שמוחנים לו של שום יתן בו מוחך מע"ם ולמחר ממחבו שב"ל · משמע דס"ל דמשום לם הוא כמ"ם סי' שב"ח סי"ו · בתב הרמב"ם שב"ח אסור לחלות המשמר' בדבך שהוא עושה גחול שמא יבא לשמר שב"ל · משמע לפי' ליתן בם דבר אחר אסור לחלותה ופשט הגמ' והפוסקים משמע דלין לאסור בזה ושפ' ס"ד וב"מ לשיל ס"י :

שכ (א) ושעבים · וכתב מוסם לינו אלא על הדיבת זאים ושעבים בלבד (רמב"ם) ס"ו : (ב) בשחבמן · לינו שלוקת אלא בשר לינו בשר אשלת אלא יקח משקה קלי שמשם ס"ו ומ"ש ס"ב : (ב) בשחבמן · לינו שלוקת אלא בשר לינו בשר אשלת אלא יקח משקה קלי שמשם ס"ו ומ"ש ס"ב : (ב) בשחבמן · לינו שלוקת אלא בשר לינו בשר אשלת אלא יקח משקה קלי שמשם ס"ו ומ"ש ס"ב :

בפיו קשים וקסמים בחוקה יד שאין לך (טו) **מסגנת גדולה מזו :**

יד ה **מותר לעירות בנחת מבלי לחבירו ובלבד שיזהר שבשישפוק הקילות ומתחילין לירד נצוצות קסנות הניצוצות באתרוגה מתוך הפסולת יפסיק ויניחם עם השמרים שאם לא יעשה כן הני נצוצות מז** (יז) **מוכחי שהוא בורר** (מותר להגביה התחתים על תיוק דבר כדי שיקלח ממנו היין סימן שכ"ב) : (רוקח סל' י"ם ובית יוסף) :

מז ו **מסגנת שנתן בה חרדל לסגנו מותר ליתן בה ביצה אף על פי יב שהחלמון יורד למטה עם החרדל והחלבון מז נשאר** (יח) **למעלה :**

מז ג **מים שיש בהם תולעים מותר לשתותן** (יג) **על ידי** (יט) **מפה בשבת דלא שייך בורר ומשמר אלא במתקן הענין קודם אכילה או שתיה אבל אם בשעת שתיה מזכב את הפסולת שלא יכנס לתוך פיו אין זה מעין מלאכה יז ומותר :**

יז יח ג (כ) **המחבין** (פירוש ממוליא החמאה מן החלב) **תולדת בורר הוא יט לפיכך אף על פי שנותנים שומשמים ואגוזים לדבש לא יהבצם בידו** (ופ"ל סימן ש"מ סעי' י"ח) : בגמ' הרוקח בהוח בשבת ובכוחח משמר הרוקח מייב משום שוכח : (מהרי"ל בשם ס"ח ורוכוחמי פרק בלל נדול) :

שכ דיני סחישה בשבת · ובו כ' סעיפים

א ס **זתים** (א) **וענבים אסור לסחטן** (ופ"ל סימן רנ"ב ס"ה) ג **ואם יצאו מעצמן אסורים אפי' לא היו עומדים** ג **אלא לאכילה** ד **ותותין ורמונים אסור לסחטן** ה **אם עומדים לאכילה מותר ואם עומדים למשקים אסור** (א) **ושאר כל הפירות מותר** (ב) **לסחטן** : בגמ' **א** ובמקום שנהגו (ג) לסחוט פירות

סחטת סחם היו לפניו כ' מינים הלח לוכלים דוקא הלח לחיחת בגמ' חת"ל שם לחמר רבח הלי מלן לעביד חביחת חייב משום ז' משחות · וחפילו רב"י בורר בימיהם דהיינו בורר הלחורות בנסות מתוכן בו · וח"ב ל"ל הח דהכחבו החו' מיני לוכלין נרסי' לרבותח דלחי' בחוכל מתוך לוכל לחמרי' דהבחלר הוי פסולת : (יג) ע"י **מפה בו'** · מ"ם מזה בסימן ש"ב ס"ח מנענין מלילת פירות ועמ"ם בסי' חק"ו דלהר"מ"ך יש לחסור בשופלים זבוים לכוס הלח יוליח הזבוים לבדן מן הכוס דהוה ליה בבורר פסולת הלח יקח מן המשקה קלת שמהם ס"ו :

שכ (א) **ושאר כל הפירות בו'** · כ"י כתב שיש פלוגתה בין הפוסקים בזה דלהרי"ף ורמב"ם ושור משמע דבשלר פירות סוחטים לכתחלה לחפי' למיעוטין לבל לרש"י וסמ"ק בהג"ה כתבו דוקא לסמוך כדי למתקן וע"ב הקשה ב"י לחתן דמתיר לחפי' למיעוטין ממלי דמוקמינן חיסור סחישה של פירות סוחטים משום דה"ח לחתר נבי פירות שבתבן ואתן למקום פסולין כיון דלחבשיבהו הוה משקה ח"ב בבל שלר פירות נמי ניחח בבי כיון דלחבשיבהו להוליח מהן משקה לחסור וחי' דלחב"ן דלחסור הלח דלב"ם הלח פי' משמע דבב מסלה משום לחבשיבהו ניחח הלח ק"ל הב סברת כיון דלחבשיבהו הכיון דהוכח דשמע לח לחבשיבהו וקשה דה"ב ר"ם פלוג על ר"י בש"ם הלבבה בדבי מנחות דהא קשה עליה לסח דבי מנחות רוצה דשמע ניהו הלב"ם לחן בום חי' על קושיח זו הלח חשבחן בגמרא חי' הלח מבח בבינת שבבת לחבשיבהו ולחן לחן בח לחבתן שם הלח פי' בגמ' וח"ב כיון שלחמר דהרי"ף ס"ל בר"ם לח היה לו לפסוק בר"ב דלחמר הלבה בדבי מנחות וב"ש בהבינת ס"ל בר"י"ף סברת ח"ב דלחי' הלח משום נזילה דה"ל בלר"י"ף סברת ח"ב דלחמר דלחבשיבהו ניחח הלח הלחילו בשלר פירות הלח לחתבן ולח לפי שבבת לחבשיבהו ניחח דלח הלחילו דלחמרי' משחמע דהוי מבינלמתן ולח"ם שבות משום שיולח משקה מ"מ ועיקר כוונתו בשעת סחישה לח היתה הלח בשביל שיחוך הבשעה ע"י הסחישה, אלא דרך הסחישה בשלר פירות שהן שומדים למשקים וזבוים ושבבים שחתן למשקים וע"ב לחסור לפי' ביוקר מעלתו וכתותים וכמוים הדבר שקול

וחינו

סימן

וזינו מוכרכ סתמן היכי הוא ע"כ אין סותרין לכתחלה ואם יולח מעלמו מותר לכל מ"ר דמי שהוא רוצה לסתום שאר פירות וגילה דעתו בפירוש שבשביל המקרן היולח הוא סותם ולחי לסור לד"ם והיינו הטיח דל"מ למדקדק בלשונו שאמר ההדרין שסתמן ותתן למקום ולא אמר ומצו למקום כהוגה דמכל לתוכו יין אלא ולחי דל"מ מיירי שכשונה שתם ההדרין כדי ליתנם למקום וגילה דעתו דלתשבשיטו פוסלין וה"ל בשאר פירות וחכו עיקר אחי' שמוקי לה כר"ח דהיינו כי היכי דשאר ההדרין הוכיון כאר מם דלתשבשיטו והיינו שם מבשיטו בפירות ס"ע כתותין ולמוכים מסחמת מעמ"כ בשאר פירות דהוין כהדרין ומותר מסחמת ואם כן אין חילוק דין כלל בין הרי"ף ודשיטיה ובין רש"י והכתב סמ"ק ומ"מ יש ס"ם בהגהת סמ"ק בשטתקם הב"י דשם בשאר ע"ג דהמיס לית מנוסן כו' אין מקומו במקום שמבית הב"י אלא על מקרים היולחין מן הכבשים ומ"ם כ"ם סותם כי' הוא ל"ל סותם פירות וזם פשוט ומלא שמק הם"ם שולה יפה דשאר כל הפירות מותר לסתמן היינו בסתמת אבל בשטין להולית מהן מקרה לעזוך המקרה לסור וכ"כ הרא"ם בשאר פרש כו מרק כמ"ם בסעיף שלח"ז בלשון"ד נכון : (ב) **אבל מותר למצוין כו'** · כ"כ ב"י בשם ס"ג מטעם דאין דרך שסיטה בפיו וכל דבר · שלין דרכו בכך לא גזרו בו ואינה תולדה שב"ל וכתב שם אבל יניקה בשרל"ם בל"ח לסור לסתמן מפני שבמדיעות לשבח מהנו לסתמן למקרה ואפשר שלם היה לכל העולם הרבה היו ג"כ· סותמין וכ"ם כתב רים בלאים בשם הירושלמי שלם במקום אחד מהנו לקיים זוזין ודרך להוליכן ממקום למקום לסור לקיימן בכל העולם ע"ם וה"ל כ"ם כאן אם הב"ח כתב שלסור לסתום חלה למתק הפרי אבל לשמיטים לסור וכמ"ם ס"ו וכ"כ בסמ"ק וכן מוהנין העולם שב"ל ובודאי סיכה דמהנו מהנו ומ"מ ג"ל סיכה דאינו סותמו חלה לעבל בו המתכל שרי דלא מקרי מקרה כמ"ם ב"י· בשם ס"ל ושלח"ם עמ"ם ס"ם ועם"ו : **ב מותר למצוין** · ולפ"ז דאסור ליגק מהבהמה כמ"ם סי' שכ"ח סל"ג היינו משום דדכרו בכך אבל הכא שלין דרכו בכך לא גזרו : **ג וכ"ש שאר דברים** · כגון המותן בשר במרק לו פת ביין ומולך לותו : **ד ויש אומרין** · לפי' בשאר דברים (ב"י הג"מ רמ"ם פסקי רקל"ם) וכ"מ כתב בשם רש"ל דמשמקה המבלע בפת לו בשאר ביין שהיה שם משקה עליו מקודם קיבוד הוא להמתיק ולכן אסור למלוז לותו אבל למלוז המעבים בפיו ולהעליך המהלעים יין זה מפרק אלא כך הוא דרך לסיכת מעבים ובפי מדיעת מ"מ המחמיר תש"כ בשל"ל מ"מ מדבדי ר"ת מ"מ בשאר דבריס קולי מעבים כמ"ל וכ"כ רש"י נכי בבשים שבלוקות דבשלין המשקה גדל בתוכו מדיף טפי מעבים שם"ז וכ"מ בהתוכות דפיס"י מפרק כלשהב יד הוא לפי שלין דרך ליגק אלא לאחר שכמע דמה שדרך ליגק המיר טפי ואפשר ביון שדרך מכילתן בכך שרי עמ"ם סי' שכ"ח סמ"ם : **ה מותבטל ביין** · ולפי"ז דדשיל"מ לא בטיל ס"ם ביין אלא היה ניכר קודם שיתערב בטיל אלא היה עליו שם יין משולם (סמ ק) עבי"ד ס ס ק"ב · כתב הב"ח דמותר לתת מעבים בתוך יין שיתבקטו ויולילו ויבא כמו בשלב בם"ם : **ו מותר לשתותו** · כיון שהתרסקו מבע"י (מרדכי פ"י) : **ז ואינו ראוי לאכילה** · ס"ל כבורב לוכל מחוך פסולת (טור) ולפי מ"ם סי' כ"ב וכי"ד סי' מ"ד דאין לנו בקילין ליזה מקרי בוסר ולכן כתב רמ"ל כל זמן שאינו ראוי לאכילה לאכול בו בשאר פירות וס"ה בשאר פירות שאינן ראוי לאכילה לסור לסתמן למיניהן · כתב הע"ם ויש דים להתיר לסתום לנוזך לוחה פעולה כמ"ם בסי' שכ"ו סי' ע"ם ול"ל דק לחלוז מי שרי לעשות מלאכה כדי לאכול לאחר וכ"כ הס"ג פ"ו דשבת חלה הטעם בבורב כדינו לאכול בשאר לא מקרי בזירה דהוי דרך לאכילה וכן הטעם בתחוך לאכול לאחר כמ"ם סי' שכ"ח סי' כ"ב ע"ם בב"י ולהכי בקטן ותמחוי לסור לבורב לפי' לאכול לאחר וכן פסולת מחוך האוכל לסיר ומכ"ם לשסור לסתום בוסר · תדע דהא כתב הר"ן שמחוך לשאר מליבת עז מקום בורב לוכל מחוך פסולת לחו יהא מותר כדי לאכול לו' אחר חלה ולפי כדלמתן לפי' **ח לימוג"ש** · סי' לל"ו סי"ד דנוקא בלותו מקום שמקיימין קולים לשסור לקיימן ובשאר מקומות שרי ח"כ ס"ג למריען כן ובבשת דף ל"כ למריען אחד מלבני הולל שהולילו מעט על רחבו פטור אע"פ שלבני עיטו עושין כן בשלה דשתן אלל כל חדם וכ"ם סי' שם"ו ס"ו נכי בשר וכחבו שהוס' ול"ד לקולים בשרבית דהשם שם היה לכל העולם רוב גמלים כמו בשרבית היו מקיימין קולים וכן שם היו לכ"ע רמוניס שהכא כמו לבית מנעיל"ח בשר שותין ולכן לו' היו ניכר ס"ם בשאר מקומות ול"ל הרמב"ם שב"ל ומ"מ בגמ' לו' בהדית שבים מנעיל"ח לו היה מקום חלה חד גברא וא"כ למה לסור לסתום רמונים ודוקא לומר שהמקרן והתרלן יהין ממולקים במילוח מ"ם הרב"י וז"ל הרמב"ם שב"ל וכ"כ הרי"ף וכן כיון דמקלת בני חדם סותמין לותן והוא שהתבשיטו ג"כ ה"ל מקרה חדש לחלה בני חדם סותמין לפי שלין מלוי בכל העולם ע"ם וז"כ כתן שלסור לסתום רמ"ם ס"ם וכ"כ הסמ"ק וכן מוהנין העולם שב"ל ובודאי סיכה דמהנו מהנו ומ"מ ג"ל סיכה דאינו סותמו חלה לעבל בו המתכל שרי דלא מקרי מקרה כמ"ם ב"י· בשם ס"ל ושלח"ם עמ"ם ס"ם ועם"ו : **ב מותר למצוין** · ולפ"ז דאסור ליגק מהבהמה כמ"ם סי' שכ"ח סל"ג היינו משום דדכרו בכך אבל הכא שלין דרכו בכך לא גזרו : **ג וכ"ש שאר דברים** · כגון המותן בשר במרק לו פת ביין ומולך לותו : **ד ויש אומרין** · לפי' בשאר דברים (ב"י הג"מ רמ"ם פסקי רקל"ם) וכ"מ כתב בשם רש"ל דמשמקה המבלע בפת לו בשאר ביין שהיה שם משקה עליו מקודם קיבוד הוא להמתיק ולכן אסור למלוז לותו אבל למלוז המעבים בפיו ולהעליך המהלעים יין זה מפרק אלא כך הוא דרך לסיכת מעבים ובפי מדיעת מ"מ המחמיר תש"כ בשל"ל מ"מ מדבדי ר"ת מ"מ בשאר דבריס קולי מעבים כמ"ל וכ"כ רש"י נכי בבשים שבלוקות דבשלין המשקה גדל בתוכו מדיף טפי מעבים שם"ז וכ"מ בהתוכות דפיס"י מפרק כלשהב יד הוא לפי שלין דרך ליגק אלא לאחר שכמע דמה שדרך ליגק המיר טפי ואפשר ביון שדרך מכילתן בכך שרי עמ"ם סי' שכ"ח סמ"ם : **ה מותבטל בי

משקין למסור: **יא** אוכל אסור · עמ"ס סס"י דלת כע"ס וכ"כ הוא בשלמו שם ושתר דכרין: **יב** דג לצירו · ולו משקה הוא מלא תוכל וכן שלקות (רש"י) ופ"ה למסור אם מסיח עליו משקה מצא"כ בשתר פירות עמ"ס ס"ת וכי"ו כתב דג לצירו מותר לסחטו וע"ש ליישב

דכרין: **יג** נותן הוא · ומשמע דלרסק בידים למסור לבל הרמב"ן וסר"ן והרמב"ם והשו"ע משמע דלרסק בידים לתוך הפה אבל **יג** נותן הוא לתוך כוס של יין או מים והוא נמוח מאליו ואינו חושש: וכן אם **יד** הניחם בחמה (יג) בחמה או בכנגד המדורה ונפשרו מותרים:

ר (ח) ק מותר **טו** לשבר (יד) הקרח כדי ליטול מים מתחתיו:

יא ר צריך ליזהר בחורף שלא יטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד ואם יטול יזהר שלא ידחקם בין ידיו

טז שלא יהא (טו) מרסק:

יב ס יש ליזהר שלא ישפשף (טז) ידיו (טז) במלח

יג ה דורס שלג (י) ברגליו ואינו חושש:

יד ת"ה מרוטנבורג מותר להטיל (יא) מי רגלים בשלג ר והרא"ש יז היה (יז) נזהר:

טז ג אסור לפרום סודר על פי החבית וליתן על גבי חבלי שדולים בו שמא יבא לידי סחיטה אבל בגד העשוי לפרום עליו מותר שאינו חושש עליו לסחטו:

יז ד אסור להדק מוכן בפי פך שיש בו משקין **יח** משום (יח) סחיטה:

יח ס ספוג אין מקנחין בו את"כ יש בו בית אחיזה **יט** נזירה **שמא** (יט) יסחוט:

יט חבית שפקקו בפקק של פשתן לסתום "נקב שבדפנה שמוציאין בו היין ז יש מי שמתיר להסירה אע"פ שא"א שלא יסחוט והוא שלא יהא תחתיו כלי דבין שאינו נהנה בסחיטה זו הוי כ פסיק רישא (פירוש לסיור משבר בסברת מדבר מה כמו בסוגיא דהמבשל בהמתה להלכה) **דלא ניחא ליה ומותר** ז וחלקו עליו ואמרו דאע"ג דלא ניחא ליה כיון **כא** דפסיק רישא הוא (כ) אסור והעולם נוהגים היתר בדבר ח ויש ללמד עליהם זכות דבין שחבריא ארוכה חייץ לנעורת ואין יד מגעת **לנעורת מותר מדי דהוי כב** "אספוג (פירש בסוגי הוא על החבית דג אחד גדול מבוס ובשעה שמוריס רוצין לסחטו בשלש יורד לתוכו הספוג על עליו ואינו רוחב כולם וגולו זה לזה סיחם סחיטה מעטין) **שיש לו בית אחיזה** (יב) **ולפי שאין טענה זו חוזקת בה טוב להנהיגם כג שלא יהא כלי תחת** (כא) **החבית בשעה שפוקקים הנקב** (ועיין לעיל סימן ש"ח עוד מדיני סחיטה):

ליתן

במלח · לפי שמיטת וסוס גולד כ"כ במוד כשם כס"ם ועיין ס"י שכ"ו ס"ק נ' ומשמע דמותר להסלק מיס במלח ואח"כ מוסל ידיו משם כמ"ש נפי שלג וכרך קן שיסר שלא יסיס לסור ממנת מי מלח המכר כסי שכ"ח: (י) **ברגליו ואינו חושש** · מלשה לתב"ג דת"ח שלא יסיס נימות וסיי פסוק ריסיס מ"מ לא נזרו בזה כיון דת"ח לא להזכר מזה כימות המוזף דכל סלכך סיס כך מלאה כשר וגדיל והמעלים סם לסיס וימסה הסלג שם: (יא) **מי רגלים בשלג** · בשר כתוב שעמו שממהו לדריסת הרגלים סרוסס ואינו מזיק · וא"ת הרמ"ם כתב שיש דומה לדריסת הרגלים כי ע"י הסיון ולפי ימות של"ל ותכב רש"ל שן קצת רלים לאסור דסל בסי' שכ"ו משיון לאתם ידים אחר נטילה אע"פ דלא נתנין כלל לאתם המים משיב ליס פסיק ריסיה וס"ג כאן שכ"ל ולפי מ"ם בשמוך ולפי כוס סדריסת פסיק ריסיה ולפ"ם לא מזרו ס"ג בזה שא"ת לניחה כי כל האכן מלאה שלג · וע"ד לאתמוס ידיס ולפסק כתב כ"י בשם סכ"ו דיין מלגן · וכ"ל לאון דציין לגן מכנס כמו מים אל יון מחוס אינו מכנס מלחים סכנר ושד יש בסאתם מצוס סוגרס דרס ושפרין ואין לאסור אלא בנתוך דפסיק מיניה כמו כרס ושפרין אלא שי דיעס פאתרומס דכאן לאסור ס"ג מדרבנן אלמיל לאסור ס"ג ואפ"ס אם בשלג שכר לה שלר מפקס אלים מלוס על מנס שבל מלגן ומוס לוקה לקיולה שע"ס שאסור בשר קב לי ולפסוק לאון דפ"ג דיעיכוס לאיסור אלא ישיל מס מיוסף שלאר מלר קב לאון ואו מצוות לא יוכל לאון אלא קיוס בשלמת מפל"ב כ"ו שלפקס שבשר על מנס שלא יגיעו לידי סיכון לרחוק מס שלא יגיעו לידי סיכון לרחוק מס שלא יגיעו לידי סיכון לרחוק מ

הקיבוץ יש שם ולפי שחישה על כן רצוי לכתחלה שלא יניח כלי תחתיו וילך ואפשר להיכול ויסמוך על דיעה הראשונה דהכא ומ"מ לריך שיסיח ג"כ בדעתו שהוא מתרוצה שיהיה תרתי לטיבותא שלא ימ"מ תגי רואים מהכינהו כדיעה קמייתי, שלפי שמוטעין יכין שלפי"ן בשבת וע"כ משום דהוה לן לחיכול מה שנשתמ' **הר"ן** וה"ם ביתרו דיש שני מיני שחישה הא' הוא משום דהוה תולדה דמכבה דהיינו מלבן וה"ה לן חיסור אלא במים אבל לא בשאר משקין ולפעמים שהוא מכוון לשחות בהם ה"ה ס' ס"ט דיין הוה כשאר משקין אלא דכתן כתב ב"י בשם הר"ן דיין מלבן וכ"ל להלכך כדיין לבן מכבה כמו מים אבל יין חדום חינו מכבה לדרכה מלדיש בשבת ושוה יש בשחישה משום תולדה דדם ומשרף ואין חיסור אלא במיחת ליה במאי דשפיר מיניה כמו בדם ומשרף אלא שלדיעה שהזכרנו דלהלן חסור ס"ם מדרבנן אפי' בלח ניחת ליה וה"ה שם נשפך שכר או שאר משקים שחישה מלבנים על המשה שבל השלחן והוח רוצה לנקותו שכ"ם לח יקחוב משם תוך כף ח' ולשפוך למוץ אלא בסכין יש לסיחר לדחות מעל המשה ולנגוד על ידו המשקה שנשפך על המשה ויזוב לחיבור רק שלא ינידו בכח דאל"כ עביד חיסור דבשבת ע"ם לדיעה שהזכרנו ולריך להזהר מה שיכול להזהר אבל אם מיים או יין לבן נשפך על המשה אסור לנגוב אפילו בסכין דהוה מבשה בכלע"ד בזה :

שבא (א) **אסור למלוח חתיכות צנון בו'** · כדי לנבר דין זה נשתיק הסונית ונפרשה כיד ס' הטובה עליהו · בפרק ח' שרלים תניא ר"ח לח מולחין לפת ובילה בשבת · פירש"י ג' וד' מחיכות יחד שהמלח מעבדן ועשיהם קשי' והוה תקון רב מזקי' לחמר למן לחסור ובילה מותר ומכי ק"ל לר"ב מדיים הוה מלחה פולגי בשבת (פירוש למן) לחימת קל משפידות ליה דלחמר שמותל פולגא חורפא מעלי כיון דשמשי' להו דלחמר עולה במעבדא מלחי כשרי כשרי (פירש"י הלי חלין נבוהין) ממלח לח מלחה (פירש"י שחים יחד) מבולי ודלי מבילה (פירש"י בשעת חילוה מבשילה ובילה) וכתב בח"ם סי' ס"ב יראה דשרי למבול כמה חיכות למלח מלחה בשבת ולח חיישי' לגזרה דשמח יסחוט ויעלה ולח יחזיר לכלים וכ"כ בשם הרמב"ם ז"ל וכ"כ בהגהות מיימוני פ"ב דשבת ה"ב

תפלי' מותר שמן לסוך כל"ל וכ"מ ס"ח ועי' סי' ש"ם ס"ח: **ה** ביצים **מותר למלחן** • מפני שהן דרך לעשות ממס כבשים (לבוש) וע"ל שהן המלח מועיל להם כ"כ וכ"כ בה"ט סי' ס' על דגים בי"ט וכ"מ בגמ' נבי שמן דהיכא דהמלח הן מועיל לו שרי: **ו** יש מי שכתב • ואחר מהגדולים הורה דאין חיסור מלח לתת הרבה תתיכות ולעזר עליהם מלח ולזורקן ועשרון כדרך שעושים לדגים במליחתן דדמי לעיבור לבל בש"ת שרי לבל בסמ"ג וסמ"ק משמע דאין לבקל מלח לעבל וכו' (ה"ה) והב"ח כתב דלפי מ"ש בס"ג הטעם שמלחה ככובס כבשים לז בשבל תתיכה מוזמת לבדה הן זה משום כובס בבשים לבל בל המוסקים סוברין כרש"י דהטעם משום שהמלח מעבדן והוי תיקון ול"ב לחסור למלוח יותר מב' ושלשה ים להמתיר והכי נהוג עלמא שלא למלחן כלל מלח מעבל כל אחד במלח ומוכל • ע' בס"ג שמותר ליתן מלח על השלחן"ן ושלח"ה שמן ומומן: **ז להניחה** • משמע לפירוש להמיתה משמדה לשמדה לחסור אחל לחן לפי לעורך לוחה שמדה לחסור ול"ל דה"ה דלחסור למלוח חוברק"ם חין דהא רגילין לעשות מהן בבבי' ושוד דהמלים, מועלת להן והוי בלחן ולה"ה בל ביולת זה לה"ה בחסור למלוח שמן מיקף שרי לרבי יוסי ומותר לתת מלח על גחתי הטוף לו דגים ושלח"ב מותן עליו מים לו יין (הב"מ בב"ב בשם ס"ה) בשר לו דג מי לחסור למולחו בשבת בדי שלא יסריח ע' שסי' ח"ק דמשמע לפי' במקום הפסד לחסור (ב"י בשם ש"ל ע"ם) והטוס והכח"ם בחולין דף י"ד בתבו דלפי' רוחה לחולבו בך מי לחסור למלחו ולפ"ג דלין ביבוד בחולבין במ"ם שסי' ח"ק מ"ם לחסור למיחזי בביבוד וב"ב הב"ן בחולין לפי שהמלח מבשיר החוכל ומחתקו בדלחמרי' נבי פולה וב"ם דלימה למיחר מליחה בשר מי דהא מתקן ליה וב"ם מי לחמרה ליה בלא מלימה דהוי תיקון טפי (ומ"ם רפי' פ"ד) טב"ל וב"ב הרשב"ם פ' בית ג' ש"ב וש"ם שהחבו דחולה בשר לסלוניטו לדבך מייב משלח ול"ם דבמ', משמע דהלבה בבבה דפושר דבחמיל הוה וב"ם הרמב"ם פי"ח:

ו ול"ל דמותר לתת הבשר לתוך החומן בדי לחלבו במ"ם בי"ד בסי' ס"ו ומבואר מדבריהם שמותר להדיח הבשר בדי לחלבו והקשה בספר פרח יוסף מ"ם בשבילה בלים שלחסור משום שתקון בלי במ"ב סי' שב"ג ס"ו וב"ל ליחסר ובמדק ביבושו ולא ר"ל מ"ם שם ס"ם דמותר להדיח הטוס והב"י כיון שלין החיסור בגוף הבשר חלא שמדיחו משום דם בעין שעליו שרי ולולחה לחדיח בשר שם שחל יום ג' לחיזה בשבת בדי שלא יחסר לביטול דבין שליו רוחה לחלבו בו ביום לחסור להדיחו בב"ש ובי"ה בדפ"ו דבסחי' דחסי' בשבת בדי לחלבו והקשה הקרביים בין שהיו שרוך היום: **ומ"ב** שנחון לחת החיר במ"ם סי"ח נבי ירקות חיו מתקן בלום ועוד לפי מ"ם סי' ש"ח ס"ב דבשר חסור לטלטלו ול"ב ס"ם לחסור ליתן מים עליו ושוד לחפי' בבשר בעלמא לחסור לעורך חול בגון להבישו יין לע"ם וב"ם בה"ג וב"ד לירקות דחפשר דחכל מיניהו ביומים משא"כ בבשר דמולחת מלחת דלעורך חול הוה לבן לין להקל ופ' סי' תל"ג ס"ב ותפי' ע"י חיו יהודי לין להקל בליבה פסידא כ"ב דיבול לחכלו בלי עמי ס"ו ס"ב • ובמהרי"ל ה' פסח כתב ח"ל ולחולי דבבוחת נמנהגו בדבר ה"ח דבדי להדיחה דהוי עורך בלת חלת יחמך דיפסיד הבלי דחפי' למוקלה שוטן חקנה בגון בופין עליו בלי בי' לך לח מלחי לבי להקל לבן טוב להדיחה ע"י חיו יהודי של"ל ופ' סי' תנ"ט ס"ה בה"ג ובמ"ח בה"ל דלבי יוסי ומ"מ הבח לח הוי פסידה דחפשר לחכלו בלי: **ח אין למלוח** • כיון דהמלימה מועלת הוי בלמון דבולחה בבובס בבשים: **ט ובקערה** • פי' לו בקטרה שידובס בטולי הקטרה הבוי שימי נמוך בל"ל פי' הרמב"ם ח"ל דבעי תרי שיעורי קשה דהא בגמרא לח הזבור חלח חד שיעור דבייהו בסבין וב"ם בתוספתא ע"י וב"ם הבח משמע למחותם בסבין וב"ם לבל חבלין וע' סי"ב: **י מותר לתתוך** • דהרי הטוס, והרמ"ם בתבו דאין ממיבה בחולבין ולף שקלה ס"ל דיש ממיבה במ"ם סי"ב דוקא בב"ש לבל בשר אין נדולו מן החתך לח שייך בו ממיבה ודוקא בלי דאי בשי ליה שלם ולוטפו בין שיעור לבן לפי' מי שיהיו יכול לבעשות שרי לחוזהבו בחזלינן בחר ריבה דשלמת לבל בשר מי הוחיל ואין לחוש לבוס לוחו דלא בחולמיה לסוך לחתבו דף בפי הטוחות ולפ"ג דמזי בלבלים ולמיות לאו דבהי קיימי רק לטוחות מטום מיבובו ולבך אין להחיר ואו דיש ליעב בו משום חיסור שיוי לוכל לבהמה ומשום מטרח לוכלא (ה"ה) וב"ב בתבו דאיבו מוכרח דהא בשר מיבב בי"ק במ"ם הטוס, והב"ח בעמין מפרק הולדה דדם: **יא** וע' סי' שב"ד ס"ו • מ"ם שם ומוכח שם דבל שבואל קשה בייחר מותר לחתבו וב"מ בגמרא דלא בע"ם: **יב שקורין ראלי"ו** • בל"ל בי"ב מיי"ן דבין שהבלי מיומר לבך הוי בסחיקה הבלין במבחבת דחסור (בי"ב) וה"ב חפי' לחבול מיד לחסור וע"ל דה"ה בבלי קטן מאד העשוי בזה לחסור דעב"ם בלי הוה לבל מותר לחתבו בסבין דק דק במ"ם ס"ו וע"ל דחפילו הוה קשה מאד שרי בין בשר מבושל לה אובל • מאד חמוה שפק זה במ"ם סימן שב"ד ס"ט

(ג) **מפני שנראה כבובש כבשין בו'** • בס"י לח מתן טעם זה חלח שב"י המלח מתקשים והוה תיקון ומעם זה הוה מהרמב"ם: **ונ"ל** לללמוד מזה דין הדם דחסור לשפוך בשבת יין לו שחר מקשים לתוך בלי שים בו חומן בדי שגם זה יהיה חומן חח"ב דזה הוה בבובש בבשים דהח מתבון שתותו המעם שמשך שם יהיה נבבש ויתחמץ בע"י: (ד) **לאכלם מיד** • בתב מהרי"ל דבה"י ש"ם מהב חלח לשהות בשר מעט בלי שיהא מותר מעט ואוכל מיד: (ה) **אסור למלוח בשר בו'** • מלשון דבתלו חין המעם משום דדומה לעיבוד כי חיקמלח מעב' לחת מעטם על חלו כמו שהות מעט בדי שיהא מותר לחת בלמן ושחר דבר שהות מריף חו מר חבל בתלו חיטו חלח ליתן טעם בהם ע"ב חין חיסור חלח בשמיהם בע"י לדע' רש"י שהבתי בסמוך חבל לרמב"ם שהלוי בתם שדרכו לבבוש חיני יודע למה יש חיסור בתלו שחין דרבו לבבוש ע"ב ע"י דמרי' דדין זה לח ס"ל לרמב"ם וה"ב קשה על הש"ע שהשיק לרמב"ם ותוסר בזה ובתב ב"י בשם ס"ל המעם דמליחה חב מלחבה הוח במעשה נבי לבי ותע"ב דהשיק חיטו מליחת בשר ועוד שיוכל לומר חמלח מחיבה ותובלה ותה"ב נמלך בו, חפ"ה חין לעשות בן במבושל הוחיל ותין הבשר נפסד בלח מלח ע"ל משמע לפי המסקנא שלו דחין חיסור בדור בזה חפילו מדבריהם חלח מבד שה"ל זה לבה יטריח עלמו בהם בשבת דהלח יוכל למלוח בשבת בדי שלא יסריח מחרת שיחבל בו ביום וב"ב ב"י בשם תשובת הבב"ח בחשובה ס"ה דבל דבר שדרבו לעשות דק בשבת בישולו ומיבו לחתר בשר שמח חסור וב"ל בהן במליחה לדיחה וחח בחלת לפי' שחם יש לזה שמוב לו שימלה מבשו ממה שימלה חח"ב בגון שהות שבשיו קלת בשר ויקבל שפי המלה חין חיסור בדבר בלל: (ו) **הרבה פולין בו'** • משמע לפילו לחוכלם לחלבר ול"ל דשם דומים לגמון פירוש שהמלח מרבך הקושי שים בהם מבד קלישתן ודומה לביבוד: (ז) **ובקערה** • פירוש לבל לח בחבתם דהוה דומיה דחול וע"ל דחין לשום הפלפלין תוך בגד ולבהום בסבין עליו דהוה שוליד ריחח דומה למ"ם בסימן תקי"ל דחסור לסחוף בהם מבושל על הבגדים וחף על גב דלח מבוין לזה בחת"ם שם שם"ד ולילים מת"ם בסימן ת"ב ס"ב דלח יבע בידיו לבושות בבגד מעום טובע וחף על גב דלח מבוין לבבוע ס"ב בן הוח: (ח) **בשר מבושל לה אובל** • זהב חין נדולי הקבע וחין בתיבו מחיבה: (ט) **קא טשוי לה אובל** • מלד המוה שפק זה במ"ם סימן שב"ד ס"ט

(ג) **מפני שנראה כבובש בבשין והבובש אסור מפני שהוא כמבשל ו אלא מטבל כל אחת לבדה ואובלה ו אבל ה** (ו) **בצים מותר למלחן:**

ד ן ח **יש מי שכתב שמותר לטבל כמה תתיכות צנון אחת אחת לבדה** (ח) **ולהניחם יחד לפניו כדי** (ד) **לאכלם מיד זו אחר זו:**

ה (ה) ע **אסור למלוח בשר מבושל או ביצה מבושלת**

ז (ט) **להניחה:**

ו ח י **אין למלוח ביחד** (ו) **הרבה פולין** (י) **ועדשים שנתבשלו בקליפתן:**

ז כ **מותר לדוך פלפלין אפילו הרבה יחד והוא שידובם בקתא של סבין ט** (ז) (יא) **ובקערה:**

ח ל **אין כותתין מלח במדוך של עץ אבל מרסק הוא ביד של סבין ובעץ הפרור ואינו הושש:** הגה והוקה מלח הגם שלא מלים דק מתחלה ומבטל ומשבח פתיתיו מותר לחתבו בסבין כמו שמותר בפת (כל בו):

ט ו מ **מותר לתתוך** (ח) **בשר מבושל או צלי דק בסבין** הגם שלבל לסור לחתוך דק דק בשר חי לפני השעות דהוחיל ואין יכולין לחלבו בלח חתוך (ט) קף מבוי ליה פושל • (תפ"ד סימן כ"ו **יא** וש"ל סימן שב"ד ס"ו):

י ו אסור **לגרור דגבינה בשבת** (יב) **במורג חרוץ בעל פיפיות יב שקורין ראלי"ו:**

מותר

(ד) **לאכלם מיד** • כתב מהרי"ל לבפוף בשבת יין מדם דלחסור לשפוך בשבת יין מו שחר מקשים לתוך בלי שים בו חומן כדי שגם זה יהיה חומן חח"ב דזה הוה בבובש בבשים דהח מתבון שתותו המעם שמשך שם יהיה נבבש ויתחמץ בע"י: (ה) **אסור למלוח בשר בו'** • מלשון דבתלו חין המעם משום דדומה לעיבוד כי חיקמלח מעב' לחת מעטם על חלו כמו שהות מעט בדי שיהא מותר לחת בלמן ושחר דבר שהות מריף חו מר חבל בתלו חיטו חלח ליתן טעם בהם ע"ב חין חיסור חלח בשמיהם בע"י לדע' רש"י שהבתי בסמוך חבל לרמב"ם שהלוי בתם שדרכו לבבוש חיני יודע למה יש חיסור בתלו שחין דרבו לבבוש ע"ב ע"י דמרי' דדין זה לח ס"ל לרמב"ם וה"ב קשה על הש"ע שהשיק לרמב"ם ותוסר בזה ובתב ב"י בשם ס"ל המעם דמליחה חב מלחבה הוח במעשה נבי לבי ותע"ב דהשיק חיטו מליחת בשר ועוד שיוכל לומר חמלח מחיבה ותובלה ותה"ב נמלך בו, חפ"ה חין לעשות בן במבושל הוחיל ותין הבשר נפסד בלח מלח ע"ל משמע לפי המסקנא שלו דחין חיסור בדור בזה חפילו מדבריהם חלח מבד שה"ל זה לבה יטריח עלמו בהם בשבת דהלח יוכל למלוח בשבת בדי שלא יסריח מחרת שיחבל בו ביום וב"ב ב"י בשם תשובת הבב"ח בחשובה ס"ה דבל דבר שדרבו לעשות דק בשבת בישולו ומיבו לחתר בשר שמח חסור וב"ל בהן במליחה לדיחה וחח בחלת לפי' שחם יש לזה שמוב לו שימלה מבשו ממה שימלה חח"ב בגון שהות שבשיו קלת בשר ויקבל שפי המלה חין חיסור בדבר בלל: (ו) **הרבה פולין בו'** • משמע לפילו לחוכלם לחלבר ול"ל דשם דומים לגמון פירוש שהמלח מרבך הקושי שים בהם מבד קלישתן ודומה לביבוד: (ז) **ובקערה** • פירוש לבל לח בחבתם דהוה דומיה דחול וע"ל דחין לשום הפלפלין תוך בגד ולבהום בסבין עליו דהוה שוליד ריחח דומה למ"ם בסימן תקי"ל דחסור לסחוף בהם מבושל על הבגדים וחף על גב דלח מבוין לזה בחת"ם שם שם"ד ולילים מת"ם בסימן ת"ב ס"ב דלח יבע בידיו לבושות בבגד מעום טובע וחף על גב דלח מבוין לבבוע ס"ב בן הוח: (ח) **בשר מבושל לה אובל** • זהב חין נדולי הקבע וחין בתיבו מחיבה: (ט) **קא טשוי לה אובל** • מלד המוה שפק זה במ"ם סימן שב"ד ס"ט

שכא (ט) לבהיחה עבה"ט ומ"ם בשם בה"ו וש"ו בתב בבו"ח ממ"ח דחדרבה היבח בשוב לו שימלה שתה ומבטיח ע"י שפי יש לחסור ס"ם ועי' בשבות יעקב בתף בלידד לבהיר ב' לפ"ם אין מחסור בחלת וכן בבלחין וכן הם מולחין בקליפתן הממ' חך הם נותן מתחילה משום שמן יש לבהיר • ופ"ם בבה"ט בשם הממ"ח דחסור לבדיחה בשר שחל ביום ג' עיין לעיל סי' ש"ח בתב בשם מהרי"ו שאף בשם זקנו לבהיר וע' בב"ח סימן ב"ז שיוש בבלחין בסיבוקים הוח בשר שבשל בשבת ובבלי בשבת בשל בשבת בשל בשבת בשל

ס"ט ע"ס: (י) **אם לאבלו מיד** · פי' לתותה סעודה כמו בגולר ולע"ג דמכין קודם הסעודה לתלבו תוך הסעודה קרוי לתלחר: (יא) **מחינה גסה שהרי היא כהול** · זה שיטת הרמב"ם והטור ים לו שיטה לחמרת ע"ם פירש"י וכתב הרב המגיד שכן הסכים הרמב"ן והרשב"ץ והלדיהו לחפ"י בשיט דלטיטו קטן קלי ים חילוק בין עבה לרכה דבשבה לחסור מחבה והרכה מוחר בהרכה וט"ו שיטו ומלחה דלח חם ב"ם להבית זה כיון דלח מלוי בישיטו לחבל ג"כ ללמוד דין ה' מדם משיטת הרמב"ם דהישיטו שהקטה מעשית ממחיה מלה לחויה שקולין מלה מע"ל והביליס לעריבו עם יין לו מי דבם שקולין מע"ל מ"ה שה לחסור לעשותו בשבה לחפי' בהרכה דלמי הגלילה דין קטה זה בקטה המכר כלן ממיה נסה כו' וכלן דמותר בהרכה הוא ע"י שיטו שבחול דרך ליתן החומץ תחלה ובשבה ותן הקטה תחלה מפלי שהשיטו הוא גלוי לכל לחבל בקטה של מלה לין דרך יהוש מה שותן תחלה כחול כדי לידע מה הוא השיטו ע"כ לחסור בשבה בכל גווני ברואה לערב בסכין לו בכף הקטה של מלה עם המשקה כלע"ד:

(יב) **ונותן לתוכו דבש** · בפרק תולין גניל ל' שותן הקטה וה', שותן המים החמין חייב דבלי רבי ר' בב יהודה לומר לינו חייב עד שיגבל הרי דפליגי בגניל חיוב לגם דלרבי הוא החיוב בחיתת המים ע"ם שלא ניבל עדיין ולר"י בר יהודה עד שיגבל והכא הדיעה הכלן בשני' זה ובפשיע שלחליו שהחיתו לחת משקה בשבת הוא דעת הרי"ף והרמב"ם והסמ"ג שפוסקים כר"י בר יהודה וע"כ ל"ל שיטו בחיתת המשקה רק בניבול שהוא השיעוב וע"כ לפיך שלא יטרוף בכח הלא מערבו מעט מעט וכח"ם מלפיך שוד שיטו בשיעוב שלא יטרפנו בכלי כגון בכף הלא בידו לו יחמ בכלי עלמו וינעגע לוחה כדי שיתערב מה שבחוכו והכו כי"ל שמביח רמ"ה והו דקטה הלא ביד ה"ה נמי בכלי עלמו כמ"ש הלא החלה נקט וכי"ל שמביח הם"ש בסעיף שחמ"ז הוא בשה"ת פסוק כלבי דבחיתת המשקה הוה הלישה ל"ב לל מכלי השיטו שישבה בשיעוב · הלא ק"ל דהא שם בפרק תולין לחרו לחיכה דל' הא בשבה הא בהרכה פירוש דבשבה לא מהני שיטו וברכה מהני השיטו דהיינו שנותן לוחה בכף ורמ"ה השחיק השיטו לחוד ולא זכר בלילתו רכה דוקא ובה"ם כתב בלחמת כזה לפיך בלילתו רכה ובכוך כתוב ז"ל ובשבה"ת כתב כל מה דלרי לשבה משקה בחבל דוקא שנתנו מבע"י לבל בשבת לחסור לתת משקה בחבל לו בשום שהכניסו מבע"י עכ"ל משמע דשיטו לא מהני ל"ב לכתוב בהיתר ע"י שיטו בכף ס"ם היתר השיטו לפי דיעה הלחשובה שם הלא ולפי הלא מהני שיטו ולפי' בבלילתו רכה ובלילה טעמו דהוה ע"ם הילובל' אמבית ב"י כך יסיב משקה מייב משום לם ולא פליג לחלמוחל דמהני שיטו ברכה דיש חילוק בין מידי דבר ניבול הוא לו ללו ומ"ם בח"ב בשם החוספות פ"ק דשבת דהוכיחו הוכחה נמוכה דמידי דלמו בר ניבול הוא שיך ביה שפי מהיה מיה זהו ניבולו ב"ב וב"ב ב"י סי' שכ"ך בשם החוספות והרלב"ד והחלבוחים ותו דשם מבולר בהרב המגיד דעב"ם יש לחיסול לגבל במידי דלמו בר ניבול ע"ם בדבריהו ע"ב לוסכי בילוחלמי בבל עניו לחת משקה בשבת בחדל בחלייהם דשם לחו בני ניבול ולא מהני שיטו וח"ב קשה גם על ת"ם דמהני לדידיה שיטו בזה בבלילתו רכה: **ונ"ל** דלחותן שנותנין בחיתר ע"י שיטו מהיה החוכל שזכר הם"ל פ"ל הלכה כר' יהודה ודיעה קמייתה שבשה הרוב דהשיטו הרי"ף ורמב"ם והרא"ם והטור וה"ה בשם"ה ומן הדין ל"ל שיטו רק בשה שהיטו מעורב בלילתו רכה הלא לרוחה דמילחה מלריכים שוד שיטו בשהיה החוכל החלה וע"ב בלילתו רכה בלילתו רכה לבבל לפי ע"ד מלחה דיש לעשות גם בלילתו רכה ומחן החומץ תחלה וחח"ב הקריי"ן פלא בדרך שעושין בחול ולא יערב בכח לו לוחה בכלי עלמו ומעשה לוחו וח"ב ל"ש לפי' לדעת רמ"ה דמלריך ע"ם שיטו בחוכל החלה כמה שהכיהו לעשות בשבת גמן דף דף ומשכיח עם הקטולין שקורין לוגרק"ם דף דף ומשכיח חח"ם חומץ לחוכו ואין שוטין סוס שיטו ומלחה דבבל לא החמירו כמו בקריי"ן כיון דח"ל לעשות זה בע"ם דיחקלקל מעמו של גמן ע"ב לא הלריכו שיטו כיון דשיקר שבייחו בשבת שבלוחו חשיקר הלכחת דקי"ל כר' יהודה וח"ב לריך עב"ם פלא יערבנו בכח לו ע"י הכלי כמ"ם ומן המוכחר שיטים חחלה החומץ בכלי כללע"ד בדבריהם לנו · ומ"ח ז"ל הביח בשם רמ"ל שחמע לחקל בחדל וקריי"ן שחו בשהו בשבת חשיב כשהיה בשבת גופו של יחי שבחוכ"ד לחקל בלי גיבול מ"ם ומ"ם ז"ל שחין לחקל מחומר הדשה וביהק הקרקע שלחתי"ן עוכין כי בזמיכון היו עושין לוחו כמו שיטה מבח"ב במדיכתיהו שלין שלייהו ניבולו וכחב מו ע"ח שחין לחקל מחומר הדשה וביהק הקרקע שלחתי"ן לין לדקדק בכל זה כי היו עכשם בכלל זה כיון שחין מוחכין לוחו דף דף כנ"ל בדבריהם לנו: (יג) **אבל בשבת אסור בו** · ופשוט הוא דאם נתן

באר היטב

שלינו חסר לאוכלו חסור לעשות כשיטו שהיה בכרי"ו דף קל"ג ושיין סימן שלי"ח ס"ו ס"ו: (יג) פתנים · כיון דיהקות סלנו לאין לאוכלה ביומו חסור לכהקות ס"ח ס"ב: (יד) פירות · עסה גדולי קרקע ושיין בשיו פחיות: (טו) לאוכלו · לו בפתנגלים יאכלנו מיד שרי להחזר שלא לחכרו על פחה בפתנגלים נחלות לו קטנה ולא גדולה · ומה טוהר לעשות מוכיח כ"ם ופשיע ס"ח ס"ב ס"ב ס"ב

(ח"ס וכ"מ) ולכן כתב רמ"א כמו בסתימתו וגם כתב בתשובה כלומר ולא בכף והכ"ם לא דק בלבוש רמ"א וכל זה לפי לעולם לותה סעודה לסוכר : **אסור** למרוך בלים מנולנלים בקערה דמתחזיא כמאן דבשי למדשינהו בקדרה (רש"י דף ק"מ) וכהכ"מ פ"ב כתב ז"ל ויין זיבל"ח לתן להכותו בשבת כו' משמע דכל דבר לסוכר למרוך כמ"ם סי' ז' עמ"ש : **בה** יינומלין • ומז"ה מתיר לפילו לכתנו במסננת ול"ע שלא לותר לולת לערכן ולחכלן כמות שהן לכל למרוך לותן יפה ולסגן לסוכר שזה טוהה יותר ולומנות נדולה ותיקון נדול הוא זה והרי מלטר למרוך לפילו במרדל הלילוש כבר פ"ל (ס"ג) וכ"כ ר"י פסי' ס"ו ס"ם בשם ס"ל • כתב מהרי"ל לסוכר לתת קידה לתוך מומן לעשות מיבול וכן לעשות בילים קשים שם פיומל"ן בתומן לסוכר דמי להילמי פ"ל ול"ע דהילמי לסוכר מפני שהוא כסותם כשאים לבל זה דמי לייומלין דמרי ומעמ שרי לד"ם וכמ"ם ס"ב : **כו** מאתמול מותר • דבללו לפוהם גמי מקשה הוא (ר"ן) : **כז** וליתנו **בחמה** • ותי ליכא למיחש לפילו בתור שרי מפני השכנה: **כח** מותר לנמור• כתב ב"י בשם הרמב"ם שמניחין שם הרבה ומערבין לותם ומכון לותם בעת הפרור עם לדדי הקדרה או בתוך הקערה עד שמתערב הבשר והריפות והמיס ותמסך ותעשה טולה נוף ל' ופעמים מוסיפין לה מיס חמין פכ"ל ול"ל דבכוונם הסמיכה הרב"י דלסוכר לערוף כמ"ם סי"ו וע' סימן רל"ג ס"ד ועיין סימן שי"ח ססי"ח : **כט** הואיל ואפשר • הה ס"ל לאכול בלא זה לסוכר דיש עיבוד בחוכלין מדרבנן כמ"ם ס"ה ומכלילן הוי כממתק ומותר למרא החפומים שיבואו גם למקום הניקון (הנהות סמ"ק) וה"ה על הלחם : **ל** אסור לקלוף • משום בורר וע"ל לף תפומים לסוכר לקלוף להניח כמ"ם סי' שי"ח ס"נ :

שכב **א** אסור אפי' לטלטל • נזהיה משום שבח שלחר י"ט שלח לסוכר מדלורייתל משום הכנה : **ב** או לפניו • הב"ח ממ"ש לף עיין ססי' הק"ל : **ג** אסורים בו ביום• משום שמח יעלה ויחלום ומשום מוקלה ועי"ש סי"ח וכמו' ס"ק דסילה: **ד** שיניו אסור • ולם קמסו מייב (רמב"ם פי"ה) ומשמע בגמרל דף ס"ל ע"ב דלם הזמינו מבירו לסעודה בשבת ולל היה לפסר לו להכין מע"ש משו דבר לחר' בו שיניו מותר לטלטל קיסם לחזות בו שיניו לם יין ז"ל מפי כבוד הבריות שנגלי הוא לו שפעמים שרלוה הבשר שבין השיניים מבחוץ וערפי סי"ב וע"ל דבמקום שליו משבח זה לגלי לסוכר : **ה** להולה • כ"ה בגמ' וה"ב משמע דלבריה לסוכר ולפסר דלורמה דמילהה מקט וע' סי' ס"ם סב"ג : **ו** ומוללו • וקומטו בידו לבל לל בכלי (י"ם ס"ד סי"ם) ועפ"ד וע' סס' תקי"ל דדוקל לסוכ"ם ריש שרי לבל לסוכר להוליד ריש: **ז** כיון שמקפידין וכו'• משמע דלמלוק בלל גורל שרי ודוקל בשחשת למרי שליו מקפידין חל"ב רוליס להטיל גורל דחז מיזן שמקפידין לבל לי ידעי' שמקפידין לפי' לחלוק בלל גורל לסוכר דמיירי' שיבואו להזכיר שם מדה ומשקל ומיון כמ"ם סי' שב"ג ולפי' להשתף לסוכר מפ"ם ודוקל בבני חבורה לבל שחם שבניס שלוס חבריס מקפידים• ולפ"ם שרי לשחול מהדדי דיכון שליו רגילין לשחול זה מזה תדיר לל נזכי שיבואו לידי ליסור כ"ב התו' ועב"י ססי' תקי"ו ומשמע מפסק הפוסקים דבטול לסוכר לף לשבניס וכ"ב הרמב"ם פב"ג ולסוכר לף תפומים שדומה למקח וממכר וע' סי' של"ם ס"ה : **ח** משום קוביא • הקשה בש"ג דלסוכר פסק בח"מ סי' כ"ז)

שכב (ו) גדול פמ"ם ויניין נשבות יעקב ח"ג סי' ל"ד דמחוך נ"ב כיון שמוש הפן דמעשה וכן משמע בי"ל לבל למעל גדול כל קדים של מ"ם ולפי לפסוק ס"ב : בם"ש

שערי תשובה

באר היטב

מיסיגין כזה דלמא אתי למסרך דלמן טעם לגזירה זו כזה דהא לין מכוון להרגיעה כזה וזהו עלמו שמתכוין בגמרא סיינו טעמא דכר"י ס' לכ מוסכר להלוות בו' פי' דטעמו משום שלין לחדם מקפיד ס"כ לין שם ריציס ס"כ לין כלן לישוב קוציס ומ"ל דלמין לדבר בריציס משום דלמתי למסרך כלן לא שייך זה ובפיר ק"ל בסכנת זו דלין לחדם מקפיד דהיס לא נדמיס ובמקום שלין שייך גזירה דלמתי למסרך ק"ל ודלמי כרב דלין כלן לישוב קוציס וס"כ סיים שפיר כרמב"ם הטעם מפני שלין מקפידין שכזה עיקר לימוד מדרב לגיסא דהלכתא כגלפ"ד נכון מלד שם ק"ל :

שכג (א) **וכן המנהג פשוט כו'**: לגיי יודע לכוין המנהג למ"ש תחלה הסיתר משם שממעט לו מוסיף ולפי שמנהג מדקדקים הרבה ורש"ל כתב בפרק לין לדין והלידלה בעי"ט שמנהגו להקל במדות שלומרים להדיא מן לי מדה ל' כל יין לו לגי מדה ולין מי שסש עכ לכוכיס עכ"ל ומ"ש רמ"ל ועוד יסבאר לך בסמוך טעם המקילין ר"ל דמ"ש בסעיף ד' וכן בסכום מדה דוקא וכו' והוא תמוה מאד דמ"ש ולכן במדה הלכה פרוכה ס"ל מפשה שלימה יומר חדם מלא לי כלי זה אכל לא במדה ולפילו לרבה למיקר בכלי המיוחד למדה מ"מ כשמוכיר שם מדה תיכף שוסה לימור ולא הוכיר שזה סכום יומר דוקא שם היס טוסל כבר מדה לא יאמר הרי יסיס לך חללי בעד כ' מדות זה לא היס ולא נברא ולפי' למאן דמיקל בסמוך ממין ומקח ומ"ש בסמוך: (ב) **ולא סכום מדה**· **כו**· ס"ם ה"ל בכריתא למריץ טולך לחם למטי ול"ל תן לי כ' ביציס וכו' ובלבד שלא יזכיר לו סכום מדה רש"ל יומר ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח כתבו התוס' פירש"י סכום מדה קב לו קנייס וסכום מקח שלא יאמר תן לי לגוזים בדיוק ה' ולו ב' וקשה פשיטא לתסור ושוב למאי אתי סכום מדה הל"ל מדה וחו לא לכן ל"ל כני' ר"ח דנרס סכום מנין וה"ם שלא יאמר תן לי ' לגוזים כו' פשיטים וכבר נתת לי כך וה"ב מי מייב מהכל י"ב פשיטים לבל סכום מנין שרי עכ"ל ודבריהם תמוהים וה"ה ליבבס דתהלה הקשו פשיטא לתסור כשמזכיר דיעה ה' ולו ב' וחה"ב תנו לי לגוזים בשבה פשיטים וכבר נתת לי כו' דמשמע דבלולו וכבר נתת אין לחי מיסור ובחבר"י כתוב עוין זה בלשון אחר שכבר שלא יאמר לו סול כך וכך להפלים דיעה וזה עיקר וכן בפ' שולל דף ק"ן כתבו התוספות עלמן כן ה"ל ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח שלם היו מתנים ק' לגוזים בדיעה ומקח כבר ל' לא יאמר תן לי כ' לגוזים שלחמייב לך י' לגוזים שברלה שעושה להפלים המקח חלא יאמר שלם ול"ל ות"ב דברי התוספות עלמן שתרים עלמם במקומן ושלא במקומן ול"ל שים ס"ם בדבריהם בפ' ח"ל ול"ל תן לי לגוזים וכבר נתת לי כך וכו' וכן לחיתי שבני' מהר"מ מלובלין בזה והכי"ת כתב סכום מקח כגון שים לו עליו כסף לא יאמר תן לי בכסף וים לך עלי כסף כדי לך בידי ב' כספים וחמה הר"ן עליו דלם לאמר תן לי בכסף פשיטא דלסור לף בלא עשה משכון דסיינו מקח וממכר ותיקן דברי הריי"ף דלחו דוקא לאמר בכסף חלא ס"ק בכדי פשיטים לך בידי ב' כספים כו' וכ"ל בפרק ח"ל כתב לפי' הר"ן דחוק והדברים כפשומן וכ"כ בהג"ה פ"ח"ל דלא הוה סכום מקח חלא ס"ל בהלכה היה סייב פשיט ולחורה תן עתה בפשיט והכי לך בידי ב"ש זה סכום מקח ולסור לפולי מדה וכן מבואר בדברי הטור שכ' כלן בלפון הס"ם בפשיף זה שם דמים ולא סכום מדה ולא סכום מנין לומר כך וכך ים לך בידי תן לי לך וכך כו' · משמע דלמנין קלי שיהן לו ע"ם כמנין דלי למדה מלי לך וכך לפון הפ"ל לך יש לך וכך תתן לי וכ"ם בלפון הס"ם בפשיים כלן לומר שים לך ' לגוזים כו' הרי שהתחיל בסכום מדה ובקשה ומפרש בסכום מנין בי' לגוזים ולא פי' בסכום מדה לך חלא ולפי דסכום מדה לין פי' חלא הזכרת קב כרש"י וכמ"ם בפי' כרמוזים ול"ל שלא יזכיר לו שם דמים ולא סכום קב לו קבייס ולא סכום מנין לומר לך לך בידי תן לי שים ויהיה לך עכ"ל הרי מבואר כמ"ם וה"כ הימה רבה על ל"ת שלרוך לזה סכום מדה ולא סכום מנין לומר כך ולא עלה על דעת שום פוסק לחשון לו לחתין לסתור מה שמפורש בגמרא ומרחה גם רש"ל שהביח לקולא זה שלא הזכ"ת גבי מקח ומנין מ"מ גבי מדה כתב שבשו"ם לין מוסה בדבר שמוכיחין שם מדה ע"כ וגלפ"ד דמכי דה"ת לממות בדבר זה להזכיר שם מדה לבר שהתקשו בזה ורמ"ת לינו מספיק לייבב המחבר לפי' לדעתו דבר חנו דוחק בכל שבת מנהג הרא שעושה חבנון טמו כמה לקה בבר וכמה עבשיו וכן מדקדקים בבבר במדידה שלא יסבר לו לפי' כל שהוא וה"כ לין לחייב מהמחבר זה ומוסב יהיו שונגין בו' לבל מיוב יש בדבר שלא להזכיר בלל מדה חלא מלא לי בלי זה כמשמעות המשנה וכענין הזכרת דמים גם בזה יש מנהג הרא שמוכיח כמה לקה וכמה לוקה עבשיו ולדיקים לל יבבו בה להזכיר בלל דמיים כי זהו עיקר מקח וממכר וכמ"ש התוס' והרא"ש והר"ן והטור וש"ע · וכ"ת יפידי בדבר זה ודי בזה להגיל משומע מלן דמזכיר שם דמים לבל לין לעשות בן דהא לפסבר לעשות בהיתר שיוכל לומר דרך מנין תן לי בך וכך ולא יבולו להסבון עד מחר ובמידי דלין בו מנין בעון בבר יוכל לומר תן לי תהיכה ומחר בשום לוחבה בס"ם בסעיף ג' בגלפ"ד : (ג) **היינו בדבר שאין יודע כו'** · בהג"ה כתב מילוך זה על הזכרת דמים חלא שרמ"ח ס"ל דהן עוין ועכ"ב ס"ב על מדה

ר"ח דלין גזל בקונים ע"ם ועל' ס' ל"ד וסי' ש"ם דמשמע דיש קלת לימור בדבר: **ט שאין מקפידין** · ופשטת דהגלמודה משמע דוקא בכמותן לסס מכלו ולית שוטה חלא להשוותן כמש"ל ועכ"ד ס' ק"ס ס"ק :

איתא בגמרא דף קמ"ט מטילין חלבים על הקדרים בי"ט · לבל לא על הממן' על חול פירש"י על לחמול וכ"ם' הרע"ב והרא"ש בד וכ"ם בל"ן דברי הרמב"ם וח"ב לפילו לדבר מלוה לין להמיל גזל בל היכל דמלי למיעבד מלחמול ובשבת בבל ענין לסור דהל היכל לחס בפירש בשבת מיהו הס"ם פירש דהרמב"ם דוקא של מולין לוסר לבל של קדשים בבל ענין שרי בי"ט מסום חבוד מלוה ע' בתי"ט שם מיהו ל"ל דבל זה לחלק לימור דבר לסור בשבת לפילו במקום דלחי לחלוייי כ"ם בגמרא לבל להמיל גזל מי יאמר קדיש לו מי יעלה לחורה שרי דהא הרבה "(פוס' ס"ל דבי"ס) (פיסוק) היו מפיסן "(שבת) שומט מי שכא **מיוחד לבדה** · פי' ברגיל למדוך למכור בו : **ב** **מוער** שרי · ולין בו מסום גזל פירוש לבשלין שבבל רגילים בבך בי"ם וכן מנהג להמיל טבעת במדה (מרדכי י"ם ד"מ) וה"ה הסיתר למוכר ושם"ד : **ג במנין** · שבן דרך בע"ם לבינות מוכה בתוך ביתו לידע במה הוא מוכל שלא יסול חלא בפי הלוקח: **ד וכן בשמים** · לבל מלשון הסור וס"ש מפ"מ דחסור להזכיר דמים בלל ע"ח ובלבד שלא יזכיר לו סכום מדה ולא סכום מנין מפ"מ דדמים לפילו בלא סכום ואסבון לסור: **ה שאין מקחו יודע** · פירוש שלין לו קלבה ומהוסר פשיקה לו לסור לומר תן לי בפשים לו בצ' לפילו טוכל מה שנותן לו דהו ל"ל שלין לו לומר תן לי לגוזים בדיוק שלריך לומר מה שלריך שהרי

*) בן הוא בספרים ישנים ועיין מתניות השקל

באר הגולה

מהר"ם · וכתב כיום ס"ב דכך מקובל חיו מורי מלא כיד לא כתב בכבין רק בשכין ולא בכולכי מהם ס"ב · וכפ"ו בכו' מקי"ע ס"ב מוכן על כיום כזה ומביב לפי' בכבין ס"ב · וכפ"ח פוף מי' מקי"ח כתב דדוקא לפוסיק ריש שרי אבל לכתר לסור (ו) גזול · אבל לקדיש לו מי שיכולה לס"ב שרי

שכג (א) לפנין · סיכוס בדבר לפנין לפנין לפנין לפנין · ולין בו מסום גזל ביוחד לבשלין ובפ"ב : (ב) בפסוק · אבל מלשון הסור וכ"ם מבאר לפנין לפנין לפנין לפנין

ז סם כמשמ"ח סם בגמרא פ' כוס"ם סם י' שבת ק"מ בהיסח כ' כן שכיח פרש"י מהכרי סרי"ף וכן משמע מדברי הרמב"ם בפרק ד' מסי"ט ג' פרש"י סם"ע סם בשם הרשב"ם מ' כ"י וכ"י ק"מ כ' סם בשם כ' מרוזיתח פ' סם ופ' רש"י מפני שסוח שכיח ריטב"ח חשודם כיט כ' שמשון :

לין יודע מה יהן לו · כתב ד"מ וכ"ל דס"ס לענין מדס לח מסרו להזכיר שם מדס חלח בדבר שלין מדחו יודע לבל בדבר שמדחו יודעה רק שמודיע בשבת שלימו מטלטל חלח מזוית לזוית טוב למעט בסילוק ולח לחמרו בגמרת דלריך שלח יביח בסל בו' היינו כי"ם שהוח מוליח לוחן וכיולחם לומר לגוזר חול מביחם : (ה) **מותר להטביל כלי חדש** · שב"י כ"ל בשם הריב"ף דלח כתב רק משם רב יוסף ורב ביבי ולח הביח ה' רבח ורבה וכתי הרמ"ם דלפי המעשים שהביח הריב"ף מותר להטביל כלים חדשים בי"ט ולכך נלמה דמשמע דבכה עיקר ההלמתח כוותיה לנבי רב יוסף וכן מליטו זה משמע נבי שופר לוקב ומגילה וכן רבח בחולח הוח ומלו נ' משמעים לחסור להטביל כלים חדשים בי"ט עכ"ל ותמהתי על מה קדום דהרמ"ם כזה דמ"ם ההלמתח כרבה לנבי רב יוסף לין זה קוביח ההכרח רב ביבי ממי פליג על רבה ומ"ם שוד דמשמע דרב' חיתים נבי שופר ולוקב כו' ממהתי ע"ז דשם מותר בי"ט חלח בשבת חבו כן לכל כחן דגם ב"ט חסרו כן בדלח' בגמרת ס"ל לרבה בי"ט ס"ם חלו שבת בזה ס"ל לרב ביבי כן דלית ליה שום בזיה כמ"ם ה"ה שם והו ל"ל דגם לרבח לין מוכח לחסור בכלים חדשים מכלן דלמרבה מדלחו מחיהן בבריחת שם ולך בשומחה להטביל בשבת כיון דהוח דרבן ולכ' חדש' ממי שביללן מדרבן כמ"ם ה' סמיך בפ"ד די"ט בשם הרמב"ם פי"ו ה'מ"ח ות"כ שבילת כלים חדשים ממי מוחר ולח שם'המגיד כ' שם פי"ל ג"כ לימסה דבילת כלים חדשים נרשי מבלים טמחים ולפי' מלן דלח חיים לטבול דבה משום מחקן היינו בכלים (*) שגם קודם היו לחוים למעל מבל"כ בכלים חדשים שלח היו לחוים כלל חחלה וה"ל לחסור משום מחקן מ"מ לין כלן כוכחה מבשמ"ל דרבה לחמר מחקן לילך הוח סובר בכלי' חדשים לחפסה שהוח מודה דשם מוחר כיון שגם דרבן מללה דברי הרי"ף מחוורי' דלח הביח כך דרבה לדידיה ים סבירה לליסור ולניחר בכלי' חדשי' ולהגך דעמיים דרב יוסף ורב ביבי הוי ודחי ליחיר כיון דלח ס"ל כלל חשם דמחקן וכ"ל דגם הרמב"ם ס"ל כן לחיתר בכלים חדשים מדכתב בפ' כ"ג דשבת לחסור לטבול כלים שמחים בשבת משני שהוח מחקן כלי כו' מדקחני כלים שמחים מחקים בשבת מכלל דבשחתב דהם הוחמחה דהם הוח מחקן גמור מש"ה בכלים חדשים שבבילה מדרבן זה מללל במ"ם בפ"ד די"ט בשמת בכלי במחקן שמחים שגם דלא הוחמחה משבילין לוחה לפי שהוא מוכר מן החורה כו' וה"ב ה"ג בכלים חדשים דמותר וחע"ג דגם בכלים חדשים נחחקן בכלי' חדשים לדעת הרמב"ם בפ"ד די"ט מ"מ מדלחו מקנו בפ"ג דשבת בלים שגם הוחה בללל הכל חלוק שגר עלמו של מ"ם בפ"ד די"ט דדוקח שמחים דלוריימחה לחסורים מפלי הרמב"ם ס"ל ספיר נם כחי'דרבה משום מחקן ולח הביחו משום שלח חשבה לומר לף בכלים חדשי' הוח כן וכסברת הרח"ם ע"כ לח הביחו כלל וסמך על מ"ם בשבת מפלי דשפיר כחב ב"י דלרי"ף וחמ"ם מוחר בבילת כלים חדשים בי"ט וכ"ש בחול דגם רב"ל שכחב בפ"ב די"ט ס"ו ל"ל הקלד"ו כחב דכיון דלכרי"ף וחמ"ם מפלי דשרי לטבול כלים חדשים בי"ט הכי מהניגן ושפה עשות גדולה דהח כחב הרמב"ם בפ"ג דשבת דלין מטבילין כלים משום דמחקן וגם"ז כלים חדשים נמי לחסורים וכן ים לחמוה על ה' המגיד שבלחם כמפוקף בדברי הרמב"ם לם סובר עשם דמחקן ולח עיין בפ"ג דשבת שב"ל וגברת רבה מדלח נקט

לחמר יין ולק"מ דממ"כ. ולמוד הסיתר דלמ' מייכי בסלח מפקין פשיטא דמוחר להדיוט שכרי לא נאסר וט"ש ביין שנאסר ומכל מקום מותר מטעם שנכרנו: (ח) **אין חופפין כלי בטלח**. טמ"ש סי' שכ"ח ס"י:

שכד (א) **אבל נותנין בו מים כו'**. בעל דיעה זאת הוא הכי"ק ורמב"ם ורא"ש וכול' שנכרנו בסימן שכ"ח סט"ו שפוסקין כר"י בר"י דלמ' מייב בנתינת מים עד שיגבל וט"ש שרי לגמרי ליתן מים דלא עביד מידי והא דאר"י בר יהודה אינו מייב עד שיגבל משמע דאיסורא עב"ש ליכא בנתינת מים ללו מילתא היא דהא במשנה שרי להתחלה ליתן מים למורסן ואתי כר"י בר יהודה אלא דכיון דא"כ התם לחד מהן קמח ולחד מהן מים אתחזרן מייב ש"כ הוא נקט ואמר אינו מייב ובאמת מותר לגמרי והב"י כתב דלישורא מיהא ליכא גם בנתינת מים והיינו בקמח שא"צ לשבח ע"כ יש מיכוו לאסור אבל (במורסן) שים בו טורח להאכיל לאתם ושוף לא מזרו ואתמהני על פה קדוש יאמר כן דלמעו בקמח לא הוה בו טורח לעיפות ולכבוסות ובזרוקי מאחו המוהן בו מים הוא עושה לטורח זה ואו דבנמ' פרכינן דלמא ע"כ לא א' ר"י בר יהודה אלא בקמח דבר ניבול כו' הכי ליתיו דבעי שיבא מפורש להיתר כר"י ולא שני בתם נאמר ר"ל דאתי כר"י דאל"כ מאי פריך וממילא מילוק הא עדיף לן שפי לומר דאין מילוק בין כר ניבול אר מורסן ומכל לאוקמי מתניתין כר"י דהא כר' ע"כ לא אתני אלא ודאי שהנמר' בעי למימ' דבזרוקי אתיא כר"י ואין חוש מילוק ע"כ בלאו הכי ס"ל להקשות ע"כ לא לימר ר"י אלא דאינו מייב אבל מתני' דאיכא היתר לכתחלה לא אלא ודאי דכל אלא מילו לישורא מבטו ס"ל דבקמח ודאי לא בדיק מידי דאל"כ בר יהודה ע"כ ואין חוש

כדכתי הע"ם: **ח** ויש מחמירין · ואין למחות ביד המקנין סיתה (כ"ת): **ט לסלק התבן** · מפני שיש שמחלם ואינו רלוי לתלישה (רכ"י):

שבה א ליתן מוזגות · דחקיב מזונותיו עליך כמ"ש סי' שכ"ד סי"ח ס"ב: **ב לפניו** · אבל לא בידו דסוי פקידה (ב"ע תוספתא) ועמ"ש סי' ש"ו סי"ד: **ג לאכלן** · אבל אם אין הפרסות בידו לאוכלו בהכי לו אסור הכתה אח"כ לאוכלו שם אסור ליתן לפניו (ב"ע כמרדכי פ"ק): **ד החפצים של אינו יהודי** · כתוב כתוב לו לשילו אם החפצים של אינו יהודי · ול"ל דה"ם לו שעומד בחוץ ופשע ידו לפניו אסור וה"ם שהרואה שמתן לו אינו יודע שהחפצים של אינו יהודי · וכ"מ במרדכי דדוקא כייחד לו מקום ס"ם מתניין לבל כשהוא של אינו יהודי ואינו ממוקם כלל ליטלטל לכ"ע מרי וכ"מ ברמב"ם פ"ו שהחב כשילת האינו יהודי מביאו בשבת ואפל ישלטל בידו ילאם כמי שהלוהו לאינו יהודי בשבת ע"ם ומ"ש סי' סכ"ח וכ"מ ברא"ם וברמזים ריש שבת: **ה בייחד לו מקום** · די"ל דשכירות לא קניל (וע' בהגהות מסרמ"ע) ומ"ש סי' רמ"ו: **ו לתת לו** · ומ"מ לאסור ליתן בידו ממש כמ"ש ס"ח ס"ם וכ"ל דוקא ב"כ כוונת המרדכי בשם התו' ומ"ש בריטא מותר ליתן להם אפי' בידי לא לתת אלא לאחר כדי שלא יתנו לידו מטוש עקיפה ולא כמ"ם: **ז דרך מלבוש** · הא לאו הכי אפי' שהיטלטל טוב לטולילו כיון שהוא ממוקם בידו עמ"ש ס"ח: **ח ושוב** · וכתוב בתשובה דה"ם אם האינו יהודי מניח המטות ושוכל המוקבן ומי אבי וכלכד אלא יאסוב עמו וכתב שם שלוח להם להתעטות למחר ורמ"ח לא הם לה כיון אבי"ו מקל לעמבי: **כתב** הסמ"ק בשם מ"ס קל"ח סק"י דאם בא אינו יהודי ליטול משקוטו מיטלטל בשבת מותר ליטלטל להיות ערב ובפרט בין המשמות וכו' ע"ם · ול"ל דאסור משום ממטות אחליף ועיין סימן ש"ו ס"ד ומ"ש בח"מ ס"ק שסיה לך להבין שדעתו אלא להיות ערב שבבי לא ליתי לעשות בשבת וא"כ היכך אסיה אסור לא ידעתי · ה"ל מולד אע"ג דאסיה מזו לכוס מ"מ אין לחוש לאסול בחוטו עין שמשא לכסוף לאחר שעשה בו אסורא דאוריית שעשה לסם (ושמ"ש סי"ל) וי"ל השעם שמא יאמר לאינו יהודי לבשל אע"ג דאינו יהודי שהלילה גל לעצמו לא נזהר: כמ"ש סי' רע"ו במילי דאילה נזהיק שפי (טור) וכ"מ במרדכי פ"ג דעירובין וע' סי' תק"ט וכאנו האוס' בע"ח סי"ו ע"ב ואין לאסור הפת משום דשמא מתלבו בשבת העליס שמאפה בשם ומוקלים הם דמה בכך דלא ממריק יש שבת עליס בפת אלא בחיסורי הלאה ומוקלה מותר בהאלה על"ל ובפסחים דף מ"ו ע"ב משמע דאסור לבשל בעלי מוקלה

ט לסלק התבן · מפני שיש שמחלם ואינו רלוי לתלישה (רכ"י):

שבה א ליתן מוזגות · דחקיב מזונותיו עליך כמ"ש סי' שכ"ד סי"ח: **ב לפניו** · אבל לא בידו דסוי פקידה (ב"ע תוספתא) ועמ"ש סי' ש"ו סי"ד: **ג לאכלן** · אבל אם אין הפרסות בידו לאוכלו בהכי לו אסור הכתה אח"כ לאוכלו בשבת דהא אין לאכול בשבת דהא אין בו טורח לתלישה ע"כ הוא גלאה כמותן דמותן ממש לא הוה תיקון לתלישה אלא כיון שאינו אלא מלד תיקון יותר אסור מדרבנן דגלאה כמותן ומה שסייס הגמ"ס שאין מיטה בפירות כתב ה' שמניד שיש בירסת אחרת שאין מחזיק אלא בפירות וכתב ולא שכאתי ל' מן הטוסאות וב"י דקד עלמו לקיים הגירסת שאין מחזיק בפירות ועשאת הוא לפשוט מלסק שמת ומחזיק מחזיק אלא ומתוך דוחק הוא ויותר גלע"ב לבאר בדרך זה שאין מחזיק בפירות האלילין בשבת ולפיכך אין איסור רק במדסק שמת מפני שגראה כמותן לפי שאפשר לאכול בלא"ם מצ"ל בהכשר לאכול בלא"ם הוה לרך לתלישה אל בשמס ואין כו כלל מצוס מותן בלא"ל נכון מאוד:

יב ג מותר להאביל (ו) (ט) **תולעת המשי:**

יג ד מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים מחוברים ולא חיישינן שמא יתלוש מהם אבל לא על גבי מוקצה מפני שאיסורו קל וחיישינן שמא יתן לה ממנו בידים ורוקא להעמידה על גבי ממש ה אבל לעמוד בפניה בעניו שלא תוכל להתות אלא דרך שם מותר:

יד ו נוטלין מאבל מלפני חמור וגותנים לפני שור אבל אין נוטלים מלפני שור ליתן לפני חמור מפני שנמאס ברירי השור (ז) ואינו ראוי עוד לחמור: **ה** (י) ויש מחמירין ג"כ בשחר מיני בהמות ליקח מלפני אחת וליתן לפני אחרת שהיא מינה · (מרדכי פרק תולין ומ"ע ופסי"ח):

טו ז אסור לנתוך האבוס לפני שור של פשם ח אפילו אבוס של כלי גזירה אטו של קרקע דאתי לאשוויי גומות ט ואסור ג"כ **ט** (יא) לסלק התבן מלפניו לצרדין:

שבה אינו יהודי שעשה מלאכה בעד ישראל · ובו טז סעיפים:

א ח מותר לזמן אינו יהודי בשבת ג ומותר **א** ליתן מוזגות **ב** לפניו (א) בחצר **ג** לאכלן ואם נטלן ויצא אין נזקקין לו ודוקא שהאינו יהודי בחצר **ד** אבל אם עומד בחוץ (א) ופשט ידו לפנים שידוע הוא שיוציאנו ט או שיתן לו שאר חפצים (ב) שדרך להוציא אטור אפי' אם עומד בפנים אפילו אם **ד** החפצים של אינו יהודי שהרואה אינו יודע שהחפצים של אינו יהודי: סעיף (ב) ומפילו **ה** (ג) נייחד לו מקום מבע"י (מרדכי פ"ק דשבת):

ב י היכא דאיכא משום דרכי שלום או באינו יהודי אלם (ר) **מותר** ו לתת לו או לשלוח לו על ידי אינו יהודי: וס"ה לעולך מלוס כגון להוליא חתן מביתו בשבת * (מרדכי):

ג יא מותר להחליף משכון בשבת אם הוא מלבוש ויוציאנו ז דרך מלבוש כי אין זה משא ומתן גם בישראל מותר בעגין זה אם הישראל צריך ללבשו: סעיף **ה** (ה) ומוב שהאינו יהודי יקח המשכון עצמו ויניח אחר במקומו ולא יעש כו ישראל עלא יהא מלאה בשבת אחיה דבר מיהו לקבלו ס"ל כסומא מדיני ואין סימן (תוספות) וע"ל סימן ש"ו כשומו מדין זה יהא מלאה בשבת אחיה דבר מיהו לקבלו: **ד** יב את שאפה אינו יהודי לעצמו בשבת **ט** (ג) יש (ו) אוסרים ויש כתב שהשתקנו כתבו כב"י בלשון זה ותו' כתבו כו' וק"ל במ"ס דמה שמותן ליד אינו יהודי ס"ל עקילה מה תון ניס שבת מו שמתן לתוכה והוליה שיטה פשוטים פירש"י אבל לשולכן לכתחלה שמא יבוא לעשות מלאכה בשבת וגזירה זו לא שייכא לדידן דל"ל אלא כשלוחי דס"ל גזירה לגזירה ומלאה דלדידן דשוטן להקל לשלוח לפילו לכתחלה תון לשיטוב כמ"ש רמ"א ס"י תן תו שוטפין בדברים המכניס כתן אלא במידי דשייך בו משא ומתן אבל בלכיכה ושאים מהניס להקל והשתא שהוא מותר שבת וה"ל שיטלאל ליל שבת זה והוה כמו שלוחו שהוא מותר בשבת ומ"ל בלכיכה דמוטן דמוטן ממש לא הוה תיקון לכתחלה דים לחוש למרחיק טן: (ג) **יש אוסרים** · הוא ר"ת ושעמו כתוב וה"ל דשמא יעשן מוקלה דבין השמשות וכו' ע"ש · וה"ל דאסור משום ממטות אחליף ועיין סימן ש"ו ס"ד ומ"ש בח"מ ס"ק שסיה לך להבין שדעתו אלא להיות ערב שבבי לא ליתי לעשות בשבת וא"כ היכך אסיה אסור לא ידעתי · ה"ל מולד אע"ג דאסיה מזו לכוס מ"מ אין לחוש לאסול בחוטו עין שמשא לכסוף לאחר שעשה בו אסורא דאוריית שעשה לסם (ושמ"ש סי"ל) וי"ל השעם שמא יאמר לאינו יהודי לבשל אע"ג דאינו יהודי שהלילה גל לעצמו לא נזהר: כמ"ש סי' רע"ו במילי דאילה נזהיק שפי (טור) וכ"מ במרדכי פ"ג דעירובין וע' סי' תק"ט וכאנו האוס' בע"ח סי"ו ע"ב ואין לאסור הפת משום דשמא מתלבו בשבת העליס שמאפה בשם ומוקלים הם דמה בכך דלא ממריק יש שבת עליס בפת אלא בחיסורי הלאה ומוקלה מותר בהאלה על"ל ובפסחים דף מ"ו ע"ב משמע דאסור לבשל בעלי מוקלה

על בעל הבית ואסור כמו שכתוב בי"ד סימן קי"ב אלא ולפי שעשהו למכור וה"ל פלאל אם כן קשה הכיון שאתה מתירו הוא שעשה בשביל למכרו ליטראל גם כן ודומה למה שכתוב כאן בסימן ו' לו בשביל ישראל ואינו יהודי לריך להמתין כו' ושל הפוסקים אלא הכיטרו שעשה זה לאיסור יש לומר דמייירי שעשאו לעלמו ומייירי בשאת הדחק אחין אח של פלאל מלו בעין שעשה בעל הבית מותר אלא דכאן בע"ש שמעשו להתיר בשעת הדחק יש לסמוך על המתירים שמעשו דלמתירים שרי אפילו אלא בשעת הדחק ואו דוקא לא מכני ברכת המוליא להתיר אח של בעל הבית כדמשמע בי"ד סם באיסור אע"ג ואל דמייירי כאן שעשאוהו למכור ורוב הלוקחים באותה טיב

שערי תשובה

שבה (ו) תוספות עבס"ם ופ' בס"ו פ' י"ב שכתב דרבים יפתו לא ילפת והכי עוותם על שמותם וכל מי שיש כידו למותו כזה כו' . ולפילפי שאבותי וכוותי כלקוחים מילתו כמי שכיב רוסה להתיר קבניות קלוים בתחבת אינו יהודי בשבת וכ"כ בשיבי כעס"ג ואפילו בחול יש חשש כמ"ש בהלכ"ם וכן בשמ"ע ח"כ סי' ס"ב כוסף שמשים לאיסור ע"ם וכן בשו"ת מקור ברוך קמן סימן ג' לוכר לפילו שקלוי ומסייע כמיב רוסתני ויסמך עליהם מעשה בשבת מהתמין של שמינו לעצמו · ונס כתב שיש מקוים לשמוחת להסיק שתנור לפ שאין קריזות רק בשביל שקלוי ומייע סוא לאיסור עיין שם :

כל

באר היטב

שיכס לפני שמשות ולפיכו נכון שכאי אין מחזיקין אלין ע"ם : (ב) מולבת · לפי שמחזיקין אלין שיכס לפני שמשות ולפיכו נכון שכאי אין מחזיקין אלין ע"ם : (ג) ויש · ואין למחות ביד שמלאן ע"ם : (ד) שלא כי שם שיכול לאכלן כאן שם שמחזיקין אלין ע"ם : (ה) ויש · ואין למחות ביד שמלאן ע"ם : (ו) שלא כי שם שיכול לאכלן כאן שם שמחזיקין אלין ע"ם : (ז) ואינו ראוי עוד לחמור · פירוש כי אם ע"י שהתקן לאי לא יהלו כלל לאחזו לוכך יפן לו :

שבה (א) **ופשט ידו לפנים** · דין זה שייך לפילו לדידן דל"ל דס"ל אלא כדמלית דס"ב שמדבי ס"ק שבבת בשם ח"ו ול"ל בשבע"ס אל בשבת י"ח שאסור ליתן לאינו יהודי מותר לוכך יפן לאינו יהודי שיוליכנו למון וי"ל שיטים לפניו ואוח יקחנו מותר ואלה דלדידן דל"ל דס"ל דאוריית מותר ליתן לסם לפילו לכתחלה אלא בשבת ידו שיוליכנו למון ובבר סיס משבת בדשגגסדוק שבלא עילנו אחלה אחר מאכל יסודי ואלא לו ע"ם דבני העיר · ואו כתב דאסור ליתן לאינו יהודי ס"ל עקילה וקן לתת לו משבתו אם לא שילנו דרך אלבות ע"ל וקן ואו

ליתן משום עקילה לתיר פת של בעל הבית כדמשמע בי"ד סם באיסור פע"ג ול"ל דמייירי כאן שעשאוהו למכור ורוב הלוקחים באותה טיב

ג משום כשם כשל סעיפי' וכשם כ' לעת כך' שלשה ד שבת קכ"ב ס שם ו שם ק"מ משבת וכדמפרש לה לעיי ז שם משבת ח שם בשחרת ט שם משבת וכתבתים י כיצ כ"א כשם תשובות ס"ם שבת ד' סוס, ושת"ם כתב"ן בדרכי שבת פ' סוס, ושת"ם סם ר"ם ורש"ל ומרדכי שם ו פרשת מיי ס"ו כשם ס"ו ב ז"ל כמלן י"ב ת טור כשם כ"ת וכשב"ם ומשנת חיטוני סיק ו' בשתניס סיס מלקט לשתלגו פוסו בכתוב"פ

יד אפרים

(בשב"א פ"ק ר') כיימר לו מקום יש מחמירין כו' ל"ל כשבות ממוכן כיך יטראל אלו רשות טיטראל ועליו ומתני כפילו מוליא כלישו טיטראל : (פ"ק דשבת) ומשני כיך יטראל אלו רשות טיטראל ואין לענל כשיטן ל"ב דמייירי שם שבתון לעתו שיטראל שלו ויטראל מכיר בו שאינו יהודי שם שבתון לו · ומ"ש בריטא לתת לו · ומ"מ לאסור ליתן בידו ממש כמ"ש ס"ח ס"ם וכ"ל דוקא ב"כ כוונת המרדכי בשם התו' ומ"ש בריטא מותר ליתן להם אפי' בידי לא לתת אלא לאחר כדי שלא יתנו לידו מטוש עקיפה ולא כמ"ם: **ז דרך מלבוש** · הא לאו הכי אפי' שהיטלטל טוב לטולילו כיון שהוא ממוכן בידו עמ"ש ס"ח: **ח ושוב** · וכתוב בתשובה דה"ם אם האינו יהודי מניח המטות ושוכל המוקבן ומי אבי וכלכד אלא יאסוב עמו וכתב שם שלוח להם להתעטות למחר ורמ"ח לא הם לה כיון אבי"ו מקל לעמבי: **כתב** הסמ"ק בשם מ"ס קל"ח סק"י דאם בא אינו יהודי ליטול משקוטו מיטלטל בשבת מותר ליטלטל להיות ערב ובפרט בין המשמות וכו' ע"ם · ול"ל דאסור משום ממטות אחליף ועיין סימן ש"ו ס"ד ומ"ש בח"מ ס"ק שסיה לך להבין שדעתו אלא להיות ערב שבבי לא ליתי לעשות בשבת וא"כ היכך אסיה אסור לא ידעתי · ה"ל מולד אע"ג דאסיה מזו לכוס מ"מ אין לחוש לאסול בחוטו עין שמשא לכסוף לאחר שעשה בו אסורא דאוריית שעשה לסם (ושמ"ש סי"ל) וי"ל השעם שמא יאמר לאינו יהודי לבשל אע"ג דאינו יהודי שהלילה גל לעצמו לא נזהר: כמ"ש סי' רע"ו במילי דאילה נזהיק שפי (טור) וכ"מ במרדכי פ"ג דעירובין וע' סי' תק"ט וכאנו האוס' בע"ח סי"ו ע"ב ואין לאסור הפת משום דשמא מתלבו בשבת העליס שמאפה בשם ומוקלים הם דמה בכך דלא ממריק יש שבת עליס בפת אלא בחיסורי הלאה ומוקלה מותר בהאלה על"ל ובפסחים דף מ"ו ע"ב משמע דאסור לבשל בעלי מוקלה

(ר) מותר לתת ומכל מקום לאסור ליתן מתוך כוס כ"ם ופשוט דאפילו אלא בשבת אחיה דבר מיהו לקבלו ס"ל כ"ם ברי ס"ל: (ה) ומוב · וכתב בתשובה דשוב שרין אם שאינו יהודי מניח המטות ושוכל המוקבן ומי אבי וכלכד אלא יאסוב עמו וכתב שם שלוח להם להתעטות למחר ורמ"ח לא הם לה כיון אבי"ו מקל לעמבי · כ

סם לינו יהודים : (ד) **לעצמו אסורים לישראל** . לפי' נדעת המחייבים בשת המפלה בשבת בשניף ד' היינו בתים וביטול דמידע ידעי כ"ע דאין לך מלאכות המותרות משם ולא לחי למישבר בידים משה"כ. לידת הניס ולקיטת פירות לא משתע להיכי שהות מלאכה כ"כ ולחיכא למיזר אמת יעשה בידיו וכ"כ ב"י בשם סם"ת ועפ"ז קשה ממילא מיט לכתחלה כש"ע דמותר לכל בתוספות פ' כ"כ דף קל"ב מיקרו קזה דסתיטה ותניטם שם קליס לעשות ותדם להוט ממריטם לפי שסם דבר תכילה לכל כגד ומיט לינם קליס לעשות כ"כ ואין תדם להוט ממריטם עכ"ל : (ה) **ויש אומרים דלערב כו'** . נרמה דגם הרמ"ם ס"ל כן כ"מ סי"ד : (ו) **דאין הלילה עולה כו'** . במרדכי ס"פ כל כתבי גתן טעם לזה לפי שתין לגילות לכניתי בלילה ממקום רחוק כו' ולפי זה דוקא להך שמביא ממוך בתחום הוא מומלה זו משה"כ בידות דגים ולקיטת פירות שהוא במקום קרוב שפיר יכול לכניתי בלילה מ"ם כתב רמ"א כאן ולא לעיל בש"ו : ובלבוש כתב בזה ל"ת דכל"מ שהוזכר בכדי שיעשו לין הלילה עולה למחכון כו' ולפ דף ועבסם"ו לקמן :

(ז) אם הוא בסק אם הובא מחוץ לתחום אסור . זה דעת הרי"ף והטעם שמת הלך כל הלילה ולן חוץ לתחום וכשכר כת וקשה הא פשיטא דבכך יש לו לילך ג' פרסאות ול"ל דמיירי כגון שהתחילו לילך בתוך התחום ול"ל דמיירי כגון שהתחילו לילך בתוך התחום ולבסוף נתבטלו ונעשו כאילו לא התחילו כלל

מהגהר ולילייהו מהרח"ם ע"ם ול"ל דזה לכ"ע לסור דלמטו לימו יהודי שהביאו מירות ממין לחמוס ויש לישראל מירות כיוצא בהם יכל מותר לאוכלן ולליילהו מהרח"ם לימה כלום הכא סייט הרח"ם והכ לא מכתבר כלל מכמע דלמך רבינו הם מודם בזה דאסור וכ"מ בר"ן ובמגלת מ"מ ובסמ"ק ובמ"ל ובמ"ל ובמ"ל

כבוד המת אמרו אלא יכיר בו גמלי לומר שמקבר בתיסור כל היכא שהוא בפרהסיא אע"פ שהוא לא המר כלום אלא החיינו יהודי עושה משלמו לעורך זה המת מ"כ ק"ו אם הוא לומר כן הלא יקבר ויספר בתיסור [לפי שהוא נהג התיסור] ולפי פירש"י לין ללמוד זה דהוא פי' מ"ש בגמרא בפרהסיא (שהיא פרהסיא) היינו שמתמר' זה [דיעיק אלא] שעשו לעורך ישראל [ומ"כ לין] הומרת במת יותר ממי שמ"כ להרמב"ם כמ"ש בכ"מ בכל נכון:

(טו) **אלא דרך כרמלית כו'.** הלי פיסקא תמוה הוא לכאורה דמשמע דלף למי שהוכלו בשבילו מותר לערב מיד וזה לתיא בהרא"ש שהוא כי"ת על פיסקא מ' ועקה לעשיל שלמה בתמלוקות וכלן בסתם ותו דבסי' תקט"ו ס"ה מזר ופסק דבסו' לערב כדי שיעשו ולין שום סברא לחלק בתיסור דבכן בין כרמלית ובין מוך להתוס דלין הומרת בזה יותר מבזה ע"כ נראה דכלן קלי על לתרים שא"י להמתין בערב דלעבי דיניה לריך להמתין בכדי שיעשו כמו במוך לתתוס אלא דלתרים מותר לעיל לפילו בו ביום וכלן לא שייך בו ביום דהא לין מספידין בשבת ע"כ בהיתר לערב מיד ויותר טוב להניח כלן הוא לריך להמתין כדי שיכותו תבל לתרים מותרים לערב מיד ובן מוכח לשון שהתחיל בלשון יקיד לומר מ"ש כו' ומייש בלשון רבים מוכרים אלא דאפי' דמכוון יש כאן ב"ש כו' ואפי' דמכוון יש כאן מוכרים אלא דאפי' דמכוון יש כאן ובדפרישים:

(טז) **ספק אם הובאו כו'.** נראה פשוט דגם כאן שייכי הני תנאים שהכרו בסי':

שכו (א) **או שאר איברים כו'.** זה מבואר בבריית פרק כילה ממין שהומתו בע"ם למתר רוחן בסם מיו ידיו ורגליו תבל לא כל גופו תבר תבר משמע דתבר ת' בע"ם מיהו שיהיו מותר ולא ידעינן למה הולרך ב"י ללמוד דבר זה מדברי הרמ"ם: (ב) **לא הקפידו בו.** ב"י נתן טעם לפי שהם מועטים לא גזרו עליהם ולין זה מספיק דעיינינו רואות שיש יותר ביכוי מיו מן המעור על לבושי תדם ממה שיש על גופו כשעורה מן ההפלה אלא נראה שהעם דבזה ת"ל להמעט ממנו שהתדם הוץ בר"ה ופתחום הא מצר עליו לא גזרו כיון דבכן ודומה לזה כתבתי בסי' ש"כ סי"ד בעין להסתין בשבע ולפי' הרמ"ם דהתב שם להיות מזהר שיהו שהשאר קלת להזהר תבל כלן ת"ת בלי להזהר: (ג) **ואסור לרחוץ ידיו בשלח כו'.** גם בסי' ש"כ כתב השור וש"ע כן וק"ל דהא במשנתנו משמע דמותר אפי' ברחוץ ידיו כל גופו ולא הזכיר אלא שלא בשלח ולא בשפופרת ולא בכלי שני ולא בכלי שלישי ולא בכלי שיש לו שפופרת ולא בכלי שיש לו שלח ולא בכלי שיש לו שפופרת ולא בכלי שיש לו שלח ושפופרת ולא בכלי שיש לו שלח ושפופרת ולא בכלי שיש לו שלח וש

יב שבתבו נקביו. פירש"י אלא יצא החמימות ל"ת לותן נקביו שבמרחץ מהחמם על ידיהן בהלור ניסקא מבחוץ ועיקר וכ"כ הר"ן: **מבאן** ל"ש על בתי מוקף שממממין לותן מהחמיהן ועל הנקביים יש קפורות בהרל לו שתימת לאדן לם מותר לפותחן לאן ליתני מיהיו

יג בו היתה (הגהות סי' כ"ז): **יג** רוחין בו. שפרי לא נתחמם בשבת. וע' סי' שכ"ה ס"ט:

שכז א העשוי לכך. ולמריץ בגמרא לאם היה לו מגדלת המיוחד לשבת שרי: **ומזה** נהגו הבחולות להיות להם כלי מפשר מזר המיוחד לשבת ע' סמ"ג ל"ת: **ב שהעור** מתרכך. הדולים על הטוח עד שיתקשה לו המלכוכו בידו ומוכנו ומשום לותו כדרך שהמומנים טוענין מיבי: הטף בידו על הטוח המחוק בין העמודים מיבי משום ממחק (פ"ח): **שכח** א והשואל וכו'. והגשלל ה"ז מנוסה שהיה לו לדרוש ברבים שמותר (נמרא) ועבי"ד סמי' קל"ב דבעי' שהמת הלפוחה יהושפ לו ע"פ מומחה וע"ש בב"י סמי' קל"ד דקדמת הין בו שכנה: **ב מהשינים ולפנים**. תפילו הינו לפידתה כל שיש בהם מכה ממלין כ"כ הרב"י בשם הרא"ם וכ"כ הר"ן פי"ד דכבי ושיני לינבי', ולא היפסמת ונקבי' לקולא"ם נבי עין שמדה הינה דכתיב טובה מושם דקי ליה ללמד ממנו דבמיתום בעלמא לסור למיכה לחינו יהודי וכ"כ הב"ח בל זה דלת בע"ם ולת דק: **ג ומצטער עליו**. ל"ל שהלם ממנו כל נופו כמ"ם סי' ז' וכ"מ בד"מ. והולחלת שן מלאכה דלורייתה דהת מובל לרפואה: **ד כל שרגילין**. משמע לף על פי שלין בו שכנה במיתת הדבר הנוה (מ"מ ב"י) ופמ"ם סי' מ' וסע"ו וכ"כ הדב"ו ה"ת ס"ל: **ה** ועיין סימן תרי"ח. דלת בע"ם שהביה דבכי רי"ו כופא

ג ד כל מכה של חלל דהיינו **ב** מהשינים ולפנים ולפנים מחמת מכה או בועה וכיוצא בזה אבל מיחושים אין נקראים מכה: **ג** ומשמר עלין לרופלתו (א) (ב) תומר לחינו יהודי לרופלתו (כ"ש בשם תורמות הים וחיכור וכיוכר כתריך):

ד ו מכה של חלל אינה צריכה אומד ז שאפילו אין שם בקיאים וחולה אינו אומר כלום עושים לו **ד** כל שרגילים לעשות לו בחול אבל בשיודעים ומכירים באותו חולי שממתין ואין צריך חלול אסור להלל עליו אף על פי שהיא מכה של חלל:

ה ח מכה שאינו של חלל נשאלין בבקי ובחולה ואין מחללין עליו שבת עד שיאמר אחד מהם שהוא צריך לחילול או שיעשה אצל אחד מהם סכנת נפשות **ה** וע"ל סימן הרי"ח:

ו ט מכה שעל גב היד ובב הרגל וכן מי שבלע עלוקה. וכן מי שנשכו בלב שוטה כ או אחד מזוחלי עפר המימיתים אפילו כפק אם ממית אם לאו הרי הם כמכה של חלל:

ז נ מחללין שבת על כל מכה שנעשית מחמת מ ברזל ועל שחין הבא ס בפי הטבעת ועל ס סימטא והוא הנקרא פלונקרו בלע"ז ע ועל מי שיש בו קדחת חם ביותר (ב) או עם (נ) סימור:

ח פ מי שאחזו דם מקיזין אותו אפילו הולך על רגליו ואפילו ביום הראשון:

החמישי

יא ר מרחץ **יב** שבתבו נקביו מערב שבת למוצאי שבת **יג** (פ) רוחין בו מיד ס אבל אם לא בתבו נקביו אע"פ שמאליו הוחם בשבת צריך להמתין לערב בכדי שיעשו לפי שאסור לעשות כן נזירה שמא יהתה בגחלים:

יב ת אסור ליכנס למרחץ אפילו להוציץ (רי"ף דלפולו לפבור במרחץ במקום שיכול להפיק תפור) (רם"י ותוי):

יג ע עיר שישראל ואינם יהודים דרים בה ויש בה מרחץ רוחצת בשבת אם רוב אינם יהודים מותר לרחוץ בה במוצאי שבת מיד ואם רוב ישראל או אפילו מוחצה על מוחצה (ד) אסור למוצאי שבת עד בדי שיוחם:

שכז דיני סיכה בשבת. ובו ד' סעיפים

א החשוש במותניו לא יסוך שמן וחומץ אבל סך הוא שמן לבדו אבל לא בשמן ורך מיפים דמוכחא מלתא (א) (א) דלרפואה קא עביד ואם הוא מקום שמצוי בו שמן ורך ודרך בני אדם לסוכו אפילו ביא רפואה מותר: הגה (ב) ומקום בלתן טוהגין לסוך בשמן כי אם לרפואה בכל (ב) שמן פמור: (בית יוסף):

ב ג סבין וממשמשין להנאתן ד על ידי שינוי שכך וממשמש ביחד ולא ימשמש בכח אלא ברפיון ידים:

ג ה אין מגרדין בכלי **א** (נ) **העשוי לכך אלא א"כ** היו ידיו או רגליו מטונפות בטיט וצואה:

ד ו לא יסוך רגלו בשמן והוא בתוך המנעל או הכנדל (פתדפים) (מיימוני פכ"ג) **טפני ב שהעור** מתרכך ודמי (ר) לעיבוד ז אבל סך רגלו ומניחו במנעל וכך כל נופו ומתעגל על גב הטור ח והוא שלא יהא בשמן הגישוף מנופו שיעור בדי לעבדו אפילו יש בו בדי לצחצחו מותר והוא שלא יכוין אפילו לצחצחו:

שכח דין חולה בשבת. ובו מ"ט סעיפים

א ט מי שיש לו מיחוש בעלמא והוא מתחזק והולך כבריא אסור לעשות לו שום רפואה ואפילו על ידי אינו יהודי גזירה משום שהוקת סמנים:

ב נ מי שיש לו חולי של סכנה מצוה להלל עליו את השבת והזריז הרי זה משובח **א** נ והשואל ה"ז (א) שופך דמים:

ג ס וחוקא שנתקלקל אחד מהאיברים הפנימיים מחמת מכה או בועה וכיוצא בזה אבל מיחושים

כמ"ם סמי' שכ"ג: (ד) **אסור למ"ש** בו'. מבואר בכ"י דלפי' לם יש להלות לקולא כגון שיש שר שיש לו הרבה עבדים ולמבר שהממונה מבחוכה לסור והיינו לבכי"ף ורמב"ם דסי' שכ"ם ס"ט דסבר לסור דלת בהרח"ם דמקילין שם בספק ה"ג מבני כלן ספק זה ול"ל על הרא"ם ושור דמקילין לעיל בכתב ממ"ם כלן מלכה על מלכה לסור זה נרע מספק הוח מתכוין לבניהם לישראל ולאינו יהודי וכן פירש"י בפ' השואל:

שכז (א) דלרפואה קעביד. וכל מילי דרפואה לסור מבוח סמיקה סמנים כמ"ם בסי' שכ"ם: (ב) ובמקום שאין נוהגין כו'. מ"ם כתב בפ"ע דלסור לסוך כמלח שים שים בו ממש:

שכח (א) **אומר לאינו יהודי להוציאו**. כ"כ ב"י בשם ת"ח ולי ל"ע זה דהא בע"ם פירלחל מבויר בזה במה בילולת הלינו יהודי הכן ומ"ם מיקף פ' בתת דמבות דלמריך דמייב דכבי למריך שם רבת לחל במבויר ות"ם פי' המפרש שם מבויר במזמין הבערות למקף ות"כ ה"ג כך במה שמזמין בינו להוליחו ואיכא לבכיח דף כ"ב לחימר שרת למיכחל פינל מלינו יהודי בשבת ופריך ליה רב לבי שם והל קל מבויר בהדיה דקל עמין ופתח (ירמ"ה דסובר ופותח ריסי עיניו לבכים הכחול) ומשני מבויר לין בו ממש פי' מי שלין עוסק מלאכה ממש לינל מבויר מעט כי הלי ובלא"ם מחשבת לין בו ממש ובכי לינחל גם כן בשרך המניעים דף ל"ד דמבויר לין בו ממש וה"כ ה"ג מוחר בהולחת הינו יהודי הכן לינל דקבין הגמרות להבדי דכין למניע בין דרך חבי לבי דרך חבי מבויר בזה דרך בבי' המניע דרך זביד לבדי ולת זכרו דקבין דרך לבי לבדי מכח ס"ל ועי"כ לריכים לנו לחלק ביניהם דבבית למימר לת עביד הוס משם דכבר ביניהם בם פחוחת לינל מבוח מבויר שמו בשבת בהוח עוסק במלאכה וכין מת"ל לו רק לבויר בעלמת לין בו ממש מת"כ בהבית דיקף קבודם ממחמל מיקוף לבקוף מזמין בינקף לת שעבו הוה כמו מחמיל במלאכה ויש בו ממש וכן בשור כתב ג"כ שמשה בעלמו לינו בזה ות"כ ה"ג בשוחה פיו ושמה מעשה קודם לבחינו יהודי כי כתם לדם פיו בשר חמיד לינל פוחמו לם רוחה לבכול לו כיולת בזה ות"כ זה הוה מבויר שים בו ממש ודומה לניקף ממש ואסור ובחיתי למו"ח ז"ל שבבית בשם רש"ל דלכולת הבן בשבת ע"י הינו יהודי הומן לין רחוי להחינו מעשה סכנת ומשום דדוקא ע"י סם בבית רפואה ודלי' מחללין לפילו במלאכה דלורייתה לבל הוחה בבן הוה סכנה ומשום ג"כ ע"כ לבל הב"י כתב בשם ת"ח דמותר לומר לחינו יהודי לבולילו ומע"ג דבינרחל מבויר ק"ל דמבויר לין בו ממש בדחיתה בפרק המניע ט"ל וכבר בתבו בשם ת"ח דמותר לומר לחינו יהודי לבולילו ומעשה זה כתבו בי"ד סימן קי"ח דחכה שרינה בבילתה בי"ט ותשתן ומכחה ליסול למריכים בעי"ט לת חחמר לחינו יהודי שחמול למריכים בי"ט ומעשה בהית בפיטמה ידיה במכוין לזה הה דומה לניקף בזכרו בשלע"ד וכבן בשם"ך לחלכה לחיסור ומש"ם בסימן ז': (ב) **או עם סימור**. מלשון הכמור משמע בבכי ובהלה בהוח מחומרים בל"ת שוידל"ן והוח ע"כ הלדחת המנוי לת עלינו שידוע שלין זה הלדחת הנוי לת סכנת נפשות ואפילו ביום הראשון

באר היטב

(מ) ומוכן. שכרי לת שתחמם בשבת. ובתי תוקף במחממין שתחתיהן ועל בניביים יש בפיטם לפרות בבול שו שבן לינל מבויר ביום לשומתו לבוקר ת"ל עיין שם:

שכז (א) דלרפואה. וכל מילי דלרפואה לסור מבוח נזירת שחיקת סמנים כמ"ם בסי' שכ"ם: (ב) שמן פמור. ומ"ם כתב בפ"ע דלסור לסוך כרלה בוה בה בשמן: (ג) בשבוי. ומבויר בשרח"ל דלה בים לו מבוחת שמיוחד לשבת ומבה בבחולות לביות להם כלי מבשר הוה כמיוחד לשבת שיין לוה בסימן ע"ג מ"ם ס"ג: (ד) לשיבוד. בדומה על בשר עד שיקרה לו בשרכו בינו ומוכנו ומבוח לוחו בדרך שבחומרים

שכח (א) שומך. ולה בחולה לינו בוקה לומן שבוח שבוח בבינות בל בבוח ולה בחולה לומר לרך לחי לבדופה פלונית ובדופה לשר לין לרך בומנין לחולה. ולה בדופה לומר בישיקוה בומנין בדופה

סממנים והקטירום כנ"ל: (ג) **ותהלת אוכלא** · פי' תהלה מוכי: (ד) **אין מהללין עליו** · עמ"ס שם נתלק בזה: **דאם אפשר כו'** · דיעה זו מיתת בה"ד ומ"ש דכך הי' המעשה דכי סיפי דיסיר לעשות פ"א היינו יהודי אם יש לחוש מיחשלל כמו בכהנ"ג ממ"ב כתן ה"ג יש הפש שמא מתה מכשילין לעתיד בשם שמא מתה עוסקין רק פ"א היינו יהודי יסברו דיסיר לעשות פ"א היינו יהודי שלו: **ותהלת** פי' תהלה מוכי: **אוכלא** (פירוש תהלת מוכי) **מהללין עליו את השבת:**

ו **שהרופאים אומרים שהוא סכנה אף על פי שהוא על הבשר מבחוץ מהללין את השבת ואם ו רופא אחד אומר צריך ורופא אחד אומר אינו צריך מהללין** ז **ויש מי שאומר** (ו) **ז שאין צריך מומחה דכל בני אדם השובים מוכחים קצת וספק נפשות להקל** בגמ' וי"ח דוקא ישראלים שאל כתם פיקוח דוחים פיקוח לא מזהקינן אותן בפקוחים (פיסוק וביאור בתרגום) מי שרוצים להקטין בשיבור בגידה גדולה (ד) הין מהללין עליו בפנה כדי להצילו עיין לעיל סימן ע"ו: (ב"י בשם הרמב"ם):

יא **ח הולה שיש בו סכנה שאמדוהו ביום שבת שצריך לעשות לו רפואה ידועה שיש בה מלאכת הולל שבת שמונה ימים אין אומרים נמתין עד הלילה ונמצא שלא נחלל עליו אלא שבת אחת אלא עושו מיד אף על פי שמחללין עליו שתי שבתות ולכבות הגר בשביל שישן** ע"ל סימן רע"ח:

יב **ט כשמחללין שבת על הולה שיש בו סכנה משתדלין שלא לעשות על ידי אינם יהודים וקטנים ונשים אלא על ידי ישראל גדולים י ובני דעת:** בגמ' (ה) וי"ח דאם אפשר לעשות בלא דיסור ובלא לישור על ידי שיסו ואם אפשר לעשות ע"י אינו יהודי בלא דיסור כלל עובין על ידי אינו יהודי (ס"ו וש"ג ומ"ש בשם רמב"ן) (ה) וכן נוהגים אבל במקום דיש לחוש שיתפעל שאינו יהודי אין לעשות על ידי שאינו יהודי (תוספות ור"ן):

יג **כ כל ח הזריז לחלל שבת בדבר שיש בו סכנה הרי זה משובח אפילו אם** (ו) **מתקן עמו דבר אחר בגון שפירש מצודה להעלות תינוק שנפל לנהר וצד עמו דגים וכן כל כיוצא בזה:**

יד **ג היה הולה שיש בו סכנה צריך בשר** ט (ו) (ז) **שוחטים לו ואין אומרים נאכילנו נבילה אבל אם היה החולה צריך לאכילה לאלתר והנבילה מוכנת מיד והשחוטה מתאחרת לו מאכילין אותו הנבילה:**

טו **ד *אמדוהו** (פירוש התכוונו במחלוקתו ושערו) **הרופאים שצריך גרוגרות אחת ורצו עשרה והביאו לו כל אחד גרוגרות כולם פטורים ויש להם שכר טוב מאת ה' אפילו הבריא בראשונה:**

טז **ה אמדוהו לשתי גרוגרות ולא מצאו אלא שתי גרוגרות בשני עוקצין וג' בעוקץ אחד כותרים העוקץ שיש בו ג' ואם היו ב' בעוקץ אחד וג' בעוקץ אחד לא יברתו אלא העוקץ שיש בו שנים:** בגמ' ואם הדבר בהול אין מדקדקין בכך אלא נותן לידי דיסור ודיכוכו ז' י (סנהדרין מדרבי פרק מפנין):

יז **(ז) ו הולה שנפל בחתת חליו למשכב ואין בו סכנה** · בגמ' בו מיתה במשמעה ואלה ממנו כל נוטה אחר אף על פי שהולך בנפל למשכב דמי (סמנ"ד פ"ב)

אומרים

ז ע"ז כ"ם ק' יומא פ"ד מהלכות לפניו ואסור להתעלם ממנו כי"ב ואסור לעשות שבת ר' מור בשם רבי' ש בשם בגמ' בפי' ומשמע ד מרמב"ם בפ"ב כ' יומא בשם ג רמ"ם בפ"ב כ' יומא ומבואר בכל כ"ז ד משמע דבעינן דמסכנה ו בן אף ע"פ שאינו מומחה דוקא בשם שמואל ומ"ש הרמב"ם בפ"ב מהלכות שבת ה"ב ומבואר בגמ' ד"ה ומשמע דבעינן דוקא מומחה

בכא"מ דשבת דמויה לה לחיתי סוס מפמעות: **יא** **אומרים לאינו יהודי** · ודוקא שלריך לה בשבת עלמו דר"ך בח"כ מ"ו: **יב** **אפי' אין בו** · משמע דכ"ם בעים בו שבת אבר דמותר לפי' לינו חולי שבולל כל הגוף וז דעת הע"מ ומה שפיים לבל בלבר לחד כיון שלין בו שבת לאסור וה שלא התירו לכתול אלא מן הלינו יהודי עכ"ל · פירוש שלין בלבר שבת אבר דלא כב"י וכ"כ הע"מ לח"כ לבל מלאכה גמורה ביאחלל לא הותרה לפי' בשבת אבר ט"כ ומשמע דשבות מותר מותר ע"י לינו יהודי והייט עובדא דלמיתר וכמ"ש סי' ש"ז ס"ה דשבות דשבות אי בפלשת חולי ומיחום בעלמא לפי' ע"י לינו יהודי לאסור וכמ"ש ס"ל ושמ"ש סימן תכ"ו: **יג** **נפצע למלאכה** · כגון כוחל שהוא כלבתו לו לעשות רפואה בשם דלחיכה למיחם לשפילת שמיים ודין זה בלב הרב"י מדשמו ומשמה עליו הב"ח דהא הרא"ש והר"ן הובימו מהשיל דעין שמדבה שמותר לכותלה ע"ש שהוא נפצע למלאכה ע"ש: **יד** **הבראה השלישית** · היינו שעושין בשינוי בו' ודוק בפוסקים ודבלי הב"ח ע"ש: **טו** **לעשות בשביל** · ומותר להחילו מוקלה בידים אם ל"ל בע"ל (תו"ה): **טז** **לסייעו קצת** · היינו שבולא"ה ממי מתעבדא הלא שמפיים משם בגון לינו יהודי שהוא בעור ושותת העין שיכנס בו הבמול לבל לא היה יכול לעשות בלתי שיבולל לאסור (רש"י וכ"כ התוס' שבת ד' ל"ג) ומשמע שם דלפילו במלאכה לחוריית מפיים לין בו ממש: **יז** **הקיז דם** · לבל לשהר חולי שלין בו שבת הא לם יש בו שבת אבי לפי"ג שלין בלינה שבת שאפשר לחממו בבגדים (מ"מ) ומשמ"ם ס"ד לבל ב"י בתב בשם רש"י שאם לין בחיפות דבר הטוח שבת לין עושין: **יח** **וסותר סותר** · דלמיבין לבחילה בעלמא הוא דעביד (רש"י) והלידמה שלין דרך לרחון ביין לאסור וכמ"ש רפי' שב"ז: **יט** **ורוק תפל** · בל שלא עשם בלוס מבשיעור (רש"י ומ"מ) ועד"ת בשם ח"ו · ול"ל דלעפין בחם לימחר בדאיתא בחמה פ"ש: **כ** **ע"נ אפור** · דמתיס לרחון בו · ואם רוחן פיו בחיס ואח"כ מעביריו על עיניו אבי דלמיבין לרחילה עביד ואם לא יכול לפחות עיניו יכול ללחלחן ברוק

יא (ח) **אומרים לאינו יהודי לעשות לו רפואה אבל אין מחללין עליו את השבת באיסור דאורייתא ואפילו יש בו סכנת אבר ולחלל עליו ישראל** (ח) **באיסור דרבנן בידים** ח יש מתירים **יב אפילו אין בו סכנת אבר** (ט) ט וי"א שאם יש בו סכנת אבר עושין ואם אין בו סכנת אבר אין עושין · **וי"א שאם אין בו סכנת אבר** (י) (ט) **עושין בשינוי ואם יש בו סכנת אבר עושין בלא שינוי** (יא) כ **וי"א אפילו יש בו סכנת אבר אין עושין לו דבר שהוא יג נפצע למלאכה דאורייתא ודברים שאין בהם ממ מלאכה עושין אפילו אין בו סכנת אבר** (יב) **ודברי יד הבראה השלישית נראין:**

כגון מותר לגזר לינו יהודי **טו** לעשות (י) מבשיל לקטן שאין לו מה לאכול דהתם נרכי קטן כחולה שאין בו סכנה דמי (רבי' יהושע בי"ב ח"ם ורמב"ם ורשב"א) וכל מלאסור לעשותו ע"י ישראל אפילו ע"י לחולה בעלמו אסור לבל בשעושה לו שליח יהודי מותר (יא) לחולה **טז** (יג) לסייע קלת דמסייע אין בו ממש: (ג"י נמרת ניצה קף כ"ב):

יח יז הקיז דם **ונצטנן עושים לו מדורה אפילו בתקופת תמוז:**

יט יח חולה שאין בו סכנה (יד) (יב) **מותר בבישולי אינו יהודי:**

כ יט אין נותנין יין **לתוך העין וליתנו על גביו** (טו) ם **אם פותח וסותר העין אסור ואם אינו פותח יח וסותר מותר**

יט ם (יג) **ורוק תפל אפילו על גבי אסור דמוכחא מילתא דלרפואה עביד:**

שורה

דע"י ישראל לאסור וכ"פ שם הרא"ש גופיה וכ"פ הטור סי' תל"ו וא"כ חילוק לאמר כאן בחולי שאין בו סכנה ואין הסכון לבר דיהא מותר ע"י ישראל והא דלמיבי בפ' ח' בלליס דרב אמר עין שמדמה מותר לכותלה בשבת שבור מיהם ס"מ דמחיקי מפיים מלחמעל כו' במ"ש ב"י ס"מ בלין בו שבת ומשום מלחמעל מותר בי שחיקי סמנים מלחמעל וחע"ג דיש חיסור מדבלבן בכך מ' בר"ן דהתם היה בע"ם שבת לבר מפלת"ל דלמיתר לח היה על בל סמים שבת בעין לחוד לבל הרא"ש דבבי למיתר בחד לד דמותר לפי' בלין בו שבת לבר ע"י ישראל למה הוסרך לומר תמיתר לינו יהודי א"ל דהתם לח היה לפי' חולי רק מיחום בעלמא זה לינו דהא בהדיא מדמה זה בגמ' לחולה שלין בו סכנה וא"ב בל שיש בהחילה עין הוא לחולה שלין בו סכנה ואו לח דהם הם חלוקים היכך יליף בגמרא דין בולל מחולה שלין בו סכנה ואי"ב מפחר מ"ם ב"י לחדין דבלי הסור ע"ם ה"ה לחלק בין חולי בל הגוף דהיינו חולה שלין בו סכנה לבולל וגם ח"ל דלמיתר מייירי בשחוק בסמנים ב"ע ב"ש ואפי' לפי' דלמיתר מייירי בשחוק קודם ל"ם וכן פירש"י להדיא התם למבלל עיפה להבים בו בחול לרפואה ובייט שלא היה רק שיפה בלבד וא"ב דשחוקין מלחמעל לריך דוקא ע"י לינו יהודי ודבלי הרמב"ם מתפרשים ג"כ הבי בי"מ בשבת הב"י בפירוש דבלי הרמב"ם והוא הפי' דלמיתר דלא שלין בו חיסרון שחיקה סמנים ההיינו דמפלין חולקלי בי"מ הרמב"ם גופיה בפ"ח וה"ל ל"ע עוד מ"ש ב"י על פסק הרמב"ם וה"ל והרמב"ח פסק פסק זה לקולא שבחב בחשובה חולה שלין בו סכנה לו בים בו סכנת לחבר דבריס שלין בשבת לחלה לישוב דרבנן נעשים לפי' ישראל עב"ל קשה טפי ע"ו מוכיחיל דלמיתר למה הולרך לליני יהודי ו"ל דשה מיילי בחולי שלין בו סכנה ולא בזילס שחיקה סמנים וכפין שפילס ב"י דבלי הרמב"ם בח"ם ואם היו לריכים לדבריס שלין בשבת אלא לרפואה בו' ומשמ"ם ע"ז עוד בשמוך לבל דבלי הרא"ש ובטור לינו לייבשבת עד שיבא מי שלבו שלם בדבר ויוליני: (ח) **באיסור דרבנן בידים** · משמע לפי' בחולי שזיכת שחיקה סמנים ותם"ס יש מתירין וביינו הרמב"ח שזכרתי בשם ב"י דלל"ל קשה דבשה בבל מוליס למותר ע"י ישראל ובבר בחבתי בתיעמ על זשה מבחיל דלמיתר: (ט) **וי"א שאם יש בו בו** · הוא דעת הר"ן שזכרתי בשם ב"י והוא חולי בל הגוף רק שלין בו סכנה דלז שוטין דוקא ע"י לינו יהודי: (י) **עושים בשינוי** · הוא דעת הרמב"ן בדבלי ה"ה דבחולה שלין בו סכנה ולפי' לאבר לאסור ע"י ישראל ב"א בשבות שיש בו שיטוי ועשה בללמר יד ולחייהו מפ' ר"ח דמילה לין מוליפין יין ושמן לחולה בשבת בו' ופיים ה"ם ודעת הרמב"ח שהרמב"ן ומזה תמוה לי הרבה טילף בתב הב"י בשם הרמב"ח בחשובה לבחיר בחולה שלין בו סכנה בשבת לאבר ע"י ישראל והוא לינ"ל בהרמב"ן דבלן וא"ב דבלי הרמב"ח סותרים זא"ו ובמדומה לע"ד דהבחיל בחשובה לשם דסמכה היא לו בים בה ל"ם בי על בחשובה שלו מר בר רב לפי מתים עליה ושלן ס' במגיד בפיד על הרמב"ח שב"ב וא"ב לין שום מקור לים מחילין הרא"ש דעל הטור קמרמז דליף בן מדבלי רמב"ם לקולא דבבר דחמו ב"י וב"ם לפי מה שהקשינו מן הגמלל דלמיתר: (יא) **וי"א אפי' יש בו סכנת אבר** · הוא דעת הרמב"ם בפי פי' ב' וי"ל ע"ז דלמיתר בפ' ח' שלים שין שמדבה מותר לכותלה בשבת סבור מיהם ס"מ דמחיקי סמנים מלחמעל לבל מחמת ומחויי לא ח"ל הסוא מרבנן לידיי מפרשת לי מיהם דרב יהודה דלפי' משמע דשבות דשבות בלילה הגיא ויש שבות בשבות ומזה למדו הרא"ש והר"ן דמלחמעל בסלקא דעתיה בעין שמדבה סבות בשבות ולפ"ה מותר בחמיקי מלחמעל וחע"ג דרבנן מסור משום רפואה ח"ב ס"מ דבשבות לבר מותר לפי' ע"י ישראל ומזה קשה על הרמב"ם דחיילי בבותל הרמב"ם דמיילי בבותל שין שלא במקום שבות לבר ובדפי הב"ח ול"ל דבלי הרמב"ם לבתוב דין שבות לבר דמחלקין ע"י ישראל ע"ב מלה דוקא מותר וח"ל דברי הרמב"ם לין חילוק בין שבות לבר לו לא ובולבו הוה בחולה שלין בו סכנה לאוד והיחה דפ' מ' שלים גלאה שהרמב"ם ס"ל דמחיקה היה שבור לחייהו בשבות ומזה ל"ל דחע"ג דלבות שבות נפשות מותר ע"י ישראל לפי' במקום שים ליסור דרבנן מפמת סמנים לבל לבסוף דמייירי בשבות סמנים ומותר לפי' שחיקה היום ח"ב לח בלמו מזה דלין בלל במקום שלין בו לל סבות לבר אלא הבל תלוי בשבות נפשות דאז מותר לגמרי ובחינו שבות נפשות לאסור במקום שים סמך לחיסור תורה בללי"ד נבון לדברי הרמב"ם: (יב) **ודברי הבראה שלישית נראין** · משמע דמסבים לדעת הרמב"ן שהיחה דיעה הב' ומ"ח ז"ל פי' דעל הרמב"ם קשה שהיחה סבות ל"ח הפלוי"ם ולא הסיב דיעה לחשובה דהיינו יש מתירין בו' אלא על י"ח ב' קשי ול"ם בלבוש ולא יתבוש למה פי' בך ולא נסרש עם דיעה קמייתה ומה דל"ב היה לו לומר ודברי סברת אלה נלחין בין דעלה קשי ע"ב בלבוש ולא יתבוש למה פי' בך ולא נסרש עם דיעה קמייתה דהיה דוקא בשבת שהינו יהודי שוסק בה לל שיקדים לפניו בלל ומשמע מלשון זה דדוקא להחולה בותר בסיוע בלה אבל לא לאחר ולחיי יודע בה מעם לחלק בי לל מלינו היחר בחולה שפי רק לענין שם לומר לריך לחי ונראה דגם בחן לאו דוקא קאמר לחולה אלא ס"ם בחחר: (יד) **בותר בבישולי אינו יהודי** · ואם בשאר ל"ם לאסור לבריה ואפי' לדידיה שם הבריה ומ"ם בי"ד סי' קי"ג בסופו: (טו) **אם פותח וסותר בו** · דלא מוכחא מילתא דלרפואה עביד וכיון שהשרשל נותן היין לאסור משום רפואה ורוק תפל שהוא חזק מוכחא מילתא דלרפואה מיכון דאי לרפואה הא מלוח

באר היטב

ו סור וכ"כ סרא"ם בפ' כ' דש"ג וכר"ן בפ' י"ד דשבת ת סור מדכרי סרמב"ם פ סכ"ן בפ"ד דשבת י סור בשם סרמב"ן ב שם בשם סרמב"ם בפ' כ' דשבת ל שבת קי"ם פ ר"י בשם רפב"ם ממ"ם בשב"ח וכר"ן בפ"ג דש"ג ג שבת ק"ם פ סור מהל דקילוחין דלקמן ומדברי רל"י שם פ שם בגמ':

יא (ח) **אומרים לאינו יהודי לעשות לו רפואה אבל אין מחללין עליו את השבת באיסור דאורייתא ואפילו יש בו סכנת אבר ולחלל עליו ישראל** (ח) **באיסור דרבנן בידים** ח יש מתירים **יב אפילו אין בו סכנת אבר** (ט) ט וי"א שאם יש בו סכנת אבר עושין ואם אין בו סכנת אבר אין עושין · **וי"א שאם אין בו סכנת אבר** (י) (ט) **עושין בשינוי ואם יש בו סכנת אבר עושין בלא שינוי** (יא) כ **וי"א אפילו יש בו סכנת אבר אין עושין לו דבר שהוא יג נפצע למלאכה דאורייתא ודברים שאין בהם ממ מלאכה עושין אפילו אין בו סכנת אבר** (יב) **ודברי יד הבראה השלישית נראין:**

כגון מותר לגזר לינו יהודי **טו** לעשות (י) מבשיל לקטן שאין לו מה לאכול דהתם נרכי קטן כחולה שאין בו סכנה דמי (רבי' יהושע בי"ב ח"ם ורמב"ם ורשב"א) וכל מלאסור לעשותו ע"י ישראל אפילו ע"י לחולה בעלמו אסור לבל בשעושה לו שליח יהודי מותר (יא) לחולה **טז** (יג) לסייע קלת דמסייע אין בו ממש: (ג"י נמרת ניצה קף כ"ב):

יח יז הקיז דם **ונצטנן עושים לו מדורה אפילו בתקופת תמוז:**

יט יח חולה שאין בו סכנה (יד) (יב) **מותר בבישולי אינו יהודי:**

כ יט אין נותנין יין **לתוך העין וליתנו על גביו** (טו) ם **אם פותח וסותר העין אסור ואם אינו פותח יח וסותר מותר**

יט ם (יג) **ורוק תפל אפילו על גבי אסור דמוכחא מילתא דלרפואה עביד:**

שורה

דע"י ישראל לאסור וכ"פ שם הרא"ש גופיה וכ"פ הטור סי' תל"ו וא"כ חילוק לאמר כאן בחולי שאין בו סכנה ואין הסכון לבר דיהא מותר ע"י ישראל והא דלמיבי בפ' ח' בלליס דרב אמר עין שמדמה מותר לכותלה בשבת שבור מיהם ס"מ דמחיקי מפיים מלחמעל כו' במ"ש ב"י ס"מ בלין בו שבת ומשום מלחמעל מותר בי שחיקי סמנים מלחמעל וחע"ג דיש חיסור מדבלבן בכך מ' בר"ן דהתם היה בע"ם שבת לבר מפלת"ל דלמיתר לח היה על בל סמים שבת בעין לחוד לבל הרא"ש דבבי למיתר בחד לד דמותר לפי' בלין בו שבת לבר ע"י ישראל למה הוסרך לומר תמיתר לינו יהודי א"ל דהתם לח היה לפי' חולי רק מיחום בעלמא זה לינו דהא בהדיא מדמה זה בגמ' לחולה שלין בו סכנה וא"ב בל שיש בהחילה עין הוא לחולה שלין בו סכנה בשבת לבר ואי"ב מפחר מ"ם ב"י לחדין דבלי הסור ע"ם ה"ה לחלק בין חולי בל הגוף דהיינו חולה שלין בו סכנה לבולל וגם ח"ל דלמיתר מייירי בשחוק בסמנים ב"ע ב"ש ואפי' לפי' דלמיתר מייירי בשחוק קודם ל"ם וכן פירש"י להדיא התם למבלל עיפה להבים בו בחול לרפואה ובייט שלא היה רק שיפה בלבד וא"ב דשחוקין מלחמעל לריך דוקא ע"י לינו יהודי ודבלי הרמב"ם מתפרשים ג"כ הבי בי"מ בשבת הב"י בפירוש דבלי הרמב"ם והוא הפי' דלמיתר דלא

סוף וכתב רש"ל דמי שלא יכול לפחות כשיעים יכול ללמלמן כרוך תפל ותין זה משוב רפואה שלא לפקוח מיים מכוין : (טז) בגבור מכה · דליכא לעולם כל"ל פי' שלא לתקומו · כן הגיה מו"ח ז"ל : (יז) והדשים שאינן לרפואה · חילוק זה לית לה בגמ' נבי מתיכות בגדים להכן רומי' דבגדים וכטור משמע דקאי גם אספון דקאמ' מתיכות כל בגדים וספון יבמי' והדשים וכ"מ פוד בגמ' דחילק לתרי בבי מוך יבש וספון יבש : (יח) לא יחזירנה · נזיהה שמא ימרח פי' להשוות לוחה : (יט) ע"נ כלי יחזירנה · בשול כביול המפלגים בפרש' מהגהד מהזיכין לוחה תחת הלחד ע"פ המכה והיל הוספתה · והקשה כ"י דהא כבר פסק בדמייה לפילו פי' ע"נ כלי מוחר להחזירה כ"פ בהומלקה וא"ב למה הולרכו הפוסקים להחוש זה וע"ב המפיחה כאן וג"ל דקמ"ל דל"ה לחפול להחזירה תחת הלחד דשמא יבא לתגדה פם יחקלקל הלחד והוא לפור מדין קבר בשבת כי היכי דמזיין משום שמא ימרח בשפלה על גב קרקע וזה מבואר בפ"ם מהזירין לוחה תחת הלחד שהר תחת הלחד הוא יהור שלא כדפרישית : (כ) ועי' **אינו יהודי מותר** · ל"ל דהייט שמלטער הרבה לחם לא היה שלא משום הם כחב כ"י בשם הר"ן דלחפול לפילו ע"י אינו יהודי לעיל בסימן זה : (כא) **ה"ז מותר** · פ"ע דשלר פעולים דשבת לפרישן לכתחלה וכאן לחמרו בשמשה פעור מ"מ בזה מותר לכתחלה משום לעגלת : (כב) **מי שנגפה** כו' · פי' כגון שלא בשה ממחת ברגל דחילו בה ממחת ברגל לפילו שלא ע"ג היד או רגל מחלנין עליה שבת כדלעיל ס"ו (כ"י בשם התוספ') : (כג) **ומצערות אותו** · סייס הרמב"ם וחם לין מלערות לוחו לפור פי' לפ"ם בשם כלפי מעלה : (כד) **החוש בשיניו** כו' · פשוט שלא מייתי כאן שלא במיחום בעלמא לבל חם יש לו לער גדול ממחת בשלה בחלב ובשביל זה מלא בשלר הגוף שרי לעשות כל הרפואות כדלעיל

לא ס צפורן שפרשה וציצין שהם כמין רצועות דקות שפירשו מעור האצבע סביב הצפורן אם פרשו רובן ס כלפי מעלה (כג) (כה) ומצערות אותו להסירן ביד מותר בכלי פטור אבל אסור לא פירשו רובן ביד פטור אבל אסור בכלי **לד** חייב המאת ס ופירש רש"י כלפי מעלה כלפי ראשי אצבעותיו ל; ור"ת פירש דהיינו כלפי הגוף וצריך לחוש לשני הפירושים :

לב (כד) **החוש בשיניו לז** (כה) לא יגמע בהם הומין ויפלוש אבל מגמע ובולע או ממבל בו כדרכו ר החוש בגרונו **לז** (כה) לא יערענו בשמן (כו) אבל **לח** בולע הוא שמן ואם נתרפא נתרפא :

לג ס גוגה מותר (כו) לינק הלב מהבהמה דבמקום צערא לא גזרו רבנן **לט** ס ויש אומרים שאם אין לו אלא צער של רעב **מ** אסור (כח) לינק מהבהמה בשבת :

לד ס לא תיקל אשה הלב מדדיה להוך הכוס או **לתוך** הקדירה ותניק את בנה :

לה ס מותר לאשה לקלח מהחלב בדי שיאחזו התינוק הדד ויניק : הגה אבל אסור להניח מחלבה על מי שכפף בו דוחה רפואה **מא** (כט) דליח בו שכנה : (כ"י בשם שבולי לקט) :

לו וכתב הרא"ש דמי שלא יכול לפחות כשיעים יכול ללמלמן כרוך תפל ותין זה משוב רפואה שלא לפקוח מיים מכוין : (טז) בגבור מכה · דליכא לעולם כל"ל פי' שלא לתקומו · כן הגיה מו"ח ז"ל : (יז) והדשים שאינן לרפואה · חילוק זה לית לה בגמ' נבי מתיכות בגדים להכן רומי' דבגדים וכטור משמע דקאי גם אספון דקאמ' מתיכות כל בגדים וספון יבמי' והדשים וכ"מ פוד בגמ' דחילק לתרי בבי מוך יבש וספון יבש : (יח) לא יחזירנה · נזיהה שמא ימרח פי' להשוות לוחה : (יט) ע"נ כלי יחזירנה · בשול כביול המפלגים בפרש' מהגהד מהזיכין לוחה תחת הלחד ע"פ המכה והיל הוספתה · והקשה כ"י דהא כבר פסק בדמייה לפילו פי' ע"נ כלי מוחר להחזירה כ"פ בהומלקה וא"ב למה הולרכו הפוסקים להחוש זה וע"ב המפיחה כאן וג"ל דקמ"ל דל"ה לחפול להחזיר

סכי שרי למלאכה שתל"ל הוא ע' סי"ו וסי' רע"ח: **מב** לקצת · לקמן דבריס וכו' כל"ל כלומר לע"ם מקצה לעיני' ומוכחת מלתא שמוסכו לרפואה ובני מעיס שרי: **מג** מיחוש מותר · כטור כתוב ומותר מלתא מוחר לרפואה ולממלו מותר משמע דאס שוטה לרפואה לסור לע"ם אבל בריה וכ"מ בסמ"ק דאס הרוקן ביס בריה הוא וכ"מ בירושל' ד' י"ד ע"ג נבי מי מפרה ועוד דקאמר בגמ' לע"ם ביס לו חעמין בראמנו כו' ע"ש וכ"מ בסה"ב דאסא למעיקין ברפואה ב"ש שהם קשים **מב** לקצת (ל) בריאים ומוכחא מילתא דלרפואה עביד אפילו הבי שרי וכל שאינו מאכל ומשקה בריאים אסור לאוכלו ולשחותו לרפואה ודוקא מי שיש לו מיחוש בעלמא והוא מתחזק והולך כבריא ס אבל אם אין לו שום **מג** מיחוש מותר: סנה (בה) וכן

אם נפל **מד** (א) למכבד שרי (ב"י):

מה מותר לאכול שרפים מתוקים ולנמוע ביצה חיה כדי להנעים הקול:

מו אין עושין *אפיקטוין (פירש ערוך לפקי עפי' זין כלומר לסוליא שלקי סמנון) דהיינו גרמת קיא אפילו בחול משום הספר אוכלים ס ואם מצטער ברוב מאכל בחול מותר אפילו בסם בשבת אסור בסם ומותר ביד:

מז ס החושש במיעיו מותר ליתן עליהם כום (בו) שעירו ממנו חמין אף על פי שעדיין יש בו הבל:

מא (בו) · מי שנשתבר שרפואתו (לב) לסוך כפות ידיו ורגליו בשמן (ומלח) **מה** מותר לסוכם בשבת:

מב **מו** כ אין מתעטלין דהיינו (לג) שדורס על הטוף בכח (בה) כדי שייגע ויזיע **מז** ג ואסור (לד) לדחוק בריסו של תינוק כדי להוציא הרעי:

מג מ מותר לכפות כום מים חם על השבור ולהעלותו ג ולעלות אונים בין ביד בין בכלי ולהעלות אונקלי דהיינו תוגך שכנגד הלב שנכפף לצד פנים (בט) ס שכל אחד מאלו אין עושים בסמנים כדי שנחוש לשחיקה

מד ויש לו צער מהם:

***מד מט** פ רוחצין בכוי גרר ובכוי חמתן (לה) ובמי שבריה ובמים היפים שבים הגדול אף על פי שהם מלוחים שכן דרך לרחוץ מהם וליכא הוכחה דלרפואה קא עביד אבל לא במים הרעים שבים הגדול ובמי משרה שהם מאוסים ואין דרך לרחוץ בהם אלא לרפואה פ ודוקא ששוהא בהם אבל אם אינו שוהא בהם מותר שאינה נראה אלא כמיקר:

מה ; לוחשים על נחשים ועקרבים בשביל שלא יזיקו ק ואין בכך משום צידה:

מו ר נותנין כלי נ על נב העין להקר והוא שיהא כלי הניטל בשבת:

מז ם עצם שיצא ממקומו **נא** (לו) מחזירין אותו:

מח א אסור להניח בגד על מכה שיוצא ממנו דם משני (לו) שהדם **נב** יצבע אותו **נג** ואסור להוציא דם מהמכה לכך יש לרחוץ המכה במים או ביין תחלה להעביר (לח) דם שבמכה **נד** ת וי"א שכורך (לט) קורי עכביש על המכה ומכסה בהם כל הדם וכל החבורה ואחר כך כורך עליו סמרטוט:

מט כ אסור **נה** לשום פתילה בפי הטבעת כדרך שנוהגים לעשות למי שהוא עצור אלא אם כן ישים אותה בשינוי שיאחזנה בשתי אצבעותיו ויניחנה (מ) בנחת:

כל

כדלעיל ס"ג: (בה) וכן אם נפל **למשכב שרי** · סג"ס זו ה"ה דכב" כתב ז"ל לכל הס סיס חולה שלין בו סכנה סרי למרו שלרכיו בשבת של ידי שיהודי משמש דחולה ולולין המלפלין ולה מיישבין שמא יפחוק סמיס כיון שלה התירו לעשות משמה הרפואה ע"י ישראל ולפי' ע"י הסולה עלמו ע"ל והכי נמי ס"ח פוסק דלה כוותיה ולה ע"י ישראל קל שרי· ודכרי שניסס חמוסי' דלכחמ"ח פשיטה דקשה לה כבר נפסק בסי"ו דכחולה שלין בו סכנה לין מחירין לפי' בשבות לחולי שבחול עליו ולפי' לע"ל ס"ו חימיר ע"י יהודי חלה כשלין סיכחול טוסה שום משה ולפי' מפיע לסור לס לה בשינוי קל כמ"ש בסי' ו משמ"ב שבחיגו יהודי מכין כמחכל ושבחול חוכלו זה לחו מפיע מקרי חלה הוה שוסה עיקר כמשמ בלי לירוף הה"ל· ופשיטה דחסו' וכ"כ מו"ח ז"ל לחסור כחולה שלין בו סכנה וכן עיקר: (בו) **שעירו ממנו חמין** · דלכ"ע לחיכו לחסור כמ"ש סימן שכ"ו ס"ו: (בו) **מי שנשתברו** · דמה שמפקה שכרוחו ממנו לין זה רפואה ולין ללמוד משם סיחר לחוסס שמוכיס בקלת מדיוות להסיס חוך החוסס לפר משמ כחוש להפיק השכרות כי חוסו לפר פשוטו ברפואה לשלר דכרי' ג"כ ת"ש שלינו שכול ושיך בו גזירת שחיקה שמיס כ"ל: (כה) **כדי שייגע ויזיע** · בשור כחוב שלסור לחולה לייגע עלמו בשבת כדי ויזיע מפני שהיא רפואה ע"ל וק"ל כיון שלין כלן שייכות לשחיקה שמיס היס גס להחיר לחולה שלין בו סכנה ומ"ש מהא דסניף שלמ"ה שמותרים משמע זה: **ונ"ל** דכיון שלפעמים מניחים הזיעה על החולה ג"כ על ידי שמיס חייגן שיעשה רפואה לחחת משל"כ כשניף שלמ"ה שלין בייכות רפואה לחולן הדכרים ע"י שחיקה שמיס כלל לה גזרינן הלה דמ"מ קשה ע"ד שסור שמלית לעיל שסיקת הסה"ס ומדברי רמב"ם למד קולה קשה עליו מכלן דלסור לפי' חולה עלמו ול"ע לייבו: (בט) **שבל** א' מלאו בו' · כפניף הקודם לזה מחלה דבר זה:

לפילו

שערי תשובה

שבת (ל) כריחים עבה"ט וע' כמ"ה חיס רבים כחב נ"כ לחיחר לכחול עפלה"י בחחירו חע"ם משמש כן לפי שעלול בחיחו' כרחם כיון שכחשבש פשיטה דחפלין לגדולים וקלנים מכוס חעטון לו מכוס ריח ולפו מוכחא מלחא דשכיח לרפואה . וגם מהיר שם למגול ערוות ורבנים על מפליכין ביוחר מחחת חלחות : (לה) ובמי שבריה וס"ם לסור לשחות משקה משלל עיין בפו"ח רנד"ז ח"ג סי' חרמ"ו : (לה) דם עכה"ט ועיין מה"כ כשם מוד וקלישה לסור ליחן קורי עכבים על פחף ולכולים ליחה מפפוקפולה פחירו פחלרונים . לף לם נפחס כשקה קלח לסור ליחן לפולו קפיעות וחם עלה כשר חי לסור לחת דשר פחולו דלא כלה"ק ע"ש :

כש"ע

סיפנים פמפלים : (לה) ובמי שבריה . לין רוחלין כמים פמפלים ולא כשים ג"כ לחיחר לכחול עפלה"י בחחירו חע"ם משמש כן לפי שעלול בחיחו' כרחם כיון שכחשבש פשיטה דחפלין לגדולים וקלנים מכוס חעטון לו מכוס ריח ולפו מוכחא מלחא דשכיח לרפואה . וגם מהיר שם למגול ערוות ורבנים על מפליכין ביוחר מחחת חלחות : (לה) ובמי שבריה וס"ם לסור לשחות משקה משלל עיין בפו"ח רנד"ז ח"ג סי' חרמ"ו : (לה) דם עכה"ט ועיין מה"כ כשם מוד וקלישה לסור ליחן קורי עכבים על פחף ולכולים ליחה מפפוקפולה פחירו פחלרונים . לף לם נפחס כשקה קלח לסור ליחן לפולו קפיעות וחם עלה כשר חי לסור לחת דשר פחולו דלא כלה"ק ע"ש :

באר היטב

מ"ח : (ל) כריחים - יש מוסקים כריחים ומרסים דכרים וכו' לומר לף פ שקשה לכניסס ומוכח מלחלה שמשמש לרפואה לגני מעיים שרי מ"ח · ומשלן יש לסחיר לנשף כפוסיק כשה פשיטה דלף פ שי שכיכח פוסו לכטול כמלחה כיון שכוה כשוסס כשלין כשה כפל"ח מ"ח פיסן ק"ח · ופ"ה ל"ל מ"ש כשם ס"ג : (לא) (מכוכ שכי · לפיכל ולכפוף לשלין ולפלו לשכר לשפוף לו דכר פוסו פשה פשוסס כשם ס"ג : (לב) נשוף · ס"ל כשוסס · ומ"ש ס"ג ל"ל כמ"ש כפרק כ"ש · וה"ל לסור לשפוף פשה פמפלים לין לך גדול מזה ופמ"ש פל"ו ופמ"ש · וכ"ל כשוסס לשלין לפך לשלין כפוסיק כשכר דסיינו פלה לפשיך כשכר דסיינו פלה פשוסס · לפל פמ"ש פלה לשלין פשוסס כשכר

של (א) **אפי' היא סומא** · דמייתבת דעתה סברת לי תיכת מידי מזיל מכירתה ובכתבו לה וכתבו בתוספות דהכא אין לריך מומחה כמו שלריך בשולה ביום הכפורים דהכא יותר יכולה סיולדת להסתכן על ידי פחד שתתפחד שמא אין טוענין יפה מה שהיא לריכה ממה שיסתכן החולה ברעב :

(ב) **נקראת יולדת לחלל כו'** · גלהה לי שזהו לענין הדברים אלה שהשבר לעשותן כהן כלי שיכוד ע"ב אין מחללין שבת בזה כי אם אחר שיסים אחד מלגו לבל לענין קריאת הכמה לא שייכי שיסיים הלגו דהם קרובים לגידה יותר משישור ביולת החכמה אלא משעה שהתינוק קלת לשליו בספק מותר בקריאתה כל"ל מלד הסברא ואין לריך לרחייק בזה : (ג) **או משעה שהדם שותת בו'** · בשול כתוב אחלה משהשב על המשבר והדם שותת ויולד והוא דעת הרי"ף וקשה על הרי"ף הכותב בתב ולכאני עבדינן ולכאי לא דהא דק שהשב על המשבר אלא דרך הולה זכר אחר כך משעה שהדם יולד ופליג על לכאי ומיקל שפי שמעו לבל מלל מקום לחלוי לא קבדינן על הדם ואלה לי דהרי"ף סבירא ליה דהך תרי סימנים דסיימו משבר וחכרותיה נושתות אותה לומו שיעור מבורר לסמוך עלייהו כי הדבה פעמים שהשה טושה ויולבת של המשבר ועדיין לא הגיעה השעה ללדת וכן מחברותיה נושתות אותה לפעמים יש לה חולשה ואף אלא הגיע זמן לידה עדיין אלא הכא שימים מועילים אחר יבידת הדם דאז הם סימן שוב להלידה ואלי סבירא ליה דאחרי בעיון דם ומשבר וכן ק"ל להרי"ף: (ד) **או משעה שחברותיה** בו' · סיימו דעת הרמב"ן כמבואר בכ"י · וקשה על הטור אלא הבית בשם הרמב"ן הך דאחברותיה כו' הך דם ומשבר ואלה לי הטור ס"ל דאחברותיה כו' נלמד בכ"ם מיבידת הם דהוה סימן קרוב ללידה שפי מדם :

(ה) **אפילו אמרה א"צ בו'** · בשם תשובת הבי"ח כתב שמסוכנת אלו מוסבין ליולדת מפני שאיבריה מתפרדים ומסוסקת היא אלא שאינה מרגשת בעלמה ואם תאכל לוען לו דבריה שלין (המסוכנת) תוכלת לותה ביאוה לידי סבנה עד כאן לשונו וק"ל דמפרק הדב דף ס"ח הסוא ינוקא דאתפיך ממיימי אמר ליה רבא בשיליה לאימיה לי לריכה נחיס ל"ה ת"ש תנב אימיה לאמר ליה רב מתריא אימיה הא קא אלבה תמרי (פירש רש"י כיון דאוכלת לוען ת"ל ממין) אמר ליה אימור תוכבא בעלמא סוא דקאי לה (פירוש רש"י תוכבא לשמדידו"ן ואוכלת ואינה יודעת מה) משמע דאי סיתה גלולה בשלה היה מועיל אם אוכלת לוען יש לומר דהתם מייירי לאחר ג' שלין סיתר מלד מסוכנת רק מלד שאמרה לריכה לי מיילין

שבט א ויבא לידי סבנה · כגון שיש שם חולה לו קטנים שאי תאבד להבריחם וגלהה לי דאפילו אפשר להחולה דרך ר"ה מומה בכמו שלריך בשולה סיולדת לעשה לבל זה הוי לחוריית כמו שבתבתי סי' ש"ח סעיף מ"ח ושיין מה שבתבתי שיטן בל"ב ס"ב :

ד שנפלה עליו · ליתה בסמבדלין דף ע"ב הבא במתחרת אם נפל עליו גל לין מפקפין עליו דבבתה קטילה הוא וכן כתב הרמב"ם סוף הלבות גניבה ושיין בח"מ סימן של"ח ס"ב :

ה שאם לא יניחנו · ולריך שיין דילמתו ליקה הממון ולא יחלל שבת ואפשר כיון דלין לדם ממעיד עלמו על ממונו מיישינן שמא יעמוד אחד כנגדם ויכלו ממללין לבל בחדם יחיד יניח ליקה ממונו ולא יחלל שבת שיין מה שבתבתי ססי' רמ"ח :

של א ומחללין עליה השבת · ולכן בשמציע להדם ט' חזמין בל מעבד שבת שלא יחללו שבת (ספר הסידים סימן תחכ"ח) :

ב אפילו היא סומא · מהו דתימת כיון דלא חזיא לסור קמ"ל יחובי מיבבא דעתה שבדא לי תיכת מידי חזיא מבילתה ושבדא לי (גמרא) וקשה יתמרו בפיים שהדליקו בבר ותתיבב דעתה ותפשר דמ"מ היא רולה מדלה בר לי נמי תולל לגמות להדלות להם תלבע לו ב' תם ידעו ומבל מקום לריך שיין למה לי משמע דמיתבא דעתה הלא לריכים להדלקה בבר לבתות מה שלריכה : **ג משנין** · ותפי' למאי דלתתב בסימן שב"ח סעיף י"ב דלא בשיא שימי בבא שלני מפני שבתוב יולדת דבריס טבשים בס ואין לחת מלגף מתה מחמת לידה לפיבך סחמירו לשמה (מ"מ) ותם לריבה לשתן לו תבים שתן בשערה ותבית הלגה ותסתב לותם הלא תבית בבלי הלי בשערה דמוטב לעשות סולגה על ידי שימי מבלי חיסור לחבר מלטוסיף להם חיסור (ב"י) ועיין סוף סימן ש"ב : **ז שלשה ימים** · ולא תסבינן מעה לעה במו שבתב סימן תלי"ו (ת"ה) :

ח אמורה אינה צריכה · דסיינו שם תבדותים חומרים שלריבה לפי ליבת בבמה דמוטב שיעשו לה תבים מלעשות שבת אחר שבת מלהביא לה רופא מבחוץ : **ט אין מחללין** · פי' לף על פי שבחדותיה חומרים שלריבה לבל בשרופא חומר לריבה פשיטא דמחללין במו שבתבתי סימן תרי"ח : **י הישבת על המשבר** · דעשקי הולד ללחת לבל שם לא נעשקי הולד לזיהו מיית בריעתו ולף על פי שמפרכסת ועיין בבא בתרא דף קמ"ב עמוד ב' דהוה לחזק המלחה שמפרכסת ועיין בבא בתרא דף קמ"ב עמוד ב' ובתשובת רמ"ח סימן מ' משמע דלשולם קורעין תותה ובפיקוח נפש לחלינן לקולא לבל מבר"ח שבייו פסק במו שבתבתי וכן בתוספת בגמרא דף מ"ד ועיין רי"ף ח"ח ל"ו ש"ב מיהו מדסתם הרמב"ם והמחבר משמע דם"ל במ"ם רב"י סוף פרק קמ"ל דשרין לשולם קורעין דלפשמים

שבט ב"ש"ע סעיף ג' פסק תי בו' ועיין בבו"ת קול בן לוי סי' ב' בשרי תו שם יזהר שהוא מרפוא גלה שיש לפסק תם בוה זה תחר הפלה גדם בפשב בוה מחללין שבת משום סבבה ועיין בחבל תבבתה מהשובת גו"ר מ"ב בוה :

של (א) ומחללין ועיין תשובת בית יעקב סימן ל"ם בעניין חילול שבת ליולדת תו נוסף ות"ם בוה בשבות יעקב ח"ת סימן י"ג עיין שם :

(ה) ב"ש"ע סיוהבות בו' ות"ם בתבו תחבתם בתשובת נבמרנו בו' הוא מדברי הם"י ח"ת סי"ג ע"ש : ורוחיים

באר היטב

שבט (א) לידי סבנה · בגון שיש שם חולה לו קטנים ש"ת לתבריחם · ומלאה לי דאפילו אפשר לאילוי דרך ר"ה מומה בכמו שלריך בשולה סיולדת לעשה לבל זה הוי לחוריית ס"ת עיין שם · ועיין ס"ת בגון שיש בית הבנסת לחוץ לעיר ובא עליו גל לין מפקפין עליו הבנסת קטילה סוא רמ"ם הלבות גניבה ועיין בח"מ סי' בס"ה : (ד) שאם וכו' · ע"ש בירושלמי ניקח ממשון ולא יחלל שבת ולבאורה לבי יחלל שבת בשביל ממון אבל בשביל ממון אחר יחלל שבת ולבאורה לבי יחלל שבת בשביל ממון אחר יחלל שבת בשביל ממון אחר יחלל שבת בשביל ממון אחר

בשבת אפילו דרך רשות הרבים וקוצרים בסנה ומוציאים הולד שמא ימצא חי : סנה ומה שתין מתנין עכשיו בן תשלו בחול ומכוש **יא** דאין בקיאין במיתת הפה בקרוב כ"כ שתסבר טולד לחיות (תיסור וכיתר) :

ן ס עושין מדורה ליולדת **יב** כל **ששים** (ט) **יום** ואפילו **בתקופת תמוז** (ופס מוקדרים לחורים להתחמם כנגד המדורה ע"ל סימן רע"ו) :

ז ׳ הולד שנולד עושין לו **יג** כל צרכיו ומרחיצין אותו **יד** ומולחין אותו ושומנין **השליא** כדי שיחם הולד כ והותכין את **הטבור** ותני מילי בגולד לט' **או** לי' ל אבל נולד לח' **טז או** ספק בן ז' **או** בן ח' אין מחללין עליו מ **אלא אם** כן נמרו שערו וצפרניו :

ח נ נולד לח' **טז או** ספק בן ז' **או** בן ח' **שלא** נמרו שערו וצפרניו **אסור** (י) **לטלטלו אבל אמו שוהה** עליו ומניקתו **מפני צער החלב שמצערה** ס **וכן היא** בעצמה **יכולה יז להוציא** בידה **החלב המצער אותה :**

טז יח (ן) ס **מיישרין אברי הולד** (יא) **שנתפרקו מחמת** צער הלידה :

ו ס **מותר לכרכו** ב בגדיו **יט שלא** (ב) **יתעקמו איבריו :**

יא ק אם נפלה ערלת גרון הולד מותר לשום אצבע לתוך פיו ולסלק הערלה למקומה אף על פי שפעמים שמקיא :

שלא דיני מילה בשבת ׳ ובו י׳ סעיפים

א ס עושים כל צרכי מילה בשבת מוהלין ופורעין ומוצצין ונותנין עליו כמון :

ב כ כל זמן שלא סילק ידו מן המילה חוזר **אפילו** על ציצין שאינם מעכבים סילק ידו אינו חוזר **אלא** על ציצין המעכבין ג ואלו הם המעכבים בשר החופה **אפילו** רוב גובהה **של** עטרה במקום אחד :

ג ד **בן** ח' (א) **אם א** נמרו שערו וצפרניו מלין אותו בשבת **ואם לא** נמרו **אפילו אם הוא** ספק בן ז' ספק בן ח' אין מלין אותו ואין צריך לומר בן ח' **ודאי** ס **ואם הוא בן** שבע **ודאי אפילו לא** נמרו **שערו וצפרניו** מלין אותו (ועיין כ"ד סימן רס"ו) :

ד ו **מילה שלא** בזמנה אינה דוחה שבת :

ה ז **אנדרוגינוס** וגולד **ב** (א) **בין השמשות ג** וגולד (ב) כשהוא מהול ח **ויוצא** *דופן **ומי שיש לו ד שתי ערלות אין** מילתן דוחה שבת :

ן ס **מכשירי מילה שאפשר לעשותם** מערב שבת אינם דוחים **את השבת** ׳ **לפיכך אם לא הביא ה** (נ) **איזמל למילה** מערב שבת **לא יביאנו בשבת אפילו** במקום **שאין** בו **אלא**

(ו) **מיישרין איברי הולד כו'** · בסור כתוב לסוכי יוקא פירום סמיישרין כו' ביולת דכרי. דבסוף פרק חבית חגן אין מעלין את הקטן ומוקמינן בתומרי שדמה ומסום דמיחזי כפוצה ופירש"י חוליות שדרך שמתפרקה לחד מהם וזו היא שכתב הסור דלסוכי יוקא בזה לחוש שזכרנו לסור לחד יום לידה דלחמי ביום לידה מוחר הכל דלחסמכוהו לקרקע דימזקקאל ומה שכתב לחד כך לפל לכרכו בבגדים כו' היינו פלוגתת ד"ע וכ שכת בפרק כל הכלים בלסוכי יוקא והיינו לסוכי יוקא דסוף פרק חבית ולף על גב דשם הכל מודים דכרי היינו ביום לידה לפל לחד כך פליג ר"ע וכ שכת ולכלה כיכ שכת דכרי לחד כך וה היינת כרמ"ם ולף כדכתבו התוספות בפרק כ"ה דלסוכי יוקא דם מה שכתב כלן בס"ע סייסרין לסוכי הולד כו' היינו ביום לידה דוקא כג"ל :

שלא (א) **אם** נמרו **שערו כו'** · כני' מה שכתבתי בי"ד סימן רס"ו בזה לחין כלן סוגיות מלוקות בס"ם ב"י בזה לחן

דלפעמים יכול למיות ובכהי מחרלי כל קוסיות התוס' בכבת בחרת ובמה וכן משמע מדסחמו הפוסקים בח"מ סימן רע"ו פין שם בב"י דלת בהממ"ע שכהבית דעת התוספות דים חילוק בין בהרבה למתה לו בין עשרה הוולד דמסחימת הפוסקים משמע דלין חילוק כיון דהוי מיעוטת דמיעוטת לוקי הכחלה בחזקת יוכיי החם כך נלחה לי וכמו שכתבתי שם סימן ל"ם :

יא דאין בקיאין · דשמת נתעלפה ולם יתחכום ימיתוה ולריכים להמתין ולהדהכי והכי מיים הולד : **יב** כל ל' · דכל שלשים יום ים בסכה לחים בסכה (מ"מ) : **יג** כל צרכיו · דכבולהו ים לו לעכר חם לין עושין וכיון דלית בהו מלחכה דלוריתא ברו רבן (תוספ') : **יד** ומולחין · שיחקה הכבר : **טו או** ספק כו' · הקסה הע"ם דהה בספיק ה' לימה דלפילו ספק שלה היה לו חזקת חיים מעולם כגון יוכבת על המבבר מהלכין עליו בשבת וא"כ למה ספק כלן וכו' עיין שם ולין זו קושית לעיל מיירי שכבר לו חדעיו ונלחה לי דזה הלית בפלוגתת שכחבו הרא"ש והכ"ן פ"ב דיומת בעוברה שבריחה לי לא חלכה מחשקיה ולדה לף על גב דספק בן קיימת הוא ספק גמל שפיר דמי ליהן ומביא רלים מהיות דיוכבת על המבבר וכו' דלימת בסוף פרק קמת דערכין דעל ספיקה מהלכין שבת והרמב"ן כתב דלין מהלכין מטום גפלים והביא דיוכבת על המבבר טעמת חמריעת הוא דהוה כילוד דהו לאו ירך אמו הוא כיון שמתה חלת מי הוא ולא נעולה בפניו ולימה חשבת חלת הוא חזקה דמיחת עד כאן לשון מהגיע דלהרמב"ן על כל פנים לריך שילטו שכבר לו חדעיו שהבבר הכא מייתי לליה מדמותר לטהרו עיין שם בספר הא"ח וכר"ן ביומת והכא כיון דליכא ישיבת אלא גמרו שערו וצפרניו חיישין משפק ועיין בתוספות נדה ד"ה והכהבו · ועיין בח"ע סימן קכ"ו ובב"י בח"מ סימן רע"ו : **טז או ספק** · ובלגודה כתב דוקא בכבעל ופירש שילטו כל תיוק וכן משמעות הגמרא והפוסקים וכן כתב הב"י : **יז להוציא בידה** · מידי דהוה לממים מוכחת עיין מה שכתבתי סימן שכ"ח סעיף ל"ד : **יח מיישרין** · דוקא ביום הלידה אבל מחר כך מסור (סור) וכן הוא בגמרא סוף פרק חבית דמיחזי כפוצה : **יט שלא יתעקמו** · וכרא"ם פרק י"ז כתבו דלפילו לכרכו לייבר חיכרו שרי לעולם · וכרמזים חלית דכוב חיברו ולקמיכן בגמרא משמע מסום דלורחת מבכי והו כמלכילו ומשקלו ומשמע דבתיוק שלין כורכין חותו במול ומחעקמו חיברו חסור לכרכו בשבת :

שלא א גמרו כו' · דלמיכן הלי בר ז' כוח ולמחכווי לשחקוי : **ב בין השמשות** · כחב ב"ח וכ"ך סימן רס"ו כחבתי דלם טלך שבתי דים להחמיר לקבל שבת מסוף שעה כ"ב לענין מילה חיכו כן עד כלן לשון הב"ח ולריך עיין היטב בשלמו סעיף כ"ד ג' רביעי מיל קודם לילת הכוכבים הוי בין השמשות וידוע דהם פמוח מרביעית שעה כמו שכתבתי סימן מ"ם וחפסר שעה לפום ריכטא ומבר שהוא ג' מיל וכשיקר כמו שכתב סימן רס"ו סעיף ט' כי"ד דמשמשקע החמה הוי ספק השקיעה והוא ג' רביעי מיל כמו שכתבתי לעיל סימן רס"ח והוא לערך רביעית שעה קודם לילת הכוכבים וחם עולה לכן מוכלן ביום ו' דהא לפילו לענין מלחכה דהוי חיסור פקילה פפקינן הכי כמו שכתבתי לעיל וכן פירש בספר מ"ב במ"ם מ"ב פרק ס' וכן כתב רבינו ח"ח רים פרק ג' · וחם עולה בשבת רביעית שעה קודם הלילה כתב דמרחה לי להלכה למעוי בשבת חבל לא למעשה חלא חם כן יסכימו כזה רוב מכחי שרחל כי חיי ויולה למעוי על דעתי בענין מילוי שבת החמורה ומשמע מדבריו דספק שלו לפי שהגו כל ישרחל במקומו לקבל שבת משחקע החמה חם כן הוא הדין לענין מ"ם חבל במדיחינו לפעמים חין מקבלין שבת עד סמוך לרביעית שעה קודם לילת הכוכבים כמו שכתבתי סימן רס"ח חם כן הוא הדין לענין מילה יש לסמוך על זה למעוי בשבת דהא כל גדולי הפוסקים סוברין כן : **ג וגולד כשהוא מהול** · מ"כ לריך עיין למה לי הגו עתה לרלות חמר זה ולריך לומר כמו שכתב הב"ח בי"ד סימן רס"ד דלריך שילמה מהול חפילו שלא בשעת קישוי עיין שם ובכי מי חם לי גרלה מהול שלא בשעת קישוי מוהלין בשבת עד כלן לשוני ולריך עיין חם יש לסמוך על זה לחגל שבת החמורה : **ד שתי ערלות** · ג' שיהא זה על גב זה (רש"י והמב"ם) : **ה איזמל מערב שבת כו'** · כתוב בי"ד סימן רס"ו דמותר לטלטל הסכין לחתר המילה וכו' והוא מרי"ו ל"א מ"ב וה"ל מותר לטלטל הסכין להחזירו לחתר המילה דמחתר שטלטל הכלי בהיתר מחזירו לחיזו מקום שילמה וכ"כ הרמב"ם שכל כוונתו דקיימת לן דכל מוקלה שהוא צידו מוטלטל לחיזה מקום שילמה וכמו שכתבתי סימן ש"ח סעיף ג' לכל לחתר שהניחו מידו חסור לטלטלו כמ"ש היט סימן ש"ח וכן כתב מהרי"ל וכן כתב רש"ל בתשובה וביש"ם בכילה פרק ג' בשם מהרי"ח מפרחא חלת שהוא חוק עליו וסוכר דלחין

באר היטב

ודיד לסכין : (ם) יום · דכל לפ"ל יום יש בכנה לחיה בלילה וחם לו לפסכר על ידי סיט יכוונים שפשם על ידי יפגלל כיון דחיכה בכנה כיכר : (י) לפטלטלו · ובלגודה כתב דוקא בכבעל ופירש לכל מוסכים פטלטלין כל תיוק וכן כתב כב"י ס"ל סיון שם : (יא) מתפרקו · וזוקא ביום פלידה אבל מחר כך פטלטלין בכל מקום אפילו בשבת חסור מוד ולתוכיים ע"ם : (יב) יתעקמו · וכרא"ם פ"ו כתב דלפילו לכרכו לייבר חבריו שרי לעולם · ומשמע דכיוקת שלין כורכין לוקו כחול ומשקלו מיקריו לכרכו בשבת פ"ת :

שלא (א) בין בכפכים · עיין בסוכלה דחם מלך רגיש שפה קודם שלת שכוכיים סיי ספק וחם ובכרא"ם סימן רע"ב כתב סימן בעלך ס"ב לחר שקשת בחתה קודם שבלחו ג' כוכבים ביטנים חם כדבר פחם חם מלך קודם סוף השקיעה וקודם שבלחו ג' כוכבים כיון דחיכה פלחת ספיקי

שלב (א) **אין מילדין** · משמע דאפילו לאסור ועיין סימן תקכ"ג וכן משמע בגמרא דאמר מרימון על הבהמה ביום טוב : **ב** **להעמידה בבים** · דלחן חזה כהול כל כך על רפואה בהמתו כדי שיבא לידי איסורא שמקח סמים : **ג** **מותר לומר לאינו יהודי** · מתוך שהדבר בהול על ממונו אי לא קריית ליה לחי למעבד ליסורא דאורייתא עיין סימן רס"ו :

שלג **א** **שמותר להסתפק** · מחימו מוקלה : **ב** **להתחיל בו** · ואם התחיל לפעות מערב שבת משמע דאפי לפעותו בשבת אפילו לדבר הרשות

באר היטב

עיין מ"ב בסימן ש"ב ס"ק יט שם יש לעיין אם מותר לאחר שמילה ועיין מ"ש : (ד) לומר לאינו יהודי · עיין סימן רס"ו ס"ו מש"כ מדין שולחן פתוח ועיין מ"ש : (ה) לא יערבם · כתב מ"א דלכאורה מוכח מכאן לסמוך בערב ע"ש : (ו) ודומיהם · ולא יצטרכו לאחר שמילה עם יהיו אינו יהודי ולא יאחר בשביל שיהיו יהודי לחתם ואם נשתם אחתיו לאחר שמילה עם שהותמו בשביל

הרמוז : **ג לפנותו** · לכאל טשטש לו שביל כרנליו (מ"מ פרק כ"ו) ועיין מה שכתבתי סימן ס"ח סעיף ג' : **ד לדבר מצוה** · ומפסה לפילו מגג לגג וכחלונות וכסולמות (י"ם פ"ה ס"ג) ועפי' הקב"ח : **ה לצורך אורחים** · למרינן במולין פרק ז' סעודת הרשות כוי ורב אשי אמר אפילו סעודת הרשות לא שנו אלא שאין לו אורחים אבל יש לו אורחים אסור ומשמע מהכי דסעודת הרשות אסור אפילו בלא אורחים ומשמע נמי מהא דאמרינן במולין פרק ז' דסעודת הרשות כוי ורב אשי אמר אפילו סעודת הרשות לא שנו אלא שאין לו אורחים אבל יש לו אורחים אסור

שניטל הדבר ממקם ואין כאן שיכוח עדיפה לומר פת הדחוף ניתר לי: (ד) **אבל לא משבת ליו"ה** · כגון שיש לו מלאכה בשבת הבאה לא אכל עד לאותה ולאותה למחר ולייתי: (ה) **ואזור ולובש** · והא דלא צריך כן בחולין ומשקין משום דהתם מיירי במה שאין יכול להכין אלא בידים אבל הכא כיון שלא התירו אלא דרך לכיסה דמי למכסיה ומדכר כן כתב רשב"ם: (ו) **ולא הוה שבר שבת** · דמשיקרא ליה לדפדפתים דשבר פעולה אחית: (ז) **כל הצלה שאמרנו כו'** · זהו דעת הכור ותימה לי בגדים מה חילוק יש בין מעורכת לו לא מעורכת כיון שמולית אותם דרך מלבוש לחפילו בר"ה לית כאן ליסור הוצאה מה שאין כן במזון דהוה ליסור הוצאה בחינם מעורכת ומלחה לי זהו עשם דכיון שכתב בסמ"ג כשמו דבגדים מותר לחפילו בחינם מעורכת וכמדלכי פ' כ"כ כתב ג"כ דברי ר"ב וז"ל מסקינן דמצילין כתבי הקדש מפני הדליקה כו' ומציל להלך שלו שע"ש ברוב כל חפציו הן מזונות הן בגדים כל מה שיש לו לבל להלך על הבריות בים עירוב דוקא כליו הלריכים לאותו יום ומזון ג' סעודות לכל אחד כדרך שילך ואם הימו הולך שלא דרך ה' יגיל לא ק' סעודות יחד ובגדים להלך בחינם מעורכת לוכם ומגילין ופוסקו ומזוי ולוכם ומציל הרבה לחילו להלך בחינם מעורכת דמחזי כאהל על ממונו אי לא בריים ליה אחי לכבויי לבל כשהליקה בביח אחר מותר להציל כל מה שיחפון עכ"ל ול"ל דמ"ש ובגדים להלך בחינם מעורכת הוא ט"ס כיון דכתב אחר כך לחילו להלך בחינם מעורכת שלא ע"ל ובגדים לוכם כו' והטעם דבגדים הליצו טפי מבמזון וכלים כיון שהוא לוכמם ע"י מותר בהם לחילו בחינם מעורכת ומ"ש אחר כך בהול כו' ע"ל דכ"כ לחדק דע"ה לחסור גם בבגדים משום דחי בריים ליה יהיה טרוד ואחי למכתה שבת דים כאן נזילה להיקר אחי לא בריים ליה אחי לכבויי במזיד מה שאין כן במזונות וכן כתב ג"כ ומדברים אלו שבאו מרביעו כרוך משמע דבבגדים אין חילוק בין מעורכת לו לא ומזונות יש חילוק ול"ק מ"ש דמ"ש יש מקילין לף לבחינם מעורכת קאי על בגדים לחוד בב"י כתוב ג"כ פשק כבן בחיתים וה"כ לף במזונות מיקל וזה אינו אלא לה"ק הוא ממלק כמ"ש וכבר כתב מו"ח ז"ל בזה דבכ"ש לא דק בזה דבסה"ש כתב ר"ב בהדיא הלכה בה"ק: (ח) **י"א דבל הצלה כו'** . זהו דעת ר"ב בסה"ש שמביא הטור והקשה עליו דיכון דמשמע הוא משום שמא יבא טרוד ויבבה ה"כ מה לי במלר ומה לי בבית · עוד כתב בסה"ש דיש חילוק בין הלר ולו לחלר חבירו לפי' במעורכת דחילו בחלר שלו מותר להוליא כל הפליו וכתב ב"י שקוביות הטור שייבא ב"ב על חילוק זה וכ"כ כאן בש"ע וי"ל לאין חילוק ממש דגם בחלר שלו יש להחמיר ולי יתיבה דמ"ש ה"ל לטור לכתוב רבותא זו דאפי' לחלר שלו אסור להוליא יותר ממלא סעודות אלא ודאי בזה מחיר הטור ול"ע ומשמו דלחלר שלו שהוא קרוב לו מסתמא אין לו טורח כ"כ כמו לרשות חבירו ועל שהש"ה קשה לי מדתנן בפרק כ"כ מלילין על מלא וכלחות ואם"ש שיש בו ק' סעודות ומקשין וכתי תנא ריישא ג' סעודות ותו לא ח"ר הוא ל"ק כאן שבת שהלילו (פי' בכל ח') כאן בשת לקמל (פירוש סלים הרבה) כ' אבל ח' לידי ולידי לקבל כאן לאותה חלר שלו לחלר אחרת וממילא לריך הוא לקבל אחי' לאותה חלר אסור דש"ל דס"ל לריך הוא דבאותו חלר שלו אחי' לקבל וכן להציל מותר אחי' בחלר אחרת ואין איסור אלא בהתיר לרשותה דהיינו בחלר אחרת ולקבל דש"כ היינו דר' אבא אלא ודאי דבר שהוא מלבוש אסור דלא כמ"ש בב"ח נגי טבעא ע"ש ומ"ש אסה"ש ע"ש הב"ח כ"ל דאפי' דאסה"ש אוסר אפי' בדבר שהוא מלבוש אפ"ה לא ראוי לומר שבשבת אין לו לקבל אלא מה שהוא לריך לאותה שבת עלמה אבל לקבל לימים הבאים אסור אפי' בדבר שהוא מלבוש ול

לכבויי בליסטיים שרי ט"ם ומשמע דסבירא ליה בדליקה לחוד לפילו בבית שלין הדליקה כו׳ : **טו כתבי הקדש** · תורה שבכתב קודמת להציל לתורה שבעל פה (ס"ח תתס"ח) : **טז האידנא** · דצריך לבתי ואתנו כל הספרים לכתוב עלת יחתכתו ועטושים מניהו : **יז בקיאין בו** · לבל לה הטם לין מניהן לוחו הלשון לחוד לכתבו ולכליהו כ"מ בר"ן וכתב הרמב"ם לה היו כתובין בכתב לחר לו בלשון לחר לקרות בהם לפילו בחול לחוד לקרות בהם עד שיהיו כתובים לתורית ובלשון הקודש עד כאן לשונו : ולריך עיון דבסי' תתיזו לכתוב בלשון לחר שיגיעו הטם למה נחיר בכתב לחר ולחבר בהטות בלשון לחר שרי לכתוב גם בכתב לחר לבל לריך עיון על מה שמלו לכתוב החומשים ול"ד ספרים בכתב לחר שלינו לתורית ולזוקק לומר דכתיבת הגמשיפה דמי לתורים ומותר דהה לינו כתיקונו וגם בדפוס היה גרלה לחסור דכתיבה מעליה היה כמו שכתבתי סימן רפ"ד וים לומרים דלין בכל בקיאין בכתוב תורית וליין סימן תל"ד וסי"ח בתשובה סימן ל"ד בתב ומ"ח בתשובה בלשון לחר שרי לכתוב דלא מסני לכתוב החומשים וכ

להקיל ע"י וכמ"ש בסמוך: (טו) **ובלבד שיהיו כו'** · פ"ת להכין דבר זה דמלי ובכבד הלא הל"ל ולפלוט סם יש בו נ' מחלות ולחי והו מ"ם ולמבוי אינו מפולם אזהו זו והא"ז זו כיון שכאב כבר למאר שהיה מעורבת והו דבסעיף י"ח כתב למקום שיכול להקיל התירון ולא מזכר כלל אי"ז מקום הוא לכתוב עליו · וכמ"ב סימן ק' התריך על גליונים של הספרים שהקונים הספרים מותרין לחתן ומשליכין הקונם כיון דהכא כן ה"ל ולא הכל כתבו אלא הספרים אפילו לחצר שאינה מעורבת · **ולמבוי** (פירוש מקום שכנסיות ממנו לחצרות) ס **שלא נשתתפו בו** (טו) פ **ובלבד שיהיו בו שלשה מחצות ולחי :**

יח פ **כתבו משום גאון כג שמותר לומר לאין יהודים להציל ספרים מן הדליקה אפילו דרך ר"ה :**

יט ג **כל מה שמותר להציל מפני הדליקה מותר להציל מכל מיני ומשאר דברים המאבדים :**

כ כד ק (טז) **הגליונים של מעלה ושל מטה ושבין פרשה לפרשה ושבין דף לדף ושבתהלת הספר ושבסוף הספר אין מצילין אותם :**

כא ר **האפיקורסים דהיינו בלתי מאמינים בתורה וכן** (בזעלי בדת ישראל) **שבתבו להם כתבי הקודש אין מצילין אותן** (טז) **ואף בהול שורפן** (יז) **עם האזכרות שבהן :**

כב פ **תיבה שאחז בה האור יכול לפרום עור של גדי מצדה האחד שלא תשרף ועושים מחיצה בכל הכלים להפסיק בין הדליקה** ה **אפילו כלי חרס חדשים מלאים מים שודאי יתבקעו כשתגיע להם הדליקה דנרם כיבוי מותר :** הגה כמקום פסידא : (מרדכי פרק כ"ב) :

כג פ **טלית שאחז בה האור פושטה ומתבטה בה ואינו חושש אם תבבה** (יז) ג **ויש מי שאומר שצריך כה שלא** (יח) **יתכוין לכך :** הגה מותר לכפות קדירה על פני שדה שלא יתחיל בקערה (טור) ועי' סימן רפ"ו ס"ב :

כד ג **יש אומרים כו** (יח) **שאין יכול ליתן עליו** (יט) **משקין כדי שיכבה כשיגיע להם** ד **ויש אומרים שמותר לעשות בשאר משקים חוץ מן המים משום כיבוי** ה **ויש מתירים אפילו** (כ) **במים ודברי סברא שניה נראים :**

כה כז ו (כא) **אין יהודי כח שבא לכבות אין צריך למחות בידו** (יט) **אבל קטן שבא לכבות כט צריך למחות בידו :**

כו ל ז **יכול לומר בפני אינו יהודים כל** (כב) **המכבה אינו מפסיד** ח **אף אם אינו מזומן כאן יכול לקרותו אף על פי שודאי יכבה כשיבא וכן כל כיוצא בזה בהיזק הבא פתאום כגון אם נתרועעה חבית של יין יכול לקרוא לאינו יהודי אף על פי שודאי יתקנגה כשיבא :** הגה וכל הדינים המזכרים לגיני הדליקה הני מילי בימיהם אבל בזמן הזה שהכורין בין הגיו יהודים כתבו הרמב"ם והרא"ש וסמ"ג וטור לברכה שמותר לכבות הדליקה בשבת והוציו הרי זה משובח ומבל מקום אסור לכבות בשביל שיעמוד הגם סיו בפותחים בודאי שלא יהיה להם הפסד גדול אסור לכבות אבל אם יהיה הפסד מועט מותר לכבות אבל בזמן הזה שכותים עובדי כוכבים ומזלות אין להם שום הפסד מותר לכבות אבל אסור לומר לעכו"ם לכבות (תרומת הדשן סי' ל"ח ומהרי"ל, הגהות מי"מ פרק ח' מהלכות עכו"ם ס"ז) ודוקא לכבות הדליקה הסמוכה לפתחו של אדם **לא** שתהיה לריכה לגופה ויש הפסד גם לה יכבה אבל אסור לחלל שבת כדי להציל (ממון) **לב** ואם (כג) עבר וחללו **לג** לרך (כד) להתעטק תרבעים יום, ומי ותמיהי ולא יחתה (כה) יין (כו) ולא יתכל כאר ויהן במקום חשש **לד** (כו) י"ח פסיעות לצדקה ואם ילכה

כז שמותר לומר · דמכוה דמלילה לאינו יהודי שרי מפני לזיון כתבי הקודש : **כד הגליונים** · שמתאנו מן הספר לו שנמחק הספר כגון ס"ם ספר' י"ב וכתב מהרי"מ בתשובה שתקנו בחדש אלא לקנל גליון ספר לפילו כדי שלא יתקלקל כתב עליו · וכמ"ב סימן ק"ד התריך על גליונים של הספרים שהקונים הספרים מותרין לחתן ומשליכין הקונם כיון דהכא כן ה"ל ולא הכל כתבו אלא הספרים אפילו לחצר שאינה מעורבת · **כה שלא יתבוין** · פירוש שלא יהן ויקפון ויעשנו חלת שאלה כדי שיכבה אלא שמתכוין לה כדרכה (ב"ח דלא כב"י) וכן ס"ח שחזו כה חלור פושט' וקולח בה ולא כבתה כבתה (רמב"ם ומרדכי) עכו"ו : **כו שאין יכול כו'** · דקוקא לספסיק בכלים שרי שלין המים בעין ועי' מ"ב סוף סימן רס"ה : **כז אינו יהודי שבא כו'** · דאינו יהודי לדעתה דעכו"ם קפדיד ואפילו יודע שמה לו ליהנות אל הוא להחתה עצמו מהכורין שיודע שלא יפסיד (רמ"י) אבל בשי רע"ו בהדלקת נר נוף היכולת נראה ממנו לי למיהן לדעתה דעכו"ם קפדיד טובא ואפילו יודע יהודי מהכורין להנחתו (תוס' ד' ק"ב) : **כח שבא לכבות** · אפילו המוכר לו לזמן (סי"מ ד"ג) : **כט צריך למחות** · דקטן אין לו שיקול הדעת עושה לדעת לביו סיודע שביבוי זה מת להבניו ושמ' בשבילו ולהבי אפילו למ"ד מלאכה שא"ל סוי דבבן לריך למחות בידו (ר"ן) ושמ"ק ס"ק, שמ"ג וס' שם"ב ס"ו בהג"ה : **ל יכול לומר וכו'** · ואפי' אינו המוכר לו לזמן (סי"מ ד"ג) אבל לסוך לומר לאינו יהודי לכבות אפילו למ"ד דהוי דרבן דיכן שהפס בהול על ממונו מיישין דאי מיתי ליה אחי לכבויי הוא בשלמו ואע"ג דבסי' של"ו ס"ע נבי צריך למר מלאכ' דבבן במקום פסידא שאני דכבלריך ממנו הוי לחוכייתא ואין הכל בקיאין בזה לו ממי שאני לומר לבכות שלא לומר לבכות בדרכו הוא ר"ן ופסי' ס"ו ס"ה ומשום אחי קודם י"ל דבבי לבכות וע' מ"ם בסס"ג : **מת** וספיים יום ספק להציל מיסם מת קודם (ס"ק) : **לא שא"ב לגופה** · פי' ואיכא למ"ד אפילו מייב עליה בסי"ח בכ"ע דלא שכיח כבר ויהן במקום חשש : **לב ואם עבר והלל צריך כו'** · היינו בדבים לחייב אבל בבכוי ח"ל תשובה אלא שאני שמעו מלבבות (ס"ג פ"ד בשיעורין כ"ה ח"ו) : **לג צריך להתעטק** · אפילו בחמורין דבבן ויכול לדחותה לימות החולף בסי"ם סי' תקס"ח **ארתא** בשבת דף י"ב שלחד עבר עבירה אפילו עליה מעלת וכתבה בפוקם אלבסיבה בה"ע ביאלה : **לד י"ח פשיטים** · סס י"ח ויוכ (מנהגים ס' ר"ח אלול) ובלבוש סי' תקס"ח כתב שהם כמו גדול

באר היטב

(טו) כשבחים שם וכו' · וכתבו שתלמודים דליכא שם אלונתא דלכ"א אסור לכתחלה לכתים אפילו אאל אפילו משום כשנת הדליקה כדי להציל ממשום · אבל אם ביש בשבת אפילו אאל משום ואחר כך נשאר הליקה פשיטא דשרי להציל ואפילו לכ"ע ואפילו אינו צריך לשום ממשום עיין סי' ז (מז) סגליונים · שנתחברו מן ספסר או שנתחברו מן ספסר לו שנתחברו ספסר · וכתב מהר"ם בתשובה שפקנו בחדש אלא לקנל גליון ספר אפילו כדי לכתוב עליו וכמ"ב סימן ק' התריך על גליונים של ספסרים שהקונים ספסרים מותרין לחתן ומשליכין הקונם כיון דהכא כן ה"ל ולא הכל כתבו אלא הספרים אפילו לחצר שאינה מעורבת · וכתב עוד מהר"ם ז"ל מכלן יש לחלק בין ספר לספר אפילו אינו צריך לשום ממשום ואפילו אינו לריך לכתוב עליו וכמ"ב סימן ק' התריך על גליונים של ספסרים שהקונים ספסרים מותרין לחתן ומשליכין הקונם כיון דהכא כן ה"ל ולא הכל כתבו אלא הספרים אפילו לחצר שאינה מעורבת · **כה שלא יתבוין** · פירוש שלא יהן ויקפון ויעשנו חלת שאלה כדי שיכבה אלא שמתכוין לה כדרכה (ב"ח דלא כב"י) וכן ס"ח שחזו כה חלור פושט' וקולח בה ולא כבתה כבתה (רמב"ם ומרדכי) עכו"ו : **כו שאין יכול כו'** · דקוקא לספסיק בכלים שרי שלין המים בעין ועי' מ"ב סוף סימן רס"ה : **כז אינו יהודי שבא כו'** · דאינו יהודי לדעתה דעכו"ם קפדיד טובא ואפילו יודע שמה לו ליהנות אל הוא להחתה עצמו מהכורין שיודע שלא יפסיד (רמ"י) אבל בשי רע"ו בהדלקת נר נוף היכולת נראה ממנו לי למיהן לדעתה דעכו"ם קפדיד טובא ואפילו יודע יהודי מהכורין להנחתו (תוס' ד' ק"ב) · **כח שבא לכבות** · אפילו המוכר לו לזמן (סי"מ ד"ג) : **כט צריך למחות** · דקטן אין לו שיקול הדעת עושה לדעת לביו סיודע שביבוי זה מת להבניו ושמ' בשבילו ולהבי אפילו למ"ד מלאכה שא"ל סוי דבבן לריך למחות בידו (ר"ן) ושמ"ק ס"ק, שמ"ג וס' שם"ב ס"ו בהג"ה : **ל יכול לומר וכו'** · אפילו אינו המוכר לו לזמן (סי"מ ד"ג) אבל לסוך לומר לאינו יהודי לכבות אפילו למ"ד דהוי דרבן דיכן שהפס בהול על ממונו מיישין דאי מיתי ליה אחי לכבויי הוא בשלמו ואע"ג דבסי' של"ו ס"ע נבי צריך למר מלאכ' דבבן במקום פסידא שאני דכבלריך ממנו הוי לחוכייתא ואין הכל בקיאין בזה לו ממי שאני לומר לבכות שלא לומר לבכות בדרכו הוא ר"ן ופסי' ס"ו ס"ה ומשום אחי קודם י"ל דבבי לבכות וע' מ"ם בסס"ג : **מת** וספיים יום ספק להציל מיסם מת קודם (ס"ק) : **לא שא"ב לגופה** · פי' ואיכא למ"ד אפילו מייב עליה בסי"ח בכ"ע דלא שכיח כבר ויהן במקום חשש : **לב ואם עבר והלל צריך כו'** · היינו בדבים לחייב אבל בבכוי ח"ל תשובה אלא שאני שמעו מלבבות (ס"ג פ"ד בשיעורין כ"ה ח"ו) : **לג צריך להתעטק** · אפילו בחמורין דבבן ויכול לדחותה לימות החולף בסי"ם סי' תקס"ח **ארתא** בשבת דף י"ב שלחד עבר עבירה אפילו עליה מעלת וכתבה בפוקם אלבסיבה בה"ע ביאלה : **לד י"ח פשיטים** · סס י"ח ויוכ (מנהגים ס' ר"ח אלול) ובלבוש סי' תקס"ח כתב שהם כמו גדול

שערי תשובה

(כב) עבר וחללו עכו"ם וע' בחו"י סי' רל"ו שבמקום שבטלת הדליקה היה חשש סכנה נפשות אין להתירם להפסיק להסיל בשבת אפילו אם מומר ואפילו מזה מומ"ם שאין לגזור הגזרה בגבור מתמת שחילול השבת אינו עבדי ומ"ם אם לא היה רק בשלמו לו בשביבת מים שהן למלאכת דאוריית' ואין לחבירו דלא הוי רק אבות הטבות וה"ל סכנה כלל ואם היה שבת המלאכה דאוריית' ואי' יאיר רוקח להתעטק לכפר יכול לעטות לעלמו דלא יפה אלא רשות וכמו דר"ם פיתהפיך ליה לעשה כו' וכ"י סי' שכ"ח פעיף כ"ח משק דשבת דתוי' הוא אלל ס"ק מ"ם אבל מ"ש אין לסורות כן למי שמואל אם יתעטק ע"ם : (כד) להתעטות · ע' בס"ע וע' בדגול מרבבה שהבא אלא אם עבר בשלמול מוקלם אין להחמירל כ"ב דהא גרים סי' זה י"ל אמותר לשלול מוקלם מקום אחד ספסד רב ושלמול כך לזוק להציל ממון חמור משלמול מוקלם אים בו אחד בכוי ג"ב וכ"ל להקל בהטעות ג' ימים ואולי גם מבר"מ בתשובה מ"ם יום מיירי אלא היה אחד ספסד רב : בס"ם

גדול וחלי פולגים.(עמ"ס סי' תקס"ח ס"ב) וכ"מ במהרי"ו סי' י"ד וברמ"מ סי' ק"ס כתב דליטלה קו' ו' זהו' רייטן · וכתב"ה סי' ס"ג משמע דליטלה סוה"ק מ"מ פשיטים ה"ל כל שכוב קו' מ' פשיטים וידוע דסהור רייט"ם סוה"ס גדולים פולגים ה"ל כל פשוט קו' גדול וחלי פולגים וחף על גב דתמרוקין בגמ' תשחית בת משה וידוע דסלע ב"ד משה והוה כד"ג פולגים כמ"ם בי"ד סי' ס"ח וה"ל משה סיה גדול פולגי"ם וה"ל דזיל בתר טעמא דהרי עכשיו אין נמצא לקטון כסף ב"כ בזול ולכן לדיך ניתן כפי מה שקונים הפחות שבכסיפים בתוכו זמן וסכל לפי שיעור המטבע :

ודע שיש פשיטים כח"ע סי' ס"ו סעי' ז' וכ"ל לתכל לדעת יש פוסקים וכו' מדהוריי"ת ויש מי שמפקר בתוכת בתולה י' זהוביים וכו' וחז פולה החסבון מכוון דוק ותשכח וכ"ב בהדיה בתמודה וב"ב בחמ"ם :

ודע דשתלי"ב סוה"ס זהוב וחלי רייט"ם וכדלך זה לדיך לתסוב סכל כל"ל ועמ"ם בי"ד סי' ס"ם סתמרוגים :

לה של עין · דכיבוי הוי מלתסב שחל"ל ובמקום הזיקת לת גורו לתכל במקום הזיקת לתמוגת לתסור וכמ"ם סב"ם והרמב"ם ס"ל דשייב במלתסב שחל"ל ועמ"ם סי' ש"ת סי"ב וכבל מתכף ליכת כיבוי דלזיו סורף :

שלה א מזון ג' סעודות · סיימו קודם לסילת ערבית כמ"ם רסי' של"ד וב"ב והרמב"ם וע"ז כמהרי"ו שכתב לדייק מהרמב"ם דסיכול דמשמע משנודת דמול לת סיימין מיכת לידי מלתסב דתורייתת ולזיו מוכרח וגם ברב"י סולק עליו וסוכר שתסי' כשפסק על תלכן כמי דסור לסלל יוהר מג' סעודות דסיימין מתוך סתוס בסול בהלכה יביל כלים דרך ר"ם ולתסבר דסלידמת שלזן לפו ר"ם יש לסקל ולתסבר משתוס זה כתב רמ"ת שמת יתקנו וכו' : **ב** וטיהו **אם עבר כו'** · ל"ע דמסיכול סיהי לתסור בדיעבד ועוד דלזן זו הברמב כיון דהזמין תורתוס ולכן ל"ל דהרמב"ם ס"ל דמותר להעביר בכתהלה לזמן תורתוס שת"ל לתכול וב"ב הס"ג בשמו בהדיה וכ"כ המ"מ וז"ל מעבירין בשל דבריהם ע"ם וכמ"ם רסי' תקל"ג שפסק שמותר ג"כ להעביר ובגמרת ליתת דתרוייהו הד דילת הוה ע"ם : **ג הדלק אינו ראוי** · ומיירי שלת נשבתה לגמרי דאל"כ לתך בלתי לתסור כמ"ם ס"ת : **ד לא יזדקנו בכלי אחר** · וע"ע דלתם יש לו כלי אחר יש שומו כלי תחתיו ולת יעלטל המוקצה בידים ולתסבר דמיירי שת"ל להסתמיך כתן כגון שהוא מסוכר שם בשקומו ולתב"ב דבשם"ם של"ת כ' דלתסור לכתחלה ליתן כלי תחת דלך דלזן טושן גרף של לפי לכתחלה ע"ם וכ"מ בלקת בגמ' בשבת דף מ"ג ע"ש · שכת שרי משום פסידת כמ"ם סי' ש"ת סל"ו וכתב בד"מ לפי מ"ם סי' תקי"ב דמין בשתיו מיהו בכיל לתפי בדשיל"ת ס"ב מותר לתת כלי עם מים תחתיו שיתבטל היין במים ליתשן עכ"ל · וע"ש דהת"ח מבטלין לזיסור לכתחלה כמ"ם בי"ד סי' ל"ש ס"ו ותסבר דשלתי שכת דלזן כוונתו לתכול לזיסור לת לכליל היין וע"ל שתלילו מתרבה לזיסור לת ל"ל בם דיש לסמוך על סמקילין בי"ד סי' קי"ד :

שלו א בין יבש · כיוון שהמה לזיסור לת לכליל היין וע"ל שתלילו מתרבה לזיסור לת ל"ל בם דיש לסמוך על סמקילין בי"ד סי' קי"ד : ביכר בין לת ויבש לזבל בתמת ביבש שתין בו לתכול לת שייך תלישה כ"כ רש"י בביצה דף ק' וכ"כ בתוליו ע"ם לבל דעת הרמב"ם דביבש שייך תלישה כמ"ם סי"ב ולרזך לייעב לדידיה הא דקתמר בגמרא והא קתמר שמת יעלה ויתלוש ע"ם : **ב אסור ליטלו** · ומ"ם תין מניחין לו עליו בי"ט כמ"ם סי' רע"ו ס"ד (מ"מ) והרמ"ם כתב ס"ם דשבת דתם נוטלו לת מקרי משתמש במחובר ומ"ם סי' ש"ז ס"ז דמותר לקשור תבל בשני הבתים תלת טעם הזיסור בגר שמת יעלה על התין כדי ליטלו ע"כ וע' סי' תרכ"ח ס"ג ומשמע שם דם"ל להרמ"ם דלזיסור ליטול מפץ מעל התין וס"ם בהדיה בגמרת דלתקילו מטכלכלה לזסור ליטול כמ"ם שסי' זה ק"ו מתילן טופת דלזסור ליטול וה"ל דבכלכלה נופת טעם שמת יעלה על התין דמיהת היתי יעלה כיון שהוא למשה מי ולתסבר דס"ל כיון דלמשה יש לגזור שם כן גם למשה מי, לזסור דלת סלוג משל"ת בטמה דוכ בטמות

ע שם מ"ב י' דלת כיבי יסוה שם תלת כר"ם סוי' וב"ם כ בשק"ע ('דין מלעיל סמת מפני סתלוקה כפי' ס"ת מפוש דיני כיבוי סדל"ק כפי' רש"י ורע"ו ה' מפוש שבת קמ"ב כ בפי' רבי"ו שם ג שם כתוס' ד בריייתא ה שם ב בריייתא שם ק"ב ו שם וכפ"ק ופפי' רבי"ו ח כו בפי' ר"ם ט בריייתא שם קמ"ב ' כ"ל בשם כיבוי יוסה מפת דלכלכה שבת קמ"ח וס"ם בשק"ע ס' כ"ת מ"ם) בשם ס"ת מ"ם :

יד אפרים

שלה (במג"א ס"ק ד') וכ' כל"ת לפי כו' ל"ל ע"ז כפו"ם בית תפרים שכשתני שם מתם אין רופא לתכול לזיסור לת שייך אין מפעלין ע"ש :

שלה א מזון ג' סעודות · דיינו לזיסור לת ל"ל בם דיש לסמוך על סמקילין בי"ד סי' קי"ד : ביכר בין לת ויבש לזבל בתמת ביבש שתין בו לתכול לת שייך תלישה כ"כ רש"י בביצה דף ק' וכ"כ בתוליו ע"ם לבל דעת הרמב"ם דביבש שייך תלישה כמ"ם סי"ב ולרזך לייעב לדידיה הא דקתמר בגמרא והא קתמר שמת יעלה ויתלוש ע"ם : **ב אסור ליטלו** · ומ"ם תין מניחין לו עליו בי"ט כמ"ם סי' רע"ו ס"ד (מ"מ) והרמ"ם כתב ס"ם דשבת דתם נוטלו לת מקרי משתמש במחובר ומ"ם סי' ש"ז ס"ז דמותר לקשור תבל בשני הבתים תלת טעם הזיסור בגר שמת יעלה על התין כדי ליטלו ע"כ וע' סי' תרכ"ח ס"ג ומשמע שם דם"ל להרמ"ם דלזיסור ליטול מפץ מעל התין וס"ם בהדיה בגמרת דלתקילו מטכלכלה לזסור ליטול כמ"ם שסי' זה ק"ו מתילן טופת דלזסור ליטול וה"ל דבכלכלה נופת טעם שמת יעלה על התין דמיהת היתי יעלה כיון שהוא למשה מי ולתסבר דס"ל כיון דלמשה יש לגזור שם כן גם למשה מי, לזסור דלת סלוג משל"ת בטמה דוכ

(בא) **אוסר בשל עץ** · דשייך בו כיבוי מן הסורה שם רוצה : עבות סתמין ממנו ותע"ג דוה סמכסה ת"ו מכוין לזה ס"ל מלתסה שת"ל : ת"ו פסק כר"י דלתמר מלתסה שת"ל מייב עליה ודישה קמייתת שביה פסק כר"ם דמלתסה שת"ל תין כו תלת תיסור דבכון ובמקום סוקף לת נזהו : **תשלום** דיני כבוי הלזיקה מתבלר בסימן רע"ו :

שלה (א) **מזון שלש סעודות** · הטעם משום דלי שייך ליה שפי מתוך שהוא בהול תתי לתקנו כמו בדלזיקה סי' ש"ל וש"ל סי' ש"ז סי"ש : (ב) **מצילין בכל עיין** · תמוה הוא דלת הוזר בדלזיקה להטילה לבי' מבירו המשרכ תלת לדשת בשב"ת מבל הסור מוקן ולת הכריע עם בת"ע סי' ש"ד סי"ת וכתן פסק להיתר סתם ומלתה דלתבר שלו יש להסיר בזה כיון דלת מלינו מוקן בזה וכמ"ש סי' ש"ל סי"ת :

שלו (א) **אין עולין באילן** · לתך על גב דבני עשבים מותר לילך עליהם כמ"ם ס"ע הטעם משום דשיכר התסם שתלטלות בדריסתו וכזה ק"ל כל"ם דכר שתינו מתכוין מותר משל"ב כתילן הוא הטעם משוסשמת יתלוש בזה מודה כ"ם דתסור כ"ב ב"י וכ' הרת"ם דבתסה דסרי"ף לת מפיץ בין תילן לעשבים ולכתי לת סביה בהלכות סביה דתילן יבש ש"ל משמע דבתילן מותר תפילו בלת כמו בעשבים ויפה הקשה הב"י עליו דת"ל לת סיה לו לסביה סביה דתילן שולן בתילן כו' ולזה ודאי דסרי"ף ס"ל דבל תסו לתי' ביבש ולזה משמע כתב מו"ת ז"ל על הבית יוסף דתקש' עליו מבאתו כי סרי"ף מחלק ב"ב בין לת ליבש דת"ב ס"ל להרי"ף לכתבו בהרת"ם : (ב) **ואין משתמשין** במחובר **לקרקע** · מלשון זה משמע לתפילו ביבש ומ"ם תת"ו : (ג) **ודוקא** אדם שעלה שם · פי' דוקא בתרס סתיכו

ירלזה לסדות סתענית יתן בעוד כל יום בעוס עפר פשיטים ליפרק (פסקי מהרת"י סי' ס' וע"ין בשור יורה דעה מהלכות כלה סי' קפ"ב) :

כז ג **גחלת המונחת במקום שרבים ניזוקים בה יכול** לכבותה בין אם היא של מתכת · בין אם היא לה של עץ ב והרמב"ם (בא) אוסר בשל עץ :

שלה דין חבית שנשברה · וב ה' סעיפים :

א ד **חבית שנשברה** (א) מצילין ממנה (א) מזון שלש סעודות ב אפילו בכלים הרבה דאילו בכלי אחד אפילו מחזיק מאה סעודות מציל ואומר לאחרים בואו והצילו לכם ובלבד שלא יספוג דהיינו שלא ישים הספוג במקום היין לחזור ולהטיפו נזירה שמא יסחוט ג ואפילו אם יש לו בית אחיזה דליכא חשש סחיטה אסור שלא יעשה בדרך שהוא עושה בחול ד ולא יטפח בשמן להבנים ידו ולקנחה בששת הבלי :

ב ה אם נשברה בראש נגו מביא כלי ומניח תחתית ובלבד שלא יביא כלי אחד ויקלוס לקבל מן הקילוח באויר לאחר שירד מן הגג ולא יביא כלי אחר ויצרף אותו לראש הגג ואם מציל בכלי אחר מציל אפילו קולס או מצרף :

ג ו נזדמנו לו אורחים מביא כלי א' וקולס כלי אחר ויצרף ולא יקלוס ויצרף ואחר כך יזמין האורחים ז ולא יערים לזמן אורחים שאין צריכים לאכול :

סעי' ב ומיהו הס בבר ושבת שקלט ואח"כ זימן סורחים מותר (רמב"ן ומהגיה פכ"ב) :

ד ח אם יזוב תירוש מגיגית של ענבים שעדיין לא נדרכו שנמצא אותו ג הדלף (ג) אינו ראוי שהרי המשקין שזבו אסורים ואינו רשאי לשום בלי תחתיו מפני שמבטלו מהיכנו כיצד יעשה יניח שם מטרו או שלתנו ואז יהיה אותו הדלף לפניו גרף של רעי ויוכל להניח שם כלי לקבל הדלף כדי שלא יעשה שם טוס (ד) ובשיתמלא הבלי ד לא יזדקנו בכלי אחר שלא יבטלנו מהיכנו אלא מריקו בתוך הגיגית שזבו המשקים ממנה שהיא מבוטלת מהיכנה ע"י משקים שבה משום משקין שזבו :

ה ט נתפזרו לו **פירות בחצר אחד הגה ואחד הגה מלקט מעט מעט ואוכל ולא יתן לתוך** הסל ולא לתוך הקופה · ואם נפלו במקום אחד נותן אפילו לתוך הסל ב אלא א"כ נפלו לתוך צרורות ועפרורית שבחצר שאז מלקט אחר אחד ואוכל ולא יתן לתוך הסל ולא לתוך הקופה : (ועיין לעיל סימן ש"ח) :

שלו אם מותר לילך על גבי העשבים וכן באילן · וכו י"ג סעיפים :

א (א) ה אין עולים באילן בין לה **א** בין יבש ואין נתלים בו (ב) ואין משתמשין במחובר לקרקע כלל גזירה שמא יעלה ויתלוש עלה באילן **בשבת** בשוגג **מותר לירד** ג במזיד **אסור לירד** ד ואם עלה מבעוד יום בכל גוונא מותר לירד משחשיכה ד וי"א דהני מילי כשהיה דעתו לירד מבעוד יום אבל **לא היה דעתו לירד מבעוד יום לא ירד משחשיכה** כיון שהיה דעתו לושב שם באיסור :

כגון (ב) ודוקא אדם שעלה שם אבל אם נפלה שם תפץ מבעוד יום **ב** מותר ליטלו משם בשבת (סמניך סרק כ"ה) וכל זה בשלן וביולף

שעורי תשובה

שלו בש"ע סעיף י' לפל לתריוב כו' עיין מ"ם ת"ז נכתוב בור בשבת דף פ"ג ברש"י בשוסה דף ל"ו סתכה שם תסלוקו בתסוכר תין לך תולש גדול מזה ולכן יש לומתות ביד השופטים וסולכים לנגות בשבת וי"ם וקופטים סידות תן בתסוכר ותסולכים ורתוי לתמות תמכים ע"י עד שיסתקם סדבר כו' וכ"ם דמייתי מערוכין דף ק' דתלוסה בהגל סוי תלישה וע' בסר סכרמל סי' מ' וע' בשפר משפ יהודה סביאה בתת"ב דבריס סלידר ליזבר סיוסבים בגגים בשבת בלא יטלו ידיסס בשבת תפי' בשדים תבירו גם לת יעלוך זרעים בתקום יהידת בגמים שפשפס להגמיח בם לשבון מלטול בכל הגן ולסוגיא' תן הבתים לגן לידך ליסר כיס כתס מליאות לאיסור ולידך לשפול סי תכס בתוכח מליאות מותר : (וע' לקמן סי' שכ"ח בס"ו ס"ק ס' שכתב מה"מ דתתי שלא לתכול בגגם בשבת כו' והביא בה"ג שם) . גם הקוברים תבלים בתילן ומוציכים קטנים בהולכם ומוכלם עוסים כתס לאיסורים לידך לתסות בידם ע"ם ועיין בשו"ת ב"ב מ"ת סימן ל"ת בבתור דברי הרמב"ם מפקה מים לגדשים עיין שם :

באר היטב

ומלי סולני"ם · ועיין מ"ם · כתב בס"ם תחר תיל שבת ובשבת ס"ל בתסה בסקף לת בוס בקף תלן לשניהם בני עוסים שתאניתיבון לקבל בדקה עפ"ם מסר"ם בוסון סימן כ"ת ס"ם בשבון תחר בתילן שבת בהרמ"ם שבת בית שקר סימן ל"ם לת מתלוין של בוסס :

שלה (א) מצילין · פיינו קודם סביאת שבעת ס"ם ב"ב מ"ת : (ב) לשיל · פתוס כיון שם לת תלת כסף מוקן ולת שכיוב סם ס"ע סימן ש"ב סי"ת ולכן אפר לפסיר סתם · ומלתה דלתסר שלו יש לפסיר בשם כיון דלת מלינו מוקן בזה וכמ"ש סי' ש"ל סי"ת : (ג) תיטו לתני · ומיירי בלת שכיוב בשבת ת"ב מ"ת : (ד) וכיוסלת"ה · וכתב כ"ת בפי' מ"ם סימן תק"ע דמין בשלשו בלת שכיל תפילו בדשיל"ת ת"ב מותר לת כלי שם מים תתחיו שיסכמל סיין בשים בשבון לסמוך בשיל"ת ס"ב סימן ל"ם ותסבר דסלי דלזן מכוונתו לסמוך בסיסור לסמוך בסיסור כיון דשיל סיין וב"ל בשפילו נתכנס כמ"ם כי"ב סימן ל"ם ותסבר דסלי דלזן מכוונתו לסמוך בסיסור לסמוך בסיסור כיון דשיל סיין וב"ל בשפילו נתכנס סלסיור לית לן בה דיש לסמוך על סמקילין בי"ד סימן קי"ד מ"ת :

קטים

התירו בלתו מפני שעושה לישוב בעמידתו שם ולריך לידל מבל שם היות מסך לסור להורידו בשום לד : (ד) **אבל קנים כו'** . זה ל"ע ותחלה נקדים שזהו הב"ח שמביא ב"י ושעמו הלה הוא הלה ירק ובירק אין שבות בלל. ובתב שלמדו כן מדתמרי. ת"ל ר"ש פוקו כביכו כו' וסיים ב"י והסוסקים שלה הביאו זה לשבר שמתמו על מ"ש לסור להשתמש בהלון דמתמא דוקא הלון לבל בירק. מותר דהל"ב ס"ל לכתוב לסו' להשתמש במחוב"ע ול"ל ול"ב היון שבבר בתב הם"ע בתחילת הסעי' לון מתחתין בחחוב' ממילה מבחא לפי' ירק והוא לפון הרחב"ם פ"ל ול"ל ול"ב ס"ל דבריהם מותר להשתמש ועל הב"י קשה היאך פסקו הסוסקים הלה בסתם נמלה דתמרים לחלק בין ריבס לקנים ופ"ב ולע"ד דבך מהר והא לך הסוגיא בפ' בבל מערבין ד"ל"ד דקודם לזה הימת במשה דתם נתן העירו' על התילן הו' שיהוב ותמ"ב הלה מלי ליטול העירוב מפו' דתין מתחתין בחילן מוקמינן לה בר' דס"ל בל מהוא מפוס שבות לה נזבו עליו ב"ה ושיהר קיון העירוב הוא ב"ש ותמ"ב תמרי' בחחוב' דתם נתן העירוב בראש הקנה בזמן שהוא תלוש ועבון הוא עירוב ותמרי' שם הבך סימא לתו ר' היא דתל"ב מ"ם מחילן דהוי עירוב בריחב רבינא תמר מלה ר' היא וסימא גזירה שמא יקטוס פיבב"י לפי שהקנה בך הוא תיבה למיצר שמא יקטוס בי שקל ליה לבל בריחב בחילן קשה היא וכן הממחה לשמא יפלה ויחלוש לה מיחיבו דבריכה מיקממא ולתו מפוס שבות הלה מלחמה דמחייב מפוס קולר . הכוא פולמחא (פי' חיל) דלחחת להבדפא ת"ל ר"ש פוקו עבידו בבוחו בבאת בחגת' ולמחר גזל ובחיב עליהו (פי' בפו הקנים זפ"ו בדי שיוכלו ליבל) לחיביה רמי בר ממל לב"ש חלוש ושוף לין לה חלוש ושוף לה פיבס"י דקו' בחילן בסוחלסא ולסור להשתמש עליהם ל"ל הם בעזחדין פיבס"י שהוקמו בבר הרי הוא בחילן וכי שריב בחילן עוחדין בעוד הם ריבס הסוו בירק ובירק לה הזבירו הבמים שבות והבה תנו רואין הים בתן מהלוקת לדבריהם הסיר בחילן דרבך ודומה לירק ליה מפוס שבות והיכל דקשה דומה לחילן ויש בו מפוס שבות ול"ל בזירה דשמא יקטוס וב"ל אתי בר"ש ולבתי מיקל בדבריך לבל בחשב"י פוסק בר"ש ושמא בדבריך סיר מפי מפוס שמא יקטוס ותם בן ב"ם בירק דרבך מפי דיבם הפם שמא יקטוס ולסור להשתמש בו ול"ל בפ"ב ול"ל בפ' בפי' זב דמוחב לירק על גבי בלי שהוא בחוקות ממנו מפל"ב בפשתמש דהוא עוסק בו ויש הפם שמא יקטוס והבישול בחילן הוא ב"ב מפשם זב דשמא יחלוש בין שהוא סמוך לידו ול"ב דשפם שמא יקטוס הוא לפי' בירק שפיר בתב הרמב"ם דאין מפשתמין בחחוב' לקרקע לבלול בם ירק אחר שזכר בחלה לפי' לשמין דל"ל מוקמה ולחלק בין לילון לקנים ב"ם ולא ק"ל בתר בן"ל דאף אם נאמר בטעם זה דיל"ל שמחמו טעם לב"ע הרמב"ם שלין מפשתמין בחחוב' בלל ולא בתב עליו בם בלום : (ה) **היו גבוהים מן הארץ כו'** . ברמב"ם פל"ח בתוב ול"ל היו גבוהים ג' הפ"ם שלידו ח' שום הלל מחחיהם ג' לסור ליבב עליהם בל"ל פירוש דבריו בב"י וז"ל ושישוב הלשון בך הוא היו גבוהים ג' לו שים הלל מחחיהן הפ"ם שלידו ח' שום הלל מחחיהן הפ"ם שלידו ח' בך הוא דל"ת דמ"ם הפ"ם שלידו ח' בו'קלי לחלוקה הרחשונה ולא לחבתיבי ולזיהו בן דבגמרא לימא בהדיה בן לחלוקה הפניה בבריימתא ובגמ' לשיל מיניה לימא זה על חלוקה הרחשונה חלא ודלי דגם הרמב"ם שבתבו לחבר חלוקה לחלוקה ע"ו קלי גם על חלוקה הרחשונה ופירוש הטבון הוא בך לחלוקה הרחשונה שהחילון גבוה מן הארץ ג'ובמקום שבלוב נדו על הטף גבוה הקרקע עד הטף וקן פירש"י בגמ' ולחלוקה הפניה היא בשהוא שהקרקע גבוה ויורד בקלה ח' של הקרקע זהו פשוט חלא שמו"ח ול"ל בתב על ב"י ולזיי יודע למה הפבן לדברי הרמב"ם ופי' הוא ז"ל דהך שנין [ש"שוב] לחלק הוא על חלוקה הרחשונה לחוד ובפניה מיירי שבוב לחלק בכל לד לד רק בים מחחיו נומה בחוך עמוק ב' קמ"ל דחבור' בי' שפחים מעשום הקרקע והוה בחלו למעלה הקרקע ו'וקשה על פי' זה דבגמרא לחמי' בחמיבת פיבס"י חילן היולא מחוך החביו הקלר שעשוי להולך הנוס לעזרות וב' ילידי החילן שלנלד נידודי החביו ובגסים בנידודיו וחם בח לעזרות מלדדין שבחוך הנגר הרי הוא בשוב ב' וחם בח למדוד מלדדין הפניה שבח מנדודי החביו ומעלה הין בשוב ב' לרבה דעזרות שרי בלל הפחות מב' לחלק בלב שבח מודד משעקו והרי הוא בשוב ב' ומשה ליסורב קלחי שב"ל וח"ב חקשה לרבה מהך בריימתא דחלל החחיבן שעודדין מן הקרקע לפי פי' מו"ח ז"ל וע"ב שבב"י מבסף דברי הרמב"ם היה שבור שבב"י מעיב דברי הרמב"ם דלח קלי בך שלחו ח' שוב לחלק דוקא על חלוקה ח' דבחלמא קלי חחלוייהו וכדפרישית והוא פשוט לפע"ב: (ו) **מותר לילך ע"ג עשבים** . שע"ם בם ס"ח דמ"ח לבחלמא לסור לפי' בירק לבעת הרמב"ם : (ז) **אסור לחלוש אפי'** כו' . משמע לסיוב לילה בלבוד וקשה מ"ם בם"ה בעשבים בחוך הבלי הדייב בבר פי' ע"ח בבמ' דבשעין שלינו נקוב ללו היינו לבישים בלין דבך ישיבה שם לבל בעשבים בחוך הבלי הוא עיקר נידולן ולבן טוב להחמיר שלא לחבול בניתה ול"ג משעה לחבר שים שם לישוב טלטול ד'לחמת הבא בים יותר מן ט'לחמת הוא בלמלית בע"ם פי' ס"ב ול"ח בפי' הילה בבניתה בע"ב בם ב"ם בשיבוץ דף כ"ד : (ח) **מותר לחלוש הפירות ממנו** . ל"ע מ"ם ממ"ם בע"ח פי' ש"י ס"ח דים מחמירין בב"ח ולא מהני היקה לדיבה בניתה בע"ב בם ב"ם בשיבוץ דף כ"ד . ולבן בחב לפין בחלוש בפי' לפרק בחלוים בבבים ולבן בחב לפין לפרק בחלוים מחוך קלישתן בירוק וב"ל דבחלי בבח שפין לישוב לחוריית בק בחמיבו לה בחמיבו בחלוש בלל לפרק בחוכל מהוך הבבים ולבן בחב לפין בחלוש ב"ב בחמיבו לפי : בחמ"ב לעיל בהלישוב לחוריי' משום מפרק הוא שיך

ע"ם: **יב וחייב בכל שהוא** • וע"ע דכזכמים דף ל"ד לחמי' זרק זרע פשתן במים מ"ם מייב לחילמין משום דממלמח במים וס"ל זורע לי' כלי מיטוים ובקורים ממי החם קעביד זה בזה וכו' ע"ם דממלמח דחין מייב חלח בפשתן משום לם לחבל בחיטי ושערי פטור כמ"ם סי' ס"מ סי"ב וע"ק ל"ל בפשתן טעמח משום לם בל"ל משום זורע • וי"ל דבפשתן מייב חכף כשנותנו במים מייב חלח בשורה זמן לחרוך כמו חלי יום ולחבי נקע השורה וכן מעשים בכל יום שנותנים חטים לגיגים ומחלילין לכחמות ומ"מ ל"ש מל"ל לחרמב"ם הח: **יג עניני אילנות** • שכוכמו מלחמול להמחים וע' סי' ש"ם סכ"ג • וע' סי' תרל"ד דחסור לכוסיף מיס בשבת: **יד התולש** • וכ"ל דבשבחים יבשים כ"ע מודים דכחלושין דמי דלח כע"ם

כתב: הרמ"ם בפ"ח מהלכות שבת הלכה ד' נג שמילחוהו ספר ושמש בחוכו חסולם ממנו מיי' וכ"ם בי"ד ס"ם ל"ל ד' ולייחו ממשמה ב"ם דמשמרות ול"ש דהכ"ם מביח ירוסלמי דוקח לענין טומחה חבל בכל מילי כחלושין דמי מיכו כחי"ט הביח הירוסלמי (הוסיל) וחיכו רוצה בהכרעחן חבל בהכרעחן הוי מחובר גמור כסרוסה בהכרעחן הוי מחובר גמור ומסיים חמ"ל נפלה עליהם מפולח והטלים עליהם מגולים כדרך גדילחם הרי הם נעשוחים בשבח וחסולם מהם בשבח מייב (פירוש לפי' חיכו רוצה בהכרעחן) ועיין בפי' סי"ח ס"ם:

טו והבלבלה • ומוחר ליטול חפן מהבלבלה חבל הבלבלה עלמה חסור ליטול דקמשחמש ביחד שהוח לדדין וחם הבלבלה חלויה בחילן שלמו חסור ליטול חפן מהבלבלה דקמשחמש בלדדין (כ"מ בגמרח דף ק"ם ובעירובין דף ל"ג) וכ"ב כ"י ונם הח"ם כיון לזה וכ"מ ס"ם חרכ"ח ומבפי' זה מ"ם ועב"י וחם פי הבלבלה מניד לי דבמטול חפן מן הבלבלה חלויה בחילן בכל ענין חסור (כ"מ בגמרח) ולהשען בחילן בכריח מוחר בחם חסור (י"ם ס"ם דבילה ס"ן):

שלז א בין גדולים • חבל גדולים מלד חסור לגרור דהו פסיק ריסיה דשוחה חבין וחסור לטילו בקרקע של חים (ב"י רוקח וכ"מ בשם הרמ"ך) וחע"ג דבשחופר הוי מלחכה דרבן ס"ח חסור ומ"מ סי' ש"ח סס"ח: **ב אסור לכבד** • דמיון ספר ומשוח גומות וים מחיריו דס"ל דבר שחינו מחכוין: **ג מרוצף באבנים** • וכ"ם בקרקים (ב"ו ר"ם): **ד ע"י אינו יהודי מוחר** • ובים"ם לוסר לטילו ע"י חינו יהודי חלח שמבו להקל ונם ע"י כוף לוסר ע"ם ס"ב בבילה סל"ג • כחב ב"י לחסור ים בבים קליפי חנוזים דמוקים הם מוחר לכבדם דס"ל לדידים כגרף של ריפי ע' סי' ס"ח סעיף כ"ו: **ח שלא ישברו** • ובודחי לחטילו הם נשברים ליכח ליסור דחורייחח כמ"ם סי' ש"ח ס"ה לחסור בסעיף ריסיה • ונם"ו לחסור לכבד לטילו במרוצף לחל"ב בחוחן בעפרים מעבעי חילן עמ"ם ס"ח: **ו אין סבין וכו'** • וחין מומחין בקרקע (המב"ם סכ"ח) ומעמח דדבים חלו חין בהם כוכ לוכך כ"ב כמו בכיבוד (מ"מ): **ז אסור לצדד** • ולח יכניע הבית ויעסוק ממנה חלח מנני חוחה מן החלך ומוסך דהמל"ב מחסיר הוח מן החלך (ס"ע):

שלח א בכלי שיר • וכ"ם בכל דבר שהוח דרך שיר וכמ"ם סי' של"ם סעיף ג' ח"ל ים"ם כל מלמיש קול שלישו מחכוין לשמחה כגון שמע מים בכלי מלח נקבים ומעיף לחוך כלי מחכות כדי שישמע קול ונכחב הנ"מ בל טופרח מלמיש קול עמ"ם סי' ש"ח סכ"ב • וחם מוחרים מים בכלי מלח נקבים ומעיף לחוך כלי מחכות כדי שישמע קול נעים כי קלח דומזמוי לשור דה"ל ככלי שיר • ולחולה מוכר וחם מעיף במוזג כדי שיקח הוין לחפילו לבריח מרי דלח הוי כעין כלי שיר שלין עוסה בנעימה ובנחח וח"כ כ"ם הני פעמונים שבשרוכח דלית בהו לישוראל שלין כוונחו שישמעו בנעימה ובנחח ועוד כיון דלחולה מרי כ"ם לדבר מלוה ועוד דהחידוח יש להקל כמ"ם סי' של"ם ס"ב בהג"ה וכ"מ שהם"ב הקל משום דלעולך מלוה הוי שישמעו הבם ויקומו חבם ומוכר לעולך מלוה כמ"ם סי' של"ם ולח שבשו"ח ב"י סי' רפ"ב וכן כלח לוכר וכבר נהגו להקל וכמ"ם ועוד דלחולה שפוחה הפרוכה לח קמכוין לקלח כלל כמ"ם סי' ש"ח סכ"ב ע"ם: **ב כמו צפור** • בקוריו כוף לוסר בפסיק ריסיה בשבח לפי שהוח בשבילו ולח בשבילם ולח יעשו כבשיר הבח שלחי דממי לבלי שיר וס"ע ל"ל דמרי כיון דלח עביד מעשה: **ג אסור לשמש וכו'** • וים מקומות בלוקח בלי לחכ

שלח (א) שיר עיין בלוכ דיוכב בשעחו ועיין בבעלי חפרים בשער יו"ד בסעיף נ':

בש"ע בסעיף נ' זוה המקבק וכחב בשע"ח ח"ב סימן קכ"ב בלשעחו מוחר למכוך ממבלמ שכויינלוך בשבח דעדיף מבום של פרקים ס"ם ועיין בשלמי יעב"ן סימן מ"ח דחסור ממבלמ וכן לגו טעבים וכ"כ בס"ם שלין לחפוך רק ס"י חינו יהודי ולחולה לם ס"ל בלינו יהודי ים להחיר ע"י ישרחל ס"ם • ומרחם דבכל"ב יש להיות ערב לבערוך ולמכור חבל בכסף עד לח יפסיק סלוכו בממעש קול ע"י מיכוב הגלגלים דמה כיון דבשעשוע קול הוח מלחחוב וכוח לין מחדם בשמעשוע קול רק מביכה בשלמה דין נרמח בי לח יפסוק ודי לח יבעול וחב קיל בפי ממבוחר בפי' זה ונם לח בייך בזה שכוח נמר מלחכה ומחבון מנח חבל מחר בכלה בשלמה בחרוך על בנגעל כחוור וספק כלוכו וע"י שכוח חוזר ומוכך ומעריך כוח מוחר לילך ולבקשם נרחם שים לחסור משום דסוי נגמר כלי ומחבון מנח וכמ"ם בפ"ח מיה רגיים וכמ"ב במקום שנרגיל בזה נמוח בשעשוע בחום בבוקל המנשבח בחמידות בשבוך בקרקע בע"ח חימרו סוב רחיחה בפו"ח בך בבוקל בשבח ב"ב דברי לסעריכו בעוכו כוך ס"ם שים קלח נשוחם בדבריו ודעחו להחיר ביו"ם שי ומבחיר בדחבון לין לסעריכו מיו"ם לחביכו וכחב דלח לבחוך עליו לחבילה ובדחה בשם מי שחוקל בשבח ומשעשה בדחה להחיר רק לעוכך היום לבל לח לעוכך יום שלחריו לין בחול ובין בשבח ומשעשה בדחה להחיר לעוכך חלוה בעוכו הוכך לקח ס"י יבחלל חם בקוכי לחנות חינו יהודי וחם בוכסה ס"י חינו יהודי יש להחיר בשם יש בכלי נוכה וכן בשם לשון בעל ס"ם ב"ח:

שלח (א) שיר • וכוח בדין בכל דבר שהוח דרך שיר וכמ"ם סימן של"ם ס"ג • וע"ע בל מלמיש קול שלישו מחכוין לשמחה כגון שמע מים בכלי מלח נקבים ומעיף לחוך כלי מחכוח כדי שישמע קול נעים לחבר דהוח לים בכלי שיר ולחולה מוחר וחם מעיף במוזג כדי שיקח הוין נעשוחים מים ובכחב וח"כ כ"ם הני פעמונים

ד רמב"ם בפ"ח וכ' ס"ם סעיף מ"ב ובי' ס"ם סי' ש"ח סכ"ב ובפרק ב' סעיף ג' ובפרק ג' סעיף ב' ובפרק ד' סעיף ב' ובפרק ה' סעיף ב' ובפרק ו' סעיף ב' ובפרק ז' סעיף ב' ובפרק ח' סעיף ב' ובפרק ט' סעיף ב' ובפרק י' סעיף ב' ובפרק י"א סעיף ב' ובפרק י"ב סעיף ב' ובפרק י"ג סעיף ב' ובפרק י"ד סעיף ב' ובפרק ט"ו סעיף ב' ובפרק ט"ז סעיף ב' ובפרק י"ז סעיף ב' ובפרק י"ח סעיף ב' ובפרק י"ט סעיף ב' ובפרק כ' סעיף ב' ובפרק כ"א סעיף ב' ובפרק כ"ב סעיף ב' ובפרק כ"ג סעיף ב' ובפרק כ"ד סעיף ב' ובפרק כ"ה סעיף ב' ובפרק כ"ו סעיף ב' ובפרק כ"ז סעיף ב' ובפרק כ"ח סעיף ב' ובפרק כ"ט סעיף ב' ובפרק ל' סעיף ב' ובפרק ל"א סעיף ב' ובפרק ל"ב סעיף ב' ובפרק ל"ג סעיף ב' ובפרק ל"ד סעיף ב' ובפרק ל"ה סעיף ב' ובפרק ל"ו סעיף ב' ובפרק ל"ז סעיף ב' ובפרק ל"ח סעיף ב' ובפרק ל"ט סעיף ב' ובפרק מ' סעיף ב' ובפרק מ"א סעיף ב' ובפרק מ"ב סעיף ב' ובפרק מ"ג סעיף ב' ובפרק מ"ד סעיף ב' ובפרק מ"ה סעיף ב' ובפרק מ"ו סעיף ב' ובפרק מ"ז סעיף ב' ובפרק מ"ח סעיף ב' ובפרק מ"ט סעיף ב' ובפרק נ' סעיף ב' ובפרק נ"א סעיף ב' ובפרק נ"ב סעיף ב' ובפרק נ"ג סעיף ב' ובפרק נ"ד סעיף ב' ובפרק נ"ה סעיף ב' ובפרק נ"ו סעיף ב' ובפרק נ"ז סעיף ב' ובפרק נ"ח סעיף ב' ובפרק נ"ט סעיף ב' ובפרק ס' סעיף ב' ובפרק ס"א סעיף ב' ובפרק ס"ב סעיף ב' ובפרק ס"ג סעיף ב' ובפרק ס"ד סעיף ב' ובפרק ס"ה סעיף ב' ובפרק ס"ו סעיף ב' ובפרק ס"ז סעיף ב' ובפרק ס"ח סעיף ב' ובפרק ס"ט סעיף ב' ובפרק ע' סעיף ב' ובפרק ע"א סעיף ב' ובפרק ע"ב סעיף ב' ובפרק ע"ג סעיף ב' ובפרק ע"ד סעיף ב' ובפרק ע"ה סעיף ב' ובפרק ע"ו סעיף ב' ובפרק ע"ז סעיף ב' ובפרק ע"ח סעיף ב' ובפרק ע"ט סעיף ב' ובפרק פ' סעיף ב' ובפרק פ"א סעיף ב' ובפרק פ"ב סעיף ב' ובפרק פ"ג סעיף ב' ובפרק פ"ד סעיף ב' ובפרק פ"ה סעיף ב' ובפרק פ"ו סעיף ב' ובפרק פ"ז סעיף ב' ובפרק פ"ח סעיף ב' ובפרק פ"ט סעיף ב' ובפרק צ' סעיף ב' ובפרק צ"א סעיף ב' ובפרק צ"ב סעיף ב' ובפרק צ"ג סעיף ב' ובפרק צ"ד סעיף ב' ובפרק צ"ה סעיף ב' ובפרק צ"ו סעיף ב' ובפרק צ"ז סעיף ב' ובפרק צ"ח סעיף ב' ובפרק צ"ט סעיף ב' ובפרק ק' סעיף ב' ובפרק ק"א סעיף ב' ובפרק ק"ב סעיף ב' ובפרק ק"ג סעיף ב' ובפרק ק"ד סעיף ב' ובפרק ק"ה סעיף ב' ובפרק ק"ו סעיף ב' ובפרק ק"ז סעיף ב' ובפרק ק"ח סעיף ב' ובפרק ק"ט סעיף ב' ובפרק קי' סעיף ב' ובפרק קי"א סעיף ב' ובפרק קי"ב סעיף ב' ובפרק קי"ג סעיף ב' ובפרק קי"ד סעיף ב' ובפרק קי"ה סעיף ב' ובפרק קי"ו סעיף ב' ובפרק קי"ז סעיף ב' ובפרק קי"ח סעיף ב' ובפרק קי"ט סעיף ב' ובפרק קכ' סעיף ב' ובפרק קכ"א סעיף ב' ובפרק קכ"ב סעיף ב' ובפרק קכ"ג סעיף ב' ובפרק קכ"ד סעיף ב' ובפרק קכ"ה סעיף ב' ובפרק קכ"ו סעיף ב' ובפרק קכ"ז סעיף ב' ובפרק קכ"ח סעיף ב' ובפרק קכ"ט סעיף ב' ובפרק קל' סעיף ב' ובפרק קל"א סעיף ב' ובפרק קל"ב סעיף ב' ובפרק קל"ג סעיף ב' ובפרק קל"ד סעיף ב' ובפרק קל"ה סעיף ב' ובפרק קל"ו סעיף ב' ובפרק קל"ז סעיף ב' ובפרק קל"ח סעיף ב' ובפרק קל"ט סעיף ב' ובפרק קמ' סעיף ב' ובפרק קמ"א סעיף ב' ובפרק קמ"ב סעיף ב' ובפרק קמ"ג סעיף ב' ובפרק קמ"ד סעיף ב' ובפרק קמ"ה סעיף ב' ובפרק קמ"ו סעיף ב' ובפרק קמ"ז סעיף ב' ובפרק קמ"ח סעיף ב' ובפרק קמ"ט סעיף ב' ובפרק קנ' סעיף ב' ובפרק קנ"א סעיף ב' ובפרק קנ"ב סעיף ב' ובפרק קנ"ג סעיף ב' ובפרק קנ"ד סעיף ב' ובפרק קנ"ה סעיף ב' ובפרק קנ"ו סעיף ב' ובפרק קנ"ז סעיף ב' ובפרק קנ"ח סעיף ב' ובפרק קנ"ט סעיף ב' ובפרק קס' סעיף ב' ובפרק קס"א סעיף ב' ובפרק קס"ב סעיף ב' ובפרק קס"ג סעיף ב' ובפרק קס"ד סעיף ב' ובפרק קס"ה סעיף ב' ובפרק קס"ו סעיף ב' ובפרק קס"ז סעיף ב' ובפרק קס"ח סעיף ב' ובפרק קס"ט סעיף ב' ובפרק קע' סעיף ב' ובפרק קע"א סעיף ב' ובפרק קע"ב סעיף ב' ובפרק קע"ג סעיף ב' ובפרק קע"ד סעיף ב' ובפרק קע"ה סעיף ב' ובפרק קע"ו סעיף ב' ובפרק קע"ז סעיף ב' ובפרק קע"ח סעיף ב' ובפרק קע"ט סעיף ב' ובפרק קפ' סעיף ב' ובפרק קפ"א סעיף ב' ובפרק קפ"ב סעיף ב' ובפרק קפ"ג סעיף ב' ובפרק קפ"ד סעיף ב' ובפרק קפ"ה סעיף ב' ובפרק קפ"ו סעיף ב' ובפרק קפ"ז סעיף ב' ובפרק קפ"ח סעיף ב' ובפרק קפ"ט סעיף ב' ובפרק קצ' סעיף ב' ובפרק קצ"א סעיף ב' ובפרק קצ"ב סעיף ב' ובפרק קצ"ג סעיף ב' ובפרק קצ"ד סעיף ב' ובפרק קצ"ה סעיף ב' ובפרק קצ"ו סעיף ב' ובפרק קצ"ז סעיף ב' ובפרק קצ"ח סעיף ב' ובפרק קצ"ט סעיף ב' ובפרק ר' סעיף ב' ובפרק ר"א סעיף ב' ובפרק ר"ב סעיף ב' ובפרק ר"ג סעיף ב' ובפרק ר"ד סעיף ב' ובפרק ר"ה סעיף ב' ובפרק ר"ו סעיף ב' ובפרק ר"ז סעיף ב' ובפרק ר"ח סעיף ב' ובפרק ר"ט סעיף ב' ובפרק ר"י סעיף ב' ובפרק ר"יא סעיף ב' ובפרק ר"יב סעיף ב' ובפרק ר"יג סעיף ב' ובפרק ר"יד סעיף ב' ובפרק ר"טו סעיף ב' ובפרק ר"טז סעיף ב' ובפרק ר"יז סעיף ב' ובפרק ר"יח סעיף ב' ובפרק ר"יט סעיף ב' ובפרק ר"כ סעיף ב' ובפרק ר"כא סעיף ב' ובפרק ר"כב סעיף ב' ובפרק ר"כג סעיף ב' ובפרק ר"כד סעיף ב' ובפרק ר"כה סעיף ב' ובפרק ר"כו סעיף ב' ובפרק ר"כז סעיף ב' ובפרק ר"כח סעיף ב' ובפרק ר"כט סעיף ב' ובפרק ר"ל סעיף ב' ובפרק ר"לא סעיף ב' ובפרק ר"לב סעיף ב' ובפרק ר"לג סעיף ב' ובפרק ר"לד סעיף ב' ובפרק ר"לה סעיף ב' ובפרק ר"לו סעיף ב' ובפרק ר"לז סעיף ב' ובפרק ר"לח סעיף ב' ובפרק ר"לט סעיף ב' ובפרק ר"מ סעיף ב' ובפרק ר"מא סעיף ב' ובפרק ר"מב סעיף ב' ובפרק ר"מג סעיף ב' ובפרק ר"מד סעיף ב' ובפרק ר"מה סעיף ב' ובפרק ר"מו סעיף ב' ובפרק ר"מז סעיף ב' ובפרק ר"מח סעיף ב' ובפרק ר"מט סעיף ב' ובפרק ר"נ סעיף ב' ובפרק ר"נא סעיף ב' ובפרק ר"נב סעיף ב' ובפרק ר"נג סעיף ב' ובפרק ר"נד סעיף ב' ובפרק ר"נה סעיף ב' ובפרק ר"נו סעיף ב' ובפרק ר"נז סעיף ב' ובפרק ר"נח סעיף ב' ובפרק ר"נט סעיף ב' ובפרק ר"ס סעיף ב' ובפרק ר"סא סעיף ב' ובפרק ר"סב סעיף ב' ובפרק ר"סג סעיף ב' ובפרק ר"סד סעיף ב' ובפרק ר"סה סעיף ב' ובפרק ר"סו סעיף ב' ובפרק ר"סז סעיף ב' ובפרק ר"סח סעיף ב' ובפרק ר"סט סעיף ב' ובפרק ר"ע סעיף ב' ובפרק ר"עא סעיף ב' ובפרק ר"עב סעיף ב' ובפרק ר"עג סעיף ב' ובפרק ר"עד סעיף ב' ובפרק ר"עה סעיף ב' ובפרק ר"עו סעיף ב' ובפרק ר"עז סעיף ב' ובפרק ר"עח סעיף ב' ובפרק ר"עט סעיף ב' ובפרק ר"פ סעיף ב' ובפרק ר"פא סעיף ב' ובפרק ר"פב סעיף ב' ובפרק ר"פג סעיף ב' ובפרק ר"פד סעיף ב' ובפרק ר"פה סעיף ב' ובפרק ר"פו סעיף ב' ובפרק ר"פז סעיף ב' ובפרק ר"פח סעיף ב' ובפרק ר"פט סעיף ב' ובפרק ר"צ סעיף ב' ובפרק ר"צא סעיף ב' ובפרק ר"צב סעיף ב' ובפרק ר"צג סעיף ב' ובפרק ר"צד סעיף ב' ובפרק ר"צה סעיף ב' ובפרק ר"צו סעיף ב' ובפרק ר"צז סעיף ב' ובפרק ר"צח סעיף ב' ובפרק ר"צט סעיף ב' ובפרק ר"ק סעיף ב' ובפרק ר"קא סעיף ב' ובפרק ר"קב סעיף ב' ובפרק ר"קג סעיף ב' ובפרק ר"קד סעיף ב' ובפרק ר"קה סעיף ב' ובפרק ר"קו סעיף ב' ובפרק ר"קז סעיף ב' ובפרק ר"קח סעיף ב' ובפרק ר"קט סעיף ב' ובפרק ר"קי סעיף ב' ובפרק ר"קיא סעיף ב' ובפרק ר"קיב סעיף ב' ובפרק ר"קיג סעיף ב' ובפרק ר"קיד סעיף ב' ובפרק ר"קטו סעיף ב' ובפרק ר"קטז סעיף ב' ובפרק ר"קיז סעיף ב' ובפרק ר"קיח סעיף ב' ובפרק ר"קיט סעיף ב' ובפרק ר"קכ סעיף ב' ובפרק ר"קכא סעיף ב' ובפרק ר"קכב סעיף ב' ובפרק ר"קכג סעיף ב' ובפרק ר"קכד סעיף ב' ובפרק ר"קכה סעיף ב' ובפרק ר"קכו סעיף ב' ובפרק ר"קכז סעיף ב' ובפרק ר"קכח סעיף ב' ובפרק ר"קכט סעיף ב' ובפרק ר"קל סעיף ב' ובפרק ר"קלא סעיף ב' ובפרק ר"קלב סעיף ב' ובפרק ר"קלג סעיף ב' ובפרק ר"קלד סעיף ב' ובפרק ר"קלה סעיף ב' ובפרק ר"קלו סעיף ב' ובפרק ר"קלז סעיף ב' ובפרק ר"קלח סעיף ב' ובפרק ר"קלט סעיף ב' ובפרק ר"קמ סעיף ב' ובפרק ר"קמא סעיף ב' ובפרק ר"קמב סעיף ב' ובפרק ר"קמג סעיף ב' ובפרק ר"קמד סעיף ב' ובפרק ר"קמה סעיף ב' ובפרק ר"קמו סעיף ב' ובפרק ר"קמז סעיף ב' ובפרק ר"קמח סעיף ב' ובפרק ר"קמט סעיף ב' ובפרק ר"קנ סעיף ב' ובפרק ר"קנא סעיף ב' ובפרק ר"קנב סעיף ב' ובפרק ר"קנג סעיף ב' ובפרק ר"קנד סעיף ב' ובפרק ר"קנה סעיף ב' ובפרק ר"קנו סעיף ב' ובפרק ר"קנז סעיף ב' ובפרק ר"קנח סעיף ב' ובפרק ר"קנט סעיף ב' ובפרק ר"קס סעיף ב' ובפרק ר"קסא סעיף ב' ובפרק ר"קסב סעיף ב' ובפרק ר"קסג סעיף ב' ובפרק ר"קסד סעיף ב' ובפרק ר"קסה סעיף ב' ובפרק ר"קסו סעיף ב' ובפרק ר"קסז סעיף ב' ובפרק ר"קסח סעיף ב' ובפרק ר"קסט סעיף ב' ובפרק ר"קע סעיף ב' ובפרק ר"קעא סעיף ב' ובפרק ר"קעב סעיף ב' ובפרק ר"קעג סעיף ב' ובפרק ר"קעד סעיף ב' ובפרק ר"קעה סעיף ב' ובפרק ר"קעו סעיף ב' ובפרק ר"קעז סעיף ב' ובפרק ר"קעח סעיף ב' ובפרק ר"קעט סעיף ב' ובפרק ר"קפ סעיף ב' ובפרק ר"קפא סעיף ב' ובפרק ר"קפב סעיף ב' ובפרק ר"קפג סעיף ב' ובפרק ר"קפד סעיף ב' ובפרק ר"קפה סעיף ב' ובפרק ר"קפו סעיף ב' ובפרק ר"קפז סעיף ב' ובפרק ר"קפח סעיף ב' ובפרק ר"קפט סעיף ב' ובפרק ר"קצ סעיף ב' ובפרק ר"קצא סעיף ב' ובפרק ר"קצב סעיף ב' ובפרק ר"קצג סעיף ב' ובפרק ר"קצד סעיף ב' ובפרק ר"קצה סעיף ב' ובפרק ר"קצו סעיף ב' ובפרק ר"קצז סעיף ב' ובפרק ר"קצח סעיף ב' ובפרק ר"קצ

שעטנז כן נראה לומר מדברי הרמב"ם: (ב) **מותר לערבו** · מהרי"ו סימן ק"ל מוסר ומדמהו לריחיים ומסתבר לסיתר דיזוע לכל שבעמידתו מלחתמול כמ"ש ב"י: (ג) **ולא בתפוחים** · כעור כתוב תנוחים לחוד ולא זכר תפוחים וכלל תופס במ"ם וכיולא בסם הסירו תפוחים במקום שמצמיעים קול לר"ח ובמתם כתב ב"י דוחק כזה:

(ד) **הדלק ראוי לריחיצה** · ז"ל הרמב"ם והטור כתב עליו ולא נכיר וכו' ובודאי ל"ש לתרץ דברי הטור דהא בפרק כירה ד' מ"ג מוקמינן לה בדלף הכלוי דוקא כי כירי דר"ח הא הטור לבטל כלי מהיכנו ול"ל לתרץ דהא ליתא בס' מהרי"ן כי רמי"ה דתבי דלוף פי' הדלף נפל על הריחיים אלו והיו עכורים בציר וניעוחה מפני הנפמים ולא היה מספיק לכלים הלריכים תחת הדלף תחת לקמיה דרבה ל"ל זיל שיליה לפורייך לבחם דלהוי כגרף של רעי ותפקיע יתיב תבי והא קמיה ליה וכי עושין גרף של כירי לבחתלה תדבכי נפל בי ריחיים דתבי תמר תיתי לי דעבדי תדמר וכלה דהרמב"ם שבחב כתן שתין עושין גרף על רעי לבחתלה ס"ל כתבי תלף על נב דתמר תיתי לי דעבדי תלף על רעי ותפקיע יתיב לי

ג אין דנין. לין מסדרין מעמות בשבת ור"ג תיקן שלא לכפול ההמיד בשבת לכבד לקבול כגון על שעמת בחוליס שרי (ס"ג ס' ז"כ) וע' בחוס' בחוספ דף ג' · ובשביל שעמות הקבל מותר לכפול התמיד (שם) :

כתב הרמב"ם פ"ב ה"ד נלה היו שוקעין בשבת ור"ג תיקן שלא לכפול התמיד בשבת בזמן שבית מיקה לו מלקות לה היו מלקין אותו, לה הבטרו הם וה"ה לשלח עוקעין ובתב הס"מ שמלתי הרמב"ם במקין המלות פ"ב ובלתות ממקין המלות סי' כ"ב מבשב דוקה בדבר שיש בו חילול שבת אבל בדבר שאין בו חילול שבת כגון שעושה מבוקר ול"ע ולפשר דמדבורי דקרא דבכל מובבותיכם נפקא לן לתין דין כלל · ול"ע בסהדרין דף ל"ה מבשב דוקא בדבר שיש בו חילול שבת וכ"מ בתו' שם ודינו ממומה לין דין נזיקה שמא יבתוב :

איתא בסהדרין דף פ"ח ע"ב שבשבת לה היו יוצבים בסהדרין בלשבת הגזי, רק בחיל שלא יבלה בלולו דין בשב' וע"ל דמה"ע לשור לקבוע מקום למילים בשבת וע' בה"ע בפ' סדר ההלילה סי' ו' שדמק בדבר : **ד ולא מקדשין** · וכבמ"ק בתב דבמיסה להוסף לב"ע לשור דברי לה התירו לב"ג לבמוס בית"ב מבוס בפרה וה"ה מבוס פריה ורביה וע', ביומה דף י"ג ע"ב בתוס' בשם הירושלמי דמבמע דברי לב"ג ותפשר שבם בגמרא דילן לה לשר אלה מבוס לשפשר בע"ח מ"מ לבהמלה יש ליזהר ביותר שלא לשחר המופס כי בתה עבירות בלין מזה ובה"ע סי' ס"ד בתב שלין לעבוח ביבוהין בשבת ע"ם :

ז ולא מפרישין · מבוס מקח וממבר : דתמי למתקן ולה הפרים דיבו במבבל בשבת (ר"ן ורמב"ם) ע' סי' ש"ם: **ח ואין פודין** · לפי' בבלי דדמי למקח וממבר ולין לומר יהן המשות לבהן בע"ם מ"מ לית יעשה עס הבהמה והבשובה · יעשה בע"ם עדיין לה תלה עלין המוסף ולית יתמר ולומו ובשבת אמי לה לשבות לאו מידי קטיבי לבן יתהין עד יום ח' (ת"ה) וביו"ד סימן ס"ה בתב הב"ח דלם מלאו לו כ"ם י"ב תבל"ב ביום ו' יפדוהו ביום ו' דהוה מדם וב"ב הם"ך ס"ק י"ם סב · ול"ע דלין לשמוך ע"ז דבבבובות דף מ"ם לתהינן תת ביום ל' ביום שלפניו בו' מ"ע דרבנן נמלי מדם מדם ממבדר תם בהם ומעלה לף ס"ב ומעלה וכו' קשה מלי פריך מ"ם דדבנן הא עדיין לא בלה לו תדם ס"ם בין שבלו כ"ש י"ב תבל"ב ס"ל תדם ומבני דבעי' מדם ומעלה ולבן צריך שיעב ביום ל"ח וב"מ דקלמר מת ביום שלשים ביום שלפניו ולה תילק בין כ"ש י"ב תבל"ב ועוד דהמוס, בתבו בסהדרין דף י"ח סוף ע"ח בלשון תורה הוי תדם ל' יום ולילדך ביטוח לתילו בלשון תבמיס הוי ל' וכ"ב ביבמות דף מ"ח וב"מ בר"ה דף כ' ע"ב ובמגילה : **ט גם שביב מרע** · עיין במ"מ סי' רל"ח ובח"מ בסי' קב"ו וסי' [illegible] והע"ם לה ע"ם ובתב בשם רש"ל בתי דיעה דהתם גם מ"ם דמיירי שגרם ע"י שליח מבולר שם דליתה תלה ל"ל בתתב בו שבת זו במ"ם סי' קל"ו ס"ו ע"ם : **י מה שעשו עשוי** · הקשה בים"ם מ"ש מהשבש שלא למכול ושבר ומבר לתין מביתו בלוס ע"ם והבמ"ל בסף"ב דבבובות דף"י טלמו לייבד בתו ובתיו בגדר שב"ל וה לה שייך בתן ושבח"מ סימן ר"ם ובבמ"ם : **יא האלמנה** · ומבתי"ל בתב דלתיה שבות בתוב ומ"ב בתב דלתילו בתוב בו ליתר קוסס שבת בין די"ל למוסף שלנו לה מקרי מוסף וקודס למוסף ביומו · בתב הממ"ח תלמה שבשלת ליל ה' וה"ה נדה ומתיימדה עם התתן פ"י ג' שומיים שמוסבת לשבול ליל שבת מלחר שבשמה לביתו בלתה בו' · ומיבו להרמב"ם דס"ל בתוסף על נדה תיבו קוסס לתבבר דה"ה יימוד וביישה לבית הבעל לה מבני בל זמן שלישה רלויה לביתה ושוד לתבוד מזה לקמן סי' ס' עב"ל בסי' ב"ם · ובבריו תין ב"ל דלף להתבעית הרלשונה בלתה למשבה תלמה שבשבה לתוסף קודס שבת מוחרת לשבול בשבת דהא קשה תוסף לבל דבר בו עב"ל · ודבריו תין ב"ל דלף להתבעית הרלשונה קלי לעניין תוספות בתובה מ"מ בעית הסניה היה ב"ב לעניין ירושה דבין דמלילך בתוסף שהבת רלויה לביתה ק"ו בתסיבה לשלושי הבעל לבל לי לה מזה לביתה לה קשה בלום תפילו בתוסף ושוד ב"ל דלפילו ב"ד תוסף מה קושה מ"מ בתלמה דלה מבני תוסף בעית דוקא יתוד הרלוי לביתה דהא הרא"ם ס"ל דתוסף מה קושה ולפ"ה בתב בתלמה בבי דוקא יתוד הרלוי לביתה ממ"ם ריש בתובות ושבתיק לשום הבור והרב"י בא"ע סי' ס"ג ס"ה · ומה"ם ב"ל דבבי יתוד שלין שם תדם ול"מ בבין הביתו בא"ע בב"י סי' ס"ח וז"ל בתוסף היינו יתוד בבי תדם ג"ב רלויה לתוסף וכו' ומלחר דקי"ל לתוסף לה היינו יתוד ח"ב מותר לבשום תדם ב"ב ול"ל בתוסף היינו יתוד בבי תדם ב"ב בבי' יתוד ממש בלה שתר בתוסף תרלוי לביתה וב"ב בבי' ל' דבעית ממש בלה שתר בתוסף תרלוי לביתה וב"ב רמ"ח בי' סי' ק"ו וכ"ו שם וב"ב מבריל"ב בה' שבת שלפי' היו הבתוליס ביום ה' לתור לבא עליה בשבת לבן לין לשמוך על החמ"ח בזה : **יב להשיש בתים** · דוקא בתבר תבל בבלי בבי ממ"ם ס"ב ב"ח : **יג בפינה בו** · לתור לבתריס לישן בספינה וידע שהלישו יהודי יוליך לוחה בשבת ולפי' לה"ח דלין בזמן הזה מ"מ (מ"מ) וע' סי' רמ"ח ס"ב בתבה דלה בתבם בה מע"ם שרי דלה הוי בבם ומ"מ לתור לבלה מספינה ע' סוף סימן ת"ך :

אחר היה לו חוב גדול לבל תינו יהודי ומודע שהוא חולה לתור להסכיר לו ספינה קטנה לבבה מלבו דלה בבי הזיקת דשמא לה יתות לו שמא יצוה לפרוע (ר"י הלוי ב"ב ע"ם) ומשמע דלה בבי הזיקת בגון מפני ליסטים מותר לעבור בספינה עסי' של"ך ס"ו וב"ל דלה התירו אלטול לה התירו ספינה דהא לפי' לדבר מלוה לתור אפילו בבי הזיקת ומ"מ לה מבר בבם ומ"מ לתור לבלה מספינה ע' סוף סימן ת"ך :

שמ המותך בבלי בין לו בין לתחר חייב ובין פטור כ"מ ומ"מ נבי יבלה ובתב הע"ו בי"ך סימן קל"ח דלה שבשה שבשהה ליטול בספרים בפ"ם ובליל שבת הוא לית מבילה הוא לתחר יהודי לתתבם הוא תפשר בעיקר ולמה תתי לתיני יהודי ושוד דמ"מ משה ידיה ומפיסה וכמ"ם בי"ד סי' קפ"ח ובבן בגקדם הסיב ובטל ע"ך בספרי נקודת הכסף בתירץ ובתב דברי תפיסים לין בו ממם בכ"ם סי' שב"ח ושוד דהוי מלחמה שחל"ל בכ"ם התו' מ"מ לם תפשר ליטלו ביד מיטב ליטלו ביד ע"ב ומפ"ם בספ' ש"ב בשם הריב"ם וע"ל דלתחר לתינו יהודי ליטלן ביד בן בתב ב"י : (ד) ולא היו מתריעין · עיין מה שבתב ביוחה דשה סימן רכ"ח ס"ג דבדבר שטנוע לל בבלל מתריעין לנבוה בשבת וביולה בזה בתב ב"י סי' תמ"ח לעניין היתר נדיים ומדמיס : (ה) **הבונם את האלמנה** · ע' בח"ע סי' ס"ג ומ"ם ב"י ס"ד סי' קל"ג ס"ב :

ד ג (ג) ח **אין דנין** (כ"י סוף סימן רמ"ג בשם שבולי הלקט) **ד ולא מקדשין** : הגה ויש מתירין לקדש היכף לתין לו תבם וכניס (ר"ת) ותפשר דהוה תדין **ה** הבניסה לחופה בשבת סרי (סמ"ג) ולפ"ז בב דלא קיימה לן בתי מ"ם סומכין על זה בשעת הדחק כי נחזי בבוד הבריות בתו שרגילין בלפשרים שלא היו יכולים להשוות עם הבדוניא ביום ו' עד הלילה דשוכן ביהוסה והקידושין בגיל שבת הוחיל וכבר הוכנו לסעודה ולינישואין והוי ביום לבלה ולתחן אם לא יבנסו לו ום"ת (ד) לבהתלה יש ליזהר שלא יפת לידי בך (ועיין בשור אבן העזר סימן ס"ג) · **ולא הולצין ולא מיבמין ואין כונסין ו ולא מקדישין ולא מעריכין** (ד) (ה) **ולא היו מתריעין בימים הקדמונים ז ולא מפרישין תרומות ומעשרות ח** ס **ואין פודין הבן ואין מגרשין** · **אא"כ הוא ט גט שביב מרע** (לתקוף ליש שלמת) כ **וכולם אם נעשו שוגגין או מוזידין או מוטעין י מה שעשו עשוי :**

ה (ה) ל **הבונם את יא האלמנה לא יבא עליה ביאה ראשונה לא** (ו) **בשבת ולא ביו"ט :** (עיין סימן ר"ם) :

ו מ **אסור לאדם יב** (ו) **להשיש בתים דבר לתוליכו מאצלו או להביאו אצלו : ולכן קסמים שעל פני הבתים אסור להפצילן לכאן ולכאן כדי לנקות הבתים שיהיו יפים :**

ז יג (ח) ם **ספינה אם היא יושבת בקרקע הים ואינה שטה כלל מותר ליבנס בה יד** ע **ואם היא** (ט) קשורה בבונהג הספינות העומדת בנמל אע"פ ששמה על פני הבתים מותר ליבנס בה :

שמ בבמה דינין מדברים האסורים בע"ש בת בעין הולדות מאבות י' ובו י"ד סעיפים.

א ח **אסור ליטול שערו** (א) **או צפרניו בין ביד בין בבלי בין לעצמו בין**

(ב) ס"ק י"א) יש לייתר לתר המוסף קודס שבת כו' עכ"ל בסי' ל"ס · ומה שלתר הקודס המוסף לסרים ביתוד ר"ל מבוס דמ"ל יתוד שלין מעיה ולף על פי שמבודבת לו ולפ"ל שהמוסף לסרים קודס ברבת שם סלרים קודס ברבת המזים בס"ם בסי"ד סי' ל"ס לבן לריך ליתוד מבשב"ל בתקום לבוש לתר המוסף ס"ם בסבלת בימין סי' ל' :

יד אפרים

(בסמ"א ס"ק י"א) יש לייתר לתר המוסף קודס שבת כו' עכ"ל בסי' ל"ס · ומה שלתר הקודס המוסף לסרים ביתוד ר"ל מבוס דמ"ל יתוד שלין מעיה ולף על פי שמבודבת לו ולפ"ל שהמוסף לסרים קודס ברבת שם סלרים קודס ברבת המזים בס"ם בסי"ד סי' ל"ס לבן לריך ליתוד מבשב"ל בתקום לבוש לתר המוסף ס"ם בסבלת בימין סי' ל' :

שלט (נ) לין דנין בשב"ם וכתב מור וקליפ שאסור בשב"ד לבדר מעמותין בשבתו כדי לעיין דינם בספרי הפוסקים וכן בשב"ד בם בר בכי הוא וע', בשל סי' ו"ו לם מותר להסתיר מלין לתיו יהודי בשטות מוכרת לכך וע"ם בתמ"ח שלין לקבוע מקום לתלישה ע' בשות יעקב ח"ם סי' ס"ו ס"ג ס"ם בשם ש"ם שמותר לקבל עדות לשרך עניות בשבת בשהשד מכוכן וקרוב לשות ולף יתעללו בדבר וכן הורה בתחד בסיב רוצה לעשן לת תשתו לתתבו ביום בשבת ובכיון דברי הב"י סי' רס"ג בשם רב שרירא בתחד בשער בעיבים כו' והקשה ס"ו ממקומם שלין לתלוק על בעלון מ"ם בשורה כי שפי בשם מוהר"ם ס"ם : (ה) שפיטה שבב"ם ועיין בתבל"ד שבהרמב"ם לעניין בשר שפורתת וכבר בתבתי מזה בס"ם סי' רמ"ח ס"ם · וע"ל שבות יעקב ח"ג בתב ג"כ להתיר לעבור בספינה בתוך התחום לבל למיקבתיאתיה הולכת בשבול ישרבל (ובשם הגר"ע בן ל"ב ח"ג סי' ס"ג ובתב שדברי דת יהן בפי' הרא"ש בם בבית השובה מהל"ב ותבו' תו"ש סי' ר"י ב' ותבו' עס"ב סי' קל"ג) לבד דק שגם בפ"ע ג"ב שלף דיבתר בל בשב יעקב שם לין הספינה בולבת בלא בשבול שיעבור לשבור בספינה ובמ"ם בעיבור בולבת בלא בשבול לתיוך וע"ם בג"ב · וכ' בג"ב שם דמי שבריך לילך בשבת למקום שמתפללין בשבריב לשמוע קריאת התורה וללריך לשבור בספינה ובמ"ם לקנות שבריתו בספינה קדושה לביתו לף מעבר לנהר יש עוד למקום שהוא יותר מג' פלגים לתוך ולריך לבניית עידוד לקנות שבריתו מעבר לנהר רחוק מאלף אמה כדי שלא יהיה ביבו ובין בתניון יותר מאלפים אמה · ובביו שבניף בדבר שם לשבור בספינה בשבת לתיבו לתוסר לה לישוב ולא בתר בורה לו לתיוב מורה לבתריך בספינה ובבתת בירוד שהוא ע"י בניית שבריתו אפילו תיבו מות

שמ (א) המוחק דיו כו' · כתב כתב המטפחת בדין כו' והוא ס"ם וכ"כ המוחק מטפחת דיו על הקלף כמ"ש כאן וכתב מו"ח ז"ל ולכן צריך ליזהר במוחק פעמה על הספר שאין לכלכו ולפי' לא נקרא מלא על חומ"מ והם על שתים חייב חטאת עכ"ל: (ב) **אסור לשבור עוגות כו'** · במרדכי בשם מהר"מ כתב בזה לי משום מוחק ליכא לאיסורא דלוריתא אלא במוחק ע"מ לכתוב ומיהו ליכא לדכון ובכיתוק ליכא לחטוב ולחפי' אלא על חומ"מ והם על שתים חייב חטאת עכ"ל. ואין מזה על הקמיו רק אלא ספיק ליה בידים משמע דבגדול לחטוב ולא בכמתי זה דכל לפי' במקום שים אב מלאכה כגון בורר ליה צריך לחטוב דרך אכילה ואם לאיסור משום שפוצה אכילה כיון שהוא עשוה כן לצורך אכילה כמ"ש וכן במומן כ"ם בזה שהוא מקלקל כיון שאין מוחק ע"מ לכתוב וכל המקלקלים פטוריים למה יהיה לחטוב דרך אכילה ואם לאיסור משום שפוצה אכילה לחומיות ודומ שיחתבו בשעת האכילי, זה היה לאיסור לף בקמן יש לאסור בעשייה כן הוה ליה ספיק בידים ול"ע ובלבוש כתב ונלפה לי דהוה ספק בדאי לומן ספרים שכותבין עליהם בדאי מודי להרים"ם) הגוזז בין המי בין בשמה בין מן בשמה ואחי אחי' מן הצמח חייב. דהוקם כגף מן הצמח חייב. שכותב מן המי אחי' פטור' דאין דרך גיזה בכך (מרדכי) ואלי הרגלתי לכתוב בדבש מוערב במעט מים דהוי מי פירות ולא הוי מוקה (תוספה) ול"ע דבש"ם ריפומו ניכר: **ז במין אותיות** · ל"ש דאם כן אפילו כתובין עליו זוטות יהא אסור לחטוב דהא כלי זוטה חייב ול"ל המוחק' ממי חייב ול"ע וכתב בתשו' רמ"א סי' ק"ם דספר שכתב על הדפין אותיות מותר לפוחתו ולנעלו, לכיון דעשוי לנעול ולפתוח לילה מצוי מוחק ע"מ שלהיות מוכלחות וכ"ה כתב שהוא קרוב לחייב חטאת וכ"ל להחמיר דהיות רמ"א היכן מחלק בזה ול"ע כתב מהגין להחיר וכ"כ הר"ם סי' ל"ו וכתב ע"ש דדוק' כשהחבין על הצוות אותיות מדבר אחר אבל כשהחבי' היה מכוונה עלמה בדפוס לו בידים ברי ואלן חולקים בשוות שים עליהם ניכרים ע"כ ול"ל: **ז במשקין** · ולפ"ז כתב פטור · וה"ה כתב שכתב בדין עני יקראוהו ועל כל דבר שהיו עומד פטור עד שיכתוב דבר העומד על דבר העומד וכן המוחק כשהוא על דברו חייב ממי שהוא טור אחי' שכתבו ממוחק אבל כשהוא מחובר בדברו מעכבת שכתב בלחחר זמן ס"ז דומה לכתב שמוחק אבל כשהוא מחובר על דברו כתוב בשני טורות כתב פטור · המעכיר דיו ע"ג סיקרא חייב ג' ומשום כותב ומשום מוחק: דיו ע"ג דיו לו סיקרא ע"ג דיו פטור · הכותב לשמים בזוזות בכותל ובספר ובטפר וכיולא בהן דרך שכליירים ריפמים ס"ז חייב משום כותב וכן המוחק · המקרטם חייב · הכותב על ממ לקלקל הטור חייב שהיו חיובו על מקום שכתב הלא על שכתב הכל המוחק על ממ לקלקל פטור כתב חומ"מ שמוך לכתב הכל על ממ לקלקל כתב ע"ג כתב מהגין לכתוב חי"ת וכתב ג' זיי"ן כתב ג' חותיות שהיו נהגין שם זה פטור כתב חומ"מ שהיו נהגין לכתוב חי"ת וכתב ג' וכתב חומ"מ שהיו נהגין לכתוב חי"ת וכתב ג' מחוסרין מעשה לקריאתן כתב חייב שבזמן שמקריאין חומ"מ פטור כמניח זי"ן וחין ממחק ג"ם כתב ס"ח ומשום שהוא כותב ומשום מוחק: **ח מותר לרשום בצפורן** · ולא למרי' דמלמן יהיו בכתיבה וה"ם דמותר לרשות לחומות בשבת אע"ג שמלמדה (ת"ה): **ט מותר לרשום בצפורן** · אבל כמין חותיות ודלי אסור כמ"ש ס"ד (לבוש): **י שאין זה וכו'** · רש"ל כתב דדוקא

דהוי שבות דשבות וכמ"ש סי' ש"ו ס"ה דשרי במקום מלוה לאכל שבות ממקום לאחר לעשות כמ"ש סי' שכ"ו דאסור לעבוד מקום גזירה שמיטה שעד ת"ע דהיינו שבות ולומר יהודי לעשות מלאכה לחולייתא נמי לא משכחה להתיר דהא בקל דמיון המבילה החידוה כמ"ש בי"ד סי' קצ"ו וגם ג"ע שם ים להתיר ביקור לכן מוטב לומר לעשות יהודי להתכבד בידו ואם ח"ת דיה מוחר בכלי דהא כבוד ודעימיה פוסקים מלאכה שאל"ע פסוד וט' סי' רע"ח ושעי"ד סעי' ש"ך דח"ת ליטול יפה בשיניים וגם בפ' שמחות למהר"ם כתב דבמ"ה לומר לעשות יהודי להתכבד בשבת במקום מלוה שרי כדלחמרינן פ' הדר עכ"ל: **א בין לאחרים** · **שתי שערות** · **ב בין לעצמן** · **שערות** · לכל בלחמ לית לאיסורא אלא כמו כל חני שיעור כגיל פסוק דלא ש"מ כש"ל:

הע"ש כתב כ' דיש ולא רמה בסימן זה ורמ"ו: **ג לתוך יבלת** · המוחך יבלת בכלי חייב אם היא לחה (מ"מ פ"ם דלא חייב· דהוקם כגף מן הצמח ואחי אחי' מן הצמח ואחי אחי' מן הצמח ואחי אחי'

דוקת בקלף הקמה לבל על הגיד לאסור דמתקיים הוא וכ"מ לוסר לפי בקלף וכ"מ בפסקי תוספות פרק הכותב :

משמע בגיטין דף כ' שהם תוכב לותיות של כסף ע"ג בגד מקרי כתב ע"ם ולא"כ לפסור לאסור לעשותו בשבת כתב כהגי"מ פ"ח מה"ת דלאיתא בסימן ש"ו סי"ל כותבין בשבת כו' כתב גיפעים דלזו לגלח שבות דמזרו על שלהם לשו שלנו וכ"מ קלח מל' רמ"ח סם סי' שלומר לשון יהודי לכתוב הרוי שבות דשבות וכפסקי"ז כתב דכתיב' דקם שלנו כותבין שעברי הדיוטות לזו משוב כתב לפני' לם הלוות מסר זיון לח לשיב כתב לעניו שבת התטורה כ"ם שבת דקלמרי' בשבוע הם דבעי' זיוני עב"ל ולמכי דהרמב"ם כתב דשבוע בכל כתב וכלל לשון חייב ולפי' משי סמניות ופי' הם"מ לפי' לזו לותיות ידוטות רק סי' בשלמת כנון מוי"ן הפוכין נבי ויקי כשבוע עב"ל והל דבעי זיוני סיזו בכתב לשוריות דכל זמן שלא זיזן לח נגמרה מלאכתן ולפשר דבשבוע דקה ממי פשור כיון שהוא מלקה מכתב לשוריות לבל בכתב לזו יהודים כיון שהוא כתב שלהן למה לח יתחייב וכ"כ הרב"ח בס"י קכ"ו ובמשנ"ב שם בהגי"ת בשם הרמב"ם דכל שאינו נמי לשון קיימא אלא לשעה אין בו משום כתיבה ולא נתבוין להקלקל בלבד הרי זה תולדת (יח) קורע וחויב :

שמא היתר נדרים בשבת ובו ג סעיפים

א מתירים נדרים בשבת אם הם לצורך השבת כגון שנדר א (א) שלא לאכול או שלא לשתות ב אף על פי שהיה לו פנאי להתירם קודם השבת ג אבל הבעל יכול להפר נדרי אשתו ד אפילו שאינם לצורך השבת מפני שאם לא יפר לה היום לא יוכל עוד להפירם :

ב מי שנשבע לעשות מלאכה פלונית עד זמן פלוני ולא נזדמן לו לעשותו עד יום האחרון של אותו זמן ואותו יום בא בשבת ויש לו פתחים להתיר נדרו נשאלין אפילו בשבת :

ג בימים הקדמוני היו נוהגין להתיר (ב) חרמי הקהל בשבת אף על פי שאינם לצורך השבת (ועיין לעיל סוף סימן ש"ו) : סגם מה שהחכר כתן סיתר נדרים סיזו רק מה שבין שהם לעצמו אבל מה שבין שהם להברירו אין מועיל כום שהחכר הם"מ הבשוטה שמתפלם שבשבת ליזהרים אין לו התרה בשום לופן כי הוא ע"ז שלוי ושפוטר פליהם יפה להדאון שלם

שמב בין השמשות מותר לעשות דברים שאסרו חז"ל משום גזירה ובו סעיף אחד

א כל הדברים שהם אסורים מדברי סופרים לא גזרו עליהם בין השמשות (וע"ל סי' רס"ח וסכי' ש"ז) ג והוא שיהא שם דבר מצוה או דוחק ביצד מותר לו בין השמשות לעלות באילן או לשוח על פני המים (א) להביא לולב או שופר ד וכן מוריד מהאילן או מוציא מהכרמלית לרשות שעשה ה וכן אם היה טרוד (א) ונחפז לדבר שהוא משום שבות מותר

דוקא שבות דרבנן אבל דבר שהוא מלאכה דאורייתא אפילו בדיעבד אסור כמו שכתב הרמב"ם בפ"ב מהלכות שבת הלכה ט"ז וכתב הרב המגיד שכן הוא דעת הרמב"ן והרשב"א והריטב"א והר"ן והמאירי וכן הוא דעת הרא"ש בפרק ב' דביצה וכתב שכן הוא דעת הרי"ף והרמב"ם והטור והשו"ע וכתב הב"ח שכן הוא דעת הרמב"ם ומהרי"ו בתשובה סי' ק"ב ומהרי"ל בהלכות שבת ומהרי"ק בשורש קנ"ב ומהרש"ל בתשובה סי' ס"ט ומהר"ם לובלין בתשובה סי' ל"ג ומהרש"ך בתשובה סי' ק"ב ומהר"ם מינץ בתשובה סי' ק"ו ומהר"י מולכו בתשובה סי' ל"ב ומהר"י קולון בשורש קי"ב ומהר"י בי רב בתשובה סי' ל"ב ומהר"י

גדול והפסד מרובה צריך לתירה לתינו יהודי ב"ה שהרי לפיזו בשבת עלמו הקילו בהפסד מרובה לומר כל המליל לתינו מפסיד יפ"ב ב"ה לא נזהרו בלל בזה ומכל שכן אמש מקון שהוא לומר ב"ה לתינו יהודי שידליק נר של ר"ת ר"ש שבשם שהדליקו מעבי"ם ע"ב וכ"ג כוונת הרמב"ם שבשם' והוא שיש שם דבר מלוה לו דומה כמו שהתיתין הם"ש כאן דמשמע דומה לפי' בדבר הרשות :

שמג (א) **מאיסור דאורייתא** · כתב זה ע"פ תי' ב"י בהרמב"ם דהיינו שהרמב"ם כתב בהיסור הדבקן לין ב"ד מצוין להפריש וכן הם הגיזו לבין לא ממתין בידו והקשה הטור דבגמרא משמע לפילו היסור לתוריית' וחי' ב"י בשם תניו דהם דקשו לרמב"ם ליסור דהבקן היינו משום סיפא דאין ממתין ביד לבזו הא בדתוריית' ב"ד ממתין ביד לבזו ופ"ה כהב רמ"ח כאן דדוקא מלילור לתוריית' וב"ג דדוקא לענין שילטרך ב"ד למחות ביד לבזו מללך ב"י כן לבל לענין לב שלמו דקשו הם"ש ולפי לריך הוא לגעור בו לפילו בליסור דהבקן וב"כ ב"י בסמוך וז"ל וכן לסור להרגילו בחילול שבת ומועד לפי' בדברים שהן משום שבות ע"ל : **הב"ח** הביא כאן מ"ם הטור ב"ד סי' שפ"ג לענין שומחת מה שלבזו לריך להפריש וכתב ב"י שעמו דלה"נ דבם' הרש מפמע דדוקא לענין דלא לסמוחו ביזים שלריך להזהיר הגדולים על הקטני' היינו מקטי דיזיעין הב' לימודי' דהיינו שומחה ודם ושרלים לבל לחזר שמחגלו לגו ס"ל תי כתובים הבלים בל' ולין מלמדין וחע"ג דעביד בגמרא לריכותא הוא לאו דוקא דא"ב וכתוב רחמנא גזילה ושומחה כו' ותימה ע"ז דאם הלריכותא לאו דוקא וה"ל ב' כתובים ולין מלמדין נ"ב הקשה לכתוב רחמנא גזילה ואד מעיינו ולא יהיה לנו לריכותא וללריך לומר דהוה לית ב' כתובים כו' אלא על כרחך לאין זה קושי' כלל דלכתוב אד מצאר לישראים דלא הוזהרו לענין זה אלא אנו לריכים לתרץ מה הקשה לן לכתוב אד מעיינו ממש שזכרה התורה ·ושוב הביא ב"י בשם מהרי"ט דהשתא לא לכתוב ברלים אלא ואיתי ממש הלד מטומחה ודם אלא לריכותא לאו דוקא· וזהו פלילה להתחכם על התלמוד שעשה כאן לריכותא ואלו ממש דלאו לריכותא היא ·ויותר לנו מזה שקורחא גדולה לענין מלמדין ואלב"ד דוקא לריכותא דוקא היא ·ים כאן פירכא על מה הלד דהא בשומח' מה תשבחן אנו פעמים דמביא לידי כרת כגון חם נכנס למקדש וקדבזיו ע"כ ס"ד פירכא דהא על מה הלד פלילן פירכא לל הוא ואלן הוה פירל· חשובה ת"ל : ולית הסובה כמו שפרשה דפרלין בגמרא מ"מ נ"ו היא פירכא חלא ברור הוא דהלי לריכותא הוא דוקא ולין כאן ב' כתובים הבלים כו' בלל דלל"ב היה לתלמוד לתרץ בן ·והלב"ד לפ' דבלי הטור בדרך זה דז"ל שם בשם שהשבן מזהר שלא למחות בן הוא מזהר על הקטנים מלטחות ואתר הרמב"ם שלין הגדולים מזהרים חלא שלא למחות ביד אבל אם בא למחות בפלמו אין ב"ד מניח לפפריזו חלא שאבי הבן מלוה למחבו בקדוש, ול"ל שלריכין להפריזו ול"מ מל· שדרבו למוד ולמדם להזהיר גדולים על הקטנים משום שלריך להזהיר מלטחות ול"ל וזה ודלי קשה מה למד הטו' מן מלטחות הל' של הדרשה אחר שבגמרא פירשוה דלא למחות ביזים דוקא ע"ב ללמ"ד דל' להזהיר הגדולים בו' ים מלטחות דלא קאי רק על הב"ד אפי' שם יתרחלים ובזה תמרו בגמרא דהזהרה היתה על טומחה ביזים דוקא ושיינו אבי"ד אבל על אביו לא היתה שום אזהרה מן התורה רק מלד התינוק רלוי לחבו לחבו כמו שסיים לחבו בקדושה והקדושה היא לינה מלד חיוב דאורייתא אלא מדרבנן וזו היא דעת הרמב"ם והטור מולק ואומר דבל"ם אלי למור ולמדם משמעו שלריך להפריזו אלא דהא דאמרינן בגמרא דלא ליסבי ליה ביזים דוקא היינו על הב"ד כפי משמעות שהבין המקשן דקאי על הב"ד ובזה ים תילוק אבל מ"מ לפי התימה עיקרא דקרא דמזהיר אזהרה היינו על הלב שהוא חייב מן התורה וזה מדוקדק בל' הטור שהתחיל בהבנים שהבנים מוזהרים היינו הלב על בנו ב"ז שהוא בישותו ולא זכר הב"ד ופ"ב סיים לומר שלריך להזהיר לבוץ"ח דעל אביו קאי לליכים בו למור ולמדם להזהיר תותו ולהפריזו דתפילה אמר ול"ל שלריכים להפריזו לשון רבים היינו בלל הבנים שלריך להזהיר אותם בניהם כמו שהתחיל בהבנים אבל לעולם הטור ב"ב ס"ל דלענין שומחה אין על הב"ד מוטל להפריזם ולפי' לזה שהב"י מביא דברי ב"י דס"ל בהטור ודברי ב"י הם בלב דוקא בלללד"ב נכון להבנים דבריהם עם הרמב"ם ולא לחלק בין שומחה לשאר עבירות כיון דבחלמוד מצווה לותם להדיח : (ב) **בימים טוב** לו שיקבל **על עצמו** בו· עפ"ז ל"ל דבבי רש"י בב"ק ד"ל ה בשורף שטרו של חבירו דחמרי' הוה עובדא וכפי' רפרש לרב חסי וחלבים מיניה כי בשורף לעלמא ופירש"י שרב חסי שרף שטר מבירו

באר היטב

שמב (א) **אין** · ומלמד דמשיך מיניה מרובה בגון מקשת שופר שמקול בשבת לבניס ויבוחו לתקוע בשבת ב"ד מצוין להפריזו ב"ג בשבת ב"ד ב"ג ד"ל · ובשב שב"ח · ובחב שב"ח דבני מומחה מצוין להפריזו לפי' לג' הגיע לחינוך אבל דשת בפ"ג כי"ד סימן בב"ג דאין מלוין להפריזו ב"ד בזב בפוסקים ובשבת דגמרא פ"ג וט"ו ב"ג : (ב) **חנו** · אבל אחר חינם מלוה להפריזו ובשב"ח בשאר דף ב"ב · ומשמע שם דאחר מחויב לחנך בנו ב"ם · ומשמע דבל המלות דמי ליה ב"ב ולריך לשמשם לפי' דף קפ"א פ"ג : (ג) **דתוריית** · ובחמת חשלי בחיבורית דבקן חייב שהב לבל אחר לחנכו בשבת דחיית ב"ב מחויב בידו אבל בפריזו חין ב"ב ס"ב ושיין ב"י · ובשב שב"ח דוקא בשעת חינוך דבר שבשב אבל לאו בר שבשב ליה בן בם יוכל לחינוך · ובשב שב"ך בי"ד סימן בב"ב בשם מרוקח דאחת בשבת בשבת בשב

שדמ"ש א אסור לו לעשות · ומ"ב דרוב ימים הם חול זה מקרי קבוע: **ב** מותר לילך · אפילו אם יתכוין במדבר לעשות יחלל שבתות וימות בתרן גזירה: **ג** אפי' ביום · לפי שתמותתן מדבריהם כיון דלית בה איסור סקילה לא החמירו בו (מ"מ ור"ן) תמותתן דתורייתא כיון דלית בה איסור סקילה והתו' והרא"ש כתבו כדי למהר לעשות מן המוכר משום דאחר איסור דרבנן תסור לו לעשות תמ"ג דקי"ל ספקא דרבנן לקולא דכיון דחל עליו שבת לסור בכל כמו כי"ט שני דהוי ממי ספיקא ולאיסור שבות:

שדמ"ש דין ההולך במדבר בשבת · ובו ב' סעיפים

א ההולך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת מונה שבעה ימים מיום שנתן אל לבו שבתתו ומקדש השביעי בקידוש והבדלה ואם יש לו ממה להתפרנס **א** אסור לו לעשות מלאכה כלל עד שיכלה מה שיש לו (א) ואז יעשה מלאכה בכל יום אפילו ביום שמקדש בו (א) כדי פרנסתו **ב** מצומצמת ומותר לילך בו בכל יום **ג** (ב) אפי' ביום שמקדש בו:

ב היה יודע מנין יום שיצא בו כגון שיודע שהיום יום רביעי או יום חמישי ליציאתו אבל אינו יודע באיזה יום יצא מותר לעשות מלאכה כל מה שירצה ביום שמיני ליציאתו שביום כזה יצא מביתו דבודאי לא יצא בשבת וכן ביום ט"ו וביום כ"ב וכן לעולם:

שמה דין ארבע רשויות בשבת · ובו י"ט סעיפים

א ארבע רשויות לשבת רשות היחיד ורשות הרבים "כרמלית (פי' לך מל לא ולא יכב אלא ביוצאי מכה ממי לא הי' לפי שאין לו מחיצות ולא י"מ שיהיו דומה לדלתי מדבר דלאו להלכות דרבים עניד (רש"י) ומקום פטור:

ב איזה רשות היחיד (א) מקום המוקף **א** מחיצות גבוהות עשרה טפחים (ב) ויש בו (א) ד' טפחים על ד' טפחים או יותר וכן חריץ עמוק עשרה ורחב ד' על ד' וכן תל גבוה עשרה ורחב ארבעה על ארבעה: הגה י"ל דבעינן נמלו מרובעים על מרובעים כן ולכאורה וכמו שיתבאר לקמן סימן שמ"ט (הגהות מיימוני פ"ק דשבת והוס' פירוש דף נ"ח):

ג כתלים המקיפים רשות היחיד (ג) על גביהם רשות היחיד אפילו אינם רחבים ד':

ד ב (ב) חורים שבכתלי רשות היחיד שבלפי רה"י הם רה"י: הגה ואם הם כלפי חוץ ואינם עוברים כלפי מפנים נמוכין לפי נגבון וכתבן כמו שיתבאר סי' זה סעיף י"ג: (כ"י בשם הרמב"ם והמנוך):

ה אויר רה"י הוא רשות היחיד **ג** עד (ג) לרקיע:

ו ד (ד) (ר) ו אפילו כלי כגון תיבה או מגדל או כוורת אם יש בו לרבע ארבעה על ארבעה והוא גבוה עשרה הוי רשות היחיד:

ז איזהו רשות הרבים **ה** (ה) רחובות ושווקים הרחבים ט"ז אמה ואינם מקורים **ח** ואין להם חומה ואפילו יש להם חומה אם הם **ו** (ו) מפולשים משער לשער (ה) ואין להם חומה אם הם **ו** (ו) מפולשים משער לשער (ה) ואין לתומתין (ז) נעשלות בגילה (סור) הוי רשות הרבים **ז** (ו) **ח** ויש אומרים שכל שאין (ח) ששים רבוא עוברים בו בכל יום אינו רשות הרבים:

ח מבואות הרחבים ט"ז אמה ומתקצרים בקצתן ואין בהם ט"ז אמה י"א שאם ארכן לאורך ר"ה הרי הם ר"ה: מבואות

שדמ"ש ח ההולך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת מונה שבעה ימים מיום שנתן אל לבו שבתתו ומקדש השביעי בקידוש והבדלה ג ואם יש לו ממה להתפרנס **א** אסור לו לעשות מלאכה בכל עד שיכלה מה שיש לו (א) ואז יעשה מלאכה בכל יום אפילו ביום שמקדש בו (א) כדי פרנסתו ג מצומצמת **ב** ומותר לילך בו בכל יום **ג** (ב) אפי' ביום שמקדש בו:

ב ה היה יודע מנין יום שיצא בו כגון שיודע שהיום יום רביעי או יום חמישי ליציאתו אבל אינו יודע באיזה יום יצא מותר לעשות מלאכה כל מה שירצה ביום שמיני ליציאתו שביום כזה יצא מביתו דבודאי לא יצא בשבת וכן ביום ט"ו וביום כ"ב וכן לעולם:

שמה דין ארבע רשויות בשבת · ובו י"ט סעיפים

א ו ארבע רשויות לשבת רשות היחיד ורשות הרבים "כרמלית (פי' לך מל לא ולא יכב אלא ביוצאי מכה ממי לא הי' לפי שאין לו מחיצות ולא י"מ שיהיו דומה לדלתי מדבר דלאו להלכות דרבים עניד (רש"י) ומקום פטור:

ב ז איזה רשות היחיד (א) מקום המוקף **א** מחיצות גבוהות עשרה טפחים (ב) ויש בו (א) ד' טפחים על ד' טפחים או יותר וכן חריץ עמוק עשרה ורחב ד' על ד' וכן תל גבוה עשרה ורחב ארבעה על ארבעה: הגה י"ל דבעינן נמלו מרובעים על מרובעים כן ולכאורה וכמו שיתבאר סי' זה סעיף י"ג (הגהות מיימוני פ"ק דשבת והוס' פירוש דף נ"ח):

ג ח כתלים המקיפים רשות היחיד (ג) על גביהם רשות היחיד אפילו אינם רחבים ד':

ד ט (ב) חורים שבכתלי רשות היחיד שבלפי רה"י הם רה"י: הגה ואם הם כלפי חוץ ואינם עוברים כלפי מפנים נמוכין לפי נגבון וכתבן כמו שיתבאר סי' זה סעיף י"ג: (כ"י בשם הרמב"ם והמנוך):

ה י אויר רה"י הוא רשות היחיד **ג** עד (ג) לרקיע:

ו יא (ד) (ר) יב אפילו כלי כגון תיבה או מגדל או כוורת אם יש בו לרבע ארבעה על ארבעה והוא גבוה עשרה הוי רשות היחיד:

ז יג איזהו רשות הרבים **ה** (ה) רחובות ושווקים הרחבים יד"ו אמה ואינם מקורים **ח** ואין להם חומה ואפילו יש להם חומה אם הם **ו** (ו) מפולשים משער לשער (ה) ואין לתומתין (ז) נעשלות בגילה (סור) הוי רשות הרבים **ז** (ו) **ח** ויש אומרים שכל שאין (ח) ששים רבוא עוברים בו בכל יום אינו רשות הרבים:

ח טו מבואות הרחבים יד"ו אמה ומתקצרים בקצתן ואין בהם יד"ו אמה טז שאם ארכן לאורך ר"ה הרי הם ר"ה: מבואות

יד אפרים

(בש"ע סעיף י) מפרש (ח) כתיבה הוי כרמלית ושם משמע דלריך לפיין סח' בסעיף י"ח בפיבה הוי כרמלית:

שערי תשובה

שדמ"ש בש"ע סעיף ב' היה יודע יום כו' . ס' כצ"ח מהר"ח די טוסין סי' ל"ח דלף בכה"ג מונה כו' מיום שבניתה ואם נתן שמה למה לא יהיה במלחמה ג' ימים שממנו לינלאתה כיון דלתן יוצלין ג' ימים קודם שבת ש"ב וש' כתוב במלחמה ג' ימים שממנו לינלאתה כיון דלתן יוצלין ג' ימים קודם שבת ש"ב וש' כתוב במלחמה ג' ימים שממנו לינלאתה מתלרך מודם וכ' מהגיום וים שמה תדגיום ים למנות ו' ימים של ך"ב משמע שוות שלנו:

שבמה (ה) רחובות · שבה"ע וש' בו"ת בית ספרים סי' כ"ו וכ"ו בשיירות שדרכים מפולשים ומבלי לידי שדרך ים סיבוב מחיצות כזה [ ] לו שדרך המפולש בסוף כזה [ ] ומקבלת דמלחמת שמה' כפי שדרך בכתי"ן לתן להתחיל לנתן דין ר"ה לאסור היקון שה"ם ולכלריך דלחות שכוח דבר אח"ל לעשותו אם לא משמש המלך ונדולתו והמחמיר יחמיר לעלמו ולא לאחרים ויש נשו"ת מהרי"ט לחלן סי' ר"ל על עיון זה בש"ך לפה שהגדולים לא פקפקו בהיתר שלמול וע"ו נתתר לל תמ נגול שלום ש"ם:

באר היטב

לתן צריך לשום שם תן תנגיבה כשין ב"מ ושין פ"ו · ונשפר מהרים סימן תרנ"ב · [ושין סי"ח פ"ב (ב) תשיל · שמ"ם] ושין סעיף ג'] :

שדמ"ש (א) מרנשה · ל"ח שם שוכי מתנחלת מנחדי' שם כחלל ל"ש ס"ו ש"ם · ושין סי"ח פ"ב כשם כ"ם · ושין סי' ל"ח פ"ב כשם ס"ם · ושין סי' ל"ח פ"ב כשם ס"ם · ושין סי' ל"ח פ"ב כשם ס

ולמב"ן ורבב"ס והמ"מ ורמ"ן וריב"ס ותמהתי דכ"כ ב"י בשם המ"מ ולמב"ן ורבב"ח דח"ל ס' רבות בוקעים ולעיל סי' של"ד כתב הטור להקשות על סה"ת מהך סברת דהין כתן תיסור לתוריית לדיון שלין לנו ר"ה כי' וכתב ב"י שזו הקושיא הקשה המ"מ בשם הרשב"א ולם כן מסתע דס"ל שלא הוה ר"ה כי' עד שיש ס' רבות ג"כ דאל"כ גם לדיון יש ר"ה ומהך רס"ל בפ' ח"ל סי' ח' ולכ"ע מסר"ה כימיתן בתשובה סי' ל"ב דיש להחמיר כדיעה ראשונה ורמ"ח כ' בסי' שמ"ו שכל רשויות שלנו כרמלית הם משום שיכולה לחזור ובפי העולם מורגל שכשיו שלין לנו ר"ה והוא כדעה ה' ולם רבים ובפרט שבדבר מ"מ ורבב"ח מליגו ג"כ להיקל כמ"ש ועי"ב המחמיר יחמיר לעצמו ולין בידו למחות למי שנוהגין שכשיו לחזור הרבים שמקילין כל"ל: (ז) ר"ג **אמות ושליש** · תע"ב לדוחב כ"ה הוא ס"ו לשנות כמו שכיה בין העגולות במדבר מ"מ כלן שמצי להשיב הם ל"ה הוא זה ב"כ ר"ה ושפה להשיבו זה הוא כמו שמליגו בפסי בילהות שכיה בין כל פס לפס שיעור זה דהיינו כשישור שיולכו לעצור שם ג' רבקות על ד' בקר בשפועות זו בזו ח' ככלכות ולחת יולפ' דלזו ניחת תמציתים שם כמו בר"ה וכל בקר הוה לשנה ו' שליפים בדלוחה ס' שמין פסין: (ח) **הוה כרמלית** · דל"ד לענבוה ס' דלכן הוה חשיב ע"י הדחק ולהו שיעור חשיב: (ט) **ואין להם לחי כו'** · דלילו היה שם לחי הוי ר"ה ע"מ ד' לשנות דלחי משום מחיצה ולחפי היה שם קורה דלא הוה מחיצה להרמב"ם דלא משום היכרא מכל משום הוה ר"ה לעולם כחוכו ובשביו שחיצים לא זה ולא זה שויה ככרמלית: (י) **גג הבולט כו'** · השעם לפי שעשוה הגג ר"ה מחמת נוד לחיק לא תמריך כן [לגלג] היכא שהמחיצות ניכרות: (יא) **וכל זה דוקא בו'** · פי' בר"ה לחמרי' בתין בו ד' דלא הוי כרמלית אע"ג דלא משום ר"ה החבה ארבעה וגבוה כרמלית דמלא מין כו' ויש הולקים ס"ל דלפ כרמלית הוה זה משום פסול: **שבו** (א) **וחבמים אסרו בו'** · גזירה משום מהב"ר לכ"ע:

(ב) אבל **העומד ברה"י או מוציא בו'** · הפי לו ס"ם הוה ס"ל ומליל וכ"ם בשול ולריך ביחוד מ"ם חפ"ו לו משום דהא ריעא ממי מייבי ממשים דחל"כ היתר יכול להוליא כיון שעומד ברה"י ע"כ ל"ל מ"ם בעומד בהה"י לין פירושו שהחזר עומד ללא סהיה עומד ולכן והוליא לו הכניס לו שהחזר עומד ללא שהושיט לו זרק וב"י כ' שהיה כתוב בספרו קודם הלוקה זו ולבדר שלא יוליא מהה"י למקו"פ פסור דרך ר"ה וכתב ע"ז דחע"ג דפסק בשמוך מהלך לפו כעומד דמי וח"כ כיון שלא עמד לפוש בר"ה הוי מוליא מר"ה לר"ה פסור דברי מ"מ כיון שלא עמד בר"ה מייב גזרי' שמא יעמוד וכו' יבן כתוב ובלבד שלא יוליא מר"ה למקום פסור ויעבירנו דרך מקום פסור לר"ה לו ליפכח ע"ל ולפשה ע"ז דל"ל מה כתב הטור. חח"ו וכן העומד בהה"י כו' דפירושו ע"כ שהולך מר"ה דרך מקום פסור ל"ה כמ"ש וח"ל ס"ל דלא ניחא ליה שיעבור ד' אמות ברה"ר אלא ברה"י ולכן הוי כמו שעומד ברה"י ומוליא משם לרה"ר ומ"ש ז"ל כתב על מסחת זו שהיא מועטת דלא מליגו בזיכה זו שמא יעמוד לפוש ולפי הדין מותר לכתחלה להוליאו מר"ה ולעבור ברגליו דרך ר"ה ולהניחם במקום פסור וחמוהין מחד דבריו דודאי בזיכה זו ככללה דלא יעמוד מכ"ע ומותן לעני

יד אפרים

(בסי"ז ס"ק ז') לחמה וכ' שלים בין בסי"ג כו': (בסי"א ס"ק מ') לחוק לכתחלה שבלוחה לבן סור שבתחלה שבלוחי (שם) סוי כ"ל: (שם) סוי לישנה מקום ד' על ד' כיון דקי"ל אין מקומן לפחות כו' כ"ל: (בסי"ז ס"ק ח') דל"ד לגבוה ו' · כ"ל דלעניו ר"ה בשם מכתבי קיל דמשוה גם לענין שטוח ס' דסוי כגובה ס' דסוי ר"ה שם מכתבי עליו נוה שאר דכלן סוי כמאן דליכא ס"ל כוותה ס"ל דלא ניחא ליה לאוקמי בכל דוכתא כן ס"ל: (בסי"ח ס"ק ט') ועיין בשבת דף ק"ל ע"ב בתוס' ד"ה ר' יוסי ברבי יהודה ובסי' שמ"ה ס"ק כ"ב ס"ק ו': (בסי"ח ס"ק ט') ועיין בשבת דף ק"ל ע"ב בתוס' ד"ה ר' יוסי ברבי יהודה ובסי' שמ"ה ס"ק כ"ב ס"ק ו': (שם) סוי כ"ל: (שם) הקיבוי כ"ל דמ"ש בסי' שמ"ה ס"ק ל"ב ובסי' שמ"ה ס"ק ל"ב ס"ק ו': (בסי"ח ס"ק ט') ועיין בשבת דף ק"ל ע"ב בתוס' ד"ה ר' יוסי ברבי יהודה ובסי' שמ"ה ס"ק כ

שבו א קרפף · מדלוייתא הוא רש"י גמור : **ב ב'** מחיצות · ובגליונות למהרי' פי תקיעה יורד וסותם : **ג ב'** מחיצות · ל"ע דהא בסמי' ס"ח פסק דבעי' דבוקות זה בזו וא"ל שהפתח מהצד למחילה שלישית ח"כ במחילה ח' מן הצד סגי ול"ע ולפעמי' דדעת רמ"ז להחמיר לבתחלה עמ"ש סימן שם ס"ק כ ס"ב · ומהרי"ל סימן קס"ו כתב דעתו להחמיר כמ"ש ר"ח דלמ"ד שיש לה ג' מחילות לעשות לחייס ע"י סיד כחות רבועים ויהיה ל"ה טפ"ל וח"כ חס יש לבלוטה עמודים יעשה מן הצד כמוך לבית ממי קנה ח' מזה וקנה ח' מזה ויהיה ל"ה מכל הצדדין ועי' סי' שם"ב ס"י וחס כתיס רבים עומדים זה אחר זה די בתיקון זה בשני בתים שעומדים בקלה ויערבו יחד : **ד** ובשקוף רחב ד' · ובפתח מבוי לפילו אין מקומה כולה רק החלי סחילותה מקורה למהרימ"ן פי תקרה יורד וסותם כיון שיש מקום ד' משפת הקורה עד הדלת שם מבוי עלין ומלערף עם המבוי והקורה מתילתו וחס הפתח פחות לפילו אין מ קום ד' הוי כלפיים לכל בבית אין מילוק בין פתח פחות לעשול דאין קורה מתרת בבית חל"ב רחב ד' וחב כ' קומות סמוכים זה לזה פחות מג"ש מצטרפין לד' ס' גמ' וברא"ם וחס הדלת ביניהס בזמן שפתוח כלפיים עשול כלמון :

שמז א לחוץ וחפץ בידו · וחס היתה ידו למטה מג' הוי כחילו היתה בחרך ויל"ת דידו בחר טפ עגיל עיין במ"מ פי"ב **ב** לתוך יד חבירו · דידו של חדס חסובה ט' כד' עה"ד : **ג** והוציאו לחוץ · חש"ג שלא כליחה בחרך הולין וחוא בידו הרי הוא כמונח בחרך (רמב"ם) : **ד אבל אסור** · דקעבר משום לפני עור לא תתן מכשול וחס הוא מונח בחוקן שחס לפילו לא היס בידו היס יכול לישלו לא עבר חלפני עור ומ"מ לישולי דרבנן חיכא דלפילו קבן לוכל ובלות ב"ד מלוויין להמציאו כ"ש גדול שלא יסיע לו (הרא"ם) ועיין סימן שמ"ג וע"ל דלחינו יהודי ליכא לישור לסייע במידי דלסור לו כמו שבר מן החי חלא דקלי בסעין שחינו יכול

בר"ה חו כרמלית ונעשול ביתו להכלים המפתח לפנים תחת הדלת חו למשלה מן הלדדין לפי שחפי' משהו מפתח עמו מותר ליקח המפתח ולפתוח בין דלין המסקוף בולט ד' (*) חמות בר"ה הוה בר"ה חבל לחחל שפתח המשול לריך להסיר המפתח ברם שיפתח המפתח עלמו שברי מה שים מן המפתח רה"י גמור הוא עכ"ל · המפתקחי כל זה לפי שבלחיתי רבים מכלליס בחותן מקומות שחסור הטלטול מחמת שלין שם עיבול ופחח בית המכשה הוא לגד הרחוב ולין שום חדר לפני המפתח והלישו יהודי מביח המפתח יש לייחר שלא יקח המפתח ממידו עד שיהיה יהודי תחת המסקוף שעל המפתח ומלישו יהודי מכרמלית שלפני בה"ל לתוך חה"י ע"ל יקח המפתח ממנו תחת המסקוף וחח"ל יפתח המפתח עד שיסיר המפתח וחח"ל יפתח הפתח דשמח לין בתקרה שהוך לפתח ד' ממלי שכם הוא כרמלית וחוא מכלים מן כרמלית לריכי לייחר שלא יפתח המפתח עד שיהיה הפתח פתוח בתחתיתו לו מלידיו · וכיש שפתחו פחות לכרמלית לריך לייחר שלא יטלטל מן הבית ולחוץ רק עד שיעור שהפתח שוקף שם וחו לח דשמח לין בחלק החיצון ד' וחוא כרמלית ומשלטל מה"ט לכרמלית ולחו לחוהו קבל שיעשה לפני הפתח חיהם חדר שהוא ב"ה ויהיה החיצ יהודי המפתח לפם ושוב לין חפס ומשמע במרדכי שים היחר להביח ע"י חיצוך המפתח כמו ע"י יהודי ולחע"ב דפ"ל מרס לי' דלחלבדו המפתחות וח"ל פרס לידבר חיצוך לפם וימלחנו משמע לחסור לעשות ע"י ביחית החיצוך לפם בלחמרי' החם לישסו בידים לחסור החם מיירי מה"ט שהוא דלוריי"תא חבל חנו לין לנו חלא כרמלית שהוא מדרבנן כלנ"ד : (ז) **ובן בגגין שלנו הבולטין כו'** · בכלן מבואר בספק שמסתפקין בו הרבה בעגין הבית שים לפניו לגד הרחוב גב בולט לרחוב ובגוי החחיו בגשרים שקורין בל"ח פי"ן ליב"ן חם דיש לם יוכל לטלטל שם מן הבית והרבה פוסיס לומר פי תקרה דלשם בגד הבולט לרחוב יורד וסותם והוא כללו בגוי עד למטה בחדן ומכלן לדיחת הגג בלרחוב לעלמיהם וכ"מ בב"י בחשובה הטתיקה כ"י וז"ל וחם יהיו קורות לו עמודים עומדים לגד הבתים הפתוחים ב"ה החת לחוהו הקירוי שעל פתחי הבתים הרי לו לו מעלין ולח מורידין וכי לחמריק שיירת שחמתה כו' לחבל מה"ט לר"ה לחילו ע"י סטיו חסור כ"ם חם יהיו בין הקורות והעמודים שכנגד פתחי הבתים יותר מג"ט כו' וחל דנקט מה"ט לר"ה ה"ה לכרמלית דלח מחלק לחה לעגין שפ"ז פוסק כרמלית ס"ם · וכתב עוד שם הגג שלמעל חם היה ר"ה מקורה יש בו הפלה של כלום לין להקרה הפחה לעגין חיסור שבת זה מי שכוולית משפח הבית ולחוץ כו' הרי מבואר דלח מהני כלן מי תקרה יורד וסותם וחוח דבר פשוט דהח לפילו בחחת התקרה של החסקופ כדלעיל לח לחמריק כן ק"ו לפני הפתח והטעם דלח לחמריק כלן מי תקרה יורד וסותם כיון שלין מחילות מהלדדיים דיעם כרחות שלמעיים כמ"ש רמ"ח כלן וע' בסי' שם ס"ק ם שם בסופו :

שמז (א) וחבירו פתוח אבל אסור · לח משום חיסור שבת חלח שמכשיל חת חבירו לטלטל חתן : ולפילו

שבו (א) קרפף · מדלוייתא הוא רש"י גמור · לגלי שבסיירו לטלטל ממנו לכרמלית שהם מחוץ לדומה זה לר"ס ע"ש : (ב) ובלן מוכר · סיירוה דלמ"ס שבגיעה כוח רש"י מן כשרה לה לטלטל ממנו לכרמלית וחכי ממש בדין כמוכר זה : (ג) כ' מה לוח · ובגליונות למהרימן פי תקרה יורד וסותם עמ"ש : (ד) רש"י · סיירוה לחכלות לכסים לשם מן שכרמלית ס"ס וח"כ סיס רחוי לחסיר לסכלים מסקופס זו לרש"י לוכל דש"ס לחסר שמח לח יסיס רחב ד' ויסיס כרמלית חס יעיר בחב ד' כיון שיש לפניס כרמלית חלא מין וכו' : (ה) בלפניס · כחב עמ"ש רחוקי רבים וכבלים לחותן מקומות שחסור לטלטל ממחת שלין שם מיירוב וחחת בית בכבוכת כוח לגד כרחוב וחלין שום חדר לבני המפתח וחלישו יהודי מביח המפתח יש לייחר שלא יקח המפתח מידו עד שיהיה שם מלישו יהודי תחת המסקוף שעל המפתח יש שם המקוף ד' וכוי רש"י ומשלטל מכרמלית שלפני בית בכבוכת לחוך רש"י ס"ל יקח המפתח ממנו תחת המסקוף וחחר כך יפתח המפתח עד שיהיה המפתח שוקף שם וחו לח דשמח לין בחלק החיצון ד' וחוא כרמלית ומשלטל מה"ט לכרמלית ולחו לחוהו קבל שיעשה לפני הפתח חיהם חדר שהוא ב"ה ויהיה החיצ יהודי המפתח לפם ושוב לין חפס ומשמע במרדכי שים היחר להביח ע"י חיצוך המפתח כמו ע"י יהודי ולחע"ב דפ"ל מרס לי' דלחלבדו המפתחות וח"ל פרס לידבר חיצוך לפם וימלחנו משמע לחסור לעשות ע"י ביחית החיצוך לפם בלחמרי' החם לישסו בידים לחסור החם מיירי מה"ט שהוא דלוריי"תא חבל חנו לין לנו חלא כרמלית שהוא מדרבנן כלנ"ד : (ז) **ובן בגגין שלנו הבולטין כו'** · בכלן מבואר בספק שמסתפקין בו הרבה בעגין הבית שים לפניו לגד הרחוב גב בולט לרחוב ובגוי החחיו בגשרים שקורין בל"ח פי"ן ליב"ן חם דיש לם יוכל לטלטל שם מן הבית והרבה פוסיס לומר פי תקרה דלשם בגד הבולט לרחוב יורד וסותם והוא כללו בגוי עד למטה בחדן ומכלן לדיחת הגג בלרחוב לעלמיהם וכ"מ בב"י בחשובה הטתיקה כ"י וז"ל וחם יהיו קורות לו עמודים עומדים לגד הבתים הפתוחים ב"ה החת לחוהו הקירוי שעל פתחי הבתים הרי לו לו מעלין ולח מורידין וכי לחמריק שיירת שחמתה כו' לחבל מה"ט לר"ה לחילו ע"י סטיו חסור כ"ם חם יהיו בין הקורות והעמודים שכנגד פתחי הבתים יותר מג"ט כו' וחל דנקט מה"ט לר"ה ה"ה לכרמלית דלח מחלק לחה לעגין שפ"ז פוסק כרמלית ס"ם · וכתב עוד שם הגג שלמעל חם היה ר"ה מקורה יש בו הפלה של כלום לין להקרה הפחה לעגין חיסור שבת זה מי שכוולית משפח הבית ולחוץ כו' הרי מבואר דלח מהני כלן מי תקרה יורד וסותם והוא דבר פשוט דהח לפילו בחחת התקרה של החסקופ כדלעיל לח לחמריק כן ק"ו לפני הפתח והטעם דלח לחמריק כלן מי תקרה יורד וסותם כיון שלין מחילות מהלדדיים דיעם כרחות שלמעיים כמ"ש רמ"ח כלן וע' בסי' שם ס"ק ם שם בסופו :

שמז א קרפף · מדלוייתא הוא רש"י גמור : **ב ב'** מחיצות · ובגליונות למהרי' פי תקיעה יורד וסותם : **ג ב'** מחיצות · ל"ע דהא בסמי' ס"ח פסק דבעי' דבוקות זה בזו וא"ל שהפתח מהצד למחילה שלישית ח"כ במחילה ח' מן הצד סגי ול"ע ולפעמי' דדעת רמ"ז להחמיר לבתחלה עמ"ש סימן שם ס"ק כ ס"ב · ומהרי"ל סימן קס"ו כתב דעתו להחמיר כמ"ש ר"ח דלמ"ד שיש לה ג' מחילות לעשות לחייס ע"י סיד כחות רבועים ויהיה ל"ה טפ"ל וח"כ חס יש לבלוטה עמודים יעשה מן הצד כמוך לבית ממי קנה ח' מזה וקנה ח' מזה ויהיה ל"ה מכל הצדדין ועי' סי' שם"ב ס"י וחס כתיס רבים עומדים זה אחר זה די בתיקון זה בשני בתים שעומדים בקלה ויערבו יחד : **ד** ובשקוף רחב ד' · ובפתח מבוי לפילו אין מקומה כולה רק החלי סחילותה מקורה למהרימ"ן פי תקרה יורד וסותם כיון שיש מקום ד' משפת הקורה עד הדלת שם מבוי עלין ומלערף עם המבוי והקורה מתילתו וחס הפתח פחות לפילו אין מ קום ד' הוי כלפיים לכל בבית אין מילוק בין פתח פחות לעשול דאין קורה מתרת בבית חל"ב רחב ד' וחב כ' קומות סמוכים זה לזה פחות מג"ש מצטרפין לד' ס' גמ' וברא"ם וחס הדלת ביניהס בזמן שפתוח כלפיים עשול כלמון :

שמז א לחוץ וחפץ בידו · וחס היתה ידו למטה מג' הוי כחילו היתה בחרך ויל"ת דידו בחר טפ עגיל עיין במ"מ פי"ב **ב** לתוך יד חבירו · דידו של חדס חסובה ט' כד' עה"ד : **ג** והוציאו לחוץ · חש"ג שלא כליחה בחרך הולין וחוא בידו הרי הוא כמונח בחרך (רמב"ם) : **ד אבל אסור** · דקעבר משום לפני עור לא תתן מכשול וחס הוא מונח בחוקן שחס לפילו לא היס בידו היס יכול לישלו לא עבר חלפני עור ומ"מ לישולי דרבנן חיכא דלפילו קבן לוכל ובלות ב"ד מלוויין להמציאו כ"ש גדול שלא יסיע לו (הרא"ם) ועיין סימן שמ"ג וע"ל דלחינו יהודי ליכא לישור לסייע במידי דלסור לו כמו שבר מן החי חלא דקלי בסעין שחינו יכול

בר"ה חו כרמלית ונעשול ביתו להכלים המפתח לפנים תחת הדלת חו למשלה מן הלדדין לפי שחפי' משהו מפתח עמו מותר ליקח המפתח ולפתוח בין דלין המסקוף בולט ד' (*) חמות בר"ה הוה בר"ה חבל לחחל שפתח המשול לריך להסיר המפתח עלמו שברי מה שים מן המפתח רה"י גמור הוא עכ"ל · המפתקחי כל זה לפי שבלחיתי רבים מכלליס בחותן מקומות שחסור הטלטול ממחת שלין שם עיבול ופחח בית המכשה הוא לגד הרחוב ולין שום חדר לבני המפתח והלישו יהודי מביח המפתח יש לייחר שלא יקח המפתח ממידו עד שיהיה שם מלישו יהודי תחת המסקוף שעל המפתח יש שם המקוף ד' וכוי רש"י ומשלטל מכרמלית שלפני בית בכבוכת לחוך רש"י ס"ל יקח המפתח ממנו תחת המסקוף וחחר כך יפתח המפתח עד שיהיה המפתח שוקף שם וחו לח דשמח לין בחלק החיצון ד' וחוא כרמלית ומשלטל מה"ט לכרמלית ולחו לחוהו קבל שיעשה לפני הפתח חיהם חדר שהוא ב"ה ויהיה החיצ יהודי המפתח לפם ושוב לין חפס ומשמע במרדכי שים היחר להביח ע"י חיצוך המפתח כמו ע"י יהודי ולחע"ב דפ"ל מרס לי' דלחלבדו המפתחות וח"ל פרס לידבר חיצוך לפם וימלחנו משמע לחסור לעשות ע"י ביחית החיצוך לפם בלחמרי' החם לישסו בידים לחסור החם מיירי מה"ט שהוא דלוריי"תא חבל חנו לין לנו חלא כרמלית שהוא מדרבנן כלנ"ד : (ז) **ובן בגגין שלנו הבולטין כו'** · בכלן מבואר בספק שמסתפקין בו הרבה בעגין הבית שים לפניו לגד הרחוב גב בולט לרחוב ובגוי החחיו בגשרים שקורין בל"ח פי"ן ליב"ן חם דיש לם יוכל לטלטל שם מן הבית והרבה פוסיס לומר פי תקרה דלשם בגד הבולט לרחוב יורד וסותם והוא כללו בגוי עד למטה בחדן ומכלן לדיחת הגג בלרחוב לעלמיהם וכ"מ בב"י בחשובה הטתיקה כ"י וז"ל וחם יהיו קורות לו עמודים עומדים לגד הבתים הפתוחים ב"ה החת לחוהו הקירוי שעל פתחי הבתים הרי לו לו מעלין ולח מורידין וכי לחמריק שיירת שחמתה כו' לחבל מה"ט לר"ה לחילו ע"י סטיו חסור כ"ם חם יהיו בין הקורות והעמודים שכנגד פתחי הבתים יותר מג"ט כו' וחל דנקט מה"ט לר"ה ה"ה לכרמלית דלח מחלק לחה לעגין שפ"ז פוסק כרמלית ס"ם · וכתב עוד שם הגג שלמעל חם היה ר"ה מקורה יש בו הפלה של כלום לין להקרה הפחה לעגין חיסור שבת זה מי שכוולית משפח הבית ולחוץ כו' הרי מבואר דלח מהני כלן מי תקרה יורד וסותם והוא דבר פשוט דהח לפילו בחחת התקרה של החסקופ כדלעיל לח לחמריק כן ק"ו לפני הפתח והטעם דלח לחמריק כלן מי תקרה יורד וסותם כיון שלין מחילות מהלדדיים דיעם כרחות שלמעיים כמ"ש רמ"ח כלן וע' בסי' שם ס"ק ם שם בסופו :

שמז (א) וחבירו פתוח אבל אסור · לח משום חיסור שבת חלח שמכשיל חת חבירו לטלטל חתן : ולפילו

שבו (א) קרפף · מדלוייתא הוא רש"י גמור · לגלי שבסיירו לטלטל ממנו לכרמלית שהם מחוץ לדומה זה לר"ס ע"ש : (ב) ובלן מוכר · סיירוה דלמ"ס שבגיעה כוח רש"י מן כשרה לה לטלטל ממנו לכרמלית וחכי ממש בדין כמוכר זה : (ג) כ' מה לוח · ובגליונות למהרימן פי תקרה יורד וסותם עמ"ש : (ד) רש"י · סיירוה לחכלות לכסים לשם מן שכרמלית ס"ס וח"כ סיס רחוי לחסיר לסכלים מסקופס זו לרש"י לוכל דש"ס לחסר שמח לח יסיס רחב ד' ויסיס כרמלית חס יעיר בחב ד' כיון שיש לפניס כרמלית חלא מין וכו' : (ה) בלפניס · כחב עמ"ש רחוקי רבים וכבלים לחותן מקומות שחסור לטלטל ממחת שלין שם מיירוב וחחת בית בכבוכת כוח לגד כרחות שלמעיים כמ"ש רמ"ח כלן וע' בסי' שם ס"ק ם שם בסופו :

שמז (א) לחוץ · חלח סיסה ידו למטה מג' הוי כחילו היתה בחרך ויל"ת דידו בחר טפ עגיל עיין במ"מ פי"ב : (ב) מדרבנן · לגל מכרמלית לר"ה מותר דלח גזרינן גזירה לגזירה עכודה כגרסתו כיומן ק"ד · ושיך לחכון מוקף עליו ס"ם כסיומן ס"ו ושעין ס"ם כסיומן ס"ו : (ג) יד חבירו · דידו של חדס חסובה כד' עה"ד : (ד) לחוץ · לח משום חיסור שבת חלא שמכשיל לח חבירו ועכשיו לח מבירו ועיין בסי' שם ס"ק ם שם בסופו :

שמט (א) **ואפי' בכרמלית** · בב"י בשם הכל כו למד קן מדלמיקון בסמ"ק כיוצא דף מ"ב דקון כר"ת מוליכו פחות פחות מד"ח ופירש"י עד שיסלקנו לעזדים של ר"ה דלחוד כרמלן הוא עכ"ל משמע שלחוד לכתחלה פחות פחות מד"ח והמחירו כזה לפילו בגין השמשות דשלחר שבותיים שרי כדלעיל מ"מ כלן יעביר בקלות ויוציא חוץ לד' וט"ב המחירו לפילו בכרמלית כי קרוב הוא · ויוציא חוץ לד' ומ"מ נ"ל דבתרתי למיבות דהיינו בין השמשות ובכרמלית לית להמחירו כ"כ דהוי תרתי דרבון והיתיר אזכר בס"ג שמותן לחביריו שלגלו כו' הוא לפני שלכל ז' ולפני שלח מ"ח לאו פחות פחות מד"ח לאו לחוד אפילו חוץ לד"ח שרי שלכל ז' ודלי אזכר וכן פירש"י בהדיא בב"ח משלמל חוץ ד"ח שלו ופשוט שזה לישו מועיל הלח לעניין חוץ לד"ח בכ"ח לו בכרמלית אבל לח לחוליח מרחש"י לכרמלית וכ"כ בר"ש בתשובה סי' ל"ח והביח הוכחה לזה ולי תמוה שהוא פשוט דהא משנה מפורשת לענין מרחש"י לר"ה במשנה לחשוה דשבת וה"ה לענין כרמלית מדרבון וע"כ קראחי תגר על מה שראיתי בחיבור קריליות בשבת שמוחנין ס"ח לבה"כ והולכין דרך הרחוב שהיא בכ"ס כרמלית משלין חוחה ע"י הוחשה מאחר לחביריו בפחות מד"ח ושוטין חיחור חוחה מן הבית לחוב בחה שמוליחין חוחה מן הבית לרחוב דלוה לח מהני הוחשה ושל ידי לינו יהודי ולחי לחשר להוליחה מן הבית הר"ל מלוה בלחה בשביל לפי דעתי · וכשוטלין בשבת חינוק לשול ים להחיר שיוליה לינו יהודי החינוק מן הבית דלח להוליה מהר"י כרמלית ולחר כך יטלטלוהו ישראל בפחות פחות מד"ח וכן בכיכיסוהו לינה בכשבת לריך שיכיסוהו לינו יהודי דהוה מכלים מכרמלית לרשות היחיד כל זה נלקח ברוב וה' יכפר בעד הטונים בזה :

שנ (א) **ובלבד שלא יעבירם ד' אמות** · פירוש לף על פי שהוא עומד ברשות היחיד לריך רק שביחו חוליך חפן ד' לחות מחקום זה שהוא חוחה עד סוף ד' לחות בר"ה : כחוך

ב ג **ארבע אמות שאמרו** הן ואלכסונן שנמצא שהם חמשה אמות ושלשה חומשין ד ויש מי שאומר שמארבע אמות עד חמשה ושלש חומשים פחות אבל אסור :

ג ה **מותר** לו לאדם לעקור חפץ מרשות הרבים וליתנו (ו) **לחביריו שאצלו** בתוך ארבע אמותיו וחביריו לחביריו ו **שאצלו** אף על פי שהחפץ הולך כמה מילין ברשות הרבים ובלבד שלא יוציאנו ד חוץ (ה) **מתחים** שלו ז ויש **מי שאומר** (ועיין לעיל סימן ש"ח סעיף מ"ב) :

ד ח **היו** שנים מקצת אמותיו של זה בתוך אמותיו של זה בגון שיש ביניהם ה' ו' אמות מביאין ואוכלין באמצע ובלבד שלא יוציא כל אחד מתוך שלו לתוך של חביריו היו שלשה והאמצעי מובלע ביניהם בגון שבין שנים החיצונים שמנה אמות האמצעי מותר עם כל אחד מהחיצונים במה שארבע אמותיו מובלעים בתוך שלו ושנים החיצונים אסורים זה עם זה :

ה ט **אסור** (ו) **להוליך** חפץ פחות פחות מארבע אמות · **ואפילו** בין השמשות (א) ואפילו בכרמלית :

שנ דין המוציא ראשו ורובו מרשות לרשות · ובו ג' סעיפים

א י עומד אדם ברשות היחיד ומוציא ידו לרשות הרבים ומטלטל שם חפצים כ שאינם צריכים לו במקום שהוא עומד שנוטלן כאן ומניחן כאן (א) נ **ובלבד** שלא יעבירם ארבע אמות ולא חיישינן שמא יביאם אליו כיון שאינם צריכים לו במקום שהוא עומד שם הלכך מותר לעמוד ברשות הרבים ליטול מפתה ברשות היחיד ולפתוח שם וכן מרשות היחיד לרשות הרבים ד אבל לא יעמוד ברשות היחיד ויוציא ראשו לרשות הרבים וישתה שם או איפכא אלא אם כן יכנים ראשו ורובו ב למקום שהוא שותה דכיון שהוא צריך לאלו

החלירות כ"ה לחסור להוליחה לחלר חחלת · ומ"ם דמירה לחירה היח הלח הכרה פעמים מלינו בחמרא מירה לחירה (ע' סמ' סמ"ו וסי' ע"ח ס"ח וכסוף סס וב"י סמי' ס"ג) ולמיכן כולה חדא מירה היח ולחמר דס"ל בהכי"י כחיתון לחלמן על החוס' · ומ"ח ל"ש דעב"ם ס"ל להביח דבריכם : לחמר וחלי ומ"ל דלחלר שלוח לחלר חחלת לח מירה היח ולח מלינו חלח בחלר חחלת לחלר חחלת לחלר חחלת ל

בסי"ב יש לומר כיון שאתו בפיו הוי מקום פטור כיון שאתו במקום אחר ופיו במקום אחר משא"כ במחתין וקן והא דלא נזרינן שמא יוציא להדיא כמו שאחר סימן שמ"ו ס"ח הכא לי אפשר לשתות בלא שאתה פיו וקשה דנכי ידו ניחא הכי אם מוציאה למון נעשה מקום פטור וכשמוציא אחתן בר"ה לבקור ויש לומר דהתם לא הניח מכלו לידו ממקום אחר אחרי שהוציאו לר"ה ור"ח כי קורק בפי הכבשן הו בפי הכלב: **ד הוציא פיו כו'** - זהו שפך בגמרא לי מזיגין בהר עקידה לו כתב הולחה:

שנא א חשוב כגג - הכי לה"ע ע' ספי"ד:

ב מן האויר - המקום פטור הוא ואם הוא למטה מיו"ד הוי רשות הרבים: **ג שבולט ג'** - לא השוב כגג: **ד יש בהן ד'** - הוי כרמלית: **ה למעלה מיו"ד** - מזיגין שאת יכול לחב ד' והוי לה"ע ואסור ועש"ב סימן שמ"ש ס"ח לחם נזיגים בוקעים מתחתיו לא הוה לה"י הכא אלא אחני דכיון שהגג לה"י הוי הפנר [מור לה"ע] דומיא דזיז ע"ם סי"ו:

שנב א ואפילו ברי"ח - משמע דמיילי כמו בכרמלית ואפ"ה אם לין לעזרו בידו לחסור אלא בחירו שבות משום מזיגין בחבי הקודם ול"ל הכ"ת דלא כע"ם שם: **ב משום בזיון** - דמלאוכייתא מותר להכישו אלמלו כיון שרחם האני בידו אלא רבנן גזרו - וה"ה אם זקק לכך לר"ה ולאם האני בידו אם יכול להכישו אלמלו פטור לחין כאן שהמה: **ג דרבים דרסי** - אבל בלא"ה לף על פי שמותרים בכזיון לחסור להכישו אלמלו לף על פי שהוא שבות וכמ"ש ס"ב וכא דבריהן בחפילין בסימן שמ"ש החם מותרים בכזיון שפי (תו' דף ק"נ): **ד גולגו אצלו** - לפילו מה על גב זיז דאם לאבד ד' הוי רה"י ואם לילו לאבד ד' הוי מקום פטור ניין סימן שמ"ה ס"י: **גולגו אצלו** - לאבד בשאר דברים לחסור בכרמלית ולמודו בידו לחסור כמו שבאבד סוף סימן ת"ל ס"ב בחויר ר"ה דאיכא למיחש שמא יפלו ויבילה כמ"ש הכ"ן וכ"מ סימן שע"ד סס"ה ומיהו בחויר בכרמלית ולמודו בידו דאיכא למיפלו בשאר דברים שרי כ"כ המ"מ ע"ם דקאי בכרמלית וכ"מ בסי"ה

שנא (א) **בתוך ג' טפחים** - פירוש המזחילה מוזחת סמוך לגג תוך ג' טפחים לחגיהן לגוד ושם גג על זה וכוי כמולית מגג לרשות הרבים לבל מוזחר לקלוט מן החויר לפילו ידו תוך ג' למזחילה ולח בייך בזה לגוד להא על כל פנים לינו מולית מרה"י ממש ולין מחיוב הולחה לחת מולית ממש מרה"י לבל הרל"י ג' דגם בזה לסור בסמוך לשלמה למזחילה: (ב) **שאין בהם** ד' על ד' - דלא"כ לסור להור כמולית ממרומת לרשות ולפילו למטה מיו"ד כוה עכ"ם כרמלית:

שנב (א) **הקורא בספר כו'** - כל הספרים העשויים בימים הרחשונים עשויים בגליון כמ"ש שלטו: (ב) **גוללו אצלו** - בגמרת פרק בתרא דעירובין דף ל"ח פריכין הא דמוחר לגוללו חלגו לפ"ע דמוחה על הלחן ולח גזריק שמח יפול כולו לחרן ולחי לחתויי לריבא קדם ולמחי בר"ה משום גזיון בחבי קדם ולמחי לסור בסיפא בפעיף ג' בקורא של הגג בתם הכותל משופע כו' לחסור גוללו חלגו מעשה מירם זו ומשמי רבם הכא בריש בחסקופה המדפסת עפקיעק ומשום גזיון בחבי קודם פירש"י לעולם לסקופה ראוה קיחיד הוא לבל גדפסת דרבים שוברת דרך לה וכמקום דריפת רגל בני לדם עומדת לריכ גזיון בחבי קודם לבבי החירו לגוללו חלגו דלא דמי לקולח בגג דהתם ליכ לחגדון מולי הלי לבל בהא כיון לחגדון בידו ובשות בעלמא הוא לא גזריק שב"ל - ז"ם רמ"ל דרבים דרסי וכו' ואם כן משמע דגם בחסקופה יש לסור לגוללו לם הוא חיבה לדרסה לריבים למה הלוי הטור בסתם בחסקופה משמע דבל לסקופה הוא גדפסת ויש לו לסור ומ"ם להזכיר דמילי בגדפסת ובלבון הגמ' וכ"ם בחבי ובריחה גם על הרי"ף קשה דלא זכר כלל מגדפסת וגם על כרמ"ם ב"י שסומק בחבית ב"י דסומק לסבילת ליה דוקא בחסקופה כרמלית ורחי דגם בכרמלית יש לחגדון דבר ובגמרת חמריק דגם בכרמלית יש חשם שמא יוליך מרשות לרשות הרבים ורחי לחוקמי בגמ' בחסקופה לרוכה דוקא ורמב"ם לח זכר מזה חלח הוחיר בסתם חסקופה כרמלית וחף על גב דיש בגמרת לחיסור לגוללו לם הוא חיבה גדפסת ומשמע כדי קודם מעיינו בכו לח ק"ל כלחותו דלא"כ לחיסור לגוללו חלגו לם"ע ומ"ל כבן עזחי ולח ק"ל כבן עזחי ומ"ל שבחב כר"ה ומ"ל בגמרת לרשות הרבים ולריך לחוקמי בגמ' בחסקופה לרוכה דוקא ורמב"ם לח זכר מזה חלח הוחיר בסתם חסקופה כרמלית וחף על גב דיש בגמרת לחיסור לגוללו לם הוא חיבה גדפסת ומשמע כדי קודם מעיינו בכו לח ק"ל כלחותו דלא"כ לחיסור לגוללו חלגו לם"ע ומ"ל כבן עזחי ולח ק"ל כבן עזחי ומ"ל שבחב כר"ה

שנא (א) **הקורא בספר ונתגלגל ראש האחד מהספר מידו** (א) **ונשאר ראש השני בידו** (ב) **גוללו אצלו אפילו נתגלגל חוץ לארבע אמות** א ג **ואפילו ברשות הרבים והאסקופה ברשות היחיד** ב **משום בזיון כתבי הקדש התירו**: הגה **ג** דרבים דרסי על חסקופה ודוקא כתבי קדש לבל בשאר דברים לסור לפילו לח נפל חלח לכרמלית • (מגיד פ' ט"ו ורבב"ח):

ב ג **היה קורא בו** (ג) **על הגג ונתגלגל ראשו האחד מידו עד שלא הגיע** (ב) **לעשרה טפחים התחתונים הקרובים לארץ ד גוללו אצלו הגיע לעשרה טפחים התחתונים אם הכותל משופע**

שנא א חשוב כגג - הכי לה"ע ע' ספי"ד:

ב מן האויר - המקום פטור הוא ואם הוא למטה מיו"ד הוי רשות הרבים: **ג שבולט ג'** - לא השוב כגג: **ד יש בהן ד'** - הוי כרמלית: **ה למעלה מיו"ד** - מזיגין שאת יכול לחב ד' והוי לה"ע ואסור ועש"ב סימן שמ"ש ס"ח לחם נזיגים בוקעים מתחתיו לא הוה לה"י הכא אלא אחני דכיון שהגג לה"י הוי הפנר [מור לה"ע] דומיא דזיז ע"ם סי"ו:

שנב א ואפילו ברי"ח - משמע דמיילי כמו בכרמלית ואפ"ה אם לין לעזרו בידו לחסור אלא בחירו שבות משום מזיגין בחבי הקודם ול"ל הכ"ת דלא כע"ם שם: **ב משום בזיון** - דמלאוכייתא מותר להכישו אלמלו כיון שרחם האני בידו אלא רבנן גזרו - וה"ה אם זקק לכך לר"ה ולאם האני בידו אם יכול להכישו אלמלו פטור לחין כאן שהמה: **ג דרבים דרסי** - אבל בלא"ה לף על פי שמותרים בכזיון לחסור להכישו אלמלו לף על פי שהוא שבות וכמ"ש ס"ב וכא דבריהן בחפילין בסימן שמ"ש החם מותרים בכזיון שפי (תו' דף ק"נ): **ד גולגו אצלו** - לפילו מה על גב זיז דאם לאבד ד' הוי רה"י ואם לילו לאבד ד' הוי מקום פטור ניין סימן שמ"ה ס"י: **גולגו אצלו** - לאבד בשאר דברים לחסור בכרמלית ולמודו בידו לחסור כמו שבאבד סוף סימן ת"ל ס"ב בחויר ר"ה דאיכא למיחש שמא יפלו ויבילה כמ"ש הכ"ן וכ"מ סימן שע"ד סס"ה ומיהו בחויר בכרמלית ולמודו בידו דאיכא למיפלו בשאר דברים שרי כ"כ המ"מ ע"ם דקאי בכרמלית וכ"מ בסי"ה

שנא (בסמ"א ס"ק ח') סוי מלגר דוסיא דיו ס"ם וע"ל סוף סי' ל"ל לקף לל גב דסם בגיון מלין סכיס מפרש"י לקף ד' ס"ם גם גגי לגר לף על פי שבגלו כולו לגל לגר גב לף סמוך לו לגר ג' לף ג' רק שלא מגיע לגוד ג' ולפחות מגיע ג

גוללו מלגו לכל הניע לי' טפחים שם הוה רשות הרבים ויש חשש שמא יפול כולו מידו ויבא לאחוויי מהם"ק להם"י וכבר נתבאר מומרת דנן מה הוא טפי מחשקופה : (ד) **בענין שנה** · דלתין חיוב הלא במוחש על נכי משכו :

שנג (א) **ואם א' גבוה כו'** · משום גזירה דלמא מיניגדר ונפיל ואתי להתווי ואע"ג דבסוי אחתר זה כתב בהג"ה דבדבר לחב לית ליסור בכל הכלים שלחי הכא שהוא זורק מגבוה לגמוך לו לכשיף ולריך להחזן ידיו משח"כ לקחן שהוא מיחם :

שנד (א) **אם עומד בתוך ד' טפחים** · פי' הכור עלמו והוה המקום הפנוי סביב הכור להחזיק מקום פטור ואע"ג דקי"ל תל ברשות הרבים שלחן בו ד' לית הוה מקום פטור הלא שהוא גבוה ג' שחני הכא דכל הספק פהות מד' כיון דהוי ודאי לא דרסי ליה רבים כלל ע"כ הוה מקום פטור בלחן בו ד' אע"ג שלחן גבוה ג' ט"כ ג"י בשם ריטב"ח וט"ס יש שם וע"ל סמ"ס : (ב) **ואם הוא רחוק וכו'** · פי' הכור עלמו הפנחל לא הוה מקום פטור הלא לו רשות הרבים לו כרמלית בקרן זוית הסמוכה לרה"ל על כן לריך שהפס החולין של הכור גבוה ', ממילא הלי שמוקב בו הוא למעלה מי' וסס לית הוה רשות הרבים ומה ממלת מרחוק שיהיד להה"י דרך מקום פטור שכל שלמעלה מי' ברשות הרבים הוה מקום פטור מה שלחן כן חם החולית פהוחה מי' הולך הלי דרך רשות הרבים ומעלמל מרה"י להה"י דרך מקום ל"ם : וכתב ב"י שכריטב"ח הקשה לפי' בלחוק בפוף פירקין הביהו מ"ם בפסי שב"ש ותי' בדרך החוק כמ"ש ב"י ומ"ח ז"ל חילק דבסי' שב"ש דיעבד הוח ולח מה ברה"ר לחכל הכח לכתחלה קח ממלח הלכך לפ"ג לחעזו בידו הוה ליה כמעלמל מרה"י להה"י דלך רה"ר להדיח ומסור שכ"ל ול"ע המוה מלד לחיין כחן קוביח כלל דגם בסי' שב"ג יש חשש דלמח נפיל כולו ואתי להתווי ד"ח ברה"ר לשיכך ל"ל שם בחסקופה מדרסח ולח מלינן כן משום בזיון כתבי קדש וכן לאחר הי' שם יחשש למה לח מלינן כן ומ"ש כחן בלחוק בחעזו בידו ממי ים ודלחי לעזור דלמח נפיל כל הכלי מידו וילך למטה ויבילחו מרה"ר לכיחו ומבחה זה ודלחי לחסור זה נ"ל משום ומעלה ממנו כוונת הריטב"ח בקוסיחו :

שנה (א) **גזוזטרא** · פי' דף היוצח מן הכותל למעלה מן המים יש שם נקב בחלמלחיחו וחלון פחוח לה ומסילמלת מיס דרך הנקב מעלמל מן המים שהם ברמלית להה"י ע"כ לריך שיעשה מחילה כל שבביה הפחח הוה כל שבגבוה עד למטה הה"י לחלמידין נוד לחיים : (ב) **ד' על ד'** · דכל מחילה הפעורה לפחות מחלל ד' לחיה מחילה כ"י ב"י בשם רש"י ותו : (ג) **מותרים להשפוך ממנו** · לחפוקי מהד מ"ד דס"ל לשפוך לחסוך

ומע"ם סימן שנ"ג ס"ב : **ב עשה לה מחיצה** · גבוה עשרה ע' סי' שנ"ו : **ג סביב הנקב** · דלמרינן נוד שלחן בו ד' שהוא כמלוי מים ולף על פי שהוא ממוך לרקק שהוא ר"ה מ"מ כיון שלחן כוותו להוליחה לה"י שרי (זה לייך לדברי מחבר למעה זיו כ"ם ושוחה בו נקב ד' ועיין בי"ח ומ"ב) : **ועשה בו נקב** וכשפר רלח"ן בעיטיון כחב דממילה לחפילו הלה כנגד הנקב וכן עיקר : **ה בספינה** · משום דהמים מכרמלים ליס כסימן שמ"ו ס"ב

שנג דיני זיזין ברשות הרבים ובו ג' סעיפים

א שני בתים בשני צדי רשות הרבים והם של אדם אחד או של שנים **א** ועירבו אם שניהם שוים **ב** מותר לזרוק (א) מזה לזה (א) ד ואם אחד גבוה מחבירו (ב) אסור לזרוק מזה לזה ג אלא א"כ הם **ג** כלי חרס וכיוצא בהם שאם יפלו ישברו ד במה דברים אמורים ברשות הרבים עוברת ביניהם אבל אם היתה כרמלית עוברת ביניהם מותר בכל גוונא :

ב ה זיז הדיוט דף הבולט מן הכותל ו לר"ה **ד** למעלה מעשרה ז ויש בו ד' על ד' ח וחלון הבית פתוח לו משתמשין עליו אם היו שני זיזים זה למטה מזה והם של שני אנשים אע"פ ששניהם למעלה מעשרה אם יש בזיז העליון שלפני ט החלון ורוחב ארבעה על ארבעה **ה** אסור להשתמש עליו מפני שהוא רשות בפני עצמו והזיז שתחתיו רשות אחרת י (ג) ואוסרין זה על זה ואם אין בעליון ארבעה ומם אין בתחתון **ד** משתמש בשניהם ובכל הכותל עד עשרה טפחים התחתונים היה בתחתון ארבעה ובעליון אין בו ארבעה אינו משתמש בעליון אלא **ז** כנגד חלונו בלבד אבל בשאר הזיז שבשני צדדי החלון (ד) אסור להשתמש מפני זה שתחתיו שהלך רשות לעלמו :

ג כל זיז היוצא על איור הר"ה שמותר להשתמש עליו כשהוא משתמש בו אין נותנין עליו ואין נוטלים ממנו אלא כלי חרס וזכוכית וכיוצא בהם שאם יפלו לרשות הרבים ישברו אבל שאר כלים אסורים שמא יפלו לרשות הרבים **ויביאם** : הגה ודוקא זיז וכיולא בו לבל אם הוא רחב כגון שהמשתמש עומד עם שם הכלי מותר להשתמש בכל הכלים (כ"י בשם הריטב"ח) כ **ואם** היה זיז אחד לבדו יוצא על איור ברמלית כל שהוא נבוה ', לעולם מותר בין רחב בין קלר ואפילו כלים שאין משתברין שלא נזרו בברמלית :

שנד דיני בור ואשפה בר"ה ובו ב' סעיפים

א בור ברשות הרבים וחוליא סביבו (א) אם (א) עומד **א** בתוך ד' טפחים לרשות היחיד מותר למלאות ממנו לרשות היחיד אפי' אין החוליא גבוה עשרה (ב) ואם הוא (ב) רחוק ארבעה מרה"י **ב** אין ממלאים ממנו אלא אם כן תהא **ג** החוליא גבוה עשרה :

ב ד כ אשפה ברשות הרבים שגבוה עשרה ורחבה ארבעה אם היא של רבים מותר לזרוק לה מרשות היחיד הקרוב לה : הגה ולא חיישינן שמא יתגלגל מן החפסה לר"ה ואתי לאחוויי לאחר דרך לזרוק לחפסה אלא דבריס **ה** מחוסים (סמניד פ"ם בשם הרשב"ם) **ואם היא של יחיד אסור משום דיחיד עשוי לפנות אשפה שלו ויבואו** לשפוך שם כדרכן ונמצאו שופכים בר"ה :

שנה דיני גזוזטרא ובית הבסא ובו ה' סעיפים

א (א) (א) * ח **גזוזטרא** (פי' דף או כנין כולם מחוך כמחיס חוליה) **שהיא** למעלה מן המים **א** וחלון (ב) פתוח לה מן הבית אין ממלאין ממנו אא"כ **ב** עשה לה (ג) מחיצה כל סביבה או יעשה המחיצה **ג** סביב הנקב שדולים דרך שם ט והוא שיהא בו (ב) ארבעה על ארבעה ואין חילוק בין אם יעשנה למטה מזברת לה בין אם יעשנה על גבה וכיון שעשה מחיצה (ג) מותרין י גם **ד** (ד) **לשפוך** ממנה ד וכן ההולך **ה** (ה) בספינה אינו יכול למלאות אא"כ יעשה דף ארבעה על ארבעה ועושה בו נקב וממלא דרך שם ה ואינו צריך לעשות

(ג) שנה · דלתין חיוב הלא בשוגה על נכי משכו · ודוקא כשרבים מכחפים עליו הא לאו אכי כוי ברמלית וכיון דשוגה בידו אבי לאכיחוי בידו אלא בע"ש ב"ח · ועיין מ"א שפשוט דמחוור ברמלית ושוגה בידו דחיכא ג' קיקוי למילו בכאר דבריהם אבי עיין שם :

שנג (א) משה לזה · וזוקא למעלה מי"ד דכוי מרה"י דרה"י דרך מקום פטור מלל למטה מיו"ד פטור רמב"ם : (ב) **לאסור לזרוק** · משום גזירה דלמא מיניגדר ונפיל ואתי לאחוויי ומע"ג דרה"י כחב רמ"א דבדבר לחב לית ליסור בכל הכלים שלחי הכא שהוא זורק מגבוה לגמוך לו לכשיף ולריך להחזן ידיו משח"כ לקחן שהוא מיחם : (ג) ותוסרין · לחפילו לחן בחחתון ד' ט"ח : (ד) **לשפוך** · דוקא בכלים שבחוכו כחוך מיין שמ"ב ס"ו :

שנד (א) **עומד** · פי' בכור עלמו וכוה סביבו שבחר לכוחל מקום פטור דמחוכ מחחכ לה"י ד' טפחים ליה רבים כלל ס"ו : (ב) **רחוק** · פי' בכור עלמו דבכחוך לה הוה מקום פטור אלא לו

באר היטב

ס"ח לו כרמלית כקרן זוית דבסמוכה לר"ה ע"כ לריך שחבים כחילית לר"ה ולו מכי כוי כרמלית שבחוכו לו הוה למעלה מיו"ד ממילה שלו ואפילו בכוי לו הוה למעלה מיו"ד ושם לה מקום פטור אלא לו בכוי לו הוה למעלה מיו"ד ברה"ר מקום פטור שכל שלמעלה מיו"ד בר"ה הוה מקום פטור מבה"ב לו הוה למעלה מהם ומהלכין בהם ואפילו בכוי לו הוה למעלה מיו"ד ברה"ר מקום פטור ועיין ס"ג :

שנה (א) **גזוזטרא** · פי' דף היולח מן הכותל למעלה מן המים ויש בו נקב בחלמלחיחו וחלון פחוח לה וכשמלא דרך הנקב מעלמל מן המים שהם ברמלית להה"י ע"כ לריך שיעשה מחילה כל סביבה דכשהוא מיו"ד ברה"ר הוה כל שבגבוה עד למטה הה"י לחלמידין נוד לחיים : (ב) **ד' על ד'** · דכל מחילה הפעורה לפחות מחלל ד' לחיה מחילה כ"י ב"י בשם רש"י ותו : (ג) **מותרים להשפוך ממנו** · לחפוקי מהד מ"ד דס"ל לשפוך לחסוך

יד אפרים

שנג (בסי"ז ס"ק א') וחע"ג דכשפוך (בסע"א ס"ק ג') : וכשכיון כאויר כ"ם ניחם דל"ל דחף כריטב"ח כחין כסוחיות נגוח י' שחו כח לחויר כ"ם שפוך כ' מכל מקום מיוכח ליכח ולכך לח גזרינן חולית נגוח י' חעם נגוח משום דגם כחיכם נגוח ליכח חיוב כיון דחוגדו בידו :

שנה (בסי"ז ס"ק ג') מפני שכעכר מוליכם וכו' כנ"ל :

ח שכח ס"ו וכשיטיון ס"ח כ כשם וככ"ב ג כחכ"ם כשם ס"ב ס"ם שם כשם ד כחכ"ם ס"ב ס"ם שם כשם ד כחכ"ם ס"ב ס"ם שם כשם ד כחכ"

כרמלית שם והספיסה רס"י: **ן בתוך י' פשחים** · סי' מעל המיס לחכל מחיצות הספינה נכונין י', ואם לין מחיצות הספינה נכונים י' הוי כרמלית ומותר לטלטל מחוכה ליס ומן היס לחוכה (רס"י) כיון שעומד בכרמלית ע' סי' שמ"ה ס"ו וסי' רס"ו ס"ב מ"ש: **ז אויר מקום פטור** · ואפי' למאן דאסר בסימן שמ"ו סס"ח הכא כיון דלאיכא זיז כל שהוא הוי היכר ובכי: **ח יכול לשפוך** · וה"ה לזרוק עלמות וקליפין (ריאב"ן): **ט קשורות** · דבסתיק קשורות לא מסכי עירוב דמספיק כרמלית שם שם ניידי וכיון שרחוים לגוד לחסור ואפי' נפסקו בשבת לא חמרי כזה שהיל והוחרה הוחרה כיון דמספיק כרמלית (מ"ח סס"ג ותו) שבת דף ק"ל) שמ"ס סי' שם"ה לחכל בסס"ק דשיכוכין כחב הרח"ם דכשנפסקו בשבת מוחרין ול"ע ואפשר דס"ל דמוקמות הייט שמוקמות מחיכה כח"ם המ"מ להרמב"ם ושמ"ם בסי' שע"ד: **י זו בזו** · ולריך שלא יהח ביניהם ר"ש (יכוח'): **יא גבוהים מן המים** · דקמשלשל מרה"י להר"ה דרך מקום פטור ואע"ג דכר"ה לחסור בדיוחות ל' כמ"ש בסי' שמ"ו בכרמלית שרי וע' בע"ג ומשמע שם דאם הם על ג' בני אדם ולא פירשו אם נפלוגחא שכחב סי' שמ"ו שם"ח וכ"כ הכ': **יב עשויים להחיר** · כגון שישמה למטה סביב · ולמישות מקרי כגון שעשאה למעלה: **יג פחות מג'** · פירוש שמוך לנקב דאז הוה כלבוד והוי חורי רה"י (כ"כ במרדכי) וע' בסי"ח ס"ג: **יד הצואה הוי מקום פטור** · לפיס רחבה ד' ומיירי שעשאה ממש על הפותח ואף על פי שנופלת אחר כך לכרמלית שרי: **טו דאין מקום פטור בכרמלית** · ול"ד לסי' שע"ב ס"ו דכותל שלין בה ד' הוי מקום פטור דשלחי שלין עשוהו מולקת כרמוויח (ד"מ): **טז מים שאין עמוקים** · וכ"מ בכיח חו' שבת דף ק' ושיכוכין דף פ"ז דשרי בממיכה חלויה חפילו לין עמוקים י' ללא מקרי ר"ה חת"כ רבים בוקעים בו וכ"מ בגמ' דשריך לרב הוסח דשני בזיז שיכול דלמח לא חוי י' משמע דלכ"ם דס"ל דעשאה ממילה חלויה ניחח ע"ש ועיין מ"ש סימן שמ"ה סי"ד וסוף סימן שע"ג: **יז ואינה רחוקה** דכחמוק ד' פשחים לח חסרי מהדי שחיכה יכולה להסחם חלח בזריקה כחמלא וח"כ ח"ל שיהיו שם מחיצות וכ"ל לומר כוף וחו דממילה שם לח משעה ולח מוריד דחה כל מח"ל שלין עשויים לחלל שים בו ד' לין מועיל כלל כמ"ש בחחלה הספיף זה בשם רש"י וחו' וכלין לח הוה חלח כל שהוח כמלא ממלח דמ"ש בשם רבינו חפי' שדרך הזיז הוה ממלח שיכול בזיז שים בו ד' על ד' ח"ש פשוט והרמב"ם שכל חם הוה למעלה מי' חלינו זיז כל שהוח וממלח שהרי דרך מקום פטור ממלח כו' הרי שלח זכרו כלין שיעשה נקב בזיז כמ"ש בריטבח בחוך י' חלח ודאי הכוונה שדרך חויר מקום פטור ממלח שהיינו החויר שלממעלה מדופני הספינה וכפוח כחב בהדיח דרך חויר מקום פטור • כ"ו נלחה ברור ופשוט חלח שהכ"י וכ"מ הכין שכוונת הרמב"ם שגם הזיז בו נקב וימלח דרך שם ולישנא דרבינו חפי' שהכיחת המ"מ לחפשיחים שהכר מ"ם המ"מ שדרך הזיז הוה ממלח פי' זיז בו נקב ימלח דרך שם שם חלח גם מקום ד' קרוי זיז ושוב כחב ע"מ ח"ל וכבר ביחר רבינו דכר זה בחמרו שהרי דרך מקום פטור ממלח נלחה מזה שדרך הזיז נכנס הלוי עכ"ל ותפשה עליו ממשו של רבינו בעל ב"י ומ"ש כפי' זה לחם חחמר שים שם נקב ממילה חחמר שים שם מחיצות הוה ע"ז שם הרי"ף כמ"ש המ"ם דהוי כולו רה"י ולי מעוש שלין בו ד' לח הוה רה"י ולין לחם מלרפו לספיסה ש"כ הוה כרמלית שהרי הדופן בו הספיסה הוי' ממילה דרך שעושה שם שלין בו ד' לח הוה רה"י ולח הוה כרמלית שהרי הדופן בו הספיסה הוי' ממילה דרך שעושה לפי' ומ"ש המ"ם דהוי חלח מלרפו לספיסה ש"כ

דעליונה תוסיף על התחתונה דניחא לה להתעסק בתחתונה על ידי שלשול לבל תם כל אחד שעתה לבדה ואין לה מלך במחילות תביאו לימה תוספת עליה וכן תם שבו לשמיכן מן הסותפות כל אחת גילתה דעתה דסילקה נפשה מהביניתה שוב לימה תוספת עליה כ"ז שאין למוך ביניסס ד"ש לבל בהמוך ד"ש לין התחתונה יכולה להתעסק בעליונה שלא בתעסק לוריל ולאו תעסק הוא ע"כ לימה יכולה לאסור על העליונה ולמוכה יותר מי' ביניסס לא קפדינן דמעתעם על ידי זריקה לף על פי שהיא תעסק קצה כיון שלימו מתעסק דרך לוריל לוסרת עליה:

שנו (א) **עמוקה** י' **ורחבה** ד' · דתם לימו כן לין נעשי' רשות לעלמה וח"ע תיקון דתם היא בהם"ע הוא בהם"ו היא בהם"י הוא נ"כ הם"י אבל תם היא בסיעור זה נעשי' רשות לעלמה והוא בהמלית לפלו בתגר ולריך תיקון להבדיל בין המים שבתוך המקוה לזה למים שחוצה לה בהניחם המים ובילילתן שתהא מחילה נעשית בבגדי המים בתוך חוגיים לבל מחילות המלך שהיא תלויה ושוברת לימה מושלת לה כ"כ הם"י במשנה ד' פ"ו ועמ"ם בסי' זה בסמוך: (ב) **ויהיה טפח מטנה משוקע כו'** · פירוש המחילה שעשה לתחת המים כדי להבדיל בין ים לתחה שלמטה משוקע במים טפח הן בממילה של לד הניחה הן של לד הילילה דבלמ"ה לית מקני בהדלה דעריבי ניח שתוך לתלך עמהם: (ג) **אצל השפה מכל צד כו'** · פירוש שבלד הניחה ובלד הילילה עשה מחילה לרחב התחה חלת שלח עשה מחילה בלד הניחם/הוה בתחיה ת' חלת בב' מחילות דבתחלת המחילה הניחה מקום פנוי וכן במחילה של לד הילילה ועשה כן כדי שבלותו מקום הפנוי ילבו המים תם לותו מקום הפנוי לימו ג' על ג' הוה כלבוד · והב"י פירש הכבר הזה דבריהם היה מוחתח לרחוב התחה והתחלת תמר שלח עשה המחילה לרחוב התחה חלת לתרחב מלד ת' וכן מלד השני תם תין בין ב' המחילו' ג"ט כו' וכ' מו"ח ז"ל כד נייט כ' להתי פירושו וכ"ה בתחה שתין הדשה שוכלת פירוש הב"י בזה ותין כלן תילוק בין ריחה לסוף חלת דבריהם עשה כל המחילה של רוח ת' בתחיה ת' וכן בשני ובשיתי עשה כל מחילה בב' מחיות: (ד) **ואם הנקבים כו'** · משמע דבנקבים רחבים ד' לריך מחילה וקשה מ"ש מלשון ים שבשיתי שתא"ו דמוכר תתי' הפרלה של עשרה תי' ע"ז ב"י בשם הריטב"ח דלתה שתי שהיא עוברת מלד ללד ע"כ תינ' בשל' לגבי תלך ומלשבת רשות בם"ע משמ"כ בלשון ים שבשבת ומתערב' בתלך ע"כ בשל לגבי תלך שתין בתילה עשר ושיטה זו תי' בהשבת הרתב"ד מבילה ב"י שים תילוק בזה בין לתת בתים ובין לשון ים דתם"ו ומתוס לי טובא דתם לתת בתים שבשבת י' ותתבה ד' מחשבת לרשות בם"ע ותילה בתילה ויליחה לשתין מילוי המים מן התחה דהא התחה היא כרמלית ותתחילות לא מועילות רק להסיק בין המים שתוך לתלך דמתערבים עם לותן שבתלך אבל מ"מ לותן שבתלך עלמו הם כרמלית תע"ג דהם כיון שיש שם נפוח י' ורוחב ד' הוי כרמלית דלמוכה ברש"י דף פ"ז דלא הוי כרה"י אלא שם יש בהם כשיעור שבתוך שבתוך שם וז"ל אלא היתה בשיעור כרמלית בעומק או ברוחב שתין מים עשיס רשות לעלמו בתחות מעומק י' ברוחב ד' ותם שנברא ברה"ר הוי הם"ר כדתנן בהזורק כו' אלמא מים שתין עמוקים י' לין רשות לעלמן וכי הוי נמי בתלר ה"ל הם"י ס"מ דתם יש נוכח י' הוי כרמלית לפלו בתלר שהוא הם"י דומיא דתם"ר דהוי כרמלית תפי' בהם"ר · וה"ל דלעניין זה לא הוי הם"ר והם"י שוה דהניח"ר הוה נוכח י' כרמלית הם"י והם"ר ושמעת ל"ל דהניח"ר הוה הם"י משום שים שם שבתוך המים ומים שבתוך הרקע לא מבטלי המחילה בהזורק דף ק' דמיתה לא מבטלי מחילות לבל ברה"ר ל' תלית ממחילות ע"כ הוי כרמלית תפי' ברה"ר תלא תתם יש כרמלית ממון להי"ת ומשם נכנס להלר לו הוי כרמלית תפי' מה שהוא בתלר שם ס"ם מבני המחילה כדי לבטל התבור שים לו עם מה שהוא בתון ממילה לא הוי כרמלית · ובלותן מקומות שים שלר שמוך למלירות פעמו שתסור לשתוב שם שם ס"ו ובזה יש בשבת ד' אמות ברשות הרבים ותם עמוק ש"ל כרמלית לבל תם היא מבוסה תין לה תלא מקום עמוק: (ב) **לא ישפוך בה כלל** · גזירה דלמא תתי למשפך סתתים דהוא שיעור לתתים הנשמים לישה לתיזוק ומפורש בגמרא הטעם: (ג) **אפי' הוא אריך וקטין** · דמ"מ יש כלן שיעור לגלוש סתתים:

יח שעשתה לבדה · ת"ל התחרת מבמעת שלא כדין לתילו בהול: **יט בשתיהן בשותפות** · ומכל מקום לל תתד מבמעת בשלו: **שנו א עמוקה עשרה** · לתבל תם לימה עמוקה עשרה לו שתיה לתבה ד' לית כרמלית שבומלת שם וכי עומדת ברה"י הוי רשות היחיד (רמ"י): **ב אין ממלאין** · ומכל מקום לל מבמי מחילות התלר כיון שלא עשאו לבם מים כמ"ם סימן שפ"ו (רמ"י) ותם תתמר תרי תתמה לוסרת תתלר כיון שלא עשאו לבם מים כמ"ם סימן שפ"ו ת"ל דהיל עלמה נעשית ממילה בימה ובין התלר שהרי עמוקה עשרה ולין התלר מתר מפני התמה (ריתב"ד) · ועיין מ"ם סימן שמ"ה סי"ח דתם לין עמוקה עשרה בשפתה רק בסיפוע תם מהלקע עשרה מתוך תרבע תמות הוי מחילה · תבל תם מפוע ביותר שמהלקע עשרה מתוך תמנה יותר לל הוי כמחילה ועיין מ"ם סימן שם"ג סכ"ט · ומשמע בתב"ד דם שבשיתי עמוקה עשרה ולין לפלו נפרץ כותל התלר ביותר מעשרה שרי לפעלל בתלר שהרי תלר עמוקה מתלבע ריותתין ע"ם: **ג משוקע במים** · למלון בין המים שבמון שהם כרמלית למים **ד מותר למלאות מבנו** · לף על פי שהיא עמוקה י' ותבה ד' כיון שהבנה למלר ותיו יולא ממנו הול כבור שבתלר ומחילת תלר מחיות לותה מעשרה ויולאת ומולקת רשות לעלמה והוי כרמלית (רתב"ד ורימב"ח ומ"מ וכ"ם): **ה ממנו בחצר** · דשמים שהים סולקים ומחילה ניכרת לבל בנית לין המחילות ניכרות: **ו אסור אפילו למלאות** · כלומר לתסור לשלל בתלר ותם שלמן עמוק י' סול נתבב למחילות ומותר לשלל בתלר לבל לתסור למלאות ממנו כיון שלין מחילה על נבי בימה לבין המים שבתון שהרי נפרץ במלותו וים סוי כרמלית (רתב"ד ורמ"ם) ולין לחוש שמא יעלה הים שרעון כמ"ם סימן שם ס"ג סכ"ם דמייני שהבדודין נבוהים ביותר לו שהוא למוך הרבה משבת הים (הו'):

שנז א מקום פטור · דתם הוא מגולה פעמים שיהים טיט ולשם בתוכה ולל תהים שמוקה י' ותהים כרמלית לבל בשיתי שהוסה ופיס בתה"ב הוי תורי הי"ו (ב"י וריטב"ח שמ"ם סי' שי"ח): **ב יכול לשפוך** · ולתי' מתמלתה מע"ם שוקף לתוכה דיין התקנה לו תכמים זכר לבבה שלא יסבה ויבלים בתה"ר: **ג לא ישפוך** · דמיון דלמא תתי למשפך סתתים: **ד אריך וקטין** · כגון שהוא לתוך ת' לתות ורמבו ב': **ה ביומות הנשמים** · שלין לדש מקפיד על לבלוך תיניו ולינו מתבון

וסיס בתה"ב הוי תורי הי"ו (ב"י וריטב"ח שמ"ם סי' שי"ח): **ב יכול לשפוך** · ולתי' מתמלתה מע"ם שוקף לתוכה דיין התקנה לו תכמים זכר לבבה שלא יסבה ויבלים בתה"ר: **ג לא ישפוך** · דמיון דלמא תתי למשפך סתתים: **ד אריך וקטין** · כגון שהוא לתוך ת' לתות ורמבו ב': **ה ביומות הנשמים** · שלין לדש מקפיד על לבלוך תיניו ולינו מתבון

זכיקה: **יח שעשתה לבדה** · ת"ל התחרת מבמעת שלא כדין לתילו בהול: **יט בשתיהן בשותפות** · ומכל מקום לל תתד מבמעת בשלו: **שנו א עמוקה עשרה** · לתבל תם לימה עמוקה עשרה לו שתיה לתבה ד' לית כרמלית שבומלת שם וכי עומדת ברה"י הוי רשות היחיד (רמ"י): **ב אין ממלאין** · ומכל מקום לל תתד מבמעת בשלו: **שנו א עמוקה עשרה** · לתבל תם לימה עמוקה עשרה לו שתיה לתבה ד' לית כרמלית שבומלת שם וכי עומדת ברה"י הוי רשות היחיד (רמ"י): **ב אין ממלאין** · ומכל מקום לל תתד מבמעת בשלו: **שנו א עמוקה עשרה** · לתבל תם לימה עמוקה עשרה לו שתיה לתבה ד' לית כרמלית שבומלת שם וכי עומדת ברה"י הוי רשות היחיד (רמ"י): **ב אין ממלאין** · ומכל מקום לל תתד מבמעת בשלו:

שנו דין אמת המים העוברת בחצר ובו ב' סעיפים

א אמת המים העוברת בחצר (א) **א** עמוקה עשרה ורחבה ארבעה **ב** אין ממלאין ממנה בשבת אלא אם כן עשו לה (ב) מחיצה גבוה עשרה בכניסתה וביציאתה (ב) **ג** ויהיה טפח ממנה **ג** (ג) משוקע במים **ג** ואם היתה המחיצה כולה יורדת בתוך המים צריך שיהיה טפח ממנה יוצא למעלה מן המים ואם התחיל לעשות המחיצה (ג) אצל השפה מכל צד ולא חיבר אותם (ד) באמצע כדי שיהיו המים נכנסים ויוצאים דרך שם **ד** אם אין ביניהם שלשה טפחים שרי דאמרינן לבודד יש ביניהם שלשה טפחים אסור: הגה (ד) ואם הנקבים בתחתם נכנס ויולא כתם תינם נ' תפילו מחיצה תינו נתוך (ב"י בשם ריטב"ח):

ב **ה** חצר שנפרצה ולשון ים עובר על הפרצה **ו** אם אינו במלואו **ז** ואין בפרצה יותר מי' **ד** מותר (ה) למלאות ממנו ולהכנים לבית נפרצה במילואה או שיש בפרצה יותר מעשר **ח** אם נשאר במקום שנפרץ גידודין **ט** גבוהים **י** והמים מבסים אותו מותר למלאות **ה** ממנו (ו) בחצר אבל **אסור** להכניסן לבית אא"כ עשו מחיצה גבוה עשרה על המים לא נשאר גידודים **ו** אסור אפי' למלאות (ו) בחצר:

שנז דיני חצר פחות מד' אמות וביב ובו ג' סעיפים

א **ה** חצר שפחותה מארבע אמות על ארבע אמות שהיא שבוכה לרשות הרבים אין שופכין לתוכה מים בשבת בימות החמה שכיון שאין בה ד' אמות אין סאתים מים שאדם עשוי להשתמש בכל יום ראוי ליבלע בה והוי כאילו שופך לרשות הרבים לבך צריך לעשות גומא שתהא חללת מחזקת סאתים: הגה וכל גומא תני לתתי על תני תמה כיום שבשה תומתי לתתי מחזקת סאתים (רמב"ם) **בין אם יעשה בפנים בחצר** או בחוץ אלא שאם יעשנה בחוץ צריך (א) לבסותה בנסרים (א) **כדי שתהא א** מקום פטור ויפלו הנשים מידו לבקים פטור ובין שיעשה גומא **ב** יכול לשפוך בה כל מה שירצה ואם אינה מחזקת סאתים (ב) **לא ישפוך בה כלל**; ואם יש בחצר ד' על ד' (ג) אפילו הוא **ד** אריך (ב) וקטין **ד** או **ה** ביומות (ג) הנשבים בחצר בל שהוא מותר לשפוך בה כל מה שירצה **ה** וחצר **ואבסדרה** (פי' בית שים לו ג' דפנות ודומן ד' שמפסידין בו דלת תינם מנוסמת בל סיכה תלת בהרבה על בית בלו ופעמים שעופין

שנז א מקום פטור · דתם הוא מגולה פעמים שיהים טיט ולשם בתוכה ולל תהים שמוקה י', ותהים כרמלית לבל בשיתי שהוסה ופיס בתה"ב הוי תורי הי"ו (ב"י וריטב"ח שמ"ם סי' שי"ח): **ב יכול לשפוך** · ולתי' מתמלתה מע"ם שוקף לתוכה דיין התקנה לו תכמים זכר לבבה שלא יסבה ויבלים בתה"ר: **ג לא ישפוך** · דמיון דלמא תתי למשפך סתתים: **ד אריך וקטין** · כגון שהוא לתוך ת' לתות ורמבו ב': **ה ביומות הנשמים** · שלין לדש מקפיד על לבלוך תיניו ולינו מתבון

שנז (א) **כדי שיהא מקום פטור** · פטור: (ב) **לא ישפוך בה כלל** · גזירה דלמא תתי למשפך סתתים דהוא שיעור לתתים הנשמים לישה לתיזוק ומפורש בגמרא הטעם: (ג) **אפי' הוא אריך וקטין** · דמ"מ יש כלן שיעור לגלוש סתתים:

שנז (א) **עמוקה** י' **ורחבה** ד' · דבשיעור זה נעשה רשות לעלמה תפי' בתלר · תבל תם לימה עמוקה עשרה לו שתיה לתבה ד' לית כרמלית שבומלת שם וכי עומדת ברה"י הוי רשות היחיד (רמ"י): (ב) מחילה · תבל מחילה בתלר שהיא תלויה ושוברת לימה מושלת לה כיון שלא נעשית בשם ים (רמ"י ותפ"ח): (ג) **מחוקה** · למלון בין המים שבתון שהם כרמלית לתים שבשבת: (ד) בתחילה · פירוש בבלד הניחה דבלמ"ה דתם מחילה עשה מחילה לרחב לתמה תלת שלח עשה מחילה בלד הניחה ת' תלת בב' מחילות דבתחלת המחילה בתים מקום פנוי וכן במחילה של לד הילילה ועשה כן כדי שבלותו מקום הפנוי ילבו המים תם

יד אפרים

שנו (במ"ז ס"ק א') ושוכרת של נפש לימה מושלת כו' בל"ל: (במ"א ס"ק ו') ולין לתוס שמא יפלו הים אם שיעור בל מקום שיעור למיכן ולתי' דלא לים ליה ניזודי מוסר למלאות כו':

מתכוין מילתו למחר ואח"כ משום מילתא לימול מקלח ואחר למצרי ביומות המתים למיילין מי נמצים הם ואחי שלא בשעת הנמצים מתמלים הם והולכים אחר הנמצים: **ו מעיבה** • לכה: **ז סמוכות** • בתוך ד"ט: **ח א"צ** • עסקי' זה דיש מולקין: **ט של אבנים מבליעים** • ואח"כ הני כי"ד עסקי' מסתפק לם קרקע הוי כללי שתיהו מצוקב הכא הקילו: **י מותר לשפוך**• דאמרו בכרמלית לא גזרו ע' סי' סכ"ם ס"ת: **יא אפי' בזמן הזה** • כ"כ הרב"י בשם הר"ם ושמעתי דמ"מ שייך למיגזר בציר גדולה ציים ס' רבות דלא ס"ל כש"ס: **יב כרמלית שהיא כו'** • כ"ם במרדכי והביא רמ"ה סימן שכ"ם ס"ג דלא ס"ל כש"ס שכתב שדברי המרדכי סותרין להדדי: **יג שהוא מרחץ כו'** • ולפ"ז נב דבמחמלת שרי לשפוך דהתם לימו מתכוין מילתו למחר משה"כ הכא עמ"ש סי' ש"ד ס"ת ו"ס ועי' שכ"ז:

שנח א וגורנגין • לתי"ם שהסומר דר בתוכו מ"מ מין עשוי לדור

א כל היקף שלא הוקף לדירה בגון גגות ופרדסים וגורנגין שאינם עשוים אלא לשמור בתוכן אפרו חבטים לטלטל בתוכה יותר מד' אמות (א) אם הוא יותר מ' מאתים אבל אם הוא מאתים שהוא שיעור ע' אמה וד' טפחים על ע' אמה וד' טפחים מותר לטלטל בכולו בין שהוא מרובע בין שהוא עגול כ או **ב** אריך (ב) וקטין (ב) ג ובלבד שלא יהא אורכו יותר משנים ברחבו

ג (ג) אמה אחת ואם הוקף לדירה ד אפילו יש בו כמה מילין מותר לטלטל בכולו: הגה ויש

ב ה ומה נקרא מוקף לדירה זה **ה** שבנה בו בית (ה) דירה או שפתח לו פתח מביתו ואחר כך הקיפו ו ואם היה מוקף שלא לשם דירה אין צריך לפרוץ כולו אלא יפרוץ בה פרצה ביותר מעשרה ונמצא בית פתוח בו בלא היקף ויחזור ויגדור הפרצה כולה ז או אמה היתירה על עשר אמות והעשר אמות פתוח הן והרי הוא פתוח ולבסוף הוקף ח ואם פרץ אמה וגדרה וחזר ופרץ אמה אצל מה שגדר וחזר ועשה כן עד ו שהשלימו לעשרה מותר: הגה ואם קצה עליו לסרוק סכוחל ר"ת

ג ט תל גבוה עשרה דינו כקרפף:

ד י קרפף יותר מ מאתים שנטע בו אילנות למעט אוירו (ג) **ט** לא הוי (ו) מיעוט (אפילו יש בהן נטוע עפרים ורחב פ"כ מכ"כ) (סמנין ס"י) והוא הדין לחופר בו בור:

ה כ בנה בו עמוד ונתמעט בכך אם הוא רחב שלשה טפחים הוי מיעוט:

ו ל בנה מחיצה באורך עשר לפני מחיצה הראשונה לכשלה שתהיה כמו שאינה י ויחיה מוקף לדירה ע"י השנייה אם הרחיקה מהראשונה ג' טפחים מותר:

ז מ פחות מי' על מחיצות הראשונות למעט אוירו ונתמעט אם השני עבה שאם תגמל מחיצה הראשונה ראויה לעמוד בפני עצמה הוי מיעוט ואם לאו לא הוי מיעוט:

ח נ בנה מחיצות על הראשונה להקיפו על ידם לדירה אינו מועיל ס ואם נבלעו התחתונות ונשארו העליונות מאליהם ניתר על ידם אבל תל יותר מאתים ועשה מחיצות אפילו על שפתו לדירה מועיל שהרי דר באויר מחיצות שעשה עתה:

ט ס קרפף יותר מאתים שהוקף לדירה ונטע רובו אילנות אפילו אינם נטועים שורות שורות אינם מבטלים הדירה אבל אם נזרע רובו הזרעים מבטלים הדירה אפי' אין בהם **יא** אלא (ח) מאתים ס נזרע מיעוטו (ד) אם אין בו אלא מאתים מותר יותר מאתים (ט) אפור:

(ד) ות"ה ב' דיומאות שלפני כו' • כ"ל: (ה) אבל אם היא סמוכ' לכרמלית כו' • קשה דת"כ למה לריך לקמור השוקה ממחוק בתחלת ס' זה הא השוקה הוה ט"ם)כרמלית כשהיא מע' עד י' וכל שכן אם היא ביותר מי"ל ואפשר זה הכי"ת ב"י כשם שהרי"ף ממ"ה הלריכו לקמור והעתיק שהקילו בכרמלית לפי שאין כאן חלת כמו ומכו בכרמלית לא גזרו כלפעל נגי שפיפה שמוף על הופני הספינה כסי' שכ"ה: (ו) **ביב שבכוסה כו'** • פי' מרן הטעמו לקלת שופכין שבתוך גרה"כ: (ז) **מותר לשפוך כו'** • דקיים לן בד"ח יש שיעור לבלוע בדפי' ואפילו יש בו מיס מבע"י כיון דרוב שנה שעוויה ליבלע ה"ג כי נפקי לבחלי לא נהר לחיטוך ובתי: (ח) **דמיחלף ברה"ר**• דמנחת זה ממור מפסיקים דספינה לא שייך כלל ברה"ר:

שנח (א) **אם הוא יותר מפאתים** • דלח מקרא כרמלית ד"בל לם הוה פחיתים מקרא קרפף והוה רשות לחוד עם החלר לכלים שבתוכו בתוכם ולא לכלים שבתוך הבית כמ"ם בסי' שע"ב: (ב) **ובלבד שלא יהא אורכו כו'** • כתוך המבלן פסיס לוכך מלה לחוכ ומוכך ממציס: (ג) **לא הוי מיעוט** • שכן דרך הקרפף לסיות בו חילות: (ד) **אם אין בו אלא פאתים מותרי** כיון דבלחו דירה שרי כחלבי נפשיה הת ממי שרי ולף על גב דמקום זכיות

(ה) ממחוים • כתוב ד"ם: (ח) לכרמלית • לפי פחין כאן חלת כמו ומכו בכרמלית לא גזרו כמ"ם סי' שע"ב ס"ת: (ו) ביב • פי' שמוכסה כ"ע כי נפקי לבחלי לא גזרו בכרמלית כמ"ש סי' שע"ב ס"ת ועיין סוף סימן זה דיש חולקין ס"ל אפילו בכרמלית גזרו כמ"ש: (ז) מותר • פי' מרן משמע דאפילו יש בו מיס מבע"י לריך לקמור ואפי' לכתחלה ומ"ש בסי' שכ"ה ס"ב דיש לקמור לכתחלה דוקא בכרמלית ולא ברה"ר לא ידענא מ"ש: (ח) דמיחלף ברה"ר • דמנחת זה ממור מפסיקים דספינה לא שייך כלל ברה"ר: (ט) אפור • כתוב ב"י בשם הר"ם דאם הוא מחובר לקרקע אפילו יש בו פחות מי' על י' אמה אסור ואפילו אם הוא מחובר לקרקע ברה"ר ומותר לטלטל בכל הבית ובכל החלר ובכל הבתים שבחלר ואפילו אם הוא מחובר לקרקע בתוך הבית

זריעה קרוי קרפף ומשלמו מכש הוי הלר ופרוזין זה לזה שתין ממילם ביניהם לפ"ם לא לסברי להדדי דחד גבוה הוא דקי"ל כר"ם דלמר לשוה הלר וקרפף לא לסברי להדדי לענין כלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו תוך הבית עכ"ל רש"י ומ"ה פיש ס"ט וע"ל תע"ג דלאו דמד גבוה כו' ע"ם ברב"י ומשמע דבשהצע מיעוטו עכ"פ מקום הזרוע לסור דתין שם דירה עליו לבל ביותר מסתיים הוי כ"מלית ותין היותר מהלר לכרמלית בשום דבר לכ"ע ומבואר בדברי הטור דסתיים ופתוח מסתיים שוין הן ע"כ מ"ם לתן בם"ע לפילו תין בשם הלא סתיים הכוונה ס"ם פתוח מסתיים :

(ה) מי שיש לו גגה כו' • פ' ותין גדר בין בהלר ובין בגיפה ותם יש גדר ביניהם החילוק הוא בזה בגיפה עלמה דתם גיפה יותר מסתיים לסור לטלטל מהלר לתוכו בכל גווני ותם סיל סתיים לו פתוח מוהר לטלטל בתוכה ותילו תפילו בלה ומן ההלר לתוכה בכלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו בבית ע"כ רלוי שלא לתכול לו לשתות בגגה בשבת דש"ל ליהר בזה ובבר זכר רמ"ה זה בסי' של"ו משמע בתוכה לפילו בולה ומן ההלר לתוכה בכלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו בבית ע"כ רלוי שלא לתכול לו לשתות בגגה בשבת דש"ל ליהר בזה ובבר זכר רמ"ה זה בסי' של"ו משמע אחר ותפילו לטלטל בכיוים לו מפתה בתוכו מהלר לגיגה לסור הסוס בלים שבשבתו בבית ותלן לא שייך הוקף לדירה דזרעי' מבטלים הדירה והרבה בכלים בזה : (ו) **אסור להוציא ממנה לבית** • משמע לבל מהלר לבית מותר אע"ג דהגגה לסור בו בעלמו ממנו לבית מ"מ לינו לוסר את הלר לתפרן על הבית ולא לתרוין במילותו למקום שתסור אלא לסור מלד עלמו : (ז) **וקירה ממנו בית סאה** • כתוב בסור אפילו אם הקילוי הוא משופע דתשבינן בילו מתילה בו' שמ"ם פ"ז בסי' שם"ת :

שם (א) **וכן הדין אם הם שנים•** ב"י • ומסתפק אם ר"ל דלבעים מותנים נמי בית סתיים לבעים בימד כיון שבשבתו בימד לו אם ב"ל דתין מותנים לב"ת מהם אלא ב"ם וכן' בל גגות נבי ג' קרפיפות דף ל"ג משמע דלב"ת מותנין ב"ם דקתמר תמלבי מגופף וכו' תין מותנין להם אלא בית אם ונמת יש להקל דשתי חצרות התם שבשבתו בל א' בקרפף אלו אבל בית אינה שבשבתו ב' בקרפף אחת אשר שתין מותנין לבעים אלא קרפף א' עכ"ל ולעד"ג מדאמרינן בפ"ק דתם ל"ב יחיד מותנים לו ב"ם ב' מותנין להם ב"ם ג' נעשו שיירא ומותנין להם אם ואי ס"ד דלב' מותנים להם ד' סתים מלי רבותא דג' למותנים להם אם ולמה לנו מעלה דנעשים שיירא אם מותנין לפי ערך לפי אלא ע"כ דעד ג' תין מותנין להם לפי ערך אלא בג' ודוקא ים מעלה דהוה לפי ערך ולמסקנא בל בלבו וב"מ לשון הרמב"ם ופסוק ב"כ הר"ב יותן בפי' ג' סתים (י) לג' יחידים : (ב) **אבל אם לא הקיפו יותר על שש כו'** • ב"כ ב"י בשם המרדכי ותימה שהרי רש"י פי' בהדיא ז"ל ותע"ג דלישנו ג' תם ב"ל אלא לסתים והקיפו ד' בתין ממי בטלו מחיות ולא מלינו תולק על רש"י ולבל הסתום היה לו להביאו דברי רש"י ולגלות שים פלוגתא בזה ומ"ם ב"י ליתי מדמתר רב נידל לא הולבו אלא לה' והקיפו ז' תפילו בזה לסורין ולא תמר רבותא דאם לא הלריכו אלא לד' והקיפו ו' תפילו בד' לסורין תין זה ליתי לאם מיתר על שם תין בתן רבותא בלל ובבל נווני אם יותר מבית סתים לסורים נם הטור ותלה פוסקים לא תילקו בזה :

ג"ל בשני

באר היטב

סי' בתר ופרוזין זה לזה שתין ממילם בימם וס"ל בשבתן בתולות למקום פלימור : (י) בגה - פי' ותין גדר בין בתר ובין בגיפה • ותם יש גדר ביניהם אלא שתם בגיפה עלמה יותר מהסתים לסור לטלטל מהלר לתוכה בכל גווני ותם סיל סתים לו פתוח מותר לטלטל בתוכה ותילו בולה ומן ההלר לתוכה בכלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו בבית ע"כ רלוי שלא לתכול לו לשתות בגגה בשבת דש"ל ליהר בזה ובבר זכר רמ"ה זה בסי' של"ו משמע בתוכה לפילו בולה ומן ההלר לתוכה בכלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו בבית ע"כ רלוי שלא לתכול לו לשתות בגגה בשבת דש"ל ליהר בזה ובבר זכר רמ"ה זה בסי' של"ו משמע אחר ותפילו לטלטל בכיוים לו מפתה בתוכו מהלר לגיגה לסור הסוס בלים שבשבתו בבית ותלן לא שייך הוקף לדירה דזרעים מבטלים הדירה והרבה בכלים בזה : (ו) **אסור להוציא ממנה לבית** • משמע לבל מהלר לבית מותר אע"ג דהגגה לסור בו בעלמו ממנו לבית מ"מ לינו לוסר את הלר לתפרן על הבית ולא לתרוין במילותו למקום שתסור אלא לסור מלד עלמו : (ז) **וקירה ממנו בית סאה** • כתוב בסור אפילו אם הקילוי הוא משופע דתשבינן בילו מתילה בו' שמ"ם פ"ז בסי' שם"ת :

שם (א) **וכן הדין אם הם שנים•** ב"י • ומסתפק אם ר"ל דלבעים מותנים נמי בית סתיים לבעים בימד כיון שבשבתו בימד לו אם ב"ל דתין מותנים לב"ת מהם אלא ב"ם וכן' בל גגות נבי ג' קרפיפות דף ל"ג משמע דלב"ת מותנין ב"ם דקתמר תמלבי מגופף וכו' תין מותנין להם אלא בית אם ונמת יש להקל דשתי חצרות התם שבשבתו בל א' בקרפף אלו אבל בית אינה שבשבתו ב' בקרפף אחת אשר שתין מותנין לבעים אלא קרפף א' עכ"ל ולעד"ג מדאמרינן בפ"ק דתם ל"ב יחיד מותנים לו ב"ם ב' מותנין להם ב"ם ג' נעשו שיירא ומותנין להם אם ואי ס"ד דלב' מותנים להם ד' סתים מלי רבותא דג' למותנים להם אם ולמה לנו מעלה דנעשים שיירא אם מותנין לפי ערך לפי אלא ע"כ דעד ג' תין מותנין להם לפי ערך אלא בג' ודוקא ים מעלה דהוה לפי ערך ולמסקנא בל בלבו וב"מ לשון הרמב"ם ופסוק ב"כ הר"ב יותן בפי' ג' סתים (י) לג' יחידים : (ב) **אבל אם לא הקיפו יותר על שש כו'** • ב"כ ב"י בשם המרדכי ותימה שהרי רש"י פי' בהדיא ז"ל ותע"ג דלישנו ג' תם ב"ל אלא לסתים והקיפו ד' בתין ממי בטלו מחיות ולא מלינו תולק על רש"י ולבל הסתום היה לו להביאו דברי רש"י ולגלות שים פלוגתא בזה ומ"ם ב"י ליתי מדמתר רב נידל לא הולבו אלא לה' והקיפו ז' תפילו בזה לסורין ולא תמר רבותא דאם לא הלריכו אלא לד' והקיפו ו' תפילו בד' לסורין תין זה ליתי לאם מיתר על שם תין בתן רבותא בלל ובבל נווני אם יותר מבית סתים לסורים נם הטור ותלה פוסקים לא תילקו בזה :

שנט א **יתירה על בית סאתים•** תבל בית סתיים תין לה דין קרפף ומותר לטלטל ממנו לבית (ב"י סימן שכ"ם סי"ן) :

שם א **מחיצות גרועות** • תבל ממילות גמורות מותר לפי' יותר מסתיים דהוקמו לדירם שבני הקיפום לדול בהם בשבת (רש"י) :

ב שתי • בגון שעמד קיפ פחות פחות מבלמה • ערב • בגון שהקיף ג' תבלים פחות פחות מג' והתבלים יותר על טפח ומ"ם הרי"ף והרא"ם דילה שתמלינם לתויר ביותו גם ן למסילה הזו בדתים, ברי"ף בהדיא ופ' בהבר' דלא בע"ש ג' והבירו תין להם בינוד : **ג אם הם שנים** • תין מותנין לבעים תלא סתיים (ב"ח ס"ק) :

ד גם האמצעי אסור • תבל התילון השני שרי : **ה מגופף** • בגון שהוק לתב מהתילוים : **ו נותנים לב' החיצונים** • מלמ לי לדלשה שהתוספה דלעיל גם התילוי מותר למחסב

יב ממנו ומן החצר • דשמע זריעה מבטלין דירת הלר וה"ל כולו קרפף ותפילו הן בל אחד ה' לסור לטלטל בבית (ב"י ריטב"ה) והבירה והתהר מלמלרין (ב"י מרדכי) ומ"ם ס"ט : **יג אוסר כל החצר** • דה"ל בלמלית והלר נפרן במילותה : **יד ממנה לבית** • משמע מהלר לבית שרי תבל בשור בתב לסור להוליא ממנו לבית גגם מהלר לסור וב"ל בולו ומותו לבית גגם מהלר לסור דתין שם דירה עליו תבל ביותר מסתיים הוי כ"מלית ותין היותר מהלר לכרמלית בשום דבר לכ"ע ומבואר בדברי הטור דסתיים ופתוח מסתיים שוין הן ע"כ מ"ם לתן בם"ע לפילו תין בשם הלא סתיים הכוונה ס"ם פתוח מסתיים :

(ה) מי שיש לו גגה כו' • פ' ותין גדר בין בהלר ובין בגיפה ותם יש גדר ביניהם החילוק הוא בזה בגיפה עלמה דתם גיפה יותר מסתיים לסור לטלטל מהלר לתוכו בכל גווני ותם סיל סתיים לו פתוח מותר לטלטל בתוכה ותילו תפילו בלה ומן ההלר לתוכה בכלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו בבית ע"כ רלוי שלא לתכול לו לשתות בגגה בשבת דש"ל ליהר בזה ובבר זכר רמ"ה זה בסי' של"ו משמע בתוכה לפילו בולה ומן ההלר לתוכה בכלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו בבית ע"כ רלוי שלא לתכול לו לשתות בגגה בשבת דש"ל ליהר בזה ובבר זכר רמ"ה זה בסי' של"ו משמע אחר ותפילו לטלטל בכיוים לו מפתה בתוכו מהלר לגיגה לסור הסוס בלים שבשבתו בבית ותלן לא שייך הוקף לדירה דזרעים מבטלים הדירה והרבה בכלים בזה : (ו) **אסור להוציא ממנה לבית** • משמע לבל מהלר לבית מותר אע"ג דהגגה לסור בו בעלמו ממנו לבית מ"מ לינו לוסר את הלר לתפרן על הבית ולא לתרוין במילותו למקום שתסור אלא לסור מלד עלמו : (ז) **וקירה ממנו בית סאה** • כתוב בסור אפילו אם הקילוי הוא משופע דתשבינן בילו מתילה בו' שמ"ם פ"ז בסי' שם"ת :

שם (א) **וכן הדין אם הם שנים•** ב"י • ומסתפק אם ר"ל דלבעים מותנים נמי בית סתיים לבעים בימד כיון שבשבתו בימד לו אם ב"ל דתין מותנים לב"ת מהם אלא ב"ם וכן' בל גגות נבי ג' קרפיפות דף ל"ג משמע דלב"ת מותנין ב"ם דקתמר תמלבי מגופף וכו' תין מותנין להם אלא בית אם ונמת יש להקל דשתי חצרות התם שבשבתו בל א' בקרפף אלו אבל בית אינה שבשבתו ב' בקרפף אחת אשר שתין מותנין לבעים אלא קרפף א' עכ"ל ולעד"ג מדאמרינן בפ"ק דתם ל"ב יחיד מותנים לו ב"ם ב' מותנין להם ב"ם ג' נעשו שיירא ומותנין להם אם ואי ס"ד דלב' מותנים להם ד' סתים מלי רבותא דג' למותנים להם אם ולמה לנו מעלה דנעשים שיירא אם מותנין לפי ערך לפי אלא ע"כ דעד ג' תין מותנין להם לפי ערך אלא בג' ודוקא ים מעלה דהוה לפי ערך ולמסקנא בל בלבו וב"מ לשון הרמב"ם ופסוק ב"כ הר"ב יותן בפי' ג' סתים (י) לג' יחידים : (ב) **אבל אם לא הקיפו יותר על שש כו'** • ב"כ ב"י בשם המרדכי ותימה שהרי רש"י פי' בהדיא ז"ל ותע"ג דלישנו ג' תם ב"ל אלא לסתים והקיפו ד' בתין ממי בטלו מחיות ולא מלינו תולק על רש"י ולבל הסתום היה לו להביאו דברי רש"י ולגלות שים פלוגתא בזה ומ"ם ב"י ליתי מדמתר רב נידל לא הולבו אלא לה' והקיפו ז' תפילו בזה לסורין ולא תמר רבותא דאם לא הלריכו אלא לד' והקיפו ו' תפילו בד' לסורין תין זה ליתי לאם מיתר על שם תין בתן רבותא בלל ובבל נווני אם יותר מבית סתים לסורים נם הטור ותלה פוסקים לא תילקו בזה :

כתוב

סי' בתר ופרוזין זה לזה שתין ממילם בימם וס"ל בשבתן בתולות למקום פלימור : (י) בגה - פי' ותין גדר בין בתר ובין בגיפה • ותם יש גדר ביניהם אלא שתם בגיפה עלמה יותר מהסתים לסור לטלטל מהלר לתוכה בכל גווני ותם סיל סתים לו פתוח מותר לטלטל בתוכה ותילו בולה ומן ההלר לתוכה בכלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו בבית ע"כ רלוי שלא לתכול לו לשתות בגגה בשבת דש"ל ליהר בזה ובבר זכר רמ"ה זה בסי' של"ו משמע בתוכה לפילו בולה ומן ההלר לתוכה בכלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו בבית ע"כ רלוי שלא לתכול לו לשתות בגגה בשבת דש"ל ליהר בזה ובבר זכר רמ"ה זה בסי' של"ו משמע אחר ותפילו לטלטל בכיוים לו מפתה בתוכו מהלר לגיגה לסור הסוס בלים שבשבתו בבית ותלן לא שייך הוקף לדירה דזרעים מבטלים הדירה והרבה בכלים בזה : (ו) **אסור להוציא ממנה לבית** • משמע לבל מהלר לבית מותר אע"ג דהגגה לסור בו בעלמו ממנו לבית מ"מ לינו לוסר את הלר לתפרן על הבית ולא לתרוין במילותו למקום שתסור אלא לסור מלד עלמו : (ז) **וקירה ממנו בית סאה** • כתוב בסור אפילו אם הקילוי הוא משופע דתשבינן בילו מתילה בו' שמ"ם פ"ז בסי' שם"ת :

שם (א) **וכן הדין אם הם שנים•** ב"י • ומסתפק אם ר"ל דלבעים מותנים נמי בית סתיים לבעים בימד כיון שבשבתו בימד לו אם ב"ל דתין מותנים לב"ת מהם אלא ב"ם וכן' בל גגות נבי ג' קרפיפות דף ל"ג משמע דלב"ת מותנין ב"ם דקתמר תמלבי מגופף וכו' תין מותנין להם אלא בית אם ונמת יש להקל דשתי חצרות התם שבשבתו בל א' בקרפף אלו אבל בית אינה שבשבתו ב' בקרפף אחת אשר שתין מותנין לבעים אלא קרפף א' עכ"ל ולעד"ג מדאמרינן בפ"ק דתם ל"ב יחיד מותנים לו ב"ם ב' מותנין להם ב"ם ג' נעשו שיירא ומותנין להם אם ואי ס"ד דלב' מותנים להם ד' סתים מלי רבותא דג' למותנים להם אם ולמה לנו מעלה דנעשים שיירא אם מותנין לפי ערך לפי אלא ע"כ דעד ג' תין מותנין להם לפי ערך אלא בג' ודוקא ים מעלה דהוה לפי ערך ולמסקנא בל בלבו וב"מ לשון הרמב"ם ופסוק ב"כ הר"ב יותן בפי' ג' סתים (י) לג' יחידים : (ב) **אבל אם לא הקיפו יותר על שש כו'** • ב"כ ב"י בשם המרדכי ותימה שהרי רש"י פי' בהדיא ז"ל ותע"ג דלישנו ג' תם ב"ל אלא לסתים והקיפו ד' בתין ממי בטלו מחיות ולא מלינו תולק על רש"י ולבל הסתום היה לו להביאו דברי רש"י ולגלות שים פלוגתא בזה ומ"ם ב"י ליתי מדמתר רב נידל לא הולבו אלא לה' והקיפו ז' תפילו בזה לסורין ולא תמר רבותא דאם לא הלריכו אלא לד' והקיפו ו' תפילו בד' לסורין תין זה ליתי לאם מיתר על שם תין בתן רבותא בלל ובבל נווני אם יותר מבית סתים לסורים נם הטור ותלה פוסקים לא תילקו בזה :

היטב

סי' בתר ופרוזין זה לזה שתין ממילם בימם וס"ל בשבתן בתולות למקום פלימור : (י) בגה - פי' ותין גדר בין בתר ובין בגיפה • ותם יש גדר ביניהם אלא שתם בגיפה עלמה יותר מהסתים לסור לטלטל מהלר לתוכה בכל גווני ותם סיל סתים לו פתוח מותר לטלטל בתוכה ותילו בולה ומן ההלר לתוכה בכלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו בבית ע"כ רלוי שלא לתכול לו לשתות בגגה בשבת דש"ל ליהר בזה ובבר זכר רמ"ה זה בסי' של"ו משמע בתוכה לפילו בולה ומן ההלר לתוכה בכלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו בבית ע"כ רלוי שלא לתכול לו לשתות בגגה בשבת דש"ל ליהר בזה ובבר זכר רמ"ה זה בסי' של"ו משמע אחר ותפילו לטלטל בכיוים לו מפתה בתוכו מהלר לגיגה לסור הסוס בלים שבשבתו בבית ותלן לא שייך הוקף לדירה דזרעים מבטלים הדירה והרבה בכלים בזה : (ו) **אסור להוציא ממנה לבית** • משמע לבל מהלר לבית מותר אע"ג דהגגה לסור בו בעלמו ממנו לבית מ"מ לינו לוסר את הלר לתפרן על הבית ולא לתרוין במילותו למקום שתסור אלא לסור מלד עלמו : (ז) **וקירה ממנו בית סאה** • כתוב בסור אפילו אם הקילוי הוא משופע דתשבינן בילו מתילה בו' שמ"ם פ"ז בסי' שם"ת :

שם (א) **וכן הדין אם הם שנים•** ב"י • ומסתפק אם ר"ל דלבעים מותנים נמי בית סתיים לבעים בימד כיון שבשבתו בימד לו אם ב"ל דתין מותנים לב"ת מהם אלא ב"ם וכן' בל גגות נבי ג' קרפיפות דף ל"ג משמע דלב"ת מותנין ב"ם דקתמר תמלבי מגופף וכו' תין מותנין להם אלא בית אם ונמת יש להקל דשתי חצרות התם שבשבתו בל א' בקרפף אלו אבל בית אינה שבשבתו ב' בקרפף אחת אשר שתין מותנין לבעים אלא קרפף א' עכ"ל ולעד"ג מדאמרינן בפ"ק דתם ל"ב יחיד מותנים לו ב"ם ב' מותנין להם ב"ם ג' נעשו שיירא ומותנין להם אם ואי ס"ד דלב' מותנים להם ד' סתים מלי רבותא דג' למותנים להם אם ולמה לנו מעלה דנעשים שיירא אם מותנין לפי ערך לפי אלא ע"כ דעד ג' תין מותנין להם לפי ערך אלא בג' ודוקא ים מעלה דהוה לפי ערך ולמסקנא בל בלבו וב"מ לשון הרמב"ם ופסוק ב"כ הר"ב יותן בפי' ג' סתים (י) לג' יחידים : (ב) **אבל אם לא הקיפו יותר על שש כו'** • ב"כ ב"י בשם המרדכי ותימה שהרי רש"י פי' בהדיא ז"ל ותע"ג דלישנו ג' תם ב"ל אלא לסתים והקיפו ד' בתין ממי בטלו מחיות ולא מלינו תולק על רש"י ולבל הסתום היה לו להביאו דברי רש"י ולגלות שים פלוגתא בזה ומ"ם ב"י ליתי מדמתר רב נידל לא הולבו אלא לה' והקיפו ז' תפילו בזה לסורין ולא תמר רבותא דאם לא הלריכו אלא לד' והקיפו ו' תפילו בד' לסורין תין זה ליתי לאם מיתר על שם תין בתן רבותא בלל ובבל נווני אם יותר מבית סתים לסורים נם הטור ותלה פוסקים לא תילקו בזה :

כתוב

סי' בתר ופרוזין זה לזה שתין ממילם בימם וס"ל בשבתן בתולות למקום פלימור : (י) בגה - פי' ותין גדר בין בתר ובין בגיפה • ותם יש גדר ביניהם אלא שתם בגיפה עלמה יותר מהסתים לסור לטלטל מהלר לתוכה בכל גווני ותם סיל סתים לו פתוח מותר לטלטל בתוכה ותילו בולה ומן ההלר לתוכה בכלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו בבית ע"כ רלוי שלא לתכול לו לשתות בגגה בשבת דש"ל ליהר בזה ובבר זכר רמ"ה זה בסי' של"ו משמע בתוכה לפילו בולה ומן ההלר לתוכה בכלים שבשבתו בהלר לבל לא לכלים שבשבתו בבית ע"כ רלוי שלא לתכול לו לשתות בגגה בשבת דש"ל ליהר בזה ובבר זכר רמ"ה זה בסי' של"ו משמע אחר ותפילו לטלטל בכיוים לו מפתה בתוכו מהלר לגיגה לסור הסוס בלים שבשבתו בבית ותלן לא שייך הוקף לדירה דזרעים מבטלים הדירה והרבה בכלים בזה : (ו) **אסור להוציא ממנה לבית** • משמע לבל מהלר לבית מותר אע"ג דהגגה לסור בו בעלמו ממנו לבית מ"מ לינו לוסר את הלר לתפרן על הבית ולא לתרוין במילותו למקום שתסור אלא לסור מלד עלמו : (ז) **וקירה ממנו בית סאה** • כתוב בסור אפילו אם הקילוי הוא משופע דתשבינן בילו מתילה בו' שמ"ם פ"ז בסי' שם"ת :

שם (א) **וכן הדין אם הם שנים•** ב"י • ומסתפק אם ר"ל דלבעים מותנים נמי בית סתיים לבעים בימד כיון שבשבתו בימד לו אם ב"ל דתין מותנים לב"ת מהם אלא ב"ם וכן' בל גגות נבי ג' קרפיפות דף ל"ג משמע דלב"ת מותנין ב"ם דקתמר תמלבי מגופף וכו' תין מותנין להם אלא בית אם ונמת יש להקל דשתי חצרות התם שבשבתו בל א' בקרפף אלו אבל בית אינה שבשבתו ב' בקרפף אחת אשר שתין מותנין לבעים אלא קרפף א' עכ"ל ולעד"ג מדאמרינן בפ"ק דתם ל"ב יחיד מותנים לו ב"ם ב' מותנין להם ב"ם ג' נעשו שיירא ומותנין להם אם ואי ס"ד דלב' מותנים להם ד' סתים מלי רבותא דג' למותנים להם אם ולמה לנו מעלה דנעשים שיירא אם מותנין לפי ערך לפי אלא ע"כ דעד ג' תין מותנין להם לפי ערך אלא בג' ודוקא ים מעלה דהוה לפי ערך ולמסקנא בל בלבו וב"מ לשון הרמב"ם ופסוק ב"כ הר"ב יותן בפי' ג' סתים (י) לג' יחידים : (ב) **אבל אם לא הקיפו יותר על שש כו'** • ב"כ ב"י בשם המרדכי ותימה שהרי רש"י פי' בהדיא ז"ל ותע"ג דלישנו ג' תם ב"ל אלא לסתים והקיפו ד' בתין ממי בטלו מחיות ולא מלינו תולק על רש"י ולבל הסתום היה לו להביאו דברי רש"י ולגלות שים פלוגתא בזה ומ"ם ב"י ליתי מדמתר רב נידל לא הולבו אלא לה' והקיפו ז' תפילו בזה לסורין ולא תמר רבותא דאם לא הלריכו אלא לד' והקיפו ו' תפילו בד' לסורין תין זה ליתי לאם מיתר על שם תין בתן רבותא בלל ובבל נווני אם יותר מבית סתים לסורים נם הטור ותלה פוסקים לא תילקו בזה :

כתוב

שם (א) נרועות • תבל ממילות נמוכות מותר לחוד סתיים שרי משום לחוד יותר מסתיים לחוד לחויר שרי משום לחוד יותר מסתיים לחוד לחויר שרי משום לחוד יותר מסתיים לחוד לחויר

דמחשב כחלר לחילוקות וכ"מ במ"מ וכ"ח: **ז** וגם המטופפים אסורים · פי' לס היקף לחמת יותר מסחתים ולפשר דלקולא ממי מהני פרלה יותר מי' דס"ל כחילו דיון כולן בקרקף ה' ונוחנין כל לרכן ע' סי' שע"ב ס"ו: **שבא** א ולמעלה מי' כו' · דלילו כולו לינו נכוה י' לח מהני סולם דהוי רשות הרבים כמ"ש סימן שמ"ה סעיף י' וסע"ו ולס חוכו י' לף על פי שמלד המלר לין בו י' לח"ע סולם (עיין ת"ם) (כ"י הג"ה מ"מ): **ב** משתמשין בו · שמיחין כוכבים וכלים קטנים עליהם: **ג** סולם קבוע · דבזה סלקיה לגב מן רה"ר: **ד** בפחות מי' אסור · דשהחה בקרן זוית לח עבדי לינהי: **ה** ברוחב הקרוי ד"ט · ולע"ג דקורת מבוי סגי בטפח הלס טפחל מבוי היכר בעלמל:

שבא דין גג הסמוך לרשות הרבים · ובו שני סעיפים

א ו גג הסמוך לרשות הרבים (א) ג בתוך עשרה טפחים
א ג ולמעלה (א) מעשרה לחצר הואיל ורבים
ב משתמשים בו הרי זה כרשות הרבים ואסור לבעל הגג להשתמש בו מחצרו עד שיעשה לו ג (ב) סולם קבוע מחצירו
ד אי־זה סולם קבוע כל שקבעי שם בין לחול בין לשבת:

ב ה חצר שנפרצה במילואה או ביותר מעשרה לר"ה מקום מחיצה נידון כצידי רשות הרבים שהוא כרבלית (כמו) שהוא החצר ו ואם נפרץ בקרן זוית אפילו ד פחות מעשרה אסור ובן בית שנפרץ בקרן זוית אפילו בפחות מעשרה ונפרץ גם הקירוי עד שנשאר באלכסון אסור ז אבל פירצה שאינה בקרן זוית אמרינן בה פי תקרה יורד וסותם אפילו ביותר מעשרה (ב) ח והוא שלא יהא פי תקרה משופע דליכא פה: הגה וי"ח בכשכון נ"כ ה כרחב הקירוי מרכעה מפחים (תו' והרא"ם פ' כיצד משתתפין וסמ"ג והטור) דלמרינן פי תקרה יורד וסותם לסילו נב' מחילה הם יש לחן נ' מחילות שלנוחות דקורות זו בזו אבל זו כנגד זו לא (מור):

שבב איזה מחיצה קרויה מחיצה לטלטל · ובו י"ב סעיפים

א ט כל מחיצה שלא נעשית לדור בתוכה אלא לצניעות או לשמור מה שיתנו בתוכה י או לישב בה כדי א לשמור השדות היא מחיצה ג לטלטל מה שבתוכה אבל אינה מחיצה לעשות מה שבתוכה כוקף לדירה אם הוא יותר מבית מאתים ד הילכך אילן שעיפיו יורדים למטה אם אינם גבוהים שלשה טן הארץ ב ועיקרן בטקים שמחוברים לאילן הוא גבוה י' השוב מחיצה ומותר לטלטל בכולו ה והוא שימלא האויר שבין הענפים בעצים או בקש ויקשור הענפים שלא יניחם הרוח שכל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה ו ודוקא עד בית מאתים אבל יותר מבית מאתים לא ז אפילו נטעו לכך כיון ג (א) שאינו עשוי לדור בתוכו אלא להסתופף בצלו לשמור השדות:

ב ח תל שגבוה המשה והשליכו לעשרה שעשה עליו מחיצה גבוה רמשה השובה מחיצה לטלטל ולכל דבר:

ג ט מחיצה העומדת מאליה דהיינו שלא נעשית לשם מחיצה כשירה ד · מחיצה שנעשית בשבת כשרה וה"ט שנעשית

שבא (א) בתוך י · וכי ר"ם מסחמעים שם וסוס כר"ם ולסור להוליח שם מן הבית מהני סולם קבוע דגלי דעחיה דסלקה לגג מן ר"ם ולילו ניחל ליה להסחמעי ביה לבל בסולם עדלי לין כלן סילוק כין דמסלק ליה לסולם: (ב) והוא שלא יהיה פי תקרה משופע · כ"ב הטור ת"ל וכגון שפי התקרה חלק ולמבה ד"ט לבל לם הוה משופע ולין בו ד"ט לה לממיען יורד וסוחם עב"ל ובמב ב' סלמד כן מדלמרינן פ"ב דעירובין דף כ"ם בפלוגחל דרבה ור"ח לי לויך קירוי מיבר לו לינו מיבר דרבה ס"ל מייבר וס"ל יוחר מב"ם ור"ח ס"ל לינו מייבר דלמרינן פי תקרה יורד וסוחם וס"ל כלולי ים ממילה עד למבה דיש בפלוגחל דרב ושמואל קל מפני דלחמר לבסדרה בבקעה לב לחמר מוחר לטלטל בכולה דלמרינן פי תקרה יורד וסוחם ושמואל לחמר לין מטלטלין הלה בד"ה לה לממיען פי תקרה בו · לי דעבדל כעין לבסדרה מבנג שוה ס"ב דרבה מודה דלמרי' פי תקרה בו והל דפ"ג דבה לבה כלן דעביד כי לחזילה פירש"י יליע גג משופע דליבה פה ומשמע לרבינו דבין לבה פה לב"ע לה שיך למימר פי תקרה ור"ו דמרי החם ללו דמסחמת עפה פי תקרה היל הלה משום דבין לבסדרה קבקף ומ"ג שהחו והל"ם מולקים בפרק בל נגוח על ב"ם" פפיהם קירוי בהלבסון ובבישוט ללו למימרל דס"ל שהל"ם שהוא בבישוט לחמרי פי תקרה דהל (בל"ל) דעביד כי לחזילה דלמרי בעוקין פסין דלה לממיען בי"ב ס"ל לינו גג משופע ולה פליני הלה בפירוש הלבסון ומ"ם ולין בו ד"ע פי' שהם לין בקורה רוחב ד"ט לפ"ם שלינו משופע לה לממיען פי תקרה וב' בחקוט ו"ו בחקוט ב' ס"ל ומחוך מחוך חמוהין דבריו דל"ם שבמשופע לה הוה לממיען פי תקרה לב"ע לחה כחב הטור בסימן של"ח בסופו קרקף בג' סלין וקירה ממנו בית שהה מוהב הפילו הם הקירוי משופע דהסבינן כהלו מחילה בסוף הקירוי כו' ס"ל משמע בהדיה לממיען פי תקרה וחה הלה כדברי ב"י דלחמר דבה ב"ע ס"ל לחסור ולה לממיען פי תקרה וחה דלדברי ב"י מ"ם דרבי זירא דמרי כיון דלה לממי' פי תקרה וחה הוה הבה דרבינו הטור כחב בהדיה בדחמוה פרק שוהן בפרן בקרקף של ג' סלין וקירה כו בית שהה לפי' ל

שסב (א) **וה"מ שלא היתה שם מחיצה** · לפי' ר"ת דלעיל וכ"ע במקום מחיצה ג' דרכים· לענין חומרת במזיד כמחמד הוא כמ"ש כאן ובשור הניירו שם לא היה כרמלית שם מחילה קודם שבת ובשבת עשה מחילה במזיד חייב מושלח לקולא דהיינו לעלטל בתוכה כמו בהמ"י דקשיטו דבכל אחל שם היה בר"ה בכך קודם שבת שם מחילה וע"ש היה רה"י ועיי"ב עם שהמת שהיו רה"י ומשלה בשבת ממילא היה חוזר ועשה רה"י ולאסר בכל דין לעלטל בתוכה דין לעלטל לחבירו ועשה במזיד המחיצ' חזרו להיתרן הרמ"ן ות"ם כאן נגללו הממללות דהיינו כל הממללות וחזר להיות רה"י ועשה מחילה בשבת ועשה רה"י ועמ"ש לקמן בסי' שי"ט מחדש רה"י לעמלי לפילו לעלטל בתוכה והו קולא והדרך שבת זו לא ללא לפילו שם היה קודם שבת זו לא ללא לפילו שם היה קודם שבת אין מילוק בין היה קודם לבעין שהיה בכר רה"י ללא שהיו ב' מחיצות שביניהם מושלים שהן אחד לומר על חבירו ועלו ולאסרו כ"ת מבת חבירו וחזר ובנה לפילו במזיד מהני שב"ח יכול לעלטל בחבירו והין השני לומר עליו אבל היה לפילו קודם שבת מחילה בהמ"י ועשה כאן רה"י ועלי וחזר ובנה במזיד אין מועיל לעשות רה"י שניה לעלטל בתוכו כי אם מגע בחיסור הוא לעשותו רה"י מ"מ כ"ע בריעת שהממללות הלחשונות שעלו לא היו לגרכים ללא לאיסור דהיכן דהיינו שלא יאסרו על חבירו בלא מחילה לזה מהני המחילה והדרך הא' הוא שבת כהרי"ן והנני דעת הרמ"ם בפ"ג מ"ש שלף הדרך הא' ש לכוונו בדברי הרמ"ם ובמתמ' ת"ש שהני כתב הרמ"ם דר"ל לייחי בעשה מחילה ברשות הרבים הרבים שע"י עשה רה"י ללא לבל הכח לף בלא מחילה זו היה כבר רה"י ללא שהמחילה היתה בלה ללא לשלך דהיינו שלא יאסרו זע"ז מכח שהיכו שניה ולא יחד ולם כן כל שהוה לעשות עכשיו רה"י לא מהני מה שהיה כבר ועלי ולדרך הא' מהני כיון שהיה קודם שבת ומ"מ ז"ל כתב להיה בדברי השור במ"ש ובמקן תיבו' בהמ"י ו"וולה להכניס הדרך שני שהמחילות הלחשונות קיימות והוה רה"י ללא שהמחילות נפלו וה"ת שהרי השור כ' שהיכו יחד וה"ב אין המחילות נזרמים היתר שלטול מזה לזה ושיך לומר שנללו לאסרו להדדים נללו יש שני היתר הא שהיכו יחד בשלמא לדרך השני שהיו המחילות המבדילות שהיתר שהם שהיכו שניה ולא יאסור ה' על חבירו הוה שהיו נללו לאסרו וזה פשוט והדבריה בפשוטן והב"ה לומר תיקון ללא פיוות בזה: (ב) **ואפי' כשהם מהלכים** . כפ' מי שהולילוהו דף מ"ג מחניה בר מילתי מסכתיה שמעתא ופשך מון לתחום ה"ל ר"ח לב"ע מחניה תלמידך בפער ה"ל עשה לו מחילה על בני חדם ויכנס ויתיב רבה וקא מבעיא ליה לר"ע מתי קמבעי ליה לילמיה כדתנו גבדת עשקין פירש"י שהיו לו תנשים הרבה שיכולין ללחת מון לתחום כגון שהיכו לעשות לו מחילה מכאן ומחילה מכאן ומחילה מקום שהות שם עד שהחום וקא מבעיא ליה לי הלכתה כ"ע דליכא ליה מחילות ללא שבת בשם מבע"י ה"ל כדלא תנו ללא נבדת שעשקין ומבעיא ליה לי הלכה כ"ע כו' והקשו התו' וה"ת כי לא תנו נבדת שני יולך עד מקום שהמחילה מגעת ולא"ב יעשה היקף אחר עד שיגיע לתחום וי"ל כיון שבפ"ע עשו פעם ה' ידעו שלדעת כן עשה ולסוף מכאן ולילך כו' ב"ל וכ' ב"י שהקשה הרא"ש מלי קמבעיא ליה ולי מחילה בני חדם מושלת דרך שילוכה לתחלי לא תנו נבדת ולעל"ד לתרץ דגם קושית זו מקולא בתי' התו' דלפם היה מעמיד ולא"ב מוליכים היו מלניעים שלדוקך המחילה הוא עושה כן משא"כ בשעלמא לא היו מלניעים כ"כ: (ג) **והוא שלא ידעו** כו' · כ"י כתב זה בשם הר"י יונתן ונתן טעם לזה דכיון שלא ידעו שלשם מחילה מניח שם הוה מחילה ש"מעשים בשוגג דהוי מחילה לחילו לשלול שלא יניעו בדבר הזה עשיית במזיד ולא הוי סוף מחילה ללא להחמיר בב"ל וקשה לי דלפם כתב לדמות זה למזיד שם בו חילוק לענין הב"ל מה מועיל כלן שלותו שלם שהוא עומד במקום מחילה לימו יודע דבר זה מ"מ העושה לת המחילה בהיות הוא יודע ובמזיד הוא עושה מה לו שהשלם שעומד לימו יודע ולא לותו שלם הוא דומה לעשים ולבניים עשושים במחילה ובקשירו בתלמוד בל העושה מחילה במזיד לשיל וה"ב הר מסדא שלמר לעשות מחילה ע"י שלם אין לך מזיד גדול מזה ופ"ב לחיתה בגמרא לשלך בין לדעת הסיומו שלם יודע שלשם מחילה הועמד לאסור ושלא לדעת פירש רש"י לחיו שם מעשה עשיית מועיל ופלינן והא

שיעשית בשבת ה בשוגג אבל במזיד הויא מחיצה להחמיר לחייב הזורק מרשות הרבים לתוכה אבל לא להתיר לטלטל בתוכה (א) כ וה"מ שלא היה שם מחיצה תחילה אבל היתה שם והסירה וחזרה ועשית אפילו במזיד חזרה להיתירה הראשון כגון שנים או שלשה שהקיפו במחצלאות סביבותיהם ברשות הרבים וחברילו גם ביניהם במחצלאות ועירבו יחד מותרים לטלטל מזה לזה נגללו המחצלאות נאסרו הזרו ונתפרסו אפי' במזיד חזרו להיתירן הראשון:

ד ג ספיגה מותר לטלטל בכולה אפילו היא יותר מבית סאתים דחשיבה מוקפת לדירה (טו"ל סימן שס"ב) מ כפאה לדור תותיה הוי רשות היחיד ו אף עליה · כפאה לזופתה ז (ב) ; אין מטלטלין בה אלא בד' אמות אם היא יותר מסאתים:

ה ס בכל עושים מחיצה בבלים ובאוכפות בין מ של ערב לבד בגון של חבלים או של שתי לבד בגון קנים נעוצים בארץ ומותרים עד סאתים אפילו ליחיד בישוב ובלבד שלא יהא בין חבל לחבירו ובין קנה להבירו שלשה טפחים פ ואפי' בבעלי חיים ובלבד ח שיהיו (ג) ; כפותים ק ואפילו באנשים שעומדים זה אצל זה ט בפחות משלשה (ב) ר ואפילו בשהם ר מהלכים חשובים מחיצה ביניהם רה"י יא (ג) ס והוא שלא ידעו שהועמדו לשם מחיצה ואפי' ה א' מהם יודע אסור ואפי' אם לא הודיעם שעושה מחיצות עתה ה אם קרוב הדבר שידעו בגון שעשה מהם מחיצה פעם אחת יב לא יעשה מהם יג מחיצה (ר) עוד:

ו ב אם באו מתחילה שלא לדעת אף על פי שאחר כך הרגישו אין לחוש:

ז ג יש מי שאומר יד שלא יעמיד אותם אדם שהוא רוצה להשתמש במחיצה זו אלא יעמיד אותם אחר שלא לדעתו:

הגה ואין לעשות מחילה על בני אדם לק בשעת הלרך ובשעת הדחק ואם שכח דבר אחד כר"ם יזהר בדבר להלילך שם **טז** תיובות ביזיעתו מלכה מלילה מלעשות מחילה על בני אדם ויזיעתו גדול (כ"י בשם שבולי הלקט וסמ"ג וב"ח):

ח ד פרוץ מרובה על העומד אסור אלא אם כן כל פרצה מהם פחותה משלשה טפחים:

ט ו פרוץ כעומד מותר **טז** בין בשתי בין בערב ז ובלבד שלא יהא במקום אחד פרוץ יותר מעשר אבל עד עשר אמות מותר כשבי שהוא כפתה:

י ח אם עשה צורת פתח אפילו לפירצה יתירה מעשר מותר ט ואפי' לא נעץ אלא ארבע קונדיסין בארבע רוחות ועשה צורת

ובגה מדויק דנקט בבריית מהלללו'דסרוסות לר"ת משום סיפא כנ"ל ברור ובזה יהי דברי השור והב"ח ב"ן בשם ר"ת והב"ע שין כל היכא דעשה ע"י המחילה רה"י ה דלא ל"מ כו' ומייבי במזיד) ולם היתה בלא"ה רה"י כגון שהלך בין ב' המילות שהם בחול ומחזר ועשית בשבת שרי ומחזר למקומו עכש' שע"ד מ"ש: ה בשוגג · ודוקא בלא עשאה לדעת שתעלמל שם ב"ב כמב"ם ור"ן בשם הרא"ש ומלוקת מלא מלאה לדעת מולק שין מ"ם ס"ז: ו אף עליה · לתמלי גוד לסיק מחילה: ז אין מטלטלין בה · וכ"ם בשמרת ומשמע דלף תחתיה אין מטלטלין שבטל מחילתו' מתוכת דיחה (רש"י) וב"ב בב"ח שב"ד הסור והכא"ם: ח שהיו כפותים · שלא יזוזו (רמב"ם) וכ' ב"ח שלא יזוזו כדלעיל נבי מעשי חילקב"ל כוונתו דמחילה שהרוח מולך ומביא לותה לימה מחילה ול"ע דמ"ל לדם שהלך המטלך לף יהא מחיל' דגיידל ושוד דבסוכה פ"ב דחיק בגמ' מ"ש בשמה פסולה ולא קאמר משום דגיידי ושוד דהשוה כסי' תר"ל וכתב ובלבד שתהיה קשורה וכי קשורה מלי הוה הא גיידי לכן ל"ל דמ"ש הרמב"ם שלא יזוזו היינו שלא תברח בלחיחה בגמ' וב"ב הב"ח סי' תר"ל והא דלא קאמ' שתהא קשורה דהכא מיירי שעומדת במקום שרוך ולין לו בשה לקושרה לכן כתב שתהא כפותה דלין לדם הולך ממקומו ללא לעזוך ולא חיישינן שמא יברח כמ"ש הב"ח סי' ס"ג ול"ד לעני לילן דהשם מהמת בגמ' וב"ב הב"ח סי' תכ"ה שלא יזוזו היינו שלא תברח בלחיחה בגמ' וב"ב הב"ח סי' תר"ל והא דלא קאמ' שתהא קשורה דהכא מיירי שעומדת במקום שרוך ולין לו בשה לקושרה לכן כתב שתהא כפותה ובלבד ח"ל שיהיה כפות

כתבו דמד טעמא הוא וכ"ל דקטיא לכו כיוקר פריך בפסיטות דלא הוי טומד כלא למריכן לעיל דהוי טומד וט"ז כתב מטום דאחי אוריל וכו' וה"כ בהכ"ל מייירי היכא דליכא לוויר יותר וכ"ע וכ"ל דס"ל כמ"ם הו' סוף ד' ' דאוירא דעלמא לא אמריכן אחי' ומבטל למחילתא אלא בחויר אחי מוסכו לפתוח וכמ"ש סי' שם ס"ג סל"ד וה"ה כפסקיטו בהגליס לחויר שלמעלה מי' משוב כפתוח לבל החויר אחיטו מן המחילה אינו מבטל וכ"מ ממנהי שמפרש (כמ"ם רסי' שם"ה) דלא אמריכן אחי' דמיירי בשלא נתכוין לסתום אלא לעשות חלון לאויר ודעלמא מבטל ליה כ"ל ודלא כהכ"מ משכחת ליה טומד מב' רוחות מרוחב על הפרוץ כגון שפרץ פרצה המבוי ומעמיד שם ד' מלבוך למבוי לו במבוי שהוא רחב י"ח אמות וגדל ה' אמות מזה וה' מזה עסי' שם"ב סי"ב לבל שם בחלונ שלא מבוי פלגה ', לא מבוי שם העמיד קנה בחלונ : **יז** **ולהרמב"ם כו'** • לבל בלוח נ' על מבוי מבניה כמ"ם סימן שם"ד סעיף ח' : **יח** **קנה מבאן** • לפילו ח' נסב מהבילו (רמ"ם מ"ב כ"ב) : **יט** **ויהיו מבוזנים** • לבל מרוחקים ממנו לפילו כל שהוא פסול : **כ** **בן הצד** • ולפ עשה גם קנה אחר המחיצו בשר מ"מ יש לעלוף קנה הפסול מפני הרוחות (רמ"ם מ"ב כ"ב) :

כא **ואפילו גמי** • טרסי' זה וסי' שם"ג סל"ו בהכ"ה והטו"ם וסי"ב לא ע"ם:

שסג א **אין בפרצה ד"ם** • תפשר דמייירי שחלר רחב בחלונ ובקלטו הוא קלר שלין במלוחו רוחב ד"ם לבל אם כל החלר פחות מד"ם לין צריך תיקון כמ"ם סב"ח : **ב** **כל שהוא** • לפילו פחות מלפנבע (ב"י ב"ח) : **ג** **קשר שם אדם** • ול"ע דבסימן שם"ב ס"ב לימה דבחדם ל"ל שיהיה קבור ול"ל דמייירי שלא הודיעו שהעמידו לשם לחי ל"ב בודאי ילך לו שלא יעמוד שם כל היום לבן בשיכ קשור : **ד** **לא מצי קאי** • ולפילו לין הרוח מפילו שלא מידעו כמ"ם סמי שם"ב :

מ"ב משעה שהל י"ם ביום ה"ו ובפשר השיעור יום ה' לריך לשרב מהרי"ק משום דגם בי"ט לריך לשרב לדבריס שלין בהם לורך לבל ליום טוב דלמריכן מתוך שהותרה לי"ט כו' שב"ל ול"ל דלין לסמוך ע"ז ל"מ שם חלו ב' י"ם יום ה' יום ו' ל"ב יום ז' חול ולא שייך לומר הואיל והותרה הותרה שלא לפילו י"ם הרחבון ביום ו' לפ"ה לחסור דשמא יום טוב ובבת ב' קדושת הן כמ"ם סי' תי"ו סי"ב ועמ"ם סי' שם"ה ס"ו : **ה** **רחוק מן הבותל** • דלמי חוילת דלמי ניחא ומבטל ליה(הרב"י)לבן שם הלמי לחבב מב' שרי לחויל והטומד מרוחב על הפרוץ (ב"י ריש"ו) ע"סי' שם"ב ס"ט • לבל דשמ בחו' דלפ"ה לחסור (פ"ם ל"ה) : **ו** **אפילו שברים** • לבניס היולליס מן הגדר זו למעלה מזו שמות מב' הוי לחי (במ' דף ס"ו) : **ז** **מעצי אשרה** • ולא לחמרי כחותי מבחת טיטורי' כמ"ם סי"ו דהה לחי ממי בעי טיטור נוסה ולחבב מבהו דבינן דלא בעי אלא טיטור אוחה לא החמירו בהמיס (הו' דף פ') ופ"ם עוד חי'

צורת פתח על גביהן מותר • והני מילי בחצר ומבוי שיש בהם דיורין אבל בבקעה לא מהני בשבל הרוחות על ידי צורת פתח יז כ(ה) ולהרמב"ם אין צורת הפתח מועיל לפרלה יותר מעשר אלא אם בן עיבוד גדולה על הפרוץ (ולח מסבי לפני שנכתבה בבל הדוחות (ב"י בשם סמ"ג וסמ"ק) :

יא ל מהו צורת פתח **יח** קנה מבאן (ו) וקנה מבאן וקנה על גביהן מ אפילו אינו נוגע בהן אלא שיש ביניהם כמה אמות ובלבד שיהא גובה הקנים שמבאן ומבאן עשרה טפחים **יט** נ ויהיו (ו) מבוזנים בנגד קנה פ העליון ואם חיבר הקנה עליון לשני הקנים או לאחד מהן **כ** (ר) (ח) מן הצד לא מהני פ וצריך שיהיו הקנים שבצדדים חזקים לקבל דלת כל שהוא אפי' של קש או של קנים פ אבל קנה שעל גביהן סני בבל שהוא **כא** ואפילו גמי מהני :

יב * ג ביצה (פירוש סופר בשבועו בכיפה רפ"י) אם יש ברגליה דחיינו קודם שהתחיל להתעגל עשרה טפחים מיתרת משום צורת פתח :

שסג דיני מבוי ולחי • ובו ל"ו סעיפים

א ה מקום (א) שיש לו שלשה מחיצות אפרו חבמים לשלטל בו עד ט"עשה שום תיקון ברביעית :

ב (ב) פ חצר שנפרין בשילוחו עד עשר אמות ניתר בפס רחב ד' טפחים שיעמידנו מצד אחד במקום הפרוץ ואם ירצה לתקנו בשני צידי הפרצה ג די בשני פסין של שני משהויין ד והוא הדין לנשתייר מהם כותל רביעי בנוי בשיעור ארבע טפחים במקום אחד או אם נשתייר מהשני צדדים (ג) פ טפח מבאן וטפח מבאן הרי זה בגובה עשרה טפחים ואפילו אם א אין בפרצה ארבעה טפחים כיון שהוא בשילוחו צריך תיקון עד שיהא בה פחות מג' ז ואם יש בפרצה יותר מעשר אמות אפי' אינה במילואו צריך לתקנה בצורת פתח :

ג ח מבוי שיש לו שלשה מחיצות ופרוץ בצד רביעי התירו •בלחי (פירש הרמב"ם מלחמה לוחת חדש) פ שעבין ורחבו

ב (א) כל שהוא שיעמידנו בפתח המבוי ויהיה נבוה עשרה טפחים ומכל דבר שיעשנו כשר • אפי' מבעלי חיים פ ובלבד שיקשרנו שם בחבלים לבתלי המבוי ביהודות שיוצאים בן הבהלים בענין שאינו יכול לרבוץ כדי שלא יחמעט גבהו מי' טפחים : (ולפי' ג' קבר שם לדם נמי הוי לחי ת"ו) :

ד ג אם יש קצת כותל ברוח רביעי עולה משום לחי ובלבד שיהא בו רוחב טפח :

ה מ לחי דאי נשיב ביה זיקא ד לא מצי (ב) קאי לא חשיב לחי :

ו נ צריך שלא יהא הלחי ה רחוק מן הכותל שלשה טפחים :

ז ס **לחי ו אפילו שברים ושברי שברים כשרים בו :**

כגס (ד) ולכן שפיין לחי (ג) מסיד פחוי בכותל ובלבד פיסר בלא יהפחס יותר מבלם נאחן • (תס"ד סימן ע"ד) :

ח ע **לחי שעשאו ז (ה) (ד) מעצי אשירה כשר :** בין

צורת פתח יח קנה מבאן (ו) וקנה מבאן וקנה על גביהן מ אפילו אינו נוגע בהן אלא שיש ביניהם כמה אמות ובלבד שיהא גובה הקנים שמבאן ומבאן עשרה טפחים יט נ ויהיו (ו) מבוזנים בנגד קנה פ העליון ואם חיבר הקנה עליון לשני הקנים או לאחד מהן כ (ר) (ח) מן הצד לא מהני פ וצריך שיהיו הקנים שבצדדים חזקים לקבל דלת כל שהוא אפי' של קש או של קנים פ אבל קנה שעל גביהן סני בבל שהוא **כא** ואפילו גמי מהני :

יב * ג ביצה (פירוש סופר בשבועו בכיפה רפ"י) אם יש ברגליה דחיינו קודם שהתחיל להתעגל עשרה טפחים מיתרת משום צורת פתח :

שסג דיני מבוי ולחי • ובו ל"ו סעיפים

א ה מקום (א) שיש לו שלשה מחיצות אפרו חבמים לשלטל בו עד ט"עשה שום תיקון ברביעית :

ב (ב) פ חצר שנפרין בשילוחו עד עשר אמות ניתר בפס רחב ד' טפחים שיעמידנו מצד אחד במקום הפרוץ ואם ירצה לתקנו בשני צידי הפרצה ג די בשני פסין של שני משהויין ד והוא הדין לנשתייר מהם כותל רביעי בנוי בשיעור ארבע טפחים במקום אחד או אם נשתייר מהשני צדדים (ג) פ טפח מבאן וטפח מבאן הרי זה בגובה עשרה טפחים ואפילו אם א אין בפרצה ארבעה טפחים כיון שהוא בשילוחו צריך תיקון עד שיהא בה פחות מג' ז ואם יש בפרצה יותר מעשר אמות אפי' אינה במילואו צריך לתקנה בצורת פתח :

ג ח מבוי שיש לו שלשה מחיצות ופרוץ בצד רביעי התירו •בלחי (פירש הרמב"ם מלחמה לוחת חדש) פ שעבין ורחבו

ב (א) כל שהוא שיעמידנו בפתח המבוי ויהיה נבוה עשרה טפחים ומכל דבר שיעשנו כשר • אפי' מבעלי חיים פ ובלבד שיקשרנו שם בחבלים לבתלי המבוי ביהודות שיוצאים בן הבהלים בענין שאינו יכול לרבוץ כדי שלא יחמעט גבהו מי' טפחים : (ולפי' ג' קבר שם לדם נמי הוי לחי ת"ו) :

ד ג אם יש קצת כותל ברוח רביעי עולה משום לחי ובלבד שיהא בו רוחב טפח :

ה מ לחי דאי נשיב ביה זיקא ד לא מצי (ב) קאי לא חשיב לחי :

ו נ צריך שלא יהא הלחי ה רחוק מן הכותל שלשה טפחים :

ז ס **לחי ו אפילו שברים ושברי שברים כשרים בו :**

כגס (ד) ולכן שפיין לחי (ג) מסיד פחוי בכותל ובלבד פיסר בלא יהפחס יותר מבלם נאחן • (תס"ד סימן ע"ד) :

ח ע **לחי שעשאו ז (ה) (ד) מעצי אשירה כשר :** בין

טיטו בחין שם ביטול מלד כניסת הרבים מדוחק • מילוק זה מלחתי במ"מ פי"ז ה"ל ויש מחלוקים בין פחוח לרה"ר ובין פחוח לכרמלית ול"ל ונשון כל מקום שזכר הטור ממנע לפי' פחוח לרה"ר והטיטו במקום שחין רבים נדחקי שם ושי"ל דבל מקום דקלח מהיכי בעיניהו שדוחקין שם רבים לפעמים ממילה נשחר עליו שם רה"י נמור מן הלחורים ולפ על גב לחמר כחן ס"ם שם ג' מחילות טו' כ"ב בחי' דף י' בלבך לפי' שחוח מלד כניסת הרבים מדוחק בעגל' ה"ל ויש מחלוקים בין פחוח לרה"ר ובין פחוח לכרמלית ול"ל ונשון כל מקום שזכר הטור ממנע לפי' פחוח לרה"ר והטיטו במקום שחין רבים נדחקי שם ושי"ל דבל מקום דקלח מהיכי בעיניהו שדוחקין שם רבים לפעמים ממילה נשחר עליו שם רה"י נמור מן הלחורים ולפ על גב לחמר כחן ס"ם שם ג' מחילות טו' כ"ב בחי' דף י' בלבך לפי' שחוח מלד כניסת הרבים מדוחק • מילוק זה מלחתי במ"מ פי"ז ה"ל ויש מחלוקים בין פחוח לרה"ר ובין פחוח לכרמלית ול"ל ונשון כל

כב' משמוין לחבל כותל שלמעו לה הסיב שם לה ברוחב שפה דלין היכר ל"ב בכותל כמו בשם נמור שלב"ל והב' עשין לחי מסיד מחיי בו' • ולפ"ע דשם"ם בחב דלחי דלי בשיב ביה זיקא לה קלי שסול וכלן ודלי שסיד לה מני קלי שהם מיירי בלחי שהוא הכשר מלד שלמעו למבוי בלא ל"ב דבשי שהוחלו קלח לבל שבח מה שעושין מסיד ממני שיהו בל"ל דק קנה ח' מזה וקנה ח' מזה סני בבל שהו וכ"מ המילוק בח"ם סי' ע"ד ולפ"ז לוין מיושב לשון רמ"ל שבתב ולבן עשין לחי מסיד ממני בלא ל"ב שלמו עושין • וכתב בשבובה בהיא לפ"ה דמ"ל דק קנה ח' מזה וקנה ח' מ בהיא דזה קלי של ל"ב שלמו עושין • וכתב בשבובה בהיא לפ"ה דמ"ל דק קנה ח' מזה וקנה ח' מ רגילים להתהבר בכותלים ומותקים מימה מסיד מן הכותלים למבה יותר מג"ט מהקרקע ותו לא חזי ללחי ולא למחילה דהוה מחילה שבבדיים בוקעים בו בל"ב מבמע דשב"ם בעינן בליהו בהלי מימוי קלח דבר ממש ובב קלח ולא סני במלחה בסיד שיהב בל הבותל למוד ב"ב בהחיא דשב"ם בעינן שיהא עב בחוב הברבל וב"ב ב"י בשם הבובה ברה"ם בימים מקלחו בולב בהבחי זה לפי שרחיתי מורה ח' שלוה לרשום בבותל במקום לחי במין שפר לבן שקורין קרי"ד ודימה לוחו לבן מימוי סיד ובמה מלד זה בפרט בעניו זה של מימוי הסיד שחיו עולה שפיר להלבה בם"ם ה"ם שלמו שם שבדמק בדי לייבב הממבא בזה והבו דלא לוסיף עלה ולין בזה רק מוכח ולמלולה : (ה) **מעצי אשירה כשר** • כ' ב"י ולדברי מהר"ם דם"ל דחוב הסרבל

שערי תשובה

שסג (ג) מסיד שבה"ע וע"ש בבו"ח ב"ב מ"ח בי' יג בשם"ם שהקורה שלמעלה נחוב בגד לחד על הבחובים בהחלה לית לן בה לף לפ יסיד חוזה על עובי הבותל ממש דבבל בוחל לף

באר היטב

מפס מחילה סיי בסיף ב"י : (ח) ולהרמב"ם • לבל בדוח ג' בל מבוי מהני בם"ם סימן שם"ד סעי' ל' בשבוי משולש : (ו) וקנה • לשילו לחד בשם מחבילו פ"ח : (ז) מבוזנים • לבל מרוחקים ממנו לפי' בשבוי משולש בם"ם סימן שם"ד סעי' ל' : (ח) מן הלד • ולם שבה בם קנה לחד מחבילו בשר מבל מקום יש לשלוף קנה בשבול מפני הרוחות בשם"ג בשם הרא"ם • ועיין ש"ו :

שסג (א) בל שהוא • לפי' מהוח מלמעלה ב"ח ס"ל : (ב) חלר • ולפי' לין בדוח מפילו בלא ל"ח מבילו בלא ל"ח בשר בהלה בסיד שבילה בל"ב בשר בהלה בסיד בשר בהלה בסיד שבילה בל"ב בשר בהלה בסיד שבילה בל"ב בשר בהלה בסיד שבילה בל"ב

ט (ו) (ה) בין שנראית בליטת הלחי לעומדים בתוך המבוי ז ואינה נראית לעומדים בחוץ ק בין שנראית לעומדים בחוץ נגד הלבן המבוי (תוספות והרא"ש פ"ק דשיטומו) ר ואינה נראית לעומדים בפנים כשר :

ס הרחיקו מהכותל שלש או שהגביהו מהארץ שלש פסול ת ואם הגביהו פחות משלש אף על פי שאין בו אלא שבעה ומשהו כשר :

יא ד אפילו לא עשאו לשם לחי אלא שנזדמן לו שם מאליו כשר כ ובלבד שיסמכו עליו מערב שבת אבל לא סמכו עליו מע"ש כגון שהיה שם לחי אחר ונפל בשבת ובאים עכשיו לסמוך על זה לא (מגן לא היה שם לחי אחר מערב שבת כגמ' ומ"ש בהלכו סמכו עליו דמי) (ג' בשם ר"ם והכוונה למיני ומפרש פ"ו) :

ע ג לחי העומד באליו אפילו סמכו עליו מערב שבת אם המבוי רחב יותר משבעה אמות (ז) ד אם הלחי בולט לתוכו ו ארבע אמות אינו נידון משום לחי וצריך לחי אחר להתירו ה ויעמידנו ברוח שכנגדו ואם ירצה להעמיד אצלו יעשנו ז מעט עב או דק יותר מהבליטה כדי שיהא ניכר שהוא לשם לחי : **יא** ה והם המעמידו בשם לחי לדעת ליה קלא מקמי לחי למבוי זה לפילו רחב מרובע תמות חוי לחי :

יג יב (ח) ח לחי הבושך עם דפנו של מבוי שהעמיד הדוד כנגד עובי הבותל ט דשוה מבפנים ונראה מבחוץ שאין הדוד של לחי מבפה כל עובי הדופן פחות מארבע אמות נידון משום לחי ומשתמש **יג** עם הדוד הפנימי ד' אמות נידון משום מבוי **יד** ואסור להשתמש בכל המבוי שהרי אין כאן לחי :

יד י עוד יש הכשר אחד למבוי הפרוץ ברוח רביעית בקורה שניחנה על ראש המבוי וצריך שיניחנה על כתלי המבוי כ אבל אם נעץ שתי יתדות אצל המבוי בחוץ אפילו בסמוך לו והניחה עליהם פסול :

טו (ט) ל וצריך שיניחנה כדי להתיר המבוי אבל אם לא נעשית לשם כך אפילו סמכו עליה **טו** מערב שבת פסולה :

טז מ קורה זו שאמרנו צריכה שיעור : ולפיכך אם עשאה מעצי אשירה פסולה דכיון דלשריפה קיימא כתותי מכתת שיעורה :

יז ס שיעור הקורה רחבה טפח ועביה כל שהוא רק שהוא **טז** כדי לקבל אריה שהוא חצי לבנה של שלשה טפחים פ ואם היא רחבה ארבעה טפחים אינה צריכה להיות הזקה לקבל אריה :

יז ס מעמידים דהיינו אם היא נסמכת על יתדות היוצאות מן הבותל (י) שאין ברחבן טפח ולא בארכן שלש ל יש אומרים (יא) שצריך שיהיו חזקים לקבלה ולקבל חצי לבנה ק וי"א שאין צריך שיהיו חזקים אלא כדי לקבלה בלבד :

יח ר אם היתה הקורה עגולה צריך שיהיה בהקיפה ג' טפחים שאז יש ברחבה טפח :

כ ס היתה עקומה ועקמימותה נוטה חוץ למבוי או למעלה מעשרים או למטה מעשרה רואים כל שאילו ינטל העקמימות ואין בין זה לזה שלשה כשרה ואם לאו פסולה :

כא ת היתה יוצאה מבותל זה **יז** (ו) ואינה נוגעת בבותל זה בגון שסמכה על עמודים וכן שתי קורות אחת יוצאה מבותל זה ואחת יוצאה מבותל זה ופגעו זו בזו באמצע המבוי אם אין ביניהם שלשה כשרה יש ביניהם ג' פסולה :

כב ע הניח שתי קורות זו בצד זו לא בזו לקבל אריה ולא בזו לקבל אריה אם יש בשתיהן כדי לקבל אריה להבו דהיינו טפח ג ואין בין זו לזו שלשה טפחים אינו צריך להביא קורה אחרת ואם לאו צריך להביא קורה אחרת ג ויש אומרים שצריך שיהיו קרובות זו לזו **יח** (יב) בתוך טפח :

כג היתה אחת למעלה ואחת למטה ד רואים את העליונה כאלו היא למטה ואת התחתונה כאלו היא למעלה ובלבד שלא תהא העליונה למעלה מעשרים ולא תחתונה למטה מעשרה ס ולא יהיה ביניהם שלשה טפחים לא בגובה ולא במשך כשרואין אותה שירדה זו ועלתה זו בכוונה

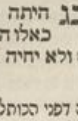

הסרבל דוקא לח הקשה מדמכתירין עלי לשירה דכתותי מכתת שיעוריה דל"ל הא דבעינן כתוב הסרבל לאו משום דבעי שיעורא אלא משום דבעי שיהא לאור להעמיד בה שוס דבר ואשירה נמי לאור להעמיד בה כו' ה"ל למימר דמכתת שיעורא לפי שעומד לשריפה וכיון שהעמד לשריפה ועשה לאפר אם נבלו ועשה ממנו עמוד מכני משום לחי ט"ל והמכני שעשה ממנו משום לחי שנראה בליטת כו' · בגמ' לימת מהלה הלי מילתא נהלה בפנים ושוה בחוץ וכן להיפך דיעון משום לחי פירש"י נהלה בפנים שהעמיד הלחי רחבו לגד לחורבו של מבוי ולא מצד קלח רחבו קימעה בלפי חוץ אלא משום הודו הלחי לעובי כותלי המבוי ודומה כמי שמוסיף על רוחב המותלים ואינו נהלה מבחוץ בלחי לבל חודו הפנימי נהלה מבפנים שעביו כולו לחוץ רוחב המבוי ונהלה מבחוץ ושוה מבפנים היינו שאמר לל לחי לחוץ ושוה הפנימי ככנס בותלי המבוי ואינו נלל ממבפנים אלא דומה כמוסיף על תוכך הבותל לבל מבחוץ ניכר שאינו מבותל המבוי שהרי נמצא להלחי מבחוץ ושוה בפנים בין שנהלה מבחוץ ושוה בפנים בין להיפך נדון משום לחי ופרש"י בענין אחר ז"ל כגון שנכנס הבנין ומיעטו מעביו דהשתא בולט ויולא ממנה כמין עמוד שקורין פלי"ר בין שביפותו נהלית בפנים כו' שבוקע הבותל מלמעלה ונהלית הפנימי בפנים בין שנהלה בחוץ ושוה בפנים בגון שבוקע הבותל מלפניו אלין הבניפה נהלית לעומדים מלחריה אלא לגבי רה"ר ע"ל · וכתב ג' לפרש הפי' הללו על רש"י ז"ל ול"ל דלה הבותל שהיה לתוך המבוי קרוי לחומי הבותל ולה הבותל שהוא חוץ למבוי קרוי פני הבותל ע"ל ופי' תמוה מלה דלמלה יקרא לה מלל המבוי לחומי הבותל פני' דהא הו' מקשים על פי' הרלשון של רש"י דלי הניף נהלה מבחוץ כשהלחי לה הפנימי היכי מצי לקמן בבנסין כוחלי קטנה כו' ולפי' ג"י בפי' הפני יקשה גם על פי' הפני כן דהא כשהלחי לה הבותל שלחוץ המבוי יהיה ממש בבנסין כוחלי קטנה בגדולה בקושית הו' על פי' הרלשון ע"כ נהלה דהחילוק הוא בין הפירושים הזה לפני הא' הוה נהלה בפנים הזה ונהלה בחוץ הזה ממלל שבפירוש הבותל על לד המבוי הזה לל מהני בקושיות הו' ולה מסכימים לפירוש הפני והוא בדבר זה דפני הבותל שבבותל ופ"ב הוה פנים בפני הבותל שהוא לתוך הבנין הזה ש והוא

משנ"ב כסי"ז דלחויה רק שחוק חזקה כנ"ל דלא כט"ס ☜ : **יט** ויש פוסלין • דס"ל כסי"ח בסכ"ג : **כ** **ונמשכת קצת כו'** • כלומר שהיא נמשכת למטה קצת יותר מי' ממקום שמתחלת וה"ל כ"ח דהיא מחלה ופסולה משום קורה ומשום מחילה אמי לא דהא מחילה הלויה היא דהא היא נגוה י"ש מסקנקע קמ"ל דכשורה עב"י וכ"ה:**בא כשרה שאנו כו'** • דלמחילן הכוט ולבוד לף על גב דבקורה עסה לחילו נבוה יותר מנ' למחילן מכוט שלמ' המה דבשילן קורה על גב מבוי (חו') : **כב** **מרווחים** • שיעור מלווסים יותר על מלומלמות הוא הלי לחבע לחמה (מ"מ בסי"ו) : **כג** **אלא בצ"ה** • וכלמב"ם כתב דבפחות מד"ח דיכה כחלר ולפעמי ל"ל נקע ל"ה: **כד** **בבנין רחב** • וס"ם עפר ולריך ליזהר בשנדלם בהגלוי שלא יהפשט מבשיעור : **כה** **שני הצירות כו'** • דכל שלין ליבוין דיוהין כו מחמשין בו בהלמב ולריך מחילה יותר (כ"י בשב"ח) וה"ל הוה לחפעי להקל במבוחות שלנו כיון דיש בהן ריבוי דיוהין וחפעי דלא פלוג בחבוי : **כו** **ויש הולקין** • דבין דיבולין לשרב יחד דלך הפחמים נחבבו כחלר ח' וס"ל בכתים הפחומות זו לזו : **כז** **דין חצירות** • כיון דיוב צירות מוקפים זומה ביבב וללפוף לוקף בהשיר דין מלר ולריך לחקן המבוחות שבין יהודים לחיו יהודים כדין הבא לחלוק חלר ח' לב' ול' דשויה לס סיו בחלר שבילים קבוצים בין בית לבית שלריך לחקן ל"ה לו ד' פסין כ' מבשויין כדחיתה בהב"מ בשם מהר"ם שב"ל ס"ק ו"ח וה"ל בס לח בין המבוי רחב י' לחות דיו בב' פסין מבשויין וכ"כ מהרי"ו בדיוק סימן י"ח וז"ל בהב"מ בי' מהר"ם מבוחות חלו לה הוו חלה סילוק דיוהין וה"ל ל"ה ס"ם נדחה המבוחות שלנו לה הוי חורת' כמפולם להגריכם ל"ה בשקמומיהם כדין מבוי שקוט לסחם חייהי במפולם לי"ה שב"ל ופבוט דחייהי במוקף חומה שהבי כתב שחיו חלה סילוק דיוהין מבל בחבוי חלר ח' בהחלוק ס"ו בשם הרמב"ן וה"ל ל"ה ס"ם דלא כט"ו בשם הרא"ש דחיוב לחלוק

ס"ב על כרחך הוא נקבר במקום אחר וכן לגבי עבירו להזכר אלא לקבור האבל מצד (האבל) של הקברים דאמרי' לעיל סי' שס"ב סי"ח דלא מהני הקברים הן עפרן הקברים שעומדין מהן כ"ש לו שיש למעל' נ"כ קברים דהיינו למעלה מן הגג ולמטה קברים מהריש בזה יש ליזהר שהן במקום מזוזות ואין דרך שפתח אלא למשקוף של המזוזות משא"כ אם למעלה אין קברים רק שוכבים כ"ש ע"י הקברים שמשימין למעה בגובה י' לפי"ש ולמעלה קבורים בגג כי לא יוכל להשמיר שם קברים אחרים מן האבל עד התלת מז' כ"ש ליזהר שיהי הוא נקבר למעלה בגגים אלא שלריך שיעמדו מכוונים תחת האבל שהרי אין כאן מזוזות אלא מה שהוא למעה בגובה י' ומאבל כאלו האבל נוגע עליהם ממש כ"ל להברירי בהאי מלתא דלכאן :

ונ"ל עוד דאם למעלה מן הקברים שמעמידי' למעה יש גג שמפסיק בין מעה האבל להקברים יש לחוש בזה דלא הוה כ"ה בזה כיון שהגג מפסיק בין האבל להקברים ואין עושין כ"ה בענין זה אלא לריך שיפתח בקב גדול בגג למעלה מהקברים בענין שיהיו מכוונים תחת האבל בלי הפסק ולעיל נתבאר בס"ו מענין לחי מסיד ממוי :

ונ"ל בחם יש לחתת האבל בכותל יוליחים מיפופים עד י"ט שמוך לקרקע שפיר יש לסמוך עליהם מע"ש במקום קברים של לחי וג"כ לריך שיהיו החפופים מגולים למעלה חחת האבל כ"ל בענין זה : (ב) **שמא יעלה הים שרטון** · יתבאר בחשובה שלאה שהבאתי בק"ק שטיינץ וזה נוסחה :

שאלה בק"ק שטיינץ"ץ במדינת משהריין נהגו למלול בשבת בני עירוב על שמך שהעיר מוקפת מכל סביב לה ונקו הרחות מהשר לו שפיר למישבד כן או לא : **תשובה** נלאה דלא מלן למנות כן מהרי טעמי כלאחד מפורש בגמ' ופוסקים · והשני לף שלינו מפורש מ"מ מוכח הוא שפיר בגמ' ופוסקים · טעם המפורש הוא דאי' בעירובין דף ו' לאמר ר"י משום לאחד בלילו ו' שולא ניח ולילו ו' כלה לחשפה ובא משום לפני רבי ולא לאמר בה לא לישור ולא ניחר לישור לא לאמר בה דהא קיימי מחילות ניחר לא לאמר בה שמא הגעל החשפה ועילה שיש שרטון פירש רש"י שירטון של חול ואלניים הלל שפחו כי כן דרכו ומתקלר רוחב הים ועשה קרקע ברוחב פרשה לו יותר ורחב ג' בח"ה ס' ס"ג משם המ"ל דחיי שמא יבא לטלטל מן הגובה לשרטון ומשם מטלטלים מהם לברמלית · והנה בזה יש מחלוקת בין הפוסקים לף ק"ל בהך משנה דעילה היש שרטון מבוחר בסי' שם ופסק ב"י לקבל ורע"ש הביא דעת המחמירים וא"כ ודאי לחוש לכם להחמיר בחשבת זו דשמא יחשפה חלק מהמים בשפחו בחול ואלניים ויטלטלו שם · שניה נלאה דהלן כ"פ ס"ל להיסור הלא"ת דחמרי' בסוף הזורק במסכת שבת דף ק' בור בהה"ב שמוך י' ורחב ד' מלא מים וזרק לחוכו חייב חלא פירות וזרק לחוכו פטור ס"מ מים לא מבטלי מחיללא פירות מבטלי מחיללא בו' ס"מ דמכח המים לא מחבטל החיללה מ"מ כיון שדרך המים כלן להחקלק ולהגליד בשת הקרירות הקשה הרי בחוחנו פשה אין כלן מחילות לגמרי ופשיטא דמבטל מחילה טפי מפירות שזכרנו ומשם זה לא שייך כיש שחינו נקרש ע"כ לא חנו בו המנים לזה הא פשוט וכן בסברא דעוטין בסיון דף כ"ב ס"ם מקיף לה פרת מהלי ניסא :

ואין ללמוד היפר ממחיתין דף' הלן דף ע"ח דהתן חרין בבין ב' הלירות פמוך י"ד ולחה ד' מערבין פיש ואין מערבין ל' ואפי' מלא קש לו גדורות מערבין מחד ואין מערבין פיש בו' ס"ם שפ"ו מילוי חבן לא מחבטלי למחילות כיון שחחיל החבן משם לבסמהו ס"ב נימא כיון שהמים הקרוסים סוקן להחפער ויהיו מים הטניים כבריחסומה לא מבטלי למחילה כל הבור הטמוקה ברוחבה ואלי"ע דמיי מים הטניים מבטלים לא ע"י חדם כהפיה דמילוי חבן דלא מבטלי למחילה כוה משא"כ חבן ואלי"ם לחפער לא מבטלי למחילה כלל ואפי' בזה לא מבטלי למחילה כלל ואפי' בזה לא מבטלי למחילה כלל ואפי' בזה

כב"י וכ"כ ר"ן מביא סי' ס"ו וכ"ה כתב דמהני למיים: **לג** **ולא עשו.** דכיון שלא עשו ואין יכולין לשלמל כמבוי לא חסרו על הסמיכות: **לד** **ב'** **פסין.** תפסי' הגי' ס' יכולין למלק בכה"ג (הרא"ש) ועמ"ש סס"ו - ועיר המוקפת חומה בדלתות לחויות לגשול זולת בפתח ס' שאין דלתות שפתח הסוס לא נרע מלחי לו קורה וכל העיר כמבוי אחד שים לחי בראשו שאין מעבירין לחוץ ומלין בם ים פרלה בשל הכשירה (וע' סי' שס"ה ס"כ) ויכול להכשיר אים בחמילה ולסמים אלים (ב"י סי' שס"ד בשם ריב"ם): **לה** **פס רוחב ד'.** לפל פחות מכן לא מהני אע"פ שכל לד הוא פחות מד' דאחי לחויה דהאי ניסא ודאחי ניסא ומבטל ליה כמ"ש סל"ד: **לן** **ויא דאין כן.** הב"י מקשה ע"ז דהא קי"ל בסי' שס"ד ס"ג דאע"ג שאין בעקפומיהו י' הוה כמפולם וע"ל דס"ל לסטול דאחי הכא כיון שכבי האחוים הם מלד אחד לא יסבב לבא סביב הפס וכמ"ש הריב"ה בהו' ע"ש לבל לעניו יותר מי' לא ס"ל

בתים וחצרות פתוחים לתוכו הא לאו הכי צריך פס משהו מכאן ופס משהו מכאן או פס ארבעה בצד אחד:

לג ם **מבוי שהוא רחב עשרים אמות עושה לה פס רחב ארבע אמות באמצע וחשוב כל צד מצדי הפס כמבוי בפני עצמו כיון שאורך הפס ארבע אמות ויתן קורה בראשו** ם **וצריך ליזהר שתהא הקורה מונחת על הפס או תוך שלשה טפחים וצריך שיהא בכל מבוי משני אלו שהפס מפסיק ביניהם בתים וחצרות פתוחים לתוכו (כה) וכל תנאי** (מהי) (כו) ל **ומה** (יא) **שכן הפס עד כותל האמצעי של מבוי יש לו דין מבוי עקום שהרי אלו שני המבואות מתעקמים ובאמצע פתוחים בשני ראשיהם לרשות הרבים:** סנם ל"ל ויש לומרים דאין לו דין מבוי עקום אלא אם כן יש בין הפס לכותל האמצעי יותר מעשר אמות (תרפ"ם והכי' ירוחם ובור): **עוד**

(בא) **אלא כנגד הקצר** · **אבל אם ירצה יעשה שם צורת פתח באלכסון** ס **ותוך המבוי יכול להניח הקורה באלכסון ומשתמש בקצר כנגד הקצר ובאריך כנגד האריך:**

לא ל **העמיד לחי באמצע המבוי** (בב) **אם יש חצר מזה ולחוץ ועשו גם החיצונים לחי לראש המבוי אוסרים אלו על אלו עד שיעברו יחד ואם אין שם חצר או שיש חצר ל"ב ולא עשו החיצונים לחי לראש המבוי שכן הלחי ולפנים מותרים** טימנו ולחוץ אסורים (בג) מ **אבל אם עשו** (י) **באמצע לד שני פסים או פס ארבעה אם אינו רחב יותר מעשרה או שעשו צורת פתח אם הוא רחב יותר מעשרה אפילו אם יש חצר מהתיקון ולחוץ ועשו גם החיצונים תיקון לראש המבוי כל אחד יכול לערב ויהיה מותר בחלקו:**

לב נ **זה שהכשרנו להעמיד לחי באמצע המבוי הוא הדין להעמיד קורה באמצע המבוי** ם **וכל זה ביש באותו חצי מבוי המוכשר תורת מבוי שלא יהא ארבו פחות מארבע אמות ושיהא ארבו יתר על רחבו ושיהיו בתים וחצרות פתוחים לתוכו הא לאו הכי צריך פס משהו מכאן ופס משהו מכאן או פס ארבעה בצד אחד:**

לג ם **מבוי שהוא רחב עשרים אמות עושה לה פס רחב ארבע אמות** (בד) **ומעמידו באמצע וחשוב כל צד מצדי הפס כמבוי בפני עצמו כיון שאורך הפס ארבע אמות ויתן קורה בראשו** ם **וצריך ליזהר שתהא הקורה מונחת על הפס או תוך שלשה טפחים וצריך שיהא בכל מבוי משני אלו שהפס מפסיק ביניהם בתים וחצרות פתוחים לתוכו (כה) וכל תנאי** (מהי) (כו) ל **ומה** (יא) **שכן הפס עד כותל האמצעי של מבוי יש לו דין מבוי עקום שהרי אלו שני המבואות מתעקמים ובאמצע פתוחים בשני ראשיהם לרשות הרבים:** סנם ל"ל ויש לומרים דאין לו דין מבוי עקום אלא אם כן יש בין הפס לכותל האמצעי יותר מעשר אמות (תרפ"ם והכי' ירוחם ובור): **עוד**

נתן עליו נסר שהוא ד"ט דהם רלו מערבין ל' משפש דכיון דהעשר לילך על הנסר כעין גשר הוי כפתח ס"ג דזה כיון שהעשר לילך על כל עילוב בעהוו בכל הקבלות שחים מוקפים חומה ומפלה לכם על הפגנה שיהיה לכם כזה כ"ה מוהכבם דוד הוא הקטן הלוי: **אבן** הם יש על הפהר ביבשה מקום מדלון מחשב לחוהו מדלון במקום מחילה והיהו הם יש במקום הנוה כ' במשך ד"ח כעין הסיל שהכר בסימן שס"ג סל"ו בעניו מבוי שהוא מתוהו: **(א) אלא כנגד הקצר.** פי' אבל אסור להניחו בהלכסון ולהסחמם בלד הארוך עד הקיבה דהכא ס"ל קורה בהלכסון לא הוה היכרא פירש"י שהרואה בי מבוי נמשכין ומשחמשין בר"ה חון מבעד בותל הקלר לומר מותר להשחמש בהר"ה לפי שאין לחוהו השוף דומה שיהא חן המבוי עכ"ל · ומ"ה נראה הטעם דמותר בהלכסון בחוך המבוי כיון שהם לחון לעשות בהיכר קי"ל בהכא דלמר יותר מי' בהלכסון דהכא לחי' בגמרא דביותר מי' כ"ע ס"ל דלחינו מיהא כנגד הקלר אלא בהלכסון אלא דבשער קי"ל בהכא דלמר כנגד הקלר וא"כ בהכא דאוך הכא דמותר בהלכסון היינו נ"כ חוך י' כן היה נראה לכאורה אלא מדהכא בשור וכ"ע אבל אם יהיה ישהה אם נ"כם בהלכסון וחוך המבוי יכול כו', משמע דאוך המבוי שוה לע"ה וא"ה הוה לחילו ברוחב מי' וכחב נ' על חון למבוי דמהני ע"ה ואראה לכאורה דה"ה לחיים בהלכסון אבל קי"ל לחי אחד מספיק מהיכא ומכי לא שכי מכחו וביותר אבל ב' לחיים מוחיחים זה בנגד זה בהלכסון מותר להשחמש עד בסניסות דבהן בהלכסון והוה אלא יהיה בין הלחיים יותר מי' כו' ותפסיר דהע"ג דלחיים מספיק אם לא שהבי כחו ב' סניסות ב' ס"ה ומ"ש בהחב"ד כתן דע"ה מהני היינו לומר אפי' מעשה ב' לחיים בין הלחיים יותר מי' כו' ותפסיר דהע"ג דלחיים מספיק אם לא שהבי כחו ב' סניסות ב' ס"ה ומ"ש בהחב"ד כתן דע"ה מהני אין כתן כחו שהלה ב' לחיים בהלכסון והוה אלא יהיה

בלשון התו' בדף י' שכתבו לי תיקמ"ל מהם שם על לד פיס עד כותל החמצני יותר מיו"ד לריך למבוי דשם זה כמבוי עקום כו' כרי מבואר דשיו"ת שתן עליו תורת פתח עשה מבוי עקום משא"כ במבוי עקום דשמי שם"ר מורתו וכיוצו הוה מצא בשיקום וע"ל לעשותו עקום ותמהתי על שלא הרגיש ב"י בזה שהוא דבר פשוט לפע"ד ות"ל גם כן רלוי להניח כן שים יותר מי' גמ הפס לכותל כמו בשול : (בז) ויעשה פס רוחב ג"א כו' . הלכל זה דבעי שהפס יהא יתר על הלוור שבינו לכותל דאל"כ לתי לוירת דהלי ניסת והתי ניסת ומבטל ליה לפס : (כה) מתוך ד"א . סילוק בתוך ד"ט יש גבוה י' דהוה כמו רס"י תבל תס מתוך כ' הרי הוא כשתר ר"ה דמיתת תשמישתיה להלוך :

שסד (א) צריך צ"ה מבאן . כי היכי דליהוי כשהוס במחיצה מהשוה לד והוה כמבוי שהוס מג' לדלים וסני בלד הסני בלתי לו קורה תבל תס לד לתד פתוח לתלר שתיה מעורכת הוה לותו לד כשהוס בלא תיקון והתיקון היו ללא משום היכר מדרבנן מ"ס סני נס בקורה תבלן ומכלן וכ"ם בלתי שהוא משום מחילה ותס פתוח תד לד לתלר משורבת לין לריך לותו לד שוס תיקון דהוי כמבוי שהוס מג' לדלין ממש לפלו מדרבנן אלא תלר הלד הסני כל"ל בזה ובהשם תמה מו"ח ז"ל בזה הדין דסני בקורה ללד התלר : (ב) **מבוי עקום כו'** . פירש רש"י שני פתחיו לר"ה ממש דתס פתוחים לכרמלית לין דיו כן אלא כשהוס בעקומיתו ומעשם זה השתיק בס מ"כ כו' ל"ב בשם מהרי"ו דשכשיו שלין לנו ר"ה ת"ל תיקון בעקומיתו ושם מלק על מהרי"ו ותמר היכה שיש ל"ו תמה ים גם תלגילו ר"ה וכבר כתבתי בסי' שמ"ה דלא מצתינן כזה כתלר שסיקן על רוב הפוסקים דלין ר"ה אלא שיש ס' רבוא בוקעין בו אלא דתימת לי הא ק"ל במבוי עקום דדינו כמשולש ומפולש לין בו תיקון בין ל"ה בין לכרמלית ס"ב כסי' זה וא"כ גם לדידן במבוי עקום צריך תיקון כמו במשולש וכלל מקום שמתקנין שיכוב כמבואות לריך ל"כ תיקון בעקומיתו כל"ל בשיקר הדין :

(ג) בגבל . הוא שכן שיש לו לבלים הרבה בשוה אחת שפתוחין לו מבואות הרבה בשוה אחת :

מגדו

שסד. דין מבוי המפולש ועשוי כנדל ' ובו ה' סעיפים

א א מבוי המפולש בשני ראשיו לרשות הרבים או צד אחד לרשות הרבים וצדו השני לכרמלית : סגס לו שני רחבי פתוחין לכרמלית (ריב"ם סימן ת"ס) (א) צריך צורת הפתח מבאן ולחי או קורה מבאן ב אבל אם צדו אחד פתוח לרשות הרבים וצדו השני לחצר שאינה מעורבת אין צריך **אלא לחי א או קורה בשני ראשיו :** סגס וכל זה שיש לו תבלים המבוארים לעיל סימן שס"ג סכ"ו נדון מבוי שבל שם לינו רק כתלר צריך תיקון תלר מבוי לדלין :

ב ב **רשות הרבים עצמה אינה נתרת אלא בדלתות** ד **והוא שנעלות בלילה** ה ויש אומרים אף על פי **שאינן נעלות אבל צריך שיהא ראויות לינעל שאם** מ"מ קבעות בעפר מפנה אותן ומתקנן שיהיו ראויות לינעל ואחר שעשה לה תיקון דלתות חשובה כולה כחצר אחד ואין מבואותיה צריכים תיקון :

ג ג (ב) ו מבוי עקום כמין ז דל"ת דינו כאלו היה (א) מפולש בעקמימות וצריך צורת פתח בעקמימותו ובשני ראשיו לכל אחד לחי או קורה או צורת פתח בכל אחד משני ראשיו ולחי או קורה בעקמימות ח ואם עשוי כמין ט ח"ת צריך צורת פתח בשני עקמימותיו ולחי או קורה בשני ראשיו :

ד י מבואות הפתוחים אלו לאלו ואין העיקום של אחד מהם נוטה לרשות הרבים כיון שפתיחת המבוי החיצון לרשות הרבים הרי אותו מבוי שפתוח אליו בעקמימותו חשיב כפתוח לרשות הרבים וכן מבוי חפתוח לאותו מבוי טבוי וכן כולם :

ה כ מבוי העשוי (ג) כנגל דחיינו ל מבוי גדול שהרבה מבואות קטנים פתוחים לו וראשי השניים פתוחים לרשות הרבים ד אפילו אין פתחי הקטנים שמכאן ומכאן מבווינים זה כנגד זה עושה לכל אחד במקום פתיחתו למבוי גדול צורת פתח ובראשו השני הפתוח לרשות הרבים לחי או קורה מ ובמבוי הגדול אם הוא מפולש עושה צורת פתח מצד אחד ומצדו השני לחי או קורה ואם הוא סתום עושה לחי או קורה בראשו :

וכ"מ בב"ח בלא כב"י וכיב"ל כתב דאפילו ליכא שבילין בלא מצד אחד לריך תיקון זה (כ"ה ועיין בבה"ל) :

ס"ל כירושלמי ומ"מ השיקר כסברת הרמב"ם וכ"מ בב"ח : **לן** פס רחב וכו' . ולריך גם כן לחי למבוי דפס לא, מהני בין שמושלש ג' מן הכותל (תוס' וכ"כ הרא"ש) ועמ"ם ס"ו: **לח דלא לשבוק** . לחבל סתמת לא מיירין שילוט בפתח קטן דלא ממעטי בהלוטה ע"י כך מש"כ בהרא', שם"ר דהוי מן הלד ומקלרים דרכן מיישבין לזה (נמרא) : **לט ובזה התל וכו'** . ותם כל העיר מוקפת תל ותמ"כ כמו שם בתים תאחר כמ"ש סימן שכ"ח ס"ב וע"ש סכ"ט בשם התוס' ל"ל דלא בקבי כו דכיס שתל"כ תתי דכיס ומבטלי מחיצתא כיון שתיקם עשויה בידי תדם ותפשר דלא מקרי כיסס סתותים מס' רבות וכמ"ם סימן שמ"ה ס"ו וכ"מ דעת הפוסקים שסתמו כזה :

שסד א או קורה בשני ראשיו.

וב"ח כתב דקורה לא מהני לגד התלר תלת בעי לתי לגד התלר שיהא לפחות ג' טפחים בולטת מן הלד סל"ל וכ"מ בהגהות סמ"ק : **ב** ר"ה **עצמה כו'** . ומ"מ כתב בשם רשב"ם שתם ים דלת תגד תחד תמגלת בלילה ומונעת הרבים מלעבור תין זה ר"ה דלתיו מסור לרבים בכל עת וסני בלד השני בלתי לו קורה ע"ל וכ"מ בתו' דף ו' ע"ב בשם ר"י ע"ם בד"ה ותמר רבא וכו' לפל לפירש"י בעיון ג' דלתות דלת לא תסיב כתתילה ממורה ולכן בעיון ברבינו שמו דלת ב' וכ"מ בריב"ף ורא"ש בפ' תלמי שבת ופסוי ופי' תוס' שתם שתן שם לו שני פתחים בלוים ל כזה :

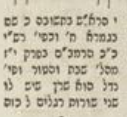

ס כזה

ע כזה

פ כזה

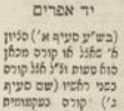

צ כזה

ק כזה

ר כזה

ש כזה

ת כזה

ם כזה

ן כזה

לן פס רחב . מהני בין שמושלש ג' מן הכותל (תוס' וכ"כ הרא"ש) ועמ"ם ס"ו: **לח דלא לשבוק** . לחבל סתמת לא מיירין שילוט בפתח קטן דלא ממעטי בהלוטה ע"י כך מש"כ בהרא', שם"ר דהוי מן הלד (נמרא) :

שסה אם נשאר עומד. אבל אם לא נשאר עומד לריך טעמיד פם ד"ח ההלטה מכוי ד"ח כמ"ם סימן סם"ג סי"ג (תו'): **ב** אסור אא"ב בו'. דלף על גב דבפחות מעשרה חשוח מקרי פתח הכא מיירינן דלמא בבקי בכי מבוי פתח במבוי ויבלו בפתח זו לבקר דרכם ובטל ליה תיקון דבעינן קורה ע"ג מבוי וליכא לבל בשבאחר קורה ע"ג מקרי קורה ע"ג מבוי וטמ"ם סימן סם"ג כל"ד: **ג** נפרץ מצדו. וט"ם בשפרץ בראשו ממש כגון שהמבוי פחות מג' רוחות ולקח מרוח רביעים וקורה מונחת מלקה לקה ונפרץ בלוח רביעים שרי אבל בשהקורה מונחת על הפם לו אם יש ד"ט בין בפם לבותל לפסול דבעינן קורה ע"ג מבוי וליכא וכמ"ם סימן סם"ג סי"ד וסכ"ם וסל"ג ולזה נוון הטור וריו"ו והא דלקמן בגמרא דמותר וכמ"ם סימן סם"ג סל"ד מיירי שמחוקן כל ו' בלד הבתים כנ"ל ליישב דעת הטור וריו"ו וח"ם ליטול מרלתו פלקה ג' כמיר המוקפת חומה ונפרץ בה פרלה בד"ם ובקבי בה רבים לדיק"ל דיש לה דין חצר ל"ט אם יהא מותר ויש להסמיך עמ"ם סימן סם"ג סכ"ו: **ה** הצר מותר. דפילפה ו' לין לוסרת בחלר ומבוי לא לחברם עליו שהוא רחב מהמבוי ושמותר ניפופין מלמן ומלמן: **ו** למי שעומד במבוי. לפון זה ל"ט דהעומד במבוי חשיב לה ככפסו כותלי המבוי לחלר ליו רואה הניפופים לגד העומד בחלר ויולה לותם ולהו נרחה מבפנים וכמ"ם סימן סם"ד ס"ג: **ז** ומותר. ולף על גב דלמילים בני החלר לעבור דרך בם כיון דיש להם לבני החלר דרך אחר ל"ה היו נוטין על מדת סדום שלא תעבור דרך המבוי (תוספ') ועמ"ם סימן סם"ד ס"ג: **ח** מצדו. דמימי במבוי מפולש: **ט** של יחיד אסור. דשמא ימלך ויבנה בתים ברוחב העודף על המבוי וס"ל מבוי נפרץ מלמן לל הלר ולסור: **יאי** הד ניסא דלחבה פתוח לבציל דסליק לעדל דהחבה המבוי ויטפל במתח לחבה ובציל נופף לסור ולפומיה דבציל לה עבדינן לחי שלא יאמרו לחי מועיל לבציל מפולש דליכא נידודין (מ"ה הג"ל ל"י פסי' סם"ד) ולחי זו מבני לרחבה שהחה מוקפת לדירה לף על גב דבעי מחילה י' כמ"ם סימן סל"ח הכא מנו דמהני הלחי לבני למבוי מהני ממי לרחבה. ולחו' כתבו דלחי החבר ממוק י' מלד הבציל חרי הבציל בלחי הלא מיירי כשהגדודין מעבר לחבר ולחבר מעבר לחבר ולחבר רחב יותר מי' לחמות ומ"ם לסור לחקן הבציל שלא יסיקו לחדשן הגידודין ממעבר לחבר מהני ל"ש מיירי שחין בבציל דיוקן הלא שבני מבוי מחחמתן שם וח"ב חיישינן שיחמרו לחי מהני בבציל שחין מחחמתן שם ע"ש וח"ב בחבר המוקף הציר לם מלד הציר חינו ממוק עבדה בשפחו לף פי שלמד הפי הוא ממוק עבדה לחמות משימת לחסור ולם חינו רחב י' לחמות ים לחסור משום שלא ישבו כמו שבחבו התוספות ולחסבר דלח גזרו לחי בבציל דלח שבימי בית חיבני

שסה דין מבוי שנפרץ ובו ח' סעיפים:

א מבוי שנפרץ בו פרצה (א) מצדו כ כלפי ראשו אא אם נשאר (א) עומד בראשו פם רחב ארבעה מפחים מותר והוא שלא תהא הפרצה יתר על עשרה ואם לא נשאר פם
ב אסור אא"כ היתה הפרצה פחות משלשה מפחים:
ג נפרץ מצדו ד שלא כלפי ראשו שיעורו בעשרה אפילו לא נשתייר מן הכותל כלום ה והוא
ד (ב) דלא (ב) בקעי בה רבים (אבל אי בקעי רבים אפילו לא נפרץ רק לרבעה מפחים נפרץ לחקנו פם). (הרי"ף והרמ"ם ובור):
ג מבוי שנפרץ בבזילאו לחצר ונפרץ החצר מצד השני לרשות הרבים אם לא עירבו בני חצר עם בני המבוי
ה חצר מותר ו אפילו נפרץ נגד פרצת המבוי (ג) ואפילו בקעי בה רבים ובלבד שלא יהא יותר מעשר ומבוי אסור אפילו אינו בנגד פרצת החצר דכיון שלא עירבו עם המבוי אוסרות עליו ה וכגון ט שנבנטו כותלי המבוי בחצר בענין שאין הניפופין שנשארו בחצר נראין ן למי שעומד במבוי
· אבל אם נראים עולים לו משום לחי ז ומותר ואם עירבו בני החצר עם בני המבוי והפרצה שבמבוי לחצר ח אינה
(ד) בצד החצר ופרצת החצר מצד השני אינה מבוזעת כנגד פרצת המבוי והחצר של רבים ם המבוי מותר אבל אם לא עירבו או אפילו עירבו ט ופרצת החצר למבוי
ח מצדו או אפילו באמצע החצר ופרצת החצר מצד השני בנגדה י או אפילו אינה בנגדה (ה) והחצר הוא **ט** של
ם יחיד אסור פ ואם נפרץ לרחבה פתוחה מפאתים או יותר על פאתים והוקף לדירה דינו כאלו נפרץ לחצר אבל אם יתירה על פאתים ולא הוקפה לדירה הוי כאלו נפרץ לכרמלית וצריך תיקון:

מותר

(א) מצדו כלפי ראשו פ' אמר מהתלים שבלך לחכו כלפי לחצו פמוך לללי לקורה ולפניה הם בחלר טומד ברחבו ד"ם שהוא פיטור לוחך הכתר מבוי לא בטיל הפתח הגדול ואע"ג דפיטור מוחך המבוי הוא ד"ח היינו הם תהלה שעשה מבוי לחבל כאן כתר היה מבוי לגלי שנפתר די בר"ט במקום שנפתר ממנו ופניה זה הוא לשון הרמב"ם אבל הטור הולך בפיטות הרמב"ם ומפלק בין בקבי היה רבים הרי לא וכמ"ם בפ"ב והב"י הקשה למה כתב הטור בתרתבו בד"ם ולא חילק בין קבן זוית לזו לא ושיל הקשה דהא בוכיחו התו' דבקבן זוית דוקא אמרינן בן דהל"ב הא אמרינן לעיל סי' סם"ד הם ילפה ירמיה ב"ח מן הכותל ויעשה בם ג' אמות הרי הפילפה ב"ח בהלם המבוי ופמ"ם מוחר כיון שהיו בקבן זוית ול"ל לתרן כיון דמסקינן דבכקבי בם רבים תניא מילחא ב"ב בהלבו שלא בקבן זוית דהא בקבי בם רבים היינו שהוא במקום קבן ושלא במקום קבן הלא מקום מטוקף הו מקבי לא בקבי רבים וזה פשוט דבהלבו שהוא מטוקף לפתח פמוך לפתח הן בם מקום מטוקף דולחי הן לדם שוטה פתח במקום שהן קבן ע"ב הוה כמילדו דבקבי רבים ולחור ומה שהומו התו' מבניח דסימן סם"ד לעיל ממרחיק ב' אמות מהמחי שהן זה הומחה דהתן חנו בחים לפסול הסילפה מלד שבחבטל הפתח שעשה מחהלה בלחלו לד כיון שעשאו נעשה סילפה במקום שהיה שהוה שלא בקבי רבים היינו שעשה במקום מחהלה ולחו שיך בם ביטול פזה כי כן לעיל שעשה מחהלה בהיחר הרחקה ב' אמות ולחו שיך בם ביטול פזה כי כן

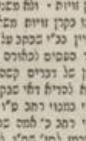

הוה מחהלה וכלי ספק שבך היחה כוונת הטור כזה לפע"ר: (ב) דלא בקעי בה רבים. לעיל מלר לין לוסרת מחמת בקעי רבים כמ"ם חמ"ן: (ג) ואפילו בקעי בה רבים. לף על גב דלעיל במבוי פוטל בקעי רבים כלן לעיל מסלר לא מבטיל בקעי רבים וכ"ה לשון רמב"ם שהחלר מרבים בוקעים בו ולכאלן זה ויולחין זה הרי הוה רה"י גמור ע"ל ומשמע דבמבוי הרחב"ם מודה · ול"ע למה לה הזכיר חילוק זה גבי מבוי כמ"ם הטור והך מלר היינו מדובב דלגו מלרכו יתר על רחבו הוי כמבוי דלעיל סי' סם"ג: (ד) **מצד החצר** · כזה היה בן שכוחל המבוי אוה לחוכך כוחל החלר גילה לרוך ומושך על רוחת הרבים שבנגדו ומפולש וחפול לריך שיהיה המבוי בחלמלע כוחל החלר כזה: **הוא של יחיד אסור** · דזימנין דמימלך היחיד בלוחכ העודף על המבוי ומשוה כוחלי לוחכם

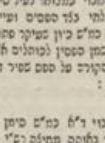

לגלי שהחבו פמוך ללחי לו לקורה ולפניה הם בחלר טומד ברחבו ד"ם שהוא פיטור לוחך הכתר מבוי לא בטיל הפתח הגדול ואע"ג דפיטור מוחך המבוי הוא ד"ח היינו הם תהלה שעשה מבוי לחבל כאן כתר היה מבוי לגלי שנפתר די בר"ט במקום שנפתר ממנו ופניה זה הוא לשון הרמב"ם אבל הטור הולך בפיטות הרמב"ם ומפלק בין בקבי היה רבים הרי לא וכמ"ם בפ"ב והב"י הקשה למה כתב הטור בתרתבו בד"ם ולא חילק בין קבן זוית לזו לא ושיל הקשה דהא בוכיחו התו' דבקבן זוית דוקא אמרינן בן דהל"ב הא אמרינן לעיל סי' סם"ד הם ילפה ירמיה ב"ח מן הכותל ויעשה בם ג' אמות הרי הפילפה ב"ח בהלם המבוי ופמ"ם מוחר כיון שהיו בקבן זוית ול"ל לתרן כיון דמסקינן דבכקבי בם רבים תניא מילחא ב"ב בהלבו שלא בקבן זוית דהא בקבי בם רבים היינו שהוא במקום קבן ושלא במקום קבן הלא מקום מטוקף הו מקבי לא בקבי רבים וזה פשוט דבהלבו שהוא מטוקף לפתח פמוך לפתח הן בם מקום מטוקף דולחי הן לדם שוטה פתח במקום שהן קבן ע"ב הוה כמילדו דבקבי רבים ולחור ומה שהומו התו' מבניח דסימן סם"ד לעיל ממרחיק ב' אמות מהמחי שהן זה הומחה דהתן חנו בחים לפסול הסילפה מלד שבחבטל הפתח שעשה מחהלה בלחלו לד כיון שעשאו נעשה סילפה במקום שהיה שהוה שלא בקבי רבים היינו שעשה במקום מחהלה ולחו שיך בם ביטול פזה כי כן לעיל שעשה מחהלה בהיחר הרחקה ב' אמות ולחו שיך בם ביטול פזה כי כן

שערי תשובה

שסה (ב) בקעי · עבה"ט וטיין בחה"ט מבטיל על הסמ"ק כזה בחלר לה לבטל לן בבקיטות רבים וכיין בפ"ת בדברי כמ"ו ובמ"ל בדברי כמ"ו ובמ"ל וכוחיב לן עיין בפ"ח מחירות ח"ם כי כ"ם בבחב בקבי בילחוחני כי' מבוי פתוח לבוך לה לבטל לן יהודים וכבלות ממבוי הטמילו אעפ שם בם"ם כדיעו לך שכי מבוי מלבל מלידי במבוי יוחר מדב"ם ורבים כיו יכולים ליכנס בפרלה אפ אם ומלד זה וחלד זה וחבחב בח"ם: ומה שיש לעיין בדבריו עיין בסימן הנ"ל ומה שהוחר דין טיר בחיבה מוקפת חומה וכדי להחיר בטלטול חקנו בחבוחות בח"ם וכיוש בבבת שהלוקל בח"ם במקום אחד ומלוי חלקים וכיו בם ח"ם שבחיו לחשום לת השוערים מחמת שבם בית הסבים אעפ שהו בפרבה עיירות. בקורין בפרבוק ויש מקום פעיי בין בפרבוק ובין בית הסבים שלוי בחבבים בפחים ועני טיר ישבחו שם בדבל וחשם בפוחות בלו לפי ח"ם בחי"ח דחבחיות בלו לפי בקבי רבים פרלחו בל' יש לילול בדיוק בסימן בל בחי"ח מודה בפילוי דק מלד אחד ולכן לף בלבחיחלו לין לסמוך ע"ו ומ"ל לעיל סימן בחבחיות בלו לפי ח"ח

ממילא הוא גם בכלל המג"א כדלעיל: (ו) **אבל בפתוח לכרמלית כו'** · לע"ב דכרמלית קיל מכ"ש מ"ש לעמן זה ממרינן מלא מין לא מינו וצ"ע ס"ל דכרמלית שבין לחיים שלה היא כפ' משנה כרמלית מלא מין מינו אמנם לו אפשר בחצלה בטל לגבי מין מינו הלכך פתוח לר"ח שלא זה מינו ולא זה מינו לכאן ולכאן בטל ממ"מ מכח זה בסימן שמ"ו לעמן ס"ל ליב"ן שחלל הכתוב כמ"ש ב"י דכרי הא"מ בשם הרשב"ם שאם היתה הקורה מרכבת בקצה ובריחה נקבל מצוי לפתוח בכרמלית ולאם לו שנותר להשתמש תחת הקורה כנגד הלחי ק וה"מ בפתוח לר"ח (ו) ר **אבל בפתוח לכרמלית אסור בין תחת הקורה ובין כנגד הלחי מפני שמצטרף לכרמלית שאצלו שמצא מין את מינו וגיעור:**

ד ד אף על פי שמותר להשתמש תחת הקורה **יא** לא ישב אדם בראש המבוי והצף ביזו שמא יהגלגל חתיף מידו לרשות הרבים ויביאנו אלא בין שאין היכר בינו לרה"ר ה **אבל על פתח החצר מותר בין פתוח לרה"ר בין פתוח לכרמלית שיש בו הכירא:**

ו ו נשים היושבות על פתח המבוי וכדיוקן בידן אין מחזין בידן **יב** דכיון דמידי דרבנן הוא מותר שיהיו שוגגות ולא מזידות:

ז ז מבוי שנשתל קורותיו או לחייו בשבת אף על פי שהותר למוקצת שבת (ז) אסור משם ואילך בין פתוח לרשות הרבים בין פתוח לכרמלית ח ויש מי שאומר דהני מילי בעיר שאינה מוקפת חומה (ח) **אבל בעיר יג** מוקפת חומה מותר: הגה ויש למחוך על זה לחתיר וכל זה בשיש לחוש לעמוד כל השבת (ט) אבל אם היה עומד מערב שבת אפשר לאחר שנשתה ואם פסק אם שהתר מע"ש אז לא חיישינן לקולא: (תה"ד סי' ע"ג):

ח ח מבוי שנשתתפו בו ונשברה הקורה אותו חצר שהעירוב מונח בו והצרות (י) **השתותות לו מותרות אבל חצרות שאין פתותות לאותו חצר** (טו) (ה) **אסורות:**

שסו דיני עירוב לחצר שהרבה בני אדם דרים בו · ובו טז סעיפים

א א חצר שהרבה בתים פתוחים לתוכו אסרו חכמים לשלטל **א** מבתיהם (א) לחצר עד שיערבו דהיינו שנותנים פת מכל בית ובית ונותנים אותו באחד מבתי החצרות שעל ידי כך אנו רואים כאילו כולם דרים באותו הבית וכאילו כל החצר מיוחד לאותו בית:

ב ב יושבי אהלים או סוכות או מחנה שהקיפוהו מחיצה **אין מטלטלין מאוהל לאהל עד שיערבו כולם אבל ב** שיירא שהקיפה מחיצה אין צריכים לערב לפי שכולם מעורבים ואין אותם אוהלים קבועים להם: הגה **ג** (ב) כתוב בסמ"ק צריכים עירוב אם"מ ברוב הפמ"ק ד (ג) מחיצות ולא לין לסמ"ק מחיצות דמחיצות ה **אסור** (ד) לטלטל בפשוטי רק בחצר תחות (כ' בשם שבולי לקט) וע' לקמן סוף סימן שמ"ה ומ"ב ס"ק ו':

ג ג **הבית שמניחים בו העירוב** (א) **אין צריך ליתן** (ה) **את** (ב) ד **ואין צריך שיהיה בעירוב שוה פרוסה** ה **ואין מניחין אותו בחצר אלא בבית שראוי לדירה לאפוקי ו בית שער אכסדרה**

ד ו מותר להשתמש · כתב המ"מ פי"ו בשם רבינו ח"ש סקורה לחבם ד' וכ"ש לקבל מעזיבה לפילו פתוח לכרמלית מותר להסתמש תחתיו לדמרינן פי' תקרה יורד וסותם כ"ל · וע"ל שם הסמ"ק וסמ"ג מיירי בכרמלית עיין בי"ש וצ"ע לקמן סימן שמ"ח סק"ו:

יא לא ישב בראש המבוי · וה"ה שלא יבא לשם אלא לצורך (במ"מ) ולמעבר דבשם בו ל"ח שבי דמיקרי כביר ומיהו בל"ח שלנו שהוא גבוה מאד לאסור דל"ל בכירה ולפ"ז אפי' מחסר כ"מ מן המ"מ לחסר ל"ח בגבלא"ם בשם הרא"ש ולפ"ז אפי' בלי כירה אסור ומיהו בל"ח שלנו שהוא גבוה מאד לאסור דל"ל בכירה ולפ"ז אפי' מחסר כ"מ מן המ"מ לחסר ל"ח בגבלא"ם בשם הרא"ש ולפ"ז אפי' בלי כירה אסור ומיהו בל"ח שלנו שהוא גבוה מאד לאסור דל"ל בכירה ולפ"ז אפי' מחסר כ"מ מן המ"מ לחסר ל"ח בגבלא"ם בשם הרא"ש ולפ"ז

יב דכיון דמידי דרבנן · ל"ש דהא לפילו במידי דלוריימא לא מחזין כמ"ש סימן תנ"ח וכ"ש בנמצא: **יג** מוקפת חומה מותר · דסוי מחזר ל' ובפמל"ש הסיקו לין הפסק ביום לגיעם יהודים וסוי מחזר דמחזין שבת לחול והותרה הותרה דסרי מחלות המלות קיימות בס"מ סימן שמ"ד ס"ב (שם) וסיין סימן שם"ג שכ"ו וכ"י כתב בשם מרדכי יש דאם נפרץ מפולה בין מבוי לחצר בשבת אסור כיון שעכשיו הקורה בין שעשויים בקורה (שם בשם מרדכי) דאפילו בשעת הקור

אכסדרה ומרפסת ס וצריך שיהיה בו ו (ו) ארבע אמות על ד' אמות ה ואפילו הוא של קנסן ס ואם רגילים ליתנו תמיד בבית ידוע ז אין להם ח (ז) לשנותו ח וליתנו בבית (ח) אחר מפני דרכי שלום ט ואפילו (ט) קנסן יכול לגבות העירוב ולקבצו: הגה ומותר ליתנו בזמן הזה (ג) לנכרי המשרת בבית (י) שכשנתנו הקדמונים ונקלה לי משום דשדינן עלמא יש להם דין שתוף ודין צריך לבירורו ו בבית דירתו וט"ז לקמן סימן ש"ע ס"ק ו' ומותר:

ד כ צריך ליתן כל העירוב (ד) בכלי אחד ואם חלקו ונתנו בשני כלים אינו עירוב אלא אם כן נתמלא האחד ואז מותר ל והוא שיהיו שני הכלים בבית אחד:

ה מ צריך שלא יקפיד שום אחד מהם על עירובו אם יאבלנו חבירו ואם מקפיד אינו עירוב לכך צריך ליזהר שלא לערב בדבר שתיקנו לצורך השבת:

ו ס אין מערבין (ה) **יא** (יא) בפרוסה אפילו היא גדולה הרבה אבל בשלימה אפילו קטנה מאד מערבין ובלבד שיהא בהם כל כך שיהא בהם פ כשיעור פ ומיהו אם ניטל ממנו יב כדי (יב) חלת נתתום שהוא אחד ממ"ח מערבין בה ל אפילו לא היתה טבולה להלה ק ואם נפרסה והיברה בקיסם שהבנים הקצה האחד בתוך הפת והקצה השני בתוך הפרוסה אם אינו ניכר שנפרסה מערבים בה: כגון זית שפירכו פת דאין מערבין רק בפת שלם פירוש שלם בכל העירוב ביחד זיתים פת שלם ולכן נהגו לקנות מכל בית ובית משם קמח ושוטין חלה אחת שלימה ומערבין בה (המגיד והגהות מרדכי פ"ק מהלכות עירובין) וכן ממהר משום כל מדינות אלו ונריך ליזהר ביותר בהלכה כשיעור החשובים לקמן סימן שמ"ח סעיף ג' ואף על פי שבשחייר מן הקמח ולא נשאר מהלה אלא לפעמים חלה כדי שיעור חלת גרש מיהו אחד מזה לכולם יג ולפיכך דבכי נהגו קמחה מתחלה כן נדפוס לי:

ז ר אם אחד מזכה לכולם יכול לערב בפרוסה:

ח ס מערבין בפת אורז ודרשים אבל לא בפת דוחן:

מ ת אם אחד מבני החצר רוצה ליתן פת בשביל כולם שיפיר דמי ובלבד שיזכנו להם על ידי אחר וכשזוכה בו ס צריך להגביהו (ו) מן הקרקע טפח פ וצריך לזכות לכל בני החצר או המבוי ולכל מי שיתוסף מיום זה ואילך (ז) ג ויש אומרים שאף על פי שלא יזכה בפירוש למתוספים עליהם לב בית מתנה עליהם ד ואם ניתוספו דיורין לאחר שנתמעט העירוב טן השיעור יד צריך להוסיף (יג) מהמתן:

י ס כשמזכה להם על ידי אחר לא יזכה על ידי בנו ובתו הקטנים ו אפילו אם אינם במוכים על שלחנו ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנענים אבל מזכה הוא על ידי בנו ובתו הגדולים **מז** אפילו במוכים על שלחנו ועל ידי עבדו ושפחתו העברים אפילו הם **מז** קטנים **יז** ועל ידי אשתו אף על פי שהוא מעלה לה מזונות ואפילו אין לה בית בחצר ח ויש אומרים שאינו מזכה על ידי בנו ובתו הסמוכים על

דמכמלין לכרמלית כרי • לחמרי' בגמרא שם ספינות קטנות הרחבות מלמעלה וקלות מלמטה עד כחודו של סכין לפי' רש"י שם ים לסם מחיצות עשרה דחמרי' נוד לפיה וכתנודד סימן ק"ע שם לין רחבה ד"ט בתוך נוסה ג' אז הוי ים ולין מטלטלין בה אלא ד"א ומותר לטלטל מהוסה לים ע' ספי' שמ"ה וכתוס' מוקלין ופ' שהספינה שים לה דפנות וקרקעות העשויות נסרים ולא בין הנסרים וחמים נכנסין בה ויוצאין בה כמו בתים לפ"ה הוי ר"ט שלא רואין כלילו דוקני בספינה שקומין ומסככין כל הספינה ומעלתו הנסרים מחוברין ע"ם • ואם יש בית בספינה והספינה לין לה מחיצות י לחסר לגמרי מחיצות לספינה ואם יש לה מחיצות י ל"ע עירוב כיון דלין בה אלא אדם אחד ואז הוי בית לחמי: ן ד"א על ד"א • ואם יש בו לרבע ד"א על ד"א סני (רלב"ח ק"י) עבי"ר סי' רס"ו סי"ג: ז אין לחם לשנות • לחמי' יש קלת טעם למתוקו (מהרי"ק סקי"ג) אבל לי חיכת טעמת רבה מכיון (רמ"ם סי' ס' ור"י הלוי פ"ד מ"ו ור"ם הלוי סי' מ') ואם מכר ביהו לאחר לין בידינו לשנות ולכן אין לחוש כלל אם נתנ

סימן שס"ה ס"ד מה שכתוי להוסיף כם ורמ"ל פ"ק דעירובין סי' ל"ד כתב שיש להוסיף ונומר לכל י"ט של שנה זו ועי' סי' תקי"ח :

שסו (א) **אשתו של אדם** · וכתוב דרך כלל השולח לנו בסי' זה בס"ד· לו' בדף פ' הזהות מוכיחות (פי' ח"י שומר כלי זיין על עיר) דהוה בשיבוחתא דרב יהודה בר לוסטניא ח"ל תובר לן דשומך לה תובר לכו אחרא לקמיה דרב יהודה ח"ל הכי אמר שמואל לחשתו של אדם מערבה לו שלא מדעתה בעליהן מדעתו מיהכי אלא מדעת בעליהן אין שרוין שיכוח ל"ק הא לחסר להו פירקי"ו של כני המבוי לא בעיין דעתו' ומהני' בדלא חסר כגון הגר שבין כ' מבוחות והגילה עם זה ולא עם זה ס"ג מהסברת דת"כ קשיא דשמואל דשמואל דאמר שמואל ח' מבי מבוי שרגיל להשתתף ולא בשתתף פירקי" מחכיון לחסור עליהם בני המבוי בכנסים לתוך ביתו ושולקין תוסיף בע"כ רגיל הין בחין רגיל לא חלה ס"מ · פירקי הרמ"ם הא דאמר שמואל הך רגיל היינו בשיתוף פחמה ושולין בע"כ היינו טל"ס מדעת לחתו ולשילו מיחה בעלה והיינו דכיון דחוח יכול לחסור עליהם ובלא רגיל דחו לא יוכל לחסור עליהם ואין רגיל בשתתף פחמה ח"ל לא חלה מכי דעת לחתו בלא דע

שסח אי צריך להודיעם וכו'

חסי' רואה לערב מצוי דמשמע לה ניחא להם וחם הם במצוי לחמד ורואה לערב מצלמם לריך להודיעם דהוה ליה כחתילת עירוב וכ"מ בכוונ' הרמ"ו וע"ע שכתב דהם מערב מצוי ח"ל להודיע וכ"מ בריו"ז ע"ש וע"ע לעיל ס"ב ס"ו: **ב** שהם בששה ביצים. ולפי זה ל"ל דגמונת קמן מכוית ע' סי' תפ"ו ובחוס' ביומין דף ע' ע"ב וכרמב"ם כתב דהוי שלים בילה ועב"ק סי' ת"ט: **ג נתמעט**. ואם נשבר העירוב לפני קודם שנכנס שבת ולחשוב ברי כיון דבשעת הנחת היה שלם (מהרי"ל) ובחוספות רמ"ע כתב דהם נשבר לפני לחמר שבת לחשוב טוב לעשות לחמר ושמעת דהה לחתן נתחייב כל שהוא כשר קודם שבת ויש שהוא ח"ע דכל שנשבר קודם שבת ויש שהוא לעשות לחמר מקרי החלת שירוב עכ"ל. והכא הרב"י פסק כהדיא דכשר לף לשחר שבחות גם מ"ם דכל שהוא היינו שלם הוא דומק בעיני לכן נ"ל כמהרי"ל דכיון דבשעת הנחת היה שלם חו לא נזריכן שמא יחשוב הדבר לקלקולו ומ"מ נ"ל דאם לא נשבר בו בשישוי שפול דלוקל בשעוני מיתוק מי העירוב רק שלא נשבר כתיעוקות לכן כשר בכל שהוא לכתחל לדיק פסול ולפשר דוקא בשעוני של נמ"מ בשיטן נ"ם דמסיק דכל דבוחיו נהנו לעשות לחמר דס"ל דגם בפרוסה לין לקלל לפי' יש בו בשישוי ומיהו אם משמע שעשאו דגזריכן שמא יחשוב הדבר לקלקולו ומ"ם סי' ס"ו דדוקא ב"ח' מוכח לכולם מקלינן לכל שהם

ככל ס' נותן קמח לא מקלינן:

שסט א וזכה גם לזה. לפי שלא נתכוין ליתן לו מתנה אם אמרו לו מתנה נתן לו וקי"ל המתנה לינו קונה אלא כשנתן לו כ"ע ואפי' לדברי הכל אינו קונה אלא מדרבנן ומוכח לקמן סי' שס"ו דאפי' בכה"ג לא קנה אלא מדרבנן ולכן אם חזר בו קודם שנתן לו אין יכול לכופו לתת לו ולכן נכון לעשות שלא יהיה לו ספק ברכה לבטלה:

ד' מגמ' ר"ה ד' ב' ומ"ש ה"ה בשם הרמב"ם ז' מהלכות שבת ה"ב ומ"ש ב"י בשם הרמב"ם ה

שע (א) צריכים כל א' לערב • כמו דלמטרי הני למחרים למטרי כמי הכך שדרים שם בבית שם לו לבעט"ם בו תפיסת יד וכתב כ"י בשם מהרי"ק דלפילו ים פינה מיוחדת לבע"ם מקרי תפיסת הבית ועיין סימן שפ"ב סי"ג: (ב) **אלא** שנים הפנימיים • פירוש שם ביחד מותנים שיהיו ל' לחותן שמותנים בני הלר כמ"ש בסימן הנ"ל וכתן בית לחותנו דסימן הפנימי הלל כל' יומתן דשם בית שער דיחיד לא מקרי בית שער הלל גם לחותנו שלפני הפנימי דינו כפנימי ומה שחתן נמי הפנימים הלהו מיקרי הכל בית שער כיון שגם דורסים רבים • וכתב מו"ח ז"ל דלין פנימים הלו מיבים הלל שם מולקים ולפי ענייה דשתי ל"ש ן להקרה לין חילוק בין מגיעות להקרה לו לא דכל המרקלין חשוב כבית ל', לכל מילי כיון שלין לחותנו הלל פתח ל' ולין עליהם חיוב עירוב הלל כיש שוב דיוקין בהלר שמרבין שם ולו כל המרקלין וותן עירוב לחד שהיינו בנים הפנימים וותנים לותנו לפילו שם לין מניעות מגיעות להקרה והלר לין יתן כלום לעירוב שבהלר שותנין בלר דיוקים זה ולפי לינו דכל המרקלין לין פנימי בזה שלין לו הלל פתח לחד ממה דהכר בסיפא במקום שיש פתחים הרבה ולין מחילות מגיעות לעניך עכ"פ עירוב ל' היכא שיש דיוקין דקי"ל כיון דהני לפרי לפרי נמי הני ולפ"ם נלמ"ד ב' פנימים מחילות מגיעות לפ"ם לין מותנים הלל עירוב לחד כיון שלין לכם הלל פתח ל' הלל בסיפא דיש לכל לחד פתח מיוחד לו' יש חילוק לשם מחילות מגיעות ויש דיוקין בהלר חייב כ"ש בע"ם ולפ לין מגיעות לו יתנו כולם הלל עירוב ל' דקיימו שניש הפנימים כמו בריבוי בלין הלל פתח לחד ומ"ה לו זכר בפתח ל' חילוק הלל בין מחילות מגיעות לו לא כ"ו גרלה פשוט ומו"ח ז"ל לתב תוכיפים לו דק זה לפשוט לפנימים שם לין לם מחילות מגיעות לתקרה: (ג) **לכל א' פתח לחצר** • בסמ"ג וסמ"ק כתבו לר"ם: (ד) **צריך כל א' וא' בו'** • דכיון דלפרי הך דיורים שבהלר לפרי ממי הך שבמרקלין וסך שבמרקלין נופייהו ממולקים שם כיון שבמחילות מגיעות: (ה) **הן כמשותפין** • פי' ולפ כולם מותנין עירוב ל': (ו) **ואפי' יש לכל א' פתח א' בו'** • הטעם כיון שכולם משתמשים בשל בע"ם בחייהם וביחול וכלל דבר תביני כולהו לחילו מולקים וישנים במקום ל' ולפ"ם שים להם פתח לגד ר"ם נקראים ע"ם בע"ם ועוד דלין משלין להם לשום לחסור עליו כ"כ התו' וכ' ב"י שעיקר הטיחר בלירוב טעם הפני דוקא ולין לממוך להתיר משום טעם הלחטן במקום שלין שם מיכות טעם הפני: (ז) **הואיל ואין מחיצה מפסקת בין מקום אכילתו** • פי' לפ"ם שכל לחד מוכל על שלחן בפני עלמו מ"מ כיון שלין מפילה בין שלחן לשלחן משוב מקום לחד: (ח) **וה"ם כשנותנין בני החצר כו'** • דכוחיל והולרכו לעירוב לממרינן מעו דשלר דיורים מוסרים לימטו

שע א בבית שער • לף על פי שים לו ד' מחילות כיון שמוברים דלך שם לל הוי דירה: **ב שאינם השובים דירה** • וה"ה שוכח בתב בתג (יומל דף י'): **ג מחמת בבדן** • ל"ש דמה נבול מה לב' וכמ"ש בתב דוקל דבריס המוקלים ע"ם ויש להחמיר: **ד וי"א דבל זה** • לקי לפסיף זה ולל לפסיף ל': **ה ומוליכין עירובן אצלם** • פי' שם מוליכין עירובן לצל לחביים בם"ס ס"ס: **ו שברה מתחילה** • ל"ב לל יוכל לסלק תבירו מן הבית וה"ל בב' בעלי בתים: **ז או שאין** • ומה"ט בבית שלנו שם מקלקל המירוב לפור לפלפל מחדל לחדר שם לין לבעל הבית הפיסת יד וגם מחדל לבית לפור שם דיים שם שיש עמ"ם בסימן ס"ם: **ח מלמד או וכו'** • כיון שכולם משתמשין בתוך הבית בכל השמיטין בלפים וביחול חלבי כולהו לחילו מולקים ושותים במקום ל' ולף על פי שים להם פתח ל"ם נקראים על שם בעל הבית ועוד דלין משלין להם לשום לחסור עליו ולו דומיל דמשמ שביים ולביעים (תו') ושם מקום חדרים קלוי להם חו הוסבל להם ומשתמשין כל לחד בפ"ע מולסרים שמה שבתוב ס"ב: **ט בקביעות** • דלין פולסין חלל בשעושין דבר של לניעות: **י פרס** • לפילו משות לקטה להם (ב"י) משמע בגמרל דהוקיע הלגין בשהה לף על פי שמולקים בעיר לין מולסרים לחלן סהלי לילו ממטי להו ויפיחת הלם לחלול כוה ניחל להו ול"ע עסי':

שע דיני שיתוף בעירוב • ובו ח' סעיפים

א א הדר **א** (א) בבית שער אכסדרה ומרפסת שבחצר אינו אוסר על בני החצר **ב** (ב) שאינם השובים דירה אבל הדר בבית החבן בבית העצים בבית הבקר ובבית האוצרות אוסר:

ב ב בעל הבית שיש לו הרבה בתים בחצר והשאילן או השבירן לאחרים ויש לו בכל אחד מהם דברים ג שאינם ניטלים בשבת מחמת (ג) כבדן או מחמת איסור שהם דברים שאסור לטלטלם אפילו לצורך מקומו אין הדרים בהם אוסרים עליו ד לפי שנעשו כולם כאורחים אצלו ולפיכך גם הם מוהרים להוציא מבתיהם לחצר אף על פי שלא נתנו עירוב ה ואם אין הבתים שלו לא קנויות ולא שכורות אף על פי שיש לו בהם דברים שאסור לטלטלם אוסרים זה על זה:

סנה **ד** (ד) וים לומרים דכל זה בשלין דיורים בתצר אלא לם לבל בשים דיורים לחרים **ה** (ה) ומוליכים עירובן לפלן (א) נרריכים כל לחד לעבע (סר"י יומתן פרק בילד מבתחפין) לחד שבתר בית מן בתיהו יכולי ושבתיר לחד מן הבירה לחבירו לם מתחלה לף שבתר מדעתא דהכי הוה ליה בלהו כל בבירה שלו ושבתיר לחד מן בבתים לחבירו אבל לם **ו** (ו) שבתר מתחילה מדעתא דהכי הוה ליה בני בתים ולף מבני לף על פי שים לחד מסם הפיסת יד בבית חבירו (מ"ברי"ק פרוש מ"ל):

ג ו **המ"ל חבורות** ששבתו בטרקלין וחלקוהו במחיצות ז אם עוברים כולם זה על זה שאין פתח פתוח לחצר אלא החיצון וכולם עוברין דרך עליו אין צריכים ליתן בעירוב (ב) אלא שנים הפנימים וכל האחרים חשובים בבית שער להם ואם היה (ג) לכל אחד פתח פתוח לחצר ז לו שלין (ז) עוברים זה על זה רק לל לחד ים לו פתח פתוח לבית שער שלפנימים והבית שער פתוח לחצר (ב"י) ח **אם המחיצות מגיעות לתקרה בתוך ג' טפחים דהיו כל אחד הדר בפני עצמו** ט אפילו הן של יריעות • אם בני החצר נותנים העירוב באחד משאר בתי חצר (ר) צריך כל אחד ואחת מחבורות שבטרקלין ליתן עירוב אבל אם נתנו העירוב בזה הטרקלין אין צריכין ליתן עירוב כלל שכולם דרים בבית זה ובית שמניחים בו העירוב אין צריך ליתן עירוב וכן אם אין דיורין אחרים בחצר אינם צריכים עירוב חלקוהו במחיצות שאין נוגעות לתקרה (אפילו) אם בני החצר נותנין עירובן באחד משאר בתי החצר די בעירוב אחד לכל החמש חבורות: (המגיד פרק ד') כ ואם היו דיורין בעליות ממש אפילו נתנו בני החצר העירוב בטרקלין צריכה כל חבורה וחבורה לתת עירוב ל אבל מי שיש לו ח (ח) מלמד או סופר בביתו וכן תלמידים הלומדים בפני הרב ודרים בביתו כל אחד בחדרו (ו) אפילו יש לכל אחד פתח פתוח מ לחצר ואוכל וישן בחדרו אינם אוסרים:

ד נ אנשי חצר שהיו כולם אוכלים על שלחן אחד אף על פי שכל אחד יש לו בית בפני עצמו אינם צריכים עירוב מפני שהם כאנשי בית אחד ואם הוצרכו לעשות עירוב עם אנשי חצר אחרת עירוב אחד [לכולן] ופת אחד בלבד מוליכין לאותו מקום שמערבין עמו ואם היה עירוב בא אצלם אינם צריכים לתת עירוב כדין בית שמניחים בו עירוב שכל אלו הבתים בבית אחד הם חשובים: סנה וכן אם הרכה בעלי בתים תוליכים בחדר לחד כל לחד על גלחנו לף על פי שכל לחד יכן בחדר בפ"ע עירוב לחד לכולם (ו) כוחיל ולין מחיצה מפסקת בין מקום לכולם וכו' כחתמה שבטרקלין וכו' ולף על פי שפוכסין לפחמים ולין לפחים לעירובין ל"ל מקרי מחיצה כוחיל ולף הוי בם מ"ב כקביעות (ר"י ח"מן):

ה ס **מי שאוכל במקום אחד וישן במקום אחר מקום אכילתו הוא העיקר ושם הוא אוסר** ע **הילכך האחין שאוכלין בבית אביהם וישנים בבתיהם אינם אוסרים ואם נותן להם** י (מ) **פרס ואוכלים בבתיהם אוסרים** (ח) פ **והני מילי כשנותנים בני שאר החצר עירובן במקום אחר אבל אם היו בני שאר החצר נותנים העירוב באחד מבתים אלו או שאין עמהם דיורים בחצר אינם צריכים לערב:**

ו ק **מי שיש לו חמשה נשים וחמשה עבדים מקבלים ממנו פרס וכל אחד אוכל בביתו וכן** ק **תלמיד המקבל פרס מרבו ואוכל בביתו אינם אוסרים זה על זה אם אין עמהם דיורין בחצר או אם העירוב בא אצלם:**

עשרה

באר היטב

שע (א) בבית שער • לף ל"ם שים לו ד' מחילות כיון שמוברים דלך שם לל הוי דירה: (ב) שאינם • וה"ם בתב בתג (יומל דף י"): (ג) כבדן • ל"ש דמה נבול מה לב' וכמ"ש בתב דוקל דבריס המוקלים ע"ם ויש להחמיר: (ד) ויש לומרים • לקי לפסיף זה ולל לפסיף ל': (ה) ומוליכים • פי' שם מוליכין עירובן לצל לחביים בם"ם ס"ם דמלרי לפרי ממי הך שבדיים שם בבים לו לבעט"ב בו תפיסת יד: (ו) שבתב • ל"ב לל יוכל לסלק תבירו מן בבים וה"ל בב' בעלי בתים:

(ז) שוברים • וה"ם בבתים שלנו שם מקלקל המירוב לפור לפלפל מחדל לחדר שם לין לבעל הבים הפיסת יד וגם מחדל לבית לפור שם דיים שם שיש עיין ב"ם סימן שם"ב ס"ל • ועיין בדבר שמוקל בסי' שפ"ב בשוברים שיש לבלן ולבלן בב' בתים של ב' בעלי בתים בדבוקה זו לו וכולן לחד מבני בית לו בבתיהם מכל מלד לו בפסק לחד מוסר לפלפל מזו לזו בני עירוב ע"ב: (ח) מלמד • דלין מבוחל לפס רשות לפלפל שלו הוא • ואם מהדרים מוברים לפס ומשתמשין בל ל' בפני עלמו לוברין בם"ם ס"ב ס"ל: (ט) פרס • שם בפ"ב ס"ב ס"ל:

ע' סי' ת"ט ס"ז: **יא שנים הפנימיים** · דלא"ע דהמני הוי בית שער לפנימי מ"מ הוי בית שער דיחיד ותוסר כיון דעביד לדיוקי מבל בית שער מלך דיחיד תיכו תוסר כיון דלא עביד לדיוקי: **יב אוסרים זע"ז** · ודוקא שים לכל ח' יחדר מיוחד לתכילה כמ"ש ס"ג וחם הוא במקום תיכו יהודים לריכים לעבור דשתו ע"כ תשובת רע"ק סי' ס"ח ממעמד ס"ל לרמ"ח דכיתמלא אפילו רגיל דמן תוסר עיין ס"ם ס"ל:

שעא א הניח ביתו · מבט"י (טור) כ"ל דנקט כן לאתמעי' דאפילו חזר לין תוסר ס"ל דכיתמלא אפילו רגיל ממש תיכו יהודי ע' סמי' שם"ג מבל בחמת אפילו היה עליה ולא עירב ובלך בשבת תיכו תוסר כמ"ש נבי מת בשבת ולא עירב: **ב מהלך יום אחד** · ומט"ע דכלתוק נמי תיכת למיחם שהלך כחול עד שמוך לבתן ויבוח בשבת מ"מ לא מיחיקין להכי: **ג אינו אוסר** · דכבר הסיח מלבו וס"ל שבת שהותרה ושוב לא תחסר:

ד משחשכה אוסר · וא"ת נימא שבת שהיל והותרה הותיר (כ"מ) ולא לחה דברי רע"ק ותו' שבתבו דמיירי שהיה לו בית דיור בחלר זו ולריך לעבור ושה דנקט ל' מן בשוק לומרה דמלחת נקט שחמד שבשוק תיכו רגיל לעבור עמה כיון שחין רגיל להסתמם שם ובה לחשמיען דלא נימא כיון דלא בח מבלישת השבת הסיח מלבו: **ח בא לדור בו אוסר** · דבדדיוק לח חמריק שבשיח מלבו דדוקא בשהיה בתן ובלך לו חמריק בן ובל"ל סוף הסעיף שת"ם ס"ה: **ו והיה דר עם המורישׁ וכו'** · ותם בן דמי לה מבוחות ת"ל בוכל לחת לעירוב ע' סי' ש"ע ס"ג תבל לין לחיה מבא לחמריק שבילו ולקבלו מוחן עירובו בת"ם סי' שם"ב סי"ח דדילמא ה"מ בחיה יהודי דחין דילהה (שבוחה כ"ב תבל בירושלמי לח(תו' ורא"ם) ערטי' שם"ז: **ז שחשיכה אוסר** · כיון דלחוי להחזיק מבע"י ה"ל רשות זו תליה ושומדת ולח הותר למקלת שבת (בה"ל) ושמ"ם ס"ד: **ח ועירבו עליו** · ותם מת בשבת תוסר כיון שחין העירוב לחוי להחזיקים בל השבת דרוב נוסמי' למיח בת"ם סי' שם"ג (הגהות תו' דף ס"ב) לבליט

ז ה עשרה בתים זה לפנים מזה ובולם עוברים מזה לזה ויוצאים דרך החיצון לחצר **יא** (ט) שנים הפנימיים לבד צריכים ליתן בעירוב והשאר פטורים שחשובים כולם כבית שער:

ח ו המתארח בחצר אפילו נתארח בבית בפני עצמו אם לא נתארח דרך קבע (י) אלא (י) לשלשים יום או פחות אינו אוסר על בני החצר והוא והם מותרים בין בביתו בין בביתם: הגה ואפילו הם תורחים רבים ובעל הבית ג' ודוקא בדליכא בעל הבית אחד קבוע דאז החורחים בעלים לענין לבל תורחים ביחד **יב** (יא) (תוספות זה על זה פ"ד דסוכה דף ע"ו ומגמ' דף ע') ועיין לקמן סימן שע"ח: (ולימו יהודי המתארח ש"ל סימן שפ"ד):

שעא כשאחד מבני חצר נפרד משם או מת ובו ו' סעיפים

א א אחד מבני חצר **א** שהניח ביתו והלך ושבת בחצר אחרת אפילו היתה סמוכה לחציירו ב אם הסיח מלבו ואין דעתו לחזור לביתו בשבת הרי זה אינו אוסר עליהם ב במה דברים אמורים בישראל אבל אינו יהודי אפילו הלך לשבות בעיר אחרת אוסר עליהם עד שישכרו מבנו מקומו ג אם הוא קרוב **ב** מהלך יום אחד שהרי אפשר שיבא בשבת אבל אם רחוק יותר אינו אוסר (א) ד ויש אומרים שגם אינו יהודי אם הלך לשבות בחצר אחרת אינו אוסר: (וכן נהגתי עיקר ואם בא לחזור יהודי בשבת ע"ל סימן שפ"ג):

ב (ב) ו ישראל בן חצר זו שהלך לשבות (א) בחצר אחרת ואין דעתו לחזור בשבת ואחר כך נמלך בשבת וחזר **ג** אינו אוסר:

ג (ג) ז אחד מן (ב) השוק שהיה לו בית בחצר ומת והניח רשותו לאחר מבני החצר אם מת מבעוד יום אין הזוכה אוסר ח שהעירוב שמערב על ביתו מתיר גם מה שירש ואם מת **ד** בשחשיכה אוסר אע"פ שעירב הזוכה עמהם אינו מועיל למה שירש אחר כך בשבת:

ד ט אחד מן החצר שמת בשבת אם (ד) עירב אפי' ירשו אחד מבני השוק אינו אוסר ואם לא עירב אם ירשו אחד מן השוק י כל זמן שאינו בא לדור עמהם אינו אוסר **ה** בא לדור בשבת בבית מורישו אוסר ואם ירשו אחד מבני החצר אם עירב היורש **ו** והיה דר עם המוריש בבית אינו אוסר אע"פ שלא עירב המוריש ואם לא היה דר עם המוריש אלא בבית אחר שבחצר אוסר ז אע"פ שעירב היורש כיון שלא עירב המוריש ואם מבעוד יום מת וירשו אחד מן השוק ה"ז אוסר **ז** והוא שבא היורש בבית מורישו בשבת:

ה (ה) מ ישראל (ג) וגר בזמן הבית שהיו דרים בחצר ומת הגר מבעוד יום והחזיק ישראל אחר בנכסיו אפילו לא החזיק עד **ז** שחשיכה אוסר עד שיבטל רשותו בשאר יורש משחשיכה אין המחזיק אוסר שבהיותר הראשון עומד:

ו י אחד מבני החצר שהיה נוסם אע"פ שאינו יכול להיות בו ביום אוסר עד שיזכו לו בשת **ח** (ו) ויערבו עליו וכן קטן אוסר אע"פ שאינו יכול לאבול בזית אבל האורח אינו אוסר כמו שנתבאר בסי' ש"ע:

ז' עשרה בתים זה לפנים מזה ובולם עוברים מזה לזה ויוצאים דרך החיצון לחצר **יא** (ט) שנים הפנימיים לבד צריכים ליתן בעירוב והשאר פטורים שחשובים כולם כבית שער:

ח ח המתארח בחצר אפילו נתארח בבית בפני עצמו אם לא נתארח דרך קבע (י) אלא (י) לשלשים יום או פחות אינו אוסר על בני החצר והוא והם מותרים בין בביתו בין בביתם: הגה ואפילו הם תורחים רבים ובעל הבית ג' ודוקא בדליכא בעל הבית אחד קבוע דאז החורחים בעלים לענין לבל תורחים ביחד **יב** (יא) (תוספות זה על זה פ"ד דסוכה דף ע"ו ומגמ' דף ע') ועיין לקמן סימן שע"ח: (ולימו יהודי המתארח ש"ל סימן שפ"ד):

שעא כשאחד מבני חצר נפרד משם או מת ובו ו' סעיפים

א א אחד מבני חצר **א** שהניח ביתו והלך ושבת בחצר אחרת אפילו היתה סמוכה לחציירו ב אם הסיח מלבו ואין דעתו לחזור לביתו בשבת הרי זה אינו אוסר עליהם ב במה דברים אמורים בישראל אבל אינו יהודי אפילו הלך לשבות בעיר אחרת אוסר עליהם עד שישכרו ממנו מקומו ג אם הוא קרוב **ב** מהלך יום אחד שהרי אפשר שיבא בשבת אבל אם רחוק יותר אינו אוסר (א) ד ויש אומרים שגם אינו יהודי אם הלך לשבות בחצר אחרת אינו אוסר: (וכן נהגתי עיקר ואם בא לחזור יהודי בשבת ע"ל סימן שפ"ג):

ב (ב) ו ישראל בן חצר זו שהלך לשבות (א) בחצר אחרת ואין דעתו לחזור בשבת ואחר כך נמלך בשבת וחזר **ג** אינו אוסר:

ג (ג) ז אחד מן (ב) השוק שהיה לו בית בחצר ומת והניח רשותו לאחר מבני החצר אם מת מבעוד יום אין הזוכה אוסר ח שהעירוב שמערב על ביתו מתיר גם מה שירש ואם מת **ד** בשחשיכה אוסר אע"פ שעירב הזוכה עמהם אינו מועיל למה שירש אחר כך בשבת:

ד ט אחד מן החצר שמת בשבת אם (ד) עירב אפי' ירשו אחד מבני השוק אינו אוסר ואם לא עירב אם ירשו אחד מן השוק י כל זמן שאינו בא לדור עמהם אינו אוסר **ה** בא לדור בשבת בבית מורישו אוסר ואם ירשו אחד מבני החצר אם עירב היורש **ו** והיה דר עם המוריש בבית אינו אוסר אע"פ שלא עירב המוריש ואם לא היה דר עם המוריש אלא בבית אחר שבחצר אוסר ז אע"פ שעירב היורש כיון שלא עירב המוריש ואם מבעוד יום מת וירשו אחד מן השוק ה"ז אוסר **ז** והוא שבא היורש בבית מורישו בשבת:

ה (ה) מ ישראל (ג) וגר בזמן הבית שהיו דרים בחצר ומת הגר מבעוד יום והחזיק ישראל אחר בנכסיו אפילו לא החזיק עד **ז** שחשיכה אוסר עד שיבטל רשותו בשאר יורש משחשיכה אין המחזיק אוסר שבהיותר הראשון עומד:

ו י אחד מבני החצר שהיה נוסם אע"פ שאינו יכול להיות בו ביום אוסר עד שיזכו לו בשת **ח** (ו) ויערבו עליו וכן קטן אוסר אע"פ שאינו יכול לאבול בזית אבל האורח אינו אוסר כמו שנתבאר בסי' ש"ע:

יד אפרים

שע (בסמ"א ס"ק ל"ב) ואם מת בשבת אפילו היו יהודים כו' ל"ל שם סליטו יהודי דר שם אבל שם בסעיף ב' מת ואין יהודי שמר מיקרי קנוי לגמרי זה שלא ראמרי שמוחרים וע"ז וגם לח על שמוחרים שם בחלר כל שבתות ויו"ט כבר בסי' שע"ג ס"ג ובסמ"ק כו' ובסי' שפ"ב ס"ג וכ"ם בסעיף ב' וכבר בסי' שע"ג ס"ג יהודי שמר לגוי ואין לגוי לשמר לו בשבת ולח ליהודי לשמר לגוי בשבת ולח ליהודי לשמר לגוי בשבת ולח ליהודי לשמר לגוי

(ג) **אינם יכולים לערב יחד** • משמע בסוגיתנו הסכר מזו לזו יכולה מקרן זוית אל זו ולא מציר פיתחא דשיתחא בקרן זוית לא עבדי לימני ממטע כל שאינם בקרן זוית אין סכר מהני לחף על גב דהוה בציקוף וכ"מ בקושיות התוספות דהסכר מהני לפי' זו כנגד זו :

שעד (א) **ואפי' פתחה במזיד** • כתב מו"ח ז"ל וכ"כ למלך לחם פרק פליטיו מתבטל הציורב ואם לא פרק פליטיו דבשפתח פתחו לא סילק מזחתו ומקופו ומפתנו דגלי דעתי' דלא סילק עפיית מזב הציורב למקומו ובכי מתלק תלמודא ס"ק ד"כ דף י"ח ע"ב כל' • ולפי מהא לא לחיים דשתי כתם בב"ב שתיית מילתא בגלל דשתים לבל בכח לא לחיכפת לן בשאומי דעתים דל"ב כי גפל בחול ולא ניתקן קודם בשבת ולפי סיס לו ליסם דעשה בשפת בניסת שבת וכן בספיפות שקפרו והוחרו בשבת ולפי הסיס דעתו שלא יתוקן בשבת זה שלא ולפי הטעיקר הגוי בעשיית הציורב כיון דסיס רלוי בתוחם שעשה דל"ע שתקלקל תחר כך כיון דתקן לחר כך ליס לן בה ומזל הציורב למקומו :

(ב) **מותרים לשתל** • כיון דלא נפקר לבעה לחר שלא לתקר מבל"ב בסיפת שנפקר לבעה בדבים לו לכלמלית :

שעה (א) **כדי שתהא רגל המותרת במקומה** • פירש דרגל החסורה במקומה לוסרת שלא במקומה וכי שילבו מותרין וקמ"ל דלא תימא דהוה כמלר לחת שעירבה הניח לעלמה ומניח לעלמה לחשבי לחדדי שלא הוה כב' הציורות :

(ב) **אם לא עירבו יחד כו'** • הכלל מסעיף זה דכל שלא חשמישו בפחת ולא בקבה לא מקרי לך רשות לאותו שחשמישו בפחת ואין בבני יכול למחות בידו שלל שכל שם מיסם שויס הן בפחת כגון שחשמישם מחשמשים על ידי פחת • הן בקבה שיך לשמישם ולוסרין זה על זה שלא דים פלוגתת בגמרא ליזה מקרי בפחת ויזה בקבה דסיימו כל שלריך לחשמישו שחשמישם במקום הסות גבוה ממנו ו' טפחים ולריך לזרות שם מקרי קבה וכן בשלטול דסיימו שחשמישם ממוך ממנו י"ט ולריך לשלטל שם ואם הוא פחות מי' טפחים הן בזריקה וכן בשלטול לא מקרי קבה ועוד קרוי קבה לפילו שם הוא פחות מי' טפחים בגון שם הוא מוסלג בציפוק המשך ממנו ד' טפחים שלא שלם לא' בזריקה ולא' בשלטול ס"ל בשלטול שלף על פי שלטול התרוויהו קשים שם מ"מ שלטול לימא קבה כל כך כמו זריקה ע"כ הוא שיך לבעל השלטול דהוא בעל נפח וכיב סביהל ליה דלא מקרי נפח שלא בשחשמשה דרך פתח לבל כתן לא לחשת בן בפחת קלת ושלטול וזריקה שוין הם ולחסול וכיי קי"ל • לבבי הלכך וממנו למרפסת ד' ל"ל יו"ד במקום דל"ת וכן כגיס מו"ח ז"ל והוא פשוט ול"ל למה מבדמק ב"י לפ"כ ומ"ש הלך ולם היו לקוקים מהמרפסת ד' טפחים שו יותר לף על גב שנכוהים ו' מן הלפל לחוץ ו' למרפסת היינו שלבל לחד ים ריעותא לבעל הלפל מבח זריקה ובעל מרפסת מבח השלגה ד' בשפים ולגבים לין ריעותא מבח שלטול כיון שהוא חוץ ו' שלו וע"ב לחסול שמישם שולעים בו ולם היו תרתי לריעותא לבעל המרפסת דהיינו למעלה מי' ומשלטל ל"ל שמותר בעל הלפל בהחל ולין בעל המרפסת יוכל לחסול עליו מפני שלין לחד לוסר לרך ויחבלה לי"ה בסמוך בסימן שע"ו. וכעור כתוב לבל כל שהשמישו בפחת יותר מלחבירו מוחנין לותו למי שהוא בגחת כו' ט"ל וחמה ט"י שהרי לפון זה הוא דברי שמואל לפנין לזה בשלטול ולזה בזריקה ולפין הלבך בלבד כתב הטור דין שלטול וזריקה לחסול ממילא משרש הך מלחא על פנין שלום יש ריעותא ולזה לין ריעותא כל זה פיטת הטור לבל הרמב"ם לא ס"ל כך ומבואר מלשונו דהיינו לפון הס"ע שבשעיף זה שולה הגהות רמ"ח מבואר דבריהם בלין ובבוין ו' לסוסים

באר היטב

שעד (א) ותפילו שפחם • ותפילו שבן שניחו עיין ס"ו :

(*) נג ב

(ג) **אינם יכולים לערב יחד** • משמע בסוגיתנו הסכר מזו לזו יכולה מקרן זוית אל זו ולא מציר פיתחא דשיתחא בקרן זוית לא עבדי לימני ממטע כל שאינם בקרן זוית אין סכר מהני לחף על גב דהוה בציקוף וכ"מ בקושיות התוספות דהסכר מהני לפי' זו כנגד זו :

שעד (א) **ואפי' פתחה במזיד** • כתב מו"ח ז"ל וכ"כ למלך לחם פרק פליטיו מתבטל הציורב ואם לא פרק פליטיו דבשפתח פתחו לא סילק מזחתו ומקופו ומפתנו דגלי דעתי' דלא סילק עפיית מזב הציורב למקומו ובכי מתלק תלמודא ס"ק ד"כ דף י"ח ע"ב כל' • ולפי מהא לא לחיים דשתי כתם בב"ב שתיית מילתא בגלל דשתים לבל בכח לא לחזור לחיכפת לן בשאומי דעתים דל"ב כי גפל בחול ולא ניתקן קודם בשבת ולפי סיס לו ליסם דעשה בשפת בניסת שבת וכן בספיפות שקפרו והוחרו בשבת ולפי הסיס דעתו שלא יתוקן בשבת זה שלא ולפי הטעיקר הגוי בעשיית הציורב כיון דסיס רלוי בתוחם שעשה דל"ע שתקלקל תחר כך כיון דתקן לחר כך ליס לן בה ומזל הציורב למקומו :

(ב) **מותרים לשתל** • כיון דלא נפקר לבעה לחר שלא לתקר מבל"ב בסיפת שנפקר לבעה בדבים לו לכלמלית :

שעה (א) **כדי שתהא רגל המותרת במקומה** • פירש דרגל החסורה במקומה לוסרת שלא במקומה וכי שילבו מותרין וקמ"ל דלא תימא דהוה כמלר לחת שעירבה הניח לעלמה ומניח לעלמה לחשבי לחדדי שלא הוה כב' הציורות :

(ב) **אם לא עירבו יחד כו'** • הכלל מסעיף זה דכל שלא חשמישו בפחת ולא בקבה לא מקרי לך רשות לאותו שחשמישו בפחת ואין בבני יכול למחות בידו שלל שכל שם מיסם שויס הן בפחת כגון שחשמישם מחשמשים על ידי פחת • הן בקבה שיך לשמישם ולוסרין זה על זה שלא דים פלוגתת בגמרא ליזה מקרי בפחת ויזה בקבה דסיימו כל שלריך לחשמישו שחשמישם במקום הסות גבוה ממנו ו' טפחים ולריך לזרות שם מקרי קבה וכן בשלטול דסיימו שחשמישם ממוך ממנו י"ט ולריך לשלטל שם ואם הוא פחות מי' טפחים הן בזריקה וכן בשלטול לא מקרי קבה ועוד קרוי קבה לפילו שם הוא פחות מי' טפחים בגון שם הוא מוסלג בציפוק המשך ממנו ד' טפחים שלא שלם לא' בזריקה ולא' בשלטול ס"ל בשלטול שלף על פי שלטול התרוויהו קשים שם מ"מ שלטול לימא קבה כל כך כמו זריקה ע"כ הוא שיך לבעל השלטול דהוא בעל נפח וכיב סביהל ליה דלא מקרי נפח שלא בשחשמשה דרך פתח לבל כתן לא לחשת בן בפחת קלת ושלטול וזריקה שוין הם ולחסול וכיי קי"ל • לבבי הלכך וממנו למרפסת ד' ל"ל יו"ד במקום דל"ת וכן כגיס מו"ח ז"ל והוא פשוט ול"ל למה מבדמק ב"י לפ"כ ומ"ש הלך ולם היו לקוקים מהמרפסת ד' טפחים לו יותר שלף על גב שנכוהים ו' מן הלפל לחוץ ו' למרפסת היינו שלבל לחד ים ריעותא לבעל הלפל מבח זריקה ובעל מרפסת מבח השלגה ד' בשפים ולגבים לין ריעותא מבח שלטול כיון שהוא חוץ ו' שלו וע"ב לחסול שמישם שולעים בו ולם היו תרתי לריעותא לבעל המרפסת דהיינו למעלה מי' ומשלטל ל"ל שמותר בעל הלפל בהחל ולין בעל המרפסת יוכל לחסול עליו מפני שלין לחד לוסר לרך ויחבלה לי"ה בסמוך בסימן שע"ו. וכעור כתוב לבל כל שהשמישו בפחת יותר מלחבירו מוחנין לותו למי שהוא בגחת כו' ט"ל וחמה ט"י שהרי לפון זה הוא דברי שמואל לפנין לזה בשלטול ולזה בזריקה ולפין הלבך בלבד כתב הטור דין שלטול וזריקה לחסול ממילא משרש הך מלחא על פנין שלום יש ריעותא ולזה לין ריעותא כל זה פיטת הטור לבל הרמב"ם לא ס"ל כך ומבואר מלשונו דהיינו לפון הס"ע שבשעיף זה שולה הגהות רמ"ח מבואר דבריהם בלין ובבוין ו' לסוסים

שעד (א) **עירבו דרך חלון או פתח שביניהם ונפתם בשבת** ב מותרים להשתמש דרך נובה הבותל וחוריו ג ואפילו **אם עירב לשנה ונפתם הפתח בחול ונפתח בשבת** **א** (א) (ואפילו סתמו במזיד) (מור) **הזר העירוב להיתרו** ד ולהרמב"ם אין מותר לשלשל אלא ב **כל אחה לעצמה אבל זו מזו לא :**

ב ה **היה כותל בין שתי חצרות ועירבה כל אחת לעצמה** ונפרץ הכותל בשבת (ב) ו **מותרים לשלשל כל אחד בחצרו אפילו כלי הבית אבל הצר שנפרצה בשבת לרשות הרבים או ג לכרמלית אסור :**

ג ז **הצר קטנה שנפרצה** ח **קודם שבת במילואה לגדולה** ט **ואין בפרצה יותר מי' אמות גדולה מותרת להוציא כלים ששבתו בבית לחצרה אם עירבה לעצמה ד וקטנה אסורה להוציא כלים ששבתו בבית לחצרה אלא אם כן עירבו יחד והיינו: כשנכנסין כותלי קטנה לגדולה** י **וכשכותלי קטנה מוסלגים שלשה טפחים מכותלי אורך הגדולה דאם לא כן היתה קטנה ניתרת על ידי** ל **נראה מבחוץ ושוה מבפנים :**

ד מ **גג קטן שנפרץ קודם שבת** נ **במילואו לגג גדול (*קטן) אסור להעלות עליו כלים ששבתו בבית וגדול מותר** ס **והוא שיהיו מחיצות הבית ניכרות לסי שעומד על הגג אבל אם אינם ניכרות בגון ה שהגג בולם עליהם הוי כרמלית** ע **אלא אם כן פתוח לו מחבית חלון ארבע על ארבע :**

שעה מה הם הדברים השרוים בחצר שאינם אוסרים • ובו ד' סעיפים

א פ **מרפסת שהוא דרך לעליות הפתוחים לה ועומדת בחצר ועולים לה בסולם ובני העליות יורדים ממנה לחצר ועוברים ושבים ברשות הרבים אינם אוסרים על בני החצר דסולם הורת פתח עליו והוי כשתי חצירות ופתח ביניהם שאם רצו מערבים יחד ואם רצו כל אחד מערב לעצמו ובלבד שיערבו כל בני מרפסת לעצמן (א) כדי שתהא רגל המותרת במקומה :**

ב (ב) צ **אם לא עירבו יהד ויש בחצר תל או עמוד** ק **שהוא** ר **משותף בין שניהם אם א אינם גבוהים עשרה טפחים** ש **הרי אלו נחשבים בין החצר ובין המרפסת ושניהם אוסרים** ת **להוציא שם כלים ששבתם** א **ואם הם גבוהים מקרקעית החצר עשרה טפחים** (וכתוך עשרה למרפסת) (מור) ב **והם בתוך ארבעה טפחים למרפסת בני מרפסת מותרים לפי שהשמישו (להם) בגרת מלבני החצר ואם היו רחוקים מהמרפסת ארבעה טפחים או יותר אע"פ שגבוהים עשרה** (אין להלך לתוך עשרה למרפסת) (מור) **הרי אלו בכלל החצר והמרפסת לפי ששניהם אפשר להשתמש בהם על ידי זריקה לפיכך שניהם אסורים להוציא שם כלים ששבתו בבתים עד שיערבו :**

היתה

שעה (א) ותפילו שפחם • ותפילו שבן שניחו עיין ס"ו :

(*) נג ב

שעד (א) **ואפי' פתחה במזיד** • דכשמחזר ופותחה קודם שבת כרי הם כשותפין בפת וכין השמות שהוא קושה שיהוד כרי יש פתח ביניהם לחוי לערב (תשובה מהרי"ל סימן קל"ג) ח"ל בשפתח בשבת לחסור לכין דשמתו במזיד גלי דעתיה שלחו מפך בציהוד וח"ל בש"ס לף קלה שיהוד ולזה מהנין התנור שבתב בשם מהרי"ל ושע"ם סימן של"ס סס"ל וסימן שע"ג דלל"ת הרמ"ם שהחיר שפתח בחול מפסיעות לחיש לחיש ע"ם ומ"ש התוס' דף י"ח כתבו נם כן דלפילו נפתח בשבת שרי

שעז א שתהיה ניכרת · ולא יהא הדלי לרשות הניכרו והלא דלת דעריבי מיא תחת הקורה קל הוא שסקילו חכמים במים: **ג לא בעי שום תיקון** · ועכ"פ לסגר להכניס המים לבית שם לא עבו תיקון (הגמ' שם): **ד אע"פ שהיא** · וכ"ש בפחות מד' דלת אע"פ שהמירות פחותות לגבול אבל לשם שיעור הפחות לא בעי ד' · דלת מזיל דלי יותר מד' ואע"ג דמקילו חכמים במים: **ג לא בעי שום תיקון** · ועכ"פ לסגר להכניס המים לבית שם לא עבו תיקון (הגמ' שם): **ד אע"פ שהיא** · וכ"ש בפחות מד' דלת אע"פ שהמירות פחותות לגבול אבל לשם שיעור הפחות לא בעי ד' · דלת מזיל דלי יותר מד' ואע"ג

ג (ג) ח **היתה מצבה ד' שפחים לפני המרפסת אין המרפסת אוסרת על בני החצר שהרי נחלקת מהם:**

ד ט **יוצים היוצאים מהכתלים כל שהוא למטה מי' טפחים** הרי זה נהשב **מהחצר ובני החצר משתמשין בו וכל שהוא בתוך עשרה טפחים העליונים הסמוכים לעלייה אנשי עלייה משתמשין בו והשאר בין עשרה התחתונים עד תחלת עשרה העליונים מן הזיזין היוצאים שניהם אסורים בו ואין משתמשין בהם בכלים ששבתו בבתים אלא א"כ עירבו:**

שעז בור ובאר שבין שתי חצרות ובו ד' סעיפים

א ח **בור שבין שתי חצירות ואין ביניהם פתח או חלון שיוכלו לערב או שיש ביניהם ולא עירבו אין ממלאים ממנו בשבת אלא אם כן עשו מחיצה עשרה למעלה מן המים** ט **וצריך שיהיה טפח מן המחיצה יורד בתוך המים** (א) **ואם היתה המחיצה כולה בתוך המים צריך שיהיה טפח יוצא ממנה למעלה מן המים כדי א שתהיה ניכרת רשות זה מרשות זה** י **ובן עשו על פי הבור ב קורה רחבה ד' טפחים זה ממלא מצד הקורה וזה ממלא מצד האחר:**

(ג) ח היתה מצבה ד' טפחים לפני המרפסת אין המרפסת אוסרת על בני החצר שהרי נחלקת מהם:

ד ט יוצים היוצאים מהכתלים כל שהוא למטה מי' טפחים הרי זה נהשב מהחצר ובני החצר משתמשין בו וכל שהוא בתוך עשרה טפחים העליונים הסמוכים לעלייה אנשי עלייה משתמשין בו והשאר בין עשרה התחתונים עד תחלת עשרה העליונים מן הזיזין היוצאים שניהם אסורים בו ואין משתמשין בהם בכלים ששבתו בבתים אלא א"כ עירבו:

שעז בור ובאר שבין שתי חצרות ובו ד' סעיפים

א ח בור שבין שתי חצירות ואין ביניהם פתח או חלון שיוכלו לערב או שיש ביניהם ולא עירבו אין ממלאים ממנו בשבת אלא אם כן עשו מחיצה עשרה למעלה מן המים ט וצריך שיהיה טפח מן המחיצה יורד בתוך המים (א) ואם היתה המחיצה כולה בתוך המים צריך שיהיה טפח יוצא ממנה למעלה מן המים כדי א שתהיה ניכרת רשות זה מרשות זה י ובן עשו על פי הבור ב קורה רחבה ד' טפחים זה ממלא מצד הקורה וזה ממלא מצד האחר:

(א) ואם היתה המחיצה כו' · ז"ל הרמב"ם שפשוט כ"כ יהודה דמשרם מתניתין כן דתניא בתוספתא כל מחיצה שהיא פחותה מי' טפחים אינה מחיצה ומותר לשאוב ממנה אפילו מי שיש ביניהם ולא עירבו אין ממלאים ממנו בשבת אלא אם כן עשו מחיצה עשרה למעלה מן המים ובתוך ד' אמות שלו יש מקוה מים שאובין ואין מקוה מים שאובין יש ממלאים ממנו בשבת ואין ממלאים ממנו ביום טוב ואין מקוה מים שאובין ומקוה מים שאובין שנתערבו זה בזה אין

שעב (א) נגין וחצירות כו' · דלמו לין תממשין מיומד ותדיר ול"ש לעיומד תצירות אלא בשביל כלי הבית: (ב) **שבין ב' בתים** · דביתא כמקן דמליא דמי וכו' כמלן דלא נכוה י' מן התלך: (ג) **סריגה לפני החלון** · פי' נגמקי"ר כ"ש הלין הנקבים מלטרפין לר' ופ' בי"ד פי' סע"ש לעניין טומאת מת:(ד) **והשני אסור להשתמש בו** · דהוי הכותל רה"י ואבל אם לין רוחב ד' הוה מקום פטור: (ה) **שלא יהא נפרץ במילואו** · שיהא נשאר מכלן מכאן ומכאן: (ו) **בין לערב יחד** · אלמה דהיינו אם עשאם עוד בם סולם לגד המני:(ז) **מותר להשתמש בנגד המיעום** · משמע אבל לא בכל הכותל ונקה"פ מ"ם מסולם דם"ח דמשמי לכל ובהאבר"י וכרמיזים לא כתב הך מילתא דבנגד המיעום אלא שתם ממעם ומשמע לכל דבר וכ"מ מהלת לשון הטור שכתב לפילו בפה אלמו סבל כו' דמשמע הטה דינו כמו הקודם דמהני המיעום לכל אלא שתם"ק מסיים בנגד המיעום ובלן בפ"ש מאמע דל"ג הלי לפי', ובתב מו"ח ז"ל דיש פ"ם בטור ול"ל לפי' שלא בנגד המיעום ובלה דבלון טה בן אלא שתפשר לתלן שלמען שלמד הטור בנגד המיעום ולפי' לפילו דלמו לפי' שלא בנגד המיעום לפי' שלא לפילו בס

רנ"ס כ"ס בגמ' : **יט להתיר לו תשמיש** · לכל לח לשרב יחד ולח"כ מניע לרחם הכותל עסח"ס : **כ על גב הזיז** · פי' שממך לחם הסולם בזיז דסוי הסולם והזיז חד מישוטה : **כא אבל סומכו** · פי' שממך הסולם לכותל לחל הזיז ח"כ לח הוי הך סולם דלגת לזיז : **כב בין לערב יחד** · היינו כממניע לרחם הכותל כמ"ש ס"ח : **כג בגובה י'** · דהח יכול לעלות לרחם הכותל בסולם לחפ"ם שאין רחבה ד' : **כד היה אילן** · דמה שלסור לעלות בחילן לינו חלח שבות ולח מרו עליו בס"ם ע' סי' ממ"כ ולח"ע דהכח הוי פחתח לכולל יומח מרי לערב פרסי' שע"ד : **כה דאילן אינו מועיל** · דחיסור שבת גרס לו : **כו יבשה** · ל"ע דברים סי'ע"ו ספק דחסור להסחמש לפי' ביכח ס"ס : **כז סתמא דסתם** ספר ולרורות בחריך מבוחלים הן (רמב"ם) משמע דס"ל דלח מבי ביטול בשבת חמר ח"כ ל"ל דלי טעמח הח בלחו הכי ספר לין ניטל בשבת ע' בגמ' והח דכתב בסימן תרל"ג ס"ד ספר וביטלו בפי' דוקח לינו בבית שלין בחל בה בסחם · וכתבו כחו' דף פ"ד דוקח למשע נוכח שערה לבוויב כפחח למרפסח מהני מירות שבלים לפ"ע שפחיד ליטלס כיון דלינו ניטל בשבת כמ"ש ס"ח נכי שמל לכל לבטל מחילה לח מבטל חל"כ לין פחיד לשמחו ס"כ וע' בסי' שע"ס מ"ס : **כח אוצר** · והוחיל וכן לחסור להחחיל להסחפק מהן בשבת כמ"ש בי' של"ג (שם) ומשמע דס"ל דבטול לשבת חמר בני ופ' סימן שנ"ח ס"ב וקשה דבגמרא דף פ"ד מוקי לה בפירות מבלים משמע דבשחר פירות לשור ע"ש · וע"ק על רמ"ח דהח פסק בסימן של"ג דמותר להסחפק ממנו וח"כ ס"ל דכר כרישל בשבת ולינו משמע וע"ק דלח מחרמי ליה לוורמים מותר לשחתו ולמה ימשע ול"ע :

כט משפת החריץ · ולם מינח רוחב החריץ בלות שבושיבו בלחוך החריץ ביותר מי' חמות לין מערבין כ' (ב"ח רמב"ם) : **ל אפי' בחול** · לכיון שמוטל משע משע מיבטין בשמח בע"ס בס"ם יחמשע מי' וללו לדעתיה ומשלטל בחלר ומסוס מוקלה ליכח דדוקח בבית שמל בשבת כיון שהיה לשור בס"ם משום סחירות לחל לשור גם בשבת לבל הכח לח כוי מוקלה (כ"כ הרמ"ם) דלינ' בסותר לחליה לבח בסותר לוסלים (ירושלמי) וכ"ש ס"ל דסוי מוקלה מה שלמשה מי' : **לא ב' בתים** · ולפילו לין הנדים מניע לחקרה ממש דבינן לחיכח חקרה ומחילה כי מפחיח מי' מיבכרח מילחח ומיירי שבית לחד פחוח לחלר זה והשני פחוח לחלר חחרת ולח מיבטו כ' החלרות יחד :

שעג א נסר · כחב הש"ג דכשיעין שיקבע הנסר במשמר שלח יוכל ליטלו בשבת : **ב דינא הכי** · ודוקח כשלין כל משך הגזוזטלות שמוך רק כמשך ', לחמות הס שמוכים דהוי פחח כמ"ש סימן שע"ב ס"ו לכל לם שמוכין זו לו יותר מי' לחמות מערבין לחד ולין מערבין שים ולהו שלין בינים לחד מן השני ולין שלין בכלל משך הגזוזטלות כשמוך לפי' משום משערה דהוי כנפלו בלחר ל"כ

ד' משפים מבטל בפחח ודומה לחריץ וכותל שפרלו יותר משבר דח"ח לערב חלח ל' משכ"ב בדברי חוס' ולמ"ש בחן שבגזוזטלות לינם לחבים ולינו רולה להשחמש שם רק שעל ידיהם יהיה פחח מחלר להלר וכזה מערבין כמו שרולים כל זה בבור ובשוח :

שערי השיבה

שעב (בש"ע שעי' סז) ולם היה חלל עשר כו' קורן בשו"ח לחמות שחולל בכותל מדברי סה"ר יסוכחן לחלק בין לם נפחח יוד לחמות לו נפחח יותר מיוד דבנפחחו יותר מיוד קו כפולה וחמה על הב"י שם :

באר היטב

מטר הח"ח (שחמשו עד סיפחח בדקה ע"ב סי ביטול רמב"ם : (ו) לכחוב · אבל לח לשרב יחד חח"ב מביח לרחם הכותל ס"ח : (ז) לסחמו · שמשך הסולם לבוחל אבל הוי ח"ב כך סולם דלגת לזיז : (ח) לפחב · סיימו בכותבים לרחם הכותל ס"ח : (ט) יכנס · ע"ש בבריח סי' של"ו שפך הלכות לפי' בסחמש ס"ח : (י) סחמש · ובגמרח דף ע"ב מוקי בפירות שבלים משום דבשחר פירות ול"ע ס"ח : (יא) נסר · פירש (יב) חשילו · דבחח בשרב שבח כמ"ש ומשע מיד ולח מחמיח ומשלטל בחלר מלחורים · ומ"ש בכ"ח : (יג) לבל · ומיירי שבית לחד פחוח לחלר זה והשני פחוח לחלר חחרת ולח מיבטו כחלר מלחורים יחד ס"ח : ומשלו

ס"ח בסחמש ס"ע כ בפי' ס"י שם ובן כחב בשור ג שם בגמ' דחיישינן דלמח שקיל מוכח ומשמש בחלר מלחורים לבל שבשחמש לוכלת מעם משע ד שם ס בפי' מפרש שם למחני' דחמן לנו מלחורים שם ס"ח ובכ"ז ס"ג : מבלן וכו' ו שם ז בפי' שם מפרש בגמ' שם בין לחיקח בחילן לפי' מלחח שבשחמש לוכלת מעם משע ז מבשח מיירוכין ס"ח כ שם בגמ' ס"ע :

יד אפרים

(בסמ"א ס"ק ל"א) וללו שיבטו כ' בחלרות יחד ס"ל · כ"כ ד"ל שיבטו בחלרות יחד לפי שבשני מקומות לחלר לפי' משמש בחלר לפי' ביטול בשבת חמר ח"כ ל"ל דלפי' טעמח הח בלחו הכי עפר לין ניטל בשבת ע' בגמ' והח דכתב בסימן תרל"ג ס"ד עפר וביטלו בפי' דוקח לינו בבית שלין בחל בה בסחם · וכתבו כחו' דף פ"ד דוקח למשע נוכח שערה לבוויב כפחח למרפסח מהני מירות שבלים לפ"ע שפחיד ליטלס כיון דלינו ניטל בשבת כמ"ש ס"ח נכי שמל לכל לבטל מחילה לח מבטל חל"כ לין פחיד לשמחו ס"כ וע' בסי' שע"ס מ"ס : **כח אוצר** · והוחיל וכן לחסור להחחיל להסחפק מהן בשבת כמ"ש בי' של"ג (שם) ומשמע דס"ל דבטול לשבת חמר בני ופ' סימן שנ"ח ס"ב וקשה דבגמרא דף פ"ד מוקי לה בפירות מבלים משמע דבשחר פירות לשור ע"ש · וע"ק על רמ"ח דהח פסק בסימן של"ג דמותר להסחפק ממנו וח"כ ס"ל דכר כרישל בשבת ולינו משמע וע"ק דלח מחרמי ליה לוורמים מותר לשחתו ולמה ימשע ול"ע :

כט משפת החריץ · ולם מינח רוחב החריץ בלות שבושיבו בלחוך החריץ ביותר מי' חמות לין מערבין כ' (ב"ח רמב"ם) : **ל אפי' בחול** · לכיון שמוטל משע משע מיבטין בשמח בע"ס בס"ם יחמשע מי' וללו לדעתיה ומשלטל בחלר ומסוס מוקלה ליכח דדוקח בבית שמל בשבת כיון שהיה לשור בס"ם משום סחירות לחל לשור גם בשבת לבל הכח לח כוי מוקלה (כ"כ הרמ"ם) דלינ' בסותר לחליה לבח בסותר לוסלים (ירושלמי) וכ"ש ס"ל דסוי מוקלה מה שלמשה מי' : **לא ב' בתים** · ולפילו לין הנדים מניע לחקרה ממש דבינן לחיכח חקרה ומחילה כי מפחיח מי' מיבכרח מילחח ומיירי שבית לחד פחוח לחלר זה והשני פחוח לחלר חחרת ולח מיבטו כ' החלרות יחד :

שעג א נסר · כחב הש"ג דכשיעין שיקבע הנסר במשמר שלח יוכל ליטלו בשבת : **ב דינא הכי** · ודוקח כשלין כל משך הגזוזטלות שמוך רק כמשך ', לחמות הס שמוכים דהוי פחח כמ"ש סימן שע"ב ס"ו לכל לם שמוכין זו לו יותר מי' לחמות מערבין לחד ולין מערבין שים ולהו שלין בינים לחד מן השני ולין שלין בכלל משך הגזוזטלות כשמוך לפי' משום משערה דהוי כנפלו בלחר ל"כ

ד' משפים מבטל בפחח ודומה לחריץ וכותל שפרלו יותר משבר דח"ח לערב חלח ל' משכ"ב בדברי חוס' ולמ"ש בחן שבגזוזטלות לינם לחבים ולינו רולה להשחמש שם רק שעל ידיהם יהיה פחח מחלר להלר וכזה מערבין כמו שרולים כל זה בבור ובשוח :

שעג (א) נסר · וקבעו כמשמר שלח יוכל ליטלו בשבת ע"ש

ע"כ הוה ביטול וממשע : (ח) **אבל סומכו אצלו לא** · דלח מלרוחיה לינ' דלח הוה הסולם מחסחיו דהמח לינ' ולין כלן מישום שהוח מוכדל מהקרקע הרבה : (ט) **חריץ שבין ב' הצירות כו'** · כחב ב"י יומח דלח שהם מכל מלחו מרין מלח ' לחמות בלבד ושחר מרין מכלן ומכלן בפחח הוה ושם לינו מערבין ג' ושם לינו מערבין שים בלח משום דלח שכיח למיטו בשבין זה לח הוכר במשנה עכ"ל ולינ' נלמה לפרין ', לחמות ונס למה כחב שלח הוכר במשנה דבל סה"נ משמע דבד' שפחים סני מכ"ם דחמן עליו נסר דסני בד' שפחים עכ"ל ב"י · ול"ל דדברי הרי"ף ציוכים לבבח דחמן נחן עליו נסר כו' ושל זה חמר הרי"ף דוקח בחיכח בלעוס וכשם כוח יותר מד' שפחים לין רשות לערב שנים כי החחד לוסר על חבירו מלחר שים כלן פרלס גדולה קמ"ל דלפי' נסחם החריץ עד ', לחמות דנחשבו חריץ מכלן ומכלן שם"ס לח מחבר לפרלס רק לפחח ויוכלו לערב ב' בל"ל פשוט כוותם הי"ח יומח : (י) **אסור לשום א' מהן ליתן כו'** · דלמח שקיל טוכח וממשע ליה משמשה ומשלטל בחלר בלילוס דב

שפב (א) בב' בתים · לכל ג' יחלוקים בחד בית כחד מסבירו לסו תפילו לחם לוכלים על שלמן ח' וכיכר זה דל' יחלוקים הוה מדרבנן בימיהם שהיו שכויין בין שובדי גלולים ובקשו (*) עליו למעוט דירת יחלוקל עם שובד גלולים שלכך תמרו שלוסר עליו כדי שיקשה דירתו ויצא משם ומזה הטעם היו מועיל ביטול רשות ח"י עד שיסכיר כי לא יהיה להסכיר ומחוך כך יצא יחלוקל משם ושיו מלוי שידוד לחד ולכך לא הולרך לאסור אלא בשמני יחלוקים דריס שמו : (ב) **או השאיל כו'** · עמ"ש ס"ז סי' שפ"ד : (ג) **לא מהני** · פי' לענין שיהיה נאסר ג' יחלוקל בבית ח' ולא יאסר לשיו יהודי עליהם : (ד) **אינו מועיל** · דהא החשם לא נחבטל בזה : (ה) **אם אין לא"י דריסת כו'** · דאז לא שכיח נגיה ללמוד ממעשיו: (ו) **אפי' בפחות מש"פ** · הטעם בגמרא ופ"ק שיחלוקל לא מהני אם שוכר ממנו בפחות מש"פ דאלו ממון הוא כלל וש"ל דמ"מ לא נרע מביטול רשות דמכני י"ל דכיון שבא שמו בחוכת שכירות וכחמת אין כאן שכירות נרע טפי ודמיל לסהיל דסימן שפ"ט הטוען טעות למחוסר כו' : (ז) **בשבת** · דאין זה מקרא וממכר אלין זה אלא כמחנה לסהיר טלטול בשבת : (ח) **עד שיחזור הדמים** · ממש מזה אפילו שכרו לזמן אלי למיהדר אפילו תוך הזמן אם מהן הדמים : (ט) **לבשיבלה הזמן כו'** · כלומר לי לאם שוכרין אלינו יהודי ומח ושמיה יורם אין מועיל אם שכרו מן המורים דאז נחבטל כח השכירות אבל אם אלי מכויין מלי למיהדר ביה אם ירלה ולהיפיה ס"ל ממה דאמרי בפ' הדר דף ס"ו שוכר כמערב דמי לכמה דבריס ומלינו במערב בסימן שפ"ח אלא מהני שיהוי שלל אחד שמח לכמו ובמיחה אחד מחבטל שיהוי אלא לריך לערב יום מחדם ס"ה נמי בשוכ/מלינו יהודי מיחה מבטלת שכירות כל"ל שלריך לחזור ולשכור מן היורם ושמ"ם סימן שפ"ב ס"ג : (י) **די בשכירות הראשון** · נלאם הטעם לאלו יהודי הרחמן לא סילק נפשו ממנו כיון שאחר הזמן מכסירות אבי אחזור לו וזהו כאילו לא זזה ממנו ממילא לא נחבטל הסכירות אכ"ח ואע"ג דלעבי עילוב אחם הסביר המערב לאחר ודאי חוסר ולריך שילוב חדש אחם שכיון שמסכירו לאחר ועוקר דירתו ס"ל כאילו חוזר ועוקר דירתו לגמרי דזה ממש שהסביר כבר הרשות לישראל הזה משום שיחר טלטול ולא הקשה ממה שהאחי לריס בסימן שפ"ח בשכירות כמיהו לאחר לא לאלו חוזר למערב ולכן אנו מחלוקים בזיהם דשם לא נאמר אלא לומר כי היכי דאין היורם יוכל הסיהוי שאחן שוכרים דיורם בחוכת מוריס קלי אלא הוה כאיס לאחר ס"ל לענין שכירות הוה כיורם אחר ונחבטל השכירות : (יא) **אבל מאשתו או משכירו ולקיטו שוברים (יג) אע"פ שהוא מוחת** (ושכירו של שכירו ולקיטו של בע"ח הוה כשכיר בע"ח עלמו) (ריש"ע סימן תכ"ז) : (יב) **אם אינו רוצה להשכיר יחקרב לו אחר מבני החצר עד שישאיל לו רשותו שיהא האינו יהודי** ס וי"א שאינו צריך להשכיר אלא נותן עירובו ודיו : (יד) ס **אם ייחר לו מקום בבית שמשאיל לו כיון שאינו כשלוחו בכל הבית** ט (ה) **לא מהני** : ס **שברו משכירו ולקיטו לזמן** (טו) אף על פי שילקו תוך הזמן מהיות שכירו ולקיטו מוחרים עד תום הזמן אבל אם שברו ממנו מחם כיון שילקו נחבטל השכירות : הגה וכוח הדין אם שכרו (ט) מנוכר החלך ומסחלק לגמרי מן החלך אבל אם לא מלקו רק מן הנוכרות ועדיין לוכל פרס החלך עדיין מקרי **ריא** שכירו ולקיטו ויוכל גם שכירות כרחשון עדיין קיים (ב"י בשם הגוכות הרשב"ם) :

שפב א אינו אוס · דירת לין יהודי לינה לוסרת אלא דמזרו מכמיס בימיהם שהיו שכויין בין שובדי גלולים ובמד אלא שכיח דדייר לא מהם · שיהיה הוא מוחרים אם שכירות אלא אם כן יחלוקל ב"ד ל"ל כל שכח יעשו כך וילמדו עיכוב מועיל במקום לינו יהודי (עיין ת"ם) : ה **דרך חלון** · ל"ד דהם"ם דרך פחח : ו **עד שיחזור** · היינו כשכבו פחח וחזר בו קודם שכח לחשוכה ואם החזיק בו מעכנים השכח שוב לינו יכול לחזור בו ואם שברו לזמן לינו יכול לחזור בו עד כלות הזמן : ז **דאין עירוב וכו'** · ל"ש מ"ש מעחה פחח כחול ומחר בו שכח כשכח לסכירות מוכר ויעיור בסימן שפ"ו ושפכד דסברות חלוקות הן ומ"ש ב"ח בשם רשב"ח ול"ש מ"ש סי' שפ"ג : ח **להניח בו** · ותב"ש שלא היה כלום מהני ומ"מ לריך שיקח הקרקע בל' מהדליכיס שקרקע נקנה בשם : ט **לא מהני** · ולוקח כשלין לחינו יהודי רשות לשחמש במקום שיכח/לל אחל אם יש לחינו יהודי רשות להשחמש שם הוי כשכילו (ב"ח סנ"מ) : י **מנוכר** · חפילו טולל בחוכר שכר לעלמו דאין המלך מקפיד בדבר זה : **יא שכירו ולקיטו** · וכל עבד מעבדיו הקבועים לא נרע משכירו ולקיטו (ריט"ב ח"ח)

שפב ג אם ביטלו הישראלים רשותם ד לאחד מהם כדי שישתוב ביחידי אצל האינו יהודי (ד) **אינו מועיל** : (ה) ה **אם אין לאינו יהודי דריסת רגל על הישראלים אינו אוסר כגון שתי חצרות הפתוחות זו לזו ואין להם דריסת רגל זה על זה ובחצר אחד דר אינו יהודי ובחצר אחר דרים ב' ישראלים או יותר מבניסין ומוציאין מחצר זו לחצר זו בשבת** ה דרך (ג) חלון שביניהם ואין צריך לשכור מהאינו יהודי : ו ס **השוכר מן האינו יהודי סתם מועיל ואינו צריך לפרש לו שהוא להתיר המשטול ואינו צריך לכתוב שום כתיבה על השכירות** :

ז **שוכרין מאינו יהודי** (ו) **אפי'** (ד) **בפחות משוה פרוטה** ומוהר לשכור ממנו (ז) בשבת (מרדכי ריש פרק הדר) (וע"ל סימן שפ"ג) :

ח **כל זמן שאין האינו יהודי חוזר בו מועיל השכירות ואפילו לזמן מרובה** (ולינו יכול לחזור מסכירות) ד (ח) עד (ה) ביחזור הדמים) · (ב"י בשם רש"י פרק הדר) :

ט **אם שברו מאינו יהודי** (ו) **לזמן ידוע** (ט) **לכשיבלה הזמן צריך לחזור ולשכור שנית וצריך לחזור ולערב ז דאין עירוב ראשון חוזר וניעור** :

י ס **אם שברו מהאינו יהודי לזמן ידוע ובתוך הזמן השכיר האינו יהודי דירתו לאחר** (י) **די בשכירות הראשון** :

יא **חמשה הדרים בחצר** (יא) **אחד שוכר מהאינו יהודי בשביל כולם** :

יב כ **אם שברו ממנו** (יב) **בעל כרחו אינו מועיל אע"פ שהיה רגיל להשכיר מקודם** :

יג ל **אבל מאשתו או משכירו ולקיטו שוברים** (יג) **אע"פ שהוא מוחת** (ושכירו של שכירו ולקיטו של בע"ח הוה כשכיר בע"ח עלמו) (ריט"ב סימן תכ"ז) :

יב מ **אם אינו רוצה להשכיר יחקרב לו אחד מבני החצר עד שישאיל לו רשותו שיהא האינו יהודי** ס (ו) **להניח בו שום דבר דחוה ליה כשכירו ולקיטו** נ **ומשכיר שלא מדעת** ס **וי"א שאינו צריך להשכיר אלא נותן עירובו ודיו** :

יג (יד) ס **אם ייחר לו מקום בבית שמשאיל לו כיון שאינו כשלוחו בכל הבית** ט (ה) **לא מהני** :

יד ס **שברו משכירו ולקיטו לזמן** (טו) **אף על פי שילקו תוך הזמן מהיות שכירו ולקיטו מוחרים עד תום הזמן אבל אם שברו ממנו מחם כיון שילקו נחבטל השכירות** :

טו ע **אחד השוכר בית מחבירו ומשכירו לאחר** (טז) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים אין לו כלום** :

טז ס **שכר ממנו ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (יז) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (יח) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

יז פ **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (יט) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (כ) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

יח צ **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (כא) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (כב) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

יט ק **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (כג) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (כד) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כ ר **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (כה) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (כו) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כא ש **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (כז) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (כח) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כב ת **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (כט) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (ל) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כג א **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (לא) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (לב) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כד ב **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (לג) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (לד) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כה ג **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (לה) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (לו) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כו ד **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (לז) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (לח) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כז ה **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (לט) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (מ) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כח ו **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (מא) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (מב) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כט ז **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (מג) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (מד) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

ל ח **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (מה) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (מו) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

לא ט **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (מז) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (מח) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

לב י **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (מט) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (נ) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

לאחד מבני החצר עד שיוציאו מה שירצו וחוזרי' (ד) ומבטלים לאותם שביטלו להם עד שיוציאו גם הם מה שירצו :

שפב אם דירת א"י מעכבת בעירוב · וכו' כ' סעיפים :

א ס הדר עם האינו יהודי בחצר **א** אינו אוסר עליו עד שיהיו שני ישראלים דרים (א) **ב** (א) בשני בתים ג ואומרים זה על זה אז האינו יהודי אוסר עליהם ואינו מועיל שיבטל האינו יהודי רשותו **אלא** צריך שישכירו ממנו : הגה ומיהו אם יחלוקל שכסיכר לו מסכילל ניחא לישיו יהודי שיהיו אינו מוסר עליו לגמרי (סמג"ד פרק ב') אבל אם מניח כל אינו יהודי ובכרו יחלוקל ממנו ואינו יהודי דר בניח כמו אין שכירות כזה מועיל לענין שכירות שבועה (ס"ה) יחלוקל שסילל לו שכיר בית לחבירו (במקום שדרים אינו יהודים) אף על פי שיש לו חפיסה בניח ג (ג) (ב) לא מהני ודי"ס לעכור מאינו יהודי (ב"י בשם מלח כחוב) :

ב ג אם ביטלו הישראלים רשותם ד **לאחד מהם כדי שישתוב ביחידי אצל האינו יהודי** (ד) **אינו מועיל** :

ג (ה) ה **אם אין לאינו יהודי דריסת רגל על הישראלים אינו אוסר כגון שתי חצרות הפתוחות זו לזו ואין להם דריסת רגל זה על זה ובחצר אחד דר אינו יהודי ובחצר אחר דרים ב' ישראלים או יותר מבניסין ומוציאין מחצר זו לחצר זו בשבת**

ד ה דרך (ג) חלון שביניהם ואין צריך לשכור מהאינו יהודי :

ד ס **השוכר מן האינו יהודי סתם מועיל ואינו צריך לפרש לו שהוא להתיר המשטול ואינו צריך לכתוב שום כתיבה על השכירות** :

ה ו **שוכרין מאינו יהודי** (ו) **אפי'** (ד) **בפחות משוה פרוטה** ומוהר לשכור ממנו (ז) בשבת (מרדכי ריש פרק הדר) (וע"ל סימן שפ"ג) :

ו ז **כל זמן שאין האינו יהודי חוזר בו מועיל השכירות ואפילו לזמן מרובה** (ולינו יכול לחזור מסכירות ד (ח) עד (ה) ביחזור הדמים) · (ב"י בשם רש"י פרק הדר) :

ז ח **אם שברו מאינו יהודי** (ו) **לזמן ידוע** (ט) **לכשיבלה הזמן צריך לחזור ולשכור שנית וצריך לחזור ולערב ז דאין עירוב ראשון חוזר וניעור** :

ח ס **אם שברו מהאינו יהודי לזמן ידוע ובתוך הזמן השכיר האינו יהודי דירתו לאחר** (י) **די בשכירות הראשון** :

ט · חמשה הדרים בחצר (יא) **אחד שוכר מהאינו יהודי בשביל כולם** :

י כ **אם שברו ממנו** (יב) **בעל כרחו אינו מועיל אע"פ שהיה רגיל להשכיר מקודם** :

יא ל **אבל מאשתו או משכירו ולקיטו שוברים** (יג) **אע"פ שהוא מוחת** (ושכירו של שכירו ולקיטו של בע"ח הוה כשכיר בע"ח עלמו) (ריט"ב סימן תכ"ז) :

יב מ **אם אינו רוצה להשכיר יחקרב לו אחד מבני החצר עד שישאיל לו רשותו שיהא האינו יהודי** ס (ו) **להניח בו שום דבר דחוה ליה כשכירו ולקיטו** נ **ומשכיר שלא מדעת** ס **וי"א שאינו צריך להשכיר אלא נותן עירובו ודיו** :

יג (יד) ס **אם ייחר לו מקום בבית שמשאיל לו כיון שאינו כשלוחו בכל הבית** ט (ה) **לא מהני** :

יד ס **שברו משכירו ולקיטו לזמן** (טו) **אף על פי שילקו תוך הזמן מהיות שכירו ולקיטו מוחרים עד תום הזמן אבל אם שברו ממנו מחם כיון שילקו נחבטל השכירות** :

טו ע **אחד השוכר בית מחבירו ומשכירו לאחר** (טז) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים אין לו כלום** :

טז ס **שכר ממנו ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (יז) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (יח) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

יז פ **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (יט) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (כ) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

יח צ **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (כא) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (כב) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

יט ק **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (כג) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (כד) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כ ר **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (כה) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (כו) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כא ש **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (כז) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (כח) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כב ת **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (כט) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (ל) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כג א **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (לא) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (לב) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כד ב **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (לג) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (לד) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כה ג **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (לה) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (לו) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כו ד **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (לז) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (לח) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כז ה **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (לט) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (מ) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כח ו **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (מא) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (מב) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

כט ז **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (מג) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (מד) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

ל ח **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (מה) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (מו) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

לא ט **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (מז) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (מח) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

לב י **שכר ממנו בית לשנים ולשלשה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים יש לו** (מט) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנים ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנה יש לו** (נ) **אם אמר לו בשעה ששכר ממנו אשכור ממך אחר שנה ולא אמר כלום ואחר כך אמר לו אשכור ממך אחר שנים אין לו** :

באר היטב

(ד) מבמגול · כיון הדרים סם לאילו ביכול לסוליא לאחר כמ"ש סימן ס"ם ס"ל עיין שם ס"ל :

שפב (א) בבתי בתים · לכל ג' יחלוקים בחד בית כחד מסבירו לסו תפילו לחם לוכלים על שלמן ח' וכיכר זה דל' יחלוקים הוה מדרבנן בימיהם שהיו שכויין בין שובדי גלולים ובקשו (*) עליו למעוט דירת יחלוקל עם שובד גלולים שלכך תמרו שלוסר עליו כדי שיקשה דירתו ויצא משם ומזה הטעם היו מועיל ביטול רשות ח"י עד שיסכיר כי לא יהיה להסכיר ומחוך כך יצא יחלוקל משם ושיו מלוי שידוד לחד ולכך לא הולרך לאסור אלא בשמני יחלוקים דריס שמו : (ב) **או השאיל כו'** · עמ"ש ס"ז סי' שפ"ד : (ג) **לא מהני** · פי' לענין שיהיה נאסר ג' יחלוקל בבית ח' ולא יאסר לשיו יהודי עליהם : (ד) **אינו מועיל** · דהא החשם לא נחבטל בזה : (ה) **אם אין לא"י דריסת כו'** · דאז לא שכיח נגיה ללמוד ממעשיו: (ו) **אפי' בפחות מש"פ** · הטעם בגמרא ופ"ק שיחלוקל לא מהני אם שוכר ממנו בפחות מש"פ דאלו ממון הוא כלל וש"ל דמ"מ לא נרע מביטול רשות דמכני י"ל דכיון שבא שמו בחוכת שכירות וכחמת אין כאן שכירות נרע טפי ודמיל לסהיל דסימן שפ"ט הטוען טעות למחוסר כו' : (ז) **בשבת** · דאין זה מקרא וממכר אלין זה אלא כמחנה לסהיר טלטול בשבת : (ח) **עד שיחזור הדמים** · ממש מזה אפילו שכרו לזמן אלי למיהדר אפילו תוך הזמן אם מהן הדמים : (ט) **לבשיבלה הזמן כו'** · כלומר לי לאם שוכרין אלינו יהודי הרחמן לא סילק נפשו ממנו כיון שאחר הזמן מכסירות אבי אחזור לו וזהו כאילו לא זזה ממנו ממילא לא נחבטל הסכירות אכ"ח ואע"ג דלעבי עילוב אחם הסביר המערב לאחר ודאי חוסר ולריך שילוב חדש אחם שכיון שמסכירו לאחר ועוקר דירתו ס"ל כאילו חוזר ועוקר דירתו לגמרי דזה ממש שהסביר כבר הרשות לישראל הזה משום שיחר טלטול ולא הקשה ממה שהאחי לריס בסימן שפ"ח בשכירות כמיהו לאחר לא לאלו חוזר למערב ולכן אנו מחלוקים בזיהם דשם לא נאמר אלא לומר כי היכי דאין היורם יוכל הסיהוי שאחן שוכרים דיורם בחוכת מוריס קלי אלא הוה כאיס לאחר ס"ל לענין שכירות הוה כיורם אחר ונחבטל השכירות : (יא) **אבל מאשתו או משכירו ולקיטו שוברים (יג) אע"פ שהוא מוחת** (ושכירו של שכירו ולקיטו של בע"ח הוה כשכיר בע"ח עלמו) (ריט"ב סימן תכ"ז) : (יב) **אם אינו רוצה להשכיר יחקרב לו אחד מבני החצר עד שישאיל לו רשותו שיהא האינו יהודי** ס וי"א שאינו צריך להשכיר אלא נותן עירובו ודיו : (יד) ס **אם ייחר לו מקום בבית שמשאיל לו כיון שאינו כשלוחו בכל הבית** ט (ה) **לא מהני** : ס **שברו משכירו ולקיטו לזמן** (טו) אף על פי שילקו תוך הזמן מהיות שכירו ולקיטו מוחרים עד תום הזמן אבל אם שברו ממנו מחם כיון שילקו נחבטל השכירות : הגה וכוח הדין אם שכרו (ט) מנוכר החלך ומסחלק לגמרי מן החלך אבל אם לא מלקו רק מן הנוכרות ועדיין לוכל פרס החלך עדיין מקרי **ריא** שכירו ולקיטו ויוכל גם שכירות כרחשון עדיין קיים (ב"י בשם הגוכות הרשב"ם) :

שפב א אינו אוס · דירת לין יהודי לינה לוסרת אלא דמזרו מכמיס בימיהם שהיו שכויין בין שובדי גלולים ובמד אלא שכיח דדייר לא מהם · שיהיה הוא מוחרים אם שכירות אלא אם כן יחלוקל ב"ד ל"ל כל שכח יעשו כך וילמדו עיכוב מועיל במקום לינו יהודי (עיין ת"ם) : ה **דרך חלון** · ל"ד דהם"ם דרך פחח : ו **עד שיחזור** · היינו כשכבו פחח וחזר בו קודם שכח לחשכוה ואם החזיק בו מעכנים השכח שוב לינו יכול לחזור בו ואם שברו לזמן לינו יכול לחזור בו עד כלות הזמן : ז **דאין עירוב וכו'** · ל"ש מ"ש מעחה פחח כחול ומחר בו שכח כשכח לסכירות מוכר ויעיור בסימן שפ"ו ושפכד דסברות חלוקות הן ומ"ש ב"ח בשם רשב"ח ול"ש מ"ש סי' שפ"ג : ח **להניח בו** · ותב"ש שלא היה כלום מהני ומ"מ לריך שיקח הקרקע בל' מהדליכיס שקרקע נקנה בשם : ט **לא מהני** · ולוקח כשלין לחינו יהודי רשות להשחמש במקום שיכח/לל אחל אם יש לחינו יהודי רשות להשחמש שם הוי כשכילו (ב"ח סנ"מ) : י **מנוכר** · חפילו טולל בחוכר שכר לעלמו דאין המלך מקפיד בדבר זה : **יא שכירו ולקיטו** · וכל עבד מעבדיו הקבועים לא נרע משכירו ולקיטו (ריט"ב ח"ח)

שפב ג אם ביטלו הישראלים רשותם ד לאחד מהם כדי שישתוב ביחידי אצל האינו יהודי (ד) **אינו מועיל** : (ה) ה **אם אין לאינו יהודי דריסת רגל על הישראלים אינו אוסר כגון שתי חצרות הפתוחות זו לזו ואין להם דריסת רגל זה על זה ובחצר אחד דר אינו יהודי ובחצר אחר דרים ב' ישראלים או יותר מבניסין ומוציאין מחצר זו לח

ס"ל ל"ד) : **יב אין דיורתן חשובה** • משום דלמא שמחיל להם לשתו שיחסרו ומלי למלקימהו וכמ"ש סי' ס"ע ס"ג (תו' דף ע"ב והרמ"ם) :

יג שני חצירות כו' • שהרי רגלי שני ישראלים ותינו יהודים מלוים שם ושמיני מותר בשמיעים (רמב"ם פ"ב) ושמ"מ שים שם מולקין ומתירין

מז ה **אם ישראל ואינו יהודי דרים בבית אחת צריך לשכור מהאינו יהודי ולערב עם הישראל :** הגה אם יש לכל אחד דירה בפני עצמו ושתו חדון שני (*) (לשים יהודים) סדריס בכספתי נוטלת בניה אחד מריך לשכור (מבניסים) (ב"י בשם סג"ל) :

מז ק **אם יש לאינו יהודי ה' שכירים או לקיטים ישראלים דרים בביתו יב אין דירתם חשובה דירה שיאסרו זה על זה :**

(הכירות של אינו יהודי אינו לשתר אם שכרו מבעל הבית) : (בית יוסף)

יז ר **יג שתי חצירות זו לפנים מזו וישראל ואינו יהודי בפנימית** (מז) **וישראל בחיצונה** (יז) **או שישראל ואינו יהודי בחיצונה וישראל בפנימית** (יח) ז **ואפי' אינו יהודי בפנימית ושני ישראלים בחיצונה** (י) אומר **יד** ח **ויש מי שאומר שאפילו אינו יהודי בפנימית** (יא) **וישראל אחד בחיצונה אומר :**

יח ח **אינו יהודי שהשכיר ביתו לחבירו אינו יהודי אם נשאר לו שום תפיסה בבית שיש לו רשות לחניח שם שום כלים יכולים לשכור ממנו ואם לא נשאר לו שום תפיסה** ט **אם יכול המשכיר לסלק השוכר תוך זמנו יכולים לשכור ממנו ואם לאו אינו מועיל אלא אם כן שברו מהשוכר :** הגה"מ ופ"ם פיס אחד בית לו תפיסה בבית יכולין לשכור ממנו דלמ נרע מבעירו ולקימו (ב"י בשם ריב"ם סימן תנ"ו) :

יט מז ג **חצר שישראל ואינו יהודי דרים בה ובית א' של ישראל אצל ביתו של זה ואינו פתוח לחצר וחלונות ביניהם מז** (יט) (יב) **אינו יכול לערב** ך **עמו דרך החלון שביניהם כדי להוציא כליו דרך בית שכנו הפתוח לחצר אבל אם פתח פתוח ביניהם מותר** א **ויש מי שאומר דאף אם פתח פתוח ביניהם אסור :**

כ ו **חצר** (יג) **שישראל ואינו יהודי שרוים בה והיו חלונות פתוחות מבית ישראל זה לבית ישראל זה ויש** עירוב דרך חלונות אע"פ שהם מותרים להוציא מבית לבית דרך חלונות הרי הם אסורים להוציא מבית לבית דרך פתחים מפני האינו יהודי עד שישכיר : הגה פסינה שים שם ישראלים רבים ויש להם בתים מוחזקים נרשים לערב ולשכור רשות מן האינו יהודי בעל הפסינה **יז** לו להשלישו בשכר פסינה (ג' בשם שבולי לקט) (וע"ל סימן שם ס"ו סעיף כ') :

שפג כשאין האינו יהודי בבית אינו מעכב • ובו ס"א

א ט **אינו יהודי הדר עם שני ישראלים ואין האינו יהודי בביתו אינו אומר** (ע"ל סימן שמ"ח) **ויערבו ויהיו מותרים בא אינו יהודי בשבת אומר א והעירוב בפל ומיתו** (א) **יכולים לשכור ממנו בשבת ואח"כ** (ב) **יבטל האחד לחבירו ויהיה היחיד**

תוך הזמן • הטעם דמשכירו' לומו הטכירות כאלו שכרו מבע"ם כיון שמחצב כאלו עשה בבשותו : (מז) . וישראל **בחיצונה** • פ' שים לישור על לומו ישראל לפ"ם שאין שם לישו יהודי מ"מ יש לישו יהודי שבפני' דרישת לגל עליו ויש שם ב' ישראל דהיינו שם הפנימי אבל ישראל הדר שם לישו יהודי בפנים אין עליו לישור מחמת לישו יהודי שלו שאין שם אלא ישראל ד' כי בחילון אין לו דרישת לגל לפניס הכי פיתת להדיא בגמ' לפ"י ד' כ' ישראל בחילונה ולישו יהודי בפנימית וישראל בחילונה בה משעה לפני הכי ומשר פירש"י לשר הפנימי במקומו [פ' בחלר שלו מבינתו לחלר] מוחר ובלבוש כתב על חלוקה זו דבניהם לשוניס ותמוהני על מכשול כזה דשקל בהדיא נגד הגמ' : (ז) **או שישראל ואינו יהודי בחיצונה וישראל בפנימי'** • כזה פשיטא דאין לישור על הפנימי במקומו כיון שאין שם אלא ישראל אחד הכא אין לרישת הרגל על הפנימי : (יח) **ואפי' אינו יהודי בפנימית** כו' • בגמ' פיתת לישו יהודי הכי הוא כרבים פירש"י שם דר אינו יהודי בפנימית וכ' ישראלים בחילונה לושרת דרישת רגלו עליהן עד שיסכרו והא ליכא למימר דבימיד בחילונה לשור דהשתא לפי' דר עמו בחלר מוחר כיון דאין לושר שם ג' ישראלים לושרין זע"ז דרישת רגלו לא ס"ם דלא לשרין ופרכי' מ"ם ישראל דלא לשר (פ' בשם יש ג' ישראלים בחילונה ולא בפנימי' דלא לשר לשותרת לישו לושרת דקי"ל רגל לשותרת לישו לושרת דמלן דידע שהוא שם יהודי יש שאין רגל לשותר' לושרת ולא נשיק מיניה שוב' ומלן דלא ידע שכר לשיולו עריב ח"י נמי לשר' דידע ידע דלא ידע שכר לשרי לוגר שהם לישו יהודי שהא לוגר שהם יהודי ידע לא ליש והכי לא לוגר ומלן דלא ידע שהוא דר שם יהודי שכר דאין דרישת הרגל לושר ד"ל כיון שבחילונה מושיל במקום לישו יהודי בלא שכירות ע"כ ל"ש · גרסה קושת ר"ם דמלן דלא ידע שהוא יהודי דר בפנימית וכ' ישראלים בחילונה ולישו יהודי דר בפנימית וי"ל דר בחלר זו ול' דר בחלר זו ל"ל לשרב אלא כל ל' משהשם בכל מלישו בפנימית הע"ם שהוא ל' שרי הוא כרבים ולוגר על הפיתח שבשכרו מקומו ש"ל הרי אלא לשר בה"י לשר אלא בה"י ים שני ישראלים בחילונה שהרי שיים לשון רבים שיסכרו ושו ל"ל לישור בישראל לשר בחילונה ולישו יהודי לשר בפנימית לשתי בשם בפ"ב שני חילונות זו לפנים מזו וישראל ולישו יהודי בפנימית וישראל ל' בחילונה לו שסיח ישראל ולישו יהודי בחילונה וישראל ל' בפנימית ס"ו לוגר על החילונה עד שיסכור ממנו שהרי רגלי ב' ישראלים ולישו יהודים מלויים שם והפנימי מוגר בפנימית שע"ל הרי מבואר דבישראל ל' מוגר בכל נוגע ע"כ תמהני מאד על הב"י שכתב על דברי הרמב"ם שכ"מ שכתבתי ז"ל נראה מדבריו שלפי' בימיד בחילונה לוגר וכ"מ לכלורה דכתה שני ליכא למימר דלא ידע שהוא יהודי ולפי לא שכרו ממנו ול"ש הרי הם לוגרים זה על זה ולפ"ם אין לרישת רגלו לוגרת כו' מלבד שים לתמוה היכן נראה לו מדברי הרמב"ם שהרי כתב הרמב"ם שהרי ישראל ל' ולישו יהודי ל' הרבה של מקום שלו לכתב דלא ידע שהוא יהודי והלא בכל לושים שאין בשני שיכירות אלו רק ישראל ל' ולישו יהודי ל' ומי הוא שיטעה לומר ע"כ כדור הוא אלא ס"ל להרמב"ם אלא כרבי' מזכרכל"ם שהרי ישראל ל' ולישו יהודי ל' בחילונה ולישו יהודי ל' בפנימית וכ' ישראלים בחילונה אלא ישראל ל' ולישו יהודי ל' בפנימית וכ' ישראלים בחילונה

בלח טוקה דאוהה אחרת כיון שהיא למוקה מהטוקה לא יפסוד ממעלה להאהל שיהו משם להטוקה שיקבלו האהל מצת"כ בהוהה שעשהה הטוקה שהטוקה סמוכה לה לא יפרוך לפסוד לאהל כלל · והנה הסור הולך בשיטת התו' והכניס דבריה אחריה לכאן מה שאין להם ענין כי בהטוקה דלא עירבו עשה חילוק בין העלוימה בעגין העירוב לעגמן שלהו עירבו לעגמן והשאיה לא עירבה כלל עירוב זה מהי · בעי הכא ומהי פי' ים לו כיון שאין כאן עירוב אלא ביחד מהי עירוב העשה העלייה לעגמה בלא האהל ואח"כ שהעלייה עכוייה בעגין שעה עגמה לריך לעירוב בלא האהל ואין בו הועלת לאהל מי פיקא ואח מידו ומה תיקן בזה והה אין לו רמז בגמלא ובמוסקים ולכון רבינו הסור בעגמו משורבב דהתחיל בעין עשייה העוקה שהאיסור של האהלים מחמת שלא עשהה עוקה וסייה אח"כ שהאיסור הוא מחמת שלא עירבה לעגמה ואם לריכה עירוב בפ"ע ולא עירבה מה לנו לעוקה ומהו"ת ז"ל לאיתי בפי' בזה ים שם מנספת להעלייה וכל רואה דבריו בזה לא ימלא יעוב וחי' כלל על התימהון ים כאן והוא ז"ל סיים שלהה רבים טעו לפרש פירושים זרים ולבניה כאן ואני בעניי לא ראיתי עד הנה קום פי' כלל ועיקר לפי' בדרך זר ואולי י"ם ומסרון תיהה בכא בדבר הטוב והתימה הגדולה שהב"י לא הרגיש בתימה זו והשתוק כאן בפ"ע · הגהמו הדבר למי שלבו שלם בדבר אולי יכול לייבבו :

שוב רשיתי בלבוש שהאל ע"ה כמ"ש והשיב ע"ם וכמדומה לי שלא היתה בחוהה שעה הגמ' עם התו' לפיו שכתב ז"ל ואח"ב טעם לדבר מחוך שהעומה לזה קרובה ולזה לרוקה לומו לומה כי לאן הדבר תלוי ברחוק וקרוב רק בעומה ופיקוח כו' עכ"ל וכרי בתוספת כ"כ בהגיה כמ"ם והו עיקר המילוק בעין העליות מלבד שאין שום פירוש לדבריו שם במ"ם וה"ה שם בני העלייה כו' ולומה לא תועיל עומה של זה גם לזה ובלי ספק שכתב לחוק הדברים בלי דקדוק כמהילה מכבודו ומלן דמותיב לי' האם שפיר קא מותיב ולריכו לא מצי מידי : **ויש** לעיין בדברי הב"י כאן שכתב ז"ל ודע דמייתי בהאי פתוחה מד"ח האם יהיה מן ד"ח לאן שוסכין לחוכה ממש ת"כ עירבו ואם לא עירבו כל לחת שוסכת ברשותה והמיס הולבים מכאן להאי שיטה מעוררת ולא מיישינן שמא יוליו המיס בכלים שעשתו בהאי שיטור לא' מיישין לך דלא מקלקלת האהל עכ"ל הצב הרב דבהאי פחוהה הוא בחוהה שהין לה עוקה מחמת שידלא שלא יתקלקל האהל מחמת קטנוהו מן המי שוסכין ומ"ם התיר בהאי גדולה ותמהתי דיהין ים עוקה בהאי שמוך להעלייה בלחת למה יתקלקל האהל הקטן הלא יזובו המיס הניגרים לתוך הטוקה ולא יטלרו בהאי מאי חיש לך למימל שבדרך הליכתם יקלקלו ממי בהאי גדולה מהכבש לחוה הלא ודאי ד"ח היא והתם גם בהאי גדולה שלא עירבו ים עוקה שמוכח לאחד מן העליות שבעיה הרחוקה לא יפסוד המיס דרך עלייתו ויזוב לתרן דשמא לא יהלה לילכל קרקע האהל וויליך בכלי הבית למטה עד שתא עוקה ופ"ב ולאי שייך לחילוק זה גם בהאי אד' לחוה ום עוקה שמוכה לאחה מסא חף שלא פ"ל בעוקה מ"ם חס ים עוקה ים חילוק זה בלא עירבו דהשמוכה מותרת לשפוך על העלייה וניגרים לעוקה והרחוקה לחוכה מטעם המילה דלעיל · ומה שפירש רש"י במשנה זו דהאהל שלפניהם אחוהה מלרפע מהילה דין העוקה הוא מטעם דדין העוקה בהאי כוה · וים קלת לייבב דהם ים בהאי ד"ח לין רגילים בחול תמיד לשפוך להוך העוקה אלא לפעמיים להאי עגמו שיבטלו המיס בו וע"כ גם בשבת לין כאן חשש שוך על העלייה ויוכך להאי כן היה שברת ב"י והמ"ל :

שעה (א) **עירובה בזו ובזו** · דלו דמיא לחמלעת כאלו בריה בחוהו ואין דיוהי חילוניות בחמלעת למימלא דכי הדדי ניהו לאבל ים לה לדליסת הרגל על החילוה דאין לה מקום לכנום מהמבוי למיניה אלא דרך החילוה במקומה חוסרת אלא במקומה : (ב) **ופנימית פתוחה לחיצונה** · כלומר לא למבוי ופ"ב ים לה לדליסת הרגל על החילוה דאין לה מקום לכנום מהמבוי למיניה אלא דרך החילוה במקומה חוסרת אלא במקומה : (ג) **שתיהן אסורות** · דקיימא לן רגל החסוכה דעירוב מחילוה מהן במיניה אחמה דכי כולהו היא בחוהו ואחה בחוהו ואחה בחוהו ואחה

רשותי מבוטלת (א) לך ולך ו וי"א שדי שיאמר רשותי מבוטלת לכולכם ז אם ביטל רשותו סתם לא ביטל אלא רשות שיש לו בחצר הילכך הם מותרים להוציא מבתיהם לחצר וגם הוא שהוא אורח בעלמא אבל אסורין להוציא ג מביתו לחצר וגם הוא ח ויש אומרים שצריך לגעול ביתו כדי שלא יבא להוציא באיסור ולא יפתחנו אלא כשרוצה לצאת ולבוא וינעלנו מיד אחר צאתו ובואו :

ב ט אם ביטל להם גם רשות ד ביתו מותרין בין הוא בין הם להוציא לחצר ה בין מביתו (ב) בין מבתיהם :

ג אם אינו רוצה לבטל להם רשותו אלא להשכירו י"א שמועיל כמו ביטול (ב) כ וי"א (ג) שאינו מועיל :

ד א אם בני החצר שעירבו מבטלים רשותם לאחד שלא עירב הוא מותר להוציא מביתו צר ולא מבתיהם (שם בסמ"ג בפירוש גם רשות היחיד) (כ"י) (ג) והם אסורים ז (ד) אף מביתו לחצר מ ולא אמרינן שיהיו כאורחים שאין רבים נעשים אורחים אצל יחיד : והוא הדין אם היו שנים לבד וביטל אחד מהם לחבירו המבטל אסור אף בשל חבירו וחבירו מותר ח (ד) אף בשל עצמו וכן רבים שא עירבו שנתנו רשותם לרבים שעירבו לפי שהיחיד נעשה אורח אצל הרבים ורבים אינם נעשים אורחים אפילו אצל הרבים ולא היחיד אצל היחיד ס שכרו שנים ולא עירבו יכולים לבטל רשותם שיבטל כל אחד מהם רשותו לכל בני החצר בין אם מבטלים לרבים שעירבו ובלבד שכל אחד מהם יבטל לכל אחד בין אם מבטלים לאחד שלא עירב אבל אין מבטלין לשנים שלא עירבו בין אם מבטלים רבים ועירבו בין אם הוא יחיד שלא עירב שהרי אף לאחד שיבטלו להם הם שנים ואחד אומר על חבירו ע ואפילו אמר לאחד אני מבטל לך על מנת שתחזור ותבטל לחבירך ט (ד) אינו מועיל :

שפא דיני המבטל רשותו ועבר והוציא ו ובו ז סמ

א א המבטל רשותו א (א) והוציא אחר כך מביתו לחצר בשוגג אינו אומר במזיד אומר (א) שהרי חזר מביטולו שביטל ב ואם ב החזיקו בו כבר שהוציאו מבתיהם לחצר או שהכניסו מחצר לבתיהם אינו יכול לחזור מביטולו (ב) ג ולרש"י אין חזקה מועלת אא"כ החזיקו ג משחשיכה :

ב ד יש ביטול רשות מחצר לחצר ה לא שנא שתי חצירות ופתחה ביניהן ועירבה כל אחת לעצמה ולא עירבו יחד יכול כל אחד לבטל רשותו לחברתה להיותה מותרת להשתמש בה ולא היא לא שנא שתי חצירות זו לפנים מזו ולא עירבו אלא החיצונה לבדה שפנימית אוסרת על החיצונה יכולה לבטל לה רשותה שלא תשתמש ולא תעבור עליה אלא בשעה שצריכה לצאת ותהיה החיצונה מותרת או אם עירבו יחד ונתנו עירובן בחיצונה ושכח אחד מהפנימיות ולא עירב יכול לבטל רשותו דהיינו שיבטל רשותו לכל אחד מבני הפנימית וגם לכל אחד מבני החיצונה ויהיה הוא לבדו אסור וכולם מותרים :

ג ו יש ביטול רשות ד בחורבה שאם היו שני בתים וחורבה ביניהם שהיא של שניהם ושכחו ולא עירבו יכול אחד לבטל רשותו לחבירו ולהיותו מותר בו :

ד ז יש ביטול רשות מבית לבית שאם היו שני בתים ופתחה ביניהם ולא עירבו אחד מבטל רשות לחבירו (ג) ואפי' המבטל מותר להוציא מביתו לבית חבירו ח אבל אינו יכול להוציא מבית חבירו שאז היה (ו) חוזר ומחזיק ברשות שביטל ט וכן אם יש לו חדר פתוח לביתו וביטל רשות ביתו אסור להוציא מהחדר לביתו :

ה י שני בתים בשני צדי רשות הרבים והקיפום אינם יהודים מחיצה בשבת בעניין שיש ביניהם כמו חצר ששני בתים פתוחים לו והרי הם אוסרים זה על זה ח (ד) (נ) אינם יכולים לבטל אחד לחבירו :

ו כ יורש מבטל רשות שאם לא עירב מורישו ומת בשבת והיורש בא לדור בחצר ל ואוסר יכול לבטל רשותו :

ז מ מבטלין ט והזרין ומבטלין כלומר שמבטלין רשותם בני חצר זו לבני חצר אחרת או לאחד

שפ (א) לך ולך · משמע דלריטה זו לא מהני לכולכם וכ"ה הטעם דמלישנו רישו כנ"ל וש"כ לי לומר לכולכם לפסקי דלא מהני רק על הרוב · ומה"ט כ"ל טופח החפלה כר"ח מלוך על כל העולם כולו דלומר כפל לשון להולעיל אלא נפרש על רובו : (ב) **וי"א שאינו מועיל** · זהו דעת הר"מ בפ"ו מהלכה"י ולא זכר מחלוקת ע"ז ול"ל כיון דבסברות מוכרין מהילו בפחות מש"פ כדלקמן סי' שס"ב ומ"ה דוקא בה"י מבמ"כ כיוצרלל דפחות מש"פ לאו בכלום הוא ש"כ בטלו הסברות בעמרי כיוצרלל כנ"ל : (ג) **והם אסורים** כו · כן עיקר ולא כמוסמך לפמ"ש כו' ולא זכר מחלוקת :

שפא (א) **שהרי חזר מביטולו** · קשה מ"ש מסימן שס"ח ס"ב כיוצרלל בן הלך זו שהלך לעכות כו' דלעיל נוסר דלמרי כיון דהוחזה שבת כותבה ולמה לא נימא כאן ג"כ הכי כתם מזר וביטל בשבת דלא יוכל לחזור ולאסור כיון שבבר חזר בבמיסת שבת ל"ל דשאני התם דהסיחר תלוי בבמיסת שבת דהא לריך להסיח מדשהו בבמיסת שבת שלא יהיה שבת בבית זה של כן תלוי היחר בבמיסת שבת לחוד משא"כ כאן יכול לבטל רשות חפילו מתחשיכה כמ"ש סי' ס"ם ס"ב לריך להיות הסיחר כל השבת דוקא כנ"ל : (ב) **ולרש"י אין חזקה מועלת כו'** · דלי' בבי תלוי לחקנוקי דר"נ שלמר מעשה שבת לגדולה כנ"ל ול"ל דבלחמת חין כאן חזקה גמורה שיקנה קנין גמור חלא דלא בבי חלא לחקנוקי חיסור שבת וזה חין לריך בפ"ם לחין שם חיסור שלמוי עדיין עד שקדם היום וחסור בטלטול וחתם שחולילו כליכם לשם תגלו הוא שהמלר חלקם ש"ך כ"ח ול"ל שמוע ומהמם חקנים מו"ח ז"ל להלי ודש"י פי' מן נסחאות הסור וכתב שהוא ש"ם חלא הדבריס כהויינן דבחיסור בלטול חלין מילחת וכמ"ש : (ג) **ואפי' המבטל מותר כו'** · וחין כאן מקום מזר ומחזיק ברשותו שאין מקדלו מחזיק חלא כשמבטים לרשות שביטל אבל מה שמולילו ממנו ליכה חזקה וש"ם כתבו כתו' וכרל"ם דמשמע בה לפי רש"י במשם ל' שכתבו ולא עירבו אחד מבטל רשות לחבירו ומהמלו מבטל לבית חבירו ולא עירבו אחד מבטל רשות לחבירו ואיכא למ"ל דמשמע מבית לבית אבל מבית זה לבית זה ותיר להם ש"י שיבטלו רשותם לו' עכ"ל וכ"י שמבית רש"ל הוא ר"י ול"ם שאלקו עליו דאין מועיל בטול מבית לבית דש"ב יכים מותר לעלמו לכולן ויבטל חורם מיהוב כיון שם חזקה ש"י ביטול חש"ב יחזיר לעלמו חדר ל' אלא ביטל וש"ב יחזיר בביהוב שיכים מותר גם מחותו חדר ומ"ם רמ"ח ולא מותר להכנים לו' ומותר וכו' **אינם יכולים לבטל א' לחבירו** · משמע לפי שלא סין יכולים לערב מחמת :

יד אפרים

שג (במ"ו ס"ק ג') וסם המרומים לפ מביחו (מהר כו' בן ציקר כו' כ"ל) : (במ"א ס"ק ח') פירש (מהר' סמחנים ג"כ דהם לא בן בשיעלה מביחו (מהר' מלם כמוהר מנמוקו) ומ"ב מלם בשיעלה גם רשות ביחו מ"מ לא מהיב בשהרים שם לא בשיעלה מהם לו בן בשיעלה מהם מהוב לפנים מהוב

דמתחלה כשעשה העיבוד אין סופו להתקיים כל הצמח שעתיד להיות ולכך לגבי התם אין בהמשיכה עומדת להתפשט כ"כ התו' · וע"ל דמה"ט יש ללמוד במ"ש ואע"ג דס"ם אם מת להיות יהודי בשבת מיבטל מ"מ להחזירו · והיינו שלא שכרו ממנו תחלה רק היו לסוריים ובמיתת להיות יהודי נעשה היתר על ידי שיבטל לחלה להחזירו לכל שכרו ממנו קודם שבת והיה להם עיבוד רק בשבת שמת להיות יהודי נאסר במ"ל סימן שפ"ב ס"ו שכרו מן היורים בשבת הרוח שת"ל לחלה בשבת ניטול לשת דומיא דשפיות מזכרנו דהת גם זה לא היה עומד להיות יהודי למות בשבת ועדיף מהסי' דשפיות ע"ב שפיר · לחזירין זה מזכו להחזירן הרמתן ודי בעיבוד שעשו תחלה וכ"ם אם מת להיות יהודי בחול כמלע"ל :

שפר (א) **אנשי חיל כו'** · זכו מחצו · רשב"ם הגיולו ב"י והמה לחי דדבקי הרמב"ם שהתי להדדי להת כתב המ"מ בפ"ב דה"ט ממנו מביאו ב"י ורמ"ח סי' שפ"ב ס"ל דאם המציל לו הסכיך ביתו להיות יהודי להיו מוסר דלת המציל לו לדעתת דליאסר עליו וה"כ הכת לחמי יאכלו לגבי חיל עליו כל שהין לבטלי בתיס כליס שם וב"ע רב :

שפה (א) **צדוקי כו'** · בסני · ג' כתוב שהמחלל שבת בפרהסיא היס מומר לפילו במידי דרבנן מ"מ לדוקים דהחירות לת מיני מומרים לף על פי שעוברים בפרהסיא למילי דרבנן דמיד דיזהו כלומר דמי המעשה לבותיהם בידיהם וכ"ל בתיוק מגמכם כו' (ב"י) :

סמעתחפין

שפו דיני שיתוף בעירוב · ובו ט סעיפים

א אסרו חכמים למלמל מן החצרות למבוי והתירוהו על ידי שיתוף ב שנובין פת או דבר אחר ממיני מאכל מכל חצר וחצר ונותנים אותו באחד מן החצירות ואנו רואים באילו פתוח כל המבוי לאותו חצר ג ומפני שאינו אלא לשתף החצירות יכולים ליתנו באויר החצר ד או בבית שאין בו ארבע על ארבע ואין צריך ליתנו בבית רק שיהיה במקום המשתמר הילכך אין נותנין אותו באויר המבוי : (וע"ל סי' שס"ו)

ב ה ישראלים שדרים בשלשה מקומות חלוקים וחלוקות כל אחד מהמקומות נעולים בלילה והשמש גובה קמח מכולם אינו מועיל להם להשתתף ששיתוף מבוי צריך שיהיה מונח בחצר שבמבוי ואלו שנבדלים זה מזה ורחוקים אין שיתופן אחד א ואין מבואיהן כאחד : כגון ואם עירבו במקום אחד אין מועילין אלא לאותם שבאותו מקום ולא לאחרים שלא עירבו ב ומפני להם להיות כרגל זב על זה כי אין כל סעיר המזוזה ג כמבוי אחד אף על פי שיוצאין דרך מבוי אחד לחוץ (כ"י סימן שפ"ב בשם תוס' פתחים) :

ג ו ככל משפתי ערובי חצרות ושיעורו ושאשתו מערבת בשבילו ושמערבין שלא לדעתו אם אין הבית פתוח אלא לחצר אחד ושקטן יכול לגבותו ושיכול אחד לזכות לכולם (ומשם היו שותפין מן צריך לערבב) כך **דיני שיתוף** : כגון ואפילו היס משותף עם שכיניו בשחורס לוס בין וגוזס בשמן מן צריך להשתתף ומוס שיהיס בכלי אחד : (סור סימן שם"ו) :

ד ז **משתתפין** בכל מיני מאכל ח **ואפילו ארבעה וחמשה מיני מאכל מצטרפין למזון שתי סעודות :**

ה ט בכל מיני מאכל משתתפין חוץ מגדגדניות שהוקשו לזרע ותבלין ופולין יבשים ולא בעלי בצלים שלא נדלו אורך הזרע ולא י בכמהין ופטריות ולא יא בכפניות ד ולא בעדשים ולא בחמים ושעורים ולא (א) בירק שהוא ה בשיל ולא בשיל ולא במים לבדם ולא במלח לבדו אבל אם עירבם יחד משתתפין בהם כ ויש אומרים דדוקא כשנתן לתוכן שמן ל ויש אומרים שמערבין בתבלין :

ו מ כל דבר שרגילים ללפת בו את הפת שיעורו ללפת בו פת הנאכל לשתי סעודות וכל שאין מלפתין בו הפת שיעורו כדי לאכול ממנו שתי סעודות ובשר חי לא הוי ליפתן וצריך כדי שיאכל ממנו שתי סעודות אבל ו (ב) צלי הוי ליפתן ושיעורו ללפת בו שתי סעודות **ז** חומץ הוי ליפתן וכן יין (ג) מבושל אבל ח יין חי לא הוי ליפתן ושיעורו שתי רביעיות וכן שיעור שער משקים :

ז נ **משתתפין** בשני בצים אפילו חיים ס בשני רמונים בחמשה אפרסקים בלישרא ירק בין חי בין מבושל בפולין לחים מלא היד בתפוחי יער מלא הקב :

ח ס **משתתפין** אפילו באוכל שאינו ראוי לו אם ראוי לשום אדם כגון לגויר ביין ולישראל **ט** (ד) בתרומה וכן ס (סעדה) מאוכל או נשבע שלא יאכלנו משתתף בו ויש אומרים

שפו דיני שיתוף בעירוב · ובו ט סעיפים

א א (א) ב צדוקי היה בישראל והיה מבטל רשות אבל עירוב לא היה מועיל כיון שאינו מודה בעירוב :

ב ג כותי היה בשאר עובדי גלולים ולא היה לו תקנה אלא בשבירות :

ג ב ג ישראל (ב) שהיה מועל בדת אבותיו או מחלל שבתות בפרהסיא ד אפילו לא היה מחללו אלא באיסור דרבנן הרי הוא כאינו יהודי ואם לא היה מחללו אלא בצינעה אפילו היה מחללו באיסור דאורייתא היה כישראל והיה מבטל רשות :

ד ה ישראל (ג) שהמיר והיו לו בתים בשכונת ישראל שעירבו לכל השנה אם אין לו ג פתח אחר כלל הוא אוסר בכל שבת שהל לאחר שהמיר אבל אם יש לו פתח אחר לשכונת הא"י אפילו הוא פתח קטן שלא היה רגיל בו מתחילה דוחין אותו אצל פתח הפתוח לשכונת האין יהודים :

שפה דין צדוקי ומומר בעירוב · ובו ד סעיפים

א (א) **א** (א) ב צדוקי היה בישראל והיה מבטל רשות אבל עירוב לא היה מועיל כיון שאינו מודה בעירוב :

ב ג כותי היה בשאר עובדי גלולים ולא היה לו תקנה אלא בשבירות :

ג ב ג ישראל (ב) שהיה מועל בדת אבותיו או מחלל שבתות בפרהסיא ד אפילו לא היה מחללו אלא באיסור דרבנן הרי הוא כאינו יהודי ואם לא היה מחללו אלא בצינעה אפילו היה מחללו באיסור דאורייתא היה כישראל והיה מבטל רשות :

ד ה ישראל (ג) שהמיר והיו לו בתים בשכונת ישראל שעירבו לכל השנה אם אין לו ג פתח אחר כלל הוא אוסר בכל שבת שהל לאחר שהמיר אבל אם יש לו פתח אחר לשכונת הא"י אפילו הוא פתח קטן שלא היה רגיל בו מתחילה דוחין אותו אצל פתח הפתוח לשכונת האין יהודים :

שפה (א) **צדוקי כו'** · בסני · ג' כתוב שהמחלל שבת בפרהסיא היס מומר לפילו במידי דרבנן מ"מ לדוקים דהחירות לת מיני מומרים לף על פי שעוברים בפרהסיא למילי דרבנן דמיד דיזהו כלומר דמי המעשה לבותיהם בידיהם וכ"ל בתיוק מגמכם כו' (ב"י) :

שפר (א) **אנשי חיל כו'** · זכו מחצו · רשב"ם הגיולו ב"י והמה לחי דדבקי הרמב"ם שהתי להדדי להת כתב המ"מ בפ"ב דה"ט ממנו מביאו ב"י ורמ"ח סי' שפ"ב ס"ל דאם המציל לו הסכיך ביתו להיות יהודי להיו מוסר דלת המציל לו לדעתת דליאסר עליו וה"כ הכת לחמי יאכלו לגבי חיל עליו כל שהין לבטלי בתיס כליס שם וב"ע רב :

שפה (א) **צדוקי כו'** · בסני · ג' כתוב שהמחלל שבת בפרהסיא היס מומר לפילו במידי דרבנן מ"מ לדוקים דהחירות לת מיני מומרים לף על פי שעוברים בפרהסיא למילי דרבנן דמיד דיזהו כלומר דמי המעשה לבותיהם בידיהם וכ"ל בתיוק מגמכם כו' (ב"י) :

סמעתחפין

יר אפרים

שפו (בש"ע סעיף ה') כבמבואות ע' כרש"י מבואות מבוחות שלא מיוקן לחתם ע"י סתום משרבין כמם : (בש"ע ס"ק א') פי לפ שיוכ כלל כהלכות כפל מניעי רק שלוח שיוקן כי כ"ל : (שם) וכיון ס"ל דלפ מכני דשיוק כי כ"ל :

שפו (ב) ג' ישראל שהמיר ונתן עירוב לחבירו ואח"כ חזר בו ישראל הרי העירוב בטל ואין לו תקנה אלא שיתוף ואם לא שיתף ואפילו הוא פתח קטן שלא היה רגיל בו מתחילה דוחין אותו אצל פתח הפתוח לשכונת האין יהודים :

שפה (א) לצדוקי · ואע"פ שמחלל שבת כמולי דרבנן מ"מ מעוסים כיבוסים : (ב) מומר ואם מילל שבת כתב ויומנא לף אם כיוס מיקרי מומר עיין כי"ר סי' י"ח : (ג) שפטיר · כתב כ"ע הרמב"ם כלל ג' סימן כ"ב דאם אבר מן הגאבר אפילו אחר כיוכוב כמיר ף מבטנות יאבל אפילו אחר כיוכוב שבאבר קודם שמסרס לפי שבאבר מן הגאבר נבנס בבבירות זו גם כיוס יחבירם מיבחל אפילו אחר כיוכוב שפלין למבוחין וכללות כמבוחין מבקישות בבבירות כיוס פ"ב :

שפו (א) כירס · ג"ל דאע"ג שיש לו חוב על פבים מקרי נרבות פ"ב ס"ב : (ב) לין כמוקס · ובפ"ב מאר לחבירו אבל אם אבאר ממנו קודם שבת ואיכס לפס עיכוב רק שבאבת שמת אע"י שלאר כמ"ל בבפי' שפ"ב ס"ב ס"ק ו' יאבאר מן הגאבר קודם שבת אפילו אע"ג שמ"ב עיכוב שבאבו אפילו ב"ב אם מילו יהודי בחול ע"ג ס"ב · ועפ"ז שבאב דמאוב מאוב' דף ס"ו אפילו אחר כיוכוב שבאבו אפילו אחר כמ

לשום לדם (כ"ה) ס"נ ט' סימן הנ"ז: **י שלא יהנה** · לפ"נ דבעירובי תמוטין שרי התם לין מערבין מלגו לדבר מלוה ומלות נלהו ליהנות מיהנו הלמב"ם והרשב"ם ומ"מ בשם רוב המפרשים כתבו דלתפי' כל שרי בעירובי הלילות כיון דמזי ליכהלל לחד ולפ"ם אלמא לה לקנוס שרי אלא כון הלא בדרך הגאתו ופיין בגמרא ול"ל מ"ם ומ"ה דקנוס כ"ע מודו ל"ע דהיינו פלוגתייהו הלא לדעת המור בקנוס תפי' בעירובי תמוטין לין מערבין דמזי לקדל והרמב"ם סודעימי' ס"ל דלין הלכה כרב הונא דלתניא כרבי אליעזר ס"ם: **יא יהנה ממנו**: ממ"ם סוף סי' שכ"ד בעירובי הלילות ממי מלוה הוא מ"מ שוקא לומה להמלתו: **יב לא נתקדשה ודאי** · אמספק לא חלה עליו קדושה: **יג עד שתחשך** · דמספיקא לא פקעה קדושה ופיין בגמרא: **יד ואסור לטלטל** · ולה נתנו כ'המבוחות שתוקן בחלר זו בכלי ת' ה"ל כולן כלחד ומותר לטלטל ממנו זה למבוי זה כמ"ם רפי' שע"ח טיין שם: **טו ששבתו במבוי** · כלומר בכתוס שבמבוי דלהו שבתה במבוי פלמה שרי כמ"ם רפי' שע"כ:

שפז א במבוי בפת · ולה נשתתפו ביין לה לה לין מקפידין בעלמה על פרוסתן שומכין על השיתוף בשבת הלילטוה לכד ולין מתירין דבר זה הלה מדיומך (רמב"ם פ"ה): **ב** וי"א דשומכין כו' · וכ"ם כתב דכ"ע מודו בזה דשומכין על השיתוף:

שפח א אבל אם עירבו וכו' · דקי"ל דלין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו כתים ומלירוה פחומין לתוכו וכיון שעירבו נעשו מלירות כבתים וה"ל ניהל מלירות במבוי (מ"מ) וה"ל לה ניתר כל"ה לו בב' פסין שרי ושמי שם"נ סכ"ו: יותר

דרך פתחים שביניהם מותרים להשתמש בחצרות שבמבוי דרך פתחים שביניהם שומכים על שיתוף במקום עירוב ואם עירבו דרך פתחים שביניהם ולא נשתתפו במבוי מותרות להשתמש החצרות במבוי שומכים על עירוב שעירבו החצרות דרך פתחים במקום

שיתוף: הגה **ב** ויש לומרים דשומכין לשיתוף במקום עירוב לפי שלו לה נשתתפו הלה ביין וכן שומכין לעירוב במקום שיתוף (כרשב"ם ומרדכי פרק הדר ומור) ולפ"ז סימן שם"ו סעיף ו' בהגה מהכי דלמו מיהלין לשתות הלה לעשות רק שיתוף לחד מקומה (ב) ומרשם לי שהשם כי עירוב שלמו שכל לחד מבני חלר נותן לשיתוף סוי כעירוב ושיתוף ניתר ולכתחלה לין לעשות יותר ויש שהקלו שהשיתוף הוי עירוב כיון שגם שבני חלר לה נתנו לשיתוף רק חלה עירבו ניתר וחלר מבני חלר נותן לשיתוף חלר שכל בשב"ע למלמ לין שומכין רק שיתוף לחד ולי לעניל יותר וכיון שלו הי כרכה לעשלה (ר"ם ותשובת מהר"ם שהביל ס"י):

שפח דין אם לא עירבו החצרות יחד וגם לא נשתתפו במבוי · ובו סעיף אחד

א ג אם לא עירבו החצירות יחד וגם לא נשתתפו במבוי (א) מותר לטלטל בכל המבוי כלים ששבתו בתוכו בין עירבו הצרות עם הבתים בין לא עירבו ג ולהרב רבינו משה בר מיימון דוקא בשלא עירבו חצירות עם הבתים **א** אבל אם עירבו חצרות עם הבתים

(א) אין מטלטלין במבוי אלא בארבע אמות:

אינו

לשיטתי' בב"י דבזה כ"ע לה פליגי דלין סומכין על השיתוף ובחמת חינו כן ובכ"ה פליגי וק"ל כחכמים דלתילו בזה מהני מוריון כה"מ וכן כתב מו"ה ז"ל דטעות חירש כלן לפי ד"י וכך הם דברי הטור בסימן שפ"ו דלתם שיתפו במבוי חינו לריך עירוב ·ומשמע כלל לה בחלירות וכיון כחכמים ונם הרמב"ם ס"ל כן לדיתת השיתוף בשת מועיל לתילו לי לה עירבו כלל בחלירות רק שהוח פוסק כה"מ וכמ"ם הב"י בשם הת"ם וכיון ס"ל דלת מהני דבהת פליגי דפסיק כמ"ד בין פליגי ובפת ק"ל דכמי בחדל והטור פוסק כה' יותן דהיינו כחכמים דקי"ל בין פליגי ותפי' בין מהני כמ"ם בסי' שפ"ו וה"ל כתי י"ל שכתב הב"ח טוב יש מלין כי חינו בשום דישה: (ב) וע"ל **השעם כו'** · ומהתי לשם לה למר שעם כזה כיון לחלן בשת ערבין ובפת ק"ל דלכ"ע שני ניה כחד ש"ב ה"ל רק חד לעירוב ולשיתוף:

שפח (א) **מותר לטלטל** · דק"ל חלירות ומבוי לשות לחד הם לפילו בעירבו בחלירות והרמב"ם ס"ל דוקה בלה עירבו חלירות עם הבתים שרי במבוי לבל עירבו חסור לטלטל במבוי דהבתים טולמים לסלק החלירות מן המבוי דלליט שכשבתו בתוך הבית לחסור להוליחם למבוי וגם לחלר לחסור רק שעירבו ומתני דבתי שכימי בחלר

שערי תשובה

שפז (א) (בהגה) ד"ח דשומכין כו' . ויש בדבר פלוגתל סימן רכ"ו דיש פרוסין כעירוב · ובשיתוף נפת כל שהן ולתן זה נכון דבריהם לנפלה לעירוב ובשיתוף יחד לריך לעשות בפת דוקה דלעירוב חלירות הת בעינן ס"ם וכ"כ בספר בני היל בימן זה בעיר דילם שעירבו בשמן לריך לערב כל חלר לעלמו וללה לוהם חלירות שפרוסות זו לזו ובערבו דרך פתחיהם ס"ם ושם הביח מכתבי מהר"י ל"ל דלפיל' שם יעיבר בכל שנת פרוסי מבוחות ועירבו חלירות ויעקב כלילה בפל עירוב ובטור בפל עירוב בפ"ל סימן שפ"ג ס"ל סיס מערב בכל ס"ם ומזכה : מבכירו

באר היטב

כפ"ג סיין סימן תפ"ב : (ח) ובפוסי · ולפ שפו כ' כמבוחות שפוסן בלחר זו בכלי ת' פ"ל כולן כלחד ומותר לטלטל מבלוי זה למבוי זה כפ"ם שפ"ו פ"ח פ"ם : (ו) כמבוי · כלומר בשפים שבמבוי חלוק שפוסק שרי ושיין סימן שפ"ג סיף ג' סימן כ"ב :

שפח (א) ליין · ולפ ניהל נ"ל ס"ל כו נב' פסין כמבוי שרי ושיין סימן שפ"ג סיף ס"ל ליין סם : מבכירו

שצ (א) ויש מי שאומר. היינו רס"ו גם כאן ים ס"ס בשור כרוב ספריס בין רס"י לר"י כמו בסי' שם ס"ג תוס' ש"ש:

שצא (א) **אע"פ שהם רבים כו'**. כ"כ הטור ופי' כ"י כלומר וקי"ל דלחין מבטלין דשות לאחים כמ"ש סימן ש"ם תם"ס ומבטלים לבני מלר זו לפי שבני המלך נבני מבוי מבוטלים כיחיד במלר ולמדנו רבינו מעניו עיר שכולה לינם יהודים עכ"ל ותמי' לי דלם מיירי כאן דבני המלר הסיא לא שיבטו לעולם מ"ם בתמה יכולים לבטל להם דהא עכ"ם תוספיס זש"ו ומה מועיל לנם הביטול ומ"ם מסי' ש"ם לענין מלילות דמד מעמת הוא ואין היקון בזה שבשבר כיחיד לגבי מבוי כיון שעכ"ם תוספיס זה לא זה ואי מיירי כאן שביטלו בני המלר לעולם לא מהני ביטול דהא מ"ל ת"ס דבני המלר לא בעי ביטול ולי דבים רבים מה לי יחיד · ול"ל דהאי ת"ס איו לא קאי למלר דהא בקא משמע לן דאפי' בשבר כיחיד קודם לזה שבשבר והן לא הלא הל"ל ת"ס ש"מ בה רבים הלא קאי למבוי ואין כאן הלא המשך ל' ת"ק דלמ"ס שבמבוי הרבים שבמלר משבר בדף ס"ג שבמבוי לא בעי ביטול דהא מלר לאחים ופירש"י שם דלחים יכולים לבטל ביחיד כלעג"ד:

(ב) **עד שיהא ב' חצירות**. דאז תוספיס זש"ו לבל במלר ת' אין ביטול כלל לעולם בני הציר המוקפת חומה אע"פ שאין בתוכו אלא אחד שהרי הוא כמבוי ואתם מבלריס פי' בגון מה שמנו קורין בל"א שלא"ם שהוא מוקף חלבה בחומה ואחר כך בויס בתוכו בתים משל"ב בבל הבייליות שבוינן בתים תחלה ואחר כך מקיפין חומה סביבה: (ג) **ואין מספיק בחמה שישכור משכר העיר**. במרדכי פ' הדר כ"ב מלר"ם ולתיתו מהריא דסי' ש"ם ס"ח לחין שתוכלים בבית לביסם כו' דלם לין טוענין פרם מלביסם לריכים לעבד ה"ג לין מספיק דשות מלר הציר כיון שלין טוענין פרם ממנו וק"ל דהא מיירי קולא מפי לענין שכירות דשות מיירי יהודי ממיוב לעבד דהא לענין שכירות יש דשות לשכור לפי' משכירו ולקיטו לפי' לם הוא חומה כמ"ם סי' שם"ב ובעיבוב תוסר בע"ב לפי' ליקח מבני ביתו שלא מדעתו כמ"ם סימן שם"ו שלא ודלי שכשות היו יהודי קיל מפי כמ"ם ב"י כלן בשם ריב"ם שמה שא"י לוסר מיו מן הדין שהרי לין דיכתו תוספת ס"ב למה לה יועיל בשר הציר ולם שלילי כללו למלוק מ"מ בשר ביד ב"י למלך בין שר לשר הסבר שלין לו דשות להשתמש בבתי הציר כו' ומ"ם כלן בד"א כו' שלא בדברי רמ"א ס"ב שבמבים הע"ה למלך בין להועיל מרשות היהודי לו שלמול במבוי והוא מדברי ריב"ם בשר ריב"ם בתב דבריס שלו בשר שר ואמר שים טעם ג' למלך בך שלא לין מסקנתו בן לדיעה ג' ואם בן בל שים לנו היתר לשלמל במבוי מלד הבריעה ב"י בבריס שלמו שים לנם לה להבים לנשי מלחמתם בבל הבתים ס"ב יש היתר גם להועיל מבתי חיוו יהודי וכן ניהגין בבל המקומות שים לנם מלד ג' סיקף חומה וקניית דשות מסבר שבור מבתי חיוו יהודי ומחר מסקים וכבי עיקר ובמקום שלין היתר בעין שלין סבר בך בוסה עם חסור שים טעם ג' לחלק בין מבוי לעיל בבל חיוו יהודי שלין מועיל שבירות מבתי חיוו יהודי שלא בדיעה ב"י ושמ"ב לריך שבירות חדש מבתו:

שפט אינו יהודי שיש לו חלון פתוח למבוי · ובו סעיף אחד

א ג אינו יהודי הדר במבוי ויש לו חלון אחוריו ביתו פתוח לבקעה או לקרפף אפילו אין בו אלא ארבעה טפחים ע"ל ד"ט אינו אוסר על בני מבוי אפי' מבניס ומוליא גמלים וקרונות דרך המבוי כל היום שחלין יותר באותו שפתוח לו מאחוריו לבדו שיש לו אויר והוי פתוח למבוי כמו שאינו רגיל שאינו אוסר והוא שיש בבקעה או בקרפף יותר מארבעה אבל אם אין בו אלא ארבעה קטן הוא ולא ניחא ליה ביה וישראל שיש לו פתוח למבוי ופתוח מאחוריו לקרפף ושבח ולא עירב אם הקרפף א יותר מארבעה אוסר לפי שאינו ראוי לו ואינו מסתלק מן המבוי ב ואם הוקף לדירה אפילו יותר מארבעה אינו אוסר בין שראוי לו ג ויש מי שאומר דאדרבה אם הוקף לדירה אפילו בית ארבעה אוסר שכיון שהוקף לדירה אין בו אויר ואינו חשוב בו להסתלק בשבילו מן המבוי:

שצ מבוי שצדו אחד אינו יהודי וצדו אחד ישראל · ובו ב' סעיפים

א א מבוי שצדו אחד אינו יהודי וצדו אחד ישראל ובית של ישראל אחר אצלו פתוח לר"ה ולא למבוי וחלון בינו לבין ישראל הדר במבוי אינו יכול לערב דרך החלון שביניהם להוליא כליו למבוי דרך בית ישראל שבנו הפתוח למבוי אבל אם פתח ביניהם מותר (א) ויש מי שאומר אף בפתח פתוח ביניהם:

ב ג מבוי שצדו אחד אינו יהודי וצדו אחד ישראלים והיו חלונות פתוחות מחצרו לחצר של ישראל ועירבו כולם דרך חלונות אף על פי שנעשו כאנשי בית אחד ומותרים לדוליא ולהכנים דרך חלונות הרי אלו אסורים להשתמש במבוי דרך פתחים עד שישכרו מן האינו יהודי:

שפט א יותר מפאתים **אוסר כו'**. ל"ע דלמי' ביס פלתים לסור דלמיכו לליו לו דלסור לסולילו מביס לקרפף כמ"ש רסי' שם"ב ומסבר ביון דברי לעולל בתוכו ניתח ליס ביס מפל"ב ביותר מפלתים:

שצ א מבוי שצדו א' כו'. ואם ים מלר לינו יהודי בין מלר לישראלים לם מלר לינו יהודי לין פתוח למבוי זה ונס לין לו פתח לו מלן ללא למעלה מי' מוחר לעולל מפלר לפלינו יהודי לפלר לישראלים בדבי שיש לו פתח בביולות לא בעי ביולות לפלל לם בעי ביולות דלמין מפלתים לפדיל לו ל

שצב א קנין יחיד • פי' שבגמ' יחיד לעצמו שמכירתה לרבים לו שמכלה אמר קנ לרבים לו שבגמ' לכותבים כו דיוקין ומעיר לעצמו דרבים ופלטיות וסרטיות כדרך שמצולים שטיון (מ"מ) : ב **מערבין** • וע"ש דלא ר"ת מהרי"ו מהרים כזה ומפקר דס"ל כרש"י דלין מקרלוים רבים סמוכין מס' רבות וכ"מ בסג"מ ס"ס : ג **ודבר זה** • לפי' לישנא ת"י בהלין מתא לין יכולין לערב יחד (ריב"ל כ"ם) וכמס הר"ן בתשו' סי' כ' כתב דלישנו יכולי הוי שיור : ד **וצריך שיעשו** • ל"ג דרש"י כתב משום דלריך שיעשו זיכוי חיון שמיחה מהחלה על יחיד והוכרעו כיון שמיחה מהחלה על יחיד והוכרעו להיות ת' לחסרי להבדי וכ"כ הרא"ש וכ"מ ס"ם מסמיע דבשיר על רבים לת כ"כ הר"ן בתי חיון מבוי למבוי ומ"ם כשור והרא"ם דבשי היכר היינו בשמניח הלר לשיר בחלמע המבוי וכ"מ מלשון הטור שפחת עיר של יחיד חין מערבין מבוי למבוי ב"ם ס"ע וכו' ע"ם מסמיע דבשל רבים לת בשי היכר בין מבוי למבוי כשור ל"ל כשור : **ה שאין המלם** • ולקולא מסבר כפחה : **ו אשפה** • ל"ל דוקא חשפה של רבים כמ"ם סימן עם"ג סכ"ט וחפשר דהכא כיון שחיטו חלת גזרה לת גזרינן גזירה לגזירה : **ז מצבה** • היינו חגבשת גבוה ד"ט כ"כ ה"י"ף והרא"י וכ"ם הכ"ם וס"ג וכ"מ ברחב"ד ושם"ו וכ"ל דנם ברח"ם ס"ם הוח חלל"כ קבה ל"ל בגמרת מחילה הח חמילו ב' פסין מכני ושין בגמרת דף ס"ח : **ח אין מערבין לחצאין** • מסמע דכוה לח מכני מלבה וכן כתב הרחב"ד שחין דקה מועלת במקום דניסת הרבים ודוקא בשרש"ך עוברת כחוכה כמ"ם ס"ו בהג"ה וכ"מ בגמ' ובטור : **ט לחצאין** ולם היה על רבים ולחותיהם עשוות בלילה ל"ש חם יש לה דין יחיד (ריב"ל מ"ב ס' ע"ד כ"ם) : **י לארבה** • פי' המבוחות שבלד ר"ם זה רולים לערב שיבוב ל' והמבוחות שבלד הבני רולים לערב שיבוב לחד מן לסור וחפילו רולים ליתן כולה ר"ם עלד הבני לסור דר"ם הוי לבני כמו לבני משל"ב בב' חלירות זו לפיס מן דעיקר חבמים המילוה לבני המילוה עלת במקומה ולימה לוסרת לם מוחרת במקומה וכמ"ם סימן שע"ח ס"ב (הו') ודעת מרי"ף ודעימיה דלפילו לרחבה לין מערבין דלין מועיל סילוק בר"ה ע"ם : **יא** לחי **או קורה** • ל"ם דלם לל עשה לרשות הרבים דלחות לם ק רשלי לפילו להכשיר מלים כמ"ם ס"ם חלל מיירי שעשה דלחות כמ"ם בטור וח"ב לחני המבוחות ח"ל חיקון חלל לריך שיעשו ביזיון בר"ה במקום שמחלקין ל"ה ולל מכני לחי לו קורה כ"ה בטור וברמזים ובהג"מ כדין מי שבח למלק חלר ח' לפיס ובלרכה לל שיך לומר סימלקו וע"ש :

שצב א **ולמחר יאמר** • על לוחה הפח (טור) ובלחה לי טעמו

שצב דיני עירובין לעיר • ובו ה' סעיפים

א (א) ח עיר שהיתה (א) קנין יחיד שפילו בעשית של רבים משתפים כולם בשיתוף חחד ויטלטלו בכל המדינה וכן חם היתה של רבים ויש לה פתח חחד משתפים כולם שיתוף חחד חבל חם היתה של רבים ויש לה שני פתחים שהעם נכנסים בזה ויולים בזה חפילו בעשית של יחיד **ב** (ב) אין מערבין חת כולה חלח מניחין ממנה מקום חחד חפילו חלר חחת ובית לתוכה ומשתתפין השחר ויהיו חלו המשתתפים כולם מותרים בכל העיר חין מחיתו מקום (ג) ששיירו ויהיו חותם הנשחרים מותרים במקומם (ב) בשיתוף שעושים לעלמם (ד) ג ואם היו הנשחרים רבים חסורים לטלטל בשחר כל העיר **ג** ודבר זה משום (ה) היכר הוח כדי שידעו שהעירוב התיר להם לטלטל בעיר זה שרבים בוקעים בה שהרי המקום שנשחר ולח נשתתף עמהם חין מטלטלין בו חלח חלעזמן ולו לעזמן ג ואם רלו לערב מבוי מבוי בפ"ע כ"ש דמהני דחין שיור נדול

מזה : הגה **ד** ולריך שיחנו נוימים שני (ו) ממין על שני מבחוין חם כוח רחב עשר חמות וניכר מי לריך נזרת פחח • (טור) :

ב ט עיר של רבים שיש לו **פתח** חחד (ו) וסולם במקום חחד מערבין חת כולה חינה צריכה שיור ה שחין המולם שבחומה חשוב כפחה ו ואפי' העמיד הרבה סולמות זה בלד שה עד רוחב עשרה לח חשיב כפחה ו ואם יש לה שתי **פתחים** ויש ו חשפה לפני חחד מהם כחילו חין שם חלח פתח חחד :

ג י הבתים שמניחים חותם שיור חף על פי שחינם פתוחים לעיר חלח חהוריהם לעיר ופניהם לתוין ואפי' הוח (רק בית תחד מפולו) בית הבקר חו בית התבן שחינם לריכים לערב עושים חותם שיור ומערבין חת השחר :

ד ח עיר שנשתתפו כל יושביה חוץ ממבוי חחד הרי זה . חוסר על כולם ואם בנו ז (ח) מלבה על פתח המבוי חינו חוסר חליהם לפיכך עיר שהיתה קנין יחיד חפילו חלר חחת ובית לתוכה ומשתתפין השחר חפילו נעשית של רבים **ח** (ג) חין מערבין חותה **ט** (ם) לחלאין חלא חו כולה חו מבוי מבוי ובונה כל מבוי ומבוי ט מלבה על פתחי חם רלה לחלוק רשותו מהם כדי שלא יהסור על שחר המבוחות :

ה י במה דברים חמורים שחין מערבין חותה לחלאין היינו לומר שחין לחי וקורה מועיל לסלקם זה מזה חבל בפס חרבעה חו בשני פסין ושני משתויין נחלקים חלו מחלו ומערבין לחלאין ואם הוח רחב מעשר חמות עושה צורת **פתח** • הגה חו יעשה מחילה נבוה עשרה לפחת מבולתו (טור) י"ל פתיר על יחיד חסור לחלוק כיצד ? לחלכה מפחר דבעינם נרכיכים לילך לרה"ר שבחוכה חבל לרחבה וחלו יוללים בפשר זה וחלו יוללים בפשר זה ואין לסם דרישה כלל ! זה על זה מערבין לחלאין ושומין חיקון ביניהם כמו שבחבחר לעיל סימן עם"ג דבר עשרה מבני חלר חו (י) קורה וכיוולר מעשרה טורח קפסח : (הנהות מיימוני פ"ם מהלכות עירובין והרא"ש והטור) :

יא כ עיר של רבים ונחמעטה ועמדה על חמשים דיורים חינה לריכה שיור :

יב ל המוכה בשיתוף לכל בני העיר חם עירבו כולם עירוב חחד חינו לריך להודיעם שוכות היא להם מ ודין מי ששכח ולא נשתתף עם בני העיר חו מי שהלך לשבות בעיר חחרת חו חינו יהודי שהיה עמהם בעיר דין הכל כדיהם בחלר ומבוי :

שצב דיני עירוב ביום טוב שחל בערב שבת ודין בין השמשות לערב • ובו ג' סעיפים :

א פ חין מערבין עירובי הלרות ושיתופי מבואות בי"ט שחל להיות בערב שבת (א) ואם שכח ולח עירב מערב י"ט וחלו שני ימים טובים ביום החמישי ויום ששי ק יערב בי"ט על תנחי שיחמר חם היום חול (ב) יהח זה עירוב ואם היום קודש חין בדברי כולם **א** (ג) ולמחר (א) יחמר חם היום קודש הרי עירבתי מחתמול ואם היום חול יהח זה עירוב וחני מילי בשני י"ט של גליות חבל בשני ימים טובים של ר"ה לח ג דכיומא אריכתא דמי : (ועיין לקמן סימן תקכ"ח) :

ב ל חחד עירובי הלרות ואחד שיתופי מבואות ד מערבין חותם ה ואפילו חם כבר קבל עליו תוספות שבת (ד) (ב) ו ויש חוסרים חם קבל עליו תוספת שבת :

באר הי טב ע"ירב

שצב (א) קנין יחיד • פי' שבגמ' יחיד לעצמו שמכירתה לרבים לו שמכרה לת"ח לרבים לו שמכרה לת"ח לרבים לו שמכרה לכותבים כו דיוקין ומעיר לעצמו דרבים ופלטיות וסרטיות כדרך שמצולים שטיון מגיד משנה : (ב) לין • ונ"ם דלא לפיכך מסרין כזה ולפבד דס"ל כרש"י דלין מקרא רבים סמוכים מס' רבות וכ"ם בסג"מ ס"ם מ"ת : (ג) שמיירו עיין בעיות ובדים כלל ג' סימן כ"ב ס"ק ג' וגיד מחכן : (ד) ולפי ל"ל לת מה מבחלבים רבים לפלטרים לעלמן וכו' ע"ו : (ה) היכר • לפיכך חיכת חיום יהודים כמדבר מוחת לין יכולין לערב יחד מפרי"ג כמ"ש . וכמס מר"ן בסי' שיור וכמב בעיות ובדים שם דמשמע מהמחבר לם דרים בו יכולין לריך לעשות היכר ומיהו כלי שלת יתבור על כל הפיר ומיהו בשיטלקלים דרים שם לפגל לת שבדי בשיור מקום שלין דרים בו יכולין לין לריך לעשות היכר ומכלל לעשות היכר ש"מ שלין מספיק ומפלו בית בשמפלע דרך מבוי לפיות בשיור לפ"ם שמלין שם כפגל שמיפר ש"ם ומפ"ש שלין מספי' שכנו : (ו) מפרי • וכ"ם כמב דכשיור של כרים מיהו לריך היכר כין מבוי למבוי כ"ל כדור מבי"ל : (ז) וקולא • לפגל לקולל נחמב כפחה : (ח) מלבה • פיהו חיובת נגוה ד"ם וכ"ם ס"ם : (ם) לחלאין • וכמ לת מפני מלבה ס"ת : (י) קורה • עיין ס"ם שבחים דבר זה ס"ל :

שצב (א) יחמר של מיהו פחח • טור • דמיחיל ומביר בים כבר חלים ליעבר בים חלים למרוייהו חנת חלים דעירוב ניהנו ס"ו עיין שם : (ב) ויש חוסרים • עיין

(ה) **אבל אם עירב כו'** · דכולי האי לא מקילינן לעוייה לגבי האי עירוב מקלתו יום הכיפורים לענין הבאה ומקלתו לילה לענין תכילה ס"ל בשבת : **שצד** (א) **ויש לבצוע עליו בשחרית** · הטעם הוחיל ותחעביד ביה מלתא מלוה נעשה בו מלוה לחמרה · (ב) **ואבד המפתח** · בטור כתוב אם מלא המפתח בי"ט בין בעיר בין בשדה הוא עירוב שיכול להעלותו ולפתוח אע"פ שלא היה בידו כ"הם כיון שמלוי הוא שימלחו הפבינן ליה כחילו הוא בידו אבל בשלמא בשבת בעיר הוא עירוב שיכול להביאו ע"י גוי ומילוות בשדה אינו עירוב עכ"ל · וק"ל כיון שחילו בשדה אין איסור להביאו אלא מדרבנן הוא שדה היא כשלמית וכל עירוב קונה כ"הם וכל דבר מלוה לא גזרו עליו כ"הם וכמ"ש הם"ע לחמר זה דוקא במלאכה גמורה והרמב"ם לא הביא בחמת מילוק דשדה נעיל · וכתב ב"י דטעמו מכח זה דכל מלוה לא גזרו עליו כ"ה לא בחמונין ולא בחילות אבל הטור שכתב בסימן שע"ה בפי' נבי חמונין דלא גזרו עליו כ"ה ממילא ה"ה כאן מלוה היא כמ"ש בסימן שע"ה בפי' מלוה היא דאפילו בחזור בין אחר עירובי חילות כו' ועיין מה שכחבתי סימן ת"ע : (ג) **אא"כ עשה מלאכה גמורה** · לאבל במלאכה דרבנן לא גזרו עליו כ"הם בדבר מלוה וה"ה דוקא לענין קניית עירוב שעיקרו כ"הם ולי כמה שהוא לחזו כ"הם לאבל לטיל כמה שהוכחנו בסימן שם"ו דאין ליתן עירוב חילות במקום שאסור לטלטלו אין צריך להקל בשביל זה ולומר דמן התורה יכול ליטלו דהחם הטעם שעל ידי העירוב הפבינן כאלו כל החילות צריכים לאותו בית וה"ל כל הבאת הבא בשבת בשבת אסור אע"ג דהוי כ"הם וא"כ כיון שביום השבת אסור לא מהני מה שהיה קולא כ"הם בדבר מלוה דביום השבת העמידו דבריהם בשיתופי מבואות מ"מ הא סומכין על שיתוף במקום עירוב כמ"ש סימן שפ"ו : **ב** **עיין סוף סימן שם"ו** · והע"ש ☞ לא ע"ש בם"ש : והוה

שצה (א) **מצוה לחזור כו'** · לא יבא לידי איסור מלטול : (ב) **או בשעה שמוזכה להם** · בטור כתב בשעה שמקבץ לאותו מבני המבוי להוציא ולהכנים מחצרות למבוי א (ומשם לבתים) בשבת אימתי מברך עליו בשעה שמקבץ אותו מבני המבוי (ב) או בשעה שמוזכה להם כגון ואם נבו לאותו בשעה שיבוא ובכתו ולא נרכו עליו עירוב הוי עירוב כי אין הברכה מעכבת (אגור ובטולי לקט) **ב** ע' סמ' שם"ו : שבו

מלוה שלא יקח פת אחר יאסור לאכול אני להם קודם שתשכח ל"ד ופירוש"ן ס"א ת"י : **שצד א** **חזקת כשרות** · כ"כ הע"מ פ"ו בשם הרשב"ם דהא אין מערבין בחרומה שהיא ספק שמלה וכן אין מערבין ב"הם כו' והרמב"ם ס"ל דכל שאין מזקה לחמת כגודו כשר לחפילו לא היה לו חזקת כשרות עיין שם ול"ע דכל זה בע"ח לבל בע"ח כ"ע מודו דמערבין ב"הם כמ"ש סימן רס"ח וא"כ מוטב דחפילו לא היה לו חזקת כשרות כשר ולחשר דספק הוא גרע שפי ונם בעירובי חלירות בעיין שעורה הרחויה מבע"י (רמב"ם שם"ל) עיין סי' תי"ו : **ב** **מלאכה גמורה** · לבל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו לפי שלוכך מלוה הוא (מ"א שם"ל) עיין סימן ת"ע וסימן שם"ו סי"ג וסימן של"ה והטור ס"ל דגזרו עליו משום דמיחזי כשותר לחוכל שכחב נתנו במגדל שהוא לבנים מסודרים וכו' בשבת היינו עירוב וה"ה היינו חלא משום מוקלה כמ"ש התוס' ומ"מ נ"ע למה כחב כי"ע ה"ז עירוב מפני שיכול לסחרו ולישלו דהא ספק לקמן סימן תק"ט דאסור לסחרו ע"ש ונ"ל דהטור סביר"ל ליה כמ"ש המרדכי והתו' דמותר לטלטל הלבנים לצורך חוכל נפש כמ"ש רמ"א בסי' תקי"ט וא"כ לצורך עירוב נמי שרי וכסימן תק"מ מיירי שלא היה לריך לאכול הסירות ע"ם וכל"ל בדא"ם ועמ"ש סימן תקי"ט ס"ג : **ואם** נמלא המפתח בשבת במקום שיכול להביאו בלא מלאכה דאורייתא הוי עירוב אף על פי שלא היה בידו ב"הם כיון שמלוי הוא שימלאנו מבעוד יום (טור ותו') : **שצה א** **ומהם לבתים** · אף על גב דהכא מיירי

עיין ע"ז מה שכתב על דיעה זו ודו"ק מהכון ניחבו בשוב עיין שם : **שצד** (א) מלאכה · לאבל במלאכה דרבנן לא גזרו עליה ב"ה בדבר מלוה ואם מלא בשבת בכל עניין מוי עירוב חפילו מלאו בשבת ב"ה עיין שם ושיין מ"א : בחמעשלן

כיון שמקפידים לעשות עירוב בכל ע"ם עפ"י שקדום מוכר"ר חיים ווישל ז"ל עיין שם : (א) מלאכה שעשה בשבת אפילו בשוגג אסור לטלטל ממנה כלום ואפילו לצורך עצמו ואפילו לצורך מלוה כגון לחלוב בהמה לחינוק ולהאכיל לחולה ולהדליק הנר לכבוד השבת ואפילו לצורך מלוה אחרת כגון לכתוב שטר לחבירו ולחתום עליו עדים

שצו א והוא באמצען · כ"כ הטור לדעת הרי"ף ול"ע דהא בסימן שמ"ט כתב היו שנים כגון שיש ביניהם ו' אמות והם ליתא דס"ל והוא באמצען א"כ היו אסורים לטלטל מזה לזה אלא ע"כ ס"ל דבורר לאיזה רוח שירצה וגם בהל"ש משמע כן וכ"ד הרמב"ם פי"ב ופכ"ו וידוע שהוא הולך בשיטת הרי"ף וכ"כ הרא"ב"ד ועמ"ש סימן ת"ה וכ"מ סימן ת"ט ס"ה :

שצז א בינוניות · היינו אורך ב' מנעלים מגטל א' מקום מלב הרגל ומגטל הוי בין רגל לרגל (מהרי"ו סי' פ"ס) : **ב כליו** · מיירי בי"ט דבשבת אסור להוליא א"כ מיירי במלבוש וע' סי' ת"ג : **ג לבנו** · לפי שדרך בני אדם להפקיד כליהם ביד בניהם ואין כוונתם למסור ברשותם (מ"מ) : **ד לרועה** · אפילו לרועה אינו יהודי ע' ססי' ת"א : **ה לשני רועים** · אע"פ שמעי"ט מסרה לשניהם ובי"ט בירר דבריו שמסרה לאחד מהן אפ"ה הוי כרגלי בעלים לפי שלא בירר דבריו מעי"ט (ר"ן) : **ו פטם** · מפני שהכל יודעים והכל לקנותו א"כ דעת בעליו למכרו לאנשים אחרים : **ז בהמה בשותפות** · מפני שהחייה יונקים החברים מסדרי : **ח חבית** · אמרי' יש ברירה דזהו חלקו המגיע לו מעטה לאשונה כיון דאיסור דרבנן הוא ע' סי' ת"ו : **ט הרי העיסה** · ולא אמרי' דליבטל מים ומלח בעיסה דכיון שבאו לתקן הטעם: ה"ל כמין במינו ולא בטיל בדשיל"מ ע' סי' תקי"ג וע' סי' ש"ח סס"ט: **י בור של יחיד** · ע' סי' שכ"ה ס"מ ע' סי' ת"א וכעי"ש לא ע"ש : **יא אנשי אותה העיר** · ואם עירב א' מהעיר יכולין להוליכן עמו וה"ה אם נתן לנכרי אבל אם מילאן נכרי אין יכול להוליכן אלא למקום שכל אנשי העיר יכולין לילך (מ"מ ר"ן יש"ש): **יב המושכין** · משמע בגמרא אפילו אין נובעין כיון דניידי לא קנו שביתה : **יג הנובעין** · ואע"פ שאין יוצאין חוץ ממקום נביעתן למשך הלכה: גשמים היורדים בי"ט סמוכים לעיר הם כרגלי אנשי אותה העיר וכל שכן כשירדו לתוך העיר עצמה דלא קנו שביתה באוקיינוס או בעבים דמינד ניידי שם (יש"ש גמ') ומשמע בתו' דף מ"ו דבתוך התחום מקרי סמוך לעיר ועמי' ת"ב וסי' תל"ז ס"ח וסי' תל"ח ס"ג וסי' שנ"ח סס"ח : **יד כרגלי הממלא** · דמאי דקי"ל שהמגביה מציאה לחבירו קנה חבירו היינו מטעם מיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה וכיון דלא זכה אלא מכחו הוי כרגליו (תו' והרא"ש) ודברי הב"ח צ"ע שכתב דכשנותן לחבירו הוי כרגלי חבירו דזהו דברי ר"ן דלא קי"ל כוותיה כמ"ש הרא"ש והע"ש נמשך אחר הב"ח ולא דק : **טו קרן זוית** · בטור ובהרא"ש משמע הטעם דכשייחד לו קרן זוית לא קיבל שמירתן רק שא"ל הא ביתא קמך לכן הם כמוהו וכ"מ מגמ' דקאמר הכא הא קבל נטירותא וע' במ"מ סימן ש"ל :

אריכה

הלכות תחומין

שצו דין ארבע אמות שיש לכל אדם בשבת · ובו ב' סעיפים

א א שבו איש תחתיו מכאן שכל אדם (א) יש לו ב ארבע אמות בכל מקום אפילו יצא חוץ לתחום ג ומודדים לכל אדם באמה שלו ואם היה ננס באיבריו נותנים לו ארבע אמות בינונית של כל אדם שכל אחת מהן ששה טפחים : הגה ולא ארבע אמות מודדין לו מרווחה **א** והוא (א) באמצען (טור) ויש אומרים דמותר להלך ארבע אמות לכל צד אבל לטלטל אין לו רק ארבע אמות עם אלכסונן כמו שנתבאר לעיל סי' שמ"ט (טור בשם הרז"ה והמגיד פי"ב בשם רשב"א) :

ב ד בכל מקום שקדש היום עליו אם הוא מוקף לדירה אפילו אין בו עתה דיורין חשוב כולו כד' אמות ה ואם אינו מוקף לדירה עד סאתים חשוב כולה כד' אמות ואפי' שבת בתל גבוה ובקמה קצורה ושבלים מקיפות אותה חשיבי כד' אמות עד סאתים :

שצז דין שביתת היחיד וכליו ומהלך אלפים אמה ובו י"ח סעיפים

א א כל אדם יש לו אלפים אמה לכל רוח חוץ מארבע אמותיו או מהמקום ששבת בו :

ב ב קדש עליו היום בבקעה ואינו יודע תחום שבת מהלך אלפים פסיעות **א** (א) בינוניות (טור) שהם תחום שבת :

ג ג כשם שאין אדם רשאי להלך בשבת וביום טוב אלא אלפים אמה לכל רוח כך **ב** (ב) כליו ובהמתו אין יכול שום אדם להוליכם חוץ לאלפים אמה של בעליהם ד ואם עירבו בעליהם לרוח אחת אין שום אדם יכול להוליכם לרוח האחרת אפילו פסיעה אחת במקום שאין הבעלים יכולים לילך : הגה ועיין לעיל סוף סי' ש"ה אם מותר למסור בהמה לאינו יהודי במקום שיש לחוש שיוליכנה חוץ לתחום :

ד ה המוסר בהמתו **ג** לבנו הרי היא כרגלי האב :

ה ו מסרה **ד** (ג) לרועה אפילו נתנה לו ביום טוב הרי היא כרגלי הרועה ז ואם מסרה **ה** (ד) לשני רועים הרי היא כרגלי בעליה מפני שלא קנה א' מהם :

ו ח שור של **ו** פטם כרגלי מי שלקחו לשחטו ביום טוב ט וכן אם שחטו בעליו ביו"ט ומכר בשרו כל אחד מהלוקחים מוליך מנתו למקום שהוא הולך :

ז י שור של רועה (א) (ה) כרגלי אנשי אותה העיר :

ח כ כלים המיוחדים לאחד מהאחים שבבית הרי הם כרגליו ושאינם מיוחדים אין יכולים להוליכם אלא למקום שכולם יכולים לילך :

ט ל שנים ששאלו חלוק זה לילך בו שחרית וזה לילך בו ערבית לא יוליכו אלא למקום ששניהם יכולים לילך ואם עירב זה לסוף אלפים למזרח וזה לסוף אלפים למערב לא יזיזוהו ממקומו :

י מ ב' שלקחו **ז** בהמה בשותפות ושחטוה ביום טוב אע"פ שלקח כל אחד מנתו הרי כל הבשר (ב) כרגלי (ו) שניהם אבל אם לקחו **ח** חבית של יין וחלקוה ביום טוב חלקו של כל א' מהם כרגליו :

יא נ השואל כלי מחבירו מערב י"ט אפילו לא לקחו עד הלילה הוא (ג) כרגלי השואל ואם שאלו ממנו ביו"ט אף על פי שדרכו לשאלו ממנו בכל יום טוב הרי הוא כרגלי המשאיל :

יב ס האשה ששאלה מחברתה מים ומלח לעיסתה ותבלין לקדירתה ביום טוב **ט** הרי (ז) העיסה והתבשיל כרגלי שתיהן :

יג ע לקח מחבירו ביום טוב גחלת לא יוליכנה אלא כרגלי הנותן אבל אם הדליק נר או עץ משלהבת חבירו הרי הוא כרגלי זה שהדליק :

יד י פ בור של יחיד הרי הוא כרגלי בעליו ושל אותה העיר כרגלי **יא** אנשי (ח) אותה העיר ושל הפקר כרגלי הממלא :

טו צ נהרות **יב** (ט) המושכים ומעינות **יג** (י) הנובעים ק הרי הם כרגלי הממלא ר היו באים (יא) מחוץ לתחום לתוך התחום ממלאים מהם בשבת ואין צריך לומר ביום טוב :

טז ש מילא מים מבור של הפקר לצורך חבירו הרי הם **יד** כרגלי הממלא :

יז ת מי שהיו לו פירות מופקדים בעיר אחרת רחוקה ממנו ועירבו בני אותה העיר לבא אצלו לא יביאו לו מפירותיו שפירותיו כמותו בד"א א כשייחד להם **טו** קרן זוית ב אבל אם לא ייחד להם הרי הם כרגלי זה שהם מופקדים אצלו :

יח ג מי שזימן אצלו אורחים ביום טוב לא יוליכו בידם מנות למקום שאין בעל הסעודה יכול לילך בו אלא אם כן זיכה להם מערב יום טוב על ידי אחר במנות אלו :

שצו (א) **יש לו ד"א** · בטור כתוב ופסק רי"ף שאין לו אלא ד"א והוא באמצען והרז"ה פסק שיש לו ד"א בכל רוח שהן, א' על א' ויש לתמוה דלפ"ז פסק רי"ף כר"א דס"ל במתני' כן בד' א"ה ולא מצינו לרי"ף שפסק כן ואדרבה הרא"ש כתב הא דלא הביא הרי"ף מאי דאמרי' בגמ' ר' יהודה היינו ת"ק כו' משום דס"ל הלכה כת"ק דרים פירקין דאין לו אלא ד"א והב"י הוכיח דהטור לא ס"ל כרי"א כיון שכתב סי' ת"ה מי שילא חוץ לתחום אפי' אמה א' לא יכנס להיות כבני העיר ואין לו אלא ד' אמותיו עכ"ל ולא הבנתי הוכחה זו דודאי אם יכנס *לתוך התחום יהיה לו מלותו מקום ב' אמות לכל לד ועכ"פ לא יכנס לתוך התחום להיות כבני העיר ובאשר"י כתוב בדברי הרז"ה א' על א' והוא באמצען והוא לא זכר זה בפסקי הרי"ף גם ברמזי' לא זכר בדברי הרי"ף רק ד' אמות ולא זכר והוא באמצען ע"כ נלע"ד דקך והוא באמצען אין זה מקומו אלא אמר דברי הרז"ה כמ"ש באשר"י כנלע"ד :

שצז (א) **כרגלי אנשי העיר** · פירש"י אפילו עירב רועה זה ד' אלפים לרוח א' אינו מעכב על אחד מבני אותה העיר שלקחו ממנו מלהוליכם ממנו לרוח שכנגדו אלפים דמאתמול מוקמי' לה ברשות בני העיר לפי שרגילים ליקח ממנו עכ"ל : (ב) **כרגלי שניהם** · לפי שבין השמשות יקנה כל אחד מחבירו : (ג) **כרגלי השואל** · כיון שמעי"ט אמר להשאיל לו :

של

א בריית' עירובין מ"ח ב כת"ק במשנה שם מ"א הרי"ף והרמב"ם בפכ"ז וכ"ז ג ביאמטו לעיל סי' שמ"ט סעיף א' וכ' ד משום שם מ"א לרבנן דקי"ל כוותייהו ה בריי' ב' לפנין במשנה שם וכ"ה למעבר וכ"כ ה"מ בשם הרב"כ"א א משנה עירובין מ"ח ומ"ט ופשוט כמשה מקומות ב שם בגמ' מ"כ ג משנה ביצה ל"ז ובגמ' שם ד שם ל"ז ה משנה שם ל"ז ו שם ברייתא וכר' דוסא ז שם במשנה ובגמ' כפי' המשנה שם ובפי' רש"י וכ"כ הטור ח שם מימרא דשמואל ל"ח ט רמב"ם בפרק ה' מטי"ט י שם ל"ח כ משנה שם ל בריית' שם ל"ז מ בריית' שם וכרב הרי"ף וכנא"ו וכרמב"ם בפ"ה מטי"ט נ משנה וגמ' שם ס משנה שם ע משנה שם פ משנה שם צ ברייתא שם ק כפי' הרא"ש וכן איתא בתוס' וכן דעת הר"ן ר הרמב"ם בפ"ה מטי"ט וכתב ה"ה שהיא משנה דפרק מי שהוציאוהו מ"ו ש שם בגמ' וכרב בשם וכתב הר"ן שכן נראה דעת הרי"ף ודעת הרמב"ם בפ"ה מטי"ט ת משנה שם א הכי מסרב לה שם בגמ' אליבא דרב דקי"ל כוותיה ב שם בגמ' וכרב ג משנה שם :

יד אפרים

שצו (במ"ז ס"ק א') פסק רי"ף כרבי אליעזר דס"ל במתניתין כו' כנ"ל (שם) דאין לו אלא ד' אמות · ר"ל אבל לא באמצען אלא הוא יבורר לו באיזה לד · (שם) דודאי אם יכנס לתוך התחום כו' כנ"ל :

שצז בש"ע בסעיף ט"ו) פי' ק"ד שהגוי ולא כרגלי הממלא' צריך לציין בסעיף ט"ו אבל כרגלי הממלא : (במג"א ס"ק ח') אפ"ה הוי כרגלי בעליו לפי שלא כו' כנ"ל :

שערי תשובה

שצז בש"ע סעיף א' כל אדם יש לו אלפים אמה כו' וכ' בברכ"י בשם הרדב"ז מי שאינו יודע שיעור אלפים אמה יכול למדוד אותם דרך הלוכו ושם אלפים פסיעות בינונית וכל מדידות מגוף מותרת ע"ש : ועיין בחוט השני דף ק"ט ע"ב כתב דאותן המשמרים בשבת והולכים שיעור שעה ע"י עירוב תיפסת דוחס כי לפי החשבון מהלך אדם בינוני אין רק י"ח מנוטין כמ"ש כתה"ד הובא בהלכות מליחה ולפנים מ"ש הרמב"ם שהוא שיעור ב' בליפי שעה צ"ע והאריך נמה :

באר היטב

שצו (א) **באמצען** · וכתב המ"א מבואר שיכול לברור לאיזה רוח שירצה כו' אמות ע"ש כ"ד עמ"א :

שצז (א) **בינונית** · היינו אורך ב' מנעלים מגטל א' מקום מלב הרגל ומגטל הוי בין רגל לרגל מהרי"ו סע"ס וע' סימן ת"א מ"א : (ב) **כליו** · מיירי במלבוש וע' סי' ת"ג מ"א : (ג) **לרועה** · אפילו לרועה אינו יהודי ע' סוף סי' ת"א מ"א : (ד) **לשני** · אע"פ שמעי"ט מסרה לשניהם ובי"ט בירר דבריו שמסרה לאחד מהן אפ"ה הוי כרגלי בעליו לפי שלא בירר דבריו מעי"ט : (ה) **כרגלי** · אפילו עירב רועה זה ד' אלפים לרוח א' אינו מעכב על מי שלקחו ממנו מלהוליכם לרוח שכנגדו רש"י עיין ט"ז : (ו) **שניהם** · לפי שבין השמשות יקנה כל א' מחבירו : (ז) **העיסה** · ולא אמרינן דליבטל מים ומלח בעיסה דכיון שבאו לתקן הטעם ה"ל כמין במינו ולא בטיל בדשיל"מ ע' סימן תקי"ג ועיין סימן ש"ח ס"ס ס' : (ח) **אותה העיר** · ואם עירב א' מהעיר יכולין להוליכן עמו והוא הדין אם נתן לנכרי אבל אם מילאן נכרי אין יכול להוליכן אלא למקום שכל אנשי העיר יכולין לילך מ"מ ר"ן מ"א : (ט) **המושכים** · אפילו אין נובעין כיון דניידי לא קנו שביתה : (י) **הנובעין** · אף על פי שאין יוצאין חוץ ממקום נביעתן מ"א : (יא) **מחוץ** · גשמים היורדים בי"ט סמוכים לעיר הם כרגלי אנשי אותה העיר וכל שכן כשירדו לתוך העיר עצמה דלא קנו שביתה באוקיינוס או בעבים דמינד ניידי שם יש"ש גמרא · ומשמע בתוספות דף מ"ו דבתוך התחום מקרי סמוך לעיר מ"א עיין שם :

אריכה

חבא

שצה **א** אריבא וקטינא • פי' שתין רחבה כהלכה : **ב** מן הקשת • וכתב הרב המאירי לותם שבכתו בקשת הולכין על ריבועו של קשת ועגולו עד לחצי הקשת ומשם ואילך מלפים למטה ע"כ לכל דרך שיתר תפוריים לבא (רדב"ז מ"ש ק"ן) הכי ליתה בגמרא דלעל כעי הדר ותני דרך בתים : **ג** מן המקום שנתקצר • לו שלא נמלוד מן הקשת עד סם ג' מלפים למילוים לכל לח לחמלעים ול"ש למה סתם הסור : **ה** בית דירה • תע"ם שתין דרין בה : **ו** על ד"א • ואם תין בה רוחב ד' לחמת חף על פי שהרוחב סמה לח מקרי בית עיין סימן שמ"ה :

שצה דין היאך מודדין אלפים אמה ובו י"א סעיפים

א א הבא למדוד אלפים אמה של תחום העיר אם היתה העיר **א** (א) אריבא וקטינא או שהיתה מרובעת ולא לרבוע העולם הואיל ויש לה ארבע זויות שוות מניחים אותה כמות שהיא ומודדים לה אלפים אמה לכל רוח מארבע רוחותיה :

ב ב היתה עגולה עושין לה זויות וראוין אותה כאלו היא בתוך המרובע ומודדין חוץ מצלעות אותו מרובע אלפים אמה לכל רוח שנמצא משתכר הזויות ; ובן אם היתה העיר משולשת או שיש לה צלעות רבות מרבעין אותה וארח כך מוציאין חוץ למרובע אלפים אמה לכל רוח :

ג ד כשהוא מרבעה מרבעה ברובע העולם כדי שתהא כל רוח ממנה משוכה כנגד רוח מרוחות העולם ומכוונת כנגדה :

ד ה היתה רחבה מצד אחד וקצרה מצד אחד ראוין אותה כאילו כולה רחבה ; היתה עשויה כמין *נם או בקשת אם יש בין שני ראשיה ; פחות מארבע אלפים אמה מודדין לה מן היתר וראוין את כל הרוחב שבין היתר והקשת כאלו הוא מלא בתים ואם היו בין שני ראשיה ד' אלפים אין מודדין לה אלא **ב** מן הקשת :

הגה וים לומרים שתין שהתילין למדוד מ"ד מן סבית ללת מוסחין חוס על פני רוחב העיר נגד סבית ומתחילין משם סבניש לחם וביריים ומהתילין וכן בכל מקום שמודדין (מור) וכן ל"ל נסקל :

ה ו היה בית דירה שהוא יוצא מהעיר אם היה בינו ובין העיר שבעים אמה ושני שלישים שהוא צלע בית שאתים המרובע או פחות מזה הרי זה מצטרף לעיר ונחשב ממנה וכשמודדין לה אלפים אמה לכל רוח מודדין חוץ מבית דירה זה :

הגה וים לומרים שתין שהתילין למדוד מ"ד מן סבית ללת מוסחין חוס על פני רוחב העיר נגד סבית ומתחילין משם סבניש לחם וביריים ומהתילין וכן בכל מקום שמודדין (מור) וכן ל"ל נסקל :

ו ו היה בית קרוב לעיר בע' אמה ובית שני קרוב לבית ראשון בשבעים אמה ובית שלישי קרוב לשני בשבעים אמה וכן עד מהלך כמה ימים הרי הכל כעיר אחת וכשמודדין מודדין מתוץ לבית האחרון ; והוא שיהיה בית דירה זה (ה) ד' אמות על ד' אמות או יותר וכן בית הכנסת שיש בו בית דירה לחזנים ובית שיש בו בית דירה לכהניהם והאוצרות שיש בהם בית דירה והגשר והקבר שיש בהם בית דירה ושלש מחיצות שאין עליהם תקרה ויש בהם ארבע אמות ו על ארבע אמות והבית ז הבנוי בים ח ושתי מחיצות שיש עליהם תקרה ומעזיבה ח ל (ה) ומערה שיש בנין על פיה ויש בה בית דירה כל אלו מצטרפין עמה אם היו בתוך שבעים אמה ושיריים ומאותו הבית היוצא רואים כאלו הוט מתוח על פני כל העיר ומודדין חוץ מאותו החים אלפים אמה : הגה ואם היו שני בתים כאלו נגד השיר **ט** דיטס (ו) כשיר שבטוי שקשת (סור) **מ** אבל שתי מחיצות שאין עליהם תקרה אף על פי שדרים ביניהם והגשר והקבר ובית הכנסת והאוצרות שאין בהן בית דירה והבור והשיחה והמערה והשובך **י** ובית שבספינה כל אלו וביוצא בהם אין מצטרפין עמה :

ז ז היו שתי עיירות זו סמוכה לזו קמ"א אמות ושליש כדי שיהיה ע' אמה ושיריים לזו ושבעים אמה ושיריים לזו השובים שתיהם כעיר אחת ונמצאת כל עיר מהן מהלכת את כל העיר השניה והוצה לה אלפים אמה : הגה וכן תומת סעיר שנפרצה מכ' דוחותיה זו בעבד זו וחרבו בתיה שביניהם עד ק"מ לחמה ובלים דינו כשתוח (סור) **יא** (ז) בית אחד שפילו גדול שרבה אין לו דין עיר לחת לו שבעים אמה ושיריים : (תוספות ורא"ם פרק כילד מעברין ושור) :

ח ם היו שלשה כפרים משולשים אם יש בין האמצעי ובין כל אחד מהחיצונים אלפים אמה או פחות מכאן ובין שנים החיצונים רפ"ג אמות פחות שליש (מלבד רוחב סעיר שתמלעי) (סור) כדי שיהיה בין כל אחד מהם ובין האמצעי כשתראה אותו כאלו הוא ביניהם קמ"א ושליש הרי שלשתן כמדינה אחת ומודדים להם אלפים אמה לכל רוח מחוץ לשלשתן (ו"ל דתין מודדין מן סתמלעי רק **יב** מהומותים) : (תוספות ורא"ם פ' כילד מעברין ושור) :

מ ע עיר שיושבת על שפת הנהל פ שרוב העתים הוא יבש ומשתמשים בו שאינו מלא אלא בשעת הגשם ; אם יש לפניה *מצבה רוחב ד' אמות על שפת הנהל כדי שיעמדו עליה **יג** וישתמשו בנהל נמצא הנהל בכלל העיר ומודדין לה אלפים אמה משפת הנהל השני ויעשה הנהל כלו בכלל העיר כפני המצבה הבנויה בצדה ואם לא היה שם מצבה אין מודדין להם אלא **יד** (ה) מפתה בתיהם ונמצא הנהל נמדד מן האלפים שלהם :

נ ק יושבי צריפים דהיינו שיושבים **טו** (ט) באהלים שעושין מהוצין וערבה אין להם דין עיר ולפיכך אין מודדין להם אלפים אמה אלא מפתה בתיהם : **סו** לין לכם כמין סיקה מחוסה ' לו מרין ' סביב בתיכם) (פ"ו כצם שבולי לקט) ר אם יש שם שלש הצורות של שני בתים קבועים של אבן או של נסרים אלו עושים את כלם קבע ויש להם דין עיר ומרבעים אותה ונותנין לה אלפים אמה לכל רוח כשאר העיירות :

עיר

כלל מקום שמחמשים בו העיר נתחיל למדוד משם : **יד** מפתח בתיהם • פי' מבית החוץ (מ"מ) : **טו** באהלים • שתין קבועים במקום לחד חלת יושבים כלן זמן מה ולחר כך הולכים למקום לחר (ס"ל רמ"י) וכ"מ בגמרא לבל לם קבועים במקום לחד הוי כעיר

באר היטב

שצה (א) תרוצה • פי' שתין רחבה כהלכה : (ב) שבתקבל • לו שלא נמלוד מן הקשת עד סם ג' מלפים סור : (ג) בית דירה • תע"ם שתין דרין בה : (ה) ומשמה • כהרמבן ס"ו,בן שומרי כעגל וכומרי העיר תין מודדין כמה לא מיקרי בית ע' פי' סמ"ם : (ה) ומשמה • כהרמבן ס"ו,בן שומרי כעגל וכומרי העיר תין מודדין שסם מפני שסם שלחי וזוקה למקום דכשיסי נגני לו בשמים כשופטין פחון כ"י : (ז) בשיר • שמ"ת שכבר שים כלן ס"ם ע"ב : (ז) בית ח' • לח"ל שומד בתוך ע' לעיר : (ח) מפתח • פי' מבית החוץ : (ט) כאהלים • שתין קבועים במקום לחד חלת יושבין כלן זמן מה ולחר"כ סולכים למקום לחר לבל לם קבועים במקום לחד סוי

שערי תשובה

שצה בש"ע סעיף נ' כשהוא מרבעה פ' וכתב בב"ח מ"ת שתוך נ"ל לענין מדידת סתחום לכתחילה ים לרבוע לרבוע סעולם לבל לם כבר ניין כרבוע שלם לרבוע סעולם וכשיסיו בני העיר ליה טוב בני העיר לבל סבתחות מחוינים לסבלתר במדת זו ואין סיחיר יכול לפרוש מן סלכור לומר לחתחום לי שלא כרלוני לם לה שבשיטו לי ורבוע לעיין לחתר לחר ס"ם : (ה) ומערה . שבח"ם וכתב בדעול מרבבה דבורגנין ס"ל לסיות ד' לחמות על ד"ח בח"ם בסוכה דף נ' וס"ם ברא"י דמשמע דבורגנין סיין בהות רק לעיות בילה ולחדם לחר ושכיו לדירה ברלוי ס"ל ד"ח ומ"ח ברי"ז שיכא שבתת לעורך שדות לו סירות וכן בשרוכה בכא בשרוכה רק בשבול כן ולא לשמור שדות לו סירות לחו כולם בוח וים סבום מחוך בעיני : (ז) בית לחד . שבח"ם וכתב בב"ח מ"ת סי' ב"ב בשר ב"ח ובלים חגר וביית לח מהני ובשיטו ב' סירות ב' בירות ב' חלירות

כעיר : **טז במקום ישיבתה** · פ' מן סכתים ולא מן סחומה לפי שיש בחומה בית דירה :

שצט א **נהר** · שהוא נחב יותר מכ"פ לפחות (ב"י) : **ב לבו** · דהיה יהא מחד מהן נגד לחלחו ומחד נגד לגליו יתקלקל החבל והחבל מתקלקל והמחומים מהמעטין : **לשיכך** קבעו לו מקום : **ג כנגד העיר** · כדי להכניע ההרים ונחיות שבנגדו : **ד הגיע לגיא** · וביגיע לפילו מהלקט י' מתוך ד' מכלישו שלין סולה בהכלעה שם"ע כלוגמות (ב"י) : **ה לא יתרחק** · שהרחוק יחמר מדת תחומין בחם לכחן : **ו ביותר על זה** · היינו חם שולה יותר על חק"ף לחם בקירוב (רמב"ם) : **ז קטן לא** · ולף על פי דבמילי דרבנן נחמן כמ"ם סימן תל"ז נכי חמן שלחי חתם דהוי כידו (חו' דף כ"ש) ושמ"ם סי' ת"ם ס"ק יכי"ד סי' קכ"ז סס"ג : **ה אבל נאמן הגדול** · (טעמ"ם סימן ל"ה וסע"ם ולא ע"ם בסמ"ע ס"ק י"ח) :

ת א בחצי העיר · ולם כלחם מדחמו בסוף העיר כל העיר נחשב כל"ח כמ"ם רסי' ת"ב : בדעתו **ליכנס כו'** · כשהיה בדרך היה כדעתו ליכנס לעיר וכן סממנות למר שביחתי במקומי : מוקפת

שצט (א) של חמשים · דכתיב וכוחב חמשים בחמשים לחמה חוכה בחבל של ג' חדוד ג' : (ב) **כנגד לבו** · קבעו חכמים מקום לסוס כנגדו לחם בחבל כלא יתן זה כנגד לחלו וזה כנגד לגל ו והחבל מתקלקל והחמומים מהמעטין : (ג) **בבל כחו** · לפי שבחבל חוא מכניד בלמלע ולילו נמתח כלחוי : (ד) **בטבלא מרובעת** · כ"י הכיח בסם כרי"ב יוחנן ו"ל ובעיר מרובעת עסק' שלין בה חלף חלפים של חלפים דהכי חמי חחומים מרובעים שלם היה מרובעת כגון ג' חלפים חרכה וחלחה חלפים לה יהיו מרובעים החחומין דוקא חלא יהא חוכן כלחל חלא בחבל חו שלחמר שניתן לרחבן כמו לחוכן חלא כך יהא דינה על פני כל העיר רחבן חלפים ומכך החחומין כמכך כל העיר ולם היחה עיר קטנה שלין בה חלא חלף חמה ולוחב בה חלף חלף חמה יגרע ציטול החחומין מי גרע ממי שנחבא בבקעה שכבה לו מקומו ד"ח ולחלפים לכל לד מרובעות וח"כ עיר קלנה כנגד כל לדדי העיר יש לה חלפי' חמה כמלח שלם היה חרבה ג' חלפים' וחחבה ג' חלפים' מהלך חחוק לעיר ממנה ג' חלפים ג' חלפים שכנגד העיר וחלפים לגד מזרח וחלפים לגד מערב ומן הלפון לדרום ג' חלפים חלפים שכנגד העיר וג'חלפים לגד נפון וחלפים לגד דרום ולם היחה חורבה חלפים ורחבה חלף מהלך ממנה למערב ו"ח חלפים שכנגד העיר וחלפים לגד מזרח וחלפים לגד נפון וחלפים לגד דרום ע"כ ולחי חמה מהר דודחי נם הרי"ף ס"ל לדיעה הכי דמ"ם חין לה נחחומין כו' פ' דטבלא כו' חלו מלייריס חמה מלבד החחומין ושליה נותן חלפים לכל רוחב שלה ורוחב מלבד מילו הקרמות וסיינו כדברי הב"י ומ"ם הרי"ף ומכך החחומין כו' פירוש דלמעין החחומין פי' כמה יכול ליכך סיינו ממזרח למערב כמכך העיר קן רב חו משם ומסף ע"ז הקרמות נמלח שהמבלה כולה של החחומין חיטה מרובעת וכמ"ש ב"י לדיעה קן נחבון הרי"ו וכחבם פרק ב"י בזה :

חבל

שצט א **נהר** · שהוא נחב יותר מכ"פ לפחות (ב"י) : **ב לבו** · דהיה יהא מחד מהן נגד לחלחו ומחד נגד לגליו יתקלקל החבל והחבל מתקלקל והמחומים מהמעטין : **לשיכך** קבעו לו מקום : **ג כנגד העיר** · כדי להכניע ההרים ונחיות שבנגדו : **ד הגיע לגיא** · וביגיע לפילו מהלקט י' מתוך ד' מכלישו שלין סולה בהכלעה שם"ע כלוגמות (ב"י) : **ה לא יתרחק** · שהרחוק יחמר מדת תחומין בחם לכחן : **ו ביותר על זה** · היינו חם שולה יותר על חק"ף לחם בקירוב (רמב"ם) : **ז קטן לא** · ולף על פי דבמילי דרבנן נחמן כמ"ם סימן תל"ז נכי חמן שלחי חתם דהוי כידו (חו' דף כ"ש) ושמ"ם סי' ת"ם ס"ק יכי"ד סי' קכ"ז סס"ג : **ה אבל נאמן הגדול** · (טעמ"ם סימן ל"ה וסע"ם ולא ע"ם בסמ"ע ס"ק י"ח) :

ת א בחצי העיר · ולם כלחם מדחמו בסוף העיר כל העיר נחשב כל"ח כמ"ם רסי' ת"ב : בדעתו **ליכנס כו'** · כשהיה בדרך היה כדעתו ליכנס לעיר וכן סממנות למר שביחתי במקומי : מוקפת

א **עיר שהוקפה ואחר כך ישבה מודדין לה מן** (ו) **ישיבתה** ה ישבה ואח"כ הוקפה מודדין לה מחומתה :

שצט במה מודדין התחומין ומקום המדידה ומי הוא המודד · וכו' א' סעיפים

א אין מודדין תחום העיר ו אלא בחבל של **פשתן** (א) ג של חמשים אמה לא פחות שהוא נמתח ביותר ולא ארוך יותר מפני שאינו נמתח כראוי :

ב ג אם יש **א** (א) נהר לפניו לסוף ע"ה אמה לאחר שמדד חמשים אמה חוזר לאחוריו כ"ה אמה כדי **שיבא** החבל של ג' אמה שלם עד הנהר :

ג ד **ישים** החבל (ב) כנגד **ב לבו** ה ויתחתנו (ג) **בבל כחו** :

ד ו **לא** ימדוד אלא כנגד העיר אפילו אם יש הרים ונאיות כנגדה לא ילך מבנגדה בצדה שהוא ישר וימדוד שם ויחזור **ג** כנגד העיר לפי מדה שמדד שם אלא ימדוד כנגד העיר ז וכשיגיע להר אם ח הוא כ"כ זקוף שאם יורידו חוט המשקולת מראשו לא יתרחק מבנגדו ולמטה בשיפולו ד' אמות אז אין צריך למדוד (כל כך) ט הירידה והעליה אלא אם יש מישור בראשו ואם אין מישור בראשו אינו מודד כלל ואם חוט מתרחק מבנגדו ארבע אמות י ומתלקט י' מתוך ה' דהיינו שבהילוך ה' אמות של שיפוע עולה י' טפחים אז רואים אם אין משפתו אל שפתו אלא **ג'** אמה מבליעו בחבל של ג' אמה כ שזוקף עין גבוה בשפתו מזה ועין אחר בנגדו בשפתו מזה ומותח חבל מזה לזה ואם אינו יכול להבליעו בחבל של ג' אמה ל מודדו בחבל של ד' אמות וכך יעשה אחד עומד ברגלי ההר למטה ואחד למעלה ממנו ברחוק ד' אמות וגותן התחתון החבל בנגד לבו והעליון בנגד רגליו ועולה התחתון למקום שעומד העליון והעליון עולה ד' אמות ומודדין בבתחילה וכן יעשה עד שימדוד כולו מ ואם הוא משופע יותר שבהילוך ד"א עולה י' טפחים אז הקילו בו ולא הטריחו להבליעו בחבל של ג' אמה ע"י קורות אלא אם אין בו אלא ג' אמה ישער אותו כמה יש בו לפי אומד הדעת נ ואם יש בו יותר מג' אמה מודדו בחבל של ד' אמות :

ה ד ס הגיע לגיא אם חוט המשקולת מתרחק מבנגדו למטה ד' אמות אז רואים ע אם יכול להבליעו בחבל של ג' אמה מבליעו ואם לאו מודדו בחבל של ד' אמות פ והוא שלא יהא עמוק יותר מאלפים צ אבל אם הוא עמוק יותר מאלפים מודד הירידה והעליה של כל השיפוע ק ואם אין החוט מתרחק מבנגדו ד' אמות ר אז אם יכול להבליעו בחבל של ג' אמה מבליעו ש ואם לאו אינו מודד כלל השיפוע של ירידה ועליה אלא המישור של מטה ת ואפילו אם עמוק יותר מאלפים :

ו ט הגיע להר (או לגיא) וכל מה שהוא ממנו מבנגד העיר הוא רחב מחמשים אמה שאינו יכול להבליעו כנגן שהוא במזרח העיר וכל אורך מזרח אינו יכול להבליעו אם יכול להבליעו בתוך אלפים של צד צפון או דרום ילך שם ויבליעו כיון שהוא עדיין בתוך התחום של צד העיר אבל אם אינו יכול להבליעו בתוך אלפים של צד העיר ה לא יתרחק יותר לצד העיר כדי להבליעו :

ז כ אין מומבין אלא על מדידת אדם מומחה שהוא יודע מדת הקרקע :

ח ג היו לנו תחומי שבת מוחזקין ובא מומחה ומדד ריבה בתחום מהם ומיעט בתחום שומעין לו אף בתחום שריבה :

כגון מדד ומלא מדתו במזרחית לפונית יהיה על שכנגדה במזרחית דרומית שוחת תחום על סימן התחום מזה לזה בחלכסון (הרמ"ם ומור) וי"ח בכוה כפי המקום שריצה בו · (כ"י בשם רש"י ורשב"ם) :

ט ד אם באו **ב'** מומחים ומדדו את התחום אחד ריבה ואחד מיעט שומעין למרבה ס ובלבד שלא ירבה יותר ממדת אלכסונה של עיר ו כיצד בעת שירבה זה נאמר שמא האחד מקרן אלכסון של עיר מדד האלפים ולפיכך מיעט ומצא צלע התחתון בינו ובין העיר פחות מאלפים וזה האחרון מדד אלפים מצלע העיר ואין מחזיקין על הראשון (ב) שמעה ו ביותר על זה :

י ז עושין התחומין (ד) **כטבלא מרובעת** דהיינו שמודד על פני כל אורך העיר למזרח אלפים אמה לחוץ וכן לצפון ואחר כך רואים באלו היתה טבלא מרובעת בקרן למלאותו ומצא התחום בקרן אלפים ואלכסון ח שהם אלפים ות"ת אבל לא ימדוד מאמצע הקרן אלפים באלכסון וכן בקרן שכנגדו ויתן החוט מזה לזה שא"כ מספיק חת"ת שבקרן וגם לא יהיה התחום כנגד העיר "אלא אלף ותכ"ח :

יא ס אפילו עבד אפילו שפחה נאמנים לומר עד כאן תחום שבת · אבל ז קטן לא בעודו קטן ח אבל נאמן הגדול לומר זכור אני שעד כאן היינו באים בשבת כשהייתי קטן ומוטבין על עדותו :

ת מי שישב לו בדרך לנוח ולא ידע אם הוא בתחום או לאו · וכו' סעיף אחד

א ס מי שהיה בא בדרך ליכנס לעיר וישב בדרך לנוח והשכח לו ולא ידע שהוא בתחום העיר ואחר כך מצא עצמו בתחומה קנה שביתה בעיר ונכנס לתוכה בשבת ומהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח ג אבל אם לא היה דעתו ליכנס למדינה זו קנה שביתה במקומו ומשם יש לו אלפים אמה לכל רוח ואם כלים אלפים אמה ממקום שביתתו בחצי העיר אינו מהלך בעיר (א) יותר מחציה : הגה וכ"ם אם היה בדעתו ליכנס לעיר (ב) ואחר שביתתי במקומו ממי דינא הכי · (סמגיד פרק כ"ו) :

מי

שערי תשובה

על ג' בחים ולם מודדים מכפר מן סחגירות וכלפם וגם כחב דלא תיקנם מפי' שכ"ג שמכרן שם לענין ציור דחמי' כיח מחד כוח ביור ס"ם : סי כעיר ס"ל : (י) יכיעקם · פירוש מן סכחים ולא מן סחומה שם לחן כחומה כיח דירה :

שצט (א) נכר · שטוח רחב יותר מכ"פ מטוח בס"ם : בב"ש חק"ף חמם כקיבוב דמכ"ם :

ת (א) יוסף · וחם כלפם מדחו כפוף מעיר כל מעיר נחשבת כאילע לחוכ כמו שכחב ב"ח ס"ת : (ב) ואחר · כין שבשבוח ס"ל :

תא (א) **אבל חפצי הפקר אינם קונים שביתה** • בגמ' לימרי בדף מ"ו דהיינו לקולא דאילו היה קונה שביתה לא היה יכול להוליכו רק לתחום שלו ע"ל דאם נפקא לן קולא מזה דקנה שביתה כגון שבניס זו בשעת ה' וה' מירב למזרח וכלה תחום שלו שמוך למקום החפץ ומשיב מירב למערב וכ"כ כלה תחום שלו שמוך למקום החפץ דזה לימי' שלו מס יכול להוליכו רק למקו' שמותר לכניסה דהיינו בתוחו מקום החפץ ומשוך לו קלת ותו לא כמו דלימא לעיל סי' ל"ו דדין מיס שמלוי מלוק כו' ולולו לומרים שהחפץ קנה שביתה יכול להוליך כל ה' פר מלפיס ממקום שלה תחום של החפץ דודאי שביתה של החפץ ע"י. אלו המולפים לותו בשבת זהו לימרינן ג"כ לקולא דקנה שביתה ולפ"ז קנה בח"ש שביתה בחפץ מיס שלו מקום שלו מגיע מקום החפץ של ישראל ולפי מ"ש דיס לעפעמים קולא חס קנה שביתה כמלוחו מיס ס"ו יס קולא לח יס שביתה בחפ מיס שלו לותו מלהיכו יהודי וכיון שבאמת לין לנס שביתה נעשה קולא של כדין ול"ע : (ב) **שלא לשלטלן חוץ לד"א אם אין העיר מוקף מחיצה** • ל"ל דאס הכילו למכוי של יהודים שעושין שם שיכוב שלו דהיינו ל"ס דהוה כולו כד"א דאס ע"ו מוכר לעולם מרשות לרשות וכמבוי עצמו דלמו מושכין כל המבוי כרשות אחד ס"ל לעניו בח מתו לתחום דהוה כולה כד"א ומותר לשלטל בכל המבוי ול"מ לרמ"ל בפ' ח"ל סימן ט' ז"ל דוקא בתוך ד"א אס הוא בשדה או שהוא בתוך תומת העיר דאפיכן כולה כד"א וכ"ס בחלר עכ"ל אבל לא מלא חיסוי רק בשדה ולא בחלר וזה המבוי שהוא בל"ס כחלר ה' דמי כנלע"ד ברור :

תב (א) **ומקצתו בתחו' עיר כו'** • קשה הא תסור לפי' בלא עיר אחרת כיון שהם חוץ לתחום ומתערבין עם תוחו שתוך לתחו' וי"ל דאותן שחוץ לתחום הויין לפקר ואין קונין שביתה והוה כמו מושכין דהם לפקר מש"ה בהכי שתוך התחום דעת בני עיר עליהן ונמ"ש בגמרא דף מ"ס בנמשים שירדו מני"ם הסמוכים לעיר דדעתן עליהן:(ב)**ואפי' היא תלויה**·דמיס הקילו דלפילו מחילה תנויה מהנית :

תג (א) **כיון שלא שבת באויר המחיצות** • זה תסור לעניו שלא נחשוב כל ההיקף כד"א לא לחכל לעניו לימול לא לילפה לן מזה כיון שיש מחילות עכ"פ שבעיו : (ב) **אבל לשלטל כו'** • כרש"י כתוב וז"ל משלטל בכולה לפילו חוץ לאלפים שתין לו לרשות להלך מותר לס לילל על ידי זריקה כלומר מותר לזרוק שם ממילא העשוים בשבת שתם ממילא וממילא שמעיון דכתוב לעיל בלר ב' דשת מחילות ניתנו עכ"ל והתו' כתבו וז"ל כלתה לכ"י דלה תוך לאלפים משלטל ע"י זריקה לבל כי תורתים לימו משלטל ולא ד"ח לשלטל לאלפים ולא ד"ח

ס"ק: **ג למעלה מי'** · ולפ"ז נב דמים קנו שביתה לפ"ז על פי סכסם למעלה מי' כמו שכתבתי סימן שנ"ז ס"ד ול"ל דמים מסיבי כולהו כחדא דמחוברין לקרקע (הו' דף מ"ב) ואם יצא פעם א' ליכסה מבחוץ קנה שם שביתה ואין לו תלת מעם לילכים (בד"ה בסם הרמב"ן): **ד ואם כבר יצא** · כלומר שהפלינה ספינתו מסם מוך לילכים: **ה ח"ל כל העיר כד א** · ל"ל דמקרי יצא תלת לדעת עיין סימן ת"ם ס"ו וס"ה שם דמפיהו לתוך העיר הוי ליה כולה כד"א ועמ"ש סימן ת"ם ס"ו (מהרי"ל) ואם לא יצא ממקום שפנה למטה מי' תלים למטה ומדתו בחלי העיר לסור לכולן יותר כמ"ם סימן ת"ג וסימן ת' · ובכה בסבת ממון לתחום מיתר לילך בי"ט שלאחריו חוץ לד"ת (ב"י והג"ה וס"ל דלא כם"ג) ופשוט דהג"ה מיירי שפנה פעם אחד למטה מי' דהא פסק דאין תחומין למטה מי' ושמיטה שם מא"ז תלת שהרכ"י מביא ממנו ראיה

(ה) **אם הוא י"ם** • פירוש שאז מותר להוליך מרכות לרשות משא"כ בשבת שאין היתר אלא במקומות : (ו) **ואסור לשלשלם חוץ לארבע** • בעוד כתוב שם הולילן בשוגג מותרים כמויד אסור לשלשלם מון לד' אמותיו וכתב ב"י דוקא שהולילן בשוגג אין נכס אלא ד"א והטור דקדק במויד כיוון משום לישור אלא שלשלם חוץ לארבע אמות משום דמיירי בעיר המוקפת וכזה ס"ל כרמב"ם דסתיף ו' שזכרנו שם דבישוב לדעת וכמה לדיר וסהר אלא שלשלם חוץ לארבע כך' אמות אלא דוקא בישוב בחומה ס"ל דכוותיה לשם בשוגג מחשב לו כל שעיר כד"א אבל במויד לא מחשב לו כן וע"כ נקט הטור חון לד' אמותיו בוי"ו להורות שהילו שם הוא בר"מי לו בעיר המוקפת אין לו אלא ד' אמות וברא"ש לשיטתו בפרק ח"ש סימן ט' שהביא דברי הטור הללו בשם הלוו בשם ס"ת ולשון לשלשל חון לד"א וכתב על זה סימוכ בעיר שלין מוקפת חומה כו' ולעד"ז כמ"ש דשילו במוקפת חומה קאמר דאסור כיון שלין כאן חומה וכמ"ש בהסיג דבסמוך :

שוב לשיטתיך דברי רש"ל שם ומה שכ"ל בזה ז"ל שם כתב הריטב"א והרמ"ה וז"ל הא דאמרינן שם יש מאותו מין במאומר לשון לא מיבעיא בהילה דאסור אלא אפילו לשלשל נמי אסור אלא מזי להילה וכמוקמה דמי לכל הבא ממון לתחום לף על גב דאסור בהילה מותר לשלשל כיון דמותר ליטלטל לאחר ע"כ כו' והטור כתב בשמה ספרי' ס"ה היכא שהולית לשלשל חוץ לד' אמות כה בתוך ד"א שרי ואין לכוונו לא נחית לדקדק הללא מבי הרמ"ה ומבי הריט"ה דאסור בהילה מכח היסוס לאסור לכל נמי לשלשל ולכאורה קי גרסה להוכות כי מי הוא שיכול להקל כנגדם בלי רהייה אכן כשירדתי לדקדק בדיים שמעתא דמ"ע אומר מי לישנא שבשת הרי"ף ולף שהרמ"ם בסכיס עמו כי הוכה היא ולגמוד מי לריך מדמסקינן שם בשמעתין דלימו יהודי שהביא דגיס לר"נ דלאחר מותרים שם ומסיק שם דלא שרי ר"נ אלא לקבל דהיינו בשלשל לכל בהילה מודה דאסור דספק ליוד היוס ולאחר מי לא אסר נמי לשלשל משום דאסור בהילה ומה שכן שספק הוא שוף שוף מאחר שאסור בהילה מוקמה הוא ואסור לשלשל ושוב דפריך אחר כך מבריית' דקתני אינו יהודי שהביא דורון ליפרוזל דגיס לסיס ופירות בני יומן מותרין לקבל שפיר לף"ת בהילה ב"י מי שרי בהילה לשלמל אלא ס"ד דמקשן דמותרים לקבל ואחלי לא לסיכי משום מוקמה ולף לפי המסקנא שהביב לו ולטעמיך פירות ב"י מי שרי בשלשל ממש דכ"ע ידעי דפירות ב"י אסורין ואינו משום מוקמה דמחוכר כמו שפירש רש"י דלי כשבהתו הל"ע ולטעמיך אחאר דאסורי בהילה בשלשל מי שרי דהא מוקמה הוא מלא ולאי ניחא להאי שבהא ובבי רש"י נכונים ושיקר ושבאתא נמלא מ"ש הטור שאסורין לשלשל חון לד' אמות הא תוך ד"א שרי הוא הכון ולהיכא דרש"י וכ"ד מהרוניש עכ"ל ולתחומה על זה דבא לדחות דבכי הרי"ף והרמ"ה בתלמוד ערוך בסוגיא שהם עוסקים והילה ליימם זה לאילו לקבל מהשתברים כ"ם לגדולי ישראל ואמת לאחם כאחר לבלר ומתקום שבא מעליהם רש"ל ומעשה בא"י אחד שבהיה לגוים לר"נ ואחר מותרים הם אלא שאין לקבל סימנו מעשה לשהור אסורי מסכרת וכ"ק ספק מעש"ם ומעשה בא"י אחד שבהיה לגוים לר"נ ואחר מותרים הם אלא שאין לקבל סימנו מעשה לשהור אסורי מסכרת וכ"ק ספק מוכן לאסור וכ"ג מהיר ומעשה נמי כו' ואחרינן בגמרא מותרין הן ואחר כך מותרין לקבל פירש"י בשלשל לכולי עלמא אלא שאין לקבל מוכן לאסכו בשלשל אבל בהילה לא שרינן ר"נ ולזו אחר מותרים בהילה מיהו יהודי שהביא דורון ליטרזל אפילו דגיס המפולמין פירות לסיס ופירות בני יומן מותרין בשלשל לר"ד מותרין לקבל שפיר אלא לר"ד מותרין בהילה פירי ב"י מי שרי בהילה ולטעמיך פירי ב"י מי שרי בשלשל אלא בבוורי דשבתא ופירי דשבתא דהיכי דהוכה מותרים אחאר ר"נ היינו לקבל ולאי לא ספק מלוכה כר"נ אלא לגבי מולתיה דר"נ ואע"ג גם רש"י ומהר"ם ברמ"ה ברמ"ם דשלינ על ר"נ ואסור דבר שבהילה ליה דבכן בשלשל ס"ל בספק מוכן לא אסור בשלשל אלא בהילה ס"ל ולאי אחאר לר"נ אפילו בשלשל אלא בהילה ממילא ס"ל בספק מוכן לא אסור בשלשל אפילו בהילה דוקא ובכינן מהכא דפירי דמוכר בשלשל למ"ד בשלשל שפיר מלאה דס"ל דאפילו בהילה דקי"ל כר"ם דל"ל מוקמה אלא בגרוגרות ולמוקין וה"ה מחוכר עדיף מגרוגרות ולמוקין דאספר דשפיר שלויה מאחאל שיהיה בהנאה על ידי חינו יהודי וכן בחחוכר לידה ולף על פי שלפי הטעם הזה מחוכר כמו גרוגרות ולמוקין מ"מ המקשן לא ס"ל כן ומ"ש הקשה על מ"ד מותרין בהילה ושל זה מצאי דמיירי היה ספק אימא מהנה לו ניעוד וכזה ר"נ מתיר אפילו בהילה ולכך לחמת דמחוכר הוא בגרוגרות ולמוקין ואסור ושל זה מצאי דמיירי היה ספק אימא מהנה לו ניעוד וכזה ר"נ מתיר אפילו בהילה ולכך רק בשלשל ממילא לא"ק דק"ל כוותיה אסור אפילו בשלשל ולף על גב דאין לכן מוקמה כיון דספק הוא מ"מ מדאסור בספק בהילה היוס מוקמה ליה מלחמת דעתיה מזה וזה עלמו הטעם שפסקו ריי"ף והרא"ם דמחוכר אפילו בספק אסור אפילו בשלשל ומכול שפסק כאן בפירות שילולו בשבת ולא הוכזרו מותרים בשלשל אלא ד"א אפילו במויד כמ"ש הרי אלו חוכר בהילה מטום דאסור בשלשל אלא ד"א אפילו במויד כמ"ש הרי אלו חוכר בהילה מטום דקשה דקעביד מיסורא במויד כמ"ש כ"ז כבור והש"ע הביא מחלוקת ולא פסק כלום :

יד אנוסים הם • וגם הם במקומן ול"ד למבטל בשבת במויד דאסור אלא שהוא מלוייתא דאוריי' הוא תו' • ול"ע דהא המבטל כלין והמעבר דאסורה דלכאן נימטו וקשין כדלעיתא ס"ב דהיכא כ"כ הרמ"ם והכא דוקא כדאית ליה פירי לאחלי: **טז** פירות שהוציא חון לתחום והחזירום אפילו במויד לא הפסידו מקומם שכל העיר להם כארבע אמות וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח כבתחלה (ה) אם הוא יום טוב ואם הוא שבת מותרין באכילה במקומם ו ואפילו לאותו ישראל שהחזירם לצרכו במויד מ"מ יד אנוסים הם וכל זמן שלא הוחזרו ו והם חון למקומם אם הוציאן בשוגג **טז** מותרים (ח) לאכלם (ו) ואסור לשלשלם (ט) חון לארבע אמות ואם הוציאם במזיד אסור לאכלם **טז** ז אפילו מי שלא הוציאם ק ויש מתירים למי שלא הוציאם :

תן מי שיצא חוץ לתחום שלא לדעת • ובו ס"א

א ח מי שיצא חוץ לתחום שלא לדעת שאין לו אלא ארבע אמות והוצרך לנקביו יכול לצאת מהם עד שיטצא **א** (א) מקום צנוע לפנות ועצה טובה לו שיתקרב בצד תחומו שאם לא יטצא מקום צנוע עד תחומו יכול ליכנס ולאחר שנכנס הוי כאלו לא יצא כיון שנכנס ברשות ג אבל אם מצא מקום צנוע קודם לא יכנס אלא יפנה שם ויתרחק ממקום שנפנה עד שיכלה הריח ושם יש לו ארבע אמות ואם נתרחק מהריח וכנס בתחומו כאלו לא יצא ואם יצא לדעת **ב** אין לו (ב) תקנה זה שאמרנו בהוצרך לנקביו ג יש אומרים אפילו לקצנים ד ויש אומרים ג דוקא לגדולים :

תז מי הם שיכולין לילך חוץ לתחום • ובו ג' סעיפים

א ט מי שיצא חוץ לתחום ברשות כגון חבטה הבאה לילד וכיוצא בזה יש לו אלפים אמה לכל רוח באותו מקום שהגיע לו ואם הגיע לעיר הרי הוא כאנשי העיר ויש לו אלפים לכל רוח חוץ לעיר (ושין לעיל סוף סימן רמ"ח) :

ב ג היה יוצא ברשות והוא הולך בדרך ואמרו לו כבר נעשית המצוה שיצאת לעשות יש לו ממקומו אלפים אמה לכל רוח ואם היה מקצת התחום שיצא ממנו ברשות מובלע בתוך אלפים אמה יש לו ממקומו הרי זה תחזר למקומו וכאלו לא יצא :

ג ג כל היוצאים להציל נפשות מן הנהר או מן המפולת יש להם אלפים אמה לכל רוח ממקום שהצילו בו ואם היתה ר לסטים תקיפה והיו מפחדים לשבות במקום שהצילו הרי אלו חוזרים בשבת למקומם ובכלי זיינם :

מותר

גרלה להוכות כי מי הוא שיכול להקל כנגדם בלי רהייה אכן כשירדתי לדקדק בדיים שמעתא דמ"ע אומר מי לישנא שבשת הרי"ף ולף שהרמ"ם בסכיס עמו כי הוכה היא ולגמוד מי לריך מדמסקינן שם בשמעתין דלימו יהודי שהביא דגיס לר"נ דלאחר מותרים שם ומסיק שם דלא שרי ר"נ אלא לקבל דהיינו בשלשל לכל בהילה מודה דאסור דספק ליוד היוס ולאחר מי לא אסר נמי לשלשל משום דאסור בהילה ומה שכן שספק הוא שוף שוף מאחר שאסור בהילה מוקמה הוא ואסור לשלשל ושוב דפריך אחר כך מבריית' דקתני אינו יהודי שהביא דורון ליטרזל דגיס לסיס ופירות בני יומן מותרין לקבל שפיר לף"ת בהילה ב"י מי שרי בהילה לשלמל אלא ס"ד דמקשן דמותרים לקבל ואחלי לא לסיכי משום מוקמה ולף לפי המסקנא שהביב לו ולטעמיך פירות ב"י מי שרי בשלשל ממש דכ"ע ידעי דפירות ב"י אסורין ואינו משום מוקמה דמחוכר כמו שפירש רש"י דלי כשבהתו הל"ע ולטעמיך אחאר דאסורי בהילה בשלשל מי שרי דהא מוקמה הוא ואסור לשלשל ולאי ניחא להאי שבהא ובבי רש"י נכונים ושיקר ושבאתא נמלא מ"ש הטור שאסורין לשלשל חון לד' אמות הא תוך ד"א שרי הוא הכון ולהיכא דרש"י וכ"ד מהרוניש עכ"ל ולתחומה על זה דבא לדחות דבכי הרי"ף והרמ"ה בתלמוד ערוך בסוגיא שהם עוסקים והילה ליימם זה לאילו לקבל מהשתברים כ"ם לגדולי ישראל ואמת לאחם כאחר לבלר ומתקום שבא מעליהם רש"ל ומעשה בא"י אחד שבהיה לגוים לר"נ ואחר מותרים הם אלא שאין לקבל סימנו מעשה לשהור אסורי מסכרת וכ"ק ספק מעש"ם ומעשה בא"י אחד שבהיה לגוים לר"נ ואחר מותרים הם אלא שאין לקבל סימנו מעשה לשהור אסורי מסכרת וכ"ק ספק מוכן לאסור וכ"ג מהיר ומעשה נמי כו' ואחרינן בגמרא מותרין הן ואחר כך מותרין לקבל פירש"י בשלשל לכולי עלמא אלא שאין לקבל מוכן לאסכו בשלשל אבל בהילה לא שרינן ר"נ ולזו אחר מותרים בהילה מיהו יהודי שהביא דורון ליטרזל דגיס המפולמין פירות לסיס ופירות בני יומן מותרין בשלשל לר"ד מותרין לקבל שפיר אלא לר"ד מותרין בהילה פירי ב"י מי שרי בהילה ולטעמיך פירי ב"י מי שרי בשלשל אלא בבוורי דשבתא ופירי דשבתא דהיכי דהוכה מותרים אחאר ר"נ היינו לקבל ולאי לא ספק מלוכה כר"נ אלא לגבי מולתיה דר"נ ואע"ג גם רש"י ומהר"ם ברמ"ה ברמ"ם דשלינ על ר"נ ואסור דבר שבהילה ליה דבכן בשלשל ס"ל בספק מוכן לא אסור בשלשל אלא בהילה ס"ל ולאי אחאר לר"נ אפילו בשלשל אלא בהילה ממילא ס"ל בספק מוכן לא אסור בשלשל אפילו בהילה דוקא ובכינן מהכא דפירי דמוכר בשלשל למ"ד בשלשל שפיר מלאה דס"ל דאפילו בהילה דקי"ל כר"ם דל"ל מוקמה אלא בגרוגרות ולמוקין וה"ה מחוכר עדיף מגרוגרות ולמוקין דאספר דשפיר שלויה מאחאל שיהיה בהנאה על ידי חינו יהודי וכן בחחוכר לידה ולף על פי שלפי הטעם הזה מחוכר כמו גרוגרות ולמוקין מ"מ המקשן לא ס"ל כן ומ"ש הקשה על מ"ד מותרין בהילה ושל זה מצאי דמיירי היה ספק אימא מהנה לו ניעוד וכזה ר"נ מתיר אפילו בהילה ולכך רק בשלשל ממילא לא"ק דק"ל כוותיה אסור אפילו בשלשל ולף על גב דאין לכן מוקמה כיון דספק הוא מ"מ מדאסור בספק בהילה היוס מוקמה ליה מלחמת דעתיה מזה וזה עלמו הטעם שפסקו ריי"ף והרא"ם דמחוכר אפילו בספק אסור אפילו בשלשל ומכול שפסק כאן בפירות שילולו בשבת ולא הוכזרו מותרים בשלשל אלא ד"א אפילו במויד כמ"ש הרי אלו חוכר בהילה מטום דאסור בשלשל אלא ד"א אפילו במויד כמ"ש כ"ז כבור והש"ע הביא מחלוקת ולא פסק כלום :

קשה דקעביד מיסורא במויד כמ"ש כ"ז כבור והש"ע הביא מחלוקת ולא פסק כלום :

גבית

באר היטב

(ח) לאכלם • אם יש שהות שיוכל לזה או שאם יעבור ממנו ויכול לילך למקום קרוב • רמ"ו ס' סוף סימן תקי"ו : (ט) תן • אפילו אם בעיר מוקף חומה ס"ז ס"ק ס' שבאחריך :

ד"ו (א) מקום צנוע • ויכול ללכת עד שיהיו מהלכים ממנו שם כ"ל ס"ק ס' : (ב) תקנה • פירוש שלא יבוא

ד"ו ס"ק ס' ויכול לילך למקום קרוב אם לא שיעור ממנו שם כ"ל ס"ק ס' ס"ק ס' אבל מ"מ יכול לילך למקום קרוב אם יש

הלכות עירובי תחומין

תח דין הנחת העירוב וקניית השביתה ובו ד' סעיפים:

א ג מי שיצא מהעיר בערב שבת והניח מזון שתי סעודות א רחוק מהעיר בתוך התחום וקבע שביתתו שם אף על פי שחזר לעיר ולן בביתו נחשוב אותו כאלו שבת במקום שהניח בו השתי סעודות וזהו הנקרא עירובי תחומין ויש לו להלוך ממקום עירובו למחר אלפים אמה לכל רוח לפיכך כשהוא מהלך ממקום עירובו למחר אלפים אמה כנגד העיר אינו מהלך בעיר אלא עד סוף מדתו ג ואם היתה העיר מובלעת בתוך מדתו תחשב העיר כולה כארבע אמות וישלים מדתו חוצה לה כיצד הרי שהניח את עירובו ברחוק אלף אמה מביתו שבעיר לרוח מזרח נמצא מהלך למחר ממקום עירובו אלפים אמה למזרח ואלף אמה מביתו בתוך העיר עירובו אלפים אמה למערב אלף שמן העירוב עד ביתו ד ואלף אמה מביתו בתוך העיר ואינו מהלך בעיר אלא עד סוף האלף ואם היה מביתו עד סוף העיר פחות מאלף אפילו אמה אחת שנמצאת מדתו כלתה חוץ לעיר תחשב המדינה כולה כארבע אמות ה ויהלך חוצה לה התקצ"ו אמה תשלום האלפים לפיכך אם הניח עירובו ברחוק אלפים אמה מביתו שבעיר הפסיד את כל העיר ונמצא מהלך מביתו עד עירובו אלפים אמה ואינו מהלך מביתו בעיר לרוח מערב אפילו אמה אחת: סנס ב ויש אומרים דאפילו כלתה מדתו בתחלת העיר (א) מהלך בכל העיר כולה אבל לא תועיל לה ויש לסקל (טור סנהדרין מיימוני פ' כ"ו מסמ"ק וכס"י) ואם כלתה מדתו בסוף העיר ואח"כ דעדיין מיכור לפני העיר כל העיר כד"א דלא ממרינן מיכור של העיר כעיר להחמיר (סמנית סכ"ג מה' שבת) כל מקום שהניח עירובי תחומין ויש לו אלפים לכל רוח אפילו לילך לצפון ולדרום רק נגד רוחב המקום שהניח בו שביתה ואם ליתו רק מרחב אמות כגון שהניח העירוב בהיותו יחידי אסור לו לילך לכל רוח אלפים רק ברוחב מרחב אמותיו עיוותיהן כדלעיל סימן שנ"ח סעיף ג' **ג** ומ"מ אם כלתה המדה סוף העיר וכולה כתחלתה אמותיו מותר לילך כל רחבה ויש לו אלפים חוץ לעיר לצפון ולדרום אע"פ שאין לו רוחב כל כך נגד המקום שהניח בו עירובו: (רכ"ה יונתן):

ב ו המניח עירובו ברשות היחיד אפילו היתה מדינה גדולה כניניה ואפילו עיר חריבה או מערה הראויה לדיורין מהלך את כולה ותוצה לה אלפים אמה לכל רוח:

ג ו המניח עירובו בתוך העיר ששבת בה לא עשה כלום אין מודדין ממקום עירובו אלא הרי הוא כבני העיר כולם שיש להם אלפים אמה לכל רוח חוץ לעיר ד וכן אם נתן עירובו במקומות (ב) המצטרפים לעיר שמודדים התחום חוץ מהם הרי זה כנותנו בתוך העיר:

ד ח נתן עירובו הוץ לתחום אינו כלום: (ויש לו תחום מביתו) (מיימוני וסמנ"ג פ"ו מה' עירובין):

תט דין מקום נתינת העירוב ובו ג סעיפים

א ט הנותן עירובו בבית (א) הקברות אינו עירוב לפי שבית הקברות א אסור בהנאה וכיון שרוצה בקיום העירוב שם ב אחר קנייה הרי נהנה בו ואם נתנו ג (א) בבית הפרס הרי זה עירוב ואפילו היה ד כהן מטני שיכול להכנס שם ה (*) (ב) במגדל הפורח או ו (*) שינפח והולך:

ב ב צריך שיהא הוא ועירובו במקום אחד כדי שיהיה אפשר לו לאכלו בין השמשות לפיכך אם נתכוון לשבות ברשות הרבים והניח עירובו ברשות היחיד או ברשות היחיד והניח עירובו ברשות הרבים אינו עירוב שאי אפשר לו להוציא מרשות היחיד לר"ה בין השמשות אלא בעבירה ג אבל אם נתכוון לשבות ברשות היחיד או ברשות הרבים והניח עירובו בכרמלית או שנתכוון לשבות בכרמלית והניח עירובו ברשות היחיד או ברשות הרבים הרי זה עירוב שבשעת קניית העירוב שהוא בין השמשות מותר להוציא ולהכניס מכל אחד משתי הרשויות לכרמלית לדבר מצוה שכל דבר שהוא מדברי סופרים (ב) לא גזרו עליו בין השמשות במקום מצוה או בשעת הדחק:

ג ד נתנו בראש הקנה או הקונדס הצוחחים מן הארץ אינו עירוב (ג) ה מפני שאחר שתם רבים ונוחים לקטום ז ויתחייב (ג) חמאת נזרו בהם (ואם הם רבים כירקן ע"ל רים סימן שע"ו) אפילו בין השמשות אפילו במקום מצוה ואם היו תלושים ועעוצים ח הרי זה עירוב:

ד ו נתנו במגדל ונעל בפניו ואבד המפתח מבעוד יום או שנפל עליו גל אם יכול להוציא ו בלא עשיית מלאכה דאורייתא הרי זה עירוב:

כל

תט (א) בבית הפרס · הוא שדה שמדרס כה קבר וטומאתו מדרבנן וע"ו תמר שחקבר שיעמת הטפר לא ים עלם כטמוטה ויל פ"ו ניסוח: (ב) לא גזרו עליו ב"השי"עין סי' שכ"ד מה שיש לתחוטה על הטור מזה במ"ם שם שהבד המפתח בשדה אין עירובו עירוב והא אין לאסור הולאם בשדה אלא מדרבנן שהוא כשמלית ואין למלך דשלחי כאן בעירובי תחומין שהוא לדבר מלוה שהרי אין מעברין תחומין אלא למלוה משא"כ לעיל גבי עירובי חצירות שמעברין אפי' לדבר הרשות וא"כ אין בעירובו מלוה ע"כ נזדו עליו אפי' ב"שם זה אינו שהרי בסו' שב"ש כתב מלוה לאזור על עירובי חצירות כו': (ג) מפני שהם רכים ונוחים חיישי' שמא יקטום· ואע"ג דכל שבות לא נזרו עליו ב"ש מ"מ חמו כאן

(ב) במגדל · כיירו בעובי תחומין ולקנות שביתה סוף התחום ולכן

יד אפרים

תח (בסמ"א ס"ק ג') דסוי כאן תחום סי' נתנין לו בתחום מלכי רוחב כפיר סי' ע"ג: (שם ס"ק ד') נותנין לו ג' אמות · ג"ל ג"ל לגיעל דל"ת דלתר ד' אמות ושוא כמאמן ע"ם כאום':

תח א רחוק מהעיר וכו' · קן פסוט דלא כמ"ש שכתב שלריך להניחו בתוך התחום מפחה ביתו דלמה בפ"ו כתב הרמב"ם הטעם במתנלגל תוך לתחום מלחיו יכול להניח לל עירובו וב"כ כיים פ"ג והם הוא תוך התחום העיר הרי יכול ליטלו תפ"ם שהוא תוך לתחום ביתו כמ"ש סי' של"ח כל"ל פסוט ומה שהרמב"ם מלריך ליתנו בתוך חלפים של ביתו דלמה נתנו תוך לאלפים של ביתו לאסור לשוב לביתו רק לריך לילן בשלח בתי העיר תוך תחום עירובו: **ב** וי"א אפי' וכו' · לאולל ולן בה לבל הניע לעיר לחתת וללחה מדתו בתחלת העיר לסוף להלך יותר ומטלטל בכולה פ"י זריקה כמ"ש סי' ת"נ והם כלתה מדתו בסוסה כל העיר כד"ת והם כמודד תחום מעירו ופנע בעיר מחתת ועיין בגמרת: **ג** ומ"מ אם כלתה וכו' · ל"ל ד"מ כתב הר"ר יונתן הם היה עירובו וכו' עד לבל הם כלתה מדתו בתלי העיר תין לו לטלטל רק תלי העיר כרוחב ד' לתותיו ע"כ ול"ע מתי ל"מ דמלתר דממלתין סקדטות ת"כ מותר לילך בכל מרחב העיר דהוי דבתוך תחום קדטות ולפשר לומר דכשהעיר כד"ת מתנין לו בתחום מלבד רוחב העיר תל כ"ל כוותו בכללתה בסוף העיר כל העיר כד"ת ויש לו מן הלדדים חלפים לכל רוח וכשכלתה מדתו בתחלת העיר נותנין לו ג"כ מן הלדדין חלפים וכעיר לסור לילך רק כרוחב ד"ת וכל שהר רוחב העיר שלה לו לתדה חלפים מכתן וחלפים מכתן וטפ"ו דכיון כתן בפ"ע ותחתוש של המלחה דהרי הרר"י כתב בהדיא תפ"ם שכלתה מדתו בסוף העיר תין לו לעתת תוך לעיר העיר לגד לפון ולגד דרום כלל שהרי דרומו ולפוטו למקום שנתן בו עירובו הוא נמלך ותין לו לילך לפון העיר ודרומו כלל שהרי תין מניעות תחום לפון ודרום של מקום שביתתו לתחום לפון ודרום של העיר ולכתורה ממנע שתף לרוח מערבית תין לו תלת חלף תמה ברוחב ד"ת ולא לכל רוחב העיר תפ"ם שכיום לו בתחלה לשות בזה עכ"ל ת"כ ם"ת דאסור לילך לפון ולדרום כלל הכא תין תו מחסיבין לו העיר למדת תחומו הכא ים לו מעירובו עד העיר לתלת חלף לוכך וד' חלפים וד' לתות רוחב וכן מהעיר לגד המערב ת"כ מסיכא תיתי לן ליתן לדרומו ולפוטו פ"ם ומ"ם כשלחה מדתו בתחלת העיר תין לילך יותר מד' לתותיו ר"ל מד' לתותיו חלפים לפון ולחלפים לדרום והם היא דהכא יותר לאסור לילך תבל כשכלתה בסוף העיר לפילו היא גדולה כתעטולית מהלך כולה לף בזה נסתפק לם: **ד** וכן אם · לתי' נתנו בסוף העיכור תין נותנין לו ג' לתות לגד לפון ולגד דרום כמקום שנתנו לו כד"ת תין לו לגד תוך לעיר תפלו היא גדולה כתעטולית כולה כמו העומד בדיר וסכר (תו"):

תט א אסור בהנאה · ל"ל דמיירי בקבר של בנין דאילו נתנו בקרקע כה"ק אבי דקרקע שולם תינו נתסר כמ"ש בי"ד סי' שם"ד: **ב** אחר קנייה · דבשעת קנייה הוא מערב לדבר מלוה ומלות לתו ליהנות ניתנו: **ג** בבית הפרס · הוא שדה שמדרס בו קבר ותיטיון שמומה שם עלם כשעורה: **ד** כהן · ואע"פ שעשות העירוב ותסור לו לתכול מ"מ הא הזי ליטהל: **ה** במגדל · היינו תיכה גדולה לתמה של תמה כרוס ג' לתות סתם מגדל ומוסיפים לותו בהמות ויכול ליטול העירוב בשבועה כלי שן שתין שם רוחב שפח ולבטילה תלטו עיין כתו: **ו** שינפח · בפיו ואם יש שם עלם כשעורה ילתה: **ז** ויתחייב חטאת · וה"ה כממיים עירובו בר"ה רחוק ת' לתות מבביתה ואין מתירין לו לבטילה אחות אחות מד' כיון דאסור לגבוי לידי חיוב אחלת (פ"ת תו"): **ח** ה"ז עירוב · ובלבד שלא

יכא

שערי תשובה

תח בש"ע בסיף ג' · ול"ת דאפילו בסלה' אפ"ם שתין לו רוחב כ"ב נגד סתחום כו' ועיין בב"י ס"ת סי' שן ס"ם נהוכיח מדברי רמ"ה אלו ושם כשלה שפם כרוחב ים נגד מקלת רוחב כאר וע"י מדיוקת בלבד בתחום לתרוך ונתקלתה שתין לבאר נגדם בתחום קלר אין תלריכין לותו ביוקה ביום שהתחום בוה בכל רוחב העיר ומ"ם אם הבאר אינו אלא בלבד אינו בכלל תחום העיר תלא מן סלד אינו תוכל בתחום שהתחום שני אלפים נאמנים ועיין בפי' בב"י שלש ת' בהג"ה לענין קידור בהרים ובהרג"ב וכ"כ כאן ותלבאר דלף רבי"ו שם מודם בזה ע"ם:

תח (א) מסלק סופיל וכן כם · תבל כניא לעיר לתחת וכלשה מדתו כשתיא העיר לסלק יותר ומשלשל ע"י זריקה כמ"ש סימן ת"נ והם כלתה מדתו בסוסה כל העיר כד"ת וכ"ם במודד תחום מעירו ופנע בעיר לתחת ועיין שם בגמרת · (ועיין בשער תכן שטור שסתירין כדין זה ועיין שם בשער מגיל שרץ דשוש שרוסס): (ב) שמלטרסים · תפילו הם נתנו בשוף שביבור תין נותנין לו ג' לתות לגד שן דבשטיפר שתקום שנמצא לו כד' לתות תין לו לגד תין כלום כמו שטיפר בדיר ושכר הטוסקה דף ס"ג ס"ב: **תט** (א) שקברות · דהיינו שקבר של בנין דאלו בקרקע שרי דקרקע שולם תינו נתסר ע"י סימן שכ"ד: (ב) במגדל · היינו תיכה גדולה לשם על רוחב כרוס ג' לתות ונתלשים לתוכו בשטות עירובו ויכול ליטול העירוב בשבועה כלי שן שתין שם רוחב שפח ולבטילה אלו ס"ת: (ג) מפני · וה"ם בשטות עירובו כה"ק אבי רמ"ה

באר היטב

תח (א) מסלק סופיל וכן כם · תבל כניא לעיר לתחת וכלשה מדתו כשתיא העיר לסלק יותר ומשלשל ע"י זריקה כמ"ש סימן ת"נ והם כלתה מדתו בסוסה כל העיר כד"ת וכ"ם במודד תחום מעירו ופנע בעיר לתחת ועיין שם בגמרת · (ועיין בשער תכן שטור שסתירין כדין זה ועיין שם בשער מגיל שרץ דשוש שרוסס): (ב) שמלטרסים · תפילו הם נתנו בשוף שביבור תין נותנין לו ג' לתות לגד שן דבשטיפר שתקום שנמצא לו כד' לתות תין לו לגד תין כלום כמו שטיפר בדיר ושכר הטוסקה דף ס"ג ס"ב: **תט** (א) מקברות · דהיינו שקבר של בנין דאלו בקרקע שרי דקרקע שולם תינו נתסר ע"י סימן שכ"ד: (ב) במגדל · היינו תיכה גדולה לשם על רוחב כרוס ג' לתות ונתלשים לתוכו בשטות עירובו ויכול ליטול העירוב בשבועה כלי שן שתין שם רוחב שפח ולבטילה אלו ס"ת: (ג) מפני · וה"ם בשטות עירובו כה"ק אבי רמ"ה

כלן כיון שמוה לקטוס: (ד) **בתוך ד"א ה"ז עירוב** • הקשה ב"י דהא תנן מי שיצא חוץ לתחום לפני תמחי ס' לא יכנס כמ"ש ת"ה ותמהני הא לפי' רש"י דאפילו מקום מקנו מותר י"ל דל"ד דהתם כיון דנתכוין לשבות בעיר היא המושבה לו כד"ח ואין לו ד"א לתחיים אבל הכא שהוא רוצה לעקור דיבור מהעיר לחוץ לתת לו במקום שמניח עירובו ד"א כי שם ביתו ט"ל ויפה תי' לכל מן ת"ה ז"ל תירץ דשאני הכא דמתגלגל שלא מדעת וה"ל כמו ילא שלא לדעת דיש לו ד"א כדלעיל סי' ת"ו דהם חיבו לפי המעשה שכאב בעור כלן דחוך ד"א וגלגול חוץ לתחום חוך ד"א לא הפסיד עירובו: (ה) **חוץ לד"א אינו עירוב** • וע"ל דהא תמוין דלכן ובשבות לא גזרו עליו ב"ה כדלעיל תילו בחוש' כיון דהם קמה שביתה במקום שמתגלגל העירוב היא עומד שתה חוץ לתחום וחין לו אלא ד"א הלכך תקנו רבנן שלא יהיה עירוב אלא כשהוא חוץ לתחום: (ו) **אבל אם לא היה לו חזקת כשרות** • בי"ד סי' ס"ט כתבתי בשבר שמתבלבל וספק הם נמלא תחלה דמותר ולכאורה יש לדמותו לכלן דיש ספק הם היה עירוב או לא דאסור כיון דאין בידו חזקת כשרות ומזקת שבת לא הוי ספק ספק אלא ספק אחד ומ"מ כלן ספק אחד דמותר ולכאורה נראה דלא אמרינן ספק ספקא אלא בשני ספקות גמורים ולא בספק אחד שיש בו חזקה ומ"מ כלן ספק אחד שיש בו חזקה דאסור

תי"א **א** **ונשאר לו שביתת ביתו** · כ"ד לסימן ת"ם ס"ק ד' דלמ"ד לא יזח ממקומו דהכא מי' בת בדרך ולא ניחא לי' דליקני שביתה במקומו לבל יעמוד בביתו ודלי ניחא ליה למיקני שביתה בביתו כשאין עירובו עירוב (רמ"א) והרי"ו כ' דהכא דהשלים שפיר יכול לומר לא קנינו שדרתיך ולא לעזותי והוה ליה כלו

תי"ג **א** **לכל אחד** · פי' לף על גב דבעירובי לילות מזון אחי סעודות לכלם לבל בע"ח לריך לכל ע' מזון אחי סעודות כמסכ' סהוליס וכן פסוק בממלא וכפוסקים וכתו' פ"ב וכ"מ ולמ"ד : **ב** **הוו עירוב** · דכדרבגן יש בריהה :

תי"ד **א** **אפילו אין סמוכים** · כדי לחכון במלות דהא לון מעיברין ולא לדבר מלוה ע' ס' סס"ו ס"י

תי"א **א** **ונשאר לו שביתת ביתו** · פי' רש"י שבלי בחסום כיתו היה תחתיו פחות משמונה אמות ונתבטין לשבות תחתיו קנה שהרי מקצת מקומו מכויים וכן דעת הריע"ף בזה ·

ב פ היו שנים אחד מביר ואחד אינו מביר שאינו מביר מוסר שביתתו למביר ואומר שביתתנו במקום פלוני : **ג** · ודוקא לבא בדרך התירו לו כהאי גוונא אבל לא למי שהוא בביתו ואם אמר כן לא עלה לו ואין לו אלא שביתת ביתו :

תי"ב דין המחזיק בדרך כדי לקנות שביתה ובו ג' סעיפים

א פ **מי שנתכוין לקבוע שביתתו במקום ידוע אצלו והחזיק בדרך והלך כדי שיגיע לאותו מקום ויקנה בו שביתה אע"פ שלא הגיע ולא עמד שם אלא החזירו חבירו למון או שחזר מעצמו למון אצלו או שנתעכב יש לו להלוך למחר עד מקום שנתכוין לו ומאותו המקום אלפים אמה לכל רוח שכיון שנמר בלבו לקבוע שם שביתתו והחזיק בדרך נעשה כמי שעמד שם או שהניח עירובו שם** ב בד"א בעני שאין מעריחין אותו להניח עירוב או ברחוק כגון שהיה בא בדרך אבל אם לא היה עני ולא רחוק לא :

ב **זה שאמרנו שהקונה שביתה בריחוק מקום שיחזיק בדרך לא שיצא וילך בשדה** ג **אלא** אפילו ירד מן העלייה לילך לאותו מקום וקודם שיצא מפתח החצר החזירו חבירו הרי זה החזיק וקנה שביתה וכל הקונה שביתה בריחוק מקום ד אינו צריך לומר שביתתי במקום פלוני אלא כיון שנמר בלבו והחזיק בדרך כל שהוא קנה שם שביתה וא"צ לומר מי שיצא ברגליו ועמד במקום שקונה בו שביתה שאינו צריך לומר כלום אלא כיון שנמר בלבו קנה :

ג ה **אנשי העיר ששלחו אחד מהם להולילך להם עירובם למקום ידוע והחזיק בדרך והחזירו חבירו ולא הוליך עירובם הם לא קנו שביתה באותו מקום שהרי לא הונח שם עירובם ואין להם להלך במדינתם אלא אלפים אמה לכל רוח והוא קנה שם עירוב שהרי הוא בא בדרך ונתבטין לשבות שם והחזיק בדרך לפיכך יש לו לילך לאותו מקום למחר ולילך ממנו אלפים אמה לכל רוח :**

תי"א מי שהיה ביתו במזרח ונתן העירוב במערב ובו סעיף אחד

א פ **מי שהיה במזרח ביתו בשדה ואמר לשלוחו לערב לו במערב אם נתן העירוב מהלאה לביתו בענין שהוא רחוק ממנו יותר מאלפים וביתו קרוב לו בתוך אלפים העירוב אינו כלום** א (א) ונשאר לו שביתת ביתו נתן העירוב בענין שהוא לו בתוך אלפים אע"פ ב שנם ביתו לו בתוך אלפים קנה שביתה במקום עירובו ולא בביתו :

תי"ב דין החולק עירובו · ובו סעיף אחד

א פ **עירב חצי היום הראשון לרוח צפון והשני לרוח דרום שמעה והיה סבור שאפשר לעשות כן** ב **או שאמר לשנים עירבו עלי אחד עירב עליו לצפון ואחד לדרום אם הניח כל אחד עירובו בסוף אלפים לא יזוז ממקומו שאין יודע איזה עירוב קנה לו ואם לא נתנו העירובים בסוף אלפים הולך מה שאפשר לו לילך מכח שניהם כיצד נתן כל א' עירובו לסוף אלף מביתו יש לו אלף אמה מביתו לכל א' מהעירובים נתן אחד למזרח לסוף אלף והשני למערב לסוף ת"ק הולך למערב אלף מכח מה ששייר לו העירוב שבמזרח ולמזרחו אלף ות"ק מכח מה ששייר לו העירוב שבמערב :**

תי"ג דין המערב לרבים · ובו סעיף אחד:

א פ **המערב לרבים משלו אומר הרי עירוב זה בשביל כל בני העיר** ב **ובלבד שיהא בו מזון שתי סעודות** א (א) (א) לכל אחד (ב) וכל מי שירצה יסמוך עליו ג **וצריך לזכות להם על ידי אחר הראוי כמו בעירובי חצרות** (וס"ל סימן שפ"ו ס"י) ד **וצריך להודיעם וכל מי שהודיעו מבעוד יום אפילו לא נמר בלבו לסמוך עליו מבעוד יום אלא לאחר שהשכה הוי עירוב אבל אם לא הודיעו מבעוד יום אינו יכול לסמוך עליו לאחר שתחשך** ה **וכן מי שהניח עירוב לבל שבתות השנה ואמר איזה מהם שארצה אלך ואסמוך עליו אע"פ שלא נמר בלבו עד למחר יכול לסמוך עליו** ו **וכן מי ששמע שיש לחבם לבא ואינו יודע לאיזה רוח והניח שני עירובים ואמר לאותו צד שיבא החבם יקנה לי עירוב לרוח שיבא לו החבם קנה לו או אם אמר אם לא יבא כלל אהיה בבני עירי או אם יבאו שנים למקום שארצה אלך הבל לפי תנאו** ז **וכן אם אמר לשנים או לשלשה הריני מערב על איזה מבם שארצה אף על פי שלא בירר את מי רצה עד שתחשך ב הוי עירוב :**

תי"ד שלא לערב אלא לדעתו ובו ב' סעיפים

א פ **אין מערבין עירובי תחומין לאדם אלא לדעתו שמא אינו רוצה לערב באותו רוח שרצה זה** ב **הוין מבנו ובתו הקטנים** א **אפי' אינם סמוכים על שלחנו ועבדו ושפחתו הבנענים** ד **ואפילו מיחו בו שלא לערב עליו ואפילו עירבו הם עירוב אחר אינו כלום אבל בנו ובתו הגדולים אפילו סמוכים על שלחנו** ה **ועבדו ושפחתו העבריים ואשתו אינו מערב עליהם אלא מדעתם** ו **ואם ערב עליהם ושמעו ושתקו ולא מיחו יוצאים בעירובו אבל אם מיחו בו או שערבו הם עירוב אחר לעצמם אין עירובו עירוב להם :**

קטן

תי"א (א) וסמב' · עיין סימן ת"ם ס"ב ולמ"ש כניה בשמו מוך לפלוגים דיש לו שביתת מיחו עיין ס"ו :

תי"ג (א) **לכל** · לעיל סימן שפ"ו ס"ב כתב דיש ב' גרוגרות דבעי ב' אנשים וכתב שם דר"ת גרוגרות בני תשעה ומכאן משמע דבני שלשה כשר אפילו לכל אחד מלא גרוגרות וכתב שם מהרי"ט דמיירי בשאין לכל אחד לפחות ב' גרוגרות

תטז (א) צריך לערב ברגליו ביום שני · ומ"ג דלמ"ן מערבין ע"פ כ"ו ס"ק ו' תנאי דמותר בכו' ס"ג נגבי מילתות מ"מ נכי תמומין לסוכ כמ"ש סוף ס' י"ט לחמן : (ב) וכ"ש שאינו יכול לערב בפת בו' כנ"ל · כתב מו"ח ז"ל דהכי מרי לישנוי לישנ קוות דכלישנוי לשיכה מיכל בשבת אלא לדבר מצוה ובו ד' סעיפים

ב ז קטן בן (א) שש שנים **ב** או פחות **ג** יוצא בעירוב אמו וא"צ להניח עליו מזון ב' סעודות לעצמו :

תטו שלא לערב עירובי תחומין אלא לדבר מצוה ובו ד' סעיפים

א ח אין מערבין עירובי תחומין אלא לדבר מצוה כגון שהיה רוצה לילך ט לבית האבל או לבית המשתה א של (א) נישואין או י להקביל פני רבו **ב** או ד (ב) חבירו שבא מן הדרך וכיוצא באלו : הגה אם מלוים לילך לפייל כיוס טוב אז אסור בפרהסיא ביום טו ואפילו בדבר מלוה כמ"ש בסי' תקכ"ו (הט"ז סימן ע"ז)

או ח משני היראה כגון שהיה רוצה לברוח מן הלסטים וכיוצא בזה (ואז מותר לו לילך אפילו לדבר הרשות) טור וכ"פ סרק כלל מערבין) ז ואם עירב שלא לאחד מכל אלו אלא לדברי הרשות הרי זה עירוב :

ב ז אין מערבין עירובי תחומין בין השמשות ח ואם עירב (ג) עירובו עירוב :

ג ט אמרו לו שנים צא וערב עלינו א' ערב עליו מבעוד יום ואחד ערב עליו בין השמשות וזה שערב עליו מבעוד יום נאכל עירובו בין השמשות וזה שערב עליו בין השמשות נאכל עירובו משהשכה · שניהם קנו עירוב כ ויש חולקים :

ד י כשמניח עירובי תחומין ד מברך על מצות עירוב ה (ג) ואומר בזה העירוב יהא מותר לי ללוך ממקום פלוני אלפים אמה לכל רוח ואם מערב לרבים אומר יהא מותר לפלוני ולפלוני או לבני מקום פלוני :

תטז דין עירובי תחומין ביום טוב שחל להיות סמוך לשבת ובו ה' סעיפים

א ח יום טוב שחל להיות סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה או שני י"ט של גליות יש לו לערב שני עירובין לשתי רוחות וסומך על איזה מהם שירצה ליום הראשון ועל העירוב שברוח השני ליום השני או מערב עירוב אחד לרוח אחת וסומך עליו לאחר משני הימים וביום השני יהיה כבני העיר וכאלו לא עשה עירוב ויש לו אלפים אמה לכל רוח במד"א בשני ימים טובים של גליות ג אבל בשני ימים טובים של ר"ה הרי הן (א) כיום אחד ואינו מערב לשני ימים אלא לרוח אחת ג וכן מתנה אדם על עירובו ואומר עירובי לשבת זו אבל לא לשבת אחרת לשבת אחרת אבל לא לשבת זו

לשבתות ולא לימים טובים לי"ט ולא לשבתות :

ב ד המערב **א** לשני ימים טובים של גליות או לשבת וי"ט אע"פ שהוא עירוב אחד לרוח אחת לשני הימים צריך שיהיה העירוב במקומו מצוי בליל הראשון ובליל ב' כל בין השמשות ה כיצד הוא עושה מוליכו בערב יום טוב או בערב שבת ומחשיך עליו ונוטלו בידו ובא לו אם היה ליל יום טוב ולמחר מוליכו לאותו מקום ומניחו שם עד שתחשך ואוכלו אם היה ליל שבת או מביאו אם היה ליל יו"ט מפני שהן שתי קדושות ואינם כיום אחד כדי שנאמר מליל ראשון קנה העירוב לשני ימים ו נאבל העירוב בראשון קנה העירוב לראשון ואינו עירוב לשני ז ערב ברגליו בראשון (א) צריך לערב ברגליו בשני ח והוא שילך ויעמוד באותו מקום ויחשוב בלבו שיקנה שם שביתה ב (ב) ולא יאמר כלום מפני שאסור לעשות שום הכנה מיום טוב לשבת או משבת ליום טוב אפי' בדבור (ב) וכל שכן שאינו יכול לערב בפת שלא עירב בו כבר ביום הראשון מפני שהיה צריך לקרות עליו שם עירוב ונמצא מכין עירב בראשון במאכל אם רצה לערב ברגליו בשני הרי זה עירוב (ג) ואם רצה לערב בפת צריך לערב (ד) באותה הפת עצמה שיערב בה בראשון שאין צריך לומר כלום שכבר קרא שם עירוב ואם כן אינו מכין כלום :

ג ט זה שאמרנו שיש לו לערב ב' עירובין בשתי רוחות לשני הימים הוא שיהיה אפשר לו להגיע לכל אחד משני העירובים ביום הראשון אבל אם אי אפשר להגיע לעירוב של יום השני ביום הראשון אין עירוב השני עירוב שהעירוב מצותו ג שיהיה בסעודה הראויה מבעוד יום וזה הואיל ואינו יכול להגיע לזה העירוב ביום הראשון הרי זה אינה ראויה מבעוד יום כיצד הרי שהגיע עירוב ברחוק אלפים מביתו לרוח מזרח וסמך עליו ליום ראשון והגיח עירוב שני ברחוק אמה אחת או מאה או אלף ברוח מערב וסמך עליו ליום שני אין זה השני עירוב שתרי ביום הראשון אין זה עירוב השני ראוי לו מבע"י לפי שאינו יכול להגיע אליו שהרי לא נשאר לו ברוח מערב כלום אבל אם הניח עירובו ברחוק אלף ות"ק מביתו ברוח מזרח וסמך עליו ליום ראשון והניח עירוב שני רחוק מביתו לרוח מערב בתוך ת"ק אמה וסמך עליו ליום השני הרי זה עירוב שהרי אפשר שיגיע לו ביום הראשון :

ד י יום הכיפורים הרי הוא כשבת בין לענין כ עירובי חצירות ל לענין ל עירובי תחומין :

ה מ יום טוב נוהג בו עירובי תחומין אבל לא עירובי חצירות :

באר היטב

תיד (א) סמ שם · עיין מ"ו כסימן תכ"ח ס"ב ס"ג · ועיין מגן אברהם כאן :

תטו (א) ניתומין · אבל בת כהן ליסגל ס"ה לו בת ת"ח לע"ם אינו מלוה נאמרת פסחים · כתב כמ"ח כסימן תע"ב ס"ק ד' ואם לומרים מירות ומירות כוי משודה מלוה ס"ם : (ב) תב רו · ואפילו אינו מכוה לו מילה לאחר של שבתי רבים · לו פסיק מון לשיכו ולילך לעיכו ולילך לעיכו ש"ג ובמכרי"ל נסתפק אם מותר לערב כדי לילך למקון ובכה ס"ח ולפי פ"ם סימן ג' ס"ו ודלא כרי"ו ס"ק סוף ס"ב · ובמשכנ"ב בתגלגין יכול לערב בדרשות ב"י עיין מ"ח : (ג) ותומר · ואם לא אמר אינו עירוב כמו שכתב סימן תו"ן ס"ב ועיין סוף סימן תכ"ח :

תטז (א) כיום אחר · ואפילו בלתי בתחומין יוכל בכוי דקדושה ל' מן אפי' לקולא בכ"ם ובמ"ם · ועיין סימן תק"ג ס"ב מב"ח ועיין מ"ח : (ב) ולא יאמר · ואם אמר שיהיה עירוב כ"ח · ואם עירב בפת אלא מבעוד יום אסור מלאחריו כמ"ש ס"ג ועמ"ש : ג"ח

ס"י : **ב** או פחות · וכסי' תר"מ ס"ב מסמע דאם הוא מריץ וח"ל לאמו לאפילו בן ס' אינו יולא בעירוב לאמו : **ג יוצא בעירוב אמו** · לע"ג דלין מערבין אלא לדבר מלוה וקטן לאו בר מלוה הוא מ"מ כיון דמ"ח לעיוה בלא אמו יולא עמה ח"כ בקטן גמי שייך מלוה כדי לאמכוי (תו') ולפ"ז בזקוק בקטן בר הכנה דשייך ביה תיקון עסי' שמ"ג וסי' ס"ח :

תטז א של נשואין · אבל בת כהן

כהן ליסגל [ע"ה] לו בת ת"ח לע"ם אינו מלוה נאמרת בסי' ס"ג דאפילו ת"ח מוכח מסי' תע"ב : **ב או הבירו** · אפי' אינו מכם (כ"מ בת ס"ה) לו מילה לאקמה על עסקי רבים (תו' ד' פ"ח) לו רש"ח סיה מון לעיכו ולילך למקן ולפי מ"ם סימן ל' סי"ו ולפי שכי וכ"מ ממ"ם סימן סי"ח סס"ב והמעכב ברגליו יכול לערב לדבר הרשות ב"י ע' סי' ת"ח ועמ"ש סימן תמ"ד : **ג עירובו עירוב** · ולכים מולקן בס"ג כ"ל דפסול כיון שלא היה לו מזקת כשרות ע' סי' ת"ט ס"ו וכמ"ש : **ד מברך על בו'** · תע"ג דקולא היא שיולא מולתחומו מ"מ שייך לומר ומינו שלא להלך בלא עירוב כעניין שמיטה : **ה ואומר כו'** · ולפ"ז אפי' אמר אינו עירוב כמ"ש סי' תי"ז ס"ב ע"ש וכ' עסק' וכ"ש ס"ג ועמ"ש :

תטז א לב' י"ט של גליות· אבל בראשון

כ"ח לפילו לילך ברחמן יש בעמי דקדושה ל' מן אפי' לקולא (מ"מ רשב"ח ורמב"ם) ול"ם דכסימן תק"ג מסק דאסור לבשל מי ט לחבירו אפי' כ"ח לבקל לו אמרי' קדושה אחת הן ול"ל דק"ל ברחמן עיקר וא"כ אסור לבשל בו ליום ב' אבל גבי תחומין כיון דברחמן עיקר ה"ל יום אני מול ומותר ללחת חוך לחמוס :

ב ולא יאמר כלום · ואם אמר סוי עירוב (ב"מ) ואם עירב בפת אלא מבעוד יום אסור (מ"מ רשב"ח ורמב"ם) ול"ם דכסימן תק"ג מסק דאסור לבשל מי ט לחבירו אפי' כ"ח לבקל לו אמרי' קדושה אחת הן ול"ל דק"ל ברחמן עיקר וא"כ אסור לבשל בו ליום ב' אבל גבי תחומין כיון דברחמן עיקר ה"ל יום אני מול ומותר ללחת חוך לחמוס :

ב ולא יאמר כלום · ואם אמר סוי עירוב (ב"מ) ואם עירב בפת אלא מבעוד יום אסור (מ"מ רשב"ח ורמב"ם) ול"ם דכסימן תק"ג מסק דאסור לבשל מי ט לחבירו אפי' כ"ח לבקל לו אמרי' קדושה אחת הן ול"ל דק"ל ברחמן עיקר וא"כ אסור לבשל בו ליום ב' אבל גבי תחומין כיון דברחמן עיקר ה"ל יום אני מול ומותר ללחת חוך לחמוס :

יד אפרים

תטז (בס"ו ס"ק ב') בסס כרכב"ם דלילו עירוב ולבתחלם לחמוס לחמוס לקו לפ"ם מעכב בפת עירוב מחמת כתו מפרש בכרגליו סהמיכים לחמר ס"ג ס"ם לם כמ"ם כ"ם ולם יחמר כלום וכן מסמע בגמ' קף ו"ם כו' כ"ל (שם ס"ק ג')

באר הגולה

ז גמ' שם ד' ס"ב וכרב וכר"ח סם ס"ם ס"ב ס"ג ס"ם ס"ם ס"ם

הלכות ראש חודש

תיז ובו סעיף אחד

א א (א) ג ר"ח מותר בעשיית מלאכה ב (ב) והנשים שנוהגות שלא לעשות בו מלאכה (א) הוא ׳מנהג טוב׳: כגון ואם המנהג לעשות מקצת מלאכות ולא לעשות קצתן גזלזון כתר (ג) משנה (כ"י):

תיח דין תענית בראש חודש • ובו ח׳ סעיפים

א ג **ראש חדש א** (א) **אסור בתענית:**

ב (א) כ **אין נוהגין תענית על הצבור בראשי חדשים החנוכה ופורים ואם התחילו שגזרו להתענות כך וכך ימים והתחילו בהם קודם ראש חדש ; אפילו יום אחד אין מפסיקין ומתענין ד ומשליטין:**

ג ב (ב) ה **יחיד שקבל עליו תענית כך וכך ימים ופגע בו ראש חדש או שקבל עליו להתענות בראש חדש ; אם קבלו בלשון קבלת תענית בעלמא אינו צריך התרה ואם קבלו עליו בלשון הרי עלי שהוא לשון נדר צריך התרה חכם:** (ב) (ועיין (ג) כי"ד סימן רמ"ו ס"ג):

ד ו **אם נשבע להתענות כך וכך ימים ואירע בהם ראש חדש השבועה הלה עליו מעצם איסור כולל ואם נשבע בפירוש להתענות בראש חדש ג"כ שוהלה עליו שבועה כיון שאינו אלא מדרבנן (ג) אלא שמדברי הרמב"ם נראה לכאורה שהוא מדאורייתא** (וט"ז סימן תק"ם):

ה (ד) ם **המתענה בראש חדש או בחנוכה ופורים תענית** (ר) **חלום צריך למיתב תענית לתעיתיה:**

תיט ובו סעיף אחד

א א (א) ח **מצוה להרבות** (א) **בסעודת ראש חדש:** על

וי"ח וסמ"ע סק"ל • וכיוצא בזה כתב לחמר הפ"ת ומנוסה מ"ב בהלכות יו"ט ס"ק ג' ושם: למה דילג רבינו מנוסה ופורים • ותו למה כתיבה לירושלמי לחמר שכ' תחלה מהמשנה דלמה להתענות בר"ח ומלע"ד לחרך על נכון דרבינו הטור מביא הירוש' להכריע דהתענית ר"ח יש בו לאסור כמו בשבת שהוא מן התורה וכדעת הרמב"ם מ"ה למד כן מירושל' שסידר ר"ח בין שבת ויו"ט וכן מ"ה שסה מן התורה ואילו לא היה ר"ח חלת מדרבנן ס"ל להמבני בסוף דרך לא זו אף זו חלת שחת דירושלמי קמ"ל שסה שוים לדלוהייתא וע"כ לא הולרך להביא הטור מנוסה ופורים אלין בסה שוהר לנוף הדין שסה כתובים במקומן וכלן לא מתכוין חלת להקים ל"ה ודי בזה כל"ל וכן מחוד • שוב לחיתי כן ברוקח ח"ל ר"ח נקרא מועד כדחמרי׳ בירוש׳ בכל מתענין חון משבת ויו"ט וי"ח וח"ה עכ"ל הרי ממ"ש:

(ד) **המתענה בר"ח בו׳** • פי׳ מפני נדר חו ח"ח כ"ה בסמ"ע בכ"ח:

תיט (א) **מצוה להרבות בו׳** • ומבואר בפסקים ממנית הטור

דגם בסעודה של לחם חודש נלמד חם מוסיף מוסיפין לו חן בסמים וכן לח סיחה מוחיין לו • הכ"י הביח ירוש' פ"ק דמגילה גלגלו חמרו מקדימין קריחת מגילה והרוחת סלקים • פירוש לח כלו בשבת מקדימין לוחה לחכל סעודת לחם חדש ופעודת פורים מלחמין ולח מקדימין וסיים שם ועשו בשבת ומצי לעשות לוחה ימי משתה ומחמה לח שמחמה חלויה בכ"ף ילח זו שמחתה חלויה בימי שמים ומדהשה סעודת ל"ח לפעודת פורים משמע דגם סעודת כ"ח הבחה בשבת מלחמין לוחה לחכל בשבת כמו בפורים וכתב מו"ח ז"ל חלת גלגלו כן:

וכן

כתב

שערי תשובה

עירוב מיטות רחוק חלמים ממה בקירוב מחקומו וכ"ם לחמון יל"ן מחקומו עד קרוב לג' חלמים ממה מחקומו ויולחה מיטות שם עכ"ם מבע"י קודם בה"ש ויסלה שם מחר ליח הבוכרים ויכוון גלגו לקנות שם שבותה ובוב לח יחזור למקומו כיון בקנה כלן-שבות' לון לו מחקום בשביחה רק ג' חלמים לנד מקומו רק יכול לילך משם להעיר מחו חפלו לף שם הוח ר"ם מכחתך לשבת לון לכחזור ל"ה בשבות לילך לעיר לדבר נחוץ ולחזור נחזל ע"ם ומשמע מדבריו בכרי לחחמון שם בעכרם לף שחר דבר מנוס כמוכר בדברי הפוסקים זה סוי כלחוך נחזל ע"ם:

תיז (ג) משנה • עיין בה"ם ושיין בסר"ח ודבר יוסף סימן ח"ם מחלוקם מוסכמים שלח לעשות מלחכה הוח בזורות וכבר"י כחב בכן נרחה שכל המסור-כו' ע"ם ושיין בהגה"ע ח"ל סי' רמ"ם מנהגו לחיסור לעזות וכיוצה בחלוקים ע"ם בעשם הדבר וכבל לפי המנהג:

סימן

יום שחת כו לבני לחפלה חל עשם לחכון נחל לילך לבחלים לפלה חל חל חחר כך בה"ם ס"ם כלן חם בחלים חפלה חל חחר כך בה"ם ס"ם כלן חם בחלים ל

תכ (א) וכן בכל יום שא"א בהם תחנון • כעור כתוב דמצמי מגילת תמרו לומר הגון כ"מ מנוסה ופוריס על מדם גדול : **ושמעתי** מזקן ז"ל שהשיב שסיס קס"ק קלקלקת בשנת שנ"ג שנשמר רמ"ח ז"ל ביום ל"ג בעומר וסיו מסופקים אם לומר לומר הדין עמד לדם המיב למד והעיד שמעתי מפי רמ"ח ז"ל ל"ב על מדם גדול ותיקף תמהומו על רמ"ח בקול רם ובלהב לשמוך פ"ז בימים אחין בשם תחנון כגון ל"ג בעומר או ט"ו בשב ובשבע לחיים מועד • ובשבע שבתוב הרמ"ם בשם רש"י הל"ם וקדיש לוין הספר מלה מודלם וקבלא דין שמים מבל לא בר"ח מנוסה ופוריס ומדם ניסן דאלו ים בשם חיסור מדין התלמוד בכללם"ד :

תכא קריאת ובראשי חדשיכם בספוקי דזמרה • ובו סעיף אחד

א נוהגין באשכנז שאומרים פרשת א ובראשי חדשיכם שחרית אחר פרשת התמיד ובספרד אין נוהגין לאומרה לפי שעתידין לקרות אותה בס"ת :

תכב סדר התפלה והלל ברה"ח • ובו ז סעיפים

א ערבית שחרית ומנחה מתפללים י"ח ברכות ואומר (א) יעלה ויבא ברצה ואם לא אמרו בערבית אין מחזירין אותו (ובחיים מקום שנוהג אומרו א ע"ל סימן (ב) רל"ד סעיף ד', וה') בין שר"ח יום אחד בין שהם שני ימים מפני שאין מקדשין את החדש בלילה ג אבל אם לא אמרו שחרית ומנחה (ג) מחזירין אותו ג ואם נזכר קודם שהתחיל מודים אומר במקום שנזכר ואם לא נזכר עד אחר שהתחיל מודי' אם נזכר קודם שהשלים תפלתו חוזר לרצה ואם לא נזכר עד שהשלים תפלתו חוזר לראש ב ד ואם הוא רגיל לומר תחנונים אחר תפלתו ונזכר אחר שהשלים תפלתו קודם (ד) שיעקור רגליו חוזר לרצה : כתב ג (א) ומה ד הוא ספק אם הזכיר או לאו (ה) אין לריך לחזור (כל בו בלבות תפלה) וע"ל סכתב מלהזכיר בשחרית ע"ל סי' קכ"ו :

ב ה (ב) ה וקורים (ו) הלל בחילוק בין יחיד בין צבור ו"א

תכא קריאת ובראשי חדשיכם בספוקי דזמרה • ובו סעיף אחד

א נוהגין באשכנז שאומרים פרשת א ובראשי חדשיכם שחרית אחר פרשת התמיד ובספרד אין נוהגין לאומרה לפי שעתידין לקרות אותה בס"ת :

תכב סדר התפלה והלל ברה"ח • ובו ז סעיפים

א ערבית שחרית ומנחה מתפללים י"ח ברכות ואומר (א) יעלה ויבא ברצה ואם לא אמרו בערבית אין מחזירין אותו (ובחיים מקום שנוהג אומרו א ע"ל סימן (ב) רל"ד סעיף ד', וה') בין שר"ח יום אחד בין שהם שני ימים מפני שאין מקדשין את החדש בלילה ג אבל אם לא אמרו שחרית ומנחה (ג) מחזירין אותו ג ואם נזכר קודם שהתחיל מודים אומר במקום שנזכר ואם לא נזכר עד אחר שהתחיל מודי' אם נזכר קודם שהשלים תפלתו חוזר לרצה ואם לא נזכר עד שהשלים תפלתו חוזר לראש ב ד ואם הוא רגיל לומר תחנונים אחר תפלתו ונזכר אחר שהשלים תפלתו קודם (ד) שיעקור רגליו חוזר לרצה : כתב ג (א) ומה ד הוא ספק אם הזכיר או לאו (ה) אין לריך לחזור (כל בו בלבות תפלה) וע"ל סכתב מלהזכיר בשחרית ע"ל סי' קכ"ו :

ב ה (ב) ה וקורים (ו) הלל בחילוק בין יחיד בין צבור ו"א מנהג הפשוט שאין אומרים הלל בר"ח ואין לשנות ואין לומר הלל בר"ח בלא ברכה ואין לברך בתחלה ובסוף על הלל בר"ח ואין לומר הלל בר"ח בלילה ואין לומר הלל בר"ח אלא ביום ואין לומר הלל בר"ח אלא בציבור ואין לומר הלל בר"ח אלא בשחרית ואין לומר הלל בר"ח אלא אחר תפלה ואין לומר הלל בר"ח אלא אחר חזרת הש"ץ ואין לומר הלל בר"ח אלא בבתי כנסיות ואין לומר הלל בר"ח אלא בבית אחד ואין לומר הלל בר"ח אלא בבית הכנסת ואין לומר הלל בר"ח אלא בבית הכנסת שיש בו ספר תורה

מפני שמצטערים ההדשים מפריס והוו תוך ל' (ר"ח פ"ם) וע"ש דהא נס כשהחדש מלא הוי כ' ימים כ"ם ויקורין לחומו ביום ל' ולהסבר דס"ל כיון דיום הסגי עיקר ס"ל ביום רחשון לקולא בהורה לחינו מחויב בדבר ומ"מ לחיקרא דדינא פירכה דלא חקנו זמן לחדבר שהוא רגיל לדוקא כדבר שהוא לגמור לפירום כמו לקרות כמ"ם היו נומרין לוחם כוותיקין פי' קורין ק"ם מ"ם בדיעבד יש בלגמור : (ד) הלל מעומד · דכתיב הללו עבדי ה' שעומדים ומה שקורין בליל פסח מיושב מחוך שחולקין לוחו לין מטריחין לוחו לעמוד ועוד שהי דרך הסיבה וחירות :

תכב (א) **חיזר וקורא את הכבש** כו' · מפני שפרסה זו לין בה חלת מ' פסוקים וחם יקרחו שנים הלחמוים כ"ח נ' פסוקים לח נשחרו חלת ב"ם ולין מעיירין בב' מחנ מ"ם וחם יקרחו ס' זו בשנים נשחרו עדיין ז"ם לקרות בהם ב' חנשים ח"ת לפי שהם מחלקים לב' פרשיות ס' וביום השבח היח ב"ם וס' וכרחשי מדשיכם היח ה"ם וחם יקרח לוח ס' ס' וביום השבח וס' ס' מן וכרחשי מדשיכם לין מחחילין בס' סחות מנ"ם וחם יקרח ס' וביום השבח ונ"ם מן וכרחשי מדשיכם לח נשחרו חלת ב"ם ומ"ם לריכין לקרות נ"ם בס' לו וחע"ם שלין בה חלת ח"ם כשחוצ וקורח החמלטי (פי' כשחוצ וקורח מה שקרח לחחלון) פסוק ס' הוה ליה ס' וקורח הד' ס' וביום השבח וס' וכר"ח לו ב"ם ה"ם לריכין לקרות נ"ם בס' ולח ב"ם שלין בה חלת ח"ם כשחוצ וקורח החמלטי (פי' כשחוצ וקורח

זה שלפניו לא קרא רק פסוק ו' וא"כ מאי מהני תקנה שהמלפני מוהר ותי' הכ"ן שלא לקרוא פסוק ו' מן ובראשי ג"ם: **ג תפלת מוסף** צ"ל ומנחתם ומסכיהם (פי"ם פ"ם דמנחות דלא כרש"י כתבו'): **ד ואומר כתר**. פירוש לפי מנהג הספרדים ומתחננו אומרים נקדש כמו ביום': **ה ברכי נפשי**. ומקלקל מקומות אין מוכרין כן. אם התפלל תפלת יום במקום מוסף לא יצא לפסוק על שמע אחר י"ח פ"ב סוף ד' קדושים ובפע"ח ד' ק"ו כתב דבספר המשכר פיתח לומר ד' קדושות וג' קדושים דברכו מתוך ג"כ לקדושה. ובלבוש כתב לתלמי קודם קריאת ס"ת ולא ק"ל כפי הנהוג אומר בירך יעלה ויבא ואח"כ ברכת המזון. ולפי זה אם שכח לומר יעלה ויבא בתפלת מוסף ונזכר קודם שהתחיל ברכת המזון אומר בתוך ברכת המזון בשבת ויו"ט ובר"ח ובחול המועד ואם נזכר אחר שסיים ברכת המזון אינו חוזר ומברך אלא מדלג ואומר יעלה ויבא ומשלים ברכת המזון ואינו צריך לחזור ולברך ברכת המזון ואם נזכר אחר שהתחיל ברכה רביעית של ברכת המזון אומר הרחמן הוא יחדש עלינו את היום הזה לטובה וכו' ואינו חוזר לראש ברכת המזון ואם נזכר אחר שסיים

ב סור בשם מסכת סופרי׳ ג שם ד שם בפסחדרין ובפסחדרבי אליעזר כשל שחרי פורים בפשוטה:

תכו נשים פטורות דמ"ע אסז"ג הוא ולפע"ג דהם מקיימות כמה מ"ע כגון סוכה מ"מ מלוה זו לית מקיימים מפני שהם נרמו מגם הלבנה (עלי"ה) עמ"ש בסדי רע"ו ובפסחדרבן פ"ה לתמרי ג' נשים חלה ליתנהו נמי דיהן כמי מברכי משמע קצת דמברכין ואפשר ג"ד נשים חלה ליתנהו בעלמא נקט · סומא מיהו לקדש בלבנה (רש"ל בתשובה): **א** זורחת · שתהא זריחתה ניכרת ע"ג קרקע (מט"מ ס"ג) עפי' תקס"ב · לריך שלא יהיה מסך מבדיל ביניו לבין הלבנה ולא"כ הוא דבר קל שהלבנה גדולה ממנו שיוכל להכיר דברים הניכרים לאור הלבנה (ע' פסחי זה) וה"ה אם נתכסה בעבים הכל אם נתכסה בעב דק וקלוש מברך ואם התחיל לברך ונתכסה נומר הברכה (רדב"ז ח"ח קנ"ו ס"ה) משמע דשיודע שתתכסה תיכף לא יתחיל לברך: **ב** במ"ש · כתב המגיד דמקדשין הלבנה במ"ש אחת ה (ה) אחל נו י"ס (מהרי"ל הל' ס"ת): **ו** והולה עיניו ומיישר רגליו ומברך (משומר) (מור) ואומר שלשה פעמים סימן טוב תהיה לכל ישראל ברוך יוצרך וכו': הגה ורוקד (ו) נ' פעמים בשגדא ואומר כמה שאני רוקד כו' ואומר (ח) חשוב עליהם ונומר י ולמעלה כתבו ידמו כו' נ' פעמים ויתחיל נ' פעמים **יא** שלום עליך (כנ"ה החדשות) ומסיב סוי בשוחל (מ"ב) וכשנין לומר דוד מלך ישראל חי וקים מהלכותיו נמשל לללבנה ושחיד להתחדש כמותה וכשסיים יצדקיהו תאיר להתדבק בשמש שהוא הקב"ה דומות הלבנה שמתחדשת עם החתר שמתחר שהם ומנן ס' ולבך עוסקין במתות ולקיון בקיומם כתדב דומות שמחת בשמיים (כתוי פרשת ויצא ד"ה ס"ה):

ג ד **עד אשתי מברכין עליה עד ט"ז יב מיום (ט) המולד ולא ט"ז בכלל** (ואין לקדש אלא עד תני' כ"ט י"ב מהג"ה מן המולד) תשובת מהרי"ל:

ד ה **אין מברכין עליה (ג) עד שיעברו יג (י) שבעת ימים עליה:**

הגה

לסמוך על רב"ו יוסי ולברך עליה ולא ימתין עד לאחר ז' לברך בחול ולא ימתין עד מ"ם ביום יותר מ"ל ימים וכן נ"ל למעשה ולאו בימים הלילה מילתא

תכו (א) אין מברכין על הירח כו' · במהרי"ל סוף ס' שבושות כתב מהרי"ל לא היה מקדש הלבנה כשוש י"ט שחל במ"ם בגון שבושות שחל בח' ויהיה שעתא כשם ים תמוזמין למשה כך יש תמוזמין למעלה ואין לקבילן מפי השביעה ביו"ט חוץ לאחתם למהר העיד על רבו המובהק הלה היה מקדיש ויהיה מקדשה גם ביו"ט במ"ם וכן עיקר ע"ש **תענית** · נלאלה דאם לא קדשו עד תענית לאחר י"ם לברך לו ולא מבעיי בתענית יום שהשעה עוברת: (ג) **עד שיעברו ז' ימים** · כתב מו"ח ז"ל ולריכה לאמתי מדאמרי' בגמ' עד כמה מברכין על החדש עד שתתמלא פניתתה ולה"י עד ז' מדרבי אחרי עד י"ו ופיכ"י עד ז' אם לא ביהר היום יבהר למהר עד ז' לאמתי דלכתחלה מברך עליה קודם שעברו עליה ז' ימים ומדרבי ל"ש כהא דלא מוסיפין עד י"ו ואז קשה הא ב"ה יוהי כתב על כך דמ"ם דאין מברכין על הלבנה עד שתתכסה פ' עד שתתמהמה לומר שהרם נהנה מאור שלה הרשע אחר נ' ימים וכן קבלנו מרבותינו שכן נהגו כל הקדמונים שלא להתמין את המולד ולקדש לותה במ"ם אחר שעברו עליה נ' ימים עכ"ל · ובלבוש כתוב שאם חל מ"ם הראשון לתשרי ס' ימים בחדש ואותן ס' הלבנה שחוזר רב ומתוך כך ואין לקדש עד שיעברו עליה נ' ימים ולא יתמין עד לאחר ז' לברך בחול ולא ימתין עד מ"ם ביום יותר מ"ל ימים וכן נ"ל למעשה ולאו בימים הלילה מילתא

לסמתין

שערי תשובה

לו עליו ספיר מברך כיון שהירחה הלבנה ניכרת לכל בשעתו אזן ומכ"ם לסרם"ל דגם סומא יברך ס"ם ופ' בשו"ת שבות יעקב ח"ח סימן קל"ו לענין נרחים בחלונה ע"י כתי עיניים שקורין בריליין שמכניה גם דברי סדכ"ם ונכתב לחלן בחיים מסכיות דבר"ם דמיירי אלא דאפ"ה כשוני פרקים אבל פרושה דרך עפעפיה לנקיש ורואה הלבנה הוי רואה ממש ומברך · תולי הדבר"ם מיירי אלא דאם רק חוך שהעפעלייה לא מזוכיות ולא כשוני פרקים ממש ולעכ"ל ולפי דבשכי מיירי שהו מ' שיעורה לומר שמא הוא ניעול שב לגן אבל בדרוחה דרך חלון לנקיש ורואה פירת לגמי בנקיש דרך חזוכיות ניכר למעשי כלל ואלאם פשוט דמי ברואה ע"י כתי שיניים שהוא יכול לברך אפ"ה קטו מיני מלרשות גלא כתי שיניים שהרי להחזיר"ל אפילו סומא יברך · ואף שבדבר"ם כיכר שבשקפק נרשיותו מ"מ אין הולכין עליו ואם רואה לקדש דרך חלון ויוכל לשתות החלון יש בשתות כן נלהחלה כדמשמע מטוכדת דרמ"ל:

בש"ע סעיף ג' נרוך יוצר וכתב כתה"ג שמשם משם קדוש בעל פור החיים ז"ל סגיס לומר בסוף יוצר כן נסי' יעקב ומכר"ם בסידם סי' טוכח זה עפ"י הסוד ובאיזרעות הרמ"ו סי' י' מולף ע"ו וכתב מרפוי לומר ע"ם הסוד עכור יוצרך בורלך קוך שהוא כסדר הפ"ע ממשה למשלה וכן מלח לסרמ"ם ז"ל וכן היה נוהג ניו לענין שלוח מלאי שהיו מודיע לפרחים ע"ם: (ד) לא · שכ"ם מ"ם נשם הם"י ח"כ לענין חגל ום"ם שכתב דפחילו נכלות נ' לכני יסיה ליל י"ב לאודש יסחיל ולמד הן מסה"ם לענין פ"ב ע"ם: (ה) אחל · עיין בה"ם וש"ע נשנות יעקב ח"ג סי' ל"ח סי' לא ברפיות עד ליל שבת ויש מדיין שהות לקדש בה"ם מהריך כנאון מוה' דוד אופנהיים ז"ל לסחיר לקדש בליל שבת ושלאון בשל י' נרשה שלין לשהו כן כיון לשיכת שהות לקדש בה"ם שהוא מדיין חוך חלי ד"ם ב"ג חבמ"ג ושיין בשו"ת ב"ח סי' ס' וס"ם בה"ם ואם יום י"ו כו' ושיין בחבו' דבר שמוחל סי' ר"י שהשתו שעד י"ו ולא עד בכלל ושיין בשנות יעקב דלעיל שכתב נ"ב דאין לסמוך לעשות לקדש ביום י"ו רק אם לא סיה יכול לקדש מקודם ים לקדשה בליל י"ו ולא עם שלכות ע"ש: (ו) המולד · בה"ם ושיין בשו"ת נ"ו סימן מ"ם אם לא יכלו לקדש שניה משנון וניוקף ושעוד שניה קורה ק"ם נרחים שלבנה ואם יתחיל עד שיקרא ק"ם ויחחלל י"ח יכלה ומן בילוש שלבנה ודאי כיון שהוא שעת פחק ושיכוך ק"ם ויברך ברכת שלבנה ואם אחמר לעמוד לפרקים לא יפסיק כלאחל הפרק ולכיון אם יש לפניו ק"ם וברכותיו וקידוש שלבנה ולפסוק בין הפרקים לא יפסיק כלאחל הפרק ולכיון אם יש לפניו ק"ם עדיף התדיר ומדתוריי"ה ואם אחמר קצר עיש לאוש לפניהם וכן אם בחת בשמיש ולפי כאמר לו לאוש גם בני לילות ים לפרקים ברכת שלבנה וכן נהגתי כמה פעמים לקדש קודם מעריב ע"מ ום"ם שבחה אלא שיהא קריאת שמע שלילה בעת כלות זמן קידוש שלבנה ע"מ כמה חילוקי דיעות שהחזיקו בפערי אחרים ואי"ה רוב פקפל עפ"י הוראת הפוסק ובזה נחקבלו קלת לקדש ובחבפות ובראיות בלילי ג' ויש שעתא

באר היטב

תכו (א) ופמגן · שהירחה ניכרת של בני מקדמא ולא יפה שכך מבואר בזוה"ק ופ' בלבוש שהוא ס"ת שהכסה בעבים דקים שרואה עין דרך שם כוכב אלא שהוא מעט ואינו נראה כ"כ ברור · וס"ם אם סימן ק"ו וכנ"ל · שכתב בשיורי כנסת הגדולה בשם הפרישה דאם רק רקוע שכך ואם נתכסה נשל כוכבים ואינו נראה כ"כ סימן תכ"ו · ושיין בשבות יעקב ח"ג סי' ל"ח ובמ"ב שכתב בפרושה לכנס שיהיו מהלך הכסוקלניות לו מרחה של כוכבים שאין נראין אלא ע"ם כוכבי · ה' שאין כוכבים שנשנו נקרא הלבנה לף של גב דאין מקיפות כמה ס"ם שמואין גרשאן שפני שהם עני שם הלבנה ס"ל כמה שכ"ם ע"ם · ושיין עוד שעם לחר כשנת יעקב ח"ב סימן י"ל · ומשם מיל נקרא הלבנה כ"ל כתכוסה ס"ל · כשרכי לחר לירש שלא נחלש הלבנה הוא שהם הלבנה כשהוא וגם כ"ל לחר הפנים של זה ואין לו של לה למהר שנות יעקב ח"ב סימן י"ב · ושיין סימן ק"ם ס"ק ב': (ב) כתב המגיד כשקדשין הלבנה כ"ם הנים פלולה וכשהכסה הוא שהר לנרך לאוש ס"ם כתוכי · ה' יש יכול מוזמן ס"ל כתב כתב"ל ואם ל"ל וכני י"ו כתב"ל שנות יעקב ח"ב סימן י"ב · ושיין סימן ק"ם ס"ק ב': (ג) י"ל כתכוב · ושיין מיהלאל שה ב' לילות לא יקדש הלבנה כשהיא מעוננת ס"ל · ושיין ב"ח כתב לקדשה נשלאלי ס"ב ובא"ר ס"ק ב' שכן הוא מנהג פשוט ומדרבי אחרי עד י"ו שכתב שעד אז הלבנה מתחלת לחזור ולהתמלא ולא מבעיי בתחלת החדש שהוא ממש כשעת המולד אלא אפילו בסוף החדש שהוא עת קרוב למולד ולא נראה לו כן דמדרבי אחרי עד י"ו שכתב שעד אז הלבנה מתחלת לחזור ולהתמלא ל

מילתא חלה משום שהכניו מתורה בשוב ובע"פ אחר שלשה ימים : (ד) **תחת הגג** · כתב מו"ח ז"ל משעה שלשה לחין זה דרך כשוב חלה יוצאין מתחת הגג לתוך הבית בשוב כדרך שיוצאין לקבלתו מיכו כ"ז היכא דאשכר לבל למי שמושב בחיוכו מיתום שלא יוכל לשתה לתוך יוכל לקדש בביתו דרך חלון ופתח עכ"ל :

בטור כתוב דלאחר שתומר ג"ם תמן עליהם כו' תומר ג"ם תמן תמן הלוויה וילך לביתו בלב טוב · כתב רש"ל בתשובה סי' ע"ז דשומעת יכול לבנך על הלבנה לף שתין יכול לבנך מתורי תם כי זה מתקן על תידום השולם ודומה ליולר המתוכות :

מ"ב בשם ספר סוגן סודות דשתלה משתבל בלבנה ותש"ב משתבל למטה ונומר הבנים :

תכז (א) **אדר שתם** · דשבי ס"ל לע"י ולא כר"ת דס"ל שתם אחר הוא אחר שני וכתב מו"ח ז"ל לפל מדברי רמב"ם ס"י דבדרים גרלוי דפסק כר"ת ע"ש וכן נפסק בשיעים בחדר לחשון יתמר לחשון ובשני יתמר שני :

תכח (א) **ולא גה"ו עצרת** . קשה דהא כתב תש"ב לף ג' מחוכ מעשה לפל ס' ז' שפיר נקבע מחוכ ולא בעצרת והילך כתב תש"ב ביום שיהיה מחוכ יהיה עלר' ול"ל שים כאן ת"ם בת"ם וביום שיהיה מחוכ יהיה עלר' אלא ל"ל שיהיה עצרת יהיה הושענת רבה פי' הושענת רבה שתתר עצרת : (ב) **מרחשון גדו"א** · ל"ל יום ת' דר"ח לפל בשבר הסימנים בחדם שים בו שני ר"ח קלי הסי' שלו על יום ב' דר"ח זה מלאתי:(ג) **פקדו** · פי' ס' לו קודם פסח · וסבלו היינו מלוטש · ממו ועלרו · פי' במדבר שהוא מנין בני ישראל קודם עצרת · לומו היינו ט"ב ולו הוא ותתחנן · קומו · היינו עלים קודם תקיעת ש"ה: (ד) **לו חבמו · כי אשא** · זו דעת הרמב"ם ושול בשם נאון לפל ס"י ותו' כתבו לולי כשם כי ידון וכ"ה בתהלים וכן מוכנין בכל הקבלות בתדיות חלו · ותתהלי שלא כתב רש"ל בלן דבר זה שתין מוכנין בדברי הש"ע · וכתב הרמב"ם לתה פוסקים בשניים חלו תפני שהם דברי תוכחה שיתחו בתוכחה : (ה) **אין** בפסוקים בקללות · ו"ל התו' בפ' בני תשיר וקולתין לתד משום דכתיב מוסר ה' בני לל תמאס ולל תקוץ בתוכחתו ס"ל תתא לל תעשה לל תעשה בתוכחה קולים ותתר לבי יקוטב דסבינן לתי לתרתי עתו תלבי בלרה ותם כן לין דרן ביהיו בני תברכוני על הלהות שלשה יקראל תתר בכל יתחיל בדבר תתר ויוסיף בדבר תתר ויוכל לברך תחלה וסוף בעל"ל ויש לתשוב הרבה שברי בפרק הקורא עומד תניו הפוחה לקרות תברך לפניו והתותם תברך לתתריו ותחילה לכולהו תברכין לפניו

שבמקומו מהניים לקרות להתכם בתוכחות ובשירת היס וכי' הדברות וקודם שיקרא התוכחה תומר מוסר ה' בני לל תמאס כי תת תאהב ונו' וקודם

שערי תשובה

באר היטב

תכז א שראש חדש ב' ימים היאך כותבין בשטרות ובו סעיף אחד

א ג בשראש חדש שני ימים כותבין בשטרות ביום הראשון ביום ראש חדש שהוא יום שלשים לחדש **שעבר** ומוכין לתדש מיום שבני וכותבין בו בתי לתדש (טור) : הגה כשמעבירין בספר כותבין בתדר רתשון (א) **א** תדר (א) שתם ובשני תדר שבני · (טור) :

תכח סדר קביעת המועדים וקריאת הפרשיות · ובו ח' סעיפים

א ג אלו היטים שאין קובעים בהם המועדים לא אד"ו ר"ה ולא גא"ו י"ה לא זב"ד פורים ולא בד"ו פסח (א)ולא גה"ו עצרת והושענא רבה לא ג' הנוכה ולא אג"ו צום אסתר ולא בד"ו צום תמוז ואב לעולם ביום שיהי' פורים יהיה ל"ג לעומר וסימן פל"ג **א** ובים שיהיה (א) תנוכה יהיה עצרת :

ב ג אלו היטים שהוקבעו בהם ראשי תדשים ולא בזולתם · ניסן אבה"ז אייר בנה"ז סיון אגד"ו ב תמוז אבה"ו אב בדו"ז אלול אבד"ו תשרי בגה"ו (ב) מרחשון גדו"א בסליו א"ב ג"ד ה"ו **שבת** אבגד"ו **שבם** בגדה"ז אדר זבד"ו (וכשיטור תדר רתשון בדם"ו ובני בדו"ן) :

ג ג סימן לקביעות המועדים א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"ף פירוש ביום ראשון של פסח יהיה לעולם ט"ב וסימן על מצות ומרורים יאכלוהו ביום ב' בו שבועות וביום ג' בו ר"ה ביום ד' בו קריאת התורה שהוא שמחת תורה ביום ה' בו צום כפור ביום ו' בו פורים שעבר :

ד ד לעולם קורין צו את אהרן קודם פסח בפשוטה ומצורע במעוברת תוץ ג (ג) מבה"ח מעוברת (וס"ם משוכתת) שקורין אתרי מות קודם הפסח ולעולם קורין פרשת ד במדבר סיני קודם עצרת תשעה באב קודם ואתתנן אתם נצבים קודם ר"ה ולכן כשר"ה ביום ב' ג' שיש שתי שבתות בין ר"ה לסוכות צריכים לתלק נצבים וילך כדי שיקראו וילך בין ר"ה לצום כפור והאזינו בין צום כפור לסוכות וסימן ב"ג ה' (ד) **המלך** את וילך אבל כשר"ה ביום ה' ו' אז אין בין ר"ה לסוכות אלא שבת אתת שקורים בה האזינו אז וילך עם נצבים קודם ר"ה וסימן לפשוטה ו (ג) (ה) **פקדו** ופסחו ולמעוברת סגרו ופסחו מגו ועצרו צומו וצלו קומו **נתקעו** :

ה ה **פרשת האזינו** ז מתלקים פרשיותיה כדרך שהיו מתלקין אותה במקדש שהיו קורין השירה פעם אתת לששת ימי השבוע וסימן הזי"ו לך האזינו זכור ירכיבהו וירא (ד) (ו) **לו** חבמו כי אשא אל שמים עד סוף השירה והשביעי קורא מסוף השירה עד סוף הפרשה : הגה ודוקא בשבת מתלקין בספרשיות מבל במתה בשבת וב' וה' אין לתוש (מרדכי פרק הקורא שומד) :

ו ז קללות שבתורת כהנים (ה) **אין** מפסיקין בהם **אלא** אתד **קורא** כולם ז ומתחילין בפסוקים (ז) **שלפניהם** ומסיים **ה** בפסוקים שלאתריהם **אבל** קללות שבמשנה תורה יכולים **להפסיק**

קל"ת וכפ' ל"ל פ' ל"ז לדתק ליכב מהכנו שמתחילין בקללות שבת"כ ואין מתחילים בפסוק שלפניהם ומ"מ כ"ל דיתחיל ב"ם שלפניהם והמתכ"ם נתפסבת מפני שקורין להכהב תחב"ד בכל שבת לשליש וחס כן לריכים לקרות שנו עד התוכחו' ולכן מתחילין בתוכחה לבל מוטב שבהב יעמוד על כבודו ויעלה לריביו בתותו שבת תו יתחילו למפרע ב"ם עפסי' קל"ז וכ"ה כתב

תכח (ז) שלפניהם · עיין בה"ט ועיין שפר תפרים שפר ז' ובשתתי שפרים שם ועיין בלבני תפ"ו בבב"ח בתגליה דף ל"ת ת"ם על לבני פס"ו בוה :

בם ת"ם

ג' תתת הגג · ולא עודש תלבנו פעשה בהבין מעד מ"ם הבת בתו"ם ס"ב : **יד תתת הגג**

ת ברמב"ם פ"ו מהלכות תרומה מ"ב ; סור כסף משקה כ' כ"ג ומדברי הרמב"ם כפ"ג מה' שבת וכ"כ הטור ד"ה ומנהגינו כ' סור :

ויקודם שקורין התורה לומר רבש"ע למשה בנותיי · גם נוהגין לקרות בלוי ע' בענין ויקורין לחוסם בקול ממוך עכ"ל · מהרי"ל הקשיד על מי שעשה לתוכחה דרוקא בשעת שמוכרי' אותו לכך הין קפידא · כתוב בלקוט המור מ"כ מפטרת בפרשת וילה מפטי הין להפסיק בהם פסוק אגב שם מ"כ :

ט מי"ז בתמוז · הם עשה והפטיר בשבת הלפן בם' דיומא יפטיר לשבת הבא דכתי וימיתו וגם שמעו מפני שהם פסוקות זו לזו (ל"ל ע' סימן תכ"ה) :

מה שכתוב בהומפיס ויברח יעקב לפ' וישלח ט"ם הוא וצ"ל לפרשת וילא (לבוש) : **ו הלא כבני כושיים** · וכ"כ הכ"ח ומט"מ ותעודה · דלא ללבוש שכתב להפטיר התחשוב לף בשבן כפולות מכפר העיד הכ"ח שבכל הקהילות מהגין כמ"ש הסימן :

(סדר לעשות לוח בקצרה)

דע שחדש הלבנה כ"ש ימים י"ב שעות תשל"ג חלקים וכל שנה ים תתר"ף חלקים וכ"ח ימים הם ד' שבועות ח"כ נמשך מולד ח' מהכיבו ח' יום י"ב שעות תשל"ג חלקים ח"כ הם היום מולד ד"מ ו' כ"ב תר"ח תן עליו ח' י"ב תשל"ג לקח בחלה החלקים תשל"ג ותר"ח לח מהן תתר"ף ישחרו ט"ך חלקים ולוחן התר"ף לקח לל השעות ואי ליח שעות לח מהן כ"ך שעות וכ"ח יום ישחרו י"ח שעות לקח סיום לל סימים ח"כ סו' מ' ימים לח מהן ז' שבליח בשבוע ח"כ הוי המולד ח' י"ח ט"ך פ' ביום ח' י"ח שעות ושי"ך חלקים תוך הלילה : **דרבי** הקבושות לריך שתדע כי כל החדשים ח' חלא ל' יום וחחד חסר כ"ט יום חון מחסן וכשליו שעשמיים שבחיים חלקים וחז יסיח בשליו ושבעה ב' ימים ל"ח ותקבל השנה שלימה וחם הב' חסריים הקבל השנה חסיחה וחם ח' חלא וח' חסר תקבל כשהיה זה שעני הדחיות ולכן לריך שתחשוב המולד מחשבי זה לחשבי הב' וכיוצה בזה שעשה ד' מ' תחב"ו ולשנה משובבת ס' כ"ח תקפ"ט וכחיה יום שיבוח המולד יסיח ר"ה בשנה הבחה לך יש ד' דחיות הח"ו לח"ד ולחם לכן חם חל ר"ה בח' מימי חד"ו דחיות חותו ליום שלחחריו וכב' חולד זקן בל חדחום כגון חם חל המולד חחר י"ח שעות חין קובעין ר"ה בחותו יום וכן חם חל מולד חחרי ג' ט' ר"ד וממנו ולמעלה חין קובעין ר"ה בחותו יום חלא ביום ס' ודוקא כשהשה שעברה היתה משופה חבל חם היתה משובבת חזי חם חל המולד ב' ט"ו תקפ"ט ומשם ולמטה חין קובעין ר"ה בחותו יום חלא ביום לימת יסיח ר"ה לשנה הבחה תרחם כמה ימים יש בין ר"ה זה לר"ה הבח חם יש בימיהם ג' ימים כגון שר"ה זה ביום ז' וכ"ה הבח יסיח ביום ב' חלי חסיח השנה חסריה וחם יש ג' ימים כגון שר"ה זה ביום ג' וכ"ה הבח יסיח ביום ז' וכ"ה הבח ביום ה' חלי חסיח שלימה וחם השנה משובבת חלי חם יש בימיהם ד' ימים היא חסיחה וחם ה' ימים היא בסדרה וחם ו' ימים היא שלימה : **ואם** לא תרלה לחשוב הקבושות עיין בסדר הקבושות בסוף : **סדר** הפדיוות [מבואר] מהבלליים שכתב בש"ע :

תקופה ממשכה מהבריתה ל"ח ימים ז' שעות ומחלה ח"ל יום הם י"ג שבועות ח"כ התקופה ממשכת ז' שעות ומחלה ד"מ הם מ' בו כ"ב שעות ומחלה ותקופות תמוז ביום ג' ו' שעות וקן לעולם : **ודע** שבכל מחזור יש י"ט שנה ושנת ג' ו' ח' יח יד יש הם משובבות וכשנת תל"ה היה תחלת המחזור :

שערי תשובה

בש"ע סעיף ח' מפטירין לעולם סוכה עיין בשער הפרים שער ח' סעיף כ"ח היש מוסיפין ומגביה יחלל ויש מוסיפין של פסוק מיכה מי אל כמוך ועיין בה"ל שכתב מכן נהגו בשבת ובדעול מרכבה הגיה הה"ל וכתב ולה ידעתי לזה טעם דכני תרתי למה (ר"ל שעיקר טעם הפטמה הלה לקיים ופוכעים יכולו הם ו"ל כחד מני) ודעתו לשכריע שהם קורין ויל בשבת סוכה יש לקיים בפסוקי מיכה ולהם קורין בפועה יש לקיים בפסוקי יחלל ע"ם מלחמת בפועה ובכל כפי הפנבה :

באר היטב

סיעי ג' פסוקים שלפניהם · וע' סי' קל"ח סק"ב · בפנינת ג"ל מהר ליובב מהגינו שמתחילין בקלוט שבת ר"ח ואין מתחילין ג' פסוקים שלפניהם · ומכל מקום ג"ל דיתחיל ג' פסוקים שלפניהם ומסנבב בשבת קודין לפרב מפל"ב בכל שבת לפטיר ומ"ב קריכים לקרות קבוי מר פרשתה ולכן מתחילין פרשתה מכל מקום שפרב יתחיל על כהנו ויפלה לרכיני כלומו שבת לל יתחיל לשפרב ג' פסוקים שלין סוף סימן קל"ו ובכנסת הגדולה כתב שמהקנו מהגים לקרות לשחכם בפרשת וכיוצה שם וכ"ה פרישת וקדים פרשת פרוכות לחומר מוסר ס' כני לל מפלם כי לם תבר יפסר ועומר וקדים פרשת לחומר רבי פלוסים רבוחים · גם נוהגין לקרות לוני ע' שפ"ל וקודין לחוא בקל מתוך שכ"ל · מהרי"ל סקשיד על מי שעשה לתוכחה דרוקא בשעת שמוכרין אותו לכך לין קפידא (עיין בה"ל סימן ג"ל ס"ק כ"ג) · וכתב ז' לא ג"ל ס"ל עיין סימן תכ"ה · הם בשבת בתוספתם ויכרת יעקב לפרשת וילא ס"ם הוא ויפיהם לשבת פנחס דיוסף יפטיר לשבת פנחס דכתי ימים ובם שמעו מפני שהם פסוקות ס"ל לפי שהיה פנחס מזוכות כאן ולא ל' פסוקות ולא פל ר"ח לו מהר חדש לו תעכב לו פירש (מרדכי פ' בני פעיר ומור ומנהגים) לכל שהר שפרשת דוחין מפניה וכבר נהבאר לעיל סימן תכ"ה דאין מדלגין מנביא לנביא (ובם נהבאר בם סעיף כ' הם דוחין מפני ל"ע חדם פחת מלוי שפרשת שמוכרת כאן) :

מפטירין בתורה (מרדכי פרק בני העיר) ובלבד שהחרי חות וקדושים דמפטירין ו' אלא בבני (ב) טעיים שיש שפרשת ח"ם (מנהגים ושהגין לפטיר בחזוקה בוה פעים ואין דוחין מפניה בוה מפטיר מזוכות כאן ולא ל' פרשיות ולא פל ר"ח לו מהר חדש לו תעכב לו פירש (מרדכי פ' בני פעיר ומור ומנהגים) לכל שהר שפרשת דוחין מפניה וכבר נהבאר לעיל סימן תכ"ה דאין מדלגין מנביא לנביא (ובם נהבאר בם סעיף כ' הם דוחין מפני ל"ע חדם פחת מלוי שפרשת שמוכרת כאן) :

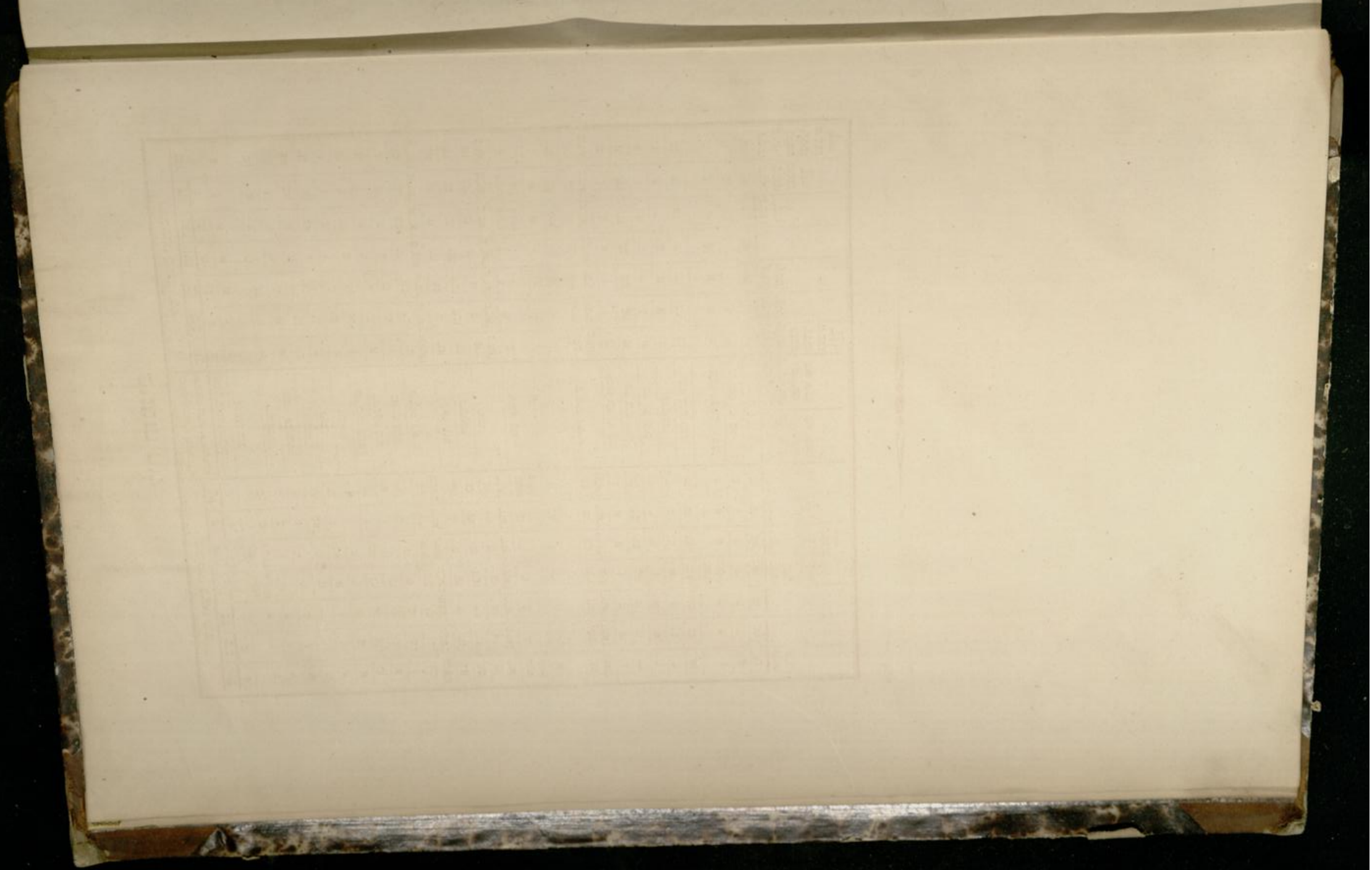

153